26. Ne mulatozz az Istentelenek tévelygésében, halálod-elött tégy valláſt. A' meghólttól, mint a' ſemmi, el-vész a' vallástétel.

27. Élvén tégy valláſt, élvén, és egésséges lévén tégy valláſt, és ditsérd az Istent, és ditsekedgyél az ö irgalmaſságiban.

28. Melly nagy az Úr irgalmaſsága, és az ö kegyelmeſsége a' hozzája térökhöz!

29. Mert nem lehetnek mindenek az emberekben, mert nem halhatatlan az ember fia, és a' gonoſzságnak hiuságában gyönyörködtek.

30. Mitsoda világosb a' napnál? 's az-is meg-fogyatkozik. A' vagy mitsoda gonoſzb annál, a' mit a' teſt, 's a' vér ki-gondolt? 's az-is meg-dorgáltatik.

31. Az ég magaſságának erejét ö láttya: és minden emberek föld, és hamu.

XVIII. RÉSZ.

Az Istennek tökélleteſségei meg-foghatatlanok: az embernek nyomorúsága, és az Istennek hozzája-való irgalmaſsága: könyörületes légy felebarátodhoz: a' beteg mihez tartsa magát: miképpen kelleſsék imádkozni: az Isten itélete felöl meg-emlekezzél, és gonoſz kivánságidat hadd el.

A 1. A' Ki örökké él, ö teremtett mindeneket egyenlö képpen. Egyedül az Isten találtatik igaznak, és gyözhetetlen király marad örökké.

Gen. 1. a. 1.

2. Kitsoda elégséges meg-beſzélleni az ö tselekedetit?

3. Mert ki vizſgállya-meg az ö nagy dolgait?

4. Az ö nagy-vóltának erejét pedig ki hirdeti-ki? a' vagy ki-méréſzli meg-beſzélleni az ö irgalmaſságát?

5. Meg nem kiſsebbithetni, ſe meg nem nagyobbithatni, ſe fel nem találhatni az Istennek nagy dolgait.

6. Mikor el-végezi az ember, akkor kezdi-el: és mikor meg-nyugſzik, bizonytalan léſzen.

7. Mitsoda az ember, és mitsoda az ö kedves-vólta? és mitsoda annak java, vagy mitsoda annak gonoſzſza?

* *Pſal. 89. c. 10.* 8. * Az emberek napjainak ſzáma ha ſok, ſzáz eſztendö: haſonlittattak mint a' tsöpp a' tenger vizéhez: és mint a' fövény követskéje, olly kitsinyek az eſztendök az örök idöhöz-képeſt.

B 9. Az-okáért türö az Isten ö-hozzájok, és ki-önti reájok az ö irgalmaſságát.

10. Látta az ö ſzivök vak-meröségét, hogy gonoſz, és meg-iſmérte romláſokat, hogy ártalmas.

11. Az-okáért bé-tellyesitette irgalmaſságát ö-hozzájók, és meg-mutatta nékik az igazság útát.

12. Az ember könyörületeſsége az ö felebarátyához vagyon: az Úr irgalmaſsága pedig minden teſthez.

13. A' kinek irgalmaſsága vagyon, tanit, és oktat mint a' páſztor az ö nyáját.

14. Könyörül a' könyörületeſségnek tudományát bé-fogadón, és a' ki ſiet az ö itéletiben.

15. Fiam, a' jókban ne panaſzolkodgyál, és ſemmi adományban ne ſzólly meg-ſzomoritó gonoſz igét.

16. Nem-de a' harmat nem hivesiti-e meg a' hévséget? úgy a' jó ige-is inkább, hogy-ſem az adomány.

17. Nem-de imé az ige a' jó adományt nem halladgya-e meg? de mind a' kettö a' meg-igazúlt emberrel.

18. A' bolond keményen ſzemedre hánnya: és az embertelennek adománya el-fonnyaſztya a' ſzemeket.

19. Az itélet-elött kéſzitſd-el igazságodat; és minek-elötte ſzólly, tanúlly.

C * *1. Cor. 11. d. 28.* 20. A' betegség-elött kéſzits orvoſságot, és * az itélet-elött kérdezd-meg magadat, és az Isten ſzine-elött engeſzteléſt találſz.

21. A' nyavalya-elött alázd-meg magadat, és a' betegségnek idején mutaſd-meg magadviſelését.

* *Luc. 18. a. 1. Theſſ. 5. d. 17.* 22. * Ne ſzünnyél-meg mindenkor imádkozni, és ne általlyad mind halálig az igazúláſt: mert az Istennek jutalma örökké megmarad.

23. Az imádság-elött kéſzitſd-el lelkedet: és ne légy mint az Istent kisértö ember.

* *Sup. 7. b. 18.* 24. * Emlekezzél meg a' haragról a' végsö napon, és a' fizetés idejéröl az ortzának el-változáſakor.

* *Sup. 11. c. 27.* 25. * Emlekezzél-meg a' ſzegénységröl a' bévelködéſnek idején, és a' ſzegénység ſzükségiröl a' gazdagság napján.

D 26. Reggeltöl fogva eſtvéig meg-változik az idö, és ezek mind hamarságoſok az Isten ſzemei-elött.

27. A' bölts ember mindenekben fél, és a' bünök napjain meg-ója magát a' reſtségtöl.

28. Minden okos meg-iſméri a' böltseséget, és annak meg-találójának ditséretet ád.

29. Az értelmes beſzédüek, ök-is böltsen tselekedtek, és értették az igaz-mondáſt, és az igazságot, és bévségeſsen ſzóllottak példa-beſzédeket, és itéleteket.

* *Rom. 6. b. 13. & 23. d. 14.* 30. * Kivánságid után ne indúlly, és el-térj a' te akaratodtól.

31. Ha meg-engeded a' te lelkednek az ö kivánságit, örömre ád téged ellenségidnek.

32. Ne gyönyörködgyél a' ſokaságban, ſem a' keveſekben: mert gyakorlatos azoknak vétke.

33. Ne légy laſsú az uzſorából-való kimenekedésben, ſemmid nem-is lévén a' zſatskódban: mert irégye léſzſz életednek.

XIX.

XIX. RÉSZ.

A' bortól, bújaságtól, és nyelveſségtöl rettenny: a' ki hamar hiſzen, mitsodás: a' ki gonoſzságán örül, a' jó intéſt gyülöli; a' beſzédedben válaſztáſt tégy: dorgálás; kép-mutató; alázatoſság; és a' maga ditséreti halgató.

1. A' Réſzeges munkás meg nem gazdagúl: és a' ki a' kitsinyeket meg-veti, laſsanlaſſan el-eſik.

2. * A' bor, és az aſzſzonyok az Iſtentöl el-ſzakaſztyák a' böltseket, és meg-feddik az értelmeſeket:

3. És a' ki a' paraznákhoz adgya magát, latorrá léſzen: a' rothadás, és a' férgek örökségül birják azt, és nagyobb példáért fel-vettetik, és el-vétetik az élök ſzámából a' lelke.

4. * A' ki hamar hiſzen, álhatatlan ſzivü, és meg-kiſsebbittetik: és a' ki az önnön lelke-ellen vétkezik, annál-is roſzſzabnak tartatik.

5. A' ki örül a' hamiſságon, ſzidalmaztatik: és a' ki a' dorgáláſt gyülöli, meg-rövidittetik életében: és a' ki a' tsátsogáſt gyülöli, el-óltya a' gonoſzságot.

6. A' ki lelke-ellen vétkezik, meg-bánnya: és a' ki gyönyörködik a' gonoſzságban, ſzidalmaztatik.

7. Ne beſzéld ujolag a' gonoſz, és a' kemény beſzédet, és meg nem kiſsebbittetel.

8. Se barátodnak, ſem ellenségednek meg ne beſzéld a' te itéletedet: és ha vétked vagyon, fel ne födözzed.

9. Mert meg-halgat téged, és reád figyelmez, és mint-ha mentené a' bünt, meggyülöl téged, és igy léſzen veled mindenkor.

10. Hallottál-e ſzót felebarátod-ellen? hallyon-meg benned, el-hivén, hogy meg nem fakaſzt téged.

11. Az igét ſzülni kivánnya a' balgatag, mint a' gyermek-ſzülésben fohászkodó.

12. A' tompora húsában akadott nyil, úgy a' ſzó a' bolondnak ſzivében.

13. * Fedd-meg barátodat, mert talám nem értette, és azt mondgya: Nem tselekedtem: a' vagy ha tselekedte, hogy többé ne tselekedgye.

14. Fedd-meg felebarátodat, mert talám nem mondotta: és ha mondotta, hogy vaſsami-képpen iſmég ne mondgya.

15. Fedd-meg barátodat: mert gyakorta vétek eſik.

16. És ne hidgy minden igének, vagyon, a' ki meg-eſik nyelvével, de nem ſzive ſzerént.

17. * Mert kitsoda, a' ki nem vétkezett nyelvével? Fedd-meg felebarátodat, minekelötte meg-fenyegeſsed.

18. És adgy helyt a' Fölséges félelmének: mert minden böltseség az Iſten félelme, és abban vagyon az Iſten félelme, és a' tellyes böltseségben a' törvény rendeléſe.

19. És nem böltseség a' gonoſzság tudománya; és nem okoſság a' bünösök gondolattya.

20. Vagyon gonoſzság, és abban útálatoſság: és vagyon eſztelen, a' ki meg-kiſsebbül a' böltseségben.

21. Jobb az ember, a' ki meg-kiſsebbül a' böltseségben, és meg-fogyatkozik értelemmel a' félelemben; hogy-ſem a' ki bévelködik értelemmel, és által-hágja a' Folséges törvényét.

22. Vagyon bizonyos ſzorgalmatoſság, és az hamis.

23. És vagyon a' ki bizonyos igét ſzóll igazságot beſzélvén. Vagyon a' ki álnokúl meg-alázza magát, és az ö belsö réſzei rakvák tsalárdsággal; D

24. És vagyon, a' ki magát igen meg-hajtya nagy alázatoſságból: és vagyon, a' ki le-függeſzti ortzáját, és azt tetteti, hogy nem láttya, a' mi tudva nintsen.

25. És hogy ha az erönek erötlenségétöl tiltatik vétkezni; ha idöt talál a' gonoſz tselekedetre, gonoſzúl tselekeſzik.

26. Tekéntetiböl iſmértetik-meg az ember, és az ábrázatnak ütközetiröl iſmértetik-meg az értelmes.

27. A' teſt öltözeti, és a' fogak nevetéſe, és az ember járáſa, bizonyságot téſznek felöle.

28. A' ſzidalmazónak haragjában éktelen dorgálás vagyon: és vagyon itélet, melly nem itéltetik jónak lenni: és vagyon halgató, és ez okos.

XX. RÉSZ.

Dorgálás: a' dorgáltnak meg-téréſe: halgató, és nyelves; böltsnek, és bolondnak ajándéka: álnok igéret, és hazugság: bölts, ki a' nagy rendeknek kedvében vagyon: az ajándék meg-vakittya a' birákat: Az el-rejtett böltseségnek nintsen haſzna.

1. MENNYIVEL jobb meg-feddeni, hogy ſem haragudni, és a' vallás tévöt a' könyörgésben meg nem tiltani! A

2. A' férfitalannak kivánsága meg-ſzeplöſiti a' leányzót:

3. Úgy a' ki eröſzakkal hamis itéletet téſzen.

4. Melly jó a' meg-dorgáltatotnak kinyilatkoztatni a' penitentziát! mert igy el-távoztatod a' ſzabad akaratból-való bünt.

5. Vagyon halgató, a' ki böltsnek találtatik: és gyülölséges, a' ki ſzemtelen a' ſzólláſra.

6. Vagyon halgató, nem lévén beſzédének értelme: és vagyon halgató, tudvan az alkalmatos idöt.

7. A' bölts ember halgat egy-ideig: a' szemtelen pedig, és az esztelen nem tartyák-meg az idöt.

B 8. A' ki sok szót szaporit, meg-sérti lelkét, és a' ki hamisan tulajdonit magának hatalmat, gyülöltetik.

9. A' fégyelmetlen embernek elö-menetele vagyon a' gonoszban, és vagyon káráravaló találmánya.

10. Vagyon adomány, melly nem haszнos: és vagyon adomány, mellynek kettös a' jutalma:

11. Vagyon a' dicsöségért-való meg-kisebbülés; és vagyon, a' ki alázatosság-által emeli-fel fejét.

12. Vagyon, a' ki sokat vészen kévés áron, és hét-szerte meg-fizeti azokat.

13. A' bölts a' szóban kedvessé tészi magát: a' bolondok kedves-vólta pedig ki öntetik.

14. Az esztelennek adománya nem lészen néked hasznos: mert az ö szemei hétszeresek.

15. Keveset ád, és sokat hány szemedre: és a' szájának meg-nyitása fel lobbanás.

16. Ma költsön ád valaki, és hólnap megkéri:

17. Gyülölséges az ollyan ember. A' bolondnak nem lészen barátttya, és nem lésznek kedvesek az ö jó-tetéményi.

B 18. Mert a' kik az ö kenyerét észik, hamis nyelvüek. Mennyiszer, és melly sokan meg-nevetik ötet?

19. Mert a' mi néki kellett vólna, sem igaz értelemmel osztotta-el: hasonló-képpen a' mi nem kellett vólna-is.

20. A' hamis nyelvnek eseti, mint a' ki a' padimontomon esik-el: úgy a' gonoszok eseti hirtelen el-érkezik.

21. A' kedvetlen ember mint a' heábanvaló mese, a' tudatlanok szájában szüntelen forog.

22. A' bolondnak szájából a' példa-beszéd meg-vettetik: mert nem mondgya azt az ö idejében.

23 Vagyon, a' ki tiltatik vétkezni a' fogyatkozás-miatt, és az ö nyugodalmában öszténöztetik.

24. Vagyon, a' ki el-veszti lelkét szégyenletiben, és esztelen személy-miatt veszti-el azt: a' személy-válogatásért pedig magát veszti-el.

25. Vagyon, a' ki szégyenletiben igér valamit barátttyának, és azt ingyen tészi ellenségévé.

26. Gonosz gyalázat emberben a' hazugság, és a' tudatlanok szájában szüntelen forog.

D 27. Türhetöbb a' lopó a' szüntelen hazug férfiunál: de mind ketten veszedelmet találnak örökségül.

28. A' hazug emberek erköltsi tiszteségnélkül-valók: és az ö gyalázatok szüntelen vélek vagyon.

29. A' bölts elö-viszi magát beszédivel, és az okos ember a' fö embereknél kedves lészen.

30. A' ki az ö földét miveli, magas gabona asztagot rak: és a' ki igazságot tselekeszik, fel magasztaltatik: a' ki pedig kedves a' fö embereknél, meg-menekedik a' hamisságtól.

31. * Az adományok, 's az ajándékok meg-vakittyák a' birák szemeit, és mint a' néma-szájú el-tériti azok feddéllit. * Exod. 23. n. 8. Deut. 16. n. 19. Inf. 41. c. 18.

32. Az el-rejtetett böltseségben, és az el-titkolt kintsben, mi haszon vagyon mind a' kettöben?

33. Jobb, a' ki el titkollya esztelenségét, hogy-sem az ember, a' ki el-rejti böltseségét.

XXI. RÉSZ.

Int, hogy a' büntöl fuss; kit hasonlit kigyóhoz, oroszlányhoz, fegyverhez; elöször tsak közönségesen le-irván a' bünt, azután külömbb-külömbb féle bünöknek nemeit elö-hozza.

A 1. FIAM, vétkeztél-e? ne tselekedd többé; hanem az elöbbiekért könyörögj, hogy meg-botsáttassanak néked.

2. Mint a' kigyó szinétöl suss a' bünöktöl: és ha azokhoz járúlsz, el-fognak téged.

3. Oroszlány fogak az ö fogai, megölvén az emberek lelkét.

4. Mint a' két-élü pallos minden hamisság; nints az ö tsapásának gyógyúlása.

5. A' feddödés, és a' boszszúság-tételek semmivé tészik a' gazdagságot: és az igen gazdag ház semmivé lészen a' kevélységmiatt: igy gyomláltatik-ki a' kevélynek gazdagsága.

6. A' szegénynek könyörgése a' szájából az ö füleihez érkezik, és az itélet sietségel reája jö.

7. A' ki gyülöli a' dorgálást, a' bünösnek nyomában vagyon: és a' ki féli az Istent, szivéhez tér.

8. Távúl meg-ismértetik a' merész nyelvröl a' hatalmas, és az értelmes meg-tudgya magát attól vonni.

B 9. A' ki más költségével épiti a' maga házát, mint a' ki az ö követ télben szedi. * Sap. 16. n. 7.

10. * Öszve-köttetett tsöpü a' bünösök gyüleközeti, és az ö végek a' tüz lángja.

11. A' bünösök úta kövekkel egyenesittetett-meg; de azok végén a' pokol, és a' setétség, és a' büntetések.

12. A' ki meg-örizi az igazságot, megtartóztattya az ö értelmét.

13. Az Isten félelmének tekélletessége, böltseség, és értelem.

14. Nem tanittatik, a' ki a' jóban nem bölts.

15. Vagyon pedig böltseség, melly a'

gonoſzban bévelködik: és nints értelem, a' hol keſerüség vagyon.

16. A' böltsnek tudománnya mint az aratás bévelködik, és az ö tanátsa mint az életnek kút-feje meg-marad.

17. A' bolondnak ſzive mint a' törött edény, és ſemmi böltseséget meg nem tart.

18. Valamelly bölts igét hall a' tudós, ditséri azt, és magához kaptsollya: hallotta azt a' feslett, és nem tetſzik néki, és háta-megé veti.

19. A' bolondnak beſzéde, mint az úton a' terh: mert az értelmeſnek ajakin találtatik a' kedveſség.

20. A' okoſnak ſzájától kérdezkednek a' gyüleközetben, és annak igéiröl gondolkodnak az ö ſzivökben.

21. Mint a' romlott ház, úgy a' bolondnak a' böltseség: és az eſztelenek tudománya, ki-beſzélhetetlen igék.

22. Békó a' lábakon, a' bolondnak a' tudomány, és mint a' kezek kötelei az ö jobján.

23. A' bolond a' nevetésben fel emeli ſzavát: a' bölts férfiú pedig halkal-is alig nevet.

24. Arany ékeſség az okoſnak a' tudomány, és mint egy kar-ékesitö a' jobb karon.

25. A' bolondnak lába gyors a' felebaráttya házához: és a' tudós ember ſzemérmeskedik a' hatalmaſnak ſzemélye-elött.

26. A' bolond az ablakon néz-bé a' házba: a' tudós ember pedig kivül áll.

27. Bolondság embernek az ajtón halgatni: és az eſzes nehézli a' gyalázatot.

28. Az eſztelenek ajaki bolondságokat beſzélnek: az eſzesek igéi pedig fonttal mérettetnek-meg.

29. A' bolondok ſzájában az ö ſzivök: és a' böltsek ſzivében az ö ſzájok.

30. Mikor az iſtentelen az ördögöt átkozza, az önnön-maga lelkét átkozza.

31. 31. A' ragalmazó meg-fertezteti az ö lelkét, és mindenekben gyülöltetik: és a' ki véle lakik, gyülölséges léſzen: a' halgató, és értelmes tiſzteltetik.

XXII. RÉSZ.

A' bolondnak kövezéſe: erköltstelen fiú, és bolond leányzó: ſiralomkor való muſika: bolondot tanitó, hóltnak ſiratáſa: a' bolondal ne beſzélly: a' bolondnak, és félénknek ſzive: barátodnak tartsd-meg hitedet, és örizd a' nyelvedet.

1. SÁROS kövel köveztetett meg a' reſt, és minnyájan az ö gyalázattyáról ſzólnak.

2. Tehén ganéjjal köveztetett-meg a' reſt: és minden, a' ki azt illeti, meg-rázza a' kezeit.

3. Gyalázat az attyának a' ſégyelmetlen fiú: a' leányzó pedig kiſsebséges léſzen.

4. Az okos leány örökſége a' férjének: a' ki pedig meg-ſzégyenit, gyalázattyára léſzen az attyának.

5. Az attyát, 's a' férjét meg-ſzégyeniti a' méréſz aſzſzony-állat, és az iſtentelenektöl nem kiſsebbittetik: mind a' kettötöl pedig meg-gyaláztatik.

6. A' ſiralomban az éneklés alkalmatlan beſzéd: az oſtorozás, és a' tanitás minden idöben böltseség.

7. A' ki a' bolondot tanittya, mint a' ki a' tserepet öſzve-enyvezi.

8. A' ki a' nem-halgatónak beſzéll, mint a' ki az aluvót fel-ſerkenti a' mély álomból.

9. Aluvóval ſzóll, a' ki a' bolondnak böltseséget beſzéll: és a' beſzédnek végén azt mondgya: Kitsoda ez?

10. * Siraſd a' halottat, mert el-ſogyott az ö világoſsága: és a' bolondot ſiraſd, mert el-ſogyott az értelme. * *Inſr. 38. b. 16.*

11. Keveſsé ſiraſd a' halottat, mert elnyugott.

12. Mert a' gonoſzságos bolondnak élete gonoſzb az ö halálánál.

13. * A' halotnak ſiratáſa, hét napig: a' bolondnak pedig, és az iſtentelennek, életeknek tellyes napjain. * *Gen. 50. b. 10.*

14. A' bolondal ne ſzólly ſokat, és az eſztelennel ne járj.

15. Ódd magad töle, hogy bántáſod ne légyen, és meg nem ferteztetel az ö bünével.

16. Távozzál-el töle, és nyugodalmat találſz, és nem búsúlſz az ö bolondságán.

17. Mitsoda nehézb az ónnál? és mitsoda egyéb neve vagyon, hanem, bolond?

18. * A' fövenyet, és a' sót, és a' darab vaſat könnyebb hordozni, hogy-ſem az eſztelen, és bolond, és iſtentelen embert. * *Prov. 7. a. 23.*

19. Az öſzve kötött fa-kötés az épület fondamentomában el nem bomol: úgy a' meg erösſittetett ſziv a' tanátsnak gondolattyában.

20. Az értelmeſnek gondolattya ſemmi idöben meg nem véſz a' félelemtöl.

21. Mint a' karók a' magas helyeken, és a' meſterség nélkül tsináltatott falak a' ſzél-ellen meg nem maradnak:

22. Úgy a' félénk ſziv a' bolondnak gondolattyában a' félelemnek rohanáſa ellen meg nem áll.

23. A' mint-hogy a' rettegö ſziv a' bolondnak gondolattyában minden idöben nem fél, úgy az-is a' ki az Iſten parantsolatiban mindenkor meg-marad.

24. A' ki a' ſzemét dörgöli, könyvezéſt hoz-ki: és a' ki ſzivét öſztökelli, értelmet hoz-ki.

25. A' ki a' röpüllökre követ hagyit, el-üzi azokat: úgy a' ki barattyát ſzidalmazza, fel-bontya a' barátságot.

26. A' barátodra noha kardot vonſzaſz, ne eſsél kétségbe: mert vagyon viſzſza-térés. Barátodra

27. Ha szomorú szádat nyitod-fel, ne félly: mert vagyon meg-egyezés; ki-vévén a' szidalmat, és gyalázatot, és a' kevélységet, és a' titoknak ki-nyilatkoztatását, és az álnok ágos tsapást: mind ezekért el-távozik a' barátod.

D 28 Meg-tartsad barátoddal a' hivséget az ö szegénységében, hogy az ö javaiban-is örvendezz.

29. Az ö háborúságának idején hiven maradgy-meg véle, hogy örökségében-is örökös társ légy.

30. A' tüz-elött a' kementzének párája, és a' tüznek füsti emelkedik-fel: úgy a' véronta's-elött is átkok, és szidalmak, és fenyegetések.

31. Barátomat köszönteni nem szégyenlem, szine-elött el nem rejtezem: és ha ö-általa nyavalyáim történnek, el-szenvedem.

32. Minden a' ki hallya, meg-ója magát attól.

33. * Ki tészen az én számra örizetet, és az ajakimra erös petsétet, hogy el ne essem azok-miatt, és a' nyelvem el ne veszetsen engem?

* *Psal.* 140. *a.* 3.

XXIII. RÉSZ.

Könyörög, hogy örizte sék-meg a' kevélységtöl, torkosságtól, és fajtalanságtól: az esküvést távoztasd-el: a' rendetlen beszéd gyalázatba ejt; két neme bövséges a' bünnek, a' harmadik haragot hoz az emberre. Dorgálása az ollyan embernek, ki a' bünre ösztönözi magát: a' házasságtöréssel minémü vétkek járnak: az Isteni félelemnek ditsérete.

1. URAM atyám, és életemnek Ura, ne A hadgy engem az ö tanátsokban: se ne hadgy engem ezek-között el-esnem.

2. Ki tészi az én gondolatimba az ostorokat, és a' szivembe a' böltseségnek tudományát, hogy azoknak tudatlansági ne kiméllyenek engem, és ne láttassanak az ö vétkek,

3. És ne nevekedgyenek az én tudatlanságim, és a' vétkeim ne sokasodgyanak, és a' büneim ne bévelködgyenek, és el ne essem az én ellenségim szine-elött, és ne örüllyön rajtam az én ellenségem?

4 Uram atyám, és életemnek Istene, ne hadgy engem az ö gondolattyokban.

5. A' szemeimnek ne adgy kevélységet, és minden kivánságot távoztass-el tolem.

6. Vedd-el tölem a' hasnak kivánságit, és a' fajtalanság kivánsági meg ne fogjanak engem, és a' tisztátalan, és szemtelen lélleknek ne adgy engem.

7. A' száj-felöl való tanitást halgassátok fiaim: és a' ki azt meg örizi, ajaki-miatt el nem vész, se meg nem botránkozik a' gonosz tselekedetekben.

8. Az ö hiuságában meg-fogattatik a' bünös, és a' kevély, 's az átkozódó megbotránkozik azokban.

9. * Az esküvésre ne szokjék a' szád, mert sok esetek vannak abban. * *Exod.* 20. *b.* 7. *Mat.* 5. *d.* 33. B

10. Az Isten nevezése pedig ne légyen szüntelen a' szádban, és a' szentek nevezésébe ne egyeledgyél; mert nem léssz büntetetlen ö-tölök.

11. Mert mint a' szüntelen kérdeztetett szolga meg nem menekedik a' kétségtöl: úgy minden esküvö, és Isten-nevezö a' büntöl éppen meg nem tisztúl.

12. A' sokat esküvö férfiú hamissággai rakodik-meg, és el nem távozik annak házától a' tsapás.

13. És ha meg tsal, az ö vétke lészen rajta: és ha el-födözi, két-képpen vétkezik:

14. És ha heában esküszik, meg nem igazittatik: mert meg-telik büntetésel az ö háza.

15. Vagyon más ellenkedö halálos szóllás-is, ne találtassék a' Jákob örökségében.

16. Mert az irgalmasoktól ezek mind elvétetnek, és nem fognak a' vétkekben heverni.

17. Az esztelen beszédre ne szokjék a' szád: mert a' bünnek igéje vagyon abban.

18. Emlekezzél-meg atyádról, és anyádról, mert a' fö-emberek között állasz:

19. Hogy valami-képpen el ne felejtsen téged az Isten az ö szinek-elött, és a' te szokásoddal meg-bolondúlván, gyalázatot szenvedgy, és inkább akarnád, ha nem születtet, tél vólna, és születésed napját meg-átkozod. C

20. * A' szidalmazó igékre-szokott ember, tellyes ö napjaiban meg nem tanittatik. * 2. *Reg.* 16. *b.* 7.

21. Két rend-béliek bévelködnek bünökkel, és a' harmadik haragot hoz, és veszedelmet.

22. A' forró lélek mint az égö tüz, meg nem aluszik, mig nem valamit el-nyel:

23. És a' gonosz ember az ö teste szájával, meg nem szünik, mig nem tüzet gerjeszt.

24. A' parázna embernek minden kenyér édes, el nem farad által-hágván mind végigien.

25. * Minden ember, a' ki által-hágja az ö ágyát, meg-vetvén a' maga lelkét, és mondván: Ki lát engem? * *Iss.* 29. *c.* 15.

26. Környül-vött engem a' setétség, és a' falak bé-födöznek engem, és senki nem néz reám: kitöl félek? vétkeimröl meg nem emlekezik a' Fölséges.

27. És nem érti hogy mindeneket lát az ö szeme. Mert ki-üzi magától az Istennek félelmét az illyen ember félelme, és az emberek szemei félik ötet:

28. És nem értette, hogy az Úr szemei sokkal fényesbek a' napnál, nézvén az embereknek minden útait, és a' tenger mélységét, és az emberek sziveit látván az el-rejtetett részekig.

29. Mert az Úr-Istennél, minek-elötte teremtetnének, mindenek tudva vannak: úgy az el-végezés-után-is mindeneket lát.

30. Ez illyen a' város útszáin meg büntettetik, és mint a' lónak tsitkója el-kergettetik: és a' hol nem reménylette, meg-fogattatik.

31. És gyalázatos lészen mindeneknél, mivelhogy nem értette az Úr félelmét.

32. * Igy minden aszszony-is el-hagyván a' maga férjét, és örökséget állatván idegen házasságból:

33. Mert elöször a' Fölséges törvényének engedetlen vólt: másodszor, a' férje-ellen vétkezett: harmadszor, házasság-törésel paráználkodott, és más férfiútól kapott fiakat magának.

34. Ez a' gyüleközetbe hozattatik, és a' fiai meg-nézettetnek.

35. Nem vernek gyökeret az ö fiai, és az ágai nem adnak gyümöltsöt.

36. Átokra hadgya emlekezetit, és az ö gyalázattya el nem törültetik.

37. És meg-ismérik, a' kik meg-hagyattanak, hogy nints semmi jobb az Isten félelménél; és semmi gyönyörüségesb, mint az Úr parantsolatira figyelmezni.

38. Nagy ditsöség az Urat követni: mert napoknak hoszszasága vétetik ö-töle.

XXIV. RÉSZ.

A' böltseség maga eredetit, és ditséretit elö-hozza, és az ö követésére hij; ki mindeneket meg-világosit.

1. A' Böltseség meg-ditséri a' maga lelkét, és az Úrban tiszteltetik, és az ö népe-között ditsekedik,

2. És a' Fölségesnek gyüleközetiben megnyittya a' szaját, és az ö erejének szine-elött ditsekedik,

3. És az ö népe-között fel-magasztaltatik, és a' szent sokaságban tsodáltatik,

4. És a' választottak sokaságában lészen ditsérete, és az áldottak-között meg-áldattatik, mondván:

5. Én a' Fölségesnek szájából származtam, elsö-szülött vagyok minden teremtett-állat elött:

6. Én tselekedtem, hogy az egeken feltámadna a' fogyhatatlan világosság, és mint a' köd bé-födöztem az egész földet.

7. Én a' magasságban laktam, és a' királyi-székem a' felyhö oszlopán.

8. Az ég kerekségét egyedül kerültem-meg, és a' tenger mélységét által-hatottam, a' tenger habjain jártam,

9. És minden földön állottam; és minden nép-között,

10. És minden nemzetség-között fejedelemségem vólt:

11. És minden nagyoknak, és alázatosoknak szivöket le-tapodtam erömmel: és mind ezekben nyugodalmat kereztem, és az Úr örökségében lakom.

12. Akkor parantsola, és mónda nékem a' mindeneknek teremtöje: és a' ki engem teremtett, meg-nyugovék hajlékomban,

13. És monda nékem: Jákobban lakjál, és Israelben birj örökséget, és az én választottim-között verj gyökeret.

14. * Kezdettöl-fogva, és az idök-elött teremtettem, és mind a' jövendö világig meg nem szünöm, és a' szent lakó helyben elötte szolgáltam.

15. És igy Sionban meg-erösittettem, és a' meg-szentelt városban hasonló-képpen meg-nyugodtam, és Jerusalemben az én hatalmom.

16. És meg-gyökereztem a' bötsülletes nép-között, és az én Istenem részében az ö öröksége, és a' szenteknek tellyes vóltában az én lakásom.

17. Mint a' tzédrus a' Libanuson fel-magasztaltattam, és mint a' tziprus a' Sion hegyén:

18. Mint a' pálma fel-magasztaltattam Kádesben, és mint a' rósa plantálása Jerikóban:

19. Mint a' szép olaj-fa a' mezökön, és mint a' platanus-fa fel-magasztaltattam a' vizmellett az útszákon.

20. Mint a' fa-héj, 's a' szépen illatozó balsamum illatoztam; mint a' válogatott myrra adtam a' jó illatnak gyönyörüségét:

21. És mint a' stórax, és galbanus, és onyx, és myrra zsengéje, és mint a' meg nem mettszett Libanus illattal bé-töltöttem lakó-helyemet, és mint a' meg nem egyelitetett balsamum az én illatom.

22. Én mint a' terpentina-fa ki-terjesztettem ágaimat, és az én ágaim tiszteséges, és kedvesek.

23. Én mint a' szölö-tö az illatnak gyönyörüségét ereztettem: és az én virágim tiszteséges, és tiszteletes gyümöltsök.

24. Én a' szép szeretetnek annya, és a' félelemnek, és az ismeretnek, és a' szent reménységnek.

25. Én-bennem az útnak, és az igazságnak minden kedvessége, én-bennem az életnek, és az erönek minden reménysége.

26. Jöjetek-által hozzám minnyájan, a' kik engem kivántok, és az én gyümöltsimmel töltözzetek.

27. Mert édesb a' méznél az én lelkem, és az én örökségem a' szin-méznél, és a' lépes-méznél:

28. Az én emlekezetem minden idök nemzetségi-között.

29. A' kik engem észnek, még-is éheznek, és a' kik engem isznak, még-is szomjuhoznak.

30. A' ki engem halgat, meg nem szégyenül; és a' kik én-általam munkálkodnak, nem vétkeznek.

31. A' kik engem magyaráznak, örök életek léſzen.

32. Mind ezek az élet könyve, és a' Fölséges teſtamentoma, és az igazság iſméreti.

33. Törvényt parantsolt Moyſes az igazságok parantsolatiban, és örökséget a' Jákob házának, és igéreteket Iſraelnek.

34. El-végezte Dáviddal az ö ſzolgájával, hogy a' leg-erösb királyt támaſztaná ö-belöle, és a' ki a' tiſzteletnek királyi-ſzékiben ülne örökké.

* *Gen.* 21.*b.* 11. 35. * Ki bé-tölti a' böltseséget mint a' Fiſon, és mint a' Tigris az új vetemények napjain.

* *Joſ.* 3.*d.* 15. 36. Ki bé-tölti az értelmet mint az Eufrates: * ki meg-ſokasittya mint a' Jordán az aratás idején.

37. Ki a' tudományt el-küldi mint a' világoſságot, és jelen vagyon mint a' Géhon a' ſzüret napján.

38. A' ki elsö iſmérteti azt, és az erötlenb nem vizſgállya azt.

D 39. Mert a' tengernél bévségesb az ö gondolattya, és az ö tanátſa a' nagy mélységnél.

40. Én böltseség öntöttem-ki a' folyóvizeket.

41. Én mint a' nagy folyó-viz öſvénye, én mint a' folyó-viz árka, és mint a' viz folyamáſa jöttem-ki a' paraditsomból.

42. Mondék: Meg-öntözöm az én plántás kertemet, és meg-réſzegitem az én rétem gyümöltsét.

43. És imé bévséges viz-öſvényem lön, és az én folyó-vizem a' tengerhez közelgete:

44. Mert a' tudományt mint a' reggeli idöt meg-világositom mindeneknek, és megbeſzéllem azt nagy meſzſzire.

45. Által-hatom a' földnek minden alsó réſzeit, és meg-nézem mind az aluvókat, és meg-világositom mind az Úrban-bizókat.

46. Ennek-fölötte a' tudományt mint a' profétáláſt ki-öntöm, és a' böltseség-keresöknek hagyom azt, és nem ſzünöm-meg az ö nemzetségekben a' ſzent örök ideig.

47. Láſsátok, hogy nem csak magamnak munkálkodtam, hanem az igazságnak minden keresöinek.

XXV. RÉSZ.

Három dolgok tetſzenek az Iſtennek; és hármat gyülöl: kiváltképpen való kilentz bóldogság; az Iſteni félelemnek ditsérete: a' gonoſz aſzſzony tetétöl-fogva talpig le-irattatik: az aſzſzonytól ſzármazott a' bün, és halál: ne engedd, hogy az aſzſzony légyen a' fö.

A 1. HÁROM dologban tölt kedve lelkemnek, mellyek kedveſek az Iſten, 's az emberek-elott:

2. Az atyafiak egyeſsége, és a' felebarátok ſzeretete, és egy-máſsal jól alkodó férfiú, és aſzſzony-állat.

3. Három-félét gyülölt a' lelkem, és igen neheztelek azok lelkére:

4. A' kevély ſzegényt; a' hazug gazdagot; a' balgatag, és eſztelen vént.

5. A' miket iſiúságodban nem gyüjtöttél, mi módon találod-meg vénségedben?

6. Melly ſzép az öſz fönek az itélet, és a' véneknek a' tanáts tudáſa;

7. Melly ſzép a' véneknek a' böltseség, és a' ditsöségeſeknek az értelem, és a' tanáts!

8. A' vének koronája a' ſok tudomány, és az ö ditsöségek az Iſteni félelem. B

9. Szivemben kilentz gyanakodhatatlan dolgot tartottam nagynak, és a' tizediket nyelvel mondom-meg az embereknek:

10. Az ö gyermekin örvendezö ember, élvén, és látván ellenséginek romlását.

* *Inſr.* 26.*a.* 1. *Supra*, 14.*a.* 1. 19.*c.* 16. * *Jac.* 3.*a.* 2. 11. * Bóldog, a' ki értelmes aſzſzonnyal lakik, * és a' ki nyelvével meg nem eſett, és a' ki nem ſzolgált hozzája nem méltóknak.

12. Bóldog, a' ki igaz barátot talál, és a' ki az igazságot a' halgató fülnek beſzélli.

13. Melly nagy, a' ki böltseséget talál, és tudományt! de nem halladgya-meg az Isten-félöt.

14. Az Iſteni félelem mindenek-fölött helyheztette magát:

15. Bóldog ember, a' kinek ajándékoztatott, hogy Iſteni félelme légyen: a' ki azt tartya, kihez haſonlittatik?

16. Az Iſtennek félelme, kezdeti az ö ſzeretetinek: a' hitnek kezdetit pedig a' hoz kell foglalni.

17. Minden ſeb, bánattya a' ſzivnek; és minden gonoſzság, az aſzſzony-állat álnoksága. C

18. És minden ſebet, 's nem a' ſzivnek ſebét láttya:

19. És minden álnokságot, 's nem az aſzſzony-állat álnokságát:

20. És minden gyötrelmet, 's nem a' gyülölök gyötrelmét:

21. És minden boſzſzú-álláſt, 's nem az éllenségnek boſzſzú-állását.

* *Prov.* 21.*c.* 19. 22. Nints gonoſzb fö a' kigyó fejénél;

23. És nints harag az aſzſzony-állat haragja-fölött. * Jobb az oroſzlánnyal, és ſárkánnyal együtt lakni, hogy-ſem a' gonoſz aſzſzonnyal lakni.

24. Az aſzſzony-állat álnoksága meg-változtattya az ö ortzáját: és meg-komorittya az ö artzúlattyát mint a' medve: és haſonlónak mutattya a' zsákhoz.

25. Felebaráti-között fohászkodott a' férje, és halgatván egy keveſsé ſuhajtott.

26. Minden gonoſzság kitsiny az aſzſzony-állatnak gonoſzságához-képeſt. A' bünösök ſorſa eſsék reája. D

27. Mint a' fövenyes hágó a' vénnek lábainak, úgy a' nyelves aſzſzony állat a' tsendes embernek.

28. * Ne nézd az aſzſzony-állat ſzépségét, és ne kivánd az aſzſzony-állatot a' ſzépségért.

29. Az aſzſzony-állat haragja, tiſztelet-lenség, 's nagy gyalázat-is.

30. Ha az aſzſzony a' fö, ellenkezöje a' férjének.

31. Meg-alázott ſziv, és ſzomorú ortza, és a' ſzivnek ſebe, a' gonoſz aſzſzony.

32. Erötlen kezek, és el-lankadt térdek az aſzſzony, a' ki nem bóldogittya az ö férjét:

33. * Az aſzſzony-állattól lött kezdete a' bünnek, és ö-általa haiunk-meg minnyájan.

34. A' te vizednek tsak kis folyáſt ſe adgy; ſem a' gonoſz aſzſzonynak ſzabadságot a' ki-menéſre.

35. Ha kezed-ſzerént nem jár, meg-ſzégyenit téged az ellenségek ſzine-elött.

36. Szakaſzd-el ötet teſtedtöl, hogy ne bánnyék mindenkor gonoſzúl veled.

XXVI. RÉSZ.

A' jó aſzſzonynak ditséretit, és a' gonoſznak gyalázattyát elé-hozza: leányodra vigyázz: két dolog hoz ſzomorúságot; két dolog veſzedelmet.

A 1. A' Jó aſzſzonynak bóldog a' férje: mert az ö eſztendejének ſzáma kettös.

2. Az erös aſzſzony gyönyörködteti a' férjét, és az ö életének eſztendeit békeségben tölti-bé.

3. Jó réſz, a' jó aſzſzony, az Iſten-félök réſzére adatik a' férfiúnak a' jó tetéményekért:

4. A' gazdagnak pedig, és a' ſzegénynek jó ſzive, minden idöben vig az ö artzúlatyok.

5. Három dologtól félt a' ſzivem, és a' negyediktöl retteget az ortzám:

6. A' várafnak árultatásától, és a' népnek egybe-gyülésétöl,

7. A' hazug vádolaſtól, mind nehézbek a' halálnál;

8. A' ſzivnek fajdalma, és ſiralma, a' gyanakodó aſzſzony.

B 9. A' gyanakodó aſzſzonyban a' nyelvnek oſtora, mindenekkel közölvén azt.

10. Mint az ökrök igája, a' melly ingadoz, úgy a' gonoſz aſzſzony: a' ki azt tartya, mint a' ki a' skorpiót fogja-meg.

11. A' réſzeges aſzſzony, nagy harag: és az ö gyalázattya, és rútsága bé nem födöztetik.

12. Az aſzſzonynak paráznaſága ſzemeinek kevélységéröl, és ſzeme-hejárúl iſmértetik-meg.

13. * Szemérmetlen leányodat, erösen meg-örizd; hogy alkalmatoſságot találván, ne éllyen kedve-ſzerént.

14. Az ö ſzemeinek minden ſzemtelenſégétöl ódd magadat, és ne tsodállyad, ha téged meg-vét.

15. Mint a' ſzomjúhozó úton-járó a' kútnál meg nyittya a' ſzáját, és minden közelbvaló vizböl iſzik, és minden karó-ellenében le-ül, és minden nyil-ellenében meg-nyittya a' tegzet, mig nem el-fárad.

16. A' ſzorgalmatos aſzſzonynak kedvesvólta gyönyörködteti a' férjét, és annak tsontyait meg-kövériti. C

17. Annak tudománya, az Iſten adománya.

18. Az értelmes, és halgató aſzſzony el nem tserélhetö a' tudós léleknek.

19. Kedveſség fölött-való kedveſség a' ſzent, és ſzemérmetes aſzſzony.

20. Semmi bötsüllés pedig nem méltó a' maga meg-tartóztató lélekhez.

21. Mint az Iſtennek magaſságiban felkelö Nap e' világnak, úgy a' jó aſzſzonynak ſzépsége az ö házának ékeſségére.

22. Fényló ſzövétnek a' ſzent gyertyatartóban, és az ö ortzája ſzépsége a' megállapodott idöben.

23. Arany oſzlopok az ezüſt talpakon, és erös lábak az álhatatos aſzſzony talpain. D

24. Az erös kö-ſziklán az örök fondamentomok, és az Iſten parantsolati a' ſzent aſzſzonynak ſzivében.

25. Két dolgon ſzomorodott-meg a' ſzivem, és a' harmadikon meg-haragudtam:

26. A' hadakozó férfiún, ki el-fogyatkozik a' ſzükség-miatt; és a' meg-útáltatott értelmes emberen:

27. És a' ki az igazságról a' bünre tér, azt az Iſten a' kardra kéſzitette.

28. Két dolog tetſzett nékem neheznek és veſzedelmeſnek: nehezen öltözik-ki a' kalmár a' reſtségböl; és nem igazúl-meg a' kortsomáros az ajakinak büneiböl.

XXVII. RÉSZ.

Sokan vétekbe eſnek a' gazdagság-miatt: az Iſteni félelmet állhatatoſſan meg-tartsd: a' kisértet próbállya-meg, mi légyen ember: köveſd az igazságot: a' bolondnak álhatatlansága: beſzédedben ſzemérmetes légy: barátodnak titkait máſnak ki ne jelentsd: más után lesködö.

1. A' Szegénység-miatt ſokan vétkeztek: A
és a' ki meg akar gazdagúlni, el-fordittya a' ſzemét.

2. Mint a' kövek foglaláſa közepire karó veretik, úgy az el-adás, és a' vétel-közibe ſzorúl a' bün.

3. Meg rontatik a' vétkezövel együtt a' vétek.

4. Ha az Úr félelmében magadat ſzüntelen nem tartod, hamar fel-fordúl a' házad.

5. Mint a' roſta rázásában a' gaz meg-

marad, úgy az ember kételkedése az ö gondolattyában.

6. A' fazekasnak edényit a' kementze próbállya-meg, és az igaz embereket a' háborúságnak kisértete.

7. Mint a' fával-való bajlódás meg-mutattya annak gyümöltsét, úgy az ige az ember szive gondolattyából.

8. Ne ditsérd a' férfiat az ö beszéde előtt: mert ez az emberek kisértése.

9. Ha az igazságot követed, meg-fogod azt: és abba öltözöl mint a' tiszteletnek köntösébe; és vele lakol, és meg-óltalmaz téged örökké, és a' vizsgálásnak napján erösséget találsz.

B 10. A' röpüllö-állatok hozzájok hasonlókhoz gyülnek: és az igazság azokhoz tér, a' kik azt tselekesik.

11. Az oroszlány a' vadászásra leselkedik mindenkor; úgy a' bünök a' hamisság tselekedöire.

12. A' szent ember a' böltseségben marad mint a' Nap: mert a' bolond mint a' hóld változik.

13. Az esztelenek-között, tartsad az ö idejére az igét: az eszesek-között pedig szüntelen forogj.

14. A' bünösök beszéde gyülölséges, és az ö nevetések a' bünnek gyönyörüségiben.

15. A' sokat-esküvö beszéd, a' fönek hajszálait fel-borzasztya: és annak bötsülletlensége a' fülek bé-dugása.

16. Vér-ontás a' kevélyek versengésében; és az ö átkok nehéz a' halgatásra.

C 17. A' ki baráttya titkait ki-jelenti, elveszti hitelét, és nem talál szive-szerént-való barátot.

18. Szeresed felebarátodat, és hivséggel kötelezd hozzája magadat.

19. Hogy-ha ki-jelented titkait, ne járj bár utánna.

20. Mert mint az ember, a' ki el-veszti barátyát, úgy a' ki el-veszti-is felebarátya barátságát.

21. És mint a' ki el-botsáttya a' madarat kezéből, úgy hattad-el felebarátodat, és meg nem fogod ötet.

22. Ne járj bár utánna, mert távúl vagyon: mert el-szaladott mint a' vad-ketske a' törböl: mert meg-sebesitetett a' lelke.

23. Nem kötheted többé meg ötet. És a' szitok-után-is vagyon meg-békéllés:

24. Meg-jelenteni pedig a' baráttya titkait, a' bóldogtalan léleknek kétségbe-esése.

25. A' szemmel hunyorgató hamisat forral, és senki ötet attól el nem fogja:

D 26. A' szemeid-elött meg-édesiti a' szádat, és a' te beszédiden tsodálkozik: végtére pedig meg-változtattya a' szádat, és a' te igéidben botránkozást szerez.

27. Sok dolgokat gyülöltem, de e'hez nem hasonlitottam, az Úr-is gyülöli ezt.

28. A' ki fel-veti a' követ, a' maga fejére esik: és az álnok seb az álnoknak tsinál sebeket.

29. És a' ki vermet ás, beléje esik: és a' ki követ tészen felebaráttya-eleibe, maga ütközik abba: és a' ki másnak tört vét, elvész abban.

30. A' ki álnokságos tanátsot ád, azonra háromlik, és nem tudgya, honnét jöjön reája.

31. A' tsufolás, és a' gyalázat a' kevélyeké, és a' boszszú-állás mint az oroszlány leselkedik utánna.

32. Törrel veszнek-el, a' kik az igazak esetin gyönyörködnek: a' fajdalom pedig megemészti öket, minek-elötte meg-hallyanak.

33. A' harag, és a' dühöség, mind a' kettö útálatos dolog, és a' bünös férfiú birattatik azoktól.

XXVIII. RÉSZ.

Boszszút ne álly, hanem botsáss-meg ellened vétettnek: szünny-meg a' haragtól, és versengéstöl, 's a' gonosz gyermeknek veszedelmes vólta: dugd-bé füleidet a' gonosz nyelvnek szóllására, és fogd-bé a' szádat.

A 1. A' Ki boszszút akar állani, az Úrtól boszszú-állást talál, és annak büneit meg-tartván meg tartya.

2. Botsáss-meg az ellened-vétö felebarátodnak: és akkor néked, midön könyörgesz, meg-öldoztatnak a' büneid.

3. Ember emberre haragot tart, és az Istentöl keres orvosságot?

4. Magához hasonló emberhez nints irgalmassága, 's a' maga büneiért könyörög?

5. Ö test lévén, haragot tart, és engesztelést kér az Istentöl? ki imádkozik annak vétkeiért?

6. Emlekezzél-meg az utólsó dolgokról, és szünnyél-meg gyülölködni:

7. Mert rothadás, és halál következik annak parantsolatiból.

8. Emlekezzél-meg az Isteni félelemröl, és ne haragudgyál felebarátodra.

9. Emlekezzél-meg a' Fölséges szövetségéröl, és ne gondolly a' felebarátod tudatlanságával.

B 10. Tartóztasd-meg magadat a' versengéstöl, és meg kevesited a' bünöket:

11. Mert a' haragos ember versengést gyüllaszt, és a' bünös férfiú meg-háborittya barátit, és a' békeségben-lévök-közibe ellenkezést ereszt.

12. Mert az erdö-fai-szerént úgy gyúllad a' tüz: és az ember ereje-szerént, úgy lészen az ö haragja, és az ö gazdagsága-szerént neveli haragját.

13. A' hirtelen vetekedés tüzet gyüjt: és a' hirtelen versengés vért ont: és a' bizonyitó nyelv halált hoz.

14. Ha a' szikrába fújsz, fel-gerjed mint a' tüz:

Deut. 32. c. 35. Matth. c. 18. Marc. 11. c. 25. Rom. 12. c. 19.

a' tüz: és ha reá pökſz, el-aluſzik: mind a' kettö a' ſzájból mégyen-ki.

15. A' fondorló, és két-nyelvü átkozott: mert ſok békeségben-lévöket meghábórit.

16. A' harmadik nyelv ſokakat fel-háborított, és el-ſzélleſztette öket nemzetségröl nemzetségre.

17. A' gazdagoknak kövel-keritett váraſit el-rontotta, és a' fö emberek házait ki-áſta.

18. A' népek ereit el-vagdalta, és az erös nemzetségeket fel-bontotta.

19. A' harmadik nyelv az erös aſzſzonyokat ki-üzte, és meg-foſztotta azokat munkájoktól.

20. A' ki azt nézi, nem léſzen nyugodalma, ſe baráttya nem léſzen, a' kiben megnyúgodgyék.

21. Az oſtor-tsapása kékséget ſzerez; a' nyelv-tsapáſa pedig tsontokat ront.

22. Sokan húllottak-el a' fegyver élivel: de nem mint a' kik el-veſztek az ö nyelvek-miá.

23. Bóldog, a' ki a' gonoſz nyelv-elött bé-födöztetett, és a' ki annak haragjába nem ment, és a' ki annak igáját magára nem vonta, és annak köteleivel meg nem köztetett:

24. Mert annak igája, vas iga; és annak kötele, réz kötél.

25. Az ö halála, igen gonoſz halál, és haſznosb annál a' pokol.

26. Az ö állandósága meg nem marad, hanem a' hamiſsak útát birja: és az ö lángjával meg nem égeti az igazakat.

27. A' kik el-hadgyák az Iſtent, abba eſnek, és fel gyullad bennek, és meg nem aluſzik, és reájok botsáttatik mint az oroſzlány, és mint a' pardutz meg-sérti öket.

28. Söványezd-bé füleidet tövíſekkel, ne halgaſd a' gonoſz nyelvet, és a' ſzádnak ajtókat, és lakatokat tsinálly.

29. Aranyadat, és ezüſtödet olvaſzd-meg, és beſzédidnek mértéket tsinálly, és a' ſzádnak igazgató zabolát:

30. És figyelmezz reá, hogy ne-talám meg-ne eſsél nyelveddel, és el ne eſsél a' reád-leſelkedö ellenségek ſzine-elött, és a' te eſeted halálig gyógyúlhatatlan légyen.

XXIX. RÉSZ.

Költsön adgy felebarátodnak; és a' költsönt meg-add: és noha ſokan meg-ſzegik hitöket, mind az által az alamiſnától meg ne vond magadat, a' ki igen ditséretes: a' költsön-adónak hálá-adó légy: és fogadáſodat meg-tartſd: miben állyon az emberi életnek kezdete: vándorló, és háláadatlan vendég.

1. A' Ki irgalmaſságot tselekeſzik, költsön ád felebarátyának: és a' ki erös a' kezével, meg-tartya a' parantsolatokat.

2. Adgy költsön felebarátodnak ſzükségének idején, és iſmég meg-fizeſs felebarátodnak ideje-kor.

3. Erösitsd-meg igédet, és hiven tselekedgyél véle; és minden idöben meg-találod, a' mi néked ſzükséges.

4. Sokan úgy mint találáſnak állitották a' költsönt, és nehézséget ſzerzettek azoknak, a' kik öket meg-ſegétették.

5. A' mig el-véſzik, tsókolgattyák az adónak kezeit, és igéretek-által meg-alázzák ſzavokat:

6. És a' viſzſza-adáſnak idején idöt kér, és kedvetlen, 's zúgolódó igéket ſzóll, és az idöre vét:

7. Ha pedig meg-adhatná, viſzſzát vonſzon, a' ſommának alig adgya-meg felét, és azt úgy mint a' találáſt tartya:

8. Ha pedig nem; meg-foſztya ötet pénzétöl, és ok-nélkül ellenségévé téſzi ötet: B

9. És ſzidalmakkal, és átkokkal fizet néki, és a' tiſzteſség, és jó-tétemény-helyébe gyalázattal fizet néki.

10. Sokan nem gonoſzságból nem adtak költsön, hanem féltek, hogy ok-nélkül meg ne tsalattatnának.

11. Mindaz-által az alázatoshoz erös ſzivvel légy, és az alamiſnáért ne vontaſd ötet.

12. A' parantsolatért vedd hozzád a' ſzegényt: és az ö ſzegénységéért ne ereſzd ötet üreſsen.

13. Veſzeſd-el a' pénzt az atyád-fiáért, és baráttodért: és ne rejtsed azt kö-alá veſzedelemre.

14. * Helyhezteſd a' te kintsedet a' Föllségeſnek parantsolatiban, és inkább haſznál néked az aranynál. * *Tob.* 4.*b.*10.

15. * Rekeſzd az alamiſnát a' ſzegénynek ſzivébe, és az meg-ſzabadit téged imádságával minden gonoſztól. * *Sup.* 17.*c.*18.

16. A' hatalmaſnak paizsánál,

17. És a' dárdánái inkább hartzol az ellenséged-ellen.

18. A' jó férfiú kezes léſzen felebarátyáért:

19. A' ki el-veſzti a' ſzemérmeteſséget, benne hadgya azt.

20. A' kezeſnek jó-tétemenyét el ne felejtsed: mert lelkét adta éretted.

21. A' kezeſtöl el-fut a' bünös, 's a' tiſztátalan.

22. A' kezeſnek javait magának tulajdonittya a' bünös: és hálaadatlan elméjü elhadgya az ö meg-ſzabaditóját.

23. A' férfiú kezes léſzen felebarátyáért: és midön el-veſzti a' ſzemérmeteſséget, elhagyattatik töle.

24. A' gonoſz kezeſség ſok ſzerentséſeket veſztett-el, és fel-inditotta azokat mint a' tenger habjait.

25. A' hatalmas férfiakat fel-forgatván elköltöztette, és idegen nemzetségek-között bujdoſtak.

26. A' bünös által-hágván az Úr parantsolattyát, gonosz kezességbe esik: és a' ki sokat igyekezik tselekedni, itéletbe esik.

27. Segétsd-meg felebarátodat eröd-szerént, és figyelmezz magadra, hogy meg ne essél.

D 28. * Az ember életének kezdete a' viz, 's a' kenyér, és a' ruházat, és a' rútságot bé-födözö ház.

* Infr. 39.c.31.

29. Jobb a' szegénynek elesége a' deszkás fedél-alatt, hogy-sem távúl a' friss étkek ház-nélkül.

30. A' kitsinyt nagy-helyett kedvellyed, és a' bújdosásnak szidalmát nem hallod.

31. Rosszsz élet házból házba szállani: és a' hol szállása lészen, nem tselekeszik bizvást, se fel nem nyittya a' száját.

32. A' szállásra bé-fogadtatik, és háláadatlanokat étet, 's itat, és ezek-fölött keserü szókat hall.

33. Eredgy zsellyér, és vess asztalt: és a' mi kezed-között vagyon, azzal a' többit étessed.

34. Menny-ki az én tisztességes barátim ortzája-elött: az én házam szükséges nékem szállásúl az én atyám-fiáért.

35. Nehezek ezek az értelmes embernek: a' házért-való dorgálás, és a' költsönözönek gyalázása.

XXX. RÉSZ.

Az ollyan atyának bóldogsága, a' ki jól neveli gyermekeit: veszedelmes gyermekeidet szájokra eresztení: az egésség kellemetesb a' gazdagságnál: a' szomorúságtól megójad magadat, és szivedet vigasságban tartsd.

A 1. A' Ki a' fiát szereti, gyakorta ostorozza azt, hogy örvendezzen végtére, és ne tapogassa a' felebaráti ajtait.

Prov. 13. d.24 & 23.b.13.

2. A' ki a' fiát tanittya, ditsértetik ö-általa, és az ö háza-népe-között ditsekedik benne.

3. * A' ki a' fiát tanittya, irégykedteti ellenségét, és baráti-között ditsekedik benne.

* Deut. 6.a.7.

4. Meg-hólt az attya, és mint-ha meg nem hólt vólna: mert hozzája hasonlót hagyott utánna.

5. Látta életiben, és örvendezett benne: halálakor nem bánkodott, se meg nem szégyenült ellenségi-elött.

6. Mert házának óltalmazót hagyott az ellenségek-ellen, és barátinak jóval fizetöt.

B 7. A' fiainak lelkekért bé-kötözi sebeit, és minden szón fel-háborodik a' gyomra.

8. A' déltzeg ló keménnyé válik, és a' magának hagyatott fiú vakmerövé válik.

9. Tsötsögesd a' fiadat, és meg-rettent téged: játszál véle, és meg-szomorit téged.

10. Ne mosolyogj véle, hogy meg ne bánnyad, és végre meg-vássanak a' fogaid.

11. Ne adgy hatalmat néki ifiúságában, és meg ne útáld az ö gondolatit.

12. * Hajtsd-meg a' nyakát ifiúságában, és verd az óldalait, a' mig gyermek, hogy ne-talám meg ne keményedgyék, és ne hidgyen néked, és lelkednek fájdalmára lészen.

* Supr. 7.c.25.

13. Tanittsad a' fiadat, és munkálódgyál rajta, hogy undokságában meg ne ütközzél.

14. Jobb az egésséges, és vastag-erejü szegény, hogy-sem az erötlen, és gonoszsággal meg-ostoroztatott gazdag.

C 15. A' lélek üdvössége az igazságnak szentségében, jobb minden aranynál, és ezüstnél, és az egésséges test a' nagy gazdagságnál.

16. Nints gazdagság a' testi egésségnek gazdagsága-fölött: és nints gyönyörüség a' szivnek öröme-fölött.

17. Jobb a' halál a' keserves életnél: és az örök nyugodalom a' hosszú betegségnél.

18. A' bé-rekesztett szájban el-rejtett jók, mint a' koporsó-körül helyheztetett étkek.

19. * Mit használ az áldozat a' bálványnak? mert se meg nem észi, se nem szagollya:

* Dan. 14.a.6.

20. Úgy a' ki el-üzettetik az Úrtól, a' hamisságnak béreit hordozván:

21. A' szemeivel látván, és sohászkodván, mint a' szüzet-ölelgetö, és suhajtó férfitalan.

22. * Ne engedgy bánatot a' lelkednek, és ne gyötörd magadat tanátsoddal.

* Prov. 12.d.25. & 15.d. 13. & 17. d.22.

23. A' szivnek vigasága ez az ember élete, és a' fogyatkozás-nélkül való szentségnek kintse: és a' férfiúnak örvendezése a' hosszú élet.

D

24. Könyörülly lelkeden Istennek tetszvén, és tartóztasd-meg magadat: gyüjtsd öszve szivedet az ö szentségében, és a' bánatot meszsze el-kergesd töled.

25. * Mert sokakat meg-ölt a' bánat, és nints abban haszon.

* 2.Cor. 7.c.10.

26. Az irégység, és a' harag meg-kevesitik a' napokat, és idö-elött vénséget hoz a' gondolkodás.

27. A' vig sziv az étkek-között-is jó: mert annak étkei szorgalmatoson készittetnek.

XXXI. RÉSZ.

Gazdagnak, és szegénynek munkája: sok veszedelmek vannak az arany szeretetiben: az istenesen élö gazdagnak élete; szemérmetes légy az asztalnál: a' józanságnak ditsérete, és gyalázása a' torkosságnak:

ditséretes a' mértékletes borral való élés; betstelen pedig a' mértékletlen.

A

1. A' tiszteségért-való vigyázás meg-epeszti a' testet, és arról-való gondolkodás el-vészi az álmot.

2. A' jövendö dolgokról-való gondolkodás el-fordittya az elmét, és a' nehéz betegség józanná tészi a' lelket.

3. Fáradott a' gazdag a' marhának gyüjtésében, és az ö nyugodalmában bé-telik javaival.

4. Fáradott a' szegény eledelének megkeveſitésével, és végre-is meg-szükül.

5. A' ki az aranyat szereti, meg nem igazúl: és a' ki követi a' veszedelmet, meg-telik azzal.

* Supr. 8. a. 3. 6. * Sokan estek-meg az arany-miá, és annak szine-által lött azok veszedelme.

7. Botránkozásnak fája az arany az áldozóknak: jaj azoknak, a' kik azt követik, és minden esztelen el-vész abban.

8. Bóldog a' gazdag, a' ki makula-nélkül találtatott: és a' ki az arany-után nem járt, se nem bizott a' pénzben, és a' kintsekben.

9. Kitsoda ez, és ditsérjük ötet? mert tsoda dolgokat tselekedett életében.

B

10. A' ki meg-próbáltatott abban, és tekélletes, örök ditsösége lészen annak: a' ki vétkezhetett, és nem vétkezett; gonoszt tselekedhetett, és nem tselekedett:

11. Az-okáért meg-erösitettek az ö javai az Úrban, és az ö alámisnáit beszélli a' Szenteknek egész Gyüleközete.

12. Nagy asztalhoz ültél-e? ne nyisd-meg annál a' torkodat elsöben.

13. Ne szólly igy: Sok, a' mi ezen vagyon.

14. Emlekezzél-meg, hogy gonosz az álnok szem.

15. Mitsoda teremtetett álnokb a' szemnél? az-okáért minden tekintésére könyvez, midön láttya.

16. Ne nyújtsd-ki kezedet elsöben, és az irégység-által meg-rútittatván meg ne pirúlly.

17. Meg ne terheld magadat a' lakadalomban.

18. Magadról értsed-meg a' felebarátod dolgait:

19. Úgy élly mint mértékletes ember azokkal, a' mellyek elödbe tétetnek: nogy meg ne gyülölteséi, midön sokat észel.

20. Te szünnyél-meg elsöben emberségnek-okáért: és ne légy telhetetlen, hogy talám bántásúl ne légy.

C

21. És ha sokak-közibe ültél, azoknál elöbb ki ne nyújtsad kezedet, sem elsöben innod ne kérj.

22. Melly elégséges a' tudós embernek a' kevés bor, és aluvásodban meg nem bántatol attól, és nem érzesz fajdalmat.

23. Vigyázás, sár, és gyötrelem a' telhetetlen férfiúnak:

24. Egésséges álma vagyon a' józan embernek. Reggelig aluszik, és az ö lelke gyönyörködik véle.

25. És ha meg-terheltetel a' sok ételtöl, kelly-fel közzülök, okádd-ki: és meg könnyebbit téged, és nem hoz testednek betegséget.

26. Halgass engem fiam, és meg-ne vess engem: és végezetre meg-találod az én igéimet.

27. Minden tselekedetidben gyors légy, és semmi betegség nem talál reád.

28. A' bév-kezüt a' kenyérben sokaknak ajaki áldgyák, és hiv az ö igaz vóltáról-való bizonyság.

29. A' kenyérböl-való fösvényre zúgolódik a' város, és igaz az ö gonoszságáról-való bizonyság.

* Jud. 3. 30. * Ne ingerlyed a' bor-szeretöket: mert sokakat el veszlett a' bor.

D

31. A' tüz meg-próbállya a' kemény vasat: úgy a' részegségben ivott bor meg-feddi a' kevélyek szíveit.

32. Jó élet az embereknek, a' bor a' józanságban; ha azt mértékletesen iszod, józan lészsz.

33. Mitsoda annak élete, a' ki a' bormiá el-fogy?

34. Mitsoda fosztya-meg az életet? A' halál.

* Prov. 103. b. 15. Prov. 31. a. 4. 35. * A' bor a' vigaságra teremtetett, és nem a' részegségre, eleitöl fogva.

36. A' léleknek, 's a' szivnek vigasága, a' mértékletesen ivott bor.

37. A' léleknek, 's a' testnek egéssége, a' józan ital.

38. A' sok bor-ital versengést, és haragot, és sok romlásokat szerez.

39. A' léleknek keserüsége, a' sok bor ital.

40. A' részegségnek bátorsága, a' balgatagnak meg-ütközése, meg-kisebbitvén az eröt, és sebeket szerezvén.

41. A' boros lakadalomban meg ne fedgyed felebarátodat: és meg ne útáld ötet az ö vigaságában:

42. Ne szólly néki gyalázatos szókat: és ne szorongasd ötet viszsza-kéréssel.

XXXII. RÉSZ.

Az elöl-járókat oktattya: a' nagyobb szóllyon, a' hol kell: halgass, midön nintsen ollyan, ki tégedet hallyon: a' vendégségben kellemetes a' muszika: az ifiat illeti a' halgatás; ditséretes a' halgatás: magad házát visgáld-meg: ditséretes az Isteni félelem: a'

vétkes nem kedvelli az intést: tanáts-nélkül semmit se tselekedgy.

A 1. VEZÉRRÉ töttek-e téged? fel ne fualkodgyál: légy olly közöttök mint egy közzülök.

2. Gondot viselly reájok, és úgy üllyle, és minden gondodat el-végezvén telepedgyél-le:

3. Hogy vigadgy ö-érettek, és ékességül vegyed a' kedveſség koronáját, és tiſzteſséget nyerj faradságodért.

4. Szólly te idösb; mert téged illet.

5. Az elsö ige ſzorgalmatos tudománnyal, és ne tégy akadályt a' muſikának.

6. A' hol hallomás nints, ki ne öntsed a' beſzédet, és alkalmatlanúl fel ne fualkodgyál böltseségedben.

7. A' karbunkuluſnak drága köve az aranynak ékeſségében, és az énekeſeknek egyezéſe a' boros lakadalomban.

B 8. Mint az aranyban foglalt petsétes ſmaragd, úgy az énekeſeknek ſzámos-vólta a' vig, és mértékletes bornál.

9. Hally halgatván, és a' bötsüllésért jó kedvet találſz.

10. Ifiú, a' te ügyödben-is tsak alig ſzólly.

11. Ha kétſzer kérdetel, feje légyen feleletednek.

12. Sokakban olly légy mint a' tudatlan, és hally halgatván, 's kérdezkedvén-is.

13. A' fö emberek-között el ne bizzad magad: és a' hol vének vannak, ſokat ne ſzólly.

14. A' kö-eſsö-elött jár a' villámás: és a' ſzemérmeteſség-elött jár a' kedveſség, és a' bötsüllésért jó kedvet találſz.

C 15. És a' fel-keléſnek idején ne akadozz: elsöben pedig házadhoz ſieſs, és ott légy magadnak, és ott mulatozz,

16. És járj-el gondolatidban, és nem a' vétkekben, 's a' kevély igében.

17. És mind ezekért áldgyad az Urat, a' ki téged teremtett, és meg-réſzegitett téged minden javaival.

18. A' ki az Urat féli, az ö tudományát bé-véſzi, és a' kik reája vigyáznak, áldomáſt találnak.

19. A' ki a' törvényt kereſi, bé-töltetik attól: és a' ki álnokúl tselekeſzik, meg-botránkozik abban.

20. A' kik az Urat félik, igaz itéletet találnak, és az igazſágot mint a' világot meggyújtyák.

D 21. A' bünös ember el-távoztattya a' dorgáláſt, és akarattya-ſzerént talál haſonló példát.

22. A' tanátsos férfiú nem veſzti-el az értelmet; az idegen, és a' kevély nem retten meg félelemmel:

23. Ha tanáts-nélkül tselekedett-is magával, találmányitól-is meg-feddetik.

24. Fiam, tanáts nélkül ſemmit ne tsekedgyél, és a' tselekedet-után meg nem bánod.

25. Veſzedelmes úton ne járj, és nem ütközöl-meg a' kövekben: ſe nehéz útra ne indúlly, hogy botránkozáſt ne tégy lelkednek:

26. És a' fiaidtól meg-ódd magadat, és a' házad népétöl örizkedgyél.

27. Minden tselekedetedben hidgy a' te lelkednek hivségével; mert ez a' parantsolatok meg-tartása.

28. A' ki az Iſtennek hiſzen, a' parantsolatokra figyelmez: és a' ki ö-benne bizik, meg nem kiſsebbül.

XXXIII. RÉSZ.

Az Iſten-félö, és bölts ditsértetik: a' bolondnak álhatatlansága: a' tsúfolódó barát: a' napok, és idök Iſtentöl vannak, ki mindeneket teremtett, és igazgat: az ö kezében vagyon az ember, valamint a' sár a' fazekaséban: a' gonoſz az igaz ellen vagyon: jóſzágodat életedben máſnak ne add, hanem höltod után: mi-képpen bánny ſzolgáddal.

A 1. AZ Iſten-félöt gonoſz nem találya, hanem a' kisértetben az Iſten meg-tartya ötet, és meg-ſzabadittya a' gonoſzoktól.

2. A' bölts nem gyülöli a' parantsolatokat, és az igazságokat, és nem ütközik-meg mint a' hajó a' ſzél-véſzben.

3. Az értelmes ember hiſzen az Iſten törvényének, és a' törvény hiv ö-néki.

4. A' ki a' kérdéſt meg-magyarázza, igét készit, és igy könyörögvén meg-halgattatik, és meg-tartya a' tudományt, és akkor megfelel.

5. * A' bolondnak ſzive mint a' ſzekér kereke: és mint a' forgandó tengely az ö gondolattya. * Sup. 21. b. 17.

6. Az embernek tsúfoló baráttya, olly mint a' mén-ló, minden rajta-ülö-alatt nyerit.

7. Miért halladgya-felyül egyik nap a' máſik napot, és iſmég a' világoſság a' világoſságot, és az eſztendö az eſztendöt, a' Naptól-e?

8. Az Úr tudománya-által válaſztattak-el, a' nap teremtetvén, és a' parantsolatot meg-tartván.

B 9. És meg-változtatta az idöket, és azoknak innep-napjait, és azokban az innep napokat meg-ſzentelték bizonyos órában.

10. Azok-közzül fel-magaſztalt, és nagyá tött az Iſten; és azok-közzül a' napok ſzáma-közibe helyheztetett. És minnyájan az emberek sárból, * és földböl, mellyböl Ádám teremtetett. * Gen. 2.

11. A' tudománynak ſokaſága-által elválaſztotta azokat az Úr, és meg-változtatta az ö útokat.

12. Azok-közzül meg-áldott, és fel-magaſztalt: és azok-közzül meg-ſzentelt, és magához foglalt: és azok-közzül meg-átkozott, és meg-alázott, és el-forditotta azokat az ö el-válaſok-után.

* Rom. 9. v. 11.

13. * Mint a' ſazekas sárja az ö kezében, hogy abból valamit tsinállyon, és rendellyen.

14. Minden ö útai az ö rendeléſe-ſzerént: úgy az ember annak kezében, a' ki ötet teremtette, és meg-fizet néki az ö itéleteſzerént.

15. A' gonoſz-ellen a' jó vagyon; és a' halál-ellen az élet: úgy az igaz ember-ellen-is a' bünös. És igy nézed a' Fölségesnek minden tselekedetit, Kettö, 's kettö, és egyik egy-ellen.

16. És én leg-utól ſerkenék-fel, és mint a' ki a' ſzölö-ſzedök-után ſzedegeti a' ſzölöſzemeket.

C

17. Az Iſten áldásában biztam én-is; és mint a' ki ſzölöt ſzed, meg-töltöttem a' ſajtót.

* Supr. 24. d. 47.

18. * Nézzétek, hogy nem tsak magamnak munkálkodtam, hanem a' tudománynak minden keresöinek.

19. Halgaſsatok engem fö emberek, és minden népek, és a' gyüleközetnek vezéri vegyétek füleitekbe.

20. Fiadnak, és feleségednek, az atyádfiának, és barátodnak ne adgy hatalmat rajtad életedben: és ne add másnak örökségedet: hogy ne-tálam meg ne bánnyad, és könyörögj azokért.

21. A' mig élſz, és lehelleſz, ſenki el ne változtaſson téged.

22. Mert jobb, hogy a' fiaid kérjenek téged, hogy-ſem te nézz a' fiaid kezeire.

23. Minden dolgaidban jeles légy.

24. Meg ne rútittſad ditsöségedet. Életed napjainak bé-tellyeſedésének napján, és ki-menetelednek idején oſzd-el a' te örökségedet.

D

25. Abrak, és veſzſzö, és terh a' ſzamárnak: kenyér, és fégyelem, és munka a' ſzolgának.

26. Fenyitékben munkálkodik, és nyugodni kiván: tágitſd-meg a' kezeit, és ſzabadságot kiván.

27. Az iga, 's a' gyeplö meg-hajtyák a' kemény nyakat, és a' ſzolgát a' ſzüntelenvaló munkák hajtyák-meg.

28. A' gonoſz-akaró ſzolgának, gyötrés, és békók; küld a' munkára ötet, hogy ne hivalkodgyék.

29. Mert ſok gonoſzságra tanitott a' hivalkodás.

30. Dolgokra rendeld ötet: mert az illik hozzája. Hogy-ha nem enged, meg-hajtsad ötet békókkal, és ſenkinek teſtét fölöttébb ne terheld: de' itélet-nélkül ſemmi nehezet ne tselekedgyél.

* Supr. 7. c. 23.

31. * Ha hiv ſzolgád vagyon, légyen néked mint a' lelked: mint atyád fiaival úgy bánnyál véle: mert lelkednek vérével vötted ötet.

32. Ha hamiſsan meg-sérted ötet, elſzökik:

33. És ha fel-ſzedvén magát el-menend, nem tudod, kit kereſs, és mellyik úton kereſsed ötet.

XXXIV. RÉSZ.

Az álomnak, bübájoſságnak, jövendö mondáſnak, és hazugságnak héába-valósága: ditséretes, a' ki ſokat próbált: az Iſten-féloknek bóldogsága: gonoſzoknak áldozattya: a' ſzegényt meg-tsaló: egyik a' mit épit, 's a' máſik el-rontya, mi haſzna annak: illyen a' ki penitentziát tart, 's meg nem ſzünik a' büntöl.

1. HÉÁBA-való reménysége, és hazugsága vagyon az eſztelen embernek: és az álmok fel-fualkodtattyák a' balgatagokat. A

2. Mint a' ki az árnyékot ragadgya, és a' ſzelet üzi: úgy a' ki a' hazug látáſokra figyelmez.

3. E' ſzerént ez az álom látáſa: az embernek ortzája-elött az ember haſonlatoſsága.

4. A' tiſztátalantól mi tiſztittatik-meg? és a' hazugtól mitsoda igaz mondatik?

5. A' tévelygö jövendölés, és a' madárſzóból-való hazug jövendöléſek, és a' gonoſz tévök álmai, hiuság.

6 És mint a' gyermek-ſzülöé, úgy a' te ſzived látáſokat ſzenved. Hanem ha a' Fölségeſtöl botsáttatik a' látogatás, ne add azokra ſzivedet:

7. Mert ſokakat el-tévelyitettek az álmok, és meg-eſtek, a' kik azokban biztak.

8. Hazugság-nélkül tellyeſedik-bé a' törvény igéje, és a' böltseség a' hivnek ſzájaáltal magyaráztatik-meg.

9. A' ki meg nem kisértetett, mit tud? A' melly férfiú ſokakat próbált, ſokat gondolkodik: és a' ki ſokat tanúlt, értelmeſt beſzél. B

10. A' ki nem próbált, keveſet tud: a' ki pedig ſokakban forgott, meg-ſokasittya a' gonoſzságot.

11. A' ki meg nem kisértetett, miket tud? a' ki meg-tsalattatott, bévelködik ravaſzsággal.

12. Sokakat láttam bújdoſáſomkor, és az igéknek ſok ſzokáſit.

13. Egy-nehányſzor halálig veſzedelemben vóltam ezekért, és ki-ſzabadúltam az Iſten malaſztya-által.

14. Az Iſten-félök lelke kereſtetik, és annak tekintetiért meg-áldatik.

15. Mert az ö reménységek az ö ſzabaditójokban, és az Iſten ſzemei az ötet-ſzeretökön.

C

16. A' ki az Urat féli, semmitöl nem retteg, és nem fél: mert az az ö reménysége.

17. Az Urat-félönek lelke bóldog.

18. Kire tekint, és kitsoda annak erössége?

* Pſ. 33. a. 18. 19. * Az Úr ſzemei az ötet-félökön, hatalmas óltalmazó, erös oſzlop, a' hévségben levél-ſzin, és a' délnek árnyékozója,

20. Kegyelmezés a' bántásban, és ſegétség az eſetben, a' léleknek fel-magaſztalója, és a' ſzemeknek meg-világositója, egéſségnek, és életnek, és áldáſnak adója.

* Prov. 21. d. 27. 21. A' hamisból-áldozónak áldozáſa fertelmes, és nem kedveſek a' hamiſsak tsúfoláſi.

22. Az Úr egyedül vagyon az ötet-várókkal az igaz-mondáſnak, és igazságnak útában.

* Prov. 15. b. 3. 23. * A' hamiſsak ajándékit nem javallya a' Fölséges, ſe nem tekint a' hamiſsak áldozatira: ſem az ö áldozattyoknak ſokaságával meg nem engeſzteltetik a' bünökért.

D

24. A' ki áldozatot téſzen a' ſzegények marhájából; mint a' ki az atyának ſzineelött öli-meg a' fiát.

25. A' ſzükölködök kenyere a' ſzegényeknek élete: a' ki azt meg nem adgya, vér-ſzopó ember.

26. A' ki el-véſzi a' veriték kenyerét, mint a' ki meg-öli felebarátyát.

* Deut. 24. c. 14. Supr. 7. c. 22. 27. A' ki vért ont, * és a' ki meg-tsallya a' béreſt, atyafiak.

28. Ha egyik épit, és a' máſik ront; mi haſznok vagyon, hanem tsak fáradságok.

29. Ha egyik imádkozik, és a' máſik átkozódik, mellyiknek ſzavát halgattya-meg az Iſten?

30. A' ki meg-mosódik a' meg-hóltért, és iſmég illeti azt, mit haſznál az ö mosódáſa?

* 2. Pet. 2. d. 21. 31. * Úgy az ember, a' ki böjtöl az ö büneiért, és iſmég azonokat tselekedvén, mit haſznál magát meg-alázván? annak imádságát ki halgattya-meg?

XXXV. RÉSZ.

Igaz, és kedves áldozat az Iſten-elött: üres kézzel az Iſten eleibe ne menny: jóſzágodnak zſengéit jó kedvel mutaſd-bé Iſtennek: hamis áldozat: a' meg-sértödött ſzegényt, és az özvegyeknek ſirását meg-halgattya az Úr: az igazaknak, 's fö-képpen az alázatoſoknak könyörgéſe kellemetes az Istennél: az Iſten az inségböl meg-ſzabadit; és kinek-kinek érdeme-ſzerént megfizet.

A

* Jer. 7. a. 3. 1. A' Ki meg-tartya a' törvényt, áldozatot ſokasit.

2. * Üdvöſséges áldozat a' parantsolatokra figyelmezni, és el-távozni minden hamiſságtól.

3. És a' hamiſságokért-való engeſztelö áldozatot áldozni, és a' bünökért-való könyörgés, el-távozni a' hamiſságtól.

4. Hálát ád, a' ki zſemlye liſztet áldozik: és a' ki irgalmaſságot tselekeſzik, áldozatot téſzen.

5. Kedves az Úrnál, el-távozni a' hamiſságtól: és a' bünért-való könyörgés, el-távozni a' hamiſságtól.

* Exod. 23. b. 15. & 34. c. 22. Deut. 16. d. 16. 6. * Ne jelennyél az Úr ſzine-elött üresſen.

7. Mert mind ezek az Úr parantsolattyáért léſznek.

8. Az igaznak áldozattya meg-kövériti az óltárt, és gyönyörüséges illat a' Fölségeſnek ſzine-elött.

B

9. Az igaznak áldozattya kedves, és annak emlekezetit el nem felejti az Úr.

10. Jó ſzivvel add-meg az Iſtennek a' ditsöséget: és meg ne kevesittsed a' kezeid zſengéit.

* 2. Cor. 9. b. 7. Tob. 4. b. 9. 11. * Minden adományban vig légyen az ortzád, és örvendezéſsel ſzenteld a' te dézmáidat.

* Lev. 22. c. 28. Deut. 15. d. 14. * Deut. 10. d. 17. 2. Par. 19. c. 17. Job. 34. b. 19. Sap. 6. b. 8. Rom. 2. b. 11. * Gal. 2. b. 6. Coloſ. 3. d. 25. Act. 3. c. 34. 2. Pet. 1. c. 17. 12. * Adgy a' Fölségeſnek az ö adománya-ſzerént, és jó ſzemmel adgyad kezeidnek találmányát:

C

13. Mert az Úr meg-fizeti, és hét-ſzerte annyit ád néked.

14. * Ne adgy hamis ajándékokat, mert nem véſzi-bé azokat.

15. És ne nézz a' hamis áldozatra, mert az Úr biró, * és nints o nála a' ſzemélynek ditsösége.

16. Nem véſzi az Úr a' ſzemélyt a' ſzegény-ellen, és a' meg-sérültnek könyörgését meg-halgattya.

17. Nem útállya-meg az árvának könyörgéſit: ſem az özvegyet, ha a' fohaſzkodásnak ſzózattyát ki önti.

18. Vallyon az özvegy köny-hullatáſi nem az ortzáján folynak e' alá, és annak kiáltáſa nem azoknak inditója-ellen vagyon-e?

19. Mert az ortzáról az égig fel mennek, és a' meg halgató Úr nem gyönyörködik azokban.

20. A' ki gyönyörködve imádgya az Istent, bé fogadtatik, és annak könyörgéſe a' felyhökig közelget.

21. A' maga meg-alázónak imádsága által hattya a' felyhöket: és meg nem vigaſztaltatik, mig nem el közelget: és el nem távozik, mig nem a' Fölséges reá tekint.

D

22. És az Úr nem hallaſztya; hanem megitéli az igazakat, és itéletet téſzen: és az Erösséges nem léſzen türö azokban, hogy meg-rontsa az ö hátokat:

23. És a' Pogányokon boſzſzút áll, mig nem el-veſzti a' kevélyek ſokaságát, és a' hamiſsak királyi-iſtápjokat meg-rontya:

24. Mig nem meg-fizet az embereknek tetteményök-ſzerént, és az Ádám tselekedetiſzerént, és az ö vak-merösége-ſzerént:

25. Mig nem véghez viſzi az ö népe ité-

letit, és gyönyörködteti az igazakat az ö irgalmaſságával.

26. Szépséges az Iſten irgalmaſsága a' háborúságnak idején, mint az eſsös felyhök a' ſzárazságnak idején.

XXXVI. RÉSZ.

Iſraelért és Jeruſalemért könyörög, és hogy más nemzetek-is iſmérjék-meg az Iſten-félelmét, erös karját, 's hatalmát; és hogy tsak ö egyedül iſmérteſsék igaz Iſtennek lenni, imádáſra méltónak. Gonoſz ſziv: ditséretes a' ſzép, és irgalmas aſzſzony-állat.

A 1. KÖNYÖRÜLLY rajtunk mindeneknek Iſtene, és tekints reánk, és mutaſd-meg nékünk irgalmaſságidnak világoſságát:

2. És botsáſd a' te félelmedet a' Pogányokra, kik téged nem kereſtek, hogy ismérjék-meg, hogy nints Iſten, hanem tsak te, és beſzéllyék a' te nagy dolgaidat.

3. Emeld-fel kezedet az idegen pogányokra, hogy láſsák hatalmaſságodat.

4. Mert a' mint az ö ſzinek-elött megſzenteltettél mi-bennünk, úgy a' mi ſzinünk-elött fel-magaſztaltatol ö-bennek,

5. Hogy iſmérjenek-meg téged, a' mint mi-is meg-iſmértünk, hogy nints Iſten tekivüled Uram.

6. Ujitsd-meg a' jeleket, és változtaſd-el a' tsodákat.

7. Ditsöitsd-meg a' kezedet, és a' jobb karodat.

8. Inditsd-fel búsúláſodat, és öntsd-ki haragodat.

B 9. Vedd-el az ellenkezöt, és nyomoritsd-meg az ellenséget.

10. Sietteſd az idöt, és emlekezzél-meg a' végröl, hogy hirdeſsék a' te tsodáidat.

11. A' harag lángjától eméſzteſsék-meg, a' ki meg-ſzabadúl: és a' kik gonoſzúl bánnak a' te népeddel, veſzedelmet találjanak.

12. Rontſd-meg fejeket az ellenségek fejedelminek, kik azt mondgyák: Nints más mi kivülünk.

13. Gyüjtsed-öſzve Jákobnak minden nemzetit: hogy iſmérjék-meg, hogy nints Iſten, hanem tsak te, és beſzéllyék a' te nagy dolgaidat: és birjad örökségül öket, mint eleitöl-fogva.

14. Könyörülly a' te népeden, mellyre ſegétségül hivattatott a' te neved: és Iſraelen, * a' kit haſonlóvá töttél a' te elsöſzülöttedhez.

15. Könyörülly a' te meg ſzenteléſed váraſán Jeruſalemen, a' te nyugodalmad váraſán.

16. Töltsd-meg Siont a' te ki-mondhatatlan igéiddel, és a' te ditsöségeddel a' te népedet.

C 17. Tégy bizonyságot azokról, kik eleitöl fogva a' te teremtett állatid, és támaſzdfel a' hirdetéſeket, mellyeket mondottak a' te nevedben az elöbbi profétàk.

18. Adgy jutalmat a' téged váróknak, hogy a' te profétáid igaz mondóknak találtaſsanak: és halgaſd meg a' te ſzolgaid imádságit.

19. * Az Aáron áldáſa-ſzerént a' te néped-felöl, és vezérelly minket az igazságnak útára, és tudgyák meg minnyájan, a' kik a' földet lakják, hogy te vagy az idöknek által-látó Iſtene. * *Num. 6. d. 24.*

20. Minden-némü étket meg-éſzik a' has, és jobb egyik étek a' máſiknál.

21. A' torok meg-izeliti a' vad-hús ételt, és az értelmes ſziv a' hazug igéket.

22. A' gonoſz ſziv ſzomorúságot hoz, D
és a' tudós ember ellene-áll annak.

23. Minden férfiat bé-fogad az aſzſzony-állat; és egyik leány-magzat jobb a' máſiknál.

24. Az aſzſzonynak ſzépsége vidámittya a' maga férje ortzáját, és az embernek minden kivánsága-fölött kivántattya magát.

25. Ha gyógyitó, és engeſztelö, és irgalmas nyelve vagyon; annak a' férje nem az emberek fiai ſzerént-való.

26. A' ki jó aſzſzonnyal bir, örökséget kezd birni: hozzája haſonló ſegétsége vagyon, és nyugodalom oſzlopa.

27. A' hol sövény nints, el-tékozoltatik az örökség: és a' hol aſzſzony nints, fohászkodik a' ſzükölködö.

28. Ki hiſzen annak, a' kinek féſzke nintsen, és bé-térvén valahol bé-eſtvéledik, mint a' fel-övedzett tolvaj várasból várasba ſzökvén.

XXXVII. RÉSZ.

Gyalázatos a' kép-mutató jó-akaró, az igaz pedig méltó, hogy róla meg-emlekezzél: válaſztáſt tégy a' tanátsban, és azokban, kikkel tanátskozol: ditséretes a' böltseség, és a' ſzent férfi: a' gonoſz ſzóból nagy dolog következik: az értelmes, és bölts férfinak ditsérete: a' ki tétováz beſzédében, gyülölséges: próbáld-meg lelkedet, és ha gonoſz, zabolázd-meg: vejzedelmes vólta a' réſzegségnek.

A 1. MINDEN barátunk azt mondgya. Énis barátságot ſzerzettem. De vagyon olly barátunk, ki tsak névvel barátunk. Nem-de halálig-való ſzomorúság vagyon-e ebben?

2. A' társod pedig, és barátod ellenségiddé válnak.

3. Oh gonoſz vakmeröség honnét ſzármaztál, hogy bé-födözzed a' földet az ö gonoſzságával, és álnokságával?

4. A' társ barátjával együtt-vigad a' gyönyörüségekben, és a' háborúságnak idején ellenkezövé léſzen.

5. A' társ barátyán szánakodik a' hasa kedveért, és az ellenség-ellen paizst vészen-fel.

6. El ne feletkezzél barátodról szivedben és el ne felejtsed ötet gazdagságodban.

7. Ne tanátskozzál azzal, a' ki utánnad ólálkodik, és a' te irégyidtöl titkold-el tanátsodat.

8. Minden tanáts-adó ki-mondgya tanátsát, de vagyon ö-magáért tanáts-adó.

B 9. A' tanáts-adótól örizd-meg lelkedet. Tudd-meg elöbb, mi szüksége vagyon annak: mert ö-is magáról gondolkodik:

10. Hogy valami-képpen karót ne tégyen a' földbe, és azt ne mondgya néked:

11. Jó a' te útad, és ellenedbe állyon, hogy nézze, mi történik rajtad.

12. A' szentségtelen emberrel tanátskozzál a' szentségröl, és a' hamisal az igazságról, és az aszszonnyal arról, a'ki irégykedik: a' félénkel a' hadról, a' kalmárral az el-váltásról, a' vévövel az el-adásról; az irégy férfiúval a' hálá-adásról,

13. Az istentelennel az istenességröl, a' tiszteségtelennel a' tiszteségröl, a' mezei munkásal minden munkáról,

14. Az esztendei munkásal az esztendönek el-végezéséröl, a' rest szolgával a' sok dolgozásról: ne figyelmezz ezekre semmi tanátsokban.

15. Hanem a' szent férfiúval légy szüntelen, valakit ismérsz az Isten félelme megtartójának,

C 16. A' kinek lelke lelked-szerént vagyon: és a' ki, mikor tántorgasz a' setétben, szánakodik rajtad.

17. Jó tanátsú szivet állass melléd: mert semmi nints néked hasznosb annál.

18. A' szent férfiú lelke néha inkább megjelenti az igazat, hogy-sem hét ör-állók, kik magas helyen ülnek az ör-állásra.

19. És mind ezekért könyörögj a' Fölségesnek, hogy az igazságban igazgasa a' te útadat.

20. Minden tselekedet-elött az igaz ige járjon elötted, és minden dolog-elött az álhatatos tanáts.

21. Az álnok ige meg-változtattya a' szivet: mellyböl négy rész származik, a' jó, és a' gonosz, az élet, és a' halál: és ezeken szüntelen uralkodik a' nyelv. Vagyon ravasz férfiú, sokaknak tanitója, és a' maga lelkének haszontalan.

22. A' tudós férfiú sokakat tanitott, és a' maga lelkének gyönyörüséges.

23. A' ki álnokúl szóll, gyülölséges: minden dologban meg-tsalattatik.

24. Nem adatott néki az Úrtól kedvesség: mert minden böltseségtöl meg-fosztatott.

D 25. Vagyon bölts, ki a' maga lelkének bölts: és az ö értelmének gyümöltse ditséretes.

26. A' bölts férfiú az ö népét tanittya, és az ö értelmének gyümöltsi állandók.

27. A' bölts férfiú bé-tellyesedik áldásokkal, és a' kik láttyák ötet, ditsérik,

28. A' férfiú élete a' napok számában: az Israel napjai pedig számlálhatatlanok.

29. A' bölts a' nép-között tiszteletet vészen örökségül, és az ö neve élö lészen örökké.

30. Fiam, életedben próbáld-meg a' lelkedet: és ha gonosz léend, ne adgy hatalmat néki:

31. Mert nem mindenek használnak mindeneknek, és nem minden léleknek tetszik minden dolog.

32. Semmi-némü lakozásban mohon évö ne légy, és semmi étekre ki ne öntsd magadat:

33. Mert a' sok étkekben betegség lészen, és a' mohon-való étel a' sár betegséghez közelget.

34. A' tobzódás-miatt sokan hóltak-meg: a' ki pedig magát meg-tartóztattya, meghosszabbittya életét.

XXXVIII. RÉSZ.

Az orvost, vagy doktort meg-betsüld: az orvosság Istentöl adatott az embernek: a' beteg mi-képpen viselye magát az Istenhez, és orvoshoz: siraſd ugyan a' hóltat; de mértékleteſſen, mert azzal a' hóltnak nem haſználſz, magadnak pedig ártaſz: meg-emlekezzél azonban magad halálodról-is: minden meſter ember azokat forgattya, a' mik meſterségéhez valók, szükségeſsek pedig ök az emberek között: mindazon-által nagy méltóságra, és böltseségre ök az által nem mennek.

A 1. Tisztellyed az orvost a' szükségért: mert a' Fölséges teremtette ötet.

2. Mert az Istentöl vagyon minden orvosság, és a' királytól ajándékot vészen.

3. Az orvos tudománya fel-magasztallya az o fejét, és a' fö emberek szine-elött ditsértetik.

4. A' Fölséges a' földböl teremtette az orvosságokat, és az okos férfiú nem iszonyodik azoktól.

* Exod. 15. 25. 5. * Nem a' fától édesedett-e meg a' keserü viz?

6. Az emberek isméretiben vagyon azok ereje, és tudományt adott az embereknek a' Fölséges, hogy tiszteltessék az ö tsodálatos dolgaiban.

7. Azokkal gyógyitván meg-enyhiti a' fajdalmat, és a' patikáros gyönyörüséges ireket tsinál, és egésséges keneteket készit, és az ö munkái el nem végeztetnek.

8. Mert az Isten békesége vagyon a' föld szinén.

* Iſaiæ 38. 21. 9. * Fiam, betegségedben meg ne útáld magadat

magadat, hanem könyörögj az Úrnak, és ö meg-gyógyit téged.

10 Térj-el a' vétektöl, és igazitsd-meg kezeidet, és minden vétektöl ki-tisztittsad szivedet.

11. Adgy jó illatot, és zsemlye-lisztnek emlekezetit, és kövéritsd-meg az áldozatot, és adgy helyt az orvosnak:

B 12. Mert az Úr teremtette ötet. És el ne távozzék töled, mert az ö tselekedeti szükségesek.

13. Mert vagyon olly idö, mikor az ö kezekbe akadsz:

14. Ök pedig az Úrnak könyörögnek, hogy igazgassa azoknak nyugodalmát, és egésségét, az ö nyájasságokért.

15. A' ki az ö teremtöje szine-elött vétkezik, az orvos kezeibe akad.

16. Fiam, a' halotton könyvezz, és mint-ha nehéz dolgokat szenvedtél vólna, sirni kezdgy, és az itélet-szerént födözdbé testét, és meg ne útállyad az ö temetését.

17. A' szidalomért pedig keservesen sirasd ötet egy nap, és vigasztaltassál-meg a' bánat-helyében:

18. És siránkozzál érdeme-szerént egy nap, vagy két nap a' rágalmazásért.

19. * Mert a' szomorúságért el-siet a' halál, és el-födözi az eröt, és a' szivnek szomorúsága meg-hajtya a' nyakat.

20. A' nyomorúságban meg-marad a' szomorúság; és a' nyomorúltnak élete az ö szivében vagyon.

21. Ne add szomorúságnak a' szivedet, hanem üzd-el azt töled: és emlekezzél-meg az utólsó dolgokról,

22. El ne feletkezzél: mert nints viszszatérés, és annak semmit nem használsz, és magadnak ártasz.

23. Meg-emlekezzél az én itéletemröl: mert igy lészen a' tiéd is: tegnap nékem, és ma néked.

C 24. * A' halotnak nyugodalmában nyúgottasd-meg az ö emlekezetit, és vigasztald ötet az ö lelkének ki-menetelekor.

25. Az irás-tudónak böltsesége az ürességnek idejében; és a' ki meg-kevesiti dolgait, böltseséget talál: mitsoda böltseséggel telik-meg.

26. A' ki az ekét tartya, és a' ki az ösztönnel ditsekedik, az ösztönnel hajtya az ökröket, és azoknak dolgaiban forgolódik, és az ö beszélgetése a' bikák fiai-felöl vagyon.

27. A' szivét a' barázdák forgatására adgya, és az ö vigyázása a' tehenek hizlalásában.

28. Igy minden kováts, és áts-mester, a' ki az étszakát úgy mulattya-el mint a' napot, a' ki petséteket metsz, és az ö szorgalmatossága a' képeket változtattya: a' szivét a' képnek hasonlatosságában foglallya, és vigyázásával végezi-el dolgát.

29. Igy a' kováts az ülö-mellett ülvén, és a' vas mivet szemlélvén: A' tüznek párája süti az ö testét, és a' kementzének melegségével tusakodik:

30. A' pöröly zörgése szüntelen zeng a' fülében, és az edény hasonlatosságán a' szeme: D

31. Az alkotmányoknak el-végezésében foglallya az ö szivét, és vigyázásával tekélletessen meg-ékesiti.

32. Igy a' fazekas ülvén a' mivénél, forgatván lábaival a' kereket, ki szorgalmatosságban vagyon mindenkor az ö miveért, és szám-szerént vagyon minden ö munkája.

33. Kezével meg-formállya a' sárt, és a' lábai-elött hajtya-meg az ö erejét.

34. A' szivét abban foglallya, hogy elvégezze a' simitást, és vigyázásával a' kementzét meg-tisztittya.

35. Minnyájan ezek az ö kezekben biztak, és ki ki az ö mesterségében bölts.

36. Mind ezek-nélkül nem épül a' váras.

37. És nem laknak abban, se nem járnak, sem a' gyüleközetbe nem mennek.

38. A' biró székibe nem ülnek, és a' törvény végezését nem értik, se meg nem magyarázzák a' tudományt, és az itéletet, és a' példa-beszédekben nem találtatnak:

39. Hanem e' világnak teremtett állattyát erösitik, és az ö könyörgések a' mesterségnek miveért vagyon, a' hoz alkalmaztatván az ö lelköket, és értekezvén a' Fölséges törvényéröl.

XXXIX. RÉSZ.

Ditséretes a' bölts: az ö neve, 's hire örökké fenn marad: ditsérd az Istent az ö tselekedetiben, ki elött semmi el nem rejtethetik: Istennek áldása a' jókon, haragja a' gonoszokon: a' jóknak mindenek javokra vannak, a' gonoszoknak gonoszokra; kiknek büntetésekre teremtettek más állatok-is.

1. MINDEN régiek böltseségét fel keresi a' bölts, és a' profétákban foglallya magát. A

2. A' nevezetes férfiak beszédét eszébe tartya, és a' példa-beszédeknek okosságára bé-hat.

3. A' bölts mondásoknak titkait ki-keresi, és a' példa-beszédeknek titkaiban forgolódik.

4. A' fö emberek között szolgál, és a' tiszt-tartónak szine-elött forog.

5. Az idegen nemzeteknek földére mégyen: mert a' jókat, 's a' gonoszokat megpróbállya az emberek-között.

6. A' szivét reggel az Úrra-való vigyázásra adgya, a' ki ötet teremtette, és a' Fölségesnek szine-elött könyörög.

7. Meg-nyittya ſzáját az imádságban, és az ö vétkeért könyörög.

8. Mert ha a' nagy Úr akarja, az értelemnek lelkével bé tölti ötet:

9. És ö mint a' zápor-eſsöt úgy ereſzti ki az ö böltseségének beſzédit, és az imádságban hálát ád az Úrnak:

B 10. És ö igazgattya az ö tanátsát, és tudományát, és a' titkos dolgairól tanátskozik.

11. Ö ki-nyilatkoztattya az ö tudományának oktatását, és az Úr ſzövetségének törvényében ditsekedik.

12. Sokan ditsérik annak böltseségét, és ſoha el nem töröltetik.

13. Nem távozik-el az ö emlekezete, és a' neve meg-kérdeztetik nemzetségről nemzetségre.

14. Az ö böltseségét ki-hirdetik a' nemzetek, és az ö ditséretit meg-beſzélli a' gyüleközet.

15. Ha meg-marad, nagyobb nevét hadgya ezernél: és ha el-nyugoſzik, haſznál néki.

16. Még-is tanátsot adok, hogy beſzéllyek: mert tele vagyok belsö indúlattal.

17. Szólván ezt mondgya: Halgaſsatok engem ſzent gyümöltsök, és mint a' vizek folyáſi-mellett plántáltatott rózſa gyümöltsözzetek.

18. Mint a' Libanuſnak, gyönyörüséges illatotok légyen.

19. Virágozzatok virágok, mint a' lilliom; és illatozzatok, és ágazzatok kedvessen, és ditsérjétek énekkel, és áldgyátok az Urat az ö tselekedetiben.

20. Magaſztallyátok az ö nevét, és adgyatok hálát néki ajakitok ſzózattyával, és az ajakitok énekivel, és tzitarákkal, és igy ſzóllyatok a' hálá-adásban:

* *Gen. 1.d.31. Marc. 7.d.27. Gen.8. a.3.* C 21. * Az Úrnak minden tselekedeti igen jók.

22. Az ö igéjére úgy meg-állott a' viz mint egy rakás; és az ö ſzájának beſzédére, mint a' vizek-tartó edényekben:

23. Mert az ö parantsolattya-által kedveſség léſzen, és nints fogyatkozás az ö ſzabaditásában.

24. Minden teſtnek tselekedeti ö-elötte, és nints ſemmi el-rejtve az ö ſzemei-elött.

25. Kezdettöl-fogva végig néz, és nints ſemmi tsodálatos az ö ſzine-elött.

26. Nem kell mondani: Mitsoda ez, mitsoda amaz? mert ideje-kor mindenek felkereſtetnek.

27. Az ö áldáſa meg-áradott mint a' folyó-viz.

* *Gen. 7.d.27.* 28. * A' mint az özön-viz a' ſzáraz földet meg-réſzegitette; úgy az ö haragja a' nemzetségeket, a' mellyek ötet nem kereſték, örökségül birja.

* *Exod. 14.c.21.* 29. * Mi-képpen a' vizeket ſzárazsággá változtatta, és meg-ſzáradott a' föld; és az ö útai amazok útaihoz igazittattak: úgy a' bünösök botránkozáſi az ö haragjában.

30 A' jók a' jóknak teremtettek eleitöl-fogva, úgy az igen gonoſzoknak a' jók, 's a' gonoſzok.

* *Supr. 29.d.28.* 31. * Az emberek életéhez-való ſzükséges dolog-között fö a' viz, a' tüz, és a' vas, a' só, téj, és a' zſemlye-kenyér, és a' méz, és a' ſzölö-gerezd, és az olaj, és a' ruházat. D

32. Ezek mind a' ſzentek javára; úgy az iſtenteleneknek, és a' bünösöknek gonoſzzára válnak.

33. Vannak lelkek, kik boſzſzú-álláſra teremtettenek, és az ö dühöſségekben megkeményitették az ö kinokat:

34. A' bé-tellyeſedés idején ki-öntik az ö erejeket: és annak haragját, a' ki öket teremtette, meg-engeſztelik.

35. A' tüz, a' kö-eſsö, az éhség, 's a' halál, ezek mind boſzſzú-álláſra teremtettek;

36. A' fene vadak fogai, és a' ſkorpiók, és a' kigyók, és a' boſzſzú-álló kard, az istentelenek veſzedelmére.

37. Az ö parantsolatiban vigadnak, és a' földön a' ſzükségre el-kéſzittetnek, és az ö idejekben el nem múlattyák az igét.

38. Az-okáért eleitöl-fogva meg-erösödtem, és tanátskoztam, és gondolkodtam, és irva hattam ezeket.

* *Gen. 1.d.31.* 39. * Az Úrnak minden tselekedeti jók, és minden dolgot az ö órájában ſzolgáltatnak.

40. Nem kell mondani: Ez amannál gonoſzb: mert mindenek az ö idejekben jóknak találtatnak.

41. És moſt tellyes ſzivvel, és ſzájjal ditsérjétek, és áldgyátok az Úr nevét.

XL. RÉSZ.

Az ember nagy foglalatoſságok, nehéz igák, és külömbb-külömbb-féle nyomorúságok alá vagyon vettetve. Mindenek héába-valók: a' gonoſzok az ö gazdagságokkal hamar el-veſznek: ditséretes, a' ki maga ſorsával meg-elégſzik: külömbb-külömbb-féle két ſzámot elé-hoz, kiknél mindazon-által másokat nagyobbra betsül: ditséretes az Iſteni félelem: azon légy, hogy ne ſzükölködgyél: más aſztalára ne támaſzkodgyál; kitöl az értelmes ember magát megtartóztattya.

A 1. NAGY foglalatoſság teremtetett minden embereknek, és nehéz iga az Ádám fiaira az ö annyok méhéből ki-jövéſeknek napjától-fogva, a' mindeneknek annyába-való temetéſnek napjáig.

2. Az ö gondolattyok, és ſziveknek félelmi, a' várandó dolgoknak ki-gondoláſa, és az el-végezéſnek napja:

3. A' ditsöséges ſzéken ülötöl fogva, mind a' földig, és hamuig meg-aláztatottig:

4. A' kék ſelyem ruhát, és koronát-viſelötöl-fogva mind addig, a' ki goromba lenbe öltözik: búsúlás, irégység, fel háborodás, habozás, és a' halál félelme, állandó harag, és vetekedés,

5. És a' nyugodalomnak idején az ágyban az éjjeli álom el-változtattya az ö tudományát.

6. Kevés mint a' ſemmi a' nyugodalma, és ö-töle az álomban, úgy mint nappal a' vigyázás.

7. Fel-háborodott ſzivének látásában, mint a' ki a' hartz napján el-ſzaladott. Az ö ki-ſzabadúlásának idején fel-költ, és tsodálkozik a' ſemmiért-való félelmen:

8. Minden teſten, az embertöl-fogva a' baromig, és a' bünösökön hét-ſzerte.

9. * Ezek-fölött, a' halál, a' vér, a' vetekedés, és a' fegyver, a' nyomorúságok, az éhség, és a' romlás, és az oſtorok:

10. A' hamiſsak-ellen teremtettek mind ezek, * és ö-érettek lött a' viz-özön.

11. Mindenek, a' mik a' földböl vannak, a' földbe térnek, * és minden vizek viſzſzatérnek a' tengerbe.

12. Minden ajándék, és hamiſság el-töröltetik, és a' hit örökké meg-áll.

13. A' hamiſsak gazdagsági mint a' folyó-viz el-ſzáradnak, és mint a' nagy menydörgés az eſsöben úgy tsattognak.

14. A' kezeinek fel-nyitásában örvendez: úgy a' gonoſz-tévök a' meg-emésztéskor meg-epednek.

15. Az iſtenteleneknek unokái nem ſokasitnak ágakat, és a' tiſztátalan gyökerek a' kö-ſzikla tetején tsörögnek.

16. Minden viznél-való zöldségnél, és a' folyó-viz partyán-való minden fünél hamarébb ki-gyomláltatik.

17. A' kegyelmeſség ollyan mint a' paraditsomi áldáſok, és az irgalmaſság örökké meg-marad.

18. A' magának elégséges munkáſnak élete meg-édeſedik, és abban kintſet találſz.

19. A' fiak, és a' váras épitése meg-erösíti a' nevet, és ezeknél fellyebb bötsültetik a' makula-nélkül-való aſzſzony-állat.

20. A' bor, és az éneklés vidámittyák a' ſzivet: és mind a' kettö-fölött a' böltseségnek ſzereteti.

21. A' ſip, és a' zsóltár gyönyörüséges zengéſt ſzereznek, és mind a' kettö fölött az édes nyelv.

22. A' kedveſséget, és a' ſzépséget kivánnya a' ſzemed, és ezek-fölött a' zöld vetéſeket.

23. A' barátos, és a' társ, ideje-kor egyezvén, és mind a' kettö-fölött az aſzſzony a' férjével.

24. Az atyafiak ſegétségül vannak a' háborúságnak idején, és azoknál inkább megſzabadit az irgalmaſság.

25. Az arany, 's az ezüſt a' lábak erösitése; és mind a' kettö-fölött a' kedves tanáts.

26. A' gazdagság, és az erök fel-magaſztallyák a' ſzivet, és ezek-fölött az Úr félelme.

27. Nints az Úr félelmében ſzükölködés, és nem ſzükség abban ſegétséget kereſni.

28. Az Úr félelme mint a' meg-áldott paraditsom, és minden ditsöség-fölött béfödözték azt.

29. Fiam, életednek idejében ne ſzükölködgyél: mert jobb meg-halni, hogy-ſem ſzükölködni.

30. A' más aſztalára-nézö férfiú élete nem tartatik életnek: mert az ö lelkét idegen étkekkel táplállya.

31. Az eſzes, és tudós férfiú pedig megörizi magát.

32. Az eſztelennek ſzájában édeſnek tetſzik a' ſzükölködés, és az ö hasában tüz ég.

XLI. RÉSZ.

Kiknek légyen keſerves a' halálnak emlekezete, kiknek nem; a' haláltól ne félly, hanem az el-múlt, és következendö dolgokról meg-emlekezzél: elégedgy-meg véle, valamit az Iſten rendel felöled: a' gonoſzokat átok követi: gondod légyen a' jó névre: valamint az el-rejtett kints, úgy az el-rejtett böltseség haſzontalan: mitsoda vétkeket kelleſsék leg-inkább ſzégyenlened: felebarátodtól el ne fordits ortzádat: más ember feleségét ne kivánnyad: ha mit valakinek adſz, ſzemére ne hányd.

1. OH halál, melly keſerves a' te emlekezeted, az ö javaiban békeséggel lévö embernek; A

2. A' nyugodalmas férfiúnak, és a' kinek útai mindenekben ſzerentséſek, és a' ki még bé-veheti az eledelt!

3. Oh halál, jó a' te itéleted a' ſzükölködö embernek, és a' ki meg-fogyatkozik erejében,

4. Meg-vénhedett állapattyában, és a' kinek mindenre gondgya vagyon, és a' ki nem hiſzen, a' ki el-veſzti a' békeséges türéſt?

5. Ne félly a' halálnak itéletitöl. Emlekezzél-meg azokról, a' mik elötted vóltak, és a' mik reád jövendök: ez az Úrnak itélete minden teſtröl.

6. És mi jöhet reád a' Fölségeſnek akarattya-fölött? akár tiz, akár ſzáz, akár ezer eſztendök.

7. Mert nints pokolban az élet-ellen panaſzolkodás.

8. Útálatos fiak léſznek a' bünösök fiai, és a' kik az iſtentelenek házai-mellett forgolódnak. B

9. A' bünös fiaknak el-véſz az ö örökségek, és azoknak magvával a' ſzüntelen gyalázat.

10. Az Iſtentelen atyáról panaſzolkodnak a' fiak, mert ö-miatta vannak gyalázatban.

11. Jaj néktek iſtentelen férfiak, kik elhattátok a' Fölséges Úr törvényét.

12. És ha születtettök-is, átokban születtettök; és ha meg-haltok-is, átokban lészen a' ti részetek.

13. * Valamik a' földből-valók, a' földbe térnek: úgy az istentelenek az átokról a' veszedelemre.

14. Az emberek siralma az ö testekért, az istentelenek neve pedig el-töröltetik.

15. Gondod légyen a' jó névre: mert az néked inkább meg-marad, hogy-sem ezer drága, és nagy kintsek.

16. A' jó élet napjainak száma vagyon: a' jó név pedig örökké meg-marad.

17. A' fégyelmet békeséggel meg-tartsátok fiaim: * mert az el-titkoltatott böltseségben, és az el-rejtett kintsben, mi haszon mind a' kettöben?

18. Jobb az ember, a' ki el-rejti az ö bolondságát, hogy-sem az ember, a' ki el-rejti az ö böltseségét.

19. Mindaz-által szégyenlyétek azokat, mellyek az én számból származnak.

20. Mert nem jó minden szemérmetességet meg-tartani: és nem minden embernek tetszenek mindenek, a' mik hivségesen löttek.

21. Szégyenlyétek az atyátok, és anyátok-elött a' paráznaságot: és a' tiszt-tartó, és a' hatalmas-elött a' hazugságot:

22. A' fejedelem, és a' biró-elött a' vétket:

23. A' gyüleközet, 's a' község elött a' törvénytelenséget: a' társod, és barátod-elött a' hamisságot: és a' helyen, a' mellyen lakol,

24. A' lopást, az Istennek igazságáért, és szövetségéért: az asztalnál a' kenyérreváló dölést, és a' szám-adásban, és számvételben-való tsalárdságot:

25. A' köszönök-elött a' halgatást: a' parázna aszszonyra-való tekintést: és az atyádfiáról ortzád el-forditását.

26. Ne forditsd-el ortzádat felebarátodtól, és ne vedd-el valaki részét, hogy meg ne adnád.

27. * Ne nézd a' más ember feleségét, és ne szorgalmaztasd a' szolgálóját, se ne állyannak ágyánál.

28. Barátid-elött a' boszszú beszédet: és ha adandasz, ne hányd szemére.

XLII. RÉSZ.

Meg-tartsd a' titkot: az emberi tekintettöl, és más vétkektöl, kik itt elé-számláltatnak, meg-ójad magadat: a' mit adsz, vagy vésszsz, fel-ird: leányodra vigyázz; és ha gonosz erköltsü, szorgalmatosan örizd ötet: veszedelmes az aszszonnyal való társalkodás: jobb a' férfinak gonoszsága, hogy-sem a' jó tselekedetü aszszony: az Istennek tselekedeti (ki minden titkait láttya a' szivnek) tökélleteſsek, és kivánatosak.

1. Ne mond-meg másnak a' hallott beszédet a' titkos beszédnek ki-nyilatkoztatására; és bizonnyal gyalázat-nélkül lészsz, és kedvet találsz minden emberek szine-elött: mind ezekben meg ne szégyenülly, * és személyt ne válogass, hogy vétkezzél.

2. A' Fölségesnek törvényében, és szövetségében, és az itéletben, hogy igaznak itélnéd az istentelent,

3. A' társaid, és úton-járók igéjében, és a' barátsagosok öröksége ki-osztásában,

4. A' mérték, és a' fontok egyenlö-voltában, a' sok, és kevés nyereségben,

5. A' vétel, és kereskedök meg-hamisitásában, és a' fiaknak sok oktatásában, és az igen gonosz szolgának óldala meg-véresitésében.

6. A' gonosz aszszonyon jó a' jel.

7. A' hol sok kezek vannak, zárd-bé: és valamit kézbe adsz, olvasd-meg, és mérdmeg: a' mit pedig ki-adsz, és bé-vésszsz, mind bé-irjad.

8. Az esztelennek, és bolondnak tanitásán, és a' véneken, kik az ifiaktól meg-itéltetnek: és mindenekben tudós lészsz, és bötsülletes minden élöknek szine-elött.

9. A' leányzó az attyának titkos vigyázása, és arról-való szorgalmatosága el-vészi az álmot, hogy valami-képpen ifiúságában meg ne idösüllyön, és férjével lakván gyülölséges ne légyen:

10. Hogy valamikor meg ne szeplösitessék szüzességében, és az attya házában nehézkesnek ne találtassék, hogy valami képpen férjével lakván ki ne hágjon, vagy bizonnyára magtalan ne légyen.

11. A' szilaj leányodra erösen vigyázz: hogy valaha téged gyalázatra ne juttasson ellenségidnél, a' város rágalmazása, és a' község vádolása-miatt, és meg ne szégyenittsen téged a' népnek sokasága-elött.

12. Ne nézz minden emberre a' szépségért: és az aszszony-állatok-között ne mulatozz.

13. Mert a' ruhából származik a' moly, és az aszszony-állattól a' férfiúnak hamisága.

14. Mert jobb a' férfiúnak hamisága, hogy-sem a' jól-tévö aszszony-állat, és a' gyalázatra meg-szégyenitö aszszony.

15. Meg-emlekezem azért az Úr tselekedetiröl, és a' miket láttam, ki-hirdetem. Az Úrnak beszédiben az ö tselekedeti.

16. A' világositó Nap mindenüvé el-nézett, és az Úrnak ditsöségével tellyes annak tselekedete.

17. Az Úr nem hirdettette-e ki a' szentekkel minden ö tsoda-tételit, mellyeket megerösitett a' mindenható Úr, hogy álhatatosok lennének az ö ditsöségében?

18. A' mélységet, és az emberek szivét megvizsgálta: és az ö álnokságokat által értette.

19. Mert tudott az Úr minden tudományt, és által-látta a' világ jelét, meg-jelentvén az el-múlt, és a' jövendö dolgokat, ki-nyilatkoztatván a' titkos dolgok nyomdokit.

20. Nem felejt-el ö semmi gondolatot, és nem rejtezik-el ö-elötte semmi beszéd.

21. Az ö böltseségének nagy dolgait

meg-ékesítette: ki minden idö-elött, és örökké vagyon, se meg-nem öregbült.

22. Se meg-nem kisebbül, és nem szükölködik senki tanátsa-nélkül.

23. Melly kivánatosok minden ö tselekedeti, és mint a' szikra, a' miket láthatnak!

24. Mind ezek élnek, és örökké megmaradnak, és minden szükségben mindenek engednek néki.

25. Mindenek kettösök, egyik a' másik-ellen, és semmit sem fogyatkozásal nem teremtett.

26. Kinek-kinek javait meg-erösítette. És ki elégedik-meg látván az ö ditsöségét?

XLIII. RÉSZ.

A' teremtö Istennek felsége ki-tetszik az egeknek ékessségéböl, és szépségéböl; tudniillik: hóldból, tsillagokból, szivárványokból, hóból, jég-esöböl, felhökböl, meny-dörgésböl, fagyból, zúz-marázból, és tengerböl; kiben külömbb-külömbb-féle állatok vannak: egy szóval, senki nem elégendö az Istennek ditséretire.

A 1. A' Magas ég az ö ékessége, az égnek ékessége ditsöségnek láttatik.

2. A' hirdetö Nap midön meg-jelenik az ö elö-jövetelében, tsodálatos alkotmányú eszköze a' Fölségesnek.

3. Délben meg-süti a' földet, és annak hévségét ki-szenvedheti-el? vagyon olly, a' ki a' kementzét örizi az ö munkájának megégetésére:

4. Három-szerte inkább meg-süti a' Nap a' hegyeket, tüzes súgárit ki-ereszt vén, és tündökölvén az ö súgárival meg-vakittya a' szemeket.

5. Nagy az Úr, a' ki azt teremtette, és annak beszédi-által sietett az úton.

6. És a' hóld az ö idejében, mindeneknek meg-mutattya idejét, és az idönek jele.

7. A' hóldtól az innep-napnak a' jele, melly világositó el-fogy tellyes-vólta-után.

8. A' hólnap annak neve-szerént vagyon, tsodálatos-képpen nevekedik meg-teléséig.

9. A' táborok edénye a' magasságban, az B égnek erösségében tündöklik ditsöségesen.

10. Az égnek szépsége a' tsillagok ditsösége, a' világot meg-világosittya a' magasságból az Úr.

11. A' szentnek igéire meg-állanak az itéletre, és meg-nem fogyatkoznak az ö vigyázásokban.

* Gen. 9. b. 13. 12. Tekintsd-meg a' szivárványt, * és áldgyad azt, a' ki azt teremtette: igen szép az ö fényessségében.

13. Környül-vötte az eget ditsöségének kerekségével, a' Fölségesnek kezei ki-terjesztették azt.

14. Az ö parantsolattyával siettette a' havat, és sieti ki-botsátani az ö itéletinek villámáit.

15. Az-okáért meg-nyittattak a' kintsek, és ki-röpültek a' ködök mint a' madarak.

16. Nagy-vóltával el-helyheztette a' felyhöket, és meg-törettek a' kö-esönek kövei.

17. Az ö szine-elött meg-mozdúlnak a' hegyek, és az ö akarattya-által fúj a' Déli-szél

18. Az ö meny-dörgése szava meg-rettenti a' földet, az Északi-szél fuvatagja, es a' szélnek öszve-gyüléše:

19. És mint az üléfre le-szálló madarat, úgy-hinti a' havat, és mint az el-lepö sáska az ö alá-jövetele.

20. Az ö seirségének szépségét tsodállya a' C szem, és az ö záporától meg-félemlik a' szív.

21. A' zúz-marázt mint a' sót ki-önti a' földre: és mikor meg-fagy, lészen mint a' bojtorjánnak hegyei.

22. A' hideg Északi-szél fújt, és a' vízböl jég fagyott, minden vizek gyülésén megnyugszik, és mint egy pántzélba öltözteti a' vizeket.

23. És meg-emészti a' hegyeket, és megsüti a' puszták, és el-óltya a' zöldséget, mint a' tüz.

24. Mindeneknek orvossága a' ködnek sietségében vagyon: és az elö-jövö harmat a' hévséggel együtt meg-enyhiti azt.

25. Az ö beszéde-által meg-szünt a' szél, és az ö gondolattyával meg-tsendesitette a' mélységet, és abban szigeteket plántált az Úr.

26. A' kik a' tengeren eveznek, beszéllyék annak veszedelmit, és hallván füleinkkel el-tsodálkozunk.

27. Abban jeles, és tsoda dolgok vannak: a' vadak, és minden-féle barmoknak külömbözö nemei, és a' tzet-halak tenyészése.

28. Ö-általa erösittetett-meg az útnak vége, és az ö beszéde-által tsendesitettek- D el mindenek.

29. Sokakat szóllunk, és meg-fogyatkozunk az igékben: a' beszédeknek sommája pedig ö mindenekben.

30. Ditsöitvén, mit tehetünk? mert ö mindenható minden ö tselekedeti-fölött.

31. Rettenetes az Úr, és igen nagy, és tsodálatos az ö hatalmassága.

32. Ditsöittsétek az Urat, a' mennyire lehet töletek, mert még-is felyül-hallad, és tsodálatos az ö nagy vólta.

33. Aldván az Urat, magasztallyátok ötet, a' mennyire lehet töletek: mert nagyobb minden ditséretnél.

34. Fel-magasztalván ötet, tellyesedgyetek-meg erövel, el-ne faradgyatok: mert meg-nem fogjátok.

35. * Ki láttya ötet, és meg-beszélli? és * Psal. ki magasztallya-fel ötet, a' mint eleitöl fogva 105. a. 2. vagyon?

36. Sok dolgok el-vannak rejtve ezeknél nagyobbak: mert keveset láttunk az ö tselekedeti-közzül.

37. Az Úr teremtett pedig mindeneket, és az Istenessen-tselekedöknek böltsességet adott.

XLIV. RÉSZ.

Az elsö atyáknak, és az ö magvainak ditséreti közönségesſen: az-után nevezetſzerént ditséri Énokot, Noét, Ábrahámot, kinek adattak az igéretek; Iſaákot, és Jákobot.

A 1. DITSÉRJÜK a' ditsöséges férfiakat; és az atyáinkat az ö nemzetségekben.

2. Sok ditsoséget tselekedett az Úr az ö nagy-vóltával kezdettöl-fogva.

3. A' kik az ö birodalmokban uralkodtak, nagy erejü emberek, és az ö okoſságokkal fel-ékesittettek, kik profétáláſsal a' protéták méltóságát hirdették,

4. És parantsoltak a' jelen-való népnek, és az okoſság erejével ſzent igéket a' népeknek.

5. Az ö tudományok-által fel-kereſvén az énekléſnek módgyait, és magyarázván az iráſoknak énekit.

6. Hatalommal gazdag emberek, gondot viſelvén a' ſzépségre: békeségeſek az ö házokban.

7. Ezek minyájan ditsöséget nyertek az ö népek nemzetségi-között, és az ö napokon ditsértetnek.

8. A' kik tölök ſzülettenek, okot hattak
B az ö ditseretek beſzéllésére:

9. És vannak, kiknek nints emlékezetek: el-veſztek, mint-ha nem löttek vólna: és ſzülettek, mint-ha nem ſzülettek vólna, 's a' fiok-is ö-vélek.

10. De amazok irgalmas férfiak vóltak, kiknek iſteneſségek meg-nem fogyatkozott:

11. Azoknak magvával meg-maradnak a' jók,

12. Szent örökség ezeknek unokái, és a' ſzövetségekben meg-állott az ö magvok:

13. És ezeknek fiai ö érettek örökké megmaradnak: az ö magvok, és az ö ditsöségek el-nem hagyattatik.

14. Az ö teſtök békeſségben temettettek-el, és az ö nevök nemzetségröl nemzetségre él.

C 15. Az ö böltseségeket beſzéllyék a' népek, és az ö ditséreteket hirdeſse a' gyüleközet.

* *Gen.* 5. *c.* 22. *Heb.* 11. *h.* 5. 16. * Hénok tetſzett az Iſtennek, és a' paraditsomba vitetett, hogy a' nemzetségeknek penitentziát hirdeſsen.

17. Nóë tekélleteſnek találtatott, igaznak, és a' haragnak idején békéltetéſe lött.

18. Az-okáért hagyattatott-meg a' föld maradékja, mikor a' viz-özon lött.

* *Gen.* 9. *h.* 9. * *Gen.* 12. *a.* 2. & 15 *a.* 5. *Gen.* 17. *c.* 20. 19. * Örök ſzövetséget tött véle, hogy él-ne töröltetnék a' viz-özönnel minden teſt.

* *Gen.* 22. *a.* 1. *Gala.* 3. 3. *b.* 6. 20. * Ábrahám ſok nemzetségeknek nagy attyok, és nem találtatott haſonló hozzája a' ditsöségben: ki meg-tartotta a' Fölségesnek törvényét, és ſzövetségben vólt véle.

21 *Annak teſtében helyheztette a' ſzövetséget, * és a' kisértetben hívnek találtatott.

22. Az-okáért esküvéſsel adott néki ditsöséget az ö nemzetségében, hogy megſokasitaná ötet mint a' föld rakáſát,

D 23. És mint a' tsillagokat fel-magaſztalná az ö magvát, és örökséget birna a' tengertöl-fogva a' tengerig, és a' folyó-viztöl-fogva a' föld határi-ig.

24. És Iſaákkal azon módon tselekedett, az attyáért Ábrahámért.

25. Minden nemzetségek áldáſát néki adta az Úr, és az ö ſzövetségét meg-erösitette a' Jákob fején.

26. Meg-iſmérte ötet az ö áldáſiban, és örökséget adott néki, és réſzt oſztott néki a' tizen-két nemzetség között.

27. És meg-tartotta néki az irgalmaſságnak embereit, kik kedvet találtak minden teſtnek ſzemei elött.

XLV. RÉSZ.

Ditséri Moyſeſt, és Áront, és az ö öltözete ékeſségét le-irja; és Fineeſt: Koré, Látán, és Abiron büntetéſe.

A 1. SZERELMES vólt az Iſtennél, és az embereknél Moyſes; kinek emlékezete áldáſban vagyon.

Exo. 11. *a.* 3. 2. Haſonlóvá tötte ötet a' ſzentekhez a' ditsöségben, és fel-magaſztalta ötet az ellenségek félelmével, és az ö igéivel megenyhitette a' tsodákat.

* *Exod.* 6. 7. 8. 3. * Meg-ditsöitette ötet a' királyok ſzine-elött, és parantsolt néki az ö népe-elött, és meg-mutatta néki a' maga ditsöségét.

4. Az ö hívségében, és ſzelidségében ſzenté tötte ötet, és ki-válaſztotta ötet minden teſt-közzül.

5. Mert meg-halgatta ötet, és az ö ſzavát, és bé-vötte ötet a' felyhöbe.

6. És ſzemtöl-ſzembe paratsolatokat adott néki, és az életnek, és tudománynak törvényét; hogy meg-tanitaná Jákobot az ö ſzövetségére, és Iſraëlt az ö itéletire.

* *Num.* 12. *a.* 3. 7. * Fel-magaſztalta Áront az ö báttyát, és magához haſonlóvá tötte a' Lévi nemzetségéből:

8. Örök ſzövetséget ſzerzett véle, és néki adta a' népnek papságát: és meg-bóldogitotta ötet ditsöséggel,

9. És környül-övedzette ötet a' ditsöségnek övével, és a' ditsöségnek köntösébe öltöztette ötet, és meg-koronázta ötet az erösségnek eſzközivel.

* *Exod.* 28. *f.* 35. B 10. * Bokáig-való ruhát, és gatyát, és vállra-valót ada néki, és meg-környékezé ötet ſok arany tsengetyükkel körös-körül,

11. Hogy tsengenének az ö járásában, hogy hallatnék a' tsengés a' templomban, az ö nemzetsége fiainak emlékezetire.

12. Aranyból, és kék ſelyemből, és veres ſelyemböl ſzött mivet, bölts férfiú-által ſzövéſsel-tsinált ſzent hoſzſzú ruhát, melly itélettel, és igazsággal fel-ékesittetett:

13. Fodoritott karmazſin ſelyemböl mesterséges mivvel, drága kövekkel arany-kötésben fel-ékesitettet, és kö-metſzö mes-

terséggel ki-metszettet, emlékezetre az Israël nemzetségének száma-szerént.

14. Arany korona az ö süvegén felyül, mellyre a' szentségnek jele ki-metszetett, és a' tiszteségnek ditsösége: mesterséges mív, és a' szemeknek kivánatos ékességi.

15. Illyen szép dolgok nem vóltak ö elötte kezdettöl fogva.

16. Nem öltözött abba senki idegen, hanem tsak egyedül az ö fiai, és az ö unokái minden idöben.

17. Az ö áldozati tüzzel emésztettek-meg minden nap.

18. * Meg-szentelte Moyses annak kezeit, és szent-olajjal kente meg ötet.

19. Lön ö néki, és a' magvának örök szövetségül mint az ég napjai, hogy a' papságot viselnék, és ditséretet mondanának, és meg-áldanák az ö népét az ö nevében.

20. Ötet választotta minden élök-közzül, hogy az Istennek áldozatot tenne, és füstöléstt, és jó illatot, emlékezetre, hogy megengeszteltetnék az ö népének:

21. És hatalmat ada néki az ö parantsolatin, az itéletek szövetségin, hogy megtanitaná Jákobot a' parantsolatokra, és az ö törvényével világosságot adna Israëlnek.

22. * Mert ellene-állottak az idegenek, és irigységböl környül-vötték ötet az emberek a' pusztában, kik Dátánnal, és Abironnal vóltak, és a' Kóre gyüleközete haragból.

23. Látta az Úr Isten, és nem javallotta: és meg-emesztettenek a' harag sebességében.

24. Tsodákat tön rajtok, és meg-emésztéöket a' tüznek lángjával.

25. És meg-öregbité az Aáron ditsöségét, és örökséget ada néki, és a' föld gyümöltsének zsengéit szakasztá néki.

26. Elsöben kenyeret készite nékik elégségessen: mert az Úr áldottit-is észik, mellyeket néki adott, és az ö magvának.

27. De a' nemzetségek földében örökséget nem vészen, és része nints néki a' nemzetségben: mert ö maga az ö része, és öröksége.

28. * Finees az Eleazar fiai harmadik a' ditsöségben, követvén ötet az Úrnak félelmében:

29. És állván a' nemzetségnek tiszteségeért: az ö lelkének jó-vóltában, és szerénységében tetszett az Istennek az Israëlért.

30. Az-okáétt a' békeség szövetségét szerzé véle, a' szent dolgoknak, és az ö nemzetségének fejedelmévé tévén, hogy nála, és az ö magvánál légyen a' papság méltósága örökké.

31. Mint Dávid Királynak a' Juda nemzetségéböl-való Jesse fiának szövetségét, hogy ö néki, és az ö magvának öröksége lenne, hogy böltseséget adna szívünkbe a' maga nemzetségének igazsággal-való itélésére, hogy el-ne töröltetnének azoknak javai, és az ö ditsöségeket az ö nemzetségek-között örökké-valóva tötte.

XLVI. RÉSZ.

Ditséri Jósuét, Kálebet, és az igaz birákat; Sámuelt, és az ö tselekedetit.

1. Erös a' hadakozásban Jésus a' Náve fia, ki Moyseſt követte a' profétak-között, ki nagy vólt az ö neve-szerént,

2. Igen nagy az Isten választottinak szabadulására, meg-gyözvén az ellene-támadó ellenségeket, hogy örökséget venne Israël.

3. Minémü ditsöséget vött kezeit fel-emelvén, és a' várasok-ellen ki-nyújtván kardgyait!

4. Ö elötte ki-állott igy helyt? Mert az ellenségeket az Úr ö maga vitte kezébe.

5. * Nem az ö haragjában tartóztatott-é meg a' Nap, és egy nap nem olly lött-é mint kettö? * *Jos.* 10. c. 14.

6. Segétségül hitta a' hatalmas Fölségeſt, hadakozván az ellenségekkel minden-felé, és meg-halgatta ötet a' nagy, és szent Isten igen-nagy erös kö-essö köveiben.

7. Reá rohant az ellenséges nemzetségre, és a' lejtönél el-veszté az ellenkezöket,

8. Hogy meg-ismérnék a' Pogányok az ö hatalmát, hogy nem könyü az Isten-ellen hartzolni. És meg-üzte hátúl a' hatalmaſt: B

9. * És a' Moyses napjaiban irgalmasságot tselekedett ö, és Káleb a' Jésone fia, ellene-álván az ellenségnek, és meg-tartóztatván a' nemzetséget a' bünöktöl, és le-szállitván a' gonoszságnak zúgolódását. * *Num.* 14. *a.* 6.

10. És ök ketten vóltak, kik meg-szabadittattak a' veszedelemböl a' hat-száz-ezer gyalog-közzül, hogy bé-vinnék öket az örökségbe, a' téjjel, és mézzel-folyó földre.

11. És az Úr Kálebnek eröt ada, és mind vénségéig meg-marada az ereje, hogy fel-menne a' földnek magas helyére, és az ö magva örökséget nyert,

12. Hogy látnák minnyáján az Israël fiai, hogy jó a' szent Istennek engedni.

13. És a' birák ki-ki az ö neve-szerént, C kiknek szívök meg-nem veszett: kik el-nem fordúltak az Úrtól:

14. Hogy az ö emlekezetek áldásban légyen, és az ö tsontyok meg-újúllyanak az ö helyekröl,

15. És az ö nevök örökké meg-maradgyon, meg-maradván azok a' szent férfiak ditsösége az ö fiokon.

16. Szerelmes vólt az ö Uránál Istenénél Sámuel az Úr profétája, új birodalmat rendelt, és fejedelmeket kent az ö nemzetségében.

17. Az Úrnak törvényéböl itélte a' gyüleközetet, és meg-tekintette Jákobot az Isten, és az ö hivségében meg-próbáltatott proféta vólt.

18. És az ö igéiben hívnek találtatott, mert látta a' világosságnak Istenét:

19. És segitségül hitta a' mindenható Urat, D hadakozván minden-felöl a' környül-való ellenségekkel, a' szeplö-nélkül-való báránynak áldozattyával.

20. És dörge az égből az Úr, és a' nagy dörgésben meg-hallatá a' szavát,

21. És meg-rontá a' Tyriusok fejedelmit, és a' Filistéusoknak minden hadnagyit:

22. És az ö élete végének ideje-elött bizonyságot tött az Úr, 's a' Krisztus szine-elött; pénzt, és a' saruig senkitöl el-nem vött, és egy ember sem vádolta ötet.

23. És ez-után el-aluvék, és tudtára adá a' királynak, és meg-mutatá néki az ö életének végét, és fel-emelé az ö szavát a' földből profétálás-által, hogy el-törlené a' nemzetségnek istentelenségét.

XLVII. RÉSZ.

Nátánnak, Dávidnak, és Salomonnak ditséreti; Roboámnak pedig, és Jeroboámnak gyalázása.

A 1. EZEK után Nátán proféta támada a' Dávid napjaiban.

2. Reg. 12. a. 1. 2. És mint az el-választatott kövérség a' hústól, úgy Dávid az Israël fiaitól.

* 1. Reg. 17. d. 34. 3. * Az oroszlányokkal mint a' bárányokkal játszzott: és a' medvékkel hasonlóképpen bánt, mint a' juhok bárányival, az ö ifiuságában.

* 1 Reg. 17 f. 49. 4. * Nem ölte-é-meg az óriást, és nem vötte-é-el nemzetségéröl a' gyalázatot?

5. Kezét fel-emelvén, a' parittya kövével le-üté a' Góliát örvendezését:

6. Mert segétségül hívá a' mindenható Urat, és az ö jobjának adá, hogy meg-ölné a' hadakozó erös férfiat, és fel-magasztalná az ö nemzetségének szarvát.

* 1. Reg. 18. b. 7. 7. * Igy tíz ezerben ditsöiti-é-meg ötet, és ditséré ötet az Úrnak áldásiban, a' ditsöség koronáját adván néki:

8. Mert meg-rontá az ellenségeket minden-felöl, és ki-gyomlálá az ellenkezö Filistéusokat mind e' mái napig: meg-rontá azok szarvát örökké.

B 9. Minden dologban ditséretet ada a' Szentnek, és a' fölségesnek a' ditsöségnek igéjével.

10. Tellyes szívéből ditséré az Urat, és szereté az Istent, a' ki ötet teremtette: és hatalmat ada néki az ellenségek ellen:

11. És az ékekeséket az óltár-eleibe állatá, és azoknak szavára gyönyörüséges énekeket szerze.

12. És meg-ékesité az innepeket, és meg-ékesité az idöket életének végéig, hogy ditsérnék az Úrnak szent nevét, és magasztalnák reggel az Isten szentségét.

* 2. Reg. 12. b. 13. 13. * Az Úr meg-tisztitá az ö büneit, és fel-magasztalá örökké az ö szarvát: és néki adá az országnak szövetségét, és a' ditsöségnek székét Israëlben.

14. Ö utánna értelmes fia támada, és amazért le-veré az ellenségeknek minden hatalmát.

* 3. Reg. 3. a. 1. 15. * Salomon parantsola békeséges napokban, kinek alája-vete az Isten minden ellenségeket, hogy házat épitene az ö nevének, és örökké-való szent helyet készitene: a' mint meg-tanitattál ifiúságodban,

* 3. Reg. 4. d. 31. 16. * És el-teltél, mint a' folyó-víz, böltseséggel, és a' földet el-lepte a' te lelked.

Ç 17. És bé-töltötted hasonlatosságokkal a' példa-beszédeket: a' szigetekre messze elhirhedett a' te neved, és szerettettél a' te békeségedért.

18. Az énekeken, és példa-beszédeken, és hasonlatosságokon, és magyarázásokon tsodálkoztak a' tartományok,

* 3. Reg. 10. c. 27. 19. És az Úr Istennek nevén, kinek vezeték-neve, Israël Istene.

20. * Úgy gyüjtötted az aranyat mint a' sárga rezet, és mint az ónat meg-sokasitottad az ezüstöt:

21. És meg-hajtottad ágyékidat az aszszony-állatoknak: szabadgyában éltél testeddel.

22. Meg-rútitottad ditsöségedet, és meg-undokitottad a' te magodat, haragot hozván magzatidra, és fel-inditván a' te bolondságodat,

* 3. Reg. 12. c. 10. 23. Hogy a' birodalmat két részre szakasztanád, * és Efraimból kemény birodalom parantsolna.

C 24. Az Isten pedig el-nem hadgya az ö irgalmasságát, és el-nem rontya, sem el-nem törli az ö alkotmányit, sem el-nem veszti gyökerestöl az ö választottának unokáit: és annak magvát, a' ki az Urat szereti, el-nem rontya.

25. Maradékot hagya pedig Jákobnak, és Dávidnak ugyan azon gyökérböl.

26. És vége lön Salomonnak az ö attyaival.

27. És hagyá utánna az ö magvából a' nemzetségnek bolondságát,

* 3. Reg. 12. d. 28. 28. * És az okosságában meg-fogyatkozott Roboámot, ki el-idegenité a' nemzetséget az ö tanátsával:

29. És Jeroboámot a' Nábat fiát, ki Israëlt vétkeztette, és útat adott Efraimnak a' bünre, és az ö sok bünök el-áradának.

30. Igen el-tériték öket az ö földökböl.

31. És fel-kereste minden gonoszságokat, mig nem reájok jöve a' boszszú-állás, és minden bünöktöl meg-menté öket.

XLVIII. RÉSZ.

Illyésnek, Elisseusnak, Ezekiás Királynak, és Isaiásnak ditséreti; kiknek kéréssekre meg-szabaditotta Isten az Israëlitákat a' Sennakerib táborától.

A 3. Reg. 17. a. 1. 1. ÉS Illyés' Proféta támada, mint a' tüz, és az ö igéje mint a' faklya ég vala.

2. Ki éhséget hoza reájok, és a' kik boszszontak ötet az ö irégységekkel, meg-kevessönték. Mert nem szenvedhetik vala az Úr parantsolatit.

3. * Az

3. * Az Úrnak igéjével meg-tartóztatá az eget, és tüzet hoza-le az égből háromszor.

4. Így magasztaltaték-fel Illyés az tsodatételi-által. És így ki-ditsekedhetik hasonlóképpen te-hozzád?

5. * Ki fel-támasztottad a' halottat pokolból a' halálnak részeiből az Úr Isten igéje által.

6. Ki a' királyokat veszedelemre vetetted, és könnyen meg-rontottad azoknak hatalmasságát, és a' ditsőségeseket az ö ágyokból ki-vetetted.

7. Ki a' Sina hegyén hallod az itéletet, és Hóreben a' boszszú-állás itéletit.

8. Ki meg-kented a' királyokat a' büntetésre, és helyedbe-való profétákat szerzettél utánnad.

9. * Ki fel-vitettél a' tüznek forgó-szelében, a' tüzes-lovú szekérben.

10. Ki bé-irattattál az el-rendeltetett idökre, hogy meg-enyhitsed az Úr haragját: hogy meg-engeszteld az atya szivet a' fiához, és helyére állasad a' Jákob nemzetségit.

11. Bóldogok, a' kik téged láttak, és a' te barátságoddal fel-tiszteltettek.

12. Mert mi tsak éltünkben élünk, a' halál után pedig nem lészen ollyan a' mi nevünk.

13. * Illyés a' forgó-széltöl bé-födöztetett ugyan, és Eliseuson meg-tellyesedett az ö lelke: az ö napjaiban nem félt a' fejedelemtöl, és hatalommal senki ötet meg-nem győzte.

14. Se meg-nem győzte ötet valami ige, és profétált az ö hólt teste.

15. Életében tsodákat tött, * és halálában tsoda dolgokat tselekedett.

16. Mind ezekre sem tarta penitentziát a' nép, és el-nem távoznak az ö bünöktöl, míg nem ki-vettetének az ö földökből, és el-oszlának minden földre:

17. És igen kevés nemzetség hagyaték-meg, és a' fejedelem a' Dávid házában.

18. Némellyek közzülök azt tselekedék, a' mi kedves vólna az Istennél: a' többi pedig sok bünöket tönek.

19. Ezekiás meg-erösité az ö várasát, és annak közepire vivé a' vizet, és vasal megásá a' kö-sziklát, és a' víz mellett kútat épite.

20. * Az ö napjaiban fel-méne Sennakerib, és el-küldé Rabsatzest; és fel-emelé kezét azok-ellen, és veté az ö kezét Sionra, és kevéllyé lön az ö hatalmával.

21. Akkor meg-rémülének azoknak szívök, és kezök: és fájdalmat érzének mint a' szülö-aszszonyok.

22. És segitségül hivák az irgalmas Urat, és ki-terjesztvén kezöket, fel-emelék az égre: és a' szent Úr Isten hamar meg-halgatá az ö szavokat.

23. Nem emlékezék-meg az ö bünökröl, se nem adá öket az ö ellenségeknek, hanem meg-szabaditá öket szent Isaias proféta keze által.

24. * Le-veré az Assyriusok táborát, és meg-rontá azokat az Úr Angyala.

25. Mert azt tselekedé Ezekiás, a' mi az Istennek tetszett, és erösen jára Dávidnak az ö attyának útában, mellyet parantsolt néki Isaiás a' nagy, és az Isten szine elött hív proféta.

26. * Az ö napjaiban hátra tért a' Nap, és meg-hoszszabbitá a' király életét.

27. Nagy Lélekkel meg-látta az utólsó dolgokat, és vigasztalta Sionban a' siránkozókat. Örökké.

28. Meg-mutatta a' következendöket, és a' titkokat, minek-elötte meg-lennének.

XLIX. RÉSZ.

Jósiás Királyt ditséri; és hogy a' Júda királyi Dávidon, Ezekiáson, és Jósiáson kivül, mind istentelenek vóltak: Jeremiásnak, Ezekielnek, Zorobábelnek, Jésusnak Jósedek fiának, Nehemiásnak, Enoknak, Józsefnek, Setnek, és Semnek ditséreti.

1. A' Josiás emlékezete mint a' patikáros-által készitetett jó illatnak tsinálmánya.

2. Minden szájban mint a' méz meg-édesül az ö emlékezete, és mint az éneklés a' boros lakadalomban.

3. Ez küldetett az Istentöl a' nemzetségnek penitentziájára, és el-törlötte az istentelenségnek útálatosságit.

4. És az Úrhoz igazitá az ö szivét, és a' bünösök napjaiban meg-erösité az Isteni tisztelet.

5. Dávidon, és Ezekiáson, és Josiáson kivül minnyájan bünt töttek:

6. Mert el-hatták a' Fölségesnek törvényét a' Júda királyi, és meg-vetették az Isteni félelmet.

7. Mert egyebeknek adák az ö országokat, és az ö ditsöségeket idegen nemzetségnek.

8. * Fel-gyujták a' szentségnek választott várasát, és el-pusztiták annak útait a' Jeremiás beszéde szerént.

9. Mert gonoszúl bántak azzal, ki az anya-méhétöl-fogva szenteltetet proféta, a' felforgatásra, és ki-szakasztásra, és el-vesztésre, és ismég meg-épitésre, és meg-újitásra.

10. * Ezekiel a' ki a' ditsöségnek szinét látta, mellyet a' Kerubimok szekerén mutatott néki.

11. Mert meg-emlékezett az ellenségekrül a' záporban, hogy jól tégyen az igaz útakat meg-mutatókkal.

12. És a' tizen-két profétáknak tsontyai megújúllyanak az ö helyekben: mert meg-erösitették Jákobot, és meg-váltották magokat a' jámborságnak hívségével.

13. * Mint magasztallyuk Zorobábelt? mert ö-is mint egy jel a' jobb-kézben;

* 3. Reg. 18. 4. Reg. 1.
* 3. Reg. 17. c. 22.
* 4. Reg. 2. b. 11. Malac. 4. a. 6.
* 4. Reg. 2. c. 12.
* 4. Reg. 13. d. 1.
* 4. Reg. 18. d. 13.
* 4. Reg. 19. g. 35. Tob. 1. d 21. Isa. 37. g. 36. 1. Mac. 7. f. 41. 2. Mac. 8. c. 19.
* 4 Reg. 22. a. 1. Isai. 38. a. 1.
A 4. Reg. 22. a. 1.
B
* 4. Reg. 25. b. 9.
* Ezec. 1. a. 4.
C
* 1. Esd. 3. a. 2. Agg. 1. & 2.
D

14. Úgy Jésuſt-is a' Jóſedek fiát? kik az ö napjokban meg-épitették a' házat, fel-magaſztalták az Úr ſzent templomát, melly örök ditsöségre készitetett.

* *Zach.* 3. *a.* 1. D

15. * És a' hoſzſzú emlékezetü Nehemiás, ki fel-épitette nékünk a' romlott kö-falainkat, és fel-állatta a' kapukat, 's a' zárokat, ki fel-támaſztotta házainkat.

16. Senki olly nem ſzületett a' földön mint Hénok: mert ö-is el-vitetett a' földről.

* *Gen.* 41. *f.* 40. 42. *a.* 3. 45. *a.* 5. 51. *d.* 20.

17. * Sem olly ember nem ſzületett mint Jóſef, ki a' báttyai fejedelme vólt, a' nemzetségnek erösſége, az attyafiainak vezére, a' népnek támaſza:

18. És a' tſontyai meg-látogattattak, és halála-után profétáltak.

* *Gen.* 5. *d.* 32.

19. * Set, és Sem az embereknél ditsöséget találtak; és minden lélek-fölött az Ádám eredetiben.

L. RÉSZ.

A' fö Papnak Simonnak Oniás fiának ditsérete: két nemzet gyülölséges Iſten elött, és a' harmadik bolond. Ennek a' könyvnek Authora Jésus Siráknak fia: a' ki ezeket olvaſsa, és meg-tartya, bóldog léſzen.

A 1. *Mac.* 12. *a.* 6. 2. *Mac.* 3. & 4.

1. SIMON az Oniás fia, a' Fö-pap, ki életében támogatta a' házat, és az ö napjaiban meg-erösitette a' templomot.

2. A' templom magaſsága-is töle fondáltatott, a' kettös épités, és a' templom magas kö-falai.

3. Az ö napjaiban folytak-ki a' viz kútak, és mint a' tenger, fölötte igen meg-töltek.

4. Ki gondot viſelt nemzetségére, és meg-ſzabaditotta azt a' veſzedelemtöl.

5. Ki meg-erösödék, hogy meg-öregbitené a' váraſt, ki ditsöséget talált nemzetsége-között-való forgólódásával: és mind a' ház, 's mind a' pitvar bé-menetelit meg-öregbitette.

6. Mint a' hajnali tſillag a' köd-között, és mint a' téli hóld az ö napjaiban világoskodik.

7. És mint a' fényes Nap, úgy tündöklött ö az Iſten templomában.

8. Mint a' fénylö ſzivárvány a' ditsöségnek ködiben, és mint a' rósák virága a' tavaſzi napokban, és mint a' viz folyáſnál-való liliomok, és mint a' jó-illatú temjén a' nyári napokban.

9. Mint a' tündöklö tüz, és a' tüzben-égö temjén.

B 10. Mint a' merö arany edény, melly fel-ékeſitetett minden drága kövel.

11. Mint a' virágozó olaj-fa, és a' magaſsan fel-emelkedö tzipros-fa, a' ditsöség köntösének fel-vételében, és fel-öltözvén a' tekélletes ſzépségben.

12. A' ſzent óltárra-való fel-menésben, menésben, meg-ditsöitette a' ſzentség öltözetit.

13. A' réſzeket pedig mikor el-venné a' papok kezéböl, ö-is az óltárnál állván. És körüle az atyafiak ſerege: mint a' tzédrus plántáláſa a' Libanus hegyén,

14. Úgy állottak körüle mint a' pálma ágai, Aáronnak-is minden fiai az ö ditsöségekben.

15. Az Úr áldozattya pedig azok kezében vólt Iſraelnek minden gyüleközete-elött: és tkélleteſen el-járván tiſztiben az óltáron, öregbitette a' Fölséges Királynak áldozattyát,

16. Ki-nyújtá kezét az itali áldozatra, és áldozék a' ſzölö véréböl.

17. Ki-önté az óltár fondamentomára a' a' ſzentelt illatot a' Fölséges fejedelemnek.

C 18. Akkor fel-kiáltának az Aáron fiai, a' vont trombitákkal zengettek, és nagy ſzózatot hallattattak emlékezetre az Iſten elött.

19. Akkor az egéſz nép egyſzer 's mind el-ſiete, és ortzájokra esének a' földre, hogy imádnák az ö Urokat Iſteneket, és könyörgenének a' Fölséges mindenható Iſtennek.

20. És többet éneklének az ö ſzavokkal, és a' nagy házban meg-öregbüle a' gyönyörüségnek tellyes zengéſe.

21. És könyörge a' nép a' Fölséges Úrnak imádsággal, mig el-végezödék az Úr tiſztelete, és az ö tiſzteket véghez vivék.

22. Akkor le-ſzállván, kezeit ki-nyújtá az Iſraël fiainak minden gyüleközetire, hogy ditsöitenék az Iſtent azt ö ajakokkal, és annak nevében ditſekednének:

23. És iſmég el-kezdé imádságát, meg-akarván mutatni az Iſtennek erejét.

D 24. És moſt kérjétek a' mindeneknek Iſtenét, ki nagy dolgokat tſelekedett az egéſz földön, ki meg-öregbitette napjainkat az anyánk méhétöl fogva, irgalmaſsága-ſzerént tſelekedett velünk:

25. Adgyon a' mi ſzivünknek vigaságot, és hogy békeség légyen a' mi napjainkban Iſraëlben örök napokig:

26. Hogy el-hidgye Iſraël, hogy velünk vagyon az Iſten irgalmaſsága, hogy meg-ſzabaditſon minket az ö napjaiban.

27. Két nemzetséget gyülöl a' lelkem: harmadik nemzetség pedig nintſen, a' mellyet gyülölnék:

28. A' kik Séir hegyén ülnek, és a' Filiſtéuſok, és a' Sikemben lakó bolond nép.

29. Böltſeségnek, és értelemnek tudományát írta e' könyvbe a' Jeruſalemi Jéſus a' Sirák fia, ki meg-újitotta a' böltſeséget az ö ſzivéböl.

30. Bóldog, a' ki e' jókban forog: a' ki azokat ſzivébe helyhezteti, mindenkor bölts léſzen

31. Mert ha ezeket tſelekeſzi, mindenekre jó léſzen: mert az Iſtennek világoſsága az ö nyomdoka.

LI. RÉSZ.

Jésusnak Sirák fiának hálá-adó imádsága, hogy ötet sok veszedelmektöl meg-tartotta Isten, és böltséget adott néki; kire mindeneket hij.

A 1. JÉSUSNAK a' Sirák fiának imádsága: Hálát adok néked Uram királyom, és ditsérlek téged én meg-szabaditó Istenemet.

2. Hálát adok a' te nevednek; mert segétöm, és óltalmazóm löttél nékem,

3. Meg-szabaditottad testemet a' veszedelemtöl, a' hamis nyelvnek törétöl, és a' hazugság-szerzök ajakitól, és az ellenem-állók szine-elött segitöm löttél nékem.

4. És meg-szabaditottál engem a' te neved irgalmasságának sokasága-szerént az ételre készült orditóktól,

5. Az én lelkem-keresök kezeiböl, és a' háborúság kapuibúl, mellyek környül-vöttek engem:

6. A' láng szorongatásából, melly környülvött engem, és a' tüz-közepett meg-nem égtem:

7. A' pokol hasának mélységéből, és a' meg-fertéztetett nyelvtöl, és a' hazug igétöl, a' hamis királytól, és az álnok nyelvtöl:

8. Mind halálig ditséri a' lelkem az Urat,

9. És az életem alá-közelgetö vala a' pokolhoz.

B 10. Környül-vöttek engem minden-felöl, és nem vala, a' ki meg-segétene. Nézek vala az emberek segétségére, és nem vala.

11. Meg-emlékeztem a' te irgalmasságodról Uram, és az öröktöl-fogva-való tselekedetedröl:

12. Mert ki-mented Uram a' te reád várakozókat, és ki-szabaditod öket a' nemzetségek kezeiböl.

13. Fel-magasztaltad a' földön lakó-helyemet, és az el-folyó halálért könyörgöttem.

14. Segétségül hittam az Urat az én Uram attyát, hogy el-ne hadgyon engem háborúságomnak napjan, és a' kevélyeknek idejében segétség-nélkül.

15. Ditsérem a' te nevedet szüntelen, és ditsérem azt hálá-adással, és meg-halgattatott az én imádságom.

16. És ki-szabaditottál engem a' veszedelemböl, és meg-mentettél engem a' hamis idötöl.

17. Az-okáért hálát adok, és ditséretet C mondok néked, és áldom az Úr nevét.

18. Még midön ifiabb vólnék, minek-elötte tévelygenék, nyilván kereséstem a' böltséget imádságomban.

19. A' templom elött kérem vala azt, és mind végig keresem azt. És meg-virágzott mint az elö-érö szölö,

20. Vigadott a' szívem ö benne. Igaz úton járt a' lábam, ifiúságomtól-fogva vizsgáltam azt.

21. Meg-hajtottam egy-kevessé a' fülemet, és bé-vöttem azt.

22. Sok böltséget találtam magamban, és igen elö-mentem abban.

23. Annak, a' ki böltséget adott nékem, ditsöséget adok.

24. Mert el-tekéllettem, hogy azt tselekedgyem: buzgósággal követtem a' jót, és meg-nem szégyenülök.

25. Tusakodott a' lelkem abban, és azt tselekedvén meg-erösödtem.

26. Kezeimet ki-terjesztottem oda-fel, és annak balgatagságát sirattam.

27. Lelkemet ahoz igazitottam, és megismérvén fel-találtam azt.

28. Bátorságos vóltam véle eleitöl-fogva: az-okáért el-nem hagyattatom.

29. A' hasam meg-háborodott annak ke- D resésében: azért jó örökséget fogok birni.

30. Az Úr nyelvet adott nékem jutalomúl: és azzal ditsérem ötet.

31. Közelgessetek hozzám tudatlanok, és gyüllyetek-egybe a' tudomány házába:

32. De mit késtök még-is? és mit mondotok ezekre? a' ti lelkeitek igen szomjúhoznak.

33. Fel-nyitottam a' számat, és szóllottam: Szerezzétek-meg azt magatoknak ezüstnélkül,

34. És a' nyakatokat vessétek az iga-alá, és vegye-bé a' lelketek a' tégyelmet: mert közel találhatni azt.

35. Lássátok szemeitekkel, hogy keveset munkálkodtam, és nagy nyugodalmat találtam magamnak.

36. Vegyétek a' tégyelmet sok-számú ezüst-gyanánt, és bévséges aranyat birjatok azzal.

37. Örvendezzen a' lelketek annak irgalmasságában, és meg-nem szégyenültök az ö ditséretiben.

38. Tselekedgyétek-meg dolgotokat az idö-elött, és meg-adgya jutalmatokat az ö idejében.

AISAIÁS PROFÉTÁLÁSA.

A' Próféták két réſzre oſztatnak: némellyek *Nagyoknak*, némellyek *kiſsebbeknek* mondattatnak: a' Nagyoknak ſzáma négy, a' Kiſsebbeknek tizenkettő. Nagyoknak azért mondattatnak, hogy irások, és könyvök nagyobb: a' Kiſsebbeknek kiſsebb. A' Zſidók tsak hármat neveznek Nagynak: mert ha *Dávidot*, úgymond nem ſzámlállyák a' Nagy Próféták közé, tehát *Dánielt* ſem kell ſzámlálni: nem azért, hogy mind ketten Profétai Lélekkel nem lettek vólna tellyeſek; hanem azért, hogy Profétai életet nem éltek. Mert *Dávid* Király vólt: *Dániel* pedig Tartománynak Gondviſelője. A' Görögök előbb teſzik a' Kiſsebb Profétákat, a' Deákok a' Nagyokat helyheztetik előre. A' Görögök talám azért tselekſzik, hogy a' kiſſebb Próféták közül némellyek meg-előzték idöre nézve a' Nagyokat. A' mi pedig a' Próféták idejét, egymás után illeti, réſz ſzerént irásokból, réſz ſzerént egyéb vélekedeſekből illyen rendet ſzabhatni köztök. *Oſeás*, *Joel*, *Ámos*, *Iſaiás*, *Jonás*, *Abdiás*, *Mikéás*, *Nahum*, *Jeremiás*, *Sophoniás*, *Habakuk*, *Dániel*, *Ezekiel*, *Aggéus*, *Zachariás*, *Malakiás*. Mind ezek négy ſzáz eſztendö alatt Profétáltak.

ISAIÁST Jéſus Sirák Fia *Szent*, *nagy*, *hív Profétának mondgya*; azt-is hozzá adgya, * *hogy nagy Lélekkel meg látta az utólsó dolgokat, és vigaſztalta Sionban a' ſiránkozókat.* Annak okáért, ha idejére nézve nem-is, de érdemire nézve meg-érdemli az elsöséget a' Próféták között: mert mint régenten a' Sinagóga, úgy az Anyaſzentegyház-is mindenkor nagyra bötsülte ötet. Mert noha ſok dolgok, mellyeket jövendölt, a' Zſidókra, és azoknak ſzomſzéd nemzetségire, úgymint az Aſſyriuſokra, és Babyloniakra láttatnak tzélozni: mindazon-által inkább jelentik, és világosban adgyák elönkbe a' Kriſtuſt, és az Anyaſzentegyházat. Úgy is kell vennünk mind a' mik fenyegetéſit, mind vigaſztaláſit illetik. Fenyegetéſi terjednek épen a' harmintzadik réſzig: vigaſztaláſi pedig azontól egéſz végig. Szent Jeronymus azt mondgya felöle, hogy *inkább Evangeliſta vólt, hogy ſem Próféta*: mert úgy le irja a' Kriſtusnak, és az Anyaſzentegyháznak titkait, mint ha nem a' jövendökröl, hanem ſzóllana az el-múlt dolgokról. Nagy ember vólt: elsöben, nemzetségére nézve, mert Amosnak, Amaziás Király teſtvér Attyafiának Fia vólt: másodſzor ſzentségére nézve, a' mint iráſa meg-mutattya: harmadſzor a' Világi viſzſzálkodáſokban álhatatoſságára, és halálára nézve: mert minek utánna az Iſtentül el-távozott Manaſſes Király nem ſzenvedhetné Iſtenes intéſit, fából tſinált füréſzſzel füréſzeltette. Mellyet bizonyitnak a' régi Zſidók: és az Anyaſzentegyházban Juſtinus Mártyr, Tertulliánus, Baſilius, és a' többi. Profétált pedig, a' mint Sz. Jeronymus irásából ki-tetſzik, tsak nem ſzáz eſztendeig.

* Eccl. 48. 27.

I. RÉSZ.

Iſaiás Próféta jövendölésének ideje, mellyben jövendölt Júda, és Jeruſalem felöl, ki az ö háláadatlanságáért, és ſok más gonoſzságiért, külömb-külömb-féle tsapás okkal büntetvén az Iſtentöl, meg-nem tért: annakokáért nagy puſztúlás jön reá: az ö áldozati, és ünnepi meg-útáltatnak. Oktattya mi módon ismét az Iſtennek elébbeni kedvébe jut-

hassanak: ismét a' gonoszságra hanyatlásokért az Istennek boszszú-állását jövendöli, utóllyára a' népnek szabaditását, és elébbeni bóldog állapattyát meg-jövendöli.

A 1. AIÁSNAK az Ámos fiának látása, mellyet Júda, és Jerusalem-felöl látott, a' Júda Királyinak Oziásnak, Joatánnak, Akásnak, és Ezekiásnak napj iban.

2. Hallyátok-meg egek, és vedd füleidbe föld, mert az Úr szóllott. Fiakat neveltem, és fel-magasztaltam: ök pedig megutáltak engem.

3. Meg-ismérte az ökör az ö urát, és a' szamár az ö ura jászolát: Israel pedig megnem ismért engem, és az én népem nem értett.

B 4. Jaj a' vétkes nemzetségnek, a' hamissággal terhes népnek, a' gonosz magnak, a' bünös fiaknak: el-hatták az Urat, káromlották az Israel szentét, hátra térvén el-idegenedtek.

5. Miért verjelek titeket többé, kik a' vétket többititek? minden fö el-lankadt, és minden sziv kesereg.

6. A' lába talpától-fogva tetejéig nints öbenne egésség: seb, és kékség, és meg dagadozott kelevény, bé nem kötöztetett, sem orvossággal nem gyógyitatott, sem olajjal nem lágyitatott.

7. * A' ti földetek puszta, a' ti várasitok tüzzel égettettek-meg: a' ti tartományotokat szemetek-elött idegenek emésztik-meg, és el-pusztúl mint az ellenségi pusztitá ban.

C 8. És el-hagyattatik a' Sion leánya mint a' levél-szin a' szölöben, és mint a' kaliba az ugorkás kertben, és mint az el-pusztúlt váras.

9. * Ha a' seregek Ura magot nem hagyott vólna nékünk, * mint Sodoma löttünk vólna, és hasonlók vólnánk Gomorrához.

10. Hallyátok az Úr igéjét Sodoma fejedelmi, vegyétek füleitekbe a' mi Istenünk törvényét Gomorra népe.

11. * Mire nekem a' ti áldozatotoknak sokasága, úgy-mond az Úr? Teli vagyok. A' kosok épen-égö áldozatit, és a' kövér állatok zsirját, és a' borjuk, és bárányok, és bakok véret nem akartam.

12. Mikor szinem-eleibe jöttetek, ki kivánta ezeket kezeitek-böl, hogy az én pitvarimban járnátok?

D 13. Ne tegyetek többé áldozatokat heában: a' jó illat-tétel útálatosság én-elöttem. Az uj-hóld innepét, és a' szombatot, és az egyéb innepeket nem szenvedem, hamissak a' ti gyüleközetitek:

14. A' ti uj-hóldotokat, és a' ti innepiteket gyülöli a' lelkem: meg úntam, megfáradtam azoknak el-türésében.

15. És mikor ki-terjesztitek kezeiteket, el-forditom szemeimet rólatok: és mikor meg-sokasittyátok az imádságot, meg nem halgatlak: * mert a' ti kezeitek rakvák vérrel.

16. * Mosdgyatok-meg, tiszták legyetek, vegyétek-el gondolatitoknak gonoszságát szemeim-elöl: szünnyetek-meg gonoszul tselekedni,

17. Tanúllyatok jól tselekedni: keressétek az itéletet, segéttsétek-meg az el-nyomattattat, tegyetek itéletet az árvának, ól talmazzátok az özvegyet.

18. És jöjetek-elö, és fedgyetek-meg engem, úgy-mond az Úr: ha a' ti büneitek léendnek mint a' veres festék, mint a' h meg-feirülnek: és ha pirossak léendnek-is mint a' piros szin, mint a' feir gyapju lésznek.

19. Ha akarjátok, és engem halgattok, a' föld javait észitek.

20. Hogy-ha nem akarjátok, és engem haragra ingerletek: fegyver emészt-meg titeket, mert az Úr szája szóllott.

21. Mi-módon lött kurvává a' hiv váras, melly tellyes vólt itélettel? igazság lakott abban, most pedig gyilkosok.

22. Az ezüstöd szalakká változott: a' borod vizzel egyelitetett.

23. A' te fejedelmid hitetlenek, a' lopók társai: minnyájan szeretik az ajándékokat, az adományokat követik. * Az árvának nem itélnek: és az özvegy ügye bé nem megyen hozzájok.

24. Azért mondgya a' seregek Ura Istene az Israel erösse: Jaj, vigasztalást vészek az én ellenségimböl, és boszszut állok az én ellenségimen.

25. És reád forditom kezemet, és ki-sözöm tellyességgel a' te szalakodat, és el-vészem minden feir-ónodat.

26. És helybe-állatom biráidat a' mint az elött vóltak, és a' te tanátsidat mint régenten: ezek-után az igaz varasának, hiv várasnak hivattatol.

27. Sion az itélet-által meg váltatik, és viszsza hozzák ötet az igazságba:

28. És meg-rontya a' gonoszokat, és a' bünösöket egyszer s' mind: és a' kik el-hatták az Urat, meg emésztetnek.

29. Mert meg-szégyenitetnek a' bálványoktól, a' kiknek áldoztak: és meg-pirúltok a' kertek-miatt, mellyeket választottatok vólt,

30. Midön ollyak lésztek, mint az el-húllott-levelü tser-fa, és mint a' vizetlen kert.

31. És lészen a' ti erösségtek, mint a' tsöpü pozdorjaja, és a' ti alkotmányotok mint a' szikra: és fel-gyulad mind a' kettö együtt, és nem lészen, a' ki el-óltsa.

II. RÉSZ.

Az Úr házának hegyére gyülnek minden nem-

* Inf. 59. a. 1.
* 1. Pet. 3. d. 11.
E
F
* Jer. 5. v. 28.
G

zetek (a' hegy példáján jövendöli a' KRISTUST:) *Sionból származik-ki a' törvény, és azután háborúsággal nem nyomorgattatik: Jákob háza pedig a' bálványozásért, fösvénységért, és több vétkekért meg-útáltatik: a' kevélyek meg-aláztatnak, és csak egyedül az Isten magasztaltatik-fel:*

A *Mich. 4.a.1.*

1. Az ige, mellyet az Ámos fia Isaiás látott Júda, és Jerusalem-felöl.

2. És az utólsó napokban el-készitetik az Úr háza hegye a' hegyek tetején, és felemeltetik a' halmok-fölibe, és a' hoz folyamnak minden nemzetségek.

3. És el-mennek sok népek, és ezt mondgyák: Jertek-el, és mennyünk-fel az Úr hegyére, és a' Jákob Istene házához, és megtanit minket az ö útaira, és az ö ösvényin járunk: mert Sionból mégyen-ki a' törvény, és az Úr igéje Jerusalemből,

B

4. És meg-itéli a' Pogányokat, és megfedd sok népeket: és az ö szablyájokból szántó-vasakat, és dárdájokból sarlókat tsinálnak: nem emel egy nemzet más nemzet-ellen kardot, és nem tanitatnak többé hadakozásra.

5. Jákob háza jertek-el, és járjunk az Úr világosságában.

6. Mert el-vetetted a' te népedet, a' Jákob házát: mert bé-töltek mint régenten, és jövendö-mondójok vólt mint a' Filistæusoknak, és idegen fiakhoz ragaszkodtak.

7. El-tölt a' föld ezüstel, és arannyal: és nints vége az ö kintseinek:

8. És el-tölt az ö földe lovakkal: és számlálhatatlanok az ö szekerei. És bé-tölt az ö földe bálványokkal: az ö kezök tsinálmányát imádták, mellyet az ö újai tsináltak.

9. És meg-hajlott az ember, és meg-aláztatott a' férfiú: azért meg-ne botsásd nékik.

C

10. Menny-bé a' kö-sziklába, és rejtezzél el a' ki ásott földbe az Úr félelmének szine-elött, és az ö fölségének ditsösége-elött.

11. Az embernek kevély szemei meg-aláztattak, és meg-hajtatik a' férfiak magasága; az Úr pedig egyedül magasztaltatik-fel azon a' napon.

12. Mert a' seregek Urának napja minden kevély, és magas-ellen, és minden fel-fualkodott-ellen: és meg-aláztatik.

13: És a' Libanusnak minden magas, és fel emelkedett tzédrusi-ellen, és Básánnak minden tser-fái-ellen.

14. És minden magas hegyek-ellen, és minden fel-emelkedett halmok-ellen.

15. És minden magas torony-ellen, és minden erös kö-fal-ellen,

D

16. És Tarsisnak minden hajói-ellen, és mind az ellen, a' mi szép látásra.

17. És meg-görbitetik az emberek magasága, és meg-aláztatik a' férfiaknak magas-vólta, és az Úr egyedül magasztaltatik-fel az napon:

18. És a' bálványok tellyességgel el-rontatnak:

19. * És bé-mennek a' kö-szikláknak barlangiba, és a' földnek hasadékiba az Úr félelmének szine-elött, és az ö fölségének ditsösége-elött, mikor fel-kél a' földet megverni.

* *Ose. 10.b.8. Luc.23. d.30. Apoc. 9.d.17.*

20. Az napon el-veti az ember az ö ezüst bálványit, és az ö arany képeit, mellyeket tsinált vólt magának, hogy imádná, a' vakondakokat, s' a' denevéreket.

21. És bé-mégyen a' kö-sziklák hasadékiba, és a' kö-szálak lyukaiba az Úr félelmének szine-elött, és az ö fölségének ditsösége-elött, mikor fel-kél a' földet meg-verni.

22. Szünnyetek-meg azért az embertöl, a' kinek lehellete az ö orrában vagyon, mivelhogy ö nagyra bötsültetett.

III. RÉSZ.

A' Zsidókra sok vétkekért nagy inség, és pusztúlás következik: gyermekek, és puhák lésznek elöttök járók: a' tiszteknek gonoszságit szidalmazza: a' Sion leányinak kevélysége, és bújasága gyalázattyokra fordúl.

A

1. Mert imé a' seregeknek uralkodó Ura el-vészi Jerusalemböl, és Judából a' vastagot, 's az erösset, a' kenyérnek minden erejét, és a' viznek minden erejét;

2. Az erösset, és a' hadakozó férfiat, a' birót, és a' Profétát, és a' jövendö-mondót, és a' vénet;

3. Az ötvenedes hadnagyot, és a' bötsületes ábrázatút, és a' tanács-adót, és a' mester-emberek-közül a' böltset, és a' titkos dolgokról okossan-beszéllöt.

4. És gyermek fejedelmeket adok nékik, és aszszony-természetüek uralkodnak rajtok.

5. És fel-támad a' nép, a' férfiú a' férfiúellen, és ki-ki az ö felebarátya-ellen: feltámad a' gyermek a' vén-ellen, és a' nemtelen a' nemes-ellen.

B

6. Mert a' férfiú az attya házából-való attyafiát ragadgya: Ruhád vagyon, légy mi fejedelmünk, e' romlás pedig a' te kezedáltal.

7. Meg-felel az napon, mondván: Nem vagyok orvos, és a' házamban nints kenyér, sem ruházat: ne tegyetek engem a' nép fejedelmévé.

8. Mert el-romlott Jerusalem, és Júda elesett: mert az ö nyelvök, és az ö találmányok az Úr-ellen vannak, hogy fel-ingerlenék az ö ditsösségének szemeit.

9. Az ö ábrázattyoknak meg-ismérése meg-felelt nékik: és az ö bünöket mint Sodoma úgy hirdették, és el nem titkolták: jaj az ö lelköknek, mert gonoszszal fizettek-meg nékik.

10. Mondgyátok az igaznak, hogy jól va-

gyon, mert az ö találmányinak gyümöltsét észi.

11. Jaj az istentelennek a'gonoszért: mert az ö kezeinek fizetését vészi.

12. Az én népemet az ö sartzoltatói megfosztották, és az aszszonyok uralkodtak rajtok. Én népem, a' kik téged bóldognak mondanak, azok tsalnak-meg téged, és a' te lépésidnek útát el-hánnyák.

13. Áll az Úr az itéléfre, és áll a' népek itélésére.

14. Az Úr az itéletre jö az ö népének véneivel, és annak fejedelmivel: mert ti megöttétek a' szölöt, és a' szegénynek ragadománya a' ti házatokban.

15. Miért tapodgyátok az én népemet, és a' szegények ortzáit öszve-rontyátok, úgymond a' seregek Ura Istene?

16. És monda az Úr: Azért, hogy felfualkodtak a' Sion leányi, és ki-nyújtott nyakkal jártak, és szemöknek integetésével mentek, és tántzoltak, az ö lábokon járdogáltak, és pompás lépéssel léptek:

17. Meg-kopaszittya az Úr a' Sion leányinak tetejét, és az Úr fel-födözi az ö szöröket.

18. Az napon el-vészi az Úr a' saruk ékességét, és az islógokat,

19. És arany lántzokat, és kösöntyüket, és kar-peretzeket, és fö-kötöket,

20. És haj-választ6kat, és térd-kötöket, és nyakba-vetöket, és pészma-almákat, és fülbe-függöket,

21. És gyüröket, és homlokon függö nászákat,

22. És ínneplö ruhákat, és palástotskákat, és lepedöket, és gombos-töket,

23. És tükröket, és fátyolokat, és fédeleket, és ketzeléket.

24. És léfzen a' gyönyörüséges illatért büdösség, és a' párta-övért köteletske, És a' fodoritott hajért kopaszság, és a' melyenvaló gyóltsért ször-zsák.

25. A' te szép férfiaid-is fegyverrel húlnak-el, és a' te erösid a' hartzon.

26. És bánkodnak, és sirnak annak kapui, és el-púsztitatván a' földön ül.

IV. RÉSZ.

Hét aszszonyi-állatok egy férfiat kivánnak (jelentetik azoknak példája alatt az Anyaszentegyháznak meg-szenteléfe, és bátorsága) *az Úrnak magva fel-magasztaltatik, és az Israel maradéki motskaiból kitisztúlván, meg-áldattatnak, és nagy bóldogsággal vigasztaltatnak:*

1. És meg-ragadnak hét aszszony-állatok egy férfiat az napon, mondván: A' mi kenyerünket észszük, és a' mi ruháinkkal ruházatunk, tsak hogy nevezteffünk a' te nevedröl, vedd-el-gyalázatunkat.

2. Az napon az Úr tsemetéje méltóságban, és ditsöségben léfzen: és a' föld gyümöltse magasságos, és vigaságok léfzen azoknak, a' kik Israelböl meg-szabadúlnak.

3. És léfzen: Minden, a' ki Sionban meghagyatik, és meg-marad Jerufalemben, szentnek hivattatik, minden, a' ki bé-irattatott Jerufalemben az életre.

4. Midön el-mofsa az Úr a' Sion leányinak undokságit, és Jerufalemnek vérét kimofsa belöle az itéletnek lelke-által, és az égö lélek-által.

5. És teremt az Úr a' Sion-hegyének minden helyén, és a' hol fegétségül hivattatott, nappal felyhöt, és füstöt, és a' lángoló tüz fényefségét éjjel: mert minden ditsöség-fölött az óltalom.

6. És a' hajlék árnyékozó-gyanánt léfzen nappal a' hévség-ellen, és bátorság, és rejtek a' szél-vész, 's az esö-ellen.

V. RÉSZ.

A' prédára adattatott gyümöltstelen szölönek példája alatt a' Zsidóknak itéletét, és megvetéfit jövendöli; külömb-külömb-féle vétkeit le-irván: tudniillik: fösvénységit, réfzegségit, és az Istennek meg-vetéfit: a' pokol az ö szájját fel-táttya, 's a' hatalmafokat el-nyeli: a' kevélyek meg-aláztatnak, az Isten fel-magasztaltatik: az igazak megbóldogitatnak: jaj szó mondatik külömbkülömbféle vétkeknek: jel emeltetik-fel a' nemzetségek között a' Zsidók ellen.

1. ÉNEKLEM az én szerelmefemnek, az én rokonom szölöje énekét. Az én szerelmefem szölöje magas kövér halmon vagyon.

2. És bé-fövényezte azt, és a' köveket fel szedte arról, és válogatva plántálta-bé azt, és tornyot épitett a' közepin, és sajtót tsinált abban: és azt várta, hogy szölöt teremne, és vad-szölöt termett.

3. Most azért Jerufalemnek lakói, és Júdának férfiai, tegyetek itéletet közöttem, és a' szölöm-között.

4. Mit kellett többé tselekednem az én szölömmel, és nem tselekedtem véle? találm, hogy vártam, hogy szölöt teremne, és vad-szölöt termett?

5. És most meg-mutatom néktek, mit tselekefzem én a' szölömmel: el-vonszom a' sövényét, és el-kóborollyák: el-rontom az ö gyepét, és el-tapodgyák.

6. És parlaggá tészem azt: meg nem metszettetik, és meg nem kapáltatik: és fel-nönek a' burjánok, és a' tövisek: és a' felyhöknek meg-parantsolom, hogy esöt ne adgyanak reája.

7. Mert a' seregek Urának szölöje az Israel háza: és a' Júdának férfia annak gyönyörüséges fiatallya: és vártam, hogy itéle-

tet tselekednék, de imé hamisság; és igazságot, de imé kiáltás.

8. Jaj a' kik a' házhoz házat ragasztotok, és a' mezöhöz mezöt foglaltok a' helynek határáig: vallyon ti egyedül fogtok-e lakni a' föld-közepett?

C 9. Az én füleimben vannak ezek, úgymond a' seregeknek Ura: ha sok, nagy, és szép házak el nem pusztúlnak, lakó-nélkül lévén.

10. Mert tiz hóld szölö egy palatzkotskát ád; és harmintz véka vetés három vékát ád.

11. Jaj a' kik reggel fel-keltek a' részegség üzésére, és az estvéig-való italra, hogy a' bortól el-hevüllyetek.

12. Tzitara, és hegedü, és dob, és sip, és bor vagyon a' ti lakadalmotokban: és az Úr dolgát meg nem tekintitek, sem az ö kezei alkotmányit meg nem gondollyátok.

13. Az okáért vitetett fogva az én népem, mert nem vólt tudománya, és az ö nemessi éhség-miá hóltak-meg, és az ö sokasága a' szomjúság-miatt el-száradott.

D 14. Az okáért fel-tátotta a' pokol az ö lelkét, és vég-nélkül fel-nyitotta a' száját: és a' hoz alá-mennek az ö erössi, és az o népe, és a' nagyságosok, és az ö ditsöségesi.

15. És meg-görbül az ember: és megaláztatik a' férfiú, és a' nagyságosoknak szemei le-nyomattatnak.

16. És fel-magasztaltatik a' seregek Ura az itéletben, és a' szent Isten meg-szenteltetik az igazságban.

17. És legeltetnek a' bárányok az ö rendek-szerént, és a' bévséggé-vált pusztákat a' jövevények élik.

18. Jaj a' kik a' hamisságot a' hiuságnak köteleivel vonszátok, és mint a' szekér kötéllel a' bünt.

E 19. Kik azt mondjátok: Siessen, és jöjön-el hamar az ö tselekedete, hadd lássuk: és közelgessen-el, és jöjön-el az Israel szentének tanátsa, és meg-értyük azt.

20. Jaj a' kik a' gonoszt jónak mondjátok, és a' jót gonoszmak; a' setétséget világossággá tévén, és a' világosságot setétséggé; a' keserüt édessé tévén, és az édesset keserüvé.

* *Prov.* 3. *a.* 7. *Roma.* 2. *d.* 16. 21. * Jaj a' kik böltsek vattok a' ti szemeitek-elött, és ti magatok-elott okosok.

22. Jaj a' kik hatalmasok vattok a' bor italra, és erös férfiak a' részegeskedésre.

23. Kik meg-igazittyátok az istentelent ajándékokért, és az igaznak igazságát el-vészitek töle.

F 24. Az-okáért, a' mint meg-emészti a' pozdorját a' tüznek nyelve, és a' lángnak melegsége meg-égeti: úgy az ö gyökerök mint a' hamu lészen, és az ö tsemetéjek felmégyen mint a' por. Mert el-vetették a' seregek Urának törvényét, és az Israel szentének beszédét káromlották.

25. Az-okáért meg-búsúlt az Úr haragja az ö népére, és ki-nyújtotta az ö kezét ö reája, és meg-verte azt: és meg-háborodtak a' hegyek, és löttek azoknak hólt testek, mint a' ganéj az útszák közepin. Mind ezekkel sem fordúlt-el az ö haragja, hanem még-is kinyújtva vagyon az ö keze;

26. És jelt emel a' távúl-való nemzetségekre, és reája süvölt a' földnek határiról: és imé sietvén hamarsággal el-jö.

G 27. Nints meg-fogyatkozott, sem el-faradott ö-közte: nem szunnyadoz, se nem aluszik, se le nem óldoztatik az ö veséinek öve, sem el nem szakad az ö saruja kötele.

28. Annak nyilai élesek, és minden ö kézijai fel vonva vannak. Az ö lovainak körmei mint a' tüz-ütö kö, és az ö kerekei mint a' szél-vésznek sebessége.

29. Az ö orditása mint az oroszlányé, orditmint az oroszlányok kölykei: és agyarkodik, és meg-fogja a' prédát: és által-fog, és nem lészen, a' ki ki-mentsen.

30. És zúg ö fölötte az napon mint a' tenger zúgása. A' földre nézünk, és imé a' háborúságnak setétsége, és a' világosság megsetétedett annak homályában.

VI. RÉSZ.

Isaiás az Isten méltóságát látván, vádollya magát, hogy halgatott vólna; de meg-tiztatván az ö ajaki, készíti magát a' prédikálásra. A' népnek meg-vakitása. Júda városinak el-pusztúlásáig meg-jövendöltetik; és annak meg-vidámitása, a' ki el-hagyattatott.

A 1. Az esztendöben, mellyben meg-hólt Oziás király, láttam az Urat ülni egy magas, és fel-emelt királyi-széken: és a' mellyek alatta valának, bé-töltik vala a' templomot.

2. Serafimok állnak vala azon: hat szárnya egyiknek, és hat szárnya a' másiknak: ketteivel bé-födözik vala az ö ortzáját, és ketteivel bé-födözik vala az ö lábait, és ketteivel röpülnek vala.

B 3. És kiáltnak vala egyik a' másikra, és mondanak vala: * Szent, szent, szent, a' seregek Ura Istene, tellyes az egész föld az ö ditsöségével. * *Apoc.* 4. *v.* 8.

4. És meg-rendülének az ajtó sarkaknak küszöbi a' kiáltónak szavától, és a' ház bételék füstel.

5. És mondék: Jaj nékem, mert halgattam, mert én ferteztetett-ajakú férfiú vagyok, és fertelmes ajakú nép-között lakom, és a' királyt a' seregek Urát szemeimmel láttam.

C 6. És hozzám röpüle egy a' Serafimok-közül, és a' kezében eleven szén vala, mellyet fogóval vött vala az óltárról.

7. És illeté az én számat, és monda: imé ez illette az ajakidat, és el-vétetik a' te hamisságod, és a' te bünöd meg-tisztittatik.

És

8. És hallám az Úr szavát, ki azt mondá: Kit küldgyek-el? és ki-mégyen-el nékünk? 9. És mondék: Ihol én: küldgy-el engem. És monda: Eredgy-el, és mondgyad e' népnek: *Hallván hallyátok, és ne értsétek: és lássátok a' látást, és meg-ne ismérjétek. 10. Vakitsd-meg e' népnek szivét, és az ö füleit nehezitsd-meg: és az ö szemeit födözd-bé: hogy ne talám lásson szemeivel, és hallyon az ö füleivel, és értsen szivével, és meg-térjen, és meg-gyógyitsam ötet. 11. És mondék: Meddig Uram? és monda: Mig nem a' várasok pusztán hagyattatnak lakó-nélkül, és a' ház ember-nélkül, és a' föld pusztán hagyattatik. 12. És meszsze el-veti az Úr az embereket, és meg-sokasodik, a' melly el-hagyatott vólt a' föld közepin. 13. És meg-marad a' tized ö-benne, és meg-tér, és jelül lészen mint a' terpentina-fa, és mint a' tser-fa, melly ki-terjeszti az ö ágait: szent mag lészen az, a' mi meg-marad abban.

* *Mat.* 13. *b.* 14. *Marc.* 4. *b.* 12. *Luc.* 8. *b.* 10. *Joan.* 12. *f.* 40. *Act.* 28. *f.* 26. *Rom.* 11. *b.* 8.

VII. RÉSZ.

A' Syrusok, és Israeliták Jerusalemet meg-szállyák; de meg-jövendöli Isaiás, hogy meg-nem veszik; jelt adván az istentelen Akáznak, hogy a' Szüz Fiat szülne, kinek neve Emmánuel: és meg-jövendöli Israelnek pusztúlását, és Júda tsapását.

1. És lön az Akáz napjaiban, ki Joatánnak, az Ozias Júda Királya fiának fia vala, fel-méne Rásin a' Syriai király, és Fatzee a' Roméla fia az Israel királlya Jerusalembe, hogy az-ellen hadakoznék: és nem veheték azt meg.

2. És hirré tévék a' Dávid házának, mondván: Meg-nyúgott Syria Efraimon: és megindúlt az ö szive, és az ö népe szive, mint meg-indúlnak az erdök fái a' szél-elött.

3. És monda az Úr Isaiásnak: Menny-ki Akáz-eleibe te, és Jasub a' te meg-maradott fiad, a' felsö tó tsatornája végéhez a' Festömezejének útán.

4. És mondgyad néki: Meg-lássd, hogy veszteg légy: ne félly, és a' szived meg-ne rettennyen e' két füstölgö üszögök farkaitól, Rásinnak a' Syriai királynak, és a' Roméla fiának búsúlt haragjától:

5. Mivel-hogy tanátsot tartott ellened Syria Efraimnak gonoszszára, és a' Roméla fia, mondván:

6. Mennyünk-fel Júdára, és költsük-fel ötet, és vonnyuk mellénk ötet, és tegyük királlyá közötte a' Tábeel fiát.

7. Ezeket mondgya az Úr Isten: Nem állmeg, és nem lészen ez:

8. Hanem Syriának a' feje Damaskus, és Damaskusnak a' feje Rásin: és még hatvanöt esztendö, és Efraim nem lészen nép:

9. És Efraimnak a' feje Samária, és Samáriának a' feje a' Roméla fia. Ha nem hiszsztek, meg-nem maradtok.

10. És ismég szólla az Úr Akáznak, mondván:

11. Kérj jelt magadnak a' te Uradtól Istenedtöl a' pokol mélységében, vagy fenn a' magasságban.

12. És monda Akáz: Nem kérek, és nem kisértem az Urat.

13. És monda: Hallyátok-meg azért Dávidnak háza: Kevés-e néktek, hogy az embereknek bántására vattok, hanem az én Istenemnek-is bántására vattok?

14. Az-okáért az Úr ö maga ád jelt néktek. *Ime egy szüz méhében fogad, és fiat szül, és a' neve Emmanuelnek hivattatik.

15. Vajat, és mézet észik, hogy tudgya a' gonoszt meg-vetni, és a' jót választani.

16. Mert minek-elötte a' gyermek a' gonoszt meg-tudgya vetni, és a' jót választani, el-hagyattatik a' föld, mellyet te gyülölsz, az ö két királyáért.

17. El-hozza az Úr te reád, és a' népedre, és az atyád házára a' napokat, a' minémüek nem vóltak az Efraim el-válása napjaitól-fogva Júdától az Assyriusok királlyával.

18. És az napon lészen: süvölt az az Úr a' légynek, melly az Egyiptus folyó-vizei végén vagyon; és a' méhnek, melly az Assur földén vagyon;

19. És el-jönek, és meg-szállanak minnyájan a' völgyek patakinál, és a' kö-sziklák barlangiban, és minden bokrosban, és minden lyukakban.

20. Az napon meg-borotválla az Úr a' bér-be fogadott borotvával azok-által, kik a' folyó-vizen túl vannak, az Assyriusok Királya-által a' fejet, és a' lábak szörét, és minden szakált.

21. És lészen az napon: Az ember egy fejös tehenet, és két juhot tart,

22. És a' tejnek bévsége-miatt vajat észik: mert vajat, és mézet észik minden, a' ki meg-hagyatik a' föld-közepin.

23. És lészen az napon: Minden hely, a' mellyen ezer ezüst pénzt-érö ezer szölö-tö lészen, tövissé, és burjánná lészen.

24. Nyilakkal, és kézijal mennek oda-bé: mert burjánok, és tövissek lésznek az egész földön.

25. És semmi hegyekre, mellyek kapával kapáltatnak, nem mégyen a' tövissek, és burjánok félelme, és az ökörnek legeltetésére lészen, és a' baromnak tapodására.

* *Mat.* 1. *d.* 23. *Luc.* 1. *c.* 31.

VIII. RÉSZ.

Parantsolat adattatik Isaiásnak, hogy könyvbe irná a' születendö gyermekeknek nevét. Meg-jövendöli Israelnek, és a' Syrusok országának el-pusztúlását, és Júdának nyomorúságát, 's együtt meg-szabadúlását-is;

noha sokan el-esnének Júda nemzetségéből: meg-parantsollya, hogy a' testamentom egybe kötteſsék, és a' törvény meg-petsételtessék, hozzá vetvén mitsoda nyomorúság következik azokra, kik a' törvénytől el-állnak.

A 1. És monda az Úr nékem: Végy magadnak egy nagy könyvet, és ird abba ember irásával: Sietséggel foszszad a' ragadományokat, hamar prédálly.

2. És hiv tanúkat vök mellém, Uriás papot, és Zakariást a' Barakiás fiát:

3. És járúlék a' Próféta aszszonyhoz, és méhé-be fogada, és fiat szüle. És monda az Úr nékem: Hijad ennek nevét, Sieſs ragadományokat foſztani; Sieſs prédálni.

4. Mert minek elötte tudgya a' gyermek az attyát, 's az annyát nevezni, el-vétetik Damaskusnak erösége, és Samáriának ragadományi az Assyriusok Királlya-elött.

5. És még-is szólla az Úr nékem, mondván:

B 6. Mivelhogy meg-vetette ez a' nép a' Siloe vizeit, mellyek halkan folynak, és inkább fogadta Ráſint, és a' Romelia fiát:

7. Ezért imé az Úr reájok hozza a' folyóvizeknek sebes, és sok vizeit, az Assyriusok királlyát, és annak minden ditsöségét: és fellyül-haladgya minden ö patakit, és felyülfoly minden partyain,

8. És Júdán által-mégyen meg-áradván, és által-menvén mind torkig ér. És az ö szárnyainak el-terjeſztéſe el-lepi a' te földednek széleſségét ö Emmánuel.

9. Gyüllyetek-meg egybe népek, és gyözetteſſetek-meg, és hallyátok-meg minden távúl-való földek: erösödgyetek-meg, és gyözetteſſetek-meg, övedzétek-fel magatökat, és gyözetteſſetek meg:

10. Tanátsot tartſatok, és fel-bomol; szóllyatok igét, és meg-nem léſzen: mert velünk az Isten.

C 11. Mert ezeket mondgya az Úr nékem: Mint egy erös kézzel tanitott engem, hogy ne járnék e' nép útán, mondván:

12. Ne mondgyátok, pártolkodás: mert valamit ez a' nép szóll, mind pártolkodás: és az ö félelme szerént ne féllyetek, se ne rettegjetek.

13. A' seregek Urát ötet szentellyétek; ö a' ti félelmetek, és ö a' rettegéſtek.

14. És ö néktek szenteléſtekre léſzen. * Meg botlásnak köve pedig, és botránkozásnak kösziklája-gyanánt, az Israel két házának; tör, és romlás-gyanánt a' Jerusalem lakóinak.

* *Luc. 2 c. 34. Rom. 9. g. 32. 1. Pet. 2. b. 6.*

15. És meg-ütköznek közülök nagy sokan, és el-esnek, és meg-romolnak, és bé-kötelödzenek, és meg-fogattatnak.

16. Kösd-bé a' bizonyságot, petsételd bé a' Törvényt az én Tanitványim-között.

17. És meg-várom az Urat, a' ki ortzáját el-rejtette a' Jákob házától, és ö-reá várakozom.

D 18. Imé én, és az én szolgaim, kiket nékem az Úr jelül adott, és tsodául Israelben a' seregek Urától, ki a' Sion hegyén lakik.

19. És midön azt mondgyák néktek: Kérdezkedgyetek a' nézöktöl, és a' jövendölöktöl, a' kik tsikorganak az ö varázslásokban: Nem-de a' nép nem az ö Istenitöl kérdezkedik-e, az elevenek-ért a' hóltaktól?

20. A' törvényhez inkább, és a' bizonysághoz. Hogy-ha ez ige-szerént nem szóllanak, nem léſzen nékik reggeli világoſságok.

21. És által-mégyen azon, el-esik, és éhezik: és mikor éhezik, meg-haragszik, és átkozza az ö királlyát, és az ö Istenét, és fel-tekint.

22. És a' földre néz, és imé háborúság, és setétség, el-szakadozás, és szorongatás, és üldözö homályoſság, és el nem röpülhet az ö szorongatásától.

IX. RÉSZ.

Jövendölés a' Krisztus születéséről, és országáról, a' Júdának meg-szabadúlásáról az Israeliták, és Syrusok igája alól: melly országoknak, föképen Israelnek (ki az Istenhez nem akar térni) nagy romlását, és pusztúlását meg-mondgya.

A 1. Elsö idöben meg-könyebbiteték a' Zábulon-Földe, és a' Neftali-Földe: és utólszor meg-nehéziteték a' tenger úttya a' Jordánon-túl a' Pogányok Galilæájánál.

2. A' nép, melly a' setétségben já: vala, nagy világoſságot láta: a' halál árnyékának tartományában-lakóknak világoſság támada.

3. Meg-szokaſitottad a' népet, nem öregbitetted-meg az örömet. Vigadnak elötted, mint a' kik vigadnak az aratáskor, a' mint örvendeznek a' gyözedelmeſek a' fogott prédának, midön a' ragadmányokat oſztyák.

4. Mert az ö terhének igáját, és a' vállának veſzszejét, és a' kénſzeritöjének páltzáját meg-gyözted, mint a' Mádián napján. * *Judic. 7. f. 22.*

5. Mert minden eröszakkal-való prédálás zenebonával, és a' vérbe kevertetett ruházat égetésre-való léſzen, és a' tüznek elesége.

6. Mert KISDED SZÜLETETT nékünk, és Fiú adatott nékünk, és annak fejedelemsége az ö vállán vagyon: és hivattatik az ö neve Tſodálatoſnak, Tanáts adónak, Istennek, Erösnek, a' következendö idö Attyának, békeſség-fejedelmének.

7. Meg-öregbül annak birodalma, és a' békeſségnek nem léſzen vége: a' Dávid Királyi székibe, és az ö országába ül: hogy megerösitſe azt, és meg-vaſtagitſa az itéletben, és igazságban, moſtantól-fogva, és mind örökké: a' seregek Urának buzgósága miveli ezt.

8. Igét küldött az Úr Jákobba, és Israelbe esett.

9. És meg-tudgya Efraimnak minden népe, és a' Samária lakói, kevélységböl, és a' szivnek fel-fualkodásából mondván:

10. A' téglák el-hullottak, de négy szegü kövekből épitünk: a' vad-füge fákat le-vágták, de tzédrus-fákká változtattyuk.

11. És fel-emeli az Úr a' Rásin ellenségit ö-ellene, és az ö ellenségit zenebonára indittya:

12. Syriát Nap-keletről, és a' Filistæusokat Nap-nyúgatról: és el-nyelik Israelt teli torokkal. Mind ezekben sem fordúlt-el az ö haragja, hanem még is ki-nyújtva a' keze:

13. És a' nép nem tért az ö meg-verőjéhez, és a' seregek Urát nem keresték-meg.

14. És ki veszti az Úr Israelből a' fejet, és a' farkat, a' meg-hajtót, és a' meg-zabolázót egy napon.

15. Az idös, és a' tiszteletes, az a' fö; és a' hazugságot tanitó Próféta, az a' fark.

16. És a' kik bóldogittyák e' népet, el-tévelyétik azt: és a' kik bóldogitatnak, le-vettetnek.

17. Azokáért az ö ifiatskáin nem örvendez az Úr: és az ö árváin, és özvegyin nem könyörül: mert minnyájan kép-mutatók, és álnokok, és minden száj bolondságot szóllott. Mind ezekben sem fordúlt-el az ö haragja, hanem még-is ki-nyújtva a' keze.

18. Mert meg-gyuladott mint a' tüz az istentelenség, a' burjánt, és a' töviset meg-emészti; és meg-gyulad az erdönek sürüségében, és egybe-tekertetik a' füstnek kevélysége.

19. A' seregek Urának haragja-miatt meg-háborodott a' föld, és olyan lészen a' nép mint a' tüz elesége: a' férfiu nem kedvez az attyafiának.

20. És jobb-kéz-re tér, és éhezik, és bal-kéz-re észik, és meg-nem elégedik: ki-ki az ö karjának húsát észi: Manasses Efraimot, és Efraim Manassest, ezek együtt Júda ellen.

21. Mind ezekben nem fordúlt-el az ö haragja, hanem még is ki-nyújtva a' keze.

X. RÉSZ.

Jaj a' hamis törvény-szabóknak a' szegényeknek, és özvegyeknek nyomorgatására: Az Assyriusok királya (az Úr haragjának veszszeje) az ö kevélységéért, és szivének felsualkodásáért meg-aláztatik; vigasztallya Israelt, ne féllyen az Assyriusoktól, mert az ö maradéki még az Istenhez térnek.

1. JAJ a' kik hamis törvényeket szerezznek: és irván, hamisságot irtak:

2. Hogy el-nyomnák az itéletben a' szegényeket, és erőszakot tennének az én népem alázatosi ügyének: hogy az özvegyek ö prédájok lennének, és az árvákat fel-dulnák.

3. Mit tselekesztek a' látogatásnak, és a' messzünnen-jövö nyomorúságnak napján? ki segétségihez folyamodtok? és hová hagyjátok a' ti ditsöségteket.

4. Hogy meg ne görbedgyetek a' fogság alatt, és a' meg-ölettettekkel el-ne hullyatok? Mind ezekben sem fordúlt-el az ö haragja, hanem még-is ki-nyújtva a' keze.

5. Jaj Assurnak, ö az én haragom veszszeje, és páltzája, az ö kezekben az én buzúlásom.

6. A' tsalárd nemzetséghez küldöm ötet, és az én haragomnak népe-ellen parantsolok néki, hogy el-vegye a' ragadományokat, és el-ragadgya a' prédát, és meg-tapodgya azt mint az útszáknak sárát.

7. Ö pedig nem igy vélekedik, és a' szive nem igy itél: hanem rontásra igyekezik a' szive, és nem kevés nemzetségek veszedelmére.

8. Mert ezt mondgya:

9. Nem de az én fejedelmim nem egyszer 's mind királyok-e? nem úgy-e Kalano, mint Karkamis; és Emat mint Arfad? nem-de nem úgy-e Samária, mint Damaskus?

10. A' mint fel-találta az én kezem a' bálvány országit, úgy azoknak képeit-is Jerusalemből, és Samáriából.

11. Nem úgy tselekszem-e Jerusalemmel, és az ö képeivel, a' mint Samariával, és az ö bálványival tselekedtem?

12. És lészen: midön el-végezi az Úr minden dolgait a' Sion-hegyén, és Jerusalemben, meg-látogatom * az Assur Királynak nagyakaró szive gyümöltsét, és az ö fel-emelt szemei ditsöségét.

13. Mert ezt mondotta: Az én kezemnek erősége-által tselekedtem, és az én böltsességem által értettem-meg: és el-vöttem a' népek határit, és azok fejedelmit fel-dúltam, és le-vontam mint hatalmas a' magasian-ülöket.

14. És mint a' fészket úgy találta a' kezem a' népek erősségét: és a' mint el-szedetnek az el-hagyott tojások, úgy egybe gyüjtöttem én az egész földet: és nem vólt a' ki tollát mozditaná, és fel-nyitná szaját, és meg mottszanna.

15. Nem-de ditsekedik-e a' fejsze az ellen, a' ki azzal vág? a' vagy fel-emelkedik-e a' fürész az-ellen, a' kitöl vonattatik? mint ha a' veszszö emelkednék-fel az ötet fel-emelö ellen, és fel-emelkednék a' páltza, melly ugyan tsak fa.

16. Ez-okáért az uralkodó a' seregek Ura az ö kövérire ösztövérséget botsát: és az ö ditsösége-alatt fel-gyujtatván úgy ég, mint a' tüz égése.

17. És az Israel világossága a' tüzben lészen, és az ö Szente a' lángban: és meg-gyújtatik, és meg-emésztetik az ö tövise, és a' burjánnya egy napon.

18. És az ö Erdejének, és Karmélusának ditsösége a' lelkétöl fogva a' húsáig meg-emésztetik, és a' félelem miatt bújdosó lészen.

19. És az ö erdeje fajának maradéki kevésvóltok-miatt meg-számláltatnak, és egy gyermek irja-meg azokat.

* 4. Reg. 19. g. 35. Inf. 37. g. 36.

20. És léſzen az napon: hogy az Iſrael maradékja, és azok, kik el-ſzaladnak a' Jákob házából, nem támaſzkodnak többé a' hoz, a' ki öket veri: hanem az Úrhoz az Iſrael ſzentéhez támaſzkodik igazán.

21. A' maradékok meg-térnek, a' Jákob maradéki, mondom, az erös Iſtenhez.

* *Rom. 9.f.27. Iſaf.11. c.11.* 22. * Mert ha annyi léend a' te néped Israel mint a' tenger föve nye, a' maradékok meg-térnek abból, a' meg-röviditetett el-végezés bévelködik igazsággal.

F 23. Mert véget, és röviditéſt ſzerez a' ſeregek Ura Iſtene az egéſz földnek közepette.

24. Az okáért, ezeket mondgva a' ſeregek Ura Iſtene: Ne félly én népem, Sionnak lakója Aſſurtól, veſzſzövel vér-meg téged, és az ö páltzáját fel-emeli ellened az Egyiptus útán.

25. Mert még egy kitsinnyé, 's egy keveſé, és végbe mégyen az én boſzſzonkodáſom, és haragom azok vétkén.

* *Inf. 37.c.46.* * *Judi. 7.g.25.* 26. * És a' ſeregek Ura oſtort támaſzt ellen * a' Mádiánnak tſapáſa-ſzerént az Oreb kö ſziklájján; és a' tenger-ellen az ö veſzſzejét, és fel-emeli azt az Egyiptus útán.

27. És léſzen a' napon: El-vétetik az ö terhe a' válladról, és az ö igája a' nyakadról, és meg-rothad az iga az olaj ſzine elött.

28. Ajatba jö, Magronra mégyen, Makmásnál hadgya az ö edényit.

29 Futva mentek-általl, Gába a' mi ſzékünk: el-álmélkodék Ráma, a' Saul Gábaáttya el-ſuta.

30. Nyerits a' te ſzóddal Gallim leánya, figyelmezz Laiſa, Ánatot ſzegényke.

31. El-költözött Medemena: Gabimnak lakói erösödgyetek-meg.

32. Még-nap vagyon, hogy meg állyunk Nóbéban; hánnya az ö kezét a' Sion leánya hegyén, a' Jeruſalem halmán.

33. Ime az uralkodó a' ſeregek Ura megrontya rettegéſſel a' palatzkotskát, és a' magas állapatúak ki-vágattatnak, és a' nagyságoſok-meg aláztatnak.

34. És az Erdönek sürüségei vaſſal megejtetnek: és a' Libanus el-eſik a' magaſſakkal.

XI. RÉSZ.

Jövendölés a' Kriſtus ſzületéséröl, itéletiröl, fel-magaſztalásáról, nemzetségeknek hozzá térésérol, és ditsöséges temetéséröl, és az Israeliták maradékinak meg-téréséröl, és a' pogányok hitéröl.

A *Act.13. d.23.* 1. És veſzſzö jö-ki a' Jeſſe gyökeréből, és virág nevekedik az ö gyökerébol.

2. És meg-nyugſzik azon az Úr lelke: a' böltſeſéginek, és értelemnek lelke, a' tanátſnak, és eröſégnek lelke, a' tudománynak, és Iſteni tiſzteletnek lelke,

3. És bé-tölti ötet az Úr félelmének lelke. Nem a' ſzemek látáſa ſzerént itél, ſem a' fülek halláſa ſzerént nem dorgál:

* *Theſ. 2.c.8.* 4. * Hanem igazságban itéli a' ſzegényeket, és igazság-ſzerént dorgál a' földnek ſzelidiért: * és meg-veri a' földet az ö ſzájának veſzſzejével, és az ajakinak lelkével meg-öli az Istentelent.

5. És az igazság léſzen az ö ágyékinak öve: és a' hit a' veséinek övedzöje.

B 6. * A' farkas a' báránnyal lakik: és a' párdutz a' gödölyével együtt fekſzik: a' borjú, és az oroſzlány, és a' juh együtt-laknak, * *Inſ. 65.d.25.* és egy kis gyermetske hajtya azokat.

7. A' borjú, és a' medve legeltetnek; az ö kölykök együtt feküſznek: es az oroſzlány mint az ökör polyvát eſzik.

8. És gyönyörködik a' tsötsömö gyermek az aſpis lyukán: és a' baſſiliskus barlangjába botsáttya kezét, a' ki a' tsötstül el-válaſztatik.

9. Nem ártanak, és nem öldökölnek az én egéſz ſzent hegyemen: mert bé-tölt a' föld az Úr tudományával, mint a' tengernek béburitó vizei.

* *Rom. 15.c.12.* 10. * Az napon, léſzen a' Jeſſe gyökere, ki a' népnek jelül áll, néki könyörögnek a' nemzetségek, és az ö koporsója ditsöséges léſzen.

11. És léſzen az napon: Az Úr másodſzor veti kezét az ö népe maradékjának birására, a' melly meg-hagyattatik az Aſſyriuſoktól, és Egyiptuſtól, és Fetroſtól, és Szeretſenyországtól, és Elamtól, és Sennaártúl, és Emattól, és a' tengernek ſzigetitöl.

12. És záſzlót emel a' nemzetek-között, és egybe-gyüjti az Iſraelnek el-futottit, és Júdának el-ſzélleztöttit a' földnek négy ſzegeletiröl.

D 13. És el-vétetik az Efraim irégysége, és a' Júda ellenségi el-veſznek: Efraim nem irégykedik Judára, és Júda nem hadakozik Efraim-ellen.

14. És a' Filiſtæuſok vállaira röpülnek a' tengeren-által, együtt dúllyák-el a' Nap-kelet fiait. Idumea, és Móab az ö kezök parantſolattya, és az Ammon fiai engedelmeſek léſznek.

15. És el-puſztittya az Úr az Egyiptus tengere nyelvét, és a' kezét a' folyó-vizre emeli, az ö ſzelének eröſségével: és hét patakiban veri-meg azt, úgy hogy a' ſaruſok általmennyenek azon.

16. És úttya léſzen az én maradék népemnek, melly meg-hagyattatik az Aſſyriuſoktól: a' mint Iſraelnek vólt az napon, mellyen fel-jött Egyiptus földéből.

XII. RÉSZ.

Hálá-adó ének a' meg-ſzabaditásért, és a' Kriſtusnak jó téteményiért.

A 1. És mondod az napon: Hálát adok néked Uram, mert meg-haragudtál reám: elfordúlt a' te haragod. és meg-vigaſztaltál engem.

2. Imé az Isten az én szabadítóm, bátorságoson tselekszem, és nem félek: * mert az én erősségem, és az én ditséretem az Úr, és szabadúlásommá lett nékem.

3. Örömmel meritetek vizeket ad üdvezítő kúttyaiból: és azt mondgyátok az napon:

4. Adgyatok hálát az Úrnak, és hijátok segétségül az ö nevét: nyilatkoztassátok-ki a' népek-között az ö találmányit: meg-emlekezzetek, hogy fölséges az ö neve.

5. Énekellyetek az Úrnak, mert nagy dolgokat tselekedet: hirdessétek ezt az egész földön.

6. Örvendezz, és ditsérd Sionnak lakása: mert nagy te-közötted az Israel Szente.

XIII. RÉSZ.

Babylonnak kegyetlen pusztitása a' Médusok-által.

1. A' Babylon terhe, mellyet Isaiás az Amos-fia látott.

2. A' homályos hegyen emellyetek jelt, emellyétek-fel szavatokat, emellyétek-fel kezeteket, és mennyenek-bé a' kapukon a' fejedelmek.

3. Én parantsoltam az én meg-szenteltimnek, és elö-hittam az én erősségimet haragomban, kik örvendeznek az én ditsöségemben.

4. Sokaságnak szava a' hegyeken, mint a' sokaságos népeké: Királyok zengésének, öszve-gyült nemzetségeknek szava: a' seregek Úra parantsolt a' hadi vitézeknek,

5. Kik meszsze földröl jönek, az égnek magasságából: az Úr, és az ö haragjának eszközi, hogy el-veszesse az egész földet.

6. Orditsatok, mert közel vagyon az Úr napja: mint a' pusztitás úgy jö-ki az Úrtól.

7. Ezért, minden kezek el-lankadnak, és minden ember szive meg-eped.

8. És meg-romol. Kinzások, és fajdalmak fogják-el; mint a' szülö, úgy szenvednek fajdalmat: ki-ki álmélkodik az ö felebarátyán, égett ortzák az ö ábrázattyok.

9. Imé az Úr napja el-jö, kegyetlen, és tellyes boszszonkodással, és haraggal, 's büsúlással, hogy a' földet el-pusztitsa, és a' bünösöket arról el-tapodgya.

10. * Mert az ég tsillagi, és azok fényessége, nem terjesztik-ki az ö világosságokat: meg-setétült a' Nap az ö fel-jövésében, és a' hóld nem fénylik az ö világosságával.

11. És meg-látogatom a' világ gonoszságit, és az Istentelenek-ellen azok hamisságát, és meg-szüntetem a' hitetlenek kevélységét, és az erősek sel-sualkodását megalázom.

12. Drágább lészen a' férfiú az aranynál és az ember a' tiszta finom aranynál.

13. Ennek-fölötte az eget meg-háborítom: és meg-indúl a' föld az ö helyéből, a' Seregek Urának boszszonkodásáért, és az ö büsült haragja napjáért.

14. És lészen mint a' futó özetske, és mint a' juh: és nem lészen, a' ki egybe-gyüjtse: ki-ki az ö népéhez tér, és mindenik az ö földére fut.

15. Valaki fel-találtatik, meg-ölettetik: és minden, a' ki oda találkozik, el-esik a' fegyver miatt.

16. * Az ö gyermekek a' földhöz verettetnek az ö szemök elött: el-dúlatnak az ö házok, és az ö feleségök meg-szeplösítetnek.

17. Imé én reájok támasztom a' Médusokat, kik nem keresik az ezüstöt, sem az aranyat nem akarják;

18. Hanem nyilakkal ölik-meg a' kisdedeket, és a' szoptató méheken nem könyörülnek, és a' fiaknak nem kedvez az ö szemök.

19. És ama' ditsöséges Babylon az Országok-között, a' Kaldéusoknak nagy kevélysége, úgy lészen, * mint fel-forditotta az Úr Sodomát és Gomorrát.

20. Nem laknak abban soha, és meg nem épül nemzetségröl nemzetségig: és nem vonszon ott sátorokat az Arábiai, sem a' pásztorok ott nem nyugosznak.

21. Hanem a' vadak nyugosznak ott, és az ö házok bé-telnek sárkányokkal: és strutzmadarak laknak ott, és a' szörösök ugrálnak ott:

22. És ott meg-felelnek a' füles-baglyok az ö házaiban: és a' sárkányok a' gyönyörüséges palotákban.

XIV. RÉSZ.

A' Zsidóknak vigasztalásáról, és a' Babylonai fogságból-való ki-szabaditásról, és a' Babyloniaiaknak meg-rontásáról-való jövendölés; kiknek nagy kevélysége, uralkodása, és kegyetlensége, a' Filistéusoknak, és másoknak, kik a' Zsidók nyomorúságin örülnek vala, veszedelmével együtt le-irattatnak.

1. KÖZEL vagyon, hogy el-jöjön az ö ideje, és az ö napjai meszszire nem haladnak. Mert könyörül az Úr Jákobon, és ki-választ még Israëlböl, és meg-nyugodtattya öket az ö földökön: hozzájok adgya magát a' jövevény, és a' Jákob házához ragaszkodik.

2. És követik öket a' népek, és el-viszik öket az ö helyekre: és birja azokat az Israël náza az Úr földén szolgák és szolgálók-gyanánt; és azokat meg-fogják, a' kik öket megfogták vólt, és meg-hóldoltattyák az ö sattzoltatójokat.

3. És lészen az napon: mikor nyugodalmad ád néked az Isten a' te munkádtól, és törödésedtöl, és a' kemény szolgálattól, mellyel az elött szolgáltál:

4. Vedd-elö e' példa-beszédet a' Babylon királya-ellen, és mondgyad: Mi módon szünt-meg a' sattzoltató, meg-nyúgott az adó fizetés?

* Exod. 15. a. 2. Psal. 117. c. 14.

* Psal. 136. b. 9.

* Gen. 19. c. 24

* Ezec. 32. b. 7. Joel. 3. c. 15. Matth. 24. c. 25. Mar. 13. c. 24. Luc. 21. c. 25.

5. Meg-rontotta az Úr az istentelenek páltzáját, az uralkodók veszszejét,

A 6. Ki a' népet boszszonkodásból gyógyithatatlan tsapással veri vala, ki meg-háboltattya vala haragban a' nemzeteket, és kegyetlenül kergeti vala.

7. Meg-nyúgott, és meg-tsendesedett az egész föld, örült, és vigadott:

8. A' jegenye-fák-is örvendeztek rajtad, és a' Libanus tzédrusi: miólta el-aludtál, nem jö-fel, a' ki minket ki-vágjon.

9. A' pokol meg-háborodott alól a' te jöveteledben elödbe menvén, fel-költötte néked az oriásokat. A' földnek minden fejedelmi fel-költek az ö királyi székekből, a' nemzetségeknek minden fejedelmi.

10. Minnyájan felelnek, és mondnak néked: Te-is meg-sebesültél, mint mi-is, hasonló löttél hozzánk.

C 11. Le-vonattatott pokolba a' te kevélységed, le-esett a' te hólt tested: moly terittetik alád; és a' te lepled, férgek lésznek.

12. Mi módon estél alá az égből hajnali tsillag, ki reggel fel-kélsz vala? a' földre le-rohantál, ki meg-sebeséted vala a' nemzeteket?

13. Ki azt mondod vala szivedben: Felmegyek az égbe, az Isten tsillagi fölébe felmagasztalom az én királyi székemet, a' szövetség hegyén ülök, az Észak óldalain.

14. A' felyhök magasságа-fölibe hágok, hasonló lészek a' Fölségeshez.

15. De mindazáltal alá-vonattatol pokolra a' verem mélységére:

D 16. A' kik téged látnak, hozzád le-hajolnak, és néznek téged. Nem ez é a' férfiú, a' ki fel-háboritotta a' földet, a' ki meg-rontotta az országokat,

17. A' ki a' világot puszтává tötte, és annak váraſit el-rontotta, és a' foglyainak nem nyitotta-meg a' tömlötzöt?

18. A' pogányoknak minden királyi ditsöségben aludtak-el, a' férfiú az ö házában.

19. Te pedig ki-vettettél a' te koporsódból, mint egy fertelmes haszontalan tsemete, és azok-közébe takartattál, a' kik fegyverrel meg-ölettettek, és alá-mentek a' verem fenekére, mint a' meg-rothadott hólt test.

E 20. Nem lészen társaságod ö vélek a' temetésben-is: mert a' te földedet el-veszтetted, a' te népedet meg-ölted: nem lészen emlekezetben soha a' gonoszok magva.

21. Készittsétek-el az ö fiait a' meg-ölésre az ö attyok hamisságáért: nem támadnak-fel, sem örökségül nem birják a' földet, se bé-nem töltik a' föld szinét városokkal.

22. És fel kelek ö-ellenek, úgy-mond a' seregek Ura: és el-veszтem a' Babylon nevét, és a' maradékit, és a' fiatallyát, és a' nemzetségét, úgy-mond az Úr.

F 23. És adom azt örökségül az sül-disznónak, és álló-vizekké tészem, és meg-söpröm azt meg-rontván a' söprövel, úgy-mond a' seregek Ura.

24. Meg-eskütt a' seregek Ura, mondván: Ha úgy nem lészen, a' mint gondoltam;

25. És úgy nem történik, a' mint el-végeztem: Hogy meg-rontsam az Assyriust az én földemen, és az én hegyeimen meg-tapodgyam ötet: és el-vétetik tölök az ö igája, és az ö terhe azoknak vállairól le-vétetik.

26. Ez a' tanács, mellyet gondoltam az egész föld-felöl, és ez a' ki-nyujtott kéz minden nemzetségek-ellen.

27. Mert a' seregek Ura végezte; és ki erötelenétheti-meg? és az ö keze ki-nyujtatott; és k-fordittya-el azt?

28. A' melly esztendöben meg-hólt Akáz király, lött ez a' terh.

G 29 Ne örvendezz te egész Filistéa, hogy meg-törettetett a' téged verönek veszszeje: mert a' kigyónak gyökeréből basiliskus származik, és a' magva a' madárnak el-nyelöje.

30. És legeltetnek a' szegényeknek elsö szülöttei, és a' szegények bátorságoson nyúgosznak: és meg-öletem éhséggel a' te gyökeredet; és a' maradékidat meg-ölöm.

31. Ordits kapu, kiálts város: el-rontatott az egész Filistéa: mert Észak-felöl jö a' füst, és senki el-nem futhat annak serege-elött.

32. És mit felelnek a' nemzetség követinek? mert az Úr fondálta Siont, és ö benne biznak az ö népének szegényi.

XV. RÉSZ.

Jövendölés a' Moábiták veszedelméről, és a' Prófétának rajtok szánakodása.

A 1. Moab terhe. Mivel-hogy éjjel puszтúlt-el Ar Moábban, meg-tsendesedett: mivel hogy éjjel puszтúlt-el a' Moáb kö-fala, meg-tsendesedett.

2. Fel-ment a' házakba, és Dibonba a' magas helyekre, hogy sirjon Nábón, és Medabán, orditott Moáb: * Minden ö fejein kopaszság, és minden szakál el-borotváltatik.

3. Az ö útszáin zsákba öltöztek; az ö hejazatin, és az ö piatzain minden órditás sirálomra fordúl.

4. Fel-kiált Hésebon, és Eléale, azok szava Jasáig hallatott. Ezért orditnak a' Moáb erös vitézi, az ö lelke ordit magának.

C 5. Az én szivem Moábra kiált, az ö reteszi Ségorig a' három esztendös üszöig: mert a' Luit hágóján sirva mégyen-fel, és az Oronáim útán a' romlásért nagy kiáltást tésznek.

6. Mert a' Nemrim vizei el-fogynak, mert el-száradott a' fü, el-fogyott az új-jövés, minden zöldség el-veszett.

D 7. A' tselekedetnek nagy-volta-szerént az ö látogatások-is: a' füz-fák patakához viszik öket.

8. Mert körül-járta a' kiáltás a' Moáb határát: Gallimig az ö orditása, és az Elimkútáig az ö kiáltása.

* Jer. 48. 37. B Ezech. 7. 18.

9. Mert a' Dibon vizei meg-töltek vérrel: mert Díbon ellen többeket hozok; azokra, a' kik el-szaladnak Moáb közül oroszlányt, és a' földnek maradékira.

XVI. RÉSZ.

Könyörög a' Báránynak (Krisztusnak) a' pusztának kö-sziklájából el-küldéséért: a' Moábiták kevélységekért, és hitetlenségekért (kevesen maradván közülök) meg-aláztatnak.

A 1. KÜLD-EL Uram a' bárányt a' föld Urát a' pusztának kö-sziklájából a' Sion leánya hegyére.

2. És lészen: Mint a' bújdosó madár, és a' fészekből el-röpüllö madár fiak, úgy lésznek a' Moáb leányi az Arnon által kelésén.

3. Tarts tanátsot, gyüjts gyülekezetet: tegyed az árnyékodat délben mint az étszakát: rejtsd-el a' szaladókat, és a' bújdosókat el-ne árullyad.

4. Nálad laknak az én futottaim: Moáb légy azoknak rejtek helyek a' pusztító-ellen: mert vége vagyon a' pornak, megemésztetett a' nyomorúlt: el-fogyott, a' ki a' földet tapodgya vala.

B 5. És el-készitetik irgalmasságából a' királyi-szék, és azon ül igazsággal a' Dávid hajlékában, itélvén, és itéletet keresvén, és hamar meg-fizetvén, a' mi igaz.

Jer. 48. 29. 6. * Hallottuk a' Moáb kevélységét, igen kevély: az ö kevélysége, és fel-sualkodása, és bosszonkodása nagyobb az ö erösségénél.

7. Az-okáért ordit Moáb Moábra, minnyájan orditnak: azoknak, a' kik az égetett téglának falain örvendeznek, beszéllyétek az ö tsapását.

C 8. Mert a' Hésebon hosztáti el-pusztúltak, és a' Sabama szölöjét ki-vágták a' Pogányok urai; annak szölö-veszszei el-értek Jazerig: bújdosztak a' pusztában, annak szölö-veszszei el-hagyattak, által-mentek a' tengeren.

9. Ezért a' Jázer sirásával siratom a' Sabama szölöjét: meg-részegitlek téged Hésebon, és Eléale könyhúllatásommal: mert a' szüretedre, és az aratásodra a' nyomók szava rohant.

10. És el-vétetik a' vigasság, 's az örvendezés Karmélusból, és a' szölökben nem vigad, se nem énekel. A' bort a' sajtóba nem nyomja, a' ki nyomni szokta vala: a' nyoD mók szavát el-vöttem:

11. Ezért az én hasam Moábért zeng mint a' tzitara, és a' bélem az égetett téglából-való falért.

12. És lészen: mikor meg-tettszik, hogy munkálkodott Moáb az ö magas helyein, bé-mégyen az ö szent helyeire, hogy könyörögjön, és nem-fog használni.

13. Ez az ige, mellyet az Úr régen szólott Moábnak:

14. Most-is szóllott az Úr mondván: Három esztendö-alatt, mint a' béres esztendei, el-vétetik a' Moáb ditsösége mind a' sok néppel, és kitsiny, és kevés, 's nem sok hagyatik-meg.

XVII. RÉSZ.

Damaskusnak, ki segétséget adott az Israëlitáknak, veszedelmét meg-mondgya: hasonló-képen Israëlt-is, ki el-felejtkezett az ö Meg-váltó Istenéről, ki mindazonáltal a' nyomorúságok után Istenhez tér. Jaj azoknak, kik az Isten népét üldözik.

A 1. A' Damaskus terhe. Imé Damaskus nem lészen többé város, és ollyan lészen mint a' romlásból-való rakás kö.

2. Aroërnek el-hagyatott városi a' nyájak-é lésznek, és ott nyugosznak, és nem lészen, a' ki meg-rettentse.

3. És meg-szünik Efraimból a' segétség, és Damaskusból az ország: és a' Syria maradéki ollyak lésznek mint az Israël fiainak ditsösége; úgy-mond a' seregek Ura.

4. És lészen az napon: meg-vékonyúl a' Jákob ditsösége, és az ö húsa kövére megösztövéredik.

5. És úgy lészen, mint a' ki azt szedegeti, B a' mi el-maradott az aratáskor, és az ö keze kalászokat széd: és ollyan lészen, mint a' ki kalászokat keres a' Rafaim völgyén.

6. És hagyattatik ö benne mint egy szölögerezd, és mint a' meg-rázott olaj-fán két vagy három olaj-mag az ág tetején, avagy négy vagy öt annak gyümöltse az ö tetein: úgy-mond az Israël Ura Istene.

7. Az napon az ember az ö Teremtöjéhez hajol, és a' szemei az Israël szentére néznek:

8. És nem hajol az óltárokhoz, mellyeket az ö kezei tsináltak: és az újai alkotmányit nem nézi, a' berkeket, és a' bálványokat.

9. Az napon, az ö erös városi el-hagyattatnak mint az ekék, és az Israël fiaitól elC hagyatott vetések, és puszta lésznek.

10. Mert el-felejtkeztél a' te üdvözitö Istenedről, és az erös segétödről meg-nem emlékeztél: az-okáért hív plántálást plántálsz, idegen magot vetsz.

11. A' te plántálásod napján a' vad-szölö, és reggel a' te magod sog-virágozni: el-vétetett az aratás az örökség napján, és igen sog-bánkodni.

12. Jaj a' sok népek sokaságának, mint a' D zúgó tenger sokasága: és a' seregek tolyongása, mint a' sok vizek zúgása.

13. Zúgnak a' népek, mint az áradó vizek zúgása, és meg-feddi azt, és messze fut: és el-ragadtatik mint a' hegyek pora a' szélelött, és mint a' forgó-szél a' vész-elött.

14. Az estveli idöben, és imé háborúság: a' reggeliben, és meg nem áll. Ez azok része, a' kik minket el-pusztitottak, és a' mi dúlóinknak sorsa.

XVIII. RÉSZ.

Veszedelemmel fenyegeti az Egyiptombélieket, kik magokhoz tsatolták vólt az Israëlitákat, hogy bennek bizzanak: utóllyára vigasztallya a' Zsidókat Jerusalembe való viszsza jövetellel.

A 1. JAJ a' szárnyas-hajójú földnek, melly a' Szeretseny-ország folyó vizein túl vagyon.

2. Melly a' tengeren követeket küld, és a' kákából-való hajókban a' vizeken. Eredgyetek gyors Angyalok a' meg-romlott, és meg-szaggattatott nemzetséghez: a' rettenetes néphez, melly után nints más; a' várakozó, és el-tapodtatott nemzetséghez, mellynek földét el-ragadozták az ö folyó-vizei.

B 3. A' föld kerekségének minden lakói, kik a' földön laktok, mikor fel-emeltetik a' jel a' hegyeken, meg-láttyátok, és a' trombita zengést meg-hallyátok:

4. Mert ezeket mondgya az Úr nékem: Meg-nyugszom, és meg-nézem az én helyemböl, mint a' déli világosság fényes, és mint a' harmat felyhöje az aratásnak napján.

C 5. Mert az aratás-elött épen ki-virágzott, és az éretlen nevekedés ki-tsírázik, és el-mettszetnek annak ágatskái sarlókkal; és a' mellyek meg-hagyattatnak, el-vágattatnak, és ki-verettetnek.

6. És mind együtt hagyattatnak a' hegyen-lakó madaraknak, és a' földi vadaknak: és egész nyaratszaka rajta lésznek a' madarak, és minden földi vadak rajta telnek.

D 7. Az idöben ajándék vitetik a' seregek Urának a' meg-romlott, és meg-szaggattatott néptöl; a' rettenetes néptöl, melly után nem vólt más; a' várakozó, a' várakozó, 's el-tapodtatott nemzetségtöl, mellynek földét a' folyó vizek el-ragadozták; a' seregek Ura nevének helyére, a' Sion hegyére.

XIX. RÉSZ.

Le-irja még tovább Egyiptomnak büntetését, és hogy az Istenhez térvén az üdvözitö meg-adatik néki, és meg-vigasztaltatik.

A 1. AZ Egyiptus terhe. Imé az Úr fel-jö a' könyü felyhöben, és Egyiptusba mégyen, és meg-háborodnak az Egyiptus bálványi az ö szive meg-eped ö benne.

2. És öszve veszetem az Egyiptziusokat az Egyiptziusokkal: és hadakozik a' férfiú az attyafia-ellen, és a' férfiú a' barátty-ellen, a' város a' város-ellen, az ország az ország ellen.

3. És meg-fakad az Egyiptus lelke ö benne, és az ö tanátsát fel-forditom: és kérdezkednek az ö bálványoktól, és az ö jövendölöjöktöl, és a' nézöktöl, és a' bübájosoktól.

4. És Egyiptust kegyetlen urak kezébe adom, és erös király uralkodik rajtok, úgymond a' seregek Ura Istene.

5. És ki szárad a' víz a' tengerböl, és a' folyó-víz el-apad, és el-szárad.

6. És el-fogynak a' folyó-vizek: megapadnak, és el-száradnak a' töltések pataki. A' nád, és a' sás meg-fonnyad. B

7. Meg-fosztatik a' patak árokja az ö forrásától, és minden veteménynek öntözö vize ki-szárad, el-szikkad, és nem lészen.

8. És bánkodnak a' halászok, és sírnak minnyájan, a' kik horgot hánynak a' folyó-vizbe; és a' kik a' hálót ki-terjesztik a' vizek színén, meg-epednek.

9. Meg-szégyenülnek, a' kik lenböl munkálkodnak vala, fonván és szövén vékony ruhákat.

10. És annak nedves helyei meg-hervadnak: minnyájan a' kik tótsákat tsinálnak vala a' halak fogására.

11. Bolondok a' Tánis fejedelmi, a' Faraó bölts tanátsi, esztelen tanátsot adtak. Hogy mondgyátok Faraónak: Böltsek fia vagyok, én régi királytok fia?

12. Hol vannak most a' te böltseid? tegyék hírré néked, és jelentsék-meg, mit gondolt a' seregek Ura Egyiptus-felöl.

13. Bolondokká löttek a' Tánis fejedelmi, meg-epedtek a' Memfis fejedelmi, megtsalták Egyiptust, az ö népeinek szegletét. C

14. Az Úr szédelgö lelket egyelitett ö közibe: és el-tántoritották Egyiptust minden dolgaiban, a' mint tántorog a' részeg, 's az okádó.

15. És nem lészen Egyiptusban olly dolog, melly a' fejét, és a' farkát meg-hajtsa, és meg-zabolázza.

16. Az napon lészen Egyiptus mint az aszszony'-állatok, és álmélkodnak, és félnek a' seregek Ura kezének emelésétöl, mellyet ö fel-emel ellene.

17. És a' Júda földe félelmére lészen Egyiptusnak: valaki arról meg-emlékezik, meg-retten a' seregek Urának tanátsától, mellyet ö gondolt felöle.

18. Az napon öt város lészen Egyiptus földében, Kánaán nyelven szólván, és a' seregek Urára esküvén: egyik a' Nap városának hivattatik.

19. Az napon az Úr óltára Egyiptus földének közepin lészen, és az Úr jel-oszlopa annak határa mellett. Jegyül lészen, és bizonyságúl a' seregek Urának Egyiptus földében. D

20. Mert az Úrhoz kiáltanak a' háborgatónak szine-elött, és szabaditót küld nékik, és óltalmazót, a' ki öket meg-szabadittsa.

21. És meg-ismértetik az Úr Egyiptustúl, és meg-ismérik az Egyiptziusok az Urat az napon, és tisztelik ötet áldozatokkal: és ajándékokat, és fogadásokat fogadnak az Urnak, és meg-adgyák.

22. És meg-veri az Úr Egyiptust tsapással, és meg-gyógyittya azt, és meg-térnek az Úrhoz,

hoz, és meg-kegyelmez nekik, és meggyógyittya öket.

23. Az napon út léſzen Egyiptusból az Aſſyriuſokhoz, és az Aſſyrius Egyiptusba mégyen, és az Egyiptzius az Aſſyriuſokhoz, és ſzolgálnak az Egyiptziuſok Aſſurnak.

24. Az napon Iſraël harmadik léſzen az Egyiptziushoz, és az Aſſyriushoz: áldás léſzen a' föld-közepett,

25. Mellyet meg-áldott a' ſeregek Ura, mondván: áldott az én Egyiptuſi népem; és az én kezem alkotmánya, az Aſſyriuſnak: az én örökségem pedig Israël.

XX. RÉSZ.

Iſaiás Iſten parantſolattyából mezitelen járván, jelenti az Egyiptom-bélieknek, és Szeretsenyeknek fogságba vitelét az Aſſyriuſok-által, kin álmélkodni fognak a' Zſidók

1. A' Melly eſztendöben bé-ment Tartan Azótusba, mikor el-küldötte vólna ötet Sárgon az Aſſyriuſok királya, és hadakozott vólna Azótus-ellen, és azt meg-vötte vólna:

2. Az idöben ſzólla az Úr Iſaiás-által az Amos fia-által, mondván: Eredgy-el, és öld-le a' zsákot ágyékidról, és a' ſaruidat vond-le lábaidról. És úgy tſelekedék, mezitelen, és ſarutlan járván.

3. És monda az Úr: A' mint mezitelen, és ſarutlan járt az én ſzolgám Iſaiás, három eſztendeig-való jel, és tſoda léſzen Egyiptuſon, és Szeretſeny-orſzágon:

4. Úgy viſzi az Aſſyriuſok királya az Egyiptus foglyait, és a' Szeretſeny-orſzág rabjait, az iſiakat, 's a' véneket, mezitelen, és ſarutlan, fel-födözött al-felekkel, Egyiptusnak gyalázattyára.

5. És meg-ijednek, és meg-ſzégyenitetnek reménységekben Szeretſeny-orſzágból, és az ö ditsöségekben Egyiptusból:

6. És ezt mondgya e' ſzigetnek lakója az napon: Imé ez vala a' mi reménységünk, a' kikhez folyamodtunk ſegitségért, hogy megſzabaditanának minket az Aſſyriuſok királyától: és mi hogy ſzaladhatunk-el?

XXI. RÉSZ.

Meg-irja Babylóniának puſztitását a' Médusok, és Persák-által; az Edomitáknak, és Arabiaiaknak nagy terhét.

1. A' Tenger puſztájának terhe. Mint a' forgó-ſzelek Dél-felöl jönek, a' puſztáról jö, a' rettenetes földröl.

2. Kemény látás jelentetett nékem: a' ki hitetlen, hitetlenül tſelekſzik; és a' ki kóborló, puſztit. Meny-fel Elam, ſzáld-meg Médiai: minden fohászkodását meg-ſzünettem.

3. Az-okáért meg-tőltek az ágyékim fájdalommal, a' ſzorongatás környül-vött engem mint a' ſzülönek ſzorongatása: le-eſtem, mikor hallottam, meg-háborodtam, mikor láttam.

4. Meg-epedett a' ſzivem, a' ſetétség elálmitott engem: Babylon az én ſzerelmeſem tiodául tétetett nékem.

5. Készits aſztalt, vigyázz az iſtrázsáról az évökre, ivókra: kellyetek-fel fejedelmek, ragadgyatok paizſt.

6. Mert ezeket mondotta nékem az Úr: menny-el, és ſzerezz ör-állót; és valamit lát, tegye hirré.

7. És két lovagoſnak ſzekerét látá, ſzamáron ülöt, és tevén-ülöt: és meg-ſzemlélé ſzorgalmatoſan ſok nézéſſel.

8. És kiálta mint az oroſzlány: az Úr iſtrázsáján vagyok én, állván ſzüntelen napeſtig: * és az én vártámon vagyok, állván egéſz étzakáig.

9. Ihol jö e' férfiú fenn ülvén a' lovagok ſzekerén, és felele, és monda: * el-eſett, el-eſett Babylon, és az ö iſteninek minden bálványi a' földhöz rontattanak.

10. Én tsépléſem, és az én ſzéröm fiai, a' miket hallottam a' ſeregek Urától az Iſrael Iſtenetöl, hírré töttem nektek.

11. A' Duma terhe kiált hozzám Séirböl: Örzö, mitſoda az éjröl? Örzö, mitſoda az éjröl?

12. Monda az örzö: el-jött a' reggel, és az éj: ha kérdezitek, kérdezzétek, terjetekmeg, jöjetek-el.

13. Az Arábia terhe. Az erdöben aluſztok eſtve-felé, Dedonimnak ösvényin.

14. Eleibe menvén vigyetek vizet a' ſzomjúhozónak, kik a' Déli földet lakjátok, kenyerekkel mennyetek a' futó-eleibe.

15. Mert a' kardok ſzine-elött futottak, az utánnok-való kard-ſzine-elött, a' megvont kéz-ijnak ſzine-elött, a' kemény hartznak ſzine-elött:

16. Mert ezeket mondgya az Úr nékem: Még egy eſztendö, mint a' béres eſztendeje, és el-vétetik minden ditsösége Tzédarnak.

17. És az erös nyilaſok ſzámának maradéki a' Tzédar fiai-közzül meg-keveſednek: mert az Úr az Iſraël Iſtene ſzóllott.

XXII. RÉSZ.

Az Iſtennek büntetö decretuma *Jeruſalem-ellen; kinek puſztúlását ſiratttya a' Próféta; és hogy az Iſtent el hagyván, hijába erösiti magát az Aſſyriuſok ellen: dorgáltatnak, hogy midön ſirnok kellene, akkor torkoskodnak: Sobna a' templomnak fö kints tartója le-tétetik, és helyébe állitatik Eliatzim nagy hatalommal.*

1. A' Látás völgyének terhe. De mi lölt téged-is, hogy te-is mindeneſtöl fel-mentél a' héjazatokra.

2. Teli kiáltással, tömött város, vig város: a' te meg-ölettetteid nem kardal ölettettek-meg, sem hartzon nem hóltak-meg.

3. Minden fejedelmid egyszer'smind el-futottak, és keményen meg-kötöztettek: minnyájan, a' kik meg-találtattak, meg-kötöztettek egyenlö-képen, messze futottak.

B 4. Az-okáért mondottam: Távozzatok-el tölem, keservesen sirok: ne igyekezzetek azon, hogy meg-vigasztallyatok engem az én népem leányának el-pusztúlásáról.

5. Mert meg-ölésnek, és el-tapodásnak, és siráſoknak napja, a' seregek Urától Istenétöl a' Látás völgyében, meg-vizsgálván a' köfalt, és ditsöséges a' hegyen.

6. És Élam fel-vötte a' tegzet, a' lovas ember szekerét, és a' kö-falt meg-mezitelenitette a' paizs.

7. És a' te válaſztott völgyeid rakvák léſznek szekerekkel, és a' lovasok az ö táborokat a' kapuba helyheztetik.

8. És sel-födöztetik a' Júda fedele, és meg-látod azon a' napon az erdö-béli palotának fegyver-házát.

C 9. És a' Dávid városának hasadékit meglátttyátok, mert meg-sokasodtak: és egybegyüjtöttétek az alsó halas-tó vizeit,

10. És a' Jerusálem házait meg-számláltátok, és el-rontottátok a' házakat a' kö-fal épitésére.

11. És árkot tsináltatok a' két kö-fal között a' régi halas-tó vizénél: és nem tekintettetek-fel arra, a' ki azt tsinálta vala, és annak alkotóját távúlról nem néztétek.

12. És az napon a' seregek Ura Istene a' siráſra hí, és az óhajtáſra, és a' kopaszitásra, és a' zsákból-való övre:

13. És imé öröm, és vigaſság, borjúkat ölni, és kosokat metszeni, húst enni, és bort innya. * Együnk, és igyunk: mert hólnap meg-halunk.

D * Sap. 2. b. 6. 1. Cor. 15. d: 32.

14. És meg-jelenék az én füleimben a' seregek Urának szava: Ha meg-botsátatik néktek e' hamisság, mig nem meg-haltok, úgy-mond a' seregek Ura Istene.

15. Ezeket mondgya a' seregek Ura Istene: Eredgy, meny-bé ahoz, a' ki a' hajlékban lakik, a' templom gond-viselojéhez Sobnához; és mond-meg néki:

16. Mit mivelsz itt? avagy ki-vagy itt? E hogy koporsót vágtál itt magadnak, szorgalmatoſsággal vágtál emlékezetet a' magas helyen, a' kö-sziklán hajlékot magadnak.

17. Imé az Úr el-vitet téged, a' mint el-vitetik a' kakas; és mint a' ruházatot, úgy el-emel téged.

18. Környékezvén meg-környékez téged háborúsággal, mint egy laptát el-vét téged a' széles és tágas földre: ott halsz-meg, és ott léſzen a' te ditsöségednek szekere, a' te Urad házának gyalázattya.

19. És ki-üzlek állapatodból téged, és a' te tisztedböl le-tészlek téged.

20. És léſzen az napon: Szóllitom az én F szolgámat Eliátzimot a' Heltziás fiát,

21. És fel-öltöztetem ötet a' te köntösödbe, és az öveddel meg-erösitem ötet, és a' te hatalmadat az ö kezébe adom: és atyagyanánt léſzen a' Jerusalemben-lakóknak, és a' Juda házának.

22. * És a' Dávid háza kúltsát a' vállára adom, és meg-nyittya, és nem léſzen, a' ki be-zárja: és bé-zárja, és nem léſzen, a' ki fel-nyiſſa. * Apoc. 3. b. 7. * Job. 12. c. 14.

23. És szegül ütöm-bé ötet erös helyre, és ditsöségnek királyi-székül léſzen az attya házának.

24. És reá-függeſztik az attya házának G minden ditsöségét, külömb-féle edényeket, minden-némü kitsiny edényt, a' tsészék edényitöl-fogva az énekeſeknek minden szerszámáig.

25. Az napon, úgy-mond a' seregek Ura: El-vétetik a' szeg, melly az erös helyre üttetett vala: és el-törik, és le-esik, és el-vész, a' mi azon függ vala, mert az Úr szóllott.

XXIII. RÉSZ.

Tyrusnak hetven eſztendeig való puſztasága az ö kevélységéért meg-mondatik.

1. A' Tyrus terhe. Orditsatok tengernek A hajói: mert el-rontatott a' ház, a' honnét szoktak vala jönni: a' Tzétim földéröl megjelentetett azoknak.

2. Halgaſſatok, a' kik a' szigetben laktok: Sidonnak a' tengeren által-menö kereskedöi meg-raktak téged.

3. A' sok vizekben a' Nilus magva, a' folyó-viznek aratása az ö veteményi: és a' Pogányok kereskedésévé lött.

4. Pironkodgyál Sidon: mert a' tenger szóll, a' tenger erösége, mondván: Nem vóltam nehézkes, és nem szültem, és nem tápláltam ifiakat, se szüzeket fel-nem neveltem.

5. Midön meg-hallattatik Egyiptusban, bánkodnak, mikor meg-hallyák Tyrus-felöl: orditsatok, a' kik a' szigetekben laktok:

6. Mennyetek-által a' tengereken, B

7. Nem tiétek-é ez, melly régtöl-fogva ditsekedik vala az ö régiségével? meszize viszik ötet a' lábai bújdosáſra.

8. Ki gondolta ezt ama' hajdan koronás Tyrusról, kinek a' kereskedöi fejedelmek, a' kalmári a' földnek nemesi:

9. A' seregek Ura gondolta ezt, hogy le-vonná minden ditsöségének kevélységét, 's gyalázatba hozná a' földnek minden nemeſsét.

10. Menny-által tenger leánya a' te földeden mint a' folyó-víz, nints már öved.

11. A' kezét ki-nyujtotta a' tengerre, megháboritotta az országokat: az Úr parantsola Kanaán-ellen, hogy meg-rontaná annak eröſsit.

12. És monda: Nem ditsekedel többé,

Sidonnak Szüz leánya gyalázatot ſvenvedvén, fel-kelvén evedz-által Tzétimbe, ott ſem léſzen nyugodalmad.

13. Imé a' Kaldéuſok földe nem vólt illyen nép, az Aſſur fondálta azt: fogságra vitték annak erőſét, meg-áſták annak házait, el-rontották azt.

14. Ordittſatok tengernek hajói; mert el-puſztúlt a' ti erőſségtek.

15. És léſzen az napon: El-felejtve léſzeſz o Tyrus hetven eſztendeig, mint egy királynak napja: hetven eſztendö-után pedig a' Tyrus éneke olly léſzen, mint kurváé.

16. Vedd-elö a' tzitarát, kerüld-meg a' váraſt te el-felejtetett kurva: jól énekelly, gyakorlyad az éneket, hogy emlekezetben légy.

17. És léſzen hetven eſztendö-után: meglátogattya az Úr Tyruſt, és viſzſza-téríti azt az árúira: és iſmég paráználkodik a' földnek minden orſzágival a' föld-ſzinén.

18. És az ö kereskedéſi, és árúi, az Úrnak léſznek ſzentelve: el-nem rejtetnek, ſem el-nem titkoltatnak, mert azoké léſzen az ö kereskedéſe, a' kik az Úr előtt laknak, hogy eleget egyenek, és meg-ruházta ſſanak mind a' vénségig.

XXIV. RÉSZ.

Az egéſz világra következendö nyomorúságok az ö gonoſzságokért; mindazonáltal a' kik meg-maradnak, vigaſztaltatnak. Az utólsó itéletnek rettenetes-vólta.

1. IMÉ az Úr el-puſztittya a' földet, és meg-üreſiti azt, és meg-ſanyargattya annak ſzinét, és el-ſzélleſzti annak lakóit.

2. *És mint a' nép, úgy léſzen a' pap; és mint a' ſzolga, úgy az ö ura; mint a' ſzolgáló, úgy az ö aſszonya; mint a' vévö, úgy az el-adó; mint az uzſorás, úgy a' ki költsönt véſzen; mint a' viſzſza-kérö, úgy az adós.

3. Puſztúlással el-puſztitatik a' föld, és dúlással el-dúlattatik. Mert az Úr ſzóllotta ez igét.

4. Sirt, és le-omlott a' föld, és meg-erötlenült: le-omlott a' föld-kereksége; meg-erötlenült a' föld népének magaſsága.

5. És a' föld meg-ferteztetett az ö lakóitól: mert által-hágták a' törvényeket, el-változtatták az igazságot, meg-vetették az örök ſzövetséget.

6. Ez-okáért az átok eméſzti-meg a' földet, és vétkeznek annak lakói: és az-okáért eſztelenkednek annak lakoſi, és kevés emberek hagyattatnak-meg.

7. Sirt a' ſzüret, meg-erötlenült a' ſzölö-tö, fel-ſohaſzkodtak minnyájan, a' kik ſzivökben örülnek vala.

8. Meg-ſzünt a' dobok öröme, le-tſendeſedett a' vigadók zengéſe, meg-némúlt a' tzitarának gyönyörüſége.

9. Nem iſzſzák a' bort énekkel: keſerü léſzen az ital az ö ivóinak.

10. Meg-romlott a' hiuſágnak váraſa, bézáratott minden ház ſenki bé-nem menvén.

11. Kiáltás léſzen a' bor felöl az utſzákon: el-hagyatott minden vigaſság; el-költözött a' földnek minden öröme.

12. Puſztaság maradott a' várasban, és a' nyomorúság el-nyomja a' kapukat.

13. Mert ezek léſznek a' föld-közepin, a' népek-között: mint ha a' kevés olaj-magok, mellyek meg-maradtak, le-verettetnének az olaj-fáról: és mint a' ſzölö-gerezdek, midön a' ſzüret el-végéztetett.

14. Ezek fel-emelik ſzavokat, és ditsséretet mondanak: mikor meg-ditsöitetik az Úr, nyeritnek a' tenger-felöl. C

15. Ezért ditsöitsétek az Urat a' tudományok-által; a' tenger-ſzigetiben az Iſraël Ura Iſtene nevét.

16. A' földnek határiról hallottunk ditséreteket, az igaznak ditsöségét. És mondék: Az én titkom nékem, az én titkom nékem, jaj nékem: a' gonoſz tévök gonoſzúl tſelekedtek, és a' törvény-ſzegök gonoſzságával tſelekedtek gonoſzul.

17. Félelem, és verem, és tör te rajtad, ki a' föld-lakója vagy.

18. És léſzen: * A' ki el-ſzalad a' félelem ſzózattyától, a' verembe eſik: és a' ki a' veremből ki-feſel, a' törbe akad: mert ſzakadáſok nyiltak a' magaſságokban, és a' földnek fondamentomi meg-rendülnek. * Jer. 48. g. 44.

19. Töréſſel meg-töretik a' föld, rontáſſal meg-rontatik a' föld, indúláſſal meg-inditatik a' föld, D

20. Rázáſſal meg-rázattatik a' föld mint a' réſzeg, és el-vétetik mint egy éjjeli hajlék. És meg-nehéziti ötet az ö hamiſsága, és eleſik, és többé fel-nem kél.

21. És léſzen: az napon meg-látogattya az Úr az ég ſeregét a' magaſságban; és a' földnek királyit, kik a' földön vannak.

22. És egybe-gyüjtetnek, egy kéve kötésben a' verembe, és ott tömlötzbe rekeſztetnek: és ſok napok-után meg-látogattatnak.

23. És meg-pirúl a' hóld, és meg-ſzégyenül a' Nap, mikor a' ſeregek Ura orſzágol a' Sion hegyén, és Jeruſalemben, és az ö vénei ſzine-előtt meg-ditsöitetik.

XXV. RÉSZ.

Hálákat ád az Iſtennek az ö tsodálatos tselekedetiért, és jó-téteményiért, mellyeket adandó a' népnek a' Sion hegyén.

1. URAM, én Iſtenem vagy te, fel-magaſztallak téged, és hálát adok a' te nevednek: mert tſodákat tſelekedtél, a' régi hív gondolatokat, amen. A

2. Mert a' váraſt rakáſsá tötted, az erös váraſt romláſsá, idegenek házává: hogy ne légyen váras, és örökké meg-ne épüllyön.

3. Ezért ditsér téged az erös nép, a' vastag nemzetségek váraſa fél téged.

4. Mert erösségére löttél a' ſzegénynek, erösségére a' ſzükölködönek az ö háborúságában: reménység a' forgó ſzél-ellen, árnyékozó a' hévség-ellen. Mert a' vaſtagok lelke mint a' kö-falt meg-inditó-forgó-ſzél.

B 5. Mint a' hévség a' ſzomjúságban, úgy meg-alázod az idegenek háborgását: és mint a' felyhö-alatt-való sütö meleggel, meg-ſzáraztod az erösek fiatallyát.

6. És a' ſeregek Ura minden népeknek e' hegyen kövérekböl-való lakadalmat ſzerez; a' ſzüretnek, a' velös kövéreknek, söprönélkül-való ſzüretnek lakadalmát.

C 7. És le-taſzittya e' hegyen minden népekre az egybe-ſzoritott kötélnek ſzinét, és a' ſzövéſt, mellyet minden nemzetségre kezdett.

* *Apoc. 7. d. 27. & 21. b. 4.* 8. Le-taſzittya a' halált örökké: * és el-vészi az Úr Iſten a' köny-hullatáſt minden ortzáról, és az ö népe gyalázattyát el-vészi az egész földröl: mert az Úr ſzóllott.

9. És mond az napon: Imé a' mi Iſtenünk ez! vártuk ötet, és meg-ſzabadit minket: ez az Úr, várakoztunk reá, örvendezünk, és vigadunk az ö ſzabaditásában.

D 10. Mert meg-nyugſzik az Úr keze e' hegyen: és meg-tsépeltetik Moáb ö alatta, mint a' polyvák meg-rontatnak a' ſzekérrel.

11. És ki-terjeſzti az ö kezeit alatta, a' mint ki-terjeſzti az úſzó az úſzáſra: és megalázza az ö ditsöségét kezeinek egybe-tſapásával.

12. És a' te magas kö-falaidnak erösségei le-omolnak, és meg-aláztatnak, és le-vonattatnak a' földre mind a' porig.

XXVI. RÉSZ.

Hálá-adó ének az igazaknak fel-magaſztaláſáért, és a' gonoſzoknak meg-alázásáért. Ir tovább a' hóltaknak fel-támadásáról.

A 1. Az napon énekeltetik ez ének a' Júda földén: A' mi erösségünknek váraſa Sion a' ſzabaditó, kö-fal helyheztetik abban, és báſtya.

2. Nyiſsátok-meg a' kapukat, és mennyen-bé az igaz nemzetség, az igazságnak meg-örizöje.

3. A' régi tévelygés el-múlt: meg-tartod a' békeſséget; a' békeſséget, mert te benned biztunk.

4. Biztatok az Úrban örökkön örökké, az erös Úr Iſtenben mind örökké.

5. Mert meg-horgaſztya a' magaſságban-lakókat, a' magas váraſt meg-alázza.

Meg-alázza azt a' földig, le-vonſza azt a' porig.

6. Meg-tapodgya azt a' láb, a' ſzegénynek lábai, a' ſzükölködöknek lépéſi.

7. Az igaznak öſvénye igyenes, igyenes az igaznak úta a' járáſra. B

8. És a' te itéletidnek öſvényén vártunk téged Uram: a' te neved, és a' te emlékezeted a' lélek kivánságában.

9. Az én lelkem kivánt téged éjjel: de a' lelkemmel-is az én belsö réſzeimben reggel hozzád vigyázok.

Midön véghez viſzed a' te itéletidet a' földön, igazságot tanúlnak a' föld-kerekségének lakói.

10. Könyörüllyünk az iſtentelenen, és nem tanúl igazságot: a' ſzentek földén hamis dolgokat tſelekedett, és nem láttya az Úrnak ditsöségét.

11. Uram, magaſztaltaſsék-fel a' te kezed, és ne láſsák: láſsák, és ſzégyenüllyenek-meg a' népnek irégyi, és a' tüz eméſzſzen-meg a' te ellenségidet. C

12. Uram békeſséget adgy nékünk: mert minden dolgainkat te tſelekedted nékünk.

13. Mi Urunk Iſtenünk, urak birtak minket te kivüled, tſak te benned emlekezzünk a' nevedröl.

14. Meg-halván ne éllyenek, az oriáſok fel-ne támadgyanak: az okáért meg-látogattad, és meg-rontottad öket, és el-veſztetted minden ö emlékezeteket.

15. Kedveztél a' nemzetségnek Uram, kedveztél a' nemzetségnek: vallyon meg-ditsöitettél-é? ki-terjeſztetted a' földnek minden határit.

16. Uram az inségben kereſtek téged, a' zúgolódáſnak nyomorúságában, a' te tanitáſod ö nálok.

17. Mint a' ki méhiben fogad, mikor el-közelget a' szüléshez, fajdalmat ſzenvedvén kiált az ö fajdalmiban: ollyanok löttünk Uram a' te ſzined elött. D

18. Méhbe fogadtunk, és úgy mint ſzülni akartunk, és lelket ſzültünk: ſzabadúláſokat nem ſzerzettünk a' földön, az-okáért nem hullottak-el a' föld lakói.

19. Meg-elevenednek a' te halottaid, az én meg-öletteim fel-támadnak: ſerkennyenek-fel, és ditséretet mondgyatok, kik a' porban laktok: mert a' világoſságnak harmattya a' te harmatod, és az oriáſok földét le-vonſzod romláſra.

20. Eredgy én népem, menny-bé a' te kamaráidba, zárd bé reád ajtaidat, rejtezzél-el egy keveſsé egy-ſzem pillantáſig, míg el-mullyék a' harag.

* *Mich. 1. a. 3.* 21. * Mert imé az Úr ki-jö helyéböl, hogy meg-látogaſſa a' föld lakójának hamiſságát ö ellene: és meg-jelenti a' föld az ö vérét, és el-nem födözi többé az ö megöletteit.

XXVII. RÉSZ.

Leviatánnak büntetéſe: az Úrnak atyai dorgáláſa az Iſraëlitákhoz: az erös váras el-puſz-

túl: az Iſraeliták viſzſza-térvén Aſſyriából, és Egyiptomból imádni fogják az Urat Jeruſalemben.

A 1. Az napon meg-látogattya az Úr az ö kemény, és nagy, és erös kardgyával a' rúdhoz haſonló Leviatan kigyót, és a' tekergös Leviatan kigyót, és meg-öli a' tzet-halat, melly a' tengerben vagyon.

2. Az napon a' ſzin-bor ſzölöje énekel néki.

3. Én az Úr, a' ki azt tartom, hirtelen reá köſzönöm: hogy valami-képpen ellenközöül meg-ne látogaſsák, éjjel, és nappal tartom azt.

B 4. Nints-e nékem haragom: ki téſzen engem töviſsé, és burjánná a' hartzon: azon járok, fel-gyújtom azt egyetemben?

5. A' vagy inkább meg-tartóztattya-e az én erösségemet, békeſséget ſzerez-e velem, ſzerez-e velem békeſséget?

6. Kik ſebeſséggel mennek-bé Jákobhoz, meg-virágzik, és ki-tſirázik Iſrael, és a' föld kereksége ſzinét bé töltik maggal.

7. Vallyon az ötet meg-verönek tſapáſaſzerént verte-e meg ötet? a' vagy a' mint megölte az ö meg-ölletteit, úgy ölettetett-e meg?

8. Mértékkel a' mérték-ſzerént, mikor elvettetik, meg-itéled ötet: elmélkedett az ö
C kemény lelkében a' hivségnek napján.

9. Az-okáért ez-által botsátatik-meg a' Jákob házának hamiſsága: és ez léſzen minden gyümöltſe, hogy el-véteſsék az ö büne, midön az óltárnak minden köveit ollyanná téſzi, mint a' hamuvá rontott köveket, meg-nem maradnak a' berkek, 's a' bálványok templomi.

10. Mert az erös váras el-púſztitatik, a' ſzép el-hagyattatik, és el-hagyattatik mint a'
D puſzta; ott legeltetik a' borjú, és ott fekſzik, és meg-eméſzti annak ágait.

11. A' ſzárazság-miatt annak aratáſi elrontatnak, az aſzſzony állatok el-jönek, és tanittyák ötet: mert nem bölts a' nép, azokáért nem könyörül rajta, a' ki ötet alkotta; és a' ki ötet formálta, nem kedvez néki.

12. És léſzen: Az napon meg-vér az Úr a' folyó-viz árkától-fogva az Egyiptus patakáig, és ti Iſrael fiai egybe-gyültök egyenként.

13. És léſzen: Az napon meg-fuvallyák a' nagy trombitát, és meg-jönek, a' kik elveſztek vala, az Aſſyriuſok-földéröl, és a' kik Egyiptus-földére ki-vettettek vala, és imádni fogják az Urat a' ſzent hegyen Jeruſalemben.

XXVIII. RÉSZ.

A' kevély, és réſzeges Iſraelitákat fenyegeti az Úr, azért, hogy a' Papok réſzegségnek adták magokat, és a' fejedelmek tſufollyák az Úr igéjét, és a' Profétáknak fenyegeté-ſét, hazugságban tévén az ö reménységeket: a' Sion fondamentomába ſzegletes-kö tétetik: a' tsúfolkodóknak büntetéſe, és a' kevés jóknak vigaſztaláſa.

A 1. JAJ a' kevélység koronájának, az Efraim réſzeginek, és az el-húlló virágnak, az ö örvendetes ditsöségének, kik az igen kövérséges völgy tetején valának, tántorogván a' bortól.

2. Imé vaſtag, és erös az Úr, mint a' köeſsö ſebeſsége; a' rontó forgó-ſzél, mint a' meg-áradott, és a' ſzéles földre ki-öntetett ſok vizeknek ſebeſsége.

3. Lábokkal tapodtatik-meg az Efraim réſzegi kevélységének koronája.

B 4. És el-húll az ö örvendetes ditsöségének virágja, melly a' kövér völgy tetején vagyon, mint az elö-érö az öſzi értség-elött: mellyet ha meg-lát a' reá tekintö, mingyárt, hogy kezibe fogja, fel-fallya azt.

5. Az napon a' ſeregek Ura a' ditsöségnek koronája léſzen, és a' vigaſságnak koſzorúja az ö népe maradékjának:

6. És az itéletnek lelke az itéletben-ülönek, és erösség a' hadból meg-téroknek a' kapuban.

7. Dé még ezek ſem tudtak a' bortól ſemmit, és a' réſzegségtöl tántorgottak: a' pap és a' proféta ſemmit nem tudtak a' réſzegségtöl, a' borba merültek, tántorgottak a' réſzegségtöl, nem iſmérték a' látót, nem tudták az itéletet.

8. Mert minden aſztalok meg-töltek okádáſſal, és undokſsággal, úgy, hogy nem vólna több hely.

9. Kit tanit a' tudományra? és kivel értetteti-meg a' hallott dolgot? a' téjtöl elválaſztattakkal, a' tsötstöl el-ſzakaſztattakkal.

C 10. Mert parantſolly iſmég parantſolly, parantsolly iſmég parantsolly, várj iſmég várj, várj iſmég várj, egy-keveſsé ott, egy keveſsé amott.

11. * Mert ajakának ſzóllásával, és idegen nyelvel ſzóll e' népnek. * 1. Cor. 14. d. 21.

12. Kinek ezt mondotta: Ez az én nyugodalmam, nyúgoſzſzátok-meg az el-fáradtat, és ez az én meg-hiveſedéſem, és nem akarták hallani.

13. És léſzen az Úr igéje nékik: Parantsolly iſmég parantsolly, várj iſmég várj, várj iſmég várj, egy-keveſsé ott, egy-keveſsé amott: hogy el-mennyenek, és hátra eſſenek, és meg-romollyanak, és törbe akadgyanak, és meg-fogattaſſanak.

14. Ez-okáért hallyátok az Úr igéjét tsúſoló férfiak, kik az én népemen uraikodtok, melly Jeruſalemben vagyon. D

15. Mert ezt mondottátok: ſzövetséget ſzerzettünk a' halállal, és a' pokollal kötéſt töttünk. Az el-áradott oſtor midön általmenend, nem érkezik reánk: mert a' hazug-

ságot reménységünké töttük, és a' hazugsággal bé-födöztettünk.

16. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: * Imé én követ eresztek a' Sion fondamentomába, próbált, szeglet, drága, fondamentomban fondáltatott követ. * A' ki hiszen, ne siessen.

17. És mértékbe vetem az itéletet, és az igazságot fontba, és fel-fordittya a' kö-esö a' hazugságnak reménységét; és az óltalmát a' vizek el-borittyák.

18. És el-töröltetik a' ti szövetségtek a' halállal, és a' ti kötéstek a' pokollal meg-nem marad: az el-áradó ostor midön által-menend, el-tapod titeket.

19. Valamikor által-menend, el-ragad titeket: mert reggel hajnalban mégyen-által nappal, és éjjel, és csak egyedül a' háborúság ád értelmet a' hallomásnak.

20. Mert meg-szorúlt az ágy, ugy, hogy a' kettönek egyike le-esék; és a' rövid palást mind a' kettöt bé-nem födözheti.

21. * Mert mint az el-választák hegyén úgy fog az Úr állani; * mint a' Gábaoni völgyben, meg-haragszik: hogy az ö dolgát tegye, az ö idegen dolgát: hogy az ö dolgát tselekedgye, idegen az ö dolga ö-töle.

22. És most ne tsúfolkodgyatok, hogy ne-talám meg-ne szoritassanak a' ti köteleitek. Mert meg-emésztést, és meg-röviditést hallottam a' seregek Urától Istenétöl az egész föld-ellen.

23. Vegyétek füleitek-be, és hallyátok-meg az én szómat, figyelmezzetek reá, és hallyátok-meg beszédemet.

24. Vallyon egész nap szánt-e a' szántó, hogy vessen, hasogattya, 's boronállya-e az ö földét?

25. Nem-de mikor annak szinét meg-egyenesiti, nem veti-e el a' fekete koriandert, és el-hinti a' köményt, és a' búzát rend-szerént helyhezteti, és az árpát, és a' köleszt, és a' ledneket az ö határiban?

26. És okosságra tanittya ötet: az ö Istene meg-tanittya ötet.

27. Mert nem tsépekkel tsépeltetik a' fekete koriander, sem a' szekér kerekével nem nyomattatik a' kömény: hanem veszszövel verik-ki a' fekete koriandert, és a' köményt páltzával.

28. A' kenyérnek-való pedig meg-rontatik, de a' tséplö nem mind örökké tsépli azt, sem a' szekér kerekével nem nyomja azt, se körmeivel nem rontya azt.

29. És ez a' seregek Urától Istenétöl származott, hogy tsodálatosnak mutatná a' tanátsot, és fel-magasztalná az igazságot.

XXIX. RÉSZ.

Jerusalemnek meg-szállása, és nyomorúsága: Jerusalemet meg-szálló népeknek romlása: bé-petsétlett könyv · Zsidóknak váltsága: jaj azoknak, kik az ö szivekben mélyen el-rejtik tanátsokat. Jákobnak maradéki hogy meg-világositatnak, és az Urhoz térnek, meg-jövendöltetik.

1. JAJ Áriel, Áriel város, mellyet megvött Dávid: esztendöhöz esztendö adatott: az innepek el-forgottak.

2. És környül sántzolom Árielt, és szomorú, 's bánkodó lészen, és olly lészen nékem mint Áriel.

3. És környül-vészlek mint a' golyóbist körös-körül, és töltést hányok ellened, és erösségeket helyheztetek a' te meg-szállásodra.

4. Meg-aláztatol, a' földröl szóllasz, és a' földröl hallattatik a' beszéded: és lészen a' földröl a' szózatod mint a' nézöé, és a' földröl suttog a' te beszéded.

5. És lészen mint az apró por a' téged-szóróknak sokasága: és mint az által-menö szikra azoknak sokasága, a' kik ellened eröt vöttek:

6. És hirtelen hamar meg-lészen. A' seregek Urától meg-látogattattik menydörgéssel, és föld-indulással, és a' forgó-szélnek, és szél-vésznek nagy zúgásával, és az emésztö tüznek lángjával.

7. És lészen mint az éjeli látásnak álma minden Pogányok sokasága, kik Áriel-ellen hadakoztak, és mind a' kik vitézkedtek, és meg-szállották, és eröt vöttek rajta.

8. És a' mint álmodozik az éhezö, és eszik; mikor pedig fel-serken, üres a' lelke: és a' mint álmodozik a' szomjúhozó, és iszik; és minek-utánna fel-ébred, még-is faradva szomjúhozik, és üres a' lelke: úgy lészen minden Pogányok sokasága, kik a' Sion hegye ellen hadakoztak.

9. Álmélkodgyatok, és tsodálkozzatok, habozzatok, és tántorogjatok: részegüllyetek-meg, de nem a' bortól: tántorogjatok, de nem a' részegségtöl.

10. Mert az Úr néktek álmos lelket egyelitett, bé-tészi a' szemeiteket, a' Profétáitokat, és a' fejedelmeiteket, a' kik látásokat látnak, bé-födözi.

11. És ollyan lészen néktek mind ezeknek látása, mint a' bé-petsételt könyvnek igéi, mellyet midön az irás-tudónak adnak, azt mondgyák: Olvasd ezt: és felelni fog: nem lehet, mert bé-petsételtetett.

12. És az irást-nem-tudónak adatik a' könyv, és mondatik néki: Olvasd: és felelni fog: Nem tudok irást.

13. És monda az Úr: * Mivelhogy hozzám közelget ez a' nép a' szájával, és ajakival tisztel engem, a' szive pedig távúl vagyon tölem, és féltek engemet emberek parantsolattyával, és tudományival:

14. Ez-okáért imé én azt tselekeszem, hogy tsodálkozást szerezzek e' népnek nagy és álmitó tsodával: * mert el-vész a' böl-

A

B

C

D

E

* *Pſal.* 117. *d*22 *Matth.* 21. *d*.42. *Act.* 4. *b*.11. 1. *Pet.* 2. *a*.6. *Rom.* 9. *g*.33.

F

*2. *Reg.* 5. *d*.20. 1. *Par.* 14. *a*. 11. * *Joſ.* 10. *c*.10.

G

* *Mat.* 15. *a*.7. *Mar.* 7. *b*.6.

* 1. *Cor.* 1. *c*.19.

tseſség az ö böltseitöl, és az ö okoſinak értelme el rejtetik.

15. Jaj a' kik mély ſzivvel vattok, hogy az Úr-elött el-rejtsétek a' tanátſot: kiknek tselekedetek ſetétben vannak, és mondgyák: Ki lát minket, és ki iſmér minket?

16. Gonoſz ez a' ti gondolatotok: mintha a' sár a' fazekas-ellen gondolna, és mondaná a' tſinálmány az ö tſinálójának: Nem tſináltál engem; és az alkotmány mondaná az ö alkotójának: Nem érteſz.

17. Nem-de még egy-keveſsé, és rövid idö-múlva a' Libanus nem Karméluſsá változik-e, és a' Karmélus nem erdönek állitatik-e?

18. És az napon meg-hallyák a' ſiketek a' könyvnek igéit, és a' ſetétségböl, és homályból a' vakok ſzemei látni fognak.

19. És a' ſzelideknek örömök léſzen az Úrban, és a' ſzegény emberek az Iſrael ſzentében vigadnak.

20. Mert meg-fogyatkozott, a' ki erösb vólt, meg-emészteretett a' tsúfoló, és le-vágattattak minnyájan, a' kik a' hamiſságra vigyáztak:

21. Kik vétkeztetik vala az embereket az igében, és a' feddöt a' kapuban meg-ejtik vala, és el-hajlottak az igazról ok-nélkül.

22. Az-okáért, ezeket mondgya az Úr a' Jákob házának, a' ki meg-ſzabaditotta Ábrahámot: Nem moſt ſzégyenül-meg Jákob, ſe nem moſt pirúl-meg az ortzája:

23. Hanem mikor láttya a' fiait, az én kezem alkotmányit, hogy ö-közötte az én nevemet ſzentelik, és ſzentelik a' Jákob ſzentét, és az Iſrael Iſtenét hirdetik:

24. És a' lélekben tévelygök meg-tudgyák az értelmet, és a' ſuttogók meg-tanúllyák a' törvényt.

XXX. RÉSZ.

Fenyegeti a' Zſidókat, kik Iſten tanátsa nélkül, (ſanyargattatván az Aſſyriuſoktól) az Egyiptombéliekhez folyamodtak: haſonlóképen azokat, kik a' Prophétáknak intéſit nem akarták halgatni, hanem hijába-való óltalmat kereſtek. Az Iſten irgalmas azoknak, kik hozzá térnek; 's bóldogsága azoknak, kik hozzá térnek: a' gonoſzoknak itélete.

1. JAJ pártos fiak, úgy-mond az Úr, hogy tanátſot tartanátok, és nem én általam; és ſzövéſt kezdenétek, és nem az én lelkemáltal, hogy bünt adnátok a' bünhöz:

2. Kik azon jártok, hogy alá-mennyetek Egyiptusba, és az én ſzámat meg-nem kérdettétek, ſegétséget reménlvén a' Faraó erösségétöl, és reménységteket az Egyiptus árnyékában vetvén.

3. És gyalázatra léſzen néktek a' Faraó erösſége, és az Egyiptus árnyékában-való bizakodás ſzégyenségre.

4. Mert Tanisban vóltak a' te fejedelmid, és a' te követid Háneſig jutottak.

5. Minnyájan meg-ſzégyenültek a' népmiatt, melly nékik nem haſználhatott: nem vóltak ſegétségre, és valami haſzonra, hanem ſzégyenségre, és gyalázatra.

6. A' Déli barmok terhe. A' hal orúságnak, és inségnek földén nöſtény oroſzlány, és him oroſzlány azokból, vipera, és röpülö baſiliskus, a' barmoknak hátokon hordozván az ö gazdagságokat, és a' tevéknek görbe hátokon az ö kintseket, a' néphez melly nékik nem haſználhat.

7. Mert Egyiptus haſzontalanúl, és heába ſegét: az-okáért kiáltottam e' felöl: Tſak kevélység, ſzünnyél-meg.

8. Moſt azért bé-menvén ird-fel ezt néki puſzpángra, és ſzorgalmatoſſan jegyezd-fel azt könyvbe, és az utólsó napon bizonyságúl léſzen mind örökké.

9. Mert haragra ingerlö nép, és hazug fiak, az Iſten törvényét halgatni nem akaró fiak.

10. A' kik a' látóknak azt mondgyák: Ne láſſatok; és a' nézöknek: Ne nézzétek nékünk azokat, a' mik igazak: ſzóllyatok nékünk kedves dolgokat, láſſatok nékünk tévelygéſeket.

11. Vegyétek-el tölem az útat, térittsétek-el tölem az ösvényt, ſzünnyék-meg a' mi ortzánk-elött az Iſrael ſzente.

12. Az-okáért ezeket mondgya az Iſrael ſzente: Mivel-hogy meg-vetettétek ez igét, és biztatok a' patvarkodásban, és háborgásban, és arra támaſzkodtatok:

13. Azért léſzen néktek e' hamiſság mint a' magas kö-falba kereſtetett le-dölendö haſadék. Mert hirtelen, midön nem reménylik, el-jö annak romlása.

14. És el-törettetik, mint a' fazekas palatzkja meg-romol igen erös töréſſel: és nem találtatik annak töredékiböl olly tserép, mellyben tüzetske vitetteſsék-el az égésböl, a' vagy egy kevés viz merittetteſsék a' veremböl.

15. Mert ezeket mondgya az Úr Iſten az Iſrael ſzente: Ha meg-tértek, és meg-ſzüntök, meg-ſzabadúltok: halgatásban, és reménységben léſzen a' ti erösségtek. És nem akartátok?

16. És mondottátok: Nem, hanem a' lovakhoz futunk: az-okáért el-ſuttok. És a' gyorſakra ülünk: az-okáért gyorſabbak léſznek, a' kik titeket kergetnek.

17. Egynek rettentéſe elött ezer ember, és ötnek rettentéſe-elött el-futtok, mig nem úgy maradtok mint a' hajónak árbotz-fája a' negy tetején, és mint a' záſzló a' halmon.

18. Az-okáért várakozik az Úr, hogy könyörüllyön rajtatok: és azért magaſztaltatik-fel a' néktek-kedvezö: mert az Iſten az itéletnek Ura: bóldogok mind, a' kik ötet várják.

19. Mert a' Sion népe Jeruſalemben lakik: ſirván nem-ſirſz ſemmi-képen, könyörülvén könyörül rajtad: a' te kiáltáſod ſzavára,

mingyárt, mihelyen meg-hallya azt, meg-felel néked.

E 20. És az Úr kemény kenyeret ád néktek, és kevés vizet: és el-nem röpiti többé töled a' te tanitódat: és a' szemeid látni fogják a' te oktatódat.

21. És a' füleid meg-hallyák a' hárad-megett intönek szavát: Ez az út; ezen járjatok: és ne hajollyatok se jobbra, se balra.

22. És meg-fertezteted az ezüst bálványid lánnáit, és az arany bálványid ruházattyát, és el-hányod azokat mint a' haviselyás tisztátalanságát. Eredgy-ki, azt mondod annak:

23. És első adatik a' te magodra, valahol földbe veted: és a' földi vetemények kenyere igen bévséges lészen, és zsiros. A' te örökségedben az napon a' bárány tágassan legeltetik:

24. És a' te tulkaid, és szamárid vemhei, mellyek a' foldet szántyák, *kevert abrakot esznek, a' mint a' szérön meg-szoratott.

25. És lészenek minden magas hegyen, és F minden fel-emelkedett halmon folyó-vizek pataki, a' sokaknak meg-ölése napján, mikor le-omolnak a' tornyok.

26. És lészen a' hóld-világosaga mint a' nap világossága, és a' Nap világossága hétszerte lészen mint hét-napi világosság, az napon mellyen bé-kötözi az Úr az ö népe sebét, és az ö tsapása sérelmét meg-gyógyittya.

27. Imé az Úr neve messzünnen jö, égö az ö haragja, és nehéz el-viselésre: az ajaki bé-töltek boszszonkodással, és az ö nyelve mint az emésztö tüz.

28. Az ö lehellete mint a' nyak közepi-ig meg-áradott patak, hogy a' Pogányokat semmivé tegye; és mint a' tévelygésnek zabolája, melly a' népek állain vólt.

G 29. Énektek lészen néktek mint a' szent innepnek étzakája, és a' szivetek öröme lészen, mint a' ki sippal jár, hogy bé-mennyen az Úr hegyébe az Israel erösséhez.

30. És meg-hallattattya az Úr az ö szavának ditsöségét, és az ö karjának rettenetességét meg-mutattya a' büsúlásnak fenyegetésében, és a' meg-emésztö tüznek lángjában: le-vér forgó-széllel, és kö-essövel.

31. Mert az Úr szavától meg-félemlik a' veszszövel meg-verettetett Assur.

32. És a' veszszönek által-menetele állandó lészen, mellyet meg-nyúgottat az Úr örajta dobokkal, és tzitarákkal: és fö hadakkal gyözi-meg öket.

33. Mert el-készitetett régtöl-fogva a' Tófet, a' Királytól készitetett, mély, és széles. Annak táplálási tüz, és sok fa: az Úr suvallása meg-gyújtván azt mint egy kénkö patak.

XXXI. RÉSZ.

A' Zsidóknak, kik az Istenben-való bizodalmat el-hagyván, az Egyiptom-béliekhez, és emberi erökhöz folyamodtak, veszedelmét, mind segitöjekkel együtt meg-jövendöli, a' kik pedig az Istenhez térnek, meg-szabaditatnak.

A 1. JAJ a' kik alá-mennek Egyiptusba segétségért, a' lovakban bizakodván, és reménységek a' szekerekben lévén, mivelhogy sokak: és a' lovagokban, mivelhogy igen erösek: és nem biztak az Israelnek szentében, és az Urat nem keresték.

B 2. Ö pedig bölts lévén veszedelmet hozott, és az ö igéit meg-nem változtatta, és fel-támad a' gonoszok háza-ellen, és a' hamisság-tselekedök segétsége-ellen.

3. Az Egyiptus, ember, és nem Isten; és azok lovai, test, és nem lélek: és az Úr meghajtya kezét, és el-romol a' segétö, és elesik, a' kinek segétség adatik, és minnyájan egyszer 's mind meg-emésztetnek.

C 4. Mert ezeket mondgya az Úr nékem: Mint ha az oroszlány orditana, és az oroszlány kölyke az ö prédáján; és mikor elö-tallálya ötet a' pásztorok sokasága, azok szavától nem fél, és azoknak sokaságától meg-nem ijed: úgy mégyen-alá a' seregek Úra, hogy hartzollyon a' Sion hegyén, és annak halmán.

5. Mint röpülö madarak, úgy óltalmazza a' seregek Ura Jerusalemet, meg-óltalmazván, és meg-szabaditván, közöttök járván, és meg-tartván.

6. Térjetek-meg a' mint a' mélységbe mentetek vólt Israel fiai:

D 7. Mert az napon el-veti a' férfiú az ö ezüst bálványit, és az ö arany bálványit, mellyeket a' ti kezeitek néktek bünre tsináltak.

8. És el-esik Assur, nem férfiúnak kardgyával, és nem ember kardgya emészti-meg ötet, és fut nem a' kard-elött: és az ö ifiai adó-fizetök lészenek:

9. És az ö erössége a' félelem-miatt elfogy, és félvén futnak az ö fejedelmi; úgymond az Úr: kinek tüze Sionban, és kemenczéje Jerusalemben vagyon,

XXXII. RÉSZ.

Igaz Királyt, és Fejedelmeket, kik uralkodni fognak, és a' népnek bóldog állapotot jövendöl: a' bolond fejedelemnek pedig, és gazdag aszszonyoknak nyomorúságot: az Isten népének békeség, és nyugodalom igértetik.

A 1. IMÉ igazságban országol a' király, és a' fejedelmek elsök lészenek az itéletben.

2. És olly lészen a' férfiú, mint a' ki a' szél-elött el-rejtezik, és el-bújik a' szél-vész elött, mint a' vizek folyási a' szomjúságban, és a' ki-álló kö-sziklának árnyéka a' puszta földön.

Nem

3. Nem homályosodnak-meg a' látók szemei, és a' hallók fülei szorgalmatosan figyelmeznek.

4. És a' bolondok szive meg-érti a' tudományt, és a' pelypek nyelve gyorsan, és magyarán szóll.

5. Nem hivattatik többé fejedelemnek az, a' ki esztelen: sem a' tsalárd nem hivattatik nagyobbnak:

B 6. Mert a' bolond balgatagságokat szóll, és az ö szive hamisságot forral, hogy el-végezze a' kép-mutatást, és az Úrnak tsalárdúl szóllyon, és meg-üresittse az éhezönek lelkét, és a' szomjuhozónak italát el-vegye.

7. A' tsalárdnak igen gonosz eszközei vannak; mert ö gondolatokat formált a' szelidek el-veszténsére a' hazug beszéddel, mikor a' szegény igazat szóllana.

8. A' fejedelem pedig azokról gondolkodik, mellyek méltók a' fejedelemhez, és ö a' nádnagyok-fölött lészen.

9. Gazdag aszszonyok kellyetek-fel, és hallyátok az én szómat: batorságos leányzók vegyetek fületekbe beszédemet.

C 10. Mert napok, és esztendö-után megháborodtok ti bátorságosok: mert vége vagyon a' szüretnek, a' szedés többé el-nem jö

11. Álmélkodgyatok gazdag aszszonyok, háborodgyatok-meg bátorságosok: vetkezzetek-le, és szégyenüllyetek-meg, övedzétek fel ágyékitokat.

12. Sirjatok a' tsetsekért, a' kivánatos tartományért, a' termö szölöért.

13. Az én népem földén töviseket, és burjánok nevekednek: mennyivel inkább az örvendezö városnak minden öröm házaiban?

14. Mert a' ház el-hagyatott, a' város sokasága el-fogyott, setétség, és tapogatás jött a' barlangokra örökké. A' vad-szamárok

D öröme a' nyájaknak legeltetési,

15. Mig nem a' lélek ki-öntetik reánk a' magasságból: és a' puszta Karmélussá lészen; és a' Karmélus erdönek álliratik.

16. És a' pusztában itélet lakik, és az igazság a' Karméluson ül.

17. És az igazságnak tselekedete békesség lészen, és az igazságnak ékessége tsendesség, és bátorság örökké.

18. És az én népem a' békességnek szépségében ül, és a' bátorságnak hajlékiban, és a' gazdag nyugodalomban.

19. A' kö-essö pedig az erdöre szál, és alázással meg-aláztatik a' város.

20. Bóldogok vattok, kik minden vizekre vettök, belé-botsátván az ökörnek, 's a' szamárnak lábát.

XXXIII. RÉSZ.

Szóll Sennakeribnek meg-alázásáról, a' Zsidóknak meg-szabaditásáról, és az Isten hatalmának fel-magasztalásáról: a' képmútatókat feddi, minémüeknek kell lenni azoknak, kik az Úrral laknak: Jerusalem bövséges lakó-hely lészen; kiben fel-magasztaltatik a' törvény-adó Úr, és Király.

A 1. JAJ a' ki prédálsz, nem el-prédáltatol-e te-is? és a' ki meg-útálsz, nem meg-útáltatol-e te-is? mikor el-végezed a' prédálást, el-prédáltatol: mikor el-fáradván meg-szünöl meg-útálni, meg-útáltatol.

2. Uram könyörülly rajtunk: mert téged vártunk. Légy mi karunk reggel, és mi szabadulásunk a' háborúságnak idején.

3. Az Angyal szava-elött futottak a' népek, és a' te ditsöséged-elött el-széledtek a' nemzetségek.

4. És egybe-gyüjtetnek a' ti ragadományitok, a' mint öszve szedetik a' tsere-bogár, mint midön el-telnek a' vermek azzal.

5. Fel-magasztaltatott az Úr, mert a' magasságban lakott: be-töltötte Sionit itélettel, és igazsággal.

6. És hit lészen a' te ideidben: az üdvösségnek gazdagsági, a' böltseség, 's a' tudomány: az Úr félelme az az ö kintse.

7. Imé a' látók kiáltnak ott-kinn, a' békeség Angyali keservesen sirnak. B

8. El-hányattak az útak, meg-szünt az által-menö az ösvényen, fel-bontatott a' szövetség, meg-vetette a' városokat, semminek állitotta az embereket.

9. Sirt, és el-hervadott a' föld: meg-szégyenült a' Libanus, és meg-rútúlt, és Sáron olly lött mint a' puszta: és öszve rontatott Básan, és Karmélus.

10. Majd fel-kelek, úgy-mond az Úr: majd meg-ditsöitetem, majd fel magasztaltatom?

11. Hévséget fogadtok, pozdorját szültök: a' ti lelketek mint a' tüz meg-emésztt titeket.

12. És lésznek a' népek mint az égésböl-való hamu, az öszve-gyüjtött töviseket tüzzel égettetnek-meg.

13. Hallyátok, a' kik távúl vattok, a' miket tselekedtem, és ismérjétek-meg szomszédok az én erösségemet.

14. Meg-rettentek Sionban a' bünösök, el-fogta a' reszketés a' kép-mutatókat. Ki lakhatik közületek az emésztö tüzzel? kilakik közületek az örök hévségekkel?

15. * A' ki igazságokban jár, és igazat C
szóll, a' ki el-veti a' patvarkodásból-való fösvénységet, és ki-ráz kezeiböl minden ajándékot, a' ki bé-dugja füleit, hogy vért ne hallyon, és bé-húnnya szemeit, hogy gonoszt ne lásson. * Psal. 14. a. 2.

16. Ez a' magasságban fog-lakni, a' kösziklaknak erösséges ennek magasága: kenyér adatott néki, az ö vizei igazak.

17. A' királyt az ö ekessségében láttyák annak szemei, láttyák a' földet messzünnen.

18. A' te szived a' félelemröl elmélkedik: * hol vagyon az irás-tudó? hol a' törvény * 1. Cor. 1. c. 19.

igéinek meg-fontolója? hol a' kiſdedek tanitója?

19. Szemtelen népet nem látſz, mély beſzédü népet: úgy, hogy meg-ne értheſſed az ö nyelvének ékeſſen-ſzóllását, a' mellyben ſemmi böltſeség nints.

D 20. Tekintſd-meg Siont, a' mi ünneptünknek várasát: a' te ſzemeid meg-láttyák Jeruſalemet, a' gazdag lakó-helyt, a' hajlékot, melly ſemmi-képen máſuvá nem vitethetik: ſem annak ſzegei el-nem vitetnek örökké, ſe ſemmi kötelei el-nem ſzakadnak:

21. Mert tsak ott magaſztaltatott-fel a' mi Urunk: a' folyó-vizek helye, igen ſzéles, és ki-terjedett patakok: nem mégyen azon által az evezök hajója, ſem a' nagy gállya által nem mégyen azon.

B 22. Mert az Úr a' mi biránk, az Úr a' mi törvény-adónk, az Úr a' mi királyunk: ö ſzabadit-meg minket.

23. Meg-tágúltak a' te köteleid, és erösſek nem léſznek: úgy léſzen a' te árbotz-fád, hogy ki-ne terjeſztheſd a' vitorlát. Akkor a' ſok prédáknak ragadományi el-oſztatnak: a' ſánták kapják-el a' prédát.

24. És nem mondgya a' ſzomſzéd: El bádjadtam: a' melly nép abban lakik, elvitetik attól a' hamiſság.

XXXIV. RÉSZ.

A' Nemzetségeknek négy tsápását hozza-elö; fegyvert, tüzet, vadakat, és tsodákat: Edomnak-is romlása, és puſztitása megmondatik.

A 1. JÁRÚLLYATOK ide Pogányok, és hallyátok, és népek figyelmezzetek: hallya-meg a' föld, és annak tellyeſsége; a' világ kereksége, és annak minden terméſe.

2. Mert az Úr boſzſzonkodáſa minden Pogányokra, és az ö haragja azoknak minden ſeregire: meg-ölte öket, és meg öléſre adta öket.

3. Azoknak meg-ölettettei el-hányatnak, és az ö hólt teſtekböl büz mégyen-fel: megſenyvednek a' hegyek az ö vérektöl.

4. És meg-ſenyved az egeknek minden ſerege, és egybe-türetnek az egek mint egy könyv: és azoknak minden ſerege le-húll, a' mint le-húll a' levél a' ſzölöröl, és a' füge-faról.

5. Mert meg-réſzegült az égben az én kardom: imé Idumæára le-ſzáll, és az én megöléſemnek népére, az itéletre.

B 6. Az Úr kardgya el-tölt vérrel, meg-hizott kövérséggel, a' bárányok, és bakok vérével, a' velös koſok vérével: mert az Úr áldozattya Boſrában, és nagy öldöklés Edom földén.

7. És alá-mennek vélek az unikorniſok, és a' bikák a' hatalmaſokkal: meg-réſzegül azok földe vérrel, és az ö porok a' kövéreknek zſirjával:

8. Mert az Úr boſzſzú-állásának napja, a' Sion itélete fizetéſinek eſztendeje.

9. És annak pataki ſzurokká változnak, és az ö pora kén-kövé: és az ö földe égö ſzurokká léſzen. C

10. Sem éjjel, ſe nappal el-nem óltatik, örökké fel-mégyen annak füſti: nemzetségröl nemzetségre el-puſztúl, által-ménö nem léſzen azon örökkön örökké.

11. És örökségül birják azt a' gödény, és a' ſül-diſznó: az Egyiptziai gólya, és a' holló laknak abban: és el-vonattatik azon az igazgató ſinór, hogy ſemmivé légyen, és a' fal-igazgató mérték az el-puſztúlásra.

12. Az ö nemeſſi nem léſznek ott: a' királyt hijják inkább ſegétségül, és minden fejedelmi ſemmivé léſznek.

13. És az ö házokban tövis terem, és tsalán, és töviſſes-kóró az ö erös helyein: és ſárkányok hajléka léſzen, és a' ſtrutz madarak legeltetéſe. D

14. És elö találllyák az ördögök az onotzentaurúſokat, és egyik ſzörös a' máſikra kiált: ott fekütt a' boſzorkány, és nyugodalmat talált magának.

15. Ott vólt verme a' ſül-diſznónak, és fel-nevelte a' malatzit, és vermet áſott környülök, és annak árnyékában táplálta: oda gyültek a' kányák, egyik a' máſikhoz.

16. Kereſsétek-fel ſzorgalmatosan az Úr könyvében, és olvaſsátok-meg: azoknak egy hea ſem vólt, egyik a' máſikát nem kereſte: mert a' mi az én ſzámból ſzármazik, ö parantsolta, és az ö lelke ö gyüjtotte azokat öſzve.

17. És ö vetett nékik ſorſot, és az ö keze oſztotta-el azt nékik mérték-ſzerént: mind örökké birják azt, nemzetségröl nemzetségre laknak abban.

XXXV. RÉSZ.

Azoknak meg-maradandó vigaſztalása, örö-me, bátorságos, és bóldog állapattya, kik Kriſtusban hinni fognak.

A 1. VIGADNI-FOG a' puſzta, 's az útatlan hely, és örvendez a' kietlen, és virágzik mint a' liliom.

2. Virágozván virágzik, és örvendez vigadván, és ditséretet mondván: a' Libanus ditsösége adatott néki: a' Karmélus, 's a' Sáron ékeſsége, azok fogják látni az Úr ditsöſségét, és a' mi Iſtenünk ékeſségét. B

3. Erösittsétek-meg a' lankadt kezeket, és az erötlen térdeket vaſtagittsátok-meg.

4. Mondgyátok a' félelmes ſzivüeknek: Erösödgyetek-meg, és ne féllyetek: Imé a' ti Iſtentek el-hozza a' boſzſzú-álló fizetéſt: az Iſten ö-maga jö-el, és meg-ſzabadit titeket. C

5. * Akkor meg-nyilnak a' vakok ſzemei, és a' ſiketek fülei nyitva léſznek. Mat. 11. b. 5.

Luc. 7. v. 20.

6. Akkor ugrál a' sánta mint a' szarvas, és nyitva lészen a' némák nyelve: mert vizek fakadtak a' pusztában, és patakok a' kietlenben.

7. És a' melly száraz hely vólt, tóvá lészen; és a' szomjúhozó föld, vizek forrásivá. A' melly hajlékokban az-elött sárkányok laktak, nádnak, és kákának zöldsége terem.

8. És ott ösvény, 's út lészen, és szent útnak hivattatik: fertelmes nem mégyen azonáltal, és ez lészen néktek igyenes útatok, úgy, hogy a' bolondok ne tévelyedgyenek-el azon.

D

9. Nem lészen ott oroszlány, se gonosz vad nem jár azon, se nem találtatik ott: és járnak azon, a' kik meg-szabaditatnak.

10. És meg-térnek az Úrtól meg-váltattak, és Sionba mennek ditsérettel: és örök vigaság lészen az ö fejeken: örömet, és vigasságot nyernek, és el-távozik a' fajdalom, és a' sirás.

XXXVI. RÉSZ.

Sennakerib Júda váraſit meg-vévén, Rabſatzeſt el-küldi Jeruſalem meg-vételére, ki Ezekiáſt ſzidalmazván, 's az Iſten ellen káromkodván inti a' Jeruſalembélieket, hogy adgyák-fel a' váraſt.

A 4. Reg. 18. v. 13. 2. Par. 32. v. 1.

1. És lön Ezekiás királynak tizen-negyedik esztendejében, fel-méne Sennakerib az Assyriusok királya Júdának minden erös váraſira, és meg-vévé azokat.

2. És el-küldé az Assyriusok királya Rabſatzeſt Lakisból Jeruſalembe Ezekiás királyhoz nehéz kézzel, és meg-álla a' felsö halaſtó tsatornájánál a' Festö mezejének útán.

3. És ki-méne hozzája Eliatzim a' Heltziás fia az udvar-biró, és Sobna az iró-deák, és Joahe az Asaf fia a' Kantzellárius.

4. És monda nékik Rabſatzes: Mondgyátok meg Ezekiásnak: Ezeket mondgya a' nagy király, az Assyriusok királya: Mitsoda bizodalom ez, a' mellyben bizol?

5. A' vagy mitsoda tanátsal, a' vagy erövel igyekezel tölem el-pártolni? kiben vagyon bizodalmad, hogy el-távoztál tölem?

B

6. Imé e' meg-törött nád bothoz bizol, Egyiptushoz: kire ha ember támaszkodik, bé-mégyen a' kezébe, és által-lyukaszttya azt: illyen az Egyiptziai király Faraó mindeneknek, a' kik ö-benne biznak.

7. Hogy-ha azt feleled nékem: A' mi Urunkban Istenünkben bizunk: nem ö-e az, a' kinek el-vötte Ezekiás magas helyeit, és óltárit, és azt mondotta Júdának, és Jeruſalemnek: Ez óltár-elött imádkozzatok?

8. És most add-meg magadat az én Uramnak az Assyriusok királyának, és két ezer lovat adok néked, 's nem-is adhatsz te-magadtól azokra ülöket.

9. És mi-képen szenvedheted-el egy helybéli birájának szinét az én uramnak kissebb szolgai-közül? Hogy-ha Egyiptusban bizol, a' szekerekben, és a' lovagokban:

10. És most vallyon az Úr-nélkül jöttem-e fel e' földre, hogy azt el-veszteném? Az Úr mondotta nékem: Menny-fel erre a' földre, és veszesd-el azt.

C

11. És monda Eliatzim, és Sobna, és Joahe Rabsatzesnek: Szólly a' te szolgaidnak Syriai nyelven: mert értyük: ne szólly nékünk Zsidóúl a' nép hallására, ki a' keritésen vagyon.

12. És monda nékik Rabsatzes: Vallyon az uradhoz, és hozzád küldött-e engem az én uram, hogy szóllanám mind ez igéket: és nem inkább a' férfiakhoz, kik a' keritésen ülnek, hogy meg-egyék a' magok ganéját, és meg-igyák a' lábok vizelletit ti-veletek.

13. És fel-álla Rabsatzes, és kiálta nagy szóval zsidóúl, és monda: Hallyátok a' nagy királynak az Assyriusok királyának szavait.

14. Ezeket mondgya a' király: Meg ne tsallyon titeket Ezekiás, mert meg nem menthet titeket.

15. És ne biztasson titeket az Úrral Ezekiás, mondván: Meg-mentvén meg-szabadit minket az Úr, nem adatik e' város az Assyriusok királya kezébe.

16. Ne halgassátok Ezekiást: mert ezeket mondgya az Assyriusok királya: Szerezzetek békeséget velem, és jöjetek-ki hozzám, és ki-ki az ö szölöjéből egyék, és ki-ki az ö füge-fájáról: és ki-ki az ö küttya vizét igya,

D

17. Miglen el-jövök, és el-viszlek titeket a' földre, melly mint a' ti földetek, gabonás, és boros földre, kenyeres, és szölös földre.

18. És meg ne háborittson titeket Ezekiás, mondván: Az Úr meg-szabadit minket. Meg-szabaditották-e a' Pogányok istent ki-ki az ö földét az Assyriusok királya kezéből?

19. Hol vagyon az Emati, és Arsádi isten? hol vagyon a' Sefarvaimi isten? vallyon meg-szabaditották-e Samariát az én kezemből?

20. Kitsoda e' földnek minden isteniközül, a' ki meg-szabaditotta az ö földét az én kezemből, hogy meg-szabadittsa az Úr Jeruſalemet az én kezemből?

21. És hallgatának, és egy szót sem felelének néki. Mert meg-parantsolta vala a' király, mondván: Ne felellyetek néki.

22. És bé-méne Eliatzim a' Heltziás fia az udvar-biró, és Sobna az iró-deák, és Joahe az Asaf fia a' Kantzellárius Ezekiáshoz meg-szaggattatott ruhákkal, és hirré tévék néki a' Rabsatzes igéit.

XXXVII. RÉSZ.

Ezekiás Király meg-ijedvén mind Rabſatzesnek, 's mind Sennakeribnek fenyegetéſitöl, ſiránkozik; és Iſaiáshoz küld, hogy könyö-

rögjön az Istennek: ki ötet vigasztalván az Istennek segetségét igéri: az Angyal a' Sennakerib táborán száz nyóltzvan-öt ezer embert meg-öl, és maga-is fiaitól meg-ölettetik.

A 1. És lön, midön hallotta vólna Ezekiás
4. Reg. 19. a. 1. Király, meg-szaggatá ruháit, és zsákba öltözék, és bé-méne az Úr házába.

2. És el-küldé Eliatzimot az Udvar-birót, és Sobnát az iró-deákot, és a' véneket a' papok-közül, zsákokba öltözve, Isaiás Profétához az Amos fiához.

3. És mondának néki: Ezeket mondgya Ezekiás: Háborúságnak, és dorgálásnak, és káromlásnak napja, ez a' nap: mert a' fiak a' szüléſig jutottak, és nintsen erö a' szülésre.

4. Ha valami módon meg-hallya a' te Urad Istened a' Rabsatzes beszédit, kit az ö ura az Assyriusok Királya küldött az élö Istent káromlani, és szidalmazni a' beszédekkel, a' mellyeket hallott a' te Urad Istened: emeld-fel azért imádságodat a' maradékokért, mellyek találtattak.

B 5. És el-menének az Ezekiás Király szolgai Isaiáshoz:

6. És monda nékik Isaiás: Ezeket mondgyátok a' ti uratoknak: Ezeket mondgya az Úr: Ne félly a' beszédektöl, mellyeket hallottál, mellyekkel engem káromlottak az Assyriusok királyának szolgai.

7. Imé én lelket adok néki, és hirt hall, és viszsza-tér földébe, és meg-ejtem ötet fegyverrel a' maga földében.

8. Viszsza-tére pedig Rabsatzes, és találá az Assyriusok királyát Lobna-ellen hadakozni. Mert hallotta vala, hogy el-ment vólna Lakisból,

9. És halla a' Szeretseny Taraka király-felöl, hogy mondanák: Ki jött, hogy hadakozzék ellened. Mellyet midön hallott vólna, követeket külde Ezekiáshoz, mondván:

10. Ezeket mondgyátok Ezekiásnak a' Júda királyának, szólván: Meg-ne tsállyon téged a' te Istened, a' kiben bizol, mondván: Nem adatik Jerusalem az Assyriusok királya kezébe.

C 11. Imé te hallottad mind azokat, a' miket tselekedtek az Assyriusok királyi minden földeknek, mellyeket el-rontottak, és te meg-szabadúlhatsz-é?

12. Vallyon meg-szabaditották-é öket a' Pogányok ísteni, kiket el-rontottak az atyáim, Gózámot, és Hárámot, és Résefet, és az Eden fiait, kik Talássárban valának?

13. Hol vagyon az Émati Király, és az Arsádi Király, és a' Sefarváim városa királya, Ana, és Ava?

14. És el-vévé Ezekiás a' leveleket a' követek kezéből, és meg-olvasá azokat, és fel-méne az Úr házába, és ki-terjeszté Ezekiás azokat az Úr elött.

15. És imádkozék Ezekiás az Úrnak, mondván:

16. Seregek Ura, Israélnek Istene, ki a' Kerubimokon ülsz: te vagy egyedül a' földnek minden országinak Istene, te alkottad az eget, és a' földet.

17. Hajtsd-meg Uram füleidet, és hallyad: nyisd-meg Uram szemeidet, és lássad, és hallyad Sennakeribnek minden beszédit, mellyeket az élö Istennek káromlására üzent. D

18. Mert bizony, Uram pusztákká tötték az Assyriai Királyok a' földeket, és azoknak tartományit.

19. És azoknak istenit a' tüzbe vetették; mert nem vóltak istenek, hanem emberi kéz tsinálmányi, fa, és kö: és el-rontották azokat.

20. És most Uram mi Istenünk, szabaditsmeg minket az ö kezéből: és ismérjék-meg a' földnek minden országi, hogy te vagy egyedül az Úr.

21. És el-külde Isaiás az Amos fia Ezekiáshoz, mondván: Ezeket mondgya az Israël Ura Istene: A' mire engem kértél az Assyriai Sennakerib király-felöl:

22. Ez az ige, mellyet az Úr ö felöle szóllott: Meg-vetett téged, és meg-tsúfolt téged, Sionnak szüz leánya: utánnad a' fejét hajtogatta, Jerusalem leánya.

23. Kit szidalmaztál, és kit káromlottál, és kire magasztaltad-fel szódat, és emeltedfel a' te szemeidnek magasságát? Az Israël szentére. E

24. A' te szolgaid-által szidalmaztad az Urat: és ezt mondottad: Az én szekereim sokaságával fel-mentem a' hegyek magasságára, a' Libanus teteire: és le-vágom annak magas tzédrus-fáit, és annak válogatott jegenye-fait, és bé-mégyek annak tetejének magasságába, az ö Karmélusának erdejébe.

25. Én áftam, és vizet ittam, és ki-szárattottam a' lábamnak nyomdokával az árkoknak minden patakit.

26. Nem hallottad-é, miket tselekedtem légyen régen azzal? régi napoktól-fogva én alkottam azt: és most elö-hoztam: és kigyomlálásokra lött az ellenem hadakozó halmoknak, és az erös városoknak.

27. Azok lakói meg-röviditetett kézzel meg-rettentek, és meg-szégyenültek: löttek mint a' mezö szénája, és a' legeltetésnek füve, és a' hejazatok pázsittya, melly kiszáradott, minek-elötte meg érnék. F

28. Lakó-helyedet, és ki-meneteledet, és bé-jöveteledet meg-ismértem, és ellenemvaló dühösségedet.

29. Mikor ellenem dühösködnél, kevélységed fel-jött füleimbe: az-okáért karikát vetek orrodba, és zabolát ajakidra, és viszszavisztek téged az útra, a' mellyen jöttél.

30. Néked pedig ez léſzen jeled: Azokat egyed ez esztendöben, a' mellyek magoktól termenek, és a' második esztendöben gyümöltsökkel élly: a' harmadik esztendöben pedig vesetek, és aratsatok, és szölöket

plántállyatok, és egyétek azoknak gyümöltsét.

31. És, a' mi meg-ſzabadúl a' Júda házából, és a' mi meg-maradott, gyökeret vér alól, és gyümöltsöt terem felyül:

32. Mert Jeruſalemböl ki-jönek a' maradékok, és a' meg-ſzabadúlás a' Sion hegyéröl: a' ſeregek Urának buzgósága tſelekſzi ezt.

G

33. Az-okáért ezeket mondgya az Úr az Aſſyriuſok királyáról: Nem jö-bé e' várasba, és nyilat nem lö belé, és a' paizs el-nem foglallya azt, és nem tſinál töltéſt környüle.

34. Az úton, a' mellyen jött, azon térviſzſza, és bé-nem jö e' várasba, úgy-mond az Úr:

35. És meg-óltalmazom e' váraſt; hogy meg-ſzabadittſam azt érettem, és a' ſzolgámért Dávidért.

* 4. Reg. 19. g. 35. Tob. 1. d. 21. Eccli. 48. d. 24. 1. Mach. 7. f. 41. 2. Mac. 8. c. 19.

36. * Ki-méne pedig az Úr Angyala, és meg-öle az Aſſyriuſok táborában ſzáz nyóltzvan-öt ezeret. És fel-kelének reggel, és imé minnyájan, hóltaknak teſtei.

37. És ki-indúla, és el-méne, és viſzſzatére Sennakerib az Aſſyriuſok királya, és Ninivében lakék,

38. És lön, mikor a' templomban imádná az ö Iſtenét Neſrokot, az ö fiai Adramélek, és Sarasár meg-ölék ötet fegyverrel: és az Ararat földére ſzaladának, és a' fia Aſarhaddon orſzágla helyette.

XXXVIII. RÉSZ.

Ezekiás Király halálra betegedvén, az Iſtent könyörgéſe-által meg-engeſzteli, és tizen-öt eſztendöt nyér az Iſtentöl; kinek bizonyságára jelül adgya az Iſten az Akáz mutató-óráján a' nap-árnyékának tíz lineával való viſzſza-térését: és, hogy ötet az Aſſyriuſoktól meg-örzi: az után háláadó éneket mond Ezekiás az Iſtennek.

A 4. Reg. 20. a. 1. 2. Par. 32. f. 49.

1. Az napokban halálra betegedék Ezekiás: és bé-méne hozzája az Amos fia Iſaiás Proféta, és monda néki: Ezeket mondgya az Úr: Rendeld-el a' te házadat, mert meghalſz te, és nem fogſz-élni.

2. És Ezekiás a' falhoz forditá ortzáját, és imádkozék az Úrnak,

3. És monda: Kérlek Uram, emlékezzél-meg, kérlek, mi módon jártam elötted igazságban, és tekélletes ſzívvel, és a' mi jó a' ſzemeid-elött, meg-tſelekedtem. És síra Ezekiás nagy ſiráſſal.

4. És lön az Úr igéje Iſaiáshoz, mondván:

5. Eredgy, és mond-meg Ezekiásnak: Ezeket mondgya a' Dávid atyád Ura Iſtene: Meg-halgattam imádságodat, és láttam köny-húllatáſidat: imé én a' te napjaidhoz tizen-öt eſztendöt adok:

6. És az Aſſyriuſok királya kezéböl meg-ſzabaditlak téged, és ezt a' váraſt, és meg-óltalmazom azt.

7. Ez léſzen-pedig jeled az Úrtól, hogy meg-tſelekeſzi az Úr ez igét, mellyet ſzóllott. B

8. Imé én viſzſza-téritem a' lineák árnyékát, a' mellyeken alá-ment vala az Akáz óráján a' Napon, tíz lineával hátrább. És viſzſza-tére a' Nap tíz lineával a' garáditſokon, a' mellyeken alá-ment vala.

9. Ezekiáſnak a' Júda királyának iráſa, mikor meg-betegült vólna, és meg-gyógyúlt vólna betegségéböl.

10. Én mondék: Az én napjaimnak közepin a' pokol kapuihoz megyek.

Kereſtem eſztendöimnek maradékját.

11. Mondék: Nem látom az Úr Iſtent az élök földén.

Nem látok többé embert, és nyugodalomban lakót.

12. Az én életem el-vétetett, és egybetakartatott tölem, mint a' páſztorok sátora. C

El-mettſzetett mint a' ſzövötöl az én életem: még midön el-kezdeném, el-mettſzett engem: reggeltöl-fogva eſtvéig el-végezſz engem.

13. Bizom vala reggelig, mint az oroſzlány úgy öſzve rontotta minden tſontyaimat:

Reggeltöl-fogva eſtvéig el-végezſz engem:

14. Mint a' fetske fiú úgy kiáltok, nyögök mint a' galamb.

Meg-vékonyodtak az én ſzemeim; a' magaſságra nézvén.

Uram, eröſzakot ſzenvedek, felelly-meg érettem.

15. Mit mondgyak, a' vagy mit felel nékem, holott ö maga tſelekedte?

Gondolkodom elötted minden eſztendeimröl lelkemnek keſerüségében.

16. Uram, ha így kell élni, és illyenekben az én lelkem élete, meg-feddeſz engem, és meg-eleveniteſz engem. D

17. Imé a' békeſségben leg-keſervesb az én keſerüségem:

Te pedig meg-ſzabaditottad az én lelkemet, hogy el-ne veſzne, hátad-megé vetetted minden büneimet.

18. Mert nem a' pokol téſzen rólad valláſt, ſem a' halál nem ditsér téged: nem várják, a' kik a' verembe alá-ſzállnak, a' te igazságodat.

19. Az élö az élö téſzen rólad valláſt, mint én-is ma: az atya a' fiaknak tudtokra adgya a' te igazságodat.

20. Uram, ſzabadits-meg engem, és a' mi énekinket énekellyük életünknek tellyes napjaiban az Úr házában.

21. És meg-hagyá Iſaiás, hogy egy tſomó-fügét vennének, és falaſtromúl a' ſebre tennék, és meg-gyógyúlna.

22. És monda Ezekiás: Mi léſzen a' jele, hogy fel-megyek az Úr házába?

XXXIX. RÉSZ.

Ezekiás midön a' Babylon Királya követinek fogatná kintsét, Isaiás meg-jövendöli néki, hogy azok Babylonba vitettetnek.

A * 4. Reg. 20. c. 12.

1. Az időben a' Baladán fia Merodak Baladán a' Babylóniai Király, leveleket, és ajándékokat külde Ezekiáshoz, mert hallotta vala, hogy beteg vólt vólna, és meg-gyógyúlt vólna.

2. Örvendeze pedig azokon Ezekiás, és meg-mutatá nékik a' fü-szerszámoknak, és az ezüstnek, 's aranynak, 's az illatozó szerszámoknak, és a' jeles kenetnek tár-házát, és az ö háza eszközinek minden kamaráit, és mind, a' mik találtattak az ö kintseiben. B Nem vólt olly dolog, mellyet meg-nem mutatott vólna nékik Ezekiás az ö házában, és minden birodalmában.

3. Bé-méne pedig Isaiás Próféta Ezekiás királyhoz, és monda néki: Mit mondának e' férfiak, és honnét jöttek hozzád? És monda Ezekiás: Messze földről jöttek hozzám, Babylonból.

4. És monda: Mit láttak a' házadban? és monda Ezekiás: Mindent láttak, a' mi a' házamban vagyon, nem vólt olly dolog, C mellyet meg-nem mutattam vólna nékik az én kintseimben.

5. És monda Isaiás Ezekiásnak: Hallyad a' seregek Urának igéjét.

6. Imé el-jönek a' napok, és el-vitetnek mind Babylonba, a' mik a' házadban vannak, és valami kintset gyüjtöttek az atyáid mind e napiglan: semmi meg-nem hagyattatik, úgy mond az Úr.

D 7. A' fiaid közül-is, kik töled származnák, kiket nemzesz, el-viszsnek, és komornyikok lésznek a' Babylóniai Király palotájában.

8. És monda Ezekiás Isaiásnak: Jó az Úr igéje, a' mellyet szóllott. És monda: Légyen csak békesség, és igazság az én napjaimban.

XL. RÉSZ.

Vigasztalása Jerusalemnek a' Krisztus által: Keresztelö szent Jánosnak prédikállása: az embernek gyarlósága; és az Isten igéjének örökké meg-maradása: Krisztusnak meg-testesülése, ditsösége, hatalma, és jutalmazása: a' bálványozók ellen, kik faragott képekhez hasonlittyák az Istent, az Istennek hatalmát, és böltseségét magasztallya: az Istenben bizók meg-erösítetnek.

A 1. Vegyetek vigasztalást, vegyetek vigasztalást én népem, úgy-mond a' ti Istenetek.

2. Szóllyatok szive-szerént-valókat Jerusalemnek, és szóllittsátok-elö ötet: mert eltölt az ö gonoszsága, meg-botsátatott az ö hamisága: két-képen-valót vött az Úr kezéből minden ö büneiért.

3. * A' kiáltónak szava a' pusztában, készittsétek-el az Úr útát, egyenesekké tsinályátok a' pusztában a' mi Istenünk ösvényit. * Mar. 3. a. 3. B Mar. 1. a. 3. Luc. 3. a. 4. Joan. 1. c. 23.

4. Minden völgy fel-magasztaltatik, és minden hegy, és halom meg-aláztatik, és a' horgasok egyenesekké lésznek, és a' daraboslok sima útakká.

5. És ki-nyilatkoztatik az Úr ditsösége, és meg-láttya minden test egyenlö-képen, hogy az Úr szája szóllott.

6. A' szóllónak szava: Kiálts. És mondék: Mit kiáltsak? * Minden test széna, és minden ö ditsösége mint a' mezei virág. * Eccli. 14. c. 18. Jac. 1. b. 10. 1. Pet. 1. d. 24.

7. Meg-száradott a' széna, és el-hullott a' virág, mert az Úr szele suallott reá. Bizonnyára széna a' nép:

8. Meg-száradott a' széna, és el-hullott a' virág: a' mi Urunk igéje pedig örökké megmarad.

9. Magas hegyre menny-fel te, a' ki örömet hirdetsz Sionnak: emeld-fel erösen a' te szódat, ki örömet hirdetsz Jerusalemnek: emeld-fel, ne félly. Mondgyad a' Júda városinak: Imé a' ti Istentek: C

10. Imé az Úr Isten el-jö erösséggel, és az ö karja uralkodik: imé az ö jutalma övele, és az ö tselekedete ö elötte.

11. * Mint a' pásztor úgy legelteti az ö nyáját: az ö karjára gyüjti a' bárányokat, és az ö ölébe fel-emeli, az ellöket ö maga hordozza. Joan. 10. b. 11. Ezech. 34. 23. Ez. 37. f. 24.

12. Ki-mérte-meg marokkal a' vizeket, és ki-mérte-meg az egeket arasszal? ki-függesztette-fel három újjal a' föld nehézségét, és ki-mérte-meg fontban a' hegyeket, és a' halmokat mérö-serpenyüben?

13. * Ki-segétette az Úr lelkét? vagy kivólt az ö tanátsa, és oktatta ötet. * Rom. 11. d. 34. 1. Cor. 2. d. 16. Sap. 9. c. 13. D

14. Kivel tartott tanátsot, és ki igazgatta ötet, és tanitotta ötet az igazságnak ösvényére, és oktatta ötet a' tudományra, és az okosságnak útát ki-mutatta-meg néki?

15. Imé a' Pogányok mint a' vedernek tsöppe, és mint a' mérték nyelvének pontya állitattak: imé a' szigetek mint egy kevés por.

16. És a' Libanus nem lészen elég a' meggyújtásra, és annak oktalan állati nem lésznek elegek az épen égö áldozatra.

17. Minden nemzetségek, mint ha nem vólnának, úgy vannak elötte, és mint semminek, és heába-valónak állittya azokat. * Act. 17. f. 29. E

18. * Az-okáért kihez töttétek hasonlóvá az Istent? avagy mitsoda képet állattok ö néki?

19. Vallyon nem mester-ember tsinálta-é a' bálványt? avagy nem az ötvös formálta-é azt aranyból, és ezüst lánnákból az ezüst-mives?

20. Erös, és rothadatlan fát válaszott: a' bölts mester-ember módot keres, mint állassa fel a' bálványt, melly meg-ne mozditasék.

21. Nem tudgyátok-é? nem hallottatok-é? nem tétetett-é hirré néktek eleitöl-fogva? nem értettétek-é a' föld fondamentomit?

22. A' ki a' föld kerekségén ül, és annak lakói mint a' sáskák: ki az egeket ki-terjeszti mint a' semmit, és ki-teriti azokat, mint a' sátort a' lakásra.

23. Ki a' titkok vizsgálóit tészi, mint-ha nem vólnának, a' föld bíráit tötte mint a' hiába-valóságot:

24. És ugyan se nem plántáltatott, se nem ültettetett, se nem gyökerezett a' földben az ö törzsökök: hirtelen reájok fuvallott, és meg-száradtak, és a' forgó-szél mint a' pozdorját el-viszi öket.

25. És kihez hasonlítottatok engem, és egyenlövé töttetek, úgy-mond a' Szent?

26. Emellyétek a' magasságra a' ti szemeiteket, és lássátok, ki-teremtette ezeket: a' ki elö-hozza szám-szerént azoknak hadát, és minnyájokat nevén szóllittya, az ö erösségének, és vastagságának, és hatalmasságának sokasága-miatt, tsak egy sem maradottel.

27. Miért mondod Jákob, és szóllasz Israel: El-rejtetett az én útam az Úrtól, és az én Istenem elöl el-múlt az én itéletem?

28. Nem tudod-é, a' vagy nem hallottad-é? Az Isten örökké-való Úr, ki a' föld határit teremtette: meg-nem fogyatkozik, se meg-nem fárad, és nints meg-visgálása az ö böltseségének.

29. Ki a' meg-faradottnak eröt ád; és azoknak, a' kiknek nints, erösségeket, és vastagságokat meg-sokasittya.

30. El-fogyatkoznak a' gyermekek, és meg-faradnak, az ifiak az erötlenség-miatt el-esnek.

31. A' kik pedig az Úrban biznak, megváltoztattyák erejeket; szárnyok kél mint a' sasoknak; futnak, és el-nem faradnak, járnak, és el-nem fogyatkoznak.

XLI. RÉSZ.

Külömbözik az Úr a' bálványoktól hatalmával, és a' Zsidó néphez mutatott külömbkülömb-féle jó-tetéményivel: mellyekből ki-mutattya nagy hatalmát, és az emberekhez-való kegyességét: a' bálványoknak pedig erötlenségeket, és a' bálványozóknak hivságokat.

1. HALGASSANAK engem a' szigetek, és a' Pogányok változtassák erejeket: járúllyanak-elö, és akkor szóllyanak, együtt közelgessünk az itéletre.

2. Ki költötte-fel Nap-keletröl az igazat, szóllitotta azt, hogy ötet követné? annak szine-eleibe adgya a' Pogányokat, és a' királyokat birni fogja: mint a' port úgy adgya az ö fegyvere-alá, mint a' széltöl el-ragadtatott pozdorját az ö kéz-ija-alá.

3. Meg-kergeti azokat, által-mégyen békességben, a' lábainak ösvénye meg-nem tetszik.

4. Ki-mivelte, 's tselekedte ezeket, szóllitván a' nemzetségeket kezdettöl-fogva? Én az Úr, * elsö, és utólsó én vagyok.

5. Látták a' szigetek, és féltek; a' földnek utólsó határi el-álmélkodtak, el-közelgettek, és elö-járúltak.

6. Ki-ki segéti az ö felebarátyát, és az atyafiának azt mondgya: Erösödgyél-meg.

7. Meg-erösitette a' pöröllyel-verö rézmives azt, a' ki azon idöben simit vala, mondván: Forraszthásal jó: és meg-erösitette azt szegekkel, hogy meg ne mozdúlna.

8. És te Israël én szolgám, Jákob a' kit választhottam, Ábrahámnak az én barátomnak magva:

9. Kiben magamhoz vöttelek téged a' földnek utólsó részeiröl, és annak távúl-való részeiröl hittalak téged, és ezt mondottam néked: Én szolgám vagy te, téged választhottalak, és meg-nem vetettelek téged.

10. Ne félly, mert én veled vagyok: elne hajolly, mert én a' te Istened: meg-erösitettelek téged, és meg-segétettelek téged, és fel-vött téged az én igazomnak jobja.

11. Imé meg-gyaláztatnak, és meg-szégyenülnek minnyájan, a' kik te ellened hadakoznak: lésznek, mint ha nem vólnának, és el-vesznek a' férfiak, a' kik ellened szólnak.

12. Keresséd öket, és nem találod a' töled el-pártoló férfiakat: lésznek, mint-ha nem vólnának: és mint a' meg-emésztés az ellened hadakozó emberek.

13. Mert én vagyok a' te Urad Istened kezedet fogván, és mondván néked: Ne félly, és meg-segétettelek téged.

14. Ne félly Jákob férge, kik meg-hóltatok Israëlböl; én meg-segétettelek téged, úgy-mond az Úr: és a' te Meg-váltód az Israël szente.

15. Én töttelek téged mint az új nyomtató szekeret, mellynek metszö-fogai vannak: meg-nyomtatod a' hegyeket, és meg-rontod: és tészed a' halmokat mint a' port.

16. Meg-szórod öket, és a' szél el-viszi, és a' forgó-szél el-hánnya öket: és te az Úrban örvendesz, az Israël szentében vigadsz.

17. A' szükölködök, és szegények vizeket keresnek, és nintsenek: az ö nyelvek a' szomjúság-miatt el-száradott. Én az Úr meghallgatom öket, az Israël Istene nem hagyom-el öket.

18. A' magas halmokon folyó-vizeket fakasztok, és a' mezö-közepett kútakat: a' pusztát vizek tavaivá tészem, és az út nélkül-való földet vizek patakivá.

19. A' pusztában tzédrust, és feir-töviset, és myrtust, és olaj-fat nevelek: a' kietlenben jegenye-fát, szil-fát, és puszpángot mind együtt helyheztetek:

B
* *Inf.* 44. *a.* 6. & 48. *f.* 12. *Apoc.* 1. *d.* 18. & 22. *c.* 13.
C
D
E

20. Hogy láſsák, és tudgyák, és meg-gondollyák, és értsék egyenlö-képen, hogy az Úr keze tſelekedte azt, és az Iſraël ſzente teremtette azt.

21. Hozzátok közelre a' ti törvényeteket, úgy-mond az Úr: hozzátok-élö, ha valami erőſségtek vagyon, úgy-mond a' Jákob királlya.

F 22. Járúllyanak ide, és jelentsék-meg nékünk mind, a' mik jövendök: a' mellyek az elött vóltak, tegyétek hirré: és reá adgyuk ſzivünket, és meg-tudgyuk azoknak utólsó dolgait; és a' mellyek következnek, jelentsétek-meg mi-nékünk.

23. Tegyétek hirré, a' mellyek jövendök ez után, és meg-tudgyuk, hogy ti iſtenek vattok, és tſelekedgyetek jól, vagy gonoſzúl, ha lehet: és beſzéllyünk, és láſsunk mind együtt.

24. Imé, ti ſemmiből vattok, és a' ti alkotmánytok abból, a' mi nints: útálatoſság, a' ki titeket válaſztott.

25. Észak-felöl támaſztottam-fel, és el-jö Nap-keletről: ſegétségül hija az én nevemet, és ollyanná tészi a' fejedelmeket, mint a' sárt, és mint az agyag-tapodó fazekas.

G 26. Kitſoda hirdette kezdettöl-fogva, hogy tudgyuk; és eleitöl-fogva, hogy mondgyuk: Igaz vagy? nints ſe hirdetö, ſe beſzéllö, ſem a' ti beſzédeteket hallgató.

27. Az elsö ezt mondgya Sionnak: Ihol vagyok, és Jeruſalemnek öröm-hirdetöt adok.

28. És látám, és nem vala ſenki ezek-közül-is, a' ki tanátskoznék, és kérdettetvén egy igét felelne.

29. Imé minnyájan hamiſſak, és heábavalók az ö tſelekedetek: ſzél, és hiuság az ö bálványok.

XLII. RÉSZ.

Az Atya Iſtennek kedve tölt az ö Fiában Kriſtusban, kinek tſelekedetit, mellyeket tſelekedendö vólna, elö-ſzámlállya a' Proféta; minden nemzeteket ditséretre, és hálá-adásra hiván: hozzá adgya tovább a' bálványozóknak, és hálá-adatlanoknak büntetését; és panaſzolkodik az Iſten ſzolgainak hálá-adatlanságokról.

A 1. Imé az én ſzolgám, fel-vészem ötet: az én válaſztottam, kedve-tölt lelkemnek ö benne: az én lelkemet beléje adtam, itéletet ſzóll a' Pogányoknak.

Matt. 12. b. 18.

2. Nem kiált, ſe ſzemélyt nem válogat, ſe nem hallattatik oda-ki az ö ſzava.

3. A' meg-repedezett nádat el-nem rontya, és a' füſtölgö gyertya-belet meg-nem óltya, igazságban ſzolgáltat itéletet.

4. Nem léſzen ſzomorú, ſem háborgó, míg nem itéletet téſzen a' földön: és az ö törvényét várják a' ſzigetek.

5. Ezeket mondgya az Úr Iſten, az egek teremtöje, és azoknak ki-terjeſztöje: a' földnek, és a' mik abból teremnek, meg-erösitöje: a' ki lehelletet ád a' népnek, melly azon vagyon, és lélegzetet annak tapodóinak.

B 6. Én az Úr hittalak téged igazságban, és meg-fogtam a' kezedet, és meg-tartottalak téged. * És ſzövetségül adtalak téged a' népnek, a' Pogányoknak világoſságúl:

** Inſ. 49. b. 6.*

7. Hogy meg-nyitnád a' vakok ſzemeit, és ki-hoznád a' foglyot a' fogságból, a' tömlötzből a' sötétségben ülöket.

8. * Én az Úr, ez az én nevem: ditsöségemet másnak nem adom, ſe ditséretemet a' bálványoknak.

** Inſ. 48. b. 11.*

9. A' mik elöbbiek vóltak, im el-jöttek: én új dolgokat-is hirdetek; minek-elötte meg-légyenek, meg-hallattatom veletek.

10. Énekellyetek az Úrnak új éneket, az ö ditsérete a' földnek utólsó határiról: kik a' tengeren jártok, és annak tellyeſsége; a' ſzigetek, és azok lakói.

11. Emelteſsék-fel a' puſzta, és annak váraſi: a' Tzédár a' házakban lakik: ditséretet mondgyatok a' kö-ſziklán-lakók, a' hegyek tetejéről kiáltsanak.

12. Ditsöséget adnak az Úrnak, és az ö ditséretit a' ſzigetekben hirdetik.

13. Az Úr mint az erös ki-mégyen, mint a' hadakozó férfiú fel-indittya haragját: üvölt, és kiált: az ö ellenségin erőt vészen.

C 14. Mindenkor halgattam, veſztegletem, türtem, ſzóllok mint a' ſzülö: el-puſztitom, és el-nyelem mindeneſtöl.

15. El-puſztitom a' hegyeket, és a' halmokat, és azoknak minden füvét meg-ſzáraztom: és a' folyó-vizeket ſzigetekké téſzem, és a' tókat ki-ſzáraztom.

16. És a' vakokat az útra viſzem, mellyet nem tudnak; és az ösvényeken járatom ötet, mellyeket nem tudtak: a' ſetétséget elöttök világoſsággá téſzem, és a' horgaſakat egyeneſekké: e' dolgokat tſelekedtem vélek, és el-nem hattam öket.

18. Hátra fordúltak: ſzégyenséggel ſzégyenüllyenek-meg, a' kik a' bálványban bizgyenüllyenek-meg, a' kik az öntött képnek mondgyák: Ti vattok a' mi iſtenink.

18. Siketek hallyatok, és vakok nézzetek, hogy láſsatok.

19. Kitſoda vak, hanem az én ſzolgám? és ſiket, hanem a' kikhez az én követimet küldöttem? kitſoda vak, hanem a' ki eladatott? és kitſoda vak, hanem az Úr ſzolgája?

20. A' ki ſokakat látſz, nem tartod-é meg? a' kinek fülei nyitva vannak, nem hallaſz-é?

21. És az Úr azt akarta, hogy meg-szentelné ötet, és nagyá tenné a' törvényt, és fel-magasztalná.

22. A' nép pedig el-kapdoſtatott, és el-puſztitatott: minnyájan töre az ifiaknak, és a' tömlötz házaiba rejtettek; prédává löttek, és nints a' ki ki-ſzabadittſa; ragadományá, és nints a' ki mondgya: Add-viſzſza.

23. Kitſoda közöttetek, a' ki ezt halgaſsa, gondolkodgyék, és figyelmezzen a' következendökre?

24. Ki adta ragadományra Jákobot, és Iſraëlt a' puſztitóknak? nem az Úr-é ö maga, a' kinek vétkeztünk? És nem akartak az ö útain járni, és nem halgatták az ö törvényét.

25. És reája öntötte búsúlásának haragját, és a' had erejét, és meg-égette ötet körös-körül, és nem vötte eſzébe: és fel-gyujtotta ötet, és nem értette.

XLIII. RÉSZ.

Az Iſtenben hívöket bátorságoſokká téſzi, és az ö ſzaporitáſokat az egéſz világról megigéri, elö-ſzámlálván mind az el-múlt, 's mind a' következendö jó-tételeinyit Iſtennek a' néppel, mellyekből meg-mutattya, hogy tſak egyedül ö az igaz Iſten, ſzemekre hányván a' Zſidóknak hálá-adatlanságokat.

1. És moſt ezeket mondgya az Úr, Jákob a' te teremtöd, és Iſraël a' te formálód: Ne félly, mert meg-váltottalak téged, és nevedén hittalak téged: enyim vagy te.

2. Mikor által-mégy a' vizeken, veled léſzek, és a' folyó-vizek el-nem buritnak téged: mikor a' tüzben járſz, meg-nem égſz, és a' láng nem pörzsöl-meg téged.

3. Mert én a' te Urad Iſtened az Iſraël ſzente a' te üdvözitöd, váltságodért adtam Egyiptuſt, Szeretſeny-országot, és Sábát éretted.

4. Miólta tiſzteletes löttél az én ſzemeimelött, és ditsöſéges; én ſzerettelek téged, és embereket adok éretted, és népeket a' lelkedért.

5. Ne félly, mert én veled vagyok: Napkeletről elö-hozom a' te magodat, és Napnyugatról egybe gyüjtlek tégedet.

6. Meg-mondom az Éſzaknak: Add-meg; és a' Délnek: Meg-ne tiltsd; hozd-meg a' fiaimat meſzſzünnen, és a' leányimat a' földnek utólsó határiról.

7. És mindent, a' ki ſegétségül hija az én nevemet, az én ditsöſégemre teremtettem ötet, formáltam ötet, és alkottam ötet.

8. Hozd-ki a' vak népet, és a' kinek ſzemei vannak: a' ſiketet, és a' kinek fülei vannak.

9. Minden Pogányok egybe-gyültek, és egybe-tſoportoztak a' nemzetségek: ki téſzi ezt hirré közületek, és ez elöbbieket ki hallattattya-meg velünk? adgyák-elö az ö tanújokat, igazúllyanak-meg, és hallyák, és ezt mondgyák: Igazán.

10. Ti vattok az én tanúim, úgy-mond az Úr, és az én ſzolgám, a' kit válaſztottam: hogy meg-tudgyátok, és hidgyetek nékem, és meg-értsétek, hogy ennen-magam vagyok.

Én elöttem nem formáltatott Iſten, énutánnam ſem léſzen.

11. * Én vagyok, én vagyok az Úr; és én kivülem nints üdvözitö. * Öſe. 13. b. 4.

12. Én hirdettem-meg, és én ſzabaditottam-meg: meg-hallattattam, és nem vólt közöttetek idegen: ti vattok az én tanúim, úgy-mond az Úr: és én az Iſten.

13. És kezdettöl-fogva én magam, és nints, a' ki az én kezemböl ki-mentſen: tſelekſzem, és ki-fordittya-el azt,

14. Ezeket mondgya a' ti meg-váltó Uratok, az Iſrael ſzente. Ti-érettetek küldöttem Babylonba, és le-vontam minden zárokat, az ö hajójokban ditſekedö Kaldéuſokat-is.

15. Én a' ti ſzent Uratok, az Iſrael teremtöje a' ti királyotok.

16. Ezeket mondgya az Úr, a' ki útat tſinált a' tengeren, és a' ſebes vizeken ösvényt.

17. A' ki a' négy-lovú ſzekeret, és a' lovat ki-hozta, a' ſereget, és a' vaſtagot; mind együtt aluttak-el, és fel-nem kelnek: megtörettek mint a' len, és el-óltattak. C

18. Ne emlekezzetek-meg az elöbbiekröl, és a' régieket ne nézzétek.

19. * Imé én új dolgokat tſelekſzem, és ezennel meg-léſznek, bizonnyára meg-ismériték azokat, a' puſztában útat ſzerzek, és az útatlan helyen folyó-vizeket. * 2. Cor. 5. d. 17. Apoc. 21. b. 5.

20. Ditsöit engem a' mezei fene vad, a' ſárkányok, és ſtrutz-madarak: mert a' puſztában vizeket adtam, folyó-vizeket az útatlan helyen, hogy italt adnék az én népemnek, az én válaſztottamnak.

21. E' népet magamnak formáltam, az én ditséretemet beſzélli.

22. Nem hittál engem ſegétségül Jákob, és nem faradtál én bennem Iſrael.

23. Nem áldoztad nékem a' te épen égö áldozatod kosát, és a' te áldozatiddal nem ditsöitettél engem: nem ſzolgáltattalak téged az eledeli áldozattal, ſe munkát nem ſzerzettem néked a' tömjénnyel. D

24. Nem vöttél nékem ezüſtön jó illatú kalamuſt, és a' te áldozatidnak kövérségével nem réſzegitettél-meg engem. Mind azáltal ſzolgáltattál engem a' te büneidért, munkát ſzerzettél nékem a' te hamiſságidért.

25. Én vagyok, én magam vagyok, ki el-törlöm a' te hamiſságidat magamért, és büneidröl meg-nem emlekezem.

26. Jusak eszedbe, és törvénykezzünk együtt: beszéld-meg, ha mid vagyon, hogy meg-igazúlly.

27. Az elsö atyád vétkezett, és a' te magyarázóid vétkeztek ellenem.

28. És a' szent fejedelmeket meg-fertéztettem, Jákobot veszedelemre adtam, és Israëlt káromlásra.

XLIV. RÉSZ.

Vigasztallya Isten a' népet, hogy a' Szent Lelket meg-adgya néki; ö az elsö, és utólsó tsak egyedül-való Isten, mindeneknek Teremtöje, és igazgatója: a' bálványoknak, és bálványozóknak hivsága, és világos bolondsága meg-feddettetik; annak-okáért a' bálványozásról a' nép az igaz Istenhez, kinek kezében vannak mindenek, hivattatik.

A *Jer.30. b.10.& 46.g.27.*

1. És most halgasd-meg Jákob én szolgám, és Israël, a' kit választ ottam.

2. Ezeket mondgya az Úr a' te teremtöd, és formálód, a' te segétöd az anyád-méhétöl fogva: ne félly én szolgám Jákob, és te leg-igázabb, a' kit választ ottam.

3. Mert vizeket töltök-ki a' szomjúhozóra, és folyásokat a' szárazra: ki-öntöm az én lelkemet a' te magodra, és az én áldásomat a' te gyökeredre.

4. És ki-tsíráznak a' füvek-között, mint a' füz-fák a' folyó-vizek-mellett.

5. Ez azt mondgya: én az Úré vagyok: és amaz a' Jákob nevéröl nevezi magát, és ez a' kezével irja: Az Úrnak: és az Israël nevéröl neveztetik.

* *Sup. 41.b.4. Inf.48. b.12. Apoc.1. d.18.& 22.c.13.*

6. *Ezeket mondgya az Úr az Israël királlya, és az ö meg-váltója a' seregek Ura: Én vagyok az elsö, és én az utólsó, és én kivülem nints Isten.

7. Kitsoda hasonló hozzám? szóllyon, és tegye hirré: és a' rendét beszéllye-meg nékem, mióltától-fogva rendeltem-el a' régi népet: a' jövendöket, és következendöket hirdessék-meg nékik.

8. Ne félly etek, sem meg-ne háborodgyatok: attól-fogva hallattattam veled, és meg-hirdettem: ti vattok az én tanúim, nem de vagyon-é Isten én kivülem, és alkotó, a' kit én nem ismérnék?

9. A' bálványok tsinálói minnyájan semmik, és az ö leg-szerelmetesbi nem használnak nékik, ö magok tanúk azokról, hogy nem látnak, se nem értnek, hogy meg-szégyenüllyenek.

B

10. Ki formált Istent, és ki öntött semmire-kellö bálványt?

11. Imé annak minden ö részesi meg-szégyenülnek: mert emberek-közül-valók az alkotók: egybe-gyülnek minnyájan, megállanak, és félnek, és meg-szégyenülnek mind-együtt.

12. A' kováts a' reszelövel tsinálta: szénnel, és verökkel formálta azt, és az ö erös karjával tsinálta: éhezik, és meg-fogyatkozik, nem iszik vizet, és el-lankad. * *Sup. 13.c.11.*

13. Az áts-mester ki-nyújtotta a' mérösinórt, a' gyaluval formálta azt: szegletesen tsinálta azt, és tzirkolommal kerekitette azt: és férfiúnak képére tsinálta, mint a' házban-lakó szép embert.

14. Tzédrus-fákat vágott, tölgy-, és tserfát hozott, melly az erdönek fái-között állott; fenyü-fát plántált, mellyet az esö nevelt.

15. És az embereknek tüzévé lött: vött azokból, és meg-melegedett: és meg-gyújtotta, és kenyereket sütött: a' maradékjából pedig Istent tsinált, és imádta: bálványt tsinált, és meg-hajlott elötte. C

16. A' felét a' tüzzel égette-meg, és a' felével húst ött: étket fözött, és meg-elégedett, és meg-melegedett, és mondott: Vah, meg-melegettem, tüzet láttam.

17. A' maradékjából pedig Istent tsinált, és bálványt magának: meg-hajol elötte, és imádgya azt, és kéri, mondván: Szabadits-meg engem, mert én Istenem vagy te.

18. Nem tudtak, és nem értettek: mert bé-kenettek, hogy ne lássanak az ö szemök, és ne értsenek az ö szivökkel.

19. Nem gondollyák-meg elméjekben, se nem vészik eszekbe, se nem értnek, hogy mondanák: Felét annak tüzzel égettem-meg, és annak szenével kenyereket sütöttem, húst föztem, és meg-ettem, és a' maradékjából bálványt tsinállyak-é? a' fának törzsöke-elött borúllyak-é-le? D

20. Az egy része hamú, a' bolond szív imádta azt, és meg-nem szabadittya az ö lelkét, se nem mondgya: Talám hazugság vagyon a' jobb-kezemben.

21. Emlékezzél-meg ezekröl Jákob, és Israël, mert én szolgám vagy te, én formáltalak téged, én szolgám vagy te Israël, el-ne feletkezzél rólam.

22. El-törlötte mint a' felyhöt a' te hamisságidat, és mint a' ködöt a' te büneidet: térj hozzám, mert meg-váltottalak téged.

23. Ditséretet mondgyatok egek, mert irgalmasságot tselekedett az Úr: örvendezzetek a' földnek utólsó határi, hegyek ditséretet énekellyetek, erdö, és annak minden faja: mert meg-váltotta az Úr Jákobot, és Israël ditsekedik.

24. Ezeket mondgya az Úr a' te megváltód, és anyád méhétöl-fogva-való formálód: Én vagyok az Úr, mindeneket tselekedvén, az egeket egyedül ki-terjesztvén, a' földet meg-erösitvén, és senki nints velem.

25. Semmivé tévén 'a jövendölök jegyeit, és a' jövendö-mondókat meg-dühösitvén. Hátra teritvén a' böltseket; és azok tudományát meg-bolonditván.

26. Bé-tellyesitvén az ö szolgájának igéjét, és a' követinek tanátsát bé-töltvén. Ki

azt mondom Jerusálemnek: Laknak te benned; és Júda váraſinak: Meg-épültök, és az ö puſztáit fel-állatom.

27. Ki azt mondom a' mélységnek: Puſztúlly-el, és a' te folyó-vizeidet ki-ſzáraztom.

28. Ki azt mondom Tzyrusnak. Én páſztorom vagy, és minden akaratomat véghez viſzed. Ki azt mondom Jerusálemnék: Meg-épülſz; és a' templomnak: Meg-fondáltatol.

XLV. RÉSZ.

Tzyrusnak uralkodáſa, és gyözedelmi elö-hozattatnak; és dorgáltatik, hogy ezekböl az igaz Iſtent meg-nem iſméri, ki tſak ö egyedül az Iſten, mindenek Ura, ki-ellen ſenki nem állhat: Kriſtusnak ſzületéſe meg-jövendöltetik: és valamint a' Zſidóknak Tzyrus által való meg-ſzabaditáſa, úgy következendöben a' Kriſtus által az idvöſség, és hogy tsak egyedül az Úr Iſten igaz, ſzabaditó, és bé-töltöje az igéretnek.

1. EZEKET mondgya az Úr Tzyrusnak az én Kriſtuſomnak, kinek jobb-kezét fogtam, hogy meg-holdoltaſſam az ö ſzine-elött a' Pogányokat, és a' Királyokkal hátat adaſsak, és meg-nyitom ö elötte az ajtókat, és a' kapuk bé-nem tétetnek.

2. Én elötted megyek; és a' földnek ditsöségeſeit meg-alázom: a' réz kapukat el-rontom, és a' vas rudakat el-töröm.

3. És néked adom az el-rejtett kintſeket, és az el-rejtetteknek titkait: hogy tudgyad, hogy én vagyok az Úr, a' ki neveden nevezlek, az Iſraël Iſtene.

4. Az én ſzolgámért Jákobért, és az én válaſztottamért Iſraelért, és neveden nevezlek téged: haſonlítottalak téged, és meg-nem ismértél engem.

5. Én vagyok az Úr, és nints több: énkivülem nints Iſten: fel-övedzettelek téged, és meg-nem ismértél engem:

6. Hogy meg-tudgyák mind a' Nap-keletiek, és mind a' Nap-nyúgatiak, hogy én kivülem nints más. Én az Úr, és nints más,

7. Formálván a' világoſságot, és a' ſetétséget teremtvén, békeſséget ſzerezvén, és gonoſzt teremtvén: én az Úr mind ezeket tſelekedvén.

8. Egek harmatozzatok onnan-felyül, és a' fellegek tsöpögjék az igazat: nyilatkozzék-meg a' föld, és teremje az üdvözitöt: és az igazság együtt-ſzármazzék: én az Úr teremtettem ötet.

9. Jaj a' ki ellene-mond az ö alkotójának; a' Sámuſi földnek tſerepe: * vallyon mondgya-é a' sár az ö fazekasának: Mit mivelſz; és a' mived kéz-nélkül vagyon-é?

10. Jaj a' ki az atyának mondgya: Mit nemzeſz? és az aſſzonynak: Mit ſzülſz?

11. Ezeket mondgya az Úr az Iſraël ſzente, az ö teremtöje: Jövendö dolgokat kérdgyetek tölem, a' fiaim felöl, és a' kezeim alkotmánya-felöl parantſollyatok nékem.

12. Én alkottam a' földet, és én teremtettem azon az embert: az én kezeim terjeſztették-ki az egeket, és annak minden ſereginek parantſoltam.

13. Én támaſztottam-fel ötet az igazságra, és minden útait igazgatom: ö épiti-meg az én váraſomat, és az én foglyaimat el-botsáttya, nem jutalomért, ſem ajandékokért, úgy mond a' ſeregek Ura Iſtene. C

14. Ezeket mondgya az Úr: Az Egyiptus munkája, és a' Szeretſeny-orſzág kereskedéſe, és a' Sabaimi fö férfiak hozzád-mennek, és tiéid léſznek: Utánnad járnak, bilintsel kötözve mennek: és téged imádnak, és néked könyörögnek: Tſak te benned vagyon az Iſten, és nints Iſten te kivüled.

15. Bizonnyára te el-rejtett Iſten vagy, Iſraëlnek üdvözitö Iſtene.

16. Meg-ſzégyenültek, és meg-pirúltak minnyájan: gyalázatra jutottak egyſzer'smind a' tévelygéſeknek alkotói:

17. Iſrael meg-ſzabadúlt az Úrban örök ſzabadúláſſal: meg-nem ſzégyenültök, és meg-nem pirúltok örökkön örökké.

18. Mert ezeket mondgya az Úr az egek teremtöje, ö maga a' földnek formáló Iſtene, és annak alkotója, ö maga annak teremtöje: nem heába teremtette azt: hogy azon laknának, formálta azt: én az Úr, és nints más.

19. Nem ſzollottam rejtekben a' földnek ſetétes helyén: nem mondottam a' Jákob magvának: Heába kereſſetek engem, én az Úr igazságot ſzólván, igazakat hirdetvén.

20. Gyüllyetek-egybe, és jöjjetek-el, és járúllyatok-elö mind együtt, kik meg-ſzabadúltatok a' Pogányok-közül: nem tudták, a' kik fel-emelik az ö faragáſok fajat, és könyörögnek a' meg-nem ſzabaditó Iſtennek.

21. Hirdeſsétek-meg, és jöjjetek elö, és együtt tanátskozzatok: ki hallattatta-meg ezt elcitöl-fogva, régtöl-fogva, ki-jelentette-meg ezt? Nem-de nem én-é az Úr, és nints több Iſten én nálamnál? igaz, és ſzabaditó Iſten nints én kivülem. D

22. Térjetek hozzám, és meg-ſzabadúltok a' földnek minden határi: mert én vagyok az Iſten, és nints más.

23. Én magamra esküttem, ki-mégyen az én ſzámból az igazság igéje, és viſzſza nem tér:

24. * Mert nékem hajol-meg minden térd, és eſzküſzik minden nyelv.

25. Az-okáért mondani fogja, az Úrban vannak az én igazságim, és a' birodalmam: hozzája fognak jöni, és meg-ſzégyenülnek minnyájan, a' kik ellene tuſakodnak.

26. Az Úrban igazitatik-meg, és ditsértetik Iſraëlnek minden magva.

A

B

* Rom. 9. b. 20. Iſa. 29. 16.

* Rom. 16. b. 11. Phil. 2. b. 10.

XLVI. RÉSZ.

A' bálványoknak hívsága, és el-romlása meg-mondatik; elö-hozván az Istennek kegyelmeſségét feddéſſel együtt az ö hálá-adatlanságáért, a' népet az Istenhez-való térésre inti: és üdvöſséget igér néki a' Kriſtus-által.

A

1. EL-TÖRETETT Bél, el-rontatott Nábo: az ö bálványok az oktalan állatoknak, és a' barmoknak alkottattak, a' ti faradságig-való nehéz-terhü terhetek.

2. El-roshadtak, és meg-romlottak egyſzer'smind: nem ſzabadithattak-meg a' hordozót, és az ö lelkek fogságra mégyen.

B

3. Halgaſſatok engem Jákobnak háza, és az Iſraël házának minden maradékja, kik az én méhemtol hordoztattok, kik az én méhemtöl viſeltettök.

4. Mind a' vénségig ennen-magam, és mind az öſzüléſig én hordozlak: én teremtettelek; és én viſellek: én hordozlak, és meg-ſzabaditlak.

5. Mihez haſonlitottatok engem, és mihez töttetek egyenlövé, és mivel vetettetek egybe, és mihez töttetek haſonlová?

6. Kik aranyat adtok az zsatskóból, és az ezüſtöt ſerpenyüvel méritek: ötvöſt fogadván, hogy Istent tſinállyon: és le-borúlnak, és imádgyák.

* *Bar. 6. b. 25.*

C

7. *Hordozzák azt a' vállokon viſelvén, és le-tévén az ö helyére: és veſztég áll, és helyéböl ki-nem mozdúl; de mikor hozzája kiáltnak, ſem hallya: meg-nem ſzabadittya öket a' háborúságból.

8. Emlékezzetek-meg erröl, és ſzégyenüllyetek-meg: térjetek ſzivetekhez bünösök.

9. Emlékezzetek-meg az elöbbi idörül, mert én vagyok az Isten, és nints több Isten, és nints hozzám haſonló:

D

10. Eleitöl-fogva meg-jelentvén a' végsö dolgot, és kezdettöl-fogva azokat, a' mellyek még nem löttek, mondván: Az én tanátſom meg-áll, és minden én akaratom meg-léſzen:

11. Ki el-hivom Nap-keletröl a' madarat, és meſzſze-földröl az én akaratom ſzerént-való férfiat: és ſzóllottam, és elöhozom azt: el-rendeltem, és meg-mivelem azt.

12. Halgaſſatok engem kemény ſzivüek, kik távúl vattok az igazságtól.

13. Közel hoztam az én igazságomat, nem távozik-el, és az én ſzabaditáſom nem kéſik. Sionban ſzabadúláſt adok, és Iſraëlben az én ditsöségemet.

XLVII. RÉSZ.

Babylonnak romláſa az ö kevélységéért, és kegyetlenségéért a' Zſidó rabokhoz; és hogy a' boſzorkányságban, bübájoſságban vetette reménységét.

A

1. SZÁLLY-LE, ülly a' pórban Babylonnak ſzüz leánya, ülly a' földre: nints Királyiſzéke a' Kaldéuſok leányának, mert többé nem hivattatol puhának, és gyengének.

2. Fogd a' malom követ, és örölly liſztet: mezitelenitsd-meg rútságodat, földfel a' válladat, foſzd-fel a' ſzáraidat, menny-által a' folyó-vizeken.

* *Nah. 3. b. 5.*

3. *Ki-nyilatkoztatik a' te gyalázatod, és meg-láttatik a' te ſzégyenséged: boſzſzút állok, és ember nem áll ellenem.

4. A' mi meg-váltónk, ſeregek Ura az ö neve, az Iſraël ſzente.

5. Úlly-le halgatván, és menny-bé a' ſetétségbe Kaldéuſok leánya. Mert nem hivattatol többé orſzágok aſſzonyának.

B

6. Meg-haragudtam az én népemre, megferteztettem az én örökségemet, és kezedbe adtam öket: nem tſelekedtél azokkal irgalmaſságokat: a' vénen igen meg-nehezitetted igádat.

7. És ezt mondottad: Örökké aſſzony léſzek. Nem gondoltad-meg ezeket, és meg-nem emlékeztél a' te utólsó dolgodról.

8. És moſt hallyad ezeket te gyenge, és bátorságoſon lakó, ki ezt mondod ſzivedben: *Én vagyok, és nints több én kivülem: nem ülök özvegyül, és nem tudom a' magtalanságot.

* *Apoc. 18. b. 7.*

* *Inſ. 51. v. 29.*

9. Mind e' kettö hirtelen reád jö egy nap, a' magtalanság, 's az özvegység, mindenek reád jöttek, a' te varázslásidnak ſokaságáért, és a' te bübájoſidnak nagy keménységéért.

10. És a' te gonoſzságodban biztál, és mondottad: Nints, a' ki engem láſſon; ez a' te böltseſséged, és tudományod meg-tſalt téged. És mondottad ſzivedben: Én vagyok, és én kivülem nints más.

D

11. Reád jö a' veſzedelem, és nem tudod annak eredetit: és reád rohan a' nyomorúság, mellyet el-nem távoztathatſz: hirtelen reád jö a' nyavalya, mellyet nem tudſz.

12. Álly-elö a' te bübájoſiddal, és a' te varázslásidnak ſokaságával, mellyekben ifiúságodtól-fogva faradtál, ha valami-képen valamit haſznál néked, a' vagy ha erösſebb lehetſz.

13. Meg-fogyatkoztál a' te tanátſidnak ſokaságában: állyanak elö, és ſzabadittſanakmeg téged az égbe nézök, kik a' tſillagokat ſzemlélik vala, és a' holnapokat ſzámlálják vala, hogy azokból hirdetnének néked jövendöket.

14. Imé löttek mint a' pozdorja, a' tüz égette-meg azokat: nem ſzabadittyák-meg lelköket a' lángból: nints ſzén, mellyel megmelegüllyenek; ſem tüz, hogy ahoz üllyenek.

15. Igy lött néked dolgod azokkal, valamikben munkálkodtál: a' te ifiúságodtól-fogva-való kereskedöid, ki-ki el-tévelyedett az ö útán: nints, a' ki téged meg-ſzabadittſon.

XLVIII. RÉSZ.

Dorgállya az Isten a' Zsidóknak kép-mutatását, hálá-adatlanságát, és keménységét; és hogy ö jövendölte-meg nékik a' következendö dolgokat, 's bé-is töltötte, 's nem a' bálványok: mindazon-által maga nevéért meg-enged nékik, kegyesſen hiván öket magához, meg-mutatván, hogy tſak ö egyedül az igaz Isten, mindeneknek tudója, az ö népének meg-váltója, és gond-viselöje; utollyára panaſzolkodik az ö parantſolatinak által-hágásáról, mellyeket ha meg-tartottak vólna, böldogok löttek vólna.

1. HALLYÁTOK-meg ezeket Jákobnak háza, kik az Iſrael nevéröl neveztettök, és a' Júda vizeiböl ſzármaztatok, kik az Úr nevére esküſztök, és az Iſrael Iſtenéröl emlekezetet tésztek nem bizonnyal, ſem igazán.

2. Mert a' ſzent várasról neveztettek, és az Iſrael Iſtenében erösödtek-meg. Seregek Ura az ö neve.

3. A' régi dolgokat eleitöl-fogva hirré töttem, és az én ſzámból ſzármaztak, és meghallattattam azokat: hirtelen meg-tselekedtem, és meg-löttek.

4. Mert tudtam, hogy kemény vagy te, és vas-in a' te nyakad, és réz a' te homlokod.

5. Meg-jelentettem néked eleitöl-fogva: minek-elötte el-érkeznének, tudtodra adtam néked, hogy valami-képen ne mondanád: az én bálványim tselekedték ezeket, és az én faragott, 's öntött bálványim parantsolták ezeket.

6. A' miket hallottál, láſd-meg mind: ti pedig, ki-hirdettétek-e? Meg-hallattattam veled az új dolgokat régtöl-fogva, és megtartattanak, a' miket nem tudſz:

7. Moſt teremtettenek, és nem régtöl-fogva: és a' nap-elött, és nem hallottad azokat, hogy valami-képen ne mondgyad: Imé tudtam én azokat.

8. Se nem hallottad, ſe nem tudtad, ſe nem nyilt attól-fogva a' füled: mert tudom, hogy vétkezvén vétkezel, és törvény-ſzegönek hittalak téged az anyád méhétöl-fogva.

9. Az én nevemért hallaſztom-el az én haragomat, és az én ditséretemmel zabolázlak-meg téged, hogy el-ne veſzſz.

10. Imé ki-föztelek téged, de nem mint az ezüſtöt; ki-válaſztottalak téged a' ſzegénységnek kementzéjében.

11. Én-magamért, én-magamért mivelem, hogy ne káromlattaſſam: * és az én ditsöségemet máſnak nem adom.

12. Halgaſs engemet Jákob, és Iſrael, a' kit én nevezek: * én-magam, én az elsö, és én az utólsó.

13. Az én kezem fondálta a' földet-is, és az én jobb-kezem mérte-meg az egeket: én ſzóllitom azokat, és egyſzer 's mind megállanak.

14. Gyüllyetek-egybe ti minnyájan, és hallyátok-meg: ki jelentette-meg ö-közülök ezeket? Az Úr ſzerette ötet, az ö akaratyát téſzi Babylonban, és az ö karja a' Kaldéuſokon.

15. Én, én ſzóllottam, és hittam ötet, elhoztam ötet, és meg-igyeneſitetett az ö úta.

16. Járúllyatok hozzám, és hallyátok-meg ezt: nem ſzóllottam eleitöl fogva rejtekben: az idötöl-fogva, minek-elotte meglenne, ott vóltam: és moſt az Úr-Iſten küldött engem, és az ö lelke.

17. Ezeket mondgya az Úr a' te megváltód az Iſrael ſzente: Én vagyok a' te Urad Iſtened, téged haſznos dolgokra tanitván, vezérelvén téged az úton, a' mellyen járſz.

18. Vajha az én parantſolatimra figyelmeztél vólna: a' te békeſséged mint a' folyó-viz lött vólna, és a' te igazságod mint a' tenger örvényi.

19. És a' te magod mint a' fövény lött vólna, és a' te méhednek jövéſe mint annak követskéi: el-nem veſzett vólna, és el-nem kopott vólna az ö neve az én ſzinem-elöl.

20. Mennyetek-ki Babylonból, fuſſatokel a' Kaldæuſoktól, örvendezö ſzózattal hirdeſsétek; hallaſsátok-meg azt, és vigyétek-ki azt a' földnek utólsó határi-ig. Mondgyátok: * Meg-ſzabaditotta az Úr az ö ſzolgáját Jákobot.

21. Nem ſzomjúhoztak a' puſztában, mdön ki-hozná öket: * vizet hozott ki nékik a' kö-ſziklából, és meg-haſitotta a' kö-ſziklát, és vizek folytak.

22. Nints békeſségek az iſtenteleneknek, úgy-mond az Úr.

XLIX. RÉSZ.

Kriſtus az üdvözülendö nemzeteknek, és Zſidóknak fejedelmévé tétetik, és ſzövetségül adatik a' világnak minden réſzeiröl öſzvegyülendö népnek; és meg-mutatván nagy böldogságát azoknak, kik Kriſtusban hiſznek, inti öket a' hálá-adásra, kegyeſen vigaſztalván Siont, ki meg-útáltatottnak véli vala magát, és meg-igéri, hogy az egéſz földön ditsöséges léſzen, az ö ellenségi meg-rontattatván.

1. HALLYÁTOK ſzigetek, és figyelmezzetek távúl-való népek: az Úr az anyám méhétöl-fogva hivott engem, mikor az anyám méhében vólnék, meg-emlekezett nevemröl.

2. * És tötte az én ſzámat mint az éles kardot: az ö keze árnyékával födözött-bé engem, és tött engem mint a' válaſztott nyilat: az ö tegzébe rejtett-el engem.

3. És mondá nékem: Én ſzolgám vagy te Iſrael, mert benned ditsekedem.

* *Jer. 51. a. 6.*

* *Exod. 17. b. 6.*

* *Num. 20. b. 12.*

* *Infr. 57. d. 1.*

4. És mondék én: heában munkálkodtam, ok-nélkül, és hiuságoson emésztöttem-meg erömet: az-okáért az én itéletem az Úrral, és az én munkám az én Istenemmel,

B 5. És most azt mondgya az Úr, az anyám méhétöl-fogva szolgául magának formálván engem, hogy viszsza-hozzam Jákobot ö-hozzája, és Israel egybe nem gyüjtetik: és megditsöitetem az Úr szemei-elött, és az én Istenem lött én erösségem.

6. És monda: Kevés nékem, hogy szolgám légy a' Jákob nemzetségének fel-állatására, és az Israel söprejének meg-téritésére: Imé világosságúl adtalak téged a' Pogányoknak, hogy üdvözitöm légy a' földnek végsö határáig.

* *Sap.* 42.*b.*6. *Act.*12. *g.*47.

7. Ezeket mondgya az Úr az Israel megváltója, az ö szente, a' meg-vetett léleknek, a' meg-útáltatott nemzetségnek, az urak szolgájának: Meg-látnak a' királyok, és fel-kelnek a' fejedelmek, és imádnak az Úrért, mert hiv; és az Israel szentéért, a' ki téged választott.

C 8. * Ezeket mondgya az Úr: Kellemetes idöben meg-halgattalak téged, és a' megszabaditásnak napján meg-segétettelek téged: és meg-tartottalak téged, és a' népnek szövetségül adtalak téged, hogy fel-állatnád a' földet, és az el-pusztúlt örökségeket birnád:

* 2. *Cor.* 6.*a.*2.

9. Hogy azoknak, a' kik fogva vannak, mondanád: Mennyetek-ki; és azoknak, a' kik a' setétségben vannak: Jelennyetek-meg. Az útakon legeltetnek, és minden igyenes helyeken az ö legeltetések.

10. * Nem éheznek, se nem szomjúhoznak, és nem süti öket a' hévség, és a' Nap: mert a' rajtok-könyörülö igazgattya öket, és a' vizek forrásinál itattya öket.

* *Apoc.* 7.*d.*16.

11. És minden hegyeimet úttá tészem, és az ösvényim fel-magasztaltatnak.

D 12. Imé ezek messzünnen jönek, és imé amazok Északról, és a' tenger-felöl, és ezek a' Déli földröl.

13. Ditséretet mondgyatok egek, és vigadgy föld, énekellyetek ditséretet hegyek: mert meg-vigasztalta az Úr az ö népét, és az ö szegényin könyörül.

14. És monda Sion: El-hagyott engemet az Úr, és az Úr el-feletkezett rólam.

15. Vallyon el-feletkezhetik-e az aszszony a' magzattyáról, hogy ne könyörüllyön az ö méhe fián? és hogy-ha az el-feletkeznék-is, de én el-nem feletkezem rólad.

16. Imé az én kezeimre fel irtalak téged: a' te kö-falaid mindenkor az én szemeim-elött.

E * *Infr.* 60.*a.*4.

18. El-jöttek a' te épitöid: a' te rontóid, és pusztitóid ki-mennek belöled.

18. Emeld-fel körös-körül a' szemeidet, és lássad, mind ezek egybe-gyültek, hozzád jöttek: élek én, úgy-mond az Úr, hogy mind ezekbe, mint egy ékességbe öltözöl-fel, és környüled vészed ötet mint egy menyaszszony.

19. Mert a' te pusztáid, és a' te kietlenid, és a' te romlásodnak földe, majd szorosak lésznek a' lakosok-miatt, és messzire üzettetnek, a' kik téged el-nyelnek vala.

20. Még azt mondgyák füleidbe a' te magtalanságodnak fiai: Szoros nékem a' hely; szerezz helyt nékem, hogy lakhassam.

21. És azt mondod szivedben: Ki szülte nékem ezeket? én magtalan, és nem-szülö, el-vitettetett, és fogoly, és ezeket ki nevelte fel? én el-hagyattatott, és egyedül: és ezek hol vóltak?

F

22. Ezeket mondgya az Úr-Isten: Imé a' Pogányokra emelem a' kezemet, és a' népek között fel-tészem a' jelemet. És el-hozzák a' te fiaidat ölökben, és leányidat a' vállokon hordozzák.

23. És a' királyok lésznek a' te táplálóid, és a' királynék a' te dajkáid: a' földre le-borúlt ortzával imádnak téged, és a' te lábaid porát nyallyák. És meg-tudod, hogy én vagyok az Úr, a' kiben meg-nem szégyenülnek, a' kik ötet várják.

24. Vallyon el-vétetik-e az eröstöl a' préda? a' vagy, a' mi meg-fogattatik a' vastagtól, meg-szabadúlhate?

25. Mert ezeket mondgya az Úr: Nyilván az eröstöl-is el-vétetik a' fogoly: és a' mi el-vitetik-is a' vastagtól, meg-szabadúl. Azokat pedig, a' kik téged itéltek, én megitélem, és a' te fiaidat én meg-szabaditom.

26. És a' te ellenségiddel meg-étetem a' magok húsát: és mint a' mustól, meg-részegülnek a' magok vérétül: és meg-tudgya minden test, hogy én vagyok a' te meg-szabaditó Urad, és a' te meg-váltód a' Jákob erösse.

L. RÉSZ.

Nem az Istennek erötlenségéböl, hanem az ö gonoszságáért vettetik-meg a' Synagóga, Kristust nem akarván bé-fogadni: ki azon vólt, hogy bé-fogadtatnék, söt az ö szerelmétöl viseltetvén, gyalázatos szenvedésekre adta magát; annak-okáért, a' Synagógának veszedelmét meg-mondgya.

1. EZEKET mondgya az Úr: Mitsoda elváló levele ez a' ti anyátoknak, mellyel el-eresztettem ötet? a' vagy kitsoda az én áros fom, a' kinek el-adtalak titeket? imé a' ti hamisságtokért adattattatok-el, és a' ti büneitekért eresztettem-el a' ti anyátokat.

A

2. Mert el-jöttem, és nem vala férfiu: Valhittalak, és nem vala, a' ki hallaná. * Valyon meg-rövidült-e, és kitsinyé lött-e a' kezem, hogy meg-nem válthassalak? a' vagy nints-e szabaditásra való erö én bennem? Imé az én dorgálásommal el-pusztitom a' tengert, a' folyó-vizeket meg-szárasztom, meggyrothadnak a' halak a' viz-nélkül, és meg-halnak a' szomjúság-miatt.

B * *Infr.* 59.*a.*1.

3. Setétségbe öltöztetem az egeket, és zsákkal födözöm-bé azokat.

4. Az Úr tudós nyelvet adott nékem, hogy tudgyam igével támogatni azt, a' ki meg-fáradott: fel ébreszti reggel, reggel fel-ébreszti a' fülemet, hogy halgassam mint egy mestert.

5. Az Úr-Isten meg nyitotta a' fülemet, én pedig ellene nem mondok: hátra nem tértem.

6. * Az én testemet a' veröknek adtam, és az én ortzáimat a' tépöknek; az én ortzámat el-nem forditottam a' szidalmazóktól, és a' reám pökdösöktöl.

7. Az Úr-Isten az én segétöm, azért nem szégyenültem-meg: az-okáért ollyanná töttem az én ortzámat, mint az igen kemény kö-sziklát, és tudom, hogy meg nem szégyenülök.

8. * Közel vagyon, a' ki engem meg-igazit, ki szóll ellenem? Állyunk együtt, kitsoda az ellenkezöm? járúllyon hozzám.

9. Imé az Úr-Isten az én segétöm: kitsoda, a' ki engem kárhoztat? Imé minnyájan mint a' ruházat el-kopnak, a' moly észi-meg öket.

10. Kitsoda közületek az Urat-félö, halgatván az ö szolgája szavát? a' ki a' setétségben járt, és nints világossága, bizzék az Úr nevében, és támaszkodgyék az ö Istenére.

11. Imé ti minnyájan tüz-gyújtók, lángokkal meg-környékeztetvén, járjatok a' ti tüzetek világosságában, és a' lángokban, mellyeket gyújtottatok; az én kezemböl lött ez rajtatok, fájdalmokban fogtok alunni.

LI. RÉSZ.

Inti Siont Ábrahámnak példájával, kinek az Isten igéretit bé-töltötte, hogy bizonyossan el-hidgye, hogy az Istentöl vigasztalását el vészi; Sion vigasztalása, meg-váltása, és nagy bóldogsága (az-az: az Anya-szentegyházé) a' Krisztus. És tovább beszéll az Evangyéliomi törvényröl, és az Anya-szentegyház ellenségeinek meg-alázásáról.

1. HALGASSATOK engem, a' kik igazat követtök, és az Urat keresitek: figyelmezzetek a' kösziklára, a' mellyböl ki-vágattattatok; és a' tó vermére, mellyböl ki vattok metszve.

2. Figyelmezzetek Abrahámra az atyátokra, és Sárára, a' ki titeket szült: mert tsak ötet egyedül hittam, és meg-áldottam ötet, és meg-sokasitottam ötet.

3. Meg-vigasztallya ezért az Úr Siont, és meg-vigasztallya annak minden romlását: és tészi annak pusztáját, mint a' gyönyörüséges helyt; és annak kietlenét, mint az Úr kertét. Öröm, és vigaság találtatik abban, hálaadás, és ditséretnek szava.

4. Figyelmezzetek reám én népem, és én nemzetségem engem halgassatok: mert a' törvény tölem mégyen-ki, és az én itéletem a' népek világosságában nyugszik.

5. Közel vagyon az én igazam, ki-ment az én üdvözitöm, és az én karjaim a' népeket itélik: engem várnak a' szigetek, és az én karomra várakoznak.

6. Emellyétek-fel az égre a' ti szemeiteket, és nézzetek alá a' földre: mert az egek megolvadnak mint a' füst, és a' föld meg-roshad mint a' ruházat, és annak lakói el-vesznek mint ezek:

* Az én szabaditásom pedig örökké lészen, és az én igazságom el nem fogy. * *Psal.* 36.c.19.

7. Halgassatok engem, a' kik az igazat tudgyátok, én népem az én törvényem az ö szivökben: ne féllyetek az emberek gyalázattyától, és az ö káromlásoktúl meg ne ijedgyetek.

8. Mert mint a' ruházatot, úgy észi-meg öket a' féreg; és mint a' gyapjat, úgy emésztimeg öket a' moly: az én szabaditásom pedig örökké lészen, és az én igazságom nemzetségrül nemzetségre.

9. Kelly-fel, kelly fel, öltözzél erösségbe Úrnak karja: kelly fel mint a' régi napokban, az eleitöl fogva-való idökben. Nem te verted-e meg a' kévélyt, meg sebesitetted a' sárkányt?

10. * Nem te száraztottad-e meg a' tengert, a' sebes mélységnek vizét: ki a' tenger mélységét úttá tötted, hogy által-mennének a' meg-szabadúltak? C * *Exod.* 14.c.21.

11. És most, a' kik meg-váltattak az Úrtól, meg-térnek, és Sionba jönek ditséretet mondván, és örökké-való öröm lészen az ö fejeken, örömök, és vigaságok lészen, el-fut a' fájdalom, és a' siralom.

12. Én, én-magam vigasztallak-meg titeket: ki vagy te, hogy a' halandó embertöl félnél, és az ember fiától, a' ki mint a' széna úgy meg-szárad?

13. És el-feletkeztél a' te teremtö Uradrúl, a' ki az egeket ki-terjeszttette, és a' földet fondálta: és féltél szüntelen egész nap annak haragos ortzájától, a' ki téged háborgat vala, és veszedelmet készitett vala: hol vagyon most a' háborgatónak dühösége? D

14. Hamar járván el-jö a' fel-nyitásra, és nem öl meg mind fogytig, sem el nem fogy az ö kenyere.

15. Én pedig a' te Urad Istened vagyok, ki fel-háboritom a' tengert, és meg-dagadnak az ö habjai: Seregek Ura az én nevem.

16. * Az én igéimet a' te szádba helyheztettem, és a' kezem árnyékával meg-óltalmaztalak téged, hogy az egeket plántállyad, és a' földet fondállyad; és mongyad Sionnak: Én népem vagy te. * *Supr.* 49.a.2.

17. Serkenny-fel, serkenny fel, kelly-fel Jerusalem, ki meg-ittad az Úr kezéböl az ö haragja pohárát: a' mély álom pohárát fenekig ki-ittad, és a' seprőig meg-ittad.

18. Nints, a' ki támogaſsa ötet minden fiai-közül, a' kiket ſzült: és nints, a' ki kezét fogja minden fiai-közül, a' kiket feltartott.

* *Supr.* 47. *b.* 9. 19. * Két dolog történt rajtad; ki ſzomorkodik rajtad? puſztaság, és romlás, és éhſeg, és kard; ki vigaſztal-meg téged?

20. A' te fiaid el-vettettek, minden útſzák fejénél aludtak, mint a' törbe-akadott oryx: tellyeſek az Úr búsúlásával, a' te Iſtened dorgálásával.

21. Azokáért hallyad ezt ſzegényke, és nem a' bortól réſzeg.

22. Ezeket mondgya a' te uralkodó Urad, és a' te Iſtened, a' ki az ö népéért hadakozik: Imé el-vöttem kezedből a' mély álom pohárát, az én búsúlásom poharának fenekét, nem iſzod-meg azt többé.

23. És azt azok kezébe adom, a' kik téged meg-aláztak, és azt mondották a' te lelkednek: Hajolly-meg, hogy által-mennyünk: és tötted a' teſtedet mint a' földet, és mint az útat az által-menöknek.

LII. RÉSZ.

Serkengeti Siont (tudnillik u' Kriſtuſnak Anyaſzent-egyházát) a' vigaſságra, az ingyen való meg-váltásért? Israelnek Egyiptomba menetele, és ki-ſzabaditása. Az Evangyéliomi békeſségnek Prédikállóit ajánlya, mindeneket ditséretre intvén, a' Kriſtusért mint Idvözitöért: a' Kriſtusnak fel-magaſztalása, alázása, és a' nemzeteknek a' Kriſtusban való hite.

A 1. KELLY-FEL, kelly-fel, öltözzél erösségedbe Sion, öltözzél ditsöséged ruházatiba Jeruſalem a' Szentnek váraſa: mert nem mégyen többé rajtad által a' környülmetéletlen, és a' tiſztátalan.

2. Rázodgyál-ki a' porból, kelly-fel; üllyle Jeruſalem: öld-meg a' nyakad köteleit Sionnak ſogoly leánya:

3. Mert ezeket mondgya az Úr: Ingyen adattattatok-el, és pénz-nélkül váltattok-meg.

B * *Gen.* 46. *a.* 6. 4. Mert ezeket mondgya az Úr-Iſten: * Egyiptusba alá-ment eleinten az én népem, hogy ott jövevény lenne: és Aſſur minden ok-nélkül nyomorgatta ötet.

5. És moſt mit haſznál az nékem, úgymond az Úr, hogy el-vitetett az én népem ok-nélkül? A' rajta uralkodók hamiſſan tselekeſznek, úgy-mond az Úr, * és ſzüntelen nap-eſtig káromlattatik az én nevem.

Rom. 2. *d.* 24. *Jer.* 36. *d.* 20. 6. Az-okáért meg-iſméri az én népem az én nevemet azon a' napon: mert én-magam, a' ki ſzóllok vala, imé jelen vagyok.

* *Rom.* 10. *c.* 15. *Nah.* 1. *d.* 15. 7. * Melly ſzépek a' hegyeken a' békeſséghirdetönek, és prédikállónak lábai; a' ki jót hirdet, a' ki üdvöſséget prédikál, a' ki Sionnak mondgya: Országol a' te Iſtened!

C 8. A' te ör-állóidnak ſzava: fel-emelték ſzavokat, egyenlö-képen ditsérnek: mert ſzemtöl ſzembe meg-láttyák, mikor meg-téríti az Úr Siont.

9. Örüllyetek, és ditséretet mondgyatok együtt Jeruſalem puſztái: mert meg-vigaſztalta az Úr az ö népét, meg-váltotta Jeruſalemet.

10. El-kéſzitette az Úr az ö ſzent karját minden pogányok ſzemei-elött: * és meglátttyák a' földnek minden határi a' mi Iſtenünk ſzabaditását.

* *Pſal.* 97. *a.* 3. 11. Távozzatok-el, távozzatok-el, menyetek-ki innét, * a' ſertelmeſt ne illeſsétek: mennyetek-ki közüle, tiſztullyatok-meg, a' kik az Úr edényit hordozzátok.

* *2. Cor.* 6. *d.* 17. 12. Mert nem zúrzavarral mentök-ki, ſem a' futásban nem ſiettök: mert elöttetek mégyen az Úr, és egybe gyüjt titeket az Iſrael Istene.

D 13. Imé értelmes léſzen az én ſzolgám, fel-magaſztaltatik, és fel-emeltetik, és igen nagy léſzen.

14. A' mint ſokan álmélkodtak rajtad, úgy ditsöségtelen léſzen a' férfiak-között az ö tekintete, és az ö ábrázattya az emberek fiai között.

* *Rom.* 15. *a.* 21. 15. Ez meg-hint ſok nemzetségeket, örajta a' királyok bé-fogják ſzájokat: * mert a' kiknek nem beſzéllettek felöle, látták; és a' kik nem hallották, elmélkedtek róla.

LIII. RÉSZ.

Nem minnyájan fogadgyák az Evangyéliomnak prédikállását: Kriſtusnak ſzületéséröl, és a' mi vétkeinkért való gyalázatos ſzenvedéséröl, és haláláról jövendölés: meg-útáltatott, a' ki nékünk üdvöſséget ſzerzett: a' Kriſtusnak ſzelidsége, és ſzabad akaratyából való fel-áldozása, ditsösége, 's fel-magaſztalása, és benne hivöknek ſokasága.

A 1. KI hitt a' mi hallásunknak? és az Úr karja kinek jelentetett-meg? *Joa.* 12. *f.* 38. *Rom.* 10. *d.* 16.

2. És fel-nevekedik mint a' veſzſzö-ſzál ö-elötte, és mint a' gyökér a' ſzomjúhozó földbül: nints néki ſzine, ſem ékeſsége: és néztük ötet, és nem vala tekintete, és kivántuk ötet;

3. * A' meg-útáltatottat, és útólsóbbat a' férfiak-között, a' fajdalmas férfiat, és a' nyomorúság-tudót: és mint-ha el-rejtetett az ö orczája, és meg-útáltatott, azért nem-is bötsültük ötet.

* *Matth.* 8. *b.* 17. *Marc.* 8. *c.* 17. 4. * Bizonnyára a' mi betegséginket ö viſelte, és fajdalminkat ö hordozta: és mi ötet mint egy poklosnak állitottuk, és az Iſtentöl meg-oſtoroztatotnak, és meg-aláztatotnak.

* *1. Cor.* 15. *a.* 3. 5. * Ö pedig meg-ſebeſitetett a' mi hamiſságinkért, meg-rontatott a' mi büneinkért: a' mi békeſségünk fégyelme vagyon rajta, és az ö kékségével gyógyúltunk meg.

6. Mi minnyájan mint a' juhok el-tévelyedtünk, ki-ki az ö útára tért, és ö-reá töttе az Úr minnyájunknak hamiſságát.

Meg-

7. Meg-áldoztatott, mert ö akarta, és meg nem nyitotta a' szaját. Mint a' juh vitetik a' halálra, és meg-némúl mint a' bárány az öltet nyirö-elött, * és meg-nem nyittya a' száját.

8. A' nyomorúságból, és az itéletből kivétetett: az ö nemzését ki beszélli-meg? mert ki-vágattatott az élök földéből: az én népem bünéiért vertem-meg ötet.

9. És istenteleneket ád az ö el-temetéséért, és gazdagot az ö halálaért: * mivelhogy hamisságot nem tselekedett, sem álnokság nem vólt a' szájában.

10. És az Úr meg-akarta ötet rontani betegség-által: ha lelkét a' bünért adgya, hoszszú életü magot lát, és az Úr akarattya az ö keze-által szerentsés lészen.

11. Mivelhogy munkálkodott az ö lelke, meg-láttya, és meg-elégedik: az ö tudományával ö az én igaz szolgám meg-igazit sokakat, és azok hamisságit ö hordozza.

12. Az-okáért sokakat osztok néki, és az erössek ragadományit el-osztya, azért, hogy halálra adta lelkét, * és a' bünösök-közé számláltatott: és ö sokaknak bünöket viselte, * és a' bünösökért könyörgött.

LIV. RÉSZ.

Vigasságra serkengeti az Anyaszentegyházat, hogy a' nemzetekből számossabb lészen, hogy sem a' Synagóga vólt; és az egész világra el-terjed; és hogy az Istennek szüntelen való vigyázásából bátorságban lészen, el-felejtvén az elöbbeni nyomorúságit; és hogy drága kövekből épitetik, és hogy minnyájan, kik abban tanitatnak, békességben fognak élni.

1. MONDGY ditséretet magtalan, a' ki nem szülsz: énekelly ditséretet, és örvendezz, a' ki nem szülsz vala: mert több fiai vannak az el-hagyattatotnak, hogy sem annak, a' kinek férje vagyon, úgy-mond az Úr.

2. Szélesitsd-ki a' sátorod-helyét, és a' sátorid kárpitit terjeszd-ki: ne kiméld: hoszszabitsd-meg a' köteleidet, és a' szegeidet erösitsd-meg.

3. Mert jobbra, és balra el-hatsz: és a' te magod a' Pogányokat örökségül fogja birni, és az el-pusztúlt városokat lakni.

4. Ne félly, mert meg-nem szégyenülsz, se meg-nem pirúlsz: mert nem szégyenkedel, mivel ifiúságodnak gyalázattyáról el-felejtkezel, és özvegységednek szidalmáról meg-nem emlékezel többé.

5. Mert az uralkodik rajtad, a' ki téged teremtett, * Seregek Ura az ö neve: és a' te meg-váltód az Israel Szente, az egész föld Istenének hivattatik.

6. Mert mint egy el-hagyatott, és keserves-lelkü aszszonyt hivott téged az Úr, és mint az ifiúságától-fogva meg-vetett feleséget. Monda a' te Istened:

7. Egy szem-pillantásig, egy keveséssé hattalak-el téged, és nagy könyörületességekben gyüjtlek egy-be téged.

8. A' haragnak egy szem-pillantásig rejtettem-el ortzámat egy-keveséssé elötted, és örök irgalmassággal könyörültem rajtad: monda a' te meg-váltó Urad.

9. * Ugy vagyon ez nékem, a' mint Nóe napjaiban, kinek meg-esküttem, hogy nem hoznám a' Nóe vizeit többé a' földre: úgy esküttem-meg, hogy nem haragszom reád, és meg-nem fedlek téged.

10. Mert a' hegyek meg-indúlnak, és a' halmok meg-rendülnek: az én irgalmasságom pedig el-nem távozik töled, és az én békességem szövetsége meg-nem mozdúl: monda a' te könyörülo Urad.

11. Szegényke, a' szél-vésztöl el-szaggattatott, minden vigasztalás-nélkül lévén. Imé én el-rakom rend-szerént a' te köveidet, és sáfirokon fondállak téged,

12. És jáspisból tsinálom bástyáidat: és a' kapuidat faragott kövekből, és minden határidat kivánatos kövekből:

13. * Minden fiaidat az Úrtól tanittattakat, és a' békességnek sokaságát a' te fiaidnak.

14. És az igazságon fondáltatol: távozzál messze a' hamis vádolástól, mert nem félsz; és a' rettegéstöl, mert nem közelget hozzád.

15. Imé új lakos jö, a' ki én-velem nem vólt, a' te néhai jövevényed hozzád adgya magát.

16. Imé én teremtettem a' kovátsot, a' ki fel-fújja a' tüzben a' szenet, és a' ki elö-hozza a' szerszámot az ö mivéhez, és én teremtettem az öldöklöt az el-vesztésre.

17. Semmi szerszámnak nem lészen elömenetele, a' melly ellened tsináltatott: és minden nyelvet, melly a' törvényben ellened áll, meg-itélsz. Ez az Úr szolgainak öröksége, és az ö igazságok én-nálam, úgy-mond az Úr.

LV. RÉSZ.

Mindeneket az igaz hitre hiván, lelki-jóknak bövségét igéri: a' gonoszokat büneikből való ki-térésre inti, mert az Isten irgalmas, és igéretiben meg-másolhatatlan: az Evangyeliomi prédikállásnak elömenetele, és a' hiveknek bóldogsága.

1. MINDEN szomjúhozók jöjetek a' vizekre: és a' kiknek nints ezüstötök, siessetek, vegyetek, és egyetek: jöjetek-el, vegyetek ezüst-nélkül, és minden tsérélés nélkül bort, és tejet.

2. Miért költitek az ezüstöt nem a' kenyérekre, és munkátokat nem a' meg-elége-

désre? Halgatván halgaſsatok engem, és egyétek a' jót, és gyönyörködik lelketek a' kövérségben.

B

3. Hajtsátok-meg fületeket, és jöjetek hozzám: hallyátok-meg, és él a' ti lelketek, és örök ſzövetséget ſzerzek veletek, * Dávidnak hivséges irgalmaſságit.

* Act. 13. c. 34.

4. Imé bizonyságúl adtam ötet a' népeknek, vezérül, és tanitóúl a' Pogányoknak.

5. Imé a' nemzetséget, mellyet nem tudſz vala, azt hivod; és a' Pogányok, kik téged nem iſmértek, hozzád futnak, a' te Uradért Iſtenedért, és az Iſrael ſzentéért, meg-ditsöitett téged.

6. Kereſsétek az Urat, mig meg-találtathatik; hijátok ſegétségül ötet, mig közel vagyon.

C

7. Hadgya-el az iſtentelen az ö útát, és a' hamis férfiú az ö gondolatit, és térjen az Úrhoz, és könyörül rajta: és a' mi Iſtenünkhöz, mert igen kész a' meg-botsátásra.

8. Mert az én gondolatim, nem a' ti gondolatitok; ſem a' ti útaitok, az én útaim, úgy-mond az Úr.

9. Mert a' mint felyül-haladgyák az egek a' földet: úgy felyül-haladgyák az én útaim a' ti útaitokat, és az én gondolatim a' ti gondolatitokat.

D

10. És a' mint le-ſzáll az eſsö, és a' hó az égből, és oda többé viſzſza nem tér, hanem meg-réſzegiti a' földet, és meg-öntözi azt, és termövé téſzi azt, és magot ád a' vetönek, és kenyeret az évönek:

11. Úgy léſzen az én igém, melly a' ſzámból ki-mégyen: nem tér én-hozzám üreſſen, hanem meg-tſelekeſzi, valamiket akartam, és ſzerentsés léſzen azokban, a' mikre azt küldöttem.

12. Mert örömmel jöttök-ki, és békeſségben hordoztattok: a' hegyek, és a' halmok ti elöttetek ditséretet énekelnek, és a' tartománynak minden fái kézzel tapſolnak.

13. A' bojtorján-helyébe jegenye-fa terem, és a' tſalán-helyébe myrtus nevekedik: és az Úr nevezetes léſzen örök jelül, melly el nem vétetik.

LVI. RÉSZ.

Minden-féle nemzeteket int az Úr a' maga parantſolatinak meg-tartására: az Iſten-félö nöteleneknek vigaſztaláſa: az Iſten-háza imádságnak háza: a' Jeruſalem páſztorit fenyegeti; kiket vakoknak, 's néma ebeknek, és ſzemteleneknek nevez.

A

Supr. 1. c. 34.

1. EZEKET mondgya az Úr: Örizzétek-meg az itéletet, és tſelekedgyetek igazságot: mert közel vagyon az én ſzabaditáſom, hogy el-jöjön; és az én igazságom, hogy meg-jelennyék.

2. Bóldog férfiu, a' ki azt tſelekeſzi; és az ember fia, a' ki azt meg-fogja: meg-örizvén a' ſzombatot, hogy meg-ne ferteztesſe azt, meg-örizvén a' kezeit, hogy ſemmi gonoſzt ne tselekedgyék.

B

3. És ne mondgya a' jövevénynek fia, a' ki az Úrhoz ragaſzkodik, mondván: el-válaſztáſſal ſzakaſzt el engem az Úr az ö népétöl: És nem mondgya a' Herélt: Imé én ſzáraz fa vagyok.

4. Mert ezeket mondgya az Úr a' Heréltteknek: A' kik meg-örizik az én ſzombatimat, és válaſztyák, a' miket én akartam, és megtartyák ſzövetségemet:

5. Az én házamban, és kö-falaimon helyt adok azoknak, és jobb nevet a' fiaknál, és leányoknál: örök nevet adok nékik, melly el nem véſz.

6. És a' jövevénynek fiait, kik az Úrhoz ragaſzkodnak, hogy ötet tiſztellyék, és ſzereſsék az ö nevét, hogy ö ſzolgaivá légyenek, a' ſzombatnak minden meg-örizöjét, hogy azt meg-ne ferteztesék, és a' ſzövetségemnek meg-tartóját:

C

7. El-viſzem azokat az én ſzent hegyemre, és meg-vidámitom öket az imádságomnak házában: az ö épen-égö, és békeſséges áldozattyok kedveſſek léſznek nékem az én óltáromon: * mert az én házam minden népeknek imádság házának hivattatik.

* Matt. 21. b. 13. Marc. 11. c. 17. Luc. 19. g. 46.

8. Ezt mondgya az Úr Iſten, ki egybegyüjti az Iſraelnek el-ſzélledtit: Még egybegyüjtöm hozzája az ö egybe-gyüjtötteit.

D

9. Minden mezei vadak jöjetek-elö a' zabállásra, minden erdei vadak.

10. Az ö ör-állói mind vakok, minnyájan tudatlanok: nem-ugatható néma ebek: hiuságoknak látói, aluſzékonyok, és álmoknak ſzeretöi.

11. És igen ſzemtelen ebek, nem tudtak meg-elégedni: ö-magok a' páſztorok nem tudták az értelmet; minnyájan a' magok útára tértek, ki-ki az ö fösvénységére, a' legfelsöbtöl-fogva a' leg-utólsóbbig.

12. Jertek, vegyünk bort, és réſzegüllyünk-meg, és léſzen a' mint ma, úgy holnap-is, és ſokkal inkább.

LVII. RÉSZ.

Az igazaknak veſzedelmét, és következendö nyugodalmát nem értik az iſtentelenek: kinyugodalmát nem értik az iſtentelenek: kiket feddi az Iſten, ſzemekre hányván bálványozáſokat, és más gonoſzságikat: és hogy ök meg-aláztatnak: a' meg-töröknek pedig békeſség, és vigaſztalás igértetik, mert a' gonoſzoknak ſzive ollyan, mint a' habos tenger, kinek békeſsége nintſen.

A

1. AZ igaz el-véſz, és nints, a' ki meg-gondollya ſzivében: és az irgalmaſságos férfiak el-ſzedetnek, mert nints, a' ki értſen: mert a' gonoſzságnak ſzine-elött vétetett-el az igaz.

2. Jöjön-el a' békeſség, nyugodgyék az ö ágyában, a' ki a' maga igazgatása-ſzerént járt.

3. Ti pedig járuljatok ide a' jövendölönek fiai: a' házaſság törönek, és a' paráznának magva.

4. Kit tsúſoltatok? kire tátottátok-fel a' ſzátokat, és ki-vetettétek nyelveteket: nem ti vattok-e a' bünös fiak, a' hazug mag?

5. Kik gyönyörködtök az Iſtenekben minden zoldellö fa-alatt, meg-ölvén a' gyermekeket a' patakokban, a' magas kö-ſziklák alatt?

6. A' patak réſzeiben a' te réſzed, ez a' te ſorſod: és azoknak itali áldozatot öntöttél-ki, eledeli áldozatot töttél. Vallyon ezekért nem haragſzom-e meg?

7. A' magas, és tettetes hegyre helyheztetted az ágyadat, és oda fel-mentél, hogy áldozatokat tennél.

8. És az ajtó-megé, és az ajtó-mellyékére tötted emlekezetedet: mert elöttem fel-foſztozódtál, és bé-fogadtad a' házaſság-rontót: meg ſzélesitetted az ágyadat, és ſzövetséget ſzerzettél azokkal: ſzeretted az ö ágyokat ki-nyilt kézzel.

9. És fel-ékeſitetted magadat kenettel a' királynak, és meg-ſokaſitottad kenötsköidet. Követidet meſzſze küldötted, és a' poklokig meg-aláztattál.

10. A' te útadnak ſokaságában faradoztál: nem mondottad: Meg-nyugſzom: a' kezednek életet találtál, azért nem könyörgöttél.

11. Miért féltél ſzorgalmatoskodván, hogy hazudtál, és rólam meg-nem emlekeztél, ſe nem gondolkodtál ſzivedben? mivelhogy halgatok, és mint-ha nem látnék, és el-feletkeztél rólam.

12. Én ki-hirdetem a' te igazságodat, és a' te tselekedetid nem haſználnak néked.

13. Mikor kiáltaſz, ſzabadittſanak-meg téged a' te egybe-gyüjtöttid, és azokat mind el-viſzi a' ſzél, el-ragadgya a' ſzellö: A' kinek pedig bizodalma vagyon én-bennem, örökségül birja a' földet, és birja az én ſzent hegyemet.

14. És meg-mondom: * útat tſinállyatok, útat adgyatok, térjetek-ki az ösvényröl, vegyétek-el az akadékokat az én népem útáról.

15. Mert ezeket mondgya a' Magaſságos, és a' fölséges az örökké-valóságban-lakó: és Szent az ö neve, a' magaſságban, és a' ſzent helyben lakván, és a' töredelmes, 's az alázatos lélekkel: hogy meg-elevenittſe az alázatoſok lelkét, és meg-elevenittſe a' töredelmeſek ſzivét.

16. Mert nem örökké pörlök, ſe végig nem haragſzom: mert a' lélek az ortzámelöl ki-mégyen, és a' lehelleteket én teremtem.

17. Az ö fösvénységének hamiſságáért haragudtam-meg, és meg-vertem ötet: el-rejtettem elötted az én ortzámat, és boſzſzonkodtam: és el-ment bújdoſván az ö ſzivének útán.

18. Az ö útait láttam, és meg-gyógyitottam ötet, és viſzſza-hoztam ötet, és megadtam néki a' vigaſztaláſokat, és a' kik ötet ſirattak.

19. Az ajakok gyümöltsét teremtettem a' békeſséget, békeſséget annak, a' ki távúl vagyon, és a' ki közel, monda az Úr, és meggyógyitottam ötet.

20. Az iſtentelenek pedig mint a' forró tenger, melly nem nyughatik, és annak habjai ki-vettetnek meg-tapodásra, és sárra.

21. * Nints békeſségek az iſtenteleneknek úgy-mond az Úr-Iſten. * Sup. 48.d.22.

LVIII. RÉSZ.

Dorgállya a' Zsidóknak kép-mutatását, megmutatván, hogy az ö böjtyök nem kedves az Iſtennél: meg-mutattya azt-is, miképen kelleſsék haſznoſſan böjtölni, ki által ſok jót nyér az ember. Mi módon üllyék a' ſzombatot; tudnillik, maga akarattyát az ember hadgya-el; és mitſoda jutalma azoknak, kik úgy üllik.

1. KIÁLTS, meg-ne ſzünnyél, mint a' trombita emeld-fel ſzódat, és hirdeſd az én népemnek az ö vétkeit, és a' Jákob házának az ö büneit. A

2. Mert engem napról-napra kereſnek, és az én útaimat tudni akarják: mint a' nemzetség, melly igazságot tſelekedett vólna, és az ö Iſtenének itéletét el-nem hatta vólna: kérdezik tölem az igazság itéletit: az Istenhez akarnak közelgetni.

3. Miért böjtöltünk, és meg-nem tekintetted? meg-aláztuk lelkeinket, és nem tudtad? Imé a' ti böjtötöknek napján a' ti akaratatok találtatik, és minden adóſitokat úntattyátok.

4. Imé pörlödéſre, és verſengéſre böjtöltök, és ökéllel iſtentelenül verekedtök. Ne böjtöllyetek mint e' napiglan, hogy hallattaſsék a' magaſságban a' ti kiáltáſtok. B

5. * Vallyon illyen-e a' böjt, a' mellyet válaſztottam, hogy nap-eſtig gyötörje ember a' lelkét? a' vagy egybe-hajtſa mint a' karikát a' fejét, és zsákot, és hamvat hintſen alája? vallyon ezt hivod-e böjtnek, és az Úr kedves napjának? * Zach. 7.b.5.

6. Nem ez-e inkább a' böjt, a' mellyet válaſztottam? óld-meg az iſtentelenségnek köteleit, óld-le a' le-nyomó kötölékeket; botsáſd-el azokat ſzabadságra a' kik meg-romlottak, és minden terhet el-ſzaggaſs.

7. * Szegd-meg kenyeredet az éhezönek, és a' ſzegényeket, és bújdosókat vidd a' házadba: midön mezitelent látſz, född-bé ötet, és a' te teſtedet meg ne utállyad. C

8. Akkor támad-fel mint a' hajnal a' te világoſságod, és a' te egéſséged hamarább fel-kél, és ortzád-elött mégyen a' te igazságod, és az Úr ditsösége hozzá fogad téged. * Ezec. 18.b.16. Mat. 25. c.35.

9. Akkor könyörgesz, és az Úr meg-halgat; kiáltasz, és mond: Ihol jelen vagyok, ha el-vészed belöled a' lántzot, és meg-szünöl az újodat ki-nyújtani, és haszontalant szóllani.

10. Midön ki-öntöd az éhezönek a' lelkedet: es a' nyomorúlt lelket bé-töltöd, feltámad a' setétségben a' te világosságod, és a' setétséged ollyan lészen mint a' dél.

D 11. És nyugodalmat ád néked mindenkor az Úr, és bé-tölti a' lelkedet fényeségekkel, és a' tsontyaidat meg-szabadittya, és lészsz mint a' nedves kert, és mint a' vizek küttya, mellynek vizei el nem fogynak.

* *Inf.* 61.*a.*4. 12. * És meg-épitetnek te benned a' régi puszták: a' sok régi nemzetségektöl-fogva-való fondamentomokat fel-állatod; és sövények épitöjének hivattatol, az ösvényeket nyugodalomra forditván.

13. Ha el-forditod a' lábadat a' szombatról, hogy az én szent napomon akaratodat ne tselekedgyed, és gyönyörüséges szombatnak nevezed, és az Úr ditsöséges szent napjának, és azt ditsöited, midön nem tselekeszed a' te útaidat, és nem találtatik a' te akaratod, hogy beszédet szólly:

14. Akkor gyönyörködöl az Úrban, és fel emellek téged a' föld magasága fölibe, és étetlek téged a' Jákob atyad örökségéböl: mert az Úr szája szóllott.

LIX. RÉSZ.

Nem azért nem szabadittya-meg az Isten a' Zsidókat, hogy hatalma nem vólna reá; hanem az ö gonoszságokért, kit magok-is meg-vallanak: hogy azért hatta-el öket az Isten, s' meg-vakitotta, és sokképen sanyargatta: az Istennek haragia a' gonoszokon; kegyessége a' meg-térökön.

A 1. Imé nem rövidült-meg az Úr keze, hogy
Num. 11.*c.*23. *Sup.* 50. *a.* 2. meg-nem szadadithatna, se meg-nem nehezült a' füle, hogy meg-nem halgatna.

2. De a' ti hamisságtok szerzettek el-válást ti-közöttetek, és a' ti Istentek-között, és a' ti büneitek rejtették-el az ö orczáját elöttetek, hogy meg ne halgatna.

* *Sup.* 1.*d.*15. 3. * Mert a' kezeitek meg-ferteztetett vérrel, és az újaitok hamissággal: az ajakitok hazugságot szóllottak, és a' nyelvetök hamisságot beszél.

4. Nints, a' ki igazságot szóllyon, sem a' ki igazán itéllyen: hanem a' semmiben biznak, és hiuságokat szólnak; * munkát fogadtak, és hamisságot szültek.

* *Job.* 15.*d.*35. 5. Az aspis-kigyók tojáit meg-törték, és pók-hálókat szöttek. Valaki azok tójáiban észik, meg-hal: és a' mi ki-költ, basiliskussá lészen.

B 6. Az ö pók-hálójokból nem lészen ruházat, se bé nem födöztetnek az ö munkájokkal: az ö munkájok haszontalan munkák, és a' hamisságnak tselekedete az ökezekben.

* *Prov.* 1.*b.*16. *Rom.* 3. *c.*15. 7. * Az ö lábok a' gonoszra futnak, és sietnek, hogy ártatlan vért ontsanak: az ö gondolattyok haszontalan gondolatok: pusztitás, és romlás az ö útokon.

8. A' békeség úttyát nem tudták, és nints itélet az ö lépéseikben. Az ö ösvények meg-horgasúltak nékik: valaki azokon jár, nem tudgya a' békeséget.

9. Az-okáért messze távozott tölünk az itélet, és az igazság nem vészen környül minket: világosságot várunk, és imé setétség; fényeséget, és a' setétségben járunk.

C 10. Tapogattuk mint a' vakok a' falt, és úgy mint szemek-nélkül tapogattunk: megbotlottunk délben mint a' setétben, a' homályos helyeken mint a' hóltak.

11. Minnyájan mint a' medvék orditunk, és mint a' galambok elmélkedvén nyögünk. Vártuk az itéletet, és nints; a' szabadulást és messze távozott tölünk.

12. Mert meg-sokasodtak a' mi hamisságink elötted, és a' mi büneink meg-feleltek nékünk. Mert a' mi büneink velünk vannak, és a' mi hamisságinkat meg-ismértük.

13. Hogy vétkeztünk, és hazudtunk az Úr-ellen: és el-fordúltunk, hogy ne mennénk a' mi Istenünk-után, hogy patvarkodást, és és törvény-szegést szóllanánk: gondoltuk, és szivünkböl szóllottuk a' hazugság igéit.

14. És hátra tért az itélet, és az igazság távúl állott: mert le-rohant az útszán az igazmondás, és az igazság nem mehetett-elö.

15. És az igazság el-felejtetett: és a' ki el-távozott a' gonosztól, prédává lött: és látta az Úr, és gonosznak látszott az ö szemei-elött, mert nints itélet. D

16. És látta, hogy nints férfiú: és el-álmélkodék, mert nints, a' ki eleit vegye: és meg-szabaditá azt az ö karjával, és igazságával meg-erösite azt.

* *Eph.* 6.*c.*17. 1. *Thes.* 5.*b.*8. 17. * Fel öltözött az igazságba, mint páncélba, és a' szabadúlásnak sisakja az ö fején, fel-öltözött a' boszszú-állásnak ruházatiba, és környül-vétetett mint a' buzgó haragnak palástyával.

18. Mint a' boszszú-állásra mint az ö haragjának meg-fizetésére az ö ellenségeinek, és hasonlatos fizetésre az ö ellenkezöinek: a' szigeteknek hasonlóval fizet.

19. És félik a' Nap-nyugatiak az Úr nevét; és a' Nap-keletiek az ö ditsöségét, mikor el-jö mint a' sebes folyó-viz, mellyet az Úr lelke indit:

* *Rom.* 11.*d.*26. 20. * És el-jö Sionnak a' meg-váltó, és azoknak, kik meg térnek a' hamisságból Jákobban, úgy-mond az Úr.

21. Ez az én szövetségem vélek, úgymond az Úr: Az én lelkem, melly benned vagyon, és az én igéim, mellyeket a' te szádba helyheztettem, el-nem távoznak a' te szádtól, és a' te magod szájától, és a' te

magod magva ízájától, úgy-mond az Úr, mostantól-fogva, és örökké.

LX. RÉSZ.

Örömre serkengettetik az Anyaszentegyház, hogy ö benne fog-világoskodni az Úr ditsösége: kinek kebelébe folyamodnak sok nemzetek; a' kik pedig oda nem folyamodnak, el-vesznek: benne lészen békesség, igazság, és Istени ditséret, ki-töröltetvén belöle a' gonoszság; és az Úr örök világosságára, és ditsöségére lészen.

1. KELLY-FEL, világosúlly-meg Jerusalem: mert el-jött a' te világosságod, és az Úr ditsösége fel-támadott te-rajtad.

2. Mert imé a' setétség bé-burittya a' földet, és a' homály a' népeket: te rajtad pedig fel-támad az Úr, és az ö ditsösége megláttatik te rajtad.

3. És a' Pogányok a' te világosságodban járnak, és a' királyok a' te elö-jöveteledbnek fényességében.

4. *Emeld-fel körös-körül a' te szemeidet, és lássad: mind ezek egybe-gyültek, hozzád jöttek: a' te fiaid messzünnen jönnek, és a' te leányid óldalad-mellöl kelnek-fel.

5. Akkor meg-látod, és bévelködöl, és tsodálkozik, és ki-terjed a' szived, mikor hozzád tér a' tengernek sokasága, és a' Pogányok ereje hozzád jö.

6. A' tevék sokasága el-burit téged, Mádiánnak, és Éfának gyors tevéi: minnyájan el-jönek Sábából, aranyat, és temjént hozván, és az Úrnak ditséretet hirdetvén.

7. Tzédarnak minden barma egybe-gyüjtetik néked, a' Nábajot kosai szolgálnak néked: meg-áldoztatnak az én engesztelö óltáromon, és az én ditsöségemnek házát meg-ditsöitem.

8. Kitsodák ezek, a' kik mint a' felyhök röpülnek, és mint a' galambok az ö ablakokra?

9. Mert engem várnak a' szigetek, és a' tenger hajói eleitöl-fogva, hogy el-hozzam a' fiaidat messziröl; az ö ezüstöket, és aranyokat ö vélek, a' te Urad Istened nevének, és az Israël szentének, mert meg-ditsöitett téged.

10. És meg-épitik a' jövevényed fiai a' te kö-falaidat, és azoknak királyi szolgálnak néked: mert az én haragomban vertelek-meg téged: és az én meg-békéllésemben könyörültem rajtad.

11. * És meg-nyitatnak a' te kapuid szünetelen: nappal, és éjjel bé-nem tétetnek, hogy hozzád hozatassék a' Pogányok erösége, és azok királyi hozzád vitetteſſenek.

12. Mert a' nemzetség, és az ország, melly néked nem szolgál, el-vész: és a' Pogányok pusztasággal pusztitatnak-el.

13. A' Libanus ditsösége hozzád jö, a' jegenye-fa, és a' puszpáng, és a' fenyü-fa mind-együtt, az én szent helyemnek felékesitésére, és az én lábaimnak helyét meg-ditsöitem.

14. És meg-görbülve jönek hozzád azoknak fiai, kik téged meg-aláztak, és a' lábaid nyomdokit imádgyák minnyájan a' kik, téged gyaláznak vala, és az Úr Városának nevezznek téged, az Israël szente Sionának.

15. Azért, hogy el-hagyattattál vólt, és meg-gyülöltettél, és nem vólt, a' ki benned által-menne, örök ditsöséget adok néked, örömet nemzetségröl nemzetségre:

16. És a' Pogányok tejét szopod, és a' királyok emlöjével tápláltatol: és meg-tudod, hogy én vagyok a' te meg-szabaditó Urad, és a' te meg-váltód Jákobnak erösse.

17. A' rezért aranyat hozok, és a' vasért ezüstöt hozok: és a' fákért, rezet és a' kövekért vasat: és a' te látogatásodat békeséggé tészem, és a' te gond-viselöidet igazsággá.

18. Nem hallattatik többé hamisság a' te földedben, pusztitás, és rontás a' te határidban, és el-foglallya a' szabadúlás a' te kösfalaidat, és a' te kapuidat a' ditséret.

19. *Nem lészen néked többé a' Nap nappali világositásra, sem a' hóld fényesége meg-nem világosit téged: hanem az Úr lészen néked örök világosságodra, és a' te Istened a' te ditsöségedre.

20. Nem enyészik-el többé a' te Napod, és a' te hóldod meg-nem fogyatkozik: mert az Úr lészen néked örök világosságodra, és a' te siralmadnak napjai el-végezödnek.

21. A' te néped pedig mind igazak, örökké örökségül birják a' földet, az én plántálásomnak tsemetéje, az én kezemnek munkája a' ditsöitésre.

22. A' leg-kisebbik ezerré lészen, és a' kisded igen erös nemzetséggé: én az Úr az ö idejében hirtelen meg-tselekeszem ezt.

LXI. RÉSZ.

Meg-váltó Krisztusnak tisztit, és az emberi nemzetnek meg-újitását hozza-elö: a' Papoknak prédikállása által a' Nemzetek az igaz hitre térnek: a' hivöknek vigasztalása, és Prédikátoroknak ditsösége, az Anyaszentegyház örvend az ö bóldogságán.

1. AZ Úr lelke én rajtam, azért, hogy meg-kent engemet az Úr: a' szelideknek hirdetni küldött engemet, hogy meg-orvosolnám a' töredelmes szivüeket, és a' foglyoknak az engedelmet prédikállanám, és a' bérekesztetteknek a' meg-nyitást:

2. Hogy az Úrnak engesztelö esztendejét prédikállanám, és a' mi Istenünk boszszúállásának napját: * hogy a' sirókat mind meg-vigasztalnám,

B 3. Hogy a' Sion siróinak szereznék; és adnék azoknak koronát a' hamuért, örömnek olaját a' sirásért, ditséretnek palástyát a' kesergésnek lelkéért: és hivattatnak abban az igazság erősinek, az Úr plántálásának a' ditsöitésre.

* Supr. 58. d. 12. 4. * És meg-épitik a' régi puszták, és a' régi romlásokat fel-állattyák, és meg-újittyák az el-puztúlt városokat, az el-hányattattakat nemzetségről nemzetségre.

5. És elö-állanak az idegenek, és a' ti barmaitokat legeltetik; és a' jövevények fiai ti szántóitok, és szölö-miveséitek lésznek.

6. Ti pedig az Úr Papjainak hivattattok: a' mi Istenünk Szolgai, mondanak néktek: A' Pogányok erösségét észitek-meg, és az ö ditsösségekben ditsekedtek.

C 7. A' ti kettös gyalázatokért, és pirulástokért ditsérik az ö részeket: ez-okáért két részt birnak az földökben, örök vigaságok leszen nékik.

8. Mert én az Úr szeretvén az itéletet, és gyülölvén a' ragadományt az épen-égö áldozatban: és az ö munkájokat igazán megadom, és örök szövetséget szerzek vélek.

9. És tudva leszen a' Pogányok-között az ö magvok, és az ö tsemetéjek a' népek-között: minnyájan, a' kik láttyák öket, megismérik öket, hogy ezek az a' mag, mellyet meg-áldott az Úr.

D 10. Örülvén örülök az Úrban, és örvendez az én lelkem az én Istenemben: mert az üdvözségnek ruházatiba öltöztetett engem: és az igazságnak öltözetével környékezett-meg engem, mint egy koronával felékesitetett vö-legényt, és mint az ö függöivel fel-tsinositott meny-aszszonyt.

11. Mert a' mint a' föld meg-termi az ö tsemetéjét, és mint a' kert ki-tsiráztattya az ö magvát: úgy az Úr Isten ki-tsiráztattya az igazságot, és a' ditséretet minden Pogányok elött.

LXII. RÉSZ.

Kristusnak el-jövetelérol, a' nemzeteknek meg-térésérol, és az Anyaszentegyháznak (az Istennek hozzá ingyen-való jó kedvéböl) bóldogságáról, ditsöségéről, és felmagaszta lásáról szóll. Az Anyaszentegyháznak Prédikátori, és az Evangyeliomnak az egész földre el-terjedése.

A 1. Sionért nem halgatok, és Jerusalemért meg-nem nyugszom, mig nem el-nem jöjön mint a' fényesség az ö igaza, és az ö üdvözitöje mint a' lámpás égjen.

2. És meg-láttyák a' Pogányok a' te igazadat, és minden királyok a' te ditsöségedet: és új névvel hivattatol, mellyet az Úr szája fog-nevezni.

3. És a' ditsöségnek koronája lészesz az Úr kezében, és az országnak koronája a' te Istened kezében.

B 4. Nem hivattatol többé el-hagyattatotnak; és a' te földed nem hivattatik többé Puztának: hanem hivattatol: az én akaratom ö benne, és a' te földed Lakottatotnak. Mert az Úrnak kedve tölt te benned: és a' te földedet lakni fogják.

5. Mert benned lakik az ifiú a' szüzzel, és benned laknak a' te fiaid. És örül a' völegény a' meny-aszszonyban, és örül rajtad a' te Istened.

C 6. A' te kö-falaidra, Jerusalem, örizöket rendeltem, egész nap, és egész éjjel soha nem halgatnak. A' kik meg-emlekeztek az Úrról, ne halgassatok.

7. És meg-ne szünnyetek töle, míg nem meg-erösiti, és míg nem ditséretessé tészi Jerusalemet a' földön.

8. Meg-eskütt az Úr az ö jobjára, és az ö erösségének karjára: Ha a' te búzádat többé eleségül adom az ellenségidnek: és ha iszszák az idegen fiak a' te borodat, a' mellyért munkálkodtál.

9. Mert a' kik azt bé-gyüjtik, azok észikmeg, és ditsérik az Urat; és a' kik azt bé-hordgyák, azok iszszák-meg az én szent pitvarimban.

D 10. Mennyetek-által, mennyetek-által a' kapukon, * készittsetek útat a' népnek, egyenesittsétek-meg az útat, szedgyétek-fel a' köveket, és emellyetek jelt a' Népekre.

* Supr. 57. d. 14. * Mat. 21. b. 5. Zach. 9. b. 9. 11. Imé az Úr meg-hallattatta ezt a' földnek utólsó határiban, mondgyátok-meg a' Sio leányának: * Imé a' te üdvözitöd el-jö: imé az ö jutalma ö véle, és az ö tselekedete ö elötte.

12. És nevezik öket, Szent Népnek, az Úrtól meg-váltottattaknak. Te pedig hivattatol, Meg-kereséstetett városnak, és nem El-hagyattatotnak.

LXIII. RÉSZ.

Az Úr vérrel festettnek mondgya magát, midön egyedül meg-gyözte vólna ellenségit. Noha az Isten sok jót tett vólna az Israëlitákkal, mindazon-által el-hagyta öket gonoszságokért: a' Próféta pedig meg-emlekezvén az Istennek kegyelmességéről, irgalmasságát kéri a' népre, kinek meg-vetésén panaszolkodik.

A 1. Kitsoda ez, a' ki Edomból jö, megfestett ruhákban Bosrából? ez az ékes az ö hoszszú-ruhájában, járván az ö erejének soksságában. Én, a' ki igazságot szóllok, óltalmazó vagyok a' meg-szabaditásra.

* Apoc. 19. c. 13. 2. * Miért veres tehát a' te öltözeted, és a' te ruháid mint a' sajtóban nyomóké?

3. A' sajtót egyedül nyomtam, és a' nemzetségek-közül nints férfiú velem: meg-tapodtam öket búsúlásomban, és meg-tiprot-

tam öket haragomban: és az ö vérek a' ruházatimra fetskendezett, és minden öltözetimet meg-rutitottam.

4. * Mert a' boſzſzú-állásnak napja az én ſzivemben, az én meg-ſzabaditáſomnak eſztendeje el-jött.

5. Körös-körül tekinték, és nem vala ſegétö; kereſtem, és nem vólt, a' ki meg-ſegétene: és meg-ſzabaditott engem az én karom, és az én haragom meg-ſegétett engem.

6. És meg-tapodtam a' népeket búsúlásomban, és meg-réſzegitettem öket haragomban, és a' földre vontam az ö erejeket.

7. Az Úr irgalmaſságiról meg-emlekezem, az Úrnak ditséretet mondok mindenekért, a' miket nékünk adott az Úr, és az Iſraël házával tött jóknak ſokaságáért, mellyeket ö vélek az ö kegyelmeſsége ſzerént tſelekedett, és az ö irgalmaſságinak ſokaſága ſzerént.

8. És monda: Bizonnyára én népem ez, nem meg-tagadó fiak: és ſzabaditójok lött nékik.

9. Minden ö háborúságokban meg-nem háborodott, és az ortzájának angyala meg-ſzabaditotta öket: az ö ſzerelméből, és kegyelmeſségéből ö váltotta-meg öket, és hordozta öket, és fel-emelte öket minden időben.

10. Ök pedig haragra ingerlették, és meg-háboritották az ö ſzentének lelkét: és ellenségekké változott nékik, és ö meg-győzte öket.

11. És meg-emlekezett a' Moyſes idejének napjairól, és az ö népéről: * Hol vagyon, a' ki ezeket ki-hozta a' tengerből az ö nyája páſztorival? hol vagyon, a' ki beléje helyheztette az ö ſzentének lelkét?

12. A' ki Moyſeſt jobbjánál-fogva ki-hozá az ö fölséges karjával, a' ki el-válaſztá elöttök a' vizeket, hogy magának örök nevet ſzerezne:

13. A' ki által hozá öket a' mélységes örvényeken, mint a' nem botló lovat a' puſztában.

14. Mint a' mezön alá-ménö barmot, az Úr lelke vólt az ö vezérlöje: igy hordoztad a' te népedet, hogy magadnak ditsöséges nevet ſzereznél.

15. * Tekints-alá menyből, és nézz-alá a' te ſzent, és ditsöséges lakó-helyedből: hol a' te buzgó ſzerelmed, és a' te eröſséged, a' te irgalmaſságidnak, és könyörületeſségidnek ſokaſága? meg-tartóztattak tölem magokat.

16. Mert te vagy a' mi atyánk, és Ábrahám nem tudott minket, és Iſraël nem ismért minket: te vagy Uram a' mi atyánk, a' mi meg-váltónk, öröktöl-fogva a' te neved.

17. Miért hattál Uram minket el-tévelyednünk a' te útaidról; meg-keményitetted ſzivünket, hogy ne félnénk téged? térj meg a' te ſzolgáidért, a' te örökſégednek nemzetségiért.

18. Mint a' ſemmit birták a' te ſzent népedet: a' mi ellenségink meg-tapodták a' te ſzent helyedet.

19. Löttünk mint eleinten, mikor rajtunk nem uralkodnál, és a' te neved reánk nem hivattatnék.

LXIV. RÉSZ.

Kéri az Iſtent, hogy a' maga nevét, és hatalmát ismérteſſe-meg ellenségével: elö-hozván azoknak-is bóldogságokat, kik az Iſtent várják: meg-vallya, és ſirattya a' népnek gonoſzságát, undokságát, ſzámkivetését; és ſzabadúlását kéri.

1. Oh ſzakaſztanád-meg az egeket, és ſzállanál-le: olvadnának-el ortzád-elött a' hegyek. A

2. Mint a' tüznek égetéſe meg-eméſztetnének, a' vizek tüzzel égnének-meg, hogy meg-ismértetnék a' te ellenségidtöl a' te neved: a' te ſzined-elött meg-háborodnának a' Pogányok.

3. Mikor tſodákat tſelekſzel, el-nem türhettyük: alá-ſzállottál, és az ortzád-elött a' hegyek el-olvadtak.

4. * Világ kezdetitöl-fogva nem hallották, ſe fülökbe nem vötték, a' ſzem nem látta Iſten te kivüled, a' miket kéſzittettél a' tégedet váróknak. B

5. Eleibe mentél a' vigadónak, és az igazság tſelekedönek: a' te útaidon meg-emlekeznek rólad: imé te meg-haragudtál, mert vétkeztünk: azokban vóltunk mindenkor, és meg-ſzabadúlunk.

6. És löttünk mi minnyájan mint a' tiſztátalan, és mint a' havi-folyáſosnak ruhája minden mi igazságink: és el-hullottunk minnyájan mint a' fa-levél, és a' mi hamiſságink mint a' ſzél vittek-el minket.

7. Nints, a' ki ſegétségül hija a' te nevedet; a' ki fel-kellyen, és tartóztaſſon téged: el-rejtetted az ortzádat elöttünk, és meg-rontottál minket a' mi hamiſságunkért. C

8. És moſt Uram, mi atyánk vagy te, mi pedig sár: és te mi teremtönk, és mi minnyájan a' te kezeid alkotmányi.

9. * Ne haragudgyál Uram illy igen, és meg-ne emlekezzél többé a' mi hamiſságunkról: imé tekints-meg, mi minnyájan te néped.

10. A' te ſzentségednek váraſa puſztává lött, Sion puſztává lött, Jeruſalem el-puſztúlt. D

11. A' mi ſzentelésünknek, és a' mi ditsöségünknek háza, a' hol téged az atyáink ditsértek, meg-égettetett tüzzel, és minden kivánatos dólgaink romlásra fordúltak.

12. Vallyon ezekért meg-tartóztatod-é Uram magadat, halgatſz-é, és fölöttébb nyomorgatſz-é minket?

* Sujr. 14. b. 8.

B

C

* Exod. 14. 20.

D

* Deut. 26. d. 15. Bar. 2. b. 15.

* 1. Cor. 2. b. 9.

* Pſal. 78. b. 9.

LXV. RÉSZ.

Nemzeteknek meg-térése, Zsidóknak az ö gonoszságokért meg-vetése, kik közül mind-azon-által keveſen meg-tartatnak; fenyegeti azokat, kik az Iſten törvényit meg-vetették; bóldogságot igér pedig azoknak, kik Iſten ſzolgai.

1. KERESTEK engem, a' kik az elött nem kérdeztek, meg-találtak, a' kik engem nem kereſtek, mondék: Ihol én, ihol én a' Nemzetnek, melly nem hitta ſegétségül az én nevemet.

2. Ki-terjeſztettem kezeimet egéſz nap a' hitetlen néphez, a' ki nem jó úton jár az ö gondolati után.

3. A' nép, melly engem haragra ingerel ſzemtöl-ſzembe mindenkor: a' kik a' kertekben téſznek áldozatot, és téglákon áldoznak:

4. Kik a' koporsókban laknak, és a' bálványok barlangiban hálnak: a' kik diſznó húſt éſznek, és fertelmes lév az ö fazekokban.

5. Kik azt mondgyák; Távozzál-el tölem, ne közelgeſs hozzám, mert tiſztátalan vagy: ezek füſté léſznek az én haragomban, egéſz nap égö tüzzé.

6. Imé irva vagyon elöttem: el-nem halgatom, hanem meg-adom, 's meg-fizetem az ö kebelekbe:

7. A' ti hamiſságtokat, és az atyáitok hamiſságit egyetemben, úgy-mond az Úr, a' kik áldoztak a' hegyeken, és a' halmokon boſzſzontottak engem, és viſzſza-mérem az ö elöbbeni tſelekedeteket az ö kebelekbe.

8. Ezeket mondgya az Úr: Mint-ha ſzölö ſzemet találnának a' gerezden: és mondanák: Ne vesd-el azt, mert áldás az: úgy tſelekeſzem az én ſzolgaimért, hogy mindeneſtöl el-ne veſzeſſem.

9. És Jákobból magot hozok-ki, és Júdából az én hegyeimnek örökösét: és örökségül birják azt az én válaſztottaim, és az én ſzolgaim laknak ott.

10. És a' mezöségek a' nyájak aklai léſznek, és az Akor völgye a' tſordák feküvöhelye, az én népemnek, a' kik engem kereſtek.

11. És ti, a' kik el-hagytátok az Urat, kik el-feletkeztetek az én ſzent hegyemröl, kik a' ſzerentsének aſztalt kéſzitetek, és itali áldozatot téſztek azon:

12. Fegyver-alá ſzámlállak titeket, és minnyájan le-vágáſsal húllotok-el: * azért, hogy hittalak, és nem feleltetek; ſzóllottam, és nem hallottátok: és gonoſzt tſelekedtetek ſzemeim-elött, és válaſztottátok, a' miket nem akartam.

13. Azért ezeket mondgya az Úr Iſten: Imé az én ſzolgaim éſznek, és ti éheztök: Imé az én ſzolgaim iſznak, és ti ſzomjúhoztok: Imé az én ſzolgaim vigadnak, és ti meg-ſzégyenültök:

14. Imé az én ſzolgaim ditséretet mondanak a' ſzivöknek örvendezéſe miatt, és ti kiáltotok a' ſzivetek fájdalma-miatt, és a' léleknek töredelmeſsége miatt orditotok.

15. És a' ti neveteket esküvéſre hadgyátok az én válaſztottimnak: és meg-öl téged az Úr Iſten, és az ö ſzolgait más néven nevezi.

16. Mellyben a' ki meg-áldatott a' földön, meg áldottatik az igaz Iſtenben: és a' ki a' földön esküſzik, az igaz Iſtenre esküſzik: mert el felejtve vannak az elöbbi nyomorúságok, és el-rejtve az én ſzemeim elöl.

17. * Mert imé én új egeket, és új földet teremtek; és nem léſznek emlekezetben az elöbbiek, és nem léſznek gondolatban.

18. Hanem örültök, és örvendeztek örökké azokban, a' miket én teremtek: mert imé én Jeruſalemnek örvendezéſt teremtek, és az ö népének örömet.

19. És örvendezek Jeruſalemben, és örülök az én népemen: és nem hallattatik többé ö benne a' ſiralomnak ſzava, és a' kiáltásnak ſzava.

20. Nem léſzen ott többé kitſiny idejü gyermek, ſe vén, ki el-ne töltſe az ö napjait: mert a' ſzáz eſztendös gyermek meg-hal, és a' ſzáz eſztendös bünös meg-átkoztatik.

21. És házakat épitnek, és lakják; és ſzöllöket plántálnak, és azoknak gyümöltſit éſzik.

22. Nem épitnek, hogy más lakja: nem plántálnak, hogy más egye-meg: mert a' fának napjai-ſzerént léſznek az én népemnek napjai, és az ö kezek munkái meg-agganak:

23. Az én válaſztottaim nem munkálkodnak heában, ſe nem nemzenek háboruſágban: mert az Úr áldottainak magva az, és az ö unokájok ö vélek.

24. És léſzen, * minek-elötte kiáltſanak, én meg-halgatom: még mikor ök ſzólnak, meg-hallom.

25. * A' farkas, és bárány együtt legeltetnek, az oroſzlány, és az ökör polyvát éſznek: és a' kigyónak az ö kenyere por: nem ártanak, ſe nem ölnek az én egéſz ſzent hegyemen, úgy-mond az Úr.

LXVI. RÉSZ.

Az egeknek, és földnek Ura nem azt a' templomot nézi, kit a' Zsidók néki nyugodalmára épitettek, hanem az alázatos ſzivet, az ö Teſtamentomnak áldozati el-vétetnek: a' Zsidóknak Kriſtus ellen, és Tanitványi ellen való gonoſzsága meg-büntettetik. Kriſtusnak ſzületéſe, és az Anyaſzentegyháznak ſzaporodáſa; kinek, hogy mindenek örvendgyenek, int, elö-hozván Iſtennek jótéteményit, kit az Urtól el-vévendö: mitnémü léſzen a' gonoſzoknak itéletire: és mint képen térnek-meg a' nemzetségek n' Kriſtus

Tanitványi

Tanitványi prédikálláſa által: a' jóknak, és gonoſzoknak utólsó jutalma.

A 1. EZEKET mondgya az Úr: Az ég az én ſzékem, a' föld pedig az én lábaimnak ſámolya: mitſoda ház az, mellyet nékem épitetek? és mitſoda helye ez az én nyugodalmomnak?

2. Mind ezeket az én kezem tſinálta, és löttek mind ezek, úgy-mond az Úr. Kire tekintſek pedig, hanem a' ſzegénykére, és a' töredelmes ſzivüre, és az én beſzédemet rettegöre?

B 3. A' ki ökröt áldozik, mint a' ki férfiat öl: a' ki juhot áldozik, mint a' ki az eb-agya velejét ki-vágja: a' ki eledeli áldozatot téſzen, mint a' ki diſznó vérrel áldozik: a' ki a' temjénröl emlekezik, mint a' ki a' bálványt áldja. Mind ezeket válaſztották az ö útokban, és az ö útálatoſságokban gyönyörködött az ö lelkek.

4. Az-okáért én-is az ö meg-tsúfoláſokat válaſztom: és a' mitöl félnek vala, reájok hozom: * mert hittam, és nem vólt, a' ki meg-felelne; ſzóllottam, és nem hallották: és gonoſzt tſelekedtek az én ſzemeimnek-elötte, és a' miket nem akartam, azokat válaſztották.

* Prov. 1. c. 24. Jer. 7. v. 13. Cap. 65. v. 12.

5. Hallyátok az Úr igéjét, a' kik az ö igéjére rettegtek: mondának a' titeket gyülölö atyátok fiai, és a' kik meg-vetettek titeket az én nevemért: ditsöiteſsék az Úr, és látni fogunk a' ti világoſságtokban: ök pedig meg-ſzégyenülnek.

C 6. A' népnek ſzava a' várasból, ſzózat a' templomból, az Úrnak ſzava, a' ki meg-fizet az ö ellenséginek.

7. Minek-elötte ſzülendö vólna, ſzült: minek-elötte el-jöne az ö ſzüléſe, fiú magzatot ſzült.

8. Ki hallott valaha illyen dolgot? és ki látott ehez haſonlót? nem-de a' föld ſzül-é egy nap? avagy ſzülettetik-é egyſzer'smind egy nemzetség, mert Sion ſzülendö vólt, és ſzülte az ö fiait.

9. Ne-de én, a' ki egyebeket ſzülökké téſzek, magam nem ſzülök-é, úgy-mond az Úr? nem-de én, a' ki egyebeknek nemzéſt adok, magtalan léſzek-é, úgy-mond a' te Urad Iſtened?

D 10. Vigadgyatok Jeruſalemmel, és örvendezzetek abban minnyájan, a' kik ötet ſzeretitek: örüllyetek véle örömmel minnyájan, a' kik rajta bánkodtok,

11. Hogy ſzopjatok, és bé-tellyetek az ö vigaſztalásának emlöjétöl: hogy fejjetek, és gyönyörüségekkel bévelködgyetek az ö minden-némü ditsöségével.

12. Mert ezeket mondgya az Úr: Imé én reája téritem a' békeſséget mint a' folyóvizet, és mint a' meg-áradott patakot a' Pogányok ditsöségét, a' mellyet ſzopni fogtok: az emlökhöz fogtok vitetni, és térdeken hizelkednek néktek.

13. Mint-ha az anya hizelkednék valakikinek, úgy vigaſztallak én titeket, és Jeruſalemben meg-vigaſztaltattok.

14. Meg-láttyátok, és örülni-fog a' ti ſzivetek, és a' tſontyaitok mint a' fü ki-tſiráznak: és meg-ismértetik az Úr keze az ö ſzolgaitól, és meg-haragſzik az ö ellenségire.

15. Mert imé az Úr tüzben jö-el, és mint a' forgó-ſzél az ö ſzekerei: hogy meg-fizeſſen az ö haragjának búſulásában, és meg-dorgállyon a' tüznek lángjában: E

16. Mert az Úr tüz-által fog-itélni, és az ö fegyverével minden teſtet, és meg-ſokaſodnak az Úrtól meg-ölettettek,

17. A' kik ſzenteknek, és tiſztáknak állitották magokat a' kertekben az ajtó-megett belöl, kik diſznó húſt éſznek vala, és útálatoſságot, és egeret: mind együtt megemészttetnek, úgy-mond az Úr.

18. Én pedig jövök, hogy az ö tſelekedeteket, és gondolattyokat egybe-gyüjtſem minden nemzetségekkel, és nyelvekkel: és el-jönek, és meg-láttyák az én ditsöségemet. F

19. És jelt vetek reájok, és a' kik közülök meg-ſzabadúlnak, el-küldöm a' Pogányokhoz a' tengerre, Afrikába, és Lydiába a' nyillal-lövökhöz; Olaſz-orſzágba, és Görög-orſzágba, a' meſzſze-való ſzigetekbe, azokhoz a' kik nem hallottak felölem, és nem látták az én ditsöségemet. És ki-hirdetik az én ditsöségemet a' Pogányoknak,

20. És el-hozzák mind a' ti atyátok-fiait minden Pogányok-közül ajándékúl az Úrnak, lovakon, és ſzekereken, és hordozó hintókon, és öſzvéreken, és kotſikon, az én ſzent hegyemre Jeruſalembe, úgy-mond az Úr, ſzinte mint-ha az Iſraël fiai ajándékot vinnének tiſzta edényben az Úr házába. G

21. És azok-közül papokat válaſztok, és levitákat, úgy-mond az Úr.

22. * Mert a' mint az új egek, és az új föld, mellyeket én meg-állatok én elöttem úgy-mond az Úr: úgy meg-áll a' ti magotok, és a' ti nevetek. * Apoc. 21. a. 1

23. És léſzen egy holnap-után más hólnap, és egy ſzombat-után más ſzombat: minden teſt el-jö, hogy imádkozzék az én ortzám-elött, úgy-mond az Úr.

24. És ki-mennek, és meg-láttyák a' férfiaknak hólt teſteket, kik ellenem vétkeztek: * az ö férgek meg-nem hal, és az ö tüzök meg-nem óltatik: és léſznek a' látásnak meg-únáſáig minden teſtnek. * Mar. 9. g. 44.

JEREMIÁS PROFÉTÁLÁSA.

Jeremiás még az Annya méhében Profétává ſzenteltetett: Pap vólt egyſzer's-mind, és nyilván Tanító. Sz. Jeronymus azt irja felöle, hogy gyermek-korában, mint egy tizen-öt eſztendös korában, valamint Moyſes a' Profetáláſt nem akarta, ſzemérmeteſségtöl viſeltetvén, fel-vállalni: de az Iſten parantsolattyára fel-kellett néki vállalni. Az ö Profetálásának pedig nagy réſze, dorgáláſokban, feddéſekben, és ſiralmokban áll: az után pedig az Anyaſzentegyházat vigaſztallya nagyon, hogy bánattya, és ſzomorusága ſok nemzetségeknek meg-térésével, és az új Teſtamentomnak malaſztyával örömre fog-fordúlni. Baruk vólt iró deákja; a' ki midön nem vigyázna a' Profetálásnak idejére, a' lett dolgoknak idejét, a' mint észre vészi, a' ki olvaſſa, egy keveſsé meg-zavarta. A' Görögök ſok helyen más rendet tartnak a' Részekben, hogy ſem a' mint a' Zſidó, és Deák bötükben olvaſsuk. Vannak, a' kik azt mondgyák felöle, hogy ö irta vólna a' Királyok 3dik, és 4dik könyvét; söt Abulenſis azt tartya, hogy ö irta vólna mind a' négyet. Máſok tanittyák, hogy a' Zſoltárokhoz-is ö adott vólna egynehányat: úgy-mint: a' 64ket, és a' 136kat.

Negyven-öt eſztendeig álhatatoſsan járt-el tiſztében, úgy-mint Joſiás királyságának 13. eſztendejében, és Jeruſalem el-puſztitásának ötödik eſztendejében, melly világ teremtéſe után vólt, 3420dik Kriſtus ſzületéſe elött pedig 584dik. Erös, és nagy ſzenvedö Ember vólt, mert minden félelmet ki-rekeſztvén, az igazat ki-mondotta mind a' Királynak, mind a' népnek. Szenvedéſiben a' Kriſtuſt képezte. A' Várasnak el-puſztitáſa után tiſzteſségeſen bántak véle a' Kaldéuſok, ö mind azon által inkább akart meg-maradni a' puſzta Várasban, hogy ſem velek el-bújdosni.

I. RÉSZ.

Jeremiás az annya méhében meg-ſzenteltetik, és Jóſiás Júda Királya idejében küldetik az Úrtól profétálásra: menti magát gyermeki állapattyával; de az Iſtentöl meg-tanitatván, és meg-erösitetvén, parantsolatot vészen, hogy Jeruſalemnek puſztúlását a' vigyázó veſzszö, és meg-gyújtatott fazék példája alatt profétállya.

A 1. JEREMIÁSNAK a' Heltziás fiának igéi, a' Papok-közül, kik Anatotban vóltak, a' Benjamin-földében.

2. Melly igéje az Úrnak lött hozzája, Jóſiásnak az Amon fiának a' Júda Királyának napjaiban, az ö orſzágának tizen-harmadik eſztendejében.

3. És lött Joakimnak a' Joſiás fiának a' Júda Királyának napjaiban, Sedetziásnak a' Joſiás fiának a' Júda Királyának tizen-egyedik eſztendejének el-teléséig, Jeruſalemnek el-költözéséig, az ötödik hólnapban.

4. És lön az Úr igéje én hozzám, mondván:

5. Minek-elötte formálnálak téged az anyád-méhében, ismértelek tégedet, és minek-elötte ki-jönél az anyád méhéből, megszenteltelek téged, és profétának rendeltelek téged a' Pogányok-között. B

6. És mondék, A, a, a, Uram Iſten: imé nem tudok ſzóllani, mert én gyermek vagyok.

7. És monda az Úr nékem: Ne mond: Gyermek vagyok: mert mindenekre, a' mellyekre küldlek téged, el-mégy; és mind, a' miket parantſolok néked, meg-mondod.

8. Ne félly az ö ortzájoktól: mert én veled vagyok, hogy ki-mentſelek téged, úgy-mond az Úr.

9. És ki-nyújtá az Úr az ö kezét, és illeté a' számat, és monda az Úr nékem:

10. Imé az én igéimet a' te szádba adtam: imé ma téged a' Pogányokon rendeltelek, és az országokon, * hogy gyomlálly, és ronts, és veszes, és el-hánny, és épits, és plántálly.

11. És lön az Úr igéje én hozzám, mondván: Mit látsz te Jeremiás?

12. És mondék: Vigyázó veszszöt látok én. És monda az Úr nékem: Jól láttad, mert vigyázok én az én igémre, hogy meg-tselekedgyem azt.

13. És az Úr igéje másodszor lön hozzám, mondván: Mit látsz te? És mondék: Meg-gyúlladott fazekat látok én, és annak szájat Észak-felöl.

14. És monda az Úr nékem: * Észak-felöl nyilatkozik-ki a' gonosz a' földnek minden lakóira.

15. Mert imé én egybe hivom az Északi országoknak minden nemzetségit, úgy-mond az Úr: és el-jönek, és ki-ki az ö királyi-székét a' Jerusalem kapuinak bé-menetelibe tészi, és minden kö-falaira körös-körül, és Júdának minden váraira.

16. És meg-beszéllem az én itéletimet nékik, azoknak minden gonoszságokért, a' kik engem el-hagytak, és idegen isteneknek áldoztak, és az ö kezök alkotmányát imádták.

17. Te azért övedzd-fel ágyékidat, és kelly-fel, és mond-meg nékik mind, a' miket én néked parantsolok. Ne félly az ö szinektöl: mert nem rettegtetlek téged az ö orczájoktól.

18. * Mert én töttelek ma téged erös várassá, és vas oszlopá, és réz falá az egész földön, a' Júda Királyinak, az ö fejedelminek, és a' papjainak, és a' föld népének.

19. És ellened hadakoznak, de meg-nem győznek: mert én te veled vagyok, úgymond az Úr, hogy meg-szabadittsalak téged.

II. RÉSZ.

Szemekre hánnya az Úr az Israel, és Júda Nemzetséginek gonoszságokat; föképen a' Pásztoroknak, és Prófétáknak; hogy el-felejtkezvén az Istennek sok jó-tételeiről, a' ki az élö kút-fö, a' bálványokhoz folyamodtak, kiktöl nem egyebet, hanem veszedelmet várhatnak: söt noha a' bálványozásban, ragadományban, és kegyetlenségben el-merültek vólnának, de még-is igyekeznének magokat mint egy igazaknak mutatni; annak-okáért az ö romlások meg-jövendöltetik.

1. És lön az Úr igéje hozzám, mondván:

2. Eredgy, és kiálts a' Jerusalem füleibe, mondván: Ezeket mondgya az Úr: Megemlekeztem rólad, szánakodván ifiúságodon, és a' te el-jegyzésednek szeretetin, mikor engem követtél a' pusztában, a' földön melly bé-nem vettetik.

3. Meg-szenteltetett Israël az Úrnak, az ö gyümöltsinek elsö zsengéje: minnyájan, a' kik meg-észik ötet, vétkeznek: veszedelmek jönek azokra, úgy-mond az Úr.

4. Halgassátok az Úr igéjét Jákobnak háza, és Israël házának minden rokonsági:

5. Ezeket mondgya az Úr: * Mitsoda hamisságot találtak az atyáitok én bennem, hogy el-távoztak tölem, és a' hiuság után jártak, és hiuságossokká löttek?

6. És nem mondották? Hol vagyon az Úr, a' ki fel-hozattatott minket Egyiptusföldéröl: a' ki által hozott minket a' pusztán, a' lakhatatlan, és útatlan földön, a' szomjúság földén, és a' halál ábrázattyán, olly földön, mellyen férfiú nem járt, és ember sem lakott?

7. És bé-vittelek titeket a' Karmélus földébe, hogy annak gyümöltsét ennétek, és annak leg-nagyobb javait: és bé-menvén meg-ferteztettétek az én földemet, és az én örökségemet útálatossággá töttétek.

8. A' papok nem mondották: Hol vagyon az Úr? és a' törvény forgatói nem tudtak engem, és a' pásztorok vétkeztek ellenem: és a' Próféták a' Báal által prosétáltak, és a' bálványokat követték.

9. Az-okáért még-is törvénnyel pörlök veletek, úgy-mond az Úr, és a' ti fiaitokkal vetekedem.

10. Mennyetek-által a' Tzétim szigetibe, és lássátok-meg: és Tzédarba küldgyetek, és igen meg-szemléllyétek: és lássátok-meg, ha lött-é efféle dolog.

11. Ha meg-változtatta a' nemzetség az ö istenit, és bizonnyára azok nem istenek: az én népem pedig az ö ditsöségét bálványá változtatta.

12. Rémüllyetek-meg egek ezen, és annak kapui igen el-pusztúllyatok, úgy-mond az Úr.

13. Mert két gonoszságot tselekedett az én népem: Engem el-hagytak az élö viznek kút-fejét, és magoknak kútakat ástak; bé-omlott kútakat, mellyek meg-nem tarthattyák a' vizet.

14. Vallyon szolga-é Israël, avagy honn született szolga-e'? miért lött tehát prédává?

15. Az oroszlányok orditottak reája, és a' szavokat ki-botsátták, az ö földét pusztává tötték: az ö váraši meg-égettettek, és nints a' ki azokban lakjék.

16. A' Memfis, 's a' Tafne fiai-is megferteztettek téged a' fejednek tetejéig.

17. Vallyon nem azért lött-é ez rajtad, hogy el-hagytad a' te Uradat Istenedet abban az időben, a' mellyen téged az úton hordoz vala?

18. Mostan-is mi dolgod vagyon néked az Egyiptus után, hogy zavaros vizet igyál?

és mi dolgod vagyon néked az Aſſyriuſok útával, hogy a' folyó vizet igyad?

19. Meg-fedd téged a' te gonoſzságod, és a' te el-fordúláſod meg-dorgál téged. Tudgyad, és láſsad, hogy gonoſz, és keſerü, hogy el-hagytad a' te Uradat Iſtenedet, és, hogy nints nálad az én félelmem, úgymond a' ſeregek Ura Iſtene.

20. Eleitól-fogva el-törted az én igámat, el-ſzakaſztottad az én köteleimet, mondottad: Nem ſzolgálok. * Mert minden magas halmon, és minden zöldellö fa-alatt le-heveredel vala te kurva.

21. Én pedig téged válaſztott ſzölönek plántáltalak, mindeneſtöl igaz magnak: hogy változtál tehát nékem gonoſz idegen ſzölövé.

22. Ha magadat ſaletrommal meg-moſodis, és meg-ſokaſitod-is magadnak a' bórit füvét, motskos vagy a' te hamiſságodban én elöttem, úgy-mond az Úr Iſten.

23. Miképen mondod: Nem vagyok meg-ferteztetett, nem jártam Báalim után? nézd-meg a' te útaidat a' völgyben, tudd-meg, mit tſelekedtél: mint a' könnyen-futó ki-terjeſztvén az ö útait.

24. A' puſztához ſzokott vad-ſzamár az ö lelkének kivánságában hozzája vonta az ö ſzerelmének ſzelét: ſenki el-nem tériti azt: minnyájan, a' kik azt keresik, el-nem fogyatkoznak: az ö havi-folyásában találályák azt.

25. Ojad a' lábaidat a' mezitelenségtöl, és a' torkodat a' ſzomjúságtól. És azt mondottad: Kétségbe eſtem, nem tſelekſzem: mert meg-ſzerettem az idegeneket, és azokután járok.

F 26. A' mint meg-ſzégyenül a' lopó, mikor rajta kapják, úgy meg-ſzégyenült az Israël háza, ö, és az ö királyi, a' fejedelmi, és a' papjai, és a' profétái.

27. Kik a' fának mondgyák: Én atyám vagy te; és a' könek: Te ſzültél engem: * háttal fordúltak hozzám, és nem artzal, és az ö nyomorúságoknak idején fognak mondani: Kelly-fel, és ſzabadits-meg minket.

28. Hol vannak a' te Iſtenid, a' kiket magadnak tſináltál? kellyenek-fel, és ſzabadittſanak-meg téged a' te nyomorúságodnak idején: * mert a' te várafidnak ſzáma-ſzerént, valának Júda a' te iſtenid.

29. Mit akartok velem törvénnyel vetekedni? minnyájan el-hagytatok engem, úgymond az Úr.

30. Heába vertem-meg a' fiaitokat, a' fégyelmet bé-nem vötték: meg-emésztette a' ti kardotok a' ti profétáitokat, mint a' puſztitó oroſzlány a' ti nemzetségtek.

31. Nézzétek az Úr igéjét: Vallyon puſztává löttem-é Iſraelnek, avagy késön-termö földé? miért mondotta tehát az én népem: el-távoztunk, nem jövünk többé hozzád?

32. Vallyon el-feletkezik-é a' ifiu az ö ékeſségéröl, vagy a' meny-aſſzony az ö melyének fátyoláról? az én népem pedig el-feletkezett rólam ſzámtalan napokon.

33. Mit igyekezed jónak mutatni a' te útadat a' ſzeretetnek keresésére, a' ki annak fölötte a' te gonoſzságidra-is tanitottad a' te útaidat,

34. És a' te ſzárnyaidon találtatott a' ſzegényeknek, 's az ártatlanoknak lelkek vére? nem az vermekben találtam öket, hanem mind azokban, mellyeket oda-fel elö-ſzámláltam.

35. És mondottad: Bün-nélkül, és ártatlan vagyok én: és azért fordúllyon-el rólam a' te haragod. Imé én törvénnyel vetekedem veled, azért, hogy azt mondottad: Nem vétkeztem.

36. Melly igen alá-valóvá löttél, gyakorolván a' te útaidat! és Egyiptus-miatt megſzégyenülſz, a' mint meg-ſzégyenültél Aſſur-miatt.

37. Mert ettöl-is el-ſzakadſz, és a' te kezeidet a' fejedre kúltſolod, mert meg-rontotta az Úr a' te birodalmodat, és ſemmi ſzerentséd nem léſzen abban.

III. RÉSZ.

Az Iſten az ö véghetetlen irgalmaſságából a' népet a' bálványozásból magához hija (kiben még az Israëlitáknál-is inkább el-merült a' Júda nemzetsége) meg-igérvén néki, hogy fiává fogadgya, és igaz Páſztorokat ád néki, hogy Jeruſalemben békeſségben ditsérheſsék az Urat. Jeruſalemnek következendö fel-magaſztaláſa; a' nemzeteknek oda gyüléſe, és a' népnek penitentzia-tartáſa.

A 1. KÖZÖNSÉGESEN mondgyák: Ha el-botsáttya a' férfiú az ö feleségét, és el-válván töle, más férfiúhoz mégyen; vallyon viſzſza-tér-é amahoz többé? vallyon nem meg-ferteztetett, és meg-ſzeplöſitetett léſzen-é az az aſſzony? te pedig ſok ſzeretökkel paráználkodtál: mind az által térj viſzſza én hozzám, úgy-mond az Úr, és én viſzſza fogadlak téged.

2. Emeld-fel ſzemeidet igyeneſſen, és láſſad, hol nem heveredtél-le: az útakon ülſz vala, várván öket mint a' tolvaj a' kietlenben: és meg-ferteztetted a' földet a' te paráznaſágiddal, és a' te gonoſzságiddal.

3. Az-okáért meg-tiltattak az eſsö-tsöppök, és nem lött késö-eſsö: parázna aſſzony homlokúvá löttél, nem akartál megpirúlni.

4. Az-okáért ottan tſak moſt mondgyad nékem: Én atyám vagy te, az én ſzüzeſségemnek vezére: B

5. Vallyon örökké haragſzol-é, a' vagy mind végig meg-maradſz-é? Imé ſzóllottál,

* Inf. 3. b. 6. Iſai. 5. a. 1. Mat. 21. d. 33.

* Inf. 31. f. 33.

* Inf. 11. c. 13.

és gonoszokat tselekedtél, és meg-lehetett töled.

6. És monda az Úr nékem a' Josiás király napjaiban; * Láttad-é, miket tselekedett a' pártoló Israel? el-ment magán minden magas hegyre, és minden zöldellö fa-alá, és ott paráználkodott.

7. És mondék, midön mind ezeket tselekedte vólna: Térj hozzám: és meg-nem tért. És látta az ö törvény-szegö öttse a' Júda,

8. Hogy azért: hogy paráználkodott a' pártoló Israel, el-botsáttam vólna ötet, és el-váló levelet adtam vólna néki: és nem félt a' törvény-szegö Júda az ö öttse; hanem el-ment, és ö-is paráználkodott.

9. És az ö paráznaságának kész-vóltával meg-ferteztette a' földet, és paráználkodott a' kövel, 's fával.

10. És mind ezek után-is nem tért hozzám az ö törvény-szegö öttse a' Júda tellyes szivéből, hanem hazugsággal, úgy-mond az Úr.

11. És monda az Úr énnékem: Meg-igazitotta az ö lelkét a' pártoló Israël, a' törvény-szegö Júdához-képest.

12. Menny-el, és kiáltsad e' beszédeket az Észak-ellen, és mondgyad: Térj-meg pártoló Israël, úgy-mond az Úr, és el-nem forditom az ortzámat töletek, mert szent vagyok én, úgy-mond az Úr, és nem haragszom mind örökké.

13. Mindazáltal tudgyad a' te hamisságodat, mert a' te Urad Istened ellen vétkeztél, és el-szélleszteted a' te útaidat az idegeneknek minden zöldellö fa-alatt, és az én szómat nem halgattad, úgy-mond az Úr.

14. Térjetek-meg el-térö fiak, úgy-mond az Úr: mert én vagyok a' ti férjetek: és hozzám viszlek titeket egyet a' városból, és kettöt a' nemzetségből, és bé-viszlek titeket Sionba.

15. És szivem-szerént való pásztorokat adok néktek, és legeltetnek titeket böltseséggel, és tudománnyal.

16. És midön meg-sokasodtok, és nevekedtök a' földön azokban a' napokban, úgy-mond az Úr; nem mondgyák többé: az Úr szövetségének szekrénye: se szivökbe nem ötlik, se meg-nem emlekeznek arról: megsem látogattatik, se többé nem lészen.

17. Az idöben Jerusalemet az Úr királyi-székének hijják: és egybe-gyülnek ahoz minden Pogányok az Úr nevében Jerusalembe, és nem járnak az ö gonoszságos szivök hamisága után.

18. Az napokban el-mégyen a' Júda háza az Israël házához, és el-jönek együtt az Északi földröl a' földre, mellyet az atyáitoknak adtam.

19. Én pedig mondék: Hogy tegyelek téged a' fiak-közé, és néked adgyam a' kivánatos földet, a' Pogányok sereginek jeles örökségét? És mondék: Atyádnak hij engem, és meg-ne szünnyél utánnam járni.

20. De a' mint meg-útállya az ö szeretöjét az aszszony, úgy meg-útált engem az Israël háza, úgy-mond az Úr.

21. Szózat hallatott az útakon, az Israël fiainak sirása, és orditása: mert meg-hamisitották az ö útokat, el-feletkeztek az ö Urokról Istenekröl.

22. Térjetek-meg el-térö fiak, és meggyógyitom a' ti fordúlástokat. Imé mi te hozzád megyünk: mert te vagy a' mi Urunk Istenünk.

23. Bizony hazugok vóltak a' halmok, és a' hegyekben sokasága: bizony a' mi Urunkban Istenünkben az Israël szabadúlása.

24. A' gyalázat meg-emésztette az atyáink munkáját ifiúságinktól-fogva, az ö nyájokat, és az ö tsordájokat, az ö fiokat, és az ö leányokat.

25. El-aluszunk a mi gyalázatunkban, és bé-födöz minket a' mi szégyenségünk: mert a' mi Urunknak Istenünknek vétkeztünk mi, és az atyáink, ifiúságunktól-fogva mind e' napiglan: és nem halgattuk a' mi Urunk Istenünk szavát.

IV. RÉSZ.

Kegyelmet igér az Úr az Israëlitáknak, ha töredelmes szívvel hozzá térnek; fenyegeti ellenben öket, ha gonoszságokban meg-maradnak: annak-okáért látván a' Próféta a' földnek következendö pusztúlását, siránkozik; mindaz-által nem pusztitatik-el egészszen.

1. HA meg-térsz Israël, úgy-mond az Úr, én hozzám térj: ha el-veted ortzám-elöl a' te botránkozásidat, meg-nem háborittatol.

2. És igy esküdgyél; Él az Úr, bizonyosságban, és itéletben, és igazságban: és áldgyák ötet a' Pogányok, és ditsérik ötet.

3. Mert ezeket mondgya az Úr a' Júda, 's a' Jerusalem férfiának: * Ujittsatok ugarat magatoknak, és ne vetsetek a' töviseknek közé:

4. Környül-metéltessetek az Úrnak, és vetsétek-el a' ti sziveiteknek elsö böreit Júdának férfiai, és Jerusalemnek lakói: hogy valamiképen ki-ne mennyen mint a' tüz az én haragom, és meg-ne gyuladgyon, és ne légyen, a' ki meg-óltsa, a' ti gondolatitoknak gonoszsága miatt.

5. Hirdetsétek Júdában, és Jerusalemben hallattassátok-meg: szóllyatok, és fujjatok trombitát a' földön: kiáltsatok erösen, és mondgyátok: Gyüllyetek-egybe, és mennyünk erös városokba.

6. Emellyetek jelt Sionban. Erösödgyetek-meg, ne állyatok, * mert vetszedelmet hozok én Északról, és nagy romlást.

7. Fel-jött az oroszlány az ö feküvö helyéből, és a' Nemzetségek rablója fel-emelkedett: ki-jött helyéből, hogy puſztává tegye a' te földedet: a' te váraſid el-rontatnak, lakó-nélkül maradván.

8. Ezért övedzétek-fel magotokat ſzörzsákokkal, sirjatok, és ordittſatok: mert nem fordúlt-el rólunk az Úr búſúlásának haragja.

9. És léſzen az' napon, úgy-mond az Úr: El-vész a' Király ſzive, és a' fejedelmek ſzive: és el-álmélkodnak a' papok, és a' próféták meg-rémülnek.

10. És mondék: Ah, ah, ah Uram Iſten, meg-tſaltad-é tehát e' népet, és Jeruſalemet, mondván: Békeſségtek léſzen: és imé lelkünkig érkezett a' fegyver?

11. Az idöben mondatik e' népnek, és Jeruſalemnek: Sütö ſzél az útakon, mellyek az én népem leánya útának puſztájában vannak, nem ſzórásra, és tiſztitásra.

12. Tellyes ſzél jö ezekből nékem: és moſt én meg-beſzéllem az én itéletimet nékik.

D 13. Imé mint a' felyhö úgy jö-fel, és mint a' ſzél-vész az ö ſzekere: gyorſabbak a' ſaſoknál az ö lovai: jaj nékünk, mert el-puſztitattunk.

14. Mosd-meg ſzivedet a' gonoſzságtól Jeruſalem, hogy meg-ſzabadúlly: meddig kéſznek benned az ártalmas gondolatok?

15. Mert a' hirdetönek ſzózattya Dan-felöl; és a' bálványt meg-jelentönek az Efraim hegyéröl.

16. Mondgyátok-meg a' nemzetségeknek: Imé hallattatott Jeruſalemben, hogy örizök jönek meſzſze földröl, és a' Júda váraſi ellen kiáltnak.

17. Mint a' mezönek örizöi löttek ö ellene körös-körül: mert engem haragra ingerlett, úgy-mond az Úr.

Sap. 1. a. 3. h. 5. 18. * A' te útaid, és a' te gondolatid tſelekedték ezeket néked: ez a' te gonoſzságod, mert keſerü, mert a' ſzivedet illette.

E 19. A' haſam, a' haſam faj, az én ſzivemnek érzékenységi meg-háborodtak én bennem: nem halgatom-el, mert a' kürt ſzavát hallotta az én lelkem, a' hartz kiáltását.

20. A' romlás romláſra hivattatott, és el-puſztitatott az egéſz föld: hirtelen el-puſztitattak az én hajlékim, hirtelen az én böreim.

21. 'S meddig látom a' ſzaladót, hallom a' kürt ſzavát?

22. Mert az én bolond népem nem iſmért engem: eſztelen fiak, és balgatagok: böltſek, hogy gonoſzt tſelekedgyenek, jól tſelekedni pedig nem tudtak.

23. Meg-tekintém a' földet, és imé puſzta vala, és heába-való; és az egeket, és nem vala világoſság azokban.

24. Látám a' hegyeket, és imé mozognak vala: és minden halmok meg-háborodtak.

25. Nézélek, és nem vala ember: és minden égi madár el-távozott.

F 26. Tekinték, és imé puſzta a' Karmélus, és minden váraſi el-rontattak az Úr ſzine elött, és az ö búsúlt haragjának ſzine elött.

27. Mert ezeket mondgya az Úr: El-puſztitatik az egéſz föld, de mindazáltal el-nem fogyatom.

28. Gyáſzol a' föld, és keſeregnek ottfenn az egek; azért, hogy ſzóllottam, gondoltam, és meg-nem bántam, ſem el-nem tértem attól.

G 29. A' lovaſnak, és nyillal lövönek ſzava elött el-futott minden város: bé-mentenek a' kemény helyekre, és fel-hágtak a köſziklákra: minden váraſok el-hagyattattak, és nem lakik azokban ember.

30. Te pedig el-puſztitatván mit fogſz tſelekedni? midön karmazſin-ſzinübe öltözöl, midön fel-tſinoſitatol arany-függövél, és meg-feſted kendözövel a' ſzemeidet, heába ékeſited magadat: meg-útáltak téged a' te ſzeretöid, a' lelkedet kereſik.

31. Mert mint a' ſzülö ſzózattyát hallottam, kinlódáſokat mint a' gyermek-ſzülöét: A' Sion leányának ſzava mint a' meg-halónak, és a' kezeit ki-terjeſztönek: jaj nékem, mert el-fogyatkozott a' lelkem a' meg-ölettekért.

V. RÉSZ.

Igazat keres az Úr Jerusalemben, hogy rajta könyörüllyön: de nem talál, mert mind a' nép, 's mind a' fö rendek el-merültek a' gonoſzságban; tudni-illik a' bálványozásban, 's fajtalanságban: azért fenyegeti öket az idegen nemzetek által való puſztitáſſal: mindazon-által egéſzlen el-nem töröltetnek.

A 1. KERÜLLYÉTEK-MEG a' Jeruſalem útait, és nézzétek, és ſzemléllyétek-meg, és kérdezkedgyetek az ö útſzáin, ha találtok-é törvényt-tſelekedö, és hivséget keresö férfiat: és meg-kegyelmezek néki.

2. Hogy-ha mondgyák-is: El az Úr; azt-is hamiſſan esküſzik.

3. Uram a' te ſzemeid a' hivséget nézik: verted öket, és nem fajlalták: meg-rontottad öket, és nem akarták fel-venni a' fégyelmet: keményebbekké tötték az ö ortzájokat a' könél, és nem akartak meg-térni.

B 4. Én pedig mondék: Talám ſzegények, és bolondok, nem tudván az Úr útát, az ö Iſtenök itéletét.

5. El-megyek azért a' fö emberekhez, és ſzóllok nékik; mert ök tudgyák az Úr útát, az ö Iſtenök itéletét. És imé azok inkább mind-együtt törték-el az igát, el-ſzakaſztották a' köteleket.

6. Az-okáért meg-sértette öket az erdei oroszlány, a' farkas estve-felé el-pusztitotta öket, a' pártdutz vigyáz az ö városokra: minden, a' ki ki-menend közülök, meg fogattatik, mert meg-sokasodtak az ö vétkek, el-hatalmaztak az ö pártolkodások.

7. Hogy kegyelmezhetek-meg néked? a' fiaid el-hattak engem, és azokra esküsznek, a' kik nem istenek: meg-elégitettem öket, és paráználkodtak, és a' kurvának házában bujálkodtak.

* Ezec. 22. c. 11. C

8. Katzér, és mén-lovakká löttek: * ki-az ö felebaráttya feleségére nyerit vala.

9. Vallyon ezekért nem látogatom-é-meg, úgy-mond az Úr? és ez illyen nemzetségen nem áll-é boszszút az én lelkem?

10. Mennyetek-fel az ö kö-falaira, és hánnyátok-el, de el-ne fogyasátok: törjétek-el az ö jövéit, mert nem az Úré.

11. Mert vétekkel vétkezett ellenem az Israel háza, és a' Júda háza, úgy-mond az Úr.

12. Meg-tagadták az Urat, és mondották: Nem ö az; se nem jö reánk a' veszedelem: a' fegyvért, és az éhséget nem látyuk.

13. A' próféták heában szóllottak, és nem vólt felelet bennek: azért ezek történnek rajtok.

14. Ezeket mondgya a' seregek Ura Istene: Mivelhogy ez igét szóllottátok: imé én tüzzé tészem az én igéimet a' te szádban, és e' népet fákká, és meg-emészti öket.

15. Imé én messzünnen hozok nemzetséget reátok Israël háza, úgy-mond az Úr; erös nemzetséget, régi nemzetséget: olly nemzetséget, a' kinek nyelvét nem tudod, se nem érted, mit szóll.

16. Az ö tegze mint a' fel-nyilt koporsó, minnyájan erösek.

17. És meg-észi a' te veteményidet, és a' kenyeredet: meg-emészti a' fiaidat, és leányidat: meg-észi a' te nyájadat, és a' tsordáidat: meg-észi a' te szölödet, és a' fügédet: és el-rontya fegyverrel a' te erös városidat, mellyekben néked bizodalmad vagyon:

18. Mindaz-által az napokban, úgy-mond az Úr, el-nem fogyatlak titeket.

19. * Hogy-ha mondgyátok: Miért tselekedte velünk a' mi Urunk Istenünk mind ezeket? mondgyad nékik: A' mint el-hagytatok engem, és idegen istennek szolgáltatok a' ti földetekben, úgy szólgáltok az idegeneknek a' nem ti földötökben.

20. Hirdessétek-meg ezt a' Jákob házának, és hallattassátok Júdában, mondván:

21. Hallyad bolond nép, a' kinek nints szived: a' kik, szemeitek lévén, nem láttok; és füleitek, és nem hallotok.

22. Nem féltek-é tehát engem, úgy-mond az Úr; és az én ortzám elött nem bánkodtok-é? A' ki a' fövenyt határúl töttem a' tengernek, örök parantsolattal, mellyet által nem hág: és meg-indúlnak, és eröt nem vehetnek; és meg-dagadnak az ö habjai, és azon által nem mennek:

23. E' népnek pedig hitetlen, és boszszontó szíve vagyon, el-távoztak, és el-mentek. F

24. És nem mondották az ö szivökben: Féllyük a' mi Urunkat Istenünket, a' ki nékünk idején, és késön-való esöt ád az ö idejében; ki az esztendei aratásnak tellyesvóltát meg-örizi nékünk.

25. A' ti hamisságitok téritették-el ezeket: és a' büneitek tiltották-el töletek.

26. Mert istentelenek találtattak az én népem között leselkedvén mint a' madarászok, tört hányván, és keleptzéket a' férfiak fogására.

27. Mint a' tör teli madarakkal, úgy az ö házok rakvák álnoksággal: azért löttek nagyá, és meg-gazdagúltak.

28. Meg-kövéredtek, és meg-hiztak: és igen gonoszúl hágták-által az én beszédimet. G
* Az özvegy ügyét meg-nem itélték, az árva ügyét nem igazgatták, és a' szegények törvényét meg-nem itélték. * Isai. 1. f. 23. Zach. 7. c. 10.

29. Vallyon ezekért nem látogatom-é-meg, úgy-mond az Úr? a' vagy ez illyen nemzetségen nem áll-é boszszút az én lelkem?

30. Álmélkodás, és tsodák löttek a' földön:

31. A' próféták hazugságot profétáltak, és a' papok ehez kezökkel tapsoltak: és az én népem szerette ez illyeneket: azért mi lészen az ö utóllyára.

VI. RÉSZ.

Jövendöli Jerusalemnek az Assyriusok által való pusztitását azért, hogy az Istent meg-vetették; az ö intését nem halgatták; és hogy minnyájan, de kiváltképen a' förendek, Próféták, és Papok a' fösvénységnek, és álnokságnak adták magokat: annak-okáért mind magokat, 's mind áldozattyokat az Isten meg-veti: inti azért öket a' sirásra.

1. ERÖSÖDGYETEK-MEG Benjaminnak fiai Jerusalem-közepett, és Tekuában trombitát fújjatok, és Betakaremben emellyetek zászlót: mert veszedelem láttatik Északról jöni, és nagy romlás. A

2. A' szép, és gyenge aszszony állathoz hasonlitottam a' Sion leányát.

3. Ö hozzája jönek a' pásztorok, és azok nyájai: sátorokat vontak-fel benne köröskörül: ki ki azokat legelteti, a' mellyek az ö keze alatt vannak.

4. Készittsetek hadat ellene: kellyetek-fel, és mennyünk-fel délben: jaj nékünk, mert el-hanyatlott a' nap, mert meg-hoszszabbúltak az árnyékok estve.

5. Kellyetek-el, és mennyünk-fel éjjel, és rontsuk-el az ö házait.

B 6. Mert ezeket mondgya a' seregek Ura: Vágjátok az ö fáját, és töltsetek töltést Jerusalem-körül: ez a' meg-látogatásnak ideje, minden patvarkodás ö benne.

7. A' mint meg-hidegitette a' kút az ö vizét, úgy hidegitette-meg az ö gonoszságát: hamisság, és pusztitás hallattatik ö benne, én elöttem mindenkor betegség, és vereség.

8. Tanúlly Jerusalem, hogy valami-képen el-ne távozzék a' lelkem töled, hogy valami-képen ne tegyelek téged pusztává, lakhatatlan földé.

9. Ezeket mondgya a' seregek Ura: Mind egy gerezdig meg-szedik mint a' szölöben az Israël maradékit: forditsd a' kezedet mint a' szolö-szedö a' kosárra.

C 10. Kinek szóllyak? és kit hijak bizonyságúl, hogy hallya? imé környül-metéletlenek az ö fülök, és nem halhatnak: imé az Úr igéje gyalázattá lött nékik, és bé-nem vészik azt.

11. Az-okáért az Úr haragjával tellyes vagyok, el-fáradtam szenvedvén: öntsd-ki a' kitsiny gyermekre az útszákon, és az ifiak gyülekezetire mind-együtt: mert a' férfiú az aszszony-állattal el-fogattatik, a' vén a' tellyes idejüvel.

12. És az ö házok idegenekre szállanak, a' mezöjök, 's a' feleségek egyenlö-képen: mert ki-nyújtom kezemet a' föld lakóira, úgy-mond az Úr.

13. * Mert kitsinytöl-fogva nagyig minnyájan fösvénységet követnek: és a' Profétától-fogva a' papig minnyájan álnokságot tselekesznek.

* *Isa. 56. d. 11. Inf. 8. d. 10.*

D 14. És gyógyittyák vala az én népem leányának romlását gyalázattal, mondván: Békeség, békeség: és nem vala békeség.

15. Szégyenlették, hogy útálatosságot tselekedtek: söt inkább szégyenséggel nem szégyenlették, és nem tudtak meg-pirúlni, az-okáért el-esnek az el-estek között: az ö meg-látogatásoknak idején le-omolnak, úgy-mond az Úr.

16. Ezeket mondgya az Úr: Állyatok az útakon, és lássátok-meg, és kérdezkedgyetek a' régi ösvényekröl, mellyik légyen a' jó út, és azon járjatok: * és nyugodalmat találtok a' ti lelkeiteknek. És mondának: Nem járunk.

* *Mat. 11. d. 29.*

17. És ör-állókat rendelék néktek. Halgassátok a' trombita szót. És mondának: Nem halgattyuk.

E 18. Az-okáért halgassátok-meg Pogányok, és értsd-meg gyülekezet, melly nagy dolgokat tselekeszem én rajtok.

19. Hallyad föld: Imé én e' népre veszedelmeket hozok, az ö gondolatinak gyümöltsét: mert az én igéimet nem halgatták, és a' törvényemet meg-vetették.

20. * Miért hoztok nékem Sábából temjént, és gyönyörüséges illatú kalamust messze földröl? a' ti épen-égö áldozatitok nem kedvesek, és a' ti egyéb áldozatitok nem tetszettek nékem.

* *Isa. 1. d. 11.*

F 21. Az-okáért ezeket mondgya az Úr: Imé én e' nép-közibe romlásokat hozok, és el-esnek azok által az atyák, és a' fiak egyetemben, a' szomszéd, és az atyafiú el-veszsznek.

22. Ezeket mondgya az Úr: Imé nép jö Észak-földéröl, és nagy nemzetség támad-fel a' föld végéröl.

23. Nyilat, és paizst ragad: kegyetlen, és nem könyörül, az ö szava mint a' tenger fog zúgni: és lovakra ülnek, készek mint a' férfiú a' hartzra, te ellened Sion leánya.

24. Hallottuk annak hirét, el-lankadtak a' mi kezeink: a' háborúság környül-fogott minket; a' fájdalmak, mint a' szülöt.

25. Ne mennyetek-ki a' mezökre, és az úton ne járjatok: mert az ellenségnek kardgya körös-körül rémülés.

26. Én népemnek leánya övedzél-fel szörzsákba, és hints hamvat reád: az egyetlennek siratását szerezd magadnak, keserves sirást, mert hirtelen reánk jö a' pusztító.

G 27. Erös probálóvá tettelek téged az én népem között: és meg-tudod, és meg-próbálod az ö útokat.

28. E' fejedelmek minnyájan párt-ütök, álnokúl-járók, réz, és vas: minnyájan megveszsztek.

29. A' fúvó semmivé lött, a' tüzben megemésztetett az ón: az olvasztó heába olvasztott: mert az ö gonoszságok meg-nem emésztetett.

30. Meg-vettetett ezüstnek hijátok öket, mert az Úr el-vetette öket.

VII. RÉSZ.

Meg-mutattya a' Proféta a' gonoszoknak, hogy meg-vetvén a' Profétákat, hijába biznak a' templomban, és külsö tzeremoniákban, valamint az atyáik: annak-okáért a' templom el-rontatik, a' Júda földe el-pusztitatik; és sem a' Jeremiás könyörgése, sem a' magok áldozati nem lésznek haszonosok, mivel hogy Tóftet bálványt imádták, és jok gonoszságokat tselekedtek.

A 1. Az ige, melly Jeremiáshoz lött az Úrtól, mondván:

2. Ály az Úr háza kapujában, és hirdesd ott ez igét, és mondgyad: Halgassátok az Úr igéjét egész Júda, kik bé-mentök e' kapukon, hogy imádgyátok az Urat.

* *Inf. 26. d. 15.*

3. Ezeket mondgya a' seregek Ura az Israël Istene: * Jobbittsátok meg a' ti útaitokat, és a' ti tselekedeteiteket: és veletek lakom e' helyen.

4. Ne bizzatok a' hazugság igéiben, mondván: Az Úr temploma, az Úr temploma, az Úr temploma ez.

5. Mert ha jól igazgattyátok az útaitokat, és tselekedeteiteket; ha itéletet tésztek a' férfiú, 's az ö attyafia-között,

6. A' jövevényen, és az árván, és az özvegyen nem tselekeſztek törvénytelenséget, ſem ártatlan vért nem ontotok e' helyen, és az idegen iſtenek-után nem jártok magatok veſzedelmére:

7. Veletek lakom e' helyen; a' földön, mellyet az atyáitoknak adtam örökkön-örökké.

8. Imé ti a' hazugság beſzédiben bizakodtok, mellyek nem haſználnak néktek:

9. Loptok, öltök, paráználkodtok, hamiſſan esküſztök, Báalimnak áldoztok, és idegen iſtenek után jártok, a' kiket nem iſmértek.

10. És el-jöttetek, és meg-állottatok elöttem e' házban, mellyben ſegétségül hivattatott az én nevem, és ezt mondottátok: Megſzabadúltunk, azért hogy mind ez útálatoſságokat tſelekedtük.

11.* Vallyon tehát latrok barlangjává löttè e' ház, mellyben ſegétségül hivattatott az én nevem, a' ti ſzemeitek elött? én, én vagyok: én láttam, úgy-mond az Úr.

12. Mennyetek az én helyemre Silóba, a' hol az én nevem lakott eleinten: és láſsátok meg, miket tſelekedtem azzal az én népemnek Israëlnek gonoſzságáért.

13. És moſt, mivelhogy mind e' dolgokat tſelekedtétek úgy-mond az Úr: és ſzóllottam néktek reggel fel-kelvén, és ſzólván, és nem halgattátok; * és hittalak titeket, és nem feleltetek.

14. Úgy tſelekeſzem e' házzal, mellyben ſegétségül hivattatott az én nevem, és a' mellyben néktek reménységtek vagyon; és a' hellyel, mellyet néktek, és a' ti atyáitoknak adtam, a' mint Silóval tſelekedtem.

15. És el-vetlek titeket ortzám-elöl, a' mint el-vetettem minden atyátok fiait, Efraimnak minden magvát.

16. * Te azért ne imádkozzál e' népért, ſe ne tégy érettek ditséretet és imádságot, és ne álly ellenem: mert nem halgatlak-meg téged.

17. Nem látod-e', mit tſelekeſznek ezek a' Júda váraſiban, és a' Jeruſalem útſzáin?

18. A' fiak fát ſzednek, és az atyák tüzet gyújtnak, és az aſzſzonyok zſírral dagaſztnak, hogy lepényeket tſinállyanak az ég királynéjának, és az idegen iſteneknek áldozzanak, és engem haragra ingerellyenek.

19. Vallyon engem ingerelnek-e' haragra, úgy-mond az Úr? nem önnön-magokat-e' az ö ortzájok ſzégyenségére?

20. Az okáért ezeket mondgya az Úr-Iſten: Ime az én haragom, és az én búſulásom fel-gerjed e' hely-ellen, az emberekre, és a' barmokra, és a' tartomány fájára, és a' földnek gyümöltſire, és fel-gyújtatik, és meg nem oltatik.

21. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura az Iſraël Iſtene: A' ti épen-égö áldozatitokat tegyétek a' ti egyéb áldozatitokhoz, és egyétek-meg a' húsát.

22. Mert nem ſzóllottam a' ti atyáitokkal, és nem parantſoltam nékik, az napon, mellyen ki-hoztam öket Egyiptus földéből, az épen-égö, és egyéb áldozatok igéjéröl:

23. Hanen ez igét parantſoltam nékik, mondván: Halgaſsátok az én ſzómat, és a' ti Iſtentek léſzek, és ti az én népem léſztek: és járjatok minden úton, mellyet néktek parantſoltam, hogy jól legyetek.

24. És nem halgattak, ſe meg nem hajtották fülöket: hanem az ö akarattyokban jártak, és az ö gonoſz ſziveknek hamiſságában: és hátra mentenek, és nem elö.

25. A' napságtól-fogva, mellyen ki-jöttek az ö attyok Egyiptus földéből, mind e' mái napiglan. És el-küldöttem hozzátok minden én ſzolgaimat, a' Profétákat, naponként fel-kelvén reggel, és el-küldvén.

26. És nem halgattak engem, ſe meg nem hajtották fülöket: hanem meg-keményitették az ö nyakokat: * és gonoſzbúl tſelekedtek, hogy ſem az ö attyok.

27. És meg-beſzélled nékik mind ez igéket, és meg nem halgatnak téged; és hivod öket, és meg nem felelnek néked.

28. És mondgyad nékik: Ez a' nemzetség, melly nem halgatta az ö Ura Iſtene ſzavát, ſe fel nem vötte a' fégyelmet: el-veſzett a' hit, és el-vétetett az ö ſzájokból.

29. Nyird-el a' hajadat, és veſd-el, és ſirj fel-ſzóval: mert el-vetette az Úr, és el-hatta az ö haragjának nemzetségét.

30. Mert gonoſzt tſelekedtek a' Júda fiai az én ſzemeim-elött, úgy-mond az Úr. Az ö botránkozáſokat a' házba helyheztették, a' mellyben ſegétségül hivattatott az én nevem, hogy meg-ferteztetnék azt:

31. És meg-épitették a' Tófet magas helyeit, melly az Ennon fia völgyében vagyon: hogy meg-égetnék az ö fiokat 's az ö leányokat tüzzel: a' miket nem parantſoltam, ſe ſzivemben nem gondoltam.

32. Azokáért imé el-jönek a' napok, úgy-mond az Úr, és nem mondatik többé Tófetnek, ſem az Ennon fia völgyének: hanem Ölés-völgyének: és Tófetben temetkeznek, azért hogy nints hely.

33. És léſzen e' népnek hólt teſtek az égi madaraknak és a' földi vadaknak eledelül, és nem léſzen, a' ki el-üzze.

34. És meg-ſzünetem a' Júda váraſiban, és a' Jeruſalem útſzáiban az örömnek ſzavát, és a' vigaságnak ſzavát, a' vö-legénynek ſzavát, és a' meny-aſzſzonynak ſzavát: mert elpuſztúl a' föld.

VIII. RÉSZ.

Mivelhogy mind a' királyok, Fö-rendek, Papok, és Profétták, 's mind a' község bálványozásra hanyatlott; és meg-nem fontolván az Iſtennek igaz ítéletit, megvetvén az igazságot, fösvényekké, és bálványozókká lettek, és az Iſtent haragra

gerjesztvén meg-nem tértek, azért az ellenségektöl kegyetlenül fognak szorongattatni.

A 1. Az időben, úgy-mond az Úr: ki-hánnyák a' Júda királyinak tsontyait, és az ö fejedelminek tsontyait, és a' papok tsontyait, és a' Próféták tsontyait, és azok tsontyait, a' kik Jerusalemben laktak, az ö koporsójokból:

2. És ki-teritik azokat a' napra, és a' hóldra, és az égnek minden serege-eleibe, a' mellyeket szerettek, és a' mellyeknek szolgáltak, és a' mellyek-után jártak, és a' mellyeket kereſtek, és imádtak: fel nem szedetnek, és el-nem temettetnek, ganéjjá lészsznek a' föld szinén.

3. És inkább válaſztyák a' halált hogy-sem az életet minnyájan, a' kik meg-maradnak ez igen gonosz nemzetségből minden helyeken, mellyek meg-maradtak, a' mellyekre ki-vetettem öket, úgy-mond a' seregek Ura.

B 4. És mondgyad nékik: Ezeket mondgya az Úr: Vallyon a' ki el-esik, nem kél-e fel? és a' ki el-fordúlt, nem tér-e meg?

5. Mért fordúlt tehát-el ez a' nép Jerusalemben meg-általkodott el-fordúlással? A' hazugságot ragadták, és nem akartak megtérni.

C 6. Reá figyelmeztem, és reá halgattam: senki jót nem szóll, senki penitentziát nem tart az ö bünéröl, mondván: Mit tselekedtem? minnyájan az ö futásokra tértek, mint a' hartzra sebessen menö ló.

7. A' kánya az égbe meg-ismérte az ö idejét, a' gerlitze, és a' fetske, és az esterag, meg-tartották az ö el-jövetelek idejét: az én népem pedig nem ismérte-meg az Úr itéletit.

8. Mi-képen mondgyátok: Böltsek vagyunk mi, és az Úr törvénye nálunk vagyon? bizony hazugságot szerzett az irók hazug pennája.

9. Meg-szégyenültek a' böltsek, meg-rémültek, és meg-fogattattak: mert az Úr igéjét el-vetették, és semmi böltseség nints bennek.

D 10. * Az-okáért az ö feleségeket idegeneknek adom, az ö mezejeket örökösöknek: mert kitsinytöl-fogva nagyig minnyájan a' fösvénységet követik: a' profétától-fogva a' papig minnyájan hazugok.

* *Isai. 56. d. 11. Supr. 6. c. 13.*

11. És gyógyittyák vala az én népem leányának romlását gyalázattyokra, mondván: Békeség, békeség: holott nem vólna békeség.

12. Szégyenlették, hogy útálatosságot tselekedtek: söt inkább szégyenséggel nem szégyenlették, és nem tudtak meg-pirúlni: az-okáért el-esnek az el-estek-között; az ö meg-látogatásoknak idején le-omolnak, úgy mond az Úr.

E 13. Egybe-gyüjtvén egybe gyüjtöm öket, úgy-mond az Úr: nints szölö a' szölö-töveken, és nintsenek fügék a' füge-fán, a' levél le-húllott: és a' miket nékik adtam, azokat el-hatták.

14. Mit ülünk? gyüllyetek-egybe, és mennyünk-bé az erös várasba, és halgassunk ott: mert a' mi Urunk Istenünk hallgatásra juttatott minket, és epe-vizzel itatott bennünket: mert vétkeztünk az Úrnak.

15. * Békeséget vártunk, és nem lön a' jó: meg-gyógyitatásnak idejét, és imé félelem.

* *Inf. 14. d. 19.*

F 16. Dántól-fogva hallattatott az ö lovoknak hortyogása, az ö hadakozói nyeritésének szavától meg-rendült az egész föld. És eljöttek, és meg-emésztették a' földet, és annak tellyes vóltát; a' várast, és annak lakóit.

17. Mert imé én basiliskus kigyókat küldök reátok, kik ellen nints varázslás: és megmarnak titeket, ugy mond az Úr.

18. Az én fájdalmam a' fájdalom-fölött, a' szivem szomorú én bennem.

G 19. Imé az én népem leánya kiáltásának szava meszsze földröl: Vallyon nints-e Sionban az Úr, a' vagy annak királlya nints-e ö benne? Miért ingerlettek tehát engem haragra az ö faragott képökkel, és az idegen hitságokkal?

20. El-múlt az aratás, el-végezödött a' nyár, és mi meg-nem szabadúltunk.

21. Az én népem leányának romlásamiatt meg-romlottam, és meg-szomorodtam, az álmélkodás környül-fogott engem.

22. Nints-e fenyü-viasz Galaádban? a' vagy orvos nints-e ott? miért nem gyógyúlt-bé tehát az én népem leányának sebhelye.

IX. RÉSZ.

Sirattya a' meg-öletendö Zsidókat; kiknek már semmiben nintsen reménységek, mivel hogy gonoszúl élnek: annak-okáért inti a' Zsidókat a' sirásra, és gyászra: tsak az egy Istenben, és az ö isméretességében kell ditsekedni; ki mind a' nemzeteket, 's mind az Israel fiait meg-bünteti gonoszságokért.

A 1. Ki ád az én fejemnek vizet, és a' szemeimnek könyhúllatásoknak forrását? és siratom éjjel, és nappal az én népem leányának meg-öletteit.

2. Ki viszen engem a' pusztába az útonjárok szállására, és el-hagyom az én népemet, és el-távozom tölök? mert minnyájan paráznák, gonosz tévöknek gyülekezete.

3. És az ö nyelvöket, mint a' hazugságnak, és nem az igaz-mondásnak kéz-ijját, ki-nyújtották: meg-erösödtek a' földön, mert gonoszra mentek, és engem nem tudtak, úgy-mond az Úr.

B 4. Ki-ki meg-örizze magát felebarátyától, és semmi atyafiában bizodalma ne légyen: mert minden atyafi meg-ejtvén megejt, és minden barátod tsalárdúl jár.

5. És a' férfiu az attyafiát meg-tsúfollya,

és igazságot nem szólnak: mert a' nyelvöket a' hazugságnak szóllására tanitották: hogy hamissan tselekednének, azon faradtak.

6. A' te lakásod az álnokságnak közepette vagyon: az álnokság-miatt nem akartak engem tudni, úgy-mond az Úr.

7. Az-okáért ezeket mondgya a' seregek Ura: imé én meg-olvasztom, és meg-próbálom öket: mert mit tselekedgyem egyebet az én népemnek leányával?

8. * Meg-sebesitö nyil az ö nyelvök, álnokságot szóllott: a' szájával békeséget szóll barátyával, és titkon lest vét néki.

9. Vallyon ezekért nem látogatom-e meg, úgy-mond az Úr? a' vagy az illyen nemzetségen nem áll-e boszszút az én lelkem?

10. A' hegyekért el-kezdem a' siratást, és a' panaszolkodast, és a' pusztának ékességiért a' jajgatást: mert meg-gyújtatnak, úgy hogy ne légyen által-menö ember: és nem hallották az ott lakónak szavát: az égi madártól-fogva a' barmokig, el-költöztek, és el-távoztak.

11. És Jerusalemet fövény rakásokká teszem, és sárkányok feküvö-helyévé: és a' Júda városit pusztaságra adom, úgy hogy ne légyen lakója.

12. Kitsoda a' bölts férfiú, a' ki ezt értse, és kihez légyen az Úr szája igéje, hogy azt hirdesse, miért veszett légyen-el a' föld, és meg égett légyen, mint a' puszta, úgy hogy ne légyen, a' ki által-mennyen rajta?

13. És monda az Úr: Mert el-hagyták az én törvényemet, mellyet nékik adtam, és nem hallották az én szómat, és nem jártak abban:

14. És el-mentenek az ö szivök álnoksága-után, és Baálim-után: mellyet az attyoktól tanúltak.

15. Az-okáért ezeket mondgya a' seregek Ura az Izraël Istene: Imé én e' népet üröm-mel étetem, és epe-vizzel itatom öket.

16. És el széleztem öket a' Pogányok-közibe, kiket nem ismértek ök, sem az ö attyok: és fegyvert botsátok utánnok, mig nem meg-emésztessenek.

17. Ezeket mondgya a' seregek Ura az Izraël Istene: Elmélkedgyetek, és hijátok-elö a' sirató aszszonyokat, és jöjenek-elö, és a' bölts aszszonyokhoz küldgyetek-el, és hamar járjanak:

18. Siessenek, és vegyék-elö mi-érettünk a' siratást: ereszszenek a' mi szemeink könyhúllatásokat, és a' mi szemünk héjai vizekkel follyanak.

19. Mert sirásnak szava hallattatott Sionból: mi-képen pusztitattunk-el, és fölötte igen meg-szégyenitettünk? mert el-hagytuk a' földet, mert le-hányattattak a' mi sátorink.

20. Halgássátok azért aszszonyok az Úr igéjét: és vegyék-bé a' füleitek az ö szája beszédét: és tanittsátok sirásra a' ti leányitokat, és kiki az ö felebarátyát a' jajgatásra.

21. Mert fel-jött a' halál a' mi ablakinkon, bé-jött a' mi házainkba, el-veszteni kivül a' kisdedeket, az ifiakat az útszákról.

22. Szólly: Ezeket mondgya az Úr: És el-esik az embernek hólt teste mint a' ganéj a' mezön, és mint, a' széna a' kaszáló hátamegett, és nints, a' ki-fel-szedgye.

23. Ezeket mondgya az Úr: * ne ditsekedgyék a' bölts az ö böltseségében, és ne ditsekedgyék az erös az ö erösségiben, és ne ditsekedgyék a' gazdag az ö gazdagságiban.

24. Hanem ebben ditsekedgyék, a' ki ditsekedik, hogy tud, és ismér engem, hogy én vagyok az Úr, ki irgalmasságot tselekeszem, és itéletet, és igazságot a' földön: mert ezek tetszenek nékem, úgy-mond az Úr.

25. Imé el-jönek a' napok, úgy-mond az Úr: és meg-látogatom minnyájokat, a' kiknek környül-metélt elö-borök vagyon.

26. Egyiptust és Júdat, és Édomot, és az Ammon fiait, és Moábot, és mind azokat, a' kiknek fel-nyirt üstökök vagyon, a' pusztában lakókat: mert minden nemzetek környülmetéletlenek, Israelnek pedig minden házakörnyül-metéletlen szivüek.

X. RÉSZ.

Az égi jegyektöl, 's tsillagoktól, és hijábavaló bálványoktól nem kell félni, hanem tsak az Úrtól; ki tsak egyedül Isten, Teremtö, és igazgató; ki el-veszti a' gonoszokat Sirattya Jeru alemnek gonoszságát, és mivel nem az embertöl függ maga útainak vigasztalása, kéri az Istent, hogy azokat, kik ötet meg-ismérték, el-ne veszesse, hanem inkább a' zsidók ellenségeire öntse haragját.

1. HALLYÁTOK-meg az igét, mellyet az Úr szóllott felöletek Israelnek háza.

2. Ezeket mondgya az Úr: a' Pogángok útait meg ne tanúllyátok: és az égnek jeleitöl ne féllyetek, mellyeköl a' Pogányok félnek:

3. Mert a' népek törvényi heába-valók: mert fát vág az erdöböl a' mester-ember keze munkaja a' szinlö-bárdal.

4. Ezüstel és arannyal meg-ékesitette azt: szegekkel, és verökkel öszve foglalta, hogy el ne romollyon.

5. A' pálma-fa hasonlatosságára tsináltattak, és nem szólnak; hordoztatván el-vitetnek, mert nem járhatnak. Ne féllyetek azért azoktól, mert sem gonoszúl, sem jól nem tselekedhetnek.

6. Nints hasonló hozzád, Úram: te nagy vagy, és nagy a' te neved az erösségért.

7. Ki nem fél téged, o Pogányok királlya? mert tiéd a' tiszteteség: a Pogányoknak minden böltsei-között, és azoknak minden országokban senki nints hozzád hasonló.

8. Egyenlö-képen esztenteleneknek, és balgatoknak mutattatnak: az ö hiuságoknak bizonysága a' fa.

* 1. Cor. 1. d. 31. 2. Cor. 10. d. 17.

* Sap. 13. c. 11. & 14. a. 8.

* Mich. 7. d. 18.

* Apoc. 15. b. 4.

B 9. Bé-takartatott ezüſt hozzattatik Tárſisból, és arany Ofázból: a' meſter-ember alkotmánya, és a' réz-mives keze: kék ſelyem, és veres bárſony azok öltözeti, meſter-emberek alkotmánya mind ezek.

10. Az Úr pedig igaz Iſten: ö az élö Iſten, és öröktöl-fogva való király, az ö haragja elött meg-indúl a' föld: és el nem ſzenvedhetik a' Pogányok az ö fenyegetését.

11. Igy ſzóllyatok azért nékik: Az Iſtenek, kik az egeket, és a' földet nem alkották, veſzſzenek-el a' földröl, és az ég-alatt-valók-közzül.

* *Gen. 1. a. 1. Inf. 51. b. 15.* 12. * A' ki a' földet az ö erösségével alkottya, el-készíti a' föld kerekségét az ö böltseſségével, és az ö okoſságával ki-terjeſzti az egeket.

13. Az ö ſzavára a' vizeknek ſokaságat adgya az égben, és fel-emeli a' ködöket a' föld határiról: * A' villámlásokat eſsövé téſzi, és ki-hozza a' ſzelet az ö kintſeiböl.

* *Pſal. 134. b. 7. Infr. 51. b. 16.*

C 14. Bolondá lött minden ember a' tudománytól, meg-ſzégyenült minden meſterember a' faragott képben: mert hamiſság, a' mit öntött, és nints azokban lélek.

15. Heába-valók, és nevetségre-méltó alkotmány: az ö meg-látogatáſok idején elveſznek.

16. Nem haſonló ezekhez a' Jákob réſze: mert ö az, a' ki mindeneket formált; és Iſraël az ö örökségének veſzſzeje: Seregek Ura az ö neve.

17. Gyüjtſed-öſzve a' földröl a' te ſzégyenségedet, ki a' meg-ſzállott helyben lakol.

18. Mert ezeket mondgya az Úr: Imé én meſzſze vetem a' föld lakóit ez úttal: és megháborgatom öket, úgy hogy meg-találtaſſanak.

19. Jaj nékem az én romlásomon, fölötte igen gonoſz tſapáſomon. En pedig mondék: Szintén ez az én betegségem, és el-viſelem azt.

D 20. Az én sátorom el-puſztitatott, minden köteleim el-ſzakadoztak, az én fiaim el-mentek tölem, és nintſenek: nints, a' ki fel vonnya többé az én sátoromat, és feltámaſzſza az én böreimet.

21. Mert bolondúl tſelekedtek a' páſztorok, és az Urat nem keresték: azért nem értették, és minden ö nyájok el-ſzélledett.

22. Az hirnek ſzózattya ihol jö, és a' nagy indúlat Észak-földéröl: hogy a' Júda városit puſztává tegye, és a' sárkányoknak lakóhelyévé.

23. Tudom, Uram, hogy nem az emberé az ö úttya: ſem a' férfiúé, hogy járjon, és igazgaſsa az ö lépéſit.

* *Iſal. 6. a. 1. Pſal. 78. b. 6.* 24. * Dorgálly-meg engem Uram, de itéletben; és nem a' te haragodban, hogy valami-képen ſemmivé ne tégy engem.

25. * Öntſd-ki a' te búsúlásodat a' Pogányokra, a' kik nem iſmértek téged: és a' tartományokra, a' mellyek a' te nevedet ſegétségül nem hitták: mert meg-ötték Jákobot, és el-nyelték ötet, és meg-emészték ötet, és az ö ékeſségét el-hányták.

XI. RÉSZ.

Mivel hogy átokba eſik, a' ki nem halgattya, és meg nem tartya az Iſtentöl az attyának adatott ſzövetséget, annakokáért meg-parantſoltatik a' Prófétának, hogy annak meg-tartását prédikállya a' zſidóknak, de hijába; mert inkább követik az attyok gonoſzságit, és bálványozáſit; azért ſok féle nyomorúſagokat hoz az Iſten reájok, és meg nem ſegétik öket, ſem a' bálványok, ſem az igazaknak könyörgéſi; ſem pedig az, hogy annak elötte Iſtennek kedvében vóltak: elö hozza a' zſidóknak gonoſzságit, de el-veſztetnek, kik nem akarják hallani a' jövendöléſt az Úr nevében.

A 1. Az ige, melly az Úrtól Jeremiáshoz lött, mondván:

2. Hallyátok-meg e' ſzövetségnek igéit, és ſzóllyatok a' Júda férfiainak, és a' Jeruſalem lakóinak, és mondgyad nékik:

3. Ezeket mondgya az Iſraël Ura Iſtene: Átkozott férfiú, a' ki e' ſzövetségnek igéjét nem halgattya.

4. Mellyet a' ti atyáitoknak parantſoltam az napon, mellyen ki-hoztam öket Egyiptus földéböl, a' vas kementzéböl, mondván: Halgaſsátok az én ſzómat, és tſelekedgyétek meg mind, a' miket nékték parantſolok, és én népemé léſztek, és én ti Iſtentek léſzek:

5. Hogy meg-erösíttſem az esküvéſt, mellyel meg-esküdtem az atyáitoknak, hogy nékik téjjel, és mézzel folyó földet adnék, a' mint ezen nap. És felelék, és mondék: Amen Uram.

6. És monda az Úr nékem: Kiáltſad mind ez igéket a' Júda városiban, és Jerúſalemen-kivül, mondván: Halgaſsátok e' ſzövetség igéit, és tſelekedgyétek azokat:

B 7. Mert igen kérvén kértem az atyáitokat az napon, mellyen ki-hoztam öket Egyiptus-földéböl, mind e' napig: idein felkelvén igen kértem, és mondottam: Halgaſsátok az én ſzómat:

8. És nem hallották, ſe meg nem hajtották fülöket: hanem el-mentek ki-ki az ö gonoſz ſzivének hamiſsága után: és reájok hoztam e' ſzövetségnek minden igéit, mellyet parantſoltam, hogy tſelekednének, és nem tſelekedték.

9. És monda az Úr nékem: Pártolás találtatott a' Júda férfiai-között, és a' Jeruſalem lakói-között.

10. Viſzſza tértek az attyoknak elöbbi hamiſságokra, a' kik az én igéimet hallani nem akarták: ezek-is azért idegen iſtenek-után indúltak, hogy azoknak ſzolgálnának: felbontották az Iſraël háza, és a' Júda haza az

én szövetségemet, mellyet szerzettem az ő attyokkal.

11. Az-okáért ezeket mondgya az Úr: Imé én reájok hozom a' veszedelmeket, mellyekből ki nem menhetnek: és kiáltanak énhozzám, és meg nem halgatom őket.

12. És el-mennek a' Júda városi, és a' Jerusalem lakói, és kiáltanak az Istenekhez, a' kiknek áldoznak, és meg nem szabadittyák őket az ő nyomorúságoknak idején.

13. * Mert a' te városidnak száma-szerént valának a' te Istenid Júda; és a' Jerusalem utainak száma-szerént raktad a' szégyenségnek óltárit, a' Baalim áldozására-való óltarokat.

14. Te azért ne imádkozzál e' népért, és ne tégy érettek ditséretet, és imádságot: mert meg nem halgatom az ő én hozzám-való kiáltásoknak idején, az ő nyomorúságoknak idején.

15. Mi dolog, hogy az én szerelmesem az én házamban sok vétkeket tselekedett? vallyon a' szentelt húsok el-vészik-e rólad a' te gonoszságidat, a' mellyekben ditsekedtél?

16. Termő, szép, gyümöltsöző, ékes olaj-fának hitta az Úr a' te nevedet: a' kiáltásnak szavára nagy tüz gyuladott-fel abban, és meg-égtek az ő tsemetéi.

17. És a' seregek Ura, a' ki téged plántált, veszedelmet szóllott ellened, az Israël házának, és a' Júda házának gonoszságiért, mellyeket ő-magoknak tselekedtek az én ingerlésemre, áldozván Báalimnak.

18. Te pedig Uram meg-mutattad nékem, és meg-tudtam: akkor mutattad-meg nékem az ő igyekezeteket.

19. És én mint a' szelid bárány, melly a' meg-ölésre vitetik: és nem tudtam, hogy tanátsokat gondoltak ellenem, mondván: Tegyünk fat az ő kenyerébe, és gyomlállyuk-ki őtet az élők földéről, és az ő neve ne légyen többé emlekezetben.

20. * Te pedig seregek Ura, a' ki igazán ítélsz, és meg-probálod a' veséket, és a' szíveket, lássam bosszú állásodat rajtok: mert néked jelentettem-meg ügyemet.

21. Azokáért ezeket mondgya az Úr az Anatóti férfiaknak, kik a' lelkedet keresik, és azt mondgyák: Ne profétálly az Úr nevében, és nem halsz-meg kezeink-miatt.

22. Az okáért ezeket mondgya a' seregek Ura: Imé én meg-látogatom őket: az ifiak meg-halnak a' fegyver-miatt, az ő fiok, és leányok éhhel halnak-meg.

23. És nem lésznek maradékok közzülök: mert veszedelmet hozok az Anatóti férfiakra az ő látogatásoknak esztendejét.

XII. RÉSZ.

Tsudálkozik a' gonoszaknak bóldogitásokon, kik a' veszedelem napjára készitetnek, és a' föld síralminak okai; az Isten örökségének, és szőlőjének pusztitása; kinek végtére az Isten meg-kegyelmez, és ellenségit el-veszti.

1. IGAZ vagy te ugyan, Uram, ha veled vetekedem; mindazáltal igazat szóllok néked: * Miért szerentséssitetik az istentelenek úta: jól vannak minnyájan, a' kik vétkeznek, és hamissan tselekesznek?

2. El-plántáltad őket, és meg-gyökereztek: fel-nevekednek, és gyümöltsöznek: közel vagy a' szájokhoz, és távúl a' veséjektől.

3. És te Uram ismértél engem, láttál engem, és meg-próbáltad a' szivemet te hozzád: gyüjtsd-össze őket mint az áldozatravaló nyájat, és készitsd-el őket a' meg-ölés napjára.

4. Meddig gyászol a' föld, és minden tartomány füve meg-szárad, a' benne-lakók gonoszságáért? meg-emésztetett a' barom, és a' madár, mert azt mondották: Nem láttya a' mi utólsó dolgainkat.

5. Hogy-ha a' gyalogokkal futván el-faradtál, hogy vetekedhetel a' lovakkal? holott pedig a' békességes földön bátorságos vóltál, mit tselekesszel a' Jordán kevélységében?

6. Mert az atyád-fiai is, és az atyád háza, azok-is ellened hadakoztak, és kiáltottak utánnad tellyes szóval: ne hidgy nékik, mikor jókat szóllanak néked.

7. El-hagytam az én házamat, el-eresztettem az örökségemet: az én szerelmes lelkemet az ő ellenségi kezébe adtam.

8. Lött nékem az én örökségem mint az oroszlány az erdöben: ellenem szóllott, azért gyülöltem őtet.

9. Vallyon külömb-szinü madár-e nékem az én örökségem? vallyon mindenestől-fogva festett madár-e? jöjetek-elö, gyüllyetek egybe a' földnek minden vadai, siessetek az elnyelésre.

10. A' sok pásztorok-el-rontották az én szölömet, meg-tapodták az én részemet: az én kivánatos örökségemet kietlen pusztasággá tötték.

11. El-hányták azt, és sirt én ellenem: pusztasággal el-pusztúlt az egész föld: mert senki nints, a' ki szivből meg-gondollya.

12. A' pusztának minden útain jöttek pusztitók, mert az Úr fegyvere meg-emészti a' földet végtöl-fogva végig: nints békessége semmi teltnek.

13. Búzát vetettek, és töviset arattak: az örökséget el-vötték, és nem használ nékik: meg-szégyenültök a' ti gyümöltsötökért, az Úr búsulásának haragja miatt.

14. Ezeket mondgya az Úr mind az én gonosz szomszédim-ellen, kik az örökséghez nyúlnak, mellyet el-osztottam az én népemnek Israélnek: Imé én gyomlálom-ki őket az ő földökből, és a' Júda házát ki-gyomlálom-közzülök.

15. És mikor ki-gyomlálandom őket, megtérek, és könyörülök rajtok, és viszsza-ho-

A
* *Jób. 21. a. 7. Hab. 1. d. 13.*

C
Supr. 2. f. 28.

Supr. 7. 6. 16. Infr. 14. 11.

B

D

Infr. 23. b. 10. 20. 12.

C

D

zom öket, a' férfiat az ö örökségére, és a' férfiat az ö földébe.

16. És léſzen: ha oktattatván meg-tanúlyák az én népemnek útait, hogy az én nevemben esküdgyenek; Él az Úr, a' mint az én népemet Báalra tanitották eskünni; felépitetnek az én népem-között.

17. Hogy ha meg nem halgatnak, gyomlálással ki-gyomlálom azt a' nemzetséget, és el-veſztéſſel, úgy-mond az Úr.

XIII. RÉSZ.

Valamint Jeremiásnak az Eufrátes kö-ſziklájában el-rejtetett len öve el-rothadott, igy a' zſidóságnak (a' ki elöſzör az Iſtennél vólt) kévélysége, és bálványozása el-vettetik, és el-rontatik, 's a' nép el-ſzélleſztetik: inti mind azonáltal öket a' Próféta, hogy penitentzia-tartással forditsák-el magokról a' következendö veſzedelmeket; különben, ha az ö gonoſzságokban meg-általkodnak, el-veſztetnek, Jeremiásnak a' népen ſzánakodása.

A 1. Ezeket mondgya az Úr én nékem: Eredgy, és ſzerezz magadnak len-övet, és övedzd azt ágyékidra, és ne vidd azt a' vizbe.

2. És övet ſzerzék az Úr igéje-ſzerént, és az én ágyékim-körül övedzém.

3. És lön az Úr beſzéde hozzám, másodſzor, mondván:

4. Vedd-elö az övet, mellyet ſzerzettél, melly az ágyékid-körül vagyon, és fel-kelvén menny az Eufráteshez, és rejtſd-el azt ott a' kö-ſzikla haſadékjába.

5. És el-menék, és el-rejtém azt az Eufrátesnél, a' mint meg-parantſolta vala nékem az Úr.

6. És lön ſok napok után, monda az Úr nékem: Kelly-fel, menny az Eufráteshez: és vedd-fel onnét az övet, a' mellyröl parantſoltam néked, hogy ott azt el-rejtenéd.

7. És el-menék az Eufráteshez, és kiásám, és ki-vévém az övet a' helyböl, a' hol azt el rejtettem vala; és imé meg-rothadott vala az öv, úgy hogy ſemmire-való vólna.

8. És lön az Úr igéje hozzám, mondván:

B 9. Ezeket mondgya az Úr: Igy rothaſztom-meg a' Júda kevélységét, és a' Jeruſalem nagy kevélységét:

10. Ezt az igen gonoſz népet, kik nem akarták hallani az én igéimet, és az ö ſziveknek gonoſzságában járnak: és idegen iſtenek-után indúltak, hogy azoknak ſzolgálnának, és imádnák azokat: és léſznek mint ez az öv, melly ſemmire-való.

11. Mert a'mint az ember ágyékához foglaltatik az öv, úgy hozzám foglaltam Iſraëlnek minden házát, és Júdának minden házát, úgy-mond az Úr: hogy én népemmé lennének, és az én nevemre, és ditséretemre, és ditsöségemre: és meg nem halgatták.

12. Mondgyad azért nékik e' beſzédet: Ezeket mondgya az Iſraël Ura Iſtene: Minden palatzkotska borral töltetik-meg. És mondanak néked: Nem tudgyuk-e, hogy minden palaſzkotska borral töltetik-meg?

13. És mondgyad nékik: Ezeket mondgya az Úr: Imé én bé-töltöm e' földnek minden lakóit, és a' királyokat, a' kik Dávid nemzetségébül az ö királyi-ſzékén ülnek, és a' papokat, és a' profétákat, és Jeruſalemnek minden lakóit réſzegséggel:

14. És el-ſzélleſztem öket a' férfiat az attyafiától, és az atyákat 's a' fiakat egyenlöképen, úgy-mond az Úr: el nem ſzenvedem, és meg nem engedem: ſe nem könyörülök, hogy el ne veſzeſsem öket. C

15. Hallyátok, és vegyétek füleitekbe. Fel ne emelkedgyetek, mert az Úr ſzóllott.

16. Adgyatok a' ti Uratoknak Iſtenteknek ditsöséget, minek elötte bé ſetétüllyön, és minek elötte meg-ütközzenek a' ti lábaitok a' homályos hegyekben: várni fogjátok a' világoſságot, és azt halálnak árnyékává, és homályoſsággá téſzi.

17. Hogy ha ezt nem halgattyátok, a' rejtekben ſirni-fog az én lelkem a' kevélységért: ſirván ſir, és a' ſzemem könyvez, mert el-fogattatott az Úr nyája. *Theren. 1. a. 2.

18. Mond-meg a' királynak, és az uralkodó aſzſzonynak: Alázzátok-meg magatokat, üllyetek-le: mert le-eſett a' fejetekröl a' ti ditsöségtek koronája.

19. A' Dél-felöl-való városok bé-tétettek, és nints, a' ki meg-nyiſſa: el-vitetett az egéſz Júda épen-való el-költözéſsel.

20. Emellyétek-fel-ſzemeiteket, és láſsátok, a' kik Éſzakról jötök: hol vagyon a' nyáj, a' melly néked adatott, a' te jeles barmod? E

21. Mint mondaſz, mikor meg-látogat téged: mert te tanitottad öket te-ellened, és a' te fejedre oktattad: vallyon nem környékeznek-e még téged a' fájdalmak, mint a' ſzülö aſzſzonyt?

22. * Hogy-ha azt mondod ſzivedben: Miért jöttek én reám ezek? A' te hamiſságodnak ſokaságáért fel-födöztettek a' te ſzemérmid, meg-ferteztettek a' te talpaid. * Inſ. 30. c. 14.

23. Ha el-változtathattya a' börét a' Szeretſeny, vagy az ö tarkaságát a' párdutz: ti is jól tſelekedhettök, holott gonoſzt tanúltatok.

24. És el-hányom öket mint a' pozdorját, melly a' ſzéltöl ide 's tova hányattatik a' puſztában.

25. Ez a' te ſorſod, és a' te mértékednek réſze én-tölem, úgy-mond az Úr, mert elfeletkeztél rólam, és a' hazugságban biztál.

26. Azért én-is meg-mezitelenitettem a' te ágyékidat a' te ortzád-elött, és ki-látſzott a' te gyalázatod.

27. A' te házaſság-rontáſid: és a' te nyeritéſed, a' te paráznaságodnak büne: a' halmokon a' mezöben láttam a' te útálatoſságimokon. Jerem. 13.

dat. Jaj néked Jerusalem, nem tisztúlsz-meg én utánnam: de meddig még?

XIV. RÉSZ.

Júda szárazsággal büntettetik az ö gonoszságáért; és midön könyörögne érette a' Próféta, az Isten meg parantsollya néki, hogy ne könyörögjön; és az ö böjtöléseket és áldozattyokat be-nem vészi az Úr: a' hamis Próféták-is, kik biztattyák vala ötet, együtt el-vesznek: sirattya azokat, kik fegyverrel, és éhséggel el-vesztek: és a' népnek gonoszságát meg-vallván, az Istennek irgalmasságáért könyörög.

1. Az Úr igéje, melly Jeremiáshdz lött a' szárazság dolgairól.

2. Sirt Judæa, és a' kapui el-romlottak, és meg-homályosodtak a' földön, és a' Jerusalem kiáltása fel-ment.

3. A' nagyok el-küldötték az ö kitsinyöket a' vizre: el-mentek meriteni, nem találtak vizet, viszsza-hozták üresen az ö edényöket: meg-szégyenültek, és meg-nyomorodtak, és bé-födték az ö fejöket

4. A' földnek pusztaságáért, mivelhogy nem jött esö a' földre, meg-szégyenültek a' szántó-emberek, bé-födték az ö fejöket.

5. Mert a' szarvas-is meg ellett a' mezön, és el-hagyta: mert nem vala fü.

6. És a' vad szamárok a' kö-sziklákra állottak, a' szelet szitták mint a' sárkányok, megfogyatkoztak az ö szemök, mert nem vala fü.

7. Ha a' mi hamisságink meg-felelnek nékünk: Uram tselekedgyél a' te nevedért, mert sok a' mi el-pártolásunk, néked vétkeztünk.

8. Israëlnek reménysége, az ö szabaditója a' háborúságnak idején: miért lészesz mint a' jövevény a' földön, és mint az úton-járó, a' ki el-tér a' szállásra?

9. Miért lészesz mint a' bújdosó férfiú, mint az erös, a' ki meg nem szabadíthat? te pedig Uram közöttünk vagy, és a' te neved segétségül hivattatott mi-reánk, ne hagy-el minket.

10. Ezeket mondgya az Úr e' népnek, a' ki szerette az ö lábait mozditani, és meg-nem nyugott, és az Úrnak nem tetszett: Most meg-emlekezik az ö hamisságokról, és meg-látogattya az ö bünöket.

11. És monda az Úr nékem: * Ne imádkozzál e' népért az ö javára.

12. Mikor böjtölnek, meg nem halgatom könyörgésöket: és ha áldoznak épen-égö, és egyéb áldozatokat, nem vészem-bé azokat: mert fegyverrel, és éhséggel, és dog-halállal emésztem-meg öket.

13. És mondék: Aaa, Uram Isten: A' próféták azt mondgyák nékik: * Nem láttok fegyvert, és éhség nem lészen közöttetek; hanem igaz békeséget ád néktek e' helyen.

14. És monda az Úr nékem: * Hamissan jövendölnek a' Próféták az én nevemben: nem küldöttem öket, és nem parantsoltam nékik, se nem szóllottam vélek: hamis látást, és az ö szivök jövendölését, és álnokságát, és tsalárdságát profétállyák néktek.

15. Azokáért ezeket mondgya az Úr a' profétákról, a' kik az én nevemben profétálnak, kiket én nem küldöttem, kik ezt mondgyák: Fegyver, és éhség nem lészen ezen a' földön: fegyverrel, és éhséggel emésztenek-meg azok a' próféták.

16. És a' népek, a' kiknek profétálnak, el-hányatnak a' Jerusalem útain az éhség 's a' fegyver-miatt, és nem lészen, a' ki el-temesse öket; ök, 's az ö feleségök, az ö fiok, 's a' leányok: és reájok öntöm az ö gonoszságokat.

17. És mond-meg nékik ez igét: * Könyvezzenek a' szemeim éjjel és nappal, és ne halgassanak: mert nagy romlással romlott-meg az én népemnek szüz leánya, fölötte igen gonosz tsapással.

18. Ha ki-megyek a' mezökre, imé a' kik a' fegyverrel meg-ölettettek: és ha a' várasba megyek, imé a' kik az éhség-miatt meg-hitványkoztak. A' próféta 's a' pap-is a' földre mentek, a' mellyet nem tudtak.

19. Vallyon el-hagyitván meg-vetetted-e Júdát? a' vagy Siont meg-útálta-e a' te lelked? mire vertél azért meg minket, úgy hogy semmi gyógyulás ne légyen? * békeséget vártunk, és nints jó; és a' gyógyulásnak idejét, is imé zurzavar.

20. Meg-ismértük Uram a' mi istentelenséginket, a' mi atyáink hamisságit, mert vétkeztünk néked.

21. Ne adgy minket gyalázatra a' te nevedért, és a' te ditsöséges királyi-székeden ne tégy gyalázatot: emlékezzél-meg, fel ne bontsad a' te szövetségedet velünk.

22. Vallyon vannak a' Pogányok bálványi-között, a' kik esöt adgyanak? a' vagy az egek adhatnak-e zápor esöket? nem te vagy-e a' mi Urunk Istenünk, a' kit vártunk? mert te tselekedted mind ezeket.

XV. RÉSZ.

Az Úr ki-mondgya a' sententziát, hogy ha Moyses, és Samuel könyörögne-is a' népért, meg nem engedne néki, hanem négy tsapást ereszt reá, úgymint: Dög-halált, fegyvert, éhséget, és fogságot, mivelhogy annyi intések-után meg nem jobbitotta magát. Panaszolkodik Jeremiás, hogy az Istennek igéjét hirdetvén, betsteleníttetett; 's az Isten vigasztalván ötet, segitséget igér néki: és a' zsidóknak pusztúlást: végtére irgalmasságot, és szabadúlást igér azoknak, kik hozzá térnek.

1. És monda az Úr nékem: ha Moyses, és Samuel elömbe állana-is, nints az én lelkem e' néphez: üzd-ki öket ortzám elöl, s mennyenek-ki.

* Thre. 1. f. 16. & 2. f. 18.

* Supr. 8. c. 15.

2. Hogy-ha azt mondgyák néked: Hová-mennyünk-ki? mondgyad nékik: Ezeket mondgya az Úr: * A' ki halálra, halálra: és a' ki fegyverre, fegyverre: és a' ki éhségre, éhségre: és a' ki fogságra, fogságra.

*. Zach. 11. b. 9.

3. És meg-látogatom öket négy félével, úgy-mond az Úr: Fegyverrel, a' meg-ölésre; és ebekkel, az el-szaggatásra; és égi madarakkal, és földi vadakkal, a' meg-emésztésre, 's az el-hányásra.

4. És a' földnek minden országinak haragjába ejtem öket: * Manassesért Ezekiásnak a' Júda királyának fiáért, mind azokért a'miket Jerusalemben tselekedett.

* 4. Reg. 21. c. 11.

5. Mert ki könyörül rajtad Jerusalem? a' vagy ki bánkodik éretted? a' vagy ki mégyen könyörögni a' te békességedért?

6. Te el-hagytál engem, ugy-mond az Úr, hátra tértél: és ki-nyújtom reád az én kezemet, és meg-öllek téged: el-fáradtam könyörögvén.

B

7. És el-hányom öket szóró lapáttal a' föld kapuiban: meg-öltem, és el-vesztettem az én népemet, és mindazáltal meg nem tértek az ö útokról.

8. Meg-haladták fokasággal az ö özvegyi a' tenger fövenyét: reájok vittem az ifiúnak anya-ellen a' pusztitót délben: a' várasokra hirtelen rémüléft botsátottam.

9. * Meg-erötlenült, a' ki hetet szült, meg-fogyatkozott az ö lelke: * el-enyészett néki a' Nap, mikor még nappal vólna: meg-szégyenült, és meg-pirúlt: és az ö maradékit fegyverre vetem az ö ellenségek szine-elött, úgy-mond az Úr.

* 1. Reg. 2. b. 5. * Amos 8. c. 9.

10. Jaj nékem anyám: miért szültél engem, versengésnek férfiát, viszsza-vonásnak férfiát az egész földön? költsönt nem adtam, nékem sem adott senki költsönt: minnyájan szidalmaznak engem.

C

11. Az Úr azt mondgya: Ha a' te maradékid jól nem léfznek, ha elödbe nem mentem a' gyötrelemnek idején, és a' háborúságnak idején az ellenség-ellen.

12. Vallyon szövetséget vet-e a' vas az Északi vassal, és a' réz?

13. A' te gazdágságidat, és a' te kintseidet prédára vetem ingyen, minden büneidért, és minden határidban.

14. És el-hozom a' te ellenségidet a' földröl, mellyet nem tudsz: mert a' tüz meggyuladott az én haragomban, rajtatok fog égni.

15. Te tudod Uram, emlekezzél-meg rólam, és látogass-meg engem, és óltalmazz-meg engem azoktól, a' kik engem üldöznek, a' te türésedben ne végy-ki engem: tudgyad, hogy gyalázatot szenvedtem éretted.

D

16. Meg-találtattak a' te beszédid, és megöttem azokat, és a' te igéd örömömre lött nékem, és a' szivemnek vigásságára: mert segétségül hivattatott a' te neved reám, seregeknek Ura Istene.

17. * Nem ültem a' tsúfolók gyülekezében, és nem ditsekedtem a' te kezednek szine elött: egyedül ültem, mert fenyegetéssel bé-töltöttél engem.

* Psal. 1. a. 1. & 25. a. 4.

18. * Miért lött az én fajdalmam örökkévaló, és az én kétségbe eshető tsapásom nem akart meg-gyógyulni? lött nékem mint a' hitetlen vizeknek hazugsága.

* Isa. 30. c. 15.

19. Az-okáért ezeket mondgya az Úr: Ha meg-térsz, meg-téritlek téged, és szinem-elött állasz: és ha el-választod a' bötsülleteft az alá-valótól, mint az én szám ollyan léfzsz: ök térnek te hozzád, és nem te térsz ö-hozzájok.

20. És adlak téged e' népnek erös rézfalúl: és hadakoznak ellened, és meg nem gyöznek: mert én veled vagyok, hogy megszabaditsalak téged, és ki-mentselek téged, úgy mond az Úr.

21. És meg-szabaditlak téged az igen gonoszok kezéből, és ki-mentlek téged az erösek kezéből.

XVI. RÉSZ.

Meg-parantsollya az Úr Jeremiásnak, hogy meg ne házasodgyon a' zsidók-között, mert el-veszti öket, úgy annyira, hogy nem léfznek, kik a' halottakat el-temessék, 's siratsák; az ö attyaik, és fiaik bálványozásáért, és a' törvénynek meg-vetéséért: de végtére a' halászok, és vadászok-által viszsza-hozza öket hazájokba; a' hol a' nemzetekkel együtt meg-vallyák az Istennek gonoszságokat.

A

1. És lön az Úr igéje hozzám, mondván:

2. Ne végy feleséget, és ne legyenek néked fiaid, és leányid e' helyen.

3. Mert ezeket mondgya az Úr a' fiakról 's a' leányokról, a' kik e' helyben nemzettetnek, és az ö annyokról, a' kik szülték öket: és az ö attyokról, a' kik gyökeréből születtek e' földön.

4. Halálos betegségekben halnak-meg: nem sirattatnak, és el-nem temettetnek, ganem sirattatnak, és el-nem temettetnek, ganéjjá léfznek a' föld szinén: és fegyverrel 's néjjá léfznek a' föld szinén: és fegyverrel 's éhséggel emésztetnek-meg: és az ö hólt testeik az égi madaraknak, és a' földi vadaknak eleségül léfzen.

5. Mert ezeket mondgya az Úr: Ne menny a' lakodalom házába, se ne menny a' sirásra, se ne vigasztald öket: mert el-vöttem az én békeségemet e' néptöl, úgy-mond az Úr, az irgalmaságot, és a' könyörüléseket.

6. És meg-halnak a' nagyok, és a' kitsinyek e' földön: el-nem temettetnek, se nem sirattatnak, és nem metélik magokat, se kopaszitás nem léfzen érettek.

B

7. És nem szegnek ö-közöttök a' sirónak kenyeret a' halottért való vigasztalásra: és nem adnak nékik pohárból italt az ö attyokért, és annyokért-való vigasztalásra.

8. És a' lakadalom házába bé ne menny, hogy le-ülly vélek, és egyél 's igyál:

9. Mert

9. Mert ezeket mondgya a' seregek Ura az Isaël Istene: ímé én el-vészem e' helyröl a' ti szemetek-elött, és a' ti napotokban az örömnek szavát, és a' vigasságnak szavát, a' vö-legénynek szavát, és a' menyasszonynak szavát.

10. És mikor meg-hirdeted e' népnek mind ez igéket, és mondgyák néked: * Miért mondotta az Úr felölünk mind e' nagy gonoszt? mitsoda a' mi hamisságunk? és mitsoda a' mi vétkünk, mellyel vétkeztünk a' mi Urunk Istenünknek?

11. Mondgyad nékik: Mert el-hagytak engem az atyáitok, úgy-mond az Úr: és idegen istenek-után indúltak, és szólgáltak azoknak, és imádták öket: és engem el-hagytak, és az én törvényemet meg-nem örizték.

12. De ti gonoszbúl-is tselekedtetek, hogy sem az atyáitok: mert imé ki-ki az ö gonosz szive hamisága-után jár, hogy engem ne halgasson.

13. És ki-vetlek titeket e' földröl, a' földre, mellyet ti nem tudtok, sem az atyáitok: és szolgáltok ott idegen isteneknek éjjel, és nappal, a' kik néktek nem adnak nyugodalmat.

14. Az-okáért imé el-jönek a' napok, úgymond az Úr, és nem mondgyák többé: Él az Úr, a' ki az Isaël fiait ki-hozta Egyiptus-földéből:

15. Hanem él az Úr, a' ki az Isaël fiait ki-hozta az Északi-földröl, és minden egyéb földekröl, mellyekre ki-vetettem öket: és visszza-hozom öket az ö földökre, mellyet az ö attyoknak adtam.

16. Imé én sok halászokat küldök, úgymond az Úr, és ki-halásszák öket: és ezekután nékik sok vadászokat küldök, és ki vadásszák öket minden hegyröl, és minden halomról, és a' kö-sziklák barlangiból.

17. Mert az én szemeim minden ö útokon: nintsenek el-rejtve az én ortzám-elött, és nem vólt el-titkolva az ö hamisságok az én szemeim-elött.

18. És meg-fizetek elöször az ö két féle hamisságokért 's a' bünökért: mert meg-fertéztették az én földemet az ö bálványoknak áldoztatott hólt testekkel, és az ö útálatosságokkal bé-töltötték az én örökségemet.

19. Uram én erösségem, és én vastagságom, és én óltalmam a' háborúság napján: te-hozzád jönek a' Pogányok a' földnek útólsó határiról, és mondanak: Bizonnyára hazugságot birtak a' mi atyáink, hiuságot, melly nékik nem használt.

20. Vallyon tsinál-e magának az ember isteneket, és azok nem istenek?

21. Azokáért imé én meg-mutatom nékik ez úttal, meg-mutatom nékik az én kezemet, és az én erömet: és meg-tudgyák, hogy Úr az én nevem.

XVII. RÉSZ.

A' gonoszságban meg-általkodtak el-raboltatnak: átkozott, a' ki az emberben bizik; áldott pedig, a' ki az Istenben: tsak egyedül az Isten a' szíveknek vizsgálója; és kinek-kinek érdeme szerént meg-jutalmazója: kéri az Istent Jeremiás, hogy szégyenitsemeg ellenségit. A' szombatnak szentelését parantsollya az Isten, hogy el-ne veszszenek.

A 1. A' Júda büne fel-iratott vas pennával gyémánt körmön, az ö szivöknek széleségére iratott, és az ö óltároknak szarvaira.

2. Mikor meg-emlekeznek a' fiok az ö óltárokról, és az ö berkekröl, és a' zöldellö fakról a' magas hegyeken,

3. Áldozván a' mezöben: a' te erösségedet, és minden kintseidet prédára vetem, a' te magas helyeidet a' bünökért minden határiban.

4. És egyedül hagyatol a' te örökségednélkül, mellyet néked adtam: és szolgáltatok veled a' te ellenségidnek a' földön, mellyet nem tudsz: mert meg-gyújtottad a' tüzet az én haragomban, örökké fog égni.

5. Ezeket mondgya az Úr: * Átkozott ember, a' ki emberben bizik, és a' testet tészi az ö karjává, és az Úrtól el-távozik a' szive. * *Isa.* 30. *a.* 2.

6. * Mert lészen, mint a' tamarik-tsemeték a' pusztában, és nem láttya, mikor el-jö a' jó: hanem szárazságban lakik a' pusztában, a' sovány, és a' lakhatatlan földön. * *Isa.* 31. *a.* 1.

7. Áldott férfiú, a' ki az Úrban bizik, és az Úr lészen az ö bizodalma.

B 8. * És lészen mint a' vizek-mellett plántáltatott fa, melly a' nedvességre ereszti az ö gyökereit: és nem fél, midön el-jö a' hévség, és az ö levele zöld lészen, és a' szárazságnak idején nem lészen szorgalmatos, és soha meg nem szünik gyümöltsöt termeni. * *Psal.* 1. *a.* 5.

9. Tsalárd mindenek-fölött a' szív, és vizsgálhatatlan: ki ismérimeg azt.

10. * Én vagyok az Úr, a' ki a' szivet megvizsgálom, és a' veséket meg-próbálom: ki meg-fizetek kinek-kinek az ö úttya-szerént, és az ö találmányinak gyümöltse-szerént. * *Apoc.* 2. *f.* 23. *Psal.* 7. *e.* 10. 1. *Reg.* 16. *b.* 7.

11. A' fogoly-madár melegen tartotta, a' miket nem tojott: gazdagságokat szerzett, de nem itélettel: az ö napjainak fél részében el-hadgya azokat, és az ö utólyán esztelen lészen.

12. A' magasságnak ditsöséges királyi-széke eleitöl fogva, a' mi Szent helyünknek helye.

13. Uram Israelnek reménysége: minnyájan, a' ki téged el-hagynak, meg-szégyenülnek: a' töled el-távozók a' földre irattatnak: mert el-hagyták az élö vizeknek erét az Urat.

14. Gyógits-meg engem Uram, és meg-

gyógyúlok: szabadíts-meg engem, és megszabadúlok: mert te vagy az én ditséretem.

15. Imé ök mondgyák nékem: Hol az Úr igéje? jöjön-el.

16. És én meg nem háborodtam, téged pásztoromat követvén: és az ember napját nem kivántam, te tudod. A' mi ki-jött ajakimból, igaz vólt a' te szined-elött.

17 Ne légy te nékem félelmemre, én reménységem te a' nyomorúságnak napján.

18. Szégyenüllyenek-meg, a' kik engem üldöznek, és ne szégyenüllyek-meg én: féllyenek ök, és ne féllyek én: hozd reájok a' nyomorúságnak napját, és két-féle romlással rontsd-meg öket.

19. Ezeket mondgya az Úr nékem: menny-el, és álly-meg a' nép fiainak kapujában, mellyen bé-mennek a' Júda királyi, és kijönek, és Jerusalemnek minden kapuiban;

20. És mondgyad nékik: Halgassátok az Úr igéjét Júda királyi, és egész Júda, és Jerusalemnek minden lakói, kik e' kapukon bé-jártok.

21. Ezeket mondgya az Úr: Örizzétek a' ti lelketeket, és szombat napon ne hordozzatok terheket: se bé ne vigyetek a' Jerusalem kapuin.

D 22. És ne vigyetek-ki terheket házatokból szombat-napon, és semmi munkát ne tegyetek: szentellyétek-meg a' szombat-napot, a' mint meg-parantsoltam az atyáitoknak.

23. És nem halgatták, se meg nem hajtották az ö fülöket; hanem meg-keményitették az ö nyakokat, hogy ne hallanának engem, és ne vennének fégyelmet.

24. És lészen: Ha engem halgattok, úgymond az Úr, hogy terheket bé ne vigyetek e' váras kapuin szombat-napon; és ha megszentelitek a' szombat-napot, hogy ne tegyetek azon semmi munkát.

25. E' város kapuin királyok, és fejedelmek mennek-bé, a' Dávid királyi-székiben ülvén, és szekerekre, és lovakra ülvén, ök az ö fejedelmek, a' Júda férfiai, és a' Jerusalem lakói: és e' várast lakni-fogják örökké.

26. És el-jönek a' Júda városiból, és a' Jerusalem környékéből, és a' Benjamin-földéből, és a' mezőségekről, és a' hegyes helyekről, és Dél-felől, hozván épen-égő, és véres, és ételi áldozatot, és temjént: és áldozatot viszsznek az Úr házába.

27. Ha pedig nem halgattok engem, hogy meg-szentellyétek a' szombat napot, és hogy ne hordgyatok terhet, és hogy bé ne vigyetek a' Jerusalem kapuin szombat-napon: tüzet gyújtok az ö kapuiban, és meg-emészti a' Jerusalem házait, és meg nem óltatik.

XVIII. RÉSZ.

A' Fazekas példájából meg-mutattya az Úr, hogy Israël az ö kezében vagyon, és az ö érdeme-szerént tselekedhetik véle: ha szintén az elött másra igérte-is magát. A' zsidóknak meg-általkodásokért kimondatik veszedelmek. A' zsidók Jeremiás elveszttéséről tanátskoznak: Jeremiás az Úr elött siránkozik, és ellenséginek veszedelmét ki-mondgya.

A 1. Az ige, melly Jeremiáshoz lött az Úrtól, mondván:

2. Kelly-fel, és menny-alá a' fazekas házába, és ott meg-hallod az én igéimet.

3. És alá-menék a' fazekas házába, és imé ö alkotmányt tsinál vala a' kereken.

4. És el-romla az edény, mellyet sárból tsinál vala az ö kezeivel: és fordúlván más edényt tsinála abból, a' mint tetszett vala az ö szemeinek, hogy tsinálna.

5. És lön az Úr igéje hozzám mondván:

* Isai. 45. b. 9. Rom. 9. d. 20.

6. * Vallyon nem mint a' fazekas tselekedhetem-e veletek, Israël háza, úgy-mond az Úr: imé mint a' sár a' fazekas kezében, úgy ti az én kezemben, Israël háza.

* Supr. 1. b. 10.

7. Hirtelen fogok szóllani a' nemzetség 's az ország-ellen, hogy ki-gyomlállyam, és el-rontsam, és el-veszessem azt.

8. Ha penitentziát tart az a' nemzetség az ö gonoszságáról, mellyért ö-ellene szólottam: én-is meg-bánom a'gonoszt, mellyet gondoltam vólt, hogy véle tselekedném.

B 9. És hirtelen szóllok a' nemzetségről 's az országról, hogy meg-épittsem és plántállyam azt.

10. Ha gonoszt tselekeszik az én szemeim-elött, hogy ne halgassa az én szómat: meg-bánom a' jót, mellyet mondottam, hogy tselekedném véle.

11. Most azért szólly a' Júda férfiának, és a' Jerusalem lakóinak, mondván: Ezeket mondgya az Úr: Imé én gonoszt készítek ti-ellenetek, és gondolatot gondolok ellenetek: * térjen-meg ki-ki az ö gonosz útáról, és igazittsátok-meg a' ti útaitokat, és igyekezetiteket.

* Isai. 25. b. 5. & 35. c. 12. Jon. 3. d. 8.

12. Kik mondának: Kétségbe estünk: mert a' mi gondolatink-után indúlunk, és kiki a' mi gonosz szivünknek hamisságát tselekeszszük.

13. Az-okáért ezeket mondgya az Úr: Kérdgyétek-meg a' pogányokat: ki hallott olly iszonyúságokat, mellyeket fölöttébb tselekedett a' szüz Israël?

14. Vallyon el-fogy-e a' mezönek kö-sziklájáról a' Libanus hava? a' vagy el-fogyathatni-e a' ki fakadó hideg és alá-folyó vizeket?

15. Mert el-feletkezett rólam az én népem, heában áldozván, és meg-ütközvén az ö útok ban, a' régi ösvényekben, hogy azokban járnának a' járatlan úton:

* Isai. 29. c. 8. & 49. c. 13. & 50. c. 13.

16. * Hogy az ö földök pusztasággá, és örök süvöltéssé lenne: minden a' ki által megyen azon, el-álmélkodik, és hajtogattya a' fejét.

17. Mint a' sütö szél el-széllyesztem öket

az ellenség előtt: hatamat, és nem orczámat mutatom nékik az ö veszedelmek napján.

18. És mondának: Jertek, és gondollyunk Jeremiás ellen gondolatokat: mert el-nem vész a' törvény a' paptól, sem a' tanács a' bölcstől, sem a' beszéd a' Profétától: jertek, verjük-meg ötet nyelvvel, és ne figyelmezzünk semmi beszédire.

19. Figyelmezz reám Uram, és hallyad az én ellenkezöim szavát.

20. Vallyon a' jóért gonoszszal fizetnek-e, hogy vermet ásták az én lelkemnek? Emlékezzél-meg, hogy színed-előtt állottam, hogy jót szóllanék ö-érettek, és el-fordítanám a' te haragodat rólok.

21. Azokáért az ö fiokat éhségre juttasd, és vidd öket a' fegyver kezébe: légyenek az ö feleségek magzatok-nélkül, és özvegyek: és azok férjei halállal öletteſſenek-meg: az ö ifiok veretteſſenek által fegyverrel a' hartzon.

22. Kiáltás hallattassék az ö házokból: mert hirtelen reájok hozod a' tolvajt: mert vermet ásták, hogy meg-fogjanak engem, és töröket rejtettek-el az én lábaimnak.

23. Te pedig Uram tudod minden ellenem-való tanátſokat halálomra: ne kegyelmezz-meg az ö hamisságoknak, és az ö bünök színed-elöl el ne törölteſſék: le-omollyanak színed-előtt a' te haragodnak idején gonoszúl bánnyál vélek.

XIX. RÉSZ.

Jeremiás a' fazék el-törésével ki-jelenti Jerusalemnek meg-szállásakor fegyver, és éhség által való el-veſztését, a' hol az atyák, 's anyák magzattyokat meg-eszik az ö bálványozások, és az Isten igéjének meg-vetése miatt.

1. Ezeket mondgya az Úr: Eredgy, és végy sárból tsinált korsótskát a' fazekastól a' nép vénei közül, és a' papok vénei közül:

2. És menny-ki az Ennon fia völgyére, melly a' tserepes kapu bé-menetele-mellett vagyon: és hirdeſd ott az igéket, mellyeket én néked szóllok.

3. És mondgyad: Hallyátok az Úr igéjét Júda királyi; és Jerusalem lakói: ezeket mondgya a' seregek Ura az Israël Istene: Imé én nyomorúságot hozok e' helyre, úgy hogy valaki azt meg-hallya, meg-tsendüllyenek a' fülei:

4. Azért hogy el-hagytak engem, és el-idegenitették e' helyt, és idegen isteneknek áldoztak benne, kiket nem ismertek ök, sem az ö attyok, sem a' Júda királyi: és bé-töltötték e' helyt az ártatlanok vérével.

5. És magas helyeket épitettek Báalimnak, hogy az ö fiokat tüzzel égetnék-meg épen-égö áldozatúl Báalimnak: mellyeket nem parantsoltam, se nem szóllottam, se szivembe nem ötlöttek.

6. Azokáért imé el-jönek a' napok, úgymond az Úr; és nem hivatttatik többé e' hely Tófetnek, és az Ennon fia völgyének: hanem Ölés-völgyének.

7. És fel-bontom a' Júda, és a' Jerusalem tanátsát e' helyen: és el-veſztem öket fegyverrel az ö ellenségek szine-elött, és az ö lelkek keresöinek kezek-által: és adom az ö hólt testeket eledelül az égi madaraknak, és a' földi vadaknak.

8. * És tészem e' várast álmélkodásra, és süvöltésre: valaki által menend rajta, el-álmélkodik, és süvölt minden ö tsapásán.

9. És étetem öket az ö fiok húsával, és az ö leányok húsával: és ki-ki az ö barátya húsát észi a' meg-szálláskor, és a' nyomorúságban, mellybe rekeszti öket az ö ellenségök, és a' kik az ö lelköket keresik.

10. És rontsd-el a' korsótskát a' férfiak szeme-előtt, a' kik veled el-mennek.

11. És mondgyad nékik: Ezeket mondgya a' seregek Ura: Igy rontom-meg e' népet, és e' várast, a' mint el-rontatik a' fazekas edénye, melly többé meg nem tsinálthatik: és Tófetben temetkeznek, mivelhogy nints más hely a' temetésre.

12. Igy tselekeszem e' hellyel, úgy-mond az Úr, és az ö lakóival: és tészem e' várast mint Tófetet.

13. És lésznek a' Jerusalem házai, és a' Júda királyinak házai, mint a' Tofet helye, tiszta-talanok; mind a' házak, a' mellyeknek padlásin áldoztak az égnek minden seregének, és itali áldozatokat áldoztak az idegen isteneknek.

14. Meg-jöve pedig Jeremiás Tófetből, a' hová küldötte vala ötet az Úr profétálni, és meg-álla az Úr háza pitvarában, és monda az egész népnek:

15. Ezeket mondgya a' seregek Ura az Israël Istene: Imé én el-hozom e' város-ellen, és minden ö városi-ellen, mind a' veszedelmeket, mellyekröl szóllottam ö-ellene: mert meg-keményitették az ö nyakokat, hogy ne hallanák az én beszédimet.

XX. RÉSZ.

Jeremiás Fassúrtúl meg-verettetvén a' tömlötzbe tétetik, és más nap ki-hozattatván, meg jövendöli néki, mint hamis Profétának, 's az ö barátinak, és az egész népnek a' Babylóniai fogságot. Panaszolkodik, hogy az Isten igéje hirdetéséért üldöztetik, és betstelenitetik, és meg-átkozza születésének napját.

1. És hallá Fassúr pap az Emmer fia, ki fejedelemmé rendeltetett vala az Úr házában, hogy Jeremiás e' beszédeket profétálá.

2. És meg-üté Fassur Jeremiás profétát, és a' kalodába tévé ötet, melly a' Benjamin felsö kapujánál vala az Úr házában.

* *Supr.* 18. c. 16. *Inf.* 49. c. 13. & 50. *b.* 13.

3. És mikor meg-virradott vólna másod napra, ki-vévé Fassur Jeremiást a' kalodából, és monda néki Jeremiás: Nem Fassurnak hitta az Úr a' te nevedet, hanem minden felöl félelemnek.

4. Mert ezeket mondgya az Úr: Imé én téged félelemre juttatlak, téged, és minden barátidat: és le-omolnak az ö ellenségök fegyverével, és meg-láttyák a' te szemeid: és az egész Júdát kezébe adom a' Babylon királyának: és el-viszi öket Babylonba, és le-vágja öket fegyverrel.

B 5. És e' városnak minden marháját, és minden munkáját, és minden drágalátosát, és a' Júda királyinak minden kintseit az ö ellenségök kezébe adom: és el-dúllyák azokat, és el-vészik, és Babylonba viszik.

6. Te pedig Fassur, és a' te házadnak minden lakói, fogságra mentök: és Babylonba mégy, és ott halsz-meg, és ott temettetel-el te, és minden barátid, a' kiknek hazugságot profétáltál.

7. Meg-tsaltál Uram engem, és meg-tsalattam: erösb vóltál nálomnál, és meg-gyöztél: nevetséggé löttem egész nap, minnyájan tsúfolnak engem.

8. Mert már régen szóllok, kiáltozván a' hamisság-ellen-és a' pusztaságot kiáltva hirdetem: és az Úr beszéde nékem gyalázatomra lött, és tsufolásomra egész nap.

9. És mondék: Nem emlekezem ö róla, se nem szóllok többé az ö nevében: és lön az én szivemben mint az égö 's a' tsontyaimközé rekesztetett tüz: és el-lankadék, el-nem türhetvén.

C 10. Mert hallottam sokaknak szidalmazásokat, és körös körül a' rettentéseket: Kergessétek, és kergessük ötet: minden férfiaktól, a' kik barátim vóltak, és az én óldalam örizöi; ha valami módon meg tsalatkozik, és meg gyözzük ötet, és boszszút állyunk rajta.

11. Az Úr pedig velem vagyon mint az erös hadakozó: azokáért a' kik üldöznek engem, el-esnek, és erötlenek lésznek; igen meg-szégyenülnek; * mert nem értették az örök gyalázatot, melly soha el nem töröltetik.

* Inf. 23. g. 40.

12. És te seregek Ura, * az igaznak megpróbálója, a' ki a' veséket és a' szivet látod; lássam kérlek a' te boszszú-állásodat rajtok: mert néked nyilatkoztattam-meg az én ügyemet.

* Sup. 11. d. 20. & 17. b. 10.

13. Énekellyetek az Úrnak, ditsérjétek az Urat; mert meg-szabaditotta a' szegénynek lelkét a' gonoszok kezéből.

14. * Átkozott a' nap, a' mellyen születtem; D a' nap a' mellyen engem az anyám szült, ne légyen áldott.

* Job. 3. a. 2.

15. Átkozott a' férfiú, a' ki hirt tött az atyámnak, mondván: Férfiú magzatod született néked: és mint egy örömmel meg-örvendeztette ötet.

16. Légyen az az ember mint a' városok, mellyeket fel-forditott az Úr, és meg nem bánta: hallyon kiáltást reggel, és orditást a' déli idöben:

17. A' ki engem meg nem ölt az anyám méhében, hogy az anyám lött vólna nékem koporsóm, és az ö méhe örök fogantatásom.

18. Miért jöttem-ki az anyám méhéből, hogy munkát s' fajdalmat látnék, és gyalázatban végeztetnének-el az én napjaim?

XXI. RÉSZ.

Minek utánna Nabuchodonosor Babylóniai Király Jerusalemet meg-szállotta vólna, Sedetziás Király követe által tudakozódik Jeremiástól; kinek meg-izeni, hogy el-pusztitatik döghalál, fegyver, éhség, és rabság által, és csak azok maradandók-meg, a' kik a' Káldéusokhoz szaladtak; inti végtére, hogy igazságot tselekedgyenek, ne talántán az Isten haragjától épen meg-emésztessenek.

1. Az ige, melly Jeremiáshoz lött az Úr- A tól, mikor hozzája küldé Sedetziás király Fassurt a' Melkiás fiát, és Sofoniás papot a' Maásia fiát, mondván:

2. Kérdezd-meg érettünk az Urat, mert Nabuchodonosor a' Babylon királya hadakozik ellenünk: ha valami-képen az Úr velünk minden tsóda-tételi szerént tselekeszik, és el-távozik tölünk.

3. És monda Jeremiás nékik: Igy szóllyatok Sedetziásnak:

4. Ezeket mondgya az Izraël Ura Istene: Imé én el-forditom a' hadi szerszámokat, mellyek kezetekben vannak, és a' mellyekkel hadakoztok a' Babylon királya ellen, és a' Káldéusok ellen, kik meg-szállottak titeket a' kö-falok-körül: és öszve-gyüjtöm azokat e' város közepett.

5. És én hartzolok ellenetek ki-nyújtott B kézzel, és erös karral, és búsúlással, és boszszonkodással, és nagy haraggal.

6. És meg-verem e' város lakóit, az emberek, 's a' barmok nagy döghalállal halnak-meg.

7. És ezek-után, ugy-mond az Úr: adom Sedetziást a' Júda királyát, és az ö szolgait, és az ö népét, és a' kik meg-maradtak e' városban a' dög-haláltól, és a' fegyvertöl, és az éhségtöl, Nabuchodonosornak, a' Babylon királyának kezébe, és az ö ellenségök kezébe, és az ö lelkek keresöinek kezébe; és meg-öli-és az ö lelkek keresöinek kezébe; és meg-öli-öket fegyver élivel, és nem kedvez, se nem C enged, se nem könyörül.

8. És mondgyad e' népnek: Ezeket mondgya az Úr: Ime én elötökbe adom az élet útát, és a' halál útát.

* Inf. 38. a. 2.

9. * A' ki e' városban lakik, meg-hal fegyverrel, és éhséggel, és dög-halállal: a' ki pedig ki-mégyen, és a' Káldéusokhoz szalad, a' kik meg-szállottak titeket, él, és lészen annak lelke, mint a' préda.

10. Mert az ortzámat e' város veszedelmére, és nem javára forditottam, ugy-mond

az Úr: a' Babylon királyának kezébe adatik, és meg-égeti azt tüzzel.

11. És a' Júda királya házának; Halgaſsátok az Úr igéjét.

12. Dávidnak háza, ezeket mondgya az Úr: Reggel tegyetek itéletet, és mentsétek-meg az erövel el-nyomatottat a' nyomorgató kezéből: hogy valami-képen ki ne mennyen mint a' tüz az én haragom, és fel ne gerjedgyen, és ne légyen a' ki meg-óltsa, a' ti igyekezetetök gonoszságáért.

13. Imé én reád, erös, és mezőséges völgynek-lakója, ugy-mond az Úr: kik mondgyátok: Ki vér-meg minket? és ki jöa' mi házainkba?

14. És meg-látogatlak titeket a' ti igyekezeteteknek gyümöltse-szerént, úgy mond az Úr: és tüzet gyújtok az ö berkében: és meg-emészt mindeneket körös-körül.

XXII. RÉSZ.

Inti Júda királyát, és a' népet az igazság követésére, és mindenben meg-bóldogitatnak; másképen minnyájan prédákká lésznek: és hogy Sellum avagy Joakim Josiás Király fia Jerusalembe viszsza nem jövendö: az igazságtalanokat feddi, kik épületeket tévén az ö igaz attyoknak, bóldogságát igérik magoknak: Joakimnak Josiás fiának meg-jövendöli, hogy temetés nélkül el-vész, és az ö fia Jekoniás az annyával együtt Babylonba, fogságba vitettetik, 's ott meg-hal.

1. EZEKET mondgya az Úr: Menny-alá a' Júda királya házába, és beszéld-meg ott ez igét.

2. És mondgyad: Hallyad az Úr igéjet Júda királya, ki a' Dávid királyi-székén ülsz; te, és a' te szolgáid, és a' te néped, kik bé-jártok e' kapukon.

3. Ezeket mondgya az Úr: * Tegyetek itéletet, és igazságot, és szabadittsátok-meg az erövel el-nyomatotttat a' nyomorgató kezéből: és a' jövevényt, és az árvát, és az özvegyet meg ne szomorittsátok, se hamisan el ne nyomjátok: és ártatlan vért ne ontsatok e' helyen.

4. Mert ha tselekedvén meg-tselekszitek e' dolgot: bé-járnak e' ház kapuin, királyok a' Dávid nemzetségéből az ö királyi-székében ülvén, és szekerekre s' lovakra ülvén, ök 's a' szolgájok, és az ö népök.

5. Hogy ha nem halgattyátok ez igéket: magamra esküttem, úgy-mond az Úr, hogy puszta lészen e' ház.

6. Mert ezeket mondgya az Úr a' Júda királyának háza-felöl: Gálaád te vagy nékem a' Libanus feje: ha pusztává nem tészlek téged, lakhatatlan városokká.

7. És fel-készitem ellened a' meg-ölö férfiat, és az ö fegyverit: és le-vágják a' te válogatott tzédrusidat, és a' tüzbe vetik.

8. És által mennek sok nemzetségek e' városon: és mond ki-ki az ö felebarátyának * Miért tselekedett igy az Úr e' nagy várassal?

9. És felelnek: Azért hogy el-hagyták az ö Urok Istenek szövetségét, és idegen isteneket imádtak, és szolgáltak azoknak.

10. Ne siratsátok a' halottat, se ne keseregjetek sirással rajta: siratsátok azt, a' ki kimégyen: mert nem tér többé viszsza, se nem láttya az ö születése földét.

11. Mert ezeket mondgya az Úr Sellumnak a' Josiás fiának a' Júda királyának, ki az attyáért Josiásért országlott, a' ki e' helyből ki ment: Nem tér ide többé:

12. Hanem a' helyen, a' mellyre ötet vittem, ott hal-meg, és e' földet nem láttya többé.

13. Jaj a' ki az ö házát hamissággal épiti, és az ö vatsoráló helyeit nem itélettel: az ö barátyát el-nyomja ok-nélkül, és az ö bérét meg nem adgya néki.

14. A' ki azt mondgya: Széles házat épitek magamnak, és tágas vatsoráló-helyeket: a' ki ablakokat nyit magának, és tzedrusfából tsinál padlásokat, és meg-festi veres festékkel.

15. Vallyon országlasz-e, hogy-im a' tzédrus-fához hasonlitod magadat? az atyád nem ött 's ivott-e, és itéletet 's igazságot nem tselekedett-e akkor, mikor jól vólt dolga?

16. Meg-itélte a' szegénynek 's a' nyomorúltnak ügyét az ö javára: vallyon nem azért-e hogy ismért engem, ugy-mond az Úr?

17. A' te szemeid pedig 's a' szived a' fösvénységre, és az ártatlan vér ontására, és a' nyomorgatásra, és a' gonosz tselekedetre-való futásra vagyon.

18. Azokáért ezeket mondgya az Úr Joakimnak a' Josiás fiának a' Júda királyának: Nem sirattyák ötet: Jaj bátyám, 's jaj néném: nem siránkoznak rajta: Jaj Uram, és jaj nemesem.

19. Szamár temetéssel temettetik-el, megrothad, és ki-vettetik a' Jerusalem kapuinkivül.

20. Menny-fel a' Libanusra, és kiálts: és Básánban emeld-fel a' te szódat: és kiálts az által menökre, mert meg-rontattak minden szeretöid.

21. Szóllottam néked a' te bévelkedésedben; és azt mondottad: Nem halgatlak: ez a' te útad ifiúságodtól-fogva, hogy nem halgattad az én szómat.

22. Minden pásztoridat a' szél legelteti, és a' te szeretöid fogságra mennek: és akkor szégyenülsz-meg, és meg-pirúlsz minden gonoszságodért.

23. A' ki a' Libanuson ülsz, és fészket rakasz a' tzédrusokon, hogy jajdúltál-meg, mikor reád jöttek vólna a' fajdalmak, mint a' szülönek fajdalmi?

24. Élek én, ugy-mond az Úr: hogy ha

Jekoniás Joakimnak a' Júda királyának fia, gyürö léend-is az én jobb kezemben, onnét-is ki-vonszom ötet.

25. És téged a' lelked-keresöi kezébe adlak, és azok kezébe, a' kiknek ortzájától félsz, Nabukodonosornak a' Babylon királyának kezébe, és a' Káldæusok kezébe.

G 26. És el-küldlek téged, és az anyádat a' ki téged szült, idegen földre, mellyben nem születtetek, és ott haltok-meg:

27. És a' földre, a' mellyre ök fel-emelik az ö lelköket, hogy oda viszsza-térjenek, viszsza nem térnek:

28. Vallyon föld, és meg-romlott edénye ez a' férfiú a' Jekoniás? vallyon minden gyönyörüség-nélkül-való edény-e? miért vettettek el ö, és az ö magva, és a' földre vettettek, mellyet nem tudtak:

29. Föld, föld, föld, hallyad az Úr beszédét.

30. Ezeket mondgya az Úr: Ird magtalannak e' férfiat, a' férfiat ki az ö napjaiban szerentsés nem lészen: mert nem lészen az ö magvából férfiú, a' ki a' Dávid királyi-székén üllyön, és többé hatalma légyen Júdában.

XXIII. RÉSZ.

Fenyegeti az Úr a' Pásztorokat, kik a' nyájt el-széllyesztik, és szaggattyák; igérvén maga, hogy ö a' nyájnak máradékat viszsza hozza, 's Pásztorokat támaszt; és Dávidnak igaz magvát, ki alatt nagy bóldogságban fognak élni: hasonlóképen jövendöli a' hamis Profétáknak meg-szégyenitését, kik a' népet meg-tsallyák, azt akarván, hogy el-feletkezzenek az Úrról, és az Isten akarattya nélkül jövendölnek, az Úrnak beszédét nagy igának *nevezvén.*

A Ezec. 13. a. 3. & 34. a. 2. 1. JAJ a' pásztoroknak, kik el-veszti k, és el-szaggattyák az én legeltetésemnek nyáját, úgy-mond az Úr.

2. Azokáért ezeket mondgya az Izraël Ura Istene a' pásztoroknak, kik az én népemet legeltetik: Ti széllyesztettétek-el az én nyájamat, és ki-üztétek öket: és meg nem látogattátok öket: imé én meg-látogatom rajtatok a' ti igyekezetitek gonoszságát, ugy mond az Úr.

3. És én öszve gyüjtöm az én nyájam maradékit minden földekröl, a' mellyekre kiüzöm öket: és viszsza-téritem öket az ö mezejekre: és nevekednek, és meg-sokasodnak.

4. És pásztorokat támasztok nékik, és legeltetik öket: nem félnek többé, és nem rettegnek: és egy héa sem lészen az ö számának, úgy-mond az Úr.

* Infr. 33. c. 14. Isa. 4. b. 12. & 40. c. 11. & 45. b. 8. 5. * Imé el-jönek a' napok, úgy-mond az Úr: és fel-támasztom a' Dávid igaz tsemetéjét: és országol a' király, és bölts lészen: és itéletet s' igazságot tselekeszik a' földön.

6. Az napokban meg-szabadúl Júda, és Izraël bátorságoson lakik: és ez a' név, mellyel nevezik ötet: Az Úr a' mi igazunk.

7. Azért imé el-jönek a' napok, úgymond az Úr, és nem mondgyák többé: El az Úr, a' ki az Izraël fiait ki-hozta Egyiptus-földéből:

8. Hanem, * El az Úr, a' ki ki-hozta 's el-hozta az Izraël háza magvát az Északi földröl, és minden földekröl, mellyekre kivetettem vala öket; és az ö földökön laknak.

9. A' profétákhoz: Meg-keseredett bennem a' szivem, minden tsontyaim reszkettek: löttem mint a' részeg férfiú, és mint a' bortól meg-ázott ember, az Úrért, és az ö szent igéiért.

10. Mert el-tölt paráznákkal a' föld, mert az átkozódásért gyászolt a' föld, el-szárad tak a' pusztának mezei, az ö futások gonoszszá lött; és az ö erösségek külömbözö.

11. Mert a' próféta, és a' pap meg-fertéztettek: és az én házamban fel-találtam az ö gonoszságokat, úgy-mond az Úr.

12. Azokáért az ö útok lészen mint a' sik a' setétben: mert taszigáltatnak, és elesnek azon: mert veszedelmeket hozok reá jok, az ö látogatások esztendejét, úgy-mond az Úr.

13. És a' Samáriának profétáiban balgatagságot láttam: Báal-által profétálnak vala, és meg-tsallyák vala az én népemet Izraëlt.

14. És a' Jerusalem profétáiban a' paráználkodók hasonlatosságát láttam, és a' hazugság úttyát: és meg-erösitették az igen gonoszoknak kezöket, hogy senki meg ne térne az ö gonoszságából: löttek én-elöttem minnyájan mint Sodoma, és az ö lakói mint Gomorra.

D * Supr. 9. c. 15. 15. Azokáért ezeket mondgya a' seregek Ura a' profétáknak: * Imé én ürömmel ételtem öket, és epével itatom öket: mert a' Jerusalem profétáitól ment-ki a' fertelmesség az egész földre.

* Infr. 27. b. 9. & 29. b. 8. 16. Ezeket mondgya a' seregek Ura: * Ne halgassátok a' profétáknak igéit, a' kik néktek profétálnak, és meg-tsalnak titeket: az ö szivök látását szóllyák, nem az Úr szájából.

* Supr. 5. c. 12. & 14. b. 13. 17. Azt mondgyák azoknak, a' kik engem káromlanak: Az Úr mondotta: * Békességtek lészen. És mindennek, a' ki az ö szivének gonoszságában jár, azt mondották: Nem jö veszedelem reátok.

* Infr. 30. c. 14. 18. Mert ki vólt jelen az Úr tanátsában, és látta s' hallotta az ö beszédét? ki figyelmezett az ö igéjére, és hallotta?

E 19. Imé az Úr haragjának forgó-szele kimégyen, és sebes szél-vész jö az istentelenek fejére.

20. Nem tér viszsza az Úr haragja, mig nem meg-tselekszi, és mig nem bé-tellyesiti az ö szive gondolattyát: az utólsó napokban meg-értitek az ö tanátsát.

21. Nem küldöm vala a' profétákat, és ök futnak vala: nem szóllok vala nékik, és ök profétálnak vala.

22. Ha az én tanátsomon meg-állottak

B Ezech. 34. b. 11. Dan. 9. g. 24. Joan. 1. g. 45. * Supr. 11. c. 14. Deu. 33. d. 28.

C

vólna, és tudtára adták vólna az én népemnek az én igéimet: el-téritettem vólna ugyan öket az ö gonosz útokról, és az ö igen gonosz gondolattyokról.

23. Véled-e, hogy közelröl vagyok én Isten, úgy-mond az Úr? és nem vagyok-e Isten messziröl?

24. El-rejtezhetik-e a' férfiú a' titkos helyeken; és én nem látom-e ötet, úgy-mond az Úr? Vallyon az eget, és a' földet nem töltöm-e én bé, úgy-mond az Úr?

25. Hallottam a' miket mondottak a' próféták, hazugságot profétálván az én nevemben, és mondván: Álmot láttam, álmot láttam.

26. Meddig vagyon ez a' hazugság-jövendölö próféták szivében, és a' kik az ö szivök tsalárdságit profétállyák?

27. Kik azt akarják tselekedni, hogy elfeletkezzék az én népem az én nevemröl az ö álmokért, mellyeket kiki az ö felebarátyának beszél: a' mint el-feletkeztek az ö attyok az én nevemröl Báalért.

28. A' próféta, a' ki álmot lát, álmot beszéllyen: és a' kinél az én beszédem vagyon, beszéllye az én beszédemet igazán: mi közi a' polyvának a' búzához, úgy-mond az Úr?

29. Vallyon az én igéim nem ollyak-e mint a' tüz, úgy-mond az Úr, és mint a' köszikla rontó pöröly?

30. Azokáért imé én a' profétákra, úgymond az Úr, kik el-lopják az én igéimet kiki az ö felebarátyától.

31. Imé én a' profétákra, úgy-mond az Úr, kik elö vészik az ö nyelveket, és azt mondgyák: az Úr mondgya.

32. Imé én a' hazugságot-álmodozó profétákra, úgy-mond az Úr: kik azokat beszéllették, és el-hitették az én népemet az ö hazugságokkal, és az ö tsoda-tételekkel: holott én nem küldöttem öket, se nem parantsoltam nékik, kik semmit nem használtak e' népnek, úgy-mond az Úr.

33. Ha azért meg-kérd téged ez a' nép, vagy a' próféta, vagy a' pap, mondván: Micsoda az Úr terhe? mondgyad nékik: Tivattok a' terh. Mert el vetlek titeket, úgymond az Úr.

34. És a' próféta, és a' pap, és a' nép, melly azt mondgya: Az Úr terhe: meg-látogatom azt a' férfiat, és az ö házát.

35. Ezeket mondgyátok ki-ki az ö felebarátyának, és az ö attyafiának: Mit felelt az Úr? és mit szóllott az Úr?

36. És az Úr terhe többé nem említetik. Mert terh lészen kinek-kinek az ö beszéde: és el-forditottátok az élö Istennek, a' seregek Urának, a' mi Istenünknek igéit.

37. Ezeket mondgyad a' profétának: Mit felelt néked az Úr? és mit szóllott az Úr.

38. Ha pedig ezt az Úr terhének mondgyátok: azokáért ezeket mondgya az Úr: Mivelhogy e' beszédet mondottátok: az Úr terhe; és el-küldöttem hozzátok, mondván: Ne mondgyátok, Az Úr terhe:

39. Azokáért imé én fel-vészlek titeket el-vévén, és el-hagylak titeket, és a' várast mellyet néktek adtam és az atyáitoknak, az én szinem-elöl.

40. És titeket örök gyalázatra vetlek, és örök szégyenségre, melly soha feledékenységgel el nem töröltetik.

C

* Supr. 20. c. 11.

XXIV. RÉSZ.

Két kosár füget mutat az Úr Jeremiásnak; az egyikben jó fügék valának, kik jelentik vala azokat, kik az Úrhoz térendök vólnának, és a' Babylóniai fogságból kiszabaditandók; a' máfik kosárban roszsz fügék valának, kik jelentették azokat, kik Jerusalemben maradtak, és azután Egyiptomba szaladtak; kik betsteleníteínek, és átokban maradandók.

1. MUTATA nékem az Úr: és imé két kosár teli fügékkel, le-tétetve az Úr temploma elött, minek-utánna Nabukodonosor a' Babylóniai király el-vitte Jekoniást a' Joakim fiát a' Júda királyát, és annak fejedelmit, és a' mives embert, és a' bé-foglalót Jerusalemböl, és el-vitte azokat Babilonba.

A

2. Az egyik kosárban igen jó fügék valának, a' mint szoktak lenni az elsö idöbéli fügék: és a' másik kosárban igen rosz fügék valának, mellyeket meg nem ehetnek vala, azért hogy roszszak vólnának.

3. És monda nékem az Úr: Mit látsz te Jeremias? És mondék: Fügéket, jó fügéket, igen jókát; és roszszakát, igen roszszakat, mellyeket meg nem ehetni, azért hogy roszszak.

B

4. És lön az Úr igéje én hozzám, mondván?

5. Ezeket mondgya az Izraël Ura Istene: A' mint e' fügék jók: úgy meg-ismérem Júdának el-költözését, kit el-küldöttem e' helyröl a' Káldéusok földére, jó végre.

6. És reájok vetem az én szemeimet, hogy meg-kegyelmezzek nékik, és viszsza-hozom öket e' földre: és fel-épitem öket, és el nem rontom: és el-plántálom öket, és ki nem gyomlálom.

C

7. És szivet adok nékik, hogy meg-ismérjenek engem, hogy én vagyok az Úr: * és én népem lészsznek, és én nékik Istenök lészek. Mert hozzám térnek tellyes szivökböl.

8. És a' mint a' fügék igen roszszak, mellyeket meg nem ehetni, azért hogy roszszak: ezeket mondgya az Úr, ugy tészem Sedetziást a' Júda királyát, és az ö fejedelmit, és a' többit Jerusalemböl, a' kik meg-maradtak e' városban, és a' kik Egyiptus földében laknak.

D

* Sup. 21. d. 33. Inf. 29. d. 17.

9. És háborúságra adom öket, és nyomorgatásra a' földnek minden országiban; gyalázatra, és példa-beszédre, és mesére,

és átokra minden helyeken, a' mellyekre kivetettem öket.

10. És fegyvert botsátok reájok, és éhséget, és dög-halált; mig nem meg-emésztetnek a' földröl, a' mellyet nékik adtam, és az ö attyoknak.

XXV. RÉSZ.

Mivel-hogy nem akarták Jeremiást, és a' több Profétákat, kik a' penitentziára intették, halgatni, annakokáért Jerusalemnek romlását, és hetven esztendeig rabságát, végtére azoknak a' Királyoknak, kik a' Jerusalembélieket fogságban tartották, veszedelmeket meg-jövendöli: azokáért megparantsoltatik Jeremiásnak, hogy Júda városinak, és más Királyoknak hirdesse az Úr haragját, és nagy sirást 's rivást jövendöl a' Pásztoroknak, és Fö-rendeknek.

1. Az ige, melly Jeremiáshoz lött Júdának minden népe felöl, Joakimnak a' Jósiás fiának a' Júda királyának negyedik esztendejében, (ez elsö esztendeje Nabukodonosornak a' Babylon királyának.)

2. Mellyet szóllott Jeremiás Proféta Júdának minden népének, és Jerusalemnek minden lakóinak, mondván:

3. Josiásnak az Ammon fiának a' Júda királyának tizen-harmadik eztendejétöl fogva mind e' napiglan; ez a' huszon-harmadik esztendeje; lön az Úr igéje én hozzám, és szóllottam néktek éjjel fel-kelvén, és szólván: és meg nem halgattátok.

4. És el-küldötte az Úr hozzátok mind az ö szolgait a' profétákat, fel-kelvén viradtakor, és el-küldvén: és meg nem halgattátok, se meg nem hajtottátok a' ti füleiteket, hogy hallanátok.

5. Midön azt mondaná: * Térjetek-meg ki-ki az ö gonosz útáról, és a' ti igen gonosz gondolatitokról: és a' földön fogtok lakni, mellyet az Úr néktek adott, és az atyáitoknak, örökkön örökké.

6. És ne mennyetek az idegen istenek után, hogy azoknak szolgállyatok 's imádgyátok öket: sem engem haragra ne ingerellyetek a' ti kezeitek munkáival, és nem nyomorgatlak titeket.

7. És nem halgattatok engem, úgy-mond az Úr, hogy engem haragra ingerlenétek a' ti kezeitek munkaival, a' ti veszedelmetekre.

8. Azokáért ezeket mondgya a' seregek Ura: Azért hogy nem halgattátok az én igéimet:

9. Imé el-küldöm, és fel-vészem az Északnak minden nemzetségit, úgy-mond az Úr: és Nabukodonosort a' Babylon királyát az én szolgámat; és bé-hozom öket e' földre, és az ö lakóira, és mind a' környüle-való nemzetekre: és meg-ölöm öket, és álmélkodássá tészem öket, és süvöltéssé, és örökké való pusztasággá.

10. És el-vesztem közülök az örömnek szavát, és a' vigasságnak szavát, a' vö-legénynek szavát, és a' meny-aszszonynak szavát, a' malom zörgését, és a' gyertya világosságát.

11. * És ez az egész föld pusztává, és álmélkodássá lészen: és mind ezek a' nemzetségek a' Babylon királyának szolgálnak hetven esztendeig.

12. És mikor a' hetven esztendök el-telnek, meg-látogatom a' Babylon királyát, és azt a' nemzetet, úgy-mond az Úr, az ö hamisságokat, és a' Káldéusok földét: és azt örökké-való pusztákká tészem.

13. És bé-töltöm azon a' földön minden igéimet, mellyeket ö-ellene szóllottam, mindent a' mi meg vagyon irva e' könyvben, valamit prófétált Jeremiás minden nemzetek ellen:

14. Mert szolgáltak azoknak, holott sok nemzetségek, és nagy királyok vólnának: és meg-fizetek nékik az ö tselekedetek szerént, és az ö kezeknek munkájok szerént.

15. Mert igy szóll a' seregek Ura az Israël Istene: Vedd-el e' harag borának pohárát az én kezemböl: és köszönd azt minden nemzetségekre, a' kikhez én el-küldlek téged.

16. És isznak, és meg-háborodnak, és meg-bódúlnak a' fegyver szinétöl, a' mellyet én ö-közékbe botsátok.

17. És el-vévém a' pohárt az Úr kezéböl, és el-köszöném minden nemzetségekre, a' mellyekhez engem az Úr küldött:

18. Jerusalemre, és a' Júda várasira, és az ö királyira, és az ö fejedelmire: hogy pusztaságra adnám öket, és álmélkodásra, és süvöltésre, és átokra, mint e' mai nap.

19. Faraóra az Egyiptus királyára, és az ö szolgaira, és az ö fejedelmire, és minden ö népére.

20. És mindenekre közönséges-képen: az Ausitis-földének minden királyira, és a' Filistéusoknak minden királyira, és Askalonra, és Gázára, és Akkaronra, és Azótusnak a' maradékira.

21. És Iduméára, és Moábra, és az Ammon fiaira:

22. És Tyrusnak minden királyira, és Sidonnak minden királyira, és a' szigetek földének királyira, kik a' tengeren-túl vannak:

23. És Dedánra, és Temánra, és Buzra, és mind azokra a' kiknek fel-nyirt üstökök vagyon.

24. És Arabiának minden királyira, és a' Nap-nyúgatnak minden királyira, a' kik a' pusztában laknak:

25. És Zambrinak minden királyira, és Elámnak minden királyira: és a' Médusoknak minden királyira:

26. Az Északnak minden királyira-is a' közel-valókra, és a' távúl-valókra, mindenikre az ö attyafia ellen: és a' földnek min-

den

A

* 4. Reg. 17. d. 13. Sup. 18. b. 11. Infr. 35. c. 15.

C

* Dan. 9. a. 2. Inf. 26. b. 6. 2. Par. 36. d. 22. 2. Esd. 1. a. 1.

D

E

den országira, mellyek az ö színén vannak: és a' Sésak királya iszik ezek után.

27. És ezt mondgyad nékik: Ezeket mondgya a' seregek Ura az Izraël Istene: Igyatok, és részegüllyetek-meg, és okádgyatok: és essetek-el-és fel ne kellyetek a' fegyver színe elött, mellyet én közétekbe küldök.

28. És mikor nem akarják el-venni a' pohárt a' te kezedből hogy igyanak, mondgyad nékik: Ezeket mondgya a' seregek Ura: Megivván meg-iszszátok:

29. * Mert imé a' városon, mellyben segétségül hivattatott az én nevem, kezdem-el a' sanyargatást, és ti mint az ártatlanok és büntetetlenek lésztek-e? nem lésztek büntetetlenek: mert fegyvert hivok a' földnek minden lakóira, ugy mond a' seregek Ura.

30. És te meg-profétálod nékik mind ez igéket, és meg-mondod nékik: * Az Úr a' magasságból ordit, és az ö szent lakó-helyéből adgya szózattyát: orditván ordit az ö ékessége ellen: mint a' szölö-nyomók éneke énekeltetik a' földnek minden lakói ellen.

31. El-hatott a' zengés a' föld végére, mert törvénye vagyon az Úrnak a' Pogányokkal: meg-itéltetik ö minden testel, az istenteleneket a' fegyvernek adtam, úgymond az Ur.

32. Ezeket mondgya a' seregek Ura: Imé a' nyomorúság ki-mégyen nemzetségről nemzetségre: és nagy forgó-szél jö-ki a' földnek utólsó határiról.

33. És az Úrtól meg-ölettetnek azon a' napon, a' földnek egyik végétöl-fogva a' másik végéig: nem sirattatnak, és fel nem szedettetnek, 's el nem temettetnek: a' föld színén ganéjúl hevernek.

34. Orditsatok pásztorok: és kiáltsatok: és hintsetek hamvat magatokra a' nyájnak fö emberi; mert bé-töltek a' ti napitok, hogy meg-ölettessetek; és a' ti ide 's tova el-hányástok, és el-estök mint a' drága edények.

35. És el-vész a' futás a' pásztoroktól, és a' szabadúlás a' nyájnak fö-emberitöl.

36. A' pásztorok kiáltásának szava, és a' nyáj fö emberinek orditása: mert el-pusztitotta az Úr az ö legeltetö helyeket.

37. És meg-szüntek a' békességes mezök az Úr búsúlásának haragja miatt.

38. El-hagyta mint az oroszlány az ö hajlékát, mert el-pusztúlt az ö földök a' galamb haragjának színe elött, és az Úr búsúlásának haragja elött.

XXVI. RÉSZ.

Jeremiás Jerusalemnek veszedelmét hirdetvén meg-fogattatik a' Papoktól, és Profétáktól, hogy meg-öletessék; de a' Fejedelmek, és a' vének által meg szabaditatik; elö hozván Mikéásnak, és Uriásnak példáját, kik ugyan azt jövendölték, a' mit Jeremiás.

1. A' Joakim országának kezdetiben, ki Josiásnak a' Júda királyának fia vólt, lön ez ige az Úrtól, mondván: A

2. Ezeket mondgya az Úr: Álly az Úr háza pitvarában, és mond-meg Judának minden városinak, a' mellyekből jönek, hogy imádkozzanak az Úr házában, mind a' beszédeket, mellyeket én parantsoltam néked hogy meg-mondgyad nékik: ne vond-meg az igét.

3. Ha valami-képen meg-halgattyák, és meg-térnek ki-ki mind az ö gonosz útáról: és meg-bánom a' gonoszt, mellyet gondolok tselekedni nékik az ö igyekezetöknek gonoszságáért.

4. És mondgyad nékik: Ezeket mondgya az Úr: Ha nem halgatandotok engem, hogy az én törvényemben járjatok, a' mellyet néktek adtam. B

5. Hogy halgassátok a' Profétáknak az én szolgaimnak beszédit, kiket én hozzátok küldöttem éjjel fel-kelvén, és el igazítván, és nem halgattátok:

6. * E' házzal ugy tselekeszen mint Silóval, és e' várast a' földnek minden nemzetséginek átka alá adom. * 1. Reg. 4. n. 2. b. 10.

7. És meg-hallák a' papok, és a' profétak, és az egész nép, hogy Jeremiás ez igéket szóllana az Úr házában.

8. És mikor el végezte vólna beszélleni Jeremiás mind azokat, a' mellyeket parantsolt vala néki az Úr hogy meg-mondana az egész népnek, meg-ragadák ötet a' papok, és a' profétak, és az egész nép, mondván: Halállal hallyon-meg.

9. Miért profétált az Úr nevében, mondván: Mint a' Silo lészen ez a' ház; és e' város el-pusztúl, ugy hogy ne légyen lakója? És egybe-gyüle ez egész nép Jeremiás ellen az Úr házában. C

10. És meg-hallák a' Júda fejedelmi ez igéket: és fel-menének a' király házából az Úr házába, és le-ülének az Úr háza új kapujának bé-menetelénél.

11. És szóllának a' papok 's a' profétak a' fejedelmeknek, és az egész népnek, mondván: Halálra méltó ez ember: mert e' város ellen profétált, a' mint füleitekkel hallottatok.

12. És monda Jeremiás mind a' fejedelmeknek, és az egész népnek, mondván: * Az Úr küldött engem, hogy meg-profétálnám e' háznak, és e' városnak mind az igéket, a' mellyeket hallottatok. D * Sup. 25. c. 13.

13. * Most azért jobbittsátok-meg a' ti útaitokat, és igyekezetiteket, és halgassátok a' ti Uratok Istentek szavát: és meg-bánnya az Úr a' gonoszt, a' mellyet ellenetek szóllott. * Sup. 7. a. 3.

14. En pedig imé kezeitekben vagyok: tselekedgyetek velem a' mi jó, és igaz a' ti szemeitek elött:

15. Mindazáltal tudgyátok, és értsétek, hogy ha meg-öltök engem, ártatlan vért hoztok magatok ellen, és e' város ellen, és az ö lakói ellen. Mert bizonnyára az Úr küldött engem hozzátok, hogy meg-beszéllném mind ez igéket a' ti fületek hallattára.

16. És mondának a' fejedelmek, és az egész nép, a' papoknak 's a' prophétáknak: Nem méltó e' férfiú halálra: mert a' mi Urunk Istenünk nevében szóllott nékünk.

17. Fel-kelének azért némelly férfiak a' földnek vénei-közül: és szóllának a' népnek minden gyüleközetének, mondván:

F 18. A' Morasti Mikéas Próféta vólt Ezekiásnak a' Júda királyának napjaiban, és szólla az egész Júda népének, mondván: Ezeket mondgya a' seregek Ura:* Sion mint a' mezö meg-szántatik: és Jerusálem kö-rakássá lészen: és a' háznak hegye magas erdökké.

* *Mich. 3. d. 18.*

19. Vallyon halálra kárhoztatta-e ötet Ezekiás a' Júda királya, és az egész Júda? vallyon nem félték-e az Urat, és nem könyörgöttek-e az Úr ortzája-elött: és meg-bánta az Úr a' gonoszt, mellyet szóllott vólt ö-ellenek? Azokáért mi nagy gonoszt tselekszünk lelkünk ellen.

20. Vólt egy férfiú-is az Úr nevében prófétálván, Uriás a' Semei fia Kariat-iarimból: és prophétált e' város ellen, és e' föld ellen, Jeremiásnak minden igéi szerént.

G 21. És meg-hallotta Joakim király, és mind a' hatalmasok, és az ö fejedelmi ez igéket: és a' király meg akará ölni ötet. És meghallá Uriás, és meg-félemlék, és-szalada 's bé-méne Egyiptusba.

22. És Joakim király férfiakat külde Egyiptusba, Elnátant az Akobor fiát, és férfiakat ö-véle Egyiptusba.

23. És ki-hozák Uriást Egyiptusból: és el-hozák ötet Joakim királyhoz, és meg-ölé ötet fegyverrel: és a' hólt testét a' parasztközség koporsóiba veté.

24. Ahikámnak azért a' Sáfan fiának keze Jeremiással vólt, hogy ne adattatnék a' nép kezeibe, és meg ne ölnék ötet.

XXVII. RÉSZ.

Jeremiás külömb-külömb Királyoknak köteleket küld; mellyekkel jelenti, hogyha a' Babylóniai Királynak szolgálni akarnak; hazájokban meg-maradhatnak. másképen fegyverrel, éhséggel, és döghalállal el-vesznek: szidalmazza a' hamis Prophétákat, kik ellenkezöt jövendölnek a' népnek: utólyára meg-mondgya, hogy a' szent edények Babyloniába vitettetnek; de viszontag viszsza-hozattatnak.

A 1. A' Joakim országának kezdetiben, ki Josiásnak a' Júda királyának fia vólt, lön ez ige Jeremiáshoz az Úrtól, mondván:

2. Ezeket mondgya az Úr nékem; tsinálly magadnak köteleket, és lántzokat: és tedd azokat a' nyakadra.

3. És küld azokat az Edom királyának, és Moáb királyának, és az Ammon fiai királyának, és a' Tirus királyának, és a' Sidon királyának; a' követek által, kik Jerusálembe jöttek Sedetziáshoz a' Júda királyához.

4. És parantsold-meg nékik, hogy az ö uroknak szóllyanak: Ezeket mondgya a' seregek Ura az Israël Istene. Ezeket mondgyátok a' ti uraitoknak:

5. Én teremtettem a' földet, és az embereket, és a' barmokat, mellyek a' föld színén vannak, az én nagy erömmel, és az én kinyújtott karommal: és azt annak adtam, a' ki szemeimnek tettszett.

B 6. Mostan-is azért én mind e' földeket Nabukodonosornak a' Babylon királyának az én szólgámnak kezébe adtam: annak fölötte a' mezei vadakat-is néki adtam, hogy szolgállyanak néki.

7. És szolgálnak néki minden nemzetségek, és a' fiának, és az ö fia fiának: miglen eljöjön az ö földének ideje, és az övé: és szolgálnak néki sok nemzetségek, és nagy királyok.

8. A' nemzetség pedig, és az ország, melly Nabukodonosornak a' Babylon királyának nem szolgál, és valaki az ö nyakát meg nem hajtya a' Babylon királyának igája alá: fegyverrel, és éhséggel, és döghalállal látogatom meg azt a' nemzetséget, úgy-mond az Úr, mig meg emésztem öket az ö keze által.

* *Supr. 23. d. 16. Infr. 29. b. 8.*

9. * Ti azért ne halgassátok a' ti prophétáitokat, és a' varázslókat, és az álmodozókat, és a' jövendö-mondókat, és a' bü-bájosokat, kik azt mondgyák néktek: nem szolgáltok a' Babylon királyának.

10. Mert hazugságot prophétálnak néktek: hogy messze iktassanak titeket a' ti földetekröl, és ki-vessenek titeket, és el-veszszetek.

11. A' nemzetség pedig, a' melly az ö nyakát a' Babylon királyának igája alá veti, és szolgál néki: az ö földében hagyom azt, úgymond az Úr: és miveli azt, és benne lakik.

C 12. Sedetziásnak-is a' Júda királyának, mind ez igék szerént szóllottam, mondván: Vessétek nyakaitokat a' Babylon királyának igája alá, és szolgállyatok néki, és az ö népének, és éltek.

13. Miért halsz-meg te 's a' te néped fegyverrel, és éhséggel, és dög-halállal, a' mint szóllott az Úr a' nemzetségnek, melly nem akar szolgálni a' Babylon királyának?

14. Ne halgassátok a' próféták igéit, kik azt mondgyák néktek: Nem szolgáltok a' Babylon királyának: mert hazugságot szólnak ök ti-néktek.

* *Sup. 14. b. 14. & 23. b. 21. Infr. 29. b. 9.*

15. * Mert nem küldöttem öket, úgymond az Úr: és ök hamissan prophétálnak az én nevemben: hogy ki-üzzenek titeket, és el-veszszetek mind ti, 's mind a' próféták, a' kik néktek jövendölnek.

16. És a' papoknak, és e' népnek szóllottam, mondván: Ezeket mondgya az Úr: Ne halgassátok a' ti prophétáitok igéit, a' kik prophétálnak néktek, mondván: Imé az Úr edé-

nyi ezennel viſzſza-hozattatnak Babylonból, mert hazugságot profétálnak néktek.

17. Ne halgaſsátok azért öket, hanem ſzolgállyatok a' Babylon királyának, hogy élljetek. Miért adatik e' váras puſztaságra?

18. És ha ök profétálk, és az Úr igéje nálok vagyon: vegyék eleit a' ſeregek Urának, hogy ne viteſſenek Babylonba az edények, mellyek az Úr házában meg-maradtak vala, és a' Júda királyának házában, és Jeruſalemben.

19. Mert ezeket mondgya a' ſeregek Ura * az oſzlopok felöl, és a' tenger felöl, és a' talpak felöl, és a' több edények felöl, mellyek meg-maradtak e' várasban:

20. Mellyeket el nem vitt Nabukodonoſor a' Babylon királya, mikor el-vitte Jekoniáſt a' Joakim fiát a' Júda királyát Jeruſalemből Babylonba, és minden fö-emberit Júdának és Jeruſalemnek.

21. Mert ezeket mondgya a' ſeregek Ura az Iſraël Iſtene az edények felöl, mellyek meg-maradtak az Úr házában, és a' Júda királyának házában 's Jeruſalemben:

22. Babylonba vitetnek, és ott léſznek az ö látogatáſok napjáig, úgy-mond az Úr, és meg-hozatom azokat, és viſzſza adatom e' helyben.

XXVIII. RÉSZ.

Hananiás hamis próféta le-vévén Jeremiás nyakáról a' fa igát, jövendöli; hogy eſztendö múlva meg-töri az Úr Nabukodonoſornak az igáját, és a' ſzent edények viſzſza hozattatnak, és a' király a' néppel: de Jeremiás ellenkezöt jövendöl; és Hananiásnak abban az eſztendöben halálát: a' mint bé-is tellyeſedett.

1. És lön abban az eſztendöben, Sedetziás a' Júda királya orſzágának kezdetiben, a' negyedik eſztendöben, az ötödik hólnapban, monda nékem Hananiás az Azur fia, a' Gábaoni próféta, az Úr házában a' papok 's az egéſz nép elött, mondván:

2. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura az Iſraël Iſtene: Meg-rontottam a' Babylon királyának igáját.

3. Még két eſztendö-béli napok, és én viſzſza hozatom erre a' helyre az Úr házának minden edényit, mellyeket el-vitt Nabukodonoſor a' Babylon királya e' helyröl, és azokat Babylonba vitte.

4. És Jekoniáſt a' Joakim fiát a' Júda királyát, és Júdának minden el-költözését, a' kik bé-mentek Babylonba, én viſzſza téritem e' helyre, úgy-mond az Úr: mert megrontom a' Babylon királyának igáját.

5. És monda Jeremiás próféta Hananiás prófétának, a' papok ſzemei elott, és az egéſz nép ſzemei-elött, melly az Úr házában áll vala.

6. És monda Jeremiás próféta: Amen, úgy tselekedgyék az Úr: tellyesittſe-bé az Úr a' te igéidet, mellyeket profétáltál: hogy viſzſza-hozattaſſanak az edények az Úr házába, és az egéſz el-költözés Babylonból e' helyre.

7. Mindazáltal halgaſd-meg ez igét, mellyet én a' te füleidbe ſzóllok, és az egéſz népnek füleibe:

8. A' próféták, kik én elöttem, és te elötted vóltak eleitöl-fogva, és profétáltak ſok földek ellen, és nagy orſzágok ellen, a' had felöl, és a' nyomorúság felöl, és az éhség felöl.

9. A' melly próféta békeséget jövendölt: midön bé-tellyeſedik az ö igéje, olly prófétának iſmértetik, kit bizonnyal az Úr küldött.

10. És le-vévé Hananiás próféta a' lántzot a' Jeremiás próféta nyakáról, és el-rontá azt.

11. És ſzólla Hananiás az egéſz nép ſzine elött, mondván: Ezeket mondgya az Úr: Igy rontom-el Nabukodonoſornak a' Babylon királyának igáját két eſztendö-béli napok után minden nemzetségnek nyakáról.

12. És el-méne Jeremiás próféta az ö útára. És lön az Úr igéje Jeremiáshoz, minek-utánna el-rontá Hananiás próféta a' lántzot a' Jeremiás próféta nyakáról, mondván:

13. Menny-el, és mond-meg Hananiásnak: Ezeket mondgya az Úr: Fa lántzokat törtél-el: és azokért vas lántzokat tſinálſz.

14. Mert ezeket mondgya a' ſeregek Ura az Iſraël Iſtene: Vas igát töttem mind e' nemzetségek nyakára, hogy ſzolgállyanak Nabukodonoſornak a' Babylon királyának, és ſzolgálnak néki: annak fölötte a' föld vadait-is néki adtam.

15. És monda Jeremiás próféta Hananiás prófétának: Hallyad Hanania: nem küldött téged az Úr, és te hazugsággal biztattad e' népet.

16. Azokáért ezeket mondgya az Úr: Imé én tégedet el-küldlek a' föld ſzinéröl: ez eſztendöben meg-halſz: mert az Úr ellen ſzóllottál.

17. És meg-hala Hananiás próféta azon eſztendöben, a' hetedik hólnapban.

XXIX. RÉSZ.

Jeremiás a' Babylóniai fogságban lévö zſidókat levél által vigaſztallya, hogy hetven eſztendö múlva, meg-ſzabaditatnak: a' kik pedig Jeruſalemben maradtak, fegyver, éhség, és döghalál által-meg-emészteinek. Azután Akábnak, Sedetziásnak, és Semejának mint hamis prófétáknak veſzedelmeket meg-mondgya, kik a' népet eltsábitották vólt.

1. És ezek a' levélnek igéi, mellyet Jeremiás próféta küldött Jeruſalemből az el vitetteteti vének maradékinak, és a' papoknak, és a' prófétáknak, és az egéſz nép-

nek, mellyet el-vitt vólt Nabukodonoſor Jeruſalemből Babylonba:

2. Minek utánna ki-ment Jekoniás király, és az aſszony, és a' komornyikok, és Judának 's Jeruſalemnek fejedelmi, és a' kovátsmeſter, és a' bé-foglaló Jeruſalemből:

3. Elasának a' Sáfan fiának, és Gamariásnak a' Heltziás fiának kezeáltal, kiket Sedetziás a' Júda királya küldött Nabukodonoſorhoz a' Babylon királyához Babylonba, mondván:

4. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura az Israel Iſtene minden el-vitetteknek, a' kiket Jeruſalemből Babylonba vittem:

5. Épittſetek házakat, és lakjátok: és plántállyatok kerteket, és egyétek annak gyümöltſit.

B 6. Vegyetek feleségeket, és nemzjetek fiakat, és leányokat: és adgyatok a' fiaitoknak feleségeket, és a' leányitokat adgyátok férjeknek, és ſzüllyenek fiakat, és leányokat; és ſokaſodgyatok-meg ott, és ne legyetek kevés ſzámúak.

7. És kereſsétek békeſségét a' Váraſnak, a' mellybe titeket költöztettelek: és imádkozzatok az Úrnak érette: mert annak békeségében léſzen néktek békeségtek.

* *Supr.* 14. c. 13. & 23. d. 16. 8. Mert ezeket mondgya a' ſeregek Ura az Israël Iſtene: * El-ne tévelyittſenek titeket a' ti profétáitok, a' kik közöttetek vannak, és a' ti jövendölöitek: és ne figyelmezzetek a' ti álmaitokra, a' mellyeket álmodoztok:

9. Mert hamiſſan profétálnak ök néktek az én nevemben: és nem küldöttem öket, úgy-mond az Úr.

C 10. * Mert ezeket mondgya az Úr: Mikor bé kezdenek telni Babylonba a' hetven eſztendök, meg-látogatlak titeket: és bé-töltöm rajtatok az én jó igémet, hogy viſzſzahozzalak titeket e' helyre.

* *Supr.* 25. c. 12. 2. *Par.* 36. d. 21. 1. *Eſd.* 1. a. 1. *Dan.* 9. a. 2. 11. Mert én tudom a' gondolatokat, a' mellyeket én gondolok felöletek, úgy-mond az Úr, békeségnek, és nem nyomorgatásnak gondolatit, hogy néktek véget 's türéſt adgyak.

12. És ſegétségül hittok engem, és elmentök: és könyörögtök nékem, és én meghalgatlak titeket.

13. Kereſtök engem, és meg-találtok: midön tellyes ſzivetekből kereſtök engem.

D 14. És meg-találtatom töletek, úgy-mond az Úr: És viſzſza hozom a' ti foglyaitokat, és egybe gyüjtlek titeket minden nemzetségek közül, és minden helyekről, a' mellyekre ki-üztelek titeket, úgy-mond az Úr: és viſzſza téritlek titeket a' helyről, a' mellyre el-költöztettelek titeket.

15. Mert azt mondottátok: Támaſztott nékünk az Úr profétákat Babylonban.

16 Mert ezeket mondgya az Úr a' királynak, a' ki a' Dávid királyi-ſzékében ül, és az egéſz népnek melly e' várasban lakik, a' ti atyátok-fiainak, kik a' fogságra ki nem mentek veletek.

* *Supr.* 24. c. 10. 17. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura: * Imé fegyvert küldök közikbe, és éhséget, és dög-halált: és téſzem öket mint a' roſzſz fügéket, mellyeket meg nem ehetni, azért hogy igen roſzſzak.

E 18. És fegyverrel üldözöm öket, és éhséggel, és dög-halállal: és gyötrelemre adom öket a' földnek minden orſzágainak; átokra, és álmélkodáſra, és süvöltésre, és gyalázatra minden Pogányoknak, a' kikhez ki-üztem öket:

19. Azért hogy nem halgatták az én igéimet, úgy-mond az Úr: mellyeket üzentem nékik az én ſzolgaimtól a' profétáktól, éjjel fel-kelvén, és el-küldvén: és nem halgattátok-úgy-mond az Úr.

20. Ti azért halgaſsátok az Úr igéjét minnyájan a' foglyok, a' kiket ki-küldöttem Jeruſalemből Babylonba.

21. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura az Iſraël Iſtene Akábnak a' Koliás fiának, és Sedetziásnak a' Maáſia fiának, a' kik hazugúl profétálnak néktek az én nevemben: Imé én Nabukodonoſornak a' Babylon királyának kezeibe adom öket: és meg-öli öket ſzemeitek előtt.

F 22. És átok formája vétetik azoktól minnyájokra a' Judából-való foglyokra, a' kik Babylonban vannak: mondván: Tégyen téged az Úr mint Sedetziáſt, és mint Akábot, kiket tüzzel pörgölt-meg a' Babylon királya:

23. Azért hogy bolondságot tſelekedtek Iſraëlben, és paráználkodtak az ö baráttyok feleségivel, és az igét az én nevemben hamiſſan ſzollották, a' mellyet nem parantſoltam nékik: én vagyok a' biró 's a' tanú, úgy-mond az Úr.

24. És a' Nehelai Semeiásnak mond-meg:

25. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura, az Israël Iſtene: Mivelhogy leveleket küldöttél a' te nevedben az egéſz népnek, melly Jeruſalemben vagyon, és Sofoniás papnak a' Maáſiás fiának, és minden papoknak, mondván:

26. Az Úr tött téged pappá Jójada papért, hogy fejedelem légy az Úrnak házában minden el-ragadtatott, és profétáló férfiún, hogy azt a' kalodába, és a' tömlötzbe veſſed.

G 27. És moſt miért nem feddetted-meg az Anatóti Jeremiáſt, a' ki néktek profétál?

28. Mert e' fölött mi-hozzánk küldött Babylonba, mondván: Hoſszú dolog: épittſetek házakat, és lakjátok: és plántállyatok kerteket, és egyétek annak gyümöltsét.

29. Meg-olvasá azért Sofoniás pap e' levelet a' Jeremiás Próféta füleiben.

30. És lön az Úr igéje Jeremiáshoz, mondván:

31. Küldgy minden el-vitettekhez mondván: Ezeket mondgya az Úr a' Nehelai Semeiásnak: Azért hogy profétált néktek Se-

meiás, és én nem küldöttem ötet; és hazugsággal biztatott titeket:

32. Azokáért ezeket mondgya az Úr: Imé én meg-látogatom a' Nehelai Semeiást, és az ö magvát: nem léfzen néki e' nép között lakó embere, és nem láttya a' jót, mellyet én az én népemnek tfelekefzem, úgymond az Úr: mert hamifságot fzóllott az Úr ellen.

XXX. RÉSZ.

A' zfidóknak a' fogságból, kiben eftek vólt gonofzságok miatt, ki-fzabadúlásokat jövendöli és fzabadúlások után az Úrnak, és Dávid királynak fognak fzolgálni; kit az Iften minden bóldogsággal meg-áld; az ö ellenségek pedig el-veszttetnek.

1. Ez az ige, melly Jeremiáshoz lött az Úrtól, mondván:

2. Ezeket mondgya az Iſraël Ura Iſtene, mondván: Ird-meg magadnak könyvbe, mind az igéket, mellyeket néked fzóllottam

3. Mert imé el-jönek a' napok, úgy-mond az Úr: és meg-téritem az én népemnek Iſraëlnek, és Júdának foglyait, úgy-mond az Úr: és meg-téritem öket a' földre, mellyet az ö attyoknak adtam: és bírják azt.

4. És ezek az igék, a' mellyeket az Úr Iſraélnek, és Júdának fzóllott:

5. Mert ezeket mondgya az Úr: A' rettegésnek fzavát hallottuk: félelem, és nints békeség.

6. Kérdezkedgyetek, és láfsátok, ha fzüle a' férfiú: miért láttam tehát minden férfiúnak kezét az ö ágyékán, mint egy fzülönek, és minden ortzák fargává változtak?

7. * Jaj, mert nagy az a' nap, és nints hafonló a' hoz: és a' Jákob háborúságának ideje ez, és abból meg-fzabadúl.

8. És léfzen azon a' napon, úgy-mond a' ſeregek Ura: el-rontom az ö igáját a' te nyakadról, és az ö köteleit el-fzaggatom, és nem uralkodnak rajta többé az idegenek:

9. Hanem fzolgálnak az ö Uroknak Iſteneknek, és Dávidnak az ö királyoknak, a' kit nékik támafztok.

10. * Te azért ne félly Jákob én fzolgám, úgy-mond az Úr, fe ne rettegj Iſraël, mert imé én meg-fzabaditlak téged a' meſzſze földről, és a' te magodat az ö fogságok földéről: és vifzfza tér Jákob, és meg-nyugfzik, és minden jókkal bévelködik, és nem léfzen, kitöl féllyen:

11. Mert én veled vagyok, úgy-mond az Úr, hogy ki fzabadittfalak téged: mert elfogyatok minden Nemzetségeket, a' mellyek közébe el-hintettelek téged: téged pedig el nem fogyatlak: hanem meg-oſtorozlak téged itéletben, hogy ne láttaſsál magadnak bűntelennek.

12. Mert ezeket mondgya az Úr: Gyógyithatatlan a' te töréſed, igen gonofz a' te tſapáſod.

13. Nints, a' ki meg-itéllye a' te törvényedet a' bé-kötésre: a' gyógyitáſoknak nints haſzna te benned.

14. Minden ſzeretöid el-feletkeztek rólad, és téged nem keresnek: * mert ellenségi tſapáſſal vertelek-meg tégedet kegyetlen oſtorozáſſal. a' te hamiſságodnak ſokaságáért keményekké löttek a' te büneid.

15. Mit kiáltaſz a' te romláſodon: gyógyithatatlan a' te fájdalmad: a' te hamiſságodnak ſokaságáért, és a' te kemény büneidért tſelekedtem ezeket veled.

16. Azokáért minnyájan, a' kik téged éſznek, el-nyelettetnek: és minden ellenségid a' fogságba vitetnek: és a' kik téged puſztitnak, el-puſztitatnak, és minden prédálóidat prédára adom.

17. Mert bé-gyógyitom a' feb-helyedet, és a' te ſebeidből meg-gyógyitlak téged, úgy mond az Úr. Mert ſzám ki-vettetnek hittak téged Sion: Ez az, a' kinek nem vala keresöje.

18. Ezeket mondgya az Úr: Imé én megtéritem a' Jákob ſátorinak foglyait, és az ö házain könyörülök, és váras épitetik az ö magas helyén, és templom fondáltatik az ö rendi ſzerént.

19. És ditséret jö-ki azokból, és a' vigadozóknak ſzava: és meg-ſokasitom öket, és meg nem kevefednek: és meg-ditsöitem öket, és meg nem aláztatnak.

20. És leſznek az ö fiai mint eleitöl fogva, és az ö gyülekezetök meg-marad én elöttem: és meg-látogatom mind azokat, a' kik ötet háborgattyák.

21. És az ö vezére ö-belöle léſzen: és fejedelem hozzattatik-ki ö-belöle: és hozzám foglalom ötet, és hozzám járúl. Mert kitſoda ez, a' ki arra hajtſa ſzivét, hogy hozzám közelgeſſen, úgy-mond az Úr?

22. És én népem léſztek, és én ti Iſtentek léſzek.

23. Imé az Úr forgó-ſzele, ki-menö haragja, ſebes ſzél-vész, az Iſtentelenek fején nyugſzik-meg.

24. Nem tériti-el az Úr az ö boſzſzonkodásának haragját, míg nem meg-tſelekedgye és bé tellyeſittſe az ö ſzive gondolattyát: az utólsó napokon meg-értitek azokat.

XXXI. RÉSZ.

Az Iſraël fiainak a' fogságból ki-fzabaditását meg-igéri az Úr, és hogy néki minden bóldogságban fognak fzolgálni: Rákelnek meg-parantſoltatik, hogy már ne ſiraſſa az ö magzatit. Az Iſraël fiai meg-ismérik, hogy méltán büntettettek; annakokáért penitentziát tartanak. Meg-jövendöltetik a' Szüznek ſzüléſe, és az Úrnak vigyázáſa Iſraëlre. A' favanyú ſzölöröl: az Úrnak

újonnan való szövetségéről a' néppel; és hogy el nem veti egészlen őket.

A 1. Az időben, úgy-mond az Úr: Istene lészek Izraëlnek minden nemzetségeinek, és ők én népem lésznek.

2. Ezeket mondgya az Úr: Kedvet talált a' pusztában a' nép, a' ki meg maradott vala a' fegyvertől: Izraël az ő nyugodalmába mégyen.

3. Távúl jelent-meg nékem az Úr. És örök szeretettel szerettelek téged: azért vontalak téged magamhoz, könyörülvén.

4. És ismég: meg-épitlek téged, és meg-épittetel szüz Izraël: még fel-ékesitetel a' te dobjaiddal, és a' vigadozóknak seregével mégy-ki.

5. Még szőlőket plántálsz a' Sámária hegyein: plántálván plántálnak, és mig el nem jő az idő, meg nem szedik:

6. Mert meg lészen a' nap, a' mellyen kiáltanak az őrizők az Efraim hegyén: * Kellyetek-fel, és mennyünk-fel Sionba a' mi Urunkoz Istenünkhöz.

* *Isa* 2. *a.* 3. *Mich.* 4. *a.* 2.

7. Mert ezeket mondgya az Úr: Örvendezzetek vigasággal Jákob, és süvöltsetek a' Pogányok feje ellen: zengjetek, és énekellyetek, és mondgyátok: Szabaditsd-meg Uram a' te népedet, az Izraël maradékit.

B 8. Imé én el-hozom őket az Észak földéről, és egybe gyüjtöm őket a' föld határiról: kik között lésznek vak, és sánta, nehézkes és szülő egyetemben, az ide térőknek nagy serege.

9. Sirással jönek, és irgalmasságban hozom-meg őket: és a' vizek pataki által hordozom őket: az igaz úton, és meg nem ütköznek azon: mert Izraëlnek attyává löttem, és Efraim az én elsö szülöttem.

10. Halgassátok az Úr igéjét Pogányok, és hirdessétek a' messze való szigetekben, és mondgyátok: a' ki el-szélleszte Izraëlt, egybe gyüjti ötet: és meg-őrizi ötet mint a' pásztor az ő nyáját.

11. Mert meg-váltotta az Úr Jákobot, és meg-szabaditotta ötet a' hatalmasbnak kezéből.

12. És el-jönek, és ditséretet mondanak a' Sion hegyén: és egybe-gyűlnek az Úr javaira, gabonára, és borra, és olajra, és a' barmoknak, és tsordáknak fajzására: és lészen az ő lelkek mint a' meg-öntözött kert, és többé nem éheznek.

C 13. Akkor örvendezni fog a' szüz a' seregben, az ifiak, és a' vének egyetemben: és az ő siralmokat örömre forditom, és meg-vigasztalom őket, és meg-vidámitom az ő fajdalmokból.

14. És meg-részegitem a' papok lelkét kövérséggel: és az én népem bé-telik az én javaimmal, úgy-mond az Úr.

* *Mat.* 2. *d.* 18. 15. Ezeket mondgya az Úr: * A' magas helyen panaszolkodásnak szava hallattatott, jajgatása, és sirása a' fiait-siratò Rákelnek, és a' ki nem akar meg-vigasztaltatni azokról, mert nintsenek.

16. Ezeket mondgya az Úr: Szünnyék-meg a' te szózatod a' sirástól, és a' te szemeid a' köny-hullatástól: mert jutalma vagyon a' te tselekedetednek, úgy-mond az Úr: és meg-térnek az ellenség földéről.

17. És reménysége vagyon a' te utólsóidnak, úgy-mond az Úr: és meg-térnek a' fiak az ő határokra.

18. Hallván hallottam az el-költözö Efraimot: Meg-ostoroztál engem, és tanúltam, mint a' vad tulkotska: térits meg engem, és meg-térek: mert te vagy az én Uram Istenem.

D 19. Mert miné utánna meg-téritettél engem, penitentziát tartottam: és mine utánna meg-mutattad nékem, meg-ütöttem a' tomporámat. Meg-szégyenültem, és megpirúltam, mert az én inúságomnak gyalázatyát viseltem.

20. Ha bötsülletes fiam nékem az Efraim, ha gyenge gyermekem: mert mi-óltától fogva szóllottam felöle, még meg-emlekezem róla. Azokáért meg-háborodott az én szivem ö-érette: könyörülvén könyörülök rajta, úgy-mond az Úr.

21. Rendelly magadnak ör-álló helyt, szerezz magadnak keserüségeket: igazitsd a' szivedet az igaz útra, a' mellyen jártál: térj viszsza szüz Izraël, térj viszsza ezekbe a' te városidba.

22. Meddig olvadsz-el a' gyönyörüségekben bújdosó leányom? mert az Úr új dolgot tselekedett a' földön: AZ ASZSZONY ÁLLAT FÉRFIAT VESZEN KÖRNYÜL. E

23. Ezeket mondgya a' seregek Ura az Izraël Istene: Még ez igét fogják mondani a' Júda földében, és az ő városiban, mikor meg-téritem az ő foglyait: Áldgyon-meg téged az Úr, igazságnak szépsége, szent hegy!

24. És azon laknak Júdás, és minden ő városi egyetemben: a' szántó emberek, és a' nyájak hajtói.

25. Mert meg-részegitettem a' faradt lelket, és minden éhező lelket meg-elégitettem.

26. Azokáért úgy-mint az álomból serkentem-fel: és láttam, és az én álmom édes énnékem.

27. Imé a' napok el-jönek, úgy-mond az Úr és bé-vetem az Izraël házát, és a' Júda házát emberek magvával, és barmok magvával.

28. És a' mint vigyáztam ö-reájok, hogy ki-gyomlálnám, és el-rontanám, és el-hánynám, és el-veszteném, és meg nyomorgatnám: úgy vigyázok reájok, hogy meg-épitsem, és el-plántállyam, úgy mond az Úr,

29. Az napokban nem mondgyák többé: * Az atyák ötték-meg a' savanyú szőlöt, és a' fiak fogai vástak-meg. * *Ezec.* 18. *a.* 2. F

30. Hanem ki-ki a' maga hamisságában

hal-meg: minden ember, a' ki savanyú szőlőt észik, meg-vásnak az ö fogai.

31. Imé el-jönek a' napok,, úgy-mond az Úr: és új szövetséget szerzek az Israël házával, és a' Júda házával:

32. Nem a' szövetség szerént, mellyet az ö attyokkal szerzettem, az napon a' mellyen az ö kezöket fogtam, hogy ki-hoznám öket Egyiptus földéből; a' szövetség szerént, mellyet fel-bontottak, és én uralkodtam rajtok, úgy-mond az Úr.

33. De ez lészen a' szövetség, mellyet az Israël házával szerzek azok a' napok után, úgy-mond az Úr: * Az én törvényemet az ö belsö részekbe adom, és az ö szivökbe irom azt: és nékik Istenök lészek, és ök nékem népem lésznek.

34. És nem tanittya többé a' férfiú az ö felebaráttyát, és a' férfiú az attyafiát, mondván: Ismérd-meg az Urat: mert minnyájan meg-ismérnek engem ö-közülök kitsinytöl fogva nagyig, úgy-mond az Úr: * mert megkegyelmezek az ö hamisságoknak, és az ö bünökröl többé meg nem emlekezem.

35. Ezeket mondgya az Úr, a' ki a' Napot a' napnak világosságúl adgya, a' hóld 's a' tsillagok rendit az étszakának világosságúl: ki fel-háborittya a' tengert, és zúgnak annak habjai, seregek Ura az ö neve.

36. Ha el-fogynak e' törvények én elölem, úgy-mond az Úr: akkor el-fogy az Israël magva-is, hogy soha én elöttem nemzetség ne légyen.

37. Ezeket mondgya az Úr: Ha meg-mérhetik az egeket oda fel, és meg-vizsgálhattyák a' föld fondamentomit ide alá: én-is elvetem Israelnek minden magvát, mind azokért a' miket tselekedtek, úgy mond az Úr:

38. Imé a' napok el-jönek, úgy-mond az Úr: és város épitetik az Úrnak a' Hanáneel tornyától fogva a' szegletnek kapujáig.

39. És killyebb mégyen a' mértéknek formája az ö szine elött a' Gáreb halmára: és meg-kerüli Góatát,

40. És a' hólt testeknek egész völgyét, és a' hamunak, és a' halálnak egész tartományát, a' Tzédron patakáig, és a' lovak Napkeleti kapujának szegletéig, az Úr Szent helye: ki nem gyomláltatik, és el nem rontatik soha többé.

XXXII. RÉSZ.

Midön Nabukodonosor Jerusalemet meg-szállaná, Jeremiás a' tömlötz pitvarában lészen, az Úr hagyásából szántó-földet vetartsa, meg-parantsoltatik néki. Elé-számlállya Istennek jó-tetéményit Israëllel: Megmondgya az Úr, hogy a' várast népestöl az ellenség kezébe adgya, az ö bálványozásokért; mind-azonáltal azután viszszahozza öket, és új szövetséget tészen véle, hogy tellyes szivekböl néki szolgállyanak.

A

1. Az ige, melly Jeremiáshoz lött az Úrtól Sedetziásnak, a' Júda királyának tizedik esztendejében: ez a' tizen-nyóltzadik esztendeje Nabukodonosornak.

2. Akkor a' Babylon királyának serege meg-szállotta vala Jerusalemet: és Jeremiás próféta bé-rekesztve vala a' tömlötz pitvarában, melly a' Júda királyának házában vala.

3. Mert bé-rekesztette vala ötet Sedetziás a' Juda királya, mondván: Miért jövendölsz, mondván: Ezeket mondgya az Úr: Imé én e' várast a' Babylon királyának kezeibe adom, és meg-vészi azt?

4. És Sedetziás a' Júda királya meg nem menekedik a' Káldéusok kezéböl: hanem a' Babylon királya kezeibe adatik: és ennek szája amannak szájával szóll, és ennek szemei meg-láttyák amannak szemeit.

5. És Babylonba viszi Sedetziást: és ott lészen, mig nem meg-látogatom ötet, úgy-mond az Úr. Ha pedig hartzoltok a' Káldéusok ellen, semmi szerentsétek nem lészen.

B

6. És monda Jeremiás: Lön az Úr igéje én hozzám, mondván:

7. Imé Hanámeel Sellumnak a' te atyád báttyának fia jö te hozzád, mondván: Veddmeg magadnák az én mezömet, melly Anatotban vagyon: mert téged illet a' rokonság szerént hogy meg-vegyed.

8. És hozzám jöve Hanámeel az én atyám báttyának fia az Úr beszéde szerént a' tömlötz pitvarába, és monda nékem: Birjad az én mezömet, melly Anatótban vagyon a' Benjamin földében: mert téged illet az örökség, és te vagy a' közelb való, hógy birjad. Meg-értém pedig, hogy az Úr igéje vólna.

9. És meg-vévém a' mezöt Hanámeeltöl az én atyám báttyának fiától, melly Anatotban vagyon: és meg-fizetém néki a' hét ezüst státert, és a' tiz ezüst pénzt.

10. És bé-irám a' levélbe, és bé-petsétlém, és bizonyságokat fogadék: és meg-mérém a' pénzt mértékben.

11. És vöm az el-foglalásáról-való bé-petséltetett levelet, és a' szerzödés módgyait, és meg-erösitésit, és a' külsö petséteket.

12. És adám az el-foglalásról-való levelet Báruknak a' Néri fiának a' ki a' Maásiás fia vala, Hanámeelnek az én atyám báttya fiának szemei elött, a' bizonyságoknak szemök elött, kik bé-irva valának a' vétel-felöl-való levélben, és mind a' zsidóknak szemök elött, kik a' tömlötz pitvarában ülnek vala.

13. És parantsolék Báruknak ö-elöttök mondván:

C

14. Ezeket mondgya a' seregek Ura az Israël Istene: Vedd-el e' leveleket, e' vételnek bé-petséltetett levelét, és e' fel-nyitott levelet: és tedd azokat egy föld edénybe, hogy meg-maradhassanak sok napokig.

15. Mert ezeket mondgya a' seregek Ura az Isräel Istene: Még birni fognak házakat, és mezöket, és szölöket e' földön.

16. És imádkozám az Úrnak, minek utánna az el-foglalás felöl-való levelet Báruknak a' Néri fiának adám, mondván:

17. Ah, ah, ah, Uram Isten: imé te teremtetted az eget, és a' földet a' te nagy eröddel, és a' te ki-nyújtott karoddal:

* *Exod.* 34. *a.* 7. 18. Nem lészen néked nehéz semmi dolog: ki irgalmasságot tselekeszel ezerig, és az atyák hamisságit az ö fiok kebelébe fizeted-meg ö-utánnok: Leg-erösb, nagy, és hatalmas, Seregek Ura a' te neved.

19. Nagy tanátsú, és meg-foghatatlan gondolatú: kinek szemei nyitva vannak az Adám fiainak minden útokra, hogy meg-fizes kinek-kinek az ö útai szerént, és az ö találmányinak gyümöltse szerént.

20. Ki jeleket tselekedtél, és tsodákat Egyiptus földében mind e' napig; és Isräelben, és az emberekben, és szerzettél magadnak nevet mint ez napon.

D 21. És ki-hoztad a' te népedet Isräelt Egyiptus Földéből, jelekkel, és tsodákkal, és vastag kézzel, és ki-nyújtott karral, és nagy rémüléssel.

22. És nékik adtad e' földet, mellyért megesküttél az ö attyoknak, hogy adnál nékik téjjel, és mézzel folyó földet.

23. És bé-mentek, és birták azt: és nem engedtek a' te szódnak, és nem jártak a' te törvényedben: mind a' miket parantsoltál nékik, hogy meg-tselekednék, meg nem tselekedték: és történtek rajtok mind e' gonoszok.

24. Imé lántzok tsináltattanak a' váras-ellen, hogy meg-vétessék: és a' váras a' Káldéusok kezeibe adatott, a' kik hadakoznak az ellen fegyverrel, és éhséggel, és döghalállal: és valamiket szóllottál, meg-történtek, a' mint magad látod.

25. És te Uram Isten azt mondod nékem: Végy mezöt pénzen, és fogadgy tanúkat: holott a' váras a' Káldéusok kezeibe adatott?

26. És lön az Úr igéje Jeremiáshoz, mondván:

E 27. Imé én minden testnek Ura Istene: vallyon nékem nehéz lészen-e valami dolog?

28. Azokáért ezeket mondgya az Úr: Imé én e' váraft a' Káldéusok kezeibe adom, és a' Babylon királya kezeibe, és meg-vészik azt.

29. És el-jönek a' Káldéusok hadakozván e' váras ellen, és fel-gyújtyák azt tüzzel, és meg-égetik azt, és a' házakat, mellyeknek padláfin Baálnak áldoztak, és itali áldozatokat áldoztak az idegen isteneknek az én ingerléfemre.

30. Mert az Isräel fiai, és a' Júda fiai, szüntelen gonoszt tselekeszenek vala az én szemeim elött ifiúságoktól fogva: az Isräel fiai, kik mind moftanig bofzszontnak engem az ö kezök tselekedetivel, úgy-mond az Úr.

31. Mert haragomra, és bofzszonkodásomra lött nékem e' váras, a' naptól fogva a' mellyen azt épitették, mind ez napig, mellyen el-vétetik az én színem elöl. F

32. Az Isräel fiainak, és a' Júda fiainak gonoszságáért, mellyet tselekedtek haragra ingerelvén engem, ök 's az ö királyok, az ö fejedelmök, és az ö papjok, és az ö prófétájok, a' Júda férfiai, és a' Jerusalem lakói.

33. És háttal fordúltak hozzám és nem artzal: mikor tanitanám öket jó reggel, és oktatnám, és nem akarnák hallani hogy bévennék a' fégyelmet.

34. * És az ö bálványokat helyheztették a' házban, mellyben segétségül hivattatott az én nevem, hogy meg-ferteztetnék azt. * 4. *Reg.* 21. *a.* 4.

35. És Baálnak magas helyeket épitettek, mellyek az Ennon fiának völgyében vannak, hogy az ö fiokat 's az ö leányokat Móloknak áldoznák: mellyet nem parantsoltam nékik, se szivembe nem ötlött, hogy ez útálatosságot tselekednék, és Júdát bünre vinnék.

36. És most ezekért, ezeket mondgya az Isräelnek Ura Istene e' váraſnak, mellyről ti azt mondgyátok, hogy a' Babylon királyának kezeibe adatik, fegyver, és éhség, és döghalál által.

37. Imé én egybe gyüjtöm öket minden földekröl, a' mellyekre ki-vetettem öket az én búsúlásomban, és az én haragomban, és nagy bofzszonkodásban: és visszza-hozom öket e' helyre, és bizváft laktatom öket.

38. És én népem léfznek, és én nékik Istenek léfzek. G

39. És egy szivet adok nékik, és egy útat, hogy féllyenek engem minden idöben: és jól légyenek, és az ö fiok ö utánnok.

40. És örök szövetséget szerzek vélek, és meg nem szünöm vélek jól tselekedni: és az én félelmemet adom az ö szivökbe, hogy el-ne távozzanak tölem.

41. És örvendezek ö-rajtok, midön jól tselekefzem vélek: és el-plántálom öket e' földön igazságban, tellyes szivemböl, és tellyes lelkemböl.

42. Mert ezeket mondgya az Úr: A' mint el-hoztam e' népre mind ezt a' nagy gonoszt: úgy hozok reájok minden jót, mellyet én nékik mondok.

43. És örökségül birattatnak a' mezök ezen a' földön: mellyről ti azt mondgyátok, hogy el-pusztúlt, azért hogy nem maradott ember, és barom, és a' Káldéusok kezeibe adatott.

44. A' mezök pénzen meg-vétetnek, és bé-irattatnak a' levélbe, és meg-petsételtetik, és tanút fogadnak hozzája: Benjamin földén, és Jerusalem körül, a' Júda városiban, és a' hegyen-való városokban, és a' mezei városokban, és a' Dél-felöl való városokban: mert meg-téritem az ö foglyokat, úgy mond az Úr.

XXXIII. RÉSZ.

A' nép vétkeinek botsánattya meg-igértetik: és a' Babylóniai fogságból ki-szabaditása. A' Dávid magva meg-szaporodik, és véle, 's magával szövetséget vét az Úr.

A 1. És lön az Úr igéje Jeremiáshoz másodszor, midön még bé-rekesztve vólna a' tömlötz pitvarában, mondván:

2. Ezeket mondgya az Úr, a' ki meg-tselekeszi, és meg-szerzi azt, és el-készíti, Úr az ö neve.

3. Kiálts én hozzám, és meg-halgatlak, téged: és hirdetek néked nagy és erös dolgokat, mellyeket nem tudsz.

4. Mert ezeket mondgya az Iſraël Ura Istene e' városnak házai felöl, és a' Júda királyának házai felöl, mellyek el-rontattak, és az erösségek felöl, és azoknak kardgyok felöl,

5: A' kik jönek, hogy hadakozzanak a'Káldéusokkal, és bé-töltsék azokat emberekneк hólt testeivel, kiket meg-öltem az én haragomban, és az én boszszonkodásomban, el-rejtvén az én ortzámat e' városstól minden ö gonoszságokért.

6. Imé én bé-gyógyitom az ö sebek helyeit 's egéſséget adok, és meg-gyógyitom öket: és ki-nyilatkoztatom nékik a' békeségért 's az igazságért való könyörgéſt.

7. És viszsza hozom Júdát, és Jerusalemet a' fogságból: és meg-épitem öket mint eleitöl fogva.

8. És ki-tisztitom öket minden ö hamisságokból, mellyel ellenem vétkeztek: és megkegyelmezek minden ö hamisságoknak, mellyekkel ellenem vétkeztek, és meg-vetettek engem.

B 9. És nékem hiremre-nevemre léſzen, és örömomre, és ditséretemre, és örvendezésemre a' földnek minden nemzetséginél, a' mellyek meg-hallyák mind a' jókat, mellyeket én tselekszem ö vélek: és meg-félemlenek, és meg-háborodnak mind a' jókért, és minden békeségért, mellyet én nékik szerzek.

10. Ezeket mondgya az Úr: Meg-hallatatik még e' helyen (mellyet ti pusztának mondotok, azért hogy nints ember sem barom a' Júda városiban, és Jerusalem-kivül, mellyek el-pusztúltak ember nélkül, és lakó nélkül, és barom nélkül.)

11. Az örömnek szava, 's a' vigaſságnak szava, a' vö-legénynek szava, 's a' meny-aszszonynak szava, azoknak szava a' kik azt mondgyák: Hálát adgyatok a' seregek Urának, mert jó az Úr, mert örökké az ö irgalmaſsága: és azoké kik az Úr házába fogadásokat viſznek: mert viszsza hozom a' föld foglyait mint eleitöl fogva, úgy mond az Úr.

12. Ezeket mondgya a' seregek Ura: Még ez ember nélkül, és barom nélkül való puszta helyen, és minden ö városiban, a' nyájak örizö pásztoroknak lakó-helyek léſzen.

13. A' hegyen-való városokban, és a' mezei városokban, és a' Dél-felöl-való városokban; és a' Benjamin földében, és Jerusalem körül, és a' Júda városiban, még által mennek a' nyájak a' számlálónak keze által, úgymond az Úr. C

14. Imé a' napok el-jönek, úgy-mond az Úr: és fel-támasztom a' jó igét, mellyet szóllottam az Iſraël házának, és a' Júda házának.

15. Az napokban, és az idöben, megbimbóztatom Dávidnak az igazságnak bimbóját: és itéletet 's igazságot tselekeszik a' földön.

16. Az napokban meg-szabadúl Júda, és Jerusalem bizváſt lakik: és ez a' név, a' mellyel hiják ötet, Az Úr a' mi igazunk.

17. Mert ezeket mondgya az Úr: Nem vész-el Dávidból a' férfiú, a' ki az Iſraël házának királyi-székiben üllyön.

18. És a' papokból, és Levitákból nem vész-el a' férfiú az én ortzám-elöl, a' ki épen-égö áldozatokat tégyen, és áldozatot gyújtson, és áldozatokra valót vágjon minden napokban.

19. És lön az Úr igéje Jeremiáshoz, mondván:

20. Ezeket mondgya az Úr: Ha fel-bomolhat az én szövetségem a' nappal, és az én szövetségem az étszakával, hogy ne légyen nap, és étszaka az ö idejében.

21. Az én szövetségem-is fel-bomolhat Dáviddal az én szolgámmal, hogy ne légyen ö-töle fiú, a' ki országollyon az ö királyi-székében, és Leviták, és papok az én szolgaim. D

22. A' mint meg nem számláltathatnak az égnek tsillagi, és meg nem mérettethetik a' tenger fövenye: úgy sokasitom-meg Dávidnak az én szolgámnak magvát, és a' Levitákat az én szolgaimat.

23. És lön az Úr igéje Jeremiáshoz, mondván:

24. Vallyon nem láttad-e, a' mit e' nép szóllott, mondván: A' két nemzetségek, mellyeket az Úr válaſztott vala, el-vettettek: és az én népemet meg-útálták, azért hogy nem nemzetség többé ö-elöttök?

25. Ezeket mondgya az Úr: Ha az én szövetségemet a' nappal 's az étszakával, és törvényeket az égnek 's a' földnek nem szerzettem:

26. Bizonnyára Jákobnak 's Dávidnak az én szolgámnak magvát-is el-vetem, hogy ne vegyek az ö magvából fejedelmeket az Ábrahám, Iſaák, és Jákob magvának: mert viszsza hozom az ö foglyokat, és könyörülök rajtok.

XXXIV. RÉSZ.

Meg-mondgya az Úr, hogy Sedetziás Királyt Jerusalemmel együtt a' Babylóniai Király

kezébe adgya, azért hogy az ö fogadását, mellyet fogadott vólt az Istennek, hogy azokat, kiket a' Zsidókból magok szolgálattyok-alá vetettek vala, szabadon el-botsáttya, meg nem tartotta.

A 1. Az ige, melly Jeremiáshoz lött az Úrtól, mikor Nabukodonosor a' Babylon királya, és minden ö hada, és a' földnek minden országi, mellyek az ö kezének hatalma alatt valának, és minden népek hadakoznak vala Jerusalem ellen, és minden ö váraſi ellen, mondván:

2. Ezeket mondgya az Iſraël Ura Iſtene: Menny-el, és szólly Sedetziásnak a' Júda királyának; és mondgyad néki: Ezeket mondgya az Úr: Imé én e' várast a' Babylon királyának kezeibe adom, és fel-gyújtya azt tüzzel.

3. És te meg nem menekedel az ö kezéből: hanem meg-fogattatván meg-fogattatol, és az ö kezébe adatol: és a' te szemeid meg-láttyák a' Babylon királya szemeit, és az ö szája a' te szájaddal szóll, és bé-mégy Babylonba.

4. Mind-azáltal hallyad az Úr igéjét Sedetzia Júdának királya: Ezeket mondgya az Úr néked: Nem halſz-meg fegyverrel.

5. Hanem békeségben halſz-meg, és az atyáidnak, az elöbbi királyoknak, a' kik te elötted vóltak, meg-füstöléſek szerént, úgy füstölnek-meg téged: és jaj Uram ſiratnak téged: mert az igét én szóllottam, úgy-mond az Úr.

B 6. És meg-mondá Jeremiás proféta Sedetziásnak a' Júda királyának mind ez igéket Jerusalemben.

7. És a' Babylon királyának ſeregé hadakozik vala Jerusalem ellen, és Júdának minden váraſi ellen, mellyek meg-maradtak vala, Lákis ellen, és Azéka ellen: mert ezek maradtak vala meg a' Júda váraſiból, erös váraſok.

8. Az ige, melly Jeremiáshoz lött az Úrtól, minek utánna Sedetziás király szövetséget szerzett az egész néppel Jerusalemben meg-hirdetvén:

9. Hogy szabadon botsátaná ki-ki az ö szolgáját, és ki-ki az ö szolgálóját, a' zsidó férfiat 's a' zsidó aſzszonyt, és ne uralkodnának rajtok, az-az, a' zsidón 's a' maga attyafián.

10. Meg-hallák azért minden fejedelmek 's az egész nép, a' kik a' szövetséget szerzették vala, hogy szabadon botsátaná ki-ki az ö szolgáját, és ki-ki az ö szolgálóját, és többé ne uralkodnának rajtok: meg-hallák azért, és el-botsáták.

C 11. És azután meg-változának: és viſzſza vonák az ö szolgájokat, és szolgálójokat, kiket szabadon botsáttak vala, és iga alá hajták szolgákká és szolgálókká.

12. És lön az Úr igéje Jeremiáshoz az Úrtól, mondván:

13. Ezeket mondgya az Iſraël Ura Iſtene: Én szövetséget szerzettem az atyáitokkal, az napon a' mellyen ki-hoztam öket Egyiptus földéből, a' szolgálat házából, mondván;

14. * Mikor bé-telnek a' hét eſztendök, botsáſſa-el ki-ki az ö zsidó attyafiát, a' ki néki el-adatott, és szolgállyon néked hat eſztendeig: és szabadságra botsásd-el ötet töled: és nem halgattak az atyáitok engem, se meg nem hajtották a' fülöket.

15. És ti meg-tértetek ma, és a' mi igaz, azt tselekedtétek az én szemeim elött, hogy ki-ki szabadságot hirdetne az ö barátyának: és szövetséget szerzettetek az én szinem elött, a' házban, a' mellyben segétségül hivattatott az én nevem ö-reája.

16. És hátra tértetek, és meg-rútitottátok az én nevemet: és viſzſza hoztátok ki-ki az ö szolgáját, és ki-ki az ö szolgálóját, a' kiket el botsátottatok vala, hogy szabadok, és magok birtokában lennének: és iga-alá hajtottátok öket, hogy néktek szolgáitok, és szolgálóitok légyenek. D

17. Azokáért ezeket mondgya az Úr: Ti nem halgattatok engem, hogy szabadságot hirdetnétek ki-ki az ö attyafiának, és ki-ki az ö barátyának: imé én hirdetek néktek szabadságot, úgy-mond az Úr, fegyverre, dög-halálra, és éhségre: és adlak titeket a' földnek minden országinak meg-indúlására.

18 És adom a' férfiakat, a' kik által hágják az én szövetségemet, és nem tartották-meg a' kötés igéit, mellyekre hajlottak vala az én szinem elött, a' borjút mellyet két felé vágtak, és által mentek annak réſzei között:

19. A' Júda fejedelmi, és a' Jerusalem fejedelmi, a' komornyikok 's a' papok, és a' földnek minden népe, a' kik által mentek a' borjúnak réſzei között:

20. És adom öket az ö ellenségeknek kezökbe, és az ö lelkök keresöinek kezökbe: és léſzen az ö hólt teſtek, az égi madaraknak, és a' földi vadaknak eledelül.

21. És Sedetziáſt a' Júda királyát, és az ö fejedelmit, az ö ellenségeknek kezökbe adom, és az ö lelkek keresöinek kezökbe, és a' Babylon királya seregének kezeibe, kik el-távoztak töletek.

22. Imé én parantsolok, úgy-mond az Úr, és viſzſza hozom öket e' városra, és hadakoznak ellene, és meg-vészik azt, és fel-gyújtyák tüzzel; és a' Júda váraſit puſztává téſzem, úgy hogy ne légyen lakója.

* Exod. 21. a. 2. Deut. 15. c. 12.

XXXV. RÉSZ.

Elö-hozván, a' Rekabitáknak példáját, szemekre hánnya a' zsidóknak engedetlenségét

ket; annakokáért ezeknek veszedelmeket, 's másoknak áldásokat jövendöli.

A 1. Az ige, melly Jeremiáshoz lött az Úrtól, Joakimnak a' Josiás fiának a' Júda királyának napjaiban, mondván:

2. Eredgy a' Rekabiták házához: és szólly nékik, és vidd-bé öket az Úr házába, az egyik kints-tartó kamarába, és adgy bort innyok.

3. És mellém vöm Jezoniást Jeremiásnak a' Habsaniás fiának fiát, és az ö attya-fiait, és minden ö fiait, és a' Rekabitáknak minden házát:

4. És bé-vivém öket az Úr házába a' Hánan fiainak tárházához, ki Jegedeliának az Isten emberének fia vala, melly a' fejedelmek tár-háza mellett vala, Maásiásnak a' a' Sellum fiának kintse fölött, a' ki a' tornátz örizöje vala.

5. És a' Rekabiták háza fiainak eleibe tévém a' borral teli kupákat, és a' poharokat: B és mondék nékik: Igyatok bort.

6. Kik felelének: Nem iszunk bort: mert Jónadáb a' Rekab fia, a' mi atyánk, parantsolta mi-nékünk, mondván: Ne igyatok bort ti, sem a' ti fiaitok soha, örökké:

7. És házat ne épittsetek, és vetést ne vessetek, és szölöket ne plántállyatok, se ne birjatok: hanem sátorokban lakjatok tellyes napjaitokban, hogy sok napokig éllyetek a' föld szinén, mellyen ti szarándokok vattok.

8. Engedtünk azért Jonadábnak a' Rekabfiának, az atyánk szavának, mindenekben, a' miket nékünk parantsolt, úgy hogy tellyes napjainkban ne innánk bort mi, és a' mi feleségink, a' mi fiaink, és leányink:

9. És ne épitenénk házakat lakásra: és szölönk, és szántó-földünk, és vetésünk nem vólt;

10. Hanem sátorokban laktunk, és engedelmesek vóltunk, mind azok szerént, a' miket parantsolt nékünk az atyánk Jónadab.

11. Mikor pedig fel-jött vólna Nabukodonosor a' Babylon királya a' mi földünkre, mondánk: Jertek, és mennyünk-bé Jerusalembe a' Káldéusuk seregének szine elött, C és a' Syria seregének szine elött: és Jerusalemben laktunk.

12. És lön az Úr igéje Jéremiáshoz, mondván:

13. Ezeket mondgya a' seregek Ura az Israël Istene: Menny-el, és mondgyad a' Júda férfiainak, és a' Jerusalem lakóinak: Vallyon nem vészitek-e fel a' fégyelmet, hogy az én igéimnek engedgyetek, úgy-mond az Úr?

14. Erösbek vóltak Jónadábnak a' Rékab fiának beszédi, mellyeket az ö fiainak parantsolt, hogy bort ne innának; és nem ittak mind e' napiglan, mert engedtek az ö attyok parantsolattyának: én pedig szóllottam néktek, reggel fel-kelvén, és szólván, és nem engedtetek nékem.

15. És el-küldöttem hozzátok minden szolgaimat a' profétákat, virratta-kor felkelvén, és el-küldvén, és mondván: * Térjetek-meg ki-ki az ö igen gonosz útáról, és jóvá tegyétek a' ti igyekezetiteket: és ne köveséetek az idegen isteneket, se ne tisztellyétek öket: és a' földön laktok, mellyet néktek, és az atyáitoknak adtam; és nem hajtottátok-meg fületeket, se nem halgattatok engem. * *Supr.* 18. *l.* 11. & 25. *b.* 5.

16. Azokáért erössen meg-tartották Jonadábnak a' Rekab fiának fiai az attyok parantsolattyát, mellyet nékik parantsolt vala: e' nép pedig nem engedett nékem.

17. Azokáért ezeket mondgya a' seregek Ura az Israël Istene: Imé én el-hozom Júdára, és Jerusalemnek minden lakóira, mind a' nyomorúságot, mellyet ellenek szóllottam: azért hogy szóllottam nékik, és nem halgattták: hittam öket, és nem feleltek nékem.

18. A' Rekabiták házának pedig monda Jeremiás: Ezeket mondgya a' seregek Ura az Israël Istene: Azért hogy engedtetek Jónadábnak az atyátok parantsolattyának, és meg-öriztétek minden parantsolatit, és megtselekedtétek mind a' miket néktek parantsolt.

19. Azokáért ezeket mondgya a' seregek Ura az Israël Istene: Nem fogy-el a' férfiú Jónadábnak a' Rekab fiának gyökeréből, ki az én szinem elött állyon minden idöben.

XXXVI. RÉSZ.

Jeremiás a' tömlötzben lévén, Bárukot elküldi, hogy a' nép elött olvassa-el a' fenyegetések könyvét, hogy jobbittsák-meg magokat: de azon könyvet Joakim király meg-égeti: és meg-parantsollya, hogy Jeremiást, és Bárukot meg fogják: Jeremiás az Úr parantsolattyából újjonnan irattya a' könyvet Barukkal: Joakimnak pedig, és a' maradékinak Jerusalemmel együtt meg-jövendöli el-veszését.

A 1. Es lön Joakimnak a' Josiás fiának a' Júda királyának negyedik esztendejében: lön ez ige Jeremiáshoz az Úrtól, mondván:

2. Végy egy bé-takarható könyvet, és ird belé mind az igéket, mellyeket néked szóllottam Israël, és Júda ellen, és minden nemzetségek ellen; a' naptól-fogva, mellyen néked a' Josiás napjaitól fogva szóllottam e' napiglan.

3. Ha valami-képen hallván a' Júda háza minden gonoszokat, mellyeket gondolok rajtok tselekedni, meg-térne ki-ki az ö igen gonosz útáról: és meg-kegyelmezek az ö hamiságoknak, és bünöknek.

4. Hivá azért Jeremiás Bárukot a' Néria fiát; és bé-irá Báruk a' Jeremiás szájából az Úrnak minden beszédit, mellyeket néki szóllott, a' bé takarható könyvbe:

5. És parantsola Jeremiás Báruknak, mond-

ván: Én bé-rekeſztve vagyok, és bé nem
B mehetek az Úr házába.

6. Menny-bé azért te, és olvaſd a' könyvből, a' mellybe bé-irtad az én ſzámból, az Úr igéjét, a' nép hallattára az Úr házában, a' böjtnek napján: annak fölötte az egéſz Júda hallattára, kik az ö váraſokból jönek, olvaſd-el nékik:

7. Ha valami-képen az ö imádságok az Úr ſzine eleibe jutna, és ki-ki meg-térne az ö igen gonoſz útáról: mert nagy a' harag, és a' boſzſzonkodás, mellyet az Úr e' nép ellen ſzóllott.

8. És tſelekedék Báruk a' Néria fia, mind azok ſzerént, a' miket parantſolt vala néki Jeremiás próféta, olvaſván a' könyvből az Úr beſzédit az Úr házában.

9. Lön pedig Joakimnak a' Joſiás fiának a' Júda királyának ötödik eſztendejében, a' kilentzedik hólnapban: böjtöt hirdetének az Úr ſzine előtt az egéſz népnek Jeruſalemben, és az egéſz ſokaságnak, melly egybegyült vala a' Júda váraſiból Jeruſalemben.

10. És olvaſá Báruk a' könyvből a' Jeremiás beſzédit az Úr házában, Gamariás iró
C deáknak a' Sáfan fiának tár-házában, a' felſö tornátzban, az Úr háza új kapujának bé menetelében, az egéſz nép hallattára.

11. És mikor hallotta vólna Mikéás Gamariáſnak a' Sáfan fiának fia az Úrnak minden beſzédit a' könyvből:

12. Alá-méne a' király házába az iródeák tár-házához: és imé minnyájan ott ülnek vala a' fejedelmek: Eliſama iró-deák, és Dalaiás a' Semeiás fia, és Elnátan az Akobor fia, és Gamariás a' Sáfan fia, és Sedetziás a' Hananiás fia, és minnyájan a' fejedelmek.

13. És hirré tévé nékik Mikéás mind az igéket, a' mellyeket hallott, hogy Báruk olvaſa a' könyvből a' népnek füle hallattára.

14. El-küldék azért minnyájan a' fejedelmek Bárukhoz Júdit, a' Nataniás fiát, ki Semeiásnak a' Kúſi fiának fia vala, mondván: A' könyvet, mellyből a' nép hallattára olvaſtál, vedd kezedbe, és jöj ide. Kezébe vévé azért Báruk a' Néria fia a' könyvet, és hozzájok méne.

D 15. És mondának néki: Ülly-és olvaſd azokat a' mi füleink hallattára. És olvaſá Báruk az ö fülök hallattára.

16. Midön azért hallották vólna mind az igéket, el-álmélkodának ki-ki az ö felebarátyára, és mondának Báruknak: Hirré kell tennünk a' királynak mind ez igéket.

17. És meg-kérdék ötet, mondván: Jelentsd-meg nékünk, mi módon irtad mind e' beſzédeket az ö ſzájából.

18. Monda pedig nékik Báruk: A' maga ſzájából mondgya vala nékem mint-ha olvaſná mind e' beſzédeket; és én bé-irom vala a' könyvbe téntával.

19. És mondának a' fejedelmek Báruknak Eredgy, és rejtezzél-el te, és Jeremiás, és ſenki ne tudgya, hol vattok.

20. És bé-menének a' királyhoz a' pitvarba: a' könyvet pedig ajánlák a' tár-házban Eliſama iró-deaknak: és meg-mondák a' király hallattára mind e' beſzédeket.

21. És el-küldé a' király Júdit, hogy elhozná a' könyvet: ki el-vévén azt az Eliſama iró-deák tárházából, olvaſá a' király hallattára, és mind a' fejedelmek hallattára, a' kik a' király körül állanak vala.

22. A' király pedig a' téli házban ül vala a' kilentzedik hólnapban; és tétetett vala ö-
E eleibe egy tüz-tartó teli ſzénnel.

23. És midön Júdi el-olvaſott vólna három vagy négy leveletskét, el-metſzé azt az iró-deáknak kéſetskéjével, és a' tüzbe veté, melly a' tüz-tartón vala, mig megemészttetnek az egéſz könyv a' tüztöl, melly a' tüztartóban vala.

24. És nem félének, ſe meg nem ſzaggatták az ö ruhájokat a' király, és minden ö ſzólgai, a' kik hallották mind e' beſzédeket.

25. Mind azáltal Elnátan, és Dalaiás, és Gamariás, ellene mondának a' királynak hogy el ne égetné a' könyvet: és nem hal-
F gata-meg öket.

26. És meg-parantſolá a' király Jeremielnek az Amalek fiának, és Seraiásnak az Ezriel fiának, és Selemiásnak az Abdeel fiának, hogy meg-fognák Báruk iró-deákot, és Jeremiás prófétát: el-rejté pedig oket az Ur.

27. És lön az Úr igéje Jeremiás prófétához, minek utánna el-égette vólna a' király a' könyvet, és a' beſzédeket, mellyeket irt vala Báruk a' Jeremiás ſzájából, mondván:

28. Iſmég más könyvet végy: és mind belé ird az előbbi beſzédeket, mellyek az elſö könyvben valának, mellyet meg-égetett Joakim a' Júda királya.

29. És Joakimnak a' Júda királyának, mond-meg: Ezeket mondgya az Ur: Te el-égetted azt a' könyvet, mondván: Miért irtad ezt abba hirdetvén: Hamar el-jö a' Babylon királya, és el-puſztittya e' földet, és el-fogyattya arról az embert, és a' barmot.
G

30. Azokáért ezeket mondgya az Úr Joakim ellen a' Júda királya ellen: Nem léſzen ö-töle, a' ki a' Dávid királyi ſzékében üllyön: és az ö hólt teſte nappal a' hévsegre vettetik, és éjjel a' dérre.

31. És meg-látogatom ö ellene, és az ö magva ellen, és az ö ſzolgai ellen az ö hamiſságit; és reájok, és a' Jeruſalem lakóira, és a' Júda férfiaira hozom mind a' gonoſzt, mellyet nékik ſzóllottam, és nem halgatták.

32. Jeremiás pedig más könyvet vön, és adá azt Báruk iró-deaknak a' Néria fiának: ki bé-irá abba a' Jeremiás ſzájából a' könyvnek minden beſzédit, mellyet el-égetett vala Joakim a' Júda királya tüzzel: és annak fölötte ſokkal több beſzédek adatának hozzája, hogy ſem az előtt valának.

EGYETEMI KÖNYVTÁR DEBRECEN

XXXVII. RÉSZ.

Sedetziás követeket küldvén Jeremiáshoz, kéri, hogy könyörögjön az Istennek érette: ki meg-jövendöli, hogy a' Káldeusok, kik a' Faraó tábora jövetele miatt el-hagyták Jerusalemet, viszsza térnek, és a' várast el-pusztittyák. Jeremiás Jerusalemből el-menvén, meg-fogattatik, és veretetik, 's a' tömlötzbe vettetik: de Sedetziástól ki-vétettetik, és a' tömlötz pitvarában öriztetik; mindennapra egy kis kenyeret rendelvén néki.

A 1. És Sedetziás király a' Josiás fia országla Jekoniás helyett a' Joakim fia helyett: kit királlyá rendele Nabukodonosor a' Babylon királya a' Júda földében.

2. És ö nem engede, sem a' szolgai, sem a' föld népe az Úr igéinek, mellyeket Jeremiás próféta által szóllott.

3. És el-küldé Sedetziás király Júkalt a' Selemiás fiát, és Sofoniás papot a' Maásiás fiát, Jeremiás prófétához, mondván: Imádkozzál érettünk a' mi Urunknak Istenünknek.

4. Jeremiás pedig szabadon jár vala a' nép között: mert nem küldötték vala ötet a' tömlötz örizetibe. Azokáért a' Farao kijöve Egyiptusból: és halván az illyen hirt a' Káldéusok, kik meg szállották vala Jerusalemet, el-távozának Jerusalemtöl.

B 5. És lön az Úr igéje Jeremiás prófétához, mondván:

6. Ezeket mondgya az Izraël Ura Istene: Igy szóllyatok a' Júda királyának, a' ki titeket hozzám küldött kérdeni: Imé a' Farao hada, a' ki néktek segétségtekre jött-ki, viszsza tér az ö földébe Egyiptusba.

7. És meg-térnek a' Káldéusok, és e' váras ellen hadakoznak: és meg-vészik azt, és fel-gyújtyák azt tüzzel.

8. Ezeket mondgya az Úr: Meg ne tsallyátok a' ti lelkeiteket, mondván: El-menvén el-mennek, és el-távoznak tölünk a' Káldéusok: mert el nem mennek.

9. De ha meg veritek-is minden hadát a' Káldéusoknak, a' kik ellenetek hartzolnak, és meg-maradnak közülök egy-nehány sebesek: mindenik fel-kél az ö sátorából, és fel-gyújtyák e' várast tüzzel.

10. Midön azért el-távozott vólna a' Káldéusok serege Jerusalemtöl a' Farao hadamiatt,

11. Ki-indúla Jeremiás Jerusalemből hogy a' Benjamin földébe menne, és el-osztaná ott az örökséget a' polgárok szine elött.

C 12. És midön a' Benjamin kapujára jutott vólna, ott vala rendi szerént a' kapu örizö, kinek Jerias vala neve, ki Selemiásnak a' Hananiás fiának fia vala, és meg-ragadá Jeremiás prófétát, mondván: A' Káldéusokhoz szököl.

13. És felele Jeremiás: Nem igaz, nem szököm a' Káldéusokhoz. És nem hallá-meg ötet: hanem meg-fogá Jerias Jeremiást, és a' fejedelmekhez vivé ötet.

14. Melly dologért meg-haragván a' fejedelmek Jeremiás ellen, meg-vervén ötet a' tömlötzbe küldék, melly a' Jónatán iró-deák házában vala: mert ö vala a' tömlötz-tartó.

15. Az okáért bé-méne Jeremiás a' háznak vermébe, és a' fogságba: és Jeremiás sok napok-ig üle ott. D

16. El-küldvén pedig Sedetziás király, kihozatá ötet: és meg-kérdi ötet az ö házában titkon, és monda: Állitod-e, hogy a' beszéd az Úrtól vagyon? És monda Jeremiás: Töle vagyon. És monda: A' Babylon királya kezeibe adatol.

17. És monda Jeremiás Sedetziás királynak: Mit vétettem néked, és a' te szolgaidnak, és a' te népednek, hogy a' tömlötzbe küldöttél engem?

18. Hol vannak a' ti prófétáitok, a' kik profétálnak vala néktek, és mondgyák vala: nem jö a' Babylon királya reátok, és erre a' földre?

19. Most azért hallyad kérlek én Uram királyom: Légyen foganattya könyörgésemnek szined elött: és ne küldgy viszsza engem a' Jónatán iró-deák házába, hogy meg ne haljak ott.

20. Meg-parantsolá azért Sedetziás király, hogy Jeremiást a' tömlötz tornátzába vinnék: és adnának néki egy pogátsa kenyeret minden napra, az ételek-kivül, mig nem elfogyna minden kenyér a' várasból: és Jeremiás a' tömlötznek tornátzában marada.

XXXVIII. RÉSZ.

Jeremiás a' fejedelmektöl egy sáros tóba vettetik, a' honnan Abdemélek a' Király parantsolattyából ki-veszi, és ismét a fogházba tétetik: jóvallya a' királynak, hogy mennyen-ki a' Káldéusokhoz, más-képen mind maga kezébe akad, 's mind a' várast fel-perseltetik: meg-parantsollya a' Király Jeremiásnak, hogy ezeket a' beszédeket titokba tartsa.

A 1. Meg-hallá pedig Safatiás a' Mátan fia, és Gedeliás a' Fasur fia, és Júkal a' Selemiás fia, és Fasur a' Melkiás fia, a' beszédeket, mellyeket Jeremiás szóll vala az egész népnek, mondván:

2. Ezeket mondgya az Úr: * Valaki e' várasban meg-marad, fegyverrel hal-meg, és éhséggel, és dög-halállal: a' ki pedig a' Káldéusokhoz szalad, él, és az ö lelke egésséges, és eleven lészen. * *Supr.* 12. a. 9.

3. Ezeket mondgya az Úr: Bizonyossan a' Babylon királyának hada kezébe adatik ez a' váras, és meg-vészi azt.

B 4. És mondának a' fejedelmek a' királynak: Kérünk, hogy ölettessék-meg ez az

ember: mert szánt-szándékkal meg-erötleníti a' hadakozó férfiak kezeit, kik meg-maradtak e' városban, és az egész nép kezeit, ez igék szerént szólván nékik: mert ez ember nem keresi e' népnek békeségét, hanem veszedelmét.

5. És monda Sedetziás király: Ihol ö a' ti kezeitekben vagyon: mert nem-is méltó, hogy a' király valamit meg-tagadgyon töletek.

6. El-vivék azért Jeremiást, és veték ötet Melkiásnak az Amelek fiának vermébe, melly a' tömlötz tornátzában vala, és alá botsátják Jeremiást köteleken a' verembe, mellyben nem vala viz, hanem sár: alá sillyede azért Jeremiás a' sárba.

7. Meg-halla pedig egy Szeretseny férfiú Abdemélek a' komornyik, ki a' király házában vala, hogy Jeremiást a' verembe botsátották vólna: a' király pedig a' Benjamin kapujában ül vala.

8. És ki-méne Abdemélek a' király házából, és szólla a' királynak, mondván:

C 9. Én uram királyom, gonoszúl tselekedték e' férfiak mind, a' miket Jeremiás próféta ellen miveltek, a' verembe botsátván ötet, hogy meg-hallyon ott éhel, mert nintsenek már kenyerek a' városban.

10. Parantsola azért a' király a' Szeretseny Abdeméleknek, mondván: Vigy innét magaddal harmintz férfiat, és vond-fel Jeremiás prófétát a' veremből, minek elötte meghallyon.

11. El-vivén azért Abdemélek magával a' férfiakat, bé-méne a' király házába, melly a' tár-ház alatt vala: és onnét régi poszlókat vön, és ó ruhákat, mellyek meg-rothadtak vala, és alá eresztè azokat Jeremiásnak a' verembe kötelekeu.

12. És monda a' Szeretseny Abdemélek Jeremiásnak: Tedd a' régi poszlókat, és ez el-metélt, és meg-rothadott ruhákat a' kezeid könyöke alá, és a' kötelekre. Úgy tselekedék azért Jeremiás.

D 13. És ki-vonák Jeremiást köteleken, és ki-hozák ötet a' veremből: Jeremiás pedig a' tömlötz tornátzában marada.

14. És el-küldé Sedetziás király, és magához hozatá Jeremiás prófétát a' harmadik ajtóhoz, melly az Úr házában vala: és monda a' király Jeremiásnak: Egy dolgot kérdek én töled, semmit el-ne titkolly tölem.

15. Monda pedig Jeremiás Sedetziásnak: Ha meg-jelentem néked, vallyon nem ölsz-e meg engem? és ha tanátsot adok néked, meg nem halgatsz engem.

16. Meg-esküvék azért Sedetziás király Jeremiásnak titkon, mondván: Él az Úr, a' ki nékünk ezt a' lelket alkotta, ha meg-öllek téged, és ha téged e' férfiak kezeibe adlak, a' kik a' te lelkedet keresik.

E 17. És monda Jeremiás Sedetziásnak: Ezeket mondgya a' seregek Ura, az Israël Istene: Ha el-indúlván ki-mégy a' Babylon királyának fejedelmihez, élni fog a' te lelked; és e' város fel nem gyújtatik tüzzel: és megszabadúlsz te, és a' te házad.

18. Ha pedig ki nem mégy a' Babylon királyának fejedelmihez, e' város a' Káldéusok kezeibe adatik, és fel-gyújtyák azt tüzzel: és te meg nem menekedel az ö kezekből.

19. És monda Sedetziás király Jeremiásnak: Tartok a' zsidóktól, a' kik a' Káldéusokhoz szöktek: hogy valami-képen azok kezeibe ne adattassam, és meg ne tsúfollyanak engem.

20. Felele pedig Jeremiás: Nem adnak kezekbe téged. Hallyad kérlek az Úr szavát, mellyet én néked szóllok, és jól lészen dolgod, és élni fog a' te lelked.

21. Hogy ha ki nem akarsz menni: ez a' a' beszéd, mellyet az Úr jelentett nékem:

F 22. Imé minden aszszony állatok, kik meg-maradtak a' Júda királyának házában, ki-vitetnek a' Babylon királyának fejedelmihez: és azok azt mondgyák: El-tévelyitettek téged, és erö vöttek rajtad a' te barátid, a' sárba sillyesztették, és a' sikoson a' te lábaidat, és el-távoztak töled.

23. És minden feleségid, és fiaid ki-vitetnek a' Káldéusokhoz: és meg nem menekedel az ö kezekből, hanem a' Babylon királyának kezével fogattatol-meg: és e' várast meg-égeti tüzzel.

24. Monda azért Sedetziás Jeremiásnak: Senki ne tudgya ez igéket, és meg nem halsz.

G 25. Ha pedig meg-hallyák a' fejedelmek, hogy veled szóllottam, és hozzád jönek, és mondgyák néked: Jelentsd-meg nékünk mit szóllottál a' királlyal, el ne titkold tölünk, és meg nem ölünk téged; és mit szóllott veled a' király:

26. Mondgyad nékik: Le-borúlva könyörgöttem a' király elött, hogy viszsza ne vitetne engem a' Jónatán házába, és ott meg-ne halnék.

27. El-jövének azért mind a' fejedelmek Jeremiáshoz, és meg-kérdezék ötet: és szólla nékik, mind az igék szerént, mellyeket parantsolt vala néki a' király, és megszünének töle; mert semmi nem hallatott vala.

28. Jeremiás pedig a' tömlötz tornátzában marada mind az napig, mellyen meg-vétetett Jerusalem: és lön, hogy meg-vétetnék Jerusalem.

XXXIX. RÉSZ.

Nabukodonosor Jerusalemet meg-vészi; Sedetziás Király szaladtában Fejedelmivel együtt meg-fogattatik; Sedetziásnak szeme láttára a' fiai meg ölettetnek a' Nemesekkel együtt; Sedetziásnak pedig a' szemei ki-tolattatnak, és kötözve Babylonba vitetik. A' város fel-égettetvén, egy része a' községnek Babylonba vitetik, egy

része Jerusalemben hagyattatik: Jeremiás pedig a' fogságból ki-hozattatik, és Abdemélek-is meg-tartattatik.

A 1. SEDETZIÁSNAK a' Júda királyának kilentzedik esztendejében, a' tizedik hólnapban, el-jöve Nabukodonosor a' Babylon királya, és minden ö serege Jerusalemre, és meg-szállák azt.

4. Reg. 25. a. 1. Jsr. 52. a. 4.

2. Sedetziásnak pedig tizen-egyedik esztendejében, a' negyedik holnapban, a' hónak ötödikén meg-nyitaték a' város.

3. És bé-menének a' Babylon királyának minden fejedelmi, és le-ülének a' közép kapuban: Neregel, Sereser, Semegarnábu, Sarsakim, Rabsares, Neregel, Sereser, Rebmag, és mind a' több fejedelmi a' Babylon királyának.

4. És midön látta vólna öket Sedetziás a' Júda királya, és minden hadakozó férfiak, el-futának: és ki-menének éjjel a' városból a' király kerte után, és a' kapun, melly a' B két kö-fal között vala, és ki-menének a' pusztának útára.

5. Meg-üzé pedig öket a' Káldéusok hada: és meg-fogák Sedetziást a' Jerikó pusztája mezején, és fogva vivék Nabukodonosorhoz a' Babylon királyához Reblatába, melly az Emát földében vagyon: és törvényt monda reája.

6. És meg-ölé a' Babylon királya a' Sedetziás fiait Reblatában, az ö szemei előtt: és Júdának minden nemesit meg-ölé a' Babylon királya.

7. A' Sedetziás szemeit-is ki-vája: és békókba veré ötet hogy Babylonba vitettetnék.

8. A' király házát 's a' község házát-is fel-gyújták a' Káldéusok tüzzel, és a' Jerusalem kö-falát le-ronták.

9. És a' népnek maradékit, mellyek megmaradtak vala a' városban, és az el-szököttéket, a' kik hozzája szökkek vala, és a' község maradékit, a' kik meg-maradtak vala, el-vévé Nabuzárdán a' Vitézek Hadnagya C Babylonba.

10. És a' szegény község közül, kiknek tellyességgel semmiek nem vala, meg-hagya Nabuzárdán a' vitézek hadnagya Júda földében: és szölöket és kútakat ada nékik az napon.

11. Parantsol vala pedig Nabukodonosor a' Babylon királya Jeremiás felöl Nábuzárdánnak a' vitézek hadnagyának, mondván:

12. Vidd-el ötet, és vesd ö reája szemeidet, és semmi gonoszt néki ne mivelly: hanem, a' mint akarja, úgy tselekedgyél néki.

13. El-külde azért Nabuzárdán a' had-fejedelme, és Nabusezbán, és Rabsares, és Neregel, és Sereser, és Rebmág, és minden fö-emberi a' Babylon királyának,

14. El-küldének, és ki-hozák Jeremiást a' tömlötz tornátzából, és adák ötet Godoliásnak az Ahikám fiának ki a' Sáfan fia vala, hogy házba menne, és a' nép-között laknék.

15. Jeremiáshoz pedig az Úr beszéde lött vala, midön bé-rekesztve vólna a' tömlötz tornátzában, mondván.

16. Menny-el, és szólly a' Szeretseny Abdeméleknek, mondván: Ezeket mondgya a' seregek Ura az Israel Istene: Imé én elhozom az én beszédimet e' várasnak veszedelmére, és nem javára: és a' te szined előtt lésznek az napon. D

17. És meg-szabaditlak téged az napon, úgy-mond az Úr: És nem adatol a' férfiak kezeibe, a' kiktöl te félsz:

18. Hanem ki-mentvén meg-szabaditlak téged, és fegyver-miatt el-nem esel: hanem a' te lelked meg-szabadúl, mert én bennem vólt bizodalmad, úgy mond az Úr:

XL. RÉSZ.

Jeremiásnak szabadság adattatik, hogy mehessen, és lakhasson, a' hol akarja; ki az elszéllyedett Zsidóságnak egy részével Godoliáshoz mégyen: és Johanan meg-mondgya Godoliásnak; hogy meg akarja ötet ölni Ismahel, de nem hiszi Godoliás.

1. A' beszéd, melly Jeremiáshoz lött az A Úrtól, minek-utánna el-botsátatott Nabuzárdántól a' had fejedelmétöl Rámából, mikor el-vitte ötet lántzokkal kötözve mind azok között, a' kik el-költöznek vala Jerusalemből, és Júdából, és Babylonba vitetnek vala.

2. Elö-hozván azért a' had fejedelme Jeremiást, monda néki: A' te Urad Istened szóllotta e' veszedelmet e' hely ellen.

3. És reája hozta: és meg-tselekedte az Úr, a' mint szóllott, mert vétkeztetek az Úr ellen, és nem halgattátok az ö szavát, és rajtatok történt e' beszéd.

4. Most azért imé meg-óldoztalak téged ma a' lántzokból, mellyek a' kezeiden vannak: ha tetszik néked, hogy el-jöj velem Babylonba, jöj-el; és reád vetem szemeimet: ha pedig nem tetszik néked, hogy eljöj velem Babylonba, maradgy-meg: imé az egész föld a' te szined előtt vagyon: a' mit valasztasz, és a' hová tetszik, hogy menny, oda menny.

5. És ne jöj-el velem: hanem lakjál Godoliásnál Ahikámnak a' Sáfan fiának fiánál, B kit a' Babylon királya a' Júda várasinak fejévé tött; véle lakjál azért a' nép között: vagy valahová tetszik hogy menny, menny-el. Eleséget-is ada néki a' vitézek hadnagya, és ajándékotskákat, és el-botsátá ötet.

6. Jeremiás pedig Godoliáshoz az Ahikám fiához méne Masfatba, és véle lakék a' nép-között, melly meg-hagyattatott vala a' földön.

7. És mikor meg-hallották vólna min-

nyájan a' sereg fejedelmi, a' kik el-széllyedtek vala a' tartományokban, ök, és az ö társok, hogy a' Babylon királya Godoliást az Ahikám fiát tötte vólna a' földnek fejévé, és hogy néki ajánlotta vólna a' férfiakat, és az aszszony' állatokat, és a' kisdedeket, és a' föld szegényi-közül, a' kik el nem vitettek vala Babylonba:

C 8. Godoliáshoz jövének Masfatba: Ismaëlis a' Nataniás fia, és Johanan, és Jonatan a' Káree fiai, és Sáreás, a' Tanehumet fia, és az Ofi fiai, a' kik Netofatiak valának, és Jezoniás a' Maakári fia, ök és azok férfiai.

* 4. *Reg.* 25. *f.* 24. 9. * És meg-esküvék nékik Godoliás Ahikámnak a' Sáfan fiának fia, és azok társainak, mondván: Ne féllyetek a' Káldéusoknak szolgálni, lakjatok a' földön, és szolgállyatok a' Babylon királyának, és jól lésztek.

10. Imé én Masfatban lakom, hogy megfelellyek a' Káldéusok parantsolattyának, a' kik mi-hozzánk küldetnek: ti pedig szedgyétek-bé a' szölöt, és az aratást, és az olajt, és tegyétek-el a' ti edényitekbe, és maradgyatok a' ti várositokban, mellyeket birtok.

11. De minnyájan a' zsidók-is, kik Moábban valának, és az Ammon fiai között, és Idumæában, és minden tartományokban, halván hogy maradékokat hagyott vólna a' Babylon királya Júdæában, és hogy azok fejévé tötte vólna Godoliást Ahikámnak a' a' Sáfán fiának fiát;

D 12. Meg-térének, mondám, minnyájan a' zsidók minden helyekröl, a' mellyekre elfutottak vala, és a' Júda földébe jövének Godoliáshoz Masfatba: és bé-gyüjték a' bort, és az igen sok aratást.

13. Johanan pedig a' Káree fia, és a' seregeknek minden fejedelmi, a' kik el-széllyedtek vala a' tartományokba, el-jövének Godoliáshoz Masfatba.

14. És mondának néki: Tudgyad hogy Baális az Ammon fiainak királya el-küldötte Ismahelt a' Nátaniás fiát, hogy meg-ölye a' te lelkedet. És nem hün nékik Godoliás az Ahikám fia.

15. Johanan pedig a' Káree fia szólla Godoliásnak titkon Masfatban, mondván: Elmegyek, és meg-ölöm Ismahelt a' Nataniás fiát senki nem tudván, hogy meg ne öllye a' te lelkedet, és el ne széllyedgyenek minnyájan a' zsidók, a' kik egybe-gyültek te hozzád, és el ne veszszenek a' Juda maradéki.

16. És monda Godoliás az Ahikám fia Johanának a' Káree fiának: Ne tselekedd e' dolgot: mert hamisat szóllasz te Ismahel felöl.

XLI. RÉSZ.

Ismahel lopva meg-öli Godoliást a' Zsidókkal, és Káldæusokkal, kik vele együtt valának Másfatban: meg-engedett pedig tiz Fö-embereknek, kik kintset igérnek vala néki: végtére Johanántól félvén, nyóltzad magával el-szalad, és a' rabok, kiket meg-fogott vala, meg-szabadúlnak: és a' Káldæusoktól félvén, Egyiptomba akarnak szaladni.

A 1. És lön a' hetedik holnapban, el-jöve Ismahel Nataniásnak az Esisama fiának fia királyi nemböl-való, és a' király fö-emberi, és tiz férfiak ö vele, Godoliáshoz az Ahikám fiához Masfatba: és kenyeret évének ott együtt Masfatban.

2. Fel-kele pedig Ismahel a' Nataniás fia, és a' tiz férfiak a' kik ö vele valának, és megölék Godoliást Ahikámnak a' Sáfan fiának fiát fegyverrel, és meg-ölék azt, a' kit a' Babylon királya fejévé tött vala a' földnek.

3. Mind a' zsidókat-is, a' kik Godoliással valának Masfatban, és a' Káldæusokat, a' kik ott találtattak, a' hadakozó férfiakat-is meg-ölé Ismahel.

4. Másod nap pedig, minek utánna megölte vala Godoliást, még senki nem tudván:

5. Jövének férfiak Sikemböl, és Silóból, és Samariából nyóltzvan férfiak: meg borotvált szakállal, és meg-szaggattatott ruhákkal, és szennyessen; és ajándékok 's temjén, vála kezökben, hogy bé-mutatnák az Úr házában.

B 6. Ki-menvén azért Ismahel a' Nataniás fia eleikbe Masfatból, járdogálva, és sirva mégyen vala: mikor pedig eleikbe ment vólna, monda nékik: Jojetek Godoliáshoz az Ahikám fiához.

7. Kik midön a' város közepire jutottak vólna, meg-ölé öket Ismahel a' Nataniás fia az árok közepi tájan, ö, és a' férfiak a' kik véle valának.

8. Tiz férfiak találtatának pedig közöttök, kik mondának Ismahelnek: Ne ölly-meg minket: mert kintsünk vagyon a' mezön, gabona, és árpa, és olaj, és méz. És megszünék, és nem ölé-meg öket az attyokfiaival.

9. A' verem pedig, a' mellybe vetette vala Ismahel minden hólt testöket a' férfiaknak, a' kiket meg-ölt vala Godoliásért, az, a' mellyet Ása király tsinált Báasáért az Israël királyáért: azt meg-tölté Ismahel a' Nataniás fia a' meg-ölettettekkel. C

10. És fogva vivé Ismahel a' népnek minden maradékit, a' kik Masfatban valának; a' király leányit, és az egész népet, a' melly meg-maradott vala Masfatban: kiket Nabuzárdán a' had fejedelme Godoliásnak az Ahikám fiának ajánlott vala. És meg-fogá öket Ismahel a' Nataniás fia, és el-indúla, hogy az Ammon fiaihoz menne.

11. Meg-halla pedig Johanán a' Káree fia, és a' hadakozóknak minden fejedelmi, a' kik véle valának, mind a' gonoszt, mellyet tselekedett vala Ismahel a' Nataniás fia,

12. És

12. És mellejek vévén mind a' férfiakat, el-menének, hogy meg-hartzolnának Iſmahellel a' Nataniás fiával, és találák ötet a' ſok vizeknél, mellyek Gabaonban vannak.

13. És mikor látta vólna az egéſz nép, melly Iſmahellel vala, Johanánt a' Káree fiát, és a' hadakozóknak minden fejedelmit, kik véle valának, meg-örülének.

14. És viſzſza téré az egéſz nép, mellyet meg-fogott vala Iſmahel, Masfátba: és megtérvén Johanánhoz a' Káree fiához méne.

15. Iſmahel pedig a' Nataniás fia, el-ſzalada nyóltz férfiakkal a' Johanán ſzine elött, és az Ammon fiaihoz méne.

16. Meg-hozá azért Johanan a' Káree fia, és a' hadakozóknak minden fejedelmi, kik ö véle valának, a' községnek minden maradékit, kiket viſzſza hozott vala Iſmaheltöl a' Nataniás fiától, Masfátból, minek utánna meg-ölte Godoliáſt az Ahikám fiát; az erös hadakozó férfiakat, és az aſzſzony állatokat, és a' gyermekeket, és a' komornyikokat, a' kiket viſzſza hozott vala Gábaonból.

17. És el-menének, és le-ülének bújdoſván Kámaámban, melly Betlehem mellett vagyon, hogy el-indúlnának, és bé-menének Egyiptusba

18. A' Káldeuſok ſzine elött: mert félnek vala tölök, mert meg-ölte vala Iſmahel a' Nataniás fia Godoliáſt az Ahikám fiát, kit fövé tött vala a' Babylon királya a' Júda földén.

XLII. RÉSZ.

Jeremiás a' nép kérésére, könyörög az Iſtennek a' népért, és meg-mondgya nékik, ha Zſidó országban meg-maradnak, ſemmi gondgyok nem léſzen; ha pedig Egyiptomba mennek, fegyver, éhség, és döghalál által el-vejznek.

1. És el-menének minnyájan a' hadakozók fejedelmi, és Johanan a' Káree fia, és Jezoniás az Oſaiás fia, és a' több község kitſinytöl fogva nagyig.

2. És mondának Jeremiás profétának: Eſsék a' mi imádságunk a' te ſzined eleibe: és imádkozzál érettünk a' te Uradnak Iſtenednek, mind ezekért a' maradékokért; mert kevefen maradtunk-meg a' ſokaságból, a' mint a' te ſzemeid jól látnak minket:

3. És jelentſe-meg nékünk a' te Urad Iſtened az útat, a' mellyen el-mennyünk, és a' dolgot, a' mellyet tſelekedgyünk.

4. Monda pedig nékik Jeremiás próféta: Meg-hallottam: Imé. én imádkozom a' ti Uratoknak Iſtenteknek a' ti igéitek ſzerént. Minden igét, valamellyet nékem felel, megjelentem néktek; és ſemmit el-nem titkolok tőletek.

5. És ök mondának Jeremiásnak: Légyen az Úr mi-köztünk az igazságnak, és hivſségnek tanuja, ha minden ige ſzerént, a' mellyben el-küld téged a' te Urad Iſtened mi-hozzánk, úgy nem tſelekeſzünk.

6. Akár jó légyen, 's akár gonoſz, a' mi Urunk Iſtenünk ſzavának, a' kihez téged küldünk, engedünk: hogy jól legyünk, midön a' mi Urunk Iſtenünk ſzavát halgattyuk.

7. Mikor pedig el-tölt vólna tiz nap, lön az Úr igéje Jeremiáshoz.

8. És Johanánt a' Káree fiát hivá, és a' hadakozóknak minden fejedelmit, a' kik véle valának, és az egéſz népet kitſinytöl-fogva nagyig.

9. És monda nékik: ezeket mondgya az Iſrael Ura Iſtene, a' kihez engem küldöttetek, hogy a' ti könyorgéſteket az ö ſzine eleibe terjeſzteném:

10. Ha nyúgodván meg-maradtok e' földön, fel-épitlek titeket, és el nem rontlak; el-plántállak, és ki nem gyomlállak: mert már meg-engeſzteltettem a' nyomorúsággal, mellyet rajtatok tſelekedtem.

11. Ne féllyetek a' Babylon királyának ortzájától, a' kitöl ti rettegve féltek, úgy-mond az Úr: mert veletek vagyok én, hogy meg-ſzabadittſalak titeket, és ki-mentſelek az ö kezéből.

12. És irgalmaſságokat tſelekſzem veletek, és könyörülök rajtatok, és titeket a' ti földetekben laktatlak.

13. Ha pedig ti azt mondgyátok: Nem lakunk e' földön, ſe nem halgattyuk a' mi Urunk Iſtenünk ſzavát.

14. Mondván: Nem, hanem az Egyiptus földére megyünk: a' hol nem látunk hadat, és nem hallunk trombita harſogáſt, és éhséget nem ſzenvedünk; és ott lakunk.

15. Moſt azért halgaſsátok az Úr igéjét Júdának maradéki: Ezeket mondgya a' ſeregek Ura az Iſraël Iſtene: Ha el-tekéllitek magatokban, hogy bé mennyetek Egyiptusba, és bé-mentök, hogy ott lakjatok:

16. A' fegyver, a' mellytöl ti féltök, ott ragad-meg titeket Egyiptus földében: és az éhség, a' mellyröl ſzorgalmatoſok vattok, hozzátok ragad Egyiptusban, és ott haltokmeg.

17. És minnyájan a' férfiak, a' kik el-tekéllették magokban, hogy bé mennyenek Egyiptusba, hogy ott lakjanak, meg-halnak a' fegyver, 's az éhség, 's a' döghalál miatt: ſenki azok közül meg nem marad, meg ſem menekedik a' veſzedelemnek ſzine elött, mellyet én reájok hozok.

18. Mert ezeket mondgya a' ſeregek Ura, az Iſraël Iſtene: A' mint ki-öntödött az én haragom, és az én búſulóſom a' Jeruſalem lakóira: úgy ki-öntödik az én búſulóſom ti reátok, midön bé-mentök Egyiptusba; és átokká, és álmélkodáſsá, és ſzidalommá, és gyalázattá léſztek: és ſemmi-képen többé e' helyt nem láttyátok.

19. Az Úr igéje ti felöletek Júdának maradéki: Ne mennyetek-bé Egyiptusba: tud-

ván tudgyátok, hogy tudományt töttem ma ellenetek,

20. Hogy meg-tsaltátok a' ti lelkeiteket, mert ti küldöttetek engem a' mi Urunk Istenünkhöz, mondván: Imádkozzál érettünk a' mi Urunknak Istenünknek, és mind a' szerént, a' miket néked a' mi Urunk Istenünk mond, ugy jelentsd-meg nékünk, és megtselekedgyük.

21. És meg-jelentettem ma néktek, és nem halgattátok-meg a' ti Uratok Istentök szavát, mind azok felöl a' miért engem tihozzátok küldött.

22. Most azért tudván tudgyátok, hogy fegyverrel, és éhséggel, és döghalállal haltok-meg a' helyen, a' mellyre bé-akartatok menni, hogy ott laknátok.

XLIII. RÉSZ.

A' nép nem engedvén Jeremiás szavainak, és jövendölésének, ugyan Jeremiással, és Bárukkal együtt Egyiptomba mégyen, és meg-jövendöli Jeremiás Egyiptomnak pusztitását a' Babylon Királya által.

A 1. Lön pedig, midön Jeremiás a' népnek szólván el-végezte vólna az ö Uroknak Istenöknek minden beszédit, a' mellyekért küldötte vala ötet az ö Urok Istenök ö hozzájok, mind ez igéket:

2. Szólla Azariás az Osaiás fia, Johanán a' Káree fia, és minden kevély férfiak, mondván Jeremiásnak: Hazugságot szóllasz te: nem küldött téged a' mi Urunk Istenünk, mondván: Ne mennyetek-bé Egyiptusba, hogy ott lakjatok.

3. Hanem Báruk a' Neria fia izgat téged
B ellenünk, hogy a' Káldéusok kezeibe adgyon minket, hogy meg-öllyön minket, és el-viteſſen Babylonba.

4. És meg nem halgatá Johanán a' Káree fia, és minnyájan a' hadakozók fejedelmi, és az egész nép az Úr szavát, hogy megmaradnának' a' Júda földében.

5. Hanem fel-vévén Jóhanán a' Káree fia, és minnyájan a' hadakozók fejedelmi, Júdának minden maradékit, a' kik meg-tértek vala minden Nemzetségek-közül, a' mellyek között az elött el-szélledve valának, hogy Júda földében laknának;

6. A' férfiakat, és az aszszony' állatokat, és a' kisdedeket, és a' király leányit, és minden lelket, mellyet meg-hagyott vala Nábuzárdán a' had fejedelme Godoliással Ahikámnak a' Sáfán fiának fiával, és Jeremiás prophétát, és Bárukot a' Néria fiát.

C 7. És bé-menének Egyiptus földébe, mert nem engedének az Úr szavának: és Tafnisig jutának.

8. És lön az Úr beszéde Jeremiáshoz Tafnisban, mondván:

9. Végy nagy köveket a' kezedbe, és rejtsd-el azokat a' verembe, melly a' tégla fal alatt vagyon a' Farao házának kapujában Tafnisban, a' zsidó férfiak láttára:

10. És mondgyad nékik: Ezeket mondgya a' seregek Ura az Israël Istene: Imé én el-küldöm, és fel-vészem Nabukodonosort a' Babylon királyát az én szolgámat és az ö királyi székét e' kövekre tészem, a' mellyeket el-rejtettem, és az ö királyi-székét azokra helyhezteti. D

11. És el-jövén meg-veri Egyiptus földét, a' kiket halállal, halállal; és a' kiket fogsággal, fogsággal, és a' kiket fegyverrel, fegyverrel.

12. És tüzet gyújt az Egyiptus isteninek templomiban, és meg-égeti azokat, és fogva viszi azokat: és fel-öltözik Egyiptus földébe, a' mint fel-öltözik a' pásztor az ö palástyába: és békével mégyen-ki onnét.

13. És el-rontya a' Nap-házának álló képeit, mellyek Egyiptus földében vannak: és az Egyiptus isteninek templomit meg-égeti tüzzel.

XLIV. RÉSZ.

Jeremiás az Egyiptomban lévö Zsidókat dorgállya a' bálványozásról; de a' nép az aszszonyokkal együtt tsak azt mondgya, hogy meg-marad a' bálványozásban: annakokáért meg-jövendöli Jeremiás nékik, hogy el-fognak veszni, fegyver, és éhség által; és az Egyiptom Királya az ö ellenségi kezébe adatik, és Egyiptom földe el-pusztitatik.

A 1. Az ige, melly Jeremiás által lött minden zsidókhoz, kik Egyiptus földében laknak vala, a' Magdalumban-lakóknak, és Tafnisban, és Memfisben, és a' Fátures földében, mondván:

2. Ezeket mondgya a' seregek Ura, az Israël Istene: Ti láttátok mind e' gonoszt, mellyet Jerusalemre hoztam, és Júdának minden városira: és imé puszták ma, és nints lakó azokban.

3. A' gonoszságért, mellyet tselekedtek, hogy engem haragra ingerlenének, és elmennének, hogy áldozatot, és tiszteletet tennének az idegen isteneknek, kiket nem tudtak sem ök, sem ti, sem az atyáitok.

4. És el-küldöttem hozzátok minden szolgaimat a' prophétákat, éjjel fel-kelvén, és elküldvén 's mondván: Ne tselekedgyétek ez illyen útálatos dolgot, a' mellyet gyülöltem.

5. És meg nem halgatták, se meg nem hajtották a' fülöket, hogy meg-térnének az ö gonoszságokból, és ne áldoznának az idegen isteneknek. B

6. És ki-öntetett az én búsúlásom, és haragom, és fel-gyúladott a' Júda városiban, és a' Jerusalem útszáiban: és kietlenné, és puszta sággá változtak e' mái nap szerént.

7. És most ezeket mondgya a' seregek Ura az Izraël Istene: Miért tselekeszitek ti e' nagy gonoszt a' ti lelketek ellen, hogy elveszszen közületek a' férfiú, és az aszszony' állat, a' kisded, és a' tsötsömö Júda közül, és semmi maradéktok ne hagyattattasék:

8. Ingerelvén engem a' ti kezeitek tselekedetivel, áldozván az idegen isteneknek Egyiptus földében, mellybe bé-mentetek, hogy ott lakjatok: és el-veszszetek, és átokká, és gyalázattá legyetek a' földnek minden nemzetséginél?

9. Vallyon el-felejtettétek-e az atyáitok gonoszságit, és a' Júda királyi gonoszságit, és az ö feleségek gonoszságit, és a' ti gonoszságtokat, és a' ti feleségtek gonoszságit, mellyeket tselelekedtek Júda földében, és a' Jerusalem tartományiban?

10. Mind e' napig sem tisztúltak-meg: és nem féltek, és nem jártak az Úr törvényében, és az én parantsolatimban, mellyeket elötökbe adtam, és az atyáitok eleibe.

C
* Amos 9. b. 4.

11. Azokáért ezeket mondgya a' seregek Ura az Izraël Istene: * Imé én reátok vetem az én ortzámat gonosz végre: és el-veszstem az egész Júdát.

12. És fel-vészem a' Júda maradékit, a' kik el-tekéllették magokban, hogy bé-menjenek Egyiptus földébe, és ott laknának; és meg-emésztetnek minnyájan Egyiptus földében: el-esnek fegyverrel, és éhséggel: és meg-emésztetnek kitsinytöl fogva nagyig, fegyverrel, és éhséggel halnak-meg: és átokká, és tsodává, és szidalommá, és gyalázattá lésznek.

13. És meg-látogatom az Egyiptus földének lakóit, a' mint meg-látogattam Jerusalemet, fegyverrel, éhséggel, és dög-halállal.

D

14. És nem lészen, a' ki meg-menekedgyék, és meg-maradgyon a' zsidók maradéki közül, a' kik el-indúlnak, hogy Egyiptus földében bújdossanak: és meg-térjenek Júda földébe, mellyre ök-fel-emelik az ö lelköket, hogy viszszatérjenek, és ott lakjanak; meg nem térnek, hanem tsak a' kik el-szaladnak.

15. Felelének pedig Jeremiásnak minnyájan a' férfiak, a' kik tudgyák vala, hogy az ö feleségek idegen isteneknek áldoznának: és minnyájan az aszszony' állatok, kiknek ott nagy sokasága áll vala, és Egyiptus földében a' Faturesben-lakó egész nép, mondván:

16. A' beszédet, mellyet nekünk szóllottál az Úr nevében, nem halgattyuk töled:

17. Hanem tselekedvén meg tselekszünk minden igét, melly ki-mégyen a'mi szánkból, hogy az ég királynéjának áldozzunk, és itali áldozatokat tegyünk néki, a' mint mi tselekedtünk, és a' mi atyáink, a' mi királyink, és a' mi fejedelmink, a' Júda városiban, és a' Jerusalem útszáiban: és meg-elégedtünk kenyerekkel, és jól vóltunk, és gonoszt nem láttunk.

18. Az idötöl fogva pedig, hogy megszüntünk áldozni az ég királynéjának, és itali áldozatokat tenni néki, minden nélkül szükölködünk, és fegyverrel 's éhséggel emésztettünk-meg.

19. Hogy ha mi az ég királynéjának áldozunk, és itali áldozatokat tészünk néki: vallyon a' mi férjeink nélkül tsináltunk-e néki béleseket, hogy ötet tisztelnök, és itali áldozatokat tennénk néki? E

20. És monda Jeremiás az egész népnek, a' férfiak ellen, és az aszszony állatok ellen, és az egész község ellen, kik ez igét felelték vala néki, mondván:

21. Vallyon az áldozatról, mellyet a' Júda városiban, és a' Jerusalem útszáiban áldoztatok ti, és az atyáitok, ti királyitok, és a' ti fejedelmitek, a' föld népe, nem emlekezett-e meg az Úr, és nem ötlött-e szivébe?

22. És nem türheté többé az Úr a' ti igyekezetiteknek gonoszságát, és az útálatosságokat, mellyeket tselekedtetek: és a' ti földetek puszstasággá lött, és álmélkodássá, és átokká, úgy hogy ne légyen lakója, a' mint e' mái napon.

23. Azért hogy áldoztatok a' bálványoknak, és vétkeztetek az Úr ellen, és nem halgattátok az Úr szavát, és az ö törvényében, és parantsolatiban, és bizonyság tételében nem jártatok: azért történtek rajtatok e' gonoszok, a' mint e' mái napon. F

24. Monda pedig Jeremiás az egész népnek és mind az aszszony állatoknak: Hallyátok az Úr igéjét egész Júda, kik Egyiptus földében vattok:

25. Ezeket mondgya a' seregek Ura az Izraël Istene, mondván: Ti, és a' ti feleségtek szóllottatok a' ti szájaitokkal, és kezeitekkel bé-tellyesitettétek, mondván: Tellyesittsük-bé fogadásinkat, a' mellyeket fogadtunk, hogy az ég királynéjának áldozzunk, és itali áldozatokat tegyünk néki. Bé-tellyesítettétek a' ti fogadástokat, és tselekedettel meg-mi-veltétek azokat.

26. Azokáért hallyátok az Úr igéjét egész Júda, a' kik Egyiptus földében laktok: Imé én meg-esküttem az én nagy nevemre, úgy-mond az Úr: hogy semmi-képen többé nem neveztetik az én nevem minden zsidó férfiú szája által, mondván: Él az Úr Isten Egyiptusnak minden földében.

27. Imé én vigyázok reájok gonosz, és nem jó végre: és meg-emésztetnek Judának minden férfiai, a' kik Egyiptus földében vannak, fegyverrel, éhséggel, mig nem tellyességgel meg emésztessenek. G

28. És a' kik el-szaladnak a' fegyver elött viszsza térnek Egyiptus földéből Júda földébe, kevés férfiak: és meg-tudgyák Júdának minden maradéki, a' kik Egyiptus földébe mentek, hogy ott lakjanak, ki beszéde tellyesedgyék-bé, az enyim-e, vagy az övék.

29. És ez néktek a' jel, úgy-mond az Úr:

hogy én meg-látogatlak titeket e' helyben : hogy meg-tudgyátok, hogy bizonnyal bétellyesednek az én beszédim ti ellenetek gonosz végre.

30. Ezeket mondgya az Úr: Imé én Farao Efreét az Egyiptus kiralyát az ö ellenségi kezébe adom, és az ö lelkének keresöi kezébe: a' mint Sedetziást a' Júda királyát adtam Nabukodonosornak a' Babylon királyának az ö ellenségének, és az ö lelke keresöjének kezébe.

XLV. RÉSZ.

Az Isten Jeremiás által Bárukot meg-feddi, hogy panaszolkodnék inségiröl; és hogy békessége nem volna; de végtére meg-vigasztallya, hogy ö a' mások el-rablása közt meg-maradna.

A 1. Az ige, mellyet Jeremiás próféta szóllott Báruknak a' Néria fiának, midön béirta vólna a' könyvbe ezeket az igéket a' Jeremiás szájából, Joakimnak a' Josiás fiának a' Júda királyának negyedik esztendejében, mondván:

2. Ezeket mondgya az Izraël Ura Istene néked Báruk:

3. Azt mondottad: Jaj nékem nyomorúltnak, mert az Úr fajdalmat tött az én fajdalmamhoz: el-faradtam az én fohászkodásomban, és nyugodalmat nem találtam.

B 4. Ezeket mondgya az Úr: Igy szólly néki: Imé a' kiket fel-épitettem, én el-bontom: és a' kiket el-plántáltam, én ki-szaggatom, és az egész földet-is.

5. És te nagy dolgokat keresz-e magadnak? ne keress. Mert imé én gonoszt hozok minden testre, úgy-mond az Úr, és a' te lelkedet meg-szabaditom minden helyeken, valamellyekre mégy.

XLVI. RÉSZ.

Meg-jövendöli Jeremiás Fáraónak, és Egyiptomnak pusztitását Nabukodonosor által; 's a' zsidókat pedig vigasztallya, hogy meg-szabadúlnának, el-veszvén mind azok a' nemzetek, a' kik között számkivetésben vólnának.

A 1. Ez az Úr igéje, melly Jeremiás prophétához lött a' Pogányok ellen.

2. Egyiptushoz, a' Fárao Nekaónak az Egyiptus királyának serege ellen, melly az Eufrátes folyó-vize mellett vala Karkamisban, mellyet meg-vere Nabukodonosor a' Babylon királya, Joakimnak a' Josiás fiának a' Júda királyának negyedik esztendejében.

3. Készitsetek kerekdéd, és hoszszú paizst, és indúllyatok a' hadba.

4. Fogjátok-bé a' lovakat, és üllyetek-fel lovasok: állyatok sisakokban, tisztitsátok-meg a' dárdákat, öltözzetek pántzélokba.

5. Mitsoda azért? látám öket, hogy félelmesek, és hogy hátat adnak, az ö erösit meg-ölettetve: sietve szaladtak, hátra sem tekintettek: rettegés minden-felöl, úgy-mond az Úr. B

6. Ne fusson a' gyors, se ne állittsa az erös, hogy meg-szabadúl. Észak-felöl az Eufrátes folyó-vize mellett gyözettettek-meg, és el-estek.

7. Kitsoda ez, a' ki nevekedik mint a' folyó-viz: és mint a' folyó-vizeknek, úgy dagadoznak az ö örvényi?

8. Egyiptus folyó-viz módgyára nevekedik, és mint a' folyó-vizek úgy indúlnak-meg az ö habjai, és azt mondgya: fel-menvén el-buritom a' földet, el-veszтem a' várost, és az ö lakóit.

9. Üllyetek a' lovakra, és szágúldgyatok a' szekereken, és jöjenek-elö az erösek, Szeretseny ország, és paizs-viselö Libiaiak, és a' nyilakat ragadozó, és lövöldözö Lidiaiak. C

10. Az pedig a' nap a' seregek Ura Istene boszszú-állásának napja, hogy boszszút állyon az ö ellenségin: meg-emészti a' fegyver, és meg-elégedik, és az ö vérektöl meg-részegül, mert a' seregek Urának Istenének áldozattya vagyon az Észak-földén az Eufrátes folyó-vize mellett.

11. Menny-fel Galaádba, és végy fenyüviaszat, Egyiptusnak szüz leanya: heába sokasitod az orvosságokat, nem lészen egésséged.

12. Meg-hallották a' nemzetségek a' te gyalázatodat, és a' te orditásod bé-töltötte a' földet: mert az erös az erösbe ütközött, és egyszer's mind el-estek mind ketten.

13. Az ige, mellyet az Úr Jeremiás prophétának szóllott arról, hogy el-jöne Nabukodonosor a' Babylon királya, és meg-verné Egyiptus földét. D

14. Tegyétek hirré Egyiptusnak, és hallattsátok-meg Magdalumban, és zengjen Memfisben, és Tafnisban, mondgyátok-meg: Álly-fel, és készülly: mert meg-emészti a' fegyver azokat, a' mik te környüled vannak.

15. Miért rothadott-meg a' te erössed: nem állott-meg, mert az Ur forditotta-fe. ötet.

16. Meg-sokasitotta az el-esöket, és a' férfiú az ö felebarátyára esett: és mondának: Kelly-fel, és térjünk viszsza a' mi népünkhöz, és a' mi születésünknek földére, a' galamb fegyverének szine elött.

17. Nevezzétek Faraónak az Egyiptus királyának nevét, zürzavart hozott az idö. E

18. Élek én (úgy-mond a' király, seregek Ura az ö neve) mert mint a' Tábor a' hegyeken, és mint a' Kármélus a' tengeren, úgy jö-el.

19. El-költözésnek edényit tsinálly magadnak Egyiptusnak lakos leánya: mert Mem-

ſis puſztává léſzen, és el-hagyattatik, és lakhatatlanná léſzen.

20. Ékes, és ſzép üſzö-borjú Egyiptus: ösztönözője jö néki Éſzakról.

21. Az ö fogadott vitézi-is, a' kik ö benne forgolódnak vala, mint a' hizlalt borjúk hátra fordúltak, és el-futottak egyenlö-képen, meg ſem álhattak: mert az ö meg-öléſeknek napja érkezett reájok, az ö látogatáſoknak ideje.

22. Az ö ſzava mint a' réz fog zengeni: mert a' haddal ſietni fognak, és fejſzékkel jönek reája, mint a' fa-vágók.

23. Le-vágták az ö erdejét, úgy-mond az Úr, melly meg nem ſzámláltathatik: megſokaſodtak a' ſáskák fölött, és nintſen ſzámok.

24. Meg-ſzégyenült az Egyiptus leánya, és az Éſzaki nép kezébe adatott.

25. Monda a' ſeregek Ura az Iſraël Iſtene: Imé én meg-látogatom Alexandriának háborgató ſokaságát, és Faraót, és Egyiptuſt, és az ö iſtenit, és az ö királyit, és Faraót, és azokat, a' kik ö benne biznak.

26. És adom öket az ö lelkek keresöinek kezökbe, és Nabukodonoſornak a' Babylon királyának kezeibe: és az ö ſzolgai kezeibe: és ezek után úgy lakják, mint a' régi napokban, úgy-mond az Úr.

27. * És ne félly te Jákob én ſzolgám, és ne rettegj Iſraël: mert imé én meg-ſzabaditlak téged meſzſzünnen, és a' te magodat a' te fogságodnak földéből: és viſzſza-tér Jákob, és meg-nyugſzik, és ſzerentsés léſzen: és nem léſzen, a' ki meg-ijeſzſze ötet.

28. És ne félly te Jákob én ſzolgám, úgymond az Úr: mert én veled vagyok, mert én meg emésztem mind a' nemzetségeket, a' kikhez téged ki-vetettelek: téged pedig nem emésztetlek-meg, hanem meg-dorgállak téged itéletben, és nem kedvezek néked mint artatlannnak.

XLVII. RÉSZ.

A' Filiſtæuſoknak, Tyrus, Sidonia, és Aſkaloniaiaknak veſzedelméről való jövendölés.

1. Ez az Úr igéje, melly Jeremiás profétához lött a' Paleſtinuſok ellen, minek elötte meg-verné Farao Gázát:

2. Ezeket mondgya az Úr: Imé vizek jönek-fel Éſzakról, és léſznek mint a' meg-áradott patak, és el-burittyák a' földet és annak tellyes vóltát, a' váraſt, és annak lakóit; kiáltnak az emberek, és orditnak a' földnek minden lakói.

3. A' fegyverek pompájának és az ö hadakozóinak tſattogáſa miatt, az ö ſzekereinek zörgéſe miatt, és az ö kerekeinek ſokaſága miatt. Nem tekintettek az atyák a' fiakra el-lankadván a' kezök

4. A' napnak el-jövetele miatt, mellyben el-puſztitatnak minnyájan a' Filiſtéuſok, és el-hányattattatik Tyrus, és Sidon minden ö meg-maradott ſegétségivel; mert el-puſztitotta az Úr a' Paleſtinuſokat, a' Kappadótziai ſzigetnek maradékit.

5. A' kopaſzság Gázára jött: meg-némúlt Askalon, és az ö völgyöknek maradéki: vallyon meddig vágattatol?

6. Oh Úrnak ſzablyája meddig nem nyugſzol-meg? menny-bé a' te hüvelyedbe, hiveſedgyél-meg, és halgaſs.

7. Mi-képen nyugſzik-meg, holott az Úr parantſolt néki Askalon ellen, és az ö tengeri tartományi ellen, és oda rendelte ötet.

XLVIII. RÉSZ.

A' Moabitáknak, és a' váraſinak romlását jövendöli; végtére mindazonáltal, megkönnyebbitetik az ö fogságok: átkozott, a' ki az Úr dolgában álnokúl jár.

1. Moáb felöl ezeket mondgya a' ſeregek Ura az Iſraël Iſtene: Jaj Nábónak, mert el-puſztitatott, és meg-ſzégyenitetett: meg-vétetett Kariatáim: meg-ſzégyenült az erös, és reſzketett.

2. Nints többé örvendezés, Moábban Heſebon ellen gonoſzt gondoltak. Jertek-el, és veſzeſsük-el ötet a' nemzetség közül Azokáért halgatván veſzteg léſzeſz, és fegyver fog téged követni.

3. Kiáltasnak ſzava Oronaimból: puſztaság, és nagy romlás.

4. Meg-romlott Móab: tegyétek hirré a' kiáltáſt az ö kiſdedinek.

5. Mert a' Lúit hágóján ſirva mégyen-fel jajgatáſſal: mert az Oronaim lejtöjén hallották az ellenségek a' romlásnak orditását:

6. Fuſſatok-el, ſzabadittsátok-meg a' ti lelkeiteket: és léſztek mint a' tamarik tſemeték a' puſztában.

7. * Mert azért hogy reménységed vólt a' te eröſségidben, és a' te kintſeidben, te-is meg-fogattatol: és Kámos fogságra mégyen, az ö papjai, és az ö fejedelmi egyetemben.

8. És el-jö a' kóborló minden váraſra, és egy váras ſem ſzabadúl-meg: és elveſznek a' völgyek, és el-hányattatnak a' mezöségek: mert az Úr mondotta:

9. Adgyatok virágot Moábnak, mert virágozván mégyen-ki: és az ö váraſi puſztákléſznek, és lakhatatlanok.

10. Átkozott, a' ki az Úr dolgát álnokúl tſelekeſzi: és átkozott, a' ki meg-tiltya az ö fegyverét a' vértöl.

11. Termö vólt Móab iſiúságától fogva, és meg-nyúgott az ö söprején: és nem töltetett egy edényböl más edénybe, és fogságba nem ment: azokáért benne maradott azon az ö ize, és az ö ſzaga el nem változtt.

12. Azokáért imé a' napok el jönek, úgy-

* Supr. 17. a. 6.

mond az Úr: és rendelöket küldök néki, és a' palatzkoknak ki-öntöit, és le-döjtik ötet, és az ö edényit meg-üresitik, és az ö palatzkait öszve rontyák.

13. És meg-szégyenitetik Moáb Kámostól, * a' mint meg szégyenitetett az Israël háza Bételtöl, mellyben reménysége vala.

14. Mi-módon mondgyátok: * Erösek vagyunk, és vastag férfiak a' hartzra?

15. El-pusztitatott Móab, és az ö váraſi le-omlottak: és az ö válogatott ifiai alá mentek a' meg-ölettetésre: úgy-mond a' király, Seregek Ura az ö neve.

16. Közel vagyon a' Móab veszedelme hogy el-jöjön: és az ö veszedelme igen hamar el-érkezik.

17. Vigasztallyátok ötet minnyájan, a' kik ö környüle vattok, és minnyájan a' kik tudgyátok az ö nevét, mondgyátok: Mi-képen törettetett-el az erös veszsző, a' ditsöséges páltza?

18. Szálly-alá a' ditsöségböl, és üly a' szomjúságban, Dibon leányának lakása: mert a' Móab pusztitója fel-ment hozzád: el-hányta a' te erösségidet.

19. Ály az úton, és nézz Aroërnek lakása: kérdgyed a' futót: és annak, a' ki el-szaladott, mondgyad: Mi történt?

20. Meg-szégyenült Móab, mert meggyözettetett: ordittsatok, és kiáltsatok, tegyétek hirré Arnonban, hogy el-pusztitatott Móab.

21. És itélet jött a' mezöséges földre: Hélonra, és Jására, és Mefaátra.

22. És Dibönra, és Nábóra, es a' Deblatáim házára,

23. És Kariataimra, és Begtámulra, és Betmáonra.

24. És Kárjotra, és Bosrára: és Móab földének minden váraſira, a' távúl, és a' közel valókra.

25. El-vágattatott a' Móab szarva, és az ö karja meg-rontatott, úgy-mond az Úr.

26. Részegittsétek-meg ötet, mert az Úr ellen fel-emelkedett: és öszve tsapja kezét Móab az ö okádásában, és ö-is tsúfságúl lészen.

27. Mert néked nevetségül vólt Israël, mint ha a' lopók között találtad vólna ötet: azokáért a' te beszédidért, mellyeket ö-ellene szóllottál, fogva vitetel.

28. Hadgyátok-el a' városokat, és lakjatok a' kö-sziklában, Moábnak lakói: és legyetek mint a' galamb, melly a' hasadéknak felsö részén rak fészket.

29. Hallottuk a' Moáb kevélységét, igen kevély: az ö dölyfösségét, és fel-sualkodását, és kevélységét, és az ö szivének felmagasztalását.

30. Én tudom, úgy-mond az Úr, az ö kérkedékenységét: és hogy nints a' szerént való ereje, se tehetsége szerént nem igyekezett tselekedni.

31. Azokáért Moábért jajgatok, és az egész Moábra kiáltok, a' föld falnak panaszolkodó férfiaira.

32. A' Józer sirásával siratlak téged Sabama szölöje: a' te szölö-veszszöid által mentek a' tengeren, a' Józer tengeré-ig jutottak, a' te aratásodra, és a' te szölö-szedésedre rohant a' kóborló.

33. * El-vétetett a' vigaság s' az örvendezés Karmélusból, és Móab földéből, és a' bort a' sajtókból el-vöttem: a' szölö-nyomó nem énekli a' szokott éneket.

34. Hesebontól-fogva kiáltván Elealé-ig, és Jasá-ig, ki-botsátták az ö szavokat; Ségortól fogva a' három esztendös üszö borjútól Oronáimig: a' Nemrim vizei-is igen roszszak lésznek.

35. És el-vészem Móabból, úgy-mond az Úr, a' magas helyeken való áldozót, és azok istteninek áldozóját.

36. Azokáért az én szivem Moábért mint a' sip úgy zeng, és az én szivem a' föld falnak férfiaira a' sipok zengését adgya: mert ereje fölött tselekedett, azokáért veszstek-el.

37. * Mert minden fö meg-kopaszúl, és minden szakáll el-borotváltatik: minden kezeken öszve kötözés, és minden háton szörzsák.

38. Moábnak minden hejazatin, és az ö útszáin, minden sirás: mert meg-rontottam Moábot mint a' haszontalan edényt, úgy-mond az Úr.

39. Miképen gyözettetett-meg, és orditottanak? miképen hajtotta meg Móab a' nyakát, és meg-szégyenült? És Moáb nevetséggé lészen, és példává mindennek ö környüle.

40. Ezeket mondgya az Úr: Imé mint a' sas fog röpülni, és ki-terjeszti szárnyait Moábra.

41. Meg-vétetett Kárjot, és az erösségek meg-vétettek: és lészen a' Móab erösinek szive az napon, mint a' szülö aszszonynak szive.

42. És meg-szünik Móab néppé lenni: mert az Úr ellen ditsekedett.

43. Rémülés, és verem, és tör te rajtad o Moábnak lakója, úgy-mond az Úr.

44. * A' ki el-szalad a' rémülés elött, a' verembe esik: és a' ki fel-jö a' veremböl, a' törbe akad: mert el-hozom Moábra az ö latogatásoknak esztendejét, úgy-mond az Úr.

45. Hesebonnak árnyékában állottak-meg a' törböl el-szaladók: mert tüz jött-ki Hesebonból, és láng Seonnak közepiböl, és meg-emészti a' Móab részét, és a' háborgás fiainak tetejét.

46. Jaj néked Móab, el-vesztél Kámosnak népe: mert meg-fogattattak a' te fiaid, és a' te leányid a' rabságra.

47. És viszsza-téritem a' Móab rabságát az utólsó napokban, úgy-mond az Úr. Édig a' Móab itéleti.

* 4. Reg. 12. g. 16.

* Isai. 16. b. 6.

* Isai. 16. c. 10.

* Isa. 15. a. 2. Ezech. 7. c. 18.

* Isai. 24. c. 18.

XLIX. RÉSZ.

Az Ammoniták, Edomiták, Syruſok, Aſor, és Elam orſzágok puſztúlását jövendöli végtére az Ammoniták, és Elamiták rabsága meg-könnyebbitetik.

A 1. Az Ammon fiai felöl. Ezeket mondgya az Úr: Vallyon nintſenek-e Iſraëlnek fiai? vagy örököſe nints-e néki: Miért birta tehát örökségül Melkom Gádot; és az ö népe annak váraſiban lakott?

2. Azokáért imé el jönek a'napok, úgy-mond az Úr: és meg-hallattatom Rabbatban az Ammon fiai hartzának tſattagását, és rakáſra hányattatik, és az ö leányi tüzzel égettetnek-meg, és birni fogja Iſrael az ötet birókat, úgy-mond az Úr.

3. Ordits Heſebon, mert el-puſztitatott Hái. Kiáltſatok Rabbatnak fiai, övedzetek ſzör-zſákokat magatokra: ſirjatok, és kerengjetek a' sövények körül: mert Melkom fogságra vitetik, az ö papjai 's az ö fejedelmi egyetemben.

4. Mit ditſekedel a' völgyekben? el puſztúlt a' te völgyed, gyenge leányom, ki a' te kintſeidben bizol vala, és mondod vala: Ki jö én hozzám?

B 5. Imé én rettegéſt hozok reád, úgy-mond a' ſeregek Ura Iſtene, mindenektöl a' kik te környüled vannak: és el-ſzéllyedtök minnyájan egy máſtól, és nem léſzen a' ki egybe gyüjtſe a' futókat.

6. És ezek után meg-téritem az Ammon fiainak rabjait, úgy-mond az Úr.

7. Idumæa felöl. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura: Vallyon nints-e többé böltſeség Temánban? El-veſzett a' tanáts a' fiaktól, haſzontalanná lött az ö böltſeségek.

8. Fuſſatok és hátat adgyatok, mennyetek alá a' mély verembe Dédánnak lakói: mert az Eſau veſzedelmét hoztam reája, az ö látogatásának idejét.

9. Ha a' ſzölö-ſzedök jöttek vólna reád, nem hagytak vólna gerezdet: ha a' lopók étzaka ragadtak vólna, a'mi elég vólna nékik.

10. Én pedig meg mezitelenitettem Eſaut, ki-nyilatkoztattam az ö titkait, és el nem titkoltathatik: el-puſztitatott az ö magva, és az ö attyafiai, és az ö ſzomſzédi, és nem léſzen.

C 11. Hadd-el az árváidat: én éltetem öket; és a' te özvegyid én bennem biznak.

12. Mert ezeket mondgya az Úr: Imé a' kikre törvény nem lött, hogy meg-innák a' pohárt, bizonnyára meg-iſzſzák: és te mint ártatlan úgy maradſz-e? nem léſzſz büntetetlen, hanem meg-iván meg-iſzod.

13. Mert magamra esküttem, úgy-mond az Úr, hogy kietlenné, és gyalázattá, és puſztasággá, és átokká léſzen Boſra: és minden ö váraſi örökké-való puſztaságokká léſznek.

14. * Hallomáſt hallottam az Úrtól, és követ küldetett a' Pogányokhoz: Gyüllyetek öſzve, és jöjetek ellene, és kellyünk-fel a' hartzra. * Abd. 1. a. 1.

15. Mert imé kiſdeddé töttelek téged a' Pogányoknál, útálatoſsá az emberek-között.

16. A' te fel-fualkodáſod tſalt meg téged, D
és a' te ſzivednek kevélysége: ki a' kö-ſziklа haſadékiban lakol, és el-foglalni igyekezed a' halom magaſságát. * Ha magaſra rakod mint a' ſas a' te féſzkedet, onnét levonſzlak téged, úgy-mond az Úr. * Abd. 1. a. 4.

17. És el-puſztúl Idumæa: minden, a' ki által mégyen azon, el-álmélkodik, és süvölt minden ö tsapáſin.

18. * A' mint fel-forditatott Sodoma, és Gomorra, és annak ſzomſzédsági, úgy-mond az Úr: nem lakik ott férfiú, és nem lakja azt ember fia. * Gen. 19. c. 20.

19. Imé mint az oroſzlány jö-fel a' Jordán kevélységéröl az erös ſzépség ellen: mert hirtelen hozzája futtatom ötet: és ki léſzen a' válaſztott, a' kit eleibe rendellyek: mert kitſoda haſonló én hozzám? és ki ſzenved-el engem? * és kitsoda ez a' páſztor, a' ki ellene állyon az én ſzivemnek? * Job. 41. a. 1.

20. Azokáert halgaſsátok az Úr tanátsát, mellyet Edom felöl tartott: és az ö gondolatit, mellyeket a' Téman lakói felöl gondolt: Ha le nem vetik öket a' nyájnak kisdedi, ha el nem hánnyák ö-vélek egyetemben az ö lakó-helyeket.

21. Az ö romláſoknak ſzavától meg-rendült a' föld: az ö kiáltásának ſzava meg-hallattatott a' Veres tengeren.

22. Imé mint a' ſas mégyen-fel, és elröpül: és ki-terjeſzti a' ſzárnyait Boſrára: E
és léſzen az Idumæai eröſſek ſzive az napon, mint a' ſzülö-aſzſzonynak ſzive.

23. Damaskus felöl. Meg-ſzégyenitetett Emat, és Arfad: mert igen gonoſz hallomáſt hallottak, meg-háborodtak a' tengeren: a' félelem miatt nem-nyughatott.

24. El-erötlenült Damaskus, futásra fordúlt, a' reſzketés fogta ötet környül: ſzorongatás, és fajdalmak környékezték-meg ötet mint a' ſzülöt.

25. Mi-képen hagyták-el a' ditséretes váraſt, az öröm városát!

26. Azért el-eſnek az ö ifiai az ö útſzáiban: és minden hartzoló férfiak halgatnak az napon, úgy-mond a' ſeregek Ura.

27. És tüzet gyujtok a' Damaskus kö-falán, és meg emeſzti Benadádnak kö-falait. F

28. Tzédár-felöl, és az Aſor országi felöl, mellyeket meg-vert Nabukodonoſor a' Babylon királya. Ezeket mondgya az Úr: Kellyetek-fel, és mennyetek-fel Tzédárba, és puſztittsátok-el a' nap kelet fiait.

29. Azoknak sátorit, és nyájait el-fogják: azoknak böreit, és minden edényit, és tevéit magoknak veſzik: és reájok hiják a' félelmet körös-körül.

30. Fuſſatok, mennyetek-el igen ſietve, a' mély vermekben üllyetek, a' kik Aſorban

laktok, úgy-mond az Úr: mert tanátsot tartott ellenetek Nabukodonosor a' Babylon királya', és gondolatokat gondolt ellenetek.

31. Kellyetek-fel, és mennyetek-fel a' nyugadalmas, és bátorságosson lakó nemzetséghez, úgy-mond az Úr, sem ajtai, sem zárjai ö-nékik: egyedül laknak.

32. És ragadománnyá léfznek az ö tevéjök, és a' barmoknak fokasága prédává: és el-fzélleſztem öket minden fzélre, a' kiknek fel-nyirt üſtökök vagyon: és minden fzomfzéd határokból reájok hozom a' veſzedelmet, úgy-mond az Úr.

33. És Aſor a' sárkányok lakó-helye léſzen, mind örökké puſztává: nem marad ott férfiú, fe nem lakja azt ember fia.

G 34. Ez az Úr igéje, melly Jeremiás profétához lött Elam ellen, Sedetziás a' Júda királya orfzágának kezdetiben, mondván:

35. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura: Imé én el-töröm Elámnak kéz ijat, és el-véſzem az ö erőſségeket.

36. És Elámra négy fzelet hozok az égnek négy réfzéről: és el-fzélleſztem öket mind ezekre a' fzelekre: és nem léſzen nemzetség, a' mellyhez ne juſſanak Elámnak elfutotti.

37. És meg-ijeſztem Elámot az ö ellenségi előtt, és az ö lelkek keresőinek fzine előtt: és reájok hozom a' veſzedelmet, az én búſulásomnak haragját, úgy-mond az Úr: és fegyvert botsátok utánnok, mig nem megemészſzem öket.

38. És helyheztetem az én királyi-fzékemet Elámba, el-veſztem onnét a' királyokat 's a' fejedelmeket, úgy-mond az Úr.

39. Az utólsó napokban pedig meg-téritem az Elám foglyait, úgy-mond az Úr.

L. RÉSZ.

Babylon, kiben moſt az Iſraël fiai fogságban tartatnak, és ſanyargattatnak egéſzen el-puſztitatik; és az Israël fiai fogságokból ki-ſzabadúlnak.

A 1. Az ige, mellyet az Úr Babylon felöl fzóllott, és a' Káldéuſok földe felöl Jeremiás profétának keze által.

2. Hirdeſsétek a' Pogányok között, és hallattaſsátok: emellyetek záfzlót, hirdeſsétek, és el ne titkollyátok: mondgyátok: Meg-vétetett Babylon, meg-fzégyenült Bél, meg-gyözetett Merodák, meg-fzégyenültek az ö faragott képei, meg-gyözettettek az ö balványi.

3. Mert nemzetség ment-fel ellene Éfzakról, ki el-puſztittya az ö földét: és nem léſzen, a' ki abban lakjék az embertöl fogva a' baromig: és meg-indúlának, és el-menének.

4. Az napokban, és az idöben, úgy-mond az Úr: el-jönek az Iſraël fiai, ök, és a' Júda fiai egyetemben: járván, és ſirván ſietnek, és az ö Urokat Iſteneket meg-kereſik.

5. Sionnak útát meg-kérdik; erre vagyon az ö ortzájok. El-jönek, és az Úrhoz ragaſzkodnak örök fzövetséggel, melly ſemmi feledékenységgel el-nem töröltetik.

6. El-véſztett nyájja lött az én népem: az ö páſztori el-tévelyitették öket, és a' hegyeken bújdoſtatták: a' hegyről a' halomra mentek, el-feletkeztek az ö hajlékokról. B

7. Minnyájan, a' kik reá találtak, megötték öket: és az ö ellenségi azt mondották: Nem vétkeztünk: azért hogy-im vétkeztek az Úrnak az igazság fzépségének, és az ö attyok reménységének az Úrnak.

8. Távozzatok-el Babylonnak közepiről, és a' Káldéuſok földéből mennyetek-ki: és legyetek mint a' gödölyék a' nyáj előtt.

9. Mert imé én fel-támaſztom, és el-hozom Babylonba a' nagy nemzetségek gyüleközetét az Éfzak földéről: és fel-kéſzülnek ellene, és az után meg vétetik: az ö nyila, mint az erös öldöklö férfiué, nem tér viſzſza heában.

10. És Kaldéa prédává léſzen: minnyájan meg-rakodnak a' ö puſztitói, úgy-mond az Úr.

11. Mert örvendeztök, és nagyokat fzóllotok, el-kóborolván az én örökségemet: mert ki omlottatok mint a' borjúk a' füre, és bögtetek mint a' tulkok.

12. Igen meg-fzégyenült az anyátok, és a' porhoz haſonlitatott, a' ki titeket fzült: imé leg-utólsó léſzen a' Pogányok között, puſzta, útatlan, és fzáraz.

13. Az Úr haragja miatt nem lakják, hanem mindeneſtol puſztaſággá tétetik: minden, a' ki által mégyen Babylonon, el-álmélkodik, és süvölt minden ö tſapáſin. C

14. Kéfzüllyetek Babylon ellen körös-körül minnyájan, a' kik kéz-ijat vontok; hartzollyatok ellene, ne kiméllyétek a' nyilakat: mert az Úrnak vétkezett.

15. Kiáltſatok ellene, mindenüvé kezet nyújtott, el-omlottak az ö fondamentomi, le-rontattak az ö kö-falai, mert az Úr boſzſzú állása: boſzſzút állyatok rajta; a' mint tſelekedett, tſelekedgyetek néki.

16. Veſzeſsétek-ki a' mag-vetöt Babylonból, és a' farló-viſelöt az aratáſnak idején: a' galamb fegyverének fzine előtt ki-ki az ö népéhez tér, és ki-ki a' maga földére fut.

17. El-fzélledett nyáj az Iſraël, az oroſzlányok kergették-ki ötet; elsö az Aſsur királya ötte-meg ötet: ez az utólsó, Nabukodonoſor a' Babylon királya, ki fzedte a' tſontyait. D

18. Azokáért ezeket mondgya a' ſeregek Ura az Iſraël Iſtene: Imé én meg látogatom a' Babylon királyát; és az ö földét, a' mint meg-látogattam az Aſsur királyát:

19. És viſzſza hozom Iſraëlt az ö lakó-helyére: és legeltetik Kármélusban, és Baſán-

ban,

ban, és az Efraim hegyén, és Gálaádban megelégſzik az ö lelke.

20. Az napokban, és az idöben, úgy-mond az Úr, kereſtetik az Iſraël hamiſsága, és nem léſzen; és a' Júda büne, és fel nem találtatik: mert meg-kegyelmezek azoknak, a' kiket meg-hagyok.

21. Menny-fel az uralkodók földére, és az ö lakóit látogaſd-meg, hányd-el, és öldmeg, a' mik utánnok vannak, úgy-mond az Úr: és mind azok ſzerént tſelekedgyél, a' miket parantſoltam néked.

22. Hadnak ſzózattya a' földön, és nagy romlás.

23. Mi-képen törött-el, és romlott-el az egéſz földnek pörölye? mi-képen változott puſztává Babylon a' Pogányok között?

24. Törbe ejtettelek téged, és meg-fogattattál Babylon, és nem tudtad: meg-találtattál, és meg-ragadtattál: mert ingerletted az Urat.

25. Meg-nyitotta az Úr az ö kintsét, és elö-hozta az ö haragjának edényit; mert ez a' ſeregek Urának Iſtenének tſelekedete a' Káldéuſok földén.

26. Jertek reája az utólsó határokból, nyiſsátok-meg, hadd mennyenek-ki, a' kik meg-tapodgyák ötet: ſzedgyétek el az útról a' köveket, és rakjátok rakáſokba, és öllyétek-meg ötet: ne-is légyen ſemmi maradéka.

27. Hánnyátok ide'ş tova minden ö erösit, mennyenek alá a' meg-öléſre: jaj nékik, mert el-jött az ö napjok, az ö látogatáſoknak ideje.

28. A' futók ſzava, és azoké, a' kik elſzaladtak a' Babylon földéről, hogy hirdeſsék Sionban a'mi Urunknak Iſtenünknek boſzſzú-állását, az ö templomának boſzſzú-állását.

29. Hirdeſſetek ſokaknak Babylon ellen, minnyájoknak a' kik kéz-ijat vonſznak: állyatok ellene körös-körül, és ſenki el ne ſzaladgyon: fizeſsetek néki az ö tſelekedete ſzerént: mind azok ſzerént, a' miket tſelekedett, tſelekedgyetek néki: mert az Úr ellen fel-emelkedett, az Iſraël ſzente ellen.

30. Azokáért el-eſnek az ö ifiai az ö útſzáiban: és minden hadakozó férfiai megnémúlnak az napon, úgy-mond az Úr.

31. Ime én te reád o kevély, úgy-mond a' ſeregek Ura Iſtene: mert el-jött a' te napod, a' te látogatáſodnak ideje.

32. És el-eſik a' kevély, és le-döl, és nem léſzen, a' ki fel-emellye ötet: és tüzet gyújtok az ö váraſiban, és meg-eméſzt mindeneket ö környüle.

33. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura: Nyomorgatáſt ſzenvednek az Iſraël fiai, és a' Júda fiai egyetemben: minnyájan a' kik megfogták öket, tartóztattyák, nem akarják elbotsátani öket.

34. Az ö meg-váltójok erös, Seregek Ura az ö neve, törvénnyel meg-óltalmazza az ö ügyöket, hogy meg-rettentſe a' földet, és meg-indittſa a' Babylon lakóit.

35. Fegyver a' Káldéuſokon, úgy-mond az Úr, és a' Babylon lakóin, és az ö fejedelmin, és az ö böltſein.

36. Fegyver az ö jövendölöin, kik bolondokká léſznek: fegyver az ö eröſsin, kik félni fognak.

37. Fegyver az ö lovain, és ſzekerein, és minden községén, melly ö benne vagyon: és léſznek mint az aſzſzony' emberek: fegyver az ö kintſein, mellyek el-prédáltatnak.

38. Száraſzág léſzen az ö vizein, és ki-ſzáradnak: mert faragott képeknek földe, és a' ſzörnyüſégekben ditsekednek.

39. Azokáért lakják a' ſárkányok a' tátos vad-emberekkel: és ſtrutz-madarak fognak abban lakni: és nem lakják azt többé örökké, ſe meg nem épitetik nemzetségről nemzetségig.

40. * A' mint fel-forditotta az Úr Sodomát, és Gomorrát, és az ö ſzomſzédságit, úgy-mond az Úr: nem lakik ott férfiú, és nem lakja azt ember fia. * Gen. 19. c. 24.

41. Imé nép jö Éſzakról, és nagy nemzetség, és ſok királyok kelnek-fel a' föld határiról. G

42. Kéz-ijat, és paizſt ragadnak: kegyetlenek azok 's irgalmatlanok: az ö ſzavok mint a' tenger fog zúgni: és lovakra ülnek, mint a' hartzra kéſzült ferfiú te ellened Babylon leánya.

43. Hallotta a' Babylon királya azoknak hirét, és el-lankadtak a' kezei: ſzorongatás fogta környül ötet, fájdalom mint a' ſzülöt.

44. Imé mint az oroſzlány jö-fel a' Jordán kevélységéről az erös ſzépség ellen: mert hirtelen hozzája futtatom ötet; és ki léſzen a' válaſztott, a' kit eleibe rendellyek? mert kitſoda haſonló én hozzám? és ki ſzenved-el engem? * és kitſoda ez a' páſztor, a' ki ellene állyon az én ſzinemnek? * Job. 41. a. 1.

45. Azokáért halgaſsátok az Úr tanátsát, mellyet el-végezett elméjében Babylon ellen; és az ö gondolatit, mellyeket a' Káldéuſok földe ellen gondolt: Ha le nem vonnyák öket a' nyájaknak kiſdedi, ha el nem hányattatik ö-vélek az ö lakó-helyek.

46. A' Babylon fogságának ſzavától megrendült a' föld, és a' Pogányok között kiáltas hallattatott.

LI. RÉSZ.

Még-is bövebben Babylonnak tſapásáról, ſzorongattatásáról, és romlásáról ſzóll: az ö gonoſzságit, és tſapáſit egy könyvbe irja, melly könyvre követ köttetvén Jeremiás, Saraiáſſal az Eufrátesbe vetteti.

1. EZEKET mondgya az Úr: Imé én támaſztok Babylonra, és az ö lakóira, kik az A

ö szivökben fel-fuvalkodtak ellenem, mint egy dögleletes szelet,

2. És szórókat küldök Babylonba, és megszórjak azt, és el-pusztittyák az ö földét: mert reája jöttek mindenünnét az ö nyomorúságának napján.

3. Meg ne vonnya a' ki vonsza az ö kézijját, és ne mennyen-fel a' pántzélyos, ne kedvezzetek az ö ifiainak, öllyétek-meg minden vitézit.

4. És el-húllanak a' meg-ölettettek a' Káldéusok földén, és a' meg-sebesültek az ö tartományiban.

5. Mert nem hagyattatott özvegyen Israël, és Júda az ö Istenétöl a' seregek Urától: az ö földök pedig el-tölt vétekkel az Israël szente-ellen.

6. Fussatok-el Babylonból, és szabadittsa meg ki-ki a' maga lelkét: ne halgassátok az ö hamisságáért: mert bosszú-állásnak ideje az Úrtól, hasonlóval fizet-meg néki.

7. Arany pohár Babylon az Úr kezében, meg-részegitvén az egész földet: a' Pogányok ittak az ö borából, és azért háborodtak-meg.

* *Isa.* 21. *c.* 9. *Apoc.* 14. *b.* 5. 8. * Hirtelen el-esett Babylon, és megromlott: ordittsatok rajta, vegyetek fenyüviaszszat az ö fájdalmára, ha valami-képen meg-gyógyulna.

9. Gyógyitottuk Babylont, és meg nem gyógyult: hadgyuk-el-ötet, és mennyünk-el ki-ki az ö földébe: mert az égig hatott az ö itélete, és fel-emelkedett a' felyhökig.

B 10. Elö hozta az Úr, a' mi igazságinkat: jertek-el, és beszéllyük-meg Sionban a' mi Urunk Istenünk tselekedetét.

11. Hegyesittsétek-meg a' nyilakat, rakjátok-meg a' tegzeket: fel-inditotta az Úr a' Médusok királyinak lelkét: és Babylon ellen vagyon az ö gondolattya, hogy el-veszesse azt, mert az Úr bosszú álláta, az ö temploma bosszú álláta.

12. A' Babylon kö-falain emellyetek zászlót, öregbittsétek az örizetet; rendellyetek örzöket, szerezzetek leseket: mert meggondolta az Úr, és meg-tselekedte, valamiket szóllott a' Babylon lakói-ellen.

13. A' ki a' sok vizek mellett lakol, gazdag lévén kintsekkel, el-jött a' te véged a' te lábnyi ki-vágattatásodnak.

* *Amos* 6. *c.* 7. 14. * Meg-eskütt a' seregek Ura az ö lelkére: Hogy bé-toltlek téged emberekkel mint a' tsere-bogárral, és te felöled diadalmas ének énekeltetik;

* *Gen.* 1. *a.* 1. 15. A' ki a' földet az ö erösségével alkotta, el-készitette e' világnak keregségét az ö böltseségével, és okosságával ki-terjesztette az egeket.

* *Psal.* 134. *b.* 7. *Jer.* 10. *c.* 13. 16. Ö szózatot adván, meg-sokasodnak a' vizek az égben: * a' ki fel-emeli a' felyhöket a' földnek végsö határáról, a' villámlásokat esöre szerzi: és ki-hozta a' szelet az ö kintseiböl.

17. Bolondá lött minden ember a' tudománytól: meg-szégyenült minden olvasztó a' faragott képben. Mert hazug az ö öntések, és nints azokban lélek.

18. Heába-való dolgok, és nevetségre méltók: az ö meg-látogatásoknak idején elveszsznek. C

19. Nem ollyak mint ezek a' Jákob része: mert a' ki mindeneket alkotott ö az, és Israël az ö örökségének királyi páltzája; Seregek Ura az ö neve.

20. El-rontod te nékem a' hadi szerszámokat, és én el-rontom te általad a' Pogányokat, és el-veszlem te benned az országokat:

21. És el-rontom te benned a' lovat, és az ö lovasát: és el-rontom te benned a' szekeret, és a' ki azon ül:

22. És el-rontom te benned a' férfiat, és az aszszony állatot: és el-rontom te benned a' vénet, és a' gyermeket: és el-rontom te benned az ifiat és a' szüzet:

23. És el-rontom te benned a' pásztort, és az ö nyáját: és el-rontom te benned a' szántó embert és az ö igás barmait: és el-rontom te benned a' fejedelmeket, és a' birákat.

24. És meg-fizetem Babylonnak, és Káldæának minden lakóinak minden ö gonoszságát, mellyet Sionban tselekedtek, a' ti szemeitek elött, úgy-mond az Úr.

25. Imé én te reád dögleletes hegy, úgy-mond az Úr, ki meg-veszted az egész földet: és reád nyújtom kezemet, és ki-hengeritlek téged a' kö-sziklák közül, és megégö hegyé tészlek téged.

26. És nem vésznek belöled követ a' szegletre, és követ a' fondamentomokra, hanem el-veszett lészsz örökké, úgy-mond az Úr.

27. Emellyetek zászlót a' földön: fujjatok trombitát a' Pogányok között, készitsétek ö ellene a' Pogányokat: hirdessétek ellene az Ararat, Menni, és Asztenes királyit: szamlállyátok ellene Tafsárt, hozzátok elö a' lovat mint a' fúlánkos tsere-bogarat. D

28. Készétsétek ellene a' Pogányokat, a' Média királyit, az ö hadnagyit, és minden ö biráit, és az ö birodalmának minden földét.

29. És meg-indúl a' föld, és meg-háborodik: mert fel-serken Babylon ellen az Úr gondolattya, hogy a' Babylon földét pusztává tegye, és lakhatatlanná.

30. Meg-szüntek a' Babylon erösi a' hartztól, az erösségekben laktak: meg emésztetett az ö erejek, és löttek mint az aszszonyemberek: fel-gyújtattak az ö hajléki, el-rontattak az ö zárjai.

31. A' posta a' postát elöl talállya; és a' hir-mondó a' hir-mondót: hogy hirré tegye a' Babylon királyának, hogy meg-vétetett az ö városa végül végig:

32. És a' rév-helyek el-foglaltattak, és az álló tavak tüzzel gyújtattak-meg, és a' hadakozó férfiak meg-háborodtak.

33. Mert ezeket mondgya a' ſeregek Ura, az Iſraël Iſtene: A' Babylon leánya mint egy ſzérö, ideje az ö tséplésének: még egy keveſé, és el-jö az ö le-aratásának ideje.

34. Meg-ött engem, meg-emészett engem Nabukodonoſor a' Babylon királya: mint egy üres edénnyé tött engem, el-nyelt engem mint a' sárkány, meg töltötte az ö hasát az én gyengeségemmel, és ki-vetett engem.

35. Hamiſság én ellenem, és az én teſtem Babylon ellen, azt mondgya a' Sion lakáſa: és az én vérem Káldeának lakoſi ellen, úgy-mond Jeruſalem.

36. Azokáért ezeket mondgya az Úr: Imé én meg-itélem a' te ügyedet, és boſzſzúdat állom, és el puſztitom az ö tengerét, és ki-ſzáraztom az ö erét.

37. És Babylon rakáſokká léſzen, sárkányok lakó-helye, álmélkodás, és süvöltés, azért hogy nints lakója.

38. Egyſzer's mind orditanak mint az oroſzlányok, fel-borzaſztyák üſtököket mint az oroſzlányok kölykei.

39. Az ö melegségekben meg-itatom öket és meg-réſzegitem öket, hogy el-ſzunnyadgyanak, és örök álmot aludgyanak, és fel ne kellyenek, úgy-mond az Úr.

40. El-viſzem öket mint a' bárányokat a' meg-öléſre, és mint a' koſokat a' gödölyékkel.

41. Mi-képen vétetett-meg Séſak, és meg-fogattatott az egéſz földnek ditsöségeſe? mi-képen lött álmélkodáſsá Babylon a' Pogányok között?

42. Fel-ment Babylonra a' tenger, az ö habjainak ſokaſága miatt el-buritatott.

43. Az ö váraſi álmélkodáſsá löttek, lakhatatlan, és puſzta földé, olly földé, mellyen ſenki ne lakjék, ſem által ne mennyen azon az embereknek fia.

44. És meg-látogatom Bélt Babylonban, és ki-vetem a' ſzájából, a' mit el-nyelt vala, és nem gyülnek hozzája többé a' Pogányok, mivel hogy a' Babylon kö-fala-is le-omol.

45. Mennyetek-ki belöle én népem: hogy meg ſzabadittſa ki-ki az ö lelkét az Úr búsúlásának haragjától.

46. És hogy valami-képen meg ne lágyúllyon a' ti ſzivetek, és féllyetek a' hallomáſtól, melly hallattatni fog a' földön: és el-jö az eſztendöben a' hallomás, és ez eſztendö után a' hallomás; és a' hamiſság a' földön, és az uralkodó az uralkodón.

47. Azokáért imé el-jönek a' napok, és meg-látogatom a' Babylon faragott képeit: és minden ö földe meg-ſzégyenül, és minden ö meg-ölettetti el-húllanak ö közepette.

48. És ditséretet mondanak Babylonért az egek s' a' föld, és mind a' mik azokban vannak: mert Éſzakról jönek reája a' kóborlók, úgy-mond az Úr.

49. És a' mint tſelekedett Babylon, hogy el-húllanának az Iſraelnek meg-ölettetti: úgy Babylonból a' meg-ölettettek el-húllanak az egéſz földön.

50. A' kik el-ſzaladtatok a' fegyver elött, jöjetek-el, ne állyatok: emlekezzetek-meg távúl az Úrról, és Jeruſalem juſſon eſzetekbe. F

51. Meg-ſzégyenitettünk, mert hallottuk a' gyalázatot: bé-födte a' gyalázat az ortzáinkat: mert idegenek jöttek az Úr házának ſzentségére.

52. Azokáért imé a' napok el-jönek, úgymond az Úr: és meg-látogatom az ö faragott képeit, és az ö egéſz földén bögni fog a' ſebes.

53. Ha fel-mégyen Babylon az égbe, és meg-eröſiti a' magaſságban az ö vaſtagságát: én tölem el-jönek az ö puſztitói, úgy-mond az Úr.

54. Kiáltásnak ſzava Babylonból, és nagy romlás a' Káldéuſok földéröl:

55. Mert el-puſztitotta az Úr Babylont, és el-veſztette abból a' nagy ſzózatot: és zúgni fognak az ö habjai mint a' ſok vizek: zeng az ö ſzavok.

56. Mert el-jött reája, az-az Babylonra, a' kóborló, és meg-fogattattak az ö erösſi, és meg-erötlenült az ö kéz-ijok, mert az erös boſzſzú-álló Úr meg-fizetvén meg-fizet.

57. És meg-réſzegitem az ö fejedelmit, és az ö böltſeit, és az ö hadnagyit, és az ö biráit, és az ö erösſit: és örök álmot aluſznak, és fel-nem ébrednek, úgy-mond a' király, Seregek Ura az ö neve.

58. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura: Babylonnak amaz igen ſzéles kö-fala, ásáſsal meg-áſattatik, és az ö magas kapui tüzzel égettetnek-meg, és a' népek munkái ſemmivé, és a' Pogányoké a' tüzre valók léſznek, és el-veſznek. G

59. Az ige, mellyet Jeremiás proféta parantſolt, Saraiásnak a' Néria fiának, ki a' Maáſias fia vólt, mikor Sedetziás királlyal Babylonba menne, az ö orſzágának negyedik eſztendejében: Saraiás pedig a' profétálásnak fejedelme vala.

60. És meg-irá Jeremiás mind a' veſzedelmet, melly jövendö vala Babylonra, egy könyvbe: mind ez igéket, mellyek irva vannak Babylon ellen.

61. És monda Jeremiás Saraiásnak: Mikor Babylonba jutſz, és látod, és el-olvaſod mind ez igéket.

62. Mondgyad: Uram te ſzóllottál e' hely ellen, hogy el-veſztenéd azt: hogy ne légyen, a' ki benne lakjék, az embertöl fogva a' baromig, és hogy örök puſztaság légyen.

63. És mikor el-végezed olvaſni e' könyvet, köſs egy követ reája, és veſd az Eufrátes közepibe:

64. És mondgyad: Igy ſillyed-el Babylon, és fel nem kél a' nyomorúságból, mellyet én reája hozok, és el-romol. Eddig a' Jeremiás igéje.

LII. RÉSZ.

Ez a' réſz az egéſz könyvet ſommában foglallya: tudniillik, hogy Jeruſalem Nabukodonoſortól két eſztendö múlván, megvétetik: Sedetziás király ſzaladtában megfogattatik: az ö fiai, és fejedelmi ſzeme láttára meg-ölettetnek; maga pedig, ſzemei ki-tolattatván, Babyloniába vitettetik: a' templom, palotákkal és házakkal együtt meg-égettetik: az Iſraël fiai Babylonba vitetnek azokon kivül, kik ſzölö, és ſzántó földek munkájára hagyattatnak: a' templom edényi-is, kik között két hires réz oſzlop, el-vitettetnek. A' Zſidóknak ſzáma, kik egyſzer-is, másſzor-is Babylonba vitettek: Joakim király harmintzhét eſztendö múlván a' tömlötzből ki-hozattatván, fel-magaſztaltatik.

A 1. Huszon-egy eſztendös fiú vala Sedetziás, mikor orſzáglani kezdett vólna: és tizenegy eſztendeig orſzágla Jeruſalemben, és az ö annya neve Amital, Jeremiás leánya Lobnából.

4. Reg. 24. d. 18. 2. Par. 36. b. 13.

2. És gonoſzt tſelekedett az Úr ſzemei elött, mind azok ſzerént, a' miket tſelekedett vala Joakim.

3. Mert az Úr haragja vala Jeruſalemen, és Júdán, mig nem el-vetné öket ſzine elöl: és el-távozék Sedetziás a' Babylon királyától.

* Supr. 39. a. 1. 4. Reg. 2. a. 51.

4. * Lön pedig az ö orſzágának kilentzedik eſztendejében, a' tizedik holnapban, a' hónak tizedikén: El-jöve Nabukodonoſor a' Babylon királya, ö és minden ö ſerege, Jeruſalem ellen, és meg-ſzállák azt, és ſántzokat épitének ellene körös-körül.

B 5. És a' váras meg vala ſzálva Sedetziás királynak tizen-egyedik eſztendejé-ig.

6. A' negyedik hólnapban pedig, a' hónak kilentzedikén, el-fogá az éhség a' váraſt: és nem vala éléſe a' föld népének.

7. És meg-rontaték a' váras, és minden ö hadakozó férfiai el futának, és ki-menének a' várasból éjjel, a' kapunak útán, melly a' két kö-fal között vagyon, és a' király kertére viſzen (a' Káldéuſok ſzálva tartván a' váraſt körös-körül,) és el-indúlának az úton, melly a' puſztára viſzen.

8. Meg-üzé pedig a' Káldéuſok hada a' királyt: és meg-fogák Sedetziáſt a' puſztában, melly Jeriko mellett vagyon: és minden társaſága el-futa töle.

9. És mikor meg-fogták vólna a' királyt, a' Babylon királyához vivék ötet Reblatába, melly Emat földében vagyon: és törvényt monda reája.

10. És meg-ölé a' Babylon királya a' Sedetziás fiait az ö ſzemei elött: de Júdának minden fejedelmit-is meg-ölé Reblatában.

C 11. És Sedetziásnak ſzemeit ki-vája, és békókba veré ötet, és el-vivé ötet a' Babylon királya Babylonba, és a' tömlötzbe tévé ötet halála napjáig.

12. Az ötödik hólnapban pedig, a' hónak tizedikén, ez a' tizen-kilentzedik eſztendeje Nabukodonoſornak a' Babylon királyának: el-jöve Nabuzárdán a' had fejedelme, ki a' Babylon királya elött áll vala Jeruſalemben.

13. És fel-gyújtá az Úr házát, és a' király házát, és Jeruſalemnek minden házait, és minden nagy házat tüzzel égete-meg.

14. És Jeruſalemnek minden kö-falát elrontá körös-körül a' Káldéuſoknak egéſz ſerege, melly a' vitézek hadnagyával vala.

15. A' népnek ſzegényi-közül pedig, és a' több község közül, melly meg-maradott vala a' várasban, és az el-ſzököttek-közül, kik a' Babylon királyához ſzöktek vala, és a' többit a' ſokaság közül, el-vivé Nabuzárdán a' had fejedelme.

16. A' földnek ſzegényi közül pedig meghagya Nabuzárdán a' had fejedelme ſzölömiveſeket, és ſzántó-embereket.

17. A' réz-oſzlopokat-is, mellyek az Úr házában valának, és a' talpakat, és a' réz tengert, melly az Úr házában vala, el-rontá a' Káldéuſok, és el-vivék azoknak minden rezét Babylonba. D

18. És az üſtöket, és a' villátskákat, és az éneklö-ſzerſzámokat, és a' tséſzéket, és a' mozsárotskákat, és minden réz edényeket, mellyek a' ſzolgálatban valának, el-vivék:

19. És a' vedreket, és a' temjényezöket, és a' korsókat, és a' medentzéket, és a' gyertya-tartókat, és a' mozsárokat, és a' poharokat: valamennyi arany, és valamennyi ezüſt edény vala, el-vivé a' vitézek hadnagya:

20. És a' két oſzlopot, és az egy tengert, és a' tizen-két réz-borjút, mellyek a' talpak alatt valának, mellyeket Salomon király tſinált vala az Úr házában: nem vala mértéke mind ez edények rezének.

21. Az oſzlopok közül pedig, egyik oſzlopnak tizen-nyóltz könyöknyi vala a' magaſsága, és tizen-két könyöknyi ſinor éri vala által körös-körül: a' temérdeksége pedig négy újnyi vala, és belöl üres vala. E

22. És réz gombok valának mind a' kettön: az egyik gombnak magaſsága öt könyöknyi: és a' hálózatok, és a' poma-gránátok a' koronán körös-körül, mind rézböl valának. Haſonló-képen a' máſik oſzlopé-is, és a' poma-gránátok.

23. És kilentzven-hat függö poma-gránátok valának, és mind a' ſzáz poma-gránátok, a' hálózatokkal vétetnek vala körül.

24. És el-vivé a' vitézek hadnagya Saraiáſt a' fö papot, és Sofoniáſt a' máſodik papot, és a' tornátznak három örizöit. F

25. És a' várasból el-vön egy komornyikot, ki fö hadnagyok vala a' hadakozó férfiaknak: és hét férfiat azok közül, a' kik láttyák vala a' király ortzáját, kik a' várasban találtattak: és az iró-deákot a' vitézek hadnagyát, ki az ifiú vitézeket próbállya va-

la: és hatvan férfiat a' föld népe közül, a' kik a' várasban találtatának.

26. El-vivé pedig öket Nabuzárdán a' vitézek hadnagya, és vivé öket a' Babylon királyához Reblatába.

27. És le-vágá öket a' Babylon királya, és meg-ölé öket Reblatában az Emat földében: és el-viteték Júda az ö földéröl.

28. Ez a' nép, mellyet által vitt Nabukodonosor: A' hetedik esztendöben, három ezer és huszon-három zsidót:

29. Tizen-nyóltzadik esztendejében Nabukodonosornak, Jerusalemböl nyóltz-száz harmintz-két lelket.

30. Huszon-harmadik esztendejében Nabukodonosornak el-vün Nabuzárdán a' vitézek hadnagya a' zsidók közül hét-száz negyven-öt lelket. Minnyájan azért a' lelkek, négy-ezeren hat-százan.

31. És lön Joakinnak, a' Júda királyának el-vitelének harmintz-hetedik esztendejében, a' tizen-kettödik holnapban, a' hónak huszon-ötödikén, fel-emelé Evilmerodák a' Babylon királya, országának elsö esztendejében, Joakinnak a' Júda királyának fejét, és ki-hozá ötet a' tömlötz házából. G

32. És kegyessen szólla véle, és helyhezteté az ö királyi-székét a' királyok székifölibe, kik ö utánna valának Babylonban.

33. És el-változtatá az ö tömlötzi ruházatit, és mindenkor véle észik vala kenyeret életének tellyes napjaiban.

34. És az ö eleségére szüntelen-való eleségek adatnak vala néki a' Babylon királyától, el-rendelve lévén minden napra, az ö halála napjáig, életének tellyes napjaiban.

THRENI I.

AZ AZ

JEREMIÁS PROFÉTA SIRALMI.

Ez a' könyv Jeremiásnak siralmas panaszit foglallya magában, a' Zsidóknak megromlott állapottyokrúl, és Jerusalemnek romlásárúl. Egynehány izben romlott-meg Jerusalem; elöször Josiás Király halála után: másodszor Jekoniás Királynak rabságra vitetésekor: harmadszor, Sedetziás Király idejében, Nabukodonosor rontotta-meg: negyedszer Titus, és Vespasianus, Romai Tsászárok alatt romlott-meg kiváltképen. Mind a' négy említett romlásokra alkalmaztathatni ezen siralmokat, mert mindenikhez illik. A' Görögök egészlen, Sedetziás Király idejében lött romlásra alkalmaztattyák. De ám légyen úgy: az mind azon-által bizonyos, hogy Josiás Királynak halála okozta mind az említett romlásokat, kit Nekao az Egyiptziusok Királya, a' világ teremtése után 3394. esztendöben végezett-ki e' világból; 's ezt siratta fö-képen Jeremiás: sött a' mint a' Kronikáknak második könyve 25dik, és 35dik részében említi, hogy minden esztendöben az énekes férfiak, és aszszonyok ezt a' romlást siralmasan énekelték. Ezekiel Próféta-is Könyvének 19dik. részében, hagyja, hogy Josiás Király halála után, a' Zsidóknak siralmas állapottyát emlegessék. Annak-okáért, a' Görög bötüben az elö-járó vers, hiteles-e, a' vagy nem, kételkednek sokan felöle: mert sem a' Zsidó, sem a' Káldéai, sem a' Syriai bötükben nem olvastatik.

És lön, minek utánna fogságra juta Israël, és Jerusalem el-pusztúla, le-üle Jeremiás próféta sirván, és sira e' siralommal Jerusalemben, és keserves szivvel fohászkodván, és jajgatván, monda:

I. RÉSZ.

Jerusalemnek (melly annak-elötte nemzetek fejedelme vala) el-pusztitását, a' zsidóknak fogságát, fájdalmit, és bötsteletlenitését, Sionnak meg-ferteztetését, és romlását siratttya.

ALEPH. 1. MI-KÉPEN ül egyedül a'néppel rakott város: úgy-mint özvegyé lött a' Pogányoknak aszszonya: a' tartományoknak fejedelme adó-fizetövé lött. A

BETH. 2. * Sirván sirt éjjel, és az ö könny-hullatási az ö ortzáin: nints a' ki vigasztallya ötet minden szerelmesi közül: *Jer. 13. a. 1.*

minden baráti meg-útálták ötet, és ö ellenségivé löttek.

GHIMEL. 3. El-költözött Júdás a' nyomorgatásért, és a' szolgálatnak sokaságáért: a' pogányok között lakott, 's nem talált nyugodalmat: minden ö üldözői meg-fogták ötet a' szorongatásban.

B DALET. 4. A' Sion útai szomorkodnak, azért hogy nintsenek, a' kik az innepre jöjenek: minden kapui el-romlottak: az ö papjai sírnak: az ö szüzei nyomorúltak, és ö maga el-nyomattatott a' keserüségtöl.

HE. 5. Az ö ellenségi fövé löttek az ö ellenségi meg-gazdagúltak: mert az Úr szóllott ö ellene az ö hamisságának sokaságáért: az ö kisdedi fogságba vitettek a' nyomorgatónak szine elött.

VAU. 6. És el-távozott a' Sion leányától minden ö ékessége: az ö fejedelmi ollyá löttek mint legeltetést nem találó kosok: és el-mentek erö-nélkül a' kergetönek szine-elött.

C ZAIN. 7. Meg-emlekezett Jerusalem az ö nyomorúságának napjairól, és vétkéröl minden kivánatos dolgaiért, mellyekben vólt a' régi napoktól fogva, midön az ö népe az ellenség kezébe esnek, és nem vólna segitöje: látták ötet az ellenségek, és meg-tsufolták az ö szombatit.

HETH. 8. Fölötte igen vétkezett Jerusalem, azokáért lött bújdosóvá: minnyájan a' kik ditsöitik vala ötet, meg-útálták ötet, mert látták az ö gyalázattyát: ö pedig nyögvén hátra fordúlt.

D THETH. 9. Az ö undokságí az ö lábain, és meg nem emlekezett az ö végéröl: fölötte igen le-tétetett, nem lévén vigasztalója: lássad Uram az én nyomorúságomat, mert fel-emelkedett az ellenség.

JOD. 10. Az ellenség kezét vetette annak minden kivánatos dolgaira: mert látta a' Pogányokat bé-menni az ö Szent-helyére, kik felöl meg-parantsoltad vala, hogy bé ne mennének a' te gyüleközetedbe.

CAPH. 11. Minden ö népe fohászkodik, és kenyeret keres: minden drága marhákat oda adtak az eledelért a' léleknek meg-élesztésére. Lássad Uram, és gondold-meg, mert alá valóvá löttem.

LAMED. 12. Oh ti minnyájan, a' kik által mentek az úton, figyelmezzetek, és lássátok, ha vagyon-e fájdalom, mint az én fájdalmam: mert meg-szedett engem, a' mint szóllott az Úr az ö búsúlása haragjának napján.

E MEM. 13. A' magasságból tüzet botsátott az én tsontyaim közébe, és meg-tanitott engem: meg-vetette a' hálót az én lábaimnak, hátra téritett engem: pusztává tött engem, egész nap bánattal emésztett-meg.

NUN. 14. Vigyázott az én hamisságimnak igája: az ö kezében egybe takartattak, és a' nyakamra tétettek: meg-erötlenült az én eröm: kezébe adott engem az Úr, melyböl fel nem kelhetek.

SAMECH. 15. El-vötte minden hatalmasimat az Úr közülem: idöt hivott ellenem, hogy meg-rontaná az én választottimat: sajtót nyomott az Úr a' Júda szüz leányának.

AIN. 16. * Azokáért sirok én, és az én szemem vizeket ereszt: mert távúl lött én tölem a' vigasztaló, az én lelkemnek megtéritöje: az én fiaim el-vesztek, mert el-hatalmazott az ellenség. * Jer. 14. c. 17. F

PHE. 17. Ki-terjesztette Sion a' kezeit, nints a' ki vigasztallya ötet: el-küldötte az Úr Jákob ellen körös-körül az ö ellenségit: ollyanná lött Jerusalem közöttök mint a' havi folyással meg-ferteztetett.

SADE. 18. Igaz az Úr, mert az ö szaját haragra ingerlettem. Halgassátok kérlek minden népek, és lássátok az én fajdalmamat, az én szüzeim, és az én fiaim fogságba mentek. G

COPH. 19. Hittam az én barátimat, és ök meg-tsaltak engem: az én papjaim, és véneim a' városban meg-emésztettek: mert eledelt kerestek magoknak, hogy meg-élesztének az ö lelköket.

RES. 20. Lássad Uram, mert háborgattatom, meg-haborodott az én hasam: felfordúlt az én szivem én bennem, mert rakva vagyok keserüséggel. ott kinn a' fegyver öl-meg, és otthonn hasonló halál vagyon.

SIN. 21. Hallották, hogy én fohászkodom, és nints a' ki engem vigasztallyon: minden ellenségim hallották az én nyomorúságomat, örvendeztek, mert te tselekedted: el-hoztad a' vigasztalásnak napját, és hasonlók lésznek hozzám. C

THAU. 22. Mennyen-bé minden ö gonoszságok te elödbe: és szedd-meg öket, a' mint meg-szedtél engem minden hamisságimért: mert sok az én fohászkodásom, és a' szivem szomorú.

II. RÉSZ.

Az Istennek Sion ellen való haragját, Sionnak meg-általkodását, a' hamis prophéták által való meg-tsalattatását elö-számlálván kesereg.

ALEPH. 1. MINT födte-bé homállyal az ö haragjában az Úr a' Sion leányát: el vetette az égböl a' földre a' ditsöséges Israélt, és nem emlekezett-meg az ö lábainak sámolyárúl az ö haragjának napján. A

BETH. 2. Le-vetette az Úr, és nem kedvezett, Jákobnak minden ékességit: el-rontotta az ö haragjában a' Júda szüz leányának erösségit, és a' földre vetette: megrútitotta az országot, és az ö fejedelmit.

GHIMEL. 3. El-törte az ö búsúlásának haragjában Israélnek minden szarvát: hátra vonta az ö jobb karját az ellenségtöl: és Já-

kob ellen mint egy körös-körül meg-eméſztö lángos tüzet gyujtott.

DALETH. 4. Meg-vonta az ö kéz-ijját mint ellenség, meg-erösitette a' jobb karjját mint ellenség: és meg-ölt mindent, a' mi ſzép vólt látáſra a' Sion leányának sátorában, ki-öntötte mint a' tüzet az ö boſzſzonkodáſát.

HE. 5. Ollyanná lött az Úr mint az ellenség: le-vetette Iſraëlt, el hányta minden kö-falait: el-bontotta az ö erösségit, és bétöltötte a' Júda leányát meg-aláztatott férfiúval 's aſzſzony állattal.

VAU. 6. És el-hányta mint a' kertet az ö sátorát, el-bontotta az ö hajlékát: el-felejtette az Úr Sionban az innepet, és a' ſzombatot; és gyalázatra adta, és az ö haragjának boſzſzonkodáſára a' királyt, és a' papot.

ZAIN. 7. Meg-vetette az Úr az ö óltárát, meg-átkozta az ö ſzent helyét: az ellenségnek kezébe adta az ö tornyainak kő-falait: ſzózatot adtak az Úr házában, mint innep-napon.

HETH. 8. Meg-gondolta az Úr, hogy el-bontſa a' Sion leányának kö-falát: meg-vonta az ö kötelét, és el nem forditotta kezét az el-veſztésröl: és ſirt a' baſtya, és a' kő-fal-is egyetemben el-bontatott.

THETH. 9. A' földbe ſzegeztettek az ö kapui: el-veſztette, és el-rontotta az ö zárjait; az ö királyát, 's az ö fejedelmit a' Pogányok között: nints törvény, és az ö prophétáinak nem lott látáſok az Úrtól.

JOD. 10. A' földön ültek, meg-tſendeſedtek a' Sion leányának vénei: hamuval hintették-meg a' fejöket, ſzör-zsákokat övedzettek magokra, a' földre függeſztették fejöket a' Jeruſalem ſzüzei.

CAPH. 11. El-fogyatkoztak a' könyhúllatáſok miatt az én ſzemeim, meg háborodtak az én belsö réſzeim: ki-omlott a' földre az én májam az én népem leányának romláſa miatt, midön el-fogyatkoznék a' kiſded és a' tsötsömö a' váras útſzáin.

LAMED. 12. Az annyoknak mondának: Hol vagyon a' búza, és a' bor? mikor el-fogyatkoznának mint a' ſebesültek a' váras útſzáin: mikor ki botsátanák az ö lelköket az annyok ölében.

MEM. 13. Kihez haſonlittſalak téged? vagy kihez mondgyalak haſonlónak téged, Jeruſalem leánya? kivel veſſelek-öſzve téged, és vigaſztaljalak téged Sionnak ſzüz leánya? mert nagy mint a' tenger a' te nyomorúſágod: ki gyógyit-meg téged?

NUN. 14. A' te prophétáid hamiſságokat, és bolondságokat láttak néked, és meg nem nyilatkoztatták hamiſságodat, hogy téged penitentziára intenének: láttak pedig néked hamis terheket, és ki üzéſeket.

SAMECH. 15. Kezökkel tapſoltak tefajtad minden úton-járók: süvöltöttek, és hajtogatták fejöket a' Jeruſalem leányán, mondván: Ez-e a' tekélletes ékeſségü váras, az egéſz föld öröme?

PHE. 16. Fel-nyitották reád az ö ſzájokat minden ellenségid: süvöltöttek, és tſikorgatták a' fogokat, és mondották: Megeméſztjük: imé ez a' nap, a' mellyet vártunk: meg-találtuk, láttuk.

AIN. 17. * Meg-tſelekedte az Úr, a' mi ket gondolt, bé-tellyeſitette beſzédét, mellyet parantſolt vala a' régi napoktól fogva: el-rontott, és nem kedvezett, és örvendeztette te rajtad az ellenséget, és fel-magaſztalta a' te ellenségidnek ſzarvát.

SADE. 18 Kiáltott az ö ſzivök az Úrhoz a' Sion leánya kö-falain- * Follyanak mint a' patak a' köny-húllatáſok éjjel, és nappal: ne adgy nyugodalmat magadnak, ſe ne halgaſſon a' te ſzemed fénye.

COPH. 19. Kelly fel, mondgy ditséretet éjjel, az elsö vigyázáskor: öntſd-ki mint a' vizet a' te ſzivedet az Úr ſzine elött: emeld-fel hozzája kezeidet, a' te kiſdedid lelkeiért, kik el-fogyatkoztak az éhségben minden útſzák kezdetin.

RES. 20. Láſſad Uram, és gondold-meg, kit ſzedtél-meg igy: meg-éſzik-e tehát az aſzſzonyok az ö gyümöltsöket, az egy araſznyi kisdedeket? meg-ölettetik-e a' Szent-helyen a' pap, és a' próféta?

SIN. 21. Ott-kinn a' földön feküttek a' gyermek, és a' vén: az én ſzüzeim, és az én ifiaim el-húllottak a' fegyver miatt: megölted a' te haragodnak napján: meg-verted, és nem könyörültél.

THAU. 22. El-hittad mint az innep-napra, a' kik meg-rettentenének engem körös-körül, és nem vólt, a' ki az Úr haragja napján el-ſzaladna, és meg-hagyattatnék: a' kiket fel-tartottam, és neveltem, az én ellenségem eméſztette-meg azokat.

III. RÉSZ.

Jeremiás maga nyomorúságit-is keſergi; biztattya magát az Iſtennek jóvóltával: penitentziára int, és az Iſtennek könyörög.

ALEPH. 1. ÉN vagyok a' férfiú látván az én ſzegénységemet az ö búsúlásának veſſzejében.

ALEPH. 2. Engem vezetett, és a' ſetétségre vitt, és nem a' világoſságra.

ALEPH. 3. Tsak én reám forditotta, és ſorgatta az ö kezét egéſz nap.

BETH. 4. Meg-fonnyaſztotta az én bőrömet, és a' húſomat, meg-rontotta az én tſontyaimat.

BETH. 5. Épitett környülem, és környül vött engem epével, és munkával.

BETH. 6. Setétes helyekre helyheztetett engem mint az örökké meg-hóltakat.

GHIMEL. 7. Körös-körül épitett elle-

nem, hogy ki ne mennyek : meg-nehézitette az én békómat.

GHIMEL. 8. De midön kiáltok's könyörgök-is, ki-rekeſztette az én imádságomat.

B GHIMEL. 9. Bé-rekeſztette útaimat négyſzegü kovekkel, az én öſvényimet fel-forgatta.

DALET. 10. Oláłkodó medvévé lött nékem: rejtekekben való oroſzlánnyá.

DALETH. 11. Az én öſvényimet fel-forgatta, és meg-rontott engem: puſztává tött engem.

DALET. 12. Meg-vonta az ö kéz-ijját, és tött engem mint a' nyilra való tzélt.

HE. 13. A' veſéimbe botsátotta az ö tegzének leányit.

HE. 14. Nevetséggé löttem minden népem elött, azok énekévé nap-eſtig.

HE. 15. Bé-töltött engem keſerüségekkel, meg-réſzegitett engem ürömmel.

VAU. 16. És ki-törte ſzám ſzerént a' fogaimat, hamuval étetett engem.

VAU. 17. És el-üzettetett a' békeſségtöl az én lelkem, el-feletkeztem a' jókról.

C VAU. 18. És mondék: El-veſzett az én végem, és az én reménységem az Úrtól.

ZAIN. 19. Emlekezzél-meg az én ſzegénységemröl, és által hágáſomról, az ürömröl, és epéröl.

ZAIN. 20. Fölötte igen meg-emlekezem, és el-eped bennem a' lelkem.

ZAIN. 21. Ezekröl gondolkodom ſzivemben, azokáért bizom.

HETH. 22. Az Úr irgalmaſságí, hogy meg nem eméſztettünk: mert el nem fogytak az ö könyörületeſségi.

HETH. 23. Tudtam jó reggel, nagy a' te hivséged.

HETH. 24. Az én réſzem az Úr, azt mondá az én lelkem: azért várom ötet.

TETH. 25. Jó az Úr az ö benne bizóknak, az ötet keresö léleknek.

TETH. 26. Jó halgatáſſal várni az Iſten ſzabaditását.

D THETH. 27. Jó a' férfiúnak, midön az igát ifiúságától fogva viſeli.

JOD. 28. Le-ül egyedül, és halgat: mert fel-vötte magára.

JOD. 29. A' porba téſzi a' ſzáját, ha valami-képen reménység lenne.

JOD. 30. Fordittya ortzáját az ötet verönek, bé-telik gyalázatokkal.

CAPH. 31. Mert nem üz-el örökké az Úr.

CAPH. 32. Mert ha el-vetett, könyörül-is, az ö irgalmaſságinak ſokaſága ſzerént.

CAPH. 33. Mert nem ſzive ſzerént alázta-meg, és vetette-meg az emberek fiait.

LAMED. 34. Hogy meg-rontaná lábai alatt a' földnek minden foglyait.

LAMED. 35. Hogy el-forditaná a' férfiúnak itéletit a' Fölségesnek tekintete elött.

LAMED. 36. Hogy el-forditaná az embert az ö törvényében, az Úr nem tudta.

MEM. 37. Kitſoda az, a' ki mondotta, hogy meg-lenne, az Úr nem parantſolván?

MEM. 38. A' Fölségesnek ſzájából nem mennek-e ki ſe gonoſzok ſe jók?

MEM. 39. Mit morgolódott az élö ember, a' férfiú az ö büneiért?

NUN. 40. Vizſgállyuk-meg a' mi útainkat, és kereſsük-meg, és térjünk az Úrhoz.

NUN. 41. Emellyük-fel ſziveinket kezeinkel egyetemben az Úrhoz az egekbe.

NUN. 42. Mi hamiſſan tſelekedtünk, és haragra ingerlettünk? azért vagy te meg-engeſztelhetetlen.

SAMECH. 43. El-buritottál a' haragban, és meg-vertél minket: meg öltél, és nem kedveztél.

SAMECH. 44. Felyhöt vetettél elödbe, hogy által ne haſſon az imádság.

SAMECH. 45. Ki gyomláſſá, és elhányáſsá töttél engem a' népek között.

PHE. 46. Fel-nyitották ellenünk ſzájokat minden ellenségek.

PHE. 47. Félelem, és tör lött nékünk a' jövendölés, és romlás.

PHE. 48. Vizeknek oſzláſit ereſztette az én ſzemem, az én népem leányának romlásáért.

AIN. 49. Az én ſzemem meg-nyomorodott, és nem halgatott, azért hogy nem vólna nyugodalom:

AIN. 50. Mig nem reánk tekintene, és meg-látna az Úr mennyekböl.

AIN. 51. Az én ſzemem el-prédálta a' lelkemet az én váraſomnak minden leányiért.

SADE. 52. Vadáſzáſſal fogtak-meg engem mint a' madarat az én ellenségim oknélkül.

SADE. 53. A' verembe eſett az én életem, és követ töttek reám.

SADE. 54. El-áradtak a' vizek a' fejem fölött; mondék: El-veſztem.

COPH. 55. Segétségül hittam Uram a' te nevedet a' leg-alsó veremböl.

COPH. 56. Hallottad az én ſzómat: ne forditſd-el füleidet az én zokogáſom 's kiáltáſim elött.

COPH. 57. El-közelgettél az napon, mikor ſegétségül hittalak téged; azt mondád: Ne félly.

RES. 58. Meg-itélted Uram az én lelkemnek ügyét, én életemnek meg-váltója.

RES. 59. Láttad Uram az ö hamiſságokat ellenem: itéld-meg az én ügyemet.

RES. 60. Láttad minden haragjokat, minden ellenem-való gondolattyokat.

SIN. 61. Hallottad az ö gyalázáſokat Uram, minden ellenem-való gondolattyokat.

SIN. 62. Az ellenem támadók ajakit: és az ellenem való minden-napi elmélkedéſeket.

SIN. 63. Az ö le-üléſeket, és fel-kelléſeket láſd-meg, én vagyok az ö énekek.

THAU. 64. Meg-fizetſz nékik Uram az ö kezek tſelekedeti ſzerént.

THAU. 65.

THAU. 65. A' te munkádat adod nékik a' szivnek paizsúl.

THAU. 66. Üldözöd haragodban, és elrontod öket az egek alól Uram.

IV. RÉSZ.

Sionnak meg-alázását, veszedelmét, éhségét elö-hozván, és a' Zsidóknak gonoszságit, 's utólsó romlását siratja.

ALEPH. 1. MINT homályosodott-meg az arany, el-változott az igen jó szin, el-hányattattak a' Szent-helynek kövei minden útszaknak kezdetin.

BETH. 2. Sionnak ditsöséges fiai, és a' kik tiszta aranyba öltöztek: mi képen hasonlitattak a' tserép edényekhez, a' fazekas kezei tsinálmányához?

GHIMEL. 3. De még a' boszorkányok-is fel-födték emlöjöket, szoptatták az ö kölyköket: az én népem leánya kegyetlen, mint a' strutz-madár a' pusztában.

DALETH. 4. A' szopónak nyelve az inyéhez ragadott a' szomjúságban: kenyeret kértek a' kisdedek, és nem vala, a' ki szegdelné nékik.

HE. 5. A' kik gyönyörüségesen éltek vala, el-vesztek az útakon: a' kik selyembe neveltetnek vala, a' ganéjokat ölelgették.

VAU. 6. És nagyobbá lött az én népem hamisága a' Sodomaiak bünénél, * melly fel-forditatott egy szem-pillantásban, és nem fogtak ahoz kézzel.

ZAIN. 7. Feirbek valának az ö Nazaréusi a' hónál, fényesbek a' tejnél, pirosbak a' régi elefant tsontnál, szebbek a' Sáfirnál.

HETH. 8. Feketébbé lött a' hólt szénnél az ö ortzájok, és meg nem ismértettenek az útszákon: az ö börök a' tsontyokhoz ragadott: el-száradott, és lött mint a' fa.

TETH. 9. Jobban vóltak, a' kik fegyverrel ölettettek-meg, hogy sem az éhel meghóltak: mert ezek meg-epedtek, meg-emésztetvén a' földnek gyümöltstelenségétöl.

JOD. 10. Az irgalmas aszszonyok kezei meg-főzték az ö fiokat: azok étkei löttek, az én népem leányának romlásában.

CAPH. 11. Bé-tellyesitette az Úr az ö haragját, ki-öntötte az ö búsulásának haragját, és meg-gyújtotta a' tüzet Sionban, és meg-emésztette annak fondamentomit.

LAMED. 12. Nem hitték a' földnek királyi, és a' föld kerekségének minden lakói, hogy bé-menne az ellenség, és az ellenkezö a' Jerusalem kapuin:

MEM. 13. Az ö prophétáinak bünökért, és az ö papjainak, hamisságokért, kik abban ki-öntötték az igazak vérét.

NUN. 14. El-tévelyedtek a' vakok az útszákon, meg-fertezödtek a' vérben: és mikor nem tehetnének egyebet, az ö perémöket fogták.

SAMECH. 15. Távozzatok-el fertelmesek, azt kiáltották nékik: távozzatok-el, mennyetek-el, ne illessetek: mert feddödtek, és meg-háborodván ezt mondották a' Pogányok között: Nem tselekeszi többé, hogy közöttök lakjék.

PHE. 16. Az Úr ortzája el-választotta öket, nem tselekeszi többé, hogy reájok tekintsen: a' papok ortzáit nem tiszteltték, sem a' véneken nem könyörültek.

AIN. 17. Még midön fenn-állanánk, el-fogyatkoztak a' mi szemeink a' heában való segétségünk miatt, mikor figyelmetessen néznénk a' nemzetségre, melly meg nem szabadithat vala.

SADE. 18. Meg-tsuszamodtak a' mi nyomdokink a' mi útszáinknak úttyán, el-közelgetett a' mi végünk: bé-tellyesedtek a' mi napjaink, mert el-jött a' mi végünk.

COPH. 19. Gyorsabbak vóltak a' mi kergetöink az égi sasoknál: a' hegyeken kergettek minket, a' pusztában leselkedtek utánnunk.

RES. 20. A' mi szánknak lelke az Úr Krisztus meg-fogattatott a' mi büneinkért: a' kinek mondottuk: A' te árnyékodban élünk a' Pogányok között.

SIN. 21. Örülly, és vigadgy Edom leánya, ki a' Hus földében lakol: reád-is eljut a' pohár, meg-részegülsz, és meg-mezitelenülsz.

THAU. 22. El-tölt a' te hamiságod Sion leánya, nem tselekeszi többé, hogy el-költöztessen téged; Meg-látogatta a' te hamiságodat Edom leánya, fel-födözte a' te büneidet.

JEREMIÁS PROFÉTA IMÁDSÁGA.

V. RÉSZ.

Az egész nép képében elö-számlállya sok féle tsapását, ostorozását, inségét, nyomorúságát; és az Istentöl irgalmasságotkér.

1. EMLEKEZZÉL-MEG Uram, mi történt rajtunk: tekintsd-meg, és lásd-meg gyalázatunkat.

2. A' mi örökségünk idegenekre szállott; a' mi házaink a' kivül-volókra.

3. Árvákká löttünk atya nélkül, az anyáink mint az özvegyek.

4. Vizünket pénzen ittuk: fáinkat árron vöttük.

5. Nyakunkon fogva vonattattunk, a' meg-faradtaknak nem adatott nyugodalom.

6. Egyiptusnak nyújtottuk kezünket, és az Assyriusoknak, hogy meg-elégitetnénk kenyérrel.

7. Az atyáink vétkeztek, és nintsenek: és mi viseltük az ö hamiságokat.

8. A' szolgák uralkodtak rajtunk: nem volt, a' ki meg-szabaditana azoknak kezéböl.

9. Életünk veszedelmével hozunk vala magunknak kenyeret, a' fegyver miatt a' pusztában.

10. A' mi börünk, mint a' kementze, meg-égett az éhségnek háborúi miatt.

11. Az aszszonyokat Sionban meg-alázták, és a' szüzeket a' Júda várasiban.

C 12. A' fejedelmek kézzel akasztattak-fel; a' vének ortzáját nem bötsülték.

13. Az ifiakkal szemtelenül éltek, és a' gyermekek a' fa miatt el-estek.

14. A' vének el fogytak a' kapukról; az ifiak az énekesek seregéböl.

15. El-fogyott a' mi szivünknek öröme: siralomra változott a' mi éneklö seregünk.

16. El-esett a' mi fejünk koronája: Jaj nékünk, mert vétkeztünk.

17. Az-okáért szomorúvá lött a' mi szivünk, azért homályosodtak-meg a' szemeink.

18. A' Sion hegyeért; mivelhogy el-veszett, a' rókák jártak azon.

19. Te pedig Uram örökké meg-maradsz, a' te királyi-széked nemzetségröl nemzetségre. D

20. Miért feletkezel-el rólunk mind örökké? el-hagysz-e minket a' napoknak sokaságáig?

21. Térits hozzád minket Uram, és meg-térünk: újitsd-meg a' mi napjainkat, a' mint eleitöl fogva.

22. De el-vetvén meg-vetettél minket, fölötte igen meg-haragudtál ellenünk.

BARUK PROFÉTÁLÁSA.

Baruk annyit tészen magyarúl, mint *Áldott*: neve szerént végben is vitte ditséretessen tisztét: mert noha fö-nemzetségböl-való lött vólna, mind azon által Jeremiásnál Iró-deákságát nem szégyenlette, söt el-valaszthatatlan Társa vólt, mind jó, mind roszsz állapottyában: mivel halálig el-nem hagyta ötet. El-ment vele Egyiptusba-is, midön Johanán fogva által vitetnék: a' hol minek utánna, az Istentöl el-rugaszkodott Zsidókat intené, hogy térjenek-meg, nem szenvedhetvén intését, meg-kövezték.

Hol irta pedig ezen könyvet Baruk? az elsö versböl ki-tetszik, hogy Babylóniában: melly üdöben pedig, bizonyossan nem tudhatni. Némellyek azt itélik, hogy Jeremiás halála után, mivel a' második versben már Jerusalem égéséröl emlekezik. Mások ismét azt vélik, hogy annak elötte, mivel az áldozatokrúl, Templomhoz tartozandó eszközökröl szóll, és azoknak viszszaváltásokrúl: tehát, ugy-mond, akkor még állott a' Templom E' két ellenkezö vélekedések között ki-ki azt tarthattya, a' mellyiket akarja.

I. RÉSZ.

A' Zsidók Babylonból Baruk könyvét, és pénzt-is küldnek Jerusalembe azokhoz, kik ott hagyattattak vólt, hogy érettek 's Nabukodonosorért, és a' fiáért Boldisárért áldozzanak; és meg-vallyák az ö gonoszságokat.

A 1. Es ezek a' könyvnek igéi, mellyeket irt Babylóniában Báruk a' Néria fia; ki Maásiás fia, ki Sedetziás fia, ki Sebei fia, ki Heltziás fia,

2. Az ötödik esztendöben, a' hónak hetedik napján, az idöben mellyben meg-vötték a' Káldæusok Jerusalemet, és fel-gyújtották azt tüzzel.

3. És olvasá Báruk e' könyvnek igéit Jekoniásnak a' Joakim fiának a' Júda királyának füleibe, és a' könyvhöz-jövö egész népnek füleibe,

4. És a' hatalmasoknak a' királyok fiainak fülökbe, és a' vének füleibe, és a' nép füleibe, kitsinytöl fogva nagyig, mind a' kik Babylóniában laknak vala, a' Sódi folyó-viz mellett.

5. Kik halván sirnak vala, és böjtölnek vala, és imádkoznak vala az Úr szine-elött.

6. És pénzt szedének, a' mint kinek-kinek az ö értéke vala, B

7. És Jerusalembe küldék Joakim papnak, ki Heltziásnak a' Sálom fiának fia, és a' Papoknak, és az egész népnek, kik ö-véle Jerusalemben találtattak:

8. Mikor el-venné az Úr templomának edényit, mellyek el-vitettek vala a' templomból, hogy viszsza vinné a' Júda földebe Siván havának tizedik napján, az ezüst edényeket, mellyeket tsinált Sedetziás a' Josiás fia Júdának királya,

9. Minek utánna el-fogta vólna Nabukodonoſor a' Babylon királya, Jekoniáſt, és a' fejedelmeket, és minden hatalmaſokat, és a' föld népét, Jeruſalemből, és el-vitte vólna őket fogva Babylonba.

10. És mondának: Imé küldöttünk néktek pénzt, mellyekből épen égő áldozatokat, és temjént vegyetek, és ſzerezzetek eledeli áldozatot, és áldozzatok a' bűnért a' mi Urunk Iſtenünk óltárán:

11. És imádkozzatok Nabukodonoſornak a' Babylon királyának életéért, és az ő fiának Bóldisárnak életéért, hogy legyenek az ő napjok a' földön mint az égnek napjai:

12. És hogy az Úr erőt adgyon nékünk, és világoſittſa-meg a' mi ſzemeinket, hogy éllyünk Nabukodonoſornak a' Babylon királyának árnyéka alatt, és Bóldisárnak az ő fiának árnyéka alatt, és ſzolgállyunk nékik ſok napokig, és találljunk kedvet az ő ſzinek előtt.

13. Mi-érettünk-is imádkozzatok a' mi Urunknak Iſtenünknek: mert vétkeztünk a' mi Urunknak Iſtenünknek, és el nem fordúlt rólunk az ő haragja mind e' mái napig.

14. És olvaſsátok e' könyvet, mellyet hozzátok küldöttünk, hogy olvaſtaſsék az Úr templomában, innep napon, és alkalmatos napon.

15. * És mondgyátok: A' mi Urunknak Iſtenünknek igazság, nékünk pedig ortzánk pirúlása: a' mint ez napon az egéſz Júdán, és a' Jeruſalem lakóin,

16. A' mi királyinkon, és fejedelminken, és papjainkon, és profétáinkon, és atyáinkon.

17. * Vétkeztünk a' mi Urunk Iſtenünk előtt, és nem hittünk, kételkedvén ő-benne.

18. És nem vóltunk engedelmeſek néki, és nem halgattuk a' mi Urunknak Iſtenünknek ſzavát, hogy az ő parantsolatiban járnánk, mellyeket nékünk adott.

19. A' naptól fogva, mellyen ki-hozta az atyáinkat Egyiptus földéből, mind ez napig, hihetetlenek vóltunk a' mi Urunkhoz Iſtenünkhöz: és el-ſzélledvén el-távoztunk, hogy ne halgatnók az ő ſzavát.

20. * És ſok gonoſzok ragadtak reánk, és átkok, mellyeket eleibe-adott az Úr Moyſesnek az ő ſzolgájának: ki az atyáinkat kihozta az Egyiptus földéből, hogy nékünk adná a' téjjel 's mézzel folyó földet, a' mint e' mái napon.

21. És nem halgattuk a' mi Urunk Iſtenünk ſzavát a' profétáknak minden beſzédek ſzerént, a' kiket hozzánk küldött:

22. És el-mentünk ki-ki a' mi gonoſz ſzivünknek iudúlattyában, idegen iſteneknek ſzolgálni, gonoſzokat tselekedvén a' mi Urunk Iſtenünk ſzemei előtt.

II. RÉSZ.

A' Zſidók a' jogságban meg-vallyák, hogy az ő jok gonoſzságikért ereſztette Iſten ezeket a' nyomorúságokat reájok; kiket-is Próféták által meg-jövendölt vólt nékik: azért keſerves zokogáſſal kérik Iſtennek irgalmaſságát, mellyet Moyſes által igért volt a' hozzá téröknek.

1. AZÉRT bé-tellyeſitette a' mi Urunk Iſtenünk az ő igéjét, mellyet nékünk ſzóllott, és a' mi bíráinknak, a' kik Iſraelt itélték, és a' mi királyinknak, és a' fejedelminknek, és az egéſz Iſraelnek, és Júdának:

2. Hogy az Úr nagy nyomorúságokat hozna reánk, a' minémüek nem löttek az ég alatt, a' mint Jeruſalemben löttek, * azok ſzerént a' mik irva vannak a' Moyſes törvényében,

3. Hogy az ember az ő fiának húsát enné, és az ő leányának húsát.

4. És adta őket minden királyok kezébe, a' kik környülünk vannak, gyalázatra, és puſztúláſra minden népek között, mellyek közé el-hintett minket az Úr.

5. És alól eſtünk, és nem felyül; mert vétkeztünk a' mi Urunknak Iſtenünknek, nem engedvén az ő ſzavának.

6. * A' mi Urunknak Iſtenünknek igazság: nékünk pedig, és az atyáinknak ortza pirúlás, mint ez napon.

7. Mert meg-mondotta az Úr nékünk mind e' gonoſzokat, mellyek reánk jöttek:

8. És nem engeſzteltük-meg a' mi Urunk Iſtenünk ortzáját, hogy meg-térnénk ki-ki a' mi igen gonoſz útainkról.

9. És vigyázott az Úr a' gonoſzokon, és reánk hozta azokat: mert igaz az Úr minden tselekedetiben, mellyeket nékünk parantsolt:

10. És nem halgattuk az ő ſzavát, hogy az Úr parantsolatiban járnánk, mellyeket elönkbe adott.

11. * És moſt Iſraelnek Ura Iſtene, ki a' te népedet ki hoztad Egyiptus földéből erös kézzel, és jelekkel, és tsodákkal, és a' te nagy eröddel, és fölséges karoddal, és nevet ſzerzettél magadnak, a' mint ez napon:

12. Vétkeztünk, iſtentelenül tselekedtünk, hamiſſan viſeltük magunkat, mi Urunk Iſtenünk, minden te igazságidban.

13. Fordúllyon-el a' te haragod mi rólunk: mert keveſen maradtunk-meg a' nemzetségek között, a' hová el-hintettél minket.

14. Halgaſd-meg Uram a' mi könyörgéſinket, és imádságinkat, és vigy-ki minket tennen magadért: és adgyad, hogy kedvet találljunk azok ſzine előtt, a' kik minket elhoztak:

15. Hogy tudgya az egéſz föld, hogy te vagy a' mi Urunk Iſtenünk, és, hogy a' te neved hivattatott ſegétségül Iſraelre, és az ő nemzetségére.

16. * Tekints Uram a' te ſzent házadból mi reánk, és hajtſd-meg a' füledet, és halgaſs-meg minket.

17. * Nyiſd-fel a' ſzemeidet, és láſsad;

A

* *Deut. 28. f. 53.*

* *Supr. 1. c. 15.*

B

C

* *Dan. 9. d. 15.*

D

* *Deut. 26. d. 15. Iſai. 61. d. 15.* * *Iſai. 64. c. 9.*

* *Pſal.* 113. *d* 17

* mert nem a' meg-hóltak, a' kik a' pokolban vannak, kiknek lelkek ki-vitettet az ö teſtekből, adnak tiſzteletet, és igazságot az Úrnak:

18. Hanem a' lélek, melly a' gonoſznak nagy vólta miatt ſzomorú, és meg-görbülve jár, és erötelenül; és a' meg-ſogyatkozott ſzemek, és az éhezö lélek ád néked Úrnak ditsöséget, és igazságot.

19. Mert mi nem az atyáink igazsági ſzerént könyörgünk, és kérünk irgalmaſságot a' te ſzined elött, mi Urunk Iſtenünk:

20. Hanem, hogy reánk botsáttad a' te haragodat, és búsúláſodat, a' mint ſzóllottál, a' te ſzolgaid a' próféták által, mondván:

E 21. Igy ſzóll az Úr: Hajtsátok-meg a' ti vállotokat, és a' nyakatokat, és dolgozzatok a' Babylon királyának: és veſztég ültök a' földön, mellyet az atyáitoknak adtam.

22. Hogy ha nem halgattyátok a' ti Uratok Iſtentek ſzavát, hogy dolgozzatok a' Babylóniai királynak: el-fogyatlak titeket a' Júda váraſiból, és Jeruſalem kivül,

23. És el-veſzem töletek a' vigaſságnak ſzavát, és az örömnek ſzavát, és a' vö-legénynek ſzavát, és a' meny-aſzſzonynak ſzavát, és az egéſz föld benne-lakók nyoma nélkül léſzen.

24. És nem halgatták a' te ſzódat, hogy dolgoznának a' Babylon királyának: és bétellyeſitetted a' te igéidet, mellyeket ſzóllottál a' te ſzolgaid a' próféták által, hogy el-vitettetnének a' mi királyink tsontyai, és a' mi atyáink tsontyai az ö helyekből:

25. És imé a' napnak melegségére vettettek, és az étſzakának hidegségére: és igen gonoſz fajdalmakban hóltak-meg, éhséggel, és fegyverrel, és ſzám-ki-vetéſſel.

F 26. És ollyá tötted a' templomot, melyben a' te neved ſegétségül hivattatott, a' mint ez napon, az Iſrael házának, és a' Júda házának hamiſságáért.

27. És tselekedtél velünk mi Urunk Iſtenünk minden jó-vóltod ſzerént: és ama nagy minden irgalmaſságod ſzerént.

28. A' mint ſzóllottál a' te ſzolgád Moyſes által, az napon mellyen meg-parantsoltad néki, hogy meg irná a' te törvényedet az Israel fiai elött,

G 29. Mondván: * Ha nem halgattyátok az én ſzómat, ez a' nagy ſokaság leg-kiſſebbé változik a' Pogányok között, a' hová én öket el-hintem:

* *Levit.* 26. *b.* 14. *Deut.* 28. *b.* 5.

30. Mert tudom, hogy engem meg nem halgat e nép. Mert kemény-nyakú nép: és ſzivéhez tér az ö fogsága földében:

31. És meg-tudgyák, hogy én vagyok az ö Urok Iſtenök, és ſzivet adok nékik, és érteni fognak; füleket, és hallani fognak.

32. És ditsérnek engem az ö fogságoknak földében, és meg-emlekeznek az én nevemröl.

33. És el-fordúlnak az ö kemény hátoktól, és az ö gonoſzságoktól: mert meg-emlekeznek az ö attyok útáról, a' kik ellenem vétkeztek.

34. És viſzſza hivom öket a' földre, melyért meg-esküttem az ö attyoknak, Ábrahámnak, Iſsáknak, és Jákobnak, és uralkodnak azon: és meg-ſokaſitom öket, és meg nem kevesednek.

35. * És más örök ſzövetséget ſzerzek vélek, hogy ö Iſtenök legyek, és ök én népem léſznek: és ki nem mozditom többé az én népemet, az Iſrael fiait a' földröl, a' mellyet nékik adtam.

* *Jer.* 31 *f.* 31. 32.

III. RÉSZ.

Iſmét a' magok, és attyaik gonoſzságit megvallván, irgalmaſságot kérnek, okát adgyák fogságoknak, hogy tudnillik, el-hagyták a' böltſeſségnek útát, ki a' hatalmaſoknál, gazdagoknál, és oriáſoknál nem találtatik: hanem a' községnél, kinek adta vólt az Iſten, kinek minden teremtett állatok engednek. A' Kriſtus meg-teſtesüléſe jövendöltetik.

A 1. És möſt mindenható Uram, Iſraelnek Iſtene, a' nyavalyában-lévö, és nyomorúlt lélek hozzád kiált:

2. Halgaſd-meg Uram, és könyörülly, mert irgalmas Iſten vagy, és könyörülly rajtunk: mert vétkeztünk elötted.

3. Mert te örökké meg-maradſz, és mi el-veſzünk-e örökké?

4. Mindenható Uram, Iſraelnek Iſtene, halgaſd-meg möſt az Iſrael halottinak, és azok fiainak imádságát, kik vétkeztek elötted, és nem halgatták az ö Urok Iſtenök ſzavát, és reánk ragadtak a' nyomorúságok.

5. Meg ne emlekezzél az atyáink hamiſságiról, hanem emlekezzél-meg a' te kezedröl, és a' te nevedröl ez idöben:

6. Mert te vagy a' mi Urunk Iſtenünk, és ditsérünk téged Uram:

7. Mert azért adtad a' te félelmedet ſzineinkbe, hogy ſegétségül-is hijuk a' te nevedet, 's ditsérjünk-is téged a' mi fogságunkban, mert meg térünk a' mi atyáink hamiſságából, a' kik vétkeztek te elötted.

B 8. És imé a' mi fogságunkban vagyunk ma, mellyel el-hintettél minket gyalázatra, és átokra, és büntetéſre, az atyáinknak minden hamiſságok-ſzerént, kik el-távoztak tüled mi Urunk Iſtenünk.

9. Halgaſd Iſrael az életnek parantſolatit: vedd füleidbe, hogy tudgyad az okoſságot.

10. Mi dolog Iſrael, hogy az ellenségek földében vagy?

11. Meg-aggottál az idegen földön, megferteztettél a' halottakkal: a' pokolba-menökhöz ſzámláltattál.

12. El-hagytad a' böltſeſségnek kút-fejét.

13. Mert ha az Iſten útán jártál vólna, kétség nélkül örök békeségben laktál vólna.

14. Tanúld-meg, hol légyen az okoſság, hol légyen az erö, hol légyen az értelem: hogy tudgyad egyetemben, hol légyen az életnek hoſzſzasága, és táplálása, hol légyen a' ſzemek világoſsága, és a' békeség.

15. Ki találta-meg annak a' helyét? és ki ment-bé annak tár-házába?

16. Hol vannak a' Pogányok fejedelmi, és a' kik a' földön való vadakon uralkodnak?

17. A' kik az égi madarakkal játſzodoznak,

18. A' kik ezüſtöt, és aranyat gyüjtnek, melyben az emberek biznak, és nints vége az ö gyüjtéſeknek? a' kik ezüſtöt vernek, és ſzorgalmatoſok, és fel nem találhatni az ö munkájokat.

19. Ki-gyomláltattak, és poklokra alá ſzállottak, és máſok támadtak ö helyekbe.

20. Az iſiak látták a' világoſságot, és a' földön laktak, a' tudomány útát pedig nem tudták.

21. Se nem értették annak öſvényit, ſem az ö fiok azt bé nem vötték, az ö ſzineköl meſzſze távozott:

22. Nem hallattatott Kánaán földében, ſe nem láttatott Temánban.

23. Sem az Agar fiai, kik a' földön-való okoſságot kereſik, a' Merra, és Téman kereskedöi, ſem a' példa beſzédek magyarázói, ſem az okoſságnak, 's értelemnek keresöi: a' böltſeségnek útát pedig nem tudták, ſe meg nem emlekeztek az ö öſvényiröl.

24. Oh Iſrael, melly nagy az Iſten háza, és ſzéles az ö örökségének helye!

25. Nagy, és nints vége; magas, és végetlen.

26. Ott vóltak ama nevezetes oriáſok, kik eleitöl fogva vóltak, magaſſak, és tudóſok a' hadakozásban.

27. Nem ezeket válaſztotta az Úr, ſe fel nem találták a' tudomány útát: azokáért elveſztek.

28. És mivel - hogy nem vólt böltseségek, el-veſztek az ö eſztelenségek miatt.

29. Ki ment-fel az égbe, és el-vötte azt, és alá-hozta azt a' felyhökböl?

30. Ki ment által a' tengeren, és fel-találta azt? és el-hozta azt inkább, hogy ſem a' válaſztott aranyat?

31. Nints, a' ki tudhaſſa annak úttyait, ſem a' ki fel-kereſſe annak öſvényit:

32. Hanem a' ki mindeneket tud, iſméri azt, és fel-találta az ö okoſságával: a' ki elkéſzítette a' földet örök idöre, és bé-töltötte azt barmokkal, és négy lábú állatokkal:

33. Ki a' világoſságot ki botsáttya, és menten mégyen: és ſzóllitotta azt, és rettegéſſel engedett néki.

34. A' tſillagok pedig világoskodtak az ö állaſokban, és örvendeztek:

35. Hivattattak, és azt mondották: Jelen vagyunk: és vidámsággal világoskodtak annak, a' ki öket teremtette.

36. Ez a' mi Iſtenunk, és nem hasonlitatik más ö-hozzája.

37. Ez találta a' tudománynak minden útát, és adta azt Jákobnak az ö ſzolgájának, és Iſraelnek az ö ſzerelmesének.

38. Ezek után a' földön láttatott, és az emberekkel nyájaskodott.

IV. RÉSZ.

Jeruſalem az ö ſok nyomorúságin ſiránkozik, biztattya a' községet, hogy jó reménységben lennének, mert valamint az Iſten öket az ö gonoſzságokért az ellenség kezébe adta, úgy irgalmaſsága ſzerént meg-ſzabadittya; az ellenségét is meg-rontya.

1. Ez az Iſten parantsolatinak könyve, és az örökké-való törvény: minnyájan, a' kik meg-tartyák azt, az életre jutnak: a' kik pedig el-hagyták azt, a' halálra. A

2. Térj-meg Jákob, és ragadd-meg azt, járj az úton az ö fényeſségénél az ö világoſságára.

3. Ne add máſnak a' te ditsöségedet, és idegen nemzetnek a' te méltóságodat.

4. Bóldogok vagyunk Iſrael: mert a' mik tetſzenek az Iſtennek, nyilván vannak nékünk.

5. Jó ſzivvel légy Iſten népe, Iſraelnek emlekezete:

6. A' Pogányoknak nem veſze delemre adattattatok-el: hanem azért, hogy haragból haragra ingerlettétek az Iſtent, adattattatok az ellenségeknek.

7. Mert boſzſzontottátok azt, a' ki titeket teremtett, az örök Iſtent, áldozván az ördögöknek, és nem az Iſtennek. B

8. Mert el-felejtettétek az Iſtent, a' ki titeket táplált, és meg-ſzomoritottátok a' tidajkátokat Jeruſalemet.

9. Mert látta az Iſtentöl reátok jövö haragot, és ezt mondotta: Hallyátok Sionnak határoſi, mert nagy ſiralmat hozott reám az Iſten:

10. Mert láttam az én népemnek, az én fiaimnak, és leányimnak rabságát, mellyet reájok hozott az örökké való.

11. Mert vigaſsággal tápláltam öket: de ſiráſſal, és bánattal botsáttam-el öket.

12. Senki ne örüllyön én rajtam özvegyen, és el-puſztúlton; ſokaktól el-hagyattattam az én fiaim büneiért: mert el-hajlottak az Úr törvényétöl.

13. Az ö igazságit pedig nem tudták, ſe nem jártak az Iſten parantſolatinak útain, ſem az ö igaz mondásának öſvényin nem mentek igazsággal. C

14. Jöjenek-elö a' Sion ſzomſzédi, és emlekezzenek-meg az én fiaimnak, 's leányimnak fogságáról, mellyet reájok hozott az örökké-való.

15. Mert meſzſzünnen reájok hozta a' népet, a' gonoſz, és idegen nyelvü népet;

16. Kik nem tiſztelték a' vénet, ſem a' gyer-

mekeken nem könyörültek, és el-vitték az özvegynek szerelmesit, és siak nélkül egyedül magán hagyták.

17. Én pedig mivel segéthetlek titeket?

18. Mert a' ki reátok hozta a' nyomorúságokat, ö szabadit-meg titeket a' ti ellenségiteknek kezökből.

19. Mennyetek-el siaim, mennyetek-el, mert én egyedül hagyattattam.

D 20. Le-vetettem a' békeségnek hoszszú ruháját, fel-öltöztem pedig a' könyörgésnek zsákjába, és kiáltok a' Fölségeshez az én napjaimban.

21. Jó szivvel legyetek siaim, kiáltsatok az Úrhoz, és ki-szabadit titeket az ellenséges fejedelmeknek kezéből.

22. Mert örökké reménylettem a' ti szabadúlástokat: és örömem jött nékem a' szenttöl az irgalmasságért, melly néktek jö a' mi örökké-való meg-szabaditónktól.

23. Mert titeket szomorúsággal, és sirással botsátottalak-ki; viszsza-hoz pedig titeket nékem az Úr örömmel, és vigasággal örökké.

E 24. Mert a' mint látták a' Sion szomszédi a' ti fogságtokat az Istentöl, úgy meg-láttyák hamarsággal a' ti meg-szabadúlástokat az Istentöl, melly reátok jö nagy tiszteséggel, és örök fényeséggel.

25. Siaim, békeséggel szenvedgyétek a' haragot, melly reátok jött: mert üldözött téged a' te ellenséged, de hamar meg-látod az ö veszedelmét, és fel-hágsz az ö nyakára.

26. Az én gyengéim kemény útakon jártak: mert el-vitettek mint az el-ragadtatott nyáj az ellenségektöl.

27. Jó szivvel legyetek siaim, és kiáltsatok az Úrhoz: mert emlekezetben lészsztek annál, a' ki el-vitt titeket.

28. Mert a' mint a' ti igyekezetetek vólt, hogy el-tévelyednétek az Istentöl: tiz annyira ismég meg-térvén keresitek ötet.

29. Mert a' ki reátok hozta a' nyomorúságokat, ismég hoz néktek örök vigasságot a' ti meg-szabadúlástokkal.

F 30. Jó szivvel légy Jerusalem, mert int tégedet, a' ki téged nevezett.

31. Az ártalmasok el-veszsznek, a' kik tégedet gyötörtték: és a' kik örvendeztek a' te romlásodon, meg-büntettetnek.

32. A' városok, mellyeknek szolgáltak a' te siaid, meg-büntettetnek, és a' melly elvötte a' te siaidat.

33. Mert a' mint örült a' te romlásodon, és vigadott a' te eseteden, úgy szomorkodik az ö puszsztúlásán.

34. És el-vágattatik az ö sokaságának vigassága, és az ö öröme sirássá lészsen.

G 35. Mert tüz jö reája az örökké-valótól sok napokig, és az ördögök lakják sok ideig

36. Tekints Nap-keletre Jerusalem, és lássad az Istentöl néked jövö vigaságodat.

37. Mert imé el-jönek a' te siaid, kiket elbotsáttál el-szélledve, el-jönek egybe-gyüjtetvén Nap-kelettöl fogva, Nap-nyugatig a' szentnek igéje által örülvén az Istennek tiszteséghére.

V. RÉSZ.

Jerusalem vigaságra inditatik, mert valamint az ö siai betsületlenül fogságba vitettek, úgy ditsöségesen Jerusalembe viszsza vitetnek.

1. VETKÖZZÉL-LE Jerusalem a' siralomnak, és a' te nyomorúságodnak hoszszú ruhájából, és öltözzél-fel az ékességbe, és annak az örök ditsöségnek tiszteségébe, melly az Istentöl jött néked. A

2. Környül-vészen téged az Isten az igazság palástyával, és az örök tiszteségnek süvegét tészi fejedre.

3. Mert az Isten meg-mutattya az ö fényeségit te benned, mindennek a'ki az ég alatt vagyon. B

4. Mert néked neveztetik a' te neved az Istentöl örökké: Igazságnak békesége, és az Isteni tiszteletnek ditsösége.

5. Kelly-fel Jerusalem, és álly magas helyre: * és tekints Nap-keletre, és lássad a' te egybe-gyüjtetett siaidat, Nap-kelettöl-fogva Nap-nyugotig, a' szentnek igéje által örvendezvén az Istennek emlekezetin. *Sup. 4. d. 36.* C

6. Mert gyalog mentek-ki te belöled az ellenségtöl vitettetvén: viszsza hozza pedig az Úr azokat te-hozzád tiszteségben hordozván mint az ország siait.

7. Mert el-rendelte az Isten, hogy megalázzon minden magas hegyet, és az erös kö-szikláikat, és a' völgyeket bé-töltse a' földnek igyenesége szerént: hogy az Israel bátorságosson járjon az Isten tiszteségére. D

8. Bé-árnyékozták pedig az erdök-is, és minden gyönyörüséges fák Israelt az Isten parantsolattyából.

9. Mert viszsza-hozza az Isten Israelt vigasággal az ö ditsöségének világosságában, irgalmassággal, és igazsággal, melly ö töle vagyon.

VI. RÉSZ.

Jeremiás a' Babylóniai fogságban lévö Zsidóknak hét nemzés után való ki-szabadúlásokat meg-jövendöli; és inti öket, hogy a' bálványozástól ójják magokat, mivelhogy azok merö bolondságok. A

A' Levélnek mássa, mellyet Jeremiás a' Babylóniába viendö foglyokhoz küldött a' Babylóniai királytúl, hogy hirt tenne nékik, a' mint meg-parantsolta néki az Isten. *Jer. 25. b. 9.*

1. * A' Bünökért, mellyekkel vétkeztetek az Isten elött, fogva vitettök Babylóniába Nabukodonosortól a' Babylóniai királytól.

2. Bé-menvén azért Babylonba, sok esz-

tendeig léſztek ott, és hoſzſzú ideig, hét nemzetségig: az után pedig ki-hozlak titeket onnét békeséggel.

3. * Moſt pedig látni fogtok Babylóniában, arany, és ezüſt, és fa iſteneket a' vállokon hordoztatni, rettegtetvén a' Pogányokat. * Iſa. 44. b. 10.

4. Meg-láſsátok azért, hogy ne legyetek ti-is haſonlók egyebeknek tſelekedetekhez, és ne féllyetek, és a' tölök való félelem ne fogjon rajtatok.

5. Látván azért a' hátúl, és elöl imádó ſereget, mondgyátok a' ti ſzivetekben, Téged kell imádni Uram.

6. Mert az én Angyalom veletek vagyon: én magam pedig ki-kereſem a' ti lelketeket.

7. Mert azok nyelve az átstól ſimitatott ö magok-is a' meg-aranyaztattak, és megezüſtöztettek, hamiſsak, és nem ſzóllhatnak.

8. És mint az ékeſséget ſzeretö ſzüzet, úgy tſinoſitották azokat aranyat vévén.

9. Bizonnyára arany koronájok vagyon az ö iſteneknek fejeken: honnét le-vonſzák a' papok rólok az aranyat 's az ezüſtöt, és azt magokra költik.

10. Ugyan azokból adnak pedig a' bordélyoſoknak-is, és a' kurvákat ékeſitik: és mikor iſmég viſzſza véſzik azt a' kurváktól, az ö iſteneket ékeſitik véle.

11. Ezek pedig meg nem ſzabadúlnak a' rozſdától, és a' molytól. B

12. Bé-födvén pedig azokat bárſony ruhával, meg-törlik azoknak ortzájokat a' házbéli por miatt, melly igen ſok vagyon közöttök.

13. Királyi páltzája vagyon pedig mint embernek, mint a' tartomány birájának, ki az ellene vétkezöt meg nem öli.

14. Fegyveris vagyon kezében, és ſzekertze: magát pedig a' hadtúl, és a' tolvajtól meg nem ſzabadittya. Innen néktek tudva légyen, hogy nem iſtenek.

15. Ne féllyetek azért tölök. Mert mint az embereknek el-törött edénye haſzontalanná léſzen, ollyanok az ö iſtenök-is.

16. A' házban lévén, az ö ſzemök rakvák porral a' bé-menöknek lábokról.

17. És mint a' ki a' király ellen vétett, annak ajtaja környül vétetett: vagy mint a' koporsóba tétetett halottat, úgy örizik a' papok az ajtókat zárokkal, és lakatokkal, hogy a' tolvajoktól meg ne foſztaſſanak.

18. Gyertyákat gyújtnak nékik, és ugyan ſokakat, mellyek-közül egyet ſem láthatnak: ollyanok pedig mint a' gerendák a' házban.

19. Az ö belsö réſzeket pedig, azt mondgyák, hogy a' földböl-való kigyók nyalogattyák-ki, midön meg-eméſztik öket, és az ö ruhájokat, és nem érzik.

20. Feketékké léſznek az ö ortzájok a' házba tétetett füſttöl.

21. Az ö teſtök fölött, és a' fejök fölött röpöſnek a' baglyok, és a' fetskék, és egyéb madarak, 's haſonló-képen, s' a' matskák.

22. Innen tudgyátok, hogy nem iſtenek. Ne féllyetek azért tölök.

23. Az arany-is, melly rajtok vagyon, az ékeſségért vagyon. Ha valaki el nem törli a' rozſdát, nem fénylenek: mert mikor öntetnének-is, nem érzettenek. C

24. * Nagy árron vötték azokat, mellyekben lélek nintſen. * Iſai. 46. b. 6.

25. Lábok nélkül vállokon hordoztatnak, mutogatván alá valóságokat az embereknek. Meg-ſzégyenüllyenek, a' kik tiſztelik-is öket.

26. Azokáért ha a' földre eſnek, önnön magoktól fel nem kelnek, ha valaki igyeneſſen fel-állattya-is, nem önnön magától fog állani, hanem mint a' halottaknak, az ö ajándékokat eleikbe téſzik.

27. Az ö áldozattyokat el-adgyák az ö papjok, és gonoſzúl élnek véle: haſonlóképen az ö feleségek-is el-ſzedegetvén, ſem a' betegnek, ſem a' koldúſnak ſemmit nem adnak,

28. Az ö áldozattyokat a' nehézkeſek, és a' havi folyásban lévök illetik. Tudván azért ezekböl, hogy nem iſtenek, ne féllyetek tölök.

29. Mert honnat hivattatnak iſteneknek? Mert az aſzſzony' állatok téſznek valamit ezüſt, és arany, és fa iſtenek eleibe:

30. És azok házaiban ülnek a' papok, ſzakadozott köntösök lévén, és borotvált fejök, és ſzakállok, kiknek fejök mezitelenek.

31. Orditnak pedig kiáltván az ö iſtenekre, mint a' halottnak torjában.

32. Az ö ruházattyokat el-véſzik a' papok, és azzal meg-ruházzák feleségöket, és fiokat.

33. És ha valakitöl valami gonoſzt ſzenvednek-is, vagy valami jót vélznek, megnem fizethetik: ſe királyt nem rendelhetnek, ſem azt le nem tehetik.

34. Haſonlóképen ſe gazdagságot nem adhatnak, ſe gonoſzſzal nem fizethetnek. Ha valaki fogadást téſzen nékik, és meg-nem adgya, azt ſem kereſik.

35. Embert meg nem ſzabaditnak a' haláltól, ſe meg nem mentik az erötlent a' hatalmasbtól. D

36. A' vak embernek a' látáſt meg nem adgyák, ſzükségébül az embert meg nem ſzabadittyák.

37. Az özvegyen nem könyörülnek, ſe nem téſznek jól az árvákkal.

38. A' hegy-béli kövekhez haſonlók az ö iſtenek, fából, és köböl, és aranyból, és ezüſtböl-valók. A' kik pedig azokat tiſztelik, meg-ſzégyenülnek.

39. Mint állithatni tehát, vagy mondhatni azokat iſteneknek lenni?

40. Még önnön magok a' Káldéuſok ſem tiſztelik azokat: kik midön hallyák, hogy a' néma nem ſzólhat, azt Bélhez viſzik, kérvén töle, hogy ſzóltaſſa:

41. Mint ha érezhetnének, a' kik meg nem mozdúlnak, és ök is, midön meg-értik, elhadgyák azokat: mert magoknak sints érzékenységek az ö istenöknek.

42. Az aszszony' állatok pedig kötelekkel bé-övedzve ülnek az útakon, az olajfák magvait gyújtogatván.

E 43. Mikor pedig valamellyik közülök elvonattatván valamelly útón járótól véle hál, a' szomszédgyának szemére veti, hogy nem itéltetett olly méltónak, mint ö, és annak kötele el nem szakasztatott.

44. Mindenek pedig, a' mik azokkal léznek, hamissak. Mi-képen állithatni, vagy mondhatni öket isteneknek lenni?

45. Az átsoktól pedig, és az ötvösöktöl tsinaltattanak. Semmivé egyébbé nem léznek, hanem a' minek a' papok akarják lenni.

46. A' mester-emberek-is, a' kik azokat tsinállyák, nem sok ideig valók.

Vallyon tehát lehetnek-e azok istenek a' miket ök tsinaltak?

47. Hazugságokat, és gyalázatokat hagytak pedig az utánnok következöknek.

48. Mert midön had jö reájok, és veszedelmek; gondolkodnak a' papok magökban, hol rejtsék-el magokat azokkal.

49. Mi-képen kell tehát vélni, hogy istenek légyenek, kik sem a' hadtól meg nem szabadittyák magokat, sem a' veszedelmekböl magokat ki nem mentik?

50. Mert holott aranyas, és ezüstös fából valók, azután meg-tudatik minden Pogányoktól, és királyoktól, hogy hamisak: mellyek nyilván valók, hogy nem istenek, hanem az emberek kezeinek alkotmányi, és az Istennek semmi alkotmánya nints vélek.

51. Onnét vagyon tehát tudva, hogy nem istenek, hanem emberek kezeinek alkotmányi, és az Istennek semmi alkotmánya nints ö bennek.

52. Királyt a' tartománynak nem támasztnak, essöt sem adnak az embereknek.

F 53. A' törvényt sem tudgyák, a' tartományokat sem szabadittyák-meg a' bolszúság tételtol: mert semmit nem tehetnek, mint a' varjatskák az ég, 's a' föld között.

54. Mert mikor tüz akad a' fa, és arany istenek házába, azok papjai el-futnak ugyan és meg-szabadúlnak: ök pedig, mint a' gerendák, középben meg-égnek.

55. A' királynak pedig, és a' hadnak ellene nem állanak. Mi képen állithatni tehát, vagy hihetni, hogy istenek?

56. Sem a' lopóktól, sem a' tolvajoktól meg nem szabadittyák magokat a' fa, és kö, és aranyas, és ezüstös istenek: a' kiktöl azok, a' kik erösbek,

57. Az aranyat, és ezüstöt, és ruházatot, mellyel bé-födöztettek, el-vészik, és elmennek, és magokat meg nem segétik.

58. Azokáért jobb királlya lenni, a' ki a maga erejét meg-mutattya; vagy a' házban hasznos edénnyé, mellyel ditsekedik, a' ki azzal bir; vagy a' házban ajtóvá, melly megörizi, a' mik abban vannak; hogy sem hamis istenekké.

59. A' nap ugyan, és a' hóld, és a' tsillagok, mivel-hogy fényesek, és haszonra küldettek-ki, engednek.

60. Hasonló-képen a' villámás-is, mikor meg-jelenik, látható; azon-képen pedig a' szél-is minden tartományban fúj.

61. A' felyhök-is, mellyeknek midön megparantsoltatik az Istentöl, hogy el-járják az egész világot, véghez viszik, a' mi nékik parantsoltatott.

62. A' tüz-is onnan-felyül küldettetvén, G
hogy meg-emészsze a' hegyeket, és az erdöket, meg-miveli, a' mi néki parantsoltatott. Ezek pedig sem ékességekben, sem erejekben nem hasonlók amazoknak egyikéhez.

63. Azért nem kell öket isteneknek állitani, se mondani, holott se törvényt nem tehetnek, se semmit nem tselekedhetnek az embereknek.

64. Tudván azért, hogy nem istenek, ne féllyetek tehát tölök.

65. Mert a' királyokat se meg nem átkozzák, se meg nem áldgyák.

66. Jeleket-is az égben a' Pogányoknak nem mutatnak, se nem fénylenek mint a' Nap, se nem világoskodnak mint a' hóld.

67. Az oktalan állatok jobbak azoknál, mellyek el-futhatnak a' heazát alá, és magoknak használhatnak.

68. Semmi jelenségünk nints azért nékünk, hogy istenek: azért ne féllyetek tölök.

69. Mert mint az ugorkás kertben a' vász semmit meg nem öriz: úgy vannak azoknak fa, és ezüst, és aranyazott istenök.

70. Ollyanok mint a' kertben a' seir tövis, mellyre minden madár reá ül.

Hasonló-képen a' setétben el-vettetett hólt testhez-is hasonlók azoknak fa, és aranyazott, és ezüstözött istenök.

71. A' bársonyról-is, és a' skárlátról, mellyek rajtok meg molyosodnak, meg-tudgyátok, hogy nem istenek ö-magok-is megemésztetnek végtére, és gyalázatra lésznek a' tartományban.

72. Jobb az igaz ember, a' kinek bálványi nintsenek: mert távul lészen a' gyalázatoktól.

EZEKIEL PROFÉTÁLÁSA.

Ezekiel, az-az: Isten erőssége, a' régi, és Fő-Papok ágából származván azok közül vólt, kik Jekoniással a' Júda nemzetségének királyságára emeltettek. Profétálni kezdett Káldeábam el-vitetésének ötödik esztendejében, és profétált ott jelen-való lételének 27. esztendejéig, az-az: 22. esztendeig; mellyeknek 11. esztendei öszve ütköznek Jeremiásnak utólsó 11. esztendeivel. Mind ketten majd egy dologrúl profétálnak: noha azt Ezekiel, kevéssé homályosabban, hogy sem Jeremiás, adgya elönkbe. Mellyet talám azért tselekedett Ezekiel; hogy a' zsidók dolgait a' Káldeusok előtt bé-födözné. És valamint Jeremiás jövendöli a' nemzetségeknek, hogy a' Káldeusoktól megromlanak jövendöben, azont irja Ezekiel-is. És valamint Jeremiás jövendöli a zsidóknak fogságból való ki szabadúlásokat, a' Krisztus országát, a' nemzeteknek meg-térését, az Anyaszentegyháznak föl-magasztaltatását, úgy hasonló-képen Ezekiel.

I. RÉSZ.

Ezekiel jövendölésének ideje's helye, mellyekben az Isten látásokat mutatott néki, le-irattatnak; tudnillik: a' tüznek közepiben; a' négy állatnak úgymint embernek, oroszlánynak, ökörnek, és sasnak, a' kerekeknek, erősségnek, királyi-széknek, és a' királyi-székben ülő, 's a' tüztől környúl-vétettetett ember fiának hasonlatosságok.

A

1. ÉS lön a' harmintzadik esztendőben, a' negyedikben, a' hónak ötödikén, midőn a' foglyok-között vólnék * Kóbar folyó vize-mellett, megnyilának az egek, és láték Isteni látásokat.

* Infr. 3. f. 23. 12. 20.

2. A' hónak ötödikén, ez az ötödik esztendeje Joakin király el-költözésének.

3. Lön az Úr igéje Ezekiel paphoz a' Búzi fiához a' Káldeusok földében, a' Kóbar folyó-vize mellett: és lön ott ö-rajta az Úr keze.

B

4. És látám, és imé forgó-szél jö vala Északr'l, és nagy felyhö, és abban egyeledett tüz, és fényesség annak környüle: és annak közepette mint a'gyantának szine, az-az a' tüznek közepette:

5. És annak közepette négy lelkes állatoknak hasonlatossága: és ez az ö ábrázattyok, ember hasonlatossága vala rajtok.

6. Négy ortzája egyiknek, és négy szárnya egyiknek.

7. Az ö lábok, igyenes lábok, és a' lábok tapla mint a' borjú lábnak talpa, és szikrázok mint a' tündöklö réznek szine.

8. És emberi kezek az ö szárnyok alatt négy részre: és ortzájok, és szárnyok négy részre vala.

C

9. És egybe valának foglalva az ö szárnyok egyiké a' másikéhoz. Nem fordúlnak vala meg, mikor járnak vala: hanem mindenik közülök eleibe mégyen vala artzal.

10. Az ö ortzájok hasonlatossága pedig: emberi ortza, és oroszlány ortza a' négynek jobja felöl; ökör ortza pedig a' négynek ballya felöl, és sas ortza a' négy fölött.

11. Az ö ortzájok, és szárnyok ki-terjesztve felyül: mindeniknek két szárnyok egymást érik vala, és kettei bé-födözi vala az ö testöket:

12. És mindenik közülök eleibe mégyen vala artzal. A' hová a' lélek indúlattya vala, oda mennek vala, és meg nem fordúlnak vala, midőn járnának.

13. És a' lelkes állatok szine, az ö tekintetek, mint az égö tüzes szemek, és mint a' lámpásoknak tekintete. Ez vala a' látás futosván a' lelkes állatok között a'tüznek fényessége, és a' tüzből ki-menö villámlás. D

14. És a' lelkes állatok mennek, és jönek vala mint a' tsillámló villámás.

15. És mikor nézném a' lelkes állatokat, meg-jelenék egy kerék a' földön a' lelkes állatok mellett, négy ortzája lévén.

16. És a' kerekek tekintete, és azok tsinálmánya, mint a' tenger szine: és mind a' négynek azon egy a' szine: és azok tekintete, és tsinálmánya, mint ha a' kerék közepett kerék vólna.

17. Azoknak négy része-felé járván men-

nek vala, és meg nem fordúlnak vala, midön járnának.

18. A' kerekek talpa-is, és magaſsága, és a' formája rettenetes vala: * és az egész alkotmány rakva vala ſzemekkel mind a' négy körül.

E

* *Inf.* 10. c. 12.

19. És mikor járnak vala a' lelkes állatok, egyenlö-képen a' kerekek-is járnak vala azok mellett; és mikor fel-emelkednek vala a' lelkes állatok a' földröl, fel-emelkednek vala együtt a' kerekek-is.

20. Valahová a' lélek mégyen vala, oda menvén a' lélek, a' kerekek-is egyenlö-képen fél-emelkednek vala, követvén ötet. Mert életnek lelke vala a' kerekekben.

21. A' járókkal járnak vala, és az állókkal állanak vala: és a' földtöl fel-emelkedtekkel, egyenlö-képen fel-emelkednek vala a' kerekek-is, követvén azokat; mert életnek lelke vala a' kerekekben.

F

22. És lelkes állatok fejei fölött az égnek hasonlatosſága, mint a' rettenetes kriſtalnak ſzine, és ki-terjeſztetve felyül azok fejei fölött.

23. Az ég alatt pedig azok ſzárnyai ígyenesek valának egyik a' máſikat érvén: mindenik bé födözi vala két ſzárnyával az ö teſtét, és a' máſik hasonlóképen födöztetik vala-bé.

24. És hallám a' ſzárnyak zúgását, mint a' ſok vizek zúgását, mint a' magaſság-béli Iſtennek ſzavát: mikor járnak vala, mint a' ſokaságnak zengése vala, mint a' tábor zengése: és mikor állanak vala, le-ereſztetnek vala az ö ſzárnyok.

G

25. Mert mikor ſzózat léſzen vala az égfölött, melly az ö fejek fölött vala, megállanak vala, és le-ereſztik vala az ö ſzárnyokat.

26. És az ég fölött, melly az ö fejek fölött vala, mint a' ſáfir-könek tekintete a' királyi-ſzéknek hasonlatosſágára: és a' királyi-ſzék hasonlatosſága fölött, mint az emberi ábrázatnak hasonlatosſága felyül.

27. És látám mint a' gyantának ſzinét: mint a' tüznek tekintetit, azon belöl körös-körül: az ágyékitól fogva és oda fel, és az ágyékitól fogva mind alá, látám mint a' tündöklö tüznek ſzinét körös körül.

28. Mint a' ſzivárványnak tekintetit, mikor a' felyhöben vagyon az eſsös napon. Ez vala a' fényeſségnek ſzine körös-körül.

II. RÉSZ.

Ezekiel az Iſtentöl az Iſraël fiaihoz küldettetvén jövendölni, meg-retten; de megerösítetik, hogy bátorságoſſan dorgálhaſſa öket, hogy meg-térnének az ö gonoſzságokból. Parantſollya az Iſten néki, hogy a' könyvet, melly belöl, és kivül irva vala, meg-egye: kiben ſiralmas énekek és jaj vala irva.

1. Ez az Iſten ditsösége hasonlatosságának látása. És látám, és az ortzámra esém, és hallám a' ſzóllónak ſzavát. És monda nekem: Ember fia, álly-fel a' lábaidra, és ſzóllok veled.

A

2. És belém jöve a' lélek, minek utánna ſzólla nékem, és fel-állata engem a' lábaimra: és hallám, hogy hozzám ſzóllana.

3. És mondaná: Ember fia, el-küldlek én téged az Iſraël fiaihoz, a' pártos nemzetségekhez, kik el távoztak tölem: ök és az ö attyok fel-bontották az én ſzövetségemet mind e' napiglan.

B

4. És kemény ortzájú fiak, és meg-ſzelidithetetlen ſzivüek, a' kikhez én küldlek téged: és mondgyad nékik: Ezeket mondgya az Úr Iſten:

5. Ha valami-képen meg-halgattyák, és ha valami-képen le-tſendeſednek, mert búſító ház, és meg-tudgyák, hogy próféta vólt közöttök.

C

6. Te azért ember fia, ne félly tölök, ſem az ö beſzédektöl meg ne ijedgy: mert hitlenek, és hitetök vannak veled, és ſkorpiókkal lakol; az ö beſzédektöl ne félly, és az ö ortzájoktól meg ne ijedgy, mert búſító ház.

7. Azokáért ſzóllyad az én igéimet nékik, ha valamiképen meg-halgattyák, és le-tſendeſednek: mert boſzſzontók.

D

8. Te pedig ember fia, halgaſd-meg, valamiket néked ſzóllok: és ne légy búſító mint a' búſító ház: nyiſd-meg a' ſzádat, és edd-meg, valamiket én néked adok.

9. És látám, és imé egy kéz nyújtaték-ki hozzám, melyben egy bé-takartatott könyv vala: és ki-terité azt elöttem, * melly irva vala belöl, és kivül: és ſiralmak valának abban irva, és ének, és jaj.

* *Apoc.* 5. a. 1.

III. RÉSZ.

Ezekiel a' könyvet meg-évén, meg-erösitetik, hogy bátran ſedhesſe a' kemény-nyakú Iſraelitákat, és ö ör állóvá tétetik: hogyha a' jövendö büntetéſeket meg-nem jelenti, 's valaki el-vész, ö ád érette ſzámot; ha pedig meg-jelenti, 's még-is el-vész valaki, maga léſzen az oka: azután a' mezöre menvén láttya az Iſten ditsöségét, és a' maga házában bé-rekeſztetvén meg-némül ideig.

A

1. És monda nékem: Ember fia, valamit találſz, edd-meg: edd-meg e' könyvet, és el-menvén ſzólly az Iſraël fiainak.

2. És fel-nyitám a' ſzámat, és meg-éteté velem azt a' könyvet:

3. És monda nékem: Ember fia, a' haſad meg-éſzi, és a' béled meg-telik e' könyv-

vel, mellyet én néked adok. * És meg-öm azt: és édesſé lön a' ſzámban mint a' méz.

4. És monda nékem: Ember fia, menny az Iſraël házához, és ſzóllyad az én igéimet nékik.

5. Mert nem mély beſzédü, és iſméretlen nyelvü néphez küldetel te, az Iſraël házához:

6. Sem mély beſzédü, és iſméretlen nyelvü ſok népekhez, kiknek ne halhaſſad beſzédeket: és ha azokhoz küldetnél-is, azok-is halgatnának téged.

7. Az Iſraël háza pedig nem akarnak téged halgatni: mivel nogy nem akarnak engem halgatni. Mert Iſraëlnek egéſz háza erös homloku, és kemény ſzivü.

8. Imé erösb ortzát adtam néked az ö ortzájoknál, és keményb homlokot az ö homlokoknál.

9. Mint a' gyémánt, és mint a' tüz-ütö kö ollyanná töttem a' te ortzádat: ne félly tölok, ſe meg ne ijedgy az ö ortzájoktól: nogy büsitó ház.

10. És monda nékem: Ember fia, minden beſzédimet, mellyeket én ſzóllok néked, vedd ſzivedbe, és hallyad-meg-füleiddel:

11. És eredgy menny-bé az el-költoztekhez, a' te néped fiaihoz, és ſzólly nékik, és mondgyad nékik: Ezeket mondgya az Úr Iſten: ha talám meg-halgattyák, és le-tſendeſednek.

12. És fel-vön engem a' lélek, és utánnam nagy indulatnak ſzavát hallám: Áldott az Úr ditsösége az ö helyéröl;

13. És a' lelkes-állatok ſzárnyai ſzavát; mellyeket egy-máshoz vernek vala, és a' lelkes-állatokat követö kerekek ſzavát, és a' nagy indulatnak ſzavát.

14. És fel-emele engem a' lélek, és felvön engem: és el-menék meg-keſeredvén az én lelkemnek büsúlásában: mert az Úr keze vala velem, meg-erölttvén engem.

15. És jövék az el-költöztettekhez, az új veteményes aſztagjához azokhoz, a' kik a' Kóbar folyó vize mellett laknak vala, és leülék, a' hol ök ülnek vala: és ott maradék hét napig bánkodvan közöttök.

16. Midön pedig el-mult volna a' hét nap, lön az Úr igéje én hozzám, mondván:

17. * Ember fia, ör-állóúl adtalak téged az Iſraël házának: és meg-hallod az én ſzámból az igét, és jelentſd-meg nékik én tölem.

18. Ha én mondom az iſtentelennek: Halállal halſz meg: 's meg nem jelented néki, ſe nem ſzóllaſz, hogy az ö iſtentelen útáról el-térjen, és éllyen: az iſtentelen az ö hamiſságában meg-hal, de az ö vérét a' te kezedböl kereſem-ki.

19. Ha pedig te meg-jelented az iſtentelennek, és ö meg nem tér az ö iſtentelenségéböl, és az ö iſtentelen útáról: ö az ö hamiſságában meg-hal ugyan, te pedig lelkedet meg-ſzabaditottad.

20. De ha el-fordul-is az igaz az ö igazságáról, és hamiſságot tſelekeſzik: botránkozáſt téſzek eleibe, ö meg-hal, mert meg nem jelentetted néki, az ö bünében hal meg, és nem léſznek emlekezetben az ö igazságai, a' mellyeket tſelekedett: az ö véret pedig a' te kezedböl kereſem-ki.

21. Ha pedig te meg-jelented az igaznak, hogy ne vetkezzék az igaz, és ö nem vétkezik: élvén el, mivelhogy meg-jelentetted néki, és te meg-ſzabaditottad a' te lelkedet.

22. És lön én rajtam az Úr keze, és monda nékem: Fel-kelvén menny-ki a' mezöre, és ott ſzóllok veled.

23. És fel-kelvén ki-menék a' mezöre, és imé ott az Úr ditsösége áll vala mint a' ditsöség, * mellyet a' Kóbar folyó vize-mellett láttam vala: és az ortzámra esém.

24. És belém jöve a' lélek, és lábaimra állata engem és ſzólla velem, és monda nékem: Menny-bé, és rekeſzkedgyél-bé a' te házadba.

25. És te ember fia, imé kötelek vettetnek reád, és meg-kötöznek téged azokkal: és ki nem mégy közülök.

26. És a' nyelvedet az inyedhez ragaſztatom, és néma léſz, és nem mint a' feddö férfiú: mert büſitó ház.

27. Mikor pedig ſzóllani fogok néked, meg-nyitom a' ſzádat, és mondgyad nékik: Ezeket mondgya az Úr Iſten: a' ki hallya, hallya-meg: és a' ki nyúgoſzik, nyugodgyék: mert büſitó ház.

IV. RÉSZ.

Az Iſten ſok féle jelek által le-irattya Ezekiellel Jeruſalemnek meg-ſzállását, 's nyomoráságát; tudniillik: egy téglán Jeruſalemet le-irattya; a' közé, 's Ezekiel közé vas ſerpenyöt tétet: meg-parantſolya Iſten, hogy három-száz kilentzven nap a' bal óldalán, negyven-nap a' jobb óldalán feküdgyön, és el-vetett undok étket készitſen magának.

1. És te ember fia, végy magadnak egy téglát, és tedd azt elödbe: és irdle arra Jeruſalem városát.

2. És rendelly az ellen meg-ſzálláſt, és épits ſántzokat, és hordgy töltéſt, és állaſs tábort ellene, és tégy fal-rontó koſokat környüle.

3. És te végy magadnak egy vas-ſerpenyüt, és állaſd azt vas fal-gyanánt közötted, és a' város között: és keményitſd-meg ortzádat ellene, és meg-ſzálva légyen, és vedd környül azt: jel ez az Iſrael házának.

4. És te feküdgyél a' bal-óldaladra, és veſſed az Iſraël háza hamiſságit arra, a' napok ſzáma ſzerént mellyeken azon feküſzel, és viſellyed az ö hamiſságokat.

5. Én pedig néked az ö hamiſságok eſztendeit adtam, a' napok ſzáma ſzerént há-

* Apoc. 10. d. 9. 10.

* Supr. 1. a. 3

Iuſp. 13. b. 7.

rom száz, és kilentzven napot: és viſellyed az Iſraël háza hamiſságát.

* *Num.* 14. *f.* 34. 6. És mikor ezeket bé-tellyeſited, feküdgyél a' jobb óldaladra másodſzor: * és viſellyed a' Júda háza hamiſságát negyven napig. A' napot eſztendöért, a' napot, mondom, eſztendöért adtam néked.

7. És Jeruſalemnek meg-ſzállására fordittſad a' te ortzádat, és a' karod ki-nyújtva légyen: és profétálly ellene.

8. Imé környül-vöttelek téged kötelekkel: és ne fordúlly a' te óldaladról a' máſik óldaladra, mig nem bé-töltöd a' meg-ſzállásodnak napjait.

9. És te végy magadnak gabonát, és árpát, és babot, és lentsét, és köleſt, és ledneket: és tedd azokat egy edénybe, és tſinálly magadnak kenyereket a' napok ſzáma ſzerént, mellyeken a' te óldaladon fekſzel: három ſzáz, és kilentzven napig egyed azt.

G 10. Az ételed pedig, mellyel élſz, mérték ſzerént húſz ſtáter nyomó légyen egy napra: idöröl idöre egyed azt.

11. És vizet mérték ſzerént igyál, a' Hinnek hatod réſzét: idöröl idöre igyad azt.

12. És mint a' hamu alatt sült árpa pogátsát egyed azt: és olly ganéjjal, a' melly az emberböl ki-mégyen, född-bé azt az ö ſzemök elött.

* *Oſeæ.* 9. *a.* 3. 13. És monda az Úr: Igy éſzik az Iſraël fiai * az ö meg-ferteztetett kenyeröket a' Pogányok között, a' kik közé ki-vetem öket.

D 14. És mondék: A' a a, Uram Iſten, imé az én lelkem még nem ferteztetett; és döggel hóltat, és vadaktól meg-ſzaggattatat nem öttem gyermekségemtöl fogva mind eddig, és nem ment az én ſzámba ſemmi tiſztátalan hús.

15. És monda nékem: Ime tehén-ganéjt adtam néked az emberi ganéj-helyébe: és annál kéſzitſd-el a' te kenyeredet.

* *Inf.* 5. *d.* 16. & 14. *d.* 13. 16. És monda nékem: ember fia: * Imé én el-töröm a' kenyér páltzáját Jeruſalemben: és mértékkel éſzik a' kenyeret, es ſzorgalmatoſsággal: és a' vizet mértékkel, és nyomorúsággal iſzſzák:

17. Hogy el-fogyván a' kenyér, és a' viz, ki-ki az ö attyafiára döllyön: és megepedgyenek az ö hamiſságokban.

V. RÉSZ.

A' hajaknak, és ſzakállaknak el-beretválása, és meg-eméſztése által jelenti az Iſten a' Zſidóknak az ö vétkekért éhséggel, és fegyverrel való meg-eméſztéſeket: úgy annyira, hogy az atyák a' fiokat, 's a' fiak az attyokat meg-eſzik: a' maradéki pedig keſerves fogságba vitetnek, a' hol a' pogányoknak tsúfjokká, kiket gonoſzsággal felyül haladtak, léſznek.

A 1. És te ember fia, végy magadnak hajſzálakat-borotváló éles kardot: és vedd-fel azt, és vond által a' fejeden, és a' ſzakállodon: és végy magadnak mérö fontot, és oſzd-el azokat.

2. Harmad réſzét tüzzel égeſd-meg a' váras közepett, a'meg-ſzállás napjainak bétellyeſedéſe ſzerént: és vegyed a' harmad réſzét, és vagdald-el kardal minden felöl: a' más harmad réſzét pedig hintſd-el a' ſzélre, és kardot mezitelenitek utánnok.

3. És végy onnét egy keveſet: és köſd azokat a' paláſtod ſzélire.

4. És végy iſmég azokból, és veſd azokat a' tüz közepire, és égeſd-meg azokat tüzzel: és abból tüz mégyen-ki az egéſz Iſraël házára.

5. Ezeket mondgya az Úr Iſten: Ez a' Jeruſalem, a' Pogányok közibe helyheztettem ötet, és körülötte a' földeket.

B 6. És meg-útálta az én itéletimet, hogy iſtentelenb lenne a' Pogányoknál: és az én parantſolatimat, inkább hogy ſem a' környüle való földek. Mert az én itéletimet megvetették, és az én parantſolatimban nem jártak.

7. Azokáért ezeket mondgya az Úr Iſten: Mivelhogy fellyül halladtátok a' Pogányokat, a' kik környületek vannak, és az én parantſolatimban nem jártatok, és az én itéletimet nem tſelekedtétek, és a' Pogányok itéleti ſzerént, a' kik környületek vannak, nem tſelekedtetek:

8. Azokáért ezeket mondgya az Úr Iſten: Imé én te ellened, és én magam tſelekeſzem te benned itéleteket a' Pogányok ſzemei elött.

9. És azt tſelekeſzem rajtad, a' mit nem tſelekedtem, és a' mellyekhez haſonlókat többé nem tſelekeſzem, minden te útálatoſságidért.

10. Azokáért az atyák meg-éſzik a' fiokat te benned, és a' fiok meg-éſzik az attyokat, és itéleteket tſelekeſzem rajtad, és ki-hányom minden maradékidat minden ſzélre.

C 11. Azokáért élek én, úgy-mond az Úr Iſten: Ha azért, hogy az én Szent helyemet meg-ferteztetted minden vétkeiddel, és minden útálatoſságiddal: én-is meg rontlak; és nem kedvez az én ſzemem, és nem könyörülök.

12. Harmad réſzed dög-halállal hal-meg, és éhséggel eméſztetik-meg te benned: és harmad réſzed fegyver miatt húll-el te környüled: harmad réſzedet pedig minden ſzélre el-hintem, és kardot vonſzok utánnok.

13. És eleget téſzek haragomnak, és megnyúgodtatom búsúláſomat ö rajtok, és megvigaſztaltatom: és meg-tudgyák, hogy én Úr ſzóllottam az én haragomban, mikor bétöltöm búsúláſomat ö rajtok.

D 14. És puſztává téſzlek téged, és gyalázattá a' Pogányok között, a' kik körüled vannak, minden mellöled el-menö láttára.

15. És gyalázat léſzſz, és átok, példa, és álmélkodás a'Pogányok között, a' kik kör-

nyüled vannak, mikor itéleteket téſzek rajtad haraggal, és búsúlással, és haragos dorgálásokkal.

16. Én Úr ſzóllottam: Mikor reájok botsátom az éhségnek igen gonoſz nyilait; mellyek halálosok léſznek, és a' mellyeket botsátok hogy el-veſzeſſelek titeket: és éhséget gyüjtök reátok, * és el-rontom köztetek a' kenyérnek páltzáját.

17. És éhséget botsátok reátok, és igen gonoſz vadakat mind fogytig: és a' dög halál, és a' vér mégyen által rajtad, és fegyvert hozok reád: én Úr ſzóllottam.

* Supr. 4. d. 16. Inf. 14. d. 13.

VI. RÉSZ.

Az Iſraëliták, és az ö váraſi a' bálványozásért meg-törettetnek; a' kik pedig a' dög-haláltól, fegyvertöl, és éhségtöl megmaradnak, a' pogányok között el-ſzéllyednek; a' hol nyomorúságokban az Úrhoz térnek.

A

1. És lön az Úr beſzéde én hozzám mondván.

2. Ember fia, forditſd az ortzádat az Iſraël hegyeire, és profétálly azoknak.

* Infr. 36. a. 2.

3. És mondgyad: * Iſraël hegyei halgaſsátok az Úr Iſten igéjét: Ezeket mondgya az Úr Iſten a' hegyeknek, és a' halmoknak, a' kö-ſziklaknak, 's a' völgyeknek: Imé én fegyvert hozok reátok, és el-veſztem a' ti magas helyeiteket.

4. És el-töröm a' ti oltáritokat és el-rontatnak a' ti bálványitok: és a' ti halottaitokat a' ti bálványitok eleibe vetem.

5. És az Iſraël fiainak hólt teſtöket a' bálványitok eleibe vetem: és ide 's tova hányom a' ti tſontyaitokat a' ti óltáritok környül,

6. Minden lakó-helyetekben. A' váraſok puſztákká léſznek, és a' magaſságok le-rontatnak, és el-hányattatnak: és el-veſznek a' ti óltáritok, és el-törettetnek: és megſzünnek a' ti bálványitok, és meg-tapodtatnak a' ti templomitok, és el-töröltetnek a' ti alkotmányitok.

B

7. És el-húll a' meg-ölletett ti közöttetek: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr.

8. És meg-hagyom közületek azokat, a' kik el-ſzaladnak a' fegyver elött a' Pogányok-között, midön titeket el-hint a' földekre.

C

9. És meg-emlekeznek én rólam a' kik közületek meg-ſzabadúlnak a' Pogányok között a' kikhez fogva vitettettek: mert meg-rontottam az ö parázna, és én tölem el-távozott ſzivöket; és az ö bálványok után paráználkodó ſzemöket: és nem fognak tetſzeni önnön magoknak a' gonoſzságokért, mellyeket tſelekedtek minden ö útálatoſságokban.

10. És meg-tudgyák, hogy én Úr nem heába ſzóllottam, hogy e' veſzedelmet tſelekedném rajtok.

11. Ezeket mondgya az Úr Iſten: Tſapdöſzve a' kezedet, és dobbants a' lábaddal, és mondgyad: Jaj, az Iſraël háza gonoſzságának minden útálatoſságiért: mert fegyverrel, éhséggel, és dög-halállal húllanak-el.

12. A' ki távúl vagyon, dög-halállal hal meg: a' ki pedig közel, fegyver miatt eſikel: és a' ki meg-marad, és meg-ſzállattatik, éhséggel hal-meg: és bé-töltöm az én boſzſzonkodáſomat rajtok.

13. És meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr, midön a' meg-ölettettek ti közületek a' ti bálványitok között, a' ti óltáritok körül léſznek minden magas halmon, és minden hegyek tetején, és minden leveles fa alatt, és minden zöldellö tſer-fa alatt, a' helyen a' hol jó illatú temjént égettek minden ö bálványoknak.

D

14. És ki-nyújtom az én kezemet reájok: és puſztává téſzem a' földet, és kietlenné, a' Déblata puſztájától fogva, minden ö lakóhelyekben: és meg-tudgyák, hogy én vagyok az Úr.

VII. RÉSZ.

Az Iſraël földének puſztúlása ſok gonoſzságokért jövendöltetik.

1. És lön az Úr igéje én hozzám mondván:

A

2. És te ember fia, ezeket mondgya az Úr Iſten az Iſraël földének: A' vég el-jö, el-jö a' vég a' földnek négy réſzeire.

3. Már rajtad a' vég, és reád botsátom az én haragomat: és meg-itéllek téged a' te útaid ſzerént: és elödbe-vetem minden útálatoſságidat.

4. És nem kedvez az én ſzemem néked, és nem könyörülök: hanem a' te útaidat reád vetem, és a' te útálatoſságid te közepetted léſznek: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr.

5. Ezeket mondgya az Úr Iſten: Egy nyomorúság, a' nyomorúság imé el-jö.

B

6. A' vég el-jö, el-jö a' vég, fel-ſerkent ellened: imé el-jö.

7. El-jö a' romlás te reád, ki a' földön lakol: el-jö az idö, közel vagyon a' megöléſnek napja, és nem a' hegyek ditsöségének.

8. Már ezentöl ki-öntöm haragomat reád, és bé-töltöm búsúláſomat te rajtad: és megitéllek téged a' te útaid ſzerént, és reád rakom minden vétkeidet.

9. És nem kedvez az én ſzemem, ſe nem könyörülök, hanem a' te útaidat reád rakom, és a' te útálatoſságid te közepetted léſznek: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok a' megbüntetö Úr.

C

10. Imé a' nap, imé el-jö: ki-ment a'

romlás, meg-virágzott a' veſzſzö, ki-tſirázott a' kevélység:

11. A' hamiſság fel-nevekedett az Iſtentelenségnek páltzájával; nem ö-közülök, ſem a' nép közül, ſem az ö zörgéſek közül: és nem léſzen nyugodalom közöttök.

12. El-jött az idö, el-közelgetett a' nap: a' ki véſzen, ne örüllyön: és a' ki el-ád, ne bánkodgyék: mert harag vagyon minden ö népén.

D

13. Mert a' ki el-ád, arra, a' mit el-adott, viſzſza nem tér, és még az élök-között az ö életek. Mert a' látás minden ö ſokaságára viſzſza nem tér: és a' férfiú az ö életének hamiſságában meg nem erösödik.

14. Fújjatok trombitát, kéſzüllyenek minnyájan, és nints, a' ki a' hartzra mennyen: mert az én haragom minden ö népén.

15. Kivül fegyver; és dög-halál 's éhség belöl: a' ki a' mezön vagyon, fegyverrel hal-meg: és a' kik a' várasban, dög-halállal 's éhséggel eméſztetnek-meg.

16. És meg-ſzabadúlnak, a' kik el-ſzaladnak közülök: és léſznek a' hegyeken mint a' völgyeknek galambi minnyájan reſzketvén, ki-ki az ö hamiſságában.

17. Minden kezek el-lankadnak, és minden térdek vizzel folynak.

E

18. * És ſzör-zsákokba öltöznek, és elburittya öket a' félelem, és minden ortzán ſzégyenség, és minden ö fejeken kopaſzság.

* Iſai. 15. a. 2. Jer. 48. f. 37. Prov. 11. a. 4. Soph. 1. d. 18. Eccli. 5. 6. 10.

* Az ö ezüſtök oda ki-vettetik, és az ö aranyok ganéjjá léſzen.

19. Az ö ezüſtök, és az ö aranyok meg nem ſzabadithattya öket az Úr haragjának napján. Az ö lelköket meg nem elégitik, és az ö haſok bé nem telnek: mert az ö hamiſságokért lött a' botránkozás.

20. És az ö függöjöknek ékeſségét kevélységre forditották, és az ö útálatoſságoknak, és bálványoknak képeit tſinálták abból: azért töttem azt nékik undokságra:

F

21. És azt az idegenek kezökbe adom elprédáláſra, és a' föld iſtenteleninek zsákmányra, és meg-ferteztetik azt.

22. És el-forditom az ortzámat ö rólok, és meg-ferteztetik az én titkomat: és bé mennek abba a' kóborlók, és meg-ferteztetik azt.

23. Tſinálly lántzot: mert a' föld rakva a' véreknek itéletivel, és a' város rakva hamiſsággal.

G

24. És igen gonoſzokat hozok a' Pogányok közül, és birni fogják az ö házokat: és meg-ſzünettetem a' hatalmaſok kevélységét, és birni fogják az ö ſzent helyöket.

25. A' nyomorúság reájok jövén, békeséget kereſnek, és nem léſzen.

26. Háborúság jó a' háborúságra és a' hir a' hirt éri: és látáſt kereſnek a' profétától, és a' törvény el-véſz a' paptól, és a' tanáts a' vénektöl.

27. A' király gyáſzolni fog, és a' fejedelem bánatba öltözik, és a' föld népének kezei meg-háborodnak. Az ö utok ſzerént tſelekekeſzem velek, és az ö itéletök ſzerént itélem öket: és meg-tudgyák, hogy én vagyok az Úr.

VIII. RÉSZ.

Ezekiel látván az Iſtennek haſonlatoſságát, az Iſten lelkétöl Jeruſalembe ragadtatik, a' hol külömbkülömb-féle példákban látja az Iſraël bálványozáſit, és otsmányságit; annakokáért azt mondgya az Úr, hogy meg nem enged nékik, 's imádságokat ſem halgattya-meg.

1. És lön a' hatodik eſztendöben, a' hatodik hólnapban, a' hónak ötödikén: én a' házamban ülök vala, és a' Júda vénei elöttem ülnek vala, és reám eſék ott az Úr Iſten keze.

A

2. És látám, és imé egy haſonlatosság mint a' tüznek ſzine: az ágyékinak látáſától fogva, és azon alól, tüz vala, és az ágyékitól fogva, és azon felyül, mint a' fényeſségnek ſzine, mint a' gyantának látáſa.

B

3. * És egy kéznek ki-nyújtott haſonlatoſsága meg-foga engem a' fejem üſtökénél fogva: és fel-emele engem a' lélek a' föld 's az ég között: és engem Jeruſalembe vün Iſteni látásban, a' belsö ajtó mellé, melly Éſzakra néz vala, a' hol fel-állatva vala a' búsúláſnak bálványa a' haragnak ingerlésére.

* Dan. 14. f. 35.

4. És imé ott vala az Iſraël Iſtenének ditsösége, a' látás ſzerént mellyet a' mezön láttam vala.

C

5. És monda nékem: Ember fia, emeld-fel a' ſzemeidet az Éſzak útára. És fel emelém a' ſzemeimet az Éſzak útára: és imé Éſzakról az óltár kapujánál, a' búsúlásnak bálványa ſzintén a' bé-menetelnél:

6. És monda nékem: Ember fia, állitod-e, hogy látod te, mit tſelekeſznek ezek, a' nagy útálatoſságokat, mellyeket az Iſraël háza tſelekeſzik itt, hogy meſzſze el-távozzam az én Szent-helyemtöl? és még-is fordúlván nagyobb útálatoſságokat látſz.

7. És bé-vün engem a' pitvar ajtajához: és látám, és imé lyuk a' falban.

D

8. És monda nékem: Ember fia, lyukaſzd-által a' falt, és mikor által lyukaſztottam vólna a' falt, egy ajtó láttaték.

9. És monda nékem: Menny-bé, és láſſad az igen gonoſz útálatoſságokat, mellyeket ezek itt tſelekeſznek.

10. És bé-menvén, látám, és imé minden tsúſzó-máſzók, és minden oktalan álatok haſonlatoſsága, útálatoſság, és az Iſraël házainak minden bálványi fel-valának irva a' falon körös-körül mindenütt.

E

11. És hetven férfiak az Iſraël házának vénei közül, és Jezonias a' Sáfan fia áll vala azok között, a' kik a' képek elött állanak vala: és mindeniknek temjényezö vala kezé-

ben: és ködnek párája mégyen vala fel a' temjénböl.

12. És monda nékem: Bizonnyára látod ember fia, miket tselekeſznek az Iſraël házának vénei a' ſetétben, ki-ki az ö rejtek kamarájában: mert azt mondgyák: Nem lát az Úr minket, el-hagyta az Úr a' földet.

13. És monda nékem: Még fordúlván nagyobb útálatoſságokat látſz, mellyeket ezek tſelekeſznek.

14. És bé-vün engem az Úr háza kapujának ajtaján, melly Éſzakra néz vala: és imé ott aſzſzony állatok ülnek vala az Adóniſt ſiratván.

15. És monda nékem: Bizonnyára láttad ember fia: még-is fordúlván, ezeknél nagyobb útálatoſságokat látſz.

16. És bé-vün engem az Úr házának belsö pitvarába: és imé az Úr templomának ajtajánál a' tornátz, és az óltár között, közel huſzon-öt férfiak, háttal fordúlva az Úr templomára, és artzal Nap-keletre: és imádkoznak vala Nap-kelet felé.

17. És monda nékem: Bizonnyára láttad ember fia: vallyon könyü-e ez a' Júda házának, hogy ez útálatoſságokat tſelekednék, mellyeket itt tſelekedtek: mert bé-töltvén a' földet hamiſsággal, el-tértek, hogy felingerellyenek engem, és imé ágat téſznek az ö orrokhoz.

18. Azokáért én-is haragból tſelekeſzem: nem kedvez az én ſzemem, ſe nem könyörülök; és mikor az én füleimbe nagy ſzóval kiáltnak, meg nem halgatom öket.

IX. RÉSZ.

Hat Angyaloknak parantſolat adatik, hogy a' Jeruſálem-bélieket meg-öllyék, azokon kivül, a' kik a' homlokokon T *betüvel megvannak jegyeztetve: kire a' Próféta felkiáltván, feleletet véſzen az Iſtentöl, hogy az ö gonoſzságoktól kénſzeritetik arra.*

1. És kiálta az én füleimbe nagy ſzóval, mondván: El-közelgettek a' várasnak meglátogatáſi, és ki-ki meg-öléſre való ſzerſzámot tart kezében.

2. És imé hat férfi jö vala a' felsö kapu úttyáról, melly Éſzakra néz: és mindeniknek kezében öléſre-való ſzerſzám: egy férfiú-is vala közöttök gyóltsba öltözve, és az irónak kalamáriſa az óldalán: és bé-menének, és meg-állának a' réz óltárnál.

3. És az Iſraël Urának ditsösége el-emelkedék a' Kerubról, melly rajta vala, a' ház küſzöbéhez: és hivá a' férfiat, a' ki gyóltsba vala öltözve, és az irónak kalamáriſa vala az óldalán.

4. És monda az Úr néki: Menny-által a' város közepin Jeruſalemben: * és jegyezz Thau-t a' ſirankozó férfiak homlokára, és a' bánkodókéra minden útálatoſságokon, mellyek abban léſznek.

5. És amazoknak monda, az én halláſomra: Mennyetek-által a' váraſon követvén ötet, és öllyetek: ne kedvezzen a' ti ſzemetek, ſe ne könyörüllyetek.

6. A' vénet, az iſiatskát, és a' ſzüzet, a' kiſdedet, és az aſzſzonyokat öllyétek-meg mind fogytig: ſenkit pedig, a' kinn Thautláttok, meg ne ollyetek, és az én ſzent helyemtöl kezdgyétek-el. El-kezdék azért a' vén férfiakon, a' kik a' ház elött valának.

7. És monda nékik: Fertezteſsétek-meg a' házat, és töltsétek-meg a' pitvarokat meg-ölettekkel: jojetek-ki. És ki-menének, és ölik vala azokat, a' kik a' városban valának.

8. És az öléſt el-végezvén, én meg maradék: és az ortzámra esém, és kiáltván mondék: Ah, ah, ah, Uram Iſten: el-vészted-e tehát Iſraélnek minden maradékit, kiöntvén a' te haragodat Jeruſálemre?

9. És monda nékem: Az Iſraël, és Júda házának hamiſsága fölötte igen nagy, és bé-tölt a' föld vérekkel, és a' város el tölt el-pártoláſſal. Mert azt mondották: El-hagyta az Úr a' földet, és az Úr nem lát.

10. Azokáért az én ſzemem ſem kedvez, ſe nem könyörülök: az ö utokat fejökre téritem.

11. És imé a' férfiú, a' ki gyóltsba vala öltözve, a' kinek a' hátán kalamáris vala, felele ez igével, mondván: Úgy tſelekedtem, a' mint parantſoltad nékem.

X. RÉSZ.

Az Angyalnak meg-hagyattatik, hogy a' kerék közepiröl, a' ki a' Kerubim alatt vagyon, eleven ſzenet vegyen, és Jeruſalemre hintſe: az Iſtennek 's Kerubimnak és négy keréknek látáſa.

1. És látám, és imé az égben, melly a' Kerubim feje fölött vala, mint egy ſáfir kö, mint egy királyi-ſzék haſonlatoſságának ábrázattya láttaték azok fölött.

2. És ſzólla a' férfiúnak, a' ki gyólts ruhába vala öltözve, és monda: Mennybé a' kerekek közibe, mellyek a' Kerubimok alatt vannak, és töltsd-meg a' kezedet eleven ſzénnel, melly a' Kerubimok között vagyon, és hintſd a' váraſra. És bé-méne ſzemem elött:

3. A' Kerubimok pedig a' háznak jobb réſze felöl állanak vala, mikor bé-menne a' férfiú, és a' felyhö bé-tölté a' belsö pitvart.

4. És el-emelteték az Úr ditsösége a' Kerubról a' ház küſzöbéhez: és meg telék a' ház felyhövel, és a' pitvar meg-telék az Úr ditsöségének fenyeſségével.

5. És a' Kerubimok ſzárnyainak tſattagáſa hallatik vala mind a' külsö pitvarig, mint a' ſzólló mindenható Iſtennek ſzava.

* Exod. 12. c. 2. Apoc. 7. v. 3.

B 6. És midön meg-parantsolta vólna a' férfiúnak, a' ki gyóltsba vala öltözve, mondván: Végy tüzet a' kerekek közül, mellyek a' Kerubimok között vannak: bé-menvén az, a' kerék mellé álla.

7. És ki-nyujtá kezét a' Kerub a' Kerubimok közül a' tüzre, melly a' Kerubimok között vala: és vön, és annak kezeibe adá, a' ki a' gyóltsba vala öltözve: ki el-vévén ki-méne.

8. És látszék a' Kerubimokon emberi kéznek hasonlatossága a' szárnyok alatt.

9. És látám, és imé négy kerék a' Kerubimok mellett: egyik kerék egyik Kerub mellett, és a' másik kerék a' másik Kerub mellett: a' kerekek szine pedig, mint a' krysólitus könek szine vala.

10. És azoknak mind a' négy színének egy hasonlatossága vala: mint ha kerék vólna a' keréknek közepin.

11. És midön járnának, négy részre mennek vala: és viszsza nem térnek vala járván, hanem a' helyre, a' melyre fordúl vala az elsö, követik vala a' többi-is, és viszsza nem fordúlnak vala.

C 12. És az ö egész testök, és nyakok, és kezök, és szárnyok, és a' karikák, a' négy kerekek körül, rakvák valának szemekkel.

13. És ezeket a' kerekeket nevezé forgóknak, az én hallásomra.

14. Négy ortzája vala pedig egyiknek: az egyik ortza, Kerub ortza: és a' másik ortza, ember ortza: és a' harmadikon oroszlány ortza: és a' negyediken sas ortza.

15. És fel-emelkedének a' Kerubimok: az a' lelkes állat, mellyet láttam vala a' Kóbar folyó-vize mellett.

16. És midön járnának a' Kerubimok, egyenlöképen mennek vala a' kerekek-is mellettek: és midön fel emelnék a' Kerubimok az ö szárnyokat, hogy fel-emelkednének a' földröl, el-nem maradnak vala a' kerekek, hanem azok-is mellettek valának.

17. Amazok meg-álván, ezek-is meg-álnak vala: és a' fel-emelkedökkel fel-emelkednek vala. Mert élö lélek vala bennek.

D 18. És ki-méne az Úr ditsösége a' templom küszöbéröl, és meg-álla a' Kerubimokon

19. És fel-emelvén a' Kerubimok az ö szárnyokat, fel-emelkedének a' földröl én elöttem: és azok ki-menvén, a' kerekek-is követék: és meg-álla az Úr házának Napkeleti kapujának bé-menetelénél: és az Isráel Istenének ditsösége vala azokon.

* Sup. 1. a. 1. 20. Az a' lelkes állat, mellyet láttam az Isráel Istene alatt * a' Kóbar folyó-vize mellett: és meg-értém, hogy a' Kerubimok vólnának.

21. Négy ortzája vala egynek-egynek, és négy szárnya egynek-egynek, és emberi kéznek hasonlatossága az ö szárnyok alatt.

22. És az ö ortzájoknak hasonlatossága, azon ortzák, a' mellyeket láttam vala a' Kóbar folyó vize mellett, és az ö tekintetek, és mindeniknek sebessége, hogy az ortzája elött menne.

XI. RÉSZ.

Jezoniás, és Feltziás, kik gonosz tanátsot adnak vala a' községnek, és azoknak, kik meg nem térnek, veszedelméröl jövendöl; és Ezekiel profétálásakor meg-hal Feltziás: Isráelnek maradéki pedig viszsza vitetnek hazájokba, és hús szív adatik nékik, hogy féllyék, és igazán tisztellyék az Urat.

A 1. És fel-emele engem a' lélek, és bévün engem az Úr házának nap-keleti kapujához, melly nap-keletre néz: és imé a' kapu bé-menetelénél huszon-öt férfi: és látám azok között Jezoniást az Azur fiát, és Feltziást, a' Banaiás fiát, a' nép fejedelmit.

2. És monda nékem: Ember fia, ezek a' férfiak, a' kik hamisságot gondolnak, és igen gonosz tanátsot tartnak e' városban,

3. Mondván: Nem meg-épültenek-e régen a' házak? ez a' vas-fazék, mi pedig a' hús.

4. Az-okáért jövendölly felölök, jövendölly ember fia.

5. És reám rohana az Úr lelke, és monda nékem: Szólly: Ezeket mondgya az Úr: Igy szóllottatok Isráel háza, és a' ti szivetek gondolátit ismérem én.

6. Igen sokakat öltetek-meg e' városban, és meg-töltöttétek az ö útszáit meg-ölettekkel. B

7. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: A' ti halottaitok, a' kiket az ö közepire vetettetek, azok a' hús, és ez a' vas-fazék: és ki-viszlek titeket annak közepiröl.

8. A' fegyvertöl féltetek, és fegyvert hozok reátok, úgy-mond az Úr Isten.

9. És ki-vetlek titeket annak közepiröl, és adlak titeket az ellenségek kezébe, és ítéletet tészek ellenetek.

10. Fegyverrel estök-el: az Isráel határiban itéllek-meg titeket, és meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr.

11. És nem lészen néktek vas-fazékká, és ti nem lésztek annak közepette hússá: az Isráel határiban itéllek-meg titeket.

12. És meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr: mivelhogy az én parantsolatimban nem jártatok, és az én itéletimet nem tselekedtétek, hanem a' Pogányok törvényi szerént, a' kik környületek vannak, tselekedtetek. C

13. És lön, midön profétálnék, Feltziás, a' Banaiás fia, meg-hala: és le-esém az ortzámra kiáltván nagy szóval, és mondék: Ah, ah, ah Uram Isten; el-fogyatod-e te az Isráel maradékit?

14. És lön az Úr igéje én hozzám, mondván.

15. Ember fia, az atyád fiai, az atyád-fiai,

fiai, a' férfiú rokonid, és Iſraëlnek egéſz háza, minnyájan, a' kiknek mondották a' Jeruſalem lakói: Meſzſze távozzatok az Úrtól, nékünk adatott örökségül a' föld.

16. Azokáért ezeket mondgya az Úr Iſten, mivelhogy távúl üztem öket a' Pogányok közé, és mivelhogy el-hintettem öket a' földekre: kitſiny ſzent helyül léſzek nékik a' földekben, a' mellyekre mentek.

17. Azokáért ſzólly, Ezeket mondgya az Úr Iſten: Egybe gyüjtlek titeket a' népek közül, és egybe ſzedlek a' földekről, a' mellyekre oſzlottatok, és néktek adom az Iſrael földét.

18. És bé-mennek oda, és el-vetik belőle minden ö botránkozáſit, és minden útálatoſságit.

D Jer. 31. f. 33. Ez. 36. f. 26.

19. * És egy ſzivet adok nékik, és új lelket adok ö-beléjek: és el-vészem a' kö-ſzivet az ö teſtekből, és hús ſzivet adok nékik.

20. Hogy az én parantſolatimban járjanak, és az én itéletimet meg-örizzék, és megtſelekedgyék azokat: és legyenek én népemmé, és én legyek ö Iſtenök.

21. A' kiknek ſzivök a' botránkozáſok, és az ö útálatoſságok után jár, azok útait az az ö fejekre téſzem, úgy-mond az Úr Iſten.

22. És fel-emelék a' Kerubimok az ö ſzárnyokat, és a' kerekek ö-vélek: és az Iſraël Iſtenének ditsősége vala azokon.

23. És fel-méne az Úr ditsősége a' város közepiről, és álla a' hegyre, melly a' városnak Nap-keletire vagyon.

24. És a' lélek fel-emele engem, és Káldeába vün a' fogságban-lévőkhöz, látásban, az Iſten lelke által: és el-véteték elölem a' látás, mellyet láttam vala.

25. És meg-beſzéllém a' fogságban lévőknek az Úrnak minden igéit, mellyeket nékem jelentett vala.

XII. RÉSZ.

Ezekielnek meg-hagyattatik, hogy egyet-mását a' házból ki-hordgya a' népnek láttára, a' háza óldalát által lyukaſzſza; mellyel jeleniſe Jeruſalemnek királyával együtt puſztúlását, és rabságba vitelét, azokon kivül a' kik éhséggel, fegyverrel, és dög-hálállal el-veſznek: azt-is megmutattya, hogy a' Próféták jövendöléſi bétellyeſednek rövid idő alatt.

A 1. És lön az Úr igéje én hozzám: mondván;

2. Ember fia, a' búſitó ház-közepett lakol te: a' kiknek ſzemök vagyon a' látáſra, és nem látnak; és fülök a' halláſra, és nem hallanak: mert búſitó ház.

3. Te azért, ember fia, tſinálly magadnak el-költözésre való edényeket, és költözzél-el nappal ö előttök: költözzél pedig a' te helyedről más helyre, ſzemök láttára, ha talám meg-láttyák: mert búſitó ház.

4. És vidd-ki a' te edényidet mint az el-költözönek edényit nappal ſzemök láttára: te pedig menny-ki eſtve ö előttök, a' mint ki-mégyen az el-költözö. B

5. Szemök előtt lyukaſzd-által magadnak a' falt: és menny-ki azon.

6. Szemök láttára vállokon hordoztatol, a' ſetétben vitetel-ki: az ortzádat född bé, és ne nézd a' földet: mert tſodáúl adtalak téged az Iſraël házának.

7. Úgy tſelekedém azért, a' mint parantſolta vala nékem az Úr: az én edényimet elö-hozám, mint az el-költözönek edényit nappal: és eſtve által-lyukaſztám magamnak a' falt kézzel: és a' ſetétben ki-menék, vállokon hordoztatván ſzemök láttára.

8. És lön az Úr beſzéde reggel én hozzám, mondván: C

9. Ember fia, vallyon nem mondák-e néked az Iſraël háza, a' búſitó ház: Mit tſelekeſzel te?

10. Mondgyad nékik: Ezeket mondgya az Úr Iſten: E' terh a' fejedelmen, a' ki Jeruſalemben vagyon, és Iſraëlnek egéſz házán, melly ö közöttök vagyon.

11. Mondgyad: Én ti tſodátok vagyok: a' mint tſelekedtem, úgy történik rajtok. El-költöznek, és fogságra mennek.

12. És a' fejedelem, a' ki közöttök vagyon, vállon hordoztatik, ſetétben mégyen-ki: a' falt lyukaſztyák-által, hogy ki-vigyék ötet: az ö ortzája bé-födöztetik, hogy ne láſsa a' földet ſzemével. D

13. * És ki-terjeſztem az én hálómat öreája, és meg-fogattatik az én varsámban: és Babylonba viſzem ötet a' Káldéuſok földébe: és azt ſem láttya, és ott hal-meg. * *Inf.* 17. *f.* 20.

14. És minnyájokat, a' kik körüle vannak, az ö ſegétségét, és az ö ſeregit, el-ſzélleſztem minden ſzélre: és fegyvert vonſzok utánnok.

15. És meg-tudgyák, hogy én vagyok az Úr, mikor el-ſzélleſztem öket a' Pogányok közé, és el-hintem öket a' földekre.

16. És kevés férfiakat hagyok-meg közülök a' fegyvertől, és éhségtől, és a' dög-halváltúl: hogy meg-beſzéllyék minden ö vétkeket a' Pogányok között, a' kikhez bémennek: és meg-tudgyák, hogy én vagyok az Úr. E

17. És lön az Úr beſzéde én hozzám, mondván:

18. Ember fia, a' te kenyeredet háborodva egyed: de a' vizedet-is ſietséggel, és ſzomorúsággal igyad

19. És mondgyad a' föld népének: Ezeket mondgya az Úr Iſten azoknak, a' kik Jeruſalemben laknak az Iſraël földén: Az ö kenyeröket ſzorgalmatoſsággal éſzik, és az ö vizöket nyomorúsággal iſzſzák: hogy el-hagyattaſsék a' föld az ö ſokaságától, mind azok hamiſságáért a' kik rajta laknak.

F 20. És a' városok, mellyekben most laknak, el-pusztúlnak, és a' föld el-hagyattatik: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr.

21. És lön az Úr beszéde én hozzám, mondván:

22. Ember fia, mitsoda példa-beszédetek vagyon néktek az Izraël földében, mondván: Meszsze el-hallasztatnak a' napok, és elvész minden látás?

23. Azokáért mondgyad nékik: Ezeket mondgya az Úr Isten: Meg-szünetem e' példa beszédet, és közönségessen nem-is mondatik többé Izraëlben: és mond-meg nékik, hogy el-közelgettenek a' napok, és minden látásnak beszéde.

24. Mert nem lészen többé semmi heábavaló látás, se kétséges jövendölés az Izraël
G fiai között.

25. Mert én az Úr szóllok: és valami igét szóllok, meg-lészen, és tovább nem halad: hanem a' ti napotokban, búsító ház, szóllom az igét, és meg-tselekeszem azt, úgy-mond az Úr Isten.

26. És lön az Úr beszéde én hozzám, mondván:

27. Ember fia, imé az Izraël háza azt mondgya: A' látás, a' mellyet ez lát, sok napokra való: és hoszszú időkre profétál ez.

28. Azokáért mond-meg nékik: Ezeket mondgya az Úr Isten: Nem halad tovább semmi én beszédem: az ige, mellyet szól lok, bé-tellyesedik, úgy-mond az Úr Isten

XIII. RÉSZ.

Fenyegeti az Úr a' hamis profétákat, kik a' népet el-tsábittyák, hamissan békeséget igérvén, és a' falt polyva nélkül sárral bé-kenvén. Hasonlóképen a' hamissan jövendölö aszszonyokat-is, kik minden könyök-alá párnátskákat varnak.

A 1. És lön az Úr beszéde én hozzám, mondván:

2. Ember fia jövendölly az Izraël profétái ellen, a' kik profétálnak: és mondgyad az ö szivektöl profétálóknak. Halgassátok az Úr igéjét:

Jer. 31. a. 1. Inf. 14. c. 9. & 34. a. 2. 3. Ezeket mondgya az Úr Isten: * Jaj a' balgatag profétáknak, kik az ö lelkeket követik, és semmit nem látnak.

4. Mint a' pusztában a' rókák, ollyak valának a' te profétáid Izraël.

5. Nem mentetek-fel ellenbe, se falt közbe nem vetettetek az Izraël házáért, hogy a' hartzon meg-állanátok az Úr napján.

6. Hiuságokat látnak, és hazugságot jövendölnek, mondván: Az Úr mondgya: holott az Úr nem küldötte öket: és megáltalkodtak, hogy bizonyittsák a' beszédet.

7. Vallyon nem heába-való látást láttatok-e, és nem hazug jövendöléft szóllottatok-e? és azt mondgyátok, az Úr mondgya: holott én nem szóllottam.

8. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: Mivelhogy hiuságokat szóllottatok, és hazugságot láttatok: azokáért imé én ellenetek, úgy-mond az Úr Isten: B

9. És lészen az én kezem a' profétak ellen, a' kik hiuságokat látnak, és hazugságot jövendölnek: az én népemnek tanátsában nem léfznek, és az Izraël házának be-irásában nem irattatnak, sem az Izraël földére bé nem mennek: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr Isten:

10. Azért hogy meg-tsalták az én népemet, mondván: Békeség, és nints békeség: és ö falt épit vala, azok pedig tapasztyák vala polyva nélkül-való sárral.

11. Mond-meg azoknak, a' kik egyelitès-nélkül tapasztnak, hogy el-döl: mert bévséges zápor-essö lészen, és onnan felyülesö igen nagy köveket adok, és el-hányó forgó-szelet.

12. Mert imé el-dölt a' fal: vallyon nem mondatik-e néktek: Hol vagyon a' tapasztás, mellyet tapasztottatok?

13. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: És ki-botsátom a' forgó-szelet az én haragomban, és bévséges zápor essö lészen az én búsúlásomban: és nagy kövek az én C haragomban a' meg-emésztésre.

14. És el-bontom a' falt, mellyet egyelitès nélkül tapasztottatok, és a' földig le-rontom azt, és ki-nyilatkozik az ö fondamentoma: és el-döl, és meg-emésztetik annak közepette: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr.

15. És ki-töltöm boszszúságomat a' falon, és azokon, a' kik azt egyelitès nélkül tapasztyák, és azt mondom néktek: Nintsen a' fal, és nintsenek, a' kik azt tapasztyák.

16. Az Izraël profétai, kik Jerusalemnek profétálnak, és a' békeség látását láttyák önéki: és nints békeség, úgy-mond az Úr Isten.

17. És te ember fia, fordítsd az ortzádat a' te néped leányi ellen, a' kik az ö szivekböl profétálnak, és jövendölly ellenek.

18. És mondgyad: Ezeket mondgya az Úr Isten: Jaj a' kik vánkoskákat varranak minden kéznek könyöke alá: és vánkosokat tsinálnak minden idö-bélieknek fejök-alá a' lelkek meg-fogására: és mikor fogdosnák az én népemnek lelkeit, meg-elevenitik vala azoknak lelkeit.

19. És gyalázattal illetnek vala engem az én népem elött, egy marok árpáért, és egy darab kenyérért, hogy meg-ölnék a' lelkeket, mellyek meg-nem halnak, és megelevenitenék, a' lelkeket, mellyek nem élnek, hazudván az én népemnek, melly elhiszi a' hazugságokat. D

20. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: Imé én a' ti vánkoskátok ellen, mellyekkel ti a' röpösö lelkeket fogdosátok: és

el-ſzakaſztom azokat a' ti karotokról: és el-botsátom a' lelkeket, a' mellyeket ti meg-fogtok, a' lelkeket az el-röpüléſre.

21. És el-ſzakaſztom a' ti vánkoſitokat, és meg-ſzabaditom az én népemet a' ti kezetekből, és nem léſznek többé kezeitekben prédáláſra: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr.

22. Azért, hogy meg-ſzomoritottátok az igaznak ſzivét hamiſſan, a' kit én meg nem ſzomoritottam: és meg-erösſitettétek az istentelennek kezeit, hogy meg ne térne az ö gonoſz útáról, és élne:

23. Azokáért hiuságot nem láttok, és jövendöléſeket nem jövendöltök többé, és ki-ſzabaditom az én népemet a' ti kezetekből: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr.

XIV. RÉSZ.

Fenyegeti az Úr a' bálványozókat, kik képmutátóképen járúlnak a' Profétákhoz, hogy az Úrtól tudakozzanak, hogy el-veſzti öket; és a' profétákat-is meg-tſallyák, hogy az ö gonoſzságok ſzerént felellyenek nékik Noe, Daniel, és Jób az ö igazságokért meg-ſzabadúlnak a' fegyvertöl, éhségtöl, és dög-haláltól, mellyeket ereſzt a' gonoſzokra. Azonban az Iſraelnek maradéki vigaſztaltatnak.

A 1. És férfiak jövének hozzám az Iſrael vénei közül, és le-ülének elöttem.

2. És lön az Úr beſzéde én hozzám mondván:

3. Ember fia, ezek a' férfiak az ö tiſztátalanságokat ſzivökbe helyheſztették, és az ö hamiſságoknak botránkozását az ö ortzájok eleibe állatták; vallyon meg-kérdetvén

B felelek-e nékik?

4. Azért ſzólly nékik, és mondgyad nékik: Ezeket mondgya az Úr Iſten: Minden ember az Iſrael házából, a' ki tiſztátalanságát ſzivébe helyheſzteti, és hamiſságának botránkozását ortzája eleibe állattya, és a' profétához mégyen meg-kérdvén ö általa engem: én Úr meg-felelek annak az ö tiſztátalanságinak ſokasága ſzerént:

5. Hogy meg-fogattaſsék az Iſrael háza az ö ſzivében, mellyel el-távoztak én tölem minden ö bálványok miatt.

6. Azokáért mondgyad az Iſrael házának: Ezeket mondgya az Úr Iſten: Térjetek-meg, és távozzatok-el a' ti bálványitoktól, és minden fertelmeſségitektöl forditsátok-el a' ti ortzáitokat.

7. Mert valamelly ember az Iſrael házából, és a' zſidóvá-löttek közül valamelly jövevény léſzen Iſraelben, ha el-idegenül tölem, és az ö bálványit az ö ſzivébe helyheſzteti, és hamiſságának botránkozását az ö ortzája eleibe állattya, és a' profétához mégyen, hogy meg-kérdgyen ö általa engem: én Úr meg-felelek néki én magam által.

8. És arra az emberre vetem az ortzámat, C
és példáva téſzem ötet, és példa-beſzéddé, és el-veſztem ötet az én népem közül: és meg-tudgyatok, hogy én vagyok az Úr.

9. * És a' proféta mikor el-tevelyedik, * *Supr.* 13. a. 3.
és igét ſzóll: én Úr áltattam el azt a' profétát: és ki-nyújtom kezemet ö reája, és el-törlöm ötet Iſraelből az én népem közül.

10. És az ö hamiſságokat viſelik: a' kérdönek hamiſsága ſzerént, úgy léſzen a' proféta hamiſsága-is.

11. Hogy el-ne tévelyedgyék többé én tölem az Iſrael háza, ſe meg ne ferteztеſsék minden ö vétkeivel: hanem legyenek nékem népem, és én legyek nékik Iſtenök, úgy-mond a' ſeregek Ura.

12. És lön az Úr beſzéde én hozzám, mondván:

13. Ember fia, a' föld mikor vétkezik D
én ellenem, hogy vétkezvén vétkezzék, ki-nyújtom az én kezemet ö-reája, * és meg-rontom az ö kenyerének páltzáját: és éhséget botsátok ö reája, és el-ölöm róla az embert, és a' barmot. * *Supr.* 4. d. 16. & 5. d. 16.

14. És ha ezek a' három férfiak léſznek-is ö-közepette, Nóe, Dániel, és Jób: ök az ö igazságokkal meg-ſzabadittyák az ö lelkeket, úgy-mond a' ſeregek Ura.

15. Hogy-ha igen gonoſz vadakat hozok-is a' földre, hogy el-puſztittſam azt; és útatlanná léſzen, azért, hogy nintſen azon által-menö a' vadak miatt: E

16. E' három férfiak ha azon léſznek: élek én, úgy-mond az Úr Iſten, hogy ſe fiokat, ſe leányokat meg nem ſzabadittyák: hanem tſak ök ſzabadúlnak meg, a' föld pedig el-puſztúl.

17. A' vagy ha fegyvert hozok arra a' földre, és meg-mondom a' fegyvernek: Menny-által a' földön: és el-ölöm arról az embert, és a' barmot:

18. És e' három férfiak léſznek ö közepette; élek én, úgy-mond az Úr Iſten, meg nem ſzabadittyák a fiokat, ſem a' leányokat: hanem tſak ö-magok ſzabadúlnak-meg. F

19. Ha pedig dög-halált botsátok-is arra a' földre, és ki-öntöm haragomat reája vér-ontáſſal, hogy el-vegyem arról az embert, és a' barmot:

20. És ha Nóe, és Dániel, és Jób léſzen-is ö-közepette: élek én, úgy-mond az Úr Iſten, hogy a' fiat, és a' leányt meg nem ſzabadittyák: hanem ök az ö igazságokkal meg-ſzabadittyák az ö lelkeket.

21. Mert ezeket mondgya az Úr Iſten: Hogy-ha az én négy veſzedelmes itéletimet, a' fegyvert, és az éhséget, és a' gonoſz vadakat, és a' dög-hálált botsátom is Jeruſalemre, hogy ki-öllyem belöle az embert, és a' barmot:

22. Mindazáltal hagyattatnak ö-benne, a' G
kik meg-ſzabadittsák fiokat, és leányokat:

imé azok ti hozzátok bé mennek, és meglättyátok az ö útokat, és az ö találmányokat, és meg vigasztaltattok a' vesze delemből, mellyet Jerusalemre hoztam, mind azokból mellyeket ö reá hordottam.

23. És meg-vigasztalnak titeket, mikor meg-láttyátok az ö útokat, és az ö találmányokat: és meg-ismériték, hogy nem heába tselekedtem mindeneket, a' miket rajta tselekedtem, úgy-mond az Úr Isten.

XV. RÉSZ.

Valamint a' szölö-töröl le-metszettetett veszszö a' tüztöl meg-emésztetik, úgy a' Zsidók gonoszságokért Jerusalemmel együtt tüztöl emésztetnek-meg.

A 1. És lön az Úr beszéde én hozzám mondván:

2. Ember fia, mi lészen a' szölö-fajából a' berkeknek minden fai közül, mellyek az erdök fai között vannak?

3. Vallyon vétetik-e abból fa, hogy alkotmány légyen; vagy tsinálnak-e abból szeget, hogy valami edény függjön arról?

4. Imé a' tüznek adatott eleségül: mind a' két részét meg-emésztette a' tüz, és a' közepe hamuvá lött: vallyon hasznos lészen-e alkotmányra?

5. Még mikor egész vólt-is nem, vólt alkotmányra illendö, mennyivel inkább midön B azt a' tüz meg-emésztette, és meg-égette, semmi alkotmány abból nem lészen?

6. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: A' mint a' szölö fáját az erdö fai között, mellyet a' tüznek adtam meg-emésztésre: úgy adom a' Jerusalem lakóit.

7. És ellenek vetem az ortzámat: a' tüzböl mennek-ki, és a' tüz emészti-meg öket: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr, mikor az ortzámat ellenek vetem,

8. És a' földet útatlanná, és pusztává tészem: azért, hogy vétkesek vóltak, úgymond az Úr Isten.

XVI. RÉSZ.

Jerusalem az elött igen el-vetett lévén, 's az Úrtól az után igen fel-magasztaltatván annak hálá-adatlanságát, mellyet sok bálványozásival mutatott, a' kurvának példája alatt le-irja; és bálványozását-is, kivel Samariát, 's még Sodomát-is felyül haladta: annak okáért pusztúlásra, és más nemzetségek tsúfjává tészi ötet, a' maradékinak mindazonáltal meg-tartya fogadását.

A 1. És lön az Úr beszéde én hozzám, mondván;

2. Ember fia, add tudtára Jerusalemnek az ö útálatosságit:

3. És mondgyad: Ezeket mondgya az Úr Isten Jerusalemnek: A' te gyökered, és a' te nemzetséged a' Kánaán földéből: az atyád Amorræus, és az anyád Tzetéa.

4. És mikor születtél, a' te születésednek napján nem mettszetett-el a' te köldököd, és vizzel meg nem mosattattál egésségre, se sóval meg nem sózattattál, se ruhákba nem takartattál.

5. Nem könyörült szem rajtad, hogy valamit ezek közül tselekednék veled, könyörülvén rajtad: hanem el-vettettél a' föld színéröl, a' te lelkednek meg-útálásában, mellynap születtél.

6. El-menvén pedig melletted, láttalak téged meg-tapodtatni a' te véredben. És mondék néked, mikor a' te véredben vólnál: Élly. Mondám, mondok, néked: A' te véredben élly.

7. Meg-sokasítottalak téged mint a' mezei füvet: és meg-sokasodtál, és nagyá löttél, és bé-mentél, és az aszszonyi ékességre jutottál: a' te emlöid meg-nevekedtek, és a' te szöröd ki-ütött: és mezitelen vóltál, és rakva szégyenséggel.

8. És mellöled mentem-el, és láttalak téged: és imé a' te idöd, a' szeretök ideje: és reád teritém a' ruhámat, és bé-födém a' te gyalázatodat. És meg-esküttem néked, és szövetséget szerzettem veled, (úgymond az Úr Isten:) és enyimmé löttél.

9. És meg-mostalak téged vizzel, és kitisztitottalak téged a' te véredböl: és megkentelek téged olajjal.

10. És meg-ruháztalak téged szinüekkel, és sarut adtam néked kék börböl: és biborral övedzettelek-meg téged, és vékony ruhákba öltöztettelek téged. B

11. És meg-ékesítettelek téged ékességgel, és arany peretzeket adtam a' kezeidre, és arany lántzot a' nyakad körül.

12. És násfát adtam az ortzádra, és karikákot a' füleidre, és ékességnek koronáját a' fejedre.

13. És meg-ékesítettél arannyal, és ezüstel, és fel-öltöztettél biborba, és tarka, és sok szinü ruhákba: zsemlyét, és mézet, és olajt öttél, és fölötte igen ékessé löttél, és országlásra jutottál.

14. És ki-ment a' hired a' Pogányok közé a' te szépségedért: mert tekélletes valál az én ékességemért, mellyet te reád raktam vala, úgy-mond az Úr Isten.

15. És el-bizván magadat szépségedben, paráználkodtál a' te hiredért, és ki-töttéd paráználkodásodat minden által-menöre, hogy azé lennél.

16. És vévén a' te ruháidból, tsinált magadnak iminnét amonnét egybe varrott magas helyeket, és úgy paráználkodtál azokon, a' mint nem lött, nem-is lészen.

17. És el-vitted a' te ékességednek szer-

ſzámit az én aranyomból, és ezüſtömböl, mellyeket néked adtam: és tſináltál magadnak férfiú képeket, és azokkal paráználkodtál.

18. És elö-vötted a' te ſok ſzinü ruháidat, és bé-födözted azokat: és az én olajomat, és a' jó illatú ſzerſzámomat azok eleibe tötted.

19. És az én kenyeremet, mellyet néked adtam, a' zſemlyét, és olajt, és mézet, mellyekkel téged tápláltalak, eleikbe raktad gyönyörüséges illatúl, és meg-lött, úgy-mond az Úr Iſten.

20. És el-vitted a' fiaidat, és leányidat: a' kiket nékem nemzettél: és azoknak áldoztad-meg, hogy meg-emészttetnének. Vallyon kitſiny-e a' te paráználkodáſod?

21. Meg-áldoztad az én fiaimat, és nékik ſzentelvén, oda adtad azokat.

22. És minden útálatoſságid, és paráznaſágid után, nem emlekeztél-meg a' te ifiúſágodnak napjairól, mikor mezitelen, és gyalázattal rakva vóltál, el-tapodtatva a' véredben.

23. És lön minden gonoſzságod után (jaj, jaj néked, úgy-mond az Úr Iſten)

24. És bordélyt épitettél magadnak, és paráználkodó házat tſináltál magadnak minden útſzákon.

25. Minden útnak kezdetin jelt épitettél a' te bordélyoskodáſodnak: és útálatoſsá tötted a' te ékeſségedet: és két-felé vetetted lábaidat minden úton-járónak, és meg-ſokaſitottad paráználkodáſidat.

26. És paráználkodtál az Egyiptus fiaival a' te nagy-teſtü ſzomſzédiddal, és meg-ſokaſitottad a' te paráználkodáſodat, hogy engem boſzſzontanál.

27. Imé én ki-nyújtom kezemet te reád, és el-vészem a' te igazságodat: és téged a' téged-gyülölö Paleſtinai leányoknak kivánſágokra adlak, a' kik el-pirúlnak a' te gonoſz útadon.

28. És paráználkodtál az Aſſyriuſok fiaival, azért, hogy még ſem elégedtél-meg: és minek utánna paráználkodtál, úgy ſem elégedtél-meg.

29. És meg-ſokaſitottad paráználkodáſodat Kánaán földében a' Káldeuſokkal: és úgy ſem elégedtél-meg.

30. Mivel tiſztittſam-meg a' te ſzivedet, úgy-mond az Úr Iſten; holott mind ezeket a' kurva, és ſzemtelen aſzſzony állatnak tſelekedetit miveled?

31. Mert fel-épitetted a' te bordélyodat minden útnak kezdetin, és a' te magas helyedet fel-tſináltad minden útſzán: és nem löttél mint a' kurva meg-únáſſal fellyebb vervén a' fizetéſt,

32. Hanem mint a' házaság-törö aſzſzony, ki a' férje fölött idegeneket viſzen-bé.

33. Minden kurvának fizetéſt adnak: te pedig fizetéſt adtál minden ſzeretöidnek, és ajándékokat ajándékoztál nékik, hogy bémennének te hozzád mindenünnét veled paráználkodni.

34. És te benned az aſzſzony állatok ſzokáſa ellen lött a' te paráználkodáſiban, és te utánnad nem léſzen paráználkodás: mert abban, hogy fizetéſt adtál, és fizetéſt nem vöttél, külömbség lött te benned.

35. Azokáért kurva hallyad az Úr igéjét.

36. Ezeket mondgya az Úr Iſten: Mivel hogy ki-öntetett a' te pénzed, és fel-födöztetett a' te gyalázatod a' te paráználkodáſidban a' te ſzeretöidre, és a' te útálatoſságidnak bálványira a' te fiaidnak vérében, a' kiket nékik adtál:

37. Imé én egybe-gyüjtöm minden ſzeretöidet, a' kikkel közösültél, és minnyájokat, a' kiket ſzerettél, mind azokkal a' kiket gyülöltél: és egybe-gyüjtöm azokat reád mindenünnét, és meg-mezitelenitem a' te gyalázatodat ö elöttök, és meg-láttyák minden rútságodat.

38. * És meg-itéllek téged a' házaſságrontók, 's a' vér-ontók itéletivel: és a' haragnak, és buzgó indulatnak vérébe keverlek.

39. És azoknak kezökbe adlak téged, és el-rontyák a' te bordélyodat: és el-bontyák a' te paráználkodó házadat: és le-vetköztetnek téged ruháidból, és el-véſzik a' te ékeſségednek ſzerſzámit: és mezitelennen hagynak téged, és gyalázattal rakva:

40. És ſokaságot hoznak reád, és megköveznek téged kövekkel, és meg-ölnek téged az ö fegyverökkel.

41. * És meg-égetik a' te házaidat tüzzel, és itéleteket téſznek ellened fölötte ſok aſzſzony állatoknak ſzemök elött: és megſzünöl paráználkodni, és többé fizetéſt nem adſz.

42. És meg-nyugſzik az én haragom te rajtad: és el-távozik az én búsúláſom te töled, és meg-nyugſzom, 's nem haragſzom többé.

43. Azért, hogy meg-nem emlekeztél a' te ifiúságidnak napjairól, és mind ezekkel ingerlettél engem: azokáért én-is fejedre téritettem a' te útaidat, úgy-mond az Úr Iſten, és nem tſelekedtem a' te vétkeid ſzerént a' te minden útálatoſságidban.

44. Imé minden, a' ki közönséges példa beſzédet mond, rólad véſzi azt, mondván: Mint az annya, úgy a' leánya-is.

45. A' te anyád leánya vagy te, ki megvetette az ö férjét, és a' fiait: és a' te néneidnek öttſe vagy te, kik meg-vetették az ö férjöket, és fiokat: az anyátok Tzetéa, és az atyátok Amorræus.

46. És a' te néned Samaria, ö és az ö leányi, kik bal-kezedre laknak: az ötséd pedig, ki jobb-kezedre lakik, Sodoma, és az ö leányi.

47. De az ö útokon ſem jártál, ſem az ö vétkek ſzerént nem tſelekedtél valamivel kevesbet: majd gonoſzbakat tſelekedtél azoknál minden útaidban.

E

* *Infr.* 23. b. 10.

* 4. *Reg.* 25. a. 9.

F

48. Élek én, úgy-mond az Úr Isten, hogy nem tselekedett ö maga Sodoma-is a' te ötséd, és az ö leányi, a' mint te tselekedtél, és a' te leányid.

* Gen. 19.c.14. 49. * Imé ez vólt Sodomának a' te ötsédnek hamisága, a' kevélység, a' kenyérnek elégsége, 's bévelködése, és az ö hivalkodása, és az ö leányié: és kezet a' szükölködönek, és szegénynek nem nyújtottak.

50. És fel-emelkedtek, és útálatosságokat tselekedtek elöttem: és el-vetettem öket, a' mint láttad.

51. És Samaria a' te büneidnek felényire nem vétkezett: hanem felyül-halladtad öket a' te vétkeiddel, és igazbakká tötted az atyádfiait minden útálatosságidban, a' mellyeket tselekedtél.

52. Azokáért te-is hordozd a' te szégyenségedet, a' ki felyül-halladtad az atyádfiait a' te büneiddel, 'gonoszbúl tselekedvén náloknál: mert igazbak löttek náladnál: azért te-is szégyenkedgyél, és viseld gyalázatodat, ki igazbakká tötted az atyádfiait.

53. És meg-téritem helyekre állatván öket a' Sodomaiaknak az ö leányokkal-való meg-téritése szerént, és Samariának, 's az ö leányinak meg-téritése szerént: és meg-téritem a' te fogságodat azok között,

54. Hogy viselyed gyalázatodat, és szégyenkedgyél mindenekben, a' miket tselekedtél vigasztalván öket.

G 55. És a' te ötséd Sodoma, és az ö leányi meg-térnek az ö régi állapattyokra: és Samaria, és az ö leányi meg-térnek az ö régi állapattyokra: és te, 's a' te leányid, meg-tértök a' ti régi állapatotokra.

56. Sodomának pedig a' te ötsédnek nem vólt hire a' te szádban, a' te kevélységednek napján,

57. Minek elötte ki-nyilatkoztatnék a' te gonoszságod: mint ez idöben, mikor a' Syria leányinak, és a' környüled-való Palestinaiaknak minden leányinak gyalázattyára vagy, kik környül-vésznek téged minden felöl.

58. A' te vétkedet, és a' te gyalázatodat te hordoztad, úgy-mond az Úr Isten:

59. Mert ezeket mondgya az Úr Isten: És tselekeszem veled, a' mint meg-útáltad az esküvést, hogy fel-bontanád a' szövetséget:

60. És én meg-emlekezem a' te ifiúságod napjaiban veled-való szövetségemröl: és örök szövetséget szerzek veled.

61. És meg-emlekezel a' te útaidról, és meg-szégyenled magadat: mikor viszsza-fogadod a' te nénéidet az ötséiddel együtt: és azokat néked leányúl adom, de nem a' te szövetségedböl.

62. És meg-erösitem én az én szövetségemet te veled: és meg-tudod, hogy én vagyok az Úr,

63. Hogy meg-emlekezzél, és meg pirúlly, és fel ne nyithasd többé a' szádat szégyenletedben, mikor meg-kegyelmezek néked mindenekben, valamiket tselekedtél, úgy mond az Úr Isten.

XVII. RÉSZ.

Két Sasnak, és plántáltatott, 's nevedékeny szölönek (ki nem bóldogitatik) példája alatt meg-jelentetik, hogy a' Babylon Királya Joakim Kiralyt Babylonba viszi, 's helyébe tészi Sedetziást; ki-is Nabukodonosornak adott hitét meg-szegvén Egyiptom királyához szalad: de Nabukodonosor kezébe adattatik, és Babyloniába vitettetvén, ort meg-hal. Az Úr a' kevélyt megalázza, és az alázatost fel-magasztallya.

A 1. És lön az Úr igéje én hozzám, mondván:

2. Ember fia, mondgy mesét, és szólly példa beszédet az Israel házának, és mondgyad:

3. Ezeket mondgya az Úr Isten: Egy nagy-szárnyú öreg sas, hoszszú tagokkal, rakva tollakkal, és külömb-külömb szinnel, jöve a' Libanusra, és el-vivé a' tzédrus fának velejét.

4. Az ágainak tetejét le-szegé: és azt a' Kánaán földére vivé, a' kereskedök városába tévé azt.

5. És vön a' föld magvában, és tévé azt a' földbe magnak, hogy gyökeret verne a' sok vizeknél: a' föld szinére tévé azt.

B 6. És mikor ki-tsirázott vólna, széles szölövé nevekedék alatsony állapattal, az ágai ö reá nézvén: és a' gyökerei alatta valának. Lön azért szölövé, és szölö-veszszöket hoza, és ágatskákat eresztе.

C 7. És lön más öreg sas, nagy-szárnyú, és sok tollú: és imé ez a' szölö, mint ha az ö gyökereit foglalná ahoz, az ö veszszeit kinyújtá hozzája, hogy öntözné ötet az ö ültetésének barázdáiból,

8. Jó földbe sok vizek mellett plántáltatott: hogy ágakat nevellyen, és gyümöltsöt teremjen, hogy nagy szölövé légyen. Mondgyad:

9. Ezeket mondgya az Úr Isten: Szerentsés lészen-e tehát? az ö gyökereit nem szakasztya-e ki, és az ö gyümöltsét nem szedi-e el, és nem száraztya-e meg az ö magvának minden veszszeit, és nem szárad-e meg: és nem erös karral, 's nem sok néppel lészen-e, hogy ki szakaszsza azt gyökereitöl?

10. Imé el-plántáltatott: Szerentsés lészen-e tehát? a' mikor ötet a' meleg szél éri, nem szárad-e meg, és az ö termésének földén nem fonnyad-e meg?

D 11. És lön az Úr igéje én hozzám, mondván:

12. Mond-meg az engedetlen háznak: Nem tudgyátok-e, mit jegyezzenek ezek? Mondgyad: Imé el-jö a' Babylon királya Jerusalembe: és fel-veszi az ö királyát, és a'

fejedelmit, és el-viszi azokat magához Babylonba.

13. És vészen a' királyi magból, és szövetséget szerez véle: és meg-esküttetí ötet. de a' földnek erősit-is el-viszi,

14. Hogy az ország alázatos légyen, és fel ne emelkedgyék, hanem meg-örizze az ö szövetségét, és meg-tartsa azt.

15. Ki el-távozván töle, követeket külde Egyiptushoz, hogy lovakat adna néki, és sok népet. Vallyon szerentsés lészen-e, vagy nyér-e szabadúlást, a' ki ezeket tselekedte? és a' ki fel-bontotta a' szövetséget, vallyon el-szalad-e?

16. Élek én, úgy-mond az Úr Isten: hogy a' királynak lakó-helyében, a' ki ötet királyá rendelte, a' kinek esküvését meg-szegte, és szövetségét fel-bontotta, melly ö-véle vala, Babylonnak közepette hal-meg.

17. És nem nagy sereggel, sem sok néppel visel ö ellene Fárao hadat: töltés hányással, és árkok tsinálásával, hogy sok lelkeket öllyön-meg.

18. Mert meg-szegte vala az esküvést, hogy fel-bontaná a' szövetséget, és imé kezét adta. És mivelhogy mind ezeket tselekedte, meg-nem menekedik.

19. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: Élek én, hogy az esküvést, mellyet megszegett, és a' szövetséget, mellyet fel-bontott, az ö fejére forditom.

20. * És ki-terétem ö ellene az én hálómat, és meg-fogattatik az én varsámban: és Babylonba viszem ötet, és meg-itélem ott ötet a' vétekért, mellyel meg-útált engem.

21. És minden ö el-futotti minden ö seregével fegyver miatt húllanak-el: a' maradéki pedig minden szélre el-hintetnek: és meg-tudgyátok, hogy én Úr szóllottam.

22. Ezeket mondgya az Úr Isten: És vészek én a' magas tzédrus fa velejéből, és eltészem: az ö ágainak gyenge tetejét le-szakasztom, és el-plántálom a' magas, és látható hegyen.

23. Israelnek magas hegyén plántálom-el azt, és ágakat nevel, és gyümöltsöt terem, és nagy tzédrus fává lészen: és alatta minden-féle madarak laknak, és minden röpülö-állat fészket rak az ö ágainak árnyéka alatt.

24. És meg-tudgyák a' tartománynak minden fai, hogy én az Úr aláztam meg a' magas fat, és fel-magasztaltam az alatson fat: és meg-száraztottam a' zöldellö fat, és megvirágoztattam a' száraz fat. Én Úr szóllottam, és meg-tselekedtem.

XVIII. RÉSZ.

Meg-vetvén Isten a' Zsidóknak példáját, megigéri, hogy a' fiú nem viseli az atyának gonoszságát, sem az atya a' fiáét, hanem ki-ki a' maga gonoszságát viseli: ha az istentelen penitenziát tart, üdvezül; az igaz pedig ha el-hagyja igazságát, el-vész. Int azért az Úr penitentziára, és szivnek megújitására.

1. És lön az Úr beszéde énhozzám, mondván A

2. Mi dolog, hogy közöttetek példa beszédül vészitek e' mondást az Israel földében, mondván: * Az atyák öttek savanyú szölöt, és a' fioknak fogok vásnak-meg? * *Jer.31 e.29.*

3. Élek én, úgy-mond az Úr Isten, ha lészen néktek többé e' mondás példa-beszédül Israelben.

4. Imé minden lelkek, enyimek: mint az atyának lelke, úgy a' fiúnak lelke-is enyim: a' melly lélek vétkezik, az hal-meg.

5. És a' férfiú ha igaz lészen, és itéletet 's igazságot tselekeszik, B

6. A' hegyeken nem észik, és szemeit fel nem emeli az Israel házának bálványira: és felebarátyának feleségét meg nem szeplösíti, és a' havi-folyású aszszonyhoz nem járúl:

7. És embert meg nem szomorit: a' zálogot az adósnak meg-adgya, erö-szakkal semmit el nem ragad: * az ö kenyerét az éhezönek adgya, és a' mezitelent bé-födözi ruházattal: * *Isa.58. b.7. Mat. 25.c.35.*

8. Uzsorára költsön nem ád, és többet nem vészen: a' hamisságtól el-fordittya a' kezét, és igaz itéletet tészen a' férfiú, 's a' férfiú között;

9. Az én parantsolatimban jár, és az én itéletimet meg-örizi, hogy igazságot tselekedgyék: ez az igaz, élettel él, úgy-mond az Úr Isten.

10. Hogy ha vér-ontó lator fiat nemz, és valamellyet tselekeszik ezek közül; C

11. És ha mind ezeket nem tselekeszi, hanem a' hegyeken észik, és felebarátyának feleségét meg-szeplösíti:

12. A' nyomorúltat, és a' szegényt megszomorittya, ragadományokat ragadoz, a' zálogot meg nem adgya, és a' szemeit a' bálványokra fel-emeli, útálatosságot tselekeszik;

13. Uzsorára ád, és többet vészen: vallyon él-e? nem él. Mikor mind meg-tselekeszi ezeket az útálatosságokat, halállal halmeg, az ö vére ö rajta lészen.

14. Hogy ha fiat nemz, a' ki látván az attyának minden büneit, mellyeket tselekedett, fél, és hasonlót azokhoz nem tselekeszik:

15. A' hegyeken nem észik, és a' szemeit fel nem emeli az Israel házának bálványira, és felebarátyának feleségét meg nem szeplösíti:

16. És a' férfiat meg nem szomorittya, a' zálogot meg nem tartya, és ragadományt nem ragadoz, az ö kenyerét az éhezönek adgya, és a' mezitelent bé-födözi ruházattal: D

17. A' szegényen bosszúságot nem tészen kezével, uzsorát, és többet nem vészen, az

én itéletimet meg-tselekeszi, az én parantsolatimban jár: ez nem hal-meg az ö attyának hamisságában, hanem élettel él.

18. Az ö attya, mivelhogy boszszúságot tött, és eroszakot tselekedett az attyafiának, és gonoszt mivelt az ö népe között, imé meghólt az ö hamisságában.

19. És azt mondgyátok: Miért nem viselte a' fiú az attya hamisságát? Azért, tudni illik, hogy a' fiú itéletet, és igazságot tselekedett, minden parantsolatimat meg-örizte, és meg-mivelte azokat, élettel él.

E 20. * A' melly lélek vétkezik, az halmeg: a' fiú nem viseli az attya hamisságát, és az atya nem viseli a' fia hamisságát: az igaznak igazsága ö-rajta lészen, és az istentelennek istentelensége lészen ö rajta.

* Deut. 14. c. 16. 4. Reg. 14. b. 6. 2. Par. 25. b. 4.

21. Ha pedig az istentelen penitentziát tart minden büneiröl, mellyeket tselekedett, és meg-örizi minden parantsolatimat, és itéletet, 's igazságot tselekeszik: élettel él, és meg nem hal.

22. Minden hamisságiról, mellyeket tselekedett, meg nem emlekezem: az ö igazságában, mellyet tselekedett, él.

* Pſal. 29. a. 4. Inf. 33. c. 11. 23. * Vallyon én akaratom-e az istentelennek halála; úgy-mond az Úr Isten, és nem, hogy meg-térjen-e az ö útairól, és éllyen?

24. Ha pedig el-tér az igaz az ö igazságától, és hamisságot tselekeszik minden útálatosságok szerént, mellyeket tselekedni szokott az istentelen, vallyon él-e? minden igazsági, mellyeket tselekedett vólt, nem lésznek emlekezetben; a' gonoszságban, a' mellyet tselekedett, és az ö bünében, mellyel vétkezett, azokban hal-meg.

25. És azt mondottátok: Nem igaz az Úrnak úttya. Hallyátok azért Israel háza: Vallyon nem igaz-e az én útam, és nem inkább horgasok-e a' ti útaitok?

26. Mert mikor el-tér az igaz az ö igazságától, és hamisságot tselekeszik; meg-hal azokban: a' hamisságban, a' mellyet tselekedett, hal-meg.

27. És mikor ki-tér az istentelen az ö istentelenségéből, mellyet tselekedett, és itéletet, 's igazságot tselekeszik: ö az ö lelkét meg-tartya életben.

28. Mert eszébe vévén magát, és megtérvén minden hamisságiból, mellyeket tselekedett; élettel él, és meg nem hal.

G 29. És azt mondgyák az Israel fiai: Nem igaz az Úr úta. Vallyon nem igazak-e az én útaim, Israel háza, és nem inkább horgasok-e a' ti útaitok?

30. Azokáért mindeneket az ö útai szerént itélek-meg Israel háza, úgy mond az Úr Isten. * Térjetek-meg, és tartsátok penitentziát minden hamisságtokról: és nem lészen romlástokra a' hamisság.

* Mat. 3. a. 2.

31. Vessétek-el töletek minden gonoszságtokat, mellyeket tselekedtetek, és szerezzetek magatoknak új szivet, és új lelket: és miért haltok-meg, Israel háza?

32. * Mert nem akarom a' meg-halónak halálát; úgymond az Úr Isten, térjetek-meg, és éllyetek.

* Supr. 23. Inf. 33. c. 11.

XIX. RÉSZ.

Az oroszlány, és két oroszlány kölykök példája alatt képzi Joakáz, és Joakim Király fogságát, le irja Jerusalem várasának elöbbeni bóldog állapattyát; következendö romlását pedig, a' ki-vágattatott, és el-pusztitatott szölönek példája alatt elö-hozza.

A 1. És te siráſt tégy az Israel fejedelmin, és mondgyad:

2. Miért, hogy az anyád a' nöstény-oroszlány a' him-oroszlányok között fekütt, az oroszlányotskák között nevelte-fel az ö kölykeit?

3. És fel-nevele egyet az ö oroszlányotskái közül, és oroszlánnyá lön: és prédát tanúla fogni, és embert enni.

4. És meg-hallák azt felöle a' Pogányok, és nem az ö sebek nélkül fogák-meg ötet: és el-vivék ötet lántzokon Egyiptus földébe.

B 5. Ki midön látta vólna, hogy meg-erötlenült, és oda veszett az ö reménysége: vön egyet az ö oroszlányotskái közül, oroszlánnyá rendelé ötet.

6. Ki az oroszlányok között jár vala, és oroszlánnyá lön: és prédát tanúla fogni, és embereket enni:

7. Tanúla özvegyeket tenni, és azok városit el-pusztitani: és el-pusztúla a' föld, és az ö tellyes-vólta, amaz orditásának szavától.

8. És egybe gyülének ellene a' Pogányok mindenünnét a' tartományokból, és ki-terité reája az ö hálójokat, azoknak sebök által meg-fogattaték.

C 9. És rekeszbe tévék ötet, lántzokon vivék-el ötet a' Babylon királyához: és tömlötzbe tévék ötet, hogy ne hallattatnék többé az ö szava az Israel hegyein.

10. A' te anyád a' te véredben mint a' viz mellett plántáltatott szölö: az ö gyümöltsi, és az ágai fel-nevekedtek a' sok vizektöl.

D 11. És az ö vastag veszszei az uralkodók páltzáivá lettek, és fel-magasztaltatott az ö állapattya az ágak között: és látta az ö magasságát az ö veszszeinek sokaságában.

12. És ki-szakasztatott a' haragban, és a' földre vettetett, * és a' sütö szél meg-száraztotta az ö gyümöltsét: meg-sényvedtek: és meg-száradtak az ö erösségének veszszei: a' tüz emésztette-meg ötet.

* Oſe. 13. d. 15.

13. És most a' pusztába plántáltatott-el, az útatlan, és sovány földre.

14. És tüz méne-ki az ö ágainak veszszejéböl, melly meg-emészté az ö gyümöltsét:

és nem vólt ö rajta az erös veſzſzö, uralkodóknak páltzája. Siralom ez, és ſiralomra leſzen.

XX. RÉSZ.

A' kérdezkedöknek nem akar feleletet adni, mert mind Egyiptomban, mind a' puſztában, 's mind az igéretnek földén által hágták az ö parantſolatit, és bálványokat imádtak; noha öket fenyegette-is, de megengedett nékik, hogy ne ſzidalmaznák a' pogányok az ö nevét: moſt pedig mind ezek után meg-igéri nékik, hogy viſzſzaviſzi öket földökre, a' hol néki ſzolgálni fognak: Iſmét az erdönek meg-égetéſén Jeruſalemnek veſzedelme példáztatik.

A 1. És lön a' hetedik eſztendöben, az ötödikben, a' hónak tizedikén: férfiak jövének az Iſraël vénei közül, hogy kérdezkednének az Úrtól, és le-ülének elöttem.

2. És lön az Úr beſzéde én hozzám, mondván:

3. Ember fia, ſzólly az Iſraël véneinek, és mondgyad nékik: Ezeket mondgya az Úr Iſten: Vallyon én hozzám jöttetek-e ti kérdezkedni? élek én, hogy meg nem felelek néktek, úgy-mond az Úr Iſten.

4. Ha itéled öket, ha itéled ember fia, az ö attyok útálatoſságit mutasd-meg nékik.

5. És mondgyad nékik; Ezeket mondgya az Úr Iſten: az napon, mellyen Iſraëlt válaſztám, és fel-emelém kezemet a' Jákob háza magváért, és meg-jeleném nékik Egyiptus földében, és fel-emelém kezemet ö érettek, mondván: Én vagyok a' ti Uratok Iſtentek:

6. Az napon fel-emelém kezemet ö érettek, hogy ki-hoznám öket Egyiptus földéből a' földre, mellyet készitettem vala nékik, melly téjjel, és mézzel folyó: melly jeles minden földek között.

7. És mondék: Ki-ki az ö ſzemeinek botránkozáſit veſſe-el, és az Egyiptus bálványiba meg ne fertezödgyetek: én vagyok a' B ti Uratok Iſtentek.

8. És boſzſzontának engem, és nem akarának engem halgatni: Senki az ö ſzemeinek útálatoſságit el-nem vetette, ſem el nem hagyták az Egyiptus bálványit: és mondám, hogy ki-önteném boſzſzonkodáſomat reájok, és ki-tölteném rajtok haragomat, az Egyiptus földe közepin.

9. És meg-tſelekedtem az én nevemért, hogy meg ne ferteztetnék a' Pogányok elött, a' kik között valának, és a' kik között megjelentem nékik, hogy ki-hoznám öket Egyiptus földéből.

* Lev. 10. a. 5. Rom. 10. a. 5.

10. Ki-vetém azért öket Egyiptus földéből, és ki-vüm öket a' puſztába.

11. * És nékik adám az én parantſolatimat, és az én itéletimet meg-mutatám nékik, mellyeket meg-tſelekedvén az ember, él azokban.

12. * Annak fölötte az én ſzombatimat-is nékik adám, hogy jelül lennének közöttem 's közöttök: és tudnák, hogy én vagyok az öket meg-ſzentelö Úr.

* *Exod.* 20. *b.* 8. & 31. *c.* 13. *Deut.* 5. *b.* 14.

13. És haragra ingerlének engem az Iſraël háza a' puſztában, az én parantſolatimban nem járának, és az én itéletimet megveték, mellyeket meg-tſelekedvén az ember él azokban: és az én ſzombatimat fölötte igen meg-ferteztették: azért mondám, hogy ki-önteném haragomat reájok a' puſztában, és meg-eméſzteném öket.

14. És meg-tſelekedtem az én nevemért, hogy meg ne ferteztetnék a' Pogányok elött, a' kik közül ki-vetém öket az ö ſzemök láttára.

15. Én azért fel-emelém kezemet reájok C a' puſztában, hogy bé ne vinném öket a' földre, mellyet nékik adtam, melly téjjel és mézzel folyó, és minden földeknél jelesb:

16. Mert az én itéletimet meg-vetették, és az én parantſolatimban nem jártak, és az én ſzombatimat meg-ferteztették: mert a' bálványok után jár vala az ö ſzivök.

17. És kedveze az én ſzemem nékik, hogy meg-ne ölném öket: és meg nem eméſztettem öket a' puſztában.

18. Mondék pedig az ö fioknak a' puſztában: Az atyáitok parantſolatiban ne járjatok, ſem azok itéletit ne tartſátok, ſem azok bálványival meg ne fertezödgyetek.

19. Én vagyok a' ti Uratok Iſtentek: az én parantſolatimban járjatok, az én itéletimet tartſátok-meg, és tſelekedgyétek-meg azokat:

20. És az én ſzombatimat meg-ſzentellyétek, hogy légyenek jelül közöttem 's közöttetek, és tudgyátok-meg, hogy én vagyok a' ti Uratok Iſtentek.

21. És boſzſzontának engemet a' fiak: az D én parantſolatimban nem jártak: és az én itéletimet neg nem tartották, hogy meg-tſelekednék azokat: mellyeket ha meg-tſelekeſzik az ember, él azokban: és az én ſzombatimat meg-ferteztették: és meg-fenyegettem, hogy ki-önteném boſzſzonkodáſomat reájok, és ki-tölteném haragomat rajtok a' puſztában.

22. El-fordítám pedig az én kezemet, és az én nevemért tſelekedém, hogy meg ne ferteztetnék a' Pogányok elött, kik közül ki-vetettem öket az ö ſzemök láttára.

23. Iſmég fel-emelém a' kezemet reájok a' puſztában, hogy el-oſzlatnám öket a' nemzetségek közé, és el-hinteném a' földekre:

24. Azért hogy az én itéletimet meg nem tſelekedték, és az én parantſolatimat megvetették, és az én ſzombatimat meg-ferteztették, és az ö attyoknak bálványi után vóltak az ö ſzemök.

25. Én-is adék azért nékik nem jó paran-

tsolatokat, és itéleteket, a' mellyekben nem élnek.

26. És meg-ferteztetém öket az ö ajándékokkal, mikor bé-mutatnák mind, a' mi meg-nyittya az anya méhet, az ö vétkekért: és meg-tudgyák, hogy én vagyok az Úr.

27. Azokáért szolly az Iſraël házának, ember fia, és mondgyad nékik: Ezeket mondgya az Úr Iſten: Még ebben-is káromlottak engem az atyáitok, mikor meg-útáltak volna meg-vetvén engem:

E 28. És bé-vittem vólna öket a' földre, melyre fel-emeltem kezemet, hogy nékik adnám: meg-tekintének minden magas halmot, és minden zöldellö fát, és ott áldozák az ö áldozattyokat; és ott tévék az ö ingerlö áldozattyokat, és ott tévék az ö gyönyörüségeknek illattyát, és áldozák az ö itali áldozattyokat.

29. És mondék nékik: Mitsoda az a' magaſság, a' melyre ti bé-mentök: és nevezik annak nevét Magaſságnak mind e' napiglan.

30. Azokáért mondgyad az Iſraël házának: Ezeket mondgya az Úr Iſten: Bizonnyára az atyáitok útában meg-fertezödtök ti, és az ö botránkozáſok után paráználkodtok ti:

31. És a' ti ajándékitoknak bé-mutatásában, mikor által-viſzitek a' ti fiaitokat a' tüzön, ti meg-fertezödtök minden bálványitokban mind e' mái napig: és én megfelelek-e néktek Iſraël háza? Élek én, úgymond az Úr Iſten, hogy meg nem felelek néktek.

32. A' ti elmétek gondolattya sem léſzen meg, kik azt mondgyátok: Ollyanok léſzünk mint a' Pogányok, és mint a' föld nemzetségi, hogy tiſztellyük a' fákat, és a' köveket.

33. Élek én, úgy-mond az Úr Iſten, hogy erös kézzel, és ki nyújtott karral, és ki-öntött haraggal uralkodom rajtatok.

34. És ki-viſzlek titeket a' népek közül: és egybe-gyüjtlek titeket a' földekröl, a' mellyekre el-oſzlottatok, vaſtag kézzel, és ki-nyújtott karral, és ki-öntött haraggal uralkodom rajtatok.

35. És el-viſzlek titeket a' népnek puſztájába, és ott ſzemtöl-ſzembe törvénykezem

F veletek.

36. A' mint törvénykeztem az atyáitok ellen az Egyiptus földének puſztájában, úgy itéllek-meg titeket, úgy-mond az Úr Iſten.

37. És az én királyi páltzám alá vetlek titeket, és bé-hozlak titeket a' ſzövetség köteleibe.

38. És ki válaſztom közületek az engedetleneket, és az iſtenteleneket, és az ö lakó földökröl ki-viſzem öket, és az Iſraël földére bé nem mennek: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr.

39. És ti Iſraël háza, Ezeket mondgya az Úr Iſten: Ki-ki a' ti bálványitok után járjatok, és ſzolgállyatok azoknak. Hogy-ha ebben ſem halgattok engem, és az én ſzent nevemet meg-ferteztetitek többé a' ti ajándékitokkal, és a' ti bálványitokkal:

40. Az én ſzent hegyemen, az Iſraël magas hegyén, úgy-mond az Úr Iſten, ott ſzolgál nékem Iſraëlnek egéſz háza: minnyájan, mondok, a' földön, a' mellyen tetſzeni fognak nékem, és ott kivánom-meg a' ti zſengéiteket, és a' ti dézmáitoknak zſengéit minden ſzent dolgaitokban.

41. Gyönyörüséges illatúl hozzám fogadlak titeket, mikor ki-hozlak titeket a' népek közül, és egybe-gyüjtlek titeket a' földekröl, a' mellyekre ki-ſzélledtetek, és meg-ſzenteltetem ti bennetek a' nemzetségek ſzemök elött.

42. És meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr, mikor bé-viſzlek titeket az Iſrael földére, a' földre, a' mellyért fel-emeltem a' kezemet, hogy azt az atyáitoknak adnám.

43. És meg-emlekeztök ott a' ti útaitokról, és minden vétkeitekröl, mellyekkel megfertezödtetek: és nem fogtok tetſzeni magatoknak a' ti ſzinetek elött minden ti gonoſzságtokért, mellyeket tſelekedtetek.

44. És meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr, mikor jól tſelekeſzem veletek az én nevemért, és nem a' ti gonoſz útaitok ſzerént, ſem a' ti igen gonoſz vétkeitek ſzerént Iſraël háza, úgy-mond az Úr Iſten.

45. És lön az Úr beſzéde én hozzám, mondván:

46. Ember fia, veſd az ortzádot a' Déli útra, és tsöpögj a' Déli ſzél-felé, és profétály a' Déli mezönek erdeje felé.

47. És mondgyad a' Déli erdönek: Halgaſd az Úr igéjét: ezeket mondgya az Úr Iſten: Imé én tüzet gyújtok te benned, és meg-égetek te benned minden nyers fát, és minden ſzáraz fat: meg nem óltatik a' gyuladáſnak lángja: és meg-ég abban minden ortza Déltöl fogva Éſzakig.

48. És meg-láttya minden teſt, hogy én Úr gyújtottam-meg azt, és meg-nem óltatik.

49. És mondék; A a a, Úr Iſten: ezek azt mondgyák felölem: Vallyon nem példa beſzédek által ſzóll-e ez?

XXI. RÉSZ.

A' Babylóniai Király rettenetes, és ſok-féle fegyverével fenyegeti Jeruſalemet, és az Ámonitákát; ezek mindazonáltal, de nem amazok, a'magok orſzágokban meg-büntetnek.

A 1. És lön az Úr beſzéde én hozzám mondván:

2. Ember fia, veſd az ortzádat Jeruſalemre, és tsöpögj a' ſzent helyekre, és profétály az Iſraël földe ellen:

3. És mondgyad az Iſraël földének: Ezeket mondgya az Úr Iſten: Imé én te hozzád, és ki-vonſzom kardomat az ö hivelyé-

ből, és meg-ölöm te benned az igazat, és az istentelent.

4. Mivel hogy pedig meg-öltem benned az igazat, és az istentelent, azért mégyen-ki az én kardom az ö hivelyéből minden testre, Déltöl fogva Északig.

5. Hogy meg-tudgya minden test, hogy én Úr vontam-ki a' viszsza nem hiható kardomat, az ö hivelyéből.

6. És te ember fia fohászkodgyál ágyékidnak szakadásával, és keserüségekkel fohászkodgyál elöttök.

7. És midön mondgyák néked: Miért fohászkodol te? mondgyad: A' hallomásért: mert el-jö, és el-eped minden sziv, és el-szakasztkodnak minden kezek, és megerötelenül minden lélek, és minden térdeken vizek folynak: imé el-jö, és meg-lészen, úgy-mond az Úr Isten.

8. És lön az Úr beszéde én hozzám mondván:

9. Ember fia, profétálly, és mondgyad: Ezeket mondgya az Úr Isten: Szólly: A' kard, meg-élesitetett, és meg tisztitatott.

10. Hogy áldozatokat öllyön, meg-élesitetett: hogy fénylék, meg tisztitatott: ki-megindítod az én fiamnak királyi páltzáját, levágtál minden fat.

11. És simitani adtam azt, hogy kézben tartassék: ez a' kard meg-élesitetett, és ez meg-tisztitatott, hogy meg-ölönek kezében légyen.

12. Kiálts, és ordits ember fia, mert ez az én népemen lött-meg, és Israelnek minden fejedelmin, a' kik el-szaladtak vala: a' fegyvernek adattanak az én népemmel, azokáért üsd meg a' tomporádat.

13. Mert meg-probáltatott: és ez, mikor a' királyi-páltzát el-rontya, és nem lészen, úgy-mond az Úr Isten.

14. Te azért ember fia, profétálly, és tsapd-egybe kezeidet, és a' kard kétszer jöjön, harmadszor-is jöjön a' meg-ölettetteknek kardgya: ez a' nagy ölésnek kardgya, melly el-rémiti öket.

15. És szivöket el-lankasztya, és meg-sokasittya a' romlásokat. Minden ö kapujokra éles kardnak háborgatását adtam, és a' melly meg-tisztitatott, hogy fényeskedgyék, az öléfre fel-köttetett.

16. Élesülly-meg, eredgy jobra vagy balra, valahová kivánsága vagyon tekintetednek.

17. Söt én-is egybe-tsapom kezeimet, és bé-tellyesitem boszszonkodásomat, én Úr szóllottam.

18. És lön az Úr beszéde én hozzám, mondván.

19. És te ember fia, rendelly magadnak két útat, hogy el-jöjön a' Babylon királyának fegyvere: egy földrol jö-ki mind a' kettö: és kézröl arányoz, a' város útának kezdetin arányozza-el.

20. Rendeld-el az útat, hogy jöjön-el a' fegyver az Ammon fiainak Rabbattyára, és Judába az igen erös Jerusalemre.

21. Mert meg-állott a' Babylon királya a' kettös úton, a' két út kezdetin, jövendöléſt kérdezvén, nyilakat egyelitvén: a' bálványoktól kérdezkedett, a' májtól kérdett tanátsot.

22. Az ö jobb keze-felé lött a' jövendölés Jerusalemre, hogy fal-rontó kosokat renellyen, hogy fel-nyissa száját az öldöklésben, hogy fel-emellye szavát az orditásban, hogy rendellyen fal-töro kosokat a' kapuk ellen, hogy töltéſt hordgyon-öszve, hogy sántzokat épittsen.

23. És lészen a' jövendölés mint a' heában tanátsló az ö szemök elött, és mint a' szombati henyéléſt-követö: ö pedig megemlekezik a' hamisságról a' meg-vételre.

24. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: Azért hogy meg-emlekeztetek a' ti hamisságtokról, és ki-nyilatkoztattátok a' ti engedetlenségteket, és ki-tetszettek a' ti büneitek minden gondolatitokban: azért mondok, hogy meg-emlekeztetek, kézbe estök.

25. Te pedig Israëlnek szentségtelen, istentelen fejedelme, kinek el-jött el-rendelt napja a' hamisságnak idején:

26. Ezeket mondgya az Úr Isten: Viddel a' skófiomot, vedd-el a' koronát: nem ez-e az, a' ki az alázatoſt fel-magaſztalta, és a' magaſsat meg-alázta?

27. Hamissággá, hamissággá, hamissággá tészem azt: és az addig meg nem lött, mig nem el-jöne, a' kié az itélet, és annak adom.

28. És te ember fia, profétálly, és mondgyad: Ezeket mondgya az Úr Isten az Ammon fiairól, és azok gyalázattyáról, és mondgyad: Kard, kard jöj ki a' hivelyedből az öldöklésre, tisztúlly-meg, hogy ölly, és fényeskedgyél.

29. Mivelhogy néked hiuságok láttatnának, és hazugságok jövendöltetnének: hogy az istentelen sebesülteknek nyakokra adattatnál, kiknek el-jött a' rendelt napjok a' hamisságnak idején.

30. Térj-viszsza hivelyedbe, a' helyen a' mellyen teremtettél, a' te szülétésednek földében itéllek meg-téged.

31. És ki-öntöm reád az én boszszonkodásomat: az én haragomnak tüzében fúvok reád, és téged balgatag, és veszedelem szerzö emberek kezeibe adlak.

32. A' tüznek lészsz elesége, a' te véred a' földnek közepin lészen, el felejtve lészsz: mert én Úr szóllottam.

XXII. RÉSZ.

A' Jerusalem-bélieknek külömb-külömb félevétkeit elö-hozza, kikért meg-bünteti öket. A' papoknak, fejedelmeknek, hamis profé-

táknak, és a' köszégnek gonoszsági annyira el-áradtak, hogy senki nem találtatnék, a' ki az Isten haragjának ellene állyon.

A 1. És lön az Úr igéje én hozzám mondván:

2. És te ember fia, nem itéled-e meg, nem iteled-e meg a' vér-szopó várast.

3. És mutasd-meg néki minden útálatosságit, és mondgyad: Ezeket mondgya az Úr Isten: Maga közepett vér-ontó város, hogy el-jöjön az ideje: és a' melly maga ellen tsinált bálványokat, hogy meg fertezödnék.

4. A' töled ki-ontatott vér miatt vétkeztél: és a' te bálványiddal, a' mellyeket tsináltál, meg-fertezödtél: és közel-hoztad a' te napjaidat, és el-hoztad a' te esztendeidnek idejét: azokáért adtalak tégedet gyalázatúl a' Pogányoknak, és tsúfolásúl minden földeknek.

5. A' mellyek közel hozzád, és a' mellyek távúl vannak töled, gyözedelmet vészsznek rajtad: útálatos, hires-neves, nagy veszedelmü.

6. Imé az Israël fejedelmi minnyájan az ö erejek szerént vóltak te benned, a' vér-ontásra.

B 7. Attyokat, és annyokat gyalázattal illettek te benned, a' jövevényen törvénytelenséget tselekedtek te közepetted, az árvát és az özvegyet meg-szomoritották te benned.

8. Az én Szent-helyeimet meg-útáltad, és az én szombatimat meg-ferteztetted.

9. Rágalmazó férfiak vóltak te benned a' vér-ontásra, és a' hegyeken öttek te benned, vétket tselekedtek te közepetted.

10. Az atyának szemérmit fel-födözték te benned, a' havi-folyásának tisztátalanságát meg-alázták te benned.

* *Jer. 5. b. 8.* 11. * És ki-ki az ö felebarátnya feleségével útálatosságot tselekedett, és az ipa az ö menyét ferteztette-meg latrúl, a' bátya a' hugát, az ö attya leányát meg-szeplösitette te benned.

C 12. Ajándékokat vöttek te benned a' vér-ontásra: uzsorát, és sokkal többet vöttél, fösvényül törvénytelenséget tselekedtél felebarátidon: és én rólam el-feletkeztél, úgymond az Úr Isten.

13. Imé öszve-tsaptam az én kezeimet a' te fösvénységeden, mellyet tselekedtél; és a' véren, melly ki-ontatott te közepetted.

14. Vallyon el-szenvedi-e a' szived, vagy erös vésznek-e a' te kezeid, az napokban, mellyeket én néked szerzek? én Úr szóllottam, és meg-tselekeszem.

15. És el-hintlek téged a' nemzetségek közé, és ki-szorlak téged a' földekre, és el-fogyatom belöled a' te tisztátalanságodat.

16. És örökségül foglak téged birni a' Pogányok szemei elött: és meg-tudod, hogy én vagyok az Úr.

17. És lön az Úr igéje én hozzám, mondván: D

18. Ember fia, az Israël háza nékem salakká változott: minnyájan ezek réz, és feir-ón, és vas, és fekete-ón a' kementze középett: ezüst salakjává löttek.

19. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: mivelhogy minnyájan salakká változtatok, azért imé én egybe-gyüjtlek titeket Jerusalemnek közepire,

20. Az ezüstnek, és réznek, és feir-ónnak, és vasnak, és fekete ónnak öszve-gyüjtése szerént a' kementze közepire: hogy abban tüzet gyújtsak a' meg-olvasztásra. Úgy gyüjtlek-öszve az én búsulásomban, és az én haragomban, és meg-nyugszom: és meg-olvasztlak titeket.

21. És egybe-gyüjtlek titeket, és felgyújtlak titeket az én haragomnak tüzében; és meg-olvadtok annak közepette.

22. A' mint egybe olvasztatik az ezüst a' kementzének közepette, úgy lésztek annak közepette: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr, mikor ki-öntöm haragomat reátok.

23. És lön az Úr igéje én hozzám mondván:

24. Ember fia, mondgyad néki: Te tisztátalan föld vagy, és esö nem lött reád a' haragnak napján.

25. A' profétáknak pártolások vagyon ö közepette, mint az orditó, és prédát ragadó oroszlány, el-nyelték a' lelkeket, a' gazdagságot, és a' jutalmat el-vötték, az ö özvegyit meg-sokasitották ö közepette. F

26. Az ö papjai meg-útálták az én törvényemet, és meg-ferteztették az én Szent helyeimet: a' szent, és a' szenteletlen dolog között nem vólt külömbség nálok: és válogatást nem töttek a' fertelmes, és a' tiszta között: és az én szombatimról el-forditották az ö szemöket, és fertelmesnek tartatom vala közöttök. * *Mich. 3. d. 11. Soph. 3. a. 3.*

27. * Az ö fejedelmi ö közepette, mint a' préda ragadozó farkasok a' vér-ontásra, és a' lelkek veszlésére, és telhetetlenek a' nyereségek keresésében. G

28. Az ö profétái pedig tapasztyák vala öket elegyités nélkül, hiuságokat látván, és hazugságot jövendölvén nékik, mondván: Ezeket mondgya az Úr Isten, holott az Úr nem szóllott.

29. A' föld népei törvénytelenséget tselekedtek, és eröszakkal kóborlottak: a' szülkölködöt 's a' szegényt nyomorgatták, és a' jövevényt el-nyomták hamisággal törvénytelen.

30. És keresék közülök férfiat, a' ki sövényt tenne közbe, és ellenembe állana a' földért, hogy le ne veszteném azt: és nem találtam.

31. És ki-öntém reájok boszszonkodásomat, az én haragomnak tüzével meg-emész-

tém őket: az ő útokat fejőkre fordítám, úgy-mond az Úr Isten.

XXIII. RÉSZ.

Két parázna aszszony, úgy-mint: Oólla, és Oóliba, paráznasága példájával le-irja Samariának, és Jerusalemnek lelki fertelmességét, mellyekért tsúfságúl adattanak a' pogányoknak, kiknek bálványozásokat követték.

1. És lön az Úr beszéde én hozzám, mondván:

2. Ember fia, két aszszony állatok egy anya leányi vóltak.

3. És paráználkodtak Egyiptusban, ifiúságokban paráználkodtak: ott nyomattattak-meg az ő emlőjök, és az ő szüzeségeknek tsetsei meg-rontattak.

4. Azok nevei pedig, Oólla a' nagyobbik, és annak öttse Oóliba a' kissebbik: és enyimek vóltak, és fiakat 's leányokat szültek. Az ő nevök pedig, Samaria Oólla, és Jerusalem Oóliba.

5. Paráználkodott azért ellenem Oólla, és bolondoskodott az ő szeretői után, a' közel-való Asyriusok után,

6. Kik kék selyembe öltöztek, fejedelmek, és birák, kivánatos ifiak valának, minnyájan lovon-ülök.

7. És paráználkodék azokkal a' válogatottakkal: az Asyriusoknak minden fiaival: és mindenekkel, a' kik után bolondoskodott, azoknak tisztátalanságival meg-ferteztetett.

8. Annak fölötte az ő paráználkodását-is, mellyekben Egyiptusban vólt, el nem hagyta: mert azok-is véle háltak ifiúságában, és azok rontották-meg-az ő szüzeségének emlőit, és reá öntötték az ő paráznaságokat.

9. Azokáért adtam őtet az ő szeretői kezökbe, az Assur fiai kezökbe, a' kinek fajtalanságok után bolondoskodott.

10. * Azok födözték-fel az ő gyalázattyát, az ő fiait, és leányit el-vitték, és ő magát meg ölték fegyverrel: és hires neves aszszony állatokká lőnek, és itéleteket tőnek ő benne.

11. Mellyet midőn látott vólna Oóliba az ő öttse, fajtalanabbúl bolondoskodék amannál: és paráználkodék az ő nénnye paráznasága fölött.

12. Az Asyriusok fiaival szemtelenül, a' fejedelmekkel, és birákkal, kik tarka ruhában jönek vala hozzája, a' lovasokkal a' kik lovakon ülnek vala, és minden jeles ábrázatú ifiakkal.

13. És látám, hogy meg-ferteztetett vólna mind a' kettőnek úttya.

14. És meg-öregbité az ő paráznaságit: és midőn látta vólna a'falon le-irattatott férfiakat, a' Káldeusoknak festékkel le-iratott képöket,

15. És azoknak párta övekkel-fel-övedzett óldalokat, és festett süvegöket az ő fejökön? minden fejedelmeknek ábrázattyát, a' Babylon, és a' Káldeusok földe fiainak hasonlatosságát, mellyben születének.

16. Bolondoskodék azok után az ő szemeinek kivánságával, és követeket külde hozzájok Káldeába.

17. És mikor el-jöttek vólna hozzája a' Babylon fiai a' szerelmeskedésnek ágyasházába, meg-ferteztették ötet az ő paráznaságokkal, és meg-ferteztették azoktól, és meg-elégedék az ő lelke azokkal.

18. És meg-mezitelenité az ő paráznaságit, és fel-födözé az ő gyalázattyát: és eltávozék a' lelkem ő-tőle, a' mint el távozott vala a' lelkem az ő nénnyétől.

19. Mert meg-sokasította az ő paráználkodását, meg-emlekezvén az ő ifiuságának napjairól, mellyekben Egyiptus földében paráználkodott.

20. És bolondoskodék fajtalansággal, hogy azokkal közösködnék, a' kiknek tettok mint a' szamárok teste: és azoknak folyások, mint a' lovak folyási.

21. És meg-látogattad a' te ifiúságodnak vétkét, mikor meg-nyomattattak Egyiptusban a' te emlőid, és meg-rontattak a' te szüzeségednek tsetsei.

22. Azokáért Oóliba, ezeket mondgya az Úr Isten: Imé én fel-támasztom ellened minden szeretőidet, a' kikkel meg elégedett a' te lelked: és egybe-gyüjtöm őket ellened körös-körül.

23. A' Babylon fiait, és mind a' Káldeusokat, a' nemesseket, és urakat 's fejedelmeket, az Asyriusoknak minden fiait, a' szép ábrázatú ifiakat, a' hadnagyokat, és minden birákat, a' fejedelmek fejedelmit, és a' nevezetes lovasokat:

24. És reád jönek a' népek sokasága felkészülvén szekérrel, és kerékkel: pántzéllyal, és paizszsal, és sisakkal fel-fegyverkeznek ellened mindenünnét: és elejekbe adom az itéletet, és meg-itélnek téged az ő törvényekkel.

25. És az én haragomat reád vetem, mellyet veled tselekesznek búsulásból: az orrodat, és a' füleidet el-metélik: és a' mi megmarad, fegyverrel vagdallyák-el: azok a' te fiaidat, és a' te leányidat meg-fogják; a' te maradékod tüzzel emésztetik-meg.

26. És meg-fosztnak téged ruháidtól, és el-vészik a' te ditsőségednek szerszámit.

27. És meg-szünetem a' te vétkedet te benned, és a' te paráználkodásodat Egyiptus földével: és fel-nem emeled szemeidet azokra, és Egyiptusról meg nem emlekezel többé.

28. Mert ezeket mondgya az Úr Isten: Imé én azoknak kezekbe adlak tégedet, a' kiket gyülölsz; a' kezekbe, a' mellyekkel meg-elégedett a' te lelked.

29. És gyülölséggel bánnak veled, és elvészik minden munkáidat, és téged mezitelen, és gyalázattal rakva hagynak, és ki-nyilatkozik a' te paráználkodásidnak gyalázattya, a' te vétked, és a' te paráználkodásid.

* Supr. 16. d. 8.

30. Ezeket tſelekedték néked, mivelhogy paráználkodtál a' Pogányok után, a' kik között meg-fertezödtél az ö bálványokkal.

31. A' te nénéd után jártál, és az ö pohárát kezedbe adom.

32. Ezeket mondgya az Úr Iſten: A' nénédnek mély, és ſzéles pohárát meg-iſzod: nevetséggé, és tsúfsággá léſzeſz, melybe igen ſok fér.

33. Réſzegséggel, és ſajdalommal meg-rakodol: a' ſzomorúságnak, és bánatnak pohárával, Samariának a' te nénédnek pohárával.

34. És innya fogod azt, és ki-iſzod mind a' söprejéig, és annak töredékit meg-éſzed, és a' te emlöidet meg-ſzaggatod: mert én ſzóllottam, úgy-mond az Úr Iſten.

35. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: Mivelhogy el-feletkeztél rólam, és engem hátad-megé vetettél, te-is hordozd a' te vétkedet, és paráználkodáſidat.

36. És ſzólla az Úr nékem, mondván: Ember fia, vallyon nem itéled-e meg Oóllát, és Oólibát, és nem hirdeted-e meg nékik az ö vétkeket?

37. Mert paráználkodtak, és vér az ö kezekben, és az ö bálványokkal paráználkodtak: annak fölötte a' fiokat is, a' kiket nékem ſzültek, azoknak adták meg-emésztéſre.

38. Söt ezt-is tſelekedték velem: Megfertéztették az én Szent-helyemet azon a' napon, és az én ſzombatimat meg-ſzentségtelenitették.

39. És midön az ö fiokat az ö bálványoknak áldoznák, és bé-mennének az én Szent-helyemre azon a' napon, hogy meg-fertéztetnék azt: ezeket-is tſelekedték az én házamnak közepette.

40. El-küldöttek a' meſzſzünnen-jövö férfiakhoz, a' kikhez követet küldöttek vala: azokáért imé el-jöttek: kikért meg-moſtad magadat, és meg-kented körös-körül kendözövel a' ſzemeidet, és fel-ékeſitettél aſzſzony állati ékeſséggel.

41. Igen ſzép ágyra ültél, és fel-ékeſitetett az aſztal te elötted: az én jó illatú ſzerſzámomat, és az én keneteimet tetted arra.

42. És vigadozó ſokaságnak ſzava vólt annál: és a' férfiaknak, kik az emberek ſokaságából hozattatnak vala, és a' puſztáról jönek vala, arany peretzeket tönek az ö kezökre, és ſzépséges koronákat az ö fejökre.

43. És mondék annak, a' ki meg-aggott a' paráznaságokban: Moſt ez-is paráználkodni fog az ö paráznaságában.

44. És bé-menének hozzája mint egy kurva aſzſzonyhoz: igy mennek vala bé Oóllához, és Oólibához, a' fajtalan aſzſzonyokhoz.

45. Vannak azért igaz férfiak, azok itélik-meg ezeket a' paráznák itéletivel, és a' vérontók itéletivel: mert paráznák, és vér az ö kezökben.

46. Mert ezeket mondgya az Úr Iſten: Vidd hozzájok a' ſokaságot, és add öket zúrzavarba, és prédára:

47. És köveſſenek-meg a' népeknek köveivel, és veretteſſenek által azoknak fegyverökkel: az ö fiokat, és leányokat megölik, és az ö házokat tüzzel égetik-meg.

48. És el-véſzem a' vétket a' földröl, és tanúlnak minden aſzſzony állatok, hogy ne tſelekedgyenek azoknak vétkek ſzerént.

49. És a' ti vétkeiteket reátok adják, és a' ti bálványitoknak vétkeit viſelitek: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr Isten.

XXIV. RÉSZ.

A' húſſal, és tſontokkal teli, és a' tüznél forró fazék, és az Ezekiel meg-hólt feleſége példája által (kiért való ſirása meg-tiltatik) jelentetik Jeruſalemnek veſzedelme; kinek lakoſi meg-ölettetnek, és ſenkitöl nem fognak ſirattatni.

1. És lön az Úr igéje én hozzám, a' kilentzedik eſztendöben, a' tizedik hólnapban, a' hónak tizedik napján, mondván:

2. Ember fia, ird-meg magadnak e' napnak nevét, melyben ma meg-erösödött a' Babylon királya Jeruſalem ellen.

3. És köz-beſzéd által mondgy példa-beſzédet a' boſzſzontó háznak, és ſzólly nékik: Ezeket mondgya az Úr Iſten: Tégy fazekat fel; tedd-fel, mondok, és tölts vizet belé.

4. Rakd beléje az ö darabjait, minden jó réſzt, a' tzombot, 's a' lapotzkát, a' válogatott, és tſontokkal teli darabokat.

5. A' leg-kövérb barmot vedd, tedd alája a' rakás tſontokat-is: fel-forrott az ö főzéſe, és meg-föttek a' tſontyai ö benne.

6. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: Jaj a' vér-ontó várasnak, a' fazéknak, a' melynek rozſdája benne vagyon, és az ö rozſdája ki nem ment belöle: darabonként és darabonként hánd-ki azt, nem vettetett reája a' ſors.

7. Mert az ö vére ö közepette vagyon, az igen tiſzta kö-ſziklán öntötte-ki azt, nem öntötte azt a' földre, hogy porral bé-födhetnék.

8. Hogy reá hoznám az én haragomat, és boſzſzúmat állanám: az ö vérét az igen tiſzta kö-ſziklára töttem, hogy bé ne födetnék.

9. Azokáért ezeket mondgya az Úr Iſten: * Jaj a' vér-ontó várasnak, a' kinek én nagy tüzet rakok.

10. Hord-öſzve a' tſontokat, mellyeket tüzzel fel-gyújtok: meg-emésztetik a' hús, és meg-fö az egéſz gyüjtemény, és a' tſontok meg-ſenyvednek.

11. Tedd azt üreſſen a' ſzénre-is, hogy meg-melegüllyön, és meg-olvadgyon az ö meg-melegüllyön, és meg-olvadgyon az ö undoksága, és emésztetſék-meg az ö rozſdája:

* *Nah. 3. a. 1. Hab. 2. c. 12.*

12. Sok munkával való ſizzadás vólt, és ki nem ment belöle az ö fölöttébb-való rozsdája, még a' tüzzel-is.

13. A' te tiſztátalanságod útálatos: mert meg-akartalak téged tiſztitani, és meg nem tiſztúltál a' te undokságidból: de meg ſem tiſztúlſz elöbb, mig nem meg-nyugatom haragomat te rajtad.

14. Én Úr ſzóllottam: El-jö, és megtſelekeſzem: el-nem mulatom, ſe nem kedvezek: ſe meg nem engeſzteltetem: a' te útaid ſzerént, és a' te találmányid ſzerént itéllek-meg téged, úgy-mond az Úr.

15. És lön az Úr igéje én hozzám, mondván:

16. Ember fia, imé én el-vészem töled tſapáſſal a' te ſzemeidnek kivánatos dolgát: és nem jajgatſz, ſe nem ſirſz, ſe könyveid nem folynak.

17. Fohászkodgyál halgatván, halottakon-való ſiralmat ne tégy: a' te koronád hozzád légyen kötve, és a' ſaruid lábaidon légyenek, és ruhával az ortzádat bé ne födgyed, ſe ſiróknak-való étkeket ne egyél.

18. Szóllék azért reggel a' népnek, és eſtve meg-hala a' feleségem: és reggel úgy tſelekedém, a' mint meg-parantſolta vala nékem.

19. És monda nékem a' nép: Miért nem jelented-meg nékünk, mit jegyeznek ezek, a' miket te tſelekeſzel?

20. És mondék nékik: Az Úr beſzéde lött hozzám, mondván: Szólly az Iſrael házának:

21. Ezeket mondgya az Úr Iſten: Imé én meg-ferteztettem az én Szent-helyemet, a' ti birodalmotok kevélységét, és a' ti ſzemeiteknek kivánatos dolgát, és a' mitöl fél a' ti lelketek: a' ti fiaitok, és leányitok, kiket meg-hagytatok, fegyverrel eſnek-el.

22. És úgy tſelekeſztek a' mint tſelekedtem: Ortzátokat ruhákkal, bé nem föditek, és ſiróknak-való étkeket nem éſztek.

23. Koronák léſznek a' fejeteken, és ſarúk a' lábaitokon: nem jajgattok, ſe nem ſirtok, hanem meg-epedtök a' ti hamiſságtokban, és ki-ki fohászkodik az ö attyafiára.

24. És Ezekiel néktek jegyül léſzen mind azok ſzerént, a' miket tſelekedett, fogtok tſelekedni, mikor az el-jövend: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr Iſten.

25. És te Ember fia, imé az napon, mellyen el-vészem tölök az ö erösségöket, és a' ditsöſségnek örömét, és az ö ſzemöknek kivánságát, a' mellyen az ö lelkek nyugoſzik, az ö fiokat, és leányokat:

26. Az napon midön el-jö hozzád a' ſzaladó, hogy hirt tégyen néked:

27. Azon a' napon, mondok, meg-nyilik a' ſzád azzal, a' ki ſzalad: és ſzóllaſz, és többé nem halgatſz: és tſodául léſz nékik, és meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr.

XXV. RÉSZ.

Az Ammoniták, Moabiták, Idumæuſok, és Palæſtinuſok veſzedelmét jövendöli, azért, hogy nyomorgatták az Iſraelitákat, és azok nyomorúságin örültek.

1. És lön az Úr beſzéde én hozzám, mondván:

2. Ember fia, forditſd az ortzád az Ammon fiai ellen, és profétálly felölök.

3. És mondgyad az Ammon fiainak: Halgaſsátok az Úr Iſten igéjét: Ezeket mondgya az Úr Iſten: Azért, hogy mondottad:

Öröm, öröm az én Szent helyemen, hogy meg-ferteztetett: és az Iſrael földén, hogy el-puſztúlt; és a' Júda házán, hogy fogságra vitettek:

4. Azokáért én téged örökségül adlak a' Nap-keleti fiaknak, és az ö iſtállójokat te benned helyheztetik: és te benned vonſzákfel az ö sátorokat, ök éſzik-meg a' te veteményidet: és ök iſzſzák-meg a' te tejedet.

5. És Rabbát iſtallóúl adom a' tevéknek, és az Ammon fiait feküvö-helyül a' barmoknak: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr.

6. Mert ezeket mondgya az Úr Iſten: Mivelhogy kézzel tapſoltál, és lábbal toppantottál, és örvendeztél tellyes igyekezettel az Iſrael földén:

7. Azokáért imé én ki-nyújtom reád a' kezemet, és prédára adlak téged a' Pogányoknak, és ki-öllek téged a' népek közül, és kiveſztlek a' földekröl, és meg-rontlak: és meg-tudod, hogy én vagyok az Úr.

8. Ezeket mondgya az Úr Iſten: Mivel hogy azt mondották Móab, és Séir: Imé mint minden Pogányok, a' Júda háza:

9. Azokáért imé én meg-nyitom a' Móab vállát a' váraſokból, az ö váraſiból, mondok, és az ö határiból, a' földnek jeles helyeit, Bet-ieſimotot, és Beelméont, és Kariatáimot,

10. A' Nap-kelet fiainak az Ammon fiaival, és örökségül adom ötet: hogy ne légyen többé emlekezet az Ammon fiairól a' Pogányok között.

11. És Móábon itéleteket téſzek: és megtudgyák, hogy én vagyok az Úr.

12. Ezeket mondgya az Úr Iſten: Mivel hogy Idumæa boſzſzút-állott, hogy boſzſzúját állaná a' Júda fiain, és vétkezvén vétkezett, és boſzſzú-álláſt kivánt rajtok;

13. Azokáért ezeket mondgya az Úr Iſten: Ki-nyújtom a' kezemet Idumæára, és el-viſzem belöle az embert, és a' barmot, és el-puſztitatom azt Dél felöl: és a' kik Dedánban vannak, fegyver miatt hullanak-el.

14. És boſzſzúmat állom Idumæán az én népemnek Iſraelnek keze által: és tſelekeſznek Edomon az én haragom, 's búſulásom

szerént; és meg-tudgyák az én boszszúállásomat, úgy-mond az Úr Isten.

15. Ezeket mondgya az Úr Isten: Mivel hogy boszszút állottak a' Palæstinusok, és boszszút állottak tellyes szivből, meg-ölvén, és bé-tellyesitvén a' régi ellenkezéseket:

16. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: Imé én ki-nyujtom a' kezemet a' Palæstinusokra, és meg-ölöm az öldöklöket, és el-veszтem a' tengeri tartomány maradékit:

17. És nagy boszszú-állásokat tselekeszem rajtok, haraggal meg-dorgálván: és meg-tudgyák, hogy én vagyok az Úr, mikor boszszúmat állom rajtok.

XXVI. RÉSZ.

Tyrus városának puszтúlását jövendöli, azért hogy Jerusalem el-rablásán örült: sok-féle nemzetek tsodállyák, és siratttyák Tyrusnak romlását.

A 1. És lön a' tizen-egyedik esztendöben, a' hónak elsö napján, lön az Úr beszéde hozzám, mondván:

2. Ember fia, mivelhogy azt mondotta Tyrus Jerusalemröl: Ehé, el-romlottanak a' népeknek kapui, én hozzám fordúlt: teli lészek, el-puszтúlt.

3. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: Imé én Tyrus te ellened, és sok nemzetségeket viszek-fel reád, a' mint fel-mégyen a' habozó tenger.

4. És el-hánnyák a' Tyrus falait, és el-rontyák az ö tornyait: és le-vakarom a' porát ö róla, és sima kövé tészem ötet.

5. A' varsák száraztása lészen a' tenger közepin, mert én szóllottam, úgy-mond az Úr Isten: és prédául lészen a' Pogányoknak.

6. Az ö leányi-is, kik a' mezön vannak, fegyverrel ölettetnek-meg: és meg-tudgyák, hogy én vagyok az Úr.

7. Mert ezeket mondgya az Úr Isten: Imé én el-hozom Tyrusra Nabukodonosort a' Babylon királyát Északról, a' királyok királyát lovakkal, és szekerekkel, és lovagokkal, és sereggel, és nagy néppel.

8. A' te leányidat, a' kik a' mezön vannak, kardal öli-meg: és környül-vészen tégedet sántzokkal, és töltést hány körös-körül: és paizst emel-fel te ellened.

9. És óltalom kosokat, és fal-törö kosokat igazgat a' te kö-falaidra, és tornyaidat el-rontya az ö hadi szerszámival.

10. Az ö lovainak sokasága miatt el-lep téged azoknak pora: a' lovagoknak, és kerekeknek, és szekereknek zörgése miatt meg-indúlnak a' kö-falaid, mikor bé-mégyen a' te kapuidon mint az el-romlott városnak bémenetelén.

11. Az ö lovainak körmeivel tapodgya minden útszáidat: a' te népedet fegyverrel vágja, és a' te nemes oszlopid le-dölnek a' földre.

12. El-kóborollyák gazdagságidat, el-ragadozzák árúidat: és el-rontyák kö-falaidat, és a' te jeles házaidat el-hánnyák: és a' köveidet, és faidat, és porodat a' vizek közepire hánnyák.

13. * És meg-szünetem a' te énekidnek sokaságát, és a' te tzitaráidnak zengése nem hallattatik többé. * Jer. 7. g. 34. C

14. És igen sima kövé tészlek téged a' város száraztása lészsz, és meg nem épitetel többé: mert én szóllottam, úgy-mond az Úr Isten.

15. Ezeket mondgya az Úr Isten Tyrusnak: Vallyon a' te romlásodnak zörgése miatt, és a' te halottid siráса miatt, mikor te benned meg-ölettetnek, nem indulnak-meg a' szigetek?

16. És le-szállanak az ö székekből a' tengernek minden fejedelmi: és le-tészik az ö felsö ruhájokat, és az ö külömb-külömb féle ruházattyokat el-vetik, és álmélkodásba öltöznek: a' földön ülnek, és meg-rettenvén a' te hirtelen-való eseteden, tsodálkoznak.

17. És siratván téged; azt mondgyák néked: Mi-képen veszтél-el, a' ki a' tenger között lakol, nemes város, a' ki erös vóltál a' tengeren a' te lakóiddal, a' kiktöl minnyájan félnek vala? D

18. Most álmélkodnak a' hajók a' te félelmednek napján: és meg-háborodnak a' tengerben a' szigetek, azért, hogy senki nem jö-ki-belöled.

19. Mert ezeket mondgya az Úr Isten: Mikor téged el-puszтúlt várossá tészlek, mint a' melly városokban nem laknak, és reád hozom a' mélységet, és bé-buritnak téged a' sok vizek:

20. És le-vonszlak téged azokkal, a' kik le-szálnak a' verembe az örökké-való néphez, és téged az utólsó földre helyheztetlek mint a' régi puszтaságokat, azokkal a' kik alá-vitettetnek a' verembe, hogy ne lakjanak rajtad; mikor pedig ditsöséget adok az élök földén,

21. Semmivé tészlek téged, és nem lészsz, és kereszтetvén fel nem találtatol soha többé, úgy-mond az Úr Isten.

XXVII. RÉSZ.

A' tenger mellett lévö Tyrus városának romlását siratttya; annak gazdagságát, és sok féle kereskedö embereknek benne-lévö sok marháját elö-hozza. A

1. És lön az Úr igéje én hozzám, mondván:

2. Te azért Ember fia, tégy sirást Tyrusson:

3. És mondgyad Tyrusnak, a' ki a' tenger révén lakik, a' népek kereskedésére sok szigetek-

szigetekben: Ezeket mondgya az Úr Isten: Oh Tyrus, te mondottad: Tekélletes ékességü vagyok én,

4. És a' tenger közepin vagyok helyheztetve. A' te határosid, a' kik téged épitettek, tekélletesé tötték a' te ékességedet:

5. Sániri jegenye-fákból tsináltak téged minden tengeren-való hajókkal: tzédrus fát a' Libanusból hoztak, hogy árbotz-fát tsinálnának néked.

6. Básáni tser-fát gyalultak a' te evezoidnek: és a' te hajó-székidet Indiai elefántcsontemből tsinálták, és a' hajlékotskákat az Olasz országi szigetekből.

7. Egyiptusi külömb-külömb-féle szinü selyemből szöttetett a' te vitorlád, hogy az árbotz-fára tétetnék: Elisa szigetiből-való, kék, és veres selyemből tsináltattak a' te buritó-fedeleid.

8. A' Sidon, és Arad lakói vóltak a' te révészid: a' te böltseid, o Tyrus, löttek a' te kórmányosid.

9. A' Gibliusoknak vénei, és az ö okosi, vóltak révészi a' te külömb-külömb-féle marhádnak bé-szolgáltatására: a' tengernek minden hajói, és annak révészi a' te kereskedésednek népe között vóltak.

10. Persák, és Lidusok, és Libiaiak vóltak seregedben a' te hadakozó férfiaid: a' paizst, és a' sisakot fel-függesztették te benned a' te ékességedre.

11. Az Arad fiai a' te seregeddel vóltak a' te kö-falaidon körös-körül: de a' Pigmæusok-is, kik a' te tornyaidban valának, fel-függesztették az ö tegzeket a' te kö falaidon körös-körül: ök tötték tekélletesé a' te szépségedet.

12. A' te Kartágói kereskedöid, minden gazdagságoknak sokaságával ezüstel, vassal, seir, és fekete ónnal bé-töltötték sokadalmidat.

13. Görög ország, Túbal, és Mósok, ök a' te áros népeid: rabokat, és réz edényeket hoztak a' te népednek.

14. A' Togorma házától, és lovasokat, és öszvéreket hoztak a' te vásárodra.

15. A' Dédán fiai a' te kereskedöid: sok szigetek a' te kezednek kereskedése: elefánt fogakat, és hebenum-fákat tseréltek a' te pénzeden.

16. A' Syrus a' te kereskedöd a' te miveidnek sokasága miatt; drága követ, és bársony, és himes ruhákat, és bibort, és selymet, és kodkod-követ raktak-elö a' te sokadalmodban.

17. Júda és az Israel földe ök a' te kalmárid a' sö gabonából, balsamumot, és mézet, és olajt, és fenyü-viaszszat raktak-elö a' te sokadalmidban.

18. A' Damaskusi a' te árosod, a' te miveidnek sokasága miatt, a' külömb-féle gazdagságoknak sokasága miatt, a' jó borral, és az igen jó-szinü gyapjúval.

19. Dan, és Görög ország, és Mósel; a' te sokadalmidban ki-vert vasat raktak-elö: a' mirra zsengéje, és a' kalamus vólt a' te kereskedésedben.

20. Dédan a' te kalmárid, az ülni-való szönyegekkel.

21. Arabia, és Tzédárnak minden fejedelmi, ök a' te kereskedö társaid, bárányokkal, és kosokkal, és gödölyékkel jöttek hozzád a' te árosid.

22. Sábának, és Reemának árosi, ök a' te kereskedöid: minden sö füves szerszámokkal, és drága kövel, és arannyal, mellyet ki-raktak a' te vásárodban.

23. Háran, és Kene, és Eden, a' te kereskedöid: Sába, Assur, és Kelmad, a' te kalmárid.

24. Ök a' te kereskedöid sok-féle árúval, tekert kék selyemmel, és sok szinü egymással, és drága marhákkal, mellyek bé-takarva, és bé-kötözve vóltak kötelekkel: tzédrus fájok-is vólt a' te kereskedésidben.

25. A' tenger hajói, a' te fejedelmid a' te kereskedésedben, és el-töltél, és igen megditsöitettél a' tenger közepin.

26. Sok vizekre vittek téged a' te evezöid: a' Déli-szél meg-rontott téged a' tenger közepin.

27. A' te gazdagságid, és kintseid, és sok féle marhád, a' hajósid, és kórmányosid, a' kik tartyák vala a' te marhádat, és a' te néped elött járnak vala: a' te hadakozó férfiaid-is, kik te benned vóltak, minden közötted-való sokasággal: a' tenger közepire esnek a' te romlásodnak napján.

28. A' te kórmányosid kiáltásának zengésétöl meg-háborodnak a' hajók:

29. És ki-szállanak az ö hajójokból minnyájan, a' kik az evezöt tartyák vala: a' hajósok, és a' tengernek minden kórmányosi a' földön állanak:

30. És orditnak rajtad nagy szóval, és keserveseu kiáltnak: és port hintek a' fejökre, és hamuval hintetnek-meg.

31. És kopaszságot borotválnak te éretted, és ször-zsákokba öltöznek: és siratnak téged lelkeknek keserüségében igen keserves sirással.

32. És keserves éneket vésznek-elö éretted, és siratnak téged: Mellyik olly mint a' Tyrus, melly meg-némúlt a' tenger közepin?

33. Ki a' te kereskedésidnek tengeréröl-való ki-menetelével bé-töltöttél sok népeket: a' te gazdagságidnak, és a' te népeidnek sokaságával, meg-gazdagitottad a' földnek királyit.

34. Most meg-rontattál a' tengertöl, a' vizek mélységibe estek a' te gazdagságid, és minden benned-való sokaság.

35. A' szigeteknek minden lakói álmélkodtak rajtad: és azoknak minden királyi, meg-ijedvén a' szél-vésztöl, el-változtatták ortzájokat.

36. A' népeknek kereskedöi süvöltöttek

reád: semmivé löttél, és soha többé nem lészesz.

XXVIII. RÉSZ.

A' Tyrusi Királynak kevélységéért, és más vétkeiért el-veszése; és Sidonnak-is pusztúlása: Izraëlnek viszsza vitele igértetik, az ö ellenségeinek pedig veszedelem.

A 1. És lön-az Úr beszéde én hozzám mondván:

2. Ember fia, mondgyad a' Tyrus fejedelmének: Ezeket mondgya az Úr Isten: mivelhogy fel-fúvalkodott a'te szived, és mondottad: Isten vagyok én, és az Isten székiben ültem a' tenger közepett; holott ember vagy és nem Isten, és tötted a' szivedet mint az Isten szivét.

3. Imé böltsebb vagy te Danielnél: semmi titok nints el-rejtve te töled.

4. A' te böltseségeddel, és okosságoddal erösséget szerzettél magadnak: és aranyat, és ezüstöt gyüjtöttél, a' kintseid közé.

B 5. A' te böltseségednek sokaságában, és a' te kereskedésedben meg-sokasitottad erösségedet: és fel-fuvalkodott a' szived a' te erödben.

6. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: Mivelhogy fel-fuvalkodott a' szived mint Isten szive:

7. Azokáért imé én reád hozom a' Pogányok-közül a' leg-erösebb idegen népeket: és ki-vonszák az ö kardgyokat a' te böltseségednek szépsége ellen, és meg-ferteztetik a' te ékességedet.

8. Meg-ölnek, és le-vonsznak téged: és meg-halsz a' tenger közepett a' meg-ölettekneк halálával.

9. Vallyon mondván azt szóllod-e: Isten vagyok én, a' te meg-ölöid előtt: holott ember vagy, és nem Isten, a' te meg-ölöidnek kezében?

C 10. A' környül-metéletlenek halálával halsz-meg az idegenek keze által: mert én szóllottam, úgy-mond az Úr Isten:

11. És lön az Úr beszéde én hozzám, mondván: Ember fia, tégy sirást a' Tyrus királyán:

12. És mondgyad néki: Ezeket mondgya az Úr Isten: Te vagy a' hasonlatosságnak petsétе, tellyes böltseséggel, és tekélletes ékességgel.

13. Az Isten paraditsomának gyönyörüségiben vóltál: minden drága-kö a' te öltözeted: Sárdius, topázius, és jáspis: krisólitus, és ónix, és berillus, sáfir, és karbunkulus, és smaragd: arany a' te ékes mived: és a' te lyukaid a' naptól fogva, a' mellyen teremtettél, el-készittettek.

D 14. Te vagy a' ki-terjesztetett, és béfödözö Kerub, és helyheztettelek téged az Istennek szent hegyén, a' tüzes kövek között jártál.

15. Tekélletes vóltál útaidban a'te teremtésednek napjától fogva, mig nem hamisság találtatott te benned.

16. A' te kereskedésednek sokasága miatt bé-töltek a' te belsö részeid hamissággal, és vétkeztél: és ki-vetettelek téged az Isten hegyéröl, és el-veszтettelek téged o béfödözö Kerub, a' tüzes kövek közül,

17. És fel-fualkodott a' szived a'te ékességedben: el-veszтetted békeségedet a' te ékességedben: a' földre vetettelek téged: a' királyok ortzája eleibe adtalak téged, hogy néznének téged. E

18. A' te hamisságodnak sokasága miatt, és kereskedésednek hamisága miatt, megferteztetted szentségedet: azokáért tüzet hozok belöled, melly meg-emészszen téged, és hamuvá tészlek téged a' földön minden tégedet látóknak szine előtt.

19. Minnyájan, a' kik látnak téged a' Pogányok közül, el-álmélkodnak rajtad: semmivé löttél, és soha többé nem lészsz.

20. És lön az Úr beszéde én hozzám mondván:

21. Ember fia, forditsd az ortzádat Sidon ellen: és profétálly felöle.

22. És mondgyad: Ezeket mondgya az Úr Isten: Imé én te ellened Sidon, és megditsöitetem te benned: és meg-tudgyák hogy én vagyok az Úr, mikor itéleteket tészek ö benne, és meg-szenteltetem ö benne. F

23. És dög-halált botsátok reája, és vérontást az ö útszáira: és a' fegyverrel megölettettek el-húllanak ö benne körös körül: és meg-tudgyák hogy én vagyok az Úr.

24. És nem lészen többé az Izraël házának keserüségnek botránkozása, és fajdalmat szerzö tövis mindenünnét ö környülök, a' kik ellenkeznek vélek: és meg-tudgyátok hogy én vagyok az Úr Isten: G

25. Ezeket mondgya az Úr Isten: Mikor egybe-gyüjtöm az Izraël házát a' népek közül, a' kik közé el-szélledtenek, meg-szenteltetem ö bennek a' Pogányok előtt: és az ö földökben laknak, mellyet az én szolgámnak Jákobnak adtam.

26. És bátorsággal laknak azon: és házakot épitnek, és szölöket plántálnak, és bátorsággal laknak, mikor itéleteket tészek mindeneken, a' kik ellenkeznek ö vélek körös körül: és meg-tudgyák hogy én vagyok az ö Urok Istenök.

XXIX. RÉSZ.

Fáraó Királynak veszedelme, és Egyiptomnak pusztúlása jövendöltetik; mindazonáltal negyven esztendö múlván meg-épül, de nem annyira mint annak előtte. Egyiptom Nabukodonosornak jútalmúl adattatik, azért, hogy Tyrust el-pusztitotta. A

1. A' Tizedik esztendöben, a' tizedik hónapban, a' hónak tizen-egyedik napján, lön az Úr igéje én hozzám, mondván.

2. Ember fia, fordítsd az ortzádat Farao ellen az Egyiptus királya ellen, és profétálj felöle, és az egész Egyiptusról.

3. Szólly, és mondgyad; ezeket mondgya az Úr Isten: Imé én te ellened Fárao Egyiptus királya, nagy sárkány, ki a' te folyó vizeidnek közepette fekszel, és mondod: Enyim a' folyó-viz, és én alkottam magamat.

4. És zabolát vetek az állaidra: és a' te folyó vizeidnek halait a' te heaidhoz ragasztom: és ki-vonszlak téged a' folyó-vizeid közül, és minden te halaid a' te heaidhoz ragadnak.

5. És a' pusztába vetlek téged, és a' te folyó-vizednek minden halait: a' föld színére esel, öszve nem szedetel, sem egybe nem gyüjtetel: a' földi vadaknak, és az égi madaraknak adtalak téged, hogy meg-emésszenek:

6. És meg-tudgyák Egyiptusnak minden lakói, hogy én vagyok az Úr: * azért hogy nád-páltzája vóltál az Izraël házának.

7. Mikor kézzel fogtak téged, és el-törettél, és meg-szaggattad minden ö vállokat: és ök reád támaszkodván, el-romlottál, és meg-sértetted minden ö veséjeket.

8. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: Imé én fegyvert hozok reád: és ki-ölöm belöled az embert, és a' barmot.

9. És az Egyiptus földe pusztává lészen, és kietlenné: és meg-tudgyák hogy én vagyok az Úr: azért hogy azt mondottad: Enyim a' folyó-viz, és én alkottam azt.

10. Azokáért imé én te reád, és a' te folyó vizeidre: és tészem Egyiptus földét fegyverrel el-hányattatott pusztává, a' Siénes tornyától fogva a' Szeretseny országig határiig.

11. Nem mégyen azon által ember lába, sem a' baromnak lába nem jár rajta, és nem lakják negyven esztendeig.

12. És tészem az Egyiptus földét pusztává a' puszta földek között, és az ö városit az el-rontatott városok között, és pusztak lésznek negyven esztendeig: és el-hintem az Egyiptziusokat a' nemzetségek közé, és el-hányom öket a' földekre.

13. Mert ezeket mondgya az Úr Isten: A' negyven esztendök vége után, egybegyüjtöm Egyiptust a' népek közül, a' mellyeknél el-szélledve vóltak.

14. És viszsza-hozom az Egyiptus fogságát, és helyheztetem öket a' Fatures földére, az ö születések földére: és lésznek ott kitsíny országgá:

15. A' több országok között leg-kissebb lészen, és fel nem emelkedik többé a' nemzetségek fölött, és meg-kevesítem öket hogy ne parantsollyanak a' Pogányoknak.

16. Se nem lésznek többé az Izraël házának bizodalmára, hamisságra tanitván, hogy el-fussanak, és követsék öket: és meg-tudgyák hogy én vagyok az Úr Isten.

17. És lön a' huszon hetedik esztendöben, az elsöben, a' hónak elsöjében: lön az Úr igéje én hozzám, mondván:

18. Ember fia, Nabukodonosor a' Babylon királya, az ö seregét nagy szolgálattal szolgáltatta Tyrus ellen: minden fö-megkopaszúlt, és minden válnak szöre el-ment: és jutalom nem adatott néki, sem az ö seregének, a' Tyrus ellen való szolgálattyáért, mellyel szolgált nékem ö ellene.

19. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: Imé én Nabukodonosort a' Babylon királyát Egyiptus földébe helyheztetem: és elvészi az ö sokaságát, és el-prédállya az ö ragadományit, és el-ragadozza az ö prédáit: és jutalomúl lészen az ö seregének.

20. És a' munkának, mellyel szolgált ö ellene: néki adom Egyiptus földét, azért hogy munkálkodott nékem, úgy-mond az Úr Isten.

21. Az napon szarva nevekedik az Izraël házának, és néked fel-nyilt-szájat adok közöttök: és meg-tudgyátok hogy én vagyok az Úr.

XXX. RÉSZ.

Egész Egyiptom minden városival együtt a' Babyloniai Királytól el-pusztitatik.

1. És lön az Úr igéje én hozzám, mondván: A

2. Ember fia, profétálly, és mondgyad: Ezeket mondgya az Úr Isten: Ordittsatok, jaj, jaj a' napnak:

3. Mert közel vagyon a' nap, és közelget az Úr napja: a' felyhös nap, a' Pogányok ideje lészen

4. És fegyver jö Egyiptusra: és félelem lészen Szeretseny-országban, mikor el-esnek a' sebesek Egyiptusban, és el-vitetik az ö sokasága: és el-rontatnak az ö fondamentomi.

5. Szeretseny ország, és Libia, és a' Liduſok, és mind a' több község, és Kub, és a' szövetség földének fiai, ö velek együtt fegyver miá el-húllanak.

6. Ezeket mondgya az Úr Isten: És eleſnek az Egyiptus támogatói, és el-rontatik az ö birodalmának kevélysége: a' Siénes tornyától fogva fegyver miatt húllanak-el ö benne, úgy-mond a' seregek Ura Istene. B

7. És el-széllyednek a' puszta földek között, és az ö városi a' puszta városok között lésznek.

8. És meg-tudgyák hogy én vagyok az Úr: mikor tüzet botsátok Egyiptusra, és meg-rontatnak minden ö segitöi.

9. Az napon ki-mennek a' követek az én ortzám elöl hajókon, hogy meg-rontsák Szeretseny országnak bizakodását, és félelem lészen ö bennek Egyiptusnak napján, mert kétség nélkül el-jö.

C 10. Ezeket mondgya az Úr Isten: Meg szünetem az Egyiptus sokaságát Nabukodonosornak a' Babylon királyának keze által.

11. Ö és az ö népe ö véle, a' leg-erösbek a' Pogányok között, el-hozattatnak a' földnek ki-veszétésére: és ki vonszák az ö kardgyokat Egyiptusra: és bé-töltik a' földet meg-ölettettekkel.

12. És a' folyó-vizek árkait ki-száraztom, és adom a' földet igen gonoszoknak kezökbe: és el-pusztitom a' földet, és az ö tellyes vóltát az idegenek keze által, én Úr szóllottam.

D 13. * Ezeket mondgya az Úr Isten: És el rontom a' bálványokat, és el-fogyatom a' bálványokat Memfisből: és Egyiptus földéből nem lészen többé fejedelem: és rémüléstt botsátok Egyiptus földére.

* Zach. 13. a. 2.

14. És el-veszetem a' Fatures földét, és tüzet botsátok Tafnisra, és itéleteket tészek Alexandriában.

15. És ki-öntöm boszszúságomat Peluſiumra az Egyiptus erejére, és meg ölöm Alexandriának sokaságát.

16. És tüzet botsátok Egyiptusra: mint a' szülö olly fajdalmat fog szenvedni Peluſium, és Alexandria ide 's tova hányattatik, és Memfisben minden-napi nyomorúságok léſznek.

E 17. A' Heliópoli, és Bubásti ifiak fegyverrel húllanak-el, és ö magok fogva vitetnek.

18. És Tafnisban meg-setétül a' nap, mikor el-rontom ott Egyiptusnak királyi-páltzáit, és meg-szünik ö benne az ö hatalmának kevélysége: el-fogja ötet a' felyhö, az ö leányi pedig fogságra vitetnek.

19. És itéleteket tészek Egyiptusban: és meg-tudgyátok hogy én vagyok az Úr.

20. És lön a' tizen egyedik esztendöben, az elsö hólnapban, a' hónak hetedikén, lön az Úr igéje én hozzám, mondván:

F 21. Ember fia, Fáraónak az Egyiptus királyának karját meg-rontottam: és imé bé nem takartak hogy meg-gyógyúlna, hogy bé-köttetnék ruhákkal, és bé-póláltatnék kezkenötskékkel, hogy viszsza vévén erejét kardot foghatna.

22. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: Imé én Fáraóra az Egyiptus királyára, és meg-rontom az erös, de meg-törött karját: és le-vetem a' kardot kezéből:

23. És el-hintem Egyiptuſt a' Pogányok közé, és ki-hányom öket a' földekre.

G 24. És meg-erösitem a' Babylon királyának karjait, és az én kardomat az ö kezébe adom: és meg-rontom a' Farao karjait, és jajgatásokkal jajgatnak a' meg-ölettek az ö szine elött.

25. És meg-erösitem a' Babylon királyának karjait, és a' Fárao karjai le-esnek: és meg-tudgyák hogy én vagyok az Úr, mikor az én kardomat a' Babylon királyának kezébe adom, és ki-vonsza azt Egyiptus földére.

26. És el-hintem Egyiptuſt a' pogányok közé, és ki-hányom öket a' földekre, és meg-tudgyák hogy én vagyok az Úr.

XXXI. RÉSZ.

Fárao királynak bóldogságát, és méltóságát, az Assyriabéliekével öszve veti; és mind a' kettönek egyenlö veszedelmet jövendöl.

1. És lön a' tizen-egyedik esztendöben, A a' harmadik hólnapban, a' hónak elsö napján, lön az Úr igéje én hozzám mondván:

2. Ember fia, mondgyad Fáraónak az Egyiptus királyának, és az ö népének: * Kihez löttél hasonló a' te nagy vóltodban.

3. Imé Assur mint a' tzédrus-fa a' Libanuſon, szép ágakkal, és árnyékos levelekkel, és nagy magassággal, és a' sürü ágak között fel-emelkedett az ö teteje.

4. A' vizek táplálták ötet, a' mélység magasztalta-fel-ötet: az ö folyó vizei szivárkoznak vala az ö gyökerei környül, és az ö patakit ki-botsátotta a' tartománynak minden faira.

5. Azokáért felemelkedett az ö magasság a' tartománynak, minden fai fölébe: és meg-sokasodtak az ö tsemetéi: és fel-emelkedtek az ö ágai a' sok vizek miatt. B

6. És mikor ki-terjeszttette vólna az ö árnyékát, az ö ágain fészkeket rakának minden égi madarak, és az ö ágai alatt fajzottak minden erdei vadak, és az ö árnyéka alatt lakik vala igen sok Pogányoknak serege.

7. És igen szép vala az ö nagyságával, és széleſsen ki-terjedett tsemetéivel: mert az ö gyökere a' sok vizek mellett vala. C

8. A' tzédrus fák nem vóltak annál magasbak az Isten paraditsomában, a' jegenye fák fel nem érték annak magasságát, és a' platanus fák nem vóltak egyenlök annak ágaihoz: semmi fa az Isten paraditsomában nem hasonlitatott a'hoz, és az ö szépségéhez.

9. Mert ékessé töttem ötet, és sok, és sürü ágakkal: és irégykedtek reája a' gyönyörüségnek minden fai, mellyek az Isten paraditsomában valának. D

10. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten: Mivelhogy fel-fuvalkodott a' magasságban, és az ö tetejét zöldellövé, és sürüvé tötte, és fel-emelkedett az ö szive az ö magasságában:

11. Adtam ötet a' Pogányok között legerösbnek kezébe, tselekedvén tselekeszik véle: az ö istentelensége szerént vetettem-ki ötet.

12. És ki-vágják ötet az idegenek, és a' leg-kegyetlemb nemzetségek, és el-hánnyák ötet a' hegyekre, és minden völgyekben elhúllanak az ö ágai, és el-romlanak az ö tsemetéi a' földnek minden kö-szikláin: és el-

távoznak az ö árnyéka alól a' földnek minden népei, és el-hadgyák ötet.

13. Az ö romlásában laktak minden égi madarak, és az ö ágain vóltak minden mezei vadak.

14. Azokáért fel nem emelkednek az ö magaſságokban a' vizek mellett-való minden fák, ſe nem helyheztetik az ö magaſságokat az árnyékos, és leveles helyekre, ſe nem állanak mind azok az ö magaſságokban, mellyek a' vizektöl nedvesitetnek: mert minnyájan halálra adattanak az utólsó földre, az emberek fiai-között, azokhoz a' kik alá-mennek a' verembe.

15. Ezeket mondgya az Úr Iſten: Az napon, a' mellyen alá-ment a' poklokra, ſiralmat ſzerzettem, bé buritottam ötet a' mélységgel: és meg-tiltottam az ö folyó vizeit, és meg-tartóztattam a' ſok vizeket: bánkodott ö rajta a' Libanus, és minden mezei fák meg-rendültek.

16. Az ö romlásának zendülésével fel-inditottam a' Pogányokat, mikor alá vinném ötet pokolra azokkal a' kik alá-mennek vala a' verembe: és meg-vigaſztaltattak az alsó földön a' gyönyörüségnek minden jeles és ſzép fai a' Libanuſon, mind azok mellyek a' vizektöl nedvesitetnek vala.

17. Mert azok is alá-mennek véle pokolra a' fegyverrel meg-ölettettekhez: és kinekkinek az ö karja ülni fog az ö árnyéka alatt a' nemzetségek között.

18. Kihez haſonlitattál o nemes és magas a' gyönyörüségnek fai között? Imé alá vitettél a' gyönyörüségnek faival az utólsó földre: a' környül-metéletlenek között aluſzol, azokkal a'kik fegyverrel meg-ölettek: ö a' Farao, és minden ö ſokaſága, úgy mond az Úr Iſten.

XXXII. RÉSZ.

Fárao Király a' Babylóniai Királytól megfogattatik, Egyiptom el-puſztitatik, kin ſok Királyok tſodálkozni fognak; és ſok nemzetek Fáraóval pokolra vettetnek.

1. És lön a' tizen-kettödik eſztendöben, a' tizen-kettödik hólnapban, a' hónak elsöjén, lön az Úr igéje én hozzám, mondván:

2. Ember fia, tégy ſiralmat Fáraón az Egyiptus királyán, és mondgyad néki: A' Pogányok között oroſzlányhoz haſonlitattál, és a' ſárkányhoz melly a' tengerben vagyon: és ide 's tova hányod vala a' ſzarvadat a' te folyó-vizeidben, és fel-zavarod vala a' vizeket lábaiddal, és meg-tapodod vala azoknak folyáſit.

3. Azokáért ezeket mondgya az Úr Iſten. * Ki-terjeſztem reád az én hálómat ſok népek ſokaſágával, és ki-vonſzlak téged az én varsámmal.

4. És a' földre vetlek téged, a' mezö ſzinére vetlek téged: és rajtad laktatom mind az égi madarakat, és meg-elégitöm belöled a' földnek minden vadait.

5. És a' te húſaidat a' hegyekre hányom, és be-töltöm völgyeidet a' te genyedségeddel.

6. És meg-nedveſitem a' földet a' te büdös véreddel a' hegyeken, és a' völgyek bételnek te veled.

7. * És mikor meg-halſz, bé-búritom az eget, és meg-feketétem az ö tſillagit: a' Napot felyhövel bé-buritom, és a' hóld az ö világoſságát nem adgya.

8. Az égnek minden világositóit meg-ſzoritom éretted: és ſetétséget botsátok a' te földedre, úgy-mond az Úr Iſten, mikor eleſnek a' te ſebeſid a' föld közepin, úgymond az Úr Iſten.

9. És fel-ingerlem a' ſok népek ſzivét, mikor reád-hozom a' romláſt a' nemzetségek között a' földeken mellyeket nem tudſz.

10. És álmélkodtatom rajtad a' ſok népeket: és azoknak királyi fölötte nagy iſzonyodáſſal félnek te miattad, mikor röpülni kezd az én fegyverem az ö ortzájokon: és el-álmélkodnak hirtelen minnyájan az ö lelkekért a' te romláſodnak napján.

11. Mert ezeket mondgya az Úr Iſten: A' Babylon királyának fegyvere jö reád.

12. Az erösſek fegyverével el-hullatom a' te ſokaſágodat: gyözhetetlenek mind ezek a' Népek: és el-puſztittyák az Egyiptus kevélységét, és el-hányattatik az ö ſokaſága.

13. És el-veſztem minden barmait, mellyek a' ſok vizeknél valának: és fel nem zavarja azokat az ember lába többé, ſem a' barmok körme meg nem zavarja azokat.

14. Akkor igen tiſztákká téſzem azoknak vizeket, és azoknak folyáſokat elö-hozom mint az olajt, úgy-mond az Úr Iſten.

15. Mikor puſztává téſzem Egyiptus földét: el-hagyattatik pedig a' föld az ö tellyes vóltától, mikor meg-verem minden ö lakóit, és meg-tudgyák hogy én vagyok az Úr.

16. Siras vagyon, és ſirattyák ötet: a' Pogányok leányi ſirattyák ötet: Egyiptuſt, és minden ö ſokaſágát ſirattyák, úgy-mond az Úr Iſten.

17. És lön tizen-kettödik eſztendöben, a' hónak tizen-ötödikén, lön az Úr igéje én hozzám, mondván:

18. Ember fia, énekelly ſiralmat az Egyiptus ſokaſágán: és vond-le ö magát, és az erös Pogányok leányit, az utólsó földre, azokkal a' kik alá-mennek a' verembe.

19. Kinél vagy ſzebb? menny-alá, és aludgyál a' környül-metéletlenekkel.

20. A' meg-ölettek között fegyverrel húlnak-el, fegyver adatott, le-vontak ötet, és minden ö népeit.

21. Szólni fognak ö néki az erösſeknek leg-hatalmasbi a' pokolnak közepiröl, a'kik az ö ſegitöivel alá-ſzállottak, és el-aludtak környül-metéletlenek lévén, fegyverrel meg-ölettek.

B
Iſa. 13. *b.* 10. *Joël.* 2. *b.* 10. & 3. *c.* 15. *Matth.* 24. *c.* 29.

C

D

* Supr. 12. d. 13. & 17. f. 20.

E 22. Ott az Aſſur, és minden ö ſokasága: ö környüle az ö koporsói: minnyájan meg-ölettek, és a' fegyverrel el-hullottak.

23. Kiknek koporsójok a' veremnek fenekére tétettek: és az ö ſokasága az ö koporsója körül vagyon: minnyájan meg-ölettek és fegyverrel el-hullottak, kik valaha félelemre vóltak az élöknek földén.

24. Ott az Elam, és minden ö ſokasága az ö koporsója körül: minnyájan ezek meg-ölettek, és fegyverrel le-omlottak: kik alá mentek környül-metéletlenek lévén az utólsó földre: kik az ö félelmeket az élök földére helyheztették, és viſelték az ö gyalázattyokat azokkal a' kik alá mennek a' verembe.

F 25. A' meg-ölettek közibe helyheztették az ö ágyát minden ö népei között: ö környüle az ö koporsója: minnyájan ezek környül-metéletlenek, és fegyverrel meg-ölettettek. Mert az ö félelmeket az élök földére botsátották, és viſelték az ö gyalázattyokat azokkal a' kik alá mennek a' verembe: a' meg-ölettek közé tétettek.

26. Ott a' Móſok, és Túbal, és minden ö ſokasága: ö környüle az ö koporsói. Minnyájan ezek környül-metéletlenek, és meg-ölettek 's fegyverrel el-hullottak: mert az ö félelmeket az élök földére botsátották.

27. És nem aluſznak az erösſekkel, és az el-esökkel, és a' környül-metéletlenekkel, kik alá-mentek pokolra az ö fegyverekkel, és az ö fegyvereket fejök alá tötték, és az ö hamiſságok az ö tſontyokban vólt: mert az erösſeknek félelmekre löttek az élök földén.

28. Te-is azért a' környül-metéletlenek között meg-rontatol, és el-aluſzol a' fegyverrel meg-ölettekkel.

G 29. Ott Idumea, és az ö királyi, és minden fejedelmi, kik az ö ſeregökkel, fegyverrel adattak a' meg-ölettekhez: és a' környül metéletlenekkel el-aluttakhoz, és a' verembe alá-menökhöz.

30. Ott az Északnak minden fejedelmi, és minden vadáſzok: kik el-vitettek a' meg-ölettettekkel, félvén, és az ö erösſégekben meg-ſzégyenülvén: kik el-aluttak, környül-metéletlenek lévén, a' fegyverrel meg-ölettekkel, és az ö gyalázattyokat viſeltek azokkal a' kik alá-mennek a' verembe.

31. Látta öket Fárao, és meg-vigaſztaltatott minden ö ſokaságán, melly meg-ölettetett fegyverrel; Fárao, és minden ö ſerege, úgy-mond az Úr Iſten:

32. Mert az én félelmemet az élök földére botsátottam, és el-alutt a' környül-metéletlenek között a' fegyver miatt meg-ölettettekkel; Fárao, és minden ö ſokasága; úgy-mond az Úr Iſten.

XXXIII. RÉSZ.

Ha az ör-álló látván a' következendö gonoſzt, meg nem jelenti, oka léſzen az el-veſzésnek; ha pedig meg-jelenti, ha ki el-vész, magának tulajdonittſa. Ha az igaz el-hadgya igazságát, el-vész; a' bünös pedig ha ki tér gonoſzságiból, idvezül. Senki abban ne bizzon, hogy néki föld adatott; mert gonoſzságáért el-vész, 's a' föld-is el-puſztúl.

A 1. És lön az Úr igéje én hozzám mondván:

2. Ember fia, ſzólly a' te néped fiainak, és mondgyad nékik: A' föld, mikor fegyvert hozok reája, és a' föld népe egy férfiat válaſzt az ö alá valói közül, és azt rendeli magának ör-állóvá:

3. És az láttya jöni a' fegyvert a' földre, és trombitál, és hirt téſzen a' népnek:

4. Valaki pedig hallya a' trombita zengéſt, és nem örizkedik, és el-jö a' fegyver, és el-viſzi ötet: a' vére az ö fején léſzen.

5. A' trombita zengéſt hallotta, és nem örizkedett, a' vére ö rajta léſzen: ha pedig magát meg-örizi, az ö lelkét meg-ſzabaditya.

B 6. Hogy ha az ör-álló láttya a' fegyvert jöni, és nem trombitál: és a' nép magát meg nem örizi, és el-jö a' fegyver, és ö közülök lelket viſzen-el: amaz ugyan az ö hamiſságában fogattatott-meg, de az ö vérét az ör-álló kezéből kereſem-ki.

* Supr. 3. d. 17. 7. * És te ember fia, ör-állóúl adtalak téged az Iſraël házának: halván azért az én ſzámból a' beſzédet, hirdeſd-meg nékik éntölem.

C 8. Ha én azt mondom az iſtentelennek; Iſtentelen, halállal halſz-meg: nem ſzólaſz hogy meg-örizze magát az iſtentelen az ö útától: az az iſtentelen az ö hamiſságában hal-meg, de az ö vérét a' te kezedből kereſem-ki.

9. Ha pedig te meg-hirdetvén az iſtentelennek, hogy az ö útairól meg-térjen, meg-nem tér az ö útáról: ö az ö hamiſságában meg-hal: te pedig a' te lelkedet meg-ſzabaditottad.

10. Te azért ember fia, mondgyad az Iſraël házának: Igy ſzóllottatok, mondván: A' mi hamiſságink, és büneink rajtunk vannak, és azokban mi meg-ſenyvedünk: miképen élhetünk tehát?

* Supr. 18. g. 24. 11. * Mondgyad nékik: Élek én, úgymond az Úr Iſten: nem akarom az iſtentelennek halálát, hanem hogy meg-térjen az iſtentelen az ö útáról, és éllyen. Térjetek-meg, térjetek-meg a' ti igen gonoſz útaitokról: D és miért haltok-meg, Iſraël háza:

12. Te azért ember fia, mondgyad a' te néped fiainak: Az igaznak igazsága meg nem

szabadittya ötet, valamelly nap vétkezik: és az istentelennek istentelensége nem árt néki, valamelly nap meg-tér az ö istentelenségéből: és az igaz nem élhet az ö igazságában, valamelly nap vétkezik.

13. Ha azt mondom-is az igaznak, hogy élettel él, és bizakodván igazságában hamisságot tselekeszik: minden igazsági el-felejtetnek; és az ö hamisságában, a' mellyet tselekedett, abban hal-meg.

14. Ha pedig azt mondom az istentelennek: Halállal halsz-meg: és penitentziát tart az ö bünéről, és itéletet 's igazságot tselekeszik.

15. És a' zálogot viszsza-adgya az istentelen, és a' prédát meg-adgya, az életnek parantsolatiban jár, és nem tselekeszik semmi hamissat: élettel él, és meg nem hal.

16. Semmi bünei, a' mellyekkel vétkezett, néki nem tulajdonitatnak: itéletet, és igazságot tselekedett, élettel él.

17. És mondának a' te néped fiai: Nem igaz mértékü az Úr útá; az ö útok-is hamis.

18. Mert mikor el-távozik az igaz az ö igazságától, és hamisságokat tselekeszik, meghal azokban.

19. És mikor el-távozik az istentelen az ö istentelenségétöl, és itéletet 's igazságot tselekeszik, él azokban.

20. * És azt mondgyátok: Nem igaz az Úr útá. Mindenikét az ö útá szerént itélem-meg közületek, Israël háza.

21. És lön a' tizenkettödik esztendöben, a' tizedik hólnapban, a' hónak ötödikén a' mi el-költözésünkön, jöve én hozzám, a' ki Jerusalemböl el-szaladott vala, mondván: Fel-dúlatott a' város.

22. Az Úr keze vala pedig rajtam estve, minek elötte el-jöne, a' ki el-szaladott vala: és meg-nyitá a' számat, minek elötte reggel hozzám jöne, és meg-nyittatván az én szám nem halgaték többé.

23. És lön az Úr igéje én hozzám mondván:

24. Ember fia, a' kik e' romlásokban laknak az Israël földén, szólván azt mondgyák: Egyedül vólt Ábrahám, és örökségül birta a' földet: mi pedig sokan vagyunk, nékünk adatott a' föld örökségül.

25. Azokáért mondgyad nékik: Ezeket mondgya az Úr Isten: A' kik a' vérben észtek, és a' szemeiteket fel-emelitek a' ti tisztátalanságtokra, és vért ontotok: vallyon birni fogjátok-e örökségül a' földet?

26. A' ti fegyveritekben állottatok, útálatosságokat tselekedtetek, és ki-ki meg-ferteztette az ö felebarátnya feleségét: és a' földet örökségül fogjátok-e birni?

27. Ezeket mondgyad nékik: Igy szóll az Úr Isten: Élek én, hogy a' kik a' romlásokon laknak, fegyver miatt hullanak-el: és a' ki a' mezön vagyon, a' vadaknak adatik hogy meg-emésztessék: a' kik pedig az erösségekben, és a' barlangokban vannak, dög-halállal halnak-meg.

28. És pusztává tészem a' földet, és kietlenné, és meg szünik az ö kevély erösége; és el-pusztúlnak az Israël hegyei, azért hogy senki nem lészen, a' ki azokon által mennyen.

29. És meg-tudgyák hogy én vagyok az Úr, mikor pusztává tészem az ö földöket, és kietlenné, minden útálatosságokért, mellyeket tselekedtek.

30. És te ember fia: a' te néped fiai, a' kik felöled szólnak a' falok mellett, és a' házak ajtaiban, és egyik a' másikkal szóll, a' férfi az ö felebarátyának, mondván: Jertek-el, és halgassuk, mitsoda beszéd légyen, melly az Úrtól ki-jö. G

31. És hozzád jönek, mint ha a' nép jöne-bé, és le-ül elötted az én népem: és halgattyák a' te beszédidet, és nem tselekeszik-meg azokat: mert ének szóra fordityák azokat, és az ö fösvénységeket követi az ö szivök.

32. És olly vagy nékik, mint egy játékos ének, melly kedves, és gyönyörüséges szóval énekeltetik: és halgattyák a' te igéidet, és meg nem tselekeszik azokat.

33. És mikor el-jö, a' mi meg-mondatott (mert imé el-jö) akkor meg-tudgyák, hogy próféta vólt közöttök.

XXXIV. RÉSZ.

A' gonosz pásztorok keze alól, kik a' juhokat meg-vetvén, tsak magokat keresik, ki-veszi az Úr a' juhokat; és az ö szolgáját Dávidot fel-támasztya, ki alatt az ö juhai a' földnek zsirján legeltetnek: és hogy az Israel az ö juha, ö pedig Istene.

1. És lön az Úr igéje én hozzám, mondván:

2. Ember fia, prófétálj az Israël pásztoriról: prófétálly, és mond-meg a' pásztoroknak: Ezeket mondgya az Úr Isten: Jaj az Israël pásztorinak, kik ö magokat legeltetik vala: nem a' nyájak legeltetnek-e a' pásztoroktól? A

3. A' tejet meg-észitek vala, és a' gyapjúval magatokat ruházzátok vala, és a'mi kövér vólt, meg-ölitek vala: az én nyájamat pedig nem legeltetitek vala.

4. Az erötlent meg nem erösitettétek, és a' beteget meg nem gyógyitottátok, a' megtöröttet nem kötözgettétek, és az el-vettetet viszsza nem hoztátok, és a' mi el-veszett vala, még nem kerestétek: hanem keménységgel parantsoltok vala néki, és hatalommal.

5. És el-szélledtek az én juhaim, azért hogy nem vólt pásztor: és minden mezei vadaknak eledelévé löttek, és el-szélledtek. B

6. El-tévelyedtek az én nyájaim minden

hegyeken, és minden magas halmon: és a' földnek minden színén el-szélledtek az én nyájaim, és nem vólt a' ki fel-keresné; nem vólt, mondom, a' ki fel keresné.

7. Azokáért pásztorok halgassátok az Úr igéjét:

8. Élek én, úgy-mond az Úr Isten: mivelhogy az én nyájaim prédává löttek, és az én juhaim minden mezei vadaknak megeméstésre, azért, hogy nem vólt pásztor, mert nem keresték az én pásztorim az én nyájamat; hanem a' pásztorok ö magokat legeltették, és az én nyájaimat nem legeltették:

9. Azokáért pásztorok halgassátok az Úr igéjét:

10. Ezeket mondgya az Úr Isten: Imé C én magam a' pásztorok ellen, az én nyájamat ki-keresem kezökből, és meg-szünetem öket, hogy többé ne legeltessék a' nyájat, sem ö magokat ne legeltessék többé a' pásztorok: és meg-szabaditom az én nyájamat az ö szájokból, és nem lészen többé nékik eleségül.

11. Mert ezeket mondgya az Úr Isten: Imé én magam fel-keresem az én juhaimat, és meg-látogatom öket.

12. A' mint meg-látogattya a' pásztor az ö nyáját, az napon mikor az ö el-szélledett juhai között vagyon: úgy látogatom-meg az én juhaimat, és meg-szabaditom öket minden helyekről, a' mellyekre el-szélledtek vólt a' fellegnek, és a' homályosságnak napján.

D 13. És ki-viszem öket a' népek közül, és egybe-gyüjtöm öket a' földekről, és bé-viszem öket az ö földökre: és legeltetem öket az Israel hegyein, a' patakoknál, és a' földnek minden lakó-helyein.

14. Igen bévséges mezön legeltetem öket, és az Israel magas hegyein lésznek az ö legeltetések: ott nyúgosznak-meg a' zöldellö füveken, és a' kövér legeltetéseken legeltetnek az Israel hegyein.

15. Én legeltetem az én juhaimat: és én meg-nyúgatom öket, úgy-mond az Úr Isten.

16. A' mi el-veszett, fel-keresem; és a' mi el-vettetett, viszsza-hozom; és a' mi megtörött, bé-kötöm; és a' mi erötlen, meg-vastagitom; és a' mi kövér, és erös, meg-örizem: és legeltetem azokat itéletben.

17. Ti pedig én nyájaim, ezeket mondgya az Úr Isten: Imé én itéletet tészek a' kosoknak, 's a' bakoknak barma, 's barma között.

E 18. Nem vólt-e néktek elég, hogy a' jó legeltetéseket el-éltétek; annak fölötte a' ti legeltetéstek maradékit-is meg-tapodtátok lábaitokkal: és holott igen tiszta vizet innátok, a' többit lábaitokkal zavarjátok vala fel.

19. És az én juhaim azokkal, a' mellyek el-tapodva vóltak a' ti lábaitokkal, legeltetnek vala: és a' miket a' ti lábaitok fel-zavartak vala, azokat itták.

20. Azokáért ezeket mondgya az Úr Isten ti néktek: Imé én magam itéletet tészek a' kövér, és az ösztövér barom között:

21. Azért, hogy óldalaitokkal, és vállaitokkal taszigáltatok, és szarvaitokkal öklelltetek minden erötlen barmokat, mig nem oda ki szélllednének:

22. Meg-szabaditom az én nyájamat, és nem lészen többé prédául, és itéletet tészek a' barom, 's a' barom között.

23. * És TÁMASZTOK NÉKIK EGY PÁSZTORT, a' ki öket legelteste az én szolgámat Dávidot: ö legelteti öket, és ö lészen nékik pásztorok. F

24. Én Úr pedig ö nékik Istenök lészek: és az én szolgám Dávid fejedelem ö közöttök: én Úr szóllottam.

25. És a' békeségnek szövetségét szerzem ö vélek, és el-fogyatom a' gonosz vadakat a' földről: és a' kik a' pusztában laknak, bátorságoson aluszszanak az erdökben.

26. És áldomást szerzek nékik az én halmom környül: és alá-hozom a' zápor-esöt az ö idejében: áldott esök lésznek. G

27. És meg-adgya a' mezei fa az ö gyümöltsét, és a' föld meg-adgya az ö termését, és lésznek az ö földökben félelem nélkül: És meg-tudgyák, hogy én vagyok az Úr, mikor el-rontom az ö igájoknak lántzait, és ki-szabaditom öket a' nékik parantsolóknak kezéből.

28. És nem lésznek többé prédául a' Pogányok között, sem a' földnek vadai meg nem észik öket: hanem bizvást laknak minden rettegés nélkül.

29. És támasztok nékik nevezetes fiatalt: és többé el nem fogyatkoznak az éhség miatt a' földön, se nem viselik többé a' Pogányok gyalázattyát.

30. És meg-tudgyák, hogy én ö Urok Istenök ö vélek vagyok, és ök én népem az Israel háza: úgy-mond az Úr Isten.

31. * Ti pedig én nyájaim, az én legeltetésem nyájának emberi vattok: és én ti Uratok Istentök, úgy-mond az Úr Isten.

* Joan. 1. g. 45. & 10. b. 11. Isa. 40. e. 11. Dan. 9. g. 24. Ose. 3. b. 5.

* Joan. 10. b. 11.

XXXV. RÉSZ.

Az Idumæusok veszedelméről jövendölés, azért hogy az Israelitákat sanyargatták.

1. És lön az Úr beszéde én hozzám, mondván: A

2. Ember fia, forditsd az ortzádat a' Séir hegye ellen, és profétálly ö róla, és mondgyad néki:

3. Ezeket mondgya az Úr Isten: Imé én te reád Séir hegye, és ki-nyújtom reád a' kezemet, és pusztává tészlek téged, és kietlenné.

4. A' te váraidat le-rontom, és te el-hagyattatol; és meg-tudod, hogy én vagyok az Úr. B

5. Mivelhogy örökké-való ellenség vól-

tál,

tál, és bé-rekeſztetted az Iſrael fiait a' fegyver kezeibe az ö nyomorúságoknak idején, az utólsó hamiſságnak idején.

6. Azokáért, élek én, úgy-mond az Úr Iſten: hogy a' vérnek adlak téged, és a' vér üldöz téged: és holott a' vért gyülölted, a' vér üldöz téged.

7. És a' Séir hegyét puſztává, és kietlenné téſzem: és el-viſzem belöle az által menöt, és a' viſzſza-téröt.

8. És bé-töltöm az ö hegyeit az ö megöletteivel: a' te halmaidon, és a' te völgyeiden, és a' patakokban a' fegyver miatt megölettettek el-húllanak.

9. Örökké-való puſztává téſzlek téged, és a' te váraſidban nem laknak: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr Iſten.

10. Mivelhogy azt mondottad: A' két nemzetség, és a' két föld enyimek léſznek, és örökségül birom azokat: holott az Úr vólna ott:

11. Azokáért, élek én úgy-mond az Úr Iſten, hogy a' te haragod ſzerént tſelekeſzem, és a' te gyülölséged ſzerént, mellyet tſelekedtél gyülölvén öket: és meg-iſmértetem ö általok mikor téged meg-itéllek.

12. És meg-tudod, hogy én Úr hallottam minden te gyalázáſidat, mellyeket ſzóllottál az Iſrael hegyeiröl, mondván: Az el-puſztúltak nékünk adattak meg-eméſztéſre.

13. És reám támadtatok a' ti ſzájatokkal, és rágalmaztatok engem beſzéditekkel: én hallottam.

14. Ezeket mondgya az Úr Iſten: Az egéſz földnek vigaſságára, puſztává téſzlek téged.

15. A' mint örültél az Iſrael házának örökſégén, azért, hogy el-puſztúlt, úgy tſelekeſzem veled: el-puſztúlſz Séir hegye, és egéſz Idumæa: és meg-tudgyák, hogy én vagyok az Úr.

XXXVI. RÉSZ.

Mivelhogy az Iſraeliták gonoſzságokért, a' pogányok között, el-oſzlottak, és tsúfságúl vétettek, az Úr, nem ö érettek, hanem magáért öſzve-ſzerzi öket, 's hazájokba viſzſza viſzi, és reájok tiſzta vizet fog önteni, és az ö parantſolatin jártattya, és bóldogságban élteti.

1. TE pedig ember fia, profétálly az Iſrael hegyeiröl, és mondgyad: * Iſraelnek hegyei halgaſſátok az Úr igéjét.

2. Ezeket mondgya az Úr Iſten: Mivelhogy azt mondotta az ellenség ti felöletek: Örüllyünk az örökké-való magaſságok örökſégül nékünk adattak:

3. Azokáért jövendölly, és mondgyad: Ezeket mondgya az Úr Iſten: Mivel-hogy el-puſztítattatok, és körös-körül meg-tapodtattatok, és örökséggé löttetek a' több pogányoknak, és fel-mentetek a' nyelvnek ajakára, és a' népnek gyalázattyára:

4. Azokáért Iſrael hegyei halgaſſátok az Úr Iſten igéjét: Ezeket mondgya az Úr Iſten a' hegyeknek, és a' halmoknak, a' patakoknak, és a' völgyeknek, 's a' puſztáknak-is, a' romladozáſoknak, és az el-hagyatott váraſoknak, mellyek el-puſztítattak, és megtsúfoltattak a' több Pogányoktól köröskörül.

5. Azokáért ezeket mondgya az Úr Iſten: Mivel-hogy az én haragomnak tüzében ſzóllottam a' több Pogányokról, és az egéſz Idumæáról, a' kik magoknak foglalták az én földemet örökſégül örömmel, és tellyes ſzivvel, és lélekkel: és ki-vetették azt, hogy el-puſztítanák.

6. Azokáért jövendölly az Iſrael földéröl, és mondgyad a' hegyeknek, és a' halmoknak, a' hegyek teteinek, és a' völgyeknek: a' hegyek teteinek, és a' völgyeknek: Ezeket mondgya az Úr Iſten: Imé én haragomban és búſulóſomban ſzóllottam, azért, hogy a' Pogányok gyalázattyát ſzenvedtétek.

7. Azokáért ezeket mondgya az Úr Iſten: Én fel-emeltem a' kezemet, hogy a' Pogányok, a' kik környületek vannak, magok viſellyék az ö gyalázattyokat.

8. Ti pedig Iſrael hegyei nevellyétek a' ti ágaitokat, és gyümöltſeiteket teremtsétek az én népemnek Iſraelnek: mert közel vagyon, hogy el-jöjön.

9. Mert imé én ti hozzátok, és hozzátok térek, és meg ſzántattok, és magot véſztek-bé.

10. És meg-ſokaſítom ti bennetek az embereket, és Iſraelnek minden házát: és lakni fogják a' váraſokat, és a' romladozó helyek meg-újítatnak.

11. És bé-töltlek titeket emberekkel, és barmokkal: és meg-ſokaſodnak, és nevekednek: és úgy laktatlak titeket mint eleitöl fogva, és nagyobb jókkal ajándékozlak-meg, hogy-ſem mint néktek eleinten vólt: és megtudgyátok, hogy én vagyok az Úr:

12. És embereket viſzek reátok, az én népemet Iſraelt, és örökségül birnak téged: és örökségül léſzſz nékik, és nem léſzſz többé azok nélkül.

13. Ezeket mondgya az Úr Iſten: Mivel hogy azt mondgyák felöletek: Embereknek meg-eméſztöje vagy, és meg-fojtója a' te nemzetségednek:

14. Azokáért nem éſzel többé embereket, és a' te nemzetségedet meg nem ölöd ez után, úgy-mond az Úr Iſten:

15. Se nem mivelem, hogy hallyák többé te benned a' Pogányok ſzégyenségét, és a' népek gyalázattyát ſemmi-képen nem viſeled, és a' te nemzetségedet nem veſzted-el többé, úgy-mond az Úr Iſten.

16. És lön az Úr igéje én hozzám, mondván:

17. Ember fia, az Iſrael háza az ö földökön laktak, és meg-ferteztették azt az ö

útokkal, és igyekezetökkel a' havi folyásúnak tiſztátalanſága ſzerént lött az ö útok én előttem.

18. És ki-öntöttem reájok haragomat a' vérért, mellyet ki-öntöttek a' földre, és az ö bálványokkal meg-ferteztették azt.

19. És el-hintöttem öket a' Pogányok közibe, és ki-hányattattak a' földekre: az ö útok ſzerént, és az ö találmányok ſzerént ítéltem-meg öket.

* *Iſa. 52. b. 5. Rom. 2. d. 24.* 20. * És bé-mentek a' Pogányokhoz, a' kikhez mentenek, és meg-ferteztették az én ſzent nevemet, mikor az mondatnék felölök: Ez az Úr népe, és az ö földéről jöttek-ki E

21. És kedveztem az én ſzent nevemnek, mellyet meg-ferteztetett vala Iſrael háza a' Pogányok között, a' kikhez bé-mentek.

22. Azokáért mond-meg az Iſrael házának: Ezeket mondgya az Úr Iſten: Nem ti érettetek tſelekeſzem én, Iſrael háza, hanem az én ſzent nevemért, mellyet meg-ferteztettetek a' Pogányok között, a' kikhez bé-mentetek.

23. És meg-ſzentelem az én nagy nevemet, melly meg-ferteztetett a' Pogányok között, mellyet meg-ferteztettetek ö közöttök: hogy meg-tudgyák a' Pogányok, hogy én vagyok az Úr, úgy-mond a' ſeregek Ura, mikor meg-ſzenteltetem ti bennetek ö előttök.

24. Mert ki-viſzlek titeket a' Pogányok közül, és egybe gyüjtlek titeket minden földekről, és titeket a' ti földetekre hozlak.

25. És tiſzta vizet öntök reátok, és megtiſztúltok minden fertelmeſségtekből, és minden bálványitoktól meg-tiſztitlak titeket.

* *Supr. 11. d. 19.* 26. * És adok néktek új ſzivet, és új lelket adok belétek: és el-vészem a' kö-ſzivet a' ti teſtetekből, és adok néktek hús ſzivet. F

27. És az én lelkemet adom belétek, és azt tſelekeſzem, hogy az én parantſolatimban járjatok, és az én itéletimet meg-örizzétek, és meg-tſelekedgyétek.

28. És a' földön laktok, mellyet az atyáitoknak adtam: és én népem léſztek, és én léſzek néktek Iſtentek.

29. És meg-ſzabaditlak titeket minden fertelmeſségtekből: és elö-hivom a' gabonát, és meg-ſokaſitom azt, és nem vetek reátok éhséget.

30. És meg-ſokaſitom a' fának gyümöltsét, és a' mezönek terméſit, hogy ne viſellyétek többé az éhségnek gyalázattyát a' Pogányok között.

31. És meg-emlekeztek a' ti gonoſz útaitokról, és nem jó igyekezeteitekről: és megútállyátok a' ti hamiſságitokat, és vétkeiteket.

32. Nem ti érettetek tſelekeſzem én, úgymond az Úr Iſten, légyen tudtotokra: ſzégyenüllyetek-meg, és pirúllyatok a' ti útaitokért, Iſrael háza.

33. Ezeket mondgya az Úr Iſten: Az napon, mellyen meg-tiſztitlak titeket minden G hamiſságitokból, és laktatom a' váraſokat, és meg-újitom a' romláſokat,

34. És a' puſzta föld meg miveltetik, melly az előtt puſzta vólt minden útón-járónak ſzemei előtt,

35. Azt fogják mondani: Ama puſzta föld, ollyanná lött mint a' gyönyörüſégnek kerte, és a' puſzta, és el-hagyattatott, és fel áſatott váraſok meg-erösitetve maradnak.

36. És meg-tudgyák a' Pogányok valamellyek meg-hagyattatnak környületek, hogy én Úr épitettem-meg az el-romlottakat, és bé-plántáltam a' meg nem miveltetteket, én Úr ſzóllottam, és meg-tſelekedtem.

37. Ezeket mondgya az Úr Iſten: Még ebben meg-találnak engem az Iſrael háza, hogy meg-tſelekedgyem nékik: Meg-ſokaſitom öket mint az embereknek nyáját,

38. Mint a' ſzent nyáját, mint Jeruſalemnek nyáját az ö innepin: Úgy léſznek az elpuſztúlt váraſok, tellyeſek emberek nyájaival: és meg-tudgyák, hogy én vagyok az Úr.

XXXVII. RÉSZ.

A' ſzáraz tſontoknak fel-támadáſa példájával jelenti az Iſrael fiainak földökre való viſzſza vitelét, és a' két ſzáraz fának egyesülésével a' Júda, és Iſrael országának egyesülését példázza: kik Dávid alatt, mint egy pásztor alatt az Iſten parantſolatit meg-tartyák, és örök ſzövetséget tészen vélek.

1. LÖN én rajtam az Úr keze, és ki-vün A engem az Úr lelke által: és le-tön engem a' mezö közepin, melly rakva vala tſontokkal:

2. És el-hordoza engem azokon körös-körül: igen ſok vala pedig a' mezö ſzinén, és fölötte igen ſzárazok.

3. És monda nékem: Ember fia, állitod-e hogy élni fognak e' tſontok? És mondék: Uram Iſten, te tudod.

4. És monda nékem: Jövendölly e' tſontokról: és mondgyad nékik: Száraz tſontok, halgaſſátok az Úr igéjét.

5. Ezeket mondgya az Úr Iſten e' tſontoknak: Imé én lelket botsátok ti belétek, és élni fogtok. B

6. És inakat adok reátok, és húſt nevelek rajtatok, és bört buritok reátok: és lelket adok néktek, és élni fogtok, és megtudgyátok, hogy én vagyok az Úr.

7. És profétálék a' mint parantsolta vala nékem: és zörgés lön, midön profétálnék, és imé mozdúlás: és a' tſontok a' tſontokhoz járúlának, mindenik az ö foglalásához.

8. És látám, és imé azokon inak, és húſok nevekedének: és bör buritaték felyül C reájok, és lelkek nem vala.

9. És monda nékem: Jövendölly a' lélekneknek, jövendölly ember fia, és mondgyad a'

léleknek: Ezeket mondgya az Úr Iſten: A' négy ſzelek felöl jöj elö lélek, és lehelly ezekbe a' meg-ölettettekbe, és elevenedgyenek-meg.

10. És profétálék, a' mint parantſolta vala nékem: és bé méne azokba a' lélek, és meg-elevenedének: és lábokra állának fölötte igen nagy ſereg.

11. És monda nékem: Ember fia, mind ezek a' tſontok, az Iſrael háza: ök azt mondgyák: Meg-ſzáradtak a' tſontyaink, él elveſzett reménységünk, és ki-vágattattunk.

12. Azokáért jövendölly, és mondgyad nékik: Ezeket mondgya az Úr Iſten: Imé én fel-nyitom koporsóitokat, és ki-hozlak titeket koporsóitokból, én népem: és béviſzlek titeket az Iſrael földébe.

13. És meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr, mikor fel-nyitom koporsóitokat, és ki-hozlak titeket koporsóitokból, én népem:

14. És az én lelkemet belétek adom, és élni fogtok, és meg-nyugotlak titeket a' ti földeteken: és meg-tudgyátok, hogy én Úr ſzóllottam, és meg-tſelekedtem, úgy-mond az Úr Iſten.

15. És lön az Úr beſzéde én hozzám, mondván:

16. És te ember fia, végy magadnak egy fát: és ird reá: Júdáé, és az ö társaié az Iſrael fiaié: és végy más fát, és ird reá: Jóſefnek az Efraim fájának, és Iſraelnek egéſz házának, és az ö társainak.

17. És tedd-egybe azokat, egyiket a' másikhoz néked egy fává: és egybe-foglallyad a' kezedben.

18. Mikor pedig mondanak néked a' te népednek fiai, mondván: Nem jelented-e meg nékünk, mit akarſz ezekkel?

19. Szólly nékik: Ezeket mondgya az Úr Iſten: Imé én fel-véſzem a' Jóſef fáját, melly az Efraim kezében vagyon, és az Iſrael nemzetségét, mellyek hozzája foglaltattak: és együgyüvé téſzem öket a' Júda fájához, és azokat egy fává téſzem: és egyé léſznek az ö kezében.

20. Legyenek pedig a' fák, a' mellyeken irſz a' te kezedben, az ö ſzemök elött.

21. És mondgyad nékik: Ezeket mondgya az Úr Iſten: Imé én fel-véſzem az Iſrael fiait a' nemzetségek közül, mellyekhez el-mentek: és egybe-gyüjtöm öket mindenünnét, és el-viſzem öket az ö földökre.

22. És egy nemzetséggé téſzem öket a' földön az Iſrael hegyein, és egy király léſzen mindeneknek parantſolván: és nem léſznek többé két nemzetségek, ſe nem oſztatnak többé két országra.

23. * És nem fertezödnek többé az ö bálványokkal, és az ö útálatoſságokkal, és minden hamiſságokkal: és ki-ſzabadítom öket minden lakó helyekből, a' mellyekben vétkeztek, és meg-tiſztitom öket: és én népemmé léſznek, és én léſzek nékik Iſtenek.

24. * És az én ſzolgám Dávid ö királyok léſzen. És egy pálztorok léſzen, minnyájoknak: az én itéletimben járnak, és az én parantſolatimat meg-örizik, és meg-tſelekeſzik azokat.

25. És a' földön fognak lakni, mellyet az én ſzolgámnak Jákobnak adtam, mellyben a' ti atyáitok laktak: és azon fognak lakni ök, és az ö fiok, és az ö fioknak fiai örökké: és Dávid az én ſzolgám ö fejedelmek örökké.

26. * És békeſségnek ſzövetségét ſzerzem vélek, örök ſzövetség léſzen nékik: és meggyökereſitem öket, és meg-ſokaſitom, és az én ſzent templomomat ö közikbe helyheztetem örökké.

27. És az én hajlékom ö közöttök léſzen, és nékik Iſtenök léſzek, és ök én népem léſznek.

28. És meg-tudgyák a' Pogányok, hogy én vagyok az Iſraelnek meg-ſzentelöje, mikor az én templomom ö közöttök léſzen örökké.

Joan. 1 g.45. Iſa.40. c.11. Jer.23. a.5. Dan.9. g.24.

** Joan. 12 e.34. Pſal. 109 b.4.& 106.a.2.*

XXXVIII. RÉSZ.

Minek utánna a' Babylóniai fogság után a' Zsidók váraſaikban békével laknának, reájok támaſztya az Úr Gógot nagy haddal; de ezt-is hadával együtt meg-eméſzti.

1. És lön az Úr beſzéde én hozzám, mondván: A

2. Ember fia, fordítſd az ortzádat Góg ellen, a' Mágog földe ellen, a' Móſok, és Túbal fö fejedelme ellen: és jövendölly ö feléle, *Inf.39. a.1. Apoc. 20.c.8.*

3. És mondgyad néki: Ezeket mondgya az Úr Iſten: Imé én te reád Góg, Móſoknak, és Túbálnak fö-fejedelme,

4. És meg-térengetlek téged, és zabolát vetek a' poſaidra: és ki-viſzlek téged, és minden hadadat, a' lovakat, és pántzélokba fel-öltözött minden lovagokat, nagy ſokaságot, kik dárdát, és paizſt, és kardot fognak.

5. A' Persák, a' Szeretſenyek, és a' Libiaiak ö vélek, minnyájan paizſoſok, és ſiſakoſok. B

6. Gomer, és minden ö ſeregi, a' Togorma háza, az Észak mellyéki, és minden ö ereje, és ſok népek te veled.

7. Készitſd, és rendeld-el magadat, és minden ſokaságodat, melly hozzád gyült: és parantſolly nékik.

8. Sok napok után meg-látogattatol: az utólsó eſztendöben el-jöſz a' földre, melly meg-tért a' fegyvertöl, és a' ſok népek közül egybe-gyüjtetett az Iſrael hegyeire, mellyek ſzüntelen puſzták vóltak: ez a' népek közül hozattatott-ki, és minnyájan bizváſt laknak benne.

9. Fel-jövén pedig mint a' ſzél-vész úgy jöſz el, és mint a' felyhö, hogy el-lepjed a' földet te, és minden ſeregid, és a' ſok népek te veled. C

** Joan. 9.b.16.*

*G * Supr. 34.f.23.*

10. Ezeket mondgya az Úr Isten: Az napon tanátsokat forgatsz szivedben, és igen gonosz gondolatot gondolsz:

11. És azt mondod: Fel-megyek a' kerétés nélkül-való földre: el-megyek a' nyugovókhoz, és a' bátorságban lakókhoz: ezek minnyájan keritès nélkül laknak, zárjok, és kapujok nintsen ö nékik:

D 12. Hogy ragadományokat kóborolly, és a' prédának esél, hogy azokra vessed a' te kezedet, a' kik el-hagyattanak vólt, és az után helyekre állattattak, és a' népre, melly a' Pogányok közül gyüjtetett, a' ki birni kezdette, és lakója kezdett lenni a' föld közepinek.

13. Sába, és Dedan, és Tarsisnak kereskedöi, és minden ö oroszlányi azt mondgyák néked: Vallyon prédát vinni jösz-e te? imé préda kóborlásra gyüjtötted a' te sokaságodat, hogy el-vigyed az ezüstöt, és az aranyat, el-vigyed a' marhát, és a' gazdagságot, és számtalan zsákmányt kóborolly.

E 14. Azokáért jövendölly ember fia, és mondgyad Gógnak: Ezeket mondgya az Úr Isten: Vallyon az napon, mikor bizvást fog lakni az én népem Israel, nem tudod-e meg?

15. És el-jösz a' te helyedröl az Északnak óldaliról te, és sok népek veled, minnyájan lovagok, nagy sereg, és erös had.

16. És fel-mégy az én népemre Israelre mint a' felyhö, hogy el-lepjed a' földet. Az utólso napokban lészsz, és hozlak téged az én földemre: hogy a' Pogányok meg ismérjenek engem, mikor meg-szenteltetem te benned az ö szemök elött, o Góg.

F 17. Ezeket mondgya az Úr Isten: Te vagy azért az, a' kiröl szóllottam a' régi napokban, az én szolgaim az Israel profétái által, a' kik azoknak az idöknek napjaiban profétáltak, hogy el-hoználak téged ö reájok.

18. És lészen az napon, Gógnak az Israel földére-való jövetele napján, úgy-mond az Úr Isten, fel-mégyen az én haragom az én busúlásomban.

19. És buzgóságomban, az én haragomnak tüzében szóllottam. Mert az napon nagy indúlás lészen az Israel földén:

20. * És meg-indúlnak az én ortzám elött a' tengeri halak, és az égi madarak, és a mezei vadak, és minden tsúszó-mászó a' melly a' földön mozog, és mind az emberek a' kik a' föld szinén vannak: és fel-fordúlnak a' hegyek, és le-dölnek a' sövények, és minden kö-fal le-omol a' földre.

G 21. És egybe-hivom ö ellene minden hegyeimen a' fegyvert, úgy-mond az Úr Isten: kinek-kinek fegyvere az ö attyafia ellen igazitatik.

22. És meg-itélem ötet dög halállal, és vérrel, és sebes zápor-esövel, és igen nagy kövekkel: tüzet, és kénkövet botsátok essöül reája, és az ö hadára, és a' sok népekre, a' mellyek véle vannak.

23. És fel-magasztaltatom, és meg-szenteltetem: és ismèretes lészek sok nemzetségeknek szemök elött, és meg-tudgyák, hogy én vagyok az Úr.

* *Mat.* 24. c. 29. *Luc.* 21. c. 26.

XXXIX. RÉSZ.

Az Úr Gógot Israelre vivén minden hadával el-veszti úgy annyira, hogy hét hólnapig kelletnék foglalatoskodni az el-temetésekben. Ismét az Úr az Israelitákat vétkekért rabságra adgya, de viszsza-hozza öket, a' maga nevéért.

A 1. Te pedig ember fia, jövendölly Góg ellen, és mondgyad: Ezeket mondgya az Úr Isten: Imé én te reád Góg, Mósoknak, és Túbálnak fö fejedelme:

2. És meg-térengetlek téged, és ki-hozlak téged, és fel-hozatlak téged az Észak óldalairól: és el-hozlak téged az Israel hegyeire.

3. És ki-ütöm a' kéz-ijadat a' bal-kezedböl, és a' nyilaidat a' jobb kezedböl le-vetem.

4. Az Israel hegyein el-esel te, és minden seregid, és a' te népeid, a' kik veled vannak: a' fene vadaknak, a' madaraknak, és minden röpülönek, és a' földi vadaknak, adtalak tégèd meg-emésztésre.

5. A' mezö szinén esel-el: mert én szóllottam, úgy-mond az Úr Isten.

B 6. És tüzet botsátok Mágogra, és azokra a' kik bátorságban laknak a' szigetekben: és meg-tudgyátok, hogy én vagyok az Úr.

7. És az én szent nevemet meg-ismértetem az én népemnek Israelnek közötte, és nem ferteztetem-meg az én szent nevemet robbé: és meg-tudgyák a' Pogányok, hogy én vagyok az Úr az Israel szente.

8. Imé el-jött, és meg-lött, úgy-mond az Úr Isten: ez az a' nap a' mellyröl szóllottam.

9. És ki-mennek a' lakosok az Israel városiból, és fel-gyújtyák, és meg-égetik a' fegyvereket, a' paizst, és a' dárdákat, a' kézijat, és a' nyilakat, és a' kézi botokat, és szigonyokat: és azokból gyújtnak tüzet hét esztendeig.

C 10. És nem hoznak fákat a' tartományokból, se nem vágnak az erdökböl: mert a' fegyverekböl gyújtnak tüzet, és el-prédállyák azokat, a' kiknél prédául vóltak, és el-dúlyák az ö pusztitójokat, úgy-mond az Úr Isten.

11. És lészen az napon: Gógnak nevezetes temetö-helyt adok Israelben, az útonjárók völgyét a' Nap-keleti tenger felé, melly el-ámittya az által-menöket: és el-temetik ott Gógot, és minden ö sokaságát, és a' Góg sokasága-völgyének fog hivattatni.

12. És el-temeti ötet az Israel háza, hogy meg-tisztittsák a' földet hét hólnapig.

13. El-temeti pedig ötet a' földnek minden népe, és nevezetes napjok léſzen nékik, a' melyben nem ditsöitetem, úgy-mond az Úr Iſten.

14. És a' földet ſzüntelen el-járó férfiakat rendelnek, a' kik el-temeſsék, és fel-keresſék azokat, a' kik a' föld ſzinén meg-maradtak vala, hogy meg-tiſztittsák azt: hét hólnap után kezdik-el pedig kereſni.

15. És meg-kerülik el-járván a' földet: és mikor ember tſontot látnak, jelt állatnak a' mellé, mig nem el-temeſsék azt a' temetök a' Góg ſokasága völgyében.

16. A' város neve pedig Amona, és meg-tiſztittyák a' földet.

17. Te azért ember fia, ezeket mondgya az Úr Iſten: Mondgyad minden röpülönek, és minden madárnak, és minden mezei vadnak: Gyüllyetek öſzve, ſieſsetek, fuſsatok-egybe mindenünnét az én áldozatomra, mellyet én néktek ſzerzek, a' nagy áldozatra az Iſrael hegyein, hogy húſt egyetek, és vért igyatok.

18. Az erösſeknek húsát fogjátok enni, és a' föld fejedelminek vérét fogjátok innya, a' koſoknak, és bárányoknak, és bakoknak, és tulkoknak, és hizlaltattaknak, és minden vér állatoknak.

19. És éſztek kövérséget meg-elegedéſtekre, és iſztok vért meg-réſzegüléſtekre, az áldozatból, mellyet én ſzerzek néktek:

20. És meg-elégeſztek az én aſztalomon lóval, és az erös lovaggal, és minden hadakozó férfiakkal, úgy-mond az Úr Iſten.

21. És helyheztetem az én ditsöségemet a' pogányok közé: és meg-láttyák minden nemzetségek az én itéletemet, a' mellyet tſelekedtem; és az én kezemet, mellyet reájok vetettem.

22. És meg-tudgyák az Iſrael háza, hogy én vagyok az ö Urok Iſtenek, a' náptól fogva, és az után.

23. És meg-tudgyák a' Pogányok, hogy az ö hamiſságáért fogattatott-meg az Iſrael háza, mivelhogy el-hagytak engem, és el-rejtettem ortzámat ö tölök: és adtam öket az ellenségek kezébe, és minnyájan el-húllottak a' fegyver miatt.

24. Az ö tiſztátalanságok, és vétkek ſzerént tſelekedtem vélek, és el-rejtettem ortzámat ö tölök.

25. Azokáért ezeket mondgya az Úr Iſten: Moſt hozom-viſzſza a' Jákob fogságát, és könyörülök Iſraelnek egéſz házán: és buzgóságot véſzek-elö az én ſzent nevemért.

26. És az ö gyalázattyokat viſelik, és minden vétköket, mellyel ellenem vétkeztek, mikor az ö földökön bátorságoſon laknának ſenkitöl nem félvén:

27. És midön viſzſza-hozom öket a' népek közül, és egybe-gyüjtöm az ö ellenségeknek földökröl, és meg-ſzenteltetem ö bennek, ſok nemzetségeknek ſzemök elött.

28. * És meg-tudgyák, hogy én vagyok az ö Urok Iſtenek, mivelhogy a' nemzetségek közé vittem öket; és egybe-gyüjtöttem öket az ö földökre, és nem hagytam ott ſenkit közülök.

29. És nem rejtem-el többé az én ortzámat elöttök, mivelhogy ki-öntöttem az én lelkemet Iſraelnek egéſz házára, úgy-mond az Úr Iſten.

XL. RÉSZ.

Meg-jelenti Iſten Ezekielnek a' városnak, és templomnak jövendö meg-épitését, annak hoſzſzaságát, ſzéleſségét, magaſságát; ajtainak, ablakinak, pitvarának, ſzobáinak nagyságát. Az áldozatokra-való négy aſztalnak mértéke; a' Papoknak, és énekeſeknek kintſes-házai, és templomnak pitvara.

1. Huszon-ötödik eſztendejében a' mi el-költözésünknek, az eſztendönek kezdetin, a' hónak tizedikén, a' tizen-negyedik eſztendöben minek utánna meg-verettetett a' város: azon a' napon az Úr keze lön rajtam, és oda vün engem.

2. Iſteni látáſokban vün engem az Iſrael földére, és egy igen magas hegyen tön-le engem: mellyen vala mint a' Dél-felé hajló városnak épülete.

3. És bé-vün engem oda: és imé egy férfiú, kinek ſzine mint a' réznek ſzine vala, és len ſinór vala a' kezében, és egy mérö nád a' kezében: áll vala pedig a' kapuban.

4. És ſzólla nékem ugyan-azon férfiú: Ember fia, láſſad ſzemeiddel, és hallyad füleiddel, és légy figyelmetes ſzivvel mindenekre, a' miket én néked mutatok: mert azért hozattattál ide, hogy meg-mutattaſsanak néked: hirdeſs-meg mindeneket a' miket te látſz, az Iſrael házának.

5. És imé kö-fal vala a' házon-kivül körös körül, és a' férfiú kezében hat könyöknyi, és egy tenyérnyi mérö-nád: és meg-méri az épület ſzéleſségét egy nádra, a' magaſságát-is egy nádra.

6. És a' kapuhoz méne, melly a' Napkeleti útat nézi vala, és fel-méne annak garádditſin: és meg-méré a' kapu küſzöbének ſzéleſségét egy nádra, az-az, egy küſzöböt nádnyi ſzéleſségre:

7. És a' kamarát egy nádnyi hoſzſzaságra, és egy nádnyi ſzéleſségre: és a' kamarák-között, öt könyöknyére:

8. És a' kapu küſzöbét a' kapu tornátza mellett belöl, egy nádra.

9. És meg-méré a' kapu tornátzát nyóltz könyöknyire, és annak partázattyát két könyöknyire: a' kapu tornátza pedig belöl vala.

10. A' kamarának kapuin pedig a' Napkeleti útra, három innet, és három amonnét: egy mértéke a' háromnak, és egy mértéke a' pártázatoknak mind a' két-felol.

* Supr. 36. v. 23.

11. És meg-méré a' kapu küszöbének szélességét, tiz könyöknyire, és a' kapu hosszaságát, tizen-három könyöknyire:

12. És a' kamarák elött-való közt, egy könyöknyire, és egy könyöknyi a' széli minden felöl: a' kamarák pedig, hat könyöknyire vóltanak mind innét, 's mind amonnét.

13. És meg-méré a' kaput a' kamara heazattyától, a' másik heazattyáig, a' szélességét huszon-öt könyöknyire: egyik ajtó a' másik ajtó ellenében vala.

14. És pártázatokat tsinála hatvan könyöknyire: és a' pártázatra a' kapu pitvarát minden-felöl körös-körül.

15. És a' kapu bé-menetele elött, melly a' belsö kapu tornátzát éri vala, ötven könyöknyire.

C 16. És háránték os ablakokat a' kamarákban, és azoknak pártázatin, mellyek a' kapun-belöl valának minden felöl körös-körül: hasonló-képen pedig a' tornátzokban-is ablakok valának belöl körös-körül, és a' pártázatok elött palma-faknak formája.

17. És ki-vün engem a' külsö pitvarba, és imé kamarák valának, és kövel rakott pádimontom a' pitvarban körös-körül: harmintz kamarák a' pádimontom környül.

18. És pádimontom vala alól a' kapuk pártázattyában a' kapuk hosszaságára.

19. És meg-méré a' szélességét az alsó kapunak kezdetitöl fogva a' belsö pitvarnak pártázattyáig kivül, száz könyöknyire Nap-keletre, Északra-is.

20. A' kaput-is melly a' külsö pitvarnak Északi útát nézi vala, meg-méré mind hosszaságra, 's mind szélességre.

21. És annak kamaráit hármat innét, és hármat amonnét: és annak pártázattyát, és annak tornátzát az elsö kapunak mértéke szerént, ötven könyöknyire a' hosszaságát, és a' szélességét huszon-öt könyöknyire.

D 22. Annak ablaki pedig, és tornátza, és faragási a' kapunak mértéke szerént, melly Nap-keletre néz vala: és hét garádits-fok vala annak fel-menetele, és tornátz vala azelött.

23. És a' belsö pitvarnak kapuja az Északi, és Nap-keleti kapu-ellenében: és méré egyik kaputól a' másik kapuig száz könyöknyit.

24. És ki-vün engem a' Déli útra, és imé egy kapu vala, melly Délre néz vala: és meg-méré annak pártázattyát, és annak tornátzát, a' felsö mértékek szerént.

25. És annak ablakit, és tornátzit körös körül, mint a' több ablakokat: ötven könyöknyire a' hosszaságát, és a' szélességét huszon öt könyöknyire.

26. És hét garádits-fokon mennek vala fel reája: és tornátz az ajtaja elött: és kifaragott palma-fák valának, egyik innét, és a' másik amonnét a' pártázattyán.

27. És a' belsö pitvarnak ajtaja a' Déli úton: és méré egyik kaputól a' másik kapuig a' Déli úton száz könyöknyit.

28. És bé-vün engem a' belsö pitvarba a' Déli kapura: és meg-méré a' kaput a' felsö mértékek szerént.

29. Annak kamaráját, és a' pártázattyát, és a' tornátzát, ugyan-azon mértékekkel: és annak ablakit, és a' tornátzát körös-körül, ötven könyöknyire a' hosszaságát, és a' szélességét huszon-öt könyöknyire. E

30. És tornátz vala körös-körül, huszon-öt könyöknyire a' hosszasága, és a' szélesssége öt könyöknyire.

31. És annak tornátza a' külsö pitvarra vala, és pálma fák valának a' pártázattyán: és nyóltz garádits-fokon mennek vala reája.

32. És bé-vün engem a' belsö pitvarba a' Nap-keleti úton: és meg-méré a' kaput a' felsö mértékek szerént.

33. Annak kamaráját, és a' pártázattyát, és a' tornátzát, mint oda-fel: és annak ablakit, és a' tornátzit körös-körül, a' hosszaságát ötven könyöknyire, és a' szélességét huszon-öt könyöknyire.

34. És az ö tornátza, az-az, a' külsö pitvaré: és ki-faragott palma-fák valának a' pártázattyán két-felöl: és nyóltz garádits fok vala annak fel-menetele.

35. És bé-vün engem a' kapun, melly Északra néz vala: és meg-méré a' felsö mértékek szerént.

36. Annak kamaráját, és a' partázattyát, és a' tornátzát, és az ablakit körös-körül, a' hosszaságát ötven könyöknyire, és a' szélességét huszon-öt könyöknyire.

37. És annak tornátza a' külsö pitvarra néz vala: és ki-faragott pálma-fák valának annak pártázattyán mind két-felöl: és nyóltz garádits-fok vala annak fel-menetele.

38. És mindenik kamara szerént ajtó vala a' kapuk pártázatinál: ott mosák vala az épen égö áldozatot. F

39. És a' kapu tornátzában, két asztal innét, és két asztal amonnét: hogy azokon áldoztattassék az épen-égö áldozat, és a' bünért, és a' vétekért-való áldozat.

40. És a' külsö óldalnál, melly fel-mégyen az Északi kapu ajtajára, két asztal: és a' másik óldalnál, a' kapu tornátza elött, két asztal.

41. Négy asztal innét, és négy asztal amonnét: a' kapunak óldalai szerént nyóltz asztal vala, a' mellyeken áldoznak vala.

42. Az épen-égö áldozatra-való négy asztal pedig, négy-szegü kövekböl vala felrakva: a' hosszasága más-fél könyöknyi, és a' szélessége más-fél könyöknyi: és a' magasága egy könyöknyi: mellyekre a' szerszámokat tegyék, a' mellyekkel az épen-égö, és az egyéb áldozat áldoztatik.

43. És azoknak ajaki egy araszsnyiak, meghajtva belöl körös-körül: az asztalokon pedig az áldozatnak húsa. G

44. És a' belsö kapu kivül, az énekesek

kamarai a' belsö pitvarban, melly az Északra nézö kapunak óldalán vala: és azok a' Déli útra néznek vala, egyik a' Nap-keleti kapu óldalánál, melly az Észak útára néz vala.

45. És monda nékem: Ez a' kamara, melly a' Déli útra néz, a' papoké lészen, a' kik a' templom örizésiben vigyáznak.

46. A' kamara pedig, melly a' Észak útára néz, a' papoké lészen, a' kik az óltár szolgálattyára vigyáznak. Ezek a' Sádok fiai, kik az Úrhoz járulnak a' Lévi fiai közül hogy szolgállyanak néki.

47. És meg-méré a' pitvart, a' hoszszasága száz könyöknyi, és a' szélessége száz könyöknyi négy szegüen: és óltár a' templom elött.

48. És bé-vün engem a' templom tornátzába: és meg-méré a' tornátzot, öt könyöknyire innét, és öt könyöknyire amonnét, és a' kapunak szélességét, három könyöknyire innét, és három könyöknyire amonnét.

49. A' tornátznak hoszszasága pedig húsz könyöknyi vala, és a' szélessége tizenegy könyöknyi, és nyóltz garádits-fokon mennek vala fel arra. És oszlopok valának a' pártázatokon; egyik innét, és a' másik amonnét.

XLI. RÉSZ.

A' templom minden részeinek fel-épitésében-való-rend.

A 1. És bé-vün engem a' templomba, és meg-méré a' pártázatokat, hat könyöknyi a' szélessége innét, és hat könyöknyi amonnét, a' hajléknak szélessége szerént.

2. És a' kapu szélessége, tiz könyöknyi vala: és a' kapu óldalai, öt könyöknyi innét, és öt könyöknyi amonnét: és meg-méré annak hoszszaságát negyven könyöknyire, és a' szélességét húsz könyöknyire.

3. És bé-menvén, belól meg-méré a' kapu pártázattyát két könyöknyire: és a' kaput, hat könyöknyire: és a' kapu szélességét, hét könyöknyire.

4. És meg-méré annak hoszszaságát, húsz könyöknyire, és annak szélességét húsz könyöknyire, a' templom elött: és monda nékem: Ez a' Szenteknek Szente.

5. És meg-méré a' ház falát hat könyöknyire; és az óldala szélességét négy könyöknyire, minden-felöl a' ház-körül.

6. Az óldalak pedig, az óldal az óldalhoz, kétszer harmintz-három: és ki-állók valának, mellyek a' ház falát érik vala, az óldalokon körös-körül, hogy egybe-foglalnák, B és ne illetnék a' templom falát.

7. És kerekdéd folyosó vala, melly felmégyen vala kerekdéd garáditson, és a' templomnak felsö részére viszen vala körös körül: azokáért szélesb vala a' templom a' felsö részén: és igy az alsó részekről hágnak vala a' felsökre a' középben.

8. És látám a' háznak magasságát körös-körül, az óldalok fondálva valának a' nádnak mértéke szerént hat könyöknyire:

9. És az óldal falának szélességét kivül öt könyöknyire: és a' belsö ház a' ház óldalainál vala.

10. És a' kamarák között húsz könyöknyi szélesség vala a' ház körül mindenfelöl, és az óldalnak ajtaja az imádságra vala-:

11. Egyik ajtó az Északi útra, és a' másik ajtó a' Déli útra: és az imádságra-való helynek szélessége, öt könyöknyire körös körül.

12. És a' magán-való épület, és a' melly a' tenger úttyára néz vala, hetven könyöknyi szélességre vala: az épület falának szélessége pedig, öt könyöknyi vala körös-körül: és annak hoszszasága kilentzven könyöknyi.

13. És meg-méré a' háznak hoszszaságát, C száz könyöknyire: és a' magán-való épületet, és annak falait, száz könyöknyi hoszszaságra.

14. A' ház szine-elött-való szélesség pedig, és a' magán-valónak Nap-kelet-ellenében, száz könyöknyi vala.

15. És meg-méré az épületnek hoszszaságát annak szine-ellenében, melly magán vala hátúl: mind két-felöl a' kamarákat száz könyöknyire: és a' belsö templomot, és a' pitvar tornátzit.

16. A' küszöböket, és a' hárántékos ablakokat, és a' kamarákat környül három részre, mindeniknek küszöbe-ellenében, és meg valának buritva fával körös-körül: a' föld pedig az ablakok-ig, és az ablakok bé-födve valának az ajtók-fölött.

17. És a' belsö ház-ig, és kivül az egész falt körös-körül belöl, és kivül mértékre vévé.

18. És Kerubimok, és pálma fák valának tsinálva: és egy pálma-fa vala két Kerub között, és két ortzája vala a' Kerubnak.

19. Emberi ábrázat vala a' pálma-fa mellett egyik részre, és oroszlányi ábrázat a' pálma-fa mellett a' másik részre: ki-formálva az egész házban körös-körül.

20. A' földtöl-fogva a' kapunak felsö részé-ig, Kerubimok, és pálma-fák valának ki-faragva a' templom falán. D

21. A' küszöb négy-szegü vala, és a' Szenthely szine-is hasonló vala.

22. A' fa óltárnak magasága három könyöknyi: és a' hoszszasága két könyöknyi: és a' szegleti, és a' hoszszasága, és az óldalai fából valának. És szólla nékem:

23. Ez az asztal az Úr-elött. És kettös ajtó vala a' templomban, és a' Szent-helyben.

24. És a' kettös ajtókon mind két-felöl két-két ajtótska vala, mellyek egy-másba járnak vala: mert két két ajtó vala az ajtóknak mind két része-felöl.

25. És a' templom ajtain Kerubimok, és pálma-fák valának faragva, a' mint a' falokon-is ki-valának jegyezve: azokáért temérdek fák-is valának a' tornátz pártázattyán kivül.

26. Mellyeken hárántékos ablakok, és pálma-fáknak hasonlatossága vala két-felöl a' tornátz óldalain; a' háznak óldalai, és a' faloknak szélessége szerént.

XLII. RÉSZ.

Mi-képen kellessék a' kints-tartó házat, a' pitvart, és azokhoz tartozandó helyeket meg-épiteni.

A 1. És ki-vün engem a' külsö pitvarba az Északra-vivö úton, és bé-vün engem a' kamarába, melly a' magán-való épület ellenében vala, és az Északra-nézö ház ellenében.

2. A' hosszúsága száz könyöknyi vala az Északi ajtó-felé: és a' szélessége ötven könyöknyi.

3. A' húsz könyöknyi belsö tornátznak ellenében, és a' külsö tornátznak kövel rakatott pádimontomának-ellenében, a' hol a' tornátz a' hármas tornátzhoz vala foglalva.

4. És a' kamarák elött tiz könyöknyi széles folyosó vala, az egy könyöknyi útnak belsö részeire nézvén. És azoknak ajtai Északra:

5. A' hol a' kamarák a' felsö részeken alátsonybak valának: mert a' tornátzokat tartyák vala, mellyek azokból ki-tetszenek vala az elsö részröl, és az épületnek közepiröl.

B 6. Mert három rendel valának, és nem vala oszlopok, mint a' pitvarok oszlopi valának: azért ki-tetszenek vala az alsó, és a' közép részből a' földtöl ötven könyöknyire.

7. És a' külsö fal a' kamarák-szerént vala, mellyek a' külsö tornátznak útán a' kamarák-elött valának: annak hosszúsága ötven könyöknyi.

8. Mert a' kamarák hosszúsága mint a' külsö pitvaré, ötven könyöknyi vala: és a' hosszúsága a' templomnak szine-elött, száz könyöknyi.

9. És e' kamarák-alatt bé-járás vala Napkelet-felöl azokba bé-menöknek a' külsö tornátzból.

10. A' pitvar falának szélessége szerént, melly a' Nap-keleti útnak-ellenében vala, a' magán-való épület-elött, és kamarák valának az épület-elött.

C 11. És azok elött út vala, a' kamarákknak hasonlatossága szerént, mellyek az Északi úton valának: az ö hosszúságok-szerént, az ö szélességek-is: és minden bé-menetelek, és formájok, és ajtójok.

12. A' kamaráknak ajtai szerént valának, mellyek a' Déli szélre-nézö úton valának: az ajtó az útnak kezdetin vala: melly út a' magán-való tornátz elött vala a' Nap-keleti úton bé-járóknak.

13. És mónda nékem: az Északi kamarák, és a' Déli kamarák, mellyek a' magán-való épület elött vannak: ezek szent kamarák: mellyekben a' papok éfznek, a' kik az Úrhoz közelgetnek a' Szentek-szentibe: ott rakják-le a' Szentek-szentit, és a' bünért, és a' vétekért-való áldozatot: mert az, szent-hely.

14. Mikor pedig bé-mennek a' papok, nem jönek-ki a' szent-helyekböl a' külsö pitvarba: és ott tészik-le az ö ruhájokat, a' mellyekben szolgálnak, mert szentek: és más ruhákba öltöznek, és úgy mennek a' néphez.

D 15. És mikor el-végezte vólna a' belsö ház méréfit, ki-vün engem a' kapu útán, melly a' Nap-keleti útra néz vala: és megméré azt minden-felöl körös-körül.

16. Mére pedig a' Nap-keleti szél-ellenébe a' mérö náddal, öt száz nádra a' mérö náddal körös-körül.

17. És mére az Északi szél ellenébe, öt-száz nádra a' mérö náddal körös körül.

18. És a' Déli szél-felé, mére öt-száz nádra a' mérö náddal körös-körül.

19. És a' Nap-nyúgati szél-felé, mére öt-száz nádra a' mérö náddal.

20. A' négy szélre meg-méré annak falát minden felöl körös-körül, a' hosszúságát öt-száz könyöknyire, és a' szélességét öt-száz könyöknyire, hogy el-választaná a' Szent-helyet a' község helyétöl.

XLIII. RÉSZ.

Az Isten ditsöségét meg-látván, meg-tanúllya Ezekiel, hogy ennek utánna Israël az Úr nevét meg nem fertezteti: az oltárnak mértéki, és arra-való áldozatok.

A 1. És a' kapura vün engem, melly a' Napkeleti útra néz vala.

2. És imé az Israël Istenének ditsössége jö vala bé-a' Nap-keleti úton: és annak olly szava vala mint a' sok vizek zúgása, és a' föld fénylik vala az ö ditsöségétöl.

3. * És látást láték, az ábrázat szerént, a' mellyet láttam vala, mikor el-jött vala hogy el-vesztené a' várast: és az ábrázat a' látás szerént vala, * a' mellyet láttam vala a' Kóbar folyó-vize mellett: és az ortzámra esém.

4. És az Úr ditsössége bé-méne a' templomba a' kapu úttyán, melly Nap-keletre néz vala.

5. És fel-emele engem a' lélek, és bévün engem a' belsö pitvarba: és imé bétölt vala a' ház az Úr ditsöségével.

6. És hallék egy hozzám-szóllót a' házból, és a' férfiú a' ki mellettem áll vala,

B 7. Mónda nékem: Ember fia, ez az én

királyi-

* Supr. 9. a. 1.

* Supr. 1. a. 3.

E

C

D

E

F

királyi-székemnek helye, és a' lábaim nyomdokinak helye, a' hol lakom az Israël fiai között örökké: és nem ferteztetik-meg több bé az Israël háza az én szent nevemet, ö, és az ö királyi, az ö paráználkodásokkal, és az ö királyoknak romlásokkal, és a' magas helyekkel.

8. A' kik az ö küszöböket az én küszöböm-mellé épitették, és az ö ajtajok mellyékit az én ajtóm mellyéki-mellé, és fal vólt közöttem, és közöttök: és meg-fertezteték az én szent nevemet az útálatosságokkal, mellyeket tselekedtek: azért emésztettem-meg öket haragomban.

9. Most azért messze el-vesék az ö paráználkodásokat, és az ö királyoknak romlásit én-tölem: és közöttök lakom mindenkor.

10. Te pedig ember fia, mutasd-meg az Israël házának a' templomot, és szégyenüllyenek-meg az ö hamisságokért, és mérjékmeg az épületet.

11. És pirúllyanak-meg mindenekért a' miket tselekedtek: A' ház formáját, és az ö épületinek ki 's bé-járásit, és minden jegyzésit, és minden parantsolatit, és minden rendit, és minden törvényit mutasd-meg nékik, és ird-le szemök elött: hogy örizzék-meg annak minden jegyzésit, és parantsolatit, és meg-tselekedgyék azokat.

12. Ez a' hegy-tetején-való háznak törvénye: Minden határa körös-körül, Szentek szente: ez azért a' ház törvénye.

13. Ezek pedig az óltár mértéki az igen igaz könyökkel valának, melly egy köz-könyöknyi és egy tenyérnyi vólt: annak kebele egy könyöknyi vala, és egy könyöknyi a' szélessége, és a' pártázattya az ajaká-ig, és körös környül, egy arasz. Ez vala az óltár árka-is.

14. És a' földnek fondamentomától az alsó pártázat-ig két könyöknyi vala, és a' szélessége egy könyöknyi: és a' kissebbik pártázattól a' nagyobbik pártázat-ig négy könyöknyi, és a' szélessége egy könyöknyi.

15. Ö-maga pedig az Ariel négy könyöknyi: és az Arieltöl fogva oda-fel, négy szarv.

16. És az Ariel hosszúsága tizen-két könyöknyi a' tizen-két könyöknyi szeleséggszerént: négy-szegü vala egy arányú óldalokra.

17. És a' pártázat tizen-négy könyöknyi vala hosszúságra, tizen-négy könyöknyi széleségre a' négy szegletin: és a' korona körüle fél könyöknyi, és annak kebele egy könyöknyi körös-körül: az ö garáditsi pedig Nap-keletre valának fordulva.

18. És monda nékem: Ember fia, ezeket mondgya az Úr Isten: Ezek az óltárnak rendi, valamelly napon fel-épitetik: hogy áldoztattassék azon épen-égö áldozat, és vér öntessék.

19. És adgyad a' Papoknak, és a' Levitáknak, kik a' Sádok magvából-valók, kik én hozzám járulnak, úgy-mond az Úr Isten, hogy áldozzanak nékem egy borjút a' tsordából a' bünért.

20. És vévén annak véréből, hintsed a' négy szarvára, és a' pártázatnak négy szegletire, és a' koronára körös-körül: és tisztitsd-meg azt, és szenteld-meg.

21. És vegyed a' borjút, melly a' bünért áldoztatik: es égesd-meg azt a' háznak külön-helyén a' Szent-helyen-kivül.

22. És másod nap áldozzál egy makula nélkül-való ketske-bakot a' bünért: és szentellyék-meg az óltart, a' mint meg-szentelték a' borjuval.

23. És mikor el-végezed annak megszentelését, áldozzál egy makula-nélkül-való kost a' nyájból. G

24. És áldozzad azokat az Úr szine-elött: és a' papok sót hintsenek azokra, és áldozzák-meg azt épen-égö áldozatúl az Úrnak.

25. Hét nap áldozzál egy-egy bakot a' bünért napon-ként: és egy borjút a' tsordából, és egy kost a' barmok-közül, makula nélkül-valókat áldozzanak.

26. Hép nap szentellyék-meg az óltárt, és tisztittsák-meg azt: es töltsék-meg annak kezét.

27. El-telvén pedig a' napok, nyóltzadik napon, és az után, áldozzák a' papok az óltáron a' ti épen-égö áldozatitokat, es a' miket a' békeségért áldoznak. es kegyelmes lészek néktek, úgy-mond az Úr Isten.

XLIV. RÉSZ.

A' szent helynek ajtaja bé-tétetik, a' kin tsak egyedül az Isten mégyen-bé; a' kiknek a' teste, és szive nintsen környül-metélve, a' szent helyre bé ne mennyenek; még a' Léviták se, kik a' bálványokat imádták; hanem ezek a' templom szolgai légyenek; hanem a' Papok Sádok fiai mennyenek-bé; és ezeknek regula adattatik elejekbe.

1. És térite engem a' külsö Szent-hely kapujának útára, melly Nap-keletre néz vala: és bé-zárva vala. A

2. És monda az Úr nékem: Ez a' kapu zárva lészen: fel nem nyittatik, és férfiu azon által nem mégyen: mert az Israël Ura Istene ment-bé rajta, és bé-zárva lészen

3. A' fejedelemnek. Ö-maga a' fejedelem üllyön abban, hogy kenyeret egyék az Úr elött: a' tornátz kapujának útttyán menjen-bé, és annak úttyán jojön-ki.

4. És vün engem az Északi kapunak úttyán a' ház-eleibe: és látám, és imé bétölté az Úr ditsösége az Úr házát: és az ortzámra esém. B

5. És monda nékem az Úr: Ember fia, vedd eszedbe, és lássad szemeiddel, és a' fuleiddel hallyad mind, a' miket én szólok néked az Úr házának minden tzeremóniáiról,

C és minden törvényiről: és légy figyelmetes szivvel a' templom útaira a' Szenthelynek minden ki-menetelin.

6. És mondgyad az engem boszszontó Israël házának: Ezeket mondgya az Úr Isten: Elégedgyetek-meg minden ti vétkeitekkel Israël háza:

7. Mivelhogy bé-viszitek az idegen fiakat, a' kik környül-metéletlen testüek, hogy az én Szent-helyemben légyenek, és megfertezteszék az én házamat: és áldozatra viszitek az én kenyerimet, a' kövérséget, és a' vért: és fel-bontyátok az én szövetségemet minden vétkeitekkel.

C 8. És nem tartottátok-meg az én Szenthelyemnek parantsolatit: és az én rend-tartásimnak őrzöket töttetek az én Szent-helyembe akaratotok szerént.

9. Ezeket mondgya az Úr Isten: Senki idegen, a' ki környül-metéletlen szivü, és környül-metéletlen testü, bé ne mennyen az én Szent-helyembe, semmi idegen fiu a' ki az Israël fiai-között vagyon.

10. De a' Leviták-is, a' kik meszsze eltávoztak tölem az Israël fiainak tévelygésében, és el-tévelyedtek tölem az ö bálványokután, és az ö hamisságokat hordoztak:

11. Gond-viselök légyenek az én Szent-
D helyemen, és a' ház kapuinak ajtón-állói, és a' háznak szolgai: ök öllyék-meg a' népnek épen-égö, és egyéb áldozatit: és ök állyanak azok elött, hogy szolgállyanak nékik.

12. Mivelhogy szolgáltak nékik az ö bálványok elött: és az Israël házának löttek hamisságnak botránkozására: azért emeltem-fel kezemet reájok, úgy-mond az Úr Isten, és viselni-fogják az ö hamisságokat:

13. És ne közelgesszenek én hozzám hogy papságot viselyenek én elöttem, se ne járúllyanak semmi Szent-helyemhez a' Szentekszenti mellé: hanem viseljék az ö szégyenségeket, és az ö vétkeket mellyeket tselekedtek.

14. És a' háznak ajtón-állóivá tészem öket annak minden szolgálattyára, és mindenekre a' mik abban lésznek.

E 15. A' Papok pedig, és a' Leviták a' Sádok fiai, a' kik meg-tartották az én Szenthelyemnek tzeremóniáit, mikor tévelygnének az Israel fiai én tölem, ök járúllyanak én hozzám, hogy szolgállyanak nékem: és állyanak az én szinem elött hogy kövérséget, és vért áldozzanak, úgy-mond az Úr Isten.

16. Ök járjanak-bé az én Szent-helyembe, és ök járúllyanak az én asztalomhoz hogy szolgállyanak nékem, és meg-örizzék az én tzeremóniáimat.

17. És mikor bé-mennek a' belsö pitvar kapuin, gyólts ruhákba öltözzenek: és semmi gyapjúból-való ne légyen rajtok, mikor a' belsö pitvar kapuin szolgálnak, és azonbelöl.

18. Gyólts süvegek légyenek a' fejökön, és gyólts gatyák légyenek az ágyékokon, és ne övedzék magokat veriték-ig.

19. És mikor ki-mennek a' külsö pitvarból a' néphez, vetkezzenek-le ruházattyokból, a' mellyekben szolgáltak, és tegyék azokat a' Szent-helynek tár-házába, és öltözzenek más ruházatokba, és ne szentellyék-meg a' népet a' magok ruháiban. F

20. A' fejöket pedig meg-ne borotválják, sem üstököt ne nevellyenek, hanem nyirvén nyirják-meg a' fejöket.

21. És bort egy pap sem igyék mikor bémenendö a' belsö pitvarba.

22. * És özvegyet, és a' ki a' férjétöl megvettetett, ne vegyenek feleségül; hanem szüzeket az Israël házának magvából: de az özvegyet-is, a' ki paptól maradott özvegy, el-vegyék. * Lev. 21. v. 14

23. És az én népemet meg-tanittsák mitsoda külömbség légyen a' Szent és a' tertelmes között, és a' tiszta 's a' tisztátalan-között meg-mutatsák nékik.

24. És mikor vetekedés lészen, állyanak az én törvényimben, és itéllyenek: az én törvényimet, és az én parantsolatimat minden innepimben meg-örizzék, és az én szombatimat meg-szentellyék. G

25. És a' hólt emberhez bé ne mennyenek, hogy meg ne fertezödgyenek, hanem tsak az attyokhoz 's annyokhoz, és a' fiokhoz 's leányokhoz, és báttyokhoz 's nénnyekhez, a' kinek más férje nem vólt: kikben meg-fertezödnek.

26. És minek utánna meg-tisztúl, hét napok számláltassanak néki.

27. És a' melly nap bé-mégyen a' Szenthelyre a' belsö pitvarba, hogy szolgállyon nékem a' Szent-helyen, áldozzék az ö vétkeért, úgy mond az Úr Isten.

28. * Ne légyen pedig nékik örökségek, én vagyok az ö örökségek: és jószágot ne adgyatok nékik Israëlben, mert én vagyok az ö jószágok. * Deut. 18. v. 1. Num. 18. v. 20

29. Mind a' vétekért 's mind a' bünértvaló áldozatot ök egyék-meg: és minden fogadás Israëlben övék lészen.

30. * És minden elsö-szülötteknek zsengéi, és minden-féle itali áldozatok mellyeket bé-mutatnak, a' papoké lészenek: és a' ti eleségteknek zsengéit a' papnak adgyátok, hogy áldást adgyon a' te házadnak. * Exod. 32. v. 29. * Lev. 22. v. 8.

31. * Semmi döggel-hóltat, és vadtól meg-fogottat, madarat vagy barmot, a' papok ne egyenek.

XLV. RÉSZ.

Az új örök földnek el-osztása; az Úrnak a' Papokkell az elsö gyümöltsöt adni: a' Papoknak, Levitáknak, Városoknak, és Fejedelmeknek bizonyos részt kell adni: a' fordultokban, mértékekben, áldozatokban mit kell

tartani : Mitsoda áldozatokat kelleſsék elsö, és hetedik napján bé-mutatni az elsö hólnapnak, és Húſvétkor, és más Sátoros innepeken.

A 1. És mikor el-kezditek a' földet oſztani
fors-ſzerént, válaſzſzatok-ki az Úrnak zſengéül, meg-ſzentelt réſzt a' földböl hoſzſzaságra huſzon-öt ezer nádnyit, és ſzéleſségre tiz-ezer nádnyid: meg ſzentelve léſzen minden határban körös-körül.

2. És ſzentelve léſzen minden réſze négy
B felöl öt-öt ſzáz nádnyira körös-körül: és ötven könyöknyiek légyenek annak hoſtáti körös körül.

3. És e' mértékkel mérjetek hoſzſzaságra huſzon-öt ezer nádnyit, és ſzéleſségre tiz ezeret, és abban léſzen a' templom, és a' Szentek-ſzente.

4. A' földböl-való ſzentelt réſz a' papoké légyen a' Szent-helynek ſzolgaié, a' kik az Úr ſzolgálattyára járulnak: és a' hely övék légyen házoknak, és ſzentséges Szent-helynek.

5. Huſzon-öt ezer nádnyi hoſzſzú pedig, és tiz ezer ſzéleſségü legyen a' Levitáké, a' kik a' háznak ſzolgálnak: azok húſz kamarát birjanak.

6. És a' váraſnak örökségit adgyátok-meg öt ezer nádnyi földet ſzéleſségre, és hoſzſzaságra huſzon-öt ezeret, a' Szent-helynek el-ſzakaſztáſa ſzerént, az egéſz Iſráel házának.

7. A' fejedelemnek-is két-felöl a' Szent-helynek el-ſzakaſztáſa ſzerént, és a' váraſnak örökségül, a' Szent-helynek ſzakaſztott réſze-ellenében, és a' város öröksége ellenében: a' Tenger óldalától-fogva a' Tenger-ig, és a' Nap-keleti óldaltól fogva Nap-kelet-ig: Hoſzſzaſága pedig mindenik réſz-ſzerént a' Nap-nyúgati határtól fogva a' Nap-keleti határig.

8. A' földböl légyen néki öröksége Iſráelben: és el ne kóborollyák többé a' fejedelmek az én népemet: hanem a' földet az Iſráel házának adgyák, azoknak nemzetségek-ſzerént.

9. Ezeket mondgya az Úr Iſten: Elég légyen néktek Iſráel fejedelmi: a' hamiſságot, és a' ragadományokat hadgyátok-el, és ítéletet 's igazságot tſelekedgyetek, válaſzſzátok-el a' ti határitokat az én népemtöl, úgy-mond az Úr Iſten.

10 Igaz mértéktek, és igaz éfitek, és igaz vedertek légyen néktek.

11. Az éfi, és a' veder egy-arányúak, és egy mértékűek légyenek: hogy a' veder tized réſze légyen a' köbölnek, az éfi-is tized réſze a' köbölnek: a' köbölnek mértéke ſzerént egy-arányúak légyenek azok.

12. * A' ſiklusban pedig húſz fillyér vagyon. Húſz ſiklus pedig, és huſzon-öt ſiklus, és tizen-öt ſiklus, egy girát téſzen.

13. És ezek az elsö zſengék, mellyeket fel-emellyetek: az éfinek hatodik réſzét egy köböl gabonából, és az éfinek hatod réſzét egy köböl árpából. E

14. Az olajnak mértéke-is, egy veder olaj, tized réſze a' köbölnek: és tiz veder egy köblöt téſzen: mert tiz vederrel telik-meg a' köböl.

15. És egy koſt két ſzáz-ſzámú nyájból, azok-közül a' mellyeket az Iſraëliták hizlalnak eledeli, és épen-égö és hálá-adó áldozatra, az ö meg-meg-tiſztúláſokra, úgy-mond az Úr Iſten.

16. A' földnek minden népe tartozik Iſraëlben e' zſengékkel a' fejedelemnek.

17. És a' fejedelemtöl léſznek az épen-égö és az eledeli, és itali áldozatok az innepeken, és az Új hónak innepin, és a' ſzombatokon, és az Iſraël házának minden innepin: ö tégyen áldozatot a' bünérrt, és épen-égö áldozatot, és hálá-adó áldozatokat az Iſraël házának tiſztúlására. F

18. Ezeket mondgya az Úr Iſten: Az elsö hólnapban, a' hónak elsö napján, végy egy makula nélkül-való borjút a' tſordából, és tiſztitſd-meg a' Szent-helyet.

19. És végyen a' pap a' bünért tött áldozatnak véréböl: és tegye a' ház ajtajának mellyékire, és az óltár pártázattyának négy ſzegletire, és a' belsö pitvar kapujának mellyékire.

20. És igy tſelekedgyél a' hónak hetedikén, mindenért a' ki tudatlanúl vétkezett, és tévelygéſſel meg-tſalattatott, és meg tiſztittſad a' házat.

21. Az elsö hólnapban, a' hónak tizennegyedik npján, légyen néktek a' Húſvét innepe: hét napig egyenek kováſztalanokat. G

22. És áldozzék a' fejedelem az napon magáért, és az egéſz föld népeért, egy borjút a' bünért.

23. És a' hét napi innepen áldozzék épen-égö áldozatúl az Úrnak hét borjút, és makula nélkül-való hét koſt mind a' hét napon: és a' bünért egy ketske-bakot minden nap.

24. És egy éfi eledeli áldozatot minden borjúhoz, és egy éfit áldozzék minden koshoz: és egy hin olajt mindenik éfihez.

25. A' hetedik hólnapban, a' hónak tizen-ötödik napján az innepen, úgy tſelekedgyék, a' mint oda-fel meg-mondatott, hét nap-ig, mind a' bünért-való, 's mind az épen-égö áldozatban, és az eledeli áldozatban, és az olajban.

XLVI. RÉSZ.

A' Nap-keleti ajtó, melly hat napon bé-téve állott, nyittaſsék-meg ſzombaton, és innepeken; és ezeken a' napokon mitsoda áldozatokat mutaſſon-bé a' fejedelem; és mitsoda ajtón mennyen-ki 's bé maga,

* Exod. 30. v. 13. Levit. 27. v. 25. Num. 3. v. 47.

és a' nép: a' Fejedelemnek mindennapi, és jó akarattyából-való áldozattya: fiainak, és szolgainak adandó ajándéki: konyha, mellyen a' Papok az áldozatokat sütik, és fözik.

A 1. EZEKET mondgya az Úr Isten: A' belsö pitvar kapuja, melly Nap-keletre néz, bé-zárva légyen a' dolog tévö hat napon: Szombat-nap pedig meg-nyittassék, de a' Hónak elsö napján-is meg-nyittassék.

2. És a' fejedelem mennyen-bé a' külsö kapu tornátzának útán, és állyon a' kapu küszöbén: és áldozzák-meg a' papok az ö épen-égö áldozattyát, és a' hálá-adó áldozatit: és imádkozzék a' kapu küszöbénél, és mennyen-ki: a' kapu pedig bé ne tétessék estvéig.

3. És imádkozzék a' föld népe annak a' kapunak ajtajánál szombatokon, és a' Hónak elsö napjain, az Úr elött.

B 4. Ezt pedig az épen égö áldozatot áldozza a' fejedelem az Úrnak: Szombat-nap makula-nélkül-való hat bárányt, és makula-nélkül-való egy kost.

5. És egy éfi eledeli áldozatot a' koshoz: a' bárányokhoz pedig az ö kezétöl lehetö eledeli áldozatot: és egy hin olajt minden éfihez.

6. A' hónak pedig elsö napján makula-nélkül-való egy borjút a' tsordából: és makula nélkül-való hat bárányt, és hat kost.

7. És egy éfit a' borjúhoz, és egy éfit a' koshoz eledeli áldozatúl: a' bárányokhoz pedig, a' mi a' kezétöl lehet, és egy hin olajt minden éfihez.

C 8. És mikor bé-mégyen a' fejedelem, a' kapu tornátzának útán mennyen-bé, és azon úton jöjön-ki.

9. És mikor bé-mégyen a' föld népe az Úr szine eleibe az innepeken: a' ki az Északi kapun mégyen-bé, hogy imádkozzék, a' Déli kapu útán mennyen-ki: a' ki pedig a' Déli kapu útán mégyen-bé, az Északi kapu útán mennyen-ki: ne térjen-viszsza azon kapu útán, a' mellyen bé-ment, hanem annak ellenében mennyen-ki.

10. A' fejedelem pedig a' bé-menök-között mennyen-bé, és a' ki-menökkel mennyen-ki.

D 11. És a' sokadalmokon, és az innepeken egy éfi eledeli áldozat légyen a' borjúhoz, és egy éfi a' koshoz: a' bárányokhozpedig légyen az eledeli áldozat a' mint lehet az ö kezétöl: és egy hin olaj minden éfihez.

12. Mikor pedig a' fejedelem szabad akaratból-való épen-égö áldozatot tészen, vagy szabad akaratból hálá-adó áldozatokat az Úrnak; nyittassék-meg néki a' kapu melly Nap-keletre néz, és áldozza-meg az ö épen-égö áldozattyát, és a' hálá-adó áldozatit, a' mint szokott lenni szombat nap: és mennyen-ki, és tétessék-bé a' kapu mineku-tánna ki-mégyen.

13. És azon esztendö-béli makula-nélkül-való bárányt áldozzék épen-égö áldozatúl napon-ként az Úrnak: mindenkor reggel áldozza azt.

E 14. És áldozzék eledeli áldozattal a' fölött minden reggel-reggel hatod részét az éfinek, és harmad részét egy hin olajnak, hogy a' zsemlye lisztel öszve-elegyitessék: az Úrnak törvény-szerént-való, szüntelen, és örök áldozattya légyen.

15. Áldozzék egy bárányt, és eledeli áldozatot, és olajt minden reggel-reggel: örökké-való épen-égö áldozatúl.

16. Ezeket mondgya az Úr Isten: Ha a' fejedelem ajándékot ád vala-mellyiknek a' fiai közül: az ö öröksége az ö fiaié légyen, örökkül birják azt.

F 17. Ha pedig az ö örökségéböl valakinek a' szolgai közül ajándékot ád, övé légyen a' fel-szabaditásnak esztendejéig, és viszszatér a' fejedelemre: az ö öröksége pedig a' fiaié légyen.

18. És el-ne vegyen a' fejedelem a' nép örökségéböl erösszakkal, és az ö marhájokból: hanem az ö jószágából adgyon örökséget a' fiainak: hogy senki el ne bújdosék az én népem közül az ö jószágától.

19. És bé-vün engem a' bé-menetelen, melly a' kapu óldala-felé vala, a' Szent helynek kamaráiba a' papokhoz, mellyek Északra néznek vala: és vala ott Nap-nyúgatra hajló hely.

G 20. És monda nékem: Ez az a' hely a' hol a' papok fözni fognak a' bünért, és a' vétekért: a' hol eledeli áldozatot fognak fözni, hogy ki ne vigyék a' külsö pitvarba, és meg ne szenteltessék a' nép.

21. És ki-vün engem a' külsö pitvarba, és környül-hordoza engem a' pitvarnak négy szegletin: és imé egy pitvarotska vala a' pitvar szegletin, mindenik szegletén a' pitvarnak egy-egy pitvarotska vala.

22. A' pitvarnak négy szegletin pitvarotskák valának el-rendelve, negyven könyöknyi a' hosszaságok, és harmintz a' széleseségek: egy mértékü vala mind a' négy.

C 23. És kö-fallal valának bé-kiritve körös körül a' négy pitvarotskák, és konyhák valának épitve a' tornátzok alatt körös-körül.

24. És monda nékem: Ez a' konyhák hája, a' mellybe fözzék az Úr házának szolgai a' nép áldozatit.

XLVII. RÉSZ.

A' templom küszöbe alól ki-folyó vizнek lása, melly a' templom jobb óldalára folyt, és olly nagy vizzé lészen, hogy által nem gázolhatni; és valamiket meg-ér, meggyógyittya, halak, és gyümöltsös fák lésznek benne: a' szent földnek végei, ki a'

tizen-két nemzetségnek, és jövevényeknek el-osztatik.

A 1. És visszavitte engem a' ház kapujához, és imé vizek jönek vala ki a' háznak küszöbe-alól Nap-keletre: mert a' ház Nap-keletre néz vala: a' vizek pedig alá-folynak vala a' templomnak jobb óldala-felé az óltárnak Déli része-felé.

2. És ki-vün engem az Északi kapu útán, és térite engem a' külsö kapu kivül-való útra, az útra melly Nap-keletre néz vala: és imé bévséges vizek valának a' jóbb óldal-felol.

3. Mikor ki-menne az a' férfiú Nap-keletre, a' kinek sinór vala a' kezében, és mére ezer könyöknyit: és által-vün engem a' vizen bokáig.

4. És ismég ezeret mére, és által-vün engem a' vizen térdig:

5. És ezeret mére, és által-vün engem a' vizen a' vesékig. És ezeret mére, a' patakon, mellyen által nem mehetek: mert megáradtak vala a' mély patak vizei, mellyet által nem gázolhatni.

B 6. És monda nékem: Bizony láttad ember fia. És ki-vün engem, és térite a' patak partyára.

7. És mikor visszavitte-tértem vólna, imé a' patak partyán igen sok fák valának mind két-felöl.

8. És monda nékem: E' vizek, mellyek ki-mennek a' Nap keleti homok dombjaira, és alá-mennek a' pusztának sik mezeire, a' tengerbe mennek, és ki-mennek, és meggyógyúlnak a' vizek.

9. És minden élö lélek, a' melly mozog, valahová mégyen a' patak, meg-él: és elég sok halak lésznek minek-utánna oda mennek e' vizek, és meg-gyógyúlnak 's élnek mindenek, a' mellyekre el-érkezik a' patak.

10. És azokon fognak állani a' halászok, Engaddítól-fogva Engalim-ig varsák szárogatása lészen: sok-féle halai lésznek, mint a' nagy tengernek halai, igen sokak:

C 11. A' partyain pedig, és a' tavas helyein meg nem gyógyúlnak, mert sós vizekké lésznek.

12. És a' patak mellett a' partyain mind két-felöl mindennémü gyümölts-fa terem: nem hull-le arról a' levél, és el nem fogy az ö gyümöltse: minden hóban új gyümöltsöt hoz, mert az ö vizei a' Szent-helyröl jönek-ki: és lésznek az ö gyümölcsi eleségre, és a' levelei orvosságra.

13. Ezeket mondgya az Úr Isten: Ez a' határ, mellyben birni fogjátok a' földet az Israëlnek tizén-két nemzetségében: mert Józsefnek két része vagyon.

14. Birni fogjátok pedig azt minnyájan egyenlö-képen mint atyafiak, mellyre felemeltem az én kezemet hogy az atyáitoknak adnám: és ez a' föld néktek örökségül esik.

15. Ez pedig a' földnek határa: az Északi részre, a' nagy tengertöl-fogva mikor a' Hetalon útán Sedadába mennek.

16. Emat, Berota, Sabarim, melly Damaskus határa között vagyon, és Ematnak határa között, a' Tikon haza, melly az Aurán határa mellett vagyon.

17. És lészen a' határa a' Tengertöl-fogva Emonnak határáig Damaskus határa, és Északtól-fogva Északig: Ematnak határa az Északi rész.

18. A' Nép-keleti rész pedig Auran között, és Damaskus között, és Gálaád között, és Israël földe között, a' Jordán a' határa a' Nap-keleti tengerre, mérjétek-meg a' Nap-keleti részt-is. D

19. A' déli rész pedig délröl, Tamártól fogva a' Kádes-béli Ellen-mondás vizé-ig: és a' patak a' nagy tengerig: és ez a' déli rész Dél-felöl.

20. És a' Tengeri rész, a' nagy tenger a' határtól-fogva igyenessen, mig Ematba jösz: ez a' Tengeri rész.

21. És oszszátok-el e' földet magatoknak az Israël nemzetségi szerént:

22. És vegyétek azt örökségül magatoknak, és a' jövevényeknek, a' kik hozzátok jönek, kik fiakat nemzenek közöttetek: és lésznek néktek mint a' lakosok az Israël fiai között: veletek oszszák-meg az örökséget az Israël nemzetségi között.

23. Valamelly nemzetségben lészen pedig a' jövevény, ott adgyatok örökséget néki, úgy-mond az Úr Isten.

XLVIII. RÉSZ.

A' szent földnek tizen-két nemzetségre el osztása: az elsö gyümölts: a' szent-hely: a' Papok, és Leviták helye: a' városnak mértéke négy szegletre, a' hoštátjokkal együtt: a' Fejedelem része: a' városnak tizen-két kapuja, a' tizen-két nemzetségek szerént.

A 1. És ezek a' nemzetségeknek nevei az Észak határitól a' Hetalon úta mellett mikor Ematba mennek, Enannak határa Damaskusnak határa, Északra Ematnak úta mellett. És lészen néki a' Nap-keleti része a' Tenger, Dannak egy rész.

2. És a' Dán határa-fölött, a' Nap-keleti részröl a' Tengeri részig, Asernek egy rész:

3. És az Aser határa-fölött a' Nap-keleti részröl a' tengeri részig, Neftalinak egy rész.

4. És a' Neftali határa-fölött, a' Nap-keleti részröl a' Tengeri részig, Manasséнek egy rész.

5. És a' Manasse határa-fölött, a' Nap-keleti részröl a' Tengeri részig, Efraimnak egy rész.

6. És az Efraim határa-fölött, a' Nap-keleti részröl a' Tengeri részig, Rubennek egy rész.

7. És a' Ruben határa-fölött, a' Nap-keleti réſzröl a' Tengeri réſzig, Judának egy réſz.

8. És a' Juda határa-fölött, a' Nap-keleti réſztöl a' Tengeri réſzig, az zſengei réſz léſzen, mellyet el-válaſzſzatok, huſzon-öt ezer nádnyi légyen a' ſzéleſsége 's a' hoſzſzaſága, mint mindenik réſz a' Nap-keleti réſzröl a' Tengeri réſzig: és a' Szent-hely annak közepette léſzen.

9. A' réſz, a' mellyet el-válaſztotok az Úrnak: hoſzſzaſágra huſzon-öt ezer nádnyi léſzen, és ſzéleſségre tiz-ezer.

B 10. Ez léſzen pedig a' papok Szent helyének réſze: Éſzakra huſzon-öt ezer nádnyi léſzen a' hoſzſzaſága, és a' Tengerre a' ſzéleſsége tiz ezer, de a' Nap-keletre-is a' ſzéleſsége tiz-ezer nádnyi léſzen, és Délre a' hoſzaſága huſzon öt ezer: és az Úr Szent helye annak közepin léſzen.

11. A' Szent hely a' Sádok fiai közül-való papoké léſzen, kik meg-őrizték az én tzeremóniáimat, és nem tévelygettek mikor az Iſraël fiai tévelygenének, a' mint tévelygettek a' Leviták-is.

12. És övék léſznek a' réſzek a' földnek ki-válaſztott réſzeiböl a' Szentek ſzente, a' Leviták határa mellett.

13. De a' Leviták réſze-is haſonló képen a' papok határa mellett, huſzon-öt ezer nádnyi léſzen hoſzſzaſágára, és ſzéleſségére tiz ezer. Az egéſz hoſzſzaság huſzon-öt ezer nádnyi, és a' ſzéleſség tiz ezer.

D 14. És el ne adgyanak abból, ſem el ne tſeréllyenek, ſe máſuvá ne vitetteſsenek a' föld zſengéi, mert meg-ſzenteltettenek az Úrnak.

15. Az öt-ezer nádnyi pedig, melly megmarad a' ſzéleſségre a' huſzon-öt ezerböl, a' váraſnak nem-ſzent lakó-helyül léſzen, és hoſtátúl: és a' váras közepette léſzen.

16. És ezek annak mértéki: az Éſzaki réſzre, négy-ezer, és öt-ſzáz nádnyi: és a' Déli réſzre, négy ezer, és öt ſzáz: és a' Nap-keleti réſzre, négy ezer, és öt-ſzáz: és a' Nap-nyugati réſzre, négy-ezer, és öt-ſzáz.

17. Léſznek pedig a' váras hoſtáti Éſzakra, két-ſzáz ötven nádnyira; és Délre, két-ſzáz ötvenre; és Nap-keletre, két-ſzáz ötvenre; és a' Tengerre, két ſzáz ötvenre.

C 18. A' mi pedig meg-marad a' hoſzſzaságban a' Szent helynek réſze mellett, tizezer nádnyi Nap-keletre, és tiz-ezer Napnyugatra, léſzen mint a' Szent-helynek zſengéje, és annak gyümöltſi azoknak kenyere a' kik a' váraſnak ſzolgálnak.

19. A' váras ſzolgai pedig, munkálkodgyanak Iſraëlnek minden nemzetségiböl.

20. Az egéſz réſz huſzon-öt ezer nádnyi, melly huſzon-öt ezerre léſzen, négy ſzegre, el-válaſztaſsék a' Szent helynek réſzéhez, és a' váras örökségéhez.

21. A' mi pedig meg-marad, a' fejedelmé léſzen minden-felöl a' Szent helynek réſze mellett, és a' váras öröksége ellenében a' huſzon-öt ezer nádnyi réſz-ellenében a' Nap-keleti határig: de a' Tengerre-is, a' huſzon-öt ezer nádnyinak-ellenében a' tengernek határáig, haſonló-képen a' fejedelem réſzei-között léſzen: és a' Szent helynek réſze, és a' templomnak Szent helye annak közepette.

22. A' Leviták örökségétöl-fogva pedig, és a' váras örökségétöl-fogva, a' fejedelem réſzei-között: a' Júda határa-között, és a' Benjamin határa-között léſzen, és a' fejedelemhez tartozik.

23. És a' több nemzetségeknek: a' Napkeleti réſzröl a' Nap-nyúgati réſzig, a' Benjamin réſze egy.

D 24. És a' Benjamin határa ellenében, a' Nap-keleti réſzröl a' Nap-nyúgati réſzig, a' Simeon réſze egy.

25. És a' Simeon határa-fölött, a' Napkeleti réſzröl a' Nap-nyúgati réſzig, a' Iſakár réſze egy.

26. És az Iſakár határa-fölött, a' Napkeleti réſzröl a' Nap-nyúgati réſzig, a' Zábulon réſze egy.

27. És a' Zábulon határa fölött, a' Napkeleti réſzröl a' Tenger réſzéig, a' Gad réſze egy.

28. És a' Gad határa-fölött, a' Déli réſzre Dél-felöl: és léſzen a' határ Tamártól-fogva az Ellen-mondás vizé-ig Kádes-ig, a' nagy tenger ellenébe-való örökségig.

29. Ez a' föld, mellyet ſorſal el-oſzſzatok az Iſraël nemzetségeinek: és ezek azoknak réſzei, úgy-mond az Úr Iſten.

30. És ezek a' váraſnak ki-meneteli: Az Éſzaki réſzröl, négy-ezeret 's öt ſzázat mérj.

31. És a' váras kapui az Iſrael nemzetségeinek névökröl léſznek, három kapu Éſzakfelöl; a' Ruben kapuja egy, a' Júda kapuja egy, a' Lévi kapuja egy.

32. És a' Nap-keleti réſzre, négy-ezeret 's öt ſzázat: és három kapu, a' Joſef kapuja egy, a' Benjamin kapuja egy, a' Dán kapuja egy.

33. És a' Déli réſzre, négy-ezeret 's öt-ſzázat: és három kapu; a' Simeon kapuja egy, az Iſakár kapuja egy, a' Zábulon kapuja egy.

34. És a' Nap-nyúgati réſzre, négy-ezeret 's öt-ſzázat: és azoknak három kapujok: a' Gad kapuja egy, az Áſer kapuja egy, a' Neftali kapuja egy.

35. Körös-körül, tizen-nyóltz ezer nádnyi: és a' várasnak neve attól a' Naptól-fogva, Az Úr ugyan ott.

DANIEL PROFÉTÁLÁSA.

Dániel Királyi ágból származván, még gyermek-korában vitetett-el Nabukodonosor Király által, Joakim Királynak negyedik esztendejében. Ez az esztendö, mellyben meg-fogattatott Joakim, és meg-kötöztetett, és bizonyos okok alatt meg-óldoztátott, kezdete vólt a' Hetven esztendeig tartó Zsidók raboskodásának. Három esztendeig tanitatván a' Káldæai nyelvre, tanúságban meg-halladta minden tanúló társait. E' három esztendöknek elsö esztendejében óltalmazta Susannát, és meg-is mentette a' hamis vádlók ellen, és kezdett profétálni: és azért hire nevekedett még az idegen isteneket imádó Papok elött-is. Mi okra nézve pedig a' Zsidók nem számlállyák ötet a' Próféták közé, az, hogy inkább egy ország Gond-viselöjének mutatta magát, hogy sem Profétának. De a' Krisztus ötet Profétának nevezi. Méltán is, mert derekasan bizonyit a' Krisztus felöl.

I. RÉSZ.

Dániel, Ananiás, Misael, és Azariás foglyok lévén a' Király udvar népe közé választatnak: és a' Káldeusok nyelvére tanitatnak: meg-változtattyák az ö neveket, Dánielt Boldisárnak, Ananiást Sidráknak, Misaelt Misáknak, és Azariást Abdenagónak nevezik. A' Præfectustól meg-nyerik, hogy tsak böjti eleséggel, és vizzel éllyenek; mindazonáltal azzal élvén piroſſabbak, és szebbek artzúl azoknál, kik királyi étekkel tartattak: az Isten böltseséggel meg-áldgya öket; Dánielt pedig azon kivül az álmoknak magyarázattyával-is meg-ajándékozza.

A 1. JOAKIM a' Júda királya országának harmadik esztendejében, el-jöve Nabukodonosor a' Babylon királya Jerusalembe, és meg-szállá azt:

2. És az ö kezébe adá az Úr Joakimot a' Júda királyát, és az Isten háza edényinek részét: és el-vivé azokat Sennaár-földébe az ö Istene házába, és az edényeket bé-vivé az ö istenének kintses-házába.

3. És monda a' király Asfeneznek a' komornyikok fejedelmének, hogy bé-vinne az Israel fiai közül, és a' királyok, és fejedelmek magvából

4. Gyermekeket, kikben nem vólna semmi makula, ékes ábrázatúakat, és tudósokat minden böltseséggel, okosokat tudománnyal, és tudósokat értelemmel, és a' kik a' király palotájában állhatnának, hogy tanitaná azokat irásra, és a' Káldeusok nyelvére.

5. És rendele nékik a' király éléſt naponként az ö étkeiböl, és a' borból mellyböl ö iszik vala, hogy fel-tartatván három esztendeig, az után állanának a' király szine elött.

B 6. Valának azért azok között a' Júda fiai közül, Dániel, Ananiás, Misael, és Azariás.

7. És neveket ada azoknak a' komornyikok fejedelme: Dánielt, Bóldisárnak; Ananiást, Sidráknak; Misaelt, Misáknak; és Azariást, Abdenagónak nevezvén.

8. El-tekellé pedig Dániel az ö szivében, hogy meg ne ferteztetnék a' király asztaláról, sem az ö italának borából: és kéré a' komornyikok fejedelmét, hogy meg ne ferteztetnék.

9. Kedvesé tévé pedig az Isten Dánielt, és kegyelmet találá a' komornyikok fejedelme elött.

10. És monda a' komornyikok fejedelme Dánielnek: Félem én az én Uramat a' királyt, ki néktek ételt, és italt rendelt: ki ha a' ti ortzátokat ösztövérbeknek láttya a' több hozzátok hasonló ifiakénál, kárhoztattyátok az én fejemet a' királynál.

11. És monda Dániel Malasárnak, a' kire a' komornyikok fejedelme bizta vala Dánielt, Ananiást, Misaelt, és Azariást: C

12. Kisérts-meg minket kérlek te szolgaidat tiz napig, és adattassék bötsü nékünk eleségre, és viz italra:

13. És szemléld-meg a' mi ortzáinkat, és a' gyermekek ortzáit a' kik a' királyi étekkel élnek: és a' mint látod, úgy tselekedgyél a' te szolgaiddal.

14. Ki hallván az illyen beszédet, megkisérté öket tiz napig.

15. Tiz nap után pedig, láttatának az ö ortzájok szebbeknek, és tellyesbeknek minden gyermekeknél, a' kik a' királyi étekkel élnek vala.

16. Malasár pedig el-vészi vala az ö étkeket, és italok borát: és bötsü eleségeket ád vala nékik.

D 17. E' gyermekeknek pedig tudományt és értelmet ada az Isten, minden könyvben, és böltseségben: Dánielnek pedig minden látásoknak, és álmoknak értelmét.

18. El-telvén azért a' napok, mellyek után mondotta vala a' király, hogy bé-vitetnének: bé-vivé öket a' komornyikok fejedelme a' Nabukodonosor szine eleibe.

19. És mikor szóllott vólna nékik a' király, minnyájok közül sem találtatának ollyanok, mint Dániel, Ananiás, Misael, és Azariás: és udvarlának a' király szine elött.

20. És minden bölts, és értelmes beszédet, mellyröl tudakozott tölök a' király, meg-találá ö bennek tiz-szerte tellyebb, hogy sem minden jövendölökben, és varázslókban, kik az ö egész országában valának.

* *Infr.* 6.g.28. 21. * Vólt pedig Dániel a' Tzyrus királynak elsö esztendejé-ig.

II. RÉSZ.

Nabukodonosor Király álmában egy nagy álló képet lát, kinek feje aranyból, a' melye és karjai ezüstböl, a' hasa, és tomporája rézböl, a' szára vasból, a' lába feje pedig rész-szerént vasból, rész-szerént sárból vala; erröl a' Király el-felejtkezvén a' Káldæus böltseket elé hija, kénszeritvén öket hogy mind el-felejtett álmát, 's mind annak adnák eleibe magyarázattyát; de ezek tsak az álmot sem tudván meg-beszélleni meg ölettetnek: Dánielnek pedig mind a' kettöt meg-jelenti az Isten, és ö a' Királynak; 's ez álmát-is négy országra magyarázván meg-fejti: annakokáért Nabukodonosor Dánielt imádgya, az Istent vallya, Dánielt fel-magasztallya.

A 1. Nabukodonósor országának második esztendejében, Nabukodonosor álmot láta, és meg-rettene az ö lelke, és az ö álma el-enyészék töle.

2. Parantsola pedig a' király, hogy öszve hivattatnának a' jövendölök, és a' varázslók, és a' bübájosok, és a' Káldæusok: hogy meg-jelentenék a' királynak az ö álmait: kik midön el-jöttek vólna, meg-állának a' király elött.

3. És monda nékik a' király: Álmot láttam: és elmémben meg-háborodván nem tudom mit láttam.

4. És felelének a' Káldæusok a' királynak Syrusúl: Király, örökké élly: mond-meg az álmot a' te szolgaidnak, és annak magyarázattyát meg-jelentyük.

5. És felelvén a' király, monda a' Káldæusoknak: El-felejtettem a' dolgot: ha meg nem jelentitek nékem az álmot, és annak magyarázattyát, el-vesztek ti, és a' ti házaitok közönségesekké lésznek.

6. Ha pedig az álmot, és annak magyarázattyát meg-beszéllitek, jutalmakat, és ajándékokat, és nagy tiszteletet vésztek tölem: azokáért az álmot, és annak magyarázattyát jelentsétek-meg nékem. B

7. Felelének másodszor, és mondának: A' király az álmot mondgya-meg az ö szolgainak, és annak magyarázattyát meg-jelentyük.

8. Felele a' király: és monda: Bizonnyal tudom, hogy az idöt hallasztyátok, tudván hogy el-felejtettem a' dolgot.

9. Ha azért az álmot meg nem jelentitek nékem, egy ti felöletek a' sententzia, hogy hamis, és tsalárdsággal tellyes magyarázatot szerzettetek, hogy szóval tartsatok engem miglen az idö el-múljék. Azokáért az álmot meg-mondgyátok én nékem, hogy tudgyam, hogy annak igaz magyarázattyát-is mondgyátok.

10. Felelvén azért a' Káldæusok a' király-elött, mondának: Nints ember a' földön, a' ki a' te beszédedet, király, bé-tellyesithesse: de senki a' nagy, és hatalmas királyok közül is illyen dolgot nem tudakozik semmi jövendölötöl, és varázslótól, és Káldæustól.

11. Mert a' dolog, mellyet te kérdesz, király, nehéz: és nem találtatik senki, a' ki meg jelentse azt a' király szine elött: az isténeken kivül, a' kiknek nints az emberekkel nyájaskodások.

12. Mellyet halván, a' király búsultában, és nagy haragjában meg-parantsolá, hogy el-vesznének Babylonnak minden böltsei.

13. És ki-menvén a' sententzia, a' böltsek meg-ölettetnek vala: és kereséttetnek vala Dániel, és az ö társai, hogy el-vesznének. C

14. Akkor Dániel értekezék a' törvényröl, és a' sententziáról, Árioktól a' király serege fejedelmétöl, a' ki meg-ölni ment vala a' Babylon böltseit.

15. És meg-kérdé azt, a' ki-a' királytól hatalmat vött vala, mi-okért ment vólna ki olly kegyetlen sententzia a' királytól. Mikor azért a' dolgot meg-jelentette vólna Áriok Dánielnek,

16. Dániel bé-menvén kéré a' királyt, hogy idöt adna néki a' magyarázat meg-jelentésére a' királynak.

17. És bé méne az ö házába, és Ananiásnak, és Misaelnek, és Azariásnak az ö társainak meg-jelenté a' dolgot:

18. Hogy irgalmasságot keresnének a' menyei Istennek ortzája elött e' titokról, és el ne vésznének Dániel, és az ö társai a' Babylonnak több böltseivel.

19. Akkor Dánielnek a' titok éjjeli látás által

által meg-nyilatkoztaték ; és áldá Dániel a' menynek Iſtenét,

20. És ſzólván monda: Légyen áldott az Úr neve örökkön örökké: mert övé a' böltſeség, és az erőſség.

21. És ö változtattya-el az idöket, és az idök réſzeit, el-változtattya az orſzágokat, és el-rendeli: böltſeséget ád a' böltſeknek, és tudományt az értelmeſeknek.

22. Ö nyilatkoztattya-meg a' mély, és el-rejtett dolgokat, és érti a' ſetétségben lévöket: és világoſság vagyon ö véle.

23. Néked mi atyáinknak Iſtene hálát adok, és téged ditsérlek : mert böltſeséget, és erőt adtál nékem : és moſt meg-mutattad nékem a' miket kértünk töled, mert a' király dolgát ki-nyilatkoztattad nékünk.

24. Ezek után bé-menvén Dániel Ariokkoz, a' kit rendelt vala a' király, hogy elveſztené a' Babylon böltſeit, igy ſzólla néki : A' Babylon böltſeit el ne veſzeſsed : vigy-bé engem a' király ſzine eleibe, és a' magyarázatot meg-beſzéllem a' királynak.

25. Akkor Ariok ſietve bé-vivé Dánielt a' királyhoz, és monda néki : Találtam embert a' fogság-béli Júda fiai közül, ki a' magyarázatot meg-jelentſe a' királynak.

26. Felele a' király, és monda Dánielnek, kinek Bóldisár vala neve: Állitod-e bizonnyal, hogy meg-jelentheted nékem az álmot, a' mellyet láttam, és annak magyarázattyát?

27. És felelvén Dániel a' király elött, monda: A' titkot, mellyet a' király kérdez, a' böltſek, varázslók, jövendölök, és bübájoſok meg nem jelenthetik a' királynak:

28. De vagyon Iſten menyben a' titkoknak ki-nyilatkoztatója, ki meg-jelentette néked, Nabukodonoſor király, a' mik jövendök az utólsó idökben. A' te álmod, és a' fejednek látáſi a' te ágyas házadban, illyenek:

29. Te király, gondolkodni kezdettél az ágyadban; mi következnék ezek után : és a' ki meg-nyilatkoztattya a' titkokat, megmutatta néked a' mik jövendök.

30. Nékem-is nem a' böltseségért, melly én bennem több, hogy ſem minden élökben, nyilatkoztatott-ki ez a' titok : hanem hogy a' magyarázat nyilván lenne a' királynál, és a' te elmédnek gondolatit értenéd.

31. Te király nézſz vala, és imé mint egy nagy álló-kép: ama' nagy, és igen magas álló-kép, elötted áll vala, és az ábrázattya rettenetes vala.

32. Ez álló-képnek a' feje jeles jó arany-ból vala, a' melye pedig, 's a' karja ezüſtböl, a' haſa pedig, 's a' tomporái rézböl :

33. A' ſzárai pedig vasból, a' lábainak némelly réſze vasból vala, némelly pedig tſerépből.

34. Igy látod vala, miglen ki-vágaték egy kö a' hegyből kéz nélkül: és meg-üté az álló-képnek vas, és tſerép lábait, és el-rontá azokat.

35. Akkor el-romlának egyenlö-képen a' vas, tſerép, réz, ezüſt, és az arany, és lönek mint a' nyári ſzérünek pozdorjái, mellyek el-ragadtattak a' ſzéltöl: és ſemmi helyét azoknak fel nem találni: a' kö pedig, a' melly meg-ütötte vala az álló képet, nagy hegyé lön, és bé-töltè az egéſz földet.

36. Ez az álom: Annak magyarázattyát-is meg-mondgyuk elötted, király.

37. Te a' királyok királya vagy : és a' menynek Iſtene orſzágot, és erőſséget, és birodalmat, és ditsöséget adott néked:

38. És mindent a' mellyekben laknak az emberek fiai, és a' mezei vadak: az égi madarakat-is a' te kezedbe adta, és mindeneket a' te birtokod alá rendelt: te vagy azért az arany fö.

39. És te utánnad más, ezüſtböl-való orſzág támad, náladnál kiſsebb: és más harmadik orſzág, rézböl-való, melly parantſolni fog az egéſz földnek.

40. És a' negyedik orſzág mint a' vas léſzen. A' mint a' vas meg-ront, és meg-gyöz mindeneket, úgy meg-rontya, és meg-töri mind ezeket.

41. Mivelhogy pedig láttad a' lábaknak és újaknak egy réſzét fazekas tſerepéböl, és a' más réſzét vasból : az az orſzág megoſzol, melly mindazáltal vas gyökérböl támad, a' mint láttad, hogy a' vas egyelitve vólt a' sárból való tſeréppel.

42. És a' lábaknak újait réſz ſzerént vasból, és réſz ſzerént földböl: réſz ſzerént az orſzág vaſtag léſzen, és réſz ſzerént romlott.

43. Hogy pedig láttad a' vaſat egyelitve a' sárból-való tſeréppel, egyelitetnek ugyan emberi mag által, de nem ragadnak öſzve, mint a' vas nem egyelitethetik egybe a' tſeréppel.

44. Azoknak az orſzágoknak napjaiban pedig, orſzágot támaſzt a' menynek Iſtene, melly örökké el nem bomol, és annak orſzága más népnek nem adatik : meg-rontya pedig, és meg-emészti mind ez orſzágokat: és az meg-marad örökké.

45. A' ſzerént a' mint láttad, hogy a' hegyből kéz nélkül ki-vágatott egy kö, és meg-rontotta a' tſerepet, és a' vaſat, és a' rezet, és az ezüſtöt, és az aranyat, a' nagy Iſten meg-mutatta a' királynak a' mik jövendök az után. És igaz az álom, és bizonyos annak a' magyarázattya.

46. Akkor Nabukodonoſor király ortzájára esék, és Dánielt imádá, és meg-parantſolá, hogy áldozatokat, és jó illatot áldoznának néki.

47. Szólván azért a' király, monda Dánielnek : Bizonnyára a' ti Iſtenetek ö az iſteneknek Iſtene, és a' királyoknak Ura, és a' titkoknak ki-nyilatkoztatója: mert te jelenthetted-meg ezt a' titkot.

48. Akkor a' király Dánielt fel-magaſz-

talá, és sok, 's nagy ajándékokat ada néki: és fejedelemmé tévé ötet Babylonnak minden tartományin, és a' birák között elöjáróvá Babylonnak minden böltsein.

49. Dániel pedig meg-kéré a' királytól: és rendelé a' Babylon tartományának gond-viselöivé Sidrákot, Misákot, és Abdenagót: ö maga pedig Dániel a' király ajtajánál vala.

III. RÉSZ.

Ananiás, Misael, és Azariás az égö kementzébe meg-kötöztetvén vettetnek, hogy Nabukodonosor bálványát imádni nem akarják, de ott, a' tüz semmit nékik nem ártván, minden teremtett állatokat az Istennek ditséretire intnek: kit Nabukodonosor látván, és öket a' kementzéből egésségesen ki-vévén, áldgya az Istent, és meg-parantsollya, hogy meg-ölesék, valaki azt káromlya.

A 1. NABUKODONOSOR király egy arany álló képet tsinála, hatvan könyöknyit magasságra, hat könyöknyit széleségre, és helyhezteté azt a' Babylon tartományában a' Dura mezején.

2. Azokáért Nabukodonosor király elküldé egybe-gyüjteni a' fejedelmeket, a' birákat, és törvény tévöket, a' hadnagyokat, urakat, és a' tiszt-tartókat, és a' tartományoknak minden fejedelmit, hogy egybegyülnének az álló-képnek bé-szentelésére, mellyet emelt vala Nabukodonosor király.

3. Akkor egybe-gyülének a' fejedelmek, a' birák, és a' törvény-tévök, a' hadnagyok, és urak, és a' fö-emberek a' kik tisztekben valának, és a' tartományoknak minden fejedelmi, hogy együtt lennének az állóképnek bé-szentelésén, mellyet emelt vala Nabukodonosor király. Állanak vala pedig az álló-kép elött, mellyet Nabukodonosor király emelt vala:

4. És a' hirdetö erösen kiáltya vala: Néktek mondatik népeknek, nemzetségeknek, és nyelveknek:

5. A' melly órában hallyátok a' trombitának, és sipnak, és tzitarának, a' hárfának, és zsoltárnak, és ének szónak, és mindenféle musika szerszámnak zengését, le-esvén imádgyátok az arany álló-képet, mellyet Nabukodonosor király emelt.

6. Ha pedig valaki nem imádgya le-borúlván, azon órában bé-vettetik az égö tüzes kementzébe.

7. Azokáért ezek után, mi helyen hallák minden népek a' trombitának, a' sipnak, és tzitarának, a' hárfának, és zsoltárnak, és ének szónak, és minden-féle musika-szerszámnak zengését, le-esvén minden népek, nemzetségek, és nyelvek, imádák az arany álló-képet, mellyet Nabukodonosor király emelt vala.

8. És mingyárt azon idöben elö-járúlván a' Káldæai férfiak bé-vádolák a' zsidókat.

9. És mondának Nabukodonosor királynak: Király, örökké élly:

10. Te király parantsolatot adtál-ki, hogy minden ember, a' ki hallya a' trombitának, a' sipnak, és tzitarának, a' hárfának, és zsoltárnak, és ének szónak, és mindenféle musika szerszámnak zengését, le-borúllyon, és imádgya az arany álló-képet:

11. Ha pedig valaki nem imádgya le-borúlván, az égö tüzes kementzébe vetteség.

12. Vannak azért zsidó-férfiak, kiket Babylon tartományának gond-viselésére rendeltél, Sidrák, Misák, és Abdenago: e' férfiak meg-útálták, király, a' te parantsolatodat: a' te istenidet nem tisztelik, és az arany álló-képet, a' mellyet emeltél, nem imádgyák.

13. Akkor Nabukodonosor búsúltában, és haragjában parantsolá, hogy elö-hoznák Sidrákot, Misákot, és Abdenagót: kik mingyárt a' király szine eleibe elö-hozattatának.

14. És szólván Nabukodonosor király, monda nékik: Sidrák, Misák, és Abdenago, valóban nem tisztelitek-e az én istenimet; és az arany álló-képet, a' mellyet emeltem, nem imádgyátok-e? B

15. Most azért ha készek vattok, valamelly órában hallyátok a' trombitának, sipnak, tzitarának, hárfának, és zsoltárnak, és ének szónak, és minden musika-szerszámnak zengését, borúllyatok-le, és imádgyátok az álló-képet a' mellyet tsináltam: hogyha nem imádgyátok; azon órában bé-vettettök az égö tüzes kementzébe: és kitsoda az Isten, a' ki-meg-ment titeket az én kezemböl?

16. Felelvén Sidrák, Misák, és Abdenago, mondának Nabukodonosor királynak: Nem szükség nékünk e' dologra néked megfelelnünk.

17. Mert imé a' mi Istenünk, a' kit tisztelünk, meg-menthet minket az égö tüzes kementzéböl, és a' te kezeidböl, o király, meg-szabadithat.

18. Hogy-ha nem akarja, tudtodra légyen néked, király, hogy a' te istenidet nem tisztellyük, és az arany álló-képet, a' mellyet emeltél, nem imádgyuk.

19. Akkor Nabukodonosor el-telék búsúlással: és az ö ortzájának szine el-változék Sidrák, Misák, és Abdenago ellen, és meg-parantsolá, hogy meg gyujtanák a' kementzét hét-szerte inkább, hogy sem mint megszokott vala gyújtatni.

20. És az ö seregéböl leg-erösb férfiaknak meg-parantsolá, hogy meg-kötvén a' Sidrák, Misák, és Abdénago lábait, az égö tüzes kementzébe vetnék öket. C

21. És mingyárt azok a' férfiak, meg-kötözve, az ö nadrágjokban, és süvegökben, és sarujokban, és ruhájokban, az égö tüzes kementzének közepire vetteténck:

22. Mert a' király parantsolattya szorgal-

maztattya vala: a' kementze pedig igen meg vala gyújtva. Azokat pedig a' férfiakat, a' kik bé-vetették vala Sidrákot, Misákot, és Abdénagót, meg-ölé a' tüz lángja.

23. E' három férfiak pedig, az-az, Sidrák, Misák, és Abdénago, kötve lévén, az égö tüzes kementze közepire esének.

A' mellyek következnek, a' Zsidó könyvekben nem találtam.

24. És járnak vala a' láng közepett ditsérvén az Istent, és áldván az Urat.

25. Fenn-állván pedig Azarias igy imádkozék, és meg-nyitván a' száját a' tüz közepett, monda:

26. Áldott vagy Uram a' mi atyáink Istene, és ditséretes, és ditsöséges a' te neved örökké:

27. Mert igaz vagy mindenekben a' miket velünk tselekedtél, és minden tselekedetid igazak, és a' te útaid igyenesek, és minden te itéletid igazak.

28. Mert igaz itéleteket tselekedtél, mindenek szerént a' miket reánk hoztál, és az atyáink szent városára Jerusalemre: mert igazsággal, és itélettel, hoztad reánk mind ezeket a' mi büneinkért.

29. Mert vétkeztünk, és hamisan tselekedtünk el-távozván töled: és vétkeztünk mindenekben:

30. És a' te parantsolatidat nem halgattuk, se meg nem tartottuk, sem úgy nem tselekedtünk a' mint parantsoltad vala nékünk hogy jól lennénk.

31. Azért mindeneket, a' miket reánk hoztál, és mind a' miket tselekedtél velünk, igaz itélettel tselekedted:

32. És adtál minket a' hamis, és gonosz, és vétkes ellenséginknek kezökbe, és a' hamis királynak, és gonoszbnak az egész földön valóknál.

33. És most meg nem nyithattyuk a' szánkat: szégyenséggé, és gyalázattá löttünk a' te szolgáidnak, és azoknak a' kik téged tisztelnek.

34. Kérünk, ne adgy kézbe minket mind örökké a' te nevedért, és ne bontsd-fel szövetségedet:

35. Sem el ne vegyed irgalmasságodat tölünk, Ábrahámért a' te szerelmesedért, és Isaákért a' te szolgádért, és Israelért a' te szentedért:

36. Kiknek szóllottál meg-igérvén, hogy meg-sokasitanád az ö magvokat mint az ég tsillagit, és mint a' fövényt melly a' tenger partyán vagyon:

37. Mert Uram meg-kevesedtünk minden nemzetségeknél inkább, és meg-aláztattunk az egész földön ma a' mi büneinkért.

38. És nintsen ez időben fejedelem, és hadnagy, és próféta, sem épen-égö áldozat, sem eledeli áldozat, sem hálá-adó áldozat, sem jó illat, sem a' zsengéknek helye te előtted,

39. Hogy meg-találhatnók a' te irgalmasságodat: hanem töredelmes lélekkel, és alázatos szivvel lévén fogadtasunk-bé.

40. Mint a' kosokból, és tulkokból, és ezer kövér bárányokból-való épen-égö áldozatban: úgy légyen a' te szined előtt ma a' mi áldozatunk, hogy kedves légyen néked: mert nints szégyenülések a' te benned bizóknak.

41. És most követünk téged tellyes szivvel, és félünk téged, és keressük a' te orczádat.

42. Ne szégyenits-meg minket: hanem tselekedgyél velünk a' te kegyességed szerént, és a' te irgalmasságodnak sokasága szerént.

43. És ments-ki minket a' te tsoda tételid szerént, és adgy ditsöséget a' te nevednek Uram:

44. És szégyenüllyenek-meg minnyájan, a' kik gonoszt mutatnak a' te szolgaidnak, szégyenüllyenek-meg a' te mindenhatóságod által, és az ö erejek romollyon-meg:

45. És tudgyák-meg, hogy te vagy egyedül az Úr Isten, és ditsöséges a' földnek kereksége fölött.

46. És nem szünnek vala meg, a' kik bévetették vala öket a' király szolgai, gyújtogatni a' kementzét, kénköves enyvvel, és tsöpüvel, és szurokkal, és venyikékkel.

47. És ki-üt vala a' láng a' kementzefölött negyven-kilentz könyöknyire:

48. És ki-üte, és meg-égeté a' kiket a' kementze mellett találá a' Káldæusok közül.

49. Az Úr Angyala pedig alá-méne Azariással, és az ö társaival a' kementzébe: E

50. És két-felé üté a' kementzében a' tüz lángját, és tévé a' kementze közepit mint a' harmatos szellöt: és nem illeté tellyességgel öket a' tüz, se meg nem szomoritá, se semmi bántásokra nem lön.

51. Akkor azok hárman mind egy szájjal ditsérik, és ditsöitik, és áldgyák vala az Istent a' kementzében, mondván;

52. Áldott vagy Uram a' mi atyáink Istene: és ditséretes, és ditsöséges, és felmagasztaltatott örökké. És áldott a' te ditsöségednek szent neve: és ditséretes, és fel-magasztaltatott mind örökké.

53. Áldott vagy a' te ditsöségednek szent templomában: és fölötte ditséretes, és fölötte ditsöséges örökké.

54. Áldott vagy a' te országodnak királyi-székében: és fölötte ditséretes, és fölötte fel-magasztaltatott örökké.

55. Áldott vagy, a' ki látod a' mélységeket, és ülsz a' Kerubimokon: és ditséretes, és fel-magasztaltatott örökké.

56. Áldott vagy az égnek erösségében: és ditséretes, és ditsöséges örökké.

57. Áldgyátok az Úrnak minden alkotmányi az Urat: ditsérjétek, és fel-magasztallyátok ötet örökké.

58. Áldgyátok az Úrnak Angyali az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

* *Pſal.* 148. c. 3. 59. * Áldgyátok egek az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

60. Áldgyátok minden vizek, mellyek az egeken felyül vattok az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

61. Áldgyátok az Úrnak minden erőſségi az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

62. Áldgyátok Nap, és hóld az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

63. Áldgyátok az égnek tſillagi az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

64. Áldgyátok minden zápor-eſső, és harmat az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

65. Áldgyátok Iſtennek minden lelkei az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

66. Áldgyátok tüz, és hévség az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

67. Áldgyátok hideg, és hévség az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

68. Áldgyátok harmatok, és zúzmaráz az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

69. Áldgyátok fagy, és hideg az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

70. Áldgyátok jegek, és havak az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

71. Áldgyátok éjjek, és napok az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké. F

72. Áldgyátok világoſság, és ſetétség az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

73. Áldgyátok villámáſok, és felyhök az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

74. Áldgya a' föld az Urat: ditsérje, és fel-magaſztallya ötet örökké.

75. Áldgyátok hegyek, és halmok az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

76. Áldgyátok minden földön termö állatok az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

77. Áldgyátok kútak az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

78. Áldgyátok tengerek, és folyó-vizek az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

79. Áldgyátok tzet-halak, és a' vizekben úſzó minden állatok az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

80. Áldgyátok minden égi madarak az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

81. Áldgyátok minden vadak, és barmok az Urat: ditsérjétek, és fel magaſztallyátok ötet örökké.

82. Áldgyátok emberek fiai az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

83. Áldgya Iſrael az Urat: ditsérje, és fel-magaſztallya ötet örökké.

84. Áldgyátok az Úrnak papjai az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyatok ötet örökké.

85. Áldgyátok az Úrnak ſzolgai az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

86. Áldgyátok igazaknak ſzivei, és lelkei az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

87. Áldgyátok ſzentek, és alázatos ſzivüek az Urat: dirsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

88. Áldgyátok Ananiás, Azariás, Miſael az Urat: ditsérjétek, és fel-magaſztallyátok ötet örökké.

Mert ki-mentett minket a' pokolból, és ki-ſzabaditott a' halál kezéből, és meg-ſzabaditott az égö láng közepiböl, és a' tüz közepiböl ki-mentett minket.

89. Adgyatok hálát az Úrnak, mert jó: mert örökké-való az ö irgalmaſsága.

90. Áldgyátok minden Iſten-félök az Urat az Iſteneknek Iſtenét: ditsérjétek, és adgyatok hálát néki, mert mind örökké-való az ö irgalmaſsága.

Eddig nints a' zsidóban: 'és a' miket idétöttünk, a' Teodótzion magyarázásából vétettenek.

91. Akkor Nabukodonoſor király el-álmélkodék, és ſietséggel fel-kele, és monda az ö fö-emberinek: Nem három férfiakat vetettünk-e kötve a' tüz közepibe? Kik felelvén a' királynak mondának: Bizonnyal úgy király. G

92. Felele, és monda: Imé én négy megöldott férfiakat látok, és a' tüz közepett járnak, és ſemmi fogyatkozás nints bennek, és a' negyediknek ábrázattya haſonló az Iſten fiához.

93. Akkor járúla Nabukodonoſor az égö tüzes kementze ajtajához, és monda: Sidrák, Misák, és Abdénago, a' felséges Iſten ſzolgai, jertek-ki, és jöjetek-elö. És mingyárt ki-jövének Sidrák, Misák, és Abdénago a' tüz közepiböl.

94. És egybe-gyülvén a' fö-emberek, és a' birák, és a' törvény-tévök, és a' királynak hatalmaſi, nézik vala azokat a' férfiakat, hogy ſemmi hatalma nem lött vólna a' tüznek az ö teſteken, és a' fejöknek haja meg nem pörzſölödött vólna, és az ö nadrágok meg nem változtak vólna, és a' tüznek ſzaga által nem ment vólna rajtok.

95. És fel-indúlván Nabukodonoſor, mon-

da: Áldott az ö Istenek, tudni-illik, Sidráké, Misáké, és Abdénagóé, ki el-küldötte az ö Angyalát, és meg-szabaditotta az ö szolgait, a' kik ö benne hittek: és a' király szavát meg-változtatták, és kézbe adták az ö testeket, hogy ne szolgálnának, és ne imádnának semmi istent, az ö Isteneken kivül.

96. Én tölem azért ez a' végezés adatott, hogy minden nép, nemzetség, és nyelv, valamelly káromlást szóll a' Sidrák, Misák, és Abdénago Istene ellen, el-veszszen, és az ö háza el-pusztitassék: mert nints más Isten, a' ki igy meg-szabadithatna.

97. Akkor a' király nagyá emelé Sidrákot, Misákot, és Abdénagót a' Babylon tartományában.

98. NABUKODONOSOR király, minden népeknek, nemzetségeknek, és nyelveknek a' kik az egész földön laknak, a' békeség öregbedgyék-meg néktek.

99. Jegyeket, és tsodákat tselekedett én nálam a' fölséges Isten. Tetszett azért nékem hirdetni

100. Az ö jegyeit, mert nagyok; és az ö tsodáit, mert erösek: és az ö országa örökké-való ország, * és az ö hatalmassága nemzetségröl nemzetségre.

* Infr. 4. g. 31. & 7. d. 14.

IV. RÉSZ.

Nabukodonosor álmában láttya a' magos fát, kinek az ágain külömb-külömb-féle madarak, az árnyékában pedig vadak; és senki Dánielen kivül magyarázattyát nem tudgya adni. Nabukodonosor a' barmokközé vettetik, és hét esztendeig lakik köztök, mig az Istent meg-ismeri: és királyi székibe viszsza tétetik.

A

1. En Nabukodonosor nyugodalomban valék az én házamban, és virágozó az én palotámban, álmot láték, melly meg-rettente engem:

2. És a' gondolatim az én ágyamban, és az én fejem-látási meg-háboritának engem.

3. És én parantsolatot adék, hogy az én szinem eleibe hozattatnának Babylonnak minden böltsei, és hogy az álomnak magyarázattyát meg-jelentenék nékem.

4. Akkor bé-jövének a' jövendölök, varázslók, Káldæusok, és bübájosok, és az álmot meg-beszéllém elöttök: és annak magyarázattyát nem jelenték meg nékem:

5. Mig nem országlás-béli társom Dániel bé-jött szinem eleibe, kinek Bóldisár neve az én Istenemnek neve szerént, kiben a' szent istenek lelke vagyon: és az álmot ö elötte meg-beszéllém.

6. Bóldisár a' jövendölök fejedelme, mivelhogy én tudom, hogy a' szent istenek lelke vagyon benned, és semmi titok nem lehetetlen te elötted: az én álmaimnak látásit, mellyeket láttam, és azoknak magyarázattyát beszéld-meg.

7. Az én fejem látása az ágyas házamban: Látom vala, és imé egy álló-fa a' föld közepett, és annak magassága fölötte nagy. B

8. Nagy fa, és erös: és annak magassága az eget érö: annak el-látása az egész földnek határi-ig vala.

9. Annak levelei igen szépek, és a' gyümöltse igen sok: és mindeneknek elesége azon. Alatta laknak vala a' barmok, és a' vadak, és az ágain mulatoznak vala az égi madarak: és arról észik vala minden test.

10. Nézek vala az én fejem látásában az ágyamon, és imé a' vigyázó, és a' szent menyböl alá-szálla.

11. Kiálta erössen, és igy szólla: Vágjátok-ki a' fát, és vagdallyátok-el az ágait; rázzátok-le a' leveleit, és hánnyátok-el a' gyümöltsit: fussanak-el a' vadak mellyek alatta vannak, és a' madarak az ö ágairól.

12. Mind az által az ö gyökereinek törzsökét a' földbe hadgyátok, és kötöztessékmeg vas, és réz lántzal a' künn-való füveken, és égi harmattal öntöztessék, és a' vadakkal az ö része a' földnek füvén.

13. Az ö emberi szive el-változzék, és baromnak szive adassék néki: és hét idö változzék-el ö rajta. C

14. A' vigyázók sententziájában el-végeztetett, és a' szentek beszéde, és kérése: mig meg-ismérjék az élök, hogy uralkodik a' Felséges az emberek országában: és valakinek akarja, annak adgya azt: és a' leg-alázatosb embert rendeli arra.

15. Ez álmot láttam én Nabukodonosor király: te azért Bóldisár a' magyarázattyát beszéld-meg gyorsan: mert az én országomnak minden böltsei meg nem mondhattyák nékem a' magyarázattyát: te pedig meg-mivelheted, mert a' szent istenek lelke vagyon benned.

16. Akkor Dániel, kinek Bóldisár vala neve, kezde önnön-magában halgatva gondolkodni közel egy óráig: és az ö gondolati háborgattyák vala ötet. Felelvén pedig a' király monda: Bóldisár az álom, és annak magyarázattya meg ne háborittsanak téged. Felele Bóldisár, és monda: Uram az álom légyen azoknak a' kik téged gyülölnek, és annak magyarázattya a' te ellenségidnek.

17. A' melly magas, és erös fát láttál, mellynek magassága az eget éri, és annak el-látása az egész földre: D

18. És annak ágai igen szépek, és a' gyümöltse fölötte sok, és mindeneknek eledele azon, alatta lakván a' mezei vadak, és az ágain mulatozván az égi madarak:

19. Te vagy király, ki fel-magasztaltattál, és meg-erösödtél: és a' te nagyságod nevekedett, és az égig ér, és a' te hatalmad az egész földnek határi-ig.

20. Hogy pedig látta a' király a' vigyá-

zót, és a' szentet le-szállani az égből, és mondani; Vágjátok-ki a' fát, és hánnyátokel azt, mindazáltal az ö gyökereinek törzsökét a' földben hadgyátok, és kötöztessék-meg vassal, és rézzel a' füvön ott-kinn, és égi harmattal öntöztessék, és a' vadakkal légyen az ö abrakja, mig nem hét idö változzék-el ö rajta:

E 21. Ez a' Felséges sententziájának magyarázattya, melly el-jött az én Uramra a' királyra:

22. Ki-vetnek téged az emberek-közül, és a' barmokkal, és vadakkal lészen a' te lakásod, * és szénát észel mint az ökör, és égi harmattal öntöztetel: és hét idö változik-el te rajtad, mig nem meg-értsed, hogy uralkodik a' Fölséges az emberek országán, és valakinek akarja, adgya azt.

* *Inf.* 5. *f.* 21.

23. Hogy pedig meg-parantsolta, hogy meg-hadgyák a' gyökerei törzsökét, az-az, a' fának; az országod meg-marad néked, minek utánna meg-ismered, hogy menyei hatalom vagyon.

24. Azokáért király, az én tanátsom tessék néked, * és büneidet alamisnákkal váltsd-meg, és a' te hamisságidat a' szegényekhez-való irgalmasságokkal: talám meg-engedi vétkeidet.

* *Eccli.* 3. *d.* 33.

25. Mind ezek reá jövének Nabukodonosor királyra.

26. Tizen két hólnap után, a' Babylóniai palotában sétál vala.

F 27. És felele a' király, és monda: Nem eze a' Nagy Babylon, mellyet én épitettem ország házának, az én erösségemnek hatalmával, és az én ékességemnek ditsöségében?

28. És midön még a' beszéd a' király szájában vólna, szózat rohana az égből: Néked mondatik Nabukodonosor király: Az országod el-múlik töled,

29. És az emberek közül ki-vetnek téged, és a' barmokkal, és vadakkal lészen a' te lakásod: szénát észel mint az ökör, és hét idö változik-el te rajtad, mig nem meg-tudgyad, hogy uralkodik a' Fölséges az emberek országán, és valakinek akarja, adgya azt.

30. Azon órában bé-tellyesedék a' beszéd Nabukodonosoron, és az emberek közül kivetteték, és szénát évék mint az ökör, és égi harmattal öntözteték a' teste: mig nem az ö haja a' sasok hasonlatosságára meg-nevekednék, és a' körmei mint a' madaraké.

G 31. Azokáért az napok után, én Nabukodonosor fel-emelém szemeimet az égre, és az én értelmem meg-adaték nékem: és áldám a' Fölségest, és az örökké-élöt ditsérém, és ditsöitém: * mert az ö hatalma örökkévaló hatalom, és az ö országa nemzetségröl nemzetségre.

* *Sup.* 3. *g.* 100.

32. És a' földnek minden lakói ö nála semminek állitattanak: mert az ö akarattya szerént tselekeszik mind az ég ereivel, 's mind a' föld lakóival: és nintsen a' ki ellene állyon az ö kezének, és mondgya néki; Miért tselekedted?

33. Azon idöben az én értelmem viszsza tért én hozzám, és az én országomnak tisztességére, és ékességére jutottam: és az én ábrázatom meg-tért hozzám: és az én fö-emberim, és bíráim meg-kerestek engem, és az én országomba viszsza-vitettem: és nagyobb méltóság adatott nékem.

34. Most azért én Nabukodonosor ditsérem, és magasztalom, és ditsöitem a' menynek királyát: mert minden ö tselekedeti igazak, és az ö útai itéletek, és a' kevélységben járókat meg-alázhattya.

V. RÉSZ.

Midön Bóldisár Király vendégeskednék, és a' Jerusalemi templom szentelt edényeiböl innék, lát egy iró kezet a' falon; kit megmagyarázván néki Dániel, azon éjjel a' király meg-öletik, 's utánna király lészen Darius.

1. BOLDISÁR király nagy lakadalmat szerze ezer fö-emberinek: és ki-ki ideje szerént iszik vala. A

2. És parantsolá már meg-borosodván, hogy elö-hozattatnának az arany, 's ezüst edények, mellyeket el-hozott vala Nabukodonosor az ö attya a' templomból, melly Jerusalemben vólt, hogy innának azokból a' király, 's az ö fö-emberi, és az ö feleségi, és ágyasi.

3. Akkor elö-hozatának az arany, és ezüst edények, mellyeket el-vitt vala a' templomból, melly Jerusalemben vala: és ivának azokból a' király, 's az ö fö-emberi, az ö feleségi, és ágyasi.

4. Bort isznak vala, és ditsérik vala az aranyból, és ezüstböl, rézböl, vasból, fából, és köböl-való istenöket.

5. Azon órában tetszének mint egy iró ember kezének újai, a' gyertya-tartó ellenében a' király palotájának falán: és a' király nézi vala az iró kéznek újait. B

6. Akkor a' király ortzája el-változék, és az ö gondolati háborgattyák vala ötet; és az ö veséinek erei el-lankadának, és az térdei egy-máshoz verödnek vala.

7. Fel-kiálta azért a' király erösszen, hogy bé-hoznák a' varázslókat: a' Káldæusokat, és a' jövendölöket. És szólván a' király, monda a' Babylon böltseinek: Valaki el-olvassa ez iratt, és annak magyarázattyát nékem meg-jelenti, bársonyba öltöztetik, és arany lántz lészen a' nyakában, és harmadik lészen az én országomban.

8. Akkor bé-menvén a' királynak minden böltsei, sem az iratt meg nem olvashaták, sem annak magyarázattyát meg nem jelenthették a' királynak.

9. Azokáért Bóldisár király igen meg-há-

borodék, és az ö ortzája meg-változék, de az ö fö-emberi-is meg-háborodának.

10. A' királyné pedig a' dologért, a' melly történt vala a' királyon, és az ö fö-emberin, bé-méne a' lakadalomnak házába: és szólván monda: Király, örökké élly: meg ne háborittsanak téged a' te gondolatid, sem az ortzád meg ne változzék.

11. Vagyon egy férfiú a' te országodban, kiben a' szent Istenek lelke vagyon: és az atyád napjaiban tudomány, és böltseség találtatott ö benne: mert Nabukodonosor király-is az atyád, a' varázslóknak, a' bübájosoknak, a' Káldæusoknak, és a' jövendölöknek fejedelmévé tette ötet; a' te atyád, mondom, o király:

12. Mert bévségesb lélek, és okosság, és értelem, és álmoknak magyarázása, és titkoknak meg-jelentése, és a' kötött dolgoknak ki-fejtése találtatott ö-benne, az-az Dánielben: kit a' király Bóldisárnak nevezett. Most azért hivattasék Dániel, és a' magyarázatot meg-beszélli.

13. Azokáért bé-viteték Dániel a' király eleibe. Kinek szólván a' király, monda: Te vagy-e a' Dániel a' Júda fogságából-való fiak közül, kit az én atyám a' király Judeából hozott?

14. Hallottam felöled, hogy az istenek lelke vagyon nálad: és bévségesb tudomány, és értelem, és böltseség találtatott benned.

15. És most bé-jöttek szinem eleibe a' bölts varázslók, hogy ezt iráft meg-olvasnák, és annak magyarázattyát meg-jelentenék nékem: és nem mondhatták-meg e' beszédnek értelmét.

16. Én pedig hallottam felöled, hogy a' homályos dolgokat meg-magyarázhatod, és a' kötötteket ki-fejtheted: ha azért az iráft meg-olvashatod, és annak magyarázattyát meg-jelentheted nékem, bársonyba öltöztetel, és arany láncz lészen a' te nyakad környül, és harmadik fejedelem lészsz az én országomban.

17. Mellyekre felelvén Dániel, monda a' király elött: A' te ajándékid tieid légyenek, és a' te házadnak adományit másnak adgyad: az iráft pedig meg-olvasom néked, király, és annak magyarázattyát meg-mutatom néked.

18. Oh király, a' Fölséges Isten, országot, és méltóságot, ditsöséget, és tiszteséget adott Nabukodonosornak az atyádnak.

19. És a' méltóságért, mellyet adott vala néki, minden népek, nemzetségek, és nyelvek rettegnek, és félnek vala töle: a' kiket akar vala, meg-öl vala, és a' kiket akar vala, meg-vér vala: és a' kiket akar vala, fel-magasztal vala: és a' kiket akar vala, megaláz vala.

20. Mikor pedig fel-emelkedett az ö szive, és az ö lelke meg általkodott a' kevélységre, le-vetteték országának királyi-székiből, és az ö ditsösége el-véteték:

21. * És az emberek fiai közül ki-vetteték, de a' szive-is ollyanná lön mint a' barmoké, és a' vad szamarokkal vala az ö lakása: és szénát észik vala mint az ökör. és égi harmattal öntözteték az ö teste, mig nem meg-ismérné, hogy hatalma vólna a' Fölségesnek az emberek országán; és valakit akar, azt emeli-fel arra.

22. Te-is ö fia Bóldisár, nem aláztad-meg a' te szivedet, noha jól tudnád mind ezeket:

23. Hanem az égnek Uralkodója ellen fel-emelködtél: és az ö házának edényi elodbe hozattattak: és te, 's a' te fö-emberid, és a' feleségid, és az ágyasid, bort ittatok azokból: az ezüstböl, és aranyból, és rézből, vasból, és fából, és köböl való isteneket-is, kik nem látnak, se nem hallanak, se nem éreznek, ditsérted: az Istent pedig, a' kinek kezében vagyon a' te lehelleted, és minden útaid, nem ditsöitetted.

24. Azokáért ö töle küldetett a' kéznek úja, melly ez iráft irta.

25. Ez pedig az irás, a' melly fel-jegyeztetett: MANE, TÉKEL, FARES.

26. És ez a' beszédnek magyarázattya. MANE: meg-számlálta az Isten a' te országodat: és bé-töltötte azt.

27. TÉKEL: meg-mérettettél a' mérö serpenyüben, és héával találtattál.

28. FARES: el-osztatott a' te országod, és adatott a' Médusoknak, és Persáknak.

29. Akkor parantsolván a' király, fel-öltöztetteték Dániel bársonyba, és arany láncz téteték a' nyaka-környül: és meg-hirdetteték felöle, hogy hatalma vólna mint harmadiknak az ö országában.

30. Azon éjjel meg-ölettetek a' Káldæus Bóldisár király.

31. És a' Médus Darius helyébe álla az országba hatvan-két esztendös-korában.

VI. RÉSZ.

Dániel Dariustól nagy betsületben tartatik; de bé-vádoltatik, hogy az egy igaz Istent imádván, a' bálványokat nem akarja imádni; azért az oroszlányok vermébe vettetik: de más nap minden sérelem nélkül kivétetik, és az ö árulói vettetnek helyébe, és el-szaggattatnak: kit látván a' Király meg-parantsollya, hogy minden tartományiban Dániel Istenét féllyék.

1. TETSZÉK Dariusnak, és rendele az országban száz húsz tisztartókat, hogy az ö egész országában lennének:

2. És azok fölött három fejedelmet, kikközül Dániel egyik vala: hogy a' tisztartók azoknak adnának számot, és a' királynak ne lenne bántása.

* *Supr.* 4. c. 21.

3. Azokáért Dániel felyül-haladgya vala mind a' fejedelmeket, és tiſzt-tartókat: mert az Iſtennek lelke bévségesb vala ö benne.

4. A' király pedig gondollya vala hogy ötet rendelné az egéſz országon: azért a' fejedelmek, és tiſzt-tartók okot kereſnek vala Dániel ellen a' király dolgai felöl: és ſemmi okot ſe gyanúságot nem találhatának, mivelhogy hiv vólna, és ſemmi vétek, és gyanúság nem találtatnék benne.

5. Mondának azért azok a' férfiak: Nem találunk e' Dánielben ſemmi okot, hanemha az ö Iſtenének törvényében.

6. Akor a' fejedelmek, és a' tiſzt-tartók ſugallának a' királynak, és igy ſzóllának néki: Darius király, örökké élly:

7. Tanátſot tartottak a' te országodnak minden fejedelmi, a' birák, és a' tiſzt-tartók, a' tanátſok, és a' törvény-tévök, hogy parantſoló végezés mennyen-ki, és parantſolat: hogy valaki valami kéréſt kér akár-melly Iſtentöl 's embertöl, harmintz napig, hanem tsak te töled király, az oroſzlányok vermébe vetteſsék.

8. Moſt azért, király, erösitſd-meg a' ſententziát, és ird-meg a' parantſolatot: hogy meg ne változtaſsék a' mi a' Médusoktól, és a' Persáktól végeztetett, és ſenkinek ne légyen ſzabad meg-ſzegni.

9. Darius király pedig ki-adá a' parantſolatot, és el-rendelé.

C 10. Mellyet mikor Dániel meg-értett vólna, az-az, hogy a' végezés meg-erösitetett, bé-méne az ö házába: és megnyitván az ablakokat az ö vatſoráló helyén Jeruſalem-felé, három idöben napjában meghajtya vala térdeit, és imádkozik vala, és valláſt téſzen vala az ö Iſtene előtt, a' mint az előtt-is ſzokott vala tſelekedni.

11. Azokáért azok a' férfiak ſzorgalmatosban intſelkedvén, találák Dánielt hogy imádkoznék, és könyörögne az ö Iſtenének.

D 12. És elö-járúlván ſzollának a' királynak a' parantſolatról: Király, nem rendelted-e el, hogy valamelly ember kérne valakitöl az Iſtenek vagy emberek közül, harmintz napig, hanem tſak te töled, király, az oroſzlányok vermébe vettetnék? Kiknek felelvén a' király, monda: Igaz a' beſzéd, a' Médusok, és Persák végezéſe ſzerént, mellyet nem ſzabad meg-ſzegni.

13. Akkor felelvén mondának a' király előtt: Dániel a' Júda fogsága-béli fiak-közül való, nem gondolt a' te törvényeddel, és parantſolatoddal a' mellyet rendeltél: hanem három idöben imádkozik napjában az ö könyörgésével.

14. Melly ſzót mikor hallott vólna a' király, igen meg-ſzomorodék: és ſzive ſzerént azon lön hogy Dánielt meg-ſzabaditaná, és mind nap-nyúgatig munkálkodék hogy meg-mentené ötet.

15. Azok pedig a' férfiak értvén a' királyt, mondának néki: Tudgyad király, hogy a' Médusok, és Persák törvénye, hogy ſemmi parantſolatot, a' mellyet a' király végez, nem ſzabad meg-változtatni.

16. Akkor a' király meg-parantſolá; és E
elö hozák Dánielt, és bé-veték ötet az oroſzlányok vermébe. És monda a' király Dánielnek: A' te Iſtened, a' kit mindenkor tiſztelſz, ö meg-ſzabadit téged.

17. És egy kö hozattaték, és a' verem ſzájára tétetek: mellyet bé-petsétle a' király az ö gyüröjével, és az ö fö-emberinek gyüröjével, hogy valami ne történnék Dániel ellen.

18. És el-méne a' király az ö házába, és le-feküvék vatſorátlan, és étkek nem vitetének eleibe, annak fölötte az álom-is el-távozék töle.

19. Akkor a' király jó reggel fel-kelvén, ſietve az oroſzlányok verméhez méne:

20. És a' veremhez közelgetvén, Dánielt keſerves ſzóval kiáltá, és ſzólla néki: Dániel, élö Iſtennek ſzolgája, a' te Iſtened, a' kinek te mindenkor ſzolgálſz, véled-e hogy meg-ſzabadithatott téged az oroſzlányoktól?

21. És Dániel a' királynak felelvén, monda: Király, örökké élly: F

22. * Az én Iſtenem el-küldötte az ö *1. Mac. 2. f. 60.
Angyalát: és bé-zárta az oroſzlányok ſzáját, és nem ártottak nékem: mert ö elötte igazság találtatott én bennem: de elötted-is, király, vétket nem töttem.

23. Akkor fölöttte igen örüle a' király rajta, és meg-parantſolá, hogy Dánielt ki húznák a' veremböl: és ki-húzattaték Dániel a' veremböl, és ſemmi sérelem nem találtaték rajta, mert hitt az ö Iſtenének.

24. A' király parantſolván pedig, elö-hozattatának azok a' férfiak, a' kik bé-vádolták vala Dánielt: és az oroſzlányok vermébe vettetének, ök, és a' fiok, és az ö feleſégek: és nem jutának a' verem fenekéig, mig nem meg-ragadák öket az oroſzlányok, és minden tetemöket öſzve-ronták.

25. Akkor Darius király ira minden né- G
peknek, nemzetségeknek, és az egéſz földön-lakó nyelveknek: A' BÉKESSÉG nevekedgyék néktek.

26. Én tölem rendeltetett ez a' parantſolat, hogy az én egéſz birodalmomban, és országomban, rettegjék, és féllyék a' Dániel Iſtenét. Mert az élö Iſten, és öröktöl fogva örökké-való; és az ö országa el nem puſztúl, és az ö hatalma örökké-való.

27. Ö a' ſzabaditó, és az üdvözitö, jegyeket, és tſodákat tévén, az égen, és a' földön: a' ki meg-ſzabaditotta Dánielt az oroſzlányok verméböl. * *Supr. 1. d. 21.*

28. * Dániel pedig meg-marada a' Darius birodalmá-ig, és a' Perſiai Tzyrus birodalmá-ig.

VII. RÉSZ.

Dániel álmában négy fene állatot lát; mellyek négy országokat jelentettek, az után a' régi idejüt 's annak székit, szolgait: ki-is a' fene állatokat meg-itélvén, elvesznek: ehez járúlván az embernek fia, örök birodalmat vészen töle.

A 1. Boldisárnak a' Babylon királyának elsö esztendejében, Dániel álmot láta: az ö fejének látása pedig az ö ágyában: és az álmot meg-irván, rövid beszédbe foglalá: és somma szerént elö-számlálván monda:

2. Nézek vala látásomban éjjel, és imé az égnek négy szelei hartzolnak vala a' nagy tengeren.

3. És négy nagy fene vadak jövének-fel a' tengerből külömbözök egy-mástól.

4. Az elsö, mint egy nöstény oroszlány, és sas szárnyai valának: nézem vala mig kiszaggattatának a' szárnyai, és el-viteték a' földröl, és lábaira álla mint az ember, és emberi sziv adaték néki.

B 5. És imé más vad, hasonló a' medvéhez, fel-álla egy részre: és három rend vala a' szájában, és a' fogai között, és igy szóllának néki: Kelly-fel, egyél sok húst.

6. Ezek után nézek vala, és imé más mint a' párdutz, és négy szárnyai valának rajta mint a' madárnak, és négy feje vala a' vadnak, és hatalom adattaték néki.

7. Ezek után nézek vala az éjjeli látásban, és imé a' negyedik vad rettenetes, és tsodálatos, és igen erös, nagy vas fogai valának, évén, és apróra rontván, és a' többit lábaival el-tapodván: külömbözö vala pedig a' több vadaktól, mellyeket ö elötte láttam vala, és tiz szarvai valának:

C 8. Szemlélem vala a' szarvakat, és imé egy más kitsiny szaru nevekedek azok közül: és három az elsö szarvak-közül ki-szakasztaték annak szine elött: és imé abban a' szarúban szemek valának mint az ember szemei, és nagyokat szólló száj.

9. Nézek vala mig a' királyi-székeket letennék, és a' régi-idejü le-üle: az ö ruházattya feir mint a' hó, és a' fejének hajaszálai mint a' tiszta gyapjú: az ö királyi-széke tüzes láng: az ö kereki égö tüz.

Apoc. 5. d. 11. 10. * Tüzes, és sebes folyó-viz jö vala ki az ö szine elöl. Ezernyi ezeren szolgálnak vala néki, és tiz ezerszer-való száz-ezeren udvarlanak vala néki: az itélö le-üle: és a' D könyvek fel-nyittatának.

11. Nézek vala a' nagy beszédek szavái-ért, mellyeket az a' szaru szóll vala: és látám hogy meg-ölettetett vólna a' vad, és el-veszett vólna az ö teste, és a' tüznek adattatott vólna hogy meg-égettetnék:

12. A' több vadaknak-is el-vétetett vólna az ö hatalmok, és az életnek idei el-rendeltettek vólna nékik ideig és ideig.

13. Nézek vala azért az éjjeli látásban, és imé az égnek felyhöiben mint az ember fia jö vala, és a' régi-idejühöz juta: és az ö szine eleibe vivék ötet.

14. És hatalmat ada néki, és tiszteséget, és országot: és minden népek, nemzetségek, és nyelvek szolgálni fognak néki: * az ö hatalma, örökké-való hatalom, melly el nem vétetik: és az ö országa, a' melly meg nem bomol. * Luc. 1. g. 33. Mich. 4. c. 7. Supr. 3. g. 100.

15. El-iszonyodék a' lelkem, én Dániel meg-rettenék ezeken, és a' fejem látási meghábortának engem. E

16. Járúlék egyhez az udvarlók közül, és igaz értelmét kérdezem vala töle mind ezeknek. Ki meg-monda nékem a' beszédeknek magyarázattyát, és meg-tanita engem:

17. E' négy nagy vadak; négy országok, mellyek támadnak a' földön.

18. El-vészik pedig az országot a' Fölséges Istennek szentei: és birják az országot örökké, és örökkön örökké.

19. Az után szorgalmatossan akarék érteni a negyedik vad-felöl, melly igen külömbözö vala mind a' többitöl, és igen rettenetes: a' fogai 's a' körmei vasból valának: észik vala, és apróra rontya vala, és a' többit lábaival el-tapodgya vala:

20. És a' tiz szarvak-felöl, mellyek a' fején valának: és a' másik-felöl, melly nevekedett vala, melly elött le-estek vala a' három szarvak: és arról a' szarúról, mellynek szemei valának, és nagyokat-szólló szája, és nagyobb vala a' többinél. F

21. Nézek vala, és imé az a' szaru hadakozik vala a' szentek ellen, és eröt vészen vala rajtok.

22. Mig nem el-jöve a' régi-idejü, és itéletet ada a' Fölséges szentemek, és az idö el jöve, és az országot el-foglalák a' szentek.

23. És igy monda: A' negyedik vad, a' negyedik ország lészen a' földön, melly nagyobb lészen minden országoknál, és megemészti az egész földet, és azt meg-tapodgya, és meg-rontya,

24. Az ö országának tiz szarvai pedig, tiz királyok lésznek: és más támad-fel ö utánnok, és az hatalmasb lészen az elsöknél, és három királyt meg-aláz. G

25. És beszédeket szóll a' Fölséges ellen, és meg-rontya a' Fölségesnek szenteit: és azt véli hogy el-változtathattya az idöket, és a' törvényeket, és kezébe adatnak ideig, és idök-ig, és fél ideig.

26. És az itélet le-ül, hogy el-vétessék a' hatalma, és meg-rontassék, és el-veszszen örökké.

27. Az ország pedig, és a' hatalom, és az országnak nagy-vólta, melly az egész ég alatt vagyon, adassék a' Fölséges szentei népének: kinek országa örökké-való ország, és minden királyok szolgálnak néki, és engednek. Eddig vége az igének.

28. Én Dániel gondolatim-miatt igen meg-

háborodám, és az ortzám el-változék bennem: az igét pedig meg-tartám szivemben.

VIII. RÉSZ.

Egy két szarvú kosnak, és egy szarvú baknak (kinek azután négy szarva lett:) viaskodását láttya: a' bak a' kost meggyözi: az elsö a' Médusok, és Persák országát, az utólsó a' Görögökét példázza. Jövendölés az ortzátlan, kegyetlen, és kevély királyról, és ennek kéz-nélkül való meg-romlásáról.

A 1. Boldisár királynak harmadik esztendejében, látás jelenék nékem. Én Dániel, az-után, a' mit láttam vala elöször,

2. Látám az én látásomban, midön Súsis várában vólnék, melly az Élam tartományában vagyon: látám pedig a' látásban hogy az Ulai kapu-fölött vólnék.

3. És fel-emelém szemeimet, és nézék: és imé egy kos áll vala a' tó-mellett, magas szarvai lévén, és az egyik magasabb a' másiknál, és nevekedö.

4. Az-után látám a' kost hogy szarvaival ökleldezne Nap-nyúgatra, és Északra, és Délre, és semmi vadak nem állhatának-ellene, se meg nem szabadulhatának kezéböl: és az ö akarattya szerént tselekedék, és nagyá lön.

B 5. És én eszembe vészem vala: imé pedig egy ketske-bak jö vala Nap-nyúgatról az egész földnek szinére, és nem illeti vala a' földet: a' baknak pedig tettetes szarva vala a' szemei-között.

6. És szinte a' hoz a' szarvas koshoz méne, mellyet láttam vala állani a' kapu elött, és hozzája futamék erejének sebességével.

7. És midön a' koshoz közelgetett vólna, reá dühösködék, és meg-öklele a' kost: és el-rontá annak két szarvát, és nem állhata-ellene a' kos: és mikor a' földre ejtette vólna ötet, meg-tapodá, és senki nem szabaditha á-ki a' kost az ö kezéböl.

C 8. A' ketske-bak pedig igen nagyá lön: és mikor meg-nevekedett vólna, el-törék a' nagy szarva, és az alatt négy szarvak kelének az égnek négy szelei-felé.

9. Azoknak pedig egyikéböl egy kitsiny szarú jöve-ki: és nagyá lön Dél ellen, és Nap-kelet ellen, és az erösség ellen.

10. És fel-magasztaltaték az égnek erösségé-ig: és le-vete az erösségben, és a' tsillagokban, és meg-tapodá azokat.

D 11. És az erösségnek fejedelmé-ig felmagasztaltaték, és attól el-vévé a' szüntelen-való áldozatot, és le-rontá az ö szent helyét:

12. Erö adaték pedig neki a' szüntelenvaló áldozat ellen a' bünökért: és le-vettetik az igazság a' földre, és meg-miveli, és szerentsésé lészen.

13. És hallék egyet a' szentek közül szóllani: és monda egyik szent a' másiknak nem tudom kinek szóllónak: Meddig a' látás, és a' szüntelen-való áldozat, és a' pusztaságnak büne, a' melly lött: és a' Szent hely, és az erösség meddig tapodtatik?

14. És monda néki: Estvé-ig és reggelig, két-ezer három-száz nap-ig: és megtisztittatik a' Szent-hely.

E 15. Lön pedig mikor látnám én Daniel a' látást, és az értelmét keresném: imé elömbe álla mint egy férfiúnak ábrázattya.

16. És hallám a' férfiú szavát az Ulai-között: és kiálta, és monda: Gábriel értesd-meg ezzel a' látást.

17. És el-jöve, és közel álla a' hol én állok vala: és mikor el-jött vólna, meg-ijedven ortzámra esém, és monda nékem: Értsed ember fia, mert az idönek végen tellyesedik-bé a' látás.

18. És mikor velem szóllana, artzal esém a' földre: és illete engem, és lábamra állata,

F 19. És monda nékem: Én meg-mutatom néked mik következendök az átoknak utólsóan: mert az idönek vége vagyon.

20. A' kos, a' melynek láttad hogy szarvai vannak, a Médusok, és Persák királya:

21. A' ketske-bak pedig, a' Görögök királya; és a' nagy szaru, melly a' szemei között vala, ö az elsö király.

22. Hogy pedig az el-törettetvén négyen támadának helyében; négy király támad az ö nemzetségéböl, de nem az ö erölsége szerént.

23. És azoknak országa után, mikor megnevekednek a' hamisságok, egy szemtelen ortzáju király támad, és példa-beszédeknek értöje.

24. És meg-vastagúl annak erösége, de nem az ö ereje által: és hitel-fölött mindeneket el-pusztit, és szerentsésse leszen, és meg-miveli. És meg-öli az erösöket, és a' szentek népét,

G 25. Az ö akarattya-szerént; és szerentsés lészen az álnokság az ö kezében: és szivében fel-fualkodik, és mindenekkel bévelködvén meg-öl fölötte sokakat: és a' fejedelmeknek fejedelme ellen támad, és kez nelkül meg-rontatik.

26. És az estvéröl, és reggelröl-való látás, melly meg-mondatott, igaz: te azert a' látást petsételd-bé, mert sok napok után lészen-meg.

27. És én Dániel el-ájúlék, és el-betegülék egy-nehány napig: és mikor fel-kölgetem vólna, a' király dolgait tselekedtem vala, és álmélkodom vala a' látáson, és nem vala a' ki meg-magyarázná.

IX. RÉSZ.

Dániel a' zsidók vétkéért, kikért olly nyomorúságra jutottak, könyörög. Gábrieltöl a'

a' hetvennapi hétnek, a' Kriſtus, halálának, a' nép veſzedelmének, és a' templom puſztúlásának értelmét véſzi.

1. Első eſztendejében Dáriuſnak az Aſvérus fiának a' Médusok magvából valónak, ki parantſol vala a' Káldéusok orſzágán:

2. Elsö eſztendejében orſzágának, én Dániel meg-értém a' könyvekből * az eſztendök ſzámát, mellyről lött az Úr beſzéde Jeremiás profétához, hogy bé-tellyeſednének a' Jeruſalem puſztúlásának hetven eſztendei

3. És fordítám ortzámat az én Uramhoz Iſtenemhez hogy könyörgenék 's imádkoznám böjtökben, zsákban, és hamuban.

4. És imádkozám az én Uramnak Iſtenemnek, és vallást tök, és mondék: * Kérlek Uram Iſten, nagy és retenetes, ki megörized a' ſzövetséget, és az irgalmaſságot a' te ſzeretöidnek, és a' te parantſolatidat meg-tartóinak:

5. * Vétkeztünk, hamiſságot miveltünk, iſtentelenül tſelekedtünk, és el-távoztunk: és el-hajlottunk a' te parantſolatidtól, és itéletidtöl.

6. Nem engedtünk a' te ſzolgaidnak a' profétáknak, a' kik ſzóllottak a' te nevedben a' mi királyinknak, a' fejedelminknek, az atyáinknak, és mind a' föld népének.

7. Néked Uram igazság: nékünk pedig ortzának pirúlása, a' mint ma vagyon a' Júda férfiának, és a' Jeruſalem lakóinak, és az egéſz Iſraëlnek, a' közel-valóknak, és a' távúl-valóknak, minden földeken a' mellyekre ki-vetetted öket az ö hamiſságokért, mellyekkel te ellened vétkeztek.

8. Uram, nékünk ortzának piruláſa, a' mi királyinknak, a' mi fejedelminknek, és az atyáinknak a' kik vétkeztek:

9. Néked pedig mi Urunknak Iſtenünknek irgalmazás, és kegyelmezés: mert el-távoztunk töled:

10. És nem halgattuk a' mi Urunk Iſtenünk ſzavát, hogy az ö törvényében járnánk, mellyet nékünk adott az ö ſzolgai a' profétak által.

11. És az egéſz Iſraël által-hágta a' te törvényedet, és el-hajlottak hogy ne hallanák a' te ſzódat, és reánk tsöpögött az átok, és az útálás, melly irva vagyon Moyſesnek az Iſten ſzolgájának könyvében, mert vétkeztünk néki.

12. És meg-bizonyitotta az ö beſzédit, mellyeket ellenünk ſzóllott, és a' mi fejedelmink ellen, a' kik minket itéltek, hogy reánk hozná a' nagy gonoſzt, a' minémü ſoha nem vólt az egéſz ég-alatt: a' ſzerént a' mint lött Jeruſalemben.

13. * A' mint irva vagyon a' Moyſes törvényében mind az a' gonoſz reánk jött: és nem kértük a te ortzádat mi Urunk Iſtenünk, hogy meg-gondolnók a' te igazságodat.

14. És vigyázott az Úr a' gonoſzra, és reánk hozta azt: igaz a' mi Urunk Iſtenünk minden tſelekedetiben, a' miket tſelekedett; mert nem halgattuk az ö ſzavát.

15. * És moſt mi Urunk Iſtenünk, a' ki a' te népedet ki-hoztad Egyiptus földéből erös kézzel, és nevet ſzerzettél magadnak, e' mái nap ſzerént: vétkeztünk, hamiſságot tſelekedtünk

16. Uram minden te igazságod ellen-fordúllyon-el kérlek a' te haragod, és a' te búſúláſod a' te váraſodról Jeruſalemröl, és a' te ſzent hegyedröl. Mert a' mi büneinkért, és az atyáink hamiſságáért, Jeruſalem, és a' te néped gyalázatra vannak mindeneknél mi környülünk.

17. Moſt azért halgaſd-meg mi Iſtenünk a' te ſzolgád imádságát, és az ö könyörgéſit: és mutasd-meg a' te ortzádat a' te Szent helyeden, melly el-puſztúlt, tennen magadért.

18. Hajtsd-le én Iſtenem a' te fületdet, és halgaſs-meg: nyisd-fel a' te ſzemeidet, és láſsad a' mi puſztáságunkat, és a' váraſt, a' mellyre ſegétségül hivattatott a' te neved: mert nem a' mi meg-igazúláſinkban vettyük a' könyörgéſeket a' te ortzád eleibe, hanem a' te ſok irgalmaſságidban.

19. Halgaſs-meg Uram, légy kegyelmes Uram: figyelmezz-reá, és tſelekedd-meg: ne kéſsél én Iſtenem te magadért: mert a' te neved ſegétségül hivattatott a' váraſra, és a' te népedre.

20. És midön még ſzólnék, és imádkoznám, és meg-vallanám büneimet, és az én népemnek az Iſraëlnek büneit, és könyörgéſimet az én Iſtenem ſzine eleibe vetném, az én Iſtenem ſzent hegyéért:

21. Még én ſzólván az imádságban, imé egy férfiú a' Gábriel, a' kit láttam vala a' látásban elöſzör, hamar röpülvén illete engem az eſtvéli áldozatnak idején.

22. És meg-tanita engem, és ſzólla nékem, és monda: Dániel, moſt jöttem-ki hogy meg-tanitanálak téged, és meg-értenéd.

23. A' te könyörgéſidnek kezdetitöl-fogva ment-ki a' beſzéd: én pedig el-jöttem hogy meg-jelenteném néked; mert te kivánságoknak férfia vagy: te azért vedd eſzedbe a' beſzédet, és értſd-meg a' látáſt.

24. * A' hetven hetek meg-röviditettek a' te népeden, és a' te ſzent váraſodon, hogy meg-ſzünnyék az által-hágás, és véget végyen a' bün, és el-törölteſsék a' hamiſság, és el-hozattaſsék az örökké-való igazság, és bé-tellyeſedgyék a' látás, és a' profétálás, és meg-kenetteſsék a' Szentek-Szente.

25. Tudgyad azért, és vedd eſzedbe: A' beſzédnek ki-menésétöl-fogva, hogy iſmég meg-épiteſsék Jeruſalem, a' Kriſtus hadnagy-ig, hét hetek, és hatvan-két hetek leſznek: és iſmég meg-épitetik az útſza, és a' kö-falok az idöknek ſzoroſságában.

A
* Jer. 25. v. 11. & 29. c. 10.
* 2. Esd. 1. v. 5.
* Bar. 1. c. 17.
C
* Deut. 6. c. 14.
D
* Bar. 2. c. 1.
* Exód. 15. c. 14.
F
F
* Mat. 24. b. 15. Joan. 1 g. 45.
G

26. És hatvan-két hetek után meg-öletetik a' Kriſtus: és nem léſzen ö népe, a' ki ötet meg-tagadgya. És a' váraſt, és a' Szent-helyet el-hánnya a' nép a' jövendö fejedelemmel: és az ö vége puſztaság, és a' hadnak vége után az el-végezett puſztitás.

27. Meg-erösiti pedig a' ſzövetséget ſokakkal egy héten: és fél-héten el-fogy az eledeli, és egyéb féle áldozat: és léſzen a' templomban a' puſztaságnak útálatoſsága: és fogytig, és végig meg-marad a' puſztaság.

X. RÉSZ.

Dániel magát ſanyargatván, lát egy férfiat gyólts ruhában, és meg-rémül: de megbátoritatik: a' Persák orſzága Fejedelme (úgy-mond a' férfi) huſzon-egy nap akadályoztatta ötet, és Mihály a' zſidók Fejedelme jött ſegitségére.

A 1. TZYRUSNAK a' Persák királyának harmadik eſztendejében, ige jelenteték Dánielnek, a' kinek Bóldisár vala vezeték neve, és igaz ige, és nagy erösség: és meg-érté a' beſzédet: mert az értelem ſzükség a' látásban.

2. Az napokon én Dániel bánkodom vala három hétnek napjain,

3. Kivánatos kenyeret nem öttem, és hús, és bor nem ment a' ſzámba, de kenettel ſem kenettettem-meg: mig bé nem telnének a' három hétnek napjai.

4. Huſzon-negyedik napján pedig az elsö hónak, a' nagy folyó-viz mellett valék, melly a' Tigris.

5. És fel-emelém ſzemeimet, és nézék: és imé egy férfiú gyólts ruhákba öltözve, és a' veſéi fel valának övedzve finom arannyal:

6. És az ö teſte mint a' kriſólitus, és az ortzája mint a' villámáſnak teköntete, és az ö ſzemei mint az égö lámpás: és az ö karjai, és a' mellyek azokon alól vannak a' lábai-ig, mint az égö réznek ſzine: és az ö beſzédinek ſzava mint a' ſokaságnak ſzava.

B 7. Én pedig Dániel egyedül láttam a' látáſt: a' férfiak pedig, a' kik velem valának, nem látták, hanem nagy rémülés rohana reájok, és rejtekbe futának.

8. Én pedig egyedül hagyattatván láttam e' nagy látáſt: és erö nem marada bennem, de a' ſzinem-is el-változék bennem, és elájúlék, és ſemmi eröm nem vala.

9. És hallám az ö beſzédinek ſzavát, és hallván rémüléſſel az ortzámon fekſzem vala, és az ortzám a' földet éri vala.

10. És imé egy kéz illeté engem, és felemele engem a' térdeimre, és a' kezeimnek tenyerire.

11. És monda nékem: Dániel, kivánságoknak férfia, értſed az igéket, mellyeket én ſzóllok néked, és álly a' lábadra: mert moſt küldettem hozzád. És mikor meg-mondotta vólna nékem e' beſzédet, fel-állék reſzketvén.

12. És monda nékem: Ne félly Dániel: C mert az elsö naptól-fogva, mellyen a' te ſzivedet az értéſre adtad, hogy ſanyargatnád magadat a' te Iſtenednek ſzine elött, meghalgattattak a' te igéid: és én a' te beſzédidért jöttem.

13. A' Persák oſzágának fejedelme pedig ellenem-állott huſzon-egy nap-ig: és imé Mihály egy az elsö fejedelmek-közül ſegétségemre jöve, és én ott maradék a' Persák királya mellett.

14. Jöttem pedig hogy meg-tanitanálak téged azokra, a' mellyek következendök a' te népedre az utólſó napokban, mert-még-a' látás ſok napok-ig.

15. És mikor ſzóllana nékem illyen igékkel, le-hajtam az ortzámat a' földre, és hallgaték.

16. És imé mint az ember fiának haſonlatoſsága illeté az ajakimat: és fel-nyitván a' ſzámat, ſzóllék, és mondék annak a' ki e öttem áll vala: Uram a' te látáſodban megſzakaſzkodtak az inaim, és ſemmi erö nem maradott bennem. D

17. És mi-képen ſzólhat az én Uram ſzolgája az én Urammal? mert ſemmi erö nem maradott bennem, de a' lélekzetem-is meg-reked.

18. Az-okáért iſmég illete engem mint egy embernek haſonlatoſsága, és meg-erösite engem,

19. És monda: Ne félly kivánságoknak férfia: békeſség néked: erösödgyél-meg, és légy vaſtag. És mikor ſzóllana velem, meg-erösödém, és mondék: Szólly én Uram, mert meg-erösitettél engem.

20. És monda: Vallyon tudod-e' miért jöttem hozzád? és moſt meg-térek hogy hartzollyak a' Persák fejedelme ellen. Mikor én ki-mennék, meg-jelenék a' Görögök fejedelme jövén.

21. Mindazáltal meg-hirdetem néked a mi jegyezve vagyon az igazságnak irásában: és ſenki nints nékem ſegétöm mind ezekben, hanem tsak Mihály a' ti fejedelmetek.

XI. RÉSZ.

A' Persák, és Görögök Királyiról jövendölés: a' Déli, és Éſzaki Királyok közt való villongásról: a' káromkodó Királyról, ki az Iſtent ſzidalmazza, és az ö orſzágiról. A

1. ÉN pedig a' Médus Dariuſnak elsö eſztendejétöl-fogva állék, hogy meg-bátorodnék, és meg-erösödnék.

2. És moſt igazságot hirdetek néked. Imé még három király támad Perſiában, és a' negyedik fölötte ſok gazdagságokkal meggazdagúl mindenik-fölött: és mikor eröt

vészen gazdagságival, fel-indit mindeneket Görög ország ellen.

3. Támad pedig egy erös király, és uralkodik nagy hatalommmal, és azt tselekesi a' mi néki tetszik.

4. És mikor meg-állapodik, meg-romol az ö országa, és el-osztatik az égnek négy szeleire: de nem az ö maradékira, sem az ö hatalmasága szerént, mellyel uralkodott. Mert el-szaggattatik az ö országa idegenekre-is, ezeken-kivül.

5. És meg-erösödik a' Déli király: és egy az ö fejedelmi-közül eröt vészen azon, és uralkodik a' tartományban: mert nagy az ö uralkodása.

6. És esztendök után szövetséget vetnek: és a' Déli király leánya az Északi királyhoz mégyen barátságot szerezni, és nem jút az ö karjának erösségéhez, sem meg nem áll az ö magva: és kézbe adatik ö maga, és a' kik ötet hozták, az ö ifiai, és a' kik erösitik vala ötet némelly idökben.

7. És támad az ö gyökereinek tsemetéiböl egy fiatal: és el-jö sereggel, és bé-mégyen az Északi király tartományába: és gonoszúl bánik vélek, és meg-gyözi.

8. Annak-fölötte azoknak istenit-is, és faragott képeit, és a' drága ezüst, és arany edényit fogva viszi Egyiptusba: ez eröt vészen az Északi királyon.

9. És bé-mégyen az országba a' Déli király, és viszsza-tér az ö földébe.

10. Annak fiai pedig fel-indúlnak, és igen nagy hadaknak sokaságát gyüjtik-egybe, és el-jö sietve, és áradva: és viszsza-tér, és fel-indúl, és meg-ütközik az ö erejével.

11. És meg-háboritatván a' Déli király ki-mégyen, és hadakozik az Északi király-ellen, és igen nagy sokaságot készit, és a' sokaság az ö kezébe adatik.

12. És meg-fogja a' sokaságot, és fel-emelkedik a' szive, és le-vér sok ezeret, de eröt nem vészen.

13. Mert-meg-tér az Északi király, és sokkal nagyobb sokaságot készit hogy sem az elött: és az idök, és esztendök után, el-mégyen sietve nagy sereggel, és igen nagy gazdagsággal.

14. * És az idökben sokan támadnak a' Déli király ellen: a' te engedetlen népednek fiai-is fel-emelkednek hogy bé-tellyesitsék a' látást, és el-esnek.

15. És el-jö az Északi király, és töltést hord-össze, és meg-vészi az igen erös városokat: és a' Déli királynak karjai el nem birják, és fel-támadnak az ö válogatottai, hogy ellene-állyanak és nem lészen erösége.

16. És el-jövén tselekeszik ö rajta az ö tetszése szerént, és nem lészen a' ki ellene-állyon: és állani fog a' nemes földön, és meg-emésztetik az ö kezében.

17. És azon igyekezik hogy el-jöjön az ö egész országának el-foglalására, és igazat tselekeszik véle: és a' leg-szebb leányt adgya néki, hogy el-áltassa ötet: és nem lészen állandó, sem övé nem lészen.

18. És fordittya ortzáját a' szigetekre, és sokakat meg-vészen: és meg-szüneti az ö gyalázattyának fejedelmét, és az ö gyalázattya reá-fordúl.

19. És fordittya ortzáját az ö földének birodalmára, és meg-botlik, és meg-esik, és fel nem találtatik.

20. És az ö helyébe a' leg-alább-való áll, és a' királyi méltóságra méltatlan: és kevés napok után meg-rontatik, nem haraggal, sem viadalban.

21. És áll az ö helyébe egy útálatos, és nem adatik annak a' királyi tiszteség: és el-jö alattomban, és el-foglallya az országot tsalárdsággal.

22. És a' hadakozónak karjai meg-gyözettetnek töle, és meg-rontatnak: annak fölötte a' szövetségnek fejedelme-is.

23. És a' barátságok után, álnokságot tselekeszik véle: és fel-mégyen, és gyözedelmet vészen kevés néppel.

24. És bévelködö, és gazdag városokba mégyen: és azokat tselekeszi a' miket nem tselekedtek az ö attyai, és az ö attyainak attyai: az ö ragadományokat, prédájokat, és gazdagságokat el-osztya, és az igen erösek ellen indittya gondolatit: és ezt ideiglen.

25. És fel-indúl az ö erösége, és az ö szive a' Déli király ellen nagy sereggel: és a' Déli király hadra ingereltetik nagy és igen erös segétségek által: és meg nem állanak, mert tanátsokat tartanak ellene.

26. És a' kik véle kenyeret észnek, megrontyák ötet, és az ö serege le-nyomattatik: és el-húllanak igen sok meg-ölettettek.

27. A' két királynak szive-is azon lészen hogy gonoszúl tselekedgyenek, és egy asztalnál hazugságot szóllanak, és nem használnak véle: mert még a' vég más idöre-való.

28. És meg-tér az ö földére sok gazdagságokkal: és az ö szive a' szent testamentom ellen, és meg-tselekeszi, és viszsza tér az ö földébe.

29. Bizonyos idöben viszsza tér, és el-jö Délre: és nem lészen az elsöhöz hasonló az utólsó.

30. És Hajók jönek ö reája, és a' Romaiak: és meg-verettetik, és viszsza-tér, és boszszonkodik a' Szent-helynek testamentoma ellen, és meg-tselekeszi: és viszsza-tér, és gondolkodik azok ellen, a' kik el-hagyták a' Szent helynek testamentomát.

31. És a' karok melléje állanak, és megszenteztetik az erösségnek szent helyét, és elvészik a' szüntelen-való áldozatot: és a' puszta ságban tészik az útálatosságot.

32. És az istentelenek a' testamentom-ellen álnokúl tsalárdkodnak: az ö Istenét tudó nép pedig, meg-tartya, és meg-tselekeszi.

33. És a' tudósok a' nép között sokakat tanitnak: és el-húllanak a' fegyver, és a'

* Jsa. 19. v. 16.

tüz, 's a' fogság, és a' sok napokig-való rablás miatt.

34. És mikor el-esnek, fel-emeltetnek kitsiny segétséggel: és hozzájok adgyák magokat nagy sokan tsalárdúl.

35. És a' tudósok közül el-húllanak, hogy meg-probáltassanak, és ki-válogattassanak, és meg-feiriteſſenek az el-rendelt ideig: mert még más idö léſzen.

36. És az ö akarattya szerént tselekeſzik a' király, és fel-emelkedik, és fel-magaſztaltatik minden isten ellen: és az isteneknek Istene ellen nagyokat szóll, és szerentsés léſzen, mig bé-tellyék a' harag: mert meglött a' végezés.

37. És az attyainak Istenével nem gondol: és az aſzszony állatoknak kivánságiban léſzen, és senkivel az istenek közül nem gondol: mert mindenek ellen támad.

38. A' Máozim Istent pedig az ö helyén fogja tiſztelni: és az Istent, a' kit nem tudtak az ö attyai, tiſzteli arannyal, és ezüſtel, és drága kövel, és drága marhákkal.

39. És azt tselekeſzi, hogy meg-erösittſe a' Máozimot idegen Istennel, a' kit meg ismért, és meg-sokaſittya ditsöségét, és hatalmat ád nékik sokakon, és a' földet eloſztya ingyen.

40. És az el-rendelt idöben hartzolni fog ellene a' Déli Király, és mint a' szél-vész mégyen ellene az Északi Király, szekerekkel, és lovagokkal, és hajóknak nagy sokaságával, és bé-mégyen a' földekre, és el-rontya, és által járja.

41. És bé-mégyen a' ditsöséges földre, és sokan le-omlanak: egyedül ezek szabadúlnak-meg pedig az ö kezéből Edom, és Móab, és az Ammon fiainak fejedelemsége.

42. És a' kezét a' földekre veti: és az Egyiptus Földe meg nem menekedik.

43. És uralkodik Egyiptusnak arany, és ezüſt kintsein, és minden drága marhain: Libián 's Szeretseny országon-is által-mégyen.

44. És a' hir meg-háborittya ötet Napkeletröl, 's Északról, és el-jö nagy sokasággal, hogy meg-rontſon, és meg-ollyön igen sokakat.

45. És fel-vonnya sátorát Apadnóban a' tengerek között, a' hires, és szent hegyen: és annak teteiglen mégyen, és senki meg nem ségéti ötet.

XII. RÉSZ.

Sok inségek után a' zsidóknak maradéki megszabaditatnak: a' halottak-közül némellyek életre, némellyek veszedelemre támadnak fel. A' böltsek, és a' kik másokat-is arra tanitnak, fényleni fognak. Lát két férfiat a' viz parton, és mást gyólts ruhában, ki néki meg-fejti az idönek végét, és ezen jövendölésnek idejében bételyesedését.

1. Az idöben pedig fel-támad Mihály a' nagy fejedelem, ki a' te népednek fiaiért áll: és el-jö az idö a' minémü nem vólt attól-fogva, hogy a' nemzetségek kezdettenek lenni mind az ideiglen. És abban az idöben meg-szabadúl a' te néped, valaki béirva találtatik a' könyvben.

2. És sokan azok-közül a' kik aluſznak a' föld porában, fel-ébrednek: * némellyek örök életre, és némellyek gyalázatra, hogy azt örökké lássák.

3. A' kik pedig tudósok léſznek, * tündökleni-fognak mint az erösségnek fényesége: és a' kik az igazságra oktatnak sokakat, mint a' tsillagok örökkön örökké.

4. Te pedig Dániel zárd-bé a' beszédeket, és petsételd-bé a' könyvet, az el-rendelt ideig: nagy sokan által-mennek, és sok séle léſzen a' tudomány.

5. És látám én Dániel, és imé mint-hamás kettö állana: egyik innét a' folyó-viz partyán, és a' másik túl a' folyó-viznek másik partyán.

6. És mondék a' férfiúnak, a' ki gyólts ruhába vala öltözve, a' ki a' folyó-viz fölött áll vala: Mikor léſzen vége e' tsodáknak?

7. És hallám a' gyólts ruhákba öltözött férfiat, ki a' folyó-viz fölött áll vala, * mikor fel-emelte vólna a' jobb, és bal kezét az égre, és meg-eskütt vólna az örökké élöre, hogy ideig, és idök-ig, és fél ideig. És mikor el-végezödik a' szent nép kezének meg-rontása, bé-telnek mind ezek.

8. És én hallám, és nem értém. És mondék: Uram, mi léſzen ezek után?

9. És monda: Menny-el Dániel, mert bé vannak zárva, és bé-petsételve a' beszédek, az el-rendelt ideig.

10. Ki válogattatnak, és meg-feiritetnek, és mint a' tüz meg-próbáltatnak sokan: és istentelenül tselekeſznek az istentelenek, és nem érti senki az istentelenek közül, a' tudósok pedig értik.

11. És az idötöl fogva mikor el-vétetik a' szüntelen-való áldozat, és a' puſztaságba tétetik az útálatoſság ezer két-száz kilentzven napig.

12. Bóldog a' ki várakozik, és el-éri az ezer három-száz harmintz öt napot.

13. Te pedig menny-el a' hová rendeltetél, és meg-nyugoſzol, és a' te sorſodban állaſz a' napok végéig.

Eddig olvaſtuk Dánielt a' zsidó könyvben. A' mellyek következnek a' könyv végéig, a' Teodótzion könyvéből forditattak.

XIII. RÉSZ.

Két fertelmes vén ember a' tiſzta életü Susannát, mivel hogy gonosz kivánságoknak nem

engedett, paráznaságról vádollya; de midőn halálra vitetnék, Dániel meg-menti, és a' vének hamisságban találtatván, megölettetnek.

A 1. És vala egy férfiú ki Babylonban lakik vala, és annak neve Jóakim:

2. És vön Susanna-nevü feleséget, a' Heltziás leányát, ki igen szép, és Isten-félö vala:

3. Mert a' szüléi, mivelhogy igazak valának, oktaták az ö leányokot a' Moyses törvénye szerént.

4. Jóakim pedig igen gazdag vala, és gyümöltsös kerte vala közel a' házához: és ö-hozzája gyülnek vala a' zsidók, mivelhogy bötsülletesb vala minnyájoknál.

5. És rendeltetének a' nép-közül két vén birák abban az esztendöben: kik-felöl szóllott az Úr: Hogy a' hamisság Babylonból a' vén biráktól származott, a' kik láttatnak vala a' népet igazgatni.

6. Ezek gyakorlyák vala a' Jóakim házát, és azokhoz jönek vala minnyájan a' kiknek törvények vala.

7. Mikor pedig a' nép meg-tért vólna délt-tájban, bé-mégyen vala Susanna, és sétál vala az ö férjének gyümöltsös kertében.

8. És láttyák vala a' vének, hogy minden nap bé-menne, és sétálna: és fel-gerjedének az ö kivánságára:

9. És el forditák az ö elméjeket, és le-hajták a' szemöket, hogy ne látnák az eget, se meg ne emlekeznének az igaz itéletekröl.

B 10. Az-okáért meg-sebesedve valának mind ketten annak szerelmében, és meg nem jelenték egy-másnak az ö fájdalmokot:

11. Mert szégyenlik vala meg-jelenteni egy-másnak az ö kivánságokat, véle akarván hálni:

12. És figyelmeznek vala minden-nap szorgalmatosban, hogy látnák ötet. És monda egyik a' másiknak:

13. Mennyünk haza, mert ebédnek órája vagyon. És ki-menvén el-távozának egymástól.

14. És mikor viszsza-tértek vólna, egybe találának: és tudakozván egy-mástól az okát, meg-vallák a' kivánságokat: és akkor együtt idöt rendelének, mikor találhatnák ötet egyedül.

15. Lön pedig, mikor alkalmatos napra figyelmeznének, bé-méne némelykor mint tegnap, 's tegnap-elött, csak két leánnyal, és meg-akara mosódni a' gyümöltsös kertben: mert hévség vala:

16. És nem vala ott senki, a' két el-rejtezett, és ötet szemlélö véneken-kivül.

17. Monda azért a' leányoknak: Hozzatok nékem olajt, és szappant, és a' gyümöltsös kert ajtait zárjátok-bé, hadd mosódgyam-meg.

18. És meg-tselekedék a' mint parantsolta vala: és bé-zárlak a' gyümöltsös kert ajtait, és ki-menének a' hátulsó ajtón, hogy el-hoznak a' miket parantsolt vala: és nem tudgyák vala, hogy a' vének ott-ben el-rejteztek.

19. Mikor pedig ki-mentek vólna a' leányok, fel-kelének a' két vének, és hozzája futának, és mondának: C

20. Imé a' gyümöltsös kert ajtai bézárva vannak, és senki minket nem lát, és mi a' te kivánságodban vagyunk: azokáért engedgy nékünk, és közösülj velünk.

21. Hogy-ha nem akarod, bizonyságot mondunk ellened, hogy egy ifiú vólt veled, és azért küldötted-ki a' leányokat töled.

22. Fel-fohászkodék Susanna, es monda: Szorongatásim vannak minden-felöl: mert ha ezt tselekeszem, halálom az nékem: ha pedig nem tselekeszem, ki nem menekedem kezeitekböl.

23. De jobb nékem tselekedet-nélkül kezeitekbe esnem, hogy-sem vétkeznem az Úr szine elött.

24. És fel-kiálta nagy szóval Susanna: fel-kiáltának pedig a' vének-is ö ellene.

25. És el-futa egyik a' gyümöltsös kert ajtaihoz, és fel-nyitá.

26. Mikor azért hallották vólna a' kiáltást a' házi szolgák a' gyümöltsös kertben, bé-rohanának a' hátulsó ajtón, hogy látnák mi vólna.

27. Minek utánna pedig a' vének szóllának, fölötte igen pirulának a' szolgák: mert soha nem mondatott vala ollyan dolog Susanna felöl. És lön másod nap. D

28. És midön el-jött vólna a' nép Jóakimhoz az ö férjéhez, el-jöve a' két vén-is rakva lévén hamis gondolattal Susanna ellen, hogy meg-ölnék ötet.

29. És mondának a' nép elött: Küldgyetek Susannához a' Heltziás leányához a' Jóakim feleségéhez: És mingyárt el-küldének.

30. És el-jöve a' szüléivel, és gyermekivel, és minden rokonival.

31. Susanna pedig igen gyenge vala, és szép ábrázatú.

32. Azok pedig a' hamissak meg-parantsolák, hogy fel-födnék (mert bé-födve vala) hogy akár csak ugy elégednének-meg az ö szépségével.

33. Sirnak vala azért az övéi, és minnyájan a' kik ismérték vala ötet.

34. Fel-kelvén pedig a' két vén a' nép között, a' kezöket a' fejére tévék.

35. Ki sirván fel-tekinte az égre: mert az ö szive bizakodik vala az Úrban.

36. És mondának a' vének: Midön mi egyedül sétálnánk a' gyümöltsös kertben, bé-jöve ez két leánnyal: és bé-zárlá a' gyümöltsös kert ajtait, és el-botsátá töle a' leányokat.

37. És hozzája jöve egy ifiú, ki el-rejtezve vólt, és közösüle véle.

38. Mi pedig mikor a' kertnek szegletiben vólnánk, látván a' gonoszságot, hozzá-

jok futánk, és láttuk öket egy-mással közösödni.

39. És amazt ugyan meg nem foghattuk, mert erösb vólt nálunknál, és fel-nyitván az ajtót, ki-ugrott:

E 40. Ezt pedig mikor meg-fogtuk vólna, meg-kérdök ki vólna az ifiú; és nem akará meg-jelenteni nékünk: e' dolognak tanúi vagyunk.

41. Hün nékik a' fokaság, úgy-mint véneknek, és a' nép birájnak, és halálra ítélék ötet.

42. Fel-kiálta pedig nagy fzóval Sufanna, és monda: Örök Iften, ki a' titkoknak tudója vagy, ki mindeneket tudfz minek elötte meg-légyenek,

43. Te tudod, hogy hamis bizonyságot fzóllottak ellenem: és imé meg-halok, holott femmit nem tfelekedtem azokban, a' miket ezek gonofzúl költötték ellenem.

44. Meg-hallgatá pedig az Úr az ö fzavát.

45. És mikor a' halálra vitetnék, felinditá az Úr egy ifiú gyermeknek fzent lelkét, kinek Dániel vala neve:

46. És fel-kiálta nagy fzóval: Tifzta vagyok én ennek vérétöl.

47. És az egéfz nép hozzája fordúlván, monda: Mitfoda befzéd ez, a' mellyet fzóllál?

48. Ki midön közöttök állana, monda: Illyen balgatagok vattok-e Ifrael 'fiai, nem itélvén, fe nem ifmérvén az igazat, halálra kárhoztattátok-e az Ifrael leányát?

49. Térjetek-vifzfza az itéletre, mert hamis bozonyságot fzóllottak ellene.

50. Vifzfza-tére a' nép fietséggel, és mondának néki a' vének: Jöj-ide, és ülly közinkbe, és jelentfd meg nékünk: mert néked adta az Iften a' vénségnek tifzteletit.

51. És monda nékik Dániel: Válafzfzátok-el öket távúl egy-mástól, és meg-itélem öket.

F 52. Mikor azért el-váltak vólna egymástól, elö-hivá az egyiket közülök, és monda néki: Gonofz napokban vifzfza-aggott, moft jöttek elö a' te büneid, mellyeket ez elött tfelekedtél:

53. Hamis itéleteket itélvén, az ártatlanokat el-nyomván, és el-botsátván a' vétkefeket, holott az Úr mondotta: * Az ártatlant, és az igazat meg ne öllyed:

54. Moft azért ha láttad ötet, mond-meg mitfoda fa-alatt láttad öket egy-mással befzélgetni. Ki-monda: Schinus fa alatt.

55. Monda pedig Dániel: Igazán hazudál a' fejedre: Mert imé az Iften Angyala fententziát vévén töle, két-felé vág téged.

56. És azt félre állatván, hagyá a' másikat elö-jöni, és monda néki: Kánaának, és nem Júdának magva, a' fzépség tfalt-meg téged, és a' kivánság el-forditotta a' te fzivedet:

57. Igy tfelekefztek vala az Ifrael leányival, és azok félvén fzólnak vala néktek: de a' Júda leánya nem fzenvedte-el a' ti hamifságtokat.

58. Moft azért mond-meg nékem, mitfoda fa alatt tapafztaltad öket egy-mással befzélgetni? Ki monda: Tölgy-fa alatt. G

59. Monda pedig Dániel: Igazán hazudál te-is a' fejedre: mert itt vagyon az Úr Angyala, fegyvere lévén, hogy két-felé vágjon tèged, és meg-öllyön titeket.

60. Fel-kiálta azért az egéfz gyüleközet nagy fzóval, és áldák az Iftent a' ki megfzabadittya az ö-benne bizókat.

61. És fel-támadának a' két vén ellen (mert meg-gyözte vala öket Dániel az ö fzájokból, hogy hamis bizonyságot mondottak) és tfelekedének vélek, a' mint gonofzúl tfelekedtek vala felebarátyok ellen, * Deut. 9. d. 19.

62. * Hogy a' Moyfes törvénye fzerént tfelekednének: és meg-ölék öket, és megfzabadúla az ártatlan vér az napon.

63. Heltziás pedig, és a' felesége ditsérék az Iftent az ö leányokért Sufannáért, Jóakimmal az ö férjével, és minden rokonságokkal, hogy nem találtatott vólna rút dolog ö benne.

64. Dániel pedig nagyá lön a' nép elött a' naptól fogva, és az után.

65. És Aftiages Király az ö attyaihoz tétetèk, és a' Perfiai Tzyrus vévé magához az ö orfzágát.

XIV. RÉSZ.

Bel bálvány Papjainak hamifságit (kik a' bálvány eleibe tétetett étkeket, 's italokat étfzaka el-lopták, 's meg-ették) Dániel a' Királynak ki-nyilatkoztattya, és a' hamis Papok meg-ölettetnek: a' templom, a' bálvánnyal együtt le-rontattatik. Hafonlóképen a' Sárkányt, kit a' Babylóniaiak imádtak, meg-öli Dániel: annakokáért a' Babylóniaiaktól az orofzlányok vermébe vettetik. Habakukot az Angyal üftökénél fogva oda-vifzi, 's enni adat, és más nap minden sérelem nélkül ki-vétetik az orofzlányok közül; és az ö árulói vettetnek helyébe, kiket azonnal el-fzaggatnak az orofzlányok: a' Király meg-parantfollya, hogy a' Dániel Iftenét féllyék.

A 1. DÁNIEL pedig a' Király vendége vala, es tifzteletes vala minden baráti fölött.

2. Vala egy Bel-nevü bálvány-is a' Babylóniaiaknál: és költenek vala arra minden nap tizen-két mérték zfemlye-liftet, és negyven juhot, és hat korsó bort.

3. A' Király-is tifzteli vala azt, és el-mégyen vala minden nap azt imádni: Dániel pedig az ö Iftenét imádgya vala. És monda néki a' Király: Miért nem imádod a' Belt?

4. Ki felelvén, monda néki: Mert nem tifztelem a' kézzel tfinált bálványokat, hanem az élö Iftent, a' ki az eget, és a' földet terem-

teremtette, és hatalma vagyon minden testen.

5. És monda a' Király néki; Nem láttatik-e néked a' Bel élö Istennek lenni: Nem látod-e mennyit észik, és iszik napon-ként?

6. És monda Dániel nevetvén: Meg ne tsalatkozzál, Király; mert ez belöl sárból, és kivül rézböl-való, és nem észik soha.

7. És meg-haraguván a' Király elö-hivá annak Papjait, és monda nékik: Ha megnem mondgyátok nékem, kitsoda a' ki megészi e' költséget, meg-haltok.

8. Ha pedig meg-mutattyátok, hogy Bel észi-meg ezeket, meg-hal Dániel, mert káromlotta a' Belt. És monda Dániel a' Királynak: Légyen a' te igéd szerént.

9. Valának pedig a' Bel papjai hetvenen, feleségek, és apródgyok, és fiok nélkül. És el-méne a' Király Dániellel a' Bel templomába.

10. És mondának a' Bel papjai: Imé mi ki-megyünk: és te Király tedd-le az étkeket, és töltsed a' bort, és zárd-bé az ajtót, és petsételd-bé a' te gyüröddel:

11. És mikor bé-mégy reggel, ha úgy nem találandod, hogy mindeneket meg-ött a' Bel, halállal hallyunk-meg, vagy Dániel a' ki mi ellenünk hazudott.

12. Nem gondolnak vala pedig azzal, mert az asztal alatt ál-ajtót tsináltak vala, és azon mennek vala bé mindenkor, és meg-észik vala azokat.

13. Lön azért minek utánna ki-mentenek amazok, a' Király az étkeket Bel eleibe rakà: parantsola Dániel a' szolgainak, és hamvat hozának, és el-hinté az egész templomban a' Király elött: és ki-menvén bé-zárlák az ajtót: és bé-petsételvén a' Király gyürüjével, el-menének.

14. A' papok pedig bé-menének éjjel az ö szokások-szerént, és a' feleségök, 's a' fiok: és meg-évének mindeneket, és meg-ivának.

15. Fel-kele pedig a' Király jó reggel, és Dániel ö-véle.

16. És monda a' Király: Épen vannak-e, Dániel, a' petsétek? Ki felele: Épen, Király.

17. És mihelyen fel-nyitotta vólna az ajtót, tekéntvén Király az asztalt, fel-kiálta nagy szóval: Nagy vagy Bel, és nints te nálod semmi álnokság.

18. És nevete Dániel: és meg-tartóztatá a' Királyt, hogy bé ne menne: és monda: Imé a' padimontom, vedd eszedbe kitsoda nyomdoki ezek.

19. És monda a' Király: Látom a' férfiak, és aszszony-állatok, és gyermekek nyomdokit. És meg-haraguvék a' Király.

20. Akkor ragadá a' papokat, és az ö feleségöket, és fiokat: és meg-mutaták néki a' rejtek ajtókat, mellyeken bé-mennek vala, és meg-észik vala a' mik az asztalon valának.

21. Meg-ölé azért öket a' király, és Belt a' Dániel hatalmába adá: ki el-rontá azt, és annak templomát.

22. És vala egy nagy sárkány azon a' helyen, és tisztelik vala azt a' Babylóniaiak.

23. És monda a' Király Dánielnek: Imé most nem mondhatod, hogy ez nem élö Isten: imadgyad azért ezt.

24. És monda Dániel: Az én Uramat Istenemet imádom: mert ö az élö Isten: ez pedig nem élö Isten.

24. Te pedig Király, adgy hatalmat nékem, és meg-ölöm a' sárkányt kard, és páltza nélkül. És monda a' király: Adok néked.

26. Dániel azért szurkot vön, és hájat, és szört, és egybe-fözé: és darabokra tsinálá, és a' sárkánynak szájába adá, és meghasada a' sárkány. És monda: Imé a' kit tisztelték vala.

27. Mellyet mikor hallottak vólna a' Babylóniaiak, fölötte igen boszszonkodának: és egybe-gyülvén a' Király ellen, mondának: zsidóvá lött a' Király: Belt el-rontotta, a' sárkányt meg-ölte, a' papokat-is meg-ölte.

28. És, mikor a' Királyhoz mentek vólna, mondának: Add kezünkbe Dánielt, mert egyéb-képen meg-ölünk téged, és a' te házadat.

29. Látá azért a' Király, hogy fölötte igen reá erösödnének: és a' szükségtöl kénszeritetvén kezekbe adá Dánielt.

30. Kik ötet az oroszlányok vermébe veték, és hat napig vala ott.

31. A' veremben pedig hét oroszlány vala, és azoknak minden napra két test adaték, és két juh: és akkor nem adatának nékik, hogy meg-ennék Dánielt.

32. Vala pedig Habakuk Próféta Judæában, és ö étket fözött vala, és kenyeret apritott vala egy edénybe: és a' mezöre mégyen vala, hogy az aratóknak vinné.

33. És monda az Úr Angyala Habakuknak: Vidd-el az ebédet, melly nálad vagyon, Babylonba Dánielnek, ki az oroszlányok vermében vagyon.

34. És monda Habakuk: Uram, Babylont nem láttam, és a' vermet nem tudom.

35. * És meg-fogá ötet az Úr Angyala tetejénél-fogva, és el-vivé ötet a' feje hajánál-fogva, és le-tévé ötet Babylonban a' verem-fölibe az ö lelkének sebességével.

36. És kiálta Habakuk, mondván: Dániel Istennek szolgája, vedd-el az ebédet, mellyet néked az Isten küldött.

37. És monda Dániel: Meg-emlekeztél rólam Isten, és el nem hagytad a' téged szeretöket.

38. És fel-kelvén Dániel, évék. Az Úr Angyala pedig azonnal helyére állatá Habakukot.

39. El-jöve azért a' Király heted napon, hogy siratná Dánielt: és a' veremhez méne, és bé-tekinte, és imé Dániel az oroszlányok között ül vala.

* *Ezek.* 8. *a.* 3.

40. És fel-kiálta nagy szóval a' Király: mondván: Nagy vagy Uram Dánielnek Istene. És ki-vona ötet az oroszlányok veréméből.

41. Azokat pedig a' kik az ö veszedelmének okai vóltak, a' verembe veté, és meg-emésztetének egy szem-pillantásban ö elötte.

42. Akkoron monda a' Király: Féllyék minnyájan a' földön lakók a' Dániel Istenét: mert ö a' meg-szabaditó, jeleket, és tsodákat tselekedö a' földön: a' ki meg-szabaditotta Dánielt az oroszlányok veréméből.

OSEAS PROFÉTÁLÁSA.

Oseás magyar nyelven annyit tészen, mint Deákúl *Salvator*. Azért nem tsak tökélletes életére nézve, hanem nevezete szerént-is, a' Próféták-közül mint-egy elsö a' Kristust jelentette. Rövideden szóll (mondgya Szent Jeronymus felöle) de fontossan. Szóll a' Sinagógát dorgáló, és büntetö Istennek képében.

I. RÉSZ.

Oseás jövendölésének ideje. Isten hagyásából parázna feleséget vészen, kitöl két férjfi, és egy leány születtetik, kiknek titkos neveket ád: mellyekkel jelenti Isten azokat a' gonoszokat, kiket a' népre eresztendö vólna gonoszságáért: a' nemzeteknek meg-téréséről.

A 1. Az Úr igéje, melly lött Oseáshoz a' Béeri fiához, Oziásnak, Joatánnak, Akáznak, Ezekiásnak a' Júda Királyinak napjaiban, és Jeroboámnak a' Jóás fiának az Israel Királyának napjaiban.

B 2. Kezdete az Úr beszédének Oseásban: és monda az Úr Oseásnak: Eredgy végy magadnak parázna feleséget, és nemz magadnak paráznaságnak fiait: mert paráználkodván el-szakad a' föld az Úrtól.

3. És el-méne, és vévé Gómert a' Debelaim leányát: és méhében fogada, és fiat szüle néki.

4. És monda az Úr néki: Hijad a' nevét Jezrahel-nek: mert még egy-kevessé, és meg-látogatom az Jezrahel vérét a' Jehu házán, és meg-szünetem az Israél háza országát.

5. És azon a' napon meg-rontom az Israel kéz-ijat a' Jezrahel völgyében.

6. És ismég fogada méhében, és leányt szüle. És monda néki: Hijad a' nevét, Irgalmasság nélkül-valónak: mert többé nem könyörülök az Israel házán, hanem tellyességgel el-feletkezem rólok.

C 7. És a' Júda házán könyörülök, és megszabaditom öket az ö Urokban Istenekben: és nem szabaditom-meg öket kéz-ijal, és kardal, és viadallal, és lovakkal, és lovagokkal.

8. És el-választa a' téjtöl azt, a' ki Irgalmasság-nélkül vala. És méhében fogada, és fiat szüle.

9. És monda: Hijad a' nevét: Nem én népem: mert ti nem én népem vattok, és én nem lészek tiétek.

10. És lészen az Israel fiainak száma mint a' tenger fövenye, melly mérték-nélkül vagyon, és meg nem számláltatik. * És lészen a' helyen a' hol azt mondgyák nékik; Nem én népem vattok ti: az mondatik nékik; Az élö Istennek fiai. * Rom. 9. c. 26.

11. És egybe gyülnek a' Júda fiai, és az Israel fiai egyenlö-képen: és magoknak egy fejet emelnek, és fel-mennek a' földröl: mert nagy a' Jezrahel napja.

II. RÉSZ.

Fenyegeti az Úr Israelt a' lelki paráznaságért; tövissel keriti-bé az útát, hogy viszsza-térjen hozzá: és mivel nem vészi észre, kitöl vészen minden jót, azért javait el-vészi töle, és úgy magához téríti öket, és nagy bóldogságban tartya: a' nemzeteknek az igazságra hivása.

A 1. Mondgyátok-meg az atyátokfiainak. Én népem; és a' húgotoknak: Irgalmasságot nyert.

2. Itéllyétek-meg az anyátokat, itéllyétek-meg: mert ö nem én feleségem, és én

nem vagyok ö férje, vegye-el az ö paráznaságit az ö ortzája-elöl, és az ö házaſságtöréſit az ö emlöi-közül.

3. Hogy valamiképen mezitelen ne vetközteſſem ötet, és ne tegyem ötet az ö ſzületéſe napja ſzerént: és ne tegyem ötet mint a' puſztát, és ne tegyem ötet mint a' járatlan földet, és meg ne öllyem ötet ſzomjúval.

4. És az ö fiain nem könyörülök: mert paráználkodáſoknak fiai.

5. Mert paráználkodott az annyok, megſzégyenitetett a' ki méhébe fogadta öket: mert azt mondá: El-megyek az én ſzeretöimután, kik meg-adgyák nékem az én kenyereimet, és a' vizeimet, a' gyapjamat, és a' lenemet, az olajomat, és az italomat.

6. Az-okáért imé én bé-ſövényezem a' te útadat töviſsekkel, és bé-fonom azt ſövénnyel, és az ö öſvényit fel nem találya.

7. És követi az ö ſzeretöit, és el nem éri öket, és kereſi öket, és meg nem találya, és mond: El-megyek, és viſſza térek az én elsö férjemhez: mert jobban vóltam akkor hogy-ſem moſt.

8. És ö nem tudta, hogy én adtam néki a' gabonát, és a' bort, és az olajt, és az ezüſtöt meg-ſzaporitottam néki, és az aranyat, a' mellyeket Báalra költöttek.

9. Azokáért viſſza-térek, és el-vészem az én gabonámat az ö idejében, és az én boromat az ö idejében, és ki-ſzabaditom az én gyapjamat, és a' lenemet, mellyek béfödik vala az ö gyalázattyát.

10. És moſt ki-nyilatkoztatom az ö bolondságát az ö ſzeretöinek ſzemök elött: és a' férfiú ki nem ſzabadittya ötet kezemböl:

11. És meg-ſzünetem minden örömét, innepét, új hóld innepét, ſzombattyát, és minden innepes idejét.

12. És meg-veſztem az ö ſzölöjét, és a' füge-fáját: mellyekröl azt mondotta: Ezek a' jutalmak, enyimek, mellyeket adtak nékem az én ſzeretöim: és erdövé téſzem azt: és meg-éſzi azt a' mezei vad.

13. És meg-látogatom ötet a' Báalim napjaiért, mellyeken jó illatot éget vala, és felékeſitetik vala az ö fülbe-függöjével, és köſöntyüjével, és mégyen vala a' ſzeretöi után, és én rólam el-feletkezik vala, úgymond az Úr.

14. Azokáért, imé én édeſgetem ötet, és a' puſztába viſzem ötet: és az ö ſzivéſzerént ſzóllok.

15. És meg-adom néki az ö ſzölö-miveſit azon helyböl, és az Akor völgyét a' reménységnek ki-nyilatkozására: és énekel ott az ö ifiúságának napjai ſzerént, és az ö Egyiptusból-való fel-jövetelének napjai-ſzerént.

16. És léſzen az napon, úgy-mond az Úr: hini fog engem: Én férjem: és nem hi engem többé, Báalinak.

17. És el-vészem a' Báalim neveit a' ſzájából, és meg nem emlekezik többé azok nevéröl.

18. És ſzövetséget ſzerzek nékik azon a' napon a' mezei vaddal, és az égi madárral, és a' földi tſúſzó-máſzóval: és a' kéz-ijat, és a' kardot, és a' hadat el-veſztem a' földröl: és el-alutom öket bátorságoſon. D

19. És magamnak jegyezlek téged örökké: és jegyezlek téged igazságban, és itéletben, és irgalmaſságban, és könyörületeſségekben.

20. És hittel jegyezlek téged magamnak: és meg-tudod, hogy én vagyok az Úr.

21. És léſzen az napon; Meg-halgatom, úgy-mond az Úr, meg-halgatom az egeket, és azok meg-halgattyák a' földet.

22. És a' föld meg-halgattya a' búzát, és a' bort, és az olajt: és ezek meg-halgattyák Jezrahelt.

23. És bé-vetem ötet magamnak a' földbe, és könyörülök azon, a' ki Irgalmaſságnélkül vólt.

24. * És azt mondom a' Nem én népemnek: Én népem vagy te: és ö azt mondgya: Én Iſtenem vagy te. * Rom. 9. c. 25. 1. Per. 1. b. 10.

III. RÉSZ.

Iſmét parantſollya az Iſten néki, hogy ſzereſſe a' tiſztátalan aſzſzonyt; mellyen példáztatik az Iſraeliták paráznasága; kiket az Úr épen el-vét, de végtére meg-térnek.

1. És monda az Úr nékem: Meg-is menny el, és ſzereſs aſzſzony-állatot kit az ö ſzeretöje ſzeret, és házaſságtöröt: a' mint ſzereti az Úr az Iſrael fiait, és ök idegen iſtenekre néznek, és ſzeretik a' ſzölö-ſzemeknek héjját. A

2. És meg-ſzerzém ötet magamnak tizen-öt ezüſt pénzen, és más-fél köböl árpán.

3. És mondék néki: ſok napok-ig várakozzál reám: ne paráználkodgyál, és ne légy más férfiué: de én-is meg-várlak téged. B

4. Mert ſok napok-ig ülnek az Iſrael fiai király nélkül, és fejedelem-nélkül, és áldozat nélkül, és óltár nélkül, és efod nélkül, és képek-nélkül.

5. * És az után meg-térnek az Iſrael fiai, és meg-kereſik az ö Urokat Iſteneket, és Dávidot az ö királyokat: és félik az Urat, és az ö javát, az utólſó idöben. * Ezek. 34. c. 23.

IV. RÉSZ.

Fenyegeti Iſten Iſraelt ſok gonoſzságáért, úgymint a' fajtalanságért, réſzegségért, bálványozásért; és hogy az ö bünökben hadgya öket. Inti Judát, hogy öket ne köveſſe.

1. Hallyátok az Úr igéjét Iſrael fiai, mert törvénye vagyon az Úrnak a' föld la- A

kóival: mert nints igazság, és nints irgalmaſság, és nints Iſteni tudomány a' földön.

2. Az átok, és a' hazugság, és a' gyilkoſság, és a' lopás, és a' házaſság-törés eláradtak, és a' vér a' vért illette.

3. Azokáért ſirni fog a' föld, és megerötlenül minden a' ki azon lakik, a' mezei vaddal, és az égi madárral: de a' tenger halai-is egybe-gyüjtetnek.

4. Mindazáltal ſenki ne itéllyen: és ne vádoltaſsék a' férfiú: mert a' te néped, mint a' kik ellene-mondanak a' Papnak.

5. És el-eſel ma, és el-eſik a' Proféta-is veled: éjjel halgattattam az anyádat.

6. Halgatott az én népem, mivelhogy nem vólt tudománya: mivelhogy te a' tudományt meg-vetetted, meg-vetlek téged, hogy papságban ne ſzolgálly nékem: és el-feletkeztél a' te Iſtenednek törvényéröl el-feletkezem én-is a' te fiaidról.

7. Az ö ſokaságok ſzerént vétkeztek nékem: az ö ditsöségeket gyalázatra fordítom.

8. Az én népemnek büneit éſzik-meg, és azoknak hamiſságokra fel-emelik az ö lelkeket.

9. És léſzen mint a' nép, úgy a' pap: és meg-látogatom ötet az ö útaiért, és az ö gondolatiért meg-fizetek néki.

C 10. És éſznek, és meg nem elégednek: paráználkodtak, és meg nem ſzüntek; mert az Urat el-hagyták meg nem örizvén.

11. A' paráznaság, és a' bor, és a' réſzegség el-véſzik az értelmet.

12. Az én népem az ö fájától kérdezkedett, és az ö páltzája felelt néki: mert a' paráználkodáſoknak lelke tſalta-meg öket, és az ö Iſtenektöl el-ſzakadtak paráználkodván.

13. A' hegyek tetein áldoznak vala, és a' halmokon égetik vala a' jó illatot; tſerfa, és nyár-fa, és terpentina-fa alatt, mert jó vala annak az árnyéka: az-okáért paráználkodni fognak a' ti leányitok, és a' mátkáitok házaſság-török léſznek.

D 14. Nem látogatom-meg a' ti leányitokat mikor paráználkodnak, és a' mátkáitokat mikor házaſságot törnek: mert ök a' kurvákkal nyájaskodnak vala, és az aſzſzonyoſokkal áldoznak vala, és az értelem nélkül való nép meg-verettetik.

15. Ha paráználkodol te Iſrael, már tſak Júda ne-vétkezzék: és ne mennyetek-bé Galgalába, és ne mennyetek-fel Betavenbe, ſem igy ne esküdgyerek: Él az Úr.

16. Mert mint a' ſzilaj üſzö el-tért Iſrael: moſt legelteti öket az Úr, mint a' bárányt a' téren.

17. Réſzes Efraim a' bálványokban, ereſzdel ötet.

18. Az ö lakadalmok más-féle, paráznaſsággal paráználkodtak: ſzerettek gyalázatot tſelekedni az ö óltalmazói.

19. A' lélek az ö ſzárnyához kötötte öket, és meg-ſzégyenülnek az ö áldozattyok miatt.

V. RÉSZ.

Mind a' népet, de fö-képen a' Papokat, és fö rendeket feddi gonoſzságokért; és hogy ſemmi emberi ſegétség nem fog nékik haſználni, mivel ö ellenek vagyon.

1. HALLYÁTOK ezt papok, és figyelmezzetek Iſrael háza, és király háza halgaſsátok: mert veletek vagyon az itélet, mert törei löttetek a' vigyázálnak, és kiterjeſztetett háló a' Táboron.

2. És az áldozatokat mélységre téritettétek: és én vagyok mind azoknak oktatója.

3. Én iſmérem Efraimot, és Iſrael nints el-rejtve én elöttem: mert már paráználkodott Efraim, meg-ferteztetett Iſrael.

4. Nem gondolkodnak arról, hogy megtérjenek az ö iſtenekhez: mert a' paráználkodásnak lelke vagyon ö-közöttök, és az Urat nem iſmérték.

5. És meg-felel Iſraelnek kevélysége az ö ortzája elött: és Iſrael 's Efraim el-eſnek az ö hamiſságokban, el-eſik Júda-is ö vélek.

6. Az ö nyájokkal, és tſordájokkal mennek az Urat kereſni, és meg nem találllyák: el-vétetett tölök.

7. Az Úr ellen vétkeztek, mert idegen fiakat nemzettek: moſt eméſzti-meg öket a' hólnap az ö réſzekkel.

8. Harſogjatok kürtel Gábaában, trombitával Rámában: ordittſatok Betavenben, a' te hátad-megett Benjamin.

9. Efraim el-puſztúl a' dorgálaſnak napján: az Iſrael nemzetségi-között hitet mutattam.

10. Ollyanak löttek a' Júda fejedelmi mint a' határnak fel-bontói: ki-öntöm reájok mint a' vizet az én haragomat.

11. Boſzſzúságot ſzenved Efraim, megrontatott a' törvénytöl: mert az undokságok után kezdett járni.

12. És én mint a' moly Efraimnak, és mint a' rothadás a' Júda házának.

13. És látta Efraim az ö nyavalyáját, és Júda az ö kötelét: és el-ment Efraim Aſſurhoz, és el-küldött a' Boſzſzú-álló királyhoz: és ö meg nem gyógyithat titeket, ſem el-nem óldhattya rólatok a' kötelet.

14. Mert én mint a' nöſtény oroſzlány Efraimnak, és mint az oroſzlány-kölyke a' Júda házának: én én fogom-meg, és el-mégyek, el-véſzem, és nints a' ki meg-ſzabadittſa.

15. El-menvén meg-térek az én helyemre: mig nem el-fogyjatok, és meg-kereſsétek az én ortzámat.

VI. RÉSZ.

A' zsidók a' nyomorúság által Iſtenhez térnek: dorgállya Iſraelt, és Júdát, hogy ſem Is-

tennek sok jótéteményivel, sem a' Próféták fenyegetésivel a' bálványozástól ki nem térnek; holott az Isten az ö irgalmasságát mutogattya nékik.

1. Az ö háborúságokban reggel fel-kelnek én hozzám: Jertek, és térjünk az Úrhoz:

2. Mert ö fogott-meg, és meg-gyógyit minket: meg-vér, és meg-orvosol minket.

3. * Meg-elevenit minket két nap után: harmad napon fel-támaszt minket, és élünk az ö szine elött. Meg-tudgyuk, és követni fogjuk, hogy meg-ismérjük az Urat: mint a' hajnal el-készült az ö ki-jövetele, és hozzánk jö mint a' földre az öszi, 's tavaszi esö.

4. Mit tselekedgyem néked Efraim? mit tselekedgyem néked Júda: a' ti irgalmasságtok mint a' reggeli felyhö, és mint a' reggel el-múló harmat.

5. Azokáért gyalultam öket a' próféták által, meg-öltem öket az én szám igéivel: és a' te itéletid ki-jönek mint a' világosság.

6. * Mert az irgalmasságot kivántam, és nem az áldozatot: és az Istennek ismeretit inkább hogy-sem az épen-égö áldozatokat.

7. Ök pedig mint Adám által-hágták a' szövetséget, ott vétkeztek ellenem.

8. Gálaád a' bálvány-tsinálók városa, a' vérért meg-tapodtatott.

9. És mint a' tolvaj férfiaknak torkok, a' papoknak társa, a' kik az úton a' Sikemböl-ménöket meg-ölik: mert vétket tselekedtek.

10. Az Israel házában iszonyúságot láttam: ott az Efraim paráználkodási: megfertöztetett Israel.

11. De Júda-is készits aratást magadnak, midön meg-téritem az én népemnek fogságát.

VII. RÉSZ.

Az Isten kész Israelnek meg-gyógyitására, de az ö magok gonoszságok ellent áll, mivelhogy az Istent el-hagyván bálványozásra vetemedtek.

1. Midön meg-akarnám gyógyitani Israelt, ki-nyilatkoztatott az Efraim hamissága, és a' Samária gonoszsága, mert tsalárdságot tselekedtek: és a' lopó bément kóborlani, a' tsatázó kinn vagyon.

2. És hogy valami-képen ne mondgyák szivökben, hogy minden gonoszságokról megemlekeztem: most környül-vöttek öket az ö találmányok, az én ortzám-elött vannak.

3. Az ö gonoszságokkal örvendeztették a' királyt: és az ö hazugságokkal a' fejedelmeket.

4. Minnyájan paráználkodók, mint a' sütöl meg-gyújtatott kementze: meg-nyúgott egy-kevesé a' váras a' kovásznak egyelitésétöl, mig nem mindenestöl meg-kovászositatnék.

5. A' mi Királyunknak napjai: dühösködni kezdének a' fejedelmek a' bortól: ki-nyújtotta kezét a' tsúfolókkal.

6. Mert mint a' sütö kementzét úgy elkészitették az ö szivöket, midön utánnok leselkednék: egész étszaka alutt a' ki süti öket, reggel ö-maga meg-gyuladott mint a' lángnak tüze.

7. Minnyájan meg-melegültek mint a' sütö kementze, és meg-emésztették az ö birájokat: minden ö királyok el-estek: nints közöttök a' ki hozzám kiáltson.

8. Efraim ö-maga a' népek közé egyeledék: Efraim hamuban-sült kenyérré lött, melly meg nem forgattatik.

9. Meg-ötték az idegenek az ö erejét, és ö nem tudta: de az ösz hajak-is ki-ütöttek rajta, és ö nem tudta.

10. És meg-aláztatik az Israel kevélysége az ortzája elött: még sem tértek az ö Urokhoz Istenekhez, és nem keresték ötet mind ezekben.

11. És lött Efraim mint az el-tévelyitetett galamb, nem lévén értelme: Egyiptust hitták segétségül, az Assyriusokhoz mentek.

12. És mikor el-indúlnak, ki-terjesztem reájok az én hálómat: mint az égi madarat levonszom öket, meg-verem öket az ö gyüleközeteknek hallása szerént.

13. Jaj nékik, mert el-távoztak tölem: el-pusztitatnak, mert vétkeztek ellenem: és én meg-váltottam öket: és ök hazugságokat szóllottak ellenem.

14. És nem kiáltottak én-hozzám az ö szivök-szerént, hanem az ö ágyas-házokban jajgattak: a' búza, és a' bor fölött kérödnek vala, el-távoztak én tölem.

15. És én oktattam öket, és meg-erösitettem az ö karjokat: és gonoszt gondoltak ellenem.

16. Viszsza-tértek, hogy iga-nélkül lennének: löttek mint a' tsalárd kéz-ij; fegyverrel húllanak-el az ö fejedelmök, az ö nyelvöknek dühösége miatt. Ez az ö meg-tsúfolások Egyiptus földében.

VIII. RÉSZ.

Samariát az ö borjával (kit Isten gyanánt imád vala) el-veszti, és az ö áldozattyát bé nem vészi: Júda városi meg-égettetnek.

1. Trombita légyen a' torkodban mint a' sas az Úr házán: azért, hogy által hágták az én szövetségemet, és meg-szegték az én törvényemet.

2. Engem hinak segétségül: Én Istenem meg-ismértünk téged mi Israeliták.

3. Meg-vetette a' jót Israel, az ellenség fogja üldözni ötet.

4. Ök országoltak, és nem én általam:

fejedelmek vóltak, és nem tudtam: az ö ezüstökböl, és aranyokból bálványokat tsinálták magoknak, hogy el-veſznének:

B 5. El-vettetett a' te borjad Samária, megbúsúlt az én haragom ö ellenek: meddig nem tiſztúlhatnak-meg?

6. Mert ez-is Iſraelből-való: meſter ember tsinálta azt, 's nem Iſten ö: mert pókhálókká léſzen a' Samária borja.

7. Mert ſzelet vetnek, és forgó-ſzelet aratnak: ſenn-álló búza-ſzár nints ö-benne, annak magva nem ád liſztet: hogy-ha ád-is, idegenek éſzik-meg azt.

8. Meg-emészteteti Iſrael: moſt a' nemzetségek-között lött mint a' tiſztátalan edény.

C 9. Mert ök fel-mentek Aſſurhoz, vadſzamár egyedül magának: az Efraimiták ajándékokat adtak a' ſzeretöknek.

10. De mikor fizetéſſel meg-fogadgyák-is a' nemzetségeket, moſt egybe-gyüjtöm öket: és meg-nyúgoſznak egy-kevesé a' királynak, és a' fejedelmeknek terhétöl.

11. Mert meg-ſokaſitotta Efraim az óltárokat a' vétkezéſre: az óltárok vétekké löttek néki.

12. Meg-irom néki az én ſok-féle törvényimet, mellyek mint-ha idegeneknek, állitattak.

D 13. Áldozatokat téſznek, húſt vágnak, és éſznek, és az Úr nem véſzi-bé azokat: moſt meg-emlekezik az ö hamiſságokról, és meg-látogattya az ö bünöket: ök Egyiptushoz folyamnak.

14. És el-feletkezett Iſrael az ö teremtöjéröl, és bálvány templomokat épitett: és Júdás erös váraſokat ſzaporitott: és tüzet botsátok az ö váraſira, és meg-emészti az ö házait.

IX. RÉSZ.

Éhséggel, és rabsággal bünteti-meg Iſten Iſraelt vétkeiért; és az ö áldozati undokok léſznek elötte: és mivel-hogy meg-általkodtak vétkeikben, meg-vettetnek Iſtentöl, és a' nemzetek közt el-oſzlanak.

A 1. Ne vigadgy Iſrael, ne örvendezz mint a' népek: mert el-ſzakadtál paráznául a' te Iſtenedtöl, ſzeretted a' fizetéſt minden búza ſzérük-fölött.

2. A' ſzérü, és a' ſajtó nem tartya-el öket, és a' bor meg-tſallya öket.

3. Nem laknak az Úr földén: viſzſza-tért Efraim Egyiptusba, és az Aſſyriuſoknál fertelmeſt ött.

4. Nem áldoznak az Úrnak bort, és nem léſznek kedveſek néki: az ö áldozattyok, mint a' sirók kenyere. Minnyájan, a' kik azt éſzik, meg-ferteztetnek: mert az ö kenyerek az ö lelkekért, bé nem mégyen az Úr házába.

5. Mit fogtok tſelekedni a' jeles napon, az Úr innepe napján?

6. Mert imé el-bújdoſtak a' puſztaságmiatt: Egyiptus egybe-gyüjti öket, Memfis el-temeti öket: az ö kivánatos ezüſtöket a' tſalán birja örökségül, lapu az ö sátorokban. B

7. El-jöttek a' látogatáſnak napjai, el-jöttek a' fizetéſnek napjai: iſmérjétek-meg Israel a' bolond prophétát, az eſztelen lelki embert, a' te hamiſságodnak ſokaságáért, és a' te balgatagságodnak ſokaságáért.

8. Ör-álló az Efraim az én Iſtenemmel: a' próféta, romláſnak törévé lött minden ö útaiban, eſztelenség az ö Iſtenének házában.

9. * Mélyen vétkeztek, mint a' Gábaa napjaiban: meg-emlekezik az ö hamiſságokról, és meg-látogattya az ö bünöket. C * Judic. 19.

10. Mint a' puſztában-való ſzölö-gerezdeket, úgy találtam Iſraelt: mint a' fügefának elsö gyümöltſit annak tetején, úgy láttam az ö attyokat: ök pedig bé-mentek Belfegorhoz, és el-idegenedtek a' ſzégyenségre, és útálatoſokká löttek, mint azok a' miket ſzerettek.

11. Efraim mint a' madár el-röpült, az ö dicsöségek a' ſzületéſtöl, és a' méhbehordozáſtól, és a' méhbe-való fogadáſtól.

12. Hogy-ha fel-nevelik-is az ö fiokat, magzatok-nélkül-valókká téſzem öket az emberek között: de jaj-is nékik mikor el-távozom tölök. D

13. Efraim, a' mint láttam, Tyrus vala a' ſzépségben fondáltatván, és Efraim kiviſzi az öldöklöhöz az ö fiait.

14. Adgy Uram nékik. Mit adſz nékik? Adgy ö nékik méhet magzatok nélkül, és ſzáraz emlöket.

15. * Minden ö gonoſzságok Galgalban, mert ott gyülöltem-meg öket: az ö találmányoknak gonoſzságáért, az én házamból ki-vetem öket: nem tſelekeſzem többé, hogy ſzereſſem öket, minden ö fejedelmi el-távozók. * 1. Reg. 8.

16. Meg-verettetett Efraim, az ö gyökerek ki-aſzott: gyümöltsöt ſemmi-képen nem teremnek. Hogy-ha nemzenek-is, megölöm az ö méheknek leg-ſzerelmetesbit.

17. El-veti öket az én Iſtenem, mert nem halgatták ötet: és bújdosók léſznek a' nemzetségek-között.

X. RÉSZ.

Iſrael bálványozásáért az Aſſyriuſok fogságába adattatik, és váraſi el-rontattatnak.

1. Levelés ſzölö-tö Iſrael, a' gyümöltſe hozzája haſonlitatott: az ö gyümöltsének ſokasága ſzerént ſokaſitotta-meg az ól-tárokat, az ö földének bévsége ſzerént bévelködött bálványokkal. A

2. Meg-oſzlott az ö ſzivök, ezennel el-veſznek: ö-maga rontya-el az ö bálványokat, el-puſztittya az ö oltárjokat.

3. Mert ezennel azt mondgyák: Nints nékünk királyunk: mert nem félünk az Úrtól: és a' Király mit mivel nékünk?

4. A' haſzontalan látáſnak igéit beſzéllitek, és ſzövetséget ſzereztök: és meg-virágzik az itélet mint a' keſerüség a' ſzántóföldnek barázdáin:

B 5. A' Betaven tehenit tiſztelték a' Samária lakói: mert meg-ſiratta azt az ö népe, és az ö egyházi ſzolgai vigadtak ö-rajta az ö ditsöségében, mert el-költözött ö-töle.

6. Holott ö-maga-is Aſſurba vitetett, ajándékúl a' boſzſzú-álló Királynak: Efraimot el-fogja a' ſzégyenség, és ſzégyent vall Iſrael az ö akarattya miatt.

C 7. El-kergette Samária az ö Királyát mint a' tajtékot a' viz ſzinén.

8. És el-veſztetnek a' bálványnak magas helyei, az Iſrael vétke: lapu, és bojtorján nevekedik-fel az ö óltárokon: és azt mondgyák a' hegyeknek, * Burittſatok-bé minket; és a' halmoknak, Eſſetek reánk.

* Iſa. 2. 19. Apoc. 6. 16. Luc. 23. 30. Judic. 20.

9. * Gábaának napjaitól-fogva, vétkezett Iſrael, ott állottak: nem tapaſztallya öket Gábaában a' hartz a' hamiſság fiait.

10. Az én kivánságom ſzerént dorgálom-meg öket: egybe-gyülnek reájok a' népek, mikor meg-dorgáltatnak az ö két hamiſságokért.

11. Efraim meg-tanúlt üſzö ſzeretni a' nyomtatáſt, és én által-mentem az ö ſzép nyakán: fel-megyek Efraimra, ſzánt Júdás, barázdákat tör magának Jákob.

D * Jer. 4. 3. 12. * Veſſetek magatoknak igazságban, és araſſátok az irgalmaſság ſzerént, tſinállyatok új irtoványt magatoknak: az az idö léſzen pedig, hogy az Urat meg-kereſsétek, mikor el-jövend a' ki meg-tanit titeket az igazságra.

13. Iſtentelenséget ſzántottatok, hamiſságot arattatok, a' hazugságnak gyümöltsét öttétek: mert a' te útaidban biztál, a' te erösſidnek ſokaságában.

14. Viſzſza-vonás támad a' te néped között: és minden te erösségid el-puſztitatnak, a' mint el-puſztitatott Salmana annak házától * a' ki meg-itélte Báalt a' hartznak napján, az anya a' fiaihoz verettetvén.

* Judic. 10. 11.

15. Igy tſelekedett ti-veletek Bétel, a' ti latorságitoknak gonoſzságáért.

XI. RÉSZ.

Meg-mutattya Iſten ſok jótéteményiböl, hogy ſzerette Iſraelt; de ſok iſtentelenségiért, az Aſſyriuſoknak adgya: mindazonáltal végtére irgalmaſsága ſzerént viſzſza viſzi öket a' nemzetekkel együtt, hogy néki ſzolgállyanak.

A 1. A' Mint el-múlt a' reggel, el-múlt az Iſrael Királya. Mert gyermek az Iſrael, és ſzerettem ötet: * és Egyiptusból hittam az én fiamat.

* Matth. 2. c. 15.

2. Hittak öket, úgy mentek-el az ö ſzinek elöl. Báalimnak áldoznak vala, és a' bálványoknak áldoznak vala.

3. És én Efraimnak mint egy dajkája. hordozom vala öket a' karjaimon: és nem tudták, hogy gyógyitom öket.

B 4. Az Ádám köteletskéivel vonſzom öket, a' ſzeretetnek köteleivel: és léſzek nékik mint az igát fel-emelö az ö pofájokról: és hozzája tértem, hogy ennék.

5. Nem tér-viſzſza Egyiptus-földébe, és Aſsur ö-maga az ö Királya: mert nem akartak meg-térni.

6. El-kezdetett a' fegyver az ö váraſiban, és el-fogyattya az ö válogatottait, és meg-emészti azoknak fejeit.

7. És az én népem várakozik az én viſzſza-jövetelemre: iga tétetik pedig reájok mind együtt, melly el nem vétetik.

C 8. Mi-képen adlak oda téged Efraim, meg-óltalmazzalak-e téged Iſrael? mi-képen adlak-e oda téged mint Adamát, téſzlek-e téged mint Seboimot? Meg-változott én bennem az én ſzivem, egyſzer 's mind felindúlt az én ſzánakodáſom.

9. Nem tſelekeſzem az én haragomnak búsúlását: nem térek-meg, hogy el-veſzeſſem Efraimot: mert Iſten vagyok én, és nem ember. Te közepetted a' ſzent, és bé nem mégyek a' várasba.

D 10. Az Úr után járnak, ordit mint az oroſzlány: mert ö ordit, és félnek a' tengernek fiai.

11. És el-röpülnek mint a' madár Egyiptusból, és mint a' galamb az Aſſyriuſok földéről: és helyheztetem öket az ö házokba, úgy-mond az Úr.

12. Környül-vött engem Efraim meg-tagadáſſal, és tſalárdsággal az Iſrael háza: Júdás pedig bizonyságúl alá-ment az Iſtennel, és a' ſzentekkel hüv.

XII. RÉSZ.

Hijába reménlik a' zsidók a' fogságból ſzabadúlásokat, mivelhogy el-feletkeztek azokról a' jótéteményekről, melyeket mutatott Iſten Jákob Pátriárkához; és mind Iſraelt 's mind Judát érdeme ſzerént meg-bünteti: mind-azon-által békeſséggel kinállya öket. Galaádnak bálványozáſa kiváltképen dorgáltatik.

A 1. Efraim ſzelet legeltet, és a' hévséget követi: egész nap hazugságot, és puſztaságot ſokaſit: és ſzövetséget ſzerzett az Aſſyriuſokkal, és olajt vitt Egyiptusba.

2. Az Úrnak azért Judával törvénye vagyon, és meg-látogattya Jákobot, az ö útai ſzerént, és az ö találmányi ſzerént fizet-meg néki.

* *Gen.* 25. *c.* 25. *Gen.* 32. *f.* 36.

3. * Az annya méhében meg-ragadá a' báttyának talpát: és az ö erösségében szerentsés vólt az Angyallal.

4. És eröt vött az Angyalon, és megerösödött: sírt, és könyörgött néki: Bételben találta ötet, és ott szóllott velünk.

5. És a' seregek Ura Istene, az Úr az ö emlekezete.

6. És te a' te Istenedhez meg-térsz: az irgalmasságot, és az itéletet örizd-meg, és bizzál a' te Istenedben mindenkor.

7. Kánaán, az ö kezében hamis mérték, a' patvarkodást szerette.

8. És monda Efraim: Mindazáltal gazdaggá löttem, bálványt találtam magamnak: minden munkáim sem találnak én bennem hamisságot, a' mellyel vétkeztem.

9. És én vagyok a' te Urad Istened Egyptusnak Földéből, még le-ültetlek téged a' sátorokba, mint az innep-napokon.

10. És szóllottam a' profétákhoz, és én a' látást meg-sokasítottam, és a' profétak által hasonlatosságokkal szóllottam.

11. Ha Gálaád bálvány, tehát heában vóltak Galgalban az ökrökkel-áldozók: mert az ö óltárok-is mint a' rakások a' szántóföldnek barazdáin.

* *Gen.* 28. *a.* 5.

12. * El-futott Jákob Syriának tartományába, és szolgált Israël a' feleségeért, és a' feleségeért örzött.

* *Exod.* 14. *c.* 21. 22.

13. * Profeta által hozá pedig ki az Úr Israëlt Egyiptusból: és proféta által tartatott-meg.

14. Haragra ingerlett engem Efraim az ö keserü vóltával, és az ö vére reá jö, és az ö gyalázattyát meg-adgya néki az ö Ura.

XIII. RÉSZ.

Az Israëliták undokságit hántorgattya, 's érettek fenyegetödzik. Az Úr tsak egyedül magát mondgya Istennek, és szabaditónak lenni: panaszolkodik Israelre, hogy el-feletkezett azokról a' jótétemények ról, mellyekkel látogatta Isten öket a' pusztában, azért nagy tsapással-is fenyegeti öket: utólyára hozzá-adgya, hogy a' halálból megszabadittya, a' halált, és poklot megyözvén.

A

1. Szóllván az Efraim, rettegés rohant Israëlre, és vétkezett Baállal, és meg-hólt.

2. Most-is többitették a' bünt: és öntött bálványt tsináltak magoknak az ö ezüstökböl mint a' bálványoknak hasonlatosságát, mindenestöl mives emberek tsinálmánya: ezeknek mondgyák amazok: Áldozzatok embereket borjúknak imádói.

3. Azokáért lésznek mint a' reggeli felyhö, és mint a' reggeli el-múló harmat, mint a' forgó-széltöl el ragadtatott por a' szérüröl, és mint a' kémény-béli füst.

B

* *Isai.* 43. *b.* 10.

4. * Én vagyok pedig a' te Urad Istened Egyiptus-földétöl fogva: és Istent én kivülem ne tudgy, és nálamnál több szabaditó nintsen,

5. Én ismértelek téged a' pusztában, a' kietlennek földén.

6. Az ö legeltetö helyeknél el-telének, és meg-elégedének: és fel-emelék az ö szivöket, és el-feletkezének én rólam.

7. És én lészek nékik mint a' nöstény-oroszlány, mint a' párdutz az Assyriusok úttyán.

8. Eleikbe-megyek mint a' nöstény-medve mellynek el-ragadták a' kölykeit, és megszaggatom az ö májoknak belsö részeit: és meg-eméstem ott öket mint az oroszlány, a' mezei-vad szaggattya-el öket.

9. A' veszedelem töled vagyon Israel: tsak én bennem a' te segétséged.

C

10. Hol vagyon a' te királyod? fö-képen most szabaditson-meg téged minden várasidban: és a' biráid, a' kik felöl azt mondottad: * Adgy Királyt nékem, és fejedelmeket.

* 1. *Reg.* 8. *a.* 5.

11. Adok néked Királyt haragomban, és el-vészem az én búsulásomban.

12. Öszve-kottetett az Efraim hamisága, el-rejtetett az ö büne.

D

13. A' szülönek fajdalmi jönek ö reája: ö az esztelen fiú: mert most meg nem áll a' fiaknak romlásakor.

14. A' halálnak kezéböl meg-szabaditom öket, a' hálálból meg-váltom öket: * halálod lészek ö halál, te harapásod leszek pokol: a' vigasztalás el-rejtetett az én szemeim elöl.

* 1. *Cor.* 15. *g.* 54. *Hebr.* 2. *d.* 12. * *Ezec.* 19. *d.* 12.

15. Mert ö az atyafiakat el-választya: * elö-hozza az Úr a' pusztából fel-jövö sütö szelet: és ki-száraszstya az ö ereit, és el-pusztittya az ö kút-fejét, és ö el-ragadozza minden kivánatos marhájának kintsét.

XIV. RÉSZ.

Fenyegeti Israelt istentelenségéért; mindazonáltal magához visszsza-hija; 's a' vijszatéörknek sok jó igértetik.

A

1. Veszszen-el Samária, mert boszszonkodásra inditotta az ö Istenét: fegyverrel veszszenek-el, az ö kisdedi a' földhöz veretetessenek, és az ö nehézkesi ketté-vágattassanak.

2. Térj-meg-Israel a' te Uradhoz Istenedhez: mert el-estél a' te hamisságodban.

3. Vigyetek igéket magatokkal, és térjetek az Úrhoz: és mondgyátok néki: Minden hamisságot végy-el, vedd-bé a' jót: és az ajakink borjait néked adgyuk.

4. Assur nem szabadit-meg minket, lóra fel nem ülünk, se nem mondgyuk többé: A' mi istenink a' mi kezeink alkotmányi: mert a' benned-való árván könyörülsz.

5. Meg-gyógyitom az ö romlásokat, szeretem

retem öket jó akaratból: mert el-fordúlt az én haragom ö-rólok.

6. Én mint a' harmat, Iſrael virágozni-fog mint a' liliom, és a' gyökere meg-foganodik mint a' Libanusé.

7. Nevekednek az ö ágai, és léſzen az ö ditsösége mint az olaj-faé, és az ö illattya mint a' Libanusé.

8. Meg-térnek le-ülvén az ö árnyékában: búzával élnek, és virágoznak mint a' ſzölö: az ö emlekezete mint a' Libanus bora.

9. Efraim, mire többé nékem a' bálványok? én meg-hallgatom, és én igazgatom ötet mint a' zoldellö jegenye-fát: én általam találtatott-meg a' te gyümöltsöd. D

10. Kitloda bölts, és érti ezeket? értelmes, és tudgya ezeket: mert igazak az Úr útai, és az igazak járnak azokon: az engedetlenek pedig el-eſnek azokon.

JOEL PROFÉTÁLÁSA.

I. RÉSZ.

Joel Próféta hernyónak, ſáskának, tſerebogárnak, és üſzöknek példája alatt Judának négy nagy tſapását jelenti: mindeneket, de leg-föképen a' Papokat ſirásra böjtölésre, és imádságra int: és az ö földének puſztulását ſirattya.

A 1. Az Úr igéje, melly Joelhez a' Fátuel fiához lött.

2. Hallyátok-meg ezt vének, és vegyétek füleitekbe a' földnek minden lakói: ha lött-e ez a' ti napjaitokban, vagy az atyáitok napjaiban?

3. Erröl a' fiaitoknak beſzéllyetek: és a' fiaitok az ö fioknak, és azoknak fiai a' más nemzetségnek.

4. A' hernyú maradékját meg-ötte a' ſáska, és a' ſáska maradékját meg-ötte a' tſere-bogár, és a' tſere-bogár maradékját meg-ötte a' ragya.

5. Serkennyetek-fel réſzegek, és ſirjatok, és ordittſatok minnyájan, a' kik édeſdeden iſzſzátok a' bort: mert el-veſzett a' ſzátoktól.

B 6. Mert erös nemzetség jött-fel az én földemre, és ſzámlálhatatlan: a' fogai mint az oroſzlány fogai: és a' záp-fogai mint az oroſzlány kölykéjé.

7. Puſztává tötte az én ſzölömet, és az én füge-fámat meg-hámtotta: meg-mezitelenitvén meg-foſztotta azt, és el-hányta: feirekké löttek az ö ágai.

8. Sirj mint a' ſzör-zsákba öltözött ſzüz az ö ifiúságának férjén.

9. El-veſzett az eledeli, és itali áldozat az Úr házából: ſirtak a' papok az Úr ſzolgai.

10. El-puſztitatott a' tartomány, ſirt a' föld; mert el-veſzett a' búza, ſzégyent vallott a' bor, el-hervadott az olaj.

C 11. Meg-ſzégyenültek a' ſzántó emberek, orditottak a' ſzölö-miveſek a' gabonáért 's az árpáért, mert el-veſzett a' mezei aratás.

12. A' ſzölö meg-ſzégyenült, és a' füge-fa meg-hervadott: a' pomagránát, és a' pálma-fa, és az alma, és a' mezönek minden fái meg-aſztak: mert el-fogyott az öröm az emberek fiai közül.

13. Övedzétek, fel magatokat, és ſirjatok papok, orditſatok óltárnak ſzolgai, mennyetek-bé, feküdgyetek zsákokba én Iſtenemnek ſzolgai: mert el veſzett a' ti Iſtentek házából az eledeli, és itali áldozat.

14. * Szentellyetek böjtöt, hijátok-bé a' gyüleközetet, gyüjtsétek-egybe a' véneket, a' földnek minden lakóit a' ti Iſtentek házába, és kiáltſatok az Úrhoz: D

15. Ah ah ah, a' napnak. Mert közel vagyon az Úr napja, és mint egy puſztitás úgy jö a' hatalmaſtól. * Inf. 2. d. 15.

16. Vallyon nem a' ti ſzemetek elött veſztek-e el az eleségek a' mi Iſtenünk házából, az öröm 's a' vigaság?

17. Meg-rothadtak a' barmok az ö ganéjokban, el-romlottak a' tsürök, el-hányattak a' tár-házak: mert meg-ſzégyenült a' a' búza.

18. Miért ſuhajtott a' barom, bögtek a' tſordának nyájai? mert nints legeltetéſek: de a' juhok nyájai-is el-veſztek.

19. Te hozzád kiáltok Uram: mert a' tüz meg-ötte a' puſztának ſzépségit, és a' lang el-égette a' tartománynak minden ſait.

20. De a' mezei vadak-is, mint a' záporeſsöt ſzomjúhozó föld, fel-tekintettek hozzád: mert ki-ſzáradtak a' vizek kútai, és a' tüz meg-eméſztette a' puſztának ſzépségit.

II. RÉSZ.

Meg mutattya a' zſidóknak, melly rettenetes nap léſzen az, a' mellyben az ö kegyetlen ellenségi reájok rohannak: annákokáért penitentzia tartáſra inti öket; és minden jót, Szent Lelkét-is, és ſok jeleket, az Úr

napja elöt igér nékik: és akkor üdvözül, ki az Úr nevét segétségül hija.

A 1. Zengjetök trombitával Sionban, orditsatok az én szent hegyemen, háborodgyanak-meg a' földnek minden lakói: mert eljött az Úr napja, mert közel vagyon.

2. A' setétségnek, és homályosságnak napja, a' felyhönek, és a' forgó-szélnek napja: mint a' hegyeken ki-terjedett hajnal sok, és erös nép: hasonló a' hoz nem vólt kezdettöl-fogva, és ö utánna sem lészen nemzetségröl nemzetségre.

3. Az ö ortzája elött meg-emésztö tüz, és ö utánna égetö láng, mint a' gyönyörüségnek kerte a' föld ö elötte, és ö utánna a' kietlennek pusztasága, és nintsen a' ki elszaladgyon elotte.

4. Mint a' lovak tekintete az ö tekintetök: és mint a' lovak ugy sutnak.

B 5. Mint a' szekerek zörgése a' hegyek tetején úgy ugrálnak, mint a' pozdorját emésztö tüz lángjának tsattagása, mint a' hartzra készült erös nép.

6. Az ö szinétöl gyötrettetnek a' népek: minden ortzák fazékká lésznek.

7. Mint az erösek úgy sutnak: mint a' hadakozó férfiak fel-hágnak a' kö-falra: a' férfiak az ö útokon mennek, és ki nem térnek az ö ösvényekröl.

8. Senki az ö attyafiát nem szorongattya, ki-ki az ö nyomán fognak járni: de az ablakokról-is le-esnek, és meg nem törödnek.

9. A' várasba bé-mennek, a' falokon sutnak: a' házakba fel-hágnak, az ablakokon mennek-bé mint a' lopó.

* *Inf.* 3. *c.* 15. *Isa.* 13. *b.* 10. 10. Az ö szinétöl meg-rémült a' föld, meg-indúltak az egek: * a' Nap és a' hóld meg-setétültek, és a' tsillagok meg-vonták az ö fenyességeket.

C *Ezec.* 32. *b.* 7. *Mar.* 14. *c.* 24. *Luc.* 21. *c.* 25. 11. És az Úr ki-botsátotta az ö szavát az ö seregének szine elött: mert igen sok az ö tábora, mert erösek, és az ö igéjét meg-tselekesik: * mert nagy az Úr napja, és igen rettenetes: és kitsoda állhattya meg azt?

12. Most azért ezt mondgya az Úr: Térjetek hozzám tellyes szivetekböl, böjtel, és sirással, és jajgatással.

13. És szaggassátok a' ti sziveiteket, és nem a' ti ruháitokat, és térjetek a' ti Uratokhoz Istenetekhez: * mert kegyes, és irgalmas, türö, és nagy irgalmasságú, és felyül-haladó a' gonoszságot.

14. Ki tudgya, talám meg-tér, és megenged, és áldomást hágy maga után, eledeli, és itali áldozatot a' ti Uratoknak Istenteknek?

15. Zengjetek trombitával Sionban * szentellyetek böjtöt, hijátok-bé a' sokaságot,

16. Gyüjtsétek egybe a' népet, szentellyétek-meg a' gyüleközetet, hijátok öszve a' véneket, gyüjtsétek-egybe a' kisdedeket, és a' tsötsömöket: jöjön-ki a' vö-legény az ö ágyas-házából, és a' meny-asszony az ö ágyából.

17. A' tornátz 's az öltár-között sirjanak a' papok az Úr szolgai, és mondgyák: Engedgy-meg Uram, engedgy-meg a' te népednek: és ne adgyad a' te örökségedet gyalázatra, hogy ne uralkodgyanak rajtok a' nemzetségek. Miért mondgyák a' népek-között; Hol vagyon az ö Istenek?

18. Buzgósággal szerette az Úr az ö földét, és meg-engedett az ö népének. E

19. És felele az Úr, és monda az ö népének: Imé én néktek gabonát, és bort, és olajt küldök, és bé-teltök azokkal, és nem adlak titeket többé gyalázatra a' Pogányok-közibe.

20. És azt, a' kiÉszakra vagyon, messze vetem töletek: és ki-üzöm ötet az útatlan, és puszta földre: az ö ortzáját a' Napkeleti tengerre, és az ö utóllyát az utólsó tengerre: és fel-mégyen az ö büdösége, és fel mégyen az ö rothadott doha, mert kevélyen tselekedett.

21. Ne félly föld, vigadgy, és örülly: mert nagy dolgot végezett az Úr hogy megtselekedgye.

22. Ne félly etek a' tartománynak lelkesállati: mert meg-virágoztak a' pusztának szépségi: mert a' fa el-hozta az ö gyümöltsét, a' füge-fa, és a' szölö meg-adták az ö gyümöltsöket.

23. És Sionnak fiai vigadgyatok, és örüllyetek a' ti Uratokban Istentekben: mert meg-adta néktek az igazságnak mesterét, és alá botsáttya reátok az öszi, és tavaszi F záport-elsöt mint eleinten.

24. És meg-telnek a' szérük gabonával, és bévelködnek a' sajtók borral, és olajjal.

25. És meg-adom néktek az esztendöket, mellyeket meg-ött a' sáska, a' tsere-bogár, és a' ragya, és a' hernyü: az én nagy erömm, a' melyet reátok küldöttem.

26. És észtek jól lakván, és meg-elégeltek: és ditsérítek a' ti Uratoknak Istenteknek nevét, a' ki tsodákat tselekedett véletek. És meg nem szégyenül az én népem örökké.

27. És meg-tudgyátok hogy Israel között vagyok én: és én vagyok a' ti Uratok Istentek, és nints több: és meg nem szégyenül az én népem örökké.

28. És lészen ezek után: * Ki-öntöm az én lelkemet minden testre: és profétálnak a' ti fiaitok, és a' leányitok: a' ti véneitek álmokat álmodnak, és a' ti ifiaitok látásokat látnak. * *Isai.* 42. *b.* 3. *Act.* 2. *c.* 17. G

29. De az én szolgaimra-is, és a' szolgálóimra azokban a' napokban ki-öntöm az én lelkemet.

30. És tsodákat tészek az égen, és a' földön, vért, és tüzet, és füstös párát.

31. * A' nap setétséggé változik, és a' hóld vérré: minek elötte el-jöjön az Úrnak nagy, és rettenetes napja. * *Supr.* 2. *b.* 10. *Matt.* 24. *c.* 29. *Luc.* 21. *c.* 25.

* Rom. 10. c. 13. 32. És léſzen * Minden a' ki ſegétségül hija az Úr nevét, üdvözül: mert a' Sion hegyén, és Jeruſalemben ſzabadúlás leſzen, a' mint az Úr mondotta, és a' maradékokban, a' kiket az Úr hivand.

III. RÉSZ.

Fenyegeti azért a' nemzeteket, kik az népet nyomorgatták; és azokat meg-ítéli a' Jóſafát völgyében: az Úr házából forrás folyki: és zſidó ország az ö vérével megmoſogattatván örökké meg-marad.

A 1. MERT imé azokban a' napokban, és abban az időben, mikor meg-téritem a' Júda, és Jeruſalem fogságát:

2. Egybe-gyüjtök minden Pogányokat, és alá-viſzem öket a' Jóſafat völgyébe: és ott vetekedem vélek az én népemért, és az én örökségemért Iſraelért, kiket el-ſzéllesztettek a' nemzetségek közé, és az én földemet el-oſztották.

3. És az én népemre ſorſot vetettek: és a' gyermeket a' bordélyba tötték, és a' leányt boron adták-el hogy innának.

4. Jóllehet mi közöm nékem veletek Tyrus, és Sidon, és Palæſtinuſoknak minden határa? Vallyon boſzſzút állotok-e ti én rajtam? és ha boſzſzút állotok én rajtam, igen hamar fejetekre forditom a' fizetéſt.

B 5. Mert az én ezüſtömet, és aranyamat el-vittétek: és az én kivánatos, és leg-ſzebb marháimat bé-vittétek a' ti bálványozó templomitokba.

6. És a' Júda fiait, és a' Jeruſalem fiait el-adtátok a' Görögök fiainak; hogy meſzſze vetnétek öket az ö határoktól.

7. Imé én fel-költöm öket a' helyről, a' mellyre el-adtátok öket: és a' ti fizetéſteket fejetekre forditom.

8. És el-adom a' ti fiaitokat, és a' ti leányitokat a' Júda fiainak kezökbe, és el-adgyák öket a' Sabæuſoknak meſzſze-való nemzetségnek, mert az Úr ſzóllott.

9. Kiáltsátok ezt a' Pogányok között, készittſetek hadat, költsétek-fel a' vaſtagokat, járúllyanak-elö, jöjenek-fel minden hadakozó férfiak.

10. Rontsátok-el a' ſzántó-vaſatokat kardokra, és a' kapátokat dárdákra. Az erött len mondgya: Hogy erös vagyok én. C

11. Rohannyatok ki, és jöjetek-el minden nemzetségek körös-körül, és gyüllyetek-egybe: ott öleti-meg az Úr a' te erösſidet.

12. Kellyenek-fel, és mennyenek-fel a' Pogányok a' Jóſafat völgyébe: mert ott ülök-le, hogy meg-itéllyek minden nemzetségeket körös-körül.

13. * Sarlókat ereſzſzetek, mert megért az aratás: jöjetek-el, és ſzállyatok alá, mert teli a' ſajtó, ki-folynak a' ſajtók: mert meg-ſokaſodott az ö gonoſzságok. * Apoc. 14. d. 15.

14. Sok népek a' le-vágáſnak völgyében: mert közel vagyon az Úr napja a' le-vágáſnak völgyében:

15. * A' nap 's a' hóld meg-ſetétültek, és a' tſillagok meg-vonták az ö fényeſségöket. * Supr. 2. b. 10. & g. 31. * Jer. 25. f. 30. Amos 1. a. 2.

16. * És az Úr Sionból ordit, és Jeruſalemből ſzózattyát adgya: és meg-indúlnak az egek, és a' föld: és az Úr az ö népének reménysége, és erösſége az Iſrael fiainak. D

17. És meg-tudgyátok hogy én vagyok a' ti Uratok Iſtentek, a' ki Sionban az én ſzent hegyemen lakom: és ſzent léſzen Jeruſalem, és az idegenek nem mennek által többé rajta.

18. * És léſzen az napon: édeſséget tsöpögnek a' hegyek, és a' halmok téjjel folynak: és Júdának minden patakin vizek folynak: és kút-fö ſzármazik az Úr házából, és meg-öntözi a' töviſsek patakát. * Amos 9. d. 13.

19. Egyiptus puſztaſsággá léſzen, és Idumæa veſzett-kietlené: azért hogy hamiſsan tſelekedtek a' Júda fiai ellen, és ártatlan vért ontottak az ö földökön.

20. És Júdæában örökké laknak, és Jeruſalemben nemzetségről nemzetségre.

21. És ki-tiſztitom az ö véreket, mellyet meg nem tiſztitottam vala: és az Úr Sionban fog-lakni.

AMOS PROFÉTÁLÁSA.

Amos, Deákúl, Avulſus Populus; Magyarúl, el-ſzakaſztott Nép; melly névvel jelentette az Iſrael népének bomlotságát. A' Tekuai páſztorokkal mezei életet élt Júdæában. A' Profétai tiſztre, mondgya, hogy emeltetett, annak az emlékezetes föld indúláſnák idejében, melly a' zſidók bizonysága ſzerént, történt Oziás Királyságának 23. eſztendejében.

I. RÉSZ.

Amos jövendölésének ideje: az Úrnak boszszú-állása Damaskuson, Filistæusokon, Tyrusiakon, Edomitákon, és Ammonitákon négy kiváltképen-való vétkekért.

A

AMOSNAK igéi, ki a' Tékue pásztori közül vólt: mellyeket látott Israel felöl Oziásnak a' Júda Királyának napjaiban, és Jeroboámnak a' Jóás fiának az Israel Királyának napjaiban, * két esztendövel a' föld-indúlás előtt.

* Zach. 14. a. 5. Jer. 25. f. 30. Joel. 3. c. 16.

2. És monda: * Az Úr ordit Sionból; és Jerusalemből szózattyát adgya: és sirtak a' pásztorok ékessége, és meg-száradott Kármélus teteje.

3. Ezeket mondgya az Úr: Damaskust, három, és négy vétkeért nem téritem-meg-azért hogy vas szekerekkel tséplették Gálaádot.

4. És tüzet botsátok az Ázael házába, és meg-emészti a' Benedad házait.

B

5. És el-rontom a' Damaskus zárját: és el-veszt em a' bálvány mezejéröl a' lakót, és a' Királyi-páltzának tartóját a' gyönyörüségnek házából: és által vitetik a' Syriai nép Tzirénébe, úgy-mond az Úr.

6. Ezeket mondgya az Úr: Gázát, három, és négy vétkeért nem téritem-meg: azért hogy tellyes fogságot vittek-el, hogy bé-rekesztenék azt Idumæába.

7. És tüzet botsátok a' Gáza kö-falára, és meg-emészti az ö házait.

C

8. És ki-veszt em a' lakót Azótusból, és a' Királyi-páltzának tartóját Askalonból: és kezemet Akkaronra forditom, és el-veszt nek a' meg-maradott Filistæusok, úgy-mond az Úr Isten.

9. Ezeket mondgya az Úr: Tyrust, három, és négy vétkeért nem téritem-meg: azért hogy bé-rekesztették a' tellyes fogságot Idumæába, és nem emlekeztek-meg az atyafiak szövetségéröl.

10 És tüzet botsátok a' Tyrus kö-falára, és meg-emészti az ö házait.

D

11 Mondgya az Úr: Edomot, három, és négy vétkeért nem téritem-meg: azért hogy fegyverrel üldözte az attyafiát, és irgalmasságot vélé nem tselekedett, és tovább tartotta az ö haragját, és boszszonkodását végig meg-tartotta.

12. Tüzet botsátok Temánba: és meg-emészti Bosrának házait.

13. Ezeket mondgya az Úr: Az Ammon fiait, három, és negy vétkeért nem téritem-meg: azért hogy két-felé vágta Gálaadnak nehézkesit az ö határának ki-terjesztésére.

14. És tüzet gyújtok a' Rabba kö-falán: és meg-emészti az ö házait orditással a' hadnak napján, és forgó-széllel az indúlatnak napján.

15. És Melkom fogságba mégyen, ö, és az ö fejedelmi egyetemben, úgy-mond az Úr.

II. RÉSZ.

Fenyegeti az Ur a' Moabitákat, Júdát, és Israelt, mivel-hogy az Istennek jótéteményiért háláadatlanok vóltak, és az Istennek törvényét el-vetették.

A

1. EZEKET mondgya az Úr: Moábot három, és négy vétkeért nem téritem-azért hogy meg-égette az Idumæai Király tsontyait mind hamuig.

2. És tüzet botsátok Moábba, és meg-emészti, a' Kériot házait: és meg-hal a' zengésben Móab, a' trombita harsagásban:

3. És el-veszt em az itélö-birót közüle, és minden fejedelmit meg-ölöm ö-vele, úgy-mond az Úr.

4. Ezeket mondgya az Úr: Júdát, három, és négy vétkeért nem téritem-meg: azért hogy el-vetette az Úr törvényét, és az ö parantsolatit meg nem örizte: mert megtsalták öket az ö bálványok, mellyek után mentek vala az ö attyok.

B

5. És tüzet botsátok Júdába, és meg-emészti a' Jerusalem házait.

6. Ezeket mondgya az Úr: Israelt, három és négy vétkeért nem téritem-meg: azért hogy el-adta ezüstért az igazat, és a' szegényt saruért.

7. A' kik meg-rontyák a' föld porán a' szegények fejeit, és az alázatosok úttyát el-forditták: és a' fiú 's az ö attya el-mentek a' leányhoz, hogy meg-ferteztetnék az én szent nevemet.

C

8. És az zálogos ruhákon feküdtek minden óltár mellett: és a' meg-büntettetteknek borát iszszák vala az ö Istenek házában.

* Num. 21. c. 24. Deut. 2. f. 24.

9. * Én pedig ki-üztem az Amorræust az ö szinek-elöl: kinek magasága a' tzédrusfák magasága, és ö erös mint a' tölgy-fa: és az ö gyümöltsét el-rontottam felyül, és a' gyökereit alól.

* Exod. 14. c. 21. Deut. 8. a. 2.

10. * Én vagyok a' ki fel-hoztalak titeket Egyiptus földéből, és hordoztalak titeket a' pusztában negyven esztendeig, hogy birnátok az Amorræus Földét.

11. És a' ti fiaitok közül prophétákat támasztottam, és a' ti ifiaitok közül nazaræusokat: vallyon nem igy vagyon-e, Israelnek fiai, úgy-mond az Úr?

12. És bort fogtok köszönni a' nazaræu-

ſokra: és a' profétáknak parantſoltok, mondván: Ne profétállyatok.

13. Imé én tſikorgok alattatok, a' mint tſikorog a' ſzénával meg-terhelt ſzekér.

14. És el-vész a' futás a' gyorſtól, és az erös nem birja az ö erejét, és a' vaſtag nem ſzabadítttya-meg az ö lelkét:

15. És a' kéz-ijas meg nem áll, és a' gyors az ö lábaival el nem ſzabadúl, és a' lóra-ülö meg nem ſzabadittya az ö lelkét:

16. És a' bátor-ſzivü az erösek között mezitelen fut azon a' napon, úgy-mond az Úr.

III. RÉSZ.

Iſraelt, ki ennek-elötte kedves népe vólt az Iſtennek, ſok vétkekröl feddi, kik-közül keveſen maradnak a' tsápáſtól, mellyet reájok ereſztendö az Iſten.

1. HALGASSÁTOK az igét, mellyet az Úr felöletek ſzóllott, Israel fiai: az egéſz nemzetség-felöl, mellyet ki-hoztam Egyiptus földéből, mondván:

2. Tsak titeket iſmértelek a' földnek minden nemzetségi közül: az-okáért meg-látogatlak titeket minden hamiſságtokért.

3. Vallyon járnak-e ketten együtt, hanem ha egyeznek egy-máſsal:

4. Vallyon ordit-e az oroſzlány az erdöben, ha prédája nem léſzen: Vallyon ordit-e az oroſzlány-kölyök az ö feküvö helyén, ha valamit nem fogott?

5. Vallyon eſik-e a' madár a' földön törbe madaráſz-nélkül? vallyon el-vétetik-e a' tör a' földröl minek-elötte valamit fogjon?

6. Ha harſog a' trombita a' városban, és a' nép nem fél-e? ha veſzedelem léſzen a' városban, a' mellyet az Úr nem tſelekedett?

7. Mert ſemmi dolgot nem tſelekeſzik az Úr Iſten, hanem ha ki-nyilatkoztattya titkát az ö ſzolgáinak a' Profétáknak.

8. Az oroſzlány ordit, kitſoda nem fél? Az Úr Iſten ſzóllott, kitſoda nem profétál?

9. Tegyetek hirt az Azótus házaiban, és az Egyiptus földe házaiban: és mondgyátok: Gyüllyetek-egybe a' Samária hegyein, és láſsátok a' ſok bolondságokat ö közöttök, és a' törvénytelenség ſzenvedöket az ö rejtek helyein.

10. És nem tudtak igazat tſelekedni, úgy-mond az Úr, hamiſságot, és ragadományokat gyüjtvén az ö házokban.

11. Az okáért ezeket mondgya az Úr Iſten: Meg-háboritatik, és környül-járattatik a' föld: és le-vonattatik rólad a' te erösséged, és el-dúlattatnak a' te házaid.

12. Ezeket mondgya az Úr: Mi-képen ha a' páſztor az oroſzlány ſzájából két ſzárat, vagy a' fülnek ſzélit ki-ragadná? úgy ſzabaditatnak-meg az Iſrael fiai, a' kik Samariában laknak az ágynak helyén, és Damaskuſnak nyoſzolyáján.

13. Hallyátok-meg, és tegyetek tudományt a' Jákob házában, úgy-mond a' ſeregek Ura Iſtene:

14. Mert az napon, midön látogatni kezdem Iſraelnek vétkeit, ötet látogatom-meg, és a' Bétel óltárit: és az óltár ſzarvai el-vágattatnak, és a' földre eſnek.

15. És el-rontom a' téli házat a' nyári házzal: és el-veſznek az eleſánt tſontból-való házak, és ſok házak el-hányattatnak, úgy-mond az Úr.

IV. RÉSZ.

A' kövér tehenek példája által feddi Samariának fö rendit az igazságtalanságokért, és bálványozáſokért: és mivel-hogy ſok tsapáſok által az Israeliták viſszza nem tértek, úgyan azonokkal fenyegeti Iſten öket: mindazonáltal inti a' meg-téréſre.

1. HALLYÁTOK-meg ez igét kövér tehenek, kik a' Samária hegyén vattok: kik törvénytelenséget tſelekeſztek a' nyomorúltakon, és meg-rontyátok a' ſzegényeket: kik azt mondgyátok a' ti Uraitoknak: hozzátok-elö, és iſzunk.

2. Meg-esküttaz Úr Iſten az ö ſzentére: hogy imé el-jönek a' napok ti-reátok, és el-emelnek titeket ſzigonyokon, és a' ti maradéktokat a' forró fazekakban.

3. És a' haſadékokon mentek-ki egyik a' máſik ellen, és Armonba vettettök, úgy-mond az Úr.

4. Jojetek Bételbe, és iſtentelenül tſelekedgyetek: Galgalába, és ſokaſittsátok-meg a' vétket: és hozzátok-el reggel a' ti áldozatitokat, három nap a' ti dézmáitokat.

5. És áldozzatok ditséretet kováſzosból: és hirdeſsétek a' ſzabad-akaratból-való áldozatokat, és tegyétek hirré: mert igy akartátok Israel fiai, úgy-mond az Úr Iſten.

6. Az-okáért én-is fogaitoknak meg-vásſását ſzerzettem minden váraſitokban, és a' kenyérnek ſzükségét minden ti helyeitekben: és nem tértetek hozzám, úgy-mond az Úr.

7. Én-is meg-tiltottam töletek a' záporeſsöt, midön még három hólnap vólna az aratás-ig: és eſsöt adtam egyik váraſra, és a' máſik váraſra nem adtam eſsöt: az egyik réſzre eſsö eſett, és a' melly réſzre eſsöt nem adtam, el-ſzáradott.

8. És el-jöttek két 's három váras egy várashoz hogy vizet innának, és meg nem elégedtek: és nem tértetek hozzám, úgy-mond az Úr.

9. * Meg-vertelek titeket sütö ſzéllel, és ragyával, a' ti kerteiteknek, és ſzolöitökнek ſokaságát: a' ti olaj-kerteteket, és fü-

* *Ag.* 2. c. 18.

gés-kerteteket meg-ötte a' hernyü: és nem tértetek hozzám, úgy-mond az Úr.

10. Halált küldöttem közitekbe az Egyiptus után, meg-öltem fegyverrel a' ti inaitokat, a' lovaitok fogságig: és fel-botsátottam a' ti táboritok dohát az orrotokba: és nem tértetek hozzám, úgy-mond az Úr.

D 11. Fel-forditottalak titeket, * a' mint
* Geu. 19. c. 24. fel-forditotta az Isten Sodomát, és Gomorrát, és löttetek mint az égésből el-ragadtatott üszög: és nem tértetek hozzám, úgymond az Úr.

12. Az-okáért ezeket tselekeszem veled Israel: minek utánna pedig ezeket tselekeszem veled, készülly a' te Istened eleibe Israel.

13. Mert imé a' hegyeknek formálója, és a' szellönek teremtöje, és az ö beszédének az embernél meg-hirdetöje, a' reggeli ködnek alkotója, és a' földnek magas helyein járó: Seregek Ura Istene az ö neve.

V. RÉSZ.

Sirattya Amos Israelnek veszedelmét, és inti öket bünökből-való ki-térésre, hogy a' veszedelemtöl meg-menekedhessenek: gyülöli az Ur az ö áldozattyokat, és fogsággal fenyegeti.

A 1. HALLYÁTOK-meg ez igét, mellyel én siratlak titeket: az Israel Háza el-esett, és többé fel nem kél.

2. Az Israel szüze le-vettetet az ö földén, nints a' ki fel-támaszsza ötet.

3. Mert ezeket mondgya az Úr Isten: A' várasban a' mellyböl ezeren mennek vala ki, százan hagyattatnak-meg abban: és a' mellyböl százan mennek vala ki, tizen hagyattatnak-meg abban az Israel házában.

4. Mert ezeket mondgya az Úr az Israel házának: Keressetek engem, és éltek.

B 5. És ne keressétek Bételt, és Galgalába bé-ne mennyetek, és Bersabéén által ne mennyetek: mert Galgala fogva vitetik, és Bétel haszontalan lészen.

6. Keressétek az Urat, és éllyetek: hogy valamiképen meg ne égjen mint a' tüz a' Jósef háza, és meg-emészti, és nem lészen a' ki meg-óltsa Bételt.

7. Kik ürömmé változtattyátok az itéletet, és az igazságot a' földön el-hadgyátok.

8. Ki a' Göntzöl szekerét 's a' Kaszahúgyat teremtette, és a' setétséget reggelre változtatta, és a' napot éjjé forditottta. * Ki elhija a' tenger vizeit, és ki önti azokat a' föld szinére: Úr az ö neve.
C * Infr. 9. b. 6.

9. A' ki néveti az erösnek pusztúlását, és a' hatalmasra kóborlást hoz.

10. Gyülölték a' dorgálót a' kapuban: és a' tekélletesen-szóllót meg-útálták.

11. Az-okáért, mivel-hogy el-ragadozátok vala a' szegényt, és a' válogatott prédát el-viszitek vala töle: * házakat épitetek négy-szegü köböl, és nem laktok azokban: igen kedves szölöket plántáltok, és nem isztok azoknak borában.
* Soph. 1. c. 17.

12. Mert meg-ismértem a' ti sok vétkeiteket, és erös büneiteket: az igaznak ellenségi az ajándékot vévök, és a' szegényeket el-nyomók a' kapuban:

13. Az-okáért az okos hallgat abban az idöben, mert gonosz az idö.
D

14. Keressétek a' jót, és nem a' gonoszt, hogy éllyetek: és veletek lészen a' seregek Ura Istene, a' mint mondottátok.

15. * Gyülöllyétek a' gonoszt, és szeressétek a' jót, és itéletet szolgáltassatok a' kapuban: talám könyörül a' seregek Ura Istene a' Jósef maradékin.
* Rom. 12. b. 9. Psal. 96. b. 10.

16. Azokáért ezeket mondgya a' seregek Ura Istene az uralkodó: Minden útszákon sirás: és mindenütt kivül jaj jaj mondatik: és a' szántó embert a' bánatra hijják, és a' siráshra azokat a' kik tudnak sirni.

17. És minden szölökben sirás lészen: mert által-megyek közötted, úgy-mond az Úr.
* Jer. 30. b. 7. Zsel 2. c. 11. Soph. 1. c. 15.

18. Jaj az Úr napját kivánóknak! mire az néktek? ez az Úr napja, setétség, és nem világosság.

19. Mi-képen ha el-futna a' férfiú az oroszlány elött, és medve találna reá; és a' házba menne, és kezével a' falhoz támaszkodnék, és meg-marná ötet a' kigyó.
E

20. Vallyon nem setétség-e az Úr napja, és nem világosság: és homályosság abban, s' nem fényesség?

21. * Gyülöltem, és meg-vetettem a' ti innepiteket: és bé nem vészem a' ti gyüleközeteteknek illattyát.
* Isa. 1. b. 11. Jer. 6. c. 20. Mal. 2. c. 12.

22. Hogy-ha bé-mutattyátok nékem az épen-égö áldozatokat, és a' ti ajándékitokat, bé nem fogadom: és a' ti kövér fogadástokra nem tekintek.

23. Vedd-el én tölem a' te énekid zörgésit: és a' te hegedüdnek énekit nem halgatom.
F

24. És ki-nyilatkozik mint a' viz az itélet, és az igazság mint a' sebes patak.
* Act. 7 c. 42.

25. * Vallyon áldoztatok e nékem békeltetö, és eledi áldozatokat a' pusztában negyven esztendeig, Israel háza:

26. És sátort hordoztatok a' ti Móloktoknak, és a' ti bálványitok képét, a' ti Istentek tsillagát, mellyeket tsináltatok magatoknak.

27. És el-költöztetlek titeket Damaskuson-túl, úgy-mond az Úr, Seregek Istene az ö neve.

VI. RÉSZ.

Fenyegeti Isten a' kevélyeket, és bújákat szám-kivetéssel az Israel faival együtt.

A 1. JAJ a' kik gazdagok vattok Sionban, és
Luc. 6. d. 24. biztok a' Samária hegyében: fejedelmek a'

a' népek fejei, frissen menvén az Israel házába.

2. Mennyetek által Kalanéba, és nézzétek-meg, és mennyetek onnét a' nagy Ematba. és mennyetek-alá a' Palæstinusok Gettébe, és ezeknek minden fö országokba: ha szélesb az ö határok a' ti határotoknál.

3. Kik el-vattok választva a' gonosz napra: és közelgettök a' hamisságnak Királyi székéhez.

4. Kik elefánt tsontból-való ágyakban alusztok, és bujálkodtok a' ti ágyaitokon, kik meg-észitek a' bárányt a' nyájból, és a' borjút a' tsorda-közül.

5. Kik énekeltek a' zsoltár szava mellett: állitották hogy éneklö szerszámok vagyon mint Dávidnak.

6. Kik a' bort tsészékböl itták, és jeles jó kenettel kenettettek: és semmit nem szánakodtak a' Jósef romlásán.

7. Az-okáért ezennel el-költöznek az el-költözöknek fejei-között: és el-vitetik a' bujálkodók társasága.

8. * Meg-esküt az Úr Isten az ö lelkére, úgy-mond a' seregek Ura Istene: útálom én a' Jákob kevélységét, és az ö házait gyülölöm, és a' várast kézbe adom az ö lakóival.

9. Hogy-ha tiz férfiak meg-maradnak egy házban, azok-is meg-halnak.

10. És fel-vészi ötet az ö rokona, és megégeti ötet, hogy ki-vigye a' tsontokat a' házból: és mond annak, a' ki a' háznak rejtek-helyeiben vagyon, Vallyon vagyon-e még valaki nálad?

11. És meg-felel: Vég vagyon: És mond néki: Halgass, és meg ne emlekezzél az Úr nevéröl.

12. Mert imé az Úr parantsol, és megveri a' nagy házat romlásokkal, és a' kitsiny házat hasadozásokkal.

13. Vallyon futhatnak-e a' kö-sziklákon a' lovak, a' vagy szánthatni-e a' bialokon, mert keserüséggé változtattátok az itéletet, és az igazságnak gyümöltsét ürömmé?

14. Kik örültök a' semmin: kik azt mondgyátok: Vallyon nem a' mi erösségünkel szerzettünk-e magunknak szarvakat?

15. Mert imé támasztok ellenetek, Israel háza, nemzetséget, úgy-mond a' seregek Ura Istene: és meg-ront titeket Emátnak bé-jövetelétöl-fogva, a' pusztának patakáig.

VII. RÉSZ.

Könyörög Amos, hogy forditsa-el Isten azt a' büntetést a' népröl, a' mellyet lát; de az Isten rabsággal fenyegeti öket, mellyet Amos a' kömives edénye által példáz nékik; noha ellene áll Amasiás Bethel Papja: ki-is az Israel királya elött bé-vádollya Amost, jóvalván néki, hogy Judába mennyen jövendölni: de meg-mutattya, hogy Israelben tette Isten ötet Profétává, és mind Amasiának 's mind Israelnek nyomorúságot jövendöl.

A 1. Ezeket mutatta nékem az Úr Isten: és imé a' sáskának alkotója a' tavaszi esök idején a' virágzásnak kezdetin, és imé az öszi esö a' Király nyirése után.

2. És lön: mikor tellyességgel meg-ötte vólna a' földnek füvét, mondék: Uram Isten, légy kegyelmes, kérlek: ki támasztya-fel Jákobot, mivelhogy kitsiny?

3. Könyörült az Úr ezen: Nem lészen, azt mondá az Úr.

4. Ezeket mutatta nékem az Úr Isten: és imé hija vala az Úr Isten a' tüzzel való itéletre; és meg-emészte sok mélységet, és meg-évé együtt a' részt-is.

5. És mondék: Uram Isten, szünnyél-meg, kérlek: ki támasztya-fel Jákobot, mivelhogy kitsiny?

6. Könyörüle az Úr ezen: De ez sem lészen, azt mondá az Úr Isten. B

7. Ezeket mutatta nékem az Úr: És imé az Úr állván egy meg-simitott kö-falon, és az ö kezében a' kö-mivesnek simitó lapáttya.

8. És monda az Úr nékem: Mit látsz te Amos? És mondék: Kö-mivesnek simitó lapátját. És monda az Úr: Imé én a' simitó lapátot az én Israeli népem közé-tészem: nem simitom ötet meg többé.

9. És el-rontatnak a' bálványnak magas helyei, és Israelnek szent helyei el-pusztúlnak: és fel-támadok a' Jeróboam háza ellen fegyverrel.

10. És el-külde Amasiás a' Bétel Papja Jeroboámhoz az Israel Királyához, mondván: Pártot ütött ellened Amos az Israel házának közepette: nem szenvedheti-el a' föld minden ö beszédit. C

11. Mert ezeket mondgya Amos: Fegyverrel hal-meg Jeróboam, és Israel fogva vitetik-el az ö földéböl.

12. És monda Amasiás Amosnak: Látó, eredgy, fuss a' Júda földére: és ott egyél kenyeret, és profétálj ott.

13. És Bételben többé ne profétálj: mert a' Királynak szent helye, és az országnak háza. D

14. És felele Amos, és monda Amasiásnak: Nem vagyok Próféta, és nem vagyok Próféta fia: hanem tsorda-pásztor vagyok én, a' ki a' vad-füge-fákat-tsipdesem.

15. És el-vün engem az Úr mikor követném a' nyájat: és monda az Úr nékem: Eredgy, profétálly az én népemnek Israelnek.

16. És most hallyad az Úr igéjét: Te azt mondod: Ne profétálly Israelröl, és ne tsöpögj a bálvány házára.

17. Azokáért ezeket mondgya az Úr: A' te feleséged a' városban paráználkodik: és a' te fiaid 's a' leányid fegyverrel hullanak-el, és a' te földed köteletskével mérettetik-meg: és te meg-ferteztetett földön halsz-meg, és Israel fogva vitetik az ö földéröl.

* Ver. 14.

VIII. RÉSZ.

Amos a' meg-ért alma-kosárban jelenti Israel országának végét, 's annak retteneteſségét le-irván: a' ſzegények nyomorgatásáért, az örömjök ſiralomra változik: és az Iſten igéjének éhsége reájok ſzáll,

A 1. EZEKET mutatta nékem az Úr Iſten: és imé egy alma-ſzedö horog.

2. És monda: Mit látſz te Amos? És mondék: Alma-ſzedö horgot. És monda az Úr nékem: El-jött a' vége az én népemnek Iſraelnek: nem tſelekeſzem többé, hogy el-kerüllyem ötet.

3. És tſikorognak a' templomnak ſarkai az napon, úgy-mond az Úr Iſten: ſokan meg-halnak: minden helyen hallgatás léſzen.

4. Hallyátok ezt a' kik meg-rontyátok a' ſzegényt, és el-fogyattyátok a' földnek ſzükölködöit,

B 5. Mondván: Mikor múlikel a' hólnap, és el-adgyuk az árút; és a' ſzombat, és fel-nyittyuk a' Gabonát: hogy meg-kiſſebbittsük a' mértéket, és meg-öregbittsük az árrát, és hamis mérö ſerpenyüket vegyünk-elö,

6. Hogy pénzel birjuk a' ſzükölködöket, és a' ſzegényeket ſarukkal, és a' gabona utsóját el-adgyuk?

7. Meg-eskütt az Úr a' Jákob kevélysége ellen: Ha ſoha el-felejtem minden ö tſelekedetöket.

C 8. Vallyon ezen nem indúle-meg a' föld, és nem ſir-e minden ö lakója: és fel-mégyen mint az egéſz folyó-viz, és ki-vettetik, és alá-foly mint az Egyiptus pataka?

9. És léſzen az napon, úgy-mond az Úr Iſten: el-enyéſzik a' Nap Délben, és meg-ſetétitem a' földet a' világos napon:

10. * És a' ti innepiteket ſiráſra forditom, és minden énekiteket jajgatáſra: és minnyájotok hátára zsákot hozok, és minden főre kopaſzságot: és téſzem azt mint az egyetlen-egyen-való ſiráſt, és az ö végét mint a' keſerves napot.

* *Tob. 2.b.6. 1. Mac. 2.e.41.*

D 11. Imé el-jönek a' napok, úgy-mond az Úr: és éhséget botsátok a' földre: nem a' kenyér éhségét: ſem a' viz ſzomjúságát; hanem az Úr igéje hallásának.

12. És meg-indúlnak a' Tengertol-fogva a' tengerig, és Éſzaktól-fogva Nap-keletig: kerengenek keresvén az Úr igéjét, és nem találllyák.

13. Az napon el-fogyatkoznak a' ſzép ſzüzek, és az ifiak a' ſzomjúság miatt.

14. Kik a' Samária büneért esküſznek, és ezt mondgyák: Él a' te Iſtened Dán, és él a' Berſabée úttya: és el-eſnek, és fel nem kelnek többé.

IX. RÉSZ.

Az Úr az iſtenteleneket egy-ig el-veſzti: az után Dávid házát fel-épiti, és az Iſraelt fogságából ki-ſzabadittya, és bóldogsággal meg-áldgya.

A 1. LÁTÁM az Urat állani az óltáron, és monda: Üſd-meg az ajtó-ſarkát, és mozdúllyanak-meg a' folsö küſzöbök: mert a' fösvénység mindenek fejében, és az ö utóllyát fegyverrel ölöm-meg: nem léſzen el-ſzaladáſok. El-futnak: és meg nem ſzabadúl közülök a' ki el-fut.

2. * Ha pokolig alá mennek-is, ki-hozza onnét öket az én kezem: ha az égig fel-mennek-is, le-vonſzom öket onnét. * *Pſal. 138.a.8.*

3. Ha a' Karmélus tetején el-rejteznek-is, onnét fel-kereſvén el-hozom öket: és ha ſzemeim elöl a' tengernek mélységébe rejtik-is magokat, ott meg-parantſolom a' kigyónak, és meg-marja öket.

4. Ha fogságba mennek-is az ö ellenségek elött, ott meg-parantſolom a' fegyvernek, és meg-öli öket: * és ſzemeimet reájok forditom veſzedelemre, és nem jóra. * *Jer.44 c.11.* B

5. És a' ſeregek Ura Iſtene, a' ki megüti a' földet, és meg-eped: és ſirnak minden benne lakók: és fel-mégyen mint az egéſz patak, és alá-foly mint az Egyiptus folyó-vize.

6. Ki az égbe épiti az ö magas helyét, és az ö kötölékét a' földön fondálta: * Ki a' tenger vizeit hija, és ki-önti azokat a' föld ſzinére, Úr az ö neve. * *Supr. 5.c.8.*

7. Vallyon nem mint a' Szeretſeny fiak vattok-e ti én elöttem, Iſrael fiai, úgy-mond az Úr? Nem én hoztam-e fel Iſraelt Egyiptus földéből: és a' Palæſtinuſokat Kappadotziából, és a' Syruſokat Tzirénéből?

8. Imé az Úr Iſten ſzemei a' vétkezö országon ellen, és el-rontom azt a' föld ſzinéröl: mindazáltal mindeneſtöl-fogva nem rontom-el a' Jákob házát, úgy-mond az Úr. C * *Actor. 15.c.16.*

9. Mert imé én parantſolok, és meg-rázom minden nemzetségek között az Iſrael házát, a' mint meg-rázattatik a' búza a' roſtában: és nem eſik egy követske-is a' földre.

10. Fegyverrel halnak-meg az én népemnek minden bünöſi: kik azt mondgyák: Nem közelget, és nem jö mi reánk a' veſzedelem.

11. Azon a' napon * fel-támaſztom a' Dávid Sátorát, melly le-eſett: és meg-épitem az ö kö-falainak haſadékit, és azokat a' mellyek le-omlottak vala, meg-újitom: és meg-épitem azt mint a' régi napokban.

12. Hogy birják az Idumæa maradékit, és minden nemzetségeket, azért, hogy az én nevemröl neveztettek: úgy-mond az ezeket tſelekedö Úr. D

13. Imé a' napok el-jönek, úgy-mond az Úr: és el-éri a' ſzántó az aratót, és a' ſzöllö-nyomó a' mag-vetöt: * és a' hegyek édeſſéget tsöpögnek, és minden halmok megmiveltetnek. * *Joel. 3.d.18.*

14. És meg-téritem az én népemnek Iſraelnek fogságát: és meg-épitik a' pulzta városokat,

raſokat, és lakni fogják: és ſzölöket plántálnak, és iſzſzák azoknak borát: és kerteket tſinálnak, és meg-éſzik azoknak gyümöltſit.

15. És el-plántálom öket az ö földökbe: és nem ſzaggatom-ki öket többé az ö földökből, a' mellyet nékik adtam, úgy-mond a' te Urad Iſtened.

ABDIÁS PROFÉTÁLÁSA.

I. RÉSZ.

Az Idumæuſoknak, kik az Iſraelitákat ſanyargatták, romláſokat jövendöli: az Iſraelitákat Iſten viſzſza-tériti, és azoknak Urai léſznek, kik öket ſanyargatták.

1. ABDIÁS látáſa. Ezeket mondgya az Úr Iſten Edomnak: Hirt hallottunk az Úrtól, és követet küldött a' pogányokhoz: Kellyetek-fel, és támadgyunk ellene haddal.

2. Imé kitſinnyé töttelek téged a' Pogányok között: igen útálatos vagy te.

3. A' te ſzivednek kevélysége fel-emelt téged, ki a' kö-ſziklák haſadékiban lakol, királyi-ſzékedet fel-magaſztalod: ki azt mondod ſzivedben: Ki vonſzon-le engem a' földre?

4. Ha fel-emelkedel mint a' ſas, és ha a' tſillagok között helyhezteted-is a' te féſzkedet: onnét-is le-vonſzlak téged, úgymond az Úr.

5. Ha a' lopók bé-mentek vólna hozzád, ha a' tolvajok éjjel, mint halgattál vólna? nem loptak vólna-e eleget magoknak? Ha a' ſzölö-ſzedök bé-mentek vólna hozzád, nem hagytak vólna-e néked leg-alább egy gerezdet?

6. Mint vizſgáltak-meg Eſaut, fel-kereſték az ö rejtekit?

7. A' határig küldöttek-ki téged: a' te ſzövetségednek minden férfiai meg-tsúfoltak téged: eröt vöttek rajtad a' veled békeségtartó férfiak: a' kik veled éſznek, tört vetnek alád: nints okoſság benne.

8. * Vallyon az napon, úgy-mond az Úr, nem veſztem-e-ki a' böltſeket Idumæából, és az okoſságot az Eſau hegyéröl?

9. És félnek a' te erölsid Dél felöl, hogy el-veſzſzen a' férfiú az Eſau hegyéröl.

10. * Az öldoklésért, és az atyádfia Jákob ellen való hamiſságodért, bé-burit téged a' ſzégyenség, és el-veſzſz örökké.

11. Az napon mikor ellene állanál, mikor el-fognák az idegenek az ö hadát, és a' kivül-valók bé-mennének az ö kapuin, és Jeruſalemen ſorſot vetnének: te-is mint egyik vóltál közülök.

12. És nem útálod-meg a' te atyádfiának napján, az ö ſzarándokságának napján: és nem örvendeſz a' Júda fiain az ö veſzedelmeknek napján: és nem magaſztalod-fel a' ſzádat a' ſzorong tásnak napján.

13. Se bé nem mégy az én népem kapuján az ö romláſoknak napján: söt te ſem útálod-meg az ö nyavalyájában az ö puſztúlásának napján: és ki nem botsáttatol az ö ſerege ellen az ö puſztúlásának napján.

14. Se nem állaſz eleikbe, hogy meg-öllyed azokat a' kik el-futnak: és nem rekeſzted-bé az ö maradékit a' háborúságnak napján.

15. Mert közel vagyon az Úr napja minden nemzetségek ellen: a' mint tſelekedtél, úgy tſelekeſznek veled: a' te fizetéſedet fejedre fordittya.

16. Mert a' mint ittatok az én ſzent hegyemen, úgy iſznak minden Pogányok ſzüntelen: és iſznak, és fel-hörpentik, és léſznek mint ha nem vólnának.

17. És a' Sion hegyén ſzabadúlás léſzen, és ſzent léſzen: és birni fogja a' Jákob háza azokat a' kik ötet birták.

18. És tüz léſzen a' Jákob háza, és láng a' Jóſef háza, és az Eſau háza pozdorja: és fel-gyújtatnak azok által, és meg-emésztik öket: és nem léſznek maradéki az Eſau házának, mert az Úr ſzóllott.

19. És örökségül birják azok, a' kik Délre vannak, az Eſau hegyét, és a' mezöségen-való Filiſtæuſokat: és birni fogják az Efraim tartományát, és a' Samáriai tartományt: és Benjamin birni fogja Gálaádot.

20. És az Iſrael fiainak ſzám-ki-vetett ſerege, a' Kananæuſoknak minden helyeket mind Sareptá-ig: és a' Jeruſalem ſzám-kivetetti, a' kik Boſſorusban vannak, birni fogják a' Déli váraſokat.

21. És fel-mennek a' ſzabaditók a' Sion hegyére meg-itélni az Eſau hegyét: és az Úré léſzen az országh.

JÓNÁS PROFÉTÁLÁSA.

Szent Jeronimus azt itéli, hogy Jónás egy időben élt Oseáſſal, és Ámoſſal, hogy ezeknek könyvei egymás-után folynak, és az időnek mivólta-is azt látſzik elönkbe adni. Mert a' Niniviták Királya, a' kiről e' könyvben a' ſzó, lehetett, hogy Phul vólt, Sardanapalusnak Attya, kit Manahen ki-hivott, és még Oseás idejében nagy haddal jött az Iſrael földére, melly dolog a' világ teremtéſe után történt 3233. eſztendöben. Jónás pedig küldetett Ninivébe, világ teremtéſe után, mint egy 3197-dik eſztendö tájban. De úgy tetſzik, hogy Jónás Profétáláſa még ennél-is elöbb vólt, a' mint 4. Reg. 14. v. 25. ſajdéthatni. Mert a' midön Joás uralkodnék, és az Iſrael népe a' Syruſok által nyomorgattatnék, és nem-is vólna, honnét várhatnának ſegétséget, Jónás meg-jövendölte, hogy Joásnak fia Jeroboam fogná a' népet ſzabaditani, a' mint bé-is tellyeſedett, minek utánna Királyságra emeltetett. Anno Mundi 3179.

Jónás pedig vala a' Geth-Tzepher nemzetségéből, a' mint fel vagyon jegyezve 4. Reg. 14. v. 25. Zabulon városából. Joſue. 19. v. 13. E' vólt egyedül a' Profétàk közül, a' ki a' Pogányok közé küldetett, melly hivatallyával példázta a' Kriſtuſt; és abban-is példája vólt, hogy valamint ö harmad nap vólt a' Tzethal gyomrában, és harmad nap ötet ki-okádta, úgy a' Kriſtus harmad napra fel-támada.

I. RÉSZ.

Jónás az Iſtentöl Ninivébe küldettetvén prédikállani, hajón Tárſis-felé ſzalad az Úr ſzine elöl; de ſzélvész támadván ſorsot vetnek a' hajóban, ki miatt vólna a' ſzélvész; és Jónást a' tengerbe vetik, 's meg-áll a' ſzélvész.

A

1. És lön az Úr igéje Jónáshoz az Amati fiához, mondván:

2. Kelly-fel, és eredgy Ninivébe a' nagy várasba, és prédikálly abban: mert fel-hatott elömbe az ö gonoſzsága.

3. És fel-kele Jónás, hogy Tarſisba futna az Úr ſzine elött, és alá-méne Joppéba, és találá Tarſisba-menö hajót: és meg-adá annak a' hajó-bérét, és bé-méne abba, hogy el-menne vélek Tarſisba az Úr ſzine elött.

4. Az Úr pedig nagy ſzelet botsáta a' tengerre: és nagy ſzél-vész lön a' tengeren, és a' hajó az el-romláſnak veſzedelmére juta.

B

5. És meg-félemlének a' hajóſok, és kiáltának a' férfiak az ö iſtenekhez: és béhányák az edényeket, a' mellyek a' hajóban valának, a' tengerbe, hogy meg-könnyebbitetnék azoktól: és Jónás alá-méne a' hajónak belsö réſzeire, és aluſzik vala mély álommal.

6. És hozzája járúla a' kormányos, és monda néki: Mit aluſzol te illy igen? kelly-fel, hijad ſegétségül a' te Iſtenedet, talám meg-emlekezik az Iſten mi rólunk, és el nem veſzünk.

7. És monda egyik férfiú az ö társának: Jertek-el, és veſsünk ſorſot, és tudgyuk-meg, miért vagyon ez a' veſzedelem rajtunk. És ſorſot vetének, és a' ſors Jónáſra eſék.

8. És mondának néki: Jelentſd-meg nékünk mi okért vagyon-e veſzedelem rajtunk: mi dolgos vagy? hová való vagy, és hová mégy? a' vagy mitſoda nép-közül vagy te?

9. És monda nékik: Én zſidó vagyok, és a' menynek Urát Iſtenét félem én, a' ki a' tengert, és a' ſzárazt teremtette.

10. És meg-félemlének a' férfiak nagy félelemmel, és mondának néki: Mit tſelekedtél? (mert meg-tudák a' férfiak, hogy az Úr ſzine elött futna, mert meg-jelentette vala nékik.)

11. És mondának néki: Mit mivellyünk veled, hogy meg-ſzünnyék a' tenger mi tölünk? mert a' tenger nevekedik, és dagad vala.

D

12. És monda nékik: Fogjatok engem, és veſſetek a' tengerbe, és meg-ſzünik a' tenger töletek: mert én tudom, hogy én éretem jött e' nagy ſzélvész reátok.

13. És eveznek vala a' férfiak, hogy a'

szárazra jutnának, és nem lehete: mert a' tenger nevekedik, és dagad vala ö ellenek.

14. És kiáltának az Úrhoz, és mondának: Kérünk Uram, ne veszszünk-el e' férfiúnak lelkeért, és ne vesd reánk az ártatlan vért: mert te Uram, a' mint akartad, úgy tselekedtél.

15. És fogák Jónást, és a' tengerbe veték: és meg-álla a' tenger az ö habozásától.

16. És félék a' férfiak nagy félelemmel az Urat, és áldozatokat áldozának az Úrnak, és fogadásokat fogadának.

II. RÉSZ.

Jónás a' tzet-haltól el-nyelettetvén, 's harmad-napig lévén a' gyomrában, könyörög az Istennek, és harmad-nap múlván kivettetik a' szárazra.

1. És az Úr egy nagy halat készite, hogy el-nyelné Jónást: * és lön Jónás a' hal gyomrában három nap, és három éjjel.

2. És imádkozék Jónás az ö Urához Istenéhez a' hal gyomrából.

3. És monda, * Kiálték az én háborúságomból az Úrhoz, és meg-halgata engem: a' pokolnak hasából kiálték, és meg-halgatád az én szómat.

4. És bé-vetettél engem a' mélységbe a' tenger közepibe, és a' viz környül-vött engem: minden te örvényid, és habjaid általmentek rajtam.

5. És én mondék: El-vettettem a' te szemeid-elöl: mindazáltal ismég meg-látom a' te szent templomodat.

6. * Környül-vöttek engem a' vizek mind a' lelkem-ig: a' mélység bé-sántzolt engem, a' tenger bé-buritotta a' fejemet.

7. A' hegyeknek fenekire alá-szállottam: a' földnek zárjai bé-rekesztettek engem örökké: és fel-emeled a' rothadásból az én életemet, én Uram Istenem.

8. Mikor szorongattatnék én bennem az én lelkem, az Úrról meg-emlekeztem: hogy hozzád mennyen az én imádságom a' te szent templomodba.

9. A' kik a' hiuságokat heában örizik, az ö irgalmasságokat el-hadgyák.

10. Én pedig a' ditséretnek szavával áldozom néked: valamiket fogadtam, megadom a' szabadúlásért az Úrnak.

11. És meg-mondá az Úr a' halnak: és ki-okádá Jónást a' szárazra.

III. RÉSZ.

Ismét Ninivébe küldi az Ur Jónást prédikálni, kik az ö prédikátziójára meg-térnek, és az Istent meg-engesztelik.

1. És lön az Úr igéje Jónáshoz másodszor, mondván:

2. Kelly-fel, és eredgy Ninivébe a' nagy városba: és prédikállyad ott a' beszédet, a' mellyet én néked szóllok.

3. És fel-kele Jónás, és Ninivébe méne az Úr igéje szerént: és Nínive nagy város vala harmad napi-járó földnyi.

4. És bé-kezde menni Jónás a' városba egy napi-járó földön: és kiálta, és monda: Még negyven nap vagyon, és Nínive el-süllyed.

5. * Hivének a' Ninivei férfiak az Istenben, és böjtöt hirdetének, és zsákokba öltözének a' nagytól-fogva mind a' kitsinyig.

6. És el-juta az ige a' Ninivei Királyhoz: és fel-kele az ö Királyi-székéből, és le-veté magáról az ö ruházattyát, és zsákba öltözék, és a' hamuba üle.

7. És meg-kiáltá, és monda Ninivében a' Királynak, és az ö fejedelminek szájából, mondván: Sem az emberek, sem a' barmok, sem az ökrök, sem a' juhok, semmit ne kóstollyanak: se ne legelteséenek, se vizet ne igyanak.

8. És zsákokkal födöztessenek-bé az emberek, és a' barmok, és kiáltsanak az Úrhoz erössen, és térjen-meg a' férfiú az ö gonosz útáról, és a' hamisságból, melly az ö kezökben vagyon.

9. * Ki tudgya ha talám meg-tér, és megkegyelmez az Isten: és meg-tér az ö haragjának búsulásától, és el nem veszünk?

10. És látá az Isten az ö tselekedeteket, hogy meg-tértek az ö gonosz útokról: és meg-engedé az Isten a' gonoszt, mellyet szóllott vala hogy tselekednék vélek, és meg nem tselekedé.

IV. RÉSZ.

Látván Jónás a' Nínive-bélieknek meg-maradását, haragszik, hogy az Ur el nem veszteté öket: és halált kiván magának: de az Isten egy folyó borostyán példájaalatt, ki egy kevessé zöldellett, 's azután meg-száradott, meg-mutattya néki, hogy valamint oknélkül haragszik a' boroslyánra, úgy ok nélkül haragszik a' Nínive-bélieke; kik között többen vannak mégszáz húszezernél, kik nem vétettek az Ur ellen.

1. És meg-búsula Jónás nagy búsulással, és meg-haraguvék:

2. És imádkozék az Úrnak, és monda: Kérlek Uram, vallyon nem ez-e az én igém, még mikor az én földemben vólnék? ezért vöm eleit, hogy Tarsisba futnék. * mert tudom, hogy te kegyelmes, és irgalmas Isten vagy, hoszszú-türö, és sok könyörületességü, és meg-engeded a' gonoszságot.

3. És most Uram vedd-el kérlek az én lelkemet tölem: mert jobb nékem a' halál, hogy sem az élet.

4. És monda az Úr: Véled-e, hogy méltán haragszol te?

* *Mat.* 12. c. 40. *Jon.* 1. 16. c. 4. *Luc.* 11. 30. 1. *Cor.* 15. a. 4. *Phil.* 3. 19. a. 2.

* *Mat.* 12. c. 41. *Luc.* 11. c. 32.

* *Jer.* 28. b. 11. *Joan.* 2. c. 14.

* *Pſal.* 85. a. 5. *Joel.* 2. c. 13.

C

5. És ki-méne Jónás a' városból, és le-üle Nap-keletre a' város ellénébe: és hajlékot tsinála ott magának, és az alatt ül vala az árnyékban, miglen látná mi történnék a' városon.

6. És az Úr Isten egy borostyán-fát készíte, és fel-nevelkedék a' Jónás feje fölött, hogy árnyék lenne az ö feje fölött, és óltalmazná ötet (mert meg-fáradott vala) és örüle Jónás a' borostyán-fának, nagy örömmel.

7. És az Isten egy férget alkota viradtakor másod nap: és meg-rágá a' borostyánfát, és el-szárada.

8. És mikor fel-költ vólna a' Nap, parantsola az Úr a' meleg, és sütö szélnek: és a' Nap a' Jónás fejét süté, és hevülni kezde: és kéré az ö lelkének, hogy meg-halna, és monda: Jobb nékem meg-halnom, hogysem élnem.

9. És monda az Úr Jónásnak: Véled-e, D hogy méltán haragszol te a' borostyán-fáért? És monda: Méltán haragszom mind halálig:

10. És monda az Úr: Te a' borostyánfán bánkodol a' mellyen nem munkálkodtál, se nem nevelted. Melly egy éjjel lött, és egy éjjel el-veszett.

11. És én ne engedjek-e meg Ninivének a' nagy városnak, mellyben többen vannak száz húsz-ezér embernél, a' kik nem tudgyák mitsoda külömbség légyen az ö jobb 's bal kezök között, és sok barmok?

MIKÆÁS PROFÉTÁLÁSA.

Mikæás az elöbb-említett Profétákkal majd egy-üdös vólt, kiváltképen Isaiással; mert mind irásával, mind irásának módgyával igen hasonlót hozzá. Joathan Király idejében profétált, kinek királysága esett világ teremtése után 3246. esztendöben, és ennek királysága után, két utánna következendö Királyoknak idejében, együtt Oseással, és Isaiással. Melly két Királyok közül Ezekiás vólt az utólsó, és életét végezte-el világ teremtése után 3306. Irásában az idegen Istenek imádását dorgállya fö-képen, mind az Júda, mind az Israel nemzetségében: mellyért mind a' két nemzetségnek romlásáról jövendöt mond. Az Israel nemzetségének jövendöli, hogy az Assyriusoktól megrontatnak, a' Júda pedig a' Káldæusoktól. Az után pedig örömöt hirdet; hogy tudni-illik Tzyrustól meg-vigasztaltatván, szabadságot fognak nyerni; úgy hasonlóképen annak idejében, a' Kristus által, ki Bethlehemben fog születni, a' bünnek, ördögnek, és Testnek rabságából meg fognak szabadúlni.

I. RÉSZ.

Meg-mondván a' maga nevét 's jövendölésének idejét, fenyegeti Samariát, és Jerusalemet veszedelemmel, és rabsággal bálványozásokért: 's az-után sírattya öket, és sírásra inti.

A

1. Az Úr igéje, melly a' Morásti Mikæáshoz lött, Joatámnak, Akáznak, és Ezekiásnak a' Júda Királyinak napjaiban: mellyet Samária, és Jerusalem-felöl látott.

* *Isa.26. d.21.*

2. * Hallyátok-meg minden népek, és figyelmezzen a' föld, és annak tellyes vólta: és légyen az Úr Isten néktek bizonyságúl, az Úr az ö szent templomából.

* *Deut. 32. Isa. 1. a.2.*

B

3. * Mert imé az Úr ki-jö az ö helyéböl: és alá szálla, és meg-tapodgya a' földnek magasságit.

4. És meg-emésztödnek a' hegyek ö-alatta, és a' völgyek meg-repedeznek mint a' viasz a' tüz-elöt, és mint a' vizek melyek a' meredekröl folynak.

5. A' Jákob vétkeért mind ez, és az Israel házának büneiért. Mitsoda a' Jákob vétke? nem Samária-e? és mellyek a' Júda magas-helyei? nem Jerusalem-e?

6. És ollyanná tészem Samariát mint a' kö-rakást a' mezöben mikor a' szölö plántálatik: és le-vonszom a' völgybe az ö köveit, és az ö fondamentomit ki-mutatom.

7. És minden ö faragott képei el-vagdaltatnak, és minden ö nyereségi meg-égettetnek tüzzel, és minden ö bálványit veszedelemre vetem: mert a' kurvának jutalmából gyüjtettenek, és a' kurvának jutalmára viszsza térnek.

8. Ezen sirok, és orditok: ruhátalan, és mezitelen járok: síráſt téſzek mint a' sárkányok, és keſergéſt mint a' ſtrutz-madarak.

9. Mert reménység nélkül-való az ö tſapáſa, mert el-érkezett ſzinten Judáig, megillette az én népemnek kapuját mind Jeruſalem-ig.

10. Getbe ne hirdeſsétek, köny-hullatáſokkal ne ſirjatok, a' porrá-lött házban porral hintsétek-meg magatokat.

11. És mennyetek-el a' Szépnek lakói, gyalázattal meg-ſzégyenitetvén: nem mentki a' melly a' ki-menetelben lakik: ti töletek véſzen ſiráſt a' ſzomſzéd Ház, melly meg-állott ö-magán.

12. Mert jóra erötlenült-meg, a' ki keſerüségekben lakik: mert alá-ſzállott a' veſzedelem az Úrtól a' Jeruſalem kapujára.

13. A' ſzekér zörgésén álmélkodik a' Lakis lakója: a' Sion leánya bünének kezdeti, mert te benned találtattak az Iſrael vétkei.

14. Az-okáért nyargalókat küld Getnek örökségére: a' hazugságnak háza az Iſrael Királyinak meg-tſalásara.

15. Még örököſt hozok néked a' ki Maresában lakol: Odollam-ig el-mégyen az Iſrael ditsösége.

16. Kopaſzitaſsál-meg, és nyiretteſsél-meg a' te gyönyörüségednek fiaiért: terjeſzdki a' te kopaſzságodat mint a' ſas: mert fogva vitettenek te belöled.

II. RÉSZ.

Elö-ſzámlálván a' népnek ſok ſzemtelenségit, tudni-illik, igazságtalanságát, kegyetlenségét, álnokságát, ragadozását, veſzedelmet jövendöl; mindazonáltal Jákob maradéki öſzve-gyüjtetnek.

1. Jaj a'kik haſzontalant gondoltok, és gonoſzt tſelekeſztek a' ti ágyas-házatokban: a' reggeli világoſságnál tſelekeſzik azt, mert az Iſten ellen vagyon az ö kezek.

2. És meg-kivánták a' mezöket, és erö-ſzakkal vötték-el, és el-kóborlották a' házakat, és törvénytelenkednek vala a' férfi ellen, és azt ö háza ellen; a' férfi ellen, és az ö öröksége ellen.

3. Az-okáért ezeket mondgya az Úr: Imé én gonoſzt gondolok e' nemzetség ellen: mellyböl ki nem vonnyátok a' ti nyakatokat, és nem jártok kevélyen, mert igen gonoſz idö vagyon.

4. Az napon példa-beſzéd költetik ti-rólatok, és ének énekeltetik gyönyörüséggel, mondván: Puſztúláſſal el-puſztúltunk: az én népemnek réſze el-változott: mi-képen távozik-el tolem, holott viſzſza-jö, a' ki a' mi tartományinkat el-oſzſza?

5. Az-okáért nem léſzen néked a' ki az Úr gyüleközetiben az örökséget ſorſsal el-oſzſza.

6. Ne ſzóllyatok ſzólván: Nem tsöpög ezekre, nem ragadgya-meg a' gyalázat.

7. Azt mondgya a' Jákob háza: Vallyon meg-rövidült-e az Úr lelke, a' vagy illyenek-e az ö gondolati? Nem jók-e az én beſzédim azzal, a' ki igazán jár?

8. És az én népem ellenkedve ellenségül támadott: a' dolmány-fölött a' paláſtot el-vontátok: és azokat, a' kik együgyüen mennek vala által, a' hartzra téritettétek.

9. Az én népemnek feleségét ki-üztétek az ö gyönyörüséges házokból: azoknak kitſinyitöl el-vöttétek az én ditséretemet örökké.

10. Kellyetek-fel, és mennyetek-el, mert nints itt nyugodalmotok: az ö tiſztátalanságáért meg-vész igen gonoſz rothadáſſal.

11. Bár ne vólnék profétáló lelkü férfi, és bár inkább hazugságot ſzóllanék: bort tsöpögök néked, és réſzegséget: és ez a' nép léſzen a' kire fog tsöpögni.

12. Mindeneſtöl fogva egybe-gyüjtlek téged Jákob: egybe-hozom az Iſrael maradékit, együvé téſzem ötet mint a' nyájat az akolba, mint a' juhot az iſtállók-közepibe, tolyongani fognak az embereknek ſokaságok miatt.

13. Mert fel-mégyen az útat-nyitó ö elöttök: el-oſztyák, és által-mennek a' kapun, és bé-mennek azon: és által mégyen az ö Királyok ö elöttök, és az Úr léſzen ö elöttök.

III. RÉSZ.

A' Fejedelmeknek, Biráknak, hamis Profétáknak, és Papoknak gonoſzságok miatt Jeruſalemet el-törli.

1. És mondék: Halgaſsátok-meg Jákob fejedelmi, és Iſrael házának hadnagyi: Vallyon nem ti tiſztetek-e tudni az itéletet.

2. A' kik gyülölitek a' jót, és ſzeretitek a' gonoſzt: a' kik eröſzakkal el-vonnyátok azoknak böröket ö-rólok, és az ö húſokat az ö tſontyokról?

3. A' kik meg-ötték az én népem húsát, és az ö böröket azon felyül le-vonták: és a' tſontyokat meg-törték, és meg-vagdalták mint az üſtben, és mint a' fazékban a' húſt.

4. Akkor kiáltanak az Úrhoz, és nem halgattya-meg öket: és el-rejti az ö ortzáját tölök abban az idöben, a' mint, hogy latrúl tſelekedtek az ö találmányokban.

5. Ezeket mondgya az Úr a' profétáknak ellen, a' kik el-hitetik az én népemet: a' kik harapdálnak az ö fogokkal, és békeséget hirdetnek, és ha valaki nem ád valamit ſzájokba, hadat készitnek ellene.

6. Az-okáért az étſzaka néktek a' látásért léſzen, és a' ſetétség néktek a' jövendölésért: és el-enyészik a' Nap a' profétáknak, és meg-ſetétül a' nap ö nékik.

7. És meg-ſzégyenülnek a' kik látáſokat

látnak, és meg-szégyenülnek a' jövendölök: és bé-födik minnyájan az ortzájokat, mert nints felelet az Istentöl.

8. Mindazáltal én bé-tellyesedtem az Úr lelkének erösségével, az itélettel, és a' hatalommal: hogy hirdessem Jákobnak az ö vétkét, és Israelnek az ö bünét.

9. Halgassátok ezt Jákob házának fejedelmi, és Israel házának itélö birái: a' kik útállyátok az itéletet, és minden igazságokat el-forditotok.

D 10. A' kik vérekkel épititek Siont, és Jerusalemet hamissággal.

* *Ezec. 22. f. 27. Soph. 3. a. 3.* 11. * Az ö fejedelmi ajándékokért itélnek vala, és az ö papjai jutalomért tanitnak vala, és a' profétái pénzért jövendölnek vala: és az Úrra támaszkodnak vala, mondván: Vallyon nem mi-közöttünk vagyon-e az Úr? nem jönek reánk a' veszedelmek.

* *Jer. 26 f. 18.* 12. Az-okáért, ti-miattatok, * Sion mint egy szántó-föld meg-szántatik, és Jerusalem mint egy rakás-kö lészen, és a' templom hegye az erdöknek magasságivá.

IV. RÉSZ.

A' hegynek példája alatt jelenti a' Krisztus Anyaszentegyházát; mellybe sok nemzetek gyülnek, és tsendességben élnek: vigasztallya Siont, hogy a' fogságból ki-szabadúl, és boszszút áll ellenségin.

A 1. És lészen: * Az utólsó napokon elkészitetik az Úr házának hegye a' hegyek tetején, és magas a' halmokon: és hozzája gyülnek a' népek.

* *Isai. 2. a. 2.* 2. És sietnek sok nemzetségek, és azt mondgyák: Jertek-el, mennyünk-fel az Úr hegyére, és a' Jákob Istenének házához: és meg-tanit minket az ö útaira, és az ö ösvényin járunk: mert Sionból mégyen-ki a' törvény, és az Úr igéje Jerusalemböl.

B 3. És itéletet tészen a' sok népek között, és meg-feddi az erös nemzetségeket nagy messzire: és el-vagdallyák az ö kardgyokat szántó-vasaknak, és az ö dárdájokat kapáknak: nem vonszon a' nemzetség a' nemzetség ellen fegyvert: és nem tanúlnak többé hadakozni.

4. És a' férfiú az ö szölö-töve alatt fogúlni, és az ö füge-fája alatt, és nem lészen a' ki meg-ijeszsze: mert a' seregek Urának szája szóllott.

5. Mert minden népek ki-ki az ö Istene nevében járnak: mi pedig a' mi Urunk Istenünk nevében járunk örökké, és tovább.

6. Azon a' napon, úgy-mond az Úr, egybe gyüjtöm a' sántát: és azt, a' kit ki-vetettem vala, egybe-szedem; és a' kit meg-nyomorgattam vala:

C * *Sopl. 3. d. 19. Luc. 1. c. 33.* 7. * És a' sántát a' maradékok közé tészem: és azt, a' ki meg-faradott vala, erös nemzetséggé: * és országol az Úr ö rajtok a' Sion hegyén, mostantól fogva mind örökké.

* *Dan. 7. d. 14.* 8. És te a' nyájnak ködös tornya Sionnak leánya szintén hozzád érkezik: és el-jö az elsö hatalom, a' Jerusalem leányának országa.

9. Most a' bánat miatt miért vonszodöszve magadat? vallyon nints-e néked Királyod? vagy el-veszett-e a' te tanátsadód, mert környül-vött téged a' fájdalom mint a' szülöt?

10. Bánkodgyál-, és szorgalmatoskodgyál Sionnak leánya mint a' szülö: mert most kimégy a' várasból, és a' mezön lakol, és elmégy Babylon-ig: ott meg-szabaditatol, ott szabadit-meg téged az Úr a' te ellenségid kezéböl.

11. És most öszve-gyültek ellened sok nemzetségek, kik azt mondgyák: Kövessésék-meg: és nézzen Sionra a' mi szemünk. D

12. Ök pedig nem tudták az Úr gondolatit, és nem értették az ö tanátsát: hogy öszve-gyüjtötte öket mint a' szérübe a' szénát.

13. Kelly-fel, és tsépelly Sionnak leánya: mert a' te szarvadat vassá tészem, és a' körmeidet rézzé tészem: és meg-rontasz sok népeket, és az Úrnak áldozod az ö ragadományokat, és azoknak erösségét az egész föld Urának.

V. RÉSZ.

Jerusalemnek pusztúlása, és Krisztusnak Bethlehemben születése jövendöltetik: Israelnek maradéka fel-magasztaltatik; ellenségi meg-rontatnak, és a' bálványozás ki-gyomláltatik.

A 1. Most pusztitatol-el tolvajnak leánya: meg-szállottak minket, veszszövel verik az Israel itélö-birájának ortzáját.

* *Mat. 2. a. 6. Joan. 7. f. 42.* 2. * És TE EFRATÁNAK BETLEHEME kitsiny a' Júdának ezeri között: te belöled származik nékem a' ki uralkodó légyen Israelben, és annak ki-jövétele eleitöl fogva, az örök napoktól-fogva.

3. Az-okáért meg-hadgya öket az ideig, B mellyben a' szülö szülni fog: és az ö attyafiainak maradéki meg-térnek az Israel fiaihoz.

4. És meg-áll, és legeltet az Úrnak erösségével, az ö Urának Istenének nagyságos nevével: és meg-térnek, mert most magasztaltatik-fel a' földnek határi-ig.

5. És ez, békeség lészen: mikor el-jö az Assyrius a' mi földünkre, és mikor a' mi házainkba lépik: és ö-ellene hét pásztort támasztunk, és nyóltz fö-embert.

6. És birják az Assur földét fegyverrel, és a' Nemrod földét az ö dárdáival: és megszabadit az Assurtól mikor el-jö a' mi földünkre, és mikor a' mi határunkba lépik. C

7. És lésznek a' Jákob maradéki a' sok népek között, mint az Úrtól-való harmat,

és mint a' tsöppök a' füvön, melly nem várja a' férfiat, és nem várakozik az emberek fiaira.

8. És léſznek a' Jákob maradéki a' Pogányoknál a' ſok népek között, mint az oroſzlány az erdei vadak között, és mint az oroſzlány-kölyke a' juhok nyájai-között: ki midön által-mégyen, és el-tapodgya, és megfogja, nints a' ki meg-ſzabadittſa.

9. Fel-magaſztaltatik kezed a' te ellenségiden, és minden ellenségid el-veſznek.

10. És léſzen az napon, úgy-mond az Úr: El-vészem a' te lovaidat közüled, és el-veſztem a' te ſzekereidet.

11. És el-veſztem a' te földednek váraſit, és el-rontom minden erösségidet, és el-veſzem a' varázslásokat a' te kezedből, és jövendöléſek nem léſznek te benned.

12. És el-veſztem a' te faragott képeidet, és a' te álló oſzlopidat közüled: és nem imádod többé a' te kezeid alkotmányit.

13. És ki-irtom a' te berkeidet te-belöled: és meg-rontom a' te váraſidat.

14. És boſzſzút-állok haragomban, és búſulásomban minden nemzetségeken, a' kik meg nem halgattak.

VI. RÉSZ.

Sok jótéteményit elö-hozván az Úr, ſzemekre hánnya háláadatlanságokat, meg-mutatván a' jót a' népnek, 's meg-jelentvén mit kivánna a' néptöl, de az igazságtalanságokért, és más vétkekért el-veſzti öket.

1. HALLYÁTOK-meg a' miket az Úr ſzóll: Kelly-fel, vetekedgyél törvénnyel a' hegyek ellen, és hallyák-meg a' halmok a' te ſzódat.

2. Hallyák-meg a' hegyek az Úr itéletit, és a' földnek erös fondamentomi: mert az Úrnak törvénye vagyon az ö népével, és Iſraellel pöröl.

3. * Én népem, mit miveltem néked, vagy miben búſitottalak téged? felelly-meg nékem.

4. Azzal-e hogy ki-hoztalak téged Egyiptus földéből, és a' ſzolgák házából ki-ſzabaditottalak téged: és el-küldöttem a' te ſzined-elött Moyſeſt, és Áaront, és Máriát?

5. * Én népem, emlekezzél meg kérlek, mit gondolt Bálak a' Móab Királya, és mit felelt néki Bálaám a' Béor fia, Setimtöl-fogva Galgalá-ig, hogy meg-iſmérnéd az Úr igazságit.

6. Mitſoda méltó dolgot mutaſſak-bé az Úrnak? meg-hajtſam-e térdemet a' fölséges Iſtennek? Vallyon épen-égö áldozatokat áldozzam-e néki, és eſztendös borjúkat?

7. Vallyon meg-engeſzteltethetik-e az Úr ezer koſokkal, vagy ſok ezer kövér bakokkal? vallyon az én elsö-ſzülöttemet adom-e a' vétkemért, az én méhem gyümöltsét a' lelkemnek büneért?

8. Meg-jelentem néked, o ember, mi légyen a' jó, és mit kivánnyon az Úr töled: Nyilván, hogy itéletet tſelekedgyél, és ſzereſsed az irgalmaſságot, és ſzorgalmatoſon járj a' te Iſteneddel.

9. Az Úr ſzava a' váraſra kiált, és ſzabadúlaſok léſzen a' te nevedet-félöknek: Hallyátok-meg nemzetségek, és ki javallya azt?

10. Még-is tüz az Iſtentelennek házában, a' hamiſságnak kintſei, és a' kiſſebb mértek teli haraggal.

11. Vallyon igazlom-e a' hamis mértéket, és a' zſatskóban az álnok fontot;

12. Mellyek által az o gazdagi bé-töltek hamiſsággal, és az ö lakói hazugságot ſzóllottak, és az ö nyelvök tſalárd az ö ſzájokban.

13. Én-is azért meg-kezdettelek téged verni veſzedelemmel a' te büneidért.

14. Észel te, és meg nem elégedel: és a' te meg-alázáſod közepetted léſzen: és megfogod, és meg nem ſzabaditod: és a' kiket meg-ſzabaditaſz, fegyver alá adom.

15. * Te vetſz, és le nem aratod: te nyomod az olaj-magot, és nem kenettetel meg olajjal; és muſtot, és bort nem iſzol.

16. És meg-örizted az Amri parantſolatit, és az Akab házának minden tſelekedetit; és azoknak akarattyokon jártál, hogy veſzedelemre adnálak téged, és a' benne-lakókat süvoltéſre, és az én népemnek gyalázattyát fogjátok hordozni.

VII. RÉSZ.

Panaſzolkodván az igazaknak kevés váltokról, meg-mutattya, hogy az emberben ne bizzunk, hanem az Iſtenben; ki könyörülni fog Sionon, ellenségét meg-ſzégyenitvén, viſzſza-téríti magához, bé-töltvén igéretit.

1. JAJ nékem, mert ollyanná löttem mint a' ki öſzſzel ſzedegeti a' ſzüretnek gerezdit: nints ételre-valo gerezd, elö-érö fügéket kivánt az én lelkem.

2. El-veſzett a' ſzent a' földröl, és igaz az emberek között nintſen: minnyájan a' vér után leſelkednek, a' férfiú az attyafiát halálra vadáſzſza.

3. Az ö kezeknek gonoſzságát jónak mondgyák: a' fejedelem kivánnya, és az itélöbiró meg-adgya: és a' nagy a' maga lelkének kivánságát beſzéllette, és meg-háboritották azt.

4. A' ki leg-jobb közöttök, olly mint a' ſzeder-tövis: és a' ki igaz, mint a' sövénynek töviſſe. A' te ör-állásodnak napja, a' te látogatáſod el-jött: moſt léſzen az ö puſztuláſok.

5. Ne hidgyetek barátotoknak: és ne biz

Deut. 28. d. 38. Agg. 1. b. 6.

zatok a' hadnagyban: attól, a' ki a' te kebeledben alúszik, meg-örizd a' szádnak titkait.

B 6. * Mert a' fiú boszszúsággal illeti az attyát, és a' leány az annya ellen támad, a' menye az ö napa ellen: * és az ember ellenségi az ö háza népe.

* Mat. 10. c. 21.
* Mat. 10. d. 36.

7. Én pedig az Úrra nézek, meg-várom az én üdvözitö Istenemet: meg-hallgat engem az én Istenem.

8. Ne örvendezz rajtam én ellenségem, hogy im el-estem: fel-kelek, minek utánna a' setétben ülök, az Úr az én világosságom.

9. Az Úrnak haragját hordozom, mert vétkeztem ellene, mig nem az én ügyemet meg-itéli, és el-végezi az én törvényemet: ki-viszen engem a' világosságra, meg-látom az ö igazságát.

10. És meg-láttya az én ellenségem, és bé-buritatik szégyenséggel, a' ki azt mondgya nékem: Hol vagyon a' te Urad Istened? A' szemeim meg-láttyák ötet: majd el-tiportatik mint az útszáknak sára.

11. A' nap, hogy a' te gyepid meg-épitessenek: azon a' napon távúl lészen a' törvény.

C 12. Az napon te-hozzád-is jö Assurból, és az erös várasokig-is; és az erös várasoktól fogva a' folyó-vizig, és a' tengertöl a' tengerig, és a' hegytöl a' hegyig.

13. És a' föld el-pusztúl az ö lakói miatt, és azok gondolatinak gyümöltseért.

14. Legeltesd a' te népedet a' te veszszöddel, a' te örökségednek nyáját, a' kik egyedül laknak az erdöben, a' Karmélusnak közepin: legeltetnek Básánban, és Gálaádban a' régi napok szerént.

15. Az Egyiptus földéböl-való ki jövetelednek napjai szerént tsodákat mutatok néki.

16. Meg-láttyák a' Pogányok, és megszégyenülnek minden ö erejekben: a' kezöket a' szájokra tészik, az ö fülök siketek lésznek.

D 17. Nyalni fogják a' port mint a' kigyók, mint a' földi tsúszó-mászók meg-háborodnak az ö házokban: a' mi Urunkat Istenünket félik, és rettegnek töled.

18. * Kitsoda hozzád hasonló Isten, a' ki el-vészed a' hamissagot, és a' te örökséged maradékinak bünét el-halgatod? nem botsáttya reája többé az ö haragját, mert irgalmasságot akar.

* Jer. 10. a. 6. Act. 10. g. 43.

19. Meg-tér, és könyörül rajtunk: letészi a' mi hamisságinkat, és a' tenger mélységére veti minden bűneinket.

20. Igazságot tselekeszel Jákobbal, irgalmasságot Ábrahámmal: mellyekre meg-esküttél az atyáinknak régi napoktól-fogva.

NAHUM PROFÉTÁLÁSA.

I. RÉSZ.

Noha az Isten türö, és erejében nagy, mindazonáltal boszszút áll ellenségin, és haragjának senki ellene nem állhat: a' benne bizókat meg-szabadittya, el-rontván ellenségit.

A 1. A' Ninive terhe: az Eltzesei Náhum látásának könyve.

2. Buzgó-szeretö az Isten, és boszszú-álló az Úr: boszszú-álló az Úr, és nagy haragú: boszszü-álló az Úr az ö ellenségin, és haragszik ö az ö ellenségire.

3. Az Úr békével-türö, és nagy erejü, és meg-tisztitván nem hágy büntetetlen. Az Úr szél-vészben, és az ö útai forgó-szélben, és az ö lábainak pora a' ködök.

B 4. Meg-dorgállya a' tengert, és ki-száraztya azt: és minden folyó-vizeket megszárazt. Meg-erötlenült Básán, és Karmélus: és a' Libanus virágja meg-hervadt.

5. A' hegyek meg-indúltak ö-elötte, és a' halmok el-pusztúltak: és meg-rendült a' föld az ö szine elött, és a' föld kereksége, és minnyájan a' kik azon laknak.

6. Az ö haragja elött ki áll-meg? és ki áll ellene az ö haragja búsúlásának: az ö haragja ki-öntetett mint a' tüz: és a' köszik-lák el-olvadtak ö elötte.

7. Jó az Úr, és meg-erösit a' háborúságnak napján: és ismeri az ö benne-bizókat.

8. És a' folyó ár viz által, meg-emészti az ö helyét: és az ö ellenségit a' setétségek üldözik.

C 9. Mit gondoltok az Úr ellen? ö vet véget: nem lészen kettös háborúság.

10. Mert a' mint a' tövisek egy-mást meg-szorittyák, úgy az együtt ivóknak lakadalma: meg-emésztetnek mint a' tellyességgel el száradott pozdorja.

11. Te belöled mégyen-ki, a' ki gonoszt gondol az Úr ellen: törvény-szegést forgatván elméjében.

D 12. Ezeket mondgya az Úr: Ha tekélletesek lésznek, és igy sokan; úgy-is megnyirettetnek, és által mégyen: nyomorgattalak téged, és nem nyomorgatlak téged többé.

13. És most el-töröm az ö veszszejét a' te hátadról, és a' te köteleidet el-szaggatom.

14. És parantsolt ellened az Úr, nem vetnek a' te nevedben többé: a' te Istened házából ki-veszszem a' faragott, és öntött bálványt, te koporsóddá tészem, mert bötsülletlen vagy.

15. * Imé a' hegyeken a' békeség-hirdetöjének, és jelentöjének lábai: szenteld-meg Júda a' te innepidet, és add-meg a' te fogadásidat: mert többé által nem mégyen rajtad a' Béliál: mindenestöl el-veszett.

II. RÉSZ.

Mivel-hogy Ninivé várassa az Isten ellen felfuvalkodott, a' Káldæusoktól el-pusztitatik.

1. Fel-jött a' ki pusztittson elötted, a' ki örizze a' meg-szállást: nézzed az útat, erösitsd-meg az ágyékidat, vastagitsd-meg igen az erösségedet.

2. Mert meg-fizette az Úr a' Jákob kevélységét, mint az Israel kevélységét: mert a' pusztitók el-pusztitották öket, és az ö tsemetéjeket meg-veszztették.

3. Az ö erösinek paizsa tüzes, a' hadnak férfiai veres ruhákban: tüzesek a' szekérnek gyepüi az ö készületinek napján, és a' nyargalók el-szunnyadtak.

4. Az útakon meg-háborodtak: a' szekerek meg-ütköztek az útszákon: az ö tekintetek mint a' lámpások, mint a' futosó villámások.

5. Meg-emlekezik az ö erösiröl, el-esnek az ö útokban: sietséggel fel-mennek annak kö-falain, és el-készitetik az árnyékozó.

6. A' folyó-vizeknek kapui nyitva vannak, és a' templom földig le-rontatott.

7. És a' vitéz fogva vitetett: és az ö szolgálói keseregvén hajtatnak vala mint a' galambok, panaszolkodván az ö szivökben.

8. És a' Ninive vizei mint a' bév-vizü halas-tó: ök pedig el-futottak: állyatok-meg, állyatok-meg, és nints a' ki viszszatérjen.

9. Ragadozzátok-el az ezüstöt, ragadozzátok-el az aranyat: és nints vége a' gazdagságoknak minden kivánatos edényekben.

10. El-hányattatott, és el-vagdaltatott, és el-szaggattatott: és el-lankadott a' szív, és a' térdek el-szakaszkodtak, és el-fogyatkoztak minden vesék: és minnyájoknak orczájok mint a' fazéknak feketesége.

11. Hol vagyon az oroszlányok lakó-helye, és az oroszlány-kölykök elesége, a' hová el-ment az oroszlány hogy bé-menne oda, az oroszlány-kölyke, és nints a' ki meg-rettentse?

12. Az oroszlány elégségesen fogott az ö kölykeinek, és az ö nöstény-oroszlányinak meg-ölte: és meg-töltötte prédával az ö barlangit, és az ö tekünyö helyét ragadománnyal.

13. Imé én te ellened, úgy-mond a' seregek Ura, és meg-égetem mind a' füstig a' te szekereidet, és a' te oroszlányotskáidat meg-emészti a' fegyver: és ki-veszztem a' földröl a' te prédádat, és nem hallattatik többé a' te követidnek szava.

III. RÉSZ.

Ninivé várossa veszedelme házasság-törö személy példája alatt le-irattatik: a' mint Alexandria várossával történt a' Babylóniaiak miatt: és senki nem léjszen a' ki szánakodnék az ö veszedelmén.

1. Jaj a' vér-szopó városnak, minden hazug rakva prédálással: nem távozik-el töled a' ragadomány.

2. Az ostor tsattogása, 's a' kerék sebességének zörgése, és a' nyeritö lóé, és a' zörgö szekéré, és a' fel-ülö lovagé:

3. És a' tündöklö szablyáé, és a' villogó dárdáé, és a' meg-ölettetett sokaságé, és a' nagy romlásé: és nints vége a' hólt testeknek, és le-omlanak az ö testekben.

4. A' szép, és kedves kurva paráználkodásinak sokaságáért, és a' ki bübájos vólt, a' ki el-adta a' Pogányokat az ö paráználkodásival, és a' nemzetségeket az ö bü-bájosságival:

5. * Imé én te ellened, úgy-mond a' seregek Ura Istene, és fel-födözöm a' te szégyenségidet a' te ortzád elött, és meg-mutatom a' Pogányoknak a' te mezitelenségedet, és az országoknak a' te gyalázatodat.

6. És útálatosságokat hányok reád, és gyalázatokkal illetlek téged, és például tészlek téged.

7. És léjszen minden a' ki téged lát, elugrik töled, és azt mondgya: El pusztúlt Ninive: kitsoda tsóvállya éretted a' fejét? honnét keresek vigasztalót néked?

8. Vallyon jobb vagy-e te a' sok népü Alexandriánál, melly a' folyó-vizek között lakik? vizek vannak környüle: a' kinek gazdagsági, a' tenger; a' vizek, az ö falai.

9. Szeretseny-ország annak erösége, és Egyiptus, és nints vége: Afrika, és a' Libiaiak vóltak a' te segétséged.

10. De az-is szám-kivetésbe vitetett fogságra: az ö kis gyermeki a' földhöz veretettek minden útaknak kezdetin, és az ö nemessire sorsot vetettek, és minden fö-emberi békókba szegeztettek.

11. Te-is azért meg-részegülsz, és útálatos léjszsz: és segétséget kérsz az ellenségtöl.

12. Minden te erösségid mint a' füge-fák az ö elein-érö fügéivel: ha meg-rázattatnak, az évönek szájába esnek.

13. Imé a' te néped te benned aszszony' emberek: a' te ellenségidnek fel-nyittatnak

A *Ezec. 24. b. 9. Haba. 2. c. 11.*

B * *Isai. 47. a. 3.*

C

a' te földednek kapui, a' tüz meg-emészti a' te zárjaidat.

14. A' meg-szállásért vizet merits magadnak, épitsd-meg a' te erösségidet: menny-bé a' sárba, és nyomjad, és gyúrván fogd a' téglát.

15. Ott meg-észen téged a' tüz: el-veszsz fegyverrel, meg-emészt téged mint a'tserebogár; gyülly-össve mint a' tsere-bogár, sokasodgyál-meg mint a' sáska.

D 16. Többé tötted a' te kereskedésidet az ég tsillaginál: a' tsere-bogár ki-terjeszkedett, és el-röpült.

17. A' te örizöid mint a' sáskák: és a' te kitsinyid mint a' sáskák sáskái, mellyek a' sövényen ülnek-le a' hideg napon: a' Nap fel-támadott, és el-röpültek, és meg nem ismértetett azoknak a' helyök a' hol vóltak.

18. Szunnyadoztak a' te pásztorid, Assurnak Királya: el-temettetnek a' te fejedelmid: lappangott a' te néped a' hegyeken, és nints a' ki egybe-gyüjtse.

19. Nem homályos a' romlásod, igen gonosz a' te tsapásod: minnyájan a' kik hiredet hallották, egybe-kútsolták kezöket te rajtad: mert kitsodán nem járt valaha által a' te gonoszságod?

HABAKUK PROFÉTÁLÁSA.

Habakuk, a' mint Sz. Jeronymus magyarázza, annyit tészen, *Baj-vivó, Küszködö*, hogy senki a'Próféták közül nem szóllott olly méréssen az Istennek, mint ö. Ha ez a' Habakuk az, a' kit üstökénél-fogva el-ragadott az Angyal, és a' Dániel verme fölibe helyheztetett (annak itéli lenni Sz. Jeronymus, és Epifánius) tehát Náhum után sok idövel prédikállott. Mert a' miket prédikállott, azok Evilmerodák, Nabukodonosor fiának idejében történtek, a' ki világ teremtésének 3442dik esztendejében királykodott. Mellyböl azt hozzaki Sz. Jeronymus, hogy Babylóniában prédikállott. A' zsidók azt tartyák hogy, Seder-olámban: Teodoretus, Epifánius elöbb, tudni-illik, minek elötte a' két nemzetség fogságba vitettetnék: mert már közel vala az idö, hogy el-küldené reájok a' Káldæusokat a' mint meg vagyon irva: *Ecce ego suscitabo.* v. 6. A' vagy a' mint a' zsidóban vagyon: *Suscito Chaldæos*: Fölköltöm a' Káldæusokat. És a' tizedik versben szólván Nabukodonosor Királyról mondja: *Ipse de Regibus triumphabit* a' Királyok közül ö fog diadalmaskodni. Mellyekböl következik, hogy Joakim Király idejében profétált, kit Nabukodonosor Király meg-fogott, és fogságba vitt magával, világ teremtése után 3405. esztendöben. Annak okáért Habakuk majd egy idöben profétált Jeremiással. Panaszolkodik pedig a' zsidóknak gonosz életekröl: az-után jövendöt mond Jerusálem városának, a' Káldæusok által való el-pusztitásáról, a' zsidóknak romlásáról, Tzyrus Király által-való meg-szabadúlásáról; a' Krisztus által az egész emberi nemzetségnek szabadúlásáról. Be-fejezi könyvét, a' tudatlanságokért, az-az: a' maga, és a' népnek büneiért való könyörgéssel.

I. RÉSZ.

Tsodálkozik Habakuk a' gonoszaknak bóldog állapattyokon, kik az igazakon hatalmaskodnak: noha a' Káldæusok a' zsidókon uralkodván, nem az Istennek, hanem a' bálványoknak tulajdonitanák elö-meneteleket.

A 1. A' Terh, mellyet Habakuk Próféta látott.

2. Meddig kiáltok Uram, és meg nem halgatsz? üvöltök hozzád erösszakot szenvedvén, és meg nem szabaditasz?

3. Miért mutattad-meg nékem a' hamisságot 's a' munkát, hogy látnám a' prédát, és az ellenem-való hamisságot? és itélet lön, és hatalmasb ellen-mondás.

4. Az-okáért meg-szaggattatott a' törvény, és nem ment véghez az itélet: mert az istentelen eröt vészen az igaz ellen, azért mégyen-ki a' hamis itélet.

5. * Tekintsétek a' Pogányokra, és nézzétek - meg: tsodálkozzatok, és álmélkodgyatok: mert olly dolog lött a' ti napjaitokban, mellyet senki nem hiszen mikor megbeszéltetik.

6. Mert imé én fel - támasztom a' Káldæusokat, a' keserü, és gyors nemzetséget, ki a' föld széleségén jár, hogy birja a' nem ö hajlékit.

7. Iszonyú, és rettenetes: önnnön - magától vagyon az itélet, és az ö terhe ki - mégyen.

8. Könnyebbek a' párdutzoknál az ö lovai, és gyorsabbak az estveli farkasoknál; és el - széllyednek az ö lovagi: mert az ö lovagi meszszünnen jönek, röpülnek mint az ételre sietö sas.

9. Minnyájan prédáért jönek, az ö ortzájok sütö szél: és öszve - gyüjti mint a' fövényt, a' rabságot.

10. És ö a' Királyokon diadalmat vészen, és a' fejedelmek az ö tsúfjai lésznek: ö minden erösségen nevetni fog, és töltést hord - öszve, és meg - vészi azt.

11. Akkor el - változik a' lélek, és általmégyen, és le - esik: ez az ö istenének ereje.

12. Vallyon nem eleitöl fogva vagy-e tenén Uram Istenem, én szentem, és meg nem halunk? Uram, itéletre rendelted ötet: és erösnek fondáltad ötet, hogy meg - dorgálnád.

13. Tisztáik a' te szemeid, hogy ne lássad a' gonoszt; és nem nézhetsz a' hamisságra. Miért tekinteisz a' hamisság - tselekedökre, és halgatsz mikor az istentelen el - nyeli az igazbat nálánál?

14. És ollyanná tészed az embereket mint a' tenger halait, és mint a' tsúszó - mászót mellynek nints fejedelme.

15. Mindenestöl fel vonta azt a' horoggal, bé - vonta azt az ö varsájába, és öszve gyüjtötte az ö hálójába. Ezen örvendez, és vigad.

16. Az - okáért áldozik az ö varsájának: és áldozik a' maga hálójának: mert azokban kövéredett - meg az ö része, és az ö étke válogatott.

17. Ez okért terjeztette azért ki az ö varsáját, és soha nem kiméli a' Pogányokat meg - ölni.

II. RÉSZ.

Midön a' Próféta az Úrtól feleletet várna, parantsolatot vészen, hogy irja - fel a' látást, és békességesen várja végét. Babylonnak veszedelme le - irattatik; kitöl a' bálványok meg nem menthetik.

1. Az én vigyázó helyemen állok, és megállapodom az erösségen: és vigyázok, hogy lássam mit mond nékem, és mit felellyek az én vádolómnak.

2. És felele nékem az Úr, és monda: Ird meg a' látást, és világosan jegyezdfel azt táblákra, hogy könnyen általmennyen rajta a' ki azt olvasa.

3. Mert még a' látás távúl vagyon, és meg jelenik végtére, és nem hazud. Ha mulat, várjad ötet: mert el - jövén el - jö, és nem késik.

4. Imé a' ki hitlen, nem lészen igaz annak lelke önnön - magában: * az igaz pedig az ö hitével el.

5. És a' mint a' bor az ivót meg - tsallya: úgy lészen a' kevély férfiú, és nem tisztelteik: fel - tátotta mint a' pokol az ö lelkét: és ö mint a' halál, és bé nem telik: és magához gyüjt minden nemzetségeket, és magához gyüjt minden népeket.

6. Vallyon nem mondanak - e ezek minnyájan ö - felöle példa - beszédet, és homályos igékkel mesét róla: és ezt mondgyák: Jaj annak, a' ki sokasittya a' nem - övét? de meddig nehéziti - is maga - ellen a' sürö sárt?

7. Vallyon nem hirtelen támadnak - e fel a' kik téged mardossanak? és nem ébrednek - e fel a' téged - szaggatók, 's nem prédául lészsz - e azoknak?

8. Mivelhogy te sok nemzetségeket fosztottál, meg-fosztnak téged minnyájan a' kik meg - maradnak a' népek - közül: az embernek véreért, és a' váras földén, és minden benne - lakókon tött hamisságért.

9. Jaj a' ki gonosz fösvénységet gyüjt az ö házának, hogy magasan légyen az ö fészke, és azt állittya hogy meg - szabadúl a' gonosznak kezéből.

10. Gyalázatot gondoltál a' te házadnak, le - vagdaltál sok népeket, és vétkezett a' te lelked.

11. Mert a' kö a' falból ki - kiált: és a' fa, melly az épületek öszve - foglaláji - között vagyon, meg - felel.

12. * Jaj a' ki várast épit vérekkel, és várast készit hamissággal.

13. Vallyon ezek nem a' seregek Urától vannak - e? Mert a' népek a' sok tüzben munkálkodnak, és a' nemzetségek heában, és el - fogyatkoznak.

14. Mert bé - telik a' föld, hogy meg - ismérjék az Úr ditsöségét, mint a' tengert bé - buritó vizek.

15. Jaj a' ki italt ád barátyának belé eresztvén az ö epéjét, és meg - részegitvén hogy lássa annak mezitelenségét.

16. Meg - rakodtál gyalázattal a' ditsöségért: igyál te - is, és szunnyadgyál - el: környül-vészen téged az Úr jobb kezének pohára, és a' gyalázatnak okádása a' te ditsöségeden.

17. Mert a' Libanus hamisága bé - burit téged, és az oktalan - állatoknak el-pusztitása el - ijeszti öket az embernek vérekért, és a' földön, és a' városon, és minden benne-lakozókon tött hamisságért.

18. Mit használ a' faragott kép, hogy azt ki - faragta az ö alkotója, öntött bálvánnyá,

* *Joan. 3. d. 36. Rom. 1. b. 17. Gal. 3. b. 11. Heb. 10. d. 38.*

* *Ezech. 24. b. 9. Nah. 3. a. 1.*

és hamis képpé? mert az alkotmányban bizott az ö alkotója, hogy néma bálványokat tsinálna.

19. Jaj a' ki azt mondgya a' fának: Serkenny-fel: a' halgató könek; Kelly-fel. Vallyon tanithat-e az? Imé ez bé-buritatott arannyal, és ezüstel: és semmi lélek nints az ö belsö réfzeiben.

* *Pf.* 10. *b.* 4. 20. * Az Úr pedig az ö fzent templomában: halgafson az ö ortzája-elött az egéfz föld.

HABAKUK PROFÉTÁNAK imádsága a' Tudatlanságokért.

III. RÉSZ.

Habakuknak könyörgö éneke a' népért, fzólván a' büntetéfröl, és a' fzükségröl-is, melly a' földet el-fogja.

1. ÚRAM, hallottam a' te hiredet, és féltem.

A 2. Uram te a' alkotmányodat, az eftendöknek közepin elevenitsd-meg azt.

Az eftendöknek közepin meg-jelented: mikor meg-haragfzol, az irgalmafságról megemlekezel.

3. El-jö az Iften Dél-felöl, és a' fzent a' Fáran hegyéröl:

Bé-födte az egeket az ö ditsösége: és az ö ditséretivel tellyes a' föld.

4. Az ö fényefsége mint a' világofság léfzen: fzarvak az ö kezeiben:

5. Ott rejtetett-el az ö erösfége: *az ö ortzája-elött mégyen a' halál.

És az ördög ki-mégyen az ö lábai elött.

6. Fel-állott, és meg-mérte a' földet.

Meg-tekintette, és el-olvafztotta a' Pogányokat: és meg-romlottak a' világnak hegyei.

Meg-görbedtek a' világ halmai, az ö örökké-való útai-miatt.

7. A' hamifságért láttam a' Szeretfeny-orfzág fatorit, meg-háboritatnak a' Mádian

B földének bör-hajléki.

8. Vallyon a' folyó-vizek-ellen haragudtál-e meg Uram? vagy a' folyóvizek-ellene a' te búfúlásod? vagy a' tenger-ellen-e a' te boszfzonkodásod?

Ki fel-ülfz a' te lovaidra, és a' te fzekereidben a' fzabaditás.

9. Fel-költvén fel-költöd a' te kézijadat, az esküvéfeket mellyeket a' nemzetségeknek fzóllottál.

10. A' földnek folyó-vizeit el-vágod: láttak téged, és bánkodtak a' hegyek: a' vizek örvénye el-ment.

A' mélység az ö fzózattyát adta: a' magafság fel-emelte az ö kezeit.

C 11. A' Nap 's a' hóld meg-állottak az ö lakó-helyekben, a' te nyilaidnak világofságával, el-mennek a' te villogó dárdádnak fényefsége-által.

12. Búfúlásodban meg-tapodod a' földet a' haragban el-rémited a' Pogányokat.

13. Ki-mentél a' te népednek fzabaditására, a' fzabaditásra a' te Kriftusoddal.

Meg-verted az iftentelennek házában a' föt: meg-mezitelenitetted az ö fondamentomát a' nyakáig.

14. Meg-átkoztad az ö királyi-páltzáit az ö hadakozóinak fejét, a' kik jöttek mint a' forgó-fzél engem elvefzteni.

Az ö örvendezéfek, mint azé a' ki megeméfzti a' fzegényt a' rejtekben.

D 15. Útat tsináltál a' tengeren a' te lovaidnak, a' fok vizeknek fárjában.

16. Hallottam, és meg-háborodott az én hafam: a' fzózat-miatt reszkettek az én ajakim.

Mennyen-bé a' rothadás az én tsontyaimba, és én-alattam ki-fakadgyon.

Hogy meg-nyúgodgyam a' háborúfagnak napján: hogy fel-mennyek a' mi fel-övedzett népünkhöz.

17. Meg a' füge-fa meg-nem virágzik: és nem léfzen gyümölts a' fzölökben.

Meg-tfal az olaj-fának terméfe: és a' fzántó-földek nem teremnek éléft.

Ki-vész az akolból a' juh: és nem léfzen barom a' jászoloknál.

18. Én pedig az Úrban örülök: és vigadok az Iftenben az én Jéfusomban.

19. Az Úr-Iften az én erösségem: és téfzi az én lábaimat mint a' fzarvasokét.

És a' gyözedelmes az én magas helyeimre viszen engem zsóltárokkal éneklöt.

SOFONIÁS PROFÉTÁLÁSA.

Sofoniás, Sz. Jeronimus magyarázattya fzerént, annyi, mint Deákúl, *Speculator Dei*, Istenröl elmélkedö: Fö Nemböl, úgymint Simeon nemzetségéből való. Josiás Király idejében profétált. Annak okáért Jeremiáffal egy üdöben, kihez igen hasonlit irásában, és mintha Jeremiás irásit fommában adná.

Inti a' Zſidókat, hogy a bálványozáſt, és egyéb gonoſságokat hagyják-el. Utólyára mint egy kárhoztattya öket, és több nemzeteket: utánna veti az Evangyeliomi igéreteket, úgymint a' nemzetségek hivattatását, az Anyaſzentegyháznak föl állétatását, bünöknek botsánattyát, a' Kriſtus által a' megſzenteltetéſt, és az örök életet.

I. RÉSZ.

Sofoniás jövendölésének ideje: ki elöſzör minden-féle bünösöket, de kiváltképen a' Zſidókat fenyegeti Iſtennek boſzſzú-állásával, az ö bálványozáſokért: Jeruſalem gyertyánál vizſgáltatik-meg, és melly rettenetes léſzen az Úr boſzſzújának napja.

A 1. Az Úr igéje, melly lött Sofoniáshoz a' Kuſi fiához, ki-Godolias fia, Jóſiáſnak az Ammon fiának a' Júda királyának napjaiban.

2. Egybegyüjtvén egybe-gyüjtök mindeneket a' föld ſzinéröl, úgy-mond az Úr.

3. Egybe-gyüjtvén az embert, és a' barmot, egybe-gyüjtvén az égi madarakat, és a' tenger halait: és az iſtenteleneknek romláſok léſzen: és el-veſztem az embereket a' föld ſzinéröl, úgy-mond az Úr.

4. És ki-nyújtom az én kezemet Júdára, és Jeruſalemnek minden lakóira: és el-veſztem e' helyröl a' Báal maradékit, és a' templom ſzolgainak nevöket a' papokkal;

B 5. És azokat a' kik a' heazatokon imádgyák az égnek ſeregét, és imádgyák, és esküſznek az Úrra, és esküſznek Melkomra.

6. És a' kik-el-fordúlnak az Úr hátamegöl, és a' kik nem kereſték az Urat, ſe nem tudakoztak felöle.

7. Halgaſsatok az Úr-Iſten ſzine elött: mert közel vagyon az Úr napja, mert elkéſzitette az Úr az áldozatot, el-rendelte az ö hivatalóſit.

8. És léſzen: az Úr áldozattyának napján, meg-látogatom a' fejedelmeket, és a' király fiait, és mind azokat a' kik idegen ruhába öltöztek:

9. És meg-látogatok mindent, a' ki kevélyen jár a' küſzöbön azon a' napon: a' kik bé-töltik az ö Urok Iſtenek házát hamiſsággal 's álnokſsággal.

C 10. És léſzen az napon, úgy-mond az Úr, kiáltáſnak ſzózattya a' hal kaputól-fogva, és orditás a' Máſodiktól-fogva, és nagy romlás a' halmok-felöl.

11. Ordittſatok Pilának lakói: halgatott Kánaánnak minden népe, el-veſztek minnyájan a' kiket az ezüſt környül-vött.

12. És léſzen az idöben: meg-vizſgálom Jeruſalemet ſzövétnekekkel: és meg-látogatom az ö gazokban-heverö férfiakat: kik azt mondgyák az ö ſzivökben: Nem tſelekeſzik jól az Úr, és nem tſelekeſzik gonoſzúl.

* Amos 5. c. 11. 13. És az ö eröſségek prédára kél, és az ö házok puſztúláſra: * és házakat épitnek, és nem lakják: és ſzölöket plántálnak, és nem iſznak azoknak borában.

14. Közel vagyon az Úrnak nagy napja, D közel vagyon, és igen gyors: az Úr napjának ſzava keſerü, meg-háborodik ott az erös.

* Jer. 30. a. 7. Joel. 2. c. 11. Amos 5. b. 18. 15. * Haragnak napja az a' nap, háboruſságnak, és ſzorongatáſnak napja, nyomoruſságnak, és nyavalyának napja, ſetétségnek, és homályoſságnak napja, ködnek, és ſorgó-ſzélnek napja,

16. Trombitának, és harſogáſnak napja az erös váraſok-ellen, és a' magas ſzegletekellen.

17. És meg-háborgatom az embereket, és járnak mint a' vakok, mert az Úrnak vétkeztenek: és ki-ontatik az ö vérek mint a' föld, és az ö teſtek mint a' ganéj.

* Ezec. 7. c. 18. * Inf. 3. b. 8. 18. * De az ö ezüſtök-is, és az ö aranyok ſem ſzabadithattya-meg öket az Úr haragjának napján: * az ö haragjának tüzétöl meg-emélztetik az egéſz föld, mert véget vét ſietséggel a' földnek minden lakóiban.

II. RÉSZ.

Minek-elötte az Úr haragja el-érkezzék, mindeneket penitentziára int: a' Filiſtéuſoknak Moabitáknak, Ammonitáknak, és Aſſyiuſoknak veſzedelmeket jövendöli.

1. Jöjetek-egybe, gyüllyetek-öſzve nem ſzerelmes nemzetség:

2. Minek-elötte ſzüllye a' parantſolat az A el-múló porhoz haſonló napot, minek-elötte reátok jöjön az Úr búſulásának haragja, minek-elötte reátok jöjön az Úr boſzſzonkodásának napja.

3. Kereſsétek az Urat a' földnek minden ſzelidi, a' kik az ö itéletit tſelekedtétek: kereſsétek az igazat, kereſsétek a' ſzelidet: ha valami-képen el-rejtezhettök az Úr búſulásának napján.

4. Mert Gáza el-rontatik, és Askalon el-puſztitatik, Azótuſt délkor vetik-ki, és Akkaron ki-gyomláltatik.

B 5. Jaj a' kik a' tenger réſzén laktok, elveſzett nemzetség: az Úr igéje ti-ellenetek Kánaán a' Filiſtæuſoknak földe, és el-veſztlek téged, úgy hogy ne légyen rajtad-lakó.

6. És léſzen a' tengeri réſz a' páſztorok nyugodalma, és a' juhok akla:

7. És annak réſze azé léſzen, a' ki meg-

marad a' Júda házából: ott legeltetnek, az Askalon házaiban estvére meg-nyúgoſznak: mert meg-látogattya öket az ö Urok Iſtenek, és el-téríti az ö fogságokat.

C 8. Hallottam a' Móab ſzidalmazását, és az Ammon fiai káromlását: mellyeket ſzemére hánytak az én népemnek, és fel-fualkodtak az ö határokon.

9. Az-okáért élek én, úgymond a' ſeregek Ura az Israel Iſtene, hogy Móab olly léſzen mint Sódoma, és az Ammon fiai mint Gomorra, töviſseknek ſzárazsága, és sónak rakáſi, és puſztaság mind örökké: az én népemnek maradéki prédállyák-el öket, és az én nemzetségemnek maradéki birni fogják öket.

10. Ez ö-rajtok az ö kevélységekért történik: mert káromkodtak, és fel-fualkodtak a' ſeregek Ura népe-ellen.

D 11. Rettenetes az Úr ö-rajtok, és el-fogyattya a' földnek minden iſtenit: és imádgyák ötet a' férfiak az ö helyekben, a' Pogányoknak minden ſzigeti.

12. De ti-Szeretſenyek meg-ölettettök az én fegyveremmel.

13. És ki-nyújtya az ö kezét Észak-ellen, és el-veſzti Aſſúrt: és a' Szépet puſztává téſzi, és útatlaná, és mint egy kietlené.

* Iſa. 34. c. 11. 14. * És a' nyájak annak-közepette feküſznek, a' Pogányoknak minden vadai: és a' gödény 's a' sül-diſznó az ö küſzöbin laknak: az ablakban éneklönek ſzava léſzen, a' holló a' felsö küſzöbön, mert meg-vékonyitom az ö erejét.

15. Ez a' ditsöséges váras a' bátorságban-lakó: melly azt mondgya vala ſzivében: Én vagyok, és én kivülem nints már több: miképen lött puſztává, a' vadnak feküvö helyévé? minden a' ki által-mégyen azon, süvölt, és hajtogattya a' kezét.

III. RÉSZ.

Mivel-hogy Jeruſalemnek fö rendei, ſem Iſtennek jótéteményivel, ſem ſujtoláſival meg nem tértek, el-veſznek: az új törvénynek bóldogsága, és abban léendöknek ſokasága: a' gonoſzokra büntetés ſzáll.

A 1. Jaj néked boſzſzontó, és meg-váltatott váras, galamb.

2. Nem hallotta a' ſzót, és nem fogadta az oktatáſt: az Úrban nem bizott, az ö Iſténéhez nem közelgetett.

* Ezec. 22. f. 27. Mich. 3. d. 12. 3. * Az ö fejedelmi ö-közötte mint az orditó oroſzlányok: az ö itélö-birái mint a' farkaſok eſtve, nem hagynak vala reggelre.

4. Az ö profétái eſztelenek, hitetlen férfiak: az ö papjai meg-ferteztették a' Szent-helyet, hamiſsan tſelekedtek a' törvény-ellen.

5. Az igaz Úr ö-közötte nem tſelekeſzik hamiſságot: reggel reggel az ö itéletit világoſságra hozza, és el nem rejtetik: nem tudta pedig a' hamis a' piruláſt.

6. El-veſztettem a' Pogányokat, és el-hányattattak azoknak ſzegleti: el-puſztitottam az ö útokat, holott nintſen a' ki által-mennyen: el-puſztúltak azoknak váraſi, nem maradván férfiú azokban, ſem valami lakó. B

7. Mondék: Mindazáltal félſz engemet, fel-véſzed az oktatáſt: és el nem véſz az ö lakó-helye, mind azokért a' mellyekért meg-látogattam ötet: mindazáltal jó-reggel fel-kelvén minden gondolattyokat meg-hamiſitották.

8. Az-okáért várj-meg engem, úgy-mond az Úr, az én fel-támadáſomnak napján jövendöre, mert ez az én végezéſem hogy egybe-gyüjtſem a' Pogányokat, és egybe-ſzedgyem az országokat: és ki öntſem azokra az én boſzſzonkodáſomat, búſúláſomnak minden haragját: * mert az én haragomnak tüzével emészttetik-meg az egész föld. * Sup. 1. d. 18.

9. Mert akkor adok a' népeknek válaſztott ajakat, hogy ſegétségül hijják minnyájan az Úr nevét, és ſzolgállyanak néki egy vállal.

10. A' Szeretſeny-ország folyó-vizein-túl, onnét könyörg nek nékem, az én el-oſztott fiaim ajándékot hoznak nékem. C

11. Azon a' napon ſemmi te találmányidért meg nem ſzégyenülſz, mellyekkel vétkeztél ellenem: mert akkor el-vészem közüled a' te kevélységedröl friſsenſzóllókat, és nem kevélykedel többé az én ſzent hegyemen.

12. És meg-hagyom te közötted a' ſzegény, és nyomorúlt népet: és biznak az Úr nevében.

13. Az Iſrael maradéki nem tſelekeſznek hamiſságot, ſe nem ſzólnak hazugságot, és nem találtatik az ö ſzájokban álnok nyelv: mert ök legeltetnek, és le-feküſznek, és nem léſzen a' ki-meg-rettentſe.

14. Ditséretet mondgy Sion leánya: örvendezz Israel: örülly, és vigadgy tellyes ſzivböl Jeruſalem leánya.

15. El-vötte az Úr a' te itéletedet, el-forditotta a' te ellenségidet: az Israel királya az Úr te-közepetted, nem félſz többé a' gonoſztól.

16. Az napon ezt mondgyák Jeruſalemnek: Ne félly: Sion, el ne lankadgyanak a' te kezeid. D

17. A' te Urad Iſtened közötted az erös, ö meg-ſzabadit: örömmel vigad te-rajtad, ö meg-ſzabadit: örömmel vigad te-rajtad, halgat az ö ſzerelme-miatt, örvendez te-rajtad ditsérettel.

18. A' hiuságoſokat, a' kik a' törvénytöl el-távoztak vala, egybe-gyüjtöm, mert belöled-valók vóltak: hogy ne légyen többé gyalázatod ö-miattok.

19. Imé én meg-ölöm minnyájokat, a' kik nyomorgattak téged abban az idö-: és meg-ſzabaditom a' ſántát: és azt, a' ki

szám-kivetésben vólt, egybe-gyüjtöm: és ditséreteſsé, és nevezeteſsé teſzem öket, az ö gyalázattyoknak minden földén.

20. Az idöben, a' mellyben viſzſza-hozlak titeket; és az idöben, a' mellyben egybe-gyüjtlek titeket. Mert nevezeteſekké és ditséreteſekké téſzlek titeket a' földnek minden népei-között, mikor meg-téritem a' ti fogságtokat ſzemeitek-láttára, úgy-mond az Úr.

AGGÆUS PROFÉTÁLÁSA.

Aggæus, Sz. Jeronimuſnál annyi mint Udvari. Ennek tanátsából épült föl a' Jeruſalemi Templom. Látszik pedig, hogy jámbor, és iſtenfélö, és egyſzerſmind erös vala, mivel a' Persák Királyának fenyegetésére tſak sürgette az épületet. A' Templom épületének halogatásáról való mentségeket a' Zſidóknak bé nem véſzi. Zorobabelnek, ki magára vette az épületet, igéri, hogy az ö nemzetségéből fog ſzületni a' Meſſiás; és azt mondgya: hogy noha az új épület nem éri föl a' régit, mindazonáltal ditsöſsségeſsebb léſzen, a' Kriſtusnak abban jelen-létére, tanitására, tſoda tételeire nézve: utóllyára a' Kriſtus országáról profétál.

I. RÉSZ.

Aggæus jövendölésének ideje; dorgállya a' Zſidókat, hogy az Iſten házát el-hagyván, elöſzör a' magok házaikat épitették-meg; azért ſzükség fogja öket követni. Zorobabel Fejedelmet pedig, és Jéſus nevü fö Papot, a' néppel együtt fel-indittya a' templom épitésére.

A Eſd. 6. 1.

1. DARIUS Királynak második eſztendejében, a' hatodik hólnapban, a' hónak elsö napján, lön az Úr igéje Aggæus Proféta-által, Zoróbabelhez, a' Salátiel fiához a' Júda hadnagyához, és Jéſushoz a' Jóſedek fiához a' Fö-paphoz, mondván:

2. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura, mondván: Ez a' nép azt mondgya: Nem jött még el ideje az Úr háza épitésének.

3. És lön az Úr igéje Aggæus által, mondván:

4. Vallyon vagyon-e néktek idötök, hogy menyezetes házakban lakjatok, és ez a' ház puſzta?

5. És moſt ezeket mondgya a' ſeregek Ura: Gondollyátok-meg ſzivetek-ſzerént a' ti útaitokat.

B * Deut. 28. d. 38. Mich. 6. 15.

6. * Sokat vetettetek, és keveſet hordottatok-bé: öttetek, és meg-nem elégedtetek: ittatok, és meg nem réſzegedtetek: béföddtétek magatokat, és meg nem melegültetek: és a' ki a' jutalmit egybe-gyüjtötte, lyukas ſzatskóba tötte azokat.

7. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura. Gondollyátok-meg ſzivetek-ſzerént a' ti útaitokat:

8. Mennyetek-fel a' hegyre, hordgyatok fákat, és épittsétek-meg a' házat: és kedves léſzen nékem, és meg-ditsöitetem, úgymond az Úr.

9. Többre néztetek, és imé kevésb lött: C
és bé-vittétek a' házba, és én ki-fújtam azt: mi-okért, úgy-mond a' ſeregek Ura? mert az én házam puſzta, és ti ſiettök ki-ki az ö házába.

10. Az-okáért ti-miattatok meg-tiltattak az egek, hogy ne adnának harmatot, és a' föld meg-tiltatott, hogy ne termené az ö gyümöltsét:

11. És ſzárazságot hittam a' földre, és a' hegyekre, és a' búzára, és a' borra, és az olajra, és valamit a' föld terem, és az emberekre, és a' barmokra, és minden kézi munkára.

12. És meg-hallá Zoróbabel a' Salátiel fia, D
és Jéſus a' Jóſedek fia a' Fö-pap, és a' népnek minden maradéki, az ö Urok Iſtenök ſzavát, és az Aggæus Proféta igéit, a' mint ötet küldötte az ö Urok Iſtenök ö hozzájok, és meg-félemlék a' nép az Úr orczájától.

13. És monda Aggæus az Úr követe az Úr követi közül, a' népnek mondván: Én veletek vagyok, úgy-mond az Úr.

14. És fel-indita az Úr Zoróbabelnek a' Salátiel fiának a' Júda hadnagyának lelkét, és Jéſuſnak a' Jóſedek fiának a' Fö-papnak

lelkét, és az egész nép maradékinak lelkét: és bé-menének, és munkálkodának a' seregek Urának az ö Istenöknek házában,

II. RÉSZ.

Noha a' templomnak mostani állapottya tsekélynek látszik az elöbbenihez képest, mindazonáltal a' Messiás el-jövetelével ditsöségesb lészen, mint annak-elötte volt: valamint az elött a' Zsidók a' templom épitése elhagyása miatt szükséggel büntettettek, és tiszta talanok voltak az ö áldozatok; úgy a' templom meg-épitése után mindenben meg-áldattak.

A 1. A' Hatodik hólnapban, a' hónak huszonnegyedik napján, Darius Királynak második esztendejében.

2. A' hetedik hólnapban, a' hónak huszonegyedik napján, lön az Úr igéje Aggæus Proféta-által, mondván:

3. Szólly Zoróbabelnek a' Salátiel fiának a' Júda hadnagyának, és Jésusnak a' Josedek fiának a' Fö-papnak, és a' több népnek, mondván:

4. Kitsoda maradott-meg közöttetek, a' ki látta ezt az házat az ö elsö ditsöségében? és ezt mint láttyátok ti most? vallyon nem ollyan-e, mint-ha nem vólna a' ti szemeitek-elött?

5. És most erösödgyél-meg Zoróbabel, úgy-mond az Úr: és erösödgyél-meg Jésus Jósedek fia Fö-pap, és erösödgyél-meg a' földnek minden népe, úgy-mond a' seregek Ura: és tselekedgyétek-meg (mert én veletek vagyok, úgy-mond a' seregek Ura.)

6. Az igét mellyröl szövetséget szerzettem veletek, mikor ki-jönétek Egyiptus-földéből: és az én lelkem közöttetek lészen, ne félly etek.

B 7. Mert ezeket mondgya a' seregek Ura: * Még egy kevés idö vagyon, és én meg-inditom az eget, és a' földet, és a' tengert, és a' szárazt.

8. És meg-inditok minden Nemzetségeket: És EL-JÖ, A' KI KIVÁNTATOTT minden Nemzetségektöl: és bé-töltöm e' házat ditsöséggel, úgy-mond a' seregek Ura.

9. Enyim az ezüst, és enyim az arany, úgy-mond a' seregek Ura.

10. Nagy lészen ez utólsó háznak ditsösége, nagyobb hogy-sem az elsöé, úgy-mond a' seregek Ura:

11. És e' helyben békeséget adok, úgy-mond a' seregek Ura. A' kilentzedik hónak huszon-negyedikén, Darius Királynak második esztendejében, lön az Úr igéje Aggæus profétához, mondván:

12. Ezeket mondgya a' seregek Ura: Kérd-meg a' papokat a' törvény-felöl, mondván:

13. Ha az ember meg-szentelt húst viszen a' köntösének allyában, és illeti annak szélivel a' kenyeret, vagy a' fözeléket, vagy a' bort, vagy az olajt, vagy egyéb-féle étket: vallyon meg-szenteltetik-e? Felelvén pedig a' papok, mondának: Nem.

14. És monda Aggæus: Ha illetend valamit mind ezek-közül a' ki lelkében meg-ferteztetett, vallyon meg-ferteztetik-e? és felelének a' papok, és mondának: Meg-ferteztetik. C

15. És felele Aggæus, és monda: Igy e' nép, és igy e' nemzetség az én ortzám-elött, úgy-mond az Úr, és igy minden ö kezök munkája: és minden, a' mit ott bé-mutattak, ferteztetve lészen.

16. És most gondollyátok-meg a' ti szi veitekben e' naptól-fogva, és ez-elött minek-elötte egy kö a' másik köre tétetnék az Úr templomában.

17. Mikor húsz véka-ig-való asztagig jutnátok, és tizzé lenne: és bémennétek a' sajtóhoz, hogy ötven tömlöt sajtolnátok-ki, és húszszá lön.

18. * Meg-vertelek titeket sütö széllel, és ragyával, és kö-esövel minden kezeitek munkáit: és nem vólt ti-köztetek, a' ki énhozzám térne, úgy-mond az Úr. * Amos. 4. c. 9. D

19. Gondollyátok-meg a' ti sziveitekben e' naptól-fogva, és következendöben, a' kilentzedik hónak huszon-negyedik napjától-fogva: a' naptól-fogva, mellyen meg-vettettek az Úr templomának fondamentomi, gondollyátok-meg a' ti sziveitekben.

20. Vallyon már termésében vagyon-e a' mag: és még a' szölö, a' füge-fa, és a' pomagránát, és az olaj-fa meg nem virágzott-e? e' naptól-fogva meg-áldom.

21. És lön az Úr igéje másodszor Aggæushoz a' hónak huszon-negyedikén, mondván:

22. Szólly Zoróbabelnek a' Júda hadnagyának, mondván: Én meg-inditom mind együtt az eget, és a' földet.

23. És fel-forditom az országoknak királyiszékét, és meg-rontom a' Pogányok országának erösségét: és fel-forditom a' szekeret, és a' ki az-on ül: és le-húllanak a' lovak, és az azokon ülök: a' férfiú az ö attyafiának fegyvere-miatt.

24. Az napon, úgy-mond a' seregek Ura, fel-vészlek téged * Zoróbabel Salátielnek fia én szolgám, úgy-mond az Úr: és tészlek téged mint egy petsétet, mert téged választottalak, úgy-mond a' seregek Ura. * Eccli. 49. v. 25.

ZAKARIAS PROFÉTÁLÁSA.

Zakariás ugyan azon üdöben, mellyben Aggæus sürgeti a' templom épétetését: és együtt inti a' Zsidókat, hogy hadgyák el a' Bálványozást, és egyéb istentelenséget, ha nem akarnának úgy büntettetni, mint Atyáik, és eleik büntettettek. Irása példázatokkal bövelkedik; mellyekkel külömb külömbféle dolgok at jövendöl nékik, méglen el érkezik a' Kristus, kivált-képen a' négy Birodalomnak egymás után való következését, és hogy mind a' négy a' Kristus országává fog-változni: kinek életét, és szenvedését, majd úgy, mint akár mellyik Evangyelista, noha rövidebben, le irja.

I. RÉSZ.

Zakariás jövendölésének ideje: inti a' népet, ne kövessék az atyáik nyomdokit, kik a' Proféták szavait meg-vetették, lovasokat, négy szarvat, és négy kovátsokat lát; kiknek példája alatt jelenti Isten a' nemzetekre következendö boszszúját, az ö népéért, kit Jérusalembe viszsza térit, és meg-épitetik.

1. NYÓLTZADIK hólnapban, a' Darius Király második esztendejében, lön az Úr igéje Zakariás Profétához, Barakiásnak az Addó fiának fiához, mondván:

2. Meg-haragutt az Úr a' ti atyáitokra haraggal.

3. És mondgyad nékik: Ezeket mondgya a' seregek Ura: * Térjetek hozzám: úgymond a' seregek Ura: és hozzátok térek, úgymond a' seregek Ura:

4. Ne legyetek mint az atyáitok, * a' kikre az elöbbi Proféták kiáltottak, mondván: Ezeket mondgya a' seregek Ura: Térjetek-meg a' ti gonosz útaitokról, és a' ti igen gonosz gondolatitokról: és nem halgattak, se nem figyelmeztek reám, úgy-mond az Úr.

5. Az atyáitok hol vannak? és a' Proféták vallyon örökké élnek-e?

6. Mindazáltal az én igéim, és az én törvényim, mellyeket az én szolgaimnak a' Profétáknak parantsoltam, vallyon nem tellyesedtek-e bé az atyáitokon? és meg-tértek, és ezt mondották: A' mint el-gondolta a' seregek Ura, hogy tselekednék velünk a' mi útaink-szerént, és a' mi találmányink-szerént, meg-tselekedte velünk.

7. Huszon-negyedik napján a' tizen-egyedik hónak a' Sabat-nak, Dariusnak második esztendejében, lön az Úr igéje Zakariás Profétához, Barakiásnak az Addó fiának fiához, mondván:

8. Látám étszaka, és imé egy férfiú ül vala egy pej-lovon, és a' myrtus fák-között áll vala, mellyek mély helyen valának: és ö utánna pej-lovak, tarkák, és feirek.

9. És mondék: Mitsodák ezek, Uram? és monda nékem az Angyal, a' ki én-bennem szóll vala: Én meg-mutatom néked, mitsodák légyenek ezek.

10. És felele a' férfiú, a' ki a' myrtusfák-között áll vala, és monda. Ezek, a' kiket az Úr küldött, hogy bé-járják a' földet.

11. És felelének az Úr Angyalának, a' ki a' myrtusfák-között áll vala, és mondának: Béjártuk a' földet, és imé az egész földet lakják, és nyugszik.

12. És felele az Úr Angyala, és monda: Seregek Ura, meddig nem könyörülsz te Jerusalemen, és a' Júda várasin, mellyekre meg-haraguttál? Ez már a' hetvenedik esztendeje.

13. És felele az Úr az Angyalnak, a' ki én-bennem jó igéket szóll vala, vigásztaló igéket.

14. És monda nékem az Angyal, a' ki én-bennem szóll vala: Kiálts, mondván: Ezeket mondgya a' seregek Ura: * Buzgósággal szeretem Jerusalemet, és Siont nagy buzgósággal.

15. És nagy haraggal haragszom én a' gazdag nemzetségekre: mert én kevessé haraguttam, ök pedig gonoszbúl tselekedtek.

16. Az-okáért ezeket mondgya az Úr: Meg-térek Jerusalemhez irgalmasságokkal: és az én házam meg-épitetik abban, úgymond a' seregek Ura: és az igazgató sinór ki-nyújtatik Jerusalemen.

17. Még-is kiálts, mondván: Ezeket mondgya a' seregek Ura: Még bévelködni-

* Mal. 3.a.7.
* Isa.21. c.8.31. c.6.& 45.d.22. Jer.3.c. 12. Ezech. 18.g.30. & 20.a. 7.& 33. c.11. Osee 14. a.2. Joel 2. c.12.
* Inf.8. a.2.

fognak az én váraſim jókkal: és meg-vigaſztallya még az Úr Sionot, és még magának válaſztya Jeruſalemet.

18. És fel-emelém ſzemeimet, és nézék: és imé négy ſzarvak.

19. És mondék az Angyalnak, a' ki énbennem ſzóll vala: Mitſodák ezek? és monda nékem: Ezek a' ſzarvak, mellyek ide, 's tova hányták Júdát, és Iſraelt, és Jeruſalemet.

20. És az Úr nékem négy kovátſot mutata.

21. És mondék: Mit jönek ezek mivelni? Ki ſzólla, mondván: Ezek a' ſzarvak, mellyek ide, 's tova hányták Júdát mind egy ember-ig, és ſenki azok közül fel nem emelte a' fejét: és ezek jöttek azokat meg-rettenteni, hogy le-üſsék a' nemzetségeknek ſzarvokat, a' mellyek ſzarvat emeltek a' Júda földe-ellen, hogy azt ide, 's tova hánynák.

II. RÉSZ.

Lát egy embert, ki Jéruſalemnek mérésére kéſzül, ki a' fogság után néppel meg-rakodik, és az Ur léſzen az ö köfala; a' Kaldéuſok, és más nemzetek, kik Iſraelt nyomorgatták, meg-ſzégyenitetnek, és Sionba ſok nemzetek jönek az Iſten dítséretire.

A 1. És fel-emelém a' ſzemeimet, és nézék: és imé egy férfiú, és az ö kezében egy mérö kötél.

2. És mondék: Hová mégy te? És monda nékem: Hogy meg-mérjem Jeruſalemet, és meg-láſſam mennyi légyen az ö ſzéleſsége, és mennyi a' hoſzſzasága.

3. És imé az Angyal, a' ki énbennem ſzóll vala, ki-méne, és más Angyal jöve-ki eleibe.

B 4. És monda néki: Fuſs, ſzólly e' gyermeknek, mondván: Kerités nélkül fogják lakni Jeruſalemet, a' benne-való embereknek, és barmoknak ſokaſága-miatt.

5. És én léſzek néki, úgy-mond az Úr, tüz keritéſe körös-körül: és ditsöségre léſzek ö-közepette.

6. Oh, o fuſſatok-el az Éſzak földéröl, úgy-mond az Úr: mert az égnek négy ſzeleire hintettelek-el titeket, úgy-mond az Úr,

7. Oh Sion, fuſs-el a' ki a' Babylon leányánál lakol:

C 8. Mert ezeket mondgya a' ſeregek Ura: A' ditsöség-után küldött engem a' nemzetségekhez, a' kik titeket meg-foſztottak. Mert a' ki titeket bánt, az én ſzemem fényét bántya:

9. Mert imé én fel-emelem kezemet ö ellenek, és prédául léſznek, azoknak a' kik nékik ſzolgálnak vala: és meg-iſméritek, hogy a' ſeregek Ura küldött engem.

10. Ditséretet mondgy, és vigadgy Sion leánya: mert imé én el-jövök, és te-közötted lakom, úgy-mond az Úr.

11. És ſok Pogányok foglaltatnak az Úrhoz az napon, és én népem léſznek, és te-közötted lakom: és meg-tudod, hogy a' ſeregek Ura küldött engem hozzád. D

12. És örökségül birja az Úr Júdát az ö réſzét a' meg-ſzentelt földön: és még magának válaſztya Jeruſalemet.

13. Halgaſſon minden teſt az Úr ſzine-elött: mert fel-költ az ö ſzent lakó-helyéből.

III. RÉSZ.

Az Angyal dorgállya a' sátánt: és Jéſusfö Pap ſzennyes ruháját le-tévén, tiſzta ruhába öltöztetik; ki itélni fogja az Ur házát, ha az ö útán jár. El-hozza az Ur az ö napkeleti ſzolgáját: lát egy követ, a' kin hét ſzem vagyon.

1. És meg-mutatá nékem az Úr a' fö papot Jéſuſt, hogy az Úr Angyala-elött állana: A és a' Sátán az ö jobja-felöl áll vala, hogy ellenkednék véle.

2. És monda az Úr a' Sátánnak: Dorgállyon-meg téged az Úr, Sátán: és fedgyen-meg téged az Úr, a' ki Jeruſalemet válaſztotta: vallyon nem a' tüzből ragadtatott üſzög-e ez? B

3. És Jéſus ſzennyes ruhákba vala öltözve: és áll vala az Angyal ortzája-elött.

4. Ki felele, és monda azoknak a' kik elötte állanak vala, mondván: Vegyétek-el róla a' ſzennyes ruhákat. És monda néki: imé el-vöttem rólad a' te hamiſságodat, és új ruhákba öltöztettelek téged.

5. És monda: Tegyetek tiſzta skófiomot C a' fejére. És tiſzta skófiomot tönek a' fejére, és fel-öltözteték ötet a' ruhákba: és az Úr Angyala áll vala.

6. És bizonyságot tön az Úr Angyala Jéſuſnak, mondván:

7. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura: Ha az én útaimon járſz, és az én parantſolatimat meg-örized: te-is itéled az én házamat, és örized az én pitvarimat, és adok néked vezedjárókat, ezek-közül a' kik moſt itt állanak. D

8. Hallyad Jéſus fö pap, te 's a' te barátid, a' kik elötted laknak, mert tſodákat-jövendölö férfiak.

9. * Mert imé én EL-HOZOM AZ ÉN SZOLGÁMAT A' TSEMETÉT. Mert imé a' kö, mellyet Jéſus-eleibe adtam: az egy kövön hét ſzem vagyon: imé én kimetſzem annak faragáſat, úgy-mond a' ſeregek Ura: és el-véſzem az ö földének hamiſságát egy napon. *Lat. 1. g. 78. Infr. 6. c. 12.

10. Az napon, úgy-mond a' ſeregek Ura, elhija a' férfiú az ö barátyát a' ſzölötö-alá, és a' füge-fa-alá.

IV. RÉSZ.

Lát egy arany gyertya-tartót, két olaj fát, elsö helyre illö követ az Iſtennek hét ſzemét, és

ezeknek magyarázatját-is vészi. A' templom fel-épitéséhez Zoróbabel hozzá fogván el-is végezi.

A

1. És meg-tére az Angyal a' ki énbennem szóll vala, és fel-költe engem, mint egy férfiat a' ki álmából fel-koltetik.

2. És monda nékem: Mit látsz te? És mondék: Láték, és imé egy merö arany gyertya-tartó, és annak lámpása az ö tetején, és az ö hét szövétneki azonfelyül: és hét töltséri a' szövétnekeknek, mellyek annak tetején valának.

3. És két olaj-fa vala mellette; egyik a' lámpásnak jobján, és a' másik a' ballyán.

B

4. És felelék, és mondék az Angyalnak, a' ki én-bennem szóll vala, mondván: Mitsodák ezek, Uram?

5. És felele az Angyal, a' ki én bennemszóll vala, és monda nékem: Nem tudod-e mitsodák ezek?

6. És mondék: Nem, Uram. És felele, és szólla nékem, mondván: Ez az Úr beszéde Zoróbabelhez, mondván: Nem sereggel, sem erövel, hanem az én lelkem-által, úgymond a' seregek Ura.

C

7. Ki vagy te nagy hegy Zoróbabel-elött? igyenesé lészsz: és ki-viszi a' fö követ, és a' malasztot annak malasztyához hasonlittya.

8. És lön az Úr igéje én hozzám, mondván:

9. A' Zoróbabel kezei fondálták e' házat, és az ö kezei végezik-el azt: és meg-tudgyátok, hogy a' seregek Ura küldött engem hozzátok.

10. Mert kitsoda útálta-meg a' kevés napokat? és örülnek, és meg-láttyák a' feir ónból-valo mértéket a' Zoróbabel kezében. Ezek az Úrnak hét szemei, mellyek az egész földön futosnak.

D

11. És felelék, és mondék néki: Mitsodák e' két olaj-fak, a' gyertya-tartónak jobján, és a' ballyán?

12. És felelék másodszor, és mondék néki: Mitsodák az olaj faknak két ágai, a' mellyek a' két arany töltsér-mellett vannak, mellyekben arany tsévek vannak?

13. És szólla nékem, mondván: Nem tudod-e mitsodák ezek? És mondék: Nem, uram.

14. És monda: Ezek az olajnak két fiai, a' kik az egész föld Uralkodója-elött állanak.

V. RÉSZ.

Lát egy repülö levelet, mellyből itéltetnek a' gonoszok: lát egy asszonyállatot mértékben ülve, egy darab ónnal együtt, melly jelenti az istentelenséget, és két szárnyas asszonyállat fel-emeli ötet a' levegö égbe.

A

1. És meg-fordúlék, és fel-emelém szemeimet: és nézék, és imé egy röpülö könyv. És monda nékem:

2. Mit látsz te? És mondék: Én egy röpülö könyvet látok: annak a' hosszasága húsz könyökni, és a' szélessége tiz könyöknyi.

B

3. És monda nékem: Ez az átok, melly ki-mégyen az egész föld szinére: mert minden lopó, a' mint ott meg vagyon irva, meg-itéltetik; és minden esküvö, abból hasonlóképen meg-itéltetik.

4. Ki-hozom azt, úgy-mond a' seregek Ura: és bé-mégyen a' lopónak házába, és az én nevemre hamisan esküvönek házába: és annak háza-közepett fog-lakni, és meg-emészti azt, és annak fáit, és a' köveit.

C

5. És ki-méne az Angyal, a' ki énbennem szóll vala: és monda nékem: Emeld-fel szemeidet, és lássad mitsoda az, a' mi ki-jö.

6. És mondék: Mitsoda az? És monda: Ez a' mi ki-jö, korsó. És monda: Ez az ö szemök az egész földön.

7. És imé egy darab ón vitetik vala, és imé egy aszszony állat ül vala a' korsó-közepin.

8. És monda: Ez az istentelenség. És veté ötet a' korsó közepibe, és a' darab ónat annak szájára tévé.

9. És fel-emelém szemeimet, és nézék: és imé két aszszony állat jöve-ki, és szél vala az ö szárnyokon, és szárnyok vala mint a' kányának szárnyai: és fel-emelék a' korsót a' föld 's az ég-között.

D

10. És mondék az Angyalnak, a' ki énbennem szóll valla: Hová viszik ezek a' korsót?

11. És monda nékem: Hogy ház épitessék néki a' Sennaár földén, és meg-erösitessék, és le-tétessék ott az ö talpára.

VI. RÉSZ.

Négy szekeret lát két réz hegy között, és négy szelet a' világra ki-oszlani: a' fö Pap Jésus meg-koronáztatik: a' Napkelet nevü férfi, ki a' templomot meg-épiti az Urnak, és az ö királyi székiben uralkodik.

A

1. És meg-fordúlék, és fel-emelém szemeimet, és nézék: és imé négy szekér jö vala ki két hegy-közül: és a' hegyek, réz hegyek valának.

2. Az elsö szekérben pej-lovak, és a' második szekérben fekete lovak,

3. És a' harmadik szekérben feir lovak, és a' negyedik szekérben tarka, és erös lovak.

4. És felelék, és mondék az Angyalnak, a' ki én-bennem szóll vala: Mitsodák ezek, Uram?

B

5. És felele az Angyal, és monda nékem: Ezek az égnek négy szelei, a' mellyek kijönek, hogy az egész földnek Uralkodója-elött állyanak.

6. A' mellyben fekete lovak valának, kimenének az Észak földére: és a' feirek azok

után menének: és a' tarkák ki-menének a' Dél földére.

7. A' mellyek pedig legerösbek valának, ki-menének, és kivánnak vala el-menni, és nyargalni az egész földön, és monda: Eredgyetek, járjátok-el a' földet: és bé-járák a' földet.

8. És hiva engem, és szólla nékem, mondván: Imé a' kik ki-mennek az Észak-földére, meg-nyúgodtatták az én lelkemet az Észak földén.

9. És lön az Úr igéje én-hozzám: mondván.

C 10. Végy a' szám-ki-vetésböl-valóktól, Holdaitól, és Tobiástól, és Idaiától; és jöjel te azon napon, és menny-bé Josiásnak a' Sofoniás fiának házába, a' kik Babylonból jöttek:

11 És végy aranyat, és ezüstöt; és tsinálly koronákat, és tedd Jésusnak a' Jósedek fiának a' Fö-papnak fejébe,

12. És szólly néki, mondván: Ezeket mondgya a' seregek Ura, mondván: * IMÉ A' FÉRFIÚ, TSEMETE AZ ö NEVE: és ö-alóla nevekedik, és templomot épit az Úrnak.

* Zac. 1. g. 78. Sup. 3. d. 9.

D 13. És ö épit templomot az Úrnak: és ö hordozza a' ditsöséget, és ül, és uralkodik az ö királyi székében: és ö pap lészen az ö királyi-székében: és a' békeségnek tanátsa lészen a' kettö-között.

14. És a' koronák, Helemnek, és Tobiásnak, és Idaiának, és Hemnek, a' Sofoniás fiának emlekezetül lésznek az Úr templomában.

15. És a' kik messze vannak, el-jönek, és épitnek az Úr templomában: és meg-tudgyátok, hogy a' seregek Ura küldött engem ti-hozzátok. Ez pedig meg-lészen, ha meghalgattyátok a' ti Uratok Istenetek szavát.

VII. RÉSZ.

A' Zsidók böjti, a' mint a' hetven esztendö alatt való fogságban böjtöltek, nem tetszik az Úrnak, mert az ö gonoszságokban megmaradtak, annakokáért inti öket a' penitentziára: mivelhogy az elött a' Próféták szavait nem halgatták, el-széllyeszette öket az Úr, és földöket el-pusztította.

A 1. És lön Darius királynak negyedik esztendejében, lön az Úr igéje Zakariáshoz, negyedik napján a' kilentzedik hónak, melly a' Kasleu.

2. És el-küldének az Isten házához, Sarasár, és Rogommelek, és a' férfiak a' kik övéle valának, az Úr ortzájának engesztelésére:

3. Hogy meg-mondának a' seregek Ura háza papjainak, és a' profétáknak, szóllván: Vallyon sírnom kell-e nékem az ötödik holnapban, vagy meg kell-e szentelnem magamat, a' mint már sok esztendeig tselekedtem?

4. És lön a' seregek Ura igéje én-hozzám, mondván:

5. Szólly a' földnek minden népének, és a' papoknak, mondván: * Mikor böjtölnétek, és sírnátok az ötödikben, 's a' hetedikben e' hetven esztendök-által: vallyon böjtöt böjtöltetek-e nékem? B

* Isai. 58. a. 5.

6. És mikor öttetek, és ittatok, vallyon nem magatoknak öttetek-e, nem magatoknak ittatok-e?

7. Vallyon nem ez igék-e, a' mellyeket az Úr az elöbbi profétak-által szóllott, mikor még Jerusalemet laknák, és gazdag vólna, ö és a' környüle-való városok, és Délfelé: és a' mezöségen laknának? C

8. És lön az Úr igéje Zakariáshoz, mondván:

9. Ezeket mondgya a' seregek Ura, mondván: Igaz itéletet itéllyetek, és irgalmasságot, és könyörületeségeket tselekedgyetek, ki-ki az ö attyafiával.

10. * És az özvegyen, és az árván, és a' jövevényen, és a' szegényen ne tegyetek törvénytelenséget: és a' férfiú gonoszt az attyafia-ellen ne gondollyon szivében.

* Exod. 22. d. 22. Isai. 1. f. 23. Ier. 5. g. 28.

11. És nem akartak reá-figyelmezni, és el-forditották az ö engedetlen vállokot, és az ö fülöket meg-nehezitették, hogy ne hallanák.

12. És az ö szivöket ollyanná tötték mint a' gyémánt, hogy ne hallanák a' törvényt, és az igéket mellyeket a' seregek Ura küldött az ö lelkével az elöbbi profétak-által: és nagy harag lön a' seregek Urától. D

13. És úgy lön a' mint szóllott, és nem hallák-meg: úgy fognak-kiáltani, és meg nem halgatom, úgymond a' seregek Ura.

14. És el-hánytam öket minden országokba, mellyeket nem tudnak: és a' föld el-pusztúlt ö miattok, mivelhogy nem vólna általmenö, 's viszszajövö: és a' kivánatos földet pusztává tötték.

VIII. RÉSZ.

Valamint az Úr a' népet gonoszságáért sanyargatta, és Jérusalemet el-pusztította úgy azt meg-épiti, és minden jókkal megáldgya lakosit, tsak néki szolgállyanak: és más nemzetek-is hozzá kaptsoltatnak: és tizen meg-ragadgyák egy Zsidónak ruházattya prémit, értvén, hogy a' Zsidókkal az Isten.

A 1. És lön a' seregek Ura igéje, mondván:

2. Ezeket mondgya a' seregek Ura: Szerettem Siont nagy buzgósággal, és nagy haraggal bosszonkodtam érette.

3. Ezeket mondgya a' seregek Ura: Megtértem Sionhoz, és Jerusalemnek közepin lakom: és Jerusalem, Igazság-városának hivatkom:

tatik; és a' ſeregek Ura Hegye, Meg-ſzentelt hegynek.

4. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura: Még lakni-fognak vén férfiak, és vén aſzſzonyok a' Jeruſalem útſzáin: és a' férfiúnak páltzája az ö kezében a' napok ſokaſága-miatt.

5. És a' város útſzái meg-telnek gyermétskékkel, és leánykákkal, kik annak útſzáin játſzodoznak.

6. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura: Ha nehéznek látſzik e' nép maradékinak ſzemök-előtt az napokban, vallyon az én ſzemeim-előtt nehéz léſzen-e, úgymond a' ſeregek Ura?

7. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura: Imé én meg-ſzabaditom az én népemet a' Napkelet földéröl, és a' Nap-nyúgat földéröl.

8. És el-hozom öket, és Jeruſalem-közepett laknak: és nékem népemmé léſznek, és én nékik Iſtenök léſzek, hivséggel, és igazsággal.

9. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura: Erösödgyenek-meg a' ti kezeitek, a' kik hallyátok e' napokban e' beſzédeket a' profétáknak ſzájából, az napon a' mellyen fondáltatott a' ſeregek Ura háza, hogy a' templom megépitetnék.

10. Mivel-hogy az napok-előtt az embereknek árrok nem vólt, ſem a' barmoknak árrok nem vólt; ſem a' bé-jövönek, ſem a' ki-menönek nem vólt békesége a' háborúság-miatt: és el-ereſztettem minden embert, mindeniket az ö felebarättya-ellen.

11. Moſt pedig nem az előbbi napokſzerént tſelekeſzem én e' népnek maradékival, úgy-mond a' ſeregek Ura,

12. Hanem békesége léſzen a' magnak: a' ſzölö meg-adgya az ö gyümöltsét, és a' föld meg-adgya az ö termését, és az egek meg-adgyák az ö harmattyokat: és a' nép maradékinak örökségül adom mind ezeket.

13. És léſzen: a' mint átok vóltatok a' Pogányok-között, Júdának háza, és Iſraelnek háza: úgy meg-ſzabaditlak titeket, és áldáſsá léſztek: ne féllyetek, erösödgyenek-meg a' ti kezeitek.

14. Mert ezeket mondgya a' ſeregek Ura: A' mint el-gondoltam, hogy meg-ſanyargatnálak titeket, mikor haragra ingerlettek vólna engem a' ti atyáitok, úgy-mond az Úr,

15. És nem könyörültem: úgy meg-térvén el-gondoltam e' napokban, hogy jól tſelekedgyem a' Júda házával, és Jeruſalemmel: ne féllyetek.

16. Ezek azért az igék, a' mellyeket tſelekedgyetek: * Szóllyon ki-ki igazságot az ö felebarättyával: igazságot, és a' békeségnek ítéletit itéllyétek a' ti kapuitokban.

17. És ſenki gonoſzt az ö felebarättya ellen ne gondollyon az ö ſzivében: és a' hamis esküvéſt ne ſzeresſétek: mert mind ezek, a' miket én gyülölök, úgy-mond az Úr.

18. És lön a' ſeregek Urának igéje hozzám, mondván:

19. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura: A' negyediknek böjti, és az ötödiknek böjti, és a' hetediknek böjti, és a' tizediknek böjti örömére léſzen a' Júda házának, és vigaságára, és jeles innepekre: tſakhogy az igazságot, és a' békeséget ſzeresſétek. D

20. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura: Mig nem el-jöjenek a' népek, és lakjanak ſok váraſokban,

21. És el-mennyenek a' lakoſok, egyik a' máſikhoz, mondván: Mennyünk-el, és engeſztellyük-meg az Úr ortzáját, és kereſsük-meg a' ſeregek Urát: én-is el-megyek

22. És el-jönek ſok népek, és hatalmas nemzetségek, a' ſeregek Urát kereſni Jeruſalembe, és az Úr ortzáját engeſztelni.

23. Ezeket mondgya a' ſeregek Ura: Azokban a' napokban, a' mellyekben megfogja tiz ember minden nyelven-való Pogányok közül, és meg-fogja a' zſidó férfiúnak perémit, mondván: El-megyünk veletek: mert hallottuk, hogy az Iſten veletek vagyon.

IX. RÉSZ.

Syria váraſsának, és Filiſteuſoknak romlását jelenti: A' Kriſtus Sionba jövendö a'ſzamárnak vemhén, a' háborúságokat megtſendeſitvén nagy békeségben uralkodik a' világon: ki-is a' foglyokat el-ereſztette az ö vérének teſtamentomában: és minden bóldogság igértetik az Iſten népének.

1. Az Úr igéjének terhe Hadrakföldén, és a' Damaskusén az ö nyugodalma: mert az Úré az ember ſzeme, és Iſraelnak minden nemzetséginek ſzeme. A

2. Emat-is az ö határiban, és Tyrus, és Sidon: mert igen magoknak tulajdonitották a' böltſeséget.

3. És meg-épitette Tyrus az ö eröſséget, és egybe gyüjtötte az ezüſtöt mint a' földet, és az aranyat mint az útſzán-való ſárt.

4. Imé az Úr fogja ötet birni, és megveri a' tengeren az ö eröſségét, és az megeméſztetik tüzzel.

5. Meg-láttya Askalon, és félni-fog; és Gáza, és igen fog-bánkodni; és Akkaron, mert meg-ſzégyenült az ö reménysége: és el-véſz a' király Gázából, és Askalonban nem laknak.

6. És az el-válaſztó Azótusban fog-ülni, és el-veſztem a' Filiſtæuſok kevélységét.

7. És el-vészem az ö vérét az ö ſzájából, és az ö útálatoſságit az ö fogai-közül, és ö-is meg-hagyattatik a' mi Iſtenünknek, és ollyan léſzen mint egy hadnagy Júdában, és Akkaron mint a' Jebuſæus. B

8. És környül-vészem az én házamat azokkal, a' kik vitézkednek nékem el-menvén és viſzſza-jövén, és nem mégyen-által ö rajtok többé az adó-ſzedö: mert moſt tekintettem-meg ſzemeimmel.

9. * Igen vigadgy Sionnak leánya, örvendezz Jerusalemnek leánya: IMÉ A' TE KIRÁLYOD el-jö néked igaz, és üdvözitö: ö szegény, és a' nöstény szamáron ülö, és a' tsitkón a' szamár vemhén.

10. És ki-veszтem a' szekeret Efraimból, és a' lovat Jerusalemböl, és el-hányattatik a' hadnak kéz-ija: és békeséget szóll a' Pogányoknak, és az ö hatalma a' tengertölfogva a' tengerig, és a' folyó-vizektöl-fogva a' föld határi-ig.

11. Te-is a' te testamentomodnak véreáltal ki-botsátottad a' te foglyaidat a' veremböl, a' mellyben nints viz.

12. Térjetek az erösséghez reménységnek foglyai, ma-is hirdetvén két-annyit adok néked.

13. Mert ki-nyújtottam magamnak Júdát mint egy kéz-ijat, Efraimot meg-töltöttem: és fel-támasztom Sion a' te fiaidat a' te fiaidfölött Görög-ország: és tészlek téged mint az erösség fegyverét.

14. És az Úr-Isten meg-tetszik ö-rajtok, és kimégyen mint a' villámás az ö nyila: és az Úr-Isten trombitálni-fog, és eljö a' Déli forgó-szélben.

15. A' seregek Ura meg-óltalmazza öket: és meg-emésztik, és a' parittyának kövei alá vetik: és iván meg-részegülnek mint a' bortól, és meg-telnek mint a' tsészék, és mint az óltárnak szarvai.

16. És meg-szabadittya öket az ö Urok Istenök az napon, mint az ö népének nyáját: mert a' szent kövek fel-emeltetnek az ö földén.

17. Mert mitsoda az ö java, és mitsoda az ö szépsége, hanem a' választtottaknak gabonája, és szüzeket-nemzö bor.

X. RÉSZ.

Tsak egyedül az Isten tehet eleget a' mi kivánságinknak, ki meg-erösíti a' Zsidókat, és meg-alázván az ö ellenségiket fogságokból öszve-gyüjti öket.

1. KÉRJETEK esöt az Úrtól a' tavaszi idöben, és az Úr havat szerez, és zápor esöt ád nékik, kinek-kinek füvet a' mezön.

2. Mert a' bálványok haszontalant szóllottak, és a' jövendölök hazugságot láttak, és az álom-látók heába szóllottak: heába vigasztalnak vala: az-okáért el-vitettenek mint a' nyáj: meg-sanyargattatnak, mert nintsen nékik pásztorok.

3. A' pásztorok-ellen fel-gerjedett az én haragom, és a' bakokat meg-látogatom: mert meg-látogatta a' seregek Ura az ö nyáját, a' Júda házát, és ollyaná tötte öket mint az hartzra fel-ékesitetett lovat.

4. Ö-belöle a' szeglet, ö-belöle a' szeg, ö-belöle a' hartzra-való kéz-ij, ö-belöle támad együtt minden adó-szedö.

5. És ollyak lésznek mint az erössek a' kik meg-tapodgyák az útakon-való sárt a' hartzon: és hadakoznak, mert ö-vélek az Úr: és meg-szégyenülnek a' lovagok.

6. És meg-erösitem a' Júda házát, és a' Jósef házát meg-szabaditom: és meg-téritem öket, mert könyörülök ö-rajtok: és lésznek a' mint vóltak midön el nem vetettem vala öket: mert én vagyok az ö Urok Istenök, és meg-halgatom öket.

7. És lésznek mint az Efraim erössi, és vigad az ö szivök mint a' bortól: és az ö fiok meg-láttyák, és vigadnak, és örvendez az ö szivök az Úrban.

8. Süvöltök nékik, és egybe-gyüjtöm öket, mert meg-váltottam öket: és meg-sokasitom öket mint az-elött meg vóltak sokasitva.

9. És el-széllyeszтem öket a' népek-között, és messziröl meg-emlekeznek rólam: és élnifognak az ö fiokkal, és meg-térnek.

10. És viszsza-hozom öket Egyiptusföldéböl, és az Assyriusok-közül egybegyüjtöm öket, és a' Gálaád, és a' Libanus Földére hozom öket, és hely nem találtatik nékik:

11. És által-mégyen a' tenger-szorosán, és meg-üti a' tengeren a' habokat, és megszégyenülnek a' folyó-viznek minden mélységi, és meg-aláztatik az Assur kevélysége, és az Egyiptus királyi-páltzája el-távozik.

12. Meg-erösitem öket az Úrban, és az ö nevében fognak-járni, úgy-mond az Úr.

XI. RÉSZ.

Meg-parantsollya az Úr, hogy az öléfre való állatok legelteſſenek, és azoknak meg nem kegyelmez, mivel az ö pásztori kegyelmeſſen nem bántak vélek. Szóll két le-metszetett veszszöröl, és három pásztorról egy hólnapban: az el-vetett harmintz ezüst pénznyi bérröl, és más jövendö gonosz pásztorról.

1. NYISD-meg Libanus a' te kapuidat, és emészsze-meg a' tüz a' te tzédrus faidat.

2. Ordits jegenye-fa, mert leesett a' tzédrus-fa, mert a' hatalmasok el-pusztúltak. Ordittsatok Básáni tölgy-fák, mert le-vágattatott az erös erdö.

3. A' pásztorok orditásának szava, mert el-pusztúlt az ö méltóságok: az oroszlányok orditásának szava, mert el-pusztúlt a' Jordán kevélysége.

4. Ezeket mondgya az én Uram Istenem: Legelteſd a' meg-öléfre-való juhokat,

5. Mellyeket a' rajtok-uralkodók megölnek vala, és nem bánkodnak vala, és eladgyák vala azokat, mondván: Áldott az Úr, gazdagokká löttünk: és az ö pásztorok nem kedveznek vala nékik.

6. Én sem kedvezek többé a' földön-lakóknak, úgymond az Úr: Imé én kézbe-adom

* *Isa.62. d.11. Matth. 21.a.5.*

az embereket, mindent az ö felebarättya kezébe, és az ö királya kezébe: és el-rontyák a' földet - és ki nem szabaditom az ö kezekből.

7. És ezért legeltetem a' meg-öléſre-való barmot, o nyájnak szegényi: és fel-vök magamnak két veſzſzöt, egyiket neveztem Ékeſségnek, és a' máſikat neveztem Köteletſkének: és legeltettem a' nyájat.

8. És három páſztort vágtam - le egy hólnapban, és meg-keſeredett az én lelkem ömiattok: mivelhogy az ö lelkek-is változott én-miattam.

9. És mondék: Nem legeltetlek titeket: a' mi meg-hal, hallyon-meg: és a' mi le-vágattatik, vágattaſsék-le: és a' többi egyékmeg ki-ki az ö felebarättya húsát.

C 10. És fogám az én veſzſzömet, melly Ékeſségnek neveztetik vala; és el-metſzém azt, hogy felbontanám az én ſzövetségemet, mellyet ſzerzettem minden népekkel.

11. És fel-bomla az napon: és igy eſzekbe vötték a' nyájnak ſzegényi, a' kik nékem engednek, hogy az Úr igéje ez.

12. És mondék nékik: Ha jónak tetſzik ſzemeitek-elött, hozzátok-elö az én jutalmamat; és ha nem, nyugodgyatok. * És megfizeték az én jutalmomat harmintz ezüſt pénzt.

13. És monda az Úr nékem: Veſd azt a' kép-formáló-eleibe, ékes bér, a' mellyre bötsültettem tölök. És vöm a' harmintz ezüſt pénzt, és vetém azokot az Úr házába a' kép-formáló-eleibe.

14. És el-metſzém az én máſodik veſzſzömet, melly Köteletskének neveztetik vala, hogy fel-bontanám az atyafiúságot Júda, és Iſrael-között.

15. És monda az Úr nékem: Iſmég vedd egy bolond páſztornak edényit magadnak.

16. Mert imé én páſztort támaſztok a' földön, a' ki az el-hagyattattakat meg nem látogattya, az el-ſzéllyedtet meg nem kereſi, és a' meg - romlottat meg nem gyógyittya, és azt a' mi ſenn áll nem táplállya, és a' kövérek húsát éſzi, és azoknak körmeit megrontya.

17. Oh páſztor, és bálvány, el hagyván a' nyájat: fegyver az ö karjára, és az ö jobb ſzemére: az ö karja ſzárazsággal aſz-el, és az ö jobb ſzeme meg-ſetétülvén meg-homályoſodik.

XII RÉSZ.

Júda, és Iſrael ſok tſapáſokkal látogattatik, de viſzſza-hozattatván hazájokba, az ellenségiket meg-alázzák, és az Iſtennek lelke reájok ontatván, nézni fogja azt, a' kit fel-feſzitettek, és ſiránkozván ſzánnyák ötet.

A 1. Az Úr igéjének terhe Iſrael-ellen. Azt mondgya az Úr a' ki az eget ki terjeſztette, és a' földet fondálta, és az emberben a' lelket teremtette:

2. Imé én Jeruſalemet réſzegségnek felsö küſzöbévé téſzem minden népeknek körös-körül: de Júda-is a' meg-ſzállásban léſzen Jeruſalem-ellen.

3. És léſzen: Az napon Jeruſalemet nehéz kövé téſzem minden népeknek: minnyájan, a' kik azt fel - emelik, meg - ſzakadnak: és öſzve-gyülnek ö-ellene a' földnek minden orſzági. B

4. Az napon, úgy-mond az Úr, meg-verek minden lovat rémüléſſel, és a' rajtaülöt bódúlâſſal: és Júda házára vetem ſzemeimet, és a' népeknek minden lovát meg - verem vakſággal.

5. És mondanak a' Júda hadnagyi az ö ſzivökben: Erösödgyenek-meg nékem a' Jeruſalem lakói a' ſeregek Urában az ö Iſtenökben.

6. Az napon a' Júda hadnagyit ollyá téſzem mint a' tüzes ſzenet a' fák-közibe, és mint a' tüzes fáklyát a' ſzéna-közé: és megeméſztnek jobb, és bal-felöl minden népeket körös-körül: és Jeruſalemet iſmég lakni fogják az ö helyén Jeruſalemben. C

7. És meg-ſzabadittya az Úr a' Júda sátorit, mint eleinten: hogy ne ditſekedgyék kevélyen a' Dávid háza, és a' Jeruſalem lakóinak ditsösége Júda-ellen.

8. Az napon meg-óltalmazza az Úr a' Jeruſalem lakóit, és léſzen a' ki meg-ütközik közülök az napon, mint Dávid; és a' Dávid háza mint az Iſtené, mint az Úr Angyala az ö ſzinek-elött.

9. És léſzen az napon: meg-igyekezem rontani mind a' Pogányokat, a' kik Jeruſalem-ellen jönek.

10. És ki öntöm a' Dávid házára', és a Jeruſalem lakóira a' malaſztnak, és a' könyörgéſnek lelkét: * és reám néznek, a' kit általſzegeztek: és ſirnak ö - rajta ollyan ſiráſſal mint az egyetlen - egyen, és bánkodnak örajta, a' mint bánkodni ſzoktak az elsö ſzülöttnek halálán. * *Joan. 19. g. 37.*

11. Az napon nagy ſirás léſzen Jeruſalemben, * mint az Adadremmon ſiráſa a' Mageddon mezején. D * *2. Par. 35. d. 22.*

12. És ſirni-fog a' föld: mindenik nemzetség külön-külön: a' David háza nemzetségi külön, és azok feleségi külön:

13. A' Nátan háza nemzetségi külön, és azok feleségi külön: a' Lévi háza nemzetségi külön, és azok feleségi külön: a' Semei háza nemzetségi külön, és azok feleségi külön.

14. Minden egyéb nemzetségek, mindenik nemzetség külön-külön: és azok feleségi külön.

XIII. RÉSZ.

Midön a' Dávidnak házában forrás fakad, bünöknek el-mosására, akkor a' bálványok, és hamis Próféták meg-kövéztetnek. A' Pásztor meg-sujtoltatik, és a' juhok el-oszlanak; két rész az egész földre el-széllyed, és a' harmadik tüz által meg-próbáltatik.

A 1. Az napon nyilván-való kútfö lészen a' Dávid házának, és a' Jerusálem lakóinak, a' bünösnek, és a' havi-kórságosnak meg-mosására.

* Ezec. 30. d. 13. 2. * És lészen az napon, úgy-mond a' seregek Ura: Ki veszetem a' bálványok neveit a' földröl, és nem lésznek emlekezetben többé: és a' hamis profétákat, és a' tisztátalan lelket ki-veszetem a' földröl.

B 3. És lészen, mikor ez-után valaki prófétál, azt mondgyák annak az attya 's az annya, a' kik ötet szülték: Nem élsz: mert hazugságot szóllottál az Úr nevében. És által-verik azt az attya 's az annya, ö szülöi, midön prófétál.

4. És lészen: Az napon meg-szégyenülnek a' próféták, ki-ki az ö látásából midön prófétál: és nem öltöznek ször-palástba, hogy hazudgyanak:

C 5. Hanem ezt mondgya: Nem vagyok próféta, szántó-ember vagyok én: mert Ádám az én példám ifiúságomtól-fogva.

6. És azt mondgyák néki: Mitsoda sebek ezek a' kezeid közepin? És mond: Ezekkel sebesítettem-meg azoknak házában, a' kik szeretnek vala engem.

7. Kard támadgy az én pasztorom-ellen, és a' hozzám foglaltatott férfiú-ellen, úgy-mond a' seregek Ura: * verd-meg a' pásztort, és el-széllyednek a' juhok: és fordítom a' kezemet, a' kisdedekhez.

* Mat. 26. c. 32. Marc. 14. c. 38. D 8. És lésznek minden földön, úgy-mond az Úr: két rész abban el-hányattatik, és elfogy; és a' harmad rész meg-marad azon.

9. És által-viszem a' harmad részét a' tüzön, és meg-koholom öket a' mint meg-kohollyák az ezüstöt, és meg-próbálom öket a' mint meg-próbáltatik az arany. Ö segétségül hija az én nevemet, és én meg-halgatom ötet. Ezt mondom: Én népem vagy: és ö azt mondgya: Én Uram Istenem.

XIV. RÉSZ.

Minek-utánna Jerusálem a' fogságban szenvedni fog a' nemzetektöl, meg-emlekezik az Úr a' napról, és élö vizek folynak Jerusálemböl: és az Israel viszsza-térvén nagy tsendességben él: és meg-rontya az Ur a' nemzeteket, kik sanyargatták Israelt: és ezeknek maradéki Jerusálembe jönek, hogy az Istent imádgyák.

A 1. Imé el-jönek az Úr napjai, és el-osztatnak a' te prédáid te-benned.

2. És egybe-gyüjtöm mind a' Pogányokat Jerusálem-ellen hadba, és meg-vétetik a' város, és el-pusztitatnak a' házak, és az aszszony' állatok meg-szeplösitetnek: és félrésze a' városnak ki-mégyen a' fogságra, és a' népnek maradékja nem vitetik-el a' városból.

3. És ki-mégyen az Úr, és hadakozik azok a' Pogányok-ellen, a' mint hadakozott a' viadalnak napján.

4. És az ö lábai azon a' napon az Olajfák hegyén fognak-állani, melly Jerusálem-ellenében vagyon Nap-keletre: és két-felé hasad az Olaj-fák hegye középben Nap-keletre, és Nap-nyúgatra, igen nagy völgye lészen, és fele a' hegynek Északra, és annak fele Délre szakad. B

* Amos. 1. a. 2. 5. És el-futtok azoknak a' hegyeknek völgyébe, mert a' hegyeknek völgye tsak közel lészen: és el-futtok * a' mint el-futottatok a' föld-indúlás-elött Oziásnak a' Júda királyának napjaiban: és el-jö az én Uram Istenem, és mind a' szentek ö-vele.

6. És lészen az napon: Nem lészen világosság, hanem hideg, és fagy.

7. És lészen egy nap, melly tudva vagyon az Úrnál, sem nap, sem étszaka: és az estveli idöben világosság lészen.

8. És lészen az napon: Élö-vizek mennek-ki Jerusálemböl: azoknak fele a' Napkeleti tengerbe, és azoknak fele az végsö tengerbe: nyárban, és télben lésznek.

9. És az Úr lészen király az egész földön: az napon egy Úr lészen, és az ö neve egy lészen.

10. És viszsza-tér az egész föld mind a' pusztáig, a Remmon halmától-fogva Jerusálemnek Déli részéig: és fel-magasztaltatik, és az ö helyén lakik, a' Benjamin kapujától-fogva az elsö kapu helyéig, és a' szegletek kapujáig: és a' Hanáneel tornyától-fogva a' király saitójáig. C

11. És abban fognak-lakni, és többé nem lészen átokká: hanem Jerusálem bátorságoson fog-ülni.

12. És ez lészen a' tsapás, mellyel megvér az Úr minden Pogányokat, a' kik Jerusálem-ellen hadakoztak: meg-senyved kinekkinek az ö húsa a' ki az ö lábain áll, és az ö szemei ki-apadnak az ö lyukokból, és az ö nyelvök meg-rothad a' szájokban. D

13. Az napon az Úrnak nagy háborgatása lészen rajtok: és meg-ragadgya a' férfiú az ö felebaráttya kezét, és öszve-kaptsoltatik az ö keze az ö felebaráttya kezével.

14. De-Júdás-is hadakozni-fog Jerusálem-ellen: és öszve-gyüjtetnek minden nemzetségeknek gazdagsági körös-körül, arany, és az ezüst, és igen sok ruhák.

15. És

15. És úgy léſzen romlása a' lónak, és az öſzvérnek, és a' tevének, és a' ſzamárnak, és minden barmoknak, mellyek abban a' táborban léſznek, mint ez a' romlás.

D 16. És minnyájan a' kik meg-maradnak minden Pogányok-közül, mellyek Jeruſalem-ellen jöttek, fel-mennek eſztendöröl eſztendöre, hogy imádgyák a' Királyt, a' ſeregek Urát, és meg-üllyék a' ſátorok innepét.

17. És léſzen: a' ki fel nem menend a' föld nemzetségi-közül Jeruſalembe, hogy imádgya a' Királyt, a' ſeregek Urát, nem léſzen azokra zápor-eſö.

18. És ha ſzinte az Egyiptus nemzetsége fel nem menend-is, és el nem jövend: ö reájok ſem léſzen, hanem a' romlás léſzen, mellyel meg-vér az Úr minden Pogányokat, a' kik fel nem mennek a' sátorok innepét ülleni.

19. Ez léſzen az Egyiptus büntetéſe, és ez minden Pogányok büntetéſe, a' kik fel nem mennek a' ſátorok innepét ülleni.

20. Az napon, a' mi a' lé ſékén vagyon, az Úrnak ſzentelt léſzen: és léſznek a' réz ſazekak az Úr házában mint az óltár-elöttvaló tséſzék.

21. És minden réz ſazék Jeruſalemben, és Júdában a' ſeregek Urának léſzen ſzentelve: és el-jönek minden áldozók, és véſznek azok-közül, és föznek azokban: és nem léſzen többé kalmár a' ſeregek Ura házában azon a' napon.

MALAKIÁS PROFÉTÁLÁSA.

Malakiás a' Zſidó bötü ſzerént annyit téſzen mint Angyal; annakis mutatta magát, mind hivatallyában, mind erköltsében. A' Próféták között utólsó: Nehemiáſsal egy üdös. Aggæuſnál pedig, és Zakariáſnál késöbb. Melly ki tetſzik abból, hogy nem sürgeti a' Templom épületét, mint amazok, hanem már a' fölépetetett Templom után, minémü változáſok eſtek, úgymint hogy a' nemzetségekből házaſodtak, hogy a' dézmát ki nem ſzolgáltatták, az Iſten tiſzteletét meg veſztegették, ſajnállya nagyon. És mivel ö utánna más Próféta nem léſzen a' nép-között, inti ötet, hogy a' Moyſes törvényéhez ragaſzkodgyék, méglen el-jövend a' Próféták Fejedelme, a' Kriſtus: kinek elöl-járója léſzen kereſztelö János, a' ki Illyés lelkében, és erejében fog érkezni, hogy az Atyák ſzivét a' fiakra térétſe, és az engedetleneket az Igazak okoſságára.

I. RÉSZ.

Feddi az Úr Israelt háláadatlanságáért, hogy ötet meg-nem iſmérné Jákobban, kit elválaſztott vólt, Eſaut meg-vetvén népével: azért panaſzolkodik Israelre, hogy ötet ſem nem betsülli, ſem nem féli; és a' Papok meg-vetették az Úr nevét; azért megveti az ö áldozatjokat, és tsak egyedül a' tiſzta áldozat léſzen kedves elötte, melly minden helyén áldoztatik.

A 1. Az Úr igéjének terhe Israel-ellen Malakiás-által.

2. Szerettelek titeket, úgymond az Úr. És azt mondottátok: Miben ſzerettél minket? Nem báttya vala-e Eſau Jákobnak, úgy-mond az Úr, és * ſzerettem Jákobot.

* Rom. 9. 13.

3. Eſaut pedig gyülöltem? és puſztává töttem az ö hegyeit, és az ö örökségét a' ſárkányok kietlenévé.

4. Hogy-ha azt mondgya Idumæa: Elrontattunk, de meg-térvén meg-épittyük a' mellyek el-romlottak: Ezeket mondgya a' ſeregek Ura: Ezek épitenek, és én elrontom: és hivattatnak az iſtentelenségnek határinak, és népnek a' kire meg-haragutt az Úr örökké.

5. És a' ti ſzemeitek meg-látttyák: és ti B azt mondgyátok: Fel-magaſztaltaſsék az Úr Iſraelnek határában.

6. A' fiú tiſzteli az attyát, és a' ſzolga az ö urát: ha azért én Atya vagyok, hol az én tiſzteletem: és ha én Úr vagyok, hol az én félelmem? úgy-mond a' ſeregek Ura. Ti-

néktek, o papok, a' kik meg-útállyátok az én nevemet, és azt monndottátok: Miben útáltuk-meg a' te nevedet?

7. Az én óltáromon meg-ferteztetett kenyeret áldoztok, és azt mondgyátok: Miben ferteztettünk-meg téged? Abban hogy azt mondgyátok: Az Úr aſztala útálatos.

C 8. Ha vakot hoztok áldozni, nem gonoſz-e? és ha sántát hoztok, és betegeſt, nem gonoſz-e? vidd azt a' te hadnagyodnak, tetſzik-e néki, vagy jó ſzemmel lát-e téged, úgy mond a' ſeregek Ura.

9. És moſt könyörögjetek az Iſtennek hogy könyörüllyön rajtatok (mert a' ti kezetektöl lött ez) ha valamiképen bé-fogadgya a' ti ortzátokat, úgy mond a' ſeregek Ura.

10. Kitſoda közületek, a' ki az ajtókat bé-tegye, és az én óltáromat meg-gyújtſa ingyen? nem kedvellek titeket, úgy-mond a' ſeregek Ura: és az ajándékot bé nem véſzem a' ti kezetekből.

* Pſ. 112. a. 3. 11. * Mert Nap-kelettöl-fogva Napnyúgatig, nagy az én nevem a' Pogányok-között: és minden helyen áldoztatik, és tiſzta áldozat mutattatik-bé az én nevemnek: mert nagy az én nevem a' Pogányok-között, úgy-mond a' ſeregek Ura.

D 12. És ti meg-ferteztettétek azt azzal hogy azt mondgyátok: Az Úr aſztala megferteztetett: és a' mi arra tétetik, útálatos, a' tüzzel-együtt a' melly azt meg-emészti.

13. És azt mondottátok: Imé a' munkából, és ki-fújtátok azt, úgy-mond a' ſeregek Ura, és bé-vittétek a' ragadományokból a' sántát, és a' betegeſt, és ajándékot vittetekbé: vallyon bé-véſzem-e azt a' ti kezetekből, úgy-mond az Úr?

14. Átkozott a' tſalárd, a' kinek az ö nyájában him vagyon, és fogadáſt tévén erötlent áldozik az Úrnak: mert nagy Király vagyok én, úgy-mond a' ſeregek Ura, és az én nevem rettenetes a' Pogányok-között.

II. RÉSZ.

Fenyegeti az Úr a' Papokat, hogy meg-átkozza áldáſokat, ha meg-nem térnek; kik meg-vetették a' Lévi ſzövetségét, ki-is itt ditsértetik. Júdás által-hágta az Iſten törvényét, idegen nemzetekből vévén feleségeket; azért meg-veti Iſten az ö áldozatokat: a' feleſégnek ſzeretetinek, és el-ereſztésének, módgya: az Úrnak munkát adtak az ö beſzédeikben.

A 1. És moſt ti-reátok ez a' parantſolat, o papok.

* Lev. 26. b. 14. Deut. 28. b. 15. 2. * Ha nem akarjátok hallani, és ha nem akarjátok ſzivetekbe bé-venni, hogy ditsöséget adgyatok az én nevemnek, úgy-mond a' ſeregek Ura: ſzükséget küldök közitekbe, és meg-átkozom a' ti áldáſtokat, és megátkozom azokat: mivelhogy bé nem vöttétek ſzivetekbe.

3. Imé én el-vetem a' ti lapotzkátokat, és ortzátokra hányom a' ti innepitek ganéját, és bé-kever titeket magával.

4. És meg-tudgyátok hogy hozzátok küldöttem e' parantſolatot, hogy ſzövetségem lenne nékem Lévivel, ugy-mond a' ſeregek Ura.

5. Az én ſzövetségem ö-véle életnek és békeſségnek ſzövetsége vólt: és félelmet adtam néki, és félt engem, és az én nevemtöl B rettegett.

6. Az igazság törvénye vólt az ö ſzájában, és hamiſság nem találtatott az ö ajakiban: békeſségben, és igazságban járt én-velem, és ſokakat el-téritett a' hamiſságtól.

7. Mert a' pap ajaki örizik a' tudományt, és a' törvényt az ö ſzájából kérdezik: mert ö a' ſeregek Urának Angyala.

8. Ti pedig el-távoztatok az útról, és ſokakat meg-botránkoztattatok a' törvényben: fel-bontottátok a' Lévi ſzövetségét, úgy-mond a' ſeregek Ura.

9. Azokáért én-is útálatoſokká, és alávalókká töttelek titeket minden népeknél, a' mint-hogy meg nem tartottátok az én útaimat, és ſzemélyt válogattatok a' törvényben.

* Mat. 23. a. 9. Eph. 4. a. 5. 10. * Vallyon nem egy-e minnyájunknak az attya? vallyon nem egy Iſten teremtett-e minket? miért útállya-meg tehát kiki közülünk az ö attyafiát, meg-ſzegvén az C atyáink ſzövetségét?

11. Által-hágott Júda, és útálatoſság lött Iſraelben, és Jeruſalemben: mert meg-ferteztette Júdas az Úr ſzentségét, a' mellyet ſzeretett; és idegen iſtennek leánya vólt nála.

12. El-veſzti az Úr a' férfiat a' ki azt tſelekeſzi, a' tanitót, és a' tanitványt a' Jákob sátoriból, és az ajándék-hozót a' ſeregek Urának.

13. És továbbá ezt-is tſelekedtétek, béföditek vala köny-hullatáſokkal az Úr óltárát, siráſsal, és jajgatáſsal, úgy hogy nem nézek többé az áldozatra, és el nem véſzek valami engeſztelöt a' ti kezetekből.

14. És azt mondottátok: Mi okért? mert az Úr tudományt tött te-közötted, és a' te ifiúságodnak felesége-között, a' kit te meg-útáltál: és ez a' te közösöd, és a' te ſzövetséged-által feleséged. D

15. Vallyon nem azon egy teremtette-e, és nem az ö lelkének maradékja-e? És mit kiván az egy, hanem tſak az Iſten magvát? Örizzétek-meg azért a' ti lelketeket, és a' te ifiúságodnak feleségét meg-ne útállyad.

16. Ha meg-gyülölöd, ereſzd-el, úgymond az Iſrael Ura Iſtene: bé-födi pedig a' hamiſság az ö ruházattyát, úgy-mond a' ſeregek Ura: örizzétek-meg a' ti lelketeket, és meg ne útállyátok.

17. El-fáraſztottátok az Urat a' ti beſzéditekkel, és azt mondottátok: Mivel faraſz-

tottuk ötet? Azzal hogy azt mondgyátok: Minden, a' ki gonoſzt tſelekeſzik, jó az Úr ſzine-elött, és az ollyanok tettſzenek néki: a' vagy bizonnyára hol vagyon az itéletnek Iſtene?

III. RÉSZ.

Szóll Kriſtus elöljárójáról, úgy-mint Kereſztelö ſzent Jánoſról, Kriſtus el-jövetelérö l, és jövendö itéletiröl; ki-meg-tiſztittván a' Levi fiait, kedveſſen vészi Júda, és Israel áldozatit. Boſzſzú-állással fenyegeti a' gonoſzakat, mindazonáltal kegyelmét igéri a' viſzſza-téröknek. Panaſzolkodik az Iſrael fiai hálaadatlanságokról, és a' dézmának hamis kiſzolgáltatásáról; és hogy azt mondgyák, hogy Iſtennek nintſen gondgya az ö hiveire; holott ellenkezöt tapaſztalnak.

A

1. * Imé én el-küldöm az én angyalomat, és el-kéſzéti az útat az én ortzám-elött. * Matth. 11. b. 10. Mar. 1. a. 2. Luc. 1. b. 17. & 7. d. 27.

És mingyárt el-jö az ö templomába az Uralkodó, a' kit ti kereſtök; és a' teſtamentomnak angyala, a' kit ti kivántok. Imé el-jö, úgy-mond a' ſeregek Ura:

2. És ki gondolhattya-meg az ö el-jövetelének napját, és ki marad meg, hogy ötet láſſa? Mert ö mint az olvaſztó tüz, és mint a' ruha-feſtök füve:

3. És ülni-fog olvaſztván, és tiſztitván az ezüſtöt, és meg-tiſztittya a' Lévi fiait, és meg-ſzüri öket mint az aranyat, és mint az ezüſtöt, és az Úrnak áldozatokat áldoznak igazsággal.

B

4. És tetſzeni-fog-az Úrnak a' Júda, és Jeruſalem áldozattya, mint az elöbbi napokban, és mint a' régi eſztendökben.

5. És itéletben járúlok tihozzátok, és gyors tanú léſzek a' varázslók, és paráznák, és hamiſſan-esküvök-ellen, és a' kik törvénytelenül bánnak a' béreſnek bérével, az özvegyekkel, és az árvákkal, és a' jövevényt el-nyomják, és nem féltek engem, úgymond a' ſeregek Ura.

6. Mert én vagyok az Úr, és meg nem változom: és ti Jákob fiai meg nem emészteteték.

7. Mert az atyáitok napjaitól-fogva eltávoztatok az én törvényimtöl, és meg nem öriztétek. * Térjetek én-hozzám, és ti hozzátok térek, úgy-mond a' ſeregek Ura. És azt mondottátok: Miben térjünk-meg? * Zach. 1. a. 3.

8. Által ſzegezi-e ember az Iſtent, mert ti által-ſzegeztök engem? És azt mondottátok: Miben ſzegezünk-által téged? A'dézmákban, és a' zſengékben.

9. És a' ſzükölködésben ti átkozottak vattok, és engem ti által-ſzegeztök egéſz nemzetségül.

C

10. Hozzátok-bé az egéſz dézmát a' tsürbe, és légyen élés az én házamban, és próbállyatok-meg ezen engem, úgy-mond az Úr: ha fel nem nyitom néktek az ég tsatornáit, és nem öntök néktek bévséges áldomáſt,

11. És meg nem dorgálom érettetek a' meg-emésztöt, és meg nem veſzti gyümöltsét a' ti földeteknek: és nem léſzen meddö-ſzölö a' mezön, úgy-mond a' ſeregek Ura.

12. És bóldogoknak mondnak titeket minden Pogányok: mert ti léſztek a' kivánatos föld, úgy mond a' ſeregek Ura.

13. * El-hatalmaztak rajtam a' ti beſzéditek, úgy-mond az Úr. És azt mondottátok: Mit ſzóllottunk ellened? * Joan. 21. b. 14.

14. Azt mondottátok: Heába-való, a' ki az Iſtennek ſzolgál: és mi haſzna, hogy meg öriztük az ö parantſolatit, és hogy ſzomorúan járt unk a' ſeregek Ura-elött? D

15. Azért moſt bóldogoknak mondgyuk a' kevélyeket: mivelhogy fel-épültek az iſtentelenség-tſelekedök; és kisértették az Iſtent, és meg-ſzabadúltak.

16. Akkor ſzóllottak az Urat-félök, ki-ki az ö felebarátyával: És reá-figyelmezett az Úr, és meg-hallotta: és emlekezetnek könyve irattatott ö-elötte az Urat-félökröl, és az ö nevéröl-gondolkodókról.

17. És léſznek nékem, úgy-mond a' ſeregek Ura, az napon a' mellyen én megtſelekeſzem, tulajdon népemmé: és meg-engedek nékik, a' mint meg-enged a' férfiú a' néki-ſzolgáló fiának.

18. És meg-tértök, és meg-láttyátok mitſoda külömbség légyen az igaz's az iſtenteien-között; és a' között a' ki az Iſtennek ſzolgál, és a' ki nem ſzolgál.

IV. RÉSZ.

Az Úr napja gyökereſtöl meg-égeti a' gonoſzakat: fel-kél a' jóknak az igazság napja, kik le-tapodgyák a' gonoſzakat: emlekezetbe hozza a' Moyſes törvényét. Minekelötte az Úr napja el-jöjjön, Illyés el-küldetik, ki az atyák ſziveit a' fiakhoz fordittya.

1. Mert imé el-jö a' fel-gyuladott nap mint a' kementze: és mind a' kevélyek, és mind az iſtentelenséget tſelekedök pozdorjává léſznek: és meg-égeti öket az el-jövö nap, úgy-mond a' ſeregek Ura, melly nem hágy nékik gyökeret, ſem terméſt. A

2. * És fel-támad néktek az én nevemetfélöknek az Igazságnak Napja, és egéſség az ö tollaiban: és ki-mentök, és ugráltok mint a' tſorda-béli borjak. * Luc. 1. g. 78.

3. És meg-tapodgyátok az iſtenteleneket, mikor hamuvá léſznek a' ti lábaitoknak talpa-alatt, az napon a' mellyen én meg-tſelekeſzem, úgy-mond a' ſeregek Ura. B

* *Exod.* 20. *Deut.* 4. 5. 6.

4. * Emlekezzetek-meg Moyſesnek az én ſzolgámnak törvényéről, mellyet a' Hóreben parantſoltam néki az egéſz Iſraelhez a' a' parantſolatokat, és az itéleteket.

* *Mar.* 17. *b.* 10. *Mar.* 9. *c.* 11. *Luc.* 1. *b.* 7.

5. * Imé én néktek el-küldöm Illyés prophétát, minek-elötte el-jöjön az Úrnak nagy és rettenetes napja.

6. És az atyák ſzivét a' fiakhoz hajtya, és a' fiak ſzivét az ö attyokhoz: hogy valamiképen el ne jöjek, és meg ne verjem a' földet örök veſzedelemmel.

A' MAKABÆUSOK I. KÖNYVE.

E' két Makabæuſok Könyvén kivül, még három forog ſokaknak kezében, de azok közül tſak ez a' kettö teſzen ſzámot a' ſzent Irásban. Makabæus Könyveinek pedig azért hivattatnak, hogy Júdás Aſmoneus erös bajnokja, és oltalmazója az Iſten törvényének, annak Ellenségi ellen hadakozván, Moyſes máſodik könyvének 15. reſzéből 12. verséből, ama' ſzent igéket irattatta záſzlójára: *Mi Camoca Be Elim Jehova:* Uram, kitſoda te hozzád haſonló? Szokás a' Zſidóknál, hogy a' ſzóknak tſak az eleit véſzik, és azokból tſinálnak egy egéſz ſzót. Foglallyák pedig magokban az Iſten Anyaſzent-egy-házának, a' harmadik, úgymint a' Görögök Birodalmában való állapottyát. Látſzik hogy nem egy Notárius irta. Mert az Elsöben hoſzſzaſſan irattatnak a' lett dolgok: és ugyan azon dolgok ſommáſſan a' máſodikban. Azt is vehettyük éſzre, hogy ugyan azon dolog másként adatik elönkbe a' máſodikban, másként az elsöben: az iráſnak módgya is külömbözik egy máſtól. Mert az elsö inkább Zſidóra magyaráz, hogy ſem a' máſik: a' lett dolgoknak eſztendei ſem egyeznek.

I. RÉSZ.

Nagy Sándornak győzedelmi, és halála: utánna Görög Királlyá leſz Antiokus, kinek idejében, némelly gonoſz Zſidók Jéruſalemet meg-ferreztetik. Antiokus Ptolomæuſt Egyiptom Királyát meg-vervén, Jeruſalemre mégyen, és a' templomnak minden kintſét, és edényit el-vévén, nagy vér-ontáſt teſzen; innét nagy ſivás, 's rivás a' városban: haſonlóképen tſelekeſzik az ö adó-ſzedö Prefektuſſa, ki a' városſt fel-gyújtván, ſokakat fogságba viſzen. Antiokus el-rontván a' Zſidók tzereméniáit, bálványozáſra kénſzeriti öket, mellyre a' gonoſzak reá hajlanak, az igazak pedig nem: kik. is kegyetlenül meg-ölettetnek.

A 1. És lön, minek-utánna a' Matzedóniai Sándor a' Filep fia, ki elsö orſzáglott Görög-orſzágban, ki menvén Tzetim-földéből, Dariuſt a' Perſák, és Médusok királyát meg-veré:

2. Sok hadakat indita, és el-foglalá mindeneknek erös helyeit, és meg-ölé a' föld királyit,

3. És által-méne a' földnek utólſó határáig: és el-vévé ſok Pogányoknak ragadományit: és le-tſendeſedék a' föld az ö ſzine-elött.

4. És gyüjte igen erös ſereget, és hadat: és fel-fuvalkodék, és fel-emelkedék az ö ſzive:

5. És el-foglalá a' Pagányok tartományit, és fejedelmit: és adó-fizetökké lönek néki.

6. És ezek-után az ágyba eſék, és megiſméré hogy meg-halna.

7. És elö-hivá az ö nemes ſzolgait, a' kik ö-véle együtt nevekedtek vala ifiúságától-fogva: és nékik oſztá az ö orſzágát, midön még élne.

8. És orſzágla Sándor tizen-két eſzendeig, és meg-hala.

9. És el-foglalák az ö ſzolgai az orſzágot ki-ki az ö helyén. B

10. És koronákat tönek-fel magoknak minnyájan az ö halála-után, és azoknak fiai ö-utánnok ſok eſztendeig, és meg-ſokaſodának a' gonoſzságok a' földön.

11. És azokból ſzármazék a' bünös gyökér, a' nevezetes Antiokus, az Antiokus ki-

1. *Mach.* 1.

rály fia, a' ki Rómában zálog vólt: és országlott a' Görögök birodalmának száz harmintz-hetedik esztendejében.

12. Az napokban ki-menének az Israel fiai-közül hamis fiak, és sokaknak tanátsot adának, mondván: Mennyünk-el, és szerezzünk szövetséget a' Pogányokkal, a' kik környülünk vannak: mert mi-óltától fogva el-távoztunk tőlok, sok gonoszok találtak minket.

13. És jónak láttaték a' beszéd az ö szemök-előtt.

14. És el-tekéllék némellyek a' népközül, és a' királyhoz menének, és hatalmat ada nékik, hogy a' Pogányok rend tartásat tselekednék.

15. És építének Jerusalemben a' Pogányok törvényi-szerént iskolát:

16. És a' szemérem testeknek elö-bőrét meg-nevelék, és el-távozának a' szent szövetségtöl, és a' Pogányokhoz adák magokat, és el-adatának hogy gonoszt tselekednének.

17. És el-készüle az ország az Antiokus szine-előtt, és országlani kezde Egyiptusföldében, hogy két országon országlana.

18. És bé-méne Egyiptusba nagy sokasággal, szekerekkel, és elefántokkal, és lovasokkal, és hajóknak nagy sokaságával:

19. És hadat indita Ptolomæus-ellen az Egyiptus királya-ellen, és meg-ijede Ptolomæus annak szinétöl, és el-futa, és sok sebesek húllának-el.

20. És meg-vévé az erös városokat Egyiptus földében: és el-vivé Egyiptus-földének ragadományit.

21. És meg-tére Antiokus, minek-utánna meg-veré Egyiptust a' száz negyven-harmadik esztendöben: és fel-méne Israel-ellen.

22. És fel-méne Jerusalembe nagy sokasággal.

23. És bé-méne a' Szent-helybe kevélységgel, és el-vivé az arany óltárt, és a' világositó gyertya-tartót, és annak minden edényit, és a' szentelt kenyerek asztalát, és a' kupákat, és a' tsészéket, és az arany mozsárotskákat, és a' suporlátot, és a' koronákat, és az arany ékességet, melly a' templomban vala: és el-ronta mindeneket.

24. És el-vivé az ezüstöt, és az aranyat, és a' kivánatos edényeket: és el-vivé a' titkos kintseket, a' mellyeket fel-találá: és elvivén mindeneket, elméne az ö földébe.

25. És ember öldökléstt tselekedék, és nagy kevélységgel szólla.

26. És lön nagy sirás Israelben, és azoknak minden helyében.

27. És fel-sohászkodának a' fejedelmek, és a' vének: a' szüzek, és az ifiak el-erötlenedének: és az aszszony' állatok szépsége el-változék.

28. Minden férfiú sirást tön: és a' kik az ö férjeknek ágyas-házában ülnek vala, kesergenek vala:

29. És meg-indúla a' föld a' benne-lakóin, és Jákobnak egész háza gyalázatba öltözék.

30. És két esztendö-után, el-küldé a' király az adószedök fejedelmét a' Júda városiba, és Jerusalembe jöve nagy sereggel,

31. És szólla nékik békeséges igéket álnoksággal: és hivének néki.

32. És a' városra rohana hirtelen, és megveré azt nagy tsapással, és sok népet veszteel Israelböl.

33. És el-vivé a' város ragadományit: és fel-gyújtá azt tüzzel, és el-rontá annak házait, és a' kö-falait köröskörül:

34. És fogva vivék az aszszony' állatokat: és a' magzatokat, és a' barmokat el-foglalák.

35. És meg-épiték a' Dávid városát nagy, és erös kö-fallal, és erös tornyokkal, és lön nékik vár-helyett:

36. És bünös nemzetséget helyheztetének oda, hamis férfiakat, és meg-erösödének abban. És le-tévék a' fegyvereket, és az éléstt, és egybe-gyüjték a' Jerusalem ragadományit;

37. És oda rakák: és lönek nagy törré.

38. És lön ez a' Szent-hely-ellen leselkedéssé, és gonosz ördöggé Israelben:

39. És ki-ontak az ártatlan vért a' Szenthely körül; és meg ferteztették a' szent helyet.

40. És el-futának a' Jerusalem lakói ömiattok, és lön az idegenek lakásává, és idegené lön az ö magvának, és az ö magazti el-hagyák ötet.

41. Az ö Szent-helye el-pusztúlt mint a' pusztaság, * az ö innep napjai sirássá változtak, az ö szombati gyalázattá; az ö tiszteleti semmivé.

42. Az ö ditsösége-szerént meg-sokasodott az ö gyalázattya: és az ö méltósága siralommá változott.

43. És ira Antiokus király az ö egész országának, hogy az egész nép egyé lenne: és el-hagyná ki-ki az ö törvényét.

44. És engedének minnyájan a' Pogányok az Antiokus király igéje-szerént.

45. És sokan Israelböl engedének az ö szolgálattyának, és áldozának a' bálványoknak, és meg-ferteztették a' szombatot.

46. És leveleket külde a' király követek-által Jerusalembe, és Júdának minden városiba: hogy a' föld Pogányinak törvényit követnék.

47. És meg-tiltanák, hogy épen-égö, és eledeli, és hálá-adó áldozatok ne lennének az Isten templomában.

48. És meg-tiltanák innepleni a' szombatot, és az innep napokat:

49. És meg-hagyá hogy meg-ferteztetnék a' szent-helyeket, és a' szent népet az Israelt.

50. És meg-hagyá hogy óltárokat épitenének, és templomokat, és bálványokat,

* *Tob. 2. a. 6. Amos. 8. b. 10.*

és hogy disznó-húst áldoznának, és közönséges barmokat.

51. És hogy az ö fiokat környül-metéletlen hagynák, és meg-ferteztetnék azoknak lelkeket minden tisztátalanokkal, és útálatosságokkal, úgy hogy el-felejtenék a' törvényt, és el-változtatnák az Istennek minden igazságit.

52. És hogy valakik nem tselekednének az Antiokus király igéje-szerént, meg-halnának.

53. Mind ez igék-szérent ira az ö egész országának: és fejedelmeket rendéle a' népeleibe, kik kénszeritenék ezeket meg-lenni.

54. És meg-hagyák a' Júda várasinak, hogy áldoznának.

55. És sokan gyüleközének a' nép-közül azokhoz, a' kik el-hagyták vala az Úr törvényét: és gonoszságokat tselekedének a' földön:

56. És el-kergeték az Israel népét rejtekhelyekbe, és az el-szökteknek titkos-helyeire.

G 57. Kasleu havának tizen-ötödik napján, a' száz, és negyven-ötödik esztendöben, épité Antiokus király a' pusztaságnak útálatos bálványát az Isten óltárán, és Júdának minden várasiban körös-körül óltárokat épétének:

58. És a' házak ajtai-elött, és az útszákon temjént égetnek vala, és áldoznak vala:

59. És az Isten törvénye könyveit megégeték tüzzel, el-metélvén azokat:

60. És valakinél találtatnak vala az Úr szövetsége könyvei, és valaki meg-tartya vala az Úr törvényét, azt a' király parantsolattya-szerént meg-ölik vala.

61. Az ö erejek-szerént tselekeszik vala ezeket az Israel népének, melly minden hólnapon-ként a' várasokban találtatik vala.

62. És a' hónak huszon-ötödik napján áldoznak vala az óltáron, melly az óltár-ellenében vala.

63. És az aszszony' állatok, a' kik környül-metélik vala az ö fiokat, meg-ölettetnek vala az Antiokus király parantsolattya-szerént.

63. És fel-akasztyák vala a' gyermekeket nyakoknál-fogva minden ö házokban: és azokat, a' kik környül-metélték vala öket, meg-ölik vala.

65. És sokan az Israel népe-közül elvégezék magokban, hogy ne ennének tisztátalan állatokat: és inkább választák hogy meg-halnának, hogy-sem a' tisztátalan étkekkel meg-fertezödnének:

66. És nem akarák meg-szegni az Istennek szent törvényét, és meg-ölettetének:

67. És igen nagy harag lön a' népre.

II. RÉSZ.

Mathathiás fiaival együtt sirattya a' népnek szorongattatását, és a' szent helynek megferteztetését: a' Király szolgainak bátran felel, hogy sem ö, sem a' fiai, és rokonsági a' bálványokat nem imádgyák: azután meg-ölvén egy hite hagyott Zsidót, és Király szolgáját, fiaival együtt a' hegyekre szalad: sokan a' Zsidók közül meg-ölettetnek, hogy a' bálványt nem imádgyák, és hogy szombaton az ellenségek ellen nem állanának. Mathathiás hadat gyüjtvén Antiokus hadát meg-veri, a' bálványokat el-rontya, és halálához közelgetvén inti a' fiait az Isten törvénye meg-tartására. Simont a' fiát biróvá tészi, Júdást pedig hadi fö-vezérré.

1. Az napokban fel-kele Matatiás, Jánosnak a' Simeon fiának fia, a' Jóarib fiai-közül-való pap Jerusalemböl, és meg-szálla a' Módin hegyén: A

2. És öt fiai valának: János, a' ki Gaddisnak neveztetik vala:

3. És Simon, a' ki Tasinak neveztetik vala:

4. És Júdas, a' ki Makabæus-nak hivattatik vala:

5. És Eléazar, a' ki Abaron-nak neveztetik vala: és Jónatás, a' ki Affus-nak neveztetik vala.

6. Ezek láták a' gonoszságokat, mellyek a' Júda népe-között lésznek vala, és Jerusalemben.

7. És monda Matatiás: Jaj nékem, miért születtem látni az én népem romlását, és a' szent váras romlását, és ott ülni, mikor az ellenségek kezébe adatik?

8. A' szent-helyek az idegenek kezébe jutottak: az ö temploma mint a' nemtelen ember.

9. Az ö ditsöséges edényi fogva vitettenek: meg-ölettenek az ö vénei az útszákon, és az ö ifiai el-húllottak az ellenségek fegy vere-miatt.

10. Mitsoda nemzet nem birta örökségül az ö országát, és nem foglalta-el az ö ragadományit?

11. Minden ö ékessége el-vétetett. A' ki szabados vala, szolgálóvá lött. B

12. És imé a' mi szent-helyeink, és a' mi szépségünk, és a' mi fényességünk el-pusztúlt, és meg-ferteztették azokat a' Pogányok.

13. Az-okáért mire kell nékünk még-is élnünk?

14. És meg-szaggatá az ö ruháit Matatiás, és az ö fiai: és be-buriták magokat ször zsákokkal, és igen sirának.

15. És oda menének, a'kik küldettek vala Antiokus királytól, hogy kénszeritenék azokat, a' kik Módin várasába futottak vala, hogy áldoznának, és temjént égetnének, és az Isten törvényétöl el-távoznának.

16. És sokan az Israel népe közül enged vén hozzájok járúlának: de Matatiás, és az ö fiai álhatatossan meg-maradának.

17. És felelvén a' kik küldettenek vala

Antiokustól, mondának Matatiásnak: Fejedelem, és leg-nevezetesb, és nagy vagy ebben a' városban, és fiakkal 's atyafiakkal fel-ékesítetett.

18. Az-okáért járúlly-elö elsöben, és tselekedd-meg a' király parantsolattyát, a' mint meg-tselekedték minden Pogányok, és a' Júda férfiai, és a' kik Jerusálemben maradtak: és léfzefz te, és a' fiaid, a' király baráti-között, és bévelködöl arannyal, és ezüstel, és sok ajándékokkal.

19. És felele Matatiás, és monda nagy fzóval: Ha minden Pogányok engednek-is Antiokus királynak, hogy el-távozzék ki-ki az ö atyai törvényének fzolgálattyától, és engedgyen az ö parantsolatinak:

20. Én, és a' fiaim, és az atyámfiai, engedünk a' mi atyáink törvényének.

21. Kegyelmezzen nékünk az Isten: nem hafznos nékünk el-hagynunk az Isten törvényét 's igazságit:

22. Nem halgattyuk az Antiokus király igéit, se nem áldozunk általai-hágván a' mi törvényünk parantsolatit, hogy más úton járjunk.

23. És hogy el-végezé ez igéket mondani; elö-járúla egy Zsidó mindeneknek fzemök-elött áldozni a' bálványoknak az óltáron Módin varasában, a' király parantsolattya-fzerént:

24. És látá Matatiás, és bána, és reszketének az ö veséi, és fel-gerjede az ö haragja a' törvény itélete-fzerént, és reá rohanván meg-ölé ötet az oltáron:

25. De a' férfiat-is, a' kit Antiokus király küldött vala, a' ki áldozni kénfzerit vala, meg-ölé azon idöben, és az óltárt el-rontá,

26. És buzgósággal lön a' törvényhez, * a' mint tselekedett Finees Zamrival a' Salómi fiával.

27. És fel-kiálta Matatiás nagy fzóval a' városban, mondván: Minden, a' ki buzgósággal vagyon a' törvényhez állatván a' fzövetséget, jöjön-ki én-utánnam.

28. És el-futa ö, és a' fiai a' hegyekre, és el-hagyák, valamiek vala a' városban.

29. Akkor alá-menének sokan a' puftába, kereſvén az itéletet, és az igazságot:

30. És le-telepedének ott ök, és a' fiok, és a' feleségök, és az ö barmok: mert el-áradának ö-rajtok a' nyomorúságok.

31. És hirré tétetik a' király férfiainak, és a' hadnak, melly Jerusálemben vala a' Dávid varasában, hogy el-mentek vólna némelly férfiak, a' kik meg-vetették a' király parantsolattyát, rejtek-helyekre a' puftákban, és sokan utánnok mentek vólna.

32. És mindgyárt hozzájok menének, és hartzot inditának ellenek fzombat napon,

33. És mondának nékik: Ellenünk állotok-e még most-is? jertek-ki, és tselekedgyetek az Antiokus király igéje-fzerént, és éltek.

34. És mondának: Nem megyünk-ki, se nem mivellyük a' király igéjét, hogy megferteztessük a' fzombat napot.

35. És hartzot inditának ellenek.

36. És nem felelének nékik, tsak követ sem hagyitának ellenek, se bé nem rakák a' rejtek-helyeket,

37. Mondván: Hallyunk-meg minnyájan a' mi együgyüségünkben: és bizonyságink léfznek nékünk az ég, és a' föld, hogy hamiffan veſztetek-el minket.

38. És hadat inditának ellenek a' fzombatokon: és ök, 's az ö feleségök, és a' fiok, és az ö barmok, meg-halának ezer emberig.

39. És meg-érté Matatiás, és az ö baráti, és igen firatták öket.

40. És monda a' férfiú az ö felebarattyának: Ha minnyájan úgy tselekefzünk a' mint az atyánk-fiai tselekedtek, és nem hadakozunk a' pogányok-ellen a' mi lelkeinkért, és a' mi igazságinkért: tsak hamar el-veſztnek minket a' földröl.

41. És gondolák az napon, mondván: Valamelly ember haddal jö reánk fzombat napon, hadakozzunk ellene: és nem halunk-meg minnyájan, a' mint meg-hóltak az atyánkfiai a' rejték-helyekben.

42. Akkor egybe-gyüle hozzájok az Affidæusok erös gyüleközete Israelböl, minden jó akaratú a' törvényben:

43. És minnyájan, a' kik futnak vala a' veſzedelmek-elött, hozzájok adák magokat, és erösségökre lönek.

44. És fereget gyüjtének, és meg-verék a' bunösöket az ö haragjokban, és a' hamis férfiakat az ö búsúlásokban: és a' többi el-futának a' nemzetségekhez, hogy megfzabadúlnának.

45. És környül-jár vala Matatiás, és az ö baráti, és el-ronták az óltárokat:

46. És környül-metélék a' környül-metéletlen, gyermekeket, valamennyit találának az Israel határiban: és erösségben.

47. És üldözék a' kevélységnek fiait, és fzerentsésé lön a' dolog az ö kezökben:

48. És meg-fzabadíták a' törvényt a' pogányok kezeiböl, és a' királyok kezeiböl: és nem nevelének fzarvat a' bünösnek.

49. És el-közelgeténe a' Matatiás halálának napjai, és monda a' fiainak: Most megerösödött a' kevélység, és a' büntetés, és a' romlásnak ideje, és a' búsúlásnak haragja.

50. Most azért, o fiaim, legyetek buzgó óltalmazói a' törvénynek, és lelketeket adgyátok az atyáitok fzövetségeért.

51. És emlekezzetek-meg az atyák dolgairól, mellyeket tselekedtek az ö idejekben: és nagy ditsöséget vésztek, és örök nevet.

52. * Ábrahám nem a' kisértetben találtatott-e hivnek, és igazságra tulajdonittatott néki?

53. * Jósef az ö fzorongatásának idején meg-örizte a' parantsolatot, és ura lött Egyiptusnak.

C

D

E

F

* Num. 25. v. 13.

* Geneſ. 22. a. 2.

* Geneſ. 41. c. 40.

54. * Finees a' mi atyánk, buzgó lévén az Iſtenhez, az örök papságnak ſzövetségét nyerte.

55. * Jeſus, midön véghez vivé a' parantſolatot, hadnagyá lött Iſraelben.

56. * Káleb, midön bizonyságot tött a' gyüleközetben, örökséget vött.

57. * Dávid, az ö irgalmaſságában az orſzág ſzékét el-vötte örökké.

58. * Illyés, midön buzgósággal vólt a' törvényhez, fel-vétetett az égbe.

59. * Ananiás, és Azariás, és Miſael hivén, meg-ſzabadúltak a' lángból.

60. * Dániel az ö együgyüségében megſzabadúlt az oroſzlányok ſzájából.

61. És igy gondolkodgyatok nemzetségröl nemzetségre: mert ſenki a' ki ö-benne bizik, meg-nem erötelenül.

62. És a' bünös férfiú igéitöl ne féllyetek: mert az ö ditsösége, ganéj, és féreg:

63. Ma fel-magaſztaltatik, és hólnap fel nem találtatik: mert az ö földére változott, és az ö gondolattya el-veſzett.

64. Ti azért fiaim erösödgyetek-meg, és emberkedgyetek a' törvényben: mert abban ditsöségeſek léſztek.

65. És imé Simon a' ti atyátok-fia, tudom hogy jó tanátſú férfiú: ötet halgaſsátok mindenkor, és ö léſzen néktek atyátok.

66. És Júdás Makabæus, vaſtag erejü ifiúſágától-fogva, légyen néktek hadi fejedelmetek, és ö viſellye a' nép hadát.

67. És hozzátok magatokhoz a' törvénynek minden meg-tſelekedöit: és állyatok boſzſzút a' ti népetekért.

68. Fizeſsétek-meg a' Pogányok jutalmát, és figyelmezzetek a' törvény paranſolattyára.

69. És meg-áldá öket, és az attyaihoz tétetek.

70. És meg-hala ſzáz negyven-hatodik eſztendöben: és el-temetteték a' fiaitól az attyainak koporsóiba Módinban, és ſiratá ötet az egéſz Israel nagy ſiráſsal.

III. RÉSZ.

Júdás Makabæus Júda váraſit el-járván a' bálványozókat meg-öli; meg-ölvén Apollónius fö-hadi vezérét-is, és táborát el-ſzéllyeſztvén, megveri a' Syruſok táborát-is. Ezen meg-haraguván Antiokus Király, Perſiába mégyen, és Lyſiáſt Vice-*Királyá téſzi, hogy Júdára mennyen; ki-is Gorgiáſt nagy haddal küldi Júdára: Júdás ezt hallván kéſzül a' hartzra, föképen penitentziával és imádsággal.*

1. És fel-kele helyette Júdás az ö fia, ki Makabæuſnak hivattatik vala:

2. És ſegétik vala ötet minden attyafiai, és minnyájan a'kik magokat az ö attyához adták vala, és az Israel hadában örömmel hadakozának.

3. És ki-terjeſzté az ö népének ditsöségét, és páncélba öltözék mint egy óriás, és fel-övedzé magára az ö hadakozó fegyverit a' hartzokon, és óltalmazza vala a' tábort az ö fegyverével.

4. Haſonló lön az oroſzlányhoz az ö tſelekedetiben, és mint az orditó oroſzlánykölyök a' vadáſzásban.

5. És üldözé a' hamiſsakat fel-kereſvén öket: és a' kik háborgattyák vala az ö népét, azokat meg-égeté tüzzel:

6. És el-kergetteténck az ö ellenségi az ö félelme-miatt, és a' hamiſságnak minden tſelekedöi meg-háborodának: és a' ſzabadúlás ſzerentsés lön az ö keze-által.

7. És meg-keſerit vala ſok királyokat, és örvendezteti vala Jákobot az ö tſelekedetivel, és az ö emlekezete örökké áldásban.

8. És el-járá a' Júda váraſit, és el-veſztté az iſtenteleneket azokból, és a' haragot Israelröl el-térité.

9. És nevezetes lön a' föld végéig, és egybe-gyüjté az el-veſzendöket.

10. És egybe-gyüjté Apollonius a' Pogányokat, és Samariából a' ſok és nagy eröt, hogy hadakoznék Israel ellen.

11. És meg-érté Júdás, és ki-méne eleibe: és meg-veré, és meg-ölé ötet: és elhúllának ſok ſebeſek, és a' többi el-futának.

12. És el-vévé azok ragadományit: és az Apollonius kardgyát el-vivé Júdás, és azzal hadakozék minden idöben.

13. És meg-halla Séron a' Syriai hadnak fejedelme, hogy egybe-gyüjtötte Júdás a' hivek gyüleközetit, és az anya-ſzent-egyházat magához,

14. És monda: Nevet ſzerzek magamnak, és meg-ditsöitetem az orſzágban, és meggyözöm Júdáſt, és azokat a' kik véle vannak, a' kik meg-vetik vala a' király igéjét.

15. És el-kéſzüle: és fel-menének ö-véle az iſtenteleneknek tábori, erös ſegétségek, hogy boſzſzút-állanának az Israel fiain.

16. És el-közelgetének Betoronhoz: és kiméne eleibe Júdás kevéſed-magával.

17. Hogy pedig meg-láták az elejekbejövö ſereget: mondának Júdáſnak: Mint hadakozhatunk kevéſen illyen nagy és erös ſokaság-ellen, és mi el-faradtunk ma az étlenség miatt?

18. És monda Júdás: Könyü ſokaknak a' kevéſek kezeibe rekeſzteni: és nints külömbség az égnek Iſtene-elött ſok vagy kevés-által meg-ſzabaditani:

19. Mert nem a' ſeregeknek ſokaságában áll a' had gyözedelme, hanem menyböl vagyon az erőség.

20. Ök mi hozzánk vakmerö ſokaságban, és kevélységben jönek, hogy el-veſzéſſenek minket, és feleségínket, és fiainkat, és hogy meg foſzſzanak minket:

21. Mi

A

B

C

* *Num.* 25. *c.* 13. *Eccl.* 45. *d.* 28.
* *Joſ.* 1. *a.* 2.
* *Num.* 14. *b.* 6. *Joſ.* 14. *d.* 14.
* 2. *Reg.* 2. *a.* 4.
* 4. *Reg.* 2. *d.* 11.
* *Dan.* 3. *e.* 50.
* *Dan.* 6. *f.* 22.

21. Mi pedig a' mi lelkeinkért, és törvényinkért vivunk:

22. És ö-maga az Úr meg-rontya öket a' mi szinünk-elött: ti pedig ne féllyetek tölök.

23. Hogy pedig meg-szünék szóllani, reájok rohana hirtelen: és meg-rontaték Séron, és az ö serege az ö szine-elött:

24. És meg-üzé ötet a' Betoron lejtöjén a' mezöig, és el-húllának amazok-közül nyóltszáz férfiak, a' többi pedig el-futának a' Filistæusok földére.

25. És Judástól, és az ö attyafiaitól megfélemlének, és meg-rettenének minden környülök-való nemzetségek.

26. És a' királyhoz juta az ö neve, és a' Judás hartzairól beszélnek vala minden nemzetségek.

27. Hogy pedig meg-halla Antiokus király e' beszédeket, meg-haraguvék szivében: és el-külde, és öszve-gyüjté az ö egész országa hadát, igen erös tábort:

28. És fel-nyitá az ö tár-házát, és fizetést ada a' hadnak egész esztendöre: és megparantsolá nékik, hogy mindenre készek lennének.

29. És látá, hogy el-fogyott a' pénz az ö kintseiböl, és a' tartománynak adai kevesek a' viszsza-vonás, és a' tsapás-miatt, mellyet szerzett a' földön, hogy meg-vetné a' törvényeket, mellyek eleitöl-fogva vóltak:

30. És féle azon, hogy elég nem lenne egyszer 's kétszer, a' költségre, és ajándékokra, mellyeket az-elött bév kézzel adott vala: és meg-haladta vala a' királyokat, a' kik ö elötte vóltak.

31. És igen meg-rettene szivében, és gondolá, hogy Perziába menne, és fel-venné a' tartományoknak adait, és sok pénzt gyüjtene.

32. És hagyá Lysiást, a' királyi nemzetböl-való fö-embert, a' királyi dolgokon, az Eufrátes folyó-vizétöl-fogva az Egyiptus folyó-vizéig:

33. És hogy nevelné Antiokust az ö fiát, mig meg-térne.

34. És kezébe adá a' hadnak felét, és az elefántokat: és parantsola néki mindenekröl a' miket akar vala, és a' Júdæában, és Jerusalemben lakók-felöl:

35. És hogy azokra hadat küldene, hogy meg-rontaná, és ki-gyomlálná az Israel erejét, és a' Jerusalem maradékit, és el-vesztené az ö emlekezetöket arról a' helyröl:

36. És hogy az idegen fiakat rendelné lakókká minden ö határokban, és sorsal elosztaná azoknak földöket.

37. És a' király melléje vévé a' seregnek maradék részét, és ki-méne Antiokiából az ö országának városából, a' száz, és negyvenhetedik esztendöben: és által-kele az Eufrátes folyó-vizén, és el-járá a' felsö tartományokat.

38. És választa Lysias Ptolomæust a' Dorimínus fiát, és Nikánort, és Gorgiást, hatalmas férfiakat a' király baráti-közül:

39. És el-külde vélek negyven-ezer férfiat, és hét-ezer lovagot, hogy a' Júda földére mennének, és azt el-vesztenék a' király igéje-szerént.

40. És el-indúlának az ö tellyes erejekkel, és el-menének, és kiszállának Emmausnál a' mezöségen.

41. És meg-hallák a' tartományok kalmári az ö nevöket: és vönek igen sok ezüstöt 's aranyat, és szolgákat: és a' táborba menének, hogy meg-vennék az Israel fiait szolgáknak; és hozzájok adák magokat Syriának, és az idegenek földének hadai.

42. És látá Júdás, és az ö attyafiai, hogy meg-sokasodtak a' nyomorúságok, és a' seregek el-közelgetnek vala az ö határokra; és meg-érték a' király igéit, a' mellyeket parantsolt, hogy tselekednének a' nép veszedelmére, és el-fogyatására:

43. És mondának ki-ki az ö felebarátyának: Emellyük-fel a' mi népünk gyalázattyát, és hadakozzunk a' mi népünkért, és szentséginkért.

44. És egybe-gyüle a' gyüleközet, hogy készen lennének a' hartzra; és hogy imádkoznának, és kérnének irgalmasságot, és kegyelmet.

45. És Jerusalemben nem laknak vala, hanem mint a' puztaság vala: nem vala a' ki bé-menne, és ki-jöne az ö fiai-közül: és a' szentség meg-tapodtatik vala: és az idegeneknek fiai valának a' várban, ott vala a' Pogányok lakása: és el-vételék a' gyönyörüség Jákobtól, és meg-szünék ott a' tzitara.

46. És egybe-gyülének, és jövének Massába Jerusalem-ellenébe: mert az imádság helye Massában vólt az-elött Israelben.

47. És böjtölének az napon, és ször-zsákokba öltözének, és hamut hintének az ö fejökre: és meg-szaggaták ruhájokat:

48. És ki-terjesztek a' törvény könyveit, mellyekbe keresik vala a' Pogányok az ö bálványoknak hasonlatosságát:

49. És elo-hozák a' papi ékességeket, és a' zsengéket, és a' dézmákat: és fel-indíták a' Nazareusokat, a' kik bé-töltötték vala a' napokat:

50. És kiáltának nagy szóval az égbe, mondván: Mit tselekedgyünk ezeknek, és hová vigyük ezeket:

51. És a' te szentségid el-tapodtattak, és meg-ferteztettek, és a' te Papjaid siralomra, és gyalázatra jutottak.

52. És imé a' Nemzetségek egybe-gyültek ellenünk hogy minket el-veszessenek; te tudod, miket gondolnak ellenünk.

53. Mi-képen álhatunk-meg az ö orczájok-elött, hanem ha te Isten meg-segétesz minket?

54. És a' trombitákkal fel-kiáltának nagy szóval.

55. Ezek-után rendele Júdás a' népnek hadnagyokat, ezeredeſeket, és ſzázadoſokat, és ötvenedeſeket, és tizedeſeket.

* *Deut. 20. a. 5. 6. Judic. 7. a. 3.*

56. * És monda azoknak, a' kik házakat épitnek vala, és feleségeket véſznek vala, és ſzölöket plántálnak vala; és a' félelmeſeknek, hogy meg-térnének ki-ki az ö házába a' törvény-ſzerént.

57. És el-inditák a' tábort, és helyheztették Dél-felé Emmauſnak.

58. És monda Júdás: Kéſzüllyetek-el, és legyetek erös fiak, és legyetek kéſzek reggelre, hogy hadakozzatok e' Nemzetségek-ellen, a' kik egybe-gyültek ellenünk el-veſzteni minket, és a' mi ſzentséginket:

59. Mert jóbb nékünk meg-halnunk a' hartzon, hogy-ſem a' mi nemzetségünknek, és ſzentséginknek veſzedelmét látnunk.

60. A' mint pedig léſzen az akarat menyben, úgy légyen.

IV. RÉSZ.

Júdás Gorgiáſt hadával együtt meg-vervén, az Iſtennek könyörög, és Lyſiáſt-is hadával együtt meg-veri: azután a' templomot meg-tiſztittya, és új óltárt épit, és nagy vigaſsággal nyóltz nap innepet ülnek: és el-rendelik, hogy ezután-is minden eſztendöben ezt a' napot nyóltzad napig ſzentellyék.

A 1. És melléje vön Górgiás öt ezer férfiat, és ezer válogatott lovagokat: és el-inditák a' tábort éjjel,

2. Hogy a' Zſidók táborához ſzállanának, és meg-vernék öket hirtelen: és a' várból-való fiak valának azoknak hadnagyi.

3. És meg-hallá Júdás, és fel-kele ö, és az eröſek, hogy meg-vernék a' király ſeregének erejét, kik Emmausban valának.

4. Mert még távúl vala a' ſereg a' tábortól.

5. És el-juta Gorgiás a' Júdás táborába éjjel, és ſenkit nem találá, és kereſi vala öket a' hegyeken: mert azt mondgya vala: Futnak ezek elöttünk.

6. És mikor meg-virradott vólna, Júdás a' mezön láttaték tſak három ezer férfiúval: kiknek paizſok, és fegyverek nem vala:

7. És láták a' Pogányoknak erös táborát, és a' pántzéloſokat, és a' lovagokat környülök, és ezek tudóſok valának a' hartzra.

8. És monda Júdás a' férfiaknak a' kik övéle valának: Ne féllyetek az ö ſokaságoktól, és az ö vakmeröségektöl meg ne ijedgyetek.

* *Exod. 14. b. 9.*

9. * Emlekezzetek-meg mint ſzabadúltak-meg az atyáink a' Veres-tengeren, mikor kergetné öket Farao ſok ſereggel.

10. És moſt kiáltſunk az égbe, és könyörül rajtunk az Úr, és meg-emlekezik az atyáink ſzövetségéröl, és meg-rontya ezt a' hadat a' mi ſzinünk-elött ma:

11 És meg-tudgyák minden nemzetségek, hogy vagyon, a' ki meg-váltſa, és meg-ſzabadittſa Israelt. B

12. És fel-emelék az idegen nemzetségek az ö ſzemöket, és láták öket ellenbe jöni.

13. És ki-menének a' táborból a' hartzra; és trombitát fúvának azok, a' kik Júdáſſal valának.

14. És meg-ütközének: és meg-veretének a' Pogányok, és el-futának a' mezöre.

15. Az utólſók pedig minnyájan el-húllának a' fegyver-miatt, és üzék öket Gezeronig, és Idumæának, és Azotuſnak, és Jamniának mezéi-ig: és el-húllának közülök közel három-ezer férfiak.

16. És meg-tére Júdás, és az ö hada, követvén ötet.

17. És monda a' népnek: Ne kivánnyátok a' prédákat: mert had vagyon ellenünk,

18. És Gorgiás, és az ö ſerege közel vannak hozzánk a' hegyen: hanem állyatok moſt az ellenségink-ellen, és gyözzétek-meg öket, és az-után bizváſt vegyétek-el a' prédákat.

19. És még midön Júdás ezeket ſzóllaná, Imé ki-tetſzék némelly réſz a' hegyröl nézvén,

20. És láta Gorgiás, hogy meg-futamodtak az övéi, és fel-gyújtották a' tábort. Mert a' füſt, a' melly láttatik vala, meg-jelenté, a' mi lött vala. C

21. Kiket amazok látván, igen meg-ijedének, látván egyetemben Júdáſt-is, és a' ſereget a' mezön kéſzen a' hartzra.

22. És el-futának minnyájan az idegen nemzetségek mezejére:

23. És Júdás meg-tére a' tábornak prédáira, és nyerének ſok aranyat, és ezüſtöt, és lelymet, és tengeri bárſonyt, és nagy gazdagságokat.

24. És meg-térvén, ditséretet énekelnek vala, és áldgyák vala a' meny-béli Iſtent, A mert jó, mert örökké az ö irgalmaſsága.

25. És nagy ſzabadúlás lön Israelben az napon.

26. Valakik pedig az idegen nemzetségek közül el-ſzaladtak, el-menének, és hirré tönek Lyſiáſnak mindeneket, a' mellyek történtek vala.

27. Mellyeket ö hallván, meg-rémülvén ſzivében el-bádgyada: hogy nem ollyanok történtek Iſraelben, a' minémüeket ö akart, és a' minémüeket parantſolt a' király.

28. És a' következendö eſztendöben egybe-gyüjte Lyſiás hatvan-ezer válogatott férfiat, és öt-ezer lovagot, hogy meg-győzné öket.

29. És el-menének Judæába, és tábort járának Betoronban, és eleikbe méne Júdás tiz-ezer férfiakkal.

30. És láták az erös hadat, és imádkozék, és monda: Áldott vagy Israelnek ſzabaditója,

* ki meg-rontottad a' hatalmaſnak erejét a' te ſzolgádnak Dávidnak kezе-által,* és adtad az idegen nemzetségek táborát Jonataſnak a' Saul fiának, és az ö fegyver-hordozójának kezébe.

31. Rekeſzd e' ſereget a' te népednek Israelnek kezébe, és ſzégyenüllyenek-meg az ö ſeregekben, és lovagokban.

32. Adgy nékik félelmet, és erötlenitsd-meg az ö erejeknek vakmeröségét, és háborodgyanak-meg az ö romláſokon.

33. Verd-le öket a' te ſzeretöid fegyverével: és ditsérjenek téged énekekkel minnyájan, a' kik iſmérik a' nevedet.

34. És meg-hartzolának: és el-hullának a' Lyſiás ſeregéből öt-ezer férfiak.

35. Látván pedig Lyſiás az övéinek futását, és a' Zſidók bátorságát, és hogy készek vagy élni, vagy erösſen meg-halni, el-méne Antiokiába, és vitézeket válogata, hogy meg-ſokasodván iſmég Judæába jönének.

36. Monda pedig Júdás, és az ö attyafiai: Imé meg-romlottak a' mi ellenségink: menyünk-fel moſt ki-tiſztitani a' ſzent-helyeket, és meg-újitani.

37. És egybe-gyüle az egéſz ſereg, és fel-menének a' Sion hegyére.

38. És láták hogy a' ſzent-hely el-puſztúlt, és az óltár meg-ſerteztetett, és a' kapuk ki-égtek, és a' pitvarokban tſemeték nevekedtek mint az erdöben vagy a' hegyeken, és hogy a' tár-házak el-romlottak.

39. És meg-ſzaggaták az ö ruháiokat, és sirának nagy siráſſal, és hamut hintének az ö fejökre.

40. És le-borúlának artzal a' földre, és fel-kiáltának a' jel-tévö trombitákkal, és az égbe kiáltának.

41. Akkor rendele Júdás férfiakat, hogy hadakoznának azok ellen a' kik a' várban valának, mig-ki-tiſztitának a' ſzent-helyeket.

42. És válaſzta makula-nélkül-való papokat, a' kiknek akarattyok az Iſten törvényében vólt:

43. És ki-tiſztiták a' ſzent-helyeket, és vivék a' ſerteztetett köveket tiſztátalan helyre.

44. És gondolkodék az épen-égö áldozatok óltáráról, melly meg-ſerteztetett vala, mit mivelne azzal.

45. És jó tanáts jöve eſzekbe, hogy elrontanák azt: hogy valami-képen ne lenne gyalázattyokra, mivelhogy meg-ſerteztették azt a' Pogányok, és el-ronták azt.

46. És el-tévék a' köveket a' háznak hegyén illendö helyre, miglen próféta jöne, és meg-felelne azok-felöl.

47. És vévének egéſz köveket a' törvény-ſzerént; és épitének új óltárt, a' ſzerént a' melly az-elött vólt:

48. És meg-épiték a' ſzent-helyeket, és a' mellyek a' házban belöl valának: és a' házat, és a' pitvarokat meg-ſzentelék.

49. És új ſzent edényeket tſinálának, és bévivék a' gyertya-tartót, és a' jó illatok óltárát, és az aſztalt a' templomba.

50. És jó illatot tönek az óltáron, és meggyújták a' lámpáſokat, mellyek a' gyertya-tartón valának, és világoskodnak vala a' templomban.

51. És kenyereket tönek az aſztalra, és fel-függeſzték a' ſuporlátokat: és el-végezék minden dolgokat a' mellyeket tſináltak vala.

52. És jó reggel fel-kelének huſzon-ötödik napján a' kilentzedik hónak (ez a' Kasleu hava) a' ſzáz negyven-nyóltzadik eſztendöben:

53. És áldozatot tönek a' törvény ſzerént, az épen-égö áldozatoknak új oltárán a' mellyet tſinálának.

54. Az idö-ſzerént és a' nap-ſzerént, a' mellyben meg-ferteztették azt a' Pogányok. Azon újitaték-meg énekekkel, és tzitarákkal, és hegedükkel, és tzimbalomokkal. G

55. És ortzájára borúla az egéſz nép, és imádkozának, és áldák azt menyben, a' ki meg-ſzerentséſitette öket.

56. És az óltárnak meg-ſzentelését nyóltz napig tartók, és áldozának épen-égö áldozatokat örömmel, és a' ſzabadúláſnak, és a' ditséretnek áldozattyát.

57. És meg-ékeſiték a' templom eleit arany koronákkal 's kerekdéd formákkal: és meg-ſzentelék a' kapukat, és a' tárházakat, és ajtókat tönek azokra.

58. És lön a' nép-között igen nagy vigaság, és el-fordúla a' Pogányok gyalázattya.

59. * És rendelé Júdás, és az attyafiai, és az Israelnek egéſz gyüleközete, hogy megtartaſsék az óltár ſzenteléſe napja az ö ideiben, eſztendöröl eſztendöre, nyóltz napig, a' Kasleu havának huſzon-ötödik napjától-fogva, örömmel, és vigasággal. * Joan. 10. a' 22.

60. És meg-épiték az idöben a' Sion hegyét, és körös-körül a' magas köfalokat, és az erös tornyokat, hogy valaha el ne jönének a' Pogányok, és el ne tapodnák azt mint az-elött tſelekedtek.

61 És sereget helyheztete oda, hogy megöriznék azt, és meg-erosité azt a' Betſura óltalmára, hogy erösſége lenne a' népnek Idumæa-ellen.

V. RÉSZ.

Júdás ſok nemzeteket meg-vervén, meg-ſzabadittya a' Galaáditákat, és Galilæuſokat a' bátyjával Simonnal: Timotheuſt meggyözi, és Efron városſát minden férjfiaival letörli, és nagy vigan Sionba vijza térnek az Iſtennek áldozni: azonban a' hadi fö tiſztek, kiket Jeruſalemben hagyott vólt, midön az ö parantſolattya ellen hartzolnának a' nemzetekkel, meg-verettet-

nek: azután Júdás Kebront, és Azótust el-rontya bálványival együtt.

A 1. És lön, hogy meg-hallák a' Pogányok körös-körül, hogy meg-épitetett az óltár, és a' Szent-hely mint az-elött, igen megharaguvának:

2. És el-gondolák hogy el-veſztenék a' Jákob nemzetségét, a' kik ö-közöttök valának, és meg kezdének ölni a' nép-közül, és üldözni.

3. És hadakozik vala Júdás az Eſau fiaival Idumæában, és azokkal, a' kik Akrabatanéban valának: mert környül-vötték vala az Israelitákat, és meg-veré öket nagy tſapáſſal.

4. És meg-emlekezék a' Bean fiainak gonoſzságáról, kik a' népnek törül, és botránkozásúl valának, ólálkodván ellene az úton.

5. És a' tornyokba rekeſztetének töle; és hozzájok ſzálla, és átok-alá veté öket, és fel-gyújtá az ö tornyokat tüzzel, mind azokkal a' kik azokban valának.

6. És által-méne az Ammon fiaihoz, és találá erös kezet, és ſok népet, és Timóteuſt azok hadnagyát:

7. És tön azokkal ſok hartzokat, és megromlának az ö ſzinek-elött, és meg-veré öket:

8. És meg-vévé Gázer várasát, és annak faluit, és meg-tére Judæába.

9. És egybe-gyülének a' pogányok a' kik Gálaádban valának, az Israeliták-ellen a' kik az ö határokban valának, hogy el-veſztenék öket: és a' Dáteman erösségébe futának.

10. És levelet küldének Júdáſnak, és az ö attyafiainak, mondván: Egybe-gyültek ellenünk a' pogányok körös-körül, hogy el-veſzeſſenek minket:

B 11. És kéſzülnek el-jöni, és el-foglalni az erösséget, a' mellybe ſzaladtunk: és Timóteus hadnagya az ö ſeregöknek.

12. Moſt azért jöj-el, és ſzábadits-meg minket az ö kezekből, mert ſokan el-eſtek közülünk.

13. És minnyájan az atyánk-fiai, a' kik a' Tubin helyein vóltak, meg-ölettettek: és fogva vitték azoknak feleségit, és fiait, és ragadományit, és meg-öltek ott közel ezer férfiat.

14. És még a' levél olvaſtatik vala, és imé más követek jövének Galilæából meg-ſzaggattatott köntösökben, hirt tévén ezen igékſzerént:

15. Mondván, hogy egybe-gyültek ö ellenek Ptolemáisból, és Tyrusból, és Sidonból: és bétölt egéſz Galilæa idegen nemzetségekkel, hogy minket meg-emészſzenek.

16. Mihelyen pedig meg-halla Júdás, és a' nép ezeket a' beſzédeket, egybe-gyüle a' nagy gyüleközet meg-gondolni mit tſelekednének az ö attyokfiaival, a' kik háborúságban valának, és oſtromlattatnak vala azoktól.

17. És monda Júdás Simonnak az ö bátyának: Válaſzſz magadnak férfiakat, és menj el-és ſzabaditsd-meg az atyád-fiait Galilæában: én pedig, és az ötsém Jónatás el-megyünk Gálaaditimba.

18. És Jóſefet a' Zakariás fiát, és Azariáſt, a' nép hadnagyit, hagyá a' maradék ſereggel Judæában örizetre:

19. És parantſola nékik, mondván: Legyetek e' nép-elött: és ne hadakozzatok a' pogányok-ellen, miglen meg nem térünk.

20. És adának Simonnak három ezer férfiat, hogy el-menne Galilæába: Júdáſnak pedig nyóltz ezeret Gálaaditimba.

C 21. És el-méne Simon Galilæába, és ſok hartzokat tön a' pogányokkal: és meg-romlának a' pogányok az ö ſzine elött, és üzé öket mind.

22. A' Ptolemáis kapujá-ig: és el-esének a' pogányok-közül közel három ezer férfiak, és el-vivé azoknak prédáit.

23. És melléje vévé azokat, kik Galilæában valának, és Arbatisban, feleségökkel, és fiokkal, mindenekkel a' mik vala, és el-vivé Judæába nagy örömmel.

24. És Júdás Makabæus, és Jónatás az ö öttſe, által-menének a' Jordánon, és menének harmad-napi-járó úton a' puſztában.

25. És eleikbe menének a' Nabútæuſok, és bé-fogadák öket békéségeſen, és megbeſzéllek nékik mind, a' mik történtek vala az attyok-fiainak Gálaaditimban,

26. És hogy ſokan meg-fogattattak azokközül Barasában, és Bóſorban, és Alimisben, és Kaſſorban, és Magetben, és Karnáimban: ezek mind erös, és nagy váraſok.

27. De Gálaaditimnak a' több váraſiban is fogva tartatnak, és hólnapra-kelve el-végezték hogy a' hadat azokra a' váraſokra elindittsák, és meg-fogják, és el-veſzeſsék öket egy nap.

28. És fordítá Júdás, és az ö hada, az útat a' Bóſor puſztáján-által hirtelen, és elfoglalá a' várast: és meg-öle minden férfiat fegyverrel, és el-vivé azoknak minden ragadományit, és fel-gyújtá azt tüzzel.

29. És fel-kelének onnét reggel, és az erösségig menének. D

30. És lön virradtára, mikor fel-emelték vólna az ö ſzemöket, imé ſok nép, kinek nem vala ſzáma, lajtorjákat, és ſzerſzámokat hozván, hogy meg-vennék az erösséget, és meg-gyöznék öket.

31. És látá Júdás hogy el-kezdetett a' viadal, és a' hadnak kiáltáſa fel-méne az égbe mint a' trombita, és nagy kiáltás a' várasból:

32. És monda az ö hadának: Hadakozzatok ma az atyátok-fiaiért.

33. És utánnok jöve három ſereggel, és fel-kiáltának trombitákkal, és kiáltának imádsággal.

34. És meg-iſméré a' Timóteus tábora hogy a' Makabæus vólna, és viſzſza-futának az ö ſzine-elöl: és meg-verék öket nagy

tlapáſſal, és el-húllának közülök az napon közel nyóltz-ezer férfiak.

35. És el-tére Júdás Masſába, és vitatá, és meg-vévé azt: és meg-ölé annak minden férfiát, és el-vivé annak prédáit, és fel-gyújtá azt tüzzel.

36. Onnét el-indúla, és meg-vévé Kasbont, és Magetet, és Bóſort, és Gálaaditimnak több váraſit.

37. Ez igék-után pedig más hadat gyüjte Timóteus, és tábort járа Rafon-ellenében a' patakon-túl.

38. És el-külde Júdás meg-kémlélni a' hadat: és hirt tönek néki, mondván: Hogy hozzája gyültek minden nemzetségek, mellyek környülünk vannak, fölötte igen nagy had:

39. És az Arábiaiakat hozzájok fogadták ſegétségül, és a' tábort a' patakon-túl helyheztették, kéſzek hozzád jöni a' hartzta. És Júdás eleikbe méne.

40. És monda Timóteus az ö hada fejedelminek: Mikor el-közelget Júdás, és az ö ſerege a' viz patakához; ha elöbb által-jö hozzánk, nem birhattyuk-meg ötet: mert meg-gyözvén meg-gyöz minket.

41. Ha pedig fél által-jöni, és a' tábort a' folyóvizen-túl helyhezteti, költözzünk-által hozzájok, és meg-gyözhettyük ötet.

42. Hogy pedig el-közelgete Júdás a' viz patakjához, a' népnek iródeákit a' patakmellé állatá, és meg-parantſolá nékik, mondván: Tſak egy embert ſe hadgyatok-el: hanem minnyájan a' hartzra jöjenek.

43. És elöbb ö költözék-által hozzájok, és az egéſz nép utánna, és meg-romlának minden pogányok az ö ſzinek-elött, és elhányák az ö fegyvereket, és a' bálvány templomához ſzaladának, melly Karnaimban vala.

44. És el-foglalá azt a' váraſt, és a' bálvány templomát fel-gyújtá tüzzel, minnyájokkal a' kik benne valának: és el-nyomattaték Karnaim, és meg nem álhata a' Júdás ſzine-elött.

45. És egybe-gyüjté Júdás mind az Israelitákat, a' kik Gálaaditimban valának, kitſinytöl-fogva nagyig, és azoknak feleségit, és magzatit, és igen nagy ſereget, hogy a' Júda földére jönének.

46. És Efron-ig jövének: és ez a' nagy váras az ö útokban vala helyheztetve, igen erös, és nem térhetni vala el attól ſem jobbra ſem balra, hanem annak közepi-által vala az út.

47. És bé-rekeſzték magokat a' kik a' várasban valának, és bé-rakák a' kapukat kövekkel: és hozzájok külde Júdás békeſséges igékkel.

48. Mondván: Hadd mennyünk-által a' ti földeteken, hogy a' mi földünkbe mennyünk: és ſenki néktek nem árt: tſak gyalog megyünk-által. És nem akarák nékik felnyitni.

49. És meg-parantsolá Júdás hogy meghirdetnék a' táborban, hogy hozzá fognának ki-ki a' melly helyen vala.

50 És hozzája közelgetének az erös férfiak: és vitatá azt a' váraſt egéſz nap, és egéſz éjjel, és kezébe adaték a' váras:

51. És meg-ölének minden férfiat ſegy verrel, és ki-gyomlálá azt, és el-vivé annak prédáit, és által-méne az egéſz váraſon a' meg-hóltakon.

52. És által-menének a' Jordánon a' nagy mezöre, Bet-ſan-ellenében.

53. És Júdás az utólsókat takargattya vala, és inti vala a' népet az egéſz úton, miglen a' Júda földére jutnának.

54. És fel-menének a' Sion hegyére vigasággal, és örömmel, és épen-égö áldozatokat tönek, hogy ſenki közülök el-nem eſett vólna, mig meg-térnének békeségben.

55. És a' melly napokban Júdás, és Jónatás Gálaád-földében vala, és Simon az ö báttya Galilæában Ptolemais-ellenében.

56. Meg-hallá Jóſef a' Zakariás fia, és Azariás a' ſereg fejedelme, a' jól lött dolgokat, és a' hartzokat a' mellyek löttek.

57. És monda: Szerezzünk mi-is nevet magunknak, és mennyünk hadakozni a' pogányok-ellen, a' kik környülünk vannak.

58. És parantſola azoknak a' kik az ö ſeregében valának, és el-menének Jamniába.

59. És ki-indúla Gorgiás a' várasból, és az ö férfiai eleikbe a' hartzra.

60. És meg-üzettetének Jóſef, és Azariás ſzintén a' Júdæa határiig: és el-húllának az napon az Israel népe-közül két-ezer férfiak, és nagy futás lön a' nép-között:

61. Mert nem halgaták Júdáſt, és az ö attyafiait, állitván hogy vitézül tſelekednének.

62. Ök pedig nem valának azoknak a' férfiaknak magvából, a' kik által ſzabadúlás lött Israelben.

63. És a' Júdás férfiai igen fel-magaſztaltatának az egéſz Israel-elött, és minden nemzetségek ſzine-elött, a' hol hallattatik vala az ö nevök.

64. És hozzájok gyülének ſzerentsét kivánván nékik.

65. És ki-méne Júdás, és az ö attyafiai, és hadakoznak vala az Eſau fiai-ellen, a' Dél-felöl-való tartományban, és meg-veré Kebront, és annak faluit: és annak falait, és tornyait fel-gyújtá tüzzel körös-körül.

66. És el-inditá a' tábort, hogy el-menne az idegen nemzetségek földére, és el-járá Samáriát.

67. Az napon el-eſének a' Papok a' hartzon, midön vitézül akarnak tſelekedni, midön tanáts-nélkül mennek-ki a' hartzra.

68. És el-tére Júdás Azótusba az idegen nemzetségek földébe, és el-rontá azoknak óltárit, és az ö iſteneknek faragott bálványit fel-gyújtá tüzzel: és el-vivé a' váraſok prédáit, és meg-tére a' Júda földébe.

VI. RÉSZ.

Antiokus meg-szállván Elymaida városát, szégyennel el-kél alóla, és Babylóniába mégyen; a' hol midön hallotta volna az ö táborának szerentsétlenségét Júdæában, szomorúságában meg-betegedik, és megvallya, hogy mind azokat Isten a' Zsidókhoz való nagy kegyetlenségéért ereszttette reá, és ugyan Babylóniában meg-hal: azonban a' fiai, kit Antiokus Eupatornak hittak, Júdás ellen nagy haddal mégyen; de nem vehet gyözedelmet rajta. Eleázár egy elefántot törével által-vervén, és ugyan az reá dölvén meg-hal. Eupator békeséget tsinál Júdással Lysiás tanátsára; de meg-szegi hitit.

A 1. És Antiokus király el-járja vala a' felsö tartományokat, és hallá hogy Elimáis városa Perſiában igen nemes, és béves vólna ezüſtel, és arannyal,

2. És abban egy igen gazdag templom: és ott arany öltözetek, és pántzélyok, és paizsok, mellyeket hagyott vólna Sándor a' Filep fia a' Matzedóniai király, ki elsö országlott Görög-országban.

3. És el-méne, és meg akarja vala venni a' várast, és fel-dúlni: és nem lehete, mert hirré lön a' dolog azoknak a' kik a' várasban valának:

4. És fel-kelének a' hartzra, és el-futa onnét, és nagy bánattal méne-el, és megtére Babylóniába.

5. És el-jöve a' ki hirré tévé néki Perſiában, hogy meg-futamtatott a' tábor melly a' Júda földén vólt:

6. És hogy el-ment Lysiás erös ſereggel elsöben, és meg-futamtatott a' Zsidóktól, és meg-erösödtek fegyverekkel, és erövel, és sok ragadományokkal, mellyeket a' táborban nyertek, mellyet le-vágtak:

7. És hogy el-rontották az útálatosságot, a' mellyet épitett vala az óltáron, melly Jerusalemben vala, és a' Szent-helyet, mint az elött, környül-vötték magas kőfalokkal, de Bet-surát-is a' maga várasát.

8. És lön hogy meg-hallá a' király e' beszédeket, meg-rémüle, és igen meg-háborodék: és az ágyba eſék, és meg-betegedék a' bánat-miatt, mivelhogy nem úgy lött dolga a' mint gondolta vala.

9. És ott sok napokig vala: mert megújúla benne a' nagy bánat, és azt állitá hogy meg-halna.

B 10. És elö-hivá minden barátit, és monda nékik: El-távozott az álom a' ſzemeimtöl, és le-eſtem, és meg-esett a' ſzivem a' ſzorgalmatoſság-miatt:

11. És mondék ſzivemben: Melly nagy nyomorúságra, és minémü habjaiba jutottam a' bánatnak, mellyben most vagyok; a' ki vig, és jó-kedvü valék az én hatalmaſságomban!

12. Most pedig meg-emlekezem a' gonoſzságokról, mellyeket tſelekedtem Jerusalemben, a' honnan el-is vittem minden arany, és ezüſt prédákat, mellyek abban valának, és el-küldöttem hogy el-hoznák a' Júdæa lakóit ok-nélkül.

13. Meg-ismértem az-okáért, hogy azért találtak engem e' veſzedelmek: és imé a' nagy bánat-miá el-veſzek idegen földön.

14. És elö-hivá Filepet, egyik barátyát, és fövé rendelé ötet az ö egész orſzágán:

15. És néki adá a' koronát, és a' hoſzúruháját, és gyürüjét, hogy elö-hozná Antiokuſt az ö fiát, és fel-tartaná ötet, és országlana.

16. És meg-hala ott Antiokus Király, a' ſzáz negyven-kilentzedik eſztendöben.

17. És meg-érté Lyſias, hogy meg-hólt a' király, és Antiokuſt az ö fiát rendelé hogy országlana, kit fel-tarta ifiúságában: és nevezé ötet Eupátornak.

18. És azok a' kik a' várban valának, bérekeſztették vala Iſraelt a' ſzent-helyek környékében: és igyekeznek vala azoknak gonoſzokra mindenkor, és a' Pogányoknak erösítésére. C

19. És gondolá Júdás hogy el-veſztené öket: és egybe-hivá az egesz népet, hogy meg-ſzállanák azokat.

20. És együvé gyülének, és meg-ſzállák öket, a' ſzáz ötvenedik eſztendöben, és tſinálának ſzámſzerigyeket, es hadi ſzerſzámokat.

21. És ki-menének némellyek azok-közül a' kik meg-ſzálva valának, és hozzájok adák magokat némelly iſtentelenek Israelböl.

22. És a' királyhoz menének, és mondának: Meddig nem tészsz itéletet, és nem állasz-boſzszút az atyánk-fiaiért?

23. Mi el-végeztük, hogy az atyádnak ſzolgállyunk, és az ö parantſolatiban járjunk, és engedgyünk az ö hagyományinak:

24. És ezért idegenedének-el tölünk a' mi népünk fiai, és valakik találtatának mi közülünk, meg-ölettetének, és a' mi örökségink el-dúlatának.

25. És nem csak mi-reánk nyújtották kezöket, de minden határinkra-is.

26. És imé ma Jerusalem várához ſzállottak hogy el-foglallyák azt, és a' Bet-ſura erösségét meg-erösitették:

27. És ha eleiket hamarsággal nem vészed, nagyobbakat tſelekeſznek ezeknél, és meg nem gyözheted öket.

28. És meg-haraguvék a' király, hogy ezeket hallá: és egybe-hivá minden barátit, és az ö hadának fejedelmit, és azokat a' kik a' lovagoknak elöl-járói valának.

29. De a' több országokból-is, és a' tengeri ſzigetekböl, jövének hozzája ſogadott ſeregek. D

30. És vala az ö hadának ſzáma, ſzázezer gyalog, és húsz-ezer lovag, és harmintzkét elefántok, a' hartzra tanitattak.

31. És Idumæán által-jövének, és Bet-

ſurához ſzállának, és hartzolának ſok napokig, és hadi ſzerſzámokat tſinálának; és kimenének, és fel-gyújták azokat tüzzel, és emberül hartzolának.

32. És el-távozék Júdás a' vártól, és elinditá a' tábort Bet-zakara-felé a' király tábora-ellen.

33. És fel-kele a' király virradta-elött, és fel-inditá a' hadakat az ütközetre a' Betzakarai út-ellenében: és el-készülének a' seregek a' hartzra, és trombitát fuvának:

34. És az elefántoknak a' szölönek 's a' szederjnek vérét mutaták, hogy a' hartzra ingerlenék öket:

35. És el-oszták a' vadakat a' tsoportokszerént: és minden elefánt-mellé ezer férfiu álla lántzos pántzélokban: és réz sisakok az ö fejeken: és öt-száz válogatott lovagok valának rendelve mindenik vadhoz.

36. Ezek idönek-elötte valahol a' vad vala, ott valának: és vala hová mégyen vala, el-mennek vala, és el nem távoznak vala töle.

37. De erös óltalmazó fa-tornyok-is valának mindenik vadon: és azokon hadi szerszámok: és mindeniken harmintz-két erös férfiú, a' kik onnan-felyül hartzolnak vala: és Indiai vala a' vadnak tanitója.

38. És a' maradék lovagot mind két-felöl el-rendelé két részre, hogy trombitákkal fel-inditanák a' sereget, és únszolnák egybeszoritván az ö tsoportokban.

39. És hogy a' Nap fényleni kezde az arany, és réz paizsokra, tündöklének a' hegyek azoktól, és fényeskedének mint a' tüzes lámpások.

40. És el-oszla a' király hadának egyik része a' magas hegyekre, és a' másik része a' völgyekre: és mennek vala óva, és rendelve.

41. És meg-háborodának a' földnek minden lakói a' sokaságnak szavától, és a' seregnek járásától, és a' fegyvereknek tsattogásától: mert igen nagy, és erös had vala.

42. És el közelgete Júdás, és az ö serege a' hartzra: és el-húllának a' király seregéből hat-száz férfiak.

43. És láta Eleazar a' Saura fia egyet a' vadak-közül fel-pántzélozva a' király pántzéljával: és ki-tetszik vala a' több vadakfölött. És azt állitá hogy azon vólna a' király:

44. És reá veté magát, hogy meg-szabaditaná az ö népét, és magának örök nevet nyerne.

45. És reá futamodék bátorságoson a' tsoport között, ölvén jobb, és bal-felöl, és húllanak vala ö-általa ide 's tova.

46. És az elefántnak a' lábai-alá méne, és alája veté magát, és meg-ölé azt: és reája esék a' földön, és meg-hala ott.

47. Ét látván a' királynak erejét, és az ö seregének sebeſségét, el-térének tölök.

48. A' király tábora pedig fel-méne ellenek Jerusalembe, és ki-szálla a' király tábora Judæához, és a' Sion hegyéhez.

49. És békeséget szerze azokkal, a' kik Betsurában valának: és ki-menének a' városból, mert bé-rekesztve lévén nem vala nékik ott eleségek, mert nyugovása vala a' földnek.

50. És el-foglalá a' király Bet-surát: és örizetet rendele belé, hogy azt meg-tartanák.

51. És térité a' tábort a' szentségnek helyére sok napig: és rendele oda számszerigyeket, és hadi szerszámokat, és tüzes labdákat, és kövek hagyigálására-való szerszámokat, és dárdákat, és a' nyilak lövésérevaló skorpiókat, és parittyákat.

52. Tsinálának pedig ezek-is hadi szerszámokat amazok szerszámi-ellen, és hartzolának sok napokig.

53. Eleségek pedig nem vala a' városban, mihelhogy a' hetedik esztendö vala: és a' kik meg-maradtak vala a' Pogányok-közül Judeában, meg-emésztették vala az ö maradékjokat, mellyek el-tétettek vala.

54. És a' szent-helyeken kevés férfiak maradának, mert el-hatalmazott vala rajtok az éhség, és el-szélledének kiki az ö helyére.

55. És meg hallá Lysiás, hogy Filep, a' kit Antiokus király még éltében rendelt vala, hogy fel-tartaná Antiokust az ö fiát, és országlana,

56. Meg-tért vólna Perſiából, és Mediából, és a' had, melly el-ment vala vele, és hogy kivánná az ország dolgait magára venni:

57. Siete el-menni, és meg-mondani a' királynak, és a' sereg hadnagyinak: * El-fogyatkozunk napon-ként, és kevés eleségünk vagyon, és a' hely, a' mellyet meg-szállottunk, erös, és szükség, hogy az ország-felöl rendeléſt tegyünk.

58. Most azért adgyukbé kezeinket ez embereknek, és szerezzünk békeséget ö-véjek, és minden ö nemzetségekkel:

59. És rendellyük-el nékik, hogy az ö törvényekben járjanak, mint az-elött. Mert az ö törvényekért, a' mellyeket meg-útáltunk, haragudtak-meg, és azért tselekedték mind ezeket.

60. És tetszék a' beszéd a' király 's a' fejedelmek szine-elött: és hozzájok külde, hogy békeséget szerzene, és állának annak.

61. És meg-esküvék nékik a' király, és a' fejedelmek: és ki-menének az erösségböl.

62. És fel-méne a' király a' Sion hegyére, és látá a' helynek erösségét: és azonnal fel-bontá az esküvést, a' mellyel meg-eskütt: és meg-parantsolá, hogy a' kö-falt körös-körül el-rontanák.

63. És el-méne sietséggel, és visszatére Antiokiába, és találá Filepet, hogy uralkodnék a' városon: és hadakozék ellene, és elfoglalá a' várast.

VII. RÉSZ.

Demeter Seleukusnak fia Antiokust, ki Euputornak-is hivattatott, és Lysiást megölvén Királyá lészen: kinek Altzimus Júdást bé-vádolván, ellene küldi Bakidest, és fö-Pappá tészi Altzimust, ki a' Zsidókat sanyargassa: de mivel Bakides Júdásnak semmit nem tehetne, Nikánort-is el-küldi a' Király; de ezt-is minden hadával meg-veri Júdás el-vágván Nikánornak jobb-kezét, és fejét: és ezt a' napot hogy meg-üllyék a' Zsidók el-végezik.

A 1. Száz-ötven-negyedik esztendöben, ki méne Demeter a' Seleukus fia Roma városából, és fel-méne kevés férfiakkal a' tengermellett-való városba, és ott országla.

2. És lön, hogy bé-méne az ö eleinek országa házába, meg-fogá a' sereg Antiokust és Lysiást, hogy ama' hoz hoznák öket.

3. És meg-tudá a' dolgot, és monda: Ne mutassátok-meg nékem az ö ortzájokat.

4. És meg-ölé öket a' sereg. És Demeter az ö országa székiben üle:

5. És hamis, és istentelen férfiak jövének Israelböl ö-hozzája, és Altzimus azok hadnagya, a' ki pappá akar vala lenni.

6. És bé-vádolák a' népet a' királynál, mondván: El-veszttette Júdás, és az ö attyafiai, minden barátidat, és minket el-üzött a' mi földünkröl.

7. Most azért küldgy egy embert, a' kinek hiszsz, hogy mennyen-el, és nézzen-meg minden romlást, mellyet rajtunk tselekedett, és a' király tartományin: és büntesse-meg minden ö barátit, és azoknak segétöit.

B 8. És a' király az ö baráti-közül választa Bakidest, a' ki a' folyó-vizen-túl uralkodék, a' ki nagy vala az országban, és hiv vala a' királynak: és el-küldé ötet.

9. Hogy meg-látná a' romlást, mellyet Júdás tselekedett: de az istentelen Altzimust-is a' Papságba helyhezteté, és meg-parantsolá néki hogy boszszút állana az Israel fiain.

10. És fel-kelének, és nagy haddal jövének-bé a' Júda földébe: és követeket küldének, és szóllának Júdásnak, és az ö attyafiainak, békeséges igékkel álnokúl.

11. És nem figyelmezének az ö beszédekre: mert láták hogy nagy haddal jöttek.

12. És egybe-gyüle Altzimushoz, és Bakideshez az irás-túdók gyüleközete, illendö dolgokat kivánni:

13. És a' kik elsök valának az Israel fiaiközött, az Assidæusok, és békeséget kérnek vala tölök.

14. Mert azt mondák: Aaron magvából-való papi ember jött, nem tsal-meg minket:

15. És ö-vélek békeséges igéket szólla: és meg-esküvék nékik, mondván: Nem tselekeszünk veletek gonoszt, sem a' ti barátitokkal.

C 16. És hivének néki: És meg-foga ö-közülök hatvan férfiat, és meg-ölé öket egy nap, az ige-szerént a' melly irva vagyon:

* Ps. 78. a. 1. 2. 3. 17. * A' te szenteidnek húsát, és azoknak vérét ki-ontották Jerusalem-körül, és nem vala a' ki el-temetné.

18. És félelem 's rettegés szálla az egész népre: mert azt mondák: Nints igazság, és itélet bennek: mert által-hágták a' végezést, és az esküvést a' mellyel meg-esküttek.

19. És el-inditá Bakides a' tábort Jerusalemtöl, és szállitá Bet-sekához: és el-külde, és meg-foga sokakat azok-közül a' kik töle el-szöktek vala, és némellyeket a' nép-közül meg-öle, és egy nagy kútba hányá.

20. És á' tartományt Altzimusra bizá, és segétséget hagya véle az ö óltalmára. És el-méne Bakides a' királyhoz:

21. És igen törekedik vala Altzimus az ö papi fejedelemségéért.

22. És egybe-gyülének ö-hozzája minnyájan, a' kik háborgattyák vala az ö népöket, és el-foglalák a' Júda földét, és nagy tsapást tönek Israelben.

D 23. És látá Júdás mind a' gonoszságokat a' mellyeket tselekedett Altzimus, és a' kik ö-véle valának, az Israel fiain, sokkal többet hogy-sem a' Pogányok.

24. És ki-méne Judæának minden határira körösközül, és boszszút-álla a' pártos férfiakon, és meg-szünének többé ki-menni a' tartományba.

25. Látá pedig Altzimus hogy eröt vött Júdás, és a' kik ö-véle valának: és megérté hogy meg nem álhatna elöttök, és viszsza-méne a' királyhoz, és vádolá öket sok vétkekröl.

* 2. Macchab. 15. a. 1. 26. * És el-küldé a' király Nikánort, egyikét az ö nemesb fejedelmi-közül: ki Israel-ellen gyülölséget tart vala, és meg-parantsolá néki hogy el-vesztené a' népet.

27. És el-jöve Nikánor Jerusalembe nagy haddal, és el-külde Júdáshoz, és az ö attyafiaihoz békeséges igékkel tsalárdúl.

28. Mondván: Ne légyen hartz én-közöttem, és ti-közöttetek: kevés férfiakkal jövök, hogy lássam a' ti ortzáitokat békeséggel.

29. És el-jöve Júdáshoz, és köszönték egy-mást békelségesen, és az ellenségek készen valának hogy el-ragadnák Judást.

E 30. És tudtára lön a' dolog Júdásnak, hogy tsalárdsággal jött hozzája: és meg-ijede ö-töle, és többé nem akará látni az ö ortzáját.

31. És meg-érté Nikánor hogy ki-nyilatkozott az ö tanátsa: és ki-méne Júdás-elleibe a' hartzra Kafarsalama mellé.

32. És el-húllának a' Nikánor hadából közel öt-ezer férfiak, és el-futának a' David városába.

33. És e' dolgok-után fel méne Nikánor a' Sion

a' Sion hegyére: és ki-menének a' népnek papjai-közül köszönteni ötet békeséggel, és meg-mutatni néki az épen-égö áldozatokat, mellyek áldoztatnak vala a' királyért.

34. És meg-tsúfolván meg-veté öket, és meg-fertezteté: és kevélyen szólla,

35. És meg-esküvék haraggal, mondván: Ha Júdás, és az ö serege kezembe nem adatik, mihelyen meg-térek békével, fel-gyújtom ezt a' házat. És ki-méne nagy haraggal.

36. És bé-menének a' papok, és meg-állának az óltár 's a' templom-elött: és sirván-mondának:

37. Uram, te választottad ezt a' házat, hogy abban a' te neved segétségül hivattatnék, hogy imádságnak, és könyörgésnek háza lenne a' te népednek.

38. Álly-boszszút ez emberen, és az ö hadán, és essenek-el fegyver-miatt: emlekezzél-meg az ö káromlásokról, és ne adgyad nékik hogy meg-maradgyanak.

39. És ki-méne Nikánor Jerusalemből, és a' tábort Betoronhoz szállitá: és eleibe jöve a' Syriai had.

40. És Júdás Adarsához szálla harom ezer férfiakkal: és imádkozék Júdás, és monda:

41. * A' kik Sennakerib királytól küldettek vala, mivel-hogy Uram káromlottak téged, kiment az Angyal, és meg-ölt közülök száz nyóltzvan-öt ezeret:

42. Úgy rontsd-meg ezt a' hadat a' mi szinünk-elött ma: és tudgyák-meg a' többi, hogy gonoszúl szóllott a' te szentségidről: és itéld-meg ötet az ö gonoszsága-szerént.

43. És meg-hartzolának a' hadak Adarhavának tizen-harmadik napján: és megrontaték a' Nikánor tábora, és el-eséc ö-maga elsöben a' hartzon.

44. Hogy pedig láta az ö hada hogy elesett vólna Nikánor, el-hányák az ö fegyveröket, és meg-futamának:

45. És kergeték oket egy napi-járó földön, Adazertöl-fogva miglen Gazarába jutnak, és jelül trombitákat fuvának utánnok:

46. És ki-menének Judæának minden kastélyiból körös-körül, és ide 's tova hánnyák vala öket szarvakkal, és ismég hozzájok térnek vala, és el-húllának minnyájan a' fegyver-miatt, és nem marada-meg közülök tsak egy-is.

47. És az ö ragadományokat prédául vévék: és a' Nikánor fejét le-vágák, és az ö jobb-kezét, mellyet ki-nyújtott vala kevélyen, és el-hozák, 's fel-függesztéc Jerusalem-ellenében.

48. És igen örüle a' nép, és mulaták azt a' napot nagy vigasságban.

49. És rendelé hogy minden esztendöben meg-üllenék azt a' napot, Adar-havának tizen-harmadik napján.

50. És meg-tsendesedék a' Júda földe kevés nap.

VIII. RÉSZ.

Júdás hallván a' Romaiaknak ditsöséges hireket, követeket küldvén hozzájok, szövetséget vét vélek, hogy azoknak segétségével óltalmazhassák magokat a' Görögöktöl. A' Romaiak Júdással szövetséget vetvén, réz-táblára irják annak conditióit.

1. És meg-halla Júdás a' Romaiak nevét, hogy hatalmasok erövei, és könnyen meg engedik mind a' miket kérnek tölök: és valakik ö-hozzájok járúltak, barátságot szerzettek azokkal, és hogy hatalmasok erövei.

2. És meg-hállák az ö hartzokat, és a' jeles tselekedeteket, mellyeket tselekedtek Galatziában, hogy meg-gyözték azokat, és adó alá vetették:

3. És minémü nagy dolgokat tselekedtek Spanyól-ország tartományában, és hogy birtokok-alá hóldoltatták az ezüst 's az arany bányákat, a' mellyek ott vannak, és elfoglaltak minden helyt az ö tanátsokkal, és hoszszú türésökkel:

4. És a' helyeket mellyek igen távúl valának tölök, és a' királyokat a' kik reájok mentek a' földnek végeiröl, meg-rontották, és meg-verték öket nagy tsapással: a' többi pedig adót adnak nékik minden esztendöben.

5. És hogy Filepet, és Perseust a' Tzeteusok királyát, és a' többit a' kik ellenek fegyvert fogtak, meg-rontották haddal, és meggyözték öket:

6. És a' nagy Antiokus az Asiai király, a' ki ellenek hadat inditott vala száz-húsz elefántya lévén, és lovagja, és szekerei, és igen nagy hada, meg-rontatott tölök.

7. És hogy meg-fogták ötet elevenen, és azt rendelték néki, hogy mind ö, 's mind a' kik utánna országlanának, nagy adót fizetne, és kezeseket adna, és végezést töttek,

8. Az Indusok tartományáról-is, és a' Médusoknak, és Lydusoknak leg-jobb tartományiról: és el-vévén azokat tölök, Eumenes királynak adták.

9. És mivelhogy a' kik Görög-országnál vóltak, el akartak menni, és el akarták venni azokat: és hirré lött a' dolog ezeknek,

10. És el-küldöttek hozzájok egy hadnagyot, és hadakoztak ellenek, és azokközül sokan el-húllottak, és fogva vitték azoknak feleségit, és magzatit, és el-dúlták öket, és az ö földöket el-foglalták, és el-rontották az ö kö-falokat, és szolgálat-alá vetették öket mind e' napiglan:

11. És a' több országokat, és a' szigeteteket, mellyek valaha ellenek-állottak vala, el-pusztitották, és hatalmok-alá vetették.

12. Az ö barátyokkal pedig, és azokkal a' kik ö-bennek meg-nyúgottak vala, megtartották a' barátságot, és el-foglalták a' közel-való országokat, és a' távúl-valókatis: mert valakik hallyák vala az ö nevöket, félnek vala tölök.

F

1. Reg. 19. 35. Tob. 1. d. 21. Esai. 48. d. 25. Jf. 37. 8. 36. 2. Mach. 8. c. 19.

G

A

B

13. A' kiket pedig meg akartak ſegéteni hogy orſzáglanának, orſzágolnak vala: a' kiket pedig akartak, a' birodalomból le-taſzittyák vala: és igen fel-magaſztaltattak.

C 14. És mind ezekben-is ſenki nem viſelt koronát, ſe bárſonyba nem öltözött, hogy abba fel-magaſztaltatnék.

15. És mivelhogy tanáts-házat tſináltak magoknak, és minden-nap három-ſzáz húſzſzal tanátskoztak, mindenkor tanátskozván az község-felöl, hogy a' mi méltó, azt tſelekedgyék:

16. És egy emberre bizzák az ö birodalmokat minden eſztendönként, hogy az uralkodgyék az ö egéſz földökön, és minnyájan egynek engednek, és nints irégység, ſem egymáſra-való törés közöttök.

17. És Júdás válaſzta Eupólemuſt, Jánoſnak a' Jákob fiának fiát, és Jáſont az Eléazar fiát, és küldé öket Romába barátságot, és társaſágot ſzerzeni ö-vélek:

18. És hogy el-vennék rólok a' Görögök igáját, mert láták hogy ſzolgálat-alá nyomnák az Israel orſzágát:

19. És el-menének Romába nagy hoſzſzu úton, és bé-menének a' tanáts-házba, és mondának:

20. Júdás Makabæus, és az ö attyafiai, és a' Zſidók népe küldöttek minket ti-hozzátok, társaſágot, és békeſséget ſzerzeni velétek, hogy bé-irjatok minket a' ti társaitok, és barátitok-közé.

21. És tetſzék a' beſzéd ö-elöttök.

22. És ez az iráſnak mássa, mellyet felirtak réz táblákra, és el-küldötték Jeruſalembe, hogy lenne ott nálok a' békeſségnek, és a' társaſágnak emlekezete.

D 23. Jól LEGYENEK A' ROMAIAK, és a' Zſidók nemzetsége, a' tengeren, és a' földön örökké: és a' fegyver 's az ellenség távúl légyen tölök.

24. Hogy-ha hadok léſzen elöſzör a' Romaiaknak, a' vagy valamelly ö társoknak az ö egéſz birodalmokban:

25. Segétséget adgyon a' Zſidók nemzetsége, a' mint az idö engedi, tellyes ſzivvel.

26. És a' hadakozóknak ne adgyanak, ſe ne ſzolgáltaſſanak búzát, fegyvert, pénzt, hajókat, a' mint a' Romaiaknak tetſzik: és meg-tartsák az ö parantſolattyokat, ſemmit tölök nem vévén.

27. Haſonló-képen pedig ha a' Zſidók nemzetségének-is elébb hada történik, megſegéttsék a' Romaiak ſzivök-ſzerént, a' mint az idö engedi nékik:

28. És a' ſegétöknek ne adaſsék búza, fegyver, pénz, hajók, a' mint a' Romaiaknak tetſzik: és meg-örizzék az ö parantſolattyokat tſalárdság-nélkül.

29. Ez igék-ſzerént végezének a' Romaiak a' Zſidók népével.

30. Hogy-ha ez igék-után ezek vagy amazok valamit akarnának hozzá adni, vagy el-venni, azt a' magok végezéséböl tſelekedgyék: és valamit hozzá adnak, vagy elvéſznek, állandó légyen.

31. De a' károkról-is, mellyeket Demeter király tſelekedett rajtok, irtunk néki, mondván: Miért nehezitetted-meg a' te igádat a' mi barátinkon, és társainkon a' Zſidókon?

32. Azért ha iſmét hozzánk jönek, elleneded itéletet téſzünk nékik, és hadakozunk ellened tengeren, és földön.

IX. RÉSZ.

Júdás Bakideſtöl, és Altzimuſtól, kiket Demeter küldött vólt ellene, meg-ölettetik, és a' néptöl ſirattatik; és helyébe a' Zſidók az öttsét Jónatáſt téſzik, ki-is Báttya haláláért boſzſzút-állván, a' Jámbri fiait a' menyegzöben meg-tsapja. Azután a' Bakides hádaból-is le-vág ezer embert. Altzimus a' ſzent-helynek megferteztetéséért inaſzakadsággal meg-büntettetvén az Iſtentöl, meg-hal. Bakides-is látván, hogy ſemmi-képen ſemmit nem tehetne Jónatásnak ſzövetséget téſzen véle, és többé Jónatáſra nem jön.

A 1. AZON-KÖZBEN hogy meg-halla Demeter, hogy el-eſett Nikánor. és az ö ſerege a' hartzon, el-végezé hogy Bakideſt és Altzimuſt iſmég el-küldené Judæába, és a' jobb ſzárnyat ö-vélek.

2. És el-menének az úton, melly Galgalára viſzen, és tábort járának Malaſotban, melly Arbellában vagyon: és meg-vevék azt, és el-veſztének ſok embereket.

3. A' ſzáz, és ötven-kettödik eſztendönek elsö havában, ſzálliták a' hadat Jeruſalemhez:

4. És fel-kelének, és el-menének Bereába húſz-ezer férfiú, és két-ezer lovag.

5. És Júdás a' tábort Laisban helyheztette vala, és három-ezer válogatott férfiak valának ö-véle:

6. És láták a' hadnak ſokaſágát hogy ſokan vannak, és igen meg-félemlének: és ſokan el-oroſzkodának a' táborból, és nem maradának közülök, hanem tſak nyóltz-ſzáz férfiak.

7. És láta Júdás hogy el-oſzlott az ö ſerege, és a' hartz kénſzeriti vala ötet, és megesék a' ſzive, mert nem vala ideje azoknak öſzve-gyüjtésére, és meg-ijede.

8. És monda azoknak a' kik meg-maradtak vala: Kellyünk-fel, és mennyünk a' mi ellenſéginkhez, ha meg-vihatunk vélek.

9. És el-téritik vala ötet, mondván: Meg nem vihatunk, hanem ſzabadittſuk-meg moſt lelkeinket, és térjünk az atyánkfiaihoz, és akkor hartzollyunk ellenek: mert mi keveſen vagyunk. B

10. És monda Júdás: Távúl légyen hogy e' dolgot tſelekedgyük, hogy el-fuſſunk

elöttök: és ha el-közelgetett a' mi idönk, halunk-meg vitézséggel az atyánkfiaiért, és ne tegyünk szégyent a' mi dicsöségünkön.

11. És meg-indula a' had a' táborból, és eleikbe-állának: és a' lovagok két részre oszlának, és a' parittyások 's a' nyilasok a' sereg elött mennek vala, és az-elsök a' hartzon mind hatalmasok.

12. Bakides pedig a' seregnek jobb-szárnyában vala, és el-közelgete a' gyalog tsoport két-felöl, és a' trombitákkal harsagnak vala:

13. Fel-kiáltának pedig ezek-is a' kik a' Júdás részéröl valának, és meg-rendüle a' föld a' hadaknak szavától: és hartz lön reggeltöl-fogva estvéig.

14. És láta Júdás, hogy erösebb a' Bakides seregének része jobb-felöl, és egybe gyülének ö-véle minden bátorságos szivüek:

15. És meg-rontaték a' jobb-felöl-való rész ö-tölök, és kergeté öket mind az Azótus hegyéig.

16. És a' kik a' bal szárnyában valának, láták hogy meg-romlott a' jobb szárnya, és hátúl utánna-menének Judásnak, és azoknak a' kik ö-véle valának:

17. És meg-sulyosodék a' hartz, és el-hullának sok sebesek mind ezek 's mind amazok-közül.

C 18. És Júdás el-esék, és a' többi el-futának.

19. És Jónatás, és Simon el-vivék Júdást az attyokfiát, és el-temeték ötet az ö atyáinak koporsójában Módin várasában.

20. És siratá ötet az egész Israel-népe nagy sirással, és sirnak vala sok napokig.

21. És mondának: Miképen esett-el a' hatalmas, a' ki meg-szabadittya vala az Israel népét!

22. És Júdásnak több hadai, és erös dolgai, a' mellyeket tselekedett, és az ö-nagy-vólta, nintsenek meg-irva: mert igen sokak vóltak.

23. És lön: Júdásnak halála-után, hamissak támadának Israelnek minden határiban, és elö-kelének minnyájan a' kik hamisságot tselekesznek vala.

24. Az napokban igen nagy éhség lön, és meg-holdola Bakidesnek az ö egész tartományok vélek-együtt.

25. És Bakides istentelen férfiakat választa, és rendelé azokat a' tartományok uraivá:

26. És keresik, és vizsgállyák vala a' Júdás barátit, és azokat Bakideshez viszik vala, és bosszút áll vala rajtok, és meg-tsúfollya vala.

27. És nagy háborúság lön Israelben, minémü nem vólt a' naptól-fogva, a' mellyen nem láttatott próféta Israelben.

28. És egybe-gyülének Júdásnak minden baráti, és mondának Jonatásnak:

29. Mi-óltától-fogva a' bátyád Júdás meghólt, hozzája hasonló férfi nintsen, a' ki kimennyen a' mi ellenségink-ellen, Bakides-ellen, és azok-ellen a' kik ellenségei a' mi nemzetségünknek.

30. Most azért téged ma valasztottunk, hogy nékünk ö-helyette fejedelmünk, és hadnagyunk légy a' mi hadunk viselésére.

31. És fel-vévé Jónatás az idöben a' fejedelemséget, és fel-kele Júdásnak a' bátyának helyébe.

32. És meg-érté Bakides, és meg-ölni kereši vala ötet.

33. És meg-tudá Jónatás, és Simon az ö bátyja, és minnyájan a' kik véle valának: és el-futának a' Tekua pusztájába, és le-ülének az Asfar tava vizénél. D

34. És meg-érté Bakides, és szombat-nap által-méne ö, és minden serege, a' Jordánon.

35. És Jónatás el-küldé az ö attyafiát a' nép hadnagyát, és kéré a' Nabutæusokat az ö barátit, hogy költsön adnák nékik az ö készületeket, melly bévséges vala.

36. És ki-menének a' Jambri fiai Madabából, és meg-fogák Jánost, és mind a' mie vala, és azok nálok lévén el-menének.

37. E' dolog-után, hirré-tévék Jonatásnak, és Simonnak az ö bátyának, hogy a' Jambri fiai nagy menyegzöt szereznek, és meny-aszszonyt viznek Madabából, leányát egynek a' Kánaán nagy fejedelmi-közül, nagy pompával.

38. És meg-emlekezének Jánosnak az ö attyokfiának véréröl, és fel-menének, és el-rejték magokat a' hegy barlangjában.

39. És fel-emelék az ö szemöket, és láták: és imé zörgés, és nagy készület vala: és a' vö-legény, és az ö baráti, és az attyafiai, azoknak eleibe-méne dobokkal, és énekesekkel, és sok fegyverekkel.

40. És fel-kelének ellenek a' lesböl, és meg-ölék öket, és el-hullának sok sebesek, és a' többi el-futának a' hegyekre: és elvivék azoknak minden prédájokat:

41. És a' menyegzö siralomra fordúla, és az ö énekesek szava jajgatásra.

42. És bosszút-állának az attyokfia véreért: és meg-térének a' Jordán partyára.

43. És meg-hallá Bakides, és el-jöve E szombat-napon a' Jordán széléig nagy erövel.

44. És monda az övéinek Jónatás: Kellyünk-fel, és hadakozzunk a' mi ellenségink-ellen: mert nem úgy vagyon ma mint tegnap 's tegnap-elött.

45. Mert imé ellenben vagyon a' had, a' Jordán vize pedig mind innét 's mind amonnét, és partok, és tavak, és erdök: és nints hely az el-térésre,

46. * Most azért kiáltsatok az égbe, hogy meg-szabadúllyatok a' ti ellenségitek kezéböl. És hartz lön. * 2. Par. 20. a. 3.

47. És ki-nújtá Jónatás a' kezét hogy Bakidest levágná, és hátra téré elöle:

48. És bé-ugrék Jónatás, és a' kik véle valának, a' Jordánba, és által-úszák ö-hozzájok a' Jordánt.

49. És el-hullának a' Bakides részéröl az napon ezer férfiak. És meg-térének Jerusalembe,

50. És erös váraſokat épitének Judæában, az erösſéget, melly Jerikóban vala, és Ammaumban, és Betoronban, és Betelben, és Tamnatában, és Fárában, és Topóban, magas kö-falokkal, és kapukkal, és zárokkal.

51. És örizetet helyheztete azokba, hogy ellenkednének Israellel:

52. És meg-erösité Bet-ſura várasát, és Gazarát, és a' várat, és ſegétségeket helyheztete azokba, és éléſt:

53. És a' tartomány fejedelminek fiait zálogúl vévé, és helyhezteté azokat Jeruſalembe a' várba örizet alá.

F 54. És a' ſzáz ötven-harmadik eſztendöben, a' máſodik hólnapban, meg-parantſolá Altzimus, hogy el-rontanák a' belsö ſzent háznak falait, és el-rontanák a' prophéták alkotmányit: és el kezdé azokat rontani.

55. Azon idöben meg-vereték Altzimus: és félben hagyatának az ö tſelekedeti, és bédugaték a' ſzája, és el-ſzakadzkodék guta ütéſſel, és többe nem ſzólhata egy igét-is, és nem parantſolhata az ö háza-felöl.

56. És meg-hala Altzimus az idöben nagy kinlódáſſal.

57. És látá Bakides hogy meg-hólt Altzimus: és meg-téré a' királyhoz, és megtſendeſedék a' föld két eſztendeig.

58. És gondolkodának minden hamiſſak, mondván: Imé Jónatás, és a' kik véle vannak, tſendeſségben bizváſt laknak: moſt azért hozzuk-el Bakideſt, és meg-fogja öket mind egy éjjel.

59. És el-menének, és tanátſot adának néki.

60. És fel-kele hogy el-jöne ſok haddal: és titkon leveleket külde a' társainak, a' kik Judæában valának, hogy meg-fognák Jonatáſt, és azokat a' kik véle valának: de nem lehete, mert tudva lön amazoknak az ö tanátſok,

61. És meg-foga a' tartománynak férfiaiközül, a' kik fejedelmi valának a' gonoſzságnak, ötven férfiakat, és meg-ölé-öket:

62. És el-tére Jónatás, és Simon, és a' kik véle valának, Betbeſſenbe, melly a' puſztában vagyon: és fel-épité annak romláſit, és meg-erösiték azt.

G 63. És meg-érté Bakides, és öſzve gyüjté az ö egéſz ſokaságát: és azoknak, a' kik Judæából valának, hirré tévé.

64. És el-jöve, és tábort jára Betbeſſen fölött: és vitatá azt ſok napokon, és hadi ſzerſzámokat tſinála.

65. És Jónatás Simont a' báttyát a' várasban hagyá, és ki-méne a' tartományba, és ſzámoſon jöve-meg,

66. És meg-veré Odarent, és az ö attyafiait, és a' Faſeron fiait az ö ſátorokban; és kezde ölni, és nevekedni erejében.

67. Simon pedig, és a' kik véle valának, ki-menének a' várasból, és fel-gyújták a hadi ſzerſzámokat,

68. És hadakozának Bakides-ellen, és meg-rontaték tölök: és igen meg-nyomoritták ötet, mert az ö tanátſa, és indúláſa heába-való vólt.

69. És meg-haraguván a' hamis férfiak ellen, a' kik tanátsúl adták vala néki hogy az ö tartományokba jöne, ſokakat meg-öle közülök: ö pedig gondolá hogy a' többivel el-menne az ö tartományába.

70. És meg-érté Jónatás, és követeket külde hozzája, hogy békeſséget ſzerzene véle, és viſzſza-adná néki a' foglyokat.

71. És örömeſt vévé, és az ö igéi-ſzerént tſelekedék, és meg-esküvék hogy ſemmi gonoſzt nem tſelekednék néki életének tellyes napjaiban.

72. És viſzſza-adá néki a' foglyokat, a' kiket az-elött el-vitt vala a' Júda földéröl: és meg-térvén el-méne az ö földébe, és nem igyekezék többé amannak határiba menni.

73. És meg-szünék a' fegyver Israeltöl: és Jónatás Makmásban lakék, és kezdé Jónatás ott itélni a' népet, és ki-gyomlálá az iſtenteleneket Israelböl.

X. RÉSZ.

Demeter látván, hogy Sándor Antiokus fia Ptolomaiſt magájévá tötte vólna, Jónatáſſal ſzövetséget akar vetni; de Jónatás ötet meg-vetvén, Sándorral vet ſzövetséget. Sándor meg-ölvén Demetert, Kleopatrát az Egyiptom Királya leányát elvéſzi, és Jónatáſt nagy betsülettel láttya. Jónatás Apollóniuſt Demeter fö-hadi vezérét meg-veri, és Azot várasát Dágon templomával együtt fel-égeti, és Sándortól nagy ajándékokkal meg-ajándékoztatik.

A 1. És a' ſzáz hatvanadik eſztendöben felméne Sándor az Antiokus fia, a' ki Nemeſnek neveztetett: és el-foglalá Ptolemáiſt: és bé-fogadák ötet, és ott orſzágla.

2. És meg-halla Demeter király, és nagy ſokaságú hadat gyüjte, és ki-méne ellene a' hartzra.

3. És Demeter Jonatáshoz békeſséges igékkel-való levelet külde, hogy fel-magaſztalná ötet.

4. Mert azt mondá: Vegyük eleit hogy békeſséget ſzerezzünk véle, minek-elötte Sándorral ſzerezzen mi-ellenünk.

5. Mert meg-emlekezik minden gonoſzokról, mellyeket rajta tſelekedtünk, és az ö attyafián, és az ö nemzetségén.

6. És hatalmat ada néki hogy hadat gyüjtene, és fegyvert ſzerzene, és hogy ö társa lenne: és a' kezeſeket, a' kik a' várban valának, meg-hagyá hogy viſzſza-adnák néki.

7. És el-méne Jónatás Jeruſalembe, és meg-olvasá a' levelet, az egéſz népnek, és azoknak a' kik a' várban valának, hallomására.

8. És meg-félemlének nagy félelemmel, mert meg-hallák hogy hatalmat adott néki a' király hogy hadat gyüjtene.

9. És meg-adák Jonatásnak a' kezeséket, és viszsza-adá azokat az ö attyoknak:

10. És Jónatás Jerusalemben lakék, és kezdé épiteni, és meg-újitani a' várast.

11. És monda a' miveseknek, hogy kősalokat épitenének, és a' Sion hegyét körös-körül faragott kövekkel tsinálnák erösségnek: és úgy tselekedének.

12. És el-futának az idegen nemzetségek, a' kik az erösségekben valának, mellyeket Bakides épitett vala:

13. És el-hagyá ki-ki az ö helyét, és elméne az ö földébe:

14. Tsak Bet-surában maradának némellyek, azok-közül a' kik el-hagyták vala a' törvényt, és az Isten parantsolatit. Mert az vala nékik óltalom helyök.

15. És meg-halla Sándor király az igéreteket, mellyeket Demeter igért Jonatásnak: és meg-beszéllék néki a' hartzokat, és a' vitézségeket a' mellyeket ö tselekedett, és az attyafiai, és a' munkákat, mellyeket tselekedtek.

16. És monda: Vallyon találunk-e mi egy illyen férfiat? és most tegyük ötet barátunká, és társunká.

17. És levelet ira, és el-küldé néki ez igék-szerént, mondván:

18. SÁNDOR Király, Jonatásnak az ö attyafiának köszönetit.

19. Hallottuk felöled, hogy hatalmas férfiú vagy erövel, és illendö vagy hogy mi barátunk légy:

20. És most téged ma a' te nemzetségednek Fö papjává rendelünk, és hogy a' király barátttyának hivattassál, (és külde néki bársonyt, és arany koronát,) és a' mi dolgainkról egyet érts velünk, és tarts barátságot velünk.

21. És fel-öltözék Jónatás a' szent köntösbe, a' száz hatvanadik esztendönek hetedik havában, a' sátoros innep napján: és hadat gyüjte, és sok fegyvert szerze.

22. És meg-halla Demeter e' dolgot, és igen meg-szomorodék, és monda:

23. Mit tselekedtünk, hogy elönket vötte nékünk Sándor, hogy a' Zsidókkal barátságot szerzene az ö erösségére?

24. Én-is irok nékik könyörgö igékkel, és méltóságokat, és ajándékokat: hogy nékem segétségül légyenek.

25. És ira nékik illyen igékkel: DEMETER Király a' Zsidók nemzetségének köszönetit.

26. Hogy meg-tartottátok velünk a' szövetséget, és meg-maradtatok barátságunkban, és nem mentetek a' mi ellenséginkhez, hallottuk, és örvendeztünk.

27. És most legyetek álhatatosok, hogy ez-után-is meg-tartsátok hozzánk a' hivséget, és jó-tételekkel meg-fizetünk néktek azokért a' miket tselekedtetek velünk.

28. És sok adó-fizetéseket meg-engedünk néktek, és ajándékokat adunk néktek.

29. És most fel-szabaditlak titeket, és minden Zsidókat az adóktól, és a' só árrát meg-engedem, és a' koronákat meg-engedem,

30. És a' veteményeknek a' harmadát: és a' fai gyümöltsnek felét, melly az én részem, néktek hagyom e' mai naptól-fogva, és ezután, hogy el ne vétessék a' Júda földétöl, és a' három váraktól, mellyek a' hoz adattak Samáriából, és Galiláából, e' mai naptól-fogva, és minden idöben:

31. És Jerusalem szent légyen, és szabados az ö határival: és a' dézmák 's az adók övé legyenek.

32. Meg-engedem a' vár birodalmát-is, melly Jerusalemben vagyon: és adom azt a' Fö-papnak, hogy rendellyen abban férfiakat valakiket ö akar, a' kik azt örizzék.

33. És minden Zsidókat, a' kik fogva vannak a' Júda földéböl az én egész országomban, szabadon botsátom, ingyen, hogy minnyájan fel-szabaditassanak az adóktól, még az ö barmokért-is.

34. És minden innep napok, és szombatok, és új hóld innepi, és az el-rendelt napok, és a' három napok az innep-nap-elött, és a' három napok az innep-nap-után, mind szabadosok légyenek, és dolog-nélkül-valók minden Zsidóknak, a' kik az én országomban vannak:

35. És senkinek nem lészen hatalma valamit tselekedni, és törvényeket inditani valaki ellen közülök, semmi-némü dologban.

36. És irattassanak a' Zsidók-közül a' király hadába közel harmintz ezer férfiak, és azoknak zsóldok adassanak a' mint szükség a' királynak minden hadainak,

37. És ö-közülök rendeltessenek a' kik a' nagy király erösségiben légyenek: és ezekközül rendeltessenek az ország dolgaira, mellyek hivséget kivánnak, és fejedelmek legyenek ö-közülök, és járjanak az ö törvényekben, a' mint meg-parantsolta a' király a' Júda földében.

38. És a' három város, mellyek Judæához adattak Samária tartományából, Judæával egybe-számláltassanak: hogy egy-alatt légyenek, és ne engedgyenek más hatalmának, hanem tsak a' Fö-papénak.

39. Ptolemáist, és annak határit, ajándékúl adtam a' szent-helynek, a' melly Jerusalemben vagyon, a' szent-helynek szükséges költségére.

40. És én adok minden esztendöben tizenöt ezer siklus ezüstöt a' király jövedelméből, mellyek engem illetnek:

41. És mind a' mi maradék léend, a' mit meg nem adták a' kik a' tisztekben vóltak az elöbbi esztendökben, azt-is adgyák a' ház dolgaira.

42. És ezek-fölött az öt-ezer siklus ezüstöt, mellyeket a' szent-helynek jövedelméből vöt-

tek minden eſztendöben: azok-is a' papokhoz tartozzanak, a' kik a' tiſztet viſelik.

43. És valakik a' templomba ſzaladnak, melly Jeruſalemben vagyon, és annak minden határiban, a' kik a' király-ellen vétkeztek akár-minémü dologban, el-botsátaſſanak; és mindent, a' miek az én orſzágomban vagyon, ſzabadon birjanak.

44. És a' ſzent-hely dolgainak épitésére, vagy meg-újitására, költség adatik a' király jövedelméből:

45. És a' Jeruſalem falainak meg-épitésére, és meg-erösitésére köröskörül, költség adatik a' király jövedelméből, és a' kö-falóknak fel-épitésére Júdæában.

46. Hogy pedig hallá Jónatás, és a' nép e' beſzédeket, * nem hivének azoknak, ſe bé nem fogadák öket: mert meg-emlekezének a' nagy gonoſzságról, mellyet tſelekedett vala Iſraelben, és igen nyomorgatta vala öket.

47. És kedvek lön Sándorhoz, mert ö vólt nékik a' békeség beſzédinek elsö kezdöje, és ſegétséget adának néki minden idöben.

48. És Sándor király nagy hadat gyüjte, és el-inditá a' tábort Demeter-ellen.

49. És meg-hartzola a' két király, és meg-futamék a' Demeter hada, és kergeté öket Sándor, és reájok üte.

50. És igen meg-súlyoſodék a' hartz, mig nem el-nyúgovék a' Nap: és el-esék Demeter az napon.

51. És követeket külde Sándor Ptolomæushoz az Egyiptus királyához ez igékſzerént, mondván:

52. MIVELHOGY viſzſza-tértem az én orſzágomba, és bé-ültem az atyáim ſzékébe, és el-foglaltam a' fejedelemséget, és meg-rontottam Demetert, és birtokomba vöttem a' mi tartományunkat,

53. És meg-hartzoltam véle, és meg-rontatott ö, és az ö tábora mi tölünk; és bé-ültünk az ö orſzága ſzékébe:

54. És moſt ſzerezzünk egy-máſſal barátságot: és add nékem a' te leányodat feleségül, és én a' te vöd léſzek, és adok néked, és néki-is, hozzád illendö ajándékokat.

55. És meg-ſelele Ptolomæus Király, mondván: BOLDOG az a' nap, a' mellyen viſzſza-tértél az atyáid földébe, és bé-ültél az ö orſzágok ſzékébe.

56. És moſt azt tſelekeſzem néked a' mit irtál: de jöj elömbe Ptolæmáisba, hogy láſſuk egy-máſt, és jegybe adom néked a' leányomat, a' mint mondottad.

57. És ki-méne Ptolomæus Egyiptusból, ö, és Kleópatra az ö leánya, és Ptolemáisba jöve a' ſzáz hatvan kettödik eſztendöben.

58. És eleibe-méne Sándor király, és néki adá Kleopatrát az ö leányát: és menyegzöt ſzerze néki Ptolemáisban, mint a' királyok, nagy ditsöséggel.

59. És ira Sándor király Jonatáſnak, hogy eleibe-jöne néki.

60. És el-indúla ditsöséggel Ptolemáisba, és eleikbe méne ott a' két királynak, és ſok ezüſtöt ada nékik, és aranyat, és ajándékokat: és kedvet találá elöttök.

61. És egybe-gyülének ö-ellene a' dögleletes férfiak Iſraelböl, a' hamis férfiak, panaſzolkodván ö-ellene: és nem halgatá-meg öket a' király.

62. És meg-parantſolá, hogy le-vetnék Jonatáſról az ö ruháit, és bárſonyba öltöztetnék ötet: és úgy tſelekedének. És mellé-je-ülteté ötet a' király.

63. És monda az ö fejedelmeinek: Mennyetek-ki véle a' váras közepire, és hirdeſsétek-meg, hogy ſenki ellene ne panaſzolkodgyék ſemmi-némü dolog-felöl, és ſenki ötet ne búſittſa ſemmi ſzám-vétellel.

64. És lön, hogy meg-látták, a' kik irégylik vala az ö ditsöségét, melly ki-hirdettetik vala, hogy bárſonyban vólna öltözve, el-futának minnyájan:

65. És fel-magaſztalá ötet a' király, és bé-irá ötet az ö fö baráti-közé, és hadnagyá tévé ötet, és réſzeſsé a' fejedelemségben.

66. És viſzſza-tére Jónatás Jeruſalembe békeséggel, és örömmel.

67. A' ſzáz hatvan-ötödik eſztendöben, el-jöve Demeter a' Demeter fia Krétából az ö attyainak földébe.

68. És meg-halla Sándor Király, és igen meg-ſzomorodék, és viſzſza-tére Antiokiába.

69. És Demeter király hadnagyá tévé Apollóniuſt a' Tzeleſyriai tiſzt-tartót: és nagy hadat gyüjte, és Jamniához jöve: és Jonatáshoz a' Fö-paphoz külde,

70. Mondván: Te egyedül állaſz-ellenünk: én pedig nevetséggé löttem, és gyalázattá, azért, hogy te hatalmaſságot tſelekeſzel ellenünk a' hegyeken.

71. Moſt azért ha bizol erödben, jöj-alá hozzánk a' mezöre, és állyunk ſzembe ott egy-máſſal: mert én-velem vagyon a' hadaknak ereje.

72. Kérdezd-meg, és tanúld-meg, ki vagyok én, és a' többi, a' kik ſegétségül vannak velem, a' kik azt-is mondgyák, hogy meg nem állhat a' ti lábatok mi-elöttünk, mert kétſzer futamodtak-meg az atyáid az ö földökben:

73. És moſt mi-képen ſzenvedheted-el a' lovagot, és az illyen nagy hadat a' mezöben, a' hol nints kö, ſem kö-ſzikla, ſem el-futáſra-való hely?

74. Hogy meg-halla pedig Jónatás az Apollónius beſzédit, fel-indúla ſzivében: és válaſzta tiz-ezer férfiat, és ki-méne Jeruſalemböl, és eleibe-jöve néki Simon az ö attyafia ſegétségre:

75. És a' tábort Joppéhez ſzálliták, és el-rekeſzté ötet a' váraſtól (mert az Apollónius örizete Joppéban vala) és oſtromlá azt.

76. És meg-rémülvén a' kik a' várasban valának, fel-nyiták néki, és el-foglalá Jónatás Joppét.

* *Supr.* 7. b. 12.

77. És meg-hallá Apollónius, és el-indita három-ezer lovagot, és nagy hadat.

78. És el-méne Azótusba mint-ha útra menne, és mindgyárt ki-szálla a' mezöre, azért, hogy sok lovasa vala, és azokban bizik vala. És utánna indúla Jónatás Azótusba, és meg-hartzolának.

79. És hagyott vala Apollónius a' táborban ezer lovast hátúl titkon ö-utánnok.

80. És meg-érté Jónatás, hogy les vagyon ö-utánna, és környül-vévék az ö táborát, és nyilakat lövöldözének a' népre reggeltöl fogva estvéig.

81. A' nép pedig úgy áll vala, a' mint parantsolta vala Jónatás: és meg-faradának amazoknak lovai.

82. És ki-terjeszté Simon az ö hadát, és botsátá a' gyalog tsoport-ellen: mert a' lovasok meg-faradtak vala: és meg-rontatának töle, és meg-futamának.

83. És a' kik el-széllyedtek a' mezön, Azótusba szaladának, és bé-menének Bet-dágonhoz az ö bálványokhoz, hogy ott meg-szabaditanák magokat.

84. És fel-gyújtá Jónatás Azótust, és a' városokat, a' mellyek annak környékében valának, és el-vivé azoknak prédáit, és a' Dágon templomát: és minnyájokat, a' kik abba futottak, meg-égeté tüzzel.

85. És valának a' kik el-húllottak vala a' fegyver-miatt, azokkal a' kik meg-égtek, közel nyóltz-ezer férfiak.

86. És el-inditá Jónatás onnét a' tábort, és szállitá azt Askalonhoz: és ki-menének eleikbe a' városból nagy ditsöséggel.

87. És meg-téré Jónatás Jerusalembe az övéivel, sok prédájok lévén.

88. És lön: hogy meg-hallá Sándor király e' beszédeket, annál-is inkább meg akará ditsöiteni Jonatást

89. És külde néki egy arany boglárt, a' minémüt szoktak vala adni a' király rokonának. És néki adá Akkaront, és annak minden határit, örökségül.

XI. RÉSZ.

Sándor, és Ptolomæus, ki alattomban Sándor országát el-foglalta, és leányát-is, kit Sándornak adott vala, Demeternek adta vala, meg-halván, Demeter, levél által szövetséget vet Jónatással; kinek segitségére vitézeket küld: kik-is egy nap száz ezer embert meg-ölvén, meg-szabadittyák a' Királyt az Antiokiabéliektöl, és Antiokiát felgyújtyák: de Demeter a' szövetséget fel-bontván, Antiokustól Sándor fiától meg-verettetik, és Sándor szövetséget szerez Jónatással: Jónatás az attyafiaival, és Simonnal egy nehányszor meg-veri ellenségit.

1. És az Egyiptus Királya hadat gyüjte, mint a' fövény melly a' tenger széli mellett vagyon, és sok hajókat: és igyekezik vala el-foglalni a' Sándor országát tsalárdsággal, és azt az ö országához adni.

2. És ki-méne Syriába békeséges igékkel, és meg-nyiták néki a' városokat, és eleibe menének: mert meg-parantsolta vala Sándor király, hogy eleibe mennének, mivelhogy ö ipája vala.

3. Mikor pedig a' városba bé-mégyen vala Ptolomæus, örizö vitézeket helyheztet vala mindenik városba.

4. És hogy el-közelgete Azótushoz, meg-mutaták néki az Dágonnak tüzzel fel-gyújtatott templomát, és Azótust, 's annak több romlásit, és az el-hányott testeket, és azokból-való halmokat, a' kik meg-ölettettek vala a' hadban, mellyeket az út-mellett raktak vala.

5. És meg-beszéllék a' királynak, hogy azokat Jónatás tselekedte, hogy irégységet szereznének néki: és hallgata a' király.

6 És eleibe méne Jónatás a' királynak Joppéba ditsöséggel, és egy-mást köszönték, és ott hálának.

7. És el-méne Jónatás a' királlyal a' folyóvizig, melly Eleuterus-nak neveztetik: és viszsza-tére Jerusalembe.

8. Ptolomæus Király pedig el-foglalá a' városok birodalmát a' tengeri Seleutziá-ig, és Sándor-ellen gonosz tanátsokat gondol vala.

9. És követeket külde Demeterhez, mondván: Jöj el, szerezzünk közöttünk szövetséget, és néked adom az én leányomat, melly Sándornál vagyon, és az atyád országában országlasz.

10. Mert bánom, hogy néki adtam a' leányomat: mert meg akart engem ölni.

11. És szidalmazá ötet, azért, hogy megkivánta vala az ö országát.

12. És el-vévé a' leányát, és azt Demeternek adá, és el-idegenedék Sándortól, és ki-jelenének az ö ellenkezési.

13. És bé-méne Ptolomæus Antiokiába, és két koronát tön a' maga fejére, az Egyiptusét, 's az Asiáét.

14. Sándor Király pedig Tzilitziában vala az idökben: mert pártolkodnak vala, a' kik azokban a' helyekben valának.

15. És meg-hallá Sándor, és hadba méne ellene: és ki-vivé Ptolomæus Király a' hadat, és eleibe-méne erös kézzel, és megfutamtatá ötet.

16. És el-futa Sándor Arabiába, hogy ott meg-óltalmaztatnék: Ptolomæus Király pedig fel-magasztaltaték.

17. És az Arabiai Zabdiel fejét vévé Sándornak, és Ptolomæusnak küldé.

18. És Ptolomæus Király meg-hala harmad napra: és a' kik az erösségekben valának, el-veszének azok-miá, a' kik a' táborban valának.

19. És országla Demeter a' száz hatvanhetedik esztendöben.

20. Az napokban öſzve-gyüjté Jónatás azokat a' kik Júdæában valának, hogy megvennék a' várat, a' melly Jeruſalemben vagyon és az-ellen ſok hadi ſzerſzámokat tſinálának.

21. És el-menének némellyek a' kik gyülölik vala a' magok nemzetſségét, hamis férfiak, Demeter királyhoz, és hirré-tévék néki hogy Jónatás meg-ſzállotta a' várat.

22. És hogy meg-hallá, meg-haragúvék: és mindgyárt Ptolemáishoz jöve, és ira Jonatáſnak, hogy meg ne ſzállaná a' várat, hanem eleibe menne beſzélgetéſre ſietséggel.

23. Hogy pedig meg-hallá Jónatás, meghagyá, hogy meg-ſzállanák: és válaſzta az Iſrael vénei-közül, és a' papok-közül, és veſzedelemre veté magát.

24. És vön aranyat, és ezüſtöt, és ruházatot, és ſok egyéb ajándékokat, és a' királyhoz méne Ptolemáisba, és kedvet találá nála.

25. És panaſzolkodnak vala ellene némelly hamiſſak az ö nemzetségéből.

26. És úgy tſelekedék a' király véle, a' mint tſelekedtek vala véle a' kik ö-elötte vóltak: és fel-magaſztalá ötet minden ö baráti-elött,

27. És néki adá a' Papi-fejedelemséget, és valami drágalátos dolgai vóltak az-elött, és ötet fö baráttyává tévé,

28. És azt kéré Jónatás a' királytól, hogy ſzabadoſsá tenné Júdæát, és a' három ſejedelemséget, és Samáriát, és annak határit, és háromſzáz talentomot igére néki.

29. És meg-engedé a' király: és levelet ira Jonatáſnak mind ezekröl, ezt foglalván magában:

30. DEMETER Király Jonatáſnak az ö attyafiának, és a' Zſidók nemzetségének; köſzönetit.

31. A' levélnek máſsát, mellyet felöletek irtunk Laſteneſnek a' mi atyánknak, ti-hozzátok küldöttük, hogy tudtotokra lenne:

32. Demeter Király az ö attyának Laſteneſnek köſzönetit.

33. El-végeztük, hogy a' Zſidók nemzetségével a' mi barátinkkal, és a' kik meg-tartyák a' mellyek igazak mi-nálunk, jót tſelekedgyünk, az ö kegyeſségekért, mellyel hozzánk vannak.

34. Rendellyük azért nékik Judæának minden határit, és a' három váraſt, Lydát, és Ramatát, mellyek Júdæához adattak Samariából, és azoknak minden határit, hogy mind azoknak ſzakaſzſzák a' kik áldoznak Jeruſalemben azokért, a' mellyeket tölök azelött véſzen vala a' király minden eſztendöben, és a' földnek 's a' faknak gyümöltſiért.

35. Egyebeket-is mellyek hozzánk tartoztak a' dézmákból, és az adókból, ez idötöl-fogva meg-engedgyük nékik: és a' ſóaknákat, és a' koronákat mellyek nékünk hozattatnak vala,

36. Mind oda engedgyük nékik: és ſemmi ezek-közül fel nem bomol moſtantól-fogva és minden idöben.

37. Moſt azért ſzerezteſsétek ezeknek máſsát, és adattaſsék Jonatáſnak, és a' ſzent hegyen nevezetes helyre tételsék.

38. És látván Demeter Király, hogy megtſendeſedett a' föld az ö ſzine-elött, és ſemmi ellene nem áll, el-botsátá az ö egéſz hadát, mindenikét az ö helyére, az idegen hadtól meg-válva, mellyet a' Pogányok ſzigetiböl gyüjtött vala: és ellenségi lönek néki az attyainak minden hadai.

39. Vala pedig egy-néminémü Triſon, a' ki a' Sándor réſzére vólt az-elött: és látá hogy az egéſz had zúgolódik vala Demeterellen, és az Arabiai Emalkuelhez méne, a' ki Antiokuſt a' Sándor fiát neveli vala:

40. És mellette forog vala, hogy néki adná ötet, hogy orſzáglana az ö attya helyett: és hirré tévé néki, minémü nagy dolgokat tſelekedett Demeter, és az ö ſereginek ellenevaló ellenkezéſit. És ott ſok napokig marada.

41. És Jónatás el-külde Demeter királyhoz, hogy ki-vetné azokat, a' kik a' várban valának Jeruſalemben, és a' kik az óltalom helyekben valának: mert hadakoznak vala Iſrael-ellen.

42. És Demeter Jonatáshoz külde, mondván: Nem tſak ezeket tſelekeſzem veled, és a' te nemzetségeddel; de ditsöséggel is-meg hireſitlek téged, és a' te nemzetségedet, mikor alkalmatos léſzen.

43. Moſt azért jól tſelekeſzel, ha az én ſegétségemre férfiakat küldeſz: mert minden hadam el-ment.

44. És Jónatás három-ezer erös férfiakat külde néki Antiokiába: és a' királyhoz jutának, és örüle a' király az ö jöveteleken.

45. És egybe-gyülének a' váras-béliek, ſzáz húſz-ezer férfiak, és meg akarják vala ölni a' királyt.

46. És a' király az udvarba ſzalada: és el-foglalák a' váras-béliek a' váras útait, és hadakozni kezdének.

47. És a' király a' Zſidókat hivá ſegétségül, és minnyájan együtt hozzája gyülének, és el-ſzéllyedének minnyájan a' váraſon:

48. És meg-ölének azon a' napon ſzázezer embert, és fel-gyújták a' váraſt, és ſok prédákat kapdoſának az napon, és meg-ſzabadíták a' királyt.

49. És láták a' váras-béliek, hogy a' Zſidók el-foglalták vólna a' váraſt a' mint akarták: és meg-erötelenülének elméjekben, és kiáltának a' királyhoz könyörgéſekkel, mondván:

50. Addbé kezeidet, és ſzünnyenek-meg a' Zſidók mi-ellenünk, 's a' váras-ellen hadakozni.

51. És el-hányák az ö fegyveröket, és békeséget ſzerzének, és meg ditsöitetének a' Zsidók a' király ſzine-elött, és minnyájok-elött a' kik az ö orſzágában valának, és nevezetesek lönek az orſzágban: és vilſza-térének Jeruſalembe ſok prédájok léven.

És

52. És bé-üle Demeter Király az ö országa székébe, és meg-tsendesedék a' föld az ö szine-előtt.

53. És meg-hazudá mind a' miket mondott vala, és el-idegenedék Jonatástól, és nem fizete néki a' jó tételmények-szerént mellyeket véle tselekedett vala, és igen háborgattya vala ötet.

54. Ezek-után pedig visszza-jöve Trifon, és Antiokus az ifiú gyermek ö-véle, és országla, és koronát tön-sel magának.

55. És hozzája gyülének minden hadak, mellyeket el-széllyesztett vala Demeter, és hadakozának ö-ellene: és meg-futamék, és hátat ada.

56. És el-fogá Trifon a' vadakat, és elfoglalá Antiokiát:

57. És ira az ifiú Antiokus Jonatásnak, mondván: Néked rendelem a' papságot, és téged rendellek fejedelemmé a' négy váraſon, hogy a' király baráti-közül légy,

58. És külde néki arany edényeket a' szolgálathoz, és hatalmat ada néki, hogy aranyból innék, és bársonyban járna, és arany boglárt viselne:

59. És Simont az ö attyafiát hadnagyá rendelé Tyrusnak határitól-fogva Egyiptus határi-ig.

60. És ki-méne Jónatás, és el-járá a' folyóvizentúl-való váraſokat, és hozzája gyüleközék Syriának minden hada segétségre, és Askalonba méne, és eleibe jövének tiszteſségessen a' várasból.

61. És önnét Gázába méne: és bé-rekeſztek magokat a' kik Gázában valának: és megszálla azt, és fel-gyújtá a' mik a' váras-környül valának, és fel-dúlá azokat.

62. És könyörgének a' Gázaiak Jónatásnak, és kezet foga vélek: és el-vivé az ö fiokat zálogúl, és el-küldé azokat Jeruſalembe: és el-járá a' tartományt Damaskus-ig.

63. És meg-halla Jónatás, hogy pártot ütöttek a' Demeter fejedelmi Kádesben, melly Galilæában vagyon, nagy haddal, ki akarván ötet vetni az országnak gond-viseléséből:

64. És eleikbe méne: az attyafiát pedig Simont a' tartományban hagyá.

65. És ki-szálla Simon Bet-súrához, és vitattya vala azt sok napokig, és bé-rekeſzté öket.

66. És kivánák az ö kezeit fogni, és béadá nékik: és ki-veté öket onnét, és megvévé a' váraſt, és abba óltalmazó népet helyheztete.

67. És Jónatás 's az ö tábora a' Geneſar vizéhez szállának, és virradta-előtt az Aſor mezején lőnek.

68. És imé az idegen nemzetségek tábora eleikbe-jö vala a' mezön, és leſeket vetének néki a' hegyeken: ö pedig artzal méne reájok.

69. A' leſ-béliek pedig fel-kelének az ö helyekből, és meg-hartzolának.

70. És meg-futamának minnyájan a' kik a' Jónatás részére valának, és senki meg nem marada közülök, hanem tsak Matatiás az Abſolómi fia, és Júdás a' Kalfi fia, a' had seregének fejedelme.

71. És meg-szaggatá Jónatás ruháit, és földet tön a' fejére, és imádkozék.

72. És visszza-tére Jónatás azokra hartzolni, és meg-futamtatá öket, és meg-vivának.

73. És láták a' kik futnak vala az ö részéről, és visszza-jövének hozzája, és kergetik vala ö-véle mind azokat Kádesig az ö táborokig, és szintén oda jutának.

74. És el-húllának az idegen nemzetségek-közül az napon három-ezer férfiak: és meg-téré Jónatás Jeruſalembe.

XII. RÉSZ.

Jónatás a' Romaiakkal, és Spartabéliekkel a' békeséget meg-újittya: Demeter hadát el-szellyeſztvén, és az Arabuſokat meg-vervén erőſségeket akar tsinálni Zſidó országban Jeruſalem ellen: de Trifon (ki Antiokus országát kivánnya vala) tsalárdúl meg-fogja, és a' véle lévöket meg-öli.

1. És látá Jónatás, hogy az idö segéti ötet, és férfiakat válogata, és el-küldé öket Romába, hogy meg-erösitené, és meg-újitaná velek a' barátságot: A

2. És a' Spartaiakhoz-is, és egyéb helyekre-is leveleket külde azon-formán.

3. És el-menének Romába, és bé-menének az tanátſ-házba, és mondának: Jónatás a' Fö-pap, és a' Zſidók nemzetsége küldöttek minket, hogy meg-újitanók a' barátságot, és a' társaságot az előbbi-szerént.

4. És levelet adának nékik minden helyekszerént, hogy el-késérnék öket a' Júda földére békeséggel.

5. És ez a' levélnek mássa, mellyet Jónatás irt a' Spartaiaknak:

6. JONATÁS a' Fö-pap, és a' népnek vénei, és a' papok, és a' Zſidóknak több népe, a' Spartai atyafiaknak köszöneteket.

7. Már régen levél küldetett vólt Oniás Fö-paphoz Ariustól, ki nálatok országlott, hogy atyánk-fiai vattok, mint az ide-alá megiratott irás tartya. B

8. És bé-fogadta Oniás a' férfiat, a' ki küldetett vólt, tiszteſséggel: és el-vötte a' levelet, melly a' társaság, és a' barátság-felöl vólt.

9. Mi, noha azok-közül semmi-nélkül nem szükölködnénk, vigaſztaláſunk lévén a' szent könyvekben, mellyek a' mi kezeinkben vannak;

10. Mindazáltal hozzátok akartunk küldeni, hogy meg-újitanók az atyafiságot, és a' barátságot, hogy valami-képen el ne idegenüllyünk töletek: mert sok idö múlt-el, attól-fogva, hogy hozzánk küldöttetek.

11. Mi azért minden időben szüntelen az

innep-napokon, és a' többeken-is a' mint szükség, meg-emlekezünk rólatok az áldozatokban a' mellyeket tészünk, és a' rend tartásokban, a' mint méltó, és illik az atyafiakról meg emlekezni.

12. Örülünk azért a' ti ditsöségteken.

13. Minket pedig környül-vöttek a' sok háborúságok, és a' sok hadak, és a' királyok hadakoztak ellenünk, a' kik környülünk vannak.

14. Nem akartunk azért titeket búsitani, sem a' több társainkat, és barátinkat, e' hadakban.

C 15. Mert segétségünk vólt az égből, és mi meg-szabaditattunk, és a' mi ellenségink meg-aláztattak.

16. Választottuk azért Numéniust az Antiokus fiát, és Antipatert az Jáson fiát, és el-küldöttük a' Romaiakhoz, hogy meg-újitanók vélek a' barátságot, 's az elébbi társaságot.

17. Meg-parantsoltuk azért nékik, hogy el-mennyenek hozzátok-is, és köszöntsenek titeket: és meg-adgyák néktek a' mi atyafiúságunknak meg-újitásáról-való levelünket.

18. És most jól tselekesztek, ha meg-felel-tek nékünk ezekre.

19. És ez a' levélnek mássa, mellyet Oniásnak küldött vala:

20. Arius a' Spartaiak Királya, Oniásnak a' Fö-papnak köszönetit.

21. Fel-találtatott az irásban a' Spartaiak és Zsidók-felöl, hogy atyafiak, és hogy az Ábrahám nemzetségéből-valók.

22. És most attól-fogva, hogy ezeket meg-értettük, jól tselekesztek, hogy irtok nékünk a' békeségtekről.

23. De mi-is irtunk néktek: A' mi barmaink, és a' mi örökségink, tiétek; és a' tiétek, miénk: meg-parantsoltuk azért, hogy ezeket hirré tegyék néktek.

24. És meg-hallá Jónatás, hogy viszszajöttek a' Demeter fejedelmi sokkal nagyobb haddal, hogy sem mint az-elött, hogy ellene hadakoznának.

D 25. És-ki-indúla Jerusalemből, és eleikbe-méne az Amatites tartományba: mert nem engedett vala nékik időt, hogy bé-jönének az ö tartományába.

26. És kémeket külde az ö táborokba: és meg-térvén hirré tévék, hogy azt végezték, hogy éjjel üssenek reájok.

27. Mikor pedig el-nyúgott vólna a' Nap, meg-parantsolá Jónatás az övéinek, hogy vigyáznának, és fegyverekben készek lennének a' hartzra egész éjjel, és örizöket helyheztete a' tábor-körül.

28. És meg-hallák az ellenségek, hogy készen vagyon Jónatás az övéivel a' hartzra: és meg-félemlének, és meg-ijedének szivökben: és tüzeket gyújtának az ö táborokban.

29. Jónatás pedig, és a' kik véle valának, nem vévék eszekbe reggelig: láttyák vala pedig az égö tüzeket:

30. És utánnok indúla Jónatás, és el nem éré öket: mert által-mentek vala az Eleuterus folyó-vizén.

E 31. És el-téré Jónatás az Arabiaiakhoz, a' kik Zabadæusoknak hivattatnak, és meg-veré öket, és el-vivé azoknak prédájokat.

32. És el-indúla, és Damaskusba méne, és el-járá mind azt a' tartományt.

33. Simon pedig ki-méne, és Askalonig jöve, és a' közel-való erösségekbe: és el-téré Joppéba, és el-foglalá azt.

34. (Mert meg-hallá, hogy az erösséget kézbe akarnák adni a' Demeter pártyainak) és örzöket helyheztete oda, hogy meg-örizznék azt.

35. És meg-téré Jónatás, és egybe-hivá a' népnek véneit, és tanátskozék ö-velek hogy erösségeket épitene Judæában,

36. És kö-falokat épitene Jerusalemben, és nagy töltést emelne a' vár, 's a' város-között, hogy el-választaná azt a' várastól, hogy az külön lenne, és se ne vegyenek, sem el ne adgyanak.

37. És egybe-gyülének, hogy meg-épitenék a' várast: és le-döle a' kö-fal, melly a' pataknál vala Nap-kelet-felöl, és meg tsinálá azt, melly Kafetetá-nak hivattatik:

38. És Simon meg-épité Adiadát Sefelában, és meg-erösité azt, és fel-tévé a' kapukat, és a' zárokat.

39. És mikor el-gondolta vólna Trifon hogy Asiában országlana, es fel-venné a' koronát, és kezét Antiokus királyra nyújtaná: F

40. Félvén, hogy talám meg nem engednéneki Jónatás, hanem ellene hadakoznék, meg-akarja vala fogni ötet, és meg-ölni. És fel-kelvén Bet-sánba méne.

41. És ki-méne Jónatás ö-eleibe negyven-ezer válogatott férfiakkal a' hartzra, és Bet-sánba juta.

42. És látá Trifon, hogy Jónatás nagy haddal jö, féle reá kezét ki nyújtani.

43. És tiszteséggel fogadá ötet, és ötet minden barátinak ajánlá, és ajándékokat ada néki: és meg-parantsolá az ö hadainak, hogy úgy engednének néki mint magának.

44. És monda Jonatásnak: Miért fárasztottad az egész népet, holott nékünk nintsen hadunk?

45. És most küld-viszsza öket házokhoz: válaszsz pedig magadnak kevés férfiakat, a' kik veled légyenek, és jöj-el velem Ptolemáisba, és néked adom azt, és a' több erösségeket, és a' hadat, és mind a' tiszt tartókat, és meg-térvén el-megyek: mert azért jöttem.

46. És hün néki, és úgy tselekedék a' mint mondá: és el-botsátá a' hadat, és el-menének a' Júda földébe.

47. Meg maraszta pedig magával háromezer férfiat: kik-közül viszsza-külde Galiæába két-ezeret, ezeren pedig el-menének véle. G

48. Hogy pedig bé-méne Jónatás Ptolemáisba, bé-zárlák a' város kapuit a' Ptole-

1. *Mach.* 12.

máisiak: és meg-fogák ötet: és minnyájokat, a' kik véle bé-mentek vala, fegyverrel ölék-meg.

49. És Trifon hadat, és lovasokat külde Galilæába, és a' nagy mezöre, hogy el-veszténék Jónatásnak minden társait.

50. Azok pedig mikor értették vólna, hogy meg-fogattatott Jónatás, és el-veszett, és minnyájan a' kik véle vóltak, inték egymást, és ki-menének készen a' hartzra.

51. És látván azok, a' kik kergették vala, hogy életekben jár a' dolog, viszsza-térének,

52. Ezek pedig minnyájan békeséggel jövének Júda-földébe. És igen siratá Jónatást, és azokat a' kik ö-véle vóltak: és síra Israel nagy sírással.

53: És igyekeznek vala minden nemzetségek, a' kik ö-környülök valának, öket meg-rontani. Mert azt mondák:

54. Nints fejedelmek, és segétöjök: most azért gyözzük-meg-öket, és veszessük-el az emberek-közül az ö emlekezeteket.

XIII. RÉSZ.

Simon a' báttya után uralkodván, Trifonnak a' sartzot, és Jónatás fiait el-küldi Jónatásért: Trifon a' sartzot el-vévén Jónatást fiaival együtt meg-öli, kiket el-temetvén Simon hires temetö-helyt épit az attyának, és rokonságinak Módinban. Trifon Antiokust meg-ölvén országát el-foglallya. Simon szövetséget vetvén Demeterrel Gazarát megvészi, és Jerusalem várát: annakokáért hogy azt a' napot minden esztendöben megüllyék, el-végzik.

1. És meg-hallá Simon, hogy Trifon számos hadat gyüjtött, hogy a' Júda földébe jöne, és meg-rontaná azt.

2. Látván, hogy rettegésben vagyon a' nép, és félelemben, fel-méne Jerusalembe, és egybe-gyüjté a' népet:

3. És intvén monda: Ti tudgyátok, melly nagy hartzokat tselekedtünk, én, és az én atyámfiai, és az én atyám háza a' törvényekért, és a' szent-helyért, és minémü nyomorúságokat láttunk:

4. Ezeknek kedvecért vesztek-el minden atyámfiai Israelért, és én egyedül maradtam.

5. És most ne történnyék nékem, hogy kedvezzek az én lelkemnek semmi-némü háborúságos idöben: mert nem vagyok jobb az atyámfiainál.

6. Boszszút-állok azért az én nemzetségemért, és a' szentségekért, a' magzatinkértis, és a' feleséginkért: mert egybe-gyültek minden nemzetségek, hogy meg-rontsanak bennünket ellenkezésnek-okáért.

7. És fel-gerjede az egész népnek lelke, hogy e' beszédeket, hallá:

8. És felelének nagy szóval, mondván: Te vagy a' mi hadnagyunk Júdásnak, és Jonatásnak a' te atyád-fiainak-helyette:

9. Viseld a' mi hadunkat: és mind, a' miket mondasz nékünk, meg-tselekeszszük.

10. És egybe-gyüjtvén minden hadakozó férfiakat, sieté el-végezni minden kö-falait Jerusalemnek, és meg-erösité azt körös-körül.

11. És el-küldé Jonatánt az Absalómi fiát, és ö-véle új hadat, Joppéba; és kivetvén azokat, a' kik abban valának, ö ott marada.

12. És el-indúla Trifon Ptolemáistól nagy haddal, hogy a' Júda földére jöne, és Jónatás ö-véle örizet-alatt.

13. Simon pedig ki-szálla Addushoz a' mezö-ellenébe.

14. És hogy meg-érté Trifon, hogy Simon az attyafia támadott Jónatás helyébe; és hogy meg akarna véle hartzolni, követeket külde hozzája,

15. Mondván: A' pénzért, mellyel tartozik vala az ötséd Jónatás a' Király számára, a' tisztekért a' mellyeket viselt, tartóztattuk-meg ötet.

16. És most küldgy száz talentom ezüstöt, és az ö két fiát zálogúl, hogy el-botsátatván el ne szökjék tölünk, és viszsza-botsáttyuk ötet.

17. És meg-érté Simon, hogy tsalárdsággal szóllana véle, mindazáltal meg-hagyá, hogy oda adnák a' pénzt, és a' gyermekeket: hogy nagy gyülölségbe ne esnék az Israel népénél, ki azt mondaná: C

18. Mivelhogy el nem küldötte néki a' pénzt, és a' gyermekeket, azért veszett-el.

19. És el-küldé a' gyermekeket, és a' száz talentomot: és hazuda, és nem botsátá-el Jónatást.

20. És ezek-után bé-jöve Trifon a' tartományba, hogy meg-rontaná azt: és az útra kerülének melly Adorba viszen: és Simon, és az ö tábora, eleikbe-száll vala minden helyre valahová mennek vala.

21. A' kik pedig a' várban valának, követeket küldének Trifonhoz, hogy sietne a' pusztán által-jöni, és élést küldene nékik.

22. És el-készité Trifon minden lovagját, hogy el-jöne azon éjjel: vala pedig igen nagy hó, és nem jöve Gálaaditimba.

23. És mikor el-közelgetett vólna Baskamánhoz, meg-ölé ott Jónatást, és annak fiait.

24. És meg-téré Trifon, és el-méne az ö földébe.

25. És el-külde Simon, és el-viteté Jónatásnak az öttsének tsontyait, és el-temeté azokat Módinban az ö attyainak városában. D

26. És siratá ötet az egész Israel nagy sírással, és gyászolák ötet sok napokig.

27. És épite Simon az attya, és attyafiai koporsóján magas láttatos épületet, faragott köböl elöl, és hátúl:

28. És hét oszlopot állata, egyiket a' másik-ellenébe az attyának, 's az annyának, és a' négy attyafiainak:

1. *Mach.* 13.

29. És ezek-körül nagy oſzlopokat helyheztete; és az oſzlopokra fegyvereket, örök emlekezetre: és a' fegyverek-mellet ki-faragott hajókat, mellyek a' tengeren minden evezöktöl láttatnának.

30. Ez a' koporsó, mellyet Módinban tſinált, mind e' nap-iglan.

31. Trifon pedig mikor úton vólna az ifiú Antiokus királlyal, tſalárdsággal megölé ötet.

32. És orſzágla helyette, és fel-tévé magának az Aſia koronáját, és nagy tſapáſt tön a' földön.

33. És meg-épité Simon a' Júdæa eröſſégit, meg-erösitvén azokat magas tornyokkal, és nagy kö-falakkal, és kapukkal, és zárokkal: és éléſt rakata az eröſségekbe.

34. És Simon férfiakat válaſzta, és elküldé Demeter királyhoz, hogy ſzabadságot adna a' tartománynak: mert Trifonnak minden tſelekedeti kóborlaſſal löttek vala.

35. És Demeter Király ez igékre megfelele néki, és illyen levelet ira:

36. DEMETER Király Simonnak a' Fö-papnak, és a' királyok baráttyának, és a' véneknek, és a' Zſidók nemzetségének, köſzönetit.

37. Az arany koronát, és a' függöt, a' mellyet küldöttetek, el-vöttük: és kéſzek vagyunk nagy békeséget ſzerzeni veletek, és irni a' király tiſzt-tartóinak, hogy megengedgyék néktek a' mit meg-engedtünk.

38. Mert valamiket rendeltünk, néktek nyilván vannak. Az eröſségek, mellyeket épitettetek, tieitek légyenek.

39. Meg-engedgyük a' tudatlanságokatis, és e' mái napig-való vétkeket, és a' koronát a' mellyel tartoztatok: és ha valami más adó-fizetés vólt-is Jeruſalemben, már ne légyen adóban.

40. És ha valakik közületek illendök, hogy bé-irattaſſanak a' mieink közé, irattaſſanak-bé, és légyen békeség közöttünk.

41. A' ſzáz hetvenedik eſztendöben elvéteték a' Pogányok igája Iſraelröl.

42. És az Iſrael népe irni kezdé a' táblákat, és a' közönséges végezéſeket, Simonnak a' Fö-papnak, a' nagy hadnagynak, és a' Zſidók fejedelmének elsö eſztendejében.

43. Az napokban Simon Gázához ſzálla, és környül-vévé azt táborral, és hadi ſzerſzámokat ſzerze, és a' várashoz ſzálla, és meg-ronta egy tornyot, és meg-vévé azt.

44. És bé-ütének, a' kik a' hadi ſzerſzám-mellett valának, a' várasba: és nagy indúlat lön a' várasban.

45. És fel-menének a' kik a' várasban valának, feleségekkel, és fiokkal a' keritéſre, meg-ſzaggattatott köntösökkel, és kiáltának nagy ſzóval, kérvén Simont, hogy kezeit bé-adná nékik,

46. És mondának: Ne fizeſs nékünk a' mi gonoſzságink-ſzerént, hanem a' te kegyelmeſséged-ſzerént.

47. És meg-engeſzteltetvén Simon, nem hadakozék ellenek: ki-hányá mindazáltal öket a' várasból, és ki-tiſztitá a' házakat a' mellyekben a' bálványok vóltak, és akkor méne-bé abba énekekkel áldván az Urat:

48. És ki-hányván abból minden tiſztátalanságot, embereket helyheztete abba a' kik a' törvény-ſzerént tſelekednének: és megerösité azt, és magának lakóhelyül tſinálá.

49. A' kik pedig Jeruſalem várában valának, meg-tiltatának ki, 's bé járni a' mezöre, és venni, 's el-adni: és igen meg-éhezének, és ſokan közülök az éhség-miá el-veſzének.

50. És kiáltának Simonhoz, hogy kezet fogna: és bé-adá nékik: és ki-veté öket onnét, és meg-tiſztitá a' várat a' fertelmeſségektöl:

51. És bé-menének abba a' máſodik hónak huſzon-harmadik napján, a' ſzáz hetvenegyedik eſztendöben, ditsérettel, és palmaſáknak ágaival, és hegedükkel, és tzimbalomokkal, és hárfákkal, és ditséretekkel, és énekekkel, mert nagy ellenség rontatott-ki Iſraelböl.

52. És rendelé, hogy minden eſztendöben meg-illenék ez napokat vigaſsággal.

53. És meg-erösité a' templom hegyét, melly a' vár-mellett vala, és ott lakék ö, és a' kik véle valának.

54. És látá Simon Jánoſt a' fiát, hogy erös hadakozó férfiú vólna: és ötet az egéſz ſeregnek hadnagyává tévé: és Gazarisban lakék.

XIV. RÉSZ.

Demeter Arſatzeſtöl a' Perſák Királyától megverettetik; azonban Simon népével együtt nagy békeségben él: a' Sapartabéliek, és Romaiak leveleket küldvén Simonhoz megújittyák békeségeket. Simonnak nagy ditsérete, ki a' Romaiaknak ezer girát nyomó arany-paizſt küldött vólt.

1. A' Száz-hetven-kettödik eſztendöben egybe-gyüjté Demeter Király az ö hadát, és el-méne Médiába magának ſegétseget ſzerzeni, hogy meg-gyözné Trifont.

2. És meg-hallá Arſatzes a' Perſia, és Média királya, hogy bément Demeter az ö határiba, és el-külde egyet az ö fejedelmi közül, hogy meg-fogná ötet elevenen, és hozzája hozná ötet.

3. És el-méne, és meg-veré a' Demeter táborát: és meg-fogá ötet, és vivé ötet Arſatzeshez, és örizet-alá adá ötet.

4. És meg-tſendeſedék Júdának minden földe Simonnak tellyes napjaiban, és keresi vala az ö nemzetségének javait: és tetſzék nékik az ö hatalmaſsága, és az ö ditsösége, minden idöben.

5. És minden ö ditsösége-fölött meg-vévé Joppét rév-helynek, és bé-menetelt tſinála a' tenger ſzigetire.

1. *Mach.* 14.

6. És ki-terjeſzté az ö nemzetségének határit, és el-foglalá a' tartományt.

7. És ſok rabokat gyüjte, és uralkodék Gazarán, és Bet-ſurán, és a' váron: és kihányá abból a' tiſztátalanságokat, és nem vala a' ki ellene-állana.

B 8. És ki-ki békével miveli vala az ö földét: és a' Júda földe meg-adgya vala az ö gyümöltſit: és a' mezök fái az ö gyümöltsöket.

9. A' vének az útſzákon ülnek vala minnyájan, és a' földnek javairól végeznek vala, és az ifiak fel-öltöznek vala ditsöségbe, és hadakozó köntösbe.

10. És a' váraſoknak éléſt ád vala, és úgy rendelé azokat, hogy az erösségnek tár-házi lennének, miglen ki-hirhedék az ö ditsöségének neve a' föld végéig.

11. Békeséget ſzerze a' földön, és örüle Iſrael nagy örömmel.

12. És le-üle ki-ki az ö ſzölö-töve-alatt, és az ö füge-fája-alatt: és nem vala a' ki öket meg-rettentené.

13. El-fogya az ellenek-hadakozó a' földön: a' királyok meg-rontatának azokban a' napokban.

14. És meg-erösité az ö népének minden alázatoſit, és a' törvényt fel-keresé, és elveſzte minden hamiſſat, és gonoſzt:

15. A' ſzent-helyet meg-ditsöité, és megſokaſitá a' ſzent-helynek edényit.

16. És meg-hallák Rómában, hogy meghólt vólna Jónatás, és a' Spartaiaknál-is: és igen bánkodának.

17. Hogy pedig meg-hallák, hogy Simon az ö báttya lött vólna Fö-pappá o-helyette, és ö birná az egéſz tartományt, és abbanvaló váraſokat;

C 18. Irának néki réz táblákon, hogy megújitanák a' barátságokat, és a' társaságot, mellyet Júdáſſal, és Jónatáſſal az ö attyafiaival ſzerzettek vala.

19. És meg-olvaſtaték a' gyüleközet elött Jeruſalemben. És ez a' levélnek máſſa, mellyet a' Spartaiak küldöttek:

20. A' SPARTAIAK fejedelmi, és a' váraſok, Simonnak a' Fö-papnak, és a' véneknek, és a' papoknak, és a' Zſidók több népének, a' mi atyánk-fiainak, köſzönetünket.

21. A' követek, a' kik a' mi népünkhöz küldettek, hirt töttek nékünk a' ti ditsöségtekröl, és tiſzteſségtekröl, és vigaságtokról, és örültünk az ö jöveteleken.

22. És bé-irtuk, a' mit mondottak a' nép gyüleközetiben, imigyen, NUMENIUS Antiokuſnak, és Antipater Jáſonnak fia, a' Zſidók követi, hozzánk jöttek, meg-újitván
D velünk az elöbbi barátságot.

23. És tetſzett a' népnek ditsöſégeſen fogadni a' férfiakat, és az ö beſzédeknek máſſát a' népnek ki-válaſztott könyveibe irni, hogy légyen emlekezetére a' Spartai népnek. Azoknak pedig máſſát meg-irtuk Simonnak a' Fö-papnak.

24. Ezek-után pedig el-küldé Simon Numeniuſt Rómába, kinél egy nagy arany paizs vala, ezer gira-nyomó, a' vélek-való társaságnak meg-erösitésére. Mikor pedig hallotta vólna a' Romai nép

25. E' beſzédeket, mondának: Mitſoda hálá-adáſſal fizeſsünk-meg Simonnak, és az ö fiainak?

26. Mert ö helyére állatta az ö attyafiait, és ki-üzte az Iſrael ellenségit ö-tölök: és ſzabadságot rendelének néki, és le-irák azt réz táblákra, és tévék oſzlopokra a' Sion hegyén.

27. És ez a' máſſa az iráſnak: ELUL havának tizen-nyóltzadik napján, a' ſzáz hetvenkettödik eſztendöben, harmadik eſztendöben Simon Fö-pap-alatt Aſaramelben,

28. A' papoknak, és a' népnek, és a' nemzetség fejedelminek, és a' tartomány véneinek nagy gyüleközetében, ezek meg-jelentettenek: Mivelhogy gyakorta löttek hartzok a' mi tartományunkban;

29. Simon pedig a' Matatiás fia, a' Járib fiai-közül, és az ö attyafiai, veſzedelemre E
adták magokat, és ellenek-állottak az ö nemzetségek ellenségeinek, hogy meg-maradnának az ö ſzentségek, és a' törvények: és nagy ditsöséggel meg-ditsöitették az ö nemzetségeket.

30. És egybe-gyüjtötte Jónatás az ö nemzetségét, és löt nékik Fö-papjokká, és az ö népéhez tétetett.

31. És el akarták az ö ellenségek tapodni, és meg-rontani az ö tartományokat, és kezöket az ö ſzent helyek-ellen ki-nyújtani.

32. Akkor ellenek-álla Simon, és hadakozék az ö nemzetségéért, és ſok pénzt költött, és fel-fegyverkeztette az ö nemzetségének erös férfiait, és zſöldot adott nékik:

33. És meg-erösitette a' Júdæa váraſit, és Bet-ſurát, melly a' Júdæa határiban vala, a' hol az-elött az ellenségek fegyveri vóltak: és örizetre Zſidó férfiakat helyheztetett abba.

34. És Joppét meg-erösitette, melly a' tengernél vala; és Gazarát, melly Azótus határiban vagyon, mellyben az-elött az ellenségek laktak, és Zſidókat helyheztetett abba: és valami alkalmatos vólt azoknak meg-maradáſokra, azokba helyheztette.

35. És láta a' nép a' Simon tſelekedetit, F
és a' ditsöséget, mellyet az ö nemzetségének akar vala ſzerzeni, és ötet magok hadnagyává tévék, és Papi fejedelemmé, mivelhogy mind ezeket ö tſelekedte vala, és az igazságot, és a' hitet meg-tartotta az ö nemzetségéhez, és igyekezett minden módon fel-magaſztalni az ö népét.

36. És az ö napjaiban ſzerentséſsé lött az ö kezeivel, hogy ki-üzetnének a' Pogányok az ö tartományokból, és a' kik a' Dávid váraſában valának Jeruſalemben, a' várban, mellyböl ki-jönek vala, és meg-ferteztetnek vala mindeneket a' mellyek a' ſzent-helyekkörül vannak, és nagy romláſt téſznek vala a' tiſztaságban:

37. És Zſidó férfiakat helyheztete abba a' tartománynak, és a' váraſnak óltalmára, és fel-magaſztalá a' Jeruſalem kö-falait.

38. Demeter király-is néki rendelte a' Fö-papságot.

39. Ezek-ſzerént baráttyává tötte ötet, és meg-ditsöitette ötet nagy ditsöséggel.

40. Mert meg-halla hogy a' Romaiaktól a' Zſidók baráttyoknak, és társoknak, és attyok-fiainak neveztettek, és hogy ditsöségeſen fogadták a' Simon követit:

41. És hogy a' Zſidók, és azoknak papjai meg-egyeztek azon hogy ö lenne az ö fejedelmök, és Fö-papjok örökké, miglen hüv próféta támadgyon:

42. És hogy ö légyen hadnagyok, és hogy gondgya lenne a' ſzent-helyekre, és hogy tiſzt-tartókat rendelne az ö dolgokon, és a' tartományon, és a' fegyvereken, és az eröſségeken:

43. És gondgya légyen néki a' ſzent helyekre: és hogy mindenek töle halgaſſanak, és az ö nevével irattaſſanak minden iráſok a' tartományban: és hogy bárſonyba öltözzék, és aranyba:

44. És ne légyen ſzabad ſenkinek a' népközül, és a' papok-közül, fel-bontani valamit ezekben, és ellene-mondani azoknak a' miket ö mond, vagy gyüléſt hirdetni a' tartományban ö-nála-nélkül: és bárſonyba öltözni, és arany boglárral élni.

45. A' ki pedig ezeken-kivül tſelekeſzik, vagy fel-bont valamit ezek-közül, megbüntettetik.

46. És tetſzék az egéſz népnek, hogy Simont rendelnék, és ez igék-ſzerént tſelekednének.

47. És fel-vévé Simon, és tetſzék néki hogy a' Fö-papságot viſelné, és hadnagya s' fejedelme lenne a' Zſidók nemzetségének, és a' papoknak, és minnyájoknak elöttök járna.

48. És azt végezék hogy ez iráſt réz táblákra irnák, és azokat a' templom tornátzában tiſzteſséges helyre tennék:

49. Azoknak máſsát pedig a' tár-házba tennék, hogy Simonnál, és az ö fiainál lenne.

XV. RÉSZ.

Antiokus Demeter fia barátságos levelet küld Simonnak: a' Romaiak, minden nemzeteken fellyül, leg-nagyobbra betsüllik a' Zſidók barátságát: Antiokus midön Trifont kergetné, meg-veti a' Simon vitézit, kiket ez hozzá ſegétségre küldött vólt; azután Atênobiuſt Simonhoz küldi adóért, de Simon nem adván, reá küldi haddal Tzendebæuſt; maga pedig Trifont üzi 's kergeti.

1. És levelet külde Antiokus Király a' Demeter fia a' tenger ſzigetiből Simonnak a' Zſidók nemzetsége papjának, és fejedelmének, és az egéſz nemzetségnek:

2. És illyen módon vala irva: ANTIOKUS Király Simonnak a' Fö-papnak, és a' Zſidók nemzetségének, köſzönetit.

3. Mivelhogy a' dögleletes emberek elfoglalták a' mi atyáink orſzágát, viſzſza akarom pedig venni az orſzágot, és azt helybe állatni a' mint az elött vólt: és vitézeknek válogatott ſokaságát ſzerzettem, és hadakozó hajókat tſináltam.

4. Által akarok pédig menni a' tartományon, hogy boſzſzút állyak azokon, a' kik el-puſztitották a' mi tartományunkat, és a' kik ſok váraſokat puſztitottak-el-az én orſzágomban.

5. Moſt azért meg-erösitem néked mind az adókat, a' mellyeket meg-engedtek néked én elöttem minden királyok, és valami egyéb ajándékokat meg-engedtek néked:

6. És meg-engedem néked hogy tulajdon-jelü pénzt vereſs a' te tartományodban:

7. Jeruſalem pedig ſzent, és ſzabados légyen: és minden fegyverek, a' mellyek tſinálva vannak, és az eröségek a' mellyeket épitettél, a' mellyeket birſz, nálad maradgyanak.

8. És a' király ſzámára-való minden adóſság, és a' mellyek következendöben a' királyé léſznek-is, monſtantól fogva, és minden idöre meg-engedtetnek néked.

9. Mikor pedig el-foglallyuk a' mi orſzágunkat, meg-ditsöitünk téged, és a' te nemzetségedet, és a' templomot nagy ditsöséggel, úgy hogy hires légyen a' ti ditsöségtek az egéſz földön.

10. Száz hetven-negyedik eſztendöben ki-indúla Antiokus az ö attyainak földébe, és hozzája gyülének minden hadak, úgy hogy keveſen maradnának Trifonnal.

11. És meg-kergeté ötet Antiokus király, és Dorába futva ſzalada a' tenger-mellé.

12. Mert tudgya vala, hogy minden gonoſz reá ſzállott, és el-hagyá ötet a' had.

13. És Antiokus Dóra-mellé ſzálla ſzáz-húſz-ezer hadakozó férfiakkal, és nyóltz-ezer lovaſokkal:

14. És környül-vévé a' váraſt, és a' hajók a' tengerröl el-érkezének: és oſtromlyák vala a' váraſt a' földröl, és a' tengerröl, és ſenkit nem hagynak vala bé-menni vagy ki-jöni.

15. Meg-jöve pedig Numénius, és a' kik véle valának, Roma városából, nálok lévén a' királyokhoz, és tartományokhoz irott levelek, mellyekben ezek valának bé-foglalva:

16. LUTZIUS a' Romaiak Polgár-meſtere, Ptolomæus Királynak köſzönetit.

17. A' Zſidók követi jöttek hozzánk a' mi barátink, az elöbbi barátságot, és társaságot meg-újitani, küldetvén Simontól a' Papi fejedelemtöl, és a' Zſidók népétöl.

18. Hoztak pedig ezer girányi arany paizſt-is.

19. Tetſzett azért nékünk, hogy irnánk a' királyoknak, és a' tartományoknak, hogy ne tegyenek kárt nékik, ſe ne hadakozzanak ellenök, és az ö váraſok 's tartományok-ellen: és hogy ne adgyanak ſegétséget az ellenök-hadakozóknak.

20. Tetſzett pedig nékünk hogy el-vennök tölök a' paizſt.

21. Az-okáért ha valami dögleleteſek az ö tartományokból ti-hozzátok ſzöktek, adgyátok kézbe azokat Simonnak a' Papi-fejedelemnek, hogy boſzſzút-állyon azokon az ö törvénye-ſzerént.

22. Ugyan ezek iratának-meg Demeter királynak, és Attaluſnak, és Ariaratinak, és Arſatzeſnek.

23. És minden tartományoknak: és Lampſakusba, és a' Spartaiaknak, és Délusba, és Mindusba, és Sitzionba, és Káriába, és Sámusba, és Pamfiliába, és Lytziába, és Alikarnaſſusba, és Kósusba, és Sidébe, Aradóba, és Ródusba, és Faſelidába, és Gortinába, és Gnidusba, és Tzyprusba, és Tzirenébe.

24. Azoknak pedig máſsát meg-irák Simonnak a' Papi-fejedelemnek, és a' Zſidók népének.

25. Antiokus Király pedig a' tábort Dorához ſzállitá máſodſzor, ſzüntelen oſtromolván azt, és hadakozó ſzerſzámokat tſinálván: és bé-rekeſzté Trifont hogy ki ne jöne:

26. És Simon két-ezer válogatott férfiakat külde ö-hozzája ſegétségre, és ezüſtöt, és aranyat, és ſok ſzerſzámokat:

27. És nem akará azokat el-venni, hanem fel-bontá mind a' miket fogadott vala néki az-elött, és el-idegenedék töle.

28. És hozzája küldé Atenóbiuſt egyikét a' baráti-közül, hogy végezne véle, mondván: Ti birjátok Joppét, és Gazarát, és a' várat melly Jeruſalemben vagyon, az én orſzágom váraſit:

29. Azoknak határit el-puſztitottátok, és nagy tſapáſt töttetek a' földön, és uralkodtatok ſok helyeken az én orſzágomban.

30. Moſt azért adgyátok kézhez a' váraſokat, mellyeket el-foglaltatok; és a' helyeknek adóit, a' mellyekben uralkodtatok a' Judæa határi-kivül.

31. Ha pedig nem, adgyatok azokért öt-ſzáz talentom ezüſtöt, és a' puſztaságért, a' mellyet töttetek, és a' váraſok adaiért más öt-ſzáz talentomot: ha pedig nem, el-jövünk, és ellenetek hadakozunk.

32. És el-jöve Atenóbius a' Király barátya Jeruſalembe, és látá a' Simon ditsöségét, és az aranyban, és ezüſtben-való ékeſségét, és nagy kéſzületit: és el-álmélkodék: és meg-beſzéllé néki a' Király igéit.

33. És meg-felele néki Simon, és monda néki: Sem a' más földét el nem vöttük, ſem a' máſét nem birjuk: hanem az atyáink örökségét, mellyet a' mi ellenségink hamiſſan birtak egy-ideig.

34. Nékünk pedig idönk lévén hozzá, viſzſza-vészſzük az atyáink örökségét.

35. Mert Joppe, és Gazara-felöl a' mit panaſzolkodol, azok nagy tſapáſt tſelekeſznek vala a' nép-között, és a' mi tartományunkban: azokért ſzáz talentomot adunk És nem felele néki Atenóbius egy igét-is.

36. Meg-térvén pedig haraggal a' királyhoz, hirré-tévé néki ez igéket, és a' Simon ditsöségét, és mind a' miket látott: és megharaguvék a' király nagy haraggal.

37. Trifon pedig, el-ſzalada hajón Ortoſiásba.

38. És a' király Tzendebæuſt rendelé tengeri hadnagyá, és a' gyalogok 's lovagok hadát néki adá.

39. És meg-parantſolá néki, hogy el-inditaná a' tábort Judæa-ellen: és meg-parantsolá néki, hogy meg-épitené Gedort, és bé-rekeſztené a' váras kapuit, és hadakoznék a' nép-ellen. A' király pedig Trifont kergeti vala.

40. És el-juta Tzendebæus Jamniához, és kezdé ingerleni a' községet, és Judæát tiporni, és fogságra vinni a' népet, és megölni, és meg-épiteni Gedort.

41. És lovaſokat helyheztete oda, és hadat: hogy ki-menvén el-nyargalnák a' Judæa úttyát, a' mint rendelte vala néki a' király.

XVI. RÉSZ.

Simon meg-öregedvén, nagy haddal küldi két fiát, Júdáſt, és Jánoſt, Tzendebæusra; kit-is ſzerentséſſen meg-vernek: Ptolomæus Simon veje, az orſzágra vágyódván, Simont két fiával, tudniillik Matatiáſſal, és Júdával a' vendégségben órozva meg-öli: Jánoshoz-is Simon fiához, kik ötet meg-öllyék, küldött vólt hóhérokat, de ö a' dolgot éſzre vévén, megöli azokat; és János az apja helyében fö-Pappá léſzen.

1. És fel-méne János Gazarából, és hirré tévé Simonnak az ö attyának a' miket tſelekedett Tzendebæus az ö népeken. A

2. És elö-hivá Simon a' két öregbik fiait, Júdáſt, és Jánoſt, és monda nékik: Én, és az én atyámfiai, és az én atyám háza, hadakoztunk az Israel ellenségivel ifiúságunktólfogva e' napiglan: és ſzerentséſſen meg-ſzabaditatott Israel egy-nehányſzor a' mi kezeink-által.

3. Moſt pedig meg-vénhedtem, de ti, és az én atyámfiai legyetek én-helyettem, és ki-menvén hadakozzatok a' mi nemzetségünkért: a' ſegétség pedig az égből légyen veletek.

4. És válaſzta a' tartományból húſz-ezer

1. *Mach.* 16.

hadakozó férfiakat, és lovaſokat; és meg-indúlának Tzendebæus-ellen: és Módinban hálának.

5. És fel-kelének reggel, és el-menének a' mezöre: és imé gyalogoknak, és lovaſoknak ſzámos ſerege jöve eleikbe, és egy meg-áradott patak vala közöttök.

B 6. És el-inditá a' tábort azok-ellen, ö, és az ö népe, és látá hogy a' nép rettegne a' patakon által-gázlani, és-által gázola elsöben: és láták ötet a' férfiak, és által-menének utánna.

7. És el-oſztá a' népet, és a' lovaſokat a' gyalogok-közé: igen ſok lovagja vala pedig az ellenségeknek.

8. És meg-fuvallák a' ſzent trombitákat, és meg-futamodék Tzendebæus, és az ö tábora: és el-húllának közülök ſok ſebeſek: a' többi pedig az eröségbe futának.

9. Akkor meg-ſebeſiteték Júdás a' János attyafia: János pedig kergeté öket, mig Tzedronba juta, mellyet meg-épite:

10. És el-futának a' tornyokig, a' mellyek az Azótus mezején válának, és fel-gyújtá azokat tüzzel. És el-húllának amazok-közül két-ezer férfiak, és viſzſza-tére Júdæába békeséggel.

11. És Ptolomæus az Abóbi fia rendeltetett vala hadnagyá a' Jériko mezején, és ſok ezüſte 's aranya vala.

12. Mert a' Fö-pap veje vala.

13. És fel-fuvalkodék ſzivében, és el akará foglalni a' tartományt, és tſalárdságot gondol vala Simon-ellen, és a' fiai-ellen, hogy el-veſztené öket.

C 14. Simon pedig, el-járván a' váraſokat, mellyek a' Judæa tartományában válának, és ſzorgalmatos gondot viſelvén azokra, alámene Jerikóba, ö, és Matatiás a' fia, és Júdás, a' ſzáz hetven-hetedik eſztendöben, a' tizen egyedik hólnapban: ez a' Sabat hava.

15. És bé-fogadá öket az Abóbi fia az eröſségetskébe, melly Dok-nak hivattatik, tſalárdsággal, a' mellyet épitett: és nagy lakadalmot ſzerze nékik, és férfiakat rejte ott el.

16. És mikor meg-réſzegedett vólna Simon, és a' fiai, fel-kele Ptolomæus az övéivel, és fogák az ö fegyveröket, és bé-menének a' lakadalomba, és meg-ölék ötet, és az ö két fiait, és egy nehány ſzolgait.

17. És nagy tſalárdságot tſelekedék Israelen, és gonoſzſzal fizete a' jókért.

18. És meg-irá ezeket Ptolomæus, és el-küldé a' királynak, hogy néki hadat küldene ſegétségre, és kézbe adná a' tartományt, és azoknak váraſit, és adóit.

19. És más rend-bélieket külde Gazarába, hogy el-veſztenék Jánoſt: és az ezeredeſeknek levelet külde, hogy hozzája jönének, és ezüſtöt 's aranyat, és ajándékokat adna nékik.

20. És más rend-bélieket külde Jeruſalemet el-foglalni, és a' templom hegyét.

21. És egy elöl el-futván, hirré tévé Jánoſnak Gazarában, hogy el-veſzett az ö attya, és az attyafiai, és el-küldött, hogy tégedet-is meg-öllyenek.

22. Hogy pedig meg-hallá, igen megijede: és meg-fogá a' férfiakat, a' kik ötet el-veſzteni jöttek vala, és meg-ölé öket: mert meg-érté, hogy el-veſzteni kereſnék ötet.

23. És a' több dolgai Jánoſnak, és az ö hadai, és jó erös tſelekedeti, mellyeket vitézül tſelekedett, és a' kö-falaknak épitéſe, a' mellyeket épitett, és a' töle tſelekedett dolgok:

24 Imé ezek meg-irattattak az ö papſágáról-való hiſtóriák könyvében, mi-óltától-fogva Papi fejedelmé lött az attya-után.

A' MAKABÆUSOK
II. KÖNYVE.

A' máſodik Makabæuſok Könyve azon dolgokat adgya elönkbe, mellyek a' Zſidósággal történtek Seleukus Királynak, a' nagy Antiokus Király fiának idejétöl fogva Eupator Antiokus királynak idejéig. Azokat egy Jáſon nevü Zſidó öt könyvbe foglalta hoſzaſſan: de abból az öt könyvből ezen ſommát tſinálta valaki a' tudóſok közül: ki légyen pedig az, nem tudgyuk, még eddig kereſzteletlen. Kezdödik pedig a' ſomma a' harmadik réſzben: elöl-járó beſzéde pedig a' máſodik réſzben. ℣. 2. Ezek után le irja azokat, mellyek Nikánor haláláig történtek. A' ſommának eleibe két levelet helyheztet, mellyeket a' Jeruſalemi Zſidók, nem egy idöben, küldöttek az Ægyiptusban lakó Zſidóknak, mellyek az Alekſándriai Zſidók Sinagogájának levél tartó ládájából kerültek kezébe.

I. RÉSZ.

A' Jeruſalemben lévö Zſidók maradéki meg-irják Egyiptomba a' Zſidóknak Antiokus halálát; és azokat, a' mik Perſiában történtek vala az ö felekezetekkel, és haláadáſra intik öket, és a' napnak meg-ſzentelésére mellyen a' ſzent tüzet meg-találták: kinek egéſz hiſtoriája, és Nehemiás imádsága le-irattatik.

1. AZ ZSIDÓ atyafiaknak, a'kik Egyiptusban vannak, köſzöneteket mondgyák a' Zſidó atyafiak, a' kik Jeruſalemben, és Judæának tartományában vannak, és jó békeſséget.

2. Jól tégyen veletek az Iſten, és megemlekezzék az ö ſzövetségéröl, mellyet ſzóllott Ábrahámnak, és Iſaáknak, és Jákóbnak, az ö hüv ſzolgainak:

3. És adgyon néktek minnyájatoknak ſzivet hogy tiſztellyétek ötet, és tſelekedgyétek az ö akarattyát, nagy ſzivvel, és jó akaratú lélekkel.

4. Nyiſſa-fel a' ti ſziveteket az ö törvényében, és az ö parantſolatiban, és ſzerezzen békeſséget.

5. Halgaſſa-meg imádságitokat, és békéllyék-meg veletek, és el ne hagyjon titeket a gonoſz idöben.

6. És moſt itt imádkozunk érettetek.

7. Országolván Demeter, a'ſzáz hatvan-kilentzedik eſztendöben, mi Zſidók irtunk néktek a' háborúságban, és az eröſzakban melly reánk jött azokban az eſztendökben, mi-óltától-fogva el-távozott Jáſon a' ſzent földröl, és az országtól.

8. A' kaput fel-gyújtották, és ki-ontották az ártatlan vért: és imádkoztunk az Úrnak, és meg-halgattattunk, és ételi áldozatot áldoztunk, és zſemlye-liſztet, és meggyújtottuk a' lámpáſokat, és ki-raktuk a' ſzent kenyereket.

9. És moſt a' Kasleu havának ſátoros innep-napjait üllyétek.

10. A' ſzáz nyóltzvan-nyóltzadik eſztendöben, a' nép, melly Jeruſalemben, és Judæában vagyon, és a' Tanáts, és Júdás, Ariſtoboluſnak a' Ptolomæus Király meſterének, ki a' meg kenetett papok nemzetségéböl-való, és a' Zſidóknak, a' kik Egyiptusban vannak, köſzönetet, és egéſséget.

11. Nagy veſzedelmekböl meg-ſzabaditatván az Iſtentöl, méltóságoſon hálákat adunk néki, úgy-mint kik ollyan király-ellen hadakoztunk.

12. Mert ö pozſogtatta-ki Perſiából azokat, a' kik ellenünk hadakoztak, és a' ſzent Váras-ellen.

13. Mert mikor ö Perſiában hadnagy vólna, és ö-véle fölötte nagy had, le-esék a' Nánea templomában, meg-tſalattatván a' Nánea papjai tanátſa-által.

14. Mert Antiokus úgy ment a' helyre az ö barátival, mint véle lakozandó, és hogy ſok pénzt venne jegy-ruha nevével.

15. És mikor ki-tötték vólna azokat a' Nánea papjai, és ö kevеſed-magával a' templom pitvarán-belöl ment vólna, bé-tévék a' templomot,

16. Mikor bé-ment vólna Antiokus: és meg-nyitván a' templomnak titkos ajtaját, köveket hányván meg-ölék a' hadnagyot, és azokat a' kik véle valának, és el-vagdalak tagon-ként, és fejöket vévén ki-veték.

17. Mindenekben áldott az Iſten, a' ki kézbe adta az inſtenteleneket.

18. Az-okáért Kasleu-havának huſzonötödik napján, a' templomnak meg-tiſztitását akarván ſzerzeni, ſzükségesnek itéltük azt néktek meg-jelenteni, hogy ti-is megtartsátok a' ſátoros innep-napját, és a' tüz napját, melly akkor adatott mikor Nehemiás meg-épitvén a' templomot, és az óltárt áldozatokat tött.

19. Mert mikor Perſiába vitetnének az atyáink; a' papok, a' kik akkor az Iſten tiſztelöi vóltak, az óltárról el-vött tüzet titkon el-rejték egy völgybe, a' hol mély, és ſzáraz kút vala, és abban meg-óltalmazák azt, úgy hogy ſenkinél az a' hely tudva nem vólna.

20. Mikor pedig el-múltak vólna ſok eſztendök, és tetſzett az Iſtennek hogy el-küldetnék Nehemiás a' Perſiai királytól: azoknak a' papoknak unokáit, a' kik el-rejtették vala, el-küldé hogy fel-kereſnék a' tüzet: és a' mint nékünk beſzéllették, tüzet nem találtak, hanem temérdek vizet.

21. És meg-hagyá nékik hogy meritenék, és néki hoznák: és az áldozatokat, mellyek fel-tétettek vala, meg-hagyá Nehemiás pap hogy azon vizzel öntöznék-meg, és a' fákat, és a' mik felyül reá tétettek vala.

22. És hogy az meg-lön, és az idö elérkezék, mellyen a' Nap fényletett, melly azelött a' felyhöben vólt, nagy tüz gyúlada, úgy hogy minnyájan tſodálkoznának.

23. Imádkoznak vala pedig minnyájan a' papok, a' meddig meg-emélztetnék az áldozat, Jónatás el-kezdvén, és a' többi reá-felelvén.

24. És a' Nehemiás imádságának illyen formája vala: URAM Iſten mindeneknek teremtöje, rettenetes, és erös, igaz, és irgalmas, ki egyedül vagy jó király,

25. Egyedül adakozó, egyedül igaz és

mindenható és örökké-való, ki meg-szabaditod Israelt minden gonoszból, ki az atyákat ki-választottad, és meg-szentelted őket:

26. Vedd-el ez áldozatot Israelnek egész népeért, és őrizd-meg a' te részedet, és szenteld-meg.

27. Gyüjtsd-össze a' mi el-széllyedett népünket, szabaditsd-meg azokat a' kik a' Pogányoknak szolgálnak, és a' meg-vetetteket 's meg-útáltattakat tekintsd-meg: hogy ismérjék-meg a' Pogányok, hogy te vagy a' mi Istenünk.

28. Nyomoritsd-meg a' kik minket elnyomnak, és gyalázattal illetnek kevélységből.

29. Helyheztesd a' te népedet a' te szent helyedbe, * a' mint Moyses mondotta.

30. A' papok pedig ditséreteket énekelnek vala, mig-meg emésztetett vólna az áldozat.

31. Mikor pedig meg-emésztetett vólna az áldozat, a' maradékt vizzel Nehemiás meghagyá hogy a' nagy köveket meg-öntöznék,

32. Melly mihelyen meg-lön, azokból láng gerjede: de a' világosságtól, melly az óltárról fénylik vala, meg-emésztették.

33. Hogy pedig ki-nyilatkoztaték a' dolog, hirré tévék a' Persák királyának, hogy a' melly helyen a' tüzet el-rejtették vólt azok a' papok, a' kik el-vitettenek vólt, viz láttatott, mellyből Nehemiás, és a' kik véle vóltak, meg-tisztitották az áldozatokat.

34. Gondolkodván pedig a' király, és a' dolgot szorgalmatossan meg-vizsgálván, templomot tsinála annak, hogy azzal jóvá hagyná a' mi lött vala.

35. És mikor javallotta vólna, a' papoknak sok jószágokat ajándékoza, és külömb-külömb féle ajándékokat, és a' maga kezébe vévén, nékik adgya vala.

36. Nevezé pedig Nehemiás azt az helyt Neftárnak, melly Tisztulás-nak magyaráztatik. Hivattatik pedig sokaktól Nefi-nek.

II. RÉSZ.

Jeremiás a' Babylóniai fogságba menendö Zsidóknak tüzet, és az Isten törvényét adván, azon a' hegyen mellyről nézte Moyses az igéretnek földét, el-rejti az Isten hajlékát, szekrényét, és óltárát; hogy ott lennének a' népnek, a' fogságból való kijöveteléig. Moysesnek, és Salomonnak egy néhány tselekedeti itt elé-hozattatnak: hasonlóképen Júdás Makabæus-é, és attyafiai-é; és Jásonnak öt könyvei ebben a' könyvben foglaltatnak.

1. TALÁLTATIK pedig Jeremiás Proféta iráſiban, hogy meg-parantsolta azoknak a' kik szám-kivetésbe mennek vala, hogy a' tüzet el-vinnék: a' mint meg-jelentetett, és a' mint meg-parantsolta a' szám-kivetésbe-menöknek.

2. És törvényt ada nékik, hogy el ne felejtenék az Úr parantsolatit, és hogy el ne tévelyednének elméjekben látván az arany és ezüst bálványokat, és azoknak ékességit.

3. És egyéb efféléket mondván, inti vala hogy a' törvényt ki ne vetnék szivökből.

4. Meg-vala pedig az Irásban, mi-képen meg-parantsolta a' proféta az ö-hozzája lött Isteni feleletből, hogy követné öket a' sátor és a' szekrény, mig ki-méne a' hegyre, * mellyre Moyses fel-ment, és látta az Istennek örökségét.

5. És oda menvén Jeremiás, egy helyt találá a' barlangban: és a' sátort, és a' szekrényt, és a' jó illatnak óltárát bé-vivé abba, és az ajtót bé-raká.

6. És oda járúlának némelyek ö-véle együtt, a' kik követik vala, hogy megjegyeznék magoknak a' helyt: és meg nem találhaták.

7. Hogy pedig meg-érté Jeremiás, fedvén öket, monda: Hogy meg nem tudatik a' hely, mig nem egybe-gyüjti az Isten a' népnek gyüleközetét, és meg-kegyelmez.

8. És akkor mutattya-meg az Úr ezeket, és meg-jelenik az Úr ditsösége, és felyhö léſzen, a' mint Moyseſnek-is meg-jelent vala, * és a' mint mikor Salomon kérte, hogy a' hely meg-szenteltetnék a' nagy Istennek, meg-jelenti vala ezeket.

9. Mert bötsülleteſen élt a' böltseséggel: és úgy-mint böltsesége lévén, * áldozta a' templom meg-szentelésének, és el-végezésének áldozattyát.

10. A' mint Moyses-is imádkozik vala az Úrnak, és le-szálla a' tüz az égből, és meg-emésztė az épen-égö áldozatot: * úgy Salomon-is imádkozék, és le-szálla a' tüz az égből, és meg-emésztė az épen-égö áldozatot.

11. És monda Moyses, * mivelhogy meg nem étetett a' bünért-való áldozat, megémeſztetett.

12. Hasonló-képen Salomon-is nyóltzad napig inneplette a' templom szentelését.

13. Bé-valának pedig irva a' Nehemiás iráſiba, és jegyzéſibe ugyan ezek: és hogy könyveknek sokaságát szerezvén, egybe-gyüjté a' tartományokból a' Próféták, és a' Dávid könyveit-is, és a' Királyok leveleit, és az ajándékokról-valókat.

14. Hasonló-képen pedig Júdás-is azokat, a' mellyek el-veſztek vala a' had-miatt, melly köztünk történt vala, mind egybeszedte, és nálunk vannak.

15. Ha azért kivánnyátok ezeket, küldgyétek-el a' kik néktek el-vigyék.

16. Az-okáért a' tisztitásnak innepét meg akarván szentelni irtunk néktek: jól tselekeſztek azért, ha meg-tartyátok e' napokat.

17. Az Isten pedig a' ki meg-szabaditotta az ö népét, és meg-adta az örökséget mindeneknek, és az országot, és a' papságot, és a' szent templomot.

18. * A' mint meg-igérte a' törvényben, reménlyük hogy hamar könyörül rajtunk, és egybe-gyüjt az ég-alól a' szent helyre.

19. Mert ki-mentett minket a' nagy veszedelmekből, és az helyt meg-tisztitotta.

20. A' Júdás Makabæus-felöl-való dolgokat pedig, és az ö attyafiairól, és a' nagy templomnak ki-tisztitását, és az óltárnak meg-szentelését;

21. De a' hartzokat-is, mellyek a' Nemes Antiokussal, és az ö fiával Eupátorral lötték;

22. És a' világos jeleket mellyek az égből löttek, azoknak a' kik a' Zsidókért vitézül tselekedtek, úgy hogy az egész tartományt, noha keveſen vólnának, meg-tartanák, és az idegen sokaságot meg-futamtatnák.

23. És a' leg-nevezetesb templomot a' föld kerekségében viszsza-vennék, és a' várast meg-szabaditanák, és a' törvényeket, mellyek el-töröltettek vala, helyekre állatnák, az Úr minden tsendeséggel meg-kegyelmezvén nékik:

24. És azokat-is, a' mellyeket a' Tzyrénei Jáson öt könyvbe foglalt, mi egy könyvbe igyekeztük rövideden foglalni.

25. Mert meg-gondolván a' könyveknek sokaságát, és azoknak nehezségét a' kik a' históriákat meg-akarták hányni-vetni a' dolgoknak sokasága-miatt:

26. Azon igyekeztünk ugyan, hogy azoknak a' kik olvasni akarják, lenne szivöknek gyönyörködtetésére: a' tanúlók pedig hogy könnyebben elméjekbe foghatnák: minden olvasóknak pedig haſznokra légyen.

27. És mi-magunknak ugyan, a' kik e' munkát meg-röviditésnek-okáért vöttük-fel, nem könyü fáradtságot, hanem vigyázásokkal, és izzadással tellyes munkát szerzettünk.

28. Mint azok a' kik lakadalmat szereznek, és egyebek akarattyának igyekeznek engedni sokaknak kedvökért, örömeſt szenvedgyük a' fáradtságot.

29. Az igaz-mondást ugyan mindenekfelöl, a' könyv-szerzöknek engedvén, mi pedig az adatott forma szerént rövid irásra igyekezvén.

30. Mert a' mint az új ház épitöjének az egész alkotmányról gondot kell viselni: annak pedig, a' ki meg akarja festeni, a' mellyek alkalmatosok az ékességre, azokat kell felkeresni: úgy kell vélekedni mi-felölünk-is.

31. Mert a' dolgokat elméjében egybeszedni, és a' beszédet el-rendelni, és szorgalmatosban minden részeket ki-keresni, a' história iróhoz illik:

32. Hogy pedig rövid beszédet köveſſen, és a' dolgoknak tellyes elö-számlálását eltávoztassa, annak a' ki rövideden akar-irni meg kell engedni.

33. Ez-után azért a' dologhoz kezdünk: elöl-járó beszédben ez elég légyen. Mert bolondság a' história-elött sokat szóllani, ö-magát pedig a' históriát meg-röviditeni.

III. RÉSZ.

Simon, a' templomnak fö-tiszte, el-árúllya Apollóniusnak a' templom kintseit, kinek el-vitelére Heliodórus küldetik: de a' Zsidók könyörgésére az Istentöl meg-tsapatatik; de Oniás fö Pap áldozattyára, és könyörgésére meg-gyógyúl, és hálákat adván az Istennek, és Oniásnak, viszszamenvén meg-beszélli az Istennek nagy tselekedetit.

1. AZ-OKÁÉRT mikor a' szent várasban minden békeségben laknának, a' törvények-is még igen jól meg-tartatnának, az Oniás A
Fö-papnak istenes-voltáért, és a' gonoszságot-gyülölö lelkekért,

2. Lön, hogy magok a' királyok 's a' fejedelmek-is a' helyt igen nagy tiszteſségre méltónak állitanák, és a' templomot igen nagy ajándékokkal meg-ékesitenék:

3. Úgy hogy Seleukus Asiának királya az ö jövedelmiből adna az áldozatok szolgáltatásához tartozó minden költséget.

4. Simon pedig a' Benjamin nemzetségéből a' templom gond-viselöjévé rendeltetvén, azon erölködik vala, ellene-állván néki a' papok fejedelme, hogy valami hamis dolgot inditana a' várasban.

5. De midön Oniást meg nem győzhetné, Apollóniushoz méne a' Tarsæa fiához, ki az idöben Tzeleſyriának, és Fenitzének hadnagya vala:

6. És hirré-tévé néki, hogy számlálhatatlan pénzel rakva vólna Jerusalemben a' tárház, és hogy a' közönséges gazdágságok véghetetlenek vólnának, mellyek nem tartoznak az áldozatok számára: lehetséges vólna pedig, hogy mindenek a' király hatalmába jutnának.

7. És mikor szóllott vólna Appollónius a' B
királynak a' pénz-felöl, mellyet bé-mondottak vala, ö elö-hiván Heliodóruſt, ki az ö dolgainak gond-viselöje vala, el-küldé parantsolatokkal, hogy a' meg-nevezett pénzt el-hozná.

8. És Heliodórus mindgyárt útra indúla, olly szinnel ugyan, mint-ha Tzeleſyria, és Fenitze várasit akarná el-járni, valóban pedig hogy a' király igyekezetét el-végezné.

9. De, mikor Jerusalembe jött vólna, és jó kedvel fogadtatott vólna a' Fö-paptól a' várasban, beszélle a' pénz-felöl adatott jelröl: és mi dologért vólna jelen, meg-jelenté: kérdezi vala pedig, ha ezek bizonnyal úgy vólnának.

10. Akkor a' Fö-pap meg-mutatá, hogy azok letétettek, és az özvegyek, és árvák táplálására-valók:

11. Némellyek pedig a' Hirkánus Tobiásé igen fö emberé vólnának, azok-közül a' miket bé-mondott vólt az istentelen Simon: mindeneſtöl pedig négy-száz ezüſt, és kétszáz arany talentom vólna.

12. Lehetetlen vólna pedig, azokat megtsalni, a' kik biztak vólna a' helyhez, és a' templomhoz, melly az egész világon tisztelteti k, az ö bötsülletiért, és szenségeért.

C 13. Amaz pedig azokért, a' miket parantsolt vala a' király, azt mondgya vala, hogy mindenképen a' királynak kelletnék azokat vinni.

14. Bizonyos napon pedig bé-mégyen vala Heliodórus hogy azok-felöl végezne. Nem kevés rettegés vala pedig az egész városban.

15. A' papok pedig az óltár-eleibe borúlának a' papi öltözetekben, és segétségül hijják vala az égből azt, ki a' le-tött marhákról törvényt adott, hogy azoknak, a' kik azokat le-tötték vala, épen meg-örizné.

16. Már pedig a' ki láttya vala a' Fö-pap ortzáját, elméjében meg-sebesedik vala: mert az el-változott ábrázat s' a' szin, meg-jelenti vala a' szivnek belsö fajdalmát.

17. Mert környül-vötte vala egy-némi-némü szomorúság a' férfiat, és a' testnek rettegése, melly-által a' reá-nézök nyilván megértik vala az ö szivének fajdalmát.

18. A' többi pedig seregen-ként futnak vala öszve a' házakból, közönséges imádsággal könyörögvén, azért hogy a' hely gyalázatra vólna jutandó.

D 19. És az aszszony állatok ször-zsákokkal bé-födvén a' melyöket, az útszákon egybegyülnek vala, de a' bérekesztett szüzek-is, ki-futnak vala Oniáshoz, némellyek pedig a' kö-falokra, némellyek pedig az ablakokról néznek vala:

20. Minnyájan pedig fel-emelvén kezöket az égre, könyörögnek vala.

21. Mert nyomorúlt vala az öszve-egyelitetett sokaságnak, és a' szorongatásban-lévö Fö-papnak várakodása.

22. És ezek segétségül hijják vala ugyan a' mindenható Istent, hogy a' reájok bizattatott marhák, azoknak a' kik reájok bizták vala, épen meg-tartatnának.

23. Heliodórus pedig, a' mit el-rendelt vala, véghez visi vala azon helyen ö-maga a' vitézekkel a' tár-ház-mellett jelen-lévén.

E 24. De a' mindenható Istennek lelke az ö hatalmasságának nagy nyilván-valóságát tselekedé, úgy hogy minnyájan, a' kik merészlettek vala néki engedni, le-esvén az Isten ereje-által, bádgyadásra, és rémüléstre változnának.

25. Mert jelenék nékik egy ló, kin egy rettenetes lovag ül vala, igen jó öltözetekkel fel-ékesitetve: és az sebességgel Heliodórust az elsö lábaival meg-üté. A' rajta-ülönek fegyveri pedig, aranynak láttatnak vala.

26. Más két ifiak-is láttatának, ékesek erövei, jelesek ditsöséggel, és szépek öltözettel: kik környül-vévék ötet, és mind két-felöl ostorozzák vala. Szüntelen sok ütésekkel vervén ötet.

27. Hirtelen pedig Heliodórus le esék a' földre, és mikor nagy homályossággal környül-vétetett vólna, ragadák ötet, és hordozó székbe tévén ki-vivék.

28. És az, a' ki sok sök drabantokkal, és vitézekkel a' meg-nevezett tár-házba bément vala, vitetik vala senki segétségére nem lévén, meg-ismértetvén az Istennek nyilván-való ereje:

29. És ö ugyan az Isten ereje-által, némán, és minden reménységtöl, és segétségtöl meg-fosztatván, sekszik vala. F

30. Ezek pedig az Urat áldgyák vala, mert fel-magasztallya vala az ö helyét: és a' melly templom egy-kevéssel az elött félelemmel, és zúrzavarral tellyes vala; meg-jelenvén a' mindenható Úr, örömmel, és vigassággal telék-meg.

31. Akkor pedig mindgyárt a' Heliodórus baráti-közül némellyek kérik vala Oniást, hogy segétségül hiná a' Fölségest, hogy életét meg-engedné annak, a' ki már halálán vala.

32. Gondolkodván pedig a' Fö-pap, hogy valami-képen a' király ne gyanakodnék, hogy a' Zsidók valami gonoszt végeztek vólna Heliodórus-ellen, hasznos áldozatot tön a' férfiúnak egésségeért.

33. És midön a' Fö-pap imádkoznék, azon ifiak azon ruhákban lévén fel-öltözve, Heliodórus-mellet állván, mondának: Oniás papnak adgy hálákat: mert ö-érette engedte-meg az Úr életedet.

34. Te pedig az Istentöl meg-ostoroztatván, hirdesd mindeneknek az Istennek nagy dolgait, és hatalmát. És ezeket mondván, többé nem láttatának. G

35. Heliodórus pedig, áldozatot tévén az Istennek, és nagy fogadásokat igérvén annak, a' ki életét meg-engedte, és Oniásnak hálákat adván, visza-vivén a' sereget, a' királyhoz téré.

36. Bizonyságot tészen vala pedig mindeneknek a' nagy Istennek tselekedetiröl, mellyeket önnön szemeivel látott vala.

37. Mikor pedig a' király meg-kérdette vólna Heliodórust, ki vólna alkalmatos a' ki még egyszer Jerusalembe küldetnék, monda:

38. Ha vagyon valaki ellenséged, vagy országod-után leselkedö, küld oda, és megostorozva jö hozzád, de még úgy, ha el-szabadúl: mivelhogy abban a' helyben bizonnyal vagyon az Istennek néminémü ereje.

39. Mert az, a' kinek menyekben vagyon lakása, látogatója, és segétöje annak a' helynek, és meg-veri, és el-veszti a' gonoszitételre oda-menöket.

40. Az-okáért Heliodórusról, és a' tárház örizetiröl, a' dolog igy vagyon.

IV. RÉSZ.

Oniás fö-Pap Simontól meg-nem maradhatván Seleukushoz mégyen: Jáson a' fö Papságra vágyódván, sok pénzt igér a' Királynak;

2. *Mach.* 4.

és fő Pappá lévén, az igaz Istени tiszteletet fel-háborgattya: de Menelaus több pénzt igérvén a' Királynak, le-veti Jáſont; és Menelaus nem tehetvén eleget igéretinek, Lyſimakus az öttse leſz helyében fő-pap. Oniás midön Menelauſt a' ſzentség-töréſért feddené, amaz ennek kéréſére Andronikustól meg-ölettetik; és ezen tſelekedeteért Andronikus-is azon helyen Antiokuſtól megölettetik: Lyſimakus a' néptől agyon veretetik; és Menelaus a' Királynak bé-vádoltatván, nagy ajándékokkal meg-menti magát; azokat pedig meg-ölik, kik ötet igazán vádolták vólt.

A

1. Simon pedig a' pénznek, 's a' hazájának meg-nevezett árulója, gonoſzúl ſzóll vala Oniáſról, mint-ha Heliodóruſt ö ingerlette vólna ezekre, és ö lött vólna a' gonoſzságoknak gerjeſztöje:

2. És a' váras gond-viſelöjét, és az ö nemzetségének óltalmazóját, és az Iſten törvényének követöjét, az orſzág kivánójának meri vala mondani.

3. De mikor az ellenkedéſek annyira jutnának, hogy Simonnak némelly baráti által gyilkoſságok-is lennének:

4. Meg-gondolván Oniás a' viſzſza-vonáſnak veſzedelmét, és az Apollónius dühösködését, úgy-mint a' ki Tzeleſyriának, és Fenitzének hadnagya vala, a' Simon gonoſzságának öregbitésére, a' királyhoz méne:

5. Nem úgy, mint polgárinak vádolója, hanem az egéſz ſokaságnak közönséges haſznát önnön-magában meg-gondolván.

6. Mert láttya vala a' királyi gond-viſelésnélkül lehetetlennek lenni, hogy békeség adattatnék a' dolgokban, és hogy Simon ſem ſzünhetnék-meg az ö bolondságától.

7. De Seleukuſnak életéből-való ki-múlása-után, mikor fel-vötte vólna az orſzágot Antiokus, a' ki Nemeſnek neveztetik vala, Jáſon az Oniás attyafia kivánnya vala a' Fő-papságot:

8. El-menvén a' királyhoz, igére néki három-ſzáz hatvan talentom ezüſtöt, és az egyéb jövedelmekből nyóltzvan talentomot,

B

9. Ezek-fölött igér vala más ſzáz ötven talentomot-is, ha az ö hatalmába engedtetnék az iskola, és hogy ha az ifiak bordélyát ö rendelné, és azokat, a' kik Jeruſalemben valának, Antiokiaiaknak irná.

10. Mellyet mikor a' király meg-engedett vólna, és a' ſejedelemséget el-foglalta vólna, mindgyárt pogány ſzer-tartáſra kezdé vinni az ö nemzetsége-bélieket.

11. És félre tévén azokat, a' mellyek barátságnak-okáért el-vóltak rendelve a' Zſidókfelöl a' királyoktól, János által az Eupólemus attya-által, ki a' Romaiaknál a' barátság, és társaság-felöl igazán viſelte a' követséget, elhagyván a' polgároknak igaz törvényit, hamiſſakat rendel vala.

12. Mert ſzintén a' vár-alatt méréſzlé az iskolát helyheztetni, és a' leg-jelesb ifiakat a' bordélyokba vinni.

13. Ez pedig nem kezdete vala, hanem néminémü öregbüléſe, és elö-menetele a' pogány, és idegen erköltſnek, az iſtentelen Jáſonnak, és nem papnak, iſzonyú, és hallhatatlan vétkeért:

14 Úgy, hogy a' papok már nem az óltár tiſzti-környül forgolódnának, hanem megútálván a' templomot, és el-múlatván az áldozatokat, ſietnének, hogy réſzeſek lennének a' gyakorló helyben, és annak képtelen mutatott játékiban, és karika hányáſiban.

15. És a' hazájok tiſzteletit ugyan ſemminek tartván, a' Görög ditsöségeket leg-jobbaknak állittyák vala: C

16. Mellyeknek kedveért veſzedelmes viſzſzávonás tartya vala öket, és azoknak törvényit követik vala, és mindenekben azokhoz haſonlókká kivánnak vala lenni, a' kik ö ellenségök, és veſztöjök vóltak.

17. Mert az Iſten törvénye-ellen iſtentelenül tſelekedni büntetetlen nem marad: de ezt a' következendö idö mutattya-meg.

18. Mikor pedig az ötödik eſztendö-béli viadalt tartanák Tyrusban, és a' király jelen vólna,

19. Külde a' gonoſz Jáſon, Jeruſalemből bünös férfiakat, kik három-ſzáz gira ezüſtöt vivének a' Herkules áldozattyára: mellyeket azok a' kik el-vitték vala kérék, hogy az áldozatokra ne költetnének, mert nem vólna ſzükséges, hanem más költségekre rendelnék azokat.

20. De ezek attól ugyan, a' ki küldötte, a' Herkules áldozattyára rendeltettek vala: mindazáltal a' jelen-valókért a' három-rendü hajóknak tſináltatására adatának.

21. El-küldetvén pedig Egyiptusba Apollónius a' Mneſteus fia, a' Ptolomæus Filómetor királynak fö-emberiért, mikor meg-értette vólna Antiokus, hogy az orſzág dolgaitól ki-rekeſztetett vólna, maga haſznára igyekezvén, el-menvén onnét Joppéba jöve, és onnét Jeruſalembe.

22. És bötsülleteſen-fogadtatván Jáſontól, és a' váraſtól, ſzövetnekek világoſsagival és ditséretekkel méne-bé: és onnét Fenitzébe fordítá ſeregét. D

23. És három eſztendö-után el-küldé Jáſon Meneláuſt, a' meg-nevezett Simonnak attyafiát, hogy pénzt vinne a' királynak, és a' ſzükséges dolgokról válaſzt hozna.

24. Ö pedig a' király kedvébe eſvén, midön fel-magaſztalta vólna az ö hatalmának ditsöségét, magának nyeré a' Fö-papságot, három-ſzáz talentom ezüſtel többet adván Jáſonnál.

25. És parantſolatokat vévén a' királytól, el-jöve, ſemmi méltósága nem lévén a' papsághoz; hanem kegyetlen ſejedelemhez illendö ſzivet viſelvén, és dühös fene vadhoz illendö haragja lévén.

26. És Jáſon ugyan, ki a' tulajdon attya-

fiát meg-fogta vala, ö-maga meg-tsalattatván, bújdosóba üzetteték az Ammaniták tartományába.

27. Meneláus pedig a' fejedelemséget elfoglalá ugyan: de a' királynak igért pénzfelöl, semmit nem tselekeszik vala, noha azt Sóstratus, ki a' vár tiszt-tartója vala, kérné:

28. (Mert ö dolga vala az adók ki-szedése) minek-okáért mind ketten a' királyhoz hivattatának.

29. És Meneláus le-tétetéték a' papságból, helyébe állván Lysimakus az ö attyafia: Sóstratus pedig a' Tzyprusiaknak lön tiszt-tartójok.

E 30. És ezenközben történék, hogy a' Tarsusiak, és a' Mallóták támadást inditanának, azért, hogy Antiokisnek a' király ágyasának ajándékúl adattattak vólna.

31. Az-okáért sietséggel el-jöve a' király le-tsendesiteni öket, tiszt-tartóul hagyván egyet az ö fö-emberi-közül Andronikust.

32. Állitván pedig Meneláus, hogy alkalmatos idöt talált vólna, némelly arany edényeket a' templomból el lopván ajándékozá Andronikusnak, és a' többit el-adta vala Tyrusban, és a' közel-való városokban.

33. Mellyet mikor bizonyoson meg-értett vólna Onias, seddi vala ötet, ö bátorságos helyen maradván Dafnis-mellett Antiokiában.

34. Honnét Meneláus járúlván Andronikushoz, kéri vala, hogy Oniást meg-ölné. Ki midön el-jött vólna Oniáshoz, és kezet fogván esküvéssel (noha kétséges volna nála) intette vólna, hogy az óltalom-helyböl kijöne, mindgyárt meg-ölé ötet, nem tekintvén az igazságot.

35. Melly okért nem tsak a' Zsidók, de a' más nemzetségek-is bosszonkodnak vala, és nehezen szenvedik vala az ollyan nagy embernek hamissan lött halálát.

36. De Tzilitziából visza-térvén a' király, hozzája menének a' Zsidók Antiokiánál, a' Görögökkel-együtt, panaszolkodván Oniásnak méltatlan haláláról.

37. Meg-szomorodván azért szivében Antiokus Oniásért, és irgalmasságra inditatván, könyveze, meg-emlekezvén a' meghóltnak józanságáról, és jó erköltséröl.

38. És fel-gerjedett szivvel, meg-hagyá F hogy Andronikust a' bársonyból le-vetköztetnék, és az egész városban környül-hordoznák: és azon helyen, a' mellyen Oniás-ellen istentelenséget tselekedett vala, a' szentség-töröt életétöl meg-fosztanák, méltó büntetéssel meg-fizetvén néki az Úr.

39. Sok szentség-törések lévén pedig a' templomban Lysimakustól a' Meneláus tanátsából, és ki-terjedvén annak hire, egybegyüle a' sokaság Lysimakus-ellen, sok aranynak ki-vitele-után.

40. A' seregek pedig fel-támadván, és a' szivek haraggal el-telvén, Lysimakus felfegyverkeztetvén közel három-ezer hamis embert, kezde hatalmason tselekedni, némelly kegyetlen hadnagya lévén, ki mind idejében 's mind balgatagságában meg-aggott vala.

41. De, hogy meg-érték a' Lysimakus igyekezetét, némellyek köveket, némellyek vastag dorongokat ragadának, némellyek pedig hamvat hányának Lysimakusra. G

42. És sokan meg-sebesülének ugyan, némellyek pedig le is omlának, minnyájan pedig meg-futamtatának: ö-magát-is a' szentség-töröt a' tár-ház-mellett meg-ölék.

43. Ezekröl azért Meneláus-ellen itélet kezde lenni.

44. És mikor el-jött vólna a' király Tyrusba, eleibe-vivék a' dolgot a' vénektöl botsátatott három férfiak.

45. És midön meg-gyözettetnék Meneláus, sok pénzt igére Ptolomæusnak, hogy a' királyt el-hitetné.

46. Az-okáért Ptolomæus a' királyhoz méne, ki néminémü tornátzban vala hivesedésnek-okáért, és el-veré igyekezetitöl:

47. És Meneláust úgyan, ki minden gonoszságnak oka vala, a' vétkekböl meg-szabaditá: a' szegényeket pedig halálra kárhoztatá, kik ha szintén a' Sztitáknál pörlöttek vólna-is, ártatlanoknak itéltettenek vólna.

48. Az-okáért hamar hamis büntetések lön, a' kik a' városért, és a' népért, és a' szent edényekért pörlöttek.

49. Melly dologért a' Tyrusiak-is bosszonkodván, azoknak el-temetésében bévkezüek vóltak.

50. Meneláus pedig, azoknak, a' kik hatalmasok valának, fösvénységekért, meg-marada a' fejedelemségben, nevekedvén a' gonoszságban, a' polgárok-ellen-való intselkedésekben.

V. RÉSZ.

Fegyveres táborok, és azoknak ütközeti látszanak Jerusalem felett a' levegö égben negyven egész nap. Jáson a' Jerusalembéliekkel kegyetlenül bánik, de azután számkivetésben nyomorúltától el-vész: Antiokus majd nyoltzvan ezer embert Jerusalemben fel-mészárolván, a' templomot meg-foszttya; és el-menvén kegyetlen tiszteket hágy a' városban, kik a' népet tsigázzák: rövid idö múlván Apollóniust ismét oda küldi, ki sokakat kegyetlenül meg-öl. Júdás Makkabæus pedig kevesed magával a' pusztában lappang.

1. AZON idöben Antiokus második úttal készüle Egyiptusba. A

2. Történék pedig Jerusalemnek egész városában láttatni negyven napig az égen nyargaló lovasokat, kik arany köntösökben, és dárdákkal fel-fegyverkezve valának, mint a' rendelt seregek,

3. És lovak futását rend szerént el-osztat-

ván, és szembe-való ütközeteket, és paizsok mozdúlásit, és sisakosok sokaságát ki-vont kardokkal, és nyilak lövésit, és arany fegyverek fényességét, és minden-némü pántzélyokat.

4. Az-okáért minnyájan könyörögnek vala, hogy jóra változnának a' tsodák.

5. De mikor hamis hir támadott vólna, mint-ha életéből ki-múlt vólna Antiokus, melléje-vévén Jáson közel ezer férfiat, hirtelen a' várasra üte: és a' polgárok a' keritésre egybe-sutván, végtére meg-vétetvén a' város, Menelaus bé-futa a' várba:

6. Jáson pedig nem kedvez vala az öldöklésben az ö polgárinak, se meg nem gondollya vala, hogy az atyafiak-ellen-való szerentse igen nagy veszedelem vólna, állitván, hogy az ellenségeken lenne gyözedelmes, 's nem a' polgárokon.

7. És a' fejedelemséget ugyan meg nem nyeré, az ö intselkedésinek jutálmáért pedig gyalázatot vön, és bújdosóban ismég az Ammanitákhoz méne.

8. Végezetre, az ö veszedelmére megrekesztetvén Aretától az Arabiaiak fejedelmétől, városból városba szaladván, mindeneknél gyülölséges lévén, mint a' törvényeknek meg-szegője, és útálatos, mint hazájának, és polgárinak ellensége, Egyiptusba számki-vették:

9. És a' ki sokákat az ö hazájokból kiüzött vala, idegen földön vesze, Latzedæmonba menvén, mint-ha a' rokonságért ott óltalmat találna:

10. És a' ki sokakat el-temettetlen el-vetett vala, ö siratás-nélkül 's el-temettetlen-is vettetik-el, sem idegen temetése nem lévén, sem hazája-béli koporsóban nem részesülvén.

11. Ezek azért meg-lévén, gyanakodék a' király hogy a' Zsidók el-hagynák a' társaságot, és azért el-indúlván Egyiptusból megdühött szivvel, a' várast fegyverrel vévé ugyan meg.

12. Meg-hagyá pedig a' vitézeknek, hogy meg-ölnék, és ne kiméllenék az elöjökbejövöket, és a' házakba fel-menöket-is meg-ölnék.

13. Az-okáért meg-öletének az ifiak, és a' vének, és az aszszony' állatok, 's a' magzatok le-vágatának, és a' szüzek, 's a' kisdedek meg-öletének.

14. Egész harmad nap pedig nyóltzvan-ezeren öletének-meg, negyven-ezeren megfogattatának, nem kévesben pedig el-adatának.

15. De ezek sem elegek: bé-is méreszle menni az egész földnél szentebb templomba, Menelaus lévén vezére, ki a' törvényeknek, és hazájának árulója vólt:

16. És fertelmes kezeibe vévén a' szent edényeket, mellyek az egyéb királyoktól, és városoktól adattak vala a' helynek ékességére, és ditsöségére, méltatlanúl fogdosa, és meg-fertezteti vala.

17. Igy el-idegenedvén elméjében Antiokus, nem gondollya vala, hogy a' város lakóinak bünökért, az Isten egy-kevessé megharagutt vala: az-okáért történt a' helynek meg-útálása-is:

18. Mert hanem történt vólna, hogy ök sok bünökbe bé-keveredtek vólna, * mint Heliodórus, a' ki Seleukus királytól küldetett vólt a' tár-háznak fel-dúlására, ez-is mindgyárt el-érkezvén meg-ostoroztatott, és hátra-üzettetett vólna nyilván az ö vakmeroségétöl. * Sup. 3. c. 25. & 27.

19. De nem a' helyért, a' nemzetséget; hanem a' nemzetségért, választotta az Isten a' helyt.

20. Az-okáért a' hely-is részessé lött a' népnek gonoszságiban: az-után pedig részes lészen a' jókban. És a' melly el-hagyattatott a' mindenható Istennek haragjában, ismég a' nagy Úrnak meg-békélésében igen nagy ditsöséggel fel-magasztaltatik.

21. Az-okáért Antiokus, ezer, és nyóltz száz talentomot el-vivén a' templomból, hamarsággal Antiokiába viszsza-méne, állitván a' kevélység-miatt, hogy a' földet evezhetövé, és a' tengert gyalog járhatóvá teheti az ö elméjének fel-sualkodásában. D

22. Hagya pedig tiszt-tartókat-is a' nemzetségnek nyomorgatására: Jerusalemben ugyan, a' Frigia nemzet-béli Filepet, erkölcsiben kegyetlenbet annál, a' kitöl rendeltetett vala:

23. Gazirimban pedig Andronikust, és Menelaust, kik nehézben úntattyák vala a' polgárokat, hogy-sem a' többi.

24. És mivelhogy a' Zsidók-ellen felindúlt vala, el-küldé a' gyülölt fejedelmet Apollóniust huszon-két ezerböl-álló sereggel; meg-parantsolván néki, hogy minden tellyes állapatúakat meg-ölne, az aszszony' állatokat, és ifiakat el-adná.

25. Ki mikor el-jött vólna Jerusalembe, békeséget tettetvén, meg-nyugovék a' szombatnak szent napjáig: és akkor innepelvén a' Zsidók, meg-parantsolá az övéinek, hogy fegyvereket fognának.

26. És mindeneket, a' kik látni mentek vala, meg-öle: és a' várasban a' fegyveresekkel nyargalván, igen nagy sokaságot öle meg.

27. Júdás Makabæus pedig, ki a' tizedik vala, félre ment vala puszta helyre, és ott a' vadak-között a' hegyeken tengeti vala életét az övéivel: és füvekből-való eledellel élvén, laknak vala, hogy részesek ne lennének a' meg-fertezödésben.

VI. RÉSZ.

A' Zsidóknak tzeremóniái, és az Isten törvénye meg-tiltatnak: a' Zsidók külömbkülömb-féle tartományokra el-oszolván a' bálványok áldozattyára hajtatnak: két aszszony-állat kegyetlenül kinoztatik, és megölettetik azért, hogy a' fiaikat környül me-

téltek vólna; mások pedig meg-égettetnek a' szombatnak meg-ülléséért: meg-mutattatik, hogy nem azért ereszti ezeket a' nyomorúságokat Isten reájok, hogy el-vesse öket, hanem, hogy hozzá térittse. A' jámbor öreg ember Eleázár, hogy disznó-húst nem akart enni, kegyetlenül meg-ölettetik.

A 1. De nem sok idö-után, külde a' király némelly Antiokiai vén embert, a' ki a' Zsidókat kénszeritené, hogy el-állanának az ö házájoknak, és az Istennek törvényiröl:

2. Meg-is ferteztetné a' templomot melly Jerusalemben vala, és nevezné Olimpiai Jupiterének: és Gazirimban, a' mint azok valának, a' kik a' helyben laknak vala, Vendégfogadó Jupiterének.

3. Igen gonosz vala pedig, és mindeneknek nehéz a' gonoszságoknak reájok találása:

4. Mert a' templom paráznasággal, és a' Pogányok tobzódásival rakva vala, és a' kurvákkal fajtalankodókkal, és a' szentelt házakba az aszszony' állatok szabad akarattyok-szerént magokat bé-tollyák vala, bévivén azokat, a' miket nem vólt szabad.

5. Az óltár-is rakva vala tiltott dolgokkal, a' miket a' törvények tiltnak vala.

B 6. A' szombatok-is pedig meg nem örizztetnek vala, sem a' házájok innep-napi meg nem tartatnak vala, és egy-általlyában senki magát Zsidónak nem vallya vala.

7. Vitetnek vala pedig keserves kénszeritéssel a' király születése napján az áldozatokra: és mikor a' Bakkus innepi szenteltetnének, kénszeritetnek vala boroshyán koszorúval a' Bakkust meg-kerülni.

8. Végezés méne-ki pedig a' Pogányoknak közel-való várasira, a' Ptolomæus követöinek ingerléséböl, hogy hasonló-képen tselekednének ök-is a' Zsidók-ellen, hogy áldoznának:

9. Azokat pedig, a' kik nem akarnának a' Pogányok törvényire állani, meg-ölnék: azokáért nyomorúságot látnak vala.

10. Mert két aszszony bé-vádoltaték, hogy az ö fiokat környül-metélték vólna: kiket, mikor a' tsetsökre fel akasztott gyermetskéjökkel nyilván a' várason környül-hordoztak vólna, a' kö-falokról nyakra-före vetének.

C 11. Némellyek pedig, a' közel-való barlangokban egybe-gyülvén, és titkon a' szombat napját meg-szentelvén, mikor bé-vádoltattak vólna Filepnek, tüzzel meg-égettetének, mivelhogy félnek vala, az ajtatosságért és a' törvénynek engedelmességeért, kézzel magokat meg-segéteni.

12. Kérem pedig azokat, a' kik e' könyvet fogják olvasni, el ne iszonyodgyanak a' háborúságok-miatt, hanem azt állittsák, hogy a' mik történtek, nem veszedelmére, hanem meg-feddésére vannak a' mi nemzetségünknek.

13. Mert sok ideig nem engedni, hogy a' bünösök akarattyok-szerént tselekedgyenek, hanem mindgyárt a' büntetéshez fogni, nagy jó tételnek jele.

14. Mert nem mint egyéb nemzetségeket, vár az Úr békeségesen, hogy azokat, mikor az itéletnek napja el-jö, a' bünöknek tellyesvólta-szerént meg-büntesse:

15. Úgy tselekeszik velünk-is, hogy a' mi büneink végiglen jutván, úgy állyon végezetre boszszút rajtunk. D

16. Az-okáért soha ugyan tölünk irgalmasságát el-nem vészi: meg-dorgálván pedig a' háborúságban, az ö népét el-nem hadgya.

17. De ezek mi-tölünk az olvasóknak intésére légyenek mondva kevés beszéddel. Már pedig a' beszélléshez kell jöni.

18. Az-okáért Eleázarus egy a' fö irástudók-közül, meg-vénhedett férfiu, és ékes ábrázatú, kénszeritetik vala, hogy szájat feltátván disznó húst ennék.

19. Ö pedig a' ditsöséges halált inkább kedvelvén, hogy-sem a' gyülölséges életet, szabad akarattya-szerént mégyen vala a' kinra.

20. Meg-gondolván pedig mi módon kellene a' hoz járúlni; békeséggel szenvedvén, el-végezé magában, hogy ne tselekednék tilalmast az életnek szerelméért. E

21. Azok pedig a' kik mellette állanak vala, hamis szánakodásból inditatván, a' férfiúnak régi barátságáért, félre vivén ötet, titkon kérik vala, hogy olly húst hoznának mellyet szabad vala néki enni, hogy tettetné mint-ha ött vólna, a' mint a' király parantsolta vala, az áldozatok húsából:

22. Hogy, ezt tselekedvén, a' haláltól meg-szabadúlna: és a' férfiúnak régi barátságáért, ez emberséget tselekeszik vala véle.

23. Ö pedig kezdé gondolni az ö állapattyának, és vénségének méltóságos bötsülletit, és a' meg-rögzött nemességnek öszvóltát, és gyermekségétöl-fogva jeles jó maga-viselésének tselekedetit: és a' szent, és Istentöl rendeltetett törvénynek parantsolatiszerént, mindgyárt felele, mondván: hogy inkább akarna ö-elöttök a' föld-alá menni. F

24. Mert, úgymond, nem méltó a' mi állapatunkhoz a' tettetés: hogy sokan az ifiakközül, állitván, hogy a' kilentzven esztendös Eleázarus az idegenek életére állott vólna:

25. Ök-is az én tettetésemért, és a' romlandó életnek kevés idejeért meg-tsalattassanak; és az-által az én vénségemnek gyalázatot, és szidalmat szerezzek.

26. Mert, ha e' jelen-való idöben az emberek kinzásitól meg-menekedem-is, de a' Mindenhatónak keze-elött, sem élvén, sem halván el-nem futhatok.

27. Az-okáért bátorságosan az életböl ki-múlván, a' vénségre ugyan méltónak látom:

28. Az ifiaknak pedig erös példát hagyok, ha ferény szivvel, és bátorságosan a' méltóságos, és szentséges törvényekért tiszteséges halált

2. *Mach.* 6.

halált szenvedek. Ezeket mondván, mindgyárt a' kinra vonattaték.

29. A' kik pedig ötet viszik vala, és kevés idövel az-előtt kegyesbek valának, haragra változának az ö-töle mondatott beszédekért, mellyeket ök állitának, hogy kevélységböl mondott vólna.

30. De midön verésekkel meg-ölettetnék, fel-fohászkodék, és monda: Uram, kinek szent tudománya vagyon, nyilván tudod te, hogy, holott a' haláltól meg-szabadúlhatnék, testemnek kemény fajdalmit szenvedem: akaratom-szerént pedig a' te félelmedért örömest szenvedem ezeket.

31. És ez ugyan illyen módon múlék ki az életböl, nem csak az ifiaknak, de az egész nemzetségnek-is, az ö halálának emlékezetit a' jóságos tselekedetnek, és erösségnek példája-gyanánt hagyván.

VII. RÉSZ.

Hét atyafiak annyokkal együtt kegyetlenül meg-ölettetnek, hogy disznó-húst enni nem akartak: a' Királynak veszedelmet jövendölnek; az annyok biztattya szenvedö fiait.

1. TÖRTÉNÉK pedig, hogy hét atyafiakis az annyokkal-együtt meg-fogattatván, kénszeritetnének a' királytól disznó-húst enni a' törvény-ellen, ostorokkal, és inakkal kinzattatván.

2. Egyik pedig közülök, a' ki elsö vala, igy szólla: Mit kivánsz, és mit akarsz tölünk érteni? készek vagyunk meg-halni inkább, hogy-sem az Istennek nazánk-béli törvényit által-hágni.

3. Meg-haraguván azért a' király, parantsolá a' serpenyüket, és a' réz-fazekakat felforraltatni: mellyeket mindgyárt fel-forralván,

4. Parantsolá, hogy annak, a' ki elsöben szóllott vala, a' nyelvét el-mettszenék: és, a' feje börét le-vonván, kezeinek, 's lábainak fejeit-is el-vágnák, a' több attyafiainak, 's az annyának láttára.

5. És mikor már minden-képen haszontalanná lött vólna, parantsolá, hogy a'tüzet oda tennék, és midön még lélegzetet venne, a' serpenyüben meg-sütnék: mellyben mikor sokáig gyötrettetnék, a' többi az annyokkal-együtt egy-mást intik vala bátorságosan meg-halni,

6. Mondván: Az Úr Isten meg-tekinti az igazságot, és meg-vigasztaltatik mi-bennünk, a' mint Moyses az ö bizonyitó énekében meg-magyarázta: és az ö szolgaiban megvigasztaltatik.

7. Meg-halván azért az az elsö, illyen módon, a' másikat vivék a' tsúfolásra: és, a' feje börét hajastól le-vonván, kérdik vala, ha inkább ennék-e, hogy-sem az egész testében minden tagon-ként meg-büntettetnék.

8. Ö pedig, felelvén hazája nyelvén, monda: Nem mivelem. Az-okáért ez-is, másodszor, az elsönek gyötrelmit fel-vévé:

9. És halálán lévén, igy szólla: Te ugyan istentelen, e' jelen-való életben minket elveszteSz: de e' világnak Királya minket, a' kik az ö törvényiért halunk-meg, az örök életnek fel-támadására fel-támaszt.

10. Ez-után a' harmadik tsúfoltaték, és mikor a' nyelvét kivánnák, hamar ki-veté, és a' kezeit bátran ki-nyújtá:

11. És bizodalommal monda: Az égböl vöttem ezeket, de az Isten törvényiért most ezeneket meg-utálom, mert reménylem, hogy viszsza-vészem töle ezeket: C

12. Úgy hogy a' király, és a' kik véle valának, tsodálnák az ifiúnak szivét, hogy úgy mint semminek állitaná a' kinokat.

13. És ez igy meg-halván, a' negyediket gyötrik vala, hasonló-képen kinozván.

14. És, mikor már halálán vólna, igy szólla: Jobb azoknak, a' kik az emberektöl halálra adattak, reménységeket az Istenben vetni, hogy töle ismég fel-támasztassanak: mert néked fel-támadásod az életre nem lészen.

15. És mikor elö-állatták vólna az ötödiket, gyötrik vala ötet. Ö pedig reája tekintvén, monda:

16. Hatalmad lévén az emberek-között, noha rothadandó vagy, azt miveled a' mit akarsz; ne véllyed pedig, hogy a' mi nemzetségünk el-hagyattatott az Istentöl.

17. Te pedig békével várjad, és meg-látod az ö nagy hatalmát, mint kinoz-meg téged, és a' te magodat. D

18. Ez-után viszik vala a' hatodikat: és az-is, meg-kezdvén halni, igy szólla: Ne tévelyegj heában: mert mi ezeket magunkért szenvedgyük, vétkezvén Istenünk-ellen, és tsodára méltó dolgok löttek rajtunk:

19. Te pedig ne véllyed, hogy meg nem büntettetel, hogy az Isten-ellen igyekeztél hadakozni.

20. Fölötte igen tsodálatos vala pedig az annyok, és méltó a' jóknak emlekezetire, ki hét fiait látván azon egy nap el-veszni jó szivvel szenvedi vala, a' reménységért melyet az Istenben vetett vala:

21. Azok közül mindenikét inti vala hazája nyelvén bátorságosan, tellyes lévén böltseséggel: és, az aszszonyi gondolatba férfiúi szivet öltván,

22. Monda nékik: Nem tudom az én méhemben mint jelentetek-meg: mert nem én ajándékoztam néktek a' lehelletet, 's a' lelket, 's az életet, és mindenitek tagjait nem én-magam foglaltam öszve:

23. Hanem a' világ Teremtöje, a' ki az ember születését formálta, és a' ki találta mindeneknek eredetit, a' lelket-is néktek viszontag irgalmasággal meg-adgya, 's az életet, a' mint most magatokat meg-útállyátok az ö törvényiért.

* Deut. 32. 36.

E 24. Antiokus pedig, állitván magát meg-útáltatni, és az ötet ortzázónak ſzavát-is meg-vetvén, mikor még az ifiabbik meg-vólna, nem tſak beſzéddel inti vala, de esküvéſſel-is bizonyittya vala, hogy gazdaggá és bóldoggá tenné ötet, és ha el-állana a' hazájának törvényitöl baráttyának tartaná, és a' ſzükséges dolgokat meg-adná néki.

25. De ezekre mikor az ifiú ſemmi-képen nem hajlana, hivá a' király az annyát, és tanátsúl adgya vala néki, hogy az ifiúnak ſzabadúlására lenne.

26. Mikor pedig ſok ſzókkal intette vólna ötet, meg-igéré, hogy a' fiának tanátslaná.

27. Az-okáért hozzája hajolván, meg-nevetvén a' kegyetlen fejedelmet, monda a' hazája nyelvén: Édes fiam, könyörülly rajtam, a' ki téged méhemben kilentz hólnapig hordoztalak, és tejet három eſztendeig adtam, és fel-tartottalak, és erre az állapatra hoztalak.

F 28. Kérlek, fiam, hogy tekints az égre és a' földre, és mindenekre a' mellyek azokban vannak: és értſed, hogy ſemmiböl teremtette azokat az Iſten, és az emberi nemzetet-is:

29. Úgy léſzen, hogy nem félſz e' hóhértól; hanem méltó társ lévén az atyád-fiaihoz, vedd-fel a' halált, hogy amaz irgalmaſság-által az atyád-fiaival viſzſza-vegyelek téged.

30. Mikor még ö ezeket mondaná, monda az ifiú: Kit vártok? nem engedek a' király parantsolattyának, hanem a' törvény parantſolattyának, melly nékünk Moyſes-által adatott.

31. Te pedig, ki minden gonoſzságnak találója löttél a' Zſidók-ellen, meg nem menekedel az Iſten kezéböl.

32. Mert mi a' mi büneinkért ſzenvedgyük ezeket.

33. És hogy-ha a' meg-feddéſnek, és dorgáláſnak-okáért a' mi Urunk Iſtenünk egy-keveſé reánk meg-haragutt: de iſmég meg-kegyelmez az ö ſzolgainak.

34. Te pedig, o iſtentelen, és minden embereknél latrabb, fel ne fualkodgyál heába-való bizakodáſokkal az ö ſzolgai-ellen fel-gerjedvén.

G 35. Mert a' mindenható, és mindeneket-látó Iſtennek itéletitöl még meg nem menekedtél.

36. Mert az én atyámfiai, moſt kevés fájdalmat ſzenvedvén, az örök életnek ſzövetsége-alá jutottak: te pedig az Iſten itéleti-által a' te kevélységednek méltó büntetéſſivel meg-fizetſz.

37. Én pedig, mint az én atyámfiai-is lelkemet, és teſtemet adom a' hazám törvényiért: ſegétségül hiván az Iſtent, hogy hamar könyörüllyön a' mi nemzetségünkön, és kinokkal, 's veréſekkel meg-vallaſſa veled, hogy ö egyedül az Iſten.

38. Én-rajtam pedig, és az atyám-fiain meg-ſzünik a' mindenhatónak haragja, melly a' mi egéſz nemzetségünkre igazán ſzállott.

39. Akkor a' király fel-gerjedvén haraggal, ez-ellen mindenek-fölött kegyetlenböl dühösködék, boſzſzonkodván, hogy meg-tsúfoltatott vólna.

40. Ez-is azért tiſztán hala-meg, tellyeſséggel az Úrban bizván.

41. Utólſzor pedig a' fiai-után az annyok-is meg öletteték.

42. Az-okáért az áldozatokról, és a' fölöttébb-való kegyetlenségekröl elég a' beſzéd.

VIII. RÉSZ.

Júdás Makabæus az Iſtennek ſzent nevét ſegétségül hiván, 's egy nehányſzor az ellenséget meg-tſapván, Nikánort meg-veri, a' hadából többet huſzonkilentz ezernél levágván: a' hol Timoteus, és Bakides elveſzett: Nikánor azért maga el-ſzaladván, meg-iſméri a' Zſidók Iſtenét.

1. JÚDÁS Makabæus pedig, és a' kik véle valának, bé-mennek vala titkon a' kaſtélyokba: és egybe-hiván az ö rokonokat, és baráttyokat, és azokat, a' kik meg-maradtak vala a' Zſidó törvényben, mellyek vévén, ki-vivének magokhoz hat-ezer férfiakat. A

2. És ſegétségül hijják vala az Urat, hogy tekintene a' népre, melly mindenektöl tapodtatik vala: és könyörülne a' templomon, melly meg-ferteztettetik-vala az iſtentelenektöl:

3. Könyörülne a' váras romlásán-is, melly hamar a' földig le-omlandó vólna, és a' hozzája-kiáltó vérnek ſzavát meg-halgatná:

4. Emlekeznék-meg a' kitſíny ártatlanoknak hamiſſan lött halálokról-is, és az ö neve-ellen mondatott káromlásokról, és haragudnék-meg ezekért. B

5. Makabæus pedig, egybe-gyüjtvén a' ſokaságot, ſzenvedhetetlen léſzen vala a' pogányoknak, mert az Úr haragja irgalmaſsággá változék.

6. És reája menvén a' kaſtélyokra, és váraſokra reménytelen, fel-gyújtya vala azokat: és az alkalmatos helyeket el-foglalván, nem kevés ellenséget vág vala le:

7. Fö-képen pedig éjjel mégyen vala az illyen tſatákra, és az ö erösſégének hire mindenütt el-terjed vala.

8. Látván pedig Filep a' férfiat laſſan-laſſan elö-menni, és gyakortább a' dolgokban ſzerentséſſen el-járni, Ptolomæushoz Tzeleſyriának, és Fenitzének hadnagyához ira, hogy meg-ſegétené a' király dolgait.

9. Ö pedig hamar el-küldé Nikánort a' Patroklus fiát az ö fö baráti-közül, adván néki az egyeles nemzetségekböl, nem kevésbet húſz ezer fegyvereſnél, hogy a' Zſidóknak egéſz nemzetségét el-törlené, melleje

adván Gorgiaſt-is a' vitéz, és hadakozó dolgokban igen próbált férfiat.

10. Rendelé pedig Nikánor, hogy a' király adaját, mellyet a' Romaiaknak kell vala adni, a' két ezer talentomot, a' Zſidók fogságából töltené-ki:

11. És mindgyárt a' tengeri váraſokhoz külde, egybe-hiván öket a' Zſidó raboknak vételére, kilentzven rabot igérvén adni egy talentomon, nem tekintvén a' boſzſzú állaſra, melly ö-reá a' Mindenhatótól következendö vala.

12. Júdás pedig, hogy meg-érté, megjelenté a' Zſidóknak a' kik véle valának, a' Nikánor jövetelét.

13. Kik-közül némellyek félvén, és nem hivén az Iſten igazságának, meg-futamodának:

14. Némellyek pedig ha valami maradék marhájok vala, el-adgyák vala, és egyetemben az Úrnak könyörögnek vala, hogy megmentené öket az iſtentelen Nikánortól, a' ki öket, minek-elötte ſzembe jutna, el-adta vala;

15. És ha nem ö-érettek, mind-azáltal a' ſzövetségért mellyet az ö attyokkal ſzerzett vala, és az ö ſzent, és fölséges nevének ö-reájok-való ſegétségül-hiváſáért.

16. Egybe-hiván pedig Makabæus a' hét ezert, a' kik ö-véle valának, kéri vala, hogy az ellenségekkel meg-ne békéllenének, ſe ne félnének a' hamiſſan ellenek-jövö ellenségek ſokaságától, hanem erösſen vinának,

17. Szemök-elött tartván a' gyalázatot, melly ezektöl a' ſzent-helyen hamiſſan tétetett vala, és a' meg-tsúfoltatott váraſnak boſzſzúságát-is, és még a' régieknek megrontatott törvényit-is.

18. Mert azok, úgy-mond, ſegyverekben biznak ugyan, és egyetemben a' vakmerösségben: mi pedig a' mindenható Úrban bizunk, ki a' mi ellenünk-jövöket-is, és az egéſz világot-is egy ſzem-pillantáſával el-törölheti.

19. Inté pedig öket az Iſtennek ſegétségéröl-is, mellyek löttek az ö attyokért: és * hogy Sennakerib-alatt ſzáz nyóltzvan-öt ezeren veſztek-el:

20. És hogy a' hartzon, melly ö-tölök a' Galataiak-ellen Babylóniában lött, hogy, mikor a' dologra kelvén minnyájan a' Matzedóniai társok kételkednének, ök tſak hatezeren lévén meg-öltek ſzáz húſz-ezeret, az égböl nékik adatott ſegétség-által, és ſok haſznokat nyertek vala azokból.

21. Ez igékkel álhatatoſok lönek, és a' törvényekért, és hazájokért kéſzek meghalni.

22. Rendelé az-okáért az ö attyafiait hadnagyokká mind a' két rendben, Simont, és Jóſefet, és Jónatáſt, mindenik-alá ezeret, 's öt-ſzázat adván.

23. Azon-felyül Eſdrás-is olvaſván nékik a' ſzent könyvet, és az Iſten ſegétségének jelét adván, az elsö ſeregben ö-maga a' hadnagy meg-ütközék Nikánorral.

24. És ſegétségökre lévén a' Mindenható, meg-ölének kilentz-ezer embernél többet: nagyobb réſzét pedig a' Nikánor ſeregének ſebekkel erötlenne tévén, el-futni kénſzeriték,

25. Azoknak pénzöket pedig, a' kik az ö vételekre jöttek vala, el-nyervén, mindenfelé üldözék öket,

26. De viſzſza-térének meg-rekeſztetvén éz idötöl: mert a' ſzombat eſti vala: azokáart nem követék öket üldözvén.

27. Azok ſegyverit pedig, és prédáit egybe-ſzedvén, a' ſzombatot meg-tartják: áldván az Urat, a' ki meg-ſzabaditotta öket az napon, irgalmaſságot kezdvén tsöpögtetni reájok.

28. A' ſzombat-után pedig, a' betegeknek, és az árváknak, és az özvegyeknek prédákat oſztának: és a' többit ök az övéivel meg-tartják.

29. Az-okáért ezek meg-lévén, és közönséges-képen minnyájan könyörögvén, az irgalmas Urat kérik vala, hogy végtére az ö ſzolgainak meg-kegyelmezne.

30. És azok-közül, a' kik Timóteuſſal és Bakideſſel valának ö-ellenek tuſakodván, húſz ezernél többet ölének-meg, és a' magas erösſégeket el-foglalák: és ſok prédákat oſztának, egy-arányú réſzt adván a' betegeknek, az árváknak, és az özvegyeknek, de a' véneknek-is.

31. És mikor azoknak fegyverit ſzorgalmatoſon öſzve-ſzedték vólna, mindeneket elrakának alkalmatos helyekre, a' maradék prédákat pedig Jeruſalembe vivék:

32. És Filarkeſt, a' ki Timoteuſſal vala, meg-ölék, a' lator embert, ki ſokakban nyomorgatta vala a' Zſidókat.

33. És mikor a' gyözedelemnek innepét tartanák Jeruſalemben, Kalliſteneſt, a' ki a' ſzent ajtókat fel-gyújtotta vala, mikor némelly házatskába ſzaladott vólna, meg-égeték, méltó jutalommal fizetvén néki az ö iſtentelenségiért.

34 A' tekélletlen Nikánor pedig, a' ki ezer kalmárt hozott vala a' Zſidók el-adáſára,

35. Meg-aláztatván az Úr ſegétségével, azoktól a' kiket ſemminek állitott vala, letévén a' ditsöség ruháját, a' föld-közepinvaló tengeren el-ſzaladván, egyedül méne Antiokiába, nagy ſzerentsétlenségbe eſvén az ö hadának veſzedelme-miá.

36. És a' ki igérte vala a' Romaiak adaját meg-fizetni a' Jeruſalemi foglyokból, azután azt hirdeti vala, hogy az Iſten vólna a' Zſidók óltalmazója, és azért ſebhetetlenek vólnának, azért, hogy követnék az ö-töle rendeltetett törvényeket.

* 4. Reg. 19. 2. 35. 2. Par. 32. 1. 21. Iſa. 37. 36. 2. Mach. 12. 41. Jób. 27. 36.

IX. RÉSZ.

Midön Antiokus a' Zſidóknak utólsó veſzedelmet koholna, Perſépolis-alól el-ſzalad, és az Iſten nagy tsapáſt ereſzt reá; mert a' béli nagy fájdalmokkal gyötörtetik, az egéſz teſte pedig büdöſséggel, és férgekkel rakva vagyon: meg-iſméri ugyan gonoſzságát, és jobbúlását igéri, de késön: és nyomorúltúl meg-hal; elébb levelet irván a' Zſidóknak, hogy hivségében meg-maradgyanak.

A 1. AZON időben Antiokus ſzégyen-vallással tér vala viſzſza Perſiából.

2. Mert bément vala abba, melly Perſépoliſ-nak mondatik, és igyekezék meg-foſztani a' templomot, és a' váraſt el-nyomni: de a' ſokaság fegyvert fogván, meg-futamtatának: és úgy történék, hogy Antiokus a' futás-után rútúl térne-viſzſza.

3. És mikor Ekbatanához közel jutott vólna, meg-érté a' mi történt vala Nikánoron, és Timóteuſon.

4. Fel-fualkodván azért haragjában, azt állittya vala, hogy azok-ellen-való boſzſzúját, a' kik ötet meg-futamtatták vala, a' Zſidókon töltené-ki: és az okáért parantſolá, hogy ſietnének az ö ſzekerével, ſzüntelen menvén az úton, a' meny-béli itélet kénſzeritvén ötet, azért, hogy olly kevélyen mondotta, hogy Jeruſalembe menne, és azt a' Zſidók temetö-helyének rakáſává tenné.

* 2. Par. 16. c. 9. 5. * De a' ki mindeneket lát az Iſrael Ura Iſtene, meg-veré ötet gyogyúlhatatlan, és láthatatlan tſapáſſal. Mert, hogy el-végezé ezen beſzédét, el-fogá ötet a' gyomrának kegyetlen fájdalma, és a' belsö tagjainak keſerves kinnyai:

6. És elég igazán ugyan, úgy-mint a' ki ſok, és új kinokkal gyötrötte egyebeknek belsö réſzöket, jóllehet ö ſemmi-képen az ö gonoſzságától meg nem ſzünnék.

7. Ezen-felyül pedig kevélységgel el-telvén, ſzivével tüzet fujván a' Zſidók-ellen, és meg-parantſolván, hogy ſietnének a' dologgal; történék, hogy mikor ſebeſſen menne, a' ſzekérröl le-eſnék, és a' teſtnek nehéz meg-rokkanáſa-miatt a' tagok gyötretetnének.

B 8. És az a' ki magának láttatik vala még a' tenger habjainak-is parantſolni, emberi mód-fölött kevélységgel el-telvén, és a' hegyek magaſságit fontba meg-mérni, moſt a' földre vettetvén, lektikában hordoztatik vala, az Iſtennek nyilván-való erejét önnönmagán meg-bizonyitván:

9. Úgy hogy az iſtentelennek teſtéből férgek pozſognának-ki, és még éltében a' fájdalmak-miatt a' húſai le-eſnének, és az ö ſzagától, és büzétöl a' ſereg terheltetnék.

10. És a' ki egy-kevéſſel az-elött azt állittya vala, hogy az égnek tſillagit el-érné, azt ſenki nem hordozhattya vala a' ſzenvedhetetlen büz-miatt.

11. Az-okáért innét kezde a' nagy kevélységböl ki-vitetvén az önnön-maga iſméretire jutni, Iſteni tſapáſſal intetvén, minden ſzem-pillantáſokban nevekedvén az ö fájdalmi.

12. És midön már ö-maga ſem türhetné az ö büzét, igy ſzólla: Méltó Iſten-alá vettetni, és a' halandó embernek magát az Iſtenhez nem haſonlitani.

13. Könyörög vala pedig ez a' lator az Úrnak, kitöl irgalmaſságot nyerendö nem vala.

14. És a' váraſt, a' mellyhez ſietve jö vala, hogy azt a' földre le-rontaná, és az öſzve-hordatott halottaknak temetö-helyévé tenné, moſt ſzabadoſsá kivánnya tenni: C

15. És a' Zſidókat, a' kik-felöl azt mondotta vala, hogy tſak temetéſre ſem tartaná méltóknak, hanem a' madaraknak, 's a' vadaknak adná el-ſzaggatáſra, és a' kiſdedekkel-együtt ki-gyomlálná; moſtan azt igéri, hogy haſonlókká tenné az Aténáſiakkal.

16. A' ſzent templomot-is, mellyet az elött meg-foſztott vala, jeles ajándékokkal meg-ékeſitené, és a' ſzent edényeket meg-ſokaſitaná, és az áldozatokhoz tartozó költségeket az ö jövedelmiböl adná-meg:

17. Ezek-fölött, hogy Zſidóvá-is lenne, és a' földnek minden határit el-járná, és hirdetné az Iſtennek hatalmát.

18. De meg nem ſzünvén a' fájdalmak (mert reá jött vala az Iſtennek igaz itélete) kétségbe eſvén, levelet ira a' Zſidóknak könyörgés módgyára, ezeket foglalván magában:

19. A' JELES Jó polgár Zſidóknak ſok köſzönetet, és jó egéſséget, és boldogságot kiván Antiokus Király, és fejedelem.

20. Ha ti, és a' ti fiaitok jó egéſségben vattok, és néktek kedvetek-ſzerént vannak mindenek, igen nagy hálákat adunk.

21. És én beteg lévén, rólatok pedig kegyeſſen meg-emlekezvén, meg-térvén a' Perſiai tartományokból, és nehéz betegséggel környül-vétetvén, ſzükségeſnek állittottam a' közönséges haſznra gondot viſelni:

22. Nem eſvén kétségbe magam-felöl, hanem nagy reménységem lévén, hogy kimenekedem a' betegségböl. D

23. Meg-tekintvén pedig, hogy az én atyám-is, a' melly idökben a' felsö tartományokban hadat viſelt, meg-jelentette, kitſoda venné-fel ö-utánna a' fejedelemséget:

24. Hogy, ha valami ellene-való dolog történnék, vagy nehéz dolog eſnék, tudván azok a' kik a' tartományokban valának, kire hagyattatott vólna a' dolgoknak fö gondviſeléſe, meg ne háborodnának.

25. Ezek-fölött, meg-gondolván minden közel-való hatalmaſokat, és ſzomſzédokat, hogy az idökre intſelkednek, és a' dolognak végét várják: az én fiamat Antiokuſt ren-

deltem királya, kit gyakorta midön a' felsö országokban forgának, sokaknak ajánlottam ti-közületek: és meg-irtam néki a' mik következnek.

26. Kérlek azért titeket, és könyörgök, hogy meg-emlekezvén a' közönséges, és magán-való jó-tetteményekröl, ki-ki tartsa meg hivségét én-hozzám, és az én fiamhoz

27. Mert reménylem, hogy tsendesen, és emberségesen fog-tselekedni, és követöje lészen az én szándékomnak, és közönséges tihozzátok.

28. Az-okáért a' gyilkos, és a' káromló igen gonoszúl meg-verettetvén, a' mint ö-is egyebekkel bánt vala, hazája-kivül a' hegyek között nyomorúlt halállal múlék-ki az életböl.

29. El-vivé pedig az ö testét a' véle felneveltetett Filep, ki-félvén az Antiokus fiától, Ptolomæus Filometorhoz méne Egyiptusba.

X. RÉSZ.

Júdás Makabæus a' templomot, és várast meg-tisztitván, nyóltz nap ünnepet ül; 's meg-hadgya, hogy minden esztendöben ezt meg-tartsák. Eupator az apja Antiókus után uralkodik, és Ptolomæust méreggel meg-étetvén, Gorgiást tészi fö-tisztinek: ki a' Zsidókat gyakorta háborgattya. A' Zsidók mind ezt, 's mind Timoteust, és más ellenségiket meg-verik, sok ezereket vesztvén: öt lovas-is látszott az égből jöni a' Zsidók segétségére.

A 1. MAKABÆUS pedig, és a' kik véle valának, az Úr oltalmazván öket, a' templomot ugyan, és a' várast viszsza-vévé:

2. Az óltárokat pedig, mellyeket az idegen nemzetek az útszákon tsináltak vala, és a' bálványi templomokat el-rontá.

3. És meg-tisztitván a' templomot, más óltárt tsinálának: és a' tüz-ütö kövekböl tüzet fogván, áldozatokat tönek két esztendö-után, és a' jó-illatot, és a' lámpásokat, és a' szentelt kenyereket elö-rakák.

4. Mellyeket meg-tselekedvén, kérik vala az Urat, artzal borúlván a' földre, hogy többé illyen gonoszokba ne esnének: hanem, ha mikor vétkeznének-is, ö-töle gyengébben dorgáltatnának-meg, és ne adatnának a' barbarus, és káromló emberek kezeibe.

5. A' melly nap pedig a' templom az idegen nemzetségektöl meg-ferteztetett vala, történék hogy azon nap lenne annak tisztitása, huszon-ötödik napján a' Kasleu havának.

6. És vigasággal nyóltz napot inneplének a' sátoros innepek módgyára, meg-emlekezvén hogy kevés idö-elött, a' sátorok innepét a' hegyeken, és a' barlangokban fene vadak módgyára tartották vala.

7. Az-okáért tsemetéket, és zöld ágakat és pálma-fákat hordoznak vala az elött, a' ki meg-szerentsésitette az ö helyének kitisztitását.

8. És el-rendelék közönséges parantsolattal, és végezéssel, hogy az egész Zsidók nemzetsége, minden esztendöben meg-tartaná azokat a' napokat.

9. És Antiokusnak ugyan, a' ki Nemesnek neveztetett, az életböl kimúlása igy vólt.

10. Most pedig Eupátornak az istentelen Antiokus fiának lött dolgait beszéllyük meg, meg-röviditvén a' hadakban történt veszedelmeket.

11. Mert ez fel-vévén az országot rendele az ország dolgainak gond-viselöjévé egy néminémü Lysiást, a' Fenitze, és Syria hadának fejedelmét.

12. Mert Ptolomæus, a' ki Mátzer-nek C mondatik vala, az igazságnak ki-szolgáltatójává akart lenni a' Zsidókhoz, és fö-képen a' hamisságért melly rajtok lött vala, és békeségesen tselekedni vélek.

13. De ezért bé-vádoltatván a' barátitól Eupátornál, és gyakorta árulónak mondatván, azért hogy Filometortól reá bizatott Tzyprust el-hagyta vólna, és hogy a' Nemes Antiokushoz adván magát attól-is el-távozott vólna, méreggel végezé-el életét.

14. Gorgiás pedig, mikor e' helyeknek hadnagya vólna, melléje vévén a' jövevényeket gyakorta hadakozik vala a' Zsidókellen.

15. A' Zsidók pedig, a' kik az alkalmatos erösségeket birják vala, azokat, a' kik elüzettettek vala Jerusalemböl, bé-fogadgyák vala, és hadakozni igyekeznek vala.

16. Azok pedig a' kik Makabæussal valának, imádságokal kérvén az Urat hogy segétöjök lenne, az Idumæusok erösségire ütének: D

17. És nagy erövel rajtok lévén, a' helyeket el-foglalák, a' kik eleikbe jövének meg-ölék, és mindenestöl-fogva nem kevesbet húsz ezernél le-vágának.

18. Némellyek pedig, mikor két igen erös tornyokba futottak vólna, mellyekben minden készület vala a' hadakozásra,

19. Makabæus azoknak meg-vételére, ott hagyván Simont, és Józsefet, és Zakæust, és azok-közül a' kik vélek valának elég sokakat, ö-maga azokra a' viadalokra fordúla, a' mellyek inkább kénszeritik vala.

20. Azok pedig a' kik Simonnal valának, E a' kivánságtól hordoztatván, némellyektöl a' kik a' tornyokban valának, el-hajtatának pénzel: és hetven-ezer gira ezüstöt vévén, ki-eresztének némellyeket, hogy el-szaladnának.

21. Mikor pedig a' dolog Makabæusnak hirré tétetett vólna, a' nép fejedelmit egybegyüjtvén, panaszolkodék, hogy pénzen adták vólna el az ö attyok-fiait, azoknak ellenségit el-botsátván.

22. Az-okáért azokat, a' kik árulókká

löttek vala, meg-ölé, és mindgyárt el-foglalálá a' két tornyot.

23. Fegyverekkel pedig, és kezekkel mindeneket szerentsésſen tselekedvén, a' két erősségben húsz ezernél többet öle-meg.

24. Timóteus pedig, a' ki az-elött a' Zsidóktól meg-győzettetett vala, egybe-hivván az idegen sokaságnak seregét, és egybe gyüjtvén az Asiai lovagot, el-jöve mint-ha fegyverrel meg-venné Judæát.

25. Makabæus pedig, és a' kik véle valának, amaz el-közelgetvén, könyörögnek vala az Úrnak, fejöket földel meg-hintvén, és ágyékokat szőr-zsákokkal fel-övedzvén,

26. Az öltár pártázattyához borúlván, hogy nékik irgalmas, az ö ellenségeknek pedig ellenségek lenne, és az ellenkezőkkel ellenkednék, a' mint a' törvény mondgya.

27. És igy az imádság-után, fegyvereket fogván, meszsze menvén a' váraſtól, és közel lévén az ellenségekhez, meg-szállának.

28. A' Napnak fel-jövetelekor pedig mind-ketten meg-indúlának: ezek, a' győzedelemnek, és szerentsés állapatnak igéröjét a' jóságos tselekedettel az Urat tartyák vala: amazoknak pedig, az ütközetben-való hadnagyok, a' bátor sziv vala.

29. De mikor kemény hartz vólna, láttatának az ellenségektől az égből öt férfiak lovakon arany zabolákkal ékesek, a' Zsidókat vezetvén:

30. Kik-közül ketten Makabæust közbevévén, az ö fegyverökkel környüle forgolódván, férelem-nélkül meg-óltalmazzák vala: az ellenségre pedig nyilakat, és menyköveket hagyigálnak vala, melly-miatt vaksággal-is meg-háboritatván, és bódúlással-is el-telvén-el-húllanak vala.

31. Meg-öletének pedig húsz-ezeren 's öt-százan, és hatszáz lovasok.

32. Timóteus pedig Gazarába futa az erös várba, mellyben Kæreas vala hadnagy-

33. Makabæus pedig, és a' kik véle valának, vigan meg-szállák a'várat negyed napig.

34. Azok pedig a' kik benne valának, a' helynek erősségében bizván, mód-fölött szitkozódnak vala, és istentelen beszédeket szóllanak vala.

35. De mikor az ötöd nap meg-virradna, húsz ifiak azok-közül a' kik Makabæussal valának, fel-gerjedvén szivökben a' káromlásért, vitézül a' kősalhoz menének, és kemény szivvel járván fel-mennek vala:

36. De a' többi-is hasonló-képen fel-menvén, a' tornyokat 's a' kapukat kezdék felgyújtani, és a' káromlókat elevenen megégetni.

37. Két egész nap pedig a' várat rontván, Timóteust a'ki magát rejtegeti vala, némelly helyen fel-találván, meg-ölék: az öttsét-is Kæreást, és Apollófanest meg-ölék.

38. Mellyek meg-lévén, ditséretekkel, és hálá-adásokkal áldgyák vala az Urat, a' ki nagy dolgokat tselekedett Israelben, és győzedelmet adott nékik.

XI. RÉSZ.

Júdás Makabæus Lysiás táborát meg-veri, segétségére jövén az égből egy lovas: Lysiás a' Zsidók, és a' Király között békeséget tsinál. Le-irattatnak Lysiásnak, Antiokusnak, és a' Romaiaknak levelei, mellyeket a' Zsidókhoz küldöttek: hasonló képen Antiokus levele-is, kit Lysiásnak irt a' Zsidók mellett.

1. De kevés idö-után, Lysiás a' Király gond-viselöje, és rokona, és a' dolgokban tiszt-tartója, nehéz néven vévén azokat a' mellyek történtek vala, A

2. Egybe-gyüjtvén nyóltzvan ezeret, és az egész lovagot, a' Zsidók-ellen jö vala, állitván hogy a' várast meg-vévén a' Pogányok lakó-helyévé tenné.

3. A' templomot pedig pénz gyüjtésre foglalná, mint a' Pogányoknak egyéb bálványozó templomit, és minden esztendöben a' papságot árúba botsátaná:

4. Soha meg nem gondolván az Isten hatalmát, hanem meg-dühött elmével, a' gyalogoknak sokaságában, és a' sok ezer lovagokban, és a' nyóltzvan elefántokban bizik vala.

5. Bé-menvén pedig Judæába, és Betsurához közelgetvén, melly szoros helyen vala, Jerusalemtöl öt futamatnyi földön, azt a' várat vitattya vala. B

6. Hogy pedig Makabæus, és a' kik véle valának, meg-érték hogy a' várakat vitattyák, sirással, és könyv-hullatásokkal kérik vala az Urat, és az egész sereg egyetemben, hogy jó Angyalt küldene az Israel szabadúlására.

7. És ö-maga elsöben Makabæus, fegyvert fogván, a' többit inté hogy véle együtt veszedelemre vetnék magokat, és megsegétenék az attyok-fiait.

8. És mikor mind együtt vig szivvel mennének, Jerusalemben meg-jelenék nékik egy elöttök-menö lovas fejr ruhában, arany fegyverben, dárdát forgatván.

9. Akkor minnyájan együtt áldák az irgalmas Urat, és meg-erösödének szivökben: nem tsak az embereken, de a' fene vadakonis, és a' vas falakon-is készek lévén általmenni. C

10. Az-okáért mennek vala serényen, menyböl lévén segétöjök, és a' rajtok-könyörülö Urok.

11. Oroszlányok módgyára pedig sebességgel az ellenségekre rohanván, le-vágának azok-közül tizen-egy ezer gyalogot, és ezer hat-száz lovast:

12. Minnyájokat pedig meg-futamták, sokan pedig közülök meg-sebesitetvén me-

zitelen ſzaladának-el. De ö-maga-is Lyſiás rútúl futva ſzalada-el.

13. És mivelhogy nem vala eſztelen, magában meg-gondolván, hogy ö meg-kevesedett vólna, és meg-értvén hogy győzhetetlenek vólnának a' Zſidók, a' mindenható Iſtennek ſegétségéhez támaſzkodván, hozzájok külde:

14. És meg-igéré hogy minden igaz okoknak engedne, és a' királyt reá eröltetné hogy baráttyokká lenne.

15. Engede pedig Makabæus a' Lyſiás könyörgéſinek, mindenekben a' haſznot követvén: és valamiket ira Makabæus Lyſiásnak a' Zſidók-felöl, azokat a' király megengedé.

16. Mert levél iratott vala Lyſiáſtól a' Zſidóknak, illyen módot foglalván magában: D

LYSIÁS a' Zſidók népének köſzönetit.

17. János, és Abéſalom, a' kik töletek küldettek vala, az iráſokat kézbe adván, azt kivánták, hogy azokat, a' mellyek ö-általok jelentetnek vala, bétellyeſiteném.

18. Az-okáért valamik a' király-eleibe vitethettenek, eleibe adtam: és a' mi lehetséges vólt, azt meg-engedte.

19. Ha azért a' dolgokban a' hivséget meg-tartyátok, ez-után-is jótokra akarok lenni.

20. Egyebekröl pedig mindenekröl ſzóval parantſoltam, mind ezeknek, 's mind amazoknak a' kik tölem küldettek, hogy E meg-beſzéllyék néktek.

21. Legyetek jó egéſségben. A' ſzáz negyvennyóltzadik eſztendöben, Dioskorushavának huſzon-negyedik napján.

22. A' Király levele pedig ezeket foglallya vala magában:

ANTIOKUS Király Lyſiás attyafiának köſzönetit.

23. Az atyánk az Iſtenek-közibe vitettetvén, mi kivánván azokat, a' kik a' mi orſzágunkban vannak, zürzavar-nélkül élni, és az ö dolgokra ſzorgalmatos gondot viſelni,

24. Hallottuk hogy a' Zſidók nem engedtek az atyámnak hogy a' Görögök ſzer-tartáſokra vitetnének, hanem hogy meg akarják tartani az ö törvényeket, és azért kivánnyák tölünk hogy meg-engedgyük nékik az ö rend-tartáſokat.

25. Akarván azért e' nemzetséget-is tſendeſségben lenni, magunkban végezvén azt itéltük, hogy a' templom viſſza-adattaſsék nékik, hogy tſelekedgyenek az ö elejeknek ſzokáſa-ſzerént.

26. Jól tſelekeſzed azért, ha hozzájok küldeſz, és kezedet bé-adod: hogy megértvén akaratunkat, jó ſzivvel légyenek, és F az ö tulajdon haſznoknak ſzolgállyanak.

27. A' Zſidókhoz pedig a' Király levele illyen vala:

ANTIOKUS Király a' Zſidók tanátsának, és a' több Zſidóknak köſzönetit.

28. Ha egéſségben vattok, úgy vattok a' mint akarjuk: de mi-is jó egéſségben vagyunk.

29. Hozzánk jöve Meneláus, mondván hogy ti alá akartok jöni a' tieitekhez, a' kik nálunk vannak.

30. Az-okáért azoknak, a' kik el-jönek Xantikus havának harmintzadik napjáig, kezeinket bé-adgyuk bátorságnak-okáért.

31. Hogy a' Zſidók éllyenek az ö étkekkel, és törvényekkel, a' mint az-elött-is: és ſenki közülök ſemmi bántáſt ne ſzenvedgyen azokért a' mellyek tudatlanságból löttek.

32. El-küldöttük pedig Menelául-is, hogy ſzóllyon veletek.

33. Legyetek egéſségben. A' ſzáz negyven-nyóltzadik eſztendöben, Xantikus havának tizen-ötödik napján.

34. Küldének pedig a' Romaiak-is illyen levelet:

QUINTUS Memmius, és Titus Manilius, a' Romaiaknak követök, a' Zſidók népének köſzöneteket.

35. Azokat, mellyeket Lyſiás a' Király G rokona meg-engedett néktek, mi-is megengedtük.

36. A' mellyeket pedig a' királyra itélt halaſztani, mindgyárt küldgyetek valakit, ſzorgalmatoſſan beſzélgetvén egy-más-között hogy úgy végezzünk, a' mint néktek haſznál: mert mi Antiokiába megyünk.

37. És azért ſieſſetek válaſzt irni, hogy mi-is tudgyuk mi akaratban vattok.

38. Legyetek jó egéſségben. A' ſzáz negyven-nyóltzadik eſztendöben, Xantikus havának tizen-ötödik napján.

XII. RÉSZ.

Júdás a' Joppe, és Jamnia váraſok lakoſit kardra hánnya, és hajóikat el-égeti azért, hogy a' köztök lakó Zſidók közül némellyeket a' vizben öltek. Az Arabuſokat meg-veri. És más egy nehány váraſokat meg-vészen. Meg-ölettet egy nehányat a' Zſidók közül, kik a' bálványoknak adattatott ajándékokból el-hoztak vólt: áldozatokat mutat-bé az ö vétkeikért.

1. MEG-lévén ezek a' ſzövetségek, Lyſiás A a' királyhoz indúla, a' Zſidók pedig a' ſzántásban vetésben dolgoznak vala.

2. De a' kik hely-tartók valának, Timóteus, és Apollónius a' Gennæus fia, de Jerónymus-is, és Démofon azok-fölött, és Nikánor a' Tzypruſi tiſzt-tartó, nem hadgyák vala öket tſendeſségben lenni, és nyugodalomban.

3. A' Joppéiak pedig illyen latorságot tſelekedének: kérék a' Zſidókat, a' kiknél laknak vala, hogy a' hajókba ſzállanának, mellyeket kéſzitettek vala, feleségökkel 's

gyermekökkel, mint ha-semmi ellenkezések nem vólnának közöttök.

4. Az-okáért a' várasnak közönséges végezése-szerént, ezek-is engedvén, és a' békeségnek-okáért semmit nem gyanakodván: mikor a' mélyre jutottak vólna, el-buritának nem kevésbet két száznál.

5. Melly kegyetlenséget az ö nemzetségebéli emberek-ellen hogy meg-érte Júdás, parantsola a' férfiaknak, a' kik véle valának: és segétségül hiván az igaz birót az Istent.

6. El-méne az ö attyafiainak gyilkosi-ellen, és a'révhelyt éjjel fel-gyújtá ugyan, a' hajókat meg-égeté, azokat pedig a' kik a' tüzből el-szaladtak vala, fegyverrel meg-ölé.

B 7. És mikor ezeket igy végbe vitte vólna, el-méne úgy hogy ismég meg-térne, és a' Joppéiakat mind ki-gyomlálná.

8. De mikor meg-értette vólna, hogy azok-is, a' kik Jamniában valának, azon módon akarnának tselekedni a' vélek-lakó Zsidókkal,

9. A' Jamniaikra-is el-méne éjjel, és a' rév-helyt a' hajókkal együtt fel-gyújtá: úgy hogy a' tüznek világossága meg-láttatnék Jerusalemben két-száz negyven futamatnyi földre.

10. Onnét mikor már el-mentek vólna kilentz futamatnyi földre, és az úton mennének Timóteus-ellen, reájok ütének az-Arabiaiak, öt-ezer férfiak, és öt-száz lovasok.

11. És mikor erös hartz vólna, és az Isten segétségéből szerentsésen jártak vólna, a' meg-győzettetett Arabiaiak maradéki kérik vala Júdást hogy kezét bé-adná nékik, igérvén hogy legeltetéseket adnának, és egyéb dolgokban-is használnának.

12. Júdás pedig állitván hogy bizonnyára sokakban hasznosok lennének, meg-igéré a' békeséget: és kezeket fogván, el-menének az ö sátorokba.

C 13. Reá-üte pedig némelly erös várasra-is, melly hidakkal, és kö-falokkal környülvétetett vala, mellyben a' Pogányoknak egyeles sokasága lakik vala, mellynek Kasfin a' neve.

14. Azok pedig a' kik benne valának, bizván a' kö-faloknak erösségében, és az élés készületiben, restebben tselekesznek vala, szitkokkal boszszontván Júdást, és káromkodván, és illetleneket szólván.

15. Makabæus pedig, segétségül hiván a' világnak nagy fejedelmét, ki fal-rontó kosok és szerszámok-nélkül * a' Jesus idejében ledöjtötte Jerikót, keményen a' kö-falokra rohana:

16. És még-vévén a' várast az Úr akaratyából, számlálhatatlan öldöklést tön, úgy hogy a' mellette-való tó, mellynek szélességekét futamatnyi föld vala, a' meg-ölettetteknek vérével láttatnék folyni.

17. Onnét el-menének hét-száz ötven futamatnyi földre: és menének Karakába azokhoz a' Zsidókhoz, a' kik Tubianæusoknak neveztetnek vala:

18. És Timóteust ugyan, azokon a' helyeken nem kapák, és semmit nem-végezvén viszsza-méne, hagyván némelly helyen igen erös segétséget.

19. Dositeus pedig, és Sosipater, a' kik hadnagyok valának Makabæussal, meg-ölék Timoteustól a' várban hagyatott tiz-ezer férfiat.

20. Makabæus pedig, maga mellé hat ezert rendelvén, és tsoportokba állatván, Timóteus-ellen méne, kivel száz húsz-ezer gyalog, és két-ezer öt-száz lovas vala. D

21. Meg-értvén pedig Júdásnak jövetelit Timóteus, elöl küldé az aszszony-állatokat, és a' gyermekeket, és az egyéb készületet, a' várba, melly Karnion-nak mondatik: mert meg-győzhetetlen vala, és nehéz vala a' hoz járúlni a' helyeknek szorossági-miatt.

22 És mikor Júdásnak az elsö tsoportya meg-láttszott vólna, félelem szálla az ellenségekre, az Istennek jelen-vóltából, ki mindeneket lát, és meg-futamtatá egyik a' másikát, úgy hogy inkább verettetnének-le ömagoktól, és az önnön fegyverek tsapásitól meg-erötlenülnének.

23. Júdás pedig fölötte igen rajtok vala meg-büntetvén az istenteleneket, és le-vága közülök harmintz-ezer férfiat.

24. Ö-maga pedig Timóteus, a' Dositeus, és Sosipater részei-közé akada: és sok könyörgésekkel kéri vala hogy elevenen elbotsátanák, azért hogy sok Zsidóknak attyai, ét attyafiai vólnának nála, a' kik az ö halála-miatt meg-tsalattatnának.

25. És mikor hitet adott vólna hogy viszsza-adná azokat a' végezés-szerént, félelem-nélkül botsátá el-ötet az atyafiaknak szabadúlásokért. E

26. Júdás pedig ki-méne Karnionra, megölvén huszon-öt ezer embert.

27. Azoknak meg-futamtatása, és megölése-után, el-inditá a' hadat Efronhoz az erös várashoz, mellyben külömb-féle Pogányoknak sokasága lakik vala; és erös iffiak állván a' kö-falokon erösen vinak vala: abban pedig sok szerszámok, és nyilaknak készülete vala.

28. De, mikor a' minden-hatót segétségül hitták vólna, a' ki az ö hatalmával az ellenségek erejét meg-rontya, meg-vévék a' várast: és azok-közül a' kik ott-benn valának, huszon-öt ezeret le-vágának.

29. Onnét a' Sziták városához menének, melly Jerusalemtöl hat-száz futamatnyi földön-vala.

30. Bizonyságot tévén pedig azok a' Zsidók, a' kik a' Sztitópolisiaknál valának, hogy kegyesen bánnának vélek, és hogy még a' szerentsétlenség idején-is emberségesen tselekedtek vélek:

31. Meg-köszönvén nékik, és intvén hogy az-után-is az ö nemzetségekhez kegyesek

sek lennének, Jerusalembe jutának közel lévén a' Pünkösd innepe-napja.

32. És Pünkösd-után el-menének Gorgiásra az Idumæa tiszt tartójára.

33. Ki-méne pedig három-ezer gyaloggal, és négy-száz lovassal.

34. Ki meg-ütközvén, történék hogy a' Zsidók-közül kevesen húlnának-el.

35. Egy-néminémü Dositeus pedig a' Batzenor lovasi-közül-való erös férfiú, Gorgiást tartya vala: és, mikor elevenen akarná ötet meg-fogni, egy lovas a' Tratziaiak közül reá rohana, és a' vállát el vágá, és igy Gorgiás el-szalada Maresába.

36. Azok pedig, a' kik Esdrinnél valának, többig hadakozván, és el-faradván, segétségül hivá Júdás az Urat, hogy segétöje, és hadnagya lenne a' hadnak:

37. El-kezdvén hazája nyelvén, és énekekkel fel-kiáltván, meg-futamtatá a' Gorgiás vitézit.

38. Júdás pedig egybe-gyüjtvén a' hadát, el-méne Odollam várasába: és, mikor a' hetedik nap el-érkeznek, a' szokás-szerént meg-tisztúlván, azon helyen meg-tartak a' szombatot.

39. És másod nap el-méne Júdás az övéivel, hogy a' le-vágattattak testeit el-vinné, és az attyokkal helyheztetné az ö attyok koporsóiba.

G

40. Találának pedig a' meg-ölettetteknek ruhájok-alatt a' bálványok ajándékiból, mellyek Jamniánál vóltak, * mellyektöl tiltya a' törvény a' Zsidókat: onnét mindeneknél nyilván lön, hogy azokért húllottak vólna el azok.

* Deut. 7. d. 25.

41. Az-okáért minnyájan áldák az Úrnak igaz itéletét, ki a' titkokat ki-nyilatkoztatta vala.

42. És igy a' könyörgésekre térvén, kérék, hogy a' mi vétek lött vala el-felejtetnék. Az igen erös Júdás pedig inti vala, a' népet, hogy meg-tartanák magokat a' büntöl, szemek-elött látván a' mellyek löttek vala azoknak bünökért, a' kik le-vágattattanak.

43. És meg-róván egy-mást, tizen-két ezer gira ezüstot külde Jerusalembe, hogy áldozat lenne a' meg-hóltaknak bünökért, jól, és istenessen gondolkodván a' fel-támadásról.

44. (Mert ha azokat, a' kik el-húllottak vala, nem reménylette vólna fel-támadni, haszontalannak láttatnék, és heába-valónak imádkozni a' halottakért.)

45. És mivelhogy meg-gondollya vala, hogy azoknak, a' kik Isteni félelemmel aluttak vala el, igen jó el-tétetett kegyelmek vólna.

46. Az-okáért szent, és üdvösséges gondolat a' halottakért imádkozni, hogy a' bünökböl meg-óldoztattassanak.

XIII. RÉSZ.

Meneláus, pribék Zsidó, Antiokus hagyásából meg-ölettetik: Antiokus a' Zsidókra nagy haddal jövén egy-nehányszor meg-verettetik; 's azonban Filep az országában pártot-ütvén, békeséget kér a' Zsidóktól, kit meg-is erösít nagy esküvéssel, és áldozattal; és Júdás Ptolomaisnak Fejedelmévé tétetik.

1. Száz negyven kilentzedik esztendöben, A meg-érté Júdás hogy Antiokus Eupator nagy sokasággal jöne Judæa-ellen,

2. És ö véle az ö gond-viselöje, és tisztartója Lysias, száz tiz-ezer gyalog lévén véle, és öt-ezer lovas, huszon-két elefánt, és három-száz kaszás-szekér.

3. Közikbe egyeledék pedig Meneláus-is: és nagy álnoksággal könyörög vala Antiokusnak, nem hazájának szabadúlásáért, hanem reménylvén hogy ötet helyheztetné a' fejedelemségbe.

4. De a' királyoknak Királya fel-inditá B az Antiokus szivét a' bünös-ellen: és Lysias, meg-sugalván hogy ö vólna minden gonoszoknak oka, parantsolá (a' mint nékik szokások) hogy meg-fogván azon helyen megölnék.

5. Vala pedig azon helyen ötven könyöknyi torony, melly minden-felöl meg-rakott vala hamuval: ez a' meredekre néz vala.

6. Onnét parantsolá hogy az hamuba alávetnék a' szentség-töröt, minnyájan taszigálván ötet a' veszedelemre.

7. És illy törvénnyel történék hogy meghalna a' törvénynek által-hágója, és a' földbe sem temettetnék Meneláus.

8. És elég igazán ugyan: mért mivelhogy az Isten óltára-ellen sok vétkeket tselekedett, mellynek tüze, és hamuja szent vala, ö arra kárhoztatott hogy hamuban halnameg.

8. De a' király meg-dühött elmével jö C vala, hogy gonoszbnak mutatná magát az attyánál a' Zsidókhoz.

10. Mellyeket Júdás meg-értvén, megparantsolá a' népnek, hogy éjjel, és nappal segétségül hinák az Urat, hogy, a' mint mindenkor, most-is meg-segétené öket:

11. Úgy-mint a' kik félnének, hogy meg ne fosztatnának a' törvénytöl, és hazájoktól, és a' szent templomtól: és hogy a' népet, melly a' minap egy-kevesé meg-pihent vólna, ne engedné ismég a' káromló nemzetségek-alá vettetni.

12. Minnyájan azért együtt azt tselekedD vén, és irgalmasságot kérvén az Úrtól, sirással, és böjtökkel, három egész nap le borúlván, inté öket Júdás hogy el-készítenék magokat.

13. Ö pedig a' vénekkel azt gondolá,

hogy minek-elötte a' király ki-szállitana a' hadat Judæához, és el-foglalná a' várast, kimenne, és az Úr itéletire hagyná a' dolognak végét.

E 14. Az-okáért minden hatalmat a' világteremtö Istenének tulajdonitván, és intvén az övéit hogy erösszen vinának, és halálig a' törvényekért, a' templomért, a' városért, hazájokért, és a' polgárokért helyt állanának, Módin-mellé helyhezteté a' hadat.

15. És az övéinek jelül adván, Istené a' győzedelem, igen erös ifiakat választván, és éjjel reá-ütvén a' király sátorára, a' táborban meg-öle négy-ezer férfiat, és a' legnagyobbik elefántot-is azokkal-együtt, a' kik rajta vóltak:

16. És nagy félelemmel, és zürzavarral az ellenségek táborát meg-töltvén, a' dolgot szerentsésszen meg-tselekedvén, el-menének,

17. Ez pedig, lön mikor meg-virradna: az Úrnak óltalma segétvén ötet.

18. De a' király, meg-izelitvén a' Zsidók mérészségét, mesterséggel kisérti vala a' nehéz helyeket:

F 19. És Bet-surához, melly a' Zsidók erös váraſa vala, inditá a' tábort: de meg-futamtaték, meg-botlék, meg-kisebbedék.

20. Azoknak pedig, a' kik ott-benn valának, a' mi szükség vala Júdás bé küldi vala.

21. Hirré tévé pedig ez ellenségeknek a' titkokat némelly Rodokus a'Zsidók seregéböl: kit fel-keresvén meg-fogának, és bé-rekesztének.

22. Ismég szólla a'király azokkal,a' kik Betsurában valának: kezet ada: vön: el-méne.

G 23. Meg-ütközék Júdással: meg-győzetteték. Hogy pedig meg-érté hogy el-pártolt vólna Filep Antiokiában, a' ki tiszt-tartóúl hagyattatott vala, elméjében meg-rémülvén, a' Zsidóknak könyörögvén, és alájok adván magát, meg-esküvék mindenre a' mi igaznak láttaték: és meg-békélvén, áldozatot tön, meg-tisztelé a' templomot, és ajándékokat ada:

24. Makabæust meg-ölelé, és hadnagyá 's fejedelemmé tévé ötet Ptolemáistól-fogva a' Gerrénusok-ig.

25. Hogy pedig Ptolemáisba méne, nehéz néven vévék a' Ptolemáisiak a' barátságnak szerzését, boszszonkodván hogy ne talám fel-bontanák a' szövetséget.

26. Akkor fel-álla Lysias az itélö-székbe, és okát adá, és a' népet le-tsendesité, és viszsza-tére Antiokiába: és illyen módon lön a' királynak el-indulása, és meg-térülése.

XIV. RÉSZ.

Altzimus fö-Papságából ki-vettetvén, Demeternek vádollya Júdást, ki-is nagy haddal ellene küldi Nikánort; de hallván Júdásnak ditséretes maga-viseléset, barátságot vet véle: de a' Király ellene állván, és az ö szövetségeket fel-bontván, és Nikánor Júdást kézhez nem kaphatván, fenyegeti a' Zsidókat, hogy fel-gyújtya a' templomot: azután Ráziás vén jámbor Zsidót meg-akarja fogni; ki-látván, hogy az ellenségtöl meg-nem menekedhetne, maga magát a' törrel által-veri, és a'bélit az ellenség szeme közé veti.

A 1. De három esztendöi idö után, megismére Júdás, és a' kik véle valának, hogy Demeter a' Seleukus fia, erös sokasággal, és hajókkal, a' Tripolis révén fel-ment vólna az alkalmatos helyekre.

2. És meg-vötte vólna a' tartományokat Antiokus-ellen, és az ö Lysias hadnagya ellen.

3. Némelly Altzimus pedig, a' ki Fö-pap vólt, de szabad akarattya-szerént meg-ferteztette magát az egyeledésnek idején, gondolván hogy semmi módon néki nem vólna szabadúlása, sem az óltárhoz-való járúlása,

4. Méne Demeter királyhoz, a' száz ötvenedik esztendöben, egy arany koronát vivén néki, és pálma-fat, ezek-fölött ágakat-is mellyek a' templomának láttatnak vala lenni. És az napon halgata ugyan.

5. Alkalmatos idöt találván pedig az ö esztelenségének, bé-hivattatván Demetertöl a' tanátsba, és meg-kérdettetvén minémü dolgokra, és tanátsokra támaszkodnának a' Zsidók,

6. Felele: A' kik a' Zsidók-közül Assidæusoknak neveztetnek, a' kiknek elöttök-járójok Júdás Makabæus, azok táplállyák a' hadakat, és indittyák a' támadásokat, és nem hadgyák hogy az ország nyugodalomban légyen.

7. Mert én-is tsalárdúl meg-sosztatván az atyáimnak méltóságától (mondom pedig a' Fö-papságtól) jöttem ide: B

8. Elsöben ugyan a' király hasznára hivségben maradván, másodszor pedig a' polgároknak-is javát kivánván: mert azoknak gonoszságok-által a' mi egész nemzetségünk nem kevesé gyötrettetik.

9. De kérlek ö király, ezeket egyen-ként meg-értvén, mind a' tartományra 's mind a' nemzetségre, a' te ki-hirhedett emberségedszerént mindenekre viselly gondot.

10. Mert, valamig Júdás él, lehetetlen hogy békeséges légyen a' dolog.

11. Ez pedig illyeneket mondván, a' több baráti-is, ellenségesen viselvén magokat Júdás-ellen, haragra gerjesztek Demetert.

12. Ki mindgyárt Nikánort a' tiszt-tartót, az elefántok hadnagyát, küldé Judæába:

13. Meg-parantsolván, hogy ö-magát ugyan Júdást meg-fogná: azokat pedig, a' kik véle valának, el-széllyesztené, és Altzimust a' nagy templomnak Fö-papjává rendelné.

14. Akkor a' Pogányok, a' kik Judæából el-futottak vala Júdás-elött, seregenként egyelednek vala Nikánorhoz; állitván a' Zsi-

2. *Mach.* 14.

dók nyomorúságit, és veſzedelmit, az ö dolgok ſzerentséjének.

15. Hallván azért a' Zſidók a' Nikánor jövetelét, és a' nemzetségek gyüleközetét, földel meg-hintetvén kérik vala azt, a' ki az ö népét úgy rendelte, hogy örökké megörizné, és a' ki az ö réſzét nyilván-való jelekkel óltalmazza.

16. Parantſolván pedig a' hadnagy, mindgyárt el-indúlának onnét, és egybe-gyülének a' Deſſaú kaſtélyhoz.

17. Simon pedig a' Júdás attyafia megütközött vala Nikánorral: de meg-rettene az ellenségeknek hirtelen jövetelétöl.

18. Nikánor mindazáltal, hallván a' Júdás társainak erejöket, és ſzivöknek bátorságát, melly ö bennek vala a' hazájokért-való hartzokban, fél vala vérrel próbát tenni.

19. Az-okáért elöl-botsátá Poſidóniuſt, és Teodótziuſt, és Mátyáſt, hogy kezeket adnának, és vennének.

20. És mikor ſokáig tanátſot tartanának ezekröl, és ö-maga a' hadnagy a' ſokaságra hallaſztott vólna, minnyájoknak egy értelmek lön, hogy a' barátságnak engednének.

21. Az-okáért napot rendelének, mellyen titkon végeznének egy-máſſal: és mindeniknek ſzékek hozattatának, és tétetének.

22. Meg-parantſolá pedig Júdás, hogy a' fegyveresek alkalmatos helyeken lennének, hogy valami-képen az ellenségektöl hirtelen valami gonoſz ne támadna: és illendö beſzélgetéſt tartának.

23. Lakik vala pedig Nikánor Jeruſalemben, és ſemmit hamiſſan nem tſelekeſzik vala, és a' gyülevéſz ſeregeket, a' kik öſzve-gyültek vala, el-ereſzté.

24. Kedvelli vala pedig Júdáſt mindenkor ſzivböl, és jó akarattal vala a' férfiúhoz.

25. És kéré ötet hogy feleséget venne, és fiakat nemzene. Menyegzöt ſzerze: tſendeſségben lön, és közönségeſſen élnek vala.

26. Altzimus pedig látván az ö ſzeretetet egy-máshoz, és a' végezéſeket, Demeterhez méne, és azt mondgya vala, hogy Nikánor más dolgainak kedvezne, és az orſzág-után intſelkedö Júdáſt rendelte vólna utánna maga-helyett.

27. Az-okáért a' király meg-búsúlván, és ennek gonoſz fondorlásival fel-ingerlettetvén, ira Nikánornak, mondván, hogy igen nehezlené ugyan a' barátság ſzerzéſt; parantſolná mindazáltal, hogy Makabæuſt hamar fogva küldené Antiokiába.

28. Mellyeket meg-értvén, Nikánor elámúla, és nehéz néven vévé, ha azokat, a' mellyekröl egyeztek vala, fel-bontaná, ſemmiben meg nem sértetvén a' férfiútól:

29. De mivelhogy a' király-ellen nem állhat vala, alkalmatoſságra vigyáz vala, mellyel a' parantſolatot véghez vinné.

30. Makabæus pedig, látván hogy ö-véle keményben tſelekednék Nikánor, és hogy a' ſzokott eleibe-való menetelt haragosban tſelekedné, meg-értvén hogy nem jóból vólna ez a' keménység, az övei-közül keveſeket egybe-gyüjtvén, el-rejtezék Nikánor-elött.

31. Mellyet mikor ö meg-értett vólna hogy a' férfiú bátorságoſon eleit vötte vólna, el-méne a' leg-nagyobb, és ſzentebb templomba: és a' papoknak, a' kik a' ſzokott áldozatokat áldozzák vala, meg-parantſolá hogy kézbe adnák néki a' férfiat.

32. Kik esküvéſſel mondván hogy nem tudnák, hol vólna, a' kit kereſne, ki-nyújtván kezét a' templomra,

33. Meg-esküvék, mondván: Ha Júdáſt kötözve nékem kézbe nem adgyátok, ezt az Iſten templomát a' földre rontom, és az óltárt tövéböl ki-áſom, és e' templomot a' Bakkus atyának ſzentelem.

34. És ezeket mondván, el-méne. A' papok pedig fel-emelvén kezöket az égre, ſegétségül hijják vala azt, a' ki mindenkor óltalmazója vólt az ö nemzetségeknek, ezeket mondván:

35. Te mindeneknek Ura, ki ſemmi-nélkül nem ſzükölködöl, akartad hogy a' te lakáſodnak temploma mi-közöttünk lenne.

36. És moſt, minden ſzenteknek ſzentséges Ura, tartſad-meg örökké ferteztetésnélkül e' házat, melly minap tiſztitatott-meg.

37. Nikánornál pedig bé-vádoltaték Rázias egy a' Jeruſalemi vének-közül, a' váras-ſzeretö, és jó-hirü férfiú, ki a' ſzeretetért a' Zſidók attyának neveztetik vala.

38. Ez ſok ideig tiſztán tartá magát a' Zſidó törvényben, teſtét 's lelkét-is kéſz lévén kézbe adni az álhatatoſságért.

39. Meg akarván pedig Nikánor jelenteni, minémü gyülölséggel vólna a' Zſidókellen, el-külde öt-ſzáz vitézt, hogy ötet meg-fognák.

40. Mert azt véli vala, hogy ha ötet megtſalta vólna, nagy veſzedelmet hozna a' Zſidókra.

41. A' ſeregek pedig bé akarván rohanni az ö házába, és az ajtót bé rontani, és oda tüzet vinni, midön már meg-fogattatnék, kardal ſebesité-meg magát:

42. Inkább akarván vitézül meg-halni: hogy-ſem a' bünösök alá vettetni, és az ö nemzete-ellen méltatlan boſzſzúſagokkal illettetni.

43. De, midön a' ſietség-miatt nem bizonyos tſapáſſal tötte vólna a' ſebet, és a' seregek az ajtón bé-rohannának, bátran a' keritéſre ſutamván, nyakra-före veté magát a' ſereg-közibe:

44. Kik hamar helyt adván az ö esésének, nyakra-före eſék: és midön még lélekben vólna, fel-gerjedett ſzivvel, fel-kele:

45. És midön a' vére igen folyna, és igen nehéz ſebekkel vólna meg-ſebeſitve, általfuta a' ſeregen:

46. És meg-állván némelly meredek köſziklán, és már ſzinte haló-félben lévén,

öszve-fogván a' bélet, mind két kezével a' seregekre veté, segétségül hiván az életnek, és léleknek Urát, hogy azokat ismég megadná néki: és igy végezé-el életét.

XV. RÉSZ.

Nikánor átkozódik: Júdás Nikánor ellen bátorittya a' hadát az éjjeli látásnak beszéllésével, hogy tudni-illik látta Jeremiást, ki a' népért könyörgött: kik-is megbátorodván meg-verik Nikánor hadát; és Nikánornak fejét veszik; és kezét el-vágják; kit Jerusalemben fel-függesztettetnek, az Istennek hozzájok való jótéteményinek emlekezetire: az ö átkozódó nyelve pedig a' madaraknak vettetik, és annak a' napnak minden esztendöben meg-üllését el-végzik.

A 1. Nikánor pedig, hogy meg-érté Júdást a' Samária helyein lenni, azt gondolá hogy minden sebeséggel szombat napon meghartzolna.

2. A' Zsidók pedig, a' kik ötet kénszeritésböl követik vala, mondván: Ne tselekedgyél illyen kegyetlenül, és gorombául, hanem adgy tiszteletet a' meg-szentelt napnak, és tisztellyed azt, a' ki mindeneket lát:

3. Az a' bóldogtalan meg-kérdé, ha vagyon-e hatalmas az égben, a' ki a' szombat-napot parantsolta meg-tartani.

4. És amazok felelvén: Vagyon az égben élö, és hatalmas Úr, a' ki parantsolta a' hetedik napot meg-tartani.

5. Ö pedig monda: En-is hatalmas vagyok a' földön, a' ki fegyvert parantsolok fogni, és a' király dolgait el-végezni. Mindazáltal nem tselekedheté, hogy tanátsát véghez vinné.

6. És Nikánor ugyan igen nagy kevélységgel fel-fualkodván, azt gondolta vala, hogy tellyes gyözedelmet nyerne Júdáson.

7. Makabæus pedig mindenkor bizik vala tellyes reménységgel, hogy az Istentöl segétsége lenne.

B 8. És inti vala az övéit, hogy ne félnének a' nemzetségeknek jövetelén, hanem elmékben tartanák az égböl nékik lött segétségeket, és most-is reménylenék hogy a' Mindenhatótól gyözedelem követné öket.

9. És szólván nékik a' törvényböl, és a' profétákból, emlekeztetvén a' viadalokra-is, mellyeket tselekedtek vala az-elött, serénybekké tévé öket:

10. És igy az ö szivöket meg-bátoritván, meg-mutattya vala egyetemben a' Pogányok tsalárdságát, és az esküvéseknek meg-szegését.

11. Mindenikét pedig fel fegyverkezteté, nem paizsnak, és dárdának erösségével, hanem igen jó beszédekkel, és intésekkel, megmagyarázván a' hitelre-méltó álmot, mellyel minnyájokat meg-vidámitá.

12. Illyen-módú vala pedig a' látás: Oniás, a' ki Fö-pap vólt, jó, és kegyes férfiú, szemérmetes-tekintetü, tsendes-erköltsü, és ékes-beszédü, és a' ki gyermekségétöl-fogva a' jóságos tselekedeteket gyakorlotta vala, kezeit fel-emelvén, imádkozott a' Zsidóknak egész népeért: C

13. Ez-után más férfiú-is jelent-meg, állapattal, és ditsöséggel tsodálatos, és nagy ékes méltóságú ö-mellette:

14. Oniás pedig felelvén mondott: Ez az atyafiaknak, és az Israel népének szeretöje: ez, a' ki sokat imádkozik a' népért, és az egész szent várasért, Jeremiás az Isten profétája.

15. Ki-nyújtá pedig Jeremiás a' jobb-kezét, és ada Júdásnak egy aranyas kardot, mondván:

16. Vedd-el a' szent kardot az Isten ajándékát, mellyel az én népemnek Israelnek ellenségit le-vered. D

17. Intetvén azért Júdásnak igen jó beszédivel, mellyekkel fel-inditathatik vala a' bátorság, és az ifiak szivök meg-erösitethetik vala, el-végezék hogy meg-vinnának, és erösen hartzolnának: hogy az erösség tenne itéletét a' dolgokban; mivelhogy a' szent város, és a' templom veszedelemben vólnának.

18. Mert a' feleségekért, és fiokért, és attyok-fiokért, és rokonokért, kissebb szorgalmatosságok vala: hanem leg-nagyobb, és elsö félelem a' templom szentségeért vala.

19. De azoknak-is a' kik a' városban valának, nem kitsiny szorgalmatosságok vala azokért a' kik meg-ütközendök valának.

20. És, mikor már minnyájan reménylenék a' következendö itéletet, és az ellenségek jelen-vólnának, és a' sereg el-rendelve vólna, a' vadak 's a' lovasok alkalmatos helyre állattattak vólna.

21. El-szemlélvén Makabæus a' sokaságnak jövetelét, és a' fegyvereknek sok-féle készületit, és a' vadaknak fene-vóltát, kiterjesztvén kezeit az égre, a' tsoda-tévö Urat hivá segétségül, ki nem a' fegyverek hatalma-szerént, hanem a' mint néki tetszik, ád a' méltóknak gyözedelmet. E

22. Segétségül hiván pedig illyen módon szólla: * Te Úram, ki el-küldötted a' te Angyalodat Ezekiásnak a' Júda királyának idejében, és meg-öltél a' Sennakerib táborából száz nyóltzvan-öt ezeret: * Sup. 8. v. 19.

23. Most-is, menyeknek Ura, küld-el a' te jó Angyalodat elöttünk, a' te nagy karodnak félelmével, és rettentésével.

24. Hogy féllyenek a' kik káromlással jönnek a' te szent néped-ellen. És igy imádkozék ugyan.

25. Nikánor pedig, és a' kik véle valának, trombitákkal, és énekekkel el-közelgetnek vala.

26. Júdás pedig, és a' kik véle valának, az Istent segétségül hiván, imádságok-által ütközének-meg:

27. Kézzel hartzolván ugyan, de az Úrnak könyörögvén szivökkel, le-vágának nem kevésbet harmintz-öt ezernél, az Istennek jelen-vóltában ditsőségessen gyönyörködvén.

28. És mikor meg-szűntek vólna, és örömmel meg-térnének, meg-érték, hogy Nikánor el-esett az ö fegyverivel.

29. Kiáltás lévén azért, és zúrzavar inditatván, hazai nyelven az Urat áldgyák vala.

30. Parantsolá pedig Júdás, ki mindenképen testel, és lélekkel kész vala meg-halni a' polgárokért, a' Nikánor fejét, és a' vállával-együtt el-vágott kezét, Jerusalembe vinni.

31. A' hová mikor el-jutott vólna, egybe-hivván a' nemzetsége-bélieket, és a' papokat az óltárhoz, elö-hivá azokat-is, a' kik a' várban valának.

32. És meg-mutatván a' Nikánor fejét, és az istentelen kezét, mellyet ki nyújtván a' mindenható Istennek szent háza-ellen, igen-nagyon ditsekedett.

33. Az istentelen Nikánornak el-metszett nyelvét-is, darabonként a' madaraknak hagyá adatni: az esztelennek kezét pedig a' templom-ellenébe fel-függesztetni.

34. Az-okáért minden egek áldák az Urat, mondván: Áldott, a' ki az ö helyét fertelmesség nélkül meg-tartotta.

35. Fel-függesztè pedig a' Nikánor fejét a' vár tetején, hogy nyilván-való, és bizonyos jele lenne az Isten segétségének.

36. Az-okáért minnyájan egyenlő tanátsból el-végezék, hogy semmi módon innepléf-nélkül e' napot el ne mulatnák:

37. Innepet tartanának pedig tizen-harmadik napján Adar-havának, melly Syriai nyelven, a' Mardokæus napja-estinek mondatik.

38. Az-okáért Nikánoron ezek meg-történvén, és az idötöl-fogva a' Zsidók a' váraft birván, én-is ezekben véget vetek a' beszédben.

39. És ha jól ugyan, és a' mint a' hiftoriához illik, azt magam-is akarom: ha pedig nem olly méltán, azt meg kell nékem botsátani.

40. Mert a' mint mindenkor bort innya, vagy mindenkor vizet, nem hasznos: egyelis mással-is élni pedig gyönyörüséges: úgy az olvasóknak, ha mindenkor ékes a' beszéd, nem léfzen kedves. Itt légyen azért el-végezve.

A' JESUS KRISTUS
SZENT EVANGYELIOMA,
SZENT MÁTÉ ÁLTAL.

Az ó Testamentomot követte az Új, a' homályt a' világoság, az árnyékot a' Test, a' peldát a' valóság: mellyről azt mondgya Sz. Agoston Doktor: * *Inter omnes divinas authoritates merito excellit, quod in eo reddita, & completa confirmentur, quæ lex, & Prophetæ pronunciarunt:* hogy minden Isteni bizonyitások között leg-bötsüllebb, mert abban végbe mentek, bé tellye sedtek, valamik a' törvényben irattattak, és a' Próféták által mondattattak. Mert minek utánna el-érkezett vólna az üdönek ama tellyesége, mellyről a' Próféták annyit jövendöltek, hogy abban születtetnék a' Kristus JESUS a' tiszta szüz méhéből. Született-is Betlehemben, a' világ teremtése után 4000dik. esztendöben, Augustus Tsászár birodalmának 41dik. esztendejében; Meg-kereszteltetvén Jánostól, kezde föképen hivatallyához: és három egész esztendeig, és egynehány hold-napig, sokakkal jót tévén, halottakot támasztván, és tanitásával, az üdvösségnek úttyára vezetvén sokakat, Tiberius Tsászár birodalmának 19. esztendejében, Pontzius Pilátusnak Jerusalemben való tiszt tartóságában, meg hólt a' világ üdvösségéért, és harmad napra ditsöségessen föl-támadott, és az után 40dik. nap, föl méne ditsöséges országába, a' honnét le szállott üdvösségünkért.

Maga semmit nem irt, sem irva nem hagyott maga felöl: hanem Tanitványi közül négyen találtattak, a' kik életét, és tanitását föl-jegyezték úgymint Máté, és János, Márk, és Lukáts. Az elsök azokat irták felöle, a' mellyeket sze-

* Lib. de consensu Evang. Cap. 1.

mekkel láttak, és fülökkell hallottak tölè: az utólsók azokat, mellyeket máſoktól hallottak felöle, de hiteles bizonyságoktól.

Mindenek elött Máté fogott az Evangyeliomnak irásához, és a' mint Szent Jeronimus bizonyittya, Zſidó bötüvel, a' vagy inkább Syriai bötüvel, mivel abban az idöben, inkább folyt a' Syriai nyelv Jeruſalémben, hogy ſem a' Zſidó. A' több tanitványok inditották az iráſra: mellynek párját Zſidó nyelven vitte magával Indiába Szent Bertalan Apoſtol, a' mint Sz. Jeronimus tanittya. Más párját Sz. Barnabás vitte Görög orſzágba, a' mint hólta után, teſtével együtt meg-talalták koporsójában Zenó Tſáſzár idejében: és hogy azon Evangyeliomból predikállott Sz. Jakab Apoſtol, a' Jeruſalemi Zſidóknak. Irta pedig azon Evangyeliomot Sz. Máté, Kriſtus ſzendvedéſe után, mint egy hatodik eſztendöben.

I. RÉSZ.

Elé-ſzámláltatnak azok, kiktöl teſt-ſzerént ſzármazott a' mi meg-váltónk. *Jóſef a' bóldogságos Szüzet terheſen látván, törödik rajta, és alattomban el-akarja ereſzteni, de az Angyaltól meg-tanitatik méhében fogadásáról, és jövendö Fiáról, és meg-vigaſztaltatik.*

A
* Luc. 3. f. 31.
* Geneſ. 21. a. 3.
* Geneſ. 25. d. 26.
* Geneſ. 29. d. 35.
* Geneſ. 8. g. 29.
* 1. Par. 2. a. 5. Rut. 4. d. 18.
* Num. 7. b. 12.
* 1. Reg. 16. Rut. 4. d. 18.
B
* 2. Reg. 12 f. 24.
* 3. Reg. 11. g. 43.
* 3. Reg. 14. g. 31.
* 3. Reg. 15. b. 9.
* 2. Par. 26. d. 23.
* 2. Par. 27. d. 9. 2 Para. 28. d. 27.
* 2. Par. 32. g. 33.
* 2. Par. 33. d. 20. & 25.
* 2. Par. 36. a. 1. 2

1. AZ JESUS Kriſtus, ki * Dávidnak az Ábraham fiának fia, nemzetségének könyve.

2. * Ábrahám nemzé Iſaákot. * Iſaák pedig nemzé Jákobot. * Jákob pedig nemzé Júdáſt, és annak attyafiait.

3. * Júdás pedig nemzé Fáreſt, és Zarámot Támártól. * Fáres pedig nemzé Eſront. Eſron pedig nemzé Arámot.

4. Arám pedig nemzé Aminadabot. * Aminadab pedig nemzé Naaſſont. Naaſſon pedig nemzé Salmont.

5. Salmon pedig nemzé Bóozt Rahabtól. Bóoz pedig nemzé Obedet Ruttól. Obed pedig nemzé Jeſsét. * Jeſſe pedig nemzé Dávid Királyt.

6. * Dávid király pedig nemzé Salomont, attól a' ki Uriásé vólt.

7. * Salomon pedig nemzé Roboámot. Róboam pedig nemzé Abiáſt. * Abiás pedig nemzé Aſat.

8. * Ása pedig nemzé Joſafatot. Jóſafat pedig nemzé Jorámot. Jóram pedig nemzé Oziáſt.

9. * Oziás pedig nemzé Joatámot. * Jóatam pedig nemzé Akazt. Akaz pedig nemzé Ezekiáſt.

10. * Ezekiás pedig nemzé Manaſſeſt. * Manaſſes pedig nemzé Amont. Amon pedig nemzé Joſiáſt.

11. * Joſiás pedig nemzé Jekoniáſt, és annak attyafiait a' Babylóniába-való költözésben.

12. És a' Babylóniába-való költözés után; Jekoniás nemzé Salátielt. Salátiel pedig nemzé Zoróbabelt.

13. Zoróbabel pedig nemzé Abiúdot. Ábiud pedig nemzé Eliátzimot. Eliatzim pedig nemzé Azort.

14. Ázor pedig nemzé Sádokot. Sádok pedig nemzé Akimot. Akim pedig nemzé Eliúdot. C

15. Eliud pedig nemzé Eléazart. Eléazar pedig nemzé Mátant. Mátan pedig nemzé Jákobot.

16. Jákob pedig nemzé Jóſefet a' Maria férjét, kitöl ſzülettetett a' JESUS, ki Kriſtuſnak hivattatik.

17. Az-okáért mind a' nemzetségek Ábrahámtól-fogva Dávidig, tizennégy nemzetség: és Dávidtól-fogva a' Babylóniába való költözéſig, tizen-négy nemzetség: és a' Babylóniába-való költözéſtöl-fogva a' Kriſtuſig, tizen-négy nemzetség.

18. * A' Kriſtus nemzéſe pedig igy vala: Mikor el-jegyeztetve vólna az ö annya Maria Jóſefnek, minek-elötte öſzve-kelnének, terheſnek találtaték a' Szent Lélektöl. * Luc. 1. c. 27.

19. Jóſef pedig a' férje, mivelhogy igaz vólna, és nem akarná ötet hireſiteni, titkon el akará ötet botsátani. D

20. Ö pedig ezeket gondolván, imé az Úr Angyala meg-jelenék néki álmában, mondván: Jóſef Dávidnak fia, ne félly elvenni Mariát a' feleségedet: mert a' mi ö-benne fogantatott, a' Szent Lélektöl vagyon. * Luc. 1. c. 31. Act. 4. b. 12.

21. Fiat ſzül pedig: * és a' nevét JESUSnak hivod: mert ö ſzabadittya-meg az ö népét az ö bünökböl.

22. Ez pedig mind azért lön, hogy bétellyeſednék a' mi meg-mondatott az Úrtól a' Proféta-által, mondván: * Iſa. 7. c. 14.

23. * Imé a' ſzüz méhében fogad, és fiat ſzül: és az ö nevét Emmanuelnek hijják, melly igy magyaráztatik, Velünk az Iſten.

24. Fel-kelvén pedig Jóſef az álomból: úgy tſelekedék, a' mint meg-parantſolta néki az Úr Angyala, és el-vévé az ö feleségét.

25. És nem iſméri vala ötet mig az ö elsö-ſzülött fiát ſzülé: és hivá annak nevét JESUSnak.

II. RÉSZ.

A' három Nap keleti Királyok, nagy ajándékokkal jövén, imádgyák Idvezitönket. Kristus Egyiptomba szalad, Heródes sok ártatlan kisdedeket meg-ölet, hogy talántán köztök vólna Kristus-is. Egyiptomból Israel földére viszsza tér Kristus.

A
* Luc. 2. a. 7.

1. * MIKOR azért született vólna JESUS Júda Betlehemében, Heródes Király napjaiban, imé Mágusok jövének nap-keletről Jerusalembe,

2. Mondván: Hol vagyon a' ki született a' Zsidók Királya? mert láttuk a' tsillagát nap-keletben, és imádni jöttünk ötet.

3. Hallván pedig Heródes Király, megháborodék, és egész Jerusalem véle.

4. És öszve-gyüjtvén mind a' Papi fejedelmeket, és a' népnek Irás-tudóit, tudakazik vala tölök, hol születnék a' Kristus.

5. Azok pedig mondának néki: Júda Betlehemében: Mert igy iratott-meg a' Profetától.

* Mich. 5. a. 2. Joan. 7. f. 42.

6. * És te Betlehem Júda földe, semmiképen nem vagy leg-kissebb a' Júda fejedelmi-között: mert belöled jö-ki a' vezér, ki az én népemet Israelt vezérellye.

7. Akkor Heródes titkon hivatván a' Mágusokat, szorgalmatosan meg-tudá tölök a' tsillag idejét, melly nékik meg-jelent:

B

8. És el-küldvén öket Betlehembe, monda: Mennyetek-el, és kérdezkedgyetek szorgalmatosan a' gyermek-felöl: és mikor megtalállyátok, üzennyétek-meg nékem, hogy én-is el-menvén imádgyam ötet.

9. Kik mikor hallották vólna a' királyt, el-menének. És imé a' tsillag, mellyet láttak vala nap-keletben, elöttök mégyen vala, mig el-jutván meg-állana fenn, a' hol a' gyermek vala.

10. Látván pedig a' tsillagot, örülének igen nagy örömmel.

* Psal. 71. v. 10.

11. És bé-menvén a' házba, meg-találák a' gyermeket az annyával Mariával, és le borulván imádák ötet: * és meg nyitván kintsöket, ajándékokat adának néki, aranyat, temjént, és mirrát.

C

12. És feleletet vévén álmokban, hogy viszsza ne mennének Heródeshez, más úton térének az ö tartományokba.

13. Kik midön el-mentek volna, imé az Úr Angyala meg-jelenék Józsefnek álmában, mondván: Kelly-fel, és vedd a' gyermeket, 's az annyát, és Egyiptusba fuss, és légy ott, a' mig meg-mondom néked. Mert keresni fogja Heródes a' gyermeket, hogy el-veszesse.

14. Ki fel-kelvén, vévé a' gyermeket, 's az annyát éjjel, és el-méne Egyiptusba:

15. És lön ott a' Heródes haláláig: hogy bé-tellyesednék, a' mi meg-mondatott az Úrtól a' Proféta-által, mondván: * Egyiptusból hittam az én fiamat.

* Ose. 11. a. 2.

16. Akkor Heródes látván, hogy megtsúfoltatott vólna a' Mágusoktól, igen megharaguvék, és el-küldvén meg-ölé mind a' gyermekeket, kik Betlehemben, és annak minden határiban valának, két esztendösöktöl-fogva, és alább, az idö-szerént, mellyet a' Mágusoktól kérdett vólt.

17. Akkor bé tellyesedett, a' mi meg mondatott Jeremias Proféta-által, mondván:

18. * Szózat hallatott Rámában, sirás, és sok orditás: Rákel siratván a' fiait, és nem akart meg-vigasztaltatni, mert nintsenek.

D
* Jer. 31. c. 15.

19. Meg-halván pedig Heródes, imé az Úr Angyala meg-jelenék Józsefnek álmában Egyiptusban,

20. Mondván: Kelly fel, és vedd a' gyermeket, és az annyát, és menny Israel földébe: mert meg-hóltak, a' kik keresik vala a' gyermek lelkét.

21. Ki fel-kelvén, vévé a' gyermeket, és az annyát, és jöve Israel-földébe.

22. Hallván pedig, hogy Arkeláus uralkodnék Júdeában, az attyáért Heródesért, féle oda menni: és meg-intetvén álmában, el-téré Galilæa részeire.

23. És el-menvén lakék a' városban, melly Názaretnek hivattatik: hogy bé-tellyesednék, a' mi meg-mondatott a' Próféták-által: Hogy Nazaræusnak hivattatik.

III. RÉSZ.

Keresztelö szent János (kinek sanyarú élete le-irattatik) Isaiás jövendölése szerént a' pusztában a' penitentziát hirdeti; a' Farisæusokat, és Saddutzæusokat keményen megfeddi, tanitván öket, hogy a' penitentziát gyümölts sösé tegyék: külömbsége az ö keresztelésének, és Kristusénak. Midön Idvezitönk szent Jánostól meg-keresztelteténék, a' Sz. Lélek galamb képében reá száll, és az Atyának szava hallatik.

A

1. AZ napokban pedig él-jöve Keresztelö János, predikálván Júdæa pusztájában, és mondván:

* Mar. 1. a. 4. Luc. 3. a. 3.

2. * Penitentziát tartsatok: mert el-közelgetett menyeknek országa.

* Is. 40. a. 3.

3. Mert ez, a' ki meg-mondatott Isaiás Proféta-által, mondván: * A' pusztában kiáltó szava, Készittsétek-el az Úr útát: egyenesekké tsinállyátok az ö ösvényit.

4. A' János öltözete pedig teve szörböl vala, és bör öve az ágyéki-körül: eledele pedig sáska, és erdei méz vala.

* Mar. 1. a. 3. Luc. 3. a. 4.

5. * Akkor ki-mégyen vala hozzája Jerusalem, és az egész Júdæa, és a' Jordánkörül-való egész tartomány;

6. És meg-kereszteltetnek vala töle a' Jordánban, meg-vallván bünöket.

7. Látván pedig sokakat jöni az ö keresztB

ségére a' Farisæusok, és Saddutzeusok-közül, monda nékik: Viperák fajzati, ki mutatta-meg néktek, hogy el-futnátok a' következendö harag-elött?

8. Teremtsétek azért méltó gyümöltsét a' penitentziának. És ne akarjátok mondani magatokban:

* Joan. 8.c.39. 9. * Ábrahám a' mi atyánk. Mert mondom néktek, hogy hatalmas az Isten e' kövekböl Ábrahám fiait támasztani.

10. Mert már a' fejsze a' fák gyökerére tétetett. Az-okáért minden fa, a' melly jó gyümöltsöt nem terem, ki-vágattatik, és a' tüzbe vettetik.

C * Marc. 1.a.8. Luc.3. d.16. Joan.1. d.26. Act.1. b.5. * Mar. 1.b.9. Luc.3. c.22. D 11. * Én ugyan keresztellek titeket vizzel a' penitentziára: a' ki pedig utánnam jövendö, erösb nálamnál, kinek nem vagyok méltó saruit viselnem: ö meg-keresztel titeket Szent Lélekkel, és tüzzel.

12. Kinek szóró-lapáttya kezében: és megtisztittya széröjét: és öszve-gyüjti búzáját a' tsürbe, a' polyvát pedig meg-égeti ólthatatlan tüzzel.

13. * Akkor jöve Jésus Galilæából a' Jordán-mellé Jánoshoz, hogy meg-kereszteltetnék töle.

14. János pedig tiltya vala ötet, mondván: Nékem kell töled meg-kereszteltetnem, és te jösz-hozzám?

15. Felelvén pedig Jésus, monda néki: Hadd reá most: mert igy illik bé-töltenünk minden igazságot. Akkor reá hagyá.

16. Meg-kereszteltetvén pedig Jésus, mindgyárt fel-jöve a' vizböl: és imé megnyilának néki az egek: és látá az Isten lelkét alá jöni mint egy galambot, és reá szállani.

* Luc.9. c.35. 2.Pet.1. d.17. 17. * És imé szózat lön menyekböl, mondván: Ez az én szerelmes fiam, kiben nékem kedvem tölt.

IV. RÉSZ.

Krisztus a' pusztában negyven nap böjtölvén, három kisértetét az ördögnek meg-gyözi. Szent János meg-fogattatván, és a' tömlötzbe vettetvén, Krisztus Kafarnaumba mégyen, és a' penitentziát hirdeti. A' Halászokat, úgymint: Pétert, és Andrást: Jakabot, és Jánost, a' Zebedæus fiait magához hija; A' Galiléusoknak-is az Evangyeliomot hirdetvén, seregek követik ötet, és sokféle nyavalyákat meg-gyógyit.

A * Marc. 1.b.12. Luc.4. a.1. 1. * Akkor Jésus a' pusztába viteték a' Lélektöl, hogy meg-kisértetnék az ördögtöl.

2. És midön böjtölt vólna negyven nap, és negyven éjjel, az-után meg-éhezék.

* Deut. 8.a.3. 3. És hozzá járúlván a' kisértö, monda néki: Ha Isten fia vagy, mondgyad, hogy e' kövek kenyerekké légyenek.

4. Ki felelvén, monda: Irva vagyon: * Nem tsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, melly az Isten szájából származik.

5. Akkor fel-vivé ötet az ördög a' szent várasba, és a' templom tetejére állatá ötet,

* Ps.90. 6.11. 6. És monda néki: Ha Isten fia vagy, * botsásd-alá magadat. Mert irva-vagyon: Hogy az angyalinak parantsolt felöled, és kezekbe vésznek téged, hogy ne-talám köbe ne üssed a' lábadat.

* Deut. 6.c.16. B 7. Monda néki Jésus: Ismég irva vagyon: * Ne kisértsed a' te Uradat Istenedet.

8. Ismég fel-vivé ötet az ördög egy igen magas hegyre: és meg-mutatá néki a' világnak minden országit, és azok ditsöségét,

9. És monda néki: Ezeket mind néked adom, ha le-esvén imádandasz engem.

* Deut. 6.c.13. 10. Akkor monda néki Jésus: Menny-el Sátán: mert irva vagyon: * A' te Uradat Istenedet imádgyad, és tsak néki szolgálly,

11. Akkor el-hagyá ötet az ördög: és imé az angyalok jövének, és szolgálának néki:

* Marc. 1.c.14. Luc.4. c.14. Joan.4. f.43. 12. Mikor pedig hallotta vólna Jésus, hogy János kézbe adatott vólna, * félre méne Galilæába:

13. És el-hagyván Názaret várasát, jöve, és lakék a' tenger-mellyéki Kafarnaumban, Zábulon, és Neftali határiban.

* Isz.9. a.1. 14. Hogy bé-tellyesednék, a' mi meg-mondatott Isaiás Próféta-által:

C 15. * Zábulon földe, és Neftalim földe, a' tenger úta a' Jordánon-túl, a' pogányok Galilæája,

16. A' nép, melly setétségben ül vala, nagy világosságot láta: és a' halál árnyéka tartományában-ülöknek, világosságok támada.

* Marc. 1.b.15. 17. * Ez-után kezde Jésus predikállani, és mondani: Penitentziát tartsatok: mert el-közelgetett menyeknek országa.

* Marc. 1.b.16. Luc.5. a.1. 18. Járván pedig Jésus a' Galilæa tengere-mellett, * láta két atyafiat, Simont, ki Péternek hivattatik, és az attyafiát Andrást, hálót vetvén a' tengerbe, (mert halászok valának,)

19. És monda nékik: Jöjetek utánnam, és titeket emberek halászivá tészlek.

20. Azok pedig mindgyárt el-hagyván a' hálókat, követék ötet.

21. És onnat elébb menvén, láta más két atyafiat, Jakabot a' Zebedæus fiát, és az attyafiát Jánost; a' hajóban Zebedæussal az attyokkal, fóltozván hálójokat: és hivá öket.

D 22. Azok pedig mindgyárt el-hagyván a' hálókat, 's az attyokat, követék ötet.

23. És körül-járja vala Jésus egész Galilæát, tanitván az ö synagógájokban, és prédikálván az ország evangyeliomát; és meggyógyitván minden nyavalyát, és a' nép között minden betegséget.

24. És ki-méne az ö hire egész Syriába, és hozzája vünek minden betegeket, külömb-féle nyavalyákba, és gyötrelmekbe-esteket, és az ördögösöket, és a' havi-kóros-kat, és az ina-szakadtakat, és meg-gyógyitá öket:

25. * És sok seregek követék ötet Galilæából, és Dekápolisból, és Jerusalemből, és Judæából, és a' Jordán túlsó részéről.

V. RÉSZ.

A' hegyre fel-menvén, a' nyóltz bóldogságra tanittya Tanitványit: az Apostolok a' földnek Savai, és a' világnak világosági. A' törvénynek nem rontására, hanem bé-töltésére jött. Felebarátunkra ne haragudgyunk: hanem véle meg-békéllyünk. Tiltya az aszszony-állatnak gonosz kivánságát; a' botránkoztató tagot magunktól el-vessük. A' feleséget el nem kell ereszteni a' házasságtörésen kivül. Tiltya az esküvést; az ellenségnek szeretetét parantsollya.

1. LÁTVÁN pedig Jésus a' seregeket, felméne a' hegyre, és midön le-ült vólna, hozzája járúlának az ö tanitványi,

2. És meg-nyitván a' szájat tanittya vala öket, mondván:

3. * Bóldogok a' lelki szegények, mert övék menyeknek országa.

4. * Bóldogok a' szelidek: mert ök birják a' földet.

5. Bóldogok, a' kik sírnak: mert ök megvigasztaltatnak.

6. * Bóldogok, a' kik éhezik, és szomjúhozzák az igazságot: mert ök meg-elégitetnek.

7. Bóldogok az irgalmasok: mert ök irgalmasságot nyernek.

8. * Bóldogok a' tiszta szivüek: mert ök meg-láttyák az Istent.

9. Bóldogok a' békeségesek: mert Isten fiainak hivattatnak.

10. * Bóldogok, a' kik üldözést szenvednek az igazságért: mert övék menyeknek országa.

11. Bóldogok vattok midön szidalmaznak titeket, és üldöznek titeket, és hazudván minden gonoszt mondanak ellenetek, énérettem:

12. Örüllyetek, és vigadgyatok, mert a' ti jutalmatok bévséges menyekben: mert igy üldözték a' profétákat kik elöttetek vóltak.

13. Ti vattok a' föld sava. * Hogy-ha a' só meg-izetlenül, mivel sózzanak? Semmire többé nem jó, hanem, hogy ki-vetessék, és el-tapodtassék az emberektöl.

14. Ti vattok a' világ világossága. Nem rejtethetik-el a' hegyen helyheztetett város;

15. * Sem gyertyát nem gyújtnak, hogy a' véka alá tegyék, hanem a' gyertya-tartóra, hogy világoskodgyék mindeneknek kik a' házban vannak.

16. * Úgy világoskodgyék a' ti világosságtok az emberek-elött, hogy lássák a' ti jó tselekedetiteket, és ditsöittsék az atyátokat, ki menyekben vagyon.

17. Ne véllyétek, hogy a' törvényt jöttem fel-bontani, vagy a' profétákat: nem jöttem fel-bontani, hanem bé-tölteni.

18. * Mert bizony mondom néktek, mig el-múlik az ég, és a' föld, egy bötü, vagy egy pont el nem múlik a' törvényböl, mig nem mindenek meg-lésznek.

19. * A' ki azért fel-bont egyet e' legkissebbik parantsolatok-közül, és úgy tanittya az embereket, leg-kissebnek hivattatik menyeknek országában: a' ki pedig meg-tselekesi, és tanittya, az nagynak hivattatik menyeknek országában.

20. Mert mondom néktek, hogy ha fellyebb nem bévelködik a' ti igazságtok * az Irás-túdóknál, és Farisæusoknál, bé nem mentek menyeknek országába.

21. Hallottátok, hogy mondatott a' régieknek; * Ne ölly: a' ki pedig öl, itéletre köteles:

22. Én pedig mondom néktek; hogy minden, a' ki attyafiára haragszik, köteles az itéletre. A' ki pedig mondgya az attyafiának; raka: köteles a' gyüleközetre. A' ki pedig mondgya; bolond: köteles a' gehenna tüzére.

23. Ha azért ajándékodat az óltárra viszed, és ott meg-emlekezel, hogy az atyádfiának vagyon valami ellened:

24. Hadd ott az ajándékodat az óltár-elött, és menny elöször meg-békélleni az atyád-fiával: és akkor el-jövén add-bé ajándékodat.

25. * Egyezz-meg hamar ellenkezöddel mig az úton vagy véle: hogy valamiképen az ellenkezöd ne adgyon téged a' birónak, és a' biró adgyon téged a' szolgának: és a' tömlötzbe vettessél.

26. Bizony mondom néked, ki nem jösz onnét, mig nem meg-fizeted az utólsó fillyért.

27. Hallottátok, hogy mondatott a' régieknek: * Ne paráználkodgyál.

28. Én pedig mondom néktek; hogy minden, a' ki láttya az aszszony' állatot annak meg-kivánására, már paráználkodott véle a' szivében.

29. * Ha a' jobb szemed meg-botránkoztat téged, vájd-ki azt, és vesd-el töled: mert jobb néked, hogy egy veszszen-el a' tagjaid-közül, hogy-sem az egész tested a' gehennába vettessék.

30. És ha a' jobb-kezed meg-botránkoztat téged, vágd-el azt, és vesd-el töled: mert jobb néked, hogy egy veszszen-el a' tagjaid-közül, hogy-sem az egész tested a' gehennába mennyen.

31. Meg-mondatott pedig: * Valaki elbotsáttya a' feleségét, adgyon néki válás levelet.

32. Én pedig mondom néktek: Hogy minden, a' ki el-botsáttya a' feleségét, a' paráznaság oka-kivül, paráználkodtáttya ötet: és a' ki az el-botsátatottat vészi, paráználkodik.

33. Ismég hallottátok, hogy mondatott a' régieknek: *Hamissan ne esküdgyél; megadd pedig az Úrnak a' te esküvésidet:

34. Én pedig mondom néktek, hogy tellyességgel ne esküdgyetek, sem az égre, mert az Isten királyi-széke;

35. Sem a' földre, mert az ö lábai sámolya; se Jerusalemre, mert a' nagy király városa;

36. Sem a' fejedre ne esküdgyél, mert egy haj-szálat nem tehetsz feirré, vagy feketévé.

37. * Légyen pedig a' ti beszédetek, úgy, úgy; nem, nem: a' mi pedig ezek-fölött vagyon, a' gonosztól vagyon.

38. Hallottátok, hogy mondatott; *Szemet szemért, és fogat fogért:

39. Én pedig mondom néktek, ellene ne állyatok a' gonosznak: * hanem a' ki megüti a' jobb ortzádat, forditsd néki a' másikat-is:

40. * És annak, a' ki veled törvénnyel akar vetekedni, és a' köntösödet el-venni, engedd néki a' palástot-is.

41. És valaki téged kénszerit ezer lépésre, menny-el véle más két ezerre-is.

42. * A' ki kér töled, adgy néki, és attól a' ki költsön akar venni töled, el ne fordúlly.

43. Hallottátok, hogy mondatott: *Szeressed felebarátodat, és gyülöllyed ellenségedet: Én pedig mondom néktek.

44. * Szeressétek ellenségiteket, jól tegyetek azokkal kik titeket gyülölnek: * és imádkozzatok a' ti kergetöitekért, és rágalmazóitokért:

45. Hogy fiai légyetek a' ti atyátoknak ki menyekben vagyon: ki az ö napját fel-támasztya a' jókra, és a' gonoszokra: és esöt ád az igazakra, és a' hamissakra.

46. Mert ha azokat szeretitek kik titeket szeretnek, mitsoda jutalmatok lészen? nem azt tselekeszik-e a' publikánusok-is?

47. És ha tsak az atyátok-fiait köszöntitek, mit miveltek többet? nem azt mivelik-e a' Pogányok-is?

48. Legyetek azért ti tekélletessek, mint a' ti menyei atyátok-is tekélletes.

VI. RÉSZ.

Oktat Kristus, miképen kelleszék alamisnát adni, és imádkozni, és felebarátunknak vétkét meg-botsátani; 's miképen kelleszék böjtölni. Nem e' földön, hanem menyekben kell kintset gyüjteni. Senki két Úrnak nem szolgálhat. Tiltya a' világi dolgokban felettébbvaló szorgalmatosságot.

A 1. OJÁTOK magatokat, hogy igazságtokat ne tselekedgyétek az emberek-elött, hogy láttassatok azoktól: mert egyéb-képen jutalmatok nem lészen a' ti atyátoknál, ki menyekben vagyon.

2. Mikor azért alamisnát adsz, ne trombitáltass elötted, a' mint a' képmutatók tselekeszenek a' synagógákban, és az útszákon, hogy tiszteltessenek az emberektöl. Bizony mondom néktek, el-vették jutalmokat.

3. Te pedig alamisnát adván, ne tudgya a' bal-kezed mit tselekeszik a' jobb-kezed:

4. Hogy a' te alamisnád rejtekben légyen, és az atyád, ki a' rejtekben láttya, meg-fizet néked.

5. És mikor imádkoztok, ne legyetek mint a' kép-mutatók, kik a' synagógákban, és az útszák szegletin állván szeretnek imádkozni, hogy láttassanak az emberektöl: bizony mondom néktek, el-vették jutalmokat.

6. Te pedig mikor imádkozol, menny-bé a' kamarádba, és ajtó bé-téve imádgyad az atyádat a' rejtekben: és az atyád, a' ki látja a' rejtekben, meg-fizet néked.

7. Imádkozván pedig, sokat ne szóllyatok, mint a' Pogányok. Mert azt vélik, hogy az ö sok szólláskban halgattatnak-meg.

8. Ne légyetek azért hasonlók hozzájok: mert tudgya a' ti atyátok, mi szükségtek légyen, minek-elötte ötet kérjétek.

9. Ti azért igy imádkozzatok. * Mi atyánk, ki vagy menyekben: szenteltessék te neved.

10. Jöjön te országod. Légyen te akaratod, mi-képen menyben, azon-képen a' földön-is.

11. A' mi minden-napi kényerünket adgyad nékünk ma.

12. És engedd-meg nékünk a' mi adósságinkat, mi-képen mi-is meg-engedünk a' mi adossinknak.

13. És ne vigy minket kisértetbe. De szabadits minket a' gonosztól. Amen.

14. * Mert ha meg-botsáttyátok az embereknek az ö bünöket: meg-botsáttya néktek-is a' ti menyei atyátok a' ti vétkeiteket.

15. Ha pedig meg nem botsátotok az embereknek, a' ti atyátok sem botsáttya-meg néktek büneiteket.

16. Mikor pedig böjtöltök, ne legyetek mint a' kép-mutatók szomorúak. Mert meghervasztyák ortzájokat, hogy az emberektöl láttassanak böjtölni. Bizony mondom néktek, hogy el-vötték az ö jutalmokat.

17. Te pedig, mikor böjtölsz, kend-meg a' fejedet, és az ortzádat mosd-meg,

18. Hogy ne láttassal az emberektöl böjtölni, hanem a' te atyádtól, a' ki rejtekben vagyon: és az atyád, a' ki láttya a' rejtekben, meg-fizet néked.

19. Ne gyüjtsetek magatoknak kintset a' földön: a' hol a' rozsda, és a' moly megemészti: és a' hol a' lopók ki-ásnak, és ellopják.

20. * Gyüjtsetek pedig magatoknak kintset az égben, a' hol sem a' rozsda, sem a' moly meg nem emészti, és a' hol a' lopók ki nem ásnak, 's el nem lopják.

21. Mert a' hol a' kintsed vagyon, ott vagyon a' szived-is.

22. * A' tested világa, a' szemed. Ha a'

* Lev. 19.c.12. Exod. 20.b.7.
F Deut. 3. b.11.
* Jac. 5. c.12.
* Exod. 21.d.24. Deute. 19.d.21. Lev. 24. d.28.
* Luc. 6. d.29. * 1. Cor. 6.b.7.
* Deut. 15.b.7.
G * Lev. 19.d.18. * Lucæ. 6.d.17. * Rom. 12.d.20. Act. 7. g.60. Luc. 23. c.34. Luc 23. c.34.
B
* Lucæ 11.a.2.
* Inf. 18. d.33. Mar. 11. é.25. Eccl. 28. a.3.4.5.
C
* Lucæ 12.c.33. 1. Tim. 6.d.19.
* Lucæ 11.3.e.4.

szemed együgyü lészen; az egész tested világos lészen.

23. Ha pedig a' szemed álnok lészen; az egész tested setétes lészen. Ha azért a' világosság, melly benned vagyon, setétség: ö-maga a' setétség melly nagy lészen;

24. * Senki két úrnak nem szolgálhat: mert vagy egyikét gyülöli, és a' másikát szereti; vagy egyikét el-szenvedi, és a' másikát meg-veti. Nem szolgálhattok az Istennek, és a' mammonnak.

25. * Az-okáért mondom néktek ne legyetek szorgalmatosok lelketekről, mit egyetek; se testetekről, mibe öltözzetek. Nem jobb-e a' lélek az eledelnél; és a' test nem jobb-e az öltözetnél?

26. Tekintsétek az égi madarakat, mert nem vetnek, sem aratnak, sem tsürökbe nem gyüjtnek: és a' ti menyei atyátok táplállya azokat. Nem böltsülletesbek vattok-e ti azoknál?

27. Kitsoda pedig közületek gondolkodván adhat magasságához egy könyöknyit?

28. És a' ruházatról miért vattok szorgalmatosok? Nézzétek a' mezei liliomokat mint nevekednek: nem munkálkodnak, se nem sonnak.

29. Mondom pedig néktek, hogy Salomon sem vólt minden ö ditsöségében fel öltözve mint egy ezek-közül.

30. Ha pedig a' mezei füvet, melly ma vagyon, és hólnap a' kementzébe vettetik, az Isten igy ruházza: mennyivel inkább titeket kitsiny hitüek?

31. Ne legyetek azért szorgalmatosok, mondván: Mit észünk, vagy mit iszunk, vagy mivel ruháztatunk?

32. Mert mind ezeket a' pogányok keresik. Mert tudgya a' ti atyátok, hogy ezeknélkül mind szükölködtök.

33. Keresétek azért elöször az Isten országát, és az ö igazságát: és mind hozzá adatnak néktek ezek.

34. Ne legyetek azért szorgalmatosok hólnapra: mert a' hólnapi nap szorgalmatos lészen magáról. Elég a' napnak az ö nyavalyája.

VII. RÉSZ.

Mást meg ne itéllyünk; más szemében a' szálkát-is meg-láttyuk, a' magunkéban még a' gerendát sem. A' mi szent, azt az ebeknek nem kell adni. A' kérönek adatik, a' keresö meg-találllya, és a' zörgetöknek megnyittatik. Azt tselekedgyük felebarátunkkal, a' mit kivánunk, hogy felebarátunk velünk tselekedgyék. A' szoros úton az életre megyünk, a' tágason pedig a' kárhozatra: Mimódon ismérteſſenek-meg a' hamis Profétáktól, és a' jó fa a' rosztól. A' ki az Isten igéjét hallgattya, 's meg-tartya, ollyan mint a' köziklán épitetett házzal. A' ki pedig tsak hallgattya, de nem tselekszi, ollyan mint a' fövenyen épitetett ház.

1. * Ne itéllyetek, hogy ne itélteſſetek.

2. Mert a' melly itélettel itéltek, meg-itéltettök: * és a' melly mértékkel mértek, viszsza-mérettetik néktek.

3. Mit látod pedig a' szálkát az atyád-fia szemében; és a' gerendát a' te szemedben nem látod?

4. A' vagy mint mondod az atyád-fiának: Hadd veſſem-ki a' szálkát a' szemedböl; és imé gerenda vagyon a' szemedben?

5. Kép-mutató, vesd-ki elöször a' gerendát a' te szemedböl, és akkor látod ki-venni a' szálkát az atyádfia szeméböl.

6. Ne adgyátok a' szentet az ebeknek, se ne hánnyátok a' ti gyöngyeiteket a' disznók-eleibe, hogy valami-képen meg ne tapodgyák azokat lábokkal, és meg-fordúlván el-ne szaggaſſanak titeket.

7. * Kérjetek, és adatik néktek: kereſſetek, és találtok: zörgeſſetek, és meg-nyittatik néktek.

8. Mert minden, a' ki kér, vészen: és a' ki keres, talál: és a' zörgetönek meg-nyittatik.

9. A' vagy kitsoda közületek az ember, kitöl ha kenyeret kér a' fia, vallyon követ nyújt-e néki?

10. A' vagy ha halat kér, vallyon kigyót nyújt-e néki?

11. Ha azért ti, holott gonoszok vattok, tudtok jó adományokat adni fiaitoknak: mennyivel inkább a' ti atyátok, ki menyekben vagyon, jókat ád a' töle-kéröknek.

12. * Mindeneket azért a' miket akartok hogy mivellyenek néktek az emberek, ti-is mivellyétek nékik. Mert ez a' törvény, és a' Profétak.

13. * A' szoros kapun mennyetek-bé: mert széles a' kapu, és tág az út, melly a' veszedelemre viszen, és sokan vannak, kik azon bé-mennek.

14. Melly szoros a' kapu, és keskeny az út, melly az életre viszen: és kevesen vannak, kik azt meg-találllyák!

15. * Ojátok magatokat a' hamis profétáktól, kik hozzátok juhok ruházatiban jönek, belöl pedig ragadozó farkasok:

16. Az ö gyümöltsökröl ismériték-meg öket. Vallyon szednek-e a' töviſſekröl szölöket, vagy a' bojtorjánokról fügéket?

17. Igy minden jó fa jó gyümöltsöket terem: a' gonosz fa pedig gonosz gyümöltsöket terem.

18. Nem teremhet a' jó fa gonosz gyümöltsöket: sem a' gonosz fa jó gyümöltsöket nem teremhet:

19. * Minden fa, a' melly nem hoz jó gyümöltsöt, ki-vágattatik, és a' tüzbe vettetik.

20. Az-okáért az ö gyümöltsökröl ismériték-meg öket.

A
* *Luc.6. f.37. Rom.2. a.1.*
* *Marc. 4. e. 24.*

* *Inf.21. c.22. Mar.11 c.24.*

B
Luc.11. b.9. Joa.14. b.13. Jacob.1. a.6.

* *Luc.6. c.31. Toh.4. c.16.*
* *Lucæ. 13.e.24.*

C
* *Luc.6. d.44.*

* *Sup.3. a.10.*

21. * Nem minden, a' ki mondgya nékem, Uram, Uram, mégyen menyeknek országába: hanem a' ki az atyám akarattyát tselekeszi, a' ki menyekben vagyon, az mégyen menyeknek országába.

22. Sokan mondgyák nékem azon a' napon: Uram, Uram, nem a' te nevedben profétáltunk-e, és * a' te nevedben ördögöket üztünk-e, és a' te nevedben sok tsodákat töttünk-e?

23. És akkor meg-vallom nékik: Mert soha nem ismértelek titeket: távozzatok-el tőlem, kik hamisságot tselekeszetek.

24. * Minden azért, a' ki ez én igéimet hallya, és meg-tselekeszi azokat, hasonlitatik egy bölts emberhez, ki a' házát a' kősziklán épitette,

25. És essö jött-le, és folyó-vizek jöttek, és a' szelek fúttak, és arra a' házra rohantak, és le nem dölt: mert kö-sziklán vólt fondálva.

26. És minden, a' ki ez igéimet hallya, és nem tselekeszi azokat, hasonló lészen egy bolond emberhez, ki a' házát fövenyen épitette:

27. És essö jött-le, és folyó-vizek jöttek, és a' szelek fúttak, és arra a' házra rohantak, és el-dölt, és nagy vólt a' romlása.

28. És lön: mikor el-végezte vólna Jésus ez igéket, tsodálkozának a' seregek az ö tudományán.

29. * Mert tanittya vala öket mint hatalma lévén, és nem mint az ö Irás-tudójok, és a' Farisæusok.

VIII. RÉSZ.

Meg-tisztitván Idvezitönk a' bélpoklost, a' Papokhoz küldi; a' Százados hitét ditséri, és gyermekét meg-gyógyittya. Hasonló képen a' Péter napát-is a' hideg-lelésből, és más nyavalyásokat-is meg-gyógyit. A' gonosz lelkeket, tsak szóval parantsolván, kiüzi az emberekből: az Irás-tudót, ki követni akarja vala, meg-veti; másnak pedig ki az attyát el-akarja vala temetni, meghadgya, hogy bizza másokra, és köveſſe ötet. A' hajótska a' szélvésztől hánnyattatván, a' tanitványoktól fel-költetvén, meg-tsendesiti a' szeleket, és a' tengert. Két emberből Gerázennál az ördögöket ki-üzi, és a' disznókba eresztí; mellyre nézve kérik ötet a' Gerázenbéliek, hogy menne-el az ö határokról.

1. MIKOR pedig le-jött vólna a' hegyrül követé ötet sok sereg:

2. * És imé egy poklos jövén, imádá ötet, mondván: Uram, ha akarod, meg-tisztithatsz engem.

3. És ki-nyújtván Jésus kezét, illeté ötet, mondván: Akarom. Tisztúlly-meg. És mindgyárt meg-tisztúla az ö poklossága.

4. És monda néki Jésus: Meg lásd, senkinek ne mond: hanem eredgy, * mutasd-meg magadat a' papnak és add-bé az ajándékot, mellyet parantsolt Moyses, bizonyságúl nékik.

5. Mikor pedig bé-ment vólna Kafarnaumba, egy Százados méne hozzája, kérvén ötet,

6. És mondván: Uram, a' szolgám házamban fekszik ina-szakadva, és gonoszúl gyötrödik.

7. És monda néki Jésus: Én el-megyek, és meg-gyógyitom ötet.

8. És felelvén a' Százados, monda: * Uram nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöj: hanem tsak egy szóval mondgyad, és meg-gyógyúl az én szolgám:

9. Mert én-is birodalom-alatt-való ember vagyok, vitézek lévén alattam, és mondom ennek: Menny-el, és el-mégyen; és a' másiknak, Jöszte, és el-jö; és a' szolgámnak, Miveld ezt, és meg-miveli.

10. Hallván pedig Jésus, tsodálkozék, és a' követöinek monda: Bizony mondom néktek, nem találtam ennyi hitet Israelben.

11. Mondom pedig néktek, * hogy sokan jönek Nap-keletről, és Nap-nyúgatról, és le-telepednek Ábrahámmal, és Isaákkal, és Jákobbal menyeknek országában:

12. Az ország fiai pedig ki-vettetnek a' külsö setétségre: ott lészen sirás, és fogak tsikorgatása.

13. És monda Jésus a' Századosnak: menny el, és a' mint hittél, úgy légyen néked. És meg-gyógyúla a' szolga azon órában.

14. És mikor Jésus a' Péter házába jött vólna, látá az ö napát, hogy fekünnék, és hideg lelné:

15. És illeté a' kezét, és el-hagyá ötet a' hideg-lelés; és fel-kele, és szolgála nékik.

16. * Estve pedig, hozának néki sok ördögösöket: és ki-üzé a' lelkeket igéjével: és minden betegeket meg-gyógyita:

17. Hogy bé-tellyesednék, a' mi meg-mondatott Isaiás Próféta-által, mondván: * Ö vötte-el erötlenségeinket, és hordozta betegségeinket.

18. Látván pedig Jésus sok sereget körüle, meg-hagyá, hogy a' tengeren-túl mennének.

19. És hozzá-járúlván egy Irás-tudó, monda néki: Mester, követlek téged, valahová mégy.

20. És monda néki Jésus: * A' rókáknak lyukok vagyon, és az égi madaraknak fészkek: az ember fiának pedig nints a' hová a' fejét hajtsa.

21. Más pedig a' tanitványi-közül monda néki: Uram, engedd-meg nékem, hogy előbb el-mennyek, és el-temessem az atyámat,

22. Jésus pedig monda néki: Kövess engem, és hadd a' hóltaknak el-temetni az ö halottyokat.

23. * És ö bé-menvén a' hajóba, követék ötet a' tanitványi:

24. És imé nagy indúlat lön a' tengeren, úgy hogy a' hajótska el-buritatnék a' haboktól; ö pedig aluſzik vala.

25. És hozzája járúlának a' tanitványi, és, fel-költék ötet, mondván: Uram, ſzabadits-meg minket, el-veſzünk.

26. És monda nékik Jéſus: Mit féltek, kitſiny hitüek? Akkor fel-kelvén, parantſola a' ſzeleknek, és a' tengernek, és nagy tſendeſség lön.

27. Az emberek pedig tſodálkozának, mondván: Minémü ez, mert a' ſzelek, és a' tenger engednek néki?

28. * És mikor a' tengeren által-ment vólna a' Gerasénuſok tartományába, két ördögös jöve eleibe, a' koporſókból jövén-ki-igen kegyetlenek, úgy hogy ſenki el nem mehetne azon az úton.

29. És imé kiáltának, mondván: Mi közünk veled Jéſus Iſtennek fia? idö-elött jöttél ide minket gyötörni?

30. Nem meſzſze tölök pedig vala ſok diſznók tſordája legelvén.

31. Az ördögök pedig kérék ötet, mondván: Ha ki-üzſz minket, botsáſs minket a' diſznók tſordájába.

32. És monda nékik: Eredgyetek-el. Azok pedig ki-menvén a' diſznókba menének, és imé nyakra-före rohana az egéſz tſorda a' tengerbe: és a' vizbe halának.

33. A' páſztorok pedig el-futának, és a' városba menvén, mindeneket meg-jelentének, azok-felöl-is, kikben az ördögök vóltak.

34. * És imé az egéſz város eleibe-méne Jéſusnak: és látván ötet, kérék, hogy elmenne az ö határokról.

IX. RÉSZ.

Az inaſzakadtat meg-gyógyittya; zúgolódnak reá az Irás-tudók, hogy azt mondotta, Meg-botsátatnak a' te büneid. Mátét a' vámról hija; a' zúgolódó Fariſeuſoknak meg-felel; hogy miért ennék a' Publikánuſokkal, és miért nem böjtölnek az ö Tanitványi. Egy aſzſzonyt a' vérfolyásból meggyógyit. A' Fejedelem leányát halottaiból fel-támaſzttya. Két vakot meg-gyógyit. *Egy némából az ördögöket ki-üzi, és meggyógyittya, és mindenütt prédikállván, ſok nyavalyáſokat gyógyit. Bövnek mondgya az aratáſt, de kevéſnek a' munkáſokat.*

1. És bé-menvén a' hajótskába, által-kele a' tengeren, és jöve az ö városába.

2. És imé hozának néki egy ágyba-feküvö ina-ſzakattat. És látván Jéſus azoknak hitit, monda az iná-ſzakattnak: Bizzál fiam, meg-botsátatnak néked a' te büneid.

3. És imé némellyek az Irás-tudók közül mondának magokban: Ez káromkodik.

4. És mikor látta vólna Jéſus az ö gondolattyokat, monda: Miért gondoltok gonoſzokat ſzivetekben?

5. Mitſoda könnyebb; mondani-e: Megbotsátatnak néked büneid; vagy mondani:

6. Kelly-fel, és járj? Hogy pedig tudgyátok, hogy az ember fiának hatalma vagyon a' földön a' bünök meg-botsátására, akkor monda az ina-ſzakattnak: Kelly-fel, vedd-fel az ágyadat, és menny a' házadba.

7. És fel-kele, és haza méne.

8. Látván pedig a' ſeregek meg-félemlének, és ditsöiték az Iſtent, ki illyen hatalmat adott az embereknek.

9. És, mikor onnét el-menne Jéſus, láta egy Máté-nevü embert a' vámon ülni. És monda néki: Köveſs engem. És fel-kelvén, követé ötet.

10. * És lön, le-telepedvén ö a' házban, imé ſok publikánuſok, és bünösök jövén, le-telepedének Jéſuſſal, és az ö tanitványival.

11. És látván a' Fariſæuſok, mondának az ö tanitványinak: Miért éſzik a' Publikánuſokkal, és a' bünösökkel a' ti Meſteretek?

12. Jéſus pedig hallván, monda: Nem ſzükség az egéſségeſeknek az orvos, hanem a' betegeknek.

13. El-menvén pedig tanúllyátok-meg mi légyen: Irgalmaſságot akarok, és nem áldozatot. Mert nem jöttem az igazakat hini, * hanem a' bünösöket.

14. Akkor hozzája járúlának a' János tanitványi, mondván: * Miért hogy mi, és a' Fariſæuſok, gyakorta böjtölünk; a' te tanitványid pedig nem böjtölnek:

15. És monda nékik Jéſus: Vallyon kesereghetnek-e a' vö-legény fiai, mig vélek vagyon a' vö-legény? El-jönek pedig a' napok mikor el-vétetik tölök a' vö-legény: és akkor fognak böjtölni.

16. Senki pedig az ó ruházatba új poſztó-fóltot nem ereſzt: mert el-véſzi a' ruházatnak épségét, és roſzſzabb ſzakadás léſzen.

17. Sem új bort nem töltnek az ó tömlökbe: mert különben el-ſzakadnak a' tömlök, és a' bor kiontatik, és a' tömlök el-veſznek. De az új bort új tömlökbe töltik, és mind a' kettö meg-tartatik.

18. * Mondván ö ezeket nékik, imé egy fejedelem járúla-elö, és imádá ötet, mondván: Uram, a' leányom moſt hólt-meg: de jére, tedd reá a' kezedet, és meg-élled.

19. És fel-kelvén Jéſus, követi vala ötet, és az ö tanitványi.

20. * És imé egy aſzſzony, ki vér-folyáſt ſzenved vala tizen-két eſztendeig, hátúl járúla, és illeté az ö ruházattya perémét.

21. Mert mondgya vala magában: Ha tsak a' ruházattyát illetem-is, meg-gyógyúlok.

22. Jéſus pedig fordúlván, és látván ötet, monda: Bizzál leányom, a' te hited meg-

gyógyitott téged. És meg-gyógyúla az aſszony azon órában.

23. És midön Jéſus a' fejedelem házába jött vólna, és látta vólna a' ſipoſokat és a' tolyongó ſereget, monda:

24. Távozzatok-el: mert nem hólt-meg a' leányzó, hanem aluſzik. És tsúfollyák vala ötet.

25. És midön ki-vettetett vólna a' ſereg, bé-méne, és a' kezét fogá; és fel-kele a' leányzó.

26. És e' hir ki-méne egéſz a' földre.

27. És el-menvén onnét Jéſus, két vak követé ötet, kiáltván, és mondván: Könyörülly rajtunk, Dávidnak fia.

D 28. Mikor pedig a' házba ment vólna, hozzá menének a' vakok. És monda nékik Jéſus: Hiſzitek-e hogy ezt meg-tſelekedhetem veletek? Mondának néki: Igen-is, Uram.

29. Akkor illeté a' ſzemöket, mondván: A' ti hitetek-ſzerént légyen néktek.

30. És meg nyilának az ö ſzemök, és meg-fenyegeté öket Jéſus, mondván: Láſsátok hogy valaki meg ne tudgya.

31. Ök pedig ki-menvén, ki-hirdeték ötet egéſz a' földön.

* *Inſ.* 12. *b.* 22. *Luc.* 11. *b.* 14. 32. Ki-menvén pedig azok, * imé hozának néki egy néma embert, kiben ördög vala.

33. És ki-üzvén az ördögöt, ſzólla a' néma, és tsodálák a' ſeregek, mondván: Soha ez nem láttatott Israelben.

34. A' Fariſæuſok pedig mondgyák vala: Az ördögök fejedelme-által üzi-ki az ördögöket.

* *Marc.* 6. *c.* 6. 35. * És körül járja vala Jéſus mind a' váraſokat, és a' kaſtélyokat, tanitván az ö ſynagógájokban, és predikálván az orſzág evangyéliomát, és meg-gyógyitván minden nyavalyát, és minden betegséget.

36. Látván pedig a' ſeregeket, könyörüle rajtok: mert nyavalyognak, és hevernek vala mint páſztor-nélkül-való juhok.

* *Lucæ.* 10. *a.* 4. 37. Akkor monda a' tanitványinak: * Sok ugyan az aratás, a' munkás pedig kevés.

38. Kérjetek azért az aratás Urat, hogy munkáſokat küldgyön az ö aratásába.

X. RÉSZ.

A' tizenkét Tanitványokat, (kiknek nevek eléſzámláltatnak:) oktattya, az Evangyéliom prédikállására, a' Zſidókhoz, az ördögöknek ki-üzésére, és betegeknek gyógyitására küldi. Meg-jelenti nékiek, mennyi nyomorúságokon kell által menniek, és azok ellen meg-eröſiti. Nem azért jött Kriſtus, hogy békeséget küldgyön, hanem fegyvert. Az emberek elött ötet meg-kell vallani, és az ö ſzeretetinél máſt nagyobra nem kell bötsülleni. A' ki máſt megbötsüll Kriſtusért, Kriſtuſt magát bötsülli, és jutalmát véſzi; a' ki tsak a' Tanitvánnya nevében ád, tsak egy ital vizet-is, jutalmát el nem veſzti.

A 1. És öſzve hiván a' tizen-két tanitványit, hatalmat ada nékik a' tiſztátalan lelkeken, hogy ki-üznék azokat, és meg-gyógyitanának minden nyavalyát, és minden betegséget. *Mar.* 3. *b.* 13. *Luc.* 6. *b.* 13. & 9. *a.* 1. & 10. *a.* 1.

2. A' tizen-két Apoſtolok neve pedig ez: Az elsö, Simon, ki Péternek mondatik, és András a' báttya.

3. Jakab a' Zebedæus fia, és János az öttſe; Filep, és Bertalan, Tamás, és Máté a' publikánus, Jakab az Alféus fia, és Taddæus.

4. A' Kananæus Simon, és Júdás Iskariótes, ki el is árúlta ötet.

5. E' tizen-kettöt el-küldé Jéſus; parantſolván nékik, mondván: A' pogányok útára ne mennyetek, és a' Samaritánuſok váraſiba bé ne térjetek:

* *Marc.* 6. *a.* 8. *Luc.* 9. *a.* 3. & *Act.* 13. *g.* 46. 6. Hanem inkább mennyetek * a' juhokhoz, mellyek el-veſztek az Israel házából.

7. El-menvén pedig predikállyatok, mondván: Hogy el-közelgetett menyeknek orſzága.

8. Betegeket gyógyittſatok, halottakat támaſzſzatok-fel, poklоſokat tiſztittſatok, ördögöket üzzetek-ki: ingyen vöttétek, ingyen adgyátok.

B 9. Ne légyen aranyatok, ſem ezüſtötök, ſe pénzetek a' tüſzőtökben:

10. Se táskátok az úton, ſe két köntöſtök, ſe ſarutok, ſe páltzátok: mert méltó a' munkás az ö ételére.

11. Valamelly várasba pedig vagy kaſtélyba mentek, kérdgyétek-meg, ki-légyen abban méltó: és ott maradgyatok, mig kijötök.

12. Bé-menvén pedig a' házba, köſzönſétek azt, mondván: Békeség e' háznak.

13. És ha méltó léſzen az a' ház, reá jö a' ti békeségtek: ha pedig nem léſzen méltó, a' ti békeſségtek viſzſza-tér hozzátok.

14. És valaki bé nem fogad titeket, ſe nem halgattya beſzéditeket: ki-menvén a' házból, vagy a' várasból, verjétek-le a' port lábaitokról.

15. Bizony mondom néktek, Könnyebben léſzen dolga Sodoma, és Gomorra-földének itélet napján, hogy-ſem annak a' váraſnak:

* *Lucæ.* 10. *a.* 3. 16. * Imé én el-küldlek titeket mint juhokat a' farkaſok-közibe. Legyetek azért okoſok mint a' kigyók, és együgyüek mint a' galambok.

* *Luc.* 12. *b.* 11. 17. Ojátok pedig magatokat az emberektöl, * mert kézbe adnak titeket a' gyülekezetekben, és a' ſynagógájokban meg oſtoroznak titeket:

18. Es a' tiſzt-tartókhoz, és királyokhoz vitettök én-érettem, bizonyságúl nékik, és a' pogányoknak.

19. Mikor pedig kézbe adnak titeket, ne gondolkodgyatok mint, vagy mit ſzóllyatok:

mert adatik néktek abban az órában, mit szóllyatok.

20. Mert nem ti vattok a' kik szóllotok, hanem a' ti Atyátok Lelke, a' ki ti-bennetek szóll.

21. Kézbe adgya pedig az atyafi az attyafiát halálra, és az attya a' fiát: és a' fiak az attyok-ellen támadnak, és halállal illetik öket:

22. És gyülölségben lésztek mindeneknél az én nevemért: a' ki pedig álhatatos lészen végig, az üdvözül.

23. Mikor pedig üldöznek titeket e' városban, fussatok másba. Bizony mondom néktek, el nem végezitek az Israel városit, mig nem el jö az ember fia.

24. * Nem nagyobb a' tanitvány a' mesternél, sem a' szolga az uránál.

25. Elég a' tanitványnak, hogy olly légyen, mint a' mestere; és a' szolgának, mint az ura. Ha a' tselédes embert Beelzebubnak hittak: mennyivel inkább a' háza népét?

26. Ne féllyetek azért tölök. * Mert semmi nints el-födözve, a' mi ki ne nyilatkoztassék; és el-rejtve, a' mi meg ne tudassék.

27. A' mit néktek a' setétben mondok, mondgyátok a' világosságban: és a' mit fületekben hallotok, prédikállyátok a' hejazatokon.

28. És ne féllyetek azoktól, kik megölik a' testet, a' lelket pedig meg nem ölhetik: hanem inkább féllyetek attól, a' ki a' lelket 's a' testet-is a' gehennába veszthetí:

29. * Két verebet nem egy fillyéren adnak-e: és egy azok-közül nem esik a' földre a' ti atyátok-nélkül:

30. A' ti fejetek haj-szálai pedig mind meg-számláltattak.

31. Ne féllyetek azért: sok verebeknél jobbak vattok ti.

32. * Minden azért a' ki meg-vall engem az emberek-elött, én-is meg-vallom ötet az Atyám-elött, ki menyekben vagyon:

33. A' ki pedig meg-tagad engem az emberek-elött, meg-tagadom én-is ötet az Atyám-elött, ki menyekben vagyon.

34. Ne véllyétek hogy békeséget jöttem botsátani a' földre: nem jöttem békeséget botsátani, hanem fegyvert:

35. * Mert el-választani jöttem az embert az attya-ellen, és a' leányzót az annya-ellen, és a' menyet a' napa-ellen:

36. * És az ember ellenségi, az ö házanépe.

37. * A' ki attyát vagy annyát inkább szereti hogy-sem engem, nem méltó hozzám: és a' ki fiát vagy leányát inkább szereti hogy-sem engem, nem méltó hozzám.

38. És a' ki fel nem vészi keresztét 's nem követ engem, nem méltó hozzám.

39. A' ki lelkét meg-találálya, el-veszti azt: * és a' ki lelkét el-veszti érettem, meg-találálya azt.

40. A' ki titeket bé-fogad, engem fogad-bé: és a' ki engem bé-fogad, azt fogadgya-bé, a' ki engem küldött.

41. A' ki prófétát fogad-bé próféta nevében, a' prófétának jutalmát vészi: és a' ki igazat fogad-bé az igaz nevében, az igaznak jutalmát vészi.

42. * És valaki italt ád egynek e' leg-kissebbek-közül egy pohár hideg vizet, csak a' tanitvány nevében-is: bizony mondom néktek, el nem veszti jutalmát.

* *Lucæ 10. c. 16. Ioa. 13. c. 20. Mar. 9. f. 41.*

XI. RÉSZ.

Szent János a' tömlötzből Kristushoz Tanitványit küldi kérdezkedni, kik feleletet vévén Idvezitönktöl visszatérnek, és a' sokaság elött ditséri Szent Jánost; a' Zsidókat pedig a' piatzon egymásra kiáltozó gyermekekhez hasonlittya, a' várakoknak szemekre hányván meg-átalkodásokat, kikben sok tsodákat tselekedett. Vallás-tétele Krisusnak az Attyáról. A' meg-terheltetteket magához hija, könnyünek mondván igáját.

1. És lön, mikor el-végezte vólna Jésus, parantsolván az ö tizen-két tanitványinak, el-méne onnét, hogy tanitana, és prédikállana az ö városokban.

A

2. * János pedig mikor hallotta vólna a' fogságban a' Krisus tselekedetit, el-küldvén kettöt a' tanitványi-közül.

* *Luc. 7. c. 18.*

3. Monda néki: Te vagy-e, a' ki el-jövendö vagy, a' vagy mást várunk?

4. És felelvén Jésus, monda nékik: Elmenvén jelentsétek-meg Jánosnak, a' miket hallottatok, és láttatok.

5. * A' vakok látnak, a' sánták járnak, a' poklosok tisztúlnak, a' siketek hallanak, a' halottak fel-támadnak, a' szegényeknek az evangyéliom prédikáltatik:

* *Isa. 35. a. 5. & 61. a. 1.*

6. És bóldog, a' ki én-bennem meg nem botránkozik.

7. * Azok pedig el-menvén, kezde Jémondani a' seregeknek Jánosról: Mit mentetek-ki a' pusztába látni? a' széltöl hányattatott nádat-e?

* *Luc. 7. c. 24.*

8. De mit mentetek-ki látni? lágy ruhákba öltözött embert-e? Ime a' kik lágy ruhákba öltöznek, a' királyok házaiban vannak.

9. De mit mentetek-ki látni? prófétát-e? Söt mondom néktek, prófétánál-is nagyobbat.

B

10. Mert ez az, a' kiröl irva vagyon: * Imé én az én angyalomat küldöm ízinedelött, ki el-készíti elötted a' te útadat.

* *Mal. 3. a. 1. Mar. 1. a. 2. Luc. 7. d. 22.*

11. Bizony mondom néktek, nem támadott az aszszonyok-szülötti-között nagyobb Keresztelö Jánosnál: a' ki pedig kissebb menyeknek országában, nagyobb nálánál.

12. A' Keresztelö János napjaitól-fogva pedig mostan-ig, menyeknek országa erö-

szakot szenved, és azt az eröszak-tévök ragadgyák-el.

13. Mert minden próféták, és a' törvény, János-ig prófétáltak:

* Mal. 4. b. 5. 14. És ha akarjátok bé-fogadni, * ö az Illyés, a' ki el-jövendö.

15. A' kinek fülei vannak a' hallásra, hallya-meg.

C 16. Kihez itélem pedig hasonlónak e'nemzetséget? Hasonló a' piatzon-ülö gyermekekhez, kik kiáltván a' társoknak.

17. Mondanak: Énekeltünk néktek, és nem tántzoltatok; siránkoztunk, és nem sírtatok.

18. Mert el-jött János sem évén sem iván, és azt mondgyák: Ördöge vagyon.

19. El-jött az ember fia evén, és iván, és azt mondgyák: Imé a' zabálló ember, és a' bor-ivó, a' publikánusok, és a' bünösök baráttya. És meg-igazitatott a' böltseség az ö fiaitól.

20. Akkor kezdé szemekre hányni a' városoknak, mellyekben igen sok tsodái löttek, hogy nem tartottak vólna penitentziát.

* Lucæ. 10. b. 13. 21. * Jaj néked Korozáin, jaj néked Betsaida: mert, ha Tyrusban, és Sidonban löttek vólna a' tsodák, mellyek ti-bennetek löttek, régen ször-zsákban, és hamuban tartottak vólna penitentziát.

22. Mindazáltal mondom néktek: Tyrusnak, és Sidonnak könnyebben lészen dolga itélet napján, hogy-sem néktek.

D 23. És te Kafarnaum, vallyon az égig magasztaltatol-e fel? a' pokolig szállasz-le. Mert ha Sodomában löttek vólna a' tsodák, mellyek te-benned löttek, talám meg-maradtak vólna e' mai nap-ig.

24. Mindazáltal mondom néktek, hogy Sodoma földének könnyebben lészen dolga itélet napján, hogy-sem néked.

25. Az idöben felelvén Jésus, monda: Hálát adok néked, Atyám, menynek, és földnek Ura, hogy el-rejtetted ezeket a' böltsektöl, és az okosoktól, és meg-jelentetted azokat a' kisdedeknek.

26. Úgy Atyám: mert igy vólt kellemetes elötted.

* Ioa. 6. c. 46. & 7. d. 28. & 8. b. 19. & 10. c. 15. 27. Mindenek nékem adattak az Atyámtól. * És senki nem ismeri a' Fiút, hanem az Atya: az Atyát sem ismeri senki, hanem a' Fiú, és a' kinek a' Fiú meg akarja jelenteni.

28. Jöjetek hozzám minnyájan, a' kik munkálkodtok, és terhelve vattok, és én meg-nyúgotlak titeket.

* Ier. 6. d. 16. 29. * Vegyétek-reátok az én igámat, és tanúllyatok tölem, mert szelid vagyok, és alázatos szivü: és nyugodalmat találtok lelkeiteknek.

* 1. Joan. 5. a. 3. 30. * Mert az én igám gyönyörüséges, és az én terhem könyü.

XII. RÉSZ.

A' Tanitványit, hogy búza-fejet szedtek, mentegeti. A' Fariseusok álnokságát, a' verembe esett juhnak példájával megtorkollya; szabad (úgymond:) a' veremböl a' juhot ki-húzni szombaton, tehát a' nyavalyásokat-is meg-gyógyitani, és az ember kezét, ki el-száradott vólt, meg-gyógyittya szombaton. A' Fariseusok dühösége elöl el vonnya magát, és sokakat meg-gyógyitván, meg-parantsollya: senkinek ne mondgyák, hogy az Isaiás jövendölése rajta bé-tellyesedgyen. Egy emberböl, ki vak, és néma vala, az ördögöt ki-üzi, és ötet meg-gyógyittya. A' Fariseusokat, kik azt mondgyák vala: hogy a' Beelzebub nevével üzi-ki az ördögöket, meg-torkollya. A' Szent Lélek ellen való bün meg nem botsátatik: minden hivalkodó szóról számot kell adnunk. Az Irás-tudók, és Fariseusok midön jelt kérnek, azt mondgya: hogy más nem adattatik, hanem Jónás Prófétájé: kitsodák legyenek a' Krisztus attyafiai meg-magyarázza, midön ötet az Annya, és az Attyafiai keresnék.

A 1. Az idöben Jésus a' veteményeken által-méne szombaton: a' tanitványi pedig éhezvén, búza-fejeket kezdének szaggatni, és enni.

* Mar. 2. d. 23. Luc. 6. a. 1. 2. A' Farisæusok pedig látván, mondának néki: Imé a' tanitványid azt tselekesik, a' mit szombatokon nem szabad tselekedni.

* 1. Reg. 21. a. 4. 3. Ö pedig monda nékik: Nem olvastátok-e, * mit tselekedett Dávid, mikor megéhezett, és a' kik véle vóltak:

4. Mi-képen ment az Isten házába, és a' ki-tött kenyereket meg-ötte, mellyeket nem vólt szabad néki meg-enni, sem azoknak kik véle vóltak, * hanem tsak a' papoknak?

* Num. 28. b. 9. * Lev. 24. b. 8. 5. A' vagy nem olvastátok-e a' törvényben, * hogy szombatokon a' papok a' templomban a' szombatot meg-szegik, és vétek nélkül vannak.

6. Mondom pedig néktek, hogy a' templomnál nagyobb vagyon itt.

* Ose. 6. c. 6. 7. Ha pedig tudnátok, mi légyen; * Irgalmasságot akarok, és nem áldozatot: soha nem kárhoztattátok vólna az ártatlanokat.

8. Mert Ura az ember fia a' szombatnak-is.

9. És midön onnét el-ment vólna, méne az ö synagógájokba.

* Marc. 3. a. 1. Luc. 6. a. 6. Deute. 22. a. 4. 10. És imé ott egy száraz-kezü ember, és kérdék ötet, mondván: Ha szabad-e szombatokon gyógyitani? hogy vádolnák ötet.

11. Ö pedig monda nékik: * Ki lészen közületek az ember, kinek egy juha légyen, és ha szombaton a' verembe esik, nem fogja-e, 's nem emeli-e ki azt?

12. Mennyivel inkább jobb az ember a' juhnál

juhnál? Az-okáért szabad szombatokon jól tselekedni.

13. Akkor monda az embernek: Nyújtsd ki a' kezedet. És ki-nyújtá, és meg-gyógyúla mint a' másik.

14. Ki-menvén pedig a' Farisæusok, tanátsot tartának ellene, mi módon veszténékel ötet.

15. Jesus pedig tudván el-méne onnét: és sokan követék ötet, és mind meg-gyógyitá öket:

16. És meg-parantsolá nékik, hogy ötet ki ne jelentenék.

17. Hogy bé-tellyesednék a' mi Isaiás Proféta-által mondatott, mondván:

18. * Imé az én szolgám, a' kit válaszottam, az én szerelmesem, kiben kedve tölt a' lelkemnek. Az én lelkemet tészem-reá, és pogányoknak itéletet hirdet.

19. Nem verseng, se nem kiált, se nem hallya senki az útszán az ö szavát:

20. A' meg-törött nádat el nem rontya; és a' füstölgö lent el nem óltya, mig nem ki-viszi az itéletet gyözedelemre;

21. És a' Pogányok az ö nevében biznak

22. Akkoron viteték hozzája egy ördögös, vak, és néma, és meg-gyógyitá ötet, úgy hogy szóllana, és látna.

23. És álmélkodának mind a' seregek, és mondának: Vallyon 's nem ez-e a' Dávid Fia?

24. * A' Farisæusok pedig hallván, mondának: Ez nem üz ördögöket, hanem Beelzebub-által, az ördögök fejedelme-által.

25. Jesus pedig tudván gondolattyokat, monda nékik: * Minden maga-ellen meghasonlott ország, el-pusztúl; és minden maga-ellen meg-hasonlott város, a' vagy ház, meg nem áll.

26. És ha a' sátán a' sátánt ki-üzi, maga-ellen meg-hasonlott: mint áll-meg azért az ö országa?

27. És ha én Beelzebub-által üzök ördögöket, a' ti fiaitok ki-által üznek? Az-okáért ök lésznek a' ti biráitok.

28. Ha pedig én az Isten lelke-által üzöm az ördögöket, tehát reátok érkezett az Isten országa.

29. A' vagy miképen mehet valaki az erösnek házába, és az ö edényit hogy dúlhattya-el, ha elöbb meg nem kötözi az erösset? és akkor dúllya-fel az ö házát.

30. A' ki velem nintsen, ellenem-vagyon: és a' ki velem nem gyüjt, tékozol. * Az-okáért mondom néktek:

31. Minden bün, és káromlás meg-botsátatik az embereknek, a' lélek káromlása pedig meg nem botsátatik.

32. És valaki az ember fia-ellen szóll, meg-botsátatik néki: a' ki pedig a' Szent Lélek-ellen szóll, meg nem botsátatik néki, sem e' világon, sem a' jövendön.

33. Vagy tegyétek a' fát jóvá, és annak gyümöltsét jóvá: vagy tegyétek a' fát gonoszszá, és annak gyümöltsét gonoszszá: mivelhogy a' gyümöltsröl ismértetik-meg a' fa.

34. Viperák fajzati, mi módon szólhattok jókat, holott gonoszok vattok? * mert a' száj a' szivnek bévségéböl szóll.

35. A' jó ember a' jó kintsböl jókat hozelö: és a' gonosz ember a' gonosz kintsböl gonoszokat hoz-elö.

36. Mondom pedig néktek, hogy minden hivalkodó igéröl, mellyet szólnak az emberek, számot adnak az itélet napján.

37. Mert a' te igéidböl igazitatol-meg, és a' te igéidböl kárhoztattatol.

38. Akkor felelének néki némellyek az Irás-tudók, és Farisæusok-közül, mondván: Mester, jelt akarunk töled látni.

39. Ki felelvén, monda nékik: * A' gonosz, és parázna nemzetség jelt keres: és jel nem adatik néki, hanem tsak * a' Jónás Proféta jele.

40. Mert a' mint Jónás a' tzethal hasában három nap, és három éjjel vólt; úgy lészen az ember fia a' föld szivében három nap, és három éjjel.

41. * A' Ninivei férfiak fel-támadnak az itiletben e' nemzetséggel, és kárhoztattyák ötet: mert penitentziát tartottak a' Jónás predikállására. És imé nagyobb vagyon itt Jónásnál.

42. A' Déli királyné fel-támad az itéletben e' nemzetséggel, és kárhoztattya ötet; mert * el-jött a' földnek utólsó határiról a' Salomon böltséségét halgatni. És imé nagyobb vagyon itt Salomonnál.

43. * Mikor pedig a' tisztátalan lélek kimégyen az emberböl, száraz helyeken jár, nyugodalmat keresvén, és nem talál.

44. Akkor mond: Házamba térek, a' honnét ki-jöttem. És el-jövén üresen találya azt, seprövel meg-tisztitva, és fel-ékesitve.

45. Akkor el-mégyen, és más hét lelket viszen magával, magánál gonoszbakat; és bé-menvén ott laknak: * és lésznek annak az embernek utólsó dolgai gonoszbak az elsöknél. Igy lészen ennek-is a' leg-gonoszb nemzetségnek dolga.

46. * Még ö szóllván a' seregeknek, imé az annya, és az atya-fiai kinn állanak vala; kivánván vele szólani.

47. Monda pedig egy-valaki néki: Imé az anyád, és az atyád-fiai kinn álnak keresvén téged.

48. Ö pedig felelvén a' vélé-szóllónak, monda: Kitsoda az én anyám, és kitsodák az atyám-fiai?

49. És ki nyújtván kezét a' tanitványira, monda: Ihol az én anyám, és az atyám-fiai.

50. Mert valaki az én Atyám akarattyát tselekesi, a' ki menyekben vagyon, az az én atyám-fia, és húgom, és anyám.

* Jsa. 42. a. 1.

* Mar. 3. c. 22. Luc. 11. b. 14. Sup. 9. d. 34. * Luc. 11. b. 17.

* Mar. 3. d. 28. Luc. 11. b. 17.

* Luc. 6. g. 45.

* Inf. 16. a. 4. Luc. 11. c. 29. 1. Cor. 2. d. 22. * Ioa. 2. a. 2.

* Ioa. 3. b. 5.

* 3. Reg. 10. a. 1. 2. Para. 9. 1.

* Luc. 11. c. 24.

* 1. Petr. 2. d. 20.

* Mar. 3. d. 31. Luc. 8. c. 20.

XIII. RÉSZ.

Idvezitönk a' hajótskában ülvén, példa-beszédekben szóll a' seregeknek, tudniillik: A' vetö ki-menvén, némelly magok az útfélre estek, mások a' kösziklára; némellyek a' tövissek közé, mások a' jó földbe; és ezek mit tegyenek, meg-magyarázza a' Tanitványoknak. Más példa-beszéd: Midön a' vetö jó magot vetett vólna, a' gonosz ellenség konkolyt hinte fellyül reája. Innét a' mustármagnak, a' kovásznak, el-rejtetett kintsnek, a' meg-találtatott gyöngynek példája, és magyarázattya. A' tengerbe eresztetett hálónak példája, és magyarázattya. Végtére hazajában tanitván meg-mondgya: hogy a' Prophétának maga hazájában nintsen bötsülete.

A 1. Azon nap ki-menvén Jésus a' házból a' tenger-mellett ül vala.

* Marc. 4. a 1. Luc. 8. a. 4. 2. * És sok seregek gyülének hozzája, úgy hogy a' hajótskába fel-menvén le-ülne: és az egész sereg a' parton állana:

3. És sokat szólla nékik példa-beszédekben, mondván: Imé ki-méne a' mag-vetö vetni.

4. És midön vetne, némellyek az út-félre esének, és el-jövének az égi madarak, és meg-évék azokat.

5. Némellyek pedig a' köves helyekre esének, a' hol nem vala sok földök: és mindgyárt ki-kelének, mert nem vala mélysége a' földnek.

6. A' nap pedig fel-kelvén, el-hevülének: és mint-hogy nem vala gyökerek, elszáradának.

7. Némellyek pedig a' töviszek-közibe esének, és fel-növének a' töviszek, és elfojták azokat.

8. Némellyek pedig a' jó földbe esének: és gyümöltsöt adának, némelly száz-annyit, némelly hatvan-annyit, némelly harmintz-annyit.

9. A' kinek fülei vannak a' hallásra, hallya-meg.

B 10. És hozzá-menvén a' tanitványok, mondának néki: Miért szóllasz nékik példa-beszédekben:

11. Ki felelvén, monda nékik: Mert néktek adatott tudnotok a' menyeknek országa titkait: nékik pedig nem adatott.

* Inf. 25. c. 29. 12. * Mert a' kinek vagyon, adatik annak, és bévelködik: a' kinek pedig nintsen, a' mie vagyon-is, el vétetik töle.

13. Az-okáért szóllok nékik példa-beszédekben: mert látván nem látnak, és hallván nem hallanak, sem nem értnek.

* Isa. 6. c. 9. 14. És bé-tellyesedik ö bennek az Isaiás Prophétálása, mondván: * Hallással hallotok, és nem értetek: és látván láttok, és nem láttok.

15. Mert meg-temérdekedett e' népnek szive, és a' fülökkel nehezen hallottak, és a' szemöket bé-húnták, hogy valaha ne lássanak szemökkel, és fülökkel ne hallyanak, és szivökkel ne értsenek, és meg-térjenek, és meg-gyógyittsam öket.

Mar. 4. b. 14. Luc. 8. b. 10. Joan. 12. f. 40. Act. 28. f. 26. Rom. 11. b. 8.

16. A' ti szemeitek pedig bóldogok, mert látnak; és a' ti füleitek, mert hallanak.

C * Luc. 10. d. 24. 17. * Mert bizony mondom néktek, hogy sok próféták, és igazak kivánták látni a' miket láttok, és nem látták; és hallani a' miket hallotok, és nem hallották.

18. Ti azért hallyátok-meg a' mag-vetö példa-beszédét.

19. Minden a' ki hallya az ország igéjét, és nem érti, el-jö a' gonosz, és el-ragadgya a' mi a' szivébe vettetett: ez az, a' ki az út-félre vettetett.

20. A' ki pedig a' köves helyre vettetett, az, a' ki az igét hallya, és mindgyárt örömmel fogadgya azt;

21. Nints pedig magában gyökere, hanem ideig-való. Háborúság inditatván pedig, és üldözés az igéért, mindgyárt meg-botránkozik.

22. A' ki pedig a' tövis-közibe vettetett, az, a' ki az igét hallya, és e' világ szorgalmatosága, és a' gazdagságok tsalárdsága elfojtya az igét, és gyümöltstelenné lészen.

23. A' ki pedig a' jó földbe vettetett, az, a' ki az igét hallya, és érti, és gyümöltsöt hoz, és terem némelly száz-annyit, némelly hatvan-annyit, némelly pedig harmintz annyit.

* Marc. 4. c. 26. 24. * Más példa-beszédet ada eleikbe, mondván: Hasonlóvá lött menyeknek országa az emberhez, a' ki jó magot vetett az ö földébe.

25. Mikor pedig alunnának az emberek, el-jöve az ö ellensége, és felyül konkolyt vete a' búza-közibe, és el-méne.

D 26. Mikor pedig fel-nevekedett vólna a' fü, és gyümöltsöt hozott vólna, akkor megtettszék a' konkoly-is.

27. Elö-jövén pedig a' tselédes ember szolgai, mondának néki: Uram, nem jó magot vetettél-e a' te földedbe? honnét vagyon tehát konkolya?

28. És monda nékik: Az ellenséges ember tselekedte azt: A' szolgák pedig mondának néki: Akarod-e, el-megyünk, és ki-szedgyük azokat?

29. És monda: Nem: hogy valami-képen a' konkolyt szedvén, ki ne gyomlállyátok együtt azzal a' búzát-is.

30. Hadgyátok mind a' kettöt fel-nöni az aratásig, és az aratásnak idejekor megmondom az aratóknak: Szedgyétek-ki elöször a' konkolyt, és kösétek azt kévékbe meg-égetésre, a' búzát pedig gyüjtsétek az én tsürömbe.

* Marc. 4. d. 30. Luc. 13. c. 18. 31. * Más példa-beszédet ada eleikbe, mondván: Hasonló a' menyeknek országa

a' multár-maghoz; mellyet vévén az ember, el-veté az ö földébe:

32. Melly kissebb ugyan minden magvaknál: mikor pedig fel-nö, nagyobb minden füveknél, és fává lészen, úgy hogy az égi madarak el-jönek, és az ö ágain laknak.

33. Más példa-beszédet monda nékik. * Hasonló menyeknek országa a' kovászhoz, mellyet vévén az asszony állat el-egyelite három véka lisztbe, mig mind meg-kovászosodnék.

34. Mind ezeket példa beszédekben szólá Jésus a' seregeknek, és példa-beszédek-nélkül nem szólt vala nékik:

35. Hogy bé-tellyesednék a' mi mondva vala a' Próféta-által, mondván: * Megnyitom példa-beszédekben a' számat, kimondom, a' mi el-rejtetett a' világ alkotásától-fogva.

36. Akkoron, el-botsátván a' seregeket, a' házba méne: és hozzája járúlának a' tanitványi, mondván: Magyarázd-meg nékünk a' szántó-föld konkolyának példa-beszédét.

37. Ki felelvén, monda nékik: A' ki jó magot vét, az ember Fia.

38. A' szántó-föld pedig, e' világ. A' jó mag pedig, azok az ország fiai. A' konkoly pedig, a' gonosz fiak.

39. Az ellenség pedig, a' ki azt vetette, az ördög. * Az aratás pedig, a' világ végezete. Az aratók pedig, az Angyalok.

40. Azért a' mint ki-szedetik a' konkoly, és tüzzel meg-égettetik: úgy lészen a' világ végezetin.

41: El-küldi az ember Fia az ö Angyalit, és mind ki-szedik az ö országából a' botránkozásokat, és azokat kik hamisságot tselekesznek:

42. És tüzes kementzébe vetik öket. Ott lészen sirás, és fogak tsikorgatása.

43. * Akkor az igazak fénylenek mint a' nap az ö Attyok országában. A' kinek füléi vannak a' hallásra, hallya-meg.

44. Hasonló menyeknek országa a' szántó-földön el-rejtetett kintshez: mellyet a' melly ember meg-talált, el-rejti, és azonvaló örömében el-mégyen, és el-adgya mind a' mie vagyon, és meg-vészi azt a' szántóföldet.

45. Ismég hasonló menyeknek országa a' kereskedö emberhez, a' ki jó gyöngyöket keres.

46. Találván pedig egy drága gyöngyöt, el-méne, és el-adá mind a' mie vólt, és megvévé azt.

47. Ismég hasonló menyeknek országa a' tengerbe vettetett, és minden-féle halakat öszve-gyüjtö varsához;

48. Mellyet, midön meg-tölt vólna, kivonván, és a' part-mellett le-ülvén, kiválasztották a' jókat az edényekbe, a' gonoszokat pedig ki-vetették.

49. Igy lészen a' világ végezetin: ki-mennek az Angyalok, és ki-választyák a' gonoszokat az igazak-közül.

50. És a' tüzes kementzébe vetik öket: ott lészen sirás, és fogak tsikorgatása.

51. Értettétek-e mind ezeket? Mondanak néki: Értettük.

52. Monda nékik: Az-okáért minden bölts irás-tudó menyeknek országában, hasonló a' tselédes emberhez, ki az ö kintséböl újakat, és ókat hoz-elö.

53. És lön, midön Jésus el-végezte vólna e' példa-beszédeket, el-méne onnét,

54. És hazájába menvén, tanittya vala öket az ö synagógájokban, úgy hogy tsodálkoznának, és mondanák: Honnét ennek ez a' böltseség, és a' tsoda-tételek?

55. * Nem ez-e az áts fia: Nem Mariának mondatik-e az annya; és az attyafiai, Jakab, és Jósef, és Simon, és Júdás?

56. És a' húgai, nem mind nálunk vannak-e? Honnét vannak azért ennek mind ezek?

57. És meg-botránkoznak vala ö-benne. Jésus pedig monda nékik: Nints a' próféta tisztelet-nélkül, hanem tsak az ö hazájában, és házában.

58. És nem tön ott sok tsodákat, az ö hitlenségek-miatt.

XIV. RÉSZ.

Szent Jánosnak Heródes vendégsége idején, feje vétetik, 's tántzoló Leánynak tálban fel-adattatik: Idvezitönk öt ezer embert a' pusztában öt kenyérrel, és két hallal megelégit, meg-maradván belöle tizenkét kosár morsalék. Idvezitönk, és Szent Péter a' tengeren járnak. Genézaret földén külömb-külömbféle nyavalyások meg-gyógyittatnak.

1. * Az idöben hallá Heródes Tetrarka a' Jésus hirét:

2. És monda a' szolgainak: Ez a' Keresztelö János: ö támadott-fel halottaiból, és azért dolgoznak ö-benne az erök.

3. * Mert Heródes meg fogta vólt Jánost, és meg-kötözte ötet, és tömlötzbe vetette Herodiásért az attyafia feleségeért.

4. Mert mondgya vala János néki: Nem szabad néked ötet tartanod.

5. És meg akarván ötet ölni, féle a' néptöl: * mert mint egy prófétát tartyák vala ötet.

6. Heródes születése napján pedig, tántzola a' Heródiás leánya közöttök, és tetszék Heródesnek.

7. Az-okáért esküvéssel fogadá néki, hogy meg-adná, valamit kérne töle.

8. Az pedig elébb meg-intetvén az ö annyától, monda: Add nékem itt egy tálban a' Keresztelö János fejét.

9. És meg-szomorodék a' király: az és-

küvésért pedig, és azokért kik együtt letelepedtek vala, oda hagyá adni.

10. És el-külde, és fejét vévé Jánosnak a' tömlötzben.

11. És el-hozattaték a' feje egy tálban, és a' leányzónak adattaték, és az annyának vivé.

D 12. És el-jövén a' tanitványi, el-vivék a' testét, és el-temeték azt: és el-menvén hirré tévék Jésusnak.

* *Luc.9. b. 10. Mar. 6. d. 37. Ioan. 6. b. 9.* 13. * Mellyet midön hallott vólna Jésus, el-tére onnét egy hajótskában egy puszta helyre külön: és mikor hallották vólna a' seregek, követék ötet gyalog a' városokból.

14. És ki-menvén látá a' sok sereget, és könyörüle rajtok, és meg-gyógyitá az ö betegöket.

15. Estve lévén pedig, hozzá jövének az ö tanitványi, mondván: Puszta a' hely, és az óra már el-múlt: botsásd-el a' seregeket, hogy a' kastélyokba menvén, vegyenek magoknak eledeleket.

16. Jésus pedig monda nékik: Nem szükség el-menniek: adgyatok ti enniek.

17. Felelének néki: Nints itt hanem tsak öt kenyerünk, és két halunk.

18. Ki monda nékik: Hozzátok ide nékem azokat.

19. És mikor meg-hagyta vólna hogy a' sereg le-telepednék a' szénán, vévén az öt kenyeret, és a' két halat, az égbe tekintvén meg-áldá, és meg szegé, és adá a' tanitványoknak a' kenyereket, a' tanitványok pedig a' seregeknek.

C 20. És évének minnyájan, és meg-elégedének. És fel-szedék a' maradékokat, tizen-két teli kosárt húlladékokkal.

21. Az évök száma pedig öt ezer férfiú vólt, az aszszony állatokon, és kisdedekenkivül.

* *Marc. 6. f. 45. Ioan. 6. b. 9.* 22. * És mindgyárt kénszerité Jésus a' tanitványokat bé-menni a' hajótskába, és elöl által-menni a' tengeren, mig el-botsátaná a' seregeket.

* *Ioan. 6. b. 17.* 23. * És el-botsátván a' sereget, fel-méne a' hegyre egyedül imádkozni. Estve lévén pedig, egyedül vala ott.

24. A' hajótska pedig a' tenger közepin a' haboktól hányattatik vala: mert ellenkezö szél vala.

25. Negyedik vigyázásakor pedig az étszakának, hozzájok méne a' tengeren járván.

26. És látván ötet a' tengeren járni, megháborodának, mondván; Hogy szem-fényveséztés. És a' félelem-miatt kiáltának.

27. És mindgyárt szólla nékik Jésus, mondván: Bizodalmatok légyen: én vagyok, ne félly etek.

D 28. Felelvén pedig Péter, monda: Uram, ha te vagy, parantsold nékem, hogy hozzád mennyek a' vizen.

29. Ö pedig monda: Jöj-el. És le-szálván Pétér az hájótskáról, a' vizen jár vala hogy Jésushoz menne.

30. Látván pedig az erös szelet, megijede: és midön el kezdett vólna merülni, kiálta, mondván: Uram tarts-meg engem.

31. És mindgyárt ki-nyújtván Jésus a' kezét, fogá ötet; és monda néki: Kitsinyhitü, miért kételkedtél?

32. És midön bé-mentek vólna a' hajótskába, meg-szünék a' szél.

33. A' kik pedig a' hajótskában valának, el-jövének, és imádák ötet, mondván: Bizonnyára Isten Fia vagy.

* *Marc. 6. g. 53.* 34. * És mikor által-költek vólna a' tengeren, Genezar-földére jövének.

35. És midön meg-ismérték vólna ötet annak a' helynek férfiai, el-küldének egész a' tartományba, és elö-hozák néki mind a' betegeket:

36. És kérik vala ötet, hogy akár tsak a' ruhája peremét illetnék. És valakik illették, meg-gyógyultak.

XV. RÉSZ.

Feddi a' Fariséusokat, kik a' mosdásról, és egyéb aprólék dolgokról való Traditiókat *nagyobra bötsüllik, hogy sem mint a' parantsolatokat. Mi fertezteti-meg az embert. A' Kananeai aszszony a' dorgálás után-is álhatatos lévén Urunk előtt, a' leánya gyógyitását meg-nyeri. A' Galileai tenger mellett sok nyavalyásokat meggyógyitván* JESUS, *négy ezer embert két kenyérrel, és kevés hallal meg-elégit, még hét kosár morsalék maradván.*

A 1. * Akkor jövének hozzája Jerusalemből Irás-tudók, és Farisæusok, mondván:

* *Marc. 7. a. 1.* 2. Miért hágják-által a' tanitványid a' régiek hagyományát? mert nem mosák-meg a' kezöket mikor kenyeret esznek.

3. Ö pedig felelvén, monda nékik: Miért hágjátok ti-is által az Isten parantsolattyát a' ti hagyományotokért? Mert az Isten mondotta:

* *Exod. 20. c. 12. Deut. 5. b. 16. Eph. 6. d. 2.* 4. * Atyádat, és anyádat tisztellyed; és: * A' ki attyát, vagy annyát átkozza, halállal hallyon-meg.

* *Exod. 21. c. 16. Lev. 20. b. 9. Prov. 20. c. 20.* 5. Ti pedig mondotok: Valaki attyának vagy annyának azt mondgya; Valamelly ajándék én-tölem vagyon, néked használ:

6. És nem tiszteli az ö attyát, vagy annyát: és meg-vetettétek az Isten parantsolattyát a' ti hagyományotokért.

B 7. Kép-mutatók, jól profétált felöletek Isaias, mondván:

* *Is. 29. d. 13. * Marc. 7. a. 6.* 8. * E' nép ajakival tisztel engem: a' szivök pedig távúl vagyon tölem.

9. Ok-nélkül tisztelnek pedig engem, tanitván az emberek tudományit, és parantsolatit.

10. És hozzája hiván a' seregeket, monda nékik: Hallyátok, és értsétek.

11. Nem az fertezteti-meg az embert,

a' mi bé-mégyen a' szájba; hanem az fertezteti-meg az embert, a' mi a' szájból származik.

12. Akkor hozzája járúlván a' tanitványi, mondának néki: Tudod-e, hogy a' Farisæusok hallván ez igét, meg-botránkoztak:

13. Ö pedig felelvén, monda: * Minden plántálás, mellyet az én menyei Atyám nem plántált, töböl ki-szaggattatik.

14. Hadgyátok-el öket: * vakok, és vakok vezéri. A' vak pedig ha vakot vezet, mind ketten a' verembe esnek.

15. Felelvén pedig Péter, monda néki: Magyarázd-meg nékünk e' példa-beszédet.

16. Ö pedig monda: Még ti-is értelemnélkül vattok-e?

17. Nem értitek-e, hogy minden, a' mi a' szájba mégyen, a' hasba mégyen, és az árnyék székbe botsátatik?

18. A' mik pedig a' szájból származnak, a' szivből jönek-ki, és azok ferteztetik-meg az embert:

19. Mert a' szivből jönek-ki a' gonosz gondolatok, gyilkosságok, házasság-törések, paráznaságok, lopások, hamis bizonyságok, káromlások.

20. Ezek, a' mellyek meg-ferteztetik az embert: Mosdatlan kezekkel enni pedig, nem fertezteti-meg az embert.

21. És ki-menvén onnét Jésus, téte Tyrus, és Sidon részeire.

22. * És imé egy Kananæai asszony azokból a' határokból ki-jövén kiálta, mondván néki: Könyörülly rajtam Uram Dávidnak fia: az én leányom gonoszúl gyötrettetik az ördögtöl.

23. Ki egy igét sem felele néki. És eljövén a' tanitványi kérik vala ötet, mondván: Botsásd-el ötet; mert utánnunk kiált.

24. Ö pedig felelvén, monda: Nem küldettem, * hanem tsak az Israel házának elveszett juhaihoz.

25. Amaz pedig el-jöve, és imádá ötet, mondván: Uram, segélly engem.

26. Ki felelvén, monda: Nem jó elvenni a' fiak kenyerét, és az ebeknek vetni.

27. Ama' pedig monda: Úgy Uram: mert a' kölykök-is esznek a' morzsalékokból, mellyek le-húlnak az ö urok asztaláról.

28. Akkor felelvén Jésus, monda néki: Oh asszony, nagy a' te hited: légyen néked a' mint akarod: És meg-gyógyúla a' leánya az órától-fogva.

29. És mikor el-ment vólna onnét Jésus, jöve a' Galilæai tenger-mellé, és fel-menvén a' hegyre, ott ül vala.

30. * És sok seregek menének hozzája, némák, vakok, sánták, bénnák, és sok egyebek lévén vélek: és veték azokat az ö lábaihoz, és meg-gyógyitá öket:

31. Úgy hogy a' seregek tsodálkoznának, látván a' némákat szóllani, a' sántákat járni, a' vakokat látni: és ditsöiték az Israel Istenét.

32. * Jésus pedig, öszve-hivván az ö tanitványit, monda: Szánom a' sereget, mert már harmad napig vannak velem, és nints mit enniek: és nem akarom étlen el-botsátani öket, hogy el ne fogyatkozzanak az úton.

33. És mondának néki a' tanitványok: Honnét léfznek azért nékünk a' pusztában annyi kenyerink, hogy meg-elégittsünk ennyi sereget?

34. És monda nékik Jésus: Hány kenyeretek vagyon? Ók pedig mondának: Hét, és egy kevés halatskánk.

35. És parantsola a' seregnek, hogy letelepednének a' földön.

36. És vévén a' hét kenyeret, és a' halakat: és hálákat adván, meg-szegé, és ada a' tanitványinak, és a' tanitványok adák a' népnek.

37. És evének minnyájan, és meg-elégedének. És a' mi meg-maradott a' hulladékokból, fel-szedének hét teli kosárt.

38. Valának pedig a' kik öttek vala, négyezer férfiak, a' kisdedeken, és aszszonyokonkivül.

39. És el-botsátván a' sereget, a' hajótskába méne: és jöve Magedan határiba.

XVI. RÉSZ.

A' Fariséusok Idvezitönket késértvén jelt kérnek, de meg-dorgálván öket, más jel (úgy mond:) nem adatik, hanem Jónás Prófétájé. Inti a' Tanitványokat, hogy bjják magokat a' Fariséusok, és Saddutzéusok kovászszától. Kérdezkedik: kinek vélik ötet az emberek, és midön Péter az élö Isten Fiának vallaná lenni, néki igéri a' menyeknek kúltsát. Midön maga szenvedését megjelentené, Péter ellene mond, azért Sátánnak mondatik, és inti, hogy kiki a' maga keresztét vegye-fel; kinek-kinek Isten érdeme szerént meg-fizet.

1. * És hozzája menének a' Farisæusok, és a' Saddutzæusok kisértvén: és kérék ötet, hogy az égböl jelt mutatna nékik.

2. Ö pedig felelvén, monda nékik: Estve lévén azt mondgyátok: Tiszta idö léfzen, mert veres az ég;

3. És reggel: Ma égi-háború, mert vereselik a' szomorú ég.

4. Az ég színét tehát meg-tudgyátok ítélni: az idök jeleit pedig nem tudhattyátok-e? * A' gonosz, és parázna nemzetség jelt keres; és jel nem adatik néki, * hanem a' Jónás Próféta jele. És el-hagyván öket, el-méne.

5. És mikor a' tanitványi a' tengeren-túl mentek vólna, el-felejtének kenyereket vinni.

6. Ki monda nékik: * Meg-láfsátok, és ójátok magatokat a' Farisæusok, és Saddutzæusok kovászától.

7. Ök pedig gondolkodnak vala magokban, mondván: Hogy kenyereket nem hoztunk.

A
* *Marc.* 8. *b.* 12. *Luc.* 12. *g.* 54.

* *Sup.* 12. *g.* 39.
* *Joan.* 2. *a.* 1.

* *Marc.* 8. *b.* 14. *Luc.* 12. *a.* 1.

8. Tudván pedig Jésus, monda: Mit gondolkodtok magatokban kitsiny-hitüek, hogy kenyeretek nintsen?

B

9. Még sem értitek-e, se nem emlekeztek-e * az öt kenyérröl az öt ezer emberközibe, és hány kosárokat szedtetek-fel?

*Sup. 14.a.17. Joan.6. b.9.

10. Sem * a' hét kenyérröl a' négy-ezer ember-közibe, és hány kosárokat szedtetek fel?

*Sup.15 d.34.

11. Miért nem értitek, hogy nem a' kenyérröl mondottam néktek: ójátok magatokat a' Farisæusok, és Saddutzæusok kovászától?

12. Akkor érték-meg, hogy nem mondotta, hogy ónák magokat a' kenyér kovászától, hanem a' Farisæusok, és Saddutzæusok tudományától.

* Mar. 8.c.27. Luc.9. c.18.

13. * Jöve pedig Jésus Filep-Tzesaræájának részeire: és kérdé a' tanitványit, mondván: Kinek mondgyák lenni az emberek ez ember Fiát?

14. Ök pedig mondának: Némellyek Kereszteló Jánosnak, némellyek pedig Illyésnek, nemellyek pedig Jeremiásnak, a' vagy egynek a' profétak-közül.

C

15. Monda nékik Jésus: Ti pedig kinek mondotok engem lenni?

* Joan. 6.g.69.

16. Felelvén Simon Péter, monda: * Te vagy a' Krisztus, az élö Isten fia.

17. Felelvén pedig Jésus, monda néki: Bóldog vagy Simon Jónás fia: mert a' test, és vér nem jelentette néked, hanem az Atyám, ki menyekben vagyon.

* Joan. 1.f.24.

18. * Én-is mondom néked, hogy te Péter vagy, és e' köszálon fogom épiteni az én Anyaszentegyházamat, és a' pokol kapui eröt nem vésznek rajta.

19. * És néked adom a' menyeknek országa kultsait. És valamit meg-kötözsz a' földön, meg lészen kötözve menyekben-is: és valamit meg-óldozsz a' földön, meg lészen óldozva menyekben-is.

* Is.22. f.22. Joan.20 c.23.

20. Akkor meg-parantsolá a' tanitványinak, hogy senkinek ne mondanák, hogy ö vólna a' Jésus Krisztus.

21. Attól-fogva kezdé Jésus meg-jelenteni a' tanitványinak, hogy néki Jerusalembe kellene menni, és sokakat szenvedni a' vénektöl, és az Irás-tudóktól, és a' papi-fejedelmektöl, és meg-ölettetni, és harmad napon fel-támadni.

22. És magán vévén ötet Péter, kezdé feddeni, mondván: Távúl légyen töled, Uram: nem lészen ez néked.

D

23. Ki fordúlván, monda Péternek: * Menny hátra Sátán, botránkozásra vagy nékem, mert nem érted azokat, mellyek az Istené, hanem azokat, mellyek az embereké.

* Marc. 8.d.33.

24. Akkor monda Jésus a' tanitványinak: * Ha ki utánnam akar jöni, tagadgya-meg magát, és vegye-fel az ö keresztét, és kövessen engem.

* Sup.10 d.38. Luc.9. g.23. & 14.f. 17. & 17 g.33.

25. * Mert a' ki lelkét meg akarja tartani, el-veszti azt: a' ki pedig lelkét el-veszti éretem, meg-találllya azt.

* Joan. 12.d.15.

26. Mert mit használ embernek, ha az egész világot meg-nyeri, lelkének pedig kárát vallya? a' vagy mitsoda váltságot ád ember a' lelkeért?

27. Mert az ember fia el-jövendö az ö Attyának ditsöségében az ö angyalival: * és akkor meg-fizet kinek-kinek az ö tselekedeti szerént.

* Act. 17.g.31. Rom.2. a.6.

28. Bizony mondom néktek, * vannak némellyek az itt-állók-közül, kik meg nem kóstollyák a' halált, mig nem meg-láttyák az ember fiát el-jöni az ö országában.

* Marc. 9.a.1. Luc.9. c.27.

XVII. RÉSZ.

Krisztus szinében el-változván a' hegyen, meghadgya a' Tanitványoknak, hogy addig ne mondgyák senkinek, miglen fel-támad halottaiból. Illyés el-jövendö, söt már el-is jött, de meg nem ismérték, sem Keresztelö Szent Jánost. Egy hóldnak járása szerént bolondoskodó gyermeket, kit a' Tanitványok az ö gyenge hitek miatt, meg nem gyógyithattak, meg-gyógyit, meg-mutatván, melly foganatos légyen a' hit, ha tsak ollyan-is mint a' mustár-mag. A' böjtnek, és imádságnak ereje. Szenvedését meg-mondgya: A' didrakmát a' hal szájában találtatott pénzböl magáért, és Péterért meg-fizeti.

A

1. * És hat nap-után melléje vévé Jésus Pétert, és Jakabot, és Jánost annak öttsét, és vivé öket egy magas hegyre külön:

* Mar. 9.a.1. Luc.9. d.28.

2. És szinébe el-változék elöttök. És fénylék az ortzája mint a' nap: a' ruhái pedig feirek lönek mint a' hó.

3. És imé meg-jelenének nékik Moyses és Illyés szólván véle.

4. Felelvén pedig Péter, monda Jésusnak: Uram, jó nékünk itt lennünk: ha akarod, tsinállyunk itt három hajlékot, néked egyet, Moysesnek egyet, és Illyésnek egyet:

5. Még ö szólván, imé fényes köd árnyékozá-meg öket. * És imé szózat a' ködböl, mondván: Ez az én szerelmes Fiam, kiben nékem jól kedvem tölt: ötet halgassátok:

* 2.Per. 1.d 17. Sup.3. d.17.

6. És hallván a' tanitványok, ortzájokra esének, és igen meg-félemlének.

7. És hozzájok méne Jésus, és illeté öket: és monda nékik: Kellyetek-fel, és ne féllyetek.

8. Fel-emelvén pedig az ö szemeket, senkit nem látának, hanem tsak egyedül Jésust.

B

9. És alá-jövén azok a' hegyröl, parantsola nékik Jésus, mondván: Senkinek ne mondgyátok a' látást, mig az ember Fia halottaiból fel nem támad.

* Marc. 9.h.11. Mal.4. b.5.

10. És meg-kérdék a' tanitványok ötet, mondván: * Mit mondanak tehát az Irástudók, hogy Illyésnek el kell elöször jöni?

11. Ó pedig felelvén, monda nékik: Illyés el-jövendö ugyan, és helyére állat mindeneket:

12. Mondom pedig néktek, * hogy Illyés már el-jött, és meg nem iſmérték ötet, * hanem a' miket akartak, azokat tſelekedték rajta. Az ember Fia-is igy ſzenved tölök.

13. Akkor meg-érték a' tanitványok, hogy Kereſztelö Jánoſról mondotta vólna nékik.

14. * És midön a' ſereghez jött vólna, egy ember méne hozzája, térdre eſvén elötte, mondván: Uram, könyörülly a' fiamon, mert havi-kór, és gonoſzul ſzenved: mert gyakorta a' tüzbe eſik, és gyakran a' vizbe.

15. És a' tanitványidnak vittem ötet, és nem gyógyithatták-meg ötet.

16. Felelvén pedig Jéſus, monda: Oh hitlen, és el-fordúlt nemzetség, meddig léſzek veletek: mig ſzenvedlek titeket? Hozzátok ide ötet hozzám.

17. És meg-feddé ötet Jéſus, és ki-méne belöle az ördög, és meg-gyógyúla a' gyermek az órától-fogva.

18. Akkor járúlának a' tanitványok titkon Jéſushoz, és mondának: Miért nem üzhettük mi ki azt?

19. Monda nékik Jéſus: A' ti hitlenségtekért. * Mert, bizony mondom néktek, ha hitetek léſzen, mint a' muſtár-mag, ezt mondgyátok e' hegynek, Menny innét amoda, és el-mégyen, és ſemmi néktek lehetetlen nem léſzen.

20. Ez a' nem pedig, ki nem üzettetik, hanem imádság, és böjtölés-által.

21. Mikor pedig Galilæában vólnának, monda nékik Jéſus: * Az ember Fia az emberek kezeibe adatik:

22. És meg-ölik ötet, és harmad nap feltámad. És igen meg-ſzomorodának.

23. És mikor Kafarnaumba jutottak vólna, a' kik az adó-pénzt ſzedik vala, Péterhez menének, és mondának néki: Nem fizeti-e meg a' meſtererek az adó-pénzt?

24. Monda: Igen-is. És midön bé-ment vólna a' házba, eleit vévé Jéſus, mondván: Mit állitaſz Simon? A' föld királyi kitöl véſznek vámot vagy adót? az ö fioktól-e, vagy az idegenektöl?

25. És ö monda: Az idegenektöl. Monda néki Jéſus: Tehát a' fiak ſzabadoſok.

26. Hogy pedig meg ne botránkoztaſſuk öket, menny a' tengerhez, és veſd-meg a' horgot: és a' halat, melly elsöben fel-jö, vedd-ki: és fel-nyitván a' ſzáját, egy ſtátert találſz: azt vévén, add nékik érettem, és éretted.

XVIII. RÉSZ.

A' Tanitványok kérdésére, egy kiſdedet eléállitván Kriſtus, azt mondgya nagyobbnak menyeknek országában, a' ki ahoz haſonló; azért inti, a' féle kiſdedeket meg ne botránkoztaſsák. Ha felebarátunk ellenünk vét, miképen kell ötet meg-feddeni. A' ki az Anyaſzentegyházat nem hallgattya, úgy kell tartani, mint a' pogányt; hatalom adatik a' bünöknek meg-kötésére, és öldására. Foganatos kettönek a' kéréſe Iſten elött, ha egyet értnek. Hányſzor engedgyünk-meg a' mi ellenünk vétöknek; Elé-hozván a' Király példáját, ki ſzámot vetett a' ſzolgájával.

A

1. * AZON órában járúlának a' tanitványok Jéſushoz, mondván: Kit vélſz nagyobnak lenn menyeknek orſzágában? * *Marc.* 9.e.34. *Luc.* 9. f.46. *Inf.* 19. b.14. 1.*Cor.* 14.d.20.

2. És hozzá hiván Jéſus egy kiſdedet, közikbe állatá ötet,

3. És monda: Bizony mondom néktek, ha meg nem tértek, és nem léſztek mint a' kiſdedek, nem mentek-bé menyeknek orſzágába.

4. Valaki azért magát meg-alázza mint e' kiſded, az nagyobb menyeknek orſzágában.

5. És a' ki bé-fogad egy illyen kiſdedet én nevemben, engem fogad-bé.

6. * A' ki pedig meg-botránkoztat egyet e' kiſdedek-közül, kik én-bennem hiſznek, haſznosb annak, hogy egy malom-kö kötteſsék a' nyakára, és a' tenger mélységébe elmeriteſsék. * *Marc.* 9.f.42. *Luc.* 17. a.1.

7. Jaj e' világnak a' botránkozáſokért. Mert ſzükség, hogy botránkozáſok jöjenek: mindazáltal jaj annak az embernek, a' ki-által botránkozás jö.

8. * Ha pedig a' kezed, vagy lábad megbotránkoztat téged; vágd-el azt, és veſd-el töled: jobb néked az életre bé-menned bénán, vagy sántán; hogy ſem két kezed, vagy két lábad lévén az örök tüzre vettetned. * *Sup.* 5. c. 39 *Mar.* 9. g.43.

B

9. És ha a' ſzemed meg-botránkoztat téged, vájd-ki azt, és veſd-el töled: jobb néked egy ſzemmel az életre bé-menned, hogy ſem két ſzemed lévén a' gehenna tüzébe vettetned.

10. Meg-láſsátok, hogy meg ne útállyatok egyet e' kiſdedek-közül: mert mondom néktek, * hogy ezeknek Angyali menyekben mindenkor láttyák az Atyám ortzáját, ki menyekben vagyon. * *Pſ.*33. a.8.

11. * Mert az ember fia üdvöziteni jött azt, a' mi el-veſzett vólt. * *Lucæ.* 19.b.10.

12. Mit állitotok? * ha valakinek ſzáz juha vólna, és el-tévelyednék egy azok-közül; nem hagyja-e el a' kilentzven-kilentzet a' hegyeken, és el-mégyen azt kereſni, a' melly el-tévelyedett? * *Lucæ.* 15.a.4.

13. És ha történik, hogy azt meg-találllya: Bizony mondom néktek, hogy inkább örül azon, hogy-ſem a' kilentzven-kilentzen, mellyek el nem tévelyedtek.

14. Igy nints akarattya a' ti Atyátoknak, a' ki menyekben vagyon, hogy el-veſzſzen egy e' kiſdedek-közül.

15. * Ha pedig vétkezik ellened az atyád. * *Lucæ.* 17.a.3.

Lev.19. d.17. Eccli.19. b.13.

C

*Jacob.5. d.19. * Deut. 19.b.15. 2. Cor. 13.a.1. Heb. 10. c.28. Joan.8. c.17. * 2. Teſſ. 13.d.14. 1. Cor.5. b.9. * Joan. 20.c.23.*

fia; menny-el, és ſedd-meg ötet te-közötted és ö-maga-között. Ha téged meg-hallgat, meg-nyerted az atyád-fiát:

16. Ha pedig meg nem hallgat téged; végy magaddal még egyet, vagy kettöt, * hogy két vagy három tanú ſzájában állyon minden ige.

17. Hogy-ha meg nem halgattya azokat: mond-meg az anyaſzentegy-háznak: ha pedig az anyaſzentegy-házat nem halgattya, * légyen néked mint a' pogány, és a' publikánus.

18. * Bizony mondom néktek, valamiket meg-kötöztök a' földön, meg-léſznek kötözve menyben-is: és valamiket meg-óldoztok a' földön, meg-óldozva léſznek menyben-is.

19. Iſmég mondom néktek; hogy, ha ketten közületek egyeznek a' földön, minden dologról a' mellyet kérnek, meg-léſzen nékik az én Atyámtól, ki menyekben vagyon.

20. Mert a' hol ketten vagy hárman öſzve-gyülnek az én nevemben, ott vagyok közepettek.

** Lucæ. 17.a.4.*

21. Akkor hozzája menvén Péter, monda: * Uram, hányſzor vétkezik ellenem az atyámfia, és meg-botsáſſak néki? hétſzer-e?

22. Monda néki Jéſus: Nem mondom néked hétſzer; hanem hetven-hétſzer.

23. Az-okáért haſonlitatott menyeknek orſzága egy ember királyhoz, ki ſzámot akara vetni az ö ſzolgaival.

24. És mikor ſzámot kezdett vólna vetni, eleibe viteték egy, ki tiz ezer talentommal tartozik vala néki.

25. Mikor pedig nem vólna honnét megfizetné, parantſolá az ura, hogy el-adattatnék ö, és a' felesége, és a' fiai, és mindene a' mie vala, és meg-fizettetnék.

D

26. Le-borúlván pedig az a' ſzolga, kéri vala ötet, mondván: Légy békével hozzám, és mindeneket meg-fizetek néked.

27. Könyörülvén pedig az Úr azon a' ſzolgán, el-botsátá ötet, és az adóſságot megengedé néki.

28. Ki-menvén pedig az a' ſzolga, találá egyet a' ſzolga-társai-közül, ki ſzáz pénzel tartozik vala néki: és meg-fogván fojtogattya vala ötet, mondván: Fizeſd-meg a' mivel tartozol.

29. És le-borúlván a' ſzolga-társa, kéri vala ötet, mondván: Légy békével hozzám, és mindeneket meg-fizetek néked.

30. Amaz pedig nem akará: hanem elméne, és veté ötet a' tömlötzbe, mig nem meg-fizetné az adóſságot.

31. Látván pedig annak ſzolga-társai a' mik történnek vala, igen meg-ſzomorodának: és el-jövének, és meg-beſzéllék az ö uroknak mind, a' mik löttek vala.

32. Akkor hivá ötet az ura, és monda néki? Álnok ſzolga, minden adóſságot megengedtem néked, mivel-hogy kértél engem:

33. Azért nem kellett vólna-e néked-is könyörülnöd a' ſzolga-társodon, a' mint énis könyörültem rajtad?

34. És meg-haraguván az ura, a' hóhéroknak adá ötet, mig nem meg-fizetne minden adóſságot.

35. Igy tſelekeſzik az én menyei Atyámis veletek, ha meg nem botsátotok ki-ki az ö attya-fiának a' ti ſzivetekből.

XIX. RÉSZ.

A' házaſok egymáſtól ſemmiképen el nem válhatnak a' külömb lakáſra-is; hanem a' házaſság-törésért. A' többi között ditséri azokat, a' kik férfiságtalanokká tötték magokat menyorſzágért: a' kiſdedekre kezét tévén, meg-áldgya. Az ifjú, ki a' parantſolatokat meg-tartya vala, hallván Kriſtustól, hogy mindenét adgya-el, és köveſſe ötet, ſzomorúan mégyen-el Kriſtuſtól, azért mondgya Idvezitönk, hogy nehezen mégyen a' gazdag menyeknek orſzágába. Azoknak jutalma, kik mindeneket el-hagyván Kriſtuſt követik.

A

1. * És lön, mikor el-végezte vólna Jéſus e' beſzédeket, el-méne Galiláából, és * a' Judæa határiba jöve a' Jordánon által,

** Marc. 10.a.2.*

2. És követék ötet ſok ſeregek, és ott meg-gyógyitá öket.

** Marc. 10.a.1.*

3. * És hozzá menének a' Fariſæuſok kiſértvén ötet, és mondván: Szabad-e embernek a' feleségét el-botsátani, akár-mi okból?

** Gen.1. d.27.*

4. Ki felelvén, monda nékik: Nem olvaſtátok-e, * hogy a' ki az embert teremtette kezdettöl-fogva, férfiúvá, és aſzſzony' állattá teremtette öket? és monda:

** Gen.2. d.21. Eph.5. g.31. 1. Cor.6. d.16.*

5. * Ezért el-hagyja ember attyát, és annyát, és feleségéhez ragaſzkodik, és ketten egy teſtben léſznek.

** Deut. 24.a.1.*

6. Az-okáért már nem kettö, hanem egy teſt. A' mit azért az Iſten egybe-ſzerzett, az ember el ne válaſzſza.

7. Mondának néki: * Miért parantſolta tehát Moyſes a' válás levelet adni, és el-botsátani?

B

8. Monda nékik: Mert Moyſes a' ti ſzivetek keménységéért engedte-meg néktek, hogy el-botsáſſátok feleségteket: eleitöl-fogva pedig nem úgy vólt.

** Sup.5. e.32. Mar.10. b.11. Luc.16. d.18. 1.Cor.7. b.18.*

9. * Mondom pedig néktek, hogy valaki el-botsáttya feleségét, hanem-ha a' paráznaságért, és máſt vészen, paráználkodik: és a' ki az el-botsátottat el-vészi, paráználkodik.

10. Mondának néki az ö tanitványi: Ha igy vagyon dolga embernek a' feleségével, nem haſznos meg-házaſodni.

11. Ki monda nékik: Nem minnyájan fogják-meg ezigét, hanem a' kiknek adatott.

12. Mert vannak férfiságtalanok, kik az annyok méhéből úgy ſzülettek; és vannak férfiságtalanok, kik az emberektöl löttek: és vannak férfiságtalanok, kik magokat megherélték

herélték menyeknek országáért. A' ki megfoghattya, fogja-meg.

13. * Akkor gyermetskék vitetének hozzája, hogy reájok tenné a' kezeit, és imádkoznék. A' tanitványok pedig feddik vala öket:

14. Jésus pedig monda nékik: * Hadgyatok békét a' gyermetskéknek, és ne tiltsátok öket hozzám jöni: mert illyeneké a' menyeknek országa.

15. És mikor reájok tette vólna a' kezeit, el-méne onnét.

16. * És imé egy oda járúlván, monda néki: Jó mester, mi jót tselekedgyem hogy örök életem légyen?

17. Ki monda néki: Mit kérdesz engem a' jóról? Egy a' jó, az Isten. Ha pedig az életre bé akarsz menni, tartsd-meg a' parantsolatokat.

18. Monda néki: Mellyeket? Jésus pedig monda, * Ne tselekedgyél gyilkosságot: Ne paráználkodgyál: Ne lopj: Hamis bizonyságot ne mondgy:

19. Atyádat, és anyádat tisztellyed: és, szeressed felebarátodat mint te-magadat.

20. Monda néki az ifiú: Mind meg-tartottam ezeket ifiúságomtól-fogva, mi heával vagyok még?

21. Mond néki Jésus: Ha tekélletes akarsz lenni, menny-el, add-el a' mid vagyon, és add a' szegényeknek, és kintsed lészen menyben: és jöj-el, köveis engem.

22. Mikor pedig az ifiú hallotta vólna az igét, el-méne szomorúan: mert sok jószága vala.

23. Jésus pedig monda a' tanitványinak: Bizony mondom néktek, hogy a' gazdag nehezen mégyen menyeknek országába.

24. És ismég mondom néktek: Könnyebb a' tevének által-menni a' tö-fokán hogysem a' gazdagnak menyeknek országába menni.

25. Hallván pedig ezeket, a' tanitványok igen tsodálkozának, mondván: Ki üdvözülhet tehát?

26. Tekintvén pedig Jésus, monda nékik: Az embereknél ez lehetetlen, az Istennél pedig mindenek lehetségesek,

27. Akkor felelvén Péter, monda néki: Imé mi mindeneket el-hagytunk, és téged követtünk: mi lészen tehát nékünk?

28. Jésus pedig monda nékik: Bizony mondom néktek, hogy ti, kik engem követtetek, az új születésben, mikor az ember fia az ö fölségének székiben ül, ti-is tizen-két széken ültök, itélvén Israelnek tizen-két nemzetségét.

29. És minden a' ki el-hadgya házát, vagy attya-fiait, vagy nénnyeit, vagy attyát, vagy annyát, vagy fiait, vagy szántó-földeit, az én nevemért, száz annyit vészen, és az örök életet birja.

30. * Sok elsök pedig utólsókká lésznek, és az utólsók elsökké.

XX. RÉSZ.

A' szölöbe vitetett munkásoknak példája, kik közül annyi adatik azoknak, kik késön mentek, mennyi azoknak, kik idején. Halálát, és fel-támadását meg-jelenti a' Tanitványoknak. A' nagyra vágyódozó Zebedéus fiai alkalmatosságával meg-mutattya, hogy a' ki nagyobb köztök, a' légyen leg-kissebb. Jérikóból ki-menvén, két vakot meg-gyógyit.

1. HASONLÓ menyeknek országa a' tselédes emberhez, ki jó reggel kiment miveseket fogadni az ö szölöjébe. A

2. Meg-szerzödvén pedig a' miveskkel egy napi pénzben, el-küldé öket a' szölöjébe.

3. És ki-menvén három óra-tájban, láta más hivalkodókat állani a' piatzon,

4. És monda nékik: Mennyetek ti-is a' szölömbe, és a' mi igaz lészen meg-adom néktek.

5. Azok pedig el-menének. Ismég pedig ki-méne hat, és kilentz óra-tájban: és hasonló-képen tselekedék.

6. Tizen-egy óra-tájban pedig ki-méne, és találá más veszteg-állókat, és monda nékik: Mit állotok itt egész nap hivalkodva?

7. Mondának néki: Mert senki nem fogadott-meg minket. Monda nékik: Mennyetek ti-is a' szölömbe.

8. Mikor pedig estve lött vólna, monda a' szölö ura a' gondviselöjének: Hidd-elö a' miveseket, és add-meg nékik az ö béreket, el-kezdvén az utólsóktól az elsökig.

9. Mikor azért el-jöttek vólna a' kik tizen-egy óra-tájban jöttek vala, vévének egy-egy pénzt.

10. El-jövén pedig az elsök-is, állitak, hogy többet vennének: vévének pedig ök-is egy-egy pénzt. B

11. És el-vévén morgolódnak vala a' tselédes ember-ellen,

12. Mondván: Ezek az utólsók egy óráig munkálkodtak, és egyenlökké tetted öket hozzánk, kik a' napnak terhét, és hévségét viseltük.

13. Ö pedig felelvén egyiknek közülök, monda: Barátom, nem tészek néked hamissat: nem egy pénzben szerzödtél-e meg velem?

14. Vedd-fel a' mi tiéd, és menny-el: annyit akarok pedig ez utólsónak-is adni a' mint néked.

15. A' vagy nem szabad-e nékem, a' mit akarok, tselekednem? talám a' te szemed álnok, hogy-im én jó vagyok?

16. * Igy lésznek az utólsók elsökké, és az elsök utólsókká, mert sokan vannak a' hivatalasok, kevesen pedig a' választottak.

17. * És fel-menvén Jésus Jerusalembe, melléje vévé a' tizen-két tanitványt titkon, és monda nékik:

* Sup. 19. d. 30. Mar. 10. d. 31. Luc. 13. f. 31.
* Marc. 10. d. 31. Luc. 18. c. 31.

18. Imé fel-megyünk Jerusalembe, és az ember Fia el-árultatik a' papi-fejedelmeknek és az Irás-tudóknak, es halálra kárhoztattyák ötet,

C 19. És adgyák ötet a' Pogányoknak megtsúfolásra, és meg-ostorozásra, és meg-feszitésre; és harmad nap fel-támad.

* *Marc.* 10. *e.* 35. 20. * Akkor hozzája méne a' Zebedæus fiainak anya a' fiaival, imádván, és kérvén valamit töle.

21. Ki monda néki: Mit akarsz? Monda néki: Mondgyad, hogy üllyön ez én két fiam, egyik a' te jobbodra, és egyik a' balodra a' te országodban.

22. Felelvén pedig Jésus, monda: Nem tudgyátok mit kértek. Meg-ihattyátok-e a' pohárt, mellyet én meg-iszom? Mondának néki: Meg-ihattyuk.

23. Monda nékik: Az én poháromat meg-iszszátok ugyan: az én jobbomra ülni pedig vagy balomra, nem enyim, hogy néktek adgyam, hanem a' kiknek készitetett az én Atyámtól.

* *Marc.* 10. *g.* 41. * *Luc.* 22. *a.* 5. 24. * És a' tiz hallván, boszszonkodának a' két atyafira.

25. * Jésus pedig magához hivá öket, és monda: Tudgyátok, hogy a' pogányok fejedelmi uralkodnak rajtok, és a' kik nagyobbak, hatalmaskodnak azokon.

D 26. Nem úgy lészen ti-közöttetek: hanem valaki közöttetek nagyobb akar lenni, légyen inastok:

27. És a' ki közöttetek elsö akar lenni, légyen szolgátok.

* *Phil.* 2. *a.* 7. 28. * A' mint az ember Fia nem jött, hogy szolgállyanak néki, hanem hogy szolgállyon, és lelkét sokakért adgya váltságúl.

* *Marc.* 10. *g.* 46. *Luc.* 18. *f.* 35. 29. * És ök ki-menvén Jerikóból, követé ötet sok sereg?

30. És imé két vak az út-mellett ülvén, meg-hallák, hogy Jésus menne-által: és kiáltának, mondván: Uram könyörülly rajtunk, Dávidnak Fia.

31. A' sereg pedig feddi vala öket, hogy halgatnának. Azok pedig inkább kiáltanak vala, mondván: Uram, könyörülly rajtunk, Dávidnak Fia.

32. És meg-álla Jésus, és hivá öket, és monda: Mit akartok, hogy tselekedgyem veletek?

33. Mondának néki: Uram, hogy meg-nyillyanak a' szemeink.

34. Könyörülvén pedig rajtok, illeté az ö szemeket. És mindgyárt látának, és követék ötet.

XXI. RÉSZ.

JESUS nagy pompával szamár háton bémégyen Jerusalembe, és a' kúfárokat a' templomból ki-korbátsollya; a' Zsidóknak kik ezen zúgolódnak vala, meg-felel. A' Tanitványoknak, kik tsodálkoznak vala a' fügefán, melly Kristus szavára el-száradott vala, meg-fejti a' hitnek erejét. A' Zsidóknak, kik azt kérdik vala; kihatalmából tselekedné azokat, meg-felel, elé-hozván a' szent János keresztelését. Utóllyára egy embernek: kinek két fia vala, és a' tselédes gazda példáját eléhozván, kinek szolgait, 's utóllyára fiát-is meg-ölik, a' szölö mivesek, meg-mutattya, hogy a' Zsidóktól a' Nemzetekre száll az Isten országa.

A 1. * És mikor Jerusalemhez közelgettek vólna, és jöttek vólna Betfagéba az olaj-fák hegyére: Akkor Jésus el-külde két tanitványt,

* *Marc.* 11. *a.* 1. *Luc.* 19. *c.* 20. 2. Mondván nékik: Mennyetek a' kastélyba, melly ellentekben vagyon, és mindgyárt találtok egy meg-kötött szamárt, és a' vemhet véle: óldgyátok-meg, és hozzátok el nékem;

3. És ha valaki néktek valamit mond, mondgyátok, hogy az Úrnak ezekre szüksége vagyon, és mindgyárt el-botsáttya azokat.

4. Ez pedig mind meg-lött, hogy bétellyesednék a' mi meg-mondatott a' próféta-által, mondván:

* *Is.* 62. *d.* 11. *Zach.* 9. *b.* 9. *Joan.* 12. *b.* 15. 5. * Mondgyátok-meg a' Sion leányának: Imé a' te királyod jö néked szeliden, ülvén a' szamáron, és a' terh-viselönek vemhén.

6. El-menvén pedig a' tanitványok, tselekedének a' mint parantsolt vala nékik Jésus.

7. És el-hozák a' szamárt, és a' vemhet: és tévék azokra az ö ruhájokat, és ötet felyül reája ülteték.

8. A' sok sereg pedig le-terité az ö ruháit az úton: egyebek pedig ágakat vágnak vala a' fákról, és el-teritik vala az úton:

* *Ps.* 117. *d.* 26. *Mar.* 11. *b.* 9. 9. A' seregek pedig, mellyek elöl-mennek vala, és a' mellyek követik vala, kiáltanak vala, mondván: * Hosanna a' Dávid fiának: áldott, a' ki az Úr nevében jö: Hosanna a' magasságban.

B *Luc.* 19. *g.* 38. ●10. És midön bé-ment vólna Jerusalembe, fel-indúla az egész város, mondván: Kitsoda ez?

* *Joan.* 2. *c.* 14. 11. A' népek pedig mondgyák vala: Ez a' Jésus Galilæából a' Nazareti Próféta.

12. * És bé-méne Jésus az Isten templomába, és mind ki-hánnya vala a' kik a' templomban árulnak, 's vésznek vala, és a' pénzváltók asztalit, és a' galamb árosok székeit fel-forditá:

* *Deut.* 14. *c.* 25. *Isa.* 56. *c.* 7. *Jerem.* 7. *b.* 11. 13. És monda nékik: Irva vagyon: * Az én házam imádság házának hivattatik; ti pedig azt latrok barlangjává töttétek.

14. És hozzá járúlának a' vakok, és sánták a' templomba; és meg-gyógyitá öket.

15. Látván pedig a' papi-fejedelmek, és az Irás-tudók a' tsodákat, mellyeket tselekedett, és a' gyermekeket kik a' templomban kiáltnak, és mondanak vala; Hosanna a' Dávid fiának: boszszonkodának,

16. És mondának néki: Hallod-e mit mondnak ezek? Jésus pedig monda nékik:

Igen-is. Soha nem olvaſtátok-e, * hogy a' kiſdedek, és a' tsötsömök ſzájából végeztedel a' ditséretet?

17. És el-hagyván öket, ki-méne a' Városból Betániába: és ott marada.

18. Reggel pedig viſzſza-térvén a' Városba, meg-éhezék.

19. * És látván egy füge-fát az út-mellett, a'hoz méne: és ſemmit nem talála azon hanem tſak leveleket, és monda annak: Soha örökké te-rajtad gyümölts ne teremjen. És meg-ſzárada mindgyárt a' füge-fa.

20. * És látván a' tanitványok, tſodálkozának, mondván: Im mint ſzárada-meg mindgyárt!

21. Felelvén pedig Jéſus, monda nékik: Bizony mondom néktek, ha hitetek léſzen, és nem kételkedtök, nem tſak a' füge-faval tſelekeſzitek, de hogy-ha e' hegynek mondgyátok-is; Emelkedgyél, és veſd-bé magadat a' tengerbe, meg-léſzen.

22. * És mind a' miket kértek az imádságban hivén, el-véſzitek.

23. És mikor a' templomba ment vólna, hozzá járúlának midön tanitana, a' papi-fejedelmek, és a' nép vénei, mondván: * Mitſoda hatalommal tſelekeſzed ezeket? És ki adta néked e' hatalmat?

24. Felelvén Jéſus, monda nékik: Kérdek én-is töletek egy beſzédet: mellyet ha meg-mondotok nékem, én-is meg-mondom néktek, mitſoda hatalommal tſelekeſzem ezeket.

25. A' János kereſztsége honnét vólt? menyből-e, vagy az emberektől? Ök pedig gondolkodnak vala magokban, mondván;

26. Ha azt mondgyuk, menyből; azt mondgya nékünk: Miért nem hittetek tehát néki? Ha pedig azt mondgyuk, az emberektől; félünk a' ſeregtől; * mert minnyájan úgy tartyák vala Jánoſt mint profétát.

27. És felelvén Jéſuſnak, mondának: Nem tudgyuk. Monda ö-is nékik: Én ſem mondom-meg néktek, mitſoda hatalommal tſelekeſzem ezeket.

28. Mit állitotok pedig? Egy embernek két fia vala, és el-menvén az elsöhöz, monda: Fiam, menny-el ma, dolgozzál a' ſzölömben.

29. Ö pedig felelvén, monda: Nem megyek. Az-után pedig meg-bánván, elméne.

30. Menvén pedig a' máſikhoz, haſonlóképen ſzólla. Az pedig felelvén, monda: El-megyek, Uram; és el nem méne.

31. Ki tſelekedte a' kettö-közül az attya akarattyát? Mondának néki: Az elsö. Monda nékik Jéſus: Bizony mondom néktek, hogy a' publikánuſok, és a' kurvák elöttetek mennek az Iſten országába.

32. Mert el-jött János hozzátok az igazság útán, és nem hittetek néki; a' publikánuſok pedig, és a' kurvák hittek néki: ti pedig látván penitentziát az-után ſem tartottatok, hogy hinnétek néki.

33. Más példa-beſzédet hallyatok: * Vala egy tſelédes ember, ki ſzölöt plántála, és bé-kerité azt sövénnyel, és ſajtót áſa benne, és tornyot épite, és bérbe-adá azt a' miveſeknek, és meſzſze méne.

34. Mikor pedig a' gyümöltsök ideje el-közelgetett vólna, a' ſzolgait a' miveſekhez küldé, hogy bé-ſzednék annak gyümöltſit.

35. És a' miveſek, meg-fogván a' ſzolgait, némellyet meg-verének, némellyet meg-ölének, némellyet pedig meg-kövezének.

36. Iſmég más ſzolgákat külde az elsöknél többeket, és haſonló-képen tſelekedének azokkal.

37. Utólſzor pedig a' fiát küldé hozzájok, mondván: Meg-bötsüllik a' fiamat.

38. A' miveſek pedig látván a' fiát, mondának magok-között: * Ez az örökös, jertek, öllyük-meg ötet, és miénk léſzen az ö örökſége.

39. És ragadván ötet ki-veték a' ſzölöböl, és meg-ölék.

40. Mikor azért el-jö a' ſzölö ura, mit tſelekeſzik azoknak a' miveſeknek:

41. Mondának néki: A' gonoſzokat gonoſzúl veſzti-el; és az ö ſzölöjét más miveſeknek adgya bérbe, kik meg-adgyák néki a' gyümöltsöt az ö idejében.

42. Monda nékik Jéſus: Soha nem olvaſtátok-e az Iráſokban: * A' melly követ az épitök meg-vetettek, az lött ſzeglet-fejévé? Az Úrtól lött ez, és tſodálatos a' mi ſzemeinkelött.

43. Az-okáért mondom néktek, hogy el-vétetik töletek az Iſten orſzága, és az ö gyümöltsét hozó nemzetnek adatik.

44. És a' ki e' köre eſik, meg-romol; a' kire pedig eſik, el-rontya azt.

45. És mikor hallották vólna a' papi-fejedelmek, és a' Fariſæuſok az ö példa-beſzédit, meg-érték, hogy rólok mondaná.

46. És kereſvén ötet meg-fogni, félének a' ſeregektől: mert mint egy profétát tartyák vala ötet.

XXII. RÉSZ.

A' Király, ki a' fiának menyegzöt tſinálván, ki-veti azt a' külsö ſetétségre, kinek menyegzös ruhája nem vala. Kisértik a' Fariſeuſok JESUST, ha ſzabad-é adót adni a' Tsáſzárnak? kiknek meg-is felel, elé-hozattatván a' pénzt A' Saddutzéuſoktól ki sértetik a' fel-támadáſról, elé hozván egy aſzſzonyt, kinek hét férje vólt; de meg-torkolván öket meg-mutattya a' fel-támadáſt. Iſmét a' törvény-tudó kérdezkedik a' nagy parantſolatokról. Kriſtus kérdezkedik a' Fariſeuſoktól, hogy ki fiának tartanák ötet?

1. * És felelvén Jéſus, iſmég példa-beſzédekben ſzólla nékik, mondván:

D
* *Marc.* 12.*a.*1. *Luc.*20. *b.*9. *Iſ.*5.*a.* 1.*b.*5. *Jerem.*2. *d.*21.

* *Inf.*26. *a.*3.& 27.*a.*2. *Joan.* 12.*g.*53.

* *Pſ.*117. *d.*22. *Act.* 4. *b.*11. *Rom.*9. *g.*33. 1.*Per.*2. *a.*7.

A
* *Lucæ.* 14.*d.*16. *Apocal.* 19.*b.*9.

2. Hasonlóvá lött menyeknek országa egy ember-királyhoz, ki menyegzöt szerze a' fiának.

3. És el-küldé a' szolgait, hogy el-hinák a' hivatalosokat a' menyegzöre, és nem akarnak vala el-jöni.

4. Ismég más szolgákat külde, mondván: Mondgyátok-meg a' hivatalosoknak: Imé el-készitettem az ebédemet, tulkaim, és hizlalt állatim meg-ölettettek, és mindenek készek: jöjetek a' menyegzöre.

5. Azok pedig el-múlaták: és el-menének, némelly a' majorjába, némelly pedig a' kereskedésére:

6. A' többi pedig meg-fogák az ö szolgait, és bosszúságokkal illetvén meg-ölék.

7. A' király pedig midön hallotta vólna, meg haraguvék; és el-küldvén az ö hadait, el-veszté azokat a' gyilkosokat, és azok várasát fel-gyújtá.

8. Akkor monda a' szolgainak: A' menyegzö kész ugyan, de a' hivatalosok nem vóltak méltók

9. Mennyetek azért az útak végeire, és valakiket találtok, hijátok a' menyegzöre.

B 10. És ki-menvén a' szolgai az útakra, öszve-gyüjték mind a' kiket találának, gonoszokat, és jókat: és bé-telék a' menyegzö a' le-telepedtekkel.

11. Bé-méne pedig a' király, hogy látná a' le-telepedteket, és láta ott egy embert nem menyegzös ruhába öltözöttet.

12. És monda néki: Barátom, mint jöttél ide-bé menyegzös ruhád nem lévén? Amaz pedig el-némula.

13. Akkor monda a' király a' szolgáknak: * Meg-kötözvén kezeit, és lábait, vessétek ötet a' külsö setétségre: ott lészen sirás, és fogak tsikorgatása.

14. Mert sokan vannak a' hivatalosok, de kevesen a' választottak.

15. * Akkor el-menvén a' Farisæusok, tanátsot tartának, hogy meg-fognák ötet beszédében.

16. És hozzája küldék az ö tanitványokat a' Herodianusokkal, mondván: Mester tudgyuk, hogy igaz vagy, és az Isten útát igázságban tanitod, és nints néked gondod valakire; mert nem nézed az emberek személyét:

17. Mond-meg azért nékünk, mit állitasz; Szabad-e adót adni a' Tsászárnak, vagy nem?

18. Értvén pedig Jésus az ö álnokságokat, monda: Mit kisértetek engem képmutatók?

19. Mutassátok-meg nékem az adó-pénzt. Azok pedig elö-hozának néki egy pénzt.

20. És monda nékik Jésus: Kié ez a' kép, és a' felyül-való irás?

21. Mondának néki: A' Tsászáré. Akkor monda nékik: * Adgyátok-meg tehát a' mi a' Tsászáré, a' Tsászárnak; és a' mi az Istené, az Istennek.

22. És hallván el-tsodálkozának, és el-hagyván ötet el-menének.

C 23. Azon nap járúlának hozzája a' Saddutzæusok, kik azt mondgyák, hogy nints fel-támadás: és kérdék ötet,

24. Mondván: Mester, Moyses mondotta: * Ha ki meg hal fia nem lévén, hogy az attyafia vegye-el annak feleségét, és magot támasszon az attyafiának.

25. Valának pedig nálunk hét atyafiak: és az elsö, feleséget vévén, meg-hólt: és nem lévén magva, hagyta a' feleségét az attyafiának.

26. Hasonló-képen a' második, és a' harmadik, a' hetedikig.

27. Mind ezek-után pedig végre az asszony-is meg-hólt.

28. A' fel-támadásban azért a' hét-közül ki felesége lészen? mert mindeniké vólt.

29. Felelvén pedig Jésus, monda nékik: Tévelyegtek, nem tudván az Irásokat, sem az Isten erejét.

30. Mert a' fel-támadásban, sem nem házasodnak, sem férjhez nem mennek; hanem lésznek mint az Isten Angyali menyben.

31. A' halottak fel-támadásáról pedig nem olvástátok-e, a' mi meg-mondatott az Istentöl mondván néktek:

D 32. * Én vagyok Ábrahámnak Istene, és Isáaknak Istene, és Jákobnak Istene? Nem a' meg-hóltaknak, hanem az élöknek Istene.

33. És hallván a' seregek, tsodálkozának az ö tudományán.

34. * A' Farisæusok pedig hallván, hogy bé-dugta vólna a' Saddutzæusok szájat, egybe-gyülének:

35. És kérdé ötet egy törvény-tudó doktor közülök, kisértvén ötet:

36. Mester, mellyik a' nagy parantsolat a' törvényben?

37. Monda néki Jésus: * Szeressed a' te Uradat Istenedet tellyes szivedböl, és tellyes lelkedböl, és tellyes elmédböl.

38. Ez a' leg-nagyobb, és elsö parantsolat.

39. A' másik pedig hasonló e' hez: * Szeressed felebarátodat mint tennen-magadat.

40. E' két parantsolatban függ az egész törvény, és a' próféták.

41. Öszve-gyüjtvén pedig a' Farisæusokat kérdé öket Jésus, mondván:

42. Mit állitotok ti a' Krisztus-felöl? ki fia? Mondának néki: Dávidé. Monda nékik:

43. Mi-képen hija tehát Dávid ötet lelkében Urának, mondván:

44. * Monda az Úr az én Uramnak: ülly az én jobbomra, mig az ellenségidet sámolyá tészem a' te lábaidnak?

45. Ha azért ötet Dávid Urának hija, mi módon ö fia?

46. És senki egy igét sem felelhete néki: se nem meré ötet senki a' naptól-fogva többször kérdeni.

* Sup. 8. b. 12. & 13. f. 42. Inf. 25. c. 30.
* Marc. 2. b. 12. Luc. 20. d. 20.
* Rom. 13. c. 7.
* Marc. 12. b. 15. Luc. 20. d. 28. Act. 23. b. 6. Deute. 25. b. 6.
* Exod. 3. b. 6.
* Marc. 12. c. 28. Luc. 10. c. 27.
* Deut. 6. a. 5.
* Lev. 19. d. 18. Marc. 12. d. 31. Luc. 20 d. 41.
* Psal. 109. a. 1.

XXIII. RÉSZ.

Kristus meg-hadgya, hogy a' Farisæusok tanitását követnék, de ne a' tselekedeteket; meg-mutatván azoknak kép-mutató állortzájokat, 's kevélységeket; a' Tanitványokat pedig alázatosságra inti, a' Farisæusokat gonoszságokért fényegeti; és hogy az igazakat üldözni fogják, mint az atyáik, és Jerusalemnek veszedelmét meg-mondgya.

1. AKKOR szólla Jésus a' seregeknek, és az ö tanitványinak,

2. Mondván: A' Moyses székin ültek * az Irás-tudók, és a' Farisæusok.

3. Az-okáért mind a' miket mondanak néktek, meg-tartsátok, és meg-tselekedgyétek: az ö tselekedetek-szerént pedig ne tselekedgyetek: mert mondgyák, és nem tselekeszik.

4. * Mert nehéz, és el-hordozhatatlan terheket kötöznek, és tésznek az emberek vállaira: újokkal pedig nem akarják azokat illetni.

5. Minden ö tselekedeteket pedig tselekeszik hogy láttassanak az emberektöl: * mert ki-széleſitik az ö emlekeztetö hártyájokat, meg-öregbitik az ö perémeket.

6. Szeretik pedig az elsö üléseket a' vatsorákon, és az elsö székeket a' synagógákban,

7. És a' köszöntéseket a' piatzon, és hogy Rabbi-nak hivattassanak az emberektöl.

8. * Ti pedig ne hivattassatok Rabbi-nak: mert egy a' ti Mesteretek, ti pedig minnyájan atyafiak vattok.

9. * És ne hijatok senkit atyátoknak e' földön: mert egy a' ti Atyátok, ki menyekben vagyon.

10. Se ne hivattassatok mestereknek: mert a' ti Mesteretek egy, a' Kristus.

11. A' ki nagyobb köztetek, ti szolgátok légyen.

12. * A' ki pedig magát fel-magasztallya, meg-aláztatik: és a' ki magát meg-alázza, fel-magasztaltatik.

13. Jaj pedig néktek kép-mutató Irás-tudók, és Farisæusok: mert bé tészitek menyeknek országát az emberek-elött. Mert ti bé nem mentek, és a' bé-menöket sem hadgyátok bé-menni.

14. Jaj néktek kép-mutató Irás-tudók, és Farisæusok: * mert meg-észitek az özvegyek házait, hoszszú imádságokat imádkozván: ezért nagyobb itéletet vésztek.

15. Jaj néktek kép-mutató Irás-tudók, és Farisæusok: mert meg-kerülitek a' tengert és a' szárazt, hogy egy Pogányt Zsidóvá tegyetek: és midön azzá lött, a' gehenna fiává tészitek ötet két-szerte inkább magatoknál

16. Jaj néktek vak vezérek, kik mondgyátok: Valaki a' templomra esküszik, semmi: a' ki pedig a' templom aranyára esküszik, tartozik.

17. Bolondok, és vakok: mert mitsoda nagyobb, az arany-e, vagy a' templom, melly meg-szenteli az aranyat?

18. És valaki az óltárra esküszik, melly azon vagyon, tartozik.

19. Vakok: mert mitsoda nagyobb, az ajándék, e, vagy az óltár, melly meg-szenteli az ajándékot?

20. A' ki azért az óltárra esküszik, arra esküszik, és mindenekre mellyek azon vannak. C

21. És valaki a' templomra esküszik, arra esküszik, és arra-is a' ki abban lakik:

22. És a' ki az égre esküszik, az Istennek királyi-székére esküszik, és arra-is a' ki azon ül.

23. * Jaj néktek kép-mutató Irás-tudók és Farisæusok; kik meg-dézmállyátok a' mentát, és a' káprot, és a' kömmént, és elhattátok a' mik nehezbek a' törvényben, az itéletet, és az irgalmasságot, és a' hitet. Ezeket szükség vólt meg-tselekedni, és amazokat el nem hagyni. * *Lucæ.* 11 *f.* 42.

24. Vak vezérek, meg-szüritek a' szúnyogot, a' tevét pedig el-nyelitek.

25. Jaj néktek kép-mutató Irás-tudók, és Farisæusok, mert meg-tisztittyátok a' mi kivüle vagyon a' pohárnak, és tálnak, belöl pedig rakvák vattok ragadománnyal, és tisztátalansággal.

26. Vak Farisæus, tisztitsd-meg elsöben a' mi belöl vagyon a' pohárban, és tálban, hogy az, a' mi kivül vagyon, meg-tisztúllyon.

27. Jaj néktek kép-mutató Irás-tudók; és Farisæusok: mert hasonlók vattok a' meg-feirittetett korporsókhoz, mellyek ékeseknek láttatnak kivül az embereknek, belöl pedig rakvák hóltak tsontyaival, és minden úndoksággal.

28. Úgy ti-is kivül igazaknak láttattok ugyan az embereknek: belöl pedig rakvák vattok kép-mutatással, és hamissággal.

29. Jaj néktek kép-mutató Irás-tudók, és Farisæusok, kik a' prophéták koporsóit épititek, és ékesititek az igazak temetö-helyeit,

30. És azt mondgyátok: Ha az atyáink napjaiban löttünk vólna, nem vólnánk az ö társok a' prophéták vérében.

31. Az-okáért bizonyságúl vattok magatoknak, hogy fiai vattok azoknak, kik a' prophétákat meg-ölték. D

32. Töltsétek-bé ti-is az atyátok mértékét.

33. * Kigyók viperáknak fajzati, mint szaladtok-el a' gehenna itéleti-elött? * *Sup.* 3. *b.* 7.

34. Az-okáért imé én küldök hozzátok prophétákat, és böltseket, és Irás-tudókat; és azok-közül meg-öltök, és meg-feszitek, és azok-közül meg-ostoroztok a' synagógáitokban, és üldözitek városról városra:

35. Hogy reátok jöjön minden igaz vér,

melly a' földre ontatott, * az igaz Abel vérétöl-fogva * Zakariásnak a' Barakiás fiának véré-ig, kit meg-öltetek a' templom 's az oltár-között.

36. Bizony mondom néktek, el-jönek mind ezek erre a' nemzetségre.

37. Jerusalem, Jerusalem, ki meg-ölöd a' prophétákat, és meg-kövezed azokat kik hozzád küldettek, hányszor akartam egybegyüjteni a' fiaidat, mint a' tik egybe-gyüjti az ö tsirkéit szárnyai-alá, és nem akartad?

38. Imé pusztán hagyatik néktek a' ti házatok.

39. Mert mondom néktek, nem láttok engem monstantól-fogva, mig nem mondgyátok: Áldott, a' ki az Úr nevében jö.

XXIV. RÉSZ.

Jerusalemnek, és a' Templomnak veszedelmét meg-mondván, int, hogy a' hamis tanúktól ójuk magunkat, meg-jövendölvén a' következendö üldözéseket-is, hamis Kristusok, és hamis Próféták támadnak. Az ember fia el-jövetele elött, mitsoda jelek lésznek a' Napban, és Hóldban, és tsillagokban. Mindeneknek bizonytalan itéletnek napja. Külömbsége a' hiv, és gonosz szolgának, és intés a' szüntelen való vigyázásra.

A

1. * És ki-jövén Jésus a' templomból, mégyen vala. És hozzája járúlának a' tanitványi, hogy meg-mutatnák néki a' templom épületit.

2. Ö pedig felelvén, monda nékik: Láttyátok-e mind ezeket: Bizony mondom néktek, nem hagyattatik itt kö a' kövön, melly le ne rontasék.

3. * Ülvén pedig ö az olaj-fák hegyén, hozája járúlának a' tanitványok titkon, mondván: Mond-meg nékünk, mikor lésznek ezek? és mitsoda a' jele a' te el-jövetelednek, és a' világ végezetinek?

4. És felelvén Jésus, monda nékik: * Meg-láttsátok, hogy valaki titeket el ne tévelyittsen.

5. Mert sokan fognak jöni az én nevemben, mondván: Én vagyok a' Kristus; és sokakat el-tévelyitnek.

6. Mert hartzokat hallotok, és hartzok vélekedésit. Láttsátok hogy meg ne háborodgyatok. Mert szükség ezeknek meglenni, de még nintsen vége.

7. Mert egy nemzet más nemzetre támad, és ország országra, és dög-halálok lésznek, és éhség, és föld-indúlátok helyesleg.

8. Ezek pedig mind kezdeti a' fájdalmaknak.

9. * Akkor kézbe adnak titeket háborúságra, és meg-ölnek titeket: és gyülölségben lésztek minden nemzeteknél az én nevemért.

10. És akkor meg-botránkoznak sokan, és egy-mást el-árúllyák, és gyülölik egymást.

11. És sok hamis próféták támadnak, és sokakat el-tévelyitnek.

12. És mivelhogy bévelködik a' hamisság, sokaknak szeretéti meg-hül.

13. A' ki pedig álhatatos lészen végig, az idvözül.

14. És az egész világon prédikáltatik ez az ország Evangyélioma, bizonyságúl minden nemzetségeknek: és akkor jö-el a' végezet.

15. Midön azért láttyátok a' pusztaság útálatosságát, * melly meg-mondatott Dániel Prophétától, állván a' szent helyen: a' ki olvassa, értse:

16. Akkor a' kik Judæában vannak, fussanak a' hegyekre:

17. És a' ki a' hejazaton, le ne szállyon valamit el-vinni a' házából:

18. És a' ki a' mezön, viszsza ne térjen ruháját el-vinni.

19. Jaj pedig a' nehézkeseknek, és a' szoptatóknak azokban a' napokban.

20. Imádkozzatok pedig, hogy ne légyen a' futástok télben, * vagy szombaton.

21. Mert nagy háborúság lészen akkor, minémü nem vólt világ kezdetitöl-fogva eddig, nem-is lészen.

22. És ha meg nem röviditettek vólna azok a' napok, egy ember sem szabadúlna meg: de a' válaszottakért meg-röviditetnek azok a' napok.

23. * Akkor ha ki néktek mondgya: Imé itt vagyon a' Kristus, vagy amott: ne ne hidgyétek.

24. Mert támadnak hamis Kristusok, és hamis próféták: és nagy jeleket, és tsodákat tésznek, úgy hogy tévelygésbe vitessenek (ha lehet) még a' választattak-is.

25. Imé eléve meg-mondottam néktek.

26. Ha azért mondgyák néktek, imé a' pusztában vagyon, ki ne mennyetek; imé a' rejtek helyekben, ne hidgyétek.

27. Mert a' mint a' villámás ki-mégyen Nap-keletröl, és fel-tetszik Nap-nyúgatig: úgy lészen az ember Fiának el-jövetele-is.

28. * Valahol a' test lészen, oda gyülnek a' sasok-is.

29. * Mindgyárt pedig azok a' napok háborúsága-után, a' nap meg-homályosodik, és a' hóld nem adgya világosságát, és a' tsillagok le-esnek az égböl, és az egek erei meg-indúlnak:

30. És akkor fel-tetszik az ember Fiának jele az égen: és akkor sírnak a' földnek minden nemzetségi: és láttyák az ember Fiát az ég felyhöiben jöni nagy hatalommal, és fölséggel.

31. * És el-küldi az ö angyalit trombitával, és nagy szózattal; és egybe gyüjtik az ö válaszottit a' négy szelekröl, az egek végeitöl-fogva, azok határig.

32. A' fúge-faról pedig tanúllyatok pél-

* Genes. 4. b. 8. Heb. 11. a. 4. * 2. Par. 24. f. 22. Luc. 13. g. 34.

* Marc. 13. a. 1. Luc. 21. b. 5.

* Lucæ. 19. g. 44.

* Ephes. 5. b. b. Colos. 3. d. 18.

* Ioan. 15. c. 26. & 16. a. 2. Sup. 10. c. 17. Luc. 21. c. 12.

* Marc. 13. b. 14. Luc. 21. d. 20. Dan. 9. a. 27.

* Act. 1. b. 12.

* Marc. 13. c. 21. Luc. 17. c. 23.

* Lucæ. 17. g. 36.

B

* Mar. 13. c. 24. Luc. 21. c. 25. Ezech. 32. b. 7. Isa. 13. b. 10. Joel. 3. c. 15. Apoc. 1. b. 7. * 1. Cor. 15. g. 52.

dat; midön immár az ága gyenge léſzen, és a' levelei ki-fakadtak, tudgyátok hogy közel vagyon a' nyár:

33. Azon-képen ti-is midön láttyátok mind ezeket, tudgyátok hogy közel vagyon az ajtókban.

34. Bizony mondom néktek, hogy el nem múlik e' nemzetség, mig nem mind ezek meg-léſznek.

35. * Az ég, és a' föld el-múlnak, de az én beſzédim el nem múlnak.

36. Azt pedig a' napot 's az órát ſenki nem tudgya még a' menyei angyalok-is, hanem egyedül az Atya.

37. * A' mint pedig a' Nóe napjaiban, úgy léſzen az ember Fiának el-jövetele-is.

38. Mert a' mint vóltak a' viz-özön elöttvaló napokban, évén, és iván, házaſodván, és ki-házaſitván, mind a' napig, mellyen bé-ment Nóe a' bárkába.

39. És nem tudták, mig nem el-jött a' viz-özön, és el-vitte minnyájokat: úgy léſzen az ember Fiának el-jövetele-is.

40. Akkor ketten léſznek a' mezön; egyik fel-vétetik, és a' máſik el-hagyatik.

41. Két örlö-aſzſzony a' malomban; egyik fel-vétetik, és a' máſik el-hagyatik.

42. Vigyázzatok azért, mert nem tudgyátok melly órában jö-el a' ti Uratok.

43. Azt pedig értsétek, * hogy ha tudná a' tſelédes ember, melly órában vólna el-jövendö a' lopó, vigyázna ugyan, és nem hagyná meg-áſni az ö házát.

44. Az-okáért ti-is legyetek kéſzek: mert a' melly órában nem tudgyátok el-jövendö az ember Fia.

45. Véled-e-kitſoda a' hiv, és okos ſzolga, kit az ura az ö háza-népére rendelt, hogy azoknak eledelt adgyon ideje-korán?

46. * Bóldog az a' ſzolga, kit mikor el-jövend az ura, úgy talál tſelekedni.

47. Bizony mondom néktek, hogy minden javaira rendeli ötet.

48. Ha pedig ama' gonoſz ſzolga az ö ſzivében mondgya: Kéſik el-jöni az Uram:

49. És verni kezdi a' ſzolga-társait, egyék pedig, és igyék a' réſzegeſekkel:

50. El-jö annak a' ſzolgának az ura a' napon mellyen nem reményli, és az órán mellyen nem tudgya;

51. És el-válaſztya ötet, és az ö réſzét a' kép-mutatókkal téſzi. * Ott léſzen ſirás, és fogak tſikorgatáſa.

XXV. RÉSZ.

Tiz ſzüznek tudn'illik: öt okoſnak, 's öt bolondnak példája. a' ſzolgáknak ki-oſztott Talentomok, és azoknak meg-jutalmazáſa, vagy büntetéſe érdemek ſzerént. Az utólſó itéletnek módgya, és okát adgya; miért jutalmazza-meg a' jókat, 's miért bünteti-meg a' gonoſzokat.

1. AKKOR haſonló léſzen menyeknek orſzága a' tiz ſzüzhöz: kik az ö lámpáſokat vévén, eleibe menének, a' vö-legénynek, és a' meny-aſzſzonynak. A

2. Öt pedig azok-közül eſztelen vala, és öt eſzes:

3. De az öt eſztelenek, vévén a' lámpáſokat, nem vönek olajt magokkal:

4. Az eſzeſek pedig olajt vönek az ö edényekben a' lámpáſokkal.

5. Kéſvén pedig a' völegény, ſzunny adozának minnyájan, és el-aluvának.

6. Éj-félkor pedig kiáltás lön: Imé a' völegény jö, mennyetek eleibe.

7. Akkor mind fel-kelének azok a' ſzüzek, és fel-ékeſiték az ö lámpáſokat.

8. Az eſztelenek pedig mondának az eſzeſeknek: Adgyatok nékünk a' ti olajtokból: mert a' lámpáſink el-aluſznak.

9. Felelének az eſzeſek, mondván: Netalám nem lenne elég nékünk, és néktek; mennyetek inkább az ároſokhoz, és vegyetek magatoknak.

10. Midön pedig venni mennének, eljöve a' vö-legény: és a' kik kéſzek valának, bé-menének véle a' menyegzöre, és bé-téteték az ajtó.

11. Végtére pedig el-jövének a' több ſzüzek-is, mondván: Uram, Uram, nyisd-meg nékünk.

12. Ö pedig felelvén, monda: Bizony mondom néktek, nem iſmérlek titeket.

13. * Vigyázzatok azért, mert nem tudgyátok a' napot, ſem az órát.

14. * Mert mi képen egy ember meſzſzire menvén, elö-hivá a' ſzolgait, és kezekbe adá az ö javait.

15. És egynek öt talentomot ada, máſnak pedig kettöt, máſnak pedig egyet, mindeniknek tulajdon ereje-ſzerént, és el-indula mindgyárt.

16. El-méne pedig a' ki öt talentomot vött vala, és kereskedék azokkal, és más ötet nyere.

17. Haſonló-képen az, a' ki kettöt vött vala-is, más kettöt nyere.

18. A' ki pedig egyet vött vala, el-menvén a' földbe ásá, és el-rejté az ura pénzét.

19. Sok idö-után pedig meg-jöve azoknak a' ſzolgáknak az urok, és ſzámot vete vélek.

20. És el-jövén a' ki öt talentomot vött vala, más öt talentomot hoza, mondván: Uram öt talentomot adtál nékem, imé más ötöt nyertem a' fölött.

21. Monda néki az ura: Örülly jó, és hiv ſzolgám, mert-hogy a' kevésben hiv vóltál, ſokat bizok reád, menny-bé az urad örömébe.

22. El-jöve pedig, a' ki két talentomot

* Mar. 13. d. 23. * Lucæ 19. b. 12.

vött vala-is, és monda: Uram, két talentomot adtál nékem, imé más kettőt nyertem.

23. Monda néki az Ura: Örülly jó, és hiv szolgám, mert-hogy a' kevésben hiv vóltál, sokat bizok reád, menny-bé az urad örömébe.

24. El-jövén pedig a' ki egy talentomot vött vala-is, monda: Uram, tudom hogy kemény ember vagy, aratsz a' hol nem vetettél, és gyüjtesz a' hol nem hintettél:

C 25. És félvén el-mentem, és a' te talentomodat a' földbe rejtettem: ihon meg-vagyon a' tiéd.

26. Felelvén pedig az ura, monda néki: Gonosz, és rest szolga, tudod vala hogy aratok a' hol nem vetek, és gyüjtök a' hol nem hintettem:

27. Azért kell vala néked az én pénzemet a' pénz-váltóknak adnod, és én megjövén uzsorával vöttem vólna meg az enyimet.

28. Vegyétek-el azért töle a' talentomot, és adgyátok annak a' kinek tiz talentoma vagyon.

Sup. 13. b. 12. Mar. 4. c. 25. Luc. 8. c. 18. & 19. d. 26. 29. * Mert mindennek, a' kinek vagyon, adatik, és bévelködik: attól pedig a' kinek nintsen, a' mit láttatik-is lenni, el-vétetik töle.

30. És a' haszontalan szolgát vessétek a' külsö setétségre: ott lészen sirás, és fogak tsikorgatása.

31. Mikor pedig el-jö az ember Fia az ö fölségében, és minnyájan az angyalok véle, akkor ül az ö fölségének székibe:

32. És eleibe gyülnek minden nemzetségek, és el-válaszlya öket egy-mástól, a' mint a' pásztor el-válaszlya a' juhokat a' gödölyéktöl:

33. És állattya a' juhokat az ö jobjára, a' gödölyéket pedig ballyára.

34. Akkor mond a' király azoknak, kik az ö jobjára lésznek: Jöjetek-el én Atyámnak áldottai, birjátok a' világ kezdetitöl-fogva néktek készittetett országot.

** Is. 58. b. 7. Ezech. 18. b. 7.* 35. * Mert éheztem, és ennem adtatok; szomjúhoztam, és innom adtatok; jövevény vóltam, és bé-fogadtatok engem;

36. Mezitelen, és bé-födöztetek engem: * beteg, és meg-látogattatok engem; a' tömlötzben vóltam, és hozzám jöttetek.

** Eccl. 7. d. 38.*
D 37. Akkor felelnek néki az igazak, mondván: Uram, mikor láttunk téged éhezni, és tápláltunk téged; szomjúhozni, és italt adtunk néked?

38. Mikor láttunk pedig jövevényül, és bé-fogadtunk téged; vagy mezitelenül, és bé-födöztünk téged?

39. Vagy mikor láttunk téged betegen, vagy a' tömlötzben, és hozzád mentünk?

40. És felelvén a' király, mond nékik: Bizony mondom néktek, valamig egynek ez az én leg-kissebbik atyámfiai-közül tselekedtetek, nékem tselekedtétek.

** Pf. 5. c. 9.* 41. Akkor mond azoknak-is, kik balra lésznek: * Mennyetek-el tölem átkozottak az örök tüzre, melly az ördögnek készittetett, és az ö Angyalinak.

Sup. 7. d. 23. Luc. 13. f. 27.

42. Mert éheztem, és nem adtatok ennem; szomjúhoztam, és nem adtatok nékem italt;

43. Jövevény vóltam, és bé nem fogadtatok engem; mezitelen és bé nem födöztetek engem; beteg, és a' tömlötzben, és meg nem látogattatok engem.

44. Akkor felelnek néki azok-is, mondván: Uram, mikor láttunk téged éhezni, vagy szomjúhozni, vagy jövevényül, vagy mezitelenül, vagy betegen, vagy a' tömlötzben, és nem szolgáltunk néked?

45. Akkor felel nékik, mondván: Bizony mondom néktek: Valamig nem tselekedtetek egynek e' kitsinyek-közül, nékem sem tselekedtétek.

** Ioan. c. 29. Don. 12. a. 2.* 46. * És ezek az örök kinba mennek; az igazak pedig az örök életbe.

XXVI. RÉSZ.

Tanátsot tartnak a' papi Fejedelmek, és módon ölhessék-meg Kristust. Ki egy aszszonytól drága kenetrel meg-öntetvén zúgolódnak a' Tanitványok. Júdástól el-adattatik, kinek árultatásáról szólván a' vatsorán, a' kenyeret maga testévé, 's a' bort maga vérévé változtattya, és Tanitványinak adgya. Meg-mondgya; hogy ö benne minnyájan meg-botránkoznak, és Péter háromszor meg-tagadgya. Három rendbéli imádsága után meg-fogattatik a' Zsidóktól, kik közül egynek Péter el-vágja a' fülét. a' Tanitványok széllyel szaladnak; Kaifás elött a' hamis tanúk vádollyák, és halálra itélik; artzúl pökdösik, és verik, és Pétertöl háromszor meg-tagadtatik.

A 1. És lön: mikor el végezte vólna Jésus mind e' beszédeket, monda az ö tanitványinak:

** Marc. 14. a. 1. Luc. 22. a. 1.* 2. * Tudgyátok hogy két nap-után Húsvét lészen, és az ember Fia el-árultatik, hogy meg-feszitessék.

3. Akkor egybe-gyülének a' papi-fejedelmek, és a' népnek vénei, a' fö-pap pitvarába, ki mondatik vala Kaifásnak:

4. És tanátsot tartának hogy Jésust álnoksággal meg-fognák, és meg-ölnék.

5. Mondának pedig: Ne az innep-napon, hogy ne talám tamadás né légyen a' nép között.

** Ioan. 11. a. 2. & 12. a. 3. Mar. 14. a. 8.* 6. * Mikor pedig Jésus Betaniában vólna a' poklos Simon házában,

7. Járúla ö-hozzája egy aszszony állat, kinek drága kenetü alabastroma vala, és az asztalnál-ülönek a' fejére önté.

8. Látván pedig a' tanitványok, boszonkodának, mondván: mire-való e' veszteg etés?

9. Mert ezt drágán el-adhatták vólna, és a' szegényeknek adhatták vólna.

10. Tudván

10. Tudván pedig Jésus, monda nékik: Miért vattok ez aszszony állatnak bántására? mert jó tselekedetet tselekedett velem.

11. Mert mindenkor vannak szegények veletek: én pedig nem mindenkor vagyok veletek.

12. Mert ez e' kenetet a' testemre öntvén, az én temetésemre tselekedte.

13. Bizony mondom néktek, valahol ez az Evangyéliom prédikáltatik az egész világon, az-is meg-mondatik a' mit ez tselekedett az ö emlekezetire.

B
* Marc. 14. b. 10. Luc. 22. a. 3.

14. * Akkor el-méne egy a' tizen-kettö-közül, ki mondatik vala Júdás Iskariótesnek, a' papi-fejedelmekhez:

15. És monda nékik: Mit akartok nékem adni, és én ötet kezetekbe adom? Azok pedig rendelének néki harmintz ezüst pénzt.

16. És attól-fogva alkalmatosságot keres vala hogy ötet el-árulná.

* Mar. 14. b. 12. Luc. 22. a. 7.

17. * A' kovásztalanoknak elsö napján pedig járúlának a' tanitványok Jésushoz, mondván: Hol akarod hogy el-készittsük néked ételedre a' Húsvétet?

18. Jésus pedig monda: Mennyetek a' várasba egy-nemellyhez, és mondgyátok annak: A' Mester mondgya. Az én idöm közel vagyon, nálad szerzem a' Husvétet az én tanitványimmal.

19. És tselekedének a' tanitványok a' mint rendelte vala nékik Jésus, és el-készitek a' Husvetet.

* Marc. 14. b. 17. Luc. 22. b. 14. Ioan. 13. b. 21.

20. * Estve lévén pedig, le-telepedett vala a' tizen-két tanitványával.

21. És midön ök ennének, monda; Bizony mondom néktek, hogy egy kozületek el-árul engem.

22. És igen meg-szomorodván, kezdék egyenként mondani: Vallyon én vagyok-e Uram?

23. Ö pedig felelvén, monda: A' ki a' kezet velem a' tálba mártya, az árul-el engem.

C
* Ps. 40. v. 10.

24. * Az ember Fia el-mégyen ugyan, a' mint irva vagyon felöle: jaj pedig annak az embernek, a' ki-által az ember Fia el-árultatik: jobb lött vólna néki, ha nem születtetett vólna az az ember.

25. Felelvén pedig Júdás, a' ki el-árulta ötet, monda: Vallyon én vagyok-e, Rabbi? Monda néki: Te mondád.

* 1. Cor. 11. c. 24.

26. * Ök pedig vatsorálvan, vévé Jesus a' kenyeret, és meg-áldá, és meg-szegé, és adá a' tanitványinak, és monda: Vegyétek, és egyétek: Ez az én testem.

27. És vévén a' pohárt, hálákat ada: és nékik adá, mondván: Igyatok ebböl minnyájan.

28. Mert ez az én vérem az új testamentomé, melly sokakért ki-ontatik a' bünök botsánattyára.

29. Mondom pedig néktek: nem iszom moltantól-fogva e' szölö terméséböl, a' napig, mikor amaz újat iszom veletek, az Atyám országában.

30. És ditséretet mondván, ki-menének az Olaj-fák hegyére.

31. Akkor monda nékik Jésus: * Ti minnyájan meg-botránkoztok én-bennem, ez éjjel. Mert irva vagyon: Meg-verem a' pásztort, és el-oszolnak a' nyáj juhai.

* Marc. 14. c. 27. Ioan. 16. d. 32. Zach. 13. c. 7. Mar. 16. b. 7.

32. Minek-utánna pedig fel-támadok, elötöket vészem Galilæában.

33. Felelvén pedig Péter, monda néki: Ha minnyájan meg-botránkoznak-is benned, én soha meg nem botránkozom.

34. Monda néki Jesus: Bizony mondom néked, hogy ez éjjel, minek-elötte a' kakas szóllyon, háromszor tagadsz-meg engem.

35. Monda néki Péter: * Ha meg kell halnom-is veled, meg nem tagadlak téged. Hasonló-képen mondának a' tanitványok-is minnyájan.

* Ioa. 13. d. 38. Mar. 14. d. 31. Luc. 22. d. 39.

36. Akkor méne Jésus vélek a' majorba, melly Get-semaninak mondatik, és monda a' tanitványinak: Üllyetek itt, mig amoda mennyek, és imádkozzam.

D
37. És el-vivén Pétert, és a' Zebedæus két fiát, kezde bánkodni, és szomorkodni.

38. Akkor monda nékik: Szomorú a' lelkem mind halálig: várakozzatok itt, és vigyázzatok velem.

39. És egy kevessé elébb menvén, ortzájára borúla, imádkozván, és mondván: Atyám, ha lehetséges, múllyék-el e' pohár tölem; mindazáltal, nem a' mint én akarom, hanem a' mint te.

40. És méne a' tanitványihoz, és aluva találá öket, és monda Péternek: Igy nem vigyázhattatok-e velem egy óráig?

41. Vigyázzatok, és imádkozzatok, hogy kisértetbe ne essetek. A' lélek kész ugyan, de a' test erötlen.

42. Ismég másodszor el-méne, és imádkozék, mondván: Atyám, ha e' pohár el nem múlhatik hanem-ha azt meg-iszom, légyen a' te akaratod.

43. És el-jöve ismég, és aluva találá öket, mert az ö szemek meg-nehezittetve valának.

44. És el-hagyván öket, ismég el-méne: és imádkozék harmadszor, azon beszédet mondván.

45. Akkor a' tanitványihoz jöve, és monda nékik: Aludgyatok már, és nyúgodgyatok: imé el-közelgetett az óra, és az ember Fia a' bünösök kezébe adatik.

46. Kellyetek-fel, mennyünk-el: imé el-közelgetett a' ki engem el-árul.

E
* Marc. 14. c. 43. Luc. 22. c. 47. Ioan. 18. a. 3.

47. * Még ö szólván, imé Júdás egy a' tizen-kettö közül el-jöve, és ö-vele sok sereg, kardokkal, és dorongokkal, küldetvén a' papi-fejedelmektöl, és a' népnek véneitöl.

48. A' ki pedig el-árulta ötet, jelt adott nékik, mondván: Valakit meg-tsókolok, ö az, fogjátok ötet.

49. És mindgyárt Jésushoz járúlván, monda: Üdvöz-légy Rabbi. És meg-tsókolá ötet.

50. És monda néki Jésus: Barátom, mire

jöttél? Akkor hozzája-menének, és kezeket Jésusra-veték, és meg-fogák ötet.

51. És imé egy azok-közül, kik Jésussal valának, ki-nyújtván kezét, ki-vona kardgyát, és tsapván a' papi-fejedelem szolgáját el-vágá annak fülét.

52. Akkor monda néki Jesus: Tedd helyére kardodat: * mert minnyájan, a' kik fegyvert fognak, fegyverrel veszsnek-el.

53. Véled-e, hogy nem kérhetem az Atyámat, és ád én-nékem most többet tizenkét légio angyalnál?

54. * Mi-képen tellyesednek-bé tehát az Iráſok, mert igy kell lenni?

55. Azon órában monda Jésus a' seregeknek: Mint latorra úgy jöttetek ki kardokkal és dorongokkal engem meg-fogni: mindennap nálatok ülök vala tanitván a' templomban, és meg-nem fogtatok engem.

56. Ez pedig mind lön, * hogy bé-tellyesednének a' próféták Iráſi. Akkoron a' tanitványok minnyájan, * el-hagyván ötet, el-futának.

57. Azok pedig meg-fogván Jésust, vivék Kaifashoz a' papi-fejedelemhez, a' hol az Irás-tudók, és a' vének egybe-gyültek vala.

58. Péter pedig követi vala ötet távúl, a' papi-fejedelem pitvaráig. És oda-bé menvén, ül vala a' szolgákkal, hogy látná a' végét.

59. A' papi-fejedelmek pedig, és az egész gyüleközet, hamis bizonyságot keresnek vala Jésus-ellen, hogy ötet halálra adnák:

60. És nem találának, noha sok hamis tanúk jöttek vólna elö. Utólszor pedig jövének két hamis tanúk,

61. És mondának: Ez mondotta: Elronthatom az Isten templomát, és harmad nap-után fel-épithetem azt.

62. És fel-kelvén a' papi-fejedelem, monda néki: Semmit nem felelsz-e azokra, a' miket ezek ellened bizonyitnak?

63. Jésus pedig halgat vala. És a' papi-fejedelem monda néki: Kénszeritlek téged az élö Istenre, hogy meg-mongyad nékünk, ha te vagy a' Krisztus az Istennek fia.

64. Monda néki Jésus: Te mondád: mindazáltal mondom néktek, * ez-után meg-láttyátok az ember Fiát ülni az Isten erejének jobján, és el-jöni az égnek felyhöiben.

65. Akkor a' papi-fejedelem meg-szaggatá ruháit, mondván: Káromkodék: mit szükölködünk még tanúk-nélkül? imé most hallátok a' káromlást:

66. Mi tetszik néktek? Azok pedig felelvén, mondának: Méltó halálra.

67. * Akkoron az ortzájára pökdösének, és nyakon tsapdosák ötet, némellyek pedig tenyerekkel artzúl verék,

68. Mondván: Profétálly nékünk Krisztus, kitsoda üte téged?

69. * Péter pedig kivül a' pitvarban ül vala: és hozá járúla egy szolgáló, mondván: Te-is a' Galilæai Jésussal valál.

70. Ö pedig tagadá mindenek-elött, mondván: Nem tudom, mit mondasz.

71. Ki-menvén pedig ö az ajtón, más szolgáló látá ötet; és monda azoknak kik ott valának: Ez-is a' Názareti Jésussal vala.

72. És ismég tagadá esküvéssel; Hogy nem ismérem az embert.

73. És egy kevés vártatva, hozzája menének a' kik állanak vala, és mondának Péternek: Bizonnyára te-is azok-közül vagy; mert a' szólláſod-is ki-jelent téged.

74. Akkor kezde átkozódni, és eskünni hogy nem ismérte vólna az embert. És mindgyárt meg-szóllala a' kakas.

75. És meg-emlekezék Péter a' Jésus igéjéröl, mellyet mondott vala: Minek-elötte a' kakas szóllyon, háromszor tagadsz-meg engemet. És oda-ki menvén, keserveſſen sira.

XXVII. RÉSZ.

Júdás viszsza-vivén a' papi Fejedelmeknek a' pénzt, fel-akaszsztya magát. JESUS vádoltatván Pilátus elött, semmit nem felel. Pilátust inti a' Felesége, hogy hagyna békét néki; mert igaz. Tolvaj Barabbás Krisztus helyében el-ereszsztetik. Pilátus kezét meg-mosván, és JESUST meg-veszszöztetvén a' Zsidóknak adgya, hogy fel-feszitteſsék; a' vitézektöl tsúfoltatik, és feszíteni vitetik; mérges borral itattatik, két Lator közt fel-feszittetik, a' köntöſi el-osztatnak, külömb-külömb-féle szidalmakkal illettetik: Nagy setétség van az egész földön. JESUS Attyához kiáltván, és etzettel itattatván ki-botsáttya Lelkét. Föld-indúlás van, a' koporsók meg-nyilnak, és más tsodák-is lésznek, el-temettetik Józseftöl, és a' vitézektöl öriztetik.

1. REGGEL lévén pedig, tanátsot tartának minnyájan a' papi-fejedelmek, és a' népnek vénei Jésus-ellen, hogy ötet halálra adnák.

2. * És kötve vivék ötet, és adák Pontzius Pilátus tiszt-tartónak.

3. Akkoron látván Júdás, a' ki ötet el-árulta, hogy halálra kárhoztattatott vólna; meg-bánván, viszsza-vivé a' harmintz ezüst pénzt a' papi-fejedelmeknek, és a' véneknek,

4. Mondván: Vétkeztem, el-árulván az igaz vért. Ök pedig mondának: Mi gondunk véle? te lássad.

5. És el-vetvén a' templomba az ezüst pénzeket, viszsza-tére, * és el-menvén felakaszta magát.

6. A' papi-fejedelmek pedig fel-vévén az ezüst pénzeket, mondának: Nem szabad azokat a' templom pénze közé vetni: mert vér árra.

7. Tanátsot tartván pedig, meg-vévék azokon a' fazekas mezejét a' jövevények temetésére.

8. * Azért hivattaték az a' mezö: Hakel-

A

* Mar. 15. a. 1. Luc. 23. a. 1. Joan. 18. c. 28.

* Act. 1. c. 18.

B

* Act. 1. c. 19.

F

* Thr. 4 d. 20.
* Mar. 14. f. 53. Luc. 22. f. 54. Ioan. 18. c. 24.

* Ioan. 2. d. 19.

* Sup. 16. d. 27. 1. Thes. 4. d. 14.

G

Rom. 14. b. 10.

* Isa. 50. c. 6. Mar. 14. g. 65.

* Lucæ. 22. f. 55. Ioan. 18. c. 25.

* Genes. 9. a. 6. Apoc 13. c. 13.

* Is. 53. c. 10.

damának, az-az, vér mezejének, e' mai napig.

9. Akkor bé-tellyesedék a' mi meg-mondatott Jeremiás Próféta-által, mondván: * És vévék az harmintz ezüst pénzt a' meg-bötsültetnek árrát, kit bötsülve vöttek-meg az Israel fiaitól:

10. És adák azokat a' fazekas mezejeért, a' mint nékem rendelte az Úr.

11. * Jésus pedig a' tiszt-tartó-elött álla, * és meg-kérdé ötet a' tiszt-tartó, mondván: Te vagy-e a' Zsidók királya? Mond néki Jésus: Te mondod.

12. És midön vádoltatnék a' papi-fejedelmektöl, és a' vénektöl, semmit nem felele.

13. Akkor monda néki Pilátus: Nem hallod-e, mennyi bizonyságokat mondanak ellened?

14. És nem felele néki egy szavára-is, úgy hogy fölötte igen tsodálkoznék a' tiszt-tartó.

15. Az innep napon pedig el szokott vala botsátani a' tiszt-tartó a' népnek egy foglyot, a' kit akarnának.

16. Vala pedig akkor egy hires foglya, ki mondatik vala Barabbásnak.

17. Egybe-gyülvén azért azok, monda Pilátus: Kit akartok hogy el-botsássak néktek: Barabbást-e, a' vagy a' Jésust, ki Kristusnak mondatik?

18. Mert tudgya vala, hogy irégységböl árulták vólna el-ötet.

19. Ülvén pedig ö az itélö-székben, hozzája külde a' felesége, mondván: Semmi közöd néked azzal az igazzal. Mert sokat szenvedtem ma látás-által ö miatta.

20. * A' papi-fejedelmek pedig, és a' vének el-áltaták a' népet, hogy Barabbást kérnék, Jésust pedig el-vesztének.

21. Felelvén pedig a' tiszt-tartó monda nékik: Kit akartok hogy néktek a' kettök közül el-botsássak? Ök pedig mondának: Barabbást.

22. Monda nékik Pilátus: Mit tselekedgyem tehát a' Jésussal, ki Krisztusnak mondatik?

23. Mondának minnyájan: Feszitessék-meg. Monda nékik a' tiszt-tartó: De mi gonoszt tselekedett? Azok pedig inkább kiáltanak vala, mondván: Feszitessék-meg.

24. Látván pedig Pilátus hogy semmit nem haszálna, hanem inkább támadás lenne: vizet vévén, meg-mosá kezeit a' nép előtt, mondván: Ártatlan vagyok én ez igaznak vérétöl: ti lássátok.

25. És felelvén az egész nép, monda: Az ö vére mi-rajtunk, és a' mi fiainkon.

26. Akkor el-botsátá nékik Barabbást: a' meg-ostoroztatott Jésust pedig kezekbe adá, hogy meg-feszittetnék.

27. Akkor a' tiszt-tartó vitézi el-vivén Jésust a' tanáts-házba, * egybe gyüjték hozzája az egész tsoportot:

28. És le-vetköztetvén ötet, veres karmázsin-szinü felsö ruhát adának reá;

29. És tövisböl koronát fonván, a' fejére tévék, és nádat a' jobb-kezébe. És térdet hajtván elötte, tsúfollyák vala ötet, mondván: Üdvöz-légy Zsidók királya.

30. És reá pökdösvén, vévék a' nádat, és a' fejét verik vala.

31. És minek-utánna meg-tsúfolák ötet, le-vetközteték a' felsö ruhából, és fel-öltözteték az ö ruháiba, és vivék ötet hogy megfeszitenék.

32. * Ki menvén pedig találának egy Simon-nevü Tzyrénei embert: ezt kénszeriték hogy fel-venné az ö keresztét.

33. * És jövének a' helyre, melly Golgotának mondatik, melly az Agy-kaponyának helye.

34. És adának néki innya epével egyelittetett bort. És mikor meg-kóstolta vólna, nem akará innya.

35. Minek-utánna pedig meg-fesziték ötet, * el-osztak az ö ruháit, sorsot vetvén, hogy bé-tellyesednék, a' mi meg-mondatott a' Próféta-által, mondván: * El-osztották magoknak az én ruháimat, és az én ruhámra sorsot vetettek.

36. És ülvén örzik vala ötet.

37. És tévék a' feje-fölibe az ö ügyét irva: EZ A' JESUS A' ZSIDÓK KIRÁLYA.

38. Akkor meg-feszitteték ö véle két latror, egyik jobja-felöl, és a' másik bal-felöl.

39. Az elö-menök pedig káromlyák vala ötet, hajtogatván a' fejöket,

40. * És mondván: * Vah, ki az Isten templomát el-rontod, és harmad napra azt fel-épited: szabaditsd-meg magadat: ha Isten fia vagy, szálly-le a' keresztröl.

41. Hasonló-képen a' papi-fejedelmek-is tsúfolván az Irás-tudókkal, és a' vénekkel, mondanak vala:

42. Egyebeket meg-szabaditott, magát meg nem szabadithattya: * ha Israelnek királya, szállyon-le most a' keresztröl, és hiszünk néki:

43. * Az Istenben bizott: szabadittsa-meg most, ha akarja ötet: mert azt mondotta: Hogy Isten fia vagyok.

44. Ugyan azont hánnyák vala pedig szemére a' latrok-is, kik meg-feszittettek vala véle.

45. Hat órától-fogva pedig setétség lön ez egész földön kilentz óráig.

46. És kilentz óra-felé kiálta Jésus nagy szóval, mondván: * Eli, Eli, lamma sabaktáni? az-az: Én Istenem, én Istenem, miért hagytál-el engem?

47. Némellyek pedig ott állván, és hallván, mondának: Illyést hija ez.

48. És mindgyárt el-futamodván egy közülök, spongyiát vévén meg-tölté etzettel, és nádra tévé, és innya ád vala néki.

49. A' többi pedig mondának: Hadd lássuk ha el-jö-e Illyes meg-szabaditván ötet.

50. Jésus pedig ismég kiáltván nagy szóval, ki-botsátá lelkét.

51. * És imé a' templom suporlattya két

réſzre ſzakada a' fölitöl-fogva az allyáig; és a' föld meg-indúla, és a' kö-ſziklák meg-repedezének,

52. És a koporsók meg-nyilának: és ſok ſzentek teſtei, kik el-aluttak vala, fel-támadának.

53. És ki-menvén a' koporsókból az ö fel-támadáſa-után, jövének a' ſzent városba, és ſokaknak meg-jelenének.

54. A' ſzázados pedig, és a' kik véle valának, örizvén Jéſuſt, látván a' föld-indúláſt, és azokat mellyek léſznek vala, igen meg-félemlének, mondván: Bizony ez az Iſten fia vólt.

55. Valának pedig ott ſok aſzſzony'állatok távúl, kik követték vala Jéſuſt Galiléából, ſzolgálván néki:

56. Kik-között vala Maria Magdolna, és Maria a' Jakab, és Jóſef annya, és a' Zebedæus fiai annya.

G 57. * Mikor pedig eſtve lött vólna, jöve egy Arimatæai Jóſef-nevü gazdag ember, ki ö-is a' Jéſus tanitványa vala.

* *Marc.* 15. *d.* 42. *Luc.* 23. *g.* 50. *Ioan.* 19. *e.* 38.

58. Ez el-méne Pilátushoz, és meg-kéré a' Jéſus teſtét. Akkor Pilátus meg-hagyá, hogy meg-adnák a' teſtet.

59. És el-vévén a' teſtet, Jóſef bé-takará azt tiſzta gyóltsba.

60. És tévé azt az ö új koporsójába, mellyet a' köſziklában vágott vala. És nagy követ hengerite a' koporsó ajtajára, és el-méne.

61. Ott vala pedig Maria Magdolna, és a' máſik Maria, a' koporsó-ellenében ülvén.

62. Máſod nap pedig, melly az innep kéſzülete-után vagyon, egybe gyülének a' papi-fejedelmek, és a' Farisæuſok Pilátushoz.

63. Mondván: Uram, meg-emlekeztünk, hogy ama' hitetö még éltében mondotta. Harmad-nap-után fel-támadok.

64. Hadd-meg azért, hogy örizzék a' koporsót harmad napig: hogy valami-képen el ne jöjenek az ö tanitványi, és el-lopják ötet, és azt mondgyák a' községnek: Fel-támadott halottaiból, és az utólsó tévelygés, gonoſzb léſzen az elsönél.

65. Monda nékik Pilátus: Vagyon örizötök, mennyetek-el, örizzétek a' mint tudgyátok.

66. Azok pedig el-menvén, meg-erösiték a' koporsót örizökkel, meg-petsételvén a' követ.

XXVIII. RÉSZ.

Föld-indúlás támadván az örzök meg-ijednek; az Angyal elé-beſzélli az aſzſzony állatoknak a' Kriſtus fel-támadását, ki-is néki meg-jelenvén, meg-parantſollya (a'mint az Angyal-is meg-parantſolta vólt) hogy a' Tanitványoknak jelentenék-meg, hogy az Urat Galiléában meg-láttyák. A' Kriſtus ſirját örzö vitézek pénzzel meg-tſalattatván, azt mondgyák, hogy lopva vitetett-el Kriſtus teſte a' ſirból. A' Tanitványok együtt lévén Galiléában Kriſtuſſal, meghadgya nékik, hogy mennyenek, és minden Nemzeteket tanittſanak meg-kereſztelvén öket.

A 1. * SZOMBAT eſtin pedig, melly a' ſzombat elsö napjára virrad, el-jöve Maria Magdolna, és a' máſik Maria, a' koporsót látni.

* *Marc.* 16. *a.* 5. *Ioan.* 20. *c.* 11.

2. És imé nagy föld-indúlás lön. Mert az Úr Angyala le-ſzálla menyböl: és oda járúlván el-hengerité a' követ, és reá üle:

3. Az ö tekintete pedig vala mint a' villámás; és a' ruhája mint a' hó.

4. Töle-való féltekben pedig meg-rettenének az örzök, és lönek mint a' hóltak.

5. Felelvén pedig az Angyal, monda az aſzſzony'állatoknak: Ne félljyetek ti: mert tudom, hogy a' Jéſuſt kereſitek, a' ki megfeſzittetett:

B 6. Nints itt: mert fel-támadott, a' mint meg-mondotta. Jertek, és láſsátok a' helyt, a' hová tétetett vala az Úr.

7. És hamar el-menvén mondgyátok-meg az ö tanitványinak, hogy fel-támadott: és imé elöttetek el-mégyen Galiléába: ott meg-láttyátok ötet. Imé eléve meg-mondottam néktek.

8. És ki menének hamar a' koporsóból félelemmel, és nagy örömmel, futván megjelenteni az ö tanitványinak.

9. És imé Jéſus eleikbe-méne, mondván Üdvözlöttek legyetek. Azok pedig hozzája járúlának, és fogák a' lábait, és imádák ötet.

C 10. Akkor monda nékik Jéſus: Ne félljyetek; mennyetek-el, jelentsétek-meg az én atyámfiainak hogy Galiléába mennyenek, ott meg-látnak engem.

11. Kik midön el-mentek vólna, imé némellyek az örzök-közül a' városba jövének, és meg-jelenték a' papi-fejedelmeknek mind a' mik löttek vala.

12. És egybe-gyülvén a' vénekkel, tanátſot tartván, ſok pénzt adának a' vitézeknek, mondván:

13. Mondgyátok hogy az ö tanitványi éjjel el-jöttek, és el-lopták ötet, mikor mi alunnánk

14. És ha ezt meg-hallya a' tiſzt-tartó, mi el-hitettyük véle, és bátorságoſokká téſzünk titeket.

15. Azok pedig, el-vévén a' pénzt, úgy tſelekedének, a' mint tanitva valának. És kihirhedék ez ige a' Zſidóknál, e' mái napig.

D 16. A' tizen-egy tanitvány pedig Galiléába méne, a' hegyre, a' hol rendelte vala nékik Jéſus.

17. És látván ötet, imádák: némellyek pedig kételkedének.

18. És hozzájok menvén Jeſus, ſzólla nékik, mondván: Adatott nékem minden hatalom menyben, és a' földön:

* *Marc.* 16. *d.* 15. 19. * El-menvén azért tanittſatok minden nemzeteket, meg-kereſztelvén öket Atyának, és Fiúnak, és Szent-Léleknek nevében:

20. Tanitván öket meg-tartani mind a' miket parantſoltam néktek. És imé én veletek vagyok minden nap, világ végezetiig.

A' JESUS KRISTUS
SZENT EVANGYELIOMA,
SZENT MÁRK ÁLTAL.

Márk Sz. Péter Tanitványa, a' mint Pétertöl vette, és hallotta az igazságot, Romában, az ott való keresztény Atyafiak kérésére irta ezen Evangyeliomot: mellyet Sz. Péter helybe hagyott, és az Anyaszentegyházban olvastatta. Némellyek azt mondgyák felöle, hogy Romában lévén, Deákúl irta vólna: de Sz. Agoston, és Sz. Joronimus inkább állittyák, hogy Görögül irta volna; oka az, hogy a' Zsidók, Romában, nem tudtak Deákúl, hanem Görögül: Söt magok a' Romaiak örömestebb szóllottak Görögül, hogy sem Deákúl abban az üdöben. Épen azokat irja, mellyeket Sz. Máté, de rövidebben. Adta pedig magát az irásra Kristus szenvedése után, mint egy tizedik esztendöben, minek elötte tudni illik Alekszandriába menne, és ott az Anyaszentegyházat föl állitaná. Ugyan ott Husvét után való nyóltzadik nap, melly esett Sz. György havának 25dik. napjára mártyromságot szenvedvén, ki költözött e' világból.

I. RÉSZ.

Szent János prédikáll, és vizzel keresztel, Kristus pedig Sz. Lélekkel. Kristus Sz. Jánostól meg-kereszteltetik, a' pusztában a' vadakkal lakik, negyven-napi böjt után a' Sátántól kisértetik. Galileában prédikáll, Simont, és Andrást; Jakabot, és Jánost a' Zebedeus fiait magához hija. Kafarnaumba, és más helyekbe menvén predikáll. Simon napát a' hideg-lelésböl meg-gyógyittya, és a' bél-poklost, küldvén a' papi Fejedelmekhez; és más egyéb ördöngösöket, és nyavalyasokat meg-gyógyit a' népek álmélkodására.

1. * A' Jésus Kristus Istennek Fia Evangyeliomának kezdeti.

A' mint irva vagyon Isaiás Profétában:

2. * Imé én el-küldöm az én angyalomat a' te ortzád-elött, ki elkésziti a' te útadat elötted.

3. A' pusztában kiáltónak szava: az Úrnak útát készittsétek-el, egyenesekké tsinállyátok az ö ösvényit.

4. Vala János a' pusztában keresztelvén, és prédikálván a' penitentzia keresztségét a' bünök botsánattyára,

5. * És ki-mégyen vala hozzája az egész Júdæa tartománya, és minnyájan a' Jerusalemiek, és meg-kereszteltetnek vala töle a' Jordán folyó-vizében, meg-vallván az ö bünöket.

6. * És János teve-szörbe vala fel-öltözve, és bör öv az ágyéki-körül, és sáskákat, és erdei mézet észik vala. És prédikáll vala, mondván:

7. Erösb jött nálamnál utánnam: kinek nem vagyok méltó le-borúlván meg-óldani az ö sarui sziját.

8. Én titeket vizzel kereszteltelek, ö pedig titeket Szent-Lélekkel keresztel.

9. És lön: a' napokban jöve Jésus a' Galilæa Nazaretéböl: és meg-kereszteltetek Jánostól a' Jordánban.

10. És mindgyárt fel-jövén a' vizböl, meg-nyilva látá az egeket, * és a' Lelket mint egy galambot le-szállani, és rajta maradni.

11. És szózat lön menyekböl: Te vagy az én szerelmes fiam, te-benned tölt kedvem.

12. * És mindgyárt a' Lélek ki-üzé ötet a' pusztába.

13. És vala a' pusztában negyven nap, és negyven éjjel: és kisértetik vala a' sátántól: és a' vadakkal vala, és az angyalok szolgálnak vala néki.

14. * Minek-utánna pedig kézbe adaték János, Galilæába jöve Jésus, prédikálván az Isten országa Evangyeliomát,

15. És mondván: Mivelhogy bé-tölt az idö, és el-közelgetett az Isten országa: penitentziát tartsatok, és hidgyetek az Evangyeliomnak.

16. * És elö-menvén a' Galilæai tenger-

A
* Matt. 3. a. 1.

* Mal. 3. a. 1. Isa. 40. v. 3. Joan. 1. v. 15. Luc. 3. a. 4.

* Matt. 3. a. 5.

* Lev. 11. c. 22. Matt. 3. c. 12. Luc. 3. c. 16. Joan. 1. d. 27.

Act. 1. a. 5. & 2. a. 4. & 11. c. 16. & 19. a. 4.

B
* Luc. 3. c. 22. Joan. 1. d. 32.

* Matt. 4. a. 1. Luc. 4. a. 1.

* Matt. 4. b. 12. Luc. 4. c. 14. Joan. 4. f. 43.

* Matt. 4. c. 18. Luc. 5. a. 2.

mellett, látá Simont, és Andráſt a' báttyát, hálókat vetvén a' tengerbe (mert halászok valának,)

17. És monda nékik Jésus: Jöjetek utánnam, és titeket emberek halászivá tészlek.

18. És mindgyárt el-hagyván a' hálókat, követék ötet.

19. És elébb-menvén onnét egy kevesé, látá Jakabot a' Zebedæus fiát, és Jánoſt az öttsét, hogy ök-is öszve-szednék a' hálókat a' hajóban:

20. És mindgyárt hivá öket. És el-hagyván az attyokat Zebedæuſt a' hajóban a' béresekkel, követék ötet.

* *Matt.* 4.*b.* 13. *Luc.* 4. *c.* 31. C * *Matt.* 7.*d.* 28. * *Lucæ.* 4.*c.* 32.

21. * És bé-menének Kafarnaumba: és mindgyárt szombatokon bé-menvén a' synagógába, tanittya vala öket.

22. * És álmélkodnak vala az ö tudományán: mert tanittya vala öket, mint hatalma lévén, és nem mint az Irás-tudók.

23. * És vala az ö synagógájokban egy ember tiſztátalan lélekkel:

24. És fel-kiálta, mondván: Mi közünk nékünk veled Názareti Jésus: el-veſzteni jöttél-e minket? tudom ki légy, az Iſtennek Szente.

25. És meg-fenyegeté ötet Jésus, mondván: Némúlly-meg, és menny-ki az emberböl.

26. És szaggatván ötet a' tiſztátalan lélek, és fel-kiáltván nagy szóval, ki-méne belöle.

27. És tsodálkozának minnyájan, úgy hogy kérdezkednének önnön-magok-között, mondván: Mitsoda ez? mitsoda új tudomány ez; mert hatalommal parantsol még a' tiſztátalan lelkeknek-is, és engednek néki.

28. És elébb-méne az ö hire mindgyárt Galilæának minden tartományába.

* *Matt.* 8.*b.* 14. *Luc.* 4. *f.* 42.

29. * És mindgyárt ki-menvén a' synagógából, menének a' Simon, és András házába, Jakabbal, és Jánoſſal.

30. Fekszik vala pedig a' Simon napa hideg-lelésben: és mindgyárt szóllának néki felöle.

31. És hozzája járúlván fel-emelé ötet, fogván a' kezét: és mindgyárt el-hagyá ötet a' hideg lelés, és szolgál vala nékik.

32. Eſtve lévén pedig, midön el-nyugott vólna a' nap, hozzája vivék mind a' betegeket, és az ördögöſöket:

33. És az egész város az ajtóhoz gyült vala.

34. És meg-gyógyita ſokakat, kik külömb-külömb-féle nyavalyáktól bántatnak vala, * és ſok ördögöket üz vala ki, és nem hadgya vala öket szóllani, mert tudgyák vala ötet.

* *Luc.* 4.*f.* 42.

35. És igen reggel fel-kelvén, ki-méne egy puſzta helyre, és ott imádkozik vala.

D

36. És követé ötet Simon, és a' kik véle valának.

37. És mikor meg-találták vólna ötet, mondának néki: Hogy minnyájan téged keresnek.

38. És monda nékik: Mennyünk a' közelvaló falukba, és városokba, hogy ott-is prédikállyak: mert azért jöttem.

39. És prédikáll vala az ö synagógájokban, és az egész Galilæában, és ördögöket üz vala.

40. * És hozzája jöve egy poklos, kérvén ötet: és térdhajtva monda néki: Ha akarod, meg-tiſztithatsz engem.

* *Matt.* 8.*a.* 2. *Luc.* 5. *c.* 12.

41. Jésus pedig könyörülvén rajta, kinyújtá kezét: és illetvén ötet, monda néki: Akarom: Tiſztúlly-meg.

42. És midön mondotta vólna, mindgyárt el-távozék töle a' poklosság, és megtiſztúla.

43. És meg-fenyegeté ötet, és mindgyárt ki-üzé ötet:

44. És monda néki: Meg-láſd, senkinek meg ne mond: hanem menny-el, mutaſdmeg magadat a' papi-fejedelemnek, és viddfel a' meg-tiſztúlásodért, * a' miket parantsolt Moyſes bizónyságúl nékik.

* *Lucæ.* 14.*a.* 3.

45. Az pedig ki-menvén kezdé hirdetni, és ki-hireſiteni a' beszédet, úgy, hogy már nem mehetne nyilván a' városba, hanem kivül a' puſzta helyeken vólna, és hozzája gyülnek vala mindenünnét.

II. RÉSZ.

Midön az inaſzakadt a' ház-fedelén bé-botsáttatott vólna, és néki mondotta vólna: megbotsáttatnak a' te büneid, zúgolódnak az Irás-tudók, 's azonban ötet meg-gyógyittya, Lévinél meg-szállván, a' hová a' több Publikánuſok-is gyültek vólt, okát adgya, miért társalkodik a' Publikánuſokkal, és miért nem böjtölnek az ö Tanitványi, és mentegeti vala öket, midön búza fejeket szednének.

A

1. És ismég bé-méne Kafarnaumba egynehány nap-után,

* *Matt.* 9.*a.* 1. *Luc.* 5. *d.* 18.

2. * És meg-hallák, hogy a' házban vólna, és ſokan gyülének egybe, úgy, hogy el nem férnének az ajtónál-is, és beszélli vala nékik az igét.

3. És jövének ö-hozzája egy ina-szakadtat hozván, kit négyen hordoznak vala.

4. És mikor azt nem vihették vólna eleibe a' sereg-miatt, fel-bontják a' padlást a' hol vala: és meg-nyitván alá-botsátják a' nyoszolyát, mellyben az ina-szakadt fekszik vala.

5. Mikor pedig Jésus látta vólna azok hitét, monda az inaſzakadtnak: Fiam, meg-botsátatnak néked a' te büneid.

6. Valának pedig ott némelyek az Irástudók-közül állván, és gondolván a' szivökben:

7. Mit szóll ez így? káromkodik. * Ki botsáthattya-meg a' bünöket, hanem egyedül az Iſten?

* *Jób.* 14. *a.* 4. *Iſa.* 43. *d.* 25.

8. Mellyet mindgyárt meg-értvén Jésus az ö lelkével, hogy úgy gondolkodnának magokban, monda nékik: Miért gondollyátok ezeket szivetekben?

9. Mitsoda könnyebb; mondani-e az inaszakadtnak: Meg-botsátatnak néked a' te büneid; vagy mondani: Kelly-fel, vedd-fel nyoszolyádat, és járj?

B 10. Hogy pedig tudgyátok, hogy az ember Fiának hatalma vagyon a' földön a' bünök meg-botsátására; (monda az inaszakadtnak.)

11. Néked mondom: Kelly-fel, vedd-fel nyoszolyádat, és menny a' házadba.

12. És az mindgyárt fel-kele: és fel-vévén a' nyoszolyát, el-méne mindenek láttára, úgy hogy minnyájan tsodálkoznának, és ditsöitenék az Istent, mondván: Mert soha igy nem láttuk.

13. És ki-méne ismég a' tengerhez: és az egész sereg hozzája mégyen vala, és tanittya vala öket.

* Matt. 9.a.9. Luc.5. f.27. 14. * És midön elö-menne, látá Lévit az Alfæus fiát a' vámon ülni, és monda néki: Kövess engem. És fel-kelvén, követé ötet.

15. És lön, midön le-telepednék annak házában, sok publikánusok, és bünösök telepedének-le együtt Jésussal, és az ö tanitványival; mert sokan valának, kik követik vala-is ötet.

16. És az Irás-tudók, és a' Farisæusok látván, hogy a' publikánusokkal, és a' bünösökkel ennék, mondának az ö tanitványinak: Miért észik, és iszik a' publikánusokkal, és a' bünösökkel a' ti Mesteretek?

* 1. Tim. 1.c.15. 17. * Ezt hallván Jésus, monda nékik: Nem szükölködnek az egésségesek orvos-nélkül, hanem a' kik betegek. mert nem jöttem az igazakat hini, hanem a' bünösöket.

18. És a' János, 's a' Farisæusok tanitványi böjtölnek vala: és el jövének, és mondának néki: Miért böjtölnek a' János tanitványi, és a' Farisæusoké, a' te tanitványid pedig nem böjtölnek?

* Matt. 9.b.15. Luc.5. f.35. 19. És monda nékik Jésus: Vallyon a' menyegzö fiai, mig a' vö-legény vélek vagyon, böjtölhetnek-e? valamig vélek vagyon a' vö-legény, nem böjtölhetnek.

20. * El-jönek pedig a' napok, mikor el-vétetik tölök a' vö-legény; és akkor fognak böjtölni azokon a' napokon.

D 21. Senki új poszto-foltot nem varr az ó ruhához: mert külömben az új fölt el-válik az ótól, és nagyobb szakadás lészen.

22. És senki nem tölt új bort az ó tömlökbe: mert külömben el-szakasztya a' bor a' tömlöket, és a' bor ki-foly, és a' tömlök elvesznek: hanem az új bort új tömlökbe kell tölteni.

* Matt. 12.a.2. Luc.6. a.1. 23. * És lön ismég, mikor az Úr szombaton a' vetéseken által-menne, az ö tanitványi-is elébb kezdének menni, és búza-fejeket szaggatni.

24. A' Farisæusok pedig mondanak vala néki: Imé, mit tselekesznek szombatokon, a' mi nem szabad?

25. És monda nékik: * Soha nem olvastátok-e, mit mivelt Dávid, mikor szüksége vólt, és éhezett ö, és a' kik vele vóltak? * 1. Reg. 21.b.6.

26. Mi módon ment-bé az Isten házába Abjatarnak papi-fejedelemsége-alatt, és a' kitött kenyereket meg-ötte, mellyeket nem vólt szabad meg-enni, * hanem tsak a' papoknak, és azoknak adta a' kik vele valának? * Lev. 24.b.9.

27. És mond vala nékik: A' szombat az emberért szerzettetett, és nem az ember a' szombatért.

28. Az-okáért Ura az ember Fia a' szombatnak-is.

III. RÉSZ.

Meg-gyógyitván az el-száradt kezet, a' Farisæusok előtt félre áll, és ötet követi a' sokaság, és sok nyavalyásokat meg-gyógyit. A' tizenkét Tanitványokat, (kiknek nevek elészámláltatnak) prédikálni küldi, hatalmat adván nékik a' betegek gyógyitására, és az ördögöknek ki-üzésére. A' Farisæusokat, kik azt mondgyák vala, hogy a' Beelzebub hatalmával üzi-ki az ördögöket, meg-torkollya, meg-mutatván, hogy a' Szent Lélek ellen való bün meg nem botsátatik. Az Annyától kereséttetvén azt mondgya Annyának, és attyafiainak, kik az Isten parantsolattyát tselekeszik.

A 1. És bé-méne ismég a' synagógába: és vala ott egy meg-száradott-kezü ember.

Matth. 12.a.9. *Lucæ.*6. b.16. 2. És reá figyelmeznek vala, ha szombatokon gyógyitana-e, hogy bé-vádolnák ötet.

3. És monda a' meg-száradott-kezü embernek: Álly középre.

4. És monda nékik: Szabad-e szombatokon jól tselekedni, vagy gonoszúl? lelket szabaditani, vagy veszteni? Azok pedig hallgatnak vala.

5. És haraggal el-nézvén öket, meg-szomorodván az ö szivök vakságán, monda az embernek: Nyújtsd-ki a' kezedet. És ki-nyújtá, és meg-gyógyúla a' keze.

* Matt. 12.b.14. 6. * Ki-menvén pedig a' Farisæusok, a' Herodiánusokkal mindgyárt tanátsot tartának ellene, mi módon veszténék-el ötet.

7. Jésus pedig az ö tanitványival el-tére a' tenger-felé, és sok sereg követé ötet Galilæából, és Júdæából,

8. És Jerusalemből, és Idumæából, és a' Jordánon-túl: és a' kik Tyrus, és Sidon-körül, nagy sokaság, hallván a' miket tselekeszik vala, hozzája jövének.

B 9. És monda a' tanitványinak, hogy egy hajótska szolgálna néki a' sereg-miá, hogy ne szorongatnák ötet.

10. Mert sokakat meg-gyógyit vala, úgy hogy reá rohannának, hogy illetnék ötet, valakiken tsapások valának.

11. És a' tiſztátalan lelkek, midön ötet láttyák vala, le-eſnek vala elötte: és kiáltnak vala, mondván:

12. Te vagy az Iſten Fia. És igen megfenyegeté öket, hogy ki ne jelentenék ötet.

13. * És fel-menvén a' hegyre, hozzája hivá a' kiket ö akara: és hozzája menének.

14. És rendelé, hogy tizen-ketten lennének véle: és hogy prédikállani küldené öket.

15. És hatalmat ada nékik, a' betegségek gyógyitására, és az ördögök ki-üzésére.

16. És Simont, nevezé Péternek: és Jakabot a' Zebedæus fiát,

17. És Jánoſt a' Jakab öttsét, és nevezé öket Boanergeſnek, az-az, Meny-dörgés fiainak:

18. És Andráſt, és Filepet, és Bertalant, és Mátét, és Tamáſt, és Jakabot az Alfæus fiát, és Taddæuſt, és a' Kananæai Simont,

19. És Júdás Iskarióteſt, ki el-is árulta ötet.

20. És a' házba menének: iſmég egybegyüle a' ſereg, úgy, hogy tſak kenyeret ſem ehetnének.

21. És mikor az övéi hallották vólna, ki-menének, hogy meg-fognák ötet, mert azt mondgyák vala: Hogy meg-dühött.

22. És az Iráſ-tudók, kik Jeruſalemből alá-jöttek vala, azt mondgyák vala: * Hogy Beelzebubja vagyon, és hogy az ördögök fejedelme-által üzi-ki az ördögöket.

23. És egybe-hiván öket, példa-beſzédekben monda nékik: Hogy üzheti-ki a' ſátán a' ſátánt?

24. És ha az orſzág magában meg-haſonlik, nem állhat-meg az az orſzág.

25. És ha a' ház magában meg-haſonlik, meg nem állhat az a' ház.

26. És ha a' ſátán maga-ellen támad, meg-haſonlott, és meg nem állhat, hanem vége vagyon.

27. Senki az erőſnek edényit bé-menvén a' házba el nem dúlhattya, hanem-ha elöbb az erőſſet meg-köti, és akkor dúllya-fel annak házát.

28. * Bizony mondom néktek, hogy meg-botsátatnak az emberek fiainak minden bünök, és a' káromláſok mellyekkel káromkodnak:

29. A' ki pedig a' Szent Lélek-ellen káromkodik, örökké nem léſzen botsánattya, hanem köteles léſzen örök vétekre.

30. Mert azt mondgyák vala: Tiſztátalan lelke vagyon.

31. * És el-jövének az ö annya, és az attyafiai: és kivül állván hozzája küldének hiván ötet;

32. És a' ſereg környüle ül vala: és mondának néki: Imé az anyád, és az atyád-fiai ott-kinn kereſnek téged.

33. És felelvén nékik, monda: Kitſoda az én anyám, és az atyám-fiai?

34. És el-nézvén azokat, kik környüle ülnek vala, monda:

35. Ihol az én anyám, és az atyám-fiai. Mert a' ki az Iſten akarattyát tſelekeſzi, az az én atyámfia, és húgom, és anyám.

IV. RÉSZ.

A' vetönek, és magnak köſziklára, és út-félre le-eséſének példája, és magyarázattya; A' gyertya a' gyertya tartóba tétetik: A' magnak földbe vetéſe, ki meg-nö, ha tſak aluſzik-is, a' ki a' földbe vetette. A' muſtár-mag példája, és a' Tanitványoknak meg-magyarázáſa. A' hajóban aluván, felköltetik a' Tanitványoktól, és meg-tſendeſíti a' ſzeleket, és tengert.

1. És iſmég tanitani kezde a' tengernél: és nagy ſereg gyüle hozzája, úgy hogy a' hajóba menvén, le-ülne a' tengeren, és az egéſz ſereg a' tenger-mellett a' földön vala:

2. És ſokakra tanitá öket példa-beſzédekben; és monda nékik az ö tanitáſában:

3. Hallyátok: imé ki-méne a' mag-vetö vetni.

4. És midön vetne: némelly eſék az út-ſélen, és el-jövének az égi madarak, és megévék azt.

5. Némelly pedig a' köveſekre eſék, a' hol nem vala ſok földe: és mindgyárt ki-kele, mert nem vala mélysége a' földnek:

6. És mikor a' nap fel-kele, el-hevüle: és mint-hogy nem vala gyökere, ki-ſzárada.

7. És némelly a' töviſſek-közé eſék: és fel-nevekedének a' töviſſek, és meg-fojták azt, és gyümöltsöt nem ada.

8. És némelly a' jó földbe eſék: és fel-jövö, és nevekedö gyümöltsöt ada: és hoza némelly harmintzat, némelly hatvant, és némelly ſzázat.

9. És monda: A' kinek fülei vannak a' halláſra, hallya-meg.

10. És mikor magán vólna, kérdék töle a' példa-beſzédet, a' tizen-kettö a' kik véle valának.

11. És monda nékik: Néktek adatott tudnotok az Iſten orſzága titkát: azoknak pedig a' kik kivül vannak, mindenek példa-beſzédekben léſznek:

12. * Hogy látván láſſanak, és ne láſſanak: és hallván hallyanak, és ne értſenek: hogy valamikor meg ne térjenek, és nékik az ö bünök meg-botsáttaſſanak.

13. És monda nékik: Nem tudgyátok-e e' példa-beſzédet? és mi-képen értetek-meg minden példa-beſzédeket:

14. A' ki vét, igét vét.

15. Azok pedig, a' kik az út-félen, a' hol az ige vettetik, és mikor hallyák, mindgyárt el-jö a' ſátán, és el-viſzi az igét, melly az ö ſzivökbe vettetett.

16. Azok-is haſonló-képen, a' kik a' köveſekre vettetnek: kik midön hallyák az igét, mindgyárt örömmel véſzik azt:

És

17. És magokban nints gyökerek, hanem ideig-valók: az-után, háborúság, és üldözés támadván az igéért, leg-ottan meg-botránkoznak.

18. * Egyebek-is vannak kik a' töviſſek-közibe vettetnek: ezek azok, a' kik az igét hallyák,

19. És e' világ nyomorúſági, és a' gazdagságok tſalárdsága, és többekről-való kivánságok bé-menvén meg-fojtyák az igét, és gyümöltſtelenné léſzen.

20. És azok, kik a' jó földbe vettettek, kik az igét hallyák, és bé-véſzik, és gyümöltsöznek, némelly harmintzat, némelly hatvant, és némelly ſzázat.

21. * És monda nékik: Azért jö-e a' gyertya, hogy a' véka-alá tétetſsék, vagy az ágy-alá? nem azért-e, hogy a' gyertya-tartóra tétetſsék?

22. * Mert nints ſemmi el-rejtve, a' mi ki ne nyilatkoztaſsék: és nem lött titok, hanem, hogy nyilvánságra jöjön.

23. A' kinek fülei vannak a' hallaſra, hallya-meg.

24. És mond vala nékik: Láſsátok mit hallotok. * A' melly mértékkel mértek, viſzſza-mérettetik néktek, hozzája-is adatik néktek.

25. * Mert a' kinek vagyon, adatik annak; és a' kinek nintſen, a' mie vagyon-is, el-vétetik tőle.

26. És monda: Igy vagyon az Iſten orſzága, mint ha az ember magot vetne a' földbe,

27. És el-alunnék, és fel-kelne éjjel, és nappal, és a' mag ki-tſíráznék, és fel-nevekednék, mikor ö nem tudgya.

28. Mert magától gyümöltsöz a' föld, elöſzör füvet, az-után kaláſzt, az-után tellyes gabonát a' kaláſzban.

29. És mikor gyümöltsöt hoz, mindgyárt ſarlót botsát, mert el-érkezett az aratás.

30. És mond vala: Mihéz haſonlittſuk az Iſten orſzágát? vagy mitſoda példa-beſzédhez haſonlittſuk azt?

31. * Mint a' muſtár-mag, melly mikor a' földbe vettetik, kiſſebb minden magoknál, mellyek a' földben vannak:

32. És mikor el-vettetik, fel-nevekedik, és nagyobbá léſzen minden füveknél; és nagy ágakat hoz, úgy hogy az árnyéka-alatt az égi madarak el-lakhatnak.

33. És efféle ſok példa-beſzédekkel beſzélli vala nékik az igét, a' mint hallhattyák vala:

34. Példa-beſzéd-nélkül pedig nem ſzóll vala nékik. Külön pedig az ö tanitványinak meg-magyaráz vala mindeneket.

35. És monda nékik azon nap, midön eſtve lött vólna: Mennyünk-által ellenbe.

36. * És el-botsátván a' ſereget, a' hajóba vévék ötet, a' mint vala: és egyéb hajók-is valának véle.

37. És nagy ſzél-vész lön, és habokat vét vala a' hajóba, úgy hogy meg-telnék a' hajó.

38. És ö a' hajó utóllyán aluſzik vala egy vánkoſon: és fel-költék ötet, és mondának néki: Meſter, nem gondolſz-e véle, hogy el-veſzünk?

39. És fel-kelvén meg-fenyegeté a' ſzelet, és monda a' tengernek: Halgaſs, némúlly-meg. És meg-ſzünék a' ſzél, és nagy tſendeſség lön.

40. És monda nékik: Miért vattok félénkek? még ſints-e hitetek? És nagy félelemmel félének, és mondának egy-maſnak: Kinek állitod ezt lenni, mert a' ſzél, és a' tenger engednek néki?

V. RÉSZ.

Genézaret tartományában egy emberből legio ördögöt üz-ki, kiket-is a' diſznókba ereſzt: nem engedi meg annak, kit az ördögtől meg-ſzabaditott, hogy ötet köveſſe. Egy aſzſzonyt a' vérfolyásból meg-gyógyit, és a' Jairi Leányát halottaiból fel-támaſztya.

1. És által-menének a' tenger ſzoroſsán a' Geraſænuſok tartományába.

2. És ö ki-menvén a' hajóból, mindgyárt eleibe-jöve a' koporſokból egy ember tiſztátalan lélekkel,

3. Kinek lakó-helye a' koporsókban vala, és már ſenki még lántzokkal ſem kötözheti vala meg ötet:

4. Mert gyakorta békókkal, és lántzokkal meg-kötöztetvén, el-ſzaggatta vala a' lántzokat, és a' békókat el-rontotta vala, és ſenki ötet meg nem ſzelidítheti vala,

5. És mindenkor éjjel, és nappal a' koporsókban, és a' hegyeken vala, kiáltván, és ſzaggatván magát kövekkel.

6. Látván pedig Jéſuſt távúl, oda futamék, és imádá ötet:

7. És kiáltván nagy ſzóval, monda: Mi közöm nékem 's néked, Jéſus ſölséges Iſtennek fia? kénſzeritlek téged az Iſtenre, hogy ne gyötörj engem.

8. Mert azt mondgya vala néki: Mennyki tiſztátalan lélek az emberből.

9. És kérdé ötet: Ki neved? És monda néki: Légio nékem nevem, mert ſokan vagyunk.

10. És igen kéri vala ötet, hogy ne üzné ötet a' tartomány-kivül.

11. Vala pedig ott a' hegy-körül egy nagy tſorda diſznó, legelvén.

12. És igen kérik vala ötet a' lelkek, mondván: Botsáſs minket a' diſznókba, hogy beléjek mennyünk.

13. És mindgyárt meg-engedé nékik Jeſus. És ki-menvén a' tiſztátalan lelkek a' diſznókba menének: és nagy rohanáſſal a' tſorda nyakra-főre vették a' tengerbe két ezerig, és meg-fúladának a' tengerben.

A *Matth. 8. d. 28. Luc. 8. d. 26.*

B

1. Tim. 6. c. 17.

C

* Matt. 5. c. 15. Luc. 8. c. 16. & 11. c. 33.

* Matt. 10. c. 26. Luc. 8. c. 17.

* Matt. 13. c. 12. Luc. 8. c. 18.

* Matt. 13. c. 12. & 25. c. 29. Luc. 8. c. 18. & 19. d. 26.

D

* Matt. 13. c. 34.

* Matt. 8. c. 23. Luc. 8. c. 22.

14. A' kik pedig azokat legeltetik vala, el-futának, és hirré tévék a' várasban, és a' mezökben. És ki-menének látni mi történt vólna:

15. És Jésushoz menének: és láták azt, a' ki az ördögtöl gyötrettetik vala, ülni, fel-öltözve, és ép észszel; és meg-félemlének.

16. És meg-beszéllék nékik, a' kik látták vala, mint lött vólna dolga annak a' kiben az ördög vólt, és a' diznók felöl-is.

17. És kezdék kérni ötet, hogy el-menne az ö határokról.

18. És midön bé-menne a' hajóba, kezdé ötet kérni, a' ki az ördögtöl gyötrettetett vala, hogy véle lenne:

19. És nem fogadá-bé ötet, hanem monda néki: Menny házadba a' tiéidhez, és hirdesd nékik, minémü dolgokat tselekedett az Úr néked, és könyörült rajtad.

20. És el-méne, és kezdé hirdetni Dekapolisban, minémü dolgokat tselekedett vólna néki Jésus: és minnyájan tsodállyák vala.

21. És mikor ismég által-ment vólna Jésus a' tenger szorosán, sok sereg gyüle hozzája, és a' tenger-mellett vala.

C

22. * És jöve egy a' synagóga fejedelmi közül, Jairus-nevü: és látván ötet, a' lábaihoz borúla,

* *Matt. 9.c. 18. Luc. 8. f. 42.*

23. És igen kéri vala ötet, mondván: Mivel a' leányom halálán vagyon, jöj-el, tedd reá kezedet, hogy meg-gyógyúllyon, és éliyen.

24. És el-méne ö-véle, és sok sereg követé ötet, és szorongattyák vala ötet.

25. És egy aszszony, ki a' vér-folyásban tizen-két esztendeig vólt,

26. És sokat szenvedett vala sok orvosoktól: és el-költötte vala mindenét, és semmit nem használt vala, hanem inkább gonoszbúl vala:

27. Mikor Jésus-felöl hallott vólna, a' seregben hátúl méne, és az ö ruháját illeté:

28. Mert azt mondgya vala: Hogy ha tsak az ö ruháját illetem-is, meg-gyógyúlok.

29. És mindgyárt meg-szárada az ö vérének forrása: és meg-érzé testében, hogy meg-gyógyúlt vólna a' nyavalyától.

D

30. És meg-ismérvén Jésus mindgyárt magában az eröt, melly ö-belöle származott vala, a' sereghez fordúlván, monda: Ki illette az én ruházatimat?

31. És mondának néki a' tanitványi: Látod a' téged-szorongató sereget, és azt mondod, Ki illetett engem?

32. És ide 's tova néz vala, hogy látná azt, a' ki azt tselekedte vólna.

33. Az aszszony pedig félvén, és reszketvén, tudván a' mi rajta történt vólna, elöjöve, és le-borúla elötte, és meg-monda néki minden igazságot.

34. Ö pedig monda néki: * Leányom, a' te hited gyógyitott-meg téged: menny-el békével, és gyógyúlly-meg a' te tsapásodból.

* *Lucæ. 7.g.50.*

35. Még ö szólván, jövének a' synagóga fejedelmétöl, mondván: Hogy a' leányod meg-hólt: mit bántod többé a' Mestert?

36. Hallván pedig Jésus az igét, mellyet mondnak vala, monda a' synagóga fejedelmének: Ne félly: hidgy tsak.

37. És nem engedé, hogy valaki ötet követné, hanem Péter, és Jakab, és János a' Jakab öttse.

38. És jövének a' synagóga fejedelmének házába, és láta a' tolyongást, és a' sirókat és az igen jajgatókat.

39. És bé-menvén, monda nékik: Mit búsúltok, és sirtok: a' leányzó nem hólt-meg, hanem alusik.

40. És tsufollyák vala ötet. Ö pedig, ki üzvén mindeneket, melléje vévé a' leányzó attyát, és annyát, és a' kik véle valának, és bé-méne a' hol a' leányzó feksik vala.

41. És fogván a' leányzónak kezét, monda néki: Talita kúmi, melly igy magyaráztatik: Leányzó (néked mondom) kelly fel:

42. És mindgyárt fel-kele a' leányzó, és jár vala. Tizen-két esztendös vala pedig: és el-álmélkodának nagy álmélkodással.

43. És igen meg-parantsolá nékik, hogy senki azt ne tudná: és meg-mondá, hogy enni adnának néki.

VI. RÉSZ.

Krisstus tudományán tsodálkoznak hazájában, a' hol mindazonáltal kevés jeleket tselekszik az ö hitetlenségekért. A' Tanitványit predikálni küldvén, oktattya, miként viselljék magokat. Heródes hallván Krisstusnak hirét, azt mondgya, hogy szent János fel-támadott, kinek fejét vétette vólt, és gonosz tántzoló leánynak tálban fel-vitette. A' pusztában öt kenyérrel, 's két hallal öt ezer férjfiat meg-elégit. A' tengeren járván meg-tsendesíti a' szélvészt. Genézaret körül, tsak a' köntöse préme illetésével, sok nyavalyásokat meg-gyógyit.

A

1. * És ki-menvén onnét, az ö hazájába méne: és követék ötet az ö tanitványi:

* *Matt. 13.g.54. Luc.4. c.16. Joan. 4.c.44.*

2. És szombat lévén a' synagógában kezde tanitani: és sokan hallván tsodálkoznak vala az ö tudományán, mondván: Honnét vannak ennek mind ezek? és mitsoda böltseség ez a' melly néki adatott; és az illyen erök, mellyek az ö kezei-által lésznek.

3. * Nem ez-e az ács, a' Maria fia, a' Jakab, és Jósef, és Júdás, és Simon attyafia? nemde nem itt nálunk vannak-e a' húgai-is? és meg-botránkoznak vala ö-benne.

* *Joan. 6.c. 42.*

4. És mondgya vala nékik Jésus: * Hogy a' Próféta nints tisztelet-nélkül hanem tsak az ö hazájában, és házában, és rokonságában.

* *Matt. 13.g.57. Luc.4. d.24. Joan.4. f.44.*

5. És nem tehet vala ott semmi tsodát, hanem valami kevés betegeket gyógyita meg, kezeit reájok tévén:

6. És tsodálkozik vala az ö hitlenségeken, és el-járja vala a' kaſtélyokat körös-körül tanitván.

7. * És hivá a' tizen-kettöt: és kezdé öket kettön-ként küldeni, és hatalmat ada nékik a' tiſztátalan lelkeken.

8. És meg-parantſolá nékik, hogy ſemmit az útra ne vinnének, hanem tſak egy páltzát; ſe táskát, ſe kenyeret, ſe pénzt az erſzényben

9. * Hanem sólyát vonnának-fel, és hogy ne öltöznének két köntösbe.

10. És mond vala nékik: Valahová bémentek a' házba, ott maradgyatok mig kimentek onnét:

11. És valakik bé nem fogadnak titeket, ſe nem halgatnak titeket; * ki-menvén onnét, verjétek-le a' port a' lábaitokról, bizonyságul nékik.

12. És ki menvén, predikállyák vala, hogy penitentziát tartanának:

13. És ſok ördögöket üznek vala ki, * és ſok betegeket kennek vala meg olajjal, és meg-gyógyittyák vala.

14. * És meg-halla Heródes Király (mert ki-hirhede az ö neve) és monda: Hogy Keresztelö János fel-támadott halottaiból, és azért dolgoznak benne az erök.

15. Némellyek pedig azt mondgyák vala: Hogy Illyés. Némellyek pedig azt mondgyák vala, hogy proféta, mint egy a' profétak-közül.

16. Mellyet hallván Heródes, monda: A' melly Jánoſnak én fejét vettem, az támadott-fel halottaiból.

17. * Mert ö-maga Heródes el külde, és meg-fogá Jánoſt, és meg-kötözé ötet a' tömlötzben Herodiásért az ö attyafiának Filepnek feleségéért, mert el-vötte vala azt.

18. Mert azt mondgya vala János Heródesnek: * Nem ſzabad nálad tartanod az atyád-fia feleségét.

19 Heródiás pedig leſelkedik vala utánna, és meg akarja vala ötet ölni, és nem lehete.

20. Mert Heródes féli vala Jánoſt, tudván ötet igaz, és ſzent férfiúnak lenni: és bötsülli vala ötet. és halgatván ötet ſokat tſelekeſzik vala: és örömeſt halgattya vala ötet.

21. És mikor alkalmatos nap történt vólna, Heródes az ö ſzületéſe napja vatſorájat ſzerzé a' fejedelmeknek, és az ezeredeſeknek, és a' Galilæai fö embereknek.

22. És mikor bé-ment vólna a' Heródiás leánya, és tántzolt vólna, és tettſzett vólna Heródesnek, és az együtt le-telepedteknek; monda a' király a' leánynak: Kérj tölem a' mit akarſz, és meg adom néked:

23. És meg-esküvék néki; Hogy valamit kérſz, meg-adom néked, ha ſzintén orſzágomnak felét-is.

24. Ki mikor ki-ment vólna, monda az annyának: Mit kérjek? Amaz pedig monda: A' Kereſztelö János fejét.

25. És mikor bé-ment vólna mindgyárt ſietséggel a' királyhoz, kére mondván: Akarom, hogy mindgyárt nékem add egy tálban a' Kereſztelö János fejét.

26. És meg-ſzomorodék a' király: az esküvésért, és az együtt le-telepedtekért, nem akará ötet meg-ſzomoritani:

27. Hanem el-küldvén a' hóhért, parantſolá, hogy el-hoznák a' fejét egy tálban. És fejét vévé a' tömlötzben,

28. És el-hozá a' fejét egy tálban: és adá azt a' leánynak, és a' leány adá az annyának.

29. Mellyet hallván, el-jövének a' tanitványi, és el-vivék a' teſtét, és azt koporsóba tévék.

30. És az Apoſtolok Jéſushoz gyülvén, meg-jelenték néki mind, a' miket tſeleketek, és tanitottak vala.

31. És monda nékik: * Jertek külön egy puſzta helyre, és nyúgodgyatok-meg egy keveſsé. Mert ſokan valának kik jönek, 's mennek vala; és enni-való idejek ſem vala.

32. És a' hajóba menvén, egy puſzta helyre menének külön.

33. És láták öket el-menni, és meg-tudák ſokan: és gyalog minden várasból egybe-futának oda, és elejeket vévék.

34. * És ki-menvén ſok ſereget láta Jéſus: és könyörüle rajtok, mert mint a' páſztor-nélkül-való juhok valának, és kezdé öket ſokakra tanitani.

35. És mikor már nagy idö vólna, hozzája menének a' tanitványi, mondván: Ez a' hely puſzta, és már az óra el-múlt:

36. * Botsáſd-el öket, hogy el-menvén a' közel-való majorokba, és falukba, vegyenek magoknak eledeleket, mellyeket megegyenek.

37. És felelvén monda nékik: Adgyatok ti enniek. És mondának néki: El-menvén vegyünk két-ſzáz pénzen kenyereket, és adgyunk enniek.

38. És monda nékik: Hány kenyeretek vagyon? mennyetek-el, és láſsátok-meg. És mikor meg-tudták vólna, mondának: Öt, és két halunk.

39. És parantſolá nékik, hogy minnyájokat le-telepitenék társaság-ſzerént a' pázsiton.

40. És le-telepedének réſzen-ként, ſzázan-ként, és ötvenen-ként.

41. És vévén az öt kenyeret, és a' két halat, menybe tekintvén, meg-áldá, és megſzegé a' kenyereket, és adá a' tanitványinak, hogy eleikbe tennék azoknak: és a' két halat el-oſztá minnyájoknak.

42. És évének minnyájan, és meg-elégedének.

43. És fel-ſzedék a' maradékokat, tizenkét teli kosárt hulladékokkal, és a' halakból-is.

44. Valának pedig a' kik öttek öt-ezer férfiak.

45. És mindgyárt kénſzeríté a' tanitványit a' hajóba menni, hogy elötte által-men-

* Matt. 10. a. 1. Sup. 3. b. 14. Luc. c. 9. a. 1.
* Act. 13. b. 8.
* Matt. 10. b. 14. Luc. 9. a. 5. Act. 13. b. 51. & 18. a. 6.
* Jac. 5. b. 14.
* Matt. 14. a. 12. Luc. 9. a. 7.
C
* Luc. c. 3. d. 19.
* Lev. 18. c. 16.
D
* Matt. 14. b. 12. Luc. 9. a. 10.
E
* Matt. 9. d. 36. & 14. c. 14.
* Lucæ 9. b. 12. Joan. 6. a. 9.
F

néknek a' tengeren Bet-ſaidába, mig ö el-botsátaná a' népet.

46. És mikor el-botsátotta vólna öket, a' hegyre méne imádkozni.

47. És mikor eſtve vólna, a' hajó a' tenger közepin vala, és ö egyedül a' földön.

48. És látván öket munkálkodni az evezésben (mert ellenkezö ſzelek vala) és az éjnek negyedik vigyázáſa-felé hozzájok méne járván a' tengeren: és el akar vala mellettek menni.

49. Azok pedig, hogy láták ötet a' tengeren járni, ſzem-fényveſztésnek álliták lenni, és fel-kiáltának.

G 50. Mert minnyájan láták ötet, és meg-háborodának. És mindgyárt ſzólla vélek, és monda nékik: Bizzatok; én vagyok: ne félly etek.

51. És bé-méne hozzájok a' hajóba, és meg-ſzünék a' ſzél. És annál inkább álmélkodnak vala magokban:

52. Mert nem érték a' kenyerek dolgát: mert a' ſzivök vak vala.

53. * És mikor a' tengeren által-mentek vólna, jövének a' Genezaret földére, és a' partra jutának.

54. És mikor ki-mentek vólna a' hajóból, mindgyárt meg-iſmérték ötet;

55. És el-futván azt az egéſz tartományt, kezdék nyoſzolyákban a' betegeket ſzéllyel-hordozni, a' hol hallyák vala ötet lenni.

56. És valahová bé-mégyen vala a' falukba, vagy majorokba, vagy váraſokba, az útſzákra téſzik vala a' betegeket, és kérik vala ötet, hogy akár tſak a' ruhája perémét illetnék: és vala-mennyin illetik vala ötet, meg-gyógyulnak vala.

* Matt. 14. c. 25.

* Matt. 14. d. 34.

VII. RÉSZ.

Feddi a' Fariſéuſokat, hogy azért zúgolódnának a' Tanitványira, hogy moſdatlan ennének, holott ök-is a' traditziókért által hágják az Iſtennek parantſolatit, meg-mutatván, hogy azok ferteztetik-meg az embert, a' mik a' ſzájból ki-jönek, nem a' mik bé-mennek. A Kánánéai aſzſzonynak, ſok únalmas kéréſe után, leányából ki-üzi az ördögöt, és egy embert, ki ſiket, és vak vala meg-gyógyit.

A 1. És hozzája gyülének a' Fariſæuſok, és némellyek az Irás-tudók-közül, Jeruſalemből jövén.

* Matt. 15. a. 2. 2. * És midön láttak vólna némellyeket az ö tanitványi-közül, köz, az-az, moſdatlan kezekkel kenyereket enni, ſzidalmazák.

3. Mert a' Fariſæuſok, és minnyájan a' Zſidók, ha gyakran meg nem moſsák a' kezeket, nem éſznek, a' vének hagyományát meg-tartván:

4. És a' piatzról jövén ha meg nem moſdanak, nem éſznek: és ſok egyebek vannak, mellyek meg-hagyattak nékik, hogy meg-tartsák, a' poharok, és korsók, és réz edények, és ágyak moſáſit.

5. És kérdik vala ötet a' Fariſæuſok, és az Irás-tudók: Miért nem járnak a' te tanitványid a' vének hagyománya-ſzerént, hanem köz kezekkel éſznek kenyeret?

6. Ö pedig felelvén, monda nékik: Jól profétált Iſaiás felöletek kép-mutatókról, a' mint irva vagyon: * E' nép ajakival tiſztel engem, az ö ſzivök pedig távúl vagyon tölem.

* Iſ. 29. d. 13.

7. Heában tiſztelnek pedig engem, tanitván az emberek tudományit, és parantſolatit.

8. Mert el-hagyván az Iſten parantſolattyát, az emberek hagyományát tartyátok, a' korsók. és poharok moſáſit: és ſok egyéb ezekhez haſonlókat tſelekeſztek. B

9. És monda nékik: Valóban meg-vetitek az Iſten parantſolattyát, hogy a' ti hagyományotokat meg-tartsátok.

10. Mert Moyſes mondotta: * Atyádat, és anyádat tiſztellyed: * És: A' ki meg-átkozza az ö attyát, vagy annyát, halállal haljon-meg.

* Exod. 20. c. 12. Deut. 5. b. 16. Epheſ. 6. a. 2. * Exod. 21. c. 17. Lev. 20. b. 9. Prov. 20. c. 20.

11. Ti pedig azt mondgyátok: Ha azt mondgya ember attyának, vagy annyának; Korban (az-az, ajándék) valamelly én-tölem vagyon, néked haſznál:

12. És nem engeditek néki, hogy ſemmit egyebet tſelekedgyék az attyának, vagy annyának.

13. Meg-ſzegvén az Iſten igéjét a' ti hagyományotokkal mellyet hagytatok: és ſok illyeneket tſelekeſztek.

* Matt. 15. b. 10. 14. * És elö-hiván iſmég a' ſereget, monda nékik: Halgaſſatok engem minnyájan, és értsétek-meg.

15. Semmi nints az emberen-kivül beléjemenö, a' mi ötet meg-ferteztethetné: hanem a' mik az embertöl ſzármaznak, azok ferteztetik-meg az embert.

16. Ha kinek fülei vannak a' halláſra, hallya-meg. C

17. És mikor bé-ment vólna a' házba a' ſeregtöl, meg-kérdék töle a' tanitványi a' példa-beſzédet.

18. És monda nékik: Igy eſztelenek vattok-e ti-is? Nem értitek-e, hogy minden, a' mi innen-kivül emberbe mégyen, meg nem ferteztetheti ötet:

19. Mert nem mégyen a' ſzivébe, hanem a' hasába ereſzkedik, és az árnyék-ſzékbe botsátatik, ki-tiſztitván minden étkeket?

20. Mondgya vala pedig, hogy a' mik az emberböl ki jönek, azok ferteztetik meg az embert.

* Gen. 6. a. 5. 21. * Mert belöl az emberek ſzivéből ſzármaznak a' gonoſz gondolatok, házaſság-törések, paráznaságok, gyilkoſságok,

22. Lopáſok, fösvénységek, latorságok, álnakság, ſzemtelenségek, gonoſz ſzem, káromlás, kevélység, bolondság.

23. Ezek a' gonoſzok mind onnan-belöl ſzármaznak, és meg-ferteztetik az embert.

24. * És onnan fel-kelvén, Tyrus, és Sidon határiba méne: és egy házba menvén, nem akará hogy valaki tudná, és nem lehete titkon.

25. Mert mihelyt ö-felöle halla egy aſzſzony, a' kinek leányában tiſztátalan lélek vala, bé-méne, és a' lábaihoz borúla.

26. Mert pogány aſzſzony vala, Syrófenitziai nemzet. És kéri vala ötet, hogy az ördögöt ki-üzné az ö leányából.

27. Ki monda néki: Hadd elégedgyenek-meg elöſzör a' fiak: mert nem jó el-venni a' fiak kenyerét, és az ebeknek vetni.

28. Amaz pedig felele, és monda néki: Úgy vagyon Uram, mert a' kölykök-is éſznek az aſztal-alatt a' gyermekek morzſalékiból.

29. És monda néki: E' beſzédért menny-el, ki-ment az ördög a' leányodból.

30. És mikor haza ment vólna, találá a' leányzót hogy az ágyon fekünnék, és hogy az ördög ki-ment vólna.

31. És iſmég ki-menvén a' Tyrus határiból, jöve Sidon-általal a' Galilæai tengerhez, a' Dekapolis határi-között.

32. * És hozának néki egy ſiketet, és némát, és kérik vala ötet, hogy reá tenné a' kezét.

33. És félre-vivén ötet a' ſeregből, annak füleibe botsátá az újait: és pökvén, illeté annak nyelvét:

34. És fel-tekintvén menybe, fohaſzkodék, és monda néki: Effeta, az-az, nyilatkozzál-meg.

35. És mindgyárt meg-nyilatkozának a' füllei, és meg-oldaték az ö nyelvének kötele, és igazán ſzóll vala.

36. És meg-parantſolá nékik hogy valakinek meg ne mondanák. Mennyivel inkább parantſollya vala pedig nékik, annyival inkább hirdetik vala:

37. És annál inkább tſodálkoznak vala, mondván: Mindeneket jól tſelekedett: a' ſiketeket-is hallókká tötte, 's a' némákat-is ſzóllókká.

VIII. RÉSZ.

Hét kenyérrel, és kevés hallal négy ezer embert bé-tölt; inti a' Tanitványit, hogy a' Fariſeuſok kováſzától ójják magokat. Egy vakot vártatva meg-gyógyit. Kérdezkedvén a' Tanitványoktól, hogy kinek itélnék ötet az emberek, Péter Iſten Fiának mondgya; de nem ſokára sátánnak mondattatik, azért, hogy Kriſtuſnak ellene állana, midön ſzenvedéſe, és halála felöl ſzólna: a' kereſztet viſelnünk kell, és hogy ſemmi drágább nintſen az ember lelkénél.

1. * AZOKBAN a' napokban midön iſmég ſok ſereg vólna, és nem vólna mit enniek: egybe-hiván a' tanitványokat, monda nékik:

2. Szánom a' ſereget: mert imé már harmad napja hogy velem vannak, és nints mit enniek:

3. És ha éhen botsátom-el öket házokhoz, el-fogyatkoznak az úton: mert némellyek közülök meſzſzünnen jöttek.

4. És felelének néki az ö tanitványi: Honnét elégitheti-meg ezeket valaki kenyerekkel itt a' puſztában?

5. És kérdé öket: Hány kenyeretek vagyon? Kik mondának: Hét.

6. És parantſola a' ſeregnek hogy le-telepednék a' földön. És vévén a' hét kenyeret, hálákat adván meg-ſzegé, és adá a' tanitványinak hogy eleikbe tennék, és a' ſeregeleibe tévék.

7. Kevés halatskájok-is vala: azokat-is meg-áldá, és eleikbe hagyá tenni.

8. És évének, és meg-elégedének, és a' meg-maradott húlladékokból hét kosárt ſzedének-fel.

9. Valának pedig a' kik öttek vala, úgy mint négy-ezeren: és el-botsátá öket.

10. És mindgyárt a' hajóba menvén a' tanitványival, Dalmanútának réſzire jöve.

11. * És ki-menének a' Fariſæuſok, és kezdének véle vetekedni, jelt kérvén töle az égből, kisértvén ötet.

12. És fel-fohaſzkodván lelkében, monda: Mit kér jelt ez a' nemzetség? Bizony mondom néktek, nem adatik jel e' nemzetségnek.

13. És el-hagyván öket, iſmég a' hajóba méne, és a' tengeren által-kele.

14. * És el-felejtének kenyeret vinni: és egy kenyérnél több nem vala nálok a' hajóban.

15. És parantſol vala nékik, mondván; Meg-láſsátok, és ójjátok magatokat a' Fariſæuſok kováſzától, és a' Heródes kováſzától.

16. És gondolkodnak vala önnön-magokközött, mondván: Hogy kenyerünk nintſen.

17. Mellyet értvén, monda nékik Jeſus: Mit gondolkodtok hogy kenyeretek nintſen? még ſem véſzitek-e eſzetekbe 's nem értitek-e? még-is meg-vakúlt ſzivetek vagyon-e?

18. Szemeitek lévén nem láttok-e? és füleitek lévén nem hallotok-e? * És nem jut-e eſzetekbe.

19. Midön az öt kenyeret öt ezerre ſzegtem: hány teli kosár húlladékot ſzedtetek? Mondának néki: Tizen-kettöt.

20. És midön a' hét kenyeret, négy ezerre; hány kosár húlladékot ſzedtetek? És mondának néki: Hetet.

21. És monda nékik: Mint vagyon hogy még ſem értetek?

22. És Bet-ſaidába jövének, és egy vakot hozának néki, és kérik vala ötet hogy illetné azt.

23. És kezét fogván a' vaknak, ki-vivé ötet a' faluból: és annak ſzemeire pökvén, kezeit reá tévén, kérdé ötet, ha valamit látna.

24. És nézvén, monda: Látom a' járó embereket mint a' fákat.

25. Az-után iſmég annak ſzemeire tévé

kezeit; és látni kezde. És meg-gyógyitaték, úgy hogy világoson látna mindeneket.

26. És házához küldé ötet, mondván: Menny haza: és ha a' faluba mégy, senkinek meg ne mond.

27. * És ki méne Jésus, és tanitványi, Filep-Tzesaræajának kastélyiba; és az úton kérdi vala a' tanitványit, mondván nékik: Kinek mondanak engem lenni az emberek?

28. Kik felelének néki, mondván: Keresztelö Jánosnak, némellyek Illyésnek, némellyek pedig mint egynek, a' prophéták-közül.

29. Akkor monda nékik: Ti pedig kinek mondotok engem? Felelvén Péter, monda néki; Te vagy a' Krisus.

30. És meg-fenyité öket, hogy valakinek azt ne mondanák felöle.

D 31. És kezdé tanitani öket, hogy az ember Fiának sokat kell szenvedni, és meg-vettetni a' vénektöl, és a' fö-papoktól, és az Irás-tudóktól, és meg-ölettetni; és harmad nap-után fel-támadni.

32. És az igét nyilván szóllya vala. És fogván ötet Péter, kezdé ötet feddeni.

33. Ki meg-fordúlván, és nézvén a' tanitványit, meg-fenyegeté Pétert, mondván: Menny hátra sátán, mert nem érted a' mik az Istené, hanem a' mik az embereké.

34. És egybe-hiván a' sereget a' tanitványival, monda nékik: * Ha ki engem akar követni, tagadgya-meg magát: és vegye-fel az ö keresztét, és kövessen engem.

35. Mert a' ki lelkét meg akarja tartani, el-veszti azt: a' ki pedig lelkét el-veszti érettem 's az Evangyeliomért, meg-tartya azt.

36. Mert mit használ az embernek, ha megnyeri az egész világot; és lelkének kárát vallya?

37. A' vagy mit ád ember a' maga lelkéért váltságul?

38. * Mert a' ki szégyenl engem, és az én igéimet, e' parázna, és vétkes nemzetség-között; az ember Fia-is szégyenleni fogja ötet, mikor el-jö az ö Attyának ditsöségében a' szent angyalokkal.

39. És monda nékik: * Bizony mondom néktek, hogy vannak némellyek az itt-állók-közül, kik meg nem kóstollyák a' halált, mig nem meg-láttyák az Istennek hatalommal-jövö országát.

* Matt. 16. b. 13. Luc. 9. c. 13.

* Matt. 10. d. 38. & 16. d. 24. * Luc. 9. c. 23. & 14. f. 27. & 17. g. 33. Joan. 12 d. 25. * Matt. 10. d. 33. Luc. 9. c. 26. & 12. b. 9. * Matt. 16. d. 27. Lucæ 9. c. 27.

IX. RÉSZ.

Jesus a' hegyen szinében el-változik, Moyses, és Illyés véle vannak: midön Illyés el-jö, mindeneket helyre állit; söt már el-jött, de bé nem vétetett; siket, és néma ördögöt ki-üz, ki-is (úgymond) csak imádsággal, és böjtöléssel üzetik-ki. Meg-jelenti szenvedését. A' Tanitványok az elsöségről vetekedvén, meg-mutattya nékik, ki légyen köztök nagyobb, A' Tanitványok panaszolkodnak egy ember felöl, ki az ö nevében ördögöket üzött-ki, 's még sem követte ötet. A' botránkozó tagot el-vessük magunktól.

A 1. * És hat nap-után melléje vévé Jésus Pétert, és Jakabot, és Jánost: és félre-vivé csak magokat egy magas hegyre, és szinében el-változék elöttök.

* Matt. 17. a. 1. Luc. 9. d. 28.

2. És a' ruhái fényesek lönek, és igen feirek mint a' hó, minémü feireket a' festö nem tsinálhat a' földön.

3. És még-jelenék nékik Illyés Moysessel: és szólnak vala Jésussal.

4. És felelvén Péter, monda Jésusnak: Rabbi, jó nékünk itt lennünk; és tsináljunk három hajlékot, Néked egyet, és Moysesnek egyet, és Illyésnek egyet.

5. Mert nem tudgya vala mit mondana: mert félelemmel rettentek vala meg.

B 6. És felyhö lön, meg-árnyékozván öket: és szózat jöve a' felyhöböl, mondván: Ez az én leg-szerelmesb Fiam, ötet halgassátok.

7. És mindgyárt ök környül-tekintvén senkit többé nem látának, hanem tsak Jésust ö-magokkal.

* Matt. 17. b. 9.

8. * És alá-jövén ök a' hegyröl, meg-parantsolá nékik, hogy senkinek ne beszéllenék a' miket láttak vólna: hanem tsak mikor az ember Fia halottaiból fel-támadna.

9. És az igét magoknál tarták; kérdezkedvén mi vólna az: Mikor halottaiból feltámadna.

* Mal. 4. b. 5.

10. És kérdék ötet, mondván: * Mit mondanak tehát a' Farisæusok, és az Iras-tudók, hogy Illyésnek kell elöbb el-jöni?

* Isa. 53. a. 3.

11. Ki felelvén, monda nékik: Illyés, midön elöször el-jö, helyre állat mindeneket: és, a' mint * irva vagyon az ember Fiáról, hogy sokakat szenvedgyen, és megútáltatsék.

C 12. De mondom néktek, hogy Illyés-is el-jött (és azt tselekedték néki valamit akartak) * a' mint irva vagyon ö-felöle.

* Matt. 17. b. 12.

13. És a' tanitványihoz jövén, nagy sereget láta környülök, és az Irás-tudókat vélek vetekedvén.

14. És mindgyárt az egész nép látván Jésust, el-álmélkodék, és meg-félemlének, és eleibe futván köszönték ötet.

15. És kérdé öket: Mit vetekedtek magatok-között.

* Luc. 9. c. 38.

16. * És felelvén egy a' seregböl, monda; Mester, hozzád hoztam a' fiamat, kiben néma lélek vagyon:

17. Ki valahol ötet meg-ragadgya, letsapja ötet, és tajtékozik, és a' fogait tsikortgattya, és el-szárad: és mondám a' tanitványidnak, hogy ki-üznék azt, és nem tselekedhették.

18. Ki felelvén nékik, monda: Oh hitetlen nemzetség, meddig lészek nálatok; meddig szenvedlek titeket? hozzátok hozzám ötet.

19. És el-hozák ötet. És midön látta vólna ötet, a' lélek mindgyárt meg-háborítá ötet, és a' földre vettetvén, fetreng vala tajtékozván.

D 20. És kérdé az attyát: Mennyi ideje vagyon hogy ez eſett rajta? Amaz pedig monda: Gyermekségétöl-fogva:

21. És ötet gyakorta a' tüzbe, és a' vizekbe vetette, hogy el-veſztené ötet. De ha mit tehetſz, ſegélly bennünket, könyörülvén rajtunk.

22. Jéſus pedig monda néki: Ha hihetſz, mindenek lehetségeſek a' hivönek.

23. És azonnal fel-kiáltván a' gyermek attya, köny-hullatáſokkal monda: Hiſzek, Uram: ſegéllyed az én hitlenségemet.

24. És midön látná Jéſus az egybe-futó ſereget, meg-fenyegeté a' fertelmes lelket, mondván néki: Siket, és néma lélek, én parantſolom néked, menny-ki belöle: és többé beléje ne menny.

25. És fel-kiáltván, és igen ſzaggatván ötet, ki-méne belöle; és lön mint a' hólt, úgy hogy ſokan mondanák: Hogy meg-hólt.

26. Jéſus pedig a' kezét fogván, fel-emelé ötet, és fel-kele.

27. És mikor bé-ment vólna a' házba, a' tanitványi kérdék ötet titkon: Miért nem üzhettük mi ki azt?

28. És monda nékik: Ez a' nem, ſemmivel ki nem mehet, hanem tſak imádsággal, és böjtel.

29. * És onnat el-indúlván, által-mennek vala Galilæán: és nem akará hogy valaki tudná.

30. * Tanittya vala pedig a' tanitványit, és monda nékik: Hogy az ember Fia az emberek kezeibe adatik, és meg-ölik ötet, és meg-ölettetvén, harmad nap fél-támad.

31. Ök pedig nem értik vala az igét, és félnek vala ötet meg-kérdeni.

32. És jutának Kafarnaumba. Kik mikor ott-honn vólnának, kérdé öket: Mit beſzélgettek vala az úton?

33. Ök pedig halgatnak; vala. mivel-hogy az úton egy-máſſal vetekedtek vala, * ki vólna közülök nagyobb?

34. És le-ülvén hivá a' tizen-kettöt, és monda nékik: Ha ki elsö akar lenni, mindeneknél utólsóbb léſzen, és mindenek ſzolgája.

35. És vévén egy gyermeket, közikbeállata: kit midön meg-ölelt vólna, monda nékik:

36. Valaki egyet ez illyen gyermekek-közül bé-fogad az én nevemben, engem fogad-bé: és valaki engem bé-fogad, nem engem fogad-bé, hanem azt, a' ki engem küldött.

37. * Felele néki János, mondván: Meſter, láttunk egyet a' te nevedben ördögöt üzni, a' ki nem követ minket, és meg-tiltottuk ötet.

38. Jéſus pedig monda: Ne tiltsátok-meg ötet: * mert ſenki nints a' ki tſodát tſelekedgyék az én nevemben, és hamar gonoſzúl ſzólhaſſon felölem.

39. Mert a' ki nints ellenetek, érettetek vagyon.

40. * Mert valaki néktek italt ád egy pohár vizet az én nevemben, hogy a' Kriſtuſé vattok; bizony mondom néktek, el nem veſzti jutalmát.

41. * És valaki meg-botránkoztat egyet az én-bennem-hivö kiſdedek-közül: jobb vólna néki ha egy malom-kö köttetnék a' nyakakörül, és a' tengerbe vettetnék.

42. * És ha meg-botránkoztat téged a' kezed, vágd-el azt: jobb néked tſonkán az életre bé-menned, hogy-ſem két kezed lévén a' gehennába menned, a' meg-ólthatatlan tüzbe.

43. A' hol az ö férgek meg nem hal, és a' tüzök meg nem óltatik.

44. És ha a' lábad meg-botránkoztat téged, vágd-el azt: jobb néked sántán az örök életre bé-menned, hogy-ſem két lábad lévén a' gehenna meg-ólthatatlan tüzébe vettetned:

45. * A' hol az ö férgek meg nem hal, és a' tüzök meg nem óltatik.

46. Hogy-ha a' ſzemed meg-botránkoztat téged, vájd-ki azt: jobb néked egy ſzemmel az Iſten országába bé-menned, hogy-ſem két ſzemed lévén a' gehenna tüzébe vettetned:

47. A' hol az ö férgek meg nem hal, és a' tüzök meg nem óltatik.

48. * Mert minden tüzzel sózatik-meg, és minden áldozat sóval sózatik-meg.

49. * Jó a' só: hogy-ha a' só izetlen léſzen; mivel adtok izt annak? Légyen só bennetek, és békeſség légyen közöttetek.

X. RÉSZ.

Semmiképen nem ſzabad embernek feleségét el-botsátani, 's máſt venni. A' kisdedeket meg-áldgya. Egy gazdag ifjú az örök életröl tudakozván, azt mondgya: hogy a' parantſolatokat ifjúságától fogva meg-tartotta; de Idvezitönk tanátsát nem követi, hogy mindenét el-hagyván ötet köveſſe, ha tökélletes akar lenni. Azoknak nagy jutalma, kik mindeneket el-hagyván Kriſtuſt követik. Iſmét ſzóll ſzenvedéséröl. A' Zebedéus fiai nagyra vágyásával meg-mutattya, hogy ki leheſſen nagyobb köztök. Bartiméus vakot meg-gyógyittya.

A 1. * És onnét fel-kelvén Judæának határiba jöve a' Jordánon-túl: és iſmég hozzájagyülének a' ſeregek: és, a' mint ſzokta vala, iſmég tanittya vala öket.

2. És oda-járúlván a' Farisæuſok, kérdék ötet: ha ſzabad-e a' férfiúnak feleségét elbotsátani; kisértvén ötet.

* Matt. 17. d. 22.
* Luc. 9. f. 21.
E
* Matt. 18. a. 1. Luc. 9. f. 46.
F
* Luc. 9. f. 48.
* 1. Cor. 12. a. 3.
* Matt. 10. d. 42.
* Matt. 18. a. 6. Luc 17. a. 2.
G
* Matt. 5. d. 30. & 19. a. 6. Luc. 17. a. 2.
* Is. 66 g. 24.
* Lev. 2. d. 13.
* Matt. 5. b. 13. Luc. 14. g. 34.
* Matt. 19. a. 1.

3. Ő pedig felelvén, monda nékik: Mit parantsolt néktek Moyses?

4. Kik mondának: * Moyses meg-engedte a' válás-levelet irni, és el-botsátani.

5. Kiknek felelvén Jésus, monda: A' ti szivetek keménységéért irta néktek e' parantsolatot.

6. A' teremtett állatnak kezdetitöl-fogva pedig, * férfiúvá, és aszszony állattá teremtette öket az Isten.

7. Ezért el-hadgya ember attyát, és annyát, és felesegéhez ragaszkodik:

8. És ketten egy testben lésznek. Az-okáért, már nem kettö, hanem egy test.

9. A' mit azért az Isten egybe szerzett, az ember el-ne válaszsza.

10. És a' házban a' tanitványi ismég ugyan azonról kérdék ötet.

11. És monda nékik: Valaki el-botsáttya feleségét, és mást vészen, házasság-törésbe esik ellene.

12. És ha az aszszony állat el-hadgya a' férjét, és máshoz mégyen, paráználkodik.

13. És kisdedeket hoznak vala ö-hozzája hogy illetné öket. A' tanitványok pedig fenyegetik vala az oda-vivöket.

14. Kiket mikor látna Jésus, nehezen vévé, és monda nékik: Hagyjátok hozzám jöni a' kisdedeket, és meg ne tiltsátok öket: mert illyeneké az Isten országa.

15. Bizony mondom néktek: Valaki nem vészi az Isten országát mint a' kisded, bé nem mégyen abba.

16. És meg-ölelvén öket, és kezeit reájok-tévén, meg-áldá öket.

17. És mikor ki-ment vólna az útra, eleibe-futván egy, térd-hajtva kérdi vala ötet: * Jó Mester, mit tselekedgyem hogy az örök életet el-vegyem?

18. Jésus pedig monda néki: Mit mondasz engem jónak? Senki nem jó, hanem az egy Isten.

19. * A' parantsolatokat tudod: Ne paráználkodgyál, Ne ölly, Ne orozz, Hamis tanúságot ne mondgy, Tsalárdságot ne tselekedgyél, Atyádat, és anyádat tisztellyed

20. A'ma'pedig felelvén, monda néki: Mester, mind meg-tartottam ezeket ifiúságomtól-fogva.

21. Jésus pedig reá tekintvén, szereté ötet, és monda néki: Egy heával vagy: menny-el, valamid vagyon add-el, és add a' szegényeknek, és kintsed lészen menyben: és jöj-el, köveis engem.

22. Ki meg-szomorodván ez igén, el-méne bánkodva: mert sok jószága vala.

23 És minden-felé el-tekintvén Jésus, monda a' tanitványinak: Melly nehezen mennek Isten országába a' kiknek pénzek vagyon!

24. A' tanitványok pedig álmélkodnak vala az ö igéin. Jésus pedig ismég felelvén monda nékik: Fiatskáim, vaj melly nehéz, a' pénzbe-bizóknak, Isten országába menni!

25. Könnyebb a' tevének által-menni a' tö-fokán, hogy-sem a' gazdagnak az Isten országába menni.

26. Kik annál inkább tsodálkoznak vala, mondván egy-másnak: 'S kitsoda üdvözülhet?

27. És reájok tekintvén Jésus, monda: Az embereknél lehetetlen, de nem az Istennél: mert mindenek lehetségesek az Istennél.

28. * És kezdé néki mondani Péter: Imé mi mindeneket el-hagytunk, és téged követtünk.

29. Felelvén Jésus, monda: Bizony mondom néktek: Senki nints, a'ki el-hagyta házát, vagy attyafiait, vagy nénnyeit, vagy attyát, vagy annyát, vagy fiait, vagy mezeit én érettem, és az Evangyeliomért,

30. A' ki száz-annyit ne vegyen, most ez idöben, házakat, és atyafiakat, és néneket, és anyákat, és fiakat, és mezöket, háborúságokkal; és a' következendö világon az örök életet.

31. * Sok elsök pedig utólsókká lésznek, és az utólsók elsökké.

32. Útban valának pedig fel-menvén Jerusalembe: és elöttök megyen vala Jésus, és álmélkodnak vala: és utánna menvén félnek vala. * És melléje vévén ismég a' tizenkettöt, kezdé nékik mondani a' mik ö-reá következendök vólnának.

33. Mert imé fel-megyünk Jerusalembe, és az embet Fia el-árultatik a' papi-fejedelmeknek, és az Irás-tudóknak, és a' véneknek, és halálra kárhoztattyák ötet, és kézbe adgyák ötet a' pogányoknak:

34. És meg-tsúfollyák ötet, és meg-pökdösik ötet, és meg-ostorozzák ötet, és megölik ötet: és harmad-napra fel-támad.

35. * És hozzája járúlának Jakab, és János a' Zebedæus fiai, mondván: Mester, akarjuk, hogy valamit kérünk, meg-tselekedd nékünk.

36. Ö pedig monda nékik: Mit akartok hogy tselekedgyem néktek?

37. És mondának: Add nékünk, hogy egyikünk a' te jobbodra, másikunk a' te balodra, üllyünk a' te ditsöségedben.

38. Jésus pedig monda nékik: Nem tudgyátok mit kértek: meg-ihattyátok-e a' pohárt, mellyet én meg-iszom: a' vagy a' kereszts'séggel, mellyel én meg-kereszteltetem, meg-kereszteltethettek-e?

39. Azok pedig mondának néki: Meglehet. Jésus pedig monda nékik: A' pohárt ugyan, mellyet én meg-iszom, meg-iszszátok; és a' kereszts'séggel, mellyel én meg-kereszteltetem, meg-kereszteltetek:

40. Az én jobbomra ülni pedig vagy balomra, nem enyim hogy néktek adgyam, hanem a' kiknek készitetett.

41. És hallván a' tize, boszszonkodni kezdének Jakabra, és Jánosra.

42. Jésus pedig szóllitván öket, monda nékik: * Tudgyátok hogy azok, kik fejedelemséget láttatnak viselni a' nemzetségeken, uralkodnak

uralkodnak azokon: és az ö fejedelmeknek hatalmok vagyon rajtok.

43. Nem úgy vagyon pedig ti-köztetek, hanem valaki nagyobb akar lenni, inaſtok léſzen:

44. És valaki ti-közületek elsö akar lenni, mindeneknek ſzolgája léſzen.

45. Mert az ember Fia-is, nem jött hogy néki ſzolgállyanak, hanem hogy ſzolgállyon, és a' lelkét váltságúl adgya ſokakért.

46. * És Jerikóba jövének, és ö ki-menvén Jerikóból, és az ö tanitványi, és nagy ſokaság, Timæuſnak fia a' vak Bartimæus, az út-félen ül vala kóldúlván.

47. Ki mikor hallotta vólna hogy a' Názareti Jéſus légyen, kezde kiáltani, és mondani: Jéſus Dávidnak fia, könyörülly rajtam.

48. És ſokan fenyegetik vala ötet, hogy halgátna. Ö pedig ſokkal inkább kiált vala: Dávidnak fia könyörülly rajtam.

49. És meg-állván Jéſus, parantſolá hogy elö-hinák ötet. És hivák a' vakot, mondván néki: Jó ſzivvel légy: kelly-fel, hi téged.

50. Ki el-vetvén ruháját, fel-ugorván hozzája méne.

51. És felelvén Jéſus, monda néki: Mit akarſz hogy tſelekedgyem néked? A' vak pedig monda néki: Rabbóni, hogy láſſak,

52. Jéſus pedig monda néki: Menny-el, a' te hited meg-gyógitott téged. És mindgyárt láta, és követé ötet az úton.

XI. RÉSZ.

Szamár háton nagy pompával mégyen Jéruſalembe; a' füge fát meg-átkozván megſzáraſztya, a' kúſárokat a' templomból ki-üzi. Az Iſtenben-való bizodalomnak, és hitnek ereje. Ha felebarátunk meg-bánt, engedgyünk-meg néki. Az Irás-tudóknak nem felel-meg igyeneſſen, hogy mitſoda hatalomal tſelekſzi ezeket, mivel ök ſem feleltek-meg a' ſzent János kereſztéléſéről való kérdéſre.

1.* És mikor Jeruſalemhez közelgetnének és Betániához az olaj-fák hegyére, el-külde kettöt a' tanitványi-közül.

2. És monda nékik: Mennyetek a' kaſtélyba, melly ellenetekben vagyon, és mingyárt oda-bé menvén, találtok egy meg-kötött vemhet, mellyen ſenki még az emberek-közül nem ült: öldgyátok-meg azt, és hozzátok-el.

3. És ha ki néktek mondgya: Mit mivéltek? mondgyátok, hogy az Úrnak ſzükséges: és azt mindgyárt ide ereſzti.

4. És el-menvén meg-találák a' meg kötött vemhet ott-kinn az ajtó-elött a' kettös úton: és el-öldák azt.

5. És némellyek az ott-állók-közül mondának nékik: Mit mivelték el-öldván a' vemhet?

6. Kik ſzóllának nékik a' mint parantſolta vala nékik Jéſus, és el-ereſzték nékik.

7. * És vivék a' vemhet Jéſushoz: és reá-tévék az ö ruhájokat, és reá-üle.

8. Sokan pedig az ö ruhájokat el-teriték az úton: némellyek pedig ágakat vágnak vala a' fákról, és az útra hintik vala.

9. És a' kik elöl-mennek vala, és a' kik követik vala, kiáltnak vala, mondván: Hoſanna:

10. * Áldott, a' ki az Úr nevében jö: Áldott a' mi atyánknak Dávidnak el-jött országa: Hoſanna a' magaſságokban.

11. * És bé-méne Jeruſalemben a' templomba: és környül el-nézvén mindeneket, mikor már eſtveli óra vólna, ki-méne Betániába a' tizen-kettövel.

12. És máſod nap, mikor ki-mennének Betániából, meg-éhezék.

13. * És midön látott vólna távúl egy leveles füge-fát, el-méne hogy-ha valamit találna azon. És mikor ahoz jött vólna, ſemmit egyebet nem találá leveleknél. Mert nem vala ideje a' fügéknek.

14. És felelvén monda annak: Ez-után örökké ſenki rólad gyümölsöt ne egyék. És hallák a' tanitványi.

15. És Jeruſalembe jövének. És mikor bé-ment vólna a' templomba, kezdé ki-vetni a' templomban-való ároſokat, és vévöket: és a' pénz-váltók aſztalit, és a' galamb ároſok ſzékeit fel-fordita-

16. És nem engedé hogy valaki edényt vinne-által a' templomon:

17. És tanit vala, mondván nékik; Nints-e meg-irva: * Hogy az én házam, imádság házának hivattatik minden nemzetségektöl? Ti pedig azt latrok barlangjává töttétek.

18. Mellyet hallván a' papi-fejedelmek, és az Irás-tudók, kereſik vala mi-képen ötet el-veſztenék: mert félnek vala töle, mert az egéſz ſereg tſodálkozik vala az ö tudományán.

19. És mikor eſtve lött vólna, ki-mégyen vala a' várasból.

20. És midön reggel által-mennének, láták a' füge-fát hogy meg-ſzáradott gyökereiböl.

21. És meg-emlekezvén Péter, monda néki: Rabbi, imé a' füge-fa, mellyet megátkoztál, meg-ſzáradott.

22. És felelvén Jéſus, monda nékik * Légyen hitetek az Iſtenben:

23. Bizony mondom néktek, hogy valaki e' hegynek mondgya; Emelkedgyél, és vettefsél a' tengerbe; és nem kételkedik a' ſzivében, hanem hiſzi, hogy meg-légyen valamit mond, meg-léſzen néki.

24. Az-okáért mondom néktek, mindeneket valamiket imádkozván kértek, hidgyétek hogy el-véſzitek, és meg-léſzen néktek.

25. * És mikor állotok az imádkozáſra, botsáſsátok-meg, ha vagyon valamitek valaki-ellen: hogy a' ti Atyátok-is, ki menyek-

G

* Matt. 20. d. 29. Luc. 18. f. 35.

A

* Matt. 21. a. 1. Luc. 19. c. 29.

* Ioan. 12. b. 14.

B

* Matt. 21. b. 6. Luc. 19. g. 38. Pſ. 117. l. 25. * Matt. 21. b. 10. * Matt. 21. g. 19.

C

* Iſ. 56. c. 7. Ier. 7. b. 11.

* Matt. 7. a. 7. & 21. c. 22.

* Lucæ. 11. b. 9. Matth. 6. b. 14. & 18. d. 35.

ben vagyon, meg-botsássa néktek a' ti büneiteket.

D

26. Hogy-ha ti meg nem botsáttyátok: a' ti Atyátok-is, ki menyekben vagyon, nem botsáttya-meg a' ti büneiteket.

* Lucæ. 20. a. 1.

27. * És ismég Jerusalembe jövének. És mikor a' templomban járna, hozzája menének a' fö-papok, és az Irás-tudók, és a'vének;

28. És mondának néki: Mitsoda hatalommal tselekeszed ezeket? és ki adta néked e' hatalmat hogy ezeket tselekedgyed?

29. Jésus pedig felelvén, monda nékik: Én-is egy igét kérdek töletek, és felellyetek-meg nékem: és meg-mondom néktek mitsoda hatalommal tselekeszem ezeket.

30. A' János kereszтsége, menyből vala-e, vagy az emberektöl? Felellyetek-meg nékem.

31. Azok pedig gondollyák vala magokban, mondván: Ha azt mondgyuk, Menyből; azt mondgya, Miért nem hittetek tehát néki?

32. Ha azt mondgyuk, az emberektöl; félünk a' néptöl, mert minnyájan úgy tartyák vala Jánost, hogy bizonnyal Próféta vólna.

33. És felelvén mondának Jésusnak: Nem tudgyuk. És felelvén Jésus, monda nékik: Én sem mondom-meg néktek, mitsoda hatalommal tselekeszem ezeket.

XII. RÉSZ.

A' gonosz szölö-mivesekröl, kik a' tselédes gazdának nem tsak szolgáját; hanem fiát is meg-ölték. A' Fariséusok álnokságára meg-felel, hogy adgyák-meg a' Tsászárnak, a' mi a' Tsászáré, az Istennek pedig, a' mi az Istené; hasonlóképen a' feltámadást meg-mutattya a' Saddutzéusoknak. Leg elsö parantsolat az Istennek szeretete 's azután felebarátunk-é. Kérdezkedik tölök, miképen mondgyák ötet Dávid Fia magvának, holott Dávid Urának hija; int hogy azoktól örizkedgyünk. Az özvegy aszszonyt ditséri, ki tsak két pénzt tett vólt a' templom ládájába.

A

* Matt. 21. d. 33. Luc. 20. b. 9. Is. 5. a. 1. Ier. 2. d. 21.

1. * És kezde nékik példa-beszédekben szóllani: Szölöt plántála egy ember, és sövénnyel bé-kerité, és vermet ása, és tornyot épite, és bérbe adá azt a' miveseknek, és messze méne.

2. És el-küldé a' miveskhez idejekor a' szolgáját, hogy a' miveskötöl bé-venne a' szölö gyümöltsében.

3. Kik meg-fogván ötet, meg-verék, és üressen botsáták.

4. És ismég más szolgát külde hozzájok: és annak a' fejét meg-sebesíték, és gyalázatokkal illeték.

5. És ismég mást külde, és azt meg-ölék: és többeket-is, némellyeket meg-vervén, némellyeket pedig meg-ölvén.

6. Még azért egy szerelmes fia lévén; azt-is hozzájok küldé utólszor, mondván: Hogy meg-bötsüllik a' fiamat.

7. A' miveskek pedig mondának egy-más között: Ez az örökös: jertek, öllyük-meg ötet: és miénk lészen az örökség.

8. És meg-fogván ötet, meg-ölék; és a' szölön-kivül veték.

9. Mit tselekeszik azért a' szölö ura? Eljö, és el-veszti a' miveseket: és a' szölöt másoknak adgya.

10. Ezt az irást sem olvastátok-e; * A' melly követ az épitök meg-vetettek, az lött szeglet-fejévé:

* Ps. 117. d. 22. Isa. 28. d. 16. Act. 4. b. 11. Rom. 9. g. 33. 1. Pet. 2. a. 8. Matth. 21. d. 42.

11. Az Úrtól lött ez, és tsodálatos a' mi szemeink-elött?

12. És keresik vala ötet meg-fogni: és félék a' sereget. Mert meg-érték, hogy reájok mondotta e' példa-beszédet. És el-hagyván ötet, el-menének.

13. * És küldének ö-hozzája némellyeket a' Farisæusok, és a' Herodiánusok-közül, hogy ötet a' beszédben meg-fogják.

* Mat. 22. b. 15. Luc. 20. d. 20.

14. Kik el-menvén, mondának néki: Mester, tudgyuk hogy igaz-mondó vagy, és nem gondolsz senkivel: mert nem nézsz az emberek személyére, hanem igazságban tanitod az Isten útát. Szabad-e adót adni a' Tsászárnak, a' vagy ne adgyunk-e:

B

15. Ki tudván az ö ravaszságokat, monda nékik: Mit kisértetek engem? hozzatok nékem egy pénzt, hogy lássam.

16. Azok pedig hozának néki. És monda nékik: Kié ez a' kép, és a' felyül-való irás? Mondának néki: A' Tsászáré.

* Rom. 13. b. 7.

17. Felelvén pedig Jésus, monda nékik: * Adgyátok-meg tehát a' mi a' Tsászáré, a' Tsászárnak; és a' mi az Istené, az Istennek. És tsodálkoznak vala rajta.

* Matt. 22. c. 23. Luc. 20. d. 27.

18. * És hozzája jövének a' Saddutzæusok, kik azt mondgyák, hogy nints fel-támadás: és kérdik vala ötet, mondván:

* Deut. 25. b. 5.

19. Mester, Moyses nékünk meg-irta, * hogy ha valakinek attyafia meg-hal, és feleségе marad, és fiakat nem hágy, az attyafia vegye-el annak feleségét, és támasztszon magot az atyafiának.

20. Valának azért hét atyafiak: és az elsö feleséget vön, és meg-hala, nem hagyván magot.

21. És a' második vévé-el azt, és meghala: és ez sem hagya magot. És a' harmadik hasonló-képen.

22. És vévék azt hasonló-képen heten: és nem hagyának magot. Mind ezek-után utólszor meg-hala az aszszony-is.

23. A' fel-támadásban azért, midön feltámadnak, ki felesége lészen ezek közül? mert hétnek vólt felesége.

24. És felelvén Jésus, monda nékik: Nem ezért tévelygetek-e, nem tudván az Irást, sem az Isten erejét:

25. Mert mikor halottaiból fel-támadnak, sem feleséget nem vésznek, sem férjhez

nem mennek, hanem mint az angyalok léfznek menyekben.

26. A' halottak-felöl pedig hogy fel-támadnak, nem olvaftátok-e' a' Moyfes könyvében, a' tfipke-bokor-fölött mi-képen mondotta légyen néki az Iften, mondván: * Én vagyok Ábrahámnak Iftene, és Iſaáknak Iftene, és Jákobnak Iftene?

27. Az Iften nem a' meg-hóltaknak, hanem az élöknek Iftene. Ti azért igen tévelyegtek.

28. * És oda járúla egy az Irás-tudók közül, ki hallotta vala öket vetekedni; és látván hogy jól felelt amazoknak, kérdé ötet, mellyik vólna minden parantfolatok-közül az elsö.

29. Jéfus pedig felele néki: Hogy minden parantfolatok-között leg-elsö ez: * Hallyad Iſrael, a' te Urad Iftened, egy Iften:

30. És fzereſſed a' te Uradat Iftenedet tellyes fzivedböl, és tellyes lelkedböl, és tellyes elmédböl, és tellyes erödböl. Ez az elsö parantfolat.

31. * A' második pedig hafonló e'hez: Szereſſed felebarátodat mint tennen-magadat. Más nagyobb parantsolat ezeken-kivül nintfen.

32. És monda néki az Irás-tudó: Jól vagyon Meſter, igazán mondád, hogy egy az Iften, és nints más ö-kivüle.

33. És hogy fzeretteſsék tellyes fzivböl, és tellyes értelemböl, és tellyes lélekböl, és tellyes eröböl: és felebaráttyát mint önnönmagát fzeretni, nagyobb minden épen-égö, és egyéb áldozatoknál.

34. Jéfus pedig látván hogy böltfen felelt vólna, monda néki: Nem meſzſze vagy az Iften orfzágától. És fenki már nem meri vala ötet kérdeni.

35. És felelvén Jéfus, monda, tanitván a' templomban: Mi-képen mondgyák az Irás-tudók a' Kriſtuſt Dávid fiának lenni?

36. Mert ö-maga Dávid mondgya a' Sz. Lélek-által: * Monda az Úr az én Uramnak, ülj az én jobbomra, mig az ellenségidet zámolyá tészem a' te lábaidnak.

37. Ö-maga azért Dávid mondgya ötet Urának, és honnét ö fia? És a' fok fereg örömeſt halgatá ötet.

38. És monda nékik az ö tanitásában: * Ójátok magatokat az Irás-tudóktól, kik hofzfzú köntösben akarnak járni, és köfzöntetni a' piatzon.

39. És az elsö fzékeken ülni a' fynagógákban, és elsö üléſeket a' vatforákon:

40. Kik meg-eméfztik az özvegyek házait, hofzfzú imádságnak fzine-alatt: ezek hofzfzabb ítéletet véſznek.

41. * És ülvén Jéfus a' kintſes láda-ellenében, nézi vala mi-képen hányogatná a' fereg a' pénzt a' kintſes ládába, és fok gazdagok fokat hányogatnak vala.

42. Mikor pedig el-jött vólna egy fzegény özvegy, vete két kis fillyért, melly egy negyed réfz;

43. És egybe hiván a' tanitványit, monda nékik: Bizony mondom néktek, hogy e' fzegény özvegy mindeneknél többet vetett, a' kik a' kintſes-ládába vetettek.

44. Mert minnyájan abból vetettek, a' mivel bévelködtek: ez pedig az ö fzükölködéséből, mind a' mie vólt, belé vetette minden élését.

XIII. RÉSZ.

Jeruſalemnek, és a' templomnak puſztúlását meg-mondgya, és a' következendö üldözését a' kereſztényeknek; fzóll a' hamis Kriſtuſokról, és Profétákról. Minek-utánna jelek léfznek a' tfillagokban, el-jö nagy ditsöſséggel az embernek Fia, és ennek jeléül adgya a' füge-fát: mivel-hogy pedig az ember Fiának el-jövetelét fenki nem tudgya, fzükség mindenkor vigyáznunk.

1. * És midön ki-menne a' templomból, monda néki egy a' tanitványi-közül: Meſter, nézd minémü kövek, és minémü épületek!

2. És felelvén Jéfus, monda néki: Látod-e mind e' nagy épüléſeket? Nem hagyattatik kö a' kövön, melly el ne rontaſsék.

3. És mikor az Olaj-fák hegyén ülne a' templom-ellenében, külön kérdék ötet Péter, és Jakab, és János, és András:

4. Mond-meg nékünk, mikor léfznek ezek? és mitfoda jele léfzen, mikor mind ezek bé kezdenek tellyeſedni?

5. És felelvén Jéfus, kezdé mondani nékik: * Meg-láſsátok, hogy valaki titeket el ne tévelyittſen.

6. Mert fokan jönek az én nevemben, mondván; hogy én vagyok: és fokakat eltévelyitnek.

7. Mikor pedig hallyátok a' hadakat, és a' hadak vélekedéſit, ne féllyetek: mert fzükség ezeknek meg-lenni: de még nints vége.

8. Mert egy nemzet más nemzetre támad, és orfzág orfzágra, és föld indúláſok léfznek helyesleg, és éhség. Ezek kezdeti a' fájdalmaknak.

9. Vigyázzatok pedig magatokra: Mert el-árulnak titeket a' gyüleközetekben, és a' fynagógákban meg-verettettek, és a' tifztt-tartók, és királyok-elött állotok én-érettem, bizonyságúl ö-nékik.

10. És minden nemzetség-között elöfzör fzükség predikáltatni az Evangyéliomnak.

11. * És mikor vifznek titeket kézbe adván, eléve meg ne gondollyátok mit fzóllyatok: hanem a' mi abban az órában néktek adatik, azt fzóllyátok. Mert nem ti vattok a' fzóllók, hanem a' Szent Lélek.

12. El-árullya pedig az atyafi az ö attyafiát halálra, és az atya a' fiat; és a' fiak az ö

A
* *Matt.* 24. *a.* 1. *Luc.* 19. *g.* 44. & 21. *b.* 5.

* *Epheſ.* 5. *b.* 6. 2. *Theſ.* 2. *a.* 3.

B

* *Matt.* 10. *b.* 19 *Luc.* 12. *b.* 11. & 21. 14.

izuléjek-ellen támadnak, és halállal illetik öket.

13. És mindeneknek gyülölségében léfztek az én nevemért. A' ki pedig végig tür, az üdvözül.

* *Dan. 9. g. 27. Matth. 24. b. 16. Luc. 21. d. 21.*

14. * Mikor pedig láttyátok a' puſztaſágnak útálatoſságát állani, a' hol nem kellene; a' ki olvaſſa, értſe: akkor a' kik Judæában vannak, fuſſanak a' hegyekre:

15. És a' ki a' hejazaton, alá ne jöjön a' házba, ſe bé ne mennyen hogy valamit elvigyen az ö házából:

C 16. És a' ki a' mezön léſzen, hátra ne térjen ruháját el-vinni.

17. Jaj pedig a' nehézkeſeknek, és a'ſzoptatóknak azokban a' napokban.

18. Imádkozzatok pedig, hogy télben ne légyenek.

19. Mert azok a' napok olly háborúságok léſznek, minémük nem vóltak a' teremtett állatnak kezdetitöl-fogva, mellyet az Isten teremtett, mind eddiglen, nem-is léſznek.

20. És ha meg nem röviditette vólna az Úr a' napokat, egy teſt ſem üdvözült vólna: de a' válaſztottakért, kiket válaſztott, megröviditette a' napokat.

* *Matt. 24. b. 23. Luc. 21. b. 8.*

21. * És akkor ha ki néktek azt mondgya: Imé itt a' Kriſtus, imé amott: ne hidgyétek.

22. Mert támadnak hamis-kriſtuſok, és hamis-proféták, és jeleket, és tſodákat adnak, még a' válaſztottaknak-is, ha lehetne, eltévelyitéſekre.

23. Ti azért láſsátok: imé eléve megmondottam néktek mindeneket.

* *Eze. 32. b. 7. Iſa. 13. b. 10. Ioel. 2. b. 10.*

24. * De azokon a' napokon e' háborúság-után, a' nap meg-ſetétül, és a' hóld nem adgya az ö fényét:

25. És az égnek tſillagi le-eſnek, és az erök, mellyek az egekben vannak, meg-indúlnak.

26. És akkor láttyák az ember Fiát el-jöni a' felyhökben ſok erövel, és ditsöſséggel.

D 27. * És akkor el-küldi az ö angyalit, és egybe-gyüjti az ö válaſztottit a' négy ſzélfelöl, a' föld határától-fogva az ég határáig.

* *Matt. 24. c. 31.*

28. A' füge-faról pedig tanúllyatok példát. Midön már az ága gyenge, és a' levelei ki-nöttek, meg-iſméritek hogy közel vagyon a' nyár:

29. Úgy ti-is midön ezeket láttyátok lenni, tudgyátok, hogy közel vagyon az ajtók-elött.

30. Bizony mondom néktek hogy el nem múlik e' nemzetség, mig nem mind meg-légyenek ezek.

31. Az ég és a' föld el-múlnak, az én igéim pedig el nem múlnak.

32. Arról pedig a' napról vagy óráról, ſenki nem tud, ſem az angyalok menyben, ſem a' Fiú, hanem tsak az Atya.

* *Matt. 24. d. 42.*

33. * Láſsátok, vigyázzatok, és imádkozzatok: mert nem tudgyátok mikor légyen az idö.

34. Mint az ember, a' ki meſzſze menvén el-hagyá a' maga házát, és hatalmat ada a' ſzolgainak minden dologra, és az ajtón-állónak meg-parantſolá hogy vigyázzon.

35. Vigyázzatok azért (mert nem tudgyátok mikor jö-el a' háznak ura: eſtve-e, vagy éj-félkor, vagy kakas-ſzókor, vagy reggel.)

36. Hogy midön el-jövend hirtelen, ne találjon titeket aluva.

37. A' mit pedig néktek mondok, minnyájoknak mondom: Vigyázzatok.

XIV. RÉSZ.

Tanátskoznak a' Papok Kriſtus meg-fogásáról. Egy aſzſzony állat drága kenettel meg-keni, kire zúgolódnak a' Tanitványok; Júdás el-adgya, kinek árulásáról ſzóll a' Tanitványoknak a' vatſorán; az Úr-vatſoráját, és a' Tanitványoknak oſztogatáſa. Meg-mondgya, hogy minnyájan benne meg-botránkoznak, és Péter háromſzor meg-tagadgya. Három-ſzori imádsága után meg-fogatik a' Zſidóktól, és egyiknek Péter el-vágja a' fülét; a' Tanitványok ſzélyel futnak, a' hamis tanúk Kaifás elött vádollyák, halálra itélik, artzúl pökdöſik, és verik, Péter háromſzor meg-tagadgya.

A 1. * Húsvét vala pedig, és a' kováſztalanok innepe két nap-után: és kereſik vala a' fö-papok, és az Irás-tudók, mi módon fognák-meg ötet álnokſággal, és meg-ölnék.

* *Matt. 26. a. 1. Luc. 22. a. 1.*

2. Mondának pedig: Ne az innep napon, mert ne-talám támadás lenne a' nép-között.

* *Matt. 26. a. 6. Ioa 11. 12. a. 1.*

3. * És mikor Betániában vólna a' poklos Simon házában, és le-telepedett vólna; jöve egy aſzſzony állat, drága ſpikanard kenetü alabaſtroma lévén, és el-törvén az alabaſtromot, ki-önté a' fejére.

4. Némellyek pedig nehezen vévék önnön-magokban, és mondának: Mire lön e' kenetnek veſztegetéſe?

5. Mert e' kenetet el-adhatták vólna többön három-ſzáz pénznél, és a' ſzegényeknek adhatták vólna. És agyarkodnak vala öreája.

B 6. Jéſus pedig monda: Hagyjatok békét néki, miért vattok bántására? Jó tselekedetet tſelekedett velem:

7. Mert mindenkor vannak ſzegények veletek; és mikor akarjátok, jól tehettek vélek: én pedig nem mindenkor vagyok veletek.

8. A' mie vólt ennek, meg-tſelekedte: eléve meg-kente az én teſtemet a' temetéſre.

9. Bizony mondom néktek. Valahol ez az Evangyeliom prédikáltatik az egéſz világon, az-is meg-hirdettetik, a' mit ez tſelekedett, az ö emlekezetire.

B 10. * És Júdás Iskariótes egy a' tizenkettö-közül el-méne a' fö-papokhoz, hogy ötet el-árulná nékik.

* *Matt. 26. b. 14.*

11. Kik hallván örülének: és meg-igérék hogy pénzt adnának néki. És módot keres vala benne, mint árulná-el ötet alkalmatoſſan.

12. * És a' kovásztalanok innepének elsö napján, mikor a' Húsvétet áldozzák vala, mondának néki a' tanitványok: Hová akarod, hogy mennyünk, és el-készittsük néked, hogy meg-egyed a' Húsvétet?

13. És el-külde kettöt a' tanitványi-közül, és monda nékik: Mennyetek a' városba; és elötökbe jö egy ember egy palaszk vizet vivén, köveſsétek ötet:

14. És valahová bé-mégyen, mondgyátok a' ház urának, hogy a' Mester azt mondgya: Hol vagyon a' vatsoráló helyem, a' hol a' Húsvétet az én tanitványimmal meg-egyem?

15. És ö mutat néktek egy nagy el-készitetett vatsoráló helyt: és ott készittsetek nékünk.

16. És el-menének a' tanitványi, és a' városba jutának: és úgy találák, a' mint mondotta vala nékik, és el-készité a' Húsvétet.

17. * Estve lévén pedig, el-jöve a' tizen-kettövel.

18. És midön ök le-telepedtek vólna, és ennének, monda Jésus: Bizony mondom néktek, hogy egy közületek el-árul engem, a' ki velem észik.

19. Azok pedig kezdének szomorkodni, és mondani egyenként: Vallyon én-e?

20. Ki monda nékik: Egy a' tizen-kettö-közül, a' ki velem a' kezét a' tálba mártya.

21. És az ember Fia el-mégyen ugyan, * a' mint meg-irattatott felöle: de jaj annak az embernek, a' ki-által az ember Fia el-árultatik. Jobb lött vólna néki, ha nem született vólna az az ember.

22. * És midön ök ennének, vévé Jésus a' kenyeret: és meg-áldván meg-szegé, és nékik adá, és monda: Vegyétek, ez az én testem.

23. És vévén a' pohárt, hálákat adván, nékik adá: és ivának abból minnyájan.

24. És monda nékik: Ez az én vérem az új testamentomé, melly sokakért ki-ontatik.

25. Bizony mondom néktek, hogy már nem iszom e' szölö terméséböl ama' napig, midön amaz újat iszom az Isten országában.

26. És ditséretet mondván ki-menének az Olaj-fák hegyére.

27. És monda nékik Jésus: * Minnyájan meg-botránkoztok én-bennem ez éjjel. Mert irva' vagyon: * Meg-verem a' pásztort, és el-oszolnak a' juhok.

28. De minek-utánna fel-támadok, elötöket vészem Galilæában.

29. Péter pedig monda néki: Ha minnyájan meg-botránkoznak-is benned; de én nem.

30. És monda néki Jésus: Bizony mondom néked, hogy te ma ez éjjel, minek-elötte a' kakas kétszer szóll, háromszor tagadsz meg engem.

31. Ö pedig többet-is szóll vala: Ha meg kell halnom-is veled együtt, meg nem tagadlak téged. Hasonló-képen mondának pedig a' többi-is minnyájan.

32. * És jövének a' majorba, mellynek Get-semani neve. És monda a' tanitványinak: Üllyetek-le itt, mig imádkozom.

33. És melléje vévé Pétert, és Jakabot, és Jánost: és kezde félni, és unakozni.

34. És monda nékik: Szomorú a' lelkem mind halálig: várjatok itt, és vigyázzatok.

35. És mikor egy keveſsé elébb ment vólna, a' földre borúla: és imádkozék, hogy ha lehetne, el-múlnék töle az óra:

36. És monda: Abba atyám, mindenek lehetségesek néked, vedd-el tölem e' pohárt, de nem a' mit én akarok, hanem a' mit te.

37. És el-jöve, és aluva találá öket. És monda Péternek: Simon, aluszol-e? nem vigyázhattál-e egy óráig?

38. Vigyázzatok, és imádkozzatok, hogy kisértetbe ne essetek. A' lélek kész ugyan, de a' test erötlen.

39. És ismég el-menvén imádkozék, azon beszédet mondván.

40. És meg-térvén, ismég aluva találá öket (mert meg-nehezedve valának az ö szemök) és nem tudgyák vala, mit felelnének néki.

41. És el-jöve harmadszor, és monda nékik: Aludgyatok már, és nyúgodgyatok. Elég: el-jött az óra: imé az ember Fia a' bünösök kezébe adatik.

42. Kellyetek-fel, mennyünk-el. Imé a' ki engem el-árul, közel vagyon.

43. És még midön ö szóllana, el-jöve Júdás Iskariótes egy a' tizen-kettö-közül, és * ö-véle sok sereg, kardokkal, és fákkal, a' fö-papoktól, és Irás-tudóktól, és a' vénektöl.

44. Jelt adott vala pedig az áruló nékik, mondván: Valakit meg-tsókolok, ö az, fogjátok ötet, és vigyétek óva.

45. És mikor el-jött vólna, mindgyárt hozzája járúlván, monda: Üdvöz-légy Rabbi: és meg-tsókolá ötet.

46. Azok pedig reája veték kezeket, és meg-fogák ötet.

47. Egy pedig a' környül-állók-közül kardot vonván, tsapá a' fö-pap szolgáját: és el-vágá annak fülét.

48. És felelvén Jésus, monda nékik: Úgy mint latorra jöttetek-e ki kardokkal, és fákkal engem meg-fogni?

49. Minden-nap nálatok valék a' templomban tanitván, és meg nem fogtatok engem. De hogy bé-tellyesedgyenek az Irások.

50. * Akkor a' tanitványi el-hagyván ötet, mind el-futának.

51. Követi vala pedig ötet egy ifiatska, kinek mezitelensége gyóltsal vala bé-födözve: és meg-fogák ötet:

52. Az pedig el-vetvén a' gyóltsot, mezitelen futa-el tölök.

53. * És a' fö-pap-hoz vivék Jésust: és

* Matt. 26.b.16. Luc.22. a.6.

* Matt. 26.b.20. Luc.22. b.14. Joan.13. c.21.

C * Pſ.40. v.10. Act.1. v.16.

* Matt. 26.b.24. 1.Cor. 11.c.24.

* Joan. 16.g.32. * Zach. 13.c.7.

D

* Matt. 26.d.36. Luc.22. d.40.

E

* Matt. 26.e.47. Luc.22. e.47. Joan.18. a.3.

* Matt. 26.f.56.

F * Matt. 26.f.57.

Luc. 22. f. 54. Joan. 13. c. 13.

egybe gyülének mind a' papok, és az Irástudók, és a' vének.

54. Péter pedig távúl követé ötet szinte a' fö-pap pitvarába; és ül vala a' szolgákkal a' tüznél, és melegiti vala magát.

* Matt. 26. f. 59.

55. * A' fö-papok pedig, és az egész gyüleközet, Jésus-ellen bizonyságot keresnek vala, hogy ötet halálra adnák, és nem találnak vala.

56. Mert sokan hamis bizonyságot mondnak vala ellene: és nem valának illendö bizonyságok.

57. És némellyek fel-kelvén, hamissan bizonyitnak vala ellene, mondván:

* Joan. 2. d. 19.

58. Mert mi hallottuk ötet mondani: * Én el-bontom e' kézzel tsináltatott templomot, és harmad napig mást nem kézzel tsináltattat épitek.

59. És nem vala illendö az ö bizonyságok.

60. És fel-kelvén közöttök a' fö-pap, kérdé Jésust, mondván: Nem felelsz-e azokra semmit, a' mellyek ezektöl ellened mondatnak?

61. Ö pedig halgat vala, és semmit nem felele. Ismég kérdé ötet a' fö pap, és monda néki: Te vagy-e a' Krisztus az áldott Istennek Fia?

G

62. Jésus pedig monda néki: Én vagyok: * és látni fogjátok az ember Fiát ülni az Isten erejének jobján, és el-jöni az égnek felyhöiben.

* Matt. 24. c. 30.

63. A' fö-pap pedig meg-szaggatván ruháit, monda: Mit kivánunk még-is tanúkat?

64. Hallottátok a' káromlást: mit állitotok? Kik minnyájan halálra méltónak itélék lenni ötet.

65. És kezdék némellyek ötet pökdösni, és az ö ortzáját bé-födni, és nyakon tsapdosni ötet, és mondani néki: Profétálly: és a' szolgák artzúl tsapdosák vala ötet.

* Matt. 26. g. 69. Luc. 22. f. 55. Joan. 18. c. 17.

66. * És midön Péter a' pitvarban oda-alá vólna, el-jöve egy a' fö-pap szolgálói közül;

67. És mikor látta vólna Pétert, hogy melegitené magát, reá tekintvén, monda: Te-is a' Názareti Jésussal valál.

68. Ö pedig meg-tagadá, mondván: Se nem tudom, se nem értem mit mondasz. És ki-méne a' pitvar-eleibe, és szólla a' kakas.

* Matt. 26. g. 71.

69. * Ismég pedig midön látta vólna ötet egy szolgáló, kezdé mondani a' környül-állóknak: Hogy ez azok-közül-való.

* Luc. 22. g. 58. Joan. 18. c. 25.

70. Ö pedig ismég meg-tagadá. * És egy kevés vártatva ismég a' kik ott állanak vala, mondának Péternek: Bizony azok-közül vagy: mert Galilæai-is vagy.

71. Ö pedig kezde átkozódni, és esküdni; Hogy nem ismérem azt az embert, a' kit mondotok.

* Matt. 26. g. 75. Joan. 13. d. 38.

72. És azontól szólla ismég a' kakas. * És meg-emlekezék Péter az igéröl, mellyet mondott vala néki Jésus: Minek-elötte a' kakas kétszer szóllyon, háromszor tagadsz-meg engem. És sirni kezde.

XV. RÉSZ.

JESUS hamissan vádoltatván Pilátus elött, semmit nem felel, Barabbás el-ereszttetik, JESUS halálra sententziáztatik, a' vitézektöl tsúfoltatik, a' feszitésnek helyére vitetik, köntösét el-osztván, két lator közé feszitetik, szidalmaztatik, tsúfoltatik; setétség lesz; az Attyához kiáltván, és etzettel itattatván nagy kiáltással lelkét ki-adgya, Jóseftöl el-temettetik.

A

1. * És mindgyárt reggel tanátsot tartván a' fö-papok, a' vénekkel, 's az Irástudókkal, és az egész gyüleközettel, megkötözvén Jésust, el-vivék, és a' Pilátus kezébe adák.

* Matt. 27. a. 1. Luc. 22. g. 66.

2. És kérdé ötet Pilátus: Te vagy-e a' Zsidók Királya? Ö pedig felelvén, monda néki: Te mondod.

* Matt. 27. b. 12. Luc. 23. a. 6. Joan. 18. f. 33.

3. * És vádollyák vala ötet a' fö papok sokakban.

4. Pilátus pedig ismég kérdé ötet, mondván: Nem felelsz-e semmit? nézsze mennyiben vádolnak tégedet.

5. Jésus pedig semmit többé nem felele, úgy hogy el-tsodálkoznék Pilátus.

6. Az innep-napon pedig el szokott vala nékik egyet botsátani a' foglyok-közül, valamellyet kértek vólna.

7. Vala pedig egy, ki Barabbásnak mondatik vala, ki a' támadás inditókkal fogattatott vala meg, ki a' támadásban gyilkosságot tselekedett vala.

8. És mikor fel-ment vólna a' sereg, kezdé kérni, a' mint mindenkor tselekedzik vala vélek.

9. Pilátus pedig felele nékik, és monda: Akarjátok-e, hogy el-botsássam néktek a' Zsidók Királyát?

10. Mert tudgya vala, hogy irégységböl adták vólna kézbe ötet a' fö-papok.

B

11. A' papi-fejedelmek pedig fel-inditák a' sereget, hogy inkább Barabbást botsátaná-el nékik.

* Matt. 27. c. 22. Luc. 23. b. 14. * Joan. 18. g. 39. & 19. a. 2.

12. * Pilátus pedig ismég felelvén, monda nékik: Mit akartok tehát, hogy tselekedgyem a' Zsidók Királyának?

13. * Azok pedig ismég kiáltának: Feszitsd-meg ötet.

14. Pilátus pedig monda nékik: Mert mi gonoszt tselekedett? Azok pedig inkább kiáltnak vala: Feszitsd-meg ötet.

15. Pilátus pedig eleget akarván tenni a' népnek, el-botsátá nékik Barabbást, és az ostorokkal meg-veretett Jésust oda-adá, hogy meg-feszitetnék.

* Matt. 27. d. 27. Joan. 19. a. 2.

16. * A' vitézek pedig a' tanáts-háznak pitvarába vivék ötet; és egybe-hivák az egész sereget.

17. És fel-öltözteték ötet veres bársonyba, és tövisböl font koronát tönek fel néki.

18. És kezdék köszönteni ötet: Üdvözlégy Zsidóknak Királya.

19. És náddal verik vala a' fejét: és pökdösik vala ötet, és térdet hajtván imádgyák vala ötet.

20. És minek-utánna meg-tsúfolák ötet, le-vetközteték ötet a' veres bársonyból, és fel-öltözteték a' maga ruháiba: és ki-vivék ötet, hogy meg-feszitenék ötet.

21. * És kénszeritének egy-némelly azon által-menö Tzyrénei Simont, ki a' majorból jö vala, a' Sándor, 's a' Rúfus attyát, hogy fel-venné az ö keresztét.

22. És vivék ötet a' Golgota helyére: melly Agy-kaponya helyének magyaráztatik.

23. És mirrás bort adnak vala néki innya: és el nem vévé.

24. * És meg-feszitvén ötet, el-oszták az ö ruháit, sorsot vetvén azokra, ki mit venne.

25. Vala pedig három óra: és meg-feszitéék ötet.

26. És az ö ügyének felyül-való iráfa igy vala: A' ZSIDÓK KIRÁLYA.

27. És ö-véle két latrot feszitének-meg: egyikét jobja-felöl, és a' másikat bal kezefelöl.

28. És bé-tellyesedék az Irás, melly azt mondgya: * És a' hamisfak-közibe számláltaték.

29. És az elö-menök káromlyák vala ötet, hajtogatván a' fejöket, és mondván: * Vah ki el-rontod az Isten templomát, és három nap ismég fel-épited:

30. Szabaditsd-meg magadat le-szálván a' keresztröl.

31. Hasonló-képen a' fö-papok-is tsúfolván, egy-másnak az Irás-tudókkal mondának: Egyebeket meg-szabaditott, önnönmagát meg nem szabadithattya.

32. Kristus az Israel Királya szállyon-le most a' keresztröl, hogy lássuk, és hidgyünk. És a' kik véle fel-feszitettek vala, szidalmazák vala ötet.

33. És hat óra lévén, setétség lön az egész földön kilentz órakorig.

34. És kilentz óra-kor fel-kiálta Jésus nagy szóval, mondván: * Eloi, eloi, lamma sabaktani? melly igy magyaráztatik: Én Istenem, én Istenem, miért hagytál-el engem?

35. És némellyek a' környül-állók-közül hallván, mondának: Imé Illyést hija.

36. Futamván pedig egy, és meg-toltvén egy spongyiát etzettel, és a' nádra környültévén, italt ád vala néki, mondván: Hadgyátok-el, lássuk ha el-jö-e Illyés, hogy ötet le-vegye.

37. Jésus pedig nagy szózatot adván, meg-hala.

38. És a' templom suporláttya ketté-szakada, a' fölitöl-fogva mind az allyáig.

39. Látván pedig a' Százados, ki ellenében áll vala, hogy igy kiáltván hólt vólna meg, monda: Bizony ez ember Isten Fia vala.

40. * Valának pedig aszszony' állatok-is távúl nézvén: kik-között vala Mária Magdolna, és Mária a' kissebbik Jakabnak, és Jósefnek annya, és Salome:

41 És mikor Galilæában vólna, követik vala ötet, * és szolgálnak vala néki, és egyebek sokan, kik véle-együtt fel-mentek vala Jerusalembe.

42. * És mikor már estve lött vólna (mivel-hogy a' készület vala, melly a' szombat-elött vagyon)

43. El-jöve Arimatæai Jósef egy nemes tizedes, ki ö-is várja vala az Isten országát, és bátran bé-méne Pilátushoz, és meg-kéré a' Jésus testét.

44. Pilátus pedig tsodállya vala ha immár meg-hólt vólna. És hiván a' Századost, megkérdé ötet, ha már meg-hólt vólna.

45. És mikor meg-értette vólna a' Századostól, Jósefnek ajándékozá a' testet.

46. Jósef pedig gyóltsot vásárolván, és le-vévén ötet gyóltsba takará, és tevé ötet a' koporsóba, melly kö-sziklából vala ki-vágva, és követ hengerite a' koporsó ajtajára.

47. Mária Magdolna pedig, és Mária a' Jósef annya, nézik vala hová tétetnek.

XVI. RÉSZ.

Midön az istenfélö aszszony állatok Urunk sirjához mennének, az Angyal meg-jelenti nékik fel-támadását. Urunk elöször Mária Magdolnának, azután két Tanitványnak, harmadszor tizenegynek meg-jelenik, meg-fedvén öket hitetlenségekről; az egész világra küldi öket prédikállani, és keresztelni; egynehány jeleit adgya azoknak, kik igazán hisznek, és menybe fel-mégyen.

1. * És mikor el-múlt vólna a' szombat, Mária Magdolna, és Mária a' Jakab annya, és Salóme keneteket vásárlának, hogy elmenvén meg-kennék Jésust.

2. És igen reggel a' szombat elsö napján, a' koporsóhoz menének, már a' nap fel-kelve.

3. És mondnak vala egy-másnak: Kitsoda hengeriti-el nékünk a' követ a' koporsó ajtajáról?

4. És tekintvén láták, hogy a' kö el vólna hengeritve: mert igen nagy vala.

5. * És bé-menvén a' koporsóba, látának egy ifiat ülni jobb kéz-felöl, fel-öltözve feir hoszszu ruhában, és el-rémülének.

6. Ki monda nékik: Ne féllyetek: a' meg-feszitetett Názareti Jésust kerestek: fel támadott, nints itt, imé a' hely a' hová tötték ötet.

7. De mennyetek-el, mondgyátok-meg a' tanitványinak, és Péternek, hogy elötöket vészi Galilæában: ott meg-láttyátok ötet * a' mint mondotta néktek.

8. Azok pedig ki-menvén, el-futának a'

* Matt. 27. d. 23. Luc. 23. c. 4. 26.
C
* Matt. 27. d. 32. Luc. 23. c. 33. Joan. 19. d. 17.
* Is. 53. d. 12.
* Joan. 2. d. 19.
D
* Psal. 21. a. 1. Matth. 27. c. 46.
* Matt. 27. f. 55.
* Luca. 8. a. 2.
* Matt. 27. f. 57. Luc. 23. g. 50. Joan. 19. g. 38.
A
* Matt 28. a. 1. Luc. 24. a. 1. Joan. 20. a. 1.
* Matt. 28. a. 5. Luc. 24. a. 4. Ioan. 20. c. 12.
B
* Sup. 14. d. 28.

koporsóból: mert el-fogta vala öket a' rettegés, és a' félelem: és senkinek semmit nem mondának: mert félnek vala.

9. Fel-támadván pedig reggel, * a' szombat első napján, meg-jelenék elöször Mária Magdolnának, kiből hét ördögöt üzött vala ki.

10. Az el-menvén hirré tévé azoknak, a' kik ö-véle voltak, kik szomorkodnak, és sírnak vala.

11. És azok hallván, hogy élne, és láttatott vólna töle, nem hivék.

12. * Ezeknek-utánna pedig kettönek ö közülök, kik járván mennek vala a' faluba, más ábrázatban jelenék-meg?

13. Azok-is el-menvén hirt tönek a' többinek: és azoknak sem hivének.

14. Utólszor a' le-telepedett tizen-egynek jelenék-meg: és szemekre hányá az ö hitlenségeket, és szivök keménységét; hogy azoknak, kik látták ötet, hogy fel-támadott vólna, nem hittek.

15. És monda nékik: El-menvén az egész világra predikállyátok az Evangyéliomot minden teremtett-állatnak.

16. A' ki hiszen, és meg-kereszteltetik, üdvözül: a' ki pedig nem hiszen, el-kárhozik.

17. Azokat pedig, a' kik hisznek, ezek a' jelek követik: * Az én nevemben ördögöket üznek-ki; új nyelvekkel szólnak;

18. * Kigyókat vésznek-fel; és ha valami halálost isznak, nem árt nékik: a' betegekre kezeket tészik, és meg-gyógyúlnak.

19. Az Úr Jésus pedig minek-utánna szólla nékik, * fel-véteték menybe, és ül az Istennek jobjára.

20. Azok pedig el-menvén predikállának mindenütt, az Úr vélek együt munkálkodván, és a' beszédet meg-erösitvén, következendö jelekkel.

* Joan. 20. d. 16.

C

* Lucæ. 24. b. 13.

D

* Actor. 16. d. 18. & 2. a. 4. & 10. g. 46.

* Actor. 28. a. 5. 8.

* Lucæ. 24. g. 51.

A' JESUS KRISTUS
SZENT EVANGYELIOMA,
SZENT LUKÁTS ÁLTAL.

Lukáts Antiokiából, Syria Tartományának városából való vólt, kép iró, jó és finom orvos: a' mellett jó Görög, a' mint irásából ki tetszik: Sz. Pál tanittványa, és úti-társa; Sz Jeronimus mondgya felöle, hogy élt 84. esztendeig: de mind nötelen: el-végezte pedig életét Patrában Akája városában. Ugyan Sz. Jeronimus tanittya, hogy Görögül irta vólna az Evangyeliomot, Akája, Beotia részeiben: mert a' mint Baronius az üdöre számot tart, mondgya, hogy azon Tartományokban foglalatoskodott akkor Sz. Pál, a' lelkek téretésében: melly esett Úrunk szenvedése után 23. vagyis 24. esztendöre.

I. RÉSZ.

Szent Lukátsnak elöl-járó beszéde Theofilushoz, hogy mire nézve fogott ez iráshoz. Gabriel Arkangyal meg-jelenti Zakariásnak, hogy az ö magtalan felesége Ersébet terhbe esik Jánossal, de nem hivén Gabrielnek meg-némúl. Ismét Máriának-is meg-jelenti, hogy a' Szent Lélektöl az Isten Fiát méhébe fogadgya. Mária Ersébetet látogattya; János röbdös az annya méhében, meg-szenteltetik, és Ersébet jövendöl. Mária hálá-adó éneket mond az Istennek, János születtetik, környül-metéltetik, és Zakariás nyelve meg-óldoztatván, hálá-adó éneket mond.

A

1. MIVELHOGY sokan igyekeztek el-rendelni a' dolgoknak meg-beszéllését, mellyek mi köztünk bé-tellyesedtek:

2. A' mint elönkbe adták, a' kik eleitöl-fogva ö-magok látták, és szolgai vóltak a' beszédnek:

3. Tetszett nékem-is, ki eleitöl-fogva szorgalmatossan mindeneknek végére mentem, rend-szerént néked irnom jó Teófile,

4. Hogy meg-értsed azoknak az igéknek igazságát, mellyek-re meg-tanittatál.

5. Vala Heródesnek a' Judæa királyának * Abia napjaiban, egy Zakariás-nevü pap, rendiböl; és az ö felesége, az Aaron leányi közül, és annak neve Ersébet.

6. Isten-elött pedig mind ketten igazak

* 1. Par. 24. a. 10.

valának, járván az Úrnak minden parantsolatiban, és igazságiban panasz-nélkül,

7. És nem vala nékik fiok, azért, hogy Erzsébet magtalan vólna, és mind ketten idösök vólnának napjok-szerént.

8. Lön pedig, mikor a' papságnak tisztiben el-járna az ö szerinek rendiben az Istenelött,

9. A' papságnak szokása-szerént, sorsból méne-ki, hogy jó illatot tenne, bé-menvén az Úr templomába:

10. * És a' népnek minden sokasága imádkozik vala kivül a' jó illatnak órájàn.

11. Meg-jelenék pedig néki az Úr Angyala, állván a' jó illat óltárának jobja-felöl.

12. És Zakariás látván meg-háborodék, és félelem esék reája.

13. Monda pedig néki az Angyal: Ne félly Zakariás, mert meg-halgattatott a' te könyörgésed: és Erzsébet a' te feleséged fiat szül néked, és az ö nevét Jánosnak hivod:

14. És örömed, és vigasságod lészen, és sokan örülnek az ö születésén:

15. Mert nagy lészen az Úr-elött: és bort és részegithetöt nem iszik, és a' Szent-Lélekkel bé-telik még az annya-méhétöl fogva:

16. És az Israel fiai-közül sokakat az ö Urokhoz Istenekhez térit:

17. És ö elötte-mégyen az Illyés lelkével és erejével: * hogy az atyák szivét a' fiakhoz térittse, és a' hitleneket az igazak okosságára, hogy az Úrnak tekélletes népet készittsen.

18. És monda Zakariás az Angyalnak: Honnét tudgyam ezt? mert én vén vagyok, és a' feleségem idös napjai-szerént.

19. És felelvén az Angyal, monda néki: Én vagyok a' Gábriel, ki az Isten-elött állok: és te-hozzád küldettem szóllani, és ezeket néked örömül hirdetni.

20. És imé meg-némúlsz, és nem fogsz szólhatni, a' napig, mellyben ezek meg-lésznek, azért, hogy nem hittél az én igéimnek mellyek bé-tellyesednek az ö ideje-kor.

21. És a' nép várja vala Zakariást: és tsodálkoznak vala, hogy késnék a' templomban.

22. Ki-menvén pedig nem szólhat vala nékik, és meg-érték, hogy látást látott vólna a' templomban. És ö int vala nékik, és némán marada.

23. És lön, hogy el-telének az ö tisztinek napjai, az ö házába méne:

24. Ezeknek a' napoknak utánna pedig méhében fogada Erzsébet az ö felesége, es el-rejté magát öt hólnapig, mondván:

25. Hogy igy tselekedett velem az Úr a' napokban, mellyekben reám tekintett, hogy el-venné az én gyalázatomat az emberek-között.

26. Hatodik hólnapban pedig, küldeték Gábriel Angyal az Istentöl Galiléának városába, mellynek Názaret neve.

27. Egy szüzhöz ki férfiúnak vala el-jegyeztetve, kinek neve vala Jósef, a' Dávid házából, és a' szüznek neve Mária.

28. És bémenvén az Angyal hozzája, monda: Üdvöz-légy malasztal tellyes: az Úr te-veled: áldott vagy te az aszszony állatok-között.

29. Ki mikor hallotta vólna, meg-háborodék az ö beszédén, és gondolkodik vala, minémü vólna ez a' köszöntés.

30. És monda az Angyal néki: Ne félly Mária, mert kedvet találtál az Istennél:

31. * Imé méhedben fogadsz, és fiat szülsz, és * az ö nevét Jésusnak hivod.

32. Ez nagy lészen, és a' Magasság-béli Fiának hivattatik, és néki adgya az Úr-Isten Dávidnak az ö attyának székét: * és országol a' Jákob házában örökké,

33. És az ö országának nem lészen vége.

34. Monda pedig Mária az Angyalnak: Mint lészen ez, mert férfiat nem ismérek?

35. És felelvén az Angyal, monda néki: A' Szent-Lélek száll te reád, és a' Magasságbélinek ereje meg-árnyékoz téged. És azért a' Szent-is, melly töled születtetik, Isten Fiának hivattatik.

36. És imé Erzsébet a' te rokonod, ö-is fiat fogadott vénségében: és ez hatodik hólnapja annak, a' ki magtalannak hivattatik:

37. Mert nem lészen lehetetlen az Istennél semmi ige.

38. Monda pedig Mária: Imé az Úr szolgálója, légyen nékem a' te igéd-szerént. És el-méne töle az Angyal.

39. Fel-kelvén pedig Mária azokban a' napokban, el-méne az hegyes tartományba sietséggel, a' Júda városába:

40. És bé-méne a' Zakariás házába, és köszönté Erzsébetet.

41. És lön, hogy hallá Erzsébet a' Mária köszöntését, röpöse a' magzat az ö méhében: és bé-telék Erzsébet Szent-Lélekkel:

42. És nagy szóval fel-kiálta, és monda: Áldott vagy te az aszszony' állatok-között, és áldott a' te méhednek gyümöltse.

43. És honnét vagyon ez nékem, hogy az én Uram annya én-hozzám jöjön?

44. Mert imé hogy a' te köszöntésed szava lön az én füleimben, örömmel röpöse a' magzat az én méhemben.

45. És bóldog vagy a' ki hittél, mert bétellyesednek azok, mellyek néked mondattak az Úrtól.

46. És monda Mária:

Magasztallya az én lelkem az Urat:

47. És örvendezett az én lelkem az én üdvözitö Istenemben.

48. Mert meg-tekintette az ö szolgálójának alázatosságát: mert imé mostantólfogva bóldognak mondanak engem minden nemzetségek.

49. Mert nagy dolgokat tselekedett nékem a' ki hatalmas, és szent az ö neve.

* Exod. 30. a. 7. Leu. 16. d. 17.

* Mal. 4. b. 6. Matth. 11. b. 14.

* Isa. 7. c. 14. * Inf. 2. c. 21.

* Dan. 7. d. 14. & 9. 27. Mich. 4. c. 7.

50. És az ö irgalmaſsága nemzetségről nemzetségre, az ötet-félöknek.

* Iſa. 51. b. 9. Pſ. 32. b. 10.

51. Hatalmaſságot tſelekedett * az ö karjával: el-ſzélleſztette a' kevélyeket az ö ſzivök elméjében.

52. Le-vetette a' hatalmaſokat a' ſzékből, és fel-magaſztalta az alázatoſokat.

* Pſal. 33. a. 11. 1. Reg. 2. b. 5.

53. * Az éhezöket bé-töltötte jókkal: és a' gazdagokat üreſſen botsátá.

F

54. Fel-vötte Iſraelt az ö ſzolgáját, meg-emlekezvén az ö irgalmaſságáról.

* Iſ. 41. b. 8. Pſ. 131. c. 11. Gen. 17. c. 9. & 22. c. 16.

55. A' mint ſzóllott az atyáinknak, * Ábrahámnak, és az ö magvának örökké.

56. Mária pedig ö-véle marada úgy mint három hólnapig; és meg-tére az ö házába.

57. Az Erzsébet ſzülésének ideje pedig el-telék, és fiat ſzüle.

58. És meg-hallák a' ſzomſzédi, és rokoni, hogy fel-magaſztalta az Úr az ö irgalmaſságát ö-véle, és örvendeznek vala néki.

59. És lön nyóltzad napon, el-jövének hogy környül metélnék a' gyermeket, és hijják vala azt az attya nevére Zakariásnak.

60. És felelvén az annya, monda: Semmi-képen nem, hanem Jánoſnak hivattatik.

61. És mondának néki: Lám ſenki nints a' te rokonságodban, a' ki e' névvel hivattaſsék.

62. Intének pedig az attyának, kinek akarná hivattatni ötet.

63. És jegyzö táblát kérvén ira, * mondván: János az ö neve. És tſodálkozának minnyájan.

* Sup. b. 14.

64. Meg-nyilék pedig mindgyárt a' ſzája, és a' nyelve, és ſzólla áldván az Iſtent.

65. És félelem lön minden ö ſzomſzédin: és Júdæának minden hegységes tartományában ki-hirdettetének mind ez igék:

66. És ſzivökbe vévék minnyájan a' kik hallották vala, mondván: Véled-e, ki léſzen e' gyermek? Mert az Úr keze vala ö-véle.

G

67. És Zakariás az ö attya bé-telék Szent Lélekkel: és profétála, mondván:

68. * Áldott az Úr Iſraelnek Iſtene, mert meg-látogatta, és meg-váltotta az ö népét:

* Pſal. 71. c. 12. & 131. d. 17. * Ier. 23. a. 6. & 30 b. 18.

69. És fel-emelte nékünk az üdvöſség ſzarvát, Dávidnak az ö ſzólgájának házában.

70. * A' mint ſzóllott az ö ſzent Profétái ſzája-által, kik eleitöl-fogva vóltak:

71. Szabadúláſt a' mi ellenſéginktöl, és mindeneknek kezéből kik minket gyülöltek.

72. Hogy irgalmaſságot tſelekednék az atyáinkkal: és meg-emlekeznék az ö ſzent teſtamentomáról.

* Geneſ. 22. c. 16. Ier. 21. f. 33. Heb. 6. c. 13. d. 17

73. * Az esküvéſről, mellyel meg-esküdt Ábrahámnak az atyánknak, hogy meg-adná nékünk:

74. Hogy félelem-nélkül, ellenſéginknek kezéből meg-ſzabadúlván, ſzolgállyunk néki;

75. Szentségben, és igazságban ö-elötte, minden mi napjainkban.

76. És te gyermek, a' Magaſság-béli profetájának hivattatol: mert az Úr ortzája elött mégy el-kéſziteni az ö útait:

77. * Hogy az üdvöſség tudományát adgyad az ö népének; az ö bünöknek meg-botsátására:

* Mal. 4. a. 5. Sup. b. 17. * Zach. 3. d. 9. Mal. 4. a. 2.

78. A' mi Iſtenünknek nagy irgalmaſságaáltal: mellyel meg-látogatott minket, * a' magaſságból-támadó:

79. Meg-világoſitani azokat, kik a' ſötétségben, és a' halál árnyékában ülnek: a' mi lábainkat igazgatni a' békeſségnek útára.

80. A' gyermek pedig nevekedik vala, és erösödik vala lélekben: és a' puſztákban vala az ö meg-jelenéſe napjáig Iſraelnek.

II. RÉSZ.

Auguſtus Tsáſzár meg-parantſolván, hogy az egéſz világ ſzámba vétetteſsék, Jóſef is Máriával fel-mégyen Betlembe, és ott Idvezitönk ſzületik, kinek ſzületését az Angyaltól értvén a' Páſztorok ſietséggel jönek látására, a' Gyermek környül-metéltetvén Jéſusnak hivattatik, Jeruſalemben az Úrnak bé-mutattatik, vén Simeontól meg-áldattatik, és meg-jövendöli az Annyának fájdalmát, melly léſzen az ö ſzenvedéſekor: az öreg Anna Próféta aſszony az Urat áldgya. Tizenkét eſztendös lévén JESUS a' ſzüléitöl el-veſztetik, és a' templomban a' Doktorok között meg-találtatik, és Názarethe menvén az ö ſzüléi engedelmeſségében él.

A

1. LÖN pedig a' napokban, parantſolat méne-ki Auguſtus Tsáſzártól, hogy bé-irattatnék az egéſz világ.

2. Ez az elsö bé-iratás, lön Tzirinuſtól Syriának tiſzt-tartójától:

3. És mennek vala mindenek, hogy bévallanák magokat, ki-ki az ö városába.

4. Fel-méne pedig Jóſef-is Galilæából Názaret városából, Judæába a' Dávid városába, * melly Betlehemnek hivattatik: mivelhogy a' Dávid házából, és nemzetségéből vala,

* Mich. 5. a. 2. Matth. 2. a. 6.

5. Hogy bé-vallaná magát Máriával, ö néki jegyeztetett nehézkes feleségével.

6. Lön pedig, mikor ott vólnának, bételének a' napok hogy ſzülne.

7. És ſzülé az ö elsö-ſzülött fiát, és bétakará ötet pólyákba, és a' jáſzolba fekteté: mert nem vala nékik helyek a' ſzálláſon.

B

8. És páſztorok valának azon tartományban vigyázván, és örizvén az éjjeli vigyázáſokat az ö nyájoknál.

9. És imé az Úr Angyala meg-állapék mellettek, és az Iſten fényeſsége környülfogá öket, és nagy félelemmel meg-félemlének.

10. És monda nékik az Angyal: Ne félyetek: mert imé nagy örömet hirdetek néktek, melly léſzen minden népnek:

11. Mert ſzületett ma néktek Üdvözitö, ki az Úr Kriſtus, a' Dávid városában.

12. És ez néktek a' jel: Találtok egy gyermetskét pólyákban bé-takarva, és a' jászolba helyheztetve.

13. És mindgyárt lön az Angyallal menyei seregnek sokasága, ditsérvén az Istent, és mondván:

14. Ditsőség magasságban az Istennek, és a' földön békeség a' jó akaratú embereknek.

15. És lön, hogy el-menének tölök az Angyalok menybe; a' pásztorok szóllanak vala egymásnak: Mennyünk-el Betlehemig, és lássuk-meg e' lött dolgot, mellyet az Úr meg-jelentett nékünk.

16. És el-menének sietve: és találák Máriát, és Jósefet, és a' jászolba tétetett gyermetskét.

17. Látván pedig meg-érték a' dolgot, melly nékik e gyermek-felöl mondatott vala.

18. És minnyájan, a' kik hallák, tsodálkozának: és azokon, mellyek a' pásztoroktól mondattak vala nékik.

19. Mária pedig magában tartya vala mind ez igéket, szivében forgatván.

20. És viszsza-térének a' pásztorok, ditsöitvén, és ditsérvén az Istent, mindenekben a' miket hallottak, és láttak vala, a' mint meg-mondatott vala nékik.

21. És minek-utánna el-telék a' nyóltzad nap hogy környül-metéltetnék a' gyermek: hivattaték az ö neve * JÉSUSnak, mellynek hivattatott az Angyaltól, minek-elötte méhben fogantatnék.

22. És minek-utánna bé-telének az ö meg-tisztúlásának napjai, * a' Moyses törvénye-szerént, vivék ötet Jerusalembe, hogy bé-mutatnák ötet az Úrnak,

23. A' mint meg-iratot az Úr törvényében: * Hogy minden férfiú, a' ki az annya méhét meg-nyittya, az Úrnak szenteltnek hivattatik.

24. És hogy áldozatot adnának a' szerént * a' mint meg-mondatott az Úr törvényében, egy bokor gerlitzét, vagy két galamb fiat.

25. És imé egy ember vala Jerusalemben, kinek Simeon vala neve, és ez ember igaz, és Isten-félö vala, várván Israelnek vigasztalását, és a' Szent-Lélek vala ö-benne.

26. És feleletet vött vala a' Szent-Léktöl, hogy halált nem látna, mig nem elöbb meg-látná az Úr Krisztusát.

27. És a' Lélek-által a' templomba méne. És mikor bé-vinnék a' gyermek Jésust az ö szüléi, hogy a' törvény szokása-szerént tselekednének ö-érette;

28. Ö-is ölébe vévé ötet, és áldá az Istent, és monda:

29. Most botsátod-el Uram a' te szolgádat, a' te igéd-szerént békeségben:

30. Mert látták az én szemeim a' te üdvözitödet,

31. Kit szerzettél minden népek szine-eleibe;

32. Világosságúl a' pogányoknak megvilágosítására, és ditsöségül a' te népednek Israelnek.

33. És az ö attya, és annya tsodálkoznak vala azokon, mellyek mondatnak vala ö-felöle.

34. És meg-áldá öket Simeon, és monda Máriának az ö annyának: * Imé tétetett ez sokaknak romlására, és fel-támadására Israelben; és jelül, mellynek ellene-mondatik:

35. És a' te lelkedet-is által-járja a' tör, hogy ki-nyilatkoztassanak sok szivekböl a' gondolatok.

36. És vala egy Anna prophéta-asszony, Fánuel leánya, Aser nemzetségéböl: ez nagy idös vala, és élt vala a' férjével hét esztendeig szüzességétöl-fogva.

37. És ez özvegy vala nyóltzvan-négy esztendeig: ki el nem távozik vala a' templomból; böjtölésekkel, és könyörgésekkel szolgálván éjjel, és nappal.

38. És éz, azon órában el-érkezvén, hálát ád vala az Úrnak: és szóll vala ö-felöle mindeneknek, a' kik várják vala Israelnek váltságát.

39. És hogy el-végezének mindeneket az Úr törvénye-szerént; meg-térének Gallæába, az ö városokba Názaretbe.

40. A' gyermek pedig nevekedik, és erösödik vala, tellyes böltseséggel: és az Isten malasztya vala ö-benne.

41. És mennek vala az ö szüléi esztendönként Jerusalembe, * a' Húsvét innep napján.

42. És mikor tizen-két esztendös lött vólna, fel-menvén ök Jerusalembe az innepnapnak szokása-szerént,

43. És el-végezödvén a' napok, midön viszsza-térnének, el-marada a' gyermek Jésus Jerusalemben, és eszekbe nem vévék a' szüléi.

44. Vélvén pedig ötet az úti társaságban lenni, menének egy napi útat, és keresik vala ötet a' rokonok, és ismérök-között.

45. És meg nem találván, viszsza-térének Jerusalembe, keresvén ötet.

46. És lön, harmad nap-után meg-találák ötet a' templomban, a' doktorok-között ülve, hallgatván, és kérdezvén öket.

47. Álmélkodnak vala pedig minnyájan, a' kik ötet halgattyák vala, az ö okosságán és feleletin.

48. És látván tsodálkozának. És monda az annya néki: Fiam, miért tselekedtél igy velünk: Imé az atyád, és én bánkodva keresünk vala téged.

49. És monda nékik: Mi dolog, hogy engem kerestek vala? nem tudgyátok vala-e hogy azokban, mellyek az én atyámé, kell nékem lennem?

50. És ök nem érték az igét, mellyet nékik szólla.

51. És alá-méne vélek, és jöve Názaretbe: és engedelmes vala nékik. És az annya ez igéket mind szivében tartya vala.

* Gen. 17. b. 12. Lev. 12. a. 3.
* Sup. 1. c. 31. Matt. 1. c. 21.
* Lev. 12. a. 6.
* Exod. 13. a. 2. Num. 8. c. 16.
* Lev. 12. b. 8.
* Isa. 8. c. 14. Rom. 9. g. 32. 1. Petr. 2. a. 2.
* Exod. 23. c. 15. & 34. d. 17. Deut. 16. a. 1.

52. És Jésus nevekedik vala böltseſségben, és idöben, és kedveſségben Iſtennél, és embereknél.

III. RÉSZ.

Szent János jövendöléſe ſzerént prédikáll, a' népeknek, Publikánuſoknak, és a' vitézeknek tanátſot ád, mint kellyen magokot viſelniek. Kriſtusnak, és az ö kereſztſégének méltóságát, kire a' Sz. Lélek le-ſzállott vólt, galamb képében, és az Atyának ſzava hallatott, meg-mutattya. Héródeſtöl a' tömlötzbe vitetik; Kriſtus nemzetsége Jóſeftöl-fogva Ádámig vitetik.

A 1. TIBÉRIUS Tsáſzár birodalmának pedig tizen-ötödik-eſztendejében, Pontzius Pilátus tiſzt-tartója lévén Judæának, Heródes pedig Tetrarkája lévén Galilæának, Filep pedig az ö attyafia Tetrarkája lévén Ituræának, és Trakonites tartományának, és Lysánias Tetrarkája lévén Abilinának,

2. * Annás, és Kaifás papi-fejedelmek alatt: lön az Úr igéje Jánoshoz, a' Zakariás fiához, a' puſztában.

3. * És jöve a' Jordánnak minden tartományába, prédikálván a' penitentziának kereſztſégét a' bünök botsánattyára.

4. A' mint irva vagyon Iſaiás Proféta beſzédinek Könyvében: * A' kiáltó ſzava a' puſztában: kéſzitsétek-el az Úr útát: egyeneſekké tegyétek az ö ösvényit:

5. Minden völgy bé-telik: és minden hegy és halom meg-aláztatik: és a' horgaſok egyeneſekké léſznek; és a' daraboſok ſima útakká:

6. És meg-láttya minden teſt az Iſten üdvözitöjét.

7. Mond vala azért a' ſeregeknek kik kimennek vala, hogy meg-kereſzteltetnének ö töle: * Viperák fajzati, ki mutatta-meg néktek, hogy el-futnátok a' következendö haragelött?

8. Teremtsétek azért a' penitentziának méltó gyümöltſit, és ne kezdgyétek mondani: Ábrahám a' mi atyánk. Mert mondom néktek, hogy hatalmas az Iſten e' kövekböl Ábrahám fiait támaſztani.

9. Mert már a' fejſze a' fák gyökerére tétetett. Azért minden fa, nem hozván jó gyümöltsöt, ki-vágattatik, és a' tüzre vettetik.

10. És kérdik vala ötet a' ſeregek, mondván: Mit tſelekedgyünk tehát?

11. Felelvén pedig, monda nékik: * A' kinek két köntöſe vagyon, adgya annak, a' kinek nintſen; és a' kinek eledeli vannak, haſonló-képen tſelekedgyék.

12. El-jövének pedig a' publikánuſok-is hogy meg-kereſzteltetnének, és mondának néki: Meſter, mit tſelekedgyünk?

13. Ö pedig monda nékik: Semmit többet ne tſelekedgyetek, hanem a' mi néktek el-rendeltetett.

14. Kérdék pedig ötet a' vitézek-is, mondván: Mit tſelekedgyünk mi-is? És monda nékik: Senkit ne verjetek, ſe ne patvarkodgyatok: és meg-elégedgyetek zſoldotokkal.

15. Vélvén pedig a' nép, és minnyájan gondolván ſzivökben János-felöl, hogy netalám ö vólna a' Kriſtus:

16. Felele János, mondván mindeneknek: * Én vizzel kereſztellek ugyan titeket: erösb jö pedig nálamnál, kinek nem vagyok méltó ſaruja kötelét meg-öldani: * ö meg-kereſztel titeket Szent Lélekben, és tüzben:

17. Kinek ſzóró-lapáttya az ö kezében, és meg-tiſztittya az ö ſzérüjét, és öſzve gyüjti a' búzát az ö tsürébe, a' polyvát pedig megégeti meg-ólthatatlan tüzzel.

18. Sok egyebekre-is intvén, Evangyéliomot hirdet vala a' népnek.

19. * Heródes Tetrarka pedig, midön feddetnék töle Herodiásért az ö attyafia feleségéért, és minden gonoſzságokért mellyeket tſelekedett Heródes,

20. Ezt-is tſelekedé mind azok-fölött, és Jánoſt a' tömlötzbe rekeſzté.

21. * Lön pedig mikor meg-kereſzteltetnék az egéſz nép, Jésus-is meg-kereſzteltetvén, és imádkozván, meg-nyilék az ég:

22. És le-ſzálla a' Szent Lélek teſti ábrázatban mint egy galamb ö-reá: és ſzózat lön menyböl: * Te vagy az én ſzerelmes fiam, te-benned tölt kedvem.

23. És Jésus kezd vala úgy mint harmintz eſztendös lenni, a' mint vélik vala, Jóſef fia, ki vólt Hélié, ki vólt Matáté,

24. Ki vólt Lévié, ki vólt Mélkié, ki vólt Janneé, ki vólt Jóſefé,

25. Ki vólt Matatiáé, ki vólt Amoſé, ki vólt Náhumé, ki vólt Heslié, ki vólt Naggeé,

26. Ki vólt Mahaté, ki vólt Matatiáé, ki vólt Semeié, ki vólt Jóſefé. ki vólt Júdáé,

27. Ki vólt Joannáé, ki vólt Réſaé, ki vólt Zorobábelé, ki vólt Salátielé, ki vólt Nérié,

28. Ki vólt Melkié, ki vólt Addié, ki vólt Kosané, ki vólt Elmadané, ki vólt Heré,

29. Ki vólt Jéſué, ki vólt Eliezeré, ki vólt Jórimé, ki vólt Mátaté, ki vólt Lévié,

30. Ki vólt Simeoné, ki vólt Júdaé, ki vólt Jóſefé, ki vólt Jónaé, ki vólt Eliákimé,

31. Ki vólt Meléaé, ki vólt Ménnáé, ki vólt Matátaé, ki vólt Nátané, ki vólt Dávidé,

32. Ki vólt Jéſſeé, ki vólt Obedé, ki vólt Bóozé, ki vólt Sálmoné, ki vólt Naáſſoné,

33. Ki vólt Aminadabé, ki vólt Aramé, ki vólt Eſroné, ki vólt Fáresé, ki vólt Júdáé,

* Act. 4. a. 6.
* Matt. 3. a. 1. Mar. 1. a. 4.
B * Iſ. 40. a. 3. Joan. 1.
* Matt. 3. b. 7.
C * 1. Joan. 3. c. 17. Jac. 2. a. 15.
* Matt. 3. c. 11. Mar. 1. b. 8. Joan. 1. d. 26. * Act. 1. a. 6. & 11. c. 16. & 9. a. 4. Matt. 3. c. 12.
D * Matt. 14. a. 3. Mar. 6. c. 17.
E * Matt. 3. b. 13. Mar. 1. b. 9. Joan. 1. c. 32. * Matt. 3. d. 17. & 17. a. 5. Inf. 9. f. 35. 2. Pet. 1. d. 19.
F

34. Ki vólt Jákobé, ki vólt Isáké, ki vólt Abrahámé, ki vólt Tareé, ki vólt Nákoré,

35. Ki vólt Sárugé, ki vólt Rágaué, ki vólt Fálegé, ki vólt Héberé, ki vólt Sáleé.

36. Ki vólt Kainané, ki vólt Arfaxadé, ki vólt Semé, ki vólt Noeé, ki vólt Lámeké.

37. Ki vólt Matusaleé, ki vólt Hénoké, ki vólt Járedé, ki vólt Maláleelé, ki vólt Kainané,

38. Ki vólt Hénosé, ki vólt Seté, ki vólt Adámé, ki vólt Istené.

IV. RÉSZ.

JESUS a' negyven napi böjti, és az ördögnek három rendbéli kisérteti után, a' Názáreti Synagogában Isaiásnak maga felöl lött jövendölését olvassa, és meg-mondgya: hogy a' Prophétának nints kelleti a' maga hazájában; azért le-akarják ötet vetni a' hegyröl. Kafarnaumban ördögöket üzki, Simon napát meg-gyógyittya a' hideglelésböl, és másokat-is: sok nyavalyásokból ismét sok ördögöket üz-ki.

A

1. * Jésus pedig tellyes lévén Szent-Lélekkel, viszsza-méne a' Jordántól: és viteték a' Lélektöl a' pusztába

2. Negyven napig, és kisértetik vala az ördögtöl. És semmit nem evék azokban a' napokban: és azok el-telvén, meg-éhezék.

3. Monda pedig néki az ördög: Ha Isten fia vagy, mondgyad e' könek, hogy kenyérré légyen.

4. És felele néki Jésus: Irva vagyon; * Hogy nem tsak kenyérrel él az ember, hanem az Istennek minden igéjével.

5. És vivé ötet az ördög egy magas hegyre, és meg-mutatá néki a' föld kerekségének minden országit egy szem-pillantásban,

6. És monda néki: Néked adom mind e' hatalmat, és ezek ditsöségét: mert nékem adattak, és a' kinek akarom, adom azokat.

7. Te azért ha imádandasz engem, mind tiéid lésznek.

8. És felelvén Jésus, monda néki: * Irva vagyon: A' te Uradat Istenedet imádgyad, és tsak néki szolgálly.

9. És vivé ötet Jerusalembe, és állatá ötet a' templom tetejére, és monda néki: Ha Isten fia vagy, botsásd-alá magadat innét:

10. Mert * irva vagyon, hogy az angyalinak parantsolt felöled, hogy örizzenek téged:

11. És kezekbe viszsznek téged, hogy nétalám köbe ne üssed a' lábadat.

12. És felelvén Jésus, monda néki: Mondva vagyon: * Ne-kisértsed a' te Uradat Istenedet.

13. És el-végeztetvén minden kisértet, az ördög el-távozék töle, egy ideig.

14. * És viszsza-méne Jésus a' Lélek erejéböl Galilæába, és hir méne-ki az egész tartományba felöle.

15. És ö tanit vala az ö synagógájokban, és magasztaltatik vala mindenektöl.

16. * És jóve Názaretbe, a' hol fel-neveltetett vala, és bé-méne szokása-szerént szombat nap a' synagógába, és fel-kele olvasni

17. És adaték néki az Isaiás Próféta Könyve. És hogy el-forgatá a' könyvet, találá a' helyre a' hol irva vala:

18. * Az Úr Lelke én-rajtam: azért kentmeg engem, el-küldött engem Evangyeliomot hirdetni a' szegényeknek, meg-gyógyitani a' töredelmes szivüeket, a' foglyoknak szabadúlást

19. Predikállani, és a' vakoknak látást, el-botsátani a' meg-romlottakat a' szabadságra, predikállani az Úr kedves esztendejét, és a' meg-fizetés napját.

20. És mikor egybe hajtotta vólna a' könyvet, viszsza-adá a' szolgának, és le-üle. És a' synagógában mindenek szemei reája figyelmeznek vala.

21. Kezdé pedig mondani nékik: Hogy ma tellyesedett-bé ez Irás a' ti füleitekben.

22. És minnyájan bizonyságot tésznek vala, felöle: És tsodálkoznak vala a' kedves igéken, mellyek az ö szájából származnak vala, és mondának: Nem ez-e a' Jósef fia?

23. És monda nékik, Bizonnyára e' hasonlatosságot fogjátok nékem mondani: Orvos, magadat gyógyittsad: mennyit hallottunk hogy Kafarnaumban löttek, tselekedd itt-is a' te hazádban.

24. Monda pedig: Bizony mondom néktek, hogy egy próféta sem kellemetes a' maga hazájában.

25. Igazán mondom néktek, * sok özvegyek valának Illyés napjaiban Israelben, mikor bé-záratott az ég három esztendeig, és hat hólnapig; mikor nagy éhség lött vólna az egész földön:

26. És egyikéhez sem küldetett azok-közül Illyés, hanem tsak Sidonnak Sareptájába, az özvegy aszszonyhoz.

27. * És sok poklosok valának Israelben Elisæus Próféta-alatt; és senki azok-közül meg nem tisztitatott, hanem tsak a' Syriai Náamán.

28. És ezeket hallván, bé-telének minnyájan haraggal a' synagógában.

29. És fel-kelének, és ki veték ötet a' várasból: és vivék ötet a' hegy tetejére, mellyen az ö városok vala épitve, hogy nyakraföre vetnék alá ötet.

30. Ö pedig által-menvén közöttök, elméne.

31. * És alá-méne Kafarnaumba a' Galilæai városba, és ott tanittya vala öket szombatokon.

32. És álmélkodnak vala az ö tudományán, mert hatalommal vala az ö beszéde.

33. * És vala a' synagógában egy ember,

B

C

D

E

kiben tiſztátatlan ördög vala, és fel-kiálta nagy ſzóval,

34. Mondván: Hagyj békét, mi közünk nékünk veled Názareti Jéſus? el-veſzteni jöttel-e minket? tudlak téged ki vagy, Iſtennek Szente.

35. És meg-feddé ötet Jéſus, mondván: Némúlly-meg, és menny-ki belöle. És mikor középre vetette vólna ötet az ördög, ki-méne belöle, és ſemmit nem árta néki.

36. És félelem lön mindenekben, és beſzélgetnek vala egy-máſnak, mondván: Mi dolog ez, mert hatalommal, és erövel parantſol a' tiſztátalan lelkeknek, és ki-mennek?

37. És ki-hirdetteték a' hir felöle a' tartománynak minden helyére.

38. Fel-kelvén pedig Jeſus a' ſynagógából, a' Simon házába méne- * A' Simon napa pedig nagy hideg-lelésben vala; és könyörgének néki érette.

39. És melléje állván, parantſola a' hideglelésnek; és el-hagyá ötet. És mindgyárt fel-kelvén ſzolgál vala nékik.

40. Mikor pedig a' nap el-nyugott vólna, minnyájan a' kiknek külömb-féle nyavalyákkal-való betegi valának, hozzája viſzik vala azokat. Ö pedig mindenikre kezeit tévén, meg-gyógyitá öket.

41. * Ki-mennek vala pedig az ördögök ſokakból, kiáltván, és mondván: Hogy te vagy az Iſten Fia: és meg-feddvén nem hadgya vala azokat ſzóllani; mert tudgyák vala ötet Kriſtuſnak lenni.

42. Meg-virradván pedig, ki mégyen vala egy puſzta helyre, és a' ſeregek keresik vala ötet, és ſzintén hozzája menének; és tartóztattyák vala ötet hogy el ne menne tölök.

43. Kiknek ö monda: Mert egyéb városoknak-is ſzükség nékem hirdetnem az Iſten országát: mert azért küldettem.

44. És predikáll vala Galilæának ſynagógáiban.

V. RÉSZ.

Urunk Péter hajótskájából tanitván, az ö ſzavára Péter a' hálót bé-vetvén ſok halat fog: bélpokloſt meg-gyógyitván a' Paphoz küldi: az inaſzakadtnak elöſzör büneit meg botſátván, meg-gyógyittya ötet. Mátét a' vámról hija, meg-felel a' zúgolódó Fariſeuſoknak, miért társalkodik a' bünösökkel, és miért nem böjtölnek az ö Tanitványi.

1. LÖN pedig mikor a' ſeregek reája tódúlnának, hogy az Iſten igéjét halgatnák, és ö áll vala a' Genezaret tava-mellett.

2. * És láta a' tó-mellett két hajót állván: a' halászok pedig ki-ſzállottak vala, és moſsák vala a' hálókat.

3. Bé-menvén pedig egyik hajóba, melly Simoné vala, kéré ötet hogy a' földtöl bellyebb vinné egy-keveſsé. És le-ülvén tanittya vala a' hajótskából a' ſeregeket.

4. Hogy pedig meg-ſzünék ſzóllani, monda Simonak: Vidd a' mélyre, és ereſzſzétek-meg a' ti hálóitokat a' hal-fogáſra.

5. És felelvén Simon, monda néki: Meſter, egéſz étſzaka munkálkodván, ſemmit nem fogtunk: de a' te igédre meg-ereſztem a' hálót.

6. És midön azt mivelték vólna, halaknak bévséges ſokaságát rekeſzték-bé, ſzakadoz vala pedig az ö hálójok.

7. És intének a' társoknak, kik a' más hajóban valának, hogy el-jönének, és ſegétenék öket. És el-jövének, és meg-tölték mind a' két hajótskát, úgy hogy tsak nem el-merülnének.

8. Mellyet midön látna Simon Péter, a' Jéſus térdeihez borúla, mondván: Menny-ki tölem, mert bünös ember vagyok, Uram.

9. Mert az álmélkodás környül-vötte vala ötet, és mind a' kik véle valának, a' halak fogáſán, mellyet fogtak vala.

10. Haſonló-képen pedig Jakabot-is és Jánoſt, a' Zebedæus fiait, kik a' Simon társai valának. És monda Simonnak Jéſus: Ne félly; monſtantól-fogva már embereket fogſz.

11. És ki-vonván a' földre a' hajókat, mindeneket el-hagyván követék ötet.

12. * És lön, mikor egy városban vólna, és imé egy férfiú rakva poklosſággal, és látván Jéſuſt, és ortzájára elvén, kéré ötet, mondván: Uram, ha akarod, meg-tiſztithatſz engem.

13. És ki-nyújtván a' kezét, illeté ötet, mondván: Akarom; tiſztúlly-meg. És a' poklosság mindgyárt el-távozék töle.

14. És parantſolá néki hogy ſenkinek meg ne mondaná: hanem, Menny-el, mutaſd-meg magadat a' papnak, és vigy áldozatot meg-tiſztuláſodért, * a' mint meg-parantſolta Moyſes, bizonyságúl nékik.

15. Annál inkább el-hirhedik vala pedig a' beſzéd ö-felöle: és egybe-gyülnek vala ſok ſeregek, hogy halgatnák, és meg-gyógyitatnának az ö betegségekből.

16. Ö pedig el-tér vala a' puſztába, és imádkozik vala.

17. És lön némelly nap, és ö ül vala tanitván. És a' Fariſæuſok ülnek vala, és a' törvény-tudó doktorok, kik jöttek vala Galilæának, és Judæának minden kaſtélyiból, és Jéruſalemből: és az Úr ereje vala azok meggyógyitására.

18. * És imé némelly férfiak, ágyban hozván egy embert, ki ina-ſzakadt vala; és ötet bé akarják vala vinni, és eleibe tenni.

19. És nem találván melly-felöl ötet bévinnék a' ſereg-miá, fel-menének a' hejazatra, és a' padláſon alá-botsáták ötet középre mind ágyaſtól Jéſus-eleibe.

20. Kiknek hitit hogy látá, monda: Ember, meg-botsátatnak néked a' te büneid.

21. És kezdének gondolkodni az Irás-tudók, és a' Farisæusok, mondván: Kitsoda ez a' ki káromlásokat szóll? Ki botsáthattya-meg-a' bünöket, hanem egyedül az Isten?

22. Hogy meg-ismeré pedig Jésus az ö gondolattyokat, felelvén, monda nékik: Mit gondoltok szivetekben?

23. Mitsoda könnyebb; mondani-e: Megbotsátatnak néked büneid; vagy mondani: Kelly-fel, és járj?

24. Hogy pedig tudgyátok, hogy az ember Fiának hatalma vagyon a' földön a' bünök meg-botsátására, (monda az ina-szakadtnak;) Néked mondom, kelly-fel, vedd-fel az ágyadat, és menny a' házadba.

25. És mindgyárt fel-kelvén elöttök, fel-vévé az ágyat, mellyben feküt vala, és házába méne, magasztalván az Istent.

26. És minnyájan el-álmélkodának, és magasztallyák vala az Istent, és bé-telének félelemmel, mondván: Hogy tsodákat láttunk ma.

27. * És ezek-után ki-méne, és láta egy Lévi-nevü publikánust, a' Vámon ülni, és monda néki: Köves engem.

28. És el-hagyván mindeneket, fel-kelvén követé ötet.

29. És Lévi nagy lakadalmat szerze néki a' maga házában: és vala a' publikánusoknak nagy serege, és egyebeknek, kik ö-vélek le telepedtek vala.

30. * És morgolódnak vala a' Farisæusok, és azoknak Irás-tudói, mondván az ö tanitványinak: Miért észtek, és isztok a' publikánusokkal, és bünösökkel?

31. És felelvén Jésus, monda nékik: Nem szükölködnek az egésségesek orvos-nélkül, hanem a' betegek.

32. Nem jöttem az igazakat hini, hanem a' bünösöket a' penitentziára.

33. Azok pedig mondának néki: Miért hogy a' János tanitványi gyakorta böjtölnek, és imádkoznak, hasonló-képen a' Farisæusoké-is: a' tiéid észnek, és isznak?

34. Kiknek ö monda: Vallyon 's böjtöltethetitek-e' a' vö-légény fiait, mig vélek vagyon a' vö-legény?

35. El-jönek pedig a' napok; mikor elvétetik tölök a' völegény, akkor böjtölnek azokban a' napokban.

36. Monda pedig hasonlatosságot-is nékik: Mert senki az új ruha fóltyát nem ereszti az ó ruhába: mert külömben az újat-is el-szakasztya, és az óhoz sem illik az újból-való fólt.

37. És senki nem tölt új bort az ó tömlökbe: mert külömben az új bor meg-szakasztya a' tömlöket, és az ki-ontatik, a' tömlök-is el-veszsnek.

38. Hanem az új bort új tömlökbe kell tölteni, és mind a' kettö meg-tartatik.

39. És senki, a' ki ót iszik, mindgyárt újat nem akar, mert az mondgya: Jobb az ó.

VI. RÉSZ.

A' Tanitványokat menti, hogy szombaton búza-fejeket szednek, és egy embernek el-száradott kezét meg-gyógyittya: a' tizenkét Tanitványt választván, öket, és a' sokaságot négy bóldogságra tanittya; a' más szemében való szálka, és a' magunkéban való gerenda: a' jó, és gonosz fa gyümöltséből ismértetik-meg: azoknak hasonlatosági, kik hallván a' Krisztus igéjét, bé-töltik, és kik hallván nem töltik.

1. * Lön pedig a' másod elsö szombaton, mikor által-menne a' vetéseken, szaggattyák vala a' tanitványi a' búza-fejeket, és megészik vala meg törzsölvén kezekkel.

2. Némelly Farisæusok pedig mondának nékik: Miért tselekeszitek a' mi nem szabad, szombatokon?

3. És felelvén Jésus nékik, monda: Azt sem olvastátok-e, a' mit Dávid tselekedett, mikor éheznék, ö, és a' kik véle valának:

4. * Mint ment-bé az Isten házába, és a' ki-tött kenyereket elö-vötte, és meg-ötte, azoknak-is adta a' kik véle valának: mellyeket nem szabad meg-enni * hanem tsak a' papoknak?

5. És monda nékik: Mert Ura az ember Fia a' szombatnak-is.

6. Lön pedig más szombaton-is, hogy bé-menne a' synagógába, és tanitana. * És vala ott egy ember, és annak a' jobb-keze meg-száradott vala.

7. Reá figyelmeznek vala pedig az Irástudók, és Farisæusok, ha szombaton gyógyitana-e: hogy fel-találnák a' miben vádolnak ötet.

8. Ö pedig tudgya vala az ö gondolattyokat; és monda az embernek, a' kinek száraz keze vala: Kelly-fel, és álly a' középre. És fel-kelvén, elö-álla.

9. Monda pedig nékik Jésus: Kérdlek titeket, ha szabad-e szombatokon jól tselekedni, vagy gonoszúl; lelket szabaditani, vagy veszteni?

10. És minnyájokat el-nézvén, monda az embernek: Nyújtsd-ki a' kezedet. És kinyújtá: és meg-gyógyúla a' keze.

11. Azok pedig bé-telének esztelenséggel, és szólnak vala egy-másnak, mit tselekednének Jésussal.

12. Lön pedig azon napokban, ki-méne a' hegyre imádkozni, és egész étszaka az Istent imádságban marada.

13. * És midön meg-virradott vólna, hivá a' tanitványit; és választa tizen-kettöt közülök (kiket Apostoloknak-is neveze:)

14. Simont, kit Péternek neveze, és An-

A
* Matt. 12. a. 1. Mar. 2. d. 23.

* 1. Reg. 21. b. 6.

* Lev. 24. b. 5. Exo. 29. c. 32.

* Matt. 12. b. 10. Mar. 3. a. 1.

B

* Matt. 10. a. 1. Mar. 3. b. 13.

dráſt annak bátyját, Jakabot, és Jánoſt, Filepet, és Bertalant,

C 15. Mátét, és Tamáſt, Jakabot az Alfæus fiát, és Simont, ki Zelóteſnek hivattatik,

16. És Júdáſt a' Jakab attyafiát, és Júdás Iskarióteſt, ki áruló vólt.

17. És alá-jövén vélek, meg-álla a' mezös helyen, és az ö tanitványinak ſerege, és bévséges ſokasága a' népnek egéſz Judæából, és Jeruſalemből, és a' tenger-mellöl, és Tyrusból, és Sidonból.

18. A' kik jöttek vala hogy halgatnák ötet, és meg-gyógyitatnának az ö betegségekből. És a' kik gyötrettetnek vala a' tiſztátalan lelkektöl, meg-gyógyitatnak vala.

19. És az egéſz ſereg kereſi vala ötet illetni; mert erö mégyen vala ki ö-belöle, és meg-gyógyit vala mindeneket.

* Matt. 5. a. 2. 20. * És ö fel-emelvén ſzemeit a' tanitványira, monda: Bóldogok ti ſzegények; mert tiétek az Iſten orſzága.

* Matt. 5. a. 11. 21. * Bóldogok, kik moſt éheztök; mert meg elégitettök. Bóldogok, kik moſt ſirtok; mert nevettök.

22. Bóldogok léſztek mikor titeket gyülölnek az emberek, és mikor ki-rekeſztenek titeket, és ſzidalmaznak, és a' ti neveteket ki vetik mint gonoſzt az ember Fiáért.

D 23. Örüllyetek azon a' napon, és vigadgyatok: mert imé a' ti jutalmatok ſok a' menyekben: mert ezek-ſzerént tſelekedtek a' profétákkal az ö attyok.

24. Mindazáltal jaj néktek gazdagoknak, mert meg-vagyon a' ti vigaſztaláſtok.

* Amos 6. a. 1. Eccl. 31. a. 8. Iſa. 65. c. 12. 25. * Jaj néktek, kik meg-elégedtetek: mert éheztök. Jaj néktek, kik moſt nevettök; mert kéſergetek és ſirtok.

26. Jaj midön az emberek titeket áldanak; mert ezek-ſzerént tſelekednek vala a' hamis profétákkal az ö attyok.

27. De néktek mondom, a' kik hallyátok: Szereſsétek ellenségteket, jól tſelekedgyetek azokkal kik titeket gyülölnek.

28. Áldgyátok a' titeket átkozókat, és imádkozzatok az ellenetek patvarkodókért.

* Matt. 5. g. 44. * 1. Cor. 6. b. 7. Matth. 7. b. 12. 29. * És a' ki az ortzádat meg-üti, fordits néki a' máſikat-is. * És attól, a' ki a' felsö ruhádat el-véſzi, ne tiltsd-meg töle a' köntöſt-is.

30. Mindennek pedig, a' ki kér töled, adgy; és a' ki el-véſzi a' mi tiéd, viſzſza ne kérjed.

* Tob. 4. c. 16. 31. * És a' mint akarjátok hogy tſelekedgyenek veletek az emberek, ti-is haſonlóképen tſelekedgyetek vélek.

* Matt. 5. g. 46. 32. * És ha azokat ſzeretitek, a' kik titeket ſzéretnek, mitſoda hálaláſt érdemletek? mert a' bünösök-is ſzeretik az ö ſzeretöjöket.

E 33. És ha jól tſelekeſztek azokkal, a' kik veletek jól tſelekeſznek; mitſoda hálaláſt érdemletek, holott a' bünösök-is tſelekeſzik azt.

* Matt. 5. g. 42. Deut. 13. b. 8. 34. * És ha költſönt adtok azoknak, a' kiktöl reménylitek hogy viſzſza-véſzitek; mitſoda hálaláſt érdemletek? mert a' bünösök-is adnak költsön a' bünösöknek, hogy viſzont haſonlókat vegyenek.

35. Söt ſzereſsétek a' ti ellenségiteket: jól tſelekedgyetek, és költsönt adgyatok, ſemmit onnét nem reménylvén: és ſok jutalmotok léſzen, és a' Magaſság-béli fiai léſztek, mert ö kegyes a' hálaadatlanokhoz, és gonoſzokhoz.

36. Légyetek azért irgalmaſok, mint a' ti Atyátok-is irgalmas.

37. Ne itéllyetek, és nem itéltettök: ne kárhoztaſſatok, és nem kárhoztattok. Megbotsáſſatok, és meg-botsátatik néktek.

* Matt. 7. a. 2. Mar. 4. c. 24. 38. Adgyatok, és adatik néktek: jó, és meg-tömött, és meg-rázott, és ki-folyó mértéket adnak a' ti kebeletekbe. * Mert azon mértékkel, a' mellyel mértek, viſzſza-mérettetik néktek.

39. Monda pedig haſonlatoſságot-is nékik: Vallyon a' vak vezetheti-e a' vakot? nem mind ketten a' verembe eſnek-e?

F * Matt. 10. c. 24. Joan. 13. b. 16. 40. * Nem fellyebb-való a' tanitvány a' meſternél; tekélletes léſzen pedig minden, ha léſzen mint az ö meſtere.

* Matt. 7. a. 3. 41. * Miért nézed pedig a' ſzálkát az atyádfia ſzemében; a' gerendát pedig, melly a' te ſzemedben vagyon, nem véſzed eſzedbe?

42. A' vagy mint mondhatod az atyádfiának: Atyámfia, hadd veſſem-ki a' ſzálkát a' ſzemedböl: magad a' ſzemedben a' gerendát nem látván? Kép-mutató, veſd-ki elöſzör a' gerendát a' te ſzemedböl; és akkor láſſad hogy ki-vegyed a' ſzálkát az atyádfia ſzeméböl.

* Matt. 7. c. 16. & 12. c. 33. 43. * Mert nem jó fa, a' melly gonoſz gyümöltsöket terem; ſe nem gonoſz fa az, a' melly jó gyümöltsöt terem.

G 44. Mert minden fa az ö gyümöltséröl iſmértetik-meg. Mert ſem a' töviſſekröl nem ſzednek fügéket; ſem a' tſipkéröl nem ſzednek ſzölöt.

45. A' jó ember a' ſzivének jó kintséből jót hoz-elö; és a' gonoſz ember a' gonoſz kintsből gonoſzt hoz-elö. Mert a' ſzáj a' ſzivnek bévségéből ſzóll.

* Matt. 7. d. 21. Rom. 2. b. 13. Iacob. 1. b. 12. 46. * Miért mondgyátok pedig nékem: Uram, Uram; és nem tſelekeſzitek, a' miket mondok?

47. Minden a' ki hozzám jö, és hallya beſzédimet, és meg-tſelekeſzi azokat; megmutatom néktek kihez légyen haſonló:

48. Haſonló a' ház-épitö emberhez, ki mélyen áſott, és a' fondamentomot kö-ſziklára helyheztette. Áradás lévén pedig, megütközött a' folyóviz abba a' házba, és azt meg nem mozdithatta: mert kö-ſziklára vala fondálva,

49. A' ki pedig hallya, és nem tſelekeſzi; haſonló az emberhez, ki az ö házát a' földön épiti fondamentom-nélkül: mellybe megütközött a' folyó-viz, és mindgyárt le-omlott: és nagy lött annak a' háznak romlása.

VII. RÉSZ.

A' Százados hitén tsudálkozván meg-gyógyittya a' gyermekét. Naim kapujában az özvegy aſzſzony fiát halottaiból fel-támaſztya. Szent János Tanitványi előtt (kiket Kriſtus-hoz kérdezkedni küldött vólt, hogyha ö vólna-e az, a' ki el-jövendö) ſok jeleket téſzen. Sz. Jánoſt ditséri a' Zſidók előtt; ſem ſzent János, ſem Kriſtus élete nem vólt kellemetes a' Zſidók előtt, azért a' piatzon kiáltozó gyermekekhez haſonlittya; A' bünös aſzſzonyállattól meg-kenettetnek lábai, és azért a' Simon zúgolódására meg-felel, két adóſnak példáját elé-hozván; meg-botsáttya vétkeit az aſzſzony állatnak.

A
* Matt. 8. a. 3.

1.* MIKOR pedig el-végezte vólna minden ö igéit a' község füleiben, Kafarnaumba méne.

2. Egy Századoſnak ſzolgája pedig beteg lévén, meg-halandó vala: ki néki igen kedves vala.

3. És mikor hallott vólna Jéſus-felöl, hozzája küldé a' Zſidók véneit, kérvén ötet hogy el-jöne, és meg-gyógyitaná a' ſzolgáját.

4. Azok pedig mikor el-jöttek vólna Jéſushoz, kérik vala ötet ſzorgalmatoſon, mondván néki: Méltó hogy ezt meg-tſelekedd néki.

5. Mert ſzereti a' mi nemzetségünket; és a' ſynagógát ö épitette nékünk.

6. Jéſus pedig mégyen vala vélek. És midön már nem meſzſze vólna a' háztól, hozzá küldé barátit a' Százados, mondván:
* Matt. 8. a. 8.
* Uram, ne törödgyél: Mert nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöj.

7. Az-okáért magamat ſem állitottam méltónak hogy hozzád mennék: hanem mondgyad egy ſzóval, és meg-gyógyúl az én ſzolgám.

8. Mert én-is birodalom-alatt-való ember vagyok, vitézek lévén alattam; és mondom ennek, Menny-el; és el-mégyen: és a' máſiknak, Jöſzte; és el-jö: és a' ſzolgámnak, Miveld ezt; és meg-miveli.

9. Mellyet hallván Jéſus, tſodálkozék: és fordúlván, monda az ötet-követö ſeregeknek: Bizony mondom néktek, még Iſraelben ſem találtam ennyi hitet.

10. És haza térvén a' kik el-küldettek vala, egéſségben találák a' ſzolgát, a' ki beteg vala.

11. És lön, az-után a' várasba mégyen vala, melly Naimnak hivattatik: és mennek vala véle a' tanitványi, és ſokaságos ſereg.

12. Mikor pedig a' város kapujához közelgetne, imé egy halott vitetik vala ki egyetlen egy fia az annyának: és ez özvegy vala: és a' váraſnak ſok ſerege ö-véle.

13. Kit mikor látott vólna az Úr, könyörülvén rajta, monda néki: Ne ſirj.

14. És oda járúla, és illeté a' koporsót. (Azok pedig, a'kik viſzik vala, meg-állának. És monda: Ifiu, néked mondom, kelly-fel.

15. És fel-üle a' ki meg-hólt vala, és ſzóllani kezde. És adá ötet az ö annyának. C

16. El-fogá pedig minnyájokat a' félelem: és magaſztallyák vala az Iſtent, mondván: * Hogy nagy próféta támadott közöttünk, és hogy az Iſten meg-látogatta az ö népét.
* Inf. 24. c. 19. Ioan. 4. c. 19.

17. És ki-méne ez a' beſzéd egéſz Judæába ö-felöle, és minden környül-való tartományba.

18. És mind ezekről hirt tönek Jánoſnak az ö tanitványi.

19. * És hiva János kettöt a' tanitványi közül; és Jéſushoz küldé, mondván: Te vagy-e, a' ki el-jövendö vagy, a' vagy máſt várunk?
* Matt. 11. a. 2.

20. Mikor pedig hozzája jöttek vólna a' férfiak, mondának: Keresztelö János küldött minket hozzád, mondván: te vagy-e, a' ki el-jövendö-vagy, a' vagy máſt várunk?

21. (Azon órában pedig ſokakat gyógyita-meg betegségekből, és tſapáſokból, és a' gonoſz lelkektöl, és ſök vakoknak megadá a' látáſt.) D

22. És felelvén, monda nékik: El-menvén tegyétek hirré Jánoſnak, a' miket hallottatok, és láttatok: * Hogy a' vakok látnak, a' ſánták járnak, a' poklosok meg-tiſztúlnak, a' ſiketek hallanak, a' hóltak fel-támadnak, a'ſzegényeknek az Evangyelióm predikáltatik:
* Iſ. 35. b. 5.

23. És bóldog valaki meg nem botránkozik én-bennem.

24. És mikor el-mentek vólna a' János követi, kezde Jánoſról mondani a' ſeregeknek: Mit mentetek-ki a' puſztában látni? a' ſzéltöl hányattatott nádat-e?

25. De mit mentetek-ki látni? lágy ruhákba öltözött embert-e? Imé a' kik drága ruhában, és gyönyörüségekben vannak, a' királyok házaiban vannak.

26. De mit mentetek-ki látni? Proſétát-e? Bizonnyal mondom néktek, Proſétánál-is nagyobbat:

27. * Ez az, a' ki-felöl irva vagyon: Imé el-küldöm az én Angyalomat ſzined-elött, ki el-kéſziti elötted a' te útadat.
* Mal. 3. a. 1. Matth. 11. b. 10. Mar. 1. a. 2.

28. Mert mondom néktek: az aſzſzony' állatoktól ſzülettettek-között nagyobb próféta Keresztelö Jánoſnál ſenki nints. A' ki pedig kiſſebb az Iſten orſzágában, nagyobb nálánál. E

29. És hallván az egéſz nép, és a' publikánuſok, kik meg-keresztelkedtek a' János keresztségével, igaznak vallák az Iſtent.

30. A' Fariſæuſok pedig, és a' Törvénytudók az Iſten tanátsát meg-veték önnönmagokra, meg nem keresztelteteven ö-töle.

31. Monda pedig az Úr: * Kihez mondgyam azért haſonlóknak e' nemzetség-béli embereket? és kihez haſonlók?
* Matt. 11. b. 16.

32. Haſonlók a' piatzon-ülö gyermekek-

hez, kik egy-máſnak ſzóllanak, és mondanak: Sipoltunk néktek, és nem tántzoltatok: ſiránkoztunk, és nem ſirtatok.

* Matt. 3. a. 4. Mar. 1. a, 6.

33. * Mert el-jött Kereſztelö János, ſe kenyeret nem évén, ſe bort nem iván, és mondgyátok: Ördöge vagyon.

34. El-jött az ember Fia évén, és iván, és azt mondgyátok: Imé a' zabálló, és borivó ember; a' publikánuſok, és bünösök baráttya.

35. És meg-igazitatott a' böltseſség minden ö fiaitól.

F 36. Kéri vala ötet pedig némelly a' Fariſæuſok-közül, hogy véle ennék. És bémenvén a' Fariſæus házába, le-telepedék.

* Matt 26. a. 7. Mar. 14. a. 3. Ioan. 12. a. 3.

37. * És imé egy aſzſzony' állat, ki a' várasban bünös vala, hogy meg-érté hogy le-telepedett vólna a' Fariſæus házában, hoza alabaſtromot kenettel:

38. És meg-állván hátúl a' lábainál, könyhúllatáſokkal kezdé öntözni a' lábait, és fejének haj-ſzálaival törli vala, és tsókolgattya vala a' lábait, és a' kenettel keni vala.

39. Látván pedig a' Fariſæus, a' ki ötet hitta vala, ſzólla ö-magában, mondván: Ez ha proféta vólna, tudná bizonnyal, kitſoda, és minémü aſzſzony állat, a' ki ötet illeti; mert bünös.

40. És felelvén Jéſus, monda néki: Simon, vagyon valami mondáſom néked. Az pedig monda: Meſter, mond el.

41. Két adóſſa vala egy költsön adónak, egyik öt-ſzáz pénzel tartozik vala, és a' máſik ötvennel.

G 42. Nem lévén azoknak a' honnét megadnák, meg-engedé mind a' kettönek. Azért kitſoda ſzereti ötet inkább?

43. Felelvén Simon monda: Vélem hogy az, a' kinek többet engedett. Ö pedig monda néki: Igazán itéléd.

44. És fordúlván az aſzſzony' állathoz, monda Simonnak: Látod-e ez aſzſzony' állatot? Bé-jöttem a' házadba, vizet a' lábaimnak nem adtál: ez pedig köny-húllatáſokkal öntözte a' lábaimat, és haj-ſzálaival törlötte-meg.

45. Tsókot nékem nem adtál: ez pedig miólta bé-jött, meg nem ſzünt tsókolgatni a' lábaimat.

46. Olajjal a' fejemet meg nem kented: ez pedig kenettel kente-meg a' lábaimat.

47. Az-okáért mondom néked: Meg-botsátatnak néki ſok bünei, mert igen ſzeretett. A'kinek pedig kevesebb botsátatik-meg, kevesbé ſzeret.

* Matt. 9. a. 2. 48. Monda pedig annak: * Meg-botsátatnak néked büneid.

49. És a' kik együtt le-telepedtek vala, kezdének mondani ö-magokban: Kitſoda ez, a' ki még a' bünöket-is meg-botsáttya?

50. Monda pedig az aſzſzony' állatnak: A' te hited meg-ſzabaditott téged: menny-el békével.

VIII. RÉSZ.

A' vetönek, és a' magnak ide 's tova eséſe példája, magyarázattyával együtt. Nintſen olly el-rejtett dolog, ki ki-ne nyilatkoztasſék: kik Idvezitönk ſzülei, és attyafiai? a' ſzeleket, és tengert meg-tſendeſiti; és legio ördögöt ki-üzvén a' diſznókba ereſzti, a' ruhája prémét illetvén egy aſzſzony a vér-folyásból meg-gyógyúl, és a' Jairi leánya halottaiból fel-támaſztatik.

A 1. És lön az-után, és ö el-járja vala a' váraſokat, és kaſtélyokat, predikálván és hirdetvén az Iſten orſzágát: és a' tizen-kettö ö-véle,

2. És némelly aſzſzonyok, kik meg-gyógyitattak vala a' gonoſz lelkektöl, és a' betegségekböl: * Mária, ki Magdolnának hivattatik, kiböl hét ördög ment vala ki;

* Marc. 16. b. 9.

3. És Joanna, Kusának a' Herödes gondviſelöjének feleſége, és Suſanna, és ſokan egyebek, kik ſzolgálnak vala néki az ö marhájokból.

4. Mikor pedig nagy ſereg gyülne egybe, és a' váraſokból hozzája ſietnének, monda haſonlatoſság-által:

* Matt. 13. a. 3. Mar. 4. a. 2.

5. * Ki-méne a' mag-vetö, el-vetni az ö magvát: és midön vetné, némelly az útfélre eſék; és el-tapodtaték, és az égi madarak meg-évék azt.

6. És némelly a' kö-ſziklára eſék; és kikelvén meg-ſzárada, mert nem vala nedveſsége.

7. És némelly a' töviſſek-közé eſék; és együtt fel-nevekedvén a' töviſſek meg-fojták azt.

8. És némelly a' jó földbe eſék; és kikelvén ſzáz annyi gyümöltsöt hoza. Ezeket mondván, kiált vala: A' kinek fülei vannak a' halláſra, hallya-meg.

B 9. Kérdik vala pedig ötet a' tanitványi, mi vólna e' példa-beſzéd.

* Iſa. 6. c. 9. Matth. 13. b. 14. Mar. 4. b. 12. Ioan. 12. f. 40. Act. 28. f. 26. Rom. 11. b. 8.

10. Kiknek ö monda: Néktek adatott tudni az Iſten orſzága titkát, egyebeknek pedig példa-beſzédekben; * hogy látván ne lássanak, és hallván ne értſenek.

11. Ez pedig a' példa-beſzéd: A' mag, az Iſten igéje.

12. A' kik pedig az út félen, azok, a' kik halgattyák; az-után el-jö az ördög, és kivéſzi az igét az ö ſzivekböl, hogy hivén ne üdvözüllyenek.

13. Mert a' kik a' kö-ſziklára, azok, a' kik midön hallyák, örömmel fogadgyák az igét: és ezeknek nints gyökerek: kik egy-ideig hiſznek, és a' kisértet idején el-távoznak.

14. A' melly pedig a' töviſſek-közibe eſett, azok, a' kik hallották, és elö-menvén, a' ſzorgalmatoſságoktól, és gazdagságoktól, és az életnek gyönyörüségitöl meg-fojtatnak, és gyümöltsöt nem hoznak.

15. A' melly pedig a' jó földbe, azok, a' kik jó, és jeles szivvel hallván az igét megtartyák, és gyümöltsöt hoznak békeséges türésben.

16. * Senki pedig gyertyát gyújtván, bé nem födi azt edénnyel, sem az ágy-alá nem tészi: hanem a' gyertya-tartóba tészi, hogy a' be-menök lássák a' világosságot.

17. * Mert nints semmi el-rejtve, a' mi ki ne nyilatkoztassék; sem el-födözve, a' mi meg ne tudattassék, és ki ne jelentessék.

18. * Lássátok azért mint halgattyátok. Mert a' kinek vagyon, adatik annak; és valakinek nintsen, még a' mit vél-is hogy vagyon, el-vétetik töle.

19. * Jövének pedig ö hozzája az annya 's az attyafiai, és nem juthatnak vala hozzája a' sereg-miatt.

20. És hirré tétették néki: Az anyád, és az atyád-fiai kinn állanak, akarván téged látni.

21. Ki felelvén, monda nékik: Az én anyám, és az atyámfiai azok, a' kik az Isten igéjét halgattyák, és meg-tselekeszik.

22. * Lön pedig egyik nap: és ö bé méne egy hajótskába, és a' tanitványi, és monda nékik: Mennyünk-által a' tón. És bémenének.

23. És midön ök eveznének, el-aluvék, és szél-vész jöve a' tóra, és el-merülnek vala, és veszedelemben valának.

24. Hozzája menvén pedig fel-költék ötet, mondván: Mester, el-veszünk. Ö pedig fel-kelvén, meg-feddé a' szelet, és a' viznek vészét, és meg-szünék: és tsendesség lön.

25. Monda pedig nékik: Hol vagyon a' ti hitetek? Kik félvén, tsodálkoznak vala ön-köztök, mondván: Véled-e kitsoda ez, mert a' szeleknek 's a' tengernek-is parantsol, és engednek néki?

26. És evezének a' Gerasénusok tartományára, melly Galilæának ellenében vagyon.

27. És midön ki-szállott vólna a' földre, eleibe jö egy férfiú, kiben ördög vala már sok ideig, és nem öltözik vala ruhába, se házban nem lakik vala, hanem a' koporsókban.

28. Ez, hogy látá Jésust, le borúla elötte: és fel-kiáltván nagy szóval, monda: Mi közöm nékem veled Jésus, a' Magasság-béli Istennek Fia? kérlek téged, ne gyötörj engem.

29. Mert parantsol vala a' tisztátalan léleknek, hogy ki-menne az emberböl: Mert sok idötöl-fogva gyötri vala ötet, és megkötöztetik vala lántzokkal, és békókban öriztetvén; és ö el-szaggatván a' kötözéseket, ki-üzettetik vala az ördögtöl a' pusztákba.

30. Kérdé pedig ötet Jésus, mondván: Ki neved néked? Az pedig monda: Légio: mert sok ördögök mentek vala belé.

31. És kérik vala ötet, hogy ne parantsolná nékik, hogy a' mélységbe mennének.

32. Vala pedig ott sok diszno tsorda legelvén a' hegyen: és kérik vala ötet, hogy engedné-meg nékik, hogy azokba mennének. És meg-engedé nékik.

33. Ki menének azért az ördögök az emberböl, és a' diszнókba menének: és a' tsorda nyakra-före rohana a' tóba, és meg-fúlada.

34. Melly dolgot hogy látának a' kik legeltetik vala, el-futának, és meg-jelenték a' várasban, és a' majorokban.

35. Ki-menének pedig látni a' mi történt, és Jésushoz jövének: és ülve találák az embert, a' kiböl az ördögök ki-mentek vala, fel-öltözve, és ép észszel, az ö lábainál, és félének.

36. Meg-jelenték pedig nékik, a' kik látták vala-is, mint szabadúlt vólna meg a' legiótól:

37. És kéré ötet a' Gerasénusok tartományának minden sokasága, hogy el-menne tölök: mert nagy félelemben valának. Ö pedig a' hajóba menvén viszsza-tére.

38. És kéri vala ötet a' férfiú, a' kiböl kimentek vala az ördögök, hogy véle lenne. El-botsátá pedig ötet Jésus, mondván:

39. Térj a' te házadba, és beszéld-meg melly nagy dolgokat tselekedett néked az Isten. És az egész várast el-járá, hirdetvén melly nagy dolgokat tselekedett vólna véle Jésus.

40. Lön pedig mikor meg-tért vólna Jésus, bé-fogadá ötet a' sereg. Mert minnyájan várják vala ötet.

41. * És imé egy férfiú jöve, kinek Jairus neve, és ez fejedelme vala a' synagógának: és a' Jesus lábaihoz esék, kérvén ötet hogy az ö házába jöne:

42. Mert egyetlen egy leánya vala közel tizen-két esztendös, és az meg-hal vala. És történék, midön menne, a' seregektöl szorongattatik vala.

43. És egy aszszony vér-folyásban vala tizen-két esztendötöl-fogva, ki az orvosokra költötte vala minden marháját, és senkitöl meg nem gyógyittathaték:

44. Hátúl járúla, és illeté az ö ruházattya peremét: és mindgyárt meg-álla az ö vérének folyása.

45. És monda Jésus: Kitsoda, a' ki engem illetett? Tagadván pedig minnyájan, monda Péter, és a' kik véle valának: Mester, a' seregek szorongatnak téged, és nyomnak; és azt mondod: Ki illetett engem?

46. És monda Jésus: Illetett engem valak: mert én tudom, hogy erö ment-ki belölem.

47. Látván pedig az aszszony, hogy el nem titkoltatott, reszketvén elö-jöve, és leborúla az ö lábai-elött; és mi okért illette vólna ötet, meg-jelenté az egész nép-elött; és mi módon mindgyárt meg-gyógyúlt légyen.

48. Ö pedig monda néki: Leányom, a' te hited meg-gyógyitott téged; menny-el békével.

49. Még ö szóllván, jöve egy a' synagóga fejedelméhez, mondván néki: Meg-hólt a' leányod, ne búsittsad ötet.

* Matt. 5. b. 15. Mar. 4. c. 21.
* Matt. 10. c. 26. Mar. 4. c. 22.
C
* Matt. 13. b. 12. & 25. c. 29.
* Matt. 13. d. 46. Mar. 3. d. 31.
* Matt. 8. c. 23. Mar. 4. d. 36.
D
E
* Matt. 9. c. 18. Mar. 5. b. 22.
G

50. Jésus pedig, hallván ez igét, felele a' leányzó attyának: Ne félly, hidgy tsak, és meg-szabadúl.

51. És mikor a' házba jött vólna, nem hagya magával senkit bé-menni, hanem tsak Pétert, és Jakabot, és Jánost, és a' leányzónak attyát, és annyát.

52. Sirattyák vala pedig minnyájan, és keservgik vala azt. Ö pedig monda: Ne sírjatok, nem hólt-meg a' leányzó, hanem aluszik.

53. És nevetik vala ötet, tudván hogy meg-hólt vólna.

54. Ö pedig meg-fogván annak kezét, kiálta, mondván: Leányzó, kelly-fel.

55. És viszsza-tére a' lelke, és mindgyárt fel-kele. És meg-hagyá, hogy ennie adnának.

56. És el-álmélkodának a' szüléi; kiknek meg-parantsolá hogy senkinek ne mondanák a' mi lött vala.

IX. RÉSZ.

A' tizenkét Tanitványokat a' Parantsolatok meg-tartására intvén, prédikálni küldi. Heródes hallván Kristus hirét, kivánnya ötet látni: öt ezer embert jól tart öt kenyérrel. Péter Isten Kristussának vallya: megmondgya szenvedését; kiki viselly a' maga keresztit: színében el-változván Moysessel, és Illyéssel beszéllget, ördögöket üz ki, versengenek a' Tanitványok az elsöség felett. Látván a' Zebedéus fiai, hogy a' Samaritánusok Jésust bé nem akarják fogadni, tüzet kérnek vala reájok az égből: egy ifjú akarván ötet követni, bé nem fogadgya, mást pedig hij, meg-hagyván néki, hogy hagyna békét az attya temetésének.

A

1. * EGYBE-hiván pedig a' tizenkét Apostolt, erőt ada nékik, és hatalmat minden ördögökön, és hogy betegségeket gyógyitanának.

2. És el-küldé öket predikállani az Isten országát, és a' betegeket gyógyitani.

3. * És monda nékik: Semmit ne vigyetek az útón, se veszszöt, se táskát, se kenyeret, se pénzt, se két köntöstök ne légyen.

4. És valamelly házba bé-mentek, ott maradgyatok, és onnét ki ne jöjetek.

5. És valakik bé nem fogadnak titeket; * ki-menvén abból a' várasból, még a' lábaitok porát-is le-verjétek bizonyságúl ö-reájok.

6. Ki-menvén pedig el-járják vala a' kastélyokat, hirdetvén az Evangyeliomot, és gyógyitván mindenütt.

7. * Meg-hallá pedig Heródes Tetrarka mind a' mik ö-töle lésznek vala, és kételkedik vala, mivelhogy

8. Némellyektöl mondattatnék: Hogy János támadott fel halottaiból: némellyektöl pedig; Hogy Illyés jelent-meg: egyebektöl pedig; Hogy egy a' régi prófétak-közül támadott-fel.

9. És monda Heródes: Jánosnak én fejét vöttem; Kitsoda pedig ez, a' ki-felöl én illyeneket hallok? És kivánnya vala ötet látni.

10. És meg-térvén az Apostolok, megbeszéllék néki, valamiket tselekedtek: és melléje vévén öket, el-tére külön egy puszta helyre, melly Bet-saidáé.

11. Mellyet midön meg-tudtak vólna a' seregek, követék ötet: és bé-fogadá öket, és szóll vala nékik az Isten országáról, és azokat, a' kik gyógyúlás nélkül szükölködnek vala, meg-gyógyittya vala.

B

12. A' nap pedig el-kezdett vala hanyatlani. És hozzája menvén a' tizenkettö, mondának néki: * Botsásd-el a' seregeket, hogy el-menvén a' kastélyokba, és majorokba mellyek környül vannak, térjenek-bé, és találjanak eledeleket: mert itt puszta helyen vagyunk.

13. Monda pedig nékik: Ti adgyatok enniek. Azok pedig mondának: * Nints nékünk több öt kenyerünknél, és két halunknál: hanem-ha mi megyünk-el, és vészünk mind ez egész seregre eledeleket.

14. Valának pedig közel öt-ezer férfiak. Monda pedig a' tanitványinak: Telepittsétek-le öket lakadalom-szerént ötvenen-ként.

15. És úgy tselekedének. És le-telepiték minnyájokat.

16. Vévén pedig az öt kenyeret, és a' két halat, menybe tekinte, és meg-áldá azokat; és meg-szegé, és el-osztá a' tanitványinak, hogy a' seregek-eleibe tennék.

17. És evének minnyájan, és meg-elégedének. És fel-vették a' mi tölök meg-maradott vala, tizen-két kosár húlladék.

18. * És lön, midön egyedül vólna imádkozván, a' tanitványok-is véle valának: és kérdé öket, mondván: Kinek mondanak engem a' seregek?

19. Ök pedig felelének, és mondának: Kereszteló Jánosnak; némellyek pedig Illyésnek; némellyek pedig: hogy az elöbbi próféták közül egyik támadott-fel.

20. Monda pedig nékik: Ti pedig kinek mondotok engem lenni? Felelvén Simon Péter, monda: Az Isten Kristusának.

21. Ö pedig meg-feddvén öket, meg-parantsolá, hogy senkinek azt ne mondanák,

22. Mondván: * Hogy szükség az ember Fiának sokakat szenvedni, és meg-vettetni a' vénektöl, és a' papi-fejedelmektöl, és az Irás-tudóktól, és meg-ölettetni, és harmad napon fel-támadni.

C

23. * Mond vala pedig mindeneknek: Ha ki utánnam akar jöni, tagadgya-meg magát, és vegye-fel az ö keresztét mindennap, és kövessen engem.

24. Mert a' ki lelkét meg akarja tartani, el-veszti azt: mert a' ki lelkét el-veszti éretem, meg-tartya azt.

25. Mert mit használ ember azzal, ha megnyeri az egész világot, önnön-magát pedig el-veszti, és magának kárt tészen?

26. * Mert a' ki engemet szégyenl, és az én beszédimet; azt az ember Fia szégyenleni fogja, mikor el-jö az ö fölségében, és az Atyáéban, és a' szent Angyalokéban.

27. * Mondom pedig néktek bizonnyal: vannak némellyek az itt-állók-közül, kik meg nem kóstollyák a' halált, mig nem meglátttyák az Isten országát.

28. * Lön pedig ez igék-után, majd nyóltzad nappal, és melléje vévé Pétert, és Jakabot, és Jánost, és fel-méne a' hegyre, hogy imádkoznék.

29. És midön imádkoznék, az ortzájának ábrázattya más szinü lön; és a' ruhája feirré, és fényessé.

30. És imé két férfiú beszéll vala véle. Valának pedig Moyses, és Illyés,

31. Ditsöségben láttatván: és beszéllik vala az ö ki-múlását, mellyet bé-tellyesitendö vala Jerusalemben.

32. Péter pedig, és a' kik véle valának, az álomtól el-nehezitetve valának. És felébredvén láták az ö ditsöségét, és a' két férfiat, kik véle állanak vala.

33. És lön, mikor el-mennének töle, monda Péter Jésusnak: Mester, jó nékünk itt lennünk: és tsinállyunk három hajlékot, egyet Néked, és egyet Moysesnek, és egyet Illyésnek: nem tudván mit mondana.

34. Ö pedig ezeket szólván, felyhö lön, és meg-árnyékozá öket: és meg-ijedének, bémenvén ök a' felyhöbe.

35. És szózat lön a' felyhöböl, mondván: * Ez az én szerelmes fiam, ötet halgassátok.

36. És mikor a' szózat lenne, egyedül találtaték Jésus. És ök halgatának, és senkinek semmit nem mondának az napokban azokból mellyeket láttak vala.

37. * Lön pedig a' másod napon, alámenvén ök a' hegyröl, sok sereg méne-eleikbe.

38. És imé egy férfiú a' seregböl fel-kiálta, mondván: Mester, kérlek téged, tekints az én fiamra, mert nékem egyetlenem.

39. És imé a' lélek meg-ragadgya ötet, és mindgyárt kiált, és le-tsapja, és hánnyaveti ötet tajtékkal, és alig távozik-el szaggatván ötet;

40. És kérém a' tanitványidat, hogy kiüznék azt, és nem tselekedhették.

41. Felelvén pedig Jésus, monda: Oh hitetlen, és el-fordúlt nemzetség, meddig lészek nálatok, és szenvedlek titeket? hozd ide a' fiadat.

42. És midön elö-jöne, le-tsapá ötet az ördög, és hánya-veté. És meg-feddé Jésus a' tisztátalan lelket, és meg-gyógyitá a' gyermeket, és megadá ötet az attyának.

43. Álmélkodnak vala pedig minnyájan az Istennek nagy-vóltán: és minnyájan tsodálkozván mindeneken a' miket tselekeszik vala, monda a' tanitványinak:

44. Tegyétek szivetekbe e' beszédeket, mert következendö, hogy az ember Fia az emberek kezébe adassék.

45. Azok pedig nem értik vala ez igét, és el-födöztetett vala elöttök, hogy ne értenék azt: és nem merék meg-kérdeni ötet ez ige-felöl.

46. * Gondolat ütközék pedig beléjek, ki vólna nagyobb közülök.

47. Jésus pedig látván az ö szivök gondolatit, foga egy gyermetskét, és melléje állatá azt,

48. És monda nékik: Valaki be-fogadgya e' gyermeket az én nevemben, engem fogad-bé: és valaki engem bé-fogad, azt fogadgya-bé a' ki engem küldött. Mert a' ki minnyájotok-között kissebb, az nagyobb.

49. Felelvén pedig János, monda: Mester, láttunk egyet a' te nevedben ördögöket üzni, és meg-tiltottuk ötet: mert nem jár velünk.

50. És monda néki Jésus. Ne tiltsátok-meg: mert a' ki ellenetek nints, érettetek vagyon.

51. Lön pedig mikor el-telnének az ö felvételének napjai, el-tekéllé, hogy Jerusalembe menne.

52. És követeket külde az ö szine-elött: és el-menvén, a' Samaritánusok városába jutának, hogy készitenének néki.

53. És nem fogadák bé ötet, mert az ö ortzája Jerusalembe ménöjé vala.

54. Mikor pedig látták vólna a' tanitványi Jakab, és János, mondának: Uram, akarod-e, hogy mondgyuk, hogy tüz szállyon alá az égböl, és meg-emésszze öket?

55. És fordúlván meg-feddé öket, mondván: Nem tudgyátok ki lelkei vattok.

56. * Az ember Fia nem jött lelkeket veszteni, hanem üdvözíteni. És más kastélyba menének.

57. Lön pedig; ök az úton járván, monda egy néki: Követlek téged, valahová mégy.

58. Monda néki Jésus: A' rókáknak lyukok vagyon, és az égi madaraknak fészkek: az ember Fiának pedig nints a' hová le-hajtsa a' fejét.

59. Monda pedig másnak: Kövess engemet. Az pedig monda: Uram, engedd-meg nékem elöször, hogy el-mennyek, és el-temessem az atyámat.

60. És monda néki Jésus: Hadd temessék-el a' hóltak az ö halottokat; te pedig menny-el, és hirdesd az Isten országát.

61. És monda más: Uram, követlek téged, de engedd-meg nékem, hogy elöször bultsút vegyek azoktól a' mellyek ott-honn vannak.

62. Monda néki Jésus: Senki, az ö kezét az ekére tévén, és hátra nézvén, nem alkalmatos az Isten országára,

X. RÉSZ.

Hetvenkét Tanitványit prédikálni küldvén, meg-tanittya, mint viselljék magokat.

nagy örömmel viſzſza-térvén ezek, hogy még az ördögökön-is hatalmok vólna, megmondgya, hogy tſak azért ne örüllyenek, hanem, hogy menyben irva vannak a' nevek: a' meg-általkodott városokat fenyegeti, kikben ſok jelek lettek vala. Nagy örömmel valláſt téſzen az Atyáról. Midön az Irás-tudó kisértené, hogy mellyik vólna a' nagy parantſolat, és meg-felelvén, hogy az Iſtennek, és felebarátunknak ſzeretete, a' Samaritánus példájából, ki a' tolvajoktól meg-ſebeſitetett embert a' lovára vette, és meg-gyógyitotta, meg-mutattya, ki légyen felebarátunk. Márta ſzolgálván Idvezitönknek, panaſzolkodik Magdolnára, hogy nem ſegitené, de megmondgya, hogy Mária jobb réſzt választott vólna.

A 1. EZEK-után pedig rendele az Úr más hetven-kettöt-is, és el-küldé öket kettönként az ö ſzine-elött, minden várasba, és helyre, a' hová menendö vala.

* *Matt.* 9.d.37. 2. És monda nékik: * Az aratás ſok ugyan, a' munkáſok pedig kevefek. Kérjétek azért az aratáſnak urát, hogy küldgyön munkáſokat az ö aratására.

* *Matt.* 10.a.10. 3. Mennyetek-el: * imé én el-küldlek titeket, mint a' bárányokat a' farkaſok-közé.

* *Marc.* 6.a.8. *4.*Reg.* 4.c.29. 4. * Ne hordozzatok zſatskót, ſe táskát, ſe ſarut, * és ſenkit az úton ne köſzöntſetek.

5. Valamelly házba bé-mentek, elöſzör azt mondgyátok: Békeſség e' háznak:

6. És ha ott léſzen a' békeſség fia, megnyugſzik ö-rajta a' ti békeſségtek; ha pedig nem, ti-hozzátok tér.

B 7. Azon házban maradgyatok pedig, evén és iván a' mellyek nálok vannak: * mert méltó a' munkás az ö bérére. Ne mennyetek házról házra.

* *Matt.* 10.a.10. *Deut.* 24.c.14. 1.*Tim.* 5.c.18. 8. És valamelly várasba mentek, és béfogadnak titeket, egyetek a' mik elötökbe tétetnek:

9. És gyógyittsátok-meg a' betegeket, kik abban vannak, és ezt mondgyátok nékik: Hozzátok közelgetett az Iſten orſzága.

10. Valamelly várasba pedig bé-mentek, és bé nem fogadnak titeket; ki-menvén annak útſzáira, mondgyátok:

* *Actor.* 13.g.51. 11. * Még a' port-is, melly reánk ragadott a' ti váraſtokból, reátok töröllyük: mindazáltal azt tudgyátok-meg, hogy elközelgetett az Iſten orſzága.

12. Mondom ti-néktek, hogy Sodomának amaz napon könnyebben léſzen dolga, hogy-ſem mint annak a' váraſnak.

* *Matt.* 11.c.26. C 13. * Jaj néked Korozáin, jaj néked Betſaida: mert ha Tyrusban, és Sidonban löttek vólna a' tſodák mellyek bennetek löttek, régen ſzör-zsákban, és hamuban ülvén penitentziát tartottak vólna:

14. De mindazáltal Tyrúſnak, és Sidonnak könnyebben léſzen dolga az itéletben, hogyſem mint néktek.

15. És te Kafarnaum, ſzinte az égig felmagaſztaltatván, ſzinte a' pokolig ſillyeſztetel:

* *Matt.* 10.d.40. *Joan.* 13.c.20. 16. * A' ki titeket halgat, engem halgat: és a' ki titeket meg-útál, engem útál-meg. A' ki pedig engem útál, azt útállya a' ki engem küldött.

17. Meg-tére pedig a' hetven-kettö örömmel, mondván: Uram, még az ördögök-is engednek nékünk a' te nevedben.

18. És monda nékik: Láttam a' sátánt mint a' villámáſt az égböl le-eſni. D

19. Imé hatalmat adtam néktek a' kigyók, és a' skorpiók meg-tapodására, és az ellenſégnek minden erején: és ſemmit nem árt néktek.

20. Mindazáltal, azon ne örüllyetek, hogy a' lelkek engednek néktek: örüllyetek pedig, hogy a' ti neveitek irva vannak menyekben.

* *Matt.* 11.d.25. 21. * Azon órában örvendeze a' Szent-Lélekben, és monda: Hálát adok néked Atyám, menynek, és földnek Ura, hogy elrejtetted ezeket a' böltſektöl, és okoſoktól, és meg-jelentetted azokat a' kiſdedeknek. Úgy Atyám, mert igy tettſzett elötted.

22. Mindenek nékem adattak az Atyámtól. És ſenki nem tudgya ki légyen a' Fiú, hanem tſak az Atya; és ki légyen az Atya, hanem tſak a' Fiú, és a' kinek a' Fiú akarja meg-jelenteni.

* *Matt.* 13.b.16. 23. És fordúlván a' tanitványihoz, monda: * Bóldogok a' ſzemek, mellyek láttyák, a' miket ti láttok.

E 24. Mert mondom néktek, hogy ſok profétak, és királyok akarták látni, a' miket ti láttok, és nem látták; és hallani a' miket hallotok, és nem hallották.

* *Matt.* 22.d.35. *Mar.* 12.c.28. 25. * És imé egy Törvény-tudó fel-kele kisértvén ötet, és mondván: Meſter, mit tſelekedvén birhatom az örök életet?

* *Deut.* 6.a.5. 26. Ö pedig monda néki: A' törvényben mi vagyon irva? mint olvaſod:

27. Amaz felelvén, monda: * Szereſſed a' te Uradat Iſtenedet, tellyes ſzivedböl, és tellyes lelkedböl, és minden erödböl, és minden elmédböl; és felebarátodat, mint tennen-magadat.

28. És monda néki: Igazán felelél: ezt tſelekedgyed, és élſz.

29. Amaz pedig akarván magát igazitani, monda Jéſuſnak: 's kitſoda az én felebarátom?

30. Felelvén pedig Jéſus, monda: Egy ember alá-mégyen vala Jeruſalemböl Jerikóba, és a' tolvajok-közé akada, kik meg-is foſzták ötet; és meg-ſebeſitvén, hólt-elevennen hagyván ötet el-menének.

F 31. Történék pedig, hogy egy pap menne alá azon az úton: és látván ötet, el-méne mellöle.

32. Haſonló-képen egy Lévita-is, mi-

dön a' hely-mellett vólna, és látná ötet, elméne mellöle.

33. Egy Samaritánus pedig úton járván, melléje méne: és látván ötet, könyörületeſségre indúla.

34. És hozzája közelgetvén, bé-köté az ö ſebeit, olajt, és bort töltvén azokba, és fel tévén ötet a' barmára, vivé a' ſzálláſra, és gondgyát viſelé.

35. És máſod nap két pénzt vön elö, és a' gazdának adá, és monda: Viſeld gondgyát ennek: és valamit ezen-felyül költeſz, én mikor meg-térek, meg-adom néked.

G 36. E' három-közül, ki láttatik néked, hogy felebaráttya vólt annak, a' ki a' tolvajok-közibe akadott?

37. Ama pedig monda: A' ki irgalmaſságot tſelekedett véle. És monda néki Jéſus: Menny-el, te-is haſonló-képen tſelekedgyél.

38. Lön pedig, midön mennének, ö-is bé-méne egy kaſtélyba: és egy Márta-nevü aſzſzony' állat bé-fogadá ötet az ö házába,

39. És ennek egy Mária-nevü öttſe vala, ki az Urnak lábainál ülvén halgattya vala-is az ö igéjét.

40. Márta pedig ſzorgalmatoskodik vala a' gyakor ſzolgálatban: ki meg-álla, és monda: Uram, nem gondolſz-e véle, hogy az ötsém egyedül hagyott engemet ſzolgálni? mondgyad azért néki, hogy ſegéttſen engem.

41. És felelvén, monda néki az Úr: Márta, Márta, ſzorgalmatos vagy, és ſokakban törödöl.

42. De egy a' ſzükséges. Mária leg-jobb réſzt válaſztott, melly el nem vétetik töle.

XI. RÉSZ.

Imádkozni tanittya a' Tanitványokat, és az állhatatos imádsággal mindent meg-nyerhetni; az ördögöket ki-üzvén meg-felel azoknak, kik a' Beelzebub ereje által mondgyák vala, hogy az ördögöket ki-üzné. Egy aſzſzonyállat bóldognak mondgya azokat az emlöket, kiket Kriſtus ſzopott. Jónás Próféta jele. Sába Királynéról; és Ninivitákról, az együgyü, és gonoſz ſzemröl. Meg-feddi a' Fariséuſt, hogy ellene zúgolódna azért, hogy moſdatlan ennék: dorgállya a' Fariséuſokat, és Irástudókat a' képmutatásért, és hogy rajtok meg-kereſtetik a' Próféták vére.

A 1. És lön: midön néminémü helyen imádkoznék, hogy meg-ſzünék, monda néki egy a' tanitványi-közül: Uram, tanits minket imádkozni, a' mint János-is tanitotta az ö tanitványit.

2. És monda nékik: Midön imádkoztok, ezt mondgyátok: * Atyánk, ſzenteltetſék te neved. Jöjön te országod.

3. A' mi minden-napi kenyerünket adgyad nékünk ma.

4. És botsáſd-meg nékünk a' mi büneinket, mivelhogy mi-is meg-engedünk minden mi adósinknak. És ne vigy minket kisértetbe.

5. És monda nékik: Kinek vagyon közületek baráttya, és hozzája mégyen éj-félkor, és mond néki: Barátom, adgy nékem három kenyeret költsön,

6. Mert egy barátom jött hozzám az útról, és nints mit eleibe tennem;

7. És az onnét-belöl felelvén, azt mondgya: Ne bánts engem, már az ajtó bé-tétetett, és a' gyermekim velem vannak az ágyas házban, nem kelhetek-fel, és nem adhatok néked.

8. És ha ö álhatatoſon zörget: mondom néktek, ha nem ád-is néki fel-kelvén, azért hogy baráttya, mindazáltal annak úntatáſáért fel-kél, és ád néki valamennyi kell. B

9. * Én-is mondom néktek: Kérjetek, és adatik néktek: kereſſetek, és találtok: zörgeſſetek, és meg-nyitatik néktek.

10. Mert minden a' ki kéri, el-véſzi; és a' ki kereſi, meg-találja; és a' zörgetönek meg-nyitatik.

11. * Kitſoda kér pedig közületek kenyeret az attyától, vallyon követ ád-e néki? A' vagy halat: vallyon a' halért kigyót ád-e néki?

12. A' vagy ha tik-monyat kér, vallyon skorpiót nyújt-e néki?

13. Ha azért ti gonoſzok lévén, jó adományokat tudtok adni a' ti fiaitoknak: mennyivel inkább a' ti Atyátok menyböl jó lelket ád az ö-töle kéröknek.

14. * És ördögöt üz vala ki, és az néma vala. És midön ki-üzte vólna az ördögöt, ſzólla a' néma, és tſodálkozának a' ſeregek.

15. Némellyek pedig közülök mondának: Beelzebubnak az ördögök fejedelmének-általa üzi-ki az ördögöket.

16. És egyebek kisértvén, az égböl kérnek vala jelt töle.

17. Ö pedig hogy látá az ö gondolattyokat, monda nékik: Minden magában meghaſonlott ország el-puſztúl, és a' ház a' házra omol.

18. Ha pedig a' sátán-is meg-haſonlott maga-ellen, mi módon áll meg az ö országa? mert azt mondgyátok, hogy Beelzebub-általüzöm-ki az ördögöket.

19. Ha pedig én Beelzebub-által üzöm-ki az ördögöket: a' ti fiaitok ki-által üzik-ki? C

20. Az-okáért ök léſznek a' ti biráitok. Ha pedig az Iſtennek újával üzöm-ki az ördögöket: bizonnyára el-érkezett hozzátok az Iſten országa.

21. Mikor az erös fegyveres az ö pitvarát örzi, békeſségben vannak a' miket bir.

22. Ha pedig erőſſebb nálánál jövén, meg-győzi ötet, minden fegyverit el-véſzi, a' mellyekben bizott, és az ö ragadományit el-oſztya.

* Matt. 6.b.9.

* Matt. 7.a.7. & 21.c.22. Mar.11. c.24. Joan.14. b.13. Jac.1. a.5.

* Matt. 7.b.9.

* Matt. 9.d.32. & 12.b. 22. Mar.3. c.22.

23. A' ki velem nintsen, ellenem vagyon; és a' ki velem nem gyüjt, tékozol.

24. Mikor a' tisztátalan lélek ki-mégyen az emberből, vizetlen helyeken jár, nyugodalmat keresvén; 's nem találván, mond: Viszsza-térek az én házamba, a' honnét kijöttem.

25. És mikor el-jö, meg-tisztitva találja azt seprövel, és fel-ékesitve.

26. Akkoron el-mégyen, és melléje vészen más hét magánál gonoszb lelkeket; és bé-menvén, ott laknak. És annak az embernek utólsó dolgai gonoszbak lésznek az elsöknél.

D 27. Lön pedig, midön ezeket mondaná, fel-emelvén szavát egy aszszony' állat a' seregből, monda néki: Bóldog a' méh, melly téged hordozott; és az emlök, mellyeket szoptál.

28. Ö pedig monda: Söt bóldogok, a' kik az Isten igéjét halgattyák, és meg-örizik azt.

29. Az egybe-gyülö seregeknek pedig kezde mondani: * E' nemzetség, gonosz nemzetség: jelt keres, és jel nem adatik néki, hanem csak a' Jónás Próféta jele.

30. Mert * a' mint Jónás, jele vólt a' Ninivitáknak: úgy lészen az ember Fia-is e' nemzetségnek.

31. * A' Déli királyné fel-támad az itéletben e' nemzetség férfiaival, és kárhoztattya öket: mert el-jött a' földnek utólsó határiról a' Salomon böltseségét halgatni: és imé nagyobb vagyon itt Salomonnál.

32. A' Ninivei férfiak fel-támadnak az itéletben e' nemzetséggel, és kárhoztattyák ötet, * mert penitentziát tartottak a' Jónás predikállására: és imé nagyobb vagyon itt Jónásnál.

E 33. * Senki gyertyát nem gyújt, 's a' rejtekbe tészi, sem a' véka-alá, hanem a' gyertya-tartóra, hogy a' kik bé-mennek, lássák a' világosságot.

34. * A' te testednek gyertyája a' te szemed. Ha a' szemed együgyü lészen, az egész tested világos lészen: ha pedig álnok lészen, a' te tested-is setétes lészen.

35. Meg-lássad azért, hogy a' világosság, melly benned vagyon, setétség ne légyen.

36. Ha azért a' te egész tested világos lészen, nem lévén benne valami setétségnek része; világos lészen egészlen, és mint a' fényességnek gyertyája, meg-világosit téged.

37. És mikor szóllana, kére ötet egy Farisæus, hogy nála ebédlenék. És bé-menvén le-telepedék.

38. A' Farisæus pedig kezde magában gondolkodván mondani, miért nem mosdott vólna meg ebéd-elött.

39. És monda néki az Úr: * Most ti Farisæusok, a' mi a' pohárnak, és tálnak-kivüle vagyon, meg-tisztittyátok: a' mi pedig belöl vagyon bennetek, rakva ragadománnyal, és hamissággal:

40. Bolondok, nem-de a' ki azt tsinálta, a' mi kivül vagyon, nem az tsinálta-e azt-is, a' mi belöl vagyon? F

41. Mindazáltal, a' mivel bévelködtök, adgyatok alamisnát: és imé mindenek tiszták néktek.

42. De jaj néktek Farisæusoknak, mert meg-dézmállyátok a' méntát, és rutát, és minden füvet, és el-hadgyátok az itéletet és az Istennek szeretetit: ezeket szükség vólt meg-tselekednetek, és amazokat el nem hagynotok.

43. * Jaj néktek Farisæusoknak, mert szeretitek az elsö székeket a' synagógákban, és a' köszöntéseket a' piatzon.

44. Jaj néktek, mert ollyak vattok mint a' koporsók, mellyek nem láttszanak, és az emberek felyül-járván nem tudgyák.

45. Felelvén pedig egy a' Törvény-tudók-közül, monda néki: Mester, ezeket mondván, még gyalázatot-is tészsz rajtunk.

46. Ö pedig monda: Jaj néktek Törvénytudóknak-is: * mert olly terhekkel terheltek az embereket, mellyeket el nem viselhetnek, és magatok egy újotokkal sem illetitek a' terheket.

47. Jaj néktek, kik a' Próféták koporsóit épititek: az atyátok ölték pedig meg öket.

G 48. Valóban bizonyittyátok, hogy egyeztek az atyátok tselekedetivel: mert ök ölték-meg öket ugyan, ti pedig az ö koporsójokat épititek.

49. Az-okáért mondotta az Isten böltsessége-is: Küldök hozzájok Próféták, és Apostolokat, és azok-közül meg-ölnek, és üldöznek:

50. Hogy ki-kerestessék minden Próféták vére, melly ki-ontatott világ teremtésétöl-fogva e' nemzetségtöl,

51. * Ábelnek vérétöl-fogva a' Zakariás véréig, ki az óltár, 's a' templom-között veszett. Igy mondom néktek, ki-keresztetik e' nemzetségtöl.

52. Jaj néktek Törvény-tudóknak, mert el-vöttétek a' tudomány kúltsát, magatok bé nem mentetek, és azokat, kik bé-menek vala, el-tiltottátok.

53. Mikor pedig ezeket mondaná nékik, a' Farisæusok, és a' Törvény-tudók reá kezdének erösödni, és a' szájat sokakkal terhelni,

54. Leselkedvén utánna, és keresvén, hogy valamit kapnának a' szájából, hogy vádolnák ötet.

XII. RÉSZ.

A' Farisæusok kovászát el-kell távoztatni, nints olly el-rejtett dolog, a' ki ki-ne nyilatkoztassék; kitöl kellyen félnünk; a' Sz. Lélek ellen való bün; az üldözés ellen az Apostoloknak meg-bátoritása; nem akarja el-osztani az atyafiak között az örökséget

* Matt. 12.c.39.
* Joan. 2.a.2.
* 3.Reg. 10.a.1. 2.Par. 9.a.1.
* Jon. 3.b.5.
* Matt. 5.b.15. Mar.4. c.21.
* Matt. 6.c.21.
* Matt. 23.c.25.
* Inf.20. g.45. Mar.12. d.38. Matth. 23.a.6.
* Matt. 23.a.4.
* Genes. 4.h.8. 2.Par. 24.f.22.

rökséget; a' Dús gazdagnak példája, ki az ö lelkét biztattya vala, sok eſztendökre el-tett javaival. A világiakról való ſzorgalmatoſságot tiltya, az ágyékinkat fel-övedzük, és égö gyertyák legyenek kezünkben: ki légyen a' hiv, és gonoſz ſáfár; tüzet küldeni jött a' földre, és a' rokonságokat egy máſtól el-válaſztani; feddés, hogy a' malaſztnak idejét meg nem iſmérik, int, hogy kiki ellenségétöl ójja magát.

A

1. Sok ſeregek állván pedig környüle, úgyhogy egy-máſt nyomdoſnák, kezdé mondani a' tanitványinak: * Meg-ójátok magatokat a' Fariſæuſok kováſzától, melly a' kép-mutatás.

* *Matt. 16.a. 6. Mar. 8. d. 15.*

2. * Semmi pedig nints el-födözve, a' mi ki ne nyilatkoztaſsék: ſem el rejtve, a' mi meg ne tudaſsék.

* *Matt. 10.c.26. Mar. 4. c.22.*

3. Mert a' miket ſetétben mondottatok, világoſságban mondatnak; és a' mit fülbe ſzóllottatok a' kamarákban, a' hejazatokon predikáltatik.

4. Mondom pedig néktek én barátimnak: Meg ne rettennyetek azoktól kik meg-ölik a' teſtet, és az-után nints több a' mit tſelekedgyenek.

5. Meg-mutatom pedig néktek kitöl féllyetek: Féllyetek attól, a' ki, minek-utánna meg-öl, hatalma vagyon, hogy a' gehennába veſſen. Igy mondom néktek, attól féllyetek.

6. Nemde nem öt verebet véſznek-e két fillyéren, és egy azok-közül nints el-felejtve az Iſten-elött?

B

7. De még a' fejeteknek haj-ſzálai-is mind meg vannak ſzámlálva. Ne féllyetek azért: ſok verebeknél jobbak vattok ti.

* *Matt. 10.d.32. Mar. 8. d.38. 2. Tim. 2.b.12.*

8. * Mondom pedig néktek: Minden a' ki meg-vall engem az emberek-elött, az ember Fia-is meg-vallya azt az Iſten Angyali elött:

9. A' ki pedig meg-tagad engem az emberek-elött, meg-tagadtatik az Iſten Angyali elött.

* *Matt. 2.c.33. Mar. 3. d.28.*

10. * És minden a' ki az ember Fia-ellen ſzóll, meg-botsáttatik néki: annak pedig, a' ki a' Szent Lélek-ellen káromkodik, meg nem botsáttatik.

11. Mikor pedig titeket a' ſynagógákba és a' tiſzt-viſelökhöz, és hatalmaſságokhoz viſznek, ne légyetek ſzorgalmatoſok mint vagy mit felellyetek, vagy mit mondgyatok.

12. Mert a' Szent-Lélek meg-tanit titeket azon órában, mit kellyen mondanotok.

13. Monda pedig néki egy a' ſereg-közül: Meſter, mondgyad az atyámfiának, hogy oſzſza-meg velem az örökséget.

14. Ö pedig monda néki: Ember, ki rendelt engemet biróvá vagy oſztóvá közöttetek?

C

15. És monda nékik: Meg-láſsátok, és örizkedgyetek minden föſvénységtöl: mert ſenkinek élete nints azoknak bévelködésében, a' miket bir.

16. Monda pedig haſonlatoſságot nékik, mondván: * Egy gazdag embernek ſzántóföldje bévséges gyümöltsöt terme,

* *Eccli. 11.c.19.*

17. És gondolkodik vala magában, mondván: Mit mivellyek, mert nints hová gyüjtſem gyümöltſimet?

18. És monda: Ezt tſelekeſzem: El-bontom tsüreimet, és nagyobbakat tſinálok: és oda gyüjtök mindeneket, a' mik nékem termettek, és a' javaimat;

19. És azt mondom a' lelkemnek: Lelkem, ſok eſztendökre el-tétetett ſok-javaid vannak; nyúgodgyál, egyél, igyál, vigan lakjál.

20. Monda pedig néki az Iſten: Bolond, ez éjjel a' lelkedet meg-kérik töled: a' miket ſzerzettél pedig, kié léſznek?

21. Igy vagyon a' ki magának kintſet gyüjt, és nem gazdag az Iſtenben.

22. És monda a' tanitványinak: Azért mondom néktek: * Ne legyetek ſzorgalmatoſok lelketekröl mit egyetek; ſe teſtetekröl, mibe öltözzetek.

* *Pſ. 54. d.23. Matth. 6.c.25. 1. Pet. 5. b.7.*

23. A' lélek jobb az eledelnél, és a' teſt jobb az öltözetnél.

24. Gondollyátok-meg a' hollókat, mert nem vetnek, ſe nem aratnak, kiknek nints pintzéjek ſe tsürök, és az Iſten el-táplállya azokat. Mennyivel inkább jobbak vattok ti azoknál?

D

25. Kitſoda pedig közületek gondolkodván adhat magaſságához egy könyöknyit?

26. Ha azért a' mi leg-kiſſebb meg nem mivelhetitek, a' többiröl miért ſzorgalmatoskodtok?

27. Nézzétek a' liliomokat mi-képen nevekednek: nem munkálkodnak, ſe nem fonnak: mondom pedig néktek, Salomon minden ö ditsöségében ſem ruháztatott a' mint egy ezek-közül.

28. Ha pedig a' füvet, melly ma a' mezön vagyon, és hólnap a' kementzébe vettetik, az Iſten igy ruházza: mennyivel inkább titeket kiſded hitüek.

29. És ti ſe kérdezzétek mit egyetek, a' vagy mit igyatok. és fel ne ſualkodgyatok,

30. Mert ezeket mind e' világ nemzetségi kereſik. A' ti atyátok pedig tudgya, hogy ezek-nélkül ſzükölködtök.

31. Mindazáltal kereſsétek elöſzör az Iſten orſzágát, és az ö igazságát, és ezek mind hozzá adatnak néktek.

32. Ne félly te kiſded nyáj, mert tetſzett a' ti Atyátoknak, hogy orſzágot adgyon néktek.

E

33. * Adgyátok-el a' mikkel birtok, és adgyatok alamizſnát. Szerezzetek magatoknak zſatskókat, mellyek meg nem avúlnak, el-fogyhatatlan kintſet menyekben: a' hová a' lopó nem közelget, és a' moly meg nem veſztegeti.

* *Matt. 6 c.20. & 19. c.21.*

34. Mert a' hól a' ti kintsetek vagyon, ott lészen a' szivetek-is.

35. Légyenek fel-övedzve a' ti ágyékitok, és égö gyertyák kezeitekben,

36. És ti hasonlók az ö urokat-váró emberekhez mikor térjen-meg a' menyegzöböl, hogy midön meg-jö, és zörget, mindgyárt meg-nyissák néki.

37. Bóldogok azok a' szolgák, kiket midön meg-jö az Úr, vigyázva talál: bizony mondom néktek, hogy fel-övedzi magát, és azokat le-telepiti, és által-menvén szolgál nékik.

38. És ha a' második vigyázáskor jö, és ha a' harmadik vigyázáskor jö, és úgy találja, bóldog szolgák azok.

39. * Azt pedig tudgyátok, hogy ha a' tselédes ember tudná, melly órában jöne-el a' lopó, vigyázna általán-fogva, és nem hagyná meg-ásni az ö házát. * *Matt.* 24.*d.* 43.

40. Ti-is légyetek készek: mert a' melly órában nem vélitek, el-jö az embernek Fia.

F 41. Monda pedig néki Péter: Uram, nékünk mondod-e e' példa-beszédet, vagy mindeneknek-is?

42. Monda pedig az Úr: * Kit vélsz hogy hiv sáfár, és okos, kit az Úr az ö tselédére rendelt, hogy adgyon azoknak idejekor mértékszerént-való búzát? * *Apoc.* 16.*c.* 15.

43. Bóldog az a' szolga, kit, mikor el-jövend az Úr, e' képen talál tselekedni.

44. Bizony mondom néktek, hogy mindenekre, a' mikkel bir, rendeli ötet.

45. Hogy-ha azt mondgya az a' szolga az ö szivében: Késik el-jöni az uram, és verni kezdi a' szolgákat, és a' szolgálókat; és enni, és innya, és részegeskedni:

46. El-jö annak a' szolgának az ura a' napon mellyen nem reménlyi, és az órán mellyen nem tudgya, és el-választya ötet, és az ö részét a' hitetlenekkel tészi.

47. Az a' szolga pedig, a' ki tudta az ura akarattyát, és el nem készült, és nem tselekedett annak akarattya-szerént, sokkal veressétik.

48. A' ki pedig nem tudta, és vereségekre méltókat tselekedett, kevéssel veressétik. Mindennek pedig a' kinek sok adatott, sok kérettetik attól, és a' kire sokat biztak, többet kérnek attól.

49. Tüzet jöttem botsátani a' földre; és mit akarok, hanem hogy fel-gyúladgyon?

G 50. Keresztséggel kell pedig meg-keresztseltetnem; és mint szorongattatom, mig nem el-végezteségek?

51. * Vélitek-e, hogy békeséget jöttem küldeni a' földre: Mondom néktek; nem: hanem el-választást: * *Matt.* 10.*d.* 34.

52. Mert innen-tova öten lésznek egy házban a' kik meg-hasonlanak, hárman kettö-ellen, és ketten három-ellen

53. Hasonlanak-meg: az atya a' fiú-ellen, és a' fiú az attya-ellen, az anya a' leánya-ellen, és a' leánya az annya-ellen, a' napa a' menye ellen, és a' menye az ö napa-ellen.

54. * Monda pedig a' seregeknek-is: Mikor láttyátok a' nap-nyúgatról-jövö felyhöt, mindgyárt azt mondgyátok: Zápor-esö jö; és úgy lészen: * *Matt.* 16.*a.* 2.

55. És mikor a' délröl-fúvó szelet, azt mondgyátok: Hogy hévség lészen; és meg-lészen.

56. Kép-mutatók, az égnek, és a' földnek szinét meg-tudgyátok próbálni: ezt az idöt pedig miért nem próbállyátok-meg?

57. Miért pedig, hogy magatoktól sem itélitek-meg a' mi igaz? * *Matt.* 5.*d.* 25.

58. * Mikor pedig a' te ellenkezöddel a' fejedelemhez mégy, az úton igyekezzél megszabadúlni töle, hogy valami-képen téged a' bíróhoz ne vonnyon, és a' biró adgyon téged a' sartzoltatónak, és a' sartzoltató téged a' tömlötzbe vessen.

59. Mondom néked, ki nem mégy onnét, mig nem az utólsó fillyért-is meg-fizeted.

XIII. RÉSZ.

Elé-hozván a' Galiléusok példáját, kik az ö áldozattyokkor meg-ölettettek, és a' kik Siloeban el-vésztek; inti a' penitentziára, más-képen el-vésznek, mint a' gyümöltstelen füge fa: a' Sinagógának Fejedelmét dorgállya, hogy ellene zúgolódnék azért, hogy szombaton egy görbe aszszonyt meg-gyógyitott vólna. Menyeknek országát mustár-maghoz, és kovászhoz hasonlittya; a' szoros útról, és hogy némellyek héában zörgetik az ajtót: Heródest rókának mondgya, és Jerusalemnek veszedelmét az ö kegyetlenségiért meg-jelenti.

A 1. JELEN valának pedig némellyek azon idöben, hirt tévén néki a' Galilæaiak felöl, kiknek véreket Pilátus az ö áldozattyokkal egyelitette.

2. És felelvén monda nékik: Vélitek-e, hogy e' Galilæaiak minden Galilæaiaknál bünösbek vóltak, hogy efféléket szenvedtek?

3. Mondom néktek; nem: de ha penitentziát nem tartotok, minnyájan hasonlóképen vesztök-el.

4. A' mint ama' tizen-nyóltzan-is, a' kikre Siloéban a' torony esett, és meg-ölte öket: vélitek-e, hogy azok-is bünösbek vóltak minden Jerusalemben-lakó embereknél?

5. Mondom néktek; nem: de ha penitentziát nem tartotok, minnyájan hasonlóképen vesztök-el.

6. Mondá pedig e' hasonlatosságot-is: Egynek szölöjében füge-fa vala plántálva, és el-méne gyümöltsöt keresvén azon, és nem találá.

B 7. Monda pedig a' szölö-mivesnek: Imé három esztendeje vagyon, miólta jövök gyü

möltsöt kereſvén e' füge-fán, és nem találok: azért vágd-ki azt; miért foglal tſak földet-is?

8. Amaz pedig felelvén, monda néki: Uram, hadd-meg azt ez eſztendöben-is, mig meg-kapállyam körös-körül, és meg-ganéjozzam:

9. És ha gyümöltsöt hoz, jó; ha pedig nem, jövendöben vágd-ki azt.

10. Tanit vala pedig az ö ſynagógájokban ſzombatokon.

11. És imé egy aſzſzony, kin a' betegségnek lelke tizen-nyóltz eſztendeig vala: és meg-görbedett vala, és tellyeſséggel fel nem nézhet vala.

C 12. Kit midön látna Jéſus, hozzája hivá ötet, és monda néki: Aſzſzony, el-hagyattattál a' te betegségedtöl.

13. És reája tévé kezeit, és azonnal fel-egyeneſedék, és ditsöiti vala az Iſtent.

14. Felelvén pedig a' ſynagógának fejedelme, boſzſzonkodván, hogy ſzombaton gyógyitott vólna Jéſus, monda a' ſeregnek: Hat nap vagyon, a' mellyeken dolgozni kell: azokon jöjetek azért, és gyógyitaſſatok-meg, és ne ſzombat napon.

15. Felelvén pedig néki az Úr, monda: Kép-mutatók, ki-ki közületek ſzombaton nem öldgya-e el ökrét vagy ſzamárát a' jászoltól, és nem viſzi-e itatni?

16. Ezt pedig az Ábrahám leányát, kit meg-kötözött a' Sátán, imé tizen-nyóltz eſztendeig, nem kellett-e meg-óldozni e' kötéſtöl ſzombat-napon?

D 17. És mikor ezeket mondaná, pirúlnak vala minden ö ellenkezöi: és az egéſz nép örül vala mindeneken, mellyek ditsöségeſſen léſznek vala ö-töle.

* Matt. 13.d.31. Mar.4. c.30. 18. * Monda azért: Mihez haſonló az Iſten orſzága, és mihez itélem azt haſonlónak?

19. Haſonló a' muſtár-maghoz, mellyet vévén az ember, az ö kertébe veté, és felnevekedék, és nagy fává lön: és az égi madarak nyúgovának az ágain.

* Matt. 13.e.33. 20. * És iſmég monda: Mihez itélem haſonlónak az Iſten orſzágát?

21. Haſonló a' kováſzhoz, mellyet vévén az aſzſzony' állat, el-egyelité három véka liſztbe, mig mind meg-kováſzoſodnék.

22. És által-mégyen vala a' váraſokon, és kaſtélyokon, tanitván, és Jeruſalembe menvén.

E 23. Monda pedig néki egy: Uram, keveſen vannak-e, a' kik üdvözülnek? Ö pedig monda nékik:

* Matt. 7.b.13. 24. * Erölködgyetek bé-menni á' ſzoros kapun: mert mondom néktek, ſokan kivánnak bé-menni, és nem mehetnek.

* Matt. 25.a.10. 25. * Mikor pedig bé-mégyen a' tſelédes ember, és bé-téſzi az ajtót, kinn kezdetek állani, és az ajtót zörgetni, mondván: Uram, nyiſd-meg nékünk: és felelvén mond néktek: * Nem tudlak titeket honnét-valók vattok:

* Matt. 7.c.23. & 25. d.41. 26. Akkor kezditek mondani: Te elötted öttünk, és ittunk, és a' mi útſzáinkon tanitottál.

27. És mond néktek: Nem tudlak titeket honnét-valók vattok: * távozzatok-el tölem minnyájan a' hamiſságnak tſelekedöi. F * Pſal.6. c.9.

28. Ott léſzen ſirás, és fogaknak tſikorgatáſa: mikor láttyátok Ábrahámot, és Iſaákot, és Jákobot, és mind a' Profétákat az Iſten orſzágában, titeket pedig ki-üzettetni.

29. És jönek Nap-keletröl, és Nap-nyúgatról, és Éſzakról, és Délröl, és le-telepednek az Iſten orſzágában.

30. * És imé utólsók a' kik elsökké léſznek, és elsök a' kik utólsókká léſznek. * Matt. 19.d.30. & 20. b.16. Marc. 10.d.31.

31. Azon nap jövének némelly Fariſæuſok, mondván néki: Menny-ki, és eredgy-el innét: mert Heródes meg akar téged ölni. G

32. És monda nékik: Eredgyetek, és mondgyátok-meg annak a' rókának: Imé ördögöket üzök, és gyógyitok ma, és hólnap, és harmad nap el-végeztetem.

33. Mindazáltal ſzükség nékem ma, és hólnap, és a' következendö napon járnom: mert nem veſzhet el a' Proféta Jeruſalemen-kivül.

* Matt. 23.d.37. 34. * Jeruſalem, Jeruſalem, ki meg-ölöd a' Profétákat, és meg-kövezed azokat kik hozzád küldetnek, hányſzor akartam egybegyüjteni a' fiaidat, mint a' madár az ö féſzkét tollai-alá, és nem akartad?

35. Imé puſztán hagyatik néktek a' ti házatok. Mondom pedig néktek, hogy nem láttok engem, mig nem el jö, midön azt mondgyátok: Áldott, a' ki az Úr nevében jö.

XIV. RÉSZ.

A' Fariſéuſok Fejedelme házában egy viz-korságoſt ſzombaton meg-gyógyit, meg-mutatván a' Fariſéuſoknak, és Irás-tudóknak, hogy a' ſzabad. Ha vendégségben mégy, az elsö helyt ne foglald, hanem az utólsót: a' vatſorára hivataloſok, kik majorral, ökrökkel, feleséggel mentvén magokat, el nem mennek: a' ki Kriſtuſt akarja követni, mindenét el-kell hagyni, a' kereſztet fel-kell venni, és a' maga lelkét-is gyülölni kell; a' ki tornyot akar épiteni, elöſzör meg-tekinti, ha van-é elegendö költsége; a' sónak ditsérete.

1. És lön, midön bé-menne Jéſus egy Fariſæuſok fejedelme házába ſzombaton kenyeret enni, és ök reá vigyáznak vala. A

2. És imé egy viz-kórságos ember vala elötte.

3. És felelvén Jéſus, monda a' Törvénytudóknak, és Fariſæuſoknak, mondván: Ha ſzabad-e ſzombaton gyógyitani?

4. Azok pedig halgatának. Ö pedig fogván ötet meg-gyógyitá, és el-botsátá.

5. És felelvén nékik, monda; Kinek kö- B

zületek szamára vagy ökre esik a' kutba, és nem mindgyárt ki-vonnya-e azt szombat napon?

6. És nem felelhetének ezekre néki.

7. Monda pedig a' hivataloſoknak-is példa-beſzédet, nézvén mi-képen válogatnák az elsö üléſeket, mondván nékik:

8. Mikor menyegzöre hivattatol, ne ülly az elsö helyre, hogy valami-képen bötsülletesb náladnál hivattatott ne légyen attól,

9. És az el-jövén a' ki téged, és azt hitta, mondgya néked: Adgy helyt ennek: és akkor kezdgyed pirúlással az utólsó helyt tartani.

10. De mikor hivattatol, eredgy, ülly az utólsó helyre: hogy midön el-jövend a' ki téged hivott, mondgya néked: * Barátom, menny fellyebb. Akkor léſzen ditsöséged a' veled együtt le-telepedtek-elött.

11. * Mert minden a' ki magát fel-magaſztallya, meg-aláztatik; és a' ki magát megalázza, fel-magaſztaltatik.

12. Mond vala pedig annak-is, a' ki ötet hitta vala: * Mikor ebédet, vagy vatsorát ſzerzeſz, ne hijad a'te barátidat, ſem az atyádfiait, ſem a' rokonidat, ſem a' gazdag ſzomſzédidat; hogy valami-képen ök-is el ne hijanak téged, és meg-légyen fizetéſd.

13. Hanem mikor lakadalmat ſzerzeſz, hijad a' ſzegényeket, bénnákat, ſántákat, és vakokat:

14. És bóldog léſzſz, mivelhogy meg nem fizethetik néked: mert meg-fizettetik néked az igazaknak fel-támadásában.

15. Ezeket midön hallotta vólna egy az együtt le-telepedtek-közül, monda néki: Bóldog az, a' ki kenyeret éſzik az Iſten országában.

16. Ö pedig monda néki: * Egy ember nagy vatsorát ſzerze, és ſokakat hiva.

17. És el-küldé a' ſzolgáját a' vatsorának órájában, meg-mondani az hivataloſoknak, hogy el-jönének, mert már mindenek elkéſzitettek.

18. És kezdék együtt minnyájan magokat menteni. Az elsö monda néki: Majort vöttem, és ſzükség ki-mennem, és azt meglátnom: kérlek téged ments-meg engem.

19. És a' máſik monda: Öt iga ökröt vöttem, és meg-próbálni megyek azokat: kérlek téged ments-meg engem.

20. És más monda: Feleséget vöttem, és azért nem mehetek-el.

21. És meg-térvén a' ſzolga, meg-jelenté ezeket az ö urának. Akkor meg-haraguván a' tſelédes ember, monda az ö ſzolgájának: Menny-ki hamar az útſzákra, és a' váraſnak ſzerire; és a' ſzegényeket, és a' bénnákat, és a' vakokat, és a' ſántákat hozd-bé ide.

22. És monda a' ſzolga: Uram, meg-lött a' mint parantſoltad, és még-is hely vagyon.

23. És monda az úr a' ſzolgának: Menny-ki az útakra, és a' sövényekhez: és kénſzeritſed bé-jöni, hogy meg-tellyék az én házam.

24. Mondom pedig néktek, hogy ſenki ama' férfiak-közül a' kik hivattattak, meg nem kóſtollya az én vatſorámat.

25. Sok ſeregek mennek vala pedig véle; és meg-fordúlván, monda nékik:

26. * Ha ki hozzám jö, és nem gyülöli az attyát, és annyát, és feleségét, és fiait, és attyafiait, és nénnyeit, még pedig az önnön lelkét-is, nem lehet én tanitványom.

27. * És a' ki nem viſeli az önnön kereſztét, és utánnam jö, nem lehet én tanitványom.

28. Mert kitſoda közületek, tornyot akarván épiteni, elöſzör le-ülvén meg nem ſzámlállya a' költséget, a' melly ſzükséges, ha vagyon-e az el végezéſre:

29. Hogy, minek-utánna fondamentomot vét, és el nem végezheti, minnyájan a' kik láttyák, ne kezdgyék ötet tsúfolni,

30. Mondván: Hogy ez ember épiteni kezdett, és el nem végezhette?

31. A' vagy melly király, hadakozni indúlván más király-ellen, le-ülvén elsöben meg nem gondollya, ha tiz ezerrel ſzembe-ſzálhat-e az-ellen a' ki húſz ezerrel jö ellene?

32. Egyébként még amaz távúl lévén, követséget botsátván, békeſségre-valókat kér.

33. Igy azért minden ti-közületek, a' ki ellene nem mond mindeneknek a' miket bir, nem lehet én tanitványom.

34. * Jó a' só. Ha pedig a' só meg izetlenül, mivel sózzanak?

35. Sem a' földbe, ſem a' ganéjba nem haſznos, hanem ki-vettetik. A' kinek fülei vannak a' halláſra, hallya-meg.

XV. RÉSZ.

A' Fariſéusok, és Irás-tudók zúgolódván Idvezitönkre, hogy a' bünösöket magához fogadgya, ezt helyeſnek mutattya lenni, három példából, tudniillik az el-veſzett, és meg-találtatott júhnak, és drakmának példájából, a' tékozló fiúnak meg-téréséből, és az Atyának viſzſza-fogadásából, és a' bátyának zúgolódásából. Nagy öröm vagyon menyekben az Angyalok elött egy meg-térö bünösön.

1. KÖZELGETNEK vala pedig hozzája a' publikánuſok, és bünösök, hogy halgatnák ötet.

2. És morgolódnak vala a' Fariſæusok, és az Irás-tudók, mondván: Hogy ez a' bünösöket bé-fogadgya, és vélek éſzik.

3. És ſzólla nékik im e' példa-beſzédet, mondván:

4. * Kitſoda az ember közületek, a' kinek ſzáz juha vagyon; és ha el-veſzt egyet azok-közül, nem hadgya-e a' kilentzven-kilentzet a' puſztában, és a' hoz mégyen, a' melly el-veſzett vala, mig nem meg-találja azt?

* Prov. 25. a. 7. Matth. 23. b. 12.
* Inf. 18. c. 14.
* Tob. 4. b. 7. Prov. 3. b. 9.
* Matt. 22. a. 2. Apoc. 19. b. 9.
* Matt. 10. d. 37.
* Matt. 10. d. 38. & 16. d. 24. Mar. 8. d. 34.
* Matt. 5. b. 15. Mar. 9. g. 50.
* Matt. 18. b. 12.

5. És mikor azt meg-talállya, vállaira véſzi örülvén:

6. És haza menvén egybe-hija barátit, és ſzomſzédit, mondván nékik: Örvendgyetek nékem, mert meg-találtam az én juhomat, melly el-veſzett vala?

7. Mondom néktek, hogy úgy öröm léſzen menyben egy penitentzia-tartó bünösön, inkább hogy-ſem kilentzven-kilentz igazakon, kik nem ſzükölködnek penitentzia nélkül.

8. A' vagy melly aſzſzony' állatnak tiz garaſa lévén, ha el-veſzt egy garaſt, nem gyújte gyertyát, és meg-söpri a' házat, és meg-kereſi ſzorgalmatoſon, mig nem meg-talállya?

9. És mikor meg-talállya, egybe-hija barátit, és ſzomſzédit, mondván: Örvendgyetek nékem, mert meg-találtam a' garaſt, mellyet el-veſztettem vala?

10. Igy, mondom néktek, öröm léſzen az Iſten angyali-elött egy penitentzia-tartó bünösön.

11. Monda pedig: Egy embernek két fia vala:

12. És monda az ifiabbik közülök az attyának: Atyám, add-ki nékem az örökség réſzét, melly engem illet. És el-oſztá nékik az örökſéget.

13. És nem ſok napok-után, egybe-gyüjtvén mindeneket, az ifiabbik fia meſzſze méne távúl-való tartományba, és ott el-tékozlá az ö örökségét buja élettel.

14. És minek-utánna mindeneket megeméſztett vólna, nagy éhség lön abban a' tartományban, és ö ſzükölködni kezde.

15. És el-méne, és annak a' tartománynak egy polgárához adá magát. És az ö majorjába küldé ötet, hogy a' diſznókat örizné.

16. És kivánnya vala a' hasát bé-tölteni a' malátával, mellyet a' diſznók éſznek vala; és ſenki nem adgya vala néki.

17. Magába térvén pedig, monda: Mennyi berelek az atyám házában bévelködnek kenyerekkel, én pedig itt éhel halok-meg!

18. Fel-kelek, és az én atyámhoz megyek, és ezt mondom néki: Atyám, vétkeztem az ég-ellen, és te-ellened:

19. Már nem vagyok méltó hogy te fiadnak hivattaſſam: tégy engem mint egyet a' te béreſid-közül.

20. És fel-kelvén el-méne az attyához. Mikor pedig még távúl vólna, meg-látá ötet az ö attya, és irgalmaſságra inditaték, és hozzája futván a' nyakára esék, és megtsókolá ötet.

21. És monda néki a' fia: Atyám vétkeztem az ég-ellen, és te-ellened: már nem vagyok méltó hogy te fiadnak hivattaſſam.

22. Monda pedig az attya a' ſzolgainak: Hamar hozzátok-elö a' leg-jobb ruhát, és öltözteſsétek-fel ötet, és adgyatok gyüröt a' kezébe, és ſarut a' lábaiba:

23. És hozzátok-elö a' hizlalt borjút, és öllyétek-meg, és együnk, és vigan lakjunk:

24. Mert ez az én fiam meg-hólt vala, és meg-elevenedett; el-veſzett vala, és megtaláltatott. És vigan kezdének lakni.

25. Az ö idösbik fia pedig a' mezön vala; és midön meg-jöne, és a' házhoz közelgetne, halla az énekléſt, és a' tántzot:

26. És hiva egyet a' ſzolgák-közül, és meg-kérdé mi dolog vólna az.

27. És az monda néki: Az ötséd jöttmeg, és az atyád a' hizlalt borjút ölte meg, hogy egéſségeſſen meg-jött.

28. Boſzſzonkodék pedig, és nem akara bé-menni. Az attya azért ki-jövén, kezdé kérni ötet.

29. Ama' pedig felelvén, monda az attyának: Imé ennyi eſztendeig ſzolgálok néked, és ſoha parantſolatodat által nem hágtam, és ſoha nem adtál nékem egy gödölyét hogy barátimmal vigan laktam vólna:

30. De minek-utánna ez a' te fiad, ki az ö örökségét a' kurvákkal meg-eméſztette, meg jött, a' hizlalt borjút ölted-meg néki.

31. Ö pedig monda néki: Fiam, te mindenkor velem vagy, és mindenem tiéd;

32. Vigan lakni pedig, és örvendezni kell vala, mert ez a' te ötséd meg-hólt vala, és meg-elevenedett; el-veſzett vala, és megtaláltatott.

XVI. RÉSZ.

A' gonoſz ſáfárnak példája alatt, int az alamiſnálkodáſra, meg-mutatván, mit érdemel a' hü, és gonoſz ſáfár, és hogy nem ſzolgálhatni egyſzer's mind az Iſtennek, és Mammonának; a' Profétak, és törvények ſzent Jánoſig meg-maradtak, és ſemmik azokból el nem maradtak: ſemmiképen a' feleséget el nem ſzabad ereſzteni, és máſt venni helyében. A' dús-gazdagnak a' földön bóldog állapottya, bóldogtalan a' más világon; bóldogtalan ellenben Lázáré e' földön, bóldog pedig a' más világon.

1. Monda pedig az ö tanitványinak-is: Vala egy gazdag ember, kinek ſáfára vala: és az bé-vádoltaték nála, mint-ha el-tékozlotta vólna az ö javait.

2. És hivá ötet, és monda néki: Mit hallok felöled? adgy ſzámot ſáfárſágodról: mert már nem ſáfárkodhatol.

3. Monda pedig a' ſáfár önnön-magában: Mit mivellyek, hogy-im az uram el-véſzi tölem a' ſáfárſágot? nem kapálhatok; kóldúlni ſzégyenlek.

4. Tudom mit tſelekedgyem, hogy, mikor ki-vettetem a' ſáfárſágból, bé-fogadgyanak engem az ö házokba.

5. Egybe-hiván azért az urának minden adóſſit, monda az elsönek: Mennyivel tartozol az uramnak?

6. Az pedig monda: Száz tonna olajjal.

És monda néki: Vedd-elö a' szám-tartó könyvedet; és ülly-le hamar; irj ötvent.

7. Az-után monda a' másiknak: Te pedig mennyivel tartozol? Ki monda: Száz köböl búzával. Monda néki: Vedd-elö a' te leveleidet, és irj nyóltzvant.

8. És ditsére az Úr a' hamisságnak sáfárát, hogy eszesen tselekedett vólna: mert e' világfiai eszesbek a' világosság fiainál az ö nemekben.

9. Én-is mondom néktek: Szerezzetek magatoknak barátokat a' hamisság mammónájából; hogy, mikor meg-fogyatkoztok, bé-fogadgyanak titeket az örök hajlékokba.

C 10. A' ki a' leg-kisebben hiv, a' nagyobban-is hiv; és a' ki a' kitsinyben hamis, a' nagyobban-is hamis.

11. Ha azért a' hamis mammónában hivek nem vóltatok; ki bizza reátok azt a' mi igaz?

12. És hogy-ha a' máséban hivek nem vóltatok; ki adgya néktek a' mi tiétek?

* Matt. 6. c. 24. 13. * Egy szolga sem szolgálhat két úrnak: mert a' vagy az egyikét gyülöli, és a' másikát szereti; a' vagy az egyikhez ragaszkodik, és a' másikát meg-útállya: nem szolgálhattok az Istennek és a' mammónának.

14. Hallyák vala pedig mind ezeket a' Farisæusok, kik fösvények valának; és tsúfollyák vala ötet.

15. És monda nékik: Ti vattok, a' kik magatokat igazittyátok az emberek-elött: az Isten pedig tudgya a' ti sziveiteket: mert a' mi az emberek-elött nagy, útálatosság az Isten-elött.

* Matt. 11. b. 12. 16. * A' Törvény, és a' Próféták, Jánosig: attól-fogva az Isten országa hirdettetik, és azon minnyájan erőszakot tésznek.

* Matt. 5. c. 52. 17. * Könnyebb pedig az égnek, és a' földnek el-múlni, hogy-sem mint a' Törvényből egy pontnak el-esni.

E 18. * Valaki el-botsáttya a' maga feleségét, és mást vészen, paráználkodik; és a' ki

* Marc. 10. b. 11. 1. Cor. 7. b. 10. térjétöl el-botsátatottat vészen, paráználkodik.

19. Vala egy gazdag ember, ki bársonba, és biborba öltözik vala: és minden-nap frissen lakik vala.

20. És vala egy Lázár-nevü kóldús, ki annak ajtaja-elött fekszik vala, rakva fekélyekkel.

21. Kivánván meg-elégitetni a' morzsalékokból, mellyek a' gazdagnak asztaláról húllanak vala; és senki nem adgya vala néki: de az ebek-is el-jönek vala, és nyallyák vala az ö fekélyit.

F 22. Lön pedig, hogy meg-halna a' kóldús, és vitettetnék az Angyaloktól az Ábrahám kebelébe. Meg-hala pedig a' gazdag-is, és pokolban temetteték.

23. Fel-emelvén pedig szemeit, midön a' kinokban vólna, látá Abrahámot távúl, és Lázárt az ö kebelében;

24. És ö kiáltván monda: Atyám Ábrahám, könyörülly rajtam, és küld-el Lázárt, hogy mártsa vizbe az úja végét, hogy hivesittse-meg az én nyelvemet, mert gyötrettetem e' lángban.

G 25. És monda néki Ábrahám: Fiam, jusson eszedbe hogy el-vötted javaidat a' te életedben, és Lázár azon-képen gonoszit: most pedig ez vigasztaltatik, te pedig gyötrettetel.

26. És mind ezek-fölött, közöttünk, és közöttetek nagy köz erösitetett-meg: hogy azok, a' kik innét által akarnak menni hozzátok, ne mehessenek; sem onnét ide által ne jöhessenek.

27. És monda: Kérlek azért téged atyám, hogy küldjed ötet az atyám házába.

28. Mert öt atyámfia vagyon, hogy bizonyságot tégyen azoknak, hogy ne jöjenek ök-is e' kinok helyére.

29. És monda néki Ábrahám: Vagyon Moysesek, és Prófétájok, halgassák azokat.

30. Ama' pedig monda: Nem, atyám Ábrahám: de ha valaki a' hóltak-közül hozzájok mégyen, penitentziát tartnak.

31. Monda pedig néki: Ha Moysest, és a' Prófétákat nem halgattyák; ha valaki a' halottak-közül fel-támad-is, nem hisznek.

XVII. RÉSZ.

Jaj annak, ki másokat meg-botránkoztat, ha felebarátunk vétkezik, meg-kell feddeni; de ha meg-tér, meg-kell néki engedni. Megmutattya az Apostoloknak a' hitnek erejét, és midön mindeneket meg-tselekesznek-is, haszontalan szolgáknak állitsák magokat. Tiz bélpoklosokat meg-tisztit, és csak egy Samaritánus tér-visszza, hálát adni. Az ember fiának el-jövetele nem lopva, hanem nyilván, és hirtelen lészen, valamint a' viz özön, és Sodomának el-süllyedé-e lett.

A 1. * És monda az ö tanitványinak: Lehetetlen hogy botránkozások ne jöjenek: jaj pedig annak, a' ki-által jönek.

* Matt. 18. a. 7. Mar. 9. f. 41. 2. Hasznosb annak, ha egy malom-kö tétetik a' nyaka-körül, és a' tengerbe vettetik, hogy-sem mint meg-botránkoztassón egyet e' kisdedek-közül.

* Matt. 18. b. 21. Lev. 19. d. 17. Eccl. 19. b. 13. 3. Meg-ójátok magatokat: * Ha vétkezik ellened az atyádfia, dorgáld-meg ötet: és ha penitentziát tart, botsáss-meg néki.

4. És ha napjában hétszer vétkezik ellened, és napjában hétszer hozzád tér, mondván: Bánom; botsáss-meg néki.

5. És mondának az Apostolok az Úrnak: Öregbittsed bennünk a' hitet.

* Matt. 17. c. 19. B 6. * Monda pedig az Úr: Ha hitetek lészen, mint a' mustár mag, mondgyátok im e' szederj-fának: Szakadgy-ki gyökereistöl, és plántáltassál a' tengerbe; és enged néktek.

7. Kitsoda pedig közületek, a' kinek szántó-legénye vagy pásztora vagyon, a' ki,

ha meg-tért a' mezöröl, azt mondgya néki: Mindgyárt jere, telepedgyél-le:

8. És nem mondgya-é néki: Kéfzits mit vatſorálnom, és övedzd-fel magadat, ſzolgálly nékem mig éfzem, és iſzom, és azután te-is egyél, 's igyál?

C 9. Vallyon meg-köſzöni-e annak a' ſzolgának, hogy meg-tſelekedte a' miket néki parantſolt vala?

10. Nem vélem. E' képen ti-is, mikor mindeneket meg-tſelekefztek, mellyek parantſolva vannak néktek, azt mondgyátok: Haſzontalan ſzolgák vagyunk; a' mit meg kellett tſelekednünk, meg-tſelekedtük.

11. És lön, mikor Jeruſalembe menne, által-méne Samarián, és Galilæán.

12. És mikor bé-menne egy kaſtélyba, eleibe jövének tiz poklos férfiak, kik távúl meg-állának:

13. És fel-emelék ſzavokat, mondván: Jéſus Meſter, könyörülly rajtunk.

D 14. Kiket hogy meg-láta, monda: * Mennyetek-el, mutaſsátok-meg magatokat a' papoknak. És lön, midön mennének, megtiſztúlának.

15. Egy pedig közülök, hogy látá hogy meg-tiſztúlt, viſzſza-tére, nagy ſzóval magaſztalván az Iſtent.

16. És ortzájára borúla az ö lábai-elött, hálákat adván: és ez Samaritánus vala.

17. Felelvén pedig Jéſus, monda: Nemde tizen tiſztúltak-e meg? és a' kilentze hol vagyon?

18. Nem találtatott a' ki meg-térne, és ditsöſéget adna az Iſtennek, hanem tsak ez idegen nemzet.

19. És monda néki: Kelly-fel, menny-el: mert a' te hited meg-ſzabaditott téged.

E 20. Kérdetvén pedig a' Fariſæuſoktól: Mikor jö-el az Iſten orſzága? Felelvén nékik, monda: Nem úgy jö-el az Iſten orſzága, hogy valaki tudhaſſa:

21. Se nem mondgyák; Imé itt, a' vagy imé amott. Mert imé az Iſten orſzága bennetek vagyon.

22. És monda a' tanitványinak: El-jönek a' napok, mikor kivánnyátok látni egy napját az ember Fiának, és nem láttyátok.

* Matt. 24. b. 23. Mar. 13. c. 21. 23. * És azt mondgyák néktek: Imé itt, és imé amott. El ne mennyetek, ſe ne köveſsétek.

24. Mert mint az ég-alatt-való tündöklö villámás, az ég-alatt-valókon fénylik; úgy léſzen az embernek Fia az ö napján.

25. Elöſzör pedig ſokakat kell néki ſzenvedni, és meg-vettetni e' nemzetségtöl.

F * Matt. 24. d. 37. Gen. 7. b. 5. 26. * És a' mint lött a' Nóe napjaiban, úgy léſzen az ember Fiának napjaiban-is.

27. Eſznek, és iſznak vala: feleségeket véſznek vala, és férjnek adattatnak vala, mind a' napig, mellyben bé-méne Nóe a' bárkába; és el-jöve a' viz-özön, és el-veſzté mindnyájokat.

* Geneſ. 19. c. 25. 28. * Haſonló-képen a' mint lött a' Lot napjaiban: Eſznek, és iſznak vala; véſznek, és el-adnak vala; plántálnak, és épitnek vala;

29. A' melly napon pedig ki-méne Lot Sodomából, tüz, és kénkö esék az égböl, és minnyájokat el-veſzté:

30. Ezek-ſzerént léſzen, a' melly napon az ember Fia meg-jelenik.

31. Az órában a' ki a' ház hején léſzen, és az ö edényi a' házban, le ne ſzállyon elvinni azokat: és a' ki a' mezön, haſonló-képen viſzſza ne térjen.

G 32. Meg-emlekezzetek a' Lot feleségéröl.

* Sup. 9. c. 24. Matth. 10. d. 39. Mar. 8. d. 35. Joan. 12. d. 25. 33. * Valaki lelkét meg akarja tartani, el-veſzti azt: és valaki azt el-veſzti, megeleveniti azt.

* Matt. 24. d. 40. 1. Theſſ. 4. d. 17 34. * Mondom néktek: azon éjjel ketten léſznek egy ágyban, egyik fel-vétetik, és a' máſik el-hagyatik:

35. Két örlö aſzſzony léſzen együtt; egyik fel-vétetik, és a' máſik el-hagyatik: ketten a' mezön, egyik fel-vétetik, és a' máſik el-hagyatik.

36. Felelvén mondának néki: Holott Uram?

37. Ki monda nékik: Valahol a' teſt léſzen, oda gyülnek a' ſaſok-is.

XVIII. RÉSZ.

A' gonoſz biró, és alázatoſſan könyörgö özvegy-aſzſzony példájából a' ſzüntelen-való imádságra tanitatunk. A' kevélyen imádkozó Fariſéus, és alázatoſſan könyörgö Publikánus példája meg-mutattya, miképen imádkozzunk,, a' kiſdedeket magához ereſzti. A' gazdag ifjú, ki mind addig a' parantſolatokat meg-tartotta, hallván a' Kriſtus tanitását ſzomorúan el-mégyen. Mitſoda jutalmok léſzen azoknak, kik mindeneket el-hagyják Kriſtusért. Szenvedését meg-mondgya, és Jérikónál egy vakot meg-gyógyit.

A 1. * MONDA pedig példa-beſzédet-is nékik, hogy ſzükség mindenkor imádkozni, és meg nem ſzünni,

* Eccl. 18. c. 21. 1. Theſſ. 5. d. 17. 2. Mondván: Egy biró vala neminémü várasban, ki az Iſtent nem féli vala, és az embert nem bötsülli vala.

3. Vala pedig egy özvegy-aſzſzony azon várasban, és hozzája jö vala, mondván: Állyad boſzſzúmat az ellenségemen.

4. És nem akará ſok ideig. Ezek-után pedig monda ö-magában: Noha az Iſtent nem félem; ſem az embert nem bötsüllöm:

5. Mindazáltal, mivelhogy úntat engem ez özvegy-aſzſzony, boſzſzúját állom, hogy végtére el-jövén engem ne ſzidalmazzon.

6. Monda pedig az Úr: Hallyátok mit mond a' hamiſságnak birája:

7. Az Iſten pedig nem áll-e boſzſzút az ö válaſztottiért, kik éjjel nappal kiáltnak hozzája, és békeſséges türéſe léſzen-e ö-érettek?

B

8. Mondom néktek, hogy hamar boſzſzút áll azokért. Mindazáltal az ember Fia el-jövén, véled-e hogy találhitet a' földön?

9. Mondá pedig némellyeknek, kik magokban biznak vala mint igazak, és megútálnak vala egyebeket, e' példa-beſzédet-is:

10. Két ember méne-fel a' templomba hogy imádkoznának; egyik Fariſæus, és a' máſik publikánus.

G 11. A' Fariſæus állván, igy imádkozik vala magában: Iſten, hálákat adok néked, hogy nem vagyok mint egyéb emberek: ragadozók, hamiſsak, paráznák: a' mint e'publikánuſ-is.

12. Kétſzer bojtölök egy hétben; dézmát adok mindenekből a' miket birok.

13. És a' publikánus távúl állván, ſzemeit ſem akarja vala fel-emelni az égre: hanem a' melyét veri vala, mondván: Iſten, légy kegyelmes nékem bünöſnek.

14. Mondom néktek, alá-méne ez a'házához, inkább meg-igazitatván amannál: *Sup. 14. b. 11. Matth. 23. b 12. * mert minden a' ki magát fel-magaſztallya, meg-aláztatik; és a' ki magát meg-alázza, fel-magaſztaltatik.

15. * Hoznak vala pedig hozzája gyermetskéket-is, hogy azokat illetné. Mellyet midön látnának a' tanitványok, feddik vala azokat. * Mat. 19. b. 13. Mar. 10. b. 13.

16. Jéſus pedig egybe-hiván öket, monda: Hadgyátok hozzám jöni a' gyermekeket, és ne tiltsátok öket. Mert illyeneké az Iſten orſzága.

17. Bizony mondom néktek: Valaki úgy nem véſzi az Iſten orſzágát mint a' gyermek, bé nem mégyen abba.

D 18. * És kérdé ötet egy fejedelem, mondván: Jó Meſter, mit tſelekedvén birom az örök életet? * Matt. 19. b. 16.

19. Monda pedig néki Jéſus: Miért mondaſz engem jónak? ſenki nem jó, hanem egyedül az Iſten.

* Exod. 20. c. 13. 20. A' parantſolatokat tudod: * Ne ölly: Ne paráználkodgyál: Ne orozz: Hamis bizonyságot ne mondgy: Atyádat, és anyádat tiſztellyed.

21. Ki monda: Ezeket mind meg-őriztem ifiúságomtól-fogva.

22. Mellyet hallván, monda Jéſus néki: Még egy heával vagy: add-el mind a' mid vagyon, és add a' ſzegényeknek, és kintsed léſzen menyben: és jöj-el, köveſs engem.

23. Amaz hallván ezeket, meg-ſzomorodék: mert igen gazdag vala.

E 24. Látván pedig Jéſus, hogy meg-ſzomorodott vólna, monda: Melly nehezen mennek az Iſten orſzágába a' kiknek pénzek vagyon.

25. Mert könnyebb a' tevének a' tö fokán által-menni, hogy-ſem a' gazdagnak Iſten orſzágába menni.

26. És mondának a' kik hallák: 'S ki üdvözülhet?

27. Monda nékik: A' mellyek lehetetlenek az embereknél, lehetségeſek az Iſtennél.

28. Monda pedig Péter: Imé mi el-hagytunk mindeneket, és téged követtünk.

F 29. Ki monda nékik: Bizony mondom néktek, ſenki nints, a' ki el-hagyta házát, vagy ſzüléit, vagy attya-fiait, vagy feleségét, vagy fiait, az Iſten orſzágáért;

30. És ſokkal többeket ne végyen ezen idöben, és a' jövendö világon az örök életet.

* Matt. 20. b. 17. Mar. 10. c. 32. 31. * Melléje vévé pedig Jéſus a' tizenkettöt, és monda nékik: Imé fel-megyünk Jeruſalembe, és bé-tellyeſednek mindenek, mellyek meg-irattattak a' próféták-által az ember Fiáról.

32. Mert a' Pogányok kezébe adatik, és meg-tsúfoltatik, és meg-oſtoroztatik, és meg-pökdöſtetik:

33. És minek-utánna meg-oſtorozzák, meg-ölik ötet, és harmad napon fel-támad.

34. És ök ſemmit ezekben nem értének, és ez ige el vala rejtve tölök, és nem érték a' mellyek mondatnak vala.

* Matt. 20. d. 46. Mar. 10. g. 46. 35. * Lön pedig, mikor Jerikóhoz közelgetne, egy vak ül vala az út-félen, kóldúlván.

36. És mikor hallaná az által-menö sereget, kérdé mi vólna az.

37. Mondának pedig néki, hogy a' Názareti Jéſus menne-által.

38. És kiálta, mondván: Jéſus Dávidnak Fia, könyörülly rajtam.

G 39. És a' kik elöl-mennek vala, feddik vala ötet, hogy halgatna. Ö pedig ſokkal inkább kiált vala: Dávidnak fia, könyörülly rajtam.

40. Meg-állván pedig Jéſus, magához hagyá ötet hozatni.

41. És midön el-közelgetett vólna, kérdé ötet, mondván: Mit akarſz hogy tſeleked-gyem veled?

42. Ama' pedig monda: Uram hogy láſſak. És Jéſus monda néki: Láſs, a' te hited meg-ſzabaditott téged.

43. És azonnal láta, és követi vala ötet, magaſztalván az Iſtent. És az egéſz nép hogy láta, ditséretet ada az Iſtennek.

XIX. RÉSZ.

Mivel Zakéus nagy buzgósággal nézi vala JESUST a' fáról, JESUS nem gondolván máſoknak zúgolódásával, Zakéuſnál meg-ſzáll. Egy nemes ember orſzágot akarván magának ſzerzeni elé-hiván tiz ſzolgait, tiz-tiz girát ád nékik, hogy mig megtér kereskedgyenek véle; a' kik jól kereskedtek, meg-jutalmazza, a' ki nem, megbünteti; ezt a' nemeſt nem akarták ſzenvedni az ö polgári: Jeruſalembe le-menvén a' ſzamáron, ſirattya a' váraſt, és

jövendö veſzedelmét meg-mondgya; a' templomból ki-üzi a' vásárlókat.

A 1. És bé-menvén Jerikóban jár vala.

2. És imé egy Zakæus-nevü férfiú, és ez a' publikánuſok fejedelme vala, és gazdag:

3. És kivánnya vala látni Jéſuſt, ki vólna. És nem láthattya vala a' ſeregtöl, mert kisded termetü vala.

4. És elö-futván fel-hága egy vad füge-fára, hogy-látná ötet: mert azon mégyen vala által.

5. És midön a' helyre jutott vólna, feltekintvén Jéſus, látá ötet, és monda néki: Zakæe, ſietve ſzálly-alá, mert ma a' te házadban kell maradnom.

6. És ſietvén le-ſzálla, és örömmel fogadá ötet.

7. És mikoron minnyájan látnák, morgolódnak vala, mondván, hogy bünös emberhez tért vólna bé.

B 8. Meg-állván pedig Zakæus, monda az Úrnak: Uram, imé felét az én javaimnak a' ſzegényeknek adom; és ha valamiben valakit meg-tſaltam, négy-annyit adok viſzſza.

9. Monda néki Jéſus: Hogy ma lött üdvöſsége e' háznak: mivelhogy ö-is az Ábrahám Fia.

Matt. 19. b. 12. 10. * Mert az ember Fia azt jött kereſni és üdvöziteni, a' mi el-veſzett vala.

11. Ezeket hallván amazok, példa-beſzédet-is monda, azért hogy közel vólna Jeruſalemhez; és mivelhogy azt állitanák, hogy leg-ottan meg-jelennék az Iſten orſzága.

Matt. 25. b. 13. 12. Monda azért: * Egy nemes ember meſzſze-való tartományba méne, hogy magának orſzágot venne, és viſzſza-térne.

13. Elö-hiván pedig az ö tiz ſzolgait, tiz girát ada nékik, és monda nékik: Kereskedgyetek, mig meg-jövök.

C 14. Az ö polgári pedig gyülölik vala ötet, és követséget küldének utánna, mondván: Nem akarjuk ezt rajtunk uralkodni.

15. És lön, hogy meg-vévén az orſzágot, meg-térne: és elö hagyá hivattatni a' ſzolgákat, a' kiknek a' pénzt adta vala, hogy meg-tudná, ki-ki mennyit kereskedett vólna.

16. El-jöve pedig az elsö, mondván: Uram, a' te girád tiz girát nyert.

17. És monda néki: Örülly jó ſzolgám, mivelhogy a' kevéſen hiv vóltál, hatalmad léſzen tiz váraſon.

18. A' máſodik-is el-jöve, mondván: Uram, a' te girád öt girát nyert.

19. Ennek-is monda: Te-is légy öt váraſon.

20. Más-is el-jöve, mondván: Uram, ihon a' te girád, melly nálam el-tétetve vólt a' kezkendöben:

D 21. Mert féltem töled, hogy-im kemény ember vagy: el-véſzed a' mit le nem töttél, és meg-aratod a' mit nem vetettél.

22. Monda néki: a' te ſzádból ítéllek-meg téged gonoſz ſzolga. Tudod vala hogy én kemény ember vagyok, el-vévén a' mit le nem töttem, és meg-aratván a' mit nem vetettem:

23. 'S miért nem adtad tehát az én pénzemet a' pénz-váltó aſztalra, hogy én eljövén, uzſorákkal vöttem vólna ki azt?

24. És az ott-állóknak monda: Vegyétek-el töle a' girát, és adgyátok annak a' kinek tiz girája vagyon.

25. És mondának néki: Uram, tiz girája vagyon.

26. * Mondom pedig néktek, hogy mindennek a' kinek vagyon adatik, és bévelködik: attól pedig a' kinek nintſen, a' mie vagyon-is, el-vétetik töle. * *Sup. 8. c. 18. Mat. 13. b. 12. & 25. c. 29.*

27. Mindazáltal, amaz én ellenségimet, a' kik nem akarták, hogy én rajtok uralkodgyam, hozzátok ide, és öllyétek-meg elöttem. E *Mar. 4. c. 25.*

28. És ezeket mondván, elöl jár vala fel-menvén Jeruſalembe.

29. * És lön, midön el-közelgetett vólna Betfagéhez, és Betániához, a' hegyhez melly Olajfák hegyének hivattatik, el-küldé az ö két tanitványát, * *Matt. 21. a. 1. Mar. 11. a. 1.*

30 Mondván: Mennyetek a' kaſtélyba, melly ellenben vagyon: mellybe bé-menvén, találtok egy meg-kötött ſzamár vemhet, mellyen még ſoha egy ember ſem ült: öldgyátok-meg azt, és hozzátok-el.

31. És ha valaki titeket kérd; Miért öldgyátok el? igy ſzóllyatok néki: Hogy az Úr kivánnya ennek ſzolgálattyát.

32. El-menének pedig a' kik el-küldettenek vala: és állva találák a' vemhet, a' mint mondotta nékik.

33. El-öldván pedig ök a' vemhet, mondának nékik annak urai: Miért öldgyátok-el a' vemhet?

34. Ök pedig mondának: Mert az Úrnak ſzükséges.

35. * És Jéſushoz vivék azt. És az ö ruhájokat a' vehemre hányván, fel-ültetek Jéſuſt. F * *Ioan. 12. b. 14.*

36. Menvén pedig ö, le-teritik vala az ö ruhájokat az úton.

37. És midön már el-közelgetne az Olajfák hegyének lejtöjére, kezdék minnyájan a' tanitványoknak ſeregi örülvén ditsérni az Iſtent nagy ſzóval minden tsodatételekért, mellyeket láttának vala,

38. Mondván: Áldott a' király, a' ki az Úrnak nevében jö, békeſség menyben, és ditsöség a' magaſságokban.

39. És némelly Fariſæuſok a' ſeregek-közül, mondának néki: Meſter, fedd-meg a' tanitványidat.

40. Kiknek ö monda: Mondom néktek, hogy ha ezek halgatnak, a' kövek kiáltnak.

41. És hogy el-közelgete, látván a' váraſt ſira azon, mondván;

42. Mert ha meg-ismérted vólna te-is, és tö-képen ezen a' te napodon, mellyek a'

te békeſségedre vannak: moſt pedig el-rejtve vannak a' te ſzemeidtöl.

43. Mert reád - jönek a' napok: és környül - véſznek téged a' te ellenségid árokkal, és környül - fognak téged: és meg-ſzorongatnak téged minden - felöl;

G * Matt. 24. a. 2. Mar. 11. a. 2. Inf. 21. b. 6. * Matt. 21. b. 12. Mar. 11. b. 17. * Iſ. 56. c. 7. Ier. 7. b. 11.

44. És a' földig le - rontnak téged, és a' fiaidat, kik benned vannak; * és nem hagynak te - benned követ a' kövön: azért hogy meg nem iſmérted a' te látogatáſod idejét.

45. * És bé - menvén a' templomba, ki kezdé hányni azokat, a' kik abban árulnak, és véſznek vala.

46. Mondván nékik: * Irva vagyon: Hogy az én házam imádságnak háza: ti pedig azt latroknak barlangjává töttétek.

47. És tanit vala minden-nap a' templomban. A' papi - fejedelmek pedig, és az Irás-tudók, és a' községnek fejedelmi, el akarják vala ötet veſzteni:

48. És nem találnak vala mit tſelekednének néki. Mert az egéſz nép ö - töle függ vala, halgatván ötet.

XX. RÉSZ.

Mivel-hogy a' Fariséuſok meg nem felelnek Kriſtus kérdésére, hogy mitſoda hatalommal kereſztelne Sz. János, ö ſem felelmeg nékik, hogy ö mitſoda hatalommal tſelekeſzi ezeket. Szölö-miveſek, kik nem tſak ſzolgait, de a' fiát-is meg-ölik a' tſelédes embernek. A' Fariséuſok kisértik az adó-pénz felöl, és a' Saddutzéuſok a' fel - támadás felöl. Miképen mondatik Kriſtus Dávid fiának, holott Dávid Urának mondgya. El - kell kerülni a' kevély Irás - tudókat.

E * Matt. 21. c. 23. Mar. 11. d. 27.

1. * És lön egy napon, tanitván ö a' népet a' templomban, és az Evangyéliomot hirdetvén, egybe-gyülének a' papi-fejedelmek, és az Irás - tudók a' vénekkel.

2. És ſzóllának néki, mondván: Mondmeg nékünk, mitſoda hatalommal miveled ezeket? a' vagy: Kitſoda az, a' ki néked e' hatalmat adta?

3. Felelvén pedig Jéſus, monda nékik: Én - is kérdlek titeket egy igéröl. Felellyetek - meg nékem:

4. A' János kereſztsége menyböl vólt - e, a' vagy az emberektöl?

5. Azok pedig gondollyák vala magokban, mondván: Hogy - ha azt mondgyuk, Menyböl; azt mondgya: miért nem hittetek tehát néki?

6. Ha pedig azt mondgyuk, Az emberektöl; az egéſz nép meg-kövez minket: mert bizonyoſok, hogy proféta vólt János.

7. És felelének, hogy nem tudnák honnét vólna.

8. Jéſus - is monda nékik: Én ſem mondom - meg néktek mitſoda hatalommal tſelekeſzem ezeket.

9. Kezdé pedig a' népnek mondani e' példa - beſzédet: * Szölöt plántála egy ember, és bérbe adá azt a' miveſeknek: és ö meſzſze vólt ſok ideig.

10. És ideje - kor egy - ſzolgát külde a' miveſekhez, hogy a' ſzölönek gyümöltsében adnának néki. Kik meg-vervén azt, üreſſen botsáták - el.

11. És más ſzolgát - is külde. Amazok pedig azt - is meg - vervén, és gyalázattal illetvén, üreſſen botsáták - el.

12. Még a' harmadikot - is el - küldé: kik azt - is meg - ſebeſitvén ki - veték.

13. Monda pedig a' ſzölönek ura: Mit tſelekedgyem? az én ſzerelmes fiamat küldöm - el; talám mikor ötet láttyák, meg-botsüllik.

14. Kit midön láttak vólna a' miveſek, gondolák magokban, mondván: Ez az örökös, öllyük - meg ötet, hogy miénk légyen az örökség.

C

15. És ki - vetvén ötet a' ſzölöböl, megölék. Mit tſelekeſzik azért azoknak a' ſzölönek ura?

16. El - jö, és el - veſzti azokat a' miveſeket, és a' ſzölöt máſoknak adgya. Mellyet hallván, mondának néki: Távúl légyen az.

17. Ö pedig reájok tekintvén, monda: mitſoda tehát az, a' mi irva vagyon: * A' melly követ az épitök meg-vetettek, az lött ſzeglet - fejévé?

18. Minden a' ki arra a' köre eſik, megromol; a' kire pedig eſik, el - rontya azt.

19. És igyekeznek vala a' papi - fejedelmek, és az Irás-tudók kezeket reá vetni azon órában: és félének a' néptöl: mert meg - érték hogy ö - rólok mondotta é' haſonlatoſságot.

20. * És reá - vigyázván leſelkedöket küldének, kik magokat igazaknak tettetnék, hogy meg - fognák ötet a' beſzédben, hogy ötet a' tiſzt - tartónak birodalma 's hatalmaalá adnák.

21. És kérdék ötet, mondván: Meſter, tudgyuk hogy igazán ſzóllaſz, és tanitaſz; és ſzemélyt nem válogatſz, hanem az Iſten útát igazságban tanitod:

22. Szabad-e adót adnunk a' Tsáſzárnak, vagy nem?

23. Meg - gondolván pedig az ö álnokságokat, monda nékik: Mit kisértetek engem?

24. Mutaſsatok egy pénzt nékem. Ki képe 's felyül - való iráſa vagyon rajta? Felelvén mondának néki: A' Tsáſzáré.

* Rom. 13. b. 7.

25. És monda nékik: * Adgyátok - meg tehát a' mi a' Tsáſzáré, a' Tsáſzárnak, és a' mi az Iſtené, az Iſtennek.

E

26. És meg nem fedheték az ö ſzavát a' nép - elött: és tsodálkozván az ö feleletin, halgatának.

27. * El - jövének pedig némelly Saddutzæuſok, kik tagadgyák a' fel-támadáſt, és kérdék ötet.

* Matt. 22. c. 23. Mar. 12. b. 18. * Deut. 15. b. 5.

28. Mondván: Meſter, Moyſes meg - irta nékünk: * Ha valakinek attyafia meg - hal

felesége lévén, és ez magzatok-nélkül léfzen, hogy amannak az attyafia vegye-el ezt feleségül, és magot támaſzſzon az attyafiának:

29. Hét atyafiak valának azért: és az elsö feleséget vön, és meg-hala fiak-nélkül.

30. És a' második vévé-el azt, az-is meghala fiú-nélkül.

31. És a' harmadik vévé-el ötet. Hasonló-képen mind heten, és nem hagyának magot, és meg-halának.

32. Minnyájok-után végre az aſzſzony-is meg-hala.

E 33. A' fel-támadásban azért, ki felesége léfzen ö-közülök? mivelhogy ö mind a'hétnek felesége vólt.

34. És monda nékik Jéſus: E' világ fiai házaſodnak, és férjnek adatnak:

35. Azok pedig a' kik méltóknak itéltetnek a' más világra, és a' halottak-közül-való fel-támadáſra, ſe férjhez nem mennek, ſe feleségeket nem véſznek:

36. Mert többé meg nem halhatnak: mert egyenlök az Angyalokhoz, és az Iſtennek fiai, mivelhogy a' fel-támadáſnak fiai.

37. Hogy pedig a' halottak fel-támadgyanak, Moyſes-is meg-mutatta a' tſipke-bokornál, * midön az Urat Ábrahám Iſtenének, és Iſaák Iſtenének, és Jákob Iſtenének mondgya.

38. Az Iſten pedig nem a' meg-hóltaké, hanem az élöké: mert minnyájan élnek néki.

39. Felelvén pedig némelly Irás-tudók, mondának néki: Meſter, jól mondád.

40. És többé nem mernek vala töle ſemmit kérdeni.

41. Monda pedig nékik: Miképen mondgyák a' Kriſtuſt a' Dávid fiának lenni?

42. És ö-maga Dávid mondgya a' Zſoltárok könyvében: * Monda az Úr az én Uramnak; ülly az én jobbomra,

43. Míg az ellenségidet ſámollyá téſzem a' te lábaidnak.

44. Dávid azért Urának hija ötet: 's mi módon ö fia?

45. Az egéſz népnek hallására pedig, monda a' tanitványinak:

46. * Meg-óljátok magatokat az Irás-tudóktól, kik hoſzſzú ruhában akarnak járni, és ſzeretik a' köszöntéſeket a' piatzon, és az elsö-ſzékeket a' ſynagógákban, és az elsö helyeket a' lakadalmokban:

47. Kik meg-emésztik az özvegyek házait, hoſzſzú imádságot tettetvén. Ezek nagyobb kárhozatot vésznek.

XXI. RÉSZ.

Nagyobbra becsültetik a' ſzegény özvegy-aſzſzonynak két pénze, kit a' templom ládájába tett, hogy ſem a' gazdagok ſok pénze. A' templomnak puſztúlása. Háborúságok, inségek, és üldözések, kik ellen bátorittya a' Tanitványokat. A' Zſidóknak jövendö veſzedelmek, fogságba vitetések, el-ſzélyedések: az itélet napja elött való jelek; távoztatni kell a' réſzegséget, és világi ſzorgalmatoſságot; vigyáznunk, és imádkoznunk kell.

A 1. * TEKINTVÉN pedig, látá azokat a' gazdagokat, kik az ö ajándékokat a' kintſes ládába vetik vala.

* *Marc.* 12. *d.* 42.

2. Láta pedig egy ſzegény özvegy-aſzſzonyt-is, a' ki két kis fillyért vete belé.

3. És monda: Igazán mondom néktek, hogy e' ſzegény özvegy, többet vetett minnyájoknál.

4. Mert minnyájan ezek, a' mivel bévelködtek, azt vetették az Iſten ajándékiba: ez pedig az ö fogyatkozásából, minden élését, a' melly vala, belé-vetette.

5. És némellyek a' templom-felöl mondván, hogy jó kövekkel, és ajándékokkal vólna fel-ékeſitve, monda:

B 6. Ezek a' miket láttok, * el-jönek a' napok, mellyekben nem hagyatik kö a' kövön, melly le ne rontaſsék.

* *Matt.* 24. *a.* 1. *Marc.* 13. *a.* 1. *Sup.* 10. *g.* 44.

7. Kérdék pedig ötet, mondván: Meſter! mikor léſznek ezek, és mitſoda a' jele, mikor meg-kezdenek lenni?

8. Ki monda: Meg-láſsátok, hogy el-ne tévelyitteſſetek: mert ſokan jönek az én nevemben, mondván, hogy én vagyok: és az idö el-közelgetett: ne mennyetek azért ö-utánnok.

C 9. Mikor pedig hallotok hadakat, és támadáſokat, meg ne rettennyetek: ſzükség elöſzör ezeknek meg-lenni, de nem mindgyárt léſzen vége.

10. Akkor monda nékik: Fel-támad egy nemzet a' más nemzet-ellen, és országh ország-ellen.

11. És nagy föld-indúláſok léſznek helyesleg, és dög-halálok, és éhség, és rettentéſek az égböl, és nagy jelek léſznek.

12. De mind ezek-elött reátok vetik kezöket, és üldöznek, a' ſynagógákba, és örizetek alá adván, a' királyokhoz, és tiſzttartókhoz vonván, az én nevemért:

13. Történik pedig néktek bizonyságúl.

14. Tegyétek azért ſzivetekbe, hogy eléve ne gondolkodgyatok, mi módon felellyetek.

D 15. Mert én adok néktek ſzájat, és böltseſséget, mellynek ellene nem állhatnak, ſe nem mondhatnak minden ti ellenkezöitek.

16. Kézbe adattok pedig a' ſzüléitektöl, és az atyátok-fiaitól, és rokonitoktól, és barátitoktól, és halállal illetnek közületek.

17. És gyülölségben léſztek mindeneknél az én nevemért:

18. És egy haj-ſzál a' fejetekröl el nem véſz.

19. A' ti békeſséges türéſtekben birjátok a' ti lelkeiteket.

* *Matt.* 24. *b.* 15. *Mar.* 13. *b.* 14. *Dan.* 9. *g.* 27.

20. * Mikor pedig láttyátok Jeruſálemet a' hadtól környül-vétetni, akkor tudgyátok hogy el-közelgetett az ö puſztúláſa:

* *Exod.* 3. *b.* 6.

G * *Matt.* 22. *d.* 44. *Mar.* 12. *d.* 36. *Ps.* 109. *a.* 1.

* *Matt.* 23. *a.* 6. *Mar.* 12. *d.* 36. *Sup.* 11. *f.* 43.

21. Akkor a' kik Judæában vannak, fussanak a' hegyekre; és a' kik közepette, menyenek-el; és a' kik a' tartományokban, bé ne menyenek abba.

22. Mert boszszú-állásnak napjai ezek, hogy bé-tellyesedgyenek mind a' mik irva vannak.

23. Jaj pedig a' nehézkeseknek, és a' szoptatóknak azokban a' napokban. Mert nagy szorongatás lészen a' földön, és harag e' népen.

24. És el-húllanak a' fegyver élivel: és fogva vitetnek minden Pogányokhoz; és Jerusalem meg-tapodtatik a' Pogányoktól: mig bé-tellyesedgyenek a' nemzetségek idei.

* *Matt.* 24. *c.* 29. *Mar.* 13. *c.* 24. *Isa.* 13. *b.* 10. *Ezech.* 32. *b.* 7. *Ioel.* 3. *c.* 15.

25. * És jelek lésznek a' napban, és a' hóldban, és a' tsillagokban, és a' földön a' Népeknek szorongatása, a' tenger zúgása, és a' habjainak fel-háborodása-miatt:

F

26. El-száradván az emberek azoknak félelme, és várakodása-miatt, mellyek az egész világra következnek. Mert az egek erei megindúlnak:

27. És akkor láttyák az ember Fiát el-jöni a' felyhöben nagy hatalommal, és ditsőséggel

28. Ezek pedig meg kezdvén lenni, feltekintsetek, és emellyétek-fel a' fejeteket: * mert el-közelget a' ti váltságtok.

* *Rom.* 8. *d.* 23.

29. És hasonlatosságot monda nékik: Lássátok a' fügefát, és minden fákat:

30. Mikor immár magokból gyümöltsöt hoznak, tudgyátok hogy közel vagyon a' nyár.

31. Úgy ti-is midön láttyátok ezeket meglenni, tudgyátok hogy közel vagyon az Isten országa.

32. Bizony mondom néktek, hogy el nem múlik e' nemzetség, mig nem mindenek meg-lésznek.

33. Az ég, és a' föld el-múlnak: az én beszédim pedig el nem múlnak.

G

34. Örizkedgyetek pedig, hogy valamiképen meg ne nehezedgyenek a' ti szíveitek tobzódással, és részegséggel, és ez életnek gondgyaival: és reátok jöjön ama' hirtelen nap:

35. Mert mint a' tőr jö mind azokra, kik az egész föld szinén ülnek.

36. Vigyázzatok azért, minden idöben imádkozván, hogy méltók leheséetek mind ezeket el-távoztatni, a' mellyek következendök, és az ember Fia-elött állani.

37. Tanit vala pedig nappal a' templomban: éjjel pedig ki-menvén, mulat vala a hegyen, melly Olaj-fák hegyének hivattatik

38. És az egész nép reggel hozzája mégyen vala a' templomba ötet halgatni.

XXII. RÉSZ.

A' papi Fejedelmek tanátskozván JESUS meg-fogásáról, el-árullya nékik Júdás: a' Húsvéti vatsorát el-készíti; e' szent vatsorát szerzi, és meg-parantsollya a' Tanitványoknak, hogy ök-is azt tselekedgyék. a' Tanitványok vétekedése az elsöség felöl. Péternek háromszori meg-tagadását megmondgya: a' kinek dolmánnya vagyon adgya-el, 's vegyen fegyvert az árrán. A' véres-veritékes imádsága után meg-fogattatik a' Zsidóktól, 's egynek Péter elvágja a' fülét. Panaszolkodik, hogy mintegy latorra, úgy jöttenek ö reá dorongokkal, &c. A' papi Fejedelem házánál lévén háromszor meg-tagadtatik Pétertöl, és a' Zsidóktól rongáltatik, tsúfoltatik, és reggel a' tanátsban kérdeztetvén Isten Fiának mondgya magát.

A

1. * EL közelget vala pedig a' kovásztalanok innepe-napja, melly Húsvétnek mondatik:

* *Matt.* 26. *a.* 2. *Mar.* 14. *a.* 1.

2. És keresik vala a' papi fejedelmek, és az Irás-tudók, mi-képen meg-ölnék Jésust: félnek vala pedig a' községtöl.

3. * Bé-méne pedig a' Sátán Júdásba, ki Iskáriótesnek neveztetik vala, ki egy vala a' tizenkettö-közül.

* *Matt.* 26. *b.* 14. *Mar.* 14. *b.* 10.

4. És el-méne, és szólla a' papi-fejedelmekkel, és a' tiszt-viselökkel, mi módon árulná-el ötet nékik.

5. És örülének, és fogadák hogy pénzt adnának néki.

6. És reá felele. És alkalmatosságot keres vala, hogy el-árulná ötet fel-lázzadás-nélkül.

7. El-jöve pedig a' kovásztalanok napja, mellyben szükség vala meg-ölettetni a' Húsvétnek.

8. És el-küldé Pétert, és Jánost, mondván: El-menvén készittsétek-el nékünk a' Húsvétet, hogy együnk.

9. Azok pedig mondának: Hol akarod hogy el-készittsük?

B

10. És monda nékik: Imé bé-menvén tia' várasba, elötökbe jö egy ember, egy korsó vizet vivén: mennyetek utánna a' házba, mellybe bé-mégyen.

11. És mondgyátok a' ház gazdájának: Azt mondgya néked a' Mester: Hol a' szállás, a' hol a' Húsvétet meg-egyem a' tanitványimmal?

12. És ö néktek egy el-készitetett nagy vatsoráló helyt mutat, és ott készittsétek-el.

13. El-menvén pedig, úgy találák, a' mint meg-mondotta vala nékik, és el-késziték a' Húsvétet.

14. * És midön el-jött vólna az óra, letelepedék, és a' tizen-két Apostol ö-véle.

* *Matt.* 26. *b.* 20. *Marc.* 14. *b.* 17.

15. És monda nékik: Kivánva kivántam e' Húsvétet meg-enni veletek, minek-elötte szenvedgyek.

16. Mert mondom néktek, hogy ettöl-fogva nem észem azt, mig nem bé-tellyesedik az Isten országában.

17. És vévén a' pohárt, hálákat ada, és monda: Vegyétek, és oszszátok-el közöttetek.

18. Mert mondom néktek, hogy nem

iszom a' szölö terméséből, mig nem az Isten országa el-jö.

19. * És vévén a' kenyeret hálákat ada, és meg-szegé, és nékik adá, mondván: Ez az én testem, melly érettetek adatik: ezt tselekedgyétek az én emlekezetemre.

20. Hasonló-képen a' pohárt-is, minekutánna vatsorála, mondván: Ez a' pohár az új testamentom az én véremben, melly tiérettetek ki-ontatik.

21. * Mindazáltal imé az engemet el-árulónak keze, velem vagyon az asztalnál.

22. És az ember Fia ugyan, * a' mint elrendeltetett, el-mégyen: mindazáltal jaj annak az embernek, a' ki-által el-árultatik.

23. És ök kezdék kérdezni magok-között, ki vólna közülök, a' ki azt tselekedné.

24. Lön pedig vetekedés-is közöttök, ki láttatnék közülök nagyobbnak lenni.

25. Monda pedig nékik: * A' Pogányok királyi uralkodnak ö-rajtok; és a' kiknek hatalmok vagyon rajtok, jó tévöknek hivattatnak.

26. Ti pedig nem úgy: hanem a' ki nagyobb ti-közöttetek, légyen mint a' kissebbik; és a' ki elöl-járó, mint a' szolga.

27. Mert kitsoda nagyobb, a' ki le-telepedik-e, vagy a' ki szolgál? nem a' ki le telepedik-e? Én pedig ti-köztetek vagyok, mint a' ki szolgál.

28. Ti vattok pedig, kik velem megmaradtatok az én kisértetimben:

29. Én-is el-rendelem néktek, a' mint elrendelte nékem az én Atyám az országot,

30. Hogy egyetek, és igyatok asztalomon az én országomban; és üllyetek a' királyiszékeken, itélvén Israelnek tizen-két nemzetségit.

31. Monda pedig az Úr: Simon, Simon, imé a' Sátán kivánt titeket, hogy meg-rostálna mint a' búzát:

32. Én pedig könyörgöttem éretted, hogy el-ne fogyjon a' te hited; és te valamikor meg-térvén erösitsd-meg az atyád-fiait.

33. Ki monda néki: Uram, kész vagyok veled a' tömlötzbe, 's a' halálra-is menni.

34. * Ö pedig monda: Mondom néked Péter, nem szóll ma a' kakas, mig nem háromszor meg-tagadod, hogy ismérsz engem.

35. * És monda nékik: Mikor küldöttelek titeket zsatskó és táska, és saru-nélkül, vólt-e valami fogyatkozástok?

36. Azok pedig mondának: Nem vólt semmi. Monda azért nékik: De most a' kinek zsatskója vagyon, vegye elö; hasonlóképen a' táskát-is: és a' kinek nintsen, adgya-el köntösét, és vegyen kardot.

37. Mert mondom néktek, hogy még annak, a' mi irva vagyon, bé kell tellyesedni én-rajtam: * És a' hamissak-közibe számláltatott. Mert azoknak, mellyek én-felölem vannak, vége vagyon.

38. Azok pedig mondának: Uram, ihon itt két kard. Ö pedig monda nékik: Elég.

39. * És ki-indúlván, szokása-szerént az Olaj-fák hegyére mégyen vala. Követék pedig ötet a' tanitványok-is.

40. És midön a' helyre jutott vólna, monda nékik: Imádkozzatok, hogy kisértetbe ne essetek.

41. * És ö el-szakada tölök égy kö-hagyitásnyira; és térdre esvén imádkozik vala,

42. Mondván: Atyám, ha akarod, veddel e' pohárt én-tölem: Mindazáltal nem az én akaratom, hanem a' tiéd légyen.

43. Jelenék pedig néki egy Angyal menyböl, bátoritván ötet. És a' halállal tusakodván, hoszszabban imádkozik vala.

44. És lön az ö veritéke, mint a' földre-folyó vérnek tsöppei.

45. És midön fel-költ vólna az imádkozástól, és a' tanitványihoz jött vólna, aluva találá öket a' szomorúság-miatt.

46. És monda nékik: Mit alusztok? kellyetek-fel, imádkozzatok, hogy kisértetbe ne essetek.

47. * Még ö szóllván, imé a' sereg: és a' ki Júdásnak hivattatik vala, egy a' tizen-kettö-közül, elöttök mégyen vala: és Jésushoz közelgete, hogy meg-tsókolná ötet.

48. Jésus pedig monda néki: Júdás, tsókkal árulod-e el az ember Fiát?

49. Látván pedig azok, kik ö-körüle valának, a' mi következendö vala, mondának néki: Uram, vágjunk-e kardal?

50. És tsapá egyik közülök a' papi-fejedelem szolgáját, és el-vágá annak jobb-fülét.

51. Felelvén pedig Jésus, monda: Hadgyátok ebben. És midön illette vólna annak fülét, meg-gyógyitá ötet.

52. Monda pedig Jésus azoknak kik hozzája jöttek vala, a' papi-fejedelmeknek, és a' templom gond-viselöinek, és a' véneknek: Mint egy latorra jöttetek-e ki kardokkal, és dorongokkal?

53. Holott minden-nap veletek vóltam a' templomban, nem nyújtottátok-ki kezeteket reám: de ez a' ti órátok, és a' setétségnek hatalma.

54. * Meg-fogván pedig ötet, a' papi-fejedelem házához vivék: Péter pedig távúl követi vala.

55. * Tüzet gyújtván pedig a' pitvar közepin, és azok környül-ülvén, Péter közöttök vala.

56. Kit midön látott vólna egy szolgáló hogy a' világnál ülne, és reá tekintett vólna, monda: Ez-is ö-véle vala.

57. Ö pedig meg-tagadá ötet mondván: Aszszony' állat, nem ismérem ötet.

58. És egy kevés vártatva, más látván ötet, monda: Te-is azok-közül vagy. Péter pedig monda: Oh ember, nem vagyok.

59. * És úgy mint egy óra-múlva, más

C
* 1. Cor. 11. c. 24.

* Matt. 26. b. 23. Mar. 14. b. 20. Joan. 13. c. 18. v. 27. 40. c. 10.

* Matt. 20. d. 25. Mar. 10. f. 42.

D

Matt. 26. c. 34. Mar. 14. c. 30.

* Matt. 10. b. 9.

* Is. 53. d. 12.

* Matt. 26. c. 30. Mar. 14. c. 25. Joan. 18. a. 1.

E

* Matt. 26. d. 39. Mar. 14. d. 35.

* Matt. 26. c. 47. Mar. 14. c. 42. Joan. 18. a. 3.

F

* Matt. 26. f. 57. Mar. 14. f. 43. Joan. 18. c. 25.

* Matt. 26. g. 69. Mar 14. g 66. Joan. 18. c. 25.

G

* Joan. 18. c. 26.

bizonyittya vala, mondván: Bizonnyára ez-is ö-véle vala: mert Galilæai-is.

60. És monda Péter: Ember, nem tudom mit mondaſz. És mindgyárt még ö ſzólván, ſzólla a' kakas.

61. És fordúlván az Úr, Péterre tekinte. És meg-emlekezék Péter az Úr igéjéröl, a' mint mondotta vala: * Hogy minek-elötte a' kakas ſzóllyon, háromſzor tagadſz-meg engem.

62. És ki-menvén Péter, keſerveſſen ſira.

63. És a' férfiak kik tartyák vala ötet, tsúfollyák vala, vervén ötet.

64. És bé-födözék ötet, és verik vala az ortzáját: és kérdezik vala ötet, mondván: Profétáld-meg, kitſoda a' ki téged ütött?

65. És ſok egyebeket káromkodván mondanak vala ellene.

66. * És hogy meg-virrada, egybe-gyülének a' népnek vénei, és a' Papi-fejedelmek, és az Irás-tudók, és az ö gyüleközetekbe vivék ötet, mondván: Ha te vagy a' Kriſtus, mond-meg nékünk.

67. És monda nékik: Ha néktek megmondom, nem hiſztek nékem:

68. Ha pedig kérdlek-is, meg nem feleltök nékem, ſem el nem botsátotok.

69. Moſtantól-fogva pedig az ember Fia az Iſten erejének jobja-felöl fog-ülni.

70. Mondának pedig minnyájan: Tehát te az Iſten Fia vagy? Ki monda: Ti mondgyátok, hogy én vagyok.

71. Azok pedig mondának: Mit kivánunk még bizonyságot? mert mi-magunk hallottuk az ö ſzájából.

XXIII. RÉSZ.

Pilátusnál vádoltatván Heródeshez küldetik, 's töle meg-vettetik, és tsúfoltatik. Pilátus meſterkedik benne, hogy meg-ſzabadittſa, de a' Zſidók Barabbáſt kérvén halálra ſententziáztatik; halálra vitettetvén nem engedi, hogy az aſzſzonyállatok ſiraſſák. Két Lator között fel-feſzittetik, és kéri az Attyát a' hóhériért. Tsúfoltatik a' Fejedelmektöl: a' vitézek etzetet nyújtnak néki; a' titulusſa felibe iratik; egy Latortól ſzidalmaztatik, máſiknak Paraditſom igértetik. Setétség, és más jelek lévén, nagy fel-ſzóval ki-adgya lelkét. A' Százados igaznak iſméri, és mondgya; és Jóſef el-temeti.

A 1. És fel-kelvén azoknak minden ſokasága, Pilátushoz vivék ötet.

2. Kezdék pedig ötet vádolni, mondván: Ezt találtuk, hogy fel-forditotta nemzetségünket, * és meg-tiltotta a' Tsáſzárnak az adót adni, és magát Kriſtus királynak mondotta lenni.

3. * Pilátus pedig kérdé ötet, mondván: Te vagy-e a' Zſidók Királya? Ö pedig felelvén, monda: Te mondod.

4. Monda pedig Pilátus a' Papi-fejedelmeknek, és a' ſeregeknek: Semmi okot nem találok ez emberben.

5. Azok pedig reá erösödnek vala, mondván: Fel-indittya a' népet, tanitván egéſz Júdæában, el-kezdvén Galilæától-fogva mind eddig.

6. Pilátus pedig hallván Galilæát, megkérdé, ha Galilæai ember vólna.

7. És hogy meg-tudá, hogy Heródeſnek birodalmából vólna, Heródeshez küldé ötet, ki ö-is Jeruſalemben vala azokban a' napokban.

8. Heródes pedig látván Jéſuſt, igen örüle. Mert kivánta vala ſok idötöl-fogva ötet látni, mivelhogy ſokakat hallott vala felöle; és reményli vala, hogy valami jelt látna ö-töle lenni. B

9. Kérdezé pedig ötet ſok beſzédekkel. Ö pedig ſemmit nem felel vala néki.

10. Állanak vala pedig a' Papi-fejedelmek és az Irás-tudók erösſen vádolván ötet.

11. Meg-útálá pedig ötet Heródes az ö hadával: és meg-tsúfolá, feir ruhába öltöztetvén, és viſzſza-küldé Pilátushoz.

12. És barátoſok lönek Heródes, és Pilátus azon a' napon: mert az-elött ellenségeſek valának egy-máſſal.

13. Pilátus pedig egybe-hiván a' Papi-fejedelmeket, és a' tiſzt-viſelöket, és a' községet,

14. Monda nékik: Elömbe hoztátok ez embert, a' népnek hogy-már hitegetöjét; és imé én ti-elöttetek kérdezkedvén, * ſemmi okot nem találtam ez emberben azok-közül, a' mellyekben ötet vádollyátok. C

15. De Heródes ſem; mert hozzája küldöttelek titeket, és ſemmi halálra méltó nem eſett rajta.

16. Meg-verettetvén azért ötet, el-botsátom.

17. El kell vala pedig botsátani nékik az innep-napon egyet.

18. Fel-kiálta pedig egyſzer 's mind az egéſz ſereg, mondván: Veſzeſd-el ezt; és botsáſd-el nékünk Barabbáſt.

19. Ki a' városban lött némelly támadáſért, és gyilkoſságért vettetett vala a' tömlötzbe.

20. Pilátus pedig iſmég ſzólla nékik, el-akarván botsátani Jéſuſt.

21. Amazok pedig fel-kiáltnak vala, mondván: Feſzitſd-meg, feſzitſd-meg ötet.

22. Ö pedig harmadſzor monda nékik: * De mi gonoſzt tſelekedett ez? ſemmi okot a' halálra benne nem találok: meg-veretem azért ötet, és el-botsátom. D

23. Azok pedig törekednek vala nagy ſzóval kérvén, hogy meg-feſzittetnék: és nevekedik vala az ö ſzavok.

24. És Pilátus itélé, hogy az ö kéréſek meg-lenne.

Mar. 15. a. 2. Joan. 18 f. 33.

* Matt. 26. c. 34. Mar. 14. c. 30. Joan. 13. d. 38.

* Matt. 27. a. 1. Mar. 15. a. 1. Joan. 18. e. 28.

* Joan. 18. g. 38. & 19. a. 4.

* Matt. 22. b. 21. Mar. 12. b. 17.

* Matt. 27. b. 11.

* Matt. 27. c. 23. Mar. 15. b. 14.

25. El-botsátá pedig nékik azt, a' ki gyilkoſságért, és támadásért vettetett vala a' tömlötzbe, a' kit kérnek vala: Jéſuſt pedig az ö akarattyokra hagyá.

* *Matt.* 27.d.32. *Mar.* 15. d.21. 26. * És midön vinnék ötet, fogának egy Tzyrénei Simont, ki a' majorból jö vala; és reá tévék a' kereſztet, hogy Jéſus-után vinné.

27. Követi vala pedig ötet a' népnek, és aſzſzony' állatoknak ſok ſerege; kik ſirattyák és keſergik vala ötet.

28. Hozzájok fordúlván pedig Jéſus, monda: Jeruſalem leányi, ne ſirjatok énrajtam, hanem magatokon ſirjatok, és a' fiaitokon.

29. Mert imé el-jönek a' napok, a' mellyekben mondgyák: Bóldogok a' magtalanok, és a' méhek mellyek nem ſzültek, és az emlök mellyek nem ſzoptattak.

E * *Iſa.* 2. d. 19. *Oſ.* 10. d. 8. *Apoc.* 6. d. 16. 30. Akkor kezdik mondani a' hegyeknek: * Eſſetek reánk; és a' halmoknak: Burittſatok-bé minket.

31. Mert ha a' zöldellö fán ezeket mivelik, a' ſzárazon mi léſzen?

32. Vitetnek vala pedig más két gonoſztévök-is ö-véle, hogy meg-ölettetnének.

* *Matt.* 27.d.33. *Mar.* 15. d.22. *Joan.* 19. d.17. 33. * És minek, utánna a' helyre jutának, melly Agy-kaponyáénak hivattatik, meg-feſziték ötet ott; és a' latrokat, egyikét jobja-felöl, és a' máſikát bal keze-felöl.

34. Jéſus pedig mondgya vala: Atyám, botsáſd-meg nékik: mert nem tudgyák mit mivelnek. El-oſztván pedig az ö ruháit, ſorſot vetének.

35. És áll vala a' nép nézvén, és tsúfollyák vala ötet a' fejedelmek azokkal, mondván: Egyebeket meg-ſzabaditott, magát ſzabadittſa-meg, ha ez a' Kriſtus az Iſtennek válaſztotta.

36. Tsúfollyák vala pedig ötet a' vitézek-is, hozzája járúlván, és etzetet nyújtván néki,

37. És mondván: Ha te vagy a' Zſidók Királya, ſzabaditſd-meg magadat.

F 38. Vala pedig felyül-való iráſ-is ö-fölötte, Görög, és Deák, és Zſidó bötükkel irva: EZ A' ZSIDÓK KIRÁLYA.

39. Egyik pedig a' latrok-közül, a' kik függenek vala, káromlya vala ötet, mondván: Ha te vagy a' Kriſtus, ſzabaditſd-meg tennen-magadat, 's minket-is.

40. Felelvén pedig a' máſik, feddi vala ötet, mondván: Te ſem féled az Iſtent, holott azon kárhoztatásban vagy.

41. És mi ugyan igazán, mert tſelekedetinkhez méltókat vészünk: de ez ſemmi gonoſzt nem tſelekedett.

42. És monda Jéſuſnak: Uram, emlekezzél-meg rólam, mikor országodba jutſz.

43. És monda néki Jéſus: Bizony mondom néked: Ma velem léſzeſz a' paradituſomban.

44. Vala pedig közel hat óra, és ſetétség lön az egéſz földön kilentz órakor-ig.

45. És meg-homályoſodék a' nap; és a' templomnak ſoporlattya középben ketté ſzakada.

46. És Jéſus nagy ſzóval kiáltván, monda: * Atyám, a' te kezeidbe ajánlom az én lelkemet. És ezeket mondván, meg-hala. * *Pſ.* 30. *a.*6.

47. Látván pedig a' Százados a' mi lött vala, ditsöité az Iſtent, mondván: Bizony igaz vólt ez az ember.

48. És az egéſz ſereg, kik jelen valának e' látáſon, és láttyák vala a' mik léſznek vala, a' melyöket vervén, viſzſza-térének. G

49. Távúl állanak vala pedig minden ö iſmérői, és az aſzſzony' állatok kik ötet követték vala Galiléából ezeket látván.

50. * És imé egy Jóſef-nevü férfiú; ki tizedes vala, jó, és igaz férfiú, * *Matt.* 27.g.57. *Mar.* 15. *d.*45. *Joan.* 19 g.38.

51. Ez nem egyezett vala az ö tanátſokban, és tſelekedetekben, Arimatæából Júdæának városából-való, ki ö-is várja vala az Iſten országát.

52. Ez Pilátushoz méne, és meg-kéré a' Jéſus teſtét:

53. És le-vévén gyóltsba takará, és tévé ötet a' ki-faragott koporsóba, mellybe még ſenki nem tétetett vala.

54. És vala az innep kéſzületinek napja, és ſzombatra virrad vala.

55. Követvén pedig az aſzſzony' állatok, kik ö-véle jöttek vala Galiléából, láták a' koporsót, és mi módon helyheztetett vala az ö teſte.

56. És meg-térvén, fü-ſzerſzámokat, és keneteket ſzerzének: és ſzombaton veſzteglének ugyan, a' parantſolat-ſzerént.

XXIV. RÉSZ.

Az aſzſzonyállatok Kriſtus ſirjánál teſtét nem találván, meg-rettennek, es az Angyal meg-mondgya nékik, hogy fel-támadott, ök pedig a' Tanitványoknak; de a' Tanitványok tſak a' féle vén-aſzſzonyi találmánynak állittyák. Péter maga-is a' ſirhoz futván, el hül belé, hogy nem találllya Kriſtus teſtét. Emmausba menö két Tanitványnak az Iráſt magyarázza, és a' kenyér meg-ſzegésében meg-iſmértetik. Az öſzve-gyült Tanitványoknak meg-jelenvén magát ki-jelenti, és az Irás értelmére tanittya öket vélek együtt évén. És a' Szent Lelket meg-igérvén menybe fel-mégyen.

1. * A' Szombatnak pedig elsö napján igen reggel, a' koporsóhoz menének, el-vivén a' fü-ſzerſzámokat mellyeket kéſzitettenek vala: A * *Matt.* 28.*a.*1. *Mar.* 16. *a.*2. *Joan.* 20.*a.*1.

2. És találák a' követ el-hengeritve a' koporsóról.

3. És bé-menvén, nem találák az Úr Jeſus teſtét.

4. És lön, midön e' dolgon elméjekben meg-rettentek vólna, imé két férfiú meg-álla mellettek fényes ruhában.

5. Mikor pedig félnének, és a' földre le-hajtanák ortzájokat, mondának nékik: Mit keresitek az elevent a' hóltaknál?

6. Nintsen itt, hanem fel-támadott: emlekezzetek-meg mint szóllott néktek, midön még Galilæában vólna,

7. Mondván: * Mert szükség az ember Fiának a' bünös emberek kezeibe adatni, és fel-feszittetni, és harmad napon fel-támadni.

8. És meg-emlekezének az ö igéiröl.

9. És viszsza-térvén a' koporsótól, megjelenték mind ezeket ama' tizen-egynek, és mind a' többinek.

10. Vala pedig Mária Magdolna, és Joanna, és Mária a' Jakab annya, és a' többi kik vélek valának, a' kik ezeket mondgyák vala az Apostoloknak.

11. És azok-elött balgatagságnak láttatának ez igék: és nem hivének nékik.

12. Péter pedig fel-kelvén, a' koporsóhoz futa: és bé-hajolván, tsak a' le-tétetett lepedöket látá, és el-méne ö-magában tsodálván a' mi lött vala.

13. * És imé ketten ö-közülök azon nap mennek vala egy Emmaus-nevü kastélyba, melly hatvan futamatnyi földön vala Jerusalemtöl.

14. És ök szólnak vala egy-mással mind azokról a' mik történtek vala.

15. És lön, midön beszélgetnének, és kérdezkednének egy-másközött; ö-maga Jésus-is el-közelgetvén, vélek mégyen vala:

16. Az ö szemek pedig tartóztatva valának, hogy meg ne ismérnék ötet.

17. És monda nékik: Mitsoda beszédek ezek, mellyeket köztetek forgattok járván, és szomorúak vattok?

18. És felelvén egyik, kinek Kleofas neve, monda néki: Te vagy-e egyedül jövevény Jerusalemben, és meg nem tudtad a' mik abban löttek e' napokban?

19. Kiknek ö monda: Mitsodák? És mondának: A' Názareti Jésus-felöl, ki prophéta férfiú vólt, hatalmas a' tselekedetben, és a' beszédben, az Isten, 's az egész népelött:

20. És mi-módon adták ötet a' fö-papok, és a' mi fejedelmink a' halálnak kárhoztatására, és meg feszitették ötet.

21. Mi pedig reménlyük vala, hogy ö meg-szabaditaná Israelt: és most mind ezekfölött, harmad napja ma, hogy ezek löttek.

22. De némelly közülünk-való aszszony' állatok-is rettentének minket, kik virradtaelött a' koporsónál vóltak,

23. És nem találván az ö testét, megjöttek, mondván, hogy ök angyali látást-is láttak vólna, kik élni mondgyák ötet.

24. És némellyek közülünk a' koporsóhoz mentek: és úgy találták a' mint az aszszony' állatok mondották, ötet pedig nem találták.

25. És ö monda nékik: Oh balgatagok, és késedelmes szivüek mind azoknak el-hitelére mellyeket a' Próphéták szóllottak;

26. Nem ezeket kellett-e szenvedni a' Krisztusnak, és úgy menni-bé az ö ditsöségébe?

27. És el-kezdvén Moysesen, és mind a' Próphétákon, magyarázza vala nékik minden irásokban, a' mellyek ö-felöle valának.

28. És a' kastélyhoz közelgetének, a' hová mennek vala: és ö tetteté, hogy messzebb menne.

29. És kénszeriték ötet, mondván: Maradgy velünk, mert bé-estveledik, és már el-hanyatlott a' nap. És bé-méne ö-vélek.

30. És lön, midön le-telepednék vélek, vévé a' kenyeret, és meg áldá, és meg-szegé, és nékik nyújtya vala.

31. És meg-nyilatkozának az ö szemek, és meg-ismérék ötet: és ö el-enyészék szemök-elöl.

32. És mondának egy-másnak: Nem gerjedez vala-e a' szivünk mi-bennünk, midön szóllana az úton, és meg-nyilatkoztatná nékünk az Irásokat?

33. És fel-kelvén azon órában viszszatérének Jerusalembe: és találák egybe-gyülve a' tizen-egyet, és azokat a' kik vélek valának,

34. Mondván: Hogy fel-támadott az Úr bizonnyal, és meg-jelent Simonnak.

35. És ök beszéllik vala, a' mik az úton történtek vala: és mint ismérték-meg ötet a' kenyérnek szegésében.

36. * Midön pedig ezeket beszéllik, megálla Jesus közöttök, és mond nékik: Békelség néktek: én vagyok, ne féllyetek.

37. Meg-háborodván pedig, és meg-rettenvén, azt vélik vala, hogy lelket látnának.

38. És monda nékik: Miért háborodtatok-meg, és gondolatok mennek-fel a' ti szivetekbe?

39. Lássátok kezeimet, és lábaimat, mert ennen-magam vagyok: tapogassatok-meg, és lássatok: mert a' léleknek húsa, és tsontyai nintsenek, a' mint láttyátok, hogy nékem vagyon.

40. És mikor ezt mondotta vólna, megmutatá nékik kezeit, és lábait.

41. Midön pedig még sem hinnének, és örömökben tsodálkoznának, monda nékik: Vagyon-e itt valami ennetek-való?

42. Ök pedig hozának néki egy darab sült halat, és lépes mézet.

43. És mikoron ött vólna elöttök, vévén a' maradékokat, nékik adá.

44. És monda nékik: Ezek az igék, mellyeket szóllottam néktek, midön még veletek vólnék, hogy szükség bé-tellyesedni mindeneknek, mellyek irva vannak a' Moyses törvényében, és a' Próphétákban, és a' Zsoltárokban én-felölem.

45. Akkor meg-nyitá elméjeket, hogy meg-értenék az Irásokat.

És

* *Matt.* 17. *d.* 23. *Mar.* 9. *c.* 31. *Sup.* 9. *b.* 22.

B

* *Marc.* 16. *c.* 12.

C

D

E

F

* *Marc.* 16. *c.* 14. *Joan.* 20 *c.* 19.

46. És monda nékik: * Mert igy vagyon meg-irva, és igy kellett a' Kriſtuſnak ſzenvedni, és fel-támadni halottaiból harmad napon:

47. És predikáltatni az ö nevében a' penitentziát, és a' bünök botsánattyát minden nemzetségek-között, el-kezdvén Jeruſalemtöl.

48. * Ti pedig tanúi vattok ezeknek.

49. * És én el-küldöm az Atyám igéretit ti-reátok; ti pedig a' várasban üllyetek, mig nem fel-öltöztettök erövel a' magaſságból.

50. Ki-vivé pedig öket Betániába: és felemelvén kezeit, meg-áldá öket.

51. * És lön, midön öket áldaná, el-válék tölök, és menybe vitetik vala.

52. És ök imádván, viſzſza-térének Jeruſalembe nagy örömmel:

53. És mindenkor a' templomban valánnak, ditsérvén, és áldván az Iſtent. Amen.

* *Act.* 1. a. 4. *Mar.* 16. d. 19.

A' JESUS KRISTUS
SZENT EVANGYELIOMA,
SZENT JÁNOS ÁLTAL.

János a' Kriſtusnak kedves tanitvánnya, Betſaidából a' Zebedæus, és Salome aſzſzony fia, Sz. Jakab Apoſtolnak, kit Heródes Jeruſalemben meg-öletett, testvér attyafia vólt. Kiröl azt mondgya Sz. Jeronimus; hogy Aſiában ö állitotta föl az Anyaſzentegyházat, és ö igazgatta. Nero Tsáſzár után pedig, a' mikor Domitziánus máſodſzor üldözné az anyaſzentegyházat, ö Pathmos ſzigetébe küldetett ſzámkivetésbe: és ott irta meg-titkos látáſit, és jelenéſit. Az Evangyeliomot pedig ſokkal az után irta Efeſum városában, mellyre kérték ötet az Aſiai Püſpökök, és más Iſtenfélö jámborok, életének utólsó idejében: mert minek utánna Patmos ſzigetéből meg-ſzabadúlt, és Efeſumba viſzſza tért, a' kilentzven eſztendöt már akkor meg-halladta; melly eſett Urunk ſzenvedésének mint egy 63. eſztendejére. Réſz ſzerént igazitotta Evangyeliomát az akkorbéli tévelygök, és eretnekek ellen, úgy mint Tzerinthus, és Ebion ellen, a' kik a' Kriſtus ſzületését oſtromlották: Réſz ſzerént arra, hogy azokat irva hadgya, mellyeket a' több Evangyeliſták irva hagyni el-mulattak. Az után el-öregedvén ki költözött e' világból tſendeſſen, és Efeſumban temettetett.

I. RÉSZ.

Az Ige Iſten, élet, és minden embert meg-világoſitó Világoſság, ki által lettek mindenek és ö Emberré lett, kiröl bizonyságot tett János, ki a' puſztában kiáltó ſzavának mondgya magát, és hogy ö méltatlan még tſak a' tzipellöſſe meg-óldására-is, mert ö Iſten Báránnya, ki el-véſzi e' világ büneit. András egy a' János Tanitványi közül Kriſtushoz viſzi Simont az attyafiát. Filep-is Kriſtustól hivattatván Náthánaelt hozzá viſzi.

A

1. AKEZDETBEN vala az ige, és az ige Iſtennél vala, és Iſten vala az ige.

2. Ez vala kezdetben az Iſtennél.

3. Mindenek ö általa löttek: és nála-nélkül ſemmi nem lött, a' mi lött,

4. Ö-benne vala az élet, és az élet vala az emberek világoſsága:

5. És a' világoſság a' ſetétségben világoskodik, és a' ſetétség azt meg nem fogta.

6. * Vala egy ember Iſtentöl küldetett, kinek János vala neve.

7. Ez bizonyságra jött, hogy bizonyságot tenne a' világoſságról, hogy minnyájan hinnének ö-általa.

8. Nem vala ö a' világoſság, hanemhogy bizonyságot tenne a' világoſságról.

9. * Igaz világoſság vala, a' melly megvilágoſit minden e' világra-jövö embert.

10. E' világon vala, * és a' világ ö-általa lött, és a' világ ötet meg nem iſméré.

* *Matt.* 3. a. 2. *Mar.* 1. a. 2.

* *Inf.* 3. c. 19.

B

* *Heb.* 11. a. 8.

10. Tulajdoniba jöve, és az övéi bé nem fogadák ötet.

12 Valamennyin pedig bé-fogadák ötet, hatalmat ada nékik, hogy Isten fiaivá lennének, azoknak, kik az ö nevében hisznek.

13. Kik nem a' vérekből, sem a' testnek akarattyából, sem a' férfiúnak akarattyából, hanem az Istentöl születtettek.

* *Matt.* 1.c.16. *Luc.*2. *b.*7.

14. * És az ige testé lön, és bennünk lakék: és láttuk az ö ditsöségét, mint az Atyának egyetlen-egy szülöttének ditsöségét, tellyesl malasztal, és igazsággal.

15. János bizonyságot tészen felöle, és kiált, mondván: Ez vala, a' kit mondottam: A' ki utánnam jövendö, elöttem lött: mert elöbbeni vala nálamnál.

* 1. *Tim.* 6.*d.*17. 1.*Joan.* 4.*c.*12.

16. * És az ö tellyes-vóltából vöttünk mi minnyájan, és malasztot a' malasztért.

17. Mert a' törvény Moyses-által adatott, a' malasztot, és az igazság a' Jésus Krisztus-által lött.

C

* 1.*Joan.* 4.*c.*12. 1. *Tim.* 6.*c.*16.

18. * Az Istent soha senki nem látta: az egyetlen-egy született fiú, a' ki az Atyának kebelében vagyon, ö beszéllette-meg.

19. És ez a' János bizonysága, mikor a' Zsidók Jerusalemböl papokat, és Levitákat küldöttek hozzája, hogy meg-kérdenék ötet: Te ki vagy?

20. És meg-vallá, és meg nem tagadá; és meg-vallá: Hogy nem vagyok én a' Krisztus.

21. És kérdék ötet: Mitsoda tehát? Illyés vagy-e te? És monda: Nem vagyok. Próféta vagy-e te? És felele: Nem:

22. Mondának azért néki: Ki vagy, hogy választ adgyunk azoknak, kik minket küldöttek? mit mondasz magad-felöl?

* *Is.*40. *a*.3. *Matth.* 3.*a.*3. *Mar.*1. *a.*4. *Luc.*3. *a.*4.

23. Monda: * Én a' pusztában kiáltónak szava vagyok: igyenesittsétek-meg az Úr útát, a' mint meg-mondotta Isaias Próféta.

24. És a' kik küldettek vala, a' Farisæusok közül valának.

25. És kérdék ötet, és mondának néki: Miért keresztelsz tehát, ha te nem vagy Krisztus, sem Illyés, sem Próféta?

D

* *Matt.* 3.*b.*11. *Mar.*1. *b.*7. * *Lucæ.* 3.*d.*16. *Act.*1. *a.*5. & 2. *a.*2. & 11 *c.*16. & 19.*a.*4.

26. Felele nékik János, mondván: * Én vizben kezesztelek; közöttetek állott pedig, a' kit ti nem tudtok.

27. * Ö az, a' ki utánnam jövendö, a' ki elöttem lött: kinek én nem vagyok méltó, hogy meg-óldgyam a' saruja kötelét.

28. Ezek Betániában lönek a' Jordánontúl, a' hol János keresztel vala.

29. Másod napon látá János Jésust hozzája jöni, és monda: Imé az Isten bárányа, imé a' ki el-vészi a' világ bünét.

30. Ez az, a' ki-felöl mondottam: Utánnam jö a' férfiú, a' ki elöttem lött: mert elöbbeni vala nálamnál.

31. És én nem tudom vala ötet; de hogy meg-jelentessék Israelben, azért jöttem én vizben keresztelvén.

32. És bizonyságot tön János, mondván:

* Mert láttam a' Lelket alá-szállani mint egy galambot menyböl, és rajta marada.

* *Matt.* 3.*d.*16. *Mar.*1. *b.*10. *Luc.*3. *d.*22.

33. És én nem tudom vala ötet; hanem a' ki engem küldött vizbe keresztelni, az mondotta nékem: A' kire látod a' Lelket alá-szállani, és rajta maradni, az, a' ki Szent-Lélekben keresztel.

E

34. És én láttam: és bizonyságot töttem hogy ez az Isten Fia.

35. Másod napon ismét áll vala János, és ketten, az ö tanitványi-közül.

36. És látván Jésust járni, monda: Imé az Isten bárányа.

37. És hallá ötet a' két tanitvány, hogy szóllana, és követék Jésust.

38. Fordúlván pedig Jésus, és látván, hogy ötet követnék, monda nékik: Mit kerestek? Kik mondának néki: Rabbi (melly meg-magyaráztatván Mesternek mondatik) hol lakol?

F

39. Monda nékik: Jertek-el, és lássátok-meg. El-menének, és meg-láták hol laknék, és nála maradának azon napon: vala pedig úgy mint tiz óra.

40. András pedig a' Simon Péternek bátya egyik vala a' kettö közül, kik hallották vala Jánostól, és követték vala ötet.

41. Találá ez elöször az öttsét Simont, és monda néki: Meg-találtuk a' Messiást. (Melly Krisztusnak magyaráztatik.)

42. És Jésushoz vivé ötet. Reá tekintvén pedig Jésus, monda: Te vagy a' Simon a' Jóna fia: te Tzefasnak hivattatól. Melly Péternek magyaráztatik.

43. Másod napon ki akara menni Galilæába, és találá Filepet. És monda néki Jésus: Köves engem.

44. Filep pedig Betsaidából vala, az András, és Péter városából.

G

* *Genes.* 49.*b.*10. *Deut.* 18 *c.*18. * *Is.*40. *c.*10. & 45.*b.*8. *Jer.*23. *a.*5. *Ezech* 34 *f.*23. & 37.*f.*24. *Dan.*9. *f.*24.25.

45. Találá Filep Natánaelt, és monda néki: * A' kit meg-irt Moyses a' törvényben, és * a' Próféták, meg-találtuk a' Názareti Jésust a' Jósef fiát.

46. És monda néki Natánael: Lehet-e valami jó Názaretböl? Monda néki Filep: Jere, és lásd-meg.

47. Látá Jésus Natánaelt hozzája jöni, és monda ö-felöle: Imé az igaz Israelita, kiben nints álnokság.

48. Monda néki Natánael: Honnét ismérsz engem? Felele Jésus, és monda néki: Minek-elötte Filep téged hina, midön a' füge-fa alatt vólnál, láttalak téged.

49. Felele néki Natánael, és monda: Rabbi, te vagy az Isten Fia, te vagy az Israel Királya.

50. Felele Jesus, és monda néki: Mint-hogy mondottam néked: Láttalak téged a' füge-fa alatt, hiszesz: nagyobbat látsz ezeknel.

51. És monda néki: Bizony, bizony mondom néktek, nyitva láttyátok az eget, és az Isten Angyalit fel-menni, és alá-szállani az ember Fiára.

II. RÉSZ.

JESUS a' Kána-Galileai menyegzöben a' vizet borrá változtattya. Kafarnaumból Jeruſalembe jövén, ki-üzi az árosokat a' templomból. A' Zſidóknak, kik tſodát kivánnak töle, azt mondgya: Rontsátok-el e' templomot, és harmad napra fel-épitem. Sokan hiſznek Kriſtusban a' tſodákért, mindazonáltal nem meri magát reájok bizni.

A 1. És harmad napon menyegzö lön Galilæai Kánában: és ott vala a' Jéſus annya.

2. El-hivattaték pedig Jéſus-is, és az ö tanitványi a' menyegzöre.

3. És el-fogyván a' bor, monda a' Jéſus annya néki: Nints borok.

4. És monda néki Jéſus: Mi közöm nékem 's néked aſzſzony' állat? nem jött még el az én órám.

5. Monda az ö annya a' ſzolgáknak: Valimit néktek mond, meg-tſelekedgyétek.

6. Vala pedig ott hat kö veder helyheztetve, a' Zſidók tiſztúláſa-ſzerént, mindenik két vagy három mértékü.

7. Monda nékik Jéſus: Töltsétek-meg a' vedreket vizzel. És ſzintén teli tölték azokat.

8. És monda nékik Jéſus: Merittſetek már, és vigyétek a' náſznagynak. És el-vivék.

B 9. Hogy pedig meg-kóſtolá a' borrá-lött vizet a' náſznagy, és nem tudgya vala honnét vólna, a' ſzolgák pedig tudgyák vala, a' kik a' vizet meritették vala: hivá a' vö-legényt a' náſznagy.

10. És monda néki: Minden ember elöſzör jó bort ád, és midön meg-réſzegülnek, akkor azt, a' melly alább-való: Te pedig eddig tartottad a' jó bort.

11. Ezt tſelekedé Jéſus a' tſoda-tételeknek kezdetit a' Galilæai Kánában: és megjelenté az ö ditsöségét, és hivének ö benne az ö tanitványi.

C 12. Az-után alá-méne Kafarnaumba, ö, és az annya, és az attyafiai, és a' tanitványi: és ott nem ſok napig maradának.

13. És közel vala a' Zſidók Húſvéttye, és fel-méne Jéſus Jeruſalembe:

14. És találá a' templomban, az ökröknek, juhoknak, és galamboknak árosit, és a' pénzváltókat ülvén.

* *Matth. 21. b. 22.* 15. És midön köteletskékböl mint egy oſtort tſinált vólna, minnyájokat * ki-hánya a' templomból, a' juhokat 's az ökröket-is, és a' pénz-váltók pénzét el-ontá, és az aſztalokat fel-döjté.

16. És azoknak, a' kik a' galambokat árullyák vala, monda: Vigyétek-el ezeket innét, és ne tegyétek az én atyám házát, kereskedés házává.

* *Pſ. 68. b. 10.* 17. Meg-emlekezének pedig a' tanitványi hogy irva vagyon: * A' te házadhoz-való buzgóságom meg-emésztett engem.

18. Felelének azért a' Zſidók, és mondának néki: Mitſoda jelt mutatſz nékünk, hogy ezeket tſelekeſzed?

19. Felele Jéſus, és monda nékik: * Bontsátok-el e' templomot, és harmad napra fel-állatom azt.

* *Matt. 26. f. 21. & 27. c. 40.* D *Mar. 14. f. 58. & 15. c. 29.*

20. Mondának azért a' Zſidók: Negyvenhat eſztendeig épittetett e' templom, és te harmad napra fel-állatod azt?

21. Ö pedig a' maga teſtének templomáról mondgya vala.

22. Mikor azért fel-támadott vólna halottaiból, meg-emlekezének a' tanitványi, hogy ezt mondotta vala, * és hivének az Iráſnak, és a' beſzédnek mellyet Jéſus mondott.

* *Pſal. 3. b. 6. & 56. c. 9.*

23. Midön pedig Jeruſalemben vólna Húſvétben az innep napon, ſokan hivének az ö nevében, látván az ö tsodáit, mellyeket tſelekeſzik vala.

24. Jéſus pedig nem hiſzi vala magát nékik, azért hogy ö iſmérne mindeneket;

25. És mivelhogy nem vala ſzükség neki, hogy valaki bizonyságot tenne az ember-felöl: mert ö tudgya vala mi vólna az emberben.

III. RÉSZ.

Nikodémuſt éjjel, a' viz, és Szent Lélek által újonnan-való ſzületésröl, és a' réz kigyó ſzerént-való fel-magaſztaláról meg-tanittya, és hogy az Iſten az ö Fiát, a' világ meg-váltására küldötte. Szent János tanitványi közt kérdés támadván a' tiſztúláſról, és zúgolódván Kriſtus ellen, hogy keresztelne, Szent János ditséri Kriſtuſt, és hogy néki fel-kell magaſztaltatni, magának pedig kiſſebbedni, és hogy az Atya mindeneket az ö kezére bizott, hogy a' ki benne hiſzen, élete légyen, a' ki pedig nem, az Iſten haragja rajta marad.

A 1. VALA pedig egy Nikodémus-nevü ember a' Fariſæuſok-közül, Zſidók fejedelme.

2. Ez Jéſushoz jöve éjjel, és monda néki: Rabbi, tudgyuk hogy Iſtentöl jöttél meſterül: mert ſenki e' jeleket nem tſelekedheti, a' mellyeket te tſelekeſzel, hanem-ha az Iſten léſzen véle.

3. Felele Jéſus, és monda néki: Bizony, bizony mondom néked, ha ki újonnan nem ſzületik, nem láthattya az Iſten orſzágát.

4. Monda néki Nikodémus: Mi módon ſzülethetik az ember, mikor vén? vallyon bé-mehet-e iſmég az annya méhébe, és újonnan ſzülethetik-e?

5. Felele Jéſus: Bizony, bizony mondom néked, ha ki újonnan nem ſzületik vizböl, és Szent-Lélekböl, nem mehet-bé az Iſten orſzágába.

6. A' mi a' teſtül ſzületett, teſt az; és a' mi a' lélektöl ſzületett, lélek az.

7. Ne tsodáld hogy azt mondottam néked; Szükség néktek újonnan születnetek.

8. A' szél a' hol akarja ott fúj; és a' szavát hallod, * de nem tudod honnét jöjön, a' vagy hová mennyen: igy vagyon minden, a' ki a' lélektöl születetett.

* Ps. 134. a. 8.

9. Felele Nikodémus, és monda néki: Mi-képen lehetnek ezek?

B

10. Felele Jésus, és monda néki: Te mester vagy Israelben, és nem tudod ezeket?

11. Bizony, bizony mondom néked, hogy a' mit tudunk, azt mondgyuk; és a' mit láttunk, azt bizonyittyuk, és a' mi bizonyságunkat bé nem vészitek.

12. Ha földieket mondottam néktek, és nem hiszitek: mint hiszitek ha menyeieket mondok néktek?

13. És senki fel-nem ment menybe, hanem tsak az a' ki le-szállott menyböl, az ember Fia, ki menyben vagyon.

* Num. 21. c. 9.

14. * És a' mint Moyses fel-magasztalta a' kigyót a' pusztában: úgy kell fel-magasztaltatni az ember Fiának:

15. Hogy minden, a' ki ö-benne hiszen, el-ne veszszen, hanem örök élete légyen.

* 1. Ioan. 4. b. 9.

16. * Mert úgy szerette Isten e' világot, hogy az ö egyetlen egy szülött Fiát adná; hogy minden, a' ki ö-benne hiszen, el ne veszszen, hanem örök élete légyen.

17. Mert nem küldötte Isten az ö Fiát e' világra, hogy itéllye e' világot, hanem hogy üdvözüllyön e' világ ö-általa.

C

18. A' ki ö-benne hiszen, meg nem itéltetik: a' ki pedig nem hiszen, már meg-itéltetett: mert nem hiszen az Isten egyetlen-egy szülött Fiának nevében.

* Sup. 1. a. 9.

19. Ez pedig az itélet: * hogy a' világosság a' világra jött, és inkább szerették az emberek a' setétséget, hogy-sem a' világosságot: mert az ö tselekedetek gonoszak valának.

20. Mert minden a' ki gonoszúl tselekeszik, gyülöli a' világosságot, és nem jö a' világosságra, hogy meg ne feddessenek az ö tselekedeti:

21. A' ki pedig igazságot tselekeszik, a' világosságra jö, hogy ki-nyilatkoztassanak az ö tselekedeti, hogy Istenben löttek.

22. Ezek-után jöve Jésus, és az ö tanitványi, Judæának földére: és ott lakik vala vélek, * és kereszтel vala.

* Inf. 4. a. 1.

23. Kereszтel vala pedig János-is Ænnonban, Sálim-mellett, mert sok vizek valának ott, és el-jönek vala, és meg-kereszтelkednek vala.

24. Mert még János nem vettetett vala a' tömlö zbe.

25. Lön pedig kérdezkedések a' János tanitványinak a' Zsidókkal a' Tisztúlás-felöl.

26. És Jánoshoz jövének, és mondának néki: Rabbi, a' ki veled a' Jordánon-túl vala, * a' kiröl te bizonyságot töttél, imé ö kereszтel, és minnyájan hozzája mennek.

* Sup. 1. d. 19.

D

27. Felele János, és monda: Nem vehet semmit az ember, hanem-ha menyböl adattatik néki.

28. Ti-magatok bizonyságot tésztek felöl-em, * hogy meg-mondottam: Nem vagyok én a' Krisztus, hanem hogy ö-elötte küldettem.

* Sup. 1. c. 20.

29. A' kinek jegyese vagyon, vö-legény az; a' vö-legény baráttya pedig, a' ki áll, és hallya ötet, örömmel örvendez a' vö-legény szaváért. Ez én örömöm azért bé-tellyesedett.

30. Ö-néki nevekedni kell, nékem pedig kisebbülnöm.

31. A' ki onnan-felyül jött, mindenek-fölött vagyon. A' ki a' földböl vagyon, földi az, és a' földröl szóll. A' ki menyböl jött, mindenek-fölött vagyon.

32. És a' mit látott, és hallott, azt bizonyittya: és az ö bizonyságát senki bé nem vészi.

* Rom. 3. a. 4.

33. A' ki bé-vötte az ö bizonyságát, * megpetsétlette hogy az Isten igaz-mondó.

34. Mert a' kit az Isten küldött, az Isten igéit szóllya: mert nem mérték szerént adgya Isten a' lelket.

35. Az Atya szereti a' Fiát: és mindeneket az ö kezébe adott.

36. * A' ki a' Fiúban hiszen, örök élete vagyon: a' ki pedig nem hiszen a' Fiúnak, nem lát életet, hanem az Isten haragja marad rajta.

*. 1 Ioan. 5. b. 10.

IV. RÉSZ.

JESUS a' kút felett a' Samariai aszszonnyal beszéll az örök élet vizéröl, az Isteni imádásról, és magát Messiásnak lenni kijelenti. A' Tanitványoknak meg-mondgya, hogy az ö étele az Attya akarattyának bé-töltése. A' vetönek, és az aratónak példája alatt elöször a' Szent Lélek munkálkodási, 's az után az Apostoloké jelentetik. Sokan a' Samaritánusok közül hisznek ö benne, és a' Királyi ember fiát meggyógyittya.

A

1. MIDÖN azért meg-érté Jésus, hogy meg-hallották a' Farisæusok hogy Jésus több tanitványokat szerez, * és kereszтel, hogy-sem János.

* Sup. 3. c. 22.

2. (Jóllehet Jésus nem kereszтel vala, hanem az ö tanitványi)

3. El-hagyá Judæát, és ismég Galilæába méne.

4. Által kell vala pedig néki menni Samarián.

5. Jöve azért Samariának városába, melly Sikárnak mondatik; a' major-mellett, * mellyet Jákob az ö fiának Józsefnek adott.

* Genes. 33. d. 19. & 48. d. 22. Jos. 24. g. 32.

6. Ott vala pedig a' Jákob kúta. Jésus azért meg-fáradván az útból, úgy ül vala a' kút-fölött. Vala úgy-mint hat óra.

7. Egy aſzſzony jöve Samariából vizet meriteni. Monda néki Jéſus: Adgy innom.
8. (Mert a' tanitványi el-mentek vala a' várasba hogy eledelt vennének.)
B 9. Monda azért néki az a' Samariai aſzſzony: Mint kérſz te Zſidó lévén, én-tölem innod, ki Samariai aſzſzony vagyok? Mert nem társolkodnak a' Zſidók a' Samariaiakkal.
10. Felele Jéſus, és monda néki: Ha tudnád az Iſten ajándékát, és ki légyen, a' ki néked mondgya; Adgy innom: talám te kértél vólna töle, és élö vizet adott vólna néked.
11. Monda néki az aſzſzony: Uram, nintsis mivel meritened, és a' kút mély: honnét vagyon azért élö vized:
12. Vallyon nagyobb vagy-e te az atyánknál Jákobnál, a' ki nékünk e' kútat adta, és ö-is abból ivott, és a' fiai 's a' barmai?
13. Felele Jéſus, és monda néki: Minden a' ki e' vizböl iſzik, iſmég ſzomjúhozik: a' ki pedig iſzik a' vizböl, mellyet én adok néki, nem ſzomjúhozik örökké;
14. Hanem a' viz, mellyet én néki adok, ö benne fel-forró viznek kút-feje léſzen az örök életre.
C 15. Monda néki az aſzſzony: Uram, adgyad nékem azt a' vizet, hogy ne ſzomjúhozzam, ſem ide ne jöjek meriteni.
16. Monda néki Jéſus: menny-el, hiddelö a' férjedet, és jöj ide.
17. Felele az aſzſzony, és monda: Nints férjem. Monda néki Jéſus: Jól mondád, hong nints férjed:
18. Mert öt férjed vólt; és a' ki moſt vagyon, nem te férjed: azt igazán mondád.
19. Monda néki az aſzſzony: Uram, látom hogy Proféta vagy te.
* Deut. 12. a. 6. 20. A' mi atyáink e' hegyen imádkoztak, és ti azt mondgyátok, * hogy Jeruſalemben vagyon a' hely, a' hol imádkozni kell.
21. Monda néki Jéſus: Aſzſzony' állat, meg-hidd nékem, hogy el-jött az óra, mikor ſem e' hegyen, ſe Jeruſalemben nem imádgyátok az Atyát.
* 4. Reg. 17. g. 41. D 22. * Ti azt imádgyátok a' mit nem tudtok: mi azt imádgyuk a' mit tudunk, mert az üdvöſség a' Zſidóktól vagyon.
23. De el-jö az óra, és moſt vagyon, mikor az igaz imádók imádgyák az Atyát lélekben, és igazságban. Mert az Atya-is illyeneket keres, a' kik imádgyák ötet.
* 1. Cor. 3. d. 17. 24. * Lélek az Iſten: és azoknak, a' kik imádgyák ötet, lélekben, és igazságban kell imádniok.
25. Monda néki az aſzſzony: Tudom hogy el-jö a' Meſſiás (a' ki Kriſtuſnak mondatik) mikor azért ö el-jövend, meg-hirdet nékünk mindeneket.
26. Monda néki Jéſus: Én vagyok, a' ki veled ſzóllok.
27. És azonnal el-érkezének a' tanitványi; és tſodálkoznak vala hogy az aſzſzony'állattal ſzóll vala: mindazáltal ſenki nem mondá: Mit kérdezkedel, vagy mit ſzóllaſz véle.
28. El-hagyá azért a' vedret az aſzſzony, és a' várasba méne, és monda azoknak az embereknek:
29. Jertek-el, és láſsátok az embert, a' ki meg-mondotta nékem mind a' miket tſelekedtem: nem-de ö-e a' Kriſtus?
30. Ki-menének azért a' várasból, és hozzája menének.
31. Azon-közben kérik vala ötet a' tanitványok, mondván: Rabbi, egyél.
32. Ö pedig monda nékik: Vagyon nékem enni-való étkem, mellyet ti nem tudtok. E
33. Mondának azért a' tanitványok egymáſnak: Vallyon hozott-e néki valaki enni?
34. Monda nékik Jéſus: Az én étkem az, hogy annak akarattyát tſelekedgyem, a' ki engem küldött, hogy el-végezzem az ö dolgát.
35. Nem ti mondgyátok-e, hogy még négy hólnap vagyon, és el-jö az aratás? Imé mondom néktek: Emellyétek-fel ſzemeiteket, és láſsátok a' tartományokat; * mert feirek már az aratáſra.
* Matt 9. d. 37. Luc. 10. a. 2.
36. És a' ki arat, jutalmát véſzi, és gyümöltsöt gyüjt az örök életre: hogy, a' ki vét-is, együtt örüllyön, a' ki arat-is.
37. Mert ebben igaz a' mondás: hogy más a' ki vét, és más a' ki arat.
38. Én titeket aratni küldöttelek, a'mellyben ti nem munkálkodtatok: egyebek munkálkodtak, és ti az ö munkájokba állottatok.
39. Abból pedig a' várasból ſok Samaritánuſok hivének ö-benne, a' bizonyság-tévö aſzſzony beſzédeért: hogy meg-mondotta nékem mind a' miket tſelekedtem.
40. Mikor azért hozzája mentek vólna a' Samaritánuſok, kérék ötet hogy ott maradna. És két napig marada ott. F
41. És ſokkal többen hivének ö-benne az ö beſzédeért.
42. És mondgyák vala az aſzſzonynak; Hogy már nem a' te beſzédedért hiſzünk: mert mi-magunk hallottuk, és tudgyuk, hogy ez bizonnyára e' világ Üdvözitöje.
43. Két nap múlva pedig ki-méne onnét: és Galilæába méne.
44. * Mert ö-maga Jéſus bizonyságot tött, hogy a' Profétának az önnön-hazájában nints tiſztelete.
* Matt. 13. g. 57. Mar. 6. a. 4.
45. * Mikor azért Galilæába ment vólna, bé-fogadák ötet a' Galilæuſok, midön mind látták vólna a' miket tſelekedett vala Jeruſalemben az innep-napon: mert ök-is az innep-napra jöttek vala.
* Matt. 4 b. 12. Mar. 1. b. 14. Luc. 4. c. 14. Sup. 2. a. 9.
46. Jöve azért iſmég a' Galilæai Kánába, a' hol a' vizet borrá változtatta. És egy királyi-ember vala, kinek fia beteg vala Kafarnaumban.
47. Ez midön hallotta vólna hogy Jéſus Judæából Galilæába jöne, hozzája méne, és G

kéré ötet hogy alá-menne, és meg-gyógyitaná az ö fiát: mert meg kezd vala halni.

48. Monda azért Jésus néki: Ha jeleket és tsodákat nem láttok, nem hisztek.

49. Monda néki a' királyi-ember: Uram, jöj-alá, minek-elötte meg-hallyon a' fiam.

50. Monda néki Jésus: Menny-el, a' te fiad él. Hün az ember a' beszédnek, mellyet Jésus monda néki, és mégyen vala.

51. Már pedig ö alá-menvén, a' szolgák eleibe-jövének, és hirt tönek, meg-mondván; hogy az ö fia élne.

52. Meg-kérdé azért az órát tölök, a' mellyben meg-könnyebbedett vólna. És megmondák néki: Hogy tegnap hét órakor hagyta-el ötet az hideg-lelés.

53. Eszébe vévé azért az attya, hogy az az óra vólt, a' mellyben mondotta néki Jésus: A' te fiad él. És hün ö, és az ö egész háza.

54. Ismég e' második jelt tselekedé Jésus, mikor Judæából Galilæába jött vólna.

V. RÉSZ.

JESUS a' Probatika tónál harmintz-nyóltz esztendeig feküvö nyomorúltat meg-gyógyit, és a' zúgolódó Zsidóknak meg-felel, hogy mind ezeket az Attyával tselekeszi. A' halottakot fel-támasztya, és hogy ötet rendelte az Attya mindenek Birájának, a' mint a' tselekedeti 's Szent János, az Atya Isten, és Moyses bizonyságot tésznek.

A *Lev. 23. a. 5. Deut. 16. a. 1.*

1. EZEK-UTÁN a' Zsidók innep-napja vala, és fel-méne Jésus Jerusalembe.

2. Vagyon pedig Jerusalemben egy Juhmosogató tó, melly Zsidóúl Bet-saidának neveztetik, mellynek öt tornátza vala.

3. Ezekben feksizik vala a' viznek meginditását-váró betegeknek, vakoknak, sántáknak, meg-száradtaknak nagy sokasága.

4. Az Úr Angyala pedig alá-száll vala idö-szerént a' tóba: és meg-indittatik vala a' viz. És a' ki elsö szállott vólna alá a' tóba a' viz inditás-után, meg-gyógyúl vala akár-mi betegségben lött vólna-is.

5. Vala pedig ott egy ember, harmintznyóltz esztendeje lévén betegségének.

B 6. Ezt midön-látta vólna Jésus fekünni, és meg-ismérte vólna hogy már sok idejü vólna, monda néki: Akarsz-e meg-gyógyúlni?

7. Felele a' beteg néki: Uram, nints emberem, hogy midön a' viz fel-zavartatik, engem a' tóba botsásson: mert mig én el-érkezem, más száll-alá elöttem.

8. Monda néki Jésus: Kelly-fel, veddfel nyoszolyádat, és járj.

9. És mindgyárt meg-gyógyúla az az ember; és fel-vévé nyoszolyáját, és jár vala. Szombat vala pedig azon a' napon.

10. Mondának azért a' Zsidók annak a'ki meg-gyógyittatott vala: * Szombat vagyon, nem szabad fel-venned a' nyoszolyádat.

11. Felele nékik: A' ki engem meg-gyógyitott, az mondotta nékem: Vedd-fel a' nyoszolyádat, és járj.

12. Kérdék azért ötet: Kitsoda az az ember, a' ki azt mondotta néked: Vedd-fel a' nyoszolyádat, és járj?

13. Az pedig a' ki meg-gyógyittatott vala, nem tudgya vala, ki vólna. Mert Jésus el-tért vala azon a' helyen-való seregtöl.

G 14. Az-után találá ötet Jésus a' templomban, és monda néki: Imé meg-gyógyúltál: már ne vétkezzél; hogy valami gonoszb rajtad ne történnyék.

15. El-méne az az ember, és hirré tévé a' Zsidóknak, hogy Jésus vólna, a' ki ötet meg-gyógyitotta.

16. Az-okáért üldözik vala a' Zsidók Jésust, hogy ezeket szombaton tselekeszi vala.

17. Jésus pedig felele nékik: Az én Atyám mind ez ideig munkálkodik, én is munkálkodom.

18. Annak-okáért inkább keresik vala ötet a' Zsidók meg-ölni: mert nem tsak a' szombatot szegi vala meg, hanem attyának-is mondgya vala az Istent, egyenlövé tévén magát az Istenhez. Felele azért Jésus, és monda nékik:

D 19. Bizony, bizony mondom néktek: nem tselekedhetik a' Fiu ö-magától semmit, hanem a' mit lát hogy az Atya tselekeszik: mert valamiket az tselekeszik, azokat a'Fiú-is hasonló-képen tselekeszi.

20. Mert az Atya szereti a' Fiát, és mindeneket meg-mutat néki, a' miket ö tselekeszik: és ezeknél nagyobb dolgokat-is fog-mutatni néki, hogy ti tsodálkozzatok.

21. Mert mi-képen az Atya halottakat támaszt, és elevenit: úgy a' Fiú-is, a' kiket akar, meg-elevenit.

22. Mert az Atya nem-is itél senkit: hanem minden itéletet a' Fiúnak adott.

23. Hogy minnyájan tiszteljék a' Fiút, a' mint tiszteli az Atyát. A' ki nem tiszteli a' Fiút, nem tiszteli az Atyát, a' ki ötet küldötte.

24. Bizony, bizony mondom néktek, hogy a' ki az én igémet hallya, és hiszen annak a' ki engem küldött, örök élete vagyon, és az itéletbe nem jö, hanem által-ment az halálból az életre.

E 25. Bizony, bizony mondom néktek, hogy el-jö az óra, és most vagyon, midön a' halottak meg-hallyák az Isten Fiának szavát; és a' kik hallyák, élnek.

26. Mert mi-képen az Atyának élete vagyon ö-magában: azon-képen adta a' Fiúnak-is, hogy élete légyen ö-magában:

27. És hatalmat adott néki, hogy itéletet tégyen, mert embernek Fia.

28. Ne tsodállyátok ezt, mert el-jö az óra, mellyben minnyájan, a' kik a' koporsókban vannak, meg-hallyák az Isten Fia szavát.

* *Exod. 20. b. 11. Jer. 17. d. 24.*

29. * És elö-jönek a' kik jókat tselekedtek, az életnek fel-támadására: a' kik pedig gonoszokat tselekedtek, az itéletnek fel-támadására.

30. Nem tselekedhetem én-magamtól semmit. A' mint hallok, úgy itélek: és az én itéletem igaz. Mert nem keresem az én akaratomat, hanem annak akarattyát, a' ki engem küldött.

31. Ha én tészek bizonyságot magam-felöl, az én bizonyságom nem igaz.

32. * Más a' ki bizonyságot tészen felölem; és tudom hogy igaz a' bizonyság, mellyet én felölem tészen.

33. Ti Jánoshoz küldöttetek; és bizonyságot tött az igazságról.

34. Én pedig nem embertöl vészek bizonyságot; hanem ezeket mondom hogy tiüdvözüllyetek.

35. Ö égö, és fénylö szövétnek vala. Ti pedig óráiglan akartatok örvendezni az ö világánál.

36. Nékem pedig nagyobb bizonyságom vagyon Jánosnál. Mert a' tselekedetek, mellyeket nékem az Atyám adott hogy el-végezzem azokat; azon tselekedetek, mellyeket én tselekeszem, bizonyságot tésznek felölem, hogy az Atya küldött engem:

37. És a' ki engem küldött az Atya, * ö tött bizonyságot felölem: az ö szavát sem hallottátok soha, * sem ábrázattyát nem láttátok.

38. És az ö igéje nem marad-meg bennetek: mert a' kit ö küldött, annak ti nem hiszitek.

39. Vizsgáljátok az Irásokat, mert ti azt vélitek hogy azokban vagyon örök életetek: és azok, a' mellyek bizonyságot tésznek felölem:

40. És nem akartok hozzám jöni hogy életetek légyen.

41. Ditsöséget az emberektöl nem vészek.

42. De meg-ismértelek titeket, hogy nints Isteni szeretet bennetek.

43. Én az én Atyám nevében jöttem, és bé nem vésztek engem: ha más a' maga nevében jö, azt bé-vészitek.

44. Mi-képen hihettek ti, kik ditsöséget vésztek egy-mástól: * és a' ditsöséget, melly egyedül az Istentöl vagyon, nem keresitek?

45. Ne véllyétek hogy én vádollyalak titeket az Atyánál: vagyon a' ki vádol titeket Moyses, a' kiben ti biztok.

46. Mert ha Moysesnek hinnétek, talám nékem-is hinnétek: * mert ö én-felölem irt.

47. Ha pedig az ö irásának nem hisztek: mi-képen hisztek az én igéimnek.

VI. RÉSZ.

Öt kenyérrel, és öt hallal öt ezer embert megelégit. A' nép Királlyá akarván tenni a' hegyre szalad. A' tengeren jár. Tanit, hogy ö a' menyei kenyér, és hogy az ö teste bizonnyal étel, és az ö vére bizonnyal ital, és a' ki azt észi, 's iszsza, örök élete lészen, a' ki pedig nem, nem lészen; ebben némellyek a' Tanitványok közül meg-botránkozván, el-hagyák ötet, az Apostolok pedig véle maradának, kik közül egyikét ördögnek mondgya.

1. * EZEK-UTÁN Jésus a' Galilæai tengeren-túl méne, melly a' Tiberiásé:

2. És követi vala ötet nagy sokaság, mert láttyák vala a' jeleket, mellyeket tselekeszik vala azokon kik betegek valának.

3. Fel-méne azért Jésus a' hegyre: és ott ül vala az ö tanitványival.

4. Közel vala pedig a' Húsvét, a' Zsidók innepe-napja.

5. Mikor azért fel-emelte vólna szemeit Jésus, és látta vólna hogy igen nagy sokaság jöne hozzája, monda Filepnek: Honnét vészünk kenyereket, hogy ezek egyenek?

6. Ezt pedig mondgya vala kisértvén ötet: mert ö tudgya vala mit vólna tselekedendö.

7. Felele néki Filep: Két-száz pénz-árra kenyér nem elég nékik, hogy ki-ki mind tsak valami kevesét végyen-is.

8. Monda néki egy a' tanitványi-közül, András, Simon Péternek a' báttya:

9. Vagyon itt egy gyermek, kinek öt árpa kenyere vagyon, és két hala: de ezek mitsodák ennyi-között?

10. Monda azért Jésus: Telepittsétek-le az embereket. Vala pedig sok széna azon a' helyen. Le-telepedének azért a' férfiak, számszerént úgy-mint öt-ezeren.

11. Vévé azért Jésus a' kenyereket, és mikor hálákat adott vólna, el-osztá a' le-telepedteknek: hasonló-képen a' halakból-is a' mennyit akarnak vala.

12. Hogy pedig bé-telének, monda a' tanitványinak: Szedgyétek-fel a' melly morzsalékok meg-maradtak, hogy el ne veszszenek.

13. Fel-szedék azért, és tizen-két kosárt töltének-meg az öt árpa kenyér húlladékiból, mellyek meg-maradtak vala azoktól a' kik öttek vala.

14. Azok azért az emberek, mikor látták vólna a' jelt mellyet Jésus tselekedett vala, mondának: Hogy ez bizonnyára a' Próféta, a' ki e' világra jövendö.

15. Jésus azért midön eszébe vötte vólna, hogy el-jönének, hogy meg-ragadnák ötet, és királlyá tennék ötet; * ismég a' hegyre futa maga-egyedül.

16. Hogy pedig estve lön, alá-menének a' tanitványi a' tengerre.

17. És mikor bé-mentek vólna a' hajóba, a' tengeren-által jövének Kafarnaumba: és már bé-setétült vala; és nem jött vala hozzájok Jésus.

18. A' tenger pedig, nagy szél fúván, fel-emelkedik vala.

A
* Matt. 14. b. 13. Mar. 6. c. 32. Luc. 9. b. 10.

B

* Matt. 14. c. 23. Mar. 6. f. 46.

* Matt. 5. d. 25. d. 46.
* Matt. 3. d. 17. Sup. 1. c. 15.
F
* Matt. 3. d. 17. & 17. a. 5.
* Deut. 5. b. 12.
G
* 1. Cor. 4. a. 3.
* Genes. 3. c. 15. & 22. d. 18. & 49. b. 10. Deut. 18. c. 15.

C

19. Mikor azért eveztenek vólna közel huſzon-öt vagy harmintz futamatra, láták Jéſuſt a' tengeren járni, és a' hajóhoz közelgetni, és meg-félemlének.

20. Ő pedig monda nékik: Én vagyok, ne féllyetek.

21. Bé akarák azért ötet a' hajóba venni: és a' hajó mindgyárt a' földnél lön, a' mellyre mennek vala.

22. Máſod nap, a' ſereg, melly a' tengeren túl áll vala, láta hogy más hajótska nem vólna ott, hanem tſak egy, és hogy bé nem ment vólna az ö tanitványival Jéſus a' hajóba, hanem tſak a' tanitványi mentenek vólna el:

23. Egyéb hajók pedig jövének Tiberiásból, közel a' helyhez a' hol a' kenyeret ötték vala, az Úr hálá-adására.

24. Mikor azért látta vólna a' ſereg hogy Jéſus ott nem vólna, ſem az ö tanitványi, a' hajótskákba menének, és Kafarnaumba jutának kereſvén Jéſuſt.

25. És midön ötet a' tengeren-túl találták vólna, mondának néki: Rabbi, mikor jöttél ide?

26. Felele nékik Jéſus, és monda: Bizony, bizony mondom néktek; kereſtök engem, nem hogy a' jeleket láttátok, hanem hogy öttetek a' kenyerekbe, és meg-elégedtetek.

D

27. Munkálkodgyatok nem az eledelért, melly el-vész, hanem a' melly meg-marad az örök életre, mellyet az ember Fia ád néktek. * Mert ezt az Atya Iſten meg-jegyezte.

28. Mondának azért néki: Mit mivellyünk hogy az Iſten tſelekedetit tſelekedgyük?

29. Felele Jéſus, és monda nékik: * Ez az Iſten tſelekedete, hogy hidgyetek abban, a' kit ö küldött.

30. Mondának azért néki: Mitſoda jelt tſelekeſzel tehát te, hogy lássuk, és hidgyünk néked? mit tſelekeſzel?

31. A' mi atyáink mannát öttek a' puſztában, a' mint irva vagyon: * Az égből adott nékik kenyeret enniek.

32. Monda azért nékik Jéſus: Bizony, bizony mondom néktek: nem Moyſes adott néktek kenyeret az égből, hanem az én Atyám ád néktek igaz kenyeret menyből.

33. Mert Iſten kenyere az, a' ki menyből alá-ſzállott, és életet ád e' világnak.

34. Mondának azért néki: Uram, mindenkor ezt a' kenyeret adgyad nékünk.

35. Monda pedig nékik Jéſus: Én vagyok az életnek kenyere: * a' ki én-hozzám jö, nem éhezik: és a' ki hiſzen én-bennem, ſoha nem ſzomjúhozik.

36. De mondottam néktek, hogy láttatok-is engem, és nem hiſztek.

37. Minden a' mit nékem ád az Atya, én-hozzám jö, és azt, a' ki én-hozzám jö, ki nem vetem.

38. Mert alá-ſzállottam menyből, nem hogy az én akaratomat tſelekedgyem, hanem annak akarattyát, a' ki engem küldött.

39. Ez pedig az Atyának, a' ki engem küldött, akarattya; hogy valamit nékem adott, el ne veſzeſſek abból, hanem fel-támaſzſzam azt az utólsó napon.

40. Ez pedig akarattya az én Atyámnak, a' ki engem küldött; hogy minden, a' ki láttya a' Fiút, és hiſzen ö-benne, örök élete légyen, és én fel-támaſztom ötet az utólſó napon.

41. Zúgolódnak vala azért a' Zſidók azon, hogy azt mondotta vólna: Én vagyok az élö kenyér, ki menyből ſzállottam-alá;

42. És mondanak vala: * Nem ez-e a' Jéſus a' Jóſef fia, kinek mi iſmérjük attyát 's annyát? Mi módon mondgya tehát ez: Hogy menyből ſzállottam-alá?

43. Felele azért Jéſus, és monda nékik: Ne zúgolódgyatok egy-más-között:

44. Senki nem jöhet én-hozzám, hanemha az Atya, a' ki engem küldött, vonſza ötet: és én fel-támaſztom ötet az utólſó napon.

45. Irva vagyon a' Profétákban. * És léſznek minnyájan az Iſtentöl tanitatottak. Minden, a' ki az Atyától hallotta, és megtanúlta, én-hozzám jö.

46. Nem hogy az Atyát látta valaki, * hanem tsak az, a' ki az Iſtentöl vagyon, az látta az Atyát.

47. Bizony, bizony mondom néktek: A' ki hiſzen én bennem, örök élete vagyon.

48. Én vagyok az életnek kenyere.

49. * Az atyáitok mannát öttek a' puſztában, és meg-hóltak.

50. Ez a' menyből alá-ſzállott kenyér; hogy ha ki abból éſzik, meg ne hallyon.

51. Én vagyok az élö kenyér, ki menyből ſzállottam alá.

52. Ha valaki e' kenyérböl éſzik, örökké él: és a' kenyér, mellyet én adandó vagyok, az én teſtem a' világ életeért.

53. Vetekednek vala azért a' Zſidók egy-más-között, mondván: Mi-módon adhattya ez nékünk az ö teſtét ételre?

54. Monda azért nékik Jéſus: Bizony, bizony mondom néktek; Ha nem éſzitek az ember Fiának teſtét, és nem iſzſzátok az ö vérét, nem léſzen élet ti-bennetek.

55. A' ki éſzi az én teſtemet, és iſzſza az én véremet, örök élete vagyon: és én fel-támaſztom ötet az utólsó napon.

56. * Mert az én teſtem, bizonnyal étel; és az én vérem, bizonnyal ital.

57. A' ki éſzi az én teſtemet, és iſzſza az én véremet, én-bennem lakik, és én ö-benne.

58. A' mint engem el-küldött az élö Atya, én-is élek az Atyáért: és a' ki éſzen engem, ö-is él én-érettem.

59. Ez a' kenyér, melly ez égből ſzállott-alá. Nem úgy a' mint a' ti atyáitok mannát öttek, és meg-hóltak. A' ki e' kenyeret éſzi, örökké él.

60. Ezeket mondá, a' ſynagógában tanitván, Kafarnaumban.

E

* Marc. 13. g. 55.

* Iſ. 54. c. 13.

* Marc. 11. d. 27.

* Exod. 16. c. 13.

* Sup. 1. c. 32. Matth. 3. d. 17. & 17. a. 5.

* Joan. 3. b. 15.

* Exod. 16. c. 14. Num. 11. b. 7. Pſal. 77. c. 24. Sup. 26. c. 20.

* Eccli. 24. c. 29.

* 1. Cor. 11. f. 27.

61. Sokan azért hallván a' tanitványi-közül, mondának: Kemény beszéd ez, és ki halhattya azt?

62. Tudván pedig Jésus ö-magában, hogy zúgolódnának ezért az ö tanitványi, monda nékik: Ez botránkoztat-e meg titeket?

63. Tehát ha láttyátok * az ember Fiát fel-menni a' hol az-elött vólt?

64. A' lélek az, a' ki meg-elevenit: a' test nem haszná semmit. Az igék, mellyeket én néktek szóllottam, lélek, és élet.

65. De vannak némellyek közületek, a' kik nem hisznek. Mert tudgya vala eleitől-fogva Jésus kik vólnának a' kik nem hinnének, és ki árulná-el ötet.

66. És monda: Ezért mondottam néktek, hogy senki hozzám nem jöhet, hanemha az én Atyámtól adattatik néki.

67. Ettől-fogva sokan hátra állának az ö tanitványi-közül: és már nem járnak vala véle.

68. Monda azért Jésus a' tizen-kettőnek: Ti-is el akartok-e menni?

69. Felele azért néki Simon Péter: Uram, kihez mennyünk? Az örök életnek igéi vannak nálad.

70. * És mi el-hittük, és meg-ismértük, hogy te vagy a' Krisztus az Isten fia.

71. Felele nékik Jésus: Nem-de nem titeket tizen-kettőtöket választottalak-e én; és közületek ördög az egyik?

72. Mondgya vala pedig Júdas Iskariótest a' Simon fiát: mert ez vala el-árulandó ötet, holott egyik vólna a' tizen-kettő-közül.

VII. RÉSZ.

Az ünnepre titkon fel-menvén, meg-torkollya a' Zsidókat, hogy ök azért zúgolódnának, hogy Szombaton meg-gyógyitotta a' nyavalyás embert: a' szomjúhozókat magához hija, és külömb külömbféle ítéleti a' népnek ö felöle. A' papi Fejedelmek szolgai, kik az ö meg-fogására küldettek, hallván az ö prédikátziójját, viszsza térvén ditsérik ötet. Nikodémus-is felöle jól szólván, gyülölségekbe esik a' papi Fejedelmeknek, és Fariseusoknak.

1. EZEK-után pedig Jésus Galilæába jár vala, mert nem akar vala Judæába járni, mert a' Zsidók meg-ölni keresik vala ötet.

2. Közel vala pedig a' Zsidók innep-napjok, * a' Sátoros innep.

3. Mondának pedig néki az attyafiai: Eredgy-ki innét, és menny Judæába, hogy a' tanitványid-is lássák tselekedetidet, mellyeket tselekeszel.

4. Mert senki semmit rejtekben nem tselekeszik, és ö-maga nyilván akar lenni: ha ezeket tselekeszed, jelentsed-meg magadat e' világnak.

5. Mert az ö attyafiai sem hisznek vala ö-benne.

6. Monda azért nékik Jésus: Az én idöm még el nem jött: a' ti idötök pedig mindenkor készen vagyon.

7. Nem gyülölhet titeket a' világ: engemet pedig gyülöl: mert én bizonyságot tészek felöle, hogy az ö tselekedeti gonoszok.

8. Ti mennyetek-fel ez innep-napra, én pedig fel nem megyek ez innep-napra: mert az én idöm még bé nem tellyesedett. B

9. Ezeket midön mondotta vólna, ö megmarada Galilæában.

10. Hogy pedig fel-menének az attyafiai, akkor ö-is fel-méne az innep-napra, nem nyilván, hanem úgy mint titkon.

11. A' Zsidók azért keresik vala ötet az innep-napon, és mondanak vala: Hol vagyon amaz?

12. És sok zúgolódás vala a' sereg-között ö-felöle. Mert némellyek azt mondgyák vala: Hogy jó. Egyebek pedig azt mondgyák vala: Nem, hanem el-hiteti a' seregeket.

13. Mindazáltal senki nyilván nem szóll vala felöle, a' Zsidóktól való félelemért.

14. Midön pedig az innepnek fele el múlt vólna, fel-méne Jésus a' templomba, és tanit vala.

15. És tsodálkoznak vala a' Zsidók, mondván: Miképen tud ez irást, holott nem tanúlta?

16. Felele nékik Jésus, és monda: Az én tudományom nem enyim, hanem azé, a' ki engem küldött.

17. A' ki annak akarattyát akarja tselekedni; meg-ismeri a' tudományt, ha az Istentől vagyon-e, vagy ha én magamtól szóllok. C

18. A' ki magától szóll, az ö tulajdon ditsöségét keresi, a' ki pedig annak ditsöségét keresi, a' ki ötet küldötte, ez igazmondó, és hamisság nints benne.

19. * Nem Moyses adott-e néktek törvényt: és senki közületek nem tselekeszi a' törvényt? * *Exod. 24.a.3. Sup. 5. c.18.*

20. Miért kerestek engem meg-ölni? Felele a' sereg, és monda: Ördögöd vagyon: ki keres tégedet meg-ölni:

21. Felele Jésus, és monda nékik: Egy tselekedetet tselekedtem, és minnyájan tsodallyátok.

22. Az-okáért * adta Moyses néktek a' környül-metélkedést: (nem hogy Moysestöl volna, * hanem az atyáktól) és szombaton környül-metélitek az embert. * *Lev. 12.a.3.* * *Genes. 17.b.10.*

23. Ha a' környül-metélkedést fel-vészi az ember szombaton, hogy fel ne bontassék a' Moyses törvénye: reám boszszonkodtok-e hogy az egész embert meg-gyógyitottam szombaton? D

24. * Ne itéllyetek szin-szerént, hanem igaz itéletet itéllyetek. * *Deut. 1.c.16.*

25. Mondának azért némellyek Jerusalemből; Nem ez-e, a' kit meg-ölni keresnek?

26. És imé nyilván szóll, és semmit nem mondanak néki. Nem-de bizonnyal megismérték-e a' fejedelmek, hogy ez a' Krisztus?

27. De ezt tudgyuk honnét-való légyen: a' Kriſtus pedig mikor el-jö, ſenki nem tudgya, honnét-való légyen.

28. Kiált vala azért Jéſus a' templomban tanitván, és mondván: Engem-is tudtok, 's honnét-való légyek-is, tudgyátok: és én magamtól nem jöttem, de igaz az, a' ki engem küldött, kit ti nem tudtok.

29. Én tudom ötet: mert ö-töle vagyok, és ö küldött engem.

E 30. Kereſik vala azért ötet meg-fogni: és ſenki nem veté kezeit reája, mert még el nem jött vala az ö órája.

31. A' ſereg-közül pedig ſokan hivének ö-benne, és mondnak vala: A' Kriſtus midön el-jö, vallyon több jeleket téſzen-e hogyſem a' miket ez téſzen?

32. Hallák a' Fariſæuſok a' ſereget, hogy ezeket ſuttogná ö-felöle, és a' fejedelmek és Fariſæuſok ſzolgákat küldének, hogy megfognák ötet.

33. Monda azért nékik Jéſus: Még egy kevés ideig veletek vagyok: és a' hoz mégyek a' ki engem küldött.

* *Inf.* 13. *d.* 33. 34. * Kereſtök engem, és meg nem találtok: és a' hol én vagyok, ti oda nem jöhettök.

35. Mondának azért a' Zſidók egy-máſnak: Hová menendö ez, hogy meg nem találjuk ötet? Vallyon a' Pogányoknak eloſzlására menendö-e, és a' Pogányokat tanitandó-e?

F 36. Mitsoda beſzéd ez, a' mellyet monda: Kereſtök engem, és meg nem találtok: és a' hol én vagyok, ti oda nem jöhettök?

* *Lev.* 23. *d.* 37. 37. * Az innepnek pedig utólſó nagy napján, meg-álla Jéſus, és kiálta, mondván: Ha ki ſzomjúhozik: jöjön én-hozzám és igyék.

* *Deut.* 18. *c.* 15. *Joel.* 2. *d.* 28. *Act.* 2. *c.* 17. 38. * A' ki hiſzen én-bennem, a' mint az Irás mondgya, élö viznek folyó-vizei folynak az ö hasából.

39. Ezt pedig a' Lélekröl mondá, mellyet véendök valának az ö-benne hivök: mert még nem adatott vala a' Lélek, mert Jéſus még meg nem ditsöittetett vala.

40. Abból azért a' ſeregből, midön hallották vólna ezeket az ö beſzédit, mondának: Ez bizonnyal Proféta.

41. Egyebek mondának: Ez a' Kriſtus. Némellyek pedig mondának: Vallyon Galilæából jö-e a' Kriſtus?

* *Mich.* 5. *a.* 2. *Matth.* 42. * Nem-de az Irás mondgya-e: Hogy a' Dávid magvából, és Betlehem kaſtélyból, a' hol Dávid vala, jö a' Kriſtus?

43. Egyenetlenség lön azért a' ſeregben ö-érette.

G 44. Némellyek pedig közülök, meg akarják vala fogni ötet: de ſenki nem veté kezeit reája.

45. El-jövének azért a' ſzolgák a' Papi-fejedelmekhez, és a' Fariſæuſokhoz. És mondának ezek nékik: Miért nem hoztátok-el ötet?

46. Felelének a' ſzolgák: Soha ember igy nem ſzóllott, mint ez az ember.

47. Felelének azért nékik a' Fariſæuſok: Nem-de ti-is el-hitetve vattok-e?

48. Nem-de a' fejedelmek vagy a' Fariſæuſok-közül hitt-e valaki ö-benne?

49. De ez a' ſereg, melly nem tudgya a' törvényt, átkozott.

50. Monda nékik Nikodémus, * az a' ki éjjel jött hozzája, a' ki egyik vala ö-közülök: * *Sup.* 3. *a.* 2.

51. Vallyon a' mi törvényünk meg-itéli-e az embert, ha elöbb meg nem hallya töle, * és meg-érti, mit tselekedgyék? * *Deut.* 17. *b.* 18. & 19. *b.* 15.

52. Felelének, és mondának néki: Vallyon te-is Galilæai vagy-e? Vizſgáld az Irásokat, és láſd-meg, hogy Galilæából proféta nem támad.

53. És viſzſza térének ki-ki az ö házába.

VIII. RÉSZ.

A' házaſság-törésbe eſett aſzſzonyt, a' földön irván, meg-ſzabadittya. Világ világoſságának mondgya magát, és hogy a' Fariséuſok az ö gonoſzságokban meg-halnak. Kik legyenek Tanitványok, kik ſzolgák, kik ſzabadok. A' Fariséuſokat ſem Iſtentöl, ſem Ábrahámtól, hanem az ördögtöl valóknak mondgya; mivelhogy az igazságnak nem hiſznek. A' káromkodókat meg-torkollya, hogy ö nem ördöngös; hanem az Attyát tiſzteli, és [illegible]nek-elötte Ábrahám vólna, ö vólt; és midön megakarnák kövezni, el rejti magát, és kimégyen a' templomból.

A 1. Jesus pedig az Olaj-fák hegyére méne:

2. És reggel iſmég a' templomba jöve, és az egéſz nép hozzája jöve, és le-ülvén tanittya vala öket.

3. Hozának pedig az Iráſ-tudók, és a' Fariſæuſok, egy házaſság-törésben találtatott aſzſzonyt: és középre állaták azt,

4. És mondának néki: Meſter, ez az aſzſzony moſt találtatott házaſság-törésben. * *Lev.* 20. *b.* 10.

5. A' törvényben pedig Moyſes meg-parantsolta nékünk, hogy effélét meg-kövezzünk. Te azért mit mondaſz?

6. Ezt pedig mondgyák vala kisértvén ötet, hogy vádolhatnák ötet. Jéſus pedig alá-hajolván, az újával ir vala a' földön.

7. Midön azért ſzorgalmaztatnák kérdezvén ötet, fel-emelkedék, és monda nékik: * A' ki bün-nélkül vagyon közületek, elsö az veſſen követ reája. * *Deut.* 17. *b.* 17.

8. És iſmég alá-hajolván, ir vala a' földön.

9. Hallván pedig egyik a' máſik-után kimenének, el kezdvén a' véneken: és Jéſus egyedül marada, és az aſzſzony közepen álván.

10. Fel-emelkedvén pedig Jésus, monda néki: Aſzſzony, hol vannak, a' kik téged vádolnak vala? ſenki nem kárhoztatott-e téged?

B 11. Ki monda: Senki, Uram. Monda pedig Jésus: Én ſem kárhoztatlak téged: Eredgy, és már többé ne vétkezzél.

12. Iſmég ſzólla azért nékik Jésus, mondván: * Én vagyok e' világnak világoſsága: a' ki engem követ, nem jár a' ſetétségben, hanem az életnek világoſsága léſzen ö nála.

13. Mondának azért néki a' Fariſæuſok: Te te-magad-felöl téſzſz bizonyságot: a' te bizonyságod nem igaz.

14. Felele Jésus, és monda nékik: Ha én bizonyságot téſzek-is magam-felöl, igaz az én bizonyságom: mert tudom honnét jöttem, és hová megyek: ti pedig nem tudgyátok honnét jövök, vagy hová megyek.

15. Ti teſt-ſzerént itéltök; én nem ítélek ſenkit:

16. És ha én itélek, az én itéletem igaz, mert egyedül nem vagyok: hanem én, és a' ki engem küldött, az Atya.

17. És a' ti törvényetekben irva vagyon, * hogy két embernek bizonyſága igaz.

18. Én vagyok, a' ki bizonyságot téſzek magam-felöl: és bizonyságot téſzen felölem, a' ki engem küldött, az Atya.

19. Mondának azért néki: Hol vagyon a' te Atyád? Felele Jésus: Sem engem nem tudtok, ſem az Atyámat. Ha engem tudnátok, talám az Atyámat-is tudnátok.

C 20. Ez igéket monda Jésus a' kintses ládánál, tanitván a' templomban: és ſenki meg nem fogá ötet, mert még el nem jött vala az ö órája.

21. Monda azért iſmég nékik Jésus: Én el-megyek, és kereſtök engem, és a' ti bünötökben meg-haltok. A' hová én megyek, ti oda nem jöhettök.

22. Mondának azért a' Zſidók: Vallyon meg-öli-e magát, hogy azt mondgya: A' hová én megyek, ti oda nem jöhettök?

23. És monda nékik: Ti innét-alól vattok, én onnét-felyül vagyok. Ti e' világból vattok, én nem vagyok e' világból.

24. Mondottam azért néktek, hogy meghaltok a' ti büneitekben: mert ha nem hiſzitek, hogy én vagyok, meg-haltok a' ti bünötökben.

25. Mondának azért néki: Te ki vagy? Monda nékik Jésus: A' kezdet, a' ki ſzóllokis néktek.

26. Sokakat kell nékem felöletek ſzólnom, és itélnem. De a' ki engem küldött, igaz-mondó az: én-is a' miket hallottam ötöle, azokat mondom e' világon.

27. És meg nem érték, hogy az Iſtent mondaná az ö Attyának.

28. Monda azért nékik Jésus: Mikor fel-magaſztallyátok az ember Fiát, akkor meg-iſméritek, hogy én vagyok, és magamtól ſemmt nem tselekeſzem, * hanem a' mint tanitott engem az Atya, azokat ſzóllom.

29. És a' ki engem küldött, velem vagyon, és nem hagyott engem egyedül: mert én, a' mik néki kedveſſek, azokat tselekeſzem mindenkor. D

30. Ezeket ö ſzólván, ſokan hivének öbenne.

31. Monda azért Jésus azoknak a' Zſidóknak, a' kik néki hivének: Ha ti meg-maradtok az én beſzédemben, bizonnyal én tanitványim léſztek:

32. És meg-iſméritek az igazságot, és az igazság meg-ſzabadit titeket.

33. Felelének néki: Ábrahám magva vagyunk, és ſoha ſenkinek nem ſzolgáltunk: mi-képen mondod te; Szabadoſok léſztek?

34. Felele nékik Jésus: Bizony, bizony mondom néktek: * Hogy minden a' ki bünt tselekeſzik, ſzolgája a' bünnek. * Rom. 6.c.16. 2.Pet.2. d.19.

35. A' ſzolga pedig nem marad a' házban örökké: a' fiú pedig meg-marad örökké.

36. Ha azért a' Fiú titeket meg-ſzabadit, bizonnyal ſzabadoſok léſztek.

37. Tudom hogy az Ábrahám fiai vattok: de engem meg-ölni kereſtök, mert az én beſzédem nem fog rajtatok. E

38. Én a' mit az Atyámnál láttam, azt mondom: és ti a' mit a' ti atyátoknál láttatok, azokat tſelekeſzitek.

39. Felelének, és mondának néki: A' mi atyánk, Ábrahám. Monda nékik Jésus: Ha az Ábrahám fiai vattok, az Ábrahám tſelekedetit tſelekedgyétek.

40. Moſt pedig engem meg-ölni kereſtök, az embert, a' ki néktek igazságot ſzóllottam, mellyet az Iſtentöl hallottam: ezt Ábrahám nem tſelekedte.

41. Ti az atyátok tselekedetit tſelekeſzitek. Mondának azért néki: Mi paráznaságból nem ſzülettünk: egy atyánk vagyon az Iſten.

42. Monda azért nékik Jésus: Ha az Iſten vólna a' ti atyátok, ſzeretnétek ugyan engemet. Mert én az Iſtentöl ſzármaztam, és jöttem: mert nem-is jöttem én-magamtól, hanem ö küldött engem.

43. Miért nem iſméritek-meg az én ſzólláſomat? Mert nem hallhattyátok az én beſzédemet.

44. * Ti az ördög atyától vattok: és az atyátok kivánságit akarjátok tselekedni. Ö gyilkos vólt eleitöl-fogva, és az igazságban meg nem állott: mert nints igazság ö-benne. Mikor hazugságot ſzóll, tulajdonából ſzóll, mert hazug, és annak attya. * Joan. 3.b.18. F

45. Én pedig ha igazságot mondok, nem hiſztek nékem.

46. Ki fedd-meg engem közületek a' bünröl? Ha igazságot mondok néktek, miért nem hiſztek nékem?

47. * A' ki Iſtentöl vagyon, Iſtennek igéjét halgattya. Az-okáért nem halgattyátok ti, mert az Iſtentöl nem vattok. * 1. Joan 4.a.6.

* 1. Joan 1.b.5.

* Deut. 17.b.6. & 19.c. 15. Matth. 18.b.16. 2. Cor. 13.a.1. Heb. 10. 6.20.

* Rom. 3.a.4.

48. Felelének azért a' Zſidók, és mondának néki: Nem-de jól mondgyuk-e mi, hogy Samaritánus vagy te, és ördögöd vagyon?

49. Felele Jéſus: Én-nékem ördögöm nintſen: de tiſztelem az Atyámat, és ti tiſzteletlenséggel illettetek engem.

50. Én pedig nem kereſem az én ditsöségemet: vagyon a' ki kereſſe, és meg-itéllye.

51. Bizony, bizony mondom néktek: ha ki az én beſzédemet meg-tartya, halált nem lát örökké.

G 52. Mondának azért a' Zſidók: Moſt iſmértük-meg, hogy ördögöd vagyon. Ábrahám meg-hólt, és a' Próféták; és te azt mondod: ha ki az én beſzédemet meg-tartya, a' halált meg nem kóſtollya örökké.

53. Vallyon te nagyobb vagy-e a' mi atyánknál Ábrahámnál, a' ki meg-hólt? a' Próféták-is meg-hóltak. Mivé téſzed magadat?

54. Felele Jéſus: Ha én ditsöitem magamat, az én ditsöségem ſemmi: vagyon a' ki ditsöit engem, az én Atyám, a' kit ti mondotok, hogy ti Iſtentek,

55. És meg-nem iſmértétek ötet, én pedig iſmérem ötet: És ha mondom, hogy nem tudom ötet, ti-hozzátok haſonló hazug léſzek. De tudom ötet, és az ö beſzédét megtartom.

56. Ábrahám az atyátok örvendezett, hogy látná az én napomat: látta, és örült.

57. Mondának azért a' Zſidók néki: Még nints ötven eſztendöd, és Ábrahámot láttad?

58. Monda nékik Jéſus: Bizony, bizony mondom néktek; minek-elötte Ábrahám lenne: én vagyok.

59. Köveket kapának azért, hogy ö reája hagyigálnák: Jéſus pedig el-rejté magát, és ki-méne a' templomból.

IX. RÉSZ.

Kriſtus a' ſzületésétöl való vakot meg-gyógyittya, melly tsodát ſokféle képen fedezni akarnak a' Fariséuſok, de a' meg-gyógyittatott vak Kriſtuſt nyilván vallya: és a' vele tett tsodát hirdeti, kiért a' Synagógából ki-vettetik, de a' Kriſtuſtól meg-tanittatván, benne hiſzen, és imádgya ötet. Kriſtus itélni jött e' világra.

A 1. És által-menvén Jéſus láta egy vakon ſzületett embert:

2. És kérdék ötet a' tanitványi: Rabbi, ki vétkezett, ez-e, vagy az ö ſzüléi, hogy vakon ſzülettetnék?

3. Felele Jéſus: Sem ez nem vétkezett, ſem az ö ſzüléi: hanem hogy ki-jelenteſſenek az Iſten tselekedeti ö benne.

4. Nékem ſzükség annak tselekedetit tſelekednem, a' ki engem küldött, mig nap vagyon: el-jö az étſzaka, midön ſenki nem munkálódhatik.

5. Miglen e' világon vagyok, világoſsága vagyok e' világnak.

6. Ezeket midön mondotta vólna, a' földre pöke, és sárt tsinála a' nyálból, és a' sárt annak ſzemeire kené.

7. És monda néki: Eredgy, mosdgyál-meg a' Siloe tavában (melly El-küldöttnek magyaráztatik.) El méne azért, és meg-moſdék, és meg-jöve látván.

B 8. Azért a' ſzomſzédok, és a' kik látták vala ötet az-elött, hogy kóldús vala, mondának: Nem ez-e, a' ki ül, és kóldúl vala? Némellyek mondgyák vala; Hogy ez az.

9. Némellyek pedig: Nem; hanem haſonló ahoz. Ö pedig mondgya vala: Hogy én vagyok.

10. Mondának azért néki: Mi-módon nyiltak-meg néked a' ſzemeid?

11. Felele: Az az ember, a' ki Jéſuſnak mondatik, sárt tsinála; és meg-kené a' ſzemeimet, és monda nékem: Menny a' Siloe tavára, és mosdgyál-meg. És el-menék, meg-moſdám, és látok.

12. És mondának néki: Hol vagyon az? Monda: Nem tudom.

13. Vivék a' Fariſæuſokhoz azt, a' ki vak vólt.

C 14. Szombat vala pedig, mikor a' sárt tsinálta Jéſus, és meg-nyitotta annak ſzemeit.

15. Iſmég kérdék azért ötet a' Fariſæuſok, mi-módon látott vólna. Ö pedig monda nékik: Sárt tön nékem a' ſzemeimre, és meg-moſdám, és látok.

16. Mondának azért a' Fariſæuſok-közül némellyek: Ez ember nem Iſtentöl-való, a' ki a' ſzombatot meg nem tartya. Némellyek pedig mondának: Hogy tselekedheti a' bünös ember e' jeleket? És ſzakadás vala közöttök.

17. Mondának azért iſmég a' vaknak: Te mit mondaſz a' felöl, a' ki meg-nyitotta ſzemeidet? Ö pedig monda: Hogy Próféta az.

18. Nem hivék azért a' Zſidók ö-felöle, hogy vak vólt vólna, és látott vólna, mig nem elö-hivák annak ſzüléit, a' ki látott vala:

D 19. És meg-kérdék öket, mondván: Ez-e a' ti fiatok, kit ti mondotok, hogy vakon ſzületett? Mi-módon lát tehát moſt?

20. Felelének nékik az ö ſzüléi, és mondának: Tudgyuk, hogy ez a' mi fiunk, és hogy vakon ſzületett:

21. Mi-módon láſſon pedig moſt, nem tudgyuk: a' vagy ki nyitotta-meg a' ſzemeit, mi nem tudgyuk: ötet kérdgyétek: elég idös, ö-maga ſzóllyon maga-felöl.

E 22. Ezeket mondák az ö ſzüléi, mert félnek vala a' Zſidóktól: mert már öſzve-tanátſkoztak vala a' Zſidók, hogy, ha valaki ötet Kriſtuſnak vallaná lenni, a' ſynagóga-kivül lenne.

23. Azért mondák az ö szüléi: Hogy elég idös, ötet kérdgyétek.

24. Hivák azért ismég az embert, a' ki vak vólt, és mondának néki: Adgy ditsöséget az Istennek. Mi tudgyuk, hogy ez ember bünös.

25. Ö azért monda nékik: Ha bünös, nem tudom: egyet tudok, hogy midön vak vólnék, most látok.

26. Mondának azért néki: Mit tselekedett néked? mi-módon nyitotta meg néked a' szemeidet.

27. Felele nékik: Meg-mondottam már néktek, és hallottátok. Miért akarjátok ismég hallani? talám ti-is ö tanitványi akartok lenni?

F 28. Meg-átkozák azért ötet, és mondának: Te légy annak tanitványa: mi pedig a' Moyses tanitványi vagyunk.

29. Mi tudgyuk, hogy Moysesnek szóllott az Isten: ezt pedig nem tudgyuk honnét-való légyen.

30. Felele az az ember, és monda nékik: Hiszem tsodálatos dolog ez, hogy ti nem tudgyátok honnét-való légyen, és meg-nyitotta a' szemeimet:

31. Tudgyuk pedig, hogy a' bünösöket az Isten meg nem halgattya: de a' ki Istentiszteló, és az ö akarattyát tselekeszi, azt halgattya-meg.

32. Öröktöl-fogva nem hallatott, hogy valaki meg-nyitotta szemeit a' vakon születtetnek.

33. Ha ez az Istentöl nem vólna, nem tselekedhetett vólna semmit.

34. Felelének, és mondának néki: Mindenestöl bünökben születtél, és te tanitasz-e minket? És ki-veték ötet.

G 35. Meg-halla Jésus, hogy ki-vetették ötet: és midön találta vólna ötet, monda néki: hiszsz-e te az Isten Fiában:

36. Felele az, és monda: Kitsoda az, Uram, hogy hidgyek ö-benne?

37. És monda néki Jésus: Láttad-is ötet, és a' ki veled szóll, ö az.

38. Amaz pedig monda: Hiszek Uram. És le-borúlván imádá ötet.

39. És monda Jésus: Itéletre jöttem én e' világra: hogy a' kik nem látnak, lássanak; és a' kik látnak, vakokká légyenek.

40. És meg-hallák némellyek a' Farisæusok-közül, kik véle valának, és mondának néki: Vallyon mi-is vakok vagyunk-e?

41. Monda nékik Jésus: Ha vakok vólnátok, nem vólna bünötök. Most pedig azt mondgyátok: Hogy látunk. A' ti bünötök meg-marad.

X. RÉSZ.

Kristus a' jó, és gonosz pásztort le-irván, magát ajtónak, és jó pásztornak mondgya lenni, kinek még más juhai-is vannak, 's azokat-is azon akolba kell tériteni: le-tészi az ö lelkét, és ismét fel-vészi, mivel maga tselekedetit a' Zsidóknak meg-mutattya, és magát egynek lenni mondotta az Atyával: meg-akarják ötet kövezni, azért félre áll, meg mutatván elöször, hogy nem károm-kodnék.

A 1. BIZONY, bizony mondom néktek: a' ki nem az ajtón mégyen-bé a' juhok aklába, hanem másunnat hág-bé, lopó az, és tolvaj

2. A' ki pedig az ajtón mégyen-bé, pásztora a' juhoknak.

3. Ennek az ajtón-álló meg-nyittya, és a' juhok az ö szavát hallyák, és az ö tulajdon juhait nevek-szerént hija, és ki-viszi azokat.

4. És mikor az ö tulajdon juhait ki-botsáttya, elöttök mégyen: és a' juhok ötet követik, mert tudgyák az ö szavát.

5. Idegent pedig nem követnek, hanem futnak töle: mert nem ismérik az idegennek szavát.

B 6. E' példa-beszédet mondá nékik Jésus. Ök pedig nem érték mit szóllana nékik.

7. Monda azért ismég nékik Jésus: Bizony, bizony mondom néktek, hogy én vagyok a' juhok ajtaja.

8. Minnyájan, valamennyin jöttek, lopók, és tolvajok, és nem halgatták öket a' juhok.

9. Én vagyok az ajtó. Én-általam a' ki bé-mégyen, üdvözül: és bé-mégyen, és ki-jö, és legeltetést talál.

10. A' lopó nem jö, hanemhogy tsak lopjon, és öllyön, és veszessen. Én jöttem hogy életek légyen, és bévebben légyen.

11. Én vagyok a' jó pásztor. * A' jó pásztor az ö lelkét adgya az ö juhaiért. * *Is.*40. c.11. *Ezech.* 34.c.23. & 37.s. 24.

12. A' béres pedig, és a' ki nem pásztor, kinek a' juhok nem tulajdoni, láttya a' farkast jöni, és el-hadgya a' juhokat, és el-fut: és a' farkas el-ragadozza, és el-oszlattya a' juhokat:

13. A' béres pedig el-fut, mert béres, és nints néki köze a' juhokhoz. C

14. Én vagyok a' jó pasztor: és ismérem az enyimeket, és ismérnek engem az enyimek.

15. * A' mint engem az Atya ismér, énis ismérem az Atyát: és az én lelkemet letészem az én juhaimért. * *Mart.* 11.d.27. *Luc.*10. d.22.

16. Egyéb juhaim-is vannak, mellyek nem ez akolból-valók: azokat-is el kell hoznom, és az én szómat halgattyák, és egy akol lészen, 's egy pásztor. D

17. Azért szeret engem az Atya: * mert én le-tészem lelkemet, hogy ismég fel-vegyem azt. * *Isa.*53. *b.*7.

18. Senki el nem vészi azt tölem: hanem én tészem-le azt magamtól, és hatalmam vagyon annak le-tételére: és ismég hatalmam vagyon annak fel-vételére: E' parantsolatot vöttem az Atyámtól.

19. Egyenetlenség lön iſmég a' Zſidók-között e' beſzédekért.

20. Mondanak vala pedig ſokan közülök: Ördöge vagyon, és eſztelenkedik: miért halgattyátok ötet?

21. Egyebek mondanak vala: Ez igék nem ördögösé: vallyon meg-nyithattya-e az ördög a' vakok ſzemeit?

* 1. *Mahab. 4. f. 56. g. 59.* 22. * Lön pedig a' templom meg-ſzentelésének innepe Jeruſalemben: és tél vala.

23. És Jéſus a' templomban jár vala, a' Salamon tornátzában.

E 24. Körül-vévék azért ötet a' Zſidók, és mondának néki: Meddig tartod lelkünket függőben? ha te vagy a' Kriſtus, mond-meg nékünk nyilván.

25. Felele nékik Jéſus: Szollok néktek, és nem hiſzitek. A' tſelekedetek, mellyeket én tſelekeſzem az én Atyámnak nevében, azok bizonyságot téſznek én-felölem:

26. De ti nem hiſztek, mert nem vattok az én juhaim-közül.

27. Az én juhaim az én ſzómat halgattyák: és én iſmérem azokat, és követnek engem:

28. És én örök életet adok nékik: és el nem veſznek öröké, és ki nem ragadgya azokat ſenki kezemből.

F 29. Az én Atyám a' mit nékem adott, nagyobb mindeneknél: és ſenki ki nem ragadhattya az én Atyám kezéből.

30. Én és az Atya egy vagyunk.

31. Köveket vönek azért fel a' Zſidók, hogy meg-köveznék ötet.

32. Felele nékik Jéſus: Sok jó tſeleketeket mutattam néktek az én Atyámtól, azok-közül mellyik tſelekedetért köveztökmeg engem?

33. Felelének néki a' Zſidók: A' jó tſelekedetért meg nem kövezünk téged, hanem a' káromlásért; és hogy, holott te ember vagy, Iſtenné téſzed magadat.

* *Pſal. 81. b. 9.* 34. Felele nékik Jéſus: Nints-e irva a' ti törvényetekben: * hogy Én mondottam: Iſtenek vattok?

35. Ha azokat mondotta iſteneknek, a' kikhez az Iſten beſzéde lött, és az Irás fel nem bontathatik:

36. A' kit az Atya meg-ſzentelt, és e'világra küldött, ti azt mondgyátok; Hogy káromlaſz: mivelhogy azt mondottam; Az Iſten Fia vagyok?

37. Ha az Atyám tſelekedetit nem tſelekeſzem, ne hidgyetek nékem.

38. Ha pedig tſelekeſzem; és ha nékem nem akartok hinni: a' tſelekedeteknek hidgyetek, hogy meg-iſmérjétek, és hidgyétek hogy az Atya én-bennem vagyon, és én az Atyában.

39. Kereſik vala azért ötet meg-fogni: és ki méne az ö kezekből.

40. És iſmég el-méne a' Jordánon-túl arra a' helyre, a' hol János kereſztel vala elöſzör: és ott marada.

41. És ſokan jövének hozzája, és mondának: Hogy János ugyan egy jelt ſem tſelekedett.

42. Mindenek pedig, valamiket János erről mondott, igazak vóltak. És ſokan hivének ö-benne.

XI. RÉSZ.

JESUS Lázárt halottaiból fel-támaſztya, elöſzör ſokat beſzéllvén a' Tanitványokkal, és Mártával; melly tsodát látván ſokan meg-térnek Kriſtushoz, a' Papi Fejedelmek pedig, és Fariſeuſok el-végezik, hogy meg-ölettesék, és meg-hadgyák, valahol találtatik, meg-fogattaſsék. Kaifás fö Pap jövendöl Jéſusról, hogy jobb, hogy ö meg-haljon, hogy ſem az egéſz nép el-veſzſzen. JESUS Efrem városába mégyen.

A 1. VALA pedig egy beteg Lázár Betániából Máriának, és ennek nénnyének Mártának kaſtélyából-való.

* *Matt. 26. a. 8. Inf. 12. a. 3. Luc. 7. f. 37.* 2. * (Mária pedig az vala, a' ki megkente az Urat kenettel, és meg-törlötte az ö lábait az ö haja-ſzálaival: kinek a' bátya Lázár beteg vala.)

3. A' húgai azért hozzája küldének, mondván: Uram, imé a' kit ſzeretſz, beteg.

4. Hallván pedig Jéſus, monda nékik: E' betegség nem halálra-való, hanem az Iſten ditsöſségére, hogy ditsöittetſsék az Iſten Fia az-által.

5. Szereti vala pedig Jéſus Mártát, és az öttsét Máriát, és Lázárt.

6. Midön azért meg-halla hogy beteg vólna, akkor ugyan meg-marada azon helyen két nap.

7. Ezek-után monda az ö tanitványinak: Mennyünk iſmét Judæába.

8. Mondának néki a' tanitványok: Rabbi, moſt kereſnek vala tégedet a' Zſidók megkövezni, és iſmég oda mégy-e?

B 9. Felele Jéſus: Nem tizen-két órája vagyon-e a' napnak? Ha ki nappal jár, meg nem ütközik, mert e' világnak világoſságát láttya:

10. Ha pedig éjjel jár, meg-ütközik, mert nints világoſság benne.

11. Ezeket ſzólla, és ezek-után monda nékik: Lázár a' mi barátunk aluſzik; de elmegyek, hogy az álomból fel-ſerkentſem ötet.

12. Mondának ázért a' tanitványi: Uram, ha aluſzik, meg-gyógyúl.

13. Az ö haláláról mondotta vala pedig Jéſus: ök pedig vélék, hogy az álomnak aluvásáról mondaná.

14. Akkor azért Jéſus nyilván meg-mondá nékik: Lázár meg-hólt:

15. És örülök ti-érettetek, hogy hidgyétek,

hogy ott nem vóltam. De mennyük-el hozzája.

16. Monda azért Tamás, a' ki Kettősnek mondatik, a' tanitvány társainak: Mennyünk-el mi-is, hogy meg-haljunk ö-véle.

C 17. El-jöve azért Jésus, és találá ötet hogy már négy napig vólna a' koporsóban.

18. (Betánia pedig Jerusalemtöl közel tizen-öt futamatnyi földön vala.)

19. A' Zsidók-közül pedig sokan jöttek vala Mártához, és Máriához, hogy vigasztalnák öket az ö bátyok-felöl.

20. Márta azért hogy hallá hogy Jésus jöne, eleibe méne: Mária pedig otthon ül vala.

21. Monda azért Márta Jésusnak: Uram, ha itt löttél vólna, az én bátyám meg nem hólt vólna:

22. De most-is tudom, hogy valamiket kérsz az Istentöl, meg-adgya néked az Isten.

23. Monda néki Jésus: Fel-támad a' te bátyád.

* Sup. 5. c. 29. Luc. 14. c. 14. * Sup. 6. d. 33. 24. Monda néki Márta: Tudom hogy fel-támad * a' fel-támadásban az utólló napon.

25. Monda néki Jésus: Én vagyok a' fel-támadás, és az élet: * a' ki én-bennem hiszen, ha szintén meg-hal-is, él:

D 26. És minden a' ki él, és én-bennem hiszen, meg nem hal örökké. Hiszed-e ezt?

27. Monda néki: Valóban Uram, én el-hittem, hogy te vagy a' Krisztus az élö Isten Fia, ki e' világra jöttél.

28. És mikor ezeket mondotta vólna, el-méne, és el-hivá az öttsét Máriát titkon, mondván: A' Mester jelen vagyon, és téged hi.

29. Az hogy hallá, fel-kele hamar, és hozzája méne.

30. Mert még nem jött vala Jésus a' kastélyba: hanem még azon helyen vala, a' hol Márta eleibe ment vala.

31. A' Zsidók azért, a' kik véle a' házban valának, és vigasztallyák vala ötet, midön látták vólna Máriát, hogy hamar fel-költ és ki ment, követék ötet, mondván: Hogy a' koporsóhoz mégyen, hogy ott sirjon.

32. Mária azért, midön oda ment vólna a' hol Jésus vala, látván ötet, a' lábaihoz esék, és monda néki: Uram, ha itt löttél vólna, nem hólt vólna meg a' bátyám.

E 33. Jésus azért, hogy látá ötet sirni, a' Zsidókat-is kik véle jöttek vala, hogy sirnának, meg-búsúla lelkében, és meg-háborita magát.

34. És monda: Hová töttétek ötet? Mondának néki: Uram jöj-el, és lásd-meg.

35. És könyveze Jésus.

36. Mondának azért a' Zsidók: Imé mint szereti vala ötet.

Sup. 9. a. 7. 37. Némellyek pedig közülök mondának: * Nem tselekedhette vólna-é ez, a' ki megnyitotta a' vakon születettnek szemeit, hogy ez meg ne halna?

38. Jésus azért ismég meg-búsúlván magában, a' koporsóhoz méne. Vala pedig egy barlang: és kö vala arra tétetve.

39. Monda Jésus: Vegyétek-fel a' követ. Monda néki Márta, annak húga a' ki meghólt vala; Uram, immár szagos, mert negyed-napi.

40. Monda néki Jésus: Nem mondám-e néked, hogy ha hiszsz, meg-látod az Isten ditsöségét?

41. El-vévék azért a' követ; Jésus pedig fel-emelvén szemeit, monda: Atyám, hálákat adok néked, hogy meg-halgattal engemet.

F 42. Én pedig tudom vala hogy mindenkor meg-halgatsz engem; de a' népért, a' melly környül-áll, mondám azt: hogy meg-hidgyék hogy te küldöttél engem.

43. Ezeket midön mondotta vólna, nagy szóval kiálta: Lázár jöj-ki.

44. És mindgyárt elö-jöve a' ki meghólt vala, meg-kötve lévén a' lábai, és kezei ruhákkal, és az ortzája kez-kenövel vala bé kötve. Monda nékik Jésus: Óldgyátok-meg ötet, és botsássátok-el.

45. Sokan azért a' Zsidók-közül, kik Máriához és Mártához jöttek vala, és látták vala, a' miket tselekedett Jésus, hivének ö-benne.

46. Némellyek pedig azok-közül a' Farisæusokhoz menének, és meg-mondák nékik a' miket tselekedett Jésus.

47. Egybe gyüjték azért a' Fö-papok, és Farisæusok a' tanátsot, és mondának: Mit tselekedszünk, mert ez ember sok jeleket tészen?

48. Ha igy hadgyuk ötet, minnyájan hisznek ö-benne: és el-jönek a' Romaiak, és el-vészik helyünket, és nemzetségünket.

* Inf. 18. c. 14. 49. * Egy pedig közülök Kaifás-nevü, midön Fö-pap vólna abban az esztendöben, monda nékik; Ti semmit nem tudtok,

50. Se meg nem gondollyátok hogy hasznosb néktek hogy egy ember haljon-meg a' népért, és az egész nemzetség el ne veszszen.

G 51. Ezt pedig magától nem mondá: hanem holott azon esztendö-béli Fö-pap vólna, prosétála, hogy Jésus meg-halna a' nemzetségért.

52. És nem csak a' nemzetségért, hanem hogy az Isten fiait, kik el valának szélledve, egybe-gyüjtené.

53. Azért a' naptól-fogva gondolák, hogy meg-ölnék ötet.

54. Jésus azért már nyilván nem jár vala a' Zsidók-között, hanem a' puszta-mellett-való tartományba méne, a' városba melly Efremnek mondatik, és ott lakik vala a' tanitványival.

55. Közel vala pedig a' Zsidók Húsvét-tye: és sokan menének-fel Jerusalembe a' tartományból Húsvét-elött, hogy meg-szentelnék magokat.

56. Keresik vala azért Jésust: és szóllanak vala egy-másnak, a' templomban állván: Mire vélitek, hogy el nem jött az innep-napra? Parantsolatot adtak vala pedig a' Főpapok, és a' Farisæusok, hogy ha valaki tudná, hol légyen, meg-jelentené, hogy megfognák ötet.

XII. RÉSZ.

JESUS Mártánál, és Lázárnál meg-szálván, Mária Magdolnától meg-kenettetik. Kiért zúgolódik Júdás. A' Papi Fejedelmek Lázárt-is meg-akarják ölni. JESUS szamár háton mégyen Jerusalemben, és ágakat hánynak eleibe. Sokan ötet kiván-ván látni, meg-mondgya, hogy az ö meg-ditsöitésének napja el-jött, és mint a' magnak meg-kell néki halni. Az Atya szava hallatik az égből az ö meg-ditsöitéséről. A' világ Fejedelme ki-vettetik. A' Zsidóknak vaksága Isaiás szerént. Kristusban tiszteltetik, vagy meg-vettetik az Atya.

A 1. JÉSUS azért hat nappal Húsvét-elött Betániába méne, a' hol-Lázár meg-hólt vala, a' kit fel-támasztott Jésus,

* Matt. 26. a. 6. Marc. 14. a. 3.

2. Vatsorát szerzének azért ott néki: és Márta szolgál vala; Lázár pedig egyik vala a' le-telepedtek-közül ö-véle.

3. Mária azért egy font drága tiszta spikinard kenetet vön, és meg-kené a' Jésus lábait: és meg-törlé az ö lábait haj-szálaival: és a' ház meg-telék a' kenetnek illattyával.

4. Monda azért egy a' tanitványi-közül, Júdás Iskariótes, a' ki ötet el-árulandó vala:

5. Miért nem adatott-el az a' kenet három-száz pénzen, és a' szükölködöknek adatott?

6. Ezt pedig mondá, nem hogy a' szükölködökre vólna néki gondgya, hanem hogy lopó vala, és az erszény nála lévén, azokat, mellyek adatnak vala, hordozza vala.

B 7. Monda azért Jésus: Hadgyatok békét néki, hogy az én temetésem napjára tartsa azt.

8. Mert szegények mindenkor vannak veletek: én pedig nem mindenkor vagyok veletek.

9. Meg-tudá azért sok sereg a' Zsidók-közül, hogy ott vagyon: és el-jövének, nem csak Jésusért, hanem hogy Lázárt látnák, kit fel-támasztott halottaiból.

10. Gondolák pedig a' Papi-fejedelmek, hogy Lázárt-is meg-ölnék:

11. Mert sokan el-mennek vala a' Zsidók-közül ö-érette, és hisznek vala Jésusban.

12. Másod napon pedig, a' nagy sereg, melly az innep-napra jött vala, midön hallották vólna, hogy Jésus Jerusalembe jö;

13. Pálma ágakat vönek, és eleibe menének, és kiáltnak vala: Hosanna, áldott, a' ki az Úr nevében jö, az Israel királya.

14. * És találá Jésus egy szamárotskát, és reája üle, a' mint irva vagyon:

* Matt. 21. a. 7. Mar. 11. a. 7. Luc. 19. f. 35.

15. * Ne félly Sion leánya: imé a' te királyod jö ülvén a' szamárnak vemhén.

* Zach. 9. h. 9.

16. Ezeket nem érték a' tanitványi elsöben: hanem mikor meg-ditsöittetett Jésus, akkor meg-emlekezének, hogy ezek ö-felöle irattattak vala, és ezeket tselekedék néki.

C 17. Bizonyságot tészen vala azért a' sereg, melly ö-véle vala, mikor Lázárt elö-hitta a' koporsóból, és fel-támasztotta ötet halottaiból.

18. Az-okáért ment-is eleibe a' sereg: mert meg-hallá, hogy e' tsodát tselekedte.

19. A' Farisæusok azért mondának magok-között: Láttyátok-e hogy semmit nem használunk? imé az egész világ utánna indúlt.

20. Valának pedig némelly Pogányok, azok-közül a' kik fel-mentek vala hogy imádkoznának az innep-napon.

21. Ezek azért Filephez menének, ki Galilæának Bet-saidájából vala, és kérik vala ötet, mondván: Uram, látni akarnók a' Jésust.

22. El-méne Filep, és meg-mondá Andrásnak: András ismég, és Filep meg-mondák Jésusnak.

23. Jésus pedig felele nékik, mondván: El-jött az óra, hogy meg-ditsöittessék az ember Fia.

D 24. Bizony, bizony mondom néktek, ha a' búza mag a' földbe esvén, meg nem hal;

25. Tsak maga marad: ha pedig meg-hal, sok gyümöltsöt hoz. * A' ki a' lelkét szereti, el-veszti azt, és a' ki a' lelkét gyülöli e' világon, az örök életre meg-örizi azt.

* Matt. 10. d. 30. & 16. d. 25. Mar. 8. d. 35. Luc. 9. c. 24. & 17. g. 33.

26. Ha ki nékem szolgál, engem kövessen: és a' hol én vagyok, ott lészen az en szolgám-is. Ha ki nékem szolgál, meg-tiszteli azt az én Atyám.

27. Most az én lelkem meg-háborodott. És mit mondgyak? Atyám, szabadits-meg engem ez órától-fogva. De ezért jöttem ez órára.

28. Atyám, ditsöitsd-meg a' te nevedet. Szózat jöve azért az égből: Meg-is ditsöitettem, és ismég meg-ditsöitem.

29. A' sereg azért melly ott áll vala, és hallotta vala, azt mondgya vala hogy menydörgés lött vólna. Egyebek mondgyák vala: Angyal szollott néki.

E 30. Felele Jésus, és monda: Nem énérettem jött e' szózat, hanem ti-érettetek.

31. Most vagyon a' világ itélete: most e' világ fejedelme ki-vettetik.

32. És én ha fel-magasztaltatom a' földtöl, mindeneket magamhoz vonszok.

33. (Ezt pedig mondgya vala, jelentvén minémü halállal halna-meg.)

34. Felele néki a' sereg: * Mi azt hallottuk a' törvényből, hogy a' Krisztus meg-marad örökké: és mint mondod te; Szükség felmagasztaltatni az ember fiának? Kitsoda ez az embernek Fia?

35. Monda azért nékik Jésus: Még egykevessé, a' világosság ti-veletek vagyon. Járjatok mig világosságtok vagyon, hogy a' setétség titeket el-ne lepjen: és a' ki a' setétben jár, nem tudgya hová mégyen.

36. A' mig világosságtok vagyon, hidgyetek a' világosságban, hogy a' világosság fiai legyetek. Ezeket szólla Jésus: és elméne, és el-rejté magát elöttök.

37. Midön pedig ennyi jeleket tött vólna elöttök, nem hivének ö-benne:

38. Hogy Isaiás Prófétának beszéde bétellyesednék, a' mellyet mondott: * Uram, ki hitt a' mi hallásunknak? és az Úr karja kinek jelentetett-meg?

39. Az-okáért nem hihetnek vala, mert ismég azt mondotta Isaiás:

40. * Meg-vakitotta az ö szemöket, és meg-keményitette az ö szivöket: hogy ne lássanak szemökkel, és ne értsenek szivökkel, és meg-térjenek, és meg-gyógyittsam öket.

41. Ezeket mondotta Isaiás, midön látta az ö ditsöségét, és ö-felöle szóllott.

42. Mindazáltal a' fejedelmek-közül-is sokan hittenek ö-benne: de a' Farisæusokmiá nem vallyák vala, hogy a' synagógából ki ne vettetnének.

43. Mert inkább szerették az emberek ditsöségét, hogy-sem az Isten ditsöségét.

44. Jésus pedig kiálta, és monda: A' ki én-bennem hiszen, nem én-bennem hiszen, hanem abban, a' ki engem küldött.

45. És a' ki engem lát, azt láttya, a' ki engem küldött.

46. Én világosságúl jöttem e' világra; hogy minden, a' ki én-bennem hiszen, setétségben ne maradgyon.

47. És ha ki az én igéimet hallya, és meg nem tartya: én meg nem itélem ötet. Mert nem jöttem hogy meg-itéllyem e' világot, hanem hogy üdvözittsem e' világot.

48. A' ki engem meg-vét, és bé nem vészi az én igéimet: vagyon a' ki meg-itéllye ötet. * A' beszéd, mellyet szóllottam, az itéli-meg-ötet az utólsó napon.

49. Mert én magamtól nem szóllottam, hanem a' ki engem küldött az Atya, ö adott parantsolatot nékem, mit mondgyak, és mit szóllyak.

50. És tudom hogy az ö parantsolattya örök élet. Azért a' miket én szóllok, a' mint meg-mondotta nékem az Atya, úgy szóllom.

XIII. RÉSZ.

A' vatsora után (Péter nem akarván engedni) meg-mossa a' Tanitványi lábait, intvén, hogy ök-is azt tselekedgyék egymással. Az árulót meg-jelenti Jánosnak. Júdás a' falatot bé-vévén ki-mégyen, és magát meg-ditsöitettnek mondgya JESUS. Egymás szeretetire inti Tanitványit; Péter meg-tagadását meg-jelenti.

1. A' Húsvét innepe-napja-elött, tudván Jésus hogy el-jött az ö órája hogy el menne e' világból az Atyához: midön szerette vólna az övéit, kik e' világon valának, végiglen szerette öket.

2. És a' vatsora meg-lévén, midön az ördög már szivébe botsátta vólna, hogy Júdás a' Simon Iskáriot fia el-árúlná ötet:

3. Tudván hogy mindeneket kezébe adott néki az Atya, és hogy az Istentöl jött-ki, és az Istenhez mégyen:

4. Fel-kele a' vatsorától, és le-tévé az ö ruháit: és midön kendöt vött vólna elö, megövedzé magát. Az-után vizet

5. Tölte a' medentzébe, és kezdé mosni a' tanitványok lábait, és meg-törleni a' kendövel, mellyel övedzve vala.

6. Jöve azért Simon Péterhez. És monda néki Péter: Uram, te mosod-e meg nékem a' lábaimat?

7. Felele Jésus, és monda néki: A' mit én tselekeszem, te most nem tudod; megtudod pedig ez-után.

8. Monda néki Péter: Nékem örökké meg nem mosod a' lábaimat. Felele néki Jésus: Ha meg nem moslak téged, nem lészen részed én velem.

9. Monda néki Simon Péter: Uram, nem tsak a' lábaimat, de a' kezeimet 's a' fejemet-is.

10. Monda néki Jésus: A' ki meg-mosódott, nem szükölködik hanem hogy tsak lábait mossa-meg, de tiszta mindenestöl. Tiis tiszták vattok, de nem minnyájan.

11. Mert tudgya vala, ki vólna, a' ki elárúlná ötet: az-okáért mondá: Nem vattok tiszták minnyájan.

12. Minek-utánna azért meg-mosá az ö lábokat, és ruháit fel-vévé: midön ismég le-ült vólna, monda nékik: Tudgyátok-e mit tselekedtem veletek?

13. Ti engem Mesternek, és Úrnak hittok; és jól mondgyátok: mert az vagyok.

14. Ha azért én meg-mostam a' ti lábaitokat, Úr, és Mester lévén; ti-is tartoztok véle hogy egyik a' másik lábait meg-mossa.

15. Mert példát adtam néktek, hogy a' mint én tselekedtem veletek, ti-is úgy tselekedgyetek.

16. * Bizony, bizony mondom néktek: Nem nagyobb a' szolga az uránál, sem a' követ nem nagyobb annál, a' ki ötet küldötte.

17. Ha ezeket tudgyátok, bóldogok lésztek ha meg-tselekeszitek azokat.

18. Nem minnyájotokról mondom: én tudom kiket választottam: de hogy bé-tellyesedgyék az Irás: * A' ki kenyeret élzik velem, fel-emeli sarkát ellenem.

A *Matth. 26. a. 2. Marc. 14. a. 1. Luc. 22. a. 1.*

B

* *Inf. 15. c. 20. Matth. 10. c. 24. Luc. 6. f. 40.*

* *Pſal. 40. c. 10.*

* *Pſal. 109. 4. & 116. a. 2. Iſa. 40. a. 6. Ezech. 37. g. 25.*

F

* *Iſa. 53. a. 1. Rom. 10. d. 16.*

* *Iſa. 6. d. 10. Rom. 11. b. 6. Matth. 13. b. 14. Mar. 4. b. 12. Luc. 8. b. 10. Act. 28. f. 27.*

G

* *Marc. 16. b. 16.*

19. Mostantól-fogva mondom néktek, minek-elötte meg-légyen: hogy mikor meglészen, hidgyétek hogy én vagyok.

* *Matt.* 10. *d.* 40. *Luc.* 10. *c.* 16.

20. * Bizony, bizony mondom néktek: A' ki bé-fogadgya a' kit küldök, engem fogad-bé; a' ki pedig engem bé-fogad, azt fogadgya-bé, a' ki engem küldött.

21. Midön ezeket mondotta vólna Jésus, meg-háborodék lelkében; és tudományt tön, és monda: * Bizony, bizony mondom néktek: Hogy egyik közületek el-árúl engem.

* *Matt.* 26. *b.* 13. *Marc.* 14. *a.* 1. *Luc.* 22. *a.* 4.

22. Néznek vala azért egy-másra a' tanitványok, kételkedvén ki-felöl mondaná.

23. * Vala pedig egy az ö tanitványi közül, ki a' Jesus melyén fekszik vala, kit szeret vala Jésus.

* *Luc.* 22. *b.* 21.

24. Inte azért annak Simon Péter; és monda néki: Kitsoda az, a' ki-felöl mondgya?

25. Az-okáért midön az a' Jesus melyére fekütt vólna, monda néki: Uram, kitsoda az?

26. Felele Jésus: az, a' kinek én bé-mártott kenyeret nyújtok. És mikor bé-martotta vólna, a' kenyeret, Júdásnak adá a' Simön Iskáriot fiának.

27. És a' falat-után, beléje méne a' sátán. És monda néki Jésus: A' mit tselekeszel, tzelekedd hamar.

28. Ezt pedig senki nem tudá a' le-telepedtek-közül mire mondotta légyen néki.

29. Mert némellyek azt állittyák vala, mivelhogy Júdásnál vala az erszény, hogy azt mondotta volna néki Jésus: Vedd-meg azokat, a' mik szükségesek nékünk az innepnapra: vagy hogy a' szükölködöknek adna valamit.

D

30. Midön azért ö el-vötte vólna a' falatot, ki-méne mindgyárt. Étszaka vala pedig

31. Midön azért ki-ment vólna, monda Jésus: Most dissöittetett-meg az ember Fia: és az Isten meg-ditsöittetett ö-benne.

32. Ha az Isten meg-ditsöittetett ö-benne, az Isten-is meg-ditsöiti ötet ö-magában: és mindgyárt meg-ditsöiti ötet.

33. Fiatskáim, még egy-keveské veletek vagyok. * Keresztök engem: és a' mint a' Zsidóknak mondottam: A' hová én mégyek, ti el nem jöhettek: néktek-is mondom most.

* *Sup.* 7. *c.* 34.

34. * Új parantsolatot adok néktek: Hogy szeresétek egy-mást, a' mint titeket szerettelek, hogy ti-is szeresétek egy-mást.

* *Matt.* 22. *d.* 39. *Inf.* 15. *b.* 12. *Lev.* 19. *d.* 18.

35. Ezen ismérnek-meg minnyájan hogy én tanitványim vattok, ha szeretetetök lészen egy-máshoz.

36. Monda néki Simon Péter: Uram, hová mégy? Felele Jésus: A' hová én mégyek, nem követhetsz most engem: követsz pedig az-után.

37. Monda néki Péter: Miért nem követhetlek most téged? éretted adom lelkemet.

38. Felele néki Jésus: * Lelkedet adod-e érettem? Bizony, bizony mondom néked: Nem szóll a' kakas, mig nem háromszor meg-tagadsz engem.

* *Matt.* 26. *d.* 35. *Marc.* 14. *c.* 29. *Luc.* 22. *d.* 34.

XIV. RÉSZ.

Vigasztallya Tavitványit, hogy az ö Attya házában sok lakó hely vagyon, és hogy ismét ö magához viszi öket. Tamásnak azt mondgya, hogy ö az Út, Igazság, és élet, Filepnek pedig hogy a' ki ötet láttya, láttya az Atyát-is, és hogy valamit az ö nevében kérnek, el-vészik; a' vigasztaló Szent Lelket igéri; kik szeretik ötet, mitsoda békeséget hágy nékik, és hogy örülniek kell az ö el-menetelén.

1. MEG ne háborodgyék a' szivetek. Hisztek az Istenben, én-bennem-is hidgyetek. A

2. Az Atyám házában sok lakó-helyek vannak. Ha külömben vólna, meg-mondottam vólna néktek: Mert helyt készíteni-mégyek néktek.

3. És ha el-megyek, és helyt készítek néktek: ismég el-jövök, és magamhoz vészlek titeket, hogy a' hol én vagyok, ti-is ott legyetek.

4. És a' hová én megyek, tudgyátok; 's az útat-is tudgyátok.

5. Monda néki Tamás: Uram, nem tudgyuk hová mégy: 's mint tudhattyuk az útat?

6. Monda néki Jésus: Én vagyok az út, és az igazság, és az élet. Senki az Atyához nem mégyen, hanem tsak én-általam.

7. Ha engem ismértetek vólna, az Atyámat-is ismértétek vólna ugyan: és mostantól-fogva meg-ismériték ötet, és láttátok ötet.

8. Monda néki Filep: Uram, mutasd-meg nékünk az Atyát, és elég nékünk.

9. Monda néki Jésus: Ennyi ideig vagyok veletek, és nem ismértetek-e engem? Filep, a' ki engem lát, láttya az Atyát-is. Mi-képen mondod te: Mutasd-meg nékünk az Atyát? B

10. Nem hiszitek-e, hogy én az Atyában, és az Atya én-bennem vagyon? Az igéket, mellyeket én néktek szóllok, magamtól nem szóllom. Az Atya pedig én-bennem lakván, ö tselekeszi a' tselekedeteket.

11. Nem hiszitek-e, hogy én az Atyában, és az Atya én-bennem vagyon?

12. Ha külömben nem, a' tselekedetekért hidgyetek. Bizony, Bizony mondom néktek; a' ki én-bennem hiszen a' melly tselekedeteket én tselekeszem, ö is tselekeszi, 's nagyobbakat-is tselekeszik ezeknél; mert én az Atyához megyek.

13. * És valamit az Atyától az én nevemben kértök, azt tselekeſzem: hogy ditsöitteſsék az Atya a' Fiúban.

14. Ha mit kértök tölem az én nevemben, azt tselekeſzem.

15. Ha engem ſzerettök, az én parantsolatimat meg-tartsátok.

16. És én kérem az Atyát, és más vigaſztalót ád néktek, hogy öröké veletek maradgyon,

17. Az igazságnak Lelkét, kit e' világ el nem vehet, mert nem láttya ötet, ſe nem tudgya ötet. Ti pedig meg-iſméritek ötet; mert nálatok marad, és bennetek léſzen.

18. Nem hagylak titeket árváúl: el-jövök hozzátok.

19. Még egy-keveſé: és e' világ már engem nem lát. Ti pedig láttok engem: mert én élek, 's ti-is éltök.

20. Azon a' napon ti meg-iſméritek, hogy én az Atyámban vagyok, és ti én-bennem, és én ti-bennetek.

21. A' kinél az én parantsolatim vannak, és meg-tartya azokat; az a' ki engem ſzeret. A' ki pedig engem ſzeret, ſzerettetik az Atyámtól: és én-is ſzeretem ötet, és meg-jelentem néki magamat.

22. Monda néki Júdás, nem amaz Iskariótes: Uram, mi dolog ez, hogy meg-jelented nékünk magadat, és nem a' világnak?

23. Felele Jéſus, és monda néki: Ha ki engem ſzeret, az én beſzédemet meg-tartya, és az Atyám-is ſzereti ötet, és hozzája megyünk, és lakó-helyt ſzerzünk nála:

24. A' ki engem nem ſzeret, az én beſzédimet meg nem tartya. És a' beſzéd, mellyet hallottatok, nem enyim: hanem azé, a' ki engem küldött, az Atyáé.

25. Ezeket ſzóllottam néktek, nálatoklévén.

26. A' Vigaſztaló Szent-Lélek pedig, kit az Atya az én nevemben küld: az titeket meg-tanit mindenekre, és eſzetekbe juttat mindeneket, valamiket néktek mondandok.

27. Békeſséget hagyok néktek: az én békeſségemet adom néktek: nem a' mi-képen a' világ adgya, adom én néktek. Megne háborodgyék a' ti ſzivetek, ſe ne féllyen.

28. Hallottátok, hogy én mondottam néktek: El-megyek, és el-jövök hozzátok. Ha engem ſzeretnétek, örülnétek ugyan, hogy az Atyához megyek: mert az Atya nagyobb nálamnál.

29. És moſt meg-mondottam néktek, minek-elötte meg-légyen: hogy midön megléſzen, hidgyétek.

30. Immár nem ſokat ſzóllok veletek: mert el-jött e' világ fejedelme, és én-bennem semmie nints.

31. De hogy meg-iſmérje a' világ, hogy ſzeretem az Atyát, és * a' mint parantsolatot adott nékem az Atya, úgy tselekeſzem. Kellyetek-fel, mennyünk-el innét.

XV. RÉSZ.

A' ſzölö-tönek, és a' veſzſzönek példájával int a' jóságos tselekedetekre. Az egymás ſzeretete parantsoltatik. Az Apoſtolok Kriſtusnak baráti, kiknek titkait meg-jelentette, és öket arra válaſztotta, hogy gyümöltsöt hoznának. Bátorittya öket az üldözések ellen, és meg-mutattya, hogy ſemmi mentségek nintsen a' Zſidóknak az ö vétkekről.

1 ÉN vagyok az igaz ſzölö-tö; és az én Atyám a' ſzölö-mives. A

2. Minden ſzölö-veſzſzöt, a' melly énbennem gyümöltsöt nem hoz, el-mettſzen; és minden a' melly gyümöltsöt hoz, megtiſztit, hogy több gyümöltsöt hozzon.

3 * Már ti tiſztak vattok a' beſzédért, mellyet néktek ſzóllottam. * *Sup.* 13.*b.*10.

4. Maradgyatok én-bennem; és én tibennetek. Miképen a' ſzölö-veſzſzö nem hozhat gyümöltsöt ö-magától, ha meg nem marad a' ſzölö-töben: e' képen ti ſem, ha énbennem nem maradtok.

5. Én vagyok a' ſzölö-tö, ti a' ſzölö-veſzſzök: a' ki én-bennem marad, és én ö-bennе, az ſok gyümöltsöt hoz: mert nálamnélkül ſemmit nem tselekedhettök.

6. Ha ki én-bennem nem marad; ki-vettetik mint a' ſzölö-veſzſzö, és meg-ſzárad, és öſzve-ſzedik azt, és a' tüzbe vetik, és el-ég,

7. Ha én-bennem maradtok, és az én igéim ti-bennetek maradnak: valamit akartok kérjetek, és meg-léſzen néktek.

8. Ebben ditsöittetett-meg az én Atyám, hogy ſok gyümöltsöt hozzatok, és én tanitványim legyetek. B

9. A' mint engem ſzeretett az Atya, énis ſzerettelek titeket. Maradgyatok az én ſzeretetemben.

10. Ha az én parantsolatimat meg-tartyátok, meg-maradtok az én ſzeretetemben, a' mint én-is az én Atyám parantsolatit megtartottam, és az ö ſzeretetiben maradok.

11. Ezeket ſzóllottam néktek, hogy az én örömem ti-bennetek légyen, és a' ti örömetek bé-tellyeſedgyék.

12. * Ez az én parantsolatom hogy ſzereſsétek egy-máſt, a' mint ſzerettelek titeket. * *Sup.* 13. *d.* 34. *Epheſ.* 5.*a.* 9. 1. *Theſſ.* 4.*b.* 9.

13. Nagyobb ſzeretete ennél ſenkinek nintsen, hogy valaki az ö lelkét adgya barátiért,

14. Ti én barátim vattok, ha meg-tselekeſzitek a' miket parantsolok.

15. Már nem mondlak titeket ſzolgáknak: mert a' ſzolga nem tudgya mit mivellyen az ö ura. Titeket pedig barátimnak mondottalak: mert mindeneket mellyeket hallottam az Atyámtól meg-jelentettem néktek. C

* *Act.* 2. *d.* 23.

16. Nem ti válaſztottatok engem; hanem én válaſztottalak titeket, és rendeltelek titeket * hogy el-mennyetek, és gyümöltsöt hozzatok; és a' ti gyümöltsötök meg-maradgyon: hogy valamit kértek az Atyától én nevemben, meg-adgya néktek.

* *Matt. 28. d. 19.*

17. * Ezeket parantsolom néktek, hogy ſzereſsétek egy-máſt.

* *1. Joan 3. a. 1. & 4. b. 7.*

18. Ha a' világ titeket gyülöl, tudgyátok, hogy engem elöbb gyülölt nálatoknál.

19. Ha e' világból-valók löttetek vólna, a' világ a' mi övé vólna ſzeretné azt: mivelhogy pedig e' világból-valók nem vattok, hanem én válaſztottalak titeket e' világból, azért gyülöl titeket e' világ.

20. Meg-emlekezzetek az én beſzédemröl, mellyet én mondottam néktek: * Nem nagyobb a' ſzolga az ö uránál. Ha engem üldöztek, titeket-is üldöznek: ha az én beſzédemet meg-tartották, a' tiéteket-is meg-tartyák.

* *Sup. 13 b. 16. Matth. 10. c. 24. & 24. a. 9.*

21. De ezeket mind az én nevemért tselekeſzik néktek: mert nem tudgyák azt a' ki engem küldött.

22. Ha el nem jöttem vólna, és nékik nem ſzóllottam vólna; bünök nem vólna: moſt pedig mentségek nints az ö bünökröl.

D

23. A' ki engem gyülöl; az Atyámat-is gyülöli.

24. Ha a' tselekedeteket nem tselekedtem vólna közöttök, mellyeket ſenki más nem tselekedett, bünök nem vólna: moſt pedig láttak-is, és gyülöltek-is, engem-is 's az Atyámat-is.

25. De hogy be-tellyeſedgyék a' beſzéd, melly az ö törvényekben meg-iratott; * Hogy ok-nélkül gyülöltek engem.

* *Pſal. 24. c. 19. Luc. 24. g. 49.*

26. Mikor pedig el-jövend a' Vigaſztaló, kit én néktek küldök az Atyától, az igazságnak Lelkét, ki az Atyától ſzármazik, ö bizonyságot téſzen felölem:

27. Ti-is bizonyságot téſztek, mert eleitöl-fogva velem vattok.

XVI. RÉSZ.

Meg-mondgya a' Tanitványoknak következendö üldözéſeket. Haſznokra vagyon nékik, hogy el-mennyen, és a' Vigaſztaló el-jöjjön, ki a' világot meg-feddi, öket pedig tanittya, Kriſtuſt meg-ditsöiti. Megmagyarázza nékik, mit téſzen az egy keveſsé, haſonlatoſságot hozván a' ſzülö aſzſzonyról. Inti hogy az Atyától az ö nevében kérjenek, és az ö el-futáſokat megjelenti.

A

1. EZEKET ſzóllottam néktek, hogy megne botránkozzatok.

2. A' ſynagogáktól meg-foſztnak titeket: de el-jö az óra, hogy minden, a' ki megöl titeket, azt állittya, hogy az Iſtennek ſzolgálatot téſzen:

3. És ezeket tselekeſzik néktek, mert nem iſmérik az Atyát, ſem engemet.

4. De ezeket ſzóllottam néktek; hogy, midön el-jö az óra, azokról meg-emlí kezzetek, hogy én meg-mondottam néktek.

5. Ezeket pedig néktek eleitöl-fogva meg nem mondottam, mivelhogy veletek valék: És moſt a' hoz megyek, a' ki engem küldött: és ſenki közületek meg nem kérd engem, Hová mégy?

6. De mivelhogy ezeket ſzóllottam néktek, ſzomorúság töltötte-bé ſziveteket.

7. De én igazságot mondok néktek: haſznál néktek, hogy én el-mennyek: mert ha el nem megyek, a' Vigaſztaló nem jö hozzátok: ha pedig el-megyek, el-küldöm ötet hozzátok.

8. És mikor az el-jövend, meg-feddi a' világot a' bünröl, és az igazságról, és az ítéletröl.

9. A' bünröl ugyan, mert nem hittek énbennem:

10. Az igazságról pedig, mert az Atyához megyek, és már nem láttok engem:

B

11. Az ítéletröl pedig, mert e' világ fejedelme már meg-ítéltetett.

12. Még ſokat kellene néktek modanom: de moſt el nem viſelhetitek.

13. Mikor pedig el-jövend amaz igazságnak Lelke, meg-tanit titeket minden igazságra. Mert nem ſzóll ö-magától: hanem valamiket hall, azokat ſzóllya; és a' mellyek jövendök, meg-hirdeti néktek.

14. Ö engem meg-ditsöit: mert az enyimböl véſzi, és meg-hirdeti néktek.

15. Mindenek, valamellyek az Atyáé, enyimek. Az-okáért mondottam: hogy az enyimböl véſzi, és meg-hirdeti néktek.

16. Egy-keveſsé, és már nem láttok engem: és iſmég egy-keveſsé, és meg-láttok engem: mert az Atyához megyek.

17. Mondának azért az ö tanitványi közül egy-máſnak: Mitſoda ez, a' mit nékünk mond: Egy-keveſsé, és nem láttok engem: és iſmég egy-keveſsé, és meg-láttok engem; és, mert az Atyához megyek?

18. Mondának azért: Mitsoda ez, a' mit mond; Egy-keveſsé? Nem tudgyuk mit ſzóll.

C

19. Meg-iſméré pedig Jéſus, hogy kérdeni akarnák ötet; és monda nékik: E' felöl kérdezkedtök közöttetek; hogy mondottam, Egy keveſsé, és nem láttok engem: és iſmég egy-keveſsé, és meg-láttok engem.

20. Bizony, bizony mondom néktek: hogy könyveztök, és ſirtok ti, e' világ pedig örül: ti pedig ſzomorkodtok, de a' ti ſzomorúságtok örömre fordúl.

21. Az aſzſzony midön ſzül, ſzomorúsága vagyon, mert el-jött az ö órája: mikor pedig ſzülte a' gyermeket, már nem emlekezik az ö ſzorongatásáról az örömért, hogy ember ſzületett e' világra.

22. Néktek-is azért moſt ſzomorúságtok

vagyon, ismét pedig meg-látlak titeket, és örvendez a' szivetek: és a' ti örömeteket senki el nem vészi töletek.

23. És azon a' napon semmit nem kérdetek én-tölem. * Bizony, bizony mondom néktek; Ha mit kérendetek az Atyától az én nevemben, meg-adgya néktek.

24. Eddig nem kértetek semmit az én nevemben: Kérjetek, és el-vészitek, hogy a' ti örömetek tellyes légyen.

25. Ezeket példa-beszédekben szóllottam néktek. El-jö az óra, midön már nem példa-beszédekben szóllok néktek, hanem nyilván hirdetek néktek az Atya-felöl.

26. Azon a' napon kértök az én nevemben: és nem mondom néktek, hogy én kérem az Atyát érettetek:

27. Mert ö-maga az Atya szeret titeket, mivelhogy ti szerettetek engem, és el-hittétek hogy én az Istentöl jöttem-ki.

28. Ki-jöttem az Atyától, és e' világra jöttem: ismég el-hagyom e' világot, és az Atyához mégyek.

29. Mondának néki az ö tanitványi: Imé most nyilván szóllasz, és semmi példa-beszédet nem mondasz.

30. Most tudgyuk, hogy mindeneket tudsz, és nem szükség néked, hogy valaki téged meg-kérdgyen: ebben hiszszük, hogy az Istentöl jöttél-ki.

31. Felele nékik Jésus: Most hisztek-e?

32. * Imé el-jö az óra, és már el-jött, hogy el-oszollyatok ki-ki mind az ö tulajdoniba, és engem egyedül hadgyatok: és nem vagyok egyedül, mert az Atya velem vagyon.

33. Ezeket szóllottam néktek, hogy énbennem békeségtek légyen. E' világban szorongatástok lészen: de bizzatok, én meg győztem e' világot.

XVII. RÉSZ.

Könyörög az Atyának, magának meg-ditsöitéséért, a' Tanitványokért, és az egész kereszty énségért, hogy a' gonosztól meg-örizteſſenek, és minnyájan egyek legyenek és ismérje-meg a' világ, hogy ö az Atyától vólt küldetve.

1. Ezeket szólla Jésus, és az égre emelvén szemeit, monda: Atyám, eljött az óra, ditsöitsd-meg a' te Fiadat, hogy a' te Fiad meg-ditsöittsen téged.

2. * A' mint hatalmat adtál néki minden testen, hogy mindennek, a' kit néki adtál, örök életet adgyon.

3. Ez pedig az örök élet; Hogy megismérjenek téged, egyedül igaz Istent, és a' kit el-küldöttél a' Jésus Kristust.

4. Én téged ditsöitettelek a' földön: a' munkát el-végeztem, a' mellyet nékem adtál, hogy meg-tselekedgyem:

5. És most ditsöits-meg engem te Atya tennen-magadnál, a' ditsöséggel, melly enyim vók, minek-elötte e' világ vólna, tenálad.

6. Meg-jelentettem a' te nevedet az embereknek, kiket nékem adtál e' világból: Tiéid vóltak, és nékem adtad öket; és a' te beszédedet meg-tartották.

7. Most meg-ismérték, hogy mindenek, a' miket nékem adtál, tetöled vannak:

8. Mert az igéket, mellyeket nékem adtál, nékik adtam: és ök el-vötték, és megismérték bizonnyal, hogy te-töled jöttem-ki, és el-hitték, hogy te küldöttél engem.

9. Én ö-érettek könyörgök: Nem e' világért könyörgök, hanem azokért, a' kiket nékem adtál: mert tiéid:

10. És mind az enyimek tiéid, és a' tiéid enyimek: és meg-ditsöittettem ö-bennek.

11. És már nem vagyok e' világon, és ezek e' világban vannak, és én te-hozzád megyek. Szent Atyám, tartsd-meg öket a' te nevedben, a' kiket nékem adtál: hogy egyé légyenek, a' mint mi-is.

12. Midön vélek vólnék, én tartom vala öket a' te nevedben. * A' kiket nékem adtál, meg-öriztem: és senki közülök el nem veszett, hanem tsak a' veszedelem fia, * hogy az Irás bé-tellyesedgyék.

13. Most pedig hozzád megyek: és ezeket szóllom e' világon, hogy az én örömem tellyes légyen ö-bennek.

14. Én adtam nékik a' te beszédedet, és a' világ gyülölte öket, mert nem e' világbólvalók, a' mint én sem vagyok e' világból.

15. Nem kérem, hogy ki-vedd öket e' világból, hanem hogy meg-tartsad öket a' gonosztól.

16. Nem e' világból-valók, a' mint én sem vagyok e' világból.

17. Szentéld-meg öket az igazságban. A' te beszéded igazság.

18. A' mint te engem el-küldöttél e' világra, én-is el-küldöttem öket e' világra.

19. És én ö-érettek meg-szentelem magamat; hogy ök-is szenteltek légyenek az igazságban.

20. Nem tsak ö-érettek könyörgök pedig, de azokért-is, a' kik hinni fognak az ö igéjek-által én-bennem:

21. Hogy minnyájan egyé légyenek, a' mint te Atyám én-bennem, és én te-benned, hogy ök-is mi-bennünk egyé légyenek: hogy el-hidgye a' világ, hogy te küldöttél engem.

22. És én a' ditsöséget, mellyet nékem adtál, nékik adtam: hogy egyé légyenek, a' mint mi-is egy vagyunk.

23. Én ö-bennek, és te én-bennem: hogy tekélleteſſen egyé légyenek: és meg-ismérje e' világ, hogy te küldöttél engem, és szeretted öket, a' mint engem-is szerettél.

24. Atyám, a' kiket nékem adtál, azt akarom, hogy a' hol én vagyok, ök-is velem

légyenek: hogy láſsák az én ditsöségemet, mellyet nékem adtál: mert ſzerettél engem e' világ alkotáſa-elött.

25. Igaz Atyám, e' világ tégedet meg nem iſmért; én pedig téged iſmértelek: ezekis meg-iſmértek, hogy te küldöttél engem.

26. És meg-iſmértettem ö-vélek a' te nevedet, 's meg-is iſmértetem: hogy a' ſzeretet, mellyel engem ſzerettél, ö-bennek légyen, 's én-is ö-bennek.

XVIII. RÉSZ.

JESUS a' kertben elejekbe menvén a' Zſidóknak, egy ſzavára le-eſnek, azután meg-fogattatván Annáshoz, és Kaifáshoz vitetik; a' Papi Fejedelem kérdésére felelvén, artzúl tsapattatik. Pétertöl háromſzor meg-tagadtatik. A' tanátsba vitetvén Pilátusnál azt mondgya: hogy az ö orſzága nem e' világon vagyon. halálra ítéltetik, Barabbás el-ereſztetik.

A *Matth. 26.c.36. Marc. 14.c.32. Luc.22. d.30.*

1. MIDÖN ezeket mondotta vólna Jéſus, ki-méne a' tanitványival a' Tzédron-patakánáltal, holott egy kert vala, mellybe bé-méne ö, és a' tanitványi.

2. Tudgya vala pedig Júdás-is, a' ki elárúlá ötet, a' helyt: mert Jéſus gyakorta oda gyült vala a' tanitványival.

* *Matt. 26.c.47. Marc. 14.c.42. Luc.22. c 47.*

3. * Júdás azért midön ſereget vött vólna, és a' Fö-papoktól 's a' Fariſæuſoktól ſzolgákat, oda méne lámpáſokkal, és ſzövétnekekkel, és fegyverekkel.

4. Jéſus azért tudván mindeneket, a' mellyek reája jövendök valának, elö-méne, és monda nékik: Kit kereſtök?

5. Felelének néki: A' Názareti Jéſuſt. Monda nékik Jéſus: Én vagyok. Vélek áll vala pedig Júdás-is, a' ki el-árúllya vala ötet.

B

6. Hogy azért mondá nékik; Én vagyok: hátra menének, és a' földre esének.

7. Iſmég meg-kérdé azért öket: Kit kereſtök? Azok pedig mondának: A' Názareti Jéſuſt.

8. Felele Jéſus: meg-mondám néktek, hogy én vagyok. Ha azért engem kereſtök, ereſzſzétek-el ezeket.

* *Sup. 17.c.12.*

9. Hogy bé-tellyeſednék a' beſzéd, mellyet mondott: * Hogy a' kiket nékem adtál, ſenkit azok-közül el nem veſztettem.

C

10. Simon Péternek pedig kardgya lévén, ki-vona azt: és tsapá a' fö-pap ſzolgáját: és el-vágá annak jobb fülét. A' ſzolgának pedig Malkus vala neve.

11. Monda azért Jéſus Péternek: Tedd a' hüvelybe a' kardodat. A' pohárt, mellyet nékem az Atyám adott, ne igyam-e meg azt?

12. A' ſereg azért, és a' hadnagy, és a' Zſidók ſzolgai meg-fogák Jéſuſt, és meg-kötözék ötet:

13. És vivék ötet elöſzör * Annáshoz, mert ipa vala Kaifáſnak, ki Fö-pap vala azon eſztendöben.

* *Luc.3. a.2.*

14. Kaifás pedig az vala, * a' ki tanátſot adott vala a' Zſidóknak: Hogy haſznos, egy embernek meg-halni a' népért.

* *Sup.11 f.49.*

15. Követi vala pedig Jéſuſt Simon Péter, és egy más tanitvány. Az pedig a' tanitvány iſmeröſe vala a' Fö-papnak, és bémene Jéſuſſal a' Fö-pap pitvarába.

16. Péter pedig az ajtón-kivül áll vala. * Ki-méne azért a' más tanitvány, ki iſmeröſe vala a' Fö-papnak, és ſzólla az ajtónálló leányzónak, és bé-vivé Pétert.

* *Matt. 26.f.58. Marc. 14.f.54. Luc.22. f.54.*

17. Monda azért az ajtón-álló leányzó Péternek: Nemde te-is ez embernek tanitványi-közül vagy-e? Monda ö: nem vagyok.

D

18. Állanak vala pedig a' ſzolgák, és az inaſok a' ſzénnél, mert hideg vala, és fütöznek vala: ö-vélek vala pedig Péter-is állván, és fütözvén.

19. A' Fö-pap azért meg-kérdé Jéſuſt, az ö tanitványi, és tudománya-felöl.

20. Felele néki Jéſus: Én nyilván ſzóllottam e' világnak: én mindenkor a' ſynagógában tanitottam, és a' templomban, a' hová gyülnek minnyájan a' Zſidók: és rejtekben nem ſzóllottam ſemmit,

21. Mit kérdeſz engem? kérdgyed azokat, a' kik hallották mit ſzóllottam nékik: imé ezek tudgyák a' miket én mondottam.

22. Ezeket pedig midön mondotta vólna, egy az ott-álló ſzolgák-közül artzúl tsapá Jéſuſt, mondván: Igy felelſz-e a' Fö-papnak?

23. Felele néki Jéſus: * Ha gonoſzúl ſzóllottam, tégy bizonyságot a' gonoſzról; ha pedig jól, miért verſz engem?

* *Matt. 26.f.57. Marc. 14.f.53. Luc.22. f.54.*

24. És küldé ötet Annás meg-kötözve a' Kaifás Fö-paphoz.

E

25. Simon Péter pedig áll, 's fütözik vala. * Mondának azért néki: Nem-de te-is az ö tanitványi-közül vagy-e? Meg-tagadá ö, és monda: Nem vagyok.

* *Matt. 26.g.69. Marc. 14.g.67. Luc.22. f.56.*

26. Monda néki egy a' Fö-pap ſzolgai-közül, annak rokona, a' kinek Péter el-vágta a' fülét. Nem láttalak-e én téged a' kertben ö-vele?

27. Azért iſmég meg-tagadá Péter, és mindgyárt ſzolla a' kakas.

28. Hozák azért Jéſuſt Kaifáſtól a' törvény-házba. Reggel vala pedig: és ök nem menének-bé a' tanáts-házba, * hogy meg ne ferteztetnének, hanemhogy meg-ennék a' Húſvétet.

* *Matt. 27.a.2. Marc. 15.a.1. Luc.23. a.1. Act.10. c.28. & 11.a.3.*

29. Ki méne azért Pilátus hozzájok, és monda: Mitsoda vádoláſt hoztok ez ember-ellen?

F

30. Felelének, és mondának néki: Ha ez gonoſz-tévö nem vólna, nem adtuk vólna ötet kezedbe.

31. Monda azért nékik Pilátus: Vegyétek-el ti ötet, és törvényetek-ſzerént ítél-

lyétek-meg ötet. Mondának azért néki a' Zsidók: Nékünk nem szabad senkit megölnünk.

32. * Hogy a' Jésus beszéde bé-tellyesednék, mellyet mondott, jelentvén mitsoda hallással halna-meg.

33. Bé-méne azért ismég a' tanáts-házba Pilátus, és szóllitá Jésust, és monda néki: Te vagy-e a' Zsidók királya?

34. Felele Jésus: Magadtól mondod-e ezt, vagy egyebek mondották néked én-felölem?

35. Felele Pilátus: Nem de Zsidó vagyok-e én? A' te nemzetséged, és a' Fö-papok adtak téged kezembe, mit miveltél?

36. Felele Jésus: Az én országom nem e' világból-való. Ha e' világból volna az én országom, az én szolgaim hartzolnának ugyan, hogy kézbe ne adattatnám a' Zsidóknak: most pedig az én országom nem innét-való.

37. Monda azért néki Pilátus: Tehát király vagy te? Felele Jésus: Te mondod hogy király vagyok én. Én arra születtem, és arra jöttem e' világra, hogy bizonyságot tegyek az igazságról: minden a' ki az igazságból vagyon, halgattya az én szómat.

38. Monda néki Pilátus: Mitsoda az igazság? És midön azt mondotta volna, ismég ki-méne a' Zsidókhoz, és monda nékik: Én semmi okot nem találok ö-benne.

39. * Szokástok pedig néktek, hogy egyet el-botsássak néktek Húsvétben: akarjátok-e azért, hogy el-botsássam néktek a' Zsidók királyát?

40. Kiáltának azért ismég minnyájan, mondván: Nem ezt, hanem Barabbást. Barabbás pedig tolvaj vala.

XIX. RÉSZ.

Pilátustól meg ostoroztatik, töviſſel koronáztatik, és halálra kivántatik. Ismét Pilátus kérdezkedvén töle, meg-felel, hogy nem volna néki rajta hatalma, ha onnan felyül nem adatott volna. Pilátus a' néptöl félvén, halálra ítéli JESUST, noha igaznak vallaná. JESUS a' keresztet ki-vivén két Lator között fel-feszittetik. Pilátustól a' keresztre tétetik titulussa, a' köntösét el-osztyák, és a' dolmányára sorsot vetnek. Az Annyának szent Jánost, és ismét szent Jánosnak az Annyát ajánlya. Ecettel itattatik, és mindeneket el-végezvén ki-adgya Szent Lelkét. A' tolvajoknak lábokszára meg-törettetik. Krisstus óldala dárdával meg-nyittatik, vér, és viz ki-folyván belöle, és a' teste drága illatokkal meg-kenettetvén el-temettetik Nikodémustól.

1. AKKOR azért fogá Pilátus Jésust, és meg-ostorozá:

2. És a' vitézek koronát fonván töviſsekböl, az ö fejére tévék, és veres bársony ruhát adának reája.

3. És-hozzája mennek vala, és mondanak vala: Üdvöz-légy Zsidók királya: és artzúl tsapdoſsák vala ötet.

4. Ki-méne azért ismég Pilátus, és monda nékik: Imé ki-hozom néktek ötet, hogy meg-ismérjétek, hogy semmi okot nem találok ö-benne.

5. (Ki-méne azért Jésus a' tövis koronát viselvén, a' veres bársony ruhát.) És monda nékik: Ihol az ember.

6. Midön azért látták vólna ötet a' Fö-papok, és a' szolgák, kiáltnak vala, mondván: Feszitsd-meg, feszitsd-meg ötet. Monda nékik Pilátus: Vegyétek ti ötet, és feszittsétek-meg: mert én nem találok okot ö-benne.

7. Felelének néki a' Zsidók: Nékünk törvényünk vagyon, és a' törvény-szerént meg kell halnia, mert Isten fiává tötte magát.

8. Midön azért Pilátus hallotta vólna e' beszédet, inkább meg-ijede.

9. És ismég bé-méne a' tanáts-házba, és monda Jésusnak: Honnan-való vagy te? Jésus pedig nem ada feleletet néki.

10. Monda azért néki Pilátus: Nékem nem szóllasz-e? nem tudod-e, hogy hatalmam vagyon a' te meg-feszitésedre, és hatalmam vagyon a' te el-botsátásodra?

11. Felele Jésus: Nem vólna semmi hatalmad ellenem, ha te-néked onnan-felyül nem adatott vólna. Az-okáért a' ki engem kézbe adott néked, nagyobb büne vagyon.

12. És attól-fogva igyekezik vala Pilátus el-botsátani ötet. A' Zsidók pedig kiáltnak vala, mondván: Ha ezt el-botsátod, nem vagy a' Tsászár barátya. Mert minden, a' ki magát királlyá tészi, ellene-mond a' Tsászárnak.

13. Pilátus pedig midön e' beszédeket hallotta vólna, ki-hozá Jésust: és az itélö székbe üle, a' helyen melly Litostrotosnak mondatik, Zsidóúl pedig Gabbatának.

14. Vala pedig a' Húsvétnek Készülete, úgy mint hat óra-tájban: és monda a' Zsidóknak: Ihon a' ti királytok.

15. Azok pedig kiáltának: Vidd-el, vidd-el, feszitsd-meg ötet. Monda nékik Pilátus: A' ti királyotokat feszittsem e meg? Felelének a' Fö-papok: Nints királyunk, hanem tsak Tsászárunk.

16. Akkor azért kezekbe adá ötet, hogy meg-feszittetnék. * Vévék azért Jésust, és ki-vivék.

17. És a' keresztet hordozván magának, ki-méne arra a' helyre, melly Agy-kaponya helyének mondatik, Zsidóúl pedig Golgotának:

18. A' hol meg-feszité ötet, és ö-véle más kettöt, két felöl, középben pedig Jésust.

19. Felyül-való iráſt-is ira pedig Pilátus:

és a' kereſztſölibe tévé. Vala pedig irva: A' NÁZARETI JÉSUS A' ZSIDÓK KIRÁLYA.

20. Ezt azért a' felyül-való iráſt ſokan olvaſák a' Zſidók-közül. Mert közel vala a' várashoz a' hely, a' hol meg-feſzitették Jéſus. És irva vala Zſidóúl, Görögül, és Deákúl.

21. Mondának azért Pilátuſnak a' Zſidók Fö-papjai: Ne irjad, hogy a' Zſidók királya; hanemhogy ö mondotta: A' Zsidók királya vagyok.

22. Felele Pilátus: A' mit irtam, megirtam.

23. A' vitézek azért midön meg-feſzitették vólna ötet, * vévék az ö ruháit, (és négy réſzre oſzták, mindenik vitéznek egy réſzt) 's a' köntöſt-is. Varratlan vala pedig a' köntös, a' fölitöl-fogva egéſzlen ſzöttetett.

24. Mondának azért egy-máſnak: Ne metéllyük-el azt, hanem veſsünk ſorſot reája kié légyen. Hogy az Irás bé-tellyeſednék, mondván: * El-oſzták az én ruháimat ö-magoknak: és a' köntösömre ſorſot vetének. És a' vitézek ezeket tselekedék ugyan.

25. Állanak vala pedig a' Jéſus kereſztemellett az ö annya, és az annyának nénnye Mária Kleofe, és Mária Magdolna.

26. Mikor azért látta vólna Jéſus az annyát, és a' tanitványt ott állani, a' kit ſzeret vala, monda az annyának: Aſſzony állat, imé a' te fiad.

27. Az-után monda a' tanitványnak: Imé a' te anyád. És az órától-fogva vévé ötet a' tanitvány magához.

28. Az-után tudván Jéſus, hogy mindenek el-végeztettek, * hogy bé-tellyeſednék az Irás, monda: Szomjúhozom.

29. Vala azért egy edény le-téve, teli etzettel. Amazok pedig az etzettel teli ſpongyiát, isópot tévén környüle, a' ſzájához vivék.

30. Midön azért el-vötte vólna Jéſus az etzetet, monda: Bé-tellyeſedett. És le hajtván a' fejét, ki-adá a' lelkét.

31. A' Zſidók azért (mivelhogy az innep Készülete vala) hogy ne maradnának a' kereſzten a' teſtek ſzombaton (mert ama nagy Szombat-nap vala.) Kérék Pilátuſt, hogy meg-töretnének azoknak ſzárai, és le-vétetnének.

32. El-jövének azért a' vitézek: és az elsönek meg-törék ugyan a' ſzárait, a' máſiknak-is, ki meg-feſzittetett vala ö-véle.

33. Jéſushoz pedig mikor jöttek vólna, hogy láták ötet, hogy már meg-hólt, nem törék-meg a' ſzárait:

34. Hanem egy a' vitézek-közül lántsával meg-nyitá az ö óldalát, és leg-ottan vér és viz jöve-ki.

35. És a' ki látta, bizonyságot tött, és igaz az ö bizonysága. És ö tudgya, hogy igazakat mond; hogy ti-is hidgyetek.

36. Mert ezek azért löttek, hogy az Irás bé-tellyeſednék: * Tsontot meg ne rontſatok ö-benne.

37. És iſmég más Irás mondgya: * Meglättyák, kit vertenek által.

38. * Ezek-után pedig kéré Pilátuſt az Arimatiai Jóſef, (azért hogy tanitványa vala Jéſuſnak, de titkon-való a' Zſidóktól-való félelem-miá) hogy le-venné a' Jéſus teſtét. És meg-engedé Pilátus. El-jöve azért, és le-vévé a' Jéſus teſtét.

39. El-jöve pedig Nikodémus-is, * ki Jéſushoz elöſzör éjjel jött vala, myrrának és alöeſnek egyelitését hozván, úgy mint ſzáz fontot.

40. Vévék azért a' Jéſus teſtét, és azt ruhákba kötözék fü-ſzerſzámokkal, a' mint ſzokáſok a' Zſidóknak temetni.

41. Vala pedig a' helyen, a' hol fel-feſzitetett, egy kert; és a' kertben egy új koporsó, mellybe még ſenki nem tétetett vala.

42. Az-okáért a' Zſidóknak innepéhez-való készületekért, miivelhogy közel vala a' koporsó, oda tévék Jéſuſt.

XX. RÉSZ.

Mária Magdolna elöſzör, azután Péter, és János a' ſírhoz mennek, Mária a' ſírnál-ſírvan Angyalokat lát, azután JESUST-is, ki meg-jelenvén a' Tanitványoknak békeſséget kiván nékik, és meg-mutatván kezeit, és oldalán a' ſeb-helyeket, Szent Lelket ád nékik, hogy meg-óldhaſsák, és kötheſsék a' bünöket. A' hihetetlen Tamásnak a' több Tanitványok között meg-mutattya ſeb-helyeit, bóldogoknak mondván azokat, kik ö benne hiſznek. Kriſtusnak ſok tſelekedeti, és tsodái nem irattattanak-fel ebben a' könyvben.

1. A' Szombatnak elsö napján pedig, Mária Magdolna reggel, midön még ſetét vólna, a' koporsóhoz jöve: és látá, hogy elvétetett a' kö a' koporsóról.

2. El-futa azért, és Simon Péterhez méne, és a' más tanitványhoz, a' kit ſzeret vala Jéſus, és monda nékik: El-vitték az Urat a' koporsóból, és nem tudgyuk hová tötték ötet.

3. Ki-méne azért Péter, és ama' máſik tanitvány, és a' koporsóhoz menének.

4. Futnak vala pedig ketten együtt, és ama' más tanitvány el-futa hamarább Péternél, és elöbb juta a' koporsóhoz.

5. És midön le-hajlott vólna, látá a' lepedöket le-téve, de nem méne-bé.

6. El-juta azért Simon Péter követvén ötet, és bé-méne a' koporsóba, és látá letéve a' lepedöket,

7. És a' kez-kenöt, melly az ö fején vólt,

nem

* Matt. 27.d.35. Marc. 15.b.24. Luc. 23. c.34.

E * Pſal. 21.c.19.

F * Pſal. 68.c.22.

G

* Exod. 12.d.46. Num. 9. b. 12. * Zach. 12.c.10. * Matt. 27.g.57. Marc. 15.d.42. Luc. 23. g.50. * Sup. 3. a.1.

A Matth. 28.a.1. Marc. 16.a.1. Luc. 24. a.1.

B

nem a' lepedökkel téve, hanem külön egy helyen bé-takarva.

8. Akkor azért bé-méne az a' tanitvány-is, a' ki elsöben érkezett vala a' koporsóhoz: és látá, és hün:

9. Mert még nem tudgyák vala az Iráſt, hogy ſzükség vala néki halottaiból fel-támadni.

10. El-menének azért iſmég a' tanitványok önnön-magokhoz.

11. * Mária pedig kinn áll vala a' koporsónál, ſirván. Midön azért ſirna, le-hajla, és a' koporsóba tekinte:

12. És két Angyalt láta feir ruhába ülvén, egyikét a' fejénél, és a' máſikát a' lábainál, a' hová a' Jéſus teſte tétetett vala.

13. Mondának néki azok: Aſzſzony' állat, mit ſirſz? Monda nékik: mert el-vitték az én Uramat, és nem tudom hová tötték, ötet.

14. Ezeket midön mondotta vólna, hátra fordúla, és látá Jéſuſt állani: és nem tudgya vala hogy Jéſus vólna.

15. Monda néki Jéſus: Aſzſzony' állat, mit ſirſz? kit kereſſz. Állitván ö hogy kertéſz vólna, monda néki: Uram, ha te vitted-el ötet, mond-meg nékem hová tötted ötet; és én el-viſzem ötet.

16. Monda néki Jéſus: Mária. Fordúlván amaz, monda néki: Rabbóni (melly Meſternek mondatik.)

17. Monda néki Jéſus: Ne illeſs engem, mert még fel nem mentem az Atyámhoz: menny-el pedig az atyám-fiaihoz, mondgyad nékik: fel-megyek az én Atyámhoz, és a' ti Atyátokhoz: az én Iſtenemhez, és a' ti Iſtentekhez.

18. El-jöve Mária Magdolna hirt tévén a' tanitványoknak: Hogy láttam az Urat, és ezeket mondotta nékem.

19. * Mikor azért eſtve vólna azon a' napon, a' ſzombatnak elsö napján, és az ajtók bé-téve vólnának, a' hol a' tanitványok egybe gyültek vala a' Zſidóktól-való félelmekmiá: el-jöve Jéſus, és meg-álla középben, és monda nékik: Békeség néktek.

20. És midön ezt mondotta vólna, megmutatá nékik kezeit, és óldalát. Örülének azért a' tanitványok, látván az Urat.

21. Monda azért nékik iſmég: Békeség néktek. A' mint engem el-küldött az Atya, én-is el-küldlek titeket.

22. Ezeket midön mondotta vólna, reájok lehelle; és monda nékik: Vegyétek a' Szent Lelket:

23. * A' kinek bünöket meg-botsáttyátok, meg-botsáttatnak nékik: és a' kiknek meg-tartyátok, meg-vannak tartva.

24. Tamás pedig egy a' tizen-kettö-közül, ki Kettöſnek mondatik, nem vala vélek mikor el-jöve Jéſus.

25. Mondának azért néki a' több tanitványok: Láttuk az Urat. Ö pedig monda nékik: Hanem-ha látom az ö kezeiben a' ſzegek liggatását, és az újomat a' ſzegek helyére botsátom, és a' kezemet az ö óldalába botsátom, nem hiſzem.

26. És nyóltz nap-után, iſmég benn valának az ö tanitványi: és Tamás ö-vélek. El-jöve Jéſus ajtók bé-téve, és meg-álla középben, és monda: Békeség néktek.

27. Az-után monda Tamásnak: Ereſzd-ide-bé az újodat, és láſſad az én kezeimet; és hozd-ide a' kezedet, és botsáſd az én óldalamba: és ne légy hitlen, hanem hiv.

28. Felele Tamás, és monda néki: Én Uram, és én Iſtenem.

29. Monda néki Jéſus: Mivelhogy láttál engem Tamás, hittel; bóldogok a' kik nem láttak, és hittek.

30. * Sok egyéb jeleket-is tselekedék ugyan Jéſus, az ö tanitványinak látására, mellyek mintsenek irva e' könyvben.

31. Ezek pedig meg-irattak, hogy hidgyétek, hogy Jéſus az Iſtennek fia a' Kriſtus: és hogy hivén, életetek légyen az ö nevében.

XXI. RÉSZ.

Midön a' Tanitványok halászánnak, JESUS (kit nem iſmérnek vala) jobb kézre ereſzteti a' hálót, és ſok halat fogván, János meg-iſméri JESUST, kit értvén Péter Jánoſtól, a' tengerbe ereſzkedik, hogy hamarább érjen hozzá; azután ebéden lévén Kriſtuſtól háromſzor kérdettetik, ha ſzereti-é ötet, és háromſzor mondgya, hogy örizze az ö juhait, és meg-jelentetik néki az ö ſzenvedéſe, héában kérdezkedvén János halálárol. Kriſtuſnak nem minden tſelekedeti irattattak-fel.

1. Az-után iſmég meg-jelenté magát Jéſus a' tanitványoknak a' Tiberias tengernél. E' képen jelenté pedig meg.

2. Együtt valának Simon Péter, és Tamás, a' ki Kettöſnek mondatik, és Natánael, ki a' Galilæai Kánából vala, és a' Zebedæus fiai, és más kettö az ö tanitványi közül.

3. Monda nékik Simon Péter: Halászni megyek. Mondának néki: Mi-is el-megyünk veled. És ki-menének, és bé-ſzállának a' hajóba: és azon éjjel ſemmit nem fogának.

4. Reggel lévén pedig, meg-álla Jéſus a' parton: de nem iſmérék-meg a' tanitványok hogy Jéſus vólna.

5. Monda azért nékik Jéſus: Gyermekek, vagyon-e valami étketek? Felelének néki: Nintsen.

6. Monda nékik: Veſsétek a' hajónak jobja-felé a' hálót, és találtok. Meg-veték azért, és már nem vonhattyák vala azt a' halaknak ſokasága-miatt.

7. Monda azért az a' tanitvány, a' kit ſze-

ret vala Jésus, Péternek: Az Úr. Simon Péter mikor hallotta vólna, hogy az Úr, a' köntöst magára övedzé (mert mezitelen vala) és a' tengerbe ereszkedék.

8. A' több tanitványok pedig a' hajóval jövének, (mert nem meszsze valának a' földtöl, hanem úgy mint két-szaz könyöknyire) a' halak hálóját vonván:

9. Hogy azért ki-szállának a' földre, látának rakott szenet, és arra tétetett halat, és kenyeret.

10. Monda nékik Jésus: hozzatok-elö a' halakban, mellyeket most fogtatok.

11. Fel-hága Simon Péter, és a' hálót a' földre voná, melly teli vala száz ötvenhárom nagy halakkal. És midön annyi vólna, meg nem szakadoza a' háló.

C 12. Monda nékik Jésus: jöjetek-elö, ebédlyetek. És senki a' le-telepedtek-közül nem meré ötet kérdeni; Te ki vagy? tudván hogy az Úr vólna.

13. És el-jöve Jésus, és vévé a' kenyeret, és nékik adá, hasonló-képen a' halat-is.

14. Ezzel már harmadszor jelent-meg Jésus az ö tanitványinak, minek-utánna feltámadott vólna halottaiból.

15. Mikor azért ebédlettek vólna, monda Jésus Simon Péternek: Simon János fia, inkább szeretsz-e engem ezeknél? Monda néki: Úgy Uram, te tudod hogy szeretlek téged. Monda néki: Legelteséd az én bárányimat.

16. Monda ismég néki: Simon János fia, szeretsz-e engem? Monda néki: Úgy Uram, tudod hogy szeretlek téged, Monda néki: Legelteséd az én bárányimat.

17. Monda néki harmadszor: Simon János fia, szeretsz-e engem? Meg-szomorodék Péter, hogy harmadszor mondá néki: Szeretsz-e engem? és monda néki: Uram, te mindeneket tudsz; te tudod hogy szeretlek téged. Monda néki: Legeltesd az én juhaimat.

18. * Bizony, bizony mondom néked, mikor ifiabb vólnál, meg-övedzed vala magadat, és jársz vala a' hol akarod vala: mikor pedig meg-vénhedel, ki-terjeszted kezeidet, és más övedz-meg téged, es oda viszen a' hová te nem akarod. * Per. 1. c. 14.

19. Ezt pedig mondá, jelentvén mitsoda halállal ditsöitené-meg-az Istent: És midön ezt mondotta vólna, monda néki: Köveis engem. D

20. Fordúlván Péter, látá azt a' tanitványt, a' kit szeret vala Jésus, utánna jöni, * a' ki a' vatsorán az ö melyén fekütt, és mondotta; Uram, kitsoda a' ki téged el-árúl? * Sup. 13. c. 23.

21. Ezt azért mikor láttta vólna Péter, monda Jésusnak: Uram, ez pedig mit?

22. Monda néki Jésus: Igy akarom ötet maradni mig el-jövök, mi gondod véle? te köveis engem.

23. Ki-méne azért azt atyafiak-között e' beszéd, hogy az a' tanitvány meg nem hal. És nem mondotta néki Jésus, meg nem hal; hanem: Igy akarom ötet maradni mig el-jövök, mi gondod véle?

24. Ez az a' tanitvány, a' ki bizonyságot tészen ezekrül, és irta ezeket: és tudgyuk, hogy igaz az ö bizonysága.

25. * Vannak pedig sok egyebek-is, mellyeket Jésus tselekedett: mellyek ha meg-iratnának egyen-ként, állitom hogy a' világ sem foghatná-bé a' könyveket, a' mellyeket irni kellene. * Sup. 20. 9. 30.

AZ APOSTOLOK TSELEKEDETI.

Ezt a' Könyvet a' Siruſok az Apoſtolok tselekedetinek hiják; Arany szájú Sz. János, a' Szent Lélekről való tudományok könyvének nevezi. Oekumenius a' Szent Lélek Evangyeliomának, hogy tudniillik meg-iratik, miket vittek végbe az Apoſtolok, a' Sent Lélek ereje, és vezérlése által. Kitetszik itt az Anyaszent-egy-háznak tsodálatos kezdete, és annak mindennémü el terjedése, mellyben fáradoztak az Apoſtolok, de fö képen szent Péter, és szent Pál: kiknek majd el válhatatlan társok vólt szent Lukáts: ki Evangyeliomában azokat foglalta, mellyeket másoktúl hallott a' Kriſtus felöl: ebben a' Könyvben azokat jegyzi föl, mellyeket maga szemével látott, és mellyekben maga-is fáradozott. A' Kriſtus idejétöl fogva mint egy harmintz esztendöben lött dolgokat hoz-elö.

I. RÉSZ.

JESUS a' Szent Lelket igérvén az Apoſtoloknak, meg-mondgya nékik, hogy nem illeti öket a' következendö dolgok titkainak tudáſa. Az-után fel-menvén menyégbe, az Angyal meg-mondgya, hogy úgy léſzen iſmét el-jövetele. Az Apoſtoloknak nevei. Könyörög Péter, hogy mutaſſa-meg az Iſten, kit válaſzſzanak az áruló Júdás helyében, és a' könyörgés után ſorſal válaſztatik Sz. Mátyás.

A

Elsö beſzédem ugyan o Teófile, mind azokról vólt, a' mellyeket Jéſus tſelekedni, és tanitani kezdett,

2. Mind a' napig, mellyen parantsolván az Apoſtoloknak a' Szent-Lélek-által, a' kiket válaſztott, fel-véteték:

3. Kiknek meg-is mutatta magát elevenen az ö ſzenvedéſe-után ſok bizonyitáſok-által, negyven napig jelenvén nékik, ſzólván az Iſten orſzágáról.

* Luc. 24. 8. 49. Joan. 14. d. 26. * Matt. 3. c. 11. Mar. 1. b. 8. Luc. 3. c. 16. Joan. 1. d. 26.

4. És együtt évén, *meg-parantsolá nékik hogy Jeruſalemböl el ne mennének, hanem meg-várnák az Atya igéretit, * mellyet hallottatok (ugy-mond) az én ſzámból:

B

5. Mert János vizzel kereſztelt ugyan, ti pedig Szent-Lélekkel kereſzteltettek-meg e' nem ſok napok-után.

6. Az-okáért a' kik egybe-gyültek vala, kérdik vala ötet, mondván: Uram, ebben az idöben állatod-e helyére az Iſrael orſzágát?

7. Monda pedig nékik: Nem ti dolgotok, tudni az idöket vagy az alkalmatoſságokat, mellyeket az Atya az önnön hatalmában helyheztetett:

* Inf. 2. a. 2. Luc. 24. b. 28.

8. * Hanem el-vészitek erejét a' felyül reátok-jövö Szent-Léleknek, és tanúim léſztek nékem Jeruſalemben, és az egéſz Judæában, és Samariában, és mind a' föld végéig.

9. És mikor ezeket mondotta vólna, ſzemök-láttára fel-emelteték, és a' felyhö bé fogadá ötet az ö ſzemök-elöl.

C

10. És mikor néznék ötet az égbe menni, imé két férfiú álla melléjek feir ruhákban,

11. Kik mondának-is: Galilæai férfiak, mit állotok az égbe nézvén? ez a' Jéſus, a' ki fel-vétetett ti töletek az égbe; úgy jö-el, a' mint láttátok ötet az égbe menni.

12. Akkor viſzſza-térének Jeruſalembe, a' hegytöl melly Olajfák hegyének hivattatik, melly Jeruſalem-mellett vagyon, egy ſzombat-napi-járó földön.

13. És mikor bé-mentek vólna a' vatsoráló helybe, fel-menének a' hol laknak vala, Péter, és János, Jakab, és András, Filep és Tamás; Bertalan, és Máté, Jakab az Alfæus fia, és Simon Zelótes, és Júdás a' Jakab fia.

14. Ezek minnyájan állhatatoſok valának egyenlö akarattal az imádságban az aſzſzonyállatokkal, és Máriával a' Jéſus annyával, és az ö attya-fiaival.

15. Azokban a' napokban fel-kelvén Péter az atyafiak-között, monda) vala pedig a' ſereg mindeneſtöl, közel ſzáz húſz ember:)

16. Atyám-fiai férfiak, bé kell telyeſedni az Iráſnak, * mellyet meg-jövendölt a' Szent-Lélek a' Dávid ſzája-által Júdáſról, * ki vezére vólt azoknak, kik meg-fogták Jéſuſt:

* Pſal. 40. c. 9. * Joan. 13. b. 18.

17. Ki közinkbe ſzámláltatott vala, és réſzes vólt ebben a' ſzolgálatban.

18. * És ez mezöt birt ugyan a' hamiſságnak jutalmából, és fel-akaſztván magát ketté haſada: és minden béli ki-omlék.

* Matt. 27. a. 7.

19. És tudtokra lött mind a' Jeruſalemben-lakóknak, ugy hogy az a' mezö az ö nyelveken, Hatzeldamának nevezetnék, azaz, Vér mezejének.

D

20. Mert meg vagyon irva a' Zsóltárok könyvében: * Légyen puſzta az ö lakó-helyek, és ne légyen a' ki abban lakjék: * és az ö püſpökſégét más vegye-el.

* Pſ. 68. c. 26. * Pſal. 108. b. 8.

21. Szükség azért e' férfiak-közül, a' kik velünk egybe-gyülekeztenek minden idöben, mellyben ki 's bé járt mi-közöttük az Úr Jéſus.

22. El-kezdvén a' János kereſztségétöl mind a' napig a' mellyen fel-vétetett mi-tölünk, hogy tanúja légyen az ö fel-támadásának mi-velünk, egy ezek-közül.

23. És elö-állatának kettöt, Jóſefet, ki Barſabáſnak hitvattatik vala, kinek vezetéknéve Igaz vólt; és Mátyáſt.

24. És imádkozván, mondának: Te Uram, ki mindeneknek ſziveket tudod, mutaſd-meg, mellyikét válaſztottad e' kettökközül.

25. Hogy el-vegye e' ſzolgálatnak, és Apoſtolságnak helyét, mellyböl vétkeért kiesett Júdás, hogy az ö helyére menne.

26. És ſorſokat adának nékik, és a' ſors Mátyáſra esék, és a' tizen-egy Apoſtol-közibe ſzámláltaték.

II. RÉSZ.

A' Szent Lélekkel bé-telvén a' Tanitványok, külömb-külömb-féle nyelveken ſzólnak, kit halván a' Zſidók réſzegeknek mondgyák öket, de ſzent Péter Joel jövendöléséböl, és más okokból-is meg-hamiſittya öket.

Hallván a' Zsidók Szent Péter prédikátziójár, mintegy három ezeren meg-térnek, és állhatatoſſan meg-maradnak az Apoſtolok tudománnyában, a' kenyér meg-ſzegésében, és könyörgésben, mindenek közönséges lévén köztök.

A
1. És mikor bé-telnének * a' Pünkösd napjai, minnyájan egyenlö-képen azon helyen valának:
* Matt. 3. c. 11. * Mar. 1. b. 8. Luc. 3. c. 16. Joan. 7. d. 39. Sup. 1. a. 8. Inf. 11. b. 15. & 19. a. 6.

2. * És lön hirtelen az égből mint egy ſebeſsen-jövö ſzélnek zúgáſa, és bé-tölté az egéſz házat a' hol ülnek vala.

3. És jelenének nékik el-oſztatott nyelvek mint a' tüz, és ſzálla mindenikre ö közülök:

4. És bé-telének minnyájan Szent-Lélekkel, és kezdének ſzóllani külömbözö nyelveken, a' mint a' Szent-Lélek ád vala nékik ſzóllaniok.

5. Valának pedig Jeruſalemben-lakó Zſidók, Iſten-félö férfiak minden-féle nemzetségből, melly az ég-alatt vagyon.

6. E' ſzózat lévén pedig, ſokaság gyüle közék egybe, és meg-háborodék elméjében, mert hallya vala ki-ki mind az ö nyelvén öket ſzóllani.

7. Álmélkodnak vala pedig minnyájan, és tsodálkoznak vala, mondván: Imé minnyájan ezek, a' kik ſzólnak, nem Galilæaiak-e,

B
8. És mi-képen hallottuk mi ki-ki a' mi nyelvünket, a' mellyben ſzülettünk?

9. Pártuſok, és Méduſok, és Elamiták, és a' kik Meſopotámiát lakják, Judeát, és Kappadóziát, Pontuſt, és Aſiát,

10. Frigiát, és Pamfiliát, Egyiptuſt, és Libyának réſzeit, melly Tzyréne-körül vagyon, és a' Romai jövevények,

11. A' Zſidók-is, és a' Lött-Zſidók, a' Krétaiak, és Arábiaiak: hallottuk öket ſzóllani a' mi nyelveinken az Iſtennek nagy dolgait.

12. Álmékodnak vala pedig minnyájan, és tsodálkoznak vala egy-más-között mondván: De mi léſzen e dologból?

13. Egyebek pedig tsúfolván mondanak vala: El-töltek ezek muſtal.

14. Állván pedig Péter a' tizen-egyel, fel-emelé ſzavát, és ſzólla nékik: Zſidó férfiak, és minnyájan kik Jeruſalemben laktok, ez néktek tudva légyen, és fülejtekbe vegyétek az én igéimet.

15. Mert nem réſzegek ezek, a' mint ti állityátok, holott a' napnak harmadik órája vagyon:

16. Hanem ez az, a' mi meg-mondatott Jóel Proféta-által:

C
17. * És léſzen az utólſó napokban, (úgymond az Úr) ki-öntök az én Lelkemből minden teſtre: és profétálnak a' ti fiaitok, és leányitok, és a' ti ifiaitok látáſokat látnak: és a' ti véneitek álmokat álmodnak.
* Joel. 2. g. 28. Is. 44. a. 3.

18. És az én ſzolgaimra ugyan, és az én ſzolgálóimra azokon a' napokon ki-öntök az én Lelkemből; és profétálnak:

19. És tſodákat téſzek fenn az égben, és jeleket alatt a' földön, vért, és tüzet, és a' füſtnek párájat.

20. A' Nap ſetétségre változik, és a' hóld vérré, minek-elötte el-jöjon az Úrnak nagy és nyilván-való napja.

21. * És léſzen: minden, valaki ſegétségül hija az Úr nevét, üdvözül.
* Rom. 10. c. 13.

22. Iſraelita férfiak, hallyátok-meg ez igéket: A' Názareti Jéſuſt, az Iſtentöl javallatott férfiat ti-köztetek, erök, és tsodák 's jelek-által, mellyeket az Iſten ö-általa ti-köztétek tselekedett, a' mint ti-is tudgyátok:

23. Ezt, a' ki el-végezett tanátsból, és az Iſtennek elébbéli tudományából el-adatott, a' hamiſsaknak kezek-által fel-függeſztvén meg-öltétek:

D
24. Kit az Iſten fel-támaſztott, meg-öldván a' pokolnak fájdalmit, mivelhogy lehetetlen vólt, hogy ö attól meg-tartóztatnék.

25. Mert Dávid mondgya ö-felöle. * Nézem vala ſzemem-elött az Urat mindenkor: mert jobbomra vagyon nékem, hogy meg ne mozdúllyak.
* Pſal. 15. b. 8.

26. Ezért örvendezett a' ſzivem, és vigadott a' nyelvem, annak-fölötte a' teſtem reménységben nyugſzik:

27. Mert a' lelkemet pokolban nem hagyod, ſe nem engeded a' te Szentedet rothadáſt látni.

28. Meg-iſmértetted velem ez élet útait: és be-töltéſz engem vigaſsággal a' te ortzáddal.

29. Atyám-fiai férfiak, ſzabad légyen bizváſt ſzóllanom néktek Dávid patriárkáról, * mert meg-hólt, és el-temettetett: és az ö koporſója nálunk vagyon e' mái napig.
* 3. Reg. 2. b. 10.

E
30. Holott azért Proféta vólna, és tudná, hogy * esküvéſsel eskütt vólna meg néki az Iſten, hogy az ö ágyékának gyümöltsét ültetné az ö ſzékére.
* Pſal. 131. c. 11.

31. Eléve látván ſzólla a' Kriſtus feltámadáſáról, mert * pokolban ſem hagyattatott, rothadáſt ſem látott a' teſte.
* Pſal. 15. c. 10. Inf. 13. c. 25.

32. Ezt a' Jéſuſt fel-támaſztotta az Iſten, kinek mi minnyájan tanúi vagyunk.

33. Fel-magaſztaltatván azért az Iſtennek jobja-által, és a Szent-Léleknek igéretit vévén az Atyától, ki-öntötte ezt, a' mellyet ti láttok, és hallotok,

34. Mert nem Dávid ment-fel menybe: ö mondotta pedig: * Monda az Úr az én Uramnak: Ülly az én jobbomra;
* Pſal. 109. a. 1.

35. Mig az ellenségidet ſámollyá téſzem a' te lábaidnak.

36. Nagy bizonnyal tudgya azért az Iſraelnek egéſz háza, hogy Úrrá-is, és Kriſtuſsá-is tötte az Iſten ezt a' Jéſuſt, kit ti megfeſzitettetek.

F
37. Ezéket pedig hallván, meg-indúlának ſziwökben, és mondának Péternek, és

a' több Apoſtoloknak: Mit tselekedgyünk, atyánk-fiai férfiak?

38. Péter pedig monda nékik: Penitentziát tartſatok, és mindenitek kereſzteltetſsék-meg a' Jéſus Kriſtus nevében, büneiteknek botsánattyára: és el-véſzitek a' Szent-Lélek ajándékát.

39. Mert néktek lött az igéret, és a' fiaitoknak, és mindeneknek a' kik távúl vannak, valakiket elö-hiv a' mi Urunk Iſtenünk.

40. Egyéb ſok igékkel-is tön bizonyságot, és inti vala öket, mondván: Szabadúllyatok-meg e' gonoſz nemzetségtöl.

41. A' kik azért bé-vévék az ö beſzédét, meg-kereſzteltetének: és hozzájok álla az napon közel három-ezer lélek.

42. Állhatatoſok valának pedig az Apostolok tudományában, és a' kenyér ſzegésének réſzeltetésében, és az imádságokban.

43. Lön pedig minden léleknek félelme: és ſok tsodák 's jelek-is léſznek vala az Apoſtolok-által Jeruſalemben, és nagy félelem vala mindenekben.

44. És minnyájan a' kik hiſznek vala, együtt valának, és köz vala mindenök.

45. Örökségöket, és marhájokat el-adgyák vala, és oſztogattyák vala azokat mindeneknek, a' mint kinek-kinek ſzüksége vala.

46. És minden-nap meg-maradván egyenlö akarattal a' templomban, és házonként ſzegdelvén a' kenyeret, az eledelt örvendezéſsel véſzik vala, és együgyü ſzivvel.

47. Ditsérvén az Iſtent, és kedveſek lévén az egéſz községnél. Az Úr pedig ſzaporittya vala a' kik üdvözülnének naponként ugyan-azonra.

III. RÉSZ.

Szent Péter ſzent Jánoſsal a' templomba felmenvén, a' ſzületésétöl-való sántát meggyógyittya, és meg-mutattya hogy azt a' Kriſtus JESUS nevében tselekedte, ki igaz Meſſiás vólt, Moyſes, és a' Próféták által meg-igértetett, söt még Ábrahámnak-is.

A 1. PÉTER pedig, és János fel-mennek vala a' templomba, az imádságnak kilentzedik óráján.

2. És egy férfiú, ki sánta vala az annyának méhétöl-fogva, hordoztatik vala: kit le-téſznek vala minden-nap a' templom kapujánál, melly Ékeſnek mondatik, hogy alamiſnát kérne a' templomba-menöktöl.

3. Ez midön látta vólna hogy Péter, és János bé kezdenének menni a' templomba, kéri vala hogy alamiſnát venne.

4. Reá-tekintvén pedig Péter Jánoſsal, monda: Nézz reánk.

5. Amaz pedig reájok néz vala, reménylvén hogy valamit venne tölök.

6. Péter pedig monda: Ezüſtöm, és aranyam nints nékem: a' mim pedig vagyon, azt adom néked: A' Názareti Jéſus Kriſtus nevében kelly-fel, és járj.

7. És meg-fogván az ö jobb kezét, felemelé ötet; és mingyárt meg-erösödének az ö lábai, és talpai.

8. És fel-ugorván meg-álla, és jár vala: B
és bé-méne ö-vélek a' templomba járván, és ugrálván, és ditsérvén az Iſtent.

9. És látá ötet az egéſz nép hogy járna, és ditsérné az Iſtent.

10. Iſmérik vala pedig ötet, hogy az vala, a' ki az alamiſnáért a' templomnak Ékes kapujánál ül vala: és bé-telének tsodálkozáſsal, és álmélkodáſsal, azon a' mi történt vala rajta.

11. Mikor pedig tartaná Pétert, és Jánoſt, tsodálkozván hozzájok futa az egéſz nép, a' tornátzba, melly Salomonénak neveztetik.

12. Látván pedig Péter, felele a' népnek: Iſraelita férfiak, mit tsodálkoztok ezen, a' vagy minket mit néztök, mint-ha a' mi erönkel vagy hatalmunkal tselekedtük vólna, hogy ez járjon?

13. Ábrahámnak Iſtene, és Iſaáknak Iſtene, és Jákobnak Iſtene, a' mi atyáink Iſtene, meg-ditsöitette az ö fiát a' Jéſuſt, kit tiel-árúltatok ugyan, és meg-tagadtátok a' Pilátus ſzine-elött, ö azt itélvén hogy elbotsáttatnék.

14. * Ti pedig a' ſzentet, és az igazat meg-tagadtátok, és a' gyilkos férfiat kértétek néktek ajándékoztatni: * *Matt.* 27. *c.* 20. *Marc.* 15. *b.* 11. *Luc.* 23. *b.* 18. *Ioan.* 18. *g.* 40.

15. Az életnek alkotóját pedig meg-ölitétek, kit az Iſten fel-támaſztott halottaiból, kinek mi tanúi vagyunk. C

16. És az ö nevének hiti-által, ezt, a' kit ti láttatok, és iſmértetek, meg-erösitette az ö nevét: és a' hit, melly ö-általa vagyon, adta ezt a' tellyes egéſséget minnyájotoknak láttára.

17. És moſt atyámfiai, tudom hogy tudatlanságból tselekedtétek, mint a' ti fejedelmitek-is.

18. Az Iſten pedig, a' miket eléve meghirdetett minden prófétáknak ſzája-által hogy az ö Kriſtuſa ſzenvedne, igy tellyeſitette-bé.

19. Penitentziát tartſatok azért, és térjetek-meg, hogy el-törölteſsenek a' ti büneitek:

20. Hogy midön el-jönek a' könnyebségnek idejei az Úrnak ſzine-elöl, és el-küldi azt, a' ki néktek prédikáltatott, a' Jéſus Kriſtuſt.

21. Kit az égnek bé-kell ugyan fogadni mind a' mindeneknek helyére-való állatásának idejéig, a' miket az Iſten az ö ſzent proféták ſzájok-által ſzóllott öroktöl-fogva.

22. Moyſes meg-mondotta ugyan: * D
Hogy Prófétát támaſzt néktek a' ti Uratok Iſtentek az atyátok-fiai-közül, mint enge- * *Deut.* 18. *c.* 15.

met, ötet halgaſsátok mindenekben valamiket néktek ſzólland.

23. Léſzen pedig: minden lélek, a' melyll azt a' Profétát nem halgattya, ki-veſztetik a' nép-közül.

24. És minden profétàk Sámueltöl-fogva, és az-után, a' kik ſzóllottak, ezeket a' napokat hirdették.

25. Ti vattok a' profétáknak fiai, és a' ſzövetségnek, mellyet rendelt az Iſten a' mi atyáinkhoz, Ábrahámnak mondván: * És a' te magodban áldatnak-meg a' földnek minden nemzetségi.

* *Geneſ. 12. a. 3.*

26. Néktek támaſztván-fel elöſzör az Isten az ö fiát, el-küldé ötet, hogy meg-áldana titeket: hogy meg-térjen ki-ki mind az ö gonoſzságából.

IV. RÉSZ.

Péter és János a' tömlötzbe vettetnek, és más nap meg-mutattyák, hogy tsak a' Kriſtus JESUS-ban, ki-ſzegelet kö, vagyon az idveſség, annak-okáért akár mint tiltsák ök, de ſemmiképen meg nem ſzünnek a' Kriſtus-ról való prédikállástól. Elereſztetvén, és könyörögvén, a' Szent Léleknek jeleit véſzik. Senkinek magának ſemmi tulajdona nem vala, hanem mindeneket el-adván, közönségeſſen birták az árrát, a' mint Barnabás-is tselekedett.

A 1. Midön pedig ök a' népnek ſzóllanának, oda érkezének a' papok, és a' templom gond-viſelöi, és a' Saddutzéuſok,

2. Bánván hogy a' népet tanitanák, és a' Jéſusban hirdetnék a' halálból-való fel-támadáſt:

3. És reájok veték kezöket, és örizetbe tévék öket máſod napig, mert már eſtve vala.

4. Sokan pedig azok-közül, kik hallották vala az igét, hivének: és lön a' férfiak ſzáma öt-ezer.

5. Lön pedig máſod napon, hogy egybe-gyülnének azoknak fejedelmi, és a' vének, és az Irás-tudók Jeruſalemben:

B 6. És Annás a' Papi fejedelem, és Kaifás, és János, és Sándor, és valamennyin valának a' papi nemböl.

7. És középre állatván öket, kérdezik vala: Mitsoda hatalommal, a' vagy ki nevével tselekedtétek ti ezt?

8. Akkor Péter bé-telvén Szent-Lélekkel, monda nékik: Népnek fejedelmi, és vének hallyátok-meg:

9. Ha mi ma meg-itéltetünk a' beteg emberrel tött jó-téteményröl, mellyel ez meg-ſzabadittatott,

10. Tudva légyen néktek minnyájotoknak, és az egéſz Iſrael népének: hogy a' mi Urunknak a' Názareti Jéſus Kriſtuſnak nevében, a' kit ti meg-felzitettetek, kit az Iſten fel-támaſztott halottaiból, az-által áll ez elöttetek egéſségeſſen.

C 11. * Ez a' kö, a' melly ti-töletek épitöktöl meg-vettetett, melly a' ſzegletnek fejévé lött:

* *Pſ. 117. d. 22. Matth. 21. d. 42. Marc. 12. a. 10. Luc. 20. c. 17. Iſa. 28. d. 16. 1. Pet. 2. a. 7. Rom. 9. g. 33.*

12. És nints másban ſenkiben üdvöſség. Mert nem-is adatott más név az ég-alatt az embereknek, a' mellyben nékünk üdvözülnünk kellene.

13. Látván pedig a' Péter 's a' János bátorságát, értvén, hogy iráſ-tudatlan, és közemberek vólnának, tsodálkoznak vala, és meg-iſmérik vala öket, hogy Jéſuſſal vóltak:

14. Az embert is látván vélek állani, a' ki meg-gyógyittatott vala, ſemmit az-ellen nem mondhatnak vala.

15. Meg-hagyák azért nékik, hogy a' gyüleközetböl fél-felé ki-lépnének: és beſzéllenek vala ön-köztök,

16. Mondván: Mit tselekedgyünk ez emberekkel? mert ugyan nyilván-való jel lött ö-általok, Jeruſalemnek minden lakóinál: kijelentetett, és nem tagadhattyuk.

17. De hogy többé ne hirdetteſsék a' nép-között, fenyegeſsük-meg öket, hogy többé ne ſzóllyanak e' névben egy embernek-is.

D 18. És elö-hiván öket, meg-parantsolák, hogy tellyeſséggel ne ſzóllanának, ſe ne tanitanának a' Jéſus nevében.

19. Péter pedig, és János felelvén, mondának nékik: Itéllyétek-meg, ha méltó-e az Iſtennek ſzine-elött, titeket inkább halgatni, hogy-ſem mint az Iſtent:

20. Mert nem lehet, hogy a' miket láttunk, és hallottunk ne ſzóllyuk.

21. Azok pedig meg-fenyegetvén el-botsáták öket: nem találván mi-módon büntetnék-meg öket, a' népért, mert minnyájan ditsöitik vala a' lött dolgot abban a' mi történt vala.

E 22. Mert negyven eſztendöſnél nagyobb vala az ember, a' kinn lött vala ez a' meggyógyúláſnak tsodája.

23. El-botsáttatván pedig az övéikhez jövének: és hirré tévék nékik, valamiket nékik a' Papi-fejedelmek, és a' vének mondottak vólna.

24. Kik midön hallották vólna, egyenlö akarattal fel-emelék ſzavokat az Iſtenhez, és mondának: Uram, te vagy a' ki teremtetted az eget, és a' földet, a' tengert, és mindeneket a' mellyek azokban vannak:

25. Ki a' Szent-Lélekkel a' mi atyánknak Dávidnak a' te ſzolgádnak ſzája-által mondottad: * Miért agyarkodtak a' Pogányok, és a' népek hiuságokat gondoltak?

* *Pſ. 2. a. 1.*

26. Fel-állottak a' föld királyi; és a' fejedelmek egybe-gyültek, az Úr-ellen, és az ö Kriſtuſa-ellen?

F 27. Mert egybe-gyültek bizonnyára e' városban a' te ſzent gyermeked a' Jéſus-ellen, a' kit meg-kentél, Heródes, és Pontzius Piátus, a' Pogányokkal, és az Iſrael népeivel,

28. Meg-tselekedni a' miket a' te kezed, és tanátsod el-végeztek meg-lenni.

29. És most Uram tekints az ö fenyegetéſekre, és adgyad a' te ſzolgaidnak minden bizodalommal ſzóllani a' te igédet,

30. Abban hogy a' te kezedet ki-nyújtſad a' gyógyitáſokra, és jelek, és tsodák légyenek a' te ſzent fiadnak a' Jéſuſnak neve által.

31. És midön imádkoztak vólna, megmozdúla a' hely, a' mellyben egybe-gyültek vala; és bé-telének minnyájan Szent-Lélekkel, és az Iſten igéjét bizváſt hirdetik vala.

32. Az hivek ſokaságának pedig egy ſzivök vala, és egy lelkök, és ſenki közülök, azokban a' miket bir vala, ſemmit ſajáttyának nem mond vala, hanem minden köz vala nékik.

G 33. És nagy hatalommal téſznek vala bizonyságot az Apoſtolok a' mi Urunk Jéſus Kriſtuſnak feltámadáſáról: és nagy malaſzt vala minnyájokban.

34. Mert nem-is vala ſenki ſzükölködö közöttök. Mert valamennyin mezöket, vagy házakat birnak vala, el-adván elö-hozzák vala azoknak az árrát a' miket el-adnak vala.

35. És az Apoſtolok lábaihoz téſzik vala: El-oſztogattatik vala pedig mindennek, a' mint kinek-kinek ſzüksége vala.

36. Jóſef pedig, ki Barnabáſnak neveztetett az Apoſtoloktól (melly Vigaſztalás fiának magyaráztatik) ki Levita vala, nemzetsége-ſzerént Tzypruſi,

37. Midön egy mezeje vólna, el-adá azt, és elö-hozá az árrát, és az Apoſtolok lábaihoz tévé.

V. RÉSZ.

Ananiás Safirával a' feleségével együtt, el-adván ſzántó-földöket, egyik réſzét az árrának el-tagadgyák, ſzent Péter elött, azért ſzent Péter ſzavára hirtelen halállal meg-halnak ſok tsudákot téſznek az Apoſtolok, foképen ſzent Péter, a' tömlötzből az Angyal által ki-ſzabadittatnak, és iſmét meg-fogattatván, ſemmiképen meg-nem ſzünnek a' Kriſtus prédikállásától. Gamaliel tanátsából meg-tsapattatnak, és el-ereſztetnek, örülvén hogy méltókká lettek a' Kriſtusért-való ſzenvedéſre, és ſzüntelen prédikállyák Kriſtust.

A 1. Egy Ananiás-nevü férfiú pedig, Safirával a' feleségével, el-adá mezejét, és tsalárdúl

2. Meg-tarta a' mezönek árrában, a' felesége hirével: és elö-hozván egy réſzét, az Apoſtolok lábaihoz tévé.

3. Monda pedig Péter: Anania, miért kiſértette-meg a' Sátán a' te ſzivedet, hogy hazudnál a' Szent-Léleknek, és tsalárdúl tselekednél a' mezö árrával?

4. Nem-de maradván nem néked marad vala-e, és el-adattatván nem te hatalmadban vala-e? Miért gondoltad e' dolgot a' te ſzivedben? nem embereknek hazudtál, hanem Iſtennek.

5. Hallván pedig Ananiás ez igéket, le-esék és meg-hala. És nagy félelem lön mindeneken a' kik hallák.

6. Fel-kelvén pedig az ifiak el-emelék ötet, és ki-vivén el-temeték.

7. Lön pedig úgy mint három óra-közi, az ö felesége-is nem tudván a' mi lött vala, bé-méne. B

8. Monda pedig néki Péter: Mond-meg nékem aſzſzony, ha annyin adtátok-e el a' mezöt? Az pedig monda: Ugyan annyin.

9. Péter pedig ö-néki: Mit egyeztetek meg-kisérteni az Úr Lelkét? Imé azoknak lábok, a' kik el-temették a' férjedet, az ajtónál vannak; és ki-viſznek téged.

10. Mindgyárt le-esék az ö lábainál, és meg-hala. Bé-menvén pedig az ifiak, halva találák ötet, és ki-vivék, és a' férje-mellé temeték.

11. És nagy félelem lön az egéſz Anyaſzentegyházban, és mindeneken a' kik ezeket hallák.

12. Az Apoſtoloknak kezek-által pedig ſok jelek, és tsodák léſznek vala a' nép-között. És egyenlö akarattal valának minnyájan a' Salomon tornátzában.

13. Egyebek-közül pedig ſenki nem meri vala magát hozzájok adni: hanem magaſztallya vala öket a' nép. C

14. Inkább nevekedik vala pedig az Úrban-hivö férfiaknak, és aſzſzonyoknak ſokasága,

15. Úgy hogy az útſzákra ki-tennék a' betegeket, és ágyakra, és nyoſzolyákra helyheztetnék, hogy el-jövén Péter, akár tsak az ö árnyéka árnyékozná azoknak valamellyikét, és meg-ſzabadittatnának az ö betegségekböl.

16. Egybe-gyül vala pedig a' közel-való váraſoknak ſokasága-is Jetuſalembe, el-hozván a' betegeket, és a' tiſztátalan lelkektöl gyötrettetteket: kik meg-gyógyúlnak vala minnyájan.

17. Fel-kelvén pedig a' Papi-fejedelem, és minnyájan a' kik véle valának (melly a' Saddutzæuſoknak eretneksége) bé-telének boſzſzonkodáſſal:

18. És meg-fogák az Apoſtolokat, és a' közönséges tomlötzbe tévék öket. D

19. Az Úr Angyala pedig éjjel meg-nyitván a' tömlötz ajtait, és ki-vivén öket, monda:

20. Mennyetek-el, és állván hirdeſsétek a' népnek a' templomban ez életnek minden igéit.

21. Kik midön hallották vólna, bé-menének reggel a' templomba, és tanitnak vala. El-menvén pedig a' Papi-fejedelem, és a' kik véle valának, egybe-hivák a' gyüleközetet, és az Iſrael fiainak minden vé-

neit: és a' tömlötzbe küldének hogy elö-hozattatnának.

22. Mikor pedig el-mentenek vólna a' ſzolgák, és meg-nyitván a' tömlötzöt nem találták vólna öket, meg-térvén hirt tönek.

23. Mondván: A' tömlötzöt igaz, hogy bé-téve találtuk minden ſzorgalmatoſsággal, és az örzöket az ajtók-elött álva; de meg-nyitván, ſenkit ott-benn nem találtunk.

E 24. Hogy pedig hallák e' beſzédeket a' templom gond-viſelöi, és a' Papi-fejedelmek, kételkednek vala, mi lenne azok-felöl.

25. El-jövén pedig egy, hirt tön nékik, Hogy imé a' férfiak, a' kiket a' tömlötzbe töttetek, a' templomban vannak állván, és tanitván a' népet.

26. Akkor el-méne a' gond-viſelö a' ſzolgákkal, és el-hozá öket eröſzak-nélkül: mert félnek vala a' néptöl, hogy meg ne kövez-tetnének.

27. És midön el-hozták vólna öket, a' gyüleközetbe állaták: És meg-kérdé öket a' Papi-fejedelem,

28. Mondván: Parantsolván meg-parantsoltuk néktek, hogy ne tanitanátok a' név-ben: és iſmég bé-töltöttétek Jeruſalemet a' ti tudományotokkal: és reánk akarjátok hozni ez embernek vérét.

29. Felelvén pedig Péter, és az Apoſto-F lok, mondának: Az Iſtennek inkább kell engedni, hogy-ſem az embereknek.

30. A' mi atyáinknak Iſtene fel-támaſztotta a' Jéſuſt, kit ti meg-öltetek, a' fára függeſztvén.

31. Ezt fejedelmül, és üdvözitöül fel-magaſztalta az Iſten az ö jobjával, hogy a' penitentziát adgya Iſraelnek, és a' bünök bo-tsánattyát.

32. És mi tanúi vagyunk ez igéknek, és a' Szent-Lélek, kit az Iſten minden ö néki-engedöknek adott.

33. Ezeket midön hallották vólna, dúl-nak fülnak vala, és gondollyák vala, hogy meg-ölnék öket.

34. Fel-kelvén pedig egy Gamáliel-nevü Fariſæus a' gyüleközetben, az egéſz nép-elött bötsülletes törvény-tudó, meg-hagyá, hogy egy-keveſsé az emberek kinn lennének.

35. És monda nékik: Iſraelita férfiak, vigyázzatok magatokra ez emberek-felöl mit fogtok tselekedni.

G 36. Mert ez napok-elött támada Téodas, magát valaminek mondván, kivel egyezett közel négy-ſzáz-ſzámú férfiú: ki meg-ölet-tetett: és minnyájan, a' kik hiſznek vala néki, el-oſzlattak, és ſemmivé tétettek.

37. Ez-után egy Galilæai Júdás támada a' bé-valláſnak napjain, és maga-után térité a' népet; az-is el-veſze: és minnyájan, vala-mennyin véle egyeztek, el-oſzlattak.

38. Az-okáért moſt-is mondom néktek, távozzatok-el ez emberektöl, és hadgyatok békét nékik: mert ha emberektöl vagyon e' tanáts, vagy e' dolog, el-bomol:

39. Ha pedig az Iſtentöl vagyon, el nem bonthattyátok azt, hogy valami-képen ne találtaſsatok az Iſten-ellen-is tuſakodni. Egyezének azért véle.

40. És elö-hiván az Apoſtolokat, midön meg-verették vólna öket, meg-hagyák hogy tellyeſséggel ne ſzóllanának a' Jéſus nevében, és el-botsáták öket.

41. És azok ugyan örülvén mennek vala-el a' gyüleközet-elöl, mivelhogy méltókká löttek a' Jéſus nevéért gyalázatot ſzenvedni.

42. Egy nap ſem ſzünnek vala pedig meg a' templomban, és házonként tanitani, és hirdetni a' Kriſtus Jéſuſt.

VI. RÉSZ.

A' Kereſztyének gyülekezete naponként ſza-porodván, hét Diakonuſt válaſztanak az Apoſtolok ſegétségére, kik közül ſzent Iſtván ſok jeleket, és tsudákat téſzen, ki el-len támadván a' Zſidók, meg nem gyözhet-vén ötet igazsággal, hamis tanúkat támaſz-tanak ellene.

A

1. AZOKBAN pedig a' napokban nevekedvén a' tanitványok ſzáma, zúgolódáſok lön a' Görögöknek a' Zſidók-ellen, azért hogy meg-vettetnének a' minden-napi ſzolgálatban az ö özvegyek.

2. Egybe-hiván pedig a' tizenkettö a' tanitványoknak ſokaságát, mondának: Nem méltó nékünk el-hagynunk az Iſten igéjét, és az aſztalokhoz ſzolgálnunk.

3. Válaſzſzátok azért atyámfiai közületek hét jó hitü-nevü férfiakat, Szent-Lélekkel, és böltseséggel tellyeſeket, kiket erre a' do-logra rendellyünk.

B 4. Mi pedig az imádságban, és az igének ſzolgálattyában léſzünk foglalatoſok.

5. És tetſzék a' beſzéd az egéſz ſokaság-elött. És válaſzták Iſtvánt, hittel, és Szent-Lélekkel tellyes férfiat, és Filepet, és Pró-koruſt, és Nikánort, és Timont, és Parme-nát, és Miklóſt az Antiókiai jövevényt.

6. Ezeket állaták az Apoſtolok-eleibe: és imádkozván reájok tévék kezöket.

7. És az Úr igéje nevekedik vala, és igen ſokaſodik vala a' tanitványok ſzáma Jeruſa-lemben: a' papokból-is ſok ſereg enged vala a' hitnek.

8. Iſtván pedig tellyes malaſztal, és erö-vel, nagy tsodákat és jeleket tselekeſzik va-la a' népben.

C 9. Támadának pedig némellyek a' ſyna-gógából, melly neveztetik a' Libertinuſoké-nak, és Tzyréneiekének, és Alexandriaia-kénak, és azokénak kik Tzilitziából, és A-ſiából valának, vetekedvén Iſtvánnal:

10. És nem álhatnak vala ellene a' böl-tseségnek, és a' Léleknek, a' ki ſzóll vala.

Akkor

11. Akkor alattomban küldének férfiakat, kik mondanák, hogy hallották vólna ötet, hogy káromló igéket szóllott vólna Moyses 's az Isten-ellen.

12. Fel-inditák azért a' községet, és a' véneket 's az Iráſ-tudókat: és öszve-futván ragadák ötet: és a' gyüleközetbe vivék,

13. És hamis tanúkat állatának, kik mondanák: Ez az ember nem szünik a' szent hely, 's a' törvény-ellen-való igéket szóllani.

14. Mert hallottuk ötet mondani: Hogy ez a' Názareti Jésus el-rontya ezt a' helyt, és el-változtattya a' hagyományokat, mellyeket Moyses nékünk adott.

15. És reá-nézvén minnyájan, a' kik a' gyüleközetben ülnek vala, láták az ö ortzáját mint az Angyal ortzáját.

VII. RÉSZ.

Szent István az Istennek Ábrahámmal, Moysessel, és a' többivel való szövetségét elehozza, az Israeliták Egyiptomból ki-jövetelét, a' testamentom hajlékát, a' Salomon templomát. Feddi a' Zsidókat, hogy ök-is mint az attyaik a' Sz. Lélek ellen vannak. Midön pedig mondaná, hogy az Istennek jobján látná JESUST, meg-köveztetik, Saulus örizvén a' hóhérok ruhájokat. Szent István könyörög a' hóhériért.

1. MONDA pedig a' Papi-fejedelem: Igy vannak-e ezek?

2. Ki monda: Atyámfiai férfiak, és atyák, hallyátok-meg: A' ditsöségnek Istene megjelent a' mi atyánknak Ábrahámnak mikor Mesopotámiában vólna, minek elötte Káránban laknék,

3. És monda néki: * Menny-ki a' te földedböl, és rokonságodból, és jöj a' földre, mellyet néked mutatok.

4. Akkor kiméne a' Kaldæusok földéröl, és Káránban lakék. És onnét, minekutánna meg-hala az attya, által-hozá ötet e' földre, mellyen most ti laktok.

5. És nem ada azon néki tsak egy lábnyomnyi örökséget-is: hanem meg-igéré, hogy azt örökségül adná néki, és az ö magvának ö-utánna, holott nem vólna fia.

6. Szólla pedig néki az Isten: * Hogy az ö magva idegen földön lakos lészen, és szolgálat-alá vetik öket, és gonoszúl bánnak vélek négy-száz esztendeig:

7. És a' nemzetet, a' kinek szolgálnak, meg-itélem én, úgy-mond az Úr, és az-után kimennek, és szolgálnak nékem e' helyen.

8. * És adá néki a' környül-metélkedésnek testamentomát: * és úgy nemzé Isaákot, és környül-metélé ötet nyóltzad napon: * és Isaák, Jákobot: és Jákob, a' tizen-két Patriárkát.

9. És a' Patriárkák irégykedvén, * el-adák Jésefet Egyiptusba. És az Isten vala véle:

10. És ki-szabaditá ötet minden ö háborúságiból: * és kedveſséget, és böltseséget ada néki az Egyiptziai Farao király-elött, és gond-viſelövé rendelé ötet Egyiptuſon, és az ö egéſz házán.

11. Jöve pedig az egéſz Egyiptuſra, és Kánaánra éhség, és nagy nyomorúság: és nem találnak vala eledelt az atyáink.

12. * Midön pedig hallotta vólna Jákob hogy gabona vólna Egyiptusban: el-küldé az atyáinkat elsöben:

13. * És a' másodikban meg-ismértéték Jósef az ö attyafiaitól, és meg-jelenteték Faraónak az ö nemzete.

14. El-küldvén pedig Jósef hivatá Jákobot az attyát, és minden rokonságát hetvenöt lelket.

15. * És alá-méne Jákob Egyiptusba, * és meg-hala ö, és az atyáink.

16. És által-vitetének Sikembe, és a' koporsóba tétetének, * mellyet Ábráham vött ezüſt pénz árron Hémornak a' Sikem fiának fiaitól.

17. Midön pedig el-közelgetne az igéretnek ideje, mellyet meg-vallott vala az Isten Ábrahámnak, nevekedék a' nép, és megſokaſodék Egyiptusban,

18. Mig más király támada Egyiptusban, ki nem ismériı vala Jósefet.

19. Ez meg-tsalván a' mi nemzetünket, sanyargatá az atyáinkat, hogy ki-vetnék az ö gyermekeket, hogy ne élnének.

20. * Azon időben születék Moyses, és kedves vala az Istennél, ki három hólnapig tápláltaték az attya házában.

21. Midön pedig ki-vettetett vólna, felvévé ötet a' Fárao leánya, és fel-tartá ötet maga fia-gyanánt.

22. És Moyses az Egyiptziuſoknak minden böltseségére tanittaték, és hatalmas vala igéiben, és tselekedetiben.

23. Midön pedig el-tölt vólna ö-néki a' negyven esztendönek ideje, gondolá az ö szivében, hogy meg-látogatná az attyafiait az Israel fiait.

24. * És midön látott vólna egyet, hogy boszszúságot szenvedne, meg-óltalmazá ötet: és boszszúját álla annak a' ki a' boszszúságot szenvedi vala, meg-ölvén az Egyiptziuſt.

25. Azt állittya vala pedig, hogy értik az attyafiai, hogy az Isten az ö keze-által adna nékik szabadúlást: de azok nem érték.

26. * A' következendö napon pedig megjelenék azoknak midön veszekednének: és meg-engeszteli vala öket békeséggel, mondván: Férfiak, atyafiak vattok; miért ártotok egy-másnak?

27. A' ki pedig boszszúságot tészen vala az ö felebarátyán, el-taszitá ötet, mondván: Ki rendelt téged fejedelemmé, és biróvá mi-rajtunk?

28. Meg-akarsz-e te engem ölni, a' mint meg-öléd tegnap az Egyiptziuſt?

29. El-futa pedig Moyses ez igére: és jö-

* Gen. 37. f. 28. Gen. 41. e. 37.

* Gen. 42. a. 2. * Gen. 45. a. 3.

* Gen. 42. a. 2. * Gen. 45. a. 3.

* Gen. 46. a. 5. * Gen. 49. d. 32. * Gen. 50. b. 7. Jos. 34. g. 32. Gen. 23. g. 16.

* Exod. 1. a. 7.

* Exod. 2. a. 2. Heb. 11. e. 23.

* Exod. 2. b. 12.

* Exod. 2. b. 13.

vevény lön Mádián földében, a' hol két fiat nemze.

30. És el-telvén a' negyven esztendö, * meg-jelenék néki a' Sina hegynek pusztájában az Angyal a' tsipke bokornak lángos tüzében.

31. Moyses pedig látván: tsodálá a' látást. És oda járúlván, hogy meg-szemlélné, lön ö-hozzája az Úr szózattya, mondván:

32. Én vagyok a' te atyáid Istene, az Ábraham Istene, az Isaák Istene, és a' Jákob Istene. Meg-rettenvén pedig Moyses, nem meri vala nézni.

33. Monda pedig néki az Úr: óld-le a' lábaid sarujját: mert a' hely, a' mellyen állasz, szent föld.

34. Látván láttam nyomorúságát az én népemnek, ki Egyiptusban vagyon, és az ö fohászkodását hallottam, és alá-jöttem megszabaditani öket. És most jöj ide, és Egyiptusba küldlek téged.

35. Ezt a' Moyseſt, a' kit meg-tagadtak, mondván; Ki rendelt téged fejedelemmé, és biróvá? ezt az Isten fejedelemül, és szabaditóúl küldötte, az Angyal keze-által, a' ki meg-jelent néki a' tsipke-bokorban.

36. * Ez hozta-ki öket, tsodákat, és jeleket tévén Egyiptus földében, és a' Veres tengeren, és a' pusztában negyven esztendeig.

37. Ez a' Moyses, a' ki az Israel fiainak mondotta: * Prophétát támaszt néktek az Isten az atyátok-fiai-közül, mint engemet, azt halgassátok.

38. * Ez az, a' ki gyüleközetben vólt a' pusztában az Angyallal, a' ki szóll vala néki a' Sina hegyén, és az atyáinknak: a' ki az életnek igéit vötte hogy nékünk adná.

39. Kinek nem akarának engedni az atyáink: hanem meg-veték, és szivökkel Egyiptusba fordúlának,

40. Mondván, Aaronnak: * Tsinálly nékünk Isteneket, kik elöttünk járjanak: mert ezt a' Moyseſt, a' ki minket ki-hozott Egyiptus-földéből, nem tudgyuk mi lölte.

41. És borjút tsináltak az napokban, és áldozatot töttek a' bálványnak, és vigadnak vala az ö kezeknek alkotmányiban.

42. El-fordúla pedig az Isten, és öket az ég seregének szolgálattyára adá, a' mint irva vagyon a' Próphétak könyvében: * Vallyon áldozatra-valókat, és engesztelö ajándékokat mutattatok-e bé nékem negyven esztendeig a' pusztában, Israelnek háza?

43. És bé-vöttétek a' Mólok hajlékát, és a' ti isteneteknek Remfámnak tsillagát, az ábrázatokat, mellyeket tsináltatok, hogy imádnátok azokat. És el viszlek titeket Babylonon-túl.

44. A' bizonyságnak sátora az atyáinkal vólt a' pusztában, a' mint rendelte nékik az Isten, * szólván Moyseſnek, hogy azt a' forma-szerént tsinálná a' mellyet látott vala.

45. * Mellyet bé-is vittek, bé-vévén az atyáink Jésussal a' Pogányok birodalmába, mellyeket ki-üzött az Isten az atyáinknak szine-elött, a' Dávid napjai-ig,

46. * Ki kedvet talált az Isten-elött, * és azt kérte, hogy hajlékot találna a' Jákob Istenének.

47. * Salomon pedig házat épitett néki,

48. * De a' magasság-béli nem lakik a' kézi tsinálmányokban, a' mint a' Próféta mondgya:

49. Az ég az én székem, a' föld pedig a' lábaimnak sámolya. Mitsoda házat épitetek nékem, úgy mond az Úr? a' vagy mellyik az én nyugodalmomnak helye?

50. Nem az én kezem alkotta-e mind ezeket?

51. Kemény-nyakúak, és környül-metéletlen szivüek, és fülüek, ti mindenkor ellene-állotok a' Szent-Léleknek, a' mint az atyáitok, úgy ti-is.

52. Melly Prophétát nem üldöztek az atyáitok? és meg-ölték azokat, a' kik az Igaznak el-jövetelit hirdették, kinek ti most árulói, és gyilkosi vóltatok:

53. Kik a' törvényt vöttétek az Angyaloknak rendeléſe-által, és meg nem öriztétek.

54. Hallván pedig ezeket dúl-fúlnak vala szivökben, és fogokat tsikorgattyák vala reája.

55. Holott pedig tellyes vólna Szent-Lélekkel, az égre tekintvén, látá az Isten ditsöségét, és a' Jésust az Isten jobja-felöl állani.

56. És monda: Imé nyitva látom az egeket, és az ember Fiát az Isten jobja-felöl állani.

57. Fel-kiáltván pedig ök nagy szóval, bé-dugák az ö fülöket, és egyenlö akarattal reá rohanának.

58. És ki-vetvén ötet a' város-kivül, kövezik vala: és a' tanúk letévék az ö ruhájokat, egy ifiúnak lábainál, ki Sauluſnak hivattatik vala.

59. És kövezik vala Istvánt, ki könyörög, és mond vala: Uram Jésus, vedd hozzád az én lelkemet.

60. Térdeire esvén pedig, nagy szóval kiálta, mondván: Uram ne tulajdonitsd nékik e' bünt. És midön ezt mondotta vólna, el-aluvék az Úrban. Saulus pedig javallya vala annak halálát.

VIII. RÉSZ.

A' keresztyének az üldözés miatt el-széllyednek, az Apostolokon kivül: Saulus a' hiveket üzi's kergeti; szent Filep Samariának jobb részét meg-téritti, és ezeket Simon Maguſſal együtt meg-keresztteli. Az Apostolok szent Pétert és szent Jánost Samariába küldik, kik-is a' kezeket reájok tévén, és könyörögvén, Szent Lélekkel bétöltik öket. Simon Magus pénzen akarja vala azt a' hatalmat meg-venni, hogy ö-

E * Exod. 7.8.9. 10.11.14

* Exod. 16.a.1. Deut. 18.e.15. * Exod. 19.a.3.

* Exod. 32.a.2.

* Amos. 5.g.25.

F * Exod. 25.d.40. * Hebr. 8.b.9. Jos. 3.c. 14.

* 1. Reg. 16.c.13. * Pſal. 131.a.5. * 1. Par. 17.c.12. * 3. Reg. 6.a.1. * Inf. 17. f.25. Is. 66.d. 51.

G

B

is Szent Lelket ősztháſſon, keményen megdorgaltatik ſzent Pétertöl. Szent Filep az Angyaltól a' ſzeretſen Komornyikhoz küldettetik, és ötet meg-kereſztelvén, el-ragadtatik a' lélektöl, és Azotumba vitettetik.

A 1. Az napon pedig nagy üldözés lön az Anyaſzentegyházban, melly Jeruſalemben vala, és minnyájan el-oſzlának Júdæának, és Samariának tartományiba, az Apoſtolokon kivül.

2. Gondgyát viſelék pedig az Iſten-félö férfiak Istvánnak, és nagy ſiráſt tönek rajta,

3. Saulus pedig puſztittya vala az Anyaſzentegyházat, házon-ként járván: és kivonván a' férfiakat, és az aſzſzony állatokat, örizet-alá adgya vala.

4. Az okáért, a' kik el-oſzlottak vala, ſzéllyel járnak vala hirdetvén az Iſten igéjét.

5. Filep pedig alámenvén Samária városába, prédikállya vala nékik a' Kriſtuſt.

6. Figyelmeznek vala pedig a' ſeregek azokra a' mik Fileptöl mondatnak vala, egyenlö akarattal halgatván, és látván a' jeleket

B mellyeket tſelekeſzik vala.

7. Mert ſokakból közülök, a' kikben tiſztátalan lelkek valának, nagy ſzóval kiáltván ki-mennek vala.

8. Sok inaſzakadtak pedig, és sántákgyógyittatának-meg.

9. Lön azért nagy öröm abban a' városban. Egy Simon-nevü férfiú pedig, ki azelött a' városban ördöngös vala, el-hitetvén a' Samariai nemzetet, magát valami nagynak mondván lenni:

10. Kit halgatnak vala minnyájan a' legkiſsebbiktöl-fogva a' leg-nagyobbikig, mondván: Ez az Iſten ereje, melly nagynak hivattatik.

11. Halgattyák vala pedig ötet azért, hogy ſok ideig eſzeket veſztette vólna az ö ördöngöſségivel.

12. Midön pedig hittek vólna Filepnek a' ki az Iſten orſzágát hirdeti vala, a' Jéſus Kriſtus nevében meg-kereſzteltetnek vala

C férfiak, és aſzſzony állatok.

13. Akkor Simon ö-maga-is hün: és midön meg-kereſzteltetett vólna, Filephez adá magát. Látván jeleket, és nagy eröket-is lenni, álmélkodván tsodálkozik vala.

14. Midön pedig hallották vólna az Apoſtolok, kik Jeruſalemben valának, hogy bé-vötte vólna Samária az Iſten igéjét, hozzájok küldék Pétert, és Jánoſt.

15. Kik midön el-mentek vólna, imádkozának ö-érettek, hogy el-vennék a' Szent-Lelket.

16. Mert még ſenkire közülök nem ſzállott vala, hanem tsak meg-kereſzteltettek vala az Úr Jéſus nevében.

17. Akkor reájok téſzik vala kezöket, és el-véſzik vala a' Szent-Lelket.

18. Midön pedig látta vólna Simon, hogy az Apoſtolok kezeknek reájok vetéſeáltal adatnék a' Szent-Lélek, pénzt vün nékik,

19. Mondván: Adgyátok nékem-is ezt a' hatalmat, hogy valakire kezeimet téſzem, a' Szent-Lelket vegye. Péter pedig monda néki: D

20. Veſzſzen-el veled a' te pénzed, mivelhogy azt állitád, hogy az Iſten ajándékát pénz által nyerhetni.

21. Nints néked réſzed, ſe ſorſod 'e' dologban. Mert a' te ſzived nem igaz az Iſtenelött. Azért tarts

22. Penitentziát e' gonoſzságodról: és kérjed az Iſtent, ha talám meg-botsáttatik néked ez a' te ſzivednek gondolattya.

23. Mert látom hogy te a' keſerüségnek epéjében, és a' hamiſságnak kötelében vagy.

24. Felelvén pedig Simon, monda: Könyörögjetek ti érettem az Úrnak, hogy ſemmi ne jöjön reám azokban a' miket mondottatok.

25. És azok bizonyitván ugyan, és hirdetvén az Úr igéjét, meg-térének Jeruſalembe, és a' Samaritánuſoknak ſok tartományinak hirdeték az Evangyéliomot.

26. Az Úr Angyala pedig ſzólla Filepnek, mondván: Kelly-fel, és menny Délfelé az útra melly alá-mégyen Jeruſalemböl Gázába: ez puſzta. E

27. És felkelvén el-méne. És imé egy Szeretsen férfiú, hatalmas Komornyikja Kandatzeſnek a' Szeretsenyek királyné-aſzſzonyának, ki minden kintsével bir vala, jött vala Jeruſalembe imádkozni:

28. És viſzſza-tér vala az ö ſzekerén ülvén, és Iſaiás Prophétát olvaſván.

29. Monda pedig a' Lélek Filepnek: Járülly elö, és add ime' ſzekérhez magadat.

30. Oda futván pedig Filep, hallá ötet Iſaiás Prophétát olvaſni, és monda: Véled-e hogy érted a' miket olvaſsz? F

31. Ki monda: 's hogy érthetem, ha valaki meg nem magyarázza nékem? És kéré Filepet hogy fel-hágna, és ö-véle ülne,

32. Az Iráſnak helye pedig, mellyet olvas vala, ez vala: * Mint a' juh vitetett a' halálra: és mint a' bárány az ötet-nyirö-elött, ſzó-nélkül, úgy nem nyitotta-meg az ö ſzáját. * Iſ. 53. c. 7.

33. Az alázatoſságban el-vétetett az ö itélete: az ö nemzését ki beſzélli-meg, mert el-vétetik a' földrol az ö élete?

34. Felelvén pedig a' Komornyik Filepnek, monda: Kérlek téged, kiröl mondgya ezt a' Próféta? magáról-e, vagy máſról valakiröl?

35. Meg-nyitván pedig Filep a' ſzáját, és el-kezdvén ez Iráſról, hirdeté néki a' Jéſuſt. G

36. És midön mennének az úton, jutának egy vizhez, és monda a' Komornyik: Ihol a' viz, mi tilt-meg engem hogy meg ne kereſzteltteſſem?

37. Monda pedig Filep: Ha hiſzſz tellyes

szivből, szabad. És felelvén, monda: Hiszem, Isten fiának lenni a' Jésus Krisztust.

38. És meg-állatá a' szekeret: és le-szállának mind ketten a' vizbe, Filep, és a' Komornyik, és meg-keresztelé ötet.

39. Mikor pedig fel-jöttek vólna a' vizből, az Úr Lelke el-ragadá Filepet, és többé nem látá ötet a' Komornyik. Mégyen vala pedig az ö útán örülvén.

40. Filep pedig Azótusban találtaték, és által-menvén hirdeti vala az Evangyeliomot minden városoknak, mig Tzesareába jutna,

IX. RÉSZ.

Saulus Damaskus felé menvén a' hivek üldöztetésére, az Úrtól az égből meg-szólittatik, a' földre le-esvén 's meg-vakúlván meg-tér. Ananiás hozzá küldetvén meg-kereszteli ötet, és mindgyárt hirdetni kezdi a' JESUS Krisztust. A' Zsidók leselkedése miatt a' kőfalon le-ereszteték, és Barnabástúl Jerusalembe az Apostolokhoz vitetteték, de ott-is reá törvén mind Zsidók, 's mind Görögök, Társusba küldik. Szent Péter az inaszakadt Ænéast meg-gyógyittya, és Joppenban Tabia aszszonyt halottaiból fel-támasztya.

A 1. SAULUS pedig még-is dúl-fúlván fenyegetésekkel, és öldöklésssel az Úr tanitványi-
Gal. 1. c. 13. ellen, a' Papi-fejedelmhez méne.

2. És levelet kére töle Damaskusba a' synagógákhoz: hogy ha valakiket találna e' járat-béli férfiakat, és aszszony állatokat, meg-kötözve hozná Jerusalembe.

** Inf. 22. a. 6. 1. Cor. 15. b. 8. 2. Cor. 12. a. 2.* 3. * És midön az úton menne, történék hogy Damaskushoz közelgetne, és hirtelen világosság vévé ötet környül az égből.

4. És le-esvén a' földre szózatot halla, melly monda néki: Saule, Saule, miért üldözsz engem? Ki monda: Ki vagy Uram?

5. És amaz: Én vagyok a' Jésus, a' kit te üldözsz. Nehéz néked az ösztön-ellen rúgóldoznod.

B 6. És reszketvén, és álmélkodván monda: Uram, mit akarsz, hogy tselekedgyem?

7. És az Úr ö néki: Kelly-fel, és menny-bé a' városba, és ott meg-mondgyák néked mit kellyen tselekedned. Azok pedig a' férfiak, a' kik késérik vala ötet, állanak vala álmélkodván, hallván ugyan a' szózatot, de senkit nem látván.

8. Fel-kele pedig Saulus a' földről, és felnyitott szemekkel semmit nem lát vala. Kézen-fogva vonván pedig ötet, bé-vivék Damaskusba.

9. És ott vala három napig nem látván, és nem évék, se nem ivék.

10. Damaskusban pedig egy Ananiás-nevü tanitvány vala: és monda néki látásban az Úr: Anania. Ö pedig monda: Ihol én, Uram.

11. És az Úr ö-néki: Kelly-fel, és menny az útszába, melly Egyenesnek hivattatik: és keress a' Júdás házában egy Tarsusi Saulus-nevüt: mert imé imádkozik.

12. (És láta egy Ananias-nevü férfiat, hogy bé-menne, és kezeit reá-tenné, hogy ismég látna.)

13. Felele pedig Ananiás: Uram, sokaktól hallottam e' férfiú-felöl, mennyi gonoszokat tselekedett a' te szenteidnek Jerusalemben: C

14. És itten hatalma vagyon a' Papi-fejedelmektöl, hogy meg-kötözze mind a' kik segétségül hijják a' te nevedet.

15. Monda pedig néki az Úr: Menny-el-mert nékem válaszтott edényem ez, hogy hordozza az én nevemet a' Pogányoknak, fejedelmeknek, és az Israel fiainak-elötte.

16. Mert én meg-mutatom néki, mennyit kellessék néki az én nevemért szenvedni.

17. És el-méne Ananiás, és bé-méne a' házba: és reá-tévén kezeit, monda: Saule atyámfia, az Úr Jésus küldött engem, a' ki meg-jelent néked az úton a' mellyen jösz vala, hogy láss, és bé-tellyesedgyél Szent-Lélekkel.

18. És mindgyárt le-esének az ö szemeiröl mint valami hal-héjak, és meg-jöve szeme világa: és fel-kelvén meg-keresztelteték.

19. És mikor ött vólna, meg-erösödék. D
Lön pedig a' tanitványokkal, kik Damaskusban valának, egy-nehány napig.

20. És leg-ottan a' synagógákban predikállya vala a' Jésust, hogy ez az Isten Fia.

21. Álmélkodnak vala pedig minnyájan a' kik hallyák vala, és mondának: Nem ez-e, a' ki üldözi vala Jerusalemben azokat, a' kik segétségül hijják vala ezt a' nevet: és ide azért jött, hogy kötözve vigye azokat a' Papi-fejedelmekhez?

22. Saulus pedig sokkal inkább meg-erösödik vala, és meg-szégyeniti vala a' Zsidókat, kik Damaskusban laknak vala, bizonyitván, hogy ez a' Krisztus.

23. Mikoron pedig sok napok el-telnének, egybe tanátskozának a' Zsidók, hogy meg-ölnék ötet.

24. Meg-tudá pedig Saulus az ö leselkedéseket. * Örzik vala pedig a' kapukatis éj-** 2. Cor. 11. g. 32.* jel és nappal, hogy meg-ölnék ötet.

25. Vévén pedig ötet a' tanitványok éjjel, a' kö-falon ki-botsáták ötet, le-ereszтvén egy kosárban. E

26. Mikor pedig Jerusalembe jött vólna, a' tanitványokhoz akarja vala magát adni, és minnyájan félnek vala töle, nem hivén hogy tanitvány vólna.

27. Barnabás pedig fogván ötet, az Apostolokhoz vivé: és meg-beszéllé nékik mint látta vólna az úton az Urat, és hogy szóllott néki, és hogy Damaskusban bátran tselekedett a' Jésus nevében.

28. És ö-vélek vala ki 's bé-járván Jerusalemben, és bátran tselekedvén az Úr nevében.

29. Szóll vala pedig a' Pogányoknak-is, vetekedik vala a' Görögökkel: azok pedig meg-ölni keresik vala ötet.

30. Mellyet midön meg-tudtak vólna az atyafiak, Tzesareába vivék ötet, és Tarsusba botsátták.

F 31. Az Anyaszentegyháznak pedig, egész Judæában, és Galilæában, és Samariában, békesége vala, és épül vala járván az Úrnak félelmében, és a' Szent-Lélek vigasztalásával bé-tellyesedik vala.

32. Lön pedig, hogy midön Péter el-járná minnyájokat, jutna a' szentekhez, a' kik Liddában laknak vala.

33. Találá pedig ott egy Enéas-nevü ina-szakadt embert, ki nyóltz-esztendötöl fogva fekszik vala a' nyoszolyán.

34. És monda néki Péter: Enéa, meggyógyit téged az Úr Jesus Kristus: Kelly-fel, és vess-ágyat magadnak. És azonnal felkele.

35. És láták ötet minnyájan, a' kik Liddában, és Saronában laknak vala; kik megtérének az Úrhoz.

36. Joppéban pedig egy Tabita-nevü tanitvány aszszony vala melly Dorkásnak magyaráztatik. Ez tellyes vala jó-tselekedetekkel, és alamisnákkal, mellyeket tészen vala.

37. Lön pedig az napokban, hogy megbetegedvén meg-halna. Kit midön meg-mostak volna, a' vatsoráló-helyre tévék ötet.

G 38. Midön pedig közel vólna Lidda Joppéhez, a' tanitványok hallván hogy Péter ott vólna, két férfiat küldének hozzája, kérvén: Ne restelly szintén hozzánk jöni.

39. Fel-kelvén pedig Péter el-méne vélek. És midön el-jutott vólna, a' vatsoráló-helyre vivék ötet: és környül-állák ötet mind az özvegyek, sirván, és mutogatván néki a' köntösöket, és ruhákat, mellyeket Dorkás tsinált vala nékik.

40. Ki-üzvén pedig mindeneket, Péter térdre esvén imádkozék: és fordúlván a' testhez, monda: Tabita, kelly-fel. Amaz pedig fel-nyitá szemeit: és látván Pétert, fel-üle.

41. Kezét adván pedig néki, fel-állatá ötet. És midön elö-hitta vólna a' szenteket, és az özvegyeket, elevenen nékik adá ötet.

42. Ki-tudódék pedig egész Joppéban: és sokan hivének az Úrban.

43. Lön pedig, hogy sok napig késnék Joppéban, egy Simon-nevü szij-gyártónál.

X. RÉSZ.

Kornélius százados az Angyaltól meg-intetvén magához hijja Pétert, ö-is az égből lereszteteti edények, kiben minden-féle állatok valának, látása által, meg-tanittatik, hogy a' pogányokat meg ne útállya, hanem azoknak-is prédikállya az Evangyéliomot, és Kornéliushoz mégyen. És midön öket tanitaná a' Szent Lélek reájok szállott, és meg-keresztelkednek.

1. VALA pedig egy Kornélius-nevü férfiú Tzesareában, Századosa a' seregnek, melly Olasznak mondatik, A

2. Isten-tisztelö, és Isten-félö az ö egész házával, sok alamisnákat osztogatván a' községnek, és mindenkor könyörögvén az Istennek:

3. Az látásban nyilván látá, a' napnak mint egy kilentz óra táján, az Isten Angyalát bé-jöni hozzája, és mondani néki: Kornéli.

4. Ö pedig reá-tekintvén, meg-rémülve, monda: Mi dolog Uram? Monda pedig néki: A' te imádsagid, és az alamisnáid, fel-mentek emlekezetre az Istennek szine-eleibe.

5. És most küldgy férfiakat Joppéba, és hivass ide egy neminémü Simont, ki Péternek neveztetik.

6. Ez egy Simon-nevü szij-gyártónál tart szállást, kinek háza a' tenger-mellett vagyon: ez meg-mondgya néked, mit kellessék tselekedned.

7. És midön el-ment volna az Angyal, a' ki néki szól vala; kettöt hiva az ö házanépe-közül, és egy Isten-félö vitézt, azokközül kik néki engednek vala.

8. Kiknek midön meg-beszéllett vólna mindeneket, Joppéba küldé öket.

9. Másod nap pedig azok az úton menvén, és a' várashoz közelgetvén, fel-méne B
Péter a' fel-házba, hogy imádkoznék hat óra tájban.

10. És midön éheznék, enni akar vala. Azok pedig el-készitvén, elméjének el-ragadtatása esék reája:

11. És nyitva látá az eget, és egy alájövö edényt, mint egy nagy lepedöt, négy végénél-fogva alá-botsáttatni az égből a' földre.

12. Mellyben valának minden-féle-négy lábú, és földi tsúszó-mászó állatok, és égi madarak.

13. És szózat lön hozzája: Kelly-fel Péter, öllyed, és egyed.

14. Monda pedig Péter: Távúl légyen Uram, mert soha nem öttem semmi közönségest, és tisztátalant.

15. És a' szózat ismég másodszor ö-hózzája: A' mit az Isten meg-tisztitott, te közönségesnek ne mondgyad.

16. Ez pedig háromſzor lön; és mindgyárt fel-véteték az edény az égbe.

C 17. És midön magában habozna Péter, mi vólna a' látás, mellyet látott vólna: imé a' férfiak, a' kik Kornéliuſtól küldettek vala, kereſvén a' Simon házát, meg-állának az ajtónál.

18. És mikor ſzóllitották vólna, kérdék, ha Simonnak, a' ki Péternek neveztetik, ott vólna ſzálláſa.

19. Péter pedig gondolkodván a' látáſról, monda a' Lélek néki: Imé három férfiú keres téged.

20. Kelly-fel azért, menny-alá, és menny-el vélek ſemmit nem kételkedvén: mert én küldöttem öket.

21. Alá-menvén pedig Péter a' férfiakhoz, monda: Imé én vagyok, a' kit kereſtök: mi okért jöttetek?

22. Kik mondának: Kornelius a' Százados, ki igaz férfiú és Iſten-félö, és bizonyſága vagyon az egéſz Zſidó nemzetségtöl, feleletet vött a' ſzent Angyaltól, hogy téged házához hivatna, és igéket hallana tetöled.

D 23. Bé-vivén azért öket, ſzálláſra bé-fogadá. Máſod nap pedig fel-kelvén, el-indúla vélek: és némellyek a' Joppei atyafiak-közül el-kéſérék ötet.

24. Máſod nap pedig bé-méne Tzeſareába. Kornélius pedig várja vala öket, egybe-hiván az ö rokonit, és jó barátit.

25. És lön, midön bé-ment vólna Péter, eleibe jöve Kornélius, és lábaihoz borúlván imádá.

26. Péter pedig fel-emelé ötet, mondván: Kelly-fel, én magam-is ember vagyok.

27. És ſzólván véle bé-méne, és ſokakat, találá a' kik egybe-gyültek vala;

28. És monda nékik: Ti tudgyátok melly útálatos légyen a' Zſidó férfiúnak, az idegennel társalkodni, vagy hozzája menni: de nékem meg-mutatta az Iſten, hogy ſenkit ne mondanék közönséges a' vagy tiſztátalan embernek.

29. Az-okáért hivattatván kételkedés-nélkül-el jöttem. Kérdem azért, mi okért hivattatok engem?

E 30. És monda Kornélius: Negyed napelött ez óráiglan, imádkozom vala kilentz órakor az én házamban, és imé egy férfiú elömbe álla feir ruhában, és monda:

31. Kornéli, meg-halgattatott a' te imádságod, és a' te alamisnáid emlekezetben vóltak az Iſten ſzine-elött.

32. Küldgyél azért Joppébe, és hivaſd a' Simont, ki Péternek neveztetik: ez ſzálláſt tart egy Simon-nevü ſzij-gyártó házánál a' tenger-mellett.

33. Mindgyárt hozzád küldék azért: és te jól tselekedted hogy el-jöttél. Moſt azért mi minnyájan ſzined-elött vagyunk, hogy hallyuk mind azokat, a' mellyek néked az Úrtól parantsolva vannak.

34. Fel-nyitván pedig Péter az ö ſzáját, monda: Bizonnyal meg-iſmértem, * hogy nem ſzemély-válogató az Iſten,

35. Hanem minden nemzetségben, a' ki féli ötet, és igazságot tselekeſzik, kellemetes néki.

36. Igét küldött az Iſten az Iſrael fiainak, békeséget hirdetvén a' Jéſus Kriſtus-által: (ez mindeneknek Ura.)

37. Ti tudgyátok hogy ige lött az egéſz Judæában: mert * el-kezdvén Galilæától-fogva, a' kereſztség-után, mellyet János predikállott;

38. A' Názareti Jéſuſt, mi-képen kente meg ötet az Iſten Szent-Lélekkel, és erövél, ki ſzéllyel járt jól-tévén, és meg-gyógyitván mindeneket, a' kik az ördögtöl lenyomattatva valának, mert az Iſten vala övéle.

39. És mi tanúi vagyunk mindeneknek, a' miket tselekedett a' Zſidóknak tartományában, és Jeruſalemben, kit meg-öltek fel-függeſztvén a' fára,

40. Ezt az Iſten fel-támaſztá harmad napon, és nyilván meg-jelenté ötet,

41. Nem az egéſz népnek, hanem az Iſtentöl eléve el-rendeltetett tanúknak; nékünk, a' kik öttünk, és ittunk ö-véle, minek-utánna fel-támadott halottaiból.

42. És-meg-parantsolá nékünk, hogy predikállyuk a' népnek, és bizonyittſuk hogy ö az, a' ki az Iſtentöl birójává rendeltetett az eleveneknek, és hóltaknak.

43. * Erröl minden Profétak bizonyságot téſznek, hogy a' bünnek botsánattyát az ö neve-által véſzik minnyájan, a' kik ö-benne hiſznek.

44. Még Péter ez igéket ſzólván, a' Szent-Lélek minnyájokra ſzálla a' kik hallgattyák vala az igét.

45. És álmélkodának a' környül-metélkedésböl-való hivek, kik Péterrel jöttek vala, hogy a' nemzetségekre-is ki-öntetett a Szent-Lélek malaſztya.

46. Mert hallák öket nyelveken ſzóllani, és az Iſtent magaſztalni.

47. Akkor felele Péter: Vallyon megtilthattya-e valaki a' vizet, hogy meg ne kereſztelteſsenek ezek, a' kik a' Szent-Lelket vötték, a' mint miis?

48. És meg-hagyá hogy meg-kereſztel-tetnének az Úr Jéſus Kriſtus nevében. Akkor kérék ötet hogy egy-nehány napig nálok maradna.

F
* Deut. 19. d. 17. 2. Par. 19. b. 7. Iob. 14. b. 19. Sap. 6. b. 8. Eccl. 35. b. 16. Rom. 2. b. 11. Gal. 2. b. 6. Eph. 6. b. 9. Col. 3. d. 25. 1. Pet. 1. c. 17.
* Luc. 4. b. 14.

G
* Ier. 31. f. 34. Mich. 7. d. 18.

A

B

XI. RÉSZ.

A' hivek zúgolódvan Szent Péterre, hogy a' pogányokat-is bé-fogadta vólna, magával, és Kornéliuſsal történt dolgokat elébeſzélli, ſokan meg-térvén Antiokiába az

Apoſtolok prédikállására, hozzájok küldetik Barnabás Jeruſalemből, ki-is ſokakat meg-téritvén, Tárſusból oda viſzi Sauluſt-is, és együtt Jeruſalembe alamiſnát viſznek a' Tanitványoknak, mivel nagy ſzükséget jövendölt Agabus.

A 1. Meg-hallák pedig az Apoſtolok, és az atyafiak, kik Judæában valának; hogy a' Pogányok-is bé vötték az Iſten igéjét.

2. Mikor pedig fel-ment vólna Péter Jeruſalembe, vetekednek vala ö-ellene a' kik a' környül-metélkedésből valának,

3. Mondván: Miért mentél-bé a' környül-metéletlen férfiakhoz, és vélek öttél?

4. Elkezdvén pedig Péter meg-beſzéllé nékik a' rendit, mondván;

5. Én Joppé varasában valék imádkozván, és elmémnek el-ragadtatásában látáſt láték, egy le-ſzálló edényt mint egy nagy lepedöt, négy végénél-fogva alá-botsáttatva az égből, és ſzintén hozzám érkezék.

6. Mellyre tekintvén gondolkodom vala, és láték földi négy-lábú állatokat, és vadakat, és tsúſzómáſzókat, és égi madarakat.

7. Hallék pedig ſzózatot-is, melly monda nékem: Kelly-fel Péter, öllyed, és egyed.

8. Mondék pedig: Nem, Uram: mert közönséges a' vagy tiſztátalan ſoha nem ment az én ſzámba.

B 9. Felele pedig a' ſzózat máſodſzor az égből: A' miket az Iſten meg-tiſztitott, te közönségeſnek ne mondgyad.

10. Ez pedig háromſzor lön: és mindenek fel-vétetének iſmég az égbe.

11. És imé három férfiak leg-ottan elöállának a' házba, a' mellyben valék, Tzeſareából küldetvén én hozzám.

12. Monda pedig nékem a' Lélek, hogy el-mennék vélek, ſemmit nem kételkedvén. El jövének pedig velem ezek a' hat atyafiakis, és bé-menénk a' férfiúnak házába.

13. Meg-beſzéllé pedig nékünk, mi-képen látta az Angyalt az ö házában, állván, és mondván néki: Küldgy-el Joppéba, és hivaſd-el Simont, ki Péternek neveztetik,

14. Ki az igéket ſzollya néked, mellyekáltal üdvözülſz te, és a' te egéſz házad.

15. Mikor pedig ſzóllani kezdettem vólna, reájok ſzálla a' Szent-Lélek, a' mint mireánk-is eleinten.

16. Meg-emlekezém pedig az Úr igéjéről, a' mint mondotta vala: * János vizzel kereſztelt ugyan, ti pedig Szent-Lélekkel kereſzteltettök-meg.

17. Ha azért azon malaſztot adta nékik az Iſten, a' mint nékünk-is, a' kik hittünk az Úr Jéſus Kriſtusban: én ki vóltam, hogy meg-tilthatnám az Iſtent?

18. Ezeket hallván, halgatának: és ditsöitték az Iſtent, mondván: Tehát a' Pogányoknak-is penitentziát adott az Iſten az életre.

19. És azok ugyan, a' kik el-oſzlottak vala a' haborúságnak-miatta, melly Iſtván alatt lött vala, el-járának Fenitziáig, és Tziprusig, és Antiokiáig, ſenkinek nem hirdetvén az igét hanem tsak a' Zſidóknak.

20. Valának pedig némellyek közülök Tziprusi, és Tzirénei férfiak, kik midön bémentek vólna Antiokiába, ſzóllának a Görögöknek-is, hirdetvén az Úr Jéſuſt.

21. És az Úr keze ö-vélek vala: és a' hivöknek nagy ſzáma téré-meg az Úrhoz.

22. El-érkezék pedig ezekről-való beſzéd az Anyaſzentegyház füleibe, melly Jeruſalemben vala: és el-küldék Barnabáſt Antiokiáig.

23. Ki midön el-jutott vólna, és látta D vólna az Iſten malaſztyát, örüle: és inté minnyájokat, hogy a' ſzivnek el-tekéllesében megmaradnának az Úrban:

24. Mert jó férfiú vala, és tellyes Szent-Lélekkel, és hittel. És nagy ſereg adá magát az Úrhoz.

25. El-méne pedig Barnabás Tarſusba, hogy meg-kereſné Sauluſt: kit mikor feltalált vólna, Antiokiába vivé.

26. És egéſz eſztendeig lakának ott az Anyaſzentegyházban: és ſok ſereget tanitának, úgy hogy elöſzör Antiokiában neveztetnének a' tanitványok Kereſztyéneknek.

27. Az napokban pedig Jeruſalemből Próféták érkezének Antiokiába:

28. És fel-kelvén egy Agábus-nevü ö-közülök, a' lélek-által jelenti vala, hogy nagy éhség következnék az egéſz föld kerekségére, melly Klaudius-alatt lött.

29. A' tanitványok pedig, a' mint kinekkinek érteke vala, el-végezék minnyájan, hogy ſegétséget küldenének a' Judæában-lakó atyafiaknak:

30. Mellyet meg-is tselekedének, el-küldvén a' vénekhez a' Barnabás, és a' Saulus keze-által.

XII. RÉSZ.

Hérodes Jakabot a' János attyafiát meg-öletvén, Pétert a' tömlötzbe vetteti, hogy Húſvét után meg-öleſſe, de ſzüntelen könyörögvén érette a' hivek, az Angyal által meg-ſzabaditttatik, és nagy örömmel fogattatik a' hivektöl. A' tömlötz-tartó, és a' több örzök keményen meg-kérdeztetnek, és Hérodes Tzeſaréába mégyen, és az Iſteni tiſzteletet magának tulajdonitván, az Angyaltól meg-tsapattatik, és a' férgektöl meg-emésztetik. Barnabás, és Saulus Jeruſalemből viſzſza mennek Antiokiába, magokhoz vévén Jánoſt-is, ki Márkusnak-is mondattatik.

1. Azon idöben pedig Heródes király ki- A nyújtá kezeit, hogy meg-sanyargatna némellyeket az Anyaſzentegyházból.

* Sup. 1. a. 5. Matth. 3. c. 11. Mar. 1. b. 8. Luc. 3. c. 16. Ioan. 1. d. 26. Inf. 19. a. 4.

2. Meg-ölé pedig Jakabot a' János bátyját kardal.

3. Látván pedig hogy tetszenék a' Zsidóknak, el-tekéllé hogy meg-fogná Pétert-is. Valának pedig a' Kovásztalanok napjai.

4. Kit midön meg-fogott vólna, a' tömlötzbe tévé, adván ötet négy negyedes vitézeknek hogy öriznék, Húsvét-után ki akarván ötet hozni a' népnek.

5. És Péter a' tömlötzben tartatik vala ugyan. Az Anyaszentegyháztól pedig szüntelen imádság lészen vala az Istenhez ö-érette.

6. Midön pedig ki-hozandó vólna ötet Heródes, azon éjjel Péter két vitéz-között hál vala, két lántzal meg-kötöztetvén: és az örzök az ajtó-elött örzik vala a' tömlötzöt.

B 7. És imé az Úr Angyala melléje álla, és világosság tündöklék a' házban: és meg-ütvén a' Péter óldalát, fel-költé ötet, mondván: Kelly-fel gyorson. És le-esének a' lántzok az ö kezeiröl.

8. Monda pedig az Angyal néki: Övedzödgyél-fel és vond-fel a' te sarudat. És úgy tselekedék. És monda néki: Vedd reád a' ruházatodat, és köves engem.

9. És ki menvén követi vala ötet, és nem tudgya vala hogy valóságos, a' mi az Angyal-által lészen vala: állittya vala pedig hogy látást látna.

10. Által-menvén pedig az elsö, és második örizeten, jutának a' vas kapuhoz, melly a' városra viszen: melly magától megnyilék nékik. És ki-menvén által-menének egy útszán: és mingyárt el-méne tőle az Angyal.

11. És Péter ö-magához térvén, monda: Most tudom bizonnyal, hogy el-küldötte az Úr az ö Angyalát, és ki-mentett engem a' Heródes kezéből, és a' Zsidó népnek minden várakozásából.

12. És gondolkodván, méne Máriának a' János annyának házához, ki Márknak neveztetett, a' hol sokan valának egybe-gyülve, és imádkozva.

13. Zörgetvén pedig ö a' kapu ajtaját, elö-jöve egy Róde-nevü leányzó hogy hallaná.

C 14. És hogy meg-ismére a' Péter szavát, örömében nem nyitá-meg az ajtót, hanem bé-futván hirré tévé hogy Péter az ajtó-elött állana.

15. Azok pedig mondának néki: Esztelenkedel. Ö pedig erösiti vala hogy úgy vólna. Azok pedig mondának: Az ö Angyala.

16. Péter pedig még-is zörget vala. Mikor azért meg-nyitották vólna, láták ötet, és el-álmélkodának.

17. Intvén pedig nékik kezével hogy halgatnának, meg-beszélé, mi-képen hozta vólna ki ötet az Úr a' tömlötzből, és monda: Üzennyétek-meg Jakabnak, és az atyafiaknak ezeket. És ki-menvén más helyre méne.

18. Meg-virradván pedig, nem kitsiny háborodás vala a' vitézek-között, mi lölte vólna Pétert.

19. Heródes pedig midön elö kérte vólna ötet, és nem találta vólna, törvényt szolgáltatván az örizökre, meg-hagyá hogy ki-vinnék öket: és alá-menvén Judæából Tzesareába, ott lakék. D

20. Haragszik vala pedig a' Tyriusokra, és Sidóniakra. Azok pedig egyenlö akarattal hozzája jövének, és el-hitetvén Blastust, ki a' Király komornyikja vala, békeséget kérnek vala, azért hogy az ö tartományok ö-töle táplaltatnának.

21. Rendelt napon pedig, Heródes felöltöztetvén királyi ruhába, az itélö székben üle, és szóll vala nékik.

22. A' nép pedig fel-kiálta: Isten szavai, és nem embéré.

23. Mingyárt meg-veré pedig ötet az Úr Angyala, azért hogy nem adott volna tiszteletet az Istennek: és meg-emésztetvén a' férgektöl, meg-hala.

24. Az Úr igéje pedig nevekedik, és szaporodik vala.

25. Barnabás pedig, és Saulus meg-térének Jerusalemből, * el-végezvén a' szolgálatot, ö-melléjek vévén Jánost, a' ki Márknak neveztetett. *Sup. 11. d. 26.

XIII. RÉSZ.

Saulus, és Barnabás a' Szent Lélektöl ki választatnak a' pogányok között való predikállásra, és Elimás nevü boszorkányos ember Saulus szavára (ki akadályoztattya vala az ö prédikállásokat) meg-vakúl, kit Sergius Pál látván, meg-tér. Pisidiai Antiokiában szent Pál prédikál Krisztusról, de a' Zsidók ellenek támadván, a' pogányokhoz mennek, Isaiás jövendölése szerént.

A 1. Valának pedig az Anyaszentegyházban, melly Antiokiában vala, Próféták, és Doktorok, kik-között Barnabás, és Simon, ki Feketének hivattatik vala, és Tzirénei Lútzius, és Manahen, a' ki Heródes Tetrarkával együtt tartatott vala fel, és Saulus.

2. Szolgálván pedig azok az Úrnak, és böjtölvén, monda nékik a' Szent-Lélek: Válasszátok-el nékem Saulust, és Barnabást, a' munkára a' mellyre öket fel-vöttem.

3. Akkor böjtölvén, és imádkozván, és kezöket reájok tévén el-botsátá öket.

4. És ök el-küldetvén a' Szent-Lélektöl, el-menének Seleutziába ugyan, és onnét Tziprusba evezének.

5. És midön Salaminába jutottak vólna, predikállyák vala az Isten igéjét a' Zsidók synagógáiban. Ö-vélek vala pedig János-is a' szolgálatban.

6. És mikor el-jártak vólna az egéſz ſzigetet Páfuſig, találának egy ördöngös Zſidó hamis-proféta férfiat, kinek Bar-jeſu vala neve.

7. Ki a' Tiſzt tartóval Sergius Pállal okos férfiúval vala. Ez Barnabáſt, és Sauluſt hiván, kivánnya vala hallani az Iſten igéjét.

8. Ellenek-áll vala pedig az ördöngös Elimas (mert igy magyaráztatik az ö neve) el-tériteni akarván a' Tiſzt-tartót a' hitről.

9. Saulus pedig, ki Pál-is, bé-telvén Szent-Lélekkel, reá tekintvén,

10. Monda: Oh minden tsalárdsággal, és minden álnoksággal tellyes, ördögnek fia, minden igazságnak ellensége, nem ſzünöl-meg fel-forditani az Úrnak igaz útait.

11. És moſt imé az Úr keze te-rajtad, és vak léſzſz, nem látván a' napot egy-ideig. És mindgyárt reá esék a' homály, és a' ſetétség, és kerengvén kereſi vala, a' ki néki a' kezét nyújtaná.

12. Akkoron a' Tiſzt-tartó, midön látta vólna a' lött dolgot, hün, tsodálkozván az Úrnak tudományán.

13. És midön hajón el-indúltak vólna Páfusból Pál, és a' kik ö-véle valának, jutának Pamfiliai Pergébe. János pedig elmenvén tölök, viſzſza-tére Jeruſalembe.

C

14. Azok pedig által-menvén Pergén, jutának Piſidiai Antiokiába: és bé-menvén a' ſynagógába ſzombat-napon, le-ülének.

15. A' törvénynek pedig, és a' Profétáknak olvaſáſa-után, hozzájok küldének a' ſynagóga fejedelmi, mondván: Atyánk-fiai férfiak, ha vagyon valami intö beſzédetek a' községhez; mondgyátok-elö.

16. Fel-kelvén pedig Pál, és kezével halgatáſra intvén, monda: Iſraeli férfiak, és a' kik félitek az Iſtent, hallyátok-meg:

17. Az Iſrael népének Iſtene válaſztotta az atyáinkat, és a' népet fel-magaſztalta, midön Egyiptus-földének lakoſi vólnának, * és hatalmas karjával ki-hozta öket arról:

* Exod. 1. a. 1.

18. * És negyven-eſztendei ideig ſzenvedé-el az ö erköltsöket a' puſztában.

* Exod. 13. d. 21. 22. & 16. a. 3.

19. És el-veſztvén hét nemzetséget Kánaán-földében, * ſorſal oſztá-el nékik azoknak földét,

* Ioſ. 14. a. 2.

20. Közel négy-ſzáz 's ötven eſztendö után: * és ezek-után birákat ada Sámuel Profétá-ig.

* Iudic. 3. b. 9. 1. Reg. 3. a. 5 & 9. c. 16. & 10a. 1.

21. * És az-után királyt kérének: és adá nékik az Iſten Sault a' Tzis fiát, a' Benjamin nemzetségéből-való férfiat, negyven eſztendeig.

1. Reg. 16. c. 13. * Pſal. 88. b. 21.

22. És le-tévén azt, * támaſztá nékik királlyá Dávidot: kiről bizonyságot tévén, monda: * Meg-találtam Dávidot a' Jeſſe fiát, a' ſzivem-ſzerént-való férfiat, a' ki meg-tselekeſzi minden akaratimat.

* Iſ. 11. a. 1. * Matt. 3. a. 1. Mar. 1. a. 2. Luc. 3. a. 3.

23. Ennek magvából az Iſten * az igéret ſzerént hoza Iſraelnek üdvözitöt a' Jéſuſt.

24. * Predikálván János az ö el-jövetele-elött a' penitentzia kereſztségét az egéſz Iſrael népének.

25. Mikor pedig bétöltené János az ö futását, mondgya vala: A' kinek engem állitotok lenni, * nem én vagyok, de imé el-jö utánnam, kinek nem vagyok méltó hogy lábainak ſaruit meg-öldgyam.

* Ioan. 1. c. 20. Mar. 1. a. 7. Matth. 3. b. 11.

26. Atyám-fiai férfiak, Ábrahám nemzetének fiai, és a' kik közöttetek az Iſtent félik, néktek küldetett ez üdvöſségnek igéje.

27. Mert a' kik Jeruſalemben laknak vala, és annak fejedelmi, ezt nem iſmérvén, és a' próféták ſzózatit, mellyek minden ſzombaton olvaſtatnak, meg-itélvén bé-tellyeſitették:

E

28. És ſemmi okot a' halálra nem találván ö-benne, * meg-kérék Pilátuſtól, hogy meg-ölnék ötet.

* Matt. 27. c. 20. 22. Marc. 15. b. 13. Luc. 23. c. 21. 23. Ioan 19. c. 16.

29. És midön el-végeztek vólna mindeneket, mellyek ö-felöle irva valának, levévén ötet a' fáról, a' koporsóba tévék ötet.

30. Az Iſten pedig fel-támaſztá ötet halottaiból harmad-napon: ki ſok napokon láttatott azoktól,

* Matt. 28. Mar. 16. Luc. 24. Ioan. 20.

31. A' kik együtt fel-mentek vala ö-véle Galiláából Jeruſalembe: kik mind eddig tanúi ö néki a' községhez.

32. Mi-is azt az igéretet hirdettyük néktek, melly az atyáinkhoz lött:

33. Mert ezt az Iſten bé-tellyeſitette a' mi hainknak, fel-támaſztván a' Jéſuſt, a' mint a' maſodik Zsóltárban-is irva vagyon: * Én fiam vagy te, én ma ſzültelek téged.

*. Pſal. 2. b. 7.

34. Hogy pedig fel-támaſztotta ötet halottaiból, a' ki többé viſzſza nem tér a' rothadáſra, igy mondotta-meg: * Hogy néktek adom a' Dávid hivséges ſzentségit.

* Iſ. 55. a. 3.

35. Az-okáért máſzſzor-is mondgya: * Nem engeded a' te Szentedet rothadáſt látni,

* Pſal. 15. b. 10.

36. Mert Dávid midön az ö idejében ſzolgált vólna az Iſten akarattyának, * elaludt; és az attyaihoz tétetett, és rothadáſt látott.

* 3. Reg. 2. b. 10.

37. A' kit pedig az Iſten fel-támaſztott halottaiból, nem látott rothadáſt.

38. Tudtotokra légyen azért néktek atyámfiai férfiak, hogy ez-által hirdettetik néktek a' bünök botsánattya, és mindenekből, a' mellyekből a' Moyſes törvényében meg nem igazúlhattatok;

F

39. Minden a' ki ebben hiſzen, megigazúl.

40. Meg-láſsátok azért, hogy reátok ne jöjön, a' mi meg-mondatot a' Profétákban:

41. * Láſsátok meg-útálók, és tsodálkozzatok, és veſzſzetek-el: mert én azt a' dolgot tſelekeſzem a' ti napjaitokban, olly dolgot mellyet nem hiſztek, ha valaki beſzélli néktek.

* Habac. 1. b. 5.

42. Ki-menvén pedig ök, kérik vala hogy a' következendö ſzombaton ſzollanák nékik ez igéket.

43. És mikoron el-botsáttatott vólna a' ſynagóga, ſokan a' Zſidók-közül, és az Is-

ten-félö jövevények-közül, követék Pált, és Barnabást: kik szólván intik vala öket hogy meg-maradnának az Isten malasztyában.

44. A' következendö szombaton pedig, majd az egész város egybe-gyüle halgatni az Isten igéjét.

45. Látván pedig a' seregeket a' Zsidók, bé-telének irégységgel, és ellene-mondanak vala azoknak, mellyek Páltól mondatnak vala, káromkodván.

46. Akkor Pál, és Barnabás bátorságoson mondának: Néktek kell vala elöször szóllanunk az Isten igéjét: de mivelhogy azt megvetitek, és méltatlanoknak itélitek magatokat az örök életre; imé a' Pogányokhoz fordúlunk.

47. Mert úgy parantsolta nékünk az Úr: * A' Pogányok világosságává töttelek téged, hogy üdvösségre légy a' földnek végéig.

48. Hallván pedig a' Pogányok, örülének, és ditsöitik vala az Úr igéjét: és hivének valamennyin, el-rendelve valának az örök életre.

49. Terjed vala pedig az Úr igéje az egész tartományban.

50. A' Zsidók pedig fel inditák az ajtatos, és tiszteletes aszszonyokat 's a' város eleit, és üldözést támasztának Pál, és Barnabás-ellen: és ki-veték öket az ö határokból.

51. * Azok pedig le-vervén lábok porát ö-reájok, Ikoniumba jövének.

52. A' tanitványok-is bé-telnek vala örömmel, és Szent Lélekkel.

* *Is.* 49. *b.* 6.

* *Matt.* 10. *b.* 11. *Marc.* 6. *b.* 14. *Luc.* 9. *a'* 5.

XIV. RÉSZ.

Pál, és Barnabás Ikoniumban sokakat meg-térítvén, mind a' Zsidók, 's mind a' pogányok közül; ellenek támadnak a' Zsidók, és Lystrába szaladnak, a' hol születésétől való sántát meg-gyógit szent Pál, 's ezért nehezen tsillapittyák-meg a' községet, kik mint Isteneknek áldozni akarnak vala; de itt-is a' Zsidók a' népet fel-lázzasztván, szent Pál meg-köveztetik, és hólt félben hagyattatik, ott hagyattatván azért, felkél, és Barnabással sok helyeken a' Tanitványokat intvén, és Papokat rendelvén, Antiokiába viszsza mennek.

A 1. Lön pedig Ikoniumban, hogy együtt mennének-bé a' Zsidóknak synagógájokba, és szóllanának, úgy hogy a' Zsidóknak, és Görögöknek bévséges sokasága hinne.

2. A' Zsidók pedig a' kik hitetlenek valának, fel-lázzasztak, és haragra inditák a' Pogányok lelkeit az atyafiak-ellen.

3. Azért sok ideig meg-maradának, bizvást tselekedvén az Úrban, a' ki bizonyságot tészen vala az ö malasztyának igéjéröl, adván hogy jelek, és tsodák lennének az ö kezek-által.

4. Meg-hasonlék pedig a' városnak sokasága: és némellyek a' Zsidókkal valának ugyan, némellyek pedig az Apostolokkal.

5. Mikor pedig reájok rohantak vólna a' Pogányok, és a' Zsidók az ö fejedelmekkel, hogy gyalázattal illetnék, és meg-köveznék öket;

6. Meg-értvén, Lykaoniának városiba szaladának, Lystrába, és Derbébe, és az egész környül-való tartományba, és ott hirdetik vala az Evangyéliomot. B

7. És Lystrában egy erötlen-lábú férfiú ül vala sánta lévén az annyának méhétöl-fogva, ki soha nem járt vala.

8. Ez hallá Pált szóllani. Ki reá tekintvén, és látván hogy hiti vólna hogy meggyógyúlna,

9. Monda nagy szóval: Álly-fel a' lábaidra igyenessen. És fel-ugrék, és jár vala.

10. A' seregek pedig mikor látták vólna a' mit Pál tselekedett vala, fel-emelék szavokat, Lykaóniául mondván: Az Istenek hasonlókká lévén az emberekhez, alá-szállottak hozzánk.

11. És Barnabást Jupiternek hijják vala, Pált pedig Merkuriusnak: mert ö vala az igének vezére.

12. A' Jupiter papja-is, ki a' város-elött vala, tulkokat, és koszorúkat hozván az ajtó-eleibe, a' népekkel áldozni akar vala.

13. Mellyet hogy meg-hallának az Apostolok, Barnabás, és Pál, meg-szaggatott ruhájokkal ki-ugorának a' seregek-közibe, kiáltván, C

14. És mondván: Férfiak, miért tselekeszitek ezeket? mi-is hozzátok hasonló halandó emberek vagyunk, hirdetvén néktek hogy e' hiuságoktól térjetek az élö Istenhez, * a' ki az eget, és a' földet, és a' tengert alkotta, és mind a' mik azokban vannak:

15. Ki az el-múlt idökben minden nemzetséget el-eresztett hogy a' magok útain járnának.

16. És magát nem hagyta ugyan bizonyság-nélkül, jól tévén az égböl, esöt adván, és gyümölts-hozó idöket, bé-töltvén eledellel, és vigasággal a' mi sziveinket.

17. És ezeket mondván, alig tsendesíték-le a' seregeket hogy nékik ne áldoznának.

18. Jutának pedig némelly Zsidók Antiokiából, és Ikóniumból: és el-hitetvén a' seregeket, és meg-kövezvén Pált, ki-vonák a' városból, állitván hogy meg-hólt vólna.

19. Midön pedig a' tanitványok környülvennék ötet, fel-kelvén bé-méne a' városba, és másod napon Barnabással Derbébe méne. D

20. És midön az Evangyéliomot hirdették vólna annak a' városnak, és sokakat tanitottak vólna, viszsza-térének Lystrába, és Ikoniumba, és Antiokiába,

21. Meg-erösitvén a' tanitványok lelkeit, és intvén hogy meg maradnának a' hit-

* *Psal.* 145. *a.* 6. *Apoc.* 14. *b.* 7.

ben; és hogy sok háborúságok-által kell nékünk az Isten országába mennünk.

22. És midön ö-nékik minden gyüleközetekben egy-házi szolgákat rendeltek vólna, és imádkoztak vólna böjtölésekkel, az Úrnak ajánlák öket, a' kiben hittek.

23. És által-menvén Pisidián, Pamfiliába jutának;

24. És szólván az Úr igéjét Pergében, alá-menének Attáliába:

25. * És onnét Antiokiába evezének, a' honnét az Isten malasztyának adattanak vala, a' munkára a' mellyet bé-tellyesítének.

26. Midön pedig el-jöttek vólna, és bégyüjtötték vólna az Anyaszentegyházat, meg-beszéllék melly nagy dolgokat tselekedett vólna ö-vélek az Isten, és hogy megnyitotta vólna a' Pogányoknak a' hitnek ajtaját.

27. Nem kevés ideig késének pedig a' tanitványokkal.

XV. RÉSZ.

Második Concilioma, avagy gyülése, és végezése az Anyaszentegyháznak.

Antiokiában szakadás támadván, tudni'illik, a' Zsidók környül-metélni akarák a' pogányokat, kik meg-tértek vólt. Sz. Pál, és Barnabás az Apostoloknak tudtokra adgyák, és Jerusalemben gyüléſt tartván, szent Péter, és szent Jakab szerént elvégzik egyenlö akaratból, hogy a' pogányságból meg-tért kereszтyének semmiképen nem tartoznak a' Moyses törvényére, és azt levél által az Antiokiabélieknek megjelentik. Szent Pál el-válik Barnabástól, és az Asiai hiveket (kiknek már ez előtt prédikált) meg-látogattya.

1. És némellyek alá-menvén Judeából, tanittyák vala az atyafiakat: * Hogy ha környül nem metéltettök a' Moyses törvényeszerént, nem üdvözülhettök.

2. Nem kevés vetekedések lévén azért Pálnak, és Barnabásnak azok-ellen, el-végezék hogy fel-mennének Pál, és Barnabás, és némelly egyebek ö-közülök az Apostolokhoz, és az egyházi-szolgákhoz Jerusalembe, e' kérdés-felöl.

3. Ezek azért el-késértetvén az Anyaszentegyháztól, által-mennek vala Fenitzián, és Samarián, beszélvén a' Pogányoknak megtérését: és nagy örömet szerzének minden atyafiaknak.

4. Mikor pedig Jerusalembe jutottak vólna, bé-fogadá öket az Anyaszentegyház, é az Apostolok, és a' vének, hirdetvén melly nagy dolgokat tselekedett vólna az Isten ö-vélek.

5. Támadának pedig némellyek a' Farisæusok eretnekségéből, kik azt hitték, mondván: Hogy nékik környül kellene metéltetniek, és meg-parantsolni-is hogy megtartanák a' Moyses törvényét.

6. És egybe-gyülének az Apostolok, és a' vének e' dolgot meg-látni.

7. Midön pedig sok kérdezkedés vólna, fel-kelvén Péter, monda nékik: * Atyámfiai férfiak, ti tudgyátok hogy a' régi napoktólfogva az Isten mi-közülünk választott, hogy az én szám-által hallyák a' Pogányok az Evangyéliomnak igéjét, és hidgyenek.

8. És az Isten a' ki a' sziveket ismeri, bizonyságot tött, * Szent Lelket adván nékik, mint nékünk-is;

9. És semmi választást nem tött közöttünk, és ö-közöttök, a' hit-által meg-tisztitván az ö szivöket.

10. Most azért mit kisértitek az Istent, hogy a' tanitványok nyakára igát tegyetek, mellyet sem az atyáink, sem mi el nem viselhettünk?

11. Hanem az Úr Jésus Krisztusnak malasztya-által hiszszük hogy üdvözülünk, mint azok-is.

12. Halgata pedig az egész sokaság: és hallyák vala Barnabást, és Pált, kik beszéllik vala melly nagy jeleket, és tsodákat tött vólna az Isten a' Pogányok-között ö-általok.

13. És minek-utánna halgatának, felele Jakab, mondván: Atyám-fiai férfiak, halgassatok-meg engemet.

14. Simon meg-beszélé; mi-módon elöször az Isten a' Pogányokat látogatta-meg, hogy ö-közülök népet választana az ö nevének.

15. És ezzel egyeznek a' Profétak igéi, a' mint irva vagyon:

16. * Ezek-után meg-térek, és-fel épitem a' Dávid hajlékát, melly le-esett: és annak romlásit fel-épitem, és fel-állatom azt:

17. Hogy a' több emberek meg-keressék az Urat, és minden nemzetségek, a' mellyekben segétségül hivattatott az én nevem, úgy-mond az Úr ezeket tselekedvén.

18. Tudva vagyon öröktol-fogva az Úrnál az ö tselekedete.

19. Azért én azt itélem, hogy nem kell háborgatni azokat kik a' Pogányok-közül az Istenhez térnek,

20. Hanem hogy irjunk azoknak, hogy meg-tartóztassák magokat a' bálványoknak ferteztetésitöl, és a' paráznaságtól, és a' megfojtottaktól, és a' vértöl.

21. Mert Moysesnek régi idöktöl-fogva vannak minden városokban, kik ötet hirdessék a' synagógákban, a' hol minden szombaton olvastatik.

22. Akkor tetszék az Apostoloknak, és a' véneknek az egész Anyaszentegyházzal, és hogy férfiakat választanának közülök, és Antiokiába küldenék Pállal, és Barnabással, Júdást, ki Barsabásnak neveztetik vala, és Silást, fö embereket az atyafiak-közül.

* *Sup.* 13. a. 1.
* *Sup.* 10. c. 20.
* *Sup.* 10. g. 45.
* *Amos.* 9. c. 11.
A * *Gal.* 5. a. 2.
B
C
D

E 23. Irván az ö kezek-által: Az Apostolok, és a' vén atyafiak, azoknak a' Pogányok-közül-való atyafiaknak, kik Antiokiában, és Syriában, és Tzilitziában vannak, köszönetünket.

24. Mint-hogy hallottuk hogy némellyek közülünk ki-menvén, meg-háboritottak titeket beszédekkel, fel-forgatván a' lelkeiteket, kiknek nem parantsoltuk:

25. Tetszett nékünk egybe-gyülteknek, hogy férfiakat válaszszunk, és hozzátok küldgyük a' mi-szerelmesinkkel, Barnabással, és Pállal,

26. Olly emberekkel, kik az ö lelköket a' mi Urunk Jésus Krisztus nevéért adták.

27. Küldöttük azért Júdást, és Silást, kik magok-is azonokat beszéllik-meg néktek szóval.

F 28. Mert tetszett a' Szent-Léleknek, és nékünk, hogy semmi több terhet reátok ne rakjunk hanem ez szükségeseket:

29. Hogy meg-tartóztassátok magatokat a' bálványoknak áldoztattaktól: és a' vértöl, és a' fojtottól, és a' paráznaságtól mellyektöl meg-örizvén magatokat, jól tselekesztek. Legyetek egésségben.

30. Azok azért el-botsáttatván, alá-menének Antiokiába: és egybe-gyüjtvén a' sokaságot, meg-adák a' levelet.

31. Mellyet mikor meg-olvastak vólna, örülének a' vigasztalásért.

32. Júdás pedig, és Silás, ök-is Próféták lévén, sok igével vigasztalák az atyafiakat, és meg-erösiték.

33. Ott pedig valamennyi idöt töltvén, elbotsáttatának békességgel az atyafiaktól, azokhoz a' kik küldötték vala öket.

G 34. Tetszék pedig Silásnak hogy ott maradna. Júdás pedig egyedül méne-el Jerusalembe.

35. Pál pedig, és Barnabás Antiokiában késnek vala, tanitván, és hirdetvén sok egyebekkel az Úr igéjét.

36. Egy-nehány nap-után pedig, monda Pál Barnabásnak: Meg-térvén látogassuk-meg az atyafiakat minden városokben, a' mellyekben az Úr igéjét predikállottuk, mint légyenek.

37. Barnabás pedig el akarja vala magával vinni Jánost-is, ki Márknak neveztetik vala.

38. Pál pedig kéri vala ötet (mint-hogy a' ki el-ment vólna tölök Pamfiliából, és nem ment vólna vélek a' dologra) hogy bé ne fogadtatnék.

39. Viszsza-vonás lön pedig, úgy hogy el-válnának egy-mástól, és Barnabás ugyan melléje vévén Márkot, Tziprusba evezne.

40. Pál pedig Silást választván el-méne, az Isten malasztyára bizattatván az atyafiaktúl.

41. El-járá pedig Syriát, és Tzilitziát, erösitvén a' Gyüleközeteket: meg-parantsolván hogy meg-öriznék az Apostolok, és a' vének parantsolatit.

XVI. RÉSZ.

Szent Pál Lystrában Timotéust környülmetéli, és sok városoknak meg-hadgya, hogy az Apostolok tudományát meg-tartsák. Meg-tiltya a' Szent Lélek Asiában, és Bithyniában prédikálni, hanem látás által meg-intetvén szent Pál, Matzedoniába mennek, és leg-elöször-is Filippe városában prédikálván, Lydiástól bé-fogattatnak, de szent Pál a' jövendölö lelket ki-üzvén, meg-veszsztetnek, és a' tömlötzbe vettetnek, de föld-indúlás támadván a' tömlötz-tartó meg-tér, és más nap a' tisztek kérik, hogy mennének-el onnan.

A 1. Juta pedig Derbébe, és Lystrába. És imé egy Timóteus-nevü tanitvány vala ott, egy hiv Zsidó aszszonynak fia, Pogány atyától-való.

2. Erröl jó bizonyságot tésznek vala az atyafiak, kik Lystrában, és Ikoniumban valának.

3. Ezt akará Pál hogy véle menne: és melléje vévén környül-metélé ötet, a' Zsidókért, kik azokban a' helyekben valának. Mert tudgyák vala minnyájan hogy az attya Pogány volt.

4. Mikor pedig el-járnák a' városokat, eleikbe adgyák vala nékik hogy meg-örizznék a' végezéseket, mellyek rendelve valának az Apostoloktól 's a' vénektöl, kik Jerusalemben valának.

5. És a' Gyüleközetek erösödnek vala ugyan a' hitben, és szám-szerént sokasodnak vala napon-ként.

6. Által-menvén pedig Frigyián, és Galátzia tartományán, meg-tiltatának a' Szent-Lelektöl, az Isten igéjét Asiában hirdetni.

B 7. Midön pedig Misiába jutottak vólna, Bitiniába igyekeznek vala menni: és nem eresztè öket a' Jésus Lelke.

8. Mikor pedig el-járták vólna Misiát, alá-menének Troasba:

9. És látás jelenék Pálnak éjjel: Egy Matzedóniai férfiú állván, és kérvén ötet, és mondván: Által jövén Matzedóniába, segétsd-meg minket.

10. Hogy pedig a' látást látá, mingyárt Matzedóniába igyekeztünk menni, bizonyosok lévén, hogy az Isten hivott vólna minket, hogy nékik az Evangyéliomot hirdetnök.

11. El-evezvén pedig Troasból, igyenesen Samotrátziába jutottunk, és másod napon Neapolisba;

12. És onnét Filippibe, melly a' Matzedónia részének elsö városa, jövevények lakó-helye. Ebben a' városban pedig egy-nehány napig valánk, együtt beszélgetvén.

C 13. Egy szombat napon pedig ki-menénk a' kapun-kivül a' folyó-viz-mellé, a' hol

imádság láttatik vala lenni: és le-ülvén ſzollánk az aſzſzonyoknak, a' kik egybegyültek vala.

14. És egy Lydia-nevü veres bárſonnyal kereskedö aſzſzony a' Tiatirénuſok városában, Iſtent-tiſztelö, halgatta: kinek az Úr megnyitá a' ſzivét, hogy figyelmezne azokra, a' mik Páltól mondatnak vala.

15. Midön pedig meg-kereſzteltetett vólna, és az ö háza, könyörge mondván: Ha engem az Úr hivének itéltetek lenni, jöjetek az én házamba, és maradgyatok-meg. És kénſzerite minket.

16. Lön pedig, midön mi az imádságra mennénk, hogy egy jövendölö-lelkü leányzó jöne elönkbe, ki nagy nyereséget ſzerez vala az ö urainak a' jövendöléſsel.

D 17. Ez Pált, és minket követvén, kiált vala mondván: Ezek az emberek a' fölséges Iſten ſzolgai, kik néktek az üdvöſségnek útát hirdetik.

18. Ezt pedig ſok napokon tſelekeſzi vala. Bánván pedig Pál, és meg-fordúlván, monda a' Léleknek: Parantsolom néked a' Jéſus Kriſtus nevében, hogy ki-menny ö belöle. És ki-méne azon órában.

19. Látván pedig annak urai hogy kiment az ö nyereségeknek reménysége, megfogván Pált, és Siláſt, a' piatzra vivék a' fejedelmekhez:

20. És a' birák-eleibe vivén öket, mondának: Ez emberek, Zſidók lévén, megháborittyák a' mi váraſunkat:

21. És olly ſzokáſt hirdetnek, mellyet nékünk nem ſzabad bé-vennünk, ſe tſeleked nünk, holott Romaiak vagyunk.

22. És a' község ellenek ſuta: és a' birák, le-ſzaggatván az ö köntösöket, * meghagyák, hogy veſzſzökkel verettetnének-meg.

* 2. Cor. 11. f. 25. 1. Theſſ. 2. a. 2. Philip. 1. b. 13.

E 23. És midön ſok ütéſeket töttek vólna rajtok, a' tömlötzbe küldék öket, meg parantsolván az örzönek hogy ſzorgalmatoſon örizné öket.

24. Ki midön illyen parantsolatot vött vólna, a' belsö tömlötzbe küldé öket, és az ö lábokat faval ſzoritá-meg.

25. Éj-félkor pedig, Pál, és Silás imádkozván, ditsérik vala az Iſtent: és halgattyák vala öket a' kik az örizetben valának.

26. Hirtelen pedig nagy föld-indúlás lön, úgy hogy meg-indúlnának a' tömlötznek fondamentomi. És mingyárt meg-nyilának minden ajtók: és minnyájoknak kötelei elóldatának.

27. Fel-ſerkenvén pedig a' tömlötz-tartó, és nyitva látván a' tömlötznek ajtait, kivonván kardgyát meg akarja vala magát ölni, állitván hogy el-ſzaladtak a' foglyok.

28. Pál pedig nagy ſzóval kiálta, mondván: Semmi gonoſzt ne tégy magadnak mert minnyájan itt vagyunk.

F 29. És világot kérvén, bé-méne: és reſzketvén Pálnak, és Silásnak lábokhoz eſék:

30. És ki-hozván öket, monda: Uraim, mit kell tſelekednem hogy üdvözüllyek?

31. Ök pedig mondának: Hidgy az Úr Jéſusban: és üdvözülſz te, és a' te házad.

32. És az Úr igéjét hirdeték néki, mind azokkal, a' kik az ö házában valának.

33. És vévén öket az éjnek azon óráján, meg-mosá az ö ſeböket: és azonnal meg-kereſztelteték ö, és az ö egéſz háza.

34. És mikor a' maga házába vitte vólna öket, aſztalt kéſzite nékik, és vigada az ö egéſz házával hivén az Iſtennek.

35. És midön nap lött vólna, poroſzlókat küldének a' birák, mondván? Botsásdel azokat az embereket.

36. Meg-jelenté pedig a' tömlötz-tartó ez igéket Pálnak: Mert a' birák küldöttek hogy el-botsátaſsatok: moſt azért kimenvén, eredgyetek békével.

37. Pál pedig monda nékik: Nyilván, törvénytelen, meg-veretettvén minket Romai embereket, a' tömlötzbe küldöttek, és moſt alattomban vetnek-ki minket? Nem úgy: hanem jöjenek-el,

38. És ö-magok veſſenek-ki minket. Megjelenték pedig a' biráknak a' poroſzlók ez igéket:

G 39. És el-jövén meg-követék öket, és ki-hozván kérék hogy ki-mennének a' Városból.

40. Ki-menvén pedig a' tömlötzböl, bémenének Lydiához: és látván az atyafiakat, vigaſztalák öket, és el-indúlának.

XVII. RÉSZ.

Szent Pál Teſſalonikában ſokakat meg-téritvén, a' Zſidók fel-lázittyák reá a' népet: haſonlóképen Bereában-is. Szent Pál Athénásban a' Zſidókkal, és Filoſofuſokkal diſputál, és Dionyſius Areopágitát egynehányad magával a' Kriſtus hitire téríti

A 1. MIKOR pedig el-járták volna Amfipoliſt, és Apollóniát, jövének Teſſalonikába, a' hol a' Zſidóknak ſynagógájok vala.

2. A' ſzokás-ſzerént pedig Pál bé-méne hozzájok, és három ſzombaton beſzélgete nékik az Iráſokból.

3. Meg-magyarázván, és eleikbe adván, hogy a' Kriſtuſnak ſzenvedni kellett, és halottaiból feltámadni: és hogy ez a' Jéſus Kriſtus, a' kit én néktek hirdetek.

4. És némellyek közülök hivének, és magokat Pálhoz, és Siláshoz adák, és az Iſten tiſztelök 's a' Pogányok-közül nagy ſokaság, és nem kevés nemes aſzſzonyok.

B 5. Irégykedvén pedig a' Zſidók, és mellékjek vévén a' köz nép-közül némelly gonoſz férfiakat, és egybe-ſeregelvén, fel-zendité a' várast: és az Iáſon házánál állván, kereſik vala öket a' népnek elö-hozni.

6. És midön nem találták vólna öket, Iá-

sont vonák, és némelly atyafiakat a' város fejedelmihez, kiáltván: Mert ezek, a' kik a' Várast fel-zenditik; ide is el-jöttek,

7. Kiket bé-fogadott Iáson, és ezek mindnyájan a' Tsászár végezesi-ellen tselekeszenek, más királyt mondván lenni a' Jésust.

8. Fel-zenditék pedig a' községet, és a' városnak fejedelmit, a' kik ezeket hallák.

9. És elég-tételt vévén Iásontól, és a' többitől, el-botsáták öket.

C 10. Az atyafiak pedig mingyárt éjjel ki-botsáták Pált, és Silást Beréába. Kik midön el-jutottak vólna, a' Zsidók synagógájába bé-menének.

11. Ezek pedig nemesbek válának azokközül a' kik Tessalonikában vannak, kik bé-fogadák az igét buzgó kivánsággal, mindennap vizsgálván az Irásokat, ha ezek így vólnának.

12. És ugyan sokan hivének ö-közülök, tiszteletes Pogány aszszonyok-is, és nem kevés férfiak.

13. Midön pedig meg-tudták vólna Tessalonikában a' Zsidók, hogy Beréában-is predikáltatott Páltól az Isten igéje, oda-is elmenének, fel-inditván, és fel-háboritván a' sokaságot.

D 14. És akkor mingyárt ki-botsáták Pált az atyafiak, hogy a' tengerig menne: Silás pedig, és Timóteus ott maradának.

15. A' kik pedig Pált késérik vala, Aténásig vivék ötet, és parantsolatot vévén töle Siláshoz, és Timoteushoz hogy igen hamar ö-hozzája jönének, el-menének.

16. Pál pedig midön Aténásban várná öket, fel-indúl vala az ö lelke ö-benne, látván a' bálványozásnak adatot várast.

17. Vetekedik vala azért a' synagógában a' Zsidókkal, és az Istennek tisztelöivel, a' piatzon-is, minden napokon, azokkal a' kik jelen valának.

18. Némelly Epikuréusok pedig, és Stoikus Filosofusok, vetekednek vala ö-véle, és némellyek mondanak vala: Mit akar mondani e' szó-szaporitó? Egyebek pedig: Új ördögök hirdetöjének láttatik lenni: mert a' Jésust, és a' fel-támadást hirdeti vala nékik.

E 19. És meg-fogván ötet, az Areopágusba vivék, mondván: Meg-tudhattyuk-e mi légyen ez új tudomány, mellyet te mondasz?

20. Mert néminémü újságokat hozsz a' mi füleinkbe. Akarjuk azért tudni, mik légyenek ezek.

21. (Az Aténásiak pedig minnyájan, és a' jövevény vendégek, semmi egyébben nem valának foglalatosok, hanem tsak hogy valami újat mondanának vagy hallanának.)

22. Állván pedig Pál ez Areopágusnak közepette, monda: Aténási férfiak, mindenképen mint-ha szorgalmatosbaknak látnálak titeket az Istenek szolgálattyában.

23. Mert által-menvén, és látván a' tibálványitokat, találtam olly óltárt-is, mellyen irva vala: AZ ISMÉRETLEN ISTENNEK. A' kit azért nem ismérvén tiszteltök, azt hirdetem én néktek.

24. * Az Isten, a' ki e' világot alkotta, és mindeneket mellyek abban vannak, az menynek, és földnek Ura lévén, nem kézzel-tsinált templomokban lakik. * Gen. 1. a. 1. * Sup. 7. f. 48.

25. Sem emberi kézzel nem tiszteltetik szükölködvén valami-nélkül, holott ö ád mindeneknek életet, és lehelletet, és mindeneket:

F 26. És egyből alkotta az egész emberi nemzetet, hogy az egész földnek szinén lakják, meg-határozván az el-rendelti döket, és az ö lakásoknak határit,

27. Hogy keressék az Istent, ha valahogy meg-tapasztalnák ötet, vagy meg-találnák, jóllehet nints meszsze egyikünktöl-is.

28. Mert ö-benne élünk, és mozgunk, és vagyunk: a' mint némellyek a' ti Poetáitok-közül-is mondották: Mert annak neméből-is vagyunk.

29. Az Istennek neméből lévén azért, nem kell állitanunk, hogy aranyhoz, vagy ezüsthöz, vagy köhöz, a' mesterségnek faragásához, és az ember gondolattyához hasonló légyen az Isten. G

30. És e' tudatlanságnak ideit meg-útálván ugyan az Isten, most hirdeti az embereknek, hogy minnyájan mindenütt penitenziát tartsanak.

31. Azért hogy napot rendelt, a' mellyben meg-itéli e' világot igazságban, a' férfiúáltal, a' ki által el-rendelte, hitet adván mindeneknek, fel-támasztván ötet halottaiból.

32. Midön pedig a' halottaknak fel-támadását hallották vólna, némellyek tsúfolyák vala ugyan, némellyek pedig mondának: Ismég meg-halgatunk téged erröl.

33. Ki-méne igy Pál közülök.

34. Némelly férfiak pedig hozzája állván: hivének: kik-közül az Areopagita Diénesis, és egy Dámaris-nevü aszszony, és egyebek ö-vélek.

XVIII. RÉSZ.

Szent Pál Korintusban Aquila nevü Sátortsinálónál munkálkodik, és midön ellene támadnának a' Zsidók, másuvá akar menni, de látásban megjelentetik néki, hogy ott sokan meg-fognak térni, esztendö 's hat hólnap múlva bé-vádoltatik Galliónál, és Efesumba mégyen, és sok helyeken a' hiveket meg-erösiti. Apolló noha tsak szent Jánosnak a' kereszstségét tudná, mindazonáltal a' Zsidókat meg-gyözvén meg-mutattya az irásból JESUST Kristusnak lenni.

A 1. EZEKNEK-utánna ki-menvén Aténásból, Korintusba méne:

2. És találván egy Aquila-nevü Zsidót,

Pontusi nemzetet, ki minap jött vala Olaszországból, és Prisztillát az ö feleségét (mint-
hogy meg parantsolta vala Klaudius, hogy el-mennének minnyájan a' Zsidók Rómából)
ö-hozzájok méne.

3. És mivelhogy azon mesterségü vala,
nálok lakék, és mivel vala: (valának pedig
sátor-tsináló mesterek.)

4. És vetekedik vala a' synagógában minden szombaton, közbe-vetvén az Úr Jésus
nevét, és inti vala a' Zsidókat, és a' Görögöket.

B

5. Mikor pedig el-jöttek vólna Matzedóniából Silás, és Timóteus, szorgalmatos
vala Pál az igében, bizonyitván a' Zsidóknak Krisztusnak lenni a' Jésust.

6. Ellene mondván pedig azok, és káromkodván; ki-rázván ruháit, monda nékik: A' ti véretek a' ti fejeteken: tiszta vagyok én, e' napságtól-fogva a' Pogányokhoz megyek.

7. És el-költözvén onnét, bé-méne egy
Titus Justus-nevűnek házába, ki Isten-tisztelö vala, kinek háza a' synagógához vala
ragaszva.

C

8. Krispus pedig a' synagóga fejedelme
hün az Úrban az ö egész házával: és sokan a' Korintiusok-közül hallván hivének,
és meg-kereszteltetének.

9. Monda pedig az Úr étszaka látás-által
Pálnak. Ne félly; hanem szólly, és ne hallgass:

10. Azert vagyok én veled; és senki reád
nem támad hogy ártson néked: mert sok
népem vagyon ebben a' városban.

11. Esztendeig lakék pedig ott, és hat
hólnapig, tanitván nálok az Isten igéjét.

D

12. Gallio pedig tiszt-tartója lévén Akájának, a' Zsidók egy szivvel támadának Pálra, és ötet az itélö-székhez vivék,

13. Mondván: Hogy ez a' törvény-ellen való Isteni tiszteletre hitegeti az embereket.

14. Pál pedig meg kezdvén nyitni a' száját, monda Gallio a' Zsidóknak: Ha vólna valami törvénytelenség, vagy gonosz tselekedet, o Zsidó férfiak, méltán el-szenvednélek titeket.

15. Ha pedig a' kérdések az igéröl, és a'
nevekröl, és a' ti törvényetekröl vannak,
magatok lássátok: én ezeknek bírája nem
akarok lenni.

16. És el-üzé öket az itélö-szék-elöl.

E

17. Ragadván pedig minnyájan Sostenest a' synagóga fejedelmét, verik vala ötet az
itelö-szék-elött: és Gallio ezekkel semmit
nem gondol vala.

18. Pál pedig mikor sok napig várakozott vólna, az atyafiaktól el-bútsúzván,
Syriába evéze; (és ö-véle Prisztzilla, és
Aquila) ki magának * meg-nyirte vala Tzenkrisben a' fejét; mert fogadása vala.

19 És Efesusba juta, és azokat ott hagyá. Ö pedig bé-menvén a' synagogába, vetekedik vala a' Zsidókkal.

20. Kérvén pedig azok, hogy több ideig maradna meg, nem akara:

21. Hanem el-bútsúzván, és mondván;
Ismég meg-térek hozzátok Istennek akarattyából; el-indúla Efesusból.

22. És alá-menvén Tzesareába, fel-méne, és köszönté az Anyaszentegyházat, és alá-méne Antiokiába. F

23. És ott valamennyi idöt töltvén el-méne, el-járván rendel Galatziának tartományát, és Frigyiát, erösitvén mind a' tanitványokat.

24. Egy Apollo-nevü Zsidó pedig, ki Alexandriai nemzet vala, ékesen-szóllo férfiú, juta Efesusba, hatalmas az Irásokban.

25. Ez meg-tanittatott vala az Úr útára: és buzgó Lélekkel szóll vala, és szorgalmatosan tanittya vala a' Jésus dolgait, tsak a' János keresztségét tudván.

26. Ez azért bizvást kezde tselekedni a' G
synagógában. Kit mikor hallottak vólna Prisztzilla, és Aquila, mellé jek vévék ötet, és szorgalmatosban meg-magyarázák néki az Úr útát.

27. Mikor pedig Akájába akarna menni, intvén az atyafiak, irának a' tanitványoknak hogy bé-fogadnák ötet. Ki midön el-jutott vólna, sokat használa azoknak, a' kik hittek vala.

28. Mert buzgósággal torkollya vala meg nyilván a' Zsidókat, meg-mutatván az Irásokból, a' Jésust Krisztusnak lenni.

XIX. RÉSZ.

Szent Pál Efesumban némelly tanitványokat, kik tsak szent János keresztségével vóltak kereszteltetve, a' JESUS nevében megkereszteltetí, és a' kezeit reájok tévén Sz. Lelket ád nékik, és ott predikálván, sok jeleket tészen. Némelly Zsidók, kik a' JESUSban nem hisznek vala, ki-akarják vala az ördögöket üzni a' JESUS nevében, de az ördöngös embertöl rútúl megszaggattatván, el-szaladnak. Sokan büneiket meg-vallván, meg-égetik az ördöngös könyveket. Egy Demeter nevü ötvös fel-lázasztya szent Pálra a' népet, kit nehezen le tsillapit Sándor.

1. LÖN pedig, midön Apollo Korintusban vólna, hogy Pál el-járván a' felsö tartományokat, Efesusba érkeznék, és egy-néhány tanitványokat találna: A

2. És monda nékik: El-vöttétek-e a' Szent-Lelket, minek-utánna hittetek? Azok pedig mondának néki: De még azt sem hallottuk, ha vagyon-e Szent-Lélek.

3. Ö pedig monda: Kiben kereszteltettetek-meg tehát? Kik mondának: A' János keresztségében.

4. Monda pedig Pál: * János a' penitenziának keresztségével keresztelte a' népet,

* Num. 6. v. 18. Inf. 21. d. 24.

* Mat. 3. b. 11.

Mar. 1. *a.* 8. *Luc.* 3. *c.* 16. *Ioan.* 1. *d.* 26. *Sup.* 1. *a.* 5. & 11. *c.*16.

mondván: Hogy abban, a' ki utánna jövendö vólna, hinnének, az-az a' Jésusban.

5. Ezeket hallván, meg-kereszteltetének az Úr Jésus nevében.

6. És midön Pál reájok tötte vólna kezeit, ö-reájok jöve a' Szent-Lélek, és nyelveken szólnak vala, és profétálnak vala.

7. A' férfiak pedig minnyájan majd tizenketten valának.

8. Bé-menvén pedig a' synagógába, bizvást szóll vala három hólnapig, beszélgetvén, és intvén az Isten országáról.

9. Midön pedig némellyek meg-keményednének, és nem hinnének, szidalmazván az Úr útát a' sokaság-elött: el-menvén azoktól, el-választá a' tanitványokat, minden nap beszélgetvén neminemü Tyrannusnak iskolájában.

10. Ez pedig lön két esztendeig, úgy hogy minnyájan, a' kik Asiában laknak vala, halgatnák az Úr igéjét, a' Zsidók, és a' Pogányok.

11. Tsodákat sem akármi-némüeket tészen vala az Isten a' Pál keze-által:

C 12. Úgy hogy még a' betegekre-is el-vitetnének az ö testéröl a' kez-kenök, 's az övedzök; és el-távoznak vala tölök a' betegségek, és a' gonosz lelkek ki-mennek vala.

13. Meg-próbálák pedig némellyek a' lézzegö ördögüzö Zsidók-közül-is, hogy segétségül hinák azokra, a' kikben gonosz lelkek valának, az Úr Jésus nevét, mondván: Kénszeritlek titeket a' Jésusra, kit a' Pál predikáll.

14. Valának pedig egy Skéva-nevü Zsidó Papi-fejedelemnek hét fiai, a' kik ezt tselekeszik vala.

15. Felelvén pedig a' gonosz lélek, monda nékik: A' Jésust ismérem, Pált-is tudom: ti pedig kik vattok?

16. És reájok ugorván az ember, kiben igen gonosz ördög vala, és meg-gyözvén mind a' kettöt, eröt vön rajtok, úgy hogy mezitelen és sebesülve szaladnának-ki abból a' házból.

D 17. Ez pedig tudtokra lön minden Zsidóknak, és Pogányoknak, kik Efesusban laknak vala: és félelem esék azokra minnyájokra, és magasztaltatik vala az Úr Jésus neve.

18. És a' hivök-közül sokan jönek vala el, meg-vallván, és ki-beszélvén az ö tselekedeteket.

19. Azok-közül pedig, kik hiuságokat követtek vala, sokan egybe-hordák a' könyveket, és meg-égeték minnyájok-elött: és meg-számlálván azoknak árrát, találák a' sommájat ötven-ezer pénznek.

20. Illy erösen nevekedik vala az Isten igéje, és meg-erösödik vala.

21. Ezek pedig el-telvén, el-tekéllé Pál a' Lélekben, hogy által-menvén Matzedónián, és Akáján, Jerusalembe menne, mondván: Mert minek-utánna ott lészek, Rómát-is meg kell látnom.

22. El-küldvén pedig Matzedóniába kettöt a' néki szolgálók-közül, Timóteust, és Erastust, ö-maga egy-ideig meg-marada Asiában. E

23. Az idöben pedig nem kitsiny háborodás lön az Úr útáról.

24. Mert egy Demeter-nevü ezüst mives, ezüst házikókat tsinálván Diánának, nem kevés nyereséget szerez vala a' mester-embereknek.

25. Kiket egybe-hiván, és azokat kik a' féle mivesek valának, monda: Férfiak, tudgyátok hogy ebböl a' mesterségböl vagyon nékünk keresményünk;

26. És láttyátok, és hallyátok, hogy ez a' Pál, nem tsak Efesusban, de majd az egész Asiában, hitegetvén nagy sokaságot tévelyitett-el, mondván: Hogy nem Istenek, a' kik kezek-által lésznek.

27. Nem tsak ez a' mi részünk lészen pedig veszö-félben hogy meg-hamisittassék, de a' nagy Diána temploma-is semminek fogállitatni, söt el-is kezd romlani annak méltósága, a' kit az egész Asia, és e' világ tisztel. F

28. Ezeket hallván, el-telének haraggal, és fel-kiáltának, mondván: Nagy az Efesiusok Diánája.

29. És bételék a' város zúrzavarral, és egyenlö akaratból a' játék-piatzra rohanának, el-ragadván Matzedóniai Gájust, és Aristarkust a' Pál társait.

30. Pál pedig bé akarván menni a' népközé, nem engedék a' tanitványok.

31. Némellyek pedig az Asiai fejedelmek-közül-is, kik az ö baráti valának, hozzája küldének, kérvén hogy ne menne a' játékpiatzra:

32. Egyebek pedig mást kiáltnak vala. Mert fel-háborodott vala a' Gyüleközet: és sokan nem tudgyák vala, mi okért gyültek vólna egybe.

33. A' sereg-közül pedig el-vonák Sándort, taszigálván ötet a' Zsidók. Sándor pedig kezével halgatást kivánván, okát akarja vala adni a' népnek.

34. Kit hogy Zsidónak ismérének lenni, egy szóval minnyájan majd két óráig kiáltának: Nagy az Efesiusok Diánája. G

35. És midön le-tsendesiterte vólna az iródeák a' seregeket, monda: Efésusi férfiak, kitsoda az az ember, a' ki nem tudgya hogy az Efesus városa tiztelöje légyen a' nagy Diánának, és Jupiter magzattyának?

36. Holott azért ezeknek ellene nem mondhatni, szükség hogy le tsendesedgyetek, és semmit vakmeröül ne tselekedgyetek.

37. Mert elö-hoztátok ez embereket, kik se szentség-török, se nem káromlották a' ti Isten-aszszonyotokat.

38. Hogy-ha Demeternek, és a' kik vélе vannak a' miveseknek, vagyon valaki-ellen ügyök: itélö gyülések vannak, és tiszt tartók vannak: vádollyák-bé egymást.

39. Ha pedig egyéb dologról kérdezkedtök: törvény-szerént-való Gyüleközetben el-végezödhetik.

40. Mert veszedelemben-is forgunk, hogy be-vádoltatunk e' mái zendülésért: holott egy sem vétkes (a' kiről számot adhatnánk,) az öszve-futásban. És midön ezeket mondotta vólna, el-botsátá a' Gyüleközetet.

XX. RÉSZ.

Szent Pál Matzedóniát, és Görög országot béjárván Troás városában éjfélig predikáll, ahoz Eutikus ifiú az ablakból le-esvén meghal, de szent Páltól fel-támasztatik. Azután sok helyeket el-járván Efesumból elébbja a' Papokat, és inti, hogy jól vigyázzanak az Ekléziára, és el-bútsúzván megmondgya, hogy nem minnyájan fogják ötet látni. Sirattya a' nép szent Pált.

A 1. Minek-utánna pedig meg-szünék a' zenebona, el-hiván Pál a' tanitványokat, és intvén öket, el-bútsúzék, és el-indúla hogy Matzedóniába menne.

2. Midön pedig el-járta volna azokat a' tartományokat, és sok beszéddel intette vólna öket, Görög-országba juta:

3. A' hol midön három hólnapot töltött vólna, lest vetének néki a' Zsidók, midön Syriába akarna evezni: és végezé hogy Matzedónia-által térne-viszsza.

4. El-késéré pedig ötet Sopater a' Béréai Pirrus fia, a' Tessalónikaiak-közül pedig Aristarkus, és Sekundus, és a' Derbei Gájus, és Timóteus: az Ásiaiak-közül pedig Tikikus, és Trófimus.

5. Ezek mikor elöl mentek vólna, megvárának minket Troásban:

B 6. Mi pedig el-evezénk a' Kovásztalanok napjai-után Filippiből, és hozzájok jutánk Troásba öt napig, a' hol hét napot késénk.

7. A' Szombatnak elsö napján pedig, midön egybe-gyültünk vólna a' kenyér-szegésre, Pál beszélgete ö-vélek, másod nap el akarván menni: és a' beszédet éj-félig nyújtá.

8. Valának pedig sok lámpások a' vatsoráló-helyen, a' hol egybe-gyültünk vala.

9. Ülvén pedig egy Eutikus-nevü ifiú az ablakon, midön a' mély álomtól el-nyomattatnék, mivel-hogy Pál sokáig beszélle, az álom-miatt le-esék a' harmadik rendházból, és halva véteték-fel.

C 10. Kihez midön alá-ment vólna Pál, reá borúla; és meg-ölelvén, monda: Meg ne háborodgyatok, mert benne vagyon az ö lelke.

11. Fel-menvén pedig, és kenyeret szegvén, és kóstolván, és elégségesen szólván mind virrattig, úgy indúla-el.

12. Elö-hozák pedig a' gyermeket elevenen, és nem kitsinnyé vigasztaltatának-meg.

13. Mi pedig a' hajóba menvén, Assonba evezénk, hogy ott Pált bé-vennök: mert úgy rendelte vala, ö-maga földön akarván menni.

14. Mikor pedig hozzánk jött vólna Assonba, mellénk-vévén ötet, Mitilénébe menénk.

15. És onnét el-evezvén, másod nap Kius-ellenébe jövénk, és a' másikon Sámusba jutánk, és az-után-való nap Milétumba jövénk.

16. Mert el-végezte vala Pál magában, D hogy Efesus-mellöl el-évezne: hogy valami késedelme ne lenne Ásiában. Mert siet vala, hogy ha lehetséges vólna töle, pünkösd napját Jerusalemben tartaná.

17. Milétumból pedig Efususba küldvén, el-hivá az Anyaszentegyháznak Véneit.

18. Kik midön hozzája jöttenek vólna, és együtt vólnának, monda nékik: Ti tudgyátok, az elsö naptól-fogva, mellyben béjöttem Ásiába, mint vóltam veletek mindden idöben,

19. Szolgálván az Úrnak minden alázatossággal, és köny-hullatásokkal, és kisértetekkel, mellyek rajtam történtek a' Zsidók leselkedéséböl:

20. Mi-képen semmi hasznos dolgot meg nem vontam, hogy néktek ne hirdetném, és ne tanitanálak titeket nyilván, és házonként,

21. Bizonyitván a' Zsidóknak, és a' Pogányoknak az Istenhez-való penitentziát, és a' mi Urunk Jesus Krisztusban-való hitet.

22. És imé én most meg-kötöztetvén lélekben, Jerusalembe megyek; nem tudván mitsodák következendök abban reám: E

23. Hanem tsak, hogy a' Szent-Lélek minden városokban tudományt tészen nékem, mondván: Hogy fogságok, és háborúságok következnek reám Jerusalemben.

24. De semmitöl ezek-közül nem félek: se drágábnak nem tartom a' lelkemet magamnál, tsak hogy el-végezzem az én futásomat, és az igének szolgáltatását, mellyet az Úr Jésustól vöttem, hogy bizonyságot tegyek az Isten malasztyának Evangyeliomáról.

25. És most imé én tudom, hogy többé nem láttyátok az én ortzámat ti minnyájan, kik-között által-mentem predikálván az Isten országát.

26. Az-okáért tiveletek bizonyitok e' mái napon, hogy tiszta vagyok mindeneknek vérétöl.

27. Mert nem vonogattam magamat, hogy ne hirdetném néktek az Istennek minden tanátsát.

28. Vigyázzatok magatokra, és az egész nyájra, mellyen titeket a' Szent-Lélek Püspökökké tött, az Isten Anyaszentegyhá- F

zat vezérleni, mellyet a' maga vérével kereſett.

29. Én tudom, hogy az én el-menetelem-után, ragadozó farkaſok jönek közitekbe, nem kimélvén a' nyájat.

30. És magatok közül-is támadnak hamiſſakat-ſzólló férfiak, hogy a' tanitványokat magok-után vonnyák.

31. Az-okáért vigyázzatok, meg-emlekezvén, hogy három eſztendeig éjjel, és nappal meg nem ſzüntem, köny-hullatáſokkal intvén mindeniteket.

32. És moſt Iſtennek ajánlak titeket, és az ö malaſztya igéjének, a' ki hatalmas felépiteni, és örökséget adni minden megſzenteltek. között.

* 1. *Cor.* 4. *c.* 12. 2. *Theſ.* 3. *b.* 8. 33. Senki ezüſtét, és aranyát, vagy ruháját nem kivántam, a' mint

34. Magatok tudgyátok; * mert azokra, a' mellyekre ſzükségem vólt, és azoknak, a' kik velem vannak, e' kezek ſzolgáltak.

35. Mindeneket meg-mutattam néktek, hogy igy munkálkodván, ſegéteni kell az erötleneket, és meg-emlekezni az Úr Jéſus igéjéröl, hogy ö mondotta: Bóldogb dolog adni, hogy ſem el-venni

36. És midön ezeket mondotta vólna, térdeire eſvén imádkozék minnyájokkal.

37. Lön pedig minnyájoknak nagy ſiráſok: és a' Pál nyakára borulván, tsókolgattyák vala ötet,

38. Bánkodván leg-inkább az igén a' mellyet mondott vala, hogy többé az ö ortzáját nem látnák. És a' hajóra kéſérék ötet.

XXI. RÉSZ.

Szent Pál Jeruſalem-felé menvén, meg-jövendöli néki Agabus az üldözéſeket, mellyeket ott ſzenvedendö vólna, mindazonáltal mind ezekre kéſz, ſöt a' halálra-is, Jeruſalembe mégyen, és Jakab javallásából, öt férfiakkal, kiknek fogadáſok vala, meg-ſzenteltetik, és a' templomban tanitván a' Zſidók reá támadnak, és meg-fogják, de el-veſzi tölök Lyſiás Tiſztartó, és lántzokkal meg-kötözvén a' kaſtélyba viſzi; mindazonáltal ſzabadságot ád néki, hogy a' népnek ſzólhaſſon.

A 1. Mikor pedig el-válván tölök evezénk, igyenes menéſsel jövénk Kóusba, és máſod napon Ródusba, és onnét Patarába.

2. És midön Fenitzébe-menö hajót találtunk vólna, beléſzálván el-evezénk.

3. Mikor pedig Tziprus meg-látſzott vólna, azt balra hagyván, Syriába evezénk, és Tyrusba jutánk: mert a' hajó ott vala kirakandó a' terhet.

4. Találván pedig tanitványokat, ott hét nap maradánk: kik Pálnak azt mondgyák vala a' Lélek-által, hogy Jeruſalembe fel ne menne.

B 5. És el-telvén a' napok, el-eredvén megyünk vala, el kéſérvén minket minnyájan a' feleségekkel, és gyermekekkel, ſzinte a' váraſonkivül: és térdre eſvén a' parton, imádkozánk.

6. És midön el-bútsúztunk vólna egymáſtól, a' hajóba ſzállánk: azok pedig viſzſza-menének az ö tulajdonokba.

7. Mi pedig az evezéſt el-végezvén, Tyrusból alá-menénk Ptoléma'isba: és köſzöntvén az atyafiakat, egy nap maradánk nálok.

* *Sup. b.* 5. 8. Máſod nap pedig el-menvén, Tzeſareába jutánk. És bé-menvén a' Filep Evangeliſta házába: * ki egy vala a' hét közül, nála maradánk.

9. Ennek pedig négy profétáló ſzüz leányi valának.

10. És midön kéſnénk egy-nehány napig, Judæából egy Agabus-nevü proféta jöve.

11. Az midön hozzánk jött vólna, vévé a' Pál övét: és meg-kötvén magának lábait, és kezeit, monda: Ezeket mondgya a' Szent-Lélek: A' fiérfiat, a' kié ez az öv, igy kötözik-meg Jeruſalemben a' Zſidók, és a' Pogányok kezébe adgyák.

C 12. Mellyet midön hallottunk vólna, kérjük vala mi, és a' kik abból a' helyböl valók valának, hogy fel ne menne Jeruſalembe.

13. Akkor felele Pál, és monda: Mit tselekeſztek ſirván, és ſanyargatván az én ſzivemet: Mer én nem csak meg-kötöztetni, de meg-halni-is Jeruſalemben kéſz vagyok az Úr Jéſus nevéért.

14. És midön el nem hitethetnök véle, meg-tsendesedénk, mondván: Az Úr akarattya légyen.

15. Ez napok-után pedig el-kéſzülvén, fel-megyünk vala Jeruſalembe.

16. Jövének, pedig a' tanitványok-közül-is Tzeſareából velünk, el-hozván magokkal a' kinél ſzállanánk némelly Tzipruſi Mnáſont, egy régi tanitványt.

D 17. És midön Jeruſalembe jutottunk vólna, örömeſt bé-fogadának minket az atyafiak.

18. Máſod napon pedig Pál bé-méne velünk Jakabhoz, és minnyájan egybe-gyülének a' vének.

19. Kiket mikor köſzöntött vólna, megbeſzéllé egyenként, a' miket az Iſten tselekedett vólna a' Pogányok-között az ö ſzolgálattya-által.

20. Azok pedig mikor hallották vólna, magaſztallyák vala az Iſtent, és mondának néki: Látod-e atyafi, mennyi ezeren vannak a' Zſidók-közül, a' kik hittek, és minnyájan buzgó követöi a' törvénynek.

21. Hallották pedig te-felöled, hogy a' Moyſeſtöl-való el-távozáſra tanitod azokat a' Zſidókat, a' kik a' Pogányok-között van-

nak: azt mondván hogy nem kell környülmetélniek az ö fiokat, sem a' szokás-szerént járniok:

22. Mi dolog tehát: nyilván szükség egybe-gyülni a' sokaságnak: mert meg-hallyák hogy el-jöttél.

23. Azt tselekedgyed azért, a' mit néked mondunk: Vannak közöttünk négy férfiak, kiknek fogadások vagyon.

24. Ezeket melléd vévén, szenteld-meg magadat vélek: és fizess érettek, * hogy nyiressék-meg a' fejöket: és meg-tudgyák minnyájan hogy a' miket felöled hallottak, hamisak, hanem hogy te-is a' törvényt megtartván jársz.

25. Azok-felöl pedig, a' kik hittenek a' Pogányok-közül, * mi irtunk, itélvén, hogy meg-tartóztassák magokat a' bálványoknak áldoztattaktól, és a' vértöl, és a' fojtottól, és a' paráznaságtól.

26. Akkor Pál, melléje vévén a' férfiakat, másod napon meg-tisztúlván ö-vélek a' templomba méne, hirdetvén a' tisztúlás napjainak el-telését; mig nem bé-mutattatnék mindenikért közülök az áldozat,

27. Midön pedig a' hét napok bé-telnének, azok a' Zsidók a' kik Ásiából valának, midön látták vólna ötet a' templomban, felinditák az egész népet: és kezöket reája vetik, kiáltván:

28. Israeli férfiak, segétsetek: ez az ember, a' ki a' nép 's a' törvény, és e' helyelen tanit mindenütt mindeneket, annak-fölötte a' Pogányokat-is bé-hozta a' templomba, és meg-ferteztette ezt a' szent helyet.

29. Mert látták vala az Efesusi Trofimust a' városban ö-vele, kit állitának hogy Pál vitte vólna bé a' templomba.

30. És fel-indúla az egész város, és lön a' népnek öszve-futása. És ragadván Pált, ki-vonák ötet a' templomból: és mindgyárt bé-tétetének az ajtók.

31. Meg akarván pedig ötet ölni, hirével lön a' sereg hadnagyának: Hogy az egész Jerusalem fel-zendül.

32. Ki mindgyárt vitézeket vévén melléje és a' századosokat, alá-futa hozzájok. Kik mikor látták vólna a' hadnagyot, és a' vitézeket, meg-szünének Pált verni.

33. Akkor oda járúlván a' hadnagy, megfogá ötet, és meg-kötözteté ötet két lántzal: és kérdezi vala, ki vólna, és mit tselekedett vólna.

34. Némellyek pedig külömbet kiáltnak vala a' seregben. És midön bizonyost nem érthetne a' zaj miatt, a' táborba viteté ötet,

35. És mikor a' garáditsokhoz jutott vólna, történék hogy a' vitézektöl vitettetnék a' népnek erőszak-tételéért.

36. Mert követi vala a' népnek sokasága, kiáltván: Öld-meg ötet

37. És midön már bé kezdetett vólna viteini Pál a' táborba, monda az hadnagynak: Szabad-e valamit szóllanom te-néked? Ki monda: Tudsz-e Görögül?

38. Nem te vagy-e amaz Egyiptzius, ki ez napok-előtt támadást inditottál, és kivittél a' pusztába négy-ezer mordálló férfiakat?

39. És monda néki Pál: Én Zsidó ember vagyok ugyan, Tzilitziának Tarsusából nevezetes városnak polgára. Kérlek pedig téged, hadgy szóllanom a' népnek.

40. És midön amaz meg-engedte vólna. Pál a' garáditsokon állván, inte kezével a' községnek: és nagy halgatás lévén, Zsidó nyelven szólla, mondván:

XXII. RÉSZ.

Midön szent Pál maga mentségére elé-beszélné módgyát, és rendét meg-térésének, a' Zsidók sikótnak ellene, hogy öletessék-meg, mivel azt mondgya, hogy az Istentöl küldetett a' pogányoknak predikálni; a' tiszt-tartó meg-parantsollya, hogy veszszöztessék-meg, de meg-értvén hogy Római vólna, nem bántya.

1. Atyámfiai férfiak, és atyák, hallyátok-meg mentségemet, melyet most elötökbe adok. A

2. Midön pedig hallották vólna hogy Zsidó nyelven szóllana nékik, inkább halgatának.

3. És monda: Én Zsidó férfiú vagyok, Tzilitziának Tarsusában születtem, ebben a' városban neveltettem pedig fel, a' Gamáliel lábainál tanittattam az atyai törvénynek igazsága szerént, buzgó követöje a' törvénynek, mint ti-is minnyájan ma vattok:

4. * Ki ez útat halálig üldöztem, megkötözvén 's örizetekbe adván a' férfiakat és aszszonyokat, * Sup. 8. a. 3.

5. A' mint a' Papi-fejedelem bizonyságot tészen nékem, és minnyájan a' vének, a' kiktöl leveleket-is vévén, Damaskusba megyek vala az atyafiakhoz, hogy onnét kötözve hoznám Jerusalembe, hogy meg-büntettetnének. B

6. Lön pedig, midön mennék, és Damaskushoz közelgetnék délkor, hirtelen nagy világosság foga engem környül az égböl: * Sup. 9. a. 2.

7. És le-esvén a' földre, szózatot hallék, melly monda nékem: Saule, Saule, mit üldözsz engem?

8. Én pedig felelék: Ki vagy Uram? És monda nékem: Én vagyok a' Nazareti Jésus, a' kit te üldözsz.

9. És a' kik velem valának, a' világosságot látták ugyan, annak szavát pedig, a' ki velem szóll vala, nem hallák. C

10. És mondék: Mit tselekedgyem Uram? Az Úr pedig monda nékem: Fel-kelvén menny

* Num. 6. c. 18. Sup. 18. c. 8.

E * Sup. 15. d. 20. c. 29.

F

G

Damaskusba: és ott meg-mondatik néked mind, a' miket kell tselekedned.

11. És midön nem látnék annak a' világoſságnak, fényeſsége-miatt, kézen-fogva vezettetvén az úti társoktól, Damaskusba jövék. Egy

12. Ananiás pedig, a' törvény-ſzerént Iſten félö ember, kinek bizonysága vagyon mind az ott lakó Zſidóktúl.

D 13. Hozzám jövén, és mellém állván monda nékem: Atyámfia Saule, láſs. És én azon órában reá tekinték.

14. Ö pedig monda: A' mi atyáinknak Iſtene eléve el-rendelt téged, hogy megtudnád az ö akarattyát, és látnád az igazat, és ſzózatot hallanál az ö ſzájából:

15. Mert tanúja léſzſz minden embereknél, azokról a' miket láttál, és hallottál.

16. És moſt mit kéſel? kelly-fel, és kereſzteltteſsél-meg, és moſd-le a' te büneidet, ſegétségül hiván az ö nevét.

17. Lön pedig midön viſzſza-térnék Jeruſalembe, és imádkoznám a' templomban, hogy el-ragadtatnám elmémben.

E 18. És látnám ötet hogy mondana nékem: Sieſs, és menny-ki hamar Jeruſalemből: mert bé nem véſzik a' te bizonyság-tételedet én-felölem.

19. És én mondék: Uram, ök tudgyák, * Sup. 8. a. 3. * hogy én valék, a' ki bé-rekeſztettem a' tömlötzbe, és vertem a' ſynagógákban azokat, a' kik hiſznek vala te-benned:

20. És mikor Iſtvánnak a' te tanúdnak véreki-ontatnék, * Sup. 7. g. 58. * én ott állok vala, és egyezek vala vélek, és örzöm vala az ötet megölök ruháit.

21. És monda nékem: Menny-el: mert én téged meſzſze küldlek a' nemzetekhez.

22. Halgattyák vala pedig ötet ez igéig, és fel-emelék ſzavokat, mondván: Veſzeſsdel a' földről ez illyent, mert nem méltó, hogy ez éllyen.

F 23. Kiáltozván pedig azok, és el-vetvén ruhájokat, és port hányván az égre,

24 Meg-hagyá a' hadnagy, hogy ötet a' táborba vinnék, és oſtorokkal meg-vernék, és meg-kinoznák ötet, hogy tudná mi okért kiáltanának úgy reája.

25. És mikor meg-kötözték vólna ötet ſzijakkal: monda Pál a' mellette-álló Századoſnak: Szabad-e néktek Romai embert, és meg nem itéltetettet meg-oſtorozni?

26. Mellyet hallván a' Százados, a' hadnagyhoz járúla, és hirt tön néki, mondván: Mit fogſz-tselekedni, mert ez ember Romai polgár?

27. Hozzá-menvén pedig a' hadnagy, monda néki: Mond-meg nékem ha Romai vagy-e te? Ö pedig monda: Igen-is.

G 28. És felele a' hadnagy: En nagy ſommán jutottam e' polgárſághoz. És Pál monda: En pedig ſzülettem-is abban.

29. Mindgyárt el-menének azért töle, a' kik ötet kinzandók valának. A' hadnagy-is meg-ijede, minek utánna meg-tudá, hogy Romai polgár vólna, és hogy meg-kötöztevolna ötet.

30. Máſod nap pedig ſzorgalmatosban meg-akarván tudni, mi-okból vádoltatnék a' Zſidóktól, meg-óldá ötet, és meg-hagyá, hogy a' papok egybe gyülnének, és az egéſz gyüleközet, és elö-hozván Pált, közikbe állatá.

XXIII. RÉSZ.

Ananiás fö Pap artzúl ütteti ſzent Pált, kit az egéſz gyüleközet előtt meg fejéritett falnak mond, de azután mentí magát, hogy nem tudta fö Papnak lenni. És midön magát Fariséusnak mondaná lenni, és hogy a' fel-támadásért fogattatott vólna-meg, a' Fariséuſok, és Saddutzéuſok közt viſzſza vonás támad. Az Ur éjtſzaka vigaſztallya ſzent Pált, meg-igérvén néki, hogy Romában-is bizonyságot fogna tenni; megértvén a' tiſzt-tartó, hogy meg-akarnák ſzent Pált ölni, ſok vitézeket adván melléje Tseſareába küldi Felix tiſzttartóhoz, leveletir irván néki, ki itt le-irattatik.

1. PÁL pedig a' gyüleközetre tekéntvén, A monda: Atyámfiai férfiak, én minden jó lelki-iſmérettel forgottam az Iſten-előtt e' mái napiglan.

2. Ananiás pedig a' Papi-fejedelem parantsolá az ott állóknak, hogy meg-ütnék a' ſzáját.

3. Akkor monda Pál néki: meg-üt téged az Iſten, fejérittetett fal. És te ülvén a' törvény-ſzerént itélſz engem, és a' törvény-ellen veretſz engem?

4. És a' kik ott állanak vala, mondának: Az Iſten Fö-papját átkozod-e?

B 5. Monda pedig Pál: Nem tudtam atyámfiai, hogy a' Papi-fejedelem. Mert irva vagyon: * A' te néped fejedelmét ne átkozd. * Exod. 22. d. 21.

6. Tudván pedig Pál, hogy azoknak egyik réſze a' Saddutzæuſok-e vólna, és a' máſik a' Fariſæuſok-é, fel-kiálta a' gyüleközetben: Atyámfiai férfiak, * én Fariſæus vagyok, a' Fariſæuſok fia, a' reménységért, 's a' hóltaknak fel-támadásáért itéltetem én * Phil. 3. b. 5.

7. És mikor ezeket mondotta vólna, igyenetlenség lön a' Fariſæuſok 's a' Saddutzæuſok között, és el-oſzla a' ſokaság.

8. * Mert a' Saddutzæuſok azt mondgyák, hogy nints fel-támadás, ſem Angyal, ſem Lélek: a' Fariſæuſok pedig mind a' kettőt vallyák. * Matt. 22. c. 32.

9. Lön pedig nagy kiáltás. És fel-kelvén némelly Fariſæuſok, tuſakodnak vala, mondván: Semmi gonoſzt nem találunk ez emberben: hogy ha a' Lélek ſzóllott néki, vagy az Angyal?

10. És midön nagy igyenetlenség lött vólna, félvén a' hadnagy, hogy Pál el ne

ſzaggattatnék tölök, parantsola a' vitézeknek, hogy alá-mennének, és ki-ragadnák ötet közülök, és a' táborba vinnék ötet.

11. A' következendö étſzaka pedig melléje állván az Úr, monda: Állhatatos légy: mert a' mint bizonyságot töttél felölem Jeruſalemben, úgy Romában-is bizonyságot kell tenned.

12. Mikor pedig meg-virradott vólna, egybe-adák magokat némelly Zſidók, és fogadáſt tönek mondván, hogy ſem ennének, ſem innának, mig nem meg-ölnék Pált.

13. Többen valának pedig negyven férfinál, a' kik ez öſzve-esküvéſt tötték vala:

14. Kik a' Papi-fejedelmekhez, és a' vénekhez menének, és mondának: Fogadáſſal fogadtuk, hogy ſemmit nem kóſtolunk, mig nem meg-öllyük Pált.

15. Moſt azért jelentsétek-meg a' hadnagynak a' gyüleközettel, hogy hozza-elö ötet ti-hozzátok, mint-ha valami bizonyosbat akarnátok tudakozni ö-felöle. Mi pedig, minek-elötte el-közelgeſſen, kéſzek vagyunk ötet meg-ölni.

16. Mikor pedig a' Pál húgának fia meghallotta vólna a' leſelkedéſt, el-jöve, és béméne a' táborba, és meg-jelenté Pálnak.

17. Pál pedig magához hiván egyet a' Századoſok-közül, monda: Ez ifiat vidd a' hadnagyhoz, mert valamit jelent-meg néki.

18. És az ugyan melléje-vévén ötet elvivé a' hadnagyhoz, és monda: A' meg-fogatott Pál kére engem, hogy ez ifiat hozzád hoznám, beſzéde lévén veled.

19. Kezét fogván pedig a' hadnagy, félre méne véle, és meg-kérdé ötet: Mitsoda, a' mit nékem akarſz jelenteni?

20. Ö pedig monda: A' Zſidók azt végezték, hogy kérjenek téged, hogy a' hólnapi nap elö-hozzad Pált a' gyüleközetbe, mintha valami bizonyosbat akarnának értekezni felöle:

21. Te pedig ne hidgy nékik, mert közülök többen leſelkednek ellene negyven férfinál, kik fel-fogadták, hogy ſem éſznek, ſem iſznak, mig nem meg-ölik ötet: és már kéſzen vannak, várván a' te igéretedet.

22. A' hadnagy azért el-botsátá az ifiat, meg-parantsolván, hogy ſenkinek meg ne mondaná, hogy ezeket néki meg-jelentette vólna.

23. És elö-hiván két Századoſt, monda nékik: Kéſzittſetek két-ſzáz vitézeket, hogy Tzeſareá-ig mennyenek, és hetven lovagot, és két-ſzáz dárdáſt, az étſzakának harmadik órája-után:

24. És barmokat ſzerezzetek, hogy Pált fel-ültetvén, békeſséggel vigyék Félixhez a' tiſzt-tartóhoz.

25. (Mert fél vala, hogy valami-képen el ne ragadnák ötet a' Zſidók, és meg ne ölnék, és ö az-után, hamis vádoláſt ſzenvedne, mint-ha pénzt akart vólna venni.)

26. Levelet irván, melly magában ezeket folglalá: Klaudius Lyſiás a' jeles tiſzttartónak, Felixnek, köſzönetemet.

27. Ezt a' Zſidóktól meg-fogatott férfiat, a' kit ök meg kezdnek vala ölni, ſeregemmel reájok menvén ki-ragadtam, meg-értvén hogy Romai vólna:

28. És tudni akarván az okot, mellyet ellene vetnek vala, bé-vivém ötet az ö gyüleközetökbe. G

29. Kit úgy találtam, hogy az ö törvényök kérdéſi-felöl vádoltatnék, ſemmi halálra vagy fogságra méltó vétke nem lévén.

30. És midön nékem meg-jelentetett vólna az ö leſelkedéſek, mellyeket néki vetettek vala, hozzád küldém ötet, meg-jelentvén a' vádolóknak-is, hogy te-elötted ſzóllyanak. Légy egéſségben.

31. A' vitézek azért a' nékik adatott parantsolat-ſzerént, fel-vévén Pált, el-vivék étſzaka Antipatrisba.

32. És máſod nap el-botsátván a' lovagokat, hogy véle mennének, viſzſza-térének a' táborba.

33. Kik mikor Tzeſareába jutottak vólna, és meg-adták vólna a' levelet a' tiſzttartónak, Pált-is eleibe-állaták.

34. Mikor pedig el-olvaſta vólna, és megkérdette vólna, melly tartományból vólna; és értvén, hogy Tzilitziából,

35. Meg-halgatlak téged, úgy-mond, mikor a' te vádolóid el-jönek. És meg-hagyá, hogy a' Heródes tanáts-házában öriztetnék.

XXIV. RÉSZ.

Szent Pál Tertulluſtúl Felix elött vádoltatik, de bátran meg-felel hamiſságnak mutatván az ellene való vádoláſit, megvallya mindazonáltal, hogy kereſztyén vólna, és a' fel-támadáſért fogattatott vólna-meg. Felix és az ö feleſége Druſilla hallgattyák ſzent Pált a' kereſztyén hitről. Midön pedig ſz. Pál pénzt nem adna Felixnek, a' fogságban hadgya ötet, az utánna következendö tiſzt-tartónak Portzius Juſtusnak.

1. Öt nap-után pedig alá-méne a' Papi fejedelem, Ananiás, némelly vénekkel, és egy Tertullus prókátorral, kik a' tiſzt-tartóhoz menének Pál-ellen. A

2. És elö-idézvén Pált, kezdé vádolni Tertullus, mondván: Mivelhogy nagy békeségben élünk te-általad, és ſok dolgok meg-jobbittatnak a' te gond-viſeléſed-által;

3. Mindenkor és mindenütt, minden hála-adáſſal véſzſzük, o bötsülletes Félix.

4. Hogy pedig téged tovább ne tartóztaſſalak, kérlek, rövideden halgaſs-meg minket a' te kegyelmeſséged-ſzerént.

5. Ezt dögleletes embernek találtuk, és pártoláſt-támaſztónak minden Zſidók-között az egéſz világon, és elkezdöjének a' Názarénuſok pártos ſzakadáſának: B

6. Ki a' templomot-is igyekezte meg-terteztetni, kit meg-is fogván a' mi törvényünk-szerént meg akartunk ítélni.

7. Reánk jövén pedig Lysiás a' hadnagy, nagy erőszakkal ki-ragadta ötet kezeinkből,

8. Parantsolván hogy az ö vádolói tehozzád jönének: kitől, te-magad itéletet tévén, meg-értheted mind ezeket, a' mellyekről mi ötet vádollyuk.

9. Tóldák pedig a' Zsidók-is, mondván hogy ezek igy vólnának.

10. Felele pedig Pál, (intvén néki a' tiszt-tartó, hogy szóllana:) Tudván, hogy sok esztendötöl-fogva te vagy birója e' nemzetségnek, jó szivvel eleget-tészek magamért.

11. Mert meg-értheted, hogy nints több tizen-két napjánál, miólta fel-mentem Jerusalembe imádkozni:

12. És sem a' templomban nem találtak engem, hogy valakivel vetekedtem, vagy zendülést szerzettem vólna a' sokaság-között, sem a' synagógákban,

13. Sem a' városban: se meg nem bizonyithattyák néked, a' mellyekben most engem vádolnak.

14. Ezt pedig néked meg-vallom, hogy a' vallás-szerént, mellyet eretnekségnek mondanak, úgy szolgálok az Atyának 's az én Istenemnek, hogy hiszek mind azoknak, mellyek a' Törvényben, és a' Profétákban irva vannak:

15. Reménységem lévén az Istenben, mellyet ezek-is várnak, hogy jövendö lészen az igazaknak, és a' hamissaknak fel-támadása.

16. Erre igyekezem én-is, hogy botránkozás-nélkül-való lelki ismeretem légyen az Isten és az emberek-elött mindenkor.

17. Sok esztendök-után pedig el-jöttem, hogy alamizsnát adnék az én nemzetségemnek, és áldozatokat, és fogadásokat tennék:

18. * Mellyekben találtak engem a' templomban meg-tiszt úlva: nem sereggel, sem háborúval.

19. Némelly Ásiai Zsidók pedig, a' kiknek jelen kell vala nálad lenniek, és vádolniok, ha valamiek vólna ellenem:

20. A' vagy ugyan ezek mondgyák-meg, ha valami hamisságot találtak bennem, mivelhogy a' gyüleközetben állok:

21. Hanem tsak ez egy szóért, mellyel kiáltottam közöttök állván: * Hogy a' halottak fel-támadásáért itéltetem én ma tölletek.

22. El-hallasztá pedig öket Félix, bizonyossan tudván ez út-felöl, mondván: Mikor Lysiás a' hadnagy alá-jö, meg-halgatlak titeket.

23. És parantsola a' Századosnak, hogy meg-örizné ötet, és nyugodalma lenne, és senkit az övéi közül ne tiltana néki szolgálni.

24. Egy-nehány nap-után pedig el-jövén Félix Drusillával a' feleségével, ki Zsidó asszony vala, elö-hivá Pált, és hallá töle a' Krisztus Jésusban-való hitet.

25. Beszélgetvén pedig ö az igazságról, és tisztaságról, és a' következendö itéletröl; meg-rettenvén Félix, felele: A' mi a' mostant illeti, menny-el: alkalmatos idöben pedig elö-hivatlak téged,

26. Reménylvén-is egyetemben: hogy Páltól pénz adatnék néki: azokáért gyakorta-is hivatván ötet, beszélget vala véle.

27. Két esztendö pedig el-telvén, Felix-után tiszt-tartóvá lön Portzius Festus. Félix pedig kedveskedni akarván a' Zsidóknak, Pált fogva hagyá.

XXV. RÉSZ.

Festus nem áll a' Zsidók kivánságára, hogy Szent Pál Jerusalembe vitettessék, hanem Tzesareában hallgattya a' vádolókat, és Szent Pál feleletit. Festus meg-jelentvén Szent Pálnak, ha akarnáé hogy Jérusalemben itéltessék, ö a' Tsászárra appellál. Festus Agrippa Királyhoz küldi Szent Pált, hogy tegyen igazat.

1. FESTUS azért mikor bé-jött vólna a' tartományba, harmad nap-után felméne Jerusalembe Tzesareából.

2. És hozzája menének a' Papi-fejedelmek és a' Zsidók fö emberi Pál-ellen:

3. És kérik vala ötet, könyörögvén, hogy kedvezne nékik ö-ellene, hogy Jerusalembe hozattatná ötet, leseket vetvén, hogy megölnék ötet az úton.

4. Festus pedig felele, hogy Pál Tzesareában tartatik: ö pedig hamar el-menendö vólna.

5. A' kik azért közületek (úgy-mond) értekesek, együtt alá-menvén, ha valami vétek vagyon a' férfiúban, vádollyák ötet.

6. Tovább pedig nem késvén közöttök nyóltz vagy tiz napnál, alá-méne Tzesareába, és másod nap törvény-székbe üle, és elö-hozatá Pált.

7. Ki midön elö-hozattatott vólna, környül-állák ötet a' Zsidók, kik Jerusalemből alá-mentek vala, sok és nehéz dolgokat vetvén ellene, mellyeket meg nem bizonyithatának,

8. Pál okát adván: Hogy sem a' Zsidók törvénye-ellen, sem a' templom-ellen, sem a' Tsászár-ellen semmit nem vétkeztem.

9. Festus pedig kedveskedni akarván a' Zsidóknak, felelvén Pálnak, monda: Akarsz-e Jerusalembe fel menni, és ott meg-itéltetni ezek-röl én-elöttem?

10. Monda pedig Pál: A' Tsászár itélö-székinél állok, ott kell meg-itéltetnem: a' Zsidóknak nem ártottam, a' mint te jobban tudod.

11. Mert ha ártottam, vagy halálra valami méltót tselekedtem, nem ellenzek meg-

halni: ha pedig semmi nints azokban, mellyekkel ezek engem vádolnak, senki engem nékik nem adhat. A' Tsászárra appellálok.

12. Akkor Festus a' gyüleközettel szólván, felele: A' Tsászárra appellháltál? A' Tsászárhoz mégy.

13. És mikor egynehány napok el-múltak vólna, Agrippa király, és Bernitze alájövének Tzesareába Festust koszönteni.

14. És mikor ott sok napig késnének, Festus emlekezék Pál-felöl a' királynak, mondván: Egy férfiú fogva hagyatott Félixtöl,

15. Ki-felöl, mikor Jerusalemben vólnék, hozzám jövének a' Papi-fejedelmek, és a' Zsidók vénei, halálra-való kárhoztatást kérvén ö-ellene.

16. Kiknek felelék: Hogy a' Romaiaknak nem szokások halálra itélni valamelly embert, minek-elötte annak, a' ki vádoltatik, jelen légyenek a' vádolói, és helyt vegyen óltalmazására a' vétkeknek le-mosására.

17. Mikor azért ide gyültek vólna minden halladék-nélkül, másod nap az itélöszékben ülvén, elö-hozattatám a' férfiat.

18. Ki-ellen, mikor elö-állottak vólna a' vádolók, semmi okot nem hozának-elö, a' mellyekben én gonosz-felöl gyanakodom vala:

19. Hanem valami kérdéseket tésznek vala ö-ellene az ö babonaságokról, és némelly meg-hólt Jésus-felöl, kit Pál élni mond vala.

20. Én pedig kételkedvén efféle kérdésfelöl, mondom vala, ha Jerusalembe akarna menni, és ott meg-itéltetni ezekröl.

21. Pál pedig appellálván, hogy az Augustus székinek ismeretire meg-tartatnék, parantsolám meg-tartatni ötet, mig el-küldöm ötet a' Tsászárhoz.

22. Agrippa pedig monda Festusnak: Magam-is akarom vala az embert hallani. Hólnap, úgy-mond, meg-hallod ötet.

23. Másod nap pedig, mikor el-jött vólna Agrippa, és Bernitze, nagy pompával, és bé-mentek vólna a' meg-halgató helyre a' hadnagyokkal, és a' városnak fö emberivel, parantsolván Festus, Pál elö-hozattaték.

24. És monda Festus: Agrippa király, és minden férfiak kik együtt vattok velünk, láttyátok ezt, a' kiröl a' Zsidóknak egész sokasága szollott nékem Jerusalemben, kérvén és kiáltván, hogy nem kellene ennek tovább élni.

25. Én pedig fel-találtam, hogy semmi halálra-méltót nem tselekedett. Ö pedig ezt az Augustusra appellálván, itéltem ötet el-küldeni.

26. Kiröl nints mi bizonyost irnom az úrnak. Azért elötökbe hoztam ötet, és leginkább te-elödbe Agrippa király, hogy kérdezkedés lévén, légyen mit irnom.

27. Mert mód-nélkül-valónak láttatik nékem a' foglyot el-küldeni, és annak ügyeit meg-nem jelenteni.

XXVI. RÉSZ.

Szent Pal egész életét Agrippa elött, és megtérését elé-beszélli, és hogy a' Zsidóknak, és Pogányoknak az Isten gondviselése alatt prédikállott. Festus Szent Pált a' mély tudománytól bolondnak mondgya. Ö azt feleli, hogy az kivánsága, hogy minnyájan kereszтyénekké legyenek; Agrippa azt mondgya, hogy el-ereszтetnék, ha a' Tsászárra nem appellált vólna.

1. AGRIPPA pedig monda Pálnak: Megengedtetik néked magadért szóllanod. Akkor Pál ki-nyújtván kezét, okát kezdé adni.

2. Mind azokról, mellyekben vádoltatom a' Zsidóktól, Agrippa király, hogy nálad kell ma magamat mentenem, bóldognak állitom magamat,

3. Leg-inkább te tudván mindeneket, mi szokások 's mi kérdések vannak-is a' Zsidóknál: azért kérlek, hogy békeségessen halgass-meg engem.

4. Ifiúságomtól-fogva-való életemet-is ugyan, melly eleitöl-fogva nemzetségem-közöt Jerusalemben vólt, tudgyák minnyájan a' Zsidók:

5. Ismérvén engem eleitöl-fogva (ha bizonyságot akarnak tenni) hogy a' mi hitünknek leg-bizonyosb vallása-szerént, éltem mint Farisæus.

6. És most a' reménységért, melly az atyáinkhoz az Isten igérete-szerént lött, állok itélet-alá vettetvén:

7. Mellyre a' mi tizen-két nemzetségink, éjjel, és nappal szolgálván, rémélnek jutni. A' melly reménységért vádoltatom, király, a' Zsidóktól.

8. Miért itélitek hihetetlennek, hogy az Isten a' hóltakat fel-támasztya?

9. És én állitom vala ugyan, hogy a' Názareti Jésus neve-ellen nékem sok ellenkezö dolgokat kellene tselekednem.

10. * Mellyet meg-is tselekedtem Jerusalemben, és én sokakat rekesztettem a' tömlötzökbe a' szentek-közül, a' Papi-fejedelmektöl vött hatalommal: és mikor megölettetnének, sententziát adtam.

11. És minden synagógákban gyakorta meg-büntetvén öket, káromlani kénszeritem vala: és fölöttébb dühösködvén ellenek, üldözöm vala mind az idegen városok-ig.

12. Ezen-közben, * midön Damaskusba mennék hatalommal, és a' Papi-fejedelmek engedelméböl,

13. Délben az úton látám, király, hogy menyböl a' Nap fényesége-fölött-való világosság környül-vött vólna engem, és azokat a' kik velem együtt valának.

14. És midön mi minnyájan le-estünk

A B C D

* Sup. 8. a. 29.

* Sup. 9. a. 2.

vólna a' földre, nékem szólló szózatot hallék Zsidó nyelven: Saule, Saule, miért üldözsz engem? nehéz néked az ösztön-ellen rúgoldóznod.

15. Én pedig mondék: Ki vagy Uram? Az Úr pedig monda: Én vágyok a' Jésus, kit te üldözsz.

16. De kelly-fel, és állj lábaidra: mert azért jelentem-meg néked, hogy téged szolgává, és bizonysággá rendellyelek azokról a' miket láttál, és azokról a' mellyekben meg-jelenem néked,

17. Ki-mentvén téged a' nép 's a' Pogányok-közül, a' kikhez én most téged küldelek,

E 18. Meg-nyitni az ö szemeket, hogy a' setétségből a' világosságra térjenek, és a' sátán hatalmából az Istenhez, hogy bünöknek botsánattyát vegyék, és részt a' szentek-között, én-bennem-való hit-által.

19. Azért Agrippa király, nem vóltam engedetlen a' mennyei látásnak:

20. * Hanem elöször azoknak a' kik Damaskusban vannak, és Jerusalemben, és Júdæának minden tartományában, és a' Pogányoknak hirdetem vala, hogy penitentziát tartanának, és meg-térnének az Istenhez a' penitentziának méltó tselekedetit tselekedvén.

* Sup. 13. & 14.

F 21. Ez-okért a' Zsidók engem, midön a' templomban vólnék, * meg-fogván megakarnak vala ölni.

* Sup. 21. c. 32.

22. Az Isten segétségével pedig meg-segéttettvén, e' mái napig fenn-állok, bizonyságot tévén kitsinynek, és nagynak, semmit azokon-kivül nem mondván, a' miket a' Próféták, és Moyses mondottak következendöknek lenni;

23. Hogy szenvedendö a' Krístus, hogy elsö a' hóltak fel-támadásában, hogy világosságot hirdetne a' népnek, és a' Pogányoknak.

24. Midön ö ezeket szóllaná, és okát adná; Festus nagy szóval monda: Esztelenkedel Pál: a' sok tudományok téged esztelenségre viznek.

G 25. És Pál: nem esztelenkedem (úgymond) jó Feste, hanem igazságnak, és józanságnak igéit szóllom.

26. Mert tudgya ezeket a' király, kinek bizvást is szóllok: mert ezek-közül nem állitom, hogy valamit ne tudna. Mert ezek-közül semmi nem lött szúrdékban.

27. Hiszsz-e Agrippa király a' Prófétáknak? tudom, hogy hiszesz.

28. Agrippa pedig Pálnak: Kitsinyben, hogy el nem hitetsz, hogy Keresztyénné légyek.

29. És Pál: Kivánom az Istentöl, mind kitsinyben 's mind nagyban, hogy nem tsak te, de mind a' kik hallyák-is, ma ollyanokká légyenek, a' minémü én-is vagyok, e' kötelektöl meg-válva.

30. És fel-kele a' király, és a' tiszt-tartó, és Bernitze, és a' kik mellettek ülnek vala

31. És mikor félre mentek vólna, szólnak vala egy-másnak, mondván: Hogy semmi halálra, vagy fogságra-méltót nem tselekedett ez ember.

32. Agrippa pedig monda Festusnak: Elbotsáthatták vólna ez embert, ha a' Tsászárra nem appellált vólna.

XXVII. RÉSZ.

Szent Pált Julius Százados Róma felé viszi, és a' nagy szélvész miatt alig érkezvén Krétához, a' honnan (noha szent Pál meg-mondaná veszedelmes meg-indúlni) meg-indúlnak, és a' szélvésztöl hányattatnak, de szent Pál biztattya öket; hogy éjjel az Isten Angyala meg-jelentette néki, hogy meg-szabadúlnának, és étellel kinállya öket, a' hajó el-süllyed, de magok mind meg szabadúlnak.

A 1. HOGY pedig itélék hogy ö Olasz-országba evezne, és Pál a' több foglyokkal az Augustus seregéböl-való Julius nevü Századosnak adatnék;

2. * Bé-szálván az Adrumétumi hajóba, el kezdvén evezni Ásiának határi mellett, elindúlánk, velünk lévén, a' Matzedóniából-való Tessalonikai Aristarkus.

* 2. Cor. 11. f. 25.

B 3. Másod nap pedig Sidonba jutánk. Julius pedig Pált emberségessen tartván, megengedé, hogy barátihoz menne, és gondot viselne magára.

4. És onnét mikor el-indúltunk vólna, Tziprusba evezénk, azért, hogy ellenkezö szelek valának.

5. És Tzilitziának, és Pamfiliának tengerén el-evezvén, jutánk Lystrába, melly Litziában vagyon:

6. És ott találván a' Százados egy Olasz-országba-evezö Alexandriai hajót, abba szállita minket.

7. És mikor sok napokon kéledelmesen eveznénk, és alig juttottunk vólna Gnidus-ellenébe, a' szél tartóztatván minket, Krétához evezénk, Salmon-mellé:

8. És a' mellöl tsak alig evezvén-el, egy helyre jutánk, melly Boniportusnak hivattatik, mellyhez közel vala Talassa városa.

9. El-töltvén pedig sok idöt, és midön már nem vólna bátorságos az evezés, mivelhogy már a' böjt-is el-múlt vólna, vigasztallya vala öket Pál,

C 10. Mondván nékik: Férfiak, látom hogy bántásunkal, és nem tsak a' terhnek és a' hajónak, de még lelkünknek-is nagy kárával kezd lenni az evezés.

11. A' Százados pedig az igazgatónak, és a' kórmányos mesternek inkább hiszen vala, hogy-sem azoknak, a' mik Páltól mondatnak vala.

12. És mivelhogy a' ki-szálló-hely nem vólna alkalmatos a' teleléstre, nagy sokan ta-

nátsúl adák, hogy el-eveznének onnét, hogy ha valami-módon lehetne, el-jutván Fenitzébe, ott telelnének, melly Krétának a' Déli, 's a' Nap-nyúgati szélre-nézö ki-szálló helye.

13. Fúván pedig a' Déli szél, állíták, hogy szándékokat véghez vinnék, midön Assonról el-indúltak vólna, Kréta-mellett mennek vala.

14. Nem sokkal pedig az-után, ellene ereszkedék a' forgó szél-vész, melly Euro-aquilónak hivattatik.

15. És mikor el-ragadtatott vólna a' hajó, és nem vehetne eröt a' szél-ellen, a' szélnek eresztvén a' hajót, vitetünk vala.

16. Egy szigetbe pedig bé-találkozván, melly Kaudának hivattatik, alig tehetök egy tsónaknak szerét.

17. Mellyet fel-vévén, segétségekkel élnek vala, hozzá kötözvén a' hajót, félvén hogy a' Fövenyesre ne akadnának, le-botsátván az edényt e' képen vitetnek vala.

18. Az erös szél-vésztöl hanyattatván pedig, másod napon ki-hányák a' marhát:

19. És harmad napon az önnön kezekkel veték-ki a' hajónak szerszámit.

20. Sem a' nap, sem a' tsillagok pedig nem láttatván sok napig, és nem kitsiny szélvész következvén, már el-vétetett vala a' mi meg-szabadúlásunknak minden reménysége.

21. És mikor sok böjtölés lött vólna, akkoron Pál fel-állván közöttök, monda: Szükség vala ugyan, o férfiak, engem halgatván, el nem indúlni Krétából, és el-távoztatni ezt a' bút 's a' kárt.

22. És most intelek titeket, hogy jó szivvel legyetek. Mert senkinek lelke közületek el nem vész, hanem tsak a' hajó.

23. Mert mellém-álla ez éjjel az Isten Angyala, a' kié én vagyok, és a' kinek szolgálok,

24. Mondván, Ne félly Pál, a' Tsászár-eleibe kell állanod: és imé néked ajándékozta az Isten mind a' kik veled eveznek.

25. Az okáért jó szivvel legyetek férfiak: mert hiszek az Istennek, hogy úgy leszen, a' mint meg-mondatott nékem.

26. Egy-néminémü szigetbe kell pedig jutnunk.

27. De mínek-utánna a' tizen-negyedik étszaka el-jöve, evezvén mi az Adriai tengeren éj félkorban, vélik vala a' hajósok hogy valami tartományt látnának.

28. Kik alá-is botsátván a' fenék-méröt, húsz lépésnek találák: és egy-kevessé onnét el-távozván, tizen-öt lépésnek találák.

29. Félvén pedig, hogy darabos helyekre ne akadnánk, a' hajó faráról négy vas-matskát vetvén-ki, kivánnyák vala, hogy meg-virradna.

30. A' hajósok pedig ki akarván szökni a' hajóból, mikor a' tsónokot a' tengerbe botsátták vólna, a' szín-alatt mint-ha az hajó orráról a' vas-matskákat ki kezdenék vetni,

31. Monda Pál a' Századosnak, és a' vitézeknek: Ha ezek a' hajóban nem maradnak, ti meg nem szabadúlhattok.

32. Akkor el-mettszék a' vitézek a' tsónok kötelcit, és ki-hagyák azt esni.

33. És midön meg kezdene virradni, kéri vala Pál minnyájokat, hogy ennének, mondván: Tizen-négy napja ma, várakozván étlen vattok, semmit nem évén:

34. Azokáért kérlek titeket, hogy egyetek a' ti egésségtekért. Mert senkinek közületek haja-szála sem vész-el a' fejéröl.

35. És mikor ezeket mondotta vólna, vévén a' kenyeret, hálákat ada az Istennek mindenek láttára: és mikor meg-szegte vólna, enni kezde.

36. Bátrabbak lévén pedig minnyájan, ök-is evének.

37. Valánk pedig minnyájan a' hajóban két-száz hetvenhat lelkek.

38. És meg-elégedvén az étellel, könnyebbitik vala a' hajót, a' búzát a' tengerbe hányván.

39. Mikor pedig meg-virradott vólna, a' földet nem ismérik vala: egy tenger szakadékot néznek vala pedig, mellynek partya vala, mellyre ki akarják vala vetni a' hajót, ha lehetne.

40. És mikor a' vasmatskákat fel-vonták vólna, a' tengernek ereszkedének, meg-eresztvén mind együtt a' kormányoknak foglalóit-is; és fel-emelvén a' vitorlát a' szellönek fúvása-szerént mennek vala a' part-felé.

41. És midön két öszveszakadó tengernek helyére akadtunk vólna, meg-ütköztették a' hajót: és az orra meg-akadván, mozdithatatlan marad vala ugyan, a' hátúllya pedig el-bomlik vala a' tengernek erejétöl.

42. A' vitézek tanátsa pedig az vala, hogy a' foglyokat meg-ölnék; hogy valaki ki-úszván, el ne szaladna.

43. A' százados pedig Pált meg akarván tartani, meg-tiltá azt lenni: és meg-hagyá, hogy azok, a' kik úszhatnának, elöször botsátanák-ki magokat, és meg-menekednének, és a' földre ki-mennének:

44. És a' többit deszkákon viszik vala ki: némellyeket pedig a' hajóbéli szerszámokon És igy lön, hogy minden lelkek kimenekednének a' földre.

XXVIII. RÉSZ.

A' hajó-törés után Szent Pál társaival együtt, kegyessen fogattatik a' Máltai pogányoktól. Szent Pált a' vipera meg-marja, de semmit sem árt néki, és a' Máltai Fejedelemnek Publiusnak az apját meg-gyogyittya, és másokat-is, innen Romába érkeznek, a' hol Szent Pál a' Zsidóknak fö-rendinek elejekbe adgya, miért appellált a' Tsászárra, és bizonyos napon a' Kristusról prédikál nékik, de sokan nem hisznek

néki, a' mint Isaiás meg-jövendölte volt, és két esztendeig mindeneknek prédikál Kristusról.

A

1. És midön ki-menekedtünk vólna, akkor meg-tudók, hogy Melitának hivattatnék a' sziget. A' Barbarusok pedig nem kitsíny emberséget tselekesznek vala velünk.

2. Mert nagy tüzet rakván, jól bánnak vala minnyájunkkal, a' záporért, melly reánk ered vala, és az hidegért.

3. Mikor pedig Pál alkalmas sok venyikét szedett vólna öszve, és a' tüzre tötte vólna, egy vipera-kigyó mikor a' meleg-miá elö jött vólna, meg-kapá a' kezét,

B

4. Hogy pedig láták a' Barbarusok a' kigyót az ö kezén függeni, mondnak vala egy másnak: Általán-fogva gyilkos ez ember, ki minek-utánna ki-menekedett a' tengerböl, a' boszszú-állás nem hadgya ötet élni.

5. És ö le-rázván ugyan a' kigyót a' tüzbe, semmi nyavalyája nem lön.

6. Azok pedig azt állittyák vala, hogy feldagadozna, és mingyárt el-dölne 's meg-halna. Ök pedig sokáig várván, és látván, hogy semmi nyavalyája nem lenne, megváltozván, Istennek mondgyák vala ötet lenni.

7. Azokon pedig a' helyeken majori valának a' sziget fejedelmének, kinek Publius vala neve, ki minket bé-fogadván, harmad napig jó kedvel tarta.

8. Történék pedig, hogy a' Publius attya hideg-lelésben, és vér-hasban gyötrettetve fekünnék. Kihez Pál bé-méne: és midön imádkozott vólna, és reá tötte vólna kezeit, meg-gyogyitá ötet.

C

9. Az meg-lévén, minnyájan, a' kiknek a' szigetben betegségek vala, hozzája mennek vala, és meg-gyógyittatnak vala:

10. Kik sok tisztelettel-is tisztelének minket, és mi el-evezvén szükségünkre-valókat rakának-bé.

11. Három hólnap-után pedig, egy Alexándriai hajón evezénk, melly a' szigetben telelt vala, mellyen a' Kastorok tzimere vala.

12. És midön Sirakusába jutottunk vólna, ott maradánk harmad napig.

13. Onnét elö-kerülvén Regiumba jutánk: és egy nappal az-után, a' Déli-szél fúván, másod nap Puteoliba jutánk:

14. Holott atyafiakat találván, kérének minket, hogy nálok maradnánk hét napig: és úgy jövénk Romába.

D

15. És onnét, mikor meg-hallották vólna az atyafiak, elönkbe jövének az Appius piatzáig, és a' három Tabernák-ig: Kiket mikor látott vólna Pál, hálákat adván az Istennek, bizodalmat vön.

16. Mikor pedig Romába jutottunk vólna, meg-engedteték Pálnak, hogy magán maradna az ötet örizö vitézzel.

17. Harmad nap-után pedig egybe-hivá a' fö Zsidókat. És midön egybe-gyültek vólna, monda nékik: Atyámfiai férfiak, én semmit a' község-ellen nem tselekedvén, sem az atyai szokás-ellen, fogva adattam Jerusalemböl a' Romaiak kezébe:

18. Kinek kérdések lévén felölem, el akarnak vala engem botsátani, mivelhogy semmi halálra-való ok nem vólna én-bennem.

19. Ellene-mondván pedig a' Zsidók, kénszerittettem a' Tsászárra appellálni, nem úgy, mint-ha valamim vólna, a' mibül az én nemzetségemet vádolnám.

E

20. Ez-okért kivántalak azért titeket látni, és szóllani veletek. Mert az Israelnek reménységéért vétettem-környül e' lántzal.

21. Azok pedig mondának-néki: Mi sem levelet nem vöttünk felöled Júdeából, sem az ide jövö atyafiak közül senki nem jelentett vagy szóllott valami gonoszt felöled.

22. Kivánnyuk pedig töled hallani, mitsoda értelemben légy: mert tudva vagyon nálunk, hogy e' vallásnak mindenütt ellenemondatik.

23. Mikor pedig napot rendeltek vólna néki, nagy sokan hozzája jövének a' szállásra, kiknek bizonyságot tévén magyarázza vala az Isten országát, és tanátsollya vala nékik Jésust a' Moyses törvényéböl, és a' Profétákból, reggeltöl-fogva estvéig.

F

24. És némellyek hisznek vala azoknak a' mellyek mondatnak vala: némellyek pedig nem hisznek vala.

25. És midön egy-más-között nem egyeznének, el-menének, Pál egy szót mondván: Hogy jól szóllott a' Szent-Lélek Isaiás Proféta-által a' mi atyáinknak,

26. Mondván: * Menny e' néphez, és mondgyad nékik: Füllel hallotok, és nem értitek; és látván láttok, és által nem láttyátok.

27. Mert-meg-temérdekült e' népnek szive, és fülökkel nehezen hallottak, és szemöket bé-húntak, hogy valami-képen ne lássanak szemökkel, és fülökkel ne hallyanak, és szivökkel ne értsenek, és meg ne térjenek, és meg ne gyógyittsam öket.

28. Tudva légyen azért néktek, hogy a' Pogányoknak küldetett ez az Istennek üdvözitése, és ök meg-hallgattyák.

29. És mikor ezeket mondotta vólna, kimenének ö-töle a' Zsidók, sok kérdezkedések lévén önnön-köztök.

30. Két egész esztendeig marada pedig az ö szállásán: és mindeneket bé-fogad vala a' kik hozzája mennek vala,

31. Predikálván az Isten országát, és tanitván a' mik az Úr Jésus Kristus-felöl vannak, minden bátorsággal, tiltás nélkül.

* *Is.6. c.9. Matth. 13.b.14. Marc. 3.b.12. Luc.8. b.10. Joan. 12 f.40. Rom.11. b.8.*

SZ. PÁL APOSTOL LEVELE A' ROMAIAKHOZ.

Szent Pál Leveleinek egymás után ezen helyheztetésire, a' mint következnek, nem az üdönek folyása, mellyben irattattak, adott alkalmatosságot, hanem azoknak nagyobb, vagy kisebb méltóságok, a' kikhez küldettettek. Azért a' Romaiakhoz irt levél elö-tétetik, Roma Városának a' több Városoknál nagyobb méltóságára nézve, és ugyan ott föl állittatott közönséges Anyaszentegyháznak tekéntetére nézve. Az után tétetnek azok, mellyek bizonyos, és a' Romai Anyaszentegyháztól függö Egyházakhoz irattattak. Utóllyára helyheztetnek, mellyek bizonyos személyekhez küldettettek. A' mi pedig azoknak egy más után való bizonyos idejét illeti, abban a' Böltsek illyen rendet szabnak

	Anno post Christi Pass.
1. Elsö a' Tessaloniaiakhoz	19
2. Második ugyan azokhoz	
3. A' Galátziaiakhoz	23
4. Elsö a' Korintiusokhoz	24
5. Második ugyan azokhoz	
6. A' Romaiakhoz	
7. Filippibéliekhez	29
8. Filemonhoz	29
9. A' Kolossabéliekhez	33
10. Effesumbéliekhez	
11. A' Zsidókhoz	
12. Timoteushoz az elsö	
13. Titushoz	
14. Második Timoteushoz, mellyet irt hozzá egy kevessé halála elött.	

A' Romaiakhoz irt levélrül azt mondgya szent Ágoston, hogy azoknak sommája nem egyéb, hanem az Isten malasztyának, és a' törvénynek munkáiról való kérdés. Mert Romában a' hiv Zsidók a' hiv Pogányokkal azon vetekedtek, hogy miben állana a' meg-igazúlás? a' Zsidók a' magok érdemében állitották, a' Pogányok hasonló-képen a' magokéban. Hogy tehát egybe hozza öket az Apostol, irja nékik: hogy minek elötte a' Krisztus hitére tértek vólna, minnyájan mint bünösök az igazságtól távúl vóltak, tudgyák-meg azért, hogy a' meg-igazúlás ingyen való kegyelme az Úr Istennek; és hogy az nem származik sem a' törvényböl, sem egyik, se máshk érdeméböl, hanem a' Krisztusban való Hitböl. Irta pedig ezen levelét Korintusban, a' mint Origenes bizonyittya, és onnét egy Febe nevü Egyház-mellett szolgáló aszszonytúl küldötte Romába.

I. RÉSZ.

Szent Pál elé-hozván az ö Apostoli tisztét, kivánkozik a' Romaiak látására, és ott való prédikállásra. Meg-mutattya, hogy méltán hagyta-el azokat a' pogányokat az Isten, kik ötet a' teremtett állatokból meg-ismérték, még-is bálványokat imádtak, és azoknak büntetéséül ereszstette öket olly iszonyú nagy vétkekre.

A Act. 13. a. 2.

1. PÁL, a' Jésus Krisztus szolgája, hivattatot Apostol, válaszstatott az Isten Evangyeliomára,

2. Mellyet elöbb meg-igért vólt az ö Profétái-által a' Szent Irásokban

3. Az ö Fia-felöl, ki a' Dávid magvából született néki test-szerént.

4. Ki eléve Isten Fiává rendeltetett hatalmasságban a' meg-szenteléstnek lelke-szerént, a' mi Urunk Jésus Krisztusnak halottaiból-való fel-támadásából:

5. A' ki által a' malasztot vöttük, és az Apostolságot a' hitnek engedelmére minden Pogányok-között az ö neveért,

6. Kik-között ti-is hivataloss vattok a' Jésus Krisztusnak:

7. Minnyájoknak a' kik Romában vannak, az Isten szerelmesinek, a' hivatalos szenteknek. Kegyelem néktek, és békeség az

Istentől a' mi Atyánktól, és az Úr Jésus Krisztustól.

8. Elöször hálákat adok ugyan az én Istenemnek a' Jésus Krisztus-által minnyájatokért: mert a' ti hitetek az egész világon hirdettetik.

B 9. Mert bizonyságom az Isten, a' kinek szolgálok lelkemben az ö Fia Evangyeliomában, hogy szüntelen tészek emlekezetet rólatok

10. Mindenkor az én imádságimban: könyörögvén, hogy-ha valaha már szerentsés útam lehetne az Isten akarattyából hogy hozzátok mennék.

11. Mert kivánlak titeket látni, hogy valamit közöllyek veletek a' lelki malasztból a' ti meg-erösitésetekre.

12. Az-az, hogy együtt vigasztaltassam ti-bennetek, az-által melly egy-máshoz vagyon, a' ti 's az én hitem-által.

13. Nem akarom pedig hogy ne tudgyátok atyámfiai: hogy gyakorta el-tekéllettem hogy hozzátok megyek, (és meg-tiltattam mind-eddig,) hogy valami gyümöltsöm légyen közöttetek-is, mint egyéb nemzetségek-között-is.

14. A' Görögöknek, és Barbaruſoknak, a' böltseknek, és balgatagoknak tartozom:

15. Igy (a' mi én rajtam áll) kész vagyok néktek-is, kik Romában vattok, az Evangyeliomot hirdetni.

16. Mert nem szégyenlem az Evangyeliomot. Mert Istennek ereje minden hivönek üdvösségére, a' Zsidónak elöször, és a' Görögnek.

C 17. Mert az Isten igazsága abban jelentetik-meg hitből hitre; a' mint meg-vagyon irva: * Az igaz pedig a' hitből él.

* *Hab. 2. a. 4. Heb. 10. v. 38. Gal. 3. b. 11.*

18. Mert meg-jelentetik az Isten haragja menyből, azoknak az embereknek minden istentelenségén, és hamisságán, a' kik az Isten igazságát a' hamisságban tartóztattyák:

19. Mert a' mi meg-ismértetett az Istenről, nyilván vagyon ö-bennek. Mert az Isten meg-jelentette nékik.

20. Mert az ö láthatatlan dolgai, a' világ teremtett állattyától, azok-által a' mik lottek, meg-értetvén, meg-láttatnak: az ö örökké-való ereje 's istensége-is: úgy hogy menthetetlenek légyenek.

21. * Mert midön meg-ismérték vólna az Istent, nem úgy mint Istent ditsöitették, a vagy hálákat adtak néki: hanem el-enyésztek az ö gondolattyokban, és meg-homályosodott az ö esztelen szivök:

* *Ephes. 4. c. 17.*

22. Mert magokat böltseknek mondván lenni, bolondokká lottek.

23. És el-változtatták a' halhatatlan Istennek ditsöségét, a' halandó embernek, és a' madaraknak, és a' négy-lábúaknak, és a' tsúszó-mászóknak képe hasonlatosságára.

24. Ez-okáért adta öket Isten az ö szivök kivánságira, a' tisztátalanságra, hogy gyalázattal illessék az ö testöket önnön-magokban:

25. A' kik az Isten igazságát hazugságra változtatták, és tiszteltek, és szolgáltak a' teremtett-állatot inkább hogy-sem a' Teremtöt, a' ki örökké áldott. Ámen.

26. Az okáért adta Isten öket a' gyalázatnak indulatira. Mert azoknak aszszony-népei, a' természet-szerént-való szokást, a' természet-ellen-való szokásra változtatták.

D 27. Hasonló-képen pedig a' férfiak-is, el-hagyván a' természet-szerént-való szokást az aszszony-állattal, fel-gerjedtek az ö kivánságokban egymásra, a' férfiak a' férfiakon undokságot tselekedvén, és az ö tévelygéseknek érdeme-szerént-való jutalmát el-vévén önnön-magokban.

28. És a' mint nem javallották hogy isméretökben légyen az Isten: el-fordult értelemre adta öket az Isten, hogy azokat tselekedgyék, a' mik nem illenek,

29. Kik rakvák minden hamisággal, gonoszsággal, paráznasággal, fosványossággal, latorsággal, rakvák irígységgel, gyilkossággal, háborgással, álnoksággal, tekéletlenséggel, fondorlók,

30. Rágalmazók, Istentől gyülöltettek, boszszúság-tévök, kevélyek, fel-fualkodtak, gonoszoknak találói, szüléjeknek engedetlenek,

31. Balgatagok, feslett-erköltsüek, szeretet-nélkül-valók, szövetség-rontók, irgalmatlanok.

32. Kik midön az Isten igazságát megismérték vólna, nem értették hogy a' kik afféléket tselekeszsznek, halálra méltók: és nem tsak a' kik azokat tselekeszik, de még a' kik a' tselekedökkel egyeznek-is.

II. RÉSZ.

A' Zsidókat dorgállya, kik tsak a' törvényben hizván, a' nemzetségeket meg-vetik, azonban azon gonoszságokat tselekeszik, holott az Isten kinek-kinek az ö érdeme szerént fizet. Söt a' nemzetek a' természettül viseltetvén, azokat tselekedvén a' mit a' törvény kiván, itélni fogják a' Zsidókat, kik tsak a' környül-metélkedéssel, és a' törvénynek ismeretivel ditsekednek, azonban a' törvény ellen tselekeszsznek.

A 1. Az-okáért menthetetlen vagy o minden ember, a' ki itélsz. Mert a' miben mást itélsz, magadat kárhoztatod: mert ugyan-azokat tselekeszed, a' miket itélsz.

Matth. 7. a. 2.

2. Mert tudgyuk hogy az Isten itélete igazság-szerént vagyon azok-ellen, a' kik afféléket tselekeszsznek.

3. Állitod-e pedig azt, o ember, a' ki azokat itéled a' kik efféléket tselekeszsznek, és azonokat tselekeszed, hogy te meg-menekedel az Isten itéletitől?

4. Meg-útalod-é az ö jóságának, és türésének, és hoszszú várakozásának gazdagságit? nem tudod-é hogy az Istennek kegyelsége a' penitentziára hoz tégedet?

5. A' te keménységed-szerént pedig, és penitentziátlan szived-szerént, gyüjtesz magadnak haragot a' haragnak, és az Isten igaz itéletinek meg-jelenése napján,

6. * A' ki meg-fizet kinek-kinek az ö tselekedeti-szerént:

7. Azoknak ugyan, a' kik a' jó tselekedetnek türése-szerént, ditsöséget, és tiszteséget, és halhatatlanságot keresnek, az örök életet:

8. Azoknak pedig, a' kik versengök, és nem engednek az igazságnak, hisznek pedig a' hamisságnak, harag, és bozszonkodás.

9. Háborúság, és gyötrelem minden gonosz-tévö ember lelkének, a' Zsidónak elöször, és a' Görögnek:

10. Ditsöség pedig, és tiszteség, és békeség minden jót tselekedönek, a' Zsidónak elöször, és a' Görögnek.

11. * Mert nints személy-válogatás az Istennél.

12. Mert valakik törvény-nélkül vétkeztek, törvény-nélkül vésznek-el: és valakik a' törvényben vétkeztek, a' törvény-által ítéltetnek-meg.

13. * Mert nem a' törvénynek halgatói igazak az Istennél, hanem a' törvénynek tselekedöi igazúlnak-meg.

14. Mert holott a' Pogányok, a' kiknek törvények nintsen, természet-szerént azokat tselekeszik, a' mellyek a' törvényé; effelék, törvények nem lévén, ö-magok magoknak törvények:

15. Kik-meg-mutattyák az ö szivökben irott törvénynek tselekedetét, bizonyságot tévén-mékik az ö lelki ismeretek, és az ö magok-között-való gondolattyok egy-mást vádolván, a' vagy mentyén-is,

16. Az napon, midön meg-ítéli az Isten az emberek titkait, az én Evangyéliomom-szerént, a' Jésus Krisztus-által.

17. Ha pedig te Zsidónak neveztetel, és a' törvényben meg-nyugszol, és az Istenben ditsekedel,

18. És tudod az ö akarattyát, és javallod a' hasznosb dolgokat, meg-tanittatván a' törvénytöl;

19. Reménylyed magadat a' vakok vezérének lenni, azok világosságának a' kik a' setétségben vannak,

20. A' balgatagok tanitójának, a' gyermekek mesterének, a' kinél a' tudománynak és a' törvénybeli igazságnak formája légyen.

21. A' ki azért mást tanitasz, magadat nem tanitod; a' ki predikállod hogy ne lopjanak, lopsz;

22. A' ki mondod hogy ne paráználkodgyanak, paráználkodol, a' ki a' bálványokat útalod, szentség-törést tselekeszel;

23. A' ki a' törvénnyel ditsekedel, a' törvénynek meg-szegésével az Istent tisztelet-lenséggel illetedd?

24. * (Mert az Isten neve ti-miattatok káromlattatik a' Pogányok között, a' mint irva vagyon.)

25. A' környül-metélkedés hasznát ugyan, ha a' törvényt meg-tartod: ha pedig törvény-szegö vagy, a' te környül-metélkedésed környül-metéletlenséggé lött.

26. Ha azért a' környül-metéletlenség a' törvénynek igazságit meg-örzi, az ö környül-metéletlensége nem környül-metélkedés-gyanánt itéltetik-é?

27. És az a' mi természet-szerént-való környül-metéletlenség, mellyel a' törvényt bé-tölti, meg-ítél téged, a' ki a' betü és a' környül-metélkedés-által meg-szegöje vagy a' törvénynek?

28. Mert nem az a' Zsidó, a' ki nyilván vagyon, sem az a' környül-metélkedés, a' mi nyilván vagyon, a' testen:

29. Hanem a' Zsidó az, a' ki rejtekben vagyon: és a' szivnek környül-metélkedése a' lélekben, nem a' betüben vagyon: mellynek ditsérete nem az embertöl, hanem az Istentöl vagyon.

III. RÉSZ.

A' Zsidók némi-némiképen fellyebb valók a' Pogányoknál, azokra az igéretekre nézve mellyeket igért Isten nékik, és bé-is tölti, noha némellyek közülök hitetlenek voltak: minnyájan pedig mind Zsidók, 's mind a' Pogányok a' bünre hajlandók, kitöl a törvény meg nem szabadit, hanem a' Krisztusban való hit, azért senkinek nem kell a' törvény tselekedetiről ditsekedni.

1. MIVEL fellyebb-való tehát a' Zsidó? a' vagy mi haszna a' környül-metélkedésnek?

2. Sok minden módon. Elöször ugyan, mert ö-reájok bizattattak az Isten beszédei.

3. Mert mitsoda ha némellyek közülök nem hittek? * Vallyon az ö hitetlenségek az Isten hivségét el-fogyatty-é? Távul légyen.

4. * Mert az Isten igaz: minden ember pedig hazug, a' mint irva vagyon: * Hogy igaznak találtassál beszédidben: és gyözedelmes légy midön ítéltetel.

5. Ha pedig a' mi hamisságunk az Isten igazságát ajánlya, mit mondgyunk? Vallyon hamis-e az Isten, a' ki reánk haragszik?

6. (Ember-szerént szóllok.) Távúl légyen. Mert egyéb-ként miképen ítéli-meg az Isten e' világot?

7. Mert ha az Isten igazsága az én hazugságomitél nagyobbá lött az ö ditsöségére: miért maltetem-meg még én-is úgy-mint bünös?

8. És miért ne (a' mint káromlattatunk,

és a' mint szólnak némellyek hogy mi mondgyuk) tselekedgyünk gonoszokat, hogy jók következzenek: kiknek kárhoztatások igaz.

* Gal. 5. d. 22. B

9. Mitsoda tehát? felyül-halladgyuk-e öket? Semmi-képen nem. * Mert meg-bizonyitottuk, hogy minden Zsidók, és Görögök a' bün-alatt vannak,

* Pf. 13. a. 3.

10. A' mint irva vagyon: * Hogy nints tsak egy igaz-is:

11. Nints értelmes, nins Istent-keresö.

12. Minnyájan el-hajlottak, mind együtt haszontalanokká löttek; nints a' ki jót tselekedgyék, nints tsak egy-is,

* Psal. 5. c. 11.

13. Ki-nyilt koporsó az ö torkok, az ö nyelvökkel álnokúl tselekesznek vala: * Aspisok mérge az ö ajakok-alatt:

* Psal. 139. a. 4.

14. * Kiknek szájok rakva átokkal, és keserüséggel:

* Psal. 9. 7.

15. * Gyorsak az ö lábok a' vér-ontásra.

* Is. 59. b. 7. Prov. 1. b. 16.

16. Romlás, és szerentsétlenség az ö útokon:

* Psal. 35. a. 2.

17. És a' békeség útát nem ismérték.

* Gal. 2. d. 16. C

18. * Nints az Isten félelme az ö szemök-elött.

19. * Tudgyuk pedig, hogy valamiket a' törvény mond, azoknak mondgya, a' kik a' törvény-alatt vannak: hogy minden száj bé-dugattasék, és az egész világ engedelmes légyen az Istennek.

20. Mert a' törvénynek tselekedetiböl meg nem igazittatik egy test-is ö-elötte. Mert a' törvény-által vagyon a' bünnek ismereti.

21. Most pedig a' törvény-nélkül jelentetett-meg az Isten igazsága: melly meg-bizonyittatott a' törvénytöl, és a' Profétáktól.

G

22. Az Isten igazsága pedig a' Jésus Krisztus hiti-által vagyon mindenekben, és mindeneken a' kik ö-benne hisznek: mert nints külömbség:

23. Mert minnyájan vétkeztek, és szükölködnek az Isten ditsösége-nélkül.

24. Ingyen igazúlnak-meg az ö kegyelméböl, a' Jésus Krisztusban-való váltság-által.

25. Kit az Isten engesztelönek rendelt az ö vérében-való hit-által, az ö igazságának meg-mutatására az elöbbi bünöknek megbotsátásáért.

26. Az Istennek türésében, az ö igazságának meg-mutatására a' mostani idöben: hogy ö igaz légyen, és annak meg-igazitója, a' ki a' Jésus Krisztus hitiböl-való.

D

27. Hol vagyon tehát a' te ditsekedésed? Ki-rekesztetett. Mitsoda törvény-által? A' tselekedetek törvénye-által-e? Nem: hanem a' hit törvénye-által.

28. Mert az embert hit-által állittyuk megigazúlni a' törvény tselekedeti-nélkül.

29. Vallyon az Isten tsak a' Zsidóké-e? nem a' Pogányoké-is-e? Söt a' Pogányoké-is.

30. Mert egy-ugyan az Isten, a' ki megigazittya a' környül-metélkedést a' hitböl, és a' környül-metéletlenséget a' hit-által.

31. A' törvényt tehát el-rontyuk-e a' hit-által? Távúl légyen: söt a' törvényt állattyuk.

IV. RÉSZ.

Az igazúlás nem a' törvénynek tselekedetiböl, hanem a' hitböl származik a' mint történt Ábrahámmal, ki a' hit által megigazúlt, 's azután környül-metélkedett, azoknak attyok léendö, a' kik az ö hitit követnék, mivel már a' Felségével Sárával meg-öregedvén hitt az Istennek, hogy sok nemzeteknek attya leendö vólna az ö magva.

A

1. Mit mondgyunk tehát hogy Ábrahám atyánk test-szerént találtvólna?

2. Mert ha Ábrahám a' tselekedetekböl igazúlt-meg, vagyon ditsösége, de nem az Istennél.

* Gen. 15. b. 6. Gal. 3. a. 6. Iac. 2. d. 23.

3. Mert mit mond az Irás? * Hün Ábrahám az Istennek: és tulajdonittaték néki igazságra.

4. Annak pedig a' ki munkálkodik, a' jutalom nem kegyelemböl tulajdonittatik, hanem adósságból.

5. Annak pedig a' ki nem munkálkodik, hanem hiszen abban a' ki meg-igazittya az istentelent, az ö hiti igazságra tulajdonittatik az Isten kedvének el-tekélése-szerént.

6. A' mint Dávid-is bóldog embernek mondgya, a' kinek Isten igazságot tulajdonit a' tselekedetek-nélkül:

* Psal. 31. a. 1. B

7. * Bóldogok, a' kiknek meg-botsáttatak az ö hamisságok, és a' kiknek bünök bé-födöztettek.

8. Bóldog a' férfiú, a' kinek bünt nem tulajdonitott az Úr.

9. Ez a' bóldogság azért tsak a' környülmetélkedésben marad-e, vagy a' környülmetéletlenségben-is? Mert azt mondgyuk, hogy Ábrahámnak a' hit igazságra tulajdonittatott.

10. Mi-képen tulajdonittatottt azért? a' környül metélkedésben-e, vagy a' környülmetéletlenségben? Nem a' környül-metélkedésben, hanem a' környül-metéletlenségben.

* Gen. 17. b. 10 12.

11. * És a' környül-metélkedésnek jelét vötte, a' környül-metéletlenségben-való hit igazságának petsétét: hogy attyok légyen minden hivöknek a' környül-metéletlenség-által, hogy azoknak-is igazságra tulajdonittatsék:

12. És attya légyen a' környül-metélkedésnek, nem tsak azoknak a' kik a' környülmetélkedésböl vannak, hanem azoknak-is a' kik a' hit nyomdokit követik, melly a' mi atyánknak Ábrahámnak környül-metéletlenségében vagyon.

C

13. Mert nem a' törvény-által lött az igéret Ábrahámnak, a' vagy az ö magvának, hogy e' világ örököse lenne; hanem a' hitnek igazsága-által.

14. Ha a' törvény-béliek az örökösök, heába-való lött a' hit, el-töröltetett az igéret.

15. Mert a' törvény haragot szerez. Mert a' hol nints törvény; törvény-szegés sints.

16. Az-okáért a' hitből vagyon, hogy a' kegyelem-szerént erös légyen az igéret minden magnak, nem tsak annak a' ki a' törvényből vagyon, hanem annak-is a' ki az Ábrahám hitiből vagyon, a' ki minnyájunk attya

* Gen. 17. a. 4.

17. (A' mint irva vagyon: * Hogy sok nemzetségek attyává töttelek téged) az Isten-elött, a' kinek hitt, a' ki a' holtakat megeleveníti; és azokat, a' mellyek nintsenek, elö-szóllíttya, mint a' mellyek vannak.

18. Ki a' reménység-ellen a' reménység-által hitt, hogy sok nemzetségek attya lenne, a' mint néki meg mondatott: * Úgy lészen a' te magod.

* Gen. 15. b. 5.

D

19. És nem lön erötlen a' hitben, se meg nem gondolá az ö el-hólt testét, mikor már majd száz esztendös vólna; és Sárának meghólt méhét.

20. Az Isten igéretiben-is nem kételkedett hitlenséggel, hanem meg-erösíttetett a' hittel, ditsöséget adván az Istennek:

21. Tellyes séggel tudván, hogy valamiket igért, hatalmas meg-tselekedni-is.

22. Azért-is tulajdonittatott igazságra néki.

23. Nem tsak ö érette irattatott pedig meg, hogy igazságra tulajdonittatott néki:

24. Hanem mi-érettünk-is, a' kiknek tulajdonittatik az ö-benne hivöknek, a' ki feltámasztotta a' mi Urunk Jésus Krístust halottaiból;

25. A' ki a' mi büneinkért kézbe adatott, és feltámadott a' mi meg-igazulásunkért.

V. RÉSZ.

A' hit által meg-igazúlván nem tsak reménységgel ditsekedünk, hanem még inségünkben-is; mert ha Krístus mi érettünk még gonoszokért meg-hólt, annál-is inkább idvezít minket, a' kik már meg-igazúltunk az ö vére által, és valamint az Ádám engedetlensége miatt vétkeztünk, úgy a' Krístus engedelmessége által meg-igazúltunk.

A

1. Meg-igazúlván azért a' hit-által, békeségünk légyen az Istennel a' mi Urunk Jésus Krístus-által:

* Ephes. 2. d. 18.

2. * Ki-által vagyon járúlásunk-is a' hit-által e' kegyelemre, a' mellyben állunk, és ditsekedünk az Isten fiai ditsöségének reménységében,

3. Nem tsak ebben pedig, hanem ditsekedünk a' háborúságokban-is: * tudván hogy a' haborúság türést szerez;

* Jac. 1. a. 3.

4. A' türés pedig próbálást, a' próbálás pedig reménységet,

5. A' reménység pedig meg nem szégyenit: * mert az Isten szeretete ki-ontatott a' mi szíveinkben a' Szent-Lélek-által, a' ki nékünk adatott.

* Hebr. 9. d. 14. 1. Pet. 3. c. 18.

B

6. Mert a' Krístus midön még erötlenek vólnánk, miért hólt-meg az istentelenekért az el-rendelt idö-szerént?

7. Mert az igazért-is alig hal-meg valaki: mert a' jóért talám valaki meg-merne halni.

8. Ajánlya pedig az Isten az ö szeretetit mi-hozzánk: mivelhogy még mikor bünösök vólnánk, az idö-szerént

9. Hólt-meg Krístus mi-érettünk: azért sokkal inkább most az ö vére-által meg-igazíttatván, meg-szabadittatunk a' haragtól ö-általa.

10. Mert ha midön ellenségi vólnánk, meg-békéltettünk az Istennel az ö Fiának halála-által: sokkal inkább meg-békélvén, üdvözülünk az ö élete-által.

C

11. Nem tsak az pedig; hanem ditsekedünk-is az Istenben a' mi Urunk Jésus Krístus által, a' ki-által vöttük most a' megbékélléſt.

12. Az-okáért, a' mint egy ember-által jött-bé e' világra a' bün, és a' bün-által a' halál, és úgy minden emberekre el-hatott a' halál, a' kiben minnyájan vétkeztek.

13. Mert a' törvényig vólt a' bün e' világon: a' bün pedig nem tulajdonittatik vala, midön a' törvény nem vólna.

14. Hanem a' halál uralkodott Ádámtól-fogva Moyses-ig még azokon-is, a' kik nem vétkeztek az Ádám vétkezésének hasonlatossága-szerént, a' ki példázattya a' következendönek.

15. De nem a' mint a' bün, úgy az ajándék-is. Mert ha egynek vétke-által sokan meg-hóltak: sokkal inkább az Isten kegyelme, és ajándéka az egy embernek a' Jésus Krístusnak malasztya-által többekre el-hatott.

D

16. És nem a' mint egy-által a' vétek, úgy az ajándék-is: mert az itélet ugyan egytől vagyon a' kárhozatra; a' kegyelem pedig sok vétkekből a' meg-igazúlásra.

17. Mert ha egynek vétke-miatt a' halál uralkodott egy-által: sokkal inkább a' kik bévségét vötték a' malasztnak, és az ajándéknak, és az igazságnak, az életben uralkodnak az egy Jésus Krístus-által.

18. Annak-okáért, mi-képen az egynek vétke-által minden embereknek kárhozattyára, úgy az egynek igazsága-által-is minden embereknek az életnek igazulására.

19. Mert a' mint egy embernek engedetlensége-által, sokan bünösökké löttek: úgy egynek engedelmessége-által-is, sokan lélznek igazakká.

20. A' törvény pedig bé-jött, hogy a' bün bévelködnék. A' hol pedig a' bün bévelködött, fellyebb bévelködött a' kegyelem.

21. Hogy a' mint uralkodott a' bün a' halálra, úgy a' kegyelem-is uralkodgyék az igazság által az örök életre, a' mi Urunk Jésus Kriſtus-által.

VI. RÉSZ.

A' Kriſtusban meg-moſattatunk, hogy a' bünöknek meg-haljunk, és új életet éllyünk, a' mint Kriſtus meg-halván feltámadott az életre, és többé meg nem hal, azért ennek-utánna a' bünnek, és gonoſz kivánságinknak ne-engedgyünk, hanem meg-ſzabadúlván a' Kriſtus malaſztya által a' büntöl, és az igazságnak ſzolgaivá lévén, a' mi teſtünket az igazságnak engedelme alá hajtſuk, hogy éllyünk, a' kiket ennek-elötte az otſmányság engedelme alá adtunk vólt a' halálra.

A 1. MIT mondgyunk tehát? meg-maradgyunk-e a' bünben, hogy a' kegyelem bévelködgyék?

2. Távúl légyen. Mert a' kik meg-hóltunk a' bünnek, mi-képen élünk még-is abban?

3. Nem tudgyátok-e, hogy valakik megkereſzteltettünk a' Kriſtus Jésusban, az ö halálában kereſzteltettünk-meg?

* *Gal.* 3. *b.* 17. *Col.* 2. *b.* 12. * *Epheſ.* 4. *c.* 23. *Heb.* 12. *a.* 1. 1. *Pet.* 1. *a.* 1. B 4. * Mert el-temettettünk véle együtt a' kereſztség-által a' halálban: hogy a' mint a' Kriſtus fel-támadott halottaiból az Atyának ditsösége-által, * úgy mi-is az életnek újságában járjunk.

5. Mert ha bé-óltattunk az ö halálának haſonlatoſsága-ſzerént: a' feltámadásában-is úgy léſzünk.

6. Azt tudván, hogy a' mi régi emberünk véle egyetemben meg-feſzittetett, hogy el-rontaſsék a' bünnek teſte, és többé ne ſzolgállyunk a' bünnek.

7. Mert a' ki meg-hólt, meg-igazúlt a' büntöl.

8. Ha pedig meg-hóltunk a' Kriſtuſſal: hiſzſzük, hogy együtt-is élünk a' Kriſtuſſal:

9. Tudván, hogy Kriſtus halottaiból feltámadván már meg nem hal, a' halál ö-rajta többé nem uralkodik.

10. Mert, hogy meg-hólt a' bünnek, egyſzer hólt-meg: hogy pedig él, az Iſtennek él.

11. Igy állittsátok ti-is magatokat meghóltaknak a' bünnek, élöknek pedig az Istennek, a' mi Urunk Jésus Kriſtus-által.

12. Ne uralkodgyék tehát a' bün a' ti halandó teſtetekben, hogy az ö kivánságinak engedgyetek.

13. De ne-is adgyátok a' ti tagjaitokat hamiſság fegyveréjül a' bünnek: hanem adgyátok magatokat az Iſtennek, úgy-mint a' halálból meg-elevenülteket: és a' ti tagjaitokat igazság fegyveréjül az Iſtennek. C

14. Mert a' bün rajtatok nem fog-uralkodni: mivelhogy nem a' törvény-alatt, hanem a' kegyelem-alatt vattok.

15. Mitsoda tehát? vétkezzünk-e, mivelhogy nem a' törvény-alatt, hanem a' kegyelem-alatt vagyunk? Távúl légyen.

16. * Nem tudgyátok-e, hogy a' kinek magatókat ſzolgájúl adgyátok az engedelmeſségre, annak ſzolgai vattok, a' kinek engedtök, akár a' buné a' halálra, akár az engedelmeſségé, az igazságra? * *Joan.* 8. *d.* 32. 2. *Pet.* 2. *d.* 19.

17. Hála légyen pedig az Iſtennek, hogy a' bünnek ſzolgai vóltatok, engedtetek pedig ſzivetekből annak a' tudomány formájának, a' mellynek adtátok magatokat.

18. Meg-ſzabadúlván pedig a' büntöl, az igazságnak ſzolgai lőttetek. D

19. Ember-ſzerént mondom, a' ti teſteteknek erötlenségéért: mert a' mint adtátok a' ti tagjaitokat a' tiſztátalanságnak ſzolgálattyára, és a' hamiſságnak a' hamiſságra: úgy adgyátok moſt a' ti tagjaitokat az igazságnak ſzolgálattyára a' meg-ſzenteltetésre.

20. Mert midön a' bünnek ſzolgai vólnátok, ſzabadoſok az igazságtól.

21. Mitsoda gyümöltsötök vólt azért akkor azokban, a' mellyeket moſt ſzégyenletek? Mert azoknak vége a' halál.

22. Moſt pedig meg-ſzabadittatván a' büntöl, az Iſten ſzolgai lévén pedig, gyümöltsötök vagyon a' meg-ſzenteltetésre, végetek pedig az örök élet.

23. Mert a' bünnek zsóldgya, a' halál. Az Iſten malaſztya pedig, az örök élet, a' mi Urunk Jéſus Kriſtusban.

VII. RÉSZ.

Valamint az aſzſzony kinek, a' férje meg-hólt, fel-ſzabadúl a' házaſság törvénye alól, úgy mi-is Kriſtus által fel-ſzabadúltunk a' törvény alól, hogy Kriſtusnak ſzolgállyunk új életben, noha a' törvény ſzent, mind-azonáltal, a' törvény által, inkább el-hatalmazott a' bün, söt még moſt-is (noha akaratunk ellen) a' teſtnek kivánságitól, és a' bünnek gyökerétöl, azokra húzattatunk, mellyeket lélek ſzerént útállunk, és a' törvény ellen vannak.

A 1. NEM tudgyátok-e atyámfiai (mert a' törvényt-tudóknak ſzóllok) hogy a' törvény az emberen uralkodik, a' mennyi ideig él? * 1. *Cor.* 7. *g.* 39.

2. * Mert a' melly aſzſzony a' férfiú-alatt vagyon, a' férfiú élvén, a' törvényhez köttetett: ha pedig meg-hal a' férje, meg-óldoztatott a' férje törvényétöl.

3. Az-okáért, a' férfiú élvén, paráznának hivattatik, ha más férfiúval léſzen: ha pedig meg-hal a' férje, meg-ſzabadúlt a' fér-

je törvényétöl: hogy parázna ne légyen, ha más férfiúval léſzen.

4. Annak-okáért atyám-fiai, ti-is meg-hóltatok a' törvénynek a' Kriſtus teſte-által: hogy másé legyetek, a' ki halottaiból feltámadott, hogy az Iſtennek gyümöltsözzünk.

5. Mert midön a' teſtben vólnánk, a' bünök indúlati, mellyek a' törvény-által valának, munkálkodtak a' mi tagjainkban, hogy a' halálnak gyümöltsöznének.

6. Moſt pedig meg-oldoztattunk a' halál törvényétöl, a' mellyben tartatunk vala, úgy hogy a' lélek újságában ſzolgállyunk, és nem a' bötü óságában.

B 7. Mit mondgyunk tehát? bün-e a' törvény? Távúl légyen. De a' bünt nem iſmértem, hanem tsak a' törvény-által: mert a' kivánságot nem tudom vala, ha a' törvény nem mondaná; * Ne kivánny.

* Exod. 20. c. 17. Deut. 5. c. 19.

8. Alkalmatoſságot vévén pedig, a' bün a' parantsolat-által én-bennem minden kivánságot ſzerzett. Mert a' törvény-nélkül a' bün meg-hólt vala.

9. Én pedig valaha a' törvény-nélkül élek vala. De mikor el-jött vólna a' parantsolat, a' bün meg-elevenedett.

10. Én pedig meg halék: és találtaték az a' parantsolat, melly az életre vala, nékem halálomra lenni,

11. Mert a' bün alkalmatoſságot vévén a' parantsolat-által, meg-tsalt engem, és az-által meg-ölt.

C * 1. Tim. 1. b. 8. 12. * Az-okáért ſzent ugyan a' törvény, ſzent a' parantsolat-is, és igaz, és jó.

13. Azért a' mi jó, nékem halállá lött-e? Távúl légyen. De a' bün, hogy bünnek láttaſsék, a' jó által nékem halált ſzerzett: hogy fölötte igen bün-tévö légyen a' bün a' parantsolat-által.

14. Mert tudgyuk hogy a' törvény lelki dolog: én pedig teſti vagyok, el-adattatott a' bün-alá.

15. Mert a' mit tselekeſzem, nem értem, mert nem a' melly jót akarok, azt tselekeſzem: hanem a' melly gonoſzt gyülölök, azt mivelem.

16. Ha pedig a' mit nem akarok, azt mivelem: egyezek a' törvénnyel, hogy jó.

17. Moſt pedig már nem én mivelem azt, hanem a' bennem lakó bün.

18. Mert tudom, hogy nem lakik énbennem, az-az, az én teſtemben, a' jó. Mert nálam vagyon az akarás, a' jót pedig el-végezni fel nem találom.

D 19. Mert nem a' melly jót akarok, azt tselekeſzem: hanem a' melly gonoſzt nem akarok, azt mivelem.

20. Ha pedig a' mit nem akarok, azt mivelem: már nem én mivelem azt, hanem a' bennem-lakó bün.

21. Meg-találom azért a' törvényt, jót akarván tselekedni, mert a' gonoſz rajtam vagyon:

22. Mert gyönyörködöm az Iſten törvényében a' belsö ember-ſzerént:

23. Más törvényt látok pedig a' tagjaimban, ellenkezöt az elmém törvényével, és engem rabbá-tévöt a' bünnek törvényében, melly az én tagjaimban vagyon.

24. Én ſzerentsétlen ember, ki ſzabaditmeg engem e' halálnak teſtéből?

25. Az Iſten malaſztya a' mi Urunk Jéſus Kriſtuſ-által. Az okáért én az elmével az Iſten törvényének ſzolgálok: a' teſtel pedig, a' bün törvényének.

VIII. RÉSZ.

A' kik Kriſtusban óltattak, a' kárhozattúl meg-ſzabadúltak, kik nem a' teſt, hanem lélek ſzerént járnak, melly lélek az Iſtennek, és örök életnek örököſsivé, a' Kriſtusnak örökös társaivá téſzen. Azonkivül ugyan ezen lélek az örök életnek reménységére meg-erösít, és mit kell imádságunkban kernünk, meg-tanit: meg-mutattya az Iſtennek nagy ſzeretetét az ö hiveihez a' Kriſtus által, és hogy ſemmi el-nem válaſzthattya az Iſten ſzeretetitöl, ki Kriſtus Jésusban vagyon.

1. SEMMI kárhozattyok nints azért már azoknak, kik a' Kriſtus Jéſusban vannak: a' kik nem a' teſt-ſzerént járnak. A

2. Mert az élet lelkének törvénye a' Kriſtus Jéſusban meg-ſzabaditott engem a' bünnek, és a' halálnak törvényétöl,

3. Mert a' mi lehetetlen vala a' törvénynek, a' mennyibe erötelen vala a' teſt miatt: az Iſten az ö Fiát el-küldvén a' bünös teſtnek haſonlatoſságában, és a' bünböl kárhoztatá a' bünt a' teſtben,

4. Hogy a' törvénynek igazitáſa bételyeſednék mi-bennünk, a' kik nem teſt-ſzerént járunk, hanem lélek-ſzerént.

5. Mert a' kik teſt-ſzerént-valók: a' teſtieket javallyák. A' kik pedig lélek-ſzerént valók: a' lelkieket javallyák.

6. Mert a' teſtnek okoſsága, halál; a' lélek okoſsága pedig, élet és békeség.

7. Mert a' teſtnek böltſesége, ellensége az Iſtennek: mert az Iſten törvényének nem enged: mert nem-is lehet. B

8. A' kik pedig a' teſtben vannak, nem lehetnek kedveſek az Iſtennek,

9. Ti pedig nem vattok a' teſtben, hanem a' lélekben: de úgy ha az Iſten lelke lakik bennetek. A' kiben pedig a' Kriſtus lelke nintsen, az nem övé.

10. Ha pedig a' Kriſtus ti-bennetek vagyon: a' teſt meg-hólt ugyan a' bünért, a' lélek pedig él a' meg-igazulásért.

11. Hogy-ha annak a' Lelke, a' ki feltámaſztotta a' Jéſuſt halottaiból, bennetek lakik: a' ki fel-támaſztotta a' Jéſus Kriſtuſt C

halottaiból, meg-eleveníti a' ti halandó teſteteket-is, az ö ti-bennetek-lakó Lelkeért.

12. Az-okáért atyámfiai adóſsak vagyunk nem a' teſtnek, hogy a' teſt-ſzerént éllyünk.

13. Mert ha a' teſt-ſzerént éltek, meghaltok: ha pedig lélekkel a' teſt tselekedetit meg-öldöklitek, éltek.

14. Mert valakik az Iſten lelkétöl vezettetnek, azok az Iſten fiai.

15. * Mert nem vöttétek a' ſzolgálat lelkét iſmég a' félelemben, hanem a' fogadott fiak lelkét vöttétek, a' mellyben kiáltyuk: Abba (Atyánk.)

16. Mert ö-maga a' Lélek bizonyságot téſzen a' mi lelkünknek, hogy az Iſten fiai vagyunk.

17. Ha pedig fiai, örököſi-is: az Iſtennek örököſi ugyan, a' Kriſtusnak pedig örökös társai: de úgy ha együtt ſzenvedünk, hogy együtt meg-is ditsöitteſsünk.

18. Mert állitom, hogy nem méltók e' moſtani idönek ſzenvedéſi a' következendö ditsöségre, melly meg-jelentetik mi-bennünk.

19. Mert a' teremtett-állatnak várakodáſa, az Iſten fiainak meg-jelenését várja.

20. Mert hiuság-alá vettetett a' teremtett-állat nem akarva, hanem azért, a' ki ötet alája vetette reménységben:

21. Mert maga a' teremtett állat-is megſzabadittatik a' romlandóságnak ſzolgálatyától, az Iſten fiai ditsöségének ſzabadságára.

22. Mert tudgyuk, hogy minden teremtett-állat fohászkodik, és ſzül mind eddig.

23. Nem tsak az pedig, hanem mi-magunk-is, kik a' léleknek zſengéit vöttük: mi-is fohászkodunk magunkban, az Iſten fogadott fiúságát várván, a' mi teſtünknek váltságát.

24. Mert reménység-által üdvözültünk. A' reménység pedig a' melly láttatik, nem reménység: mert a' ki mit lát, miért reményli?

25. Ha pedig a' mit nem látunk, reményljük: a' türés által várjuk.

26. Haſonló-képen pedig a' Lélek-is ſegéti a' mi gyarlóságunkat: mert a' mit imádkozzunk, a' mint kellene, nem tudgyuk: hanem maga a' Lélek könyörög érettünk ki mondhatatlan fohászkodáſokkal.

27. A' ki pedig a' ſziveket vizſgallya, tudgya mit kivánnyon a' Lélek; mert Iſtenſzerént könyörög a' ſzentekért.

28. Tudgyuk pedig, hogy az Iſten-ſzeretöknek mindenek jóra ſzolgálnak, azoknak kik a' ſzándék-ſzerént hivattattak ſzenteknek:

29. Mert a' kiket eléve meg-iſmért, eléve-is el-rendelte haſonlókká lenni az ö Fia ábrázattyához, hogy ö elsö-ſzülött légyen a' ſok atyafiak-között.

30. A' kiket pedig eléve el-rendelt, azokat hitta-is: és a' kiket hivott, azokat megis igazitotta: a' kiket pedig meg-igazitott, azokat meg-is ditsöitette.

31. Mit mondgyunk tehát ezekre? ha Iſten velünk, kitsoda ellenünk.

32. Ki még az ö tulajdon Fiának ſe kedvezett, hanem minnyájunkért adta ötet: mimódon nem ajándékozott vólna-is ö-véle nékünk mindeneket?

33. Ki vádollya az Iſten válaſztottit? Az Iſten a' ki meg-igazit,

34. Kitsoda a' ki kárhoztaſſon? Kriſtus Jéſus, a' ki meg-hólt, söt a' ki fel-is támadott, a' ki az Iſten jobján vagyon, a' ki eſedezik-is érettünk.

35. Ki válaſzt-el tehát minket a' Kriſtus ſzeretetitöl? háborúság-e? ſzorongatás-e? éhség-e? mezitelenség-e? veſzedelem-e? üldözés-e? fegyver-e?

36. (A' mint irva vagyon: * Mert éretted öldöklettetünk nap-eſtig: úgy tartattunk mint a' meg-ölni-való juhok.

37. De mind ezekben gyözedelmeſek vagyunk azért, a' ki minket ſzeretett.

38. Mert bizonyos vagyok, hogy ſe halál, ſem élet, ſem Angyalok, ſe fejedelemségek, ſem erök, ſe jelen-valók, ſe következendök, ſem erösség,

39. Se magaſság, ſe mélység, ſem egyéb teremtett-állat el nem válaſzthat minket az Iſten ſzeretetitöl, melly a' mi Urunk Jéſus Kriſtusban vagyon.

IX. RÉSZ.

A' Zſidók romlásából (kin ſzomorkodik) nem következik, hogy Iſten igéreti, mellyek lettek Ábrahámnak, és maradékinak, bé nem tellyeſednek, mert azok nem illették mind az Ábrahám teſt-ſzerént való fiait, hanem kik lélek-ſzerént, mind a' Zſidókból, 's mind a' Pogányokból Ábrahám fiaivá válaſztattak, az Iſten malaſztyából hit által. Az Iſten a' kin akar könyörül, a' kit akar meg-keményit. Mivel-hogy a' Zſidók nem a' Kriſtusban való hit által, hanem a' törvénynek tselekedeti által kereſték igazuláſokat, azért az ö gonoſzságikban hagyattattak, a' Pogányok pedig a' Kriſtusban való hit által meg-ſzabadúltak.

1. IGAZSÁGOT mondok a' Kriſtusban, nem hazudok, bizonyságot tévén nékem az én lelkem-iſméreti a' Szent-Lélekben:

2. Hogy nagy ſzomorúságom vagyon, és a' ſzivemnek ſzüntelen-való fájdalma.

3. * Mert én-magam kivánok vala átokká lenni a' Kriſtuſtól az én atyám-fiaiért, kik nékem teſt-ſzerént rokonim,

4. Kik Iſraeliták, a' kiké a' fogadott-fiúság, és a' ditsöség, és a' ſzövetség, és a' törvénynek rendeléſe, és a' ſzolgálat, és az igéretek:

5. A' kiké az atyák, és a' kikből-való a' Kriſtus teſt-ſzerént, ki mindenek-fölött áldott Iſten mind örökké. Amen.

6. Nem hogy pedig ki-eſett vólna az Iſten igéje. Mert nem minnyájan, a' kik Iſraelből vannak, azok Iſraeliták:

7. Sem a' kik az Ábrahám magva, minnyájan fiak: * hanem Iſaákban hivattatik néked magod:

8. Az-az, nem a' kik a' teſt fiai, azok az Iſten fiai; hanem, * a' kik az igéret fiai, ſzámláltatnak a' mag-közibe.

9. Mert az igéret igéje ez: * Ez idö-tájban el-jövök: és Sárának fia léſzen.

10. Nem tsak ö pedig: * de Rebekka-is, egy közösüléſſel fogadván méhében, Iſaáktól a' mi atyánktól.

11. Mert midön még nem ſzülettettek vólna, a' vagy valami jót vagy gonoſzt nem tselekedtek vólna, (hogy a' válaſztás-ſzerént az Iſten ſzándéka meg maradna)

12. Nem a' tselekedetből, hanem a' hivótól mondatott néki:

13. * Hogy a' nagyobbik ſzolgál a' kiſsebbiknek, a' mint irva vagyon: Jákobot ſzerettem, Eſaut pedig gyülöltem.

14. Mit mondgyunk tehát? vallyon hamiſság vagyon-e az Iſtennél? Távúl légyen.

15. Mert Moyſeſnek azt mondgya: * Könyörülök azon, a' kin könyörülök: és irgalmaſságot téſzek azzal, a' kin könyörülök.

16. Az-okáért nem az akaróé, ſem a' futóé, hanem a' könyörülö Iſtené.

17. Mert az Irás azt mondgya Faraónak: * Ezen végre támaſztottalak téged, hogy meg-mutaſſam rajtad az én erömet: és hogy ki-hirdetteſsék az én nevem az egéſz földön.

18. Könyörül azért a' kin akarja, és megkeményiti a' kit akar.

19. Mondod azért nékem: mit panaſzolkodik még-is? mert ki áll az ö akarattya ellen?

20. Oh ember, te ki vagy, hogy megfelelly az Iſtennek? * Vallyon mondgya-e az alkotmány annak, a' ki ötet alkotta: Miért alkottál engem igy?

21. Nints-e hatalma a' fazekaſnak a' sáron, azon sárból némelly edényt tiſzteſségre tsinálni, némellyet pedig gyalázatra?

22. Hogy-ha Iſten meg-akarván mutatni haragját, és meg-iſmértetni az ö hatalmaſságát, el-ſzenvedte nagy türéſſel, a' harag edényit, a' veſzedelemre illendöket,

23. Hogy meg-mutatná az ö ditsöségének gazdagságit az irgalmaſságnak edényin, mellyeket a' ditsöségre kéſzitett,

24. Kiket hivott-is minket nem tsak a' Zſidók-közül, hanem a' Pogányok-közül is,

25. A' mint Oſeáſnál mondgya: * Hivom a' nem én népemet, én népemnek; és a' nem ſzerelmeſt, ſzerelmeſnek: és az irgalmaſságnak meg-nem találóját, irgalmaſság meg-találójának.

26. És léſzen: A' helyen, a' hol nékik mondatott: Nem én népem vattok ti: ott hivattatnak az élö Iſten fiainak.

27. Iſaiás pedig azt kiáltya Iſraelröl: * Ha az Iſrael fiainak ſzáma olly léſzen mint a' tenger fövenye, a' maradéki üdvözülnek.

28. Mert az igét el-végezö, és meg-röviditö az igazságban: mert meg-röviditetett igét tselekeſzik az Úr a' földön:

29. És a' mint eléve meg-mondotta Iſaiás: * Ha a' ſeregek Ura nékünk magot nem hagyott vólna, mint Sodoma löttünk vólna, és Gomorrához haſonlók löttünk vólna.

30. Mit mondgyunk tehát? hogy a' nemzetségek, a' mellyek nem követik vala az igazságot, meg-fogták az igazságot: az igazságot pedig, melly a' hitből vagyon.

31. Iſrael pedig az igazság törvényét követvén, az igazság törvényére nem jutott.

32. Miért? Mert nem a' hitből, hanem úgy mint a' tselekedetekből: mert meg-botlottak a' botlaſnak kövében,

33. A' mint irva vagyon: * Imé Sionban téſzem a' meg-botlaſnak kövét, és a' botrankozaſnak köſziklájat: és minden, a' ki-hiſzen ö-benne, meg nem ſzégyenittetik.

X. RÉSZ.

Könyörög ſzent Pál a' Zſidókért, kik Kriſtuſt nem iſmérvén a' törvény fejének lenni, a' törvény által kereſik igazúlájokat. Külömbsége annak az igazúlaſnak, melly a' törvény tselekedetiből vagyon, és a' ki a' hit által, melly közönséges mind a' Zſidókkal, 's mind a' Görögökkel, kik hiſznek. A' Kriſtusban való hit, az egéſz földön prédikáltatott, de a' Zſidók meg-vetvén a' Pogányok bé-fogadgyák.

1. ATYÁMFIAI, az én ſzivem akaratja ugyan, és az Iſtenhez-való könyörgéſem, azok üdvöſségeért vagyon.

2. Mert bizonyságot téſzek felölök, hogy Iſtenhez-való buzgóságok vagyon, de nem a' tudomány-ſzerént.

3. Mert nem tudván az Iſtennek igazságát, és az övéket akarván állatni, az Iſtennek igazsága alá nem adták magokat.

4. Mert a' törvénynek vége, a' Kriſtus, minden hivönek igazságára.

5. Mert Moyſes azt irta, hogy az igazságot, melly a' törvényből vagyon, * a' melly ember meg-tselekeſzi, él az-által.

6. A' melly igazság pedig a' hitből vagyon, igy ſzóll: * Ne mondgyad a' te ſzivedben: Ki mégyen-fel menybe? az-az, a' Kriſtuſt alá-hozni:

7. A' vagy ki ſzáll-alá a' mélységbe? az-az, a' Kriſtuſt halottaiból viſzſza-hini.

8. De mit mond az Irás? * Közel vagyon az igé a' te ſzádban, és a' te ſzivedben: ez a' hitnek igéje, a' mellyet predikállunk.

* Iſa. 10. c. 22. Iſa. 10. c. 19.

* Iſa. 1. c. 9.

* Iſa. 8. c. 14. & 28. d. 16. 1. Per. 2. b. 7.

* Levit. 18. a. 5. Ezech. 20. b. 11. * Deut. 30. c. 12.

* Deut. 30. c. 14.

9. Mert ha szaddal vallod az Úr Jésust, és a' szivedben hiszed, hogy az Isten ötet fel-támasztotta halottaiból, üdvözülsz.

10. Mert szivvel hiszünk az igazságra: szájjal lészen pedig a' vallás-tétel az üdvösségre.

11. Mert az Irás azt mondgya: Minden, a' ki ö-benne hiszen, meg nem szégyenittetik.

C

12. Mert nints külömbözés a' Zsidó, és a' Görög-között: mert ugyan azon egy Ura minnyájoknak, ki gazdag minnyájokhoz a' kik ötet segétségül hijják.

13. * Mert minden, a' ki segétségül hija az Úr nevét, üdvözül.

* Joel. 2. g. 22. Act. 2. c. 21.

14. Hogy hijják azért segétségül, a' kibe nem hittek? A' vagy mint hisznek annak, a' kit nem hallottak? Hogy hallanak pedig predikálló-nélkül?

15. Hogy predikálnak pedig ha nem küldetnek? a' mint irva vagyon: * Melly ékessek a' békeség-hirdetök lábai, a' kik jókat hirdetnek.

* Isa. 52. b. 7. Nah. 1. d. 15. * Isa. 53. a. 1. Joan. 12. f. 38. * Psal. 18. a. 5.

16. De nem minnyájan engednek az Evangyeliomnak. Mert Isaiás azt mondgya: * Uram, ki hitt a' mi hallomásunknak?

17. Azért a' hit a' hallásból vagyon, a' hallás pedig a' Krisztus igéje-által.

18. De mondom: Nem hallottak-e? * Sött minden földre ki-ment az ö zengések, és a' föld kerekségének határira az ö igéjek.

D

19. De mondom: Nem tudta-e meg Israel? Leg-elsö Moyses azt mondgya: * Én bosszonkodásra hozlak titeket a' nem nép-által, az esztelen nép által haragra botsátlak titeket.

* Deut. 32. c. 21.

20. Isaiás pedig meri, és mondgya: * Meg-találtattam az engem nem-keresöktöl: nyilván meg-jelentem azoknak, a' kik engem nem kérdeztek.

* Isa. 65. a. 1.

21. Israelnek pedig azt mondgya: * Egész nap ki-terjesztettem kezeimet a' hitlen, és ellen-mondó népre.

* Isa. 65. a. 2.

XI. RÉSZ.

Az Isten némellyeket a' Zsidók közül a' Krisztusban-való hit által idvezülendöknek választott, némellyeket az ö hitetlenségekért a' Próféták jövendölése szerént, vakságban hagyott, helyekbe választván a' Pogányokat, kiket int, hogy azzal fel ne fuvalkodgyanak, hogy a' vad olaj-fából jö olajfába óltattanak, a' Zsidók ideig el-hagyattatván, a' Krisztushoz térnek. Tsodálkozik az Istennek mély titkain.

A

1. MONDOM azért: Vallyon az Isten elvetette-e az ö népét? Távúl légyen. Mert én-is Israelita vagyok az Ábrahám magvából, a' Benjamin nemzetéből:

2. Nem vetette-el az Isten az ö népét, a' kit eléve meg-ismért. Nem tudgyátok-e Illyésröl mit mond az Irás: mi képen esedezik az Istennek Israel-ellen?

3. * Uram, a' te Prófétáidat meg-ölték, oltáridat fel-forditották: és én egyedül maradtam, és az én lelkemet keresik.

* 3. Reg. 19. d. 10. * 3. Reg. 19. d. 18.

4. De mit mond néki az Isteni felelet? * Hét ezer férfiat hagytam magamnak, kik térdet nem hajtottak Baálnak.

5. Igy azért ez idöben-is, a' maradékok a' kegyelemnek választása-szerént meg-tartattak.

6. Ha pedig kegyelemböl, már nem a' tselekedetekböl: mert külömben a' kegyelem nem lészen kegyelem.

B

7. Mitsoda tehát? a' mit Israel keres vala, a' hoz nem jutott: a' választás pedig eljutott: a' többi pedig meg-vakúltak:

8. A' mint irva vagyon: * Az Isten a' töredelmességnek lelkét adta nékik: szemeket hogy ne lássanak, és füleket, hogy ne hallyanak, mind e' mai napig.

* Isa. 6. c. 9. Mat. 13. b. 14. Joan. 12. f. 48. Act. 28. f. 26. * Ps. 68. c. 23.

9. És Dávid azt mondgya: * Légyen az ö asztalok törré, és sogsággá, és botránkozássá, és fizetéssé ö-nékik.

10. Setétüllyenek-meg az ö szemök, hogy ne lássanak: és az ö hátokat mindenkor megörbittsed.

11. Mondom azért: Vallyon úgy ütköztenek-e meg, hogy el-esnének? Távúl légyen, De az ö vétkek-által, üdvösségek lött a' Pogányoknak, hogy öket köveséek.

12. Hogy-ha az ö vétkek a' világ gazdagsága, az ö meg-kevesüléssek a' Pogányok gazdagsága: mennyivel inkább az ö tellyesvóltok?

13. Mert néktek mondom Pogányoknak: A' mig én ugyan a' Pogányok Apostola vagyok, az én szolgálatomat meg-tisztelem,

14. Hogy-ha valami-képen követésre indithatnám az én testi atyámfiait, és üdvözithetnék valakiket közülök.

15. Mert ha azoknak el-veszése, a' világnak meg-engesztelése: mitsoda a' fel-vétel, hanem élet a' halálból?

16. Hogy-ha a' zsenge szent, a' tészta-is az: és ha a' gyökér szent, az ágak-is azok.

C

17. Hogy-ha némellyek az ágakból letörettek, te pedig vad olaj-fa lévén, bé-óltattál azokba, és részesséléttél a' gyökérben 's az olajnak zsirjában;

18. Ne ditsekedgyél az ágak-ellen. Hogy-ha ditsekedel: nem te viseled a' gyökeret, hanem a' gyökér téged.

19. Mondanád azért: Le-törettek az ágak hogy én bé-óltassam.

20. Jól vagyon: a' hitlenségért törettek-le. Te pedig a' hit-által állasz: ne érts fenn, hanem félly.

21. Mert ha az Isten a' természet-szerént-való ágaknak nem kedvezett: talám néked sem kedvez.

22. Láſsád azért az Iſtennek jó-vóltát, és keménységét: azok-ellen ugyan, a' kik el-eſtek, keménységét; te-hozzád pedig, az Iſtennek jó-vóltát, ha meg-maradſz a' jóságban, mert külömben te-is ki-vágattatol.

23. De azok-is, ha meg nem maradnak a' hitlenségben, bé óltatnak: mert hatalmas az Iſten, hogy iſmég bé-óltſa öket.

24. Mert ha te a' terméſzet-ſzerént-való vad olaj-fából ki-vágattál, és terméſzet-ellen bé-óltattál a' jó olaj-fába: mennyivel inkább azok, a' kik terméſzet-ſzerént bé-óltatnak az ö ſajat olaj-fajokba?

D 25. Mert akarom hogy meg-tudgyátok atyámfiai e' titkot, (hogy ne legyetek magatoknál böltsek) hogy vakság történt Iſraelben réſz-ſzerént, mig a' Pogányoknak tellyes-vólta bé-jöne,

* Iſ. 59. d. 20. 26. És igy az egéſz Iſrael üdvözülne, a' mint irva vagyon: * El-jö Sionból, a' ki ki-ſzabadittſon, és el-térittſe az Iſtentelenséget Jákobról.

27. És ez nékik én tölem a' végezés: mikor el-véſzem az ö bünöket.

28. Az Evangyeliom-ſzerént, ellenségek ugyan ti-éretretek; a' válaſztás-ſzerént pedig, ſzerelmeſek az atyákért.

29. Mert meg-bánás-nélkül vannak az Iſten ajándéki 's az ö-hivatallya.

30. Mert a' mint ti-is valamikor nem hittetek az Iſtennek, moſt pedig irgalmaſságot nyertetek azoknak hitlenségek-miá:

31. Úgy ezek-is moſt nem hitték a' veletek lött irgalmaſságot, hogy ök-is irgalmaſságot nyerjenek.

32. Mert az Iſten mindeneket a' hitlenségbe rekeſztett: hogy minnyájokon könyörüllyön.

33. Oh Iſten böltsesége, és tudománya gazdagságinak magaſsága: melly meg-foghatatlanok az ö itéleti, és meg-vizſgálhatatlanok az ö útai!

* Sap. 9. c. 13. Iſa. 40. d. 13. 1. Cor. 2. d. 16. 34. * Mert ki iſmérte-meg az Úr elméjét? Vagy ki vólt az ö tamátſa?

35. Vagy ki adott elsöbb néki, és viſzſza-adatik annak?

36. Mert ö-töle, és ö-általa, és ö-benne vannak mindenek: ö-néki legyen ditsöség örökké. Amen.

XII. RÉSZ.

Inti a' Romaiakat, hogy a' világ hivságit meg-vetvén, egéſzſzen Iſtenhez kaptsollyák magokat, az Iſtennek ajándékiért fel ne fuvalkodgyanak, egymáſt ſzereſsék, mint egy teſtnek tagjai, söt még ellenségikkel-is jól tselekedgyenek.

A * Phil. 4. d. 18. 1. KÉRLEK azért titeket atyámfiai az Iſten irgalmaſságára, * hogy a' ti teſteket adgyátok elö, ſzent, és Iſtennek kedves áldozátul, a' ti ſzolgálatotok okoſsággal légyen.

2. És ne ſzabjátok magatokat e' világhoz, hanem változzatok-el a' ti értelmeteteknek újulásában: * hogy meg-próbállyátok, mellyik légyen az Iſtennek jó, és kellemetes, és tekélletes akarattya.

* Eph. 5. d. 17. 1. Theſ. 4. a. 3.

3. Mert azt mondom a' nékem adatott malaſzt-által, minnyájotoknak a' kik közöttetek vannak: Hogy ne értſetek többet annál, a' mint kell érteni, hanem értſetek józanság-ſzerént: * és a' mint kinek-kinek Iſten oſztotta a' hitnek mértékét.

B * 1. Cor. 12. b. 11. Eph. 4. b. 7.

4. Mert a' mint egy teſtben ſok tagjaink vannak, minden tagoknak pedig nem ugyan azon egy tſelekedetek vagyon:

5. Úgy ſokan egy teſt vagyunk a' Kriſtusban, mindenikünk pedig egyik a' máſiknak tagjai.

6. Külömbözö ajándékink vannak pedig a' malaſzt-ſzerént, a' melly nékünk adatott; akár a' profétálás a' hitnek módgya-ſzerént,

7. Akár a' ſzolgálat a' ſzolgálatban, akár a' ki tanit a' tudományban;

8. A' ki int az intésben, a' ki adakozik az együgyüségben, a' ki gondot-viſel a' ſzorgalmatoſságban, a' ki könyörül a' vidámságban.

9. A' ſzeretet tettetés nélkül. * Gyülölvén a' gonoſzt, a' jóhoz ragaſzkodván.

* Amos 5. d. 15.

10. * Az atyafiúságnak ſzerelmével egymáſt ſzeretvén: Tiſztelettel egy-máſt megelözvén:

* Epheſ. 4. a. 3.

C * 1. Pet. 2. c. 17.

11. * A' ſzorgalmatoſságban nem reſtelkedvén: A' lélekben buzgók lévén: Az Úrnak ſzolgálván:

12. A' reménységben örülvén: A' háborúságban békével türvén: Az imádságban ſerénykedvén:

13. A' ſzenteknek ſzükségekben adakozók lévén: * A' gazdálkodáſt követvén:

* Hebr. 13. a. 1. 1. Pet. 4. b. 9.

14. Áldgyátok a' ti üldözöiteket: áldgyátok, és ne átkozzátok.

15. Örüllyetek az örvendezökkel, ſirjatok a' ſirókkal:

16. Ugyan-azont értvén egy-más-között: fenn nem értvén, hanem az alázatoſokkal egyezvén. Ne legyetek okoſsak ti-magatoknál:

17. Senkinek gonoſzért gonoſzt viſzſza nem adván: * a' jókra igyekezvén nem tsak Iſten-elött, hanem minden emberek-elött-is.

* 2. Cor. 8. d. 21.

18. * Ha lehetséges, a' mi rajtatok áll, minden emberrel békeségtek lévén:

* Hebr. 12. d. 14.

D * Eccli. 28. a. 1. 2. 3. Matth. 5. 9. 39. * Deut. 32. e. 35. Hebr. 10. f. 30. Prov. 25. c. 21.

19. Magatokat nem óltalmazván ſzerelmeſim, hanem adgyatok helyt a' haragnak. Mert irva vagyon: * Enyim a' boſzſzú-állás; én meg-fizetem, úgy-mond az Úr.

20. De ha éhezik a' te ellenséged, éteſd ötet: ha ſzomjúhozik, italt adgy néki. Mert ezt tſelekedvén, tüzes ſzenet gyüjteſz a' fejére.

21. Meg ne gyözetteſsél a' gonoſztól, hanem jóval gyözd-meg a' gonoſzt.

XIII. RÉSZ.

Int, hogy kiki engedelmes légyen tiſztinek, és az adót adgyák-meg; az atyaſiúi ſzeretetre, ki az egéſz törvényt magában foglallya; és ismét hogy a' gonoſzságokat el-hagyván a' Kriſtus nyomdokát követsük a' jóságos tselekedetekben.

A Sap. 6. a. 4 1. Pet. 2. c. 13.

1. MINDEN lélek alája-vetteſsék a' felsö hatalmaſságoknak: Mert nints hatalmaſság hanem az Iſtentöl: a' mellyek pedig vannak, az Iſtentöl rendeltettek.

2. Az-okáért a' ki ellene-áll a' hatalmaſságnak, az Iſten rendelésének áll ellene. A' kik pedig ellene-állanak, azok magoknak ſzereznek kárhozatot:

3. Mert a' fejedelmek nem a' jó tselekedetnek vannak félelmére, hanem a' gonoſznak. Akarſz-e pedig nem félni a' hatalmaſságtól? Jót tselekedgyél; és ditséreted léſzen attól.

B

4. Mert Iſtennek ſzolgája a' te jódra. Ha pedig gonoſzt tselekeſzel, félly: mert nem ok-nélkül hordozza a' fegyvert. Mert Iſten ſzolgája: boſzſzút állván büntetésel azon, a' ki gonoſzt tselekeſzik.

5. Az-okáért ſzükség hogy engedgyetek nem tsak a' büntetésért, hanem a' lelki-iſméretért-is.

6. Mert azért adtok adót-is: mert az Iſten ſzolgai, ugyan azért ſzolgálván.

* Matth. 22. c. 21.

7. * Adgyátok-meg-azért mindennek a' mivel tartoztok; a' kinek adóval, adót; a' kinek vámmal, vámot; a' kinek félelemmel, félelmet; a' kinek tiſztelettel, tiſzteletet.

C

8. Senkinek ſemmivel ne tartozzatok, hanem tsak hogy egy-máſt ſzereſsétek: mert a' ki felebarátyát ſzereti, a' törvényt bétöltötte.

* Exod. 20. c. 14. Deut. 5. b. 18. * Lev. 19. d. 18. Matth. 22. d. 39. Marc. 12. c. 31. Gal. 5. c. 14. Iac. 2. b. 8.

9. Mert: * Ne paráználkodgyál; Ne ölly; Ne orozz; Hamis tanúságot ne ſzólly; Ne kivánny: és ha más egyéb parantsolat vagyon, ez igében foglaltatik: * Szereſsed felebarátodat mint te-magadat.

10. A' felebarátunk ſzereteti gonoſzt nem tselekeſzik. A' törvénynek tellyes-vólta azért a' ſzeretet.

11. És ezt az üdöt tudván: hogy órája vagyon már az álomból fel-kelnünk. Mert moſt közelb vagyon a' mi üdvöſségünk, hogy-ſem mikor hittünk.

D

12. Az éj el-múlt, a' nap pedig el-közelgetett. Veſsük-el azért a' ſetétség tselekedetit, és öltözzünk a' világoſság fegyveribe.

* Luc. 21. b. 34.

13. Mint nappal tiſzteſségeſsen járjunk; * nem tobzódáſokban, és réſzegségekben, nem az ágyas-házakban, és ſzemtelenségekben, nem verſenkedésben, és irégységben:

* Gal. 5. c. 16. 1. Pet. 2. c. 11.

14. * Hanem öltözzetek az Úr Jéſus Kriſtusba, és a' teſtnek ne viſellyétek gondgyát a' kivánságok-ſzerént.

XIV. RÉSZ.

A' kik még a' hitben gyengébbek, azokat meg ne veſsék, hanem inkább vigaſztallyák azok kik erőſſebbek, és egyik a' máſikát meg ne itéllye az étkeknek külömbségéért, mivelhogy egy Urunk vagyon, kié mind életünk, 's mind halálunk, és kiki magáért ád ſzámot néki; és noha már tiſztátalan étkek nintsenek, nem kell mindazonáltal ollyanokat enni, kiben felebarátunk meg-botránkozna, vagy lelkünk iſméreti érette furdalna.

A

1. AZ erötlent pedig a' hitben fel-vegyétek, nem a' gondolatoknak vetekedéſiben.

2. Mert némelly azt hiſzi hogy mindent meg-ehetik: a' ki pedig erötlen, paréjt egyék.

3. Az, a' ki éſzik, a' nem-évöt meg ne itéllye: mert az Iſten fel-vötte ötet.

* Iac. 4. d. 12.

4. * Te ki vagy, a' ki a' más ſzolgáját itéled? Az Urának áll, vagy eſik: fel-áll pedig: mert hatalmas az Iſten ötet fel-állatni.

5. Mert némelly külömbséget téſzen a' nap 's a' nap-között: némelly pedig minden napot meg-itél: kiki az ö értelmében bévelködgyék.

B

6. A' ki napot válogat, az Úrnak válogattya: És a' ki éſzik, az Úrnak éſzik: mert hálákat ád az Iſtennek. És a' ki nem éſzik, az Úrnak nem éſzik, és hálákat ád az Iſtennek.

7. Mert ſenki közülünk magának nem él, és ſenki magának meg nem hal.

8. Mert akár élünk, az Úrnak élünk, akár meg-halunk, az Úrnak halunk-meg. Az-okáért vagy élünk vagy halunk, az Úré vagyunk.

9. Mert azért hólt-meg, és támadott-fel a' Kriſtus: hogy mind a' hóltakon, 's mind az eleveneken uralkodgyék.

10. Te pedig miért itéled az atyádfiát? a' vagy te miért útálod-meg az atyádfiát? * Mert minnyájan a' Kriſtus itélö-ſzéki-eleibe fogunk állani.

* 2. Cor. 5. b. 10.

* Iſ. 45. d. 23. * Phil. 2. b. 10.

C

11. Mert irva vagyon: * Élek én, úgymond az Úr, hogy nékem hajol-meg minden térd: és minden nyelv vallaſt téſzen az Iſtennek.

12. Az-okáért ki-ki mind közülünk magáról ád ſzámot az Iſtennek.

13. Azért többé egy-máſt ne itéllyük: hanem inkább azt itéllyétek, hogy akadályt ne tegyetek az atyátok-fiának, vagy botránkozáſt.

14. Tudom, és bizom az Úr Jéſusban, hogy ſemmi nem tiſztátalan ö-általa, hanem

tsak annak a' ki valamit tiſztátalannak állit lenni, annak tiſztátalan.

15. Mert ha az ék miatt az atyád-fia meg-ſzomorodik: már nem a' ſzeretet-ſzerént járſz. * A' te ételeddel el-ne veſzeſsed azt, a' kiért meg-hólt a' Kriſtus,

16. Ne káromlattaſsék azért a' mi jónk.

17. Mert az Iſtennek orſzága, nem étel 's ital: hanem igazság, és békeség, öröm a' Szent-Lélekben.

18. Mert a' ki ebben ſzolgál a' Kriſtuſnak, kedves az Iſtennek, és ditséretes az emberek-elött.

19. Az-okáért a' mik a' békeségre-valók, köveſsük: és a' mik az épületre-valók, egy-más-között meg-örizzük:

20. Ne rontsd-el az ételért az Iſten alkotmányát. * Mindenek tiſztáks ugyan: de gonoſz az embernek, a' ki botránkozáſsal éſzik.

21. * Jó húſt nem enni, és bort nem innya, ſem a' miben az atyádfia meg-bántatik, vagy meg-botránkozik, vagy-meg-erötlenül.

22. Hited vagyon-e? magadnál tartſad az Iſten-elött: Boldog, a' ki nem itéli magát abban a' mit javall.

23. A' ki pedig külömbséget itél, ha éſzik, el-kárhozott: mert nem a' hitből. Minden pedig a' mi hitből nints: bün az.

XV. RÉSZ.

A' hitben erőſſebbek, az erötlenebbeknek fogyatkozáſát békeséggel türjék, nem magunk javát, hanem felebarátunkét kereſvén. Kriſtus igéret ſzerént prédikállott a' Zſidóknak, a' Pogányoknak pedig az Apoſtolok, Iſten irgalmaſságából, nem igéretből. Menti magát hogy keményebben irt a' Rómaiaknak; és mivelhogy a' pogányok Apoſtola, meg mutattya, miképen járt-el tiſztiben, és minek-utánna a' Marzedóniabéliektől adatott alamiſnát a' Jeruſalemi gyülekezetnek el-oſzttya, öket-is meg-látogattya, és kéri, hogy könyörögjenek érette.

1. TARTOZUNK pedig mi erösbek az erötlenek gyarlóságit viſelni, és nem magunknak kedvezni.

2. Ki-ki mind közületek kedveskedgyék felebaráttyának a' jóban, épüléſre.

3. Mert Kriſtus nem kedvezett magának hanem, a' mint irva vagyon: * A' tégedſzidalmazóknak ſzidalmi reám eſtek.

4. Mert valamik meg-irattak, a' mi tanúságunkra irattak: hogy a' békeséges türés-által, és az Iráſok vigaſztaláſa-által, reménységünk légyen.

5. A' békeséges türéſnek 's a' vigaſztaláſtaláſnak Iſtene pedig, * adgyon egyet értenetek egy-más-között a' Jéſus Kriſtus-ſzerént:

6. Hogy egyenlö ſzivüek, egy ſzájjal tiſztellyétek az Iſtent, és a' mi Urunk Jéſus Kriſtuſnak Attyát.

7. Az-okáért vegyétek-fel egy-máſt, a' mint Kriſtus-is fel-vött titeket az Iſten tiſzteletire.

8. Mert azt mondom, hogy a' Kriſtus Jéſus, ſzolgája vólt a' környül-metélkedéſnek az Iſten igazságáért, az Atyák igéretinek meg-erösitéſére:

9. A' Pogányok pedig az irgalmaſságért tiſztellyék az Iſtent, a' mint irva vagyon: * Azért hálát adok néked Uram a' Pogányok-között, és a' te nevednek éneklek.

10. És iſmég mondgya: Vigadgyatok Pogányok az ö népével.

11. És iſmég: * Ditsérjétek minden Pogányok az Urat: és magaſztallyátok ötet minden népek.

12. És iſmég Iſaiás mondgya: * Jeſsének gyökere léſzen, és a' ki fel-támad a' Pogányokat vezérleni, ö-benne biznak a' Pogányok.

13. A' reménységnek Iſtene pedig töltsönbé titeket minden örömmel, és békeséggel a' hitelben, hogy bévelködgyetek a' reménységben, és a' Szent-Lélek erejében.

14. Bizonyos vagyok pedig atyámfiai énmagam-is felöletek, hogy ti-is tellyeſek vattok ſzeretettel, rakvák mindeh tudománnyal, úgy hogy egy-máſt intheſsétek.

15. Méréſzben irtam pedig néktek atyámfiai valami réſzből, úgy-mint emlekeztetvén titeket a' malaſztért, melly nékem az Iſtentöl adatott,

16. Hogy ſzolgája légyek a' Kriſtus Jéſusnak a' Pogányok között: meg-ſzentelvén az Iſten Evangyeliomát, hogy a' Pogányok áldozattya kedves légyen, és meg-ſzenteltetett a' Szent-Lélek által.

17. Vagyon azért ditsöségem a' Jéſus Kriſtus által az Iſtennél.

18. Mert nem merek ſemmit azok-közül ſzóllani, a' miket a' Kriſtus én-általam a' Pogányok éngedelmeſségére nem tselekeſzik igével, és tselekedettel;

19. Jegyeknek, és tsodáknak erejével, a' Szent-Léleknek erejével: úgy hogy Jerusalemtöl-fogva körös körül mind Illiriá-ig tellyeſsen el-hirdettem a' Kriſtus Evangyeliomát.

20. Úgy predikállottam pedig ez Evangyeliomot, nem a' hol nevezetben vólt a' Kriſtus, hogy más fondamentomára ne épitenék: hanem a' mint irva vagyon:

21. * A' kiknek nem hirdettetett ö-felöle, meg-láttyák: és a' kik nem hallották, meg-értik.

22. Ez-okáért fölötte igen meg-is bántattam hogy hozzátok ne mennék, és meg-tiltattam mind eddig.

23. Moſt pedig helyem nem lévén tovább e' tartományokban, kivánságom lévén pedig ti-hozzátok mennem ſok el-múlt eſztendöktöl fogva.

24. Mikor Hiſpaniába kezdek menni, reménylem hogy által-menvén meg-látlak titeket, és tőletek vitetem oda, ha veletek elöſzer egy-réſzből nyájaskodom.

25. Moſt azért Jeruſalembe megyek a' ſzenteknek ſzolgálni.

26. Mert javallották Matzedónia, és Akája, hogy közönséggel valamit adnának a' ſzentek-közül-való ſzegényeknek, a' kik Jeruſalemben vannak.

27. Mert tetſzett nékik: és adóſsak nékik. * Mert ha az ö lelki dolgokban réſzeſekké. Löttek a' pogányok, tartoznak a'teſtiekben-is ſzolgálni nékik.

28. Ezt azért mikor el-végezem, és kezekbe adom e' gyümöltsöt; ti-általatok megyek Hiſpániába.

29. Tudom pedig hogy hozzátok menvén, a' Kriſtus Evangyélioma áldásának bévségével megyek.

30. Kérlek azért titeket atyámfiai a' mi Urunk Jéſus Kriſtus-által, és a' Szent Lélek ſzereteti-által, hogy ſegétſetek engem a' ti én-érettem-való imádságtokban az Iſtenhez,

31. Hogy-meg-ſzabadittaſsam a' hitetlenektöl, a' kik Judæában vannak, és az én ſzolgálatomnak bé-mutatáſa kellemetes légyen Jeruſalemben a' ſzenteknek,

32. Hogy örömmel mennyek hozzátok az Iſten akarattya-által, és ti-veletek megvidámodgyam.

33. A' békeségnek Iſtene pedig légyen minnyájotokkal. Ámen.

XVI. RÉSZ.

Fébét, és máſokat-is kommendál a' Romaiaknak, és köſzönti öket, máſoktól pedig hogy öjják magokat, inti; és elé-hozza azokat kik a' Romaiakat köſzöntik.

1. AJÁNLOM pedig néktek Fébét a' mi nénénket, ki az Anyaſzentegyháznak ſzolgál, melly Tzenkrisben vagyon:

2. Hogy ötet bé-fogadgyátok az Úrban a' mint ſzentekhez illik: és mellette légyetek valami dologban nálatok-nélkül ſzükölködik: mert ö-is ſokak-mellett vólt, és magam-mellett-is.

3. Köſzöntsétek * Priskát, és Aquilát az én ſegétöimet a' Kriſtus Jéſusban;

4. (* Kik az én lelkemért a' magok nyakait adták: kiknek nem csak én adok hálákat, de a' Pogányoknak minden Gyüleközeti-is,

5. És az ö házok-béli gyüleközetet-is. Köſzöntsétek az én ſzerelmes Epenétuſomat, ki elsö zlengéje Aſiának a' Kriſtusban.

6. Köſzöntsétek Máriát, ki ſokat munkálkodott közöttetek.

7. Köſzöntsétek Andronikuſt, és Juniát, az én rokonimat, és fogoly-társaimat: a'kik fók az Apoſtolok-között, a' kik én-elöttem vóltak-is a' Kriſtusban.

8. Köſzöntsétek Ampliátuſt az én igen ſzerelmeſemet az Úrban.

9. Köſzöntsétek Orbánt a' mi ſegétönket a' Kriſtus Jéſusban, és Stakyſt az én ſzerelmeſemet.

10. Köſzöntsétek a' Kriſtusban jámbor Apelleſt.

11. Köſzöntsétek azokat, a' kik az Ariſtobúlus házából-valók. Köſzöntsétek Herodiont az én rokonomat. Köſzöntsétek azokat, a' kik a' Nartziſsus házából-valók, kik az Úrban vannak.

12. Köſzöntsétek Tryfénat, és Tryfósát: kik az Úrban munkálkodnak. Köſzöntsétek Perſiſt az én ſzerelmeſemet, ki ſokat munkálkodott az Úrban.

13. Köſzöntsétek az Úrban válaſztatott Rúfuſt; és az ö annyát, 's enyimet-is.

14. Köſzöntsétek Aſynkrituſt, Flégont, Hermát, Patrobát, Hermeſt; és a' kik vélek vannak, az atyafiakat.

15. Köſzöntsétek Filólogust, és Júliát, Néreuſt, és az ö nénnyét, és Olympiaſt, és mind, a' kik vélek vannak, a' ſzenteket.

16. Köſzöntsétek egy-máſt a' ſzent tsókolásban. Köſzöntenek titeket a' Kriſtusnak minden Gyüleközeti.

17. Kérlek pedig titeket atyámfiai, hogy azokra vigyázzatok, a' kik viſzſza-vonáſokat, és botránkozáſokat ſzereznek, a' tudományon-kivül a' mellyet ti tanúltatok; és távozzatok-el azoktól.

18. Mert effélék a' mi Urunk Kriſtuſnak nem ſzolgálnak, hanem az ö haſoknak: és az édes beſzédekkel, és áldáſokkal, el-hitetik az ártatlanok ſziveit.

19. Mert a' ti engedelmeſségtek minden helyen ki-hirdettetett. Örülök azért tibennetek. De akarom hogy böltsek legyetek a' jóban, és együgyüek a' gonoſzban.

20. A' békeſségnek Iſtene pedig rontſa meg a' sátánt a' ti lábaitok-alatt hamarsággal. A' mi Urunk Jéſus Kriſtuſnak malaſztya ti-veletek.

21. * Köſzönt titeket Timóteus az én ſegétöm, és Lutzius, és Iáſon, és Soſipater az én rokonim.

22. Köſzöntlek titeket én Tertzius, ki e' levelet irtam, az Úrban.

23. Köſzönt titeket Kájus az én gazdám, és az egéſz Anyaſzentegyház. Köſzönt titeket Eraſtus a' váras kints-tartója, és Quartus, az atyafi.

24. A' mi Urunk Jéſus Kriſtuſnak malaſztya légyen minnyájatokkal. Amen.

25. Annak pedig, a' ki titeket meg-erösíthet az én Evangyeliomom-ſzerént, és a' Jeſus Kriſtus prédikálláſa ſzerént a' titoknak meg-jelentéſe-ſzerént, melly örök idöktöl-fogva el-titkoltatott

26. (Melly moſt jelentetett-meg a' Proféták Iráſi-által az örök Iſten parantsolat-

tya-

tya-szerént, a' hitnek engedésére) minden Pogányok-között meg-tudatott,

17. Az egyedül bölts Istennek, a' Jésus Krisztus által, kinek tisztelet, és ditsöség örökkön örökké Amen.

SZ. PÁL APOSTOL
I. LEVELE A' KORINTUSIAKHOZ.

Szent Pál, némelly jó barátitól meg-értvén, hogy a' Korintusbéliek között valamelly vetekedés támadott: a' többi között azt az Istentelenséget-is hallotta, hogy egy némelly édes attyának feleségét magának házas-társúl elvette: értette hogy némellyek kevélyek, fön-hejazók: mások jámborok, Istenfélök. És azért irását hozzájok úgy alkalmaztattya, hogy valamint a' jámborok vigasztaláft vehetnek belöle, úgy a' gonoszok keményen fenyittetnek, és dorgáltatnak: és igy ki-ki vehetett belöle.

Némellyek, úgy mint a' Görögök azt tartyák, hogy ezen levelét irta az Apostol Filippi Városban, és onnét küldötte vólna a' Korintusbéliekhez: de hihetöbb, hogy, a' mint mások mondgyák, Efesumban irta, és onnet küldötte-el, (a' mint Act. 19. 22. vagyon emlekezet felöle) István, Fortunátus, és Afaicus által, kiket a' Korintusbéliek Efesumba küldöttek vala az Apostol látogatására.

I. RÉSZ.

Hálákat ád az Istennek a' Korintusbélieknek adatott malasztért, mindazonáltal bánnya, hogy a' keresztelés miatt szakadás esett köztök, némellyek Pálénak, Apollóénak mondván magokat; és örül, hogy ö az Evangyéliom predikállására küldettetvén, nem sokakat keresztelt-meg. A' világ böltsesége bolondság, és az együgyüek választattak-el: valamint a' Krisztus halálában áll az üdvösség, kiről való predikállás bolondságnak tartatik, a' hivektöl pedig böltseségnek, és azért választotta az Úr az el-vetetteket, hogy senki magában ne ditsekedgyék.

A PÁL a' Jésus Krisztusnak hivattatott Apostola az Isten akaratty a-által, és a' Sóstenes atyafiu.

2. Az Isten Gyüleközetinek, melly Korintusban vagyon, a' Krisztus Jésusban meg-szenteltetteknek, a' hivattatott szenteknek, minnyájokkal a' kik segétségül hijják a' mi Urunk Jésus Krisztusnak nevét, minden ö helyekben, és a' miénkben.

3. Kegyelem néktek, és békeség az Istentül a' mi Atyánktól, és az Úr Jésus Krisztustól.

4. Hálákat adok az én Istenemnek mindenkor érettetek az Isten malasztyáért, melly néktek adatott a' Krisztus Jésusban:

C 5. Hogy mindenekben gazdagok löttetek ö-benne, minden igében, és minden tudományban.

6. A' mint a' Krisztus bizonyság-tétele meg-erösitetett ti-bennetek:

7. Úgy hogy semmi-némü malasztból heával ne legyetek, várván a' mi Urunk Jésus Krisztusnak meg-jelenését,

8. Ki meg-is erösit titeket mind végig vétek-nélkül, a' mi Urunk Jésus Krisztusnak eljövetele napján.

9. * Igaz az Isten, a' ki-által hivattattatok az ö Fiának a' mi Urunk Jésus Krisztusnak társaságába. B * 1. *Thes.* 5. *d.* 24.

10. Kérlek pedig titeket atyámfiai, a' mi Urunk Jésus Krisztusnak neveért: hogy azonegyet mondgyatok minnyájan, és ne legyenek ti-köztetek szakadások: legyetek pedig tekélletesek azon értelemben, és azon itéletben.

11. Mert meg-jelentetett nékem-ti-felöletek atyámfiai, azoktól a' kik Klóesé, hogy versenkedések vannak közöttetek.

12. Ezt mondom pedig, hogy ki-ki mind közületek azt mondgya: Én Pálé vagyok ugyan; én pedig * Apollóé; én pedig Tzéfásé; én pedig Krisztusé. * *Act.* 18. *f.* 24.

13. Meg-osztatott e a' Krisztus? Vallyon Pál feszittetett-e meg érettetek? vagy Pál nevében kereszteltettetek-e meg?

14. Hálákat adok az Istennek, hogy sen-

kit közületek meg nem kereſzteltem, hanem * tsak Kriſpuſt, és Kájuſt:

15. Hogy valaki ne mondgya hogy az én nevemben kereſzteltettetek-meg.

16. Meg-kereſzteltem pedig a' Stefana házát-is: azon-kívül nem tudom ha valakit máſt kereſzteltem.

17. Mert nem kereſztelni küldött engem a' Kriſtus, hanem az Evangyéliomot hirdetni: * nem az igének böltseségében, hogy ki ne üresüllyön a' Kriſtus kereſzte.

18. Mert a' kereſztnek igéje, az el-veſzöknek bolondság ugyan: azoknak pedig a' kik üdvözülnek, az-az nékünk, az Iſten ereje.

19. Mert irva vagyon: * El-veſztem a' böltsek böltseségét, és az okoſsak okoſságát meg-vetem.

20. * Hol a' bölts? hol az irás-tudó? hol e' világnak tudakozója? Nem bolondá tötte-e az Iſten e' világ böltseségét?

21. Mert mivelhogy az Iſtennek böltseségében meg nem iſmérte a' világ a' böltseség-által az Iſtent: tetſzett az Iſtennek, a' predikálláſnak bolondságával üdvöziteni a' hivöket.

22. Mert a' Zſidók-is jeleket kérnek, és a' Görögök-is böltseséget kereſnek:

23. Mi pedig a' meg-feſzitetett Kriſtuſt predikállyuk; a' Zſidóknak botránkozáſt ugyan, a' Pogányoknak pedig bolondságot;

24. Azoknak pedig a' hivattatott Zſidóknak, és a' Görögöknek Kriſtuſt az Iſten erejét, és az Iſten böltseségét.

25. Mert a' mi az Iſtenben bolondság, böltsebb az embereknél: és a' mi az Iſtenben erötlenség, erösb az embereknél.

26. Mert láſsátok a' ti hivatalotokat atyámfiai, hogy nem ſok böltsek teſt-ſzerént, nem ſok hatalmaſok, nem ſok nemeſſek.

27. Hanem a' világ bolondit válaſztotta az Iſten, hogy meg-ſzégyenittſe a' böltseket: és a' világ erötlenit válaſztotta az Iſten, hogy meg-ſzégyenittſe az, eröseket:

28. És a' világnak nemtelenit, 's az elvetettit válaſztotta az Iſten, és azokat a' mik nintsenek, hogy el-rontaná azokat a' mik vannak:

29. Hogy ne ditsekedgyék egy teſt-is az ö ſzine-elött.

30. Ti pedig ö töle vattok a' Kriſtus Jéſusban, ki nékünk az Iſtentöl böltseség lött, és * igazság, és meg-ſzentelés, és váltság:

31. Hogy, a' mint irva vagyon * A' ki ditsekedik, az Úrban ditsekedgyék.

II. RÉSZ.

Meg-mutattya, hogy a' Korintusbélieknek együgyü ſzóval predikállná a' meg-feſzitetett JESUS Kriſtuſt, noha a' tökélleteſeknek olly böltseséget-is hoza-elé, ki el-rejtetett a' világtól, és tsak az Iſten lelke által iſmértetik-meg, mert a' teſti ember meg nem iſméri azokat, a' mik az Iſtené.

1. ÉN-IS mikor hozzátok jöttem vólna, atyamfiai, * nem jöttem a' beſzédnek, vagy böltseségnek mélységében, hirdetven néktek a' Kriſtus bizonyság-tételét.

2. Mert nem itéltem hogy tudnék valamit köztetek, hanem tsak a' Jéſus Kriſtuſt, azt-is a' meg-feſzitetettet.

3. És én erötlenségben, és félelemben, és nagy rettegésben vóltam nálatok:

4. És az én beſzédem, és predikálláſom, * nem az emberi böltseségnek hitető igéiben, hanem a' léleknek 's az erönek megmutatásában.

5. Hogy a' ti hitetek ne légyen az emberek böltseségében, hanem az Iſten erejében.

6. Böltseséget ſzóllunk pedig a' tökéletesek-között: de nem a' világ, ſem a' világi fejedelmek boltseségét, kik el-rontatnak:

7. Hanem ſzóllyuk az Iſten böltseségét titkos értelemben, melly el-rejtetett, mellyet el-rendelt az Iſten e' világ-elött a' mi ditsöségünkre.

8. Mellyet ſenki e' világ fejedelmi-közül meg nem iſmért: mert, ha meg-iſmérték vólna, ſoha a' ditsöségnek Urat meg-nem feſzitették vólna.

9. De a' mint irva vagyon: * Hogy a' ſzem nem látta, ſem a' fül nem hallotta, ſem az ember ſzivébe fel nem mentenek, a' miket az Iſten azoknak kéſzitett, a' kik ötet ſzeretik:

10. Nékünk pedig meg-jelentette az Iſten az ö lelke-által. Mert a' Lélek mindeneket meg-vizſgál, még az Iſtennek mélységes dolgait-is.

11. Mert ki tudgya az emberek-közül, a' mik az emberben vannak, hanem tsak az ember lelke, a' ki ö-benne vagyon? úgy a' mik az Iſtenben vannak-is, ſenki nem tudgya, hanem tsak az Iſten lelke.

12. Mi pedig nem e' világ lelkét vöttük, hanem a' Lelket, melly az Iſtentöl vagyon; hogy meg-tudgyuk a' miket az Iſten nékünk ajándékozott:

13. * A' miket beſzéllünk-is, nem az emberi böltseségnek tudós igéiben; hanem a' Léleknek tanitásában, a' lelkieket lelkiekhez ſzabván.

14. A' teſt-ſzerént-való ember pedig, meg nem fogja azokat a' mik az Iſten lelkeé: mert bolondság ö-elötte, és nem értheti: mert lélek-ſzerént itéltetik-meg.

15. A' lelki pedig mindeneket meg-itél: és ö ſenkitöl meg nem itéltetik.

16. * Mert ki értette-meg az Úr értelmét, a' ki oktatná ötet? Mi nálunk pedig a' Kriſtus értelme vagyon.

* Act. 18. b. 8.
* 1. Per. 1. c. 16. Inf. 2. u. 1. 4.
* Iſ. 29. c. 14.
* Iſ. 33. c. 18.
* Ier. 23. a. 5.
* Ier. 9. g. 22. 23. 2. Cor. 10. d. 17.
* Sup. 1. c. 17.
* Act. 18. a. 1.
* 2. Pir. 1. c. 17.
* Iſ. 64. a. 4.
* 2. Per. 1. c. 16.
* Iſ. 40. d. 23. Sap. 9. c. 13. Rom. 10. d. 34.

III. RÉSZ.

A' Korintusbéliek még teſti értelemben lévén, nem predikálhatta nékik a' hitnek titkait, mivel hogy ſzakadás vólt köztök a' tanitók felöl; holott tsak egyedül az Iſten adhat elé-menetelt a' jóságos tsekedetekben, és tsak egyedül a' Kriſtus a' hitnek fundamentoma, a' kin ha valaki vagy jól, vagy roſzſzúl épit, ki-tetſzik itélet napján. Az Iſtennek templomát, kik mi vagyunk, meg nem kell ferteztetni, és a' tanitókban nem kell ditsekedni.

A 1. Én-is, atyámfiai, nem ſzólhattam néktek mint lelkieknek, hanem mint teſtieknek. Mint kisdedeknek a' Kriſtusban,

2. Tejet adtam innotok, nem vaſtag eledelt: mert azt nem vehetitek vala: de még moſt ſem vehetitek: mert még teſtiek vattok.

3. Mert mint-hogy közöttetek irégység, és verſengés vagyon, nem teſtiek vattok-e, és nem emberi mód-ſzerént jártok-e?

4. Mert midön valaki azt mondgya: Én Pálé vagyok ugyan; más pedig: Én Apollóé: nem emberek vattok-e? Mitsoda azért Apolló? mitsoda pedig Pál?

5. Annak ſzolgai, a' kinek hittetek, és a' mint kinek-kinek az Úr adta.

6. Én plántáltam, Apolló öntözte: de az Iſten adta a' nevekedéſt.

B 7. Az-okáért ſem a' ki plántál, valami; ſem a' ki öntöz: hanem a' ki nevekedéſt ád, az Iſten.

*Pſ. 61. d. 13. *Gal. 6. b. 5. 8. * A' ki pedig plántál, és a' ki öntöz, egyek. * Ki-ki mind pedig tulajdon jutalmát véſzi az ö munkája-ſzerént.

9. Mert az Iſten ſegétöi vagyunk: az Iſten majorsága vattok, az Iſten épitéſe vattok.

10. Az Iſtennek malaſztya-ſzerént, melly nékem adatott, úgy-mint bölts fondáló-meſtér fondamentomot vetettem; más épit pedig arra. Ki-ki mind láſsa pedig, mint épit azon.

C 11. Mert más fondamentomot ſenki nem vethet, azon kivül a' melly vettetett, melly a' Kriſtus Jéſus.

12. Ha valaki pedig e' fondamentomra épit, aranyat, ezüſtöt drága-köveket, fákat, ſzénát, pozdorját,

13. Kinek-kinek munkája nyilván léſzen: mert az Úr napja meg-mutattya, mert a' tüz-által meg-jelentetik: és kinek-kinek minémü légyen munkája, a' tüz meg-próbállya.

14. Ha kinek munkája, a' mellyet reá épitett, meg-marad, jutalmát véſzi.

15. Ha kinek munkája meg-ég, kárt vall: ö pedig üdvözül: de úgy mint a' tüz-által.

16. Nem tudgyátok-e hogy az Iſten temploma vattok, és az Iſten Lelke lakik bennetek?

17. Ha valaki pedig az Iſten templomát meg-fertezteti, el-veſzti-azt az Iſten. Mert az Iſten temploma ſzent, melly ti vattok. D

18. Senki magát meg ne tsallya: ha valaki láttatik ti-köztetek böltsnek lenni e' világon, bolondá légyen hogy bölts lehelsen.

19. Mert e' világ böltsesége, bolondság az Iſtennél. Mert irva vagyon: * Meg-fogom a' böltseket az ö álnokságokban. * *Inf.* 6. *d.* 19. 2. *Cor.* 6. *c.* 15.

20. És iſmég? * Az Úr iſméri a' böltsek gondolatit, hogy heába-valók. * *Iob.* 5. *c.* 13.

21. Senki azért ne ditsekedgyék az emberekben. * *Pſal.* 93. *b.* 11.

22. Mert mindenek tiétek, akár Pál, akár Apolló, akár Tzéfás, akár a' világ, akár az élet, akár a' halál, akár a' jelen-valók, akár a' következendök: mert mindenek tiétek:

23. Ti pedig a' Kriſtusé: a' Kriſtus pedig az Iſtené.

IV. RÉSZ.

Nem kell az Iſten ſzolgairól hirtelen itélni. Dorgáltatnak a' Korintusbéliek, hogy a' Tanitókkal, és Iſten ajándékival ditsekednek, mintha azok magoktól vólnának, úgy hogy még az Apoſtolokat-is meg-vetnék, noha maga ſzülte vólna öket a' Kriſtusban. Meg-jelenti, hogy rövid idö múlva Korintusba mégyen, a' hol a' hamis Apoſtolokat meg-feddi.

1. Úgy állittſon minket az ember mint a' Kriſtus ſzolgait, és az Iſten titkainak sáfarit. A

* *Cor.* 2. *c.* 4. 2. Itt már az kereſtetik a' sáfarok-között, hogy ki hivnek találtaſsék.

3. Nékem pedig leg-kiſsebb gondom, hogy töletek itélteſsem, vagy az emberi naptól: de magamat ſem itélem.

4. Mert ſemmiben lelkem iſméreti nem vádol: de abban meg nem igazúltam: a' ki pedig engemet itél, az Úr.

5. Az-okáért ne itéllyetek idö-elött, mig nem el-jö az Úr: ki meg-is világoſittya a' ſetétség titkait, és meg-nyilatkoztattya a' ſzivek tanátſit: és akkor léſzen kinek-kinek ditséreti az Iſtentöl.

6. Ezeket pedig atyámfiai példában vöttem magamra, és Apollóra, ti-érettetek: hogy rólunk tanúllyatok, hogy a' fölött a' mi meg vagyon irva, egyik a' máſik-ellen másért fel ne fuvalkodgyék. B

7. Mert ki válaſztki téged! Mitſodád vagyon pedig a' mit nem vöttél? Ha pedig vötted, mit ditsekedel, mint-ha nem vötted vólna?

8. Már meg-elégedtetek, már gazdagokká löttetek: nálunk-nélkül orſzágoltok, és adgya Iſten hogy orſzágollyatok, hogy mi-is veletek orſzágollyunk.

9. Mert vélem hogy az Isten minket legutólló Apoſtoloknak mutatott, úgy-mint halálra-valókat: mert tsodája löttünk a' világnak, és az Angyaloknak, és az embereknek.

C

10. Mi bolondok vagyunk a' Kriſtusért, ti pedig okoſok a' Kriſtusban: mi erötlenek, ti pedig erösek: ti nemesek, mi pedig nemtelenek.

11. Mind ez óráig éhezünk, és ſzomjúhozunk, és mezitelenek vagyunk, és artzúl verettetünk, és ide 's tova bújdoſunk,

12. * És munkálkodunk kezeinkel dolgozván; átkoztatunk, és áldunk: üldözést ſzenvedünk, és el-türjük?

* Act. 20. g. 34. 1. Theſ. 2. b. 9. 2. Theſ. 3. b. 8.

13. Káromlattatunk, és könyörgünk: mint e' világnak ſzemeti löttünk, mindenek mosléki mind ez-ideig.

14. Nem irom ezeket, hogy meg-ſzégyenittſelek titeket, hanem úgy-mint ſzerelmes fiaimat intlek.

D

15. Mert ha tiz-ezer tanitótok vagyonis a' Kriſtusban, de nem ſok atyátok. Mert a' Kriſtus Jéſusban az Evangyéliom-által én ſzültelek titeket.

16. Kérlek azért titeket, legyetek én követöim, a' mint én-is a' Kriſtusé.

17. Azért küldöttem hozzátok Timóteuſt, ki nékem ſzerelmes fiam, és hiv az Úrban: ki eſzetekbe juttattya az én útaimat, mellyek a' Kriſtus Jéſusban vannak, a' mint mindenütt minden Gyüleközetben tanitok.

18. Mint-ha nem vólnék hozzátok-menendö, úgy fel-fuvalkodtak némellyek.

19. El-megyek pedig hamar ti-hozzátok, ha az Úr akarja: és meg-értem azoknak, a' kik fel-fuvalkodtak, nem beſzédöket hanem erejeket.

20. Mert nem a' beſzédben vagyon az Isten orſzága, hanem az eröben.

21. Mit akartok? veſzſzövel mennyek-e hozzátok, vagy ſzeretettel, és a' ſzelidségnek lelkével?

V. RÉSZ.

Feddi a' Korintusbélieket, hogy azt ki nem rekeſztették közülök, ki a' moſtoha annyával fertelmeskedett; és azt a' sátánnak adgya: és inti, hogy a' gonoſzságnak kovászát ki-tiſztittsák, és tiſztán üllyék a' Húſvétet, és meg-tiltya, ne társalkodgyanak az Istentelen kereſztyénekkel.

A

1. TELLYESSÉGGEL paráznaság hallattatik közöttetek, és olly paráznaság, minémü még a' Pogányok-között ſem, úgy hogy valakinél az ö attyának felesége légyen.

Levit. 18. b. 12. & 20. b. 11.

2. És ti fel-fuvalkodtatok: és nem ſirtatok inkább hogy ki-vetteſsék közületek, a' ki e' dolgot tselekedte.

3. * En teſtben távúl-lévén ugyan, de lélekben jelen, már meg-itéltem, úgy mint jelen, azt, a' ki igy tselekedett,

* Coloſ. 2. a. 5.

4. A' mi Urunk Jéſus Kriſtuſnak nevében, egybe-gyülvén ti, és az én lelkem, a' mi Urunk Jéſusnak hatalmával,

5. Az illyen embert a' Sátánnak adni a' teſt veſzedelmére, hogy a' lélek üdvözüllyön a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak napján.

B

6. Nem jó a' ti ditsekedéſtek. * Nem tudgyátok-e hogy egy kevés kováſz-az egéſz téſztát meg-poshaſztya?

* Gal. 5. b. 9.

7. Tiſztittsátok-ki a' régi kováſzt, hogy új téſzták legyetek, a' mint hogy kováſztalanok vattok. Mert a' mi Húſvétünk a' Kriſtus meg-áldoztatott.

C

8. Az-okáért lakozzunk; nem a' régi kováſzſzal, ſem a' gonoſzságnak, és álnokságnak kováſzával: hanem a' tiſztaságnak, és igazságnak kováſztalanival.

9. Irtam néktek levelemben: Ne társalkodgyatok a' paráznákkal.

10. Nem e' világnak paráznáival ugyan, vagy föſvényivel, vagy ragadozóival, vagy bálványok ſzolgaival: mert igy ki kellett vólna e' világból mennetek.

11. Moſt pedig irtam néktek hogy ne társalkodgyatok; ha az, a' ki atyafinak neveztetik, parázna, vagy föſvény, vagy bálványnak-ſzolgáló, vagy átkozódó, vagy réſzeges; vagy ragadozó: effélével ingyen-is egyetek.

D

12. Mert mit itélem én azokat, a' kik kivül vannak? nem azokat itélitek-e ti, a' kik benn vannak?

13. Mert azokat a' kik kivül vannak, az Isten itéli-meg. Veſsétek-ki a' gonoſzt közületek.

VI. RÉSZ.

Dorgállya öket hogy a' pogányok eleibe idéznék egymáſt a' pörben. Egynehányféle vétkeket elé-hoz, kik az embert ki-rekeſztik Isten országából. Némelly dolgok noha ſzabadok, de nem illendök: a' bújaságot tiltya.

A

1. MÉR-e valaki közületek, törvénye lévén más-ellen, a' hamiſsaknál itéltetni, és nem a' ſzenteknél?

2. Nem tudgyátok-e hogy a' ſzentek e' világot meg-itélik? És ha töletek itéltetik-meg a' világ, méltatlanok vattok-e, a' kik kiſſebb dolgokat itéllyetek?

3. Nem tudgyátok-e hogy az Angyalokat itéllyük meg? mennyivel inkább a' világiakat?

4. Azért ha világi törvényitek léſznek: a' kik az Anyaſzentegyházban alább-valók, azokat rendellyétek az itéléſre.

5. A' ti piruláſtokra mondom. Igy nintse közöttetek egy bölts-is, a' ki itéletet tehelſen az ö atyafia-között?

B

6. Hanem az atyafi az atyafival törvényel vetekedik: és azt a' hitetleneknél.

* Matt. 5. f. 39. Luc. 6. c. 29. Rom. 12. d. 17. 1. Thef. 4. b. 6.

7. * Már ugyan tellyeſséggel vétek tiköztetek, hogy törvénykeztek egy-máſsal. Miért nem türitek-el inkább a' boſzſzúságot? miért nem ſzenveditek-el inkább a' tsalárdságot?

8. Hanem ti tselekeſztek boſzſzúságot, és tsalárdságot: és azt az atyafiakon.

9. Nem tudgyátok-e hogy a' hamiſsak az Iſten orſzágát nem birják? Meg ne tsalatkozzatok: Sem a' paráznák, ſem a' bálványok ſzolgai, ſem a' házaſság-rontók,

10. Sem a' puhák, ſem a' férfiakkal közösülök, ſem a' lopók, ſem a' föſvények, ſem a' réſzegeſek, ſem az átkozódók, ſem a' ragadozók, az Iſten orſzágát nem birják.

C

11. És eſſélék vóltatok némellyek: de meg-moſattattatok, de meg ſzenteltettetek, de meg-igazittattatok, a' mi Urunk Jéſus Kriſtuſnak nevében, és a' mi Iſtenünk Lelke-által.

12. Mindenek ſzabadok nékem, de nem mindenek haſználnak. Mindenek ſzabadok nékem, de én ſenki hatalma-alá nem vettetem.

13. Az étek a' haſnak, és a' has az étkeknek: az Iſten pedig mind ezt, 's mind azokat el-rontya: a' teſt pedig nem a' paráznaságnak, hanem az Úrnak: és az Úr a' teſtnek.

14. Az Iſten pedig az Urat-is fel-támaſztotta: minket-is fel-támaſzt az ö erejeáltal.

15. Nem tudgyátok-e hogy a' ti teſtetek a' Kriſtus tagjai? Vévén azért a' Kriſtus tagjait, a' kurva tagjaivá tegyem-e? Távúl légyen.

* Gen 2. d. 24. Matth. 19. a. 5. Marc. 18. a. 8. Epheſ. 3. g. 31.

16. Nem tudgyátok-e hogy a' ki a' kurvához ragaſzkodik, egy teſté léſzen? * Mert ketten léſznek (úgy-mond) egy teſtben.

17. A' ki pedig az Úrhoz ragaſzkodik, egy lélek ö-véle.

18. Fuſsatok a' paráznaságtól. Minden bün, valamellyet az ember tselekeſzik, a' teſten-kivül vagyon: a' ki pedig paráználkodik, a' maga teſte-ellen vétkezik.

* Sup. 3. d. 17. 2. Cor. 6. c. 17.

19. Nem tudgyátok-e, * hogy a' ti tagjaitok a' Szent Lélek temploma, a' ki bennetek vagyon, kit az Iſtentöl vöttetek, és nem vattok ti-magatoké?

* Inf. 7. d. 23. 1. Peo. 1. d. 18.

20. * Mert nagy árron vétettetek-meg. Ditsöittsétek, és hordozzátok az Iſtent a' ti teſtetekben.

VII. RÉSZ.

A' házaſságról, 's abban való tiſzteſséges életröl, és el-vállhatatlanságárol tanit. A' nöteleneknek a' nötelenséget kommendállya, és mihez tartsa magát a' kereſztyén a' pogány házas-társával. Kiki a' minémü állapatra hivattatott, abban megmaradgyon. A' ſzüzeſséget nagyobra betsüli a' házaſságnál: ha az aſzſzonynak a' férje meg-hal, fel-ſzabadúl, és ſzabadon mehet, a' kihez akar.

A

1. A' Mellyek-felöl pedig irtatok nékem: Jó az embernek aſzſzony' állatot nem illetni:

2. A' paráznaság-ellen pedig, mindennek tulajdon felesége légyen, és mindennek tulajdon férje légyen.

* 1. Per. 3. b. 7.

3. * A' férfiú a' mivel a' feleségének tartozik, adgya-meg: haſonló-képen pedig az aſzſzony-is a' férjének.

4. Az aſzſzonynak nints az ö teſtén hatalma, hanem a' férfiúnak. Haſonló-képen pedig a' férfiúnak-is az ö teſtén nints hatalma, hanem az aſzſzonynak.

5. Meg ne tsallyátok egy-máſt, hanem ha egyenlö akaratból ideig, hogy foglalatoſok legyetek az imádságban: és iſmét ugyanazonra térjetek, hogy ne kisértſen titeket a' Sátán a' ti meg-tartóztatatlanságtokért.

6. Ezt pedig engedelem-ſzerént mondom, nem parantsolat-ſzerént.

B

7. Mert akarom minnyájotokat ollyanoknak lenni, mint én-magamat: de kinek-kinek tulajdon ajándéka vagyon az Iſtentöl: egynek ugyan igy, máſnak pedig amúgy.

8. Mondom pedig a' nöteleneknek, és az özvegyeknek: jó nékik, ha úgy maradnak, a' mint én-is.

9. Hogy ha magokat meg nem tartóztattyák, házaſúllyanak-meg. Mert jobb megházaſúlni, hogy-ſem égni.

* Matt. 5. c. 32. & 19. b. 9. Mar. 10. b. 9. Luc. 16. d. 18.

10. Azoknak pedig, a' kik házaſságban vannak, nem én parantsolom, hanem az Úr, * hogy a' felesége el-ne mennyen a' férjétöl:

11. Hogy-ha el-mégyen, házaſság-nélkül maradgyon, vagy a' férjével meg-békellyék. És a' férfiú el-ne botsáſsa a' feleségét.

12. Mert egyebeknek én mondom, nem az Úr. Ha valamelly atyafinak hitetlen felesége vagyon, és az kéſz véle lakni, el ne botsáſsa azt.

13. És ha valamelly hiv aſzſzonynak hitetlen férje vagyon, és az kéſz véle lakni, el ne hadgya a' férjét:

C

14. Mert meg-ſzenteltetett a' hitetlen férfiú az hiv aſzſzony-által, és meg-ſzenteltetett az hitetlen aſzſzony a' hiv férfiú-által: különben a' ti fiaitok tiſztátalanok vólnának, moſt pedig ſzentek.

15. Hogy-ha a' hitetlen el-mégyen, mennyen-el: mert nem vettetett ſzolgálat-alá az atyafi, vagy a' hiv aſzſzony eſſélében: békeségre hivott pedig minket az Iſten.

16. Mert honnét tudod aſzſzony, ha a' férfiat üdvözited? vagy honnét tudod férfiú, ha az aſzſzonyt üdvözited?

17. Hanem-ha, a' mint mindennek oſztogatta az Úr, a' mint mindent hivott az

Isten, úgy jár, és a' mint minden Gyülekezetekben tanitom.

D 18. Környül-metélkedésben hivattatott-e valaki? ne vegyen környül-metéletlenséget. Környül-metéletlenségben hivattatott-e valaki? környül ne metélkedgyék.

19. A' környül-metélkedés semmi, a' környül-metéletlenség-is semmi: hanem, az Isten parantsolatinak meg-tartása.

* *Ephes.* 4. *a.* 1. 20. * Ki-ki mind a' melly hivatalban hivattatott, abban maradgyon.

21. Szolgául hivattattál-e? ne gondolj vele: de ha szabados lehetsz-is, inkább igy élly.

22. Mert a' ki az Úrhoz szolgául hivattatot, az Úrnak szabadosa: hasonló-képen a' ki szabadosúl hivattatott, a' Kristusnak szolgája.

* *Sup.* 6. *d.* 20. 23. * Árron vétettetek-meg, ne legyetek az emberek szolgai.

1. *Per.* 1. *d.* 18. E 24. Ki-ki mind a' miben hivattatott, atyámfiai, abban maradgyon az Istennél.

25. A' szüzekről pedig nints parantsolatom az Úrtól: tanátsot adok pedig, úgy mint a' ki irgalmasságot nyertem az Úrtól hogy hiv legyek.

26. Itélem azért ezt jónak lenni a' jelen való szükségért, hogy jó embernek úgy lenni.

27. Feleséghez vagy-e kötve? Ne keress el-válást. Feleségtől szabad vagy-e? Ne keress feleséget.

28. Ha pedig feleséget vészsz: nem vétkeztél. És ha férjhez mégyen a' szüz, nem vétkezett, mindazáltal efféléknek testi gyötrelmek lészen. Én pedig néktek kedvezek.

29. Azt mondom azért, atyámfiai: Az idö rövid: következik, hogy a' kiknek feleségök vagyon is, legyenek mint a' kiknek nints:

30. És a' kik sirnak, mint a' nem-sirók: és a' kik örülnek, mint a' nem örülök: és

F a' kik vésznek, mint a' kik nem birnak:

31. És a' kik élnek e' világgal, mint-ha nem élnének: mert el-múlik e' világnak ábrázattya.

32. Akarom pedig, hogy szorgalmatosságnélkül legyetek. A' ki feleség-nélkül vagyon; szorgalmatos azokra a' mellyek az Úré, mint tessék az Istennek.

33. A' ki pedig feleséggel vagyon, szorgalmatos azokra a' mellyek e' világé, mint tessék a' feleségének, és meg-oszlott.

34. És a' házasságtalan aszszony' állat, 's a' szüz-is, azokra gondolkodik a' mellyek az Úré, hogy szent légyen testében, és lelkében. A' ki pedig férjhez ment, azokra gondolkodik a' mellyek a' világé, mint tessék a' férjének.

35. Ezt pedig hasznotokra mondom: nem hogy tőrbe ejtselek titeket, hanem arra, a' mi tiszteséges, és a' mi alkalmatosságot ád akadály-nélkül könyörgeni az Úrnak.

G 36. Ha ki pedig azt disztelennek állittya, hogy az ö szüze idejét meg-halladta, és úgy kell lenni: tselekedgye a' mit akar: nem vétkezik, ha férjhez mégyen.

37. Mert a' ki el-végezi szivében álhatatosson, szüksége nem lévén, hatalma lévén pedig a' maga akarattyán, és azt itélte szivében, hogy meg-tartsa az ö szüzét, jól tselekeszik.

38. Az-okáért a' ki házasságra adgya-is az ö szüzét, jól tselekeszik: és a' ki nem adgya, jobban tselekeszik.

* *Rom.* 7. *a.* 2. 39. * Az aszszony' állat köteles a' törvényhez a' mennyi ideig a' férje él. Hogy-ha meg-hal a' férje, meg-szabadult: mennyen férjhez a' kihez akar: csak hogy az Úrban.

40. Bóldogb lészen pedig ha úgy marad, az én tanátsom-szerént: vélem pedig hogy én-bennem-is az Isten Lelke vagyon.

VIII. RÉSZ.

Noha a' bálványok áldozattyából enni magában nem tilalmas, mivelhogy a' bálvány semmi, mindazonáltal lelkünk ismereti ellen, vagy másoknak botránkozásával nem kell abból ennünk. Másképen akár egyék az ember azokból, akár ne, jobb vagy gonoszabb nem-lészen.

1. AZOKRÓL pedig, a' mik a' bálványoknak áldoztatnak, tudgyuk, hogy minnyájunknak tudománya vagyon. A' tudomány felfuvalkodtat, a' szeretet pedig épit. A

2. Ha ki pedig állittya hogy ö valamit tud, még nem érti mint kellyen néki tudni.

3. Ha ki pedig az Istent szereti, ez megismértetett ö-töle.

B 4. Az étkek-felöl pedig, mellyek a' bálványoknak áldoztatnak, tudgyuk, hogy a' bálvány semmi a' világon, és hogy nints más Isten, hanem tsak egy.

5. Mert noha vannak, a' kik isteneknek mondatnak, akár az égben, akár a' földön (mivelhogy sok istenek, és sok urak vannak:)

6. Nékünk mindazáltal egy Istenünk vagyon, az Atya, a' kitöl mindenek, és mi is ö-benne: és egy Úr Jésus Kristus, ki-által mindenek, és mi-is ö-általa. C

7. De nem mindenekben vagyon tudomány. Némellyek pedig a' bálványi lelki-ismérettel mind ez-ideig, úgy-mint a' bálványoknak áldoztattat észnek: és az ö lelki ismeretek, erötlen lévén, meg-ferteztetik.

8. Az eledel pedig minket nem ajánl az Istennek. Mert ha észünk-is, nem bévelködünk: ha nem észünk-is, meg-nem fogyatkozunk.

9. Meg-látsátok pedig, hogy valami-képen ez a' ti szabadságtok botránkozás-a ne légyen az erötleneknek. D

10. Mert ha ki láttya azt, a' kinek tudománya vagyon, a' bálványok helyén le te-

lepedni: annak lelki-iſméreti, érötlen lévén, nem bátorodik-e meg, hogy a' bálványoknak áldoztattakat meg-egye?

* Rom. 14. d. 19.

11. * És el-vész az erötlen atyafi a' te tudományodért, a' kiért a' Kriſtus meg-hólt.

12. Igy vétkezvén pedig az atyafiak-ellen, és meg-sértvén az ö erötlen lelki-iſméretöket a' Kriſtus-ellen vétkeztök.

* Rom. 14. d. 21.

13. * Az-okáért ha az eledel meg-botránkoztattya az atyámfiát: nem észem húſt örökké, hogy az atyámfiát meg ne botránkoztaſsam.

IX. RÉSZ.

Nem veszen semmi fizetést szent Pál a' Korinthusbéliektől, kiknek prédikállott, hogy szabadosabban prédikálhasson, noha hoszszan meg-mutattya, hogy szabadosan vehetett volna tölök. Mindenekhez alkalmaztattya magát, hogy többeket megtéritheſſen, serkengeti a' Korinthusbélieket a' jóra, a' pállya-futók példájával, és a' maga teſtét sanyargattya.

A 1. NEM vagyok-e ſzabados? nem vagyok-e Apoſtol? nem láttam-e a' mi Urunk Kriſtus Jéſuſt? Nem én alkotmányim vattok-e ti az Úrban?

2. És ha egyebeknek nem vagyok Apoſtola, de mindazáltal néktek az vagyok: mert az én Apoſtolságomnak petsété ti vattok az Úrban.

3. Az én mentségem azoknál, a' kik engemet kérdeznek, ez.

4. Vallyon nintsen-e hatalmunk hogy együnk, és igyunk?

5. Vallyon nints-e hatalmunk hogy aſszszony atyánk-fiát ſzéllyel hordozzuk, mint a' több Apoſtolok-is, és az Úr attyafiai, és Tzéfas?

6. A' vagy egyedül nékem, és Barnabáſnak nintsen-e hatalmunk hogy ezt tselekedgyük?

7. Ki vitézkedik valaha maga költségével? Ki plántál ſzölöt, és annak gyümöltsében nem észik? Ki legeltet nyájat, és a' nyáj tejéből nem észik?

8. Vallyon ember-ſzerént mondom-e ezeket? Nem ezeket mondgya-e a' törvény-is?

B * Deut. 25. a. 4. 1. Tim. 5. c. 18. 9. Mert irva vagyon a' Moyſes törvényében * Bé ne kösd a' nyomtató ökör ſzáját. Vallyon az ökrökre vagyon-e gondgya az Iſtennek?

10. A' vagy nem inkább mi-érettünk mondgya-e azt? Mert-mi-érettünk-irattatak. Mivel-hogy reménységben kell ſzántani, a' ki ſzánt; és a' ki tsépel, a' gyümölts-vételnek reménységében.

* Rom. 15. f. 27. 11. * Ha mi néktek lelkieket vetettünk, nagy dolog-e, ha mi a' ti teſtieteket aratyuk?

12. Ha egyebek réſzeſek a' ti-rajtatokvaló hatalomban, miért nem inkább mi? de nem éltünk e' hatalommal: hanem mindeneket el-türünk, hogy valami akadékot ne tegyünk a' Kriſtus Evangyeliomának.

* Deut. 18. a. 1. 13. * Nem tudgyátok-e, hogy a' kik a' ſzent-helyen munkálkodnak, a' ſzent-helybélieket észik, és a' kik az óltárnak ſzolgálnak, az óltárról véſznek réſzt?

14. Igy rendelte az Úr-is azoknak, a' kik az Evangyéliomot hirdetik, hogy az Evangyeliomból éllyenek.

C 15. Én pedig ſemmivel ezek-közül nem éltem. Nem azért irtam pedig ezeket, hogy igy tselekedgyenek én-velem: mert jobb nekem meg-halnom, hogy ſem mint valaki az én ditsöségemet ki-üreſittſe.

16. Mert ha az Evangyéliomot hirdetem, nem ditsöség én-nékem: mert a' ſzükség kénſzerit engem: mert jaj nékem, ha az Evangyéliomot nem hirdetem.

17. Mert ha akarva tselekeſzem azt, jutalmam vagyon: ha pedig akaratom-ellen, a' sáfárság reám bizattatott.

18. Mitsoda azért az én jutalmam? Hogy az Evangyéliomot predikálván, fizetés-nélkül munkálkodgyam az Evangyéliomban, hogy mód-kivül ne éllyek az én hatalmommal az Evangyéliomban.

19. Mert midön mindenben ſzabados vólnék, minnyájoknak ſzolgájává töttem magamat, hogy többeket nyerhetnék-meg.

20. És a' Zſidóknak löttem mint Zſidó, hogy a' Zſidókat meg-nyerném.

D 21. Azoknak a' kik a' törvény-alatt vannak, mint-ha a' törvény-alatt vólnék (holott én nem vólnék a' törvény-alatt) hogy azokat, a' kik a' törvény-alatt valának, meg-nyerném. Azoknak, a' kik törvény-nélkül valának, mint ha törvény-nélkül vólnék (holott az Iſten törvénye-nélkül nem vólnék: hanem a' Kriſtus törvényében vólnék) hogy meg-nyerném azokat, a' kik törvény-nélkül valának.

22. Az erötleneknek erötlenné löttem, hogy az erötleneket meg-nyerném. Mindeneknek mindenné löttem, hogy mindeneket üdvözitenék.

23. Mindeneket pedig az Evangyéliomért tselekeſzem: hogy abban réſzes legyek.

24. Nem tudgyátok-e hogy azok a' kik pállyát futnak, noha minnyájan futnak, de egy vészi-el a' jutalmat? úgy fuſsatok hogy el-vegyétek.

25. Minden pedig, a' ki a' küzdésben tuſakodik, mindenektöl meg tartóztattya magát, és azok ugyan, hogy meg-rothadandó koronát végyenek; mi pedig hogy rothadatlant.

26. Én azért úgy futok, nem mint bizonytalanra: úgy hartzolok, nem mint a' levegö-eget-vervén:

27. Hanem verem a' teſtemet, és ſzolgálat alá vetem: hogy ne-talám midön egyebeknek predikállottam, én-magam meg ne vetteſsem.

X. RÉSZ.

Elé-hozván a' Zſidóknak hálaadatlanságokat, az ö ſok gonoſzságokért, inti a' Korintus-bélieket, hogy azoktól ójják magokat. Az emberi kisértet, és hogy az Iſten ſegétséggel vagyon a' kisértetekben. Nem csak a' bálványoknak áldoztatott étkekből nem ſzabad enni, de még azokkal enni ſem, kik azokkal éltek, elöſzör, mert mintegy tiſztelni látſzatnak a' bálványokat, másodſzor hogy másnak botránkozáſt adnak.

A 1. MERT nem akarom hogy ne tudgyátok atyámfiai, hogy az atyáink minnyájan a' felyhö-alatt vóltak, * és minnyájan általmentek a' tengeren;

* *Exod.* 13. *d.* 21. 2. * És minnyájan Moyſeſtöl kereſzteltettek-meg, a' felyhöben, és a' tengerben:

* *Num.* 9. *c.* 22. 3. * És minnyájan ugyan-azon lelki eledelt ötték,

* *Exod.* 9. *c.* 22. 4. * És minnyájan ugyan-azon lelki italt itták: (ivának pedig az öket-követö lelki kö-ſziklából: a' kö-ſzikla pedig a' Kriſtus vala).

* *Exod.* 14. *c.* 22. 5. * De ſokakhoz közülök nem vólt kedve az Iſtennek: * mert a' puſztában megölettettenek.

* *Evod.* 16. *d.* 15. B 6. Ezek pedig nékünk példában löttek, hogy gonoſzt-kivánók ne legyünk, * a' mint azok-is kivántak.

* *Exod.* 17. *b.* 6. *Num.* 20. *b.* 10. 7. Se bálványozók ne legyetek, mint némellyek ö-közülök: a' mint irva vagyon: * Le-üle a' nép, enni, és innya, és-felkelének játſzani.

* *Num.* 26. *g.* 65. * *Pſal.* 105. *b.* 6. 8. Se ne paráználkodgyunk, * mint némellyek azok-közül paráználkodtak, és eleſtek egy nap huſzon-három ezeren.

* *Exod.* 32. *b.* 6. * *Num.* 25. *a.* 1. 9. Se ne kisértsük a' Kriſtuſt: * mint némellyek azok-közül kisértették, és a' kigyók-miá veſztek-el.

* *Num.* 21. *b.* 5. C 10. * Se ne zúgolódgyatok, mint némellyek azok-közül zúgolódtak, és el-veſzének a' puſztító-miá.

* *Num.* 11. *a.* 1. 11. Ezek pedig mind példában történnének vala nékik: meg-irattak pedig a' mi oktatáſunkra, kikre az utólſó idök jutottak.

12. Azért a' ki magát fenn állani állittya, meg-láſsa hogy el ne eſsék.

13. Emberi kisértetnél egyéb meg ne fogjon titeket: hiv pedig az Iſten, ki nem hágy titeket a' fölött kisértetni a' mit el-ſzenvedhettök, de a' kisértettel elö-menetelt-is ſzerez, hogy el-ſzenvedheſsétek.

14. Az-okáért én ſzerelmeſim, ſuſsatok a' bálványok tiſzteletitöl:

15. Mint eſzeseknek ſzóllok, magatok itéllyétek-meg a' mit mondok.

D 16. Az áldáſnak pohára, a' mellyet megáldunk, nem a' Kriſtus vérében-való réſzesülés-e? és a' kenyér, a' mellyet meg-ſzegünk, nem az Úr teſtében-való réſzesülés-e?

17. Mert egy kenyér, egy teſt vagyunk ſokan, minnyájan a' kik az egy kenyérben réſzesülünk.

18. Tekintsétek-meg a' teſt-ſzerént-való Iſraelt: vallyon a' kik az áldozatokban éſznek, nem réſzeſek-e az óltárban?

19. Mitſoda tehát? Mondom-e hogy a' bálványoknak áldoztatott, valami légyen? a' vagy hogy a' bálvány, valami légyen?

E 20. De a' miket a' Pogányok áldoznak, az ördögöknek áldozzák, és nem az Iſtennek. Nem akarom pedig hogy az ördögök társai legyetek: nem ihattyátok az Úr pohárát, és az ördögök pohárát:

21. Nem lehettök réſzeſek az Úr aſztalában, és az ördögök aſztalában.

22. Az Urat ingerlyük-e? Erösbek vagyunk-e nálánál?

* *Sup.* 6. *c.* 12. *Eccl.* 17. *d.* 31. 23. * Mindenek ſzabadok nékem, de nem mindenek haſználnak. Mindenek ſzabadok nékem, de nem mindenek épitnek.

F 24. Senki ne kereſse a' magáét, hanem a' mi máſé.

25. Mindent, a' mit a' méſzár-ſzékben árúlnak, meg-egyetek, ſemmit nem kérdezkedvén a' lelki-iſméretért.

* *Pſ.* 23. *a.* 1. 26. * Az Úré a' föld, és annak tellyeſsége.

27. Ha ki a' hitetlenek-közül el-hi titeket, és el akartok menni: mindent, a' mit elötökbe téſznek, meg-egyetek, ſemmit nem kérdezkedvén a' lelki-iſméretért.

28. Ha pedig valaki mondgya, Ez a' bálványoknak áldoztatott: ne egyétek-meg, azért, a' ki meg-jelentette, és a' lelki-iſméretért:

29. Nem a' te lelki-iſméretedért mondom pedig, hanem a' máſéért. Mert miért itéltetik az én ſzabadságom a' máſnak lelki-iſméretitöl?

30. Ha én hálá-adáſsal réſzesülök, miért káromlattatom azért, hogy hálákat adok.

* *Coloſſ.* 3. *c.* 17. 31. * Azért akár éſztek, akár iſztok, akár valami máſt miveltök: mindeneket az Iſten ditsöségére tselekedgyetek.

32. Botránkozás-nélkül legyetek a' Zſidóknak, és a' Pogányoknak, és az Iſten Anyaſzentegyházának:

33. A' mint én-is mindenekben mindeneknek kedveskedem, nem kereſvén a' mi nékem haſznos, hanem a' mi ſokaknak, hogy üdvözüllyenek,

XI. RÉSZ.

A' férfiak imádságnak idején süvegeket letegyék, az aſzſzonyok pedig bé-fedezzék a' fejeket; feddi a' Korintusbélieket, hogy az Úr vatsoráján verſengenének, és le-irja az óltári ſzentségnek ſzerzését Kriſtuſtól. Miképen kelleſsék ahoz járúlnunk.

A 1. LEGYETEK én követöim, mint én-is a' Kriſtusé.

2. Ditsérlek pedig titeket atyám-fiai, hogy mindenekben meg-emlekeztök rólam: és a' mint elötökbe adtam, az én parantsolatimat meg-tartyátok.

3. Akarom pedig, hogy meg-tudgyátok, * hogy minden férfiúnak feje a' Kriſtus; az aſzſzony' állatnak feje pedig, a' férfiú; a' Kriſtuſnak feje pedig, az Iſten. * *Epheſ.* 5.c.23.

4. Minden férfiú bé-födött fövel imádkozván vagy profétálván, meg-rútittya az ö fejét.

5. Minden aſzſzony' állat pedig imádkozván vagy profétálván bé nem födött fövel, meg-rútittya az ö fejét: mert mind egy mintha meg-kopaſzittatnék.

B 6. Mert ha bé nem födetik az aſzſzony' állat, nyiretteſsék-meg. Ha pedig rút az aſzſzony' állatnak meg-nyirettetni, vagy meg-kopaſzittatni, födgye-bé a' fejét.

7. A' férfiúnak nem kell ugyan bé-födni az ö fejét: mert az Iſtennek képe, és ditsösége, az aſzſzony' állat pedig a' férfiúnak ditsösége.

8. Mert nem a' férfiú az aſzſzony-állatból, hanem az aſzſzony' állat a' férfiúból. * *Gen.* 2. d.21.

9. * Mert nem az aſzſzony' állat-ért teremtetett a' férfiú, hanem az aſzſzony' állat a' férfiúért.

10. Az-okáért kell az aſzſzony' állatnak fején hatalomnak lenni az Angyalokért.

11. Mindazáltal ſem a' férfiú aſzſzony' állat-nélkül, ſem az aſzſzony' állat férfiú-nélkül, az Úrban.

12. Mert a' mint az aſzſzony' állat a' férfiúból, úgy a' férfiú-is az aſzſzony' állat által: mindenek pedig az Iſtentöl.

13. Magatok itéllyétek-meg: illik-e az aſzſzony' állatnak bé-födetlen fövel imádni az Iſtent?

14. A' terméſzet ſem tanit titeket, mert a' férfiú ugyan ha hajat nevel, gyalázat néki:

15. Az aſzſzony' állat pedig ha hajat nevel, ditsöség néki: mert a' haj-ſzálak fedélgyanánt adattak néki.

D 16. Ha ki pedig verſengönek iáttatik lenni: nékünk nints ollyan ſzokáſunk, ſem az Iſten Anyaſzentegyházának.

17. Ezt pedig parantsolom: nem ditsérvén, hogy nem jobra, hanem gonoſzbra gyültök-öſzve.

18. Mert elöſzör midön egybe-gyültök az Anyaſzentegyházba, hallom hogy ſzakadáſok vannak köztetek, és valami réſzből el-is hiſzem.

19. Mert ſzükség haſonláſoknak-is lenni, hogy a' kik meg-próbáltattak-is, nyilván valókká légyenek tiköztetek.

20. Azért midön egybe-gyültök, immár nem az Úr vatsoráját éſzitek.

21 Mert ki-ki az ö vatsoráját elöbb megéſzi. És némelly éhezik ugyan; némelly pedig réſzeg.

E 22. Vallyon nints-e házatok ételre, és italra? vagy az Iſten Anyaſzentegyházát útályátok-e meg, és azokat ſzégyenititek-e meg a' kiknek nintsen? Mint mondgyak néktek? ditsérlek-e titeket? ebben nem ditsirlek.

23. Mert én az Úrtól vöttem, a' mit elötökbe-is adtam, hogy az Úr Jéſus a' melly éjjel el-árultaték, vévé a' kenyeret,

24. És hálákat adván meg-ſzegé, és monda: * Vegyétek, és egyétek; ez az én teſtem, melly ti-érettetek adatik: ezt az én emlekezetemre tselekedgyétek. * *Matt.* 26.c.26. *Marc.* 14.c.22. *Luc.* 22. *b.*17.

25. Haſonló-képen a' pohárt-is, minekutánna vatsorála, mondván: Ez a' pohár az új teſtamentom az én véremben: ezt az én emlekezetemre tselekedgyetek, valamennyiſzer iſzſzátok. F

26. Mert valamennyiſzer éſzitek e' kenyeret, és iſzſzátok a' pohárt: az Úr halálát hirdetitek a' mig el-jö.

27. * Az-okáért valaki éſzi e' kenyeret, vagy iſzſza az Úr pohárát méltatlanúl; vétkezik az Úr teſte, és vére-ellen. * *Joan.* 6.*f.*59. * 2.*Cor.* 13.5.

28. * Próbállya-meg azért magát az ember: és úgy egyék abból a' kenyérböl, és igyék a' pohárból. G

29. Mert a' ki éſzik, és iſzik méltatlanúl, itéletet éſzik, és iſzik magának: meg nem válaſztván az Úr teſtét.

30. Az-okáért ti-köztetek ſok betegek, és erötlenek vannak, és aluſznak ſokan.

31. Hogy-ha mi-magunkat meg-itélnök, nem itéltetnénk-meg ugyan.

32. Midön itéltetünk pedig, az Úrtól feddettetünk, hogy e' világgal el ne kárhoztattaſſunk.

33. Az-okáért atyámfiai, mikor egybegyültök az ételre, egy máſt meg-várjátok,

34. Ha ki éhezik, ott-honn egyék: hogy kárhozatra ne gyüllyetek-egybe. A' többit pedig mikor oda megyek, el-rendelem.

XII. RÉSZ.

A' Szent Lélek kinek-kinek külömb ajándékit adgya, valaminthogy egy teſtben külömbféle tagok vannak, hogy ki ki egymáſt ſegéllye, és igy külömbkülömb rendeket ſzabott Kriſtus az ö Anyaſzentegyházában.

1. A' Lelki dolgokról pedig, nem akarom hogy tudatlanok legyetek átyámfiai. A

2. Tudgyátok hogy midön Pogányok vólnátok, a' néma bálványokhoz mentetek a' mint vitettettek vala.

3. Azért tudtotokra adom, * hogy ſenki az Iſten Lelke-által ſzólván, nem mond átkot a' Jéſuſnak. És ſenki nem mondhattya, Úr Jéſus, hanem tsak a' Szent-Lélek-által. * *Mar.* 9.*f.*39.

4. Külömbségek vannak pedig az ajándékokban, de ugyan-azon a' Lélek.

5. És külömbségek vannak a' ſzolgálatokban, de ugyan-azon az Úr:

6. És külömbségek vannak a' tselekede-

tekben, de ugyan-azon az Isten a' ki mindeneket tselekeszik mindenekben.

7. Mindennek pedig haszonra adatik a' Léleknek meg-jelenése.

8. Némellynek ugyan a' Lélek-által adatik a' böltseségnek beszéde: másnak pedig a' tudománynak beszéde azon Lélek szerént:

B

9. Másnak a' hit azon Lélek-által: másnak a' gyógyitásoknak ajándéka azon Lélek-által.

10. Másnak a' tsodáknak tselekedete, másnak a' profétálás, másnak a' lelkeknek meg-választása, másnak a' nyelveknek külömbségi, másnak a' beszédeknek magyarázása.

* *Rom. 12. a. 6. Ephes. 4. b. 6.*

11. * Ezeket pedig mind azon-egy Lélek tselekeszi, osztogatván mindennek a' mint akarja.

12. Mert a' mint a' test egy, és sok tagjai vannak; a' testnek pedig minden tagjai noha sokak, mindazáltal egy test: úgy a' Krisztus-is.

13. Mert mi minnyájan egy Lélek-által egy testé kereszteltettünk-meg, akár Zsidók akár Pogányok, akár szolgák, akár szabadosok: és minnyájan egy Lélek-által itattattunk.

14. Mert a' test-is nem egy tag, hanem sok tagok.

15. Ha azt mondgya a' láb: Mivelhogy nem vagyok kéz, nem vagyok a' testből-való: vallyon azért nem a' testből-való-e?

16. És ha azt mondgya a' fül: Mivelhogy nem vagyok szem, nem vagyok a' testből: vallyon azért nem a' testből-való-e?

C

17. Ha az egész test szem: hol a' hallás? Ha egészlen hallás: hol a' szaglás?

18. Most pedig az Isten helyheztette a' tagokat, mindenikét közülök a' testben a' mint akarta.

19. Hogy-ha minnyájan egy tag vólnának, hol a' test?

20. Most pedig sokak ugyan a' tagok, egy pedig a' test.

21. Nem mondhattya pedig a' szem a' kéznek: Nem szükölködöm halad-nélkül; a' vagy viszontag a' fö a' lábaknak: Nem vattok nékem szükségesek.

22. De sokkal inkább a' mellyek a' testnek erötlenb tagjainak láttatnak lenni, szükségesbek:

23. És a' mellyeket állitunk a' testnek bötsülletlenb tagjainak lenni, azokat bévségesb tiszteletel vészszük-környül: és a' mi tiszteségteleninknek bévségesb tiszteségek vagyon.

24. A' mi tiszteségesink pedig semmi-nélkül nem szükölködnek: de az Isten mértékelte a' testet, annak, a' mellynek nem vólt, bévségesb tiszteletet adván,

25. Hogy ne légyen hasonlás a' testben, hanem egy-aránt egy-másért szorgalmatosok legyenek a' tagok.

D

26. És ha az egyik tag valamit szenved, együtt-szenvednek minden tagok: a' vagy ha ditsekedik az egyik tag, együtt-örülnek minden tagok.

* *Ephes. 4. c. 11.*

27. * Ti pedig a' Krisztus teste vattok, és tagból-való tagok.

28. És némellyeket helyheztetett ugyan az Isten az Anyaszentegyházban elöször Apostolokat, másodszor Profétákat, harmadszor Doktorokat, az-után eröket, az-után a' gyógyitásoknak ajándékit, segétségeket, vezérléseket, a' nyelveknek külömbségit, a' beszédeknek magyarázásit.

29. Vallyon minnyájan Apostolok-e? vallyon minnyájan Proféták-e? vallyon minnyájan Doktorok-e? vallyon minnyájan erök-e?

30. Vallyon minnyájoknak vagyon-e gyógyitásokra-való ajándékja? vallyon minnyájan nyelveken szóllanak-e? vallyon minnyájan magyaráznak-e?

31. Igyekezzetek pedig jobb ajándékokra. És még fölbb útat mutatok néktek.

XIII. RÉSZ.

A' szeretetnek szüksége, tiszte, meg-maradandósága, és a' hitnél, reménységnél, és más jóságos tselekedetnél fellyebb valósága.

A

1. Ha emberek, és angyalok nyelvein szóllok-is, szeretetem pedig nintsen, ollyá löttem mint a' zengö réz vagy a' pengö tzimbalom.

2. És ha profétálásom lészen-is, és tudok minden titkokat, és minden tudományt; és ha minden hitem lészen-is, úgy hogy a' hegyeket másuvá vigyem, szeretetem pedig nem lészen: semmi vagyok.

3. És ha el-osztom-is a' szegények eledelére minden marhámat, és ha a' testemet adom-is úgy hogy égjek, szeretetem pedig nem lészen: semmit nem használ nékem.

B

4. A' szeretet türö, kegyes: a' szeretet nem irégykedik, nem tselekeszik gonoszúl, fel nem fuvalkodik.

5. Nem tiszteség-kivánó, nem keresi azokat a' mik magáé, nem gerjed haragra, nem gondol gonoszt.

6. Nem örvendez a' hamisságon, örvendez pedig az igazságon:

C

7. Mindeneket el-tür, mindeneket hiszen, mindeneket reményl, mindeneket elszenved.

8. A' szeretet soha meg nem szünik; akár a' profétálások meg-üresüllyenek, akár a' nyelvek meg-szünnyenek, akár a' tudomány el-rontassék.

9. Mert rész-szerént értünk, és rész-szerént profétálunk.

10. Mikor pedig el-jö a' mi tekélletes, meg-üresül a' mi rész-szerént vagyon.

11. Midön kisded vólnék, úgy szóllok vala mint kisded, úgy értek vala mint kis-

ded, úgy gondolkodom vala mint kisded. Mikor pedig ember-korba jutottam, kiüresitettem a' kisdedhez-valókat.

12. Most tükör-által homályban látunk, akkor pedig színröl színre. Most réſz-ſzerént iſmérek, akkor pedig úgy iſmérek, a' mint én-is meg-iſmértettem.

13. Most pedig meg-maradnak, a' hit, a' reménység, a' ſzeretet, e' három: ezek-közül pedig nagyobb a' ſzeretet.

XIV. RÉSZ.

A' nyelveknek ajándéka alább való a' jövendölés ajándékánál, és módot mutat, melly ſzerént éllyenek mind ezekkel az ajándékokkal. Az aſzſzony-állatok a' templomban hallgaſſanak.

A 1. KÖVESSÉTEK a' ſzeretetet, igyekezzetek a' lelkiekre: inkább pedig hogy profétállyatok.

2. Mert a' ki nyelven ſzóll, nem embereknek ſzóll, hanem az Iſtennek: mert ſenki nem hallya. Lelkével pedig titkokat ſzóll.

3. Mert a' ki profétál, az embereknek ſzóll épüléſre, és intéſre, és vigaſztaláſra.

4. A' ki nyelven ſzóll, ö-magát épiti: a' ki pedig profétál, az Iſten Anyaſzentegyházát épiti.

5. Akarom pedig hogy ti minnyájan nyelveken ſzóllyatok; inkább pedig hogy profétállyatok. Mert nagyobb a' ki profétál, hogy ſem a' ki nyelveken ſzóll: hanem ha meg-magyarázza hogy az Anyaſzentegyház épüllyön.

B 6. Most pedig, atyámfiai, ha hozzátok megyek nyelveken ſzólván; mit haſználok néktek, ha vagy jelenés-által nem ſzóllok néktek, vagy tudomány-által, vagy profétálás-által, vagy tanitás-által.

7. Lám a' mellyek lélek-nélkül zengenek-is, akár ſip, akar tzitara; ha a' zengésben külömbséget nem téſznek, mi-módon értheti az énekléſt, vagy a' tzitarázáſt?

8. Mert a' trombita bizonytalan ſzózatot ád; ki kéſziti magát a' hartzra?

C 9. Úgy ti-is, ha a' nyelv-által nyilvánvaló beſzédet nem ſzóllotok; mint tudatik-meg a' mi mondatik? mert a' levegö-égbe ſzóltok.

10. Például, annyi ſok nemei vannak a' nyelveknek a' világon: és ſzó-nélkül ſemmi nints.

11. Ha azért nem tudom a' ſzónak erejét; annak, a' kinek ſzóllok, idegen-nyelvü léſzek: és a' ki ſzóll, nékem idegen-nyelvü léſzen.

12. Igy ti-is, mivelhogy a' lelkeknek kivánói vattok, az Anyaſzentegyháznak épületire kereſsétek hogy bévelködgyetek.

13. És az-okáért, a' ki nyelven ſzóll; imádkozzék hogy meg-magyarázza.

14. Mert ha nyelvel imádkozom, a' lelkem imádkozik, az elmém pedig haſznonélkül vagyon.

15. Mitsoda tehát? Imádkozom lélekkel, imádkozom elmével-is: éneklek lélekkel, éneklek elmével-is.

16. Továbbá, ha lélekkel mondaſz áldáſt, az a' ki a' tudatlan-helyett vagyon, mi-módon mondgya az Ament, a' te áldáſodra? mert nem tudgya, mit mondaſz.

17. Mert te jól adſz ugyan hálákat: de más nem épül.

18. Hálákat adok az én Iſtenemnek, hogy D minnyájotok nyelvén ſzóllok.

19. De az Anyaſzentegyházban öt igét akarok inkább ſzóllani az én értelmem-ſzerént, hogy egyebeket-is tanitſak; hogy-ſem mint tiz ezer igét idegen nyelven.

20. Atyámfiai, ne legyetek gyermekek értelemmel, hanem gonoſzsággal legyetek kisdedek: értelemmel pedig tekélletelek legyetek.

21. A' törvényben irva vagyon: * Hogy * *Iſa.* 28. *c.* 11. más nyelvekkel, és más ajakokkal ſzóllok e' népnek: és úgy ſem halgatnak-meg engem, úgy-mond az Úr.

22. Az-okáért a' nyelvek jelül vannak, nem E a' hiveknek, hanem a' hitetleneknek: a' profétálaſok pedig, nem a' hitetleneknek, hanem a' hiveknek.

23. Ha azért egybe-gyül az egéſz Anyaſzentegyház, és minnyájan nyelveken ſzóllanak; bé-mennek pedig a' tudatlanok, vagy hitetlenek: nem azt mondgyák-e, hogy eſztelenkedtek?

24. Ha pedig minnyájan profétálnak, bémegyen pedig valamelly hitetlen, vagy tudatlan; mindenektöl meg-gyözettetik, mindenektöl meg-itéltetik:

25. Az ö ſzivének titkai ki-nyilatkoznak, és úgy ortzájára borúlván imádgya az Iſtent, meg-vallván hogy bizonnyal az Iſten vagyon bennetek.

26. Mitſoda azért atyám-fiai? Mikor egy- F be-gyültök, mindeniteknek zsóltárja vagyon, nyelve vagyon, magyarázattya vagyon: mindenek épüléſre légyenek.

27. Ha ki idegen nyelven ſzóll, kettö, vagy leg-fellyebb három ſzóllyon, és egy-magyarázza-meg.

28. Ha pedig nem léſzen magyarázó, halgaſson a' Gyüleközetben, magának ſzóllyon pedig, és az Iſtennek.

29. A' Profétak pedig ketten vagy hárman ſzóllyanak, és a' többi meg-itellyék.

30. Hogy-ha máſnak, a' ki ül, valami meg-jelentetik, az elsö halgaſson.

31. Mert egyen-ként minnyájan profétálhattok: hogy minnyájan tanúllyanak, és minnyájan inteſsenek:

32. És a' profétak lelkei a' profétak alávettettenek.

33. Mert nem a' viſzſza-vonásé az Iſten G

hanem a' békességé: a' mint a' szenteknek minden Gyüleközetiben-is tanitom.

34. Az aszszony' állatok a' Gyüleközetekben halgassanak, mert nem engedtetik nékik hogy szóllyanak, hanem hogy engedelmesek légyenek, * a' mint a' törvény-is mondgya.

35. Ha mit akarnak pedig tanúlni, otthonn kérdgyék-meg az ö férjöket. Mert rút az aszszony állatnak az Gyüleközetben szóllani.

36. Töletek származott-e az Isten igéje? vagy tsak hozzátok érkezett-e?

37. Ha ki prófétának láttatik lenni, vagy lelki embernek, értse a' miket néktek irok, hogy az Úr parantsolati:

38. Ha ki pedig nem tud, ö sem lészen tudva.

39. Az-okáért atyámfiai, igyekezzetek prófétálni: és a' nyelveken-való szóllást meg ne tiltsátok.

40. Mindenek pedig tiszteségesen, és rend-szerént légyenek.

* Gen. 3. c. 11.

XV. RÉSZ.

Meg-mutattya Krisztusnak halottaiból fel-támadását, ki-is sokaknak 's utólljára néki-is leg-kissebb Apostolnak meg-jelent. Innen a' mi fel-támadásunkat-is 's annak módgyát-is, külömb-külömbféle ditsöségel, nem tsak lelkünkben, hanem testünkben-is meg-mutattya: fel-támadáskor a' halál el-enyészik.

A

1. TUDTOTOKRA adom pedig néktek, atyám-fiai, az Evangyéliomot a'mellyet néktek predikállottam, a' mellyet bé-is vöttetek, a' mellyben állotok-is,

* Gal. 1. b. 11.

2. Melly által üdvözültök-is: mi képen predikállottam néktek, ha meg-tartyátok, hanem-ha heában hittetek.

3. Mert elöször elötökbe adtam, a' mit vöttem-is: hogy a' Krisztus meg-hólt a' mi büneinkért * az Irások-szerént:

4. * És hogy el-temettetett, és hogy fel-támadott harmad napon az Irások-szerént:

* Isa. 53. b. 4. * Joan. 2. a. 2. Joan. 20. c. 19.

5. És hogy meg-jelent Tzéfásnak, és azután a' tizen-egynek:

6. Az-után meg-jelent egyszer 's mind többnek öt-száz atyafiaknál: kik közül sokan meg-maradtak mind ez ideig, némellyek pedig el-aluttak:

7. Az-után meg-jelent Jakabnak, az-után mind az Apostoloknak:

8. Mindeneknél utólbszor pedig, úgymint idétlenül-szültnek, meg-jelent nékem-is.

9. * Mert én leg-kissebb vagyok az Apostolok-között, ki nem vagyok méltó Apostolnak hivattatni, mert az Isten Anyaszentegyházát üldöztem.

* Act. 9 a. 3. Ephes. 3. b. 8.

B

10. Az Isten malasztyából vagyok pedig az a' mi vagyok, és az ö malasztya énbennem hivalkodó nem vólt, hanem bévekben munkálkodtam minnyájoknál: nem én pedig, hanem az Isten malasztya én-velem.

11. Mert akár én, 's akár ök; igy predikállunk, és igy hittetek.

12. Ha pedig predikáltatik hogy a' Krisztus fel-támadott halottaiból, mi-módon mondgyák némellyek ti-köztetek, hogy nints a' hóltaknak fel-támadása?

13. Ha pedig nints a' hóltaknak fel-támadása: a' Krisztus sem támadott-fel.

14 Ha pedig a' Krisztus fel nem támadott, tehát heába-való a' mi predikállásunk; heába-való a' ti hitetek-is:

15. Találtatunk pedig az Istennek hamis bizonysági-is: mert bizonyságot mondottunk az Isten-ellen, hogy fel-támasztotta a' Krisztust? kit fel nem támasztott, ha a' halottak fel nem támadnak.

16. Mert ha a' halotttak fel nem támadnak, a' Krisztus sem támadott-fel.

17. Hogy-ha a' Krisztus fel nem támadott, heába-való a' ti hitetek, mert még a' ti büneitekben vattok.

18. Tehát a' kik el-aluttak-is a' Krisztusban, el-vesztek.

19 Ha tsak ez életben vagyon reménységünk a' Krisztusban, minden embereknél nyomorúltabbak vagyunk.

20. Most pedig a' Krisztus fel-támadott halottaiból, elsö zsengéje az el-aluttaknak:

21. * Mivelhogy ember-által vagyon a' halál, ember-által a' hóltaknak fel-támadása-is.

* Col. 1. c. 18. Apoc. 1. b. 5.

22. És a' mint Ádámban minnyájan meghalnak: úgy a' Krisztusban is minnyájan megelevenittetnek.

* 1. Thes. 4. b. 11.

23. * Ki-ki mind pedig az ö rendiben, elsö zsenge a' Krisztus: az után azok, a' kik a' Krisztusé, kik az ö el-jövetelekor hittenek.

24. Az-után vég lészen; mikor az országot az Istennek 's az Atyának kezéhez adgya, mikor meg-üresít minden fejedelemséget, és hatalmasságot, és eröt.

D

25. Országlani kell pedig néki, * mig minden ellenségit a' lábai-alá tegye.

* Psal. 109. a. 1. Hebr. 1. d. 13. & 10. c. 13.

26. Az utólsó ellenség pedig a' halál megrontatik: * Mert mindeneket az ö lábai-alá vetett. Holott pedig azt mondgya:

* Psal. 8. c. 8. Heb. 2. b. 8.

27. Mindenek ö-alája vettettek; kétségnélkül, azon-kivül, a' ki néki mindeneket alája-vetett.

28. Mikor pedig ö-alája vettetnek mindenek: akkor ö-maga a' Fiú-is annak alája-vettetik, a' ki mindeneket maga-alá vetett, hogy az Isten légyen minden mindenekben.

29. Mert egyéb-ként mit tselekesznek a' kik meg-kereszteltetnek a' hóltakért, ha tellyességgel fel nem támadnak a' hóltak?

30. Miért kereszteltetnek-meg-is azokért? miért forgunk mi-is veszedelemben minden órában?

31. Minden-nap meg-halok, atyámfiai,

a' ti ditsöségtekért, melly nékem a' mi Urunk Kriſtus Jeſusban vagyon.

32. Ha (emberi mód-ſzerént) a' fene vadakkal viaskodtam Efeſusban, mit haſznál nékem, ha a' hóltak fel nem támadnak, * együnk, és igyunk, mert hólnap meghalunk.

33. El ne tévelyedgyetek: Meg-veſztik a' jó erköltsöket a' gonoſz beſzélgetéſek.

34. Serkennyetek-fel igazak, és ne vétkezzetek: mert némellyek az Iſtent nem iſmérik, a' ti pirúláſtokra mondom.

35. De mondgya valaki: Mi módon támadnak-fel a' hóltak? és minémü teſtel jönek-elö?

36. Eſztelen, te a' mit el-vetſz, meg nem elevenedik, hanem-ha elöbb meg-hal.

37. És a' mit el-vetſz, nem a' következendö teſtet veted-el, hanem a' puſzta magot, tudni-illik, búza vagy valami más magot.

38. Az Iſten pedig annak teſtet ád a' mint akarja: és minden magnak tulajdon teſtet.

39. Nem minden teſt, azon teſt: hanem más ugyan az embereké, más pedig a' barmoké, más a' madaraké, más pedig a' halaké.

40. És vannak égi teſtek, és földi teſtek: da más az égieknek, más pedig a' földieknek ditsösége.

41. Más a' Nap fényeſsége, más a' hóld fényeſsége, és más a' tſillagok fényeſsége. Mert a' tſillag külömböz a' tſillagtól a' fényeſségben:

42. Igy a' hóltaknak fel-támadáſa-is. Rothadásban vettetik-el, rothadatlanságban támad-fel:

43. Nemtelenségben vettetik-el, ditsöségben támad-fel: Erötlenségben vettetik-el, eröben támad-fel:

44. Lelkes teſt vettetik-el, lelki teſt támad-fel. Ha vagyon lelkes teſt, vagyon lelki-is, a' mint irva vagyon:

45. * Teremtetett az elsö ember Ádám élö lélekké, az utólſó Ádám elevenitö lélekké.

46. De nem elöbb a' mi lelki, hanem a' mi lelkes: az-után a' lelki.

47. Az elsö ember a' földböl, földi: a' máſodik ember menyböl, menyei.

48. A' Mi-némü a' földi, ollyanok a' földiek-is; és a' minémü a' menyei, ollyanok a' menyeiek-is.

49. Az-okáért, a' mint a' földinek ábrázattyát viſeltük, viſellyük a' mennyeinek ábrázattyát-is.

50. Ezt pedig mondom atyámfiai: mert a' teſt 's a' vér az Iſten orſzágát nem birhattyák: ſem a' rothadandóság a' rothadatlanságot nem birja.

51. Imé titkot mondok néktek: Minnyájan fel-támadunk ugyan, de nem minnyájan változtatunk-el:

52. Egy pontban, egy ſzem-pillantásban, az utólſó trombitára: mert ſzóll a' trombita, és a' hóltak fel-támadnak rothadatlanok: és mi el-változtatunk.

53. Mert e' rothadandónak rothadatlanságba kell öltözni: és e' halandónak halhatatlanságba kell öltözni.

54. Mikor pedig ez a' halandó a' halhatatlanságba öltözik, akkor léſzen-meg a' beſzéd, melly irva vagyon: * El-nyelettetett a' halál a' gyözedelemtöl.

55. Hol vagyon halál a' te gyözedelmed? hol vagyon halál a' te öſztönöd.

56. A' halál öſztöne pedig a' bün: a' bünnek ereje pedig a' törvény.

57. * Az Iſtennek pedig hálá légyen, ki nékünk gyözedelmet adott a' mi Urunk Jéſus Kriſtus-által.

58. Az-okáért ſzerelmes atyámfiai, álhatatoſok legyetek, és ki-mozdithatatlanok: bévelködvén mindenkor az Úr dolgában, tudván hogy a' ti munkátok nem heába-való az Úrban.

XVI. RÉSZ.

Inti öket, hogy alamiſnát ſzedgyenek a' Jeruſalemben lévö kereſztyének táplálására. Timoteuſt, és Stefanát tselédivel együtt kommendállya. Le-irja, kik köſzöntik öket, és hogy ott-is egymáſt köſzöntsék. A' ki a' JÉSUS Kriſtuſt nem ſzereti, átok légyen.

1. A' Bé-ſzedett alamizſnák felöl pedig, mellyek a' ſzentekért léſznek, a' mint a' Galátziai Gyülekezetekben rendeltem, ti-is úgy tselekedgyetek.

2. A' ſzombatnak elsö napján ki-ki mind közületek magánál külön rakja, el-tévén a' mi néki tetſzik: hogy ne légyen akkor az alamizſnák ſzedéſe, mikor el-jutok.

3. Midön pedig jelen léſzek: a' kiket javallotok levél-által, azokat küldöm-el, hogy a' ti ajándékitokat Jeruſalembe vigyék.

4. Hogy-ha méltó léſzen hogy én-is elmennyek, velem mennek-el.

5. Hozzátok megyek pedig, mikor által-megyek Matzedónián: mert Matzedónián által-megyek.

6. Ti-nálatok pedig talám meg-maradok, vagy telelek-is: hogy ti vigyetek-el engem valahová megyek.

7. Mert nem akarlak titeket moſt az által menetelben látni, mert reménylem hogy valami ideig nálatok maradok, ha az Úr engedi.

8. Efeſusban maradok pedig Pünkösdig.

9. Mert nagy ajtó nyittatott nékem, és nyilván-való, és ſok az ellenkezö.

10. Ha pedig el-jut Timóteus, láſsátok hogy félelem nélkül légyen nálatok; mert az Úr dolgát tselekeſzi, a' mint én is.

11. Senki azért ötet meg ne útállya: ké-

sérjétek-el pedig ötet békével, hogy hozzám jöjön: mert várom ötet az atyafiakkal.

12. Az Apolló atyafi-felöl pedig tudtotokra adom, hogy igen kértem ötet hogy hozzátok menne az atyafiakkal: és semmiképen nem vólt akarattya hogy most elmenne; el-mégyen pedig, mikor üresége lészen.

13. Vigyázzatok, maradgyatok-meg a' hitben, emberkedgyetek, és erösödgyetek-meg.

14. Minden dolgaitok szeretettel légyen.

15. Kérlek pedig titeket atyámfiai, tudgyátok hogy a' Stéfana háza, és a' Fortunátusé, és az Akaikusé, Akaiának elsö zsengéi, és a' szentek szolgálattyára rendelték önnön magokat:

16. Hogy ti-is engedelmesek legyetek efféléknek, és minden együtt-munkálkodónak, és faradónak.

17. Örülök pedig a' Stéfana, és a' Fortunatus, és Akaikus jelen-vóltán: mert azt, a' mi heával vóltatok, ök helyére vittek:

18. Mert meg-élesztették az én lelkemet, 's a' tiéteket-is. Ismérjétek-meg azért a' kik effélék.

19. Köszöntnek titeket az Ásiai Gyüleközetek. Az Úrban igen köszöntnek titeket Aquila, és Prisztzilla, az ö házok-béli Gyüleközettel: a' kiknél szállást-is tartok.

20. Köszöntnek titeket minnyájan az atyafiak. Köszöntsétek egy-mást a' szent tsókolásban.

21. E' köszönet, magam Pál kezével.

22. Ha ki nem szereti a' mi Urunk Jésus Krisztust, átkozott légyen, Marán-Atha.

23. A' mi Urunk Jésus Krisztusnak malasztya veletek.

24. Az én szeretetem minnyájotokkal a' Krisztus Jésusban. Amen.

SZ. PÁL APOSTOL
II. LEVELE
A' KORINTUSIAKHOZ.

Minek utánna meg-érkezett vólna Korintusból, és az Apostoloknak jelentené, miket vitt vólna végbe: ezen második levelét irja a Korintusiakhoz, mellyben részt szerént jelenti örömét; hogy jó kedvel volnának hozzája: részt szerént pedig a' hamis Apostolok ellen-vetésekre meg-felel. Irta Matzedóniából ezen levelet, de minémü városból, igazán nem tudhatni. A' Görögök azt állétyák, hogy Filippiben: Baronius azt tartya, hogy Nikápolyban: vittek pedig ezen levelet Korintusba Titus, és Lukáts, Urunk szenvedése után 24dik esztendöben.

I. RÉSZ.

Hogy másokat-is vigasztalna, meg-mutattya, melly nagy veszedelmekből szabaditotta ötet-meg az Úr Ásiában. Azután az ö szivének, és tanitásának igazságát ki-jelenti: hogy pedig igérete szerént hozzájok nem ment, nem ö vétke. Utóllyára meg-mutattya prédikálásának igazságát, és erejét.

PÁL a' Jésus Krisztus Apostola az Isten akarattyából, és a' Timóteus atyafi, az Isten Anyaszentegyházának, melly Korintusban vagyon, minden szentekkel, kik az egész Akaiában vannak.

2. Malasztot-néktek és békeség az Istentöl a' mi Atyánktól, és az Úr Jésus Krisztustól.

3. * Áldott az Isten, és a' mi Urunk Jésus Krisztusnak Attya, az irgalmasságoknak Attya, és minden vigasztalásnak Istene.

4. Ki vigasztal minket minden háborúságunkban: hogy vigasztalhassuk mi-is azokat, kik minden nyomorúságban vannak, intés-által, mellyel mi-is intetünk az Istentöl.

5. Mert a' mint bévelködnek mi-bennünk a' Krisztus szenvedési: úgy bévelködik a' mi vigasztalásunk-is a' Krisztus-által.

6. Akár háborgattatunk pedig a' ti intéstekért, és üdvösségtekért, akár vigasztaltatunk a' ti vigasztalástokért, akár intetünk a' ti intéstekért és üdvösségtekért, melly szer-

* *Ephes.* 1. a. 3. 1. *Pet.* 1. a. 2.

zi azon szenvedéseknek el-türését, mellyeket mi-is szenvedünk:

7. Hogy a' mi reménységünk erös légyen ti-érettetek: tudván hogy a'mint társok vattok a' szenvedésben, úgy lésztek a' vigasztalásban-is.

8. Mert nem akarjuk hogy ne tudgyátok atyámfiai a' mi háborúságunkat, melly Ásiában lött, hogy fölötte-igen meg-nehézittettünk erönk-fölött, úgy hogy az életet-is meg-únnók.

9. Söt nékünk halálra-való válaszunk vólt, hogy ne biznánk mi-magunkban, hanem az Istenben, ki fel-támasztya a' hóltakat:

10. Ki annyi veszedelmekböl ki-szabaditott, és ki-mentett minket: kiben bizunk hogy ez-után-is ki-szabadit.

11. Meg-segétvén ti-is érettünk-való imádságtokban: hogy sok személyek-által, a' mi-bennünk-való ajándékért, sokan hálákat adgyanak mi-érettünk.

C 12. Mert a' mi ditsöségünk ez, a' mi lelkünk-ismeretinek bizonyság-tétele, hogy a' szivnek együgyüségében, és az Isteni tisztaságban, és nem a' testi bóltseségben, hanem az Isten malasztyában forgolódtunk e' világon: bévségesben pedig ti-nálatok.

13. Mert nem egyebeket irunk néktek, hanem a' miket olvastatok, és meg-értettetek. Reménylem pedig hogy végiglen megismériték.

14. A' mint meg-is ismértetek minket rész szerént, hogy a' ti ditsöségtek vagyunk, a' mint ti-is miénk, a' mi Urunk Jésus Krisztusnak napján.

15. És e' bizodalommal akartam elöször hozzátok menni, hogy második jó tételemenyemet vennétek:

16. Ti-köztetek által-menni-is Matzedóniába, és ismég Matzedóniából hozzátok jöni, és ti-töletek el-késértetni Judæába.

17. Mikor azért ezt akartam vólna, vallyon álhatatlansággal éltem-e? Vagy a' miket gondolok, test-szerént gondolom-e, D hogy én-nálam légyen az Úgy, és Nem?

18. Hiv pedig az Isten, hogy a' mi bészédünkben, melly ti-nálatok vólt, nintsen abban Úgy, és Nem.

19. Mert az Isten fia a' Jésus Krisztus, a' ki néktek mi-általunk predikáltatott, én-általam, és Sylvánus, és Timóteus-által, nem vólt Úgy, és Nem, hanem Úgy vólt ö-benne.

20. Mert valamennyi igéreti vannak az Istennek, ö-benne Úgy: az-okáért ö-általa-is Amen az Istennek a' mi ditsöségünkre.

21. A' ki-pedig meg-erösit minket veletek a' Krisztusban, és a' ki meg-kent minket-az Isten:

22. Ki-meg-is petsétlett minket, és adta a' Lélek zálogját a' mi szivünkbe.

23. Én pedig az Istent hivom bizonyságúl az én lelkemre, hogy néktek kedvezvén, nem mentem többé Korintusba: nem hogy uralkodnánk a' ti hiteteken, hanem segétöi vagyunk a' ti örömötöknek: mert a' hit-által állotok.

II. RÉSZ.

Hogy hozzájok nem ment, oka az, hogy nagyobb szomorúságok ne légyen; meg hadgya, hogy azt, a' ki mostoha annyával vétkezett vólna, fogadgyák-bé a' gyüleközetbe. Meg-mutattya, hogy noha prédikálása nagy munkával állott; de nagy haszonnal-is vólt, noha némellyeknek prédikálása halált szerzett.

A 1. El-végeztem pedig azt magamban, hogy ne mennék ismég szomorúsággal hozzátok.

2. Mert ha én meg-szomoritlak titeket: 's kitsoda az, a'ki engem örvendeztetsen, hanem a' ki meg-szomorittatik én-miatttam?

3. És ugyan-ezent irtam-meg néktek, hogy mikor el-megyek, ne legyen bánat-fölött-való bánatom, azokon a' kiken örülnöm kellett vólna: reménylvén minnyájatokfelöl, hogy az én örömöm, minnyájotoké.

4. Mert sok háborúságból, és szivnek szorongatásából irtam néktek sok köny-húllatásokkal: nem hogy meg-szomorittassatok: hanem hogy meg-tudgyátok, minémü szeretetem légyen bévségesben hozzátok.

B 5. Ha ki pedig meg-szomoritott, nem engem szomoritott-meg: hanem részszerént, hogy ne terhellyem minnyájotokat.

6. Elég annak, a' ki afféle, ez a' feddés, melly sokaktól lött:

7. Úgy hogy viszontag inkább meg-engedgyétek, és meg-vigasztallyátok, hogy valami-képen a' fölöttébb-való szomorúságtól meg ne emésztessék, a' ki illyen.

8. Az-okáért kérlek titeket, hogy erösittsétek-meg ö-hozzája a' szeretetet.

C 9. Mert azért-is irtam, hogy meg-ismérjem a' ti meg-próbálástokat, ha mindenben engedelmesek vattok-e.

10. A' kinek pedig valamit meg-engedtetek, én-is: mert én-is a' mit meg-engedtem, ha mit meg-engedtem, ti-érettetek a' Krisztus képében.

11. Hogy meg ne tsalattasunk a' Sátántól: mert tudgyuk az ö gondolatit.

12. Mikor pedig Tróásba mentem vólna a' Krisztus Evangyeliomáért, és ajtó nyittatott vólna nékem az Úrban;

D 13. Nem vólt nyugodalma az én lelkemnek, azért hogy fel nem találtam Titust az én atyámfiát, hanem el-bútsúzván tölök, el-menék Matzedóniába.

14. Hálá légyen pedig az Istennek, ki mindenkor gyözedelmesekké tészen minket a' Krisztus Jésusban, és az ö ismeretinek illat-

tyát ki-nyilatkoztattya mi-általunk minden helyen:

15. Mert a' Kriſtus jó illattya vagyunk az Iſtennek azokban, a' kik üdvözülnek, 's azokban-is a' kik el-veſznek:

16. Némellyeknek ugyan halálnak illattya a' halálra; némellyeknek pedig életnek illattya az életre. És ezekre kitsoda olly alkalmatos.

17. Mert nem vagyunk mint ſokan, meghamiſitván az Iſten igéjét, hanem tiſztán ſzóllunk a' Kriſtusban, úgy-mint Iſtentöl, az Iſten-elött.

III. RÉSZ.

Nem ſzükség, hogy máſok ötet kommendállyák, mert a' munkáinak gyümöltſi eléggé kommendállyák. Az új Teſtamentomban lévö Papokat nagyobbra kell betsülni, hogy ſem az ö Teſtamentomban valókat: még a' Zſidóknak homály vagyon ſzivekben az irás olvaſáſakor, ki a' Kriſtusban való hit által el-töröltetik.

A 1. EL-KEZDGYÜK-e iſmég magunkat ajánlani? de vallyon ſzükölködünk-e (mint némellyek) ajánló levelek-nélkül ti-hozzátok, vagy ti-töletek?

2. A' mi levelünk ti vattok, bé-irva a' mi ſziveinkbe, melly iſmértetik, és olvaſtatik minden emberektöl:

B 3. Nyilván lévén, hogy ti a' Kriſtuſnak, mi-általunk ſzolgáltatott levele vattok, és irattatott nem téntával, hanem az élö Iſtennek lelkével: nem kö táblákra, hanem a' ſzivnek hús tábláira.

4. Illyen bizodalmunk vagyon pedig a' Kriſtus-által az Iſtenben:

5. Nem hogy elegendök vólnánk mi-magunktól valamit gondolni, úgy mint mi-magunktól: de a' mi elégséges-vóltunk az Iſtentöl vagyon:

6. Ki minket az új teſtamentomnak alkalmatos ſzolgaivá-is tött; nem a' bötüvel, hanem a' Lélekkel: mert a' bötü meg-öl, a' Lélek pedig meg-elevenit.

7. Hogy-ha a' halálnak ki-ſzolgáltatása, bötükkel kövekre irattatván, ditsöségben vólt; úgy hogy nem nézhetnének az Iſrael fiai a' Moyſes ortzájára, az ö ábrázattyának ditsösége-miá, melly meg-üresül:

8. Mi-képen nem léſzen inkább a' Léleknek ſzolgálattya ditsöségben?

C 9. Mert ha a' kárhozatnak ſzolgáltatása ditsöségben vagyon: ſokkal inkább bévelködik ditsöséggel az igazságnak ſzolgálattya.

10. Mert ditsöséges ſem vólt, a' mi fénylett e' réſzböl, a' fö ditsöséghez-képeſt.

11. Mert ha a' mi meg-üresül, ditsöséges: ſokkal inkább ditsöséges a' mi megmarad.

12. Illyen reménységünk lévén azért, nagy bizváſt tselekeſzünk.

13. * És nem a' mint Moyſes, ki fedelet téſzen vala az ö ortzájára, hogy ne néznének az Iſrael fiai az ö ortzájára, melly megüresül; * Exod. 34. d. 33.

14. De meg-tompúltak az ö érzékenységek. Mert e' mai napig az ó teſtamentom olvaſásában azon fedél fel-födetlen marad (mert a' Kriſtus-által üresül-meg.)

15. De e' mái napig, midön a' Moyſes olvaſtatik, fedél tétetett az ö ſzivökre. D

16. Mikor pedig meg-tér az Úrhoz, elvétetik a' fedél.

17. * Az Úr pedig Lélek: A' hol pedig az Úr Lélke: ott a' ſzabadság. * Ioan. 4. c. 24.

18. Mi pedig minnyájan, fel-födött ortzával az Úr ditsöségét, mint tükörben nézvén, azon ábrázatra el-változtatunk fényeſségböl fényeſségre, úgy-mint az Úr Lelkétöl.

IV. RÉSZ.

Az Apoſtoloknak igaz tanitáſa által mindeneknek ki-nyilatkozott az iſten igéje, azokon kivül, kiknek az elméjek vakságban vagyon. Noha az Apoſtolok ſok üldözéſeket ſzenvednek, mindazonáltal, el-nem nyomattathatnak, 's kevés ideig való inségek ditsöséget ſzerez nékiek.

1. AZ-OKÁÉRT a' ſzolgáltatásbau lévén, mint irgalmaſságot nyertünk, nem reſtelkedünk, A

2. Hanem el-vettyük a' gyalázatnak rejtekit, nem járván álnokſággal, ſe meg nem hamisitván az Iſten igéjét, hanem az igazságnak ki-nyilatkoztatásában ajánlván magunkat az embereknek minden lelki-iſméretihez az Iſten-elött.

3. Hogy ha a' mi Evangyéliomunk bé-födöztetett-is; azoknak födöztetett-bé, a' kik el-veſznek;

4. Melly hitetleneknek meg-vakitotta e' világ Iſtene elméjeket, hogy ne fényeskedgyék nékik a' Kriſtus ditsöséges Evangyéliomának világoſitáſa, ki az Iſten ábrázattya.

5. Mert nem mi-magunkat predikállyuk, hanem a' mi Urunk Jéſus Kriſtuſt; mi-magunkat pedig a' ti ſzolgaitokat a' Jéſusért: B

6. Mert az Iſten, a' ki mondotta hogy a' ſetétségböl a' világoſság fényeskedgyék, ö világoskodott a' mi ſziveinkben, az Iſten fényeſsége tudományának világoſitására, a' Jéſus Kriſtus ortzáján.

7. E', kintsünk pedig tserép edényekben vagyon: hogy a' méltóság az Iſten erejétöl légyen, és nem mi-tölünk.

8. Mindenekben háborúságot ſzenvedünk, de nem büſülünk; ſok ſzükségben forgunk, de kétségbe nem eſünk; C

9. Üldözést szenvedünk, de el nem hagyattatunk; le-vettetünk, de el nem veszünk:

10. Mindenkoron a' mi testünkben velünk hordozván a' Jésus sanyargatását, hogy a' Jésus élete-is ki-nyilatkoztassék a' mi testeinkben.

11. Mert mi a' kik élünk, mindenkor halálra adatunk a' Jésusért: hogy a' Jésus élete-is ki-nyilatkoztassék a' mi halandó testünkben.

12. Az-okáért a' halál mi-bennünk munkálkodik, az élet pedig ti-bennetek.

13. Ugyan-azon hitnek lelke lévén pedig velünk, a' mint irva vagyon; * Hittem, Azért szóllottam: mi-is hiszünk, az-okáért szóllunk-is:

14. Tudván hogy a' ki fel-támasztotta a' Jésust, minket-is fel-támaszt a' Jésussal, és veletek együvé helyheztet.

15. Mert mindenek ti-érettetek: hogy a' bévséges malaszt, sokaknak hálá-adások által, bévelködgyék az Isten ditsöségére.

16. Az-okáért el-nem fogyatkozunk: de noha a' mi külsö emberünk meg romol-is: mindazáltal a' belsö meg-újúl napról napra.

17. Mert az, a' mi most a' mi háborúságunkban egy szem-pillantásig-való, és könyü, fölötte igen fö módon a' ditsöségnek örökké-való-nagy-vóltát szerzi mi-bennünk.

18. Nem figyelmezvén mi azokra a' mellyek láttatnak hanem a' mellyek nem láttatnak. Mert a' mellyek láttatnak, ideig-valók; a' mellyek pedig nem láttatnak, örökké-valók.

V. RÉSZ.

Az örök ditsöségnek bizonyos reménységétöl viseltetvén az Apostolok, ennek a' testnek tömlötzéből ki-szabadúlni kivánkoznak, mivel másképen ahoz nem juthatnak. Mivel-hogy pedig a' Krisztusnak, mint mindeneknek igaz Birájának kedvében akarnak lenni, alkalmatosságot adnak a' Tanitványoknak, hogy ö felölök ditsekedhessenek az ellenségek elött; és a' Krisztusért követséget viselvén, kinek halálával a' világ Isten kedvébe esett, test szerént ismérik.

1. MERT tudgyuk, hogy ha a' mi földi házunk, a' mellyben lakunk, el-bomol, hogy épülésünk vagyon az Istentöl, nem kézzel tsinálta tott, örökké-való házunk mennyekben.

2. Mert ezért-is fohászkodunk, * hogy a' mi mennyei lakó-házunkba kivánunk felöltözni:

3. De úgy ha fel-öltözve, 's nem mezitelenek találtatunk.

4. Mert a' kik e' hajlékban vagyunk-is, fohászkodunk meg-terheltetvén: mivel-hogy nem kivánunk le-vetköztetni, hanem fel-öltöztetni, hogy a' mi halandó, el-nyeletessék az élettöl.

5. A' ki pedig erre készit minket, Isten az, a' ki nékünk adta a' léleknek zálogját.

6. Bizunk azért mindenkor, tudván hogy a' mig a' testben vagyunk, az Úrtól:

7. (Mert a' hit-által járunk, és nem szem látásával)

8. Bizodalmunk vagyon pedig, és jó akaratunk, hogy inkább ki-költözzünk a' testböl, és jelen légyünk az Úrnál.

9. És azért igyekezünk, akár távúl 's akár jelen lévén, ö-néki kedvében lenni.

10. * Mert minnyájunknak meg-kell jelennünk a' Krisztus Itélö széke-elött, hogy el-vegye ki-ki a' testnek tulajdonit, a' mint tselekedett, vagy jót, vagy gonoszt.

11. Tudván azért az Úr félelmét, az embereket intyük, az Isten-elött pedig nyilván vagyunk. Reménylem pedig, hogy a' ti lelki-ismérettetek-elött-is nyilván vagyunk.

12. Nem ajánlyuk ismég magunkat néktek, hanem okot adunk néktek a' mi-érettünk-való ditsekedésre: hogy légyen néktek azok-ellen, kik szinnel ditsekednek, és nem szivböl.

13. Mert akár elménkben ragadtassunk-el, az Istennek: akár józanok legyünk, ti-néktek.

14. Mert a' Krisztus szeretete kénszerit minket: azt itélvén, hogy ha egy mindenekért meg-hólt, tehát minnyájan meg-hóltak:

15. És mindenekért meg-hólt a' Krisztus: hogy, a' kik élnek-is, már ne magoknak éllyenek, hanem annak, a' ki ö-érettek meg hólt, és fel-támadott.

16. Az-okáért mi ez idötöl-fogva senkit nem ismérünk test-szerént. És ha ismértük a' Krisztust test-szerént: de most már nem ismérjük.

17. Ha azért a' Krisztusban valami új teremtett-állat; a' régiek el-múltak: * imé mindenek meg-újúltak.

18. Mindenek pedig az Istentöl vannak, ki meg-békéltetett minket ö-magával a' Krisztus-által: és nékünk a' meg-engeszteltetésnek szolgáltatását adta.

19. Mert az Isten vala ugyan a' Krisztusban meg-békéltetvén magával a' világot, nem tulajdonitván nékik az ö vétköket, és mibelénk helyheztette a' meg-békéltetésnek igéjét.

20. A' Krisztusért járunk azért követségben, úgy-mint mi-általunk intvén az Isten. Kérünk a' Krisztusért, békéllyetek-meg az Istennel.

21. Azt, a' ki bünt nem tudott, mi-érettünk bünné tötte, hogy mi lennénk az Isten igazsága ö-általa.

VI. RÉSZ.

Inti, hogy az Istentöl adatott malasztot héában ne tartsák, meg-mutatván mennyit munkálkodott ö, hogy az Istennek hü szolgájának mutasa magát, és inti, hogy elkerüllyék a' pogányokkal való társaságot.

A 1. INTÜNK pedig segétvén hogy az Isten malasztyát heába ne vegyétek.

* Is. 49. c. 8. 2. Mert azt mondgya: * Kellemetes idöben meg-halgattalak téged, és az üdvösségnek napján meg-segétettelek téged. Imé most vagyon a' kellemetes idö, imé most az üdvességnek napja.

* 1. Cor. 10. g. 32. 3.* Senkinek semmi botránkozást nem adván hogy ne szidalmaztassék a' mi szolgálatunk:

* 1. Cor. 3. a. 1. 4. Hanem mindenekben viselljük magunkat * mint Istennek szolgai, sok türésben, háborúságokban, szükségekben, szorongatásokban.

B 5. Vereségekben, tömlötzökben, támadásokban, munkákban, vigyázásokban, böjtölésekben.

6. Tisztaságban, tudományban, hosszúvárakozásban, kegyességben, a' Szent-Lélekben, tettetés-nélkül-való szeretetben.

7. Az igazság igéjében, az Isten erejében, az igazság fegyvere-által jobb, és bal kézfelöl;

8. Ditsöség, és gyalázat-által; gonosz, és jó hir-által: mint hitetök, és igaz-mondók; mint ismeretlenek, és ismeretesek;

9. Mint meg-halók, és imé élünk; mint meg-verettettek, és meg nem ölettettek;

C 10. Mint szomorúak, mindenkor pedig örülök: mint szükölködök, sokakat pedig meg-gazdagitók; mint-ha semmink nem volna, és mindennel-birók.

11. A' mi szánk meg-nyilt ti-hozzátok o Korintusiak, a' mi szivünk el-szélesedett.

12. Nem szorongattattok mi-bennünk: hanem ti-magatokban szorongattattok:

13. Azon jutalmotok lévén pedig, úgymint fiaimnak mondom: szélesedgyetek-ki ti-is.

14. Ne vonnyatok igát a' hitetlenekkel. Mert mitsoda részesülése vagyon az igazságnak a' hamissággal? Vagy mitsoda társasága a' világosságnak a' setétséggel?

15. Mitsoda alkovása vagyon pedig Krisztusnak a' Béliállal,

D 16. Vagy mitsoda része a' hivnek a' hitetlennel? Mitsoda egyezése vagyon pedig az Isten templomának a' bálványokkal? * Mert ti az élö Istennek temploma vattok, a' mint az Isten mondgya: * Hogy ö-bennek lakom, és ö-közöttök járok, és ö Istenek lészek, és ök én népem lésznek.

* 1. Cor. 3. d. 27. & 6. d. 19. * Lev. 26. b. 12. 17. Az-okáért mennyetek-ki közülök, és vállyatok-el, úgy mond az Úr, és tisztátalant ne illessetek:

18. És én bé-fogadlak titeket: * és Atyátok lészek néktek, és ti fiaim, és leányim lésztek nékem, úgy-mond a' mindenható Úr. * Jer. 31. a. 9.

VII. RÉSZ.

Meg-mutattya melly nagy szeretettel vagyon a' Korintusbéliekhez, és még-az üldözésekben-is, melly nagy örömmel vólt, hallván az ö életeknek meg-jobbitását, és szomorúságokat, melly az ö leveléből származott vólt, mivel penitentziára inditotta öket.

A 1. AZ-OKÁÉRT illyen igéretink lévén, szerelmesim, tisztittsuk-meg magunkat a' testnek, és a' léleknek minden fertelmességétöl, a' meg-szentelést véghez vivén Isteni félelemben.

2. Vegyetekbé minket. Senkit meg nem sértettünk, senkit meg nem vesztegettünk, senkit meg nem tsaltunk.

3. Nem kárhoztatástokra mondom. Mert ez-elött meg-mondottuk, hogy a' mi sziveinkben vattok, az együtt meg-halásra, és az együtt-élésre.

4. Nagy bizodalmam vagyon ti-hozzátok, nagy ditsekedésem ti bennetek, bé-töltem vigasztalással, fölötte bévelködöm örömmel minden háborúságunkban.

B 5. Mert mikor Matzedóniába jutottunk vólna-is, semmi nyugodalma nem vólt a' mi testünknek, hanem minden háborúságot szenvedtünk: kivül hartzok, belöl félelmek.

6. De a' ki meg-vigasztallya az alázatosokat, meg-vigasztalt az Isten minket a' Titusnak el-jövetelével.

7. Nem tsak az ö el-jövetelével pedig, hanem a' vigasztalással-is, mellyel ti-tölletek vigasztaltatott, meg-beszélvén nékünk a' ti kivánságtokat, a' ti sirástokat, a' ti jó igyekezetetöket én-érettem, úgy hogy inkább örülnék.

8. Mert noha meg-szomoritottalak titeket levél-által, nem bánom: és ha bántam vólna-is, látván hogy az a' levél (jóllehet kevéskorig) titeket meg-szomoritott,

C 9. Most örülök: nem hogy meg-szomorodtatok, hanem hogy a' penitentziára szomorodtatok-meg. Mert Isten-szerént szomorodtatok-meg, hogy semmiben kárt ne szenvedgyetek mi-miattunk.

* 2. Pet. 2. c. 19. 10. * Mert az Isten-szerént-való szomorúság, penitentziát szerez az álhatatos üdvösségre: a' világ szomorúsága pedig, halált szerez.

11. Mert imé ugyan-ez, hogy ti Istenszerént meg-szomorodtatok, melly nagy szorgalmatosságot szerez ti-bennetek: söt magatok mentségét, söt bosszonkodást, söt félelmet, söt kivánságot, söt igyekeze-

tet, sőt bosszú-állást-is. Mindenekben tisztáknak mutattátok magatokat e' dologban.

12. Az-okáért, ha irtam-is néktek, nem
D azért a' ki a' bosszúságot tselekedte, sem azért a' ki szenvedte: hanem hogy ki-jelentetnék a' mi szorgalmatosságunk, melly tiérettetek vagyon

13. Az Isten-előtt; azért vigasztaltattunk-meg. A' mi vigasztalásunkban pedig, sokkal inkább örültünk a' Titus örömén, mert meg-vidámittatott az ö lelke minnyájotoktól.

14. És ha miben ö-előtte ti-felőletek ditsekedtem, meg nem szégyenültem: hanem a' mint néktek mindeneket igazságban szóllottunk, úgy a' mi ditsekedésünk-is, melly Titus-előtt vólt, igaznak találtatott,

15. És az ö szive annál-is inkább vagyon ti-hozzátok: megemlekezvén minnyájotoknak engedelmességéről, mi-képen fogadtátok-bé ötet félelemmel, és rettegéssel.

16. Örülök hogy mindenekben hozzátok bizom.

VIII. RÉSZ.

Inti öket, mind a' Matzedóniaiak, 's mind Krisztus példájával az alamisnára, és azoknak segétségekre, kik Jerusalemben vannak, eszekbe juttatván, hogy a' mit annak-előtte igértek, most véghez vigyék, és ditséri azokat, kiket az alamisna felszedésére küld.

A 1. TUDTOTOKRA adgyuk pedig néktek, atyámfiai, az Isten kegyelmét, melly adatott a' Matzedóniai Gyüleközetekben:

2. Hogy a' háborúságnak sok próbálásában, öregbüléſe vólt az ö örömöknek; és az ö igen nagy szegénységek, bévelködött az ö együgyüségeknek gazdagságára;

3. Mert erejek-szerént, bizonyságot tészek rólok, és erejek-fölött-is jó akarattal vóltak.

4. Sok intéssel könyörögvén nékünk az ajándékért, és a' szolgálatnak részeltetéséért, melly a' szentekért lészen.

5. És nem a' mint reménylettük, hanem önnön-magokat adták elöször az Úrnak, azután nékünk az Isten akarattyából;

B 6. Úgy hogy kérnök Tituſt, hogy a' mint el-kezdette, úgy el-is végezze nálatok ezt a' jó-tételt.

7. De a' mint mindenekben bévelködtök hittel, és beszéddel, és tudománnyal, és minden szorgalmatossággal, annak-fölötte hozzánk-való szeretetetökkel-is, hogy e' jó-tételben-is-bévelködgyetek.

8. Nem mint parantsolva mondom: hanem egyebek szorgalmatossága-által, a' ti szeretetetöknek jó indúlattyát-is javalván.

9. Mert tudgyátok a' mi Urunk Jésus Krisztusnak malasztyát, hogy ti-érettetek szegénnyé lött, holott gazdag vólna, hogy az ö szegénységével ti gazdagok lennétek.

10. És tanátsot adok ebben: mert ez néktek hasznos, kik nem tsak tselekedni, de akarni-is kezdettetek ez-előtt-való esztentöl-fogva:

11. Most pedig tselekedettel-is végezzétek-el: hogy a' mint kész a' lélek az akarattal, ugy légyen, a' véghez-vitellel-is abból, a' mitek vagyon. C

12. Mert ha az akarat kész; a' szerént a' mie vagyon, kellemetes, nem a' szerént a' mie nintsen.

13. Mert nem hogy egyebeknek könnyebségek légyen, néktek pedig háborúságtok, hanem egyenlö-képen.

14. E' jelen-való idöben a' ti bévelködéstek az ö fogyatkozásokat meg-segétse: hogy az ö bévelködések-is segétségül légyen a' ti fogyatkozástoknak, hogy egyenlöség légyen, a' mint irva vagyon:

15. * A' ki sokat, nem bévelködött, és a' ki keveset, meg nem szükült. * *Exod.* 15. 18.

16. Hálá légyen pedig az Istennek, a' ki azon szorgalmatosságot adta ti-érettetek a' Titus szivében,

17. Mert az intést fel-fogadta ugyan: de holott szorgalmatosb vólna, szabad akarattyából ment hozzátok.

18. El-küldöttük ö-véle az atyafiat-is, D a' kinek ditsérete vagyon az Evangyéliomban minden Gyüleközetekben:

19. Nem tsak az pedig, de úti-társúl-is rendeltetett a' Gyüleközetektöl a' mi szarándokságunknak, e' jó-tételnek, melly beszolgáltatik mi-tölünk az Úr ditsöségére, és a' mi el-végezett akaratunkra:

20. El-távoztatván azt, hogy valaki minket ne szidalmazzon e' bévségben, melly ki szolgáltatik mi-általunk.

21. * Mert jóra igyekezünk nem tsak az Isten-előtt, hanem az emberek-előtt-is. * *Rom.* 12. *d.* 17.

22. El-küldöttük pedig vélek a' mi atyánk-fiát-is, a' kit sokakban meg-próbáltunk gyakorta szorgalmatosnak lenni: most pedig sokkal szorgalmatosbnak, a' hozzátokvaló sok bizodalomért.

23. Akár Tituſért, a' ki az én társom, és nálatok segétöm, akár a' mi atyánk-fiaiért, a' kik az Anyaszentegyházaknak Apostoli, a' Krisztusnak ditsösége.

24. Az-okáért, a' ti szeretetetöknek, és felöletek-való ditsekedésünknek jelét, mutassátok-meg hozzájok a' Gyüleközetek előtt.

IX. RÉSZ.

Ismét inti az adakozásra, és azért ne féllyenek a' szegénységtöl, sőt sok gyümöltsét elé számlállya az alamisnának; hasonlatosságot hozván-elé, hogy a' ki szükön vét,

szükön arat, a' ki béven vét, béven-is arat.

A 1. MERT a' szenteknek-való szolgálatról, nem szükség hogy néktek irjak.

2. Mert tudom a' ti kész akaratotokat: mellyért ti-felöletek ditsekedem a' Matzedóniaiknál, Mert Akaia-is kész az el-múlt esztendötöl-fogva, és a' ti buzgóságtok sokakat fel-inditott.

3. El-küldöttem pedig az atyafiakat: hogy, a' miben ditsekedünk felöletek, e' részröl meg ne fogyatkozzék hogy (a' mint meg-mondottam) készek legyetek:

B 4. Hogy mikor el jönek a' Matzedóniaiak, én-velem, és titeket készületlen találnak, mi meg ne pirúllyunk (hogy titeket ne mondgyunk) e' dologban.

5. Szükségesnek állitottam azért kérni az atyafiakat, hogy elöl el-mennyenek hozzátok, és el-keszittsék az igértetett áldomást, hogy az úgy légyen készen, mint áldomás, nem úgy mint fösvénység.

6. Azt mondom pedig: A' ki szüken vét, szüken-is arat: és a' ki áldásokkal vét, áldásokkal-is-arat.

* *Eccli.* 35. *b.* 11. C 7. Ki-ki-mind a' mint el-tekéllette szivében, nem szomorúságból, vagy kételenségböl: * mert jó-kedvü adakozót szeret az Isten.

8. Hatalmas pedig az Isten minden malasztot meg-béviteni ti-bennetek: hogy mindenekben mindenkor minden elégségtek lévén, bévelködgyetek minden jö-tételményre,

* *Pf.* 111. *b.* 9. 9. A' Mint irva vagyon: * Osztogatott, a' szegényeknek adott: az ö igazsága megmarad örökkön örökké.

10. A' ki pedig magot ád a' vetöknek: kenyeret-is ád az eledelre, és meg-sokasittya a' ti magotokat, és meg-öregbiti a' ti igazságtok veteményinek nevekedését:

D 11. Hogy mindenekben meg-gazdagúlván bévelködgyetek minden együgyüségre, melly mi-általunk hálá-adást szerez az Istennek.

12. Mert ennek a' tisztnek szolgáltatása, nem csak segéti a' szenteknek fogyatkozását, hanem bévelködik-is sok hálá-adásokkal az Úrban,

13. E' szolgálatnak meg-próbálása-által, ditsöitvén az Istent a' ti vallástoknak engedelmességében, a' Kristusnak Evangyéliomához, és az ö-hozzájok, és mindenekhezvaló adakozásnak együgyüségében,

14. És az ö könyörgésekben ti-érettetek, kivánván titeket az Istennek ti-bennetek-való bévséges malasztyáért.

15. Hálá légyen az Istennek az ö megmondhatatlan ajándékáért.

X. RÉSZ.

Szent Pál az ötet káromló hamis Apostolok ellen, kik szidalmazzák, káromlyák, és az ö prédikálásának gyümöltsét akadályoztattyák vala, meg-mutattya maga hatalmát, és a' Kristusért viselt dolgokat.

A 1. EN-MAGAM pedig Pál kérlek titeket, a' Kristus szelidségéért, és kegyelségéért, ki jelen-létemben ugyan, ti köztetek alázatos vagyok, távúl-lévén pedig bizom hozzátok.

2. Kérlek pedig titeket, hogy jelen-lévén ne mérészellyek, azzal a' bátorsággal, mellyel állitatom méréznek lenni némellyekellen, kik azt állittyák mint-ha mi testszerént járnánk.

3. Mert a' testben járván, nem test-szerént vitézkedünk.

B 4. Mert a' mi vitézkedésünknek fegyveri nem testiek, hanem hatalmasak az Isten-által, az erösségeknek el-rontására, a' tanátsokat el-rontván,

5. És minden magasságot melly fel-emeli magát az Isten tudománya-ellen, és fogságba vivén minden értelmet a' Kristusnak engedelmére,

6. És készen lévén hogy boszszút állyunk minden engedetlenségen, midön bé-tellyesedik a' ti-engedelmességtek.

7. A' mellyek szinnel vannak, meg-látsátok. Ha ki bizik magában hogy ö a' Kristusé, azt-is meg-gondollya magában: hogy a' mint ö a' Kristusé, úgy mi-is.

8. Mert, ha valamivel többet ditsekedendem is a' mi hatalmunk-felöl, mellyet az Úr nékünk adott a' ti épületekre, és nem rontástokra: meg nem pirulok.

9. Hogy pedig ne állitassam mint ha rettentenélek titeket a' levelek által:

C 10. Mert a' levelek ugyan, úgy-mondanak, súlyosak, és kemények: a' testnek jelen-léte pedig erötlen, és a' beszéde alávaló:

11. Azt gondollya-meg, a' ki efféle, hogy valami-némüek vagyunk beszéddel levél-által távúl-lévén, ollyanok vagyunk jelen-lévén-is tselekedettel.

12. Mert nem merjük magunkat egyeliteni, vagy hasonlitani némellyekhez, kik magokat ajánlyák, hanem mi-magunk magunkat mérvén, és magunkat magunkhoz hasonlitván.

D 13. Mi pedig nem fölöttébb ditsekedünk, * *Eph.* 4. *b.* 8. hanem a' régulának mértéke-szerént, a' mellyel az Isten mért mi-nékünk, a' ti-hozzátok el-jutó mértékkel.

14. Mert nem úgy terjesztyük-ki magunkat mint hozzátok nem jutók, mert hozzátok jutottunk a' Kristusnak Evangyéliomával.

15. Nem fölöttébb ditsekedvén egyebek munkáiban: reménységünk lévén pedig a' ti nevekedö hitetekben, hogy ti-általatok bévségesen fel-magasztaltatunk a' mi régulánkszerént.

16. Még azokban-is, a' mellyek túl van-

nak rajtatok, hogy hirdeſsem az Evangyéliomot, nem idegen régula-ſzerént ditsekedvén azokban a' mellyek el-kéſzittettenek.

* Ier. 9. §. 23. 1. Cor. 1. d. 31. 17. * A' ki pedig ditsekedik, az Úrban ditsekedgyék.

18. Mert nem az ditséretes, a' ki magát ajánlya: hanem a' kit az Iſten ajánl.

XI. RÉSZ.

A' hamis Apoſtolokra nézve, féltvén a' Korintusbélieket, okát adgya, miért ſemmi fizetéſt nem vett tölök: oſztán hogy néki többet hidgyenek, elé-hozza a' maga tselekedetit, és nyomorúságit, mellyeket ſzenvedett a' Kriſtus hitt prédikálásában, és hogy többet munkálkodott a' többi Apoſtoloknál.

A 1. VAJ-HA el-türnétek egy kevés eſztelenségemet, de el-is ſzenvedgyetek engem:

2. Mert Iſteni buzgó ſzeretettel ſzeretlek titeket. Mert el-jegyeztelek titeket egy férfiúnak tiſzta ſzüzül adni a' Kriſtusnak.

* Gen. 3. a. 4. 3. Félek pedig hogy, * a' mint a' kigyó meg-tsalta Évát az ö álnokságával, úgy meg ne veſzſzenek a' ti értelmitek, és ki ne elſenek a' Kriſtusban való együgyüségből.

4. Mert ha az a' ki jö, más Kriſtuſt predikállana, a' kit mi nem predikállottunk; vagy más lelket vennétek, a' kit nem vöttetek; vagy más Evangyéliomot, mellyet bé nem vöttetek: azt méltán el-ſzenvednétek.

5. Mert állitom hogy én ſemmivel kevesbet nem tselekedtem a' nagy Apoſtoloknál.

B 6. Mert noha tudatlan vagyok a' beſzédben, de nem a' tudományban: mindenekben pedig nyilván-valókká löttünk néktek.

7. A' vagy bünt tselekedtem-e, magamat meg-alázván, hogy ti fel-magaſztaltaſſatok? hogy az Iſtennek Evangyéliomát ingyen hirdettem néktek?

8. Egyéb Gyüleközeteket foſztottam-meg, fizetéſt vévén a' néktek-való ſzolgálatra.

C 9. És midön nálatok vólnék, és ſzükölködném; ſenkinek nehézségére nem vóltam: mert a' mi-nélkül ſzükölködtem, helyére hoztak az atyafiak a' kik Matzedóniából jöttek: és mindenekben terhetek-nélkül viſeltem 's viſelem magamat hozzátok.

10. A' Kriſtus igazsága vagyon bennem, hogy e' ditsekedés meg nem romol bennem Akaiának tartományiban.

11. Miért? Hogy nem ſzeretlek-e titeket? Tudgya az Iſten.

12. A' mit pedig tselekeſzem, tselekedni-is fogom: hogy el-ſzakaſzſzam azoknak alkalmatoſságokat, a' kik alkalmatoſságot kereſnek, hogy a' miben ditsekednek, ollyanoknak találtaſſanak mint mi-is.

13. Mert aſféle hamis Apoſtolok, álnok munkaſok, a' Kriſtus Apoſtolivá változtatvan magokat.

14. És nem tsoda: mert ö-maga a' Sátán, világoſságnak angyalává változtattya magát.

15. Nem nagy dolog azért, ha az ö ſzolgai az igazságnak ſzolgaivá változnak: kiknek vége az ö tselekedetek-ſzerént léſzen. D

16. Iſmég mondom, (ne állitſon engem valaki eſztelennek lenni, egyébként mint eſztelent ſzenvedgyetek-el engem, hogy én-is valami keveſet ditsekedgyem)

17. A' mit ſzóllok, nem Iſten-ſzerént ſzóllom, hanem úgy-mint eſztelenségböl, e' dologban-való ditsekedésböl.

18. Mert ſokan ditsekednek teſt-ſzerént: én-is ditsekedem.

19. Mert örömeſt el-ſzenveditek az eſzteleneket: mivel ti böltsek vattok.

20. Mert el-türitek ha ki titeket ſzolgálat-alá vét, ha ki meg-eméſzt, ha ki rajtatok vonſzon, ha ki fel-fuvalkodik, ha ki artzúl-vér titeket. E

21. Gyalázat-ſzerént mondom, mint-ha mi erötlenek löttünk vólna e' dologban. A' ki valamiben méréſzel, (eſztelenségben mondom) én-is méréſzlek:

22. Zſidók ök, én-is: Israeliták ök, én-is: Ábrahám magva ök, én-is:

23. A' Kriſtus ſzolgai ök (mint kevésbé eſzes mondom) én inkább: igen ſok munkákban, a' tömlötzökben gyakrabban, a' vereségekben mód-fölött, a' halálokban gyakorta. F

* Deut. 25 a. 3. * Actor. 16 c. 22. 14. c. 18. * Actor. 27. a. 2. 24. A' Zſidóktól ötſzör, * egy-heán negyven tsapáſt vöttem.

25. * Háromſzor verettettem-meg veſzſzökkel, * egyſzer meg-köveztettem, * háromſzor hajó-töréſt ſzenvedtem, éjjel, és nappal a' tenger mélységében vóltam.

26. Úton járáſokban gyakorta, folyó-vizek veſzedelmiben, tolvajok veſzedelmiben, veſzedelmekben a' nemzetem-miá, veſzedelmekben a' Pogányok-miá, veſzedelmekben a' városban, veſzedelmekben a' puſztában, veſzedelmekben a' tengeren, veſzedelmekben a' hamis atyafiak-között:

27. Munkában, és nyomorúságban, ſok vigyázáſokban, éhségben, és ſzomjúságban, ſok böjtöléſekben, hidegben, és mezitelenségben:

28. Azok-nélkül a' mellyek kivül vannak, az én minden-napi ſzorongatáſim, minden Gyüleközeteknek ſzorgalmatos gondgya.

29. Ki nyavalyog, és én nem nyavalygok? ki botránkozik-meg, és én nem égek? G

30. Ha ditsekedni kell; az én erötlenségimben ditsekedem.

31. Az Iſten, és a' mi Urunk Jéſus Kriſtuſnak Attya, a' ki mind-örökké áldott, tudgya hogy nem hazúdok.

* Actor. 9. d. 24 32. * Damaskusban az Arétas király Népének tiſzt-tartója, örizi vala a' Damaskusiak városát hogy engem meg-fogna:

33. És az ablakon kosárban botsáttattamki a' kö-falon, és úgy menekedtem-ki az ö kezéből.

XII. RÉSZ.

Elé-beszélli a' jelenéseket, mellyeket látott ez előtt tizennégy esztendővel; és hogy azokban magát el ne bizná, a' testnek ösztöne adattatott néki: és meg-mutattya hogy ök kénszerittették ötet, hogy maga ditséretit elé-hozza, kikért mostis kész magát fel-áldozni, kiknek eddig ingyen prédikállott; és fél, hogy midön hozzájok mégyen, viszsza-vonásban, és más vétkekben ne találllya öket.

A 1. HA ditsekedni kell, (nem használ ugyan:) a' látásokra, és az Úr jelenésire jövök pedig.

* Actor. 9. a. 3. 2. * Tudok egy embert a' Krisztusban tizen-négy esztendö-előtt, (akár a' testben nem tudom, akár a' test-kivül nem tudom, az Isten tudgya) hogy az el-ragadtatott a' harmadik égig.

3. És tudom ez illyetén embert, (akár a' testben, akár a' test-kivül, nem tudom, az Isten tudgya.)

B 4. Hogy a' Paraditsomba ragadtatott: és hallott titkos igéket, mellyeket nem szabad embernek szóllani.

5. Ez illyenekben ditsekedem: magamban pedig semmit nem ditsekedem, hanem tsak az én erötlenségimben.

6. Mert ha ditsekedni akarok-is, nem lészek esztelen: mert igazságot mondok: de meg-tartóztatom magamat, hogy valaki ne állittson engem fellyebb annál a' mit én-bennem lát, vagy valamit hall én tölem.

C 7. És hogy a' jelenéseknek nagy-vólta fel ne fuvalkodtassan engem, adatott nékem az én testem ösztöne a' Sátán angyala, a' ki nyakon tsapdosson engem.

8. Ezért háromszor kértem az Urat hogy el-távoznék tölem:

9. És monda nékem: Elég néked az én malasztom: mert az erö az erötlenségben végeztetik-el. Azért örömest ditsekedem az én erötlenségimben, hogy bennem lakjék a' Krisztus ereje.

D 10. Azért tetszem magamnak az én erötlenségimben, a' gyalázatokban, a' szükségekben, az üldözésekben, a' szorongatásokban a' Krisztusért: Mert mikor erötlen vagyok, akkor vagyok hatalmas.

11. Esztelenné löttem, ti kénszeritettetek engem. Mert nékem töletek kellett vólna ditsértetnem: mert semmiben kisebb nem vóltam azoknál, a' kik fö Apostolok: noha semmi vagyok:

12. Mindazáltal az én Apostolságomnak jelei löttek ti-nálatok, minden békeséges türésben, jelekben, és tsodákban, és erökben.

13. Mert mitsoda az, a' miben kevésb hasznotok vólt a' több Gyüleközeteknél, hanem tsak hogy én nehézségtekre nem vóltam? Engedgyétek-meg nékem e' botszúságot.

14. Imé, ezzel harmadszor vagyok kész hozzátok menni: és nem lészek nehézségtekre. Mert nem keresem a' tiéteket, hanem titeket. Mert nem tartoznak a' fiak az atyáknak kintset gyüjteni, hanem az atyák a' fiaknak.

E 15. Én pedig igen örömest költök, és annak-fölötte magamat-is el-költöm a' ti lelkeitekért: noha inkább szeretvén titeket, kevésbé szerettetem.

16. De légyen úgy: én néktek nehézségtekre nem vóltam: hanem midön ravasz vólnék, álnoksággal fogtalak-meg titeket.

17. Vallyon valamellyik-által azok-közül, a' kiket ti-hozzátok küldöttem, tsaltalak-e meg titeket?

F 18. Titust kértem, és ö-véle egy atyafiat küldöttem. Vallyon Titus tsalt-e meg titeket? nem ugyan-azon lélekben jártunk-e? nem ugyan-azon nyomban-e?

19. Régen vélitek-e hogy mentyük magunkat ti-nálatok? Az Isten-előtt a' Krisztusban szóllunk: mindeneket pedig szerelmetim a' ti épüléstekért.

G 20. Mert félek, hogy valami-képen mikor oda megyek, ne találllyalak titeket, a' mi-némüeknek nem akarnálak: én-is találtassam ti-töletek, a'minémünek nem akarnátok: hogy valami-képen versengések, irégységek, vakmeröségek, viszsza-vonások, ragalmazások, suttogások, fel-fuvalkodások, pártolkodások ne légyenek közöttetek:

21. Hogy mikor ismég oda megyek, meg ne alázzon engem az Isten ti-nálatok; és siratsak sokakat azok-közül a' kik az-előtt vétkeztek, és nem tartottak penitentziát a' tisztátalanságról, és a' paráznaságról: és a' tzemtelenségről, mellyet tselekedtek.

XIII. RÉSZ.

Fenyegeti a' bünösöket, és penitentziára inti, ne találntán, midön hozzájok mégyen, kénszeritteséék az Istentöl néki adatott hatalmát meg-mutatni, és azokat meg-büntetni, és inti a' tökélleteségre, békeségre, egymás szeretetire, és utól-tészi a' köszöntéseket.

A 1. IMÉ ezzel harmadszor megyek hozzátok. * Két vagy három tanú szájában áll-meg minden ige.

* Deut. 19. b. 15 Matth. 18. b. 16 Ioan. 8. c. 17. Heb. 10. c. 28.

2. Elöbb meg-mondottam, és meg-mondom, mint jelen, most távúl-is: azoknak a' kik az-előtt vétkeztek, és mind egyebeknek, hogy ha ismég oda megyek, nem kedvezek.

3. Próbáját keresitek-e az én-bennem

szólló Kristusnak, a' ki ti-bennetek nem erötlen, hanem hatalmas ti-köztetek?

B 4. Mert noha-meg feszittetett az erötlenlenségböl; de él az Isten erejéböl. Mert mi is erötlenek vagyunk ö-véle, de élni fogunk véle az Isten erejéböl ti-nálatok.

5. Magatokat késértsétek-meg ha a' hitben vattok e: ti próbállyátok-meg magatokat. Nem ismériték-e ti-magatokat, hogy a' Kristus Jésus bennetek vagyon? hanem-ha meg-vettettek vattok.

6. Reménylem pedig hogy meg-ismériték, hogy mi nem vagyunk meg-vettettek.

C 7. Kérjük pedig az Istent hogy semmi gonoszt ne tselekedgyetek, nem hogy mi próbáltattaknak láttassunk, hanem hogy ti a' mi jó azt tselekedgyétek; mi pedig hogy meg-vettettek legyünk.

8. Mert az igazság-ellen nem tselekedhetünk semmit, hanem az igazságért.

9. Mert örülünk, hogy mi erötlenek vagyunk, ti pedig hatalmasok vattok. Ezt kérjük-is a' ti tekélletességteket.

10. Az-okáért irom ezeket távúl lévén, hogy jelen lévén keményben ne tselekedgyem, a' hatalom-szerént, mellyet az Úr adott nékem épitésre, és nem rontásra.

11. Végezetre, atyámfiai, örüllyetek, tekélletesek legyetek, egy-mást intsétek, azont értsétek, békeségben legyetek, és a' békeségnek, és szeretetnek Istene lészen veletek.

12. Köszöntsétek egy-mást a' szent tsókolásal. Köszöntnek titeket minnyájan a' szentek.

13. A' mi Urunk Jésus Kristusnak malasztya, és az Istennek szeretete, és a' Szent-Léleknek részesüléše légyen minnyájotokkal. Amen.

SZ. PÁL APOSTOL LEVELE A' GALATZIAIAKHOZ.

Szent Pál bé járván Ásiának némelly Tartományit, nevezet szerént Frigyiát, és Galatziát, viszsza-tér Efesumba, és ott két egész esztendeig tanit vala; hallya azonban, hogy a' Galatziaiak, mindgyárt tőlők el-menetele után, némelly gonosz Atyafiak szavára el-fordúltak az igazságtól, és tévelygésre vitettek, hogy tudniillik a' meg-igazúlása az embernek a' törvénynek munkájából származik: és igy a' környül-metéltetésre, és a' törvénynek egyéb Tzeremoniáira hajolnának, úgy mindazonáltal hogy együtt a' Kristusban hinnének. Tudták pedig ezek a' gonosz tanitók, hogy ennek a' tudománynak nagy ellensége vólna Sz. Pál, azért gyalázták ötet, és kisebbétették, hogy tudni-illik ö nem ér a' több Apostolokkal, söt az ö tudománya ellenkezik a' több Apostolok tudományával. Hogy ezen Tanitóknak méréssségeket megalázza, és a' maga bötsületét óltalmazza, kiváltképen Apostoli tisztyét irja-le ezen levélben és meg mutattya hogy az ö tanitása egyez az Apostolok tanitásával. Vége felé a' regi szent Irásnak szavaiból, és természet szerént való okoskodásból az el-tévelyedett Galatziaiakat, viszsza hozza. Irta pedig ezen levelet Efesumban: Urunk szenvedése után való 23. Esztendöben.

I. RÉSZ.

A' Galatabélieket feddi, hogy az ö tanitásától hamar el-állottak, holott tsak ezt kell követni, mert nem embertöl vette ö ezt, hanem a' Kristustól, kit olly szorgalmatoson prédikállott, valamint annak-elötte ellene vólt; és le-irja, miképen hitta ötet az Isten a' prédikálásra.

A

Pál Apostol nem az emberektöl, sem ember-által, hanem a' Jésus Kristus-által, és az Atya Isten-által, ki azt fel-támasztotta halottaiból:

2. És mind az atyafiak a' kik velem vannak, a' Galatziai Gyüleközetekneк

3. Kegyelem néktek, és békeség az Atya Istentöl, és a' mi Urunk Jésus Kristustól,

4. Ki önnön-magát adta a' mi büneinkért,

hogy ki-mentene minket a' jelen-való gonosz világból, az Istennek, és a' mi Atyánknak akarattya-szerént.

5. Kinek ditsösége vagyon mind örökkön örökké: Amen.

B 6. Tsodálkozom, hogy illy hamar attól, a' ki titeket hivott a' Krisztus malasztyára, más Evangyéliomra vitettettök:

7. A' mi nem egyéb, hanem vannak némellyek, a' kik titeket meg-háboritnak, és el-akarják forditani a' Krisztus Evangyéliomát.

8. De ha szinte mi, vagy az Angyal menyből hirdet-is néktek azonkivül, a' mit néktek hirdettünk, átok légyen.

9. A' mint ez-elött meg-mondottuk, és most ismég mondom: Ha ki néktek hirdet azon-kivül a' mit vöttetek, átok légyen.

10. Mert most embereknek tanátslok-e, vagy az Istennek? embereknek igyekezem-e kedveskedni? Ha még-is az embereknek kedveskedném, a' Krisztus szolgája nem vólnék.

11. * Mert tudtotokra adom néktek, atyámfiai, hogy az Evangyéliom, melly éntölem hirdettetett, nem ember-szerént vagyon.

* 1. Cor. 15. a. 5.

12. * Mert én sem embertöl vöttem azt, se nem tanúltam, hanem a' Jésus Krisztusnak jelentése-által.

* Ephes. 3. a. 3.

C 13. Mert hallottátok a' magam-viselését valaha a' Zsidó törvényben: hogy fölötte igen üldöztem az Isten Anyaszentegyházát, A és rontottam azt,

14. És elöbb mentem a' Zsidó törvényben sokaknál a' kik velem egy idejüek vóltak az én nemzetemböl, nagyobb buzgósággal követvén az én atyai hagyományimat.

15. Mikor pedig tetszett annak, a' ki el-választott engem az anyám méhétöl-fogva, és hivott az ö malasztya-által,

16. Hogy meg-jelentené az ö fiát én általam, hogy hirdetném ötet a' Pogányok-között: azonnal nem engedtem a' testnek, és vérnek,

17. Se nem mentem Jerusalembe az énelöttem-való Apostolokhoz: hanem el-mentem Arabiába: és ismég viszsza-jövék Damaskusba:

18. Az-után három esztendö-múlva Jerusalembe mentem Pétert látni, és nála tizen-öt napig maradtam:

19. Más Apostolt pedig senkit nem láttam, hanem csak Jakabot az Úr attyafiát.

20. Azokban pedig a' miket néktek irok, imé az Isten-elött mondom, hogy nem hazudok.

21. Az-után Syriának, és Tzilitziának tartományiba mentem.

22. Ismeretlen valék pedig személyemben Judeának Gyüleközetinél, mellyek a' Krisztusban valának;

23. Csak hallották vala pedig: Hogy az, a' ki valaha üldözött minket, most a' hitet hirdeti, mellyet valaha ront vala:

24. És én-bennem ditsöitik vala az Istent.

II. RÉSZ.

Sz. Pál az Evangyéliom igazságát a' pogányok között mindenkor hirdette, kit az Apostolok-is javalván, és semmit hozzá nem adván. Szent Pétert meg-feddi, hogy az igazúlás nem a' törvénynek tselekedetiböl, hanem a' Krisztus JESUSban-való hit által vagyon.

1. AZ-UTÁN tizen-négy esztendö-múlva, ismég fel-menék Jerusalembe Barnabással, mellém vévén Titust-is. A

2. Fel-menék pedig jelenésböl: és beszélgeték vélek az Evangyéliom-felöl, mellyet a' Pogányok-között predikállok, külön pedig azokkal, a' kik valaminek láttatnak vala lenni: hogy valami-képen heába ne futnék, vagy ne futottam vólna.

3. De Titus-is a' ki velem vala, mivelhogy Pogány vólna, nem kénszerittetett környül-metéltetni:

4. De a' bé-szinlett hamis atyafiakért, kik alattomban bé-jöttek meg-kimleni a' Krisztus Jésusban-való szabadságunkat, hogy minket szolgálat-alá vetnének.

5. Kiknek egy óráig sem engedtünk alájok-vetésünkel, hogy az Evangyéliom igazsága meg-maradgyon nálatok: B

6. Azoktól pedig, a' kik láttatnak vala valaminek lenni (mi-némüek vóltak légyen valaha, semmi közöm hozzá. * Az Isten nem nézi az ember személyét) mert nékem, a' kik valaminek láttatnak vala lenni, semmit nem adtak.

* Deut. 10. d. 17. Job. 34. b. 19. Sap. 6. b. 8. Eccli. 35. b. 16. Rom. 2. b. 11. Ephes. 6. c. 9. Col. 3. d. 25. Act. 10. d. 34. 1. Pet. 1. c. 17.

7. Söt inkább, mikor látták vólna hogy reám bizattatott a' környül-metéletlenségnek, a' mint Péterre-is a' környül-metélkedésnek Evangyélioma:

8. (Mert a' ki Péterrel munkálkodott a' környül-metélkedésnek Apostolságára, velem-is munkálkodott a' Pogányok-között)

9. És midön meg-ismérték vólna a' malasztot, melly nékem adatott, Jakab, és Tzéfas, és János, kik oszlopoknak láttatnak vala lenni, kezöket adák nékem, és Barnabásnak a' társaságra: hogy mi a' Pogányokhoz mennénk, ök pedig a' környül-metélkedéshez:

10. Csak hogy a' szegényekröl meg-emlekeznénk, mellyröl szorgalmatos-is vóltam hogy meg-tselekedném.

11. Midön pedig Tzéfas Antiokiába jött vólna, szemtöl-szembe ellene-állék, mert meg-fedhetö vala. C

12. Mert minek-elötte némellyek Jakabtól jönének, a' Pogányokkal észik vala: mikor pedig el-jöttek vólna, meg-vonnya vala magát: és el-válik vala, félvén azoktól a' kik a' környül-metélkedésböl valának.

13. És egyezének az ö tettetésében a'

több Zſidók-is, úgy hogy azoktól Barnabás-is arra a' tettetésre vitettetnék.

14. De mikor láttam vólna hogy nem igyenesſen járnának az Evangyéliom igazsága-ſzerént, mondék Tzéfásnak minnyájokelőtt: Ha te, Zſidó-lévén, Pogányúl élſz, és nem Zſidóúl, mint erölteted a' Pogányokat Zſidóúl élni?

15. Mi-terméſzet-ſzerént Zſidók vagyunk, és nem a' Pogányok-közül-való bünösök.

D 16. Tudván pedig hogy meg nem igazúl az ember a' törvénynek tſelekedetiből, hanem a' Jéſus Kriſtus hiti-által: mi-is a' Kriſtus Jeſusban hiſzünk, hogy meg-igazúllyunk a' Kriſtus hiti-által, és nem a törvénynek tselekedetiből: * mivel-hogy a' törvénynek tselekedetiből meg nem igazúl egy teſt-is.

17. Hogy-ha kereſvén meg-igazúlni a' Kriſtusban, mi-is bünösöknek találtattunk: vallyon a' Kriſtus a' bünnnek ſzolgája-e? Távúl légyen.

18. Mert ha a' miket el-rontottam, iſmég azokat épitem, magamat bünöſsé téſzem.

19. Mert én a' törvény-által, a' törvénynek meg-hóltam, hogy az Iſtennek éllyek: a' Kriſtuſsal a' kereſztre ſzegeztettem.

20. Élek pedig, már nem én: él pedig én-bennem a' Kriſtus. Hogy pedig moſt a' teſtben élek: az Iſten Fiában-való hit-által élek, ki engem ſzeretett, és önnön-magát adta én-érettem.

21. Nem vetem-meg az Iſten malaſztyát. Mert ha a' törvény-által az igazság, tehát a' Kriſtus heában hólt-meg.

III. RÉSZ.

Valamint Ábrahámnak, úgy az utánna valóknak-is, nem a' törvény tselekedete, hanem a' Kriſtusban-való hit által adattatott a' Sz. Lélek. A' törvény átkából Kriſtus ki-ſzabaditott. Az Ábrahámnak adatott igéretek hit által tellyeſednek-bé, nem a' törvény által.

A 1. Oh eſztelen Galátziaiak, ki igézett-meg titeket hogy ne engednétek az igazságnak, kiknek ſzemök-eleibe irattatott a' Jéſus Kriſtus, közöttetek meg-feſzittetvén.

2. Tsak azt akarom töletek meg-tanúlni: A' törvény tselekedetiből vöttétek-e a' Lelket, vagy a' hitnek hallásából?

3. Illy bolondok vattok-e, hogy holott lélekkel kezdettétek-el, moſt teſtel végezzétek-el?

4. Heában ſzenvedtetek-e illy ſokat? még úgy ha heában.

5. A' ki azért a' Lelket adta néktek, és eröket tselekeſzik ti-bennetek: a' törvénynek tſelekedetiből-e, vagy a' hitnek hallásából?

6. A' mint irva vagyon: * Ábrahám hitt az Iſtennek, és igazságra tulajdonittatott néki.

7. Értsétek-meg azért, hogy a' kik a' hitből vannak, azok az Ábrahám fiai.

8. Elöbb meg-látván pedig az Irás, hogy a' hit-által igazittya-meg a' Pogányokat az Iſten, az-elött meg-hirdette Ábrahámnak: * Hogy meg-áldatnak te-benned minden Pogányok.

9. Az-okáért a' kik a' hitből vannak, meg áldatnak a' hiv Ábrahámmal.

10. Mert valakik a' törvény tselekedetiből vannak, átok-alatt vannak. Mert irva vagyon: * Átkozott minden, a' ki meg nem marad mindenekben a' mik meg-irattak a' Törvény könyvében, hogy azokat meg-tselekedgye.

11. Hogy pedig a' törvény-által ſenki meg nem igazúl az Iſtennél, nyilván vagyon: * mert hitből él az igaz.

12. A' törvény pedig nem a' hitből vagyon; hanem, * A' ki azokat meg-tselekeſzi, él azok-által.

13. A' Kriſtus minket meg-váltott a' törvénynek átkától, mi-érettünk átokká lévén. Mert irva vagyon: * Átkozott minden a' ki a' fán függ:

14. Hogy a' Pogányokon az Ábrahám áldáſa lenne a' Kriſtus Jéſus-által, hogy a' Lélek igéretét vegyük a' hit-által.

15. Atyámfiai (ember-ſzerént mondom) * lám az embernek meg-erösittetett teſtamentomát ſenki meg nem veti, ſem ellene nem rendel.

16. Ábrahámnak mondattak az igéretek, és az ö magvának. Nem mondgya: És magvainak, úgy-mint ſokakban: hanem úgy mint egyben: És a' te magodnak, ki a' Kriſtus.

17. Ezt mondom pedig, hogy az Iſtentől meg-eröſsittetett teſtamentom: a' Törvény, melly négy-ſzáz, és harmintz eſztendö-után lött, nem téſzi erötlenné az igéretnek el-törlésére.

18. Mert ha a' törvény-által az örökség már nem az igéret-által. Ábrahámnak pedig igéret-által ajándékozta az Iſten.

19. Mitſoda tehát a' törvény? Az általhágáſokért tétettetett, mig el-jöne a' mag, a' mellynek igérte vala, melly az angyaloktól rendeltetett a' közben-járónak kezeáltal.

20. A' közben-járó pedig nem egyé: az Iſten pedig egy.

21. A' törvény tehát az Iſten igéreti-ellen-e? Távúl légyen. Mert ha törvény adatott vólna, melly meg-elevenithetne: bizony a' törvényből vólna az igazság.

22. * De az Irás mindeneket a' bün-alá rekeſztett, hogy az igéret a' Jéſus Kriſtus hiti-által adatnék a' hivöknek.

23. Minek-elötte pedig el-jöne a' hit, a' törvény-alatt öriztetünk vala bé-rekeſztet-

* Gen. 15. b. 6. Rom. 4. a. 3. Iac. 2. d. 23.

B

* Gen. 12. a. 3. Eccli. 44. d. 20.

* Deut. 27. d. 26.

* Hab. 2. a. 4. Rom. 1. b. 17. * Lev. 18. a. 5. * Deut. 21. d. 25.

C

* Héb. 9 d. 17.

D

* Rom. 3. b. 9.

ve, arra a' hitre a' melly ki-nyilatkozandó vala.

24. Az-okáért a' törvény nékünk a' Kriſtusra vezérlö meſterünk vólt, hogy a' hit-által igazúllyunk-meg.

25. De minek-utánna el-jött a' hit, nem vagyunk többé a' vezérlö meſter-alatt.

26. Mert minnyájan az Iſten fiai vattok a' Kriſtus Jéſusban-való hit-által.

* Rom. 6. a. 3. 27. * Mert valakik a' Kriſtusban meg-kereſzteltettetek, a' Kriſtusba öltöztetek.

28. Nints Zſidó, ſem Görög: nints ſzolga, ſe ſzabados: nints férfiú, ſem aſzſzony állat. Mert ti minnyájan egyek vattok a' Kriſtus Jéſusban.

29. Ha pedig ti a' Kriſtusé: tehát az Ábrahám magva vattok, az igéret-ſzerént örökösök.

IV. RÉSZ.

A' Zſidók Kriſtus ſzületéſe elött, a' törvény alatt, mint a' kisdedek mint egy Tutor alatt vóltak, már pedig fel-ſzabadúltak a' törvény ſzolgálattyából, mivelhogy a' fiak közé ſzámláltattak a' hit által, elé-hozván melly nagy buzgósággal vették ez elött az ö prédikállását. Ábrahámnak két fia, ugy-mint Isák, és Iſmael példája alatt, le-irja az ó, és új Teſtamentomot, és meg-mutattya, hogy a' kik tsak a' törvényben biznak, a' Kriſtus örökségéből kirekeſztetnek.

A 1. MONDOM pedig: Mig az örökös kisded, ſemmit nem külömböz a' ſzolgától, noha mindeneknek ura:

2. Hanem a' tútorok 's a' gond-viſelök-alatt vagyon, az attyától el-rendelt ideig:

3. Úgy mi-is midön kiſdedek vólnánk, a' világnak bötüi-alatt ſzolgáltunk.

4. De minek-utánna el-jött az idönek tellyes-vólta, el-küldé az Iſten az ö Fiát, ki aſzſzony' állatból lött, ki a' törvény-alá adatott,

5. Hogy azokat, a' kik a' törvény-alatt valának, meg-váltaná, hogy fogadott fiúságot vennénk.

6. Mivelhogy pedig fiak vattok, el-küldötte az Iſten az ö Fiának Lelkét a' ti ſzivetekbe, ki azt kiáltya: Abba, Atya.

7. Azért már nem ſzolga, hanem fiú: hogy-ha fiú; örökös-is az Iſten-által.

8. De akkor nem tudván ugyan az Iſtent, azoknak ſzolgáltok vala, a' kik természet-ſzerént nem iſtenek.

9. Moſt pedig, mivel-hogy meg-iſmértétek az Iſtent, söt meg-iſmértettettek az Iſtentöl: mi-módon tértök iſmég az erötlen, és ſzegény bötükre, mellyeknek újonnan akartok ſzolgálni?

10. A' napokra vigyáztok, és a' hólnapokra, és az idökre, és az eſztendökre.

11. Féltlek titeket, hogy valami-képen heába ne munkálkodtam légyen közöttetek,

12. Legyetek mint én, mert én-is mint-ti: atyámfiai kérlek titeket: Semmiben engem meg nem sértettetek.

13. Tudgyátok pedig hogy a' teſtnek erötlenségével hirdettem néktek az Evangyéliomot már régen: és a' ti késérteteket az én teſtemben

14. Meg nem útáltátok, ſe meg nem vetettétek: hanem mint az Iſten Angyalát úgy fogadtatok engem, mint a' Kriſtus Jéſuſt.

15. Hol vagyon tehát a' ti bóldogságtok? Mert bizonyságot téſzek felöletek, hogy, ha lehetett vólna, a' ſzemeiteket ki-vájtátok volna, és nékem adtátok vólna.

16. Tehát ellenségtek löttem-e, igazat mondván néktek?

17. Kivánnak titeket, nem jól; hanem ki-akarnak titeket rekeſzteni, hogy öket kivánnyátok. C

18. A' jót kivánnyátok pedig mindenkor a' jóban: és nem tsak mikor nálatok jelen vagyok.

19. Fiatskáim, kiket iſmég ſzülök, mig a' Kriſtus ti-bennetek ki-formáltaſsék.

20. Moſt pedig nálatok akarnék lenni, és el-változtatni a' ſzómat: mert meg-ſzégyenülok ti-miattatok.

21. Mondgyátok-meg nékem a' kik a' törvény-alatt akartok lenni, a' törvényt nem olvaſtátok-e? * Gen. 16. d. 15. * Gen. 21. a. 2.

22. Mert irva vagyon: Hogy Ábrahámnak két fia vólt: * egyik a' ſzolgálótól, * és egyik a' ſzabadoſtól.

23. De a' ki a' ſzolgálótúl, teſt-ſzerént ſzületett: a' ki pedig a' ſzabadoſtól, az igéret-által: D

24. Mellyek példában mondattak. Mert ezek a' két teſtamentom. Egyik ugyan a' Sina hegyén, ſzolgálatra ſzülvén; melly az Agár.

25. Mert a' Sina hegye Arabiában vagyon, melly a' hoz foglaltatot melly moſt Jeruſalem, és ſzólgál az ö fiaival.

26. Ama' ſen-lévö Jeruſalem pedig, ſzabados; melly a' mi anyánk. E

27. Mert irva vagyon: * Vigadgy magtalan, a' ki nem ſzülſz: örvendezz, és kiálts, a' ki nem nemzeſz: mert ſokkal többek az el-hagyattatnak fiai, hogy-ſem annak a' kinek férje vagyon. * Iſ. 54. a. 1.

28. * Mi pedig atyámfiai, Iſaák-ſzerént az igéretnek fiai vagyunk. * Rom. 9. b. 8.

29. De a' mint akkor az, a' ki teſt-ſzerént ſzületett vala, üldözi vala azt, a' ki lélek-ſzerént: úgy moſt-is.

30. De mit mond az Irás? * Veſd-ki a' ſzólgálót, és a' fiat: mert nem léſzen örökös a' ſzolgáló fia a' ſzabadoſnak fiával. * Gen. 21. a. 10.

31. Az-okáért, atyámfiai, nem vagyunk a' ſzolgáló fiai, hanem a' ſzabadoſé: melly ſzabadsággal a' Kriſtus ſzabaditott-meg minket.

V. RÉSZ.

Nints annak része a' Kristus gyümöltsében, a' ki a' törvény tselekedetiből akar megigazúlni: nintsen semmi haszna a' környülmetélkedésnek, hanem az eleven hitnek. Inti hogy el-kerüllyék az ámitókat, és egymást szeressék. A' test, ki a' lélekkel ellenkezik, az ö kivánságira ösztönöz, kik itt hoszszan elé-számláltatnak, kik ki-rekesztenek az Isten országából, a' lélek pedig jókra viszen, 's mellyek legyenek azok, elébeszélli.

A 1. LEGYETEK álhatatosok, és ne kötelezzétek ismég magatokat a' szolgálatnak igájához.

* Act. 15. a. 1. 2. 2. Imé én Pál mondom néktek: hogy ha környül-metéltettök, a' Kristus néktek semmit nem haszná.

3. Tudományt tészek pedig ismég minden embernek a' ki környül-metélkedik, hogy köteles az egész tövénynek meg-tartására.

4. Meg-üresültetek a' Kristustól, a' kik a' törvény-által igazúltok-meg: a' malasztból ki-estetek.

5. Mert mi lélekben, a' hit-által-várjuk az igazság reménységét.

6. Mert a' Kristus Jésusban, sem a' környül-metélkedés nem haszná semmit, sem a' környül-metéletlenség: hanem a' hit, melly a' szeretet-által munkálkodik.

B 7. Jól futtok vala; ki tött akadályt néktek hogy ne engednétek az igazságnak?

8. Ez a' hitetés nem attól vagyon, a' ki titeket hiv.

* 1. Cor. 5. b. 6. 9. * Egy kevés kovász az egész tésztát meg-poshasztya.

10. Nékem reménységem vagyon felöletek az Úrban, hogy semmit egyebet nem fogtok érteni: a' ki pedig titeket háborgat, megbüntettetik, valaki az.

11. Én pedig, atyámfiai, ha még-is predikállom a' környül-metélkedést, miért szenvedek még-is üldözést? Tehát ki-üresült a' keresztnek botránkozása.

12. Vaj-ha ki-is vágattatnának a' kik titeket háborgatnak.

13. Mert ti szabadságra hivattattatok, atyámfiai: csak hogy a' szabadságot ne adgyátok a' testnek alkalmatosságára, hanem a' Léleknek szeretet-által szolgállyatok egymásnak.

C * Lev. 19. d. 18. Matth. 22. d. 39. Rom. 13. b. 8. 1. Pet. 2. c. 11. 14. Mert minden törvény egy beszédben tellyesedik-bé: * Szeressed felebarátodat mint tennen-magadat.

15. Hogy-ha egy-mást marjátok, és észitek: meg-látsátok hogy egy-mástól meg ne emésztetsetek.

16. Mondom pedig: Lélek-szerént járjatok és a' testnek kivánságit véghez nem viszitek.

17. Mert a' test a' lélek-ellen kiván: a' lélek pedig a' test-ellen: mert ezek egymással ellenkeznek: hogy nem mind azt tselekedgyétek, a' mit akartok.

18. Hogy ha a' lélektöl viseltettök, nem vattok a' törvény-alatt.

19. Nyilván-valók pedig a' testnek tselekedeti; mellyek ezek: Paráznaság, tisztátalanság, szemtelenség, bujaság,

20. Bálványozás, büvölések, ellenkezések, öszve-veszések,

21. Irégységek, haragok, versengések, visszavonások, párt-ütések, irégykedések, gyilkosságok, részegségek, tobzódások, és ezekhez hasonlók, mellyekröl mondom néktek, a' mint ez-elött-is mondottam: hogy a' kik afféléket tselekesznek, az Isten országát nem vészik. D

22. A' Léleknek gyümöltse pedig ez: Szeretet, öröm, békeség, türés, kegyesség, jóság, hoszszú-várakozás,

23. Szelidség, hit, mértékletesség, maga meg-tartóztatása, tisztaság. Effélék-ellen nints törvény.

24. A' kik pedig a' Kristusé, az ö testeket meg-feszitették a' vétkekkel, és kivánságokkal.

25. Ha lélek-szerént élünk, lélek-szerént járjunk-is.

26. Ne legyünk heában-való ditsöségnek kivánói, egy-mást ingerlök, egy-másra irégykedök.

VI. RÉSZ.

Kegyessen kell felebarátunkat segétenünk, nem kell mások ditsérésével gondolni, jóságos tselekedetekben foglalatosok legyünk, hogy az ö idejében az örök életet el-nyerjük. Kerülni kell az ámétókat, kik a' törvényt javallyák, s' azonban meg nem tartyák. Szent Pál tsak a' meg-feszittetett JESUS Kristusban ditsekedik, mellyre semmit sem segét a' környülmetélkedés.

1. ATYÁMFIAI, ha az ember hirtelen valami bünben találtatik-is, ti, kik lelkiek vattok, az ollyant oktassátok a' szelidségnek lelkével; meg-gondolván magadat, hogy te se kisértettessél-meg. A

2. Egy-más terheteket viselljétek, és úgy tellyesitsétek bé-a' Kristus törvényét.

3. Mert ha valaki magát valaminek állittya lenni, holott semmi, ö-maga tsallya-meg magát.

4. A' maga tselekedetit pedig próbállya-meg ki-ki, és úgy tsak onnön-magában lészen ditsösége, és nem másban. B

5. * Mert ki-ki a' maga terhét viseli.

* 1. Cor. 3. b. 8. 6. Közöllye pedig minden javait az, a' ki tanittatik az igével, azzal a' ki ötet tanittya.

7. Meg ne tsalatkozzatok: az Isten meg nem tsúfoltatik.

8. Mert a' miket az ember vétend, azokat arattya-is. Mert a' ki az ö teſtében vét, a' teſtből arattya a' veſzedelmet-is: a' ki pedig a' lélekben vét, a' lélekből arattya az örök életet.

* 1. *Theſ.* 3. 6. 12. 9. * Jót tselekedvén pedig, meg ne ſzünnyünk: mert ideje-kor aratunk meg nem ſzünvén.

C 10. Azért a' mig idönk vagyon, mindenekkel jót tselekedgyünk, fö-képen pedig a' hitnek tselédivel.

11. Láſsátok minémü levelet irtam néktek az én kezemmel.

12. Mert valakik kedveskedni akarnak a' teſtben, azok erőltetnek titeket a' környül-metélkedéſre, tsak hogy a' Kriſtus kereſztiért üldözéſt ne ſzenvedgyenek.

13. Mert a' kik környül-metéltetnek-is, nem tartyák-meg a' törvényt; de titeket akarnak környül-metéltetni, hogy a' ti testetekben ditsekedgyenek.

14. Én-tölem pedig távúl légyen ditsekednem, hanem tsak a' mi Urunk Jéſus Kriſtus kereſztében: ki-által nékem e' világ megfeſzittetett, én-is a' világnak. D

15. Mert a' Kriſtus Jéſusban, ſem a' környül-metelkedés nem haſznál ſemmit, ſem a' környül-metéletlenség, hanem az új teremtett-állat.

16. És valakik e' regulát követik, békeség azokon, és irgalmaſság, és az Iſtennek Iſraelén.

17. Ez-után ſenki nékem bántáſomra ne légyen: mert én az Úr Jéſusnak bélyegit hordozom az én teſtemen.

18. A' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak malaſztya, a' ti lelketekkel, atyámfiai. Amen.

SZ. PÁL APOSTOL LEVELE AZ EFESUSIAKHOZ.

Ezt a' Levelet Romai fogságában irta az Apoſtol, innét háromſzor téſzen emlékezetet fogságáról, úgy mint a' 3. 4, és utólsó réſzben. Ki által pedig küldötte ezt a' levelet Efeſumba annak-is meg-vagyon a' vége felé irva neve, úgy mint Tikikus, egyházi ſzolga által, Urunk ſzenvedéſe után 29dik eſztendöben. Ennek a' Levélnek eleje kivált-képen nehéz értelmü, mert mély, és titkos ſzókkal vagyon irva; úgy hogy talám illy mély értelemmel ſenki nem ſzóllott az emberek közül.

I. RÉSZ.

Az Apoſtol e' Levélben, tanit az Iſtennek a' Kriſtusban kegyelemből való Válaſztásáról 1. *R. 's a' Pogányoknak az Evangyéliomra való hivatalokról, és a' mi meg igazúláſunkról* 2. 3. 4. *R. Azután közönséggel mindeneket, és kitkit az ö állapatyában, és tiſztiben int jó tselekedetre 's Kereſztyéni életre, kiváltképen ſzeretetre, egyeségre* 4. 5. 6. *R.*

A 1. Ál a' Jéſus Kriſtus Apoſtola az Iſten akarattya-által, minden ſzenteknek, kik Efeſusban vannak, és hiveknek a' Kriſtus Jéſusban.

2. Kegyelem néktek, és békeség az Iſtentöl a' mi Atyánktól, és az Úr Jéſus Kriſtuſtól.

* 2. *Cor.* 1. *a.* 5. 1. *Pet.* 1. *a.* 3. 3. * Áldott az Iſten, és a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak Attya, ki meg-áldott minket minden lelki áldáſsal a' mennyeiekben a' Kriſtus-által,

4. A' mint válaſztott minket ö-benne a' világ teremtéſe-elött, hogy ſzentek lennénk, és makula-nélkül-valók az ö ſzine-elött a' ſzeretet-által.

5. Ki eléve el-rendelt minket fogadottfiaivá a' Jéſus Kriſtus-által ö-magában, az ö akarattyának ſzándéka-ſzerént, B

6. Az ö kegyelmeſsége ditsöségének ditséretire, melly-által kedveſsé tött minket az ö ſzerelmes fiában.

7. Kiben váltságunk vagyon az ö véreáltal, büneinknek botsánattya, az ö kegyelmeſségének gazdagsága-ſzerént,

8. Melly igen bévelködött mi-bennünk, minden böltseséggel, és okosságal:

9. Hogy tudtunkra adná az ö akarattyának titkát, az ö jó-tetszése-szerént, mellyet el-szánt ö-általa,

10. Hogy a' tellyes idöknek el-jövésében mindeneket meg-újitana a' Kristus által, a' mellyek mennyekben, és a' mellyek a' földön vannak, ö-általa:

11. Kiben mi-is sors-szerént hivattattunk, eléve el-rendeltetvén az ö szándéka-szerént, ki mindeneket az ö akarattyának tanátsa szerént tselekeszik:

12. Hogy az ö ditsöségének ditséretire légyünk mi, kik az-elött a' Kristusban biztunk:

C 13. Kiben ti-is, mikor hallottátok vólna az igazságnak igéjét (a' ti üdvösségteknek Evangyéliomát) kiben hivén meg-is vattok petsételve az igéretnek Szent-Lelkével,

14. Ki a' mi örökségünknek záloga, a' meg-nyerésnek váltságára, az ö ditsöségének ditséretire.

15. Az-okáért én-is hallván a' ti hiteteket, melly az Ur Jésusban vagyon, és minden szentekhez-való szeretetetöket,

16. Nem szünöm-meg hálákat adván érettetek, emlekezvén rólatok az én imádságimban:

17. Hogy a' ditsöségnek Istene a' mi Urunk Jésus Kristusnak Attya, adgya néktek a' böltseségnek, és a' jelenésnek lelkét, az ö ismeretiben:

18. A' ti sziveiteknek meg-világosittatott szemeit, hogy tudgyátok mi légyen az ö hivatallyának reménysége, és mitsoda gazdagsága az ö öröksége ditsöségének a' szentekben.

D 19. És mi légyen az ö erejének méltóságos nagysága mi-hozzánk, a' kik hiszünk * az ö hatalmas erejének tselekedése-szerént, * Inf. 3. b. 7.

20. Mellyet a' Kristusban tselekedett, fel-támasztván ötet halottaiból, és helyheztetvén ötet az ö jobjára mennyekben,

21. Minden fejedelemségnek, és hatalmasságnak, és erönek, és uraságnak, és minden névnek-fölötte, melly neveztetik nem tsak e' világon, hanem a' következendön-is.

* Psal. 8. b. 8. 22. * És mindeneket az ö lábai-alá vetett: és ötet tötte fejévé az egész Anyaszentegyháznak,

23. Melly az ö teste, és az ö tellyesége, a' ki mindeneket mindenekkel bé-tölt.

II. RÉSZ.

Embernek állapattya a' Kristuson kivül, és a' Kristusban.

A Col. 2. c. 13. 1. És titeket-is, midön meg-hóltatok vólna a' ti vétkeitekben, és büneitekben,

2. Mellyekben valaha jártatok e' világ folyása-szerént, e' levegö-ég hatalmasságának fejedelme-szerént, a' léleknek, a' ki most munkálkodik a' reménytelenségnek fiaiban,

3. Mellyek-között mi-is minnyájan forgodtunk valaha a' mi testünknek kivánságiban, a' testnek 's a' gondolatoknak akarattyát tselekedvén, és természet-szerént a' harag fiai valánk, mint egyebek-is:

4. Az Isten pedig, a' ki gazdag az irgalmasságban, az ö igen nagy szeretetiért, mellyel szeretett minket,

5. És mikor meg-hóltunk vólna a' bünök-miá, együtt elevenitett-meg minket a' Kristus-által, (kinek malasztyából szabadúltatok-meg) B

6. És együtt támasztott-fel, és együtt ültetett mennyekbe a' Kristus Jésus által:

7. Hogy meg-mutatná a' következendö idökben az ö malasztyának bévséges gazdagságit mi-hozzánk jó-voltából a' Kristus Jesus-által.

8. Mert kegyelemböl szabadúltatok-meg a' hit-által, és az nem ti-töletek: mert az Isten ajándéka,

9. Nem a' tselekedetekböl, hogy valaki ne ditsekedgyék.

10. Mert ö alkotmányi vagyunk, teremtetvén a' Jésus Kristusban a' jó tselekedetekre, mellyeket készitett az Isten hogy azokban járjunk.

11. Az-okáért meg-emlekezzetek, hogy C ti valaha Pogányok voltatok test-szerent, kik környül-metéletlenségnek mondattok, attól melly a' testben kézzel lött környülmetélésnek mondatik:

12. Mert abban az idöben Kristus-nélkül voltatok, idegenek az Israel nyájaskodásától, és jövevények a' szövetségekben, az igéret-felöl nem lévén reménységetek, és Isten-nélkül voltatok e' világon.

13. Most pedig a' Kristus Jésusban, ti, kik valaha távul voltatok, közel löttetek a' Kristus vére-által.

14. Mert ö a' mi békeségünk, ki mind a' kettöt egyé tötte, és a' rakásnak köz-falát el-bontotta, az ellenkezéseket az ö teste-által:

15. A' parantsolatok törvényét a' végezésekröl meg-üresitvén, hogy a' kettöt ö maga-által egy új emberré teremtse, békeséget szerezvén,

16. És egy testben mind a' kettöt megbékéltelse az Istennel a' kereszt-által, megölvén az ellenkezéseket önnön-maga-által. D

17. És el-jövén békeséget hirdetett néktek, a' kik távúl voltatok; és békeséget azoknak, a' kik közel.

18. * Mert mind kettönknek ö-általa vagyon hozzája járulásunk egy Lélekkel az Atyához. * Rom. 5. a. 2.

19. Az-okáért már nem vattok vendégek, és jövevények; hanem a' szentek polgár-társai vattok, és az Isten háza-népei.

20. Fel-épittettetve az Apostolok, és a'

Próféták fondamentomára, a' fő szeglet-kö ö-maga a' Krisztus Jésus lévén:

21. Mellyre az egész épület fel-rakattatván nevekedik az Úrnak szent templomává:

22. Mellyre ti-is együtt épittettök-fel az Istennek lakó-helyévé a' Lélek-által.

III. RÉSZ.

Inti öket állhatatosságra a' hitben; könyörög érettek hogy Isten nékik hiteket megerősítse.

A 1. E' Dologhnak kedvéért, én Pál a' Krisztus Jésus foglya, ti-éretterek Pogányokért,

2. Ha mindazáltal az Isten malasztyának sáfárkodását hallottátok, melly nékem adatott ti-köztetek:

3. Hogy jelentés-által lött tudtomra nékem a' titok, a' mint ez-elött rövideden meg-irtam:

4. A' mint olvasván meg-érthetitek az én okoskodásomat a' Krisztus-felöl-való titokban:

5. Melly egyéb idöben meg nem ismértetett az emberek fiaitól, a' mint most megjelentetett az ö szent Apostolinak, és a' Prófétáknak a' Lélek-által:

6. Hogy a' Pogányok örökös társok légyenek, és egy testbéliek, és részesek az ö igéretiben a' Krisztus Jésusban az Evangyéliom-által:

B 7. Mellynek szolgája löttem, az Isten malasztyának ajándéka-szerént, melly nékem adatott * az ö erejének tselekedete-szerént.

* *Sup.* 1. *d.* 19. 8. * Nékem minden szentek-között legkisslebnek adatott ez az ajándék, a' Pogányok-között hirdetni a' Krisztusnak megvisgálhatatlan gazdagságát,

* 1. *Cor.* 15. *d.* 9. 9. És meg-világositani mindeneket, mi légyen sáfárlása az öröktöl-fogva el-rejtetett titoknak az Istenben, a' ki mindeneket teremtett.

10. Hogy ki-nyilatkoztassék a' fejedelemségeknek, és hatalmasságoknak a' mennyeiekben az Anyaszenegyház-által, az Istennek sok-féle böltsesége,

11. Az örök végezés-szerént, mellyet a' mi Urunk Jésus Krisztusban szerzett:

C 12. Ki-által bizodalmunk vagyon, és bátorsággal-való hozzája-menetelünk a' benne-való hit-által.

13. Az-okáért kérlek hogy meg ne fogyatkozzatok az érettetek-való háborúságimért: melly a' ti ditsöségtek.

14. E' dolog kedvéért hajtom-meg térdeimet a' mi Urunk Jésus Krisztusnak attya-elött,

15. Kitöl minden atyaság neveztetik mennyekben, és a' földön,

16. Hogy néktek az ö ditsöségének gazdagsága-szerént adgya, hogy hatalmasan meg-erösödgyetek az ö Lelke-által a' belsö emberben,

17. Hogy Krisztus a' hit-által a' ti szivetekben lakjék: a' szeretetben meg-gyökerezvén, és fondamentomot vetvén,

18. Hogy meg-foghassátok minden szentekkel, mellyik légyen a' szélesség, és a' hoszszaság, és a' magasság, és a' mélység:

19. És hogy tudgyátok a' Krisztusnak minden tudományt felyül halladó szeretetit, hogy bé-tellyesedgyetek az Istennek minden tellyes-vóltával. D

20. Annak pedig, a' ki hatalmas mindeneket bévsegesben meg-tselekedni hogysem mi kérjük, vagy értyük, az erö-szerént, melly mi bennünk munkálkodik:

21. Ditsöség annak az Anyaszentegyházban, és a' Krisztus Jésusban, minden idöben örökön, öröké. Amen.

IV. RÉSZ.

Anyaszentegyháznak Feje, tagjainak egységek, egymást segitések: intés jó tselekedetekre.

1. K É R L E K azért titeket én fogoly az Úrban, * hogy méltán jarjatok a' hivatal-szerént, mellyel hivattattatok, A

* *Phil.* 1. *d.* 17. *1. Cor.* 7. *b.* 10. 2. Minden alázatossággal, és szelidséggel, békeséges türésel, el-szenvedvén egy-mást szeretettel,

* *Rom.* 12. *c.* 16. 3. * Szorgalmatosok lévén meg-tartani a' Léleknek egyességét a' békeségnek kötelében.

4. Egy test, és egy Lélek, a' mint a' ti hivatalotoknak egy reménységében hivattatok.

* *Mal.* 2. *b.* 10. *Rom.* 12. *a.* 3. *1. Cor.* 12. *b.* 11. *2. Cor.* 10. *d.* 13. * *Pf.* 67. *d.* 19. 5. Egy az Úr, egy a' hit, egy a' keresztség.

6. * Egy az Isten, és mindeneknek Attya, ki mindenek-fölött vagyon, és mindeneken, és minnyájunkban.

7. * Kinek-kinek pedig közülünk malaszt adatott, a' Krisztus ajándékozásának mértéke-szerént.

8. Az-okáért mondgya: * Fel-menvén a' magasságba, fogva vitte a' fogságot: ajándékokat adott az embereknek.

9. Hogy pedig fel-ment, mitsoda, hanem hogy le-is szállott elöbb a' földnek alsó részeire?

10. A' ki le-szállott, ö a' ki fel-is ment minden egek-fölibe, hogy mindeneket bétöltene.

* 1. *Cor.* 12. *d.* 28. 11. És ö adott némellyeket ugyan * Apostolokat, némellyeket pedig Prófétákat, némellyeket pedig Evangyelistákat, némellyeket pedig pásztorokat, és doktorokat, C

12. A' szenteknek tellyes-vóltokra a' szolgálatnak munkájára, a' Krisztus testének épülésére:

13. Mig minnyájan el-jussunk a' hitnek

és az Isten fia ismeretinek egyességére, hogy tekélletes férfiakká legyünk, a' Krisztus megállapodott idejének mértéke-szerént.

14. Hogy ne legyünk többé habozó kisdedek, és ide 's tova ne vitettessünk a' tudománynak minden szelétöl az emberek gonoszsága-által, a' tévelygésbe-ejtö álnokság-által.

15. Igazságot tselekedvén pedig a' szeretetben, mindenestöl-fogva nevekedgyünk abban a' Krisztusban, a' ki a' Fö:

D 16. Kiböl az egész test egybe-köttetvén, és egybe-foglaltatván minden iznek egybeeresztése-által, mindenik tagnak mértékeszerént-való munkálkodása által, a' testnek nevekedését szerzi a' maga épülésére a' szeretet-által.

* Rom. 1. c. 9. 17. * Ezt mondom azért, és tudományt tészek az Úr-élött, hogy többé ne járjatok, a' mint a' Pogányok-is járnak az ö elméjeknek hiuságában.

E 18. Setétséggel meg-homályosittatot értelmek-lévén, el-idegenülvén az Istennek életétöl, a' tudatlanság-által melly ö-bennek vagyon, az ö sziveknek vaksága-miatt;

19. Kik kétségbe esvén, magokat a' szemtelenségnek adták, minden tisztátalanságnak tselekedetire, telhetetlen kivánsággal.

20. Ti pedig nem igy tanúltátok a' Krisztust.

21. De úgy ha ötet halgattátok, és ö általa tanittattatok, a' mint az igazság a' Jésusban vagyon.

* Col. 3. b. 8. 22. * Hogy néktek le kell tennetek az elöbbi élet-szerént-való embert, ki megvész a' vétkezö kivánságok-szerént,

* Rom. 6. a. 4. Col. 3. b. 12. 23. * Újúllyatok-meg pedig a' ti elméteknek lelkében.

* Col. 3. b. 12. 24. * És öltözzetek új emberbe, a' ki Isten-szerént teremtetett az igazságban, és az igazságnak szentségében.

* 1. Per. 2. a. 1. Zach. 8. c. 16. 4-i * Psal. 4. b. 5. 25. * Az-okáért le-tévén a' hazugságot, ki-ki igazságot szóllyon felebarátyával: mert egy-másnak tagjai vagyunk.

26. * Haragudgyatok, és ne vétkezzetek: a' nap el-ne enyészszék a' ti haragotokon.

27. Ne adgyatok helyt az ördögnek:

* Iac. 4. b. 7. 28. * A' ki lop vala, már ne lopjon: hanem inkább munkálkodgyék, kezeivel dolgozván a' mi jó, hogy légyen honnét adni a' szükölködönek.

29. Semmi gonosz beszéd szájatokból ki ne származzék: hanem a' melly a' hitnek épülésére jó, hogy hasznot adgyon a' halgatóknak.

30. És meg ne szomorittsátok az Istennek Szent-Lelkét: melly-által meg-petsételtettetek a' váltságnak napjára.

31. Minden keseredés, és harag, és boszszonkodás, és kiáltás, és káromlás ki-vetteségk közületek, minden gonoszsággal-együtt.

* Col. 3. b. 12. 32. * Legyetek pedig egy-máshoz kegyesek, irgalmasok, meg-engedvén egymásnak, a' mint az Isten-is a' Krisztusban meg-engedett néktek.

V. RÉSZ.

Melly jóságos tselekedetekre kellyen az Efesusbélieknek igyekezniek, melly bünöket eltávoztatniok. Szeretet, és hivség a' házasok között, a' Krisztus példája szerént.

A 1. LEGYETEK azért az Isten követöi, mint szerelmes fiak:

* Joan. 13. d. 14. & 15. b. 12. 1. Joan. 4. d. 13. * Col. 3. a. 5. 2. * És járjatok a' szeretetben, a' mint a' Krisztus-is szeretett minket, és önnön-magát adta érettünk ajándékúl, és áldozatúl az Istennek gyönyörüséges illatra.

3. * Paráznaság pedig, és minden tisztátalanság, vagy fösvénység, ne-is neveztessék ti-köztetek, a' mint szentekhez illik:

4. * Vagy rútság, vagy bolond beszéd; vagy trágárság, melly nem illik a' dologhoz: hanem inkább hálá-adás.

B 5. Mert ezt tudgyátok-meg, értvén, hogy egy paráznának-is, vagy tisztátalannak, vagy fösvénynek, melly bálványi-szogálat, nints öröksége a' Krisztusnak 's az Istennek országában.

* Matt. 24. a. 4. Marc. 13. a. 5. Luc. 21. b. 8. 2. Thes. 2. a. 3. 6. * Senki titeket meg ne tsaljon héaba-való szókkal: mert ezekért jö az Isten haragja a' hitetlenségnek fiaira.

C 7. Ne legyetek azért részesek azokban.

8. Mert valaha setétség valátok, most pedig világosság az Úrban. Mint a' világosságnak fiai járjatok:

9. Mert a' világosságnak gyümöltse minden jóságban, és igazságban, és igaz-mondásban vagyon:

10. Meg-próbálván mi légyen kellemetes az Istennél:

11. És ne legyetek részesek a' setétségnek gyümöltstelen tselekedetiben: hanem inkább meg-fedgyétek.

12. Mert a' mik azoktúl titkon lésznek, rútság meg-mondani-is.

13. Mindenek pedig, a' mik meg-feddetnek, a' világosságtól meg-jelentettetnek: mert minden, a' mi meg-jelentettetik, világosság.

D 14. Az-okáért mondgya: Kelly-fel a' ki alusszol, és támadgy-fel a' halálból, és megvilágosit téged a' Krisztus.

* Col. 4. a. 5. 15. Meg-lássátok azért atyámfiai, mint járjatok óva: * nem úgy mint esztelenek.

16. Hanem mint böltsek: meg-váltván az idöt, mert a' napok gonoszok.

* Rom. 12. a. 3. 1. Thes. 4. a. 3. 17. * Az-okáért ne legyetek esztelenek, hanem meg-értsétek mi légyen az Isten akarattya.

18. És meg ne részegedgyetek borral, mellyben bujaság vagyon: hanem tellyesedgyetek-bé Szent-Lélekkel,

19. Szólván magatok-között zsóltárokkal, és ditséretekkel, és lelki énekekkel,

énekelvén, és ditsséretet mondván a' ti íziveitekben az Úrnak.

E 20. Hálákat adván mindenkor mindenekért, a' mi Urunk Jésus Kristusnak nevében, az Istennek 's az Atyának.

21. Engedvén egy-másnak a' Kristus félelmében.

* *Gen.* 3. *c.* 16. * *Col.* 3. *c.* 18. * 1. *Pet.* 3. *a.* 1. 1. *Cor.* 11. *a.* 3. * *Col.* 3. *c.* 19.

22. * Az aszszonyok az ö férjeknek engedgyenek, mint az Úrnak:

23. * Mert a' férfiú: feje az aszszonynak: a' mint Kristus feje az Anyaszentegyháznak: Ö, az ö testének meg-szabaditója.

24. De a' mint az Anyaszentegyház a' Kristusnak enged, úgy az aszszonyok-is az ö férjeknek mindenekben.

F 25. * Férfiak szeressétek a' ti feleségteket, a' mint Kristus-is szerette az Anyaszentegyházat, és önnön-magát adta érette,

26. Hogy azt meg-szentelné, meg-tisztitván a' víznek fördöjével az életnek igéjeáltal,

27. Hogy ditsöségesé tenné ö-magának az Anyaszentegyházat, nem lévén makulája vagy sömörgözése, vagy egyéb efféle, hanem hogy szent, és makula-nélkül légyen.

28. Úgy kell a' férfiaknak-is szeretniek az ö feleségekat mint önnön-testöket. A' ki az ö feleségét szereti, önnön-magát szereti.

29. Mert soha senki a' maga testét nem gyülölte: hanem neveli, és táplállya azt, a' mint Kristus-is az Anyaszentegyházat;

30. Mert az ö testének tagjai vagyunk, az ö húsából, és tsontyaiból.

* *Gen.* 2. *d.* 24. *Matth.* 19. *a.* 5. *Marc.* 10. *a.* 7. 1. *Cor.* 6. *b.* 16. 31. * Ez-okáért el-hadgya ember az attyát, 's az annyát, és a' feleségéhez ragaszkodik: és ketten egy testé lésznek.

32. Ez nagy titkos szentség, én pedig a' Kristusban, és az Anyaszentegyházban mondom.

33. Mindazáltal kiki mind ti-közületek-is az ö feleségét szeresse mint önnön-magát: az aszszony pedig féllye az ö férjét.

VI. RÉSZ.

Magzatoknak 's szüléknek, szolgáknak, és uraknak egymáshoz való tisztek: Istennek minden fegyvere; Tikikus küldetik Efesusba.

A 1. Fiak, engedgyetek a' szüléiteknek az Úrban: mert ez méltó dolog.

* *Col.* 3. *d.* 20. *Exod.* 10. *b.* 12. *Deut.* 5. *c.* 16. *Eccli.* 3. *b.* 9. *Matth.* 15. *a.* 4. *Marc.* 7. *b.* 10. * *Col.* 3. *d.* 22. *Tit.* 2. *c.* 9. 2. * Tisztellyed az atyádat, 's az anyádat. Melly az első parantsolat az igéretben:

3. Hogy jól légy, és hoszszú életü légy a' földön.

4. Ti-is atyák ne ingerlyétek haragra a' fiaitokat: hanem nevellyétek öket az Úrnak tanitásában, és fenyitékében,

5. * Szolgák, engedgyetek a' testi uratoknak félelemmel, és rettegéssel: szivetek együgyüségében, mint a' Kristusnak:

6. Nem szemre szolgálván, mint embereknek kedveskedvén, hanem mint a' Kristus szolgai, szivből tselekedvén az Isten akarattyát,

1. *Pet.* 2. 18.

7. Jó akarattal szolgálván, mint az Úrnak, és nem mint embereknek.

B 8. Tudván hogy ki ki, valami jót tselekeszik, annak veszi jutalmát az Úrtól, akár szolga, 's akár szabados.

9. Ti-is urak, azonokat tselekedgyétek nékik, el-hagyván a' fenyegetéseket: tudván hogy mind az ö Urok, 's mind a' tiétek mennyekben vagyon: * és személy-válogatás nints ö-nála.

* *Deut.* 10. *d.* 17. 2. *Par.* 19. *c.* 7. *Iob.* 34. 19. *Sap.* 6. *b.* 8. *Eccli.* 35. *b.* 16. *Rom.* 2. *b.* 12. *Col.* 3. *d.* 15. *Actor.* 10. 34. 1. *Pet.* 1. *c.* 17.

10. Végezetre atyámfiai, erösödgyötekmeg az Úrban, és az ö erejének hatalmasságában.

11. Öltözzetek-fel az Isten fegyverébe, hogy az ördög lesélkedésinek ellene-állhassatok.

12. Mert nintsen mi nékünk tusakodásunk a' test 's a' vér-ellen, hanem a' fejedelmek, és hatalmasságok-ellen, ezeknek a' világi sötétségeknek vezéri-ellen, a' lelki gonoszságok-ellen, a' mennyeiekben,

C 13. Az-okáért vegyétek-fel az Isten fegyverét, hogy ellent-állhassatok a' gonosz napon, és mindenekben tekélletesen meg-maradgyatok.

14. Állyatok azért fel-övedzvén a' ti ágyékitokat valósággal, és fel-öltözvén az igazság pántzéllyába,

15. És sarut vonván lábaitokra a' békeség Evangyéliomának keszületivel:

16. Mindenekben fel-vévén a' hitnek paizsát, mellyben az igen gonosznak minden tüzes nyilait meg-ólthassátok:

* *Isa.* 59. *c.* 18. 1. *Thes.* 5. *b.* 8. * *Col.* 4. *a.* 2. 17. * És az üdvösségnek sisakját vegyétek, fel: és a'léleknek kardgyát (melly az Isten igéje)

18. Minden imádsággal, és könyörgéssel imádkozván minden időben lélekben: * és ö-benne vigyázván minden álhatatosággal, és könyörgéssel minden szentekért;

* 1. *Thes.* 3. *a.* 1. D 19. * Én-érettem-is, hogy beszéd adattassék nékem az én számnak bátorsággal való meg-nyitásában az Evangyéliom titkainak ki nyilatkoztatására.

20. Mellyért követséget viselek a' lántzon, úgy hogy a' felöl merjek szólani, a' mint szükség nékem szóllanom.

21. Hogy pedig ti-is tudgyátok mint légyek, mit mivellyek: mindeneket meg-jelent néktek Tikikus, az én szerelmes atyamfia, és hiv szolga az Úrban:

22. Kit ugyan azért küldöttem hozzátok, hogy meg-tudgyátok mint vagyunk, és meg-vigasztallya a' ti sziveiteket.

23. Békeség az atyafiaknak, és szeretet a' hittel, az Atya Istentöl, és az Úr Jésus Kristustól.

24. Kegyelem mindenekkel, a' kik tekélletessen szeretik a' mi Urunk Jésus Kristust. Amen.

SZ. PÁL APOSTOL LEVELE A' FILIPPIEKHEZ.

Ez a' levél-is onnan érkezett, és ugyan azon esztendöben, a'honnét a' fellyebb való. Hire vólt a' Tsászár udvarában-is az Apostol fogságának, mert sokan az udvariak közül meg ismérkedvén véle, és társalkodván, Kristushoz tértek, a' mint emléti ugyan ezen levelének elsö Részében 12. vsében, ismét 4. Részének 22. vsében. Mellyröl azt irja Sz. Jeronimus: *A Cæsare enim missus in Carcerem notior ejus familiæ factus, Persecutoris domum, Christi fecit Ecclesiam.* Hogy a' Tsászártól fogva tartatván, meg-ismérkedett az udvariakkal, és az Anyaszentegyház üldözöjének házát Templommá változtatta. Kegyesebben ir a' Filippibéliekhez, hogy sem a' többihez: oka pedig ennek az, hogy midön az Apostol Matzedóniába menne, ezek leg elöször tértek a' Kristushoz, és az-ülta hozzá kiváltképen való kedvel vóltak: mert midön Tessalonikában vólna, és az után Romában fogva tartatnék, szükségre való költséggel segétették ötet, és ugyan azok által, a' kik a' költséget vitték néki, ezen levelet, vissza térvén hazájokba, adta kezekbe. Mellyben inti öket, hogy a' Kristus hitében maradgyanak álhatatosan, legyenek erösek a' kisértetekben, hitelt ne adgyanak a' hamis tanitók szavainak, kiket ebeknek, és a' Kristus keresztе ellenségének nevez. Adgya tudtokra azt-is, hogy nem a' törvényben, hanem a' Kristusban való hitben áll az igazság. Utóllyára meg köszöni hozzá való jó akarattyokat.

I. RÉSZ.

Köszöntvén a' Filippibélieket, meg-mondgya, hogy minden imádságiban könyörög éretttek. Meg-mutattya, hogy az ö üldözési, és szenvedési nagyobb elö-menetelére váltak az Evangyéliomnak, a' mellyet ha nem tekintene, ki kivánkoznék ez életböl, hogy Kristussal lehetne. Inti öket, hogy ez után-is állhatatossak légyenek a' Kristus hitiben, kiért immár szenvedtek-is.

A

PÁL, és Timóteus, a' Jésus Kristus szolgai, minden szentéknek a' Kristus Jésusban, a' kik Filippiben vannak, a' Püspökökkel, és Diakonusokkal.

2. Kegyelem néktek, és békeség az Istentöl a' mi Atyánktól, és az Úr Jésus Kristustól.

3. Hálákat adok az én Istenemnek minden ti-rólatok-való emlekezetben,

4. Mindenkor minden imádságimban minnyájotokért, örömmel könyörögvén,

5. Hogy részesek löttetek a' Kristus Evangyéliomában az elsö naptól-fogva mind eddig.

6. Bizván abban, hogy a' ki kezdette bennetek a' jó dolgot, el-végezi a' Kristus Jésus napjáig.

B

7. A' mint méltó nékem azt itélnem minnyájotok-felöl: azért hogy szivemben tartlak titeket, és az én fogságomban, és az Evangyéliom óltalmazásában, és erösitésében, hogy minnyájan társaim legyetek az én örömömben.

8. Mert bizonyságom az Isten, mint kivánnyalak minnyájotokat a' Jésus Kristusnak szeretetiben.

9. És azért imádkozom hogy ti szeretetetek inkább 's inkább bévelködgyék a' tudományban, és minden értelemben:

10. Hogy a' jelesbeket javallyátok, hogy legyetek tiszták, és botránkozás-nélkül a' Kristus napjára,

11. Tellyesek lévén az igazság gyümöltsével a' Jesus Kristus-által, az Istennek ditsöségére, és ditseretire.

12. Akarom pedig atyámfiai hogy tudgyátok, hogy az én dolgaim inkább az Evangyéliomnak elö-menetelére löttek;

13. Úgy hogy az én fogságom tudva lenne a' Kristusban, minden itélö-helyben, és egyébütt mindenütt;

14. És sokan az Úrban-való atyafiak-közül meg-bizakodván az én fogságomból, bátorságosban félelem-nélkül mernék hirdetni az Isten igéjét.

C 15. Némellyek ugyan, irégységből-is, és versengésből; némellyek pedig jó akaratból-is predikállyák a' Krisztust;

16. Némellyek szeretetből: tudván hogy az Evangyéliomnak óltalmazására rendeltettem.

17. Némellyek pedig versengésből hirdetik a' Krisztust nem tisztán, állitván hogy nyomorúságot támasztnak az én fogságomra.

18. De mit? Csak minden módon hirdettessék a' Krisztus, akár történetből, akár igazságból; azon-is örülök, sőt örülni-is fogok.

19. Mert tudom hogy az nékem üdvösségemre lészen, a' ti imádságtok-által, a' Jésus Krisztus Lelkének szolgáltatása-által,

20. Az én váráson, és reménységem-szerént, mert semmiben meg nem szégyenülök: hanem minden bizodalommal, a' mint mindenkor, úgy most-is fel-magasztaltatik a' Krisztus az én testemben, akár az élet 's akár a' halál-által.

21. Mert nékem életem a' Krisztus, és meg-halnom nyereség.

D 22. Hogy-ha a' testben élnem, nékem a' munkának gyümöltse, nem-is tudom mit válaszszak.

23. Szorongattatom pedig e' kettő-között: kivánván el-válni, és a' Krisztussal lenni, mert az sokkal jobb;

24. Meg-maradnom pedig a' testben, szükséges ti-érettetek.

25. És ezt reménylvén tudom hogy meg-maradok, és meg-maradok minnyájotoknak, a' ti elő-meneteletekre, és hitetek-nek örömére:

26. Hogy bévelkedgyék a' ti örvendezéstek a' Krisztus Jésusban én-felőlem, az én hozzátok-való másod-jövetelem-által.

* *Ephes.* 4. *a.* 1. *Col.* 1. *b.* 10. 1. *Thes.* 2. *c.* 12. 27. * Tsak hogy a' Krisztus Evangyéliomához illendő-képen járjatok: hogy a' vagy mikor oda megyek, és meg-látlak titeket a' vagy távúl-lévén hallyam felőletek, hogy állotok egy lélekben egy akarattal, együtt munkálkodván az Evangyéliom hitiért:

28. És hogy semmiben meg nem rettentők az ellenkezők-miatt: a' melly az ő veszedelmeknek oka, néktek pedig üdvösségteknek, és ez az Istentől:

29. Mert néktek ajándékoztatott a' Krisztusért, nem tsak hogy hidgyetek ő-benne, de hogy szenvedgyetek-is ő-érette:

30. Azon tusakodástok lévén, a' mellyet én-bennem láttatok, és most hallottatok felőlem.

II. RÉSZ.

A' Krisztusnak példájával, egy-más szeretetire, egyességre, és alázatosságrn inti, kinek a' nevére minden térd meg-hajol: az ö idvessegeket félelemmel keressék; örvendez, hogy ök a' gonoszok között szentül élnek, és hogy néki olly jó Tanitványi vannak. Timoteust, és Epafroditust ditséri az igaz tudományért, és engedelmességért, kit-is hozzájok küld, ha jobban lészen.

1. HA azért valami vigasztalás vagyon a' Krisztus-által, ha valami örvendezése a' szeretetnek, ha valami társasága a' léleknek, ha valami' szivből-való indúlati a' könyörületességnek: A

2. Tellyesittsétek-bé az én örömömet, hogy azont értsétek, azon szeretetek lévén, egyenlö akaratúak, ugyan-azont értvén.

3. Semmit versengésel, sem heába-való ditsekedésel: hanem alázatossággal egy-mást sellyebb-valóknak állitván,

4. Nem tekintvén ki-ki-mind az ö haszнát, hanem az egyebekét.

5. Mert azt érezzétek magatokban, a' mit a' Krisztus Jésusban-is:

6. Ki mikor az Isten formájában vólna, nem állitotta ragadománynak magát az Istennel egyenlönek lenni:

7. Hanem ö-magát ki-üresitette szolgai formát vévén-fel, az emberekhez hasonlóvá lött, és külsö ábrázattyában úgy találtatott mint ember.

* *Heb.* 2. *b.* 9. 8. * Meg-alázta önnön-magát engedelmes lévén mind a' halálig, a' keresztnek haláláig pedig. B

9. Az-okáért az Isten-is fel-magasztalta ötet, és nevet ajándékozott néki, melly minden-név fölött vagyon:

* *Is.* 55. *d.* 23. *Rom.* 14. *b.* 11. 10. * Hogy a' Jésus nevére minden mennyeieknek, földieknek, és föld-alatt-valóknak térdek meg-hajollyon;

11. És minden nyelv vallást tégyen, hogy az Úr Jésus Krisztus az Atya Istennek ditsöségében vagyon.

12. Az-okáért szerelmesim, (a' mint mindenkor engedtetek) nem tsak úgy mint az én jelen-létemben, hanem most sokkal inkább távúl-létemben, félelemmel, és rettegéssel munkálódgyatok a' ti üdvösségtekért.

13. Mert Isten az, a' ki ti-bennetek tselekeszi az akaratot, és a' véghez-vitelt, jó akarattyából.

* *1. Pet.* 4. *c.* 9. 14. * Mindeneket pedig zúgolódások, és hallogatások-nélkül tselekedgyetek:

15. Hogy panasz-nélkül legyetek, és az Istennek együgyü fiai, fedhetetlenek a' gonosz, és el-fordúlt nemzetség-között: kik-között fényletek mint a' világositók e' világon C

16. Az életnek igéjét meg-tartván az én ditsöségemre a' Krisztus napján, hogy nem heába futottam, sem heába nem munkálkodtam.

17. De ha meg-áldoztatom-is, a' ti hiteteknek áldozattya, és szolgálattya-fölött örvendezek minnyájotokkal.

18. Ugyan-azon pedig ti-is örüllyetek, és velem-együtt örvendezzetek.

* Act. 16. a. 1. 19. Reménylem pedig az Úr Jésusban, * hogy Timóteust hamar hozzátok küldöm: hogy én-is jó szivel légyek, meg-értvén mint vattok.

20. Mert senki nints velem ollyan egyenlö akarattal, a' ki tiszta indúlattal szorgalmatos légyen érettetek.

* 1. Cor. 13. b. 15. 21. * Mert minnyájan a' magokét keresik, nem a' mik a' Jésus Kristusé.

22. Az ö meg-próbáltatását pedig tudgyátok-meg, hogy mint az atyának a' fiú, úgy szolgált velem az Evangyéliomban.

23. Ötet reménylem azért hogy hozzátok küldöm, mihelyen meg-látom állapatomat.

24. Bizom pedig az Úrban, hogy magam-is hamar hozzátok megyek.

D 25. Szükségesnek itéltem pedig, az atyámfiát Epafroditust, és az én munkás, és vitézkedö társomat, ti Apostolotokat pedig, és az én szükségemnek szolgáját, hozzátok küldeni:

26. Mivelhogy minyájotokat kivánta ugyan: és szomorú volt, azért hogy hallottátok beteg-létét.

27. Mert ugyan beteg-is volt halálra: de az Isten könyörült rajta; nem csak ö-rajta pedig, hanem én-rajtam-is, hogy bánat-fölött-való bánatom ne lenne.

28. Az-okáért annál hamarébb el-küldöttem ötet, hogy látván ötet ismég örüllyetek, és én bánat-nélkül legyek.

29. Fogadgyátok azért ötet az Urban minden örömmel, és ez illyeneket tiszteségben tartsátok.

30. Mert a' Kristus dolgáért szintén a' halálig jutott, a' lelkét adván, hogy bé-töltené azt, a' mi fogyatkozástok volt az én szolgálatomban.

III. RÉSZ.

Elé-számlállya maga eredetit, hogy Beniamin nemzetségéből-való Izraelita, és Zsidó, Farizéus-is; de ö mind ezekkel nem ditsekedik, azért mások se ditsekedgyenek, mindeneket meg-vetett, és ganéynak állitott, hogy Kristust a' hit által meg-nyerje. Inti azért a' Filippibélieket, hogy ötet, nem a' hamis tanitókat, és Kristus keresztének ellenségit kövessék.

A 1. Továbbá atyámfiai, örüllyetek az Úrban. Ugyan-azonokat irni néktek, én nem restellem, néktek pedig szükséges.

2. Vigyázzatok az ebekre, vigyázzatok a' gonosz munkásokra, vigyázzatok a' megmetéléstre.

3. Mert mi vagyunk a' környül-metélkedés, kik lélekkel szolgálunk az Úrnak, és ditsekedünk a' Kristus Jésusban, és nem a' testben bizunk.

4. Jöllehet nékem vagyon bizodalmam a testben-is. Ha valaki más láttatik a' testben bizni, én inkább.

5. Környül-metéltetvén nyóltzad napon, az Izrael nemzetségéből, a' Benjamin ágából, * Zsidókból Zsidó, törvény-szerént Farisæus. * Act. 23. b. 8.

6. Buzgóságból üldözvén az Isten Anyaszentegyházát, a' törvénybéli igazság-szerént, panasz-nélkül járván:

7. De a' mik nékem nyereségek voltak, B azokat a' Kristusért károknak állitottam.

8. Söt mindeneket kárnak állitok lenni az én Uram Jésus Kristusnak méltóságos ismérétiért: kiért mindeneket kárnak tartottam, és úgy állitom mint a' ganéjt, hogy a' Kristust meg-nyerjem,

9. És találtassam ö-benne, nem lévén törvény-béli igazságom, hanem a' melly a' Kristus Jésusnak hitiből-való: melly az Istentöl-való igazság a' hit-által.

10. Hogy ötet meg-ismérjem, és az ö C fel-támadásának erejét, és az ö szenvedésének társaságát: hasonló lévén az ö halálához:

11. Ha valamint a' halottak-közül-való fel-támadásra juthatok.

12. Nem hogy már el-vöttem vólna, vagy már tekélletes vólnék: hanem követem, ha valamint meg-foghatom azt a' mire megfogattattam a' Kristus Jésustól.

13. Atyámfiai, nem vélem hogy én megfogtam vólna. Egyre nézek pedig: a' mellyek hátam-megett vannak el-felejtvén; azokra pedig a' mellyek elöl vannak, ki-terjesztvén magamat,

14. A' fel-tétetett tzélhoz sietek, az Istennek mennyei hivatallyának jutalmára a' Kristus Jésus-által.

15. Valakik azért tekélletesek vagyunk, ez értelemben legyünk: és ha mit külömben értetek, azt-is meg-jelenti néktek az Isten.

16. Mindazáltal a' mire jutottunk, azont D értsük, és azon regulában maradgyunk.

17. Legyetek én követöim atyámfiai, és vegyétek eszetekbe azokat a' kik úgy járnak, a' mint a' mi példánk nálatok vagyon.

18. * Mert sokan járnak, kiket gyakorta mondottam néktek (most pedig sirva-is mondom) a' Kristus keresztének ellenségi, * Rom. 16. c. 17

19. Kiknek végek a' veszedelem: kiknek istenek a' has: és ditsöségök az ö gyalázatyokban vagyon, kik a' földieket kedvellik.

20. A' mi nyájaskodásunk pedig mennyekben vagyon: a' honnét várjuk az Üdvözitöt-is a' mi Urunk Jésus Kristust,

21. A' ki meg-újittya a' mi alázatos testünket, hasonlóva tévén az ö ditsöséges testéhez, a' tselekedet-szerént, mellyel mindeneket-is maga-alá vethet.

IV. RÉSZ.

Állhatatoſságra, lelki örömre, alázatoſságra, könyörgéſre, és hálá-adáſra inti öket, és az Iſtennek békeségét kivánnya nékik. Erőſſen tartsák, és óltalmazzák, valami az Iſtené. Ditséri öket, hogy Epafroditus által táplálására egyet 's máſt küldöttek, és a' köſzöntéſeken el-végzi.

A 1. Az-okáért ſzerelmes, és kivánatos atyámfiai: én örömem, és én koronám: igy állyatok az Úrban, ſzerelmeſim.

2. Evódiát kérem, és Syntikeſnek könyörgök, hogy egyet értsenek az Úrban.

3. Kérlek téged-is igaz társom, ſegétsd-meg azokat, a' kik én-velem munkálkodtak az Evangyéliomban Kelemennel, és az én több ſegétöimmel, a' kiknek nevök az élet könyvében vannak.

4. Örüllyetek az Úrban mindenkor: iſmég mondom, örüllyetek.

5. A' ti tsendes magatok-viſeléſe nyilván légyen minden embereknél: az Úr közel vagyon.

B 6. Semmit ne ſzorgalmatoskodgyatok: hanem minden imádságban, és könyörgésben, hálá-adáſsal, a' ti kéréſitek tudva légyenek az Iſtennél.

7. És az Iſtennek békesége, melly felyülhallad minden értelmet, óltalmazza-meg a' ti ſziveiteket, és elméiteket, a' Kriſtus Jéſusban.

8. Továbbá atyámfiai, valamik igazak, valamik ſzemérmeteſek, valamik igazság-ſzerént-valók, valamik ſzentek, valamik jó-hirüek, ha mi jóság, ha mi ditsérete az oktatáſnak, azokról gondolkodgyatok.

C 9. A' mellyeket tanúltatok-is, és vöttetek, és hallottatok, és láttatok én bennem, azokat tselekedgyétek: és a' békeségnek Iſtene léſzen veletek.

10. Fölötte igen örültem pedig az Úrban hogy már valaha meg-újúltatok az énfelölem-való gondolkodásban, a' mint gondolkodtatok-is: de foglalatoſok vóltatok.

11. Nem úgy mint fogyatkozásból mondom: mert én meg-tanúltam, hogy a' mellyekben vagyok, meg-elégedgyem.

12. Tudok meg-aláztatni-is, tudok bévelködni-is; (mindenütt, és mindenekben meg-tanittattam) meg-elégedni-is, éhezni-is, fogyatkozáſt ſzenvedni-is.

13. Mindeneket meg-tselekedhetem azáltal, a' ki engem meg-eröſit.

14. Mindazáltal jól tselekedtetek, réſzesülvén az én háborúságomban:

15. Tudgyátok pedig ti-is Filippiek, D hogy mikor az Evangyéliomnak kezdetin elmentem Matzedóniából, egy Gyüleközet ſem egyesült én-velem a' ki-adáſnak, és bé-ſzedéſnek dolgában, hanem tsak ti egyedül.

16. Mert Teſſalonikába-is, egyſzer-is máſzſzor-is küldöttetek ſzükségemre-valót.

17. Nem hogy adományt kereſnék, hanem bévelködő gyümöltsöt kereſek a' ti ſzámotokra.

18. El-vöttem pedig mindeneket, és bévelködöm: bé-töltem, el-vévén Epafrodituſtól a' miket küldöttetek, jó illatú ſzagot, Iſtennek kedves kellemetes áldozatot.

19. * Az én Iſtenem pedig tellyesittſe-bé minden kivánságtokat, az ö gazdagsága-ſzerént, a' ditsöségben a' Kriſtus Jéſus-által. * Rom. 12. a. 1.

20. Az Iſtennek pedig, és a' mi Atyánknak ditsöség örökkön örökké: Amen.

21. Köſzöntsetek minden ſzentet a' Kriſtus Jéſusban.

22. Köſzöntnek titeket, a' kik velem vannak, az atyafiak. Köſzöntnek titeket minden ſzentek, fö-képen pedig a' Tsáſzár házából-valók.

23. A' mi Urunk Jéſus Kriſtuſnak kegyelme a' ti lelketekkel. Amen.

SZ. PÁL APOSTOL LEVELE A' KOLOSSEIEKHEZ.

Ez a' levél-is egy üdös az Efeſumbéliekével, és onnan költ, a' honnan a' két fellyebb való, vitték pedig Koloſsába Tikikus, és Oneſimus. Ez a' Koloſſa Frigyiában vagyon, nem meſzſze Hierapoliſtól, és Laoditzeától, mellyekről emlékezet vagyon a' levélben. Oka pedig a' levélnek a' vólt, hogy Epafras névü Tanitványa az Apoſtolnak ezen városbélieket a' Kriſtus hitére hozta: de nem ſok üdö mulva találtattak hamis Tanitók közöttök, hihetö, hogy ama varázsló Simonnak tanitványi, a' kik meg-veſztegették öket, és azt hi-

tették el vélek, hogy az Istenhez nem a' Kristus által, hanem az Angyalok által járunk; a' Zsidókkal-is némelly dolgokban tzimboráltak, mellyek ellenkeztek az Evangyéliomi Tudománnyal. Annak okáért tanittya őket az Apostol, hogy senki által nem, hanem egyedül a' Kristus által, az élő Istennek egyetlen egy Fia által, ki által mindenek alkottattak, jutunk az Isten kedvébe, és kegyelmébe, és hogy a' Zsidók tzeremóniáit, a' Pogány böltseknek hagyományival meg-kell vetni. Ezekről szól az első, és második részben: a' többiben pedig a' keresztényi jámbor életről beszélget. Sokat hasonlit az Efesiusokhoz irt levélhez, mert ez is nagy, és mely értelemmel tellyes.

I. RÉSZ.

Köszöneti után, a' Kolossabéliek hitekért, reménységekért, szeretetekért hálát adván Istennek, könyörög érettek, hogy ez után annál-is inkább gyarapodgyanak. Kristus Istennek képe, ki által teremtettek mindenek, és az Ekklésiának Feje, és ö általa mindenek meg-békéltettek: Inti a' hitben-való állhatatosságra. Magát Kristustól választatott Tanitónak mondgya, az eleitöl el-rejtetett titkoknak prédikállására, kik most kinyilatkoztattak.

A PÁL a' Jésus Kristus Apostola az Isten akarattyából, és Timóteus az atyafi;

2. Azoknak, a' kik Kolossében vannak, a' Kristus Jésusban szent, és hiv atyafiaknak. Kegyelem ti néktek: és békeség, az Istentöl a' mi Atyánktól, és az Úr Jésus Kristustól. Hálákat adunk az Istennek, és a' mi Urunk Jésus Kristus Attyának, mindenkor ti-érettetek imádkozván:

4. Hallván a' ti hiteteket a' Kristus Jésusban, és minden szentekhez-való szeretetetöket.

5. A' reménységért, melly el-tétetett néktek mennyekben: mellyet hallottatok az Evangyéliom igazságának igéjéből:

6. Melly hozzátok jutott, a' mint az egész világban-is vagyon, és gyümöltsöz, és nevekedik, a' mint ti bennetek-is, a' naptól-fogva, mellyen hallottátok, és megismértétek az Isten malasztyát igazán,

7. A' mint meg-tanúltátok Epafrastól a' mi szeretetes szolga-társunktól, ki ti-érettetek hiv szolgája a' Kristus Jésusnak,

B 8. A' ki meg-is jelentette nékünk a' tilélekben-való szeretetetöket.

9. Az-okáért mi-is a' melly naptól-fogva hallottuk, meg nem szününk érettetek imádkozni, és könyörgeni hogy bé-töltessetek az ö akarattyának ismeretivel, minden böltséggel, és lelki értelemmel:

10. Hogy járjatok méltán az Istennek mindenekben kedveskedvén: minden jó tselekedetben gyümöltsözvén, és nevekedvén az isteni tudományban:

11. Minden erövel meg-erösittetvén az ö ditsöséges hatalma-szerént, minden békeséges szenvedésben, és hosszú-türésben örömmel,

12. Hálákat adván az Atya Istennek, ki méltókká tött minket a' szentek örökségének részesülésére a' világosság-által:

13. Ki meg-szabaditott minket a' setétség hatalmából, és által-vitt az ö szerelmes fiának országába,

14. Kiben váltságunk vagyon az ö véreáltal, a' büneinknek botsánattya:

15. Ki a' láthatatlan Istennek képe, minden teremtett-állatnak elsö-szülötte:

C 16. * Mert ö-általa teremtettek mindenek az egekben, és a' földön, a' láthatók, és a' láthatatlanok, akár királyi-székek, akár fejedelemségek, akár hatalmaságok: mindenek ö-általa, és ö-benne teremtettek:

* Ioan. 1. a. 3.

17. És ö mindenek-elött vagyon, és mindenek ö-benne állanak.

18. És ö az Anyaszentegyház testének feje, * ki a' kezdet, a' halottak-közül elsöszülött: hogy ö légyen mindenek-között elsö.

* 1. Cor. 15. c. 21. Apoc. 1. b. 5.

19. Mert tetszett hogy minden tellyesség ö-benne laknék:

20. És ö-általa meg-békéltetne mindeneket magával, meg-békéltetvén az ö keresztének vérével, mind a' mellyek a' földön, 's mind a' mellyek mennyekben vannak.

21. És ti midön valaha idegenek vólnátok, és ellenségek értelemmel a' gonosz tselekedetekben:

22. Most pedig meg-békéltetett az ö testében-való halálának-általa, hogy titeket szentekké tenne, és makula-nélkül-valókká, és fedhetetlenekké ö maga-elött:

D 23. De úgy ha meg-maradtok a' hitben meg-fondáltatva, és állhatatosok, és el nem távozók az Evangyéliom reménységétöl, melyet hallottatok, melly minden teremtettállat-között predikáltatott, melly az ég-alatt vagyon, mellynek én Pál szolgája löttem.

24. Ki most örülök a' ti-érettetek-való szenvedésekben, és bé-töltöm azokat, a'

mellyek heával vannak a' Kriſtus ſzenvedéſi, az én teſtemben, az ö teſtéért, melly az Anyaſzentegyház:

25. Mellynek én ſzolgája löttem az Iſten sáfárkodása-ſzerént, melly nékem adatott ti-érettetek, hogy bé-tellyeſittſem az Iſten igéjét:

26. A' titkot, melly eleitöl, és nemzetségektöl-fogva el vólt rejtve, moſt pedig meg-jelentetett az ö ſzentinek,

27. A' kiknek meg akarta az Iſten jelenteni e' ditsöséges titoknak gazdagságát a' Pogányok-között, melly a' Kriſtus, ti-köztetek a' ditsöségnek reménysége,

28. A' kit mi hirdetünk, feddvén minden embert, és tanitván minden embert, minden böl seségben, hogy minden embert tekélletesé tegyünk a' Kriſtus Jeſusban.

29. Mellyben munkálkodom-is, tuſakodván az ö tselekedete ſzerént, mellyet énbennem hatalmaſan tselekeſzik.

II. RÉSZ.

Inti hogy a' Filoſofuſok tsalárdságitól, és álnokságitól meg ne tsalattaſſanak, és a' Kriſtus hititöl el ne tsábittaſſanak: hogy a' törvényt ne köveſsék, mivel a' Kriſtus által ſzabaditttattak-meg a' bünökböl, és az ördög hatalmából, és moſt a' törvénynek ſemmi ereje nintsen.

A 1. AKAROM pedig hogy tudtotokra légyen minémü ſzorgalmatoſságom légyen tiréatok, és azokra a' kik Laoditzeában vannak, és mindenekre a' kik teſt-béli ſzémélyemet nem látták:

2. Hogy meg-vigaſztaltaſsanak az ö ſzivök, a' kik tanittattak a' ſzeretetben, és a' tellyes értelemnek minden gazdagságában, az Atya Iſten 's a' Kriſtus Jéſus titkának meg-iſmérésére:

3. Kiben a' böltseségnek, és tudománynak minden kintsei el-rejtve vannak.

4. Ezt pedig mondom, hogy ſenki titeket meg ne tsallyon a' beſzédeknek mélységével.

* 1. *Cor.* 5. *a.* 3. 5. * Mert noha teſtben távúl vagyok, de lélekben veletek vagyok; örülvén, és látván a' ti rend-tartáſtokat, és a' Kriſtusbanvaló hiteteknek eröségét.

6. Azért a' mint vöttétek az Úr Jéſus Kriſtuſt, ö-benne járjatok,

B 7. Meg-gyökerezvén, és fel-épülvén ö-benne, és meg-erösödvén a' hitben, a' mint tanúltátok-is, bévelködvén ö-benne hálá-adáſsal.

8. Meg-láſsátok hogy valaki titeket meg ne tsallyon a' filoſofia, és heába-való tsalárdság-által, az emberek ſzerzéſe-ſzerént, e' világnak bötüi-ſzerént, és nem a' Kriſtus-ſzerént:

9. Mert ö-benne lakik az Iſtenségnek minden tellyes-vólta teſt-ſzerént:

10. És meg-töltetek azzal, a' ki feje minden fejedelemségnek, és hatalmaſságnak: C

11. Kiben környül: is metélkedtetek nem kézzel lött környül-metélkedéſsel a' teſtnek meg-foſztásában, hanem a' Kriſtus környül-metélkedésével:

12. El-temettetvén ö-véle a' kereſztségben a' kiben fel-is támadtatok az Iſten tselekedetének hiti-által, ki fel-támaſztotta ötet halottaiból.

13. * És titeket, mikor meg-hóltatok vólna a' bünökben, és a' ti teſteteknek környül-metéletlenségében, meg-elevenitett övéle, el-engedvén néktek minden vétkeiteket: * *Epheſ.* 2. *a.* 1.

14. El-törölvén a' végezéſnek kéz-irását melly mi-ellenünk vala, melly mi ellenkezönk vala, és azt el-vötte középböl, fel-ſzegezvén azt a' kereſztre:

15. És meg-foſztván a' ſejedelemségeket, és a' hatalmaſságokat, bátorságoſon általvitte, nyilván gyözedelmeſsen ditsekedvén azokon önnön-maga-által.

16. Senki azért titeket meg ne itéllyen az ételben, vagy italban, vagy az innep-napnak, vagy az új hóldnak, vagy a' ſzombatoknak réſzében:

17. Mellyek a' következendöknek arnyéki: a' teſt pedig a' Kriſtusé.

18. * Senki titeket el ne tévelyittſen, akarván alázatoſság-által, és az Angyalok tiſzteleti-által, azokban járni a' miket nem látott, heában fel-fuvalkodván az ö teſtének értelmében, * *Matt.* 24. *a.* 4.

19. És nem ragaſzkodván a' fohöz, melly-által az egeſz teſt, az egybe-ragga tások, és-egybe-ereſztéſek-által egybefoglaltatván, és köttetvén, nevekedik az Iſten öregbitéſe-ſzerént.

20. Azért ha meg-hóltatok a' Kriſtuſsal e' világ bötüinek: miért itéltök még-is mint e' világon-élök?

21. Ne illeſsétek, ſe ne kóſtollyátok, ſe ne érentsétek:

22. Mellyek mind veſzedelmeſek a' vélek-való élés-által, az emberek parantsolati 's hagyományi-ſzerént.

23. Mellyek a' böltseségnek ſzinét viſelik ugyan az Iſtennek heába-való tiſzteletiben, és az alázatoſságban, és nem a' teſtnek kedvezésére, nem valami tiſzteletben a' teſtnek meg-elégitésére.

III. RÉSZ.

Inti, hogy az ó embert le-tévén, új emberbe öltözzenek (le-irván mind kettönek tselekedetit) kiben ſemmiféle nemzetnek, vagy állapotnak külömbsége nintsen, hanem a' jóságos tselekedeteket gyakorollyák, és az Iſtent ſok-féle-képen ditsérjék, mindenben

hozzá tzélozván. Tanit azután, mint viſellyék magokat a' házaſok, ſzülék, és fiak, urak, és ſzolgák eyymáshoz.

A

1. AZ-OKÁÉRT, ha fel-támadtatok a' Kriſtuſsal, az oda-fel-valókat kereſsétek, a' hol a' Kriſtus vagyon az Iſtennek jobján ülvén:

2. Az oda-fel-valókról elmélkedgyetek, nem a' földiekről.

3. Mert meg-hóltatok, és a' ti életetek el-rejtetett a' Kriſtuſsal az Iſtenben.

4. Mikor a' Kriſtus meg-jelenik, a' ti életetek: akkor ti-is meg-jelentök ö-véle a' ditsöségben.

* *Epheſ.* 5. *a.* 3. 5. * Sanyargaſsátok azért a' ti tagjaitokat, mellyek a' földön vannak: a' paráznaságot, a' tiſztátalanságot, a' fajtalanságot, a' gonoſz kivánságot, és a' ſóſvénységet, melly bálványi ſzolgálat;

6. A' mellyekért jö az Iſten haragja a' hitlenségnek fiaira;

7. Mellyekben ti-is já'rtatok valaha, mikor azokban élnétek.

B

* *Rom.* 6. *a.* 4. *Epheſ.* 4. *c.* 23. *Heb.* 11. *a.* 1. 1. *Pet.* 2. *a.* 1. & 4. *a.* 2. 8. * Moſt pedig veſſetek-le ti-is mindeneket; a' haragot, boſzſzonkodáſt, gonoſzságot káromláſt, rút beſzédet a' ti ſzájatokból.

9. Ne hazudgyatok egy-máſnak, le-vetközvén az ó emberből az ö tselekedetivel,

10. És fel-öltözvén abba az újba, a' ki meg-újittatik annak ábrázattya-ſzerént-való iſméretire, a' ki azt teremtette.

11. A' hol nints Pogány, és Zſidó, környül-metélkedés, és környül-metéletlenség, Barbarus, és Szyta, ſzolga, és ſzabados: hanem mindenek, és mindenekben a' Kriſtus.

* *Epheſ.* 5. *b.* 12. 12. * Öltözzetek-fel azért ti mint Iſtennek válaſztotti: ſzentek, és ſzerelmeſek, az irgalmaſságnak indúlatiba, kegyeſségbe, alázatoſságba, ſzelidségbe, békeſséges-türésbe.

C

13. El-türvén egy-máſt, és meg engedvén egy-máſnak, ha valakinek valaki-ellen panaſza vagyon: a' mint az Úr-is meg-engedett néktek, úgy ti-is.

14. Mind ezek-fölött pedig, ſzeretetetek légyen, melly a' tekélleteſségnek kötele:

15. És a' Kriſtus békeſsége örvendezzen a' ti ſziveitekben, mellyre hivattattatok-is egy teſtben: és hálá-adók legyetek.

16. A' Kriſtus igéje lakjék bennetek bévséggel, minden böltseséggel, tanitván, és intvén egy-máſt, ſzoltárokkal, ditséretekkel, és lelki énekekkel, jó kedvel énekelvén ſziveitekben az Iſtennek.

* 2. *Cor.* 10. *g.* 31. 17. * Valamit tselekeſztek ſzóval vagy tételnnyel, mindeneket az Úr Jéſus Kriſtusnak nevében, hálákat adván az Iſtennek és az Atyának ö-általa.

18. Aſzſzonyok, engedgyetek a' férjeteknek, a' mint ſzükség, az Úrban.

19. Férfiak, ſzeretsétek a' ti feleségteket, és ne legyetek kemények ö-hozzájok.

20. * Fiak engedgyetek a' ſzüleiteknek mindenekben: mert az kellemetes az Úrnál. * *Epheſ.* 6. *c.* 22 1. *Pet.* 3. *a.* 1.

21. * Atyák, ne ingerlyétek boſzſzonkodáſra a' fiaitokat, hogy kiſded ſzivüek ne legyenek. D

22. Szolgák, mindenekben engedgyetek a' telti uratoknak, nem ſzemre ſzolgálván, mint embereknek kedveskedvén, hanem ſziveteteknek együgyüségében félvén az Iſtent. * *Epheſ.* 6. *a.* 1. * *Epheſ.* 6. *a.* 4. *Tit.* 2. *c.* 9. * *Pet.* 2. *c.* 18.

23. Valamit tselekeſztek, ſzivetek-ſzerént tselekedgyétek, mint az Úrnak, és nem mint embereknek:

24. Tudván hogy az Úrtól vészitek az örökség jutalmát. Az Úr Kriſtuſnak ſzolgállyatok.

25. * Mert a' ki boſzſzúságot téſzen, viſzſza vészi azt a' mit hamiſsan tselekedett: és nints ſzemély-válogatás az Iſtennél. * *Rom.* 2. *b.* 5.

IV. RÉSZ.

Inti az Urakat, és ſzolgákat az ö tiſztekre, kéri hogy érette imádkozzanak, a' pogányokkal óva kell társalkodni, Tikikuſt, és Oneſimuſt hozzájok küldi, kik meg-be-zéllik a' véle történt dolgokat. Azután egynehány köſzönteſéket le-ir, és kivánnya hogy ez a' levél Laodituzeában-is olvaſtaſsék, és Laodituzéaiak levele viſzontag ö nálok-is olvaſtaſsék.

1. URAK, a' mi igaz, és illendö, a' ſzolgáknak meg-adgyátok: tudván hogy néktek-is uratok vagyon menyben. A

2. * Az imádságban ſzorgalmatoſok legyetek, vigyázván abban hálá-adáſsal: * *Luc.* 18. *a.* 1. 1. *Theſ.* 5. *d.* 17.

3. * Imádkozván egyetemben mi-érettünk-is, hogy az Iſten meg-nyiſsa nékünk a' beſzédnek ajtaját, a' Kriſtus titkának megbeſzéllésére (melly miá kötözve-is vagyok.) * *Epheſ.* 6. *c.* 18. 2. *Theſ.* 3. *a.* 1.

4. Hogy meg-jelentſem azt úgy a' mint nékem ſzükség ſzóllanom. * *Epheſ.* 5. *d.* 15.

5. * Eſzeſsen járjatok azokkal a' kik kivül vannak; az időt meg-váltván. B

6. A' ti beſzédetek mindenkor kedveſséggel mint sóval légyen meg-hintve, hogy tudgyátok mint kelleſsék mindennek megfelelnetek.

7. Az én állapatomat, mind meg-jelenti néktek Tikikus az én ſzerelmes atyámfia, és hiv ſzolga, és ſzolga társom az Úrban:

8. Kit azért küldöttem hozzátok, hogy meg-tudgya a' ti állapatotokat, és meg-vigaſztallya ſziveiteket,

9. Oneſimuſsal a' ſzerelmes, és hiv atyafival, ki közületek-való. Minden itt-való dolgokat meg-jelentnek néktek.

10. Köſzönt titeket Ariſtarkus az én fogoly-társom, és Márk a' Barnabás nénnyeſia, a' ki felöl parantsolatokat vöttetek: hogy ha hozzátok mégyen, bé-fogadgyátok ötet: C

11. És Jéſus, ki Juſtus-nak mondatik: kik a' környül-metélkedésböl-valók: tsak

ezek az én segétöim az Istennek országában, a' kik vigasztalásomra vóltak.

12. Köszönt titeket Epafras, ki közületek-való, a' Krisztus Jésus szolgája, ki mindenkor szorgalmatos ti-érettetek az imádságokban, hogy tekélletesek maradgyatok, és tellyesek az Istennek minden akarattyában.

D 13. Mert bizonyságot tészek felöle, hogy sok munkája vagyon érettetek, és azokért a' kik Laoditzeában, és a' kik Hierápolisban vannak.

*2. Tim. c. 4. 14. * Köszönt titeket Lukáts a' szerelmes orvos, és Démas.

15. Köszöntsétek az atyafiakat, kik Laoditzeában vannak, és Nimfát, és a' Gyüleközetet, melly az ö házában vagyon.

16. És mikor el-olvastatik nálatok e' levél, tselekedgyétek hogy a' Laoditzeaiak Gyüleközetiben-is el-olvastassék: és azt, melly a' Laoditzeaiaké, ti olvassátok-el.

17. És mondgyátok-meg-Arkippusnak: Meg láss, hogy a' melly szolgálatot az Úrban fel-vöttél, bé tellyesittsed.

18. Köszöntlek én-is Pál kezem irásával. Emlekezzetek-meg az én köteleimröl: Kegyelem veletek. Amen.

SZ. PÁL APOSTOL I. LEVELE A' TESSALONIKAIAKHOZ.

Tessalonika Matzedoniának Fö városa, annak elötte Halisnak neveztetett: az után, minek utánna Filep Amyntásnak Fia, a' Tessalusokat fegyverrel megalázta vólna, Tessalonikának hivattatott: a' mi üdönkben Salonika neve. Ebben a' városban sokakat Istenhez téritett az Apostol: Act. 9. v. 7. De üdö jártában ismét némellyek meg-tántorodtak: Atenásból azért egynehány izben meg-akarta öket látogatni, és jó útra hozni: de nem lehetett, a' mint mondgya, hogy a' Sátán gátolta meg-úttyát. Annak okáért Timoteust küldi hozzájok, hogy a' gonosz útrúl, jóra hozza öket. Három esztendeig munkálkodik nálok Timoteus; és az után Korintusba menvén az Apostolhoz meg-beszélli néki, miben vagyon Tessalonikában a' dolog. Irja tehát hozzájok ezt a' levelet, és ditséri öket, hogy noha a' a' Zsidók azon vóltak, hogy el-vonnyák öket a' Krisztus Tudományától, mind azon által állhatatosan megmaradtak: és azért hálákat-is ád az Istennek. Ajánlya magát jó akarattyokba, és együtt emlékezteti öket, hogy nem akarta öket terhelni, hogy valamivel kedveskedgyenek néki: utóllyára a' keresztény életre tanittya öket. Mellyböl ki tetszik, hogy ez a' levél nem Atenásból, se nem Romából mint némellyek vittattyák, hanem Korintusból költ, és Arany szájú Sz. János Teodoretussal azt tartya, hogy ez a' levél, idöre nézve leg-elsö levele az Apostolnak. Helybe-is hadgya ki-ki, a' ki tudgya az Apostolnak útazását, a' mint Act. 17. 18. jelentetik. Költ pedig Korintusban: Urunk szenvedése után való 19dik esztendöben.

I. RÉSZ.

Köszöntvén öket, hálát ád az Istennek állhatatosságokért a' hitben, 's reménységben, és hogy az ö, söt Krisztus követöi lettek, és másoknak példái; nyilván meg-mutatván, melly hasznos vólt ö nálok szent Pál prédikálása.

A 1. PÁL, és Silvánus, és Timóteus, a' Tessalonikaiak Anyaszentegyházának, az Atya Istenben, és az Úr Jésus Krisztusban. Kegyelem néktek, és békeség.

2. Hálákat adunk az Istennek mindenkor B minnyájotokért,

3. Emlekezetet tévén rólatok imádságinkban szüntelen, meg-emlekezvén a' ti hitetek tselekedetéröl, és munkátokról, és szeretetetökröl, és türö reménységtekröl a' mi

Urunk Jésus Kristusban, a' mi Istenünk 's Atyánk-elött:

4. Tudván atyámfiai, az Istennek szerelmesi, a' ti választástokat:

5. Mert a' mi Evangyéliomunk nem vólt ti-hozzátok tsak beszédben, hanem erőben-is, és a' Szent-Lélekben, és nagy tekélletességben, a' mint tudgyátok minémüek vóltunk közöttetek ti-érettetek.

6. És ti mi követőink löttetek, és az Úré, bé-fogadván az igét sok háborúságban, a' Szent-Lélek örömével:

7. Úgy hogy példává löttetek légyen minden hivöknek Matzedoniában, és Akáiában.

8. Mert töletek hirdettetett ki az Úr beszéde, nem tsak Matzedoniában, és Akáiában, hanem minden helyen-is a' ti hitetek, melly az Istenben vagyon, ki-terjedett, úgy hogy nem szükség nékünk semmit szóllanunk.

9. Mert ö-magok hirdetik felölünk, miné mü bé menetelünk vólt hozzátok: és mi módon tértetek-meg az Istenhez a' bálványoktól, az élö, és igaz Istennek szolgálni,

10. És várni az ö Fiát mennyekből (kit fel-támasztott halottaiból) a' Jésust, ki-megmentett minket a' jövendö haragtól.

II. RÉSZ.

Meg-mutattya, melly hiven prédikállott nékik, és hogy sem kintset, sem emberektöl-való ditséretet nem keresett. Hálát ád Istennek, hogy álhatatossan meg tartották az Isten igéjét, és hogy békeséggel türték a' magok nemzetségektöl való üldözést, valamint a' Zsidó Ekklesiák-is a' Zsidóktól, kik Kristussal együtt a' jókat üldözik. Meg-jelenti azt-is, hogy szivessen kivánnya öket látni-

1. MERT magatok tudgyátok, atyámfiai, a' mi ti-hozzátok-való bé-jövetelünket, hogy nem vólt heába-való:

2. Hanem az-elött szenvedvén, * és gyalázatokkal illettetvén (a' mint tudgyátok) Filippiben, bizodalmunk vólt a' mi Istenünkben, hogy nálatok hirdetnök az Isten Evangyéliomát nagy szorgalmatossággal.

3. Mert a' mi intésünk nem vólt a' tévelygésről, sem a' tisztátalanságról, sem álnokságból.

4. Hanem a' mint tetszettünk az Istennek hogy reánk bizattatnék az Evangyéliom: úgy szóllunk, nem mint embereknek kedveskedvén, hanem az Istennek, ki a' mi sziveinket meg-próbállya.

5. Mert soha nem éltünk hizelkedö beszéddel, a' mint tudgyátok: sem a' fösvénységnek álkalmatosságával: az Isten bizonyságunk:

6. Sem az emberektöl nem kerestünk ditsöséget, sem töletek, sem egyebektöl.

7. Noha terhetekre lehettünk vólna mint Kristus Apostoli: mindazáltal kisdedek löttünk közöttetek, szinte mint ha a' dajka táplálna a' fiait.

8. Igy kivánván titeket, kivánva akartuk néktek adni nem tsak az Isten Evangyéliomát, hanem a' mi lelkeinket is: mert mi szerelmesinké löttetek.

9. Mert meg-emlekeztök atyámfiai a' mi munkánkról, és faradságunkról: * éjjel, és nappal munkálkodván, hogy valakit közületek meg ne terhelnénk, prédikállottuk köztetek az Isten Evangyéliomát.

10. Ti vattok bizonyságok, és az Isten, melly szentül, és igazán, és panasz-nélkül vóltunk köztetek, a' kik hittetek:

11. A' mint tudgyátok, mi módon mindeniteket (mint az atya az ö fiait)

12. Kérvén titeket, és vigasztalván, kértük, hogy Isten-elött méltán járnátok a' ki hivott titeket az ö országába, és ditsöségébe.

13. Azért mi-is hálákat adunk az Istennek szüntelen: mert mikor el-vöttétek vólna mi-tölünk az Isten hallásának igéjét, azt nem úgy vöttétek mint ember igéjét, hanem mint Isten igéjét (a' mint bizonyosan az) a' ki munkálkodik ti-bennetek, a' kik hittetek.

14. Mert ti atyámfiai, követöi löttetek az Isten Gyüleközetinek, mellyek Judæában vannak a' Kristus Jésusban: mert azonokat szenvedtétek ti-is a' ti nemzetségtektöl, a' mint ök-is a' Zsidóktól:

15. Kik az Úr Jésust-is meg-ölték, és a' Profétákat, és minket-is üldöztek, és az Istennek nem tetszenek, és minden emberekkel ellenkednek,

16. Tiltván minket a' Pogányoknak szóllanunk, hogy üdvözülljenek, hogy mindenkor bé-töltsék az ö bünöket: mert el-jutott az Isten haragja ö-reájok mind végig.

17. Mi pedig, atyámfiai, meg-sosztatván egy kevés ideig töletek, személy-szerént, nem szivvel; annyival inkább siettünk szineteket látni nagy kivánsággal:

18. Mert hozzátok akartunk menni: én kivált-képen Pál egyszer-is másszor-is, de akadályunkra vólt a' Sátán,

19. Mert mitsoda a' mi reménységünk, vagy örömünk, vagy a' ditsöségünknek koronája? Nem ti vattok-e a' mi Urunk Jésus Kristus-elött az ö el-jövetelekor:

20. Mert ti vattok a' mi ditsöségünk, és örömünk.

III. RÉSZ.

Félvén, ne-talántán az üldözések között a' hittöl el-szakadnának. Hozzájok küldi Timoteust, ki öket meg-erösitse. Timoteus viszszatérvén, és töle meg-értvén az ö állhatatosságokat a' hitben, és szeretetben,

* Act. 20. g. 4. 1. Cor. 4. c. 12. 1. Thes. 3. b. 8.

hálát ád az Istennek. Végtére melly igen kivánnya öket látni, hogy annál-is inkább meg-erösödgyenek.

A 1. Az-okáért tovább nem türhetvén tetszék mi-nékünk, hogy mi egyedül maradnánk Aténásban:

* Act. 16. a. 1. 2. * És el-küldöttük Timóteust a' mi atyánkfiát, és az Istén szolgáját a' Kristus Evangyéliomában, hogy titeket meg-erösittsen, és intsen a' ti hitetek-felöl:

3. Hogy senki meg ne indúllyon e' háborúságokban: mert magatok tudgyátok, hogy erre rendeltettünk.

B 4. Mert midön nálatok vólnánk-is, megmondottuk vala néktek, hogy háborúságokat szenvedénk, a' mint meg-is lött, és tudgyátok.

5. Az-okáért én sem türhetvén tovább, el-küldöttem, hogy a' ti hiteteket meg-ismérném: hogy valami-képen meg ne kisértett légyen titeket az a' ki kisért, és heába-való ne légyen a' mi munkánk.

6. Most pedig Timóteus töletek hozzánk jövén, és meg-jelentvén nékünk a' ti hiteteket, és szeretetetöket, és hogy jó emlekezetben vattok felölünk mindenkor, kivánván minket látni, a' mint mi-is titeket:

C 7. Azért meg-vigasztaltattunk atyámfiai ti bennnetek, minden szükségünkben, és háborúságunkban, a' ti hitetek-által.

8. Mert most élünk, ha ti az Úrban állotok.

9. Mert mitsoda hálá-adást adhatunk viszontag az Istennek ti-érettetek, minden örömmel, mellyel örülünk ti-érettetek a' mi Istenünk-elött,

10. Éjjel és nappal bévségesben imádkozván, hogy lássuk a' ti szineteket, és bé tellyesittsük azokat a' mellyek heával vagyon a' ti hitetek?

D 11. Ö-maga pedig az Isten, és a' mi Atyánk, és a' mi Urunk Jésus Kristus, igazgassa a' mi útunkat ti-hozzátok.

12. Titeket pedig sokasittson-meg az Úr, és bévségessé tegye a' ti egy-máshoz való szeretetetöket, és mindenekhez, a' mint mi-is ti-hozzátok:

13. Hogy a' ti sziveiteket meg-erösittse panasz-nélkül a' szentségben, az Isten, és a' mi Atyánk-elött; a' mi Urunk Jésus Kristusnak el-jövetelére minden ö szentivel. Amen.

IV. RÉSZ.

Inti, hogy a' nékik adatott parantsolatokat meg-tartsák, a' fajtalanságot el-távoztassák, egymást szeressék, munkálkodgyanak, hogy máséra ne szorúllyanak, és azt gonoszúl kivánnyak. Le-irja a' mi fel-támadásunkat, és inti hogy, mód-nélkül ne szomorkodgyanak a' hóltakért.

A 1. Továbbá azért, atyámfiai, kérünk titeket, és igen kérünk az Úr Jésusban, hogy a' mint vöttétek tölünk mint kellyen néktek járnotok, és Istennek kedveskednetek, úgy járjatok-is, hogy inkább bévelkedgyetek.

2. Mert tudgyátok, minémü parantsolatokat adtam néktek az Úr Jésus-által.

* Rom. 12. a. 2. Ephes. 5. d. 17. 3. * Mert ez az Isten akarattya, a' ti meg-szentüléstek: hogy meg-tartóztassátok magatokat a' paráznaságtól,

B 4. Hogy tudgya mindenitek birni az ö edényét szentségben, és tisztességben;

5. Nem a' kivánságnak indúlattyában, mint a' Pogányok-is, kik nem ismérik az Istent:

6. És hogy senki meg ne nyomorittsa, se meg ne tsallya dologban az ö attyafiát: mert boszszú-álló az Úr mind ezekért, a' mint az-elött meg-mondottuk néktek, és bizonyságot töttünk.

7. Mert nem hivott minket az Isten tisztátalanságra, hanem szentségre.

8. Az-okáért a' ki ezeket meg-veti, nem embert vét-meg, hanem az Istent, a' ki az ö Szent-Lelkét-is belénk adta.

* Joan. 13. d. 34. & 15. l. 17. 1. Joan. 2. b. 10. & 4. d. 13. 9. Az atyafiúi szeretetröl pedig nem szükség néktek irnunk: * mert ti-magatok megtanúltátok az Istentöl, hogy szeressétek egymást.

10. Mert azt-is mivelitek minden atyafiakkal egész Matzedoniában. Kérünk pedig titeket atyámfiai, hogy annál-is inkább bévelködgyetek,

C 11. És azon igyekezzetek, hogy tsendesek legyetek, és hogy a' ti dolgotokban eljárjatok, és munkálkodgyatok kezeitekkel, a' mint meg-parantsoltuk néktek: és hogy tisztességesen viselyétek magatokat a' kivülvalókhoz: és senkinek semmiét ne kivánnyátok.

12. Nem akarjuk pedig atyámfiai, hogy tudatlanságban legyetek az el-aludtak-felöl, hogy ne bánkodgyatok, mint egyebek-is a' kiknek nints reménységek.

13. Mert ha hiszszük, hogy a' Jésus meghólt, és fel-támadott: úgy az Isten azokat-is, a' kik el-aludtak a' Jésusban, elö-hozza ö-véle.

* 1. Cor. 15. d. 23. 14. Mert ezt mondgyuk néktek az Úr igéjével, * hogy mi, a' kik élünk, kik megmaradunk az Úrnak el-jövetelére, nem vészük-elöjöket azoknak, a' kik el-aludtak.

D 15. Mert ö-maga az Úr parantsolattal, és az Arkangyalnak szavával, és az Istennek trombitájával le-száll az égböl: és a' hallottak, a' kik Kristusban vannak, fel-támadnak elöször.

16. Az-után mi, a' kik élünk, kik meghagyattatunk, együtt ragadtatunk-el azok-

kal a' felyhökbe a' Kriſtus-eleibe a' levegö-égbe, és igy mindenkor az Úrral léſzünk.

17. Az-okáért vigaſztallyátok egy-máſt ez igékkel.

V. RÉSZ.

Itélet napja véletlenül jö-el, azért azon legyenek, hogy mindenkor kéſzen találtaſſanak, mint eddig. Arra-is inti, hogy engedelmeſſek legyenek az elöttök járóknak. Mint viſellyék magokat mind Iſtenre, 's mind felebaráttyokra nézve, meg-tanittya. Könyörög érettek, és hogy ök-is érette könyörögjenek, kéri.

A 1. Az idökröl pedig, és a' ſzempillantáſokról, atyám-fiai, nem ſzükség, hogy irjunk néktek.

2. Pet. 3. c. 10. Apoc. 3. a. 3. & 16. c. 15. 2. * Mert magatok jól tudgyátok, hogy az Úr napja, mint a' lopó éjjel, úgy jö-el.

3. Mert midön azt mondgyák, békeség, és bátorság; akkor hirtelen veſzedelem jöreájok, mint a' méhében viſelöre a' fajdalom; és el nem ſzaladnak.

4. Ti pedig atyám-fiai nem vattok ſetétségben, hogy az a' nap titeket mint a' lopó meg-ragadgyon:

5. Mert ti minnyájan a' világoſság fiai vattok, és a' nap fiai; nem vagyunk az étſzakáé, ſem a' ſetétségé.

6. Az-okáért ne aludgyunk mint egyebek-is, hanem vigyázzunk, és józanok legyünk.

B 7. Mert a' kik aluſznak, éjjel aluſznak: és a' kik réſzegek, éjjel réſzegek.

** Iſ. 59. c. 17. Epheſ. 6. c. 17.* 8. Mi pedig, kik a' napé vagyunk, józanok legyünk, * feſ-öltözvén a' hitnek, és ſzeretetnek pántzéllyába, és ſiſakba az üdvöſségnek reménységébe.

9. Mert nem rendelt minket az Iſten haragra, hanem az üdvöſségnek el-vételére a' mi Urunk Jéſus Kriſtus-által,

10. Ki meg-hólt érettünk: hogy akár vigyázzunk, 's akár aludgyunk, együtt-élyünk ö-véle.

11. Az-okáért vigaſztallyátok egy-máſt, és épittsétek egy-máſt, a' mint tselekeſzitek-is.

12. 'Kérünk pedig titeket atyám-fiai, C hogy iſmérjétek azokat, a' kik ti-köztetek munkálkodnak, és elöttetek járnak az Úrban, és intnek titeket,

13. Hogy bévségesben tartsátok azokat ſzeretetben az ö munkájokért: békeségtek légyen ö-vélek.

14. Kérünk pedig titeket atyám-fiai, fedgyétek-meg a' nyughatatlanokat, vigaſztallyátok a' kisded ſzivüeket, fogadgyátok-bé az erötleneket, békeséges-türök legyetek mindenekhez.

15. * Meg-láſsátok, hogy ſenki gonoſzszal ne légyen ſenkinek a' gonoſzért: hanem mindenkor a' jót köveſsétek egy-máshoz, és mindenekhez.

16. Mindenkor örüllyetek.

17. * Szünetlen imádkozzatok.

18. Mindenekben hálákat adgyatok: mert ez az Iſten akarattya a' Kriſtusban, minnyájotok-felöl.

19. A' lelket meg ne óltsátok.

20. A' profétáláſokat meg ne útállyátok.

21. Mindeneket pedig meg-próbállyatok, a' mi jó azt tartsátok.

22. Minden gonoſz láttattól meg-tartóztaſsátok magatokat.

23. A' békeségnek Iſtene pedig ö-maga ſzentellyen-meg titeket minden-képen: hogy a' ti egéſz elmétek, és lelketek, és teſtetek, panaſz-nélkül a' mi Urunk Jéſus Kriſtuſnak el-jövetelére tartaſsék.

24. * Hüv, a' ki titeket hivott: ki-meg-is tselekeſzi.

25. Atyám-fiai imádkozzatok érettünk.

26. Köſzöntsétek mind az atya-fiakat a' ſzent tsókoláſſal.

27. Kénſzeritlek titeket az Úrra, hogy e' levél el-olvaſtaſsék minnyájoknak a' ſzent atya-fiaknak.

28. A' mi Urunk Jéſus Kriſtuſnak kegyelme ti-veletek. Amen.

** Prov. 17. c. 13. & 20. d. 22. Rom. 12. d. 17. 1. Per. 3. b. 9. Eccl. 28. c. 22. * Luc. 18. a. 1. Col. 4. a. 2.*

** 1. Cor. 1. b. 9.*

SZ. PÁL APOSTOL
II. LEVELE
A' TESSALONIKAIAKHOZ.

Mivel az elöbbi levélben emlékeznék az Apoſtol, de homályban az Itélet napjáról, úgy mint az 1. 5. Réſzben: abból mindgyárt a' hamis tanitók alkalmatoſságot vettek, hogy az Itélet napjával, melly közel vólna, rettentenék az embereket. Azért irja hozzájok máſodſzor ezt a' levelet, és világos-

ban szóll az Itéletről, és azokat a' hitetőket meg torkollya: és nyilván tanittya, hogy addig el nem érkezik az Itélet, még föl nem támad az Anti-Krisztus, és ez meg nem rontatik az el jövendö Krisztustól. Az után hallván, hogy még sem jobbitották vólna meg-magokat azok, a' kiket elsö levelében intett: azért most öket erössen dorgállya, és ha eszekre nem térnek, méltóknak mondgya, hogy ki átkoztassanak az Anyaszentegyházból. Költ ezen levél ugyan azon esztendöben, mellyben az elsö.

I. RÉSZ.

Köszöntése, és ditsérete után hálát ád Istennek az ö állhatatosságokért, és az üldözésekben békeséges türésekért, kiért ök ditsöséget nyernek, az ellenségek pedig boszszú-állást itélet napján. Könyörögvén, hogy méltókká legyenek az Isten hivatalára.

A 1. PÁL, és Silvánus, és Timóteus, a' Tessalonikaiak Anyaszentegyházának, az Istenben a' mi Atyánkban, és az Úr Jésus Krisztusban.

2. Kegyelem néktek, és békeség az Istentöl a' mi Atyánktól, és az Úr Jésus Krisztustól.

3. Tartozunk mindenkor hálákat adni az Úr-Istennek ti-érettetek, atyám-fiai, úgy a' mint méltó, mert fölötte igen nevekedik a' ti hitetek, és bévelködik minnyájotoknak egy-máshoz-való szeretete:

B 4. Úgy hogy mi-magunk-is ditsekedünk felöletek az Istennek Gyüleközetiben, a' ti békeséges-türéstekért, és hitetekért, és minden üldözéstekben, és háborúságtokban, mellyeket szenvedtök.

5. Az Isten igaz itéletinek példájára, hogy méltóknak találtatsatok az isten orszagára, mellyért szenvedtök-is.

6. Mivelhogy igaz dolog az Istennél, hogy háborúsággal fizessen azoknak a' kik titeket háborgatnak:

C 7. És néktek, a' kik háborgattattok, nyugodalommal mi-velünk az Úr Jésus meg-jelenésében az égböl az ö erejének angyalival.

8. A' tüznek lángjában, melly boszszút áll azokon, a' kik nem ismérik az Istent, és nem engednek a' mi Urunk Jésus Krisztus Evangyéliomának.

9. Kik meg-büntettetnek örök veszedelemmel az Úr szinétöl, és az ö erejének ditsöségétöl:

D 10. Mikor el-jövend meg-ditsöittetni az ö szentiben, és tsodálatossá lenni mindenekben a' kik hittek, mert hitele vólt a' mi bizonyságunknak ti-köztetek az napon.

11. Mellyért imádkozunk-is mindenkor ti-érettetek: hogy méltóztasson titeket az ö hivatallyával a' mi Istenünk, és bé-töltse minden jó-vóltának akarattyát, és a' hitnek tselekedetét ereje-által,

12. Hogy ditsöittessék a' mi Urunk Jésus Krisztusnak neve ti-bennetek, ti-is ö-benne, a' mi Istenünknek, és az Úr Jésus Krisztussnak kegyelme-szerént.

II. RÉSZ.

Inti öket, hogy itélet nap elött ne hidgyenek a' hamis tanitóknak, mert el-jö a' kárhozatnak fia, az Anti-krisztus, ki sok jeleket fog tselekedni, kikkel el-tsábittatnak a' gonoszok. A' Tessalonikabéliek el-választásáért, és hitiért hálát ád Istennek, és inti öket, hogy meg-tartsák a' traditziókat és könyörög érettek.

1. KÉRÜNK pedig titeket atyám-fiai, a' mi Urunk Jésus Krisztusnak el-jövetelére, és a' mi ö-hozzája-való gyüleközetünkre: A

2. Hogy hamar ki ne mozdúllyatok a' ti értelmetekböl, se meg ne rettennyetek, se lélek-által, se beszéd-által, se mint tölünk küldetett Levél-által, mint-ha közel vólna az Úr napja.

3. * Senki titeket meg ne tsallyon semmi módon: mert, hanem-ha el-jövend elöször a' pártolás, és meg-jelentetik a' bün embere, a' veszedelem fia, * *Ephes. 5. b. 6.*

4. Ki ellenkedik, és fel-emelkedik minden fölött a' mi Istennek mondatik, vagy tiszteltetik, úgy hogy az Isten templomában üllyön mutatván magát mint-ha Isten vólna.

5. Nem jut-e eszetekbe, hogy még mikor nálatok vólnék, ezeket mondom vala néktek?

6. És most mi tartóztassa tudgyátok, hogy meg-jelentessék az ö idejében.

7. Mert már a' hamisságnak titka munkálkodik: tsak hogy a' ki most tartya, tartsa, miglen ki-vettetik.

8. És akkor meg-jelentetik ama' hamis, * kit az Úr Jésus meg-öl az ö szájának lelkével, és meg-rontya azt az ö el-jövetelének fényességével: C * *Isa. 11. v. 4.*

9. Kinek el-jövetele a' Sátán tselekedetivel vagyon, minden erövel, és jelekkel, és hamis tsodákkal.

10. És minden hamis tévelyitéssel azokban a' kik el-vesznek: azért hogy az igazságnak szeretetit bé nem vötték: hogy üdvözülnének. Azért botsáttya az Isten reájok a'

tévelygésnek tselekedetét, hogy hidgyenek a' hazugságnak,

11. Hogy meg-itélteſſenek minnyájan, a' kik nem hittenek az igazságnak, hanem egyeztek a' hamiſsággal.

12. Nékünk pedig hálákat kell adnunk az Iſtennek mindenkor ti-érettetek, atyámfiai, az Iſtennek ſzerelmeſi, hogy az Iſten titeket válaſztott légyen elsö zſengéjül az üdvösségre a' léleknek meg-ſzentelésében, és az igazságnak hitiben:

13. Mellyre titeket hivott-is a' mi Evangyéliomunk-által a' mi Urunk Jéſus Kriſtus ditsöségének el-vételére.

14. Az-okáért atyám-fiai legyetek álhatatoſok: és tartsátok-meg a' hagyományokat, a' mellyeket tanúltatok, vagy beſzéd által, vagy a' mi levelünk-által.

15. Ö pedig a' mi Urunk Jéſus Kriſtus, és az Iſten és a' mi Atyánk, a' ki ſzeretett minket, és örök vigaſztaláſt adott, és jó reménységet a' kegyelem-által,

16. Intſe a' ti ſziveiteket, és erösittſe-meg minden tselekedetben, és jó beſzédben.

III. RÉSZ.

Kivánnya magáért való könyörgéſeket, olly reménységben lévén, hogy meg-tartyák az ö parantsolatit, és inti hogy el kerüllyék az ollyan kereſztyéneket, kik nem akarják követni az ö tanitását, és hivalkodván nem akarnák dolgozni, a' mint maga-is nálok lévén munkálkodott. Inti mindazonáltal, hogy az ollyanokat ne tartsák úgy mint ellenségeket, hanem mint attyafiaikat meg-fedgyék.

1. TOVÁBBÁ atyám-fiai imádkozzatok mi-érettünk, hogy az Iſten igéje follyon, és ditsöitteſsék, a' mint nálatok-is:

2. És hogy meg-ſzabadúllyunk az alkalmatlan, és gonoſz emberektöl: mert nem mindeneké a' hit.

3. Hüv pedig az Iſten, a' ki meg-erösit titeket, és meg-öriz a' gonoſztól.

4. Bizodalmunk vagyon pedig ti-felöletek, az Úrban, hogy a' miket parantsolunk, tſelekeſzitek-is, és meg-is fogjátok tselekedni.

5. Az Úr pedig igazgaſſa a' ti ſziveiteket az Iſten ſzeretetiben, és a' Kriſtus békeséges türésében.

6. Hadgyuk pedig néktek atyám-fiai a' mi Urunk Jéſus Kriſtus nevében, hogy megvonnyátok magatokat minden atya-fiútól a' ki mód-nélkül jár, és nem a' hagyomány ſzerént, mellyet tölünk vöttek.

7. Mert magatok tudgyátok mi-képen kellyen minket követnetek: mert nem vóltunk nyughatatlanok közöttetek:

8. * Se valaki kenyerét ingyen nem öttük, hanem munkával, és fáradsággal, éjjel és nappal dolgozván, hogy valakit közületek ne terhelnénk.

9. Nem hogy nem lött vólna hatalmunk, hanem, hogy magunkat példáúl adnók néktek, hogy követnétek minket.

10. Mert mikor nálatok vólnánk-is, ezt hadgyuk vala néktek, hogy a' ki nem akar munkálkodni, ne-is egyék.

11. Mert hallottuk, hogy némellyek tiköztetek nyughatatlanúl járnak, ſemmit nem dolgozván, hanem tsintalankodván.

12. Azoknak pedig, a' kik affélék, hadgyuk, és könyörgünk az Úr Jéſus Kriſtusban, hogy tsendeſséggel munkálkodván, egyék az ö kenyereket.

13. * Ti pedig atyám-fiai, meg ne ſzünnyetek jól tselekedvén,

14. Hogy-ha valaki nem enged levél-által való beſzédünknek, azt meg-jegyezzétek, és azzal ne társalkodgyatok, hogy meg-ſzégyenüllyön:

15. És ne állittsátok mint ellenségteknek, hanem meg-fedgyétek mint atyátokfiát.

16. A' békeség Ura pedig adgyon néktek örök békeséget minden helyen. Az Úr légyen minnyájotokkal.

17. Köſzöntlek, én Pál kezem irásával: melly minden levelemnek jele. Igy irok.

18. A' mi Urunk Jéſus Kriſtuſnak kegyelme minnyájotokkal. Amen.

SZ. PÁL APOSTOL I. LEVELE TIMOTEUSHOZ.

Timoteushoz két levele, és egy Titushoz az Apoſtolnak, mind egy dologrúl tractál, úgy mint a' Püspökök hivatallyáról, és miként kelleſsék azt tökélletöſſen végbe vinni: noha Timoteushoz irt elsö levelében bövebben ir e' felöl, hogy ſem többiben, kit Efeſumbéli Püſpöknek rendelt, onnét maga

el-menetele után. Költ ezen levél Filippi városában, Urunk szenvedése esztendejének mint egy harmintz harmadikában.

I. RÉSZ.

A' Hamis tanitókat kerülni kell, a' törvény a' gonoszokért adatott. Hálát ád Istennek, hogy az Anyaszent-egy-ház üldözéséből Apostolságra hitta, és az után-is az Istennek irgalmassága ki-tetszik rajta, hogy az Istennek nagy türö irgalmassága ki-nyilatkoztassék a' bünösök oktatására. Inti Timoteust, úgy viselye magát, mint jó vitéz. Hymenéus és Sándor a' hitben hajó-töréſt szenvedtek, és a' hitet el-veszteték.

A 1. PÁL a' Jésus Kristus Apostola, a' mi Üdvözitö Istenünknek, és Kristus Jésusnak a' mi reménységünknek parantsolattyából:

2. * Timoteusnak a' hitben szerelmes fiamnak. Kegyelem, irgalmasság, és békeség az Atya Istentöl, és a' mi Urunk Jésus Kristustól.

*1 Act. 16. a. 1.

3. A' mint kértelek téged, hogy Efesusban maradnál mikor Matzedoniába mennék, hogy meg-hagynád némellyeknek, hogy külömben ne tanitanának,

B 4. Se ne figyelmeznének a' mesékre, és a' nemzetségeknek véghetetlen számlálására: mellyek kérdéseket támasztnak inkább, hogy sem mint Istenben-való épitést, melly a' hit által vagyon,

5. A' parantsolatnak vége pedig, a' tiszta szivből, és jó lelki-ismeretből, és nem tettetett hitből-való szeretet.

6. Mellyekröl némellyek el-tévelyedvén, heába-való beszédre hajlottak,

7. A' törvény doktori akarván lenni, nem értvén sem a' miket szóllanak, sem a' miket beszéddel erösitnek,

* Rom. 7. c. 12. 8. * Tudgyuk pedig, hogy jó a' törvény, ha ki azzal igazság-szerént él:

9. Tudván azt, hogy a' törvény az igaznak nem tétetett, hanem a' hamisaknak, és az engedetleneknek, és bünösöknek, vétkeseknek, és fertelmeseknek, attyok, és annyok öldöklöinek, gyilkosoknak,

10. Paráznáknak, férfiakkal fertelmeskedöknek, ember-lopóknak, hazugoknak, és a' hamissan-esküvöknek, és ha mi egyéb az igaz tudománnyal ellenkezik,

C 11. Melly a' bóldog Isten ditsöségének Evangyélioma-szerént vagyon, melly reám bizattatott.

12. Hálákat adok annak, a' ki engem meg-erösitett, a' mi Urunk Kristus Jésusnak, hogy engem hivnek itélt, a' szolgálatban helyheztetvén:

13. Ki ez-elött káromló vóltam, és üldözö, és boszszúság-tévö: de az Isten irgalmasságát meg-nyertem, mert tudatlanúl tselekedtem a' hitlenségben.

14. Fölötte igen bévelködött pedig a' mi Urunk kegyelme, a' Kristus Jésusban való hittel, és szeretettel.

15. Igaz beszéd, és méltó minden módon bé-vételre: * hogy a' Kristus Jésus e' világra jött a' bünösöket üdvöziteni, kikközül elsö én vagyok. * Matt. 9. b. 13. Mar. 2. c. 17.

16. De azért nyertem irgalmasságot: hogy rajtam mutatná-meg elsöben a' Kristus Jésus tellyes békeséges-türését, azok tanitására, a' kik hiendök ö-néki, az örök életre. D

17. Az örökké-való halhatatlan királynak pedig, láthatatlannak, egyedül-való Istennek, tiszteség, és ditsöség örökkön örökké. Amen.

18. E' parantsolatot ajánlom néked fiam Timótee, a' te-felöled-való elöbbi profétálások-szerént, hogy vitézkedgyél azok-szerént jó vitézséget,

19. Hited lévén, és jó lelki-ismereted, mellyet némellyek meg-vetvén, a' hit hajójából ki-estek:

20. Kik-közül-való Himenæus, és Sándor: kiket a' Sátánnak adtam, hogy tanúllyanak ne káromkodni.

II. RÉSZ.

Parantsollya, hogy a' Királyokért, Fö tisztekért, és másokért-is könyörögjenek, és hálákat adgyanak. Egy az Isten, és a' Közbenjáró. Miképen könyörögjön a' férfi, és miképen ruházza magát. Az aszszonyhoz nem illik a' tanitás, sem a' férjén-való uralkodás, hanem a' férje hatalma alatt lévén, figyelmetesſen tanúllyon.

A 1. KÉRLEK azért, hogy mindeneknek-elötte könyörgések légyenek, imádságok, kérések, hála-adások, minden emberekért:

2. A' királyokért, és mindenekért a' kik méltóságban vannak; hogy nyugodalmas, és tsendes életünk légyen, minden Isteni szolgálatban, és tisztaságban;

3. Mert ez jó, és kellemetes a' mi Üdvözitö Istenünk-elött,

B 4. Ki minden embert üdvözülni akar, és az igazság ismeretire jutni.

5. Mert egy az Isten, egy a' közben-járó-is az Isten, és az emberek-között az ember Kristus Jésus:

6. Ki önnön magát adta mindenekért váltságúl, bizonyság lévén bizonyos időkben:

7. Mellyre én rendeltettem predikátorrá, C és Apoſtolá (igazságot mondok, nem hazudok,) a' Pogányok doktorává a' hitben, és az igazságban.

8. Akarom azért a' férfiakat imádkozni minden helyen, fel-emelvén tiſzta kezöket harag, és vetekedés-nélkül.

9. * Haſonló-képen az aſzſzony állatokat-is tiſzteſséges öltözetben, ſzemérmeteſséggel, és józanſággal ékeſiteni magokat, és nem a' fodoritott hajakkal, vagy arannyal, vagy gyöngyökkel, vagy drága öltözettel, * 1. Pet. 3. a. 3.

10. Hanem a' mint illik az aſzſzony állatokhoz, ajtatoſságot jelengetvén a' jó tselekedetek-által.

11. Az aſzſzony-állat tsendeſséggel tanúllyon minden engedelmeſségben. D

12. * Nem engedem pedig az aſzſzony-állatnak, hogy tanittſon, ſem hogy uralkodgyék a' férjén: hanem hogy halgatásban légyen. * 1. Cor. 14. f. 34.

13. * Mert Ádám formáltatott elöſzör, az-után Héva: * Gen. 1. d. 27.

14. * És Ádám meg nem tsalattatott, az aſzſzony-állat pedig meg-tsalattatván általhágta a' parantsolatot. * Gen. 3. b. 6.

15. Üdvözül pedig a' fiak ſzüléſe-által, ha meg-marad a' hitben, és a' ſzeretetben, és a' ſzentségben józanſággal.

III. RÉSZ.

Tanittya Timoteust, minémüek legyenek a' Püſpökök, Diakonuſok, és aſzſzony-állatok. Oktattya tovább miképen viſellye magát az Ekleſiában, ki az igazságnak oſzlopa. És az Ige meg-teſtesülésének titkát ajánlya.

1. IGAZ beſzéd: Ha ki püſpökséget kiván, jó dolgot kiván. A

2. * A' püſpöknek azért fedhetetlennek kell lenni, egy-feleségü férfiúnak, józannak, okoſnak, diſzeſnek, ſzemérmeteſnek, gazdálkodónak, tanitónak, * Tit. 1. b. 7.

3. Nem réſzegeſnek, nem verekedönek, hanem tsendes erköltsünek, nem vetekedönek, nem fösvénynek, hanem

4. Az ö háza jó gond-viſelöjének, engedelmes fiai lévén minden tiſztasággal.

5. Ha ki pedig a' maga házára gondot nem tud viſelni, mi-módon léſzen ſzorgalmatos gondgya az Iſten Anyaſzentegyházára? B

6. A' kereſztségben nem újnak: hogy kevélységgel fel-fuvalkodván, az ördög ítéletibe ne eſsék.

7. Szükség pedig jó bizonyságának lenni a' kivül-valóktól-is, hogy gyalázatba ne essék, és az ördög törébe.

8. A' Diákonuſoknak haſonló-képen ſzemérmeteſeknek, nem két-nyelvüeknek, nem ſok bor-ivóknak, nem rút nyereség-követöknek: C

9. Kiknél a' hitnek titka légyen tiſzta lelki-iſméretben.

10. Ezek pedig meg-is próbáltaſsanak elöſzör: és úgy ſzolgállyanak, ſemmi vétkek nem lévén.

11. Az Aſzſzony állatoknak haſonlóképen ſzemérmeteſeknek, nem rágalmazóknak, józanoknak, hiveknek mindenekben.

12. A' Diákonuſok egy-feleségü férfiak legyenek, kik az ö fioknak jól viſellyék gondgyokat, és az ö házoknak.

13. Mert a' kik jól ſzolgálnak, jó rendet ſzereznek magoknak, és nagy bátorságot a' Kriſtus Jéſusban-való hit-által.

14. Ezeket irom néked, reménylvén, hogy magam hamar hozzád megyek.

15. Ha pedig kéſem, hogy tudgyad mint kellyen néked ſorgolódnod az Iſten házában, melly az élö Iſten Anyaſzentegyháza az igazság oſzlopa, és erös támaſza. D

16. És nyilván nagy az Iſten kegyeſségének titka, melly ki-nyilatkoztatott a' teſtben, meg-igazittatott a' lélekben, meg-jelent az Angyaloknak, predikáltatott a' Pogányoknak, mellyet el-hittek a' világon, melly fel-vitetett a' ditsöſségbe.

IV. RÉSZ.

Meg-jövendöli a' hamis tanitókat, kik a' házaſságról, és étkekről hamiſſan tanitnak. Inti ötet, hogy a' hamis tudományt meg-vetvén, az ájtatoſságban ſzorgalmatos légyen. Ne tsak tanittſon, hanem jó példát is adgyon, és igy noha ifiú, mindazonáltal nagy tekintetben léſzen.

1. A' Lélek pedig nyilván mondgya, * hogy az utólſó időkben el-távoznak némellyek a' hittöl, a' tévelygö lelkekre, és az ördögi tudományokra fégyelmezvén. A * 2 Tim. 3. a. 1. 2. Per. 3. a. 3. Judæ. d. 18.

2. Kép-mutatás-által hazugságot ſzólván, és meg-bélyegeztetett lelki iſméretek lévén, B

3. Meg-tiltván a' házaſságot, és az étkeket, mellyeket az Iſten teremtett, hogy azokkal hála-adáſſal éllyenek a' hivek, és a' kik meg-iſmérték az igazságot.

4. Mert az Iſtennek minden teremtett állattya jó, és semmit meg nem kell vetnie a' mi hálá-adáſſal vétetik:

5. Mert meg-ſzenteltetik az Iſten igéje 's az imádság-által.

6. Ezeket eleikbe-adván az atya-fiaknak, jó ſzolgája léſzſz a' Kriſtus Jéſusnak, ki felneveltettél a' hitnek, és a' jó tudománynak igéiben, mellyet követtél.

7. * A' heába-való, és a' bábai meséket pedig el-távoztasd: gyakorlyad pedig magadat az Iſteni tiſzteletben. * 2. Tim. 2. d. 13. Tit. 3. c. 19.

C 8. Mert a' testi gyakorlás, kevésre hasznos: az Isteni tisztelet pedig mindenekre hasznos, igérete lévén a' mostani, és a' következendö élet-felöl.

9. Igaz beszéd, és méltó minden bé-vételre.

10. Mert azért munkálkodunk, és átkoztatunk, hogy az élö Istenben bizunk, ki minden embereknek Üdvözitöje, fö-képen a' hiveknek.

11. Ezeket parantsollyad, és tanittsad.

12. Senki ifiúságodat meg-ne-útállya: hanem légy példája a' hiveknek, a' beszédben, és a' nyájaskodásban, a' szeretetben, a' hitben, a' tisztaságban.

13. Mig oda megyek, légy figyelmetes az olvasásban, intésben, és tanitásban.

D 14. Heába ne mulasd az ajándékot, melly benned vagyon, melly néked adatott a' profétálás-által, az egy-házi szolgák kezeinek read-vetésével.

15. Ezekröl elmélkedgyél, ezekben légy: hogy a' te elö-meneteled nyilván légyen mindeneknél.

16. Viselly gondot magadra, és a' tudományra: légy szorgalmatos azokban. Mert azt tselekedvén, te-magadat-is üdvözited, azokat-is a' kik téged halgatnak.

V. RÉSZ.

Tanittya, miképen kellyen az öreg, és ifiú-aszszonyokat igazgatni, és innét az öreg, és ifiú özvegy-aszszonyokat, és mik kivántatnak az özvegy-aszszonyban, kit szolgálatra fogadgyon. A' melly Papok tisztekben jól el-járnak kétféleképen tiszteltessenek, és az ellenek tett vádolásokat könnyen bé ne vegye hanem ha mit vétenek, nyilván fedgye-meg öket. Kénszeriti, hogy ezeket meg-tartsa, ne tegye mindenre könnyen a' kezét. Kevés borral éllyen a' gyomrának gyengesége miatt; és külömb-külömbféle embereknek vétkekröl szól.

A 1. A' Vén-embert meg ne dorgállyad, hanem kérjed mint atyádat; az ifiakat, mint ötséidet;

2. A' vén-aszszonyokat, mint anyáidat; az ifiú aszszonyokat, mint húgaidat, minden tisztasággal.

3. Az özvegyeket tisztellyed, a' kik igazán özvegyek.

4. Ha melly özvegynek pedig fiai vagy unokái vannak: tanúllya-meg elöször a' háza népét igazgatni, és viszontag-való szolgálattal légyen a' szüléihez: mert az kedves dolog az Isten-elött.

5. A' ki pedig igazán özvegy, és el-hagyattatott: Istenben bizzék, és foglalatos légyen a' könyörgésekben, és imádságokban éjjel, és nappal.

6. Mert a' melly jó lakásban él, élvén meg-hólt.

7. Ezt-is parantsollyad, hogy fedhetetlenek légyenek.

8. Ha ki pedig az övéire, és fö-képen háza-népére gondot nem viszel, a' hitet meg-tagadta, és a' hitetlennél alább való.

9. Az özvegy ne választassék kisebb hatvan esztendösnél, ki egy férfiúnak vólt felesége, B

10. A' jó tselekedetekben bizonysága-lévén, ha fiakat nevelt, ha szállást adott, ha a' szentek lábait mosta, ha a' háborúság szenvedöknek segétséggel vólt, ha minden jó tselekedetet követett.

11. Az ifiú özvegyeket pedig el-távoztasd. Mert minek-utánna bujalkodtak a' Krisztus-ellen, férjhez akarnak menni:

12. Kárhozattyok lévén, hogy az elsö hitet meg-szegték.

13. Egyetemben pedik hivalkodván-is házonként tanúlnak járni: nem tsak hivalkodók pedig, hanem tsátsogók-is, és nyughatatlanok, szólván a' miket nem kellene.

14. Akarom azért, hogy az ifiak férjhez C mennyenek, fiakat szüllyenek, gazda-aszszonyok légyenek, semmi alkalmatosságot ne adgyanak az ellenkezönek a' szidalmazásra.

15. Mert már némellyek el-hajlottak a' sátán-után.

16. Ha valamelly hivnek özvegyi vannak, segétse öket, hogy ne terheltessék az Anyaszentegyház: hogy azok, a' kik igazán özvegyek, meg-érjék véle.

17. A' jól forgolódó egyházi-szolgák kettös tisztelettel botsültettessenek: fö-képen a' kik az igében 's a' tanitásban munkálkodnak.

18. Mert az Irás mondgya: * A' nyomtató ökörnek fel ne kösd a' szájat. És; * Méltó a' munkás az ö jutalmára. * Deut. 25. a. 4. 1. Cor. 9. a. 9. * Matt. 10. b. 10 Luc. 10. a. 7.

19. Az egyházi-szolga-ellen vádoláft bé ne végy, hanem két vagy három tanú-alatt D

20. A' vétkezöket mindenek-elött feddmeg: hogy egyebeknek-is félelmek légyen.

21. Igen kérlek, az Isten, és a' Krisztus Jésus, és a' választott angyalok-elött, hogy ezeket meg-örizzed személy-válogatás-nélkül, semmit nem tselekedvén valamelly részre hajolva.

22. Kezeidet hirtelen senkire ne tedd, se ne részesülly egyebek büneiben. Magadat tisztán tartsad.

23. Ne igyál még vizet, hanem egy kevés borral élly a' gyomrodért, és gyakor betegségidért.

24. Némelly emberek bünei nyilván vannak, elöl-menvén az itéletre, némellyeket pedig követnek-is.

25. Hasonló-képen a' jó tselekedetek-is nyilván vannak: és a' mellyek külömben vannak, el nem titkoltathatnak.

VI. RÉSZ.

A' szolgák engedelmesek legyenek az Uroknak, akár kereszttyének, 's akár pogányok legyenek. Távozni kell attól, ki ezekkel ellenkezöt tanit. A' fösvénységnek gonoszsági, mellyeket hogy el-kerüllyön, és a' jóságos tselekedetekben szorgalmatos légyen, inti, meg-tartván azt a' hitet, kit a' kereszttyénségben fel-vett, és végig megtartsa ezeket a' parantsolatokat. A' gazdagokat a' kevélységröl intse-meg, és adakozásra serkengesse.

A 1. VALAMELLY szólgák iga-alatt vannak, az ö urokat minden tiszteletre méltóknak állittsák, hogy ne káromlattassék az Úr neve, és a' tudomány.

2. A' kiknek pedig hiv urai vannak, meg ne útállyák, mivelhogy atyafiak: hanem inkább szólgállyanak, mivelhogy hivek és szerelmetesek, kik a' jó-téteményben részesek. Ezekre tanittsad, és intsed.

3. Ha ki külömben tanit, és nem enged a' mi Urunk Jésus Krisztus tekélletes beszédinek, és annak a' tudománynak, melly az Isteni tisztelet-szerént vagyon:

4. Kevély az, semmit nem túd, hanem kérdések, és beszédek-körül-való tusakodásokban nyavalyog: mellyekböl támadnak gyülölségek, versengések, káromlások, gonosz gyanakodások,

B 5. Meg-veszett elméjü embereknek vetekedési, és a' kik az igazságtól meg-fosztattak, az Isteni szolgálatot kereskedésnek állitván.

6. Nagy kereskedés pedig az Isteni szolgálat az elégséggel.

7. * Mert semmit e' világra nem hoztunk: kétség-nélkül el sem vihetünk semmit.

* *Tob.1.d.21. Eccli. 5.c.14.* * *Prov. 27.d.26.*

8. * Eledelünk lévén pedig, 's a' mivel bé-födözteszünk, azokkal meg-elégedgyünk.

9. Mert a' kik gazdagok akarnak lenni, kisértetbe esnek 's az ördög töribe, és sok haszontalan, és ártalmas kivánságokba, mellyek az embert halálba, és veszedelembe meritik.

10. Mert minden gonoszságoknak gyökere a' kivánság: melly-után járván némellyek, el-tévelyedtek a' hittöl, és bé-kötelezték magokat sok fájdalmokba.

11. Te pedig o Isten embere, ezektöl fuss: kövesd pedig az igazságot, az Istenes életet, a' hitet, a' szeretetet, a' békeséges türést, a' szélidséget. C

12. Vitézkedgyél a' hitnek jó vitézségével, ragaszkodgyál az örök élethez, a' mellyre hivattattál, és jó vallást töttél sok tanúk elött.

13. Parantsolom néked az Isten-elött, ki mindeneket meg-elevenit, és a' Krisztus Jésus-elött, ki bizonyságot tött * Pontzius Pilátus-alatt, a' jó vallást:

* *Matt. 27.b.10. Joan. 18 g.37.*

14. Hogy meg-tartsad a' parantsolatot makula-nélkül, fedhetetlenül, a' mi Urunk Jésus Krisztusnak el-jövetelé-ig:

15. Kit az ö idejében meg-mutat * a' bóldog, és egyedül-hatalmas. a' királyok Királya, és az uralkodók Ura:

* *Ap.17. d.14 & 19.c.16.*

16. Kinek egyedül vagyon halhatatlansága, és hozzá-járúlhatatlan világosságban lakik: * kit senki az emberek-közül nem látott, de nem-is láthat: kinek tisztelet, és örök birodalom. Ámen.

* *Joann. 1.c.18. 1.Joan. 4.c.12.*

17. E' világi gazdagoknak meg-parantsold, hogy fenn ne eszeskedgyenek, * se reménységöket a' bizonytalan gazdagságban ne vessék, hanem az élö Istenben (ki nékünk mindeneket bévségessen ád táplálásunkra,)

* *Luc. 12.b.15.*

18. Hogy jót tselekedgyenek, gazdagok légyenek a' jó tselekedetekben, könnyen adakozzanak, közöllyenek,

19. Kintset gyüjtsenek magoknak jövendöre jó fondamentomot, hogy el-kapják az igaz életet.

20. Oh Timótee, a' nálad le-tött kintset meg-örizd, el-távoztatván a' beszédben a' heába-való újitásokat, és a' hamis-nevü tudománynak ellen vetését.

21. Mellyet némellyek követvén, hit mellöl el-estek. Kegyelem veled. Ámen.

SZ. PÁL APOSTOL
II. LEVELE
TIMOTEUSHOZ.

Irta ezt a' levelet az Apostol Romában, és a' mint ki tetszik az elsö Részben 8. v. épen fogságában, és nem sok üdövel halála elött (c. 4. v. 6. 7.) annak okáért nem elsö fogságában hanem a' másodikban: mert az elsö fogságból kiszabadúlván; viszsza tért napkeletre, és onnét ismétviszsza ment Romába, és an-

nak alkalmatosságával nyerte-el a' Martyrok Koronáját Nero birodalmának utólsó esztendejében: küldetett pedig ez a' levél Timoteusnak Tikikus által Efesumba, a' hol lakott Onesiforus egész tselédével, minek utánna Aquila, és Priszcilla Romába viszsza tértek vólna (Rom. 16. 3.) Urunk szenvedése után 33dik esztendöben.

I. RÉSZ.

Hálát ád Timoteus hitiért, és inti, hogy bátran prédikállya az Evangyéliomot. Krisztus a' halált el-rontotta, és szent Pált a' pogányok Doktorává választotta, meg-tartván néki munkájának jutalmát. Panaszolkodik az Ásiaiak ellen, hogy ötet el-hagyták. Ditséri Onesiforus tselédit, kitöl sok jókat vett.

A 1. PÁL a' Jésus Krisztus Apostola az Isten akarattyából, az életnek igérete szerént, melly a' Krisztus Jésusban vagyon:

2. Timóteusnak az én szerelmes fiamnak, kegyelem, irgalmasság, békeség az Atya Istentöl, és a' mi Urunk Krisztus Jésustól.

3. Hálákat adok az Istennek, kinek az én eleimtöl-fogva tiszta lelki-ismérettel szolgálok, hogy szüntelen emlekezem felöled imádságimban, éjjel és nappal

4. Kivánván téged látni, meg-emlekezvén a' te könyhullatásidról, hogy örömmel bé-tellyesedgyem,

5. Eszembe juttatván a' hitet, melly tebenned nem tettetett, melly elöször a' nagyanyádban Loisben-is lakott, és az anyádban Eunitzében, bizonyos vagyok pedig, hogy te-benned is.

B 6. Ez-okért intlek téged, hogy fel-gerjezd az Isten malasztyát, melly benned vagyon az én kezeimnek read-tétele-által,

7. * Mert nem adta nékünk az Isten a' félelemnek, hanem az erönek, és szeretetnek, és józanságnak lelkét. * *Rom. 8. c. 15.*

8. Az-okáért ne szégyenlyed a' mi Urunk bizonyság-tételét, sem engemet az ö foglyát: hanem együtt-munkálkodgyál az Evangyéliommal az Isten ereje-szerént,

9. Ki minket meg-szabaditott, és hivott az ö szent hivatallyával, * nem a' mi tselekedetink-szerént, hanem az ö végezése, és kegyelme-szerént, melly nékünk a' Krisztus Jésusban adatott a' világi idök-elött. * *Tit. 3. b. 5.*

10. Meg-nyilatkoztatott pedig most a' mi Üdvözitönknek a' Jésus Krisztusnak világositása-által, a' ki el-rontotta ugyan a' halált, világosságra hozta pedig az életet 's a' halhatatlanságot az Evangyéliom-által:

11. * Mellynek én löttem predikátora, és Apostola, és a' Pogányok mestere. * *1. Tim. 2. a. 7.*

D 12. Melly okért szenvedem-is ezeket, de nem szégyenlem. Mert tudom kinek hittem, és bizonyos vagyok, hogy hatalmas az én le-tött kintsemet meg-tartani ama' napra.

13. Az igaz igéknek formáját meg-tartsad, mellyeket tölem hallottál a' hitben, és szeretetben a' Krisztus Jésusban.

14. A' nálad le-tött jó kintset meg-örizd a' Szent-Lélek-által, a' ki bennünk lakik.

15. Tudod azt, hogy el-hasonlottak tölem minnyájan a' kik Ásiában vannak; kik közül-való Figellus, és Hermógenes.

16. Adgyon irgalmasságot az Úr * az Onesiforus házának: mert gyakorta meg-éleszetett engem, és az én lántzomat nem szégyenlette: * *Inf. 4. d. 19.*

17. Hanem mikor Romába jött vólna, szorgalmatoson keresett engem, és fel-talált.

18. Adgya-az Úr néki, hogy nyerjen irgalmasságot az Úrtól ama' napon. És melly sokat szolgált nékem Efesusban; te jobban tudod.

II. RÉSZ.

Inti Timoteust a' hiv tanitásra, és a' Krisztusért való szenvedésre, biztatván a' Krisztus fel-támadásával, és következendö jutalommal. El-kerülnye a' veszekedéseket, hijában-való beszédeket, és a' törvényről való hijában-való versengéseket; mert valamint a' nagy házban külömbkülömbféle edények vannak, némellyek betstelenségre, némellyek tiszteségre, úgy a' ki ezeket követi, az Isten házában tiszteségre való edény lészen. Tovább mitsoda jóságos tselekedetekben foglallya magát.

A 1. TE azért fiam, erösödgyél-meg a' malasztban melly a' Krisztus Jésusban vagyon:

2. És a' kiket tölem hallottál sok tanúk-által, azokat bizzad hiv emberekre, kik alkalmatosok lésznek egyebeket-is tanitani.

3. Munkálkodgyál mint a' Krisztus Jésusnak jó vitéze.

4. Senki az Istennek vitézkedvén nem elegyiti magát e' világi dolgokba: hogy annak kedveskedgyék, a' kinek meg-próbálta magát.

5. Mert a' ki baj-vivásban tusakodik-is,

meg-nem koronáztatik, hanem-ha törvény-szerént tusakodik.

6. A' munkálkodó szántó-embernek kell elöször a' gyümöltsből venni.

7. Értsed a' miket mondok: mert az Úr néked értelmet ád mindenekben:

8. Meg-emlekezzél, hogy az Úr Jésus Kristus fel-támadott halottaiból, a' Dávid magvából, az én Evangyéliomom-szerént,

9. Mellyért mint egy gonosz-tévö munkálkodom a' fogságig: de az Isten igéje meg nem kötöztetett.

10. Az-okáért mindeneket el-szenvedek a' választottakért, hogy ök-is el-vegyék az üdvösséget, melly a' Kristus Jésus-által vagyon, a' mennyei ditsöséggel.

B 11. Igaz beszéd ez: Mert ha ö-vele együtt meg-hóltunk, együtt-is élünk:

12. Ha szenvedünk, együtt-is országlunk; * ha meg-tagadgyuk, ö-is meg-tagad minket.

* *Matt.* 10. *d.* 37. *Mar.* 8. *d.* 18. * *Rom.* 3. *a.* 3.

13. * Ha nem hiszünk, ö hiven meg-marad, magát meg nem tagadhattya.

14. Ezekre intsed, tudományt tévén az Úr-elött. Ne vetekedgyél szóval; mert semmire nem hasznos, hanem a' halgatók el-forditására.

15. Szorgalmatoson viselly gondot, hogy magadat kedvesnek mutassad az Istennek, meg-szégyenülhetetlen munkásnak, és az igazság igéjét igazán-forgatónak.

C 16. A' haszontalan, és héába-való szóllásokat pedig el-távoztasd: mert igen nevelik az istentelenséget:

17. És azok beszéde mint a' fene elébb elébb mász: kik-közül-való Hymenæus, és Filétus,

18. Kik az igazságból ki-estek, mondván hogy a' fel-támadás már meg-lött, és el-forditották némellyeknek hitöket.

19. De az Istennek erös fondamentoma fenn-áll, e' petsét lévén: Ismëri az Úr a' kik övei, és távozzék-el a' hamisságtól, minden a' ki az Úr nevét nevezi.

20. A' nagy házban pedig nem csak arany, és ezüst, hanem fa, és tserép edények-is vannak: és némellyek ugyan tiszteletre, némellyek pedig gyalázatra.

D 21. Ha ki azért ki-tisztittya magát ezekből, tiszteletre-való meg-szentelteteti edény lészen, és hasznos az Úrnak, minden jó tselekedetre készittetett.

22. Az ifiúságnak kivánságitól pedig fuss, kövesd pedig az igazságot, a' hitet, a' szeretetet, és a' békeséget azokkal a' kik segétségül hijják az Urat tiszta szivből.

* 1. *Tim.* 1. *b.* 7. *Tit.* 3. *c.* 9. 23. * A' bolond, és tudatlan kérdéseket pedig el-távoztasd: tudván, hogy versengéseket nemzenek.

24. Az Úr szolgájának pedig nem kell versengeni: hanem mindenekhez szelidnek kell lenni, tanithatónak, békeséges-türönek,

25. Szelidséggel meg-feddönek azokat, a' kik az igazságnak ellene-állanak: hogy nétalám valamikor az Isten penitentziát adgyon azoknak az igazságnak meg-ismérésére,

26. És ki-menekedgyenek az ördög töriböl, a' kitöl fogva-tartatnak az ö akaratya-szerént.

III. RÉSZ.

Meg-jövendöli, mitsoda gonoszságba keveredett emberek lésznek jövendö időben, azért inti ötet, hogy az ö példáját követvén, jóságos tselekedetekben foglalatos, és az üldözésekben állhatatos légyen. A' szent Irásnak hasznai.

1. EZT pedig tudgyad, hogy az utólsó napokon veszedelmes idök következnek: A 1. *Tim.* 4. *a.* 2.

2. Az emberek magok-szeretök lésznek, fösvények, kérkedékenyek, kevélyek, káromlók, szüléjeknek engedetlenek, hála-adatlanok, vétkesek,

3. Szeretet-nélkül-valók, békeségtelenek, patvarkodók, mértékletlenek, irgalmatlanok, kegyességtelenek,

4. Árulók, vakmerök, fel-fuvalkodtak, és a' gyönyörüségeknek inkább hogy-sem az Istennek szeretöi.

5. Az Istenes életnek szinét mutatván ugyan, de annak erejét meg-tagadván. És ezeket el-távoztasd: B

6. Mert ezek-közül-valók, a' kik bészinlik magokat a' házakba, és fogva viszik a' bünökkel-terheltetett aszszony' állatokat, kik külömb-féle kivánságoktól hordoztatnak:

7. Mindenkor tanúlván, és soha az igazságnak ismëretire nem jutván.

8. A' mint pedig * Jannes, és Mambres Moysesnek ellene-állottak: úgy ezek-is elle ne állanak az igazságnak, meg-veszett-elméjü emberek, a' hitben meg-vettettek, * *Exod.* 7. *b.* 11.

9. De tovább elö nem mennek: mert az ö esztelenségek nyilván lészen mindeneknél, a' mint vólt amazoké-is.

10. Te pedig meg-értetted az én tudományomat, oktatásomat, igyekezetemet, hitemet, hoszszú-türésemet, szeretetemet, békeséges szenvedésemet, C

11. Üldözésimet, szenvedésimet, mellyek rajtam történtek Antiokiában, Ikoniumban, és Lystrában: minémü üldözéseket szenvedtem, és mindenekből ki-szabaditott engem az Úr.

12. És minnyájan, a' kik ajtatoson akarnak élni a' Kristus Jésusban, üldözést szenvednek.

13. A' gonosz emberek pedig, és a' hitetök, elö-mennek a' gonoszban; tévelygvén és egyebeket-is tévelygésbe ejtvén.

14. Te pedig maradgy-meg azokban, a' miket tanúltál, és a' mik réad bizattattak, tudván kitöl tanúltad. D

15. És hogy gyermekségedtöl-fogva tudtad a' szent Irásokat, mellyek téged az üd-

vösségre tanithatnak, a' Kristus Jésusban-való hit-által.

16. * Az Isten ihléséből adatott minden Irás, hasznos a' tanitásra, a' meg-feddésre, a' meg-dorgálásra, az igazságban-való oktatásra : * 2. Pet. 1. d. 20.

17. Hogy tekélletes légyen az Isten embere, minden jó tselekedetre el-készittetett.

IV. RÉSZ.

Timoteust a' Kristusra, mint itélö Biróra kéri, hogy a' hamis tanitók, és azoknak fautori ellen prédikállyon, mindenféle insségeket el-szenvedvén, maga szenvedését 's halálát, és örök koronáját meg-jelenti. Timoteust magához hija, mivelhogy mindenektöl el-hagyattatott, és Sándortól sokat szenvedett Magának elsö óltalmazásában mindenektöl el-hagyattatott, de a' Kristustól meg-szabadittatott.

1. IGEN kérlek, az Isten, és a' Jésus Kristus elött, ki meg-itéli az eleveneket, és hóltakat, az ö el-jövetelére, és az ö országára. A

2. Predikállyad az igét : légy rajta alkalmatossan, alkalmatlanúl : feddödgyél, esedezzél, dorgálly minden békeséges-türéssel, és tanitással.

3. Mert lészen idö, mellyben az igaz tudományt el-nem szenvedik, hanem az ö kivánságok-szerént magoknak mestereket gyüjtnek, viszketö fülök lévén,

4. És az igazságtól hallásokat el-fordittyák ugyan, és a' mesékre térnek.

5. Te pedig vigyázz, mindenekben munkálkodgyál, az Evangyelistának munkáját tselekedgyed, szolgálatodat bé-tellyesittsed. Józan légy, B

6. Mert én már meg-áldoztatom, és az én ki-múlásomnak ideje közel vagyon.

7. Jó hartzot hartzoltam, a' futást elvégeztem, a' hitet meg-tartottam.

8. Végezetre el-tétetett nékem az igazságnak koronája, mellyet meg-ád nékem az Úr ama' napon az igaz biró : nem tsak nékem pedig, hanem azoknak-is a' kik szeretik az ö el-jövetelét. Siess hamar hozzám jöni.

9. Mert Démas el-hagyott engem szeretvén e' világot, és Tessalonikába ment :

10. Kreszens Galatziába, Titus Dalmatziába.

11. * Lukáts egyedül vagyon velem. Márkot vedd melléd, és hozd-el veled : mert nékem hasznos a' szolgálatra. C * Col. 4. d. 14.

12. Tikikust pedig Efesusba küldöttem.

13. A' felsö-ruhát mellyet Troásban Kárpusnál hagytam, el-jövén hozd-el-veled, és a' könyveket, fö-képen pedig a' hártyákat.

14. Sándor a' réz mives sok gonoszt mutatott hozzám : meg-fizet néki az Úr az ö tselekedeti-szerént :

15. Kit te-is el távoztass : mert igen ellene-állott a' mi igéinknek.

16. Az én elso magam-mentésében senki velem nem vólt, hanem minnyájan el-hagytak engem ; ne tulajdonittassék az nékik.

17. Az Úr pedig mellettem vólt, és megerösitett engem, hogy én-általam végeztessék-el a' predikállás, és hallyák meg minden Pogányok : és meg-szabadúltam az Oroszlány szájából. D

18. Meg-szabaditott engem az Úr minden gonosz tselekedettöl : és meg-tart az ö mennyei országára, kinek ditsöség örökkön örökké. Amen.

19. Köszöntsed Priskát, és Aquilát, és * az Onesiforus házát.

20. Erastus Korintusban maradott. Trófimust pedig betegen hagytam Milétumban. * Sup. 1. d. 16.

21. Siess a' tél-elött el-jöni. Köszöntnek téged Eubulus, és Pudens, és Linus, és Klaudia, és minnyájan az atyafiak.

22. Az Úr Jésus Kristus a' te lelkeddel. Kegyelem veletek. Amen.

SZ. PÁL APOSTOL LEVELE TITUSHOZ.

Két esztendeig szabad örizetben vólt az Apostol Romában, és az üdö alatt sokakkal meg-ismértette az Evangyéliomot. És ismét napkelet felé le-ment, a mint fellyebb jelentettük, és hihetö, hogy Matzedoniában Filippibélieknél mulatozott, és ott két levelet irt : egyikét küldötte Timoteusnak, a' másikat Titusnak : és azért esett talán, hogy egymáshoz igen hasonlitnak, hogy egy üdöben irattattak. Elsöben tehát a' Papok- a' vagy Püspökök fel szen

teltetéſekről inti meg-Tituſt: az után a Zſidók követöi ellen gerjed fel, azt parantsollya, hogy keményen meg-dorgáltaſsanak: utóllyára ſzép Iſtenes tanúságokat ád. Az Iſten malaſztyáról ide 's tova ſzépen emlékezik, hogy tudniillik, az által, és nem a' mi munkánk által üdvözit bennünket a' Kriſtus. Végtére el vonnya az embert a' heában való kérdéſektöl, és inti, hogy az eretnekektöl távozzék, és magát óltalmazza.

I. RÉSZ.

El végezvén köſzöntését az örök életnek reménységéről ſzól, ki már ki-nyilatkozott, és le irja, minémüket kellyen Papságra, és Püſpökségre be-venni. Miképen kellyen némellyeket gonoſz társaságról meg-feddeni: a' Krétabéliekről való bizonyság, hogy hazugok: a' tiſztáknak mindenek tiſztták; némellyek ſzóval az Iſtent vallyák, de tselekedetekkel tagadgyák.

A 1. PÁL Iſtennek ſzolgája, Jéſus Kriſtusnak pedig Apoſtola, az Iſten válaſztottinak hitök-ſzerént, és az igazságnak ismèreti ſzerént, melly az Iſteni tiſztelet-ſzerént vagyon.

2. Az örök életnek reménységére, mellyet igért az Iſten, a' ki nem hazud, e' világnak idei elött:

B 3. Meg-jelentette pedig az el-rendelt idökben az ö igéjét predikállás-által, melly reám bizattatott a' mi Üdvözitö Iſtenünknek parantsolattya-ſzerént:

4. Tituſnak a' közönséges hit-ſzerént-való ſzerelmes fiamnak, kegyelem, és békeség az Atya Iſtentöl, és a' Kriſtus Jéſuſtól a' mi Üdvözitönktöl.

5. Ez okért hagytalak téged Krétában, hogy a' mik hátra vannak el-igazittſad, és rendelly váraſonként egyházi ſzolgákat, a' mint én-is elödbe adtam néked.

6. * Ha ki vétek-nélkül vagyon, egy feleségü férfi, hiv fiai lévén, paráznaságról nem vádoltathatók, a' vagy engedetlenek. * 1. Tim. 3. a. 2.

C 7. Mert a' püſpöknek vétek-nélkül kell lenni, mint az Iſten ſáfárának: nem kevélynek, nem haragoſnak, nem réſzegeſnek, nem verekedönek, nem rút nyereség kivánójának:

8. Hanem gazdálkodónak, kegyeſnek, józannak, igaznak, ſzentnek, maga megtartóztatónak,

9. A' hiv beſzédnek, melly a' tudomány-ſzerént vagyon, ſzorgalmatos meg-tartójának: hogy intheſſen az üdvöſséges tudomány-által, és az ellen-mondókat meg-fedhelle.

10. Mert vannak ſok engedetlenek-is, heába ſzóllók, és hitetök; fö-képen a' kik a' környül-metélkedésböl-valók:

11. Kiket meg kell feddeni: a' kik egéſz házakat fel-forditnak, tanitván a' miket nem kellene, az undok nyereség kedvéért.

D 12. Azt mondotta némelly ö-közülök, tulajdon ö profétájok: A' Krétaiak mindenkor hazugok, gonoſz vadak, reſt haſak.

13. E' bizonyság-tétel igaz. Az-okáért meg-fedgyed öket keményen, hogy épek légyenek a' hitben,

14. Ne figyelmezzenek a' Zſidók fabuláira, és az igazságot meg-vetö emberek parantsolatira.

15. * Mindenek tiſzták a' tiſztáknak: a' fertelmeſeknek pedig, és a' hitetleneknek ſemmi nem tiſzta, hanem meg-ferteztetett az ö elméjek és lelki-iſméretök. * Rom. 14. d. 20.

16. Vallyák, hogy iſmérik az Iſtent: tselekedetekkel pedig tagadgyák. Mivelhogy utálatoſok, és hihetetlenek, és minden jó tselekedetre roſzſzak.

II. RÉSZ.

Eleibe adgya, miképen oktaſſa a' véneket, és öreg aſzſzonyokat; ifiakat, és ifiú aſzſzonyokat; mindeneknek jó példát adván, és mire tanit minket az Iſten malaſztya, ki már ki-nyilatkozott, és mitsoda jókat ſzerzett nékünk Kriſtus.

1. TE pedig azokat mondgyad a' mik illenek az igaz tudományhoz: A

2. A' vének, hogy józanok légyenek, ſzemérmeteſek, okoſok, épek a' hitben, a' ſzeretetben, a' békeséges türésben:

3. A' vén-aſzſzonyok haſonló-képen, hogy ſzent öltözetben légyenek, nem ſzitkozódók, nem ſok bornak ſzolgálók: jól tanitók:

4. Hogy okoságra tanittsák az ifiú aſzſzonyokat, hogy az ö férjeket ſzereſsék, a' fiokat kedvellyék,

5. Hogy okoſak légyenek, tiſztták, józanok, házoknak gond-viſelöi, kegyeſek, engedelmeſek az ö férjeknek, hogy ne káromlattaſsék az Iſten igéje. B

6. Az ifiakat intſed haſonló-képen, hogy józanok légyenek.

7. Mindenekben magadat adgyad például a' jó tselekedetekben, a' tudományban, a' tekélleteſségben, a' meg-ért erköltsben,

8. A' beſzéd igaz, ſedhetetlen: hogy az, a' ki ellenünk vagyon, meg-ſzégyenlye

magát, semmi gonoszt nem mondhatván ellenünk.

C * Ephes. 6. a. 5. Col. 1. d. 22. 1. Pet. 2. c. 18.

9. * A' szolgákat, hogy uroknak engedgyenek, mindenekben kedveskedök légyenek, nem ellen-mondók,

10. Nem tsalárdok, hanem mindenekben jó hivséget mutatók: hogy a' mi Üdvözitö Istenünk tudományát ékesittsék mindenekben.

11. Mert meg-jelent a' mi Üdvözitö Istenünk kegyelme minden embereknek,

12. Oktatván minket, hogy meg-tagadván az istentelenséget, és a' világi kivánságokat, józanon, és igazán, és ajtatosan éllyünk e' világon,

13. Várván a' bóldog reménységet, és a' nagy Isten 's a' mi Üdvözitö Jésus Krisztusunk ditsöségének el-jövetelét:

14. Ki önnön magát adta érettünk, hogy minket meg-váltana minden hamisságtól, és tisztitana magának kedves népet, a' jó tselekedeteknek követöjét.

15. Ezekről szólly, és ints, és dorgálly minden hatalommal. Senki téged meg ne útállyon.

III. RÉSZ.

Mitsoda jóságos tselekedeteknek gyakorlására, és vétkeknek el-távoztatására intse a' hiveket, az elébbeni vétkünkből az Istennek kegyelmessségéből mosattatunk-meg. Az örök életnek reménységét el-vévén, a' hivságos tudományt, és eretnekeket el-távoztassa.

A 1. INTSED öket, hogy engedelmesek legyenek a' fejedelmeknek, és hatalmasságoknak, hogy szót fogadgyanak, minden jó tselekedetre készek légyenek:

2. Senkit ne káromlyanak, pörlödök ne légyenek, hanem tsendesek, minden szelidséget mutatván minden emberekhez.

3. Mert mi-is valaha esztelenek vóltunk, hitetlenek, tévelygök, kivánságoknak, és külömb-külömb-féle gyönyörüségeknek szolgálók, gonoszságban, és irégységben-élök, gyülölségesek, egy-mást gyülölök.

4. Mikor pedig a' mi Üdvözitö Istenünk kegyessége, és embersége meg-jelent;

B * 1. Tim. 4. b. 7. 2. Tim. 1. c. 23. 5. * Nem az igazság tselekedetiből, mellyeket mi tselekedtünk, hanem az ö irgalmassága-szerént üdvözitett minket, az újonnan születésnek fördödje, és a' Szent-Lélek-nek meg-újitása-által.

6. Kit ki-öntött mi-reánk bévségessen a' mi Üdvözitö Jésus Krisztusunk-által:

7. Hogy meg-igazúlván az ö malasztya-által, örökösi legyünk a' reménység-szerént az örök életnek.

8. Igaz beszéd ez: és ezeket akarom, hogy erösittsed: hogy igyekezzenek a' jó tselekedetekben fök lenni a' kik hisznek az Istennek. Ezek jók, és hasznosok az embereknek.

C * 2. Tim. 2. d. 23. 9. * A' bolond kérdéseket pedig, és a' nemzetségek elö-számlálásit, és a' versengéseket, és a' törvénynek vetekedésit el-távoztasd, Mert haszontalanok, és heábavalók.

10. Az eretnek embert, egy vagy két intés-után el-távoztasd:

11. Tudván hogy a' ki afféle, el-fordúlt, és vétkezik, holott az ö tulajdon itéletivel kárhoztattatott.

D 12. Mikor Artemást, vagy Tikikust hozzád küldöm, siess hozzám jöni Nikápolyba: mert úgy végeztem, hogy ott telellyek.

13. A' törvény-tudó Zénást, és Apollót szorgalmatoson elöl-küldgyed, hogy semmi fogyatkozások ne légyen.

14. Tanúllyanak pedig a' mieink-is a' jó tselekedetekben fök lenni a' szükséges dolgokra, hogy ne légyenek gyümöltstelenek.

15. Köszöntnek téged mind a' kik velem vannak: köszöntsed azokat, a' kik minket szeretnek a' hitben. Az Isten kegyelme minnyájotokkal. Amen.

SZ. PAL APOSTOL LEVELE FILEMONHOZ.

Irta ezt a' levelet az Apostol elsö fogságában, mellyről ötször emlékezik, Krisztus szenvedése után 29. esztendöben, és adta azt Tikikusnak, hogy a' Kolossabéliek levelével vigye Kolossába, és adgya-meg Filemonnak. Vala pedig Filemon egyik a' Kolossabéli fö emberek közül, és együtt az Apostol tanitványa: történt azomban, hogy Onésimus névü szolgája lopásba esett, és

azért Romába szökött Hieronymus, Theophilactus, Theodoretus ex v. 18 Meg-bánván pedig mind lopását, mind el-szökését, és tudván, hogy az Apostol jó baráttya Urának Filemonnak, a' fogságban meg-kereste ötet: kit az Apostol a' hitre meg-tanitott, és meg keresztelte ötet: azért hiven szolgált-is néki a' fogságban. És midön látta vólna, hogy Onesimus már meg-erösödött vólna a' hitben, viszsza küldi ötet hazájába, és adgya ezen levelet kezébe, mellyben igen szépen kéri urát, hogy engedgyen meg-szökevény szolgájának. Meg enged néki Filemon, és finom ember-is vált az után belöle. Mert Timoteus után ö igazgatta az Efesumi Anya-szent-egy-házat: kit ditsér-is nagyon szent Ignátz Püspök. Irják némellyek, hogy az után Romában Trajánus Tsászár idejében Martyromságot szenvedett.

I. RÉSZ.

Filemonnak (ditsérvén szeretetét, és hitit) viszsza-küldi szolgáját Onésimust, kit a' fogságban téritett-meg, és kommendallya ötet, hogyha mit vétett, vagy kárt tett, magára válallya: meg-jelentvén, hogy magához akarja venni az Evangyéliom szolgálattyára, és köszöntéseken el-végezi.

A 1. PÁL a' Krisztus Jésus foglya, és Timóteus az atyafi; Filémonnak a' mi szerelmesünknek, és segétönknek.

2. És Appiának a' szerelmes nénénknek, és Arkipusnak a' mi vitézkedö társunknak, és a' Gyüleközetnek, melly a' te házadban vagyon.

3. Kegyelem néktek, és békeség az Istentöl a' mi Atyánktól, és az Úr Jésus Krisztustól.

4. Hálákat adok az én Istenemnek, mindenkor emlekezvén rólad az én imádságimban,

5. Hallván a' te szeretetedet, és hitedet. melly az Úr Jésushoz vagyon, és minden szentekhez:

B 6. Hogy a' te hitednek közlése nyilván légyen minden jó tselekedetnek ismméretiben, melly ti-bennetek vagyon a' Krisztus Jésus-által.

7. Mert nagy örömem vólt, és vigasztalásom a' te szeretetedben: hogy a' szentek szivei te-általad, atyámfia, meg-nyúgodtak.

8. Azért nagy bizodalmom lévén a' Krisztus Jésusban parantsolni néked azt a' mi a' dologhoz illik:

9. A' szeretet-ért inkább kérlek, holott ollyan vagy, mint a' vén Pál, most pedig a' Jésus Krisztusnak foglya-is:

10. Kérlek téged az én fiamért Onésimusért, kit a' fogságban szültem,

C 11. Ki néked valaha haszontalan vólt, most pedig mind nékem, 's mind néked hasznos, kit viszsza-küldöttem hozzád.

12. Te pedig ötet, mint az én szivemet, bé-fogadgyad:

13. Kit én-velem akarok vala tartani, hogy te-éretted szolgálna nékem az Evangyéliomnak köteleiben;

14. A' te tanátsod-nélkül pedig semmit nem akartam tselekedni, hogy a' te jó-téteményed ne lenne úgy-mint kénszeritésböl hanem szabad akaratból.

15. Mert talám azért ment-el töled egy ideig, hogy ötet örökké fogadnád-bé,

16. Már nem mint szolgát, hanem szolgahelyébe szerelmes atyafiat, fö-képen nékem, mennyivel inkább pedig néked, mind test-szerént, 's mind az Úrban? D

17. Ha azért engem társodnak tartasz, fogadd-bé ötet mint engemet.

18. Ha pedig valami kárt tött néked, vagy tartozik: azt nékem tulajdonittsad.

19. Én Pál irtam az én kezemmel: én meg-adom, hogy ne mondgyam néked, hogy magaddal-is nékem tartozol:

20. Úgy, atyámfia. Én néked hasznodat vészem az Úrban: Vidámitsd-meg az én szivemet az Úrban.

21. Bizván a' te engedelmességedhez irtam néked: tudván hogy a' fölött-is tselekeszel, a' mit mondok.

22. Egyetemben pedig szállást is készits nékem: mert reménylem, hogy a' ti imádságtok-által én néktek ajándékoztatom.

23. Köszönt téged Epafrás az én fogolytársom a' Krisztus Jésusban.

24. Márk, Aristarkus, Démas, és Lukáts, az én segétöim.

25. A' mi Urunk Jésus Krisztus malasztya a' ti lelketekkel. Amen.

SZ. PÁL APOSTOL LEVELE A' ZSIDÓKHOZ.

Ez a' levél-is, csak nem egy üdöben költ a' Filemon levelével, és az Efesumiakéval, Urunk szenvedése után 29. esztendöben, az Apostol elsö foglyoskodásának vége felé. Vóltak a' kik ezt a' levelet nem ismérték az Apostolénak lenni, hogy külömböznék igen a' többitöl a' szólásnak módgyára nézve; és azért Barnabásnak tulajdonitották; kik között Tertullianus, és a' többi. De Barnabásról sohúlt nem olvassuk, hogy Romában, vagy Olasz országban élt vólna: azt sem, hogy valamikor Timoteus Társa lett vólna. A' mi a' szólásnak módgyát illeti, sokan mind a' régiek, mind a' mostaniak igy értekeznek felöle: hogy a' levélnek értelme, és rendelése Sz. Pálé: a' szólásnak pedig módgya, vagy Kelemené, vagy épen Lukáts Evangelistáé, Lukátsnak tulajdonittatik inkább: mert a' Levél az ékes Görög szóhoz inkább hasonlit, mellyen igen ékessen szóllott az emlitett Evangelista. Nevét pedig az Apostol nem tette ennek a' levélnek eleibe, mint a' többinek: vagy azért, hogy nem kedvellenék ötet a' Zsidók: vagy azért, hogy nem tartaná magát tsak a' Zsidók Apostolának, hanem a' Nemzetségekének: vagy pedig azért, hogy nem irna hozzájok levél módra, hanem a' mint a' Könyveket szokták irni. Azért a' végén azt teszi hozzá: *perpaucis scripsi vobis.* Rövideden irtam néktek. Mert a' mit valaki levélben foglal, az rövid a' Könyvhöz képest: Itt pedig két dologrúl ir az Apostol; Részszerént le irja a' Kristus méltóságát, és hivatallyát, és meg-mutattya, hogy az ö Papsága, és áldozattya föllyebb-való vólt a' Leviták rendén való Papságánál, és áldozattyánál: Részszerént pedig biztattya a' Zsidókat, hogy a' föl-vett Krisztus hitében legyenek álhatatossak.

I. RÉSZ.

Valamint Krisztus az Angyaloknál fellyebb való, úgy az új Testamentom (ki Krisztus által szereztetett) az ó Testamentomnál (melly az Angyalok által adatott) fellyebb való, és meg-mutattya Krisztusnak Istenségét, Uraságát, és Hatalmát.

1. A Sok-féle rendben, és sok képen szólván az Isten régenten az atyáknak a' Profétákáltal: végezetre,

2. E' napokban szólla nékünk a' Fia-által, kit mindenek örökösévé rendelt; ki-által e' világot-is teremtette.

3. * Ki mivelhogy az ö ditsöségének fényessége, és állattyának ábrázattya, és mindeneket visel az ö erejének igéjével, megtisztitván a' bünökböl, ül a' fölségnek jobján a' magasságban:

4. Annyival méltóságosbá lött az Angyaloknál, mennyivel külömb nevet vött örökségül azoknál.

5. Mert kinek mondotta valaha az Angyalok-közül: * Én fiam vagy te, én ma szültelek téged? És ismég: * Én atya lészek ö-néki, és ö fiam lészen nékem?

6. És ismég mikor bé-hozza az ö elsöszülöttét a' föld kerekségére, azt mondgya: * És imádgyák ötet az Istennek minden Angyali.

7. És az Angyaloknak azt mondgya ugyan: * ki az ö Angyalit lelkekké tészi, és az ö szolgait a' tüznek lángjává.

8. A' Fiának pedig: * A' te királyi-széked Isten, örökkön örökké: igazságnak páltzája, a' te országodnak páltzája.

9. Szeretted az igazságot, és gyülölted a' hamisságot: azért kent-meg téged az Isten,

A
* Sap. 7. d. 26.
B
* Psal. 2. b. 7. * 2. Reg. 7. b. 14.
* Psal. 96. c. 8.
B
* Psal. 103. a. 4.
* Psal. 44. b. 7.

ten, a' te Istened, örvendezésnek olajával a' te közösid-fölött.

10. És: * Te kezdetben fondáltad Uram a' földet: és a' kezeid alkotmányi az egek.

11. Azok el-vesznek, te pedig meg-maradsz, és mint a' ruha minnyájan meg-avúlnak:

12. És mint az öltözetet el-változtatod öket, és el-változnak: te pedig ugyan-azon vagy, és a' te esztendeid el nem fogynak.

13. Kinek mondotta pedig valaha az Angyalok-közül: * Ülly az én jobbom-felül, mig az ellenségidet sámollyá tészem a' te lábaidnak?

14. Nem minnyájan szolgáló lelkek-e, azokért küldetvén szolgálatra, a' kik az üdvösségnek örökségét vészik?

II. RÉSZ.

Hogyha azok el nem kerültek az Istennek bosszú-állását, kik az Angyalok által adattatott parantsolatokat meg-szegték, miképen kerülik tehát azok-el, kik a' Krístus parantsolatit meg-szegik? meg-mutattya Krístusnak igaz Istenségét, *és* Emberségét, *melly által az Angyaloknál kisebbé lett, és miért lett emberré, tudnillik a' mi idvességünkért.*

1. Az-okáért szükség nékünk szorgalmatosban meg-tartanunk azokat a' miket hallottunk, hogy valami-képen ki ne follyunk.

2. Mert ha az Angyalok-által mondatott beszéd, erőssé lött, és minden általhágás, és engedetlenség jutalmának igaz fizetését vötte:

3. Mi-képen menekedünk mi meg, ha illyen nagy üdvösséget el-múlatunk? melly mikor az Úrtól kezdetett vólna ki-hirdettetni, azok-által, a' kik hallották, mi-bennünk meg-erösitetett,

4. * Bizonyságot tévén az Isten jelekkel, és tsodákkal, és külömb-féle erökkel, és a' Szent-Léleknek osztogatásival az ö akarattya-szerént.

5. Mert nem az Angyalok-alá vetette az Isten a' következendö földnek kerekségét, a' mellyröl szóllunk.

6. Bizonyságot tött pedig egy valaki néminémü helyen, mondván: * Mitsoda az ember, hogy meg-emlekezel róla, a' vagy az ember fia, hogy meg-látogatod ötet?

7. Kissebbé tötted ötet egy-kevessé az Angyaloknál: ditsöséggel, és tisztelettel meg-koronáztad ötet: és a' te kezeidnek alkotmányin rendelted ötet.

8. * Mindeneket lábai-alá vetettél. Mert hogy mindeneket alája-vetett, semmit ki nem hagyott a' mit alája nem vetett vólna. Most pedig még nem láttyuk, hogy mindenek alája volnának vettetve.

9. * Azt pedig a' Jésust, a' ki egy-kevessé kissebbült-meg az Angyaloknál, láttyuk hogy a' halálnak szenvedéséért ditsöséggel, és tisztelettel meg-koronáztatott: hogy az Isten kegyelméből, mindenekért meg-kóstolná a' halált.

10. Mert illett a'hoz, a' kiért mindenek, és a' ki által mindenek, ki sok fiakat vitt a' ditsöségbe, hogy az ö üdvösségek vezérét a' szenvedés-által ditsöitenék-meg.

11. Mert a' ki meg-szentel, és a' kik meg-szenteltetnek, egyből vannak minnyájan Az-okáért nem szégyenli öket attyafiainak hini, mondván:

12. * Hirdetem a' te nevedet az én atyámfiainak: a' Gyüleközetnek közepette ditsérlek téged.

13. És ismég: * Én ö benne bizom. És ismég: * Ihol én, és az én gyermekim, a' kiket nékem adott az Isten.

14. Mivelhogy azért a' gyermekek részesültek a' testben, és a' vérben, ö-is hasonló-képen részesül azonokban: * hogy a' halál-által el-rontaná azt, a' kinek a' halálon vólt birodalma, az-az, az ördögöt:

15. És meg-szabaditaná azokat, a' kik a' haláltól-való félelem-miá tellyes életekben kötelesek valának a' szolgálatra.

16. Mert az Angyalokat sohúl nem vöttefel, hanem az Ábrahám magvát vötte-fel.

17. Az-okáért mindenekben hasonlónak kellett lenni az atyafiakhoz, hogy irgalmas lenne, és hüv fö-pap az Istennél, hogy eltörlené a' népnek büneit.

18. Mert abban, a' miben ö szenvedett, és meg-kisértetett, azokat-is segétheti a' kik meg-kisértetnek.

III. RÉSZ.

Sokkal fellyebb való Krístus Moysesnél, mert ö Fia az Istennek, amaz tsak hü szolga vólt az Úr házában. Azon legyünk azért, hogy mindenben néki engedgyünk, hogy a' nyakas Zsidókként meg ne vettessünk.

1. Az-okáért szent atyám-fiai, a' mennyei hivatalnak részesi, gondollyátok-meg a' mi valláasunknak Apostolát, és föpapját, a' Jésust:

2. A' ki hüv annak, a' ki-ötet rendelte, a' mint * Moyses-is az ö egész házában,

3. Mert ez annyival bévségesb ditsöségre tartatott méltónak Moyses fölött, mennyivel bévségesb tisztessége vagyon a' háznál annak a' ki azt épitette.

4. Mert minden ház valakitöl épitetik: a' ki pedig mindeneket teremtett, Isten az.

5. És Moyses ugyan hüv vólt az ö egész házában, mint szolga, azoknak bizonyságtételére a' miket kellett mondani.

6. A' Krístus pedig mint fiú a' maga házában: melly ház mi vagyunk, ha a' bizo-

* Pſal. 101. d. 26. D

* Pſal. 109. a. 1. 1. Cor. 15. d. 25.

A

* Matt. 16. d. 20.

B * Pſal. 8. c. 5.

* Matt. 23. d. 18. 1. Cor. 15. d. 16.

* Phil. 2. b 8. C

D * Pſal. 21. c. 23. * Pſal. 17. a. 3. * Iſa. 8. d. 18.

* Oſ. 13. d. 14. 1. Cor. 15. g. 54.

A

* Num. 12. b. 17.

B

dalmat, és a' ditsöségnek reménységét végig erösen meg-tartyuk.

7. Az-okáért, a' mint a' Szent-Lélek mondgya: * Ma ha az ö szavát hallyátok,

* *Psal.* 94.*b.*8.

8. Meg ne keményittsétek sziveteket, mint a' boszszontással a' kisértés napja-szerént a' pusztában,

9. A' hol meg-kisértettek engem az atyáitok: meg-próbáltak, és látták tselekedetimet

C 10. Negyven esztendeig: Az-okáért haragudtam e' nemzetségre, és mondék: Mindenkor tévelyegnek szivökkel. Ök pedig nem ismérték-meg az én útaimat,

11. A' mint meg-esküdtem haragomban: Ha bé-mennek az én nyugodalmomba:

12. Meg-lássátok atyámfiai, hogy valamiképen ne légyen valakiben közületek a' hitlenségnek gonosz szive, hogy eltávozzatok az élö Istentöl:

13. Hanem intsétek egy-mást mindennap, mig a' Ma neveztetik, hogy meg ne keményitessék valaki ti-közületek a' bünnek tsalárdsága-által.

D 14. Mert a' Kristus részesi löttünk: de úgy ha az ö el-kezdetett állandóságát végig erösen meg-tartyuk,

15. Mig az mondatik: Ma ha az ö szavát hallyátok, meg ne keményittsétek sziveiteket, mint abban a' boszszontásban.

16. Mert némellyek hallván, boszszontották: de nem minnyájan a' kik Egyiptusból ki-jöttek Moyses-által.

17. Kikre haragutt pedig negyven esztendeig? Nem azokra-e, a' kik vétkeztek, * kiknek testök el-húllottak a' pusztában?

* *Num.* 14.*f.*37.

18. Kiknek eskütt-meg pedig, hogy bé nem mennének az ö nyugodalmába, hanem azoknak, a' kik hitlenek vóltak?

19. És láttyuk hogy bé nem mehettek a' hitlenségért.

IV. RÉSZ.

Mivelhogy a' Zsidók az ö hitetlenségek miatt bé nem mentek a' meg-igért nyugodalomba, azon legyünk, 's mi úgy hidgyünk, hogy abba bé-mehessünk. Az Istennek élö-Igéje, ki mindeneket lát, 's azért lett nyomorúltá, hogy a' mi nyomorúságinkon sziránkozni tudgyon.

A 1. FÉLLYÜNK azért, hogy valami-módon el-hagyván az ö nyugodalmába-való bé-menetelröl tött igéretet, ne állittassék valaki közületek el-maradni.

2. Mert nékünk-is hirdettetett, mint azoknak-is, de nem használt nékik a' hallott beszéd, nem egyelittetvén azok hitihez a' miket hallottak.

3. Mert bé-megyünk a' nyugodalomba, a' kik hittünk: a' mi-képen mondotta: * A' mint meg-esküdtem haragomban, ha bé-mennek az én nyugodalmomba: és ugyan a' világ teremtésétül-fogva-való alkotmányoknak el-végezések után.

* *Psal.* 94.*a.*11.

B 4. Mert némínémü helyen a' hetedik napról e' képen szóllott: * És meg-nyugovék az Isten a' hetedik napon minden ö tsinálmányitól.

* *Gen.* 2.*a.*2.

5. És ebben ismég: Ha bé-mennek az én nyugodalmomba.

6. Az-okáért mivelhogy következik, hogy némellyek be-mennek abba, és azok, a' kiknek elsöben hirdettetett, bé nem mentek a' hitlenségért:

7. Ismég némelly napot rendel, a' Mát, Dávidnál mondván, annyi idö-után, a' mint oda-fel meg-mondatott: * Ma ha az ö szavát hallyátok, meg ne keményittsétek sziveiteket.

* *Sup.* 3.*b.*7.

8. Mert ha a' Jésus nékik nyugodalmat adott vólna, soha az-után más napról nem szóllott vólna.

9. Az-okáért meg-hagyattatik a' szombati nyugodalom az Isten népének.

C 10. Mert a' ki bé-ment az ö nyugodalmába; ö-is meg-nyugott az ö alkotmányitól, a' mint az Isten az övéitöl.

11. Siessünk azért bé-menni abba a' nyugodalomba: hogy valaki ugyan-azon hitlenségnek példájába ne essék.

12. Mert elö az Isten beszéde, és hatalmas, és hathatóbb minden két-élü törnél: és bé-hatván az elmének, és léleknek oszlásáig, az izeknek 's a' velöknek-is, és a' gondolatoknak, és a' sziv igyekezetinek megválasztója.

D 13. És nints semmi teremtett-állat láthatatlan ö-elötte: mindenek pedig mezitelenek, és ki-nyilatkoztatva vannak az ö szemei-elött, a' kivel nékünk beszédünk vagyon.

* *Psal.* 33.*e.*16. *Eccli.* 15.*d.*20.

14. Azért nagy Fö-papunk lévén, ki az egeket által-hatotta, a' Jésus az Istennek fia: tartsuk a' vallás-tételt.

15. Mert nints olly Fö-papunk, a' ki nem szánakodhatnék erötlenséginken; hanem a' ki meg-kisértetett mindenekben hasonló-képen a' bünön kivül.

16. Járúllyunk azért bizodalommal a' kegyelemnek királyi-székéhez: hogy irgalmasságot nyerjünk, és kegyelmet találjunk alkalmatos segétségre.

V. RÉSZ.

A' Fö Papnak tisztit le-irja, 's azonban Kristust a' Melkisedek rendin való mi Fö Papunknak mutattya, kit-is az Atya Isten könyörgésiben meg-hallgatott, és az önnön maga szenvedésiböl engedelmességet tanúlt, és az engedelmeseknek örök életet szerzett. De az ö el-rejtett titkait nem értették azok, kiknek ezt irja.

A 1. MERT minden Fö-pap a' ki az emberek-közül választatott, az emberekért ren-

deltetik azokban a' mik az Istenhez tartozók, hogy ajándékokat, és áldozatokat mutassón-bé a' bünökért.

2. A' ki szánakodhassék a' tudatlanokon, és tévelygökön: mert ö-is környül-vétetett erötlenséggel:

3. És azért kell, a' mint a' népért, úgy ö-magáért-is áldozni a' bünekért.

B

4. * És senki nem vészi magának a' tiszt-tet, hanem a' ki hivattatik az Istentöl, mint Aaron.

* *Exod.* 28.a.1. 2.*Par.* 26.c.18.

5. Úgy a' Krisztus-is nem ditsöitette önnön-magát, hogy Fö pappá lenne: hanem a' ki mondotta néki: * Én fiam vagy te, én ma szültelek téged.

* *Psal.* 2.b.7.

6. A' mint más helyen-is mondgya. * Te Pap vagy örökké, a' Melkisedek rendi-szerént.

* *Psal.* 109.b.4.

C

7. Ki az ö testének napjaiban, nagy kiáltással, és köny-hullatásokkal-való könyörgést, és esedezést bé-mutatván annak, a' ki ötet meg-szabadithatná a' haláltól, meghalgattatott az ö bötsületiért.

8. És holott ugyan Isten fia vólna, megtanúlta azokból, a' miket szenvedett, ez engedelmességet:

9. És meg-áldoztatván, örök üdvösségnek oka lött minden ö-néki engedöknek,

10. Hivattatván az Istentöl Melkisedek rendi-szerént-való Fö-papnak.

11. Kiröl nékünk nagy, és meg-magyarázhatatlan beszédünk vagyon: mert erötlenekké löttetek a' hallásra.

D

12. Mert midön mestereknek kellene lennetek az idöért: ismég szükölködtök hogy tanittassatok mellyek legyenek az Isten beszédi kezdetinek bötüi: és ollyakká löttetek a' kiknek a' téj szükséges, 's nem a' vastag eledel.

13. Mert minden, a' ki részes a' téjben, nem alkalmatos az igazságnak beszédére: mert kisded.

14. A' tekélleteseké pedig a' vastag eledel; azoké, a' kiknek a' szokásból gyakorlattatott érzékenységek vagyon a' jónak 's a' gonosznak meg-választására.

VI. RÉSZ.

Nem igyekezik a' hitnek eleiröl szólni, mivelhogy azok kik a' kereszténység után bünbe estek, újonnam meg nem kereszteltethetnek, söt félö hogy örökké-való átokba ne essenek: vigasztalván mindazonáltal a' Zsidókat inti, hogy Ábrahámnak állhatatosságát kövesék, hogy részesek legyenek a' néki tett igéretekben.

A

1. Az-okáért el-hagyván a' Krisztus tudománya kezdetinek beszédét, a' tekélletesbekre mennyünk, nem vetvén ismég fondamentomát a' meg-hólt tselekedetekböl való penitentziának, és az Istenbenvaló hitnek,

2. A' kereszténységek tudományának, a' kezek felvetésének-is, és a' hóltak fel-támadásának, és az örök itéletnek.

3. És meg-tselekedgyük azt, ha Isten engedi.

4. * Mert lehetetlen azoknak, a' kik egyszer meg-világositattak, és meg-kóstolták a' mennyei ajándékot, és részesek löttek a' Szent-Lélekben,

* *Matt.* 14.*d.*45. 2.*Pet.*2.*d.*20. *Inf.*10.*c.*26.

5. Meg-is kóstolták az Istennek jó igéjét, és a' jövendö világnak ereit,

6. És meg el estek; ismég meg-újitatni a' penitentzia-által, ismég meg-feszitvén magoknak az Isten Fiát, és tsúfnak tartván.

B

7. Mert a' föld, melly a' gyakorta reájövö zápor-esöt iszsza, és alkalmatos füvet teremt azoknak, a' kiktöl miveltetik, áldást vészen az Istentöl.

8. A' melly pedig töviseket, és bojtorjánokat hoz, meg-vettetett, és az átokhoz közel vagyon: mellynek vége az el-égetés.

9. Ti-felöletek pedig szerelmesim jobbakat reménylünk, és az üdvösséghez közelbvalókat: noha igy szóllunk.

10. Mert nem hamis az Isten, hogy elfeletkezzék a' ti tselekedetetekröl, és szeretetetekröl mellyet az ö nevéért mutattatok, kik szolgáltatok a' szenteknek, és szolgáltok.

11. Kivánnyuk pedig, hogy ki-ki közületek ugyan-azon szorgalmatosságát mutassa a' reménységnek bé-tellyesitésére mind végig:

C

12. Hogy ne legyetek restek, hanem azoknak követöi, a' kik a' hit 's a' békeséges türés-által örökösi lésznek az igéreteknek.

13. Mert az Isten, Ábrahámnak igéretet tévén, mint-hogy senki nem vólt nagyobb, a' kire eskünnék, ö-magára eskütt,

14. Mondván: * Bizonnyára meg-áldván meg-áldalak téged, és megsokasitván megsokasitlak téged.

D

* *Genes.* 22.c.16.

15. És igy hoszszú-türéssel várakozván, meg-nyerte az igéretet.

16. Mert az emberek magoknál nagyobbra esküsznek: és minden ö vetekedéseknek vége, a' meg-erösitésre, az esküvés.

17. Mellyben az Isten bévségesben akarván meg-mutatni az igéret örökösinek az ö tanátsának változhatatlanságát, esküvést vetett közben:

18. Hogy két változhatatlan dolog-által, mellyekben lehetetlen az Istennek hazudni, igen erös vigasztalásunk légyen, a' kik futottunk az elönkbe-tétetett reménységnek meg-fogására:

19. Mellyet tartunk mint lelkünknek bátorságos, és erös vas-matskáját, és melly bé-mégyen a' leg-belsö suporlátig:

20. A' hová az elö-járó Jésus mi-érettünk bé-ment, ki Melkisedek rendi-szerént Fö-Pappá lött örökké.

VII. RÉSZ.

Mivel-hogy Melkisédek Fö Papságra, a' dezmáknak Ábrahámtúl bé-vételéből, és az ö meg-áldásából nagyobb a' Léviták Papságánál, Kristus Fö Papsága-is Melkisédek rendi-szerént öröktül fogva rendeltetvén, fellyül haladgya a' Léviták papságát.

A
Gen. 14. d. 18.

1. MERT e' Melkisédek, a' Sálem-királya, a' fölséges Istennek papja, ki eleibe-méne a' királyok le-vágásából viszsza-térö Ábrahámnak, és meg-áldá ötet:

2. Kinek dézmát-is oszta mindenekből Ábrahám: ki elöször Igazság királyának magyaráztatik ugyan: az-után pedig Sálem királyának-is, az-az, Békeség királyának,

3. Atya-nélkül, anya-nélkül, nemzetség-nélkül, se napjainak kezdése, sem életének vége nem lévén, hasonlitatván pedig az Isten Fiához, örökké pap marad.

4. Tekintsétek-meg pedig melly nagy ez, a' kinek dézmát-is adott e' leg-jobb nyereségekből Ábrahám patriárka.

5. És a' kik a' Lévi fiai-közül papságot viselnek ugyan, * parantsolattyok vagyon, hogy dézmát vegyenek a' néptöl törvény-szerént, az-az, az attyok-fiaitól: noha ök-is az Ábrahám ágyékiból szarmáztak.

* Deut. 18. a. 3. Jos. 14. a. 4.

B

6. A' kinek pedig nemzetsége nem számláltatik azok-közibe, dézmát vött Ábrahámtól; és azt, a' kinek igéreti valának, meg-áldá.

7. Minden ellen-mondás-nélkül pedig, a' mi kissebb, a' föbtöl áldatik-meg.

8. És itt ugyan, halandó emberek vészik a' dézmát: ott pedig bizonyságot tészen, hogy él.

9. És (hogy igy légyen mondva) Ábrahámban, és Lévíben, a' ki dézmát vött, meg-dézmáltatott:

10. Mert még az attyának ágyékiban vólt, midön eleibe-ment Melkisédek.

11. Ha azért a' tekélletesség a' Leviták papsága-által vólt (mert a' nép ö-alatta vötte a' törvényt) mi szükség vólt még-is, Melkisédek rendi-szerént más papnak-támadni, és nem Aaron rendi-szerént-valónak mondatni?

12. Mert meg-változván a' papság, szükség a' törvénynek-is meg változni.

13. Mert a' kiröl ezek mondatnak, más nemzetségböl-való, mellyböl nem szolgált senki az öltárnál.

C

14. Mert nyilván vagyon, hogy Júdából támadott a' mi Urunk: melly nemzetségben semmit a' papokról Moyses nem szóllott.

15. És ennél-is inkább nyilván vagyon; ha a' Melkisédek hasonlatossága-szerént más pap támad,

16. A' ki nem a' testi parantsolatnak törvénye-szerént lött, hanem a' meg-óldozhatatlan életnek ereje-szerént.

17. Mert bizonyságot tészen: * Hogy te pap vagy örökké, Melkisédek rendi-szerént.

* Pſal. 109. b. 4.

18. Meg-vettetik ugyan az elöbbi parantsolat, az ö erötlen, és haszontalan-vóltáért:

19. Mert semmit nem vitt tekélletességre a' törvény: jobb reménységnek bé-hozása vagyon pedig, melly-által az Istenhez közelgetünk.

20. És a' mennyivel, hogy nints esküvés-nélkül (egyebek ugyan esküvés-nelkül löttek papokká;

21. Ez pedig esküvéssel, az-által, a' ki néki mondotta: * Meg esküdt az Úr, és meg nem bánnya: te pap vagy örökké)

D
* Pſal. 109. b. 4.

22. Annyival jobb testamentomnak lött kezese a' Jésus.

23. És egyebek-közül ugyan többen löttek papokká, mivelhogy a' halál-miatt meg nem maradhatnának:

24. Ennek pedig, mivelhogy örökké meg-marad, örök papsága vagyon.

25. Az-okáért üdvözitheti-is örökké, azokat a' kik ö-általa az Istenhez járulnak: mindenkor élvén, hogy mi-érettünk esedezzék.

26. Mert illett, hogy illyen Fö-papunk lenne nékünk, szent, ártatlan, szeplö-nélkül-való, a' bünösöktöl el-választatott, és a' ki az egeknél magasabb lött:

27. A' kinek nem szükség minden-nap, mint a' papoknak, * elöször a' maga vétkeiért áldozatokat tenni, az-után a' népéért: mert egyszer tselekedte ezt, önnön-magát meg-áldozván.

* Lev. 16. a. 6.

28. Mert a' törvény erötlen embereket rendelt papokká: de a' törvény-után-való esküvésnek beszéde, az örökké-való tekéllettes Fiat.

VIII. RÉSZ.

Kristus Fö Papsága fellyül haladgya a' Léviták papságát, mivel-hogy ö az Atya jobján ül, ezek a' földön; Kristus örökké-való titkoknak ki-szolgáltatója, ezek mulandóknak. Az új Testamentom fellyül haladgya az ö Testamentomot, Jeremiás által lett igéret szerént.

1. SOMMÁJA pedig azoknak a' miket mondottunk: Olly Fö-papunk vagyon, ki a' fölség székinek jobjára ült mennyekben, A

2. A' Szent-helynek szolgája, és az igaz sátornak, mellyet az Úr vont-fel, és nem az ember.

3. Mert minden Fö-pap az ajándékoknak, és áldozatoknak bé-mutatására rendeltetik: azért szökség, hogy ennek-is valamie légyen a' mit bé-mutasson:

4. Ha azért a' földön vólna, pap sem vól- B

Hebr. 7. 8.

na: mivelhogy vólnának a' kik a' törvény-szerént ajándékokat mutatnának-bé,

5. Kik a' mennyeiek példájának, és árnyékának szolgálnak. A' mint meg-mondotta Moyſesnek, mikor a' sátort el-végezné: * Meg-lásd (úgy-mond) hogy mindeneket a' példa-szerént tselekedgyél, melly néked a' hegyen mutattatott.

6. Most pedig annyival jobb szolgálatot nyert, a' mennyivel jobb szövetségnek-is közben-járója, melly jobb igéretekkel erösitetett-meg.

7. Mert ha amaz elsö fogyatkozás-nélkül lött vólna: a' máſiknak ugyan hely nem kereſtetnék.

8. Mert szidalmazván öket, azt mondgya: * Imé a' napok el-jönek, úgy-mond az Ur, és el-végezem az Iſrael házával, és a' Júda házával az új szövetséget,

9. Nem a' szövetség-szerént mellyet szerzettem az ö attyokkal, az napon a' mellyen kezeket fogtam, hogy ki-hoznám öket Egyiptus-földéből: mert ök nem maradtak-meg az én szövetségemben, és én meg-vettem öket, úgy-mond az Ur.

10. Mert ez a' szövetség, mellyet az Iſrael házával rendelek az napok-után, úgy-mond az Ur: Az én törvényimet az ö elméjekbe adom, és az ö szivökbe bé-irom azokat: és ö Iſtenök léſzek, és ök én népem léſznek:

11. És nem tanittya ki-ki az ö fele-barátyát, és ki-ki az ö attya-fiát, mondván: Iſmérd-meg az Urat: mert minnyájan megiſmérnek engem kitsinytöl-fogva nagyig:

12. Mert meg-kegyelmezek az ö hamiſságoknak, és az ö bünökröl már meg nem emlekezem.

13. Újat mondván pedig, az elsöt megavitotta. A' mi pedig meg-avúl, és megvénhedik, közel az el-veſzéshez.

IX. RÉSZ.

Az ó Teſtamentomban lévö sátornak ékeſsége, kit fellyül halad az új Teſtamentomé, kiben Kriſtus Fö Pap 's egyſzer 's mind áldozat-is, ki a' bünökböl meg-tiſztittya a' mi lelkünket, kinek-is ſzükség vólt meghalni, az ó Teſtamentomnak meg-eröſitésére.

1. VOLTAK ugyan az elsönek-is tiſztelettre-való igazsági, és e' világi Szenthelye.

2. * Mert az elsö Sátor meg-tsináltatott, mellyben a' gyertya-tartók valának, és az aſztal, és a' ki-tött kenyerek, melly Szentnek mondatik.

3. A' máſodik ſuporlát-után pedig, a' Sátor, melly Szentek-ſzentinek mondatik;

4. Benne-lévén * az arany temjényezö, és a' szövetség ſzekrénye, minden-felöl arannyal bé-burittatván, mellyben a' manna-tartó arany veder vala, és az Aaron veſzſzeje, melly meg-levelezett, * és a' szövetség táblái,

5. * És azon-felyül a' ditsöségnek Kérubimi valának, bé-árnyékozván a' kegyelem. Táblát: mellyekröl egyenként moſt nem kell szóllani.

6. Ezek pedig igy lévén el-rendelve; az elsö sátorba ugyan, mindenkor bé-mennek vala a' papok, az áldozatok szolgálattyát el-végezvén:

7. A' máſodikba pedig, * eſztendöben egyſzer egyedül a' Fö-pap, nem vér-nélkül mellyet bé-mutat az ö-maga 's a' nép tudatlanságáért:

8. Azt jelentvén a' Szent-Lélek, hogy még nem nyilatkoztatott vólna meg a' szentek úta, az elsö sátor még fenn-állván.

9. Melly a' jelen-való idönek példája: melly-szerént ajándékok, és áldozatok mutattatnak-bé, mellyek lelki-iſméret-szerént tökélletesé nem tehetik a' szolgáltatót, hanem tsak az ételekben, és italokban,

10. És külömb-féle mosódáſokban, és a' teſtnek igazságiban mellyek a' meg-jobbitáſnak idejéig vóltak rendelve.

11. A' Kriſtus pedig a' következendö jóknak Fö-Papja elö-állván, nagyobb, és tökélletesb sátor-által, melly nem kézzel tsinálttatot, az-az, nem efféle alkotmányú;

12. Sem a' bakok vagy borjúk véré-által, hanem a' tulajdon maga véré-által, mentbé egyſzer a' Szent-helybe, örök váltságot találván.

13. * Mert ha a' bakok 's a' tulkok véré, és az üſzönek el-hintett hamva, a' tiſztátalanokat meg-ſzenteli a' teſtnek tiſztúlására:

14. * Mennyivel inkább a' Kriſtus véré, ki a' Szent-Lélek-által önön-magát ártatlan lévén az Iſtennek áldozta, meg-tiſztittya lelki iſméretünket a' meg-hólt tselekedetekböl, az élö Iſtennek ſzolgálattyára?

15. És ezért az új teſtamentomnak közbe-járója; * hogy a' halál-által azoknak a' bünöknek váltságáért, mellyek az elöbbi teſtamentom-alatt vóltak, a' hivataloſok az örökké való örökségnek igéretét el-vegyék.

16. Mert a' hol teſtamentom vagyon, szükség közbe-vettetni a' teſtamentom-tévö halálának.

17. Mert a' teſtamentom a' halál-által erösitetik-meg: külömben nem erös, valamig a' teſtamentom-tévö él.

18. Innét vagyon, hogy az elsö ſem szenteltetett ugyan meg vér-nélkül.

19. Mert Moyſes el-olvaſván a' törvénynek minden parantsolattyát az egéſz népnek, vévén a' borjak 's a' bakok vérét, vizzel, és veres gyapjúval, és isóppal: magát-is a' könyvet, 's az egéſz népet-is meg-hinté,

20. Mondván: * Ez a' teſtamentomnak véré mellyet néktek az Iſten parantsolt.

21. A' sátort-is 's a' szolgálatnak minden edényit haſonló-képen vérrel hinté-meg.

F

22. És majd mindenek vérrel tiſztittatnak-meg a' törvény-ſzerént: és vér-ontáſ-nélkül nem léſzen a' botsánat.

23. Szükség azért ugyan, hogy a' mennyeieknek példájok ezekkel tiſztúllyanak-meg: ö-magok pedig a' mennyeiek ezeknél jobb áldozatokkal.

24. Mert nem a' kézzel tsinátatott Szent-helyre ment-bé a' Jéſus, a' valóságoſoknak példájába: hanem ugyan menybe, hogy jelen-légyen moſt az Iſten ortzája-előtt miérettünk:

25. Sem hogy gyakorta áldozza magát, a' mint a' Fö-pap mindenik eſztendöben bémégyen a' Szent-helyre idegen vérrel:

26. Mert egyébként ſzükſég lött vólna néki gyakorta ſzenvedni világ kezdetitöl-fogva: moſt pedig egyſzer e' világnak utóllyán, meg-jelent a' bünnek el-törlésére az önnön áldozattya-által.

27. És a' mint el-végezve vagyon, hogy az emberek egyſzer meg-hallyanak, az után pedig az itélet:

28. * Úgy a' Kriſtus-is egyſzer áldoztatott-meg, hogy ſokaknak bünöket ki-meritené; máſodſzor bün-nélkül jelenik-meg az ötet-váróknak, üdvöſségre.

* *Rom. 5.b.8. 1.Pet.3. c.28.*

X. RÉSZ.

Az ó törvény áldozati elegségtelenek vóltak, a' bünöknek el-törlésére, a' Kriſtus-é pedig minden bünöket el-moſott, kikhez, hogy ha erös hittel, reménységgel, és ſzeretettel nem kaptsollyuk magunkat, keményebben büntettetünk, hogy ſem az ó Teſtamentom által-hágói. Azonban ditséri a' Zſidókat, hogy ſokat ſzenvedtek.

A

1. Mert a' törvény, árnyéka lévén a' következendö jóknak, nem valóságos ábrázattya a' dolgoknak; ugyan-azon áldozatokkal, mellyeket mindenik eſztendöben ſzüntelen áldoznak, ſoha a' hozzája járúlókat tekélleteſsé nem teheti:

2. Mert egyébként meg-ſzüntek vólna az áldozattól: azért, hogy az egyſzer meg-tiſztúlt áldozóknak lelkek-iſméretit, ſemmi bün az-után nem vádolta vólna:

3. De azokban mindenik eſztendöben emlekezeti léſzen a' bünöknek.

4. Mert lehetetlen a' tulkok, és bakok vérével el-vétetni a' bünöket.

B

5. Az-okáért e' világra bé-jövén mond: * Áldozatot, és ajándékot nem akartál: teſtet alkottál pedig nékem:

* *Pſal. 39.b.7.*

6. A' bünökért-való épen-égö áldozatokat nem kedvelted.

7. Akkor mondék: Ihol jövök: * a' könyvnek kezdetiben irva vagyon felölem, hogy tselekedgyem, Iſten, a' te akaratodat.

* *Pſal. 39.b.7.*

8. Oda-fel mondván: hogy az áldozatokat, és ajándékokat, és a' bünért-való épen-égö áldozatokat nem akartad, ſe nem kedveſek néked, a' mellyek a' törvény-ſzerént áldoztatnak;

9. Akkor mondék: Ihol jövök, hogy tselekedgyem, Iſten, a' te akaratodat: el-véſzi az elsöt, hogy a' következöt állaſſa.

C

10. A' melly akaratban meg-ſzenteltettünk a' Jéſus Kriſtus teſtének egyſzer lött áldozattyával.

11. És minden pap jelen vagyon ugyan minden nap ſzolgálván, és azon áldozatokat gyakorta áldozván, mellyek ſoha a' bünöket el nem vehetik:

12. Ez pedig egy áldozattal áldozván a' bünökért örökké az Iſtennek jobján ül,

13. Az-után várván * mig az ö ellenségi az ö lábainak ſámolyává tetéſſenek.

* *Pſal. 109.a.2. 1.Cor. 15.d.25.*

14. Mert egy áldozattal, tekélleteſekké tötte örökké a' meg-ſzenteltetteket.

15. Bizonyságot téſzen pedig nékünk a' Szent-Lélek-is. Mert minek-utánna ezt mondotta:

16. * Ez pedig a' ſzövetség, mellyet ſzerzek ö-vélek a' napok-után, úgy-mond az Úr, az én törvényimet adom az ö ſzivekbe, és az ö elméjekbe bé-irom azokat:

* *Jer. 31 ſ.31. Sup-8. c.8.*

D

17. És az ö bünökröl, és hamiſságokról már többé meg nem emlekezem.

18. Holott pedig ezeknek botsánattya vagyon: nints már a' bünért-való áldozat.

19. Bizodalmunk lévén azért atyámfiai a' Szent-helyhe-való bé-menetelre a' Kriſtus véreáltal,

20. A' melly új, és élö útat el-kezdett nékünk a' ſuporlát-által, az-az, az ö teſte-által,

21. És nagy papunk lévén az Iſten házán:

22. Járúllyunk igaz ſzivvel a' hitnek tellyes-vóltában, a' gonoſz lelki-iſmérettöl megtiſztúlván a' ſzivünk, és meg-moſattatván a' teſtünk tiſzta vizzel,

E

23. Tartſuk-meg a' mi reménységünknek el-hajolhatatlan vallását, (mert igaz a' ki igérte)

24. És tekintsünk egy-máſra a' ſzeretetnek, és jó-tselekedeteknek fel-inditására:

25. El nem hagyván a' mi gyüleközetünket, a' mint ſzokáſok némellyeknek, hanem vigaſztalván, és annyival inkább a' mennyivel láttyátok a' napot el-közelgetni.

26. * Mert ha akaratunk-ſzerént vétkezünk az igazság iſméretinek el-vétele-után, már nem engedtetik a' bünökért-való áldozat,

* *Sup. 6. a.4.*

27. Hanem az itéletnek rettenetes várakozáſa, és a' tüznek ſebeſsége, melly megemészti az ellenkezöket.

F

28. Meg-vetvén valaki a' Moyſes törvényét, minden irgalmaſság-nélkül * két vagy három tanú-által meg-hal:

* *Deut. 17.b.6. Matth. 18.b.16. Joann.8. c.17. 1.Cor. 13.a.1.*

29. Mennyivel inkább vélitek, hogy súlyosb büntetéſeket érdemel, a' ki az Iſten Fiát meg-tapodgya, és a' teſtamentom vé-

rét, melly-által meg-szenteltetett, tisztátalannak állittya, és a' kegyelemnek lelkét boszszúsággal illeti ?

* Deut. 32.e.35. Rom. 12. d.19. 30. Mert tudgyuk ki mondotta: * Enyim a' boszszú-állás, és én meg-fizetek. És ismég: Mert meg-itéli az Úr az ö népét.

31. Rettenetes az élö Isten kezeibe esni.

32. Emlekezzetek-meg pedig ez-elött-való napokról, mellyekben meg-világosittatván, nagy tusakodását szenvedtétek a' háborúságoknak ;

33. És egy-felöl ugyan gyalázatokkal, és háborúságokkal mindenek nézésére adattatok: más-felöl pedig társai löttetek az esfélékben forgottaknak.

G 34. Mert a' foglyokon-is szánakodtatok, és marhátoknak el-ragadozását örömmel vöttétek, tudván, hogy néktek jobb, és megmaradandó jószágtok vagyon.

35. Az-okáért el ne veszesétek a' ti bizodalmotokat, mellynek nagy jutalma vagyon.

36. Mert szükséges néktek a' békeséges türés: hogy az Isten akarattyát tselekedvén, el-vegyétek az igéretet.

* Hab. 2.a.4. * Rom. 1.b.17. Gal.3. b.12. 37. * Mert még egy igen kevés idö-múlva, a' ki el-jövendö, el-jö, és nem késik.

38. * Az én igazom pedig a' hitböl él: hogyha el-vonnya magát, nem kedvelli az én lelkem.

39. Mi pedig nem vagyunk magunk elvonásának fiai a' veszedelemre, hanem a' hitnek a' lélek meg-nyerésére.

XI. RÉSZ.

A' hitet kommendállya az ö gyümöltséböl, és a' régi Atyák tselekedetiböl, világ kezdetitöl fogva Dávidig, és más Profétákig, kik melly sokat tselekedtek, és szenvedtek a' hit által, mindazonáltal egészen meg nem jutalmaztattak.

A 1. A' hit pedig a' reménylendö dolgoknak állattya, a' láthatatlanoknak bizonyitása.

2. Mert ez-által vötték a' bizonyságot a' vének.

* Gen.1. a.3. 3. * Hittel értyük hogy teremtetett e' világ az Isten igéjével; hogy a' láthatatlanokból láthatandók lennének.

* Gen.4. a.2. * Matt. 23.d.24. 4. Abel hittel méltóságosb áldozatot áldozott az Istennek, hogysem Kain, * melly által meg-bizonyúlt, hogy igaz vólna, bizonyságot tévén az Isten az ö ajándékiról, és meg-hólt-lévén az-által még-is szóll.

* Gen. 5.c.24. Eccli. 44.c.16. 5. * Hittel vitetett-el Hénok, hogy halált ne látna, és fel nem találtatott, mert elvitte ötet az Isten: mert az el-vitel-elött bizonyságot vött, hogy kedves vólt az Istennél.

B 6. A' hit-nélkül pedig lehetetlen kedvesnek lenni az Istennél. Mert az Istenhez járúlónak hinni kell, hogy vagyon, és hogy az ötet-keresöknek meg-fizetöje légyen.

7. Hittel Nóe választ vévén azokról mellyek még nem láttatnak vala, félvén bárkát épite az ö házának meg-szabaditására, mellyel kárhoztatta e' világot: és az igazságnak, melly a' hit-által vagyon, örököse lött.

* Gen.6. c.23. Eccli. 44.c.17. 8. * Hittel, a' ki Ábrahámnak hivattatik, engede, ki-menni a' helyre, mellyet örökségül véendö vala: és ki-méne, nem tudván hová menne.

* Genes. 15.a.5. 9. Hittel lakott az Igéret földén, mint idegen földön, kalibákban lakván, Isaákkal, és Jákóbbal azon igéretnek örökösivel.

C 10. Mert várja vala a' fondamentomos váras, mellynek mestere, és épitöje az Isten.

* Genes. 17.c.19. 11. * Hittel a' magtalan Sára-is eröt vött a' magnak fogadására, még ideje-fölött-is: mert igaznak hitte azt lenni a' ki igérte vala.

12. Az-okáért-is egytöl (és attól úgymint el-hólttól) olly sokan származtak mint az égi tsillagok, és mint a' tenger szélin-való számlálhatatlan fövény.

13. A' hitben hóltak-meg mind ezek, az igéreteket el-nem vévén, hanem távúl nézvén azokat, és köszöntvén, és meg-vallván hogy szárandokok, és jövevények a' földön.

14. Mert a' kik ezeket mondgyák jelentik hogy hazájokat keresik.

15. És ha arról meg-emlekeztek-vólna ugyan, a' mellyböl ki-jöttek, vólt vólna ugyan idejek a' viszsza-térésre.

D 16. Most pedig jobbat kivánnak, az-az, a' mennyeit. Azért nem szégyenli az Isten ö Istenöknek hivattatni: mert várast készitett nékik.

* Gen. 22.a.1. Eccli. 44.d.21. 17. * Hittel áldozta-meg Ábrahám Isaákot mikor kisértetnék, és az egyetlen egyszülöttét áldozza vala, a' ki az igéreteket vötte vala;

* Gen. 21.b.12. Rom.9. b.7. 18. A' kinek mondatott: * Hogy Isaákban hivattatik néked magod:

19. Állitván hogy hatalmas az Isten halottaiból-is fel-támasztani: az-okáért ötet például-is vötte.

* Genes. 27.d.27. g.36. 20. * Hittel a' jövendökröl áldotta-meg Isaák-is Jákóbot, és Esaut.

* Genes. 48.e.15. 21. * Hittel Jákob, halálakor, Józsefnek minden fiait meg-áldotta: * és imádta az ö veszszejének tetejét.

* Genes. 47.d.31. 22. * Hittel József, halálakor, az Israel fiainak ki-jöveteléröl emlekezett, és az ö tsontyairól parantsolt.

* Genes. 50.d.24. E 23. * Hittel Moyses, születtetvén el-rejtetett három hólnapig az ö szüléitöl, azért, hogy látták vólna ékes gyermeknek lenni, * és nem félének a' király parantsolattyától.

* Exod. 2.a.2. * Exod. 1.c.16. 24. * Hittel Moyses öreg lévén tagadá magát a' Farao leánya fiának lenni,

* Exod. 2.b.11. 25. Inkább választ-ván az Isten népével sanyargattatni; hogy sem az ideig-való bünnek gyönyörüségében lenni,

26. Nagyobb gazdagságnak itélvén a' Krístus gyalázattyát az Egyiptziusok kintsénél: mert a' jutalomra néz vala.

27. Hittel hagyta-el Egyiptust, nem félvén

a' király haragjától: mert a' láthatatlant mintha látta volna úgy várta.

28. * Hittel tartá-meg a' Húsvétet, és a' vérnek ki ontását: hogy a' ki az elsö szülötteket öli vala, öket ne illetné.

29. * Hittel menének-által a' Veres tengeren mint a' száraz földön: mellyet megkisértvén az Egyptziusok, el-nyelettetének.

30. * Hittel romlottak-el a' Jériko kőfalai, hét-napi környül-járással.

31. Hittel a' kurva Rahab nem veszett-el a' hitetlenekkel, * bé-fogadván békeséggel a' kémeket.

32. És mit mondgyak még? Mert elfogy az idö ha beszéllek Gédeonról, Bárakról, Sámsonról, Jeftéröl, Dávidról, Samuelröl, és a' Profétákról:

33. Kik a' hit-által országokat gyöztek-meg, igazságot tselekedtek, az igéreteket el-vötték, az oroszlányoknak szájokat bédugták,

34. A' tüznek sebes erejét meg-óltották, a' kard élitöl meg-menekedtek, a' betegségböl meg-gyógyúltak, a' hadban erösekké löttek, az idegeneknek táborit meg-futamtatták:

35. Az aszszony' állatok a' fel-támadásból az ö halottyokat viszsza-vötték. Némellyek pedig ki-feszittettek, szabadúlást nem vévén, hogy jobb fel-támadást találnának.

36. Némellyek pedig tsufolásokat, és vereségeket szenvedtek, annak-fölötte fogságokat, és tömlötzöket:

37. Meg-köveztettek, el-vagdaltattak, meg-késértettek, kardal meg-ölettetvén meghóltak: széllyel-jártak juh 's ketske börökben, szükölködvén, szorongattatván, nyomorgattatván:

38. Kikre nem vólt méltó e' világ: a' puszták ban bújdostak, a' hegyeken, és barlangokban, és a' föld üregiben.

39. És mind ezek a' hitnek bizonyságtételével meg-próbáltatván, el nem vötték az igéretet,

40. Az Isten mi-érettünk valami jobbat rendelvén, hogy nálunk-nélkül ne jutnának a' tekélletességre.

XII. RÉSZ.

Kristus példájával inti a' nyomorúságok szenvedésére, a' büntöl rettentvén, és az új Testamentomnak méltóságával az engedetlenségről fenyiti, hogy nagyobb büntetések ne légyen mint Judásnak.

1. Az-okáért mi-is ennyi sok tanúknak felyhöjével környül-vétetvén, * le-tévén minden terhet, és környülünk-való bünt, békeséges-türés-által fussunk az elönkbe-adatott viadalra:

2. Nézvén a' hitnek el-kezdöjére, és elvégezöjére a' Jésusra, ki eleibe vévén az örömet el-szenvedte a' keresztet, meg-vetvén a' gyalázatot, és az Isten székének jobjára ült.

3. Mert gondollyátok-meg azt, a' ki maga-ellen a' bünösöktöl illyen ellen-mondást szenvedett: hogy meg ne faradgyatok, lelketekben el-fogyatkozván.

4. Mert még szintén a' vérig nem tusakodtatok, a' bün-ellen viaskodván:

5. És el-feletkeztetek a' vigasztalásról, melly néktek mint fiaknak szóll mondván: * Fiam, el ne mulasd az Úr fenyitékét: sem el ne faradgy midön töle dorgáltatol.

6. Mert a' kit szeret az Úr, meg-sanyargattya: meg-ostoroz pedig minden fiat, a' kit hozzája fogad.

7. A' fenyitékben meg-maradgyatok. Mint fiaknak úgy ajánlya magát néktek az Isten: Mert kitsoda olly fiú, a' kit az atya meg nem dorgál?

8. Hogy-ha a' fenyitéken-kivül vattok, mellyben mindenek részesek löttek: tehát fattyak vattok, és nem fiak.

9. Továbbá a' mi testi atyáink ugyan tanitóink vóltak, és bötsüllöttük öket; nem inkább engedünk-e a' lelkek Attyának, és élünk?

10. És azok ugyan kevés napi ideig, az ö akarattyok-szerént oktatnak vala minket: ez pedig arra; a' mi hasznos az ö meg-szentelésének el-vételére.

11. Minden fenyiték pedig, mostanában nem láttatik ugyan örömre lenni, hanem szomorúságra: az-után pedig az igazságnak békeséges gyümöltsét adgya az ötet-gyakorlóknak.

12. Az-okáért, a' lassú kezeket, és a' meglankadott térdeket, emellyétek-fel,

13. És igyenes lépéseket szerezzetek a' ti lábaitoknak: hogy valaki sántikálván el ne tévelyedgyék, hanem inkább meg-gyogyúllyon.

14. * Békeséget köveséetek mindenekkel, és szentséget, melly-nélkül senki nem láttya az Istent:

15. Reá figyelmezvén, hogy valaki az Isten malasztyát el ne múlassa: hogy valami keserü gyökér fel-nevekedvén akadályt ne tégyen, és az-által sokan meg ne fertezteséenek.

16. Senki ne légyen parázna, vagy szentségtelen * mint Esau: ki egy eledelért el-adta az ö elsö-szülötségét.

17. Mert tudgyátok hogy * az-után-is kivánván örökségül venni az áldást, meg-vettetett: mert nem talált helyt a' penitentziára, noha azt köny-hullatásokkal keresse vólna.

18. * Mert nem járúltatok a' tapasztalható hegyhez, és a' fel-gerjedett tüzhöz, és a' forgó-szélhez, és a' homályosághoz, és a' szél-vészhez,

19. És a' trombita zengéshez, és az igék

szavához, mellyet a' kik hallottak, mentették magokat, hogy hozzájok ige ne lenne.

20. Mert el-nem szenvedhették a' mi mondatik vala: * És ha oktalan-állat illeti-is a' hegyet, meg-kövezteſsék.

21. És igy rettenetes vala a' mi láttatik vala. Moyſes mondotta: El-ijedék, és elrémülék.

22. Hanem járúltatok a' Sion hegyéhez, és az élö Iſten városához, a' mennyei Jeruſalemhez, és a' ſok ezer Angyalok ſokaságához,

23. És az elsö-ſzülöttek Anya-ſzent-egyházához, kik bé-irattanak mennyekben, és mindeneknek birájához az Iſtenhez, és a' tekélletes igazaknak lelkeihez,

24. És az új teſtamentomnak közbe-járójához a' Jéſushoz, és a' vérnek öntözéséhez melly jobban ſzóll hogyſem Ábel.

25. Láſsátok hogy meg ne veſsétek a' ſzóllót. Mert ha azok meg nem menekedtek, meg-vetvén azt a' ki a' földön ſzóll vala: ſokkal inkább mi, a' kik a' mennyekből nékünk ſzóllót meg-útállyuk,

26. A' kinek ſzava akkor meg-mozditotta a' földet: moſt pedig fogadáſt téſzen, mondván: * Még egyſzer; és én meg-mozditom nem csak a' földet, de az eget-is.

27. Hogy pedig azt mondgya, Még egyſzer: jelenti az ingadozóknak, úgy-mint meg-lötteknek, el-vitelét, hogy meg-maradgyanak a' mik mozdithatatlanok.

28. Az-okáért meg-mozdithatatlan orſzágot bé-vévén, vagyon kegyelmünk: mellyáltal kedveskedvén ſzolgállyunk az Iſtennek, félelemmel és bötsüllettel.

29. * Mert a' mi Iſtenünk meg-eméſztö tüz.

XIII. RÉSZ.

Külömb-külömbféle jóságos tselekedetekre inti, úgymint atyafiúi ſzeretetre, rettenti a' vétkektöl, úgymint fajtalanságtól, fösvénységtöl. Emlekezik az ó, és új Teſtamentom áldozatiról, inti az elöttök járók engedelmeſségére. Kéri hogy érette imádkozzanak, 's ö-is azt tselekedendö; és külömbkülömbféle köſzöntéſekkel bé-fejezi.

1. Az atyafiúi ſzeretet maradgyon bennetek.

2. * És a' gazdálkodáſról el ne feletkezzetek, mert ez-által * némellyek el-rejtve vóltak, Angyalokat fogadván-bé ſzálláſra.

3. Meg-emlekezzetek a' foglyokról, mint vélek-együtt-való foglyok; és a' fáradozókról, úgy-mint ti-is a' teſtben lakván.

4. Tiſztreletes mindenekben a' házaſság, és makula-nélkül való ágy. Mert a' paráznákat, és a' házaſság-rontókat meg-itéli az Iſten.

5. Föſvénység-nélkül-való erköltsünk légyen, meg-elégedvén a' jelen-valókkal. Mert ö mondotta: * Nem hagylak téged, ſem el nem hagylak;

6. Úgy hogy bizváſt mondgyuk: * Az Úr az én ſegétöm: nem félek mit mivellyen nékem az ember.

7. Meg-emlekezzetek a' ti elöttetek-járókról, a' kik néktek az Iſten igéjét hirdették: kiknek látván magok véſelésének végét, köveſsétek hitöket.

8. A' Jéſus Kriſtus tegnap, és ma: ugyanazon mind örökké-is.

9. Külömbözö és idegen tudományoktól el ne viteſsetek. Mert igen jó a' malaſzttal meg-erösiteni a' ſzivet; nem étkekkel: mellyek nem haſználtak azoknak a' kik azokután jártak.

10. Vagyon óltárunk, mellyröl nem ſzabad enniek a' sátorhoz-ſzolgálóknak.

11. * Mert a' melly állatoknak vére bévitetik a' bünért a' Fö pap-által a' Szenthelyre, azok teſtei meg-égettetnek a' táboron kivül.

12. Az-okáért Jéſus-is, hogy megſzentelné a' népet az ö vére-által, a' kapunkivül ſzenvedett,

13. Mennyünk-ki-azért ö-hozzája a' tábor kivül, az ö gyalázattyát hordozván.

14. * Mert nints itt maradandó váraſunk hanem a' jövendöt kereſsük.

15. Ö-általa azért ſzüntelen bé-mutaſsuk az Iſtennek a' ditséretnek áldozattyát, azaz, az ö nevéröl-való vallás-tévö ajakoknak gyümöltsét.

16. A' jó-tételröl pedig, és az alamizſnálkodáſról el ne feletkezzetek: mert efféle áldozatokkal engeſzteltetik-meg az Iſten.

17. Engedgyetek a' ti elöttetek-járóknak és birtokok-alatt legyetek. Mert ök vigyáznak, úgy-mint kik ſzámot adnak a' ti lelkeitekért, hogy örömmel tselekedgyék azt, és nem nyögve; mert az néktek nem haſznál.

18. Imádkozzatok érettünk: mert reménylyük, hogy jó lelki-iſméretünk vagyon, mindenekben jól akarván forgolódni.

19. Ennek-fölötte kérlek titeket, hogy azt tselekedgyétek, hogy hamarább viſzſzaadattaſsam néktek.

20. A' békeségnek Iſtene pedig, ki a' halálból ki-hozta a' juhoknak nagy páſztorát, az örök ſzövetségnek vére-által, a' mi Urunk Jéſus Kriſtuſt,

21. Igazgaſſon titeket minden jóra, hogy az ö akarattyát tselekedgyétek: azt tselekedvén bennetek a' mi kellemetes légyen ö-elötte a' Jéſus Kriſtus-által: kinek ditsöség mind örökkön örökké. Amen.

22. Kérlek pedig titeket atyámfiai, hogy el-ſzenvedgyétek a' vigaſztaláſnak igéjét. Mert igen keveſet irtam néktek.

23. Légyen tudtotokra, hogy a' mi atyánkfia Timóteus el-ereſztetett, kivel (ha hamarább meg-jö) meg-látlak titeket.

*Exod. 19.a.13.

F

G

*Agg. 2.b.7.

*Deut. 4.d.24.

A

*Rom. 12.c.13. 1.Pet. 4. c.9.

*Geneſ. 18.a.3. & 19.a.2

*Joſ.1. a.5. *Pſal. 117.a.6.

B

*Lev. 16.f.27.

C

*Mich. 2.c.10.

D

24. Köszöntsétek minden elöttetek-járókat, és minden szenteket. Köszentnek titeket az Olasz-országi atyafiak.

25. Kegyelem minnyájotokkal. Amen.

SZ. JAKAB APOSTOL KÖZÖNSÉGES LEVELE

A' hét következendö levelek közönségeseknek hivattatnak; azért talám, hogy nem valami bizonyos gyülekezethez, Anya-szent-egy-házhoz, hanem az egész világon el-széllyedett hivekhez irattattak, ki vévén Sz. Jánosnak második, és harmadik levelét, mellyek bizonyos személyekhez igazittattak. Fö tzéllyok ezen Leveleknek az, hogy jámbor, kereszténi életre indittassanak a' hivek, és hogy magokat ama boszorkányos Simonnak, és Miklósnak tévelygésétöl óltalmazzák, a'kik azt tanitották, hogy a' hit jó tselekedet nélkül üdvöziti az embert:

Szent Jakab levelének jelenti mindgyárt az első szó: de mellyik Jakabé? annaké a' ki Zebedeus Fia vólt, és Jánosnak Testvér Attya-fia? vagy a' másikénak, a' ki Alfeus Fia vólt, és Attyafia Judás Tadeusnak? Szent Jeronimus bizonyosnak tartya, hogy nem a' Zebedeus Fiáé: Sz. Ireneus is Jeronimussal tart, és eképen okoskodik: hogy az Apostolok későn fogtak tanitásoknak irásához: hanem leg elöször azon vóltak, hogy tanitványiknak szivébe óltsák tanitásokat: Jakab pedig a' Zebedæus Fia jó idején öletett meg-Heródestül (Act. 12.) Urunk halála után mint egy kilentzedik esztendöben. Azonkivül ez a' levél azokra tzéloz, a' kik Sz. Pál leveleit fogyatkozóknak tartották lenni. De ennek a' Jakabnak éltében Sz. Pál nem adta vólt még magát a' nemzetségek meg-téritésére, se még nem kezdett irni. Tehát (úgymond Ireneus) ez a' Levél a' más Jakabnak munkája, úgy mint a' Jerusalemi Püspöknek, az Alfeus Fiának, kit Sz. Pál Oszlopnak nevez (Gal. 2.)

Sokat foglal magában ez a' Levél: De kiváltképen kettörül szól. Elöször alázatosságra tanittya a' hiveket, a' héjába való reménységtöl el-vonnya, és hogy az igaz böltseséget az Istentöl kell kérni. Másodszor, hogy a' puszta hit, tselekedet nélkül haszontalan, mellyet hasznosnak, és üdvösségesnek tanitották akkor, a' tévelgyö Simonnak tanitványi.

I. RÉSZ.

A' kisérteteknek hasznait le-irja: nagy bizodalommal kell böltseséget az Úrtól kérni. Az Isten nem oka a' bünnek, hanem minden jónak. Int hogy figyelmetessek legyünk a' hallásban, késedelmesek pedig a' szólásra, és haragra: nem elég az igazságot, és parantsolatokat hallani, hanem bé-is kell tölteni, utánna veti, mellyik légyen az igaz, és makula nélkül való Religió.

A 1. JAKAB az Istennek, és a' mi Urunk Jésus Kristusnak szolgája, az el-szélledett tizenkét nemzetségnek, köszönetemet.

2. Minden örömnek állittsátok atyám-fiai, mikor külömb-külömb kisértetekbe estek:

3. * Tudván hogy a' ti hiteteknek próbálása békeséges-türést szerez. * Rom. 5. a. 3.

4. A' békeséges türésnek pedig tekéllettes tselekedete vagyon: hogy tekélletesek legyetek, és épek, semmiben meg nem fogyatkozván.

5. Ha ki pedig közületek böltseség nélkül

szükölködik, kérje az Istentöl, ki mindennek bévséggel adgya, és szemére nem hánnya: és meg-adatik néki:

B

6. * Hittel kérje pedig, semmit nem kételkedvén: mert a' ki kételkedik, hasonló a' tenger habjához, melly a' széltöl meg-indittatik, és ide 's tova hányattatik.

7. Ne állittsa azért az-az ember, hogy valamit végyen az Úrtól.

8. A' kettös-szivü ember, álhatatlan minden útaiban.

9. Ditsekedgyék pedig az alázatos atyafiú az ö fel-magasztalásában;

10. A' gazdag pedig az ö alázatosságában, * mert mint a' fünek virága el-múlik. Mert

11. A' nap feltámadott hévséggel, és meg-száraztotta a' füvet, és annak virága lehúllott, és a' szinének ékessége el-veszett: úgy a' gazdag-is az ö útaiban meg-hervad.

12. * Bóldog ember, a' ki a' kisértetet el-szenvedi: mert mikor meg-próbáltatik, elvészi az életnek koronáját, mellyet igért az Isten az ötet-szeretöknek.

13. Senki mikor kisértetik, ne mondgya, hogy az Istentöl kisértetik: mert az Isten a' gonoszokra nem kisértö: ö pedig senkit nem kisért.

C

14. Ki-ki pedig kisértetik az ö kivánságától el-vonattatván, és hitegettetvén.

15. Az-után a' kivánság mikor fogad, a' bünt szüli: a' bün pedig mikor véghez mégyen, a' halált nemzi.

16. Ne tévelyegjetek azért szerelmes atyámfiai.

17. Minden jó adomány, és minden tekélletes ajándék, onnét-felyül vagyon; leszálván a' világosságnak Attyától, kinél nints változás, sem változásnak árnyékozása.

18. Mert akarattya-szerént szült minket az igazságnak igéjével, hogy néminémü kezdeti légyünk az ö teremtett-állattyának.

* Prov. 17. d. 27.

19. Tudgyátok szerelmes atyámfiai. * Légyen pedig minden ember gyors a' hallásra: késedelmes pedig a' szóllásra, és késedelmes a' haragra.

20. Mert az embernek haragja, az Istennek igazságát nem tselekeszi.

D

21. Az-okáért el-vetvén minden tisztátalanságot, és a' gonoszságnak bévelkedését, szelidséggel vegyétek-bé a' bé-óltatott iget, melly üdvözitheti a' ti lelkeiteket.

* Matt. 7. d. 21. Rom. 2. b. 13.

22. * Legyetek pedig az igének tselekedöi, és nem tsak hallgatói: meg-tsalván magatokat.

23. Mert ha ki hallgatója az igének, és nem tselekedöje: az a' férfiúhoz hasonlittatik, ki meg-tekinti természet-szerént-való ábrázattyát a' tükörben:

24. Mert meg-tekintette magát, és elment, és mindgyárt el-felejtette minémü vólt.

25. A' ki pedig bé-tekint a' szabadságnak tekélletes törvényébe, és abban marad, nem feledékeny halgató lévén, hanem a' tselekedetnek követöje: ez bóldog lészen az ö tselekedetében.

26. A' ki pedig magát Istent-tisztelönek állittya lenni, meg nem zabolázván a' nyelvét, hanem meg-tsalván a' maga szivét: ennek heába-való az ö Isteni tisztelete.

27. A' tiszta, és makula-nélkül-való Isteni tisztelet az Isten 's az Atya-elött, ez: meg-látogatni az árvákat, és özvegyeket az ö háborúságokban, és makula-nélkül magát meg-örizni e' világtól.

II. RÉSZ.

Int, hogy személy-válogatás nélkül legyünk: a' ki egy parantsolatot által-hág, a' többi ellen-is vét: int az irgalmasságnak tselekedetire, meg-mutatván, hogy az ember a' jóságos tselekedetek által igazúl-meg.

1. ATYÁM-fiai, a' mi ditsöséges Urunk Jésus Krisztusban-való hit ne légyen nálatok személy-válogatással.

A

Lev. 19. c. 13. Deut. 1. c. 16. & 16. a. 19. Prov. 24. c. 23. Eccli. 42. a. 1.

2. Mert ha bé-mégyen a' ti gyüleközetetekbe valamelly férfiú, arany gyüröje lévén, feir ruhában, bé-megyen pedig egy szegény-is rongyos ruhában,

3. És arra tekintetek a' ki ékes ruhába öltözött, és mondgyátok néki: Te ülly itt jól; a' szegénynek pedig mondgyátok: Te állj amott; vagy ülly a' lábaimnak sámolyaalá:

4. Nem itéltek-e magatokban, és nem löttetek-e hamis gondolatu birákká?

5. Hallyátok szerelmes atyám-fiai, az Isten nem a' szegényeket választotta-e e' világon, a' kik gazdagok a' hitben, és örökösi az országnak, mellyet az Isten az ötet-szeretöknek igért?

B

6. Ti pedig tiszteletlenséggel illettétek a' szegényt. Nem a' gazdagok nyomorgatnak-e titeket hatalmasággal, és ök vonsznak titeket a' törvényekre?

7. Nem ök káromlyák-e a' jó nevet, mellyel ti neveztettök.

8. De ha a' királyi törvényt bé-tellyesititek az Irás-szerént: * Szeressed felebarátodat mint tennen-magadat, jól mivelitek:

* Lev. 19. d. 18. Matth. 22. d. 39. Marc. 12. c. 31. Rom. 13. c. 9. Gal. 5. c. 15.

9. * Ha pedig személyt válogattok; bünt tselekesztek, meg-feddetvén a' törvénytöl mint által-hágók.

C

10. Valaki pedig az egész törvényt megtartya, vétkezik pedig egyben; mindenekben vétkessé lött.

* Lev. 19. c. 16. Deut. 1. c. 18. Matth. 5. c. 19.

11. Mert a' ki azt mondotta: Ne paráználkodgyál; azt-is mondotta: ne ölly. Hogyha nem paráználkodol, de ölsz; által-hágtad a' törvényt.

12. Igy szóllyatok, és igy tselekedgyetek, mint a' szabadság törvénye-által meg kezdvén itéltetni.

13. Mert irgalmasság-nélkül-való itélete

léſzen annak, a' ki irgalmaſságot nem tselekedett: felyül-haladgya pedig az irgalmaſság az itéletet.

14. Mit haſznál, atyámfiai, ha valaki mondgya, hogy hite vagyon, tselekedeti pedig nintsenek? vallyon üdvözitheti-e azt a' hit?

*1. Joan. 3. c. 17. 15. * Ha pedig az ötsénk vagy húgunk mezitelenek, és ſzükölködnek minden-napi táplálás-nélkül,

16. Mondgya pedig valamellyitek azoknak: Mennyetek-el békével, melegedgyetek-meg, és elégedgyetek-meg; nem adtok pedig nékik a' teſt ſzükségére-valókat, mit haſznál az.

17. Igy a' hit-is, ha tselekedeti nem léſznek, meg-hólt önnön-magában.

18. De azt mondgya valaki: Néked hited vagyon, és nékem tselekedetim vannak. Mutaſd meg nékem hitedet a' tselekedetek-nélkül; és én meg-mutatom néked a' tselekedetekből az én hitemet.

D 19. Te hiſzed hogy egy az Iſten: Jól tselekeſzed: az ördögök-is hiſzik, és rettegik.

20. Akarod e pedig tudni, te hiuságos ember, hogy a' hit a' tselekedetek-nélkül meg-hólt?

*Gen. 22. b. 9. 21. * Ábrahám a' mi atyánk, nem a' tselekedetekből igazúlt-e meg, áldozván az ö fiát Iſaákot az óltáron?

22. Látod-e hogy a' hit együtt munkálkodott az ö tselekedetivel: és a' tselekedetekből a' hit tekélleteſsé lött?

*Geneſ. 15. b. 6. Rom. 4. a. 3. Gal. 3. a. 6. *Joſ. 2. a. 10. 23. És-bétellyeſedett az Irás, mondván: * Hitt Ábrahám az Iſtennek, és igazságra tulajdonittatott néki, és az Iſten baráttyának neveztetett.

24. Láttyátok-e, hogy a' tselekedetekből igazittatikmeg ez ember, és nem tsak a' hitből?

25. Haſonló-képen * a' kurva Rahab-is, nem a' tselekedetekből igazúlt-e meg, bé-fogadván a' követeket, és más úton el-botsátván?

26. Mert a' mint a' teſt lélek-nélkül meghólt, úgy a' hit-is a' tselekedetek-nélkül meg-hólt.

III. RÉSZ.

A' gonoſz nyelvnek gonoſzságit elé-ſzámlállya, kit igen nehéz jól igazgatni. Külömbsége a' mennyei, és földi böltseségnek.

A Matth. 23. a. 8. 1. ATYÁMFIAI, ne legyetek ſokan meſterek, tudván, hogy nagyobb itéletet véſztek.

2. Mert ſokakban vétkezünk minnyájan. A' ki a' ſzóban meg nem botlik: az tékéllettes férfiú. Zabolán hordozhattya egéſz testét-is.

3. Ha pedig a' lovaknak ſzájokba zabolákat vetünk, hogy nékünk engedgyenek, és egéſz teſtöket ſzéllyel vezettyük:

4. Imé a' hajók-is, noha nagyok, és erös ſzelektöl hajtatnak, egy kis kormánytól oda vezettetnek a' hová az igazgatóhak indúlattya akarja:

5. Úgy a' nyelv-is kitsiny tag ugyan, és B nagy dolgokat indit. Imé minémü tüz melly nagy erdöt meg-éget! A' nyelv-is tüz, minden hamiſságnak gyüleközete.

6. A'nyelv a' mi tagjaink-között helyheztetett, melly az egéſz teſtet meg-förtözteti, és a' gehennától fel-gerjeſztetvén, fel-gyúlaſztya életünknek tellyes forgását.

7. Mert minden vadak, és madarak, és tsúſzó-máſzók, és egyéb-féle állatok terméſzete meg-ſzeliditettik, és meg-ſzeliditettek az emberi terméſzettöl:

8. A' nyelvet pedig ſenki az emberek-közül C meg nem ſzeliditheti: nyughatatlan gonoſz, tellyes halálos méreggel.

9. Azzal áldgyuk az Iſtent 's az Atyát: és azzal átkozzuk az embereket, kik az Isten haſonlatoſságára teremtettek.

10. Azon ſzájból ſzármazik az áldás 's az átok. Nem kell ezeknek igy lenni atyámfiai.

11. Vallyon a' kút azon forrásból, botsát-e ki édes, és keſerü vizet?

12. Vallyon, atyámfiai, a' füge-fa teremhet-e ſzölöt, vagy a' ſzölö-tö fügét? Igy a' sós ſem adhat édes vizet.

13. Kitsoda közöttetek bölts, és tudós? Mutaſſa-meg a' jó maga-viſelésböl az ö tselekedetét a' böltseségnek ſzelidségével.

14. Hogy-ha a' keſerü irégység vagyon D bennetek, és viſzſza-vonáſok vannak ſziveitekben: ne ditsekedgyetek, és ne hazudgyatok az igazság-ellen.

15. Mert nem onnét-felyül ſzármazó böltseség ez, hanem földi, teſti, ördögi.

16. Mert a' hol az irégység 's a' viſzſzavonás: ott az állhatatlanság, és minden gonoſz tselekedet.

17. Az onnét-felyül-való böltseség pedig, elöſzör ſzemérmes, az-után békeséges, jó erköltsü, könnyen-engedö, a' jókkal-egyezö, tellyes irgalmaſsággal, és jó gyümöltsökkel, nem itélö, tettetés-nélkül-való.

18. Az igazságnak gyümöltse pedig, békeségben vettetik, a' békeség ſzerzöknek.

IV. RÉSZ.

A' teſti kivánságoknak, és az ördögnek ellene kell állanunk: az Iſtenhez közelitsünk, és ö-is úgy közelit mi hozzánk: egymáſt ſzereſsük, 's ne itéllyünk. A' következendö, és bizonytalan dolgoknak igazgatását Istenre bizzuk.

1. HONNÉT vannak a' hadak, és a' pörlödéſek ti-köztetek? Nem innét-e? a' ti kivánságitokból, mellyek vitézkednek a' ti tagjaitokban? A

2. Kivántok, es ugyan nintsen: öltök, és irégykedtök: és meg nem nyerhetitek: verseingetek, és hartzoltok, és ugyan nintsen, azért hogy nem kéritek.

3. Kéritek, és nem vészitek-el: azért, hogy gonoszúl kéritek: hogy a' ti kivánságitokra költsétek.

B 4. Paráznák, nem tudgyátok-e hogy e' világ barátsága, ellensége az Istennek? Valaki azért e' világ baráttya akar lenni, az Istennek ellenségévé lészen.

5. Vélitek-e hogy heába mondgya az Irás: Irégységre vágyódik a' lélek, a' ki bennetek lakik?

6. Nagyobb kegyelmet ád pedig. Azokáért mondgya: * Az Isten a' kevélyeknek ellenek-áll, az alázotosoknak pedig malasztot ád.

* Prov. 3. d. 34. 1. Pet. 5. b. 5.

7. Engedgyetek azért az Istennek: ellenéállyatok pedig az ördögnek, és el-fút töletek.

C 8. Közelgessetek az Istenhez, és hozzátok közelget. Tisztittsátok-meg a' kezeiteket, bünösök: és tisztittsátok-meg szíveiteket, kettös szivüek.

9. Nyomorogjatok, és gyászollyatok, és sirjatok: a' tinevetéstek siralomra fordúllyon, és az örömötök keserüségre.

* 1. Pet. 1. b. 6.

10. * Alázzátok-meg magatokat az Úr szine-elött, és fel-magasztal titeket.

11. Ne rágalmazzátok egy-mást atyámfiai. A' ki az attyafiát rágalmazza, vagy a' ki itéli az attyafiát, a' törvényt rágalmazza, és a' törvényt itéli. Ha pedig a' törvényt itéled: nem vagy a' törvénynek tselekedője, hanem itélője.

12. Egy a' törvény-adó, és az itélö, ki el-veszthet, és meg-szabadithat.

D 13. * Te pedig ki vagy, a' ki felebarátodat itéled? Imé most a' kik mondgyátok: Ma, vagy hólnap el-megyünk ama' városba, és ott esztendöt töltünk ugyan, és vásárlunk, és nyereséget szerzünk:

* Rom. 14. a. 4.

14. Kik nem tudgyátok mi lészen hólnap.

15. Mert mitsoda a' ti életetek? kevés ideig tettszö pára, és az-után el-enyészik. A' helyett, hogy azt mondanátok: Ha az Úr akarja; És: Ha élünk, ezt vagy amazt tselekeszszük.

16. Most pedig örvendeztök a' ti kevélységtekben. Minden efféle örvendezés, gonosz.

17. Azért a' ki jót túd tselekedni, és nem tselekeszi, bün ö-néki.

V. RÉSZ.

A' szegényeket nyomorgató gazdagokat fenyegeti, a' szegényeket pedig állhatatos türésre inti. Az esküvést el-távoztassuk. A' betegeket a' Papok kennyék-meg olajjal. Egymásnak meg-vallyuk vétkeinket. Hatós az igaznak könyörgése. Az el-tévelyedteket az igaz útra kell hozni.

A 1. Nó már gazdagok, sirjatok orditván a' reátok következendö nyomorúságitokon.

2. A' ti gazdagságitok meg-rothadtak? és a' ti ruházatitok a' molyoktól emésztettek-meg.

3. A' ti aranyatok 's ezüstötök-meg rozsdásúlt, és azok rozsdája bizonyságúl lészen ellenetek, és meg-emészti a' ti testeiteket mint a' tüz. Haragot gyüjtöttetek magatoknak az utólsó napokra.

4. Imé a' munkások bére, kik a' ti tartományitokat meg-aratták, melly töletek tsalárdúl meg-tartatott, kiált: és azok kiáltása a' seregek Ura füleibe bé-ment.

5. Vigan laktatok a' földön, és bujaságban neveltétek a' ti sziveiteket, a' meg-ölés napjára.

B 6. Kárhoztattátok, és meg-öltétek az igazat, és nem állott ellenetek.

7. Békeséges-türök légyetek azért atyámfiai, az Úr el jövetelé-ig. Imé a' szántó ember várja a' földnek drága gyümöltsét, békeséggel várakozván mig a' reggeli, és estvéli esöt vegye.

8. Békeséges-türök legyetek azért ti-is, és erösittsétek-meg a' ti sziveiteket: mert az Úrnak el-jövetele el-közelgetett.

9. Ne fohászkodgyatok atyámfiai egy-más-ellen, hogy meg ne itéltessetek. Imé a' biró az ajtó-elött áll.

10. Például vegyétek, atyámfiai, a' nehéz ki-múlásban, a' munkában, és békeséges-türésben, a' Profétákat: kik az Úr nevében szóllottak.

11. Imé bóldogoknak tartyuk azokat, a' kik türtenek. A' Jób türését hallottátok, és miben végezte azt az Úr, láttátok, mert irgalmas az Úr, és könyörülö.

C 12. Mindenek-fölött pedig atyámfiai * ne esküdgyetek, sem az égre, sem a' földre, sem akármi egyéb esküvéssel. Légyen pedig a' ti beszédetek: Úgy, úgy: Nem, nem: hogy az itéletbe ne essetek.

* Matt. 5. f. 34.

13. Szomorkodik-e valaki közületek? imádkozzék: Tsendes szivvel vagyon-e? énekellyen.

14. Beteg-e valaki közületek? vigyebé az Egyházi-szolgákat, és imádkozzanak érette, meg-kenvén ötet olajjal az Úr nevében:

D 15. És a' hitböl-való imádság meg-szabaditya a' beteget, és meg-könnyebbiti ötet az Úr: és ha bünökben lészen, meg-botsáttatnak néki.

16. Vallyátok-meg azért egy-másnak a' ti büneiteket, és imádkozzatok egy-másért hogy üdvözüllyetek: mert sokat használ az igaznak szüntelen való könyörgése.

17. * Illyés hozzánk-hasonló ember vólt szenvedhetö: és imádsággal imádkozott, hogy ne lenne esö a' földre, és nem lött esö három esztendeig, és hat hólnapig.

* 3. Reg. 17. a. 1. Luc. 4. d. 25.

18. És ismég imádkozott: és az ég ersöt adott, és a' föld meg-adta az ö gyümöltsét.
19. Atyámfiai, ha ki el-tévelyedik közületek az igazságról, és meg-tériti valaki ötet.
20. Tudni kell, hogy a' ki meg-téritteti a' bünöst az ö tévelygö útáról, meg-szabadittya annak lelkét a' haláltól, és el-födözi a' bünöknek sokaságát.

SZ. PÉTER APOSTOL
I. LEVELE

Elsö Levelében meg-mutatta Szent Péter, hogy az Apostolok Fejedelme; mert méltoságához illendö; és hasonló értelemmel beszél benne. Költ Romában, mellyet Babylonnak nevez példában, a' sok Bálvány Istenek imádásának zúr-zavarjára nézve, a' mint Sz. Leo Pápa is bizonittya, hogy abban az üdöben: *Omnium gentium serviebat erroribus*: Romában minden Pogányok gonoszsága találtatott. Irta pedig ezen Levelet az után, minek utánna már a' tanitványok keresztényeknek kezdettek neveztetni, mivel a' 4. Részben mondgya: *Si autem ut Christianus*: *ha pedig mint Keresztény*: Urunk szenvedése idejének 9. dik esztendejében. Némellyek késöbnek tartyák lenni, hogy tudniillik nem sok üdövel irta ezt, a' második Levele elött; mert úgymond bizonyos az, hogy második Levelét, halála elött nem sok üdövel irta. De mások elöbbinek tartyák, talám jobban is: Mert Márk Evangelista a' levélnek vége felé köszönti az Atyafiakat: annak okáért azt hozzák ki belöle, hogy irattatott ez a' Levél, minek elötte Sz. Márk el-ment vólna Romából Alexandriába. E' pedig történt Klaudius Tsászár Birodalmának harmadik esztendejében: a' Krisztus szenvedése idejének pedig 10. dikében. Int pedig ez-is, mint Sz. Jakabé a' Keresztény jámbor, és Istenes életre.

I. RÉSZ.

Hálát ád Istennek a' hitre, és örök életre való hivásáért, kire mindazonáltal sok inségek által kell jutnunk, kit régen a' Próféták meg-jövendöltek. Int a' szent életre, szeretetre, tiszta életre, mint Krisztus vére által meg-váltattakat. Örökké meg-marad az Isten igéje.

A 1. PÉTER a' Jésus Krisztus Apostola, a' választott jövevényeknek, a' kik el-szélledtek Pontusba, Galatziába, Kappadotziába, Asiába, és Bitiniába,

2. Az Atya Istennek eléve-való ismérete szerént; a' Léleknek meg-szentelésére, az engedelemre, és a' Jésus Krisztus vérének elhintésére: A' kegyelem, és békeség megtöbbüllyön néktek.

*1. Cor. 1. a. 3. Ephes. 1. a. 3.

3. * Áldott az Isten, és a' mi Urunk Jésus Krisztusnak Attya, ki az ö nagy irgalmasága-szerént újonnan szült minket élö reménységre, a' Jésus Krisztusnak halottaiból való fel-támadása-által.

4. A' meg nem veszhetö, és meg nem ferteztethetö, és meg nem hervadható örökségre, melly mennyekben néktek tartatik,

5. A' kik az Isten erejéböl meg-öriztettök a' hit-által az üdvösségre, melly el-készittetett, hogy meg-jelennyék az utólsó idöben, B

6. Mellyben örvendeztök, ha most egykevesé szomorkodni kell-is külömb-külömb féle kisértetekben:

7. Hogy a' ti hiteteknek próbálása, melly sokkal drágább az aranynál (melly a' tüzáltal próbáltatik-meg) találtassék ditséretre, és ditsöségre, és tiszteségre a' Jésus Krisztusnak meg-jelenésekor:

8. Kit, noha nem láttatok, szerettök: kiben most-is nem látván hisztek: hivén pedig örvendeztök ki-mondhatatlan, és ditsöséges örömmel:

9. El-vévén a' ti hiteteknek végét, a'lelketek üdvösségét.

10. Melly üdvösség-felöl kérdezkedtek,

és tudakoztak a' próféták, a' kik a' ti következendö malaſztotokról prófétáltak:

11. Tudakozván mitsoda vagy minémü idöt jelentene ö-bennek a' Kriſtus Lelke: meg-jövendölvén a' Kriſtuſnak ſzenvedéſit, és az-után-való ditsöségit:

12. Kiknek meg-jelentetett, hogy nem magoknak, hanem néktek ſzolgáltak azokban, mellyek moſt néktek hirdettettek azokáltal a' kik az Evangyéliomot néktek hirdették, a' menyböl botsáttatott Szent-Lélekáltal, kit az Angyalok látni kivánnak.

13. Az-okáért a' ti elméteknek ágyékit fel-övedzvén, józanok-lévén tekélletesen bizzatok a' kegyelemben, melly néktek adatik, a' Jéſus Kriſtuſnak meg-jelenésére:

14. Mint engedelmes fiak, nem ſzabván magatokat a' ti tudatlanságtoknak elöbbi kivánságihoz:

15. Hanem a' Szent-ſzerént, a' ki titeket hivott; ti-is minden magatok-viſelésében ſzentek legyetek:

16. Mert irva vagyon: * Szentek legyetek, mert én Szent vagyok.

17. És ha ségétségül hijátok azt az atyát, a' ki * ſzemély-válogatás-nélkül, kinek-kinek az ö tselekedete-ſzerént, itél, félelemmel forgolódgyatok a' ti életeteknek idején.

18. Tudván hogy nem meg-veſzendö aranyon vagy ezüſtön váltattatok-meg a' ti atyáitoknak rendeléſe-ſzerént-való haſzontalan forgolódáſtokból:

19. * Hanem a' Kriſtuſnak, úgy-mint makula nélkül-való, és fertezetlen báránynak drágalátos vérén:

20. Ki e' világnak fel-állatása-elött megiſmértetett ugyan, meg-jelentetett pedig az utólſó idökben ti-érettetek,

21. Kik ö-általa hivek vattok az Iſtenben, a' ki fel-támaſztotta ötet halottaiból, és ditsöséget adott néki, hogy a' ti hitetek, és reménységtek az Iſtenben lenne:

22. A' ti lelkeiteket meg-tiſztitván a' ſzeretetnek engedelmeſségével, az atyafiúi ſzeretettel, együgyü ſzivböl ſzorgalmatosban ſzereſsétek egy-máſt:

23. Újonnan-ſzülettetvén nem rothadandó magból, hanem rothadatlanból, az élö és örökké meg-maradandó Iſtennek igéjeáltal.

24. * Mert minden teſt mint a' fü: és minden ö ditsösége mint a' fünek virága: meg-ſzáradott a' fü, és az ö virága el-húllott.

25. Az Úr igéje pedig örökké meg-marad. Ez pedig az ige, a' melly néktek hirdettetett.

II. RÉSZ.

A' képmutatáſt el-távoztaſſuk, a' Kriſtushoz mint élö köſzálhoz a' hit által ragaſzkodgyunk, már el-válaſztatván kik ez elött el-vetettek vóltunk. Int, hogy mint ſzarándokok e' világiaktól el-vonnyuk magunkat. Tiſztünknek engedgyünk, a' nyomorúságokat Kriſtus példájára békeséggel türjük.

1. * LE-tévén azért minden gonoſzságot, és minden álnokságot, és kép-mutatáſokat, és irégységeket, és minden rágalmazáſokot,

2. Mint a' moſt-ſzületett gyermekek, álnokság-nélkül, értelmes tejet kivánnyatok: hogy az-által nevekedgyetek az üdveſségre,

3. Ha mindazáltal meg-kóſtoltátok, hogy édes az Úr.

4. Kihez járúlván mint élö köhöz, ki az emberektöl meg-vettetett ugyan, az Iſtentöl pedig válaſztatott, és tiſzteltetett:

5. Ti-is mint élö kövek felyül reá épittetteſſetek, lelki házúl, ſzent papságúl, a' lelki áldozatokat bé-mutatni, kedveſeket az Istennek a' Kriſtus Jéſus-által.

6. Az-okáért vagyon az Irásban: * Imé Sionban, válaſztott, drágalátos, fö ſzegletkövet teſzek, és a' ki hiſzen abban, meg nem ſzégyenül.

7. Néktek azért hivöknek tiſzteség: a' nem hivöknek pedig, * az a' kö, a' mellyet az épitök meg-vetettek, fö ſzeglet-kövé lött,

8. És botláſnak köve, és botránkozásnak kö-ſziklája, azoknak a' kik megbotlanak az igében, és nem hiſznek annak a' mellyre rendeltettek-is.

9. Ti pedig válaſztott nemzet, királyi papság, ſzent nemzetség, meg-váltatott nép: hogy hirdeſsétek annak erejét, a' ki titeket a' ſetétségböl az ö tsodálatos világoſságára hivott.

10. * Kik valaha nem nép, moſt pedig az Iſten népe: kik irgalmaſságot nem nyertetek vólt, moſt pedig irgalmaſságot nyertetek.

11. * Szerelmeſim; kérlek titeket mint jövevényeket, és ſzarándokokat, hogy megtartóztaſsátok magatokat a' teſti kivánságoktól, mellyek vitézkednek a' lélek-ellen,

12. A' ti magatok-viſeléſe a' Pogányokközött jó lévén: hogy a' helyében, hogy titeket rágalmaznak mint gonoſz-tévöket, a' jó tselekedetekböl meg-ſzemlélvén titeket, ditsöittsék az Iſtent a' látogatáſnak napján.

13. * Engedelmeſek legyetek azért minden emberi teremtett-állatnak az Iſtenért: akár a' királynak, mint leg-fellyebb-valónak;

14. Akár a' hadnagyoknak, mint ö töle küldetteknek a' gonoſz-tévök büntetésére, a' jóknak pedig ditséretekre:

15. Mert igy vagyon az Iſten akarattya, hogy jól tselekedvén meg-némittsátok az eſztelen emberek tudatlanságát:

16. Mint ſzabadoſok, és nem mintha a' ſzabadságot a' gonoſzság palaſtyának tartanátok, hanem mint Iſten ſzolgai.

C
* Lev. 11.g.44. & 19.a. 2.& 20. b.7.
D
* Deut. 10.d.17. Rom.2. b.15. Gal.2. b.6.
* 1.Cor. 6.d.20. & 7.d.23.
* Heb. 9. d.11.
1.Joan. 1.b.7. Apoc.1. b.10.
* Iſ.40. b.6. Eccli. 14 c.8. Jac.1.b. 10.
A
* Rom.6. a.4. Epheſ. 4.c.2.2. Coloſ.3. b.8. Hebr. 12.a.1.
B
* Iſ.28. d.16. Rom.9. g.33. * Pſ.117. d.21. Matth. 21.d.42. Act.4. b.11.
* Oſ.2. d.23. Rom.9. c.25.
C
* Rom. 13.d.14. Gal.5. c.16.
* Rom. 13.a.1.

17. Mindeneket tiſztellyetek: * az atyafiúságot ſzereſsétek: az Iſtent féllyétek: a' Királyt tiſztellyétek.

18. * Szolgák, engedelmeſſek legyetek uraitoknak minden félelemmel, nem csak a' jóknak, és tsendeſeknek, hanem a' feslett erköltsüeknek-is.

19. Mert az kedves, ha valaki az Iſtenes lelki-iſméretért ſzomorúságokat ſzenved, büntelen ſzenvedvén.

20. Mert mitsoda ditsöség az, ha vétkezvén, és artzúl tsapdoſtatván ſzenvedtök? De ha jól tselekedvén békével ſzenvedtök; az kedves az Iſtennél.

21. Mert erre hivattattatok: mert a' Kriſtus-is ſzenvedett érettünk, néktek példát hagyván, hogy az ö nyomdokit köveſsétek.

22. * Ki bünt nem tött, ſem álnokság ne m találtatott a' ſzájában:

23. Ki midön ſzidalmaztatnék, nem ſzidalmazott: midön ſzenvedne, nem fenyegetödött: hanem adgya vala magát az ötet hamiſſan itélönek:

24. * Ki a' mi büneinket hordozta az ö teſtében a' fán: hogy a' bünöknek meg-halván, az igazságnak éllyünk: a' kinek ſebével meg-gyógyúltatok.

25. Mert mint a' tévelygö juhok valátok, de meg-tértetek moſt a' ti lelkeitek páſztorához, és püſpökéhez.

III. RÉSZ.

Az Aſzſzonyok engedelmeſek legyenek a' férjeknek, és mitsoda öltözetet viſellyenek, a' férjek-is mint viſellyék magokat feleségekhez. Sokféle jóságos tselekedetekre int, és hogy Kriſtus példájára békeséggel türjük a' kereſztet. A' kereſztség által meg-mentetünk, valamint viz-özönkor Nóé Bárkája által.

1. HASONLÓ-képen az aſzſzonyok-is az ö férjeknek birtoka-alatt légyenek: hogy a' kik nem hiſznek-is az igének, az aſzſzony' állatoknak magok-viſeléſe-által ige nélkül meg-nyeretteſsenek,

2. Meg-tekintvén a' ti félelemmel-való tiſzta életeteket.

3. * Kiknek ne légyen külsö tziſra hajok, vagy arany viſeléſek, vagy öltözö ruháknak ékeſségek:

4. Hanem a' ſzivben el-rejtetett ember, a' tsendes, és mértékletes léleknek rothadatlansága, melly gazdag az Iſtennek ſzine-elött.

5. Mert igy ékesitik vala fel magokat régenten a' ſzent, és Iſtenben-bizó aſzſzony' állatok-is, birtokok-alatt lévén az ö tulajdon férjeknek.

6. * Mint Sára engedett Ábrahámnak, urának hiván ötet: a' kinek leányi vattok jól tselekedvén, és ſemmi háborúságtól nem félvén.

7. * A' férfiak haſonló-képen együtt lakván okoſság-ſzerént, mint aſzſzonyi gyarlóbb edénynek tiſzteſséget adván, úgy mint ö örökös-társoknak-is a' kegyelemböl-való életben: hogy meg ne bántaſſanak a' ti imádságitok.

8. Végezetre pedig, minnyájan egy akaratúak legyetek, ſzánakodók, atyafiúságnak-ſzeretöi, irgalmaſok, tsendeſek, alázatoſok:

9. * Nem fizetvén gonoſzſzal a' gonoſzért ſe ſzidalommal a' ſzidalomért, hanem-inkább áldván:

10. * Mert arra hivattattatok, hogy az áldáſt örökségül birjátok. * Mert a' ki az életet akarja ſzeretni, és a' jó napokat látni, meg-tartóztaſſa nyelvét a' gonoſztól, és az ö ajaki ne ſzóllyanak álnokságot.

11. * Távozzék-el a' gonoſztól, és tselekedgyék jót: kereſſe a' békeséget, és köveſſe azt:

12. Mert az Úr ſzemei az igazakon, és az ö fülei azok könyörgéſin. Az Úr tekintete pedig a' gonoſz-tévökön.

13. És ki árt néktek, ha a' jónak követöi léſztek?

14. * De ha valamit ſzenvedtök-is az igazságért, bóldogok léſztek. Azoktól-való féltetekben pedig meg ne félemlyetek, és meg ne háborodgyatok.

15. Az Úr Kriſtuſt pedig ſzentellyétek a' ti ſziveitekben, kéſzek lévén mindenkor meg-felelni mindennek a' ki okát kérdi a' bennetek-való reménységnek.

16. * De ſzelidséggel, és félelemmel, jó lelki iſméretetek lévén: hogy a' miben rágalmaznak titeket, meg-ſzégyenüllyenek, a' kik ſzidalmazzák a' ti Kriſtusban-való jó magatok-viſelését.

17. Mert jobb hogy jól tselekedvén (ha az Iſten akarattya akarja) ſzenvedgyetek, hogy-ſem gonoſzúl tselekedvén.

18. Mert a' Kriſtus-is egyſzer hólt-meg a' mi büneinkért, az igaz a' hamiſsakért, hogy minket az Iſtennek bé-mutatna, ki meg-ölettetett ugyan teſt-ſzerént, meg-elevenitetett pedig a' lélek-által.

19. Melly-által, azoknak-is a' lelkeknek, a' mellyek a' tömlötzben valának, el-menvén predikállott:

20. A' kik valaha hitlenek vóltak, * mikor várják vala az Iſtennek békeséges-türéſét Nóé napjaiban, mikor a' bárka épittetnék: mellyben kevés, az-az nyóltz lélek ſzabadúlt-meg a' viz-által.

21. Titeket-is moſt a' haſonló formájú kereſztség üdvözit; nem a' teſt ſzennyeinek letétele, hanem a' jó lelki-iſméretnek kérdéſe az Iſtennél a' Jéſus Kriſtuſnak fel-támadáſa-által,

22. Ki az Iſtennek jobján vagyon, el-nyelvén a' halált, hogy az örök életnek örökösi lennénk: mennyekbe ment, birodalma alá

ma alá vetvén az angyalokat, és a' hatalmaſságokat, és az eröket.

IV. RÉSZ.

Kriſtus halálával meg-váltottakat inti, hogy az elébbeni bünöket el-távoztaſsák, ſzorgalmatoſſak legyenek az imádságban, és ſzeretetben, mindenekben Iſten ditsöségére tzélozván, és örüllyenek, ha valamit ſzenvednek Kriſtusért.

A 1. AZÉRT ſzenvedvén Kriſtus a' teſtben, ti-is azon gondolattal fegyverkezzetek-fel: mert a' ki a' teſtben ſzenvedett, meg-ſzünt a' bünöktöl:

2. Hogy immár nem az emberek kivánſáginak, hanem az Iſten akarattyának a' mi ideje hátra vagyon, éllyen a' teſtben.

* Epheſ. 4.c.23. 3. * Mert elég az el-múlt idö a' Pogányok akarattyának bé-tellyeſitésére, azoknak a' kik a' bujaságokban, kivánságokban, réſzegségekben, tobzódáſokban, italokban, és a' meg-tiltatott bálványok tiſzteletiben jártak.

4. Mellyért tsodálkoznak. hogy együtt ö-vélek nem futtok ugyan-azon bujaságnak ſzégyenségére, káromkodván.

B 5. Kik ſzámot adnak annak, a' ki kéſz meg-ítélni az eleveneket 's a' hóltakat.

6. Mert azért hirdettetett az Evangyéliom a' meg-hóltaknak-is: hogy meg ítélteſſenek ugyan az emberek-ſzerént a' teſtben, éllyenek pedig Iſten-ſzerént a' Lélekben.

7. Mindeneknek el-közelgetett pedig a' vége. Legyetek az-okáért okoſſak, és vigyázzatok az imádságokban.

8. Mindeneknek elötte pedig, az egymáshoz-való ſzeretet ſzüntelen légyen bennetek, mert a' ſzeretet bé-födözi a' bünök ſokaságát.

9. Gazdálkodók egy-máſnak zúgolódásnélkül.

C * Prov. 10.b.12. Rom.12. c.13. Hebr.13. a.2. Phil.1. b.14. * Rom. 12.b.6. 1-Cor.4. a.1. 10. * Mindenitek, a' mint vötte az ajándékot, azt egy-más-között ſzolgáltatván, mint az Iſtennek ſokféle ajándékinak jó sáfári.

11. * Ha ki ſzóll, úgy mint az Iſtennek beſzédit: ha ki ſzolgál, úgy mint az eröböl, mellyet az Iſten ſzolgáltat: hogy mindenekben tiſztelteſſék az Iſten a' Jéſus Kriſtus-által: kinek ditsöség, és birodalom örökkön örökké: Amen.

12. Szerelmeſim, ne tsodálkozzatok a' háborúságnak hévségében, melly a' ti próbáláſtokra vagyon, mint-ha valami új dolog történnék rajtatok: hanem a' Kriſtus ſzenvedéſiben réſzesülvén örüllyetek.

13. Hogy az ö ditsöségének meg-jelenéſében-is örvendezvén vigadgyatok.

D 14. Ha ſzidalmaznak titeket a' Kriſtus neveért, bóldogok léſztek: mert az Iſtennek tiſzteleti, ditsösége, és ereje, és az ö Lelke, rajtatok meg-nyugſzik.

15. Senki pedig közületek ne ſzenvedgyen mint gyilkos, vagy lopó, vagy átkozódó, vagy a' másénak kivánója.

16. Ha pedig mint Kereſztyén, ne ſzégyenlye: ditsöittſe pedig az Iſtent e' névvel.

17. Mert ideje, hogy az itélet az Iſten házától el-kezdeſsék. Ha pedig elöſzör mi tölünk, mitsoda azoknak végek, a' kik nem hiſznek az Iſten Evangyeliomának?

18. * És ha az igaz tsak alig üdvözül, az Iſtentelen 's a' bünös hol álhat-elo? * Prov. 11.a.31.

19. Az-okáért azok-is, a' kik az Iſten akarattya ſzerént ſzenvednek, ajánlyák az ö lelkeket a' hüv Teremtönek a' jó tselekedetek-által.

V. RÉSZ.

A' Páſztorokat inti, hogy oktatáſſal, és jó példával legelteſſék az Iſten nyáját. Az ifiak a' véneknek engedelmeſséggel legyenek, és mindenben az Iſten gondviſelésére bizzák magokat. Józanon viſellyék magokat az ördög ellen, ki mint a' fivó 's rivó oroſzlány környül jár. Az után könyörögvén, köſzöntéſeken végzi-el.

1. AZ egyházi ſzolgákat azért a' kik köztetek vannak, kérem, együtt-való egyházi-ſzolga, és a' Kriſtus ſzenvedéſinek tanúja: ki a' következendö idöben meg-jelenendö ditsöségnek-is réſzeſe: A

2. Legelteſsétek az Iſtennek köztetek-való nyáját, gondot-viſelvén nem kénſzeritésböl, hanem ſzabad-akaratból Iſten-ſzerént: ſem az úndok nyereség kedveért, hanem jó akaratból:

3. Sem úgy mint uralkodván az Úr örökségén, hanem példája lévén a' nyájnak ſzivböl.

4. És mikor meg-jelenik a' páſztorok-fejedelme, el-vészitek a' ditsöségnek hervadhatatlan koronáját. B

5. Haſonló képen ifiak engedgyetek a' véneknek. * Minnyájan pedig egy máshoz-alázatoſságot mutaſſatok, * mert az Iſten a' kevélyeknek ellenek áll, az alázatoſoknak pedig malaſztot ád. * Rom. 12.c.10. * Jac.4 b.6.

6. Alázzátok-meg azért magatokat az Iſtennek hatalmas keze-alatt, hogy fel-magaſztallyon titeket a' meg-látogatáſnak idején:

7. * Minden ſzorgalmatoſságtokat ö-reája vetvén, mert ö-néki gondgya vagyon reátok. * Pſ.54. d.23. Matth. 6.c.25. Luc.12. d.12.

8. Józanok legyetek, és vigyázzatok: mert a' ti ellenségtek az ördög mint az orditó oroſzlány körül-jár, kereſvén a' kit elnyellyen: C

9. Kinek ellene-állyatok erösſek lévén a' hitben: tudván, hogy ugyan azont ſzenve-

dik a' ti atyátok-fiai, a' kik e' világon vannak.

10. A' minden kegyelemnek Istene pedig, a' ki minket az ö örökké-való ditsőségére hivott a' Krisztus Jésusban, titeket a' kik egy kevessé szenvedtök, tekélleteſekké tészen, meg-erösit, és meg-vastagit.

11. Ö-néki ditsőség, és birodalom örökkön örökké. Amen.

D 12. Silvánus-által, a' ki néktek hüv atyátok fia, a' mint állitom, rövideden irtam: igen kérvén, és bizonyságot tévén, hogy ez az Istennek igaz kegyelme, a' mellyben állotok.

13. Köszönt titeket az Anya-szent-egyház, melly veletek-együtt válaſztatott Babylonban, és Márk az én fiam.

14. Köszöntsétek egy-máſt a' szent tsókolással. Kegyelem minnyájotoknak, a' kik a' Krisztus Jésusban vattok. Amen.

SZ. PÉTER APOSTOL
II. LEVELE

Ez-is azokhoz irattatott, a' kikhez az elsö: melly kitetszik abból, a' mit a' harmadik Részben mond: *Hanc ecce vobis ſecundam ſcribo Epiſtolam*: *Imé e' második Levelemet irom néktek*: mivel, a' mint az elsö Részben 14. Versben szól, bizonyos vólna, az ö hajlékának nem sok üdö múlva le-tételérül, az-az halálárúl: melly történt Urunk szenvedése idejének 33dik esztendejében Neró Tsászár Birodalmának 14. dikében: mellyben Sz. Pál véle együtt fogva lévén, irta második levelét Timóteushoz, a' mint oda föl jelentettük.

Inti pedig a' Hiveket, hogy a' Hitben álhatatoſſak legyenek, és holta után-is abban erösſek legyenek: a' hamis Tanitók tudományától pedig ojják magokat, kiknek szokásokat, és erköltsöket le irja.

I. RÉSZ.

Inti öket, hogy az Istennek jó-tételményiről meg-emlékezvén, a' jóságos tselekedetekben elémennyenek; hogy az Isten országába bé juthaſſanak: meg-mondgya, hogy nem sokára meg-hal, és az ö tudományának igazságát Krisztussal bizonyittya, ki felöl mind az Atyának szava, 's mind a' Próféták jövendölése bizonyságot tettek.

A 1. SIMON Péter a' Jésus Krisztus szolgája, és Apostola, azoknak a' kik velünk egyenlö hitben-részesültek, a' mi Istenünknek, és Üdvözitö Jésus Krisztusnak igazsága-által.

2. Kegyelem és békeség tellyesedgyékbé bennetek, az Istennek, és a' mi Urunk Jésus Krisztusnak ismereti-által:

3. Mi-képen az ö Isteni erejével, mindenek nékünk ajándékoztattak, mellyek az életre, és Isteni tiszteletre-valók, annak ismereti-által, a' ki minket hivott az ö tulajdon ditsőségével, és erejével

4. Ki-által fölötte nagy, és drágalátos igéreteket ajándékozott nékünk: hogy ezek-által részesek legyetek az Isteni természetben: el-távoztatván e' világon-való kivánságnak meg-rothadását.

B 5. Ti pedig minden gondotokat erre adván, szolgáltaſsátok a' ti hitetekkel a' jóságos tselekedetet, a' jóságos tselekedettel pedig a' tudományt,

6. A' tudománnyal pedig a' mértékleteſséget, a' mértékleteſséggel pedig a' békeséges-türéſt, a' békeséges-türéſſel pedig az Isteni-tiszteletet,

7. Az Isteni-tiszteletel pedig az atyafiúi szeretetet, az atyafiúi szeretettel pedig az Isteni szeretetet.

8. Mert ha ezek nálatok léſznek, és bévelködnek; nem tészek titeket heába-valókká, sem gyümöltstelenekké a' mi Urunk Jésus Krisztusnak ismeretiben.

9. Mert a' kiben ezek nintsenek, vak az, és kézzel tapogató, el-feletkezvén az ö régi büneiböl-való meg-tisztülásáról.

10. Az-okáért atyámfiai, igyekezzetek inkább, hogy a' jó tselekedetek-által bizonyoſsá tegyétek a' ti hivatalotokat, és választáſtokat: mert ezeket tselekedvén, soha nem vétkeztök. C

11. Mert igy bévséggel szolgáltatik néktek a' mi Urunk, és Üdvözitö Jésus Kristusunk örök országába-való bé-menetel:

12. Az-okáért kezdlek titeket ezekröl mindenkor inteni; noha tudósok, és erössek vattok e' jelen-való igazságban.

13. Méltónak állitom pedig mig ebben a' hajlékban vagyok, hogy fel-serkentselek titeket intés-által:

14. Bizonyos-lévén, hogy hamar le-tétetik az én hajlékom, mint a' mi Urunk Jésus Kristus-is * meg-jelentette nékem.

15. Gondom lészen pedig gyakorta reátok hóltom-után-is, hogy meg-emlekezzetek ezekröl.

16. * Mert nem mesterséges meséket követvén, adtuk néktek tudtotokra a' mi Urunk Jésus Kristusnak erejét, és jelen-létét: hanem látói lévén az ö fölséges-vóltának.

17. Mert az Atya Istentöl tiszteletet vött és ditsöséget, illyen szózat jövén-alá hozzája a' nagyságos ditsöségtöl: * Ez az én szerelmes Fiam, kiben nékem kedvem tölt, ötet halgassátok.

18. És ezt az égböl adatott szózatot mi hallottuk, mikor ö-véle vólnánk a' szent hegyen.

19. És a' profétáknak erösb beszéde vagyon nálunk: mellyre figyelemezvén jól tselekesztek, mint a' homályos helyen világoskodó szövétnekre, mig a' nap meg-világosodgyék, és a' hajnal-tsillag fel-támadgyon a' ti szíveitekben:

20. * Azt értvén-meg elöször, hogy semmi Irás-béli profétálás tulajdon magyarázatból nem lészen.

21. Mert soha emberi akaratból nem származott a' profétálás hanem a' Szent-Lélektöl ihlettetvén, szóllottak az Istennek szent emberi.

II. RÉSZ.

Hamis próféták támadnak, kik sokakat el-á-mitnak, de valamint a' gonosz Angyalok, az emberek a' vizözönkor; a' Sodomiták, és Bálám, meg-büntettetnek. Le-irja tovább azoknak gonosz erköltsöket, és fajtalanságokat.

A 1. VÓLTAK pedig hamis próféták-is a' nép-között, a' mint köztetek-is lésznek hazug-mesterek, a' kik veszedelmes szakadásokat hoznak-bé; és azt, a' ki öket megvötte, az Urat, meg-tagadgyák, hirtelen veszedelmet hozván magokra.

2. És sokan követik azoknak bujaságát, a' kik által az igazság úta káromlattatik:

3. És a' fösvénység-miatt tettetett igékkel kereskednek tiveletek: kiknek itéletek már régtöl-fogva meg nem szünik; és az ö veszedelmek nem alusik.

4. * Mert ha az Isten nem kedvezett a' vétkes angyaloknak, hanem a' pokolnak kötelivel alá-vonattatván a' pokolra vetette kinlódásra, hogy itéletre meg tartassanak.

5. És a' régi világnak nem kedvezett, * hanem a' nyóltzadik-embert Nóet az igazság hirdetöjét meg-örizte, az Istentelenek világára reá-hozván a' viz-özönt.

6. * És a' Sodomaiak, és Gomorraiak városit hamuvá tévén, el-vesztéssel meg-büntette: például azoknak, kik istentelenül tselekednének:

7. És a' meg-nyomorittatott igaz Lótot a' fertelmeseknek boszszúságától, és búja társaságától meg-szabaditotta:

8. Mert látásában, és hallásában igaz vólt: azok-között lakván, kik napon-ként hamis tselekedetekkel kinozzák vala az igaz lelket.

9. Tudgya az Úr az Isten-félöket a' kisértetböl meg-szabaditani: a' hamissakat pedig az itélet napjára a' kinzásra meg-tartani:

10. Azokat pedig inkább, a' kik a' testután a' tisztátalanság kivánságában járnak, és a' fejedelemséget meg-vetik, vakmerök, magoknak hizelkedök, kik nem félnek káromló szakadásokat bé-hozni:

11. Holott az angyalok, kik erövel, és hatalommal nagyobbak, nem viselnek magok-ellen káromló itéletet.

12. Ezek pedig mint az oktalan-barmok, természet-szerént a' meg-fogásra, és meg ölésre-valók, azokat a' mellyeket nem tudnak káromolván, magok romlásában vesznek-el,

13. El-vévén a' hamisságnak jutalmát, C gyönyörüségnek vélvén a' napi vigaságokat; fertelmességekkel, és gyönyörüségeknek motskaival bévelkedök, az ö vendégségekben bujalkodván közöttetek,

14. Szemek rakva lévén házasság-törésel, és szünetlen vétekkel. El hitetvén az álhatatlan lelkeket, a' kiknek szivök fösvénységben gyakorlattatott, átoknak fiai:

15. El-hagyván az igaz útat el-tévelyedtek, * követvén a' Bósori Bálaám útat,

16. Ki a' hamisság jutalmát szerette: megfeddetett pedig az ö balgatagságáról: a' terhviselö néma állat, emberi szóval szólván, ellenzette a' profétának esztelenségét.

17. * Ezek a' viz nélkül-való kútak, és a' forgószelektöl hányattatott ködök, a' kiknek a' setétségnek homálya tartatik.

18. Mert a' hiuságnak kevélységit szólván, hitegetik a' buja testnek kivánsági-által azokat, a' kik egy-keveset el-furnak, D azoktól a' kik tévelygésben vannak:

19. Szabadságot igérvén azoknak, holott ök szolgai a' rothadásnak: * mert a' kitöl ki meg-gyözettetett, annak szolgája-is.

20. Mert ha a' kik el-futottak e' világ fertelmességitöl a' mi Urunk, és Üdvözitö Jésus Kristusunk ismereti-által, ismég azokba egyeledvén meg-gyözettetnek: * az ö utólsó dolgok gonoszbak löttek az elsöknél.

21. Mert jobb vólt vólna azoknak meg nem ismérni az igazság útát, hogysem a'

* Joan. 21. f. 19.

* 1. Cor. 1. c. 17.

* Matt. 17. a. 5.

* 2. Tim. 3. d. 16.

* Gen. 7. a. 1.

B * Gen. 19. d. 25.

C

* Jud. 11. Num. 21. d. 28.

* Jud. 12.

D

* Joan. 8. d 24. Rom. 16. c. 20.

* Hebr. 6. c. 4. Matth. 12. d. 45.

* Job. 4. d. 18. Judæ, 6.

meg-ismérés-után, visza-térni a' nékik adatott szent parantsolattól.

22. Mert amaz igaz példa-beszéd történik rajtok: * Az eb viszsza tért az ö okádására: és, a' meg-mosódott disznó a' sárnak fertöjébe.

* *Prov. 26.d.11.*

III. RÉSZ.

Az utólsó itéletnek tagadóit feddi, és hogy a' véletlen lészen, és a' világ meg-újíttatik, inti pedig, hogy arra a' napra készüllyenek. Szent Pál leveleit ditséri, kikben némelly helyek nehéz értelmüek, és a' tudatlanok gonoszúl magyarázzák magok veszedelmekre.

A 1. SZERELMESIM, imé e' második levelemet irom néktek, mellyeknek intésével fel-serkentem a' ti tiszta elméteket:

2. Hogy meg-emlekezzetek azokról, a' miket elöbb meg-mondottam, a' szent Próféták igéiröl, és a' ti Apostolitoknak, az Úrnak 's az Üdvözitönek parantsolatiról.

* *1. Tim. 4.a.1. 2. Tim. 3.a.1. Judæ. 18.*

3. * Ezt tudván elöször, hogy az utólsó napokban tsalárdsággal-járó tsufolók jönek, az ö tulajdon kivánságok-szerént járván,

B * *Eccl. 12.f.27.*

4. Mondván: * Hol vagyon az igéret, vagy az ö el-jövetele? Mert miólta az atyák el-aludtak, mindenek a' teremtett-állatnak kezdetitöl-fogva igy maradnak.

5. Mert azt akarattyok-szerént nem tudgyák, hogy az egek elöször vóltak, és a' föld, a' vizböl, és a' viz-által álván az Isten igéjével:

6. Mellyek-által, akkor az a' világ vizzel el-burittatván el-veszett.

7. Az egek pedig mellyek most vannak, és a' föld, ugyan-azon igével meg-hagyattanak, tartatván a' tüzre az itéletnek, és az istentelen emberek veszedelmének napjára.

8. Ezt pedig az egyet meg-tudgyátok, szerelmesim, hogy egy nap az Úrnál olly mint ezer esztendö, és ezer esztendö mint egy nap.

9. Nem késleli az Úr az ö igéretét, a' mint némellyek állittyák: hanem békességesen várakozik ti-érettetek, nem akarván, hogy valakik el-veszszenek, hanem hogy minnyájan penitentziára térjenek. C

10. * El-jö pedig az Úr napja mint a' lopó: mellyben az egek nagy sebeséggel elmúlnak, az éltetö-állatok pedig a' hévségmiatt meg-olvadnak, a' föld pedig, és a' rajta-való alkotmányok meg-égnek.

* *1. Thes. 5.a.2. Apoc. 3. a.3. & 16.c.18.*

11. Mivel-hogy azért mind ezek megolvadnak, minémüeknek kell néktek lennetek a' ti szent életetekben, és Isteni tiszteletetekben,

12. Várakozván, és sietvén az Úr napjának el-jövetelére, melly-által az egek megégvén el-olvadnak, és az éltetö-állatok a' tüz hévségétöl el-olvadnak?

13. * Új egeket pedig, és új földet várunk az ö igéreti-szerént, mellyekben az igazság lakik.

* *Isa. 65. c.17. & 66. g.22. Apoc. 21.a.1.*

14. Az okáért szerelmesim, ezeket várván, igyekezzetek, hogy makula-nélkül, és feddhetetlenül találtassatok o-töle békességben.

15. * És a' mi Urunknak hoszszú-várását üdvösségnek állittsátok: a' mint a' mi szerelmes atyánkfia-is Pál, a' néki-adatott böltseség-szerént néktek meg-irta, D

16. A' mint minden leveleiben-is, szólván azokban ezekröl: mellyekben némellyeket nehéz meg-érteni, mellyeket a' tudatlanok, és álhatatlanok meg-hamisitnak, mint egyéb Irásokat-is, a' magok veszedelmére.

* *Rom. 2.a.4.*

17. Ti azért atyámfiai ezeket elöbb tudván örizkedgyetek: hogy az eszteleneknek tévelygésétöl el-vonattatván, ki ne essetek a' ti sajat erösségtekböl.

18. Nevekedgyetek pedig a' malasztban, és a' mi Urunknak, és Üdvözitö Jésus Krisztusnak ismeretiben. Ö-néki ditsöség mind mostan, 's mind az örökké való napon. Amen.

SZ. JÁNOS APOSTOL I. LEVELE

Honnét adatott ezen levél, igen bizonytalan: nemis szükséges annyira, hogy meg tudgyuk: mind-azon-által a' bizonyos, hogy mindenkor Jánosének tartották, melly ki tetszik, mind a' szollásának modgyából, mind tanitásából: hogy tudniillik a' szeretetre fö-képen, és az igazságra inditotta a' hiveket. A' régiek vélekedése az, hogy a' Partusokhoz irta vólna ezen levelét, kik azon üdöben hatalmaskodtak, úgy hogy a' Persák, és több napkeleti Nemzetségek-is adót fizettek nékik, a' mint Plinius, és Justinus bizonyittya. Ebben a' birodalomban pedig, sokan találtattak a' Zsidók közül, a' kik még a'

régi el-raboltatás miatt származtak oda. Mint Sz. Péter tehát Pontusban Galatziában, és egyéb helységekre el-szélledett Zsidókat levelével vigasztallya, úgy Szent János Parthiában, és egyéb Napkeleti országokra elszéllyedett Zsidóknak ir; ir pedig nékik, a' hitnek fö Tanúságiról.

I. RÉSZ.

Szent János a' miket Krisztusról hallott, és látott, azokat hirdeti, hogy az Istennel, és ö Fiával Krisztussal közösüllyünk, kinek vérével mosattatnak-le a' vétkek. A' ki bün nélkül mondgya magát; meg hazuttollya az Istent. Büneinket meg-vallyuk, és meg-botsáttya.

A

1. A' Mi eleitöl-fogva vólt, a' mit hallottunk, a' mit láttunk szemeinkel, a' mit néztünk, és a' kezeink meg-tapasztaltak az életnek igéjéröl:

2. Mert az élet meg-jelent, és láttuk, és bizonyságot tészünk róla, és hirdettyük néktek az örök életet, melly az Atyánál vala, és meg-jelent nékünk:

B

3. A' mit láttunk, és hallottunk, azt hirdettyük néktek, hogy néktek-is társaságtok légyen velünk, és a' mi társaságunk légyen az Atyával, és az ö Fiával a' Jésus Krisztussal.

4. És ezeket irjuk néktek, hogy örüllyetek, és a' ti örömötök tellyes légyen.

C

5. És ez az üzenet, mellyet hallottunk töle, és néktek hirdettünk: * Hogy az Isten világosság, és ö-benne nints semmi setétség.

6. Ha azt mondgyuk, hogy társaságunk vagyon véle, és setétségben járunk, hazudunk, és igazságot nem tselekesznünk.

7. Ha pedig világosságban járunk, mint ö-is világosságban vagyon: társaságunk vagyon egy-mással, * és a' Jésus Krisztusnak, az ö Fiának vére, meg-tisztit minket minden bünböl.

8. * Ha azt mondgyuk hogy nints bününk; magunkat tsallyuk-meg, és igazságbennünk nintsen.

9. Ha meg-vallyuk büneinket; hüv, és igaz, hogy meg-botsássa nékünk büneinket, és meg-tisztittion minket minden hamisságból.

10. Ha azt mondgyuk, hogy nem vétkeztünk; hazuggá tészszük ötet, és az ö igéje nints mi-bennünk.

* *Heb.* 9. d. 14. 1. *Pet.* 1. d. 19. *Apoc.* 1. b. 5.

D

* 3. *Reg.* 8. c. 45. 2. *Par.* 6. a. 36. *Prover.* 20. b. 9. *Eccli.* 7. c. 21.

II. RÉSZ.

Krisztus mi Szószóllónk az Atyánál, és az egész világ büneiért engesztelö. Az Isten Parantsolatinak meg tartásából tetszik-ki az Istennek igaz ismereti, és szeretete. Mitsoda az ó és új parantsolat. Ki légyen világosságban, 's ki setétségben. Ir az Atyáknak, ifiaknak, és kisdedeknek, intvén, hogy a' világot ne szeressék, az Anti-krisztust el-kerüllyék, és az el-kezdett hitben végig meg-maradgyanak.

1. FIATSKÁIM, ezeket irom néktek, hogy ne vétkezzetek. De ha ki vétkezik-is, vagyon szó-szóllónk az Atyánál, az igaz Jésus Krisztus:

A

2. És ö a' mi büneinkért engesztelö; nem tsak a' mieinkért pedig, hanem az egész világéért-is.

3. És ez-által tudgyuk, hogy meg-ismértük ötet, ha az ö parantsolatit meg-tartyuk

4. A' ki azt mondgya, hogy ismeri ötet, és az ö parantsolatit meg nem örizi; hazug az, és abban igazság nintsen.

5. A' ki pedig meg-tartya az ö igéjét, bizonnyára abban az Isteni szeretet tekélletes: és abból tudgyuk, hogy ö-benne vagyunk.

6. A' ki azt mondgya hogy ö-benne lakik, néki-is úgy kell járni, a' mint ö járt.

B

7. Szerelmesim, nem új parantsolatot irok néktek, hanem régi parantsolatot, melly eleitöl-fogva nálatok vólt. A' régi parantsolat, az ige a' mellyet hallottatok.

8. * Ismég új parantsolatot irok néktek, melly igaz mind ö-benne, 's mind ti-bennetek: mert a' setétség el-múlt, és az igaz világosság már világoskodik.

* *Joann.* 13. d. 34. & 15. b. 12

9. A' ki azt mondgya hogy ö világosságban vagyon, és az ö attyafiát gyülöli, mind ez ideig setétségben vagyon.

10. * A' ki az ö attyafiát szereti, világosságban lakik, és abban nints botránkozás.

* *Inf.* 3. c. 14.

11. A' ki pedig az ö attyafiát gyülöli, setétségben vagyon, és setétségben jár, és nem tudgya hová mégyen: mert a' setétség meg-vakitotta az ö szemeit.

12. Irom néktek, fiatskáim, mert megbotsáttatnak néktek büneitek az ö neveért.

13. Irom néktek atyák, mert meg-ismértétek azt, a' ki eleitöl-fogva vagyon. Irom néktek ifiatskák, mert a' gonoszt meg-gyöztétek.

14. Irom néktek gyermetskék, mert meg-ismértétek az Atyát. Irom néktek ifiak, mert erösek vattok, és az Isten igéje bennetek lakik, és a' gonoszt meg gyöztétek.

15. Ne szeressétek e' világot, sem azokat,

C

a' mik e' világban vannak. Ha ki ſzereti e' világot, nints abban az Atyának ſzeretete :

16. Mert valami e' világban vagyon, a' teſt kivánsága, és a' ſzemek kivánsága, és az élet kevélysége : melly nem az Atyától, hanem e' világtól vagyon.

17. És e' világ el-múlik, és az ö kivánsága. A' ki pedig az Iſten akarattyát tselekeſzi, örökké meg-marad.

18. Fiatskáim, utólſó óra vagyon : és a' mint hallottátok, hogy az Antikriſtus el-jö, és moſt ſok Antikriſtuſok löttek : abból tudgyuk, hogy utólſó óra vagyon.

19. Közülünk mentek-ki, de nem közülünk-valók vóltak, mert, ha közülünk-valók löttek vólna, általán-fogva meg-maradtak vólna velünk : de hogy meg-jelenteſſenek, hogy nem minnyájan mi-közülünk-valók.

20. De ti meg vattok kenve a' Szenttöl, és mindeneket tudtok.

21. Nem irtam néktek, úgy mint az igazságot nem-tudóknak, hanem mint aztt udóknak : és hogy ſemmi hazugság az igazságból nintsen.

D 22. Kitsoda hazug, hanem az a' ki tagadgya a' Jéſuſt Kriſtuſnak lenni? Ez az Antikriſtus, a' ki tagadgya az Atyát, és a' Fiút.

23. Valaki tagadgya a' Fiút, az Atya ſintsen annál : a' ki vallya a' Fiút, az Atya-is vagyon annál.

24. Ti a' mit hallottatok eleitöl-fogva, bennetek maradgyon. Ha bennetek marad a' mit eleitül-fogva hallottatok, ti-is a' Fiúban, és az Atyában maradtok.

25. És ez az igéret, mellyet ö igért nékünk, az örök élet.

26. Ezeket irtam néktek azokról, a' kik el-tévelyitnek titeket.

27. És a' kenet, mellyet töle vöttetek, meg-maradgyon bennetek. És nem ſzükség, hogy valaki tanittſon titeket : hanem a' mint az ö kenéſe tanit titeket mindenekröl, és az igaz, és nem hazugság. És a' mint tanitott titeket : maradgyatok abban.

28. És moſt fiatskáim maradgyatok ö benne : hogy mikor meg-jelenik, légyen bizodalmunk, és meg ne ſzégyenyitteſſünk ö-töle az ö el-jövetelekor.

29. Ha tudgyátok hogy ö igaz, azt-is tudgyátok, hogy minden a' ki igazságot tselekeſzik, ö-töle ſzületett.

III. RÉSZ.

Az Iſtennek hozzánk-való nagy ſzeretetit le-irja, és külömbségét azoknak, kik az Istentöl, és kik az ördög atyától vannak. Felebarátunk ſzeretetinek, és gyülölésének gyümöltsi : a' ki erös hittel, és tiſzta lélekkel valamit kér Iſtentöl, a' Kriſtus nevében, meg-nyeri.

A 1. LÁSSÁTOK minémü ſzeretetet adott nékünk az Atya, hogy Iſten fiainak nevezteſsünk, és legyünk. Az-okáért nem iſmér minket e' világ : mert nem iſméri ötet.

2. Szerelmeſim, moſt Iſten fiai vagyunk : és még nem jelent-meg mitsoda léſzünk. Tudgyuk, hogy mikor meg-jelenik, haſonlók léſzünk hozzája : mert meg-láttyuk ötet a' mint vagyon.

3. És minden a' kinek e' reménysége vagyon ö-benne, meg-ſzenteli magát, a' mint ö-is ſzent.

4. Valaki bünt tselekeſzik, hamiſságot-is tselekeſzik : és a' bün hamiſság.

5. * És tudgyátok, hogy ö meg-jelent hogy a' mi büneinket el-venné : és bün ö-benne nintsen. * *Iſa.25. c.12. 1.Per.2. d.12.*

6. Valaki ö-benne marad, nem vétkezik : és minden a' ki vétkezik, nem látta ötet ; ſe nem iſmérte ötet.

B 7. Fiatskáim, ſenki titeket el ne tévelyittsen. A' ki igazságot tselekeſzik, igaz az, a' mint ö-is igaz.

8. * A' ki bünt tselekeſzik, az ördögtöl vagyon : mert az ördög eleitöl-fogva vétkezik. Azért jelent-meg az Iſten Fia, hogy el-rontſa az ördög tselekedetit. * *Joan.8 f.44.*

9. Valaki az Iſtentöl ſzületett, bünt nem tselekeſzik : mert annak magva vagyon abban, és nem vétkezhetik, mert az Iſtentöl ſzületett.

10. Ezen iſmértetnek-meg az Iſten fiai, és az ördög fiai. Valaki nem igaz, nints az Istentöl, és a' ki nem ſzereti az atyafiát :

11. Mert ez az üzenet, mellyet hallottatok eleitöl-fogva, * hogy egy-máſt ſzereſsétek. * *Joann. 13.d.34. & 15.b. 12.*

12. * Nem mint Káin, ki a' gonoſztól vala, és meg-ölé az attyafiát. És miért ölte-meg ötet ? Mert az ö tselekedeti gonoſzok valának : az ö attyafiáé pedig igazak. * *Gen. 4.b.8.*

13. Ne tsodállyátok atyámfiai, ha gyülöl titeket e' világ.

C 14. Mi tudgyuk, hogy a' halálból általvitettünk az életre, mert ſzerettyük az atyafiakat. * A' ki nem ſzeret, a' halálban marad : * *Lev. 19.d.17.*

15. Minden a' ki gyülöli az ö attyafiát, gyilkos az. És tudgyátok, hogy egy gyilkoſnak ſints magában meg-maradó örök élete. * *Joann. 15.b.13.*

16. * Abból iſmértük-meg az Iſten ſzeretetit, hogy ö az ö lelkét adta mi-érettünk : nékünk-is lelkünket kell adnunk az atyánkfiaiért.

17. * A' kinek e' világi marhája vagyon, és láttya az attyafiát ſzükölködni, és bézárja ſzivét az-elött : mi képen marad-meg az Iſten ſzeretete abban ? * *Jac.2. c.15.*

D 18. Fiatskáim, ne ſzereſsünk ſzóval, ſe nyelvel, hanem tselekedettel, és igazsággal.

1. *Joan.* 3.

19. Abból ismérjük-meg, hogy az igazságból vagyunk: és az ö szine-elött tanátsollyuk a' mi szíveinknek.

20. Mert ha minket a' mi szívünk vádol: nagyobb az Isten a' mi szívünknél, és tud mindeneket.

21. Szerelmesim, ha a' mi szívünk nem vádol minket, bizodalmunk vagyon az Istenhez:

22. * És valamit kérünk, el-vészük ötöle: mert az ö parantsolatit meg-örizük, és a' mellyek ö-elötte kedvesek, azokat tselekesszük.

23. * És ez az ö parantsolattya: Hogy hidgyünk az ö Fiának a' Jésus Kristusnak nevében: és szeressük egy-mást, a' mint megparantsolta nékünk.

24. * És a' ki meg-tartya az ö parantsolatit, ö-benne lakik, és ö abban: és abból tudgyuk hogy bennünk lakik a' Lélek-által, mellyet nékünk adott.

IV. RÉSZ.

Miképen ismérhetni-meg, ha valamelly lélek Istentül van-é, vagy nints. Mivel-hogy az Isten meg-elözött minket szeretetivel, egyetlen egy Fiát értünk adván, szükség, hogy mi-is szeressük az Istent, és felebarátunkat. A' tökélletes szeretet ki-rekeszti a' félelmet.

A 1. SZERELMESIM, ne hidgyetek minden léleknek, hanem meg-próbállyátok a' lelkeket ha Istentöl vannak, mert sok hamis próféták jöttek e' világra.

2. Erröl ismértetik-meg az Isten lelke: Valamelly lélek vallya, hogy a' Jésus Kristus testben el-jött, Istentöl vagyon:

3. És valamelly lélek meg-ostztya a' Jésust, Istentöl nintsen, és ez Anti-kristus, kiröl hallottátok, hogy el-jött, és már most e' világon vagyon.

4. Ti az Istentöl vattok fiatskáim, és meg-gyöztétek ötet, mert nagyobb a' ki tibennetek vagyon, hogy-sem a' ki e' világon.

* Joann. 8.f.47. B 5. * Ök e' világból-valók: azért e' világról szólnak, és e' világ halgattya öket.

6. Mi az Istentöl vagyunk. A' ki ismeri az Istent, halgat minket: a' ki nints az Istentül nem halgat minket: erröl ismérjükmeg az igazságnak Lelkét, és a' tévelygésnek lelkét.

7. Szerelmesim, szeressük egy-mást: mert a' szeretet az Istentöl vagyon. És valaki szeret, az Istentöl született, és ismeri az Istent.

8. A' ki nem szeret, nem ismeri az Istent: mert az Isten, szeretet.

* Joann. 3.b.16. 9. * Abból jelent-meg az Isten szeretete mi-hozzánk, hogy az ö egyetlen egy szülött Fiát küldötte az Isten e' világra, hogy élyünk ö-általa.

10. Abban vagyon a' szeretet: nem hogy mi szerettük vólna az Istent, hanem hogy ö szeretett minket elsöben, és el-küldötte a' Fiát engesztelöül a' mi büneinkért.

11. Szerelmesim, ha igy szeretett minket az Isten: nékünk-is kell egy-mást szeretnünk. C

12. * Az Istent soha senki nem látta. Ha egy-mást szerettyük, az Isten mi-bennünk lakik, és az ö szeretete mi-bennünk tekélletes. * Joann. 1.c.18. 1. Tim. 6.c.17.

13. Abból ismérjük-meg, hogy ö benne lakunk, és ö mi-bennünk: hogy az ö Lelkéböl adott nékünk.

14. És mi láttuk, és bizonyságot tészünk, hogy az Atya el-küldötte az ö Fiát e' világ Üdvözitöjét.

15. Valaki vallya, hogy a' Jésus az Isten Fia, az Isten lakik abban, és ö az Istenben.

16. És mi meg-ismértük, és hittük az Istennek hozzánk-való szeretetit. Az Isten, szeretet: és a' ki a' szeretetben marad, az Istenben marad, és az Isten ö-benne.

17. E' végre lött tekélleteset az Isten szeretete mi-hozzánk, hogy az itéletnek napján bizodalmunk légyen: mert a' mint ö vagyon, mi-is vagyunk e' világon. D

18. Félelem nints a' szeretetben: hanem a' tekélletes szeretet ki-rekeszti a' félelmet, mért a' félelemnek gyötrelme vagyon. A' ki pedig fél, nem tekélletes a' szeretetben.

19. Mi azért szeressük az Istent, mert az Isten szeretett minket elöször.

20. Ha ki azt mondgya, hogy szeretem az Istent, és az ö attyafiát gyülöli, hazug az. Mert a' ki nem szereti az ö attyafiát, a' kit lát; az Istent, a' kit nem lát, mi-módon szeretheti?

21. * És e' parantsolatunk vagyon az Istentöl: hogy a' ki szereti az Istent, szeresse az ö attyafiát-is. * Joann. 13.d.34. & 15.b. 12. Ephes. 3. a.2.

V. RÉSZ.

Szól az Istentöl születettekröl, és szeretetröl. A' hit meg-gyözi a' világot. Három bizonyságok vannak a' földön, kik Kristusnak igaz Emberségét, és három bizonyságok az égben, kik Istenségét meg-mutattyák, kiben a' ki hiszen, örök élete lészen. Némelly bün halálra-való, némelly nem halálra való.

1. MINDEN, a' ki hiszi, hogy Kristus a' Jésus, az Istentöl született. És minden a' ki szereti azt a' ki nemzett, szereti azt-is a' ki attól született. A

2. Abból ismérjük-meg, hogy szerettyük az Isten fiait, ha az Istent szerettyük, és az ö parantsolatit meg-tselekedgyük.

3. Mert ez az Isteni szeretet, hogy az ö parantsolatit meg-örizzük; és az ö parantsolati nem nehezek,

4. Mert valami az Istentöl született, meg-

győzi e' világot: és ez a' győzedelem, melly meg-győzi e' világot, a' mi hitünk.

* 1. Cor. 15. d. 57.

5. * Kitsoda az, a' ki e' világot meggyőzi, hanem a' ki hiſzi, hogy az Iſten Fia a' Jéſus?

B

6. Ez az, a' ki viz, és vér-általjött, a' Jéſus Kriſtus: nem tsak vizben, hanem vizben, és vérben. És Lélek az, a' ki bizonyságot téſzen, hogy igazság a' Kriſtus.

7. Mert hárman vannak, a' kik bizonyságot téſznek menyben: az Atya, az Ige, és a' Szent-Lélek: és e' három egy.

8. És hárman vannak, a' kik bizonyságot téſznek a' földön: a' Lélek, és a' viz, és a' vér: és e' három egy.

9. Ha az emberek bizonyságát bé-véſzük, az Iſten bizonysága nagyobb: mert ez az Iſten bizonysága, melly nagyobb, hogy bizonyságot tött az ö Fiáról.

C

10. A' ki hiſzen az Iſten Fiában, az Iſten bizonysága vagyon annál ö-magában. * A' ki nem hiſzen a' Fiúnak, hazuggá téſzi ötet: mert nem hiſzen a' bizonyságnak mellyel bizonyságot téſzen az Iſten az ö Fiáról.

* Joann. 3. d, 36.

11. És ez a' bizonyság-tétel, hogy örök életet adott nékünk az Iſten. És ez élet az ö Fiában vagyon.

12. A' kinél a' Fiú vagyon, élete vagyon: a' kinél a' Fiú nintsen, nints élete.

13. Ezeket irom néktek: hogy tudgyátok, hogy örök életetek vagyon, a' kik hiſztek az Iſten Fia nevében.

14. És ez az ö-benne-való bizodalmunk; Hogy valamit kérünk az ö akarattya-ſzerént, meg-halgat minket.

15. És tudgyuk hogy meg-halgat minket valamit kérünk: tudgyuk, hogy meg-vannak a' kéréſek a' mellyeket kérünk ö-töle.

16. A' ki tudgya, hogy az attyafia vétkezik nem halálra-való bünnel, kérje, és az élet meg-adatik a' nem halálra vétkezönek. Vagyon halálra-való bün: nem mondom, hogy azért könyörögjön valaki.

D

17. Minden hamiſság, bün: és vagyon halálra-való bün.

18. Tudgyuk hogy valaki az Iſtentöl ſzületett, nem vétkezik: hanem az Iſtentöl-való ſzületés meg-tartya ötet, és a' gonoſz nem illeti ötet.

19. Tudgyuk hogy az Iſtentöl vagyunk: és az egéſz világ gonoſzban helyheztetett.

20. És tudgyuk hogy az Iſten Fia el-jött, * és értelmet adott nékünk, hogy meg-ismérjük az igaz Iſtent, és legyünk az ö igaz Fiában. Ez az igaz Iſten, és az örök élet.

* Luc. 24. g. 45.

21. Fiatskáim, örizzétek magatokat a' bálványoktól. Amen.

SZ. JÁNOS APOSTOL
II. LEVELE

A' két következendö Levél-is kétségkivül Sz. Jánosé, mert mind a' ſzóllásnak módgyában, mind a' tudománynak értelmében igen egyeznek. Irja pedig ezt a' Levelet Baſilides ellen, ki abban az üdöben azt tanitotta, hogy a' Kriſtus nem valóságos emberi teſtel birna, hanem tsak tettetes. és ſzemfény-veſztö teſtel: annak okáért nemis ſzenvedett ſemmit érettünk: melly gonoſz tudománnyal, váltságunknak egéſz fundamentomát föl akarta forditani. Annak okáért örvend azon az Apoſtol; hogy Elekta Aſzſzony, fiaival együtt, a' Kriſtus felöl úgy hiſzen, a' mint kellett: és inti ötet, hogy azon ſzent Hitben álhatatos légyen, és azt a' ſzeretetnek, és engedelmeſségnek tselekedetivel gyümöltsöſsé tegye. Utóllyára arra inti, hogy a' hamis Tudományoktól, és azoknak Meſteritöl magát óltalmazza.

I. RÉSZ.

Elekta nevü aſzſzony' állatot ditséri, hogy a' ſiait igaz hitben, iſteni félelemben, és ſzent életben fel-nevelte: inti azért, hogy ez után-is a' hitben, és ſzeretetben meg-marad-

gyanak, az eretnekeket el-kerüllyék, más dolgokat akkorra hágy, mikor hozzájok mégyen.

A 1. Az Egyházi-ſzolga, Elekta aſzſzonynak, és az ö fiainak, kiket én igazán ſzeretek, és nem én egyedül, hanem minnyájan-is a' kik meg-iſmérték az igazságot,

2. Az igazságért melly meg-marad mibennünk, és velünk léſzen örökké.

3. Légyen kegyelem veletek, irgalmaſság, békeség az Atya Iſtentöl, és a' Jéſus Kriſtuſtól az Atyának Fiától, igazsággal, és ſzeretettel.

B 4. Igen örültem, hogy a' te fiaid-közül igazságban-járókat találtam, a' mint parantsolatot vöttünk az Atyától.

5. És moſt kérlek téged aſzſzonyom, nem úgy mint új parantsolatot irván néked, hanem a' melly eleitöl-fogva vólt, * hogy ſzereſsük egy-máſt.

* *Joann.* 15. *b.* 12.

6. És ez a' ſzeretet, hogy az ö parantsolati-ſzerént járjunk. Mert ez a' parantsolat, hogy a' mint hallottátok eleitöl-fogva, abban járjatok:

C 7. Mert ſok hitetök jöttek e' világra, a' kik nem vallyák hogy a' Jéſus Kriſtus teſtben jött vólna: ez hitetö, és Antikriſtus.

8. Vigyázzatok magatokra, hogy el ne veſzeſsétek a' miket munkálodtatok: hanem hogy tellyes jutalmat vegyetek.

9. Valaki el-távozik, és nem marad a' Kriſtus tudományában, nints annak Iſtene: a' ki meg-marad a' tudományban, azé az Atya-is 's a' Fiú-is.

10. Ha ki ti-hozzátok jö, és e' tudományt nem hozza, ne fogadgyátok azt házatokba, ſe ne köſzöntsétek azt. D

11. Mert a' ki köſzönti azt, réſzes az ö gonoſz tselekedetiben.

12. Több lévén a' mit néktek irnék, nem akartam papiros, és ténta-áltat: mert reménylem, hogy nálatok léſzek, és ſzemtöl ſzembe ſzóllok: hogy a' ti örömetek tellyes légyen,

13. Köſzöntnek téged Elektának a' te nénédnek fiai.

SZ. JÁNOS APOSTOL
III. LEVELE

D Gájuſt ditséri az Apoſtol, hogy igazságban jár, és igazán hiſzen: és hitét a' ſzeretetnek, és irgalmaſságnak tselekedetivel ékeſiti. Inti ötet, hogy mind a' kettöben állhatatoſſan meg-maradgyon: ne gondollyon Diotrefes ellen-tartásával, ſe gonoſz példájával, hanem inkább köveſſe Demetert, mint jó példa adó kereſztényt.

I. RÉSZ.

Ditséri Gájuſt, hogy igazságban jár, és hogy a' ſzarándok hiveket jó-ſzivel fogadgya. Diotrefeſt pedig feddi az ö fel-fuvalkodásáért, és káromkodásáért. Demetert kommendállya. Utánna veti, hogy nem ſokára meg-látogattya.

A 1. Az Egyházi-ſzolga a' ſzerelmes Gájuſnak, kit én igazán ſzeretek.

2. Szerelmeſem, azon imádkozom, hogy mindenekben ſzerentséſſen tselekedgyél, és egésségben légy, a' mint jól vagyon a' te lelked.

B 3. Igen örültem az atyafiak ide jövén, és bizonyságot tévén a' te igazságodról, a' mint hogy te igazságban járſz.

4. Ezeknél kedvesb dolgom 'nints, mint hogy hallom a' fiaimat igazságban járni.

5. Szerelmeſem, hiven tselekeſzed valamit tselekeſzel az atyafiakkal, és azt a' jövevényekkel,

6. Kik bizonyságot töttek a' te ſzeretetedröl az Anya-ſzent-egy-ház-elött: kiket, jól tselekedvén, el-kéſérſz mint az Iſtenhez méltó.

7. Mert az ö neveért mentek-el, ſemmit C nem vévén a' Pogányoktól.

8. Nékünk kell azért bé-fogadnunk az illyeneket, hogy ſegétö-társai legyünk az igazságnak.

9. Irtam vólna talám a' Gyüleközetnek, de az, a' ki a' fejedelemséget kivánnya közöttök, Diótrefes, nem vészen-bé minket.

10. Az-okáért ha oda megyek, meg-feddem az ö tselekedetit, a' mellyeket tselekeszik, gonosz szókkal tsátsogván ellenünk: és mint-ha ezekkel meg nem elégednék: ö sem fogadgya-bé az atyafiakat; 's azokat-is a' kik bé-fogadgyák, meg-tiltya, és a' Gyüleközetböl ki-veti.

D 11. Szerelmesem, ne köveſd a' gonoszt hanem a' mi jó. A' ki jól tselekeszik, az Istentöl vagyon, a' ki gonoszúl tselekeszik, nem látta az Istent.

12. Demeterröl minnyájan bizonyságot tésznek, és az igazság-is, de mi-is bizonyságot tészünk: és tudod, hogy a' mi bizonyságunk igaz.

13. Sok vólna a' mit néked irnék: de nem akartam ténta, és penna-által meg-irni néked.

14. Reménylem pedig, hogy hamarsággal meg-látlak téged, és szemtöl szembe szóllunk.

15. Békeség néked. Köszöntnek téged a' barátid. Köszöntsed a' barátinkat nevenként.

SZ. JÚDÁS APOSTOL
KÖZÖNSÉGES
LEVELE

Ennek a' Levélnek sommája annyira egyez azokkal, mellyeket Szent Péter ir második Levelében, fö képen második, és harmadik Részében, hogy azokat, Júdás a' maga Levelében foglalta, vagy világosabban meg-magyarázta. Innét némellyek ezt a' Levelet, nem Júdás munkájának, hanem Péterének tulajdonitották: de nem helyesſen. Mert Júdás ebben a' Levélben úgy emlékezik a' több Apostolokról (ki vévén Jánost) mint már e' világból kimúltakról: *Memores estote verborum, quæ prædicta sunt ab Apostolis Domini nostri JESU Christi, qui dicebant vobis, tanquam in novissimo tempore venient illusores secundum desideria sua ambulantes in impietatibus.* v. 17. *Meg-emlekezzetek, úgy mond, az igékröl, mellyek eléve mondattak, a' mi Urunk Jésus Krisztusnak Apostolitúl, kik meg-mondották néktek, hogy az utólsó üdöben tsúfolók-jönek, az ö kivánságok szerént járván az istentelenségekben.* v. 17. Ezeket pedig meg-jövendölte Péter második levelének 2. részében. Annak okáért Ekumenius azt hozza ki, hogy Júdás a' több Apostolok után (Jánost mondom kivévén, irta ezt a' levelet, midön már a' Simoniták, és Nikolaiták el-hintegették vólna gonosz tudományokat.

Vóltak némellyek a' kik ennek a' Levélnek hitelességéröl kételkedtek, hogy Henok könyvébül, mellynek nints helye a' Sz. Irásban, bizonyit: másodszor, hogy a' mit Szent Mihály vetekedéséröl hoz elö, az sints az igaz Sz. Irásban. De tudni kell, hogy nem ellenkezik mind az a' Szent irással, a' miket más könyvekbül veszünk: ezekben tehát az Apostolnak Prophetai lelke tudott választást tenni. Igy Szent Pál a' pogány böltseknek némelly mondásit foglalta leveleibe, és azzal hitelesitette azon mondásokat.

I. RÉSZ.

Inti, hogy a' hitben, és jóban állhatatossak legyenek, és ellenek-állyanak az istenteleneknek, és fajtalanoknak, kiket az Isten meg-büntet, mint a' Zsidókat, és Sodomitákat. Mivel-hogy azok-is senkitöl nem félvén hanyat-homlok rohannak a' testi kivánságokra,

kiket külömb-külömb-féle dolgokhoz hasonlit, a' jókat pedig Enokra, és az Apostolok bizonyságira igazittya.

A

1. JÚDÁS a' Jésus Kristus szolgája, Jakabnak pedig attyafia, azoknak, a' kik az Atya Istenben szerelmesek, és a' Kristus Jésustól meg-tartattak, és hivattattak.

2. Irgalmasság, és békeség, és szeretet bévségessen adassék néktek.

3. Szerelmesim, minden szorgalmatossággal akarván néktek irni a' ti közönséges üdvösségtekröl, szükség vólt, hogy irnék néktek: kérvén, hogy viaskodgyatok a' szenteknek egyszer adatott hitért.

4. Mert alattomban bé-jöttek némelly istentelen emberek (kik régenten eléve béirattattak ez itéletre) a' mi Istenünk kegyelmét bujaságra forditván, és az egyedül-Uralkodót, és a' mi Urunk Jésus Kristust tagadván.

B

5. Akarlak pedig titeket inteni, tudván egyszer mindeneket, hogy Jésus a' népet Egyiptus-földeböl ki-szabaditván, * az-után azokat, a' kik nem hittek, el-vesztette:

* Num. 14. f. 37.

6. Az Angyalokat pedig, a' kik meg nem tartották az ö fejedelemségeket, hanem elhagyták lakó-helyöket, a' nagy napnak itéletire, örökké-való kötelekkel homály-alatt tartya.

7. A' mint Sodoma, és Gomorra, és a' határos várasok hasonló-képen paráználkodván, és más test-után menvén, példáúl löttek, az örök tüznek büntetését szenvedvén.

8. Hasonló-képen ezek-is a' testet megferteztetik ugyan, az uraságot pedig megvetik, a' méltóságot pedig káromlyák.

9. * Mikor Mihály Arkangyal az ördöggel vetekedvén tusakodnék a' Moyses testéröl, nem merte a' káromlásnak itéletét reávetni; hanem azt mondotta: Parantsollyon néked az Úr:

* Zach. 3. a. 2.

10. Ezek pedig, valamiket nem tudnak ugyan, káromlyák: valamiket pedig természet-szerént tudnak, mint a' néma barmok, azokban rothadnak-meg.

11. Jaj azoknak, mert * a' Kain útán indúltak-el, * és a' Bálaám tévelygésével a' jutalomért ki-szakadtak, * és a' Kóre ellenmondásában el-vesztek.

* Gen. 4. b. 8. * Num. 22. d. 23. * Num. 16. a. 1. 2. Petr. 2. d. 17.

12. Ezek az ö lakadalmokban motskok; félelem-nélkül vendégeskedvén, magokat hizlalván, viz-nélkül-való felyhök, mellyek a' szelektöl ide 's tova hajtatnak, öszi fák, gyümöltstelenek, kétszer-holtak, ki-irtattak.

C

13. A' kegyetlen tenger habjai, ki-tajtékozván az ö szégyenségeket, bújdosó tsillagok, kiknek a' setétségnek szélvésze örökké meg-tartatik.

14. Prófétált-is pedig ezekröl Enok Ádámtól a' hetedik mondván: * Imé el-jö az Úr sok ezer szenteivel

* Apoc. 1. b. 7.

15. Itéletet tenni mindenek-ellen, és megfeddeni minden istenteleneket minden ö istentelen tselekedetekröl, mellyeket istentelenül tselekedtek, és minden kemény szókról, mellyeket szóllottak az Isten-ellen az istentelen bünösök.

16. Ezek panaszolkodó morgolódók, az ö kivánságok-szerént járók, * és az ö szájok kevélységeket szóll, tsodálván a' személyeket nyereségnek-okáért.

* Ps. 16 c. 10.

D

17. Ti pedig szerelmesim, meg-emlekezzetek az igékröl, * mellyek eléve meg-mondattak a' mi Urunk Jésus Kristusnak Apostolitól,

* 1. Tim. 4. a. 1. 2. Tim. 3. a. 1. 2. Pet. 3. a. 3.

18. Kik meg-mondották néktek, hogy az utólsó idöben tsúfolók jönek, az ö kivánságok-szerént járván az istentelenségekben.

19. Ezek, a' kik magokat el-szakasztyák, testiek, lelkek nem lévén.

20. Ti pedig szerelmesim, fel-épitvén magatokat a' ti szentséges hitetekre, a' Szent-Lélek-által imádkozván,

21. Ti-magatokat az Isteni szeretetben tartsátok, várván a' mi Urunk Jésus Kristusnak irgalmasságát az örök életre.

22. És ezeket ugyan, a' kik meg-itéltettek, meg-fedgyétek:

23. Amazokat pedig szabadittsátok-meg, ki-ragadván a' tüzböl. Egyebeken pedig könyörüllyetek félelemmel: gyülölvén még a' testi meg-ferteztetett ruhát-is:

24. Annak pedig, a' ki titeket megtarthat bün-nélkül, és állathat az ö ditsöségének szine-eleibe makula nélkül örvendezéssél a' mi Urunk Jésus Kristusnak el-jövetelekor.

25. Egyedül az Üdvözitö Istenünknek, a' mi Urunk Jésus Kristus-által, ditsöség, és fel-magasztalás, birodalom. és hatalom minden idö-elött, most-is, és mind örökkön örökké. Amen.

SZ. JÁNOS APOSTOL JELENÉSE.

Szent Jeronimus, irván Paulinushoz, rövideden igy ditséri e' Könyvet: *Apocalipſis Joannis tot habet Sacramenta, quot verba. Parum dixi: Pro merito voluminis, laus omnis inferior eſt, in verbis ſingulis multiplices latent intelligentiæ.* Szent János Jelenésében annyi a' titok, a' mennyi a' szó. *Még ezis kevés: ſenki azt vólta képen meg nem ditsérheti, minden ſzóban ſok, és külömb féle az értelem.* Ennek a' könyvnek 20. Részét L. 20. C. 7. de Civitate Dei meg magyarázta Sz. Ágoston: mellyből kitetszik, hogy ha a' több részit is, úgy meg-magyarázná valaki, mint Szent Ágoston, ebbül a' Titokból sok szép, és kivánatos igazság jöne világosságra.

I. RÉSZ.

Szent János a' Patmos ſzigetében ſzámki-vettetvén, párantsolatot vészen, hogy irja meg mind azokat, a' miket látott, az Ásiai hét Ekkléſiának, mellyeket jelentettek az Ember Fia körül lévö hét gyertya-tartók; és meg-irja, miképen jelent-meg néki az Ember Fia.

A 1. A' Jésus Kristus jelentése, mellyet néki adott az Isten, hogy meg-jelentené az ö szolgainak, a' mellyeknek hamar meg kell lenni: és meg-jelentette, el-küldvén az ö Angyalától az ö szolgájának Jánosnak,

2. Ki bizonyságot tött az Isten igéjéröl, és bizonyságot a' Jésus Kristusról, mindenekröl a' miket látott.

3. Bóldog, a' ki olvassa, és hallya e' próféталásnak igéit: és meg-tartya azokat, mellyek abban meg-irattattak: mert az idö közel vagyon.

4. János a' hét Anyaszentegyháznak, mellyek Ásiában vannak: malaszt néktek, és békeség attól, * a' ki vagyon, és a' ki vala, és a' ki el-jövendö; és a' hét lelkektöl, kik az ö királyi-székének szine-elött vannak:

5. És a' Jésus Kristustól, a' ki hüv tanú, * elsöszülött a' halottak-közül, és e' föld királyinak fejedelme: a' ki minket szeretett, és meg-mosott minket a' mi büneinkböl * az ö vére-által,

6. És minket országgá, és papokká tött az Istennek, és az ö Attyának: annak ditsöség, és birodalom örökkön örökké: Amen.

7. * Imé el-jö felyhökkel, és minden szem meg-láttya ötet, és a' kik által-verték ötet. És sirni fognak magokon ö-érette a' földnek minden nemzetségi: úgy lészen: Ámen.

8. * Én vagyok az α, és ω, a' kezdet 's a' vég, úgy-mond az Úr Isten, a' ki vagyon, és a' ki vala, és a' ki el-jövendö, a' mindenható.

9. Én János ti atyátok-fia, és részes a' háborúságban, és az országban, és a' békeséges-türésben a' Jésus Kristusban; a' szigetben valék, melly Patmosnak neveztetik, az Isten igéjéért, és a' Jésus bizonyság-tételéért.

10. Lélekben el ragadtatám vasárnapon, C és hallék hátam-megett nagy szózatot mint a' trombitáét,

11. Mondván: A' mit látsz, ird könyvbe: és küld a' hét Anya szent-egy-háznak, mellyek Ásiában vannak. Efesusban, és Smirnában, és Pergamusban, és Tiatirában, és Sardisban, és Filadelfiában, és Laodicteában:

12. És meg-fordúlék, hogy látnám a' szózatot, melly velem szóll vala: És meg-fordúlván láték hét arany gyertya-tartót:

13. És a' hét arany gyertya-tartó között hasonlót az ember fiához, fel-öltözve bokáig-való ruhába, és bé-övedzve a' tsetseinél arany övel: D

14. A' feje pedig és a' haja-szálai feirek valának mint a' feir gyapjú, és mint a' hó; és a' szemei mint a' tüz lángja,

15. És a' lábai hasonlók a' kementzében égö sárga rézhez, és a' szava mint a' sok vizek szava:

16. És a' jobb-kezében hét tsillagok valának: és a' szájából két-élü kard jö vala ki: és az ortzája mint az ö erejében fénylö nap.

Inf. 21. b. 6. & 22. c. 13.

* *Exod.* 3. *d.* 14.

* 1. *Cor.* 15. *c.* 20. *Col.* 1. *c.* 18. * *Hebr.* 9. *d.* 14. 1. *Petr.* 1. *d.* 20. 1. *Joan.* 1. *d.* 7.

* *Iſa.* 3. *c.* 13. *Matth.* 24. *c.* 20. *Judæ*, *c.* 14.

* *Iſa.* 44. *a.* 6.

17. És mikor láttam vólna ötet, a' lábaihoz esém mint egy hólt. És reám tévé a'
* *Isai.* 41. *b.* 4. & 44. *a.* 6. jobb-kezét, mondván: Ne félly: * én vagyok az elsö, és az utólsó;

18. És az élö, és meg-hóltam vólt; és imé élek örökkön örökké, és nálam vannak a' halálnak, és a' pokolnak kúltsai.

19. Ird-meg azért a' miket láttál, és a' mik vannak, és a' miknek ezek-után meg kell lenni.

20. A' hét tsillagnak titka, mellyeket az én jobb-kezemben láttál, és a' hét arany gyertya-tartók: a' hét tsillag, a' hét Anya-szent-egy-háznak Angyali: és a' hét gyertya-tartó, a' hét Anya-szent-egyház.

II. RÉSZ.

Az Efesumbéli püspök az elöbbeni szeretetre intetik, Smyrnai az halálig való hivségre, Pergami a' penitentzia-tartásra, és a' Thiatirai a' Jezabel el-távoztatására. Ditséri azokat, kik a' Nikolaiták hamis tanitáſit meg-vetették, 's másokat pedig penitentziára int; meg-veti az Isteni tiszteletthez lévö reſtet, és a' gyözedelmesnek jutalmat igér.

A 1. Az Efesusi Anya-szent-egy-ház Angyalának ird-meg: Ezeket mondgya, a' ki a' hét tsillagot az ö jobb-kezében tartya, a' ki a' hét arany gyertya-tartó-között jár:

2. Tudom a' te tselekedetidet, és munkádat, és békeséges türésedet, és hogy nem szenvedheted a' gonoszokat: és meg-kisértetted azokat, a' kik magokat Apostoloknak mondgyák lenni, és nem azok: és hazugoknak találtad öket:

3. És békeséges-türésed vagyon, és szenvedtél az én nevemért, és el nem állottál.

B 4. De vagyon valamim ellened, hogy a' te elöbbi szeretetedet el-hagytad.

5. Emlekezzél-meg azért honnét estél-ki: és tarts penitentziát, és az elöbbi tselekedetidet tselekedgyed: mert külömben, ellened-jövök, és el-mozditom helyéröl a' te gyertya-tartódat, ha penitentziát nem tartasz.

6. De ez vagyon benned, hogy gyülöltted a' Nikolaiták tselekedetit, mellyeket én-is gyülölök.

7. A' kinek füle vagyon, hallya meg mit mond a' Lélek az Anya-szent-egy-házaknak: A' gyözedelmesnek enni adok az élet fajáról, melly az én Istenem Paraditsomában vagyon.

C 8. És a' Smirnai Anya-szent-egy-ház Angyalának ird-meg: Ezeket mondgya az elsö, és az utólsó; a' ki meg-hólt vala, és él:

9. Tudom a' te háborúságodat, és szegénységedet, de gazdag vagy: és káromlattól azoktól, a' kik magokat Zsidóknak mondgyák lenni, és nem azok, hanem a' sátánnak synagógája.

10. Semmitöl azokban ne félly a' miket szenvedni fogsz. Imé az ördög némellyeket közületek a' tömlötzbe vét, hogy meg-kisértessetek: és tiz napig háborúságtok lészen. Légy hüv halálig, és néked adom az élet koronáját.

11. A' kinek füle vagyon, hallya-meg mit mond a' Lélek az Anya-szent-egy-házaknak. A' ki gyözedelmes lészen, meg nem sértetik a' második haláltól. D

12. És a' Pergamusi Anya-szent-egy-ház Angyalának ird-meg: Ezeket mondgya a' kinél a' két-élü kard vagyon:

13. Tudom hol lakol, a' hol a' sátán széke vagyon: és az én nevemet tartod, és az én hitemet meg nem tagadtad. És a' napokban Antipás az én hüv tanúm, ki meg-ölettett ti-nálatok, a' hol a' sátán lakik.

14. De vagyon ellened valami kevesem: mert vannak ott nálad * a' Bálaám tudományát tartói, a' ki Bálákot tanittya vala, hogy botránkozást vetne az Israel fiai-eleibe, hogy ennének, és paráználkodnának: * *Num.* 24. *a.* 3. & 25 *a.* 2.

15. Úgy vannak nálad-is a' Nikolaiták tudományát tartói.

16. Hasonló-képen penitentziát tarts: ha pedig nem, ellened-megyek hamar, és hadakozom azok-ellen az én számnak kardgyával. E

17. A' kinek füle vagyon, hallya-meg mit mond a' Lélek az Anya-szent-egy-házaknak: A' gyözedelmesnek el rejtetett mannát adok, és egy feir követskét adok annak: és a' követskén új irott nevet, mellyet senki nem tud, hanem tsak a' ki el-vészi.

18. És a' Tiatirai Anya-szent-egy-ház Angyalának ird-meg: Ezeket mondgya az Isten Fia, a' kinek a' szemei mint a' tüznek lángja, és a' lábai hasonlók a' sárga rézhez:

19. Ismérem a' te tselekedetidet, és hitedet, és szeretetedet, és szolgálatodat, és békeséges-türésedet, és a' te végsö tselekedetidet, többeket az elébbieknél. F

20. De vagyon ellened valami kevesem, mert meg-engeded Jézabel aszszonynak, ki magát profétának mondgya, hogy tanittson, és el-hitesse az én szolgaimat, hogy paráználkodgyanak, és egyenek a' bálványoknak áldozattyokban.

21. És idöt adtam néki, hogy penitentziát tartana: és nem akar penitentziát tartani paráznaságáról.

22. Imé az ágyba vetem ötet: és a' kik paráználkodnak véle, nagy háborúságban lésznek, ha penitentziát az ö tselekedetekröl nem tartnak.

23. És a' fiait halállal ölöm-meg, és megtudgyák minden Anya-szent-egy-házak, * hogy én vagyok a' veséknek, 's a' sziveknek vizsgálója: és mindeniteknek tselekedeti szerént fizetek. Mondom pedig néktek, G * 1. *Reg.* 16. *b.* 7. *Pſal.* 7. *c.* 10. *Jer.* 17. *b.* 10.

24. És a' többinek a' kik Tiatirában vat-

tok. Valakinél nints ez a' tudomány, és a' kik meg nem ismérték a' sátán mélységit, a' mint mondgyák, nem vetek reátok más terhet.

25. Mindazáltal azt, a' mi nálatok vagyon, tartsátok-meg mig el-jövök.

26. És a' ki győzedelmes léfzen, és megörizi végig az én tselelekedetimet, hatalmat adok annak a' Pogányokon,

27. És birni-fogja azokat vas-vefzfzövel, és mint a' fazekas edénye meg-rontatnak,

28. A' mint én-is vöttem az Atyámtól: és adom annak a' hajnali tsillagot.

29. A' kinek füle vagyon, hallya-meg mit mond a' Lélek az Anya-fzent-egy-házaknak.

III. RÉSZ.

A' Sárdis városa Püfpökét a' lelki dolgokban való fogyatkozásokért feddi, a' Filadelfit pedig ditséri, és a' Laoditziait dorgállya, hogy fem meleg, fem hideg, hanem lágy meleg, és kevély, annakokáért ezeket fenyegetéffel penitentziára inti, a' jókat ditséri, és a' győzedelmesnek jutalmat igér. Az Isten az ajtón zörget, hogy bé-botsáttafsék.

A 1. És a' Sárdifi Anya-fzent-egy-ház Angyalának ird-meg: Ezeket mondgya a' kinél az Istennek hét Lelke vagyon, és a' hét tsillag: Tudom tselekedetidet, mert az neved, hogy élfz, de meg-hólt vagy.

2. Vigyázz, és a' többeket-is erösitfdmeg, a' mellyek halandó-félben valának. Mert nem találom a' te tselekedetidet tellyefeknek az én Istenem-elött.

3. Meg-emlekezzél azért mint vötted, és hallottad, és meg-tartfad, és tarts penitentziát. Ha pedig nem vigyázfz, * Hozzád jövök mint a' lopó, és nem tudod melly órában jövök hozzád.

4. De vannak kevés neveid Sárdisban, a' kik meg nem ferteztették az ö ruhájokat: és én-velem feirben járnak, mert méltók.

B 5. A' ki győzedelmes léfzen, igy feir ruhákba öltöztetik, és ki nem törlöm az ö nevét az Élet-könyvéből, és meg-vallom az ö nevét az Atyám-elött, és az ö angyali-elött.

6. A' kinek füle vagyon, hallya-meg mit mond a' Lélek az Anya-fzent-egy-házaknak,

7. És a' Filadelfiai Anya-fzent-egy-ház Angyalának ird-meg: ezeket mondgya a' Szent, és az Igaz, * a' kinél a' Dávid kúltsa vagyon: ki meg-nyittya, és fenki bé nem zárja: bé-zárja, és fenki meg nem nyittya:

8. Tudom tselekedetidet. Imé meg-nyilt ajtót adtam elödbe, mellyet fenki bé nem tehet: mert kevés eröd vagyon, és megtartottad az én igémet, és meg nem tagadtad az én nevemet.

9. Imé adok némellyeket a' sátán fynagógájából - a' kik magokat Zfidóknak mondgyák lenni, és nem azok, hanem hazudnak: Imé azt tselelekefzem, hogy azok el-jöjenek, és imádgyanak a' te lábaid-elött: és meg-tudgyák, hogy én fzerettelek téged.

C 10. Mert meg-tartottad az én türéfemröl-való befzédet, és én meg-tartlak téged a' kifértetnek órájától, melly az egéfz világra jövendö, meg-kiférteni a' földön-lakókat.

11. Imé el-jövök hamar: tartfad a' mid vagyon, hogy fenki el ne vegye koronádat.

12. A' ki győzedelmes léfzen, oflopúl téfzem ötet az én Istenem templomában, és többé ki nem mégyen: és ö-reája irom az én Istenem nevét, és az én Istenem várasának az új Jerufalemnek nevét, melly menyböl fzáll-alá az én Istenemtöl, és az én új nevemet.

13. A' kinek füle vagyon, hallya-meg mit mond a' Lélek az Anya-fzent-egy-házaknak:

14. És a' Laoditzéai Anya-fzent-egy-ház Angyalának ird-meg: * Ezeket mondgya: Az Amen, a' hüv, és igaz tanú, ki az Isten teremtett-állattyának kezdete.

15. Tudom tselekedetidet: hogy fem hideg nem vagy, fem meleg: bár hideg vólnál, vagy meleg:

D 16. De mivelhogy lágy-meleg vagy, és fem hideg, fem meleg, ki kezdlek téged az én fzámból okádni.

17. Mert azt mondod: hogy gazdag vagyok, és meg-gazdagodtam, és femmi-nélkül nem fzükölködöm: és nem tudod, hogy te nyomorúlt vagy, és nyavalyás, és fzegény, és vak, és mezitelen.

18. Adom néked tanátfúl, hogy én-tölem végy tüzes meg-próbált aranyat, hogy gazdag légy, és feir ruhákba öltözzél, és ne lattafsék a' te mezitelenségednek fzégyensége, és fzem-gyógyitóval kend-meg a' fzemeidet hogy lás.

19. * Én a' kiket fzeretek, meg-feddem és meg-oftorozom. Indúlly-fel azért, és penitentziát tarts.

20. Imé az ajtó-elött állok, és zörgetek: ha ki hallya az én fzómat, és meg-nyittya nékem az ajtót, bé-megyek hozzája, és övéle vatsorálom, és ö én-velem.

21. A' ki győzedelmes léfzen, együtt ültetem velem az én királyi-fzékembe: a' mint én-is győzedelmet vöttem, és az én Atyámmal az ö királyi-fzékébe ültem.

22. A' kinek füle vagyon, hallya-meg mit mond a' Lélek az Anya-fzent-egy-házaknak.

IV. RÉSZ.

Az ég meg-nyilván, királyi fzékben láttya az Ember Fiát, körülötte hufzonnégy véneket ülve, és négy állatot, tudniillik, oroflánt, borjút, embert, és repülö faft;

Infr. 16. c. 15. 1. Theff. 5. a. 2. 1. Petr. 3 c. 10.

Ifa. 12. f. 22. Job. 22. b. 4.

Joan. 14. a. 6.

Prov. 3. b. 10. Hebr. 12. b. 6.

kik a' huſzonnégy vénekkel magaſztallyák vala a' királyi ſzékben ülöt.

A 1. EZEK-után látám: és imé egy meg-nyilt ajtó menyben: és az elsö ſzózat, a' mellyet hallék, mint velem-ſzólló trombitáé, mondván: Jöj-fel ide, és meg-mutatom néked a' miknek kell lenni ezek után.

2. És mingyárt el-ragadtatám lélekben: és imé egy ſzék tétetett vala le menyben, és a' ſzéken egy ül vala.

3. És a' ki ül vala, haſonló vala a' jaſpis és ſárdius-könek tekintetéhez: és a' ſzék-körül ſzivárvány vala, haſonló a' ſmaragd ſziné-hez.

B 4. És a' ſzék-körül huſzon-négy ſzékek: és a' ſzékeken huſzon-négy vének ülvén, feir ruhákba öltözve, és a' fejökön arany koronák valának.

5. És a' királyi-ſzékből villámáſok, és ſzózatok, és menydörgéſek jönek vala ki: és hét égö lámpáſok a' királyi-ſzék-elött, mellyek az Iſtennek hét lelkei.

C 6. És a' ſzék-elött mint egy üveg tenger, haſonló a' kriſtalhoz: és a' ſzéknek közepette, és a' ſzék-körül, négy lelkes-állatok ſzemekkel rakvák elöl és hátul.

7. És az elsö lelkes-állat haſonló az oroſzlányhoz, és a' máſodik lelkes-állat haſonló a' borjúhoz, és a' harmadik lelkes-állatnak ábrázattya vala mint az embernek, és a' negyedik lelkes-állat haſonló a' röpüllö ſashoz.

8. És a' négy lelkes-állatok-közül mindeniknek hat-hat ſzárnyok vala: és körös-körül, és belöl rakvák ſzemekkel: és nem vala nyugodalmok éjjel, és nappal, mondván: * Szent, Szent, Szent a' mindenható Úr-Iſten, a' ki vala, és a' ki vagyon, és a' ki el-jövendö.

* *Iſa. 6. a. 3.*

9. És mikor azok a' lelkes-állatok ditsöséget, és tiſzteletet, és áldáſt adnának a' királyi-ſzékben-ülönek, az örökkön örökké-élönek,

D 10. Le-borúlnak vala a' huſzon-négy vének a' királyi-ſzékben-ülö elött, és imádgyák vala az örökkön örökké-élöt, és letéſzik vala az ö koronájokat a' királyi-ſzék-elött, mondván:

11. Méltó vagy mi Urunk Iſtenünk, ditsöséget, és tiſzteletet, és eröt venni: mert mindeneket teremtettél, és a' te akaratodért valának, és teremtettek.

V. RÉSZ.

Szent János hét petséttel bé-petsétlett könyvet látván, ſir, hogy azt ſenki meg nem nyithatná, azomban a' meg-öletett Bárány meg-nyittya, kiért a' négy-állatok a' huſzonnégy vénekkel, és az Angyalok ſeregivel, és minden teremtett állatokkal magaſztallyák.

A 1. ÉS láték a' királyi-ſzékben ülönek jobb-kezében, egy belöl, és kivül bé-irott könyvet, hét petséttel bé-petsételtettet.

2. És láték egy erös Angyalt, nagy ſzóval hirdetvén: Kitsoda méltó a' könyvet meg-nyitni, és fel-bontani annak petsétit?

3. És ſenki, ſe menyben, ſem a' földön, ſem a' föld-alatt, meg nem nyithatá a' könyvet, ſe reá nem nézhete.

4. És én igen ſirok vala, hogy ſenki nem találtatott méltónak a' könyvet meg-nyitni, ſem arra nézni.

B 5. És egy a' vének-közül monda nékem: Ne ſirj: imé gyözedelmeſé lött a' Júda nemzetségéből-való oroſzlány, a' Dávid gyökere, meg-nyitni a' könyvet, és fel-bontani annak hét petsétit.

6. És tekinték: és imé a' királyi-ſzék-között, és a' négy lelkes-állatok-között, és a' vének-között, mint egy meg öletett Bárány áll vala, hét ſzarva, és hét ſzeme-lévén: mellyek az Iſtennek egéſz földre botsáttatott hét lelkei.

7. És el-jöve: és el-vévé a' királyi-ſzékben-ülönek jobb-kezéből a' könyvet.

8. És midön meg-nyitotta vólna a' könyvet, a' négy lelkes-állatok, és a' huſzonnégy vének le-esének a' bárány-elött, mindeniknek tzitarájok lévén, és arany tsészéjek rakvák illatokkal, mellyek a' ſzenteknek imádságok:

C 9. És énekelnek vala új éneket, mondván: méltó vagy Uram el-venni a' könyvet, és fel-nyitni annak petsétit: mert meg-öletettél, és meg-váltottál minket az Iſtennek a' te véreddel, minden nemzetség, és nyelv, és nép, és nemzet-közül:

10. És töttél minket a' mi Iſtenünknek orſzággá, és papokká: és orſzáglunk a' földön.

11. És tekinték, és hallám a' ſok Angyalok ſzavát, a' királyi-ſzék, és a' lelkes-állatok, és a' vének-körül: és azok ſzáma * ezernyi ezer vala,

* *Dan. 7. c. 10.*

D 12. Nagy ſzóval mondván: Méltó a' Bárány, a' ki meg-öletett, hogy eröt, és Istenséget, és böltseséget, és eröſséget, és tiſzteletet, és ditsöséget, és áldáſt vegyen.

13. Es minden teremtett-állatot, melly menyben vagyon, és a' föld-fölött, és a' föld-alatt, és a' mellyek a' tengerben vannak, és a' mellyek ö-benne: minnyájokat hallám mondani: A' királyi-ſzékben-ülönek, és a' Báránynak, áldás, és tiſztelet, és ditsöség, és hatalom örökkön örökké.

14. És a' négy lelkes-állatok mondának: Amen. És a' huſzon-négy vének le-borúlának ortzájokra: és imádák az örökkön örökké-élöt.

VI. RÉSZ.

Az elsö petsét fel-szakaſztására lát egy fejér lovú lovaſt; a' máſodik meg-nyitására, veres lovú lovaſt; a' harmadikéra fekete lovú lovaſt; a' negyedikre halavány lovú lovaſt; az ötödik petsét fel-szakaſztására láttya az óltár alatt a' Mártyroknak lelkeit, kik ſiettetik az itéletet; a' hatodik fel-nyitására föld indúlások lettek, a' nap meg-feketedett, a' hóld meg-véreſedet, és a' tsillagok le-húllottak az égröl, és mindenféle népek meg-félemlettek, mellyek jelei az itéletnek.

A 1. És látám hogy fel-nyitott egyet a' Bárány a' hét petsétek-közül, és hallám egyiket a' négy lelkes-állatok-közül mondani, mint a' meny-dörgéſnek ſzavát: Jöſzte, és láſſad.

2. És látám: és imé egy feir ló, és annak a' ki azon ül vala kéz-ija vala, és korona adaték néki, és ki-méne gyözedelmes-lévén hogy gyözedelmes lenne.

3. És mikor fel-nyitotta vólna a' máſodik petsétet, hallám a' máſodik lelkes-állatot mondani: Jöſzte, és láſſad.

4. És más ló veres jöve-ki: és annak a' ki azon ül vala, adaték, hogy el-venné a' békeséget a' földröl, és hogy egy-máſt megöllyék, és nagy kard adaték néki.

B 5. És mikor fel-nyitotta vólna a' harmadik petsétet, hallám a' harmadik lelkes-állatot mondani: Jöſzte, és láſſad. És imé egy fekete ló: és annak a' ki azon ül vala, egy mérö-ſerpenyü vala kezében.

6. És hallék mint egy ſzózatot a' négy lelkes-állatok-között, mondván: A' búzának két fontos mértéke egy pénzen, és az árpának három fontos mértéke egy pénzen, és a' bort 's az olajt meg ne sértſed.

7. És mikor fel-nyitotta vólna a' negyedik petsétet, hallám a' negyedik lelkes-állatnak ſzavát, mondván: Jöſzte, és láſſad.

8. És imé egy halovány-ſzinü ló: és a' ki azon ül vala, annak a' neve Halál, és a' pokol követi vala azt, és hatalom adaték annak a' földnek négy réſzén, hogy ölne fegyverrel, éhséggel, és halállal, és földi vadakkal.

C 9. És mikor fel-nyitotta vólna az ötödik petsétet; látám az óltár-alatt azoknak lelkeket, a' kik meg-ölettettek az Iſten igéjéért, a' bizonyság-tételért, melly nálok vala,

10. És nagy ſzóval kiáltnak vala, mondván: Uram (ſzent, és igaz-lévén) meddig nem tészſz itéletet, és nem állaſz-boſzſzút a' mi vérünkért azokon a' kik a' földön laknak

11. És adaték azoknak egy-egy feir hoſzſzú-ruha, és mondaték nékik, hogy nyúgodnának még egy kevés ideig, mig bé-tellyeſedgyék az ö ſzolga-társok, és az attyokfiok ſzáma, kik, a' mint ök-is, meg-ölettetnének.

12. És tekinték mikor fel-nyitotta vólna a' hatodik petsétet: és imé nagy föld-indúlás lön, és a' Nap fekete lön mint a' ſzörzsák? és az egéſz hóld lön mint a' vér:

13. És a' tsillagok az égböl le-húllának a' földre, mint a' füge-fa el-hánnya az ö éretlen fügéit mikor a' nagy ſzéltöl meg-rázattatik.

14. És az ég el-takarodik mint az öſzvetürettetett könyv: és minden hegy, és a' ſzigetek az ö helyekböl ki-mozdúlának.

15. És a' földnek királyi, és a' fejedelmek, és a' hadnagyok, és a' gazdagok, és az erösſek, és mind a' ſzolgák, és a' ſzabadoſok, el-rejték magokat a' barlangokba, és a' hegyek kö-ſziklàiba:

16. És mondnak a' hegyeknek, és a' köſziklàknak: * Eſſetek reánk, és rejtſetek-el minket a' királyi-ſzékben-ülönek ortzájaelött, és a' bárànynak haragja-elött:

17. Mert el-jött az ö haragjoknak nagy napja: és ki álhattya-meg?

* *Iſa. 2. c. 19. Oſe. 10. b. 8. Luc. 13. d. 50.*

VII. RÉSZ.

Midön négy Angyal tsapáſt akar a' földre ereſzteni, meg-parantsoltatik, hogy azok ne bántaſſanak, kik meg-vannak jegyeztetve a' homlokokon: valának pedig ezek az Iſrael tizenkét nemzetségéböl, és a' pogányokból, kik ditsérik vala a' Szentet Angyalokkal együtt; látott máſokat-is, kik fejér ſtolával valának fel-ruházva.

1. Ezek-után láték négy Angyalt állani A a' földnek négy ſzegletin, tartóztatván a' földnek négy ſzelét, hogy ne fújnának a' földre, ſem a' tengerre, ſe ſemmi termö fára.

2. És láték más Angyalt-fel jöni Nap-kelettöl, nála lévén az élö Iſtennek jele: és nagy ſzóval kiálta a' négy Angyalnak, a' kiknek adatott, hogy ártſanak a' földnek, és a' tengernek,

3. Mondván: Né ártſatok a' földnek, és a' tengernek, ſem a' termö fáknak, mig megjegyezzük a' mi Iſtenünk ſzolgait az ö homlokokon.

4. És hallám a' meg-jegyeztettek ſzámát, ſzáz negyven-négy ezeren valának meg-jegyezve, az Iſrael fiainak minden nemzetiböl.

5. A' Júda nemzetéböl tizenkét ezer jegyeztetett: A' Rúben nemzetéböl tizen-két B ezer jegyeztetett: A' Gad nemzetéböl tizenkét ezer jegyeztetett:

6. Az Áſer nemzetéböl tizen-két ezer jegyeztetett: A' Neftali nemzetéböl tizen-két ezer jegyeztetett: A' Manaſſes nemzetéböl tizen-két ezer jegyeztetett:

7. A' Simeon nemzetéböl tizen-két ezer jegyeztetett: A' Lévi nemzetéböl tizen-két

ezer jegyeztetett: Az Isakár nemzetéből tizen-két ezer jegyeztetett:

8. A' Zábulon nemzetéből tizen-két ezer jegyeztetett: A' Jósef nemzetéből tizen-két ezer jegyeztetett. A' Benjamin nemzetéből tizen-két ezer jegyeztetett.

C 9. Ezek-után láték nagy sereget, mellyet senki meg nem számlálhat vala, minden nemzetekből, és nemzetségekből, és népekből, és nyelvekből, álván a' királyiszék-előtt, és a' Bárány szine-előtt, feir hoszszú-ruhákba öltözve, és pálmák a' kezökben:

10. És kiáltnak vala nagy szóval, mondván: Üdvösség a' mi Istenünknek, ki a' királyi-széken ül, és a' Báránynak.

11. És az Angyalok minnyájan a' királyi szék, és a' vének, és a' négy lelkes állatok-körül állanak vala: és a' királyi-szék-előtt ortzájokra borúlának, és imádák az Istent,

12. Mondván, Amen. Áldás, és fényesség, és böltseség, és hálá-adás, tisztelet, és erö, és erösség a' mi Istenünknek, örökkön örökké, Amen.

13. És felele egy a' vének-közül, és monda nékem: Ezek, a' kik feir hoszszú-ruhákba öltöztek, kitsodák? és honnan jöttek?

D 14. És mondék néki: Uram, te tudod. És monda nékem: Ezek azok, a' kik nagy háborúságból jöttek, és meg-mosták az ö hoszszú-ruhájokat, és meg-feiritették azokat a' Bárány vérében.

15. Az-okáért vannak az Istennek királyi-széke-előtt, és szolgálnak néki éjjel, és nappal az ö templomában: és a' ki a' királyi-szék-ben ül, vélek lakik.

* *Isaia 49.c.10.* 16. * Nem éheznek, se nem szomjúhoznak többé, a' Nap sem esik reájok, se valami hévség:

* *Is.25. c.8. Inf.21. a.4.* 17. Mert a' Bárány, a' ki a' királyi-szék közepin vagyon, vezérli öket, és az élö vizek forrásihoz viszi öket, * és el-töröl az Isten minden köny-hullatást az ö szemekröl.

VIII. RÉSZ.

A' hetedik petsét fel-szakasztására, lát hét troubitás Angyalt, azután az óltár tüze ki-öntetik a' földre egy Angyaltól, és külömb-külömb-féle égi háborúk támadnak, hasonlóképen négy Angyal trombitálására, külömb-külömb-féle tsapások származnak a' földre.

A 1. És mikor fel-nyitotta vólna a' hetedik petsétet, tsendesség lön menyben, mint egy fél óráig.

2. És hét Angyalt láték az Istennek szine-elött állani: és hét trombita adaték azoknak.

3. És más Angyal jöve, és meg-álla az óltár-elött arany temjényezö lévén nála: és adatának annak sok jó illatok, hogy adna minden szentek imádságiból az arany óltárra, melly az Istennek királyi-széke elött vagyon.

B 4. És fel-méne a' jó illatok füsti a' szentek imádságiból az Angyal keze-által az Istenelbe.

5. És vévé az Angyal a' temjényezöt, és meg-tölté azt az óltár tüzéből, és a' földre botsátá, és meny-dörgések lönek, és szózatok, és villámások, és nagy föld-indúlás.

6. És a' hét Angyalok, a' kiknél a' hét trombita vala, el-készülének, hogy trombitálnának.

7. És az elsö Angyal trombitála, és lön kö-esö, és tüz, vérrel elegyes, és le-botsátaték a' földre, és harmad része a' földnek meg-ége, és harmad része a' fáknak meg-égetteték, és minden zöld fü meg-ége.

8. És a' második Angyal trombitála: és C mint egy tüzzel-égö nagy hegy botsáttaték a' tengerbe, és a' tengernek harmad része vérré lön,

9. És meg-hala harmad része a' tengerben-való teremtett lelkes-állatoknak, és harmad része a' hajóknak el-vesze.

10. És a' harmadik Angyal trombitála: és le-esék az égből egy nagy tsillag, égvén mint egy szövétnek, és a' folyó-vizeknek harmad részébe esék, és a' vizeknek forrásiba:

11. És a' tsillagnak neve Ürömnek mon- D datik, és a' vizeknek harmad része üröm-mé lön: és sok emberek halának-meg a' vizektöl, mert keserüek lönek.

12. És a' negyedik Angyal trombitála: és meg-ütteték harmad része a' Napnak, és harmad része a' hóldnak, és harmad része a' tsillagoknak, úgyhogy meg-setétülne azoknak harmad része, és a' napnak harmad része nem fénylenék, és az éjnek hasonlóképen.

13. És látám, és hallám az ég közepin röpüllö egy sasnak szavát, melly nagy szóval monda: Jaj, jaj, jaj a' földön-lakóknak a' három Angyaloknak több szavok-miatt, kik trombitálandók valának.

IX. RÉSZ.

Az ötödik Angyal trombitálására, egy tsillag le-esik az égből, és a' kútnak a' füstiből sáskák származnak az emberek kinzására. A' hatodik Angyal trombitálására pedig, a' négy Angyal meg-óldoztatik,

és nagy lovas sereggel harmad részét az embereknek meg-ölik.

A 1. És az ötödik Angyal trombitála: és láték egy le-esett tsillagot az égből a' földre, és annak adaték a' mélység kútának kúltsa.

2. És meg-nyitá a' mélységnek kútát: és fel-jöve a' kút füsti: mint egy nagy kementze füsti: és meg-setétüle a' Nap, és a' levegö-ég a' kút füstitöl:

3. És a' kút füstiből sáskák jövének-ki a' földre, és hatalom adaték azoknak, a' mint hatalmok vagyon a' föld skorpióinak:

4. És meg-parantsoltaték nékik, hogy meg ne sértenék a' föld füvét: se semmi zöldellöt, se semmi álló fát: hanem tsak az embereket, a' kiknek homlokokon nints az Istennek jele:

5. És adaték nékik, hogy meg ne ölnék azokat; hanem hogy kinoznák öt hólnapig: és az ö kinzások, mint a' skorpió kinzása mikor meg-sújtya az embert.

* *Isa. 2. d. 19. Ose. 30. b. 8. Luc. 23. d. 30.* 6. * És azokon a' napokon keresik az emberek a' halált, és azt nem találják-meg: és kivánnak meg-halni, és el-fút a' halál tölök.

B 7. * És a' sáskák hasonlatossági, hasonlók a' hartzra készült lovakhoz: és a' fejökön úgy-mint aranyhoz hasonló koronák: és azok ortzái mint az emberek ortzái.

8. És olly hajok vala mint az aszszony' állatok haja; és az ö fogok, mint az oroszlányok fogai valának:

9. És pántzéllyok vala mint a' vas pántzélyok, és az ö szárnyok zúgása mint a' viadalra szágúldó soklovú szekerek zúgása:

10. És a' farkok hasonló vala a' skorpiókéhoz, és fúlánkok valának az ö farkokban: és azoknak hatalma ártani az embereknek öt hólnap-ig.

C *Exterminans.* 11. És az ö királyok a' mélységnek Angyala vala, kinek neve Zsidóúl Abaddon, Görögül pedig Apollion, Deákúl a' neve Pusztitó.

12. Az egyik jaj el-múlt, és imé még két jaj következik az-után.

13. És a' hatodik Angyal trombitála: és hallék egy szózatot az arany óltárnak négy szarvai-közül, melly az Isten szemei-elött vagyon,

14. Mondván a' hatodik Angyalnak, a' kinél a' trombita vala: Old-meg a' négy Angyalt, a' kik kötve vannak a' nagy folyó-vizben Eufrátesben.

15. És meg-óldatának a' négy Angyalok, a' kik készek valának minden órára, és napra, és hólnapra, és esztendöre, hogy megölnék az embereknek harmad részét.

16. És a' lovag seregnek száma húsz-ezerszer-való tiz-ezer vala. És hallám azok számát.

17. És igy látám a' lovakat látás-által: és a' kik azokon ülnek vala, tüzes, és kék, és kén-köves pántzéllyok vala, és a' lovak fejei ollyanok valának mint az oroszlány fejek: és az ö szájokból tüz, és füst, és kénkö származik.

18. És e' három tsapástól öletteték-meg az embereknek harmad része, a' tüztöl, és a' füstöl, 's a' kén-kötöl, mellyek azoknak szájokból jönek vala.

19. Mert a' lovak hatalma az ö szájokban vagyon, és az ö farkokban. Mert az ö farkok hasonlók a' kigyókhoz, fejök lévén: és azokkal ártanak.

20. És a' több emberek, a' kik meg nem ölettettek e' tsapásokban, se penitentziát nem tartottak az ö kezek tselekedetiröl, hogy ne imádnák az ördögöket, és az arany, és ezüst, és réz, és kö, és fa bálványokat, mellyek se nem láthatnak, se nem halhatnak, se nem járhatnak;

21. És nem tartottak penitentziát az ö gyilkosságokról, sem az ö ördöngösségekröl, sem az ö paráznaságokról, sem az ö lopásokról.

X. RÉSZ.

Egy erös Angyal kiáltására hét menydörgés leszen, és meg-esküszik, hogy már idö nem leszen, hanem a' titok véghez mégyen a' hetedik Angyal szavára, és a' meg-nyittatott könyvet szent Jánosnak adgya, hogy meg-egye.

A 1. És láték más erös Angyalt selyhövel körül-vétetve le-szállani menyböl, és szivárvány a' fején, és az ö ortzája olly vala mint a' Nap, és a' lábai mint a' tüzes oszlopok:

2. És a' kezében egy meg-nyittatott könyvetske vala: és a' jobb lábát a' tengerre tévé, a' balt pedig a' földre:

B 3. És kiálta nagy szóval, mint midön az oroszlány ordit. És mikor kiáltott vólna, szóllák a' hét menydörgések az ö szavokat.

4. És mikor a' hét meny-dörgések az ö szavokat szóllották volna, én meg akarom vala irni: és szózatot hallék az égből, melly monda nékem: Vedd eszedbe a' miket a' hét meny-dörgések szóllottak, és meg ne irjad azokat.

* *Dan. 12. c. 7.* 5. * És az Angyal, a' kit láték állani a' tengeren, és a' földön, fel-emelé a' kezét az égre:

C 6. És meg-esküvék az örökkön örökkélöre, a' ki az eget teremtette, és a' benne-valókat; és a' földet, és a' benne-valókat; és a' tengert, és a' benne valókat: Hogy idö többé nem leszen:

7. Hanem a' hetedik Angyal ſzavának napjaiban, mikor trombitálni kezd, el-végezödik az Iſten titka, a' mint meg-hirdette az ö ſzolgai-által a' Próféták-által.

8. És iſmég hallék velem-ſzólló ſzózatot az égböl, és monda: Menny-el, és vedd-el a' meg-nyitott könyvet, a' tengeren, és a' földön-álló Angyal kezéből.

D 9. És el-menék az Angyalhoz, mondván néki, hogy nékem adná a' könyvet. És monda nékem: * Vedd-el a' könyvet, és edd-meg azt: és meg-keſeriti a' haſadat, de a' ſzádban édes léſzen mint a' méz.

* Ezec. 3. u. 1.

10. És el-vöm a' könyvet az Angyal kezéből, és meg-évém azt: és a' ſzámban édes vala mint a' méz: és mikor meg-öttem vólna azt, meg-keſeredék a' haſam:

11. És monda nékem: Iſmég kelletik prófétálnod a' Pogányoknak, és a' népeknek, és a' nyelveknek, és ſok királyoknak.

XI. RÉSZ.

Szent János a' templomot meg-mérvén Kriſtus két bizonyságinak prédikállását hallya, kiket a' tengerből fel jövö beſtia meg öl, de ök fel támadván, fel-mennek az égbe, és föld-indúlás támadván hét ezer ember ölettetik-meg. A hatodik Angyal trombitálására, a' huſzonnégy vének hálákat adnak az Iſtennek, és ditsérik; és az Iſten temploma meg-nyittatván az égen, a' Teſtamentom ſzekrénye látſzik, és menydörgések, 's föld indúláſok, és jég-esök léſznek.

A 1. És adaték nékem veſzſzöhöz haſonló nád-ſzál, és ez mondaték nékem: Kelly-fel, és mérd-meg az Iſten templomát, és az óltárt, és az abban-imádkozókat:

2. A' pitvart pedig, melly a' templom-kivül vagyon, ki-hadgyad, és azt meg ne mérjed: mert a' Pogányoknak adatott, és a' ſzent váraſt negyven-két hólnap-ig fogják tapodni:

3. És adom az én két tanúimnak, és ezer két-ſzáz hatvan napig prófétálnak zſákokba öltözvén,

4. Ezek a' két olaj-fák, és a' két gyertya-tartók, a' föld Ura elött álván.

5. És ha ki azoknak ártani akar, tüz ſzármazik a' ſzájokból, és meg-eméſzti azoknak ellenségit: és ha ki meg akarja öket sérteni, igy kell annak meg-ölettetni.

B 6. Ezeknek hatalmok vagyon, hogy az eget bé-zárják, hogy az ö prófétáláſoknak napjaiban eſsö ne eſsék: és hatalmok vagyon a' vizeken azokat vérré változtatni, és meg-verni a' földet minden-némü tsapáſſal valamennyiſzer akarják.

7. És mikoron el-végezik az ö bizonyság-tételeket, a' melly fene vad fel-jö a' mélységből, hadat indit ellenek, és meg-gyözi öket, és meg-öli öket.

8. És az ö teſtek fekünni-fognak a' nagy váraſnak útſzáin, melly lélek-ſzerént Sodomának, és Egyiptuſnak hivattatik, a' hol az ö Urok-is meg-feſzittetett.

9. És meg-láttyák a' nemzetek, és a' népek, és a' nyelvek, és a' Pogányok-közül-valók, az ö teſtöket negyed-fél napig: és azok teſtét nem engedik koporsókba tenni.

10. És a' föld lakói örülnek azokon, és vigadnak: és ajándékokat küldenek egy-máſnak, mivelhogy e' két próféták gyötrötték azokat, a' kik a' földön laknak vala. C

11. És negyed-fél nap-után, az életnek lelke beléjek méne az Iſtentöl. És lábokra állának, és nagy félelem eſék azokra, a' kik láttak öket.

12. És nagy ſzózatot hallának az égből, mondván nékik: Jöjetek-fel ide. És felmenének az égbe a' felyhöben: és láták öket az ö ellenségök.

13. És azon órában nagy föld-indúlás lön, és a' váraſnak tized réſze le-omlék: és meg-öletteték a' föld-indúlásban nevezet-ſzerént hét-ezer ember: és a' többi meg-félemlének, és ditsöséget adának a' menynek Istenének.

14. A' máſodik jaj el múlék, és imé a' harmadik jaj hamar el-jö.

15. És a' hetedik Angyal trombitála: és D nagy ſzózatok lönek menyben, mondván; E' világnak orſzága, a' mi Urunké, és az ö Kriſtuſáé lött, és örökkön örökké orſzágol: Amen.

16. És a' huſzon-négy vének, a' kik az Iſten ſzine-elött ülnek az ö ſzékekben, orczájokra esének, és imádák az Iſtent, mondván:

17. Hálákat adunk néked mindenható Úr-Iſten, a' ki vagy, és a' ki valál, és a' ki eljövendö vagy: mert el-vötted a' te nagy erödet, és orſzáglottál.

18. És haragudtak a' Pogányok, és eljött a' te haragod, és a' hóltak itélésének ideje, és hogy jutalmok adaſsék a' te ſzolgaidnak a' Prófétáknak, és a' ſzenteknek, és a' te nevedet-félöknek kitsinyeknek, és nagyoknak, és hogy ki-vetteſſenek azok a' kik a' földet meg-veſztették.

19. És meg-nyittaték az Iſten temploma menyben: és meg-láttaték az ö ſzövetségének ſzekrénye az ö templomában, és villámáſok lönek, és ſzózatok, és föld-indúláſok, és nagy kö-eſsö.

XII. RÉSZ.

Minek-utánna a' nappal, és hóldal környülvétetett aſszony állat fiát ſzülte vólna,

el-akará a' hét fejü sárkány a' fiát nyelni, de az az Istenhez ragadtatott, az aszszony-állat pedig a' pusztába szaladott. Ezután szent Mihály és az ö Angyali hartzoltak az égen a' sárkánnyal, és meg győzettetvén a' sárkány le-vettetik a' földre angyalival együtt, kiért nagy ének van az égben; azután a' sárkány az aszszony-állat után lesekedik, és az ö magvai után.

A 1. És nagy jegy jelenék az égen: Egy aszszony állat a' Napba öltözve, és a' hóld a' lábai alatt, és a' fején tizen két tsillagú korona:

2. És méhében viselvén, kiált vala szülni akarván, és gyötrödik vala, hogy szülne.

3. És láttaték más jegy az égen: és imé egy nagy veres sárkány, hét feje lévén, és tiz szarva: és annak fejein hét korona:

4. És a' farka vonsza vala az ég tsillaginak harmad részét, és a' földre veté azokat: és a' sárkány a' szülendö aszszony állatnak eleibe álla; hogy mikor szülne, az ö fiát megenné.

5. És szüle fiú magzatot, ki vas veszszövel birandó vala minden Pogányokat: és annak fia az Istenhez ragadtaték, és az ö királyi székéhez;

B 6. És az aszszony-állat a' pusztába szalada, a' hol készittetett helye vala az Istentöl, hogy ott táplállyák ötet ezer két-száz hatvan napig.

7. És nagy hartz lön az égben: Mihály, és az ö Angyali hartzolnak vala a' sárkánnyal, és a' sárkány hartzol vala, és az ö Angyali:

8. És nem vehetének eröt, se helyek nem találtaték azoknak többé az égben.

9. És le-vetteték ama' nagy sárkány, a' régi kigyó, ki ördögnek hivattatik, és sátánnak, a' ki el-hiteti az egész világot: és a' földre vetteték, és az ö Angyali ö-vele le-vettetének.

C 10. És hallék nagy szózatot az égben, mondván: Most lött az üdvösség, és az erö, és a' mi Istenünk országa, és az ö Krisztusának hatalma: mert le-vettetett a' mi atyánk fiainak vádolója, ki vádollya vala öket éjjel, és nappal a' mi Istenünk szine-elött.

11. És ök meg-gyözték azt a' Bárány véréért, és az ö bizonyság-tételének igéjéért, és nem kiméllették az önnön lelkeket mind halálig.

12. Az-okáért vigadgyatok egek, és a' kik azokban laktok. Jaj a' földnek, és a' tengernek, mert alá-szállott az ördög hozzátok, nagy haragja lévén, tudván, hogy kevés ideje vagyon.

D 13. És minek-utánna látá a' sárkány, hogy le vettetett vólna a' földre, kergeté az aszszony' állatot, melly a' fiú magzatot szülte:

14. És adatának az aszszony-állatnak két nagy sas szárnyak, hogy a' pusztába röpülne az ö helyére, a' hol táplállatik ideig, és idökig, és fél-ideig, a' kigyó szine-elött.

15. És a' kigyó a' szájából az aszszony' állat-után mint egy folyó-vizet botsáta, hogy ötet el-ragadtatná a' folyó-vizzel.

16. És meg-segété a' föld az aszszony' állatot, és meg-nyitá száját a' föld, és el-nyelé a' folyó-vizet, mellyet a' sárkány a' szájából botsátott vala.

17. És meg-haraguvék a' sárkány az aszszony' állatra: és el-méne hartzolni a' többivel annak magvából, kik az Isten parantsolatit meg-örizik, és a' kiknél a' Jésus Krisztus bizonyság-tétele vagyon.

18. És meg-álla a' tenger fövenyén.

XIII. RÉSZ.

Fel-jön a' tengerböl, hét fejü, tiz szarvú, koronájú fene-vad, az Istent káromlya, és a' Szenteket meg-gyözi, és más két szarvú fene beszlia, a' földröl fel jövén ötet segiti, és imádására kénszeriti az embereket, és meg jegyzi öket a' jobb kezeken, vagy homlokokon.

1. És láték egy fene-vadat a' tengerböl A fel-jöni, mellynek hét feje, és tiz szarva vala, és a' szarvain tiz korona, és az ö fejein a' káromlásnak nevei.

2. És a' fene-vad, mellyet láték, hasonló vala a' párdutzhoz, és a' lábai mint a' medve lábak, és a' szája mint az oroszlány szája. És annak adá a' sárkány az ö erejét, és nagy hatalmát.

3. És láték egyet a' fejei-közül mint-ha halálra ölettetett vólna meg: és az ö halálos sebe meg-gyógyittaték. És tsodálkozék az egész föld a' fene-vad-után.

4. És imádák a' sárkányt, a' ki hatalmat B adott a' fene-vadnak: és imádák a' fene vadat, mondván: Kitsoda hasonló a' fenevadhoz? és ki hartzolhat véle?

5. És adaték néki nagy dolgokat és káromlásokat szólló száj: és hatalom adaték néki a' tselekedésre negyven-két hólnapig.

6. És fel-nyitá a' száját Isten-ellen-való káromlásokra, hogy káromlaná az ö nevét, és az ö hajlékat, és azokat a' kik menyben laknak.

7. És adaték néki, hogy hadakoznék a' szentek-ellen, és meg-gyözné öket. És hatalom adaték néki minden nemzeten, és népen, és nyelven, és nemzetségen:

8. És imádák ötet minnyájan, a' kik a' földön laknak: a' kiknek nints bé-irva nevök a' Báránynak Élö-könyvében, ki megöletett világ eredetitöl-fogva.

9. A' kinek füle vagyon, hallya-meg.

C 10. A' ki fogságra viſzen, fogságra mégyen: * a' ki kardal öl, kardal kell annak meg-ölettetni. Itt vagyon a' Szenteknek békeséges-ſzenvedéſek, és hitek.

* *Gen.9. a.6. Matth. 26.c.52.*

11. És láték más fene-vadat fel-jöni a' földröl, és két ſzarva vala haſonló a' Bárány ſzarvához, és ſzóll vala mint a' sárkány.

12. És az elsö fene-vadnak minden hatalmát tselekeſzi vala az ö ſzine-elött: és az tselekedé, hogy a' föld, és abban-lakók imádnák az elsö fene-vadat, mellynek meggyógyittaték az ö halálos tsapáſa.

13. És nagy jeleket tselekedék, úgy hogy tüzet-is ſzállitana az égböl a' földre az emberek láttára.

D 14. És el-hiteté a' földön-lakókat, a' jelekért, a' mellyek néki adattak, hogy tselekedne a' fene-vadnak láttára, azt mondván a' földön-lakóknak, hogy a' fene-vadnak képét tsinálnák, melly a' kardal meg-ſebeſittetett, és meg-elevenedett.

15. És adaték néki, hogy lelket adna a' fene-vad képének, és hogy ſzóllyon a' fene-vad képe: és hogy azt tselekedgye, hogy valakik nem imádgyák a' fene-vad képét, meg-ölettesenek.

16. És meg-tselekeſzi, hogy minnyájoknak, a' kiſdedeknek, és a' nagyoknak, és a' gazdagoknak, és a' ſzegényeknek, és a' ſzabadoſoknak, és a' ſzolgáknak, bélyeg légyen az ö jobb kezeken, vagy az ö homlokokon.

17. És hogy ſenki ne veheſſen, vagy eladhaſſon, hanem a' kin a' fene-vadnak bélyege vagyon, vagy a' neve, vagy a' nevének ſzáma.

18. Itt vagyon a' böltseség. A' kinek értelme vagyon, ſzámlállya-meg a' fene vadnak ſzámát. Mert emberi ſzám: és annak ſzáma hat-ſzáz hatvan-hat.

XIV. RÉSZ.

Száz negyvennégy-ezer ſzüzek, a' Báránnyal a' Sion hegyén ollyan éneket mondanak, kit máſok nem mondhatnak, azonban egy Angyal az Evangyéliomot hirdeti, más Babylonnak veſzedelmét, harmadik pedig azok kinzását, kik a' fene beſtiát imádták, boldogok kik az Úrban halnak-meg. Két kaſzáſnak meg-parantsoltatik, hogy egyik a' gabonát, a' máſik a' ſzölöt kaſzállya-le.

A 1. És láték: és imé egy Bárány áll vala a' Sion hegyén, és ö-véle ſzáz negyvennégy ezeren, az ö homlokokon irva lévén az ö neve, és az ö Attya neve.

2. És hallék ſzózatot az égböl, mint ſok vizek zúgását, és mint nagy meny-dörgés ſzavát: és a' ſzózat, a' mellyet hallék, olly mint a' tzitaráſok ſzava, kik tzitaráznak az ö tzitarájokon.

3. És énekelnek vala úgy-mint új éneket, a' ſzék-elött, és a' négy lelkes-állat elött, és a' vének-elött: és ſenki nem mondhattya vala az éneket, hanem tsak a' ſzáz negyvennégy ezeren, a' kik a' földröl árron vétettek-meg.

4. Ezek azok, a' kik az aſzſzony' állatokkal meg nem ferteztettenek: mert Szüzek. Ezek követik a' Bárányt valahová mégyen. Ezek árron vétettek-meg az emberek közül az Iſtennek, és a' Báránynak elsö ſzengéi:

5. És az ö ſzájokban nem találtatott hazugság: mert makula-nélkül-valók az Iſtennek királyi-ſzéke-elött.

6. És láték más Angyalt az ég-közepin röpülni, nála lévén az örökké-való Evangyéliom, hogy hirdetné a' földön-ülöknek, és minden nemzetségnek, és nemzetnek, és nyelvnek, és népnek. B

7. Mondván nagy ſzóval: Féllyétek az Urat, és tiſzteletet adgyatok néki, mert eljött az ö itéletinek órája: és imádgyátok azt, * a' ki az eget, és a' földet, a' tengert, és a' vizek forráſit teremtette.

* *Pſ.32. b.6. 135.a.5. Actor. 14.c.14. * Iſ.21. c.9. Jer.51. a.8.*

8. És más Angyal jöve utánna, mondván: * Le-omlott: le-omlott ama' nagy Babylon: melly az ö paráznasága haragjának borával meg-itatott minden nemzetségeket.

9. És harmadik Angyal jöve utánnok, mondván nagy ſzóval: Ha ki imádgya a' fene-vadat, és az ö képét, és fel-véſzi annak bélyegét a' homlokára, vagy a' kezére:

10. Az-is iſzik az Iſten haragjának borából, melly ſzin-borral egyelittetett az ö haragjának poharában, és kinoztatik tüzzel, és kén-kövel a' ſzent Angyaloknak láttára, és a' Bárány ſzine-elött:

11. És az ö gyötrelmeknek füſti fel-mégyen örökkön örökké: és nints nyugodalmok éjjel, és nappal, a' kik imádták a' fenevadat, és az ö képét, és ha ki el-véſzi az ö nevének bélyegét. C

12. Itt vagyon a' ſzenteknek békeségestüréſe, a' kik meg-örizik az Iſten parantsolatit, és a' Jéſus hitit.

13. És ſzózatot hallék menyböl, mondván nékem: Ird-meg: Bóldogok a' halottak, a' kik az Úrban halnak-meg. Már moſtantól mondgya a' Lélek, hogy meg-nyúgodgyanak az ö munkájoktól: mert az ö tselekedetek követik öket.

14. És láték, és imé egy feir felyhö: és a' felyhön ül vala haſonló az ember Fiához, arany korona lévén a' fején, és a' kezében éles ſarló.

15. * És más Angyal jöve-ki a' templomból, nagy ſzóval kiáltván a' felyhön ülönek:

* *Matt. 13.c.19.*

* Botsásd-el a' te sarlódat, és arass, mert el-jött az óra hogy aratsanak, mert megszáradott a' földnek aratása.

* *Joel.3. c.13.*

D

16. És el-botsáta a' felyhön-ülö az ö sarlóját a' földre, és le-arattaték a' föld.

17. És más Angyal jöve-ki a' templomból, melly az égben vagyon, annak-is éles sarlója-lévén:

18. És más Angyal jöve-ki az óltárról, a' kinek hatalma vala a' tüzön: és kiálta nagy szóval annak a' kinél az éles sarló vala, mondván: Botsásd-el a' te éles sarlódat, és szedd-meg a' föld szölöjének gerezdit: mert megértek annak szölöi.

19. És el-botsátá az Angyal az ö éles sarlóját a' földre, és meg-szedé a' föld szölöjét, és tévé az Isten haragjának nagy kádgyába:

20. És meg-nyomattaték a' kád a' városon-kivül, és vér jöve-ki a' kádból a' lovak zabolájok-ig ezer hat száz futamatra.

XV. RÉSZ.

Azoknak diadalmas éneke, kik a' fene beſtiát meg-gyözték. Hét Angyalnak, kiknél hét tsapás vala, hét arany tséſzék adattatnak, kik teli vannak Isten haragjával, és a' templom meg-telik az Isten méltóságával, kibe addig senki nem mehet, mig a' hét Angyalok tsapási véghez nem mennek.

1. És láték az égen más nagy, és tsodálatos jelt, hét Angyalt: nálok-lévén a' hét utólsó tsapás: Mert azokkal végezödött-el az Isten haragja.

A

2. És láték úgy-mint üveg tengert tüzzel egyelitve, és azokat, a' kik meg-gyözték a' fene-vadat, és az ö képét, és az ö nevének számát állani az üveg tengeren, nálok lévén az Isten tzitarái:

B

3. És énekelvén Mojsesnek az Isten szolgájának énekét, és a' Báránynak énekét, mondván: Nagyok, és tsodálatosok a' te tselekedetid, mindenható Úr-Isten: igazak, és valóságosok a' te útaid, örökké-való Király.

* *Jerem. 10.a.7.*

4. * Ki nem félne Uram téged, és nem magasztalná a' te nevedet? mert tsak egyedül vagy kegyes: mert minden nemzetségek el-jönek, és imádnak a' te szined-elött, mert a' te itéletid nyilván-valók.

C

5. És ezek-után tekinték, és imé megnyittaték menyben a' bizonyság hajlékának temploma:

6. És hét Angyal jöve-ki a' templomból, ö-nálok lévén a' hét tsapások, fel-öltözve tiszta, és feir gyóltsba, és fel-övedzve a' melyek-aránt arany övekkel.

7. És egy a' négy lelkes-állatok-közül ada a' hét Angyalnak hét arany tséſzéket, rakvákat az örökkön örökké élö Istennek haragjával.

8. És meg-telék a' templom füstel az Istennek fölségétöl, és az ö erejétöl: és senki bé nem mehet vala a' templomba, mig nem a' hét Angyaloknak hét tsapási el-végeztetnének.

XVI. RÉSZ.

A' hét Angyalok a' hét arany tséſzékböl kiöntik az Isten haragját a' földre, tengerre, vizekre, napra, a' fene beſtia lakó helyére, Eufrátesre, a' levegö égbe; innét mindenütt nagy tsapások következnek.

1. És nagy szózatot hallék a' templomból, mondván a' hét Angyalnak: Mennyetek-el, és öntsétek-ki az Isten haragjának hét tséſzéit a' földre.

A

2. És el-méne az elsö, és ki-önté az ö tséſzéjét a' földre: és kegyetlen, és igen gonosz seb lön az embereken, a' kiken a' fenevad bélyege vala: és azokon, a' kik annak a' képét imádták.

3. És a' második Angyal ki-önté az ö tséſzéjét a' tengerbe: és olly lön mint a' hóltnak vére: és minden élö lélek meg-hala a' tengerben.

4. És a' harmadik ki-önté az ö tséſzéjét a' folyó-vizekbe, és a' vizek forrásiba, és vér lön.

B

5. És hallám a' vizek Angyalát mondani: Igaz vagy Uram, a' ki vagy, és a' ki valál, szent, a' ki ezeket meg itélted:

6. Mert a' Szenteknek, és a' Prófétáknak vérét ki-ontották, és vért adtál innyok: mert méltók.

7. És hallék mást az óltárról mondani: Igen-is, mindenható Úr-Isten, tekélletesek és igazak a' te itéletid.

8. És a' negyedik Angyal ki-önté az ö tséſzéjét a' Napra, és adaték annak hévséggel, és tüzzel kinozni az embereket:

9. És el-hevülének az emberek a' nagy hévség-miatt, és káromlák az Isten nevét a' kinek hatalma vagyon e' tsapásokon, és nem tartának penitentziát, hogy ditsöséget adnának néki.

10. És az ötödik Angyal ki-önté az ö tséſzéjét a' fene-vadnak székére, és az ö országa setétté lön, és meg-rágák a' magok nyelveit a' fájdalom-miatt:

C

11. És káromlák a' menynek Istenét, az ö fájdalmok, és sebök-miatt, és nem tartának penitentziát az ö tselekedetekröl.

12. És a' hatodik Angyal ki-önté az ö tséſzéjét ama' nagy Eufrates folyó-vizbe:

és ki-száraſztá annak vizét, hogy út kéſzittetnék a' királyoknak nap-kelet-felöl.

13. És láték a' sárkány szájából, és a' fene-vad szájából, és a' hamis próféta szájából, három tiſztátalan békákhoz haſonló lelkeket.

14. Mert az ördögök lelkei azok a' kik jeleket tselekeſznek, és az egéſz földnek királyihoz mennek egybe-gyüjteni azokat a' mindenható Iſten nagy napjának viadallyára.

15. * Imé el-jövök mint a' lopó. Bóldog a' ki vigyáz, és örizi az ö ruháit, hogy mezitelen ne járjon, és ne láſsák az ö rútságát.

16. És egybe-gyüjti öket a' helyre, melly Zsidóúl Armagedon-nak hivattatik.

17. És a' hetedik Angyal ki-önté az ö tséſzéjét a' levegö-égre, és nagy ſzózat jöve-ki a' templomból a' királyi-ſzéktöl, mondván: Meg-lött.

18. És villámáſok, és ſzózatok, és menydörgéſek löttek, és nagy föld-indúlás lön, a' minémü ſoha nem vólt miólta emberek vannak a' földön; ollyan föld-indúlás, annyira nagy.

19. És a' nagy váras három réſzre ſzakada: és a' Pogányok váraſi le-esének. És a' nagy Babylonról meg-emlekezék az Iſten, hogy néki adná az ö boſzſzú-álló haragjának pohára borát.

20. És minden ſziget el-futa, és a' hegyek nem találtatának.

21. És nagy kö-eſsö mint egy talentom ſzálla az égből az emberekre: és káromlák az Iſtent az emberek a' kö-eſsönek tsapásáért: mert fölötte igen nagy lön.

XVII. RÉSZ.

A' nagy parázna aſzſzony-állat, az a' Babylon, tziſrán öltözve, és a' Martyrok vérétöl réſzegen, a' hét fejü, és tiz ſzarvú ſene beſtián ül. Mellyeknek magyarázattyára meg-tanittya egy Angyal ſzent Jánoſt.

1. És el-jöve egy a' hét Angyalok-közül, a' kiknél a' hét tséſzék valának, és ſzólla velem, mondván: Jöſzte, meg-mutatom néked a' nagy kurvának kárhoztatását, a' ki a' ſok vizeken ül.

2. A' kivel paráználkodtak a' földnek királyi, és meg-réſzegültek a' kik a' földet lakják az ö paráznaságának borától.

3. És el-vün engem lélekben a' puſztába. És láték egy aſzſzony' állatot ülni egy veres ſzinü ſene-vadon, rakván a' káromlaſnak neveivel, hét-feje-lévén, és tiz ſzarva.

4. És az aſzſzony' állat bárſonyba öltözött vala, és skárlátba, és meg-aranyaztatott arannyal, és drága-kövel, és gyöngyökkel, a' kezében arany pohár-lévén, teli útálatoſsággal, és az ö paráznaságának tiſztátalanságával:

5. És a' homlokán e' név vala irva: Titok: a' nagy Babylon, a' paráznaságoknak, és a' föld útálatoſságinak annya.

6. És látám a' ſzentek vérével meg-réſzegült aſzſzony' állatot, és a' Jéſus mártyromi vérével. És nagy tsodálkozáſſal tsodálkozám mikor láttam vólna ötet.

7. Monda nékem az Angyal: Miért tsodálkozol? Én meg-mondom néked ez aſzſzony' állatnak titkát, és a' fene-vadét a' melly ötet hordozza, mellynek hét feje vagyon, és tiz ſzarva.

8. A' fene vad, a' mellyet láttál, vólt, és nints, és a' mélységből jö-fel, és a' veſzedelemre mégyen: és tsodálkoznak a' földnek lakói (a' kiknek nevök nints bé-irva az Élet-könyvében a' világnak fel-állatásától-fogva) látván a' fenevadat, melly vala, és nints.

9. És itt vagyon az értelem, a' kinek böltsesége vagyon. A' hét fejek, hét hegyek, mellyeken az aſzſzony' állat ül, és hét királyok.

10. Az öte el-eſett, az egyik meg-vagyon, és a' máſik még el nem jött: és mikor el-jövend, kevés ideig kell annak megmaradni.

11. És a' fene-vad, a' melly vala, és nints: és az a' nyóltzadik: és a' hét közül-való, és a' veſzedelemre mégyen.

12. És a' tiz ſzarvak, a' mellyeket láttál, tiz királyok: kik az országot még el nem vötték, de hatalmat véſznek egy órában úgymint királyok a' fene-vad-után.

13. Ezeknek egy tanátſok vagyon, és az ö erejeket, és hatalmokat a' fene-vadnak adgyák.

14. Ezek a' Bárány-ellen hadakoznak, és a' Bárány meg-gyözi öket: * mert uraknak Ura, és királyoknak Királya, és a' kik véle vannak, hivataloſok, válaſztottak, és hivek.

15. És monda nékem: A' vizek, a' mellyeket láttál a' hol a' kurva ül, népek, és Pogányok, és nyelvek.

16. És a' tiz ſzarvak, a' mellyeket láttál a' fene vadon: azok meg-gyülölik a' paráznát, és egyedül hadgyák ötet, és mezitelenen, és annak húsát meg-éſzik, és ötet tüzel égetik-meg.

17. Mert az Iſten adta azoknak ſzivökbe hogy meg-tselekedgyék a' mi néki kelleme tes: hogy az ö orſzágokat a' fene-vadnak adgyák mig bé-tellyeſednek az Iſten igéi.

18. És az aſzſzony' állat, a' mellyet láttál, a' nagy váras; mellynek birodalma vagyon a' földnek királyin.

XVIII. RÉSZ.

Babylonnak romlása, ítélete, tsapása, és boszszú-állása, kiért a' Királyok, és kalmárok siránkoznak, az ég pedig, 's Apostolok, és Próféták örvendeznek.

A 1. És ezek után láték más Angyalt leszállani menyből, kinek nagy hatalma vala: és a' föld meg-világositaték az ö ditsöségétől.

2. És erössen kiálta, mondván: * Le omlott, le-omlott a' nagy Babylon: és ördögök lakóhelyévé lött, és minden tisztátalan léleknek tömlötze, és minden tisztátalan, és gyülölséges madárnak tömlötze:

* *Isa.* 21. *c.* 19. *Jer.* 51. *a.* 8. *Sup.* 14. *b.* 8.

3. Mert az ö paráznasága haragjának borában ittak minden nemzetségek: és a' földnek királyi paráználkodtak ö-véle: és a' földnek áros-emberi az ö gyönyörüségének erejéből gazdagokká löttek.

B 4. És hallék más szózatot menyből, mondván: Mennyetek ki abból én népem: hogy részesek ne legyetek az ö büneiben, és az ö tsapásiból ne vegyetek.

5. Mert fel-hatottak az ö bünei az égig, és meg-emlekezett az Úr az ö hamisságiról.

6. Fizessetek néki a' mint ö-is fizetett néktek: és két-szerte kettözteséték az ö tselekedeti-szerént: a' pohárban, a' mellyben egyelitett, egyelittsetek két annyit néki.

C 7. A' mennyire ditsöitette magát, és gyönyörüségekben vólt, annyi gyötrelmet adgyatok néki, és siralmat: mert az ö szivében azt mondgya: * Ülök mint királyné-asszony: és nem vagyok özvegy: és siralmat nem látok.

* *Isaiæ* 47. *b.* 8.

8. Az-okáért egy napon jönek-el az ö tsapási, a' halál, és a' siralom, és az éhség, és tüzzel meg-égettetik: mert erös az Isten, a' ki meg-ítéli ötet.

9. És sirnak, és jajgatnak a' földnek királyi ö-rajta, a' kik véle paráználkodtak, és gyönyörüségekben éltek, mikor láttyák az ö égésének füstit:

D 10. Távúl álván az ö gyötrelminek félelme-miatt, mondván: Jaj, jaj ama' nagy város Babylon, amaz erös város: mert egy órában jött-el a' te ítéleted.

11. És a' földnek kereskedöi sirattyák, és jajgattyák ötet: mert az ö árújokat senki többé meg nem vészi;

12. Az arany árúkat, és az ezüstöt, és a' drága-követ, és a' gyöngyöt, és a' bibort és a' bársonyt, és a' selymet, és a' skárlátot, (és minden tiin-fát, és minden elefánt tetémböl-való edényt, és minden drága-köböl-való edényeket, és rézböl, és vasból, és márvány-köböl,

13. És a' fa-hejat) és a' jó illatokat, és a' kenetet, és a' temjént, és a' bort, és olajt, és a' zsemlye lisztet, és a' búzát, és a' barmokat, és a' juhokat, és a' lovakat, és a' kotsikat, és a' rabokat, és az emberek lelkeit.

E 14. És a' te lelked kivánságának gyümöltsi el-távoztak töled, és minden kövér, és jeles állatok el-vesztek te-töled, és már többé azokat meg nem talállyák.

15. Ezeknek árosi, kik gazdagokká löttek, távúl állanak töle az ö gyötrelminek félelme-miatt, sirván 's jajgatván,

16. És mondván, Jaj, jaj ama nagy város, melly fel-öltözve vala biborba, és bársonyba, és skárlátba, és meg-aranyazva vala arannyal, és drága-kövel, és gyöngyökkel:

F 17. Mert egy órában el-hagyattanak ennyi gazdagságok, és minden hajós-mester, és minden a' ki a' tóban hajóz, és az evezök, és a' kik a' tengeren munkálkodnak, távúl állottak.

18. És kiáltottak látván az ö égésének helyét, mondván: Mellyik hasonló e' nagy várashoz?

19. És port hintének a' fejökre, és kiáltának sirván 's jajgatván 's mondván: Jaj, jaj ama' nagy város; mellyben gazdagokká löttek minnyájan, a' kiknek hajójok vólt a' tengeren, annak drágalátos-vóltáért: mert egy órában el-pusztúlt.

20. Örvendezz ö-rajta meny, és szent Apostolok, és Próféták: mert meg-ítélte az Isten a' ti ítéleteteket ö rajta.

G 21. És fel-vön egy erös Angyal mint egy nagy malom-követ: és a' tengerbe veté, mondván: Illyen sebességgel vettetik-el Babylon ama' nagy város, és többé már meg nem találtatik.

22. És a' tzitarások, és énekesek, és siposok szava, és a' trombita többé te-benned nem hallattatik: és semmi mesterségnek meştere nem találtatik te-benned többé, és a' malom szava nem hallattatik többé te benned:

23. És a' gyertya világa nem fénylik többé te-benned: és a' vö-legénynek, és a' menyasszonynak szava tovább nem hallattatik tebenned: mert a' te árosid a' földnek fejedelmi valának, mert a' te varázslásiddal el-tévelyedtek minden nemzetségek.

24. És abban találtatott a' Próféták, és szentek vére; és mind azoké a' kik meg öletettek a' földön.

XIX. RÉSZ.

A' nagy paráznának büntetése után nagy öröm és éneklés vagyon mennyekben. 'S az után a' Báránynak menyegzöje készittetik, az Angyal nem engedi-meg szent Jánosnak, hogy ötet imádgya. Azonban látszik egy lovas nagy táborral, ki az Isten igéjét jelenti; és Királyoknak Királlya, 's Uraknak

Ura a' fene beſtiával, 's földi Királyokkal, és az ö táborival hartzol, és az öteſtek a' madaraknak adattatnak.

A 1. Ezek-után hallék menyböl mint ſok ſeregek ſzavát: mondván: Alleluja: Üdvöſſég, és ditsöség, és erö a' mi Iſtenünknek.

2. Mert valóságoſok, és igazak az ö ítéleti, a' ki meg-ítélte a' nagy kurvát, ki megveſztette a' földet az ö paráznaságával, és kikereſte az ö ſzolgainak vérét az ö kezeiböl.

3. És iſmég mondának: Alleluja. És annak füſti fel-mégyen örökkön örökké.

4. És le-borúlának a' huſzon-négy vének, és a' négy lelkes-állatok, és imádák a' királyi-ſzékben-ülö Iſtent, mondván: Amen: Alleluja.

5. És a' királyi-ſzékböl ſzózat jöve-ki, mondván: Ditséretet mondgyatok a' mi Iſtenünknek minden ö ſzolgai: és a' kik félitek ötet, kitsinyek, és nagyok.

6 És hallék mint nagy ſeregnek ſzavát, és mint ſok vizeknek ſzavát, és mint nagy menydörgéſeknek ſzavát, mondván: Alleluja; Mert uralkodott a' mi mindenható Urunk Iſtenünk.

B 7. Örüllyünk, és örvendezzünk, és adgyunk ditsöséget ö-néki, mert el-jött a' Bárány menyegzöje, és az ö felesége el-kéſzitette magát.

8. És adatott néki, hogy fényes, és feir biborba öltözzék. Mert a' bibor, a' Szenteknek meg-igazúláſa.

Ma. 22. a 2. Luc. 14. d. 16. 9. És monda nékem: Ird-meg: * Bóldogok, a' kik a' Bárány menyegzöjének vatsorájára hivattattak: és monda nékem: Ezek az Iſten igéi igazak.

10. És le-esém a' lábai-elött, hogy imádnám ötet. És monda nékem: Meg-lásd, hogy ne mivellyed: te ſzolga-társod vagyok, és a' te atyád-fiaié, a' kiknél a' Jéſus bizonyság-tétele vagyon. Az Iſtent imádgyad. Mert a' Jéſusról-való bizonyság-tétel, a' próféталáſnak lelke.

11. És látám az eget meg-nyitva, és im egy fejér ló, és a' ki azon ül vala, hivattatik vala Hüv-nek, és Igaznak, és igazán ítél, és hadakozik.

12. Az ö ſzemei pedig mint a' tüz lángja, és az ö fején ſok koronák, irott neve-lévén, mellyet ſenki nem túd hanem csak ö-maga.

C 13. * És vérrel meg-hintetett ruhába öltözött vala: és az ö neve Iſten Igéjének hivattatik.

** Iſa. 63. a. 1.*

14. És a' mennyei ſeregek, követik vala ötet feir lovakon, feir, és tiſzta biborba öltözve.

15. És a' ſzájából két-élü kard jö-ki: hogy azzal verje a' Pogányokat. * És ö igazgattya azokat vas vetzſzövel: és ö nyomja a' mindenható Iſtennek búsúlt haragja borának ſajtóját.

** Pſ. 2. v. 9.*

16. És az ö ruháján, és ágyékán irva vagyon: * Királyok Királya, és uralkodók Ura.

** Sup. 1. d. 14. 1. Tim. 6. v. 15.*

17. És láték egy Angyalt állani a' Napban, és kiálta nagy ſzóval, mondván minden madaraknak, a' mellyek röpülnek vala az ég közepin: Jöjetek-el, és gyüllyetek-egybe az Iſtennek nagy vatsorájára;

18. Hogy a' királyok húsát egyétek, és D a' hadnagyok húsát, és az eröſſek húsát, és a' lovak húsát, és azokon ülökét; és minden ſzabadoſok húsát, és a' ſzolgákét, és a' kitsinyekét, és a' nagyokét.

19. És látám, hogy a' fene-vad, és a' földnek királyi, és azok ſeregi egybe-gyültek, hartzolni az-ellen a' ki a' lovon ül vala és annak ſerege-ellen.

20. És meg-fogattaték a' fene-vad, és övéle a' hamis próféta: a' ki jeleket tselekedett ö-elötte, mellyekkel el-hitette azokat, a' kik fel-vötték a' fene-vad bélyegét, és a' kik imádták annak képét. Elevenen vetteték e' kettö a' kénkövel égö tüzes tóba:

21. És a' többi meg-ölettetének a' lovon-ülönek kardgyával, melly az ö ſzájából jöki: és minden madarak meg-elégedének azoknak húſokkal.

XX. RÉSZ.

Meg-kötöztetvén a' ſárkány, avagy ördög az Angyaltól, a' mély tóba vettetik ezer eſztendeig, mellyben a' Mártyrok lelkei az elsö fel-támadáskor a' Kriſtuſſal uralkodnak; ez után meg-óldatik a' Sátán, és Gógot, 's Magógot nagy haddal fel-indittya, a' ſzent váras ellen, de meg-emésztetnek a' mennyei tüztöl. Azután a' könyvek meg-nyittatván a' királyi ſzékbe ülötöl a' halottak megítéltetnek, az ö tselekedetek ſzerént.

1. És láték egy Angyalt le-ſzállani menyböl, a' mélységnek kúltsa, és nagy lántz lévén kezében. A

2. És meg-ragadá a' ſárkánt, a' régi kigyót, melly az ördög, és a' ſátán, és megkötözé azt ezer eſztendeig:

3. És veté azt a' mélységbe, és bé-zárlá, és petsétet vete reá, hogy többé el ne hiteſſe a' nemzetségeket, mig bé-telnek az ezer eſztendök: és az után el kell annak óldatni egy kevés ideig.

4. És láték ſzékeket, és le-ülének azokra, és ítélet adaték azoknak: és azok lelkeit, a' B kiknek fejöket vötték a' Jéſus bizonyság-tételeért, és az Iſten igéjeért, és a' kik nem imádták a' fene-vadat, ſem annak képét, ſe nem vötték annak bélyegét az ö homlokokra vagy kezekre; és élének, és orſzáglának a' Kriſtuſſal ezer eſztendeig.

5. A' több halottak nem éltenek, mig

nem bé-telnek az ezer eſztendök. Ez az elsö fel-támadás.

6. Boldog, és ſzent, a' kinek réſze vagyon az elsö fel-támadásban: azokon nints hatalma a' második halálnak: hanem az Iſtennek, és a' Kriſtuſnak papjai léſznek, és véle országlanak ezer eſztendeig.

C
* Ezec. 39. a. 2.

7. * És mikor el-telnek az ezer eſztendök, a' sátán el-óldatik az ö tömlötzéből, és kijö, és el-hiteti a' Pogányokat, a' kik a' földnek négy ſzegletin vannak, Gógot, és Mágogot, és öſzve-gyüjti azokat a' viadalra, kiknek ſzámok mint a' tenger fövenye.

8. És fel-jövének a' földnek ſzéleſségére, és körül-vévék a' ſzentek táborit, és a' ſzerelmes várast.

9. És az Iſtentöl menyböl tüz ſzálla-alá, és meg emésztė öket: és az ördög, a' ki el-hiteti vala öket, a' tüznek, és kénkönek tavába vetteték, a' hol a' fene-vad-is,

10. 'S a' hamis próféta-is gyötrettetni fognak éjjel, és nappal mind örökkön örökké.

D

11. És láték egy nagy feir királyi-ſzéket, és egy ül vala azon, a' kinek ſzine-elött el-futa a' föld, és az ég, és azok helye meg nem találtaték.

12. És látám a' hóltakat, a' nagyokat, 's a' kisdedeket, állani a' királyi-ſzék-elött, és könyvek meg-nyittatának: és más Könyv nyittaték-meg melly az életé: és meg-itéltetének a' hóltak azokból a' mellyek a' könyvekben valának irva, az ö tselekedetek-ſzerént.

13. És a' tenger, elö-adá a' hóltakat, a' kik ö-benne valának: és a' halál, és a' pokol meg-adák az ö hóltokat, a' kik ö-nálok valának: és itélet lön mindenikéröl az ö tselekedetek-ſzerént.

14. És a' pokol 's a' halál a' tüznek tavába vetteténck. Ez a' második halál.

15. És a' ki bé-irva nem találtatott az Élet-könyvében, a' tüznek tavába vetteteti.

XXI. RÉSZ.

Meg-nyittatván az ég, és föld, az új Jeruſalem városſa, a' Bárány jegyeſsének készittetvén az Iſtentöl meg-mutattatik. Az igazak meg-ditsöittetnek, a' gonoſzok égö tüzbe vettetnek. Az új, és mennyei Jeruſalemnek falai, kapui, fundamentoma, mértéki, és lakoſa le-irattatnak, ki egéſzen aranyból, kriſtályból, drága kövekből, és gyöngyökből áll.

A
Iſa. 65. c. 17. & 66. g. 22. 2. Pet. 3. c. 13.

1. És láték új eget, és új földet. Mert az elsö ég, és az elsö föld el-múlt, és a' tenger nints többé.

2. És én János látám a' ſzent várast az új Jéruſalemet, melly az Iſtentöl ſzálla-alá menyböl, fel-készülve, mint a' fel-ékeſitetett meny-aſszonyt az ö férjének.

3. És hallék nagy ſzózatot a' királyiſzékből mondani: Imé az Iſten hajléka az emberekkel, és vélek fog-lakni. És ök ö népe léſznek, és az Iſten ö-vélek ö Iſtenek léſzen:

4. * És el-töröl az Iſten minden könyhúllatáſt az ö ſzemekröl: és a' halál többé nem léſzen, ſe jajgatás, ſe kiáltás, ſe fájdalom nem léſzen többé, mert az elöbbiek el-múltak.

B
* Iſ. 25. c. 8. Sup. 7. d. 17.

5. És monda a' ki a' királyi-ſzékben ül vala: * Imé mindeneket meg-újitok. És monda nékem: Ird-meg, mert ez igék tekélletesek, és igazak.

* Iſa. 43. c. 19. 2. Cor. 5. d. 17.

6. És monda nékem: Meg-lött. Én vagyok az α, és ω: a' kezdet, és a' vég. Én a' ſzomjúhozónak az élö viz forrásából adok, ingyen.

7. A' ki gyözedelmes léſzen, birni-fogja ezeket, és annak Iſtene léſzek, és ö nékem fiam léſzen.

8. A' félékényeknek pedig, és hitleneknek, és átkozottaknak, és gyilkoſoknak, és paráznáknak, és varázslóknak, és bálványozóknak, és minden hazugoknak, az ö réſzek a' tüzzel 's kénkövel-égö tóban léſzen: melly a' második halál.

C

9. És elö-jöve, egy a' hét Angyal-közül a' kiknél a' teli tséſzék valának a' hét utólſó tsapáſokkal, és ſzólla velem, mondván: Jöſzte, és meg-mutatom néked a' meny-aſszonyt, a' Bárány feleségét.

10. És vün engem lélekben egy nagy, és magas hegyre, és meg-mutatá nékem a' ſzent várast Jeruſalemet, melly az Iſtentöl ſzállott-alá menyböl,

D

11. Az Iſten fényeſsége lévén benne: és annak világoſsága haſonló a' drága-köhöz mint a' jaſpis-köhöz, mint a' kriſtaly.

12. És nagy, és magas keritéſe vala, tizen-két kapuja lévén: és a' kapukon tizen-két Angyal, és fel-irott nevek, mellyek az Iſrael fiainak tizen-két nemzetséginek nevei.

13. Nap-keletröl három kapu, és Éſzakról három kapu, és Délröl három kapu, és Nap-nyúgatról három kapu.

14. És a' váras keritésének tizen-két fondamentoma vala, és azokon a' Báránynak tizen-két Apoſtolinak tizen-két neve.

E

15. És annál a' ki velem ſzóll vala, egy arany nádból-való mérték vala, hogy megmérné a' várast, és annak kapuit, és keritéſét.

16. És a' váras négy-ſzegüen vagyon helyheztetve, és annak hoſzſzaſága annyi, menyi a' ſzéleſsége-is: és meg-méré a' várast az arany náddal tizen-két ezer futamatnyira: és

annak hoſzſzaſága, és magaſsága, és ſzélesége, egy-arányúak.

17. És meg-méré annak keritését ſzáz negyven-négy könyöknyire, embernek mértékével, melly az Angyalé.

18. És vala a' keritésnek rakáſa jaſpis-köböl: a' váras pedig tiſzta arany, haſonló a' tiſzta üveghez.

F 19. És a' váras keritésének fondamentomi, minden-némü drága kövel fel-ékeſittettek. Az elsö fondamentom, jaſpis: a' második, sáfir: a' harmadik, kaltzedonius: a' negyedik, ſmaragd.

20. Az ötödik, ſardonix: a' hatodik, sárdius: a' hetedik, krisólitus: a' nyóltzadik, berillus: a' kilentzedik, topázius: a' tizedik, kriſopraſus: a' tizen-egyedik, hiatzintus: a' tizen-kettödik, ametiſtus.

21. És a' tizen-két kapu, tizen-két gyöngy, egyen-ként: és mindenik kapu egy-egy gyöngyböl vala: és a' váras útſzája tiſzta arany, mint a' világos üveg.

22. És templomot nem láttam abban. mert a' mindenható Úr-Iſten annak temploma, és a' Bárány,

G 23. * És a' váras nem ſzükölködik Napnélkül, ſem hóld-nélkül, hogy abban világoskodgyanak. Mert az Iſten fényesége világoſitotta-meg azt, és annak ſzövétneke a' Bárány.

* Iſ. 60. g. 19.

24. És a' nemzetségek annak világoſságánál járnak: és a' földnek királyi, az ö ditsöségeket, és tiſzteleteket abba viſzik.

* Iſ. 60. c. 11. 25. * És annak kapui nappal bé nem tétetnek: mert nem léſzen ott étſzaka.

26. És a' nemzetségeknek ditsöségét, és tiſzteletét abba viſzik.

21. Bé nem mégyen abba valami fertéztetett, vagy útálatoſságot tselekedö, és hazugságot, hanem tsak a' kik bé-irattak a' Bárány Élö-könyvében.

XXII. RÉSZ.

Az életnek fája élö-vizzel öntöztetvén, minden hólnapban gyümöltsözik, ſem átok, ſem éj nintsen abban a' városban (mennyei Jeruſalemben:) az Angyal pedig, ki ezeket magyarázta ſzent Jánosnak, nem engedi meg, hogy töle imádtaſſék, és meg-mondgya, hogy az igazak ebbe a' városba jutnak, a' gonoſzok pedig ki-rekeſztetnek. Utóllyára, ehez a' Prófétziához való adáſt, avagy beléle el-vételt meg-tiltván, el-végzi.

A 1. És meg-mutatá nékem az élet vizének folyó-vizét, melly fényes vala mint a' kristaly, ſzármazván az Iſtennek, és a' Báránynak ſzékiböl.

2. Az ö útſzájának közepin, és a' folyóviznek mind két-felén az élet-fája, tizen-két gyümöltsöt hozván, minden hólnapban megadván gyümöltsét, és a' fa levelei a' Pogányoknak egéſségekre-valók.

3. És ſemmi átok többé nem léſzen: hanem az Iſtennek, és a' Báránynak ſzékei léſznek abban, és az ö ſzolgai ſzolgálnak néki.

4. És látni-fogják az ö ortzáját: és az ö neve azoknak homlokin.

5. * És étſzaka többé nem léſzen: és nem ſzükölködnek ſzövétnek világoſsága-nélkül, ſem a' Nap világoſsága-nélkül, mert az Úr-Iſten világoſsittya-meg öket, és orſzágolni-fognak örökkön örökké.

* Iſ. 60. d. 20.

6. És monda nékem: Ezek az igék tekélleteſek, és igazak. És a' próféták lelkeinek Ura Iſtene küldötte az ö Angyalát meg-mutatni az ö ſzolgainak a' miknek hamar megkell lenni. B

7. És imé el-jövök gyorſasággal, Bóldog, a' ki meg-tartya e' könyv prófétálásának igéit.

8. És én vagyok János, a' ki hallottam, és láttam ezeket. És minek-utánna hallottam vólna, és láttam vólna, le-esém, hogy imádnám az Angyal lábai-elött, a' ki nékem ezeket mutattya vala:

9. És monda nékem: Meg-láſd hogy ne mivellyed: mert te ſzolga-társod vagyok, és a' te próféta atyád-fiaié, és azoké a' kik meg-tartyák e' könyv prófétálásának igéit: az Iſtent imádgyad-

10. És monda nékem: Bé ne petsételd e' könyv prófétálásának igéit: mert az idö közel vagyon. C

11. A' ki árt, ártſon még-is; és a' ki rútságban vagyon, még-is rútittaſsék, és a' ki igaz, igazúllyon még-is; és a' ſzent, ſzentüllyön még-is.

* Iſ. 41. b. 4. & 44. a. 6. Sup. 1. b. 8 & 21. b. 5.

12. Imé hamar el-jövök, és a' jutalmom velem vagyon, meg-fizetni mindeneknek az ö tselekedetek-ſzerént.

13. * Én vagyok az α, és ω: az elsö, és az utólſó, a' kezdet, és a' vég:

14. Bóldogok, a' kik az ö hoſzſzú-ruhájokat a' Bárány vérében moſsák, hogy hatalmok légyen az élet fáján, és a' kapukon bémennyenek a' várasba.

15. Kivöl ebek, és varázslok, és ſzemtelenek, és gyilkoſok, és bálvány-imádók, és minden a' ki ſzereti, és tselekeſzi a' hazugságot.

16. Én Jéſus küldöttem az én Angyalomat, bizonyságot tenni ezekröl néktek az Anyá-ſzent-egy-házakban. Én vagyok a' Dávid gyökere, és neme, a' fényes, és hajnali tsillag. D

17. És a' lélek, és a' meny-aſzſzony mondanak: Jöj-el. És a' ki hallya, mondgya:

Jöj-el. És a' ki ſzomjúhozik, jöjön-el: * és a' ki akarja, vegye az élet vizét, ingyen.

* *Iſa.* 55. *a.* 2.

18. Mert tudományt téſzek mindennek a' ki hallya e' könyv prófétálásának igéit: Ha ki ezekhez téſzen, az Iſten arra téſzi e' könyvben iratott tsapáſokat.

19. És ha ki el-véſzen e' könyv prófétálásának igéiből, el véſzi az Iſten annak réſzét az Élet könyvéből, és a' ſzent várasból, és azokból a' mik e' könyvben irva vannak.

20. Azt mondgya a' ki bizonyságot téſzen ezekről. Bizonnyára, hamar el jövök: Amen. Jöj-el Uram JESUS.

21. A' mi Urunk Jeſus Kriſtusnak kegyelme minnyájotokkal. Amen.

VÉGE.

A' Manasses Imádsága, és a' két Könyv, mellyek Esdrás Harmadik, és Negyedik könyvei neve alatt forognak kézben, e' helyen, tudni illik a' Tridentomi Szent Gyüleközettől bé vött igaz Szent Könyveknek rendi-kivül helyheztettek, hogy tellyességgel el ne vesznének, mivelhogy azokkal némelly Szent Atyák néha éltek, és némelly irott, és nyomtatott Deák Bibliákban-is fel-találtatnak.

MANASSES A' JÚDA KIRÁLYA IMÁDSÁGA, MIDÖN FOGVA TARTATNÉK BABILONBAN.

MINDENHATÓ Uram, a' mi Atyáinknak, Ábrahámnak, és Isaáknak, és Jákobnak, és az ö igaz magvoknak Istene, ki az eget, és földet teremtetted minden ö ekességökkel, ki meg-kötözted a' tengert a' te parantsolatod igéjével, ki bé-rekesztetted a' mélységet, és azt bé-petsétletted a' te rettenetes, és ditséretes neveddel: kitöl mindenek félnek, és rettegnek a' te erödnek szine-elött, mert el viselhetetlen a' te ditsöségednek nagysága, és el-szenvedhetetlen a' te fenyegetésednek haragja a' bünösök-ellen: véghetetlen pedig és megvisgálhatatlan a' te igéretednek irgalmassága: mert te, föl séges Úr vagy, kegyes, hoszszú türö, és igen irgalmas, és szánakodó az emberek gonoszságin. Te Uram, a' te jóvöltodnak sokasága szerént, penitentziát, es botsánatot igértél azoknak, a' kik ellened vétkeztek, és könyörületességidnek sokaságából penitentziát rendeltél a' bünösöknek, üdvösségre. Te azért Uram, az igazak Istene, nem szerzetted a' penitentziát az igazaknak, Ábrahámnak, és Isaáknak, és Jákobnak, azoknak a' kik ellened nem vétkeztek: hanem én-érettem bünösért szerzetted a' penitentziát: mert vétkeztem a' tenger fövenyének száma fölött: meg-sokasodtak Uram az én hamisságim, meg-sokasodtak az én hamisságim, és nem vagyok méltó, hogy tekintsem, és nézzem az égnek magasságát, az én hamisságimnak sokasága-miatt. Meg görbedtem a' sok vas lántz miatt, úgy hogy fejemet fel nem emelhetem, és nints lélekzetem: mert fel-inditottam a' te haragodat, és gonoszt tselekedtem elötted: nem tselekedtem akaratodat, és parantsolatidat meg nem öriztem: útálatosságokat rendeltem, és meg sokasitottam a' bünöket. És most meg-hajtom a' szivem térdét, kegyelmet kérvén töled. Vétkeztem Uram, vétkeztem, és ismérem hamisságimat. Az-okáért könyörögvén kérlek téged, botsáss-meg nékem Uram, botsáss-meg nékem, és ne veszess-el engem az én hamisságimmal együtt; nem örökké, meg-haraguván, ne tarts engem a' nyavalyákban, se ne kárhoztass engem a' földnek leg alsó részeire: mert te vagy az Isten, mondom, a' penitentzia-tartók Istene: és énrajtam meg mutatod minden jóvöltodat mert engem méltatlant meg-szabaditasz a' te nagy irgalmasságod-szerént, és ditsérlek téged mindenkor életemnek minden napjaiban: mert téged ditsér az egeknek minden ereje, és tied a' ditsöség örökkön örökké. Amen.

ESDRÁS HARMADIK KÖNYVE.

I. RÉSZ.

ES Josiás Húsvétet szerze Jerusalemben az Úrnak, és meg áldozá a' Húsvétet az elsö hónak tizen-negyedik napján: 2. Elrendelvén a' Papokat a' napok rendi szerént felöltöztetvén a' hoszszú ruhákba az Úr templomában. 3. És monda a' Leviták-nak az Israel felszentelt szolgáinak, hogy meg-szentelnék magokat az Úrnak az Úr szent szekrénye helyheztetésében, a' házban, mellyet Salomon király a' Dávid fia épitett. 4. Nem vészitek azt vállatokra. És most szolgállyatok a' ti Uratoknak, minnyájan a' templomban, és gondgyát viselljétek az ö nemzetségének Israelnek, a' ti faluitok, és nemzetségtek szerént. 5. Dávidnak az Israel királyának irása-szerént, és az ö fiának Salomonnak ditsösége-szerént, és a' fejedelemség-szerént a' ti atyai részetekhez-képest, azoknak a' kik az ö attyok-fiai az Israel fiai-elött állanak. 6. Áldozzatok Húsvétet, és áldozatokat készittsetek az atyátok fiainak, és tselekedgyetek az Úr parantsolattya-szerént melly Moysesnek adatott. 7. És ajándékoza Josiás az ott találtatott községnek, juhot, bárányt, és gödölyét, és ketskét harmintz-ezeret, három-ezer borjút. 8. Ezek a' királyéból adattak a' népnek az igéret-szerént: és a' Papoknak Húsvétre, két-ezer számú juhok, és száz borjúk. 9. És Jekoniás, és Semejás, és Natánael atyafiak, és Hasabiás, és Oziel, és Koraba, Húsvétre, öt-ezer juhot, öt-száz borjút. 10. És ezek midön ékesen meg-lennének, állanak vala a' Papok, és Leviták kovásztalanokkal a' nemzetségek-szerént. 11. És az atyák fejedelemségének részei-szerént, a' nép szine elött áldoznak vala az Úrnak, azok-szerént mellyek a' Moyses könyvében irva vannak: 12. És meg-sütek a' Húsvétet tüzzel, a' mint szükség vala: és az áldozatokat meg-főzék üstökben, és fazekakban, jó akarattal: 13. És vivének minnyájoknak a' község-közül: és azután magoknak, és a' Papoknak készitének: 14. Mert a' Papok a' kövérséget áldozzák vala, mig az óra el-végezödnék: és a' Leviták készitének magoknak, és az ö attyok-fiainak az Aaron fiainak. 15. És a' meg-szentelt énekesek az Asaf fiai el-rendelve valának a' Dávid parantsolattya szerént, és Asaf, és Zakariás, és Jeddimus, ki a' királytól rendeltetett vala. 16. És az ajtón-állók minden ajtókon, úgyhogy senki által ne hágná a' magáét: mert az ö attyok fiai készitének nékik. 17. És el-végeztetének a' mik az Úr áldozattyához tartoznak vala. 18. Az napon tartának Húsvétet, és áldoznak vala áldozatokat az Úr áldozattya-fölött, Josiás király parantsolattya-szerént. 19. És meg-szerzék az Israel fiai, kik az idöben találtatának, a' Húsvétet: és a' kovásztalanok innepét hét napig: 20. És nem tartatott ollyan Húsvét Israelben, Sámuel próféta idejétöl-fogva: 21. És Israelnek egy királya sem szerzett ollyan Húsvétet a' minémüet tartott Josiás, és a' Papok, és a' Leviták, és a' Zsidók, és az egész Israel, kik Jerusalemben találtattak lakni. 22. Josiás országának tizen-nyóltzadik esztendejében lön az a' Húsvét. 23. És igazak vóltak a' Johás tselekedeti az ö Ura szine elött, kit tellyes szivéböl fél vala: 24. És a' mellyek ö-felöle irva vóltak a' régi idöben, azokért löttek a' kik vétkeztek, és a' kik szentségtelenek vóltak az Úrhoz minden nemzetség-fölött, és a' kik nem keresték az Úr igéit Israel felöl. 25. És Josiásnak mind e' tselekedete-után, fel-méne Farao az Egyiptus királya, Karkamisba jövén az Eufrátes-fölött való úton, és eleibe méne Josiás. 26. És el-külde az Egyiptus királya Josiáshoz, mondván: Mi dolgom vagyon veled Juda királya? 27. Nem küldettem az Úrtól, hogy ellened hadakozzam: mert Eufrátes-ellen vagyon az én hadam, sietvén menny-alá. 28. És nem téré viszsza Josiás a' szekéren: hanem hadakozni igyekezik vala ellene, nem figyelmezvén a' próféta igéjére az Úr szájából: 29. Hanem hadat rendele ellene a' Mageddo mezején. És alá menének a' fejedelmek Josiás királyhoz. 30. És monda a' király az ö szolgainak: Vigyetek el engem a hartzról, mert igen meg-

erőtelenültem. És mingyárt el-vivék ötet a' szolgai a' hartzról. 31. És fel-üle az ö második szekerére: és Jerusalembe jutván meg-hala, és el-temetteték az attya koporsójában. 32. És egész Júdæában sirattyák vala Josiást: és a' kik fők valának-is, a' feleségökkel-együtt sirattyák vala ötet, mind e' napig. És szokás lön ez mindenkor Israelnek minden nemzetségében. 33. Ezek pedig irva vannak a' Júda királyinak historiás könyvében: és Josiásnak minden tselekedeti, és az ö ditsosége, és az Úr törvényében-való értelme: és a' miket tselekedett, és a' mik meg nem irattattak-is az Israel, és Júda királyinak könyvében. 34. És a' kik a' nemzetségből valának, Jekoniást a' Josiás fiát vévén, királlyá rendelék Josiásért az ö attyáért, mikor harmintz-három esztendös vólna. 35. És országla Israelen három hólnapig. És le-tévé ötet az Egyiptus királya, hogy ne országlana Jerusalemben: 36. És meg-birságolá a' nemzetséget száz talentom ezüstel, és egy talentom arannyal. 37. És az Egyiptus királya, Joatzimot az ö attyafiát rendelé, Júdának, és Jerusalemnek királyává: 38. És meg-kötözé Joatzimnak fö biráit, és Zaratzelest az ö attyafiát, és fogva vivé Egyiptusba. 39. Huszon-öt esztendös vala Joatzim mikor országlani kezdett vólna a' Júda, és Jerusalem földében: és gonoszt tselekedék az Úr szine-elött. 40. Ezután pedig fel méne Nabukodonosor a' Babylon királya, és meg-kötözvén ötet réz lántzal, Babylonba vivé. 41. És az Úr szent edényit el-vévé Nabukodonozor, és el vivé, és szentelé az ö templomába Babylonba. 42. Mert annak tisztátalansága, és szentségtelensége irva vagyon a' királyok ideje könyvében. 43. És országla helyette Joatzim az ö fia. Mikor pedig-királlyá rendeltetett vólna, tizen nyóltz esztendös vólt. 44. Országla pedig három hólnapig és tiz napig Jerusalemben, és gonoszt tselekedék az Úr szine elött: 45. És esztendö-múlva el-küldvén Nabukodonosor, el-viteté ötet Babylóniába az Úr szent edényivel együtt. 46. És rendelé Sedetziást Júdának, és Jerusalemnek királyává, mikor huszon-egy esztendös vólna, országla pedig tizen-egy esztendeig. 47. És gonoszt tselekedék az Úr szine-elött, és nem féle az igéktöl a' mellyek mondattanak Jeremiás prófétától az Úrnak szájából: 48. És meg-esküdtetvén Nabukodonosor királytól, hitét meg-szegvén el-méne: és meg-keményitvén nyakát, és szivét, által-hágá az Israel Ura Istene törvényit. 49. Az Úr népe fejedelmi-is sokakat hamisan tselekedének, és istentelenbül tselekedének a' Pogányoknak minden tisztátalansági fölött: és meg-fertezteték az Úr templomát, melly szent vala Jerusalemben. 50. És el-küldé az ö attyok Istene az ö Angyalát, hogy visszahiná öket, azért hogy kedvezne nékik, és az ö hajlékának. 51. Ök pedig tsúfollyák vala az ö angyalit: és a' melly nap szóll vala nékik az Úr, tsúfollyák vala az ö prófétáit. 52. Ki tellyességgel haragra indittaték az ö nemzetsége-ellen, annak szentségtelenségeért, és parantsolá, hogy fel-mennének a' Káldæusok királyi. 53. Ezek meg-ölék az ö ifiait fegyverrel, az ö szent templomok-körül, és nem kedvezének az ifiúnak, és a' vénnek, és a' szüznek, és a' gyermeknek: 54. Hanem minnyájan azokkezeibe adatának: és az Úrnak minden szent edényit, és a' királyi tár-házakat fel vévén Babylóniába vivék, 55. És fel-gyújták az Úr házát, és elrontták a' Jerusalem kö-falait: és annak tornyait fel-gyújták tüzzel, 56. És meg emésztek minden bötsülletes marháit, és semmivé tévék, és a' fegyvertöl meg-maradottakat, Babylonba vivék. 57. És ö szolgai valának, mig nem a' Persák országlanának, az Úr igéjének bé-tellyesedésére a' Jeremiás szája-által: 58. Mig nem a' föld az ö szombatit kegyesen bé-töltötte vólna, az ö el-puszt ulásának tellyes idejében meg nyúgott, hetven esztendöt töltvén.

II. RÉSZ.

Országolván Tzyrus a' Persák királya a' Jeremiás szájából-való Úr igéjének bé-tellyesedésére, 2. Fel-inditá az Úr Tzyrusnak a' Persák királyának lelkét, és meg-hirdeté egyszer s' mind az ö egész országában iráſſal, 3. Mondván: Ezeket mondgya Tzyrus a' Persák királya: Engem rendelt a' föld kerekségének királyává az Israel Ura, a' fölséges Úr, 4. És meg-jelentetre nékem, hogy házat épitenék néki Jerusalemben, melly Judæában vagyon. 5. Ha vagyon valaki a' ti nemzetségtekből, az ö Ura mennyen-fel véle Jerusalembe. 6. Az-okáért valakik a' környülvaló helyekben laknak, segéttsék azokat a' kik abban a' helyben vannak, arannyal, és ezüstel, 7. Lovak, és barmok adásával, és egyebekkel mellyek fogadásból tétetnek az Úr házában melly Jerusalemben vagyon. 8. És elö-állván a' nemzetségeknek, faluknak, és Júdæának a' Benjamin nemzetségéből-való fejedelmi, és a' Papok, és Leviták, kiket fel-indita az Úr, hogy fel-mennének, és meg-épitenék az Úr Házát melly Jerusalemben vagyon, és sokan a' kik környülök valának, 9. Meg-segéték minden ö aranyokkal, és ezüstökkel, és barmokkal, és igen sok fogadásokkal, kiknek elméjek fel-indittatott vala. 10. És Tzyrus király elöhozá az Úr szent edényit, mellyeket Nabukodonosor a' Babylon királya Jerusalemből el-vitt, és az ö bálványának szentelt vólt. 11. És elö-hozván azokat Tzyrus a' Persák királya adá Mitridatusnak, ki az ö kints-tartója vala. 12. Ö-általa pedig adatának Salmanasárnak a' Júdæa tiszt-tartójának. 13. Ezeknek pedig ez a' száma. Két-ezer négyszáz ezüst kupa: harmintz ezüst medentze: harmintz arany tsésze, és ezüst tsésze kétezer négyszáz: és ezer egyéb edény. 14. Minden arany, és ezüst edény öt-ezer nyóltzszáz hatvan. 15. És elö számláltatának Salmanasárnak azokkal egyetemben a' kik a' Babylóniai fogságból Jerusalembe mentek vala: 16. Artaxerxesnek a' Persák királyának idejében pedig, ezek felöl kik Júdæában, és Jerusalemben laknak vala, Balsamus, és Mitridatus, és Sabellius, és Ratimus, Baltémus, Samélius az iró deák, és a' többi a' kik Samariában, és a' több helyeken laknak vala, irák e' következendö levelet Artaxerxes királynak: 17. Uram, a' te szolgaid Ratimus a' historia-iró, és Sabellius az iró-deák, és a' te udvarodnak több birái Tzelesyriában, és Fenitzében. 18. És most tudtára légyen urunknak a' királynak, hogy a' Zsidók a' kik fel-jöttek töletek hozzánk, Jerusalembe a' pártos, és igen gonosz várasba jövén, épitik annak kementzéit, és fel-állattyák kö-falait, és a' templomot fel-emelik. 19. Hogy-ha e' város, és a' kö-falok véghez mennek, nem tsak az adókat nem akarják megfizemi, de a' királyoknak-is ellenök állanak. 20. És mivelhogy azt a' templom-körül tselekeszik, méltónak állitottuk azt el nem halgatni: 21. Hanem hirré tenni király urunknak, hogy ha tetszik, király, kereſtessék-meg az atyáid könyveiben, 22. És az intésekben irásokat találsz ezekről, és meg-tudod, hogy e' város pártos vólt, és a' királyoknak, 's a' városoknak háborgatója, 22. És a' Zsidók pártosok, és hadakat inditván abból eleitül-fogva, azokáért pusztittatott-el e' város. 24. Most azért hirré tészszük, urunk királyunk, hogy ha e' város meg-épittetik, és a' kö-falai fel-állattatnak, alá-menételed nem lészen Tzelesyriába, és Fenitzébe. 25. Akkor irá a' király Ratimusnak, ki a' historiákat irja vala, és Baltemusnak, és Sabelliusnak az iró-deáknak, és a' több gond-viselöknek, és Syriában, és Fenitzében lakóknak, azokat a' mik következnek: 26. Meg-olvastam a' levelet mellyet nékem küldöttetek. Meg-parantsoltam azért, hogy meg keresnék, és fel-találtatott, hogy az a' város eleitül fogva a' királyoknak ellenök-állott, 27. És hogy pártos, és hadakat inditó emberek lakják, és igen erös királyok vóltak Jerusalemben uralkodván, és adót szedvén Tzelesyrián, és Fenitzen. 28. Most azért meg-parantsoltam, hogy meg tiltsák azoknak az embereknek a' várast épiteni, és meg tiltsák, hogy ez-után semmi ne légyen: 29. De fölötte igen elö se mennyenek a' gonoszságok, úgy hogy a' királyoknak búsulások ne következzék. 30. Akkor el-olvasván azokat a' mellyeket Artaxerxes király irt vala, Ratimus, és Sabellius az iró-deák, és a' kik ezekkel gond viselök valának, egybe-gyülvén sietséggel, Jerusalembe menének lovaggal és sereggel, és tsoportal: 31. És kezdék az épitöket meg-tiltani, és meg-szünének a' templom épitésétöl Jerusalemben, Darius a' Persák királya országának második esztendejéig.

III. RÉSZ.

Darius király nagy vatsorát szerze minden szolgainak, és Mediának 's Persiának minden biráinak, 2. És minden nemesseknek, és tiszt-tartóknak, és tanátsoknak, és az alatta-való hadnagyoknak, Indiától-fogva Szeretseny-ország-

ig, száz huszon-hét tartományokban. 3. És mikor öttek, és ittak vólna, es meg-elégedvén viszsza-tértek vólna, akkor Darius király fel-méne az ö kamarájába, és aluvék, és fel-ébrede. 4. Akkor ama' tefte-örizö három ifiak, kik a' király teftét örizik vala, mondának egyik a' mátiknak: 5. Mondgyunk ki-ki valami jeles beszédet: és valakinek beszéde böltsebnek láttatik a' másikénál, annak Darius király nagy ajándékokat ád, 6. Hogy bársonyba öltözzék, és aranyból igyék, és aranyon aludgyek, és arany zabolás szekeret, és bibor süveget, és arany láncot ád nyaka-körül: 7. És második helyen ül Darius-után az ö böltseségéért, és Darius rokonának hivattatik. 8. Akkor meg-irván mindenik az ö mondását, bé petsétlék, és tévék a' Darius vánkosa alá, 9. És mondának: Mikor fel-kél a' király, adgyuk ö-néki a' mi irásinkat: és valamellyikét ítélendi a' király a' három-közül, és a' Perſiának birái, hogy az ö mondása böltsebb, annak adattassék a' gyözedelem, a' mint meg-vagyon irva. 10. Egyik irá, Erös a' bor. 11. A' másik irá, Erösb a' király. 12. A' harmadik irá, Erösbek az aszszony'állatok: mindenek-fölött pedig gyözedelmes az igazság. 13. És mikor fel-költ vólna a' király, vévék az ö irásokat, és néki adák, és el-olvasá. 14. És el-küldvén hivá a' Persáknak minden biráit, és a' Médusokat, és a' nemesseket, és a' tiszt-tartókat, és a' hadnagyokat: 15. És tanátsba ülének: és meg-olvastatának az irások ö előttök. 16. És monda: Hijátok az ifiakat, és ök meg-jelentik az ö mondásokat. És el-hivattatának, és bémenének. 17. És monda nékik: Jelentsétek-meg nékunk a' miket irtatok. És el-kezdé az elsö, a' ki a' bor erösségéről szóllott vala, 18. És monda: Férfiak, melly igen erös vészen a' bor minden embereken a' kik azt meg-isszák! el-tévelyiti az elmét. 19. Továbbá, a' királynak, és az árvának elméjét heába valóvá tészi. Annak-fölötte, a' szolgának, és a' szabadosnak, a' szegénynek, és a' gazdagnak, 20. És mindeneknek elméjét bátorságra, és vigasságra indittya, és nem emlekezik semmi bánatról, és adósságról, 21. És minden szivnek gondolatit bötsülletessé tészi, és nem emlekezik a' királyról sem a' birákról, és mindeneket talentomon-ként szóllat. 22. És mikor ittak, nem emlekeznek-meg a' barátságról, sem az atyafiúságról: hanem tsak hamar az-után kardokat ragadnak. 23. És mikor a' bortól meg-szabadúlnak, és fel-kelnek, nem emlekeznek-meg azokról a' miket tselekedtek. 24. Oh férfiak, nem halad-e felyül a' bor? ki gondollya, hogy igy tselekedgyék? És ezt mondván, hallgata.

IV. RÉSZ.

És kezde a' másik mondani, a' ki a' király erösségéről szollott: 2. Oh férfiak, nem haladnak-e felyül az emberek, a' kik a' földet, és a' tengert birják, és mind a' mik azokban vannak? 3. A' király pedig mindeneket meg-elöz, és uralkodik rajtok: és valamit mond nékik mindent megtselekesznek. 4. És ha a' hadakozókhoz küldi öket, elmennek, es el-rontyák a' hegyeket; és a' kö-falokat, és a' tornyokat. 5. Ölettetnek, és ölnek, és a' király igéjét el nem múlattyák. Mert ha gyözedelmet vésznek, valamit prédálnak mind a' királynak hozzák. 6. Hasonló-képen egyebek-is minnyájan, és valakik nem hartzolnak, sem vinak, hanem a' földet mivelik: ismég mikor aratnak, adót hoznak a' királynak: és ö egyedül ha mondgya, öllyétek-meg; meg-ölik: ha mondgya; botsásstokel; el-botsáttyák: 8. Ha mondgya, üsétek; ütik: ha mondgya, gyomlállyátokki; ki-gyomlállyák: ha mondgya, épittétek-meg; meg épitik: 9. Ha mondgya, vágjátok-ki; ki-vágják: ha mondgya, plántállyatok; plántálnak: 10. És az egész község, és a' hatalmasságok ötet halgattyák, és ezen-felyül ö asztalhoz ül, és iszik, és alusik. 11. Ezek pedig körös-körül örizik ötet, és senki alusik. 11. Ezek pedig körös-körül örizik ötet, és senki el nem mehet, és nem tselekedheti a' maga dolgait, hanem egy szavára engedelmesek néki. 12. Férfiak, miképpen nem halad-felyül a' király, a' ki igy ditsértetik? És hallgata. 13. A' harmadik a' ki szóllott vala az aszszony állatokról, és az igazságról, ez a' Zoróbabel, kezde szóllani: 14. Férfiak, nem nagy a' király, és a' sok ember, sem a' bor felyül nem halad. Kitsoda azért a' ki uralkodik azokon? 15. Nem az aszszony állatok szülték-e a' királyt, és minden népet, a' melly uralkodik a' tengeren, és földön: 16. És azoktól születtenek, és ök tartották-fel azokat a' kik a' szölöket plántálták a' mellyekből lészen a' bor? 17. És ök tsinállyák minden emberek köntösit, és ök szereznek ditsöséget az embereknek, és el nem válhatnak az emberek az aszszony állatoktól. 18. Ha aranyat, és ezüstöt, és minden ékes marhát gyüjtnek, és látnak egy jó állapatú, és jó személyu aszszony állatot, 19. Azokat mind elhagyván, erre néznek, és fel-nyitott szájjal szemlélik, és inkább édesgetik ötet hogy-sem az aranyat, és ezüstöt, és minden drága marhát. 20. Az ember el-hadgya attyát a' ki öter fel-tartotta, és tartományát, és az aszszony állathoz adgya magát. 21. És az aszszony állattal vidámittya lelkét: és sem attyáról nem emlekezik, sem annyáról, se tartományáról. 22. És innét kell megtudnotok: hogy az aszszony állatok uralkodnak rajtatok. Nem bánnyátok-e? 23. És vészi ember fegyverét, és útra mégyen, lopásokat, és gyilkosságokat tselekedni, és a' tengeren, és folyó-vizeken evezni, 24. És oroszlányt lát, és setétben jár: és mikor lopást tselekesznik, és tsalárdságokat, és prédálásokat, a' szeretöjének viszi. 25. És ismég, inkább szereti ember a' feleséget, hogy-sem attyát vagy annyát. 26. És sokan elztelenek löttek az ö feleségekért: és szolgák löttek azokért: 27. És sokan elvesztek, és meg-ölettettek, és vétkeztek az aszszony állatokért. 28. És most hidgyérek nékem, hogy nagy a' király az ö hatalmában: mert minden tartományok félik ötet illetni. 29. Láttam mindazáltal, hogy Apame a' Bezatzes leánya, a' tsodálatos király ágyasa, a' király jobján mellette ült, 30. És a' koronát a' fejeröl le-vötte, és magának fel-tötte, és a' királyt artzúl tsapdosta bal-kezével. 31. És ezek-fölött fel-nyitott szájjal nézi vala ötet: és ha nevet reája, ö-is nevet: mert ha meg-haragszik reája, hizelkedik, mig nem kedvébe fogadgya. 32. Oh férfiak, miért nem vólnának erösbek az aszszony állatok? Nagy a' föld, és magas az ég: ki mozgattya ezeket? 33. És akkor a' király, és a' nemesſek egy-másra néznek vala. És kezde szóllani az igazságról. 34. Oh férfiak, nem erösseke az aszszony állatok? Nagy a' föld, és magas az ég: és a' Napnak gyors forgása az eget bé-kerüli az ö helyén egy nap. 35. Nem nagyságos-e a' ki ezeket tselekeszi, és nagy az igazság, és mindeneknél erösb? 36. Az egész föld segétségül hija az igazságot, az ég-is áldgya azt, és minden állatok meg-indúlnak ö-elötte, és nints ö-vele semmi hamisság. 37. Hamis a' bor, hamis a' király, hamisak az aszszony állatok, hamisak az emberek fiai minnyájan, és hamisak azoknak minden tselekedetek, és nints azokban igazság, és az ö hamisságokban el-vesznek: 38. És az igazság meg-marad, és erö ödik örökké, és él, és nevekedik örökkön-örökké. 39. Nints-is ö-nála személyválogatás, se külömbözés: hanem igazakat tselekeszik mindennekkel, a' hamisakkal, és gonoszokkal, és mindenek megjavúlnak az ö tselekedeti által. 40. És nints az ö itéletiben hamisság, hanem erösség, és ország, és hatalom, és ditsöség minden idöben. Áldott az igazságnak Istene. 41. És meg-szünék szóllani. És minden népek kiáltának, és mondának: Nagy az igazság, és felyülhalad. 42. Akkor a' király monda néki: Kérj, ha valamit akarsz többet, hogy-sem a' mik irva vannak, és meg-adom néked, mivelhogy böltsebbnek találtattál a' te felebarátidnál, és mellettem fogsz-ülni, és én rokonomnak hivattatol. 43. Akkor monda a' királynak: Emlekezzél-meg fogadásodról, melyel fogadtad, hogy meg-épited Jerusalemet, a' melly nap az országot kezedhez vötted: 44. És hogy mind az edényeket mellyeket el-hoztak Jerusalemböl, viszsza-küldöd, mellyeket kiválasztott Tzyrus, mikor Babylóniát meg-gyözte, és ott akarta azokat viszsza-küldeni. 45. És te fel fogadtad, hogy meg-épited a' templomot a' mellyet fel gyújtottak az Idumæusok, mikor el-pusztittatott Judæa a' Kaldæusoktól. 46. És most ez a' mit kérek Uram, és a' mit kívánok, ez a' méltóság mellyet töled kérek, hogy tellyesitsd-bé a' fogadást, mellyet fogadtál a' menyei Királynak a' te száddal. 47. Akkor fel-kelvén Darius király, megtsókolá ötet: és leveleket ira minden sáfároknak, és tiszttartóknak, és nemeseknek, hogy el-kesérnék ötet, és azokat a' kik véle valának, minnyájokat a' kik felmennek Jerusalemet épiteni. 48. És minden tisztartóknak, a' kik Syriában valának, és Fenitzében, és a' Libanuson, leveleket ira, hogy tzédrus-fákat vontatnának a' Libanusból

Jerusalembe, hogy épitenék velek a' váraſt. 49. És ira mind a' Zsidóknak a' kik fel mennek vala az orſzágból Júdæába a' ſzabadságért, hogy ſenki a' hatalmaſok, és birák, és tiſzt-tartók-közül ne menne az ö ajtajokra. 50. És hogy minden tartomány, mellyet el-foglaltak vala, ſzabados lenne nékik, és az Idumæuſok el-hadgyák a' Zsidók kaſtélyit a' mellyeket birnak. 51. És a' templom épületire adgyanak minden eſztendöben húſz talentomot, mig meg-épittetik: 52. És a' Szenthelyen épen-égö áldozatot égeſſenek minden nap, a' mint parantsolattyok vagyon: más tiz talentomot áldozzanak minden eſztendöben, 53. És hogy minnyájoknak, a' kik Babylóniából a' váraſt mennek épiteni, ſzabadságok lenne, mind magoknak 's mind a' fioknak, és minden Papoknak a' kik elöl-mennek: 54. Meg-irá pedig a' költség ſzámát-is, és meg-hagyá, hogy ſzent kontöſt-is adnának, a' mellyben ſzolgálnának; 55. És meg-irá, hogy a' Levitáknak meg-adnák a' miket parantsolt, mind a' napig mellyen el-végeztetik a' ház, és Jeruſalem meg-épül: 56. És meg-irá hogy a' várasnak minden örizöinek adnának jutalmat, és fizetéſt. 57. És el-ereſzte minden edényeket valamellyeket el válaſztott vala Tzyrus Babylóniából; és mindeneket valamiket mondott vala Tzyrus, ö-is meg-parantsolá, hogy meg-lenne, és Jeruſalembe küldetnék. 59. És mikor el-ment volna az az iſiú, fel-emelvén ortzáját Jeruſalemre, áldá az égnek királyát, 59. És monda: Töled vagyon a' gyözedelem, és töled vagyon a' böltseſség, és fenyeſség. És én te ſzolgád vagyok. 90. Áldott vagy, ki nékem böltseſséget adtál, és néked hálát adok mi atyáinknak Ura Iſtene. 61. És el-vévé a' leveleket, és el-méne Babylóniába. És el-juta, és hirré tévé minden attyafiainak kik Babylóniában valának. 62. És áldák az ö attyok Iſtenét, hogy ſzabádságot adott nékik, és nyugodalmat, 63. Hogy fel mennének, és meg-épitenék Jeruſalemet, és a' templomot mellyben neveztetett az ö neve, és vigadának éneklö ſzerſzámokkal, és örömmel hét nap.

V. RÉSZ.

EZek-után pedig el-válaſztatának, hogy fel-mennének a' faluknak fejedelmi házan-ként, és nemzetségeken-ként, és az ö feleségek, és az ö fiok, és leányok, és ſzolgájok és ſzolgálójok, és barmok. 2. És Darius király külde véle együtt ezer lovaſt, mig el-kéſérnék öket Jeruſalembe békeſséggel, és enekló ſzerſzámokkal, és dobokkal, és ſipokkal. 3. És minnyájan az atyafiak játſzodoznak vala, és fel-küldé öket azokkal. 4. És ezek a' férfiaknak nevök, a' kik fel-mentek az ö falujok-ſzerént nemzetségen-ként, és az ö fejedelemségek réſzéröl. 5. A' Papok: Fineeſnek az Aaron fiának fiai, Jeſus a' Joſedek fia, Joatzim Zorobabelnek a' Salátiel fiának fia a' Dávid házából, a' Fáres rokonságából, a' Júda nemzetségéből, 6. Ki Darius-alatt a' Persák királya-alatt tsodálatos beſzédeket ſzóllott az ö orſzágának máſodik eſztendejében, az elsö hólnapban Niſanban. 7. Ezek pedig a' kik fel-mentek Judæából az el-költözés fogságából, kiket Nabukodonozor a' Babylóniai király Babylonba költöztetett, és viſzſza-tért Jeruſalembe. 8. És meg-keresé Júdæának réſzében ki-ki az ö várasát, a' kik Zorobabellel jöttek vólt, és Jéſuſsal, Nehemiás, Areores, Elimeo, Emmanio, Mardokéo, Beelſuro, Mekpſatokor, Olioro, Emonia egy azoknak fejedelmi közül. 9. És az ö nemzetség-béliecknek ſzámok, az ö tiſzt-tartójok-közül a' Fáres fiai, két-ezer ſzáz hetven kettö: 10. Ares fiai, három ezer ſzáz ötven-hét: 11. Femo fiai, ſzáz negyven-kettö: a' Jeſus, és Jóabes fiai-közül, ezer három-ſzáz kettö. 12. Demu fiai, két-ezer hetven: Koraba fiai, két-ſzáz öt: Banika fiai, ſzáz hatvan-nyóltz: 13. Bebek fiai, négy-ſzáz három: Arkad fiai, négy-ſzáz huſzon hét: 14. Kam fiai, harmintz-hét: Zoroar fiai, két-ezer hatvan-hét: Adin fiai, négy-ſzáz hatvan-egy: 15. Aderektes fiai, ſzáz nyóltz: Tziáſo és Zelas fiai, ſzáz hét: Azorok fiai, négy-ſzáz harmintz-kilentz: 16. Jedarbone fiai, ſzáz harmintz-kettö: Ananiás fiai, ſzáz harmintz: Aſoni fiai, kilentzven: 17. Marſar fiai, négy-ſzáz huſzon-kettö: Zabarus fiai, kilentzven-öt: Sepolemon fiai, ſzáz huſzon-három: 18. Nepopas fiai, ötven öt: Nekanatus fiai, ſzáz ötven nyóltz: Tzebetamus fiai, ſzáz harmintz kettö: 19. Kreарpatros fiai, kik Enokadból, és Modiaból valók, négyſzáz huſzon-három: kik Gramásból, és Gabeából, ſzáz huſzon-egy: 20. Kik Beſſelonból, és Tzeaggeból, hatvan-öt: kik Baſtorokból, ſzáz huſzonkettö: 21. Kik Bekenóbesböl, ötven ot: a' Liptis fiai, ſzáz ötven-öt: Labonni fiai, harom ſzáz ötven-hét: 22. Sikem fiai, három ſzáz hetven: Suadon, és Kliomus fiai, harom-ſzáz hetven-nyóltz: 23. Erikus fiai, két-ezer ſzaz negyven öt: Anaas fiai, három-ſzáz hetven. A' Papok: 24. A' Jeddus fiai, Euter fiai, Eliaſib fiai, három ſzáz hetvenkettö: Emerus fiai, két-ſzáz ötven-kettö: 25. Faſuris fiai, három ſzáz ötven hét: Káree-fiai, két-ſzáz huſzon-hét. 26. A' Leviták: A' Jéſus fiai Kaduhelben, és Bamis, és Serebias, és Edias, hetven négy. Az egéſz ſzám tizen-két eſztendötöl-fogva, harmintz-ezer négy-ſzáz hatvan-kettö, 27. A' fiak, és leányok, és feleségek, az egéſz ſzámlálás, negyven-ezer két-ſzáz negyven kettö. 28. A' Papok fiai, kik a' templomban énekelnek vala: Aſaf fiai, ſzáz huſzon-nyóltz. 29. Az ajtón állók pedig: az Ésmenni fiai, Aſer fiai, Amon fiai, Akkuba fiai, Topa Tobi fiai, minnyájan ſzáz harmintz-kilentzen. 30. A' templomban ſzolgáló Papok: A' Sel fiai, Gáſfa fiai, Tobiok fiai, Karia fiai, Sú fiai, Hellu fiai, Labana fiai, Armaka fiai, Akkub fiai, Uta fiai, Tzeta fiai, Aggab fiai, Obai fiai, Anáni fiai, Kanna fiai, Geddu fiai, 31. An fiai, Radin fiai, Deſanon fiai, Nakoba fiai, Kaſeba fiai, Gaze fiai, Ozui fiai, Sinone fiai, Attre fiai, Haſten fiai, Aſiána fiai, Manei fiai, Naſiſim fiai, Akkuſu fiai, Agiſta fiai, Azui fiai, Favon fiai, Faſalon fiai, 32. Meedda fiai, Fuſa fiai, Káree fiai, Barkus fiai, Sáree fiai, Koeſi fiai, Naſit fiai, Agiſti fiai, Pedon fiai, 33. Salomon fiai, Aſofot fiai, Fafida fiai, Tzeli fiai, Dedon fiai, Gaddahel fiai, Sefegi fiai, 34. Aggia fiai, Sakaret fiai, Sabaten fiai, Karonet fiai, Malſit fiai, Ama fiai, Saſus fiai, Addus fiai, Suba fiai, Eura fiai, Rahotis fiai, Faſfat fiai, Malmon fiai. 35. Minnyájan a' ſzentségben ſzolgálók, és a' Salomon ſzolgai, négy-ſzáz nyóltzvan-ketten. 36. Ezek a' hak a' kik felmentek Telmelából, Telharsából: azoknak fejedelmi, Karmellam, és Karet: 37. És nem mondhaták-meg az ö városokat, és nemzetségeket, mi-módon vólnának Iſraelböl. A' Dalari fiai, Tubal fiai, Nekodaitzi fiai, 38. A' Papok-közül, a' kik a' papságot viſelik vala: és fel nem találtatának az Obia fiai, az Akiós fiai, az Addin fiai, a' ki feleséget vött a' Fargeleu leányi közül: 39. És hivattatának az ö neviröl, és ezek nemzetségének iráſa kereſteték a' fiak lajſtromában, és fel nem találtaték, és megtiltatának a' papságban ſzolgálni. 40. És monda nékik Nehemias, és Aſtaras: Ne réſzesüllyetek a' ſzent-állatokban, mig nem tudós Fö-pap támadgyon a' meg-mutatáſra, és igazságra. 41. Minnyájan pedig az Iſraeliták, a' ſzolgákon, és ſzolgálókon-kivül, negyven-két ezeren három-ſzázan negyvenen valának. 42. Ezek ſzolgai, és ſzolgálói, hétezer három-ſzáz harmintz-hét. Éneklö férfiak, és aſzſzony állatok, két-ſzáz hatvan öt. 43. Tevék, négy-ſzáz harmintz-öt. Lovak, hét-ezer harmintz-hat. Öſzvérek, két-ſzáz-ezer negyven-öt. Szamárok, öt-ezer huſzon-öt. 44. És a' tiſzt-tartók-közül a' faluk-ſzerént, mikor az Iſten templomába mennének, melly Jeruſalemben vala, fogadák hogy fel-állatnák a' templomot az ö helyén, az ö erejek-ſzerént: 45. És hogy a' templom épületire adnának ſzent kintset, tizenkét-ezer gira aranyat, és öt-ezer gira ezuſtöt, és ſzáz papi öltözetet. 46. És lakának a' Papok, és Leviták, és a' kik el-mentek vala a' község-közül, Jeruſalemben, 's a' tartományban, és a' ſzent énekeſek, és az ajtón-állók, és az egéſz Iſrael az ö tartományokban. 47. El-közelgetvén pedig a' hetedik hólnap, és mikor az Iſrael fiai ki-ki az ö dolgában vólna, egybe-gyülének egy akarattal a' pitvarba, melly a' Nap-keleti ajtó-elött vala. 48. És meg-állván Jéſus a' Jóſedek fia, és az ö attyafiai a' Papok, és Zorobabel a' Salátiel fia, és ennek attyafiai, óltárt tsinálának, 49. Hogy áldoznának azon épen égö áldozatokat, azokſzerént a' mellyek Moyſeſnek az Iſten emberének könyvében irva vannak. 50. És oda gyülének a' földnek egyéb nemzetségi közül, és fel-állaták az óltárt az ö helyén a' földnek minden nemzetségi, és áldoznak vala áldozatokat, és reggeli épen-égö áldozatokat az Úrnak. 51. És megtarták a' Sátoros-innepet, és az egyéb innepet, a' mint meg-parantsoltatott a' törvényben: és áldozatokat tönek minden-nap, a' mint ſzükség vala: 52. És ezek-után el-rendelék az ajándékokat, és a' ſzombatoknak, és az új-hól-

daknak

aknak, és minden egyéb szent innep-napoknak áldozatit. 53. És valakik fogadást tésznek vala az Úrnak a' hetedik hónak elsö napjától-fogva, áldozatokat kezdének tenni az Istennek, és az Úr temploma még nem vala meg-épitve. 54. És pénzt adának a' kö vágóknak, és átsoknak, és italt és abrakot, örömmel. 55. És adának szekereket a' Sidóniaknak, és a' Tyrusiaknak, hogy hoznának nékik a' Libanusból tzédrusfa gerendákat, és szálakat tsinálnának a' Joppe révében, a' parantsolat-szerént, melly iratott vala nékik Tzyrustól a' Persák királyától. 56. És a' második esztendöben az Isten templomába Jerusalembe ök fel-menvén, a' második hólnapban, el-kezdé Zoróbabel a' Salátiel fia, és Jósue a' Josedek fia, és azoknak attyok-fiai, és a' Papok, 's a' Leviták, és minnyájan a' kik a' fogságból jöttek vala Jerusalembe: 57. És meg-fondálák az Isten templomát, a' második hónak elsö napján, a' második esztendöben, mikor Júdeába, és Jerusalembe jöttek vólna. 58. És el-rendelék a' Levitákat húsz esztendötölfogva, az Úr dolgaira: és fel-álla Jesus, és a' fia, és mind az atyafiak a' Leviták egyet értvén, és a' törvénynek ki-szolgáltatói, dolgozván az Úr házában. 59. És elö állának a' Papok trombitákkal hoszszú-öltözetök-lévén, és a' Leviták az Asaf fiai, tzimbalomokkal, 60. Ditsérvén az Urat, és áldván Dávidnak az Israel királyának rendelése-szerént. 61. És éneket énekelnek vala az Úrnak, mert az ö édessége, és tiszteleti örökké légyen az egész Israelen. 62. És az egész nép trombitála, és fel-kiálta nagy szóval, ditsérven az Urat az Úr házának fel-állatásában. 63. És elö-jövének a' Papok, és Levitákközül, és a' vén tiszt-tartók-közül a' faluk-szerént, a' kik látták vala az elöbbi házat: 64. És ennek építését, nagy kiáltással, és sírással, és sokan trombitákkal, és nagy örömmel, : el-annyira, hogy a' nép nem hallaná a' trombitákat a' népnek sirásától. Mert a' község erössen trombitál vala, úgy hogy messze hallattatnék. 66. És meg-hallák a' Júda, és a' Benjamin nemzetségének ellenségi, és el-jövének meg-tudni mitsoda trombiták szava vólna. 67. És meg-értők, hogy a' kik a' fogságban vóltak, templomot épitnek az Israel Urának Istenének. 68. És járúlván Zorobabelhez, és Jésushoz, a' faluk tiszt-tartóihoz, mondának nékik: Együtt épitünk veletek: 69. Mert hasonlóképen halgattuk a' ti Uratokat, és mi-is egy-aránt járunk Asbazaretnek az Assyriusok királyának idejétöl-fogva, a' ki minket ide-koltöztetett. 70. És monda nekik Zoróbabel, és Jésus, és az Israel faluinak fejedelmi: 71. Nem illik, hogy mi veletek épittsük a' mi Istenünk házát, hanem mi egyedül épitünk az Israel Urának, a' szerént a' miket parantsolt nékünk Tzyrus a' Persák királya. 72. A' föld nemzetségi pedig ellenek-állván azoknak a' kik Júdéában valának, és háborgatván az épület mivét, intselkedvén, és népeket hozván, tiltyák vala öket épiteni. 73. És az épitésben a' dolgozókat háborgaták, hogy el ne vegezödnék az épület Tzyrus király életének tellyes idejében, és el-vontaták az épitést két esztendeig Darius birodalmáig.

VI. RÉSZ.

MÁsodik esztendejében pedig Darius országának, profétála Aggæus, és Zakariás az Addin próféta fia Júdæában, és Jerusalemben ö-felölök az Úr nevében. 2. Akkor fel kelvén Zoróbabel a' Salátiel fia, és Jésus a' Jósedek fia, kezdék épiteni az Úr házát, melly Jerusalemben vagyon: 3. Mikoron jelen vólnának vélek az Úr Profétái, és segétenék öket. Azon idöben jöve hozzájok Sisennes, Syriának és Fenitzének fö tiszt-tartója, és Satrábuzanes, és az ö társai, 4. És mondának ö-nékik: Ki parantsolattyából épititek e' házat, és e' heazatot, és mindent egyebet véghez viszitek? és kitsodák az épitök a' kik ezeket épitik? 5. És kegyelmek lön az Úrtól, meg-lévén a' látogatás azokon a' Zsidók vénein, a' kik a' fogságból-valók valának. 6. És nem bántatának-meg az épitésben, miglen hirt tennének Dariusnak mind ezekről, és választ vennének. 7. Mássa a' levélnek, mellyet Dariusnak küldöttek: SISENNES Syriának és Fenitzének fö tiszt-tartója, és Satrabuzanes, és az ö tiszt-tartó társai Syriában, és Fenitzében, Darius királynak köszöneteket. 8. Mindenek tudtára légyenek urunknak a' királynak, hogy mikor Júdæa tartományába mentünk vólna, és Jerusalembe érkeztünk vólna, találtunk, a' kik az Istennek nagy házát épitik: 9. És a' templomot, faragott kövekből, és nagy, és drága állatokból a' küfalokat, 10. És hogy az az alkotmány gyorson lészen, és elö-menetele és szerentséje vagyon az ö kezek-által, és minden ditsöségben szorgalmatoson véghez mégyen. 11. Akkor megkérdök a' véneket, mondván: Ki engedelméből épititek e' házat, és fondálliyátok ez épületeket, 12. Azért kérdök pedig meg öket, hogy tudtodra adnók néked az embereket, és a' pallérokat, és a' pallérok neveit irásban kértük tölök. 13. Ök pedig felelének nékunk, mondván: Mi az Úr szolgai vagyunk, a' ki az eget, és a' földet teremtette, 14. És e' ház sok esztendö-vel ez-elött épittetett vala az Israelnek nagy, és igen erös királyától, és el-végeztetett. 15. És mivelhogy az atyáink boszszontották, és vétkeztek az Israel Istene-ellen, Nabukodonosornak a' Babylóniai királynak, a' Kaldæusok királyának, kezeibe adá öket, 16. És e' házat el-rontván fel-gyújták, és a' népet fogva vivék Babylonba. 17. Tzyrus a' Babylóniai király országolván az elsö esztendöben, meg-irá Tzyrus király, hogy e' házat meg-épitenék, 18. És azokat az arany, és ezüst szent edényeket, mellyeket el-vitt vala Nabukodonosor a' házból melly Jerusalemben vagyon, és a' maga templomába szentelte vala azokat, ismég elö-hozá azokat Tzyrus király a' templomból melly Babylóniában vala, és Zorobabelnek adatának, és Salmanasárnak a' fö tiszt-tartónak: 19. És meg-parantsoltaték nékik, hogy el-hoznák ez edényeket, és a' templomba tennék, melly Jerusalemben vala, és az Isten templomát meg épitenék az ö helyén. 20. Akkor Salmanasár meg-veté fondamentomit az Úr háznak, melly Jerusalemben vagyon: és attól-fogva mind ez-ideig épittetik, és el nem végeztödött. 21. Most azért ha tettszik néked o király, keresteséssék-meg a' Tzyrus király könyves tár-házaiban, mellyek Babyloniában vannak. 22. És ha fel-találtatik, hogy Tzyrus király tanátsával kezdetettel az Úr háza épitése, melly Jerusalemben vagyon; és jónak iteli a' mi Urunk királyunk; irjon ezekről nékünk. 23. Akkor Darius király meg-parantsolá, hogy felkeresztetnék a' könyves tár-házakban: és találtaték Ekbatanis várasában, melly a' közép tartományban egy hely, melyben ezek valának irva: 24. Országolván Tzyrus elsö esztendöben, meg-parantsolá Tzyrus király, hogy az Úr házát, melly Jerusalemben vagyon, meg-épitenék, a' hol szüntelen-való tüzet égetnek vala, 25. Mellynek a' magassága tiz könyöknyi légyen, és a' szélessége hatvan könyöknyi, négy-szegü faragott kövekből légyen három rendből, és azon tartományból-való fából légyen tornátza, és egy új tornátza, és hogy költség adattassék a' Tzyrus király házából: 26. És hogy az Úr házának mind az aranyból 's mind az ezüstből-való szent edényit mellyeket elhozott vólt Nabukodonosor az Úrnak házából, melly Jerusalemben vagyon, oda tétessenek a' hol vóltak helyheztetve. 27. És meg-parantsolá, hogy erre gondot viselne Sisennes Syriának, és Fenitzének fö tiszt-tartója, és Satrabuzanes, és az ö társai, és a' kik tiszt-tartókká rendeltettek vala Syriában, és Fenitzében, hogy meg-tartóztatnák magokat attól a' helytöl. 28. És én is meg-parantsoltam, hogy mindenestöl meg-épitteséssék; és el-rendeltem, hogy meg-segéttsék azokat a' kik a' Zsidók fogságából-valók, mig nem el-végezteséssék az Úr házának temploma: 29. És Tzelesyriának, és Fenitzének jövedelmének kiszedéséből, szorgalmatoson sommát adgyanak ez embereknek, Zoróbabel lévén hadnagyok, az Úr áldozattyáravaló tulkokra, és kosokra, és bárányokra, 30. Hasonló-képen pedig gabonát-is, és sót, és bort, és olajt szüntelen minden esztendöben, a' mint a' Papok a' kik Jerusalemben vannak, mondották, hogy naponként el-kél minden naphalasztás-nélkül, 31. Hogy áldozatok tétessenek a' fölséges Istennek a' királyért, és az ö szolgaiért, és imádkozzanak azoknak életekért: 32. És hogy meg-hirdettessék, hogy valakik meg-szegnek valamit ezek-közül, a' mellyek meg-irattak, vagy meg-útálnak; fát vegyenek azoknak tulajdonokból, és fel-akasszák, és azoknak marháit a' királynak foglallyák-el. 33. Az-okáért az Úr-is, a' kinek neve ott segétségül hivattatott, ki-gyomlállyon minden királyt, és nemzetséget, a' ki az ö kezét ki-nyújtya, hogy meg-tiltsa, vagy gonoszúl bánnyék azzal az Úr házával melly Jerusalemben vagyon. 34. Én Darius király végeztem, hogy fölötte igen szorgalmatossan meg-légyen ezek-szerént.

VII. RÉSZ.

AKkor Sisennes Tzelesyriának, és Fenitzének fö tiszt-tartoja, és Satrabuzanes, és az ö társai, engedvén azoknak, mellyek Darius királytól valának végezve, 2. A' szentséges dolgokban fölötte igen szorgalmatoson munkálkodának, együtt dolgozván a' Zsidóknak véneivel Syriának fö emberi, 3. És szerentsésekké lönek a' szentséges alkotmányok, mikor Aggæus, és Zakariás próféták profétálnának. 4. És el-végezének mindeneket az Israel Urának Istenének parantsolattya-szerént, és Tzyrusnak, és Dariusnak, és Artaxerxesnek a' Persák királyának tanátsából. 5. És el-végeztetek a' mi házunk Adar havának huszon-harmadik napjára, Darius királynak harodik esztendejében. 6. És tselekedének az Israel fiai, és a' Papok 's a' Leviták, és a' többi kik a' fogságból vóltak, kik hozzájok adatának azok-szerént, mellyek irva vannak a' Moyses könyvében. 7. És áldozának az Úr templomának meg-szentelésére, száz tulkot, két-száz kost, négy-száz bárányt, 8. És tizen-két gödölyét az egész Israel bünéiért, az Israel nemzetségeinek száma-szerént. 9. És elö-állának a' Papok, 's a' Leviták hosszú-ruhákba öltözve nemzetségeken-ként, az Israel Ura Istenének minden dolgaiban, a' Moyses könyve-szerént, és az ajtónállók minden ajtókon. 10. És az Israel fiai azokkal, a' kik a' fogságból valának, meg-tartáták a' Húsvétet az elsö hónak tizen-negyedik napján, mikor a' Papok, és a' Leviták meg-szenteltetének. 11. Nem minnyájan együtt szenteltetének-meg ja' fogság fiai, de a' Leviták mind együtt szenteltetének-meg. 12. És meg-áldozák a' Húsvétet minnyájan a' fogság fiai, az ö attyok-fiainak-is a' Papoknak, 's önnön magoknak-is. 13. És evének az Israel fiai, a' kik a' fogságból vólták, minnyájan a' kik a' föld pogányinak minden útálatosságoktól el-maradtak vala kereslén az Urat, 14. És meg-szentelék a' kovásztalanok innepét, hét nap vigan lakozván az Úr szine-elött. 15. Mivelhogy az Assyriusok királyának tanátsát hasznokra fordította, hogy meg-erösitené az ö kezöket az Israel Urának Istenének dolgaiban.

VIII. RÉSZ.

ÉS ez-után Artaxerxes a' Persák királya országolván, oda-járúla Esdrás az Azariás fia, ki Heltziás fia, ki Solome fia, 2. Ki Sádok fia, ki Akitob fia, ki Ameri fia, ki Azahel fia, ki Boktzi fia, ki Abisue fia, ki Finees fia, ki Eleazar fia, ki Aaron az elsö pap fia vala: 3. Ez az Esdrás fel-méne Babylóniából, mivelhogy irás-tudó, és értelmes vala a' Moyses törvényében, melly az Israel Urától Istenétöl adatott tanitásra, és meg-tselekedesre. 4. És a' király ditsöséget ada néki, mivelhogy kedvet talált vala minden méltóságban, és kivánságban az ö szine-elött. 5. És fel-menének együtt véle az Israel fiai, és a' Papok, és a' Leviták, és a' templomnak szent énekesi, és az ajtón-állók, és a' templom szolgai-közül, Jerusalembe. 6. Artaxerxes országolván hetedik esztendöben, az ötödik hólnapban, ez az országnak hetedik esztendeje; ki-indúlván Babylóniából az ötödik hónak elsö napján, 7. Menének Jerusalembe az ö parantsolattya-szerént, az ö Uroktól adatott úti szerentse-szerént. 8. Mert ezekre Esdrás igen szorgalmatos vala, hogy el ne múlatna semmit azokban, mellyek az Úr törvényéből, és parantsolatiból valának, és tanitá az egész Israelt minden igazságra, és itéletre. 9. El-indúlván pedig az Artaxerxes király iró-deáki, kézhez adák az irást, mellyet Artaxerxes király adott vala Esdrás papnak, és az Úr törvénye olvasójának, mellynek mássa imez: 10. Artaxerxes király Esdrás papnak, és az Úr törvénye olvasójának, küszönetit. 11. Emberséges dolognak itélvén a' jó-tételt, parantsoltam azoknak a' kik a' Zsidók nemzetségéből, és a' Papok 's Leviták-közül én országomban vannak, szabad akarattyok-szerént el-akarnak téged késérni Jerusalembe. 12. Azokáért ha valakik kivánnak el-menni veled, gyüllyenek-egybe, és indúllyanak-el, a' mint nékem tetszett, és az én hét barátimnak a' tanátsoknak, 13. Hogy látogassák-meg azokat a' mellyek Júdæa, és Jerusalem-körül vannak, meg-tartván, a' mint nálad vagyon, az Úr törvényét, 14. És vigyenek ajándékokat az Israel Urának Istenének, mellyeket fogadtam én 's az én barátim Jerusalemben, és minden arany, es ezüst, melly Babylónia tartományában találtatik az Úrnak Jerusalembe azzal-együtt, 15. Melly ajándékoztatott a' nemzetségért az ö Urok templomában, melly Jerusalemben vagyon: hogy egybe szedetessék az az arany 's az ezüst, tulkoknak, és kosoknak, és bárányoknak, és gödölyéknek meg-vételére, és a' mik ezekhez illendük, 16. Hogy áldozatokat tegyenek az Úrnak az ö Urok öltárán, melly Jerusalemben vagyon. 17. És valamit akarsz az atyád-fiaival tselekedni az arannyal, és ezüstel, végezd el akaratodból, a' te Uradnak Istenednek parantsolattya-szerént: 18. És a' szentséges edényeket, mellyek néked adattak a' te Urad Istened házának szolgálattyára, melly Jerusalemben vagyon: 19. És egyebeket, valamik néked tetszenek a' te Istened temploma szolgálattyára, a' király tár-házából add-meg: 20. A' mit akarsz tsinálni az atyád-fiaival az aranyból és ezüstböl, végezd-el az Úr akarattya szerént. 21. És én ugyan Artaxerxes király, a' Syria és Fenitze kintstartóinak meg-parantsoltam, hogy valamiket ir Esdrás pap, és az Úr törvénye olvasója, szorgalmatossan meg-adattassék néki száz talentom ezüstig, és hasonló-képen aranyig, 22. És száz véka búzáig, és száz veder borig, és egyebek a' mellyek bévségesen vannak ravás-nélkül. 23. Mindenek az Isten törvénye-szerént légyenek a' Fölséges Istennek, hogy valami-képen harag ne támadgyon a' királynak, és a' fiának, és annak fiainak országára. 24. Néktek mondatik pedig, hogy a' Papokra 's a' Levitákra, és a' szent énekesekre, és a' templom szolgaira; és e' templom iró-deákira, 25. Semmi adó, sem egyéb ravás ne vetteissék, és senkinek ne légyen hatalma, hogy valamit ellenek mondgyon. 26. Te pedig Esdra, az Isten böltsesége szerént, rendelly birákat, és igazgátokat egész Syriában, és Fenitzében: és mindeneket tanits a' kik a' te Istened törvényét nem tudgyák, 27. Hogy valamennyin által hágják a' törvényt, szorgalmatossan meg-büntetteissenek, vagy halállal, vagy kinzással, vagy pénz birsággal-is, vagy számki-vetéssel. 28. És monda az irás-tudó Esdrás: Áldott a' mi atyáinknak Istene, a' ki ez akaratot adta a' király szivébe, hogy meg-ditsöitené az ö házát, melly Jerusalemben vagyon, 29. És engem meg-tisztelt a' királynak, és az ö tanátsinak, és barátinak, és nemessinek szine-elött. 30. És én szivemben meg-bátorodám az én Uram Istenem segétsége-szerént, és egybe-gyüjtém Israelböl a' férfiakat, hogy együtt-mennének fel velem. 31. És ezek az elöjárók, az ö tselédek és kinek-kinek fejedelemsége-szerént, a' kik velem fel-mentek Babylóniából az Artaxerxes országából. 32. És a' Fáres fiai-közül, Gersomus: a' Siemarit fiai-közül, Amenus: a' Dávid fiai-közül, Akkus a' Skekilia fia: 33. A' Taots fiai-közül, Zakariás, és ö-vele meg-térének száz-ötven férfiak: 34. A' Moabilion hadnagy fiai-közül, Zaræi, és ö-vele két-száz ötven férfiak: 35. A' Zakues fiai-közül, Jekoniás a' Zekolei fia, és ö-véle két-száz ötven férfiak: 36. A' Sala fiai-közül, Maasiás a' Gotólia fia, és ö-véle hetven férfiak: 37. A' Safátia fiai-közül, Zariás a' Mikéli fia, és ö véle nyóltzvan férfiak: 38. A' Jób fiai-közül, Abdiás a' Jeheli fia, és ö-vele két-száz tizen-két férfiak: 39. A' Bánia fiai-közül, Sálimot a' Josafia fia, és ö-véle száz hatvan férfiak: 40. A' Beer fiai-közül, Zakariás a' Bebei fia, és ö-véle két-száz nyóltz férfiak: 41. Az Ezead fiai-közül, János az Ektzetán fia, és ö-véle száz tiz férfiak: 42. Az Adonikam utólsó fiai-közül, és azoknak ez nevek: Elifalam a' Gebel fia, és Semeiás, és ö-véle hetven férfiak. 43. És egybe-gyüjtém öket a' folyó-vizhez melly Tiá-nak mondatik, és táborba szállánk ott harmad napig, és meg-számlálám öket. 44. És a' Papok 's a' Leviták fiai-közül nem találék ott. 45. És elküldém Eleazarhoz, és Ektzelonhoz, és Masmanhoz, és Malobánhoz, és Sameához, és Joaribhoz Nátánt, Enyágát, Zakariást, és Mosolámust, kik vezérek, és tudósok valának: 46. És mondék nékik, hogy Loddæushoz menjenek, ki a' tár ház helyénél vala. 47. És meg-parantsolám nékik, hogy meg-mondanák Loddæusnak, és az ö attya-fiainak, és azoknak a' kik a' tár-házban valának, hogy azokat küldenék nékünk a' kik papságot viselnének a' mi Urunk Istenünk házában: 48. És hozának nékünk a' mi Urunknak Istenünknek erös keze-által tudós férfiakat: a'

Moholi fiai-közül, ki Lévinek az Iſrael fiának fia vala, Sebeiáſt, és a' fiait 's attyafiait, kik tizen-nyóltzan valának: 49. Asbiát, és Amint a' Kananæuſok fiainak fiai-közül, és azoknak fiai huſz férfiak. 50. És azok-közül kik a' templomnak ſzolgálnak vala, kiket Dávid adott, és a' fejedelmek a' Leviták ſzolgálattyára, a' kik a' templomban ſzolgalnának, két-ſzáz húſzat. Minden nevek bé vannak irásban jegyezve. 51. És ott böjtöt fogadék az ifiaknak az Iſten ſzine-elött, hogy magunknak jó útat kérnék töle, és a' kik velünk valának, és a' fiainknak, és barmainknak, az intselkedéſekmiá. 52. Mert ſzégyenlék a' királytól gyalogokat, és lovaſokat kérni kéſéréſre, óltalomnak-okáert, a' mi ellenségink-ellen. 53. Mert azt mondottuk vala a' királynak, hogy az Úr ereje léſzen azokkal, a' kik ötet tellyes igyekezetekből keresik. 54. És ismég könyörgénk a' mi Urunknak Iſtenünknek ezek-ſzerént: ki kegyelmes-is lön hozzánk, és meg nyerök a' mi Iſtenünktől kivánságunkat. 55. És el-válaſzték a' község hadnagyiban, és a' templom Papjaiban, tizen-két férfiat, és Sedebiát, és Aſannát, és ö-velek az attyok fiai-közül tiz férfiat: 56. És meg mérém nékik az aranyat és ezüſtöt, és a' mi Iſtenünk házának papi edényit, mellyeket ajándékozott vala a' király, és az ö tanátſi, és a' fejedelmek, és az egéſz Iſrael. 57. És mikor meg mértem vólna, kezökhöz ízáz ötven talentom ezüſtöt adék, és ſzáz talentom ezüſt edényeket, és ſzáz talentom aranyat, 58. És ſzáz negyven arany edényeket, és réz edényeket jó fényes arany ſzínmutató rézből, tizen kettöt. 59. És mondék nékik: Ti-is az Úrnak ſzenti vattok és az edények-is ſzentek, és az arany 's az ezüſt a' mi atyáink Urának Iſtenének fogadásból adatott. 60. Vigyázzatok, és meg örizzétek, miglen kézhez adgyátok a' község hadnagyinak, és a' Papoknak 's a' Leviáknak, és az Iſrael várasi fejedelminek Jeruſalemben, a' mi Iſtenünknek háza tornátzában. 61. És azok a' Papok, és Leviták, a' kik fel-fogadák az aranyat 's az ezüſtöt, és az edényeket, bévivék Jeruſalembe az Úr templomába. 62. És meg-indúlánk a' Tia folyóvizétöl, az elsö hónak tizen-kettödik napján, mig bémennénk Jeruſalembe. 63. És mikor el-múlt vólna a' harmad nap, negyedik napon a' meg-méretett arany, és ezüſt kézhez adaték a' mi Urunk Iſtenünk házában, Marimot papnak a' Jóri fiának: 64. És ö-véle vala Eléazar a' Finees fia: és vélek valának Joſadus a' Jéſus fia, és Módiás, és Banni egy Levita fia: ſzám-ſzerént, és mérték-ſzerént mindenek. 65. És meg-irattaték azoknak mértéke azon órában. 66. A' kik pedig a' fogſágból jövének, áldozatot tönek az Iſrael Urának Iſtenének, tizen-két tulkot az egéſz Iſraelért, nyoltzvan-hat koſt, 67. Hetven két bárányt, tizen-két bakot a' bünért, és hálá-adásért tizen-két tehenet, mindeneket az Úrnak áldozatúl. 68. És meg-olvasák a' király parantsolatit a' királyi ſáfárok-elött, és Tzeleſyriának, és Fenitzének fö tiſzt tartói-elött: és meg-tiſztelék a' nemzetséget, és az Úr templomát. 69. És el-végezvén ezeket, hozzám járúlának a' tiſzt-tartók, mondván: El nem válaſztották az Iſrael nemzetsége, és a' fejedelmek, és a' Papok, és a' Leviták, 70. És az idegen nemzetségek 's a' föld népei, az ö tiſztátalanságit a' Kananæuſoktól, és Hetæuſoktol, és Ferezæuſoktól, és Moabitáktól, és Egyiptziuſoktól, és Idumæuſoktól. 71. Mert azoknak leányival egyesültek mind ök, 's mind az ö fiok, és meg-egyeledett a' ſzent mag a' földnek idegen nemzetségivel: és réſzeſek valának a' tiſzttartók, és a' fö birák, annak hamiſságában az orſzágnak kezdetitöl-fogva. 72. És mingyárt hogy hallám ezeket, meg-ſzaggatám ruháimat, és a' ſzent köntöſt: és ki-ſzaggatván a' fejem haj-ſzálait, és ſzakállomat, le-ülék bánkodván, és ſzomorkodván. 73. És hozzám gyülének valakik akkor fel-indittatának az Iſrael Ura Iſtene igéjétöl, ki bánkodom vala e' hamiſságon, és ſzomorkodván ülök vala mind az eſtveli áldozatig. 74. És fel-kelvén a' böjtölés után, meg-ſzaggatva léven ruháim, fel-kelvén a' böjtölés után, meg-ſzaggatva léven ruháim, és a' ſzent köntös, térdre eſvén, és kezeimet ki-terjeſztvén az Úrhoz, 75. Mondék: Uram, meg-gyaláztattam, és meg-ſzégyenültem a' te ortzád-elött. 76. Mert a' mi bünéink meg-ſokaſodtak a' fejünk-fölött, és a' mi hamiſságink az égig fel-hatottak. 77. Mert az atyáinknak idejétöl-fogva nagy bünben vagyunk mind e' napiglan. 78. És a' mi-magunk, és az atyáink-bünéiért, kézbe adattunk az atyánk-fiaival, és a' Papjainkal, a' föld királyinak fegyverre, és fogságra, és gyalázatos prédára e' mái napiglan. 79. És moſt minémü nagy dolog ez, hogy irgalmaſság történt nékünk te-töled Uram Iſten, és gyökeret hadgy nekünk, és nevet a' te ſzentségednek helyén, 80. Ki-nyilatkoztatni a' mi világoſságunkat a' mi Urunk Iſtenünk házában, eledelt adni nékünk ſzolgálatunknak tellyes idejében. 81. És midön ſzolgálnánk, nem hagyattattunk-el a' mi Urunktól Iſtenünktöl: hanem kegyelembe helyheztetett minket, rendelvén, hogy nékünk a' Perſák királyi eledelt adnának, 82. És meg-ditsöitenék a' mi Urunk Iſtenünk templomát, és meg-épitenék a' Sion puſztaságit, adván nékünk maradáſt Júdæában, és Jeruſalemben. 83. És moſt mit mondgyunk Uram ezek meg-lévén nékünk? Mert által-hágtuk a' te parantsolatidat, mellyeket a' te ſzolgaidnak a' profétáknak kezökbe adtál, 84. Mondván: Mivelhogy a' föld, a' mellybe mentetek, hogy birnátok azt örökségül, meg-ferteztetett föld az idegenek földének fertelmeſségivel, és azoknak tiſztátalanſági bé töltötték azt tellyeſſéggel az ö tiſztátalanságokkal. 85. És moſt a' ti leányitokat ne adgyátok az ö fioknak, és azoknak leányit ne vegyétek a' ti fiaitoknak, 86. És ne ſzerezzetek ſoha békeſséget vélek, hogy meg-erösödvén egyétek a' földnek leg-nagyobb javait, és örökséget ofzſzatok a' fiaitoknak mind éltig. 87. És a' mik rajtunk történnek, mind a' mi gonoſz tſelekedetinkért léſznek, és a' mi nagy vétkeinkért. 88. És illyen gyökeret hagytál nékünk, és ismég viſzſzatértünk hogy által-hágjuk a' te törvényidet, hogy e' földnek idegen nemzetségének tiſztátalanságába egyeledénk. 89. Nem haragſzol-e reánk, hogy el veſztenél minket, miglen a' mi gyökerünk, és nevünk meg ne maradgyon? 90. Uram Iſraelnek Iſtene, igaz vagy. Mert meg-hagyattatott a' gyökér e' mái napiglan. 91. Imé, moſt ſzined-elött vagyunk a' mi hamiſságinkban. Noha nem kellene még-is te-elötted ezekben állanj. 92. És mikor imádkozván vallást tenne Esdrás, ſirván, a' földre borúlván a' templom-elött, eleibe-gyülének Jeruſalemből igen nagy ſereggel, férfiak, és aſszonyok állatok, és ifiak, és leányzók. Mert nagy ſirás vala a' ſokaság-között. 93. És mikor kjáltott vólna Jekoniás a' Jeheli fia az Iſrael fiai-közül, monda Esdrásnak: Mi vétkeztünk az Úr-ellen, hogy házaſságra vöttünk magunknak idegen aſzſzony állatokat a' föld nemzetségi közül. 94. És moſt az egéſz Iſraelnek te vagy fejedelme. Ezekre azért esküdgyünk-meg az Úr elött, hogy ki-üzzük minden feleségünket mellyek idegen nemzetből-valók, az ö fiokkal. 95. A' mint néked meg vagyon parantsolva az eleinktöl az Úr törvénye-ſzerént, fel-kelvén magyarázd-meg. 96. Mert tereád néz e' dolog, és mi veveled vagyunk: emberül tſelekedgyél. 97. És fel-kelvén Esdrás, meg esküdtete a' Papi-fejedelmeket 's a' Levitákat, és az egéſz Iſraelt, hogy ezek-ſzerént tſelekednének; és meg-esküvének.

IX. RÉSZ.

ÉS fel-kelvén Esdrás a' templom pitvara-elöl, béméne Jonatásnak a' Naſabi fiának erkélyébe. 2. És ott meg-ſzálván, nem évék kenyeret, ſe vizet nem ivék a' ſokaság hamiſságáért. 3. És meg-hirdeték az egéſz Júdæában, és Jeruſalemben mindeneknek a' kik a' fogſágból bé-gyültenek vala Jeruſalembe, 4. Hogy valaki elö nem jöne más-fod vagy harmad napra, a' vén tanátſoknak itéletek-ſzerént, el-vétetnék annak marhája, és ö idegennek itéltetnék a' fogság-béli ſokaságtól. 5. És egyhe gyülének minnyájan a' kik Júda, és Benjamin nemzetségéből valának harmad nap alatt Jeruſalembe, ez a' kilentzedik hólnap, a' hónak huſzadik napja. 6. És le-ülé az egéſz sokaság a' templom pitvarában, reſzketvén a' jelenvaló tél-miatt. 7. És fel-kelvén Esdrás, monda nékik: Ti hamiſſan tſelekedtetek, magatoknak idegen aſzſzony állatokat vévén házasságra, hogy meg-többitenétek az Iſrael büneit. 8. És moſt tegyetek valláſt, és magaſztallyátok a' mi atyáink Urát Iſtenét, 9. És vigyétek véghez az ö akarattyát, és távoztatok-el a' földnek nemzetségitöl, és az idegen feleségektöl, 10. És fel-kiálta az egéſz ſokaság, és mondának nagy ſzóval: A' mint mondottad, úgy tſelekeſzünk. 11. De mivelhogy a' ſokaság nagy, és téli idö vagyon, és nem álhatunk a' heazat-kivül: és ez nékünk nem egy napi, ſem két napi dolog: mert ſokat vétkeztünk ezekben: 12. Ál-

lyának-elö a' sokaság hadnagyi, és minnyájan a' kik velünk laknak, és mind a' kiknek idegen feleségek vagyon, 13. És légyenek jelen válaſztott időben minden helyből a' vének, és a' birák, míg nem az Úr haragját e' dolog felöl meg-engeſztellyék. 14. Jónatás pedig az Ezeli fia, és Oziás a' Tekam fia, magokra vévék e' ſzerént; és Boſoramus, és Levis, és Sabbatæus együtt munkálkodának velek. 15. És elö-állának mind ezekſzerént minnyájan a' kik a' fogságból valának. 16. És válaſzta magának Esdrás pap férfiakat nagy fejedelmeket azoknak attyok-közül nevezet-ſzerént: és le-ülének a' tizedik hónak elsö napján, hogy meg-viſgálnák e' dolgot. 17. És a' férfiak felöl a' kiknek idegen feleségek vala, az elsö hónak elsö napjái végezének: 18. És találtatának a' Papokközül egybe egyeledtek a' kiknek idegen feleségek vala. 29. Jéſusnak a' Joſedek fiának fiai, és atyafiai közül: Maſeás, és Eliozérus, és Joribus, és Joadeus, 20. És fel-emelék kezöket, hogy a' magok feleségit ki-üznék: és engeſztelö áldozatúl egy koſt áldozának az ö tudatlanságokért. 21. És a' Semmeri fiai-közül: Máſeás és Eſſes, és Jeelek, Azariás. 22. És a' Fóſere fiai-közül: Limoſiás, Hiſmaenis, és Natánee, Juſio, Reddus, és Talsás. 23. És a' Leviták-közül: Jorabdus, és Semeis, és Kolnis, és Kalitás, és Fakteás, és Kolvás, és Eliónás. 24. És a' ſzent énekeſek-közül, Eliaſib, Zakkarus. És az ajtón-állók-közül: Salumus és Tolbanes. 26. És Iſraelből; a' Foro fiai-közül: Ozi, és Remiás, és Geddiás, és Melkiás, és Mikelus, Eleázarus, és Jammebiás, és Bannás. 27. És a' Jólaman fiai-közül: Kámás, és Zakariás, és Jerrelus, és Joddius, és Erimot, és Illyés, 28. És a' Zatoim fiai-közül: Eliadás, és Liaſumus, Zokiás, és Lárimot, és Zabdis, és Tebediás. 29. És a' Zebes fiai-közül: János, és Amaniás, és Zabbiás, és Emeus. 30. És a' Banni fiai-közül: Olámus, és Malukus, és Jeddeus, és Jaſub, és Azábus, és Jérimot. 31. És az Addin fiai-közül: Naátus, és Mootiás, és Kaleus, és Raánas, Maáteas, Matatias, és Beſeel, és Bonnus, és Manaſſes. 32. És a' Nuae fiai-közül: Noneas, és Aſeas, és Melkiás, és Sámeás, és Simon, Benjamin, és Malkus, és Marrás. 33. És az Aſom fiai-közül: Kariáneus, Matatiás, és Bannus, és Elifalak, és Manaſſes, és Semei. 34. És a' Banni fiai-közül: Jeremiás, és Moadiás, és Abrámus, és Jóhel, és Báneás, és Peliás, és Jónas, és Marimot, és Eliaſib, és Matáneus, és Eliaſis, és Orizás, és Bielus, és Semédius, és Zambris, és Joſef. 35. És a' Nóbei fiai-közül: Idelus, és Matatiás, és Sabadus, és Zekeda, Sedmi, és Jeſſei, Búneás. 36. Ezek mind idegen feleségeket vöttek vólt magoknak, és el-ereſztéк azokat a' fiokkal. 37. És lakának a' Papok, 's a' Leviták, és a' kik Iſraelből valának, Jeruſalemben, és az egéſz egy tartományban, a' hetedik hónak elsö napján. És valának az Iſrael fiai az ö lakáſokban. 38. És egybegyüle együtt az egéſz ſokaság a' pitvarba, melly a' ſzent kapunak Napkeletről vala: 39. És mondának Esdrás Fö-papnak 's olvasónak, hogy elöhozná a' Moyſes törvényét, melly az Iſrael Ura Iſtenétöl adatott. 40. És elö-hozá Esdrás Fö-pap a' törvényt az egéſz ſokaságnak, a' férfiutól-fogva az aſzſzony állatig, és minden papoknak, hogy hallanák a' törvényt, a' hetedik hónak elsö napján. 41. És olvaſta vala a' pitvarban, melly a' templomnak ſzent kapuja-elött vagyon, reggeltöl-fogva eſtvé-ig, a' férfiak és aſzſzony állatok-elött. És minnyájan a' törvényre figyelmeznek vala. 42. És Esdrás pap 's törvény-olvaſó, fából-való ſzékbe álla melly el-kéſzittetett vala. 43. És melléje állának Matatias, és Samus, Ananiás, Azariás, Urias, Ezekiás, és Baalamus jobb-kézre: 44. És balra, Faldeus, Mikael, Malakiás, Abuſtás, Sabus, Nabadiás, és Zakariás. 45. És vévé Esdrás a' könyvet az egéſz ſokaság-elött: mert elöttök ül vala ditsöſégben mindeneknek ſzine-elött. 46. És mikoron el-végezte vólna a' törvényt, minnyájan igyeneſſen fel-állának: és áldá Esdrás a' fölséges Úr Iſtent, a' ſeregek Mindenható Iſtenét. 47. És felele az egéſz nép: Amen. És fel-emelvén kezöket a' földre borúlva, imádák az Urat. 48. Jéſus, és Banaeus, és Sarebiás, és Jaddimus, és Akkubus, és Sabbatæus, és Kalites, és Azariás, és Joradus, és Ananiás, és Filiás a' Leviták. 49. Kik tanitnak vala az Úr törvényére, és a' ſokaság-között olvaſnak vala az Úr törvényét, és magyarázzák vala minnyájan azoknak, a' kik értik vala az olvaſást. 50. És monda Atarates Esdrás fö-papnak 's olvasónak, és a' Levitáknak, a' kik tanittyák vala a' ſokaságot, 51. Mondván: Ez a' nap az Úrnak ſzenteltetett. És minnyájan ſirnak vala, mikor hallották vólna a' törvényt. 52. És monda Esdrás: El-menvén azért egyetek minden leg-kövérbeket, és igyatok minden leg-édesbeket, és küldgyetek ajándékokat azoknak a' kiknek nintſen. 53. Mert ſzent ez az Úr napja, és ne legyetek ſzomorúak. Mert az Úr meg-ditsöit titeket. 54. És a' Leviták meg-hirdeték mindeneknek nyilván, mondván: Ez a' nap ſzent: ne legyetek ſzomorúak. 55. És el-menének minnyájan enni, és innya, és vigan lakni, és ajándékokat adni azoknak a' kiknek nem vala, hogy vigan-laknának. Mert igen fel-magaſztaltatának az igékkel mellyekre megtanittattak vala. 56. És egybe-gyülének minnyájan Jeruſalembe vigadozni, az Iſrael Urának Iſtenének teſtamentoma-ſzerént.

ESDRÁS IV. KÖNYVE.

I. RÉSZ.

Esdrás profétának második könyve, ki Saréus fia, ki Azareus fia, ki Heltziás fia, ki Sadaniás fia, ki Sádok fia, ki Akitob fia, 2. Ki Akias fia, ki Fineés fia, ki Heli fia, ki Ameriás fia, ki Aſiel fia, ki Marimot fia, ki Arna fia, ki Oziás fia, ki Bórit fia, ki Abiſei fia, ki Fineés fia, ki Eleazar fia, 3. Ki Aron fia a' Lévi nemzetségéből, a' ki fogva vólt a' Médusok tartományában, Artaxerxesnek a' Persák királyának országában. 4. És lön az Iſten igeje én-hozzám, mondván: 5. Eredgy, és hirdesd az én népemnek az ö vétkeit, és az ö fioknak hamiſságokat, mellyeket én-ellenem tselekedtek, hogy hirré tegyék az ö fiok fiainak: 6. Mert az ö attyoknak bünök ö bennek meg-ütegbültek. Mert el-feletkezvén énrólam, idegen iſteneknek áldoztak. 7. Nem én hoztam-e ki öket Egyiptus-földéből a' ſzolgálat házából? ök pedig boſzſzontottak engem, és az én tanátſimat meg-útálták. 8. Te pedig veſd-el a' fejed üſtökét, és veſs minden gonoſzt reájok: mert nem engedtek az én törvényemnek. Ez a' nép pedig tanithatatlan. 9. Meddig ſzenvedem-el azokat, a' kikkel ennyi ſok jókat tseleked-tem? 10. Sok királyokat el-veſztetrem ö-érettök. Faraót a' ſzolgaival, és az egéſz ſeregét meg vertem. 11. Minden pogányokat el-veſztettem az ö ſzinek-elött, és Napkeletben két tartománynak Tyrusnak, és Sidonnak népeit el-ſzélleſztettem, és minden ellenségöket meg-öltem. 12. Te pedig ſzólly nékik, mondván: Ezeket mondgya az Úr: 13. Én titeket a' tengeren által-hoztalak, és leg-elsöben erös útſzákat ſzerzettem néktek, vezérül adtam néktek Moyſeſt és Aaron papot: 14. Világoſságot adtam néktek a' tüz oſzlop-által, és nagy tsodákat tselekedtem közöttetek: ti pedig el-feletkeztetek rólam, úgymond az Úr. 15. Ezeket mondgya a' Mindenható Úr: A' fürj néktek jelül vólt, tábort adtam néktek óltalomra, ott-is zúgolódtatok: 16. És nem ditsekedtetek az én nevemben a' ti ellenségitek veſzedelmén, hanem mind eddiglen zúgolódtatok. 17. Hol vannak a' jó-tetemények, mellyeket tselekedtem veletek? Mikor a' puſztában éheznétek, nem én-hozzám kiáltottatok-e, 18. Mondván: Miért hoztál minket e' puſztába, hogy meg-ölnél minket? Jobb vólt vólna nékünk az Egyiptziuſoknak ſzolgálnunk, hogy-ſem e' puſztában meg-halnunk. 19. Én ſzánakodtam fohaſzkodástokon, és mannát

mannát adtam néktek eledelül. Az Angyalok kenyeret öttétek. 20. Mikor szomjúhoztatok, nem hasítottam-e meg-a' kö-sziklát, és elégségessen folytak a' vizek? a' hévség-ellen, a' fák leveleivel födöztelek-bé titeket. 21. Néktek osztottam a' kövér földeket: a' Kananæusokat, és a' Ferezéusokat, és a' Filisteusokat ki-vetettem szinetek-elöl: mit tselekedgyem még veletek, úgymond az Úr? 22. Ezeket mondgya a' Mindenható Úr: Mikor a' pusztában az Amorræus folyó-vizénél vólnátok, szomjúhozván, és káromolván az én nevemet, 23. Nem botsátottam tüzet reátok a' káromlásokért, hanem fát vetvén a' vizbe, meg-édesítettem a' folyó-vizet. 24. Mit mivellyek veled Jákob? Nem akartál engedni Júda. Más nemzetséghez költözöm, és nékik adom az én nevemet, hogy meg-örizzék az én törvényimet. 25. Mivelhogy el-hagytatok engem, én-is elhagylak titeket. Irgalmasságot kérvén ti én-tölem, meg nem irgalmazok. 26. Mikor segétségül hittok engem, én meg nem halgatlak titeket. Mert vérben ferteztettétek a' ti kezeiteket, és a' lábaitok gyorsak a' gyilkosságokat végbez vinni. 27. Noha nem engem hagytatok-el, hanem timagatokat, úgy-mond az Úr. 28. Ezeket mondgya a' Mindenható Úr: Nem kértelek-e én titeket, mint az atya a' fiait, és mint az anya a' leányit, és mint a' dajka az ö kisdedit. 29. Hogy nékem népem lennétek, és én néktek Istentek, és ti nékem fiaim, és én néktek atyátok? 30. Úgy gyüjtöttelek-egybe titeket, mint a' tik az ö tsirkéit az ö szárnyai-alá. Most pedig mit mivellyek veletek? Elvetlek titeket ortzám-elöl. 31. Mikor áldozatot hoztok nékem, el-forditom az ortzámat töletek. Mert a' ti innepnapitokat, és az új-hold innepit, és a' környül-metélkedésteket meg-vetettem. 32. Én hozzátok küldöttem az én szolgaimat a' Profétákat, kiket meg-fogván meg-öltetek, és le-kontzoltátok azoknak testöket, kiknek vérét ki-keresem, úgymond az Úr. 33. Ezeket mondgya a' Mindenható Úr: A' ti házatok puszta: El-vetlek titeket mint a' szél a' pozdorját, 34. És a' fiak nem tenyésznek, mert az én parantsolatomat el-henyélték, és a' mi gonosz énelöttem azt mivelték. 35. Kézbe-adom házatokat a' jövö népnek, a' kik engem nem hallván, hisznek: kiknek jeleket nem mutattam, 's meg tselekeszik a' miket parantsoltam. 36. A' Profétákat nem látták, és meg-emlekeznek az ö hamisságokról. 37. Bizonyságot tészek a' jövö népnek kegyelméröl, a' kinek kisdedi vigasággal örülnek, nem látván engem testi szemökkel, hanem lélekben elhivén a' miket mondottam. 38. És most, atyámfia, nézzed, melly nagy ditsöség: és lásad a' Nap-keletröl-jövö népet, 39. Kiknek adom az Ábrahám, Isaák, és Jákob, és Osée, és Amos, és Mikéás, és Jóel, és Abdiás, és Jónás, 40. És Náhum, és Abakuk, a' Sofoniás, Aggæus, Zakariás, és Malakiás, ki az Úr angyalának-is hivattatott, fejedelemségét.

II. RÉSZ.

EZeket mondgya az Úr: Én hoztam-ki e' népet a' szolgálatból, kiknek parantsolatokat adtam az én szolgaim a' Profétá-által, kiket nem akartak halgatni, hanem tanátsimat fel bontották. 2. Az anya a' ki szülte öket, mondgya nékik: Mennyetekel fiaim, mert én özvegy vagyok, és el-hagyattatott. 3. Örömmel tartottalak-fel titeket, és el-vesztettelek titeket sirással, és bánattal, mert vétkeztetek a' ti Uratok Istenetek-elött, és a' mi gonosz öelötte azt miveltétek. 4. Most pedig mit tselekedgyem veletek? én özvegy vagyok, és el-hagyattatott: mennyetek-el fiaim, és kérjetek irgalmasságot az Úrtól. 5. Én pedig téged atya, bizonyságúl hilak a' fiak anya-ellen, a' kik nem akarták az én szövetségemet meg-tartani, 6. Hogy gyalázatra vesd öket, és az ö annyokat prédára, hogy ne légyen nékik nemzések. 7. Szélledgyenek-el a' Pogányok-közé az ö nevek, töröltessenek-el a' földröl: mert megútálták az én szövetségemet. 8. Jaj néked Assur, ki elrejted a' hamisakat melletted. Gonosz nemzetség, emlekezzél-meg mit tselekedtem Sodomának, és Gomorrának, 9. Kiknek földök szurkos hantokban, és hamu rakásokban feksznik: úgy tészem azokat, a' kik engem nem halgattak, úgy-mond a' Mindenható Úr. 10. Ezeket mondgya az Úr Esdrásnak: Hirdesd az én népemnek, hogy nékik adom a' Jerusalem országát, mellyet adandó valék Israelnek. 11. És magamnak vészem az ö ditsöségeket, és adok nékik örök hajlékokat, mellyeket el-készitettem vala nékik. 12. Az élet fája lészen nékik jó illatú kenetre, és nem munkálkodnak, se nem fáradnak. 13. Mennyetek-el, és el-vészitek. Kérjetek magatoknak kevés napokat, hogy késsenek. Már ország készittetett néktek: vigyázzatok. 14. Hidd bizonyságúl az eget és a' földet. Mert meg-rontottam a' gonoszt, és jót teremtettem, mert élek én, úgymond az Úr. 15. Anya öleld-meg a' fiaidat, neveld-fel öket örömmel. Mint a' galamb erösitsd-meg az ö lábokat: mert téged választottalak, úgy-mond az Úr. 16. És feltámasztom a' halottakat az ö helyekböl, és a' koporsokból ki-hozom öket, mert meg-ismértem az én nevemet Israelben. 17. Ne félly fiaknak annya, mert téged választottalak, úgy-mond az Úr. 18. Segétségül küldöm néked az én szolgaimat Isaiást, és Jeremiást, kiknek tanátsok-szerént szenteltem és készitettem néked tizen-két fákat rakvákat külömbféle gyümöltsökkel, 19. És ugyan annyi kútakat téjjel 's mézzel-folyókat, és hét igen nagy hegyeket, mellyeken rósa és liliom vagyon, mellyeken örömmel be-töltöm a' te fiaidat. 20. Az özvegyet igazitsd-meg, az árvának tégy itéletet, a' szükölködönek adgy, az árvát óltalmazd, a' mezitelent ruházzad, 21. A' meg-romlottat és erötlent gyógyitsd-meg, a' sántát meg ne neveld, óltalmazd a' tsonkát, és a' vakot az én fényességemnek látására eresszed. 22. A' vént és az ifiat a' kőfalaid-között tartsad: 23. Halottakat a' hol találsz, bé-takarván temesd-el, és elsö ülést adok néked az én fel támadásomban. 24. Légy veszteg, és nyugodgyál én népem, mert el-jö a' te nyugodalmad. 25. Jó dajka nevellyed a' fiaidat, erösitsd azoknak lábokat. 26. A' szolgák-közül, kiket néked adtam, senki el nem vész: mert én ki-keresem azokat a' te számodból. 27. Ne fáradgy, mert mikor el-jö a' nyomorúságnak és a' szorongatásnak napja, egyebek sírnak, és bánkodnak: te pedig vig és bévelkedö légyesz. 28. Irégykednek a' Pogányok, és semmit ellened nem tehetnek, úgymond az Úr. 29. Az én kezeim bé-födöznek téged, hogy a' fiaid a' gehennát ne lássák. 30. Vigadgy anya a' fiaiddal, mert én meg-szabaditlak téged, úgy-mond az Úr. 31. A' te el-alutt fiaidról emlekezzél-meg, mert én ki-viszem öket a' föld óldaliból, és irgalmasságot tselekeszem vélek: mert irgalmas vagyok, úgy-mond a' mindenható Úr. 32. Öleld-meg a' magzatidat miglen el-jövök, és irgalmasságot tselekeszem vélek: mert bévelködnek az én kútaim, és az én kegyelmem el nem fogy. 33. Én Esdrás parantsolatot vöttem az Úrtól az Oreb hegyén, hogy el-mennék Israelhez: kikhez mikor mennék, meg-vetének engem, és meg-útálák az Úr parantsolattyát: 34. És azért mondom néktek Pogányok, a' kik hallyátok, és értitek: Várjátok a' ti pásztortokat, örök nyugodalmat ád néktek: mert közel vagyon a' ki a' világ végén el-jö. 35. Készek legyetek az országnak jutalmira, mert örök világosság világoskodik néktek örökké való ideig. 36. Fussatok e' világ árnyékától: vegyétek-el a' ti ditsöségteknek vigaságát. Én nyilván bizonyságot tészek az én üdvözitömröl. 37. Az igért ajándékot vegyétek-el és vigadgyatok, hálákat adván annak a' ki titeket a' mennyei országokra hivott. 38. Kellyetek-fel, és állyatok-meg, és nézzétek a' megjegyeztetteknek számát az Úr lakadalmában. 39. A' kik e' világ árnyékától el-távoztak, fényes köntösöket vöttek az Úrtól. 40. Vedd viszsza Sion a' te számodat, és rekeszd-bé a' te választottaidat a' kik az Úr törvényét bétellyesitették. 41. A' te fiaidnak, a' kiket kivánsz vala, tellyes száma vagyon. Kérjed az Úr birodalmát, hogy szenteltessék-meg a' te néped, a' ki eleitöl-fogva hivattatott. 42. Én Esdrás láték a' Sion hegyén nagy sereget, mellyet meg nem számlálhaték, és minnyájan énekekkel ditsérik vala az Urat. 43. És azok-között, vala egy magas ifiú, minnyájoknál magasb, és azok-közül mindeniknek koronákat tészen vala fejökre, és annál inkább felmagasztaltatik vala: Én pedig tsodálkozom vala. 44. Akkor meg-kérdém az Angyalt, és mondék: Kitsodák ezek, Uram? 45. Ki felelvén, monda nékem: Ezek a' kik a' halandó köntöst levetették, és halhatatlant vöttek-fel, és vallást töttek az Isten nevérül: most meg-koronáztatnak, és pálmákat vésznek. 46. És mondék az Angyalnak: Amaz ifiú, kitsoda, a' ki koronákat tészen-fel nékik, és pálmákat ád kezökbe? 47. És felelvén, monda nékem: Az az

Iften fia, a' kiről e' világon valláſt töttek: én pedig magaſztalni kezdém azokat, a' kik erőſſen állottak az Úr neve-mellett. 48. Akkor monda nékem az Angyal: Eredgy hirdeſd-meg az én népemnek, minémü és melly nagy tsodáit láttad az Úr-Iftennek.

III. RÉSZ.

A' Város romlásának harmintzadik eſztendejében, Babylonban valék, és az ágyas házamban feküvén meg-háborodám, és a' gondolatim fel-mennek vala ſzivembe: 2. Mert láttam Sionnak puſztaságát, és azoknak bévelködését a' kik Babylonban laknak vala. 3. És a' lelkem igen meg-háborodék, és kezdék ſzóllani a' Fölségeſnek félelmes beſzédekkel, 4. És mondék: Oh uralkodó Úr, te mondottad eleitől-fogva, mikor a' földet plántáltad, és azt egyedül, és parantsoltál a' népnek, 5. És Ádámnak hólt teſtet adtál: de az-is a' te kezeid alkotmánya vala, és beléje lehelléd az életnek lelkét, és eleven lön te elötted: 6. És be-vitted ötet paraditsomba, mellyet plántált vala a' te jobb kezed, minek-elötte a' föld el-közelgetne. 7. És ennek parantsoltad hogy ſzeretné a' te útadat, és által-hágá azt, és mingyárt halált rendelél néki, és az ö nemzetséginek, és ſzülettetének Pogányok, és nemzetségek, és népek, és rokonságok, mellyeknek nints ſzámok. 8. És minden nemzetség az ö-maga akarattyán jára, és tsoda dolgokat mivelnek vala elöttед, és útállyák vala parantsolatidat. 9. Idö-jártában pedig ismég a' viz-özont hozád a' világ lakóira, és el-veſztéd öket. 10. És mindenikre közülök el-jöve, mint Ádámra a' halál, úgy ezekre a' viz-özön. 11. Meg-hagytál pedig egyet azok-közül Nóet az ö házával, és ö-töle vannak mind az igazak. 12. És lön, mikor meg kezdettek vólna ſokaſodni a' föld lakói, és fiakat, és népeket, és ſok nemzetségeket ſzaporitottak vólna: és ismég iſtentelenséget kezdének tselekedni inkább hogy ſem az elöbbiek. 13. És lön, mikor hamiſságot tselekednének elötted, válaſztál magadnak egy férfiat közülök, kinek Ábrahám vala neve. 14. És ſzeretéd ötet, és egyedül néki mutatád-meg akaratodat: 15. És örök ſzövetséget ſzerzél véle, és meg-mondád néki hogy ſoha el nem hagynád az ö magvát. És adád néki Iſaákot, és Iſaáknak adád Jákobot, és Eſaut. 16. És magadnak válaſztád Jákobot, Eſaut pedig el-ſzakaſztád. És Jákob igen meg-ſokaſodék. 17. És mikor ki-hozád az ö magvát Egyiptusból, a' Sina hegyére vivéd. 18. És meg-hajtád az egeket, és meg-állatád a' földet, és meg-mozditád a' föld kerekségét, és meg-reſzkettetéd a' mélységeket, és meg-háboritád a' világot, 19. És által méne a' te ditsöſéged a' tüznek, és a' föld-indúlásnak, és a' ſzélnek, és a' fagynak négy kapuin, hogy a' Jákob magvának törvényt adnál, és az Iſrael nemzetségének ſzorgalmatoſságot. 20. És nem vötted-el tölök a' gonoſz ſzivet, hogy a' te törvényed gyumöltsöt termene ö-bennek. 21. Mert a' gonoſz ſzivet elsöben Ádám hordozván, által-hágott 's meg-győzettetett, de mind azok-is a' kik töle ſzülettek. 22. És meg-maradó lön a' betegség, és a' törvény a' nép ſzivével, a' gonoſz gyökérrel: és el-méne a' mi jó, és meg-marada a' gonoſz. 23. És el múlának az idök, és elvégezödének az eſztendök: és támaſztál magadnak Dávid nevü ſzolgát, 24. És meg mondád néki hogy váraſt épitene a' te nevednek, és áldoznak néked abban temjént és áldozatokat. 25. És lön ez ſok eſztendeig, és vétkezének a' várasnak lakói, 26. Mindenekben úgy tselekedvén a' mint tselekedett vala Ádám, és minden ö nemzetségi. Mert ök-is gonoſz ſzivvel élnek vala. 27. És a' te váraſodat a' te ellenségid kezeibe adtad. 28. Vallyon jobbakat tselekeſznek-e a' kik Babylonban laknak? És azért uralkodik-e Sionon? 29. Lön mikor ide jöttem vólna, és láttam volna ſzámlálhatatlan iſtentelenségeket: és ſok bünösöket láta az én lelkem e' harmintz eſztendöben, és el-bádgyada az én ſzivem: 30. Mert látám mint ſzenvedted el a' bünösöket, és kedveztél az istentelenül tselekedöknek, és el-veſztetted a' te népedet, és meg-tartottad a' te ellenségidet, és meg-nem jelentetted. 31. Semmi nem jut eſzembe miért kelleſsék el-hagyattatni ez útnak. Vallyon jobbakat tselekeſzik-e Babylon, hogy-ſem Sion? 32. Vagy más nemzetség ismért-e téged Iſrael kivül? vagy mitsoda nemzetségek hittek a' te ſzövetségidnek, mint Jákob? 33. Kiknek jutalmok meg nem látſzott, ſe munkájok nem gyümöltsözött. Mert által-mentem a' Pogányok-között, és láttam hogy azok bévelködnek, és meg nem emlekeznek a' te parantsolatidról. 34. Moſt azért veſd mértékbe a' mi hamiſságinkat, és azokét a' kik a' világon laknak: és nem találtatik a' te neved, hanem tſak Iſraelben. 35. A' vagy mikor nem vétkeztek a' te ſzined-elött, a' kik a' földet lakják? vagy melly nemzetség tartotta igy meg a' te parantsolatidat? 36. Ezeket ugyan nevek-ſzerént meg-találod, hogy meg-tartották a' te parantsolatidat, a' Pogányokat pedig nem találod.

IV. RÉSZ.

És felele nékem a' hozzám küldetett Angyal, kinek Uriel neve, 2. És monda nékem: Igen fel-emelkedett a' te ſzived e' világon, és meg akarod fogni a' Fölségesnek útát. 3. És mondék: Úgy Uram. És felele nékem, és monda: Három útat küldettem meg-mutatni néked, és három haſonlatoſságot adni elödbe. 4. Mellyek-közül ha egyiket nékem meg-magyarázod, én-is meg-mutatom néked az útat a' mellyet kivánſz látni, és meg-tanitlak téged arra, honnét légyen a' gonoſz ſziv. 5. És mondék: Szólly Uram. És monda nékem: Eredgy, fontold meg nékem a' tüz nehézségét, vagy mérd-meg nékem a' ſzél fúvását, vagy hidd-viſſza nékem az el-múlt napot. 6. És felelék, és mondék: Kitsoda tselekedheti a' ſzülettettek-közül, a' mellyekről engem kérdeſz? 7. És monda nékem: Ha kérdenélek téged, mondván: Mennyi lakó-helyek vannak a' tenger mélységében, vagy mennyi erek vannak a' mélység kezdetin, vagy mennyi erek vannak az erőſség-fölött, vagy mellyek a' paraditsomnak ki-meneteli: 8. Talám azt mondanád nékem, a' mélységre alá nem mentem, ſem a' pokolba még eddig, ſem az égbe ſoha fel nem mentem. 9. Moſt pedig nem kérdezkedtem egyebekről tőled, hanem tſak a' tüzről, és a' ſzelről, és a' napról, a' mellyen által-mentél, és a' mellyektől el nem válhatol: és nem feleltél-meg nékem azokra. 10. És monda nékem: Te a' mellyek tiéid, veled együtt nevekedvén, nem ismérheted meg: 11. És mi-képen foghattya-bé a' te edényed a' Fölségesnek úttyát, és a' kivül meg-veſzett világból hogy értheti-meg a' nyilván-való romláſt az én orczám-elött? 12. És mondék néki: Jobb lött vólna nékünk nem ſzületnünk, hogy-ſem még-is az iſtentelenségek-között élnünk, és ſzenvednünk, és nem értenünk mi dologért. 13. És felele nékem, és monda: El-menvén el-mentem a' mezei fák erdejébe, és gondolatot gondolának, 14. És mondának: Jertek és mennyünk-el, és hadakozzunk a' tenger-ellen, hogy mennyen-el elöttünk, és tſinállyunk magunknak más erdöket. 15. És haſonló-képen a' tenger habjai-is gondolatot gondolának, és mondának: Jertek mennyünk-fel, hadakozzunk a' mezei erdök ellen, hogy ott-is ſzerezzünk magunknak más tartományt. 16. És heába lön az erdö gondolattya: mert el-jöve a' tüz, és megemésztе azt. 17. Haſonló-képen a' tenger habjainak gondolattya-is: mert elö-álla a' fövény, és meg-tiltá öket. 18. Mert ha birájok vólnál ezeknek, mellyiket igazitanád-meg, vagy mellyiket kárhoztatnád? 19. És felelék, és mondék: Nyilván heábavaló gondolatot gondoltak. Mert a' föld az erdönek adatott, és a' tenger helye hogy hordozza az ö habjait. 20. És felele nékem, és monda: Jól itélted, és miért nem itéltél temagadnak: 21. Mert a' mint a' föld az erdönek adatott, és a' tenger az ö habjainak: úgy a' kik a' földön laknak, tsak azokat érthetik a' mellyek a' földön vannak: és a' kik az egeken-felyül, azokat mellyek az egeknek magaſsága-fölött. 22. És felelék, és mondék: Kérlek teged Uram, hogy adattaſsék nékem értelemre-való elme. 23. Mert nem akartam kérdezkedni a' fölöttem-valókról, hanem azokról a' mellyek mi-rajtunk napon-ként által-mennek: miért adatott Iſrael gyalázatra a' Pogányoknak? a' melly népet ſzerettél, istentelen nemzetségeknek adatott, és az atyáink törvénye veſzedelemre jutott, és az irásnak rendeléſi ſohúlt nintsenek: 24. És el-múltunk e' világról, mint a' ſáskák, és a' mi életünk álmélkodás, és félelem, és méltók ſem vagyunk irgalmaſságot nyerni. 25. De mit tselekeſzik az ö nevének, melly ſegétségül hivattatott mi-reánk? és ezek-

röl kérdezkedtem. 26. És felele nékem, és monda: Ha igen viſgálſz, gyakorta fogſz-tsodálkozni: mert ſietvén ſiet a' világ el-múlni, 27. És el nem viſelheti a' mellyek az igazaknak a' következendö idökben igértettenek: mert rakva hamiſsággal e' világ és nyavalyákkal. 28. A' mellyek-felöl pedig te kérdezkedel, meg-mondom; mert magúl vettetett a' gonoſz, és még el nem jött az ö romlása. 29. Ha azért fel nem fordúl a' mi magúl vettetett, és el nem mégyen a' hely a' hová vettetett a' gonoſz, nem terem a' jó a' hol vettetett. 30. Mert a' gonoſz magnak füve Ádámnak ſzivébe vettetett eleitöl-fogva: és mennyi istentelenséget nemzett ez-ideig, és nemzeni-fog a' mig eljö a' ſzérü? 31. Itéld-meg pedig magadban a' gonoſz magnak füve, menyi gyümöltsét teremtette az iſtentelenségnek: 32. Mikor le-arattatnak a' kaláſzok, mellyeknek nints ſzáma, melly nagy ſzérüt kezdenek tsinálni? 33. És felelék, és mondék: Mi-módon, és mikor léſznek ezek: Miért kevéſek és gonoſzok a' mi eſztendeink? 34. És felele nékem, és monda nékem: Ne ſieſs te a' Fölséges-ſölibe. Mert te heába ſietſz ö-fölötte lenni. Mert a' te felyülvaló halladásod nagy. 35. Nem ezekröl kérdezkedtek-e az igazaknak lelkei az ö tárházokban, mondván: Meddig bizom igy? és mikor jö-el a' mi jutalmunk ſzérüjének gyümöltse? 36. És felele azokra Jeremiel Arkangyal, és monda: Mikor bé-telik a' magvaknak ſzáma tibennetek, mert fontba mérte-meg a' világot, 37. És mértékkel mérte-meg az idöket, és ſzám-ſzerént ſzámlálta-meg az idöket, és meg nem mozditotta, ſe meg nem inditotta mig nem bé-tellyék az elöbb meg-mondott mérték. 38. És felelék, és mondék: Oh uralkodó Uram, de mi-is minnyájan rakvák vagyunk iſtentelenséggel. 39. És ne-talám mi-érettünk nem telnek-meg az igazak ſzérüi, a' földön lakóknak bünökért. 40. És felele nékem, és monda: Eredgy, és kérd-meg a' nehézkeſt, midön bé-tölti az ö kilentz hólnapit, tarthattya-e az ö méhe még-is magában a' magzatot? 41. És mondék: Nem tarthattya Uram. És monda nékem Pokolban a' lelkek tár-házai haſonlók az anya-méhez. 42. Mert a' mint ſiet a' ſzülö meg-menekedni a' ſzülésnek ſzükségétöl: úgy ez-is ſieti viſzſza-adni azokat a' mik néki ajánlattattak. 43. Eleitöl-fogva meg-mutattatnak néked azok a' miket kivánſz látni. 44. És felelék, és mondék: Ha kedvet találtam ſzemeid-elött, és ha lehetséges, és ha méltó vagyok, 45. Mutasd-meg nékem, ha az el-múltnál több jö-e el, vagy többek múltak-e el hogy-ſem a' mi következendö. 46. A' mi el-múlt, tudom: a' mi pedig következendö, nem tudom. 47. És monda nékem: Álly jobb réſz-felöl, és meg-mutatom néked a' haſonlatoſságnak magyarázattyát. 48. Es oda állék, és láték: és imé egy égö kementze méne-általt elöttem. És lön, midön általmenne a' láng, látám, és imé meg-marada a' füſt. 49. Ezek-után által-méne elöttem vizzel teli felyhö, és ſok eſsöket ereſzte ſebeſséggel: és mikor el-múlt vólna az eſsönek ſebeſsége, meg-maradának abból a' tsöppök. 50. És monda nékem: Gondolkodgyál magadban: a' mint az eſsö inkább bévelködik hogy ſem a' tsöppök, és a' tüz hogy-ſem mint a' füſt: úgy fellyül-halladott a' mérték a' melly el-múlt. A' tsöppök pedig és a' füſt meg-maradtak: 51. És imádkozám, és mondék: Véled-e hogy élek az napokig? vagy a' mi az napokban léſzen? 52. Felele nékem, és monda: A' jelekröl, a' mellyekröl engem kérdeſz, réſz-ſzerént ſzólhatok néked: életedröl pedig ſzóllani ide nem küldettem, nem tudom.

V. RÉSZ.

A' Jelekröl pedig: imé a' napok el-jönek, mellyekben meg-fogattatnak, a' kik a' földet lakják a' ſok gazdagságokban: és el-rejtetik az igazság úta, és meg-foſztatik a' hittöl a' tartomány: 2. És meg-ſokaſúl a' hamiſság fellyebb annál a' mellyet te látſz, és annál a' mellyet hallottál régenten: 3. És léſzen a' melly tartományt látſz moſt országlani nyomoſſan, és puſztán láttyák azt. 4. Ha pedig elned hágy a' Fölséges, meg-látod a' harmadik trombita után, és meg-világoſodik hirtelen a' Nap éjjel, és a' hóld háromſzor napjában, 5. És a' fából vér fog-tsöpögni, és a' kö ſzózattyát fogja adni, és a' népek meg-háborodnak. 6. És országolni-fog, a' kit nem reménylettek a' kik a' földön laknak, és a' madarak elköltöznek: 7. És a' Sodomai tenger a' halakat kiveti, és ſzózatot ád éjjel, mellyet ſokan nem értettek. Minnyájan hallyák pedig annak ſzavát, 8. És üreg léſzen ſok helyeken, és tüz botsáttatik gyakorta, és a' mezei vadak el-költöznek, és a' havifolyáſú aſzſzonyok tsodákat ſzülnek. 9. És az édes vizekben ſóſſak találtatnak, és minden barátſágoſok egymás-ellen hadakoznak: és el-rejtetik akkor az értelem, és az okoſság az ö tárházába távozik: 10. És ſokaktól kereſtetik, és fel nem találtatik: és meg-ſokaſodik a' hamiſság, és a' fajtalanság a' földön. 11. És meg-kérdi a' tartomány az ö ſzomſzédgyát, és mond: Vallyon rajtad ment-e által az igazat-tévö igazság? És azt tagadgya. 12. És léſzen az idöben, és reményleni fognak az-emberek, és meg nem nyerik: munkálkodnak, és nem léſznek ſzerentséſek az ö útok. 13. E' jeleket néked meg-mondanom meg-engedtetett: és ha ismég imádkozol és ſirſz, a' mint moſt-is, és böjtölſz hét napig, ismég nagyobbakat hallaſz ezeknél. 14. És felébredék, és a' teſtem igen irtózék: és a' lelkem el-fáradá, úgy hogy el-fogyatkozné. 15. És meg fogá engem a' ki el-jöve az Angyal, a' ki ſzóll vala nékem, és meg-erösite engem, és lábaimra állata. 16. És lön a' máſodik éjjel, és hozzám jöve Salátiel a' nép hadnagya, és monda nékem: Hol valál? és miért ſzomorú az ortzád? 17. Nem tudod-e hogy reád bizattatott Iſrael az ö el-költözéſek tartományában? 18. Kelly-fel azért, és egyél kenyeret, és el ne hadgy minket, mint a' páſztor az ö nyáját a' gonoſz farkaſok kezeiben. 19. És mondék néki: Eredgyel tölem, és ne közelgeſs hozzám. És meg-hallá, hogy mondám: és el-távozék tölem. 20. És én böjtölék hét nap, orditván és ſirván, a' mint nékem parantsolta az Uriel Angyal. 21. És lön hét nap-után, és iſmég az én ſzivem gondolati igen búſitnak vala engem, 22. És vévé az én lelkem az értelemnek lelkét: és ismég beſzédeket kezdék ſzóllani a' Fölséges-elött, 23. És mondék: Uralkodó Úr, a' földnek minden erdejéböl, és minden fáiból, válaſztottál egyetlen egy ſzölöt: 24. És e' világnak tellyes földéböl, válaſztottál magadnak egy vermet: és a' világnak minden virági-közül, válaſztottál magadnak egy liliomot: 25. És a' tengernek minden mélységi-közül, egy patakot töltöttélbé magadnak: és minden épitett váraſok-közül, magadnak ſzentelted Sionot: 26. És minden teremtett madarak-közül, egy galambot neveztél magadnak: és minden teremtett barmok-közül, egy juhot ſzerzettél magadnak: 27. És minden meg-ſokaſodott népek-közül, egy népet ſzerzettél magadnak: és a' mindenektöl-javallott törvényt, ajándékoztad annak a' népnek, a' kit kivántál. 28. És moſt Uram, miért adtad az egyet kézbe ſokaknak? És az egy gyökéren többeket ſzerzettél, és a' te egyetlenedet ſokakközé hánytad: 29. És meg-tapodták azt, a' kik ellenemondottak a' te fogadáſidnak, és a' kik a' te ſzövetségidnek nem hittek. 30. És ha gyülölvén gyülölted a' te népedet, a' te kezeiddel kell meg-büntettetnie. 31. És lön, mikor a' beſzédeket ſzóllottam vólna, az Angyal küldeték hozzám, a' ki az-elött hozzám jött vala az el-múlt éjjel, 32. És monda nékem: Halgaſs-meg engem, és meg-tanitlak téged: és figyelmezz reám, és többet ſzóllok elötted. 33. És mondék: Szólly Uram. És mond nékem: Igen el-ragadtattál te elmédben Iſraelért: inkább ſzeretted-e te ötet, hogy-ſem a' ki ötet teremtette? 34. És mondék néki: Nem Uram; de bánatomban ſzóllottam. Mert gyötrenek engem az én veséim minden órában, keresvén én megfogni a' Fölséges öſvényét, és meg-visgálni az ö itéletének réſzét. 35. És monda nékem: Nem mivelhetéd. És mondék: Miért Uram? mire ſzülettem, vagy miért nem lött az anyám méhe én koporſom, hogy ne látnám Jákobnak munkáját, és az Iſrael nemzetſégének fáradságát? 36. És monda nékem: Számláld-meg nékem a' mellyek még el nem jöttek, és ſzedd-öſzve nékem az el-öntöztetett tsöppöket, és a' ſzáraz virágokat zölditſd-meg nékem újonnan. 37. És nyiſd-meg nékem a' bé-zárlott tár-házakat, és hozd-elö nékem azokban bé-rekeſztett ſzeleket: mutasdmeg nékem a' ſzózatnak ábrázattyát: és akkor meg-mutatom néked a' munkát, mellyet kivánſz látni. 38. És mondék: Uralkodó Uram, 's kitsoda az, a' ki ezeket tudhattya, hanem a' kinek nints az emberekkel lakáſa? 39. Én pedig balgatag: 's mi-képen ſzólhatok azokról a' mellyekröl engem kérdertél? 40. És monda nékem: A' mint-hogy nem mivelhetſz-meg egyet azokból, a' mik mondattak:

úgy nem találhatod-meg az én ítéletemet, vagy a' végezetre-való ſzeretetet, mellyet a' népnek igértem. 41. És mondék: De imé Uram, te közel vagy azokhoz, a' kik a' végen vannak: és mit tſelekeſznek a' kik én-elöttem vóltak, vagy mi, vagy azok a' kik utánnunk. 42. És monda nékem: Koronához haſonlitom az énitéletemet. A' mint nem a' leg utólsóké a' kéſedelmeſség, úgy nem-is az elsöké a' gyorſsaság. 43. És felelék, és mondék: 'S nem alkothattad vólna-e mind együtt azokat a' kik vóltak, és a' kik vannak, és a' kik következendök, hogy hamarább meg-mutatnád itéletedet: 44. És felele nékem, és monda: Nem ſiethet a' teremtet-állat a' teremtö-fölött, ſe nem hordozhattya a' világ azokat a' kik ö benne teremtendök, egyſzer 's mind. 45. És mondék: Mi-képen mondottad a' te ſzolgádnak, hogy meg-elevenitvén meg-elevenitetted a' töled teremtetett-állatot egyſzer 's mind, és a' teremtett-állat el ſzenvedte azt, moſt-is el hordozhattya a' jelenvalókat egyſzer 's mind. 46. És monda nékem: Kérd-meg az aſzſzony méhét, és mondgyad néki: És ha ſzülſz, miért idö múlva? Kérjed azért ötet, hogy adgyon tizet egyſzer 's mind. 47. És mondék: Nem mivelheti bizonnyára: hanem idö ſzerént. 48. És monda nékem: Én-is anya-méhül adtam a' földet azoknak a' kik mag-gyanánt vettettek ö-belé idö-ſzerént. 49. Mert a' mint a' gyermetske nem ſzüli azokat, a' mellyek a' véneké: úgy rendeltem én a' tölem teremtetett világot. 50. És kérdém, és mondék: Mivelhogy más útat nyitottál nékem, ſzóllok elötted: mert az anyánk, a' kiröl ſzóllál nékem, még ifiú: 's már venségre közelget. 51. És felele nékem, és monda: Kérd-meg azt a' ki ſzül, és meg-mondgya néked. 52. Mert mondgyad néki: Miért hogy a' kiket ſzültél, moſt nem haſonlók azokhoz a' kik elötted vóltak, hanem kiſſebbek állapattal? 53. És ö-is mond néked: Vannak némellyek, kik az erönek ifiúságában ſzülettenek: és némellyek, kik a' vénség idején a' méh meg-fogyatkozván ſzülettenek. 54. Gondold-meg azért te-is, hogy kiſſebb állapattal vattok azoknál a' kik elöttetek vóltak: 55. És a' kik utánnatok, kiſſebbek nálatoknál, mint már meg-vénhedvén a' teremtett-állatok, és az ifiúságnak erösségéröl el-kelvén. És mondék: Kérlek Uram, ha kedvet találtam ſzemeid-elött, mutaſd-meg a' te ſzolgádnak, ki-által látogatod-meg a' te teremtett-állatodat?

VI. RÉSZ.

ÉS monda nékem: A' földi világnak kezdetiben, és minek-elötte fenn állanának a' világ határi, és minek-elötte fújnának a' ſzeleknek gyüleközeti, 2. És minek-elötte dörgenének a' menny-dörgéſeknek ſzózati, és minek-elötte fénylenének a' villámáſoknak tündöklési, és minek-elötte meg-erösittetnének a' paradicsom fondamentomi, 3. és minek-elötte láttatnának az ékes virágok, és minek-elötte meg-erösittetnének a' mozgó erök, és minek-elötte egybe-gyüjtetnének az Angyaloknak ſzámlálhatatlan ſeregi, 4. És minek-elötte fel-emeltetnének a' levegö égnek magaſsági, és minek-elötte neveztetnének az erösségeknek mértéki, és minek-elötte hevülnének a' kementzék Sionban, 5. És minek-elötte meg-viſgáltatnának a' jelenvaló eſztendök, és minek-elötte el-idegenittetnének azoknak találmányi, a' kik moſt vétkeznek, és meg-jegyeztetnének a' kik a' hitnek kintsét gyüjtötték: 6. Akkor gondoltam, és tsak én-általam löttek, és nem más-által: és a' vég én-általam, és nem más-által. 7. És felelék, és mondék: Mellyik léſzen az idönek el-válaſztáſa? vagy mikor léſzen az elsönek vége, és a' következönek kezdete? 8. És monda nékem: Ábrahámtól-fogva Iſaák-ig, mikor Jákob és Eſau ſzülettetének ö-töle, a' Jákob keze eleitöl-fogva tartotta az Eſau ſarkát, 9. Mert vége ez idönek Eſau, és kezdeti a' következönek Jákob. 10. Az ember keze a' ſark 's a' kéz-között. Egyebet ne kérdgy Esdra. 11. És felelék, és mondék: Oh uralkodó Úr, ha kedvet találtam ſzemeid-elött, 12. Kérlek hogy mutaſd-meg a' te ſzolgádnak a' te jeleidnek végét, mellyeknek réſzét megmutattad nékem ez el-múlt éjjel. 13. És felele, és monda nékem: Álly-fel lábaidra, és hallyad a' zörgéſſel tellyes ſzózatot. 14. És léſzen mint az indúlás, és meg nem indúl a' hely, a' mellyen állaſz. 15. Az-okáért mikor ſzóll, te meg' ne ijedgy, mert a' végtöl-való ige és a' föld-fondamentoma meg-ismértetik. 16. Mert azokról-való beſzéd reſzket és meg-indúl, mert tudgya hogy azok végének el kell változni. 17. És lön, mikor hallottam vólna, felkelék lábaimra, és hallám: és imé ſzólló ſzózat, és az ö ſzava mint a' ſok vizek ſzózattya, 18. És monda: Imé napok jönek, és léſzen mikor el-kezdek közelgetni, hogy meg-látogaſſam a' földön-lakókat: 19. És mikor meg kezdem kérdezni azokat a' kik hamiſſan ártottak az ö hamiſságokkal, és mikor el-telik a' Sion alázatoſsága: 20. És mikor meg-jegyeztetik az idö mellyen által kezdenek menni, e' jeleket tselekeſzem: Könyvek nyittatnak fel az ég ſzine-elött, és minnyájan együtt meg-láttyák, 21. És az eſztendös gyermetskék ſzóllani fognak az ö ſzavokkal, és a' nehézkeſek idétlen gyermetskéket ſzülnek három és négy hólnapiakat, és élni fognak, és fel-támaſztatnak. 22. És hirtelen a' bé-vetett földek üreſseknek láttatnak, és a' teli tár-házak hirtelen üreſſen találtatnak: 23. És a' trombita zengeni-fog; mellyet mikor minnyájan hallani-fognak, hirtelen meg-ijednek. 24. És léſzen az idöben, egy más-ellen hadakoznak a' barátságoſok, mint az ellenségek, és meg-rémül a' föld ezektöl: és a' kútaknak erei meg-állanak, és nem folynak három óra-ig: 25. És léſzen, minden a' ki meg-marad mind ezek-közül a' miket eléve megmondottam néked, ö meg-ſzabadúl, és meg-láttya az én ſzabaditáſomat, és a' ti idötök végét. 26. És meg-láttyák a' fel vétetett emberek, a' kik halált nem kóſtoltak ſzületéſektöl-fogva, és el-változik a' lakoſok ſzive, és más értelemre változik. 27. Mert el-töröltetik a' gonoſz, és elóltatik a' tsalárdság. 28. Virágzik pedig a' hit, és meggyözettetik a' romlás, és meg-mutattatik az igazság, melly gyümölts-nélkül vólt ſok napokon. 29. És lön, mikor ſzóllana nékem, és imé laſſan-laſſan arra nézek vala a' kielött állok vala, 30. És ezeket mondá nékem: El-jöttem hogy meg-mutaſſam néked a' jövendö étſzakának idejét. 31. Ha azért ismég kérdeſz, és ismég böjtölſz hét nap, ismég nagyobbakat jelentek néked az napon, hogy-ſem hallottam. 32. Mert meg-halgattatott a' te ſzód a' Fölségestöl. Mert látta az Erös a' te igaz-vóltodat, és látta ifiúságodtól-fogva-való tiſztaságodat: 33. És azért küldött engem, hogy meg-mutatnám néked mind ezeket, és megmondanám néked: Bizzál, és ne félly, 34. És ne ſieſs az elöbbi idökkel hiuságokat gondolni, és ne ſieſs az utólsó idöktöl. 35. És lön ezek-után, és ſirék ismég: és haſonló-képen böjtölék hét nap, hogy bé-tölteném a' három hetet, a' mellyek mondattak vala nékem. 36. És lön a' nyoltzadik éjjel, és az én ſzivem ismég meg-háborodék énbennem, és kezdék ſzólani a' Fölséges-elött. 37. Mert igen gerjedez vala a' ſzivem, és a' lelkem ſzorongattatik vala. 38. És mondék: Oh Uram, ſzólván ſzóllottál a' teremtett-állatnak kezdetitöl-fogva, az elsö nap mondván: Légyen az ég és a' föld: és a' te igéd tekéletes alkotmány. 39. És vala akkor a' lélek, és a' ſetétségek elterjedtek vala, és a' hallgatás, ember ſzavának ſzózattya nem vala még te-töled. 40. Akkor mondád, hogy a' te kintseidböl elö hozattatnék a' világos világoſság, hogy láttatnék a' te alkotmányod. 41. És másod nap teremted az égnek erösségét, és parantsolád néki hogy el-válaſztaná, és válaſztáſt tenne a' vizek-között, hogy némelly réſze felmenne, egy réſze pedig itt-alatt maradna. 42. És harmad nap parantsolád a' vizeknek, hogy öſzve-gyülnének a' földnek heted réſzére: hat réſzét pedig meg-ſzáraztád és megtartád, hogy azokból légyenek elötted ſzolgálván az Istentöl-való mag-vetéſſel, és munkával. 43. Mert a' te igéd ſzármazék, és a' dolog mindgyárt meg-léſzen vala. 44. Mert hirtelen elö-jöve a' gyümölcsnek igen nagy ſokaſága, és a' kóſtolásnak ſok-féle gyönyörüsége, és a' virágok elváltoztathatatlan ſzinnel, és visgálhatatlan-ſzagú illatok, és a' harmadik napon ezek lönek. 45. Negyed nap pedig parantsolád lenni a' Nap fényeſségét, a' hóld világoſságát, a' tsillagok rendit: 46. És meg-parantsolád nékik, hogy ſzolgálnának a' következendö teremtett embernek. 47. Ötöd nap pedig mondád a' heted réſznek, a' hol a' viz öſzve-gyült vala hogy tenyéſzne lelkes-állatokat, és madarakat, és halakat: és úgy lön. 48. A' néma és lélek-nélkül való viz a' lelkes-állatokat tenyéſzti vala, mellyek az Iſten akarattyából parantsoltatnak vala, hogy abból a' te tsodáidat beſzéllyék a' nemzetségek. 49. És akkor meg-tartál két lelket: egyiknek nevét Henoknak hivád, és a' máſiknak

nak nevét Leviatánnak hívád, 50. És el-válaſztád azokat egy-máſtól. Mert a' heted réſz, a' hol a' viz öſzve gyült vala, bé nem foglalhattya vala azokat. 51. És adád Honoknak az egyik réſzt, melly meg-ſzárada harmad napra, hogy azon lakjék a' hol ezer hegy vagyon. 52. Léviatánnak pedig adád a' heted nedves réſzt, és meg-tartád azt, hogy meg-emésztetnék azoktól a' kiktöl akarod, és a' mikor akarod. 53. Hatod nap pedig parantsolád a' földnek, hogy termene te-elötted barmokat, és vadakat, és tsúſzó-mászókat: 54. És ezek-fölött Ádámot, kit fejedelemnek rendelél minden alkotmányokon mellyeket teremtettél, és attól ſzármazunk mi minnyájan, és a' nép a' kit válaſztottál. 55. Ezeket pedig mind te elötted mondám Uram, mert mi-érettünk teremtetted a' világot. 56. A' több nemzetségeket pedig, a' mellyek Ádámtól ſzülettenek, ſemminek mondottad azokat lenni, és mivelhogy a' nyálhoz háſonlíttattak, és mint az edényrül-való tsöphöz háſonlítottad az ö bévelködéseket: 57. És moſt Uram, ímé e' nemzetségek, mellyek ſemminek állíttattak, uralkodni kezdettek rajtunk, és meg-emésztnek: 58. Mi pedig te néped, kit elsö egyetlen-egy ſzülöttednek te követödnek hittál, az ö kezökbe adattunk. 59. És ha mi-érettünk teremtetett a' világ, miért nem birunk örökſéget a' világon? Meddig ezek.

VII. RÉSZ.

ÉS lön, mikor el-végeztem vólna ez igéket beſzélleni, hozzám küldeték az Angyal a' ki az elöbbi éjjeken-is hozzám küldetett vólt. 2. És monda nékem? Kelly-fel Esdra, és hallyad a' beſzédeket, mellyeket mondani jöttem hozzád. 3. És mondék: Szolly én Iſtenem. És monda nékem: A' tenger ſzéles helyre helyheztetett, hogy mély és igen nagy lenne: 4. Az ö bé-menetele pedig ſzoros helyre helyheztetett, hogy háſonló vólna a' folyó-vizekhez. 5. Mert kitsoda akart a' tengerbe menni, és azt látni, vagy rajta uralkodni: ha által nem-menend a' ſzoroſon, a' ſzéleſre mint jnthat? 6. Ismég más: Váras épittetett, és mezös helyre helyheztetett: rakva pedig minden jókkal. 7. Annak bémenetele ſzoros, és meredekre helyheztetett, hogy jobb-kézre tüz vólna, balra mély viz. 8. Azokközött pedig tsak egy öſvény helyheztetett, az-az, a' tüz és viz-között, úgy hogy az öſvény magában ne foglallyon hanem tsak egy ember nyomot. 9. Ha pedig a' váras embernek adatik örökségül, ha ſoha által nem menend az eleibe-tött veſzedelmen, mint vészi-el az ö örökségét. 10. És mondék: Úgy Uram. És monda nékem: Igy vagyon az Iſrael réſze-is. 11. Mert ö-érettek teremtettem a' világot, és mikor által-hágta Ádám az én végezéſimet, megitéltetett a' mi lött. 12. És löttek e' világnak bé-menetéli ſzoroſsak, és fájdalmaſok, és fáradságoſok: keveſek pedig és gonoſzok, és veſzedelmekkel rakvák, és munkával föllötte igen tellyeſek. 13. Mert a' nagyobbik világnak bémeneteli ſzéleſsek, és bátorságoſok, és a' halhatatlanság gyümöltsének termöi. 14. Ha azért által nem mennek a' kik élnek, e' ſzoroſsakon, és hiuságoſokon: nem vehetik-el a' mik eltétettek. 15. Moſt azért te miért háborodol, holott rothadando vagy? és miért indúlſz te fel, holott halandó vagy. 16. És miért nem forgattad ſzivedben a' mi következö, hanem a' mi jelen-való. 17. Felelék, és mondék: Uralkodó Úr, imé el-rendelted a' te törvényeddel, hogy az igazak birják ezeket örökségül, az iſtentelenek pedig el-veſznek. 18. Az igazak pedig el-ſzenvedik a' ſzoroſsakat, a' ſzéleſeket reménylvén. Mert a' kik iſtentelenül tselekedtek, ſzoroſsakat-is ſzenvednek, s' a' ſzéleſeket ſem láttyák. 19. És monda nékem: Nints itélöbiró az Iſten-fölött, ſem értelmes a' Fölséges-fölött. 20. Mert ſok jelen-valók el-veſznek, mert el-múlattyák az Iſtennek elöttök-való törvényét. 21. Mert parantsolván parantsolt az Iſten az el-jövöknek, mikor el-jöttek, mit tselekedvén élnének, és mit meg-örizvén meg nem büntettetnének. 22. Ök pedig el nem hitték, és ellene-mondottak, és hiuságos gondolatokat rendeltek magoknak. 23. És a' vétkeknek tsalárdságit vötték magok-eleibe, és a' fölött azt mondották a' Fölséges-felöl, hogy nintsen, és az ö útait nem ismérték. 24. És az ö törvényét meg-útálták, és az ö fogadáſit tagadták, és az ö törvényiben hitek nem vólt; és az ö dolgait el nem végezték. 25. Ezért Esdra az üreſsek az üreſseknek, és a' tellyeſek a' tellyeſeknek. 26. Imé el-jö az idö, és léſzen mikor el-jönek a' jelek mellyeket eléve meg-mondottam néked, és meg-jelenik a' meny-aſzſzony, és ki-tetſzvén meg-mutattatik a' ki moſt földel bé-burittatik. 27. És minden a' ki meg-ſzabadittatott a' meg-mondott gonoſzoktól, az meg-láttya az én tsodálatos dolgaimat. 28. Mert meg-jelenik az én fiam a' JÉSUS azokkal a' kik véle vannak, és vigadnak a' kik meg-hagyattattak négyſzáz eſztendeig. 29. És léſzen ez eſztendök után, és meg-hal az én fiam a' Kriſtus, és minnyájan az emberek a' kiknek lélekzetek vagyon. 30. És el-változik a' világ a' régi halgatáſra hét nap, mint az elöbbi itéletekben, úgy hogy ſenki meg ne hagyattaſsék. 31. És léſzen a' hét nap-után, es feltámaſztatik a' világ melly még nem vigyáz, és meg-hal a' meg-veſzett. 32. És a' föld viſzſza adgya a' kik ö-benne aluſznak, és a' kik ö-benne halgatásban laknak, és a' tárházak viſzſza-adgyák a' nékik ajánlattatott lelkeket. 33. És meg-jelenik a' Fölséges az itélöſzéken, és el-múlnak a' nyomorúságok, és a' hoſzſzu-türés öſzve-gyüjtetik. 34. Az itélet pedig egyedül maradmeg, az igazság meg-áll, és a' hit meg erösödik. 35. És a' tselekedet következik, és a' jutalom meg-mutattatik, és az igazságok vigyáznak, és a' hamiſságok nem uralkodnak. 36. És mondék: Az elsö Ábrahám imádkozott a' Sodomaiakért, és Moyſes az atyákért a' kik a' puſztában vétkeztek. 37. És a' kik ö-utánna, Iſraelért, Akáznak, és Samuelnek napjaiban. 38. Dávid a' romlásért, és Salomon azokért a' kik a' ſzent-helyre mentek. 39. És Illyés azokért a' kik elsöt vötték, és a' halottért hogy élne. 40. És Ezekiás a' népért a' Sennakerib napjaiban, es ſokan ſokakért. 41. Ha azért moſt midön a' romlandó meg-nevekedett, és a' hamiſság meg-ſokaſodott, és imádkoztak az igazak az iſtentelenekért: miért nem léſzen moſt-is úgy. 42. És felele nékem, és monda: E' jelen-való világ nem vég, gyakorta ditsöſég marad ö-benne: azért imádkoztak az erötlenekért. 43. Mert az ítéletnek napja léſzen ez idönek vége, és kezdete a' következendö halhatatlanság idejének, mellyen el-múlik a' romlás. 44. El-vétetett a' mértéktelenség, el vágattatott a' hitlenség: nevekedett pedig az igazság, fel-támadott az igaz-mondás. 45. Akkor ſenki azt meg nem ſzabadithattya a' ki el-veſzett, ſem el nem veſztheti a' gyözedelmeſt. És felelék. 46. És mondék: Ez az én elsö, és utólſó beſzédem, hogy jobb lött vólna a' földet Ádámnak nem adni, vagy mikor már néki adta vólna, meg-tartóztatni ötet, hogy ne vétkeznék. 47. Mert mit haſznál az embereknek e' jelen-való idöben keſerüségben élni, és a' meg-hóltaknak büntetéſt várni. 48. Oh te Ádám mit miveltél? Mert hogy te vétkeztél, nem egyedül tiéd lött az eſet, hanem miénk-is kik töled ſzármaztunk. 49. Mert mit haſznál nékünk, ha nékünk halhatatlan idö igértetett; mi pedig halandó dolgokat tselekedtünk. 50. És hogy eléve meg-mondatott nékünk az örökké-való reménység, ha mi igen gonoſzok heába-valókká löttünk. 51. És hogy nékünk az egéſségnek és bátorságnak lakó-helyei meg-ſzereztettenek: mi pedig gonoſzúl éltünk. 52. És hogy el-tétetett a' Fölségesnek ditsösége, meg-óltalmazni azokat a' kik türéſsel forgolódtak: mi pedig igen gonoſz útakon jártunk. 53. És hogy meg-mutattatik a' paradiſsom, mellynek rothadatlan gyümöltse meg marad, mellyben vagyon a' bátorság és orvoſság. 54. Mi pedig bé nem megyünk. Mert hálá-adatlan helyeken forgolódtunk. 55. És hogy a' tsillagok-fölött fénylenek azoknak örtzájok a' kik türtek: a' mi örtzáink pedig a' ſetétség-fölött feketék. 56. Mert nem gondoltuk-meg éltünkben mikor hamiſságot tselekeſzünk vala, hogy a' halál után ſzenvedni kezdünk. 57. És felele, és monda: Ez a' tuſakodó gondolat, mellyel tuſakodik a' földön ſzületett ember, 58. Hogy-ha meggyözettetik, ſzenvedgye a' mit mondottál: ha pedig gyözedelmes léſzen, el-vészi a' mit mondok: 59. Mert ez az élet a' mellyet Moyſes mondott éltében a' népnek, mondván: Válaſzd magadnak az életet, hogy élly. 60. Nem hittek pedig néki, de a' profétáknak ſem ö-utánna: de nékem ſem a' ki nékik ſzóllottam. 61. Hogy nem vólna a' ſzomorúság veſzedelmökre, a' mint következendö az öröm reájok, a' kik el-hitték a' ſzabadúlást. 62. És felelék, és mondék: Tudom Uram, hogy a' Fölséges irgalmasnak hivattatott, azért, hogy könyörül azokon a' kik még a' világra nem jöttek, 63. És hogy könyörül azokon a' kik

meg-térnek az ö törvényére: 64. És hoszszú-türö, mert sokáig el-türi azokat a' kik vétkeztek, úgy-mint ö alkotmányit: 65. És bév-kezü, mert ajándékozni akar ugyan a' szükség-szerént: 66. És sok irgalmasságú, mert igen meg-sokasittya az irgalmaságokat, azoknak a' kik jelen vannak, és a' kik el-múltak, és a' kik következendök. 67. Mert ha meg nem sokasittya az ö irgalmasságit, nem elevenedik-meg a' világ azokkal a' kik azon örökséget birnak. 68. És meg-ajándékoz: mert ha nem ajándékozand az ö jóvóltából, hogy fel-emeltessenek azok a' kik hamisságot tselekedtek, az embereknek tiz-ezered része sem elevenedhetik-meg az ö hamisságiból. 69. És ha a' biró meg nem enged azoknak a' kik az ö igéjével meg-gyógyúltak, és el nem törli a' vetekedéseknek sokaságát: ne-talám meg nem maradnának a' számlálhatatlan sokaságból, hanem tsak igen keveſen.

VIII. RÉSZ.

ÉS felele nékem, és monda, E' világot a' Fölséges sokakért teremtette, a' következendöt pedig keveſekért. 2. Hasonlatosságot mondok pedig elötted Esdra: A' mint pedig ha meg-kérded a' földet, és meg-mondgya néked, hogy igen sok földet ád a' mellyből tserép légyen, kevés port pedig a' mellyből arany léſzen: igy e' jelen-való világnak dolgai-is. 3. Sokan teremtettettenek ugyan, de keveſen üdvözülnek. 4. És felelék, és mondék: Azokáért nyeld el lélek az értelmet, és edd-meg a' mi jó izü. 5. Mert fogadást töttél hogy halgatsz, és profétálni akarsz, mert nem adatott néked idö, hanem tsak hogy élly. 6. Oh Uram, ha meg-nem engeded a' te szolgádnak, hogy imádkozzunk elötted, és a' szivünknek magot nem adsz, és az értelemnek tisztúlást, a' honnét gyümölts légyen, honnét élhesen minden rothadandó, ki az ember helyét viseli. 7. Mert egyedül vagy, és mi egy alkotmánya vagyunk a' te kezeidnek, a' mint szóllottál: 8. És a' mint most formáltatott a' test az anya-méhben, és tagokat adsz: megtartatik a' tüzben és a' vizben a' te teremtésed: és kilentz hólnapig szenvedi a' te alkotmányod a' te teremtett állatodat melly ö benne teremtetett: 9. Az pedig a' mi meg-tartya, és a' mi meg-tartatik, mind a' kettö meg fog-tartatni: és ismég néha ki-adgya az anya-méh a' benne-tartottakat, mellyek ö-benne nevelkedtek. 10. Mert meg-parantsoltad hogy a' tagokból, az az, emlökböl téj adattatnék az emlök gyümöltsének, 11. Hogy tápláltatsók a' mi formáltatott valami ideig, és az-után el-rendellyed azt a' te irgalmasságod által. 12. Tápláltad ötet igazsággoddal, és tanitottad ötet a' te törvényedben, és meg-dorgáltad ötet értelmeddel: 13. És öldöklöd ötet, mint te teremtett állatodat; és meg-elevenited ötet, mint te alkotmányodat. 14. Ha azért el-veszted azt a' ki ennyi munkákkal formáltatott: parantsolatoddal könyü el-rendelned, hogy a' mi lött-is megtartasék. 15. És most Uram szóllok, minden emberröl te többet tudsz: a' te népedröl pedig, a' kiért bánkodom: 16. És a' te örökségedröl, a' mellyért sirok: és Israelért, a' kiért szomorú vagyok: és Jakóbért, a' kiért bánkodom: 17. Az-okáért imádkozni kezdek elötted érettem, és érettek: mert látom a' mi esetinket kik a' földet lakjuk. 18. De hallottam gyorsaságát a' következendö birónak. 19. Az-okáért halld-meg az én szómat, és értsed az én beszédemet, és szóllok elötted. 20. Esdrás beszédinek kezdete minekelötte fel-vétetnék: és mondék: Uram, ki örökké megmaradsz, kinek szemei fel-emeltettek a' magasságra és az égre: 21. És a' kinek királyi széke bötsülhetetlen, és ditsösége meg-foghatatlan: a' ki elött az angyalok serege rettegéssél áll, 22. Kiknek meg-tartása szél és tüz-által fordúl-meg: kinek igéje igaz, és mondási meg-maradandók, 23. Kinek parantsolattya erös, és rendelése rettenetes: kinek tekintete meg-száraztya a' mélységeket, és haragja el-fonnyasztya a' hegyeket, és az igazság bizonyittya: 24. Hallgasd-meg a' te szolgádnak imádságát, és vedd füleid be alkotmányodnak könyörgését. 25. Mert a' mig élek: szóllok: 26. És a' mig értek, meg-felelek: és ne nézd a' te néped vétkeit, hanem a' kik néked igazságban szolgálnak. 27. Se ne figyelmezz a' Pogányoknak istentelen igyekezetekre, hanem a' kik a' te bizonyság-tételidet fájdalmakkal megörizték. 28. Se ne gondolkodgyál azokról kik a' te szinedelött hamisan forgolódtak, hanem emlekezzél-meg azokról a' kik a' te akaratodból a' félelmet meg-ismérték. 29. Sem el ne akarjad veszteni azokat, a' kiknek barom erköltsök vólt: hanem tekintsd-meg azokat, a' kik a' te törvényedet fényesen tanitották. 30. Se ne boszszonkodgyál azokra, a' kik a' vadaknál gonoszbaknak itéltettenek: hanem szeresd azokat a' kik mindenkor a' te igazságodban biznak, és a' te ditsöségedben. 31. Mert mi, és az atyáink illyen betegségekkel nyavalygunk: te pedig mi-érettünk bünösökért irgalmasnak hivattatol. 32. Mert ha kivánsz rajtunk könyörülni, akkor irgalmasnak hivattatol, nem lévén pedig mibennünk az igazságnak tselekedeti. 33. Mert az igazak, a' kiknek sok el-tétetett tselekedetek vagyon, az ö tulajdon tselekedetekböl vésznek jutalmat. 34. Mert mitsoda az ember, hogy haragudgyál reája: vagy a' rothadandó nemzetség, hogy illyen keserü légy hozzája? 35. Mert bizonnyára senki nem született, a' ki istentelenül nem tselekedett; és a' vallás-tévök közul, a' ki nem vétkezett. 36. Mert ebben hirdettetik a' te igazságod, és a' te jó-vóltod Uram midön könyörülsz azokon a' kiknél nints a' jó tselekedeteknek gazdagsága. 37. És felele nékem, és monda: Igazán szóllottál némellyeket: és a' te beszédid-szerént, úgy-is léſzen. 38. Mert bizonnyára, nem gondolkodom azoknak alkotmányáról a' kik halálok-elött vétkeztek, az itélet-elött, a' veszedelem-elött: 39. Hanem gyönyörködöm az igazaknak alkotmányán, és meg-emlekezem a' szarándokságról-is, és a' meg-szabadúlásról, és a' jutalom el-vételéről. 40. Tehát a' mint szóllottam, úgy-is vagyon. 41. Mert a' mint a' szántó-ember a' földbe sok magot vét, és sok fiatalokat plántál; de idö-jártában nem mindenek, a' mellyek elvettettek, maradnak-meg, sem mindenek vernek gyökeret, a' mellyek plántáltattak: úgy a' kik e' világra löttek-is, nem minnyájan üdvözülnek. 42. És felelék, és mondék: Ha kedvet találtam, szóllok. 43. A' mint a' szántóember magva, ha ki nem kél, vagy nem veszi a' te esödet ideje-kor, vagy ha meg-rothad az esönek sokaságamiatt, 44. Úgy vész-el: hasonló-képen az ember-is, a' ki a' te kezeiddel formáltatott, és te neveztettél példájának: mert hozzája hasonlittattál, a' kiért mindeneket teremtettél, és a' szántó-ember magvához hasonlitottad. 45. Ne haragudgyál reánk, hanem engedgy-meg a' te népednek, és könyörülly a' te örökségeden. Te pedig a' te teremtett-állatodon könyörülsz. 46. És felele nékem, és monda: A' mik jelen-valók a' jelen-valóknak, és a' mik következendök a' következendöknek. 47. Mert igen távúl vagy töle, hogy szeretheſsed az én teremtett-állotomat énfölöttem: te-hozzád pedig és ö-hozzája gyakorta közelgettem, a' hamisakhoz pedig soha nem. 48. De abból-is tsodálatos vagy a' Fölséges-elött, 49. Hogy meg-alázтad magadat a' mint illik hozzád: és nem itélted magadat, hogy az igazak-között fölötte meg-ditsöitteſsél. 50. Azokáért sok és tsodálatos nyomorúságok léſznek az utólsó idöben azokon a' kik a' világot lakják: mert sok kevélységben jártak. 51. Te pedig magadért végy értelmet, és hozzád-hasonlókért tudakozzál a' ditsöségröl. 52. Mert néktek vagyon nyitva a' paraditsom, plántáltatott az élet fája, kiszittetett a' következendö idö, készittetett a' bévelködés, épittetett a' város, bizonyos a' nyugodalom, tekélletes a' böltseség. 53. A' gonoszságnak gyökere meg-petsétéltetett ti-töletek: a' betegség, és a' moly ti-töletek el-rejtétett: és a' pokolba futott a' romlás a' feledékenységre. 54. El-múltak a' fájdalmak, és meg-mutattatott végezetre a' halhatatlanságnak kintse. 55. Ne kérdezkedgyél azért többé azoknak sokaságokról a' kik elvésznek. 56. Mert ök-is szabadságot vévén, meg-útálták a' Fölségeſt, és az ö törvényét megvetették és az ö útait el-hatták. 57. Annak-fölötte pedig az ö igazait is meg-tapodták, 58. És mondották szivökben, hogy nints Isten: és tudván ugyan hogy meg-halnak. 59. Mert a' mint titeket környül-vésznek a' mik meg-mondattak: úgy öket a' szomjúság, és a' gyötrelem, mellyek el-készittettek. Mert nem akarta az embert el-veszni. 60. De a' kik teremtettenek-is, meg-ferteztették annak nevét a' ki öket teremtette: és hálá-adatlanok vóltak annak a' ki életet készitett nékik. 61. Az-okáért az én itéletem most el-közelget. 62. Mellyeket nem mindeneknek mutattam-meg, hanem tsak néked, és keveſeknek hozzád hasonlóknak. És felelék, és mondék: 63. Imé most Uram, meg-mutattad nékem a' jeleknek sokaságát, mellyeket kezdesz az-utólsó idökben tselekedni: de nem mutattad-meg nékem melly idöben.

IX. RÉSZ.

ÉS felele nékem, és monda: Mérvén mérd-meg az időt ö-magában: és léfzen mikor látod hogy el-múlik valamelly réfze a' jeleknek mellyek meg mondattak, 2. Akkor meg érted, hogy az az idö, mellyben meg kezdi látogatni a' Fölséges e' világot melly ö-töle teremtetett. 3. És mikor láttatik a' világban a' helyeknek meg-indúlása, és a' népeknek fel-háborodása, 4. Akkor meg-érted hogy azokról fzóllott a' Fölséges a' napoktól-fogva, mellyek te-elötted vóltak eleitöl-fogva. 5. Mert a' mint mindennek a' mi a' világon lött, kezdete vagyon; hafonló-képen vége-is, és a' vége nyilván-való: 6. Úgy a' Fölséges idejének-is nyilván-való kezdete vagyon tsodákkal és erökkel, és a' végi tselekedettel és jelekkel. 7. És léfzen, valaki meg-fzabadúl, és a' ki el-fzaladhat az ö tselekedeti-által, és a' hit-által mellyel hittetek, 8. Meg-tartatik a' meg-mondott veszedelmektöl, és meg-láttya az én fzabaditásomat az én földemen, és az én határimban, mert meg-fzenteltem magamat öröktöl-fogva. 9. És akkor meg-nyomorodnak a' kik most nem éltek az én útaimmal: és györtelmekben léfznek azok, a' kik meg-útálván azokat meg-vetették. 10. Mert a' kik nem ismértek engem, éltekben jó-tételeket vévén 11. És a' kik meg-únták az én törvényemet, midön még fzabadfágok vólt. 12. És midön még nyitva vólna nékik a' penitentziának helye, nem értették, hanem meg-útálták: fzükség hogy azok az ö halálok útan a' gyötrelemben ismérjék-meg. 13. Te azért ne légy még-is nyughatatlan, mi-képen gyötrettetnek az iftentelenek: hanem értekezzél mi-képen üdvözülnek az igazak, és a' kiké a' világ, és a' kikért a' világ, és mikor. 14. És felelék, és mondék: 15. Régen fzóllottam, és most mondom, ezután-is mondom: hogy többen vannak a' kik el-vefznek, hogy-fem a' kik üdvözülnek: 16. A' mint nagyobb a' hab a' tsópnél. És felele nékem, és monda: 17. Minémü a' fzántó-föld, ollyanok a' magvak-is: minemüek a' virágok, ollyanok a' feftékek-is: és minémü az alkotó, ollyan a' teremtés is: és minémü a' fzántó-ember, ollyan a' munka-is: mert a' világnak ideje vala. 18. És most mikor én készíteném azoknak, a' kik most vannak, minek-elötte vólna e' világ, a' mellyben laknának: és fenki ellenem nem fzóllott. 19. Mert akkor minden, és most teremtö ez el-készítteteti világban, és meg-fzünetlen aratásal, és meg-visgálhatatlan törvénnyel meg-vesztek az ö erköltsök. 20. És meg-gondolám a' világot, és imé veszedelem vala a' gondolatokért mellyek ö-beléje jöttek. 21. És láttam, és igen kedvéztem néki: és a' fzölöfzemet magamnak tartottam a' gerezdről, és egy plántáláft a' fok nemzetség-közül. 22. Veszíszen-el azért a' fokaság a' melly ok-nélkül fzületett, és tartafsék-meg az én fzölö-magom, és plántálásom: mert fok munkával végeztem-el. 23. Te pedig ha még más hét napig léfzsz foglalatos, de ne böjtölly azokon: 24. Menny egy virágos mezöre, a' hol ház nem épittetett: és tsak a' mezei virágokban egyél, és húft ne kóftolly, és bort ne igyál, hanem tsak virágokat: 25. Könyörögj a' Fölségesnek fzüntelen, és el-jövök, és fzóllok néked. 26. És el-menék, a' mint mondá nékem, a' mezöre, melly Ardatnak hivattatik, és ott a' virágok-közibe ülék, És a' mezei füvekben evém, és azoknak ételével meg-elégedém. 27. És lön hét nap-után, és én a' füvön fekfzem vala, és a' fzivem ismég meg-háborodék mint az-elött. 28. És meg-nyilék a' fzám, és kezdék fzóllani a' Fölséges-elött és mondék: Oh Uram, nékunk magadat meg-mutatván, meg-mutattál az atyáinknak a' puftában, melly járatlan és gyümöltstelen, mikor ki-jönének Egyiptusból: és mondván mondottad: 30. Te Ifrael halgas engem, és Jákob magva figyelmezz az én befzédimre. 31. Mert ime én beléted vetem az én törvényemet, és gyümöltsöt teremt ti-bennetek, és örökké meg-ditsöittettek abban. 32. Mert az atyáink el-vévén a' törvényt, meg nem tartották, és a' te rendelésidet meg nem örizték, és a' törvénynek gyümöltse nem lön tettetes: mert nem-is lehete, mint-hogy tiéd vólt. 33. Mert a' kik el-vötték, el-vefztek, nem tartván-meg a' mi beléjek vettetett vólt. 34. És ime, fzokás ez, hogy, mikor a' föld bé-vészi a' magot, vagy a' tenger a' hajót, vagy valami edény az ételt vagy italt, mikor el-vész az, a' mibe vettetett, vagy a' mibe tétetett: 35. Egyenlö-képen az-is a' mi el-vettetett, vagy bé-tétetett, vagy a' mik bé-vettettenek, el-veſznek; és a' mik bé-vettettenek, már nem maradnak minálunk: de nékünk nem igy lött dolgunk. 36. Mi ugyan, a' kik a' törvényt el-vöttük, vétkezvén el-vefztünk, a' fzivünk-is melly azt bé-vötte: 37. Mert a' törvény el-nem vefzett, hanem meg-maradott az ö munkájában. 38. És mikor ezeket fzóllanám fzivemben, tekinték a' fzememmel, és láték egy afzfzony' állatot jobb kézfelöl; és ime az kefereg és sir vala nagy fzóval, és fzivében igen bánkodik vala, és a' ruhái meg-fzaggatva, és hamu a' fején. 39. És el-hagyám a' gondolatokat, a' mellyekben valék gondolkodván, és hozzája fordúlók, és mondék néki: 40. Miért firfz? és min bánkodol fzivedben? És monda nékem: 41. Hagy békét nékem Uram, hadd firafsam magamat, és többet bánkodgyam: mert igen keferves fzivvel vagyok, és igen meg-alaztattam. 42. És mondék néki: Mit fzenvedtél? mond-meg nékem: 43. Magtalan vóltam én te fzolgálód és nem fzültem, férjem-lévén harmintz eſztendeig. 44. Mert én minden órán, és minden-nap, és e' harmintz eſztendöben könyörgök a' Fölségesnek éjjel és nappal. 45. És lön, harmintz eſztendöután meg-halgata engem az Iften te fzolgálódat, és tekinte az én alázatofságomra, és figyelmeze az én háborúfságomra, és fiat ada nékem: és én igen örvendezek rajta, a' férjem-is, és minden polgár-társaim, és igen tiszteljük vala az Erőſt. 46. És fel-tartám azt fok munkával. 47. És lön, midön fel-nevekedett vólna, és arra jutott vólna hogy feleséget venne, lakadalom napot fzerzék.

X. RÉSZ.

ÉS lön mikor bé-ment vólna az én fiam az ö ágyas házába, el-esék, és meg-hala: 2. És felforgatók minnyájan a' gyertyákat, és fel-kelének minden polgár-társaim engem vigafztalni, és meg-nyúgovám másod napig mind eſtvéig. 3. És lön, midön minnyájan meg-fzünték vólna engem vigafztalni, hogy el-nyúgodnám: és fel-kelék éjjel, és elfuték: és e' mezöre jöttem a' mint látod: 4. És gondolom hogy már vifzfza ne térjek a' várasba, hanem itt maradgyak: és fem egyem, fem igyam, hanem fzünetlen fírjak, és böjtöllyek mig meg-hallyák. 5. És el-hagyám a' befzédeket a' mellyekben valék, és haraggal felelék néki, és mondék: 6. Bolond minden afzfzony' állatok-fölött, nem látod-e a' mi firalmunkat, és a' mik mi-rajtunk történnek? 7. Mert Sion a' mi anyánk minden fzomorúsággal fzomorkodik, és alázafsal meg-aláztatott, és keményen fir. 8. És most mint-hogy minnyájan firunk, és bánkodunk: mert minnyájan meg-fzomorodtunk, te pedig az egy fiadon bánkodol-e? 9. Mert kérd-meg a' földet, és meg-mondgya néked: hogy ö az a' kinek firni kell ennyi fok ö-rajta termöknek esetin. 10. És eleitöl-fogva minnyájan ö-töle fzülettek, és más fok jönek: és imé, majd minnyájan veszedelemre járnak, és veszedelemre léfzen az ö fokaságok. 11. 'S kinek kell azért inkább bánkodni, hanem ennek a' ki ennyi fokaságot veſztett-el, hogy-fem néked, a' ki egyért bánkodol? Ha pedig azt mondod nékem; 12. Mert nem hafonló az én firásom a' földéhez: mert az én méhemnek gyümöltsét el-veſztettem, a' kit keferüségekkel fzültem, és fájdalmakkal nemzettem: 13. A' föld pedig a' földnek módgya-fzerént, és el-ment ö-róla a' jelen-való fokaság, a' mint történt: és én mondom néked, 14. A' mint te munkával fzültél, úgy a' föld-is az ö gyümöltsét annak az embernek adgya eleitölfogva a' ki ötet mivelte. 15. Most azért tartsd magadban a' te fájdalmadat, és viseld erősen az eseteket mellyek rajtad történtek. 16. Mert ha igazlod az Iften határát, idején bé-is vészed az ö tanátsát, ez illyenekben ditsértetelis: 17. Menny-bé azért a' várasba a' férjedhez. És monda nékem: 18. Nem tselekefzem, a' várasba fem megyek, hanem itt halok-meg. 19. És még-is akarék néki fzóllani, és mondék: 20. Ne tselekedd e' dolgot, hanem engedgy az intönek. Mert mennyi a' Sion eseti? Vigafztaltafsál-meg a' Jerusalem fájdalmáért. 21. Mert látod hogy a' mi fzent helyünk el-puſztúlt, és a' mi öltárunk lerontatott, és a' mi templomunk el-töretett, 22. És a' mi zsóltárunk meg-aláztatott,

és az ének halgat, és a' mi vigaságunk el-bomlott, és a' mi gyertya-tartónknak világosſága el-óltatott, és a' mi ſzövetségünknek ſzekrénye el-ragadtatott, és a' mi ſzentſégink meg-ferteztettek, és a' név melly mi-reánk ſegétségül hivattatott, tsak nem meg-ſzentségtelenittetett: és a' mi magzatink boſzſzúságot ſzenvedtek, és a' mi Papjaink meg-égtek, és a' mi Levitáink fogságba mentek, és a' mi ſzüzeink meg-ſzéplöſitettek, és a' mi feleségink erőſzakot ſzenvedtenek, és a' mi igazink el-ragadtattak, és a' mi kisdedink el-veſztek, és a' mi ifiaink ſzolgáltanak, és a' mi erőſsink meg-erötelenültek: 23. És a' mi mindeneknél nagyobb, a' Sion petsétje, el-vitetett az ö ditsőségéből. Mert azoknak kezökbe-is adatott a' kik minket gyülöltek. 24. Te azért rázd-le a' te ſok bánatodat, és veſd-le rólad a' fájdalmaknak ſokaságát, hogy kegyelmes légyen néked az Erös: és nyugodalmat ſzerez néked a' Fölséges, a' fáradságoktól-való nyugodalmat. 25. És lön, midön ſzóllanék néki, az orrzája és az ábrázattya hirtelen fénylik vala, a' tekintete tündöklik vala, úgy hogy igen meg-ijednék töle, és gondolnám mi vólna az. 26. És imé, hirtelen nagy ſzózatot tön félelemmel teliyeſt, úgy hogy meg-indúlna a' föld az aſzſzony' állatnak ſzózattyától, és nézém: 27. És imé, az aſzſzony' állat többé nem jelenék-meg nékem, hanem váras épittetik vala, és nagy fondamentomoknak helye mutattatik vala: és meg-ijedék, és kiáltók nagy ſzóval, és mondék: 28. Hol vagyon az Uriel Angyal, a' ki eleitöl fogva jött énhozzám? mert ö hozott engem elménnek nagy el-ragadtatására, és az én végem romlára jutott, és az imádságom gyalázatra. 29. És midön én ezeket ſzóllanám, imé hozzám jöve, és meg-láta engem. 30. És imé ollyan valék mint a' hólt, és az elmém el-távozott vala, és meg-fogá a' jobb kezemet, és meg-erösíte engem: és lábaimra állata engem, és monda: 31. Mi dolgod vagyon? és miért háborodott-meg az elméd, és a'ſzivednek érzékenysége? és miért háborodol-meg? És mondék: 32. Mert el-hattál engem, és én a' te beſzédid-ſzerént tselekedtem ugyan, és ki-jöttem a' mezöre: és ime láttam, és látom a' mit meg nem beſzélhetek. És monda nékem: 33. Álly mint egy ferfiú, és intlek téged. És mondék: 34. Szólly Uram én-hozzám, ne hadgy-el engem, hogy heába meg ne hallyak: 35. Mert láttam a' miket nem tudtam, és hallom a' miket nem tudok. 36. A' vagy vallyon az én érzékenységem meg-tsalatkozik-e, és a' lelkem álmodoz-e? 37. Moſt azért kérlek téged, hogy mutaſd-meg a' te ſzolgádnak ez el-ragadtatáſt. És felele nékem, és monda: 38. Halgaſs engem, és meg-tanitlak téged, és meg-mondom néked a' miktöl félſz: mert a' Fölséges ſok titkokat jelentett-meg néked. 39. Látta a' te igaz útadat, hogy ſzüntelen bánkodol vala a' te népedért, és igen ſirſz vala Sionért' 40. Ez azért a' látásnak értelme melly néked ez-elött egy-kevéſé meg-jelent. 41. A' kit láttál ſirni, vigaſztalni kezdetted azt. 42. Moſt pedig már az aſzſzony' állat ſzemélyét nem látod, hanem váras épitéſe láttſzott néked: 43. És mint-hogy beſzélt vala néked a' fiának eſetéről, az a' meg-fejtés. 44. Ez aſzſzony'állat a' kit láttál, Sion az; és hogy mondotta néked, mellyet moſt-is fogſz-látni, úgy mint meg-épittetett váraſt. 45. És hogy mondotta néked, hogy magtalan, vólt harmintz eſztendieg: mivelhogy tudni illik harmintz-eſztendö vólt, hogy ö-benne áldozat nem áldoztatott. 46. És lön harmintz eſztendö-után, meg épité Salomon a' váraſt, és áldozatokat tön: akkor vólt midön a' magtalan fiat ſzült. 47. És hogy mondotta néked, hogy munkával tartotta-fel ötet, az vólt, a' Jeruſalemben-való lakás. 48. És hogy mondotta néked, hogy az én fiam az ö ágyas-házába ménvén, meg-hólt, és eſés történt vólna rajta, az vólt, a' Jeruſalemen lött romlás. 49. És imé, láttad az ö haſonlatoſságát: és mint-hogy a' fiát ſiratna, kezdéd ötet vigaſztalni: és azokból a' mik történtek, ezeket kellett néked meg-jelentenem. 50. És moſt láttya a' Fölséges, hogy ſzived-ſzerént bánkodtál, és hogy tellyes ſzivedből ſzenvedſz ö-érette, meg-mutatta néked az ö ditsöségének fényeſségét, és az ö ékeſségének ſzépségét. 51. Mert azért mondottam néked, hogy a' mezön maradnál a' hol ház nintsen épitve. 52. Mert tudom vala én hogy a' Fölséges meg kezdi vala néked ezeket mutatni: 53. Azokáért mondottam néked hogy a' mezöre jönél, a' hol nints fondamentoma az épületnek. 54. Mert nem is maradhat vala az ember épületinek alkotmánya a' helyen, a' hol a' Fölségesnek váraſa kezd vala meg-mutattatni. 55. Te azért ne félly, ſe meg ne ijedgyen a' ſzived: hanem menny-bé, és láſd-meg az épületnek fényeſségét és nagyságát, a' mennyire láthattya a' te ſzemeidnek látáſa: 56. És ezek után hallani fogſz a' mennyit hallhat a' te füleidnek hallomáſa. 57. Mert te ſokak-fölött bóldog vagy, és hivattattál a' Fölségesnél a' mint keveſen-is. 58. A' hólnapi következendö éjjel pedig itt maradgy: 59. És meg-mutattya néked a' Fölséges azoknak az utólſó dolgoknak látáſit, mellyeket tselekeſzik a' Fölséges azoknak a' kik a' földön laknak az utólsó napokban. 60. És aluvám azon éjjel és a' máſikon, a' mint mondotta vala nékem.

XI. RÉSZ.

ÉS álmot láték, és imé egy ſas jö vala fel a' tengerből, mellynek tizen-két tollas ſzárnyai valának és három fejei. 2. És látám, és imé ki-terjeſzti vala a' ſzárnyait az egéſz földre, és az égnek minden ſzelei fújnak vala reája, és egybe-gyülnek vala. 3. És látám, és az ö tollaiból nevekednek vala ellenkezö tollak, és azok kitsiny és apró ſzárnyatskákká léſznek vala. 4. Mert az ö fejei nyugoſznak vala, és a' középsö fö nagyobb vala a' több fejeknél, de az azokkal nyugſzik vala. 5. És látám, és imé a' ſas el-ropülle az ö tollaival, és orrzágla a' földön, és azokon a' kik abban laknak. 6. És látám, hogy mindenek alája vettettenek vala az ég-alatt, és ſenki ellene nem mond vala, tsak egy ſem a' teremtett-állat-közül a' melly a' földön vagyon. 7. És látám, és imé fel-kele a' ſas az ö körmeire, és ſzózatot ereſzte a' tollaival, mondván: 8. Ne vigyázzatok minnyájan együtt, aludgyék ki-ki az ö helyén, és idö-ſzerént vigyázzatok. 9. A' fejek pedig utólra hagyattaſsanak. 10. És látám, és imé a' ſzózat nem a' fejeiből mégyen vala ki, hanem az ö teſtének közepiből. 11. És meg-ſzámlálám az ö ellenkezö tollait, és imé azok nyóltzan valának. 12. És látám, és imé a' jobb réſzről felkele egy toll, és orſzágla az egéſz földön. 13. És lön mikor orſzáglana, el-jöve az ö vége, és az ö helye meg nem tetſzék: és a' máſik kele-fel, és orſzágol vala, az ſok ideig tarta. 14. És lön mikor orſzáglana, és el-jö vala az ö vége, hogy meg nem tetſzenék mint az elsö. 15. És imé, ſzózat lön hozzája, mondván: 16. Hallyad te ki ennyi ideig birtad a' földet. Ezeket hirdetem néked, minek-elötte el-kezdeſz enyéſzni: 17. Senki te-utánnad nem birja a' te idödet, de annak a' felét ſem. 18. És felemelkedék a' harmadik, és birá a' fejedelemséget mint az elsök-is: és az-is el-enyéſzék. 19. És igy történék mind a' többinek-is egyen-ként birni a' fejedelemséget, és ismég ſohúlt nem láttatni. 20. És látám, és imé idö-ſzerént a' következendö tollak fel-emelkedének a' jobb réſzről, hogy ök-is birnák a' fejedelemséget: és azok-közül valának a' mellyek birják vala, de mindazáltal mingyárt nem láttatának. 21. Mert némellyek azok-közül-is fel-emelkednek vala, de nem birják vala a' fejedelemséget. 22. És látám ezek-után, és imé nem láttatának a' tizen-két tollak, és a' két ſzárnyatskák: 23. És ſemmi nem marada a' ſas teſtében; hanem tsak a' két nyugovó fejek és a' hat ſzárnyatskák. 24. És látám, és imé a' hat ſzárnyak-közül a' ketteje el-válék, és marada a' jobb réſzről-való fö-alatt. Mert négye az ö helyén marada. 25. És látám, és imé a' ſzárnyak-alatt-valók igyekeznek vala fel-emelkedni, és fejedelemségeket birni. 26. És látám, és imé egy fel-emelkedék, de mingyárt nem láttaték. 27. És a' többi hamarébb el-enyéſzének hogy-ſem az elsök. 28. És látám, és imé a' kettei a' mellyek meg-maradtak vala, gondolják vala magokban hogy ök-is orſzáglanának. 29. És mikor arról gondolkodnának, imé egyik a' nyugovó fejekközül melly a' középsö vala, fel-ébrede, mert az vala nagyobb a' két föközül. 30. És látám, hogy a'hoz foglaltatának a' két fejek: 31. És imé meg-fordúla a' fö azokkal a' kik ö-véle valának, és meg-évé a' két ſzárnyak-alatt-valókat a' mellyek orſzáglani igyekeznek vala. 32. Ez a' fö pedig megrettenté az egéſz földet, és uralkodik vala abban, azokon a' kik a' földet ſok munkával lakják, és a' föld kerekségének birodalmát viſelé minden ſzárnyak-fölött a' mellyek vóltak. 33. És látám ezek-után, és imé a' középsö fö hirtelen el-enyéſzék, az-is mint a' ſzárnyak. 34. Meg-

maradá-

maradának pedig a' két fejek, azok-is hasonló képen országlának a' földön, és azokon a' kik abban laknak. 35. És látám, és imé meg-évé a' jobb részről-való fő a' balfelöl-valót. 36. És hallék nékem-szólló szózatot: Tekints te-elödbe, és gondold-meg a' mit látsz. 37. És látám, és imé mint egy sietö orditó oroszlány az erdöböl: és látám hogy emberi szózatot eresztе a' sashoz. És szólla, mondván: 38. Hallyad te, és szóllok néked, és meg-mondgya a' Fölséges néked: 39. Nem te vagy-e a' ki meg-maradtál a' négy lelkes állatok-közül, mellyeket országlattatam az én világomban, és hogy ö-általok jöne-el azoknak az idöknek vége? 40. És a' negyedik el-jövén meg-győzé mind a' lelkes-állatokat a' mellyek el-múltak, és hatalommal bírá a' világot sok rettegéssel, és a' földnek egész kerekségét kemény munkával, és lakott a' föld kerekségén ennyi sok ideiglen tsalárdsággal. 41. És nem igazsággal itélted a' földet. 42. Mert meg-háborgattad a' szelideket, és meg-sértetted a' békeségeseket, és szeretted a' hazugokat, és el-rontottad azoknak lakó-helyöket a' kik gyümölcsöznek vala, és meg-aláztad azoknak köfalait a' kik néked nem ártottak. 43. És fel-hatott a' te törvénytelenséged szintén a' Fölségesig, és a' te kevélységed az Erösig. 44. És meg-tekinté a' Fölséges a' kevély idöket, és imé el-végeztetének, és az ö vétkei bé-tellyesedtek. 45. Az-okáért ne láttassál te sas, és a' te iszonyú szárnyaid, és a' te igen gonosz szárnyatskáid, és a' te ártalmas fejeid, és a' te igen gonosz körmeid, és a' te heába-való egész tested; 46. Hogy meg-nyúgodgyék az egész föld, és térjen-meg, meg-szabadúlván a' te eröszak tételedtöl, és reménylye annak itéletét és irgalmasságát a' ki ötet teremtette.

XII. RÉSZ.

ÉS lön, midön az oroszlány ez igéket szóllaná a' sasnak: és látám, 2. És imé a' fö meg-maradott vala, és nem látszának ama'négy szárnyak mellyek hozzája mentek, és fel-emelkedének hogy országlanának: és az ö országok kitsiny vala, és zúrzavarral rakva. 3. És látám, és imé azok nem látszanak vala, és a' sasnak egész teste fel-gyúlad vala, és a' föld igen meg-rémüle, és én az elmének háborodásából és el-ragadtatásából, és a' nagy félelemböl felébredék, és mondék az én lelkemnek: 4. Imé te szerzetted ezt nékem azzal, hogy a' Fölségesnek útait visgálod. 5. Imé még-is el-fáradtam elmémben, és szivemben igen erötlen vagyok, és tsak kevés erö sintsen bennem a' sok félelemtöl, mellyel meg-ijedtem ez éjjel. 6. Most azért könyörgök a' Fölségesnek, hogy engem meg-erösittsen mind végig. 7. És mondék: Uralkodó Úr, ha kedvet találtam szemeid-elött, és ha meg-igazúltam elötted sokak-fölött, és ha bizonnyal fel-ment az én könyörgésem a' te szined eleibe, 8. Erösits-meg engem, és mutasd-meg nékem te szolgádnak a' magyarázattyát, és a' külömbségét ez iszonyú látásnak, hogy tellyességgel meg-vigasztallyad az én lelkemet. 9. Mert méltóvá töttél engem, kinek meg-mutatnád az utólsó idöket. És monda nékem: 10. Ez ennek a' látásnak a' magyarázattya. 11. A' sas a' mellyet a' tengerböl láttál fel-jöni, az az ország a' melly látásban láttatott Dánieltöl a' te atyádfiától. 12. De nem magyaráztatott meg néki, hanem én most meg-magyarázom néked. 13. Imé a' napok el-jönek, és egy ország támad a' földön, és nagyobb félelem lészen minden országok-fölött, mellyek ö-elötte voltak. 14. Országolnak pedig abban tizenkét királyok, egyik a' másik-után. 15. Mert a' második országlani kezd, és ö több ideig fogja tartani a' tizen-kettök-között. 16. Ez a' magyarázattya a' tizen-két szárnyaknak a' mellyeket láttál. 17. És a' melly szózatot hallottál a' melly szóllott, hogy nem az ö fejeiböl származott, hanem az ö testének közepiböl, 18. Ez a' magyarázattya: hogy az ö országának ideje-után támadnak nem kitsiny versengések, és veszedelemben forog hogy el-essék: és el nem esik akkor, hanem ismég elsö állapattyába helyheztetik. 19. És mivelhogy láttad a' nyóltz alsó szárnyakat az ö szárnyaihoz foglalva, 20. Ez a' magyarázattya: támadnak abban nyóltz királyok, a' kiknek rövid idejek lészen, és gyors esztendejek, és ketten ugyan azok-közül elvesznek. 21. El-közelgetvén pedig az idönek közepe, négyen meg-tartatnak egy-ideiglen, mikor el kezd közelgetni az ö ideje hogy el-végeztessék: ketten pedig végig meg-tartatnak. 22. És mivelhogy három nyúgovó fejeket láttál, 23. Ez a' magyarázattya: az ö idejének utólyán támaszt a' Fölséges három országot, és azokhoz sokakat visziza-térit, és uralkodnak a' földön, 24. És a' kik abban laknak, sok munkával mind azok-fölött a' kik ezek-elött voltak. Azért hivattattak azok sas fejeknek. 25. Mert ezek lésznek a' kik újonnan el-kezdik annak istentelenségit, és a' kik el-végezik annak utólsó dolgait. 26. És mivelhogy láttad a' nagyobbik fejet hogy el-enyészett, ez annak magyarázattya: hogy egy azok-közül a' maga ágyán halmeg, de mindazáltal kinokkal. 27. Mert a' kettöt a' kik még-maradnak, a' fegyver emészti-meg azokat. 28. Mert az egyiknek fegyvere meg-emészti azt a' ki véle vagyon: de mind-azáltal ez végezetre fegyver-miatt esik-el. 29. És mivelhogy láttad a' két alsó szárnyat által-menni a' jobb részről-való fön, 30. Ez a' magyarázattya, ezek a' kiket meg-tartott a' Fölséges az ö végekre, ez a' kitsiny és háborusággal tellyes ország. 31. A' mint láttad az oroszlányt-is, mellyet láttál hogy az erdöböl fel-serkent, és orditott, és szóllott a' sasnak, és meg-feddette ötet, és az ö hamisságit, minden beszédi-szerént a' mint hallottad: 32. Ez a' szél a' mellyet meg-tartott a' Fölséges végezetre ö-ellenek, és az ö istentelenségek-ellen: és meg-feddi öket, és szemökre hánnya az ö szaggatásokat. 33. Mert azokat elevenen elö-állattya az itéletben: és lészen, mikor meg-feddi öket, akkor meg-bünteti öket. 34. Mert az én maradék népemet meg-szabadittya a' nyavalya-által, a' kik meg-szabadúltak az én határimban, és meg-vigasztallya öket mig el-jö az itélet napjának vége, a' mellyröl szóllottam néked eleitöl-fogva. 35. Ez az álom a' mellyet láttál, és ezek a' magyarázatok. 36. Te azért egyedul vóltál méltó a' Fölségesnek e' titkát meg-tudni. 37. Irdbé azért mind ezeket könyvbe a' miket láttál, és tedd azokat rejtek helyre: 38. És tanitsd-még azokra a' te néped-közül-való böltseket, a' kiknek szivöket tudod hogy meg-foghattyák, és meg-tarthattyák e' titkokat. 39. Te pedig várakozzál még itt más hét napig, hogy meg-mutattassék néked valami a' Fölségesnek tetszik hogy meg-mutassa néked. 40. És elméne tölem. És lön, mikor hallotta vólna az egész nép hogy el-múlt a' hét nap, és én meg nem tértem vólna a' várasba, és egybe-gyülének minnyájan kitsinytöl-fogva nagyig: és hozzám jövének, és szóllának nékem, mondván: 41. Mit vétkeztünk ellened, és mit tselekedtünk hamissan ellened, hogy el-hagyván minket, ezen a' helyen ültél-le? 42. Mert te egyedül maradtál-meg-nékünk minden népek-közül, mint egy gerezd a' szölöböl, és mint a' gyertya a' homályos helyen, és mint a' rév-part és a' szél-vésztöl meg-szabadúlt hajó. 43. A' vagy nem elégek-e a' gonoszok mellyek rajtunk történnek? 44. Azért ha te minket el-hagyandasz, mennyivel jobb lött vólna nékünk ha meg-égtünk vólna mi-is a' Sionnak meg-égésével? 45. Mert mi sem vagyunk jobbak azoknál a' kik ott meghóltak. És sirának fel-szóval. És felelék ö-nékik, és mondék: 46. Bizzál Israel, és ne bánkodgyál te Jákob háza. 47. Mert emlekezet vagyon rólatok a' Fölséges-elött, és az Erös nem feletkezett-el rólatok a' kisértetben. 48. Mert én el nem hagytalak titeket, sem el nem mentem töletek: hanem e' helyre jöttem hogy könyörgenék a' Sion pusztaságáért, hogy irgalmasságot keresnék a' ti szent helyeteknek meg-alázásáért. 49. És most ki-ki mennyen az ö házába, és én hozzátok megyek e' napok-után. 50. És el-méne a' nép, a' mint mondám néki, a' várasba: 51. Én pedig le-ülék a' mezön hét napig, a' mint nékem parantsolá és tsak a' mezönek virágiból észem vala, a' füvekbül vólt nékem azokban a' napokban eledelem.

XIII. RÉSZ.

ÉS lön hét nap-után, és álmot látók éjjel. 2. És imé a' tengerböl szél támada, hogy fel-háboritaná annak minden habjait. 3. És látám, és imé meg-erösödék amaz ember az égnek ezerivel: és a' hová az ortzáját fordittya vala hogy nézne, reszketnek vala mindenek mellyek ö-alatta látszanak vala: 4. És vala-hová, ki-mégyen vala a' szózat az ö szájából, fel-gyuladnak vala minnyájan a' kik hallyák vala az ö szózatit, a' mint meg-szünik a' föld, mikor a' tuzet

érzi. 5. És nézék ezek-után, és imé embereknek sokasága gyül vala egybe, kiknek nem vala száma, az égnek négy szeleiröl, hogy meg-gyöznék az embert a' ki a' tengerböl jött vala fel. 6. És látám, és imé nagy hegyet vága-ki magának, és arra röpülle. 7. Én pedig akarom vala látni a' tartományt, vagy a' helyt a' mellyböl ki-vágatott vala a' hegy, és nem lehete. 8. És ezek-után látám, és imé minnyájan a' kik egybe gyültek ellene, hogy meg-gyöznék ötet, igen félnek vala, mindazáltal hartzolni méreszlének. 9. És imé, hogy látá a' jövö sokaságnak sebeségét, nem emelé-fel a' kezét, se kardot nem foga, se valami hadi szerszámot, hanem tsak a' mint láttam, 10. Hogy a' szájából úgy-mint tüznek fúvását ereszté, és az ajakiból lángos szelet, és a' nyelvéböl szikrákat ereszt vala ki és szél-vészeket; és mind öszve-egyeledének, a' tüznek fúvása, és a' lángnak szele, és a' szél-vésznek sokasága: 11. És a' sokaságra rohana sebeséggel, melly a' hartzra készült vala, és fel-gyújtá minnyájokat, úgy hogy hirtelen semmi nem látszanék a' számlálhatatlan sokaságból, hanem tsak a' por, és a' füstnek szaga: és látám, és meg-ijedék. 12. És ezek-után látám ö-magát az embert alá-jöni a' hegyröl, és magához hini más békeséges sokaságot, 13. És járúl vala ö-hozzája sok embereknek ábrázattya, n mellyek vigadók, némellyek bánkodók: némellyek pedig meg-kötöztettek, némellyek azoknak hozói a' kik be-mutattatnak vala. És meg-betegülék a' félelemnek sokasága-miatt, és felébredék, és mondék: 14. Te eleitöl-fogva meg-mutattad a' te szolgádnak e' tsodákat, és méltónak tartottál engem hogy be-vennéd könyörgésemet: 15. És most mutasd-meg nékem még ez álomnak magyarázattyát. 16. Mert a' mint állitom az én elmémben, jaj a' kik meg-hagyattattak az napokban: és sokkal inkább jaj azoknak a' kik meg nem hagyattattak. 17. Mert a' kik meg nem hagyattattak, szomorúak valának. 18. Most értem minémü dolgok tétettenek-el az utólsó napokra, és ö-reájok találkoznak, de azokra-is a' kik meg-hagyattattak. 19. Mert azért jutottak nagy veszedelmekbe, és sok szükségekbe, a' mint mutattyák ez álmok. 20. Mindazáltal könnyebb e' veszedelemben-lévönek erre jutni, hogy-sem el-múlni, mint a' felyhönek e' világból, és most meg-látni a' mik történnek az utólsó idöben. És felele nékem, és monda: 21. A' látásnak magyarázattyát-is meg-mondom néked: és a' mellyekröl szóllottál, meg jelentem néked. 22. Mint hogy azokról szóllottál a' kik meg-hagyattattak: ez a' magyarázat. 23. A' ki el-vészi a' veszedelmet az idöben, az meg-örizte magát, a' kik a' veszedelembe estek, azok a' kiknek tselekedetök és hitök vagyon a' leg-Erösbben. 24. Tudgyad azért hogy bóldogbak azok a' kik meg-hagyattattak, azoknál a' kik meg-hóltak. 25. Ezek a' látásnak magyarázati, mivelhogy láttad a' tenger közepiröl fel-jövö férfiat, 26. Az a' kit a' Fölséges sok idötöl-fogva tart, ki-önnön-maga-által meg-szabadittya az ö teremtett-állattyát: és ö el-rendeli, a' kik meg-hagyattattak. 27. És mivelhogy láttál az ö szájából ki-jöni, úgy-mint szelet, és tüzet, és szél-vészt, 28. És hogy kardot nem fogott, sem hadi szerszámot: mert el-vesztette az ö sebessége a' sokaságot, melly hadakozni jött vala ellene. Ez a' magyarázattya. 29. Imé a' napok eljönek, midön a' Fölséges meg kezdi szabaditani azokat a' kik a' földön vannak: 30. És el-jö elmének el-ragadtatásában azokra a' kik a' földet lakják. 31. És egyik a' másik-ellen igyekezik hadakozni: a' város a' város-ellen, és a' hely a' hely-ellen, és a' nemzetség a' nemzetség-ellen, és az ország az ország-ellen. 32. És lészen, mikor ezek lésznek, és meg-történnek a' jelek a' mellyeket az-elött mutattam néked: És akkor meg-jelenik az én fiam, a' kit láttál, úgy-mint egy fel-jövö férfiat. 33. És lészen mikor meg-hallyák minden nemzetségek az ö szavát: és el-hadgya ki-ki az ö tarrományában az ö egy-más-ellen-való hadát: 34. És számlálhatatlan sokaság gyül-egybe, mint-ha el-akarnának jöni, és ötet meg-gyözni. 35. Ö pedig áll ani-fog a' Sion hegye tetején. 36. A' Sion pedig el-jö, és meg-mutattatik mindeneknek el-készitve és meg-épitve, a' mint láttad a' hegyet ki-vágattatni kéz-nélkül. 37. Ö pedig az én fiam meg-feddi a' miket a' Pogányok fel-találtak, azokat az ö istentelenségeket a' mellyek a' szélvészhez közelgettenek az ö gonosz gondolattyokért, és a' gyötrelmekért a' mellyekkel gyötretetni kezdenek. 38. Mellyek a' lánghoz hasonlittattak, és munka-nélkül el-veszti öket a' törvény által melly a' tüzhöz hasonlittatott. 39. És mivelhogy láttad hogy ö-magához más békeséges sokaságot gyüjtött; 40. Ezek a' tiz nemzetségek, a' mellyek fogságba estek az Oseas király napjaiban, kit fogva vitt Salmanasar az Assyriusok királya: és a' vizen-túl vitte öket, és más földre vitettettek. 41. Ok pedig e' tanátsot adták magoknak, hogy el-hagynák a' Pogányoknak sokaságát, és meszszebb-való tartományba mennének, a' hol emberi nemzet soha nem lakott: 42. Hogy akár ott tartanák-meg az ö törvényöket, mellyeket meg nem tartottak vala a' magok tartományában. 43. Az Eufrátes folyó-vizének pedig szoros útain menének-bé. 44. Mert akkor jeleket tön nekik a' Fölséges, meg-állatá a' folyó-viznek ereit mig által-mennének. 45. Mert abba a' tartományba igen-hoszszú út vólt, más-fél esztendei: mert az a' tartomány Arsaretnek hivattatik. 46. Akkor ott lakának az utólsó ideig: és most ismég mikor el kezdenek jöni, 47. Ismég meg-állattya a' Fölséges a' folyó-viznek ereit, hogy által menhessenek: ezekért láttad a' sokaságot békeséggel. 48. De a' kik el-hagyattattak-is a' te néped-közül, ezek a' kik az én határimban találtatnak. 49. Lészen azért, mikor el kezdi veszteni az egybe-gyült nemzetségeknek sokaságát, meg-óltalmazza azokat, a' kik meg-maradtak a' nép-közül: 50. És akkor mutat azoknak igen sok tsodákat. 51. És mondék én: Uralkodó Úr, azt mutasd-meg nékem, miért láttam a' tenger közepiböl fel-jövö férfiat. És monda nékem: 52. A' mint meg nem visgálhatod azokat, vagy tudhatod a' mellyek a' tenger mélységében vannak: úgy nem láthattya senki az én fiamat a' földön, vagy azokat a' kik ö-vele vannak, hanem a' napnak idején. 53. Ez magyarázattya az álomnak a' mellyet láttál, és a' mellyért meg-világositattál itt egyedül. 54. Mert el-hagytad a' tiédet, és az én törvényemet tanúltad, és kerested. 55. Mert életedet böltseséggel rendelted, és az elmédet anyádnak hittad: 56. És azért mutattam-meg néked a' Fölségesnél a' jutalmakat. Mert lészen más harmad nap-után, egyebeket szóllok néked, és nehéz és tsoda dolgokat magyarázok-meg néked. 57. És el-indúlék, és által-menék a' mezöre, igen ditsöitvén és ditsérvén a' Fölségest a' tsodákért mellyeket az idöben tselekeszik vala: 58. És mivelhogy igazgattya azt, és a' mellyek az idökben történtek: és ott három napig ülék.

XIV. RÉSZ.

ÉS lön harmad napon, és én a' tserfa-alatt ülök vala. 2. És imé, szózat jöve-ki hozzám a' tsipke-bokorból, és monda: Esdra, Esdra. És mondék: Ihol vagyok én, Uram. és fel-állék a' lábaimra. És monda nékem: 3. Meg-jelenvén meg-jelentem a' tsipke-bokorban, és szóllottam Moysesnek, mikor az én népem Egyiptusban szolgál vala, 4. És el-küldém ötet, és ki-hozám az én népemet Egyiptusból, és hozám ötet a' Sina hegyére, és magamnál tartám ötet sok napokig. 5. És beszéllék néki sok tsodákat, és meg-mutatám néki az idök titkait és véget, és parantsolék néki, mondván: 6. Amaz igéket ki-jelentsed, és ezeket el-rejtsed. 7. És most mondom néked: 8. Jegyezd-fel a' miket mutattam, és a' melly álmokat láttál, és a' melly magyarázatokat hallottál, helyhezteszd szivedbe azokat: 9. Mert te be-vétetel mindenektöl; meg-térsz meg-maradván az én tanátsomból a' hozzádhasonlókkal, mig el-végeztessenek az idök. 10. Mert a' világ el-veszttette az ö ifiúságát, és az idök meg-vénhedni sietnek. 11. Mert tizen-két részre osztatott a' világ, és el-múlt annak tized része 's a' tized részének fele. 12. Hátra vagyon pedig abban a' tized résznek fele. 13. Most azért rendeld-el házadat, és dorgáld-meg a' te népedet, és vigasztald-meg annak alázatosit, és mondgy-ellene már a' romlásnak, 14. És ereszd-el magadtól a' halandó gondolatokat, és vesd-el magadtól az emberi terheket, és vetközzél-le már az erötlen természetböl, és tedd fél-felé a' te igen nehéz gondolatidat, és siess ki-menni ez idokból: 15. Mert a' mi gonoszokat most láttál hogy történtenek, ismég gonoszbakat tselekeszsznek ezeknél: 16. Mert a' mennyivel erötlenb lészen a' világ a' vénség-miatt, annyival inkább meg-sokasodnak a' benne-lakókon a' gonoszak. 17. Mert meszszebb távozott az igazság, és el-közelgetett a' hazugság. Mert siet

már el-jöni, a' melly látáft láttál. 18. És felelék, és mondék te-elötted Uram: 19. Imé én el-megyek, a' mint parantsoltad nékem, és meg-dorgálom a' jelen való népet. A' kik pedig ez-után születtetnek, ki intimeg? 20. Setétségbe helyheztetett azért e' világ; és a' kik benne laknak, világosság-nélkül vannak. 21. Mert a' te törvényed megégettetett, az-okáért senki nem tudgya a' mellyek te-töled löttek, vagy mitsoda dolgok kezdetnek-el. 22. Ha azért nálad kedvet találtam, ereszd belém a' Szent Lelket, és meg-irom mind a' mi lött e' világon eleitől-fogva, mellyek irva vóltak a' te törvényedben, hogy fel-találhassák az emberek az ösvényt, és a' kik élni akarnak az utólsó időben-éllyenek. 23. És felele nékem, és monda: El-menvén gyüjtsd-egybe a' népet, és mond-meg nékik, hogy ne keressenek téged negyven napig. 24. Te pedig készits magadnak sok püszpáng-fákat, és vedd melléd Sáreát, Dábriát, Salemiát, Ekanust, és Asielt, ez ötöt a' kik készek gyorsan irni. 25. És jöj ide, és én meg-gyújtom a' te szivedben az értelemnek gyertyáját, melly el nem óltatik mig nem el-végezted senek a' miket irni kezdesz. 26. És el-végezvén akkor, némellyeket nyilván meg-jelents, némellyeket a' böltseknek titkon adgy eleikbe, mert hólnap ezen órán kezdesz irni. 27. És el-menék, a' mint meg-parantsolta nékem, és egybe-gyüjtém az egész népet, és mondék: 28. Hallyad Israel ez igéket: 29. Bujdostak a' mi atyáink eleitől-fogva Egyptusban, és onnét kiszabadúltanak: 30. És az életnek törvényét el-vötték, mellyet meg nem öriztenek, a' mellyet ti-is ö-utánnok által-hágtatok: 31. És örökségül adatott néktek a' föld, és a' ti atyáitok, és ti-is hamisságot tselekedtetek, és nem tartottátok-meg az útakat a' mellyeket parantsolt néktek a' Fölséges: 32. És mivelhogy igaz biró, el-vötte töletek egy-ideig a' mit ajándékozott vala. 33. És most ti itt vattok, és az atyátok-fiai közöttetek vannak. 34. Ha azért parantsoltok a' ti értelmeteknek, és tanittyátok a' ti szíveteket, elevenen maradtok, és a' halál-után irgalmasságot nyertek. 35. Mert el-jö az itélet a' halál-után, mikor ismég meg-elevenedünk: és akkor az igazaknak nevök meg-jelennek, és az istenteleneknek tselekedetök meg-mutattatnak. 36. Én-hozzám azért most senki ne járúllyon, se ne keressen engem negyven napig. 37. És mellém vévém az öt férfiat, a' mint parantsolta vala nékem, és el-menénk a' mezöre, és ott maradánk. 38. És másod napra juték, és imé szózat hiva engem, mondván: Esdra, nyisd-fel a' szádat, és idd-meg a' mivel itatlak. 39. És fel-nyitám a' számat, és imé teli pohár adatik vala nékem. Az teli vala mint-ha vizzel: annak szine pedig hasonló a' tüzhöz. 40. És el-vévém, és meg-ivám: és mikor abból ittam vólna, gyötrödik vala a' szivem az értelem-miatt, és a' szivemben nevekedik vala a' böltseség. Mert a' lelkemben meg-tartaték az emlekezet. 41. És meg-nyilék a' szám, és többé nem tétetek-bé. 42. A' Fölséges értelmet ada az öt férfiaknak, és meg-irák az étszakának tsodálatos dolgait a' mellyek mondatnak vala, a' mellyeket nem tudnak vala. 43. Éjjel pedig kenyeret észnek vala, én pedig nappal szóllok vala, és éjjel nem halgatok vala. 44. Irattatának pedig negyven napig két-száz négy könyvek. 45. És lön, mikor bé-töltötték vólna a' negyven napot, szólla a' Fölséges, mondván: A' miket elsöben irtál, nyilván meg-jelentsed, és olvassák a' méltók 's a' méltatlanok: 46. A' hetven utólsókat pedig meg-tartsad, hogy azokat a' te népedközül-való böltseknek adgyad. 47. Mert ezekben vagyon az értelemnek ere, és a' böltseségnek kút-feje, és a' tudománynak folyó-vize. És úgy tselekedém.

XV. RÉSZ.

Imé az én népemnek hallattára beszéld-meg a' profétálásnak beszédit, mellyeket a' szádba botsátok, úgy-mond az Úr: 2. És miveld-meg, hogy papirosra irattassanak, mert igazak és bizonyosak. 3. Ne félly az ellened-való gondolatoktól, se ne háborgassanak téged az ellen-mondók hitlenségi. 4. Mert minden hitlen az ö hitlenségében halmeg. 5. Imé én hozok, úgy-mond az Úr, a' föld kerekségére ostorozásokat, fegyvert, és éhséget, és halált, és veszedelmet: 6. Mivelhogy igen meg-ferteztette a' hamisság az egész földet, és bé-tellyesedtek az ö ártalmas tselekedetek. 7. Az-okáért mondgya az Úr: 8. Már el nem halgatom az istentelenségeket a' mellyeket istentelenül tselekesznek, sem el nem szenvedem azokat a' mellyeket hamisan tselekesznek. 8. Imé az ártatlan, és az igaz vér hozzám kiált, és az igazak lelkei szüntelen kiáltnak. 9. Boszszút-állván boszszút-allók érettek, úgy-mond az Úr, és minden ártatlan vért hozzám vésznek ö-közülök. 10. Imé az én népem mint a' nyáj öléshre vitetik, már nem szenvedem ötet Egyiptus földében lakni: 11. Hanem ki-viszem ötet hatalmas kézzel és fel-emelt karral, és meg-verem tsapással mint az-elött, és meg-vesztem minden ö földét. 12. Sirni-fog Egyiptus, és az ö fondamentomi tsapással meg-verettetnek, és ostorozással mellyeket az Isten hoz reája. 13. Sirni-fognak a' földet-mivelö munkások, mert el-fogynak az ö magvok, a' ragyától, és a' kösöttöl, és a' rettenetes aszálytól. 14. Jaj a' világnak, és a' kik abban laknak: 15. Mert el-közelgetett a' fegyver és az ö romlások, és fel-kél a' nemzetség a' nemzetség-ellen hartzra, és pallos az ö kezökben. 16. Mert zürzavar lészen az emberek-között; és ezek amazok-ellen el-hatalmazván, nem gondolnak az ö királyokkal, és az ö tselekedetekben-való útnak fejedelmi az ö hatalmasságokban. 17. Mert az ember a' várasba kivánkozik menni, és nem mehet. 18. Mert az ö kevélységekért a' városok meg-háborodnak, a' házak le-romlanak, az emberek félnek. 19. Nem könyörül ember az ö felebarátyán, hogy el-rontsa azoknak házát fegyverrel, el-kóborollya azoknak marhájokat, a' kenyérböl-való éhség s' a' sok háborúságmiatt. 20. Imé, én egybehivom, úgy-mond az Isten, a' földnek minden királyit hogy engem félljenek, a' kik Nap-keletfelöl, és Nap-nyúgat-felöl, és a' Libanus-felöl, hogy magokra forditsák, és meg-fizessék a' miket nékik adtak: 21. A' mint tselekesznek a' mái napig az én válaszottaimnak, úgy tselekeszem és viszsza-adom kebelökbe Ezeket mondgya az Úr-Isten: 22. Nem kedvez az én jobbkezem a' bünösöknek, se meg nem szünik a' fegyver az ártatlan vérnek ki-ontóitól a' földön. 23. Az ö haragjából tüz ment-ki, és meg-emésztette a' föld fondamentomit, és a' bünösöket mint a' meg-gyújtott szalmát. 24. Jaj azoknak a' kik vétkeznek, és meg nem tartyák az én parantsolatimat, úgy-mond az Úr. 25. Nem kedvezek azoknak. Mennyetek-el fiaim a' hatalmasságtól. Ne ferteztessétek-meg az én szenteléssemet, 26. Mert isméri az Úr mind a' kik ellene vétkeznek: az-okáért adta azokat halálra, és meg-öléshre. 27. Mert már el-jöttek a' földnek kerekségére a' gonoszak, és azokban maradtok. Mert nem szabadit-meg titeket az Isten, mivelhogy vétkeztetek ellene. 28. Imé az iszonyú látás, és annak ábrázattya Nap-keletröl. 29. És ki-jönek az Arabiai sárkányoknak nemzetségi sok szekereken, és mint a' szél, vitetik az ö sokaságok a' földön, úgy hogy már félljenek és reszkessenek minnyájan a' kik öket hallani-fogják. 30. A' kármányok dühösködvén haraggal, és ki-jönek mint a' kanok az erdöböl, és nagy erövel jönek-el, és szembe-állanak a' hartzon vélek, és el-pusztittyák az Asyriusok földének részét. 31. És ezek-után eröt vésznek a' sárkányok, meg-emlekezvén az ö eredetekröl, és meg-térnek egybe-gyülvén nagy erövel, hogy amazokat meg-kergessék. 32. Ezek meg-háborodnak, és halgatni-fognak amazoknak erejétöl, és futásra fordittyák a' lábokat, 33. És az Asyriusok határából a' lovas meg-szállya öket; és meg-emészt egyet közülök, és félelem 's rettegés lészen az ö hadokban, és viszszavonás az ö királyok-ellen. 34. Imé felyhök lésznek napkeletröl, és északról mind dél-ig, és az ö tekintetek igen iszonyú, tellyes haraggal és szél-vészszel, 35. És egymásba ütköznek, és sok tsillagot le vernek a' földre, és az ö tsillagjokat, és mind halig lészen a' fegyver-miatt kiontatott vér, 36. És az embernek ganéja a' tevénk hevederéig, és nagy félelem és rettegés lészen a' földön, 37. És iszonyodnak a' kik láttyák azt a' haragot, és a' rettegés el-fogja öket: és ezek-után bévséges zápor-esök indúlnak. 38. Délröl északról, és más része napkeletröl. 39. És el-hatalmazok a' szelek nap-keletröl, sebé-rekesztik azt, és a' felyhöt mellyet haragomban támasztottam, és a' tsillagzat meg-töretik mely a' nap-keleti és a' nap-nyúgati tartományt meg-rémiti vala: 40. És felemelkednek a' nagy és erös felyhök rakvák haraggal, és a' tsillagzat, hogy meg-rettentsék az egész földet, és a' benne-lakókat, és minden magas, és tettetes helyre iszo-

nyú égi-háborút öntnek-ki, 41. Tüzet, és kö-essöt, és röpösö, kardokat és sok vizeket, hogy meg-tellyenek minden mezök-is, és minden patakok a' sok vizeknek áradásával. 42. És el-rontyák a' városokat, és a' kö falokat, és a' hegyeket, és a' halmokat, és az erdök fáit, és a' réteknek füvét, és azoknak gabonáját. 43. És által-mennek bátorságosan Babylon-ig, és meg-tapodgyák azt: 44. Egybe-gyülnék hozzája, és meg-kerülik azt, és ki-öntik az égi-haborút, és minden haragot ö-reája, és fel mégyen a' por és a' füst az égig, és minnyájan körösközül siratni fogják azt: 45. És a' kik alatta meg-maradnak, azoknak szolgálnak a' kik rettentettenek. 46. És te Asia egyezvén Babylonnak reménységével, és az ö személyének ditsösége, 47. Jaj néked nyomorúlt, mivelhogy hasonlóvá löttél hozzája, és fel-ékesitetted a' te leányodat a' paráznaságra, hogy kedveskedgyél és ditsekedgyél a' te szeretöidben, a' kik veled mindenkor kivántak paráználkodni. 48. A' gyülölségeft követted minden ö tselekedetiben, és találmányiban: az okáért mondgya az isten: 49. Nyomorúságokat botsátok reád, örvegységet, szegénységet, és éhséget, és fegyvert, és dög-halált, hogy a' te házaid el-pusztúllyanak romlással, és halállal, és a' te erödnek ditsöségével. 50. Mint a' virág el-szárad, mikor fel-támad a' hévség, a' melly reád botsáttatott, 51. Meg-erötlenülsz mint a' meg-sebesittetett nyomorúlt és az aszszony' állatoktól meg-oftoroztatott, hogy be ne fogadhassanak téged a' hatalmasok és a' te szeretöid. 52. Vallyon igy gyülölnélek-e én téged, úgy-mond az Úr, 53. Ha meg nem ölted vólna az én választottaimat minden idöben, fel-emelvén kezeidet az ütésre, és mondván azoknak halálán, midün megrészegedtél vólna: 54. Ekesitsdfel az ortzád szinét? 55. A' te paráznaságodnak jutalma a' te kebeledben vagyon, azért fizetést vészesz. 56. A' mins tselekeszel az én választottaimmal, úgy-mond az Úr, úgy tselekeszik veled az Isten, és nyomorúságra ád téged. 57. És a' te magzatid éhhel halnak-meg, és te kard-miatt esel-el, és a' te városid elrontatnak, és minnyájan a' tiéid a' mezön fegyver miatt esnek-el. 58. És a' kik a' hegyeken vannak, éhhel halnak-meg, és meg-észik az ö húsokat, és vért isznak, a' kenyérnek éhsége és a' viznek szomjúsága-miatt. 59. Bóldogtalan a' tengeren jársz, és ismég nyomorúságokra találsz. 60. És az által-menetelben el-rontyák a' meg-ölettetett várast, és el-rapodgyák némelly részét a' te földednek, és a' te ditsöségednek részét ki-gyomlállyák, ismég viszszatérvén az el-romlott Babylonhoz. 61. És el-rontatván azoknak pozdorja-helyett lészsz, és ök néked tüzgyanánt lésznek: 62. És meg-emésztnek téged, és a' te városidat, a' te földedet, és hegyeidet, minden erdöidet és gyümölcstermö fádat tüzzel égetik-meg. 63. A' fiaidat fogva viszik, és jövedelmedet prédául el-vészik, és a' te ortzádnak ditsöségét el-vesztik.

XVI. RÉSZ.

JAJ néked Babylon és Asia, jaj néked Egyiptus és Syria. 2. Özvedzétek-fel magatokat zsákokkal és ször köntösökkel, és siratsátok a' ti fiaitokat, és bánkodgyatok: mert el-közelgetett a' ti romláftok. 3. Fegyver küldetett reátok, és kitsoda a' ki azt el-fordittsa? 4. Tüz küldetett reátok, és kitsoda a' ki azt el-öltsa: 5. Nyomorúságok küldettek reátok, és kitsoda a' ki azokat el-verje: 6. Vallyon el-üzi-e valaki az éhezö orosztánt az erdöben, vagy meg-öltya-e a' tüzet a' pozdorjában, mindgyárt mikor égni kezd? 7. Vallyon el-veri-e valaki az erös nyilaftól el-löttetett nyilat? 8. Az erös Úr botsáttya a' nyomorúságokat, és kitsoda a' ki el-verje azokat? 9. Ki-ment a' tüz az ö haragjából, és kitsoda a' ki el-öltya azt? 10. Villámik, és kitsoda nem fél? A' menny dörög, és kitsoda nem retteg? 11. Az Úr fenyeget, és kitsoda nem romol-meg tellyességgel az ö ortzája-elött? 12. A' föld meg-rendült és annak fondamentomi, a' tenger a' mélységböl habot vér, és annak habjai és halai meg-háborodnak az Úrnak szine 's az ö erejének ditsösége-elött: 13. Mert erös az ö jobb-keze melly a' kéz-ijat meg-vonsza: az ö nyilai, mellyeket el-lö, hegyesek; el nem fáradnak, mikor a' föld határira kezdnek botsáttatni. 14. Imé el-küldetnek a' nyavalyák, és viszsza nem térnek, mig nem el-jöjenek a' földre. 15. A' tüz fel-gyúlad, meg nem óltatik, mig nem meg-emésztze a' földnek fondamentomit. 16. A' mint viszsza nem tér az erös nyilaftól el-löttetett nyil, úgy nem térnek-viszsza a' nyavalyák mellyek a' földre küldetnek. 17. Jaj nékem, jaj nékem: kitsoda szabadit-meg engem az napokban: 18. Kezdete a' fájdalmaknak és a' sok fohászkodásnak, kezdete az éhségnek és a' sok veszedelemnek, kezdete a' hadaknak és félni-fognak a' hatalmasságok, kezdete a' nyavalyáknak és rettegni fognak minnyájan. 19. Ezekben mit mivellyek mikor el-jönek a' nyavalyák: 20. Imé az éhség, és a' háborúság, és a' szorongatás, elküldettek osztorúl a' megjobbúlásra, 21. És mind ezekben sem térnek-meg az ö hamisságokból, sem az osztorokról soha meg nem emlekeznek. 22. Imé, a' gabonának óltsósága lészen a' földön, úgy hogy azt állittyák hogy el-igazittatott nékik a' békeség, és akkor virágoznak a' nyavalyák a' földön, a' fegyver, az éhség, és a' nagy zúrzavar. 23. Mert az éhségmiatt a' földnek sok lakói el-vesznek, és a' fegyver veszti-el a' többit a' kik meg-maradnak az éhségtöl, 24. És a' halottak mint a' ganéj el-hányattatnak, és nem lészen a' ki öket vigasztallya. Mert a' föld pusztán hagyattatik, és annak városi le-rontatnak. 25. Nem hagyattatik-meg a' ki a' földet mivellye, és a' ki azt bé-vesse. 26. A' fák gyümöltsöket termenek, és kitsoda szedi-meg azokat? 27. A' szölö meg-érik, és kitsoda nyomja-ki azt? mert nagy pusztaság lészen a' helyeken. 28. Mert az ember kivánnifogja az embert látni, vagy annak szavát hallani. 29. Mert a' városból tizen hagyattatnak-meg, és a' faluból ketten, a' kik a' sürü erdökben, és a' kö-sziklák hasadékiban elrejteznek: 30. A' mint meg-hagyattatnak az olaj-fás kertben és egy-egy fán három vagy négy olaj-magok. 31. Vagy a' mint a' meg-szedett szölöben a' gerezdek meghagyattatnak azoktól a' kik a' szölöt szorgalmatosan megvisgállyák: 32. Úgy hagyattatnak-meg az napokban hárman vagy négyen, azoktól a' kik az ö házokat kardal megvisgállyák. 33. És pusztán hagyattatik a' föld, és az ö szántó-földei el-parlagúlnak, és az ö útai, és minden öszvényi tövisset termenek, mivelhogy emberek nem járnak azon. 34. Sirni-fognak a' szüzek nem lévén mátkájok, sirni-fognak az aszszonyok nem lévén segétségek: 35. Az ö mátkájok a' hadban meg emésztetnek, és az ö férjek az éhség miatt el szakasztkodnak. 36. Hallyátok pedig ezeket, és értsétek-meg azokat Úrnak szolgai. 37. Imé az Úr igéje, vegyétek-bé azt: ne hidgyetek az isteneknek a' kikfelöl mondgya az Úr: 38. Imé el-közelgetnek a' nyavalyák, és nem késnek. 39. A' mint a' nehézkes mikor a' kilentzedik hólnapban szüli az ö fiát, el-közelgetvén az ö szüléséfinek órája két vagy három óra-elött, a' fájdalmak környül-vészik az ö méhét, és a' gyermek az anyaméhböl meg-indúlván, nem késnek egy szem pillantásig-is: 40. Úgy nem késnek a' nyavalyák a' földre jöni, és a' világ nyögni-fog, és a' fájdalmak környül-fogják ötet. 41. Hallyátok az igét, én népem: készittsétek magatokat a' hartzra, és a' nyavalyákban ollyanok légyetek mint a' földnek jövevényi. 42. A' ki el-ád, mint a' ki el-fút: és a' ki vészen, mint az el-vesztendö. 43. A' ki kereskedik, mint a' ki hasznot nem vészen: és a' ki épit, mintha nem laknék benne. 44. A' ki vét mint a' ki nem arat: úgy a' ki szölöt metszen-is, mint a' meg nem szedö. 45. A' kik meg-házasodnak, úgy-mint ha fiakat nem nemzenének; és a' kik meg nem házasodnak, mint az özvegyek. 46. Azokáért a' kik munkálkodnak, ok-nélkül munkálkodnak: 47. Mert az ö gyümöltsöket az idegenek arattyák-le, és az ö marhájokat el-ragadozzák, és házokat el-rontyák, és az ö fiokat el-fogják, mert fogságra és éhségre nemzik az ö magzattyokat. 48. És a' kik tolvajlással kereskednek, mentöl inkább fel-ékesitik az ö városokat és házokat, és örökségöket, és az ö személyeket, 49. Annál inkább fel-gerjedek ellenek az ö vétkekért, úgy-mond az Úr. 50. A' mint gyülöli a' parázna aszszony az alkalmatos és igen jó-aszszony' állatot, 51. Úgy gyülöli az igazság a' hamisságot mikor fel-ékesiti, és szemtöl-szembe vádollya, mikor el-jö a' ki meg-büntet minden bün-tévöt a' földön. 52. Az-okáért ne legyetek hasonlatosok ö-hozzája, sem az ö tselekedetihez: 53. Mert még egy kevés-múlva, és el-vétetik a' hamisság a' földröl, és az igazság országol közöttetek. 54. Ne mondgya a' bünös hogy, ö nem vétkezett: mert tüzes szenet éget annak a' fején, a' ki azt mondgya: Nem vétkeztem az Úr-Isten 's az ö ditsö-

sége-

sége-elött. 55. Imé az Úr meg-iſméri az embereknek minden tselekedeteket, és találmányokat, és gondolattyokat, és ſziveket. 56. Mert azt mondotta: Légyen a' föld, és lött; légyen az ég, és lött. 57. És az ö igéje-által fondáltattak a' tsillagok, és tudgya a' tsillagok ſzámát. 58. A' ki meg-viſgállya a' mélységet, és azoknak kintseit: a' ki meg-mérte a' tengert, és annak bévségét. 59. A' ki a' tengert a' vizek-közibe rekeſztette, és a' földet a' vizek-fölött fel-fuggeſztette az ö igéjével. 60. A' ki az eget ki-terjeſztette mint a' bólt-hajtáſt, a' vizek-fölött fondálta azt. 61. A' ki a' puſztában vizes kútakat helyheztetett, és a' hegyek tetején állótavakat hogy folyó-vizek botsáttatnának-ki a' magas kö-ſzikláról, hogy meg-itatná a' földet. 62. A' ki az embert formálta, és a' ſzivét a' teſt közepire helyheztette, és lelket botsátott belé, életet és értelmet. 63. És a' Mindenható Iſtennek lehelletét ki mindeneket teremtett, és megviſgál minden el-rejtett dolgokat a' földnek rejtekiben. 64. Ez tudgya a' ti találmányotokat, és a' miket gondoltok a' ti ſzivetekben, vétkezvén és el-akarván titkolni büneiteket. 65. Az-okáért az Úr viſgálván meg-viſgálta minden tselekedeteteket, és el-viſzen minnyájotokat, 66. És ti megſzégyenültök midön a' ti vétkeitek az emberek-eleibe jönek; és a' hamiſságok léſznek, mellyek vádolóúl elö-állanak az napon. 67. Mit fogtok mivelni? vagy mint rejtitek-el büneiteket az Iſten s' az ö Angyali-elött? 68. Imé itélö-biró az Iſten, féllyétek ötet. Szünnyetekmeg a' ti büneitektöl, és felejtsétek-el már a' ti hamiſságitokat tselekedni mind örökké, és az Iſten ki-viſzen titeket, és megſzabadit minden háborúságból. 69. Mert imé fel-gyúlad tireátok a' ſokaságos népnek haragja, és el-ragadnak némellyeket közületek, és meg-ölvén eledelül adnak a' bálványoknak: 70. És a' kik egyeznek ö-vélek, nevetéſre léſznek azoknak, és gyalázatra, és tapodáſra. 71. Mert minden helyeken, és a' ſzomſzéd váraſokban, ſok támadás léſzen az Urat-félök-ellen. 72. Léſznek mint az eſztelenek, ſenkinek nem kedvezvén, el-kóborolván és elpuſztitván a' kik még az Urat-félik. 73. Mert el-puſztittyák és el-kóborollyák marhájokat, és házokból ki-vetik öket. 74. Akkor ki-tetſzik az én válaſztottaimnak próbáláſa, mint az arany melly a' tüztol meg-próbáltatik. 75. Hallyátok én ſzerelmeſim, úgy-mond az Úr: Imé jelen vannak a' háborúságnak napjai, és azokból meg ſzabaditlak titeket. 76. Ne féllyetek, ſe ne kételkedgyetek, mert az Iſten a' ti hadnagyotok. 77. És a' ki meg-tartya az én parantsolatimat és hagyáſimat, úgy-mond az Úr-Iſten, el ne nyomjanak titeket a' ti büneitek, fel ne emelkedgyenek a' ti hamiſságitok. 78. Jaj a' kik ſzorongattatnak az ö bünöktöl, és bé-burittatnak az ö hamiſságoktól, a' mint a' mezö környül-vétetik az erdötül, és töviſsekkel bé-burittatik az ö ölvénye a' mellyen ember által nem mégyen; és ki-rekeſztetik, és a' tüznek adatik meg-emeſztéſre.

VÉGE.

NÉMELLY ZSIDÓ, GÖRÖG, ÉS EGYÉB IDEGEN NYELVEN-VALÓ IGÉKNEK ÉS NEVEKNEK MEG-MAGYARÁZÁSA.

A.

A Aron, Hegy a' vagy Hegyi, Hegybéli.
Abba, Atya: Syriai ige.
Abarim, Által-menetelek, vagy Által-ménök.
Abdemelech, Király ſzolgája.
Abdénago, Világoſság ſzolgája.
Abdias, Úr ſzolgája.
Abdon, Szolga.
Abel, Aleph bötüvel, Siralom; egy Váras.
Abel, He bötüvel elöl, Heábavalóság; az Ádám fia.
Abéſſalom, Békeség attya.
Abia, Úr attya.
Abjathar, Fö atya.
Abigail, Vigaság attya.
Abimélek, Király atya.
Abinadab, Akaratból-való atya.
Abiſag, Atyának tudatlansága.
Abner, Atyának ſzövétneke, lámpáſa.
Abra, Szolgáló: Görög ige.
Abram, Fölséges, magaſságot attya.
Abrahám, Sokaság attya.
Abſalom, Békeség attya.
Acan, Nyomorúság, Háborúság.
Accaron, Meddöség, Gyümöltstelenség.
Achab, Atyának báttya.
Achaia, Fájdalom, vagy Bánat.
Achaz, Meg-fogó, vagy Tartó.
Achimélech, A' bátyám király.
Achitob, Jóságnak báttya.
Adam, Ember, vagy Földi, vagy Verhenyö.
Adon, Úr, vagy Fondamentom, talp.
Adonai, Én Uraim: egy az Iſten nevei-közül.
Adonias, Uralkodo Úr.
Aegyiptus, Szorongatáſok, vagy Nyomorgatáſok: Sidóúl, Miſraim.
Aeneas, Ditséretes, ditsértetett.
Aethiopia, Görögül, Hévség: Sidóúl, Cus, az-az, Feketeség, vagy fekete.
Agabus, Sáska.
Agag, Ház-heja, Ház-fedél, Hejazat.
Agar, Jövevény-aſzſzony.
Aggæus, Ékes, Kellemetes.
Ahod, Ditsérö.
Alexander, Ferfiúi ſegétö.
Alexandria, Sidóúl, No, az-az, Nyers, vagy Boſzſzontás.
Alleluja, Ditsérjétek az Urat.
Amalek, Nyaló nép.
Amam, Anya, ö félelmek.
Aman, Meg-háboritó.
Amana, Hit, vagy Igaz-mondás.
Amaſai, Aleph bötüvel, Erös vagy Vaſtag.
Amaſai, Ain bötüvel, Nép ajándéka.
Amelech, Király.
Amen, Úgy-légyen, Meg-légyen.
Aminadab, Akaratból-való nép.
Ammon, Ö népe.
Amnon, Hiv, Igaz-mondó.
Amorrhæi, Keſerüek, Pártoſok.
Amos, Aleph bötüvel, Erös: az Iſaias attya.
Amos, Ain bötüvel, Terheltetett, egy a' tizen-két Profétákközül.
Amri, Aleph bötüvel, Keſerü, vagy Szólló.
Amri, Ain bötüvel, Egy marok, vagy Uraság: az Iſraelnek hadnagya.
Anania, Úr felyhöje.
Anathoth, Feleletek, vagy Énekék.
Andreas, Igen-erös, leg-erösb.
Anna, Kedves, vagy Irgalmas.
Antiochia, Szekér vagy kotsi helyett.
Aphrica, Sidóúl Pul, az-az, Eſet, vagy Romlás: Iſai. 66. 34.
Aphrica, Nahum 3. 9. Put, az-az, Temérdek, vagy kövér.
Apoſtolus, Küldetett, követ.
Arabes, Eſtvéliek: 2. Par. 2. 6. 2.
Arabes, Pſal. 71. 15. Sidóúl Saba, az-az, Meg-térés, fordúlás.
Aram, Magaſság, fölség.
Ararat, Rettegésnek átka.
Arbee, Négy.
Architriclinus, Náſznagy.
Areopagita, Márs halmáról-való.
Areopagus, Márs halma.
Areuna, Szekrény, vagy Ének.
Argob, Hant, vagy Göröngy.
Armenia, Sidóúl Ararat, Rettegésnek átka.
Arnon, Vigadó.
Arphaxad, Gyógyitó.
Artaxerxes, Világoſság, vagy Átok.
Aſaph, Egybe-gyüjtö.
Aſer, Samech bötüvel, Meg-köttetett a' Káath fia.
Aſer, Sin bötüvel, Bóldogság: a' Jákob fia.
Aſsvérus, Fejedelem és fö.
Aſſur, Leſelkedö, vagy Bóldog.
Aſtaroth, Nyájak, vagy gazdagság.
Athalia, Úrnak ideje.

Athenæ, Rakás-nélkül-való.
Attalia, Öregbitö, vagy Tápláló.
Ava, Hamisság, gonoszság.
Axa, Fél-ékesittetett.
Azarias, Úr segedelme.
Azor, Segétö.
Azótus, Sidóul Asdod, El-dúlás, el-kóborlás.

B.

Baal, Bálvány, vagy Uralkodó.
Baal, Oseæ 10. 24. Arbel-nek olvastassék, az-az, Hartzolt az Isten.
Báalim, Bálványok, uralkodók.
Bábel, Elegyités, öszve-zavarás.
Bála, Meg-aggott, fel-háborittatott: a' Rákel szolgálója, He-bötüvel utól.
Bála, Ain-bötüvel utól, El-nyelö, el-rontó: egy Város neve.
Bálaám, Népnek régisége.
Bálak, El-rontó.
Banaias, Úr fia.
Barak, Villámás.
Barachias, Urat-áldó.
Barjóna, Galamb fia.
Barnabas, Vigasztalás fia.
Barsabas, Meg-térés fia.
Barthimæus, Vak fiú.
Bartholomæus, Viz-függesztönek fia.
Báruch, Áldott.
Bathuel, Isteni fiúság.
Batus, A' Higaknak mértéke.
Beel-phegor, Hasadéknak bálványa.
Beel-zebub, Légynek bálványa.
Beera, Kút.
Behemoth, Barmok, Négy-lábúak.
Bel, Régi.
Bela, El-nyelö, El-rontó.
Belial, El-fordúlt, Iga-nélkül-való.
Ben-enon, A' maga gazdagságinak fia.
Benjamin, Jobb kéznek fia.
Ben-óni, Fájdalmomnak fia.
Bera, Kút.
Beresith, Kezdetben: Moyses elsö könyvének neve.
Bersabee, Esküvésnek kúta.
Beth abara, Által-menetelnek háza.
Beth-ania, Engedelemnek vagy Nyomorúságnak háza.
Beth-aven, Hiúságnak háza.
Beth-dagon, Gabonának háza.
Beth-el, Istennek háza.
Bether, El-osztás.
Beth-lehem, Kenyér háza.
Beth-phage, Völgyek szája háza.
Beth-phogor, Hasadéknak háza.
Beth-sabee, Esküvésnek háza: egy Város.
Beth-saida, Gabonák háza.
Beth-sames, Napnak háza.
Bethul, Szüz.
Bezek, Villámás.
Boanerges, Meny-dörgés fiai.
Bóoz, Erösségben.
Bórith, Éles-izü fü.
Bósor, Erösség, Bástya.
Bozra, ugyan azon.

C.

Caath, Egybe gyülés, öszve-tolás.
Cades, Szentség.
Cain, Birás, birattatott.
Caleb, Mint a' szív.
Cana, Buzgó indúlat.
Cananæus, az-az, a' Galilæai Kána faluból-való.
Capharnaum, Penitentziának mezeje.
Cappadoces, Sidóul Caphthorim, az-az golyóbisotskák.
Cariath-jarim, Erdök városa.
Cariath-sepher: Bötük városa, vagy Tudományok városa.
Carmel, Környül-metélésnek ismöreti, vagy Környül-metélt bárány.
Carthaginenses, Sidóul Tharsis, az-az, örömnek elmélkedése.
Cedar, Feketeség, Szomorúság.
Cedes, Szentség.
Cedron, Meg-feketittetett, Szomorú.
Cephas, Kö-szál: Syriai szó.
Cetura, Fü-szerszámokkal füstölö, Szépen illatozó.
Chæreas, Vig.
Chaldæa, Sidóul Chasdim, az-az, mint az ördögök.
Cham, Meleg, Melegség.
Chánaám, Kalmár, kereskedö.
Charmel, idem quod Carmel.
Cherub, Mint a' mester.
Chodchod, Jaspis-kö.
Chorræi, Dühösségek.
Christus, Meg-kenetett.
Chus, Szeretsen.
Cin, Birás, birtok, meg-vétel.
Cinoth, Siralmak, panaszolkodások.
Cis, Kemény, pozdorja.
Cleophas, Minden ditsöség.
Cælesyria, Horgas vagy Görbe Syria.
Colossenses, Halállal büntettettek.
Corban, Corbana, Ajándék, Bémutatás.
Core, Heth bötüvel utól, Kopasz, kopaszság.
Core, Aleph bötüvel utól; Hivó, olvasó. 1. Par. 9. 19.
Corozáim, Itt el-rejtetett dolog vagyon.
Cosbi, Hazug.
Cyprius, Szép.
Cyrus, Mint nyomorúlt.

D.

Dagon, Gabona.
Dalila, Szegénység.
Damascus, Vér nedvessége.
Damascus, 1. Reg. 16. Gyúladásnak, égésnek hasonlatossága, Sidóul, Dumesek.
Dan, Itélö, vagy Itélet.
Daniel, Isten itélete.
Darius, Meg-keresö.
Dathan, Rend tartás, Törvény.
David, Szerelmes.
Debora, Mehek, Igé.
Diabolus, Patvarkodó, Vádoló.
Diabolus, Habac. 3. a. 4. Sidóul, Resef, az-az, Röpüllö-állat, láng.
Didymus, Kettös.
Dina, Itélet, vagy Itélö.
Dionysius, Istentöl tsöpögtetett.
Dithalassum, Két tenger.
Doeg, Szorgalmatos, Buslakodó.
Dor, Nemzés.
Dura, Nemzés, vagy Lakás.

E.

Ebal, Régi romlás, rakás.
Ecclesiastes, Predikátor.
Eden: Gyönyörüség, kedves öröm.
Edom, Verhenyös, piros.
Eglon, Borjú.
Elcana, Buzgóságos Isten.
Eleazár, Isten segedelme.
Elehanan, Isten kegyelme, vagy Irgalmassága.
Eliacim, Istennek fel-támadása.
Elias, Úr Isten.
Eliezer, Isten segedelme.
Elimélech, Az én Istenem király.
Elizabeth, Esküvésnek Istene.
Elisæus, Istennek szabaditása, vagy Szabaditó Isten.
Elle-haddebarim, Ezek az igék: igy kezdödik - el Moyses ötödik könyve.
Elnathan, Isten adta.
Emmanuel, Isten velünk.
Emmaus, Tanátstól-félö.
Enac, Oriás, Nyak-lántz, nyakba-vetö.
Encænia, Meg-újitás, bé-szentelés.
Ennom, Imé ök.
Enos, Ember, vagy Férfiú.
Ephraim, Gyümöltsözö, nevekedö.
Ephraim, Sidóul Ephra, az-az, Poros, vagy Onos, 2. Reg. 13. b. 7.
Ephrata, Bév termés, Gyümöltsös.
Ephron, Por, föld pora.
Esau, Mivelö, Tselekedö.
Esdrás, Segétö, Pitvar.
Esther, El-rejtetett, El-titkoltatott.
Etam, Ö madarok.
Etham, Ö erejek.
Eubulus, Eszes, Okos.
Ezechiás, Úr erösége.
Ezechiel, Isten erösége.
Ezriel, Isten segedelme.

G.

Gáal, El-vetés.
Gábaa, Halom.
Gabriel, Isteni férfi, vagy Isten férfia.
Gad, Szerentsés, Fel-övedzett, el-készült.
Gálaád, Bizonyság rakása.
Galatæ, Tejjel szoptatók.
Galgal, Kerék, Forgás.
Galilæa, Forgó, Forgatható.
Gazer, El-mettszes.
Gebal, Határ.
Gedeon, El-rontó, Meg-törö.
Gehenna, Szomorúságnak völgye.
Gelboe, Elö fordúlása a' keresésnek.
Gersom, Jövevény ott.
Gerson, Az ö szám-ki-vetése.
Giblii, Határok.
Gihon, Ember-mely, Ki-menetel.
Gog, Ház-fedél, Heazat.
Golgotha, Agy kaponya.
Góliath, Által-menés, vagy költözés.
Gomor, Mérték neme.
Gomorrha, Párt-ütö nép.
Græci, Sidóul Jevanim, az-az, Megtsalók.

H.

Habacuc, Tusakodó.
Hallalu-ja, Ditsérjétek az Urat.
Hananias, Az Úr malasztya, kegyelme.
Háram, El-rontatott, el-bontatott.
Havoth-jáir, Meg-világositásnak városi.
Hébal, Régiségnek rakása.
Heber, Társ, Részes: elöl Heth bötüvel.
Heber, Ain-bötüvel: Által-menetel.
Hebræus, Által-ménö.
Hebron, Társaság.
Héli, Áldozás, Bé-mutatás.
Heliópolis, Sidóul On, az-az, Fájdalom.

MÁS NYELVEN-VALÓ SZÓKNAK MAGYARÁZATTYA.

Henoch, Ajánlattatott, Bé-szentelteteti.
Hermon, El-rontás, el-bontás.
Hesron, Vigaságnak nyila.
Heva, Eleven, élö.
Hierápolis, Szent város.
Hieronymus, Szent név.
Holofernes, Erös hadnagy.
Hor, Hegy.
Horeb, Puszta, puszták, kietlen.
Horma, El-rontás, el-bontás.
Hur, Szabadság.
Hus, Tanáts.
Hymenæus, Menyegzöi versek.

I.

Jábel, El-folyó, Le-folyó.
Jabes, Sin-bötüvel utól: Szárazság.
Jabes, Sade-bötüvel utól: Szomorúság.
Jákob, Lábat-vetö, Lábbal el-ejtö.
Jáhel, Fel-hágó, özetske.
Jáhiel, él az Isten.
Jairitis, Meg-világosittatott.
Jamin, Jobb-kéz, vagy Jobb-kezü.
Japhet, Ki-széleslittetett.
Jáson, Gyógyitó.
Jávan, El-ragadó.
Ichabod, Hol a' ditsöség, Jaj a' ditsöségnek.
Idumæa, Vörös, Földi, Verhenyö.
Jebus, Meg-tapodás.
Jechonias, Úrnak el-készitése.
Jehu, Maga-lévén, Ö-maga, Ölévén.
Jehus, Sin-bötüvel, Molytól meg-rágatott.
Jehus, 1. Par. 8. b. 10. Sade-bötüvel: Tanátsoló.
Jemini, Jobb-kéz, vagy Jobb-kezü.
Jephthe, Meg-nyitó.
Jerámeel, Úr irgalma, vagy Irgalmasága.
Jeremiás, Úr magasága.
Jéricho, Hóld, Hólnap.
Jerobáal, Bálvány-ostromló.
Jeróboam, Nép-ostromló.
Jerosolyma, Békeség látása, Tekéllétes látás.
Jerusalem, ugyan azon.
Jesse, Lévö, való, álló.
Jesbok, Meg-üresült, üres.
Jesus, Sidóul Jehósua, üdvözitö Úr.
Jethro, Fö, bötsülletes.
Jezonias, Úr halgatása.
Jezrahel, Isten magva.
Indus, az-az, indiai: Sidóul, Hodu, az-az, Ditsérés.
India, Job 28. c. 13. Sidóul Ophir, az-az, Hamu.
Jóab, Atyaság, Atyás.
Joachaz, Úrnak meg-fogása.
Joachaz, 2. Par. 34. b. 8. Meg-fogó.
Joachin, Úrnak keszitése.
Joacim, Úrnak fel-támadása.
Joas, Kétséges, Kétségbe-esö.
Joas, Úrnak tüze, 4. Reg. 11. d. 21. Sidóul, Jehoas.
Jóas, 1. Par. 7. b. 8. & 27. d. 28. Molytól rágatott.
Jób, Szomorkodó, Fájdalmas, Bánkodó.
Jóel, Akaró, El-kezdö.
Johanan, Kedves, Kegyes, Irgalmas.
Johannes, ugyan azon.
Jonas, Galamb.
Jonadab, Kész-kedvü, Akaratból-való.
Jonathan, Úr ajándéka.
Jóram, Magas.
Jordanis, Itéletnek folyó-vize.
Josaphat, Itélö Úr.
Jóseph, Öregbités, öregbülés.
Joseph, Psal. 80. a 2. Úrnak öregbitése: Sidóul, Jehoseph.
Josias, Úr tüze.
Josue, Üdvözitö Úr.
Isaac, Nevetés.
Isai, Ajándék, vagy Lévö, való.
Isai, Én férfiam: 1. Par. 2. 13.
Isaias, Úr üdvössége.
Isboset, Gyalázatnak férfia.
Iskariótes, Öldöklésnek vagy ölésnek férfia.
Ismahel, Istennek meg-halgatása.
Israel, Istennél erösb, Istenen hatalmat vevö.
Issachar, Jutalom, Bér.
Ithamar, Palma-fa szigete.
Jubileus, Kürt, Trombita.
Júdas, Ditsérés.
Julius, Pihes, Gyapjas, Szörös.

L.

Lában, Feir.
Lámech, Szegény, Meg-aláztatott.
Lapidoth, Villámások.
Lázarus, Isten segedelme.
Lechi, Áll-kaptza.
Leci, Törvény.
Lévi, Egybe-foglalt, öszve-kaptsolt.
Leviathan, Egybe-foglalás, Maga társasága.
Lia, Munkálkodó, Fáradságos.
Libanus, Feirlö.
Libya, Sidóul Lubim, Tenger szive.
Lithóstrotos, Kövel hintetett, padimontomozott.
Lot, Egybe-kötött, öszve-türött.

M.

Maacha, El-kopott, törödött.
Maasias, Úr dolga, Úr tselekedeti.
Maceda, Gyúladás, égés.
Mádian, Itélet, pörlö.
Magdalena, Nagyságos, Nagytselekedetü.
Magi, Böltsek, vagy Filosofusok.
Malachias, Én követem.
Maláleel, Istent-ditsérö.
Malchus, Király.
Mammona, Pénz, Gazdagság.
Mamzer, Kurvától született, fattyú.
Manahem, Vigasztaló.
Manasses, El-felejtetett, El-feledés.
Manue, Nyugodalom.
Mara, Keserü.
Marcus, Kovátsoló pöröly.
Mardochai, Keserü töredelem.
Maria, Fel-magasztaltatott, Keserüségnek tengere.
Martha, Fel-inditó, Ingerlö.
Massa, Terh.
Maspha, Ör-álló hely, Vigyázó torony.
Mathúsael, Halálának kivánója.
Matthæus, Ajándékoztatott.
Melchias, Király Úr.
Melchi-sedech, Igazságnak királya.
Melchisua, Üdvözitö király.
Mesollam, Békeséges.
Mesopotamia, Két folyó-viz-közöttvaló tartomány, Euphrátes 's Tigris-között.
Micha, Szegény.
Michael, Kitsoda mint az Isten?
Michæas, ugyan azon.
Michol, Kitsoda minden?
Miphiboseth, Szájból-való gyalázat.
Misael, Kitsoda kivántatott?
Misle, Példa-beszédek: Könyvnek neve.
Misphat, Itélet.
Mna, Font, gira.
Moab, Atyáról; vagy Atyától.
Moria, Keserüség.
Moyses, Kivonatott, tudn'illik a' vizböl.
Mysia, Latorságos.

N.

Náaman, Szép.
Nábal, Bolond.
Nábo, Szóllás, profétálás.
Náboth, ugyan azon.
Nabuchodonosor, Itéletnek siralma.
Nachor, Bé-rekett, Száraz, Aszszú.
Nádab, Kész-kedvü, Akaratból-való.
Nahasson, Kigyó.
Nahum, Vigasztaló.
Naim, Szép.
Náthan, Ajándékoztatott.
Nathánael, Isten ajándéka.
Nazaræi, El-választattak, Szenteltettek.
Nazareth, El-választatott, Szenteltetett: ha pedig Sade bötüvel irják, öriztetettet vagy virágost tészen.
Neápolis, Új város.
Nehemias, Vigasztalás.
Nehustan, Rézböl-való.
Nemrod, Viszsza-vonó, Párt-ütö, Pártos.
Nephthali, Hasonlitás.
Nicolaus, Nép-gyözö.
Ninive, Szép.
Nóc, Meg-szünés, nyúgovás.
Noéma, Szép, ékes.

O.

Obadias, Úr szolgája.
Obed, Szolga.
Obed-edom, Ember szolgája.
Ochozias, Meg-fogás, meg-ragadás.
Odollam, Bizonyság nékik.
Og, Hamuban-sült kenyér.
Olla, Fel-emelés, épen-égö áldozat.
Onam Fájdalom, Bánat.
Onana, Fájdalom, Hamisság.
Onesimus, Hasznos.
Oolla, Hajlék, Sátor.
Ophni, Ököl, marok.
Oreb, Holló.
Osee, Üdvözitö.
Oza, Erösség, Erö.
Ozias, Úr erösége.
Oziel, Isten ereje.

P.

Palæstina, Meg-hintetett (hamu-alatt.)
Paracletus, Vigasztaló, Szó-szólló.
Parasceve, Készület.
Pascha, Által-menés.
Pentateuchus, Öt-könyvek.
Pentecoste, Ötvenedik (nap.)
Petrus, Kö, Ko-szikla.
Phacee, Meg-nyitó.
Phanuel, Istent-látó.
Pharao, El-hintö, El-hányó, El-szélleszto.
Phares, El-osztás: a' Júda fia.
Phares, Sin-bötüvel: 1. Par. 7. d. 16. Lovag.
Pharisæi, El-oszlottak, El-váltak.
Phase, Által-menés.

Phasga, Halom.
Philiſtæa, Hamuval hintetett.
Phinees, Bizodalom ortzája.
Phogor, Haſadék.
Phul, Afrika.
Pigmæi, Sidóúl Gamadim.
Probatica, Juhi: A' helynek neve a' hol az áldozatra-való juhokat tartották.
Proſelytus, Jövevény, Idegen.

R.

Ráab, Kevély, Erös: Pſal. 86. a. 4.
Rabba, Sok, Nagy.
Rachel, Juh.
Raguel, Iſten páſztora.
Rahab, Széles, Ki-terjedett.
Ram, Magas.
Rameſſes, Moly, menydörgés.
Raphael, Iſten orvoſsága.
Raphaim, Oriáſok, Orvoſok.
Rebecca, Hizlalt.
Rebla, Reblata, Vetekedés, Viſzſzavonás.
Rechab, Szekér, Kotsi, Négylovúſzekér.
Remmon, Poma-gránát.
Reſpha, Ki-nyújtás.
Roboam, Népnek ki-terjeſztője.
Roma, Magas, Erös.
Ruben, Fiát-látó.
Ruma, Magas.
Ruth, Meg-elégedett.

S.

Saph, Gondoló.
Saba, Sin-bötüvel, Meg-fordúlás, térés, Rabság, Fogság.
Saba, Samech-bötüvel, Körül-járás.
Sabaoth, Seregek.
Sabath, Kerülés, vagy körül-járás.
Sabbatismus, Nyugodalom, megſzünés.
Sabbatum, ugyan azon.
Sadducæi, Igazak.
Sádok, Igaz.
Sále, Küldés.
Salem, vagy Sallem, Békeség.
Salmanaſar, Kötött-békeség.
Salmon, vagy Salomon, Békeséges.
Salomit, ugyan azon, vagy Békeség.
Salphaád, Rettegésnek árnyéka.
Samaria, örizet, Adamas-kö, Gyémánt, vagy Démánt.
Samſon, Ö-napja.
Samuel, Iſtentöl tétetött.
Sáphan, Sül-diſznó, vagy ürge.
Saphat, Itélö.
Sára, He-bötüvel utól: Úrné, aſzſzony: az Abrahám felesége.
Sara, Heth-bötüvel utól: Illatozó, illatnak aſzſzonya.
Sarai, Én aſzſzonyom.
Sarephtha, Falatotskának ſzük-vólta.
Sáron, vel Sarona, Tér-hely, Egyenes.
Sátan, Ellenkezö.
Saál, Kérettetött, Költsön-adatott.
Saul, 1. Reg. 9. a. 2. Sidóúl Sual, Róka.
Scenopegia, Sátorok, vagy levél-ſzinek innepe.
Schibboleth, Kalaſzos búza-fö.
Sedecias, Úr igaza.
Segor, Kitsiny.
Sehon, Ki-gyomlálás.
Sela, El-öldö: a' Júda fia.
Sellum, Békeséges.
Sellum, Maradó.
Sem, Név, Hir, Tétetött.
Semi, Engedelmes, Szó-fogadó.
Semei, 1. Par. 2. d. 28. Én nevem.
Sennacherib, El-rontásnak tsipkebokra.
Seon, Szózat, Hang.
Sepharovaim, Könyvek, vagy irók.
Sephera, Szép, a' vagy kürt, Exod. 1. c. 15. Sin-bötüvel.
Sephora, Exod. 2. d. 21. Madár. Veréb, a' Moyſes felesége.
Seth, Tétetött.
Sethim, Ki-terjeſztések.
Siba, Hadi ſereg, Vitézség.
Sibboleth, Terh.
Sicera, Réſzegség.
Sichem, Váll.
Sihor, Feketé, Zavaros: a' Nilus folyó-vize.
Siloe, Küldött, küldö.
Simeon, Halló, meg-halgatás.
Simon, Engedö, Szó-fogadó.
Sin, Samech-bötüvel, Tſipke-bokor: Exod. 16. a. 1.
Sin, Sade-bötüvel. Fegyver, pais.
Sion, Rakás: 2. Reg. 5. b. 7. Zörgés. Deut. 4. g. 48.
Siſara, Fetskét-látó.
Sodoma, Ö titkok.
Somer, Örizö,
Sophtim, Birák.
Sorec, Szölö-kert.
Stephanus, Korona, meg-koronáztatott.
Salamitis, Békeséges, Tekélletes.
Sunamitis, Aluvó.
Suſanna, Lilium, Rósa.

T.

Tarſus, Szárnyas, Tollas.
Thábor, Válaſztás, Tiſztaság.
Thaddæus, Ditsérö.
Thamar, Pálma-fa, annak gyümöltse.
Thare, Szagló, Illatozó.
Tharſis, Örömnek meg-nézése.
Thau, Jel, Jegy.
Thecua, Köteletske, Reménység.
Theraphim, Bálvány-képek.
Thomas, Mélység, Kettös.
Thopheth, Dob, El-hitetés, el tévelyités.
Timæus, Vak, Vakság.
Timotheus, Iſten tiſzteſsége.
Titus, Tiſzteletes, Tiſzteſséges.
Tobias, Jó Úr.
Tubalcain, Világi jósság, birtok, örökség.
Tyrii, Sidóúl Sorim, az-az, Nyomorgatok.

V.

Vajikra, És hivá: Moyſes harmadik könyve.
Vajedabber, És ſzólla: Moyſes negyedik könyve.
Vaſthi, Ivó, Köppentö.
Veelle-ſemoth, És ezek a' nevek: Moyſes málodik könyve.
Ur, Tüz.
Urias, Úr tüze.
Uriel, Iſten világoſsága.

Z.

Zabad, Jegy-ruha, Jegy-ruhás.
Zabdi, ugyan azon.
Zabulon, Lakó-hely, Hajlék.
Zacchæus, Tiſzta.
Zacharias, Úr emlékezeti.
Zambri, Éneklö.
Zára, Nap-kelet, nap fel-támadáſa.
Zebedæus, Jegy-ruha, Jegy-ruhás.
Zebee, Áldozat.
Zelótes, Buzgóságos.
Zelpha, Szájnak folyáſa, tsöpögése.
Zoróbabel: Idegen a' ſzégyentöl, vagy ſzégyenségtöl.

BIBLIAI LAJSTROM,

MELLY

Rövideden meg-mutattya a' bötük rendiſzérint, minémü dolgokat foglallyon magában a' Biblia.

E' Bibliának Lajſtromában, Kegyes Olvasó, az elsö ſzám a' könyv réſzét jelenti; az-utánna valók az imillyen jelig †, a' vagy a' következendö könyvig azon réſzben való verſeknek jelei. Példáúl légyen az elsö ige, AARON, *holott imillyen ſzámokat találſz;* Exod. 4. 14. 16. 30. † 5. 1. † 6. 13. † 7. 1. 2. *mellyeket imigyen kell olvaſni:* Exoduſnak negyedik réſzében, 14. verſében, 16. verſében, és 30. verſében. *Iſmég:* 5. réſzében, 1. verſében 6. réſzében, 13. verſében. *Midön pedig tsillagotska tétetik a' ſzám-után, imigyen* (Lev. 8. *) *azt jelenti, hogy abban a' réſzben egynehány verſekben vagyon emlekezet arról a' dologról: a' vagy hogy azt az helyt | kivaltképen meg kell tekinteni. Bizonyos külömbségéért pedig az* Eccleſiaſtes *és az* Eccleſiaſticus *könyveinek, azt vedd eſzedbe, hogy az* Eccle. *az* Eccleſiaſtes-*nek; az* Eccli. *pedig, az* Eccleſiaſticuſ-*nak jele.*

A.

AAron társúl adatik Moyſesnek az ötſének, Exod. 4, 14, 16, 30. † 5, 1 † 6, 13, † 7, 1, 2. Mich. 6, 4. Levinek harmad izen-való unokája, Exod. 6. 16. 18, 20. Kivált-képen-való rend tartáſſal fel-ſzenteltetik a' fiaival-együtt a' Papi ſzolgálatra és tiſztre, Lev. 8 * Num. 3, 10. Deut. 18, 5. Heb. 5, 4. a' mint az Úr parantſolta, Exod. 29 *. † 40, 12. Aáron és a' fiai papi öltözeteknek ékeſsége, Exod. 28 *. a' kik az Aáron pap méltóſágát bötsülleni nem akarták, ſzokatlan halállal veſztek-el, Num. 16, 3, 11, 30. 31. Jeles tsodával mutattatik-meg, hogy Aáron egyebek fölött Fö-pappá válaſztatott az Iſtentöl, Num. 17, 5, 8. az áldozat-után ki terjeſztvén kezét, meg-áldgya a' népet, Lev. 9. 22. örök törvény ſzerént veſzi a' néptöl az áldozatokat 's a' zſengéket, Num. 18, 8, 9, 11. 12 *. és a' Levitáktól a' dézmak dézmáját, Num. 18, 26, 28. meg-hal, Num. 20, 28 † 33, 36. Deut. 10, 6 † 32. 50. a' Fö-papságban követi ötet Eleazar, Num. 20, 26. Deut. 10, 6. az Aáron dítſérete. Eccli. 45, 7, 8, 9 *.

ABARIM hegy, mellyröl Moyſes halálának-elötte meg-ſzemlélte Kanaán-földét, Num. 21, 11 † 27, 12 † 33, 44. Deut. 32, 49.

ABBA atyám, Mar. 14, 36. Rom. 8, 15. Gal. 4, 6.

ABDEMELEK, a' Jeremiás óltalmazója és gond-viſelöje, Jer. 38, 7. meg ſzabadíttatik a' Kaldeuſok fegyverétöl, Jer 39, 16, 17.

ABDENAGO az égö kementzébe vettetik, Dan. 3, 21. Azariáſnak neveztetik; Daniel. 1, 6.

ABDIAS el-rejti az Úr profétáit, 3. Reg. 18, 3, 13.

ABDON, Iſraël Bírája, Judic, 12, 13.

ABEL meg-ölettetik a' báttyától Káintól, Geneſ. 4, 8. 1. Joan. 3. 12. emlekezet vagyon róla, Mar. 23. 35. Luc. 11. 51. Heb. 1, 4 † 12, 24.

ABIAM a' Roboám fia, a' Júda királya, 3. Reg. 14, 31 † 15, 1. 2. Par. 13. 15. Asát hagyja maga-után az országláſra, 3, Reg. 15, 8. Matth. 1, 7.

ABJATAR ki-menekedik a' Saul kezéböl, 1. Reg. 22, 20. Dávidhoz ſzalad Tzejlába, 23, 6. Adoniáshoz adgya mágat, 3. Reg. 1. 7. ki-vettetik a' Papſágból, 2. 27. a' mint meg-mondatott, 1. Reg. 2. 30, 32.

ABIDAN, a' Benjamin hadnagya, Num. 1, 11.

ABIGAIL, az iſtentelen Nábal feleſége, 1. Reg. 25, 3. Dávid királyhoz mégyen feleſégül Nábálnak halála-utan, 25. 39.

ABIMELEK, a' Gerera királya, elveſzi Abrahámtól Sárát, Gen. 20, 2. ſzövetſéget ſzerez Abrahámmal, Geneſ. 31, 23 is 32. Iſaákal 26. 31. Abimelek, a' Gedeon fia, Judic. 8. 32. meg-öli hetven attyafiait, és malom kövel ölettetik-meg, Judic. 9, 5, 53. 2. Reg. 11, 21.

ABIRON, Moyſes-ellen támad, és a' föld el-nyeli, Num. 19. *. † 26, 10. Deut. 11, 6. Pſ. 105, 17. Eccli. 45, 22.

ABISAG, Dávid királyhoz vitetik, 3. Reg. 1, 3. Adonias feleſégül kéreti, 2, 17.

ABISAI, a' Sarvia fia, 2. Reg. 2, 18 16, 9 † 19, 21 † 20, 6. † 23. 18.

ABIU, és Nádab, az Aáron fiai, tüzzel emészteinek-meg, Lev. 10, 2. Num. 26, 61.

ABIUD, a' Zorobabel fia, Matt. 1. 13. Ananiának neveztetik, 1. Par. 3, 19.

ABNER, a' Saul vitézi hadnagya, Isboſetet téſzi Iſraëlnek királyává, 2. Reg. 2, 8. Dáviddal ſzövetſéget ſzerez, 3, 12. meg-ölettetik Joábtól, 2. Reg. 3, 27.

ABRA, a' Júdit ſzolgálója, Judith 8, 32 † 21, 2. ſzabadoſsá tétetik, 16, 28.

ABRAM, a' Táre fia, a' Sára férje, Gen. 11. 29. ki-mégyen hazájából az Úr parantsolatyára Kánaán földébe 12, 4. Egyptusba mégyen, 12, 10. Kánaán-földébe tér, 13, 1. meg-ſzabadíttya Lótot az ellenség kezéből, 14, 14. ígíretet veſzen magva felöl, 15, 4 † 17, 16 † 18, 10. Agarral hál, 16, 4. igéretet veſzen magva-felöl, és jelt a' ſzövetségröl, és Abrahamnak neveztetik, 17, 5. könyörög a' Sodomaiakért, 18, 23, 28, 3. Iſaák ſzülettetik néki, 21, 2. késs meg áldozni Iſaákot, 22, 9. el-küldi ſzolgáját hogy feleséget keresſen a' fiának Iſaáknak, 24, 4. meg-hal, 25, 8. ditsértetik, Eccli. 44. 20. ſok nemzetségek és minden hivök atyának neveztetik, Gen. 17, 5. Iſa. 51, 2. Matt. 3, 9. Joan. 8, 39. Rom. 4, 11. 17, 18 † 9, 7. Gal. 3, 8. ö-róla és a' magváról emlekezet vagyon, Joſ. 24, 3. Iſai. 41, 8 † 51, 2. Ezech. 33, 24. 2. Eſdr. 9, 7. Mat. 8, 11. Act. 7, 2, 16. Heb. 11, 17.

Abraham fiainak kik neveztetnek, Joan. 8, 33. Rom. 9. 7. Gal. 3. 7.

ABSALOM, a' Dávid fia, 2. Reg. 3, 3. meg-öli az attyafiát, és a' Geſſur királyához Tolomáihoz ſzalad, 13, 37. viſzſza-hívattatik, 14, 21, 23. el-akarja foglalni az attya orſzágát, 15. 6. az attya ágyaſival paráználkodik, 16, 22. a' profétálás-ſzerént, 12, 11. három dárdával által-verettetik Joábról, 18. 14.

ADAM teremtetik, Gen. 1, 27. paradits omba helyheztetik, és a' tudomány fájától meg-tiltatik, 2, 15. Evának tanátsából meg ſzegi a' parantſolatot, és paradits omból ki-üzettetik, és ki-rekeſztetik, 3, 6, 23. Oſe. 6, 7. meg-hal Gen. 55. Rom. 5, 14. 1. Cor. 15, 22.

ADNI bóldogb hogy-ſem el-venni, Eccli. 4, 36. Act. 20, 35.

Személy-válogatás-nélkül kell adni, fö-képen a' hitben egyezöknek, Eccli. 7, 35 † 12, 8. Matt. 5, 42. Luc. 6, 30, 38. Rom. 12, 13. Gal. 6. 10.

Mint kell valamit el-adni, a' vagy meg-venni, Gen. 23, 9, 14 † 25, 31 † 33, 19 † 41, 57 † 42 *. Lev. 19, 13, 35 † 25, 14, 46. Deut. 15, 1 † 25, 13. 2. Reg. 24, 21 Eccli. 27, 3 † 22, 25. Prov. 11. 1, 26 † 16, 11 † 20, 10, 23. Iſa. 23, 18. Jer. 32, 6. Ezech. 55, 10. Mich. 6, 10. Matt. 7, 2. Luc. 14, 18. 1. Cor. 7, 30. 1. Theſ. 4, 6.

AD 6-fizetéſsel tartozunk a' fejedelmeknek, Matt. 17, 24 † 22, 17. Marc. 12, 16. Luc. 20, 22. Rom. 13, 7.

ADONIAS, az attya orſzágát kivánnya, 3. Reg. 1, 5. feleségül kéreti Abiſágot, és meg-ölettetik, 2, 17, 25, 34.

ADONIBEZEK meg-fogattatik, Judic. 1, 6.

ADRAMÉLEK, bálvány, 4. Reg. 17, 51.

Adramélek az attyafiának Sarasárnak ſegétségével meg-öli az attyát Sennakeribet, 4. Reg. 19, 37, Iſa. 37, 38.

ADURAM, Dávidnak adó-ſzedöje, 2. Reg. 20, 24. Roboamnak adót ſzedvén meg-ölettetik, 3. Reg. 12, 18.

AGABUS, a' következendö éhséget meg-jelenti, Act. 11, 28. a' Pál fogſágát-is, 21, 11.

AGAG, az Amalek királya, meg-fogattatik Saultól, 1. Reg. 15, 8. Samuel parantſolatyából meg-ölettetik, 15, 13. a' profétálás-ſzerént, Num. 24, 20.

AGAR, a' Sára ſzolgálója, Iſmaëlt

szüli, Gen. 16, 15. ki-üzettetik Sárától a' fiával-együtt, 21, 14. Gal. 4, 30.

Agarénusok ki üzettetnek az ö földökből a' Rubenitáktól, 1. Par. 5, 19.

AGGÆUS, prófétál a' Zsidóknak, Agg. 1, 3. 1. Esd. 5 *. † 6. 14.

AGRIPPA, Pál Apostolt halgattya, Act. 26, 2.

AHIAS próféta Silóban tizen-két részre metéli palástyát, 3. Reg. 11. 30. a' Jeróboam feleségének gonoszt jövendöl, 14, 6. 10. prófétziát ir, 2. Par. 9, 29.

AHIRA, a' Neftali nemzetsége hadnagya, Num. 1, 15.

AJÁNDÉK-vétel, minémü, Exod. 23, 8. Num. 35. 31. Deut. 10, 17, † 16, 19 † 27, 25. 2. Par. 19, 7. Job 15, 34. † 36, 18. Prov. 14, 20 † 15, 27 † 17, 23 † 19, 6 † 22, 9 † 28, 21. Eccli. 4, 36 † 7, 6 † 20, 31. Isa. 1, 23, 5, 23, 15. Judæ 16. tilalmas, Gen. 14, 22. Exod. 18, 21 † 23, 8. Num. 22, 18. Deut 10, 17 † 27, 25. 1. Reg. 8, 3 † 12, 3. 3. Reg. 13, 7. 4. Reg. 5, 16. 2. Par. 19, 7. Job, 15, 34. Psal. 14, 5 † 25, 10. Prov. 15, 27 † 17, 23. Isa. 1, 23 † 5, 23 † 33, 15 † 45, 13. Ezech. 13, 19 † 22, 12. Dan. 5, 17. Mich. 3, 11. Eccli. 8, 3 † 20, 31 Act. 20, 35.

AKAB, Israëlnek istentelen királya, 3, Reg. 16, 29, 30 † 18 *. meggyözi a' Síriusokat, 20, 20, 29. szövetséget szerez a' Síriai királlyal, 20, 34. Nábotot meg-öleti, 21, 2. nyillal által-lövik, és az ebek nyallyák a' vérét, 22, 38. az Illyés mondása-szerént, 21, 19. a' fiai el-vesznek, 4. Reg. 10, 7, 11. a' mint meg vólt mondva, 3. Reg. 21, 21. 4. Reg. 9, 7.

AKÁIA, Act. 18, 12, 27 † 19, 21. Rom. 15, 36. 1. Cor. 16, 15. 2. Cor. 1, 1 † 9, 2 † 11, 10. 1. Thes. 1, 7.

AKAN, meg-követetik, Jos. 7, 25. 1. Par. 2, 7. Akor völgyében, Jos. 7, 24. † 15, 7. Isa. 65, 10. Os. 2, 15.

AKARAT: azt az Isten tselekedetgyanánt vészi, Gen. 4, 4 † 20, 3, 6 † 22, 9, 11. Exod. 25, 2 † 35, 5. Deut. 19, 5. 2. Reg. 11, 14 † 12, 9 3. Reg. 21, 19. Matth. 15, 8. Mar. 12, 42. Luc. 21, 1. 2. Cor. 8, 12.

Az Akaratot, vagy a' szívet, meg-szenteli a' Krístus; Ps. 50, 4. Joan. 13, 10 † 15, 3 † 17, 19, Act. 15, 9. 1. Cor. 6. 11. Eph. 5, 26. 1. Pet. 1, 22. 1. Joan. 1, 7 † 3, 3. Heb. 1, 3 † 9, 14 † 10, 10, 14 † 13, 12.

A' SZABAD-akarat a' bün-után-is meg-maradott az emberben, Gen. 4, 7. Deut. 30, 19. Jos. 24, 15. Psal. 26, 9. Sap. 9, 10. Eccli. 15, 18 † 31, 10. 1. Cor. 3, 9 † 7, 37.

A' Szabad-akarat együtt tselekeszi a' jót az Istennek segétö malasztyával, 1. Reg. 7, 3. 2. Par. 12, 14. Psal. 9, 17 † 72, 13. Prov. 16, 1, 5, 9. Eccli. 2. 20. Isa. 1, 16, 17, 18 † 40, 3 † 46, 8 † 55, 6. Jerem. 3, 1. 12. 22 † 4, 3, 4, 14 † 7, 3 † 18, 8, 11 † 25, 5 † 26, 13 † 32, 15. Ezech. 18, 21, 22, 27, 28, 30, 31 † 33, 14, 15, 16, 19. Zach. 1, 3. Mal. 3, 7. Matt. 3, 2, 3 † 11, 33 † 12, 28. Mar. 1, 3. Luc. 3, 4. Joan. 1, 23 † 7, 37. Act. 3, 19 † 8, 22 † 9, 6. Rom. 10, 13. 1. Cor. 3, 9 † 15, 10. 2. Cor. 7, 1. Eph. 5, 14. Phil. 2, 12, 13 † 4, 13. Col. 1, 29 † 3, 9, 10. 1. Tim. 4, 16. 2. Tim. 2. 21. Heb. 4, 16 † 12, 12, 13 Jac. 4, 8. Pet. 1. 22, 1. Joan. 3, 3. Apoc. 3. 20.

A' mi Akaratunkat az Istenéhez kell szabnunk, 1. Reg. 3, 18. 2. Reg. 10, 12 † 15, 20. 1. Mach. 3. 60. Matt. 6, 10 † 26, 39. Mar. 14, 36. Luc. 22, 42. Act. 21, 14. 1. Cor. 4, 19. Heb. 6, 3. Jac. 4, 15.

Az Isten akarattya, Matt. 7, 21 † 12, 50. Mar. 3. 35. Joan. 6, 39. Rom. 12, 2. Eph. 5, 17. Col. 1, 9. 1. Thes. 4, 3. 1. Tim. 2. 4. 1. Joan. 2, 17.

Nem Isten akarattya hogy valaki el-vesszen, Ezech. 18, 23. Joan. 6. 39. 1. Tim. 2. 14. 2. Pet. 3. 9.

AKAZ, a' Joátan fia, Judának Istentelen királya, 4. Reg. 16 *. 2. Par. 28. *. Isa, 7 *. Matt. 1, 9. Eliezernek nevezteték, Luc. 3, 29. Ezekiás az ö fia országol utánna, 2. Par. 28, 27. Matt. 1, 10.

AKIAS, az Akitob fia, az Úr papja, 1. Reg. 14, 3, 13. Akiméleknek nevezteték, 21, 1.

AKIMÉLEK pap, a' szent kenyereket Dávidnak adgya, 1. Reg. 21, 6. és a' Goliat szablyáját, 21, 9. által-verettetik, 22, 18. Akiásnak neveztetik, 14. 3. Abjatarnak mondatik, Marci 2, 26.

AKIOR, az Ammonítak hadnagya, Judith 5, 5. a' Zsidók kezébe adatik, 6, 7, Zsidóvá lészen, 14, 6.

AKIS, a' Get királya, Dávidnak adgya Sitzeleg városát, 1. Reg. 27. 6.

AKITOFEL, a' David tanátsa, Absalomhoz pártol, 2. Reg. 15, 12. Istentelen tanátsot ád, 16, 21. fel-akasztya magát, 17. 23.

ÁLAMISNÁT kell adni, Exod. 22. † 23 11. Lev. 19. 10 † 23, 22 † 25. 34. Deut. 15, 7. 10 † 24, 19. 3. Reg. 17, 10. 2. Esd. 8, 11. Esth. 9, 22. Ps. 40, 1 † 81, 4 † 111, 9. Prov. 3, 9, 28 † 11, 18, 25 † 14, 21, 31. † 19, 17 † 21, 13, 21 † 22, 9 † 28, 27 † 31, 20. Eccles. 11, 1. Isa. 58. 7. Ezech. 16, 49 † 18, 7. Dan. 4. 24. Eccli. 4, 2. † 7, 35 † 12, 3 † 14, 11 † 29, 12, † 35, 4. Tob. 1, 4 † 4, 7, 17 † 12, 9 † 14, 12. Matt. 6, 3 † 10, 42 † 19, 21 † 25, 35, 42. Luc. 3, 11 † 6, 35 † 11, 41 † 12, 33 † 14, 13 † 16, 9, 21 † 19, 8 † 21, 1. Act. 2, 42 † 6, 2 † 9, 39 † 10, 2 † 11, 29 † 20, 35. Rom. 12, 8 † 15, 26. 1. Cor. 16, 1 *. 2. Cor. 8, 4, 15 † 9 *. Eph. 4, 28. Heb. 13, 16. Jac. 2. 15. 1. Joan. 3, 17. Láss, Irgalmasság.

ALÁZATOSSÁG, kedves Isten előtt, Gen. 18, 27 † 29, 31 † 41, 40. Judic. 6, 15, 1. Reg. 1 *. † 2, 1. 8 † 7, 9. 10. 2. Reg. 6, 16, 21. 2 Par. 12, 6, 8 † 32, 26 † 33, 12 † 34, 26. Psal. 33. 19. Prov. 11, 2 † 16, 19 † 18, 12 † 22, 22 † 25, 7 † 29, 23. Isa. 37, 1 † 57, 15 † 66, 2. Jer. 1, 6. Jonæ 3, 5. Eccli. 3, 18 † 7, 19. Judith 4, 7, 11 † 9, 16. Matt. 3, 11 † 5, 3 † 8, 8 † 11, 20 † 15, 27 † 18, 40 † 20, 26 † 21, 5 † 23, 7, 11. Mar. 9, 34 † 10, 43. Luc. 1, 48 † 9, 42 † 14, 7, 11 † 15, 19 † 18, 13 † 22, 26, Joan. 13, 4 Act. 10, 26. Rom. 11, 20 † 12, 16. 1. Cor. 4, 6 † 15, 8. Phil. 2, 3. Col. 3, 12. Heb. 11, 24, 1. Pet. 5, 5. Jac. 1, 9 † 4, 10. Apoc. 4, 10 † 19, 10.

ALTZIMUS, hiti-szegett Zsidó, hamisan meg-nyeri a' Fö papságot, 1. Mach. 7, 5, 9. 2. Mach. 14, 3, 13. hirtelen halállal el-vész, 1. Mach. 9, 55, 56.

ÁLDÁS egymás-között az embereknél, Gen. 14, 19 † 27, 4 *. † 28, 4 † 48, 9. Exod. 12, 32, 39, 43. Lev. 9, 22. Num. 24, 9 *. Deut. 10, 8 † 33, 1. Jos. 8, 33 † 14, 13 † 15, 9, † 22, 6. 1. Reg. 2, 20. 2. Reg. 6, 18 † 13, 26 † 14, 22 † 19, 29. 3. Reg. 1, 47 † 8, 14. 4. Reg. 10, 14. 1. Par. 16, 1, 2. 2. Par. 6, 3. Judith 15, 10. Psal. 117, 26 † 128. 8. Prov. 27. 14. 1. Mach. 2, 69. Luc. 2, 34 † 6, 28. Rom. 12. 14. Heb. 7, 2.

A' teremtett-állatok meg-áldatnak, Exod. 28, 2 † 29, 6, 27. Lev. 21, 10 † 22, 2 † 27, 28, 29, 30. Num. 5, 17 † 31, 6. Jos. 6, 24. Judic. 17, 3. 1. Reg. 21, 5. 1. Par. 18, 11. 3. Esd. 1. 41. 1. Tim. 4, 5 *. Heb, 9, 2, 3.

Áldásnak, és átkozásnak példái, Gen. 3, 14. 17 † 8, 21 † 9, 25 † 24, 41 † 27, 28 † 48, 15, 26 † 49, 7. Num. 5, 21. Deut. 11, 26 † 27, 15. Jos. 8, 34. Judic. 9, 20. 1. Reg. 17, 43. 2. Reg. 2, 5 † 6, 7. 4. Reg. 2, 24. 2. Esd. 5, 13. Prov. 16, 2. Jer. 29. 22 † 49, 3. Zach. 8, 13.

ÁLDOZAT, fogyatkozás és vétek-nélkül légyen, Lev. 1, 3 † 3, 1 † 22, 19. Num. 18, 3, 31. Deut. 15, 21. Eccli. 35, 14. Ezech. 43, 23. Malach. 1, 8, 14.

Az Istennek kedves Áldozati az égből gyújtatnak-meg, Gen. 4, 4 † 8, 20 † 15, 17. Lev. 9, 24. Judic. 6, 21 † 13, 19. 3. Reg. 18, 38. 1. Par. 21, 26. 2. Par. 7, 1. 2. Machab. 1, 22 † 2, 10.

Minden-napi Áldozatok, Exod 29, 38, Num. 28, 3. 1. Esd. 3, 2.

Tulajdon fiokkal-való áldozat, Lev. 28, 21 † 20, 2. Deut. 12, 31 † 18, 10. Judic. 11, 39. 4. Reg. 3, 27 † 16, 3 † 17, 17 † 21, 6. 2. Par. 25, 3. Psal. 105, 27. Isai. 57, 5. Jer. 7, 31 † 19, 5. Ezech. 16, 20, 36 † 20, 31. † 23, 37.

Az áldozatkor való vendégségek örömmel lésznek, Gen. 31, 46. Ex. 18, 12 † 32, 6. Num. 25. 2. Deut. 12 *. † 27, 7. 1. Reg. 1, 4 † 9, 12 *. † 16, 5. 2. Reg. 15, 12. 3. Reg. 1, 9 † 3, 15. 1 Par. 29. 21.

Az istentelenek Áldozati, Gen. 4, 3. 1. Reg. 15, 21. Psal. 39, 7 † 49, 7 † 50, 18. Prov. 15, 8 † 21, 27. Eccli. 35, 15. Isa. 1. 10 † 43, 23 † 61, 8 † 66, 3. Jer. 6, 20 † 7, 20 † 14, 12. Ose. 5. 6 † 8, 13, † 9, 4. Amos 5, 22. Mich. 6, 7. Mal. 1, 7. 13. Matt. 9. 13 † 12, 7. Marc. 12, 33. Hebr. 10, 5.

Halottakért-való Áldozat, 2. Machab. 12, 13. Láss, Misse.

ÁLFÉUS, a' Jakab Apostol attya, Matt. 10, 3. Mar. 3, 18. Luc. 6, 15. Act. 1, 13.

ÁLLHATATOSSÁG, a' hiveké, 1 Reg. 13, 13 † 16, 16 *. 3. Reg. 18, 4, 13. 4. Reg. 3, 13. Sap. 5, 1. Judith 13 3. 10. 1. Mach. 1. 65 † 2, 16, 24 † 14, 42. 2. Mach. 6, 10, 19 † 7 *. Dan. 13 *. Matt. 14, 3. Act. 4, 8, 13. 1. Thes. 1, 6. végig-való, Gen. 19, 17. Job. 2, 3, Prov. 3, 31 † 23, 17. Ezech. 18, 24 † 33, 13. Eccli. 2, 2. † 11, 11. † 35, 9. Matt. 10, 22 † 24, 13. Luc. 9. 54. Joan. 6, 62. Act. 2, 42 † 11, 23 † 13, 43. † 14, 21. Heb. 3 *. 2. Pet. 2, 20. 1. Joan. 2, 24. Apoc. 2, 16.

ÁLOM: néha abban jelenti-meg Isten az ö akarattyát. Gen. 20, 2 † 28, 12 † 31, 24 † 37, 5 † 40, 8 † 41, 1 † 46, 2. Num. 12, 6. Judic. 7, 13, 15. 1. Reg. 3, 4. 8. 11 † 28, 6. 2. Reg. 7. 4. 3. Reg. 3, 5, 15. Job. 7, 13 † 33, 15. Dan. 2, 1 † 7, 1. 2. Mach. 15, 11. Matt. 1, 20 † 2, 12, 13. Act. 16, 9 † 18, 9 † 23, 11 † 27, 23.

A' BIBLIÁRA -VALÓ LAJSTROM.

Az Anya-szent-egy-ház tudományával ellenkezö Álmokat meg-kell vetni, Deut. 31, 1. Eccles. 5, 2. Eccli. 34, 1 *. Jer. 23, 16, 25 † 27, 9 † 29. 8.

ALPHA és Ó-mega, kezdet és vég, elsö és utólsó az Úr, Isa. 41, 4 † 44, 6, 48, 12. Apoc. 1, 8 † 2, 8 † 21, 6 †, 22, 13.

AMALEK, az Esau fia, , születtetik, Gen. 36, 12, 16. Israel-ellen hadakozik, Exod. 17, 8. Num. 14, 43. Judic. 6, 3. meg-veretterik, 7. *. 1. Reg. 14, 48. kigyomláltatik, 1. Reg. 15, 2. 8. az igeszerént, Exod. 17, 14. Num. 24, 20. Deut. 25, 19.

AMAN, halálos ellensége a' Zsidóknak, Esth. 3 *. fel-akasztatik, 7, 10. az ö tiz fiaiis, 9, 13.

AMASA, a' David húgának fia, 1. Par. 2, 17. az Absalon hadnagya, 2. Reg. 17, 25. az után a' Dávidé, 19, 13. Joábtól álnakúl meg-ölettetik, 20, 10. az ö halálának oka, 2. Reg. 19, 13.

AMASIA, a' Jóas fia, meg-számállya a' népet, 2. Par. 25, 5. bosszút áll az attya haláláért, 4. Reg. 12, 21 † 14, 5. meg-gyözi az Edomæusokat, 14, 7. meg-fogják, és meg-ölik 14, 13. Azariást hadgya maga-után a' királyságban, 15, 1. Levinek neveztetik, Luc. 3. 39.

AMINADAB, az Aram fia, Matt. 1, 4. Naasson a' fia országol utánna, Num. 1. 7. † 7. 12 † 10, 14.

AMMON, a' Lót fia, Gen. 19, 38. az Ammonitáknak meg-tíltatik a' templomba való menés, Deut. 23, 3. 2. Esd. 13, 1. meg-verettetnek Israëltöl, Judic. 11, 32. 1. Reg. 11, 11. 2. Reg. 1, 12 † 10 *. † 12, 26. ellenek prophétáltak, Psal. 82, 8. Jer. 49, 1. Ezech. 21, 20 † 25, 2. Amos 1, 13. Sophon. 2. 8.

AMNON, a' Dávid fia, meg-szeplösíti a' húgát Támárt eröszakkal, 2. Reg. 13, 14. meg-ölettetik azért Absalomtól, 13, 28.

AMON, a' Manasses fia, a' Juda királya, meg ölettetik, 4. Reg. 21, 19, 23. Josiás a' fia országol utánna, 21, 1.

AMORI, a' Kánaán fia, Gen. 10, 16. az Amorreæusok nem engedik, hogy Israël által-mennyen az ö határokon, Num. 21, 23. Judic. 11, 19.

AMRI, Israëlnek istentelen királya, 3. Reg. 16, 17, 22, 23. ellene-való prophétálás, Mich. 6, 16.

ANAMELEK, Sefárvaimnak bálványa, 3. Reg. 17, 31.

ANANIAS, Jeremiás-ellen prophétál Jer. 28, 1.

Ananias a' feleségével Safirával hirtelen hal-meg, Act. 5, 5, 10.

ANATOT, a' Benjamin városa, Jer. 32, 7. holott Jeremiás született, Jer. 1, 1 † 29, 27. és az Abjatar pap. 3. Reg. 2, 26.

Az Anatótiak nem akarják Jeremiást halgatni, Jer. 11, 21.

ANDRÁS, a' Krisztustól hivattatik, Matt. 4, 18. Mar. 1, 16. Joan. 1, 40.

ANDRONIKUS az Antiokus helytartója meg-ölettetik, 1. Mach. 4. 38.

ANGYALOK; azok tiszti és természeti, Gen. 16, 7 *. 18 *. 19 *. 21, 17 † 22, 11 † 24, 7 † 28, 12 † 31, 11, 65 † 32, 24 † 48, 16. Exod. 3, 2 † 13. 21 † 14, 19 † 23, 20 † 32, 34 † 33, 2. Num. 20, 16 † 22, 22. Jos. 5, 13. Judic. 2, 1 † 5, 23 † 6, 11, 14, 20 † 13, 3, 6, 9. 1. Reg. 29, 9. 2. Reg. 14, 17. † 19, 27 † 24, 16. 3. Reg. 13, 18 † 19, 5. 4. Reg. 1, 3, 15 † 19, 35. 1. Par. 21, 18. 2. Par. 32, 21. Psal. 33, 8 † 90, 11 † 102, 20 † 103, 4 † 148, 2. Isa. 6. 6 † 37, 36. Dan. 3, 49 † 6, 22 † 8, 16 † 9, 21 † 10, 5, 10, 16 † 12, 1. Zach. 2, 3 † 3. 1, 6 † 4, 1 † 5, 5, 10 † 6. 4. Mal. 2, 7 † 3, 1. Judith 13, 20. Tob. 5, 27 † 6 *. 9 *. 12 *. Tob. 7, 5 † 8, 3 † 10, 11 † 11, 2. Bar. 6, 6. 2. Mach. 11, 8. Matt. 1, 20 † 2, 13, 19 † 4, 11 † 11, 10 † 13, 39, 49 † 16, 27 † 18, 10 † 22, 36 † 24, 31 † 26, 53 † 28, 2. Mar. 13, 32. Luc. 1, 13, 19, 28 † 2. 9, 15 † 12, 8 † 16, 22 † 22, 43. Joan 1, 51 † 5, 4 † 20, 12. Act. 1, 10 † 5, 19 † 6, 15 † 7, 30 † 8, 26 † 10. 3 † 11, 13 † 12, 7, 11, 23 † 23, 9 † 27, 23. Rom. 8, 38. Gal. 1, 8 † 3, 19 † 4, 14. Col. 2, 18. 2. Thess. 1, 7. 1. Tim. 3, 16 † 5, 21. Heb. 1 *. 2, 2 † 12, 22 † 13, 2. 1. Pet. 1, 12 † 3, 22. 2. Pet. 2, 11. Judæ 9. Apoc. *.

Az Angyalok esete, Job 4, 18 † 15, 15 Isa. 14, 9. Ezech. 28, 2, 14, 17. Joan. 8, 44. 2. Pet. 2, 4. Judæ 6. Apoc. 12, 7, 8.

Angyaloknak neveztetnek a' tanítók, Isa. 33, 7. Mal. 2, 7 † 3, 1. Matt. 11, 10. Mar. 1. 2. Luc. 7, 27. Gal. 4, 14. Apoc. 2 *. † 3 *.

ANNA, Samuel prophétát szüli, 1. Reg. 1, 20.

Anna próféta aszszony, Luc. 2. 36.

ANNAS, a' Kaifás ipa, Luc. 3, 2. Joan. 18, 13. Act. 4. 6.

ANTIKRISTUS: az ö országa, Isa. 11, 4. Ezech. 38 *. 39 *. Dan. 7, 7, 19, 24 † 8, 9, 23 † 9, 27 † 12, 1. Zach. 11, 15. Matt. 24, 24. Mar. 13, 6. Joan. 5, 43. Act. 20, 29. 2. Thes. 2. 3. 1. Tim. 4, 1. 2. Tim. 3, 2. 2. Pet. 2 *. 1. Joan. 2, 18, 22 † 4, 3. 2. Joan. 1, 7. Judæ 10. Apoc. 11, 7 † 12, 8 † 13 *. † 14, 9 † 17 *. † 19. 20 † 20, 2, 8.

ANTIOKIA, bé-vészi az Apostolok tanitását, Act. 11, 29, 26 † 13, 1.

ANTIOKUS Illustris, Egyptusba mégyen, 1. Mach. 1, 18. el-rontya a' templomot és Jerusalem városát, 1. Mach. 1, 23, 33. 2. Mach. 5, 16. Bálványt tészen az Ur óltárára, 1. Mach. 1, 57. meg-hal. 6, 16. 2. Mach 9 *.

A' fia Antiokus Eupator, királlyá lészen, 1. Mach. 6, 17. haddal mégyen Judæába, 6, 31. nem tartya-meg Israëlnek adott hitit, 6, 62. meg ölettetik, 7, 4.

ANYA-szentegyház: az épittetett templomokért vétetik, Deut. 23: 1. Judic. 20, 2. Judith, 6, 21. Psal. 67, 27. Thren. 1, 10. Joel 2, 16. 1. Cor. 11, 18 † 14, 34.

A' hiveknek gyüleközetiért vétetik, Num. 19, 20 † 20, 4. 1. Reg. 17, 47. 3. Reg. 8, 14, 55. 1. Par. 29, 1 *. 2. Par. 1, 5. Psal. 21, 26 † 25, 12 † 34. 18 † 106, 32 † 149, 1. 1. Mach. 4, 37 † 5, 16 † 14, 19. Matt. 16, 18. Act. 5, 11 † 8, 1 † 16, 4. Rom. 16, 16, 23. 1. Cor. 6, 5 † 11, 16 † 12, 28 † 14, 5. 2. Cor. 8, 18, 23, 24 † 11, 8 † 12, 13. Eph. 5, 23. Phil. 4, 15. Col. 1. 15. 1. Tim. 3, 5, 15. Jac. 5, 14. Apo. 1, 11 † 22, 16.

Egy tartománynak gyüleközetiért vétetik, 3. Reg. 8, 14. Act. 9. 31 † 11, 2, 6 † 12, 1 † 13, 1 † 15, 1 † 19, 32 † 20, 17. Rom. 16, 2. 1. Cor. 1, 2 † 16, 1. 2. Cor. 8, 2. Gal. 1, 2. 2. Thes. 1, 1 *. 1. Pet. 5, 13. Apoc. 2, 1, *. † 3, 1.

A' tanítókért, és fö gond-viselökért vétetik, 3. Reg. 8, 14. Matt. 18, 17.

Az Anya-szent-egyház egy, és látható: példázta Noenak egy látható bárkája, Gen 6. 14. 1. Pet. 3. 20. a' Jerusalem szent városa, Apoc. 21, 2. a' bé-rekesztetett kert, és bé petsételtetett kút Cant. 4, 12. az egy galamb, 6, 8. a' szölö-kert, Psal 9, 9. Cant. 2, 15. Isa. 5, *. Jer. 2, 21 † 12, 10. Matt. 20, 1 *. Mar. 12, 1. Luc. 20, 9. Apoc. 14, 15. a' hajó, Luc. 5, 3. a' jó és gonosz halakat-tartó varsa, Matt 13, 47. a' szantó föld, 13. 24. a' mennyeknek országa, Matt. 13 * † 25 *.

Igazságnak erösége nem vétkezhetik az igazság-ellen, Isa. 59, 21. Matt. 16, 18 † 28, 20. Luc. 22, 32, Joan. 14, 16 † 16, 13 † 17, 11, 20. 1. Tim. 3, 15 *. 1. Joan. 2. 27.

A' Krisztus teste, Cant. 4, 7, 9, 11, 12. Eph. 1, 22 † 4, 4 † 5, 23. 1. Cor. 12, 27.

A' hivek gyüleközete, születik és nevekedik az igaz tudomány-által, Joan. 1, 12 † 3, 3. Rom. 8, 13 † 9, 8. Gal. 3. 20 † 4, 19. Eph. 1, 5. Tit. 1, 1. 1. Gor. 4, 14. Philem, 10. 1. Pet. 1, 23. 1. Joan. 3, 9 † 5, 1, 18. Jac. 1, 18.

A' hivek gyüleközete tartozik táplálni szükséges dolgokkal a' tanitókat és a' pásztorokat, Deut. 12, 19 † 14, 27 † 16, 11 † 25, 4. 1. Esd. 7. 23. Matt. 10, 10. Luc. 10, 7. Rom. 15, 27. 1. Cor. 9, 7, 11. Gal. 6, 8. Phil. 2, 29 † 4, 10, 16. 1 Thessal. 5, 12. Heb. 13, 7. Tartozik azokért imádkozni, Act. 4, 29 † 12, 5. Rom. 15, 30. Eph. 6, 18. Phil. 1, 19. Col. 4, 2. 2. Thes. 3, 1. Heb. 13, 18.

Az Anyaszentegyház a' Krisztus jegyese, Psal. 44, 11. Ezech. 16, 9. 2. Cor. 11, 2. Eph. 5, 26. Apoc. 19, 8 † 21, 10.

Krisztus az Anyaszentegyháznak feje, Ose. 2, 2. 1. Cor. 12, 27. Eph. 1, 22 † 4, 15 † 5, 23. Col. 1, 18. † 2, 10.

Az Anyaszentegyház tagjai a' hivek, kik azon föhöz, a' Krisztushoz, és az ö hely-tartójához halgatnak, akár Zsidók, 's akár Pogányok, Isa. 43, 9. Joan. 10, 16. 1. Cor. 12, 12. Eph. 3. 6.

Az Anya-szentegyháznak kültsokat ígér a' Krisztus és hatalmat, Matt. 16, 19. néki adgya, Joan. 20, 23. él azokkal, Matt. 18, 17.

Az Anyaszentegyházat a' Krisztus véréval váltotta-meg, és magának meg-vötte, Act. 20, 28. 1. Cor. 6, 20 † 7, 23. Ephes. 2, 13. Col. 1. 14. 1. Pet. 1, 18. Heb. 9, 12. 1. Joan. 1. 7. Apoc. 1, 5 † 5, 9 † 14, 4.

Az Anyaszentegyházat az Isten óltalmazza, Exod. 13, 21. † 29, 45. Lev. 26, 12. Deut. 7, 20 † 23, 14 † 31, 3. 3. Reg. 6, 13. Psal. 90, 1, 11 † 131. 13. Isa. 43, 2. Jer. 46, 28. Matt. 18, 20 † 28, 20. Joan. 14, 33. 2. Cor. 6, 16.

APOLLO, ékessen-szólló, és irástudó ember vólt, Act. 18, 24. 1. Cor. 1. 12 † 3, 4 † 16, 12.

APOLLONIUS, Syriának hadnagya, 1. Mach. 3, 12 † 10, 69.

APOSTOL: Nagy Apostol a' Krisztus Heb. 3, 1.

Az Apostolokat a' tanítványok-közül választya a' Krisztus, Luc. 6. 13. el-küldetnek Judæába az Isten országát hirdetni, Matt. 10 *. Luc. 9. 24, 46. meg térnek, 9, 10 az egész világra küldetnek az Evangielyomot hirdetni, Matt. 82, 19. Mar. 16, 15. Luc. 24, 46. Joan. 15, 16,

27 † 20, 21. Act. 1. 8 † 10, 42.

Az Apoſtolok, könyvekkel, a' vagy hártyákkal éltek, 2. Tim. 4, 13. az olvaſáſra intettek minket, 1. Tim. 4, 13, 51.

Az Apoſtolokban és Prófétákban az Iſten Lelke vólt, Exod. 4, 12. 2. Reg. 23, 2. Dan. 9, 10. Zach. 7, 7. Matt. 10. 20. Mar. 13, 11. Joan. 14, 17. Act. 1, 5 † 2, 4 † 4, 31 † 9, 17 † 19, 6. 1. Cor. 2, 12 † 12, 3. 2. Cor. 13, 3. 1. Theſ. 4, 8. 2. Tim. 3, 16. 1. Pet. 1. 11, 2. Pet. 1, 21.

Apoſtoli tudomány: azt erőſſen meg-kell tartani, akár irva légyen 's akár nem, Rom. 16, 17. Gal. 1, 8, 11. 2. Theſ, 2, 15. 1. Cor. 11, 3, 34.

Az Apoſtolok tudománya a' Kriſtus tudománya, Luc. 10, 16. 1. Cor. 14, 37. 2. Cor. 2, 14, 17 † 7, 20. 1. Theſ. 2, 2, 13. Gal. 1, 11.

ARAD, a' Kanaaníták királya, Iſraël-ellen hadakozik, Num. 21, 1.

ARAM, Ramnak-is mondatik, az Eſron fia, Aminadabot nemzette, Ruth 4, 4, 19. 1. Par. 2, 10. Matt 1, 4. Luc. 3, 33.

ARAN, az Abrahám báttya, és a' Lót attya, Gen. 11, 17.

ARFAXAD, a' Médusok királya, kit meg győzött Nabukodonoſor, Judith 1, 1, 5, 6.

ARISTARKUS, Szent Pál társa, mind az útban, 's mind a' fogſágban, Act. 19, 29 † 20, 4, 6 † 27, 2. Col. 4, 10.

ARKELÁUS országol az attya-helyett, ki Herodes vólt, Matt. 2, 22.

ARSATZES, a' Persák és Médusok királya, meg-győzi Demetert, 1. Machab. 14. 3.

ARTAXERXES, a' Persák királya a' Zſidók-ellen panaſzolkodó levelet vészen, 1. Eſd. 4, 17. meg-parantsollya, és fel-fogadja, hogy a' templom épitése végbe ne mennyen, 4, 21. meg-engedi a' templom épitését, 7 *.

ÁRTATLANSÁG: azt tartozik minden óltalmazni, és a' gonoſz gyanúságot el kell magától távoztatni, Joſ. 22, 22. 1. Reg. 1, 14. 3. Reg. 18, 17. Jer. 37, 12. Act. 2, 15 † 6, 14 † 7, 2. † 28, 17.

Árúltatás, meg-büntettetik, Gen. 37, 23. Judic. 1, 24. 1. Reg. 23, 19. Iſa. 22, 15. 2. Mach. 3, 4 † 4, 1 † 10, 20 † 13, 21. Matt. 26, 14, 47.

ASA, az Abia fia a' Juda királya, eltörli a' bálványokat, 3. Reg. 15. 8, 12. ſegétséget kér a' Syruſoktól, és meghal, 15, 19, 24. Jóſafat a' fia országol utánna, 1. Par. 3, 10.

ASAF, a' David énekeſe, 1. Par. 6, 19 † 6, 5.

ASARHADDON, az attyának Sennakeribnek halála- után el-foglallya az országot, 4. Reg. 19, 37. Iſa. 37, 38.

ASENET, a' Jóſef felesége, Efraimnak és Manaſſesnek annya, Gen. 41, 50 † 46, 20.

ASIA, a' Romai birodalom-alá vettetik, 1. Mach. 8, 6.

ASSVÉRUS, a' Persák királya, nagy vatsorát szerez, Eſth. 1, 3. Eſtert vészi feleſégül, 2, 9, 17. Dariuſt a' fiát hadgya utánna, Dan. 9, 1.

ASSUR, Semnek a' Noë fiának fia, az Aſſyriuſok országát el-rendeli, Gen 10, 22. 1. Par. 1, 17.

ASSUR az Úr fel-gerjedett haragjának veſzſzeje, Iſa. 10, 5. az Aſſyriuſok-ellen profétáltatik, Num. 24, 24. Iſa. 10, 5 † 14, 21 † 17, 3 † 30, 28, 31, † 31, 8.

Az Aſſur királya meg-győzi az Israëlitákat, és fogva viſzi, 4. Reg. 15, 29 *. 16 *. † 17 *. meg-veſzi a' Júda váraſit, 4. Reg. 18 *. 2. Par. 32 *. Ezech. 36 *.

Az Aſſyriuſok ſeregét az Angyal megöli, 4. Reg. 19, 37. 2. Par. 32, 21. Iſa. 33, 36. Eccli. 48, 24. 1. Mach. 2, 41. 2. Mach. 8, 19. Tob. 1. 21. Jonæ 2, 8.

ASTAROT, Judic. 2, 13 † 10, 6. 1. Reg. 7, 3. † 12, 10.

ATALIA, az Amos leánya, 4. Reg. 8, 26. tſak nem az egéſz királyi magot el-veſzti, 11, 1. hat eſztendeig országol Judæaban, 2. Par. 22, 12. meg-ölik, 4. Reg. 11, 16, 20.

ATENÓBIUS, Simonhoz küldetik, 1. Mach. 15, 28.

Átkozás: a' gyüleközetből való ki-átkozáſt a' Kriſtus parantſolta, Matt. 5, 29 † 16, 19 † 18, 8, 18. Mar. 9. 42. Joan. 20. 33.

Éltek azzal az Apoſtolok, 1. Cor. 5, 3, 10. 2. Theſ. 3, 6, 14. 1. Tim. 1. 20. Tit. 3. 10.

Az Anyaſzentegyháznak tiſztúlására, és annak a' kit ki-átkoznak meg-jobbúlására kell azzal élni, 1. Cor. 5, 4. 1. Tim. 1, 20. 2. Theſ. 3, 14. hogy annak lelke üdvözüllyön, 1. Cor. 5 *.

A' Fariſæusok ki-átkozáſa, Joan. 9, 22. 34 † 12, 42 † 16, 2.

Kiket kell ki-átkozni, Pro. 22, 10 Mat. 18, 17. Rom. 16, 16. 1. Cor. 5. *. 2. Cor. 2, 8. 2. Theſ. 3. *. 1. Tim. 1, 20 † 6, 5. 2. Tim. 2, 17, 21 † 3, 5. Tit. 3, 10. Joan. ep. 2, 10.

El kell azoktól távozni, Matt. 18, 17. 1. Cor. 5. * Tit. 3, 10. Láſd áldás.

ATYÁK tiſzti és hívatallya, Gen. 18, 19 † 21, 19 † 24, 2 † 25, 6 † 34, 4, 29 † 49 * Exod. 10, 2. † 12, 26. † 13, 13, 14 † 21, 20. Lev. 19. 29. Num. 30, 6. Deut. 4, 9 † 6, 7, 20 † 11, 19 † 21, 19. † 22, 18, 19 † 32, 46. Joſ. 4, 21. 1. Reg. 2, 23 † 3, 13. 3 Reg. 2, 1. Job. 1, 5. Pſal. 27, 3. Prov. 1, 8 † 4, 1. † 5, 7 † 11, 29 † 13, 24 † 19, 18 † 20, 7 † 22, 6, 15 † 23, 13 † 29, 17. Eccli. 4, 23 † 7, 25 † 8, 11 † 17, 1 † 25, 10 † 26, 13 † 30, 1, 11 † 33, 32 † 42, 5. Tob. 1. 10. † 4 *. † 10, 12 † 14, 5, 11. 1. Mach. 2, 49, 64. 2. Mach. 6. 24, 28 † 7, 20, 21, 27. Dan. 13, 3. Matr. 10, 37. Eph. 6, 4. Col. 3, 21. 2. Tim. 3, 15. Tit. 2, 4.

ATYAFIAK békeſége ditsértetik, Pſal. 132, 1. Eccli. 25, 2. Rom. 12, 16 † 15, 6. 1. Cor. 1. 10. Eph. 4, 3. Phil. 2, 2 † 3, 17 † 4, 2. 1. Pet. 3, 8.

Kik légyenek a' Kriſtus attyafiai, Matt. 12, 49 † 28, 10. Mar. 3, 33. Luc. 8, 21. Joan. 20, 17. Heb. 2, 12. Pſal. 21, 23.

Az atyafival-való vétkezés nagy bün, Lev. 18, 6, 7. † 20, 11, 14. Deut. 22, 30. 1. Cor. 5, 1.

AXA, a' Kálcb leánya, Otonielnek adatik feleségül, Joſ. 15, 17. Judic. 1. 13.

AZARIAS, az Amazíás fia, a' Júda királya, meg-poklosúl, 4. Reg. 15, 5. 2. Par. 26. 19. Joatámot a' fiát hadgya királyúl, 4. Reg 15, 32. 1. Par. 3. 12. Oziasnak neveztetik, 2. Par. 26, 19. Matt. 1, 9. Matatnak mondatik, Luc. 3, 29.

Azariás próféta Aſa királyhoz küldetik, 2. Par. 15, 2.

B

BAAL, a' Samaritánuſok bálványa. 2. Reg. 16, 31. az ö óltára el-rontatik, Judic. 6, 25, 30. a' Baal papjai meg-ölettetnek, 3. Reg 18, 40, 4. Reg. 10. 25 † 23, 5.

BAANA és Rékab, fel-akaſztatnak, 2. Reg. 4, 12.

BAASA, Iſraëlnek iſtentelen királya, Aſa-ellen hadakozik, 3. Reg. 15, 16 *, minden nemzetsége el-vész, 16, 4, 11. a' Jéhu igéje-szerént. 6, 1, 2.

BABILONIAI fogság meg-profétáltatik, Lev. 26, 31. Deut. 4. 26 † 28, 36, 49. 4. Reg. 20, 17. Iſa. 5, 13, 19. Jer. 13, 19, 24 † 16, 9 † 20, 4, 6 † 25, 8. Ezech. 7, *. 12 *. 22, 5. Mich. 3, 12 † 4, 10. Abac. 1, 6. Bar, 6, 1.

Annak kezdeti, 4. Reg. 24 *. 25 *. 2. Par. 36 *. 3. Eſd. 1, 40, 52.

Annak vége meg-profétáltatik, Lev. 26. 42. Deut. 4, 29 † 30, 2. 3. Reg. 8, 33. 2. Par. 6, 24, 37. Iſa. 14, 1 † 40, 1 † 48, 20. Jer. 12, 15 † 16. 15 † 24, 1 † 25, 12 † 29, 10 † 30 *. † 31, 9 † 32, 37 † 16, 27. Ezech. 11, 17. Dan. 9, 2. 25. Baruk 6, 2. abból való ki-ſzabadúlás, 1. Eſd. 1 *. 2 *. 3. Eſd. 2. 1.

A' Babyloniai fogságnak oka, 4. Reg. 17, 7, 13, 18. Babylon ellen profétáltatik, Pſal. 136, 8. Iſa. 13 *. 14, 4 † 21, 2, 9 † 47 *. Jer. 25, 12 † 50 *. 51 *. Bar. 4, 27. Apoc. 14, 8 † 16, 19 † 17 *. 18 *.

BAKKIDES, a' Demeter hadnagya, 1. Mach. 7, 8. Judáſt meg-öli, 9, 18.

BALAAM, igérettel arra kérettetik, hogy Iſraëlt meg-átkozza, Num. 22 *. 23 *. az Úrtól meg-tíltatik, 23, 5, 26. a' Bálaám tudománya, 2. Pet. 2. 15. Apoc. 2, 14.

BALAK, a' Moabíták királya, követeket küld Bálaámhoz, Num. 22, 5. Joſ. 24, 9. Lásd, Judic. 11, 25. Mich. 6, 5. Apoc. 2, 14.

BANAIAS, a' Tzereti és Feleti hadnagya, 2. Reg. 20; 23. a' Dávid tanátsa, 23, 23. 1. Par. 11, 25. a' Salomon hada hadnagya, 3. Reg. 2, 35.

Bánkodni: e' világi dolgokért fölöttébb bánkodni, nem dítséretes, Prov. 12, 25 † 15, 13 † 17. 22. Eccli. 30, 22 † 38, 19. 1. Mach. 6, 8. 2. Cor. 7, 10.

Barabbas tolvaj el-eresztetik, Matt. 27, 26. Mar. 15, 15. Luc. 23, 25. Joan. 18, 40. Act. 3, 14.

Barátság, igaz és hamis, Deut. 13, 6 † 33, 9. 2. Reg. 3, 27 † 13, 14 † 15 19 † 20. 8. Pſal. 40, 10 † 54, 14. Pr. 14, 20 † 18, 24 † 27, 10, 19. Eccli. 6, 7 † 7, 20 † 9, 12 † 12, 14 † 22, 25 † 37, 10. Jer. 9, 4 † 12, 6 † 41, 1. Dan. 11, 26. Mich. 7, 5. Matt. 10, 35. Luc. 12, 53. Joan. 13, 18. 1. Th. 2, 14.

BAR-JEHU meg-vakíttatik az Iſtentől Sz. Pál-által, Act. 13, 11.

BARNABAS, a' mezeje árrát az Apoſtolok lábaihoz teſzi, Act. 4, 37. Pált az Apoſtolokhoz viſzi, 9, 27. Antiokiába küldetik, 11, 22. Jeruſalembe viſzſzatér, 11, 30. iſmég Antiokiába megyen Pállal, 12, 25.

BAR-timæusnak a' ſzeme meg-világoſíttatik, Matt. 10. 46, 52.

BARUK, a' Néria fia, Jer. 32, 12. a' Jeremiás beſzéde-szerént Könyvet ír, melly meg-égettetik 36 *. máſt ir, melly a' nép-előtt el-olvaſtatik, 45, 1. Bar. 1, 3.

A' BIBLIÁRA-VALÓ LAJSTROM.

BASEMAT, a' Salomon leánya, az Akimaás felesége, 3. Reg. 4, 15.

BATUEL, a' Nakor fia, a' Rebekka attya. Gen. 22, 23.

Bátorság, Láſd, Bizonyoság.

Békeség, némelly ideig- való, némelly örökké-való, Gen. 13, 6. 8 † 26, 22 † 45, 24. Lev. 26, 6. Num. 6, 27. Jer. 29, 7. Eccli. 25, 2 † 28, 15, 19. Matt. 5, 9. Mar. 9, 50. Luc. 14, 32. Act. 9, 31. Rom. 12, 18. 1. Cor. 14. 33. Eph. 4, 3. 2. Tim. 2. 22. 1. Pet. 3, 11. Heb. 12, 14. Jac. 3, 18. Apoc. 6, 4.

Belsö békeség, az Iſten's az igazakközött, Iſa. 2, 4 † 9, 6 † 11. 6, 7 † 66, 12. Oſe. 2, 14, 20, Mich. 4, 3. Zach. 9, 10. Luc. 2, 14. † 24, 36. Joan. 14, 17 † 16, 33 † 20, 19. Act. 10, 36. Rom. 5, 1. Epheſ. 2, 14. Phil. 4, 7.

Békeséget igérnek a' hamis próféták, Jer. 6, 14 † 8, 8, 12 † 14, 13 † 23, 16. Ezech. 13, 10, 16. Mich. 3, 5. 1. Theſſ. 5. 3.

Békeséges türés, Gen. 12, 4, 6. 2. Reg. 16, 10. Job. 1, 20 † 2, 9 † 7, 2. Prov. 3, 11 † 14, 29 † 15, 1 † 16, 32 † 25, 15. Eccli. 1, 29 † 2, 4. Eſd. 10, 15. Tob. 2, 8. 2. Mach. 6, 20 † 7*. Matt. 5, 39. Rom. 5, 3 † 12, 12 † 15. 4. 2. Cor. 6, 4. Gal. 5. 22. Eph. 4, 2. 1. Theſ. 5, 14. 2. Theſ. 1, 4, 7. 1. Tim. 6, 11. 2. Tim. 2, 3, 12. 1. Pet. 1, 6 † 2, 19 † 3. 14, 17 † 4, 1. 2. Pet. 1, 6. Heb. 10, 36 † 11, 25 † 12, 1. Jacob. 5, 7.

A' békeség-nélkül-való türéſnek büntetéſe, Exod. 14, 11 † 15, 24, † 16, 27 † 17, 2. Num. 11, 1, 10 † 14, 1, 28 † 21, 6. Job. 3, 1. Eccli. 2, 16.

BELNEK hiſtoriája, Dan. 14*.

BENHADAD meg-tartya a' ſzövetséget Aſa királlyal, 3. Reg. 15, 20. meg-ſzállya Samáriát, 20, 1. 4. Reg. 6, 24. meg-betegül, és meg-hal, 8, 7. 15.

Benhadad, a' Házaël fia, Syriának királlyává léſzen, 4. Reg. 3, 24. meghóldoltattya Iſraëlt, 13, 3.

BENJAMIN, a' Jákob fia, ſzületik, Gen. 35, 16.

A' Benjamiták gonoſzt tſelekeſznek, Judic. 19. 25. meg-büntettetnek, 20. 41.

Bér, Láſd, Jutalom.

Bérmálás, ſzentség, Act. 8, 17. Heb. 6. 2.

Berzellai, Dávid királynak eleséget ſzerez, 2. Reg. 17, 27. a' Jordánig kéſéri, 19, 31*. Dávid meg-parantsollya hogy a' fiaival jól tegyenek, 3. Reg. 2, 7.

Berzellai nem mutathatván levelet, meg-foſztatik a' papságtól, 1. Eſd. 2, 62. 2. Eſd. 7. 6.

BESELEEL, jeles mives ember, Exod. 31, 1, † 35, 30.

Beſzéd: Meg kell embernek beſzédét gondolni, Pſal. 111, 5. Prov. 15, 2, 23 † 13, 3 † 20, 15 † 17, 27 † 21, 23 † 25, 11. Eccle. 5, 2 † 12, 10. Eccli. 5, 12 † 20, 7 † 23, 7 † 28, 29 † 32, 18. Matt. 12, 36. Col. 4, 6. Jacob. 1. 19.

BETEGSÉG, a' bün büntetéſe, Exod 15, 26. Lev. 26, 16. Num. 12*. Deut. 7. 15 † 28, 27, 60. 2. Reg. 24, 15. 4. Reg. 5, 27. 2. Par. 21, 18. Joan. 5, 14.

A' betegeket meg kell látogatni, Gen. 48, 1. 4. Reg. 8, 29 † 13, 14. Job. 2, 11. Pſal. 40, 4. Eccle. 7, 3. Eccli. 7. 38. Matt. 25, 37, 40. Joan. 11, 3 † 12, 9. 2. Cor. 1, 4.

Mint kell magát viſelni a' betegségben. Gen. 49* † 50, 14. Deut. 31, 1, 6. Joſ. 13*. 23*. 24*. 1. Reg. 12*. 3. Reg. 2, 1, 7. 2. Par, 32, 24. Tob. 4*. Iſa. 38, 1. 1. Mach. 2, 49, 61.

BETSABEE, az Eliam leánya, az Uriás felesége, Dávidtól fiat fogad, 2. Reg. 11, 4, 17. a' fia meg-hal, 12, 15, 18. a' Dávid feleségévé léſzen, és Salamont ſzüli, 12, 24. 1. Par. 3, 5. Matt. 1, 6.

BETSAIDA, Andráſnak és Filepnek hazája, Joan. 1, 44 † 12, 21. meg-ſirattatik, Matt. 11, 21. Luc. 10, 13.

BET-SAMITÁK, keményen megbüntettetnek, 1. Reg. 6, 19.

BIRÁK tiſzti és méltósága, Exod. 18, 13, 21 † 21*. 22*. 23*. Lev. 19. 15 † 24, 11, 23. Deut. 1. 13. 16 † 17* † 18, 15 † 25, 1 † 27, 19. Joſ. 7, 19. 1. Reg 8, 1 † 12, 5. 2. Par. 19, 6. Eccli. 4, 50 † 10, 1 † 44, 12. Pſal. 81*. Prov. 18, 5, 19 † 24, 23 † 28, 15. Iſa. 5, 16 † 10, 1. Jer. 5, 26. Luc. 18, 2 † 23, 1, 13, 23. Joan. 7, 24 † 8, 15. Jac. 2, 4.

Bírák igazgattják Israëlt, közel három-ſzáz ötven eſztendeig, Act. 13. 20.

Bírák hatalma az alattok-valókon, Gen. 9, 6. Exod. 1, 8*. 5*. 18, 13, 17 † 22, 8. Lev. 24, 10, 23. Num. 11, 16, 24 † 25, 4 † 27, 15, 18. Deut. 1, 13, 17 † 17, 1 † 19, 17. Joſ. 1, 10. Judic. 2, 7, 16. 1. Reg. 10, 24. 3. Reg. 3, 7. 2. Par. 19, 4, 8. Job. 29*. † 34. 30. Pſal. 81*. Prov. 8, 15 † 11, 14 † 12, 24 † 16, 10 † 20, 8 † 28, 15 † 29, 4, 14 † 31, 4, Eccle. 10, 1, 12. Sap. 1, 1. 6* Eccli. 7, 4 † 10, 1, 24 † 17, 18. Iſa. 1, 23, 26 † 3, 2 † 10. 1, † 32, 1. Jer. 5, 26 † 22, 2 † 27*. Ezech. 22, 6, 12 † 45, 9. Dan. 2, 21. Oſe. 13, 10. Mich. 3, 1, 9. Matt. 22, 17, 21 † 26, 51. Luc. 20. 22. Joan. 3, 31. † 19. 11. 1. Cor. 15, 24. Rom. 12, 8 † 13, 1. 2. Tim. 2, 1. Tit. 3, 1. Heb. 13, 17. 1. Pet. 2, 13.

BIZONYOSOK nem vagyunk a' bünnek meg-botsátásáról, és az örök életnek el-vételérül, Eccle. 9, 1, 2. Eccli. 5, 5. Rom. 8, 17 † 11, 20. 1. Cor. 4. 3, 4, 5. † 9, 27 † 10, 12. Phil. 2, 12 † 3, 11, 13. 1, Tim. 1, 19. 2. Pet. 3, 17. Heb. 3, 14 † 4, 1.

Bizonyság-tétel, igaz, és hamis, Exod. 20, 16 † 23, 1. Num. 35, 30. Deut. 5, 20 † 17, 11 † 19, 15, 18. 3. Reg. 21, 10. Pſal. 26, 12 † 34, 11. Prov. 6, 19 † 14, 5 † 19, 5, 9 † 25, 28 † 25, 18. Dan. 13, 34*. Matt. 18, 16 † 19, 18 † 26, 59 † 28, 13. Mar. 10, 19. Joan. 8, 17. Act. 6, 11. Rom. 13, 9. 2. Cor. 13, 1. 1. Tim. 5, 19. Heb. 10, 28.

BOTSÁNAT: Meg-kell botsátanunk felebarátunknak, Eccli. 28, 8. Matt. 5. 23 † 6, 13 † 18, 22, 35. Luc. 17, 3. Eph. 4, 32. Col. 3, 13.

Bóldizár Király láttya az író kezet, Dan. 5, 5. meg-ölettetik, és orſzága Dáriusra ſzáll, 5, 30 † 6, 1.

Böjt, ſzükséges, Joel 2, 12. Tob. 12, 8. Matt. 6, 16. Mar. 2, 20. Luc. 2, 36. † 5, 35. Rom. 13, 13. 1. Cor. 7. 5 2. Cor. 6, 5 † 11, 27. Act. 13, 2, 3, 14, 22. Eph. 5, 18. 1. Theſ. 5. 6. Tit. 2, 2. 1. Pet. 1. 13 † 5, 8,

A' böjt érdemes, Jer. 35, 14, 19. Jonæ 3, 7, 9, 10. Judith 4, 8 † 8, 6. Matt. 17, 21 † 6, 17. Luc. 2, 37.

Halottakért-való böjt, 1. Reg. 31, 13. 2. Regum 1, 12 † 3, 36. 1. Par. 10, 12.

Példái a' böjtnek, Exod. 24, 18 † 34, 28. Deut. 9, 9, 18. Judic. 20, 26. 1. Reg. 7, 6 † 31, 13. 2. Reg. 3, 35 † 12, 16. 2. Par. 20, 3. 1. Eſd. 8, 21. 2. Eſd. 8, 4. Eſther. 4, 3. Pſal. 34, 13. Jer 36, 9. Dan. 10, 3. Jonæ 3, 5. Judith. 4, 7 † 8, 5. Tob. 3, 10. Matt. 4, 2. † 9, 14. Luc. 2, 37 † 5, 33. Act. 10, 30 † 13 † 3 † 14, 23.

Böjtöt parantsol Saul, 1. Reg. 14, 24. Jóſafar. 2. Par. 20, 3. a' Ninivei király, Jonæ 3, 5, 7. Eſdrás, 1. Eſd. 8, 21, Eſter és Mardokæus, Eſth. 4, 16.

A' negyvennapi böjtnek példái: Moyſes, Exod. 24, 18 † 34, 28. Deut. 9, 9, 18. Illyés, 3. Reg. 19, 8. Kriſtus, Matt. 4, 2.

Böltſeség: Az Iſteni böltseségnek eredete, tulajdonsága, ditsérete, és haſzna, Deut. 4, 6 † 29, 9. Job. 28, 20 † 32, 7. Eccle. 7, 12. † 9, 13. Sap. 6, 13, 16 † 7*. 8*. 9*. 10*. Eccli. 1*. 3, 1, 31 † 4, 12. 28, 29 † 21, 12 † 24*. 39, 14. Luc. 21, 15. Rom. 11, 33. 1. Cor. 1, 17. † 2, 6, 10 † 3, 19. Col. 2, 3. Jac. 1, 5 † 3, 15.

BOLDOGSÁG, a' Szentek öröme, Sap. 3, 7 † 5, 1. 16. Iſa. 25, 9 † 30, 29 † 49, 10 † 60*. 64, 2. Jer. 31, 3, 8, 13. Dan. 12, 13. Matt. 13, 43 † 19, 28 † 25*. Mar. 12, 25. Luc. 9, 33 † 16, 22 † 22, 29. Joan. 16, 20 † 17, 2, 24. Rom. 8, 30. 1. Cor. 2, 9 † 15, 41. 2. Cor. 12. 3. 2. Tim. 4, 8. 1. Pet. 1. 4, 8 † 5, 4. Heb. 10, 35 † 12, 23. Jac. 1, 12. Apoc. 2*. 3*. 7, 9, 15 † 14, 1. 21*. 22*.

Mint kell a'hoz jutni, Iſa. 25, 9. Matt. 20, 23 † 25. 34. Mar. 10, 40. Joan. 3, 15, 16, 36 † 5, 24 † 20, 29, Act. 2, 21 † 15, 11 † 16, 31. Rom. 1, 16 † 10, 4. Eph. 1, 13 † 2. 6. 1. Theſ. 5, 9. 2. Theſ. 2, 13. 2. Tim. 1, 9. Tit. 1. 1 † 3, 5. 1. Pet. 1. 9. Heb. 5, 12.

BOLONDSÁG, Prov. 14, 29 † 20, 3 † 26, 1 † 27, 22. Bar. 3, 23. Eccle. 10 2. Eccli. 33, 5. Matt. 7, 26 † 25, 2. Mar. 7, 22. Eph. 5, 4. Eccli. 21, 23.

Bolondság Iſten-elött e' világnak böltsesége, 1. Cor. 1, 18*. † 3, 19.

BORJÚ: az arany-borjú bálvány emeltetik, Exod. 32, 4. Deut. 9, 16. 3. Reg. 12, 28. 4. Reg. 10, 29 † 17, 16. Pſal. 105, 19. Oſee 8, 5. Act. 7, 40.

Boſzſzú-állás, tſak az Iſtené, és az ö ſzólgai-é a' bírák-é: egyebeknek tilalmas, Gen. 15, 14. Lev. 19, 18. Deut. 32, 35. Judith 8, 20 † 16, 20 Pſal. 7, 7 † 9, 13 † 93, 1. Prov. 17. 11 † 20, 22 † 24, 29 † 28, 22. Eccli. 28, 1. Ezech. 25, 12, 14. Nah. 1, 2. Matt. 5, 39. Luc. 9, 54 † 18, 6, 7, 8. Rom. 12, 9. Gal. 5, 10. 1. Theſ. 5, 15. 2. Tim. 4, 14. Heb. 10, 30. 1. Pet. 3, 9. Jac. 5, 4. Apoc. 6, 10.

Botránkozás, tíltatik, Lev. 4, 3. Num. 31, 16. 2. Reg. 12, 14. 1. Eſd. 8, 22. Prov. 28, 10. 2. Mach. 6, 24. Matt. 17, 27 † 18, 6. Mar. 9, 42. Luc. 17, 1. Rom. 14, 1, 15. 1. Cor. 8*. † 10, 32. 2. Cor. 6, 3. 1 Theſ. 5, 22.

El-távoztaſſuk a' botránkoztatókat, Exod. 34. 12. Deut. 7, 2, 16 † 13*. Matt. 5, 29 † 16, 22. Mar. 9, 42. Rom. 16, 17.

BÜBÁJOSOK, Varázslók, és égbe-vigyorgók, Dan. 2, 1. 27 + 4, 6 + 5, 7, 11. Act. 19, 13.

Bübáj, és bábonaság, Exod. 7, 11. + 8, 18 + 22. 18. Lev. 19, 31 + 20, 6, 27. Num. 23, 23. Deut. 18, 10. 1. Reg. 28 *. 4. Reg. 17, 17 + 21, 6. Isa. 2, 6 + 44, 25 + 47, 13. Jer. 10, 2. Dan. 2, 2, 10. Mich. 5, 11. Act. 8, 8 + 13, 6 + 16, 16 + 19, 19. Gal. 5, 20. Apoc. 18, 23 + 21, 8.

Bünnek eredete, Gen. 2, 17 + 3, 6. Rom. 5, 12. 1. Cor. 15, 21.

Eredendö bün, Job 14, 4 + 15, 14. Pſal. 50, 7. Rom. 3, 9, 23 + 5, 12 *. annak tſelekedete, Gen. 8, 21. Eccli. 17, 30. Rom. 5, 12, 17 + 6, 23 + 7, 8, 11, 13, 14 *. Gal. 5, 17. Eph. 2, 3. el-vétetik a' Kriſtus által, 1, 29. Rom. 3, 23, 24 + 5, 9, 15, 17, 18, 19 + 6, 3, + 7, 24 + 8, 1, 2, Gal. 3, 22. Eph. 2, 5.

Tulajdon haralmával, egyedül az Iſten botſártya-meg a' bünt, Exod. 34, 7. Pſal. 18, 13 + 31, 5 + 102, 12. Iſa. 43, 25 + 44, 22 + 53 *. Jer. 31, 34 + 33, 8. Mich. 7, 18. Matt. 9, 2. Mar. 2, 5. Luc. 5, 20 + 7, 48.

A' Pap az Iſten hatalmával botsáttya meg a' bünt, Matt. 18, 18. Joan. 20, 23.

A' bün a' Kriſtus-által botsáttatik-meg, Iſa. 53 *. Dan. 9, 24. Matt. 1, 21 + 9, 2, 11, 28 + 20, 28 + 26, 27. Mar. 2, 5. Luc. 24, 46, Joan. 1, 29. Act. 2. 38 + 4, 12 + 10, 35, 43 + 13, 38. Rom. 4, 25 + 5, 9. 1. Cor. 6, 11 + 15, 3. 2. Cor. 5, 21. Gal. 1, 4. Col. 1, 14. Eph. 1, 7 + 5, 25. 1. Tim. 1, 15. Tit. 2. 14 1. Pet. 1, 18 + 2, 24 + 3, 18 + 4, 1. Heb. 1, 3 + 9, 12, 14. 1. Joan. 1. 7 + 2, 12 + 3, 5. Apoc. 1, 5.

A' Szent Lélek-ellen-való bün, Matt. 12, 31. Mar. 3, 28. Luc. 11, 15 + 12, 10. Heb. 6, 6 + 10, 26. 1. Joan. 5, 16.

A' Menybe kiáltó bün, Gen. 4, 10, + 18, 20. Exod. 22, 23, 27 Eccli. 35, 18, 20, Jac. 5, 4. Láſd. Botſánat.

Egynek, vagy kevéſeknek bünökért, ſokan meg-büntettetnek, Gen. 3 *. Num. 16, 20 *. Joſ. 7 *. Judic. 19. 25. 2. Reg. 24 *.

Terméſzet-ellen-való bün, Gen. 19 *. Judic. 19, 22 *. Lev. 20, 13. Rom. 1, 27, 1. Cor. 6, 10, 1. Tim. 1, 10.

Tudatlanságból-való bün, Lev. 4. 2 + 5, 15. Num. 15, 27. Luc. 23, 34. Joan. 9, 41 + 15, 24. Act. 3, 17. 1. Tim. 1. 13.

Szánt-ſzándékból és gonoſzságból-való bün, Num. 15. 30. Eccli. 10, 14. Matt. 28, 13. Joan. 11, 49. Act. 4, 18. Heb. 6, 5 + 10, 16. Láſd. Gyónás.

A' bün nem tſak nem tulajdonittatik nékünk, hanem ugyan valóban meg-botsáttatik, és a' lélek meg-moſattatik, és meg-tiſztítatik, Pſal. 50, 12. Act. 2, 38. 1, Cor. 6, 11. 2. Pet. 1, 9. 1. Joan. 1, 9,

A' bün meg-botſártatván, nem mindgyárt engedtetik meg a' büntetés, Num. 14, 20, 22, 23, 2. Reg. 12, 13, 14 *. 24 *. 1. Par. 21 *.

A' bünnek meg-büntetéſe, Exod. 7 *. 8 *. 9 *. 14 *. 4. Reg. 8, 28. 2. Par. 6. 28. Pſal. 77, 44 + 104. 27. Jer. 15, 2. Lásd Bün.

Büntetésnek meg-engedéſe, 2. Cor. 2, 10.

BUZGÓ, és gyanakodó ſzerelem, Gen. 34. 2. 25, 27. Exod. 32, 19, 27. Num. 25, 7. Judic. 20, 1, 8. 1. Reg. 11, 6 + 15, 11, 32. 3. Reg. 18, 40 + 19, 10, 14. 4. Reg. 10 *. 1. Mach. 2, 24. Matt. 21, 12. Joan. 2, 7. Act. 9, 1. Phil. 3, 2.

Tz. Ts.

TSALÁRDSÁG, Jer. 9, 6, Pſal. 34, 20 + 37, 13. Prov. 12, 17. Mar. 7, 22. Act. 5, 1. Rom. 1, 29.

TSELEKEDETEK, érdemeſek, Pſal. 118, 112. Prov. 11, 18. Eccli. 36, 18. Iſa. 3, 10. Matt. 5, 12 + 10, 42 + 16, 27 + 25, 34. Rom. 2, 6. 1. Cor. 15, 28. 2. Cor. 5, 10. 2. Tim. 4, 8. Heb. 6. 10 + 10, 35 + 11, 26. Jac. 2. 24. Apoc. 20, 7, 8 + 22, 12.

A' gonoſz tſelekedetek büntetéſt érdemlenek, Gen. 3, 11 + 4, 7 + 6, 3, 5. 6, 7 + 7, 4 + 9, 6 + 11, 4 *. + 17, 14 + 18, 20 + 19, 11, 24, 26 + 20, 3 + 42, 21 + 44, 16. Exod. 3, 9 + 7 *. 8 *. 9 *. 10 *. 11 *. 12 *. 20 *. 14 *. 21 *. 22 *. + 31, 13 + 32, 9, 27, 28, 33. Lev. 10, 12.

A' Jó tſelekedetek kedveſek Iſtennél, és jutalmat érdemlenek, Gen. 4, 4, 7 + 5, 24 + 6, 8, 9 + 8, 20, 7 + 22, 16 *. 26, 4, 5 + 29, 32. Exod. 1, 20 + 20 *. + 23, 22, 25. Lev. 11. 43, 44 45.

Szabad jót tſelekedni jutalomért, és fizetésért, Pſal. 118, 112. Matt. 5, 12. 2. Tim. 4, 8. Heb. 11, 26.

Nem minden tſelekedet vétek, 2. Pet. 1. 10. 1. Joan. 3, 6. 9 + 5, 18.

A' jó tſelekedeteknek elö-ſzámlálása, 4. Reg. 20, 3. Job. 6, 23. Pſal. 17. 21, 22, 25 + 131, 1, Iſa. 38, 3.

A' mit felebarátunknak tſelekeſzünk, magának tulajdoníttya az Iſten, Iſa. 37, 23. Jer. 1, 19. Zach. 2, 8. Matt. 25, 40. Act. 9, 5. 1. Cor. 8, 12.

Tsodák, a következendö dolgoknak jelei, Gen. 9, 12. Exod. 31, 13. Joſ. 2. 18. 1. Reg. 2, 34 + 10, 2. 2. Reg. 5, 24. Reg. 5, 24. 4. Reg. 19, 29. Iſa. 38, 7. Tob. 5, 3. Luc. 2, 12. a' meglött dolgoknak emlekezeti, Exod. 12, 3, 8. Num. 15, 38 + 16, 38, 40 + 17, 10. Joſ. 4, 6 *. Láſd. Szentek.

Az Iſten hatalmaſſágát, és igazságát meg-ismértetik, Exod. 4, 26. + 7, 17 + 16, 12. Joſ. 3, 10, 14. 3. Reg. 13, 4 + 17, 14 + 18, 38 + 20, 13, 28. 4. Reg. 5, 14 + 20, 9. Matt. 8, 26 + 9, 2 + 14, 28.

Tsók, békeſégnek és ſzeretetnek jele, Gen. 29. 13 + 45, 14 + 48, 10 + 49, 34. Exod. 4, 27. Luc. 15, 20. Act. 20 37. Rom. 16, 15. 1. Cor. 16, 20. 2. Cor. 13, 12. 1. Theſ. 5, 26. 1. Pet. 5, 14.

Tzéfás, Láſd, Péter.

TZEREMÓNIÁK, példáztattak, Gen. 8, 20 + 14, 18 + 15, 9 + 17, 10 + 22 *. + 26, 5 + 28, 11 + 33, 20 + 43, 4, 26. Exod. 12 *. + 18, 20 + 19 *. Lev. 8, 34 + 9 * + 10, 19 + 12 *. 14 23 *. 24 *. Num. 1, 50 + 4 *. + 5 * + 6 *. + 7 *. + 8 *. + 9 *. + 15 *. 1. Par. 23 *. 1. Eſd, 6 *. Matt. 2, 11.

Bizonyos tzeremóniák az imádságban, 3. Reg. 8, 22, 54 + 17, 21 + 18, 42. 2. Par. 5, 12 *. Matt. 2, 11 + 26, 39. Mar. 14, 35. Luc. 22, 41. 1. Cor. 11. 4 *. 1. Tim. 2, 8.

TZYRUS, a' Persák királya megengedi, hogy a' fogságban-lévö Israëliták Judæába térjenek, 2. Par. 36, 22. 1. Eſd. 1, 1. 3. Eſd. 2, 1. meg-adgya nékik az edényeket, a' mellyeket Nabukodonoſor el-hozott vólt Jeruſalemböl, 1. Eſd. 1, 7. + 5, 14. Dan. 1, 2.

D.

DAGON, a' Filiſtæuſok bálványa, Judic. 16, 23. 1. Reg. 5, 2. 1. Mach. 10, 83 + 11, 4.

DAMASKUS, Syriának fö-városa, meg-rontatik Teglatfalasártól, 4. Reg. 16, 9. Damaskus-ellen-való prófétálás, Iſa. 17, 1 + 8, 4. Jer. 49, 23. Amos 1, 3.

DÁN, a' Jakob fia, Gen. 30, 6. a' Dan nemzetsége örökséget keres magának, Judic. 18, 1. Léſemet meg-veſzi, Joſ. 19, 47.

DANIEL, Bóldizárnak neveztetik, Dan. 1, 7. álmokat magyaráz, Dan. 2. 31 + 4, 7, 11, 18, 25. fö-tiſzt-tartó Bábel-országban, Dan. 6, 3. az oroſzlányok vermébe vetteték, Dan. 6, 16. + 14, 30. meg-ſzabadíttya Suſannát, Dan. 13, 51, 60.

DARIUS, az Aſſvérus fia, Dan. 9, 1. el-foglallya Bábel országát, Dan. 6, 1. iſtentelen törvényt ſzab, Dan. 6, 8. Királyi lakadalmat ſzerez, 3. Esd. 3, 1. a' Tzyrus parantsolattyát meg-újíttya, 1. Esd. 6, 1. meg-veri örét Sándor a' Matzedoniai Király, 1. Mach. 1, 1.

DÁVID, Iſainak vagy Jeſsének fia, Matt. 1, 6. Samuéltöl meg-kenetteték, 1. Reg. 16, 13. meg-öli az oroſzlányt, a' medvét, és az óriás Goliárot, 17, 34, 49. ſzövetséget vet Jonatáſſal, 18, 3. + 20, 8, 16, 23 + 23, 18. meg-éſzi a' ſzent kenyereket, 23, 18. bolondnak tetteti magát Akis király-elött, 21, 13. Másfatba ſzalad, 22, 3. el-metſzi a' Saul köntösének ſzélit, 24, 5. tíz ifiakat küld Nábálhoz, 25, 5. el-véſzi a' Saul dárdáját, 26, 11. Akishoz fút, 27, 2. Hebronban Judának királyává kenetteték, 2. Reg. 2, 4. az egéſz Israël kivánnya királynak, 2. Reg. 5, 1. 1. Par. 11, 3 + 12, 38. a' Jónatás mondáſa-ſzerént, 1. Reg. 23, 17. és a' Saul mondáſa-ſzerént, 24, 21. paráznaságba, és gyilkoſságba eſik, 2. Reg. 11 *. meg-ſzánnya-bánnya bünét, 12, 13. el-fút Abſalom-elött, 15, 14. a' vizet az Úrnak áldozza, 23, 16. meg-ſzámlállya a' népet, 24, 2. Arennátúl meg-veízi a' ſzérüt, 24, 24. tanáskozik az Iſten házának épitéséröl. 1. Par. 17, 1. míveſeket és meſtereket fogad, 23 *. 24 *. 25 *. 26 *. 27 *. Salomont rendeli utánna-való királlyá, 3. Reg. 1, 30 meg-hal, és el-temettetik, 2, 10. Act. 2, 29 + 13, 36. ditsértetik, Eccli. 47, 2.

A' Lelki Dávid (ki a' Kriſtus) igértetik, Jer. 30, 9. Ezech. 34, 24 + 37, 23.

Dávid fiának mondatik a' Kriſtus, Matt. 1, 1 + 15, 22 + 22, 45, Mar. 12, 35. Luc. 20, 41. Act. 2, 29 + 13, 22. 2. Tim. 1. 8. Apoc. 5, 5.

DEMETER. a' Seleukus fia, kegyetlenül uralkodik. 1. Mach. 7, 1. ſzövetséget akar ſzerezni Jonatáſſal, 10, 3. azt fel-bontya, 11, 53.

Ótvös Demeter háborgatrya Pált, Act. 19, 23.

Dézma-adás, Gen. 14, 20 + 28, 22. Lev. 27, 30. Num. 18, 21, 28. Deut. 12, 6 + 14, 28 + 26, 12. 1. Reg. 8, 15. 2. Par. 3. 5. 2. Eſd. 10, 37. Heb. 7, 2. a

papokat illeti, Deut. 18, 3. 2. Paral. 31, 4.

DIAKONUSOK, Act. 6, 3 † 21, 8. Phil. 1, 1. 1. Tim. 3, 8.

DIANA, Efesusban és egész Asiában tiszteltetik, Act. 19, 27.

DITSÉRET-mondás étel-előtt, és étel után, Deut. 18, 10.

Nem ditsérhettyük az Istent érdemeszerént, Psal. 95, 4 † 105, 2 † 118, 164 † 144, 3. Eccli. 43, 2, 32.

DITSÉRETET kell énekelnünk az Istennek: Psal. 46, 2 † 146, 7 † 149, 1. Isa. 12, 4. Eph. 5. 19, Col. 3, 16. Heb. 13, 15. Jac. 5, 13.

DIENES, meg-tér, Act. 17, 34.

DINA, a' Jakob leánya, Gen. 30, 21. meg-szeplősíttetik Sikemtül, 34, 2.

DOEG, a' Saul szolgája, bé-árúllya Abimélek papot, 1. Reg. 22, 9, 18. meg-öli az Ur papjait, 22, 18.

DORGÁLÁS, attyafiúság-szerént, Gen. 37, 21. Lev. 19, 18. Psal. 140, 5. Prov. 1, 20 † 9, 7 † 10, 17 † 12, 1 † 13, 1 † 15, 31 † 17, 10 † 24, 25 † 25, 12 † 27, 5 † 28, 23 † 29, 1. Eccle. 7, 6. Eccli. 19, 15 † 20, 1 † 21, 7 † 32, 13. Ose. 4, 4. Matt. 18, 15. Luc. 17, 3. Gal. 2, 11 † 6, 3. 1. Tim. 5, 1, 20. 2. Tim. 2, 15. Heb. 3, 13. Jac. 5, 19.

Minémü légyen a' dorgáló, Mat. 7, 3. Luc. 6, 41. Joan. 8, 3. 1. Tim. 3, 2, Tit. 1, 6.

DRUSILLA, a' Felix tiszt-tartó felesége, halgattya a' Pál tanitását, Act. 24, 24.

DITSÖSÉG: az Istennek ditsöségét keressük mindenben, Jos. 7, 19. Psal. 115, 1. Matt. 6, 9. Joan. 9, 24 † 17, 4. Act. 3, 12 † 12, 23. 1. Cor. 6. 20 † 10, 31. Phil. 1, 20. Col. 3, 17. Tit. 2, 10. Lásd, Bóldogság, és Tiszteség.

E.

EBRON, Lásd, Hebron.

EDOM, a' Jákob báttya, az Isaák fia, Esaunak neveztetik, Gen, 25, 25.

EFRON, nem engedi Júdának, hogy által mennyen az ö határán, és tellyességgel el pusztúl, 1. Mach. 5, 46. 2. Mach. 12, 27.

EGYENETLENSÉG. el kell azt távoztatni, Prov. 6, 19 † 10, 12, † 15, 18 † 16, 28 † 17, 11 † 18, 6 † 30, 33. Matt. 12, 44 *. Luc. 11, 17. 1. Cor. 14, 33. Gal. 5, 15, 2. Tim. 2, 23.

Együgyü, kedves az Istennél, Isa. 29, 18, 24 † 32, 4. Eccle. 9, 15. Matt. 11, 25. Luc. 2, 9, 5 † 5, 8 † 10. 21. Act. 4, 13. 1. Cor. 1, Cor. 1, 24 † 2, 1. együgyü az igaz ember, Gen. 20, 6. Job. 1, 8. Matt. 10, 16. Act. 2, 46. Rom. 16. 18 Eph. 6, 5. Col. 3, 22.

EGYIPTUSI Fogság, meg-próbáltatik, Gen. 15, 13, el kezdetik, Exod. 1, 8, 13. Act. 7, 18. abból-való kiszabadúlás meg-igértetik, Gen. 15, 16 † 48, 31 † 50, 14. Exod. 3, 17 † 6, 6. bé-tellyesedik: Exod. 12, 37, 51 † 13 *. Num. 33, 1. Deut. 16, 1. Ose. 13, 4. Mich. 6, 4.

Egyiptusba akar térni az Israël népe, Exod. 14, 11 † 16, 3 † 17, 3. Num. 11, 5 † 14, 4 † 20, 2.

Egyiptus-ellen prófétáltatik, Isa. Isa. 19, 1, 11, 18 † 20, 3. Jer. 43, 20. † 44, 30 † 46 *. Ezech. 29*. 30 *. 31 *. 32 *.

Gyakorta vagyon emlékezet az Egyiptusból-való ki-szabadításról, mint nagy jó-tételéről, Exod. 20, 2. Lev. 22, 33 † 26, 13. Deut. 4, 37 † 5, 6 † 7, 8 † 8, 14 † 16. 6. Judic. 2. 1, 6, 8. 1. Reg. 10, 18, 4. Reg. 17, 7. Mich. 6, 4.

Egyiptus sok-féle tsapással verettetik-meg, Exod. 7 *. 8 *. 9 *. 11 *. az Úr mondása szerént, Exod. 3, 19.

Egyiptust meg-vészi a' Babilóniai király, 4. Reg. 24, 7. Jer. 46, 2.

Egyiptust meg-vészi Antiokus, 1. Mach. 1. 17.

Egyiptusba fut a' Krisztus, Matt. 2, 13.

Az Egyiptziaiak hadakoznak Júda-ellen, 2. Par. 12, 2.

ÉHEZNI az igazságot, Isa. 55, 1. Psal. 106, 9. Matt 5, 6. Luc. 1, 53 † 6, 21. Apoc. 21. 6 † 22. 17.

Éhségnek példái, Gen. 12, 10, † 26, 1. † 41 *. 42 *. 43 *. 44 *. 45 *. 47 *. Exod. 16, 3. Deut. 28, 53 † 32, 24. Rut. 1, 1. 2. Reg. 21, 1 † 24, 13. 3. Reg. 8, 37 † 18, 2. 4. Reg. 4, 38 † 6, 25 † 8, 1 † 21, 3. 2. Par. 6, 28 † 20, 9. 2. Esd. 5 *. Psal. 36, 19. Isa. 5, 13. Jer. 14, 1, 12, 15 † 15, 2 † 29, 17 † 34, 17. Ezech. 5, 12, 16 † 6, 11. Joel 1 *. Amos 4, 6. Agg. 1, 6, 10 † 2, 17. Matt. 24, 7. Luc. 4, 25 † 15, 14. Act. 7, 12. † 11, 28. Rom. 8, 35. 2. Cor. 8, 14 † 11, 27. Apoc. 6, 8 † 18.

Isten ígéjének éhsége, 1. Reg. 3, 1. 2. Par. 15, 3. Ose. 3, 4 † 4, 1. Amos 9, 11.

ELEAZAR, az Aáron. fia, Exod. 6, 23 † 28, 4. Josuével el-osztya Kánaán földét, Jos. 14, 1. az Úr parantsolattya-szerént, Num. 34, 17. Pappá szenteltetik. Lev. 8, 24 *. Fö-pappá lészen az attya halála-után, Num. 20, 26. Deut. 10, 6. Meg-hal, és el temettetik, Jos. 24. 33. Finees a' fia, Exod. 6, 25. kit a' meg-hólt attyának helyére állatnak, Num. 25, 7. 12.

Eleazar a' Saura fia, meg-öli az elefantot, és attól meg-nyomattatván meghal. 1. Mach. 6, 43.

A' vén Eleazar ízenvedése, és halála, 2. Mach. 6, 18, 24.

ELEDEL, a' melly tilalmas volt a' Zsidóknál, Exod. 21, 28 † 22, 31. Lev. 3, 14 † 7, 23 † 11, 4 † 17, 10, 13 † 10, 16. Deut. 12, 26, 23 † 14, 7, 10. 1. Reg. 14, 32.

Eledelben és italban-való gonosz szokás, Isa. 5, 12. Ezech. 16, 49 Luc. 21, 34 † 16, 19. Rom. 13, 13. Gal. 5. 21. 1. Pet. 4, 3. 2. Pét. 2. 13. Lásd, Részegség.

Eledelt kell adni az éhezőknek, Deut. 23, 4. Judic. 8, 5. 1. Reg. 21, 3 † 35, 8, 23. 2. Reg. 16, 1. Isa. 58, 7 Matt. 25, 35. Lásd, Ditséret, és Hála-ádás.

Elég-tétel, Lásd. Penitentzia.

ÉLET: a' hívek életinek regulája, Gen. 17. 1. Exod. 20, 11 *. Lev. 11, 44 † 19, 2 † 20, 7, 29 † 21, 8. Matt. 5, 48 † 11 29. Luc. 6, 36. Joan. 12, 26 † 13, 13 † 15, 12 † 21, 15. Rom. 6. 4 † 8, 29 † 13, 14 † 15, 2. Eph. 2, 9 † 4, 1, 23 † 5, 1, 9. Phil. 1, 27 † 2, 5, 14. Col. 2, 6 † 3. 9, 12 † 1. Thes. 4, 3. Tit. 2, 11 † 3, 8. Heb. 12, 2. 1. Pet. 1, 15 † 2 *. † 3. 17 † 4, 1. Joan. 1, 7 † 2, 6.

Az ember élete rövid, és hiúság. Gen. 3, 19. 2. Reg. 14, 14. 1. Par. 29, 15. Job. 3. 20 † 7, 6 † 8, 9 † 9, 21, 25 † 13, 28 † 14, 1. Psal. 38, 6 † 89, 5, 9 † 101, 4, 12 † 102, 15 † 104, 23 † 143, 4. Eccle. 2, 23 † 3, 10 † 7, 1. Sap. 2, 5 † 5, 9. Eccli. 14, 18, † 17, 31 † 18, 8 † 40, 6 † 41, 1. Tob. 4, 23. Isa. 40, 6. Luc. 12, 18. Eph. 5, 16. Heb. 13, 14. 1. Pet. 1, 14. Jac. 1, 10 † 4, 14

Életét adni felebarátiért, Esth 4. 15. Judith. 13, 3, 25. Joan. 15, 13, 1. Joan. 3, 16.

Az Istennek kell élnünk, nem magunknak, Rom. 14, 7. 2. Cor. 5, 15. Gal. 2, 20. 2. Thess. 5, 10. 1. Pet. 4, 2.

Életnek könyve, Exod. 32, 32. Psal. 68, 29. Phil. 4, 3. Apoc. 3. 5 † 20, 12 † 21, 27.

ELI, Silóban pap, 1. Reg. 1, 3. a' fiai meg-dorgáltatnak, 2, 12, 22. a' székből hanyatta esvén nyaka szakad 4, 18.

ELIAS, Lásd, Illyés.

ELISEUS prófétává kenettetik, 3. Reg. 19, 19. az Úr parantsolattya-szerént, 19, 26. által-mégyen a' Jordánon, 4. Reg. 2, 14. a' vizet meg-javittya, 2, 20. halottat támaszt, 4, 32. Náamant meg-gyógyittya, 5, 14. a' Syriusokat meg-vakíttya, 6, 18 a' bévséget meg-jövendöli, 7, 1. meg-betegül, és meghal, 23, 14, 20. a' hólt reste halottat támaszt, 13, 21. ditsértetik, Eccli. 48, 13.

ELLENSÉG: nem kell azt mindenütt meg-útálni, 1. Reg. 14, 14 † 17, 43. 2. Reg. 21, 20. 3. Reg. 20 *. 4. Reg. 14, 8.

A' meg-engeszteltetett ellenségnek nem kell vakmerö-képen hinni, 1 Reg. 24, 17 † 26, 20. 2. Reg. 3, 26. 1. Mach. 12, 24.

ELÖL-járók és gond-viselök tiszti és hatalma, Gen. 9, 6. Exod. 1, 8 *. 5 *. † 18, 12, 17 † 12, 8. Lev. 24, 10, 23. Num. 11, 16, 24 † 25, 4 † 27, 15, 18. Deut. 1, 13, 17 † 17, 1 † 19, 17. Jos. 1, 10. Judic. 2, 7, 16. 1. Reg. 10, 24. 3. Reg. 3, 7. 2. Par. 19, 5, 8 Job. 29 *. † 34, 30. Psal. 81 *. Prov. 8, 15 † 11, 14 † 12, 24 † 16, 10 † 20, 8 † 28, 15 † 29, 4, 14 † 31, 4. Eccle. 10. 1, 12. Sap. 1, 1 † 6 *. Eccli. 7, 4 † 10, 1, 24 † 17, 18. Isa. 1, 23, 26 † 3, 2 † 10, 1 † 32, 1. Jer. 5, 26 † 22, 2 † 27 *. Ezech. 22, 6, 12 † 45, 9. Dan. 1, 21. Ose. 13, 10. Mich. 3, 1, 9. Matt. 22, 17. 21 † 26, 51. Luc. 20, 22. Joan. 3, 31 † 19, 11. 1. Cor. 15, 24. Rom. 12, 8 † 13, 1. 2. Tim. 2, 1. Tit. 3, 1. Heb. 13, 17. 1. Pet. 2, 13. Lásd, Király.

Elsö-szülött: Egyiptusban minden elsö-szüllött meg-öletett, Exo. 12, 29. Psal. 77, 51 † 134, 8 † 135, 10.

Minden elsö-szülött az Istennek szenteltetik, Exod. 13, 2 † 22, 29 † 34, 20. Lev. 27, 26. Num. 3, 13 † 8, 17. Deut. 15, 19. 1. Reg. 1, 24. Luc. 2, 23.

Az elsö-szülöttek törvénye, és méltósága, Gen. 25, 31 † 49, 3. Deut. 21, 15. 2. Par. 21, 3.

Némelly elsö-szülötteket meg-vét az Isten, Gen. 48, 17 † 49, 4. Rom. 9, 13.

ELSÖ zsenge: az Istent, és az ö papjait illeti, Exod. 23, 19 † 34, 26. Lev. 23, 10. Num. 18, 13. Deut. 18, 4 † 26, 2, 10. 2. Par. 31, 5, 2. Esd. 10. 35, 37. Prov. 3, 9. Tob. 1, 7.

ELIMAS, bübájos, meg-vakúl, Act. 13, 8.

EMBER: az Isten képére teremtetett, Gen. 1, 26 † 2, 7 † 5, 1 † 9, 6. Sap. 2, 25. Eccli. 17. 1. Job. 10, 8. Psal. 118, 73. Jac. 3, 9.

Meg-átkoztatik, Gen, 3, 17.

Meg-áldatik a' Krisztusban, Gen. 12, 3 † 22. 18. Gal. 3, 8.

Embernek új születése Matt. 18, 3. Joan. 1, 13 † 3, 3, 6 † 4, 14 † 7, 38. 1. Cor. 4, 15. Gal. 4, 19. Eph. 4. 22. Col. 3, 8. Tit. 3, 5. 1. Pet. 1, 23 † 2, 2. Jac. 1, 18.

Az ember por és sár, Gen. 2, 7 † 3, 19 † 18, 27. Eccle. 12, 7. Eccli. 17, 1 † 18, 8 † 41, 13. Job 4, 19 † 10, 8 † 34, 15. Psal. 77, 39 † 102, 14 † 145, 4. Isa. 40, 6. Lásd, Széna.

Ember-ölés, és vér-ontás, Gen. 4*. † 9. 6 † 37, 18. Exod. 2, 12 † 20, 13 † 22, 2. Lev. 24, 22. Num. 25, 7*. Deut. 5, 17 † 19, 4, 11 † 21, 1 † 27, 24. Jos. 20, 1. Judic. 9, 5, 6. 1. Reg. 18. 17. 2. Reg. 3, 27. † 4, 7, 12. 3. Reg. 2, 5, 25, 34, 46. 4. Reg. 14, 5. † 21, 16. Prov. 6. 17 † 28, 17. Eccli. 34, 25, 27. Thren. 4, 13, Ezech. 11, 6 † 22, 2 † 24, 6. Ose. 4, 2. Mat. 5, 21 † 19, 18 † 24, 34 † 26, 51. Joan. 8, 44. Rom. 13, 9. Gal. 5, 21. 1. Joan. 3, 12. Apoc. 13, 10.

Az ember vélekedési és gondolati gyakorta hamisak, Lev. 10, 1. Num. 11, 39. Deut. 12, 8 † 29, 19. 1. Reg. 15, 9. 2. Reg. 6, 6. Prov. 12, 15 † 14, 12 † 21, 2. Isa. 5, 21 † 7, 12 † 14, 13 † 55, 8. Matt. 3, 14 † 16, 22. Mar. 8, 32. Joan. 2. 4 † 13, 8.

Eneas, meg-gyógyítatik, Act. 9, 33.

Engedelem: meg kell engednünk ellenünk-vétett felebarátunknak, Eccli. 28, 8. Matt. 5, 28 † 6, 14 † 18, 22, 35. Luc. 17, 3. Eph. 1, 2. Col. 3, 13.

Engedelmesség: azzal tartozunk, és annak jutalma vagyon, Gen. 12, 4 † 17, 9, 23 † 22*. 26. 5. Exod. 1, 17 † 15. 16 † 19, 5 † 20, 6 † 25, 22, 25. Lev. 20, 22 † 26, 3, 11. Deut. 4, 40 † 7*, 11*, 13, 4 † 17, 15 † 19, 15 † 24, 8 † 27, 10, † 28, 12. Jos. 22, 1. 1. Reg. 12, 14 † 15, 22. 4. Reg. 10, 30. 2. Par. 7, 17. Prov. 1, 8, 33 † 15, 31. Isa. 1. 19 † 48. 18 † 52, 2. Jer. 7, 23 † 11, 4 † 17, 24 † 35*. Dan. 3, 16. Eccli. 35, 6. 2. Mach. 7, 30. Matt. 4, 19 † 5, 32. Rom. 16, 19. Phil. 2, 8, 12. 1. Thes. 4, 3 † 5, 18. 1. Pet. 1. 22. Jac. 1, 22.

Engedetlenség: annak büntetése, Gen. 3, 16, 17 † 19, 17, 26. Lev. 10, 1 † 26, 14*. Num. 14. 28, 41 † 16, 31 † 20, 24. Deut. 11, 16, 28 † 17, 12 † 18, 19, 20 † 27, 16*. 28, 15*. 1. Reg. 12. 15 † 18, 11 † 15, 24 † 28, 16. 2. Reg. 6, 6. 3. Reg. 11, 9 † 13, 15, 21 † 14, 17 † 20, 35*. 2. Par. 7, 19 † 26, 16, 19. Isa. 24, 5. Jer. 11, 3, 8 † 17, 27 † 26, 4 † 35*. Jonæ 1, 3. Matt. 17, 17. Act. 7, 39. Rom. 12, 8. Gal. 3. 10. 2. Thess. 1, 8.

Eretnek: azt az igazak próbálására élteti az Isten, Judic. 3, 1, 1. Cor. 11, 19.

Az Apostolok idejétől-fogva vóltak Eretnekek, 1. Tim. 1, 20, 2. Tim. 2, 8. 1. Joan. 1, 2, 18. 2. Joan. 7. Apoc. 2, 15.

Meg jövendölték, hogy mi időnkben-is lésznek, Matt. 24, 5. 24. Joan. 5, 43. 1. Tim. 4, 1. 2. Tim. 3, 1. 2. Pet. 2, 1 † 3, 3. Judæ 18.

El kell öket távoztatni, Deut. 13, 1. Matt. 7, 15. Rom. 16, 17. 2. Tim. 2, 17 † 3, 5. Tit. 3, 10, 2. Thess. 3, 14. 2. Joan. 10.

Nem kell öket szenvedni, Apoc. 2, 14. hanem ki kell gyomlálni, Deut. 13, 5 † 18, 20. 3. Reg. 18, 40*. 4. Reg. 10, 25*. Lásd, Lelki paráznaság.

Esaias, Lásd, Isaiás.

Esau, az Isaák fia születik, Gen. 25, 24. el-adgya az elsö születésének méltóságát, 25, 31. Heb. 12, 16. meg-tréfáltatik Jákobtól, Gen. 27*. az Ismaël leányát vészi, 28, 9 † 36, 3. Jákob eleibe-mégyen négy-század magával, 32, 2. meg-tsókollya ötet, 33, 4.

Meg-tiltatott az Israël népe, hogy ne hadakozzék Esau ellen, Deut. 2, 4.

Esdras, fö Irás-tudó, el-mégyen Babyloniából, 1. Esd. 7, 6. el-választya a' pogány aszszonyokat Israëltöl, 9*. 10*. a' sokaság-elött olvassa a' törvény könyvet, 2. Esd. 8, 2, 3. Esd. 9, 39. Josedeknek mondatik, 1. Par. 6, 15.

Esküvés, mint légyen szabad a' vagy tilalmas; és annak módgya, Gen, 14. 22 † 21, 24 † 22, 16 † 24, 3 † 25, 33 † 26, 3, 31 † 31, 53 † 42, 15 † 47. 31 † 50, 5. Exod. 13, 19 † 20, 7 † 22, 11 † 23, 13. Lev. 5, 4 † 19, 12. Num. 14, 2 † 30*. Deut. 6, 13 † 7, 8 † 10, 20. Jos. 2, 12 † 6, 22 † 9, 15 † 23, 7. Judic. 21, 1, 7, 18. 1. Reg. 14, 24 † 19, 6 † 24, 23 † 25, 34 † 28, 10 † 30, 15. 2. Reg. 3, 35 † 19, 7 † 21, 2, 17. 3. Reg. 1, 13, 29 † 2, 8 † 8, 31 † 19, 2. 2. Par. 6, 22 † 15, 14 † 36, 13. 1. Esd. 10, 5. 2. Esd. 10, 29. Job 27, 1. Psal. 14, 4 † 23, 4 † 62, 12 † 88, 4 † 94, 12 † 101, 9 † 109, 4 † Isa. 14, 24 † 19, 18 † 45, 23 † 49, 18 † 54, 9 † 65, 15. Jer. 4, 2 † 5, 2, 7 † 12, 16 † 22, 5 † 44, 26 † 51, 14. Ose. 4, 15. Amos 6, 8 † 8, 7. Soph. 1, 5. Zach. 8, 17. Judith 1, 12. Eccli. 23, 9. 17. Matt. 5, 33 † 23, 16, 18. 20, 21, 22, Heb. 6, 13, 16. Apoc. 10, 6.

Nem kell vakmerö képen semminémü állatra esküinni, Matth. 5, 34. Jac. 5, 12.

Hamis Esküésnek büntetése, Exo. 8, 8, 15, 28. Lev. 5. 4. 1. Reg. 19, 6*. 3. Reg. 8, 31. Jer. 7, 9. Zach. 5, 3. Malach. 3, 5. 1. Mach. 6, 62 † 7, 15, 18 † 11, 53 † 13, 16, 19. 2. Mach. 4, 34 † 12, 3. Matt. 26, 72. 1. Tim. 1. 10.

Eva, Ádám tsontyából formáltatik, Gen. 1, 21. vétkezik 3, 6.

Evangyelium, prédikáltatik, és jövendöltetik a' Krisztus Evangyeliома, Gen. 3, 15. Isa. 53, 1 † 55, 5 † 61, 1. Matt. 1, 21 † 11, 28 † 28 19. Mar. 16 15. Luc. 2, 10 † 24, 46. Joan. 3, 16 † 6, 35 † 8, 12 † 10, 9 † 12, 46. Rom. 1. 16 † 3, 21, 24 † 8, 3. 1. Cor. 1, 15. 29 † 4, 15 † 15, 1. 2. Cor. 5, 18. Gal. 1, 6, 11. Eph. 1. 13. 1. Tim. 1, 15. 2. Tim. 1, 8 † 2, 8. 1. Pet. 4, 17.

Az Evangyelium bátorít és rettent, vígasztal és ijeszt, Matt. 3, 7*. † 5, 20, 23 † 7, 13, 19, 23 † 8, 12 † 9, 15 † 10, 33 † 11, 12 † 12, 37, 41 † 13, 29, 40, 50 † 15, 13 † 16, 27 † 18, 6, 7 † 20, 16 † 22, 13, 14 † 24, 12, 24*. † 25, 12, 13, 30, 41*. Mar. 10, 25, 31 † 13*. Luc. 3. 17 † 6, 24, 25 † 9, 62 † 12. 20. 40, 48 † 13, 5, 26, 30 † 16, 22 † 17, 30, 34 † 19, 22*. 20. 47. † 21*. Joan. 5, 28 † 15, 16. Act. 5, 5. 6*. Rom. 1, 18 † 2, 5, 6 † 6, 23 † 9, 18*. † 11, 20, 22 † 13, 3, 4 † 14, 12. 1. Cor. 3, 13, 17 † 5, 5 † 10, 8 † 11, 29*. † 15, 21 † 16, 22. 2. Cor. 7, 1, 8, 10 † 13, 5. Gal. 5, 21, 24. Eph. 5, 5. Phil. 2, 12. 1. Tim. 5, 24. Heb. 9, 27 † 10, 26, 27*. Jac. 4, 9 † 5, 1. 1. Pet. 4, 18 † 5, 8. 2. Pet. 1, 10 † 2, 4*. † 3, 10 * Judæ 15.

Az Evangyeliom hirdetöjét táplálni kell, Matt. 10, 9. Marc. 6, 8. Luc. 9, 4 † 10, 7. Rom. 15, 26. 1. Cor. 9, 7, 11, 13. Gal. 6, 6. 1. Tim. 5, 15. 2. Tim. 2, 6.

Ezekias, az Akab fia, Isten-félö király, 4. Reg. 16, 20. el-rontya a' réz kígyót, 18, 4. el-pártol az Assyriusoktól, 18, 7. követeket küld Isaiás prófétához, 19, 2. Isa. 27, 2. betegségbe esik, 4. Reg. 20, 1. Isa. 38, 1. meg mutattya kintsét a' Babylóniaiaknak, 4. Reg. 20, 12, 14. Isa. 39, 1, 5. ditsértetik Eccli. 48, 19.

Ezekiel, Babylonba vitetik a' több foglyokkal, Ezech. 1, 1 hívattatik, és el-küldettetik, 2. 3. ditsértetik, Eccli. 49, 10.

F.

Fatzee, a' Romélia fia, az Israël királya, 4. Reg. 15, 25, 27. Jerusalem ellen hadakozik. Isa. 7, 1. Judából egy nap száz húsz-ezer férfiat öl-meg, 2. Par. 28, 6.

Fatzeia, a' Minakem fia, az Israël királya, 4. Reg. 15, 22, 23.

Fájdalom, Lásd, Múnka.

Fanuel tornyát el-rontya Gédeon, meg-ölvén a' várasnak lakóit, Judic. 8, 8, 13, 17.

Farao nyomorgattatik Sáráért az Abraham feleségéért, Gen. 12, 17.

Farao álmokat lát, 14, 1. azokat meg-fejti Jósef, 41, 25.

Farao Israëlt nyomorgattya szolgálattal, Exod. 1, 8*. el-süllyed minden hadával, 14, 24, 28.

A' Farao leányát vészi Salomon feleségül, 3. Reg. 3. 1.

Farao Nekao meg fogja Jóakaz királyt, 4. Reg. 23 34.

Farisæus, a' Krisztust vendéggé hívja, Luc. 7, 36.

A' Farisæus 's a' Publikánus imádkoznak a' templomban, Luc. 18, 10.

A' Farisæusok keményen megdorgáltatnak, Matt. 3, 7 † 7, 1 † 16, 4 † 23*. Joan. 8, 44. Act. 7, 51 † 23, 3. Phil 3, 2.

Fassur, meg-üti Jeremias prófetát, Jerem. 20, 2.

Feddés, Lásd, Dorgálás.

Fégiel, az Aser nemzetségének hadnagya, Num. 1, 13.

Fegyver, nem mindennek engedtetik, Matt. 26, 51. Mar. 14, 47. Luc. 22, 49. Joan. 18, 10.

Lelki fegyver az Isten igéje, 4 Esd. 13, 9, 27. Isa. 11, 4 † 27, 1 † 31, 8 † 49, 2 † 66, 16. Eph. 6, 12. Heb. 4, 12. Apoc. 1, 16 † 2, 16 † 19, 15. 2. Thes. 2, 8.

Félelem: félnünk kell az Istent, és szemünk elött viselnünk, Gen. 22. 12 † 31, 49. Exod. 1, 17 † 20, 20. Deut. 4, 9 † 6, 2, 13, 24 † 10, 12, 20 † 13, 4. Jos. 24, 14. Judic. 6, 20. 4. Reg. 17, 36. 2. Par. 20, 15. Job. 1, 8 † 28, 28. Psal. 26, 1 † 32, 8 † 33, 8, 10 † 110, 5 † 111, 1 † 127, 1. Prov. 1, 7 † 3, 7 † 9, 10 † 14, 2, 27 † 15, 16 † 16, 6 † 22, 4 † 24, 21. Eccles. 12, 11. Eccli. 1, 11*. † 2, 7, 12, 18 † 7, 31 † 10, 23 † 15, 1 † 25, 15 † 33, 1 † 34, 16 † 41, 16. Isa. 8, 5 † 41, 10 † 43, 1. † 51, 12. Jer. 10. 7. † 32, 39. Baruch. 3, 7. 4. Esd. 16,

Matt. 10, 28. Luc. 12, 5. 1. Pet. 2, 17 † 3, 15. Apoc. 14, 7.

Az Iſteni félelemnek gyümöltse, és ditsérete, Gen. 20, 9. Pſal. 102, 17 † 124, 1 † 117 *. Prov. 10, 27 † 14. 27 † 19, 23 † 22, 4. annak fogyatkozáſa fö oka a' bünnek, Gen. 20, 11.

Félelemmel és rettegéſſel büntet az Iſten, Gen, 35, 5. Exod. 23, 27. Lev. 26, 36. Deut. 2, 24 † 11. 25 † 28, 10, 65. Joſ. 2, 9 † 10, 10. Judic. 4, 5 † 7, 21. 1. Reg. 7, 10. 4 Reg. 7, 6. 1. Par. 15, 17. 2. Par. 14, 14 † 17, 10 † 20, 29. Pſ. 9. 20. Jer. 49, 37. Jud. 14, 14 † 15, 1, 2. Mach. 3, 24.

Iſteni félelemnek példái, Exod. 1, 17 † 14, 31. 3. Reg. 18, 3. 2. Par. 19, 7. Tob. 1 *. † 2, 9, 13 † 3, 18 † 9, 12. Judith. 8, 8. Job. 31, 23. Jonæ 1, 16. Prov. 31, 30, 2. Mach. 6, 30. Luc. 2. 25. Act. 8, 2 † 9, 31 † 10, 2, 35.

A' Félelem és a' ſzorgalmatoſság nem ellenkezik a' hittel és a' reménséggel Pſal. 2, 11. Eccles. 9, 1, 2. Eccli. 5, 5. Rom. 11, 20 *. 1. Cor. 9, 27 † 10, 12. Phil. 2, 12 *. † 3, 11, 13. Heb. 3, 14 † 4, 1 *. 2. Pet. 3, 17.

A' jókat félik és rettegik a' gonoſzok, Gen. 20, 8. Exod. 14, 25. 1. Reg. 18, 12. 4. Reg. 1, 14. 2. Eſd. 6, 16. 1. Mach. 3, 25 † 12, 28. Mar. 6, 20. Act. 5, 13 † 16, 29.

FELESÉG: annak tiſzti, Gen. 2, 22 † 3, 16. Num. 30, 7, 13. Deut. 22, 5. Eſth. 1, 10 *. Tob. 10, 12. Prov. 11, 16 † 12, 4. Iſa. 3, 15, 17, 1. Cor. 7 *. † 10, 5, 9 † 14, 34. Eph 5, 22. Col. 3, 8. 1. Tim. 2, 11 † 3, 11 † 5, 2, 10. Tit. 2, 4. 1. Pet. 3, 1. Láſd, Férfiú.

FELIX Judæának tiſzt-tartója, Act. 23, 24 † 24 *.

FEL támadás, Exod. 3, 6. Job. 14, 13 † 19, 26 † 21, 30 Iſa. 26, 9, 60. 14. Ezech. 37, 1, 9 Dan. 12, 12. Jonæ 2, 11. Soph. 3, 8. 4. Eſd. 2, 16 † 14, 35. 2. Mach. 7, 9. 14, 23. Matt. 22, 23, 31. Luc. 20, 35. Joan. 5, 21, 28 † 6, 39 † 11, 24. Act. 24, 15. 1. Cor. 15 *. 2. Cor. 4, 14 † 5 *. Col. 3, 4. Phil. 3, 21 † 4, 3. 1. Theſ. 4, 13, 16. 2. Tim. 2, 11, Apoc. 20, 12.

Férfiúnak tiſzti, és hatalma az ö feleségén, Gen. 3, 16. Num. 5, 12, 18 † 30, 7, 13. Deut. 22, 5, 13, 24. Prov. 5, 18 † 18, 22 † 31, 10. Eccles. 9, 9. Eccli. 7, 28 † 9, 1 † 25, 2, 27 † 26. 1. Malach. 2, 14. 16. 1. Cor. 7 *. † 11, 2, 10. Eph. 5, 22. Col. 3, 18. Tit. 2, 4. 1. Tim. 2, 11. 1. Pet. 3, 1.

FESTUS, Judæának tiſzt-tartója, Act. 24, 27.

FIAK tiſzti az ö ſzüléjekhez, Gen. 9, 23 † 22, 2, 7 † 27, 1 † 28, 7 † 37, 14 *. Exod. 20. 12 † 21, 17. Lev. 19, 3, 32 † 20, 9 † 21, 9. Deut. 5, 16 † 21, 15, 18 † 27, 16. Judic. 14, 1. 1. Reg. 2, 11, 18, 22 † 3, 1, 7 † 8, 1 † 18, 5. 3. Reg. 2, 19. 4. Reg. 2, 23 † 12, 2 † 22, 1. 2. Par. 34, 3. Eccli. 3, 1, 8 † 6, 18 † 7, 29 † 8, 7, 11 † 22, 3 † 23, 18 † 25, 10 † 32, 24. Tob. 4, 1 † 14, 5. Job. 1, 4 † 8, 4, † 32, 4, 6. Prov. 1, 8 † 4. 1 † 6, 20 † 10, 1 † 13, 1 † 15, 20 † 19, 26 † 20, 11, 20 † 22, 15 † 23, 19, 25 † 28, 24 † 30, 17. Jer. 35, 16. Ezech. 22, 7 Matt. 4, 20 † 10, 35 † 15, 4 † 19, 19. Marc. 10, 19. Luc 2, 48 † 18, 20. Act. 7, 14 † 22, 3. Eph 6, 1. Col. 3, 20. 1. Tim. 5, 1. 1. Pet. 5, 5.

FIGELLUS és Hermogenes, el-állanak Pál Apoſtoltól, 2. Tim. 1, 15.

FILEP, hívattatik a' Kriſtuſtól, Joan. 1, 43. Apoſtol, Matt. 10, 3. kivánnya az Atyát látni, Joan. 14, 8.

Filep Diákonuſsá válaſztatik, Act. 6, 5. prédikál Samariában, Act. 8, 5. meg-kereſzteli a' Kandaczes komornyikját, 8, 37. házába fogadgya Pált a' társaival, Act. 21, 8.

FILISTÆUSOK, üldözik Iſraëlt, Judic. 3, 3 † 10, 7 † 15, 19. 1. Reg. 4 *. † 5 *. † 13, 5 † 17 *. † 23, 1 † 28, 1 † 29, 1 † 31, 1. 2. Reg. 5, 17, 22 † 21, 15, 18. meg-verettetnek, Judic. 3, 31. 1. Reg. 17, 1 † 13, 3 † 14 *. † 17, 50 † 18, 27 † 19, 8 † 23, 5. 2. Reg. 5, 24 † 8, 1. 4. Reg. 18, 8.

Ellenek prófétálnak, Iſa. 14, 29. Jer. 47, 14. Ezech. 25, 15. Amos 1, 6. Soph. 2, 5. Zach. 9, 6.

FINEES, az Eleázar fia, Exod. 6, 25. Judic. 20, 28. meg-engeſzteli az Istent buzgóságával, Num. 25, 7, 12. Pſal. 105, 30. Gálaad-földébe küldetik, Joſ. 22, 13.

Fínees, a' Héli fia, 1. Reg. 1, 3. elvéſz, 4, 11.

FOGADÁS, Iſtennek tétetik, Gen. 28, 20. Lev. 27, 1. Num. 6 *. † 21, 2 † 30 *. Deut. 23, 21. Judic. 11, 30. 1. Reg. 1, 11, 2. Reg. 15, 8. Pſa. 75, 12. Eccles. 5, 3. Bar. 6, 34. Matt. 14, 7. Act. 18, 18 † 21, 23 † 22, 12.

Szüzeſségről-való fogadás, Luc. 1, 34.

Kárhozat azt meg ſzegni, 1. Tim. 5, 12. az Iſten bizonyos okkal tészen fogadáſt, Deut. 19, 8 † 28 *. † 33, 4. Lev. 26 *. 1. Reg. 2, 30. Ezech. 18 *. † 33, 15, 19. Mar. 16, 16. Joan. 3, 16, 36 † 6, 47 † 8, 31 † 13, 17 † 15, 7, 14. Rom. 8, 17. Col. 1, 23. Heb. 3, 14. 2. Pet. 1, 4, Apoc. 2 *. † 3 *. † 21, 7.

FOGLYOKNAK meg látogatáſa, Gen. 14, 14. 1. Reg. 30, 9. Tob. 1. 15 Jer. 38, 9. Matt. 25, 37. Act. 12. 5. 2. Tim. 1, 16. Heb. 13, 3. az Iſten el nem hadgya öket. Gen. 39, 21. Sap. 10, 13. Iſa. 42, 7. Act. 5, 18 † 12, 17 † 16, 25.

FONDAMENTOM a' Kriſtus, 1. Cor. 3, 11. Eph. 2, 20. 1. Pet. 2, 6. fondamentomok az Apoſtolok-is, Epheſ. 2, 20. Apoc. 14, 14. kivált-képen Péter, Matt. 16, 18 *. Joan. 21, 15, 17. a' kinek hite ſoha el nem fogy, Luc. 22, 31.

Fösvénység, Joſ. 7. 20. 1. Reg. 8, 3 † 25, 3, 10. 3. Reg. 21, 2, 4. Reg. 5, 20, 22. Pſal. 36, 16, 21. Prov. 1. 19 † 11, 28 † 12, 27 † 15, 6, 16, 27 † 28, 16, 22 † 30, 15. Eccles. 2, 26 † 4, 8 † 5, 6 † 6, 1. Iſa. 5, 8 † 56, 11. Jer. 6, 13 † 8, 10. Ezec. 22, 13. Amos 8, 4. Mich. 6, 10. Habac. 2. 9. Eccli. 14, 3 † 31, 3 † 41, 4. 2. Mach 4, 50 † 10, 20. Matt. 6, 19 † 26, 14, 46 † 27, 3. Mar. 8. 36. Luc. 12, 15. Joan. 12, 4. Act. 5, 1 † 8, 19 † 24, 26. 1. Cor. 6, 10. Eph. 5, 3. Phil. 4, 11. Col. 3. 5. 1. Tim. 6, 9. Tit. 1, 7, 11. Heb. 13, 5.

Fü, Láſd, Széna,

FUL, az Aſſyriuſok királya, haddal mégyen Jeruſalem-ellen, 4. Regum 15, 19.

G.

GAAL, ellene-áll Abimeleknek, Judc. 9, 26, 35, 39.

GÁBAONITÁK, életöket ravaſzsággal meg tartyák, Joſ. 9 *. meg-ſzabaditatnak, 10, 5 *. a' Saul fiai ö-érettek fel-akaſztatnak, 2. Reg. 21, 1, 6, 9.

GABELUS, Raſaëllel Tobiásnak menyegzöjére ment, Tob. 9, 7.

GABRIEL, meg jelenik Dániel prófétának, Dan. 8. 16 † 9, 21. Zakariás papnak, Luc. 1. 11. a' Szüz Mariának, 1, 6.

GAD a' Jakob fia Zelfától, Gen. 30, 11 † 35, 26.

A' Gaditák el-veſztik örökſségöket, Num. 32 *. Deut. 3, 12. Joſ. 13, 24.

Gád próféta ſnti Dávidot, hogy ne maradgyon a' Moabíták földében, 1. Reg. 22, 5. meg-jelenti Dávidnak az Iſten haragját, 2. Reg. 24, 11, 18.

Gájus, 1. Cor. 1, 14. meg-fogattatik Act. 19, 26. Pált Aſiában kereſi, 20, 4. házába fogadgya, Rom. 16, 23.

GALGAL, a' vagy Galgala, Iſraëlnek váraſa, Joſ. 4, 19. ott környülmetéltetik az egéſz nép, és a' Húſvétet innepli, 5, 2, 7, 13. onnét mégyen-ki a' Gabaonitákat meg-ſzabaditani, 10, 7. viſzſza-tér, 10, 43.

GALILÆA, bé fogadgya a' Kriſtuſt, Joan. 4, 45.

Galilæában kezd a' Kriſtus tanítani, Matt 4, 12. Act. 10, 37.

GAMALIEL törvény tudó Act. 5. 34 † 22, 3.

Gámáliel, a' Manaſſes nemzetségének hadnagya, Num. 1, 10.

GAZDAGOK, mint viſeljék magokat a' ſzegényekhez, Lev. 25, 35. Deut. 15, 7, 10. Job. 31, 16. Pſal. 61. 11. Prov. 14, 31 † 17, 5 † 19, 17 † 21, 13 † 22, 7 † 28, 27 † 30, 7. Eccles. 11, 1. Eccli. 4, 4 † 7. 35. † 11, 10 † 29, 12 † 31, 8. Iſa. 23, 18. Matt. 6, 19 † 19, 21. Luc. 14, 13. † 16, 19 *. † 18, 28. Act. 2, 45 † 5, 34. 1. Tim. 6, 18. Láſd, Alamisna.

A' Gazdagságban nem kell reménységünket vetnünk, Pſal. 38, 7 † 48 *. † 51, 9. Prov. 10, 2 † 11, 4, 28 † 15, 16 † 18, 11 † 22, 16 † 23, 4 † 28, 11 † 30, 7. Eccles. 5, 9, 12 † 6, 2. Iſa. 2, 7. Jer. 17, 3, 11 † 22, 13. Ezech. 7, 19. Soph. 1, 18. Eccli. 5, 1, 10 † 10 † 10, 10 † 11, 7 † 14, 1 † 31, 3. Matt. 3, 22 † 19, 21. Luc. 8, 14 † 12, 15. 1. Tim. 6, 9. Jac. 1, 11.

Az iſtentelen Gazdagok-ellen, 1. Reg. 25, 2. Job. 20, 19 † 27 *. Prov. 23, 4 † 28, 8, 20, 27. Eccles. 6, 1. Iſa. 5, 8 † 32, 9. Jer. 15, 12. Amos 6, 1 † 8, 4. Abac. 2, 5, Luc. 6, 24 † 16, 19, 24. Jac. 5, 1. Láſd, Fösvénység.

Gazdálkodás, dítsértetik, Iſa. 58, 7. Matt. 25, 36. Luc. 14, 13. Rom. 12, 13. 1. Tim. 3, 2. Tit. 1, 8. 1. Pet. 4, 9. 3. Joan. 5, 9. Heb. 13, 2. Jac. 1, 27. Példák, Gen. 18, 3 † 19, 2 † 24, 31. Joſ. 2 *. Judic. 13, 15 † 19, 4, 9. 3. Reg. 17, 10, 17. 4. Reg. 4, 8. Job. 1, 4 † 31, 17. Tob. 2, 1. Luc. 10, 38 † 19, 6, Actor. 16, 15 † 28, 2, 7.

Gazdálkodatlanság, Judic. 8, 5 † 19, 18. 1. Reg. 25, 9, 14. Sap. 19, 13.

GEDEON, Hadnagy és Bíró Iſraëlben, Judic. 6 *. † 7 *. † 8 *.

GERSON, a' Lévi fia, Num. 3 17.

A' Gerſonítáknak tiſzti, 3, 25 † 4, 22.

GIEZI, az Eliſeus ſzolgája, 4. Reg. 4, 25 † 5, 26.

GODOLIA, az Ahikám fia, meg-ölettetik, 4. Reg. 25, 25. Jer. 41, 2.

GONDOLAT, a' gonoſzt gyülöli az

Iſten. Zach. 8, 17. Prov. 6, 14. Matt. 15, 19. Mar. 7, 21.

A' ſziv. gondolatit tudgya az Iſten, 3. Reg. 8, 39. 2. Par. 6, 30. Joan. 2. 25. Job. 42, 12. Eccli. 42, 19. Iſa. 29, 15, Matt. 9, 4. Heb. 4, 12. egyebeknek-is meg-jelenti, 4. Reg. 5, 26 † 6, 12. Dan. 2. 29 *.

GONOSZSÁG, bévelkedni fog, 4. Eſd. 5, 2 † 14, 16. Matt. 24, 12. 1. Joan. 3, 19.

GONOSZ: a' ki jónak mondgya azt, meg-büntettetik, Iſa. 5, 20. Mal. 2, 17. Prov. 24, 24.

A' gonoſztól el kell távozni, Pro. 3, 7. Iſa. 1, 16. Ezech. 18, 21. Pſal. 33, 15 † 36, † 27. azok társaságától el-kell távozni, Pſal. 1. *. 25, 4. Prov. 1, 10 † 14, 7 † 24, 21 † 29, 24, Eccli. 8. 18 † 13 *. 2. Cor. 6, 14. 2. Joan. 10. Apoc. 18, 4.

Nem kell a' gonoſzért gonoſzszal fizetni, Prov. 20, 22 † 24, 29. Rom. 12, 14, 17. 1. Cor. 4, 12. 1. Theſ. 5, 15. 1. Pet. 3, 9.

A' büntető gonoſz az Iſtentől vagyon, Deut. 32, 23. 3. Reg. 9, 9 † 21, 29. Iſa. 45, 7. Jer. 11, 11 † 32, 42. Baru. 2, 2. Amos 3, 6. Jonæ 3, 19. Mich. 1, 12 † 2, 3.

A' bünnek gonoſzságát igen gyülöli az Iſten, és annak nem oka, Exo. 23, 7. 2. Par. 19, 7. Judith. 5. 21. Job. 34, 10. Pſal. 5, 5, 7 † 44, 8. Pro. 15, 8, 9. Sap. 14, 9. Eccli. 15, 21. Oſe. 13, 9. Rom. 9, 14. 2. Cor. 6, 15. Jac. 1, 13.

A' Gonoſz fejedelmeket a' népnek bünéért ſzenvedi, 3. Reg. 12, 24. Job. 34, 30. Iſa. 29, 10. Ezech. 14, 9. Oſe. 13, 11. 2. Theſ. 2, 11.

Parantsollya hogy azoknak engedgyenek, Matt. 23, 3.

A' Gonoſz ſzolgák ſzolgálattyával-is él az Iſten, Matt. 7, 22. Mar. 9, 38. Luc. 9, 49.

A' gonoſzságot gyülölni kell, Pſal. 96, 10 † 138, 21. Amos 5, 15 † 6, 8. Rom. 12, 9. a' Gonoſz tselekedeteket gyülöli az Iſten, és büntetéſt érdemlenek, Gen. 3, 11 † 4, 7 † 6, 3, 5, 6, 7 † 7, 4 † 9, 6 † 11, 4 *. † 17, 14 † 18, 20 † 19, 11, 24, 26 † 20, 3 † 42, 21 † 44, 16. Exod. 3, 9 † 7 *. 8 *. 9 *. 10 *. 11 *. 12 *. 14 *. 21 *. 22 *. 31, 13. † 32, 19, 27, 28, 33. Lev. 10, 12.

GYANAKODÁS Láſd, Szeretet.

GYILKOSSÁG, Láſd, Emberölés.

Gyönyörüség, Láſd, Kivánság.

Győzedelem, az Iſtentől kell azt várni, Gen. 14, 14. Exod. 17, 9. Deut. 7, 18. Joſ. 11, 6. Judic. 7, 7. 1. Reg. 14, 6 † 17, 45. 2. Par. 14, 12 † 16, 8 † 24, 24, † 25, 8. Pſal. 117, 16. Prov. 25, 31. Judith. 9, 15.

Keveſen Győzedelmet veſznek ſokakon, Gen. 14, 14. Judic. 7, 2, 4. Joſ. 11, 1, 7. 1. Reg. 14, 6, 14. 2. Par. 13, 14 † 14, 11, 12 † 24, 24. 1. Mach. 3, 16, 22. a' Győzedelem után vigaſságot ſzereznek, Num. 31, 13. Judic. 11, 34. 1. Reg. 18, 6. 2. Mach. 5, 7.

Gyónás, ſok féle az Irásban, Gen. 41, 9. Lev. 16, 21, 39 † 26, 40. Num. 5, 6. Joſ. 7, 19. 2. Reg. 24, 17. 1. Eſd. 9, 6. 2. Eſd. 9, 2. Pſal. 27, 7 † 31, 5 † 37, 19 † 73, 19 † 94, 2. Prov. 16, 3 † 18, 17 † 28, 15. Eccli. 4, 25, 31 † 7, 34 † 17, 27. Iſa. 38, 15. Dan. 9, 5. Matt. 3, 6 † 16, 19. Luc. 11. 4 † 18, 13. Joan. 20, 23. Jac. 5, 16. 1. Joan. 1, 8, 9.

Gyüleközet, Láſd, Anyaſzentegyház.

Gyülölség, és Irégység, Gen. 4. 5 † 26, 14 † 27, 41 † 30, 1 † 37, 4. 11. Exod. 1, 8 † 20, 13. Lev. 19, 17. Num. 12, 1 † 35, 20, 23. Deut. 19, 11. 1. Reg. 18, 7, 11. Sap. 2, 24. Prov. 10 12, 18. Ezech. 25, 19. Dan. 6, 3. Luc. 15, 28. Joan. 12, 4. Rom. 1, 29 † 13, 13. Gal. 5, 15, 20. Jac. 3, 14 † 4, 2, 1. Pet. 2, 1. Joan. 1. 3, 13, 15 † 4, 20.

Gyülölni kell a' Gonoſzságot Pſ. 96, 10 † 138, 21. Amos 5, 15 † 6, 8. Rom. 12. 9.

Gyümölts, Láſd, Elsö zsenge.

H.

HÁBORÚSÁG, Láſd, Kereſzt.

Hagyományok: Meg kell azokat tartani, a' mellyeket az Irás kivül vöttünk az Apoſtoloktól, 2. Theſ. 2. 15. nemelly dolgokat az Apoſtolok tsak ſzóval parantsoltak, 1. Cor. 11, 34. 2. Joan. 12, & 3. Joan. 13.

Hálá-adás, dítsértetik, Gen. 4, 3 † 8, 20 † 14, 21 † 23 *. † 24, 48 † 26, 25. Exod. 15, 1. Lev. 25, 6. Num. 15, 17 † 31, 48. Deut. 4, 9 † 6, 5. Judic. 5, 1. 1. Reg. 2, 1 † 14, 35 † 31, 11. 2. Reg. 10, 2 † 19, 33. 3. Reg. 2, 7. 1. Par. 29, 10, 20. 2. Par. 15, 11 † 20, 26. Eſth. 6 *. Tob. 9, 1 † 12, 1, 7. Eccli. 7, 22 † 32 † 28 † 35, 13. 1. Mach. 4, 24 † 5, 54. 2. Mach. 3, 33. Matt. 11. 25. Mar. 5, 19. Luc. 18, 43. Joan. 11, 40. Act. 4, 21 † 27, 35. Rom. 6, 17. 2. Cor. 6, 1. Eph. 5, 19 Phil. 4, 6. Col. 2, 7 † 3, 15. 1. Theſ. 5, 18. 2. Theſ. 1, 3. 1. Tim. 1, 3.

Hálá-adás étel elött és utánna, Deut. 8, 10. 1. Reg. 9, 13, 25. Mar. 6, 41 † 8, 6 † 14, 22. Luc. 9, 16. Joan. 6, 11, 23. Act. 27, 35. Rom. 14, 6, 1. Cor. 10, 30. 1. Tim. 4, 3.

Háláadatlanság, annak büntetéſe, Gen. 31, 1 † 40, 23. Exod. 1, 2. Deut. 23, 3 *. Judic. 2, 1 † 6, 8 † 8, 33 † 12, 1. 1. Reg. 10, 18 † 12, 8 † 25, 3, 10. 2. Reg. 14, 30. 2. Par. 24, 21. Pro. 17, 13. Iſa. 1, 2 † 5, 4. Jer. 2, 5, 6. Ezech. 16 *. Oſe. 10, 1 † 13, 2, 6. Mich. 6, 3. Sap. 16, 29. 1. Mach. 16, 16, 19. Matt. 11, 20. Luc. 17, 18. Joan. 11, 46. Rom. 1, 21. 1. Tim. 3, 2.

HALÁL, a' bünnek büntetéſe, Gen. 2, 17 † 3, 19. Rom. 5, 12, 17 † 6, 27. 1. Cor. 15, 21. Eph. 2, 2. Col. 2, 13. 1. Tim. 5, 6. Jac. 1, 15.

Annak bizonyos napja, Deut. 31, 14. Joſ. 23. 14. 1. Reg. 26, 10. Job. 14. 5. Pſal. 88, 49. Eccles. 3, 2 † 8, 8 † 9, 5. Eccli. 17, 3 † 41, 1. Joan. 7, 30 † 8, 20. Rom 5, 12 † 6, 23. Heb. 9, 27.

Az órája nékünk bizonytalan. Eccles. 9, 12, 24, 43. Luc. 12, 40. 1. Theſ. 5, 2. 2. Theſ. 2, 2. Jac. 4, 13.

Az igazak Halála aluvás, Deut. 31. 16. 2. Reg. 7, 12. 3. Reg. 2, 10 † 11, 21. 43 † 14, 20. Sap. 3, 3. Matt. 9, 24. Joan. 11, 11. Act. 7, 60 † 13, 36. 1. Cor. 11. 29. 1. Theſ. 4, 13.

A' miénket meg-győzte a' Kriſtus az ö halálával, Iſa. 25, 8. Oſe. 13, 14. Rom. 6, 9. 1. Cor. 15, 54. 2. Tim. 1, 10. Heb. 2, 24. Apoc. 21, 4.

Magoknak halált ſzerzettek, Judic. 9, 54 † 16, 29. 2. Reg. 31, 4. 2. Reg. 17, 23. 3. Reg. 16, 18. 2. Mach. 10, 13 † 14, 41. Matt. 27. 5. Act. 1, 18.

A' Halottakat mint légyen ſzabad ſiratni, Lev. 29, 28. Deut. 14, 1 † 24. 8. 2. Reg. 1, 11 † 3, 32 † 10, 2 † 12, 16 † 14, 2 † 19, 1 † 21, 10, 3. Eccli. 22, 10 † 38, 16. 1. Mach. 9, 20 † 12. 52 † 13, 26. Matt. 9, 3. Luc. 7, 13. Joan. 11, 33. Act. 8, 2 † 9, 39. 2. Theſ. 2, 4, 13.

Némelly Halottak fel-támadtak, 3. Reg. 17, 26. 4. Reg. 4, 33 † 13, 21. Matt. 9, 25 † 27, 52, Marc. 5, 41. Luc. 7, 13 † 8, 54. Joan. 11, 43. Act. 8, 40 † 20. 10. Láſd, Temetés és Purgatorium.

HALGATNI, haſznos, Prov. 17, 20 Eccle. 3, 7. Eccli. 20, 6 † 32, 12.

HAMIS Próféták: nem kell öket halgatni, Matt. 7, 15. Mar. 8, 19 † 13, 6. Luc. 17, 23.

Azok büntetéſe a' kiktől ſzükség eltávoznunk, Deut. 13, 1 † 18. 20. 3. Reg 13, 11 † 18, 40 † 22, 6. 10. 4. Reg. 10, 19. Prov. 28. 10. Iſa. 3, 11 † 28, 7 † 56, 10. Jer. 14, 13, 15 † 23 *. † 27, 9 † 28 † 29, 8, 21, 25. Ezech. 13 *. † 14, 9 † 22, 25 † 34, 2, 8, 18. Amos 7, 10. Mich. 3, 5. Zach. 13, 2. Matt. 7, 15 † 24, 11. Luc. 12, 1. Act. 20, 29. 1. Cor. 15, 12. Phil. 3, 2. Col. 2, 8. 1. Tim. 4, 1. 2. Tim. 1. 17 † 3, 1. 2. Pet. 2 *. 1. Joan. 4, 1. Judæ 4, 8 *.

Magoktól jönek, nem küldetnek rend ſzerént, Jer. 14, 14 † 23, 32 † 27, 15. Ezech. 13, 6.

HARAG, nagy gonoſzt ſzerez, Gen. 4, 5. Job. 5, 2, Prov. 12, 16 † 14, 30 † 15, 18 † 17, 19 † 19, 19 † 27, 3 † 29. 22. Eccle. 7, 10. Eccli. 25, 22 † 28, 6, 14 † 30, 26. Matt. 5, 22. Luc. 4, 28. Galat. 5, 20. Eph. 4, 26. Col. 3, 8. Tit. 1, 7. Jac. 1, 19.

Más haragjának jobb engedni, hogy ſem ellene-állani, Gen. 27, 42. Prov. 12, 24 † 29, 22. Eccli. 8, 19. Matt. 2, 13.

Sz. Háromságnak példája, és bizonyitáſa, Gen. 1, 26 † 18, 2. Exod. 3, 6 † 15, 16 † 4, 5. Pſal. 32, 6. Iſa. 6, 3 † 34, 16 † 48, 16 † 61, 1, Matt. 3, 16 † 10, 20 † 17, 5 † 28, 19. Luc. 4, 18. Joan. 3, 35 † 14, 16, 26 † 15, 26 † 16, 3. 1. Joan. 5, 7.

HAS, Iſten gyanánt tartatik, Rom. 16, 18. Phil. 3, 19.

Ház, erös kö-ſziklán építtetvén megmarad, Pſal. 45, 2. Matt. 7, 24 † 16, 18. Luc. 6, 48, Rom. 8, 35.

A' mi teſtünknek háza, 2. Cor. 5, 1. 2. Pet. 1, 14.

HAZAEL, a' Syria király ſzolgája, 4. Reg. 8, 15. az Úr parantsolattya ſzerént, 3. Reg. 19, 15. meg verte Iſraëlt minden határiban, 4. Reg. 10, 32 † 12, 7 † 13, 3. a' mint meg prófétáltatott, 4. Reg. 8, 11, 13. meg-hal, 13, 24.

HÁZASSÁG, Gen. 1, 27, 28 † 2, 22, 23, 24 † 3, 6, 12, 17 † 4, 1, 17 † 9, 1 † 19, 26 † 24, 3 † 29, 21. Exod. 2, 1 20, 17. Lev. 18 *. † 20, 10. Deut. 5, 21 † 7, 3 † 22, 19 † 24, 1. Joſ. 23, 12. Judic. 3, 6 † 14, 2, 7, 15. 1. Eſd. 9, 2. 2. Eſd. 13, 23. Eſth. 2, 17. Tob. 4, 13 † 6, 17 † 7, 15, 16 † 8, 9. Prov. 18, 22 † 19, 14. Eccli. 25, 2. Jer. 3, 1. Matt. 5, 32 † 19, 3, 7 † 22, 24, 30. Marc. 6, 18 † 10, 2, 6, 7, 8, 9 † 12, 20 *. Luc. 2, 5 † 3, 19 † 16, 18 † 20, 34. Joan. 2, 1, 2. Rom. 7, 2, 3. 1. Cor. 7 *. Eph. 5, 31, 32. 1. Tim. 3, 2 † 5, 9. Heb. 13, 4. 1. Pet. 3, 1.

A' Házaſság el-válaſzhatatlan, Geneſ. 2, 24. Matt. 5, 32 † 19, 7. Marc. 10. 11. Luc. 16, 18. 1. Cor. 7, 10.

Lelki házaſság az Iſten s' az ember között, Cant. *. Iſa. 50, 1 † 54, 5 † 62, 4. Jer. 31, 22. Ezech. 16, 7, 8. Oſe. 2, 20. Matt. 9, 15 † 22, 2 † 25, 5. Mar. 2, 19. 2. Cor. 11, 2. Apoc. 19, 7 † 21, 2, 9.

Mit példáz a' Házaſság, Eph. 5. 32. ſzentséget és malaſztot ſzerez; 1. Theſ. 4, 4.

Házaſság rontás, Láſd, Paráznaság.

HAZUGSÁG, Gen. 3, 4 † 37, 19 † 39, 17. Lev. 19, 11. 2. Reg. 1, 2, 7. 4. Reg. 5, 25. Prov 6, 19 † 12, 22. Sap. 1, 11. Eccli. 7, 13 † 20, 26, 28 † 25, 4. Oſe. 4, 2. Joan. 8, 44. Act. 5, 4, 8. Eph. 4, 25. Col. 4, 9.

HELIODÓRUS, a' Seleukus komornyikja, el akarja a' templom kintsét vinni, 2. Mach. 3, 7, 13. meg-bünteti az Iſten, 3, 24.

HELISEUS, Láſd, Eliſeus.

HERÓDES Askalonita, meg-öletteti a' gyermekeket, Matt. 2, 16. meghal, 2, 9.

A' fia Heródes Antipas, Galileának Negyedes fejedelme, Luc. 3, 1. meg-öletteti Keresztelö Jánoſt, Matt. 14. 9. Heródes és Pilatus meg-békélnek, Luc. 23, 12. Actor. 4, 27.

Heródes Agrippa, meg-öli Jakabot, és Pétert meg-fogja, Act. 12, 1, 2. az Angyaltól meg-ölettetik, 12 23.

HERSON, a' Fáres fia, Gen. 46, 12. Matt. 1, 3. Jeſónénak mondatik, 1. Par. 4, 15.

HESTER, Aſsvérus feleségévé léſzen, Eſth. 2 *. a' Zſidók-ellen-való ſzententziát semmivé téſzi, Eſth. 8, 3, 8.

HIEREMIAS, Láſd, Jeremiás.

HIERUSALEM, Láſd. Jeruſalem.

HÍR-NÉV, jobb a' gazdagságnál, Prov. 11, 1. Eccles. 7, 2, Eccli. 41, 15, 16.

HIT, az Irásban ſok-képen vétetik: az Iſtennek igaz-váltáért az ö igéretinek bé-tellyeſitésében, Pſal. 32, 4. Iſa. 11, 5. Thren. 3, 23. Oſe. 2, 20 † 5, 9. Rom. 3, 3. az emberek-között-való Hívségért, Gen. 39. 16 † 44, 32. Lev. 6, 2. Eccli. 22. 28. Jer. 42, 5. 1. Mach. 10, 27, 1. Tim. 2, 7. az Iſtenben-való Hitért, Sap. 1, 2 † 3. 14. Abac. 2, 4. Matt. 8, 13 † 9, 22 † 17, 20. Marc. 5, 34. Luc. 5, 20. Rom. 3, 21 † 4, 3 † 5, 1. a' Szeretettel felékesitett igaz és Eleven hitért, Abac. 2, 4. Matt. 9, 22 † 15, 28. Mar. 5, 34 † 10, 52. Luc. 7, 50. Rom. 3 ' 22. Gal. 5, 6*. Heb. 11 *. a' Szeretetnélkül-való Hólt hitért, Matt. 7, 21, 22. 1' Cor. 13, 2 † 15, 2. Jac. 2, 26. Fogadásért, és Igéretért, 1. Tim. 5, 12. Reménységért, a'vagy, Bizakodásért, Jac. 1, 6.

A' Szeretettel-való Eleven hitnek ereje nagy az Iſtennél, Matt, 9, 2, 22, 29 † 21, 22. Mar, 16, 16. Luc. 18, 42. Joan. 1, 12 † 3, 15, 16, 36 † 6, 35 † 7, 38 † 11, 25 † 14, 12 † 20, 29. Act. 3, 16 † 10, 43 † 15, 9 † 16, 31. Rom. 1, 16 † 3, 22. Gal. 3, 8. Epheſ. 2. 7. Heb. 11, 6 *.

A' tselekedet-nélkül-való Hit nem üdvözit, 1. Cor. 13, 2. Gal' 5, 6. Jac. 2, 24.

A' Hit, Jó tselekedetnek mondatik, Phil. 1, 6. Egy a' Hit. Eph. 4, 5. az Eleven hit igazit-meg, Gen. 15, 6. Marc. 16, 16. Luc. 1, 45 † 8, 48 † 23, 41. Joan. 5, 24 † 17, 3. Act. 13, 38 † 16, 31. Rom. 3, 22 † 4, 3, 22 † 5 *. † 10, 1, 10. Phil. 3, 9. 1' Pet. 2, 6. Heb. 4, 3.

A' Hitnek prédikállását az Anyaſzentegyháznak elöl-járói itélik-meg, Gal. 2, 2.

A' Pogányok hitit, az Iſten meg-tekinti, Jer. 39, 18. Matt. 8, 5, 13 † 15, 28. Luc. 7, 9 † 10, 33 † 17, 16. Joan. 4, 47. Act. 10, 3 † 8, 26.

Az Iſten ki-ſzabadittya a' Híveket a' hitetlenek veſzedelméböl, Gen. 6 *. 7 *. 8 *. 19 *. Exod. 8, 22 † 9, 4, 6, 26 † 10, 23 † 11, 7. Num. 16, 20, 26, 31. Jer. 39. 18. Dan. 6, 22. 2. Pet. 2, 7. Láſd, Bizonyoſság.

HITETLEN, Láſd, Eretnek.

HITETLENSÉG, meg-büntetik, Gen. 19, 11, 17, 26. Num. 11, 21 † 14, 2, 11 † 20, 12. Deut. 9, 20. 4 Reg. 7, 2, 17. 4, Eſd. 15, 4. Pſal. 77, 32. Eccli. 2, 15. Matt. 8, 28 † 14, 30 † 17, 27, Marc. 16, 16. Luc. 1, 16. Luc. 1, 16 † 24, 24. Joan. 3, 18, 36 † 6, 7 † 8, 24 † 12, 48 † 20, 27. Rom. 11, 20. Hebr. 3, 18 † 4, 2 † 11, 6. Apoc. 21, 8.

HOLOFERNES, a' Nabukodonoſor hadnagya, Iſraël-ellen küldetik, Judith. 2, 4. káromlya az Iſtent, 6, 1. meg-ſzállya Betúliát, 7, 1. tulajdon fegyverével fejét véſzik, 13, 8 a' fejét ki-téſzik a' kö-falra, 14, 1. látván azt az Aſsyriuſok ſerege, el-fut, 15, 1.

Húsvét Innepének rendeléſe, és megtartáſa, Exod. 12 *. † 13, 6 † 23, 15 † 34, 18. Lev. 23, 5. Num. 9, 2, 11 † 28, 17. Deut. 16, 1, 5. Joſ. 5, 10. 4. Reg. 23, 21. 2. Par. 30, 1, 15 † 35, 1. 1. Eſd. 6, 19. 3. Eſd. 1, 10 † 7, 10. Ezech. 45, 21. Matt. 26, 19. Mar. 14, 12. Luc. 22, 7.

Hymenæus, Hamis Apoſtol, 2. Tim. 2, 17.

I.

JABES, Gálaádban, meg-nyomoríttatik Israëltöl, Judic. 21, 10. meg-ſzállyák. 1. Reg. 11, 1. a' Jábeſi férfiak irgalmaſſan tselekeſznek Saullal, és az ö fiával, 31, 12.

JAJ-JAJ, kiknek, és mi okért mondatik, Num. 21, 29. Eccles. 4, 10 † 10, 16. Iſa. 1, 4, 24 † 3, 9, 11 † 5, 8, 18, † 6, 5 † 10, 1 † 17, 12 † 18, 1 † 24, 16 † 28, 1 † 29, 1 † 30, 1 † 31, 1 † 33, 1 † 45, 9. Jer. 4, 31 † 13, 27 † 22, 13 † 23, 1 † 45, 3 † 48, 1. Ezech. 6, 11 † 13, 3, 18 † 16, 23 † 30, 2 † 34, 2. Oſe. 7, 13. Joel 1, 15. Amos 5, 18 † 6, 1. Mich. 2, 1. Naum. 3, 1. Abac. 2, 6, 12. Soph. 2, 5 † 3, 1. Judith. 16, 20. Eccli. 2, 14 † 41, 11. Matt. 11, 21 † 18, 7 † 23, 13 *. Luc. 6, 24 † 10, 13 † 11. 42 † 17, 1. 1. Cor. 9, 16. Judæ 11. Apoc. 8, 13 † 9, 22 † 11, 14 † 12, 12 † 18, 10, 16.

JAKAB, a' Zebedæus fia, hivattatik Matt. 4, 20. meg-ölettetik, Act. 12, 2.

JÁKOB, az Iſaák fia, ſzületik, Gen. 25, 23. meg-véſzi Eſauról az elsö-ſzületéſnek méltóságát, 25, 31. el-foglallya töle az áldomáſt, 27, 5 *. Lábánhoz mégyen, 28, 10, a' lajtorját láttya és fogadáſt téſzen, 28, 12, 20.

Lábánnak ſzolgál két leányáért, 29, 18. hazájába tér, 31, 17.

Az Angyallal tuſakodik, 32, 24. Iſraëlnek neveztetik, 32, 27 † 35, 10. 3, Reg. 18, 31. a' fiait Egyiptusba küldi, 42, 1.

Egéſz házával Egyiptusba költözik, 46 *. Deut. 10, 22. a' Jóſef fiait fiaivá fogadgya, 48, 5, 8.

Meg-áldgya a' fiait, és meg-hal, 49, 33. el-temettetik Kánaán-földében az ö attyaihoz, 50, 4, 7. az igéret-ſzerént, 47, 29. és a' parantſolat-ſzerént, 49. 29. ditsértetik, Eccli. 44, 24. Láſd, Iſraël.

JÁNOS: kereſztelö János a' Zakariás fia, Luc. 1, 55, 59, 60. a' meny-országnak Evangyeliomát hirdeti, és kereſztel, Matt. 3, 1. Mar. 1, 4, 5. Joan. 1, 28 † 3, 23, 26. ruházattya teve-ſzör, eledele ſáska és vad méz, Mar. 1, 6. nem akar nagynak láttatni, Joan. 1, 19, 20, 26 † 3, 28. tanitványit a' Kriſtushoz küldi, Matt. 11, 2. féjet véſzik. Matt. 14, 8. Illyéſnek mondatik, Mal. 4, 5. Matt. 11, 14 † 17, 10. Luc. 1, 17.

János a' Zebedæus fia, hívattatik, Matt. 4, 22. a' kivált-képen ſzereti, Joan. 13, 23 † 19, 26 † 20, 2 † 21, 7, 20 azokat irja a' miket látott, Joan. 19, 35 † 21, 24. 1 Joan. 1, 1.

IDÖ, annak alkalmatoſságát minden dologban meg kell gondolni, Eccles. 3, 1 † 8, 5. Eccli. 20, 6 † 32, 20. Rom. 12, 11.

JEBUS; Jeruſalemnek neveztetik, Joſ. 15, 8. Judic. 19, 10. 1, Par. 11, 4.

A' Jebuſæuſokat nem győzheti-meg Iſraël, Judic. 1, 21. Dávid meg-győzi öket, 2. Reg. 5, 8.

JEHU, a' Hanáni próféta fia, meg-feddi Jóſafát királyt, 2. Par. 19, 2. Baaſához az Iſraël királyához küldetik, 3. Reg. 16, 1, 7.

Jehu, Joſafátnak a' Namſi fiának fia, Iſraelnek királyává kenettetik, hogy az Akab. házát el-töröllye, 4. Reg. 9, 1, 6. a' parantſolat-ſzerént, 3. Reg. 19, 16. meg-öli Jézabelt, 4. Reg. 9, 30, 33. meg-öli Akabnak hetven fiát, 10, 1. Okoziáſnak attyafiait-is, 10, 14. el-veſzti a' Baál ſzolgait, 4. Reg. 10, 14, 25. meg-hal, 10, 35.

JELEK, Láſd, Tſodák.

JELENÉSEK, és Láráſok, Joſ. 5, 13. 4. Reg. 17, 9. 2. Mach. 3, 24 † 5, 2 † 10, 29 † 11, 8.

Iſtennek, Angyaloknak, és embereknek jelenései, Gen. 32, 24. Exo. 3 *. Num. 22, 21. Joſ. 5, 13, 1. Reg. 28, 11. Matt. 17, 3 † 28, 2, 9. Marc. 9, 3 † 16, 5, 9, 12, 14. Luc. 9, 30 † 42, 4, 15, 36. Joan. 20, 12, 14, 19, 26 † 21, 1. Act. 1, 10 † 16, 9 † 18, 9.

JEREMIAS Próféta, Anatotból, Jer. 29, 27. az Iſtentöl hívattatik, és elküldetik, 1, 4. háborúságot és üldözéſt ſzenved, Jer. 18, 19 † 20, 1 † 26, 7 † 33, 1 † 37, 12 † 38, 4, 7. kedvet talál Nabukodonoſornál, Jer. 39, 11. meg-ſzabadittatik a' fogságból Nabuzardántól, Jer. 40, 1. Joſiáſt ſirattya, 2. Par. 35, 25.

JERIKO, meg-vétetik, és el-égettetik, Joſ. 6, 10, 24. Hieltöl meg-épittetik, 3. Reg. 16, 34. Pálma-fák várasának neveztetik, Deut. 34, 3. 2. Par. 28, 15.

JEROBOAM, a' Nábat fia, a' Salomon ſzolgája, ellensége léſzen Iſraëlnek, 3. Reg. 11, 26. 2. Par. 13, 6. a' tíz nemzetségnek királyává léſzen, 3. Reg. 12, 20. az Ahias igéje ſzerént, 11, 29. két arany borjút állat-fel, és hamis iſteni áldozatot ſzerez, 12, 28,

21. meg-feddettetik, és meg-büntetetik, 14, 7 † 15, 25 † 16, 19, 26. 4. Reg. 3, 3 † 10, 29, 32 † 13, 2, 6. 11 † 14, 24 † 15, 9, 18, 24 † 17, 22 † 23, 15.

Meg-szárad a' keze, 3. Reg. 13, 4. meg-gyógyúl, 13, 6. meg-hal, 14, 20. egész háza-népét el-veszti, 15, 29. a' próféválás-szerént, 14, 10. Jeróboámellen-való profétálás, Amos 7, 10.

Jeróboam, a' Jóas fia, Izraëlnek királya, 4. Reg. 13, 13 † 14, 16, meghal, 14, 29.

JERUSALEM, meg-vétetik a' Juda fiaitól, Judic. 1, 8. lakó-helyül választja az Isten, 3. Reg. 8 *. 2. Par. 6, 2 † 7, 16. Jébusnak neveztetik, Jos. 15, 8. Judic 19, 10. 1, Paral. 11, 4. Salemnek, Psal. 75, 3.

Jerusalemet mitsoda nemzetségek laktak, 1 Par. 9, 3. 2. Esd. 11, 1.

Meg-szállyák a' Syriai, és Izraëli király, 4. Reg. 16. 5. meg-szállya Nabukodonosor, 4. Reg. 24, 10 † 25, 1. meg-égetik és el-rontyák 4. Reg. 25, 9. meg-épitik, és lakják, 2. Esd. 3 *. † 6, 15.

Jerusalem's az ö lakói-ellen, 4. Reg. 21, 12 † 23, 27. Isa. 1, 6 † 3, 1 † 22, 1, 8 † 29, 1. 7 † 65, 2. Jer. 4, 3, 9 † 7 *. † 13 *. † 17, 19 † 19. 3, 6 † 21, 3 † 23, 39 † 25, 8 † 32, 3, 4, 26 † 34. 1 † 38, 3 † 39, 8. Ezech. 3, 6 † 4 *. 5 *. † 10. 2 † 15 *. † 21, 6 † 22 *. 23 *. Soph. 3, 1.

Jerusalem el-pusztítandó a' Romaiaktól, Dan. 9, 26. Zach. 14, 1. Matt. 24, 1, 15. Luc. 13. 35 † 19, 41 † 20, 16 † 21, 6. Joan. 11, 48.

Lelki Jerusalem az Anyaszentegyház, Psal. 121, 3. Isa. 33, 20 † 54, 11 † 60 *. † 62, 6 † 65, 16, 18. Tob. 13. 19. Baruch. 5, 1, 7. Gal. 4, 26. Heb. 11, 10 † 12, 22. Apoc. 3, 12 † 21, 2, 10.

JEZABEL istentelen, az istentelen Akáb felesége, 3. Reg. 16, 31 † 21, 5, 7. Meg-öli az Úr prófétáit, 18, 4, 13. Illyést halállal fenyegeti, 19, 2. az ebektöl el-szaggattatik, 4. Reg. 9, 33. Illyés prófétának mondása-szerént, 3. Reg. 21, 23.

IGAZSÁG annak tekélletességét nem találtatik ez életben, mellyben nem élünk bün-nélkül, Gen. 6, 5 † 8, 21. Exod. 34, 7. Num. 14, 18. 3. Reg. 8. 46. 2. Par. 6, 36. Job. 4, 17 † 9, 1, 15, 20 † 25, 4. Psal. 13, 1 † 50, 7 † 52, 1 † 129, 3 † 142, 2. Prov. 20, 9. Eccli. 7, 21. Isa. 64, 4. Jer. 2, 19, 20 † 30, 11. Mich. 7, 2. Num. 1, 3. Sap. 12, 10. Matt. 6, 12. Luc. 17, 3, 10. Rom. 3, 9, 23 † 7 *. Gal. 3, 22. Eph. 2, 3. 2. Joan. 1, 8. Lásd, Bün.

A' mi Igazságunk a' Krisztus-által, és az első meg-igazúlás és a' bünnek botsánattya, nem a' mi érdeminkből. Gen. 15, 6. Isa. 45, 25 † 53, 8, 11. Jer. 23, 6 † 33, 16. Dan. 6. 22. Abac. 2, 4. Zach. 9, 11. Act. 10, 43 † 13, 39. Rom. 1, 17 † 3, 22, 24 † 5, 1, 18 † 10, 4, 10. 1. Cor. 1, 30. Gal. 2, 16 † 3, 11 † 5, 5. Phil. 3, 9. Tit. 3, 7. 1. Pet. 3, 18.

Igaz-mondás, Isa. 59, 15. 3. Esd. 3, 12 † 4, 33. 4. Esd. 1, 17 Zach. 8. 16 Eph. 4, 25.

IGAZAK, találtatnak e' világon, Luc. 1, 6 † 15, 7. Joan. 8, 36 † 17, 17, 10. 1. Cor. 6, 11. Heb. 12, 23 *. 2. Pet. 2, 7. 1. Joan. 3, 1, 7. Apoc. 3, 4 † 14, 5. Lásd, Bün. Lélek. Út.

IGAZÚLÁS, mellyel az igazságban nevekedünk, a' jó tselekedeteknek tulajdonittatik, Eccli. 18, 22. Rom. 2, 13. Jacob 2, 21, 24. Apoc. 22. 11.

A' bünösnek Meg-igazúlása, nem csak a' hitnek tulajdonittatik, hanem a' reménységnek-is, Rom. 8, 23. a' szeretetnek, Exod. 20, 6. Prov. 10, 12. Luc. 7, 47. 1. Cor. 13, 4. Gal. 5, 6. 1. Pet. 4, 8. 1. Joan. 4, 7, 8, 9. a' félelemnek, Eccli. 2, 27, 28. a' penitentziának, Sap. 11, 24. Ezech. 18, 21, 22. Matt. 3, 2, 8. Luc. 7. a' Magdolna példájával: 15. a' tékozló fiúéval: 18. a' Publikánuséval.

JLLYÉS, szörös ember, és bör-övel övedzette-fel ágyékát, 4. Reg. 1, 8.

Az Illyés imadságának ereje, 3. Reg. 17, 1. Jac. 5, 17, 18. a' holló táplállya, 3. Reg. 17, 2. halottat támaszt, 17, 19. meg-öli a' Báal prófétáit, 18, 40. elfút Jezabel elött. 19, 3. Damaskusba küldetik, hogy Házaelt a' Syriai királyt meg-kennye, 19, 15. Akábhoz küldetik, 21. 17. a' hozzája küldetett ötvenedes hadnagyok meg-emésztetnek a' tüztöl, 4. Reg. 1, 10. fel-vitetik forgó-széllel az égbe, 2, 11. meg-jelenik az Úrszine változásakor, Matt. 17, 3. Luc. 9, 30.

IMÁDÁS, Angyaloknak és embereknek-is tulajdonittatik, Gen. 18, 2 † 19, 1 † 23, 12 † 27, 29 † 33, 3 *. † 42, 6 † 43, 26. Exod. 18, 7. Num. 22, 31. 1. Reg. 20, 41 † 25, 23 † 28, 14. 2. Reg. 9, 6 † 14, 3. 3. Reg. 1, 15, 12. Judith 10, 20. Esth. 3, 2. Dan. 2, 46. Act. 10, 25.

IMÁDSÁG, a' Jesus nevében, hasznos, Joan. 14, 13 † 15, 16 † 16, 23, 26. 1. Joan. 5, 14.

Gyakorta nem tudgyuk mi-módon kellessék imádkoznunk, Matt. 20, 20. Marc. 10, 35. Rom. 8, 26. Jac. 4, 3.

Éjjel és nappal imádkozni, Psal. 118, 62, Luc. 18, 1. 1. Thes. 31, 10. 1. Tim. 5, 5. 2. Tim. 1, 3.

Szüntelen imádkozni, Matt. 7, 5. Luc. 11, 9 † 18, 1. Act. 10, 2. Eph. 6, 18. Col. 4, 2. 1. Thes. 5, 17.

Imádkozni, hogy a' hitnek predikállása foganatos légyen, Eph. 6. 19. Col. 4, 3. 2. Thes. 3, 1.

Egymásért-való Imádság, Jer. 42, 2. 20. Bar. 1, 13. 2. Mach. 1, 6. Eph. 6, 18. Col. 4, 2. 1. Thes. 5, 25, 2. Thes. 1, 3, 1. 1. Tim. 2, 1. Jac. 5, 16.

Ellenségért imádkozni, Num. 16, 22, 46. 2. Mach. 3, 32. Matt. 5, 44. Luc. 6, 28 † 23, 34. Act. 7, 60. Lásd, Szentek, és Purgatorium.

Mint, mikor, és kihez kell imádkozni, és mit kell kérni az imádságban, Num. 11, 16, 24. Deut. 4, 7. Judic. 10, 10, 15. 1. Reg. 1, 11. 2. Reg. 22, 2, 7. 3. Reg. 3, 7. Isa. 65. 24. Amos. 7, 2. Eccli. 35, 26. Tob. 3. 11 *. Judith 4, 11. Matt. 6, 5, 9 † 7, 7 † 18, 19 † 20, 20 † 21, 22 † 26, 38. Mar. 11, 24 † 13, 33. Luc. 11, 2, 9 † 18, 1 † 22, 40. Joan. 4, 23 † 9, 31 † 14, 13 † 15, 7 † 16, 23. Act, 1, 14 † 2, 42 † 4, 24, 31 † 10, 2 † 1, 23. Rom. 8, 26 † 12, 12. 1. Cor. 14, 13. Eph. 6, 18. Col. 4, 2. 1. Thes. 5, 17. 1. Tim. 2. 1. Heb. 13, 18. 1. Pet. 3, 12. 1. Joan. 5, 4. Jac. 1, 6 † 4, 3 † 5, 13. Apoc. 19, 10 † 22, 9.

Az illendö és a' jó móddal-való Imádságot, meg-halgattya az Isten, Gen. 16, 11 † 21, 17. Exod. 2, 24 † 3, 7 † 6, 5 † 22, 23, 27. Deut. 4, 7 † 15, 9. 1. Reg. 7, 9, 10 † 9, 16 † 12, 18. 2. Reg. 22, 4, 7. 3. Reg. 13, 6 † 17, 22 † 18, 36. 4. Reg. 13, 5 † 20, 5. 2. Par. 32, 22 † 33, 13. 4. Esd. 15, 7. Judith 4, 8, 12. Tob. 3, 24. Psal. 3, 5 † 4, 4 † 9, 13 † 17, 7 † 21, 25 † 33, 7 † 49, 15 † 54, 17 † 117, 5 † 119. 1 † 144, 19. Prov. 15, 29. Eccli. 4, 9 † 21, 6 † 36, 24, 26 † 48, 22. Isa. 30, 19 † 37, 15, 21 † 55, 7. Jer. 29, 12. Thren. 3, 56. Dan. 13, 44. Jon. 2, 3. Zach. 13, 9. 2. Mach. 3, 22. Joan. 9, 13. Act. 10, 4.

Némellyeknek Imádságit miért nem halgattya-meg az Isten, Deut. 1, 45 † 31, 18. Judic. 10, 1. 1. Reg. 8, 18 Psal. 17, 42. Prov. 1, 28 † 15, 29 † 21. 13 † 28, 9. Eccli. 34, 29, 31. Isa. 1, 15. Jer. 7, 16 † 11, 11, 14 † 14, 12 † 15, 1. Ezech. 8, 18 † 14, 16, 20, Mich. 3, 4. Zach. 7, 13. 4. Esd. 1, 26. 2. Mach. 9, 13, Joan. 9, 31. Heb. 12, 17. Jac. 4. 3.

A' Szentek imádságinak példái, Gen. 32, 9. Exod. 32, 11, 13. Num. 14, 19. Deut. 9, 26. 3. Reg. 8, 15 *. 4. Reg. 20, 3. 2. Par. 6, 16 *. † 14, 11 † 20, 6, 12. 1. Esd. 9, 6 *. 2. Esd. 1 *. Sap. 9 *. Eccli. 23, 2 † 36, 1, 11. † 51 *. Bar. 1, 17, 21 † 2, 6 *. † 3, 1, 9. Tob. 3, 1, 12 † 8, 7 † 13, 1. Judith. 9, 2 † 16 *. Esth. 14, 3 Isa. 33, 2 † 37, 16 † 64 *. Jer. 10, 24, 17, 13, 14 † 18, 19 † 32, 16. Thren. 5 *. Dan. 9, 6 † 13, 42. Jon. 2 *. Hab. 3 *. 3. Esd. 8, 74. 4. Esd. 3 *. † 6, 38 *. 1. Mach. 7, 37. 2. Mach. 6, 30. Act. 4, 24.

INNEP: A' Zsidók fö Innepi: a' Húsvét innepe: Lásd, Húsvét.

A' Pünkösd Innepe, Exod. 21, 16 † 34, 22. Num. 28, 26. Deut. 16, 9. Joan. 5, 1. Act. 2, 1 † 20, 16.

A' Kürtök a' vagy Trombiták innepe, Lev. 23, 24. Num. 29, 1, 2. Par. 5, 3.

A' Tisztúlás innepe, Lev. 16, 30 † 23, 27. Num. 29, 7, 8.

A' Sátoros innep, Exod. 23, 16. Lev. 23, 34. Num. 22, 12. Deut. 16, 13 † 31, 10. 1. Esd. 3, 4. 2. Esd. 8, 15. 17. 2. Mach. 1, 9 † 10, 6. Joan. 7, 2.

Az Új-hold innepe, Num. 28, 11. 1. Reg. 20, 5. Ezech. 45, 18.

Az Innep meg-szegésének büntetése, Num. 15, 32. Lásd, Szombat.

INTENI, Lásd, Jóra ínteni.

JOAB, a' Sarvia fia, 2. Reg. 2, 13, által-veri Abnert, 3, 27. meg-békelteti Dávidot Absalommal, 14 *. által-veri Amasát, 20, 9. ötet-is által-verik, 3. Reg. 2, 28, 34. a' Dávid parancsolattya-szerént, 2, 5, 7.

JOATZIM, a' Jósiás fia, a' Júda királya, ki az-elött Eliazimnak hivattatott, 4. Reg. 23, 34 3. Esd. 1, 37. meg-égette a' Jeremiás beszédinek könyvét, Jer. 36, 21. Melkinek neveztetik, Luc. 3, 24. meg-hal, 4. Reg. 24, 1, 5. Joakin az ö fia, 24, 6.

JOAKAZ, a' Jehu fia, az Izraél királya, 4. Reg, 10, 35 † 13, 1.

Joakaz a' Josias fia, meg-foztatik országától, és Egyiptusba vitetik, és ott meg-hal, 23, 34 az ö fogsága meg-prófétáltatik, Ezech. 19. 4. Johanának neveztetik, 1. Par. 3. 15. Eliakim az ö attyafia király ö-utánna, 4. Reg. 23, 34.

JOAKIN, a' Joatzim fia, a' Júda királya, 4. Reg. 24, 8. fogva-vitetik Babyloniába, 24, 12, 15. ki-botsáttatik

a' tömlötzböl, és nagy tiſzteſségre vitetik, 25, 24. Jekoniásnak neveztetik, Jer. 37, 1. Nerinek, Luc. 3, 27. Mataniás az attyafia orſzágol utánna, 4. Reg. 24, 17.

JOANNA, a' Kúſa felesége, a' Kriſtuſt követi, Luc. 8, 3.

JOAS, az Okoziás fia, egyedül marad-meg a' királyi magból, 4. Reg. 11, 2. királlyá léſzen Judában, 11, 12. meg-öli Zakariást a' Jójada fiát, 2. Par. 24, 21. Matt. 23, 25. meg-ölik a' maga ſzolgai, 2. Par. 24, 25. 4. Reg. 12, 20. Amaſiás a' fia, király ö-utánna, 1. Par. 3, 12. 2. Par. 24, 27.

JOAS, a' Jóakaz fia, az Iſrael királya, 4. Reg. 13, 9. Amaſiás-ellen hadakozik, el rontya a' Jeruſalem kőfalát, és a' templomot, és meg-hal, 4. Reg. 14, 13, 16.

JÓ-TSELEKEDET, ditsértetik, Exo. 19, 5 † 20 *. † 23, 19, 25. Deut. 5, 6, 11, 16 † 10, 12. Joſ. 22, 5. 1. Reg. 15, 22. Pſal. 2, 10 † 39, 7 † 49, 14. Prov. 3. 1 † 14, 31 † 15, 3. Iſa. 1, 16 † 58, 6. Jer. 22, 3. Ezech. 18, 6. Oſe. 6, 11. Mich. 6, 8. Zach. 7, 9 † 8, 16. Eccli. 35, 12. Matt. 5, 24, 29, 39. Luc. 1, 75 † 3, 11. Joan. 12, 26. Rom 12 *. 13 *. 14, 17. Phil. 3, 3. Jac. 1, 27. Láſd, Tſelekedetek.

A' Jó tſelekedetek érdemeſek, Eccli. 10, 31 † 16, 15 † 38, 18.

Azok jutalma és fizetéſe, Pſ. 118, 112. Prov. 15, 18. Eccli. 36, 18. Iſa. 3. 10. Matt. 5, 12 † 10. 42 † 16, 27 † 25, 34. Rom. 2, 6. 1. Cor. 15, 28. 2. Cor. 5, 10. 2. Tim. 4, 8. Heb. 6, 10 † 10, 35 † 11, 26. Jac. 2, 24. Apocal. 20, 7, 8 † 22, 12.

JOJADA, meg-öleti Atália királyné-aſzſzonyt, 4. Reg. 11, 15. 2. Par. 24. 14. meg-hal, 24, 15.

JONAS, prófétál, 4. Reg. 14, 25, a' tengerbe vettetik, Jonæ 1, 15. elnyeli ötet az Iſtentöl kéſzittetett hal, 2, 1. annak gyomrába vólt három nap és három éjjel, Matt. 12, 40.

JONATAS, a' Saul fia, meg-veri a' Filiſtæuſokat, 1. Reg. 13., 3 † 14, 1, 11. meg-ſzabadíttya a' nép az attya kezéből, 14, 45. ſzövetséget ſzerez Dáviddal, 18, 13 † 20, 18. meg-ölettetik, 31, 7.

Jónatas, a' Matatiás fia, a' Zſidók hadnagya, 1. Mach. 9, 31. ſzövetséget ſzerez Demeterrel, 10, 3, 15. megfogattatik, 12, 48. fiaival-együtt megölettetik, 13, 23.

JÓRA ínteni, Gen. 13, 8 † 45; 24 Joſ. 22, 5. 2. Par. 30, 6 † 32, 7. 2. Eſd. 5, 6, 9. Act. 11, 23 † 14, 21 † 20, 17 *. 1. Theſ. 5, 11. Tit. 2 *. † 3, 1. Hebr. 3. 12.

JORAM, a' Jóſafat fia, a' Juda királya, 3. Reg. 22, 51. meg-öli hat attyafiát, 2. Par. 21, 4. meg-hal, 4. Reg. 8, 24. 2. Par. 21, 19.

Jóram az Iſraël királya, 4. Reg. 1. 17 † 3, 1. Hazaël-ellen mégyen, 8, 28. meg-ſebeſíttetvén meg-gyógyíttatik, 9, 15. meg-hal, 9, 24.

JOSAFAT, az Aſa fia, a' Júda királya, 3. Reg. 22, 41. igaz tanitókat küld a' Júda váraſiba, 2. Par. 17, 7. ſzövetséget ſzerez az iſtentelen Akábbal, 18, 3. meg-feddi azért a' Próféta, 19, 2. Okoziáshoz adgya magát, 2. Par. 20. 35. meg-hal, 21, 1. Jóram a' fia orſzágol helyette, 1. Par. 3, 11.

JOSEF, a' Jákob fia, Gen. 30, 23. álmot lát. 37. 5. 9. el-adatik a' bátyaitól az Iſmaëlitáknak, 37, 26. Pſal. 104, 17. hamiſsan bé-vádoltatik, Gen. 39, 17. tömlötzbe vettetik. 39, 20 † 41, 14. egéſz Egyiptus urává tétetik, 41, 40. a' Putifar leányát véſzi feleségül, 41, 45. meg-jelenti magát az attyafiainak, 45, 1. meg-hal 50, 24. a' tſontyait el-viſzik Egyiptusbúl, Exod. 13, 19. Sikemben el-temettetnek, Joſ. 24, 32.

Jóſef, a' Szüz Maria férje, Matt. 1, 16. Egyiptusba fut, 2, 14.

JOSIAS, az Amon fia, a' Júda királya, 4. Reg. 21, 24 † 22 *. meg-prófétáltatik, 3. Reg. 13, 2. a' Törvény könyvét olvaſſa, 4. Reg. 23, 2. a' Húſvét innepét meg-innepli, 23, 21. megſebesíttetik, és meg-hal, 2. Par. 35, 23, 24. 4. Reg. 23, 29. ſirattatik, 2. Par. 35, 24. Jóakaz orſzágol helyette, 4. Reg. 23, 30, 34.

JOSUE, hadakozik Amalek-ellen, Exod. 17, 9, 13. meg-kémli Kánaánföldét, Num. 13, 2. ditséri azt, 14. 6. Moyſes-helyett a' nép vezére, 27, 18. Deut. 3, 21 † 31, 3, 7, 14. Joſ. 1, 1, 6. kímeket küld, 2, 1. által kél a' Jordánon, Joſ. 3, 16. tizenkét követ állat-fel Galgalában, 4, 3, 8, 20. az Úr Angyala meg-jelenik néki Joſ, 5, 13. meg-áldgya a' népet, 8, 33. meg-ſzabadíttya a' Gabaonitákat, 10, 7. a' Napot 's a' Hóldat meg állíttya, 10, 12. viſzſza-tér Galgalába, 10, 43, meg-győz harmintz-egy királyt, 12 * réſzt véſzen a' föld el-oſztásában, 19, 49. meg-hal, 24, 29. Judic. 2, 8. diértetik, Eccli. 46, 1.

JÖVENDÖ-MONDÓK, és égbe vigyorgók, Dan. 2, 2, 27 † 4, 6 † 5, 7. 11, Act. 19, 13. Láſd, Bübájoſok.

Jövevény, a' vagy Szarándok: azzal jót kell tselekedni, Gen. 18, 2, Exod. 22, 21 † 23, 9. Lev. 19, 33 † 23, 22. Num. 15, 14. Deut. 10, 18 † 14, 21 † 24, 14, 17 † 26, 11. Ezech. 22, 29 † 47, 21. Zachar. 7, 10.

Jövevények és Szarándokok vagyunk e' világon, Gen. 15, 13 † 23, 4 † 47, 9. 1. Par. 29, 15. Pſal. 38, 13 † 118, 19. 2. Cor. 5, 8. Phil. 3, 20. Heb. 11, 13. 1. Pet. 2, 11.

Az Iſten tiſzteletire-való Szarándokságok haſznoſok, 3. Reg. 8, 41. 4. Reg. 5, 10.

JÓZANSÁG, ételben, italban, és házaſságban, Tob. 6 15. Eccle. 3, 6. Eccli. 31, 18 † 32, 7. Dan. 1, 8, 10. Rom. 13, 13 † 14, 17. 1. Cor. 7 *. Gal. 5, 23. 1. Tim. 3, 2. 2. Tim. 1. 7. Tit. 1, 8 † 2, 6, 12. 1, Pet. 1, 13 † 5, 8. 2. Pet. 1, 6.

IRÁS: a' Szent Iráſnak ſzerzöje, és haſzna, Exod. 17, 14 † 34, 27. Deut. 4, 1 † 17, 18 † 31, 9. Joſ. 1, 8. Iſa. 8, 9 † 30, 8 † 34, 16. Jer. 30, 2 † 36, 2, 10 † 45, 1. Bar. 1, 3, 14 † 4, 1, 2. 2. Eſd. 8, 2. 3. Eſd. 9, 39. 4. Eſd. 15, 1. Dan. 10, 21. Matt. 4, 4 † 22, 29. Luc. 4, 4 † 16, 29. Joan. 5. 39 † 10, 44 † 20, 30. Act. 15, 21 † 17, 11. Rom. 1, 2 † 4, 23 † 15, 4. 1. Cor. 9, 9. † 10, 11 † 15, 3. 2. Tim. 3, 15. 2. Pet. 1, 20 † 3, 1. Apoc. 1, 19.

Nehéz a' ſzent Iráſt meg-érteni, 2. Pet. 3, 16. nem mindeneket írtak-meg az Apoſtolok, Joan. 20, 30 † 21, 25. 1. Cor. 11, 34. 2. Theſ. 2, 15. 2. Joan. 12. 3. Joan. 18.

Nem az Irás, ſem a' Törvény az itélö bíró; hanem a' Pap. Deut. 17, 18, Ezech. 44, 24 *. Mal. 2, 7. Láſd. Papok tiſzti.

IRGALMASSÁG; azt kell tselekednünk felebarátunkkal, 1. Reg. 15, 6. 2. Par. 28, 9, 15. Pſal. 111, 5, 9. Prov. 24, 21, 31 † 19, 7, 21. 25. Eccli. 4, 2, 29 † 35, 18. Iſa. 58, 7. Oſe. 6, 11. Mich. 6, 8. Zach. 7, 9. Matth. 5, 7 † 9, 13 † 10, 41 † 18, 33 † 25, 41. Marc. 9, 40. Luc. 6, 35 † 10, 33. Rom. 12, 13. Gal. 6, 12. Col. 3, 12. 1. Tim. 5, 10. Láſd, Iſten egyedül Jó. Szeretet. Alamisna.

Irgalmatlanság: annak meg-büntetése, Exod. 1, 12. Deut. 23, 5. Judic. 8, 6, 15. 1. Reg. 25, 15, 38. Job 20, 19. Prov. 21, 10. Eccli. 12, 13. Amos 1, 6. Matt. 18, 3, 34 † 25, 42. Luc. 16, 21, 23. Jac. 2, 13.

Irégység, Láſd, Gyülölség.

ISAIAS, az Amos fia, Iſa. 1, 1. az Iſten hija, és el-küldi, 6, 8 † 49, 1.

ISMAEL, az Abraham fia Agártól, Gen. 16, 15. meg-hal, 25, 17.

Iſmael a' Nataniás fia, meg-öli Godoliást, Jer. 41, 2, 6.

ISMÉRÉS: Az ember meg-ismértetik beſzédéből, és tſelekedetiből, Eccli. 19, 27, † 27, 9. Matt. 7, 16 † 12, 33. Luc. 6, 44.

Nem iſmérhetni az Iſtent emberi böltſeséggel, hanem ha meg-jelenti magát, Matt. 11, 25 † 16, 17. Luc. 10, 21. Joan. 7, 28 † 8, 19, 27 † 10, 14 † 14, 4 † 15, 15 † 17, 6. Act. 17, 23. 1. Cor. 1, 17, 18 † 2, 6, 10 † 3, 19. Col. 1, 26.

ISRAEL, az Úr népe és öröksége, Exod. 3, 7 † 5, 1 † 6, 7 † 19. 5. Lev. 30, 26. Deut. 4, 20 † 7, 6 † 9. 22. † 10, 15 † 14, 2 † 26, 18 † 27, 9. 1. Reg. 10, 1 † 12, 22. 2. Reg. 7, 23. 3. Reg. 8, 53. Iſa. 19, 25 † † 43, 1. Jer. 13, 11.

Iſraëlnek tíz nemzetsége el-ſzakad a' Dávid házától, 3. Reg. 12, 3, 9, 16. az Ahias próféta igéje-ſzerént, 11, 29. Aſsyriába vitetnek, 4. Reg. 15, 29 † 17, 6. a' prófétálás-ſzerént, Deut. 4, 26. ſokan követik Iſraëlböl a' Levitákat Jeruſalembe, 2. Par. 11, 13.

ISTEN, mindenható, és ſemmi önéki nem lehetetlen, Gen. 17, 1 † 18, 14 † 35, 11 † 43, 14 † 48, 3. Num. 11, 23. 1. Reg. 14, 6. 2. Par. 14, 11. Sap. 11. 22. 42, 2. Iſa. 40, 10 *. † 46, 9 † 50, 2 † 59, 1. Jer. 32, 17, 22 Zach. 8, 6. Matt. 19, 26. Mar. 9, 23 † 10, 27 † 14, 36. Luc. 1. 37 † 18, 27. Eph. 3, 20. Apoc. 16, 7, 14 † 19: 6.

Mindeneket akarattya-ſzerént rendel, Gen. 45, 5 † 50, 19. Deut. 8, 18. 1. Reg. 9 *. Sap. 12, 13. Tob. 7, 12. Job 9, 5 † 12, 13. Pſal. 102, 19 † 113, 3 † 126, 1. Prov. 10, 22 † 16. 4, 9 † 19, 21, † 20, 24 † 21. 1, 30. Eccles. 3, 15. Iſa. 26, 16 *. 40, 7. Jer. 10, 23. † 27, 5. Dan. 2, 21 † 5, 18. Matt. 6, 33 † 11, 26 † 20, 14. Luc. 12, 31. Joan. 5, 17 Rom. 9, 15 2. Cor. 3, 5. Phil. 2, 13. Heb. 13, 21 Apoc. 4, 11.

A' BIBLIÁRA-VALÓ LAJSTROM.

Az Isten minden engedelmes híveknek attyok, Deut. 32, 6, Psal. 102, 13. Prov. 1, 7. Jer. 3, 4, 14, 19. Malach. 1, 6. Matt. 6, 9 † 18, 14 † 23. 8 Luc. 11, 2. Joan. 20, 17. Rom. 8, 15. 1. Cor. 8, 6. 2. Cor. 1, 3 † 6, 14. Eph. 3, 14 † 4, 6. 1. Thes. 1, 3. 2. Thes. 1, 1, 2 † 2, 16.

Az Isten hív, és igaz-mondó, Exo. 34, 6. Num. 23, 19. Deut. 7, 9 † 32, 4. 1. Reg. 15, 29. Isa. 49, 7. Joan. 3, 33 † 8, 26. Rom. 3, 4. 1. Cor. 1, 8 † 10, 13. 1. Thes. 5, 24. 2. Thes. 3, 3. 2. Tim. 2, 13. Tit. 1, 2, 1. Joan. 1, 9 † 5, 20. Heb. 20, 23. Apoc. 3, 7, 14.

Az Isten, állattyában egy, Exod. 3, 14. Deut. 4, 35 † 6, 4 † 7, 9 † 10, 17 † 32, 39. 2. Reg. 7, 22. 3. Reg. 8, 60 † 18, 36. 1. Par. 19, 20. Sap. 12, 13. Isa. 37, 16 † 43, 10 † 44, 6, 24*. 45, 46, 9. Ose 13, 4. Tob. 8, 20 † 13, 4. Eccli. 36, 5. Marc. 12, 29. Joan. 17, 3. 1. Cor. 8, 6 † 12, 6. Gal. 3, 20. Eph. 4, 6. 1, Tim. 2, 5.

Az Isten, személyében három, és állattyában egy: Lásd, Szent Háromság.

Az Isten öröktől-való, nints kezdete, sem vége; és ö mindeneknek kezdete, és vége, Gen. 21, 33. Exod. 15, 18. Job 36, 26. Isa. 41, 4 † 43, 10 † 44, 6 † 48, 12 † 57, 15. Dan. 7, 9. Rom. 16, 26. Heb. 1, 8. Apoc. 1, 8, 17 † 21. 6 † 22, 13.

Az Isten mindeneket túd, hall, és lát, Exod. 3, 19. Num. 12, 2. Deut. 31, 21. 1. Reg. 2, 3 † 16, 7. 2. Par. 16. 9. Job 14, 6 † 22, 11 † 28, 24 † 31, 4 † 42, 2. Psal. 7, 10 † 32, 13 † 37, 10 † 89, 8 † 130, 8. Prov. 5, 21 † 15, 3, 11 † 24, 12. Isa. 29, 15 † 40, 27 † 48, 4. Jer. 1, 5 † 7, 11 † 17, 10 † 23, 24 † 32, 19. Ezech. 11, 5. Eccli. 16, 15 † 17, 13 † 23, 27 † 39, 24, 27 † 40, 9. Sap. 1. 10 2. Mach. 9, 5 † 12, 22. Matt. 6, 4 † 21, 2. Marc. 2, 8 † 14, 13. Luc. 22, 10. Joan. 1, 47 † 13, 21 † 16, 30 † 21, 17. Act. 15, 8. Heb. 4, 13. Apoc. 2, 23.

Az Istent senki nem láthattya, Exod. 33, 20. Deut. 4. 12. Joan. 1, 18 † 6, 46. 1. Tim. 6, 16. Joan. 4, 12.

Az Istent, és az ö dolgait nem foghattyuk-meg emberi elmével, Exo. 33, 20. 3. Reg. 3, 5. Job 32, 8. Psal. 93, 10 † 118*. † 142, 8. Isa. 22, 22 † 54, 13. Matt. 11, 25 † 13, 11 † 16, 17. Luc. 8, 10 † 10, 2 † 24, 44. Joan. 1, 10 † 3, 3 † 6, 44, 65 † 14, 8, 17 † 17, 6. Act. 16, 14. Rom. 1, 19 † 11, 33. 1. Cor. 2*. Gal. 1, 11. 1. Tim. 6, 16. Apoc. 3, 7.

Az Isten véghetetlen, és határozhatatlan, 3. Reg. 8, 27. 2. Par. 2, 6 † 6, 18. Job. 11, 8. Psal. 138, 7, 10. Isa. 6, 3 † 66, 1. Jer. 23, 24. Amos 9, 2. Sap. 1, 7. Matt. 5, 35. Act. 7, 48 † 17, 24.

Az Isten, Israëlnek üdvözítöje, és vigasztalója, és minnyájoké a' kik ötet igazán tisztelik és segétségül hiják, Gen. 17, 1, 7. Exod. 6, 2 † 20, 2 † 29, 45. Lev. 26, 11. Psal. 17, 3 † 49, 6. Isa. 30, 19. Jer. 31, 33 † 32, 38. Ezech. 37, 23. Joan. 10, 17.

Az Isten Úr, és menynek és földnek teremtöje: Lásd, Teremtö.

Az Isten nem gyülöli, valamit teremtett, Sap. 11, 25.

Az Isten az egész világnak bírája, a' ki mindennek az ö érdeme-szerént fizet, Gen. 18, 25. Deut. 10, 17. Job 34, 11. Psal. 7, 9 † 61, 13 † 93, 2 † 95, 13. Isa. 11, 3. Eccli. 35, 22, 27. Jer. 17, 10 † 25, 14. Matt. 16, 27 † 25, 31. Act. 17, 31. Rom. 2, 6, 2. Tim. 4, 8. Heb. 12, 23.

Némelly dolgokat az Irás néhul tsak az Istennek tulajdonit, néhul pedig egyebeknek-is reszeltetésbol: úgy mint, az Isten neve az Istennek tulajdona, Deut. 6, 4 † 32, 39. 1. Reg. 2, 2. Psal. 85, 10. 2. Mach. 7, 38. Marc. 12, 29. egyebknek-is tulajdonittatik, Exod. 7, 1 † 22. 8. 1. Reg. 28, 13. Psal. 46, 10 † 81, 6.

Az Isten egyedül Jó, Matt. 19, 7. Luc. 18, 19. egyebek-is jók, Gen. 1, 35 † 3, 6 † 49, 15. Num. 14, 7. 1. Reg. 29, 9. 2. Reg. 18, 27. 1. Par. 28, 8. Tob. 12, 8. Judith 12, 12, 14. Psal. 110, 10 † 146, 1. Prov. 18, 22 † 22, 1. Eccle. 7, 2. Sap. 8, 19. Eccli. 14, 5. Jer. 7, 3. Matt 7, 17. Marc. 6, 50. Luc. 6, 45.

Az Isten egyedül szent, 1. Reg. 2, 2. egyebek-is szentek, Exod. 3, 5 † 12, 16 † 22, 31 † 28, 2 † 29, 29, 31 † 30, 29 † 35, 2. Lev. 11, 44. Num. 16, 5. Deut. 6, 7. Jos. 5, 15. 2. Reg. 22, 26. 4. Reg. 4, 9. Judith 8, 29. Psal. 5, 8. Matt. 7, 6. Rom. 7, 12.

Az Isten egyedül Erös, 1. Reg. 2, 2. egyebek-is erösek, Gen. 32, 28 † 49, 14. Psal. 53, 5. Cant. 3, 7. Isa. 19, 14. Jer. 9, 23. Matt. 12, 29. Mar. 3, 27. Luc. 11, 21. Hebr. 11, 34. 1. Pet. 5, 9.

Az Isten egyedül igaz, Mach. 1, 25. egyebek-is igazak, Gen. 7, 2 † 18, 23. Psal. 33, 16 † 36, 29, 30. Prov. 8, 8. Sap. 5, 16. Matt. 1, 19 † 10, 45 † 25, 46. Luc. 1, 6. Rom. 1, 17.

Az Isten egyedül Kegyes, Apoc, 15, 4. egyebek-is kegyesek, 1. Pet. 2. 9.

Az Isten egyedül Bóldog, 1. Tim. 6, 17. egyebek-is bóldogok, Gen. 30, 13. Psal. 1, 1 † 32, 1, 2 † 40, 1 † 118, 1 † 126, 1. Matt. 5*. † 16, 17 † 24, 46. Luc. 1, 45 † 14, 14. Jac. 1, 1.

Az Isten egyedül Hatalmas, 1. Tim. 6, 15. egyebek-is hatalmasok, Exo. 18, 21. Psal. 111, 2. Luc. 1, 42. Act. 8, 27 † 18, 24.

Az Isten egyedül Halhatatlan, 1. Tim. 6, 16. egyebek-is mondatnak halhatatlanoknak, Sap. 1, 15 † 4, 1 † 8, 17.

Az Isten egyedül tészen tsodákat, Psal. 71, 8 † 135, 4. Eccle. 11, 4. egyebek-is tésznek tsodákat, Deut. 34, 12. Eccli. 31, 9 † 48, 4, 15.

Az Isten egyedül tudgya a' gondolatokat, 3. Reg. 8, 39. 2. Par. 6, 20. egyebek-is tudgyák, 1. Reg. 9, 19. 4. Reg. 5, 26.

Az Isten egyedül botsát bünt, Luc. 5, 21. egyebek-is botsátnak, Matt. 18, 18. Joan. 20, 23.

Istené egyedul a' tisztelet és a' ditsöség, Psal. 113, 1. Isa. 42, 8. 1. Tim. 1, 17. egyebeknek-is tulajdoníttatik, 4. Reg. 14, 10. 2. Par. 17, 5. Psal. 149, 9. Eccli. 31, 10. Luc. 14, 10. Joan. 5, 44

Az Istent egyedül kell imádni, Exod. 20. 5. Lev. 26, 1. Deut. 5, 9. Matt. 4, 10. egyebeknek-is tulajdoníttatik, Gen. 10, 2. Lásd, Imádás

Az Istennek egyedül kell szolgálni, Deut. 6, 13 † 10, 20. 1. Reg. 7, 3. Matt. 4, 10. Luc, 4, 8. egyebeknek-is kell szolgálni Isten-után, Gen. 25, 23 † 29, 26 † 47, 25. 1. Tim. 6, 2.

Minémü gonosznak légyen vagy ne légyen oka az Isten: Lásd, Gonosz.

Az Istennek ditsöségét kell mindenben keresni: Lásd, Ditsöség.

Az Isten, hoszszú-türö, Gen. 6. 3. Exod. 34, 6. Num. 14, 18. Psal. 85, 15 † 102, 8 † 144, 8. Eccles. 8, 12. Isa. 30, 18. Joël 2, 13. Jonæ 4, 2. Nah. 1, 3. Sap. 11, 24 † 15, 1. Matt. 18, 27. Rom. 2, 4. 1. Tim. 1, 16. 2. Pet. 4, 9.

Az Istennek örüksége az ö népe, Exod. 19, 5. Deut. 7, 6 † 14, 2. Joan. 1, 11. Eph. 1, 14. 1. Pet. 2, 9. Lásd, Büntetés. Szabaditás. Ország. Szentek. Böltseség. Félni.

Az Isten ajándékit nem kell pénzen adni, 4. Reg. 5, 22, 26*. Dan. 5, 17. Matt. 10, 8. Act. 8, 20 † 20, 35. 1. Cor. 9, 15. 2. Cor. 11, 9 † 12, 13. Lásd, Adni, és Venni.

Isteni szolgálat, a' külsö tselekedetenkivül belsö indúlatot-is kiván az emberben, Deut. 5, 29 † 6, 5 † 10, 12 † 11, 13 † 26, 16 † 28, 47 † 30, 2. Jos. 22, 5. 1. Reg. 12, 20. Eccles. 7, 31. Isa. 29, 13 † 64, 11. Mat. 15, 8 † 22, 36. Joan. 4, 23.

Abban-való restség: Lásd, Restség.

ISTEN Igéje: azt szüntelen szemünkelött kell hordoznunk, Deut. 4, 1 † 6, 17 † 11, 18. Num. 15, 39. Psal. 1. 2. Prov. 3, 1 † 4, 1, 20 † 6, 20 † 7, 1.

Nem kell attól el-távozni, Deut. 4, 2 † 5, 32 † 28, 14. Jos. 1, 7 † 23, 6. Prov. 4, 27. Isa. 30, 21.

Az nintsen mind az Irásba befoglalva, Joan. 14, 26 † 20, 21 † 21, 25. 1. Cor. 11, 34. 2. Thes. 2, 15. 2. Joan. 12, 3. Joan. 18.

Azt nem tsak halgatni és hirdetni kell, hanem hinni-is szívvel, és béis tellyesíteni tselekedettel, Deut. 5, 1, 27 † 6. 1 † 31, 12. Isa. 29, 13. Ezech. 33, 31. Matt. 5, 22 † 7, 24 † 15, 8 † 28, 20. Luc. 6, 47 † 11, 28 † 12, 47. Joan. 13, 17. Heb. 4, 2. Jac. 1, 22.

Annak meg-útálása meg-büntettetik, 3. Reg. 13, 4. 4. Reg. 17, 14, 19. 2. Par. 30, 6, 10 † 36, 15. Prov. 1. 24, 28 † 28, 9. Isa. 28, 14 † 30, 9, 14 † 65, 10 † 66, 4. Jer. 2, 5 † 5, 12, 20 † 7, 13 † 16, 9 † 19*. † 25, 4. Ezech. 33, 30. Matt. 10, 14 † 11, 20 Luc. 10, 10. Act. 13, 45 † 18, 6. Rom. 1, 21, 30. 2. Thes. 2, 10. Heb. 2, 3. Lásd, Engedetlenség.

Az Isten igéje örökké meg-marad, Num. 23, 19. Tob. 14, 6. Psal. 32, 11 † 116, 2 † 118, 89. Isa. 40, 8 † 51, 6. † 54, 10. Matt. 5, 18 † 24, 35. Mar. 13, 31. Luc. 16 [illegible] 21, 31. 1. Pet. 1, 25.

Annak hatalma és ereje, Gen. 1*. Psal. 32, 9. Job. 38, 11. Isa. 46, 10 † 55, 11. Matt. 8, 13, 26. Mar. 1, 27. Luc. 5, 13, 24 † 8, 24 † 18, 42.

Az Isten igéje a' léleknek elesége, Deut. 8, 3. Sap. 16, 26. Jer. 15, 16. Ezech. 3, 3. Matt. 4, 4. Luc. 4, 4.

Istennek jó-vólta és kegyesége az ö hiveihez, Gen. 18, 26, 30. Exod. 6, 1 † 9, 26 † 11, 7 † 20, 6 † 34, 6. Num. 20, 8. Deut. 4, 29 † 5, 10 † 7, 9 † 10, 18 † 28, 1 † 30, 3 † 32, 10. 2. Reg. 7, 12 † 12, 13 † 24, 14. 3. Reg. 8. 23. 4. Reg. 20, 5. 3. Esd. 9, 8. Sap. 11, 24. Eccli. 2, 12 † 18, 1. Psal. 31, 5

† 35, 7 † 36, 25 † 85, 5 † 102 *. † 135 *. † 144, 8. Isa. 30, 18 † 54, 5, 7 † 55, 7. Jer. 12, 15 † 18, 8. Ezech. 18, 27 † 33, 15. Oſe. 2, 21. Joël. 2, 13. Jonæ 4, 2. Matt. 11, 28 † 18, 10. Luc. 1, 30 † 6, 36 † 15, 20, 27 † 23, 43. Rom. 11, 4, 31. 2. Cor. 1, 3. Eph. 2, 4. 1. Tim. 1, 13, 16.

Az Iſten malaſztyával-való munkálkodás: Láſd, Szabad-akarat.

ISTENTELEN: anaak tselekedete, beſzéde, és gondolattya az Iſten-félök-ellen, Sap. 2 *. Pſal. 9 *. 10 *. 11 *. 13 *. Prov. 4, 14.

Az Iſtentelennek ſzerentsés-vólta, Job 10, 3 † 21, 7, 10. Pſal. 72, 2, 8 † 91, 8. 4. Eſd. 3, 28, 31. Jer. 12, 1. Abac. 1, 13. 2. Mach. 6 *. azt tsodállyák az igazak, Job 21, 7, 13. Pſal. 72. 2. Eccles. 7, 16. Jer. 12, 1. Abac. 1. 13, Mal. 3, 15.

Az Iſtentelen azon nyomorúság-ba eſik a' mellyet az igaznak készített 1. Reg. 17, 42 † 31, 4. Eſth. 7, 10. Pſal. 7, 16 † 9, 16 † 34, 8 † 36, 14. Prov. 26, 27. Eccles. 10, 8. Iſa. 33, 1. Jer. 48 *. Dan. 3, 22 † 6, 24 † 13, 62. Eccli. 27, 28 *. Judith 13, 4. Apoc. 18, 6.

Gyakorta a' melly nyomorúságtól fél, abba eſik, Job. 6, 16. Prov. 1, 26 † 10, 24. Iſa. 66, 4.

Hirtelen és véletlen veſzedelme, romlása, és büntetése léſzen, Gen. 7, 21 † 14, 15 † 19, 24 † 24, 25. Exo. 14, 24. Lev. 10, 2. Num. 11, 33 † 16, 31. Joſ. 10, 9 † 11, 7. Judic. 4, 20 † 7, 12, 15, 21 † 8, 11 † 16, 28. 1. Reg. 30, 16. 2. Reg. 13, 28. 3. Reg. 16, 2 † 18, 40 † 20, 13, 19. Job. 4, 8 † 5, 3 † 8, 13 † 15, 20 † 18 *. 20 *. † 27, 14 † 36, 12. Pſal. 1, 5 † 36, *. Prov. 1, 27 † 6, 15 † 10, 25 † 12, 7. Iſa. 5, 24 † 47, 9. Jer. 15, 8. Dan. 5, 30. 1. Mach. 2, 62 † 4, 3. Matt. 24, 38. Luc. 12, 20, 46 † 16, 23, 25 † 17, 27, 29. 1. Theſ. 5, 3.

Az ö büntetéſe, a' jóknak oktatására és félelmére vagyon, Deut. 13, 11 † 17, 18 † 19, 20 † 21, 12. Prov. 19, 25 † 21, 11. Eccli. 23, 37. Act. 5, 11, 1, Tim. 5, 20.

Meg-tsúfollya az Iſten az iſtentelent, Pſal. 2, 4 † 36, 13 † 58, 9. Prov. 1, 26. Sap. 4, 12. Láſd, Út.

ISTVÁN, Diákonuſsá válaſztatik, Act. 6, 5. bé-vádoltatik, 6, 11. meg-felel, 7 *. meg-köveztetik, 7, 57.

ITÉLET: hamis itélet, Eccles. 11, 9. Matt. 7, 1 † 12, 7. Luc. 6, 37 † 7, 33. Joan. 7, 24 † 9, 16. Act. 28, 4. Rom. 2, 1 † 14, 4, 13. 1. Cor. 4, 5. 1. Tim. 5, 21. Jac. 4, 11.

Iſtennek utólsó itéleti, 1. Reg. 2, 10. Láſd, Utólsó napok.

Az Itélet-élött meg kell a' dolgot érteni és gondolni, Gen. 3, 11 † 11, 5 † 18, 21. Exod. 3, 8 † 23, 2. Deut. 13, 6 † 17, 9 † 19, 18. Joſ. 7, 19 † 22, 13. Judic. 20, 3, 12. Prov. 18, 13. Eccli. 11, 7, Dan. 13, 51. 1. Mach. 7, 7.

ITÉLÖ-BÍRÁK, Láſd, Bírák.

JUDAS, a' Jákob fia, ízülettetik, Gen. 13, 35. tudatlanságból vétkezik a' menyével Támarrál, 38, 15. kezes léſzen az öttséért Benjaminért, 43, 9.

Júdából el nem vétetik a' királyi-páltza, még nem el-jö a' Meſſiás, Gen. 49, 10. Deut. 33, 7. Judic. 1, 2. 2. Reg. 7, 12, 2. Par. 6, 6.

Júdas Makabæus, az attyafiai-között hadnagy, 1. Mach. 2, 66. erösſen hadakozik, 3 *. 4 *. 5 *. 7, 25. 2. Mach. 8, 1 † 10, 16 *. † 11, 6 † 12 *. † 13 *. † 14 *. † 15 *. 1. Mach. 9, 17.

Judas Iskariotes Apoſtolá válaſztatik, Matt. 10, 4. meg-ſzerzödik a' Fariſæuſokkal, Luc. 22, 4. el-árúllya a' Kriſtuſt, Matt. 26, 20, 46. Mar. 14, 43. Joan. 18, 5. a' prófétálás-ſzerént Pſal. 40, 10 † 54, 14 † 108, 8. Joan. 6, 70 † 12, 4 † 13, 21 *. fel-akaſztya magát, Matt. 27, 4, Act. 1, 18.

A' Judás Galilæus tanátſa el-bomol, Act. 5, 37.

Júdás és Sílas, Pállal és Barnabással Antiokiába küldetnek, Act, 15, 22, 27.

JUDITH, Betuliában gazdag és bötsülletes özvegy-aſzſzony, Judith 8, 1 *. Holoferneſnek fejét véſzi, 13, 10. meghal, 16, 18.

JUTALOM: azt érdemli a' jó tselekedet, Gen. 4, 7 † 15, 1, Pſal. 118, 112. Prov. 11, 18. Sap. 5, 16 † 10, 17. Eccli. 2, 8 † 11, 24 † 17, 22 † 36, 18 † 51, 30, 38. Iſa. 3, 10. Jer. 31, 16. Mar. 9, 41. Luc. 6, 35 † 10, 7. Joan. 4. 36. Rom. 4, 4. 1. Cor. 3, 8. 1. Tim. 5, 18. Apoc. 22, 12. Láſd, Jó-tselekedetek.

K.

KAFARNAUM, Galilæának váraſa, mellyben a' Kriſtus predikállani kezdett, Matt. 4. 17. Luc. 4, 31. meg-gyógyitotta abban a' Századoſnak ſzolgáját, Matt. 8, 13. ö várasának mondatik, 9, 1. meg-dorgáltatik, 11, 13.

KAIFÁS, Papi fejedelem; tanátsot ád a' Kriſtus-ellen, Joan. 11, 48, † 18, 14. tílttya az Apoſtoloknak a' predikállást, Act. 4, 18.

KAIN, Adámnak első fia, ſzületik, Gen. 4, 1. meg-öli Abelt az öttsét, 4, 8. Sap. 10, 3. 1. Joan. 3, 12.

KALEB, a' Heſron fia, 1. Par. 2, 28. meg-kímleli Kánaán-földét, Num. 13, 8, 31 † 14, 6, 24, 38. kéri, és meg-nyeri Hebron-földét, Joſ. 14, 6, 9, 23 † 21, 12. Judic. 1, 2. 1. Par. 6, 56.

KAMOS, a' Moabiták bálvánnya, Num. 21, 29. annak Salomon templomot épit, 3. Reg. 11, 7. el-rontatik, 4. Reg. 23, 13.

KANA, Galiæának váraſa, mellyben Urunk a' vizet borrá változtatta Joan. 2, 7.

KANAAN, a' Nóe fia, meg-átkoztatik, Gen. 9, 25 † 10, 1, 6. Kánaán földe ditsértetik, Deut. 11, 10. Ábrahámnak, és az ö magvának igértetik, Gen. 12, 7 † 13, 15, 18 † 17, 8 † 26, 4 † 35, 12. Exod. 3, 8, 17. Lev. 20, 24. Deut. 9, 6. meg-adatik, Joſ. 13, 6.

Miért üzte-ki az Iſten a' Kananæuſokat, Lev. 18, 25. Deut. 9, 4 † 18, 12 † 20, 17. mi-okért üzte azokat ki laſſan-laſſan, és nem mind egyutt, Exod. 23, 29. Deut. 7, 22. Judic, 2, 13 † 3, 1.

Kánaán földének meg-íráſa, és elosztáſa, Gen. 10, 19. Exod. 23, 31. Num. 26, 52 † 33, 54 † 34 *. Joſ. 13 *. † 14 *. † 15 *. † 16 *. † 17 *. † 18 *. † 19 *. Ezech. 47, 13, 21.

A KANANÆAI aſzſzony leánya meg-ſzabadúl az ördögtöl, Matt. 15, 28.

KÁRHOZAT: örök kárhozat készittetett az ördögnek, és minden iſtenteleneknek, Sap. 5 *. Job 10, 22 † 36, 12. Iſa. 24, 21 † 30, 33 † 66, 24. Dan. 7, 11 Matt. 3, 12 † 5, 29 † 8, 12, 28 † 13, 50 † 18, 8 † 22, 13 † 23, 33 † 25, 30, 42. Marc. 9, 47. Luc. 2, 16 † 16, 23, 25. Heb. 10, 27. 2. Theſ. 1, 8. 2. Pet. 2, 4. Judæ 9. Apoc. 19, 20 † 20, 10 † 21, 8.

Annak ſok, és rettenetes kinnyai, Deut. 32, 22. Job 24, 19. Pſal. 10, 6 † 20, 10 † 48, 15 † 111, 10. Sap. 11, 17. Eccli. 21, 10. Iſa. 30, 33 † 33, 11, 12, 14 † 34, 9. Jer. 9, 15. Mal. 4, 1. Matt. 8, 12. Luc. 13, 27 † 16, 23. Apoc. 14, 9 † 18, 7 † 20, 14. ſoha végek nem léſzen, Iſa. 60, 24. Matt. 25, 41, 46. Mar. 9, 47. 2. Theſ. 1, 9.

KEGYELEM, Láſd, Malaſzt.

KENET: az ultólsó-kenetnek ſzentsége, Jac. 5, 14.

Kép: annak tsinálását az Úr parantsolta, Exod. 25, 18 *. Num. 21, 8 *.

Képeket tsináltatott Salomon, 3. Reg. 6, 35 † 7, 25, 29, 36 † 10, 19. 2. Par. 3, 10, 14 † 4, 3.

Mint éltek a' képekkel, Num. 21, 8. Sap, 16, 6. Joſ. 2, 26 *.

Kép-mutatás, 1. Reg. 15, 11 *. † 18 *. 2. Reg. 15, 2, 7. 4. Reg. 1, 6, 9. Job 8, 13 † 13, 16 † 15, 34 † 20 *. † 27, 8 † 36, 13. Prov. 30, 13. Eccli. 1, 36 † 19, 24. Iſa. 29, 13 † 32, 6 † 38, 2. Jer. 9, 8. Ezech. 33, 30. Mal. 3, 13. 2. Mach. 6, 24. Matt. 2, 7, 16 † 6, 2, 16 † 7, 5 † 15, 7 † 16, 3 † 22, 18 † 23 *. † 24, 51. Mar. 7, 6. Luc. 11, 44 † 12, 1, 56 † 18, 11. Act. 5, 1 † 8, 18 † 13, 8. Rom. 2 *. Gal. 2, 13. 1. Tim. 4, 2. 2. Tit. 3, 5. 1. Theſ. 5, 22. 1. Pet. 2, 1.

Kérdezkedés: a' haſzontalant el kell távoztatni, Gen. 3, 1, 6. Pro. 25, 27. Eccles. 7, 11. Eccli. 3, 21. Matt. 24, 3. Joan. 6, 52 † 21, 21. Act. 1, 6. 1. Tim. 1, 4 † 6, 3. 2. Tim. 2, 16. Tit. 3, 9.

KERESZT, azt viſelni kell minden Iſten-félönek, Gen. 4, 8 † 27, 4 † 37, 18. 2. Reg. 16, 5, 13. Eccli. 2, 1. Pſal. 33, 20. Prov. 24, 16. Matt. 10, 16 *. † 12, 14 † 16, 24 † 24, 9. Mar. 13, 9. Luc. 14, 26 † 21, 11. Joan. 15, 20 † 16, 1. Act. 9, 23. Gal. 4, 29. 1. Theſ. 3, 3. 2. Tim. 3, 12. 1. Pet. 4, 1, 12 † 5, 10.

A' Kereſztet az Iſten veti reánk a' mi haſznunkért, 2. Reg. 7. 14. Job 5, 17 † 33, 16. Prov. 3, 11. Jer. 46, 28. 2. Mach. 6, 12. Tob. 2, 8 † 12, 13. Judith 8, 22. 1. Cor. 11, 31. 1 Pet. 4, 17. Heb. 12, 5. Apoc. 3, 19.

Az-által jutunk az Iſtennek iſméretire, és a' bóldogságra, Exod. 1, 12. 2. Par. 33, 11. Judith. 8, 15, 21. Prov. 6, 23. Matth. 7, 24. Luc. 24, 26. 46. Joan. 12, 25. Act. 14, 21. Rom. 8, 17. 2. Cor. 4, 8, 17 † 5, 1. Phil. 2, 8. 2. Theſ. 1 *. Heb. 2, 9 † 12 2.

Azt békével és vigan kell ſzenvedni, Matt. 5, 10 † 10, 18. Joan. 15, 20 † 16, 33. Act. 5, 41 † 16, 25. 2. Cor. 8, 2. Col. 1, 24. Heb. 10, 34. Jac. 1. 2, 12. 1. Pet. 4, 12, 16.

Abban vigaſztalás találtatik, Job 5, 17 *. Prov. 18, 12. Iſa. 26, 12, 19.

Thren. 3, 28. Matt. 5, 10. Joan. 15, 20 † 16, 20, 33. Rom. 8, 18. 1. Cor. 10, 13, 2. Cor. 1, 4, 8.

Az-által próbál-meg az Iſten, Judith 8, 21. Eccli. 2, 1 † 27, 8. Prov. 17. 3. Sap. 3, 5, 6. 2. Theſ. 1, 4. 1. Pet. 1, 7.

KERESZTSÉG, azt a' Kriſtus parantsolta, Matt. 28, 19. Marc. 16, 16. Joan. 3, 5.

Az Apoſtolok predikállották, és ſzolgáltatták, Act. 2, 38, 41 † 8, 12, 36 † 9, 18 † 10, 47 † 16, 15, 33 † 19, 4 † 22, 16. Rom. 6, 3. 1. Cor. 1, 14. Galat. 3, 17. Epheſ. 4, 5. Heb. 6, 2.

A' Kereſztség üdvözit, 1. Pet. 3, 21. az újonnan-való ſzületéſnek förödöje, Tit. 3, 5.

A' Kereſztség minden bünt el-vészen, Gen. 17, 14. Iſa. 44, 3. Ezech. 36, 25. Zach. 13, 1. Matt. 18, 14 † 28, 19. Mar. 1, 4 † 16, 16. Joan. 1, 33 † 3, 5. Act. 2, 38 † 8, 12, 38 † 16, 33 † 18, 8. Rom. 6, 3, 4, 5, 6 *. 1. Cor. 6, 11. Eph. 5, 26. Col. 2, 11 *. Tit. 3. 5 *. Heb. 10, 22. 1. Pet. 3, 21.

A' Kereſztseget tsak egyſzer kell felvenni, Eph. 4, 5. Heb. 6, 6 † 10, 26. az meg-példáztatott, Gen. 17, 14. 1. Cor. 10, 2.

A' János kereſztsége, Matt. 3, 6 † 21, 25. Mar, 1, 4 † 11, 30. Luc. 3, 16 † 7, 29 † 20, 4. Joan. 1, 25, 33 † 3, 23. Act. 1, 5, † 11, 16, † 13, 24 † 19, 3.

A' Penitentziának kereſztsége predikáltatik, Mar. 1, 4. Luc. 3, 3. Act. 2, 38 † 13, 24 † 19, 3. Rom, 6, 3. Col. 2, 12.

A' Kereſztségen a' ſzenvedés értetik, Matt. 20, 22. Mar. 10, 38. Luc. 12, 50.

A' Sz. Lélekben és tüzben-való kereſztség, Matt. 3, 11. Marc. 1, 8. Luc. 3, 16. Joan. 1, 33. Act. 1, 5 † 2, 4 † 11, 15

Szükség a' gyermekeknek megkereſztteltetni, Gen. 17, 14. Exod. 4, 24, 25, 26. Matt. 11, 28 † 18, 14 † 19, 13. Marc. 10, 14. Luc. 18, 15. Joan. 3, 5. Act. 2, 39, 41 † 16, 15. 33 † 18, 8. 1. Cor. 1, 16 † 10, 2 † 15, 22. 1. Tim. 2, 4.

A' Kereſztség, meg-világoſitásnak neveztetik, Heb. 6, 4. meg-újulásnak, Heb. 6, 6.

A' Kriſtus meg-kereſzteltetik, Matt. 3, 15. Mar. 1, 9. Luc. 3, 21. a' kereſztség-után reája ſzáll a' Sz. Lélek, Matt. 3. 16. Mar. 1, 8. Luc. 3, 21. Joan. 1, 33.

Kereſztel a' Kriſtus a' tanítványi által, Joan. 3, 22 † 4, 2.

Egész ház-béliek kereſzteltetnek-meg, 1. Cor. 1, 14. Act. 16, 15, 33 † 18, 8 † 16, 33.

A' Kereſztség-után a' Sz. Lelket elvészik, Act. 2, 38 † 19, 5. a' Kriſtusba öltöznek, Gal. 3, 27. az ö halálában kereſzteltetnek-meg, Rom. 6, 3. hogy egy teſté légyenek, 1. Cor 12, 13, 27.

Meg-kereſzteltik Simon Mágus, Act. 8, 13. a' Kandatzes Komornyikja, Act. 8, 38. Kornelius a' Százados, 10, 47.

KERESZTYÉNEK; Hiveknek mondatnak, Act. 11, 26 † 26, 28. 2. Cor. 10, 7. Szenteknek; mert ſzentségben élnek, Act. 9, 41. Rom. 1, 7 † 12, 13 † 15, 26 † 16 2, 15. 1. Cor. 1, 2 † 6, 1 † 14, 33, 2. Cor. 1, 1 † 9, 1, 12 † 13, 12. Eph. 1, 1, 15 † 5, 8, 18 † 4, 12 † 6, 18. Phil. 1, 1 † 4, 21. Col. 1 *. 1. Theſ. 5, 27. 1. Tim. 5, 10. Heb. 9, 10 † 13, 24.

Úgy éllyenek mint a' Kriſtus, Gal. 2, 19, 1. Joan. 1, 7 † 2, 6 † 3, 3.

A' Kriſtuſſal léſznek, Joan. 12, 26 † 14, 3 † 17, 24.

Világoſságnak mondatnak, Prov. 4, 18. Iſa. 62, 1. Matt. 5, 15. Rom. 2, 19. Phil. 2, 15.

KEVÉLYSÉG, tiltatik, és megbüntettetik, Gen. 3, 17 † 11, 5, 7. Exo. 5, 2 † 14, 26. 1. Reg. 17 *. 4. Reg. 18, 19 *. † 19, 35. Tob. 4, 14. Judith 9, 16 † 13 *. Prov. 6, 17 † 11, 2 † 13, 10 † 19, 25 † 16, 5, 18 † 18, 12 † 25, 6 † 29, 23. Eccli. 10, 9, 11, 16 † 25, 4. Iſa. 3, 15, 17 † 9, 8 † 10, 8 † 10, 8 † 14, 9 † 36 *. † 37, 10, 24 † 39, 2, 5 † 47, 8. Jer. 48, 29 † 49, 16. Ezech. 16, 49. † 28, 2 † 31, 10. Dan. 4, 19, 27. † 5, 22. Abd. 1, 3. Mal. 2, 11. 2, Mach. 9, 4, 6. Luc. 11, 47 † 10, 15 † 14, 7, 11 † 18. 11 † 22, 24. Act. 12, 21. Rom. 1, 30 † 11, 20. 2. Tim. 3. 2. 1. Pet. 5, 5. 2. Pet. 2, 18. Judæ 16. Apoc. 18 *.

Kéz: annak külömb-féle vetése valamire, az ö törvényben, Gen. 48, 14. Exod. 29, 10. Lev. 1, 4 † 3, 2. Num. 27, 23. Dan. 13, 34. Marc. 10, 16.

A' Bérmálásnák, és a' Papiſzenteléſnek ſzentségiben, Act. 6, 6 † 8, 17. † 13, 3 † 19 *. 1 Tim. 4, 14 † 5, 22. 2. Tim. 1, 6.

KÍGYÓ: a' Réz-kígyót fel-emeli Moyſes, Num. 21, 8. el-veſztetik, és Nehuſtánnak neveztetik, 4. Reg. 18, 4. a' Kriſtust példázta, Joan. 3, 14.

KINTS, a' mellyet kevésbé kellene, ſzeretnünk, azt leg-inkább ſzerettyük, Oſe. 9, 1. Matt. 6, 19 † 19, 22. Mar. 10, 22. Luc. 12, 22, 33 † 18, 23. Joan. 6, 26. 2. Cor. 4, 18.

KIRÁLY: Mit kelleſsék a' királynak tselekedni, a' vagy mitöl futni, Deut. 17, 19. 1. Reg. 8 *. 3. Reg. 2, 2, † 10, 9. 2. Par. 9, 1 † 19, 5. Sap. 6 *. † 9 *. Job 34, 30. Pſal. 2, 10 † 100 *. Pro. 14, 28 † 19, 12 † 20, 8, 26 † 28, 15 † 29, 4, 14 † 31, 4. Jer. 22, 2. Láſd, Birák. Elöl-járók.

KISÉRTÉS: Nem ſzabad az Iſtent kisérteni, Exod. 14, 11 † 17, 2. Deut. 6, 16. Judith 8, 11. Matt. 4, 7. 1. Cor. 10, 9.

Kisérti, a' vagy inkább próbállya az Iſten ſok-képen az ö híveit, Gen. 22, 1 *. Exod. 15, 25 † 16, 4 † 20, 20. Deut. 8, 2 † 23, 3. Judic. 2, 22 † 3, 1. 2. Par 32, 21. Tob. 2, 8. Job. 1, 12 *. Sap. 3, 5. Eccli. 2, 4 † 27, 18. Zach. 13, 9. Rom. 5, 4. 2. Pet. 2, 9. Jac. 1, 2.

Nem engedi Iſten hogy az ö hivei erejek-fölött kisértetteſſenek, 1. Cor. 10, 13. 2. Pet. 2, 9. Apoc. 2, 10.

Kívánság: a' gonoſz tiltatik, és megbüntettetik, Exod. 20, 17. Numer. 11, 33 † 21, 5, 6. Joſ. 7, 21, 24. Eccli. 19, 1 † 42, 11. Job. 31, 1. Pro. 6, 25. Matt. 5, 28. Mar. 4, 19. Rom. 6, 12 † 7, 8 † 13, 14. Gal. 5, 16. Col. 3, 5. 1. Theſ. 4, 3. 1. Tim. 6, 11. 2. Tim. 2, 22. 1. Cor. 10, 6. 1. Pet. 1, 15 † 2, 11 † 4, 3. 2. Pet. 1, 4. 1. Joan. 2, 16. Jac. 1, 4 † 4, 1. Judæ 23.

A' teſti kivánságot meg kell zabolázni, feſziteni, öldökleni, Eccli. 18. 30. Rom. 6, 12 † 8, 8, 12 † 13, 14. Gal. 5, 16. Eph. 4, 22 † 5, 3. Col. 3, 5. Tit. 2, 12. 1. Pet. 2, 1 † 4, 3, 6. Hebr. 12, 1.

KLAUDUS a' Romai Tsáſzár megparantsollya hogy Rómából a' Zsidók ki-mennyenek, Act. 18, 2. nagy éhség vólt az ö idejében az egész földön, 11, 28.

Klaudius Lyſiás el-küldi Pált Felixhez a' Tzesáreai tiſzt-tartóhoz, 23, 23, 30.

KLEOPATRA, a' Ptolomæus leánya, Sándornak adatik, 1. Mach. 10, 58. el-vétetik töle, és Demeternek adatik, 11, 11.

KLÉOFAS, Emausba mégyen más tanítvánnyal, Luc. 24, 13 meg-iſmérte Kriſtuſt a' kenyér-ſzegésben, 24, 30.

Könyörgés, Láſd, Imádság.

KÖRNYÜL metélés, teſti és lelki, Gen. 17, 10 † 21, 4 † 34, 24. Exod. 4, 25 † 12, 44. Lev. 12, 3. Deut. 10, 16 † 30, 6. Joſ. 5, 2, 7. Jud. 14, 6. Jer. 4, 4 † 6, 10 † 9, 25. 1 Mach. 1, 16, 51, 63. 2 Mach. 6, 10. Luc. 1, 59 † 2, 21. Joan. 7, 22, Act. 7, 8 † 15, 1, 24 † 16, 3. Rom. 2. 25, 29 † 3, 1 † 4, 10. 1. Cor. 7, 19. Gal. 2, 3 † 5, 2 † 6, 12. Eph. 2, 11. Phil. 3, 2. Col. 2, 11 † 3, 11.

KORNÉLIUS Százados meg-tér, Act. 10, 3, 44.

KORONA: az életnek koronája, 4. Eſd. 2, 43. Sap. 5, 17. 2. Tim. 4, 8. 1. Pet. 5, 4. Jac. 1, 12. Apoc. 2, 10.

KOVÁSZ, a' hamis tudomány, Lev. 2, 11 † 6, 16. Deut. 16, 3. Matt. 16, 6. Mar. 8, 15. Luc. 12, 1. 1. Cor. 5, 5. Gal. 5, 9.

Köz-ember: tiſzti-kívül ne egyelítse magát ſzent dologba, Lev. 10, 1 *. Num. 1, 51 † 3, 10. ſem a' ſzent edényeket vak-merö-képen ne illeſſe, Num. 1, 51 † 4, 15, 19, 20 † 18, 7. 2. Reg. 6, 6. 2. Par. 26, 18.

KRISTUS JESUS, igaz Iſten és igaz ember, ſgértetik, Gen. 3, 15 † 12, 3 † 17, 19, 21 † 22, 18 † 26, 4 † 28, 4 † 49, 10. Num. 24, 17. Deut. 18. 18. 1. Reg. 2, 10, 35. 2. Reg. 7, 13. Pſal. 2 *. 21 *. 109, 1. Iſa. 7, 15 † 8, 3 † 9, 6 † 11, 1, 10 † 28, 16 † 40, 9 † 42, 1 † 45, 1 † 46, 13 † 49, 1, 6, 10 † 50, 2 † 52, 10 † 59, 20 † 53 *. 60, 1 † 61, 11. Jer. 23, 5 † 30, 9 † 33, 15. Ezech. 17, 22 † 34, 11, 15, 23 † 37, 24. Dan. 7, 13 † 9, 24. Mich. 5, 1. Agg. 2, 8. Zac. 2, 10 † 3, 8 † 9, 9. Mal. 3, 1. Joan. 1, 14. Rom. 8, 3. 1. Tim. 3, 16. 1. Joan. 4, 2.

Kriſtus, Iſtennek igaz fia, Matt. 3, 17 † 14, 33 † 17, 5. Mar. 1. 11 † 5, 7 † 9, 7 † 15, 39. Luc. 1, 31 † 3, 22 † 9, 3, 5. Joan. 1, 34, 49 † 6, 69 † 9, 36 † 11, 27 † 19, 7. Rom. 1, 4 † 8, 3. Heb. 1, 2 † 5, 8 † 6, 6 † 7, 3 † 10, 29, 2. Pet. 1, 17. 1. Joan. 3, 8 † 4, 9 † 5, 20.

A' Sz. Lélektöl fogantatott, Mat. 1, 20. Luc. 1, 25.

Szüz Mariától ſzületett, Matt. 1, 25. Luc. 1, 21 † 2, 6, 11. Gal. 4, 4. Iſa. 7, 14. Betlehemben ſzületett, Matt. 2, 1. Luc. 2, 6, 11. Joan. 7, 42. Mich. 5, 1.

Bün-nélkül vagyon, Iſa. 53, 12. Joan. 8, 46. 2. Cor. 5, 21. 1. Pet. 2, 22. 1. Joan. 3, 5. Heb. 4, 15 † 7, 26. környül-metéltetik, Luc. 2, 21. a' Jordánban meg-kereſzteltetik, Mat. 3, 16.

Mar. 1, 9. Luc. 3, 21. nyilvánvaló tanúk-által meg-jelentetik, és bizonyittatik, Matt. 1, 1, 16, 23 † 3, 11 † 8, 29 † 11, 5 † 16, 16 † 17, 5 † 22, 44 † 26, 64 † 27, 53. Mar. 9, 7 † 15, 39. Luc. 1, 31, 41 † 2, 10, 16 *. † 9, 29 † 22, 68. Joan. 1, 14, 29, 32, 49 † 2, 11 † 3, 2, 13, 16, 35 † 5, 39 † 6, 69 † 7, 40 † 9, 35 † 10, 7, 24, 36 † 11, 27, 41 † 12, 17 † 14 *. † 15, 25 † 17, 1 † 20, 28. Rom. 1, 2 † 8, 3 † 9, 5. 2. Cor. 5, 9. Gal. 4, 4. Phil. 2, 6. Col. 2, 9. 1. Tim. 3, 13. Tit. 2, 11. Heb. 1 *. † 5 *. 1. Joan. 5, 20.

Kriſtus, Iſtennek báránya, Iſa. 53, 7. Joan. 1, 29. Act. 8, 31. 1. Cor. 5, 7. Apoc. 5, 6, 17 † 7, 9, 17 † 13, 8 † 14, 1, 8 † 17, 14.

Uraknak Ura, és királyoknak királya, Ezech. 37, 24. Pſal. 2, 6 † 24, 7. Col. 2, 10. 1. Tim. 6, 15. Apoc. 1, 5 † 17, 14 † 19, 16. Iſtennek képe, Sap. 7, 26. 2. Cor. 4, 4. Heb. 1, 3.

A' Pogányoknak és az egéſz világnak világoſsága, Iſa. 2, 5 † 9, 2 † 42, 6 † 49, 6 † 60, 1, 19. Matt. 4, 16. Luc. 2, 32. Joan. 1, 4 † 3, 19 † 8, 12 † 9, 5 † 12, 35, 46. Act. 13, 47. 1. Joan. 1, 5 † 2, 8. Apoc. 11, 23.

Kriſtus, igaz Páſztor, Iſa. 40, 11. Ezech. 34 *. † 37, 24. Mich. 5, 3. Zach. 13, 7. Matt. 26, 30. Marc. 14, 27. Joan. 10, 11. Heb. 13, 20. 1. Pet. 2, 25 † 5, 4.

Kriſtus tanított és predikállott, Matt. 4, 17 † 5 *. 6 *. 7 *. Mar. 1, 14. Luc. 4, 15 † 6, 20 *. minden betegséget meg-gyógyított, Matt. 4, 23 † 8 *. † 9, 2, 20, 28. Mar. 8, 23. Luc. 17, 12.

Szinét el-változtatta, Matt. 17, 2. Mar. 9, 2. Luc. 9, 29.

Kriſtus, kint ſzenvedett, Pſal. 21 *. Iſa. 53 *. Dan. 9, 26. Matt. 16, 21 † 17, 22 † 20, 18, 22 † 26, 37, 66 † 27 *. Mar. 8, 31 † 9, 31. Luc. 17, 25 † 18, 31 † 23 *. Joan. 18, 28 † 19 *. Act. 3, 18 † 8, 32 † 17. 3. Rom. 8, 32. 1. Pet. 2, 21 † 4, 1. Heb. 2, 18 † 13, 12. meg-feſzíttetett, Matt. 27, 35, Mar. 15, 24. Luc. 23, 32. Joan. 19, 18. Act. 2, 23 † 4, 10. 1. Cor. 2, 2. 2. Cor. 13, 4.

A' Kriſtus ſzenvedéſe meg-prófétáltatott, és példáztatott, Gen. 22, 2. Num. 21, 8. Pſal. 21 *. Iſa. 53 *. Dan. 9, 26. Matt. 20, 22. Joan. 3, 14, 16 † 8, 28 † 12, 32.

Kriſtus meg-holt, és el-temettetett, a' mi büneinkért, Matt. 27, 49. 58. Mar. 15, 37, 42. Luc. 23, 45, 49. Joan. 19, 30, 40. Act. 13, 19. Rom. 5, 6 † 6, 10 † 8, 34 † 14, 9. 1. Cor. 15, 3. 2. Cor. 5, 15. 1. Theſ. 5, 10. a' mint meg-mondotta vólt, Matt. 16, 21 † 20, 22.

Harmad napon fel-támadott, Pſal. 15, 10. Matt. 28, 6. Mar. 16, 6. Luc. 24, 5. Joan. 20, 9. Act. 2, 24, 31 † 10, 40 † 13, 30 † 17, 31. Rom. 4, 28 † 8, 34 † 14, 9. 1. Cor. 15, 4, 12. 2. Tim. 2, 8. a' mint meg volt jövendölve és példázva, Pſal. 15, 10. Joan. 2, 1. Matt. 12, 40 † 16, 21 † 17, 22 † 20, 22. Mar. 8, 31 † 9, 31 † 10, 34. Luc. 11, 30 † 18, 33. Joan. 2, 19.

Mennyekbe ment, Mar. 16, 19. Luc. 24, 51. Joan. 3, 13 † 6, 62. Act. 1, 9. Eph. 1, 20 † 4, 8. 1. Pet. 3, 22. Heb. 4, 14. Pſal. 62, 19.

Kriſtus, Iſten, és Iſten fia üröktöl-fogva, Joan. 1, 1 † 8, 58 † 17, 5, 24. Mich. 5, 2. Prov, 8, 22. Col. 1, 16. Hebr. 1, 2.

Közben-járó, békéltetö, és ſzőſzőlló, Joan. 6, 44, 65 † 10, 7 † 14, 6. Act. 4, 12. Rom. 3, 25 † 5, 2 † 8, 34. Galat. 3, 20. Eph. 2, 14, 17. Col. 1, 19. 1. Tim. 2. 5. Heb. 7, 24 † 8, 6 † 9, 15 † 12, 24. 1. Joan. 2, 1 † 4, 10.

Ül az Atya Iſtennek jobján, Pſal. 109, 1. Matt. 22, 44. Mar. 16, 19. Luc. 22, 69. Act. 7, 56. Rom. 8, 34. Eph. 2, 20. Col. 3, 1. 1. Pet. 3, 22. Heb. 1, 13 † 10, 12 † 12, 2.

Kriſtus el-jö eleveneket és hóltakat ítélni, Pſal. 95, 13. Matt. 16, 27 † 24, 30 † 25, 21. Luc. 17, 24, 30 † 21, 25. Joan. 5, 22. Act. 1, 11 † 10, 42 † 17, 31. Rom. 2, 16, 2. Cor. 5, 10. 1. Theſ. 4, 16. 2. Theſ. 1, 7. 2. Tim. 4, 1. 1. Pet. 4, 5. Heb. 9, 28. Judæ 14. Apoc. 1, 7 † 20, 11.

Mindeneket néki adott az Atya, Matt. 11, 27 † 28, 18. Luc. 10, 22. Joan. 3, 35 † 17, 2. Eph. 1, 22.

Mindenek Kriſtus-által teremtettek, Pſal. 32, 6. Joan. 1, 3. Eph. 3, 9. Col. 1, 15. Heb. 1, 2.

Kriſtus örökké meg-marad, Pſal. 109, 4. Iſa. 9, 7. Dan. 7, 14. Mich. 5, 1. Joan. 12, 34.

Kriſtus, Oroſzlány, Apoc. 5, 5. Hajnali tsillag, 2. Pet. 1, 19. Apoc. 22, 16.

Mindeneket tud, Joan. 16, 30 † 21, 17. Apoc. 2, 23.

Egy az Atyával, Joan. 10, 30 † 14, 10, 20 † 17, 21.

Magának tulajdonittya, a' mit az ö híveinek tselekeſzünk, Zach. 2, 8. Prov. 14, 31 † 17, 5. Matt. 10, 42 † 18, 5 † 25, 35. Mar. 9, 40. Luc. 10, 16. Act. 9, 4. 1. Theſ. 4, 8.

Fondamentom, 1. Cor. 3, 11. Eph. 2, 20. 1. Pet. 2, 9.

A' Kriſtusban kell maradnunk, Joan. 15, 4. Rom. 8, 1. 1. Cor. 4, 15 † 12, 13. Col. 2, 6. 1. Joan. 2, 6. 28 † 3, 24 † 4, 13.

A' kik a' Kriſtusért mindeneket elhagynak, ſzáz annyit véſznek, Mat. 19, 29. Mar. 10, 29. Luc. 18, 29.

Lelki vö-legény a' Kriſtus, Iſa. 54, 5 † 62, 4. Jer. 31, 22. Ezech. 16, 8. Matt. 9, 15 † 25, 1. Mar. 2, 19. Luc. 5, 34. Joan. 3, 29. 2. Cor. 11, 2. Eph. 5, 24. Apoc. 19, 7 † 21, 2.

A' Kriſtuſt, és az ö tudományát meg kell vallani, Matt. 10, 52. Luc. 12, 8, Rom. 10, 9. 1. Pet. 3, 15

Kus a' Kam fia, Gen. 10, 6. 1. Par. 1, 8.

Kúsai, a' Dávid baráttya, megjelenti néki Abſalomnak ellene-való igyekezetit, 2. Reg. 15, 32 † 17, 15, 16.

Kusan-Raſataim, a' Syriai király, nyólcz eſztendeig uralkodik Iſraëlen, Judic. 3, 8.

L.

Laban, házába fogadja az Abraham ſzólgáját, Gen. 24. 32. Jákobot ſzolgájává fogadgya, 29, 14, 20. Jákobot kergeti, 31, 22.

Láb-mosás, Gen. 18, 4 † 19, 2 † 24, 32 † 43, 24. Joan. 13, 4. Luc. 7, 44. 1. Tim. 5, 10.

Lais, oſtromoltatik a' Dan nemzetségétől, meg-vétetik, fel-épittetik, és Dánnak neveztetik, Judic. 18, 27. Leſennek neveztetik, Joſ. 10. 47.

Lakis, Iſraëlnek kezébe adatik, Joſ. 10, 32. fel-épittetik, 2. Par. 11, 9.

Lámpás: azzal, és gyertyákkal élnek a' templomban, 2. Par. 4, 20.

Látás, Láſd, Jelenéſek.

Lázár, a' gazdag ember ajtója-elött fekſzik, Luc. 16, 20.

Lázár halottaibol fel-támaſztatik, Joan. 11, 43. a' Zſidóktól üldöztetik, Joan. 12, 10.

Lebbæus, a' Kriſtus tanitványa, Matt. 10, 3. Judáſnak a' Jakab fiának neveztetik, Luc. 6 16.

Lélek: Láſd, Igazak.

A' Sz. Lélek igértetik, Iſa. 44, 3. Ezech. 11, 19 † 36, 26 † 39, 29. Joel 2, 28. Matt. 3, 11. Joan. 7. 39 † 14, 16, 26 † 15, 26 † 16, 7. el-küldetik, Act. 2, 1.

Az Iſten Lelke tanittya az elméket, Exod. 4, 12. Pſal. 31, 8. Iſa. 54, 13. Matt. 10, 20. Mar. 13, 11. Luc. 12, 11 † 21, 14. Joan. 6, 45 † 14, 16, 26 † 15, 26 † 16, 13. Rom. 8, 16, 26. 2. Cor. 1, 22 † 5, 5. Eph. 1, 13 † 4, 20, 21. 1. Joan. 2, 27.

A' Lelket meg kell próbálni, ha Iſtentöl vagyon-e, a' vagy nem, Judith 8, 28. 1. Cor. 14, 29. 1. Theſ. 5, 21. 1. Joan. 4, 1.

Lelki-ismeret, a' jónak tsendeſsége, Prov. 13, 15. Eccli. 13, 30. 1. Joan. 3, 21. 2. Cor. 1, 12. a' gonoſznak háborúsága, Sap. 17, 10, 11.

Lévi, a' Jákob fia, ſzülettetik, Gen. 29, 34. meg-öli Simeonnal a' Sikimitákat, 34, 25. büntetéſe annak, 49, 5.

A' Levíták lakáſa, törvénye, és ſzabott táplálása, Lev. 10, 12 † 25, 32. Num. 18, 21, 24 † 35, 2, 7. Deut. 10, 8 † 12, 12, 19 † 14, 27 † 18, 1 † 26, 11. Joſ. 13, 14, 33 † 18, 7 † 21 *. 2. Eſd. 10, 33, 37 † 13, 10. Ezech. 48, 13. Eccli. 7, 32.

A' Leviták tiſzti, és ſzolgálattya, Num. 1, 49 † 3 *. † 4. 1 † 8 *. † 18, 2, 23. Deut. 10, 8. Joſ. 3, 6. 1. Par. 6, 31 *. † 9, 14 *. 2. Par. 19, 8, Ezech. 44, 11.

A' Levitákat maga ſzolgálattyára foglallya az Iſten az Iſraëlnek elsö ſzülöttiért, Num. 3, 12, 40 *. † 8, 16.

A' Leviták meg-büntetik a' népet a' borjúnak imádásáért, Exod. 32, 26.

A' Leviták ki üzettetnek Iſraëlböl, 2. Par. 11. 14

Lia, a' Jákob felesége, Gen. 29, 21. ſok fiakat ſzül néki, 29, 31.

Lobna, el-foglaltatik, Joſ. 10, 29. el-pártol Júdától, 4. Reg. 8, 22. vittatik az Aſsyriuſoktól, 19, 8.

Lopás, tíltatik, és meg-büntettetik, Exod. 20, 15 † 21, 17 † 22, 1. Lev. 19, 11. Deut. 5, 19 † 24, 7. Joſ. 7, 1, 19. Tob. 2, 11. Prov. 6, 30. Oſe. 4, 2. 2. Mach. 12, 40. Matt. 19, 18. Joan. 12, 6. 1. Cor. 6, 10. Apoc. 9, 21.

Lopás, az igaz tudománynak meghamisítáſa, Jer. 23, 30. Joan. 10, 1.

Lót, ki-ſzabadúl a' Sodomai ve-

szedelemből, Gen. 19, 15, 17. 2. Pet. 2, 7. a' felesége Só oszloppá változik, Gen. 19, 26. Sap. 10, 7. Luc. 17, 32. a' leányival hál, Gen 19, 31, 35.

LUTZIFER, le-esett az égből Isa. 14, 12.

LUKÁTS, orvos, Col. 4, 14. Pállal lakik, 2. Tim. 4, 11.

LYDIA, hisz a' Kristusban, Act. 16, 14.

LYSIAS, az Antiokus hadnagya, 1. Mach. 3, 31. szövetséget szerez a' Zsidókkal, 6, 58. meg-fogattatik, és meg-ölettetik a' Demeter hagyásából, 7, 2.

M.

MAAKA, Tolmainak a' Gesur királyának leánya. az Absalom annya, 2. Reg. 3, 3.

Maaka, az Abesalom leánya, Abiamnak a' Juda királyának annya, 3. Reg. 15, 2. Mikaiának neveztetik, 2. Par. 13, 2.

MATZEDÓNIA, alamisnát küld a' Jerusalemi szegényeknek, Rom. 15, 26. 2. Cor. 8, 1.

Pál Matzedóniába hívattatik, Act. 16, 9.

MADIAN, az Abrahám fia, Gen. 25, 2. az Isten meg-parantsollya, hogy meg-ölettessenek a' Madianiták, Num. 25, 16. a' Madianiták meg-ölettetnek az ö királyokkal, 31, 7.

A' Madianiták Israëlt nyomorgattyák, Judic. 6. 1. reájok támad Gédeon, 7*.

MAGA meg-tagadása, Gen. 12, 4 † 22, 1, 9. Deut. 33, 9. 3. Reg. 19, 19. 2. Mach. 6, 19, 23. Matt. 4, 19 † 5, 29 † 10, 39 † 16, 24 † 19, 21. Mar. 10, 21. Luc. 9, 23 † 14, 26 † 17, 33. Joan. 12, 25.

Minden dolgoknak meg-tagadása, a' vagy el-hagyása, Gen. 12, 1. Deut. 32, 8. Rut. 2, 11. 2. Par. 25, 9. Matt. 4, 19, † 19, 21, 27. Mar. 1, 17 † 10, 28. Luc. 5, 11 † 14, 26 † 18. 22. 1. Cor. 7. 29. Joan. 12, 25. Phil. 3, 7.

MAGA mag-tartóztatása, bizonyos étkektöl, Gen. 1, 29, 30 † 2, 17 † 3, 11 † 9, 4. Exod. 12, 9*. † 13, 6 † 21, 28 † 22, 31 † 29, 34. Lev. 6, 24 † 7, 28 *. † 11, 4 *. † 17, 27 *. † 19, 7 † 22, 8*. 23, 14. Num. 6, 4 † 18, 10. Deut. 12, 16 † 14, 3 *. Tob. 1, 12. Judith 12, 2. Dan. 1, 8. 2. Mach. 7, 1. Matt. 12, 4. Mar. 2. 23. Luc. 6, 1. Act. 15, 29.

A' bortól, Lev. 10, 8 † 11, 34. Num. 6, 3. Judic. 13, 4, 14. Jer. 35, 6. Ezech. 44, 21. Luc. 1, 15.

Szükséges, hogy étellel, vagy itallal máſt meg ne botránkoztassunk, 2. Mach. 6, 24. Rom. 14, 20, 21. 1. Cor. 8, 13.

Esméle dologról-való parantsolatot nem akartak meg-szegni, Jer. 35, 6*. 2. Mach. 6, 19 *. † 7, 2*.

MAGDALENA, Lásd, MARIA.

Máguſok: a' Farao Máguſi az ö veszszöjöket kígyókká változtattyák, Exod. 7, 12.

A' Pogányok zsengéi, imádgyák Kristust, Matt. 2, 11.

Maláleel, születik, Gen. 5, 12.

MALASZT: az Irásban Jó-tételnyért vétetik, Ruth 2, 20. Reg. 2. 6 † 15, 20. Prov. 4, 9. Eccli. 7, 37 † 29, 20. Jó-kedvért, Gen. 6, 8 † 18, 3 † 19, 19 † 29, 21. Exod. 12, 36. Tob. 1, 13. Esth. 2, 17. Prov. 13, 15. Eccli. 4, 25. Dan. 1, 9. Act. 2, 47 † 24, 27 †† 25, 9. Jutalomért, mellyet az Istentöl várunk Prov. 1, 9 † 12, 2. 2. Mach. 12, 46. Luc. 6, 33. 1. Pet. 2, 19. Ingyen adatott ajándékért, Esth. 15, 17. Psal. 44, 3. Prov. 3, 22 † 16, 23 † 22, 11. 1. Cor. 12 *. Eph. 4, 7. 1. Pet. 4, 10. Természet-fölött való, és Istennél kedvessé-tévö ajándékért, Psal. 83, 12. Luc. 1, 28 † 2, 40, Joan. 1, 15. Rom. 1, 7. 1. Cor. 16, 23. 2. Cor. 1, 32. Gal. 5, 5. Heb. 13, 9. Jac. 4, 6. Kedves, szép, és szerelmes dologért, Prov. 31, 30. Eccles. 10, 12. Eccli. 7, 21 † 21, 19 † 26, 16, 19 † 40, 22. Luc. 4, 22. Eph. 4, 29.

A' Malasztnak ajándéka el-rejtetett és titkon-való, mellyet ember kevélyen magának ne tulajdonittson, Job 9, 20, 21. Psal. 2, 11 † 18, 13 † 142, 2. Prov. 14. 12. † 20, 9. Eccles. 9, 1, 2, 12. Eccli. 5, 5. Jer. 17, 9. 1. Cor. 4, 4. 2. Cor. 10, 14 † 13, 5. Gal. 6, 3. Phil. 2, 12. 1. Pet. 4, 18. 2. Pet. 1, 10. 1. Joan. 4, 1.

A' melly Malaszt-által emberek előtt kedvesek vagyunk, az-is Istentöl vagyon, Exod. 3, 21 † 11, 3 † 12, 36. 4. Reg. 25, 27. 2. Esd. 2, 5. Psal. 105, 46. Jer. 40, 2, 3, 4. Dan. 1, 9. 13. Act. 24, 23 † 27, 3. † 28, 16.

MALKUS; annak fülét el-vágta Péter, Joan. 18, 10.

MANAHEM, az Israël királya, 4, Reg. 15, 14.

MANASSES, Jósefnek elsö szülötte, születik, Gen. 41, 51 † 48, 14.

Manasses, az Ezekiás fia, Judának istentelen királya, 4. Reg. 21, 1, 6. 2. Par. 32, 33 † 33, 1. Jer. 15, 4. Babylonba vitetik fogva, és az Úrhoz tér, és meg-halgattatván viszsza-vészi az országot, 2. Par. 33, 11, 13. maga-után hadgya Amont, 4. Reg. 21, 18. Matt. 1, 10. Hernek neveztetik, Luc. 3, 28.

MANNA, Exod. 16*. Num. 11, 7. Deut. 8, 3. Jos. 5, 11. Psal. 77, 24. Sap. 16, 20. Joan. 6, 31.

MARDOKÆUS, Esternek gond-viselöje, fogva vitetik Babyloniába, Esth. 25, 7. nagy tiszteséggel illeti a' király, 6, 10. a' fogságból Jerusálembe tér, 1. Esd. 2, 2. 2. Esd. 7, 7.

MARIA, az Aáron és Moyses nénnye, dítséri az Urat, Exod. 15, 21. Poklosá lészen, Num. 12*. Deut. 24, 9. meg-hal, Num. 20, 1.

A' Szüz MARIA ígértetik, és példáztatik, Gen. 3, 15. Num. 24, 17. Psal. 18, 6 † 44, 10 † 45, 5 † 84, 2 † 86, 3 † 131, 8. Prov. 31, 10, 29 † 9, 1. Cant. 1 *. 2*. 3*. 4*. 5*. 6*. Eccli. 24*. Isa. 7, 14 † 10, 1 † 19, 1 † 45, 8. Jer. 31, 22.

Az Úr Annyának mondatik, Luc. 1, 43.

A' JESUS annya, Matt. 2, 13. Joan. 19, 25 Mariának örök szüzesége meg-példáztatik, Exob. 3. 2. Judic. 6, 37, 38, 39, 40. Psal. 18, 6. Cant. 2, 2 † 4, 7 † 6, 9. Isa. 7, 14 † 11, 1 † 35, 1, 2 † 66, 7. Ezech. 44, 2. Dan. 2, 34. Matt. 1, 20. Luc. 1, 35.

Mária sok jóságos tselekedetekkel meg-ajándékoztatott: hittel gazdag, Prov. 31, 18. Luc. 1, 38, 45. Joan. 2, 5. reménységgel tellyes, Eccli. 24, 24. Joan. 2, 5. szeretettel tekélletes, Eccli. 24, 24. Luc. 11, 56 † 12 † 7. Joan. 2, 3 † 19, 25, szüz, és örök szüzeséget fogad, Luc. 1, 35. alázatos, Luc. 1, 38, 48. irgalmas, Joan. 2, 3. okos, Luc. 2, 19. szemérmetes, Luc. 2, 48. ajtatos, Luc. 1, 46, 47. kegyes, Luc. 1, 40. erös, Prov. 31. 10. Joan. 19, 25, bölts, Prov. 31, 26. Joan. 2, 5. szegény, Matt. 2, 11. Luc. 2, 7, 24. békeséggel-szenvedö, Matt. 2, 13. Luc. 2, 35. jóságos tselekedetekkel mindeneket felyülhallad, Prov. 31, 29. Eccli. 24, 25. Luc. 1, 28, 48.

Mária az Angyaltól köszöntetik, Luc. 1, 28. meg-látogattya Erzsébetet, és dítséri az Istent, Luc. 1, 39, 46. Józseffel Betlehembe mégyen, Luc. 2, 4. Egyiptusba mégyen, Matt. 2, 14. viszsza-tér az Israël földébe, Matt. 2, 21. Jésust a' templomban találllya. Luc. 2, 46. a' kereszt-mellett áll, és Jánosnak ajánlattatik, Joan. 19, 25. az Apostolokkal lakik, Act. 1, 14.

MARIA Magdolna, a' vétkeit siratttya, Luc. 7, 38. azoknak botsánattyát nyeri, Luc. 7, 48. meg-szabadúl hét ördögtöl, és a' Kristusnak szolgál, Luc. 8, 2, 3. meg-keni az Urat, Matt. 26, 6. Mar. 14, 3. Joan 11, 2 † 12, 3. a' kereszt-mellett áll, Joan. 19, 25. a' koporsónál sir, Joan. 20, 11.

Kristus meg-jelenik néki, Mar. 16, 9. Joan. 20, 14. hirdeti a' fel-támadást a' tanítványoknak, Joan. 20, 18.

MARTA, házába fogadgya a' Kristust, Luc. 10, 38. meg-mutattya hitit, Joan. 11, 27.

Máté, Publikánusnak neveztetik, Matt. 9, 9 † 10, 3. Lévinek, és Alfæus fiának mondatik, Mar. 2, 14. Luc. 5, 27.

MATAN, a' Báal papja, meg-ölettetik, 4. Reg. 11, 8. 2. Par. 23, 17.

MATATIÁS Pap. meg-mutattya a' hitért-való szorgalmatosságát, 1. Mach. 2, 24. erösen hadakozik, 2, 41. inti a' fiait a' törvény meg-tartására, 2, 49, 64.

MATTANIA, a' Joakim attyának bátrya, a' Juda királya. 4. Reg. 24, 17. Sedetziásnak mondatik, 1. Par. 3, 15.

MATUSALEM, a' Henok fia, születik, Gen. 5, 21. kilentz-száz hatvankilentz esztendeig él, és meg-hal, Gen. 5, 27.

MÁTYÁS, Apostollá választatik, Act. 1, 26.

MEDUSOK, el-foglallyák Babylonia országát, Dan. 5, 31.

MELKISEDEK, Pap, és Salemnek királya, Gen. 14, 18. Psal. 109, 4. Heb. 7, 1.

MENELAUS, hazájának el-árulója, magának tulajdonittya a' Fö-papságot, 2. Mach. 4, 24. iszonyú halállal ölettetik-meg, 2. Mach. 13, 4, 5, 6.

MERARI, a' Lévi fia, Num. 3, 17. az ö nemzetségének tiszti, 3, 33 † 4, 42.

Mérték, a' minémüvel mi mérünk, azonnal mérnek nékünk, Exod. 21, 23. Judic. 1, 7. 1. Reg. 15, 33. 2. Reg. 22, 25. Psal. 17, 21. Prov. 22, 23.

Isa. 33, 1 † 65, 6 † 66, 4. Jer. 50, 15, 29 † 51, 49. Ezech. 16, 59. Joël. 3, 7. Matr. 7, 2. Mar. 4, 24. Luc. 6, 38.

A' mértékek 's a' Fontok igazak legyenek, Lev. 18, 35. Deut. 25, 13. Ezech. 45, 10. Mich. 6, 11. Amos 8, 5. Prov. 16, 11 † 20, 10.

MEROB, a' Saul leánya, 2. Reg. 14, 49. Dávidnak igértetik feleségül, 18, 17.

MESSIAS, a' Krisztus JESUS, ki igazán meg-kenetett, Joan. 1, 4 † 4, 25 † 7, 41 † 11, 27. Matt. 26, 64. Marc. 14, 62. Luc. 22, 67. Act. 17, 3 † 18, 28 † 19, 4. 1. Joan. 5, 1.

MEZÍTELEN: azt meg kell ruházni, Isa: 58, 7. Ezech. 18, 7. Tob. 1, 17. Matt. 25, 26, 39. Láfd, Irgalmaság.

MIFIBOSET, a' Jónatás fia, 2. Reg. 4, 4. Dávidnál kedvet talál, 9, 7*. meg enged néki Dávid, 21, 7. Meribbaálnak mondatik, 1. Par. 9, 40.

Mifibofet, a' Saul fia, fel-akafztatik, 2. Reg. 21, 8.

MIHÁLY, hartzol az ördöggel Dan. 10, 13. Judæ 9. Apoc. 12, 7.

MIKA, Efodot tsinál az annya bálványának, Judic. 17, 5. Levítát fogad, 17, 7, 10. a' bálvány az efoddal 's a' pappal-együtt el-vitetik töle, 18, 13, 18, 20.

Mika, a' Mifibófet fia, 2. Reg. 9, 12.

MIKÆAS, a' hamis próféták-ellen profétál, 3. Reg. 22, 13, 15, 23. 2. Par. 18, 14.

MIKOL, a' Saul leánya, a' Dávid felesége, 1. Reg. 18, 27. a' király fogadása-szerént, 17, 25. Dávidot a' haláltól meg-menti, 19, 12. el-vétetik Dávidtól, és Faltielnek adatik 25. 44. viszsza-adatik néki, 2. Reg. 3, 14, 15. meg-tsúfollya az Úr-elött-ugráló Dávidot, 6, 16.

MISE áldozat, meg-jövendöltetett, Lev. 26, 9, 10, 11, 12. Psal. 22, 5 † 109, 4. Isa. 2, 2, 3 † 19, 19, 20 † 56, 7 † 61, 6 † 66, 19, 20, 21. Jer. 31, 31 † 33, 16, 17, 18. Dan. 12, 11. Amos 9, 11. Mal. 1, 10, 11.

Meg-példáztatott, Gen. 14, 18 † 16, 6, 22, 13. Exod. 12, 5, 24 † 15, 30 † 29, 2, 15. Lev. 2, 1, 13 † 3, 12 † 4, 23 † 5, 7, 11 † 6, 15 † 9, 8 † 14, 4 † 16, 3 † 19, 21. Num. 15, 24 † 18, 17. 1. Reg. 21, 4. 3. Reg. 19, 6. 4. Reg. 4, 41. Dan. 8, 12. és Szüntelen való áldozatnak mondatik, Dan. 11, 31 † 12, 11. el nem fogy az áldozó, Jer. 33, 18, 21.

A' Krisztus szerzette Luc. 22, 19. a' tanítványi gyakorlották, Act. 13, 1.

Emlekezik arról Sz. Pál, 1. Cor. 10, 16 † 11, 23*.

MIVELNI, vagy tselekedni, annyit tészen néha az Irásban, mint Áldozni, Lev. 15, 15, 30. Num. 6, 11, 16 † 8, 12 † 9, 2, 4, 10, 14. Judic. 13, 16. Luc. 22, 19.

MOAB, Lótnak és az ö nagyobbik leányának fia, Gen. 19, 37. meg-tiltya az Isten Izraëlnek, hogy ne hadakozzék a' Moabiták-ellen, Deut. 2, 8. Móab adót fizet Dávidnak, 2. Reg. 8, 2. el-szakad Izraëltöl, 4. Reg. 1, 1 † 3, 5. Móab földéből bé-ütnek a' kóborlók Izraël földébe, 13, 20, a' Moabiták bé nem botsáttattak a' gyüleközetbe, Deut. 23, 3. 2. Esd. 13, 1. Móab-elen profétálnak, Num. 21, 29 † 24, 17. Psal. 59, 10 † 107, 10. Isa. 16*. † 25, 10. Jer. 48, 1. Ezech. 25, 8. Amos 2, 1. Soph. 2, 8.

MOLOK, bálvány, Lev. 18, 21 † 20, 2. Melkomnak mondatik, 1. Par. 20, 2. Jer. 49, 1. Amos 1, 15. Soph. 1, 5. Láfd-meg, 3. Reg. 11, 5, 7. 4. Reg. 23, 10.

MÓRGOLÓDÓK, kit követsenek, és kinek büntet ésétöl kellefsék félniek, Exod. 14, 11 † 15, 24 † 16, 2, 7, 8 † 17, 2. Num. 11, 1*. † 12, 1, 9, 10 † 14, 2, 27*. † 16, 3 † 17, 13 † 20, 2 † 21, 5*. Deut. 1, 27. Jos. 9, 18. Judith 8, 10. Sap. 1. 11. Matt. 20, 12. Luc. 15, 2 † 19, 7. Joan. 6, 41*. Act. 6, 1. 1. Cor. 10, 10. Judæ 16.

Moyses, a' Lévi nemzetségéből, születik, Exod. 2, 1 † 6, 20. Act. 7, 20. meg-öl egy Egyiptziai embert, és Mádian-földébe szalad, Exod. 2, 12, 15. Seforát vészi feleségül Exod. 2, 21.

Fáraóhoz küldetik, 3, 10*. † 5, 1 † 6, 11 † 7*. † 8*. † 9*. † 10*. megtér Egyiptusba, 4, 20. imádkozik Fáraóért, 8, 12, 30 † 9, 28, 33 † 10, 17.

Könyörög a' népért, 14, 15 † 17, 4, 11 † 32, 11, 13, 31. Num. 11, 2 † 14. 13, 17 † 21, 7. Deut. 9, 18, 26. el-veszi elsöben a' táblákat, Exod. 31, 18. azokat el-rontya, Exod. 32, 19. ismég újakat vészen, 34 28. nem nézhetett az ö ortzájára az Izraël népe, 34, 30. 2. Cor. 3, 7.

Kímeket küld Kánaán-földébe, Num. 13, 2. meg-bizonyíttya, hogy ö az Istentöl küldetett, Num. 16, 28, 31. láttya az Igéret-földét, és meg-hal, 20, 12 † 27, 12. Deut. 34, 1, 5.

Meg-jelenik a' Krisztussal, Matt. 17, 3. Luc. 9, 30. ditsértetik, Eccli. 45, 1.

Az ördög tusakodik Mihály Angyallal a' Moyses testéért, Judæ 9.

N.

NAAMAN, a' Syriai király hadnagya, meg-tisztúl a' poklosságból, 4. Reg. 5, 14. Luc. 4, 27.

NAAS, az Ammoniták királya, Jábes-ellen hadakozik, 1. Reg. 11. meghal, 2. Reg. 10, 1.

Naás, az Abigail attya, 2. Reg. 17, 25.

NABAL, istentelen férfiú, 1. Reg. 25, 25, 26

NABOT, nem akarja Akabnak adni az ö szölöjét, meg-követetik, 3. Reg. 21, 2, 13.

NABUKODONOSOR, Babylonnak hatalmas királya, Jer. 27, 6. Egyiptusra támad, 4. Reg. 24, 7. Jer. 46, 2. fel mégyen Jerusalembe, 4. Reg. 24, 1, 10 † 25, 1. Jer. 39, 1. a' profétálás-szerént, Jer. 25, 8 † 32, 28. fel-állattya az arany-oszlopot, Dan. 3, 1. a' barmokkal lakik hét esztendeig, 4, 28, 30. az ö nagy kevélysége, birodalmának nagy-vólta, és kegyetlensége, meg-magyaráztatik, Isa. 14, 2, 8.

NABUZARDAN, a' Babyloniai király hadnagya, el-rontya az Úr templomát, és a' Jerusalem kö-falait, és a' meg-maradott népet Babyloniába viszi a' Templomnak minden edényivel, 4. Reg. 25, 8. Jer. 39, 9, 11 † 52, 12.

NADAB, és Abiu, a' tüztöl meg-emésztetnek, Lev. 10, 1 † 16, 1. Num. 3, 4 † 26, 61.

Nádab, az Izraël királya, 3. Reg. 4, 20. meg-ölettetik, 15, 28.

NAHASSON, az Aminadab fia, a' Júda nemzetségének hadnagya, Num. 1, 7 † 2, 3 † 3, 12.

NAHUM, Ninivében profétál, Náhum 1*. 2*. 3*.

NAKOR, Abrahámnak nagy attya, Gen. 11, 22, 25.

NAP, a' hóldal-együtt teremtetik, Gen. 1, 16. meg-állottak a' Józsue parantsolattyára, Jos. 10, 12. hátra ment a' nap tiz lineával az Ezekiás kérésére, 4. Reg. 20, 11. Isa. 38, 8. el-veszti világosságát, Matt. 27, 44. Marc. 15, 32. Luc. 23, 44.

NAPOK, Az utólsó napok, és az utólsó ítélet, 1. Reg. 2, 10. Psal. 95, 13. Isa. 2, 10, 19 † 13, 4, 6, 13 † 26, 21 † 27, 1 † 30, 30 † 66, 15. 24. Jer. 30, 23. Dan. 7, 9. Soph. 1, 2, 14. Mal. 4, 1, 4. Eccli. 2, 27 † 13, 23. Matt. 12, 36 † 13, 41, 49 † 16, 27 † 24*. 25, 31, 42. Mar. 13*. Luc. 17, 24, 30. Act. 1, 11 † 3, 20 † 17, 31. Rom. 2, 5, 16 † 14, 10. 1. Cor. 15*. 2. Cor. 5, 10. 1. Thes. 4, 16 † 5, 2, 2. Thes. 1, 7 † 2, 1. Tit. 2, 13. 2. Pet. 3, 13. Heb 9, 28 Judæ 14. Apoc 1, 7 † 20, 11.

Az Úr napjai, Isa. 13, 6. Jer 30, 7. Amos 5, 18. Joël 2, 1, 31. Soph. 1, 14. Mal. 4, 1. 4. Esd. 2, 27 Phil. 1. 6 † 2, 10. 1. Thes. 5, 2. 2. Tim. 4, 8.

Az Úr napját, és az óráját senki nem tudgya, Matt. 24, 36, 50. Mar. 13, 32. Luc. 17, 24, 30. Act. 1, 7. 1. Thes. 5, 1. 2. Pet. 3, 10. Apoc. 3, 3 † 16, 15.

A' Napok, esztendök gyanánt vétetnek, Num. 14, 34. Ezech. 4, 6.

NATAN, a' Dávid fia, 2. Reg. 5, 4. Matatának mondatik, Lucæ 3, 31.

Nátan próféta Dávidhoz küldetik, 2. Reg, 7. 4 † 12, 1.

NATANAEL, az Isakar nemzetsége hadnagya, Num. 1, 8.

Natánaël, láttatik a' Krisztustól, Joan. 1. 47. meg-jelenti magát néki a' Krisztus, 21, 2.

NEHEMIAS, az Artaxerxes pohárnokja, 2. Esd. 1, 11. Judæába küldetik, hogy fel épittse a' miket elrontottak vólt, 2, 9. Aterszatának mondatik, 8, 9.

NEKAO, Egyiptziai király, 4. Reg. 23, 29. 2. Par. 35, 20 † 36, 3.

NEMROD, hatalmas és erös vadász vólt, Gen. 10, 8.

NIKANOR, a' Lysiás hadnagya, 1. Mach. 3, 38. a' Demeteré-is, 7, 26. fenyegetödik hogy meg-égeti a' templomot, 7, 43. 2. Mach. 15, 28.

NIKODEMUS. Krisztusnak titkon való tanítványa, Joan. 3, 1 † 7. 50 † 19, 39.

NINIVE, Asurtól építtetik, Gen. 10, 11. penitentziát tart, Jonæ 3, 5*. annak el-pusztúlása, 1*. 2*. 3*. Soph. 2, 13. Tob. 14, 5.

Az utólsó itéletkor kárhoztatni fogja a' vak' Zsidókat, Matt. 12, 41.

NOE, a' Lámek fia, Gen. 5, 30. az Isten igazságának hirdetöje, 2. Pet. 2, 5. a' bárkát építi. Gen. 6*. bémégyen abba, 7, 1, 7. ki-mégyen belöle, 8, 15. a' szövetségnek jelét

vészi, 9, 8, 14. dicsértetik, Eccli. 44, 17.

A' Nóe bárkája, Gen. 6, 14 † 7 *. 8 *. Sap. 10, 4 † 14, 6. Matt. 24, 38. Luc. 17, 27. Heb. 11, 7. 1. Pet 3, 20.

NOEMI, az Elimelek felesége, Ruth 1, 2.

NYELV: a' gonosz nyelvtől őrizkedgyél, Lev. 19, 16. Job 5, 21. Psal. 51, 4 † 139, 4, 12 † 140, 3. Prov. 4, 24 † 10, 18 † 11, 9 † 12, 13, 19 † 15, 2 † 16, 27, 28 † 17, 20 † 18 *. † 20, 19 † 21, 23 † 26, 20 † 30, 11. Eccle. 5, 2. Sap. 1, 11. Eccli. 5, 16 † 25, 12 † 28 *. 1. Cor. 15, 33, 1. Pet. 2, 1. Jac. 1, 19 † 3, 5, 8 † 4, 11. Lásd, Rágalmazás.

A' Nyelvedet okosan igazgasd, Prov. 10, 19 † 12, 14 † 13. 2, 3 † 17. 27 † 18, 21 † 21, 23. Eccli. 14, 1 † 20, 5 † 22, 33 † 23, 17. Matt. 12, 36. Luc. 6, 45. Jac. 1, 29 † 3, 2. 1. Pet. 3, 10. Lásd, Szóllás.

Nyúgodni, a' bűntől, Rom. 6, 6 *. Gal. 2, 18.

Nyúgodalma lészen az Isten népének, Heb. 4, 9. nyugodalmát találnak az igazak, Sap. 3, 3 † 4, 1. Isai. 57, 2. Luc. 16, 22. Apoc. 14, 13. nyugodalmát találni a' léleknek, Jer. 6, 16. Matt. 11, 29.

O.

ÖRDÖGÖK ki-üzettetnek, Matt. 8, 16, 31 † 9, 33 † 12, 22 † 17, 18. Luc. 4, 35 † 8, 2, 28 † 9, 42 † 10, 17 † 13, 10. Act, 5, 16 † 8, 7 † 16. 18. a' gonosz emberek-által-is, Matt. 7, 22. Mar. 9, 38. Luc. 9, 49. Act. 19, 13.

Vallyák és hiszik az Istent az ördögök, Matt. 8, 29. Mar. 1, 24 † 3, 11 † 5. 7. Luc. 4, 34, 41 † 8, 28. Act. 19, 15. Jac. 2, 19.

Az ördögnek áldozni nagy bün, Lev. 17. 7. Deut. 32, 17. 2. Par. 11, 15. Psal. 105, 37. Bar. 3, 4. 1. Cor. 11, 20.

Az ördög az ember veszedelmére igyekezik mindenkor, Gen. 3., 1 *. 1. Par. 21, 1. Job 1 *. † 2 *. Zach. 3, 1. Matt. 4, 3, 9 † 8, 28 † 13, 19. Luc. 8, 22 † 13, 9, 14 † 22, 31. Act. 5, 3 † 13, 8. 2. Cor. 4, 4 † 11, 14. Eph. 6, 11. 1. Thes. 2, 18. 1. Per. 5, 8. Apoc. 2, 10 † 12, 9 † 20, 7.

Többet annál nem cselekedhetik a' mit az Isten meg-enged, 3. Reg. 22. 22. 2. Par. 18, 20. Job 1, 12 † 2, 6 Matt. 8, 31. Mar. 5, 12, 13. Eph. 2, 2. 2. Tim. 2, 26. Apoc. 20, 7.

E' világnak, és az istenteleneknek attya és fejedelme, Matt. 4, 9. Luc. 4, 6. Job 41. 25. Joan. 8, 44 † 12, 31 † 14, 30 † 16, 11. 2. Cor 4, 4. Eph. 2, 2 † 6, 12. Col. 2, 15.

Az ö birodalmát el-vötte a' Krisztus, Gen. 3, 15. 1. Reg. 17 *. Job 26, 13. Isa. 9, 4 † 14, 8, 12 † 27, 1 † 52, 3. Zach. 3, 2. Matt. 12, 29. Luc. 10, 18 † 11, 22. Joan. 12, 31. Col. 1, 13 † 2, 15. 2. Tim. 1, 10. 1. Joan. 3, 8. Heb. 2, 14. Apoc. 12, 6. 9 † 20, 2.

Az ördög fiai, Joan. 8, 44. Act. 13, 10. 1. Joan. 3, 10.

ÖRVENDEZNI, szabad tiszteségessen, 1. Par. 29, 9 *. 2. Esd. 12, 42. Psal. 67, 4. Luc. 1, 14. 1. Thes. 1, 6 † 5, 16. nem pogány-módon, Eccle. 2, 2 † 7, 3. Ose. 9, 1. Amos 6, 8. Prov. 2, 14. Jac. 4, 9.

A' háborúságban-való örvendezés, Matt. 5, 12. Act. 5, 41 † 20, 24. Ro. 5, 3. Col. 1, 24. Heb. 10, 34 † 11, 25.

Lelki örvendezés, Luc. 10, 21. Rom. 12, 12 † 14, 17. Gal. 5, 22. Phil. 4, 4. 1. Thes. 5, 16.

Az örök boldogságbéli örvendezés, Isa. 25, 18 † 26, 1 † 33, 20 † 65, 12. Sap. 3, 1, 7. Lásd, Boldogság.

Özvegy: azzal jól kell cselekedni, Exod. 22, 22. Deut. 16, 14 † 24, 17, 19 † 26, 12 † 27, 19. Judith 16, 28. Job 24, 3 † 31, 16. Eccli. 4, 10. Isa. 1, 23. Jer, 22, 3. Zach. 7, 10. Mal. 3, 5. Matt. 23, 14. 1. Tim, 5, 3, 16. Jac. 1, 27.

Mitsoda illik a' tiszteséges özvegyhez, Judith 8, 4. Luc. 2, 37. 1. Tim. 5, 3, 5. Tit. 2, 3.

OBED, a' Booz fia Ruttól, Ruth 4, 11. Matt. 1, 5.

OG, a' Básan királya, meg-ölettetik, Num. 21, 33. Deut. 3, 1 † 29, 7 † 31, 4. Psal. 135, 20.

OKOZIAS, a' Jóram fia, a' Júda királya, 4. Reg. 8, 24. el-fut Jehu-elött, és meg-ölletetik 9, 27. Jóas országol utánna, 1. Par. 3, 11.

OKTALAN-állat: nem kell azzal kegyetlenül bánni, Gen. 33, 13. Exod. 23, 12. Num. 22, 23, 28. Deut. 5, 14 † 22, 10. Prov. 12, 10. Eccli. 7, 14.

OLTÁR: az Epen-égö áldozatnak óltára, Exod. 27, 1 † 38, 1. Num. 7 *. 2. Reg. 24, 25. 3. Reg. 18, 32. 4. Reg. 16, 15. 2. Par. 1, 5 † 4, 1 † 15, 8. 1. Esd. 3, 2. Ezech. 43, 13. 1. Mach. 4, 47, 53.

A' Jó illatnak óltára, Exod. 30, 1, 10 † 37, 25 † 40, 10.

OLTÁRI-Szentség, Matt. 26, 26. Mar. 14, 22. Luc. 22, 19. 1. Cor. 11, 34 *. † 10, 16. gyakorta kell azzal élni, Act. 2, 42 † 20, 7. példáztatik, Exod. 16, 15 *.

Egy-szín-alatt vagyon, Joan. 6, 58. úgy adta a' Krisztus, Luc. 24, 30, 31. az Apostolok-is, Act. 2, 42 † 20, 7.

Nints abban a' kenyérnek állattya, hanem a' Krisztusnak igaz teste és vére az áldás-után, Matt. 26, 26. Mar. 14, 22. Luc. 22, 19. Joan. 6, 51.

Példáztatik, annak széllyel-hordozása, a' közönséges könyörgéskor, Jos. 6, 6, 7, 11, 20. 1. Reg. 4, 3. 2. Reg. 6, 4, 5, 6.

Imádni kell azt, Psal. 21, 28, 30, 98, 5. Joan. 9. 38.

OLTALOM: annak váraſi, Exod. 21, 13. Num. 35, 11. Deut. 4, 41 † 19, 2, 7. Jos. 20 *. 3. Reg. 1, 50 † 2, 28.

ONESIFORUSNAK irgalmasságot kíván Sz. Pál, 2. Tim. 1, 16.

ONIAS, Fö-pap, áldozatot tészen Heliodórusért, 2. Mach. 3, 32. meg-ölettetik, 4, 34.

OREB és Zeb, meg-ölettetnek, Judic. 7, 27.

ORSZÁG: az Isten országa erőszakot szenved, Matt. 11. 12. Luc. 16, 16. Gal. 5, 16. Apoc. 2 *. † 3 *. † 21, 7.

Az Isten Országa lelki, belső és örökké való, Gen. 49, 10. Num. 24, 17. 1. Reg. 2, 10 † 7, 9, 10. 1. Par. 18, 11 † 29, 2, 4. Psal. 2, 2, 6 † 9, 8 † 21, 28 † 44, 7 † 71, 1 † 109 *. † 144, 11. Isa. 9, 6 † 11 *. † 32, 16 † 40, 9, 42. 1. Jer. 23, 5, 6 † 33 *. Ezech. 34, 23 † 37, 24. Dan. 2, 44 † 4, 33 † 7, 14, 27 † 9, 24, 25. Ose. 3, 5, Mich. 4, 1, 4 † 5, 1. Zach. 9, 9. Matt. 13 *. Luc. 1, 28 † 12, 31, 32 † 22, 29 † 23, 2. Joan, 6, 14 † 15, 14, 34 † 18, 33, 36, 1. Tim. 1, 17. Heb. 1, 8 † 2, 9.

OZIAS Pap, házába fogadja Akiort, Judith 6, 19. öt napot vét határúl az Isten irgalmasságának, 7, 23. Lásd, Usia.

P.

PÁL, a' Benjamin nemzetségéből, Rom. 11, 1. Phil. 3, 5. Tarsisban született, Act. 22, 3. üldözi a' hiveket, 9, 1. Gal. 1, 13. 1. Tim. 1, 13. meg-tér, Act. 9 *.

A' Pogányok tanítója, Rom. 11, 13 † 15, 16. Gal. 2, 2, 8, 1. Tim. 2, 7. 2. Tim. 1. 11. Antiokiában predikáll, Act. 13, 16. *. Ikoniumban, 14, 1. Lystrában, 14, 6, 13. Tessalonikában, 17, 1. Beröeában, 17, 10. Athénásban, 17, 22, 28. Korintusban, 18, 1. Matzedoniába hivattatik, Act. 16, 9. meg-fogattatik, 21, 27. Tzesareába vitetik 23, 23 30. Romába vitetik, 27 *. 28 *. Nero eleibe állattatik, 2. Tim. 4. 22.

Pál senkinek nem akart terhére lenni, Act. 20, 33. 2. Cor. 11, 9, 11 † 12, 13. 1. Thes. 2, 9. 2. Thes. 3, 8. az előtt Saulusnak hivattatott, Act. 7, 59 † 9, 1 † 13, 1.

PÁPOKNAK, és az Isteni szolgálathoz-való dolgoknak meg-szenteléſe, Exod. 28, 41 † 29, 1, 7, 21, 29, 35 † 32, 29 † 40, 11. Lev. 7, 30, 37 † 8, 9, 22, 31, 33 † 18, 21 † 21, 7, 10 † 22, 2, 3 † 23, 12 † 27, 10, 16, 21, 28. Num. 3, 3 † 6, 5, 9, 13 † 7, 1 *. † 8, 12 † 18, 19. Jos. 6, 24. Judic. 16, 17 † 17, 3. 3. Reg. 15, 13. 1. Par. 10, 10 † 18, 11 † 22, 19. 2. Par. 2. 4 † 17, 26 † 23, 9 † 26, 18. 1. Esd. 3, 5 † 8, 25. Eccli. 49, 9.

A' Papok szentelésének szentsége, Joan. 20, 22. 1. Tim. 4, 14 † 5, 22. 2. Tim. 1, 6. Tit. 1, 5.

Az ó Törvény-béli Papok tiszti, Exod. 29, 44 † 30, 7. Lev. 10, 1, 6, 9 † 21 *. † 22 *. † 24, 3. Num. 3, 10 † 4, 5, 11 † 10, 8 † 18, 1, 7. Deut. 21, 5, 1. Reg. 2, 28, 35. 1. Par. 6, 49. 2. Par. 26, 17. Ezech. 44, 15, 20. Heb. 5, 7 † 10, 11.

Az ó Törvény-béli Papok sokasága, 1. Par. 23, 3. holott harmintz nyóltz ezeren számláltatnak.

Azoknak öltözete, ékessége, és megszenteléſe, Exod. 28 *. 29, 1 † 39, 1 † 40, 12. Lev. 8, 1, 8.

A' Papoké vólt a' dézsma, és az elsö zsenge, Num. 5, 9, 10 † 18, 8, 11 *. Deut. 18, 3. hogy könnyebben viselnék gongyát az Isteni szogálatnak, 2. Par. 31, 4 *. Lásd, Dézsma.

Az ó Törvény-béli Papoknak rendelve vólt táplálások, Exod. 29, 26. Lev. 2, 3, 10 † 5, 13 † 6, 9, 10 † 7, 6, 32 † 10, 13 † 24, 9. Num. 3, 48 † 5, 9 † 18., 8, 11, 28. Deut. 18, 1. 1. Reg. 2, 28. 4. Reg. 12, 16. 1. Par. 6, 54. 2. Par. 31, 4. 2. Esd. 10, 36. Eccli. 45, 25.

A' gonsz Papok büntetése, Num. 16 *. 1. Reg. 2, 22 *. † 3, 13. 3. Reg. 2, 26, Isa. 3, 11, Jer. 2, 5 † 8, 7. Ose. 4, 6. 9 † 5, *. Mal. 1 *. † 2, 1, 8. 1. Mach 7, 5, 9, 21.

Nem áz Írás egyedül, hanem a' Papitéllö bíró a' kétséges dolgokban, Deut. 17, 9, 12. Mal. 2, 7.

PARANTSOLAT. Láſd, Törvény.

PARÁZNASÁG, és Házaſság törés, Gen. 6, 2 † 19, 5, 31, 33 *. † 38, 15. Exod. 22, 16. Lev. 18 *. † 19, 29 † 20, 10, 13 † 21, 9. Num. 25, 1. 6. Deut. 22, 13, 22, 23 † 23, 17. Judic. 19, 2, 25. 1. Reg. 2, 22. Tob. 4, 13. Prov. 2, 16 † 5 *. † 7, 10 *. † 22, 14 † 23, 27 † 29, 3. Eccles. 7, 27. Eccli. 23, 25 *. † 25, 4. Ezech. 22, 10. Act. 15, 20. Rom. 1, 26. 1. Cor. 5, 1 † 6, 9, 15 † 10, 8. Ephes. 5, 5. Col. 3, 5. 1. Theſ. 4, 3. 1. Tim. 1, 10. Heb. 13, 4.

Tiltatik és meg-büntettetik, a' teſti, és a' lelki paráznaság, Gen. 20. 2 † 26, 7. Exod. 20, 15. Lev. 18, 8 † 20, 10. Num. 5, 13. Deut. 5, 18 † 23, 22, 30. Judic. 19, 2. 2. Reg. 11, 2, 4 † 12, 1, 9. Job. 24, 15 † 31, 1, 9. Pſal. 72, 27. Prov. 5, 3, 8, 20 † 6, 24, 32 † 7 *. Iſai. 57, 1. Jer. 2, 36 † 3, 1 † 5, 7 † 13, 26. Oſe. 2, 4 † 4, 2. Sap. 3, 16. Matt. 5, 27 † 14, 3 † 19, 9. Joan. 8, 3. 1. Cor. 6, 10. 1. Theſ. 4, 3. Heb. 13, 4. Jac. 4, 4. Iſtennek haragját fel-indittya, Deut. 22, 21. Prov. 23, 27. Eccli. 19, 3. Jer. 5, 7. Oſe. 4, 14. 1. Cor. 6, 9, 13, 15. Col. 3, 5. Heb. 13, 4. a' teſtet meg-erötteleniti, a' marhát el-fogyattya, Job 31, 12. Prov. 23, 27 † 29, 3 † 31, 3. Eccli. 9, 6. gyalázatot hoz emberre, Eccli. 9, 10 † 41, 22. arra-való okot el kell távoztatni, Eccli. 9, 4, 12 † 42, 12. elsö indúlatban-is tiltatik, Exod. 20, 17. Matt. 5, 28.

A' Lelki paráznaság a' Bálványozás, és az eretnekség, Deut. 31, 16. Judic. 2, 17 † 27, 33, Iſa. 1, 21 † 57, 3. Jer. 3, 1. Ezech. 6, 9 † 16 *. Oſe. 1, 2 † 2, 4 † 4, 15. Apoc. 18, 3.

A' Terméſzet ellen-való tiſztátalanság, Gen. 19 *. † 38, 7. Lev. 18, 22 † 20, 13. Judic. 19, 22 *. Rom. 1, 27. 1. Cor. 6, 10. Eph. 5, 12. 1. Tim. 1, 10. 2. Pet. 2, 7, 8.

Attyafiával-való paráznaság, nagy vétek, Lev. 18, 6, 7 † 20, 11, 14. Deut 22, 30. 1. Cor. 5, 1. 2.

Párt-ütés, annak büntetéſek, Num. 16 *. † 20, 2. Judic. 9, 23, 31, 34 † 12, 1, 4. 2. Reg. 20 *. 3. Reg. 1, 5. Eſth. 2, 21. Act. 5, 36, 37, † 19, 23 † 23, 13, 20. Láſd, Morgolódók.

PÁSZTOR: gondot viſellyen a' reája bízatott lelkekre, Prov. 27, 23. 24. Sap. 6, 23, 26. Ezech. 34, 4 *. Matt. 18, 12 † 24, 45. Luc. 15, 4. Joan. 10, 11 *. † 13, 1 *. † 17, 9, 11 *. † 18, 8. Act. 20. 22, 28, 31. Rom. 9, 2, 3 † 12, 7, 8. 1. Cor. 4, 14. 2. Cor. 11, 28, 29. Gal. 3, 19.

PENITENTZIA, és az Elég tétel a' bünökért, Pſal. 6, 7. Matt. 3, 8. Luc. 3, 8. Act. 2. 38 † 8, 22. 2. Cor. 7, 10. hirdettetik, Jer. 7, 3. Matt. 3, 2 † 4, 17. Luc. 3, 3, 8 † 13, 13 † 24, 47. Act. 2, 38 † 3, 19 † 8, 21 † 17, 30 † 20, 22 † 26, 20.

Az igaz Penitentziának igértetett a' botsánat, Deut. 4, 29 † 30, 2. 1. Reg. 7, 3. 2. Par. 7, 14 † 20, 6 † 34, 26. Job. 22, 23. Prov. 28, 13. Pſal. 31, 5. Eccli. 17, 23. Iſa. 1, 16 † 30, 18 † 45, 22 † 55, 7 † 59, 20. Jer 3, 10, 17 † 18, 8 † 29, 12 † 31, 18, 20. Ezech. 18, 21, 27 † 33, 14. Oſe. 14, 2. Joël. 2, 12. Joan. 3, 8. Zach. 1, 4. Mal. 3, 7. Luc. 15, 18. Act. 3, 19 † 26, 18. 20.

Penitentziát tartsunk, míg egéſségünk vagyon, Eccli 17, 24 † 18, 25.

Igaz Penitentziának példái, Judic. 10, 15. 2. Reg. 12, 13 † 24, 10, 17. 2. Par. 12, 6 † 33, 12. Jon. 3 *. Judith. 4, 8. Matt. 26, 15. Luc. 7, 37, 44 † 15, 18 † 18, 13 † 19, 8 † 22, 62 † 23, 41. Act. 2, 37.

Hamis Penitentziának példái, Gen. 4, 13 † 27, 38. Exod. 8, 8 † 9, 27 † 10, 16. Joſ. 7, 20. Judic. 1, 7. 1. Reg. 15, 24, 30 † 24, 19. 3. Reg. 13, 6 † 21, 27. Sap. 5, 3. 1. Mach. 6, 12. 2. Mach. 9, 12. Matt. 27, 4. Act. 8, 13, 23. Heb. 12, 17.

PERSÁK, Babyloniára támadnak, Dan. 5, 28. a' profétálás-ſzerént, Iſa. 21, 9. Jer. 51, 8, 11, 41, 55.

PÉTER, a' Kriſtuſtól hivattatik, Matt. 4, 18. vallást téſzen a' Kriſtusról, Matt. 16, 16. Simonnak hivattatik, 4, 18 † 10, 2. Joan. 20, 2. Tzefáſnak-neveztetik, Joan. 1, 42. 1. Cor. 1, 12 † 3, 22 † 9, 5. Gal. 2, 9. Simon Barjónának, és János fiának mondatik, Matt. 16. 17. Joan. 21, 15. meg-tagadgya a' Kriſtuſt, és penitentziát tart, Matt. 26, 69, 70, 72, 75. predikáll, Act. 1, 16 † 2 *. † 3, 12 *. † 4, 1 † 10, 34. a' sántát meg-gyógyíttya, 3, 4. tömlötzbe vettetik, 12, 3. Elsö az Apoſtolok-között, Matt. 16, 2 † 16, 18, 24 *. Luc. 22, 31 *. Joan. 21, 17 *.

PILATUS, és Heródes meg-barátkoznak, Luc. 23, 12. az ártatlan Kriſtuſt halálra kárhoztattya, Matt. 27, 26 Joan. 19, 16.

POGÁNYOK, hívatallya, Gen. 49, 10. Num. 24, 17. Deut. 32, 43. 2. Reg. 22, 44, 50. 3. Reg. 8, 41. Pſal. 2, 8 † 21, 28 † 67, 32 † 71, 8, 17 † 85, 9 † 86, 4. Iſa. 2, 2 † 11, 10 † 19, 18 † 25, 7 † 27, 13 † 29, 15 † 35 *. † 41, 25 † 43, 5 † 45, 14 † 49 *. 51, 5 † 54 *. † 55 *. † 56, 3, 6 † 60, 3, 9 † 65, 1 † 66, 19, 20. Jer. 9, 24 † 12, 16 † 16, 19. Oſe. 2, 1, 24. Joël 2, 28. Mich. 4, 2. Soph. 3, 6. Zach. 2, 11 † 8, 20 † 9, 10. Matt. 2, 2, 7 † 8, 11 † 21, 31, 43 † 22, 9. Joan. 10, 16. Act. 8, 26, 30 † 10 *. 1. Cor. 12, 13. Eph. 2, 10.

A' Pogányok ſzokáſit ne köveſsük, Lev. 18, 3 † 20, 23. Jer. 10, 2.

POHÁR: fel gerjedett Haragnak Pohára, Iſa. 51, 17. Jer. 25, 15. Pſal. 59, 5 † 79, 9. Apoc. 16, 19.

A' Szenvedéſnek pohára, Matt. 20, 22 † 26, 38. Mar. 10, 38. Luc. 22, 42. Joan. 18, 11.

POKLOSSÁG, mint iſmértetik meg, Lev. 13 *. † 14 *.

A' bünért botsáttatik emberre, Exod. 4, 4. Num. 12, 8. 4. Reg. 5, 1, 27 † 15, 5, 2. Par. 26, 18, 19, 21.

A' Pokloſság meg-tiſztíttatik, Exod. 4, 7. Num. 12, 15, 4. Reg. 5, 14. Matt. 8, 2. Luc. 17, 14.

A' Poklosok el válaſztáſa, Lev. 13, 49. Num. 5, 2. 4. Reg. 15, 5.

POKOL, Láſd, Kárhozat.

PREDIKÁTOR, és Próféta, azok hivatallya és tiſzti, 1. Reg. 12, 23. Iſa. 58, 1 † 61, 1. Jer. 1, 5. Ezech. 3, 1, 9, 12 † 33, 2, 7. Act. 3, 18, 24. Láſd, Püſpök.

PROFÉTA, Laſd, Predikátor.

PTOLOMÆUS-ELLEN hadakozik Antiokus, 1. Mach. 1, 19. barátságot vetett Sándorral az Antiokus fiával, 10, 51. Sándor-ellen hadakozik, és meghal, 11, 18.

Ptolomæus Mátzer, méreggel halmeg, 2. Mach. 10, 12, 13.

PÜSPÖK: annak válaſztáſa és tiſzti, Matt. 20, 23, 26. Luc. 4, 16 † 22, 26. Joan. 10, 4, 14 † 21, 15. Act. 1, 24 † 6, 3 † 11, 22 † 14, 20 † 20, 28. Rom. 13, 16, 25. 1. Cor. 3, 5 † 4, 1 † 16, 19. 2. Cor. 3, 6 † 4, 5 † 6, 4 † 10, 8. Eph. 1, 15 † 3, 2. Col. 1, 13. 1. Tim. 3, 1 † 4, 6. 2. Tim. 2, 1, 15, 24. Tit. 1, 5. 1. Pet. 5, 2. Láſd, Predikátor.

PUBLIUS, házába fogadgya Pál Apoſtolt, Act. 28, 8.

PURGATÓRIUM vagyon, mellyben a' hóltak ſegéttetnek az elevenektöl jó tselekedetekkel, és meg-tiſztíttatnak, 2. Mach. 12, 43, 46 *. Matt. 5, 25 † 12, 32. 2. Cor. 3, 16. Phil. 2, 10. 2. Tim. 1, 18. 1. Joan. 5, 16. Apoc. 5, 3, 13.

R.

RABBA, meg-ſzállattatik, 2. Reg. 11, 1 † 12, 26. 1. Par. 20, 11.

RABSATZES, Sennakerib fö Kúltsára, 4. Reg. 18, 17. Iſa. 36, 37.

RAFAEL, az Úr Angyala, Tobiásnak orvoſa, és vezére, Tob. 5, 5 † 6 *. † 12, 12.

Rágalmazás, Pſal. 14, 3 † 105, 5. Eccles. 10, 20. Prov. 10, 18 † 11, 13 † 16, 28 † 20. 19 † 26, 20. Rom. 1. 30. 2. Cor. 12, 20. 1. Pet. 2, 1, 12. Jac. 4, 11.

RAHAB, házába fogadgya a' kimeket, Joſ. 2, 25. meg-tartatik, Joſ. 6, 17, 23.

Rahab, a' Selmon felesége, 1. Par. 2, 11. Matt. 1, 5.

RAKEL, legelteti az attya juhait, Gen. 29, 9. Jákobnak adatik feleségül, 29, 29. titkon elviſzi az attya bálványit, 3, 19. meg-hal a' ſzülésben, 35, 15.

RAZIAS, meg-öli magát, 2. Mach. 14, 37, 41.

RAZON, Iſraëlnek ellensége, 3. Reg. 11, 22.

REBEKKA, a' Bátuel leánya, Gen. 22, 23. az Iſaák felesége, 24, 50. két fiat ſzül, 25, 24.

Régi útak: azokat kell keresni: az újaktól el kell távozni, Jer. 6, 16. Prov. 22, 28. Eccli. 8, 11 † 39, 1. Rom. 16, 17. Gal. 1, 6, 7, 8. 1. Tim. 6, 20. 2. Tim. 4, 3. 2. Pet. 3, 17. 1. Joah. 2, 24. 2. Joan. 7. Judæ 18, 19, 20.

REKAB, a' Jonadab attya, 4. Reg. 10, 15.

REMÉNYSÉG: az igazak reménysége az Iſtenben, és az ü fogadáſiban áll, Gen. 26, 5. Judic. 7, 2, 4. 1. Reg. 4, 3 † 17, 45 † 22, 1. 3. Reg 20, 28. 1. Par. 19, 13. 2. Par. 25, 7 † 32, 7 † 16, 7 † 20, 15, 20. Judith. 9, 13. Pſal. 9, 11 † 13. 6 † 21, 5, 10 † 25, 2 † 30, 2 † 39, 5 † 61 *. † 70, 1 † 90, 2 † 113, 9, 10, 11 † 141, 6 † 145, 5. Prov. 3, 5 † 22, 19 † 28, 25 † 30, 5. Sap. 3, 4, 9. Eccli. 2, 6, 12 † 13, 9 † 33, 9 † 34, 14. Iſa. 26, 4 † 29, 19 † 30, 1, 15 † 31, 1 † 36, 7 † 40, 30. Jer. 2, 33 † 7, 4 † 9, 32 † 17, 5 † 39, 18. Thren. 3, 14. Ezech. 29, 6. Oſe. 12, 6. Mich. 7, 5, 7. Naum 1, 7. 1. Mach. 3, 18. Matt. 10, 37 † 12, 21. Rom. 5, 2 † 8, 24. 2. Cor. 5, 2. Col. 1, 27. 1. Theſ. 1, 3. 1. Tim.

1, 1 † 6, 17. Heb. 3, 6. 1. Pet. 1, 13.

Az iſtentelenek Reménysége el-vész, mert elmulandó dolgokban bíznak, 4. Reg. 18, 21. Job. 8, 13 † 11, 20 † 14, 19 † 20, 4. Prov. 10, 28 † 11, 7, 23† 25, 19. Sap. 5, 15. Eccli. 5, 1, 10. Iſa. 28, 15, 18 † 30, 2, 12 † 57, 11. Jer. 9, 12 † 17, 7. 1. Mach. 2, 62.

RESFA, a' Saul ágyaſa, kihez bément Abner, 2. Reg. 3, 7. azok testét óltalmazza, a' kik fel-feſzittettek, 21, 10.

RESTSÉG, az Iſteni ſzolgálatban, 2. Reg. 11 *. Prov. 6, 6 † 10, 4, 26 † 12, 11 † 13, 4, 21, 25 † 24, 30 † 26, 13 † 28, 19. Ezech. 16, 49. Eccli. 33, 26. Rom. 12, 11.

Réſzegség, és Torkoſság, Gén. 9, 21 † 19, 32, 35 † 25, 29. Lev. 10, 9. 1. Reg. 25, 36. 2. Reg. 11, 13 † 13, 28. 3. Reg. 20, 12, 16. Prov. 20, 1 † 21, 17 † 23, 1, 2, 3, 20, 29 † 31, 4. Eccli. 19, 1 † 23, 6 † 31, 12, 17 *. 31, 35 † 37, 32 *. Iſa. 5, 11, 22 † 22, 13 † 28, 7 † 56, 12. Ezech. 16, 49. Dan. 5, 2. Oſe. 4, 11. Joël 1, 5. Mich. 2, 11. Abac. 2, 5, 16. Judith 13, 4. Sap. 2, 7. 1. Mach. 16, 16. Luc. 12, 45 † 21, 34. Rom. 13, 13. 1. Cor. 5, 10 † 6, 10 † 15, 32. Gal. 5, 21. Eph. 5, 18. 1. Theſ. 5, 7. 1. Tim. 3, 3. Tit. 1, 7. 1. Pet. 4, 3 Heb. 12, 16. Láſd, Böjt.

A' Réſzegség az Iſten haragját felinditya, Iſa. 5, 11, 22 † 28, 1. Dan. 5, 2. Joël. 1, 4, 5. 1. Cor. 6, 10. az elmét meg-háborittya, Prov. 23, 31. Eccli. 19, 2. Iſa. 28, 1. 7. Oſe. 4, 11. tiſztátalanságra gerjeſzt, Prov. 20, 1. Eph. 5, 18. a' marhát meg-emészti, Prov. 25, 20. Eccli. 19, 1. titkot ki jelent, Prov. 31, 4. Abac. 2, 15. háborgáſt szerez, Prov. 20, 1 † 29, Eccli. 31, 38, 40. Oſe. 7, 5.

ROBOAM, a' Salomon fia, a' Júda királya, 3. Reg. 12, 1. elſzakad töle Iſraël, 12, 19. meg-tíltatik hogy Iſraël-ellen ne hadakozzék, 2. Par. 11, 2. Sesak az Egyiptziai király ellene hartzol, 12, 2, 9. meg-hal 3. Reg. 14, 31. Abiam a' fia orſzágol helyette, 15, 1.

ROMAIAK, a' Zſidókkal ſzövetséget ſzerezének, 1. Mach. 8, 14, 17, 27 † 12, 1 † 14, 17, 20.

A' Romaiak dítsértetnek Pogányok lévén, 1. Mach. 8, 2, 9.

Ditsértetnek Kereſztények lévén, Rom. 1, 8.

Hogy ök el-rontyák Jeruſalemet, és a' templomot, Num. 24, 24. Iſa. 5, 26 † 6, 11. Dan. 9, 26 † 11, 30, 31. Luc. 19, 41 † 21, 20. Joan. 11, 48.

RUBEN, a' Jákob elsö fia születik, Gen. 29, 32. meg-fertezteti az attya ágyát, 35, 22. az-okáért az elsö születtésnek méltósága a' Jóſef fiainak adatik, 49, 4. 1. Par. 5, 1. a' Jóſef szabadítására igyekezik, Gen. 37, 21, 22, 29. a' tulajdon fiait akarja zálogba vetni Benjaminért az attyánál, 42, 37.

A' Ruben fiainak adatik leg-elöſzör nyugodalom, Num. 32 *. Deut. 3, 12 † 29, 8. Joſ. 1 12 † 12, 23. meg-verettetnek, 4. Reg 10, 33 az Aſſyriuſok földére vitetnek, 15, 29. 1. Par. 5, 26. a' profétálás-szerént, Gen. 49, 4. óltárt épitnek, Joſ. 22, 10. az Agarénuſokkal hadakoznak, 1. Par. 5. 19.

RUHÁZAT: azzal gonoſzúl élnek, Iſa. 3, 18. Ezech. 7, 20. Eſth. 14, 16. Matt. 11, 8. Marc. 12, 38. Luc. 7, 25 † 16, 19 † 20, 45. 1. Tim. 2, 9. 1. Pet. 3, 3.

Ruházni kell a' mezíteleneket, Iſa. 58, 7. Tob. 1. 17. Ezech. 18, 7. Matt. 25, 36. Láſd, Alamisna.

Ruházatnak meg-ſzaggatáſa, Gen. 44, 13. Joſ. 7, 6. Judic. 11, 35. 1. Reg. 4, 12. 2. Reg. 13, 31. 3. Reg. 21, 27. 4. Reg. 5, 7 † 6, 30 † 11, 14 † 18, 37 † 19, 1 † 22, 11, 19. Eſth. 4, 1. Jer. 36, 24. Joël 2, 13. 1. Mach. 2, 14 † 3, 47 † 4, 31 † 11, 71. Matt. 26, 65. Act. 14, 13 † 16, 22.

RUT, Móab nemzetből-való, Ruth. 1, 4. Booz feleségül veszi Rutot és Obedet szüli, 4, 13. 1. Par. 2, 12. Matt. 1, 5.

S.

SADDUTZÆUSOK, tagadgyák a' feltámadáſt, Matt. 22, 23. Act. 4, 1 † 23, 8.

SADOK, az Abjatár fia, Papi fejedelemmé léſzen, 3. Reg. 2, 35.

SAFIRA, hazud a' Szent Léleknek, és hírtelen meg-hal, Act. 5, 1, 8.

SALMANASAR, az Aſſyriuſok királya, Samaria ellen megyen, és Iſraëlt Ozee királlyal el-viſzi Aſſyriába, 4. Reg. 17, 6 † 18, 9.

SALOMONNAK a' Dávid fiának születése ígértetik, 2. Reg. 7, 12. születik, 2. Reg. 5, 14 † 12, 24, királlyá kenettetik, 3. Reg. 1, 33.

Az Úr meg-jelenik néki álmában: kitöl böltseséget kér, 3, 5, 9. 2. Par. 1, 7. a' parázna aſzszonyok-között bölts itéletet tészen, 3. Reg. 3, 16, 24. böltsesége, gazdagsága, méltósága, és szolgai, 2. Par. 9, 3.

Szövetséget szerez Hirámmal a' Tirusi királlyal, 3. Reg. 5, 12. húsz városokat adott Hirámnak, 9, 11.

A' Sába királynéja jö hozzája, 10, 1. Matt. 12, 42. Luc. 11, 31.

Kámosnak a' Moabiták bálványának kápolnát épit a' hegyen, 3. Reg. 11, 7.

A' Kananæusokat adó-fizetöké teszi, 1. Par. 8, 7. másodszor kenettetik a' királyságra, 2. Par. 29, 22. meg-hal, 3. Reg. 11, 43. Roboám a' fia országol utánna, 14, 21.

SAMARIA, építtetik, 3. Reg. 16, 17.

Samariát meg-szállyák a' Syrusok, 4. Reg. 6, 24. meg-szállyák az Aſſyriuſok harmadik esztendeig; meg-vészik, és el-viszik a' népet, 4. Reg. 17, 5.

Samaria ellen profétáltatik, Iſa. 7, 30 † 9, 7. Ezech. 23 *. Oſe. 8 *. † 13 *. Amos 3, 12. Mich. 1, 5.

Samaria nem akarta bévenni az Isten igéjét, Luc. 9, 52. bé-vészi, Act. 8, 5.

A' Samaritánus könyörül a' sebes emberen, Luc. 10, 33.

A' Samariai aſzszony szól a' Kriſtuſſal, Joan. 4, 7.

SAMSON, születik, Judic. 13, 24. az Angyal igérete szerént, 13, 3. feleléget vészen Tamnatában, és elszaggattya az oroszlányt, 14, 1. 5, 10. nyomorgattya a' Filiſtæusokat, 15, 4, 8. meg-hal, 16, 29, 30.

SAMUEL; 1. Reg. 1, 20. az Úr házába vitetik Silóba, 1, 24. az Úr szóll néki, 3, 4, 10. az Úrhoz kiált Iſraëlért, 7, 5, 9. a' fiait teszi Iſraëlben bírókka, 8, 1. ártatlannak mutattya magát, 12, 3. meg-öli Agag királyt, 15, 33. Dávidot királyságra meg keni, 16, 13. meg-hal, 25, 1. halála-után profétál, 28, 15, 16. Eccli 46, 23. ditsértetik, 46, 16.

SANABALAT, Samariai tiszt-tartó, a' templom épitésér félbe akarja hagyatni, 2, Esd. 2, 10.

SÁNDOR, a' Görögök királya, 1. Mach. 1, 7. Dan. 7, 6 † 8, 8 † 11, 4.

SARA, a' Ráguel leánya, a' Tobiás felesége, Tob. 7, 10, 15.

Sára, az Ábrahám felesége, az Iſaák annya, Gen. 12, 5 † 27, 3. Sárainak mondatik, 11, 29.

SARVIA, az Iſai leánya, a' Dávid nénnye, Abiſainak Jóábnak, és Aſaëlnek annya, 2. Reg. 2, 18. 1. Par 2, 16.

SAUL, a' Benjamin nemzetségéből való, a' szamárokat keresi, 1. Reg. 9, 3. Samueltöl királyságra kenettetik, 10, 1 † 11, 4. Act. 13, 21. a' parantsolat-szerént. 1. Reg. 9, 15. meg-veri az Ammonitákat, 11, 11. áldozatot tészen, 13, 9. ki-vettetik az országlásból, 13, 13 † 15, 22, 26, 28 † 19 *. Sault a' gonoszlélek háborgattya, 16, 14 † 18, 10 † 19, 9. Saul üldözi Dávidot, 18, 10 † 19, 10 † 23 *. meg-öli az Úr papjait, 22, 18. a' bübájos aszszonytól tudakozik, 28, 7. meg-öli magát, 31, 4. el-temettetik, 31, 13. az ö fiai felfeszittetnek, 2. Reg. 21, 9.

SEB, és Oreb, meg-ölettetnek, Judic. 7, 25.

SEBA, pártot üt, és fejét veszik, 2. Reg. 20, 22.

SEDETZIAS, hamis proféta, 2. Reg. 22, 11. 1. Par. 18, 10. meg-égettetik, Jer, 29, 22.

Sedetzias, a' Júda királya, 4. Reg. 24, 18. Jer. 37, 1. Nabukodonoſor kitolattya a' Sedetziás szemeit, és fogva viszi Babyloniába, a' fiait meg-öletteti, 4. Reg. 25, 1, 6, 7. Jer. 39, 4, 7 † 52, 3. a' mint meg-mondatott, Jer. 27, 12 † 37, 16. Ezech. 12, 3 † 17, 16 † 21 *.

SEFORA, a' Moyses felesége, Exod. 2, 22. környül-metéli a' fiát, 4, 25.

SELEUKUS, Ásiai király, 2. Mac. 3, 3.

SEMAIA, Roboámhoz küldetik, 3. Reg. 12, 22. 2. Par. 11, 2 † 12, 5, 7.

SEMEI, Dávidot átkozza, 2. Reg. 16, 5, 13. botsánatot nyér Dávidtól, 2. Reg. 19, 23. meg-ölettetik Salomonnak parantsolattyából, 3. Reg. 2, 9, 42, 46.

SENAKERIB, Júdának városit ostromollya, 4. Reg. 18, 13. 2. Par. 32, 1. káromlya az Istent, Iſa. 36 *. meg-ölettetik a' maga fiaitól; 4. Reg. 19, 37. Iſa. 37, 37. az Iſaiás igéje-szerént, Iſa. 10, 33 † 31; 8 † 33, 1.

SEHON, Láſd, Sihon.

SETÉTSÉG, harmad-napi vólt Egyiptusban, Exod. 10, 22. Pſal. 104, 28. Sad. 17, 2 † 19, 16.

Setétségben vagyon e' világ, és azt szereti, 4. Esd. 14, 20. Iſa. 9, 1 † 59, 9 † 60, 2. Joan. 1, 5 † 3, 19 † 8, 12 † 12, 35. Act. 26, 17. 1. Theſ. 5, 7. 1. Joan. 2, 11.

SIBA, a' Saul szolgája, a' Mifiboſet gond-viselöje, 2. Reg. 9, 9. néki adatnak a' Mifiboſet jószági, 16, 2. Dávid király-eleibe mégyen, 19, 17.

SITZELEG, Dávid királynak adatik, 1. Reg. 27, 5. meg-égetik az Amaletzíták, 30, 1.

Sihon, az Amorræusok királya, nem

engedi Iſraëlnek, hogy általmennyen az ö határin, Num. 21, 23. Deut. 2, 30. meg-ölettetik, Num. 21, 24.

SIKEM, a' Hemor fia, el-ragadgya Dinát, és véle hál, Gen. 34, 2. meg-ölettetik, 34, 26.

SILAS, Pállal Antiokiába küldetik, Act. 15, 27. el-indúlt Pállal, 15, 40. Berőében maradott, 17, 14.

SILÓBAN, vólt az Iſten háza, Joſ. 18, 1. Jud. 18, 31 † 20, 18. 1. Reg. 1, 3. oda gyültek minnyájan a' Rubeníták-ellen, Joſ. 22, 12. el-vitetik onnét a' Szövetség ſzekrénye, 1. Reg. 4, 4. Jer. 7, 12 † 26, 6.

SIMEON, ſzületik, Gen. 29, 33. Levível együtt meg öli a' Sikemitákat, 34, 25. azokáért meg-feddi őket Jákob, 49, 5. fogságban tartatik Egyiptusban, 42, 25.

SIMON, házába fogadgya az Urat Betániában, Matt. 26, 6. Mar. 14, 3. Joan. 12, 1.

SIRÁS; némelly dítséretes, némelly gyalázatos, Exod. 2, 24. Ezech. 9, 4. Tob. 3, 1. 2. Mach. 6, 30. Rom. 8, 22. Jac. 5, 9.

SODOMA, Gomorrával-együtt, gyönyörüséges helyen fekſzik, Gen. 13, 10. meg-foſztatnak, 14, 11. az Úrtól el-rontatnak, Gen. 19, 25. Deut. 29, 23. Sap. 10, 6. az Úr igéje ſzerént, Gen. 18, 20. annak oka, Ezech. 16, 49.

SORÓBABEL, a' Salátiel fia, 2. Eſd. 12, 1. Matt. 1, 13. Luc. 3, 27. felépíti az Úr templomát Jeruſalemben, 1. Eſd. 3, 3. 3. Eſd. 5, 70. Eccli. 49, 13. Abiudot nemzette, Matt. 1, 13.

SORS, Lev. 16, 8. Num. 17, *. † 26, 55 † 33, 54. Joſ. 7, 14 † 18, 10. 1. Reg. 10, 20 † 14, 17, 42. 1. Par. 25, 5. 2. Eſd. 11, 1. Prov. 16, 33 † 18, 18. Ezech. 21, 19. Jonæ 1, 7. Actorum 1, 17.

SOSIPATER, a' Pál Apoſtol útitárſa, Act. 20, 4.

SOSTENES, a' Synagóga fejedelme, meg-verettetik, Act. 18, 17.

SUSANNA hiſtoriája, Dan. 13 *.

Syruſok, uralkodnak Iſraëlben, Judic. 3, 8. Otonieltöl meg-nyomoríttatnak, 3, 10. Dávid adó fizetőkké téſzi őket, 2. Reg. 8, 5. az Ammon fiait ſegétik-Dávid ellen, 10, 6. Samariát még-ſzállyák, és meg-verettetnek, 3. Reg. 20, 29. Iſraël-ellen hadakoznak, 4. Reg. 6, 8. elméjekben meg-fogyatkozván, mint a' vakok úgy vitetnek Samariába, 6, 18, 19. meg-ſzállyák Samariát, 6, 24. megrémíttetvén az Iſtentöl, el-mennek alóla, 7, 6, 7. az Aſsyriuſoktól elpúſztíttatnak, és Tzirenébe vitetnek, 16, 9. az ö romlások meg-próféáltatik, Iſa. 17, 1. Jer. 49, 23. Amos 1, 3.

Szabad-akarat. Láſd, Akarat.

SZABADÍTÁS: az Iſten ſok képen ki tudgya az ö híveit-ſzabadítani a' háborúságból, Gen. 19 *. Exod. 14 *. † 18, 8. 1. Reg. 23, 14, 26. 4. Reg. 7 *. 2. Par. 18, 31 † 20, 24. 1. Eſd. 8, 22. Pſal. 4, 9 † 90, 9. Eſth. 7, 5. Iſa. 41, 10 † 43, 1. Dan. 3, 19 † 6, 21, 23. 2. Pet. 2, 9.

Szabadság, az Evangyeliomi ſzabadság, Joan. 8, 32. Rom. 6, 18 † 8, 2, 21. Gal. 5, 13. 1. Pet. 1, 18 † 2, 16 *. 2. Pet. 2, 19.

Némelly Szabadság gonoſz, és azt meg-kell vetni, Job. 11, 12. Jer. 34, 15. Oſe. 7, 16. 2. Pet. 2, 18.

Szám-adás, minden embernek ſzükséges az Iſten-előtt, Matt. 12, 26 † 18, 23 † 25, 31 *. Rom. 14, 12. 2. Cor. 5, 10.

Szarándok. Láſd, Jövevény.

Szegények. Láſd, Alamiſna.

Szégyenleni; nem-kell az Evangyeliomot ſzégyenleni, Pſal. 39, 11. Eccli. 42, 9, 21. Marc. 8, 28. Luc. 19, 26. Rom. 1, 16. 2. Tim. 1, 8. a' bünt kell ſzégyenleni, Ezech. 16, 52. Eccli. 42, 11.

Szelídség Joſ. 7, 19 *. 1. Reg. 25 *. 2. Reg. 16, 10. Prov. 15, 1. Eccli. 1, 29. Matt. 5, 4 † 11, 29. Gal. 5, 23 † 6, 1. Eph. 4, 2. Col. 3, 12. 2. Tim. 2, 25. Tit 3, 2.

SZEM: Igaz, és együgyü ſzem, Eccli. 35, 12. Matt. 6, 22. Luc. 11, 34.

A' gonoſz ſzem, Gen. 6, 2. Prov. 6, 13. Eccle. 4, 8. Eccli. 14, 8 † 31, 14. Matt. 6, 22 Mar. 7, 22. Luc. 11, 34. 1. Joan. 2, 16.

A' Szemnek őrizéſe, ſzükség a' bünnek el-távoztatására, Gen. 3, 6 † 6, 2 † 34, 2 † 38, 15 † 39, 7. 2. Reg. 11, 2 *. † 13, 1. Prov. 23, 26, 33. Eccli. 9, 5, 7, 8, 9, 11 *. † 25, 28 *. † 41, 25 † 42, 12. Judith. 10, 17, 18 *. † 12, 6. Dan. 13, 8 *. Matt. 5, 28. 2. Petri 2, 14.

Az Elménck vagy értelemnek ſzeme, Num. 14, 3. Deut. 29, 4. Iſa. 6, 9. Luc. 24, 29. Act. 26, 18. Eph. 1, 18.

Személy válogatás, tilalmas: és az Iſtenben nem találtatik, Lev. 10, 15. 1, 17 † 10, 17 † 17, 2. 1. Reg. 16, 7. 2. Par. 19, 7. Sap. 6, 8. Job. 34, 19. Prov. 18, 5 † 24, 23 † 28, 21. Eccli. 35, 15, 16. Iſa. 11, 3. Mal. 2, 9. Matt. 22, 16. Mar. 12, 14. Luc. 20, 21. Act. 10, 34. Rom. 2, 11. Gal. 2, 6. Eph. 6, 9. Col. 3, 25. 1. Pet. 1, 17. Jac. 2, 1, 9.

Szemtelenség, Láſd, Paráznaság.

Szénához haſonló az ember, Pſal. 89, 6 † 128. 6. Iſa. 40, 6. Eccli. 14, 15. 1. Pet. 1, 24. Jac. 1, 10.

Szentek, ítélni fogják e' világot, Sap. 3, 8 † 5, 1. Matt. 19, 28. 1. Cor. 6, 2. Judæ 14.

Az ö tetemek, és ruházattyok haſznos: úgy-mint az Illyés paláſtya, 4. Reg. 2, 14. a' Heliſeus tsontyai, 13, 21. a' Kristus peréme, Matt. 9, 20 † 14, 36. a' Pál kezkendője Act. 19, 20. a' Péter árnyéka, 5, 15.

Szent az Iſten, Iſa. 6, 3. Apoc. 4, 8.

Szenteknek kell lennünk, Lev. 14, 11, 44 † 19, 2 † 20, 7, 16 † 21, 6. Deut. 26, 19. Eph. 5, 26. 1. Theſ. 4, 3. 1. Pet. 1, 16. Apoc. 22, 11.

Az Úr ſzent. Exod. 35, 2. Lev. 16 *. Pſal. 113, 2. Matt. 7. 6. Luc. 1, 31.

A' Szentek könyörögnek érettünk Jerem. 15, 1. 2. Mach. 15, 14. Apoc. 5, 8 † 8, 3. azokért jót ád az Iſten nékünk, noha meg-hóltak, Gen. 26, 5, 24. Exod. 32, 13, 14. 3. Reg 11, 12, 13, 32, 34 † 15, 4, 5. 4. Reg. 19, 34 † 20, 6 † Iſa. 37, 35. Eccli. 44, 24.

A' Közben-járó Kriſtus boſzſzúsága nélkül kérjük a' mennyéli Szenteket, hogy érettünk könyörögjenek, a' mint egyéb embereket-is; a' mint Sz. Pál-is kívánta, és kérte, Rom. 15, 30. Col. 4, 3. Eph. 6, 19. 1. Theſ. 5, 25. 2. Theſ. 3, 1. Heb. 13, 18.

Nem tsoda, hogy a' Szentek tudgyák a' mi könyörgéſinket, mert haſonlók az Iſten Angyalihoz, Matt. 22, 30. Luc. 15, 10. a' mi könyörgéſinket az Iſtennek bé-mutattyák, Tob. 12, 12. Apoc. 5, 8 † 8, 3.

Az emberek-is meg-iſmérhetik a' ſzívnek titkait az Iſten jelentéséből, Dan. 2. 29. 4. Reg. 5, 26 † 6, 12.

A' Szentekről mondatik, a' mi az Iſtennek fő-képen tulajdona, Matt. 18, 16, 18. Joan. 20, 13. Rom. 11, 14. 1. Cor, 9. 20, 21. 1. Tim. 4, 16. Jac. 5, 19. Láſd, Iſten.

Hogy az Iſtennek könyörögvén, a' Szentekről emlekezzünk, tanittyák a' Szenteknek példái, Gen. 31, 9 † 48, 16. Exod. 32, 13. Deut. 9, 27. 3. Reg. 18, 36. 1. Par. 29, 18. 2. Par. 5 42. Tob. 7. 15. Eſth. 13, 15 † 14, 18, Iſa. 63, 17. Dan. 3, 35.

A' Szentek a' Kriſtuſſal uralkodnak menyben, Joan. 12, 26 † 17, 24. 2. Cor. 5, 8. Phil. 1, 23. Apoc. 3, 21 † 7, 9 † 14, 13.

A' meg-hólt-Szenteket méltán dítsérjük, Eccli. 44 *. Joán. 12, 26.

A' Szentekben az Iſten dítsértetik, Pſal. 150, 1.

A' Szentek tsodákat tselekeſznek, úgy-mint Moyſes és Aáron, Exod. 7 *. 8 *. 9 *. 10 *. 11. *.

Illyés, halottat támaſzt, 3, Reg. 17, 22. bé-zárja az eget, hogy eſső ne-légyen, 17, 1. Jac. 5, 17. ismégfel-nyittya, 3. Reg. 18, 41, 45. Jac. 5, 18. az Illyés paláſtya két-felé válaſztya a' vizeket, 4. Reg. 2. 8, 14.

Eliſeus, halottat támaſzt, 4. Reg. 4, 35, sót vét a' vizbe, és meg-édesíti, 2, 21, 22. az olajt meg-ſokaſíttya, 4, 6. liſztet vét a' fazékba, és a' halálos étket meg-javittya, 4, 41. Naámánt meg-gyógyíttya, 5, 14. a' vaſat a' vizen úſztattya, 6, 6. a' hólt tetemnek illetésével fel-támad a' halott, 13, 21.

Az Apoſtolok, ördögöket üznek, Marc. 6, 13 † 16, 17. Luc. 10, 17.

Péter és János meg-gyógyíttyák a' sántát, Act. 3, 6.

Péter fel-támaſztya Tabítát, 9, 41. az árnyéka-is betegeket gyógyít, 5, 15.

Pál, sántát gyógyit, 5, 15, 14, 9. kezkenőjével-is betegeket gyógyít, 19, 22. halottat támaſzt, 20, 10.

Sok egyéb tsodákat-is tselekedtek a' Szentek, Heb. 11, 32 *.

A' Szenteket kivánnya látni Sz. Pál, Rom. 1. 11 † 15, 23, 32. Gal. 4. 20. 1. Theſ. 2, 17.

SZENTELÉS: Templomnak, vagy óltárnak meg-ſzenteléſe, Num. 7, 10, 11, 84, 88. 3. Reg. 8, 26, 63, 65. 2. Par. 7, 5, 9 † 15, 8. 1. Esd. 6. 16, 17. 2. Esd. 12, 27. 3. Esd. 7, 7. Pſal. 29, 1. 1. Mach. 4, 56, 57, 59. 2. Mac. 2. 9, 12, 20. Láſd, Papok.

SZENT-LÉLEK, üdvöſségünknek záloga, Rom. 8, 16. 2. Cor. 1, 22 † 5, 5. Eph. 1, 13 † 4, 30. nem kell a' Sz. Lelket meg-ſzomoríttani, Eph. 4, 30. igértetik, Láſd, Lélek.

SZERETET, a' Hitnél főbb, Prov. 10, 12. Matt. 22, 38 † 25 *. holott ki rekeſztetnek meny-országból, a' kiknek nintsen a' Szeretetnek olaja, Mar. 12, 33. 1. Cor. 12, 31 *. † 13, 1, 8, 13 *. Col. 3, 14. 1. Tim. 1, 5. 1. Pet. 4, 8. 1. Joan. 4, 16.

Az Atyafiúi ſzeretet, Gen. 13, 8.

Lev. 19, 18. Deut. 22, 1. 1. Reg. 18, 1. Eccli. 25, 2. Pſal. 132, 1. Prov. 10. 12. Matt. 7, 3 † 19, 19 † 22, 38. Joan. 13, 14, 34 † 15, 12. Rom. 12, 10 † 13, 9. 1. Cor. 13*. Gal. 5, 14. Eph. 4, 15 † 5, 1, Phil. 2, 2. Col. 3, 13. 1. Theſ. 4, 9. 1. Tim. 1, 5. Heb. 13, 1. 1. Pet. 4, 8. 1. Joan. 3, 23 † 4, 7.

Ellenségünket-is kell ſzeretnünk, Exod. 23, 4. 1. Reg. 24, 5, 7 † 26, 5 † 30, 11, 2. Reg. 19, 19. 4. Reg. 6, 21. Job. 31, 29. Prov. 25, 21. Matt. 5, 44. Luc. 6, 27, 35 † 23, 33. Act. 7, 60. Rom. 12, 20.

Az Iſtennek ſzeretéti az ö híveihez, Exod. 20, 5 † 34, 14. Deut. 4, 24 † 6, 15 † 7, 8. Joſ. 24. 19. Prov. 8, 17. Eccli. 4, 18. Jer. 31, 3. Joan. 3, 16 † 10, 11 † 13, 1. 18 † 15, 9 † 16, 27. Rom. 5, 8. Gal, 2, 21. Eph. 3, 19 † 5, 2.

Az Iſtent mindennél fellyebb ſzereſsük, Gen. 22, 2, 9. Exod. 20, 6. Deut. 5, 10 † 6, 5 † 10, 12 † 11, 1, 13, 22 * 30, 6. Joſ. 22, 5. Eccli. 7, 32 † 34, 19 † 47, 11. Matt. 10, 37 † 22, 36. Marc. 12, 30. Luc. 7, 47 † 10, 27. Joan, 21, 15. Rom. 5, 5 † 8, 28, 35. 1. Cor. 10, 21. 1. Joan. 4, 17.

A' Gyanakodó ſzeretet, Gen 34, 2, 25 27. Exod. 32, 19, 27. Num. 27, 7. Judic. 20, 1, 8. 1. Reg. 11, 6 † 15, 11, 32. 3. Reg. 18, 40 † 19, 10, 14. 4. Reg. 10*. 1. Mach. 2, 24. Matt. 21, 21. Joan. 2. 17. Act. 9. 1. Phil. 3, 2.

SZÍV, tiſzta légyen, Pſal. 23, 4 † 50, 12 † 72, 1. Matt. 5, 8. 1. Pet. 1, 22.

A' Szívet tselekedet-gyanánt véſzi az Iſten. A' ſzívet meg-ſzenteli a' Kriſtus, &c. Lásd, Akarat.

SZÖLÖ, Gen. 9, 20. Deut. 23, 24. Iſa. 5, 1. Cant. 8, 11. Matt. 20, 1 † 21, 33.

SZÖLÖ-TÖ, Gen. 49, 11. Judic. 9, 12. Zach. 3, 10. 1. Mach. 14, 12. Joan. 15, 1.

Szölö-veſzſzönek mondatik az Iſraël népe, Oſe. 10, 1. 1. Joan. 15, 5.

SZÖVETSÉG; Kikkel kell azt ſzerzeni, Exod. 23, 32 † 34, 15. Deut. 7. 3 † 20, 13. 3. Reg. 20, 36, 42.

Némelly Szövetség-ſzerzés megbüntettetik, Judic. 1, 24, 27 † 3, 5. 3. Reg. 20, 34, 41. 2. Par. 19, 2.

Az Iſten ſzövetsége az ö népével, Gen. 17, 2, 7. Exod. 19, 5. Deut. 5, 2. Jer. 31, 31, 33.

A' nép Szövetsége az Iſtennel, Joſ. 24, 25. 4. Reg. 23, 3. 2. Par. 15 12 † 23, 16. 2. Eſd. 10, 29.

A' Szövetség ládája, tſináltatik, Exod. 25, 10, 21. a' táborba vitetik a' Filiſtæusok-ellen, 1. Reg. 4, 5. el-fogattatik, 4, 11.

Mitsoda vólt a' Szövetség ládájában, Exod. 16, 34. Deut. 10, 2 † 21, 26. 3. Reg. 8, 9. 2. Par. 5, 10. Heb. 9, 4.

Szolgának, és ſzolgálónak tiſzti, Gen. 16, 4, 6 † 24*. † 30, 25 † 31, 4 † 39, 1, 6. Exod. 21, 2, 20. 4. Reg. 5, 20, 25. Prov. 14, 35 † 17, 2 † 19, 10 † 29, 19. Eccles. 2, 7. Eccli. 7, 22 † 10, 28, Jer. 34, 8, Joël 2, 29. Luc. 12, 37, 45. Act. 12, 13. 1. Cor. 7, 21. Eph. 6, 5. Col. 3, 22. 1. Tim. 6. 1. Tit. 2, 9, 1. Pet. 2. 18.

A' Szolgák hívatallya, Exod. 10, 28 † 22, 28. Num. 16*. Joſ. 1, 16. 2. Eſd, 5, 16. Bar 1, 11. Prov. 13, 13 † 20, 2 † 24, 21 † 25, 6. Eccles. 8, 2 † 10, 16. Jer. 29, 7. Matt. 17, 24 † 22, 16, 21. Luc. 20, 22. Rom. 13, 1, 7. 1. Theſ. 5, 12. 1. Tim. 2, 1. Heb. 13, 17. Tit. 3, 1. 1. Pet. 2, 13.

Gonoſz Szolgáknak ſzolgálattyával is él az Iſtennek jó-vólta. Lásd, Gonoſz.

SZÓLLÁS: igaz, haſznos, és tiſztességes dolgokat kell ſzóllani, Exod. 22, 28. Pſal. 14*. Prov. 13, 2 † 24, 26 † 25, 11 † 29, 20. Eccle. 5, 2. Eccli. 6, 37. Matt. 3, 37 † 12, 36. Eph. 4, 29 † 5, 3. Col. 3, 8. 1. Pet. 3, 10.

A' Szóllásnak ideje és alkalmatoſsága, Prov. 15, 23 † 25, 11. Eccles. 8, 5. Eccli. 11, 8 † 20, 6 † 32, 9 † 33, 4. mint kell ſzóllani, Jób. 6, 29. Pro. 15, 4 † 16, 20, 22 † 29, 11. Eccli. 4, 34 † 5, 16 † 6, 5. Col. 4, 6.

SZOMBAT, Gen. 2, 2. Exod. 16, 23 † 20, 8 † 23, 12 † 31, 14, 18 † 34, 27 † 35, 2. Lev. 19, 3 † 23, 3, 15 † 25, 4. Num. 15, 32 † 28. 9. Deut. 5, 12. Iſai. 56, 2, 4 † 58, 13 † 66, 25. Jer. 17, 21, 27. Ezech. 20, 12 † 22, 8. 3. Eſd 13, 16, 22. 1. Mach. 1. 47 † 2, 33, 41. 2. Mach. 15, 1, Matt. 12, 1, 10. Mar. 2, 23, † 3, 2 † 6, 2. Luc. 4, 16, 31 † 6, 1 † 13, 11, 14 † 14, 1. Joan. 5, 10 † 7, 22 † 9, 14. Act. 13, 14, 27, 44 † 15, 21 † 18, 4 † 20, 7. 1. Cor. 16, 2. Heb. 4, 4, 10.

SZOMORKODNI, Lásd, Bánkodni.

SZORGALMATOSSÁG; a' fölöttébbvaló tíltatik, Exod. 34, 21. Leu. 27, 20. Deut. 8, 3. Job 7, 8. Pſal. 54, 23 † 114, 15, 16. Prov. 10, 3 † 13, 25. Matt. 6, 25 † 10, 9, 23 † 13, 22 † 16, 7. Luc. 8, 14 † 12, 22 † 14, 18 † 21, 31. 1. Cor. 7, 32. Phil. 4, 6. Heb. 13, 5. 1. Pet. 5, 7.

E' világi ſzorgalmatoſság tövisnek mondatik, Matt. 13, 7, 22 † 10, 21. Mar. 4, 7, 18 † 10, 22. Luc. 8, 7, 14 † 18, 22.

Születés. Lásd, Ember.

Az Újonnan-való ſzületés, a' teſtnek lélekben való változáſa, Joan. 3, 5. a' teſti indúlatoknak, lelki indúlatokba, Rom. 8, 5, 13. a' hitetlenségnek, hitbe, Joan. 1, 12. Gal. 3, 26. 1. Joan. 5, 1.

Elménck meg-újtáſa a' Sz. Lélek által, Tit. 3, 5. Gal. 4, 6. a' teſti természetnek, iſteni természetbe-való változáſa, 2. Pet. 1, 4. Col. 2, 11. a' gonoſzságnak a' ſzentségbe, 1. Cor. 6, 11. Eph. 5, 8.

A' kik belöl újonnan ſzületnek, kivül-is az életnek újúlásában járnak, Rom. 6*. † 7, 6 † 12, 1. Eph. 4, 22. Col. 3, 9. 1. Cor. 5, 7. 2. Cor. 5, 15, 1. Pet. 4, 2.

SZÜZESSÉG, meg-halladgya a' házaſságot, Pſal. 44, 15. Sap. 6, 20. Matt. 19, 12 † 22, 30. 1. Cor. 7, 25, 32, 34, 38*. Apoc. 14, 4.

Tanátsúl adatik, mint Evangyeliomi tekélletesség, Matt. 16, 12. 1. Cor. 7. 25.

Ditsértetik a' Szüzeſség, 1. Reg. 21, 5. Tob. 6, 16*. Judith. 15, 11 † 16, 26. Pſal. 44, 15. Prov. 22, 11. Sap. 3, 13, 14 † 4, 1, 2 † 6, 20. Eccli. 6, 28 † 26, 20. Iſa. 7, 14 † 56, 34, 35*. Zach. 9, 17. 2. Mach. 14, 38. Matt. 5, 8, 48 † 19, 12 † 22, 30*. † 25, 1. Luc. 1, 27 † 20, 34. Act. 24, 25. Rom. 2, 7. 1. Cor. 7, 25*. 2. Cor. 6, 5 † 11, 2, 1. Tim. 2, 2 † 3, 2 † 4, 12 † 5, 2. Tit. 1, 8 † 2, 5. Apoc. 14, 4.

A' Szüzek régenten-is bé-vóltak rekeſztve, 2. Mach. 3, 19.

T.

TABÍTA, fel-támaſztatik, Act. 9, 39, 40.

TADDÆUS, Lásd, Lebbæus.

TAGADÁS, Lásd, Maga meg-tagadáſa.

TAMAR, Judával az ö ipával közösül, Gen. 38, 15. Fáreſt és Zárát ſzüli, 38, 27 † 46. 12.

Támar, meg-ſzeplösíttetik a' bátyától Amnontól, 2. Reg. 13, 14.

Támar, az Abſalom leánya, 2. Reg. 14, 27.

TAMÁS, Dydimuſnak, az-az, Kettösnek mondatik: kész a' Kriſtuſsal halálra menni, Joan. 11, 16. nem hiſzi a' Kriſtus fel-támadását, 20, 25, 27.

TANÁTS: a' gonoſz tanátsot felbontya az Iſten, Gen. 11, 7 † 37, 18 † 50, 19. Num. 22*. 2. Reg. 15*. †. 17, 14. 2. Eſd. 4, 8, 15. Eſth. 7, 5*. Job. 5, 13. Pſal. 2, 4 † 20, 13 † 32, 10. Iſa. 7, 8 † 19, 3. Matt. 27, 62. Act. 5, 19 † 9, 24 † 23, 12, 19 † 27, 42.

Tanátsot kell kérdeni az Iſtentöl, és az ö hely-tartóitól a' kétséges dolgokban, Gen. 25, 22. Exod. 18, 19. Lev. 24, 12. Num. 9, 7, 26 † 15, 34 † 27, 5. Deut. 1, 17 † 17, 8. Joſ. 6, 14. Judic. 1, 1 † 18, 5 † 20, 18, 23 † 21, 2. 1. Reg. 10, 22 † 23, 4, 10, 12 † 30, 8. 2. Reg. 2, 1 † 5, 19, 23 † 21, 1. 3. Reg. 14, 2 † 22, 5, 6, 15. 4. Reg. 3, 11, 16 † 8, 8 † 22, 23. 2. Par. 18, 4, 14 † 23, 18. Pſal. 118, 24. Iſa. 8, 11 † 30, 1 † 45, 11. Jer. 37, 5, 3 † 42, 2. Ezech. 14, 1, 2. Zach. 7, 2. Tob. 4, 19. Eccli. 37, 19. Luc. 16, 29.

Nem kell tanátsot kérdeni a' bübájoſoktól, Lev. 19, 31 † 20, 6. Deut. 18, 11. 1. Reg. 28, 7, 9. 3. Reg. 22, 6. 4. Reg. 1, 2, 6 † 3, 13. 2. Par. 18, 5. Dan. 2, 2 † 4, 5 † 5, 6.

TÁNTZOLÁS, Exod. 32, 6, 19. Judic. 11, 34 † 21, 21. 2. Reg. 6, 14. Pſal. 149, 3 † 150, 4.

TANÍTÓ, Lásd, Predikátor,

TANÚ: Igaz, és hamis tanú, Exod. 20, 16 † 23, 1. Num. 35, 20. Deut. 5, 20 † 17, 11 † 19, 15, 18. 3. Reg. 21, 10. Pſal. 26, 12 † 34, 11. Prov. 6, 19 † 14, 5 † 19, 5, 9 † 21, 28 † 24, 28 † 25, 18. Dan. 13, 34*. Matt. 18, 16 † 19, 18 † 26, 59 † 28, 13. Mar. 10, 19. Joan. 8, 17. Act. 6, 11. Rom. 13, 9, 2. Cor. 13, 1. 1. Tim. 5, 19. Heb. 10, 28. Lásd, Hazugság.

TARE, az Ábrahám attya, Gen. 11, 26.

TÁRSASÁG, a' jót kell keresni, a' gonoſzt el-távoztatni, Gen. 19, 15. Lev. 7, 19. Num. 16, 27 † 25, 4. Joſ. 23, 12. 2. Par. 19, 2. Job. 31, 1. Pſal. 25, 4, 8 † 36, 1. Prov. 1, 10 † 4, 14 † 6, 25 † 13, 20 † 20, 19 † 22, 10. 24 † 23, 6, 17 † 24, 1, 21 † 29, 27. Jer. 16, 8. Eccli. 6, 35 † 8, 1, 18 † 9, 21 † 12, 10 † 13, 1, 20. Tob. 1, 5. Matt. 7, 15. Act. 19, 9. 2. Cor. 6, 14. Eph. 5, 11, 2. Tim. 4, 14. Apoc. 18, 4.

TARTÓZTATÁS. Lásd, Maga megtartóztatáſa.

TEBES, meg-ſzállattatik, Judic. 9, 50.

TEBNI, az Iſraël királya, 3. Reg. 16, 21.

TEGLAT-FALASAR, az Iſraëlitáknak nagy részét meg-győzvén, elviſzi Aſsyriába, 4. Reg. 15, 29.

TEKUÍTIS, Dávid királyhoz küldetik, hogy Abſalomnak derék kegyelmet nyerjen, 2. Reg. 14, 2 *.

TEMETÉSNEK példái, Gen. 23, 2, 3 † 50, 10. Deut. 34, 8. 2. Reg. 3, 31 *. Halottaknak temetéſe, irgalmaſságnak tselekedete, Gen. 23, 19 † 25, 9 † 35, 19, 29 † 50, 5, 13, 25. Num. 20, 1. Deut. 10, 6 † 21, 23. Joſ. 24, 30. Judic. 12, 7. 1. Reg. 25, 1 † 31, 13. 2. Reg. 2, 32 † 3, 32. 3. Reg. 2, 10, 31, 34 † 11, 43 † 13, 29 † 14, 31. 4. Reg. 13, 20. 2. Par. 16, 14 † 24, 16 † 35, 24. Tob. 1, 20 † 2, 3, 7 † 4, 3, 18 † 8, 14 † 12, 12 † 14, 13, 16. 4. Eſd. 2, 23. Eccli. 7, 37 † 38, 16. Matt. 14, 12 † 27, 58. Joan. 17, 39. Actor. 13, 19. 1. Cor. 25, 4.

TEMPLOM: A' Salomon' templomának ideje, és formája, 3. Reg. 6 *. 7 *. 2. Par. 3 *. 4 *. annak fogadáſa, 2. Reg. 7, 13. a' pogányok ſegérségével épittetik, 3. Reg. 5 *. meg-ſzenteltetik, 8 *. 2. Par. 7, 7. meg-ferteztetik Akáztól, 2. Par. 28, 21. iſmég meg-ſzenteltetik Ezekiáſtól, 2. Paral. 29 *. meg-ferteztetik, és újonnan meg-ſzenteltetik Manaſſestöl, 2. Par. 33, 7, 15 meg-égettetik, 4. Reg. 25, 9. a' jövendölés-ſzerént, 2. Par. 7, 20. iſmég felépittetik, 1. Eſd. 1 *. 3 *. 4 *. 5 *. † 6, 3, 7. elpréddáltatik, és felgyújtatik, 1. Mach. 1, 23, 33. meg-fertezteték, 1. Mach. 1, 49, 57. kitiſztittatik, és meg-ſzenteltetik, 4, 36. 2. Mach. 10, 1. annak el-púſztúlása, Dan. 9, 26. Matt. 24, 2. Marc. 13, 2. Luc. 19, 41.

A' Templom-ellen profétáltatik, Lev. 26, 31. 3. Reg. 9, 7. 4. Reg. 21, 12. 2. Par. 7, 20. Pſal. 73, 6. Iſa. 66, 1. Jer. 7, 3, 17 † 26, 6, 12. Amos 9, 1. Mich. 3, 12. Zach. 11, 2.

Lelki templom és az Iſten háza, 2. Reg. 7, 13. Prov. 9, 1. Agg. 2, 8. Matth. 7, 24 † 16, 18. Joan. 2, 19. 1. Cor. 3, 16 † 6, 19. 2. Cor. 6, 16. Eph. 2, 20. 1. Tim. 3, 15. Hebr. 3, 6. 1. Pet. 2, 5. Láſd, Anyaſzentegy-ház.

A' Bálványok templomi, 1. Regum 5, 2 † 31, 9. 3. Reg. 11, 7. 4. Reg. 10, 21 † 17, 32 † 19, 37. 1. Par. 11, 10. Bar. 6, 16, 30, 54. Iſa. 37, 38. Jer. 43, 12. Dan. 14 *. 1. Mach. 1. 50 † 6, 2 † 10, 83. Actor. 19, 27.

A' Templom, Iſten házának, és Imádság házának mondatik, Iſai. 56, 7. Matth. 21, 12. Kriſtus, és a' hivek gyakorta vóltak a' Templomban, Matt. 24, 1. Marc. 11. 11 † 12, 35. Luc. 2, 30 † 19, 45. Act. 2, 46 † 3, 1 † 5, 20, 21 † 21, 26 † 22, 17.

A' Templomban könyörögnek, és az Iſten meg-halgattya, 3. Reg. 9, 3 † 8, 29. 2. Par. 6, 19. Matt. 21, 13.

A' kézzel tsinált Templomban, nem úgy lakik az Iſten hogy bé-rekeſztetnék, vagy hogy azok-nélkül ſzükölködnék, mint az ember a' ház nélkül, 3. Reg. 8, 27. 2. Par. 6, 18. Iſa. 66, 1. Jer. 23, 24. Act. 7, 48 † 17, 3. egyéb-képen mondatik afféle Templomban-is lakni az Iſten, 3. Reg. 6, 13 † 8, 12 † 1. Par. 23, 25. Pſal. 77, 60 † 131, 13. Jer. 7, 3, 7. Matth. 23, 21. Actor. 7, 46.

A' Templom Szent helynek mondatik, Gen. 28, 17. Exod. 3, 5.

A' Templom nagy ajándékokkal feltiſzteltetik, 2. Par. 1 *. 1 *. 3 *. 4 *. 5 *. 2. Mach. 3, 2.

A' Templomnak meg-ferteztetöit meg-bünteti az Iſten, Iſai. 56, 5 *. 2. Mach. 3, 25, 26 *. Matt. 11, 12. Joan. 2, 15.

TENGER, teremtetik, Gen. 1, 9. határba rekeſztetik, 1, 9. Job 26, 10 † 28, 26. Prov. 8, 29. Jer. 5, 21. két-felé válik az Iſraël fiai-elött, Exod. 14, 12. le-tsendesíti Kriſtus az ö ſzavával, Matt. 8, 26.

TEODAS, meg-ölettetett, Actorum 5, 37.

TÉRD: minden térd meg-hajol az Úrnak, Pſal. 21, 30. Iſa. 45, 23. Rom. 14, 11. Phil. 2, 10.

TEREMTÖ: mindeneknek Teremtöje az Iſten, Gen. 1, 1. Exod. 20, 11. 1. Par. 29, 10. Pſal. 88, 12 † 95, 5 † 113, 15 † 120, 2 † 123, 8 † 145, 6. Iſa. 37, 16 † 40, 28 † 42, 5 † 44, 4 † 45, 12 † 48, 13 † 51, 13. Jer. 10, 12 † 32, 17 † 51, 15. Zach. 12, 1. Jon. 1, 9. Eccli. 1, 8. Bar. 3, 32. Matth. 11, 25. Joan. 1. 3. Act. 4, 24 † 14, 14 † 17, 24. 1. Corint. 8, 6. Eph. 3, 9. Col. 1, 16. Hebr. 1, 2, 10 † 3, 4 † 11, 1. Apoc. 4, 11 † 10, 6 † 14, 7.

TERTULLUS, Pált vádollya, Actor. 24, 2.

TESTAMENTOM, Gal. 4, 24. Heb. 9, 1 † 13, 20.

Új Teſtamentom, Jerem. 31, 31. Matth. 26, 28. Marc. 14, 24. Luc. 22, 20, 1. Cor. 11, 24 Hebr. 8, 8 † 9, 15 † 10, 16 † 13, 20.

TESTET meg-feſziteni, Eccli. 19, 1. Rom. 6, 12 † 8, 12, 13, 14. Gal. 5, 16. Epheſ. 4, 22 † 5, 3. Tit. 2, 12. 1. Pet. 2, 1 † 4, 16. Hebr. 12, 1.

TIMOTEUS, környül-metéltetik, Actor. 16, 3. Matzedoniába küldetik Pálal, 19, 22. kezeknek reája vetésével vötte a' malaſztot, 1. Tim. 4, 14. 2. Tim. 1, 9.

TISZTA, Láſd, Szív.

TISZTASÁG. Láſd, Szüzeſség.

A' Tiſzteletet nem kell igen nagyra betsülleni, a' melly az embertöl ſzármazik, Num. 16, 1. Judic. 9, 1. 1. Reg. 10, 27. 2. Regum 15, 1, 3. Reg. 1, 5. Eſth. 3, 1 *. † 6, 6. Eccli. 9, 16 † 10, 29, 30. Jer. 19, 23. Matth. 9, 1 † 8, 4 † 9, 30 † 17, 9 † 20, 21, 26. Mar. 1, 44 † 5, 43 † 7, 36 † 8, 26 † 9, 8 † 10, 35, 43. Luc. 22, 24. Joan. 6, 15 † 8, 50 † 12, 43. Actor. 10, 26 † 14, 14. Gal. 6, 2. Phil. 2, 3. 1. Theſ. 2, 6. 1. Pet. 5, 3. 3. Joan. 9. Apocal. 19, 10 † 22, 9.

TITUS: A' Pogány Títuſt nem akarta Pál környül metéltetni, Galat. 2, 3.

TÖREDELMESSÉG. Láſd, Penitentzia.

Törvény, a' vagy Parantsolat: Az elsö törvény a' vagy parantsolat adatik. Gen. 2, 16. azt meg-ſzegik, 3, 4, 6.

A' Tiz parantsolatnak törvénye Moyſesnek adatik, Exod. 20 *. Deut. 5 *.

A' Törvénynek táblái ki-adatnak, Exod. 31, 18. Deut. 5. 22. el-törettetnek, Exod. 32, 19. Deut. 9, 17. más táblák adatnak, Exod. 34, 27. Deut. 10, 1.

A' Törvenynek terméſzete, tiſzti, és tselekedete, Rom. 3, 20 † 4, 15 † 5, 20 † 7, 17. Gal. 3, 19. 1. Tim. 1, 8. Heb. 7, 18, 27.

A' Törvényt Iſten malaſztya-nélkül bé nem tellyesíthettyük, Deut. 5, 29. Pſal. 118, 24. Luc. 18, 22. Act. 15, 10. Rom. 8, 2.

Az Ó törvénynek tzeremóniáiban véget vetett a' Kriſtus, Matt. 11, 12. Marc. 15, 38. Act. 13, 38 † 15, 11. Rom. 6, 14 † 7, 4 † 8, 3. Gal. 3, 13 † 4, 5. Eph. 2, 13. Col. 2, 14, 1. Pet. 1, 11, 18.

A' Törvény olvaſtatik, Deut. 1, 5 † 31, 9, 11. Joſ. 8, 33. 4. Reg. 23, 2. 2. Eſd. 8, 8 † 9, 3. 3. Eſd. 9, 39. 2. Mach. 8, 19, 23.

A' Kereſztényi Új törvény, föképen a' Szeretetben áll, Matt. 5, 44 † 7, 12 † 22, 36. Joan. 13, 34. Rom. 13, 10. Galat. 5, 14 † 6, 2. 1. Tim. 1, 5.

Tövis. Láſd, Szorgalmatoſság.

TOBIAS, Iſten-félö ember, és abban álhatatos, Tob. 1, 1 *. meg-vakúl, 2, 11. meg-gyógyúl 11, 14.

TOLA, az Iſraël hadnagya, Judic. 10, 1.

TORKOSSÁG. Láſd, Részegség.

TRIFON, el-pártol Sándortól, 1. Mach. 11, 39. el-akarja foglalni a' Ptolomæus orſzágát, és tsalárdúl meg-fogja Jónatáſt, 12, 39, 49. meg-öli ötet a' fiaival-együtt, 12, 19, 23. meg-öli Antiokuſt a' Sándor fiát, 13, 31.

Trombitálni fognak az Angyalok a' világ végezetin, Matth. 24, 31. 1. Corint. 15, 52. 1. Theſſal. 4, 16.

TUDOMÁNY, az Apoſtoli tudományt erösſen meg kell tartani, akár irva légyen, 's akár ne légyen, Rom. 16, 17. Galat. 1, 8, 11. 2. Theſ. 2, 15. 1. Cor. 11, 3, 34.

Az Apoſtolok tudománya, a' Kriſtus tudománya, Luc. 10, 16. 1. Cor. 14, 37. 2. Cor. 2, 14, 17 † 7, 20. 1. Theſ. 2, 2, 13. Gal. 1, 11.

A' Tudományban nevekedni, Eph. 4, 15. Col. 1, 10. 1. Pet. 2, 2.

V.

VAKSÁG, teſti, és lelki, Geneſ. 19, 11. Deut. 28, 28. 4. Reg. 6, 18. Pſal. 68, 24 † 145, 8. Iſa. 6, 10 † 42, 7, 16, 18 † 35, 5 † 39, 18 † 43, 8 † 56, 10. Sap. 2, 21. Tob. 2, 11. 2. Mach. 10, 30. Matth. 15, 14. Marc. 8, 18. Luc. 4, 19. Joan. 9, 1, 4 † 12, 40. Actor. 9, 8, 18 † 13, 11. Rom. 1. 21 † 11, 10. 2. Cor. 4, 4. Eph. 4, 18. 2. Pet. 1, 9. 1. Joan. 2, 11. Apoc. 3, 17.

A' Vakok meg-világositatnak, Tob. 11, 15. Matth. 9, 30 † 20, 34. Marc. 8, 25 † 10, 6, Luc. 18, 35. Joan. 9, 7.

VALLÁST kell tenni a' Kriſtuſról, és az ö tudományáról, Matth. 10, 32. Luc. 12, 8. Rom. 10, 9. 1. Pet. 15, 15. Láſd, Evangyeliom.

VARÁZSLÓK Láſd, Bübájoſok.

VASTI, meg-veti a' király parantsolattyát, és meg-vettetik, Eſth. 1, 19.

El-Válaſról-való levél, Deut. 24, 1. Iſa. 50, 1. Jer. 3, 3. Mala. 2, 16. Matth. 5, 30 † 19, 7. Mar. 10, 4.

Végezések: azoknak Végezéſit, a' kiknek hatalmok vagyon, úgy kell megtartani, mint a' Kriſtus végezéſit, Exod. 6, 8. Luc. 10, 16. Actor. 16, 4. 1. Theſ. 4, 2. 8. Rom. 13, 1. Tit. 2, 1.

Vélekedés: az emberi vélekedés gyakorta hamis és tsalárd, Lev. 10. 1. Num. 15, 39. Deut. 12, 8 † 29, 19. 1. Reg. 15, 9. 2. Reg. 6, 6. Prov. 12, 15 † 14, 12 † 21, 2. Iſa. 5, 21 † 7, 12 † 14, 13 † 55, 8. Matth. 3, 14 † 16, 22. Marc. 8, 32. Joan. 12, 4 † 13, 8.

VENNI. Lásd, Adni.

Vérrel-való híntés, Exod. 24, 6 † 29, 20. Lev. 1, 5, 11 † 3, 2, 8, 13 † 4, 6,

16 † 7, 2, 8, 19, 30 † 9, 18 † 16, 14, 18 † 17, 6. 2. Par. 30, 16. Ezech. 43, 20. Hebr. 9, 13, 14, 19, 21, 22.

A' Kriſtus vérével-való meg-híntés, Hebr. 9, 14 † 10, 19 † 12, 24. 1. Pet. 1, 22.

A' Vér étel meg-tíltatik, Gen. 9, 4. Lev. 3, 17 † 7, 26 † 28, 10, 14 † 14, 26. Deut. 12, 16. 23 † 15, 23. 1. Reg. 14, 32. Actor. 15, 20 † 21, 25.

A' Vérnek folyáſa meg-állattatik, Matth. 9, 20.

A tatlan Vérnek ki-ontáſa, Deuter. 19, 5, 11 † 27, 24. 2. Reg. 20, 9. 3. Reg. 21, 13. 4. Reg. 21, 16 † 24, 4. 2. Par. 24, 22. Prov. 6, 17 † 28, 17. Iſai. 26, 11. Jerem. 7, 6 † 22, 3. Ezech. 22, 4. 4. Eſd. 15, 8. Matth. 23, 34. Luc. 11, 50. Apoc. 6, 10 † 18, 24.

Annak ki ontáſa boſzſzú-állásért kiált, Geneſ. 4, 10. 4. Eſd. 15, 8. Apoc. 6, 10.

A' Kriſtus vérével váltattunk-meg, 1. Cor. 6, 20 † 7, 13. Act. 20, 28. 1. Pet. 1, 18. Apoc. 5, 9.

Vétek. Láſd, Bün

VIASZ gyertyával-való élés a' templomban, 2. Par. 4, 20.

Vigadni, Láſd, Örvendezni.

Vigaſztalás. Láſd, Aſamiſna.

Vigyázni. Láſd, Úr.

Világoſság, a' Kriſtus, Iſaiæ 9, 2 † 42, 6 † 49, 6 † 60, 1, 19. Joan. 1, 5 † 8, 12 † 9, 5 † 12, 35, 46. 1. Joan. 1, 5 † 2, 8.

Világoſságok a' Kereſztények, Prov. 4, 18. Iſai. 62, 1. Matth. 5, 15. Rom. 2, 19. Phil. 2, 15.

Vizſza Vonás; el-kell azt távoztatni, Prov. 6, 19 † 10, 12 † 15, 12 † 27, 11 † 18, 6 † 30, 33. Matth. 12, 24 *. Luc. 11, 17. 1. Cor. 14, 33. Galat. 5, 15. 2. Tim. 2, 23.

ÚJ ég 's új föld léſzen e' világnak meg--újúlása-után, Iſaiæ 65, 17 † 66, 22. 1. Pet. 3, 13. Apocal. 21, 1.

Új Teſtamentom. Láſd, Teſtamentom.

Újúlás. Láſd, Születés.

VIZ: a' Víz nem árt a' híveknek, Exod. 14, 22. Pſal. 65, 60. Iſaiæ 43. 2. Jon. 2, 5.

Víznek neveztetik a' háborúság, Pſalm 61, 10 † 143, 7. Prov. 17, 14. Marc. 7, 25. Luc. 6, 48. Apocal. 12, 17.

Vízhez haſonlíttatik az Iſten ismérete, és a' Szent Lélek ajándéki, Iſai. 11, 9 † 12. 3 † 35, 6 † 43, 20 † 44, 3. Ezech. 47 *. Zach. 14. 8. Joan. 4, 10 † 7, 38.

ÚR; az ö jövetelit várni kell, Matth. 24, 42 † 25, 13 † 26, 40. Marc. 13. 33. Luc. 12, 40 † 21, 34. Rom. 13, 12. Eph. 6, 18. Col. 4, 1. 1. Theſ. 5, 6. 1. Pet. 4, 7 † 5, 8. Apoc. 3, 3 † 16, 15.

URAK és Aſzſzonyok tiſzti és hatalma a' ſzolgákon, Exod. 21, 2, 20, 26. Lev. 19, 13 † 25, 28. Deut. 5, 14, 21 † 15, 12, 16 † 24, 15. Job. 31, 13. Prov. 29, 19. Jer. 34, 9, 14. Eccli. 7, 22 † 33, 31 † 42, 16. Eph. 6, 9. Col. 4, 1.

URIAS, Joábnak levelet viſzen Dávidtól maga-ellen, 2. Regum 11, 14.

Uriás Próféta, Jeruſalem-ellen prófétál, az-okáért meg-ölettetik Joatzimtól, Jer. 26, 20, 23.

Uriás pap, Akab parantsolattyából oltárt épít, 4. Regum 16, 11.

URIEL, Iſten Angyala, 4. Eſd. 4, 1 † 5, 20.

USIA, a' Júda királya a' Filiſtæuſok ellen hadakozik, a' Papok tiſztíbe áll, poklosſá léſzen, és meg-hal, 2. Par. 26, 17, 20, 23. Azariásnak mondatik, 4. Reg. 15, 1. Oziásnak, Matth. 1, 9.

ÚT: az Igazak úta minémü, Pſal. 118, 5. Prov. 3, 6. 17 † 16, 5, 17. Eccli. 5, 12. Iſai. 26, 7 † 30, 31 † 35, 8 † 40, 3. Jer. 31, 21. Oſe. 14, 10. 1. Theſ. 4, 1. Heb. 12, 13.

Az Igazak úta az Úrtól igazgattatik, Tob. 4, 20. Pſalm. 16, 5 † 24, 4 † 118, 35. Prov. 4, 12, 18 † 13, 6 † 16, 9 † 20, 24. Iſai. 48, 17. Jer. 10, 23. Mich. 4, 2. ſzetését vár az Iſtentöl, Pſal. 24, 12. Prov. 12, 28. Jer. 6, 16 † 7, 3.

Az Iſtentelenek úta minémü, Pſalm 118, 3. Prov. 4, 19, 26, 27 † 12, 15 † 21, 2 † 22, 5. Iſa. 57, 10. azok útának vége, Job. 6, 18. Prov. 14, 12 † 28, 18. Eccli. 2, 16 † 21, 11. Jer. 2, 36 † 4, 18.

UZSORA, Exod. 22, 25. Lev. 25, 35. Deut. 23, 19. 2. Eſd. 5, 7. Pſalm. 14, 5. Prov. 22, 16 † 28, 8. Jer. 15, 10. Ezech. 18, 8, 13 † 21, 12. Luc. 6, 34 † 19, 8.

Z.

ZAKÆUS, Házába fogadgya a' Kriſtuſt, Luc. 19. 6.

ZAKARIAS, a' Jójada a' vagy a' Barakiás pap fia, meg követtetik, 2. Par. 24, 20. Matth. 23, 23.

Zakariás próféta Dárius idejében, Zach. 1, 1.

Zakariás, a' Kereſztelö János attya, Luc. 1, 5.

ZALFAAD leányi, örökséget kérnek, Num. 27, 1, 7 † 36, 2. Joſ. 17, 3.

ZEBEDÆUS, Jakabnak és Jánosnak attya, Matth 4, 21. Salome, az ö felesége eſedezik a' Kriſtusnál a' fiaiért, Matth. 20, 20.

ZEBEE és Salmana, a' Madianiták királyi, meg-fogattatnak, Judic. 8 *.

ZOROBABEL, Láſd, Soróbabel.

ZÚGOLÓDÓK. Láſd, Morgolódók.

ZSIDÓK; azoknak tzeremóniájok a' következendö dolgokat példázták, Exod. 13, 9, 14. Num. 15, 38. Deut. 16, 1. Ezech. 20, 10. 1. Cor. 10, 1 2. Cor. 3, 13. Heb. 7, 17 † 8, 5 † 9, 1, 10, 23 † 10, 1.

VÉGE'.

DEBRECENI EGYETEMI KÖNYVTÁR
Leit.
11.602—1956

.8.

...daiSky. Die. 28. Junij. 797.

...tio

...1. Ez á beteg Szolga. Der Kra-
...ri famuli. ezé á beteg Szolgáé. Des
...aegro famulo. ennek á beteg Szolgá-
...A. hunc aegrum famulum. ezt á
...dieuer. V. o aeger famule. o beteg
...A. ab. hoc aegro famulo. ettül az
...tuken dieuer. N. P. N. Hi
...olgák Die Kranken Dieuern.
...1. ezeké az beteg Szolgáké. Der
...is famulis. ezeknek az beteg

Szolgának. den kranken di
los. ezeket az beteg Szolg
V. o aegri famuli. o beteg
diernern. A. ab. his aegri
Szolgáktül. Von dem krank

a ausseinergykal Mindenne mü Szulekfen

Quid sis amor alle

Nor. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12
quid quid quid quid
40. 50. 60. 70. 80. 90.

és leki páſztorokat nevellyen. Ebben-is Szent Pál Apoſtolnak tanittását követte, a' ki ekképpen inti Timotheust: kezeidet hirtelen ſenkire ne tedd. Mintha mondaná: óh Timothee! arra kérlek, hogy meg-gondolatlanúl az Egyházi-Rendnek Szentségére ſenkit fel-ne emelly, hanem valaki arra igyekſzik, azt előbb próbáld-meg, visgáld-meg gondoſſan, ha ugyan tsak jámbor erkőltsel, ha elegendő tudománnyal bir-é? és következendő-képpen, ha érdemes-é az illyen tiſztségre? Ugyan erre tekintett a' meg-halálozott Püspökünk-is; arra vólt egyik fő gondgya, hogy minden nevendék Papjait ſzeméllyeſſen megismérje, meg-visgálta kinek kinek erkőltsét, és tudományát; jelen vólt az ő tanulásbéli gyakorlásaikon, kinek kinek az ő feleletére vigyázott, a' kik ſzorgalmatosbban iparkodtak, azokat megditsérte, minnyájokat atyai intésekkel, sőt nevezetes ajándékokkal-is ösztönözte, hogy minden tehetségekkel alkalmatoſſakká tegyék magokat a' Lelkeknek azon nagy ſzolgálattyára, mellyre igyekeznek. 1. Tim. 5.

A' mi Iſtenben bóldogúlt Méltóságos Kegyelmes Püſpökünk munkálkodó búzgóſágának további bizonyittására, nem ſzóllok itt arról, hogy hány ezereknek, 's minémű fárattsággal ſzolgáltatta a' Bérmálásnak Szentségét, nem ſzóllok arról, hogy alkalmatoſság adattván melly gondoſſan, melly kegyeſſen kérdezte a' kisdedeket a' lelki tudo-

mányból, melly bőven ajándékozta-meg azokat, kik jól feleltek; hanem még tsak arról ſzóllok, hogy melly iparkodáſſal igyekezett azon, hogy minnyájoknak, a' kik az Egyházi Törvényhez folyamodtak, a' törvényes igazság ki-ſzolgáltasſék. Ebben ő-is azt tellyesétette, a' mit Moyſes *2-dik* könyvében az ő Ipa Jetró tanátsolt ugyan Moyſesnek. Szerezz, úgymond, az egéſz közſég közűl hatalmas Férfiakat, és Iſtenfélőket, kikben igazság légyen, és kik gyülöllyék a' fösvénységet: kik a' népet itéllyék minden időben; valami pedig nagyobb léend te elődbe vigyék. Ezt tselekedte a' meg-hólt Püspök-is; válaſztott mint méltóságra, mint tudományra, mint példás erkőltsre nézve érdemes Férfiakat, kik az Egyházi Törvényben üllyenek; ennek a' Törvény-Széknek máſzſzor-is ugyan, de kivált-képpen Életének utólsó eſztendeiben, maga ſzemélyeſſen vólt Elől-ülője; a' törvénykedőknek panaſzit meg-halgatta, mind a' két félnek ügyét meg-visgálta, nem nézte a' ſzegénynek ſzemélyét, ſem nem tiſztelte a' hatalmasnak ſzinét, hanem ſenkinek ſzeméllyét nem válogatván minden Igazság ſzerint itélt Felebaráttyának. Nem iparkodott-é tehát? nem fáradozott-é az Iſtenben el-nyúgodott Méltóságos Kegyelmes Püspök? nem viselte-é munkálkodó buzgósággal a' püspöki Méltóságot? Melly igazán mondhatta ő Jákob Pátriárkával: hogy az ő Fő-Páſztori hivatallyában, a' Megyebéli júhainak őrizetében éj-

Exod. 18.

Levit. 19.

Gen. 31.

jel,